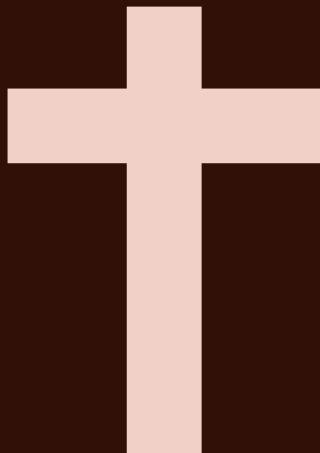

Soso Kitaabuie:
Tawureta, Yabura,
Inyila

The Holy Bible in the Susu language of Guinea (Soso
Kitaabuie: Tawureta, Yabura, Inyila Bible)

Soso Kitaabuie: Tawureta, Yabura, Inyila

The Holy Bible in the Susu language of Guinea (Soso Kitaabuie: Tawureta, Yabura, Inyila Bible)

copyright © 2015 Mission Evangélique Réformée Néerlandaise et les Traducteurs Pionniers de la Bible

Language: Susu

Contributor: Mission Evangélique Réformée Néerlandaise

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2025-07-03

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 3 Jul 2025 from source files dated 3 Jul 2025

f1d08866-ea3e-5b9b-b506-e7690c5c61d2

Contents

Filipi	959
Kolosi	963
Tesaloniki I	967
Tesaloniki II	971
Timote I	974
Timote II	978
Tito	981
Filemon	983
Eburu	985
Yaki	996
Piyeri I	1000
Piyeri II	1004
Yaya I	1007
Yaya II	1011
Yaya III	1012
Yude	1013
Waxayi	1015
Fe Folo Fole	1
Yete sotœ	48
Lewi Serexedube	84
Konti Tife	111
Masenyi Dönxœ Siida	148
Yosuwe	180
Kiitisae	202
Ruti xa Taruxui	223
Samuweli I	227
Samuweli II	254
Isirayila Mangœ I	277
Isirayila Mangœ II	305
Yudaya Mangœ I	332
Yudaya Mangœ II	358
Annabi Esidirasi	388
Annabi Nehemi	398
Esita xa Taruxui	412
Ayuba	419
Yabura	444
Taalie	509
Kawandila	532
Suuki	540
Annabi Esayi	545
Annabi Yeremi	594
Annabi Yeremi firin nde	647
Annabi Esekiyeli	653
Annabi Daniyeli	694
Annabi Hose	708
Annabi Yoweli	716
Annabi Amosi	720
Annabi Abadiyasi	727
Annabi Yunusa	729
Annabi Mika	731
Annabi Naxumu	736
Annabi Habakuku	739
Annabi Sofoni	742
Annabi Hage	745
Annabi Sakari	747
Annabi Malaki	756
NT	
Matiyu	759
Maraki	793
Luki	814
Yaya	850
Xœrae xa taruxui	876
Rœma	907
Korinti I	923
Korinti II	937
Galati	947
Efesœ	953

Tawureta Munsa Fe Fōlō Fōlē Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

«Tawureta Munsa»

Tawureta Munsa findixi Alatala xa masenyi səbəxi singe nan na. Ala Xaxili Seniyenxi naxa taruxui gbegbe fi Annabi Munsa ma alako a xa e səbe. Na taruxuie fe gbegbe masenma won be naxee bara dangi kabi dunija fōlē, han Annabi Munsa Isirayilakae xanin e xa boxi ma temui naxē.

Na birin findixi «Tawureta» nan na, naxan falaxi Eburu xui «xaranyi.» Na xaranyi tide gbo mixi birin be, barima Ala lənni belebele fima mixi ma a kui. Na lənni mu danma fe dangixi kolonfe gbansan xa ma. Won Alatala xa seriye yati toma ne na taruxuie kui.

Tawureta Munsa lanxi kitaabui suuli nan ma. Na singe xili «Fe Fōlō Fōlē,» barima a a masenma won be dunija nun diine foloxi ki naxe. A firin nde xili «Isirayila xa Yete Sotoe,» barima Ala Isirayila ramini naa ne konyiye kui Misira boxi ma. A saxan nde xili «Lewikae Serexedube Bōnsoe xa Seriye.» Lewi findixi Isirayila serexedubee benba nan na. Na kitaabui a masenxi a lan Isirayilakae xa sali ki naxe. A naani nde xili «Konti Tife.» Isirayila naxan nabaxi kira ra, kelife Misira boxi ma sigafe ra e xa boxi ma, na birin na yi kitaabui kui. A suuli nde xili «Annabi Munsa xa Masenyi Dōnxoe.» Beenun Isirayilakae xa so e xa boxi ma Ala dənnaxe fixi e ma, Annabi Munsa naxa a xa masenyi dōnxoe ti e be. Na masenyi səbəxi na kitaabui suuli nde kui.

«Fe Fōlō Fōlē»

Tawureta Munsa xa kitaabui singe xilixi «Fe Fōlō Fōlē.» Sora tongo suuli nan na a kui. E nōma itaxunde dōxō naani:

Sora 1 han 11, Dunija rafōlō ki

Alatala naxa dunija daa senbe ra. Baba Adama nun Nene Mahawa findixi a xa daali dōnxoe nan na. A to e daa, a naxa yaamari nde fi e ma, kōnō a mu bu e naxa Ala matandi. Ibunadama tōrē fōlō menni ne. Kabi na temui fe birin naxa kana. Dunija xa yunubi to gbo, Ala naxa nate tongo a xa dunija halaki banbaranyi ra. Na nate kelixi a xa seniyenzi nan ma. Yunubi mu rafan Ala ma feo. Kōnō Ala xa marafanyi ma, a mu tin dunija birin xa halaki. Na kui a naxa Annabi Nuha rakisi

kunkui belebele kui, a nun subee mōli birin.

Sora 12 han 25, Annabi Iburahima xa taruxui

Alatala naxa Annabi Iburahima sugandi, a xa findi saabui fanyi ra dunija birin be. A naxa barake sa a xa fe alako a xa findi si belebele ra. A man naxa saate tongo a be, Kanaan boxi xa findi a bōnsōe Isirayila gbe ra.

Kōnō na saate mu nu nōma rakamalide fo Iburahima xa di soto. Sara to a kolon a mu nōma di baride a xa mōri Iburahima be, a naxa a xa konyi gine Hagara fi a ma. Hagara naxa Sumayila bari Iburahima be, kōnō Ala mu tin Sumayila xa findi ke tongoma ra. Na kui Ala naxa a niya Iburahima nun Sara xa Isiyaga soto e xa forijia kui. Ala naxa gibilen a xa saate ma a nu bara naxan tongo Iburahima be, a fa na saate tongo Annabi Isiyaga fan be.

Sora 26 han 36, Annabi Isiyaga nun Annabi Yaxuba xa taruxui

Annabi Isiyaga naxa guli firin soto a xa gine Rebeka saabui ra. Ala naxa a ragiri Yaxuba ma, naxan bari dōnxoe ra, a xa findi ke tongoma ra dangi a taara Esayu ra. Esayu to na to, a naxa wa a xunya faxafe, kōnō Yaxuba naxa a gi, a siga a nəgə xabilə yire. Menni a naxa Raxele nun Leya dōxo. E naxa dī xəmə fu nun firin bari a be, naxee findi Isirayila bōnsōe fu nun firin xa yareratiae ra.

Sora 37 han 50, Annabi Yusufu xa taruxui

Annabi Yaxuba xa di Yusufu mu nu rafan a taarae ma, barima Ala nu bara a masen a be a tan nan findima e xunyi ra. Na nan a niya e naxa a mati konyi ra Misirakae ma. Kōnō Ala naxa a ragiri Yusufu xa findi mixi belebele ra Misira boxi ma. Alatala man naxa a masen a be a tan nan fama dunija birin natangade xərōxoe nde ma naxan fama. Nə wuyaxi to dangi, kaame naxa sin dunija birin ma. Baloe nu na Misira boxi gbansan nan ma Annabi Yusufu saabui ra. Annabi Yaxuba to a xa die xəs Misira baloe fende, e naxa Yusufu li naa. Na kui Annabi Yusufu naxa a xabile birin nafa Misira boxi ma alako e naxa faxa kaame ra.

Mixi nōma lənni belebele sotōde yi kitaabui saabui ra. Alatala a yete masenma ne yi taruxuie kui. Ala senbe gbo dangi birin na. A wama ne mixi xa tinxin. Fe jaaxi mu rafan a ma feo, a man kiiti sama ne yunubitōe ma. Kōnō Ala mu tinma mixi xa halaki. A ibunadama xanuma, a wama e malife alako e xa tuubi, e xa kisi a xa marafanyi saabui ra. Na seriye masenxi

«Fe Folo Fole» nan kui. Ala xa won mali na birin kolonde alako won xa findi a xa mixie yati yati ra.

Tawureta Munsa Fe Folo Fole

Dunija Fole

¹ A fole ra, Ala naxa koore nun boxi daa.

² Dunija mu nu yailanxi, sese mu nu na a ma. Dimi nan nu na baa birin ma, kono Ala piengi naxan luxi alo foye nu a malintanma ye xun ma.

³ Ala naxa a masen, «Naiyalanyi xa mini. Naiyalanyi naxa mini kerent na.

⁴ Ala naxa a mato fa, na naiyalanyi fanxi. Ala naxa naiyalanyi nun dimi itaxun.

⁵ Ala naxa naiyalanyi xili sa «yanyi.» A naxa dimi xili sa «kœ.» Kœ naxa so, kuye naxa iba, loxœ singe nan nu na ki.

⁶ Ala naxa a masen, «Koore walaxe xa lu boxi ye nun koore ye tagi.»

⁷ Na bara findi naaninyi ra boxi ye nun koore ye tagi. A rabaxi na ki ne.

⁸ Ala naxa yi naaninyi xili sa «koore.» Kœ naxa so, kuye naxa iba, loxœ firin nde nan nu na ki.

⁹ Ala naxa a masen, «Boxi ye xa malan yire kerent. Xare xa maba.» A rabaxi na ki ne.

¹⁰ Ala naxa na xare xili sa «boxi.» A naxa na boxi ye xili sa «baa.» Ala naxa a mato fa, na birin fanxi.

¹¹ Ala naxa a masen, «Sansie xa mini boxi ma. Sansi mœli birin xa bula. Sansi xori naxan na a bogi kui, a bulama ne birin nun a mœli ra.» A rabaxi na ki ne.

¹² Boxi naxa rafe sansi mœli birin na, a bogi nun a sansi xori na a bili ma, na fan birin nun a mœli. Ala naxa a mato fa, na birin fanxi.

¹³ Kœ naxa so, kuye naxa iba, loxœ saxan nde nan nu na ki.

¹⁴ Ala naxa a masen, «Yanbasee xa lu koore ma, yanyi nun kœ itaxunfe ra. Waxati birin kolonma yanbasee saabui nan na. Xi yo xi, ne yo ne a kolonma yanbasee nan saabui ra.

¹⁵ Yanbase na koore ma boxi iyalanse nan na.» A rabaxi na ki ne.

¹⁶ Ala naxa naiyalanse xungbe firin nafala. Naxan xungbo, na xa yanyi yaamari raba. Naxan xurun, na xa kœ yaamari raba. A naxa tunbuie fan nafala.

¹⁷ Ala naxa yanbasee sa koore ma alako e xa boxi iyalan,

¹⁸ e xa yanyi nun kœ yaamari raba, e xa dimi nun naiyalanyi rafatan. Ala naxa a mato fa, a birin fanxi.

¹⁹ Kœ naxa so, kuye naxa iba, loxœ naani nde nan nu na ki.

²⁰ Ala naxa a masen, yexœ xe ye ramaxa. Xœnie xa jere koore ma.

²¹ Ala naxa yexœ xungbe mœli birin daa a nun nimase naxan birin na ye xœra. A naxa xœni mœli birin fan daa. Ala naxa a mato fa, a birin fanxi.

²² Ala naxa barakœ sa e xa fe. A naxe, «Wo xa wuya, wo xa yiriwa alako yexœ xe wuya baa ma. Xœnie fan xa gbo boxi ma.»

²³ Kœ naxa so, kuye naxa iba, loxœ suuli nde nan nu na ki.

²⁴ Ala naxa a masen, «Nimasee mœli birin xa lu boxi ma: xurusee, bubusee, a nun buurunyi subee.» A rabaxi na ki ne.

²⁵ Ala naxa buurunyi subee mœli birin daa, a naxa xurusee mœli birin daa, a naxa bubusee mœli birin daa. Ala naxa a mato fa, a birin fanxi.

²⁶ Ala naxa a masen, «Won xa adama daa, won xa won foxi lu a ma. A xa yaamari raba yexœ xun ma, xœnie xun ma, xurusee xun ma, boxi xun ma, a nun bubusee xun ma.»

²⁷ Ala naxa adama daa gine nun xœme, a foxi lu e ma.

²⁸ Ala naxa barakœ sa e xa fe. A naxe, «Wo xa wuya, wo xa yiriwa alako boxi xa rafe. Wo xa yaamari raba boxi xun ma, yexœ xun ma, xœnie xun ma, bubusee xun ma.»

²⁹ A naxe, «N bara sansi birin nun sansi bogi birin fi wo ma baloe ra.

³⁰ N bara sansi birin fi sube birin ma naxan na boxi ma, a nun xœni birin ma, a nun bubuse birin ma, nimase birin ma naxee jœngima. Sansi birin bara findi e baloe ra.» A rabaxi na ki ne.

³¹ Ala naxa a xa daalise birin mato fa, a fanxi han. Kœ naxa so, kuye naxa iba, loxœ senni nde nan nu na ki.

2

¹ Koore, boxi, nun se birin daa ki nan nu na ki.

² Loxœ soloferne nde Ala xa wali naxa kamali. A naxa a malabu.

³ Ala naxa tide sa na loxœ soloferne nde ma, a xa findi loxœ seniœnxi ra barima a a malabu na loxœ ne a xa wali kamalixi xa fe ra.

Baba Adama nun Nene Mahawa

⁴ Taruxui nan ya, dunija daaxi ki naxe. Marigi Alatala boxi nun koore daa temui naxe,

⁵ fotonyi yo mu nu na. Sansi yo mu nu na naxan bulaxi boxi ma barima Marigi Alatala mu nu tune ye ragoroxi sinden. Adama fan mu nu na naxan boxi rawalima,

⁶ kono ye nu luma mini ra boxi bun, a fa yensen ye yire birin ma.

⁷ Marigi Alatala naxa adama yailan bende ra. Na dangi xanbi a naxa nii raso a fate a jœ̄ kui. A findi adama ra na ki ne.

⁸ Na xanbi Marigi Alatala naxa yire fanyi yailan sogetede mabiri. Na yire xili «Eden.» A naxa adama lu menni.

⁹ Marigi Alatala naxa wuri mooli birin nabula menni, wuri tofanyie, wuri naxee bogi fan a don daaxi ra. Na yire tagi wuri firin nu na. Keren xili «Simaya wuri.» Boore xili «Fe fanyi nun fe jaaxi kolon wuri.»

¹⁰ Xure naxan ye rasoxi Eden kui sansie be, a to dangixi, a itaxunxi doxo naani ra.

¹¹ Na singe xili Pison. Na nan dangima Hawila boxi birin ma, xœ̄ema na dennaçæ.

¹² Na xœ̄ema fan. Wuri ye xiri jœ̄xunme fan na na, a nun gœ̄me tofanyi naxan xili onixi.

¹³ Na xure firin nde xili Gixon. Na nan dangima Kusi boxi birin ma.

¹⁴ Na xure saxan nde xili Tigiri. Na nan dangima Asuri boxi ma a sogetede biri ra. Na xure naani nde xili Efrati.

¹⁵ Marigi Alatala naxa adama rasabati Eden, alako a xa no na yire rawalide, a man xa mœ̄ni na ma.

¹⁶ Marigi Alatala naxa yaamari so adama yi ra, a naxe, «I nœ̄ma yi wuri bogi birin donde naxan na Eden kui,

¹⁷ kono i naxa «Fe fanyi nun fe jaaxi kolon wuri bogi don de, barima i nu na don, i faxama ne.»

¹⁸ Marigi Alatala naxa a fala, «A mu fan xœ̄me sa lu be a keren. N fama malima fanyi daalide a be.»

¹⁹ Buurunyi sube birin nun xœ̄ni birin Marigi Alatala naxan daalixi bende ra, a naxa e xanin adama xœ̄n ma a xa e xili sa. Adama xili naxee sa e xun ma, nee naxa findi e xilie ra.

²⁰ A naxa xuruse birin, xœ̄ni birin, a nun buurunyi sube birin xili sa.

Kono na waxati Adama mu a malima fanyi sotoxi sinden.

²¹ Marigi Alatala naxa xi xoli radangi a ma. A naxa a raxi a fanyi ra. A to xi, Marigi Alatala naxa a ganyanyi xori keren ba, a fa menni ragali.

²² Na xanbi, Marigi Alatala naxa Adama ganyanyi xori findi gine ra, a fa na gine fi Adama ma.

²³ Adama naxa a fala, «Yi gine fatanxi n xori nun n sube nan na. A xili ne «gine», barima a minixi xœ̄me ne i.»

²⁴ Na fe na a toxii, xœ̄me fama ne kelide a baba nun a nga xun ma, a maso a xa gine ra, e findi keren na.

²⁵ Xœ̄me nun a xa gine mageli nan nu a ra, kono na fe yaagi mu nu e ma.

3

Yunubi singe

¹ Boximase nan nu koota Marigi Alatala xa daalise birin be. A naxa gine maxorin, «Ala a fala ne wo be a wuri bogi naxan birin na Eden kui, a wo naxa a sese don? Nœ̄ndi na a ra?»

² Gine naxa a yaabi, «Wuri naxee na Eden kui, muxu nœ̄ma e birin bogi donde,

³ kono wuri naxan na Eden tagi, muxu mu nœ̄ma na tan bogi donde, muxu mu nœ̄ma makorede a ra yete yati, xa na mu a ra muxu faxama ne.»

⁴ Boximase naxa a fala gine be, «Ade, wo mu faxama.

⁵ Ala a kolon, wo na a don, wo ya rabima ne. Wo fama fe fanyi nun fe jaaxi kolonde alo Ala yete.»

⁶ Gine to wuri bogi to, a tofan, a fan donse ra, a fan xaxili sotose ra, a naxa keren ba, a don, a nde so a xa mori yi, e nun naxan nu a ra. Na fan naxa a don.

⁷ Na waxati e yae naxa rabi. E naxa a kolon, e mageli nan nu a ra. E naxa xœ̄re burexee denbe e boore ra, e e yete sutura a ra.

⁸ Na xanbi, xœ̄me nun a xa gine naxa Marigi Alatala jere xui me nunmare ra. E naxa e noxun wuri xanbi ra.

⁹ Marigi Alatala naxa xili ti, «Adama, i na minden?»

¹⁰ Adama naxa a yaabi, «N bara i xui me Eden kui, kono n bara gaaxu, barima n mageli na a ra. Na nan a ra, n nan n noxunxi.»

¹¹ Marigi Alatala naxa a maxorin, «Nde a masenxi i be i mageli na a ra? Ka i bara na wuri bogi don ba, n naxan ma fe fala i be i naxa a don?»

¹² Adama naxe, «I gine naxan fixi n ma, na nan yi wuri bogi so n yi ra, n naxa a don.»

¹³ Na xanbi, Marigi Alatala naxa gine maxorin, «I yi rabaxi munfe ra?» Gine naxa a yaabi, «Boximase bara n madaxu han n bara na wuri bogi don.»

¹⁴ Awa, Marigi Alatala naxa a fala boximase be, «I to bara yi raba, awa, n fan n bara i danka xuruse nun buurunyi sube birin ya ma. I findima bubuse nan na i furi fari. I xube nan donma i xa dunijneigiri kui.

¹⁵ N bara dephaaxui raso i tan nun gine tagi. N bara a raso i xa die nun a xa die tagi. Gine xa di i xunyi butuxunma ne. I fan a tingilinyi xinma ne.»

¹⁶ Marigi Alatala naxa a fala gine be, «I fan, n i tooroma ne i xa di bari kui. Na toore gboma ne. I birama ne i xa mori foço ra, a i yamari.»

¹⁷ Marigi Alatala naxa a fala Adama be, «I bara bira i xa gine foxø ra. I bara na wuri bogi don, n naxan ma fe fala i be, i naxa a don. Yakøsi n bara bøxi danka i xa fe ra. I tørøma ne baloe sotode i xa dunjeigiri kui.

¹⁸ N tunbe nun baagi raminima ne bøxi ma, i baloe sotoma xe nan ma.

¹⁹ I baloe sotoma i yilendifure nan na han i gbilenma bende temui naxe i rafalaxi naxan na. Bende nan i ra, i man gbilenma na bende ne.»

²⁰ Adama naxa a xa gine xili sa «Mahawa,» barima a findima ne mixi birin nga ra.

²¹ Marigi Alatala naxa dugi kiri daaxie degs Adama nun a xa gine be, a naxa e ragoro e ma.

²² Marigi Alatala naxa a masen, «Adama bara fe fanyi nun fe jaaxi tagi raba kolon alo won tan. A mu daxa a xa simaya wuri bogi don, xa na mu a ra a mu faxama.»

²³ Marigi Alatala naxa a ramini Eden, a xa bøxi rawali Ala a daaxi naxan na.

²⁴ A Adama keri xanbi, Marigi Alatala naxa malekee yaamari, e xati Eden sogetede biri ra. E xa nu santidegema te daaxi malintan, na simaya wuri kantade.

4

Kabila nun Habila

¹ Adama nun Mahawa to kafu, Mahawa naxa tæge. E naxa di soto naxan xili Kabila. Mahawa naxe, «Alatala bara n mali di xeme sotofe ra.»

² Na xanbi Mahawa naxa Kabila xanbirato xemema soto naxan xili Habila. Xuruse demadonyi nan nu Habila ra. Bøxi rawali nan nu Kabila ra.

³ Na temui to dangi, Kabila naxa fa sansi bogi fangadama ra serexø bade Alatala be.

⁴ Kono Habila naxa fa xuruse di singee ra nun e ture. Habila nun a xa serexø naxa rafan Alatala ma,

⁵ kono Kabila nun a xa serexø mu nu rafan Alatala ma. Alatala mu a ya ti Kabila xa serexø ra. Na na a ra, Kabila naxa kono, a yatagi naxa masara.

⁶ Na xanbi Alatala naxa Kabila maxorin, «I xønxi munfe ra? I yatagi masaraxi munfe ra?»

⁷ Xa i fe fanyi raba, n na tongoma ne, kono xa i fe jaaxi raba, Sentane i ratantanma ne. I kata, i xa i yete ba a yi ra.»

⁸ Kabila naxa a fala a xunya be, «Won xee xe ma.» E to so xe ma, Kabila naxa a xunya Habila suxu, a naxa a faxa.

⁹ Na xanbi Alatala naxa Kabila maxorin, «I xunya Habila na minden?» A naxa a

yaabi, «N mu a kolon. Fo n xa meeni n xunya ma?»

¹⁰ Alatala naxa a fala, «I munse rabaxi? N na i xunya wuli gbelegbele xui mafe keli bøxi ma.

¹¹ N bara i danka barima i bara i xunya faxa. N i kerima ne yi bøxi ma i xunya wuli na dennaxe.

¹² I na bøxi rawali, i mu baloe sotoma. I findima jøreti nan na.»

¹³ Kabila naxa Alatala yaabi, «Na naxankate gbo n tan be.

¹⁴ Xa i bara n keri yi bøxi ma to, won tagi ikuyama ne. N findima jøreti nan na. Mixi naxan na sa n to, a n faxama ne.»

¹⁵ Alatala naxa a yaabi, «Ade, xa mixi yo i faxa, n i gbejoxøma ne døxø solofer.» Alatala naxa tonxuma sa Kabila ma alako xa naxan sa a to a naxa no a gerede.

¹⁶ Na temui Kabila naxa a makuya Alatala ra. A naxa sabati Nodi bøxi ma Eden fuge ra.

¹⁷ Kabila nun a xa gine naxa kafu. A xa gine naxa tæge, a naxa di soto naxan xili Enoki. Kabila nu na taa tife. A naxa a xa di xili sa na taa xun ma.

¹⁸ Enoki naxa Iradi soto. Iradi, Mexuyayeli baba na a ra. Mexuyayeli, Metusayeli baba na a ra. Metusayeli, Lameki baba na a ra.

¹⁹ Lameki naxa gine firin soto, keran xili Ada, boore xili Silahi.

²⁰ Ada naxa Yabala soto. Yabala, xuruse demadonyie nun kiri banxi kanyie baba na a ra.

²¹ Yabala xunya xili Yubali. Yubali, kora bonboee nun xule fee baba na a ra.

²² Silahi fan naxa di soto. A xili Tubali Kabila. Xabui nan nu a tan na. Walise wure gbeeli nun wure daaxi moooli birin xabui nan nu a ra. Tubali Kayini xunya ginema xili Nama.

²³ Lameki naxa a fala a xa gine be, «Ada nun Silahi wo xa wo haake to n be. Lameki xa gine, wo xa wo tulii mati n ma woyenyi ra.

N bara xeme nde faxa gbejoxøe ra.
N bara na segetala faxa barima a bara n maxono.

²⁴ Xa mixi solofer nan faxama Kabila gbejoxøe ra,
mixi tongo solofer nan solofer nan faxama n tan Lameki gbejoxøe ra.»

²⁵ Adama nun a xa gine naxa kafu. Mahawa naxa di soto naxan xili Seti. A bara na xili sa a xa di xun ma barima Ala bara a xa di Habila noxøe so a yi ra Kabila naxan faxa.

²⁶ Seti fan naxa di soto naxan xili Enosi.
Na waxati mixie naxa Alatala maxandi folo.

5*Adama han Nuha*

¹ Adama nun a bɔnsœ̄ xa taruxui nan ya. Ala to ibunadama die daa, a naxa a foxi lu e ma.

² A naxa e daa xeme nun gine. A barake sa e ma. A e xili sa «adama.»

³ Adama to bu ne keme ne tongo saxan, a naxa di soto a yete misaali ra. A naxa a xili sa Seti.

⁴ Seti xa bari dangi xanbi, Adama naxa bu ne keme solomasaxan. A naxa di xeme nun di gine gbetee soto.

⁵ Adama xa simaya naxa siga ne keme solomanaani nun ne tongo saxan. Na xanbi a naxa faxa.

⁶ Seti to bu ne keme ne suuli, a naxa findi Enosi baba ra.

⁷ Enosi xa bari dangi xanbi, Seti naxa bu ne keme solomasaxan ne solofera. A naxa di xeme nun di gine gbetee soto.

⁸ Seti xa simaya naxa siga ne keme solomanaani nun ne fu nun firin. Na xanbi a naxa faxa.

⁹ Enosi to bu ne tongo solomanaani, a naxa findi Kenan baba ra.

¹⁰ Kenan xa bari dangi xanbi, Enosi naxa bu ne keme solomasaxan ne fu nun suuli. A naxa di xeme nun di gine gbetee soto.

¹¹ Enosi xa simaya naxa siga ne keme solomanaani nun ne suuli. Na xanbi a naxa faxa.

¹² Kenan to bu ne tongo solofera, a naxa findi Mahalaleli baba ra.

¹³ Mahalaleli xa bari dangi xanbi, Kenan naxa bu ne keme solomasaxan ne tongo naani. A naxa di xeme nun di gine gbetee soto.

¹⁴ Kenan xa simaya naxa siga ne keme solomanaani nun ne fu. Na xanbi a naxa faxa.

¹⁵ Mahalaleli to bu ne tongo senni a nun suuli, a naxa findi Yeredi baba ra.

¹⁶ Yeredi xa bari dangi xanbi, Mahalaleli naxa bu ne keme solomasaxan ne tongo saxan. A naxa di xeme nun di gine gbetee soto.

¹⁷ Mahalaleli xa simaya naxa siga ne keme solomasaxan nun ne tongo solomanaani nun suuli. Na xanbi a naxa faxa.

¹⁸ Yeredi to bu ne keme ne tongo senni a nun firin, a naxa findi Enoki baba ra.

¹⁹ Enoki xa bari dangi xanbi, Yeredi naxa bu ne keme solomasaxan. A naxa di xeme nun di gine gbetee soto.

²⁰ Yeredi xa simaya naxa siga ne keme solomanaani nun ne tongo senni a nun firin. Na xanbi a naxa faxa.

²¹ Enoki to bu ne tongo senni a nun suuli, a naxa findi Metusela baba ra.

²² Metusela xa bari dangi xanbi, Enoki naxa bira Ala foxo ra ne keme saxan. A naxa di xeme nun di gine gbetee soto.

²³ Enoki xa simaya naxa siga ne keme saxan nun ne tongo senni a nun suuli.

²⁴ Enoki naxa bira Ala foxo ra. Na xanbi a mu lu na sonon, barima Ala bara a xanin.

²⁵ Metusela to bu ne keme ne tongo solomasaxan a nun solofera, a naxa findi Lameki baba ra.

²⁶ Lameki xa bari dangi xanbi, Metusela naxa bu ne keme solofera ne tongo solomasaxan a nun firin. A naxa di xeme nun di gine gbetee soto.

²⁷ Metusela xa simaya naxa siga ne keme solomanaani nun ne tongo senni a nun solomanaani. Na xanbi a naxa faxa.

²⁸ Lameki to bu ne keme ne tongo solomasaxan a nun firin, a naxa di soto.

²⁹ A naxa a xili sa Nuha. A naxa a fala, «A fama won malide won ma toore nun won ma wali kui, won naxan nabama boxi ma Alatala bara dennaxe danka.»

³⁰ Nuha xa bari dangi xanbi, Lameki naxa bu ne keme suuli ne tongo solomanaani a nun suuli. A naxa di xeme nun di gine gbetee soto.

³¹ Lameki xa simaya naxa siga ne keme solofera nun ne tongo solofera a nun solofera. Na xanbi a naxa faxa.

³² Nuha to bu ne keme suuli, a naxa findi Semi, Hami, nun Yefeti baba ra.

6*Ala dunija halaki ki naxe*

¹ Na temui xemee nun e xa di gine naxa wuya folo.

² Ala xa malekœ̄ naxa yabu yi di gine ra e xa tofanyi ma. Malekœ̄ naxa ndee sugandi, e naxa e findi e xa gine ra.

³ Na xanbi, Alatala naxa a fala, «N mu tinma nii xa bu adama fate abadan, barima daalise na a ra. A mu dangima ne keme ne moxœ̄pen na.»

⁴ Na waxati, a nun waxati naxan fa na xanbi ra, nabiyorø bɔnsœ̄ nu na dunija ma. Na malekœ̄ nun na di gine nan nee barixi. Geresoe belebeleee nun xili xungbe kanyie nan nu nabiyorø bɔnsœ̄ ra.

⁵ Alatala naxa a to adama bara kobi. Temui birin a xa majoxunye findixi a kobi nan na.

⁶ Na naxa Alatala tooro han a bara a yete maxorin munfe ra a adama daaxi. Na fe naxa a bojne tooro ki fanyi.

⁷ Alatala naxa a fala, «Adama birin n naxan daaxi, n na birin tongoma ne dunija ma. Mixi yo, sube yo, bubuse yo, xoni naxan ne rema koore ma yo, n na birin tongoma ne dunija ma, barima n bara nimisa adama daafe ra.»

⁸ Kono Nuha tan nu rafan Alatala ma.

Nuha xa kunkui banbanyi

⁹ Nuha xa taruxui nan ya. Nuha nu findixi tinxintoe nun seniyentoe nan na na waxati mixie tagi. A nu birama Ala nan foxo ra.

¹⁰ Di saxon nan nu Nuha yi ra: Semi, Hami, nun Yefeti.

¹¹ Dunija nu bara kana Ala ya i, a xa fe paaxi nu bara gbo ye.

¹² Ala naxa dunija to, a kanaxi, mixi birin fe jaaxi rabafe.

¹³ Na kui Ala naxa a masen Nuha be, «N wama adama birin tongofe dunija ma, barima dunija bara kobi a jaaxi ra. N wama adama birin nun dunija birin kanafe.

¹⁴ A lanma i xa kunkui banban wuri ra, naxan xili goferi. Konkoe xa lu a kui. Dole xa sa a kui nun a fari.

¹⁵ I xa a yailan yi ki: I xa kunkui rakuya kanke ya tongo senni nun solofera a nun a tagi. I xa a igbo kanke ya fu nun keren. I xa a ite kanke ya senni nun a tagi.

¹⁶ I xa kunkui xunyi yailan, nongon ya keren xa lu kunkui xunyi nun kunkui de kiri tagi. I xa naade ti a setti keren ma. I xa a kui rabagan doxoxo saxon.»

¹⁷ «Na xanbi n tan fama ye radinde dunija ma. A mixi birin sonto. Nimase birin faxama ne.

¹⁸ Kono n bara saate tongo i be. I soma ne yi kunkui kui, i tan nun i xa die, a nun i xa gine, a nun i xa die xa gine.

¹⁹ I xa fa nimase mooli birin firin firin na, xeme nun gine. Na nan a toma e kisima.

²⁰ Xoni bonsae birin firin firin, sube bonsae birin firin firin, bubuse bonsae birin firin firin, e fama i xon, i xa e rakisi.

²¹ I xa donse mooli birin baki kunkui kui. I xa sa a ragata i tan be a nun e fan be.»

²² Nuha naxa a birin naba Ala naxan masenxi a be.

7

Banbaranyi Belebele

¹ Alatala naxa a masen Nuha be, «So kunkui kui, i tan nun i xa denbaya birin, birima i tan tinxintoe nan i ra yi waxati mixie tagi.

² Sube radaxaxi birin, i xa xeme solofera nun gine solofera baki. Sube raharamuxi birin, i xa xeme keren nun gine keren baki.

³ Xoni fan a mooli birin, i xa xeme solofera nun gine solofera baki. Na kui sube mooli birin xa no lude dunija ma banbaranyi dangi xanbi.»

⁴ «Xi solofera na dangi, n tune ragoroma boxi ma. Xi tongo naani tune fama koe nun yanyi. Nimase birin n naxan daaxi, na birin sonto ma ne.»

⁵ Nuha naxa na birin naba Alatala naxan masen a be.

⁶ Na tune fama temui naxe, Nuha xa simaya nu na je keme senni.

⁷ Nuha yo, a xa gine, a xa die nun nee fan xa gine, e birin naxa e gi ye ma, e sa so kunkui kui.

⁸ Sube radaxaxie, sube raharamuxie, xonie, nun bubusee, e birin

⁹ naxa siga Nuha xon ma kunkui kui, xeme nun gine, e sa so kunkui kui alo Ala Nuha yamarixi ki naxe.

¹⁰ Xi solofera dangi xanbi, na banbaranyi naxa din dunija ma.

¹¹ Nuha xa simaya nu na je keme senni, kike firin, xi fu a nun solofera. Na loxoe ye naxan na boxi bun ma, na naxa te folo, ye naxan na koore ma, na fan naxa goro folo.

¹² Tune naxa bira boxi ma xi tongo naani. Koe a nun yanyi, tune fama.

¹³ Na loxoe, Nuha run a xa die, Semi, Hami, Yefeti, a xa gine, nun a xa di saxanyie xa gine, e birin naxa so kunkui kui.

¹⁴ Buurunyi sube bonsae birin, xuruse bonsae birin, bubuse bonsae birin, a nun xon bonsae birin, e naxa so kunkui kui.

¹⁵ Daalise naxan birin pengima, a firin firin, e naxa fa Nuha xon ma, e sa so kunkui kui.

¹⁶ Nimase birin, xeme nun gine, e soxi ne kunkui kui alo Ala Nuha yamarixi ki naxe. Na xanbi Alatala naxa naade balan.

¹⁷ Xi tongo naani banbaranyi tema. A naxa kunkui ite.

¹⁸ Ye to gbo boxi ma, kunkui naxa doxo ye fari.

¹⁹ Ye naxa te han a naxa geysa birin makoto dunija ma.

²⁰ Ye naxa dusu geysa xun han kanke ya solofera nun a tagi.

²¹ Nimase naxan birin nu pengima dunija ma, e birin naxa faxa: xonie, xurusee, buurunyi subee, bubusee, a nun adamadie.

²² Nimase naxan birin pengima xare ma, e birin naxa faxa.

²³ Ala naxa nimase birin ba dunija ma. Nimase birin naxa faxa: adamadie, xurusee, bubusee, a nun xon naxee pengima koore ma, fo Nuha keren, a nun naxee na a xun ma kunkui kui.

²⁴ Banbaranyi naxa din dunija ma xi keme xi tongo suuli.

8

Banbaranyi jonyi

¹ Kono Ala naxa ratu Nuha ma, a nun buurunyi sube nun xuruse naxee nu na a xun ma kunkui kui. Ala naxa foye radin dunija ma, ye fa xori folo.

² Ye naxan nu kelima boxi bun ma, na naxa dan. Ye naxan nu kelima koore ma, na fan naxa dan.

³ Loxo yo loxo fo nde ba ye ra. Xi kemē xi tongo suuli kamali xanbi, nde naxa ba ye ra ki fanyi ra.

⁴ Kike solofera, xi fu nun solofera nde, kunkui naxa doxo geyae fari, geya naxee na Ararati boxi ma.

⁵ Kike fu xi kerem kamali xanbi, geyae fari naxa maba.

⁶ Xi tongo naani dangi xanbi, Nuha naxa wunderi rabi naxan na kunkui ma.

⁷ A naxa xaxa bejin, a nu siga, a nu fa, han ye naxa xurun.

⁸ Na xanbi a naxa ganbe bejin, a xa kolon xa ye barə xɔri.

⁹ Kono na ganbe naxa yire mato, santide mu na, barima ye dinxi dunija birin ma. A naxa gbilen Nuha yire. Nuha naxa ganbe tongo, a a raso kunkui kui.

¹⁰ A naxa mame ti han xi solofera, a man naxa ganbe bejin a firin nde.

¹¹ Nunmare, ganbe naxa gbilen Nuha yire, oliwi wuri jingi suxuxi a dəkole ra. Na kui Nuha naxa a kolon ye bara ba dunija ma.

¹² A naxa mame ti xi solofera. A naxa ganbe bejin a saxan nde, kono ganbe mu bilden.

¹³ Nuha xa simaya to siga je kemē senni nun je kerem, kike kerem, xi kerem, banbaranyi fa jōn dunija ma. Nuha to kunkui xunyi ba naa, a naxa a to xare bara maba.

¹⁴ Kike firin xi moxənjen a nun solofera to dangi, boxi nu bara xara a fanyi ra.

¹⁵ Ala naxa a masen Nuha be,

¹⁶ «Wo mini kunkui kui, i tan nun i xa gine, i xa die nun e xa gine.

¹⁷ I xa nimase birin namini kunkui kui: xonie, subee, bubusee, alako e xa yiriwa, e xa wuya dunija ma.»

¹⁸ Na temui Nuha naxa mini fa, a nun a xa die, a xa gine, nun a xa die xa gine.

¹⁹ Subee fan naxa mini, a nun bubusee, nun xonie. Nimase bənsəe birin naxa mini e xati xati ma.

²⁰ Na xanbi, Nuha naxa serexəbade yailan Alatala be. A naxa sube nun xonie radaxaxi ndee tongo, a nee ba serexə gan daaxi ra.

²¹ Na tuuri to te, Alatala naxa na gan xiri me. A naxa rafan a ma. A naxa a fala a bərə ma, «N mu boxi dankama sonon adama xa fe ra, barima n na kolon adama bərə mu fan kafi a dimedi temui. N mu nimase birin səntəma sonon alo n na singe raba ki naxə.

²² Sansi si temui nun sansi xaba temui, xinbeli nun kuyefure, sogofure nun pəmə,

yanyi nun koe, n mu na bama sonon han dunija jōn.»

9

Ala xa saate Nuha be

¹ Na dangi xanbi Ala naxa barake sa Nuha nun a xa die xa fe. A naxa a masen e be, «Wo xa wuya, wo xa yiriwa, wo xa gbo boxi ma.

² Sube naxee na dunija ma nun xonie naxee na koore ma, e gaaxuma ne wo ya ra. Bubuse naxee na boxi ma nun yexə naxee na baa ma, e e gima ne wo ya ra. N bara e birin sa wo sago,

³ n bara e birin findi baloe ra wo be alo sansie n naxan singe fi wo ma donse ra.»

⁴ «Kono wo naxa sube don, naxan wuli mu baxi, barima a wuli findixi sube nii nan na.

⁵ Sube yo naxan wo nii bama, xa na mu a ra mixi yo naxan a boore adamadi nii bama, na kanyi nan gbe na na nii kote sare ra.

⁶ Mixi naxan adamadi nii bama, mixi nan na kanyi fan nii bama, barima Ala foxy bara lu adama ma.

⁷ Wo xa wuya, wo xa yiriwa, wo xa gbo boxi ma.»

⁸ Na xanbi Ala naxa a masen Nuha nun a xa die be,

⁹ «N bara saate tongo wo nun wo xa die be,

¹⁰ a nun nimase naxan birin nu na kunkui kui: xonie, xurusee, buurunyi subee, nimase naxan birin na dunija ma.

¹¹ N bara saate tongo wo be, banbaranyi tan mu nii birin bama sonon, a mu dunija birin kanama fa.»

¹² Ala naxa a masen, «N bara saate tongo wo nun nimase birin be, saate naxan mu kanama abadan.

¹³ Saate tənxuma nan ya, n senkui masenma ne koore ma.

¹⁴ Xa n bara kunda sa koore ma, na senkui minima ne.

¹⁵ Na temui n natuma ne saate xa fe ma, n saate naxan tongoxi wo nun nimase birin be naxee na dunija ma.»

¹⁶ Senkui na mini koore ma, n na toma, n natuma saate xa fe ma, saate naxan mu kanama abadan, n saate naxan tongoxi wo nun nimase birin be naxee na dunija ma.»

¹⁷ Ala naxa a masen Nuha be, «Saate tənxuma nan ya, n na saate naxan tongoxi nimase birin be.»

¹⁸ Nuha xa di naxee kelixi kunkui kui, e xili Semi, Hami, Yefeti. Hami findixi Kanaankae baba nan na.

¹⁹ Dunija mixi birin fatanxi Nuha xa di saxanyie nan na.

²⁰ Nuha to xε rawali følø, a naxa weni sansi si.

²¹ Na sansi to bogi, Nuha naxa weni yailan. A to siisi na ra, a naxa a sa kiri banxi kui a mageli.

²² Kanaankae benba Hami to a baba mageli to, a naxa na fala a taarae bε.

²³ Na kui Semi nun Yefeti naxa dugi tongo fa, e so e baba xun e xanbi xanbi ma. E naxa dugi felen e baba ma, e mu e ya ti e baba mageli ra.

²⁴ Nuha xun to mabøo a ra, a naxa keli, a naxa a kolon fa a xa di dønxøe naxan nabaxi a ra.

²⁵ Nuha naxa a fala, «N bara Kanaan danka. A xa findi konyi birin dønxøe ra a taarae bε.»

²⁶ A man naxa a fala,
«N bara Semi Marigi Alatala matoxø.
Kanaan xa findi Semi xa konyi ra.

²⁷ Ala xa Yefeti xa bøxi gbo,
a xa lu Semi xa niini bun ma,
Kanaan xa findi a xa konyi ra.»

²⁸ Banbaranyi dangi xanbi, Nuha naxa bu dunijna ma je keme saxan je tongo suuli.

²⁹ Nuha xa simaya to je keme solomanaani je tongo suuli li, a naxa laaxira.

10

Semi, Hami, nur Yefeti tolobitez

¹ Nuha xa die, Semi, Hami, nun Yefeti xa taruxui nan ya, a nun e fan xa die e naxee soto banbaranyi dangi xanbi.

² Yefeti xa die xilie nan ya: Gomeri, Magogo, Madayi, Yawani, Tubali, Meseiki, Tirasi.

³ Gomeri xa die xilie nan ya: Asikenasi, Rifati, Togarama.

⁴ Yawani xa die xilie nan ya: Elisaha, Tarasasi, Kitimi, Rodanimi.

⁵ Yefeti xa mixie naxa sabati baa de ra e xabile ki ma, kankan nun a gbe xui. E naxa findi si døxo wuyaxi ra e xa bøxi ma.

⁶ Hami xa die xilie nan ya: Kusi, Misira, Puti, Kanaan.

⁷ Kusi xa die xilie nan ya: Seba, Hawila, Sabata, Raama, Sabiteka. Raama xa die xilie nan ya: Seeba, Dedan.

⁸ Nimirodi geresoë belebele nan nu a ra. A baba xili Kusi.

⁹ Nimirodi man findi koyinma belebele ra Alatala ya i. Mixie nu a falama, «Koyinma belebele nan Nimirodi ra Alatala ya i.»

¹⁰ A xa mangeya taa singee findi Babiløn, Ereki, Akadi, nun Kalene nan na, naxee nu na Sinari bøxi ma.

¹¹ A naxa keli Sinari, a siga Asiriya bøxi ma. Menni a naxa taae ti naxee xili Ninewe, Rehoboti, Iri, Kala,

¹² nun Resen, taa belebele naxan na Ninewe nun Kala tagi.

¹³ Misira naxa findi Ludukae, Anamikae, Lehabakae, Nafatu,

¹⁴ Patirusukae, Kasaluxukae, (Filisitakae keli dennaxε), a nun Kafatorokae benba ra.

¹⁵ Kanaan naxa findi yi mixie baba ra: Sidonkae, a xa di singe, Xitikae,

¹⁶ Yebusukae, Amorikae, Girigasakae,

¹⁷ Hiwikae, Arakikae, Sinikae,

¹⁸ Arawadakae, Semarakae, nun Xamatatakae. Bønsøe naxan birin keli Kanaan, e naxa yensen ye.

¹⁹ Kanaan xa naaninyi naxa keli Sidon sigafe Gerara, a naxa siga han Gasa, a dangi Sodoma, Gomora, Adamaha, nun Seboyimi ra, a siga han Lasa.

²⁰ Hami xa mixie nan ya e xabile ki ma, kankan nun a gbe xui. E naxa findi si døxo wuyaxi ra e xa boxi ma.

²¹ Yefeti xunya Semi fan naxa die soto. Eberi xa die benba nan na Semi ra.

²² Semi xa die xilie nan ya: Elama, Asuri, Arafaxadi, Ludu, nun Arami.

²³ Arami xa die xilie nan ya: Usi, Xulu, Geteri, nun Meseiki.

²⁴ Arafaxadi naxa findi Selaha baba ra. Selaha naxa findi Eberi baba ra.

²⁵ Eberi naxa di firin soto. Keren xili Pelegi. Na nan falaxi «maitaxuny», barima Ala dunijna mixie itaxun na waxati ne. A xunya xili Yokatan.

²⁶ Yokatan xa die xilie nan ya: Aloodamodi, Selefa, Hasaramawete, Yera,

²⁷ Hadorami, Usali, Dikila,

²⁸ Obala, Abimayele, Seeba,

²⁹ Ofiri, Hawila, nun Yobabo. Yokatan naxa na die birin soto.

³⁰ E xa boxi kelima Mesa, a siga han Sefare, naxan na geya sogetede mabiri.

³¹ Semi xa die nan ya a xabile ki ma, kankan nun a gbe xui. E naxa findi si døxo wuyaxi ra e xa boxi ma.

³² Nuha xa die bønsøe xa taruxui na ka. Banbaranyi dangi xanbi, yi bønsøe nan findi dunijna si birin na.

11

Xui masunbuxi ki naxe

¹ Na temui dunija mixi birin nu xui kerén nan falama.

² Mixi ndee naxa keli, e siga sogetede mabiri, e geysa to Sinari boxi ma. E naxa sabati kene ma naxan na gulunba kui.

³ E naxa a fala e boore bε, «Wo fa, won xa biriki bønbo, won xa e gan.» E naxa biriki findi gème pøxøe ra. E naxa mota findi dole pøxøe ra.

⁴ Na xanbi e naxa a fala, «Won wali susu, won xa taa ti won yete bε, a nun banxi belebele naxan tema han koore ma, alako

won xili xa gbo. Na na a ra, won mu loëma won boore ma.»

⁵ Kono Alatala naxa goro na taa matode, a nun na banxi belebele.

⁶ Alatala naxa a masen, «Xa yi mixie bara kafu e boore ma yi wali rabade, e na xui keran fala, wali birin e wama naxan nabafe, a sɔɔneyama ne.»

⁷ Won xee, won xa goro e xa xui masunbude alako e naxa e boore wɔyɛn xui fahaamu.»

⁸ Na kui Alatala naxa na gali rayensen ye. Na banxi tife naxa dan.

⁹ Na yire xili naxa sa Babeli, barima Alatala dunjia mixie xuié rawuya menni ne, a fa e rayensen ye dunjia birin ma.

Semi han Tera

¹⁰ Semi xa taruxui nan ya. Banbaranyi dangi xanbi ne firin, Semi xa simaya naxa ne keme li. A naxa findi Arafaxadi baba ra.

¹¹ A to Arafaxadi soto, Semi naxa ne keme suuli sa a fari. A naxa di xeme nun di gine gbetee soto.

¹² Arafaxadi to ne tongo saxan a nun suuli soto, a naxa findi Selaha baba ra.

¹³ A to Selaha soto, Arafaxadi naxa bu ne keme naani nun ne saxan. A naxa di xeme nun di gine gbetee soto.

¹⁴ Selaha to ne tongo saxan soto, a naxa findi Eberi baba ra.

¹⁵ A to Eberi soto, Selaha naxa bu ne keme naani nun ne saxan. A naxa di xeme nun di gine gbetee soto.

¹⁶ Eberi to ne tongo saxan nun naani soto, a naxa findi Pelegi baba ra.

¹⁷ A to Pelegi soto, Eberi naxa bu ne keme naani nun ne tongo saxan. A naxa di xeme nun di gine gbetee soto.

¹⁸ Pelegi to ne tongo saxan soto, a naxa findi Ruye baba ra.

¹⁹ A to Ruye soto, Pelegi naxa bu ne keme firin nun ne solomanaani. A naxa di xeme nun di gine gbetee soto.

²⁰ Ruye to ne tongo saxan a nun firin soto, a naxa findi Serugu baba ra.

²¹ A to Serugu soto, Ruye naxa bu ne keme firin nun ne solofer. A naxa di xeme nun di gine gbetee soto.

²² Serugu to ne tongo saxan soto, a naxa findi Naxori baba ra.

²³ A to Naxori soto, Serugu naxa bu ne keme firin. A naxa di xeme nun di gine gbetee soto.

²⁴ Naxori to ne moxɔyɛn nun solomanaani soto, a naxa findi Tera baba ra.

²⁵ A to Tera soto, Naxori naxa bu ne keme nun ne fu nun solomanaani. A naxa di xeme nun di gine gbetee soto.

²⁶ Tera to ne tongo solofer soto, a naxa findi Iburama, Naxori, nun Xarani baba ra.

Tera xa denbaya

²⁷ Tera xa taruxui nan ya. Tera naxa findi Iburama, Naxori, nun Xarani baba ra. Xarani naxa findi Loti baba ra.

²⁸ Xarani singe naxa faxa a baba Tera be Uru, Kalidi boxi ma, a barixi dennaxe.

²⁹ Iburama nun Naxori naxa ginee fen, e naxa futi xiri. Iburama xa gine xili Sarayi. Naxori xa gine xili Milika. Milika Xarani xa di na a ra. Di firin nu na Xarani yi ra, Milika nun Isika.

³⁰ Sarayi ditaritare nan nu a ra. Di yo mu nu na a be.

³¹ Tera naxa a xa di Iburama, a xa mamadi Loti, naxan findixi Xarani xa di ra, nun Iburama xa gine Sarayi tongo, e naxa keli Uru Kalidi boxi ma sigafe ra Kanaan boxi ma. Kono e to Xarani li, e naxa sabati menni.

³² Tera xa simaya to ne keme firin ne suuli li, a naxa laaxira Xarani.

12

Alatala Iburama xilife

¹ Alatala naxa a masen Iburama be, «I xa boxi bepin, i xa mixie bepin, i xabile bepin. I xa siga boxi ma n dennaxe masenma i be.

² N i findima ne si belebele ra. N barake sama ne i xa fe. N i xili gboma ne. Mixie fan barake sotoma i tan nan saabui ra.

³ Mixi naxan dubama i be, n fan barake sama ne na kanyi ma. Mixi naxan i dankama, n fan na kanyi dankama ne. Dunjia birin barake sotoma i tan nan saabui ra.»

⁴ Na temui Iburama naxa keli Xarani alo Alatala a masenxi a be ki naxe. Loti fan naxa bira a foxo ra.

⁵ Iburama to keli Xarani, a xa simaya nu bara ne tongo solofer nun suuli li. A naxa a xa gine Sarayi, a xunya xa di Loti, a harige birin, nun mixie a naxee soto Xarani, a naxa e birin xanin Kanaan boxi ma.

⁶ Iburama naxa jiere han a naxa wuri bili belebele nde li dennaxe xili More, Sikemi mabiri. Kanaankae nu sabatixi menni ne.

⁷ Alatala naxa a yete masen Iburama be. A naxa a fala, «N yi boxi nan fima i bɔnsɔe ma.» Na kui Iburama naxa serexebade yailan Alatala be naxan minixi a ma.

⁸ A naxa siga geya ma Beteli fuge ra. A naxa kiri banxi ti menni, Beteli na a sogegorode, Ayi na a sogetede. A naxa serexebade yailan Alatala be, a fa a maxandi a xili ra.

⁹ Na xanbi a naxa siga Negewi gbeng-beren yire biri.

Iburama sigafe Misira

¹⁰ Na temui, kaame nu bara din Kanaan boxi ra. Iburama naxa siga Misira.

¹¹ Beenu e xa so Misira boxi ma, Iburama naxa a fala a xa gine Sarayi bë, «N a kolon, gine tofanyi nan i ra.

¹² Misirakae na i to ya, e a falama ne n ma gine nan i ra. Na xanbi, e n faxama ne, alako e xa i tongo.

¹³ I xa a fala e bë n xunya nan lanxi i ma, alako e xa meenii n ma i xa fe ra. Na kui, n mu faxama i tan saabui ra.»

¹⁴ Iburama to Misira li, Misirakae naxa a to, Sarayi gine tofanyi nan a ra.

¹⁵ Misira mange xa sansalae to Sarayi matoxo a bë, a naxa a xanin a xonyi.

¹⁶ Mange naxa meenii Iburama ma Sarayi saabui ra. A naxa xuruse lanmae, xuruse xungbee, sofalee, konyie, nun jœchomœe fi a ma.

¹⁷ Kono Alatala naxa fure paaxi sa Misira mange nun a xa denbaya ma, Iburama xa gine Sarayi xa fe ra.

¹⁸ Misira mange naxa Iburama xili. A naxa a fala a be, «I munse rabaxi n na? Munfe ra i mu a fala n be i xa gine nan a ra.

¹⁹ Munfe ra i a falaxi i xunya na a ra, han n tan bara a findi n ma gine ra? Awa, n ko, i xa gine nan ya. Wo siga!»

²⁰ Na xanbi, Misira mange naxa Iburama xa fe fala a xa korogbae bë. E naxa a ragbengben, a tan, a xa gine, nun a harige birin.

13

Iburama nun Loti

¹ Na temui Iburama naxa keli Misira, a siga Negewi gbengberen yire mabiri. A naxa a xa gine nun a harige birin xanin a xun ma. A xunya xa di Loti fan naxa a mati naa.

² Iburama nu bara findi banna ra. Xurusee, gbeti, nun xœema nu na a yi ra.

³ A naxa keli Negewi, a nu a xa jere tagi isuxu, sigafe ra

⁴ yire nde Beteli nun Ayi tagi, a nu bara serexebade ti dennaxe. Menni Iburama naxa Alatala maxandi a xili ra.

⁵ Loti, naxan nu na Iburama fœx ra, a fan findixi xurusee nun kiri banxie kanyi nan na.

⁶ Iburama xa xuruse goore nun Loti xa xuruse goore nu gbo na boxi be. E mu nu nœma lude yire kerén sœnon.

⁷ Sonxœ naxa mini Iburama xa xuruse demadonyie a nun Loti xa xuruse demadonyie tagi. Kanaankae nun Perisikae fan nu na menni na waxati.

⁸ Iburama naxa a fala Loti bë, «Won naxa konye, won ma xuruse demadonyie fan mu lan e xa konye, barima won tan ngaxakerenma nan won na.

⁹ Yi boxi birin nan i ya i yi ki. Won naxan nabama, won xa fatan. Xa i siga kœla ma, n tan sigama yirefanyi nan ma. Xa i siga yirefanyi ma, n tan siga kœla ma.»

¹⁰ Loti naxa a ya rasiga, a naxa sa Yuruden mere to. Ye nu na na a fanyi ra. Beenu Alatala xa Sodoma nun Gomora kana, na boxie nu fan han Sowari biri. Na nu luxi alo Misira boxi, alo Alatala xa yire yailanxi.

¹¹ Na kui Loti naxa Yuruden mere sugandi a yete bë. A naxa siga sogetede mabiri. Iburama nun Loti fatan na ki ne.

¹² Iburama naxa lu Kanaan boxi ma, Loti naxa lu Yuruden mere taae tagi. Loti naxa a xa kiri banxie ti Sodoma fe ma.

¹³ Sodomakae nu bara kobi a gbe ra, e nu bara findi yunubitœ belebele ra Alatala bë.

¹⁴ Iburama nun Loti to fatan, Alatala naxa a masen Iburama bë, «I ya ti sogetede ra, sogegorode, yirefanyi, nun kœla.

¹⁵ I boxi naxan birin toxi, n a firma i tan nun i bœnsœ ma abadan.

¹⁶ N i bœnsœ rawuyama ne alo xube naxan na boxi ma. Xa mixi nde nœma xube kontide, a nœma ne i bœnsœ konti fan kolonde.

¹⁷ Keli, i boxi ipere, a kuyeya nun a gboya, i xa a birin mato barima n a firma i tan nan ma.»

¹⁸ Na temui Iburama naxa kiri banxi yire masara. A naxa sabati wuri belebele ndee mabiri naxan na Mamire nun Hebiron fe ma. A naxa serexebade yailan naa Alatala bë.

14

Iburama Loti ratangafe

¹ Na waxati Babilon boxi mange Amrafeli, Elasarí boxi mange Ariyoki, Elama boxi mange Kedorolameri, nun Goyin boxi mange Tidalí, yi mange naani naxa saate tongo e boore bë mange suuli ndee gerefa ra.

² Na mange suuli nan ya: Sodoma mange Bera, Gomora mange Birisa, Adamaha mange Sinabu, Seboyimi mange Semeberi, nun Bela mange Sowari.

³ Yi mange suuli naxa e malan gulunba nde kui naxan xili Sidimi, Fœxœ Baa na dennaxe to.

⁴ Kabi je fu nun firin yi mange suuli nu na mange Kedorolameri xa nœ bun ma, kono je fu nun saxan nde e naxa muruta a xa mangeya ma.

⁵ A je fu nun naani nde, mange Kedorolameri nun mange naxee nu na a sœti ma, e naxa siga gere sode. E naxa nœ a birin na: Refaka naxee nu na Asiteroti Karanayimi, Susika naxee nu na Hami, Emika naxee nu na Sawe Kiriyatayimi,

⁶ a nun Xorika naxee nu na geya ma Seyiri biri han Paran gbengberen yire fe ma.

⁷ Na xanbi e naxa gibile, e naxa siga En Misapati, naxan xili Kadesi. E naxa no Amalekikae ra, a nun Amorika naxee nu sabatixi Xasason Tamari.

⁸ Na temui, Sodoma mange, Gomora mange, Adamaha mange, Seboyimi mange, a nun Bela mange (Bela xili Sowari), e naxa e malan gulunba kui naxan xili Sidimi yi mange suuli gerefe ma:

⁹ Elama mange Kedorolameri, Goyin mange Tidali, Babilon mange Amarafeli, nun Lasa mange Ariyoki. Na mange naani naxa yi mange suuli gere.

¹⁰ Yilie nu na Sidimi gulunba kui, dole nu na e kui. Sodoma mange nun Gomora mange to e gi, e naxa fa bira na yilie kui. Mixi dñoxœe naxa e gi sigafe ra geya fari.

¹¹ Na mange naani naxee geeni, e naxa Sodoma nun Gomora harige nun e xa baloe birin tongo, e siga.

¹² E naxa Iburama xunya xa di Loti fan susu a nun a harige birin, barima a nu sabatixi Sodoma nan kui.

¹³ Mixi nde naxa no a gide, a sa na fe birin tagi raba Iburama Eburuka be. Na waxati, Iburama nu sabatixi Mamire Amorika xa wuri bili belebelee nan bun ma. Mamire nun a ngaxakerenyie Esekoli nun Aneri, e nun Iburama nu bara saate tongo e boore be.

¹⁴ Iburama to a me e bara a xunya xa di xemema Loti susu, a naxa soori keme saxan soori fu nun solomasaxan tongo, naxee nu barixa a xa mixie ya ma. E naxa siga na mangee foxo ra han taa naxan xili Dana.

¹⁵ Koë ra Iburama naxa a xa soorie itaxun, e naxa na mangee terenna gere ra. E naxa no na mangee matutunde han Hoba, Damasi koöla ma.

¹⁶ Iburama naxa no na harige birin masotode. A naxa gibile a xunya xa di Loti ra, a harige, a xa gine, nun a xa mixi birin.

Iburama nun Melekisedeki

¹⁷ Iburama to gibile xun nakeli kui kelife mangé Kedorolameri gerede nun mangé naxee nu na a seeti ma, Sodoma mange naxa siga a ralande gulunba kui naxan xili Sawe. Menni xili ne «Mangé xa gulunba.»

¹⁸ Na xanbi, Salamu mangé Melekisedeki naxa fa taami nun weni ra Iburama be. Ala Xili Xungbe Kanyi xa serexedube nan nu na Melekisedeki ra.

¹⁹ A naxa duba Iburama be a falafe ra, «Ala Xili Xungbe Kanyi, naxan koore nun boxi daaxi, a xa barake sa Iburama ma.

²⁰ Tantui na Ala Xili Xungbe Kanyi be,

naxan i yaxuie rayarabixi i be.»

Na temui, Iburama naxa farile fi Melekisedeki ma a naxan soto na gere kui.

²¹ Sodoma mange naxa a fala Iburama be, «N ma mixie ragbilen n ma, kono naafuti tan xa lu i be.»

²² Iburama naxa a yaabi, «N bara n kali Alatala ra, Ala Xili Xungbe Kanyi naxan koore nun boxi daaxi,

²³ n mu sese tongoma naxan findi i gbe ra, hali luuti di, xa na mu a ra sankiri luuti, alako i naxa fa a fala, «N bara Iburama findi banna ra.»

²⁴ N mu sese tongoma, fo n ma soorie naxan donxi. I man xa Aneri, Esekoli, nun Mamire gbe so e yi ra, barima e fan nu na n seeti ma.»

15

Alatala saate tongofe Iburama be

¹ Na xanbi Alatala naxa mini Iburama ma, a naxa a masen a be, «Iburama i naxa gaaxu, n tan nan na i kantama ra. I sare xungbe sotoma ne.»

² Iburama naxa a yaabi, «Marigi Alatala, i munse panigexi n be a fife ra n ma? N to yi ki, di yo mu na n be. Mixi mu na n be naxan n ke tongoma fo n ma walike Eliyeseri Damasi.

³ I mu di yo fixi n tan ma. Naxan barixi n ma banxi kui, na nan findima n ke tongoma ra.»

⁴ Alatala naxa a yaabi, «Ade, na mu findima i ke tongoma ra de. I bari di yati nan fama findide i ke tongoma ra.»

⁵ Alatala naxa Iburama ramini a xa kiri banxi bun ma, a naxa a masen a be, «I ya rate koore ma. I xa tunbuie konti xa i noma e konti kolonde.» A man naxa a masen a be, «Tunbuie gboxi ki naxé koore ma, i bñosœ fan wuyama na ki ne.»

⁶ Iburama naxa la Alatala ra. Alatala fan naxa na findi tinxinyi ra a be.

⁷ Ala naxa a masen a be, «N tan nan na Alatala ra, naxan i raminixi Uru taa kui Babilon boxi ma. N bara i xanin boxi ma, n dennaxie fixi i ma.»

⁸ Iburama naxa a Marigi Alatala maxorin, «N na kolonma di, n fama na sotode?»

⁹ Alatala naxa a masen a be, «Fa ningé gine, si gine, nun yexœ kontonyi ra, naxee bara je saxan saxan soto. I man xa fa ganbe nun kolokonde lanma ra.»

¹⁰ Iburama naxa fa na subee ra. A naxa ningé, si gine, nun yexœ kontonyi ixaba a tagi. A naxa na sube bolonyie sa e boore ya i, kono a mu na xonie tan ixaba.

¹¹ Yubee naxa fa, e goro na sube faxaxi yire, kono Iburama naxa e birin keri naa.

¹² Soge to nu dulafe, xi xøli naxa dangi Iburama ma dungben. Dimi naxa sin a ma, gaaxui xungbe naxa a suxu.

¹³ Alatala naxa a masen a be, «A kolon, i bønsøe fama sigade boxi gbete ma e xønyi mu dennaxe ra. E findima ne konyie ra na boxi ma. E fe xøne mooli birin sotoma ne menni ne kemé naani bun ma.

¹⁴ Kono n fama ne na boxikae makiitide, i bønsøe findima konyie ra dennaxe. Na dangi xanbi, i bønsøe kelima ne naa, e fa naafuли xungbe xanin e xun ma.

¹⁵ I tan fama ne bønesa sotode, i man simaya xønkye sotoma ne, han i sa ragaatama temui naxe.

¹⁶ Amorikæxa yunubi na gbo ye temui naxe, i bønsøe tolontolonyie fama gibilende kelife e xa konyiya kui.»

¹⁷ Soge to bara dula, kuye bara iføoro, tuuri nun te naxa dangi sube bolonyie tagi.

¹⁸ Na loxøe, Alatala naxa yi saate tongo Iburama be, «N bara yi boxi fi i bønsøe ma, keli Misira xure ma, sa doxo Efirati xure belebele ra.»

¹⁹ Si doxo wuyaxi nan nu na na boxi ma. Na sie nan ya: Keni, Kenisi, Kadamon,

²⁰ Xiti, Perisi, Refa,

²¹ Amori, Kanaan, Girigasa, nun Yebusu.

16

Sumayila xa bari

¹ Sarayi mu nu di yo bari a xa mori Iburama be. Konyi gine Misiraka nu na Sarayi yi ra, naxan xili Hagara.

² Sarayi naxa a fala Iburama be, «I bara a to, Alatala mu di bari fe ragirixi n tan ma. Kono temunde n noma di sotode n ma konyi gine saabui ra i be. Wo xa lu yire keran to koe ra.» Iburama naxa tin Sarayi xa wøyeniyi ra.

³ Sarayi naxa a xa konyi gine Hagara Misiraka tongo, a naxa a so a xa mori Iburama yi ra, a xa findi a xa gine ra. Iburama nu bara ne fu raba Kanaan boxi ma.

⁴ Iburama nun Hagara naxa xi yire keran, na nan findi Hagara be tøegøe ra. Hagara to bara a kolon a a bara tøegøe, a naxa yo a konyi ma, a naxa a mato mato ki kobi ra.

⁵ Sarayi naxa a fala Iburama be, «I tan nan a niyaxi yi bote raba xa ilan n na! N tan nan n ma konyi gine fixi i ma a xa findi i xa gine ra. Kabi a naxa a kolon a furuxi, a fa fe kobi nan tun ilanma n na. Alatala xa won tan firinyi makiiti.»

⁶ Iburama naxa a xa gine yaabi, «I xa konyi gine na a ra. I warna fe naxan birin xon ma, i xa na raba a ra.» Sarayi naxa a waxøne kobi birin naba Hagara ra, han a naxa a gi.

⁷ Alatala xa maleke naxa Hagara li dułonyi nde fe ma Suru kira xon ma gbeng-beren yire.

⁸ Maleke naxa Hagara maxørin, «Sarayi xa konyi gine Hagara, i kelixi minden? I sigafe minden?» Hagara naxa maleke yaabi, «N nan n gixi n kanyi nan ma.»

⁹ Alatala xa maleke naxa a masen Hagara be, «I man xa gibilen i kelide, i sa i magoro i kanyi be.»

¹⁰ Alatala xa maleke naxa a fala a be, «N fama bønsøe wuyaxi fide i ma, i mu noma naxan konti kolonde.»

¹¹ Alatala xa maleke man naxa a fala a be,

«I tøegøxi ne yi ki.

I fama di sotode.

I na di xili sama ne Sumayila, barima Alatala bara i xui me i xa marayaagi kui.

¹² I xa di findima geresoe ra

alo wulai soe a rabama ki naxe.

A mixi birin gerema ne,

birin a tan fan gerema ne.

A xunyøe fan a gerema ne.»

¹³ Hagara naxa xili sa Alatala xun, naxan wøyen a be, «Alatala naxan n toxi.» A naxa a fala, «N bara n toma to.»

¹⁴ Na nan a toxi e na koløyi xili falama, «Ala piøe naxan n toxi.» Na koløyi na Kadesi nun Bereda nan tagi.

¹⁵ Hagara naxa di sotø Iburama be. Iburama naxa a xili sa Sumayila.

¹⁶ Iburama nu bara ne tongo solomasaxan nun senni sotø simaya ra, Hagara fa na di sotø a be.

17

Iburama xili masarafe

¹ Iburama to bara ne tongo solomanaani nun solomanaani sotø simaya ra, Alatala naxa mini a ma, a fa yi masen a be, «N tan nan na Ala Senbe Kanyi ra. I majere n ya tote ra tinxinyi kui.

² N fama ne saate tongode won firin tagi. N fama bønsøe gbegbe fide i ma.»

³ Iburama naxa a xinbi sin, a yatagi rafelen boxi. Alatala naxa a masen a be,

⁴ «N bara yi saate tongo i be. I fama ne findide si wuyaxi baba ra.

⁵ I xili mu falama sonon Iburama, i xili fama ne falade Iburahima, barima n i findima si wuyaxi baba nan na.

⁶ N fama ne i findide jama gbegbe baba ra. I fama ne die sotode naxee findima si wuyaxi ra, mangee fan fama ne minide i xa die ya ma.

⁷ N nan n ma saate mabanbanma ne won firin tagi, hali i dangi xanbi, a nun i bønsøe, gibilen nee fan bønsøe bønsøe. A findima saate ra dan mu na naxan ma. Na kui, n

tan nan na i Marigi Ala ra. N tan nan na i bonsœ Marigi Ala ra, hali i dangi xanbi.

⁸ N fama ne yi bɔxi fide i tan nun i bonsœ ma, wo faxi sabatide dennaxe. Kanaan bɔxi birin findima ne wo gbe ra abadan. N tan nan na i bonsœ Marigi Ala ra.»

⁹ Ala man naxa a masen Iburahima be, «I tan nun i bonsœ, gibilen na fan bonsœ bonsœ, wo lan ne wo xa n ma saate ratinme.

¹⁰ Won ma saate nan ya, n naxan saxi wo ma, wo lan wo xa naxan natinme, i tan nun i bonsœ: Naxan birin findixi xeme ra wo ya ma, e birin lan ne e xa sunna.

¹¹ Wo xa sunna findima saate tonxuma nan na wo tan nun n tan tagi.

¹² Keli wo tan ma, a sa doxo wo bonsœ bɔnsœ ra, di xeme naxan birin barima, a lamma e xa sunna xi solomasaxan nde. Na seriyelan ne a xa sa wo xa konyie ma naxee na wo yi ra, naxee barixi wo xonyi, a nun konyi naxee saraxi bɔxi gbete ma, hali a mu fa na i bonsœ ya ma.

¹³ Na kui, konyi naxan barixi i xonyi a nun i na naxan fan sara, e birin lan ne e xa sunna alako n ma saate tonxuma xa lu wo fate ma abadan.

¹⁴ Xeme naxan na lu a fate mu sunna, a fama ne raminide a bonsœ ya ma, barima a mu n ma saate rakamalixi.»

¹⁵ Na xanbi, Ala naxa a masen Iburahima be, «I naxa Sarayi xili fala i xa gine xun ma sonon de, a fa xili ne kore Sara.

¹⁶ N barake sama a xa fe, a fa di xeme bari i be. N barake sama ne Sara xa fe, a fama findide si gbegbe nga ra. Si doxo wuyaxi mangœ fama ne minide a xa die ya ma.»

¹⁷ Iburahima naxa a yatagi rafelen bɔxi ma, kɔnɔ a naxa yele, a fa a fala a bojœ ma, «N tan naxan bara je keme soto simaya ra, n noma di nde sotode sonon? Sara naxan bara je tongo solomanaani soto simaya ra, a fan noma di nde baride fa?»

¹⁸ A naxa a fala Ala be, «I pœngi sa Sumayila xon ma. Na bara n wasa.»

¹⁹ Ala naxa a yaabi, «Ade! I xa gine Sara fama di xeme baride i be i naxan xili sama Isiyaga. N nan n ma saate mabanbanma ne n tan nun a tan tagi, a nun a bonsœ ra hali a faxa xanbi. Saate nan na ki naxan mu kanama abadan.

²⁰ N bara i xa maxandi suxu Sumayila xa fe ra. N barake sama ne a xa fe, n man fa di gbegbe barife ragiri a ma, n bonsœ wuyaxi fima ne a ma. A findima ne mange di fu nun firin baba ra, a nun si xungbe kanyi ra.

²¹ Kono, naxan findi n ma saate ra, n fama a mabanbande n tan nun Isiyaga nan tagi, Sara fama di xeme naxan baride i be tamuna yi waxati.»

²² Ala to ge na masenyi ra, a naxa keli Iburahima xun ma.

²³ Iburahima naxa a xa di Sumayila tongo, a nun a xa konyi naxee barixi a xonyi, a nun a naxee saraxi. Xeme naxan birin na a xa banxi kui, a naxa e birin sunna na loxœ ało Ala a yamarí ki naxe.

²⁴ Iburahima fan naxa sunna. Iburahima sunna temui naxe, a je tongo solomanaani a nun solomanaani nan nu na a ra.

²⁵ Sumayila sunnama temui naxe, a je fu nun saxan.

²⁶ E naxa e birin sunna loxœ kerén,

²⁷ a nun xeme naxan birin nu na Iburahima xa banxi kui, konyi naxee barixi a xonyi, a nun a naxee fan saraxi kelife si gbete ma.

18

Alatala xa masenyi Isiyaga bari ki xa fe ra

¹ Alatala mini ne Iburahima ma Mamire, wuri bili belebele na dennaxe. Na temui, Iburahima nu doxoxi a xa kiri banxi sode de ra kuyefure temui yanyi ra.

² A to xeme saxan to fa ra, a naxa keli mafuren, a sa e ralan. A naxa a igoro e be bɔxi ma.

³ A naxa a masen e be, «N Marigi, n bara wo maxandi, wo xa wo malabu n tan wo xa konyi xonyi,

⁴ n xa fa ye ra wo be alako wo xa wo sanyie maxa. Wo man xa foye tongo yi wuri bun ma.

⁵ N xa fa taami ra wo xon ma alako wo noma senbe sotode ki naxe. Na xanbi, wo fa siga wo xa jere ra. Na kui wo a kolonma wo xa konyi nan n na.» Na xɔnejœ naxa a ratin, «Won bara lan na ma. I naxan falaxi, a raba.»

⁶ Na nan lan, Iburahima naxa gibile mafuren a xa kiri banxi kui. A naxa a masen a xa gine Sara be, «I xulun. I farin fanyi sigaati ya tongo solofera yailan taami ra.»

⁷ Na xanbi, a naxa a gi, a siga ninge goore, a sa ninge sube bɔrɔxɔxi fate fanyi keren tongo. A naxa na ninge so a xa walike yi ra, a xa a faxa, a xa a yailan donse ra.

⁸ Na sube to bara ge piinde, Iburahima naxa a tongo, a so xɔnejœ yi ra, a nun xijœ xinbeli nun xijœ bonbɔxi. E na na donse done, Iburahima naxa ti e seeti ma wuri bun ma.

⁹ Na xɔnejœ naxa Iburahima maxorin, «I xa gine Sara na minden?» A naxa e yaabi, «A na kiri banxi bun ma.»

¹⁰ Na xɔnejœ mixi keren naxa a masen Iburahima be, «N man gibilema tamuna

yí þöndön temui. Na temui i xa gine fama di xeme baride i be.» Sara nu tixi Iburahima xanbi ra kiri banxi sode de ra, a tuli matixi e xa wøyenyi ra.

¹¹ Iburahima nun Sara nu bara ge foride. Sara mu nu nöma di baride sönön.

¹² Sara to na me, a naxa yele a yete ma, «N tan na ki naxe yi ki n bara ge tagande. N ma xeme fan bara findi xeme fori ra. Muxu tan di bari temui bara dangi.»

¹³ Alatala naxa a masen Iburahima be, «Sara yelexi munfe ra? A a falaxi munfe ra, a tan mu nöma di baride sönön, barima a bara ge tagande?»

¹⁴ Na fe na na Alatala mu nöma naxan nabade? N na fa tamuna i xönyi be yi temui. Sara fama ne di baride.»

¹⁵ Sara naxa gaaxu, a naxa wule fala, «N mu yelexi de.» Alatala naxa a masen a be, «Iyo, i yelexi ne!»

¹⁶ Na xönej naxa ti kira xon ma, e naxa e xunsa Sodoma taa ma. Iburahima naxa siga e matide.

¹⁷ Alatala naxa a masen, «N nöma a noxunde Iburahima ma, n wama naxan nabafe?»

¹⁸ A fama ne findide si belebele senbema ra. N fama ne barake sade si birin ma a tan saabui ra.

¹⁹ N na a sugandixi ne, alako a xa no yaamari sade a xa die nun a bønsøe ma, e xa no e nengi sade n ma seriyé xon ma tinxinyi kui. Na temui, n tan Alatala, n fama ne n ma laayidi rakamalide n naxan tongoxi Iburahima be.»

²⁰ Alatala naxa a masen Iburahima be, «Fe naxan falaxi Sodomakae nun Gomorakae xun, fe magaaxuxi na a ra. E xa yunubi bara gbo han,

²¹ n fama gorode n xa sa a mato fe naxan birin falaxi e xun ma, xa a na na ki ne.»

²² Xönej firin naxa keli e nu na dënnaxe, e naxa siga Sodoma. Kono Alatala nun Iburahima naxa lu yire keren.

²³ Iburahima naxa a maso Alatala ra, a naxa a masen a be, «Alatala, i fama ne mixi kobi nun mixi tinxinxii birin sontode?»

²⁴ Temunde mixi tongo suuli na Sodomakae ya ma naxee findixi mixi matinxinxie ra. I fama ne na taa kanade? I mu nöma dijede Sodoma jama ma na mixi matinxinxii tongo suuli xa fe ra?

²⁵ Ade, a mu lan i xa mixi kobi nun mixi tinxinxii faxa ki keren. A mu lan kiiit keren xa sa mixi kobi nun mixi tinxinxii ma. A mu lan i xa na raba. Naxan dunija birin makiitima, a rabama ne tinxinxii kira ra.»

²⁶ Alatala naxa yaabi ti, «Xa n mixi matinxinxii tongo suuli li Sodoma taa kui, n fama ne dijede Sodoma mixi birin ma na mixi tongo suuli xa fe ra.»

²⁷ Iburahima man naxa wøyenyi tongo, «N Marigi, n bara i maxandi i xa no dijede n be, n xa no yi masenyi tide i be, ba n tan kelixi xube nun bende ne.»

²⁸ I sa a lima mixi tongo suuli xa mu mixi matinxinxii ra, temunde fo mixi tongo naani a nun suuli. Na mixi suuli naxan luma na ki, i fama ne na taa kanade nee xa fe ra?» Alatala naxa a masen, «N mu na kanama xa n mixi matinxinxii tongo naani a nun suuli li naa.»

²⁹ Iburahima man naxa a maxørøxo, «Temunde i mixi tongo naani nan lima naa.» Alatala naxa a masen, «N mu fama na kanade na mixi tongo naani xa fe ra.»

³⁰ Iburahima naxa a fala, «N Marigi, n bara i maxandi, i naxa xöno xa n man fa wøyenyi nde masen i be. Temunde i fama mixi tongo saxan nan lide naa.» Alatala naxa a masen a be, «N mu fama na kanade xa n mixi matinxinxii tongo saxan li naa.»

³¹ Iburahima naxa a masen, «Marigi i xa i haake to n be n ma bøje xørøxøe ma. Temunde wo mixi moxçjenan lima naa.» Alatala naxa a masen, «N mu fama na taa kanade na mixi moxçjenan xa fe ra.»

³² Iburahima man naxa a fala, «N Marigi, n bara i maxandi, i naxa xöno. N ma maxørinyi dönxøe nan yi ki i be. Temunde, i mixi fu nan lima naa.» Alatala naxa a masen Iburahima be, «N mu fama na taa kanade na mixi fu xa fe ra.»

³³ E to ge na masenyi ra, Alatala naxa siga, Iburahima fan naxa gbilen a xönyi.

19

Sodoma nun Gomora xa kasare

¹ Nunmare temui, na maleke firinyie naxa so Sodoma. Loti nu doxøxi na taa sode de ra. A to malekeet to fa ra, a naxa keli a sa e ralan kira ra. A naxa a igoro boxi ma e be.

² Loti naxa a masen e be, «N bara wo maxandi wo xa tin n xa wo yigiyia n xönyi. Wo nöma wo sanyie maxade, wo wo malabu. Tina geesegé wo kurun wo xa biyaasi ra.» Malekee naxa a yaabi, «Ade! Fo muxu xa xi taa tagi ne to kœs ra.»

³ Kono Loti naxa a maxørøxo han e naxa siga a xönyi. A naxa donse fanyi rafala e be, a naxa taami lebinitare gan. E naxa e dege.

⁴ Sa temui mu nu a lixi, Sodomakae naxa Loti xa banxi rabilin. Keli segetalæ ma, a sa doxo xemoxie ra, e birin nu na naa.

⁵ E naxa Loti xili, e a maxørin, «Na mixie na minden, naxee soxi i xönyi to nunmare ra? E ramini muxu ma, muxu xa kafu yire keren.»

⁶ Loti naxa mini a xa banxi kui, a ti naade ra, a naade ragali a xanbi ra.

⁷ A naxa a masen e bε, «Ade! N ngaxakerenyie, wo naxa fe jaaxi raba.

⁸ N ma di gine firinyie na be naxee mu nu xεmε fe kolon. N bara tin a ra n xa nee sa wo sagoe, wo xa wo waxonfe birin naba e ra, alako wo naxa sese raba n ma xɔrεe ra. N tan bara findi e yatigi ra.»

⁹ Na mixie naxa a fala Loti be, «Minimuxu tagi. Xɔrεe nan i ra be. I mu nōma kiti sade muxu ma. Xa i mu i kata, muxu fama fe xɔnε dɔxode i ma dangife e tan na.» E naxa sonson Loti ma, alako e xa naade kana.

¹⁰ Na maleke firinyie naxa Loti suxu, e naxa a raso banxi kui, e naade balan e xun ma.

¹¹ Malekēe naxa gali radonxu, naxee nu tixi naade ra. Keli segetalae ma, sa dɔxo xemoxie ra, e mu nu sese toma fa. Kira naxa ifu e ma.

¹² Na maleke firinyie naxa Loti maxorin, «I xa mixi nde na be? I xa i xa di birin namini yi taa kui. I xabile xa keli be,

¹³ barima muxu fafe yi taa kanade. Yi taakae xā wali kobi bara findi seedejɔxɔya ra Alatala be. Alatala man muxu rasānbaxi ne, muxu xa fa yi taa kana.»

¹⁴ Loti naxa siga a fala a xa die xa morie be, «Wo keli be mafuren! Alatala na fafe be kanade yakosi.» E naxa a majoxun a na gbeitene ne.

¹⁵ Na subaxe ma, malekēe naxa gbata Loti ra, e naxa a masen a bε, «Keli, i xa gine tongo, a nun i xa di gine firinyi naxee na be. Wo xa keli be alako wo naxa sonto a nun yi taa mixi kobie ra.»

¹⁶ A to nu wama bufe, malekēe naxa Loti suxu a bεlεxe ma, a nun a xa gine, sa a xa di gine firinyie xun ma. E naxa e ramini taa kui, barima Alatala nu bara kinikini e ma.

¹⁷ Malekēe to e ramini, kerēn naxa a masen Loti be, «I gi, alako i xa i nii ratanga. I naxa i kobe rato de! I naxa i mati yi taa yire yoe. Xa i mu wama i xa sonto, siga na geya yire.»

¹⁸ Loti naxa a fala, «Ade, n Marigi, n bara i maxandi, n mu nōma na rabade.

¹⁹ N a kolon, i bara hinne i xa konyi di ra. I bara kinikini n ma a gbegbe ra. I bara n nii ratanga. Kono, n tan mu nōma n gide han geya ma, xa na mu a ra n faxama ne.

²⁰ I bara na taa lanmadì to naxan makorexi won na? N nōma na tan lide. A lu n xa siga naa, n nii xa ratanga. A mato, taa xurudi xa mu a ra?»

²¹ Maleke naxa a yaabi, «N bara tin na birin na. N mu na taa kanama.

²² Siga mafuren. Han i sa soma temui naxe, n mu fefe rabama.» Na taa xili saxi ne Sowari, barima a xurun.

²³ Soge nu tefe temui naxe, Loti naxa so Sowari taa kui.

²⁴ Na temui, Alatala naxa sooda nun te ragoro Gomora taa nun Sodoma taa ma.

²⁵ A naxa na taae tuxunsan, keli sansie ma, a sa dɔxɔ mixie ra naxee birin sabatixi na taae kui.

²⁶ Loti xa gine naxa a kobe rato, na nan lan a naxa findi foxε xutι ra.

²⁷ Na subaxe ma, Iburahima naxa keli, a a xunsa yire ma a nun Alatala de masara dennaxe.

²⁸ A to a ya rasiga Gomora nun Sodoma ma, a nun na rabilinyi birin, a naxa tuuri gbegbe to te ra.

²⁹ Ala to na taae kana Loti nu sabatixi dennaxe, a a ratanga na gbaloe ma Iburahima xa fe nan na.

Loti nun a xa di gine firinyie

³⁰ Loti nu bara gaaxu lufe ra Sowari taa kui. A naxa keli naa, a siga geya fari. A naxa sabati a nun a xa di gine firinyie ra fōnme nde kui gēme longori ra.

³¹ Loxoε nde, a xa di gine singe naxa a fala a xunya be, «Won baba bara fori. Won na dennaxe yi ki, xεmε yo mu na won dɔxɔma naxan xon alo adama darixi a ra ki naxε.

³² Fa be, won xa won baba rasiisi alako won xa xi a xon ma, alako won xa di fi a ma naxan findima a bɔnsœ ra.»

³³ Na kœs ra, e naxa e baba rasiisi. A xa di gine singe naxa xi a baba xon ma. A mu a xun ma fe yo kolon, a xa di sa temui, nun a keli temui.

³⁴ Kuye to iba, a xa di gine singe naxa a fala a xunya be, «A bara pɔn, n tan nun n baba bara xi yire kerēn to. To kœs ra, i nun won baba fama xide yire kerēn. Na temui won nōma bɔnsœ fide a ma.»

³⁵ Na kœs man na, e naxa e baba rasiisi. A xunya fan naxa xi a baba xon ma. A mu a xun ma fe yo kolon, a xa di sa temui, nun a keli temui.

³⁶ Loti xa di gine firinyie naxa furi tongo e baba xa di ma.

³⁷ Na di gine singe to di bari, a xili naxa sa Mowaba. Na nan findi Mowabakae birin benba ra. Han yakosi e na na.

³⁸ A xa di gine firin nde fan naxa di bari, a xili naxa sa Ben Ami. Na nan findi Amonikae birin benba ra. Han yakosi e na na.

20

Iburahima nun Abimeleki

¹ Iburahima naxa siga Negevi boxi ma, a sabati Kadesi nun Suru tagi. Na dangi xanbi a naxa siga Gerara, a saxanyi raba mənni.

² Iburahima naxa a fala mennikae bë a xa gine Sara xa fe ra, «N xunya cinema nan a ra.» Na kui Gerara mange Abimeleki naxa Sara tongo.

³ Kœ to so, Ala naxa a masen Abimeleki bë xiye kui, «I fama ne faxade yi gine xa fe ra, i naxan tongoxi, barima xeme taadidçœc na a ra.»

⁴ Na temui Abimeleki mu nu a makorexi a ra. A naxa a yaabi, «N Marigi, i fama ne si tinxinxi xa fe kanade?»

⁵ Iburahima a masen ne n bë, a yi gine a xunya cinema nan lanxi a ma. Gine fan naxa a fala n bë, a taara nan lanxi Iburahima ma. N naxan nabaxi, n na rabaxi n bojje fixe nan na.»

⁶ Ala man naxa a masen a bë na xiye kui, «N tan yati, n na kolon i fe naxan nabaxi, fe kobi xa mu a ra. N tan nan man a niyaxi, i mu noxi yunubi fe rabade n na. Na nan a toxi n mu a luxi i xa a findi i xa gine ra.»

⁷ Yakösi, yi gine ragbilen a xa mori ma. Namijönne nan a ra. A fama ne Ala maxandide i bë, alako i nii ratangama ki naxe. Kono xa i mu a ragbilen a xa mori ma, a kolon i fama ne faxade wo nun i xa denbaya birin.»

⁸ Abimeleki naxa keli sinnanyi ma, a naxa a xa konyie birin malan. Fe naxan birin dangixi, a na tagi raba e bë. Gaaxui gbegbe naxa e susu.

⁹ Abimeleki naxa Iburahima xili a xonyi. A naxa a maxorin, «N yunubi mundun nabaxi i ra, i xa no n tan nun n ma jama findide yunubitœ belebelee ra? I bara fe raba n na, fe naxan mu lan a xa raba.»

¹⁰ Munfe a niyaxi i na rabaxi?»

¹¹ Iburahima naxa a yaabi, «N a fala ne mixi naxee birin na be, e mu gaaxuma Ala ya ra, e fama ne n faxade n ma gine xa fe ra.»

¹² Nondi nan a ra, n xunya nan man lanxi a ma. Muxu birin baba keren, kono muxu nga keren mu a ra. Na nan a toxi a findixi n ma gine ra.

¹³ Ala to bara n tongo n baba xonyi, n naxa a masen n ma gine bë, «Won na siga dëde, yandi n bara i maxandi i xa a fala, n xunya nan lanxi i ma.»

¹⁴ Abimeleki naxa yexœe, sie, ningee, nun konyie tongo, a naxa e birin so Iburahima yi ra. A man naxa a xa gine Sara ragbilen a ma.

¹⁵ A naxa a fala Iburahima bë, «N ma boxi bara rabi i bë. I na wa lufe dëde yi boxi, i xa lu naa.»

¹⁶ A naxa a fala Sara bë, «I bara a to, n bara kɔbirin kole wulu firin so i taara yi ra, alako yaagi xa ba i ya ra, i tan nun i malan boore birin tagi. Na kui i xun nakeli sotoma ne.»

¹⁷ Iburahima to Ala maxandi, Ala naxa Abimeleki, a xa gine, nun a xa konyie yalan, alako e man xa no di baride.

¹⁸ Alatala nu bara dibaritarena ragiri Abimeleki xa mixie ma Iburahima xa gine Sara xa fe ra.

21

Isiyaga xa bari

¹ Alatala naxa hinne Sara ra, a a xa laayidi rakamali a bë.

² Sara naxa tœge. A xa mori xa xemeforjia kui, a naxa di bari Iburahima bë Ala waxati naxan fala a bë.

³ Iburahima naxa a xa di xili sa Isiyaga, Sara naxan sotoxi a bë.

⁴ A naxa a xa di sunna a xi solomasaxan loxœ alo Ala a yamari ki naxe.

⁵ Iburahima nu bara ne kemé soto simaya ra, Isiyaga barixi temui naxe.

⁶ Sara naxa a fala, «Ala bara n naseewa. Mixi yo na n ma di Isiyaga barife me, muxu birin seewama ne.»

⁷ A man naxa a fala, «Nde nu noma a falade Iburahima bë na temui, loxœ nde fama a lide, Sara findima ne dinge ra? Kono n tan bara di fi a ma a xa xemeforjia kui.»

Iburahima Hagara nun Sumayila kerife

⁸ Isiyaga to mo, e naxa a de ba xipœ ra. Iburahima naxa nelexin xulunyi belebele sa, a xa diyore de ba loxœ.

⁹ Na temui Sara naxa Sumayila to yele ra, Misiraka Hagara di naxan barixi Iburahima bë.

¹⁰ Sara naxa a fala Iburahima bë, «Yi konyi gine keri, a nun a xa di. Yi naxan yi ki, a mu lan a nun n ma di Isiyaga xa lu ke keren.»

¹¹ Na wœyenï mu rafan Iburahima ma a xa di xa fe ra,

¹² kono Ala naxa a masen Iburahima bë, «I bojje naxa rajaaxu i ma i xa konyi gine nun a xa di xa fe ra. Sara na fe naxan birin fala i bë, a birin naba a bë, barima Isiyaga nan fama findide i bonsœ ra.

¹³ N si fan naminima ne i xa konyi gine xa di, barima i xa di nan lanxi a fan ma.»

¹⁴ Iburahima naxa keli subaxe ma. A naxa taami tongo a nun kiri gbœfœ, ye na kui. A naxa na birin doxo Hagara xun ma, a naxa di so a yi ra, a fa e birin nasiga. Hagara naxa a xun ti gbengberen yire ra dennaxe xili Beriseeba.

¹⁵ Ye to bara non a xa kiri gbœfœ kui, a naxa a xa di lu wuri nde bun ma.

¹⁶ A naxa siga, a sa dœxœ a xati ma yaamile kerien pöndönyi. A naxa a fala, «N mu noma n ya tide n ma di ra, a xa faxa n ya xori.» A naxa siga a sa dœxœ a xati ma a nu wa ra.

¹⁷ Ala naxa na di wa xui me koore ma. Ala xa maleke naxa Hagara xili, a naxa a maxorin, «Hagara munse i sotoxi? I naxa gaaxu barima Ala bara i xa di wa xui me koore ma.

¹⁸ Keli, i xa meen i xa di ma, barima n fama a findie si belebele kanyi nan na.»

¹⁹ Ala naxa Hagara ya rabi, a naxa kolonyi nde to. A naxa kiri gbongföe tongo, a ye sa a kui, a nde fi a xa di ma.

²⁰ Ala naxa a jengi sa Sumayila xon ma. A naxa mo, a sa sabati gbengberen yire, dennaxe xili Paran. A naxa findi xali woli yi matinxinxia ra.

²¹ A nga naxa Misira gine keran fen a be.

Iburahima nun Abimeleki xa saate

²² Na temui Abimeleki nun a xa soori mange Pikoli naxa a fala Iburahima be, «I fefe yo rabama wo nun Ala na a ra.

²³ I rakali n be Ala xili ra, fa sa xili ma i mu fama n yanfade, i mu n ma die yanfama, i mu n ma mamadie fan yanfama. I xa fe fanyi raba n be a nun yi boxi mixie be i na dennaxe, alo n na raba i be ki naxe.»

²⁴ Iburahima naxa a yaabi, «N bara n kali Ala ra.»

²⁵ Iburahima naxa korsi raba Abimeleki ra fe ma a xa mixie naxan niyaxi a ra, a xa kolonyi bafe a gbeja.

²⁶ Abimeleki naxa a yaabi, «N mu a kolon naxan na fe rabaxi i ra. I mu yi woyenyi falaxi n be, fo to n tan fa na kolon.»

²⁷ Na nan lan, Iburahima naxa yexesee nun ningee fi Abimeleki ma, e xa saate tongo o boore be.

²⁸ Iburahima naxa yexesee solofera tongo, a naxa e sa a xati ma.

²⁹ Abimeleki naxa a maxorin, «I na yexesee solofera saxi a xati ma munfe ra?»

³⁰ Iburahima naxa a yaabi, «N nee sofe ne i yi ra, alako i xa a kolon, fa sa xili ma, yi kolonyi naxan yi ki, n tan nan a gexi.»

³¹ Na nan a toxi, na taa xili falama Beriseeba, barima na mixi firinyie e rakali e boore be menni ne.

³² E to na saate tongo e boore be Beriseeba, Abimeleki nun a xa soori mange Pikoli naxa ti kira xon ma gbilene Filisita boxi ma.

³³ Iburahima naxa tamare wuri bili keran si Beriseeba. A naxa Alatala makandi a xili ra, Ala naxan na na.

³⁴ Iburahima je gbegbe raba ne Filisita boxi ma.

¹ Na fe dangi xanbi, Ala naxa Iburahima mato. A naxa a xili, «Iburahima.» Iburahima naxa a ratin, «N tan nan ya.»

² Ala man naxa a masen a be, «I xa di Isiyaga tongo, i xa di kerenyi, naxan nafanxi i ma, i xa a xanin boxi ma dennaxe xili Moriya, geya fari n na dennaxe masen i be. Ixa a fi n ma serexe gan daaxi ra.»

³ Subaxe ma Iburahima naxa keli, a naxa doxose yailan a xa sofale fari. A naxa a xa walike firin tongo a nun a xa di Isiyaga. Iburahima naxa yege iboo naxan findima te xuruse ra serexe bade. A naxa biyasi folo sigafe ra yire Ala dennaxe masenxi a be.

⁴ Na xi saxan loxoe, Iburahima ya naxa ti na yire makuye ra, a sigafe dennaxe.

⁵ A naxa a fala a xa walike firinyie be, «Wo tan nun sofale xa lu be. N tan nun n ma di, muxu na sigafe geya fari salide. Na temui muxu man gbilenma han be.»

⁶ Iburahima naxa na yege doxa a xa di Isiyaga xun ma. A man naxa te wole nun fine xanin. E jerefe e firin.

⁷ Isiyaga naxa a baba Iburahima xili, «N baba.» A naxa a ratin, «N tan nan ya, n ma di.» Isiyaga naxa a baba maxorin, «N bara a to yege nun te xuruse na won yi ra, kono yexesee na minden won naxan bafe serexe ra?»

⁸ Iburahima naxa a yaabi, «N ma di, Ala yati nan yexesee soma won yi ra, won naxan bama serexe gan daaxi ra.» E jerefe e firin.

⁹ E to yire li Ala dennaxe masenxi Iburahima be, Iburahima naxa serexebade yailan, a yege sa a fari. A naxa a xa di Isiyaga xiri, a sa serexebade kon na, na yege fari.

¹⁰ Na xanbi, Iburahima naxa fine tongo, a naxa a belexe itala a xa a xa di kon naxba.

¹¹ kono Alatala xa maleke naxa a xili koore ma, «Iburahima, Iburahima!» Iburahima naxa a ratin, «N tan nan ya.»

¹² Maleke naxa a fala, «Yi segetala lu naa. I naxa fefe jaaxi yo raba a ra. N bara a kolon i gaaxuma Ala ya ra. N man bara la a ra, i mu tondixi i xa di kerenyi fide n ma serexe ra.»

¹³ Iburahima naxa a ya ragbilen a xanbi ra, a naxa yexesee kontonyi to sansi longori ra, a feri firinyi kankanxi sansi firi ra. A naxa siga, a sa na yexesee kontonyi tongo, a fa a ra. A naxa na ba serexe ra a xa di joxoe ra.

¹⁴ Iburahima naxa na yire xili sa «Alatala mixi kima.» Na nan a toxi han yakosi a falama «Alatala mixi kima a xa geya fari.»

¹⁵ Alatala xa maleke man naxa gbilen Iburahima xili ra koore ma.

¹⁶ A naxa a masen a bε, «N bara n kali n yete ra, Alatala xa masenyi nan ya. I to bara yi raba, i mu tondi i xa di kerenyi ma n bε,

¹⁷ n barake sama ne i ma. I bɔnsœ wuyama ne alo tunbui naxee na koore ma, xa na mu a ra e gboma ne alo meyenyi naxan malanxi baa de ra. I bɔnsœ fama ne node e yaxuie ra.

¹⁸ N fama ne barake sade dunija si birin ma i bɔnsœ saabui ra, barima i bara n xui ratinme.»

¹⁹ Iburahima naxa gibile a xa konyie yire. E birin naxa siga Beriseeba, barima Iburahima nu sabatixi menni ne.

²⁰ Na fe birin to dangi, Iburahima naxa a me Milika die bari ne Iburahima xunya Naxori bε.

²¹ E xili nan ya: A xa di singe Usi, na xanbiratoe Busi, Arami baba Kemuweli,

²² Kesede, Haso, Pilidasi, Yidlafi nun Betuwei.

²³ Betuwei findi Rebeka baba nan na. Na di solomasaxanyi, Milika nan nee bari Iburahima xunya Naxori bε.

²⁴ Naxori xa konyi gine nu xili ne Reyuma. A yi die nan bari: Teba, Gaxami, Taxasa, nun Maaka.

23

Iburahima xa mixi ragatade

¹ Sara to je keme je moxonen a nun solofere nan soto simaya ra,

² a naxa laaxira Kiriyati Araba, Hebiron mabiri, Kanaan boxi ma. Iburahima naxa a xa gine non fe raba.

³ Iburahima to ge Wade a xa gine bε, a naxa siga Xitikae xon ma, a a fala e bε,

⁴ «Xɔrε nan lanxi n ma wo ya ma be. N bara wo maxandi, wo gaburi yire fi n ma, n noma n ma gine ragatade dennaxe.»

⁵ Xitikae naxa a yaabi,

⁶ «I tuli mati muxu ra a fanyi ra. Ala xa mixi nan i ra muxu ya ma. I na wa i xa gine ragatafe muxu xa gaburi yire yoe, i sago na a ra. Muxu tan ya ma be, mixi yo mu na naxan noma tondide i be i xa gine ragatade a xa gaburi yire.»

⁷ Iburahima naxa keli, a igoro boxi ma Xiti bɔnsœ ya i, naxee nu sabatixi na boxi ma.

⁸ A naxa a fala e bε, «Xa wo bara tin, n xa n ma gine ragata wo xa boxi ma, wo xa n ma maxandi radangi Soxara xa di Eferon ma,

⁹ alako a xa Makipela fɔnme so n yi ra gaburi ra naxan na a xa xe fe ma. N a kolon a tan nan gbe lanxi menni ma. A xa na sara n ma wo ya xori, alako birin xa a kolon na boxi bara findi n ma mixi ragatade ra.»

¹⁰ Eferon Xitika nu tixi naa jama tagi. A naxa Iburahima yaabi a xui itexi ra, alako Xitika naxee birin nu malanxi taa sode de ra, e xa no a xa wɔyenyi ramede.

¹¹ A naxε, «N baba, n bara i maxandi, i tulī mati n na. N bara na xe nun na fomme fi i ma n bɔnsœ ya xɔri. I xa i xa gine ragata menni.»

¹² Iburahima man naxa a igoro boxi ma jama birin ya xɔri,

¹³ a a fala Eferon bε, «I xa i haake to n bε. I xa xe masundi nan ya. Yandi, a rasuxu, alako n xa no n ma gine ragatade menni.»

¹⁴ Eferon naxa a yaabi,

¹⁵ «N baba, i tulī mati n na a fanyi ra. Boxi naxan sare lanma gbeti kilo naani nun a tagi, sese mu na ki i tan nun n tan tagi. I xa gine ragata naa tun!»

¹⁶ Iburahima naxa tin na sare ra Xitikae ya xɔri. A naxa gbeti kilo naani nun a tagi maniya a bε.

¹⁷ Na xe naxan na Makipela fe ma, Mamire sogetede biri, fomme naxan na a nun wuri bili naxan birin sixi na naaninyi ra,

¹⁸ na birin naxa findi Iburahima gbe ra. Na Xitika naxee birin nu malanxi taa sode de ra, e birin findixi na fe seede ra.

¹⁹ Na birin dangi xanbi, Iburahima naxa a xa gine Sara ragata na fomme kui Makipela xe fe ma, naxan na Mamire yatagi Hebiron mabiri Kanaan boxi ma.

²⁰ Na xe nun na fomme naxa ba Xitikae gbeja, a findi Iburahima gbe ra, alako a xa no a xa mixie ragatade menni.

24

Isiyaga xa futi xiri a nun Rebeka

¹ Na waxati Iburahima nu bara ge foride. Alatala nu bara barake sa Iburahima xa fe birin.

² Iburahima naxa a masen a xa walikee xunyi bε, naxan a piengi saxi a harige birin xon ma, «I belexe sa n tabe bun ma kali ki ma.

³ N fafe i rakalide koore nun boxi Marigi Alatala ra, alako i naxa Kanaan gine fen n ma di be n sabatixi dennaxe.

⁴ A xoli n ma i xa siga n bari boxi nan ma, i fa menni gine nde fen n bɔnsœ ya ma n ma di Isiyaga bε.»

⁵ A xa walike naxa a yaabi, «Xa a sa li na gine mu tin birade n foxo ra fafe yi boxi ma, n xa i xa di xanin i xa boxi ma, i kelixi dennaxe?»

⁶ Iburahima naxa a yaabi, «I naxa n ma di ragbilen menni de!

⁷ Alatala naxan na koore ma, naxan n tongoxi n bari mixie ya ma, naxan n nakelixi n ma boxi ma, a fa a kali a yi boxi fima ne n bɔnsœ ma, a tan yati fama ne a

xa maleke xeede i malife ra, alako i xa no gine tongode menni n ma di be.

⁸ Xa na gine mu fa sa tin birade i foxo ra, i fama ne ratangade n ma marakali ma, i naxan tongoxi n be. Kono i naxa n ma di xanin menni de!»

⁹ Na walike naxa a belexe sa a mariyi Iburahima tabe bun ma, a naxa a rakali.

¹⁰ A naxa joxome fu tongo Iburahima xa joxome goore ya ma, a kote gbegbe sa e fari. A naxa keli, a siga Naxori xa taa Padan Arami boxi ma.

¹¹ Iburahima xa walike to menni li, a naxa joxome ragoro taa fari ma kolonyi nde seeti ma. Nunmare temui nan nu a ra, ginee minima ye bade temui naxe.

¹² A naxa Ala maxandi, «N marigi Iburahima Marigi Alatala, n bara i maxandi alako n ma jere xa findi n be xun nakeli ra to loxoe. I man xa hinne n marigi Iburahima ra.

¹³ I bara n to n na kolonyi seeti ma, taa gine dimee na fafe ye bade.

¹⁴ N fama ne gine dime nde maxordinde a xa a xa ye base so n yi ra, n xa ye min. Xa a sa n yaabi, «Ye min, n xa ye so i xa joxomee fan yi ra,» n fama ne a kolonde na temui, i na gine yati nan sugandixi i xa konyi Isiyaga be. Na temui n fama a kolonde i bara hinne n marigi Iburahima ra.»

¹⁵ Beenun a xa ge na woyenyi ra, na nan lan Betuweli xa di gine Rebeka naxa fa. Iburahima xunyu Naxori xa mamadi nan lanxi a ma. A xa feje doxoxi a tunki fari.

¹⁶ Gine dimedi tofanyi nan nu a ra, naxan mu xeme fe kolon. A naxa goro kolonyi yire, a naxa a ye base rafe ye ra, a man naxa te.

¹⁷ Iburahima xa walike naxa a gi a sa a ralan. A naxa a fala a be, «N bara i maxandi, a lu n xa ye nde min, naxan na i xa feje kui.»

¹⁸ A naxa a yaabi, «N ba, ye min.» A naxa a xa feje ragoro a tunki fari, a ye so a yi ra.

¹⁹ A to ge na ra, a naxa a fala a be, «N ye bama ne i xa joxomee fan be, alako e birin xa ye min a fanyi ra.»

²⁰ Mafuren, a naxa a xa feje ibagan kuure kui, a man a gi sigafe kolon de ra a xa ye gbete ba. A naxa ye ba han joxome birin naxa wasa.

²¹ Iburahima xa walike nu fa a majoxun, «Temunde Alatala bara n ma biyaasi sooneya n be.»

²² Joxomee to bara ge ye minde, Iburahima xa mixi naxa joesrasoe xesma daaxi so Rebeka noe ra, naxan xa binye giramu senni lima. A man naxa belexerasoe firin xesma daaxie so a belexe ra, naxan keran xa binye dangi giramu keme ra.

²³ A naxa ginedimedi maxarin, «Nde xa di lanxi i ma? Yandi, a fala n be, i baba nomu muxu yigiyade to koe ra?»

²⁴ Rebeka naxa a yaabi, «Betuweli xa di nan lanxi n ma, Milika nun Naxori xa mamadi.»

²⁵ A man naxa a fala, «Muxu xonyi sexe nun nooge gbegbe na na, yigiyi fan na na wo luma dennaxe.»

²⁶ Iburahima xa walike naxa a igoro boxi ma Alatala be.

²⁷ A naxa a fala, «N marigi Iburahima Marigi Alatala, n bara i tantu. I mu tagan hinnede n marigi Iburahima ra, i xa lanlanleya mu kana. Alatala n xun tixi n marigi Iburahima xabile nan xonyi ra.»

²⁸ Rebeka naxa siga a gi ra a nga yire, alako fe naxan dangixi, a xa a tagi raba a be.

²⁹ Rebeka taara Laban naxa a xulun sigafe ra kolon yire, Iburahima xa walike nu tixi dennaxe.

³⁰ Laban nu bara a maagine to, joesrasoe a noe ra, belexerasoe a belexe ra. A man nu bara a xa dentegi me, xeme naxan falaxi a be. Na kui, a naxa siga na xeme ralande kolonyi fe ma, joxomee nu na dennaxe.

³¹ Laban naxa a fala a be, «Alatala bara baraka sa i tan naxan ma fe, i tixi be munfe ra, dennaxe makuya taa ra? I xa so n xonyi. N bara banxi yailan i yigiyi ra, n bara yire rafala i xa joxomee luma dennaxe.»

³² Iburahima xa walike naxa so Laban xonyi. Laban naxa joxomee xa kote ragoro, a fa done se so e yi ra, a yire yailan e be. A naxa ye fan so Iburahima xa mixie yi ra, alako e xa e sanyie maxa.

³³ Laban to fa done se ra e be, Iburahima xa walike naxa a fala, «N mu n degema sinden, fo n xa n dentegi wo be.» Laban naxa a fala a be, «Awa yire, dentegi sa.»

³⁴ Iburahima xa walike naxa a masen, «N tan nan na Iburahima xa walike ra.

³⁵ Alatala bara barake sa n marigi Iburahima xa fe ki fanyi. A bara findi banna ra, barima Alatala bara xuruse mooli birin fi a ma, a nun gbeti, xesma, konyie, joxomee, nun sofalee. Alatala bara na birin fi a ma.

³⁶ N marigi Iburahima xa gine Sara bara di fan bari a be a xa forija kui. Iburahima a harige birin fixi na di nan ma.»

³⁷ «Iburahima n nakalixi ne, «I naxa gine tongo n ma di be naxan findi Kanaanka ra na sabatixi dennaxe.»

³⁸ I xa siga n baba bariboore yire n xabile tagi, alako i xa gine tongo n ma di be menni.»

³⁹ N marigi to na fala n be, n naxa a maxarin, «Xa na gine fa tondi birade n foxy ra go?»

⁴⁰ A naxa n yaabi, «N jerema Alatala naxan ya i, a fama a xa maleke birade i fôxo ra i xa jere kui alako a xa sooneya. I fama ne gine tongode n ma di be n xabile tagi n baba xonyi.

⁴¹ I na siga n xabile ra, xa e mu fa sa gine dimedi so i yi ra feo, i bara ratanga n ma marakali ma.»

⁴² «N to kolon yire li, n naxa Ala maxandi, «Alatala, n marigi Iburahima naxan batuma, n bara i mayandi i xa n ma biyaaasi sooneya.

⁴³ I ya ti n na yi kolonyi setti ma. N fama ne gine dimedi nôde maxorinde naxan fafe ye bade, a xa ye so n yi ra naxan na a xa feje kui alako n xa a min.

⁴⁴ Xa a n yaabi, «Ye min, n ye bama ne i xa joxomée fan be, e min,» n a kolonma na temui, Alatala na gine dimedi yati nan sugandixi n marigi Iburahima xa di be.»

⁴⁵ «Beenun n xa ge na woyenyi rajonde n yete ma, na nan lan Rebeka naxa fa, feje dôxoxi a tunki fari. A naxa goro kolonyi ra, a ye ba. N naxa a fala a be, «N bara i maxandi, n ki ye, n xa a min.»

⁴⁶ A naxa a xa feje ragoro mafuren a tunki fari, a naxa a fala n be, «Ye min. I na ge ye minde n ye soma ne i xa joxomée fan yi ra.»

⁴⁷ N naxa a maxorin, «Nde xa di na i ra?» A naxa n yaabi, «Betuweli xa di gine nan n na, Naxori nun Milika xa mamadi.» Na kui n naxa xœma so a jœ re, n naxa xœma bœlexerasoe so a bœlexe ra.

⁴⁸ N naxa n igoro boxi ma Alatala be. N naxa n marigi Iburahima Marigi Alatala tantu, barima a bara n xun ti n marigi xunya xa di cinema ra, n xa a futi a xa di be.

⁴⁹ Yakosi, Laban, a fala n be xa i bara tin fe fanyi nun fe tinxinxia rabafe n marigi be. Xa na mu a ra n sigama ne yire gbete.»

⁵⁰ Laban nun Betuweli naxa a yaabi, «Alatala nan yi fe ragirixi. Muxu mu fama na maxoroxede.

⁵¹ Rebeka nan tixi i ya i yi ki. A xanin i xun ma, alako a xa findi i marigi xa di xa gine ra, alop Alatala a masenxi ki naxe.»

⁵² Iburahima xa walike to na woyenyi me, a naxa a igoro boxi ma Alatala be.

⁵³ Na xanbi, a naxa bunse gbeti daaxi, bunse xœma daaxi, a nun dugie fi Rebeka ma. A naxa sanbe fanyie fi Rebeka nga nun a taara fan ma.

⁵⁴ Na dangi xanbi, Iburahima xa walike nun a xa mixie naxa e dege, e min, e fa so e sade.

E to keli geesegé, Iburahima xa walike naxa a masen Rebeka nga nun a taara be, «Wo a lu fa n xa gbilen n marigi xonyi.»

⁵⁵ E naxa a fala, «Rebeka xa xi fu jondon naba be sinden, na temui wo fa siga.»

⁵⁶ Iburahima xa walike naxa e yaabi, «Wo naxa n makankan be. Alatala bara n ma biyaaasi sooneya. Wo a lu fa n xa gbilen n marigi xonyi.»

⁵⁷ E naxa a fala, «Won xa Rebeka xili, won xa a kolon janige naxan na a be.»

⁵⁸ E naxa Rebeka xili, e naxa a maxorin, «I wama sigafe wo nun yi xeme ra?» Rebeka naxa e yaabi, «Iyo, n wama sigafe.»

⁵⁹ Na kui e naxa e xunya Rebeka nun a meenima so Iburahima xa walike nun a xa mixie yi ra.

⁶⁰ E naxa duba Rebeka be a falafe ra, «Muxu xunya nan lanxi i ma.

Ala xa i findi nama gbegbe barima ra. I bônsœ xâ no i yaxuie ra.»

⁶¹ Rebeka nun a xa gine naxa dôxoxomée fari, e naxa bira Iburahima xa walike fôxo ra. E birin naxa siga.

⁶² Isiyaga nu bara keli kolon yire naxan xili «Ala jipe naxan n toxi.» A nu bara sabati Negewi boxi ma.

⁶³ Lôxœ nde, Isiyaga to mini a majerêde daaxa nummare temui, a naxa Iburahima xa walike xa joxomée to fa ra.

⁶⁴ Rebeka to bara Isiyaga to, a naxa goro joxomée fari,

⁶⁵ a fa walike maxorin, «Nde na na xeme ra naxan sa fafe na ki, keli daaxa longori ra won nalande?»

⁶⁶ Iburahima xa walike naxa a yaabi, «N marigi nan a ra.» Na nan lan, Rebeka naxa a ya makoto a xa mafelenyi ra.

Iburahima xa walike naxa dentegé sa Isiyaga be, a fe naxan birin nadangixi.

⁶⁷ Na xanbi, Isiyaga naxa Rebeka xanin a nga xa kiri banxi kui, a findi a xa gine ra. Isiyaga naxa a xanu a boje birin na, han a nga xa faxe sunnunyi naxa ba a ma.

25

Iburahima xa faxe

¹ Iburahima man naxa gine gbete dôxox naxan xili Ketura.

² Na gine naxa die bari a be. Na die nu xili: Simiran, Yokosan, Medan, Madiyan, Yisebaki, nun Suwa.

³ Yokosan naxa Seeba nun Dedan bari. Dedan bônsœ findi Asurikae, Letusikae, nun Leyumikae nan na.

⁴ Madiyan xa die lanxi Efa, Efere, Hanoki, Abida, nun Elidaa nan ma. Ketura xa die nan lanxi e ma.

⁵ Iburahima naxa a harige birin fi Isiyaga ma.

⁶ A naxa se gbegbe fan fi a xa gine booree xa die ma, a fa e makuya a xa di Isiyaga ra, a e rasiga boxi nde ma naxan na sogetede mabiri.

⁷ Iburahima xa simaya naxa siga han je keme je tongo solofera nun suuli.

⁸ Na xanbi, a naxa faxa heéri kui, a a benbae li aligiyama.

⁹ A xa die Isiyaga nun Sumayila naxa a ragata Makipela fônmé kui, Soxara Xitika xa di Eferon xa bôxi ma Mamire fe ma.

¹⁰ Iburahima na boxi sara Xitikae bonsœn ma. E nun a xa gine Sara, e birin nagataxi mènni ne.

¹¹ Iburahima faxa xanbi, Ala naxa barake sa a xa di Isiyaga ma. A nu sabatixi kôlonyi fe ma, naxan xili «Ala piñe naxan n toxi.»

Sumayila xa taruxui

¹² Xilie nan ya naxee findi Sumayila bonsœn ra. Sara nu bara a xa konyi gine Misiraka Hagara fi Iburahima ma. Hagara naxa Sumayila soto di ra.

¹³ Sumayila xa die nan ya, e barixi ki naxé e boore fôxø ra: Nebayoti, Sumayila xa di singe, Kedari, Adabeeli, Mibisami,

¹⁴ Misima, Duma, Masa,

¹⁵ Hadada, Tema, Yeturi, Nafisi, nun Kedema. Na di fu nun firinyi findi Sumayila xa die nan na.

¹⁶ Na mixi keren keren ma findi bôxi mangæe nan na. E naxa e xilie sa e xa taae xun ma a nun e xa mixie.

¹⁷ Sumayila xa simaya dan je keme je tongo saxan nun soloferne. A naxa laaxira, a sa a benbae li aligiyama.

¹⁸ Sumayila bonsœn nu sabatixi bôxi nan ma, dènnaxé nu na Hawila nun Suru tagi. Suru ya rafindixi Misira nan ma Asuri kira ra. E nu sabatixi e ngaxakerenyie nan seeti ma.

Esayu nun Yaxuba

¹⁹ Isiyaga xa taruxui nan ya: Isiyaga findi Iburahima xa di nan na.

²⁰ A to bara je tongo naani soto simaya ra, a naxa Rebeka dôxø, Laban xunya cinéma, Betuweli xa di gine. Aramikae nan na e ra, kelife Padan Arami.

²¹ Kono Rebeka mu nu nôma di baride Isiyaga be. Isiyaga naxa Alatala maxandi a xa gine xa fe ra a xa no di baride. Alatala naxa a xa duba susu, Rebeka naxa teege.

²² Na die nu fa gere e nga teege. A naxa a yete maxorin, «Munfe rabafe n be yi ki?» Na kui a naxa siga Alatala maxorinde.

²³ Alatala naxa a masen a be, «Si dôxø firin nan na i teege. Keren senbe gboma ne boore be. Taara nan fama lude a xunya xa noe bun ma.»

²⁴ A di bari temui to a li, Rebeka naxa gulie bari.

²⁵ A xa di singe findixi mixi gbeeli nan na. Fate maxabe gbegbe kanyi nan nu a ra. E naxa a xili sa Esayu.

²⁶ Na xanbi a xunya fan naxa bari. A belexe raxutuxi a taara tingilinyi ma. E

naxa a fan xili sa Yaxuba. Isiyaga na die barima temui naxé, a nu na je tongo senni ne.

²⁷ Na di xemé firinyi naxa mo. Esayu naxa findi koyinma fanyi ra naxan nu wula i sama. Naxan findi Yaxuba tan na, mixi maxinbelixi nan nu a ra, a tan nu dôxøma kiri banxi nan bun ma.

²⁸ Esayu nan nu rafan Isiyaga ma, barima a nu fama sube ra a be. Yaxuba tan nu rafan Rebeka nan ma.

²⁹ Loxøe nde Yaxuba nu bara supi yailan. Esayu naxa so, a taganxi kelife koyinde.

³⁰ A naxa a fala a be, «N mu nôma fefe ra yi ki. A lu n xa yi supi gbeeli nde min.» Na nan toxi a Edon xili naxa sa a xun ma, na nan na ki «a gbeeli.»

³¹ Yaxuba naxa a yaabi, «I xa forijna tide fi n ma sinden.»

³² Esayu naxa a masen, «N na faxafe, kaame nan na n ma yi ki. Na forijna tide munse fanma n ma?»

³³ Yaxuba man naxa a fala, «Fo i xa i kali.» Esayu naxa a kali a abara a xa forijna tide fi a ma.

³⁴ Yaxuba naxa taami nun na toge supi nde so a yi ra. Esayu to ge a degede, a a min, a naxa siga. Esayu mu tide yo toxi a xa forijna ma.

26

Isiyaga nun Abimeleki

¹ Kaame naxa so bôxi kui, bafe kaame singe ra naxan naba Iburahima xa waxati. Isiyaga naxa siga Filisita mangé Abimeleki konyi, naxan nu na Gerara.

² Alatala naxa mini Isiyaga ma, a a masen a be, «I naxa siga Misira bôxi ma de. I xa lu bôxi ma n na dènnaxé masen i be.»

³ Lu be. Won birin na a ra. N barake sama ne i xa fe, barima n fama yi bôxi fide i tan nun i bonsœe nan ma. N laayidi naxan tongo i baba Iburahima be, n na rakamalima ne.

⁴ N i bonsœe rawuyama ne alo tunbui naxee na koore ma. N yi bôxi fima ne i bonsœe ma. N barake sama ne dunija si birin ma i bonsœe saabui ra.

⁵ Iburahima n xui rame ne. A naxa a jengi sa n ma seriye, n ma mangéya, n ma yaamarie, nun n ma tonyie xon ma.»

⁶ Na kui Isiyaga naxa sabati Gerara.

⁷ Mixi naxee dôxøxi mènni, nee naxa a maxorin a xa gine xa fe ma. A naxa e yaabi, a a xunya cinéma nan lanxi a ma. A mu suusa a falade e be, a xa gine nan lanxi Rebeka ma alako mènni mixie naxa fa a faxa. A bara gaaxu a falade a xa gine na a ra barima Rebeka gine tofanyi nan nu lanxi a ma.

⁸ Isiyaga to bara bu naa, loxœs nde Filisitakæ xa mange Abimeleki naxa a ya ramini wunderi ra, a naxa a to Isiyaga na Rebeka mafurukufe.

⁹ Abimeleki naxa a xili a xonyi. A naxa a fala a be, «I xa gine yati nan lanxi yi ma! Munfe ra i fa a fala muxu be i xunyi gineema nan a ra?» Isiyaga naxa a yaabi, «N nu gaaxuxi ne wo naxa fa n faxa. Na nan a to n naxa na fala.»

¹⁰ Abimeleki man naxa a maxorin, «I munse rabaxi muxu ra yi ki? Xa mixi nde fa mini n ma jama ya ma go, a naxa i xa gine findi a yete ra? Na temui i bara muxu ratantan.»

¹¹ Abimeleki naxa yaamari fi a xa jama birin ma, «Mixi yo na din yi xeme nun a xa gine ra, n na kanyi faxama ne.»

¹² Na je ra, Isiyaga naxa xe sa na boxi ma. A to na xe xaba, a naxa a xa sansi wolixi jøndon kemè soto, barima Alatala bara barake sa a xa fe.

¹³ A harige xun naxa masa, a findi banna ra.

¹⁴ Yexæs, si, ninge, nun konyi gbegbe nu na a yi ra. Na kui Filisitakæ naxa Isiyaga tööne.

¹⁵ Filisitakæ naxa kõlonyi birin nafe bende ra, Isiyaga baba Iburahima xa konyi naxee ge Iburahima xa waxati.

¹⁶ Abimeleki naxa a fala Isiyaga be, «Fo i xa keli be. I bara senbe soto dangi muxu tan na.»

¹⁷ Isiyaga naxa keli naa, a sa sabati Gerara gulunba kui.

¹⁸ Isiyaga naxa kõlonyie iba, naxee nu gexi a baba waxati, Filisitakæ naxee dësse Iburahima faxa xanbi. A baba nu na kõlonyie xili falama ki naxe, Isiyaga man naxa na xilie fala e xun ma.

¹⁹ Isiyaga xa konyie man naxa kõlonyi gbete ge na gulunba yire, dulonyi fa mini a kui.

²⁰ Gerara xa xuruse demadonyie nun Isiyaga xa xuruse demadonyie naxa konye na kõlonyi xa fe ra. E birin nu fa a fala e boore be, «Muxu tan nan gbe na na kõlonyi ra.» Isiyaga naxa na kõlonyi xili fala «sõnxæs,» barima sõnxæs bara bira a xa fe ra.

²¹ A xa konyie man naxa kõlonyi gbete ge, sõnxæs man naxa bira na fan xa fe ra. A naxa a xili fala Sitina, na nan na ki «galanbu kõlonyi.»

²² Isiyaga naxa keli naa, a sa kõlonyi ge yire gbete. Na kõlonyi to ge, sõnxæs mu bira na tan xa fe ra. A naxa a xili fala Rehoboti kõlonyi, na nan na ki «makuye kõlonyi,» barima a naxe, «Alatala bara won makuya bekae ra alako won ma fe xa sõnneya yi boxi ma.»

²³ Isiyaga to keli menni sigafe ra Beriseeba,

²⁴ Alatala naxa mini a ma koe ra. A naxa a masen a be, «I baba Iburahima Marigi Ala lanxi n tan nan ma. I naxa gaaxu fefe ra, won tan nan a ra yire birin. N man barake sama ne i xa fe. N i bönsœs rawuyama ne n ma konyi Iburahima xa fe ra.»

²⁵ Isiyaga naxa serexebade yailan na yire, a nu fa Alatala maxandi a xili ra. A naxa sabati naa, a xa konyie man naxa kõlonyi gbete ge.

²⁶ Abimeleki boore Ahusati, nun a xa soori mange Pikoli naxa keli Gerara, e siga Isiyaga yire.

²⁷ Isiyaga naxa e maxorin, «Wo faxi n yire munfe ra yi ki? Wo bara n napaaxu han wo bara n keri wo xonyi.»

²⁸ E naxa a yaabi, «Muxu bara a kolon Alatala xa mixi nan lanxi i ma. Muxu man bara a majoxun, fo won xa saate tongo won boore be marakali ra.

²⁹ I rakali muxu be, i mu fama fe xone rabade muxu ra, barima muxu fan mu fe kobi yo rabaxi i ra, fo fe fanyi. Muxu man naxa i lu, i xa siga bönesa kui. Yakosi Alatala bara barake sa i ma.»

³⁰ Isiyaga naxa donse gbegbe yailan e be. E birin naxa e dege, e naxa e min.

³¹ Kuye to iba, e naxa e rakali e boore be. Isiyaga naxa a jungu e ma, e naxa fatan lanyi kui.

³² Na loxœs kerenyi, Isiyaga xa konyie naxa kõlonyi nde xa fe dentegé sa a be e naxan gexi. E naxe, «Muxu bara ye li na kõlonyi ra.»

³³ Isiyaga naxa na kõlonyi xili fala Siba kolonyi, na nan falaxi «marakali.» Na nan a toxi muxu yi taa xili falama han yakosi Beriseeba, na nan falaxi «marakali kõlonyi.»

³⁴ Esayu to je tongo naani rakamali, a naxa Beeri xa di Yudita nun Elon xa di Basamati doxo. Na firiny Xitikae nan na e ra.

³⁵ E naxa Isiyaga nun Rebeka böne rajaaxu e ma.

27

Isiyaga dubafe Yaxuba be

¹ Isiyaga nu bara ge foride, a yae nu bara rafœro. A mu noma sese tode fa. A naxa a xa di singe Esayu xili, «N ma di!» Esayu naxa a ratin, «N tan nan yal!»

² Isiyaga naxa a fala a be, «I bara a to, n bara ge foride. N mu a kolon n faxama temui naxe.»

³ Tanbe sase nun xali tongo, i xa siga wulai sube fende n be.

⁴ I xa na sube jin alo a rafanxi n ma ki naxe. I xa fa a ra n xon ma, alako n xa no dubade i be beenu n xa faxa.»

⁵ Na temui Rebeka tixi a tuli matixi Isiyaga ra, a naxan falaxi Esayu be. Esayu naxa siga wulai sube bunde a baba be.

⁶ Rebeka naxa a fala a xa di Yaxuba be, «N bara i baba xui me a yi woyenyi falama Esayu be,

⁷ *«Sa sube bun n be, i xa a jin a fanyi ra, n xa a don. N na ge na sube donde, n dubama i be Alatala ya i beenun n xa faxa.»*

⁸ Yakosi, n ma di, i tuli mati n na a fanyi ra. N naxan falama i be, i xa a raba.

⁹ Siga goore, i xa fa si fanyi firin na. N xa e jin a fanyi ra alo i baba wama a xon ma ki naxe.

¹⁰ N na ge na ra, i xa a xanin i baba xon ma, alako a xa duba i be beenun a xa faxa.»

¹¹ Yaxuba naxa a nga Rebeka yaabi, «Esayu fate maxabé kanyi nan a ra. N tan fate maxabé mu na n be.»

¹² N baba na n masuxu, a kolonma ne Esayu xa mu a ra, n findima wule fale nan na a tan be. Beenun n xa duba soto, n fama danks nan sotode.»

¹³ A nga naxa a fala, «Ade, na danks xa gibile n tan nan ma, n ma di. I naxan nabama, i tuli mati n na. Siga, i sa fa na si fanyi firinyie ra.»

¹⁴ Yaxuba naxa siga, a naxa fa si fanyi firinyie ra a nga xon ma. A nga naxa na donse yailan alo a rafanxi Isiyaga ma ki naxe.

¹⁵ Na xanbi, Rebeka naxa a xa di singe Esayu xa donma tongo, donma naxan fan a xa dugie ya ma banxi kui. A naxa na ragoro Yaxuba ma, a xa di firin nde.

¹⁶ A naxa a xa di belexee nun a konyi masalaxunxi maxiri si kiri ra.

¹⁷ A naxa sube nun taami so a xa di Yaxuba yi ra, a naxan yailanxi.

¹⁸ Na temui Yaxuba naxa siga a baba yire, a a fala a be, «N baba, n tan nan ya.» A baba naxa a maxorin, «N ma di mundund lanxi i tan ma?»

¹⁹ Yaxuba naxa a baba yaabi, «Esayu nan lanxi n ma, i xa di singe. I naxan maxorinx n ma, n bara fa a ra. Yandi, keli, i doxo, i xa n ma sube yailanxi don. Na temui i xa duba n be.»

²⁰ Isiyaga naxa a fala a xa di be, «N ma di, i yi sube toxi yi ikorexi ra di?» Yaxuba naxa a yaabi, «I Marigi Alatala nan yi fixi n ma sonneya ra.»

²¹ Isiyaga naxa a fala Yaxuba be, «N ma di, i maso n na, n xa i masuxu, alako n xa la a ra a n ma di Esayu yati nan i ra.»

²² Yaxuba naxa a maso a baba ra. Isiyaga naxa a fate masuxu. A naxa a fala, «I xui maniya Yaxuba xui ra, kono i belexe tan Esayu belexe na a ra.»

²³ Isiyaga mu no Yaxuba kolonde, barima a belexee nu maxirixi xabe ra, alo a taara Esayu na ki naxe. Na kui Isiyaga naxa duba Yaxuba be.

²⁴ Isiyaga man naxa a maxorin, «N ma di Esayu yati nan i ra?» Yaxuba naxa a yaabi, «Iyo.»

²⁵ Isiyaga naxa a fala, «Fa donse ra, i naxan yailanxi, n xa a don, n fa duba i be.» Yaxuba naxa donse so a baba yi ra, Isiyaga naxa a don. Yaxuba naxa weni fan so a yi ra, a naxa na fan min.

²⁶ Na temui, a baba Isiyaga naxa a fala a be, «N ma di, i makore n na, i xa findigilin n ma.»

²⁷ Yaxuba naxa a maso a ra, a naxa findigilin a ma. Isiyaga naxa a xa sose xiri me. Na dangi xanbi, a naxa duba a be. A naxa a masen,

*«Iyo, n ma di xiri luxi ne
alo Alatala barake saxi xe naxan ma.»*

²⁸ Ala xa xini fi i ma naxan kelima koore ma.

Ala xa boxi daxamui fi i ma.

Ala xa barake sa i xa xe ma.

Ala xa weni gbegbe fi i ma.

²⁹ Ala xa jama birin lu i sagoe.

Ala xa si birin magoro i be.

I xa findi i ngaxakerenyie xa yarerati ra. E birin xa e magoro i be.

Mixi yo na i danka, na danks xa gibile a kanyi ma.

Mixi yo na duba i be, Ala xa barake sa na kanyi ma.»

³⁰ Isiyaga tobara ge dubade a be, Yaxuba naxa mini. A mu bu, Yaxuba taara Esayu fan naxa so kelige sube fende.

³¹ A fan naxa na sube yailan a fanyi ra alo a baba wama a xon ma ki naxe. A to fa a ra a baba xon, a naxa a fala a baba be, «N baba, keli, i xa doxo, i sube don n naxan yailanxi i be alako i xa duba n be.»

³² A baba Isiyaga naxa a maxorin, «Nde na i tan na?» Esayu naxa a yaabi, «Esayu nan na n na, i xa di singe.»

³³ Na fe naxa Isiyaga ifu a fanyi ra. A fate birin naxa seren a ma. A naxa a fala a be, «Kono nde tan faxi sube yailanxi ra n be, n naxan donxi yakosi beenun i tan xa so be yi ki? N bara duba na kanyi be. A tan nan fama barake sotode.»

³⁴ Esayu to a baba xa masenyi me, a boje naxa mini, a naxa sonxoe gbegbe rate. A naxa a baba mayandi, «N baba, duba n fan be.»

³⁵ Isiyaga naxa a yaabi, «I xunya bara n madaxu. N bara ge dubade a tan nan be.»

³⁶ Esayu naxa a fala, «A xili yati na a xun ma, Yaxuba, *mixi mayanfe*.» A sanmaya firin nan ya a n mayanfama. A bara n ma forijna tide tongo. Yakosi a bara n ma duba fan soto.» Esayu man naxa a maxorin,

«Dube yo mu na i yi ra sōnōn, i lan i xa naxan naba n tan be?»

³⁷ Isiyaga naxa a masen Esayu be, «N bara a tan findi i xunyi ra, n man bara a ngaxakerenyi birin so a yi ra e xa lu a bun ma. N bara barake gbegbe fi a ma, a nun weni fanyi. N ma di, n nōma munse rabade i tan be?»

³⁸ Esayu naxa a fala a baba be, «Dube keran peti nan na i yi ra? N baba, duba n tan fan be.» A naxa wa a xui itexi ra.

³⁹ A baba Isiyaga naxa a yaabi, «A kolon, i mu fama bōxi daxamui sōtode, a nun xini naxan kelima koore ma. ⁴⁰ I baloma i xa santidegema nan xun na. I fama walide i xunya xa nōe nan bun ma, kōnō yare i fama i yete sōtode. A na nōe naxan sa i ma, i tondima ne a ra.»

⁴¹ Esayu nu a xunya Yaxuba rafenfe gere ra, a xa dube sōtōfe xa fe ra e baba ra. Esayu naxa a fala a bōne ma, «N baba xa jōnfe na ba a ra temui naxe, n Yaxuba faxama ne.»

⁴² Rebeka to bara a xa di singe Esayu xa nate tongoxi kolon, a naxa a xa di firin nde Yaxuba xili. A naxa a fala a be, «I bara a to, i taara Esayu wama a gbenoxofe i ma, a xa i faxa.

⁴³ Yakosi n ma di, i tuli mati n na a fanyi ra. Keli be, i xa siga Xarani, n taara Laban xonyi. I xa sa lu naa.

⁴⁴ I xa lu a xonyi yi saxanyi han beemanu i taara bōne fama gorode temui naxe.

⁴⁵ I taara bōne na goro i ma temui naxan ma, a na nēemu i raba foxi ra, na temui n nan punguma i xa fa. N mu wama ganfe wo firinyi birin na lōxoe kerent.

⁴⁶ Rebeka naxa a fala Isiyaga be, «N bōne bara rajaaxu n ma Xiti xa di gincee xa fe ra. Xa a sa li Yaxuba fan gine tongo e ya ma yi bōxi ma, na temui tide yo mu na n tan ma fe ma sōnōn.»

28

Yaxuba sigafe Laban xonyi

¹ Isiyaga naxa Yaxuba xili, a duba a be. A naxa a yamari, «I naxa gine dōxō de naxan findi Kanaanka ra.

² Keli, i xa siga Padan Arami, i nga baba Betuweli xonyi. Menni i xa i nga taara Laban xa di gine nde dōxō.

³ Ala Senbe Kanyi xa barake sa i xa fe, a xa di gbegbe fi i ma, a xa i findi si gbegbe benba ra.

⁴ Ala xa barake sa i xa fe, a nun i bonsœ, alō a laayidixi Iburahima be ki naxe, alako yi bōxi xa findi i gbe ra, i saxanyi rabafe dēnnaxe, Ala bōxi naxan fi Iburahima ma.»

⁵ Na kui Isiyaga naxa Yaxuba xes Padan Arami bōxi ma Betuweli Aramika xa di Laban xonyi. Laban findixi Rebeka taara nan na, Yaxuba nun Esayu nga.

⁶ Esayu naxa a kolon a baba bara duba Yaxuba be, a xesfe Padan Arami a xa menni gine dōxō. A man naxa kolon sōtō a ma, a baba bara Yaxuba yamari a naxa Kanaan gine dōxō.

⁷ Yaxuba fan bara a baba nun a nga xui ratinme sigafe ra Padan Arami.

⁸ Na kui Esayu naxa a fahaamu Kanaan gine mu rafan a baba Isiyaga ma.

⁹ Na na a ra a naxa siga Iburahima xa di Sumayila yire, a sa na xa di gine Mahalata dōxō, naxan findixi Nebayoti xunya ra.

¹⁰ Yaxuba naxa keli Beriseeba sigafe ra Xarani.

¹¹ Kōe to so a ra kira i, a naxa a sa yire nde, a gemé findi a xa xunsase ra.

¹² Kōe ra a naxa xiye sa, same tixi bōxi fari a xunyi sa dōxoxi koore ra. Ala xa malekēe nu tefe same kōn na, e man nu goro.

¹³ Alatala nu tixi same fuge ra. A naxa a masen Yaxuba be, «N tan nan na i tanun Iburahima nun i baba Isiyaga Marigi Alatala ra. I saxi bōxi naxan fari yi ki, a n fima ne i tan nun i bonsœ ma.

¹⁴ I bonsœ fama ne wuyade aloe xube. Wo xa bōxi fama ne gboldé kelife sogetede ma a sa dōxō sogegorode ra, keli kōčla ma sa dōxō yirefanyi ra. N fama heeri fide si birin ma i tan nun i bonsœ saabui ra.

¹⁵ I siga dēde, won birin na a ra. N i kantama yire birin. N man i ragbilenma ne yi bōxi ma. N mu i raboloma fefe ma. N nan n ma laayidi birin nakamalima ne i be.»

¹⁶ Yaxuba to xunu, a naxa a fala, «Yakosi n bara a kolon Alatala na be, kōn singe n mu nu a kolonxi.»

¹⁷ A naxa gaaxu, a fa a fala, «Yire magaaxuxi nan na be ra. Be findixi Ala xa banxi naadē nan na, sigafe ra koore ma.»

¹⁸ Yaxuba to keli subaxē ma, a naxa na gemé tongo a xunyi nu saxi naxan ma. A naxa a rakeli, a a ti tōnxuma ra, a naxa ture maso gemé xunyi ma.

¹⁹ A naxa na yire xili sa Beteli, «Ala xa banxi.» Beenun na xa raba, na yire xili nu falama ne Lusi.

²⁰ Yaxuba naxa laayidi tongo Ala be a falafe ra, «Xa Ala n kantama kira xōn ma, a fa donez nun sōse fi n ma,

²¹ n gbilen bōnesa kui n baba xonyi, na temui n Alatala nan findima n Marigi Ala ra.

²² N bara yi gemé ti be tōnxuma ra, yi yire xa findi Ala batude ra. Alatala, i harige naxan birin fima n ma, n farile bama ne a ra, n na fi i ma.»

29

Yaxuba futi xirife

¹ Na dangi xanbi Yaxuba naxa a xa biyaasi de idoxo. A to boxi li naxan na sogetede,

² a naxa kolonyi nde to wula i. Yexxes nun si goore saxan nu malanxi na kolonyi fe ma, kono gome xungbe nan nu kolonyi de makotoxi.

³ E nu darixi naxan na, xuruse birin na malan na yire, xuruse demadonyie na kolonyi derakote gome mapindigilima, a ba naa. Xuruse na ge ye minde, xuruse demadonyie man nu gome ragbilenma kolonyi de ra.

⁴ Yaxuba naxa xuruse demadonyie maxorin, «N ngaxakerenyie, wo kelixi minden yi ki?» E naxa a yaabi, «Muxu kelixi Xarani ne.»

⁵ A naxa e maxorin, «Wo Laban kolon, Naxori xa di xeme?» E naxa a yaabi, «Iyo, muxu a kolon.»

⁶ A naxa e maxorin, «Tana mu na a ma?» E naxa a yaabi, «Sese mu a toxi. A xa di gine Raxelete nan fafe na ki e nun xurusee ra.»

⁷ A naxa a fala e be, «Won na yanyi ne yi ki. Xurusee malan temui mu yi ki. Wo ye fi xurusee ma mafuren, wo man xa gbilene ra e demadonde.»

⁸ E naxa a yaabi, «Muxu mu noma fefe yo rabade yi ki, fo xuruse birin na malan. Na temui, muxu fa yi gome ba kolonyi de ra naxan a makotoxi, muxu ye fi xuruse birin ma.»

⁹ Yaxuba to nu na woyenfe e be, Raxelete fan naxa fa a baba xa xurusee ra, barima xuruse demadonyi nan nu lanxi a fan ma.

¹⁰ Yaxuba to Raxelete to fa ra, Yaxuba nga taara Laban xa di gine, a nun a xa xurusee, a naxa a maso kolonyi ra. A naxa gome ba kolonyi de ra, a naxa ye fi Laban xa xuruse birin ma.

¹¹ Yaxuba naxa Raxelete xeebu sunbui ra, a nu wa a xui itexi ra.

¹² A naxa a fala Raxelete be, «I baba xunya xa di nan lanxi n ma, Rebeka xa di xeme.»

Raxelete to na me, a naxa a gi rakoe, a sa na tagi raba a baba be.

¹³ Laban to bara a xunya ginema xa di Yaxuba xa fe me, a naxa siga a sa a ralan. A naxa findigilin a ma, a a xanin banxi. Yaxuba naxa dentegé sa Laban be.

¹⁴ Laban naxa a fala a be, «Won birin wuli keren fase keren.» Yaxuba naxa kike keren naba Laban xonyi.

¹⁵ Na loxoe Laban naxa a fala Yaxuba be, «N ma mamadi nan lanxi i ma, kono seriye yo mu a falaxi i xa wali n be a fa lu n mu i sare fi. A fala n be, a lanma n xa i sare fi naxan na.»

¹⁶ Na temui di gine firin nan nu na Laban yi ra. A xa di gine singe xili ne Leya, a firin nde Raxelete.

¹⁷ Leya ya nu xurun, kono Raxelete tan gine tofanyi nan nu lanxi a ma.

¹⁸ Raxelete nan nu rafan Yaxuba ma ki fanyi ra. A naxa a fala Laban be, «N ne solofera nan walima i be, alako i xa i xa di gine firin nde Raxelete fi n ma.»

¹⁹ Laban naxa a yaabi, «Beenun n xa n ma di fi mixi gbete ma, n lan n xa a fi i tan nan ma. Lu n xonyi be.»

²⁰ Yaxuba naxa ne solofera wali raba Laban yi ra Raxelete xa fe ra. Kono na ne solofera lu ne a be alo xi solofera gbansan, barima Raxelete nu rafanxi a ma ki fanyi ra.

²¹ Na ne solofera dangi xanbi, Yaxuba naxa a fala Laban be, «N ma kere tongoxi bara kamali. N ma gine so n yi ra fa, n xa a findi n yete ra.»

²² Laban naxa mennika birin xili, e xa fa e dege, e xa nelexinyi xulunyi raba.

²³ Nunmare ra, a naxa a xa di gine singe Leya tongo, a naxa a xanin Yaxuba xon ma. Yaxuba naxa a findi a yete ra.

²⁴ Laban naxa Silipa so a xa di Leya yi ra, a xa findi a xa konyi ra.

²⁵ Kuye to iba, Yaxuba naxa a to Leya na a ra. A naxa a fala Laban be, «I munse rabaxi n na yi ki? N mu walixi i be Raxelete xa fe xa ra? I n yanfaxi munfe ra?»

²⁶ Laban naxa a yaabi, «Muxu tan ma naamunyi mu tinma a ra di gine firin nde xa doxo xeme taa, a singe mu xeme sotoxi.

²⁷ Yi loxoxunyi raba sinden wo nun Leya. Xa i man ne solofera wali raba n be, n nan n ma di gine firin nde fan fima ne i ma, a findi i xa gine ra.»

²⁸ Yaxuba naxa na raba. E nun Leya to loxoxunyi raba yire keren, Laban naxa Raxelete fan fi a ma,

²⁹ a Bila so Raxelete yi ra a xa findi a xa konyi ra.

³⁰ Yaxuba naxa Raxelete findi a yete ra, a a xanu dangife Leya ra. Na dangi xanbi a man naxa ne solofera wali raba Laban be.

³¹ Alatala to bara a to Leya mu gexi rafande Yaxuba ma alo Raxelete, a naxa Leya findi dibari ra, a Raxelete findi dibarate ra.

³² Leya naxa teege, a di xeme bari. A naxa na di xili sa Ruben, a falafe ra, «Alatala bara n ma yaagi to. Yakosi n fa rafanma ne n ma xeme ma.»

³³ A man naxa teege di firin nde ma. A to na di bari, a naxa a fala, «Alatala fan yati a kolon, n mu rafan n ma xeme ma. Na nan a toxi a yi di firin nde fan fixi n ma.» A naxa na di xili sa Simeyon.

³⁴ A man naxa teege di saxan nde ma. A to a bari, a man naxa a fala, «Yi biyaasi, fo n xa rafan ne n ma xeme ma sonon, barima

n bara di saxan soto a be.» Na nan a to, a naxa na di xili sa Lewi.

³⁵ A naxa teege di naani nde ma. A to na fan bari, a naxa a fala, «Yi biyaasi n Alatala tantuma ne.» A naxa na di xili sa Yuda. A xa di barife dan na di naani nan ma.

30

Yaxuba di sotofe

¹ Raxelex to bara a to, a mu fa di barife, a naxa a taara tööne. A naxa a fala Yaxuba be, «Di fi n fan ma, xa na mu a ra n faxama ne.»

² Yaxuba naxa xono a xa woyenyi ma. A naxa a fala a be, «I tan a majoxunxi ne a Ala na n tan nan na? Ala na a niyaxi i mu di barife!»

³ Raxelex naxa a yaabi, «N ma konyi gine Bila tongo, alako a xa di bari n be. A xa findi n ma saabui ra di barife ra.»

⁴ Raxelex naxa a xa konyi gine tongo, a a so a xa xeme Yaxuba yi ra. E to kafu,

⁵ Bila naxa teege, a naxa di xeme bari Yaxuba be.

⁶ Raxelex naxa a fala, «Ala bara n ma kiiti sa. A bara n ma woyenyi me. Na nan a toxi a di fixi n ma.» A naxa na di xili sa Dana.

⁷ Raxelex xa konyi gine Bila man naxa teege. A naxa di xeme firin nde bari Yaxuba be.

⁸ Raxelex naxa a fala, «Ala bara n mali kate birin na alako n xa xun nakeli soto n taara cinema xun ma.» A naxa a xa di xili sa Nafatali.

⁹ Leya to bara a kolon a mu di barima fa, a naxa a xa konyi gine Silipa tongo, a naxa a so Yaxuba yi ra a xa findi a xa gine ra.

¹⁰ Silipa naxa di xeme bari Yaxuba be.

¹¹ Leya naxa a fala, «Heeri bara fa n ma.» A naxa na di xili sa Gadi.

¹² Silipa naxa di firin nde soto Yaxuba be.

¹³ Leya naxa a fala, «N bara nelexin. Yakosi, gine birin bara a kolon n bara heeri bgbegbe soto.» A naxa a xili sa Aseri.

¹⁴ Mengi xaba temui to bara a li, Ruben naxa siga xe ma. A naxa bogise nde li naa, naxan xili marafanyi bogise. A naxa fa a ra a nga xon. Na nan lan Raxelex naxa a fala Leya be, «N bara i maxandi, i xa i xa di xa marafanyi bogise ndee fi n ma.»

¹⁵ Leya naxa a yaabi, «I bara n ma xeme ba n yi ra. Na mu i wasaxi? I man waxi n ma di xa marafanyi bogise nan fan tongofe?» Raxelex naxa a fala, «To koe ra, wo nun Yaxuba nan fama xide i xa di xa marafanyi bogise noxoe ra.»

¹⁶ Yaxuba to so nummare ra kelife xe ma, Leya naxa a ralan. A naxa a fala a be, «I xima n tan nan xon ma to koe ra. N bara to koe sare fi n ma di xa marafanyi bogise

ra.» A tan nun Yaxuba naxa kafu na koe ra.

¹⁷ Ala naxa Leya xa maxandi tongo, a naxa teege. Na naxa findi a xa di suuli nde ra Yaxuba be.

¹⁸ A naxa a fala, «Ala bara n sare fi n ma konyi gine sofe ra n ma xeme yi.» A naxa a xa di xili sa Isakari.

¹⁹ Leya man naxa teege di senni nde ma. A naxa na di bari Yaxuba be.

²⁰ Leya naxa a fala, «Ala bara n ki. Yi biyaasi n ma xeme n binyama ne, barima n bara di senni bari a be.» A naxa na di xili sa Sabulon.

²¹ Na xanbi a man naxa di gine bari. A naxa a xili sa Dina.

²² Na temui Ala naxa a neengi rasiga Raxelex xa fe xon. A naxa a xa kontofili me, a a findi di bari ra.

²³ Raxelex naxa teege, a naxa di bari. A naxa a fala, «Ala bara n namini n ma yaagi kui.»

²⁴ A naxa na di xili sa Yusufu. Na xili yati nan findixi a xa maxandi ra, fa a falafe, «Alatala man xa di xeme gbete fan fi n ma.»

Yaxuba nun Laban fatanfe

²⁵ Raxelex to Yusufu bari, Yaxuba naxa a fala Laban be, «A lu n xa gibilen n ma boxi ma.

²⁶ A lu n xa n ma gineee xanin a nun n ma die, n walixi i be naxee xa fe ra. I a kolon n wali naxan xasabi rabaxi i be.»

²⁷ Laban naxa a fala a be, «Yandi, xa n nafan i ma, i xa dijne, i xa lu be. N bara a kolon sematoe saabui ra, Alatala barake saxi n ma i tan nan xa fe ra.

²⁸ A fala n be i wama wali sare naxan xon. N na fina ne i ma.»

²⁹ Yaxuba naxa a fala a be, «I tan yete yati a kolon n walixi i be ki naxe han i xa goore bara findi a ra. Na saabui kelixi n tan nan ma.»

³⁰ Dondoronti nan nu na i yi ra beenu n xa fa, a gbegbe bara sa a xun ma. Alatala bara barake sa i xa fe kabi n naxa so i xonyi. Yakosi, i mu a luma n xa wali nde raba n ma denbaye fan be?»

³¹ Laban naxa a maxorin, «A lan n xa yeri fi i ma?» Yaxuba naxa a yaabi, «I naxa sese fi n ma. Xa i bara tin fe ra n naxan falaxi i be i xa a raba, n fan bara tin n pengi safe ra i xa goore xon ma.»

³² N sigama to, n xa i xa xuruse birin mato. Yexee nun si makatunxi birin ti setti keren, a nun naxee birin nafooroxi. N masundi findima nee nan na.

³³ N ma tinxinyi fama makenende i fama xuruse matode temui naxee. Si naxee birin mu makatunxi nun yexee yore birin

naxee mu fooro, nee bara findi muje ra n mabiri.»

³⁴ Laban naxa a fala, «N bara tin na ra. I naxan falaxi na ki, won bara lan na ma.»

³⁵ Na loxoe Laban naxa si xemee nun ginnee mayegeti, sarinyi saxi naxee ma a nun naxee makatunxi. A man naxa yexes rafcoroxi mayegeti. A naxa na xuruse birin so a xa die yi ra.

³⁶ Na xanbi a naxa nee xanin yire xi saxan jere rabama dennahe kira xon e nun Yaxuba tagi. Yaxuba nu fa Laban xa xuruse donxoe demadon.

³⁷ Na temui Yaxuba naxa wuri bili mooli saxan salonyi xinde gira. A naxa e kobolee ba e ma yire nde alako sarinyi fiix xe makseen.

³⁸ A naxa e sa xurusee ye minde alako xuruse xa e yae ti e ra e ye minma temui naxe. Xurusee na siga ye minde, xuruse xemee xa te xuruse ginnee ma salonyie ya i.

³⁹ Na nan a toxi, na xurusee naxa die bari, sarinye nun katunyie na e ma.

⁴⁰ Yaxuba naxa na xuruse yoree sa e xati ma, kono booree ti Laban xa xurusee ya ra sarinyi na naxee ma, a nun naxee mafcoroxi. Na ki a goore firin nan yailanxi. A mu tin a gbe xa lu Laban xa xurusee ya ma.

⁴¹ Xuruse senbemae nu tema ginemae ma temui naxe, Yaxuba naxa na salonyi mooli sa xuruse ye minde alako e xa te ginnee ma salonyie ya i.

⁴² Yaxuba mu nu na wali rabama xuruse xurie ra. Na nan a niyaxi xuruse xurie naxa findi Laban gbe ra, a senbemae naxa findi Yaxuba gbe ra.

⁴³ Na kui Yaxuba bara findi bannamixi belebele ra. Xurusee, konyie, loxomee, nun sofale gbegbe bara lu a yi ra.

31

Yaxuba sigafe Kanaan

¹ Na temui Yaxuba nu bara Laban xa di xemee xui me e naxan falama, «Se naxan birin findixi won baba gbe ra, Yaxuba bara a birin tongo. Na nan a toxi a bara findi banna mixi ra.»

² Yaxuba yati naxa a kolon, a mu rafan Laban ma sonon alo singe.

³ Alatala naxa a masen Yaxuba be, «Gbilen i babae nun i baribooree xa boxi ma i kelixi dennahe. Won birin na a ra.»

⁴ Yaxuba naxa Raxele nun Leya xili. E nu na a xa xurusee demadone.

⁵ A naxa a fala e be, «N bara a kolon n mu rafan wo baba ma alo singe, kono n baba Marigi Alatala bara hinne n na.

⁶ Wo a kolon yati n bara wali wo baba be n senbe ra.

⁷ A bara n madaxu n wali sare masarafe doxo fu ra, kono Ala mu tin a xa fe jaaxi raba n na.

⁸ Xa wo baba fa a fala, «Katuni na xuruse naxee ma, nee nan findima Yaxuba gbe ra,» xuruse birin di barima naxee makatunxi. Xa wo baba fa a fala, «Sarinyi na xuruse naxee ma, nee nan findima Yaxuba gbe ra,» xuruse birin di barima sarinyi na naxee ma.

⁹ Ala bara wo baba xa xurusee ba a yi ra, a naxa e fi n tan ma.»

¹⁰ «Yi xurusee nu tema e boore ma temui naxe, n bara a to xiye kui, xuruse xeme naxee texi xuruse ginnee ma, sarinyi nun katunyie na e birin ma.

¹¹ N ma xiye kui, Ala xa maleke naxa n xili, «Yaxuba». N naxa a ratin, «N tan nan ya.»

¹² A naxa a masen, «I ya rakeli, i xa a mato. Xuruse xeme naxee birin texi xuruse ginnee ma, sarinyi nun katunyie na e ma, barima Laban naxan birin nabaxi i ra, n na toxi.

¹³ N tan nan na Ala ra naxan mini i ma Beteli, i geme tixi tonxuma ra dennahe. Menni i bara laayidi tongo n be. Yakosi, keli yi boxi ma. I xa siga boxi ma i barixi dennahe.»

¹⁴ Raxele nun Leya naxa Yaxuba yaabi, «Muxu baba mu ke yo luxi muxu tan be.

¹⁵ Xejne xa mu na muxu ra muxu baba xonyi? A bara muxu mati, a man bara muxu xa kobiri fan don.

¹⁶ Ala harige naxan birin baxi muxu baba yi ra, a gibilenma ne muxu ma a nun muxu xa die. Yakosi Ala fe naxan birin masenxi i be, na birin naba.»

¹⁷ Yaxuba naxa a xa ginnee nun a xa die baki loxomee fari.

¹⁸ A naxa a xa xuruse nun a harige birin xanin, a naxan soto Padan Arami sigafe ra a baba Isiyaga xonyi Kanaan boxi ma.

¹⁹ Laban to siga a xa xurusee xabe maxabade e ma, Raxele nu bara a xa kuyee muta.

²⁰ Yaxuba fan Laban Aramika mayanfa ne, barima a siga ne a mu jungui rabira a ma.

²¹ Yaxuba naxa a gi, a nun se naxan birin findi a gbe ra. A to dangi Efirati xure ra, a naxa siga Galadi geya mabiri.

²² A xi saxan loxoe, mixi nde naxa a fala Laban be a Yaxuba bara a gi.

²³ Laban naxa a ngaxakerenyie tongo, e naxa mini Yaxuba fende xi solofero bun ma. E naxa a li Galadi geya biri ra.

²⁴ Kono koe ra, Ala naxa mini Laban Aramika ma xiye kui. A naxa a masen a be, «I yete ratanga fe mooli birin falafe ra Yaxuba be.»

²⁵ Laban naxa Yaxuba li, a xa kiri banxi italaxi geya yire Galadi bøxi ma. Laban nun a ngaxakerenyie fan naxa e gbe itala menni ne.

²⁶ Laban naxa a fala Yaxuba be, «I munse rabaxi yi ki? Munfe ra i n mayanfaxi, i fa n ma die xanin alo geelimanie?

²⁷ I gixi noxunyi kui munfe ra? I bara yanfanteya niya n na. I mu i jungui rabira n ma. Xa i n nakolon nu, n xulunyi nan tima i be, n i ti kira ra nelexinyi kui boote nun kora xui ra.

²⁸ Kono i tan mu tinxi yati n xa n ma die nun n ma mamadie sunbu. Xaxili fanyi mu na ki.

²⁹ N noma fe kobi rabade wo ra, kono i baba Marigi Alatala bara a masen n be to koe ra, «I yete ratanga fe mooli birin falafe ra Yaxuba be.»

³⁰ Kono i to gbataxi sigafe ra i baba xonyi, i n ma alae tan xaninx i xun ma munfe ra?»

³¹ Yaxuba naxa Laban yaabi, «N mu n jungu i ma, barima n gaaxu ne i fa i xa di ginnee bafe n yi ra.

³² Kono i na i xa alae to n ma mixi yo yi ra, n na konyi faxama ne. I xa n ma kote birin mato won ngaxakerenyie ya xori. Naxan birin findixi i gbe ra, i xa a xanin.» Yaxuba mu nu a majoxunma a Raxele nan a baba xa kuyee tongoxi.

³³ Laban naxa Yaxuba xa kiri banxi kui mato. A man naxa Leya xonyi, Leya xa konyi xonyi, nun Raxele xa konyi xonyi mato, kono a mu a gbe se yo to naa. A to mini e xonyi, a naxa so Raxele xa kiri banxi kui.

³⁴ Raxele yati nan yi kuyee tongo. A nu bara e noxun doxose bun ma naxan sama joxome fari, a fa doxo a fari. Laban naxa kiri banxi kui mato, kono a mu a gbe se yo toxi naa.

³⁵ Raxele naxa a fala a baba be, «N baba i naxa xon n ma de, i na to n mu kelixi n ti. N na kike wali ne.» Laban fenyi mooli birin ti ne, kono a mu kuyee to.

³⁶ Yaxuba naxa xon, a naxa wøyen xon fala Laban be. A naxe, «N gbaloe mundun nabaxi, n seriye mundun kanaxi naxan a niyama i xa mini n fende yi mooli ra?»

³⁷ I bara n ma kote birin kui mato. I gbe see mundun toxi e kui? A masen n be n ngaxakerenyie ya xori a nun i fan ngaxakerenyie ya xori alako e xa won makiiti.

³⁸ N je moxoren nan nabaxi i xonyi, kono i xa yexxe nun si keran mu di barixi n yi ra a fa faxa. N man mu i xa xuruse kontonyi yo donxi.

³⁹ N mu faxi xuruse ra i xon ma wulai subee naxan faxaxi. Xuruse naxee mujaxi koe nun yanyi ra, n tan nan na kote birin

tongoxi n yete ra. I nu na birin maxorinma n tan nan ma.

⁴⁰ Yanyi ra kuyefure naxa n tooro, koe ra xinbeli naxa n tooro, han n mu nu noma xide a fanyi ra.

⁴¹ N bara je moxoren naba i yi ra. N je fu nun naani walixi ne alako n xa i xa di gine firinye doxo. N man naxa je senni fan sa a fari i xa goore kantafe ra. Kono i bara n sare masara doxo fu.

⁴² Xa n tanun Iburahima Marigi Ala mu n mali nu, Ala naxan nu n baba Isiyaga raserenma, n sigama n belexe igeli nan na nu. Kono Ala bara n ma marayaagi to, a bora n ma toore kolon. Yi koe dangixi a bara n ma kiiit sa.»

⁴³ Laban naxa Yaxuba yaabi, «I xa ginnee nan lanxi n ma die ma, e xa die, won ma die nan e ra. Yi xurusee n gbe na e ra, i se naxan birin toxi yi ki, n tan nan gbe e ra. Kono to xanbi, n noma munse rabade n ma die nun n ma mamadie be.»

⁴⁴ Yakosi, won xa saata. Seede xa lu won tagi.»

⁴⁵ Yaxuba naxa gemee tongo, a naxa a ti saate tonxuma ra.

⁴⁶ A naxa a fala a ngaxakerenyie be e fan xa gemee matongo. E naxa e matongo, e e malan yire keran. E naxa e dege na gemee kotoxi setti ma.

⁴⁷ Laban naxa na yire xili fala Yegara Sahaduta. Yi xili nan falaxi «koto seede» Arami xui ra. Yaxuba naxa na xili fala Galede. Yi xili nan falaxi «koto seede» Isirayila xui ra.

⁴⁸ Laban naxa a fala, «Yi gemee kotoxi naxan yi ki, a findixi seede nan na i tan nun n tan tagi.» Na nan a toxi be xili falaxi Galede, «seede gemee kotoxi.»

⁴⁹ Misipa xili fan saxi na yire nan xun. Na xili nan falaxi «jengi sa yire,» barima Laban a fala menni ne, «Alatala xa a jengi sa won tan firinyi xa fe xon ma, hali won fatan xanbi.

⁵⁰ Xa i n ma die tooro, xa na mu a ra i gine gbetee doxo, i xa ratu a ma a Ala nan findixi seede ra won tagi, adamadi xa mu a ra.»

⁵¹ Na xanbi Laban naxa a fala Yaxuba be, «I ya ti yi gemee kotoxi ra. Yi tonxuma gemee mato n naxan tixi won tagi.»

⁵² Yi gemee kotoxi nun yi tonxuma gemee findixi seede nan na. N mu lan n xa dangi be ra i xa fe jaaxi ra n furi kui. I fan mu lan i xa dangi yi gemee kotoxi nun yi tonxuma gemee ra n ma fe jaaxi ra i furi kui.

⁵³ Iburahima Marigi Ala nun Naxori Marigi Ala xa findi won tan firinyi makiitimra.» Na temui Yaxuba naxa a yete rakali Ala ra, a baba Isiyaga gaaxuxi naxan ya ra.

⁵⁴ Yaxuba naxa serehx ba geysa yire. A naxa a ngaxakerenyi birin xili e xa e dege. E to ge e degede, e naxa xi mənni na koe ra.

32

Yaxuba sigafe Esayu yire

¹ Laban to keli subaxe ma, a naxa findigilin a xa die nun a xa mamadie ma. A naxa duba e be. Na xanbi, Laban naxa gibilen a konyi.

² Yaxuba to nu sigafe kira xon, Ala xa malekēe naxa mini a ma. A to bara e to, a naxa a fala, «Ala xa yonkinde nan yi ki.»

³ A naxa yi yire xili sa Maxanayimi.

⁴ Yaxuba naxa xesrae xes a taara Esayu xon ma Edon daaxa, Seyiri boxi ma.

⁵ A naxa a fala e be, «Wo yi nan falama n marigi Esayu be, <I xa konyi di Yaxuba naxa, N bara bu Laban konyi han ya.»

⁶ Ningee, sofalee, yexxesee, nun sie nan n yi ra. Konyi xemee nun konyi ginee fan nan n yi ra. N marigi, n xesrae xexxi ne i xon ma alako i xa dije n be.»

⁷ Na xesrae to gibilen, e naxa a fala Yaxuba be, «Muxu bara i taara Esayu to. A na fafe i yire, a nun gbangbalanyi mixi keme naani.»

⁸ Na masenyi naxa Yaxuba boje ramini. Nama naxan nu a foxo ra, a naxa e itaxun doxo firin. A naxa yexxesee nun sie itaxun doxo firin, a nun ningee nun moxomee.

⁹ A naxa a fala, «Xa Esayu jama keren gere, jama boore xa no a gide.»

¹⁰ Na xanbi Yaxuba naxa Ala maxandi, «N tanun Iburahima Marigi Ala, n baba Isiyaga Marigi Alatala, i a fala ne n be, <Gbilen i xa boxi ma, i ngaxakerenyie yire. I na siga, n fe fanyi rabama ne i be.»

¹¹ Kono yakosi n Marigi, n tan xurun yi fe sotofe ma i naxan nagirixi n ma. I bara i xui rasabati n tan be i xa konyi. N ma yisuxuwuri gbansan nan nu suxuxi n yi ra n Yuruden igirima temui naxa, kono yakosi muxu nun jama firin nan gibilene.

¹² N natanga n taara Esayu ma, barima n bara gaaxu a ya ra. N gaaxuxi ne a naxa fa n faxa, n tan nun dingee nun e xa die.

¹³ I bara a masen n be, «N fe fanyi rabama ne i be. N i bonsoe rawuyama ne alo meyenyi naxan konti mu nomia kolonde baa de ra.»

¹⁴ Yaxuba naxa koe radangi na yire. A naxa sanbase fanyi mayegeti a harige birin ya ma a naxan fima a taara Esayu ma:

¹⁵ Si keme firin, si kontonyi moxoren, yexxes keme firin, yexxes kontonyi moxoren,

¹⁶ Joxome gine tongo saxan, e xa die, ninge tongo naani, tuura fu, sofalee gine moxoren, a nun sofalee xeme fu.

¹⁷ A naxa yi xurusee itaxun, a nde so a xa konye yi ra. A naxa a fala e be, «Wo dangi yare. Wo xa naaninyi lu gooree tagi.»

¹⁸ A naxa a fala a xa konyi singe be, «Wo nun n taara Esayu na naralan, a fama i maxorinde, <Wo nun nde a ra? I na sigafe minden? Nde gbe na yi xurusee ra naxee tixi i ya ra yi ki.»

¹⁹ I fama ne a yaabide, «N marigi Esayu, i xa konyi Yaxuba nan gbe na e ra. A i sanbaxi yee nan na. A fan na n xanbi ra.»

²⁰ A naxa na masenyi ti a firin nde fan be, a nun a saxon nde, a nun mixi naxee birin biraxi xurusee foxyo ra. «Wo nun Esayu na naralan temui naxa, wo xa na masenyi ti a be.»

²¹ Wo xa a fala, «I xa konyi Yaxuba na fave muxu xanbi ra.» Na kui Yaxuba nu na a majoxunfe, «Yakosi, n a boje magoroma yi sanbasee nan na. Na temui, a na n to, temunde a nomia ne n nasenede.»

²² Yaxuba xa sanbasee naxa ti a ya ra, a tan naxa koe radangi yonkinde kui.

²³ Koe kui, Yaxuba naxa keli. A naxa a xa gine firinyie tongo, e xa konyi firinyie, a nun a xa di fu nun kerenyi. E naxa Yaboko igiri.

²⁴ A naxa e ragiri Yaboko xure a nun se naxan birin na a yi ra.

²⁵ A naxa lu mənni a kerem. Na temui, xeme nde naxa mini a ma, e naxa gere han kuye iba temui.

²⁶ Na xeme to bara a to a mu nomia nola sotode Yaxuba ma e xa gere kui, a naxa a garin a tonxonyi ma. A tonxonyi naxa te a kui.

²⁷ Xeme naxa a fala, «A lu n xa siga, ba kuye bara iba.» Yaxuba naxa a fala, «N mu i bejinma, fo i duba n be.»

²⁸ Xeme naxa a maxorin, «I xili di?» A naxa a yaabi, «Yaxuba.»

²⁹ Xeme naxa a fala, «I xili mu falama sonon Yaxuba. A fa falama ne kore Isirayila, ba wo nun Ala nan gerexi, wo nun mixie fan bara gere. I tan bara no e ra.»

³⁰ Yaxuba naxa maxorinyi ti, «I xili di?» Xeme naxa a fala, «Munfe ra i n maxorinna n xili ma?» Na xanbi, a naxa duba Yaxuba be.

³¹ Yaxuba naxa na yire xili Peniyeli, barima a naxa, «N Ala toxi ne n ya i, kono n tan nan man jengife yi ki.»

³² Soge tema temui naxa, Yaxuba nu bara dangi Peniyeli ra, a goroma a setti ma.

³³ Na nan a toxi han yakosi Isirayilakae mu laare donna naxan na tonxonyi ma, barima Ala Yaxuba masotoxi a tonxon laare nan ma.

33

Yaxuba nun Esayu xa lanyi

¹ Yaxuba to Esayu to fa ra e nun xemé mixi keme naani, a naxa a xa die itaxun Leya nun Raxelex ma, a nun e xa konyi gine firinyie.

² A naxa konyi gine firinyie ti yare, e nun e xa die. Nee xanbi ra, Leya fan naxa ti nun a xa die. Raxelex nun Yusufu naxa lu dɔnxɔe ra.

³ Yaxuba tan naxa siga yare. A to makore a taara ra, a naxa a igoro boxi ma sanya solofera.

⁴ Na nan lan Esayu naxa a gi a sa Yaxuba ralan. A naxa findiglin a ma, a fa a masunbu. E birin nu fa wa ra.

⁵ Esayu to bara ginee nun dimée to, a naxa maxorinyi ti, «Nde yee ra naxee biraxi i foxo ra yi ki?» Yaxuba naxa a yaabi, «Ala di naxee fixi i xa konyi di ma a ya marafanyi saabui ra.»

⁶ Na kui Leya nun Raxelex xa konyi ginee naxa e maso Esayu ra, e nun e xa die, e fa a igoro boxi ma.

⁷ Leya nun a xa die fan naxa e maso, e naxa e igoro boxi ma. Na xanbi Yusufu nun Raxelex naxa e maso Esayu ra, e igoro boxi ma.

⁸ Esayu naxa Yaxuba maxorin, «I munse rabama yi xuruse birin na, n naralanxi naxee ra yi ki?» Yaxuba naxa a yaabi, «N wama ne i tan naxan na n marigi ra, i xa n nafan.»

⁹ Esayu naxa a fala, «N xunya, harige gbegbe na n fan yi ra. I gbe ragata.»

¹⁰ Yaxuba naxa a yaabi, «Ade, n bara i maxandi. Xa i bara n nafan, n i sanbaxi se naxee birin na, i xa e rasuxu. Won tan firinyi xa maralanyi luxi ne n be alo muxu nun Ala nan luxi yire kerens. I bara n nasene a fanyi ra.

¹¹ N bara i maxandi, i xa yi sanbasee rasuxu, barima Ala bara n waxonfe birin naba n be. N hayi mu na sese ma sonon.» Yaxuba naxa a maxoroxo han Esayu naxa tin nee ra.

¹² Esayu naxa a fala, «Won xee kira xon ma, n xa sa i mati.»

¹³ Yaxuba naxa a yaabi, «N marigi, a kolon dimée xa fe xɔrɔxɔ. Yexee ginee nun ninge ginee na xijne fife e xa die ma. Xa won gbata e ra loxɔe kerens, nee birin fama ne faxade.»

¹⁴ N marigi, i tan xa ti yare. N tan xa bira n ma xurusee foxo ra doyin. N xa siga n ma xurusee nun n ma die yaya ra, han muxu soma i xonyi temui naxe Seyiri boxi ma.»

¹⁵ Esayu naxa a fala, «N xa n ma mixi ndee lu i yi ra be.» Yaxuba naxa a yaabi,

«Munfe ra? N marigi, n tan wama naxan xon, n xa rafan i ma gbansan.»

¹⁶ Na kui Esayu naxa gibile na loxɔe Seyiri.

¹⁷ Yaxuba tan naxa siga Sukoti. Menni a naxa banxi keren ti a yete be, a nun goore a xa xurusee luma dennaxe. Na nan a toxi na yire xili falama Sukoti, na nan falaxi na ki «banxi xunxuri.»

¹⁸ Yaxuba to so heeri Sikemi taa kui Kanaan boxi ma kelife Padan Arami, a naxa a xa kiri banxi itala taa fari ma.

¹⁹ A xa kiri banxi nu tixi dennaxe, a naxa na boxi sara Hamori xa die ma kobiri kole keme ra. Hamori nan findi Sikemi Baba ra, naxan singe sabati na boxi ma.

²⁰ A naxa serexebade yailan menni, a na yire xili «Isirayila Marigi Ala senbe gbo.»

34

Dina xa marayaagi

¹ Yaxuba xa di gine Dina, Leya naxan parixi a be, na naxa siga Sikemi taa kui ginee xeebude.

² Mange Hamori Hiwika xa di Sikemi to Dina to, a naxa a madutun, a naxa a futi kana.

³ Na kui Yaxuba xa di gine Dina xa xanunteya naxa lu Sikemi fate. Sikemi naxa woyen Dina be marafanyi kui.

⁴ Na temui Sikemi naxa a fala a baba Hamori be, «Yi temedi maxandi n be alako n xa a doxɔ.»

⁵ Yaxuba a me temui naxe Sikemi bara a xa di gine Dina futi kana, a xa di xemee nu na xe ma xurusee foxo ra. A mu sese fala han nee so temui.

⁶ Sikemi baba Hamori naxa siga Yaxuba xonyi a xa sa woyen a be.

⁷ Yaxuba xa die to a me naxan dangixi, e naxa keli xe ma keren na, e gibile banxi. E bojne naxa te ki fanyi ra barima Sikemi fe mayaa gixi nan nabaxi Isirayila boxi ma, a fe niya Yaxuba xa di gine ra naxan mu lanma a xa raba.

⁸ Hamori naxa a fala e be, «Wo xa di gine bara rafan n ma di Sikemi ma. N bara wo maxandi, wo xa a fi a ma, a xa findi a xa gine ra.»

⁹ Won xa lu fe kerens, wo wo xa di gine fi muxu ma alako muxu xa e doxɔ. Na temui wo fan nomma muxu gbee doxɔde.

¹⁰ Wo xa sabati yi boxi ma muxu seti ma. Be xa findi wo xonyi ra, wo xa yuleya raba, wo xa harige soto.»

¹¹ Sikemi naxa a fala Dina baba nun a taarae be, «Wo xa hinne n na. Wo wama se naxan yo xon, n a fima wo ma.»

¹² Wo nomma fe belebele maxorinde n ma naxan findima kote doxɔse ra, sa se gbegbe fan fari. Wo na se naxan birin maxorin n

ma, n nōma a birin fide wo ma alako n xa yi sungbutunyi doxo.»

¹³ Yaxuba xa die naxa wōyen furuxi fala Sikemi nun a baba Hamori bē, barima Sikemi nu bara e xunya Dina rayaagi.

¹⁴ E naxa a fala e bē, «Muxu mu nōma muxu xunya ginēma fide mixi ma naxan mu sunnaxi. A findima yaagi nan na muxu be.»

¹⁵ Muxu mu nōma wo waxōnfē rabade, fo wo xa lu alop muxu tan. Mixi naxan birin na wo xōnyi, e lan ne e xa sunna alop muxu tan.

¹⁶ Na temui muxu nōma muxu xa di ginēfē fide wo ma, wo xa e doxo. Muxu fan wo gbee dōxō. Muxu luma wo sēti ma na temui. Won birin findi jama keren na.

¹⁷ Kōno xa wo mu fa sa tin wo sunnade, muxu muxu xunya ginēma rasuxuma ne, muxu keli be.»

¹⁸ Hamori nun a xa di Sikemi naxa tin e xa masenyi ra.

¹⁹ Na segetala mu bu na fe rabafe ra, barima Yaxuba xa di ginēfē bara rafan a ma. A tan nan nu wurugente ra a ngaxakerenyie tagi.

²⁰ Hamori nun Sikemi naxa siga e xa malan yire taa sode de ra. E naxa a masen e xa jama be,

²¹ «Yi mixie won ma fe fanyi na e bē. E xa lu yi boxi ma, e xa yuleya raba, barima won ma boxi gbo. Won nōma e xa di ginēfē dōxōde, won fan won ma di ginēfē fima e ma.

²² Xa yi mixie sabatima be, won xa findi jama keren na, fo won xa yi nan naba. Xēme naxan birin na won xōnyi be, e birin lan ne e xa sunna alop e tan.

²³ Xa won bara tin e xa masenyi ra, na temui e sabatima won xōnyi. E xa xurusee nun e sotose birin findi won birin gbe ra.»

²⁴ Mixi naxan birin nu na taa sode de ra na loxōe, e birin naxa tin Hamori nun a xa di Sikemi xa masenyi ra. Xēme naxan birin nu na taa kui, e birin naxa e sunna.

²⁵ E xa sunne xi saxan loxōe, yi xēmēe sunnade to nu na e xōnōfe, Yaxuba xa di xēmēe firinyie Simeyōn nun Lewi, Dina taara xēmemae naxa e xa santidegmae tongo, e so taa kui, e xēmēe birin faxa santidegmae ra terenna ra.

²⁶ E naxa Hamori nun a xa di Sikemi fan faxa. E naxa Dina tongo Sikemi xōnyi, e naxa fa a ra.

²⁷ Yaxuba xa di booree naxa se birin tongo naxee findi na mixi faxaxie gbe ra, barima e nu bara e xunya ginēma futi kana.

²⁸ E naxa e xa yexēe tongo a nun e xa sie, e xa ningee nun e xa sofalee, naxee nu na taa kui a nun daaxa.

²⁹ Se naxan birin nu na, e naxa a birin xanin. E naxa dimēe nun ginēe xanin. Banxi naxan birin nu na, e naxa a birin kana.

³⁰ Yaxuba naxa a fala Simeyōn nun Lewi bē, «Wo bara kontofili ti n ma n lufe ra xōnnanteya dōxōe kui Kanaankae nun Peresikae tagi. Xēme gbegbe mu na n yi ra. E fama ne lande n xun ma, e n bonbō, e n xabile birin halaki.»

³¹ E naxa a yaabi, «A nu lanma yi mixi xa muxu xunya findi langoe ra?»

35

Yaxuba sigafe Beteli

Raxelex nun Isiyaga xa faxe

¹ Ala naxa a masen Yaxuba bē, «Keli, i siga Beteli. I xa serexebade yailan n bē menni, n nan n yete masen i bē dennaxe, i nu i gima waxati naxe i taara Esaya ma.»

² Yaxuba naxa a fala a xa denbaya bē a nun a foxirabiree, «Wo gibile kuye fe foxo ra, wo xa wo yete seniyan, wo xa wo xa sosee fan masara.

³ Wo wo yailan, won xa siga Beteli. N xa serexebade yailan Ala bē, naxan a yete masen n bē n nu na kontofili kui temui naxe. A naxa a nēngi sa n ma fe xōn n siga dennaxe birin.»

⁴ Na temui e naxa e xa kuye birin so Yaxuba yi ra a nun e xa tulirasoe. Yaxuba naxa e birin biri wuri belebele bun ma naxan na Sikemi sēti ma.

⁵ Yaxuba nun a xa die to bara e xa yonkinde ba, Ala naxa gaaxui lu taa mixi birin bojē ma, mixi yo mu suusa birade e foxo ra.

⁶ Yaxuba nun a foxirabiree naxa siga Lusi, Beteli nan na ki, Kanaan boxi ma.

⁷ A naxa serexebade yailan menni. A naxa na yire xili fala «Beteli Marigi Ala,» barima Ala a yete masen a bē menni ne a nu a gife a taara ma temui naxe.

⁸ Rebeka xa di masuxui Debora naxa faya. E naxa a ragata Beteli mabiri wuri belebele na dennaxe. Na wuri belebele xili ne «wa tide.»

⁹ Ala man naxa mini Yaxuba ma, a to gibile kelife Padan Arami. A naxa barake sa a xa fe.

¹⁰ Ala naxa a fala a bē, «I xili falafe ne Yaxuba, kono a mu falama na ki sōnōn. To xanbi i xili fa falama ne Isirayila. Ala naxa a xili sa Isirayila.

¹¹ A man naxa a masen a bē, «N tan nan na Ala ra Senbē Kanyi. N di gbegbe fima ne i ma, alako i xa findi si nde benba ra. I man findima ne si gbegbe benba ra. Mangee fama ne minide i bōnsōe ya ma.

12 N bɔxi naxan fi Iburahima nun Isiyaga ma,

n bara a fi i fan ma,

a nun i bɔnsœ ma naxan fama i xanbi ra.»

13 Na nan lan, Ala naxa keli yire, a wɔyèn Yaxuba be dənnaxe.

14 Yaxuba naxa gème tɔnxuma ti naa, a naxa ture nun weni ifili a ma serxè ra, alako a xa findi gème magaaxuxi ra.

15 A naxa yi yire xili fala Beteli, Ala wɔyèn a be dənnaxe.

16 Yaxuba nun a xa denbaya to keli Beteli, beenu e xa makore Efarata ra, Raxelexa naxa soto. Na di barife naxa findi a fe xɔrɔxœ ra.

17 Raxelexa nu na di barima temui naxex kui, di rasuxui naxa a fala a be, «Hali i mu gaaxu, yi biyaasi i man xème nan barixi.»

18 Raxelexa nu bara lu alo mixi faxaxi. A nu a nii magagama temui naxe, a naxa a xa di xili sa Ben Oni, «nimisa di.» Kono a baba tan naxa a xili sa Bunyamin, «di barakaxi.»

19 Raxelexa to faxa, e naxa a ragata Efarata kira dë. Na yire xili falama ne yakosi Beteléemu.

20 Yaxuba naxa gème sa gaburi fari tonxuma ra, na na menni han to.

21 Isirayila naxa siga a sa yonkin Migidali Ederi xanbi ra.

22 Isirayila nu na menni temui naxe, Ruben naxa a baba xa gine Bila kolon gine ra. Isirayila naxa kolon soto na ma.

Isirayila di xeme fu nun firin nan soto.

23 Leya naxa Ruben bari di singe, na xanbi ra Simeyòn, Lewi, Yuda, Isakari, nun Sabulon.

24 Raxelexa naxa Yusufu nun Bunyamin bari.

25 Raxelexa konyi Bila naxa Nafatali nun Dana bari.

26 Leya xa konyi Silipa naxa Gadi nun Aseri bari. Nee birin findixi Yaxuba xa die nan na, a naxee soto Padan Arami.

27 Yaxuba naxa siga a baba Isiyaga xonyi Mamire, Kiriwayati Araba mabiri. Menni fa xili ne kore Hebiron. Iburahima nun Isiyaga sabati ne naa.

28 Isiyaga xa simaya nu bara siga je keme je tongo solomasaxan.

29 A to ge simaya xonkuye sotode, a naxa faxa, a a benbae masagata aligiyama. A xa di Esayu nun Yaxuba naxa a ragata.

36

Esayu bɔnsœ

1 Esayu, naxan man xili falama Edon, a xa taruxui nan ya.

2 Esayu Kanaan gine doxo ne:

Ada, naxan findixi Elon Xitika xa di ra,

nun Oholibama, naxan findixi Ana xa dira,

Sibeyon Hiwika xa mamadi.

3 A naxa Sumayila xa di gine Basamati fan doxo,

Nebayoti xunya cinema.

4 Elifasi findi Ada xa di nan na.

Reyuweli findi Basamati xa di nan na.

5 Oholibama naxa di xeme saxan bari a be: Yeyusi, Yalami, nun Kora.

Nee birin findi Esayu xa die nan na naxee barixi Kanaan bɔxi ma.

6 Esayu naxa a xa ginee xanin a xun ma, a xa di ginee, a xa di xemee, a xa konyie, a xa xurusee, nun a harige naxan birin soto Kanaan bɔxi ma. A naxa a birin xanin bɔxi gbete ma, dənnaxe makuya a xunya Yaxuba yire ra,

7 barima e harige nu bara gbo, e mu nu noma lude e boore seti ma. E nu na dənnaxe, e xa xuruse birin mu nu noma hooge sotode.

8 Na nan a to Esayu, naxan findi Edon na, a naxa siga a sa sabati Seyiri geya bɔxi ma.

9 Esayu naxan findi Edon bɔnsœ baba ra, na nu sabatixi geyae nan ma Seyiri bɔxi ma, a xa taruxui nan ya.

10 Esayu xa die nan ya:

Elifasi, Ada naxan barixi Esayu be, Reyuweli, Basamati naxan barixi Esayu be.

11 Elifasi xa die nan ya:

Teman, Omaru, Sefo, Gatami, nun Kenasi.

12 Timina, Elifasi xa konyi gine,

a Amaleki bari ne Elifasi be.

Esayu nun a xa gine Ada xa mamadie nan na ki.

13 Reyuweli xa die nan ya:

Naxati, Sera, Sama, nun Misa.

Esayu nun a xa gine Basamati xa mamadie nan na ki.

14 Esayu xa die nan ya Oholibama naxan barixi a be:

Yeyusi, Yalami, nun Kora.

Oholibama findixi Ana xa di gine nan na.

Ana findixi Sibeyon xa di gine nan na.

15 Mange naxee keli Esayu bɔnsœ nee nan ya:

Esayu xa di singe Elifasi xa die nan ya:

Mange Teman, Omaru, Sefo, Kenasi,

16 Kora, Gatami, nun Amaleki.

Mange nan na ki naxee fatanxi Elifasi Edonka ra.

Ada xa mamadie nan e ra.

17 Esayu xa di Reyuweli xa die nan ya:

Mange Naxati, Sera, Sama, nun Misa.

Mange nan na ki naxee fatanxi Reyuweli Edonka ra.

Basamati xa mamadie nan e ra.

18 Esayu xa gine Oholibama xa die nan ya:

Mange Yeyusi, Yalami, nun Kora.

Mangē nan na ki naxee fatanxi Esayu xa
gine Oholibama ra.
Oholibama nan findixi Ana xa di ra.
¹⁹ Esayu, naxan man xili falama Edon,
a xa die nan na ki,
a nun mangē naxee fatanxi Esayu bōnsœ
ra.

²⁰ Seyiri Xorika xa die nan ya,
naxee nu na yi boxi ma:
Lotan, Sobali, Sibeyon, Ana,
²¹ Dison, Eseri, nun Disan.
Xori mangē nan na ki
naxee fatanxi Seyiri bōnsœ ra Edon boxi
ma.
²² Lotan xa di xemee nan ya:
Xori nun Hemami
Timina findixi Lotan xunya ginēma nan
na.

²³ Sobali xa di xemee nan ya:
Aliban, Manaxati, Ebali, Sefo, nun Onan.
²⁴ Sibeyon xa di xemee nan ya:
Aya nun Ana,
naxan dulonyi furaxie toxi gbengberen
yire,
a to nu Sibeyon xa sofalee demadonfe.
²⁵ Ana xa dié nan ya:
Dison nun Oholibama,
Ana xa di gine.
²⁶ Dison xa di xemee nan ya:
Hendan, Eseban, Yitiran, nun Keran.
²⁷ Eseri xa di xemee nan ya:
Bilihan, Saban, nun Akan.
²⁸ Disan xa di xemee nan ya:
Usi nun Aran.
²⁹ Xori mangē nan ya:
Lotan, Sobali, Sibeyon, Ana,
³⁰ Dison, Eseri, Disan.
Xori mangē nan na ki Seyiri boxi ma.

³¹ Edon mangē nan ya,
naxee nu na beenu mange ndee xa lu
Isirayila:
³² Beyori xa di Bela naxa findi Edon mangē
ra.
A xa taa xili nu fala ne Dinhaba.
³³ Bela to faxa, Sera xa di Yobabo naxan
keli Bosara,
na naxa findi mange ra.
³⁴ Yobabo to faxa, Xusama naxan keli
Teman boxi ma,
na naxa findi mange ra.
³⁵ Xusama to faxa, Bedada xa di Hadada,
naxan bara nō Madiyan na Mowaba boxi
ma,
na naxa findi mange ra.
A xa taa xili nu fala ne Abiti.
³⁶ Hadada to faxa, Samala Masareka naxa
findi mange ra.
³⁷ Samala to faxa, Sawulu Rehobotika,
naxan nu na xure de ra,
na naxa findi mange ra.

³⁸ Sawulu to faxa, Akibori xa di Bali Hanan,
na naxa findi mangē ra.
³⁹ Akibori xa di Bali Hanan to faxa,
Hadara naxa findi mangē ra.
A xa taa xili nu fala ne Pawu.
A xa gine xili nu fala ne Mehetabeli,
Matiredi xa di gine, Mesahabi xa mamadi.
⁴⁰ Mangē nan ya naxee kelixi Esayu
bōnsœ ma:
Timina, Aliba, Yeteti,
⁴¹ Oholibama, Ela, Pinon,
⁴² Kenasi, Teman, Mibisari,
⁴³ Magadiyeli, nun Irami.

Edon mangē nu mangaya rapērema e
xa boxie nan ma. Esayu xa taruxui nan na
ki naxan findixi Edonkae benba ra.

37

Yusufu xa xiye singee

¹ Yaxuba sabati ne Kanaan boxi ma, a
baba nu na dennaxe.

² Yaxuba bōnsœ xa taruxui nan ya.
Yusufu, naxan xa simaya nu bara jie fu
nun solofera li, a nu xurusee nan kantama
a nun a taarae, nun a baba xa ginē Bila
nun Silipa xa die. Yusufu nu a taarae xa fe
jaaxie dentegē sama a baba be.

³ Yusufu nan nu rafan Isirayila ma dangi
a xa di birin na, barima a tan bari a xa
xemeforija nan kui. Na kui a naxa donma
kuye tofanyi fi a ma.

⁴ Yusufu taarae naxa a kolon e xunya
nan nafan e baba ma dangi e birin na. E
naxa a rajaaxu fōlō, e mu nu woyen fanyi
falama a be kore.

⁵ Na temui Yusufu naxa xiye nde sa. A
to na iba a taarae be, e naxa a rajaaxu
dangife a singe ra.

⁶ A naxa a fala e be, «Wo tuli mati n ma
xiye ra, n naxan saxi.

⁷ Won birin nu na xē nan ma mengi
raxiside. Na nan lan, n ma mengi xiri naxa
keli, a ti. Mengi xiri naxee nu suxuxi wo
tan yi ra, e naxa n gbe xiri rabilin, e birin
fa e kuntin n ma xiri bun.»

⁸ A taarae naxa a maxorin, «Pe, i wama
findife muxu xa mange nan na, alako i
xa nu muxu yamari?» E naxa a rajaaxu
dangife a singe ra a xa xiye nun a xa
masenyi xa fe ra.

⁹ Yusufu to xiye gbete sa, a naxa na fan
iba a taarae be. A naxa a fala e be, «N man
bara xiye sa. Soge, kike, nun tunbui fu nun
keren nu na n bun ma.»

¹⁰ A naxa na xiye tagi raba a baba nun
a taarae be. A baba naxa xaaŋe a ma, a
fa a fala a be, «I xiye naxan saxi yi ki, a
findixi xiye mooli mundun na? I waxi ne i
nga, i taarae, nun n tan, muxu xa fa muxu
igorode boxi ma i be?»

¹¹ A taarae naxa bira a tɔɔnɛ fe fɔxɔ ra, kono a baba naxa a niŋgi sa a xiye xɔn ma.

¹² Yusufu taarae naxa siga Sikemi e baba xa xurusee dəmadonde.

¹³ Isirayila naxa a fala Yusufu be, «I taarae bara siga xurusee dəmadonde Sikemi. N naxan nabama, n xa i xee e xɔn ma.» Yusufu naxa a yaabi, «Awa.»

¹⁴ Isirayila naxa a masen a be, «Siga mafuren i xa sa a mato xa i taarae mu furaxi, xa se mu xurusee fan toxi alako i xa fa na dəntegɛ sa n be.» A naxa a xee keli Hebiron lanbanyi sigafe ra Sikemi.

¹⁵ Xemɛ nde naxa Yusufu to Sikemi boxi ma, a na jerefe wula i. Na xemɛ naxa a maxorin, «I munse fenfe?»

¹⁶ A naxa a yaabi, «N na n taarae nan fenfe. Yandi, a fala n be e na xurusee dəmadonfe dennaxe.»

¹⁷ Na xemɛ naxa a fala a be, «E mu na be. N bara e xui me a fala ra e xa siga Dotan.» Na kui Yusufu naxa bira a taarae fɔxo ra han a sa e li Dotan.

¹⁸ E to sa a to yire makuye, e naxa lan a ma e xa a faya.

¹⁹ E nu fa a fala ra e boore be, «Yi xiye sa mange nan na fafe yi ki.

²⁰ Wo fa be, won xa a faya, won xa a ragoro kolɔnyi nde kui. Won nɔma a falade sube xaaŋɛ nde bara a ibɔɔ. Na temui won fama a kolonde a xa xiye findima a be fe naxan na.»

²¹ Ruben to na mɛ, a naxa a ba e yi ra yi maseniyi ra, «Won naxa a faya de.

²² A mu lanma wo xa a wuli ramini. Wo xa a ragoro yi kolɔnyi kui naxan na yi gbengberen yire. Mixi yo naxa a belexɛ din a ra.» A nu wama a bafe ne e yi ra alako a xa no a ragbilende a baba xon.

²³ Yusufu to a taarae yire li, e naxa a xa donna kuye tofanyi rate a ma.

²⁴ E naxa Yusufu ragoro kolɔnyi nde kui, ye mu nu na naxan kui.

²⁵ Na dangi xanbi, e nu na e dəgefe temui naxe, e naxa Sumayila di ndee to fa rkelife Galede. E nu na surayi, seri, nun labunde xaninfé Misira boxi ma nɔxomɛ farai.

²⁶ Yuda naxa a masen a xunyae be, «Won na won xunya faxa gundo kui, na munse fanma won tan ma?»

²⁷ Wo fa, won xa a mati Sumayila bɔnsɔe mixie ma. Won naxa a faya, barima won xunya na a ra. Won wuli keren fassekeren.» A xunyae birin naxa tin a xa maseniyi ra.

²⁸ Na Madiyan yulee to e yire li, Yusufu taarae naxa a rate kolɔnyi kui, e fa a mati nee ma kɔbiri kole mɔxɔŋɛn na. Na yule naxee fatanxi Sumayila bɔnsɔe ra, nee naxa Yusufu xanin Misira boxi ma.

²⁹ Na dangi xanbi Ruben naxa gbilen kolɔnyi yire Yusufu fɔxɔ ra, kɔnɔ a mu a li naa. A naxa a xa donna birin ibɔɔ a ma sunnunyi kui.

³⁰ A naxa gbilen a xunyae yire, a a fala e be, «Yusufu mu na yire won na lu dənnaxe, n fa munse rabama kɔrɛ?»

³¹ E naxa si keren faya, e fa Yusufu xa donna kuye tofanyi maturuxun na sube wuli.

³² Na xanbi, e naxa na donna kuye tofanyi xanin e baba xɔn ma. E naxa a fala a be, «Muxu bara yi to. Yi donna mato ba xa i xa di nan gbe a ra.»

³³ Yaxuba naxa na donna kolon, a fa a fala, «N ma di xa donna na a ra! Wula sube xaaŋɛ nde bara n ma di Yusufu faya! A bara a ibɔɔ!»

³⁴ Yaxuba naxa a xa donna ibɔɔ a ma sunnunyi kui. A naxa sunnun dugi ragoro a ma, a a xa di jɔn fe raba xi wuyaxi.

³⁵ A xa di xemɛe nun a xa di ginee naxa fe birin naba a be alako sunnunyi xa ba a ma, kono Yaxuba mu dundu. A naxa a fala, «N nan n ma di xa sunnunyi xaninma han n sa a lima temui naxe aligiyama.» Yaxuba naxa wa a xa di be.

³⁶ Madiyankae to Misira li, e naxa Yusufu mati Potifari ma, naxan findixi Misira mange kantamixie xunyi ra.

38

Yuda nun Tamari

¹ Na temui, Yuda naxa keli a ngaxakerenye xun ma, a siga Adulamaka nde xɔnyi naxan xili Hira.

² Menni Yuda naxa Suwa Kanaanka xa di gine to. A naxa a findi a xa gine ra. E naxa lu e boore ra.

³ Na gine naxa tɛɛgɛ, a naxa di xemɛ bari. Yuda naxa na di xili sa Eri.

⁴ Na gine man naxa tɛɛgɛ di firin nde ma, a naxa di xemɛ bari. A naxa na di xili sa Onan.

⁵ Na xanbi, a man naxa di xemɛ gbete bari. A naxa na di xili sa Selaha. Yuda xa gine na di bari Kesibe ne.

⁶ Yuda naxa gine nde fen, a so a xa di singe Eri yi ra. Na gine xili Tamari.

⁷ Mixi kobi nan nu lanxi Yuda xa di singe Eri ma Alatala ya i. Alatala naxa a ragiri a xa faya.

⁸ Na xanbi Yuda naxa a fala Onan be, «I taara xa gine tongo, a xa findi i xa gine ra. I xa nimɔxɔ wali raba, alako i xa di fi i taara ma.»

⁹ Kɔnɔ Onan a kolon na di mu fama findide a gbe ra. Na nan a to, e nun a nimɔxɔ na kafu, a a xa maniye sama boxi naan ma alako a naxa fa di fi a taara ma.

¹⁰ A nu naxan nabama, na mu nu rafan Alatala ma. Na nan a ra, Ala naxa a ragiri a fan xa faxa.

¹¹ Na temui Yuda naxa a fala a xa mamadi Tamari be, «Kaajne xanin i baba xonyi, beenun n ma di Selaha moma temui naxe.» A a majoxun ne, temunde Selaha fan faxama alo a taarae faxaxi ki naxe. Na kui Tamari naxa siga, a sa lu a baba xonyi.

¹² A mu bu Yuda xa gine naxa fa, naxan nu lanxi Suwa xa di gine ma. Non fe to ba a ra, Yuda naxa siga Timina e nun a boore Hira Adulamaka. E naxa siga Yuda xa xuruse yire, Yuda xa walikce nu xurusee xabe maxabafe dennenxe.

¹³ Mixi nde naxa a fala Tamari be, «I tanun na sigafe Timina a xa xurusee xabe maxabade.»

¹⁴ Tamari naxa a xa kaajne donma rate a ma, a naxa a yatagi makoto mafelenyi ra, a sa doxo Enayima sode de ra Timina kira xon. A nu bara a to, Selaha bara a gine doxode li, kono Yuda mu Tamari fi a ma, a xa findi a xa gine ra.

¹⁵ Yuda to bara Tamari to kira de ra, a yatagi makotoxi mafelenyi ra, a naxa a majoxun langoe ra.

¹⁶ A naxa a fala a be kira ra, «Won xee, won xi sa kafu.» A mu nu a kolonxi a xa mamadi nan a ra. Kono Tamari naxa Yuda maxorin, «I munse fima n ma won na kafu?»

¹⁷ A naxa a yaabi, «N si keran tongoma n ma xurusee ya ma, n fa a ra i xon ma.» Tamari naxa a yaabi, «Awa, seeke se nde lu n yi ra beinden, beenun i fama si ra temui naxe.»

¹⁸ A naxa a maxorin, «I wama n xa munse doxo i xon ma seeke ra?» Tamari naxa a yaabi, «I xa i xa tonxuma, a luuti, nun i xa yisuxuwuri so n yi ra.» A naxa na see so a yi ra, e fa kafu a boore ra. Tamari naxa teegae a xi di ma.

¹⁹ Tamari naxa gibilen xonyi. A naxa a xa mafelenyi ba a xun ma, a man naxa a kaajne gine donma ragoro a ma.

²⁰ Yuda naxa a boore Adulamaka xee si tide na gine ma, alako a xa fa see ra a naxan so gine yi ra seedejoxoya ra. Kono a boore mu na gine to.

²¹ A naxa Enayima mixie maxorin, «Yi langoe gine naxan nu na Enayima kira ra, a na minden?» E naxa a yaabi, «Langoe yo mu na be.»

²² A naxa gibilen Yuda yire, a fa a fala, «N mu a lixi naa. Na longori mixie bara a fala n be a langoe yo mu na na kira xon.»

²³ Yuda naxa a fala, «Na gine xa na see ragata. Won fan naxa won yete rayaagi. N bara si rasanba a ma, kono i mu a lixi naa.»

²⁴ Kike saxan dangi xanbi, mixi nde naxa a fala Yuda be, «I xa mamadi Tamari bara

findi langoe ra, a bara furi tongo a xa langoeja saabui ra.» Yuda naxa a fala, «Wo a ramini, a xa gan.»

²⁵ E nu fafe a ra temui naxe, Tamari naxa xeeera rasanba a tanun ma, «Yi see mato naxan na n yi ra. Yi tonxuma, a luuti, nun yi yisuxuwuri findi mixi nan gbe ra naxan n nafuruxi. I lan ne i xa yi kanyi kolon.»

²⁶ Yuda naxa kolon soto na see xa fe ma. A naxa a fala, «A bara seriyek rakamali dangife n tan na barima n mu a fixi n ma di Selaha ma.» Na xanbi, a mu a kolon gine roncon.

²⁷ Tamari nu di barima temui naxe, e naxa a kolon a gulie nan na a furi.

²⁸ Di bari temui, keran naxa a belexe ramini. Di rasuxui naxa a belexe suxu, a gesse gbeeli xiri a belexe ra. A fa a fala, «Yi nan singe barixi.»

²⁹ Kono na diyore naxa a belexe raso, a xunyoxa bari. Di rasuxui naxa a fala, «I faxi senbe mundun na yi ki?» Yuda naxa a xili sa Peresi.

³⁰ Na xanbi, boore fan naxa bari gesse gbeeli xirixi a belexe ra. Yuda naxa a xili sa Sera.

39

Yusufu na Potifari xonyi

¹ Sumayila bonshee to Yusufu xanin Misira, Misira mange kantamae xunyi Potifari naxa a sara konyi ra.

² Alatala nun Yusufu nan nu a ra. Yusufu nu fe naxan birin nabama a xa mange Misiraka xonyi, a birin nu fanma ne a yi ra.

³ A xa mange naxa a kolon a Yusufu nun Alatala na a ra, barima Alatala nu fe birin sconeylema a be.

⁴ Potifari naxa jelexin a ra, a naxa a findi a xa banxi mixie xunyi ra. A naxa a harige birin taxu a ra.

⁵ Potifari to Yusufu findi a xa banxi nun a harige xunyi ra, Alatala naxa barake sa na Misiraka xa banxi ma Yusufu saabui ra. Alatala naxa barake sa Potifari xa banxi nun a xa xee birin ma.

⁶ Na nan a to, Potifari naxa a xa se birin taxu Yusufu ra. A tan mu nu fa a jengi saxi fefe xon ma, fo a nu done se naxan donma.

Mixi tofanyi nan nu lanxi Yusufu ma.

⁷ Temui nde to dangi, Yusufu xa mange xa gine ya naxa sin a i. A naxa a fala a be, «Fa be, won xa fa kafu.»

⁸ Yusufu naxa tondi, a fa a fala a xa mange xa gine be, «Kafi n naxa fa n ma mange xonyi a mu a jengi saxi fefe xon ma kore a xa banxi kui. A bara a harige birin taxu n na.»

⁹ A xa banxi kui be, n tan nan dangi mixi birin na. A mu sese rafisaxi n be, fo i kerem,

ba i tan bara findi a xa gine ra. Yakosi, n fe jaaxi rabama munfe ra naxan findi yunubi fe ra Ala be?»

¹⁰ Kono na gine naxa bira Yusufu xa fedalili foxø ra. A nu a makatama loxøe birin, kono Yusufu naxa tondi e xa kafu.

¹¹ Loxøe nde Yusufu naxa so banxi kui a xa wali rabadé. Konyi gbete yo mu nu na banxi kui na temui.

¹² Potifari xa gine naxa a suxu a xa donma ma. A nu fa a fala a be, «Won kafu!» Gine to Yusufu xa donma suxu, Yusufu naxa mini a xa donma kui a a lu gine belexe, a mini a gi ra tande.

¹³ Gine to bara a kolon a bara a gi, a xa donma lu a yi ra, a naxa mini tande,

¹⁴ a naxa a xa banxi konyie xili, a fa na donma masen e be, «Wo yi to, n ma xeme faxi Eburu naxan na, na nan wama won mayanafe koota ra. A faxi ne n yire a muxu xa muxu sa, kono n naxa sonxøe rate.

¹⁵ Kabi n bara sonxøe rate, a naxa a gi, a xa donma lu n yi ra. A naxa mini a gi ra tande.»

¹⁶ Potifari xa gine naxa Yusufu xa donma ragata han beenun a xa mange so temui.

¹⁷ A naxa na fe tagi raba a be, a naxe, «I faxi Eburu konyi xeme naxan na yi ki, a faxi ne a xa n mayanfa koota ra.

¹⁸ Kono n to sonxøe rate, a naxa a xa donma lu n yi ra, a naxa mini a gi ra tande.

¹⁹ I xa konyi na nan nabaxi n na.» Yusufu xa mange to a xa gine xa wøyenyi me,

²⁰ a boje naxa te a jaaxi ra. A naxa Yusufu balan mange xa geelimanie nu na dennaxe.

²¹ Kono menni fan, Alatala mæni ne a ma. A naxa a ragiri Yusufu nun geeli mange de xa fan.

²² Geeli mange naxa geelimanie taxu Yusufu ra. Fe naxan birin nu rabama, a nu dangima a tan nan ma.

²³ Geeli mange mu nu Yusufu xa wali xun matoma a ra, barima Alatala nun Yusufu birin na a ra. Alatala nu fe birin sooneyama Yusufu be.

40

Yusufu na geeli

¹ Na dangi xanbi Misira mange xa walike naxan a jengi saxi a xa minse xon ma, a nun a xa taamiganyi naxa fe nde raba naxan mu rafanxi e xa mange ma.

² Misira mange naxa xon na walike firinyie ma, naxan jengi sama a xa minse xon ma a nun naxan a xa taamiganyi.

³ A naxa e suxu, e balan soori mange xa geeli kui, Yusufu nu na dennaxe.

⁴ Soorie xa mange naxa e taxu Yusufu ra, a xa mæni e ma.

E to saxanyi raba geeli kui,

⁵ naxan jengi sama mange xa minse xon ma, a nun naxan taami ganma mange be, nee naxa xiye sa geeli kui koe kerén na. Kankan xa xiye nu wama fe nde nan masenfe a kanyi be.

⁶ Na kuye iba Yusufu naxa fa e yire, a naxa e li sunnunyi kui.

⁷ Na temui a naxa na Misira mange xa walike firinyie maxorin, naxee taxuxi a ra, «Munfe ra wo sunnunxi to?»

⁸ E naxa a yaabi, «Muxu bara xiye ndee nan sa, kono mixi yo mu na be naxan nomma na fasaride.» Yusufu naxa a fala e be, «Wo mu a kolon Ala nomma a fasaride wo be? Wo xiye fala n be.»

⁹ Naxan jengi nu sama mange xa minse xon ma, a naxa a xiye fala Yusufu be. A naxe, «N tan ma xiye kui, n weni bili nan to a tixi n ya i.

¹⁰ Salon saxan na a bili ma. A to fuga, a fuge naxa weni bogi moxie ramini.

¹¹ Misira mange xa weni sase suxuxi n yi ra. N naxa na weni bogi moxie ba, n naxa e bundu Misira mange xa weni sase kui, n fa a so a yi ra.»

¹² Yusufu naxa a fala a be, «Yi xiye yi nan fasarixi: Na salonyi saxan naxan na ki, a xi saxan nan masenxi.

¹³ Xi saxan dangi xanbi, Misira mange i xun nakelima ne, a man fa i ragbilen i walide fori. I man fama ne weni tonbili sode Misira mange yi ra alo i darixi a ra ki naxe.

¹⁴ Kono i naxa neemu n ma i na heeri soto temui naxe. I xa findi saabui ra n be, i xa n ma fe fala Misira mange be alako n xa mini geeli kui,

¹⁵ barima e n tongoxi noe nan na Eburu boxi ma. Be fan, n mu fefe rabaxi naxan a niyama n xa geeli soto.»

¹⁶ Naxan taami ganma mange be, a to bara a to Yusufu wøyenyi naxan tagi rabaxi a boore be, a fanxi a be, a naxa a fala Yusufu be, «N tan fan xiye nde saxi. Debe saxan doxøxi n xun ma, taami fiixe na e kui.

¹⁷ Debe naxan doxøxi a fari, taamiganyi done naxan birin nafalama Misira mange be, a birin nu na a kui. Kono xonie nu fa na done naxan birin nafalama Misira mange be, a birin nu na a kui.

¹⁸ Yusufu naxa a masen a be, «I xa xiye yi nan fasarixi: Na debe saxanyi naxan na ki, a xi saxan nan masenxi.

¹⁹ Xi saxan dangi xanbi, Misira mange i xunyi bolonma ne a de i. A i gbakuma ne wuri ma, xonie i sube masakun.»

²⁰ Xi saxan loxøe, Misira mange bari loxøe, mange naxa xulunyi belebele ti a xa walike be. Naxan jengi sama mange

xa minse xon ma, a nun a xa taamiganyi, Misira mange naxa e xun nakeli walikee tagi.

²¹ Naxan pëngi sama minse xon ma, a naxa a ragbilen a walide fori, alako a manxa minse so a yi ra.

²² Kono a naxa a xa taamiganyi gbaku wuri ma alo Yusufu nu bara a tagi raba ki naxe.

²³ Naxan pëngi sama mange xa minse xa fe xon ma, a mu ratu Yusufu xa fe ma, a neemu a ma.

41

Misira Mange xa xiye

¹ Ne firin dangi xanbi, Misira mange naxa xiye nde sa. Na xiye kui a tixi xure de ra.

² A naxa ninge fate fanyi solofera to mini ra xure kui, e na nooge donfe kalee tagi.

³ Na dangi xanbi, ninge solofera gbete, naxee xosixi, nee naxa mini xure de ra boore ningee seeti ma.

⁴ Yi ninge xosixi solofera naxa yi ninge fate fanyi solofera don. Na nan lan Misira mange naxa xunu.

⁵ A to gibilen a sa ra, a man naxa xiye gbete sa.

⁶ Na xiye kui tonsœ solofera fanyi tixi bili keren ma.

⁷ Na dangi xanbi, tonsœ solofera gbete, naxee xun xurun, foye bara e ragan, e tixi boore tonsœ seeti ma. Yi tonsœ xunxuri naxa yi tonsœ rafexi fanyie don. Na nan lan, Misira mange naxa xunu. Na xiye nan na ki.

⁸ Na kuye iba, Misira mange boje nu minxi. A naxa mandurulae nun karamoxœ birin xili. A naxa na xiye masen e be, kono mixi yo mu soto e ya ma, naxan no a tagi rabade a be.

⁹ Na temui naxan a pëngi sama mangxa minse xon ma, na naxa woyenyi tongo a fa a fala Misira mange be, «N nan ma kanari ya xaranma ne to loxœ.

¹⁰ Temui dangixi, Misira mange xon ne a xa konyie ma. A naxa n suxu, a n balan soori mange xa geeli kui, a nun naxan taami ganma mange be.

¹¹ A tan nun n tan, muxu birin xiye sa ne kœ keran kui naxan tagi lan a xa raba. Kankan xa xiye nu wama fe nde masenfe a kanyi be.

¹² Soori mange xa Eburu konyi nde nan nu na geeli kui muxu ya ma. Muxu to na xiye fala a be, a naxa e birin fasari muxu be. Muxu xiye naxee saxi, a naxa kankan gbe fasari a be.

¹³ A birin dangi ne alo a xiye tagi raba muxu be ki naxe. Misira mange bara n tan

nagbilen n walide fori, kono a bara boore gbaku wuri ma.»

¹⁴ Misira mange naxa xœrae xœ Yusufu yire. E naxa a ramini geeli kui a ikœrei ra. E naxa a xunyi bi, e sose gbete ragoro a ma, e siga a ra Misira mange yire.

¹⁵ Misira mange naxa a masen Yusufu be, «N bara xiye nde sa. Mixi yo mu noxi a tagi rabade, kono n bara a me i tan xiye tagi rabama e na naxan fala i be.»

¹⁶ Yusufu naxa Misira mange yaabi, «N tan mu a ra. Ala nan Misira mange xa xiye tagi rabama a be.»

¹⁷ Misira mange naxa a masen Yusufu be, «N ma xiye kui n tixi xure de ra.

¹⁸ N naxa ninge fate fanyi solofera to mini ra xure kui, e na nooge donfe kalee longori ra.

¹⁹ Na nan lan, ninge solofera gbete naxa te e xanbi ra, e xosixi han. E ganyanxori birin saxi kene ma. Han to n mu na ninge xosixi moçi to Misira boxi ma.

²⁰ Na ninge xosixi xun nakanaxie naxa na ninge solofera fate fanyi don.

²¹ Kono na dangi xanbi, mixi yo mu no a kolonde xa e bara e don. E xa xosi mu masara. Na nan lan, n naxa xunu.»

²² «Na temui n man naxa xiye gbete sa. Tonsœ rafexi fanyi solofera tixi bili keren ma.

²³ Na dangi xanbi tonsœ xunxuri solofera gbete, foye naxee raganxi, nee naxa mini booree seeti ma.

²⁴ Tonsœ ponpoe naxa na tonsœ solofera fanyi don. N bara na fala mandurulae be, kono mixi yo mu no a fasaride n be.»

²⁵ Yusufu naxa a fala Misira mange be, «I xa xiye firinyi birin fe keren nan masenxi. Ala bara i rakolon fe ma a fama naxan nabade.

²⁶ Na ninge solofera fanyie nun na tonsœ solofera fanyie, je solofera nan masenxi na ki. Na tan xiye keren nan a ra.

²⁷ Na ninge xosixi xun nakanaxi solofera nun na tonsœ ponpoe solofera foye naxee raganxi, nee fan je solofera kaame nan masenxi.»

²⁸ «N xa nondi fala i be, Ala bara fe masen Misira mange be a fama naxan nabade.

²⁹ Yi je solofera naxan fafe yi ki, e findima je fanyi nan na Misira boxi be.

³⁰ Na na dangi, kaame je solofera gbete fama fade, won neemuma ne na fe fanyi birin na. Kaame boxi halakima ne.»

³¹ Na findima fe magaaxuxi nan na, a lu alo sese fanyi mu nu raba yi boxi ma.»

³² «I yi xiye saxi ne doxo firin, barima Ala xa nate na a ra naxan mu kanama, a man mu buma a xa raba.

³³ Mange, yakosi a lanma i xa xaxilima fen naxan lonnixi. I xa Misira noe so na kanyi yi ra.

³⁴ Mange, i xa mixie sugandi naxee jengi fama sade boxi rawali xon ma yi je fanyi solofera bun ma. Boxi daxamui busali suuli yo suuli, e xa fa keran na mange xon ma, a xa a ragata.

³⁵ E xa donse birin malan, e xa a ragata taae kui Misira mange xa noe bun ma.

³⁶ Yi donse ragataxi fama Misira boxi ratangade kaame ma, naxan fama fade je solofera bun.»

³⁷ Na woyenyi naxa rafan Misira mange nun a xa mixi birin ma.

³⁸ Misira mange naxa a fala e be, «Won noma mixi nde sotode naxan luma alo yi xeme? Ala Xaxili na a be.»

³⁹ Misira mange naxa a fala Yusufu be, «Ala bara na fe birin masen i be. Mixi yo mu na naxan xaxili fan alo i tan, a xa lonni man xa dangi i gbe ra.

⁴⁰ I tan nan fama findide n ma banxi xunyi ra. N ma nama fama birade i xa yaamari nan foxo ra. N ma mange kibanyi nan tun n nadangixi i ra.»

⁴¹ Misira mange man naxa a fala Yusufu be, «A mato, n bara noe so i yi ra Misira boxi birin ma.»

⁴² A naxa a xa gbeti xurunde ba a belexe ra, a naxa a so Yusufu belexe ra. A naxa sose fanyi ragoro a ma. A naxa konmagore xeme daaxi ragoro a kon ma.

⁴³ A naxa a rate gise kui, naxan birama Misira mange ragise foxo ra. Soorie nu fa a fala e xui itexi ra nama be, «Wo xinbi sin!» Misira mange a xa mangeya taxu Yusufu ra na ki ne.

⁴⁴ Misira mange man naxa a fala Yusufu be, «N tan nan mange ra, kono xa i mu yaamari fi naxan ma, fefe mu rabama Misira boxi ma.»

⁴⁵ Misira mange naxa Yusufu xili sa Safanati Paneya. A naxa Potifera, On serexedube, xa di gine Asana, fi a ma. Yusufu naxa Misira boxi xun mato folo a ra.

⁴⁶ Yusufu simaya nu bara je tongo saxan li, a fa Misira mange yire temui naxe.

Na temui Yusufu naxa keli Misira mange yire, a sa Misira boxi birin ijere.

⁴⁷ Na je solofera fanyi kui, boxi birin naxa rawali.

⁴⁸ Yusufu naxa donse birin malan naxan sotoxi na je solofera bun ma Misira boxi ma. A naxa donse ragata taae kui naxan sotoxi daaxa.

⁴⁹ Yusufu naxa donse xorri gbegbe malan, alo meyenyi naxan na baa de ra. A naxa gbo ye han a mu na xasabi sebe sonon, barima mixi yo mu noma a konti kolonde.

⁵⁰ Beenun kaame je sin temui, Yusufu xa gine Asana, On serexedube Potifari xa di gine, naxa di firin bari a be.

⁵¹ Yusufu naxa a xa di singe xili sa Manasi. Na nan na ki, Ala bara a niya n bara neemu n ma toore birin ma, a nun n baba xa denbaya.

⁵² A naxa a xa di firin nde xili sa Efirami. Na nan na ki, Ala bara n findi di bari ra boxi ma n xun nu goroxi dennaxe.

⁵³ Ne fanyi solofera naxa dangi Misira boxi ma.

⁵⁴ Kaame je solofera naxa a li folo, alo Yusufu a tagi raba ki naxe. Kaame naxa din dunija birin na, kono baloe nu na Misira boxi tan ma.

⁵⁵ Kaame to bar Misira boxi birin suxu, nama naxa sonxoe rate Misira mange ma baloe fe ra. Misira mange naxa a fala Misirakae birin be, «Wo siga a fala Yusufu be, a na fe naxan fala wo be, wo xa na raba.»

⁵⁶ Kaame naxa din boxi birin na. Yusufu naxa donse malandee rabi, a naxa mengi sara Misirakae ma, barima kaame nu bara senbe soto Misira boxi birin ma.

⁵⁷ Mixie nu fa keli yire birin, fafe mengi sarade Yusufu ma, barima kaame nu bara senbe soto dunija birin ma.

42

Yaxuba xa die sigafe Misira

¹ Yaxuba to bar a me a mengi na Misira, a naxa a fala a xa die be, «Wo doxoxi munfe ra?

² N bara a me a mengi na Misira. Wo goro, wo sa mengi sara won be alako won xa balo, won naxa fa faxa.»

³ Yusufu taara mixi fu naxa goro donse xorri sarade Misira.

⁴ Yaxuba mu tin Bunyamin, Yusufu xunya, xa bira e foxo ra. A nu fa a fala, «N bara gaaxu fe jaaxi naxa fa a soto.»

⁵ Isirayila xa die naxa siga mengi sarade, e nun mixi ghetee ra naxee fan nu waxi mengi xon, barima kaame nu bara din Kanaan boxi birin na.

⁶ Yusufu nan nu findixi mange xungbe ra Misira. A tan nan nu mengi sarama mixi birin ma. Yusufu taarae naxa fa, e e yatagi rafelen boxi ma a ya i.

⁷ Yusufu to a taarae to, a naxa e kolon, kono a naxa a yete rasan e ma. A naxa woyen e be a xorochoe ra, «Wo kelixi minden?» E naxa a yaabi, «Muxu kelixi Kanaan boxi nan ma, fafe donse sarade.»

⁸ Yusufu naxa a taarae kolon, kono e tan mu kolon soto a xa fe ma.

⁹ Yusufu naxa ratu a xa xiye ma, a naxan sa a taarae xa fe ra. A naxa a fala e be,

«Boxi rabenye nan na wo ra. Wo faxi yi boxi kobidee nan kolonde.»

¹⁰ E naxa a yaabi, «Ade. Mange, muxu faxi donse na tun sarade.

¹¹ Muxu birin, xeme keren xa die nan lanxi muxu ma. Mixi matinxinxie nan na muxu ra. Muxu na i xa yaamari bun ma, muxu mu findixi boxi rabenye xa ra.»

¹² Yusufu naxa a fala e be, «Wule na a ra. Wo faxi boxi kobidee nan fende.»

¹³ E naxa a yaabi, «Muxu tan luxi alo i xa konyie. Muxu di fu nun firin nan a ra. Mixi keren ma die nan na muxu birin na Kanaan boxi ma. Muxu birin xunya na muxu baba yire, di keren tan bara laaxira.»

¹⁴ Yusufu naxa a fala e be, «N a kolon a boxi rabenye nan na wo ra.»

¹⁵ N wo matoma yi nan ma. Misira mange xili ra, wo mu kelima be danmi wo xunya mu fa.

¹⁶ Wo mixi nde xee wo ya ma a xa sa fa wo xunya ra. Wo tan donxoe soma geeli ne. N fama wo xa woyenyi matode, n xa a kolon xa wo nondi falama, xa na mu Misira mange xili ra, boxi rabenye nan na wo ra.»

¹⁷ A naxa e birin makankan han xi saxan.

¹⁸ Xi saxon loxoe, Yusufu naxa a fala e be, «Xa wo bara n xui susu, wo mu faxama, barima n gaaxuma Ala ya ra.»

¹⁹ Xa mixi matinxinxie nan wo ra, wo mixi keren lu geeli kui, booree xa donse xanin wo xa denbayae xon ma, barima e na toore kui.

²⁰ Wo xa fa wo xunya ra n xon ma alako n xa a kolon xa nondi falee nan wo ra, na nan a toma wo mu faxama.»

²¹ Na temui, e nu fa a fala e boore be, «Iyo won tan nan yati foxi na won yete ma, barima won na won xunya xa yamajoxunyi to ne. A naxa won mayandi, kono won jan mu a danxun. Na fe nan a toxi won na yi toore kui.»

²² Ruben to woyenyi tongo, a naxa a fala e be, «N na a fala ne wo be, wo naxa ghaloe fe raba na dimedi ra. Kono wo mu tin wo tulit matide n na. Yakosi a haake nan won bonbofe yi ki.»

²³ E mu nu a kolonxi a Yusufu e xa xui mema, barima xui madangi nu na e tagi.

²⁴ Yusufu naxa a makuya e ra, a nu fa wa. Na dangi xanbi, a naxa fa woyende e be. A naxa Simeyon tongo e ya ma, a a sa geeli e ya xori.

²⁵ Yusufu naxa yaamari fi a xa walikoe ma, e xa e xa bekie rafe donse xori ra, e xa e xa kobiri fan sa kankan xa bekie kui a nun e fande. Na naxa raba e be.

²⁶ Na temui Yusufu xa taarae naxa e xa mengi kote sa sofalee fari, e naxa siga.

²⁷ E to xide li, keren naxa a xa beki rabi alako a xa donse xori so a xa sofale yi ra. A naxa a xa kobiri to a xa beki kui.

²⁸ A naxa a fala a taarae be, «E bara n ma kobiri ragbilen n ma. A tan nan na n ma beki kui yi ki.» E bojee naxa mini. E nu fa e boore maxorin kontofili kui, «Ala munse rabaxi won na yi ki?»

²⁹ E to so e baba Yaxuba yire Kanaan boxi ma, e naxa na birin dentegé a be.

³⁰ E naxa a fala, «Xeme naxan na na boxi mange ra, a woyenyi ne muxu be a xoxoe ra. A man fa muxu findi mixie ra naxee faxi a xa boxi rabende.»

³¹ Muxu naxa a fala a be, «Mixi matinxinxie nan na muxu ra, boxi rabenye xa mu lanxi muxu ma.»

³² Muxu di fu nun firin na a ra, muxu birin baba keren. Keren bara laaxira, muxu xunya na muxu baba fe ma Kanaan boxi ma.»

³³ Na xeme naxan na na boxi mange ra, a falaxi ne muxu be, «N wama a kolonfe ne xa mixi matinxinxie nan na wo ra. Wo mixi keren lu n yire be. Wo mengi xanin wo xa mixie xon, barima kaame na e ma. Wo siga,»

³⁴ kono wo man xa fa wo xunya ra n xon ma. N fama a kolonde na nan ma mixi matinxinxie nan wo ra, boxi rabenye mu wo ra. Na temui, n wo xunya soma wo yi ra, wo man fa yuleya raba n ma boxi kui.»

³⁵ E to e xa bekie ibagan, kankan naxa a xa kobiri to a xa beki kui. E tan nun e baba to na kobiri to, e birin naxa gaaxu.

³⁶ E baba Yaxuba naxa a fala e be, «Wo bara n nagan n ma die ra. Yusufu mu na fa, Simeyon fan mu na. Wo man wazi Bunyamin nan fan tongofe yi ki. Yi kote birin findixi n tan nan gbe ra.»

³⁷ Ruben naxa a fala a baba be, «Xa n mu Bunyamin nagbilen i ma, i xa n ma di firinye faxa. Bunyamin so n yi ra, n man fama a ra.»

³⁸ Yaxuba naxa a yaabi, «Wo nun n ma di birin mu sigama, barima a taara bara faxa, a keren nan fa luxi. Xa fe nde sa a soto wo xa biyaasi kui, n ma simaya rajonyi findima n be sunnunyi nan na wo foxi ra.»

43

Yaxuba xa die xa biyaasi firin nde

¹ Kaame senbe nu gboma nan tun Kanaan boxi kui.

² Yaxuba nun a xa denbaye to bara ge mengi birin donde e fa naxan na kelife ra Misira, Yaxuba naxa a fala a xa die be, «Wo man xa siga, wo xa sa donse nde sara won be.»

³ Yuda naxa a yaabi, «Misira mange a fala ne muxu be a fanyi ra, «Wo mu n

yatagi toma xa wo nun wo xunya birin mu fa.»

⁴ Xa i bara tin muxu nun Bunyamin birin xa siga, muxu sigama ne, muxu sa donse sara i be.

⁵ Kono xa i mu tin na ra, muxu mu sigama, barima na xeme a fala ne muxu be, «Wo mu n yatagi toma xa wo nun wo xunya birin xa mu fa.»

⁶ Na temui Isirayila naxa a fala, «Munfre wo fe kobi ilanxi n na a falafe na xeme be a xunya gbete na wo be?»

⁷ E naxa a yaabi, «Na xeme muxu maxorinxí ne a xoroχœs ra muxu bari ki ma. A nu fa a fala, «Wo baba man na simaya kui? Wo xunya nde na?» Muxu fan naxa a xa maxorinyi birin yaabi. Muxu joxo mu nu a ma, a falama, «Wo fa wo xunya ra.»

⁸ Yuda naxa a fala a baba Isirayila be, «A lu muxu nun dimedi xa siga. Muxu xa siga, na temui won baloe sotoma ne won mu faxa, i tan, muxu tan, a nun muxu xa die.

⁹ I ya ti n tan na. I fama a maxorinde n tan nan ma. Xa n mu fa a ra, n fa a ti i ya i, na kote bara findi n gbe ra i mabiri.

¹⁰ Yakosi, xa yi fe xa mu muxu rabuxi nu, muxu bara signe nun fa firin naba nu.»

¹¹ E baba Isirayila naxa a fala e be, «Yi nan to fa a ra, wo fan yi nan nabama. Wo boxi daxamui ndee sa kote alako wo xa na xeme sanba wuri dole, kumi, surayi, labunde, kusu, nun foote kansi ra.

¹² Wo xa mengi sare singe, wo naxan toxibekie kui, a nun mengi gbete sare, wo xa na kobiri birin xanin wo xun. Temunde na findixi neemui nan na.

¹³ Wo wo xunya tongo, wo xa siga na xeme yire.

¹⁴ Ala Sènbe Kanyi xa a niya na xeme xa kinikini wo ma, a xa wo xunya so wo yi ra a nun Bunyamin. Xa n tan fa gamma ne n ma die birin na, n bara yerele.»

¹⁵ Yaxuba xa die naxa na sanbasee yailan. E naxa mengi sare singe kobiri tongo, a nun e lanma e xa mengi gbete sara kobiri naxan na. E naxa siga Misira a nun Bunyamin, e sa e yete dentege Yusufu be.

¹⁶ Yusufu to Bunyamin to e ya ma, a naxa a fala a xa konyi be, «Yi xeme xanin n xonyi. I xa xuruse ndee faxa, i donse yailan, alako muxu xa muxu dege yire kerent to yanyi ra.»

¹⁷ Yusufu xa konyi naxa a xa yaamari raba kerent na. A naxa Yaxuba xa die xanin Yusufu xonyi.

¹⁸ Gaaxui naxa lu e ma a nu e xaninma temui naxe Yusufu xonyi. E nu fa a fala e boore be, «E na won xaninfe na kobiri nan ma fe ra, won naxan to won ma bekie

kui. E fama ne dutunde won ma, e won ma sofalee tongo, e won findi konyie ra.»

¹⁹ Na kui e naxa e maso Yusufu xa banxi konyi ra, e naxa woyen a ra banxi sode de ra.

²⁰ E naxa a fala, «Yandi mange, muxu singe bara fa be nu donse sarade.

²¹ Kono muxu to muxu xide li gbilenfe ra muxu xonyi, muxu naxa muxu xa bekie rafulun, kankan naxa a xa kobiri to a xa beki kui na donse saraxi naxan na. Yakosi muxu man bara fa na kobiri ragbilende i ma.

²² Muxu bara fa kobiri gbete fan na, alako muxu man xa donse gbete sara. Muxu mu a kolon mixi yo naxan na kobiri saxi muxu xa bekie kui.»

²³ Mange xa konyi naxa e yaabi, «Wo boje xa sa, wo naxa gaaxu. Ala na a ra, wo baba Mariji Ala nan na harige fixi wo ma wo xa bekie kui. N tan yati nan wo xa kobiri rasuxu.» Na temui a naxa Simeyon ramini e ma,

²⁴ a fa e raso Yusufu xonyi. A naxa ye so e yi ra, alako e xa e sanyie maxa. A naxa nooge so e xa sofalee yi ra donse ra.

²⁵ Yusufu taarae naxa sanbasee yailan, beenu Yusufu soma temui naxe yanyi ra, barima e nu bara a me e e degema naa ne.

²⁶ Yusufu to so banxi, e naxa a xa sanbasee so a yi ra, e e rafelen boxi ma a be.

²⁷ Yusufu naxa e maxorin xa e yalanxi. A man naxa e maxorin, «Wo baba forixi wo naxan xa fe fala n be, se mu a tox? A man na simaya kui?»

²⁸ E naxa a yaabi, «I xa konyi muxu baba, sese mu a sotoxi. A man na simaya kui.» E man naxa e rafelen boxi ma a bun ma.

²⁹ Yusufu to a ya rakeli, a naxa a xunya Bunyamin to, a nga xa di. A naxa a fala, «Yi nan na wo xunya ra wo naxan xa fe fala n be?» Yusufu naxa a fala Bunyamin be, «N ma di, Ala xa heeri fi i ma.»

³⁰ A xunya xa fe kinikini naxa goro a sondonyi kui, wa xoli naxa a susu. A naxa keli mafuren, a so a xide a nu fa wa.

³¹ Yusufu to ge a ya rafurukude, a naxa mini, a na mapoxunyi ba a ya ra. A naxa yaamari fi, «Wo donse itaxun.»

³² A xa walikee naxa a gbe sa a xati ma, e a taarae gbe doxø e xati ma, e Misirakae gbe fan doxø e xati ma, barima Misirakae nun Eburu mixie mu e degema yire kerent. Misirakae xa naamunyi mu tinma na ra feo.

³³ Yusufu xa walikee naxa a taarae magoro a ya xori. E birin nu magoroxi a fori ki ma, keli di singe ma han dimedi. Yi fe naxa e birin kaaba.

³⁴ Yusufu to yaamari fi donse xa so e yi ra, Bunyamin xa donse nu dangi a taarae

gbe ra dōxō suuli. E birin naxa e dege, e min, han e wasa.

44

Yusufu na a taarae matofe

¹ Yusufu naxa yi yaamari so a xa banxi walikee xunyi yi ra, a naxe, «Yi mixie xa bekie rafe donse ra e nōma naxan xaninde. I man xa e xa kóbiri sa e xa bekie kui.

² I xa n ma ye minse gbeti daaxi fan sa e birin xunya dōnxōe xa beki kui, a nun a xa mengi sara kóbiri.» Yusufu fe naxan birin fala a xa walike be, a naxa a birin naba.

³ Kuye to iba géesége, Yaxuba xa die naxa siga, e nun e xa sofalee ra.

⁴ E naxa keli taa kui, kōnō beenun e xa makuya, Yusufu naxa a fala a xa walike be, «Keli, i siga na mixie foxō ra, i xa e susu. I na e li, a fala e be, «Wo fe fanyi masaraxi fe kobi ra munfe ra?»

⁵ Munfe ra wo n ma mange xa ye minse gbeti daaxi se matose mupnaxi? Na fe mōoli mu fan.»

⁶ Mange xa walike to e yire li, a naxa na birin fala e be.

⁷ E naxa a yaabi, «Mange, i wōyenma yi mōoli ra munfe ra? Muxu tan, i xa konyie mu nōma na mōoli rabade.

⁸ Muxu kóbiri naxan to bekie kui Kanaan, muxu bara fa a ra. Munfe ra muxu gbeti, xa na mu a ra xēema, mupnama i xa mange xa banxi kui?

⁹ I na sese to muxu yi ra naxan findixi Misira mange gbe ra, i xa na kanyi faxa, i xa muxu tan dōnxōe fan findi i xa konyie ra.»

¹⁰ Mange xa konyi naxa a fala, «Na bara fan. Wo naxan falaxi yi ki, n fan bara tin na ra. N na se keren to mixi naxan yi ra, na tan bara findi n ma konyi ra, wo tan dōnxōe bara kisi.»

¹¹ E birin naxa e xa bekie ragoro mafuren, e naxa e rafulun.

¹² Mange xa konyi naxa e fetenken fōlo fori ma a sa dōxō dimedi ra. Na ye minse gbeti daaxi naxa to Bunyamin xa beki kui.

¹³ Na kui Yaxuba xa die naxa e xa domnae ibōo. E birin naxa e xa kote baki sofalee fari, e man naxa gbilen taa kui.

¹⁴ Yuda nun a xunyae to Yusufu xonyi li, e naxa e felen a bun boxi ma.

¹⁵ Yusufu naxa a fala e be, «Wo yi rabaxi munfe ra? Wo mu a kolon, mixi alop n tan a nōma se matode fe birin ma?»

¹⁶ Yuda naxa a yaabi, «N munse falama n ma mange be? N lan n xa munse fala? Muxu nōma fixede di? Ala bara i xa konyie to fe kobi xun ma. Muxu bara findi n ma mange xa konyie ra, muxu tan nun yi ye minse gbeti daaxi toxi mixi naxan yi.»

¹⁷ Yusufu naxa a fala, «N mu nōma na mōoli rabade. Yi ye minse gbeti daaxi toxi mixi naxan yi ra, na nan na n ma konyi ra, kōnō wo tan, wo siga xaxilisa kui wo baba yire.»

¹⁸ Na xanbi Yuda naxa makore mange ra, a naxa a fala a be, «N bara i mayandi n ma mange, a lu n xa masenyi nde ti i be. I boje naxa te n tan i xa konyi xili ma, barima i luxi ne alop Misira mange.»

¹⁹ A singe ra i muxu maxorin ne, fa a fala, «Wo baba na na? Wo xunya nde na na?»

²⁰ Muxu naxa i yaabi, «Muxu baba forixi na na, a nun muxu xunya, a naxan sōtoxi a xa xēmeforjia kui. Bunyamin taara bara faxa, a keren nan fa luxi a nga xa die ya ma, a tan nan nafan muxu baba ma.»

²¹ «I bara a fala muxu tan i xa konyie be, «Wo fa a ra n xōn ma alako n xa a to n ya ra.»

²² Muxu naxa n ma mange yaabi, «Yi dimedi mu kelima a baba sēti ma, xa na mu a ra a baba faxama ne.»

²³ Kōnō i bara a fala i xa konyie be, «Xa wo nun wo xunya birin mu fa, n mu n ya tima wo be.»

²⁴ Muxu to siga n baba yire, i xa konyi, muxu naxa mange xa dēntegē sa a be.»

²⁵ «Na dangi xanbi, muxu baba man naxa a fala muxu be, «Wo siga, wo xa sa donse nde sara won be.»

²⁶ Muxu naxa a yaabi, «Muxu mu nōma sigade xa muxu nun muxu xunya birin mu a ra. Xa biyaasi lanma, fo muxu nun muxu xunya xa siga. Xa na mu a ra, yi xēme mu muxu rasenema.»

²⁷ I xa konyi, n baba, a a fala ne muxu be, «Wo a kolon n ma gine di xēme firin nan barixi n be.»

²⁸ Keren kelixi ne n xun ma, n pōxō luxi a ma temunde sube nde bara a ibōo, barima han yakōsi n mu nu a to.

²⁹ Xa wo yi di fan tongo n xun ma, fe naaxi nde naxa a sōto, n faxama ne na sunnunyi ra n fate.»

³⁰ «Yakōsi xa n sa gbilen n baba yire, xa muxu nun yi dimedi birin xa mu a ra.»

³¹ N baba faxama ne, barima a nii luuti nan Bunyamin na. A na a to yi dimedi mu na muxu foxō ra, muxu tan i xa konyie bara e baba forixi faxa sunnunyi ra a fate.

³² N tan i xa konyi, n dōxōxi ne sēkē ra yi dimedi xa fe ra. N nu bara a fala n baba be, «Xa n mu gbilen a ra i yire, na bara findi n ma kote ra n ma dunijēigiri birin kui.»

³³ «Yakōsi n bara i mayandi, i xa tin n tan xa lu yi dimedi pōxō ra, n xa findi i xa konyi ra, alako yi dimedi nun a taarae birin xa siga.»

³⁴ N nōma sigade n baba yire di, xa muxu nun yi dimedi birin xa mu a ra? N mu

nōma a lude sunnunyi xa n baba faxa n ya xori.»

45

Yusufu a yete masenfe

¹ Yusufu to mu nu wama wafe a xa konyie ya xori, a naxa e yamari e birin xa mini. Na kui, a nu a yete masenma a taarae be temui naxe, mixi gbete yo mu nu naa.

² Yusufu naxa wa a xui itexi ra, han Misirakae nun Misira mange xa mixi birin naxa na fe kolon.

³ Yusufu naxa a masen a taarae be, «Yusufu nan n na! N baba man na dunijne?» Kono a taarae mu no a yaabide fefe ma. E de bara ixara, e gaaxu a ya ra.

⁴ Yusufu naxa a fala a taarae be, «N bara wo maxandi, wo xa wo maso n na.» E naxa e maso a ra. A naxa a fala, «N tan nan na Yusufu ra, wo xunya, wo naxan mati a xa findi konyi ra Misirakae be.»

⁵ Yakosi wo boje naxa mini, wo naxa gaaxu, wo to bara n mati konyi ra, n saramae naxa fa n na yi boxi ma. Ala nan na ragirixi. A tan nan n xeechi wo ya ra alako n xa wo rakisi.

⁶ Wo bara a to, ne firin nan yi ki kaame ne boxi ma, kono je suuli man luxi. Boxi mu rawalima, sansi mu xabama.

⁷ Ala n nasanbaxi ne wo ya ra, alako n xa boxi donse nde ragata wo be, wo xa no balode maratangé kui.

⁸ Wo tan xa mu faxi n na be. Ala na a ra. A tan nan n findi Misira mange baba ra, a xa banxi nun a xa boxi birin xa lu n ma yaamari bun ma.»

⁹ «Wo xulun, wo xa siga n baba yire. Wo xa a fala a be, «I xa di Yusufu yi nan falaxi, «Ala bara n findi Misira mange ra. I xa siga n yire, i naxa dugundi.

¹⁰ I fama lude Gosen boxi nan ma n fe ma, i tan, i xa die, i xa mamadie, i xa xurusee, nun i harige birin.

¹¹ Ne suuli kaame man luxi. N i hayi birin fanma ne Gosen, alako i nun i xa denbaya naxa findi setaree ra.»»

¹² «Wo bara a to wo yete ya ra, n xunya Bunyamin fan bara a to, a n tan yati nan woyenfe wo be.

¹³ Wo xa n ma mangeya senbe tagi raba n baba be, n na naxan kui Misira boxi ma, a nun wo fe naxan birin toxii. Wo wo xulun, wo xa fa n baba ra han be.»

¹⁴ Yusufu naxa findigilin a xunya Bunyamin ma, e firin naxa wa a xocxoc ra.

¹⁵ Yusufu naxa a taarae fan masunbu, e birin naxa wa. Na xanbi, a taarae naxa suusa woyende a be.

¹⁶ Misira mange naxa kolon soto a ma, a Yusufu taarae bara fa. Na naxa rafan Misira mange nun a xa mixi birin ma.

¹⁷ A naxa a masen Yusufu be, «A fala i taarae be, «Wo kote baki wo xa sofalee fari, wo xa siga Kanaan boxi ma.

¹⁸ Na temui wo xa gibile wo nun wo baba nun wo xabile ra n yire. Se fanyi naxan birin na Misira boxi ma, n na a soma ne wo yi ra, wo man fa boxi daxamui fanyi don.»

¹⁹ I xa a fala i taarae be, «Wo xa Misira gisee xanin, wo xa wo baba, wo xa die, nun wo xa ginee baki e kui, wo xa fa e ra.

²⁰ Wo naxa mone sese xa fe ra, barima se fanyi naxan birin na Misira boxi ma, a findima wo gbe nan na.»»

²¹ Isirayila xa die naxa na raba. Yusufu naxa gisee so a taarae yi ra alo Misira mange a fala a be ki naxe. A naxa fande fan so e yi ra e naxan donma kira ra.

²² A naxa donna fanyie fi a taarae birin ma. Kono a kobiiri kole keme saxan n fi Bunyamin tan ma, a nun donna suuli.

²³ A naxa Misira daxamui fanyi baki sofale fu fari a baba xa sanbe. A man naxa donse xori, taami, nun fande gbete baki sofale gine fu fari a baba xa biyaasi xa fe ra.

²⁴ Na dangi xanbi, a naxa a taarae lu e xa siga. A naxa a fala e be, «Wo naxa galanbu kira xon ma de!»

²⁵ E naxa keli Misira, e te Kanaan boxi ma e baba Yaxuba yire.

²⁶ E naxa a fala a be, «Yusufu mu faxaxi! A tan nan Misira boxi birin yamarima!» Yaxuba to na me, a mu no lade na ra.

²⁷ Kono e to Yusufu xa masenyi birin dentegi a be, a ya fan naxa gisee to Yusufu naxee rasanbaxi a xaninfe ra, Yaxuba naxa seewa.

²⁸ Isirayila naxa a fala, «N bara nelexin, n ma di Yusufu man na neengife. Beenun n xa faxa, n fama ne a tote.»

46

Yaxuba sigafe Misira

¹ Yaxuba naxa a harige birin xanin a xun ma. A to Beriseeba li, a naxa serex ba a baba Isiyaga Marigi Alatala be.

² Ala naxa Isirayila xili xiye kui, «Yaxuba, Yaxuba.» Isirayila naxa a ratin, «N tan nan ya.»

³ Ala naxa a masen a be, «N tan nan na Ala ra, i baba Marigi Ala. Hali i mu gaaxu sigafe ra Misira, barima n i findima si belebele nan na.»

⁴ Won birin nan sigama Misira, n tan nan man fama i ragbilende be. Yusufu yati nan fama i yae ragalide i jion temui.»

⁵ Na kui, Yaxuba naxa keli Beriseeba. Isirayila xa die naxa e baba Yaxuba, e xa die, a nun e xa ginee baki gisee kui, Misira mange naxee rasanba.

⁶ E naxa e xa xurusee tongo, a nun e se naxan birin soto Kanaan boxi ma. Yaxuba naxa siga Misira a nun a bonsœ birin.

⁷ A naxa a xa die nun a xa mamadie birin xanin a xun ma. A naxa siga a tan nun a bonsœ birin.

⁸ Isirayila xa die xili nan ya naxee siga Misira.

Yaxuba nun a xa di xemee xa taruxui nan ya:

Yaxuba xa di singe lanxi Ruben nan ma.

⁹ Ruben xa die nan ya:

Hanoki, Palu, Heseron, nun Karimi.

¹⁰ Simeyon xa die nan ya:

Yemuweli, Yamin, Ohadi, Yakin, Soxara, nun Soli.

Soli findi Kanaan gine xa di nan na.

¹¹ Lewi xa die nan ya:

Gerison, Kohata, nun Merari.

¹² Yuda xa die nan ya:

Eri, Onan, Selaha, Peresi, nun Sera.

Kono Eri nun Onan faxa Kanaan boxi nan ma.

Peresi xa die findi Heseron nun Hamuli nan na.

¹³ Isakari xa die nan ya:

Tola, Puwa, Yasubu, nun Simiron.

¹⁴ Sabulon xa die nan ya:

Seredi, Elon, nun Yaxaleeli.

¹⁵ Die nan na ki, Leya naxee bari Yaxuba be Padan Arami.

A man naxa a xa di gine Dina bari naa.

A xa di xemee nun di ginee

konti birin nalanxi mixi tongo saxan a nun saxan.

¹⁶ Gadi xa die nan ya:

Sefon, Hagi, Suni, Esibon, Eri, Arodi, nun Areli.

¹⁷ Aseri xa die nan ya:

Yimina, Yisiwa, Yisiwi, Beriya, a nun e xunya cinema Sera.

Beriya xa die findi Heberi nun Malakiyeli nan na.

¹⁸ Die nan na ki, Silipa naxee bari Yaxuba be.

E birin nalanxi mixi fu nun senni.

Laban nu bara Silipa so a xa di gine Leya yi ra.

¹⁹ Yaxuba xa gine Raxele xa die nan ya: Yusufu nun Bunyamin.

²⁰ Asena naxa di firin soto Yusufu be Misira boxi ma:

Manasi nun Efirami.

Asana nan lanxi On serexedube Potifari xa di gine ma.

²¹ Bunyamin xa die nan ya:

Bela, Beker, Asibeli, Gera, Naaman, Eki, Rosi, Xupimi, Mupimi, nun Arade.

²² Die nan na ki, Raxele naxee bari Yaxuba be.

E birin nalanxi mixi fu nun naani.

²³ Dana xa di nan ya:

Xusimi.

²⁴ Nafatali xa die nan ya:

Yaxaseeli, Guni, Yeseri, nun Silemi.

²⁵ Die nan na ki, Bila naxee bari Yaxuba be. E birin nalanxi mixi soloferere.

Laban nu bara Bila so a xa di gine Raxele yi ra.

²⁶ Yaxuba nun mixi naxee birin siga Misira, a bonsœ birin nalanxi mixi tongo senni nun senni,

bafe a xa die xa gine ra.

²⁷ Yusufu di xeme firin nan bari Misira.

Yaxuba xabile naxan siga Misira boxi ma, e konti birin nalanxi mixi tongo soloferere.

²⁸ Yaxuba naxa Yuda xee a ya ra Yusufu xon ma, alako a xa kira yailan e be sigafe ra Gosen. E to so Gosen boxi ma,

²⁹ Yusufu naxa a gise tongo, a naxa siga a baba Isirayila ralande naa. A to a li, a naxa findigil a ma, a nu fa wa ra a xonkuye ra.

³⁰ Isirayila naxa a fala Yusufu be, «Hali n faxa fa, n boje bara sa barima n bara i yatagi to, i man na pengife.»

³¹ Yusufu naxa a fala taarae be, a nun a baba xa denbaya, «N xa siga, n xa sa a fala Misira mange be, *N taarae nun n baba xa denbaya naxee nu sabatixi Kanaan boxi ma*, e birin bara fa n yire.

³² Yi mixie goore kanyie nan e ra. E xurusee nan demadonma. E bara fa e xa gooree ra, sie, yexeee, ningee, nun e harige birin.»

³³ Misira mange na wo xili temui naxe, a wo maxorinma ne wo xa wali ma.

³⁴ Wo xa a yaabi, «Muxu tan i xa konyie findixi xuruse maxurie nan na, kabi muxu dimedi temui han yakosi, alo muxu benbae nu a rabama ki naxe.» Na kui wo fama lude Gosen boxi nan ma, barima xuruse demadonyie rajaaxu Misirakae ma.»

47

Yaxuba sabatife Misira

¹ Yusufu naxa siga a sa a fala Misira mange be, «N baba nun n ngaxakerenyie bara fa Gosen kelife Kanaan boxi ma. E bara fa e xa xurusee nun e harige birin na.»

² A naxa a taara suuli ndee masen Misira mange be.

³ Misira mange naxa Yusufu taarae maxorin, «Wo wali mundun nabama?» E

naxa Misira mange yaabi, «Muxu tan i xa konyie findixi xuruse demadonyie nan na, alo muxu benbae nu a rabama ki naxe.»

⁴ E man naxa a fala Misira mange be, «Muxu faxi ne, muxu xa lu yi boxi ma sinden, barima sexe mu na muxu xonyi kore xurusee naxan donma. Kaame bara din Kanaan boxi ra. Muxu bara i mayandi i xa muxu tan i xa konyie sago sa, muxu xa lu Gosen boxi ma.»

⁵ Misira mange naxa a fala Yusufu be, «I baba nun i taarae bara fa i foxo ra.»

⁶ Misira boxi na i sagoe. Yire fanyi fen Gosen mabiri, i baba nun i ngaxakerenyie luma dennaxe. Xa i mixi matinxinxie kolon e ya ma, e sugandi e xa findi n ma xuruse demadonyie ra.»

⁷ Na dangi xanbi, Yusufu naxa a baba xanin Misira mange yire, a a masen a be. Yaxuba naxa duba Misira mange be.

⁸ Misira mange naxa Yaxuba maxorin, «I xa simaya je yeri a ra yi ki?»

⁹ Yaxuba naxa Misira mange yaabi, «N ma simaya je kemene tongo saxan na a ra yi ki. N simaya dunke naxasixi nan sotoxi. A jan mu makorexi n benbae xa simaya xasabi ra.»

¹⁰ Yaxuba to duba Misira mange be, a naxa siga.

¹¹ Yusufu naxa boxi fanyi fi a baba nun a taarae ma, alo Misira mange a yamari ki naxe. E boxi naxan soto a tan nan fan Misira boxi birin be. A xili Ramesesi.

¹² Yusufu naxa meeni a baba, a taarae, nun a baba xa denbayae birin ma.

¹³ Na temui kaame nu bara senbe soto. Donese mu nu toma keli Misira boxi ma han Kanaan. Kaame naxa jama halaki.

¹⁴ Kobilri naxan birin nu na Misira nun Kanaan boxi ma, Yusufu naxa a masara mengi ra. A naxa na kobilri ragata Misira mange xa banxi kui.

¹⁵ Misirakae nun Kanaankae xa kobilri birin to jom, Misirakae naxa fa Yusufu yire e a fala, «Donse so muxu yi ra! A lanma muxu xa faxa i ya xori? Muxu xa kobilri birin bara jom.»

¹⁶ Yusufu naxa e yaabi, «Wo fa wo xa xurusee ra, won xa a masara donese ra, kobilri kobilri mu na wo yi ra.»

¹⁷ E naxa fa e xa xurusee ra Yusufu xon ma. E xa soe, sie, yexxe, ningee, nun sofalee, e nee birin masara Yusufu ma donese ra. A naxa donese taxun e ra e xa xurusee masare ra.

¹⁸ Na je to dangi, e naxa fa a yire, e a fala a be, «Muxu mu nomu muxu noxunde muxu xa mange ma. Kobilri yo mu na muxu yi ra. Muxu xa xurusee fan birin na muxu xa mange yi ra. Muxu gundie nun muxu xa boxie gbansan nan luxi muxu yi ra donese sare ra muxu xa mange be.»

¹⁹ A lanma muxu xa faxa i ya xori, muxu xa boxie xun xa rakana? Muxu nun muxu xa boxie masara donese ra, muxu xa findi Misira mange xa konyie ra, muxu xa boxie fan xa findi a gbe ra. Sansi xori so muxu yi ra muxu naxan nawalima, muxu xa balo alako muxu naxa faxa, boxi fan naxa rabejin.»

²⁰ Na kui Yusufu naxa Misirakae xa boxi birin sara Misira mange be. Kaame xa xoroxoe nu bara a niya e xa e xa boxi birin mati Misira mange ma.

²¹ Yusufu Misira jama birin findi konyie ra na ki ne.

²² Kono serexedubee tan mu e gbe boxie sara, barima Misira mange nu hinneema e ra donese fe ra.

²³ Yusufu naxa a fala jama be, «N bara wo sara to a nun wo xa boxie Misira mange be. Sansi nan yi ki, wo xa boxie rawali.

²⁴ A xaba temui, wo a doxo suuli nde soma Misira mange nan yi ra. Doxo naani naxee luma, na findima sansi nun baloe nan na, wo tan, wo xa die, a nun wo xa mixi birin be.»

²⁵ E naxa a fala, «I bara muxu rakisi! Muxu bara muxu xa mange xa fe fanyi to a naxan nabaxi muxu be. Muxu findima Misira mange xa konyie nan na.»

²⁶ Yusufu naxa na findi seriye ra. Han to Misira boxi daxamui doxo suuli nde birin findi Misira mange nan gbe ra. Serexedubee xa boxie nan gbansan mu findixi Misira mange gbe ra.

²⁷ Isirayilakae naxa sabati Gosen Misira boxi ma. Na boxi naxa findi e gbe ra. E bonsor naxa gbo ye.

²⁸ Yaxuba je fu nun solofera nan naba Misira boxi ma. A xa simaya naxa je kemene tongo naani nun solofera li.

²⁹ Isirayila xa simaya to nu fa jomfe, a naxa a xa di Yusufu xili, a a fala a be, «Na kui, i xa i belexe doxo n tabe bunyi ra, i fa i kali n be fa a falafe ra, i mu n nagatama yi Misira boxi ma, i xa meeni n ma tinxinyi kui, i hinne n na.

³⁰ N na laaxira temui naxe, i xa n namini Misira, i sa n nagata n benbae xa gaburi yire.» Yusufu naxa a yaabi, «I naxan falaxi n be, n na rabama ne.»

³¹ Yaxuba naxa a fala, «I rakali n be.» Yusufu naxa a kali a be. Na temui Yaxuba naxa a felen a xa sade xunyi ra.

48

Yusufu xa die Manasi nun Efirami

¹ Na fe birin to bara dangi, e naxa a fala Yusufu be, «I baba mu yalanxi.» Yusufu naxa siga a baba yire, a nun a xa di xeme firinyie, Manasi nun Efirami.

² Mixi nde naxa a fala Yaxuba be, «I xa di Yusufu bara fa.» Isirayila naxa senbe raba, a keli, a doxɔ sade ma.

³ Yaxuba naxa a fala Yusufu be, «Ala Senbe Kanyi mini ne n ma Lusi Kanaan boxi ma. A naxa barake sa n ma fe.

⁴ Ala naxa a fala n be, «N i findima dibari belebele nan na. N ixa die rawuyama ne, han e findi nama gbegbe ra. N yi boxi fima ne i bonsœ ma, hali i dangi xanbi, a findi e gbe ra han dunija non.»

⁵ «Yakosi yi di firinyie, i naxee barixi Misira beenun n tan xa fa, n bara e findi n ma die ra. Efirami nun Manasi findima n tan nan gbe ra, alo Ruben nun Simeyon.

⁶ Kono i di naxee barima yee xanbi ra, i gbe lanxi nee nan ma. E fama lude e taarae nan bun ma e ke xa fe ra.

⁷ N to keli Padan, Raxele naxa faxa n yi ra kira xon Kanaan boxi ma. A jondé mu nu makuya Efarata ra. N naxa a ragata mènni, Efarata kira ra, dennaxe xili Betelèemu.»

⁸ Isirayila naxa Yusufu xa die mato, a fa a fala, «Ndee yee ra?»

⁹ Yusufu naxa a baba yaabi, «N ma di xemee na e ra Ala naxee fixi n ma be.» Isirayila naxa a fala, «I xa e maso n na, alako n xa duba e be.»

¹⁰ Yaxuba nu bara ge foride, a yae mu nu see igbera sonon. Yusufu to a xa die maso a ra, Isirayila naxa e masunbu, a findigilin e ma.

¹¹ Isirayila naxa a fala Yusufu be, «N mu nu laxi a ra, xa n i yatagi toma sonon, kono Ala bara a ragiri n bara i xa die fan to.»

¹² Yusufu naxa a xa die tongo a baba san ma, a fa a rafelen boxi fari.

¹³ Na dangi xanbi, Yusufu naxa a xa di firinyie tongo e belexe ma. A naxa Efirami suxu a yirefanyi belexe ra, Isirayila koóla mabiri. A naxa Manasi suxu a koóla belexe ra, Isirayila yirefanyi mabiri. A naxa e maso a ra.

¹⁴ Kono Yaxuba naxa a yirefanyi belexe sa Efirami xunyi fari naxan na dimedi ra. A naxa a koóla belexe sa Manasi xunyi fari naxan na di singe ra. A nu a kolon a nu fe naxan nabama a belexee ra.

¹⁵ A naxa duba Yusufu be, a fa a fala, «Ala, n benbae Iburahima nun Isiyaga jere naxan ya xori, Ala naxan na n kantama ra, kafi n bari loxœ han to,

¹⁶ Ala naxan maleke xœxie n natangade fe xœroxœ ma, a xa barake sa yi dimee xa fe. Mixie xa e xili n xili ra, e xa e xili n benbae Iburahima nun Isiyaga xili ra.

E bonsœ xa wuya a gbegbe ra dunija.»

¹⁷ Yusufu naxa a to a baba bara a yirefanyi belexe sa Efirami xunyi ma. Na

fe mu rafanxi a ma. A naxa a baba belexe suxu, a ba Efirami xunyi ma, a fa a sa Manasi xunyi ma.

¹⁸ Yusufu naxa a fala a baba be, «N baba, na ki xa mu a ra, barima yi nan na fori ra. I yirefanyi belexe sama yi nan xunyi ma.»

¹⁹ A baba naxa tondi, a fa a fala, «N ma di, n a kolon, n a kolon. A fan fama findide bonsœ wuyaxi kanyi nan na. A fan gboma ne, kono a xunya nan fama gbode dangife a ra. A xunya bonsœ findima ne si wuyaxi ra.»

²⁰ A naxa duba e be na loxœ, a fa a fala, «Isirayilakae duba rabama wo xilie nan na. E fama a falade, «Ala xa i lu alo Efirami nun Manasi.» Na kui a naxa Efirami ti yare Manasi be.

²¹ Isirayila naxa a fala Yusufu be, «I bara a to, a gbe mu luxi n xa laaxira, kono Ala tima ne i fanga ra, a fa i ragbilén i benbae xa boxi ma.

²² N fama ke fide i ma dangi i taarae ra. N boxi naxan nasuxu Amorikae yi ra n ma santidegema nun n ma xali saabui ra, n bara na fan sa i ke fari.»

49

Yaxuba xa duba dœnxe

¹ Yaxuba naxa a xa die xili, a naxa a fala e be, «Wo xa wo malan, n xa fe fala naxan fama rabade wo be.»

² «Yaxuba xa die, wo fa be, wo xa wo tuli mati wo baba Isirayila ra.

³ Ruben, i tan, n ma di singe, i tan nan na n ma fonike di ra. I bara findi fisamante ra lasiriya kui. I senbe dangi birin na.

⁴ Kono i to findi xurutare nan na, alo ye naxan susuma, i mu fisamanteya sotoma sonon, barima i bara i sa i baba xa sade ma a nun i nanden.

Na bara findi seniyentareja ra.

⁵ Simeyon nun Lewi findixi ngaxakeren-mae nan na.

Santidegema nan na e xa geresose ra.

⁶ N mu soma e xa fefe ya ma, n mu tinma doxœde e xa malanyi, barima e xa bojete kui e bara xemee faxa, e xa kalabanteja kui e bara tuuræ maxonœ fufafu.

⁷ N bara e xa bojete danka, barima geregirie nan e ra. E naxan nabama, n bara na danka, barima e ya ixara.

E bonsœ mu luma yire keran Yaxuba xœnyi, n e rayensenma ne Isirayila boxi ma.

⁸ Yuda, i xunyae i tan nan tantuma.

I fama ne xutu sotode i yaxuie ma.
 1 Baba xa di xemee magoroma ne i be.
 9 Yuda, yete yore nan lanxi i ma.
 N ma di, i baloma sube nan xun na.
 I xinbie kuntanma ne alo yete.
 Nde nomá suusade a xa i rakeli?
 10 Mange sawuri fama lude Yuda bønsøe
     nan yi.
 Mixi yo mu mange sawuri bama a yi,
 beermanu tonxuma kanyi fama temui naxø,
 sie suyidima naxan be.
 11 A xa sofale xirima weni bili nan na,
 a xa sofale yore xirima weni bili fanyi nan
     na.
 A xa donma nun a xa xinbeli donma xama
     weni ye nan na.
 12 A ya mañingixi alo weni,
 A jinyi fiixe alo xjne.
 13 Sabulon fama sabatide baa de ne.
 A findima wafu de nan na kunkuie be.
 A xa naaninyi luma ne Sidon nan sceti ma.
 14 Isakari senbe gbo alo sofale,
 naxan a sama goore firinyie tagi.
 15 A saxi boxi naxan ma,
 yire fanyi nan a ra.
 A tunki felenma ne kote bun ma,
 a luma yaamari nan bun ma.
 16 Dana a xa nama yamarima ne,
 alo Isirayila bønsøe nde.
 17 A luma ne alo boximase kira xon ma,
 alo tanbalunbe sankira ra.
 A na soe tingilinyi xin,
 soe ragi birama ne a fari ma.
 18 Alatala, n xaxili tixi i xa kisi ra.
 19 Gadi, geresoe a gerema ne,
 kono a tan nan e raboronma a tingilinyi ra.
 20 Aseri xa boxi findima daxamui fanyi yire
     nan na,
 naxan findima mange daxamude ra.
 21 Nafatali luma ne alo xeli gine naxan na
     a gife,
 a wøyen fanyie falama ne.
 22 Yusufu luma ne alo sansi burexe neene,
 naxan bogima a fanyi ra xure sceti ma.
 A salonyie tima tete nan xun.
 23 Mixie naxa gere giri a ma,
 e naxa xali woli a ma gere ra.
 24 Kono a xa xali senbe gbo,
 a belexe fan xørøxo
 Xayuba Marigi Ala Senbe Kanyi saabui ra,
 naxan findixi Isirayila kantama ra,
 naxan luxi alo fanye.
 25 I baba Marigi Ala fama i malide.
 Ala Senbe Kanyi barake sama ne i xa fe.
 A koore barake fima ne i ma,

a boxi barake fi i ma,
 a dibari barake ragiri i ma.
 26 I baba xa dube dangi baloe nun se fanyi
     birin na,
 naxan kelima geya fari,
 geya naxan tixi kafi dunjna føle.
 Na barake birin xa lu Yusufu ma,
 naxan findi a ngaxakerenyie xa mange ra.

27 Bunyamin luma ne alo wulai bare xaaŋe.
 A sube faxama geesegø,
 a a dønxøe don nummare.»

28 Isirayila bønsøe fu nun firinyie nan
 na ki, a nun dube e baba naxan nabaxi
 kankan be.

29 Na dube dangi xanbi, Yaxuba naxa a
 nungu a xa die ma, a falafe ra, «N fa sigafe
 n benba faxaxie nan yire. N na faxa, wo n
 nagata n benbae ragatade, gaburi naxan
 na Eferon Xitika xa xe yire,

30 Makipela xe fønme ra, Mamire fe ma,
 Kanaan boxi ma. Iburahima na xe saraxi
 Eferon Xitika nan ma, alako na xa findi a
 xa mixi ragatade ra.

31 Iburahima ragataxi menni ne, a nun a
 xa gine Sara. Isiyaga fan nagataxi menni
 ne a nun a xa gine Rebeka. N tan fan Leya
 ragataxi menni ne.

32 Na xe nun na fønme naxan na naa, e
 saraxi Xitikae nan ma.»

33 Yaxuba to bara ge a xa wøyenyi
 masende a xa die be, a naxa a sa sade ma,
 a fa laaxira, a a benbae li aligiyama.

50

Yaxuba xa jøn fe

1 Yusufu naxa findigilin a baba ma, a
 masunbu, a wama.

2 Na dangi xanbi, Yusufu naxa yaamari
 fi seribae ma e xa a baba fate sɔxø seri ra,
 alako a fure naxa børo. E naxa na wali
 raba a baba Isirayila ra

3 xi tongo naani bun ma e xa naamunyi
 ki ma. Misirakae naxa a jønfe raba xi
 tongo solofera bun.

4 Non fe to bara ba a ra, Yusufu naxa a
 fala Misira mange xa mixie be, «N bara wo
 mayand, xa n ma fe rafan wo ma, wo xa
 n waxønfe masen Misira mange be.

5 N baba n nakali ne, a naxø, «N fa na
 faxafe ne. I n nagatama gaburi nan kui
 n naxan gexi Kanaan boxi ma.» Na kui n
 wama sigafe ne n xa sa n baba ragata. N
 na ge, n fama.»

6 Misira mange naxa a yaabi, «Siga, i xa
 sa i baba ragata alo a i rakalixi ki naxø.»

7 Yusufu naxa siga a baba ragatade. A
 naxa siga a nun Misira mange xa konyie,
 Misira mange xa mixi xungbee, Misira
 kuntigie,

⁸ a yεtε xa denbaya, a taarae, nun a baba xa denbaya. E xa dimedie nun e xa xurusee gbansan naxa lu Gosen bɔxi ma.

⁹ Sɔɔrie nun soe ragie naxa Yusufu mati e xa gisee kui. Nama belebele nan nu e ra.

¹⁰ E to Atadi lonyi li Yuruden naakiri ma, e naxa jɔn fe belebele raba. Yusufu naxa binye fi a baba ma, a jɔn fe xanin han xi solofera.

¹¹ Kanaankae naxa e jɔxɔ dɔxɔ na maragatε xɔn ma, naxan nabaxi Atadi xa lonyi ma. E naxa a fala, «Yi jɔn fe findi fe belebele nan na Misirakae bε.» Na nan a toxι naxa «Misira Non fe» xili fala na yire xun Yuruden naakiri ma.

¹² Na kui, Yaxuba xa die naxa e baba waxɔnfe raba alɔ a fala e bε ki naxe.

¹³ E naxa a xanin Kanaan bɔxi ma, e naxa a ragata Makipela xa xε yire fomme kui, Iburahima xε naxan sara Eferon Xitika ma alako na xa findi mixi ragatade ra Mamire sεeti ma.

¹⁴ Yusufu to ge a baba ragatade, a naxa gbilen Misira bɔxi ma, a nun a taarae nun mixi naxan birin a mati.

¹⁵ Yusufu taarae to bara a to e bababara faxa, e naxa a fala, «Xa Yusufu fa won findi a gerefa ra, won fe jaaxi naxan birin nabaxi a ra, a gbejɔxɔma ne won ma.»

¹⁶ Na kui e naxa siga Yusufu yire, e a fala a bε, «I baba yi nan falaxi muxu bε beenun a xa faxa, a naxe.»

¹⁷ Wo yi fala Yusufu bε, «N bara i maxandi, dijne i taarae xa gbaloe fe ma a nun e xa yunubi, barima e bara fe jaaxi raba i ra. N bara i maxandi, yakɔsi dijne i baba Marigi Ala xa konyie ma.»» E to na masenyi fala Yusufu bε, a naxa wa.

¹⁸ A taarae naxa e felen a bun ma, e fa a fala, «Muxu tan nan ya, i xa konyie.»

¹⁹ Yusufu naxa a fala e bε, «Hali wo mu gaaxu. Ala mu na n tan xa ra.»

²⁰ Wo lan ne n xun wo naxa fe jaaxi raba n na, kɔnɔ Ala naxa a masara fe fanyi ra alako n xa fe rakamali nama nii ratangafe ra.

²¹ Yakɔsi hali wo mu gaaxu. N wo hayi birin fanma ne nun wo xa die.» A xa wɔyεnyi naxa e bojε sa.

Yusufu xa faxe

²² Yusufu naxa lu Misira, a tan nun a xa denbaya birin. A naxa ne kεmε ne fu soto simaya ra.

²³ Yusufu naxa a xa mamadie nun a tolobitez to, a xa di Efirami naxee soto. A naxa Manasi xa di Makiri xa die to, a nee tongo a gbe die ra.

²⁴ Yusufu naxa a fala a taarae bε, «N fan na faxafe ne, kɔnɔ Ala wo malima ne a fanyi ra. A fama ne wo tongode Misira, a

wo xanin bɔxi ma a dɛnnaxε laayidi tongo Iburahima, Isiyaga, nun Yaxuba bε.»

²⁵ Yusufu naxa Isirayila xa die rakali, a fa a fala, «Ala na wo mali gbilenfe ra Kanaan bɔxi ma, wo xa n fure xanin naa.»

²⁶ Yusufu laaxira a ne kεmε ne fu nan ma. E naxa a fure sɔxɔ seri ra alako a fate naxa bɔrɔ, e a ragata fure kankira kui Misira bɔxi ma.

Tawureta Munsa Isirayila xa Yete Sotœ Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Isirayila xa taruxui foloxi Tawureta Munsa xa kitaabui singe nan kui, e naxan ma «Fe Følo Føle». Na sora dønxœe a masenma Isirayila sabatixi Misira boxi ma ki naxe Annabi Yusufu xa waxati.

Yusufu nun a taarae to faxa, Isirayila nun Misira xa defanyi naxa xurun föl. A rajonyi Isirayila naxa findi Misira xa konyie ra. Misira mange naxa e rawali a naaxi ra, e xa taae ti a be.

Kono Alatala naxan mu neemuma a xa jama ma, a naxa Annabi Munsa xee Misira boxi ma alako Isirayila xa xoreya soto. Ala naxa kaabanako magaaxuxi fu raba Munsa saabui ra, han Firawuna naxa Isirayila bonsœ keri. Isirayila to jere föl, e naxa Xulunyumi baa li Misira boxi naaninyi ra. Firawuna nun a xa soorie naxa kata e sontode menni, kono Ala man naxa kaabanakoe raba, a kira rabi baa tagi Isirayilakae girima dennaxe. Firawuna xa soorie to bira e föxø ra, Ala naxa baa ragali e xun ma.

Naakiri ma Isirayila naxa jere folo gbengberenyi ma sigafe ra Kanaan boxi ma, Ala dennaxe laayidixi e be. Kira xon ma a naxa a xa seriye fi Annabi Munsa ma Turusinina geya fari jama ya xori. Kono a mu bu, jama naxa Ala xa seriye matandi, e kuye batu. Na nan a niya Ala naxa nate tongo e xa e jere gbengberenyi ma je tongo naani bun ma, alako Ala matandi birin xa faxa kira xon beenu e xa die xa so Kanaan boxi ma.

Na jere kui Ala naxa lu e ya ma a xa hørømølingira saabui ra. A xa nore nu na na xun ma koe nun yanyi. E biyaasi temui, e hørømølingira ragoro, Ala xa nore nu tixi e ya ra han a yire li e yonkinma dennaxe. Na moøi raba ne na je tongo naani birin bun ma.

Yi kitaabui rajonma Annabi Munsa xa faxe nan ma. Beenun a xa laaxira, a naxa Isirayila jama taxu Yosuwe ra naxan fama e rasode Kanaan boxi ma.

Ala lufe a xa jama ya ma, a e xaran tinxinyi ra, a e makanta senbe ra, na birin findixi misaali nan na Ala xa jama be won ma waxati. Ala wama won xun tife kira fanyi ma sigafe ra ariyanna a won nasoma dennaxe. Ala xa won mali na biyaasi kui. Amina.

Tawureta Munsa Isirayila xa Yete Sotœ

Isirayilakae xa konyiya Misira boxi ma
1 Isirayila xa die xilie nan ya, naxee e baba Yaxuba mati Misira boxi ma, a nun e xa denbayae:

2 Ruben, Simeyon, Lewi, Yuda,

3 Isakari, Sabulon, Bunyamin,

4 Dana, Nafatali, Gadi, nun Aseri.

5 Yaxuba xa die nun a xa mamadie nu lanxi mixi tongo solofera nan ma. A xa di Yusufu jan nu bara siga Misira.

6 Yusufu nun a ngaxakerenye dangi xanbi,

7 Isirayilakae naxa yiriwa Misira boxi ma, e senbe nu luma xun masa ra.

8 Na waxati mange gbete nan nu na Misira xun ma, naxan mu Yusufu kolon.

9 A naxa a fala a xa jama be, «Wo a to, Isirayilakae yiriwaxi ki naxe, a bara findi kontofili ra won be. E bara dangi won na.

10 Won xa kœta nde raba alako e naxa wuya sœnon. Xa na mu, gere temui, e fama ne kafude won yaxuie ma, e keli won xun ma.»

11 Na kui, mange naxa e findi konyie ra, a wali xœrœxœ dœxœ e ma Pitomi nun Ramesesi taae tife ra. Misira mange Firawuna nu donse malanma na taae nan kui.

12 Kono wali xœrœxœ nu dœxœma e ma ki naxœ, e man nu sigama gbo ra na ki ne, han Misirakæ bœpœ naxa rapaaxu e ma Isirayilakae xa fe ra.

13 Misirakæ naxa e rawali a jaaxi ra.

14 E naxa e tooro wali xœrœxœ ra alo biriki bœnbœfe nun xœe rawalife. E naxa konyiya jaaxi dœxœ e ma.

15 Misira mange naxa Isirayilakae xa dirasuxuie Sifira nun Puwa yamari,

16 «Wo na Isirayila gine xa di rasuxu, xa xemœ nan a ra, wo a faxa kerem na. Xa gine nan a ra, wo xa a lu a xa balo.»

17 Kono dirasuxuie to nu gaaxuma Ala ya ra, e mu nu Misira mange xa yaamari rabatuma. E naxa di xemœmae lu e xa balo.

18 Mange naxa dirasuxuie xili, a naxa e maxorin, «Munfe ra wo di xemœ luma, e xa balo?»

19 Dirasuxuie naxa Firawuna yaabi, «Isirayila ginee senbe gbo Misira ginee be. Beenu dirasuxui xa e yire li, e jan bara di bari.»

20 Ala naxa hinne na dirasuxuie ra. Isirayila jama naxa wuya dangife a singe ra.

21 Dirasuxuie to gaaxu Ala ya ra, Ala naxa die fi e fan ma.

22 Na temui, Firawuna naxa a xa jama birin yamari, «Wo Isirayilakae xa di yore xemœ woli Nili xure ma, kono wo e xa di ginee tan lu, e xa balo.»

2*Munsa mofe Misira*

¹ Xeme nun gine nde naxa e boore futi, e birin fatan Lewi bɔnsoe nan na Isirayilakae ya ma.

² Na gine naxa t̄ēge, a di xeme bari. A to a to di fanyi nan nu a ra, a naxa a noxun kike saxan.

³ A to mu nu nōma a noxunde sōnōn, a naxa kōlime debe maso dole ra, a diyore sa a kui, a fa debe dōxō Nili xure ma yoforoe tagi.

⁴ Na diyore taara gine ma nu tixi yire nde, a ya tixi a xunya ra, alako a xa a kolon fe naxan fama na lide.

⁵ Firawuna xa di gine naxa goro Nili xure ma a maxade. A to debe to yoforoe tagi, a naxa a xa konyi gine nde xee a tongode.

⁶ A to a rabi, a naxa di xeme to a kui, a wafe. A naxa kinikini a ma, a fa a fala, «Isirayilaka nde xa di na a ra!»

⁷ Na temui, diyore taara naxa Firawuna xa di gine maxorin, «N xa siga Isirayila dingi nde xili i be, a xa fa xijne fi a ma?»

⁸ Firawuna xa di gine naxa a yaabi, «Iyo.» Diyore taara naxa siga, a sa diyore nga xili.

⁹ Firawuna xa di gine naxa a fala diyore nga be, «Yi diyore xanin, i xa xijne fi a ma n be. Ni i sare firma ne.» Diyore nga naxa diyore tongo, a xijne fi a ma.

¹⁰ Diyore to mo, a nga naxa a xanin Firawuna xa di gine xon ma, a findi na xa di ra. A to a raminixi ye nan xoora, a naxa a xili sa Munsa, naxan falaxi «minife» Eburu xui ra.

Munsa sigafe Madiyan

¹¹ Munsa to fonikeya rakamali, a naxa siga a ngaxakerenyie yire, a xa e xun mato a ra e xa wali xōrōxōe kui. A to a ngaxakerenyie yire li, a naxa Misiraka nde to Isirayilaka nde bonbo ra.

¹² A to mu mixi yo to na longori, a naxa na Misiraka faxa, a fa a fure noxun meyenyi kui.

¹³ Na kuye iba, Munsa man naxa mini, a Isirayilaka firin to sōnxa ra. A naxa mixi maxorin nondi mu na naxan be, «I bariboore bōnbofe munfe ra?»

¹⁴ A naxa a yaabi, «Nde i findixi mangenun kiitisa ra muxu xun ma? I wama n fan faxafe ne, alo i na Misiraka faxa ki naxe?» Munsa naxa gaaxu. A naxa a fala a bōjē ma, «N naxan nabaxi a bara kolon.»

¹⁵ Firawuna to a kolon Munsa naxan nabaxi, a naxa kata Munsa faxade. Kono Munsa naxa a gi Firawuna ma, a sa sabati Madiyan boxi ma. Munsa to siga naa, a naxa kōlōnyi nde li, a fa dōxō a xa a malabu.

¹⁶ Madiyan s̄erexedube xa di gine solofera naxa fa ye bade na kōlōnyi yire e baba xa xurusee be.

¹⁷ Kono xuruse demadonyi ndee fan naxa fa, e naxa wa na ginee kerife. Munsa to na to, a naxa keli, a na ginee xun magere so, a fa ye fi e xa xurusee ma.

¹⁸ Na ginee to gbilen e baba Reyuweli yire, a naxa e maxorin, «Munse a niyaxi wo gbilenxi sinnanyi ma to?»

¹⁹ E naxa a yaabi, «Misiraka nde bara muxu ratanga xuruse demadonyi kobie ma, a man fa ye ba won ma xurusee be.»

²⁰ Reyuweli naxa a xa di ginee maxorin, «A na minden? Wo a luxi naa munfe ra? Wo sa a xili, wo donse so a yi ra.»

²¹ Munsa naxa tin sabatide Reyuweli xonyi. Reyuweli naxa a xa di gine Sipora fi Munsa ma, a xa a dōxō.

²² Sipora naxa di xeme bari a be. Xōjēnan to lanxi Munsa ma na boxi ma, a naxa a xa di xili sa Gerisomi, naxan wama a falafe, «Xōjēnan n na yi boxi ma.»

²³ Ne wuyaxi dangi xanbi, Misira mange naxa faxa. Isirayilakae nu e mawafe Ala be e xa konyiya xōrōxōe xa fe ra. Na maxandi naxa Ala li.

²⁴ Ala naxa e wa xui me. A naxa ratu a xa saate ma naxan xirixi a tan nun Iburahima, Isiyaga, nun Yaxuba tagi.

²⁵ Na kui Ala naxa a ya rafindi Isirayilakae ma, a xa a p̄engi sa e xon ma.

3*Munsa xa xeeरaya*

¹ Munsa bitanyi Yetiro nan nu na Madiyan s̄erexedube ra. Munsa naxa Yetiro xa xurusee xanin wula i yire makuye, han a sa Ala xa geya Xorebe li.

² Menni Alatala xa maleke naxa mini a ma wuri bili lannadi ma, naxan radexxi. Munsa naxa a mato, te nu na na wuri bili ma, kono wuri bili mu ganxi.

³ Munsa naxa a fala a yete ma, «N xa n makore yi kaabanako ra, n xa a kolon munfe ra wuri bili lanma mu ganxi.»

⁴ Alatala to Munsa to a makōroxi wuri bili ra alako a xa a igbe, a naxa a xili kelife na wuri bili ma, «Munsa, Munsa!» Munsa naxa a ratin, «N tan nan ya.»

⁵ Ala naxa a masen a be, «I naxa i makore be ra. Sankirie ba, barima i tixi yire seniyenxi nan ma.»

⁶ A man naxa a masen, «I baba Marigi Ala na n tan na, Iburahima, Isiyaga, nun Yaxuba Marigi Ala.» Munsa to na me, a naxa a yatagi makoto, barima a nu gaaxuxi Ala matofe ra.

⁷ Alatala man naxa yi masenyi ti Munsa be, «N bara n ma pama xa toore to Misira

boxi ma. N bara e wa xui me e xa konyiya kui. N pëngi saxi e xa töre xon ma.

⁸ N goroxi na nan ma, n xa fa e bade Misirakae yi ra, n xa e raso boxi fanyi ma, lude gbegbe na dënnaxe. Xijë nun kumi gbo naa, Kanaankae, Xitikae, Amorikae, Perisikae, Hiwikae nun Yebusukae xonyi.

⁹ Yakösi Isirayilakae wa xui bara n li. N man bara jaxankate to Misirakae naxan doxöfe e ma.

¹⁰ Siga, n bara i xee Firawuna xon, i xa n ma jama Isirayila ramini Misira.»

¹¹ Munsa naxa a fala Ala be, «Mixi möoli mundun na n tan na, n xa siga Firawuna ma Isirayilakae raminife ra Misira?»

¹² Ala naxa a yaabi, «Won birin na a ra. I na ge jama raminide Misira boxi ma, wo fama n batude yi geya nan fari. Na findima tonxuma ra, fa a fala, n tan yati nan i xeexi.»

¹³ Munsa naxa a fala Ala be, «N na sa a fala Isirayilakae be, «Wo benbae Marigi Ala nan n xeexi wo ma,» e fa sa n maxorin i xili ma, n yaabi mundun fima e ma?»

¹⁴ Ala naxa a masen Munsa be, «N na naxan na na. I xa Isirayilakae yaabi, «Ala naxan na, a bara n xee wo ma.»»

¹⁵ Ala man naxa a masen Munsa be, «I fama woyende yi ki ne Isirayilakae be, «Wo benba Iburahima, Isiyaga, nun Yaxuba Marigi Alatala, Ala naxan na, na nan n xeexi wo ma.» N xili nan na ki abadan, n wama mixi birin xa n xili na ki ne temui birin.

¹⁶ Sa Isirayila kuntigie malan, i a fala e be, «Wo benba Iburahima, Isiyaga, nun Yaxuba Marigi Alatala bara mini n ma. A bara a masen n be, «N bara fe to e naxan doxöfe wo ma Misira.»

¹⁷ N bara nate tongo wo raminife ra Misira wo xa töre kui. N xa wo xanin Kanaankae, Xitikae, Amorikae, Perisikae, Hiwikae, nun Yebusukae xonyi, xijë nun kumi xelema dënnaxe.»»

¹⁸ «Isirayila kuntigie na ge i xui ramede, wo sigama ne Misira mange yire a falafe ra, «Isirayilakae Marigi Alatala bara fa muxu foxo ra. I xa muxu sago sa muxu xa feenepen saxan pere raba gbengberenyi ma, alako muxu xa serexee ba muxu Marigi Alatala be.»

¹⁹ N a kolon Misira mange mu tinma wo lude wo xa siga, xa n mu n senbe masen a be.

²⁰ Na kui n fe magaaxuxie rabama ne Misirakae ra, n e tooro kaabanakoe ra. Na dangi xanbi, e xa mange tinma ne wo xa siga.

²¹ N man a ragirima ne Misirakae xa wo ki, alako wo naxa siga wo belexe igeli ra.

²² Isirayila gine birin xa e doxöboore Misirakae makula yirabase gbeti nun

xëema daaxie ra, a nun sosee, wo naxee soma wo xa die ma. Na kui wo harige bama ne Misirakae yi ra.»

4

Alatala a senbe masenfe Munsa be

¹ Munsa naxa Alatala maxorin, «Xa Isirayilakae mu sa la n ma masenyi ra, e fa a fala, «Alatala mu minixi i ma feo,» n munse rabama fa?»

² Alatala naxa a maxorin, «Munse na i belexe na ki?» A naxa a yaabi, «N ma yisuxuwuri.»

³ Alatala naxa a yamari, «A woli boxi.» A to a woli boxi, na naxa mafindi boximase ra, Munsa fa a gi a ya ra.

⁴ Alatala naxa a masen a be, «I belexe itala i xa a suxu a xuli ma.» Munsa naxa a belexe itala. A to a suxu a belexe ra, na naxa findi yisuxuwuri ra.

⁵ Alatala naxa a masen a be, «Na findima tonxuma ra e be, fa a fala, e benba Iburahima, Isiyaga, nun Yaxuba Marigi Alatala bara mini i ma.»

⁶ Na dangi xanbi, Alatala man naxa a masen a be, «I belexe sa i kanke ma i xa donma bun ma.» A to na raba, a fa a ramin, kune a belexe rafixexi.

⁷ A man naxa a yamari, «I man xa i belexe sa i kanke ma i xa donma bun ma.» A to na raba, a belexe naxa yalan keren na.

⁸ Alatala naxa a masen a be, «Xa Isirayilakae mu la i xui ra, xa na mu a ra na tonxuma singe ra, temunde e fama ne lade i ra na tonxuma firin nde xa fe ra.

⁹ Xa e mu la i xui ra na tonxuma firinyie xa fe ra, i xa ye tongo Nili xure, i a rafili boxi ma. A findima ne wuli ra keren na.»

¹⁰ Munsa naxa Alatala yaabi, «N Marigi, i a kolon i xa konyi mu fata woyende. N nenyi binya n de i kabi n dimedi temui. To masenyi mu na fe masaraxi.»

¹¹ Alatala naxa a masen a be, «Nde mixi nenyi rakelima? Nde mixi findima boboe ra, xa na mu tulixori? Nde mixi findima ya kanyi ra, xa na mu dönxui? N tan Alatala xa mu a ra?»

¹² Siga. N i malima masenyi tide. N masenyi yati rasoma ne i de i, i naxan tima.»

¹³ Munsa naxa a yaabi, «N Marigi, yandi, mixi gbete xee.»

¹⁴ Na kui Alatala naxa xono Munsa ma. A naxa a masen a be, «taara Haruna go? Lewi bonsœ mu a ra? N a kolon, na tan fata woyende. A jan na fafe i ralande. A seewama ne i tofe ra.

¹⁵ I masenyie tima ne a be, a naxan falama jama be. N wo firin malima na kui. N a masenma wo be wo lan wo xa naxan fala.

¹⁶ Haruna i xui madangima jama bə, alo namijonme Ala xui madangima ki naxə.

¹⁷ I xa i xa yisuxuwuri tongo. I kaabanako birin nabama a tan na.»

Munsa gibilene Misira

¹⁸ Na temui Munsa naxa gibilen a bitanyi xɔnyi, a a fala a bə, «N wama sigafe ngaxakerenyie yire Misira boxi ma, n xa a kolon e xa fe na ki naxə.» Yetiro naxa a yaabi, «Siga bojresa kui.»

¹⁹ Alatala nu bara a masen Munsa bə Madiyān boxi ma, «I xa gibile Misira. Naxee naxa a xa yisuxuwuri fan xanin, Ala naxan ma fe fala a bə.»

²¹ Alatala naxa yi maseniyi ti Munsa bə, «I na gibile Misira, i xa kaabanako birin naba Firawuna ya i, n naxee saxi i sagoe. Na temui n tan nan a xaxili raxərəxoma, alako a naxa tin n ma jama bepinde.»

²² I xa a fala Firawuna bə, «Alatala xui nan ya, Isirayila, n ma di singe nan a ra.»

²³ N bara i yamari i xa a bejin alako a xa siga n batude. I to bara tondi na ra, n i xa di singe faxama ne.»

²⁴ Munsa to nu na biyaasi kui sigafe ra Misira, Alatala naxa mini a ma kəe ra, a xa a faxa,

²⁵ kono Munsa xa gine Sipora naxa a xa di xeme sunna gəmə xəjərenxi ra, a na soli sa a sanyi ma. A naxa a fala, «N ma mori nan i ra, muxu nun naxan wuli keren.»

²⁶ Na kui Alatala naxa Munsa lu na. Sipora xa maseniyi, «N ma mori nan i ra, muxu nun naxan wuli keren,» a nu wama sunne wuli nan xa fe falafe.

²⁷ Alatala naxa a masen Haruna bə, «I xa siga Munsa ralande gbengberenyi ma.» A to naralan Munsa ra Ala xa geya ma, a naxa a sunbu.

²⁸ Munsa naxa Alatala xa xəəraya birin ya ba a bə. A naxa na kaabanako fee fan fala a bə, Ala naxan fixi a ma a rabafe ra.

²⁹ Munsa nun Haruna to Isirayilakae li, e naxa Isirayila fori birin malan.

³⁰ Haruna naxa dentege sa e be Alatala naxan masenxi Munsa bə. A naxa kaabanakoe fan naba jama ya xori.

³¹ Nama naxa la na birin na. E to a kolon a Alatala jəngi saxi Isirayilakae xon ma e xa toore kui, e naxa e igoro boxi, e suyidi Ala bə.

5

Munsa nun Haruna sigafe Firawuna yire

¹ Na dangi xanbi, Munsa nun Haruna naxa siga Firawuna yire. E naxa a fala

a bə, «Isirayila Marigi Alatala xa maseniyi nan ya, <N ma jama bepin, alako e xa siga n ma sali rabade gbengberenyi ma.»»

² Firawuna naxa yi maxorinyi ti, «Nde tan na na Alatala ra, n lan n xa naxan xa yaamari rabatu Isirayila bejinfe ra? N mu Alatala kolon! Na kui, n mu noma a lude Isirayila xa siga fefe ma!»

³ E naxa a fala a bə, «Isirayila Marigi Ala bara fa muxu foxo ra. A lu muxu xa biyaasi xi saxan gbengberenyi yire, alako muxu xa serexə ba muxu Marigi Alatala bə, xa muxu mu na raba muxu sontoma ne wuganyi ra, xa na mu santidegema ra.»

⁴ Misira mange naxa e yaabi, «Munsa nun Haruna, munfe ra wo wama jama bafe wali de? Wo siga wo xa wali ra.»

⁵ Yi jama to bara gbo ye yi boxi ma, wo wama e xa wali nan xun nakanafe fa.»

⁶ Na loxəe Firawuna naxa konyie xa mangee nun wali xunyie yamarı,

⁷ «Wo naxa sexə so Isirayila jama yi ra sonon, e naxan malanma boora ra e biriki bənbəoma temui naxə. Yakəsi e xa na sexə fen e yete ra.»

⁸ E dari biriki xasabi naxan bənbəra, wo naxa sese ba na ra. Fuyante nan e ra. Na nan a ra, e a falama, «Muxu xa siga serexə bade muxu Marigi Ala bə.»

⁹ Wo xa nde sa e xa wali xun ma, alako e naxa yanfa wali ma madaxui wəyənyi xa fe ra.»

¹⁰ Konyi xa mangee nun wali xunyie naxa a fala Isirayila jama bə, «Firawuna naxə a mu sexə soma wo yi ra sonon.»

¹¹ Wo xa siga na fende wo yete ra. Wo xa a kolon sese mu bama wo xa wali kote ra.»

¹² Na kui jama naxa yensen Misira boxi sexə xabade.

¹³ Mangee nu e ragbatama ne, e nu fa a fala, «Wo xa wo xa wali rajən loxə yo loxə ało a singe, sexə nu soma wo yi ra temui naxə.»

¹⁴ Firawuna xa mixie nu fa Isirayilakae bənbəo naxee nu tixi wali xunyie ra. E nu fa e maxorin, «Munfe ra xoro nun to, wo mu biriki xasabi bənbəxi ało wo darixi a ra ki naxə?»

¹⁵ Isirayila wali xunyie naxa siga e mawade Firawuna xon a falafe ra, «I na yi moɔli rabafe muxu tan i xa konyie ra munfe ra?»

¹⁶ E mu sexə yo soma muxu yi ra, kono e a falama a muxu xa biriki bənbəo! I xa mixie na muxu tan i xa konyi bənbəufe, kono e tan nan wali kanaxi.»

¹⁷ Firawuna naxa e yaabi, «Fuyantee nan wo ra. Na nan a toxi wo a falama, a wo xa siga serexə bade Alatala bə.»

¹⁸ Wo siga walide! Sexe yo mu soma wo yi ra, sese man mu bama wo xa biriki konti ra.»

¹⁹ Isirayila wali xunye naxa kontofili na woyenyi ra, a falafe ra, «Sese mu bama birikie konti ra wo naxan bonboma loxo yo loxo.»

²⁰ E to mini Firawuna xonyi, e naxa Munsa nun Haruna li naa. E nu na e meemefe.

²¹ Na wali xunye naxa a fala e be, «Alatala xa wo jaxankata, barima wo bara muxu majaaux Firawuna nun a xa mixie xon ma. Wo bara santidegema sa e belexe, e xa muxu faxa.»

²² Munsa naxa gibilen Alatala ma a falafe ra, «Marigi, i bara yi tqore doxo yi jama ma munfe ra? I n xexxi be munfe ma?»

²³ Kabi n naxa siga Firawuna yire woyenfe ra i xili ra, a fa fe jaaxi nan tun nabafe yi jama ra. I mu i xa jama xoreyaxi feo.»

6

Ala xa laayidi Munsa be

¹ Alatala naxa a masen Munsa be, «I fama a tote yakosi, n naxan nabama Firawuna ra. N senbe nan fama a niyade a xa Isirayila jama bejin, a yete xa e keri a xa boxi ma.»

² Ala man naxa a masen Munsa be, «N tan nan Alatala ra.»

³ N naxa n yete masen Iburahima, Isiyaga, nun Yaxuba be. Kono e mu n n xili kolonxi Alatala ra. E n kolonxi Ala Senbema xili nan na.

⁴ Muxu man naxa saata, n xa Kanaan boxi fi e ma, e xoreya rabaxi dennaxe.

⁵ N bara Isirayilakae wa xui me e xa konyiya kui Misirakae yi ra. N man bara ratu n ma saate ma.

⁶ Na kui, a fala Isirayilakae be, «N tan nan Alatala ra. N fama ne wo raminide Misirakae xa noe bun ma. N xoreya fima ne wo ma. N fama ne wo xun sarade n senbe ra. N jaxankate ragoroma ne Misirakae ma e xa wali kobie xa fe ra.»

⁷ N wo findima ne n ma jama ra. N fan findima ne wo Marigi ra. Na temui wo a kolonma ne, n tan nan na wo Marigi Alatala ra, naxan wo baxi konyiya kui Misirakae yi ra.

⁸ N fama ne wo rasode boxi ma, n nakalixi naxan ma fe ra, n xa a fi Iburahima, Isiyaga, nun Yaxuba ma. N fama ne a fide wo ma, a lu wo sagoe.»

⁹ Munsa naxa na denteg Isirayilakae be, kono e mu la a xui ra e xa konyiya xorexoxe xa fe ra. Limaniya birin nu bara ba e yi.

¹⁰ Alatala naxa a masen Munsa be,

¹¹ «Siga Misira mange yire. A fala Firawuna be a xa Isirayila jama bejin, e xa mini a xa boxi ra.»

¹² Kono Munsa naxa Alatala yaabi, «Xa Isirayilakae yati mu laxi n xui ra, Firawuna fan mu n xui suxuma feo, n tan naxan jan mu fata woyende.»

¹³ Alatala masenyi ti Munsa nun Haruna be na ki ne, Isirayilakae nun Misira mange Firawuna xa fe ra. A e yamari ne e xa Isirayilakae ramini Misira boxi ra.

¹⁴ Isirayila bonsœ yareratie nan yi ki:

Ruben naxan singe bari Isirayila, a xa die nan ya: Xanoki, Palu, Xesiron, nun Karimi. Ruben bonsœ nan na ki.

¹⁵ Simeyon xa die nan ya: Yemuweli, Yamin, Ohadi, Yakin, Soxara, nun gine Kanaanka xa di Sawulu. Simeyon bonsœ nan na ki.

¹⁶ Lewi xa die xilie nan yi ki e xa taruxui ki ma: Gerison, Kehati, nun Merari. Lewi xa simaya naxa je keme je tongo saxan a nun solofera li.

¹⁷ Gerison xa die findixi Libini nun Simeyi nan na e xabile ki ma.

¹⁸ Kehati xa die findixi Amarama, Yisehari, Xebiron, nun Yusiyeli nan na e xabile ki ma. Kehati xa simaya naxa je keme je tongo saxan a nun saxan li.

¹⁹ Merari xa die findixi Maxali nun Musi han na. Lewi xa die nan na ki e taruxui ki ma.

²⁰ Amarama naxa a baba barenyi Yebedi doxo, naxan Haruna nun Munsa bari a be. Amarama xa simaya naxa je keme je tongo saxan a nun solofera li.

²¹ Yisehari xa die nan ya: Kora, Nefegi, nun Sikiri.

²² Yusiyeli xa die nan ya: Misayeli, Elesafana, nun Sitiri.

²³ Haruna naxa Aminadabo xa di Eliseeba doxo, naxan findixi Naxason maagine ra. A naxa Nadabo, Abihu, Eleyasari, nun Itamari bari Haruna be.

²⁴ Kora xa die nan ya: Asiri, Elekana, nun Abiyasafi a xabile ki ma.

²⁵ Haruna xa di Eleyasari naxa Putiyeli xa di gine doxo. A naxa Finexasi bari a be. Lewi bonsœ yareratie nan na ki e xabile ki ma.

²⁶ Alatala Haruna nun Munsa yamari ne, «Wo Isirayilakae ramini Misira boxi ra e lanxunde ki ma.»

²⁷ Munsa nun Haruna nan woyen Misira mange Firawuna be Isirayilakae raminife ra Misira kui.

²⁸ Alatala naxa yi masenyi ti Munsa be Misira boxi ma.

²⁹ «N tan nan na Alatala ra. Siga, n xui birin nadangi Misira mange Firawuna ma.»

³⁰ Munsa naxa Alatala yaabi, «N tan nan yi ki, n mu fata woyende a fanyi ra. Firawuna nomma tinde n ma masenyi ra di?»

7

Ala xa xeeeraya Munsa be

¹ Alatala naxa a masen Munsa be, «Haruna xa i xui madangi Firawuna be alo namijonme Ala xui madangima mixie be ki naxe.

² N i yamarima naxan birin na, i xa na fala i taara Haruna be naxan na madangima Firawuna ma, alako a xa a lu Isirayilakae xa mini Misira boxi ra.

³ N Firawuna xaxili raxoroxoma ne. N tonxuma nun kaabanako gbegbe rabama ne Misira boxi kui,

⁴ kono Firawuna mu fama a tuli matide wo ra. N fama ne jaxankate xoroxoe dioxode Misira ma, n fa n ma jama Isirayila ramini a lanxunde ki ma.

⁵ N na Misira halaki Isirayila raminife ra e tagi, e n kolonma ne Alatala ra.»

⁶ Munsa nun Haruna naxa Alatala xa yaamari suxu als a masenxi e be ki naxe.

⁷ E nu masenyi tima Firawuna be temui naxe, Munsa xa simaya nu bara ne tongo solomasaxan li. Haruna xa simaya nu bara ne tongo solomasaxan a nun saxan li.

⁸ Alatala naxa a masen Munsa nun Haruna be,

⁹ «Firawuna na a fala wo be, «Wo xa kaabanako nde raba,» i tan Munsa, i xa a fala Haruna be, a xa i xa yisuxuwuri tongo, a a woli Firawuna setti ma. Na mafindima ne boximase ra.»

¹⁰ Na kui Munsa nun Haruna naxa siga Firawuna yire, e fa a raba, alo Alatala e yamarixi ki naxe. Haruna naxa Munsa xa yisuxuwuri woli boxi ma Firawuna nun a xa kuntigie ya i, na naxa findi boximase ra.

¹¹ Na temui Firawuna naxa a xa karamoxoe nun a xa mandurulae xili, e xa na kaabanako mooli raba e xa duureya ra.

¹² E nun Haruna birin naxa e xa yisuxuwuri woli boxi ma. Nee birin naxa mafindi boximasee ra, kono Haruna gbe naxa boore gbe gerun.

¹³ Na kui Firawuna xaxili naxa xoroxo, a mu a tuli mati Munsa nun Haruna ra, alo Alatala nu bara a masen ki naxe.

Mankane singe: ye findife wuli ra

¹⁴ Alatala naxa a masen Munsa be, «Firawuna xaxili bara xoroxo. A bara tondi n ma pama bepinde.

¹⁵ Tina geesegé i xa naralan Firawuna ra Nili xure de. I xa i xa yisuxuwuri xanin, naxan nu bara mafindi boximase ra.

¹⁶ Menni i xa a fala Firawuna be, «Isirayilakae Marigi Alatala bara n xee i yire, n xa a fala i be, «N ma jama bepin, alako e xa siga n batude gbengberenyi ma.» Han yakosi i tan mu tinxi na xui susude.

¹⁷ Na kui Alatala xa masenyi nan ya, «Na nan a ra, i fama a kolonde, n tan nan Alatala ra. N ma yisuxuwuri na din Nili xure ra, ye mafindima ne wuli ra.

¹⁸ Yexxe naxee na Nili xure ma, e fama sontode, e xiri jaaxi fa mini, Misirakae mu nomma na ye minde.»»

¹⁹ Alatala naxa a masen Munsa be, «Haruna yamar, «I xa i xa yisuxuwuri itala Misira baae, xuree, nun dabonyi birin ma.» Na a niyama ne ye birin xa mafindi wuli ra Misira boxi ma, hali naxee na fepee kui, wuri nun gëme daaxi.»

²⁰ Munsa nun Haruna naxa a raba alo Alatala e yamarixi ki naxe. Haruna naxa a xa yisuxuwuri itala, a a din Nili xure ra. Xure naxa findi wuli ra Firawuna nun a xa kuntigie ya xori.

²¹ Yexxe birin naxa faxa, e xiri jaaxi naxa mini Nili xure ma. Misirakae mu nu nomma na ye minde, barima Misira ye birin findixi wuli nan na.

²² Mandurulae fan naxa na kaabanako mooli raba. Firawuna xaxili naxa xoroxo, a mu tin Munsa nun Haruna xui ra, alo Alatala nu bara a masen ki naxe.

²³ Firawuna naxa gibilien a xonyi, a naxa na fe bote ba.

²⁴ Misiraka birin naxa tigie ge Nili xure settie ma, alako e xa ye min daaxi soto, barima e mu nu nomma Nili xure ye minde.

Mankane firin nde: lanxansarimae

²⁵ Alatala to ge Nili xure garinde, xi soloferie dangi xanbi,

²⁶ a naxa a masen Munsa be, «I xa siga Firawuna yire, a fala a be, «Alatala bara a yamar, i xa a xa jama bepin, e xa siga a batude.

²⁷ Xa i mu tin na ra, Alatala fama i xa boxi birin xun nakanade lanxansarimae ra.

²⁸ E fama yiriwade Nili xure ma, e fa te, e so i xa banxi kui han e i xa sade li. E soma i xa kuntigie nun Misira jama xa banxie kui, e man soma taami rafalama dennaxe.

²⁹ Lanxansarimae fama ne tede i tan, i xa jama, nun i xa kuntigie birin ma.»»

8

¹ Na temui Alatala naxa a masen Munsa be, «A fala Haruna be, a xa a xa yisuxuwuri itala baae, xuree, nun dabonyi birin xun ma alako lanxansarimae xa te Nili xure ma, e so Misira boxi ma.»

² Haruna to a xa yisuxuwuri itala Misira yee xun ma, lanxansarimae naxa te Misira boxi birin ma.

³ Mandurulæ fan naxa na kaabanako mœlli raba, e fan naxa lanxansarimae raso Misira boxi ma.

⁴ Na dangi xanbi Firawuna naxa Munsa nun Haruna xili, a a fala e bœ, «Wo sa Alatala maxandi, alako lanxansarimae xa keli n tan nun n ma jama xun ma. N fama i xa jama rabeninde, e xa siga serexæ bade Alatala bœ.»

⁵ Munsa naxa a fala Firawuna bœ, «Mange, i gbe binye. I xa nate tongo lœchœ safe ra lanxansarimae xa keli i tan, i xa kuntigie, nun i xa jama xun ma, e xa lu Nili xure gbansan ma.»

⁶ A naxa a yaabi, «Tina.» Munsa naxa a fala, «A fama rabade na ki ne, alako i xa a kolon, muxu Marigi Alatala maniye mu na.

⁷ Lanxansarimae fama kelide i tan, i xa kuntigie, nun i xa jama xun ma, e fa lu Nili xure ma.»

⁸ Munsa nun Haruna to mini Firawuna xonyi, Munsa naxa Alatala maxandi lanxansarimae xa fe ra naxee nu Firawuna tööroma.

⁹ Alatala naxa Munsa xa maxandi suxu. Lanxansarimae naxa faxa banxie, xandee, nun daaxae kui.

¹⁰ Mixie naxa e koto, e xiri jaaxi fa din boxi birin na.

¹¹ Kono Firawuna to a to na fe nu bara dangi, a man naxa a xaxili raxoroxo, a mu tin Munsa nun Haruna xui ra, alo Alatala a masen ki naxe.

Mankane saxon nde: saasie

¹² Na temui Alatala naxa a masen Munsa bœ, «A fala Haruna bœ a xa a xa yisuxuwuri itala, a xa din boxi xube ra alako a xa mafindi saasie ra Misira boxi birin kui.»

¹³ E naxa a raba na ki. Haruna to a xa yisuxuwuri itala, a fa boxi xube garin, na birin naxa findi saasie ra, mixie nun xurusee foxo ra. Xube birin naxa findi saasie ra Misira boxi birin kui.

¹⁴ Mandurulæ to kata na kaabanako mœlli rabade, e mu no. Saasie nu dinxi mixi nun xuruse birin na.

¹⁵ Mandurulæ naxa a fala Firawuna bœ, «Ala foxi yati nan na ki,» kono Firawuna xaxili man naxa xoroxo, a mu tin Munsa nun Haruna xui ra, alo Alatala a masenxi ki naxe.

Mankane naani nde: xæerie

¹⁶ Na temui Alatala naxa a masen Munsa bœ, «Tina geesegé i xa kurun, i xa naralan Firawuna ra ye yire. I xa a fala a bœ Alatala xa masenyi nan ya, «N ma jama bœnin, alako e xa siga n batude.»

¹⁷ Xa i mu sa tin n ma jama bœpinde, n fama xæerie nan nadinde i tan, i xa kuntigie, nun i xa jama ma wo xonyi. Xæerie fama lude Misirakæ xa banxie nun e xa boxie birin ma.

¹⁸ Kono na lœchœ, Gosen boxi ratangama ne, n ma jama na dënnaxæ. Xæerie mu luma naal, alako i xa a kolon a n tan Alatala na yi boxi yire birin ma.

¹⁹ N tagi rasa luma ne n ma pama nun i gbe ma. Wo na kaabanako toma ne tina.»

²⁰ Alatala a raba na ki ne. Xæerie naxa din Firawuna, nun a xa kuntigie ra. Misira boxi birin xun naxa rakana xæerie ra.

²¹ Firawuna naxa Munsa nun Haruna xili, a a fala e bœ, «Wo xa siga serexæ bade wo Marigi Ala be Misira.»

²² Munsa naxa a yaabi, «Na mu lanma, barima muxu xa serexæ mu rafan Misirakæ ma. Xa muxu na serexæ mœlli ba Misirakæ ya xori e naxee xonyxi, e mu muxu magonoma xœ?»

²³ A lanma muxu xa xi saxan biyaasi raba gbengberenyi ma, muxu fa serexæ ba muxu Marigi Alatala bœ, alo a muxu yamarixi ki naxe.»

²⁴ Firawuna naxa a fala Munsa bœ, «N fama wo bœpinde, alako wo xa siga gbengberenyi ma serexæ bade wo Marigi Alatala bœ. Kono wo naxa wo makuya a gbe ra. Yakosi, wo Ala maxandi n bœ.»

²⁵ Munsa naxa a yaabi, «N bara tin. N na mini i xonyi, n Alatala maxandima ne. Tina, xæerie makuyama ne Firawuna, a xa kuntigie, nun a xa jama ra. Kono i tan Firawuna, i naxa muxu madaxu. I naxa tondi Isirayila jama bœpinde alako e xa serexæ ba Alatala bœ.»

²⁶ Munsa to mini Firawuna xonyi, a naxa Alatala maxandi.

²⁷ Alatala naxa Munsa xa duba suxu. Xæerie naxa makuya Firawuna, a xa kuntigie, nun a xa jama ra. Hali keren mu lu naa.

²⁸ Kono Firawuna man naxa a xaxili xoroxo, a mu tin Isirayila jama bœpinde.

9

Mankane suuli nde: xurusee xa wuganyi

¹ Na temui Alatala naxa a masen Munsa bœ, «I xa siga Firawuna yire, i xa a fala a bœ, «Isirayilaka Marigi Alatala xa masenyi nan ya, «I xa n ma jama bœnin, alako e xa siga n batude.»

² Xa i tondi e bœpinde, i kankan e ma,

³ Alatala fama wuganyi jaaxi radinde i xa xurusee ma, alo soe, sofalee, noxomæe, ningee, yexæee, nun si.

⁴ Alatala fama Isirayilakae xa goore nun Misirakae xa goore tagi rasade. Isirayilakae xa xurusee mu wuganyi sotoma.

⁵ Alatala bara nate tongo na rabama temui naxə, a falafe ra, «Tina, n fama na nan nabade.»»

⁶ Na kuye iba, Alatala a raba na ki ne. Misira goore birin naxa faxa, kono hali xuruse keren mu faxa Isirayilakae xa goore ya ma.

⁷ Firawuna naxa mixie xee na fe kolonde. E naxa a fala Firawuna be xuruse keren mu faxaxi Isirayilakae xa goore kui, kono a xaxili naxa xoroxo, a man mu tin Isirayila jama bepinde.

Mankane senni nde: suurie

⁸ Na temui Alatala naxa a masen Munsa nun Haruna be, «Wo xa te xube rate Firawuna ya xori.

⁹ A findima xube ra naxan dinma Misira bɔxi birin na, a suuri ramini Misirakae nun e xa xurusee birin ma.»

¹⁰ E naxa te xube xanin Firawuna yire. Munsa naxa a woli koore ma, a fa suuri naaxie ramini mixie nun xurusee ma.

¹¹ Mandurulae yati mu no tide Munsa ya i suurie xa fe ra, naxee nu na Misirakae birin ma.

¹² Kono Alatala naxa Firawuna xaxili raxoroxo, alako a naxa tin Munsa nun Haruna xui suxude, alo Alatala nu bara a masen Munsa be ki naxə.

Mankane solofera nde: balabalanyi

¹³ Na temui Alatala naxa a masen Munsa be, «Tina i xa kurun sigafe ra Firawuna yire, a fala a be, «Isirayila Marigi Alatala xa masenyi nan ya, «N ma jama bepin, e xa siga n batude,

¹⁴ xa na mu a ra n gbaloe mooli birin naminima i tan, i xa kuntigie, nun i xa nama ma n senbe ra. Na kui i fama a kolonde n maniyi mu na dunijna bende fuji dari.

¹⁵ N nu nomma gbaloe naaxi raminide wo ma n senbe ra, naxan nu nomma wo sotode, wo loe dunijna ma,

¹⁶ kono n bara wo lu dunijna alako n xa n senbe masen wo be, dunijna xa n xili kolon.

¹⁷ Han ya i kira bolonma n ma jama ya ra, i tondi e xa siga.

¹⁸ Na nan a ra, tina n fama ne balabalanyi magaaxuxi ragorode Misira ma, wo mu naxan mooli to kabi dunijna fo'e.

¹⁹ I xa i xa goore nun i xa se birin naso yire makantaxi kui, barima yi balabalanyi na bira, a mixi nun xuruse birin sotoma ne.»»»

²⁰ Firawuna xa kuntigi ndee naxa gaaxu Alatala xa masenyi ya ra, e xulun e xa konyie nun e xa xurusee rasode yire makantaxi kui.

²¹ Kono naxee mu nu e poxoxo saxi Alatala xa masenyi xon ma, e naxa e xa konyie nun e xa xurusee lu tandee.

²² Alatala naxa a masen Munsa be, «I belexe itala koore mabiri, balabalanyi xa bira mixi, xurusee, nun xee fari Misira bɔxi birin ma.»

²³ Munsa to a xa yisuxuwuri itala koore ma, Alatala naxa seyamakonyi, galanyi, nun balabalanyi ragoro Misira bɔxi ma.

²⁴ Balabalanyi masunbuxi te ra a naxa goro e ma. Misira bɔxi mu nu na gbaloe mooli to kabi a fo'e.

²⁵ Na balabalanyi naxa mixie nun xurusee magono Misira bɔxi birin ma. A naxa xee nun wuri bilie fan kana.

²⁶ Gosen bɔxi gbansan naxa ratanga na gbaloe ma, Isirayilakae nu na dennaxə.

²⁷ Firawuna naxa Munsa nun Haruna xili, a a fala e be, «Yi biyaasi, n bara yunubi raba. Nondi na Alatala nan be. N tan nun n ma jama bara tantan.

²⁸ Wo xa Alatala madjne, alako seyamakonyi nun balabalanyi xa jɔn. N bara tin wo bepinde, n mu kankanma wo ma sonon.»

²⁹ Munsa naxa a fala a be, «N na mini taa kui, n Alatala maxandima wo be. Galanyi nun balabalanyi danma ne, alako i xa a kolon a Alatala nan gbe dunijna ra.

³⁰ Kono n bara a kolon, i tan nun i xa kuntigie, wo mu gaaxuxi Marigi Alatala ya ra sinden.»

³¹ Na balabalanyi nu bara sansi funden maniyi nun gesse futi kana, naxee mu nu mo sinden.

³² Mengi nun a maniyi tan mu kana, barima e tan temui mu nu a lixi.

³³ Munsa naxa mini Firawuna xonyi, a siga taa fari ma. A to a belext itala Alatala maxandide, galanyi, balabalanyi, nun tune naxa dan.

³⁴ Firawuna to na to, a man naxa yunubi soto, barima a tan nun a xa kuntigie naxa e xaxili raxoroxo.

³⁵ Na kui Firawuna mu tin Isirayilakae bepinde, alo Alatala a masenxi ki naxə Munsa saabui ra.

10

Mankane solomasaxan nde: katoe

¹ Alatala naxa a masen Munsa be, «Siga Firawuna yire, barima n tan nan a xaxili nun a xa kuntigie xaxili raxoroxo, alako n xa n ma tonxuma makaabaxie masen e be.

² N gbaloe naxan dɔxoma Misirakae ma, wo xa na fala wo xa die nun wo xa mamadie be, alako wo xa a kolon, n tan nan Alatala ra.»

³ Munsa nun Haruna naxa siga Firawuna xonyi, e a fala a be, «Isirayila Marigi

Alatala xa masenyi nan ya, «I tondima i yete magorode n be han mun temui? I xa n ma jama bejin, e xa siga n batude.

⁴ Xa i mu e bejin, tina n katoe radinma ne i xa boxi birin ma.

⁵ E boxi gbaata makotoma ne, e sansi nun wuri bili birin donma ne balabalanyi mu naxee lixi.

⁶ E fama sode i tan, i xa kuntigie, nun Misirakae birin xa banxie kui, alo wo benbae mu nu a toxi ki naxe kabi Misira folæ.» Munsa to ge na falade, a naxa a kobe so, a mini Firawuna xonyi.

⁷ Firawuna xa kuntigie naxa a fala a be, «Yi xeme won tooroma han mun temui? I xa a xa jama bejin alako e xa siga e Marigi Alatala batude. Han ya i mu a kolon Misira na sõntofe ne?»

⁸ Firawuna naxa Munsa nun Haruna xili, a a fala e be, «Wo siga, wo sa wo Marigi Alatala batu.» A man naxa e maxorin, «Ndee na sigafe wo ya ma?»

⁹ Munsa naxa a yaabi, «Muxu birin sigama ne: fonikee, forie, xemee, ginee, muxu xa xurusee. Alatala xa sali xungbe na a ra.»

¹⁰ Firawuna naxa e yaabi, «Wo wama ne n xa a fala wo be, «Alatala xa wo kanta.» Xa n sa a lu wo xa siga, wo nun wo xa die, n a kolon wo fe kobi rabama ne.

¹¹ N mu tinma na ra. Xemeem gabsans noma sigade Alatala batude, barima wo na nan maxorinx.» A to ge na falade, Firawuna naxa e keri.

¹² Alatala naxa a masen Munsa be, «I belexe itala Misira boxi xun ma, katoee xa fa. E xa burexe xinde birin don balabalanyi mu naxee lixi.»

¹³ Munsa naxa a xa yisuxuwuri itala Misira boxi xun ma, Alatala fa foye ramini yanyi nun koe keran kui kelife sogetede. Na kuye iba, na foye nu bara fa katoee ra,

¹⁴ naxee din Misira boxi birin na. Katoee gbegbe naxa lu Misira yire birin. Han ya na fe maniye mu toxi, a man mu toma sonon.

¹⁵ E naxa boxi birin makoto han a ifooro. E naxa burexe xinde nun wuri bogi birin don balabalanyi mu naxan lixi. Burexe xinde yo mu lu wurie nun sansie kon na Misira boxi ma.

¹⁶ Firawuna naxa Munsa nun Haruna xili mafuren. A naxa a fala e be, «N bara yunubi soto wo Marigi Alatala ra, n bara haake soto wo fan na.

¹⁷ Wo xa dijne n ma, wo xa wo Marigi Alatala maxandi alako a xa yi toore ba n ma.»

¹⁸ Munsa naxa keli Firawuna yire, a naxa Alatala maxandi.

¹⁹ Alatala naxa turunnaade foye ramini, a katoe birin tutun sogegorode, a sa e rasin

Xulunyumi Baa ma. Hali katoe keran mu lu Misira.

²⁰ Na dangi xanbi Alatala naxa Firawuna xaxili raxoroxo, alako a naxa Isirayilakae bejin.

Mankane solomanaani nde: dimi

²¹ Na temui Alatala naxa a fala Munsa be, «I belexe itala koore ma, dimi binye xa sin Misira boxi ma.»

²² Munsa to na raba, dimi binye naxa sin Misira boxi birin ma. Xi saxan bun ma

²³ mixi mu no a boore tode, mixi mu no kelide a xonyi. Kono Isirayilakae nu sabatixi dennaxe, menni tan iyalanxi.

²⁴ Firawuna naxa Munsa xili, a a fala a be, «Wo xa siga Alatala batude. Wo nomu wo xa die nun wo xa ginee xaninde, kono wo xa wo xa xurusee tan lu be.»

²⁵ Munsa naxa a yaabi, «I xa tin muxu xa xurusee xanin muxu naxee bama serexe ra muxu Marigi Alatala be.»

²⁶ Muxu xa goore birin xa siga. Hali keran mu luma be. Ndee bama serexe nan na muxu Marigi Alatala be, kono muxu mu a kolon sinden xurusee mundun rawalima na kui, fo muxu xa so naa.»

²⁷ Na dangi xanbi Alatala naxa Firawuna xaxili raxoroxo, a mu tin e bejinde.

²⁸ Firawuna naxa a fala Munsa be, «Keli n xun ma! I yete ratanga tife ra n ya i sonon. Xa n i to be, n i faxama ne.»

²⁹ Munsa naxa a yaabi, «A xa raba alo i a fala ki naxe. I mu n toma sonon.»

11

Marakolonyi mankane fu nde ra: di singe faxe

¹ Alatala naxa a masen Munsa be, «N fama kaabanako dönxæ ragorode Firawuna nun Misirakae ma. Na dangi xanbi, Firawuna wo bejinma ne, wo siga kerenyi ra.

² A fala jama be e xa e doxoboore makula gbeti nun xemema ra.»

³ Alatala naxa a ragiri Misirakae xa tin Isirayilakae kide. Misira jama nun Firawuna xa kuntigie naxa gaaxu Munsa ya ra.

⁴ Munsa naxa a fala, «Alatala xa masenyi nan ya, «Koe tagi n Misira boxi igirima ne,»

⁵ di singe birin fa faxa kelife Firawuna xa di singe ma, a sa doxo konyi ginee xa di singe ra. Firawuna tan mangeya fima a xa di ma, konyi gine tan taami rafalama, kono e xa di singe birin fama ne faxade. Hali Misirakae xa xurusee xa di singee faxama ne.»

⁶ Na temui Misira wa xui nde mema ne, e mu naxan mooli mexi temui dangixie, e mu naxan mooli mema temui naxee sa fama.

7 Kono Isirayilakae xonyi, hali bare kerent mu wonwonma. Na kui wo xa a kolon n tagi rasa luxi Misirakae nun Isirayilakae tagi.

8 Na temui i xa kuntigie birin fama ne e xinbi sinde n bun ma, e a fala n be, a n tan nun n ma jama birin xa mini e xa boxi kui. N na ge na rabade, n sigama ne.» Munsa to ge na falade, a naxa keli Firawuna xun ma, a xonoxi ki fanyi ra.

9 Alatala nu bara a masen Munsa be, «Firawuna mu a tuli matima wo ra. Na kui n nan n ma kaabanakoe xun masama ne Misira boxi kui.»

10 Munsa nun Haruna nu bara na kaabanakoe birin naba Firawuna ya xori, kono Alatala bara Firawuna xaxili raxoroxo, a mu tin Isirayilakae xa mini a xa boxi kui.

12

Sayamaleke Dangi Sali

1 Alatala naxa a masen Munsa nun Haruna be Misira boxi ma,

2 «Yi kike naxan ya, yi nan findima wo be ne kike singe ra.

3 Wo xa a fala Isirayila pama birin be, yi kike xi fu, denbaya yo denbaya xa yexxes kerent soto.

4 Xa denbaya nde xurun, e mu nomma na ra, e xa kafu e doxo boore ndee ma alako yexxes kerent xa e birin nali.

5 Na yexxes xa findi xeme ra, naxan bara ne kerent soto, lanyuru yo mu naxan ma. Xa na mu a ra, wo nomma si fan nawalide.

6 Wo xa a ragata han na kike xi fu nun naani. Na loxoe Isirayila denbaya birin xa e gbe kon naxaba soge dula temui.

7 Wo xa a wuli maso naade gbanyi nun a settie ma, a donna banxi naxan kui.

8 Na sube xa gan te ra, wo xa a don na koe ra taami lebinitare nun burexe xone ra.

9 Wo naxa a don a gantare ra, wo naxa a juin ye ra. Wo xa a birin gan a fanyi ra beenu wo xa a ixaba. A xunyi, a sanyie, nun a furingee xa gan temui kerent.

10 Na sese naxa xi han geesegé. Xa nde luxi, wo xa na woli te xóora.

11 Wo xa a don wo tagi ixirixi, wo xa sankirie soxi wo sanyie, a nun wo xa yisuxuwuri suxuxi wo beleexe ra. Wo xa a don mafuren. Alatala xa Sayamaleke Dangi Sali serexé na a ra.»

12 «Na koe ra, n Misira boxi isama ne, n di singe birin faxa mixie nun xurusee ya ma. N Misira xa alae paxankatama ne. N tan nan Alatala ra.

13 N na wuli tonxuma to wo xa naadée ma, n dangima ne menni xun ma. Kasare

yo mu wo lima, n Misira boxi ratonma temui naxe.»

14 «Na loxoe xa findi sali xungbe nan na wo be Alatala xa binye bun ma. Wo xa na sali raba je yo je Alatala xa yaamari ki ma.

15 Na sali waxati wo xa taami lebinitare don xi solofera bun ma. Sali föle loxoe, wo xa lebini birin namini wo xa banxie kui. Mixi yo naxan taami lebini daaxi donma na xi solofera bun ma, na kanyi xa ramini Isirayila jama ya ma.

16 Na sali loxoe singe nun na sali loxoe solofera nde, wo xa wo malan Alatala xa binye bun ma. Na loxoe firinyie, wo naxa wali yo raba bafe donse rafalafe ra.»

17 «Wo xa yi Taami Lebinitare Sali raba, barima n wo xa jama ramini Misira boxi ra na loxoe ne. N bara wo yamari wo xa yi sali raba je yo je abadan.

18 Kike singe, xi fu nun naani, nunmare föle temui, wo naxa taami yo don bafe taami lebinitare ra han a xi moxopien nun kerent, a nunmare temui.

19 Na xi solofera bun ma, lebini yo naxa to wo xonyi, barima xone nun Isirayilaka birin naxan lebini donma na waxati bun ma, a raminima ne Isirayila jama ya ma.

20 Wo naxa taami lebini daaxi don dede.»

21 Munsa naxa Isirayila fori birin xili, a fala e be, «Wo xa siga xuruse nde sotode wo xa denbaye be. Wo xa e kon naxaba Sayamaleke Dangi Sali serexé ra.

22 Wo na ge xuruse kon naxabade, wo xa a wuli maso naade gbanyi nun naadée settie ma hisopi burexe ra. Mixi yo naxa mini a xa banxi kui han geesegé.

23 Alatala na Misira boxi isa di singe faxafe ra, a dangima ne banxie xun ma, wuli na naxee naade gbanyi nun a settie ma. A mu tinma kanari yo xa so wo xonyi.

24 Wo nun wo xa die xa yi yaamari ratinme je yo je abadan.

25 Wo na so boxi kui Alatala naxan laayidixi wo be, wo xa yi sali raba a ki ma.

26 Wo xa die na wo maxorin, «Yi sali munse masenma won be,»

27 wo xa e yaabi, «Sayamaleke Dangi Sali serexé nan a ra. Won na rabama Alatala be naxan dangi Isirayilakae xa banxie xun ma Misira, alako e xa ratanga, Misirakae tan xa faxa.»

Isirayila jama naxa a suyidi Alatala be.

28 Isirayilakae naxa na yaamari ratinme alo Alatala a masenxi Munsa nun Haruna be ki naxe.

Mankane fu nde: di singe faxe

29 Koe tagi Alatala naxa di singe birin faxa Misira boxi kui, kelife Firawuna kibanyi kanyi xa di singe ma, a sa doxo

geelimani xa di singe ra. A naxa xuruse xa di singe fan birin faxa.

³⁰ Na kui Firawuna naxa keli koe ra, a tan, a xa kuntigie, nun Misirakae birin, e fa e wa xui rate, barima banxi kerem mu lu faxe mu ti dennaxe.

³¹ Na koe ra Firawuna naxa Munsa nun Haruna xili, a a fala e be, «Wo nun Isirayilakae, wo mini n ma jama ya ma. Wo siga, wo sa Alatala batu, alo wo nu wama a xon ma ki naxe.

³² Wo xa wo xa xurusee xanin, alo wo a falaxi ki naxe. Wo siga! Wo xa duba n fan be.»

³³ Misirakae nu gbataxi Isirayilakae xa siga. E nu a fala, «Xa e mu sigama, won birin fama ne sontode!»

³⁴ Na nan a ra Isirayilakae naxa taami ramulanxi mafilin e xa dugie kui, beenu taami xa te. E naxa taami nun taami ramulanse doxo e xun ma, e fa siga.

³⁵ Isirayilakae naxa gbeti, xeme, nun dugie makula Misirakae ma alo Munsa a fala e be ki naxe.

³⁶ Alatala naxa a ragiri Misirakae xa tin Isirayilakae waxonefe ra. Na kui Isirayilakae naxa se gbegbe soto Misirakae yi ra.

Isirayilakae minife Misira

³⁷ Isirayilakae naxa keli Ramesesi, sigafe Sukoti. Xeme wulu keme senni nu na, bafe ginee nun dimedie ra.

³⁸ Mixi gbetee fan naxa bira e foxo ra, a nun goore gbegbe mooli birin.

³⁹ E naxa taami gan, na taami lebinitare ramulanxi ra, e faxi naxan na e xun ma kelife Misira. Na taami mu nu texi, barima Misirakae to e keri, e mu no fande rafalade.

⁴⁰ Isirayilakae nu bara je keme naani je tongo saxan naba Misira.

⁴¹ Na je keme naani je tongo saxan non loxoe yati, Alatala xa jama birin mini Misira boxi ra na ne.

⁴² Alatala to na koe radangi Isirayilakae raminife ra Misira, a lanma Isirayilakae birin xa na koe xungbilenyi radangi Alatala matoxofe ra je yo je.

⁴³ Alatala naxa yi seriye so Munsa nun Haruna yi ra Sayamaleke Dangi Sali xa fe ra, «Mixi yo naxa na serexe don naxan mu findixi Isirayilaka ra.

⁴⁴ Wo xa konyi sunnaxie noma a donde,

⁴⁵ kono wo xa walike naxee kelixi yire gbete, e naxa a don.

⁴⁶ Na serexe xa don banxi nan kui, wo naxa a sube xanin tandi, wo naxa a xoru yo gira.

⁴⁷ Isirayila jama birin xa Sayamaleke Dangi Sali raba.

⁴⁸ Xa wo xa xoye nde wama Sayamaleke Dangi Sali rabafe Alatala xa binye bun ma, fo a xa xeme birin sunna a xa denbaya

kui. Xa a bara na raba, a noma na sali rabade alo Isirayilakae. Kono sunnataree mu noma a donde.

⁴⁹ Lasiri nun xoye birin na na seriye bun ma.»

⁵⁰ Isirayilaka birin naxa a raba, alo Alatala Munsa nun Haruna yamarixi ki naxe.

⁵¹ Na loxoe yati, Alatala naxa Isirayilakae ramini Misira boxi ra, e lanxunde ki ma.

13

Di singe seriye

¹ Alatala naxa a masen Munsa be,

² «Wo xa di singe birin fi n ma, a findi mixi ra, a findi xuruse ra. N tan nan gbe na Isirayilakae birin xa di singee ra.»

³ Munsa naxa a fala jama be, «Wo xa ratu to loxoe ma sali ra, barima Alatala senbe nan wo raminixi Misira boxi ma konyiya kui. Wo naxa lebini yo don na loxoe.

⁴ Wo minixi to Abibi kike nan na.

⁵ Alatala na wo raso boxi kui, a naxan laayidixi wo benbae be, Kanaankae, Xitikiae, Amorikae, Hiwikae nun Yebusukae sabatixi dennaxe, xijne nun kumi xelema boxi naxan ma, wo xa Taami Lebinitare Sali raba na kike ra.

⁶ Na sali waxati wo xa taami lebinitare gbansan don xi solofera bun ma. Na xi solofera nde, wo xa sali raba Alatala xa binye bun ma.

⁷ Na xi solofera bun ma taami lebinitare nan donma. Lebini yo naxa lu Isirayilaka nde xonyi.

⁸ Na loxoe wo xa yi sali xa fe fatanfasi wo xa die be, wo fa a fala, «N yi sali rabama ne, barima Alatala bara n namini Misira boxi ra.»

⁹ Yi sali luma ne wo be alo tonxuma naxan saxi wo belexe ma, xa na mu tonxuma naxan saxi wo tigi ma, alako wo naxa neemu Alatala xa seriye ma.

¹⁰ Wo xa yi sali raba a waxati je birin na.»

¹¹ «Alatala na wo raso Kanaankae xa boxi ma, a a fi wo ma alo a laayidixi wo tan nun wo benbae be ki naxe,

¹² wo xa wo xa di xeme singe birin fi Alatala ma, a nun wo xa xurusee xa di xeme singe. Wo xa di xemema singe birin findixi Alatala nan gbe ra.

¹³ Wo noma yexee xa na mu a ra si fide wo xa sofale xa di singe loxoe ra, xa na mu a ra wo xa a kobe gira, a xa faxa. Wo xa wo xa di singe fan xun sara yexee ra.

¹⁴ Xa a sa li wo xa di nde wo maxorinma a wo yi fe rabama fe naxan ma, wo xa a yaabi, «Alatala senbe nan won naminixi konyiya kui Misirakae yi ra.

15 Firawuna to tondi muxu bəjinde muxu xa siga, Alatala naxa Misira di singe birin faxa mixie nun xurusee ya ma. Na nan a ra won xurusee xa di singe birin fima Alatala ma serexə ra, a nun won ma di xeme singe birin xun sarama ne yexəsə ra.

16 Na luma ne wo be alo tonxuma naxan saxi wo belexə ma, xa na mu tonxuma naxan saxi wo tigi ma, barima Alatala senbe nan wo raminixi Misira boxi ma konyiya kui.

Kelife Misira

17 Firawuna to Isirayila jama bejin, Alatala mu e xun ti Filisita boxi kira ra, hali na kira nan to sooneya, barima a a fala ne, «Xa jama gere lima kira xon ma, e nate masarama ne, e fa gbilen Misira.»

18 Na kui Alatala naxa jama ya rafindi gbengberenyi kira ma Xulunyumi Baa mabiri. Isirayilakae naxa mini Misira e xa geresosee ra e yi ra.

19 Munsa naxa Yusufu xorie fan xanin, barima Yusufu nu bara Isirayila xa die rakali na fe ma, a falafe ra, «N a kolon, Alatala fama ne wo malide. Na temui wo xa n xorie xanin wo xun ma yire gbetə.»

20 Isirayilakae naxa keli Suköt, e sa yonkin Etama gbengberenyi foloxi dennaxe.

21 Alatala nan nu tixi e ya ra. Yanyi ra a naxa e rajere nuxui ra, koe ra a naxa e rajere te dexe ra koore ma, naxan nu kuyey iyalanma e be. Na ki e nu nōma pere de koe nun yanyi ra.

22 Loxo yo loxo na nuxui nu tixi e ya ra yanyi ra, na te fan nu tixi e ya ra koe ra.

14

Misirakae Isirayilakae sagatafe

1 Alatala naxa a masen Munsa be,

2 «A fala Isirayilakae be e xa gbilen, e xa fa yonkin Pi Haxiroti mabiri ra, Migidoli nun baa tagi. E xa lu baa de ra Baali Sefon ya ra.

3 Firawuna a majoxunma ne, a Isirayilakae bara loe gbengberenyi mabiri.

4 N Firawuna xaxili raxoroxoma ne, alako a xa bira wo foxo ra. Na kui n fama matoxoe sotode Firawuna nun a xa soorie saabui ra. Misirakae fama ne a kolonde a n tan nan na Alatala ra.» Isirayilakae a raba na ki ne.

5 Misira mange nun a xa kuntigie to a kolon, a Isirayilakae bara siga, e naxa nate masara, a falafe ra, «Won munse rabaxi yi ki? Won to Isirayilakae bejinxi, e mu walima won be sonon!»

6 Firawuna naxa yaamari fi soe xa xiri soori ragisee ra, soorie xa malan yire kerem.

7 A naxa soori ragise fanyi keme senni sugandi, soori ragise naxan birin na Misira e fa bira e foxo ra. Soori kuntigi nu bakixi e birin kui.

8 Alatala naxa Misira mange Firawuna xaxili raxoroxo, a fa bira Isirayilakae foxo ra, naxee nu sigafe xun nakeli kui.

9 Firawuna nun a xa soori birin naxa bira Isirayilakae foxo ra e xa soe nun e xa soori ragisee ra. Misirakae naxa e li baa de ra, e nu yonkinxi dennaxe, Pi Haxiroti mabiri ra, Baali Sefon ya ra.

10 Firawuna to makore e ra, Isirayilakae naxa e ya rakeli, e naxa Misirakae to fa ra. E naxa gaaxu ki fanyi ra, e fa e mawa Alatala be.

11 E naxa a fala Munsa be, «I won naminixi Misira boxi ra munfe ra? Yakosi won faxama ne gbengberen yire. A mu nu fisa won xa faxa Misira?

12 Won nu na Misira boxi ma temui naxe, muxu a fala ne i be, «Muxu walife Misirakae be, na fisa muxu be dine faxafe ra gbengberenyi ma.»

13 Munsa naxa jama yaabi, «Wo naxa gaaxu, wo xa limaniya. To wo fama Alatala xa kisi tote. Misirakae naxee yi ki, wo mu e toma sonon.

14 Alatala nan gere soma wo be. Wo sabari.»

15 Alatala naxa a masen Munsa be, «I mawafe n be munfe ra? A fala Isirayilakae be, e xa ti kira xon ma.

16 I xa yisuxuwuri rate, a itala baa xun ma, alako baa xa rabi, Isirayilakae xa igiri boxi xaraxi ra.

17 N Misirakae xaxili raxoroxoma ne, alako e xa bira wo foxo ra. Na kui n matoxoe sotode Firawuna, a xa soorie, a xa soori ragisee, nun a xa soe ragimae saabui ra.

18 N na ge matoxoe sotode Firawuna, a xa soori ragisee, nun a xa soe ragimae saabui ra, Misirakae a kolonma ne a n tan nan na Alatala ra.»

19 Ala xa maleke naxan nu na sigafe Isirayila jama ya ra, a naxa gbilen e xanbi ra. Nuxui fan naxa keli e ya ra, a fa ti e xanbi ra

20 Misirakae nun Isirayilakae tagi. Na nuxui naxa a niya Misirakae xa lu dimi kui, Isirayilakae tan xa lu naiyalanyi kui. E mu no e makorede e boore ra na koe ra.

21 Munsa to a belexe itala baa xun ma, Alatala naxa baa tutun koe birin na foye xungbe ra kelife sogetede. A naxa kira xaraxi ramini baa tagi.

22 Isirayilakae dangima dennaxe, baa yee naxa malan e yirefanyi ma nun e koola ma.

²³ Misirakae naxa e sagata. Firawuna xa soe, a xa soori ragisee, nun a xa soe ragimae birin naxa bira e foxy ra baa tagi.

²⁴ Subaxe ma, Alatala naxa a ya rasiga Misira xa soorie ma kelite koore ma, te nun nuxui na dennaxie, a fa e ifu.

²⁵ A naxa a ragiri soorie ragisee sanyie xa ba na, e xa jere xə xərəxə. Na kui, Misirakae naxa a fala, «Won xa won gi Isirayilakae ma, barima Alatala nan na e xa gere sofe.»

²⁶ Alatala naxa a masen Munsa be, «I belexe itala baa xun ma, ye xa radin Misirakae, e xa soori ragisee, nun e xa soe ragimae xun na.»

²⁷ Munsa to na raba subaxə ma, baa naxa gibilen a yire. Misirakae nu na e gife temui naxə, Alatala naxa ye dusu e birin xun na.

²⁸ Ye naxa Firawuna xa soorie, a xa ragisee, soe ragimae, nun a xa soori birin makoto. Naxee nu biraxi Isirayilakae foxy ra baa kui, nee birin naxa ləe.

²⁹ Kono Isirayilakae naxa baa igiri kira xaraxi xon ma. Ye nu malanxi e yirefanyi ma nun e koɔla ma.

³⁰ Na loxə Alatala naxa Isirayilakae ratanga Misirakae ma. Isirayilakae naxa Misirakae furee to baa de ra.

³¹ Isirayilakae to Alatala senbe to a naxan nawalixi Misirakae xili ma, e naxa gaaxu Alatala ya ra, e fa e taxu Alatala nun a xa xəera Munsa ra.

15

Isirayilakae xa beeti

¹ Na dangi xanbi Munsa nun Isirayilakae naxa yi beeti ba Alatala be.

«N xa yi beeti ba Alatala be, naxan xili gbo.

A bara soe nun a ragima madula baa ma.

² N senbe na Alatala nan na.

N a matoxəma beeti ra.

A bara findi n Nakisima nun n Marigi ra. N tantui rasigama n benbae Marigi ma.

³ Senbema nan Ala ra.

A xili ne Alatala.

⁴ A naxa Firawuna xa soorie nun e ragisee rasin baa ma.

Firawuna xa kuntigie naxa madula Xulun-yumi Baa ma.

⁵ Mərənyie naxa e makoto, e naxa goro a bötini ma ało gemə.

⁶ Alatala, i senbe magaaxu.

I bara no i yaxue ra,

i bara no i matandimae ra.

⁷ I xa mangeya senbe magaaxu.

I bɔjne na te, e gamma ne

ało sexə te soxi naxan na.

⁸ I xa foye naxa Xulunyumi baa rabi, kira xaraxi naxa lu a tagi.

Mərənyie naxa te ało banxi xale.

Ye naxa ti, a xərəxə.

⁹ Isirayila yaxui a fala ne, «N birama ne e foxy ra, han n e li, n e harige tongoma ne, han n wasa.»

¹⁰ Kono i tan naxa foye ramini, baa naxa e radula.

E naxa goro ye xɔora ało yɔxui.

¹¹ Alatala, i maniye mu na adama xa alae ya ma.

I xa seniyenyi fiixə,

i xa nɔrə gbo,

i xa kaabankaoe wuya.

I maniye na minden?

¹² I to i senbe ramini, boxi naxa e gerun.

¹³ I xa jama naxan xun saraxi, i fama e xun tide i xa xanunteya ra, naxan mu jɔnma abadan.

I fama e xun tide i xa lingira seniyenxi yire i senbe ra.

¹⁴ Namane gbetee na na me, e gaaxuma ne.

Filisitakae boje minima ne.

¹⁵ Edon yareratie ifuma ne,

Mowaba mangee serenma ne. Limaniya birin bama ne Kanaan namane yi ra.

¹⁶ Alatala, gaaxui nun kontofili e suxuma ne,

e de balanma ne i senbe ra, han i xa jama dangi, i naxan xun saraxi.

¹⁷ I fama ne i xa jama rasabatide i xa geya fari, i dennaxe sugandixi i xa lingira seniyenxi ra.

¹⁸ Alatala xa mangeya buma abadan.»

¹⁹ Firawuna xa soe, a xa soori ragisee, nun a xa soe ragimae to goro baa ma, Alatala naxa baa radin e xun ma, kono Isirayilakae naxa dangi kira xaraxi ra baa tagi.

²⁰ Haruna maagine Mariyama, naxan findixi naminonme gine ra, a naxa boote maxa. Gine gbetee naxa fare boron.

²¹ Mariyama naxa yi beeti ba,

«Wo beeti ba Alatala be,

barima a xili gbo.

A bara soe nun e ragimae radula baa ma.»

²² Munsa naxa Isirayilakae xun ti Suru gbengberenyi rakelife Xulunyumi Baa de ra. E naxa e jere xi saxan gbengberenyi ma, e mu ye soto.

²³ E naxa Mara li, kono e mu no Mara ye minde barima na ye nu xon. «Mara» wama «xon» nan falafe.

²⁴ Nama naxa sonxə Munsa ma, «Won ye sotoma minden?»

²⁵ Munsa naxa a de rawa Alatala xon ma. Alatala naxa wuri mooli nde masen Munsa be, a fa na woli ye xɔora, ye xon naxa ba.

Alatala to gę e xaxili matode mənni, a naxa yi saate tongo e bę,

²⁶ «Xa wo wo tuli mati n xui ra a fanyi ra, xa wo bira n ma tinxinyi bokxø ra, xa wo n ma yaamari birin suxu, wo n ma seriye birin binya, n tan, wo Marigi Alatala, n mu fure jaaxi yo ragoroma wo ma, alo n naxan nagoro Misirakae ma. N tan nan Alatala ra, naxan wo rayalanma.»

²⁷ E to dulonyi fu nun firin nun tugi bili tongo solofera li Elimi, e naxa yonkin mənni.

16

Isirayilakae xa sɔnxœ

¹ Isirayila jama birin naxa keli Elimi, sigafe ra Sini gbengberenyi ma, naxan na Elimi nun Turusinina tagi. E biyaasi naxan naba keli Misira han Sini gbengberenyi ma, na naxa bu kike firin a nun xi fu nun suuli.

² Menni Isirayila jama naxa sɔnxœ Munsa nun Haruna ma,

³ a falafe ra, «Munfe ra Alatala mu a ragirixi won xa faxa Misira bokxi ma? Menni sube nun taami nu na won yi ra naxan won lugama, kono be yi gbengberen yire, won fama faxade kaame nan na.»

⁴ Alatala naxa a masen Munsa bę, «N fama taami ragorode wo bę kelife koore ma. Nama xa mini, e xa a matongo geesęęge e naxan donma loxœ kerem kui. N fama e xaxili matode, xa e pereema n ma yaamari nan ma.

⁵ A xi senni nde, e xa xi firin daaxi matongo.»

⁶ Munsa nun Haruna naxa a fala Isirayila jama bę, «To nunmare wo a kolonma ne, a Alatala nan wo raminixi Misira bokxi ra.

⁷ Tina geesęęge, wo fama Alatala xa kaabanako tote. A bara wo xa sɔnxœ me. Munfe ra wo wama sɔnxœf muxu tan ma?

⁸ To nunmare Alatala wo kima sube ra, geesęęge a wo kima taami ra, han wo luga. Wo mu sɔnxœxi muxu tan xa ma de. Wo sɔnxœxi Alatala nan ma, naxan bara wo xui birin me.»

⁹ Munsa naxa a fala Haruna bę, «A fala Isirayila jama bę, e xa e yetə masen Alatala bę, barima a bara e xa sɔnxœ me.»

¹⁰ Haruna nu wøyenfe Isirayila jama bę temui naxe, e naxa e ya rafindi gbengberenyi ma, e fa Alatala xa nore to mini ra nuxiu kui.

¹¹ Alatala naxa a masen Munsa bę,

¹² «N bara Isirayilakae xa sɔnxœ me. A fala e bę, «Nunmare wo sube donna, geesęęge wo lugama taami ra. Na kui wo a kolonma ne, a n tan nan na wo Marigi Alatala ra.»»

¹³ Nunmare yati xənie naxee xili konköllee naxa radin e yonkinde birin ma. Na kuye iba xini naxa lu e yonkinde rabilinyi ma.

¹⁴ Na xini to ba na, se nde naxa lu bokxi fari ala balabalanyi.

¹⁵ Isirayilakae to na to, e naxa e boore maxorin, «Munse ya?» E mu a kolon se yo na ki. Munsa naxa a fala e bę, «Taami nan a ra, Alatala naxan fixi wo ma baloe ra.»

¹⁶ Alatala xa yaamari nan ya, «Wo xa sigaati ya solofera tongo mixi birin be naxan na wo xənyi.»

¹⁷ Isirayilakae a raba na ki ne.

¹⁸ E to a maniya, naxee gbe nu gboxi, a mu dangi ye, naxee fan gbe nu xurunxi, a e ralixi ne. Kankan naxa baloe xasabi soto naxan a ralima.

¹⁹ Munsa naxa a fala e bę, «Yi baloe naxa raxi han geesęęge.»

²⁰ Kono ndee mu Munsa xui suxu, e naxa a ragata han geesęęge. Kulie naxa bira a i, a xiri jaaxi naxa mini. Munsa naxa xəno na kanyie ma.

²¹ Geesęęge yo geesęęge, kankan nu fa a gbe donse matongo, kono soge na te, a dənəxœ naxan luxi, na xunu a i.

²² A xi senni nde, e naxa xi firin daaxi matongo, sigaati ya fu nun naani mixi kerem bę. Yareratие naxa na dentegе sa Munsa be.

²³ Munsa naxa a fala e bę, «Alatala naxə a tina malabui loxœ nan a ra, loxœ seniyenxi Alatala bę. Wo xa nde gan, wo xa nde satun. A dənəxœ naxan na lu, wo xa na ragata han tina geesęęge.»

²⁴ E to nde ragata han geesęęge, ala Munsa a yamari e be ki naxe, e naxa a to kuli mu biraxi a i, a man mu bօrɔ.

²⁵ Munsa naxa a fala e bę, «Wo xa a don to, barima to nan malabui loxœ ra Alatala xa binye bun ma. Na donse mu goroma bokxi ma to.»

²⁶ Wo xa a matongo xi senni bun ma, kono a xi solofera nde, wo mu sese toma, barima malabui loxœ na a ra.»

²⁷ A xi solofera nde, mixi ndee mini ne na donse matongode, kono e mu sese to.

²⁸ Na kui Alatala naxa a masen Munsa bę, «Wo n ma yaamari nun n ma seriye matandima han mun temui?»

²⁹ Wo xa a kolon, n tan Alatala nan malabui loxœ seriye masenxi wo bę. Na nan a ra, xi senni nde wo donse xi firin daaxi sotoma. A solofera nde wo naxa siga dede, wo birin xa lu wo xənyie, malabui loxœ nan a ra.»

³⁰ Na kui jama naxa e malabu na loxœ solofera nde ma.

³¹ Isirayilakae naxa na donse xili fala «mana,» naxan nu wama a falafe, «Munse

a ra?» A maniya funden xorı ra, a fiixę, a noxunalo digiyanyi.

³² Munsa naxa a fala, «Alatala xa yaamari nan yi ki, «Wo xa yi mana sigaati ya solofera ragata, alako wo bɔnsœ naxee fama baride e xa donse to n naxan nagoroxi wo ma gbengberenyi ma, n to wo ramini Misira boxi ra.»»

³³ Na kui Munsa naxa a fala Haruna be, «I xa mana sigaati ya solofera sa sesase kui, i xa a dɔxɔ hɔrɔmolingira yire, alako a xa findi tɔnxuma ra wo bɔnsœ be naxee fama baride.»

³⁴ Haruna naxa na sesase dɔxɔ Alatala xa hɔrɔmolingira yire saate kankira ya ra, alako a xa ragata alo Alatala a masenxi Munsa be ki naxe.

³⁵ Isirayilakae mana don ne ne tongo naani bun ma, han e sa so Kanaan boxi ma, si gbetee sabatixi dənnaxe.

³⁶ Na sigaati ya solofera naxan nu rawalima na mana maniyafe ra, a dɔxɔ fu findixi busali kerem nan na.

17

Turusinina fanye

¹ Isirayila jama birin naxa keli Sini gbengberenyi ma, e fa biyaasi raba alo Alatala nu luma e yamari ra ki naxe. E to Refidimi li, e naxa yonkin naa, kono e mu ye min daaxi soto.

² Nama naxa ti Munsa kanke, e a fala a be, «Ye so muxu yi ra.» Munsa naxa wɔyɛn e be, «Wo tima n kanke munfe ra? Wo na Alatala matofe munfe ra?»

³ Ye xɔli nu bara gbaa jama ra, e nu fa a fala Munsa be, «Munfe ra i muxu raminixi Misira boxi ra? I wama ne muxu xa denbayra nun muxu xia xurusee xa faxa ye xɔli ra gbengberenyi ma?»

⁴ Munsa naxa a de rawa Alatala xon ma, a falafe ra, «N noma munse rabade yi jama ra? A gbe mu luxi e xa n faxa.»

⁵ Alatala naxa Munsa yaabi, «I xa dangi jama ya ra, a nun Isirayila fori ndee. I xa i xa yisuxuwuri tongo, i Nili xure garin naxan na, i ti e ya ra.

⁶ N tima i ya ra, fanye səeti ma, naxan na Xorebe geya yire. I xa na fanye garin. Na kui ye mimima ne jama naxan minma.» Munsa naxa a raba na ki Isirayila forie ya xorı.

⁷ A naxa na yire xili sa Masa nun Meriba, na nan na ki «matoe nun sɔnχɔe», barima Isirayilakae sɔnχɔ ne Munsa ma mənni, e man naxa Alatala mato na a falafe ra, «Alatala na won tagi ba, ka a mu won tagi?»

⁸ Amalekikae naxa fa Isirayila gerede Refidimi.

⁹ Munsa naxa a fala Yosuwe be, «Xeme ndee mayegeti, wo fa mini Amalekikae gerede. Tina, n tima ne geya fari Ala xa yisuxuwuri ra n yi.»

¹⁰ Yosuwe naxa Amalekikae gere alo Munsa a yamarixi ki naxe. Munsa, Haruna, nun Xuru naxa te geya fari.

¹¹ Munsa to a bellexe itema, Isirayila senbe nu gboma, kono a to a belexe igoroma, Amalekikae senbe tan nu gboma.

¹² Munsa belexee to binya a ra, e naxa gemé nde tongo a dɔxɔma naxan fari. Haruna nun Xuru naxa lu Munsa səeti ma, a kɔola nun a yirefanyi ma, a belexe ratefe ra han soge dula temui.

¹³ Na kui Yosuwe naxa no Amaleki nun a xa soorie ra santidegema xepenxie ra.

¹⁴ Alatala naxa a masen Munsa be, «Yi taruxui sebə alako jama xa ratu a ma. I man xa a fala Yosuwe be, «N fama ne Amalekikae xa fe jonde yi dunipa ma.»»

¹⁵ Munsa naxa yire nde rafala serexebade ra, a naxa na yire xili sa, «Alatala nan xun nakeli fima n ma,»

¹⁶ barima a nu bara a xaxili ti Alatala xa mangeya ra. Munsa naxa a a fala, «Alatala Amalekikae gerema ne abadan.»

18

Yetiro sigafe Munsa yire

¹ Munsa bitanyi Yetiro, naxan findixi Madiyan serexedube ra, a naxa a me Alatala naxan nabaxi Munsa nun a xa jama Isirayila be, e raminife ra Misira boxi kui.

² Munsa nu bara a xa gine Sipora nun a xa di firinyi xee Yetiro xənyi.

³ Munsa xa di singe nu xili Gerisomi, barima na xili nu wama a falafe e gbe xui, «Xɔje nan n na yi boxi ma.»

⁴ Boore nu xili Eliyeseri, barima na xili nu wama a falafe e gbe xui, «N baba Marigi bara n mali, a bara n natanga Firawuna xa santidegema ma.»

⁵ Munsa bitanyi Yetiro naxa Munsa xa gine nun na xa die xanin Munsa yire gbengberenyi ma, a nu yonkinxi dənnaxe, Ala xa geya mabiri.

⁶ Yetiro nu bara xeeera xee Munsa xon a falafe ra, «N tan, i bitanyi Yetiro, n na fafe i xa gine nun a xa di firinyie ra.»

⁷ Munsa naxa mini a bitanyi ralande. A naxa a xinbi sin a ya ra, a man fa a sunbu. E to e boore xeebu, e naxa so Munsa xonyi.

⁸ Munsa naxa fee ya ba a bitanyi be, Alatala naxan birin naba Firawuna nun Misirakae ra Isirayila xa fe ra. A naxa Isirayila xa jaxankate birin fala a be, a nun Alatala e rakisixi ki naxe.

⁹ Yetiro naxa səewa Alatala xa hinne ra a naxan masenxi Isirayila bə, a e bafe ra Misirakae yi ra.

¹⁰ Yetiro naxa a fala, «Tantui na Alatala bə, naxan wo ba Misirakae nun Firawuna yi ra, naxan Isirayila jama raminixi e xa nox bun ma!»

¹¹ N bar a kolon Alatala senbə gbo dangi adamadie xa alae mooli birin na, barima a bara jama igoro naxan nu bara a yetə rafisa Isirayilakae bə.»

¹² Na temui Munsa bitanyi Yetiro naxa sərexe gan daaxi nun sərexe gbetee ba Alatala bə. Haruna nun Isirayila fori birin naxa na sərexe don Munsa bitanyi yire Alatala xa hərəmələngira kui.

¹³ Na kuye iba, Munsa naxa a magoro, a xa kiiti sa Isirayilakae tagi. Nama naxa lu a yire kelife gəsəsege han nunmare.

¹⁴ A bitanyi to a to Munsa naxan birin nabama jama bə, a naxa a fala a bə, «I na munse rabafe yi jama bə? Munfe ra kiiti wali birin dəxəxi i keren nan xun ma kelife gəsəsege han nunmare?»

¹⁵ Munsa naxa a bitanyi yaabi, «Nama faxi n yire Alatala xa kiiti nan fende.

¹⁶ Galanbui na lu mixie tagi e fama n yire n xa kiiti sa Alatala xa yaamarie nun a xa seriye ra.»

¹⁷ Munsa bitanyi naxa a fala a bə, «A mu lanma i xa a raba na ki.»

¹⁸ I nun i xa mixie, wo taganma ne. I keren mu nəma yi kote xaninde.

¹⁹ I xa i tuli mati n ma marasi ra. Ala xa i mali. I tan xa findi jama xui madangima ra Alatala bə.

²⁰ I lan ne i xa e xaran Alatala xa seriye nun a xa yaamarie ra. I xa Ala xa kira masen e bə, e birama naxan foxə ra.

²¹ Mixi kendee sugandi jama ya ma, nondi fale naxee gaaxuma Alatala ya ra, naxee riba xonxi. I xa nee findi yareratие ra jama xun ma xunlande ki ma. Nde xa lu mixi wulu keren xun ma, boore mixi kəmə xun ma, boore mixi tongo suuli xun ma, boore mixi fu xun ma.

²² Nee xa kiiti birin sa mixie tagi, fo kiiti nde naxee xərəxə. E xa na kiiti xərəxə masen i tan bə. Na ki, kote mu dəxəma i keren xun.

²³ Xa i Ala xui suxuma, na rabafe nəma findide səoneya ra wo birin bə, bənesa fa lu jama bə e xonyi.

²⁴ Munsa naxa a bitanyi xui suxu, a birin naxa rabaalo a falaxi ki naxe.

²⁵ Munsa naxa mixi kendee sugandi Isirayilakae ya ma, a fa e dəxə jama xun na xunlande ki ma, mixi wulu keren xun ma, mixi kəmə xun ma, mixi tongo suuli xun ma, nun mixi fu xun ma.

²⁶ E nu kiitisa wali raba temui birin, fo kiiti xərəxə e nee nan masenma Munsa bə.

²⁷ Na temui Munsa naxa a bitanyi bepin. Yetiro naxa gibilən a xa boxi ma.

19

Isirayila jama sofe Turusinina

¹ Kike saxan yati to dangi, kelife e mini Misira boxi ra temui naxe, Isirayilakae naxa so Turusinina gbengberenyi ma.

² E to keli Refidimi, e naxa so Turusinina gbengberenyi ma, e yonkin gəya ya tagi.

³ Munsa naxa te gəya fari sigafe Alatala yire. Alatala naxa a xili gəya fari, a a masen a bə, «I xa a fala Isirayilakae Yaxuba bənsəe bə,

⁴ «Wo bar a to, n fe naxan nabaxi Misirakae ra. Wo bar a kolon n faxi wo ra n yire ki naxe. A luxi alobwo bakixi xoni nan fari.

⁵ Xa wo n xui suxu n ma saate rakamalife ra, wo fama ne findide n ma jama sugandixi ra si birin ya ma. N gbe nan dunija birin na.

⁶ kono wo tan findima n ma si seniyenxi nan na, naxan sərexdəbə wali rabama. I xa na maseniyi ti Isirayilakae bə.»

⁷ Munsa naxa goro, a fori birin xili, a fa Alatala xa maseniyi birin dentegə e bə.

⁸ Nama birin naxa a fala, «Muxu Alatala xui birin suxuma ne.»

Munsa naxa jama xa yaabi dentegə Alatala bə.

⁹ Alatala naxa a masen Munsa bə, «N fama wəyənde i bə nuxui kui jama ya xori, alako e xa lanlanleya sa i ma temui birin.»

Munsa naxa jama xa maseniyi dentegə Alatala bə.

¹⁰ Alatala naxa a masen Munsa bə, «A fala jama bə, e xa e yetə raseniyen to nun tina. E xa e xa dugie fan xa.

¹¹ E xa redi tina bora ya ra, barima n fama ne gorode jama birin ya tote ra na loxəs Turusinina gəya fari.

¹² I xa naaninyi sa gəya rabilinyi birin ma, i fa a fala jama bə, «Mixi yo naxa te gəya fari, mixi yo naxa a makore a ra, barima naxan yo din a ra, na kanyi faxama ne.»

¹³ Wo naxa wo belexe din na kanyi ra, wo a magono gəme ra han a faxa. Xa na mu, wo xa a masəxə xalie ra. A findi daalise ra, a findi mixi ra, a lanma a xa faxa. Mixi mu lanma a xa te gəya fari, fo sara xui na mini mixi sugandixi ndee fa te.»

¹⁴ Munsa to goro gəya ma jama yire, a naxa marasəniyəni fe fala e bə, e xa e yetə nun e xa dugie raseniyen.

¹⁵ A naxa a fala jama bə, «Wo xa wo yetə yailan tina bora ya ra. Sade fe naxa lu wo tan nun wo xa gineə tagi.»

¹⁶ A xi saxan ləxəe, galanyi nun seyamakonyi naxa bira bəxi ma gəesəge, nuxui ifooroxi naxa to geya ma. Sara xui naxa mini senbe ra. Nama birin naxa gaaxu.

¹⁷ Munsa naxa jama mati geya lanbanyi Ala xui ramade.

¹⁸ Tuuri nu na Turusinina geya ma, barima Alatala nu bara goro te tagi. Na tuuri nu tema ne, ało fili na gan. Geya nu serenma senbe ra.

¹⁹ Sara xui nu sigama gbo ra. Na temui Munsa naxa wøyen, Ala naxa a yaabi.

²⁰ Alatala naxa goro Turusinina geya fari, a fa Munsa xili. Munsa to te naa,

²¹ Alatala naxa a masen a bə, «I xa goro, i xa a fala jama bə, e naxa wuruntun n tofe ra de, xa na mu a ra, a gbegbe faxama ne.»

²² Hali serexedube naxee e makorema n na, e xa e yetə raseniyen, alako n naxa fa e faxa.»

²³ Munsa naxa a fala Alatala bə, «Nama mu nəma tide Turusinina geya fari, barima i jan bara muxu yamari naaninyie xa sa geya rabilinyi ma, jama xa lu e xati ma.»

²⁴ Alatala naxa a masen a bə, «I xa goro sinden Haruna foxy ra. Na temui wo firin xa te. Serexedubee nun jama naxa te de, xa na mu a ra, e faxama ne.»

²⁵ Munsa naxa goro jama yire, a fa na masenyi ti e bə.

20

Ala xa seriye fu

¹ Na temui Alatala naxa yi masenyi ti:

² «N tan Alatala nan wo Marigi Ala ra, naxan wo ramini Misira konyiya kui.»

³ «Wo naxa ala gbetee batu bafe n tan naa.»

⁴ «Wo naxa kuye yo yailan naxan misaalixi se nde ra, naxan toma koore nun bəxi ma, xa na mu naxan luma ye nun bəxi bun ma.»

⁵ Wo naxa wo mafelen na se möölie bə, wo naxa e batu, barima n tan wo Marigi Alatala, n mu wama n firin nde xon. Naxee n xənma, n nee bənsəe ratonma ne han e tolontolonyie, xa na mu a ra e tolobitez xa die.

⁶ Kəno mixi naxee n xanuma, e bira n ma seriye foxy ra, n hinnəma e ra xanunteya kui abadan.»

⁷ «Wo naxa n xili yelefu, barima n tan Alatala mu dipema mixie ma, naxee na fe mööli rabama.»

⁸ «Wo xa ratu malabui ləxəe ma, wo xa a binya.

⁹ Wo nəma wali birin nabade xi senni bun ma,

¹⁰ kono na xi solofera nde findima malabui ləxəe ra wo Marigi Alatala xa binye bun ma. Wo naxa wali yo raba na ləxəe, wo tan, wo xa die, wo xa konyie, wo xa xurusee, nun wo xa xərəe.

¹¹ Alatala dunija nun se birin daa xi senni nan bun ma. A to ge na ra a naxa a malabu a xi solofera nde. Na nan a xəexi, Alatala naxa barake sa na malabui ləxəe ma, a findi ləxəe səniyənxi ra.»

¹² «Wo xa wo baba nun wo nga binya. Na kui wo xa simaya xon kuyama ne bəxi ma, wo Marigi Alatala naxan fima wo ma.»

¹³ «Wo naxa mixi faxa.»

¹⁴ «Wo naxa yene raba.»

¹⁵ «Wo naxa muŋe ti.»

¹⁶ «Wo naxa wo boore toɔŋŋe.»

¹⁷ «Wo naxa mila wo boore xa harige ma, ało a xa banxi, a xa gine, a xa konyie, a xa ninge, xa na mu a xa sofale.»

¹⁸ Nama to na galanyi, seyamakonyi, nun tuuri to geya fari, e fa sara xui me, e naxa seren gaaxui ra. E naxa makuya mənni ra,

¹⁹ e fa a fala Munsa bə, «I tan xa wøyen muxu ra, Alatala xui won faxama ne.»

²⁰ Munsa naxa a fala jama bə, «Hali wo mu gaaxu. Ala na wo matofe, alako wo xa gaaxu a ya ra, wo xa yunubi lu na.»

²¹ Nama naxa lu yire makuye, kono Munsa tan naxa siga na nuxui ifooroxi yire Alatala nu na dənnaxə.

²² Alatala naxa a masen Munsa bə, «I xa yi masenyi ti Isirayilakae bə, «Wo bara a to, n bara wøyen wo ra kelife koore ma.»

²³ Wo naxa kuye yo yailan gbeti nun xəema ra naxan luma n səeti ma.

²⁴ Wo xa serexebade yailan n be bende ra. Wo xa xurusee ba serexəe gan daaxi nun xanunteya serexəe ra. Wo na n xili binya, n barake sama ne wo ma.

²⁵ Xa wo sa serexebade tima n be gəme ra, wo naxa a ti gəme masolixie ra, barima na a niyama ne a xa findi se səniyentare ra.

²⁶ Wo naxa n ma serexebade ite, xa na mu a ra serexedube xa donma kuye bunyi məbabama ne.»

21

Konyiya seriye

a nun faxe nun maxçne ləxəe

¹ I xa yi yaamarie masen Isirayilakae bə.

² Xa wo konyi sara naxan findi Isirayilaka ra, a xa wali wo be jie senni, kono a solofera nde wo xa a bəjlin barima a xunsare bara jən.

³ Xa a sa li wo nu bara na konyi nun a xa gine sara, wo xa e firin birin beñin je soloferere nde.

⁴ Xa konyi kanyi nan gine so a xa konyi yi ra, a fa di bari, na gine nun a xa die luma konyi kanyi yi ra. Xeme gbansan nan beñinma.

⁵ Xa na konyi fa a fala, «N marigi, n ma gine, nun n ma die rafan n ma, n mu wama xoreyaafe,»

⁶ a marigi xa a dentegē Ala be. Na temui a xa a tuli tunba sōxōme ra naade wuri ma. Na nan a masenma na konyi bara lu a marigi xa yaamari bun ma a xa dunjneigiri birin kui.

⁷ Xeme na a xa di gine mati konyi ra, gine xoreya ki mu luma alō xeme xoreya ki.

⁸ Xa na gine mu rafan a marigi ma, naxan nu wama a findife a xa gine ra, a lanma a xa lu a xun xa sara. A mu daxa a xa a mati mixi gbete ma, barima a bara mée a ra.

⁹ Xa a wama a fife a xa di ma gine ra, a lanma a xa a susu alō a xa di gine yati.

¹⁰ Xa a sa gine gbete tongo, a naxa sese ba a xa gine singe xa donse, a xa sosee, nun a xa sole ra.

¹¹ Xa a mu na fe saxanyie rakamali a be, gine nōma kelide a xon ma, a mu sese fi.

¹² Naxan na mixi bōnbō han a naxa faxa, na kanyi lan a fan xa faxa.

¹³ Kono xa a mu a faxafe panigexi, Ala nan tun a ragirixi, a xa a xun taxu yire nde n dennaxe masenma wo be.

¹⁴ Kono xa a nu a faxafe panigexi ne koota nde ra, na kanyi mu nōma a xun taxude n ma serexbade ra. Wo xa a faxa.

¹⁵ Naxan na a nga, xa na mu a baba bōnbō, na lan ne a xa faxa.

¹⁶ Naxan na adamadi susu, a xa a mati, na kanyi xa faxa hali a mu gexi na adamadi matide.

¹⁷ Naxan na a nga, xa na mu a baba danka, na kanyi lan ne a xa faxa.

¹⁸ Naxan na mixi maxōn gere kui, na kanyi mu suxuma xa mixi maxōnxi mu faxaxi,

¹⁹ xa a nōma kelide a xa sade ma, a pere a xa yisuxuwuri ra. Kono maxōn ti tan lanma a xa kōbiri ba na mixi maxōnxi be han a gema yalande temui naxe.

²⁰ Naxan na a xa konyi faxa bōnbō wuri ra, a lanma ne na kanyi xa naxankata.

²¹ Kono xa na konyi sa yalan beenu xi firin, a mu lanma konyi kanyi xa naxankata, barima na konyi findixi a gbe nan na.

²² Mixi naxee bōnbōma furi gine nde ra, e xa gere kui, na fa a niya gine xa di bari a waxati mu a lixi, kono a mu fe kana a ma, na geresoe xa kōbiri nde ba gine be. Gine

xa mori nun kiitisa xa nate tongo kōbiri xasabi naxan bama.

²³ Kono xa a sa findi gbaloe ra, nii jōxōe na nii nan na,

²⁴ ya jōxōe na ya nan na, jinyi jōxōe na jinyi nan na, belexe jōxōe na belexe nan na, sanyi jōxōe na sanyi nan na,

²⁵ ganyi jōxōe na ganyi nan na, xabe jōxōe na xabe nan na, maxōn jōxōe na maxōn nan na.

²⁶ Naxan na a xa konyi bōnbō han a ya naxa kana, a lanma a xa a xa konyi xoreya a xa ya kane jōxōe ra.

²⁷ Naxan na a xa konyi jinyi gira, na kanyi lanma a xa a xa konyi xoreya a xa jinyi gira jōxōe ra.

²⁸ Tuura naxan na mixi faxa, a lanma na tuura xa magōnō han a faxa. A sube naxa don. Tuura kanyi mu naxankata yo sotoma na kui.

²⁹ Kono xa na tuura darixi na mōoli raba ra, a kanyi a kolon kono a mu a xirima a fanyi ra, na kanyi yo, a xa tuura yo, e birin xa magōnō han e xa faxa.

³⁰ Kiitisa nōma nate tongode na tuura kanyi xun sarama naxan na.

³¹ Na seriye kerem nan nwalima hali tuura sa dimedi nan faxa.

³² Xa a sa li tuura fa mixi gbete xa konyi nde faxa, gbeti kole tongo saxan nan firma na konyi marigi ma. Na tuura xa magōnō han a faxa.

³³ Naxan na yili ge, a lu i mu a de rakotoma, xa a sa li ninge xa na mu a ra sofale nde sa sin na yili kui,

³⁴ a lanma na kanyi xa na xuruse sare fi, xuruse faxaxi xa lu a be.

³⁵ Naxan ma tuura na sa a boore gbe faxa, na tuura baloxi xa mati, na sare nun na tuura faxaxi xa itaxun e boore tagi.

³⁶ Kono xa a sa a li, na tuura darixi na mōoli raba ra, a kanyi a kolon kono a mu a xirima a fanyi ra, a lanma tuura baloxi kanyi xa a gbe fi tuura faxaxi kanyi ma, tuura faxaxi xa lu a tan be.

³⁷ Naxan na tuura xa na mu a ra yexes munja, a sa a mati, xa na mu a ra, a faxa, a lanma na kanyi xa tuura suuli ragbilen na tuura kerem jōxōe ra, xa na mu, yexes naani na yexes kerem jōxōe ra.

22

Mupa se jōxōe

nun yaamari gbete

¹ Xa wo mixi susu a muje tife koe ra, a fa faxa wo yi bōnbōe ra, faxe kote mu dōxōma wo xun ma.

² Kono xa wo na mōoli raba yanyi ra, faxe kote dōxōma ne wo xun ma. Mupeti lanma a xa se mupaxie sare ragbilen, kono

xa a mu nōma na ra, a gundi xa mati konyi
ra alako muŋe se sare xa fi.

³ Xa a sa li, na se muŋaxi na a yi alo
ninge, sofale, yexxē, xa na mu a ra, a piŋe
ra, a e pōndon firin nan fima a lōxōe ra.

⁴ Naxan na a xa xurusee bēnin, a sa a
boore xa xē kana, na kanyi lanma a xa a
sare fi a xa xē bogi fanyi nan na.

⁵ Naxan na te sa pooge ganfe ra, kōno
te fa mixi nde xa sansi malanxi gan, xa na
mu a xa xē, na kanyi lanma a xa na se birin
sare fi.

⁶ Xa mixi harige nde taxu a dōxoboore
ra, kōno mixi fa na muŋa, na muŋeti xa
na se sare firin nagbilen a lōxōe ra.

⁷ Kōno xa na muŋeti mu to, se taxuxi
naxan na, na xa a kali Ala xili ra kiitisaam
yire, alako e xa a kolon a tan xa mu na
harige tongoxi.

⁸ Xa se nde sa lu mixi yi ra alo ninge,
sofale, yexxē, dugi, xa na mu a ra se gbete,
kōno mixi gbete fa a fala a tan nan gbe na
a ra, e lanma e xa siga kiitisae yire. Kiiti
kanama naxan na, a xa na se sare dōxo
firin nagbilen a boore ma.

⁹ Xa mixi nde xuruse taxu a boore ra, alo
sofale, ninge, xa na mu yexxē, na xuruse fa
faxa, xa na mu a salonse nde fa gira, xa na
mu mixi fa a muŋa,

¹⁰ A boore xa a kali Alatala ra a mu a yi.
Se kanyi xa la na ra, a xa diŋe na se lōxē
ma.

¹¹ Kōno xa na xuruse muŋaxi na a xōnyi
ne, a lōxōe fima ne.

¹² Xa wulai sube nde nan fa a faxa, a
taxu naxan na, na xa a binbi masen xuruse
kanyi bē seedeñoxoya ra. Na temui, a mu
na lōxōe fima.

¹³ Xa mixi xuruse yefu a boore ma,
xuruse fa a yete maxōno, xa na mu a ra
a faxa xuruse kanyi xanbi, a yefuma xa a
lōxōe fi.

¹⁴ Kōno xa fe nde na xuruse sotø a kanyi
ya xōri, a yefuma mu a lōxōe fima. Xa a
sa li, a herixi nan a ra, heri masundi nan
findima a lōxōe ra.

¹⁵ Naxan na gine dimedi futi kana naxan
xa kote mu dōxoxi sinden, a lanma a xa a
xa kote dōxō alako a xa findi a xa gine ra.

¹⁶ Xa na gine baba mu tin a fide a ma,
na futikane kōbiri nan fima naxan lanma
gine dimedi xa kote ma.

¹⁷ Mandurula gine lanma ne a xa faxa.

¹⁸ Naxan yo yēne raba xuruse ra, a
lanma a xa faxa.

¹⁹ Naxan yo na serexē ba ala gbete be,
bafe Alatala ra, na kanyi lan ne a xa faxa.

²⁰ Wo naxa xōne tooro naxan fatan si
gbete ra a sabati wo xōnyi, barima wo fan
nu na xōneya ne Misira bōxi ma.

²¹ Wo naxa fu kaajne gine nun kiridi ma.

²² Wo na fu nee ma, n e wa xui mema ne.

²³ N ma xōne tema ne wo xili ma, n wo
faxa santidegema ra. Wo xa ginee findima
ne kaajne ginee ra, wo xa die fan findima
ne kiridie ra.

²⁴ Xa wo sa kōbiri doni tooromixi nde be
n ma jama ya ma, wo naxa geeni yo fen a
xun na alō doniti jaaxi ndee.

²⁵ Wo na wo boore xa dugi dōxō seeke
ra, wo xa a ragbilen a ma beenun soge xa
dula,

²⁶ barima na kerem peti nan a yi ra, a
na nan felenma a ma. A na n xili, n a xui
suxuma ne, barima kinikininte nan n na.

²⁷ Wo naxa n tan Ala bexu. Wo naxa wo
xa jama mange danka.

²⁸ Wo naxa dugundi n kide wo xa xē
bogie ra. Wo xa wo xa di singe birin fi n
ma.

²⁹ Wo xa wo xa xurusee xa di singee fi n
ma. Wo xa e lu e nga foxy ra xi solofera. A
xi solomasaxan nde, wo fa e fi n ma.

³⁰ Wo xa findi n ma jama seniyēnxi ra.
Wo naxa wulai sube don, sube gbete naxan
faxaxi. Wo xa na mōoli fi baree ma.

23

Tinxinyi seriye

nun Isirayila xa salie

¹ Wo naxa mixi tōjnegē, wo naxa wule
seedē ba mixi jaaxi be.

² Wo naxa bira jama waxonfe jaaxi foxy
ra, wo naxa wule seedē ba jama xa fe ra.
Na mōoli tinxinyi kanama ne.

³ Wo naxa mixi rafisa a boore be kiiti kui,
hali a findi misikiine ra.

⁴ Wo na wo yaxui xa ninge lōxē to, xa na
mu a xa sofale, wo xa a xanin a xōn ma.

⁵ Wo na wo yaxui xa sofale to, a biraxi
kote xungbe bun ma, wo naxa a lu naa. Wo
xa a mali.

⁶ Wo naxa seriye matandi tooromixi
makiitima temui naxē.

⁷ Wo naxa mixi tōjnegē. Wo naxa a
niya mixi tōjnegexi xa faxa, barima n mu
diŋemē na mixi mōoli ma.

⁸ Wo naxa xōne tooro naxan fatan si
gbete ra. Wo tan yati bara na toore mōoli
kolon wo nu na Misira bōxi ma temui naxē.

⁹ Wo naxa xōne tooro naxan fatan si
gbete ra. Wo tan yati bara na toore mōoli
kolon wo nu na Misira bōxi ma temui naxē.

¹⁰ Wo xa sansi si, wo xa a xaba je senni
bun ma,

¹¹ kōno a je solofera nde, wo xa bōxi lu
na, a xa a malabu. Na temui sansi naxan
fama bulade a yete ma, na nōma findide
Isirayila tooromixie xa baloe ra. Burunyi
subee fan xa balo na dōnxōe ra. Wo xa na
raba wo xa weni nun wo xa oliwi bilie fan
na.

¹² Wo xa wali birin naba xi senni bun ma, kono a xi solofera nde wo naxa wali yo raba alako wo xa ninge, wo xa sofale, wo xa konyi, nun si gbete mixi naxee na wo xonyi, e birin xa e malabu.

¹³ Wo xa wo joxo sa n ma yaamari birin xon ma. Wo naxa ala gbete batu, e xili nan naxa mini wo de i.

¹⁴ Ne yo je wo xa sali saxan naba n ma binye bun ma.

¹⁵ Wo xa Taami Lebinitare Sali raba yi ki. Xi solofera naxee sugandixi Abibi kike kui, wo xa taami lebinitare gbansan don, alo n wo yamarixi ki naxe. Wo xa a raba na temui ne barima wo mini Misira boxi kui na kike nan na. Wo naxa n kuma na salie kui.

¹⁶ Xe Xabe Sali, wo xa a raba wo xa sansi bogi singee ra. Sansi Bogi Ba Sali, wo xa a raba ne rajonyi, wo na sansi bogi se raso temui naxe.

¹⁷ Xeme birin xa na sali saxan naba e Marigi Alatala xa binye bun ma je birin kui.

¹⁸ Wo na xuruse ba serexxe ra n be temui naxe, wo naxa taami lebini daaxi ba serexxe ra a setti ma de. Wo naxa n ma sali serexxe sube ture ragata han geesegé.

¹⁹ Wo xa sansi bogi fisamente ba wo xa sansi bogi singee ya ma n tan wo Marigi Alatala be, wo e xanin n ma horomolingira kui. Wo naxa si nin a nga xipe ye ra.

²⁰ N maleke tima ne wo ya ra, naxan wo makantama kira ra sigafe ra boxi ma n dennaxe yailanxi wo be.

²¹ Wo xa wo tuli mati a ra, wo xa a xui suxu. Wo naxa a matandi. A mu dijema wo xa matandi ma, barima n xili na a xun ma.

²² Kono xa wo wo tuli mati a ra, xa wo a xui birin suxu, n findima ne wo yaxuie yaxui ra, wo gerefæ gerema ra.

²³ N ma maleke wo matima Amorikae, Xitikae, Perisikae, Kanaankae, Hiwikae, nun Yebusukae xonyi. N fama ne e birin sontde.

²⁴ Wo naxa suyidi e xa alae be, wo naxa e batu, wo naxa bira e foxo ra. Wo xa e xa kuyee kana, wo xa e xa gëme masolixie magira.

²⁵ Wo xa wo Marigi Alatala batu. A barake sama ne wo xa taami nun wo xa ye ma. A wo xa fure yalanma ne.

²⁶ Gine furi mu kanama wo xa boxi ma, gine di baritare fan mu toma wo ya ma. N simaya kamalixi firma ne wo ma.

²⁷ N sie ragaaxuma ne wo ya ra n senbe ra. N e ifuma ne alako e xa e gi wo ya ra.

²⁸ N jurie rasambama ne wo ya ra naxan Hiwikae, Kanaankae, nun Xitikae kerima.

²⁹ Kono n mu na rabama ne kerem kui, alako boxi naxa fa kana, wulai subee naxa fa wuya wo xili ma.

³⁰ N nee kerima a xuri xuri nan na wo ya ra, han wo wuya, wo fa noe soto boxi birin ma.

³¹ N wo xa naaninyi igboma ne keli Xulunyumi Baa ma han Baa Xungbe, kelife Turusinina gbengberenyi ma han a sa doxo Efrirati xure xungbe ra. N mennikae sama ne wo sago, alako wo xa e keri.

³² Wo naxa saate yo tongo mennikae nun e xa alae be.

³³ Wo naxa lu e xa sabati wo xa boxi ma, xa na mu a ra e a niyama ne wo xa gibile n foxo ra. E xa alae findima gantanyi nan na wo be.

24

Ala nun Isirayilakae xa saate

¹ Alatala naxa a masen Munsa be, «Te n yire be geya fari, i tan, Haruna, Nadabo, Abihu, nun Isirayila forie mixi tongo solofera. Wo xa suyidi yire naxan makuya n na.

² Munsa, i gbansan xa makore n na, booree xa lu yire makuye. Nama fan naxa te i tan Munsa foxo ra.»

³ Munsa naxa Alatala xa masenyi nun a xa yaamari birin nadangi nama ma. Nama birin naxa a yaabi xui kerem na, «Muxu Alatala xui birin suxuma ne.»

⁴ Munsa naxa Alatala xa masenyi birin sebe. Na kuye iba, Munsa naxa serexebade ti geya bunyi, a naxa gëme tendenyi fu nun firin ti mennyi, naxee Isirayila bonsoe fu nun firinyi misaalixi.

⁵ A naxa Isirayila fonike ndee xee e xa serexxe gan daaixe ba. E man xa tuurae ba Ala be xanunteya serexxe ra.

⁶ Munsa naxa na wuli tagi sa feje die kui, a naxa na dönxoe kasan serexebade ma.

⁷ A naxa saate kitaabui tongo, a a xaran nama birin be. E naxa a yaabi, «Muxu Alatala xui birin suxuma ne. Muxu a ratinemema ne.»

⁸ Munsa naxa na wuli tongo, a a kasan nama ma. A naxa a masen, «Saate wuli nan ya. Alatala yi saate nan tongoxi wo be a xa masenyi fari.»

⁹ Munsa naxa te, a tan nun Haruna, Nadabo, Abihu, nun Isirayila forie, mixi tongo solofera.

¹⁰ E naxa Isirayila Marigi Ala to. A nu tixi gëme noroxi fari.

¹¹ Na Isirayila kuntigie naxa Ala to, kono a mu e paxankata na ma. E birin naxa e dege, e naxa e min.

¹² Alatala naxa a masen Munsa be, «Te geya fari n yire, i xa fa lu be sinden. N xa gëme walaxee so i yi ra, n nan n ma seriye

nun n ma yaamarie sebexi naxee ma. I xa Isirayilakae xaran nee ra.»

¹³ Munsa nun a malima Yosuwe naxa te Ala xa geya ma.

¹⁴ Munsa naxa a fala forie be, «Wo xa muxu meme be. Muxu fafe. Haruna nun Xuru xa lu wo fe ma be. Xa fe nde bira a i wo tagi, wo xa a masen e be.»

¹⁵ Munsa to te geya fari, nuxui naxa dusu a xun na.

¹⁶ Alatala xa nore naxa lu Turusinina geya xun na. Nuxui naxa geya makoto xi senni. A xi soloferie nde, Alatala naxa Munsa xili na nuxui kui.

¹⁷ Alatala xa nore nu luxi ne Isirayilakae be, alo te xungbe geya fari.

¹⁸ Munsa to nu tema, a naxa so na nuxui kui, a naxa lu geya fari xi tongo naani koe nun yanyi.

25

Hörömlingira serexebade,

a teebili, nun a lanpui

¹ Alatala naxa a masen Munsa be,

² «A fala Isirayilakae be, foniserelae xa yi see mooli ba hadiya ra:

³ xëema, gbeti, wure gbeeli,

⁴ gesé gère daaxi, gesé bulu daaxi, gesé gbeeli, suwa dugi, dugi naxan soxoxi si xabe ra,

⁵ yexxé kontonyi kiri naxee soxi a gbeeli ra, peremui kirie, kasiya wuri,

⁶ ture naxan sama lanpui kui, labunde naxan sama ture seniyenxi nun surayi xun ma,

⁷ a nun gemé tofanyi naxee findi serexedube xa donma kuye nun donma kanke raxunma se ra.

⁸ Isirayilakae xa hörömlingira ti n be, alako n xa sabati e ya ma.

⁹ Wo xa na lingira nun a xa yirabase birin yailan alo n na masenma i be ki naxe.»

¹⁰ «E xa saate kankira yailan kasiya wuri ra. Na kankira xa kuya nongon firin nun a tagi, a xa igbo nongon keren nun a tagi, a xa ite nongon keren nun a tagi.

¹¹ I xa a kui nun a fari maso xëema ra. A de kiri fan xa yailan xëema ra.

¹² I xa a suxude digilinxna rafala xëema ra a tunxun naanie ma, firin na seeti, firin na boore seeti ma.»

¹³ «I xa kasiya wuri kuye firin masoli, e maso xëema ra.

¹⁴ I xa e raso kankira súxude digilinxie kui, na kankira xaninma e tan nan ma.

¹⁵ E naxa ramini na abadan.»

¹⁶ «N na saate tonxuma so i yi ra, i xa a sa na kankira kui.

¹⁷ I xa a derakote yailan xëema fanyi ra, naxan findima xunsare yire ra. A xa kuya

nongon firin nun a tagi, a xa igbo nongon keren nun a tagi.

¹⁸ Maleké sawure firin xa yailan xëema xabuxi ra kankira derakote fari.

¹⁹ Maleké sawure nun kankira derakote xa findi keren na.

²⁰ Na maleké sawure firinyie xa ti e boore ya i, e gabutenyie italaxi, e xun sinxi xunsare yire.»

²¹ «I xa na kankira derakote sa a ma, naxan findixi xunsare yire ra. N na saate tonxuma so i yi ra, i xa a sa na kankira kui.

²² N nan n yete masenma i be menni ne, na saate kankira derakote fari, maleké sawure firinyie tagi. N yaamari birin soma i yi ra menni ne katarabi Isirayilakae ma.»

²³ «I xa teebili nde yailan kasiya wuri ra, naxan kuya nongon firin, a igbo nongon keren, a ite nongon keren nun a tagi.

²⁴ I xa xëema fanyi maso a ma, a nun a de kiri ma.

²⁵ Xebenyi nde xa sa na de kiri bun ma naxan igbo susui keren a nun a tagi. Xëema xa sa na fan de kiri ma.

²⁶ I xa a súxude digilinxna rafala xëema ra a tunxun naanie ma, naxee ilanma a sanyie ra

²⁷ na xebenyi bun ma. Wuri kuyee xa so nee kui teebili xaninfe ra.

²⁸ Na wuri kuyee xa masoli kasiya wuri ra, xëema xa maso e ma. Nee nan findima teebili tongose ra.

²⁹ Piletie, tònbilie, pootie, nun paani naxee sama na teebili ma, naxee rawalima serexyeerama daaxi xa fe ra, nee birin xa yailan xëema fanyi nan na.

³⁰ Taami fan xa sa na teebili ma temui birin, naxan findixi serexye ra n be.»

³¹ «I xa lanpui doxose nde yailan xëema fanyi xabuxi ra. A sanyi, a bili, a salonyie, nun lanpui doxode naxee maniya sansi fugue ra, na birin xa findi keren na.

³² Salon senni xa mini lanpui doxose bili ma, saxan seeti keren, saxan boore seeti.

³³ Tònbili saxan xa lu na salon senni birin xun ma. E xa maniya sansi bogi ra naxan doxoxi a burexee nun a fugue tagi.

³⁴ Tònbili naani gbete xa lu lanpui bili ma. E fan xa maniya sansi bogi ra naxan doxoxi a burexee nun a fugue tagi.

³⁵ Na salon firin firin doxo saxanyie bun ma naxee kelixa a bili ma, a sama ne menni fan ma.

³⁶ Na tonbilie nun lanpui salonyie xa findi keren na, e xa yailan xëema fanyi xabuxi ra.»

³⁷ «I xa lanpui soloferie yailan, i xa e doxo e doxodee ma alako e dexe xa yare iyalan.

³⁸ I xa wuki xabase nun xube sase yailan xëema fanyi ra.

³⁹ Xeema naxan nawalima lanpui dōxōse nun lanpui yirabase yailanfe ra, na xa findi xeema kilo tongo saxan nun naani nan na.

⁴⁰ I xa na birin naba alō n a masenxi i be ki naxege gefa fari.»

26

Horamolingira tife

¹ «I xa Ala xa horamolingira yailan suwa dugi fu ra, naxee raxunmaxi gesē moɔli saxan na, gesē geregē daaxi, gesē bulu daaxi, nun gesē gbeeli. Na gesē xa malekēe sawure ramini dugie ma. A xa tofan ki fanyi.

² Dugi birin xa kuya nongon moɔjen nun solomasaxan, a xa igbo nongon naani. E kuye nun e igboya xa lan.

³ Dugi suuli xa dege e boore ra, dugi suuli gbete fan xa dege e boore ra. Na kui na dugi fu barra findi dugi firin na.

⁴ I xa gesē geregē daaxi dege na dugi singe de kiri ma, a nun na dugi firin nde de kiri ma.

⁵ I xa gesē tongo suuli dege na firinyi de kiri ma alako e birin xa lan e boore ma.

⁶ Na dangi xanbi i xa suxuse tongo suuli yailan xeema ra, i fa na dugi firinyie ralan e boore ra na suxusee ra. Na nan a niyama horamolingira xa findi dugi keren na.»

⁷ «I xa dugi fu nun keren soxō si xabe ra, naxee Ala xa horamolingira makotoma.

⁸ Dugi keren xa kuya nongon tongo saxan, a xa igbo nongon naani. Na dugi fu nun kerenyi birin xa lan.

⁹ I xa dugi suuli dege e boore ra, e xa findi dugi keren na. Na dugi senni naxee luxi, i xa e fan dege e boore ra. Na dugi senni nde singanma banxi yatagi nan xun ma.

¹⁰ I xa gesē tongo suuli dege na dugi singe ra, a nun na dugi firin nde ra.

¹¹ Na dangi xanbi i xa suxuse tongo suuli yailan wure gbeeli ra, i fa na dugi firinyie ralan e boore ra na suxusee ra. Na nan a niyama na birin xa findi dugi keren na naxan Ala xa horamolingira makotoma.

¹² Na dugi xa mayigboe kejna ma dōnxōe tagi singanma horamolingira nan xanbi ra.

¹³ Na dugi xa kuye kejna na ki naxe, nongon keren na luma na seeti firinyie ma, alako horamolingira xa makoto.»

¹⁴ «Na dangi xanbi i xa makotose gbete yailan yexes kontonyi kiri ra, naxan soxi a gbeeli ra. I man xa makotose gbete yailan peremui kiri ra.»

¹⁵ «I xa kasiya wuri xaba xebenyie ra horamolingira tima naxee ma.

¹⁶ Kankan xa kuya nongon fu, a xa igbo nongon keren nun a tagi.

¹⁷ Suxuse firin xa lu horamolingira xebenyi birin ma e kafuma e boore ma naxee ra.

¹⁸ Xebenyi moɔjen nan tima horamolingira yirefanyi ma.

¹⁹ Sanbuniyi gbeti daaxi tongo naani nan sama na xebenyi moɔjen bun ma, xebenyi keren, sanbuniyi firin. E xa lu xebenyi suxusee fe ma.

²⁰ Xebenyi moɔjen nan tima horamolingira koɔla fan ma,

²¹ a nun e sanbuniyi gbeti daaxi tongo naani, xebenyi keren, sanbuniyi firin.

²² Xebenyi senni nan tima horamolingira xanbi ra sogegerode mabiri.

²³ I xa xebenyi firin yailan tuxue be horamolingira xanbi ra,

²⁴ naxee fuge nun lanbanyi lanma e boore ma, e xiri fuge ra se digilinxi ra. Na tuxui firinyi xa yailan na ki.

²⁵ Na birin lanma xebenyi solomasaxan nan ma, a nun e sanbuniyi gbeti daaxi fu nun senni, xebenyi keren, sanbuniyi firin.»

²⁶ «I xa wuri suuli yailan kasiya wuri ra, horamolingira xebenyie tima naxee ma. Suuli rawali seeti keren ma,

²⁷ suuli rawali boore seeti ma, suuli rawalima horamolingira xanbi ra sogegerode mabiri.

²⁸ Wuri naxan luma a tagi, na dangima xebenyie nan xun ma, a keli seeti singe a sa dōxō boore ra.

²⁹ Na xebenyie, nun na wurie, nun se digilinxiye wuri soma naxee kui, i xa xeema maso na birin ma.

³⁰ I xa na horamolingira ti alō n i yamarixi ki naxege gefa fari.»

³¹ «I xa suwa dugi yailan gesē gbeeli nun gesē bulu daaxi ra. Maleke sawuree xa dege na ma, a xa tofan ki fanyi.

³² I xa a gbaku kasiya wuri naani ra xeema masoxi naxee ma, e tixi gbeti sanbuniye ma. Suxuse naxee dugi xirima wurie ma, xeema xa maso nee fan ma.

³³ I na ge dugi gbakude na suxusee ra, i xa saate kankira dōxō a xanbi ra. Na ki, na dugi luma na yire firin tagi ra, naxan xili yire seniyenxi a nun naxan xili yire seniyenxi fisamante.

³⁴ I xa saate kankira de rakoto a derakote ra yire seniyenxi fisamante kui. Na derakote se findixi xunsare yire nan na.

³⁵ I xa teebili tan dōxō horamolingira koɔla ma, lanpui dōxōse xa lu a ya ra yirefanyi ma.»

³⁶ «I xa suwa dugi gbete yailan gesē geregē daaxi, gesē bulu daaxi, nun gesē gbeeli ra horamolingira sode. I xa a masoxi a fanyi ra, a xa tofan.

³⁷ I xa a gbaku wuri suuli ma naxee yailanxi kasiya wuri ra, xeema masoxi naxee ma, e tixi gbeti sanbuniye ma.

Suxuse naxee dugi xirima wurie ma, nee yailanxi wure gbeeli ra.»

27

Serexebade, horomolingira tete

nun horomolingira lanpui ture

¹ «I xa serexebade yailan kasiya wuri ra, naxan kuya nōngon suuli, a igbo nōngon suuli, a ite nōngon saxan.

² I xa feri naani yailan a tuxui birin ma, naxee findixi se kerēn na serexebade ra. I xa wure gbeeli maso na birin ma.

³ I xa a yirabase birin yailan wure gbeeli ra, alo xube sasee, pelie, pootie, sube soxosee, nun tundee te sama naxee kui.

⁴ I xa se nde yailan wure gbeeli ra naxan sama te xun ma, sube sama naxan fari. I xa susxue digilinxie wure gbeeli daaxi sa a tuxui ma,

⁵ alako a xa gbaku serexebade kui a tagi.

⁶ I xa wuri kuyee yailan kasiya wuri ra wure gbeeli masoxi e ma.

⁷ E rasoma susxuse digilinxii naanie nan kui serexebade seti firinyie ma a xaninfra.

⁸ I xa na serexebade yailan xebenyie nan na. Sese naxa lu a kui. I xa a yailan alo n i yamarixi ki naxē geysa fari.»

⁹ «I xa horomolingira tete yailan yi ki ne: Tete xa kuya nōngon keme yirefanyi mabiri ra. I xa gere suwa dugi gbaku na

¹⁰ wuri mōxōnen ma, naxee tixi sanbunyi wure gbeeli daaxie ma. Na dugi susxusee xa yailan gbeti ra.

¹¹ Tete xa kuya nōngon keme koola fan mabiri ra. I xa gere dugi gbaku na wuri mōxōnen ma, naxee tixi sanbunyi wure gbeeli daaxie ma. Na dugi susxusee xa yailan gbeti ra.

¹² Tete xa igbo nōngon tongo suuli sogegeorde mabiri ra. I xa gere dugi gbaku na wuri fu ma, naxee tixi sanbunyi wure gbeeli daaxie ma.

¹³ Tete xa igbo nōngon tongo suuli sogene fan mabiri ra.

¹⁴ Gere dugi xa gbaku seti ma wuri saxan ma, naxee tixi sanbunyi ma. Na xa kuya nōngon fu nun suuli.

¹⁵ Gere dugi gbete xa gbaku boore seti ma wuri saxan ma, naxee tixi sanbunyi ma. Na fan xa kuya nōngon fu nun suuli.

¹⁶ Tete sode de xa yailan suwa dugi ra naxan masoxoxi gesé gere daaxi nun gesé bulu daaxi nun gesé gbeeli ra. Na dugi xa nōngon xa mōxōnen soto. Na xa gbaku wuri naani ma, naxee tixi sanbunyi ma.

¹⁷ Wuri naxee tixi tete ma, e tixi e sanbunyi wure gbeeli daaxie ma. Dugi susxusee fan na e ma naxee yailanxi gbeti ra.

¹⁸ Na horomolingira tete kuyeya lanma nōngon keme nan ma, a igboya nōngon tongo suuli. Suwa dugi naxee gbakuxi na, e ite nōngon suuli. Tete wuri sanbunye,

¹⁹ horomolingira yirabase birin, nun tete luuti xirima se naxee ma, na birin yailanma wure gbeeli nan na.»

²⁰ «I xa Isirayilakae yaamari, e xa fa oliwi ture fanyi ra i xon ma, alako horomolingira lanpuie xa dexe temui birin.

²¹ Haruna nun a xa die xa na lanpuie radexē, naxee na horomolingira kui, n i lima dēnnaxe, yire seniyenxi fisamante ya ra, dugi gbakuxi dēnnaxe saate kankira ya ra. Na lanpuie xa yanba Alatala ya xori kelife koe han geesegē. Seriyē nan na ki Isirayila bonsœ birin be naxan mu kanama abadan.»

28

Serexedubee sosee

¹ «I xa i taara Haruna tongo Isirayilakae ya ma, a nun a xa die Nadabo, Abihu, Eleyasari, nun Itamari, e xa serexedubē wali raba n be.

² I xa sose seniyenxie degē i taara Haruna be, naxee a xa kuntigya nun a binye masenma.

³ I xa na wali so mixie yi ra n naxee kixi xaxili fanyi ra, naxan a niyama e xa fata. E xa Haruna xa serexedubē sosee degē, alako a xa ti n ma serexedubē wali ra.

⁴ Sosee nan yi ki e naxee degēma: donma kanke raxunmase, donma kuye, tanki raxunmase, donma kuye bun magoroe masoxoxi, xunmase naxan dōxōma e xunyi ma, nun beleti. E xa na sose seniyenxie yailan i taara Haruna nun a xa die be, alako e xa serexedubē wali raba n be.»

⁵ «Donma degēmae xa gesé gere daaxi, gesé bulu daaxi, gesé gbeeli, gesé xēema daaxi, nun suwa dugi malan.

⁶ E xa donma kuye degē gesé gere daaxi, gesé bulu daaxi, gesé gbeeli, gesé xēema daaxi, nun suwa dugi ra. A xa findi wali tofanyi ra.

⁷ E xa tanki raxunmase firin yailan, e xa e degē donma kuye ma.

⁸ Beleti fan xa yailan gesé gere daaxi, gesé bulu daaxi, gesé gbeeli, gesé xēema daaxi, nun suwa dugi ra alo donma kuye.

⁹ I xa onixi gemé firin tongo, i fa Yaxuba xa die xilie masoli e ma

¹⁰ e bari ki ma. Xili senni masoli gemé kerēn ma, xili senni masoli gemé boore fan ma.

¹¹ Na gemé masolixi firinyie findima wali tofanyi ra, alo sebeli masolima xurundē ma ki naxē. I xa xēema sa e rabilinyi ma,

¹² i fa nee dēge tanki raxunmasee ma, e xa findi noxo rasiga see ra Isirayila die xa fe ma. Na ki Haruna fama e xilie ra n ya i, a xa findi dube ra.

¹³ I na xəəma sa e rabilinyi ma,

¹⁴ i xa luuti die yailan xəəma ra naxee gbakuma e rabilinyi ma.»

¹⁵ «I xa serexedube donma kanke raxunmase yailan a tofanyi ki ma. A findima kiti se nan na. I xa a yailan gesə gəre daaxi, gesə bulu daaxi, gesə gbeeli, nun suwa dugi ra ał̄o donma kuye yailanxi ki naxə.

¹⁶ A xa kuye nun a xa igboya xa findi suxui kerem na. A xa findi dugi firin na, alako a xa findi yuba ra.

¹⁷ A xa raxunma geme tofanyie safe naani ra. Safe singe findima gemee nan na, naxee xili sariduwani, topasi, nun emerde.

¹⁸ Safe firin nde, esikaribukulu, safiri, nun diyaman.

¹⁹ Safe saxan nde, opale, agati, nun ametisite.

²⁰ Safe naani nde, kiroslite, onixi, nun yasipe. I xa xəəma sa nee birin rabilinyi ma.

²¹ Isirayila xa die xilie xa masoli na geme fu nun firin ma, ał̄o sebeli masolima xurunde ma ki naxə. Kankan xili xa masoli geme nde ma. E findima Isirayila bōnsœ fu nun firinyi matonxuma se nan na.

²² I xa luuti die dēge na donma kanke raxunmase ma, naxee yailanxi xəəma ra.

²³ I xa xurunde firin yailan xəəma ra, i xa e dēge donma kanke raxunmase ma a de kiri firinyie ma a fuge ra.

²⁴ Na luuti xəəma daaxie xa xiri na xurunde firinyie ma, naxee dēgexi donma kanke raxunmase de kiri ma.

²⁵ I man xa na luuti firinyie xiri donma kuye tanki raxunmasee ma.»

²⁶ «I xa xurunde firin gbete yailan xəəma ra, i naxee dēgema donma kanke raxunmase de kirie ma a labe ra. I xa nee dēge donma kuye səeti ma.

²⁷ I xa xurunde firin gbete yailan xəəma ra, i naxee dēgema tanki raxunmasee lanbanyi ma, dennaxe ilanma beleti ra.

²⁸ Donma kanke raxunmase xa xiri donma kuye ma luuti gəre daaxi ra naxan nasoma xurundee kui naxee dēgexi donma kanke raxunmase nun donma kuye ma.»

²⁹ «Haruna na so hörömelingira kui, Isirayila bōnsœ xili birin səbəxi a xa donma kanke raxunmase ma, naxan saxi a kanke fari sondonyi yailanyi, a findima dube ra Alatala be Isirayila xa fe ra temui birin.

³⁰ I xa gəme firin sa na donma kanke raxunmasee kui, naxan saxi Haruna kanke fari sondonyi mabiri. Nee findixi Ala waxonfe masen se nan na. Haruna na so Alatala yire, a nəma Alatala waxonfe

kolonde Isirayilakae xa fe ra nee saabui ra.»

³¹ «I xa serexedube xa donma kuye bun magoroe səxə gesə gəre daaxi ra.

³² I xa a xunyi rasode xaba a tagi, i xa na sode de masoxo, alako bōode yo naxa lu a ma.

³³ I xa a raxunma pirinti gəre daaxi, bulu daaxi, nun gbeeli ra naxee misaalixi wuri bogi ra a rabilinyi birin ma. I xa tōlonyi xəəma daaxie dēge na pirintie tagi,

³⁴ alako tōlonyi nde xa lu wuri bogi birin tagi na donma kuye bun magoroe sanbunyi birin ma.

³⁵ Haruna na a ragoro a ma a so temui nun a mini temui Alatala xa hörömelingira kui, na nan a ratangama faxe ma.»

³⁶ «I xa xəəma yailan, a səbə a ma, *«Alatala gbe»*,

³⁷ i fa a xiri xunmase fari luuti gəre daaxi ra,

³⁸ alako a xa gbaku a tigi ra. Xa a sa li serexə mu nu baxi seriye ki ma, na kote luma Haruna nan ma, kono na sebeli naxan gbakuxi a tigi ra a niyama ne Alatala xa na serexə suxu.»

³⁹ «I xa donma kuye bun magoroe gbete dēge Haruna be suwa dugi ra, a nun xunmase naxan sama a xun ma. I xa a xa beleti masoxo a tofanyi ra.

⁴⁰ I xa donma kuye bun magoroe, beleti, nun xunmasee dēge Haruna xa die fan be, naxee e xa binye nun e xa kuntigya masenma.

⁴¹ I xa i taara Haruna nun a xa die maxiri na ki, beenun i xa e ti n ma serexedube wali rabade. I xa ture maso e xunyi ma, i fa e masen pama be e bara findi serexedubee ra.

⁴² I xa wantanyi dēge suwa dugi ra naxan kelima e tagi han e tabe alako e xa sutura.

⁴³ Haruna nun a xa die xa na moçli so e ma e makorema serexebade ra temui naxə, xa na mu a ra e na höröməbanxi kui li temui naxə, n i lima dənnaxə. Na nan a niyama e mu yunubi sotoma, e tangama ne faxe ma. Seriye na a ra naxan mu kanama abadan Haruna nun a bōnsœ birin be.»

29

Mixi tife serexedube ra

nun serexee bafe

¹ «I na wa mixi tife n ma serexedube wali rabafe ra, i xa tuura nun yexə kontonyi firin tongo, lanyuru yo mu na naxee ma,

² a nun taami lebinitare, taami lebinitare ture masunbuxi naxan na, nun taami lebinitare xunxuri ture masoxi naxan ma. I xa na birin naba sansi xori luxutaxi ra.

³ I xa na taami birin sa debe kui, i a xanin hörömölingira yire, a nun tuura, nun yexəe kontonyi firin.

⁴ I xa Haruna nun a xa die ti serexedube wali ra hörömölingira sode, n i lima dennaxe. I na ge e maxade ye ra e raseniyenfe ra,

⁵ Ixa Haruna xa serexedube sosee ragoro a ma, a xa donma bun magoroe, a xa donma kuye bun magoroe, a xa donma kuye, a xa donma kanke raxunmase ra, nun a xa beleti donma kanke raxunmase xirima naxan na.

⁶ I xa xummase doxo a xunyi ma, i fa na tonxuma xəema daaxi xiri na ra.

⁷ I xa ture seniyenxi surusuru a xunyi ma a tife serexedube ra.

⁸ I na ge na ra, i xa serexedube donma kuye bun magoroe ragoro Haruna xa die fan ma.

⁹ I xa Haruna nun a xa die tagi ixiri beleti ra, i xa xummase doxo e xunyi ma. I Haruna nun a xa die tima serexedubee ra na ki ne. Na xa findi seriye ra naxan mu kanama abadan.»

¹⁰ «I xa tuura nde xanin hörömölingira sode de ra, n i lima dennaxe. Haruna nun a xa die na e belexe sa a xunyi,

¹¹ i xa na tuura kōn naxaba Alatala ya xəri hörömölingira sode de ra, n i lima dennaxe.

¹² I xa na tuura wuli tongo, i nde sa serexebade feri naani ma i belexesole ra. Wuli naxan luxi, i xa na ifili serexebade sanbunyi ma.

¹³ I na ge na ra, i xa na tuura ture tongo naxan na a furinge ma, a laare naxan a bəjəne makotoxi, a gunguie nun ture naxan na e ma, i xa na birin gan serexəe ra serexebade fari.

¹⁴ Kōnə a sube, a kiri, nun a xa jaŋe, i xa nee gan taa fari ma, barima yunubi xafari serexəe na a ra.»

¹⁵ «I na ge na ra, i xa yexəe kontonyi keren tongo. Haruna nun a xa die e xa e belexe sa a xunyi,

¹⁶ i fa a kōn naxaba. I xa a wuli tongo, i a ifili serexebade rabilinyi ma.

¹⁷ I xa na yexəe kontonyi bolon a xuntyi ra. I xa a furinge nun a sanyie maxa, i fa e malan a sube nun a xunyi fari,

¹⁸ i na birin gan serexebade fari. Serexəe gan daaxi nan na ki Alatala be, naxan nafan Alatala ma.»

¹⁹ «I na ge na singe ra, i xa na yexəe kontonyi firin nde tongo. Haruna nun a xa die na e belexe sa a xunyi ma,

²⁰ i xa a kōn naxaba. I xa na wuli tongo, i nde sa Haruna nun a xa die yirefanyi tuli kirie ma, e yirefanyi belexe, nun sankurae ma. Wuli naxan luxi, i xa na ifili serexebade rabilinyi.

²¹ I xa wuli nde tongo serexebade fari, a nun ture nde naxan nawalixi mixi tife serexedube ra, i xa nee kasan Haruna, a xa die, nun e xa dugie ma. Na kui Haruna nun a xa die bara ti serexedubee ra, e xa dugie fan bara findi serexedube dugie ra.»

²² «I xa yexəe kontonyi ture tongo, a nun a xuli, a ture naxan na a furinge ma, a laare naxan a bəjəne makotoxi, a gunguie nun ture naxan e makotoxi, a nun a yirefanyi tabe, barima serexəe na a ra naxan a niyama mixi xa ti serexedube wali ra.

²³ I xa na debe tongo taami lebinitare na naxan kui naxan fixi Alatala ma. Na kui i xa taami digilinxi keren tongo, a nun taami lebinitare ture masunbuxi naxan na, nun taami lebinitare xunxuri nde,

²⁴ i xa nee sa Haruna nun a xa die belexe, i nee lantan Alatala ya i serexəe ra.

²⁵ Na dangi xanbi, i xa e ba e belexe, i e sa serexəe gan daaxi fari serexebade. Serexəe ganxi na a ra naxan nafan Alatala ma.»

²⁶ «I xa yexəe kontonyi kanke tongo, naxan baxi Haruna be, i a lantan Alatala ya i serexəe ra, a xa findi i gbe ra.

²⁷ Na kanke nun na tabe i naxan lantanxi Alatala ya i serexəe ra serexedubee tife xa fe ra,

²⁸ nee bara findi Haruna nun a xa die gbe ra. Seriye nan na ki Isirayilakae be naxan mu kanama abadan. E lan ne e xa na məɔli ba e xa xanunteya serexəe birin ma, e a fi Alatala ma.»

²⁹ «Haruna na faxa, a xa serexedube soose radangima a xa die nan ma. E ti temui na wali ra, e xa e ragoro e ma.

³⁰ Haruna xa di naxan findima a loxəe ra na nan fama na dugie ragorode a ma xi solofera bun ma, beenun a xa so yire seniyenxi hörömölingira kui, n i lima dennaxe, serexedube wali rabafe ra.»

³¹ «Yexəe kontonyi naxan baxi serexəe ra, Haruna findixi serexedube ra temui naxəe, i xa na sube jin yire nde naxan seniyenxi.

³² Na sube nun na taami naxan na debe kui, Haruna nun a xa die xa na don hörömölingira sode de ra, n i lima dennaxe.

³³ E keren xa na yunubi xafari serexəe don, serexəe naxan ba e be e ti loxəe serexedubee ra. A mu lanma mixi gbete xa na don, barima se seniyenxi nan a ra.

³⁴ Xa na serexəe sube nun taami nde sa lu han gəsəgə, i xa a gan te xoora. A mu donna, barima se seniyenxi nan a ra.»

³⁵ «I xa n ma yaamarie rabatu Haruna nun a xa die xa fe ra na xi solofera bun ma e tima serexedubee ra temui naxəe.

³⁶ I xa tuura keren ba loxə yo loxə yunubi xafari serexəe ra. Na nan a toma serexebade fan seniyenma. Na xanbi i xa

ture ifili serexebade fari, alako a xa findi yire sugandixi ra.

³⁷ I xa na wali raba xi solofera bun ma, alako serexebade xa seniyen, a man xa mixi raseniyen naxan dinma a ra.»

³⁸ «Loxo yo loxo a lanma i xa yexee firin ba serexe ra serexebade fari, naxee bara ne kerem soto. Na xa raba kudei.

³⁹ A singe xa ba geesegē, boore xa ba koe so temui.

⁴⁰ I na na yexee singe ba, i xa farin konkoronyi suuli, oliwi ture litiri kerem, nun weni litiri kerem sa na fari.

⁴¹ I na na yexee firin nde ba koe so temui, i xa sansi bogi nde nun weni sa a fari alo geesegē daaxi. I xa nee ba serexe gan daaxi ra, naxan nafan Alatala ma.

⁴² Serexe gan daaxi mooli nan a ra, i bōnsœ lanma a xa naxan ba n tan Alatala be abadan. A barma hōromolingira sode de nan na n tan Alatala ya xorí, n wo lima dennaxe, n woyenma wo be dennaxe.»

⁴³ «N nan n yete masenma Isirayilakae be menni n ma nore kui, naxan menni raseniyenma.

⁴⁴ N nan n ma hōromolingira nun n ma serexebade raseniyenma ne, n i lima dennaxe. N Haruna nun a xa die raseniyenma ne, alako e xa n ma serexebade wali raba.

⁴⁵ N sabatima ne Isirayilakae tagi, n man findima ne e Marigi Ala ra.

⁴⁶ Na kui e a kolonma ne n tan nan Alatala ra, e Marigi Ala, naxan e ramini Misira boxi ra, alako n xa sabati e tagi. Alatala nan n tan na, e Marigi Ala.»

30

Surayi serexebade, Isirayilakae xunsare,

Hōromolingira ye, ture, nun labunde

¹ «I xa surayi serexebade yailan kasiya wuri ra.

² A xa kuya nongon keren, a igbo nongon keren, a ite nongon firin. Feri naani xa lu a tuxuie ra, e nun serexebade findixi se keren nan na.

³ I xa na serexebade birin maso xeema xinde ra, a fari, a settie, a ferie, nun a de kiri.

⁴ I xa sussuse digilinxí firin yailan xeema ra serexebade setti firinyie ma a de kiri labe ra, wuri kuyee soma naxee kui a xaninfre ra.

⁵ I xa na wuriye yailan kasiya wuri ra, i fa xeema maso e ma.

⁶ Na surayi serexebade xa doxo dugi ya ra naxan na saate kankira ya ra, yunubi xunsare yire doxoxi naxan fari, n mixi lima dennaxe.

⁷ Haruna xa surayi xiri joxunme gan menni geesegē birin, a fentenma lanpuie ma temui naxi.

⁸ A man xa na mooli raba koe so temui. Surayi nan a ra, naxan lanma a xa gan waxati birin Alatala ya xorí. Seriyen a ra wo bōnsœ be naxan mu kanama abadan.

⁹ Wo naxa sese ba na serexebade fari bafe surayi seniyenxi ra. Wo naxa surayi seniyentare ba, wo naxa serexe gan daaxi ba, wo naxa sansi serexe ba, wo naxa weni xa na mu a ra ture ba menni.

¹⁰ Ne yo je Haruna xa yunubi xfari serexe wuli nde tongo, a a maso surayi serexebade ferie ma, alako e fan xa seniyen. Seriyen a ra i bōnsœ lanma a xa naxan naba abadan. Na serexebade findixi se seniyenxi nan na Alatala be.»

¹¹ Alatala naxa yi masenyi ti Munsa be:

¹² «I na Isirayilakae konti loxoe naxi, birin xa a xunsare fi Alatala ma. Na nan a ra, mankane yo mu e lima na konti tife xa fe ra.

¹³ Mixi naxan birin kontima, e xa a gbeti giramu senni fi Alatala ma. Na xa maniya hōromolingira seriye ki ma.

¹⁴ Mixi naxan birin simaya bara ne moxojen li, a xa a xunsare fi Alatala ma.

¹⁵ Banna mu se sama na giramu senni xun ma, misikine fan mu nde bama na giramu senni ra. Birin xa na fi Alatala ma e xunsare ra.

¹⁶ Isirayilakae na na gbeti so i yi ra, i xa a rawali hōromolingira yailanfe ra, n i lima dennaxe, alako n xa ratu a ma Isirayilakae naxan fixi e xunsare ra.»

¹⁷ Na dangi xanbi Alatala naxa yi masenyi ti Munsa be.

¹⁸ «I xa hōromolingira ye sase xungbe yailan wure gbeeli ra, a nun a doxose. I xa na doxo hōromolingira nun serexebade tagi, i fa maraseniyen ye sa a kui,

¹⁹ Haruna nun a xa die naxan nawalima e belexee nun e sanyie maxafe ra.

²⁰ Beenun e xa so hōromolingira kui, n wo lima dennaxe, a lanma e xa e belexee nun e sanyie maxa na ye ra, alako e naxa faxa. Beenun e xa e makore serexebade ra serexe gan daaxi bafe Alatala be,

²¹ a lanma e xa e belexee nun e sanyie maxa na ye ra, alako e naxa faxa. Seriyen na na ra e bōnsœ birin be naxan mu kanama abadan.»

²² Alatala naxa a masen Munsa be,

²³ «I xa se xiri joxunme fanyie tongo, alo wuri wa ye naxan xili miri kilo suuli, wuri fupi naxan xili sinamon kilo firin nun a tagi, kale nde kilo firin nun a tagi naxan xiri joxun,

²⁴ kasiya wuri fupi kilo suuli, nun oliwi ture litiri senni.

²⁵ I xa na birin yailan ture seniyenxi na naxan nawalima serexedube tife ra. Na wali xa raba a fanyi ra a raba ki ma.»

²⁶ «I man xa na ture rawali hörömolingira nun saate kankira raseniyenfe ra, n wo lima dənnaxe,»

²⁷ a nun hörömolingira teebili, a yirabasee, lanpui doxose, a yirabasee, surayi serexebade,

²⁸ serexebade xungbe, a yirabasee, hörömolingira ye sase xungbe, nun a doxose.

²⁹ I xa na ture seniyenxi rawali na birin naseniyenfe ra. Mixi naxee dinma nee ra, e seniyenma ne.

³⁰ I xa na ture seniyenxi rawali Haruna nun a xa die tife n ma serexedubee ra.»

³¹ «I xa a fala Isirayilakae bε a na ture findixi ture seniyenxi nan na wo bōnsœ be abadan.

³² Wo naxa a sa mixi fate ma, wo naxa na ture mööli yailan wali gbete xa fe ra. Ture seniyenxi nan a ra wo bε.

³³ Mixi yo naxan na na ture mööli rafala, a a sa mixi seniyentare ma, na kanyi bama ne pama ya ma.»

³⁴ Alatala naxa a masen Munsa bε, «I xa se xiri pöxumee tongo, ało sitakite, onixi, nun galibanon. I xa e masunbu surayi fanyi ra, e xasabi birin xa lan.

³⁵ Na findima surayi ra naxan xiri pöxun ki fanyi ra. Föxe di xa sa a ma. Surayi seniyenxi nan a ra.

³⁶ I xa na surayi findi fupi ra i naxan sama saate kankira ya ra hörömolingira kui n i lima dənnaxe. Se seniyenxi na a ra wo be.

³⁷ Wo naxa yi surayi mööli rafala wo yete bε. Se seniyenxi na a ra, wo naxan nawalima Alatala gbansan bε.

³⁸ Mixi yo naxan na na mööli rafalam a yete bε a xa na xiri rame, na kanyi kerima ne a xa pama ya ma.»

31

Hörömolingira walikœ

nun malabui loxœ binyafe

¹ Alatala naxa a masen Munsa bε,

² «I xa a kolon n bara Uri xa di Besaleli sugandi, Xuru xa mamadi, naxan fatanxi Yuda bōnsœ ra.

³ N bara xaxili fanyi fi a ma naxan fatanxi n tan na, alako a xa wali birin naba ki kolon lonni fanyi ra,

⁴ a xa no wali tote a xaxili kui beenun a xa raba, a xa no xœema, gbeti, nun wure gbeeli rawalide,

⁵ a xa no geme fanyi masolide a fa a rabilinyi yailan, a xa no kamuderijia nun wali gbetee rabade.»

⁶ «N bara Oholiyabu Axisamaki xa di so a yi ra, naxan fatanxi Dana bōnsœ ra, a xa a mali. N bara xaxili fanyi fi mixie ma, naxee fata walide, alako e xa no n ma yaamari birin nabade,

⁷ ało hörömolingira n adamadi lima dənnaxe, saate kankira, a derakote naxan findixi xunsare yire ra, nun hörömolingira yirabase birin,

⁸ teebili, teebili yirabasee, lanpui doxose xœema daaxi, lanpui yirabasee, surayi serexebade,

⁹ serexebade xungbe nun a xa yirabasee, ye sase xungbe nun a doxose,

¹⁰ serexedube sose seniyenxi Haruna nun a xa die bε,

¹¹ ture seniyenxi, nun surayi naxan ganma hörömolingira kui. E xa a birin yailan n ma yaamari ki ma.»

¹² Alatala naxa a masen Munsa bε,

¹³ «A fala Isirayilakae bε a e xa e jengi sa n ma malabui loxœ xœn ma, barima nee findima tönxuma ra won tagi abadan, alako wo xa a kolon a n tan nan na Alatala ra naxan wo raseniyenma.

¹⁴ Wo xa wo jengi sa malabui loxœ xœn ma, barima a seniyen wo tan bε. Xa naxan mu a binya, a lan ne na kanyi xa faxa. Mixi naxan walima malabui loxœ, na kanyi xa keri n ma pama ya ma.

¹⁵ Xi senni na wo yi ra walife ra, kono a xi soloferne nde findima malabui loxœ nan na, naxan fima Alatala ma. Mixi naxan walima na loxœ, na kanyi xa faxa.

¹⁶ Isirayilakae xa e jengi sa malabui loxœ xœn ma, e a rabatu waxati birin. Saate na a ra naxan mu kanama abadan.

¹⁷ A findima tönxuma nan na, n tan nun Isirayilakae tagi temui birin, barima n tan Alatala, n koore nun boxi daaxi xi senni nan bun ma, kono a xi soloferne nde, n naxa wali dan, n nan n malabu.»

¹⁸ Alatala to ge masenyi tide Munsa bε Turusinina geya fari, a naxa geme walaxœ firin so a yi ra seede ra, a xa yaamarie nu sebexi naxee ma a belexe sole ra.

32

Ninge kuye xœema daaxi

¹ Isirayilakae to a to, Munsa bara bu geya fari, pama naxa e malan Haruna yire, e fa a fala a bε, «I xa kuye yailan naxan tima muxu ya ra. Munsa naxan muxu raminixi Misira boxi ra, muxu mu a kolon fe naxan a sotoxi geya fari.»

² Haruna naxa e yaabi, «Langa xœema daaxi naxan birin na wo xa ginee nun wo xa die tulie ra, wo fa e birin na n xœn ma.»

³ Isirayila pama birin naxa e xa langa xœema daaxie ba e tulie ra, e fa e so Haruna yi ra.

⁴ Haruna naxa na xəəma raxunu, a ninge kuye daaxi yailan a ra. A to ge na ra, e naxa a fala e xui itexi ra, «Isirayilakae, won ma ala nan ya naxan won naminixi Misira boxi kui.»

⁵ Haruna to na to, a naxa serexəbade yailan na ninge kuye daaxi ya ra, a fa a fala a xui itexi ra, «Tina, xulunyi tima ne Alatala bə.»

⁶ Na kuye iba, e naxa keli subaxə ma, e serexə gan daaxi nun xanunteya serexə ba. Mixie naxa e dege, e minsee min, e fa e waxonfe raba.

⁷ Na temui Alatala naxa a masen Munsa bə, «I xa goro nama yire, barima i naxee namini Misira boxi kui, e bara fe kana a paaxi ra.

⁸ E bara n ma kira bejin yi ikorexi ra, e bara ninge kuye daaxi yailan wure raxunuxi ra, e na batu, e serexee ba a bə, e a fala, «Isirayilakae, won ma ala nan ya naxan won naminixi Misira boxi kui.»

⁹ N tan Alatala n xa a masen i bə, yi jama, jama xurutare na a ra.

¹⁰ Won naxan nabama, a lu n xa e sonto n ma xəəne kui, kono i tan, i xa makuya e ra, n xa i findi si xungbe ra.»

¹¹ Na kui Munsa naxa Alatala maxandi, «Alatala, munfe ra i wama xəənfe i xa jama ma, i senbe naxan naminixi Misira boxi ra?»

¹² Xa i na raba, Misirakae fama a falade a i yi jama raminixi Misira boxi kui ne alako i xa e faxa geyae fari, e xa fe xa jor dunija. N bara i maxandi, i bojne magoro, n Marigi. I naxa yi jama sonto.

¹³ I ratu i xa konyie Iburahima, Isiyaga, nun Isirayila ma, i kalixi naxee ra, a falafe ra, «N wo bənsər rawuyama ne ało tunbui naxee na koore ma. N boxi fima wo bənsər ma ke ra naxan mu bama wo yi ra abadan.»»

¹⁴ Na temui Alatala bojne naxa goro, a mu a xa jama sonto sənən.

¹⁵ Munsa naxa goro geya fari na seede walaxə firinyie suxuxi a yi ra, sebeli tixi ne seeti firinyi ma.

¹⁶ Ala nan na walaxəe yailan, a sebeli masoli e ma.

¹⁷ Yosuwe to jama xui itexi mə, a naxa a fala Munsa bə, «N xui nde məma jama yire naxan luxi ało gere so xui.»

¹⁸ Munsa naxa a yaabi, «Gere geenife xui mu ya, gere loosife xui fan mu a ra. N xulunyi xui nan məma.»

¹⁹ E to makore jama ra, Munsa naxa mixie to fare boron na kuye yire. A bojne naxa te han a fa walaxəe woli boxi ma geya sanbunyi, e naxa kana.

²⁰ A naxa e xa ninge kuye daaxi woli te xəora, a gan han a findi xube ra. A naxa

na te xube sa ye xəora, a na fi Isirayilakae ma, e xa a min.

²¹ A naxa fa Haruna maxorin, «Yi jama munse rabaxi i ra, naxan a niyaxi i xa e ti yi yunubi xungbe ra?»

²² Haruna naxa a yaabi, «N marigi, i naxa xəən ne! I a kolon yi jama birama fe kobi foxə ra ki naxə.»

²³ E tan nan a falaxi n bə, «I xa kuye yailan naxan tima muxu ya ra. Munsa naxan muxu raminixi Misira boxi ra, muxu mu a kolon fe naxan a sotoxi geya fari.»

²⁴ N naxa a fala e bə, «Wo xa fa wo xa xəəma ra.» E to fa na xəəma ra, n naxa a woli te xəora, yi ninge kuye daaxi fa mini.»

²⁵ Munsa naxa a kolon Haruna jama luxi ne e xa e waxonfe raba. Na nu wama findife yaagi ra Isirayilakae bə e yaxue mabiri.

²⁶ Munsa naxa sa ti e xa yonkinde sode de ra, a fa a fala a xui itexi ra, «Naxee na Alatala bə, wo xa fa n yire.» Lewi bənsər birin naxa e malan Munsa xanbi ra.

²⁷ A naxa a fala e bə, «Isirayila Marigi Alatala bara wo yamari wo birin xa wo xa santidəgəma tongo, wo fa wo ngaxakerenyie birin faxa, a nun wo booree nun wo doxoboornee naxee bara lu yi fe kui.»

²⁸ Na loxə Lewi bənsər naxa Munsa xa yaamari suxu, e fa Isirayilaka mixi wulu xaxan faxa.

²⁹ Munsa naxa a fala e bə, «To wo bara Alatala waxonfe raba wo ngaxakerenyie faxafe. Ala xa baraka sa wo xa fe ma.»

³⁰ Na kuye iba, Munsa naxa a fala jama bə, «Wo bara yunubi xungbe raba. N xa gibilen Alatala yire geya fari, alako n xa a mayandi wo xa yunubi xafarife ra.»

³¹ Munsa naxa siga Alatala yire, a a fala a bə, «Alatala, n bara i maxandi yi jama bə. E bara yunubi xungbe raba kuye yailanfe xəəma ra.

³² N bara i maxandi, i xa dijə e ma. Yandi, xa na mu a ra, i xa n xili ba e pəxərə ra kisi kitaabu kui, i naxan sebəxi.»

³³ Alatala naxa a yaabi, «Ade, n mixie nan xili bama n ma kisi kitaabu kui naxee yunubu rabaxi n na.

³⁴ Yakosi, siga, i xa jama xanin n dennaxə masenxi i bə. N ma maleke tima i ya ra sinden, kono kiič loxə na fa, e e xa yunubie sare fima ne.»

³⁵ Alatala Isirayilakae raton ne, barima e a fala ne Haruna bə, a xa ninge kuye daaxi yailan e bə xəəma ra.

33

Ala lufe Isirayilakae tagi

¹ Alatala naxa a masen Munsa bə, «Wo nun jama i naxan naminixi Misira boxi

kui, wo xa siga n dənnaxə laayidixi Ibu-rahima, Isiyaga, nun Yaxuba bë kali ra, a falafe ra n na fima e bōnsœe ma.

² N malekë tima ne wo ya ra. N Kanaankae, Amorikae, Xitikae, Perisikae, Hiwikae, nun Yebusukae kerima ne

³ na bɔxi ma, xijë nun kumi xelema dənnaxə. Kono n tan mu sigama nna wo foxo ra, xa na mu a ra n wo səntoma ne kira xon ma, barima jama xurutare nan wo ra.»

⁴ Nama to na masenyi xɔrɔxœs me, e naxa sunnun. Mixi yo mu a raxunmasee so a ma.

⁵ Alatala naxa a masen Munsa bë, «I xa a fala Isirayilakae bë, «Xurutaree nan wo ra. Xa n bira wo foxo ra, n wo səntoma ne. Wo xa wo fate raxunmase birin ba wo ma, n xa a mato n wo xa fe suxuma ki naxë.»»

⁶ Na kui e to keli Xorebe geya yire, e naxa e xa xunmasee ba e ma.

⁷ Munsa nu kiri banxi tongoma, a nu a ti Isirayilakae xa yonkinde fari ma. A naxa na xili sa Ala Maxandi yire. Menni mixi nu noma maxoriny tide Alatala ma.

⁸ Munsa to nu minima sigafe ra na banxi kui, jama birin nu kelima ne, e ti e xa naade ra, e ya ti Munsa ra han a so na kui.

⁹ Munsa na ge sode na banxi kui, nuxui nu goroma na naade ra, Alatala fa sumun a bë.

¹⁰ Isirayilakae to nu na nuxui toma na banxi sode de ma, e nu luma e mafelen na bɔxi ma e xɔnyi naadée ra.

¹¹ Alatala nu wøyenma Munsa bë e boore ya i, alo mixi wøyenma a boore bë ki naxë. Sumunyi dangi xanbi, Munsa nu gblenma jama yire, kono a malima Yosuwe, Nun xa di, na tan mu nu kelima na banxi kui.

¹² Munsa naxa a masen Alatala bë, «N Marigi i bara n yamari n xa ti yi jama ya ra, kono i mu a masenxi n be i naxan xxeema muxu matife ra. I bara a fala n bë, «N tan nan i sugandixi, i bara n kenën.»

¹³ N bara i maxandi, xa n i kənenxi, i xa i waxənfə masen n bë, alako n xa i kolon yati, n man xa i xa hinne soto. I xa a kolon, yi si findixi i xa jama nan na.»

¹⁴ Alatala naxa a yaabi, «N tan yati wo matima ne, n xa bɔjəsə fi wo ma.»

¹⁵ Munsa naxa a masen a bë, «Xa i tan yati mu muxu matima naa, i naxa a lu muxu xa keli be.

¹⁶ Munse noma a masende dunija bë a muxu bara i kenën, xa i mu na muxu foxo ra? Na kui xa i na muxu foxo ra, e noma a kolonde i bara n tan nun i xa jama sugandi dunija si birin ya ma.»

¹⁷ Alatala naxa Munsa yaabi, «I naxan falaxi, n a rabama ne, barima i bara n kenën. N tan nan i sugandixi yati.»

¹⁸ Na dangi xanbi Munsa naxa Ala maxandi, «I xa i xa nore masen n bë.»

¹⁹ Alatala naxa a yaabi, «N fama n ma fanyi birin masende i bë. N tan Alatala, n man fama n xili yati falade i bë. N hinnema mixi ra, n wama hinnefe naxan na. N kinikinima mixi ma, n wama kinikinife naxan ma.

²⁰ Kono i mu nōma n yatagi tan tode, barima adamadi yo mu nōma n yatagi tode, a mu faxa.»

²¹ Alatala naxa a masen a bë, «Fanye nde nan be n fe ma. I xa ti naa.

²² N ne dangima n ma nore kui, n i noxunma fonme kui, n fa i ya makoto n belexe ra han n gëma dangide temui naxë.

²³ Na temui n fama n belexe bade i ya ma, alako i xa no n kobe tode fa, kono i mu nōma n yatagi tan tode.»

34

Seriye walaxə neɛnɛe

¹ Alatala naxa a masen Munsa bë, «Walaxə firin masoli gëmë ra, naxee maniya na singee ra i naxee kana. N xa sebeli ti e ma, alo sebeli naxan nu tixi na booree ma.

² I xa kurun tina geesegë tefe ra Turusinina geya fari i n lima dənnaxə.

³ I naxa fa mixi yo ra, mixi yo naxa te geya ma. Hali xurusee naxa e demadon menni.»

⁴ Munsa naxa gëmë walaxə firin masoli alo a singee. Subaxə a naxa te Turusinina geya ma na walaxee ra, alo Alatala a yamari ki naxë.

⁵ Alatala to goro nuxui kui Munsa yire a xili masende a bë,

⁶ a naxa dangi Munsa ya ra, a fa a yita a bë,

«N tan nan na Alatala ra.

Alatala naxan kinikinima,

naxan xa hinne gbo,

naxan dijñema ibunadama ma.

Dugutegaja kanyi nan n na,

n mu yanfanteya kolon.

⁷ N ma dugutegaja buma abadan.

N dijñema mixi xa tantanyi ma,

n mu ratuma e xa matandi ma,

n e xa yunubi xafarima.

Kono n mu neɛmuma tinxintareya ma.

N tinxintaree sare ragbilenma ne e bōnsœe ma

han e tolontolonyie xa waxati.»

⁸ Munsa naxa a feLEN bɔxi ma,

⁹ a fa a fala, «N Marigi, n bara i maxandi, xa n i kənen, i xa jere muxu ya ma, barima xurutaree nam muxu ra. I xa dijñem muxu xa matandi ma, i xa muxu xa yunubie xafarima, alako muxu xa findi i xa jama yati nan na.»

¹⁰ Alatala naxa a yaabi, «N xa saate tongo wo bə. N fama ne kaabananakoe rabade wo ya ma, naxee singe mu nu raba dunija kui. Si birin kaabama ne Alatala xa wali magaaxuxie ma, n naxee rabama i tan saabui ra.

¹¹ Wo jengi sa n ma yaamari xən ma n naxan salama wo bə to. N fama ne Amorikae, Kanaankae, Xitikae, Perisikae, Hiwikaе, nun Yebusukae keride wo ya ra.

¹² Wo na so na, wo nun e tan naxa saate yo xiri, xa na mu a ra e findima gantanyi nan na wo bə.

¹³ A lanma wo xa e xa serexebadée rabira, wo xa e xa gəmə tənxumae kana, wo xa e xa kuyee masolixie masegə.

¹⁴ Wo naxa wo magoro ala gbete bun ma, barima n tan naxan xili Alatala, n mu wama n firin nde xən.

¹⁵ Wo naxa saate xiri wo nun na bəxikiae ra, alako wo naxa n yanfa, wo fa e xa alae xa serexee don e wo xilima lande naxee ma.

¹⁶ Wo naxa menni ginee fen wo xa die bə, alako e naxa a niya wo xa die xa e xa alae batu.

¹⁷ Wo naxa ala gbete yailan wure rax-unuxi ra.»

¹⁸ «Wo xa Taami Ləbinitare Sali raba. Xi soloferen bun ma Abiba kike ra, wo xa taami ləbinitare gbansan don, alo n wo yamarixi ki naxə. Wo xa ratu a ma a n wo raminixi Misira bəxi kui na kike nan na.»

¹⁹ «N gbe nan di xəmə singe birin na, a findi mixi ra, a findi xuruse ra wo xa gərə kui alo ninge, yəxəs, xa na mu a ra si.

²⁰ Wo xa sofale xa di singe xun sara yəxəs xa na mu a ra si ra. Xa wo mu tin na ra, wo xa na sofale kənyi gira. Wo xa di xəmə singe birin xun sara. Wo naxa wo makore n na wo belexe igeli ra.»

²¹ «Wo xa wali xi senni loxunyi kui, kənə a xi soloferen nde, wo xa wo malabu. Hali a findi xc buxa nun xə xaba temui nan na, wo xa na seriye suxu.»

²² «Wo xa Loxunyie Sali raba Ala tantufe ra wo məngi singe xabama temui naxə, a nun wo xə xabama temui naxə jə pənə.»

²³ Ne kerən kui, xəmə birin xa fa sali raba ra Isirayila Marigi Alatala ya xəri sanya saxan.

²⁴ Na waxati saxanyi kui, n mu tinma si yo xa fa wo xa bəxi ba wo yi ra. N a niyama ne wo xa no e ra, wo fa nde sa wo xa bəxi xa gboe xun ma.»

²⁵ «Wo naxa fa xuruse serexə ra n xən ma, taami ləbini daaxi biraxi a fəxə ra. Wo na ge Sayamalek Dangi Sali serexə donde, wo naxa na sube dənəxəs raxi ye i.»

²⁶ Wo xa wo xa sansi bogi fisamante singee ba serexə ra wo Marigi Alatala xa

həroməlingira kui. Wo naxa si yərəjin a nga xjən ye ra.»

²⁷ Alatala naxa a masen Munsa bə, «I xa yi yaamarie səbə, barima nee findixi saate nan na n nun Isirayila jama tagi.»

²⁸ Munsa naxa lu Alatala yire xi tongo naani. Koə nun yanyi a mu sese don, a mu sese min. Na waxati Alatala naxa na seriye fu səbə gəmə walaxəs ma, naxee findixi saate masenyi ra.

²⁹ Munsa naxa goro Turusinina geya fari, walaxə firin suxuxi a yi ra, naxee findixi saate masenyi ra. Munsa mu nu a kolon a yatagi nu bara nərə a tan nun Ala xa sumunyi saabui ra.

³⁰ Haruna nun Isirayilakae to nərə to Munsa yatagi ma, e mu suusa e makoredə a ra.

³¹ Munsa naxa Haruna nun jama kuntigie xili, e fa lu yire kerən.

³² E to ge wəyende, Isirayila jama birin naxa fa e tuli matide Alatala xa yaamari ra, a naxan masenxi Munsa bə Turusinina geya fari.

³³ Munsa to ge na falade, a naxa mafelenyi dusu a yatagi xun na.

³⁴ A nu so kiri banxi kui maxorinyi tide Alatala ma, a nu mafelenyi bama a yatagi ma. A na mini temui naxə, a Ala xa yaamari radangi Isirayila jama ma.

³⁵ Isirayilakae nu a toma Munsa yatagi nu nərəxi ki naxə. A na ge na masenyi ra, a man a xa mafelenyi dusu a xun na, han a gibilen temui Alatala yire.

35

Ala xa yaamarie həroməlingira tife xa fe ra

¹ Munsa naxa Isirayila jama birin malan, a a fala e bə, «Alatala xa yaamarie nan ya:

² Wo xa wali xi senni loxunyi kui, kənə a xi soloferen nde wo xa wo malabu. Loxəs sugandixi na a ra Alatala bə. Mixi yo naxan wali suxuma na loxəs, a lanma na kanyi xa faxa.

³ Wo naxa te yo radexə wo xa banxi kui malabui loxəs.»

⁴ Munsa man naxa a masen Isirayila jama birin bə, «Alatala xa yaamarie nan ya:

⁵ Wo xa hadiya ba Alatala bə. Mixi naxan na a janige a xa hadiya ba, alo xəsəma, gbeti, nun wure gbeeli,

⁶ gəsə gərə daaxi, bulu daaxi, nun a gbeeli, suwa dugi, nun gəsə naxan yailanxi si xabe ra,

⁷ yəxəs kontonyi kiri naxee soxi a gbeeli ra, peremui kirie, nun kasiya wuri,

⁸ lanpui ture, labunde naxan masunbuma ture ra, surayi xiri joxunmœ naxan ganma,

⁹ onixi gemœ, nun gemœ tofanyi naxee sama serexedube xa donma kuye nun a xa donna kanke raxunmase ma.»

¹⁰ «Wali kolonyie naxee na wo ya ma, e xa fa yi see yailande alô Alatala a yamarixi ki naxe:

¹¹ Hörömölingira dugie,
a xun makoto see,
a suxusee,
a xebenye,
a wurie nun e sanbunyie,
¹² a nun saate kankira,
a wuri kuyee,
a derakote,
a nun dugi naxan gbakuma a ya ra,
¹³ hörömölingira teebili,
a wuri kuyee,
a yirabase,
nun taami naxee bama Alatala be serexe
ra,

¹⁴ hörömölingira lanpui dôxœse,
a yirabasee,
a lanpuie,
nun ture naxan sama a kui,
¹⁵ surayi serexebade,
a wuri kuyee,
nun ture seniyenxi,
labunde gan daaxi,
a nun dugi naxan gbakuma hörömölingira

sode de ra,

¹⁶ serexebade xungbe,
a sube ganse wure gbeeli daaxi,
a wuri kuyee,
a yirabase,
nun hörömölingira ye sase xungbe
nun a dôxœse,
¹⁷ hörömölingira tete xa dugie,
a wurie,
nun e sanbunyie,
a nun dugi naxan gbakuma tete sode de ra,
¹⁸ hörömölingira maxirissee,
tete maxirissee,
nun e xa luutie,
¹⁹ a nun serexedube soose Haruna nun a
xa die be.»

²⁰ Isirayila jaama naxa keli Munsa xun
ma.

²¹ Mixi naxee a panige, nee naxa fa e xa
hadiya ra Alatala be a xa hörömölingira
tife ra, Ala e lima dennaxe, a nun
serexedube soose seniyenxi yailanfe ra.

²² Xemee nun gine naxee a panigexi,
e naxa fa xunmase xœma daaxie ra,
alô tulirasoe, xurundee, konyi magorosee,
belexerasoee, a nun xunmase gbete naxee
yailanxi xœma ra. E naxa na birin fi
Alatala ma serexe ra.

²³ Gese gese daaxi, bulu daaxi, nun a
gbeeli, suwa dugie, gese naxan yailanxi si

xabe ra, yœxœ kontonyi kiri naxee soxi a
gbeeli ra, nun peremui kirie nu na naxee
yi ra, nee naxa fa e ra.

²⁴ Mixi naxee nu a janigexi, nee naxa
fa gbeti nun wure gbeeli hadiya ra Alatala
be. Kasiya wuri kanyie naxa fa na wuri ra
höromölingira wali xa fe ra.

²⁵ Gine naxan birin fata dugi soxœde, e
naxa dugie soxœ e belexœ ra, e fa nee ra:
dugi gere daaxi, bulu daaxi, nun a gbeeli.
E naxa fa suwa dugi ra.

²⁶ Gine naxan birin fata, e a janige, e
naxa gesœ yailan si xabe ra.

²⁷ Nama kuntigie naxa fa onixi gemœe
nun gemœ tofanyi gbetœ ra, naxee sama
serexedube xa donma kuye nun a xa
donma kanke raxunmase ra.

²⁸ E naxa fa labunde nun ture ra
höromölingira lanpui be, a nun ture
seniyenxi nun labunde gan daaxi gbete.

²⁹ Isirayilaka birin naxee a janigexi e
bojœ kui, xemee nun ginœ, nee naxa fa
hadiya ra Alatala xœn ma, alako Munsa xa
wali raba Alatala a yamarixi naxan na.

³⁰ Munsa naxa a masen Isirayilakae be,
«Wo a kolon, Alatala bara Besaleli Uri xa
di sugandi, Xuru xa mamadi naxan fatanxi
Yuda bonsœ ra.

³¹ Alatala bara xaxili fanyi fi a ma, alako
a xa wali birin naba ki kolon lõnni fanyi
ra,

³² a xa no wali tote a xaxili kui beenun
a xa raba, a xa no xœma, gbeti, nun wure
gbeeli rawalide,

³³ a xa no gemœ fanyi masolide a fa a
rabilinyi yailan, a xa no kamuderipa nun
wali gbete rabade.

³⁴ Ala bara a niya Besaleli xa no mixi
gbete matinkande a xa wali ra. Ala bara
na niya Oholiyabu Axisamaki xa di fan be,
naxan fatanxi Dana bonsœ ra.

³⁵ Ala bara e mali alako e xa fata wali
pirin na, alô gemœ nun wuri masolife,
pirinti rabafe, suwa dugi soxœfe gesœ gere
daaxi, bulu daaxi, nun a gbeeli ra, a nun
wali birin e naxan toma e xaxili kui.»

36

Besaleli nun Oholiyabu xa wali

¹ Besaleli, Oholiyabu, nun wali fanyi
rabæ, Alatala bara xaxili fanyi fi naxee
ma, alako e xa hörömölingira wali birin
naba ki kolon lõnni fanyi ra, nee wali susu
ne alô Alatala a yamari ki naxe.

² Munsa naxa Besaleli, Oholiyabu, nun
wali fanyi rabæ xili, Alatala bara xaxili
fanyi fi naxee ma, naxee nu bara a panige
e xa na wali raba.

³ Munsa naxa hadiya birin so e yi ra,
Isirayilakae naxee baxi serexœ janigexi ra

e xa hörömölingira tife xa fe ra. Gëesëge yo gëesëge, e nu hadiya gbëtë sotoma.

⁴ Na wali fanyi rabae naxa keli e xa walie de i, alako e xa hörömölingira wali gbansan naba.

⁵ E naxa a fala Munsa be, «Nama fama hadiya naxee ra, a gbo wali be, Alatala naxan yamarixi.»

⁶ Na kui Munsa naxa yaamari fi, yi xibaaru xa rayensen yonkinde kui, «Mixi naxa wali sònòn hadiya xa fe ra, naxan bama hörömölingira tife ra.» Nama naxa na xui rabatu, e mu fa na hadiya mòòli ra sònòn.

⁷ Se naxee nu bara ba, nee nu nòma wali rajoncde a fanyi ra.

⁸ Wali fanyi rabae naxa hörömölingira ti suwa dugi fu ra, a gèrè daaxi, a bulu daaxi, nun a gbeeli. E malekèe sawure masoxò a ma a tofan ki ma.

⁹ Dugi birin kuya nòngòn mòòjënun solomasaxan, e igbo nòngòn naani. E kuye nun e igboya lan.

¹⁰ E dugi suuli dege e boore ra, e dugi suuli gbëtë fan dege e boore ra. Na kui na dugi fu bara findi dugi firin na.

¹¹ E gëse gèrè daaxi dege na dugi singe de kiri ma, a nun na dugi firin nde de kiri ma.

¹² E gëse tongo suuli dege na firinyi de kiri ma alako e birin xa lan e boore ma.

¹³ E sùxuse tongo suuli yailan xéema ra, na dugi firinyie ralan e boore ra na sùxusee ra. Na nan a niya hörömölingira findi dugi keren na.

¹⁴ E dugi fu nun keren soxò si xabe ra, naxee Ala xa hörömölingira makotoma.

¹⁵ Dugi keren kuya nòngòn tongo saxon, a igbo nòngòn naani. Na dugi fu nun kerenyi birin lan ne.

¹⁶ E dugi suuli dege e boore ra, e findi dugi keren na. Na dugi senni naxee luxi, e fan dege e boore ra.

¹⁷ E gëse tongo suuli dege na dugi singe ra, a nun na dugi firin nde ra.

¹⁸ E sùxuse tongo suuli yailan wure gbeeli ra, na dugi firinyie ralan e boore ra na sùxusee ra. Na nan a niya na birin findi dugi keren na naxan Ala xa hörömölingira makotoma.

¹⁹ E makotose gbëtë yailan yéxéé kontonyi kiri ra, naxan soxi a gbeeli ra. E makotose gbëtë yailan peremui kiri ra.

²⁰ E kasiya wuri xaba xebenyie ra hörömölingira tima naxee ra.

²¹ Kankan kuya nòngòn fu, a igbo nòngòn keren nun a tagi.

²² Sùxuse firin lu hörömölingira xebenyi birin ma e kafuma e boore ma naxee ra.

²³ Xebenyi mòòjënun nan ti hörömölingira yirefanyi ma.

²⁴ Sanbunyi gëtì daaxi tongo naani nan sa na xebenyi mòòjënun bun ma, xebenyi keren, sanbunyi firin. E lu xebenyi sùxusee fe ma.

²⁵ Xebenyi mòòjënun nan ti hörömölingira kóóla fan ma,

²⁶ a nun e sanbunyi gëtì daaxi tongo naani, xebenyi keren, sanbunyi firin.

²⁷ Xebenyi senni nan ti hörömölingira xanbi ra sogegorode mabiri.

²⁸ E xebenyi firin yailan tuxuie be hörömölingira xanbi ra,

²⁹ naxee fuge nun labé lanma e boore ma, e xiri fuge ra se digilinxí ra. Na tuxui firinyi yailan na ki ne.

³⁰ Na birin lanxí xebenyi solomasaxan nan ma, a nun e sanbunyi gëtì daaxi fu nun senni, xebenyi keren, sanbunyi firin.

³¹ E wuri suuli yailan kasiya wuri ra, hörömölingira xebenyie tima naxee ma. Suuli rawali sëeti ma,

³² suuli rawali boore sëeti ma, suuli rawali hörömölingira xanbi ra sogegorode mabiri.

³³ Wuri naxan lu a tagi, na dangi xebenyie nan xun ma, a keli sëeti singe a sa dòxò boore ra.

³⁴ Na xebenyie, nun na wurie, nun se digilinxíe wuri so naxee kui, na birin maso xéema nan na.

³⁵ E suwa dugi yailan gëse gèrè daaxi, bulu daaxi, nun a gbeeli ra. Malekèe sawuree dege na ma, a tofan ki ma.

³⁶ A gbaku kasiya wuri naani ma naxee masoxi xéema ra, e tixi gëtì sanbunyie ma. Sùxuse naxee dugi xirima wurie ma, nee fan maso xéema ra.

³⁷ E suwa dugi gbëtë yailan gëse gèrè daaxi, bulu daaxi, nun a gbeeli ra hörömölingira sode de ra. E a masoxò a fanyi ra, a xa tofan.

³⁸ E a gbaku wuri suuli ma naxee yailanxi kasiya wuri ra, e masoxi xéema ra, e tixi gëtì sanbunyie ma. Sùxuse naxee dugi xirima wurie ma, nee yailanxi wure gbeeli ra.

37

Saate kankira, hörömölingira teebili,

hörömölingira lanpui, surayi serexebade

¹ Besaleli naxa kankira yailan kasiya wuri ra. A kuya nòngòn firin nun a tagi, a igbo nòngòn keren nun a tagi, a ite nòngòn keren nun a tagi.

² A naxa a kui nun a fari maso xéema ra, a naxa a de kiri fan yailan xéema ra.

³ A naxa a sùxude digilinxí naani rafala xéema ra a tunxun naanie ma, firin na sëeti, firin na boore sëeti ma.

⁴ A naxa kasiya wuri firin masoli a bε, a fa e maso xεεma ra.

⁵ A naxa e raso na kankira suxude digilinxie kui, nee findi kankira tongose ra.

⁶ A naxa na kankira derakote yailan xεεma fanyi ra, a findi xunsare yire ra. A kuya nongon firin nun a tagi, a igbo nongon keren nun a tagi.

⁷ A naxa maleke sawure firin yailan xεεma xabuxi ra kankira derakote fari na sεeti firinyie ma.

⁸ Na maleke sawuree nun na kankira derakote findi keren na.

⁹ Na maleke sawure firinyie naxa ti e boore ya i, e gabutenyie italaxi, e xun sinxi xunsare yire.

¹⁰ A naxa teebili yailan kasiya wuri ra, naxan kuya nongon firin, a igbo nongon keren, a ite nongon keren nun a tagi.

¹¹ A naxa xεεma fanyi maso a ma, a nun a de kirie ma.

¹² A naxa xebenyi nde sa na de kirie bun ma, naxan igbo suxui keren a nun a tagi. A naxa xεεma sa na fan de kirie ma.

¹³ A naxa a suxude digilinxie naani rafala xεεma ra a tunxun naanie ma, naxee ilanma a sanyie ra.

¹⁴ E nu na na xebenyi bun ma. Wuri kuyee nu soma nee kui teebili xaninfra ra.

¹⁵ A naxa wuri kuyee masoli kasiya wuri ra, a e maso xεεma ra. Nee findi teebili tongose ra.

¹⁶ Piletie, tɔnbilie, pootie, nun paani naxee sama na teebili ma, naxee rawalima sεrεxε yeerama daaxi xa fe ra, a naxa e birin yailan xεεma fanyi ra.

¹⁷ A naxa lanpui dɔxɔse nde yailan xεεma fanyi xabuxi ra. A sanyi, a bili, a salonyie, nun lanpui dɔxɔde naxee maniya sansi fugee ra, na birin findi keren na.

¹⁸ Salon senni nan mini lanpui dɔxɔse bili ma, saxan sεeti keren, saxan boore sεeti.

¹⁹ Tɔnbili saxan nan lu na salon senni birin xun ma. E maniya sansi bogi ra naxan dɔxɔxi a burexeee nun a fugee tagi.

²⁰ Tɔnbili naani gbete nan lu lanpui dɔxose bili ma. E fan maniya sansi bogi ra naxan dɔxɔxi a burexeee nun a fugee tagi.

²¹ Na salon firin firin dɔxɔ saxanyie bun ma naxee kelixi a bili ma, a sa ne menni fan ma.

²² Na tɔnbilie nun lanpui salonyie findi keren na, e yailan xεεma fanyi xabuxi ra.

²³ A naxa lanpui solofera yailan, a e dɔxɔ e dɔxɔdee ma alako e dexe xa yare iyalan.

²⁴ Xεεma naxan nawalixi lanpui dɔxɔse nun lanpui yirabase yailanfe ra, na findi xεεma kilo tongo saxan nun naani nan na.

²⁵ A naxa surayi sεrεxbade yailan kasiya wuri ra. A kuya nongon keren, a igbo nongon keren, a sεeti naani birin lan,

a ite nongon firin. Ferie naxa lu a tuxuie ra, e nun sεrεxbade findi se keren na.

²⁶ A naxa na sεrεxbade birin maso xεεma xinde ra, a fari, a sεeti, a ferie, nun a de kiri.

²⁷ A naxa suxuse digilinxie firin yailan xεεma ra sεrεxbade sεeti firinyie ma, a de kiri labe ra, wuri kuyee soma naxee kui a xaninfra ra.

²⁸ A naxa na wurie yailan kasiya wuri ra, a naxa xεεma maso e ma.

²⁹ A naxa ture sεniyenxi nun surayi xiri fanyi yailan naxan nawalima sεrεxεdubε tife ra. Na wali xa raba a fanyi ra alo labunde rafale a rafalama ki naxe.

38

Sεrεxbade, ye sase xungbe, nun tete

¹ A naxa sεrεxε gan daaxi sεrεxbade yailan kasiya wuri ra, naxan kuya nongon suuli, a igbo nongon suuli, a sεeti birin lan, a ite nongon saxan.

² A naxa feri naani yailan a tuxui birin ma, naxee findixi se keren na sεrεxbade ra. A naxa wure gbeeli maso na birin ma.

³ A naxa sεrεxbade yirabase birin yailan wure gbeeli ra, alo xube sasee, pelie, pootie, sube soxosee, nun tundee te sama naxee kui.

⁴ A naxa se nde yailan wure gbeeli ra naxan sama te xun ma, sube sama naxan fari. A naxa suxuse digilinxie wure gbeeli daaxi sa a tuxui ma,

⁵ alako a xa gbaku sεrεxbade kui a tagi.

⁶ A naxa wuri kuyee yailan kasiya wuri ra wure gbeeli masoxi e ma.

⁷ A naxa e raso suxuse digilinxie naanie kui sεrεxbade sεeti firinyie ma a xaninfra ra.

⁸ A naxa hɔrɔmolingira ye sase xungbe nun a dɔxose yailan wure gbeeli ra, a naxan soto ginee ra naxee nu malanma hɔrɔmolingira sode de ra.

⁹ A naxa tete yailan suwa dugi ra. Tete kuya nongon keme yirefanyi mabiri ra.

¹⁰ A naxa gεrε dugi gbaku na wuri moxɔjen ma, naxee tixi sanbunyi wure gbeeli daaxie ma. Na dugi suxusee naxa yailan gbeti ra.

¹¹ Tete kuya nongon keme koola fan mabiri ra. A naxa gεrε dugi gbaku na wuri moxɔjen ma, naxee tixi sanbunyi wure gbeeli daaxie ma. Na dugi suxusee xa yailan gbeti ra.

¹² Tete igbo nongon tongo suuli sogorode mabiri ra. A naxa gεrε dugi gbaku na wuri fu ma, naxee tixi sanbunyi wure gbeeli daaxie ma.

¹³ Tete igbo nongon tongo suuli sogetede fan mabiri ra.

¹⁴ A naxa gere dugi gbaku seeti ma wuri saxan ma, naxee tixi sanbunyi ma. Na kuye nongan fu nun suuli.

¹⁵ A naxa gere dugi gbete gbaku boore seeti ma wuri saxan ma, naxee tixi sanbunyi ma. Na fan kuye nongan fu nun suuli.

¹⁶ Tete naxa yailan suwa dugi ra.

¹⁷ Wuri naxee tixi tete ma, e tixi e sanbunyi wure gbeeli daaxie ma. Dugi suxusee fan na e ma naxee yailanxi gbeti ra.

¹⁸ Tete sode de naxa yailan suwa dugi ra naxan masoxoxi gesse gere daaxi, bulu daaxi, nun a gbeeli ra. Na dugi kuya nongan moxojen, a ite nongan suuli, also tete dugi birin xa maite.

¹⁹ A naxa na gbaku wuri naani ma, naxee tixi e sanbunyi wure gbeeli daaxie ma. Na dugi suxusee nun na wuri xunyie yailanxi gbeti ra.

²⁰ Horomelingira nun tete luuti xirima se naxee ma, nee birin yailan wure gbeeli nan na.

²¹ Horomelingira, seede walaxe na naxan kui, a wali dentegé nan yi ki. Lewi bɔnsœ na wali raba Munsa xa yaamari nan bun ma. Haruna xa di, Itamari nan findi na wali yarerati ra.

²² Besaleli, Uri xa di, Xuru xa mamadi, Yuda bɔnsœ, naxa Alatala xa yaamari birin naba, a naxan masen Munsa be.

²³ Oholiyabu, Axisamaki xa di, Dana bɔnsœ, findi Besaleli malima nan na. A nu fata se masolide nun suwa dugi masoxode gesse gere daaxi, bulu daaxi, nun a gbeeli daaxi ra.

²⁴ Xeema xasabi naxan nawalixi horomelingira tife ra, naxan soto hadiya ra, a lan kilo keme solomanaani kilo tongo solomanaani nan ma horomelingira maniyase seriye ki ma.

²⁵ Gbeti xasabi naxan soto mixi kontixie ra, na lan ne kilo wulu saxan kilo keme solomasaxan nun tongo solofera nun suuli nan ma horomelingira maniyase seriye ki ma.

²⁶ Mixi wulu keme senni mixi wulu saxan keme suuli tongo suuli, naxee nu bara ne moxojen soto nun na xambi, naxee kontixi Isirayilakae tagi, kankan naxa gbeti giramu senni fi horomelingira maniyase seriye ki ma.

²⁷ E naxa gbeti kilo wulu saxan kilo keme naani raxunu wuri sanbunyi keme yailanxe ra horomelingira nun tete be. Wuri sanbun keren findi gbeti kilo tongo saxan nun naani nan na.

²⁸ Na kilo moxojen naxan lu, na naxa yailan dugi nun wuri suxusee nun wuri xunyie ra.

²⁹ Wure gbeeli xasabi naxan soto Isirayila xa hadiya ra, a lan kilo wulu firin kilo keme naani nun solofera.

³⁰ E naxa a findi horomelingira sode de wuri sanbunyi ra, nun serexebade wure gbeeli daaxi, nun na xa yirabase birin,

³¹ nun tete wuri sanbunyi, nun a sode de xa wuri sanbunyi, nun tete maxirissee ra.

39

Serexedube sosee

¹ E naxa sose seniyenxie degé Haruna nun serexedubee be naxee walima horomelingira kui. Na sose yailanxi gesse gere daaxi, bulu daaxi, a gbeeli, nun suwa dugi ra, also Alatala a yamari Munsa be ki naxe.

² E donma kuye yailan ne xeema gesse ra, gesse gere daaxi, bulu daaxi, a gbeeli, nun suwa dugi ra.

³ E naxa xeema kebela itala, e a ixaba e a yailan waya ra. E naxa gesse gere daaxi, bulu daaxi, a gbeeli, nun suwa dugi masoxo na waya ra. A findi wali tofanyi nan na.

⁴ E naxa tanki raxunmase firin yailan naxee xirima donma kuye ra.

⁵ Beleti fan yailan na ki ne gesse gere daaxi, bulu daaxi, a gbeeli, nun suwa dugi ra. Na beleti nun donma findi keren na. Na birin yailanxi also Alatala Munsa yamari ki naxe.

⁶ E naxa onixi gemee rawali, e naxa e rabilinyi findi xeema ra. E naxa Isirayila xa die xili masoli e ma, also e sebeli masolima xurunde ma ki naxe.

⁷ E naxa e sa tanki raxunmasee ma, e xa findi tonxuma see ra Isirayila xa die xa fe ma, also Alatala Munsa yamari ki naxe.

⁸ E donna kanke raxunmase yailan ne a fanyi ra also donna kuye. E na suwa dugi soxo xeema gesse, gesse gere daaxi, bulu daaxi, nun a gbeeli ra.

⁹ A xa kuye nun a xa igboya lan ne suxukeren ma, a findi dugi firin na.

¹⁰ Geme tofanyie safe naani nu na a ma. Safe singe findi gemee nan na, naxee xili sariduwani, topasi, nun emerode.

¹¹ Safe firin nde, esikaribukulu, safiri, nun diyaman.

¹² Safe saxan nde, opale, agati, nun ametisite.

¹³ Safe naani nde, kiroslite, onixi, nun yasipe. Xeema nu na na geme birin rabilinyi ma.

¹⁴ Isirayila xa die xili masoli na geme fu nun firin ma, also sebeli masolima xurunde ma ki naxe. Kankan xili masoli geme nde ma. E findi Isirayila bɔnsœ fu nun firinyi matonxuma se nan na.

¹⁵ E luuti die dege ne na donma kanke raxunmase ma, naxee yailanxi xœma ra.

¹⁶ E xurunde firin yailan xœma ra, e e dege donma kanke raxunmase ma a de kiri firinyie ma a fuge ra.

¹⁷ E na luuti xœma daaxie xiri na xurunde firinyie ma, naxee degeksi donma raxunmase de kiri ma.

¹⁸ E man na luuti firinyie xiri donma kuye tanki raxunmasee ma.

¹⁹ E xurunde firin gbete yailan xœma ra, naxee degeksi donma kanke raxunmase de kirie ma a labe ra. E nee dege donma kuye seeti ma.

²⁰ E man naxa xurunde firin gbete yailan xœma ra, naxee degeksi tanki raxunmasee labe ra, dænnæx ilanma beleti ra.

²¹ Donma kanke raxunmase naxa xiri donma kuye ma luuti gëre daaxi ra naxan nasoma xurundæ kui naxee degeksi donma kanke raxunmase nun domma kuye ma, alo Alatala a yamari Munsa be ki naxe.

²² E naxa serexedube xa donma kuye bun magoroe soxø gesë gëre daaxi ra.

²³ E naxa a xuny rasode xaba a tagi, e na sode de masoxø, alako boode yo naxa lu a ma.

²⁴ E naxa a raxunma pirinti gëre daaxi, bulu daaxi, nun a gbeeli ra naxee misaaliixi wuri bogi ra a rabilinyi birin ma.

²⁵ E naxa tolonyi xœma daaxie dege na pirintie tagi, alako tolonyi nde xa lu wuri bogi birin tagi na donma kuye bun magoroe sanbunyi birin ma.

²⁶ Tolonyi nde lu wuri bogi birin tagi na donma kuye bun magoroe sanbunyi birin ma, alako serexedube xa wali raba alo Alatala a yamari Munsa be ki naxe.

²⁷ E naxa donma kuye bun magoroe gbete dege suwa dugi ra, naxan soxøxi a fanyi ra, Haruna nun a xa di xemee be.

²⁸ Xunmasee naxa yailan suwa dugi ra. E naxa wantan bun soe fan dege suwa dugi ra.

²⁹ E naxa beleti yailan suwa dugi ra, naxan masoxøxi a gëre daaxi, a bulu daaxi, nun a gbeeli ra, alo Alatala a yamari Munsa be ki naxe.

³⁰ E naxa walaxæ lanmadì yailan xœma ra, a findi tonxuma seniyenxi ra. E naxa sebeli masoli a ma, alo e sebeli masolima xurunde ma ki naxe, a masenfe ra, «Mixi seniyenxi Alatala be.»

³¹ E naxa a xiri gesë gëre daaxi nun gesse bulu daaxi ra xunmase ma a tigi ra, alo Alatala Munsa yamari ki naxe.

Hörömölingira xa see

³² Hörömölingira xa wali rajon na ki ne, Ala mixi lima dænnæxe. Isirayilakae a birin naba ne alo Alatala Munsa yamari ki naxe.

³³ E naxa hörömölingira xanin Munsa xon ma nun a se birin:

tete nun a see,

suxusee,

xebenyie,

wuri kuyee mooli firin,

wuri sanbunyie,

³⁴ hörömölingira makotosee,

naxan yailanxi yexæ kontonyi kiri gbeeli ra,

a nun naxan yailanxi peremui kiri ra, dugi naxan gbakuxi yire seniyenxi fisamante sode de ra,

³⁵ saate kankira nun a xa wuri kuyee, seede kankira derakote,

³⁶ teebili,

teebili xa yirabase birin,

taami naxan sama teebili fari serexë ra,

³⁷ lanpui doxø xœma daaxi, lanpuie nun e yirabase birin, lanpui ture,

³⁸ Surayi serexebade xœma daaxi,

ture seniyenxi,

surayi,

dugi naxan gbakuxi tete sode de ra,

³⁹ serexebade wure gbeeli daaxi,

a xa wuri kuyee,

wuree sube sama naxee fari,

a xa yirabase birin,

ye sase xungbe nun a doxøse,

⁴⁰ tete dugie,

wurie dugie gbakuma naxee ma

nee sanbunyie,

dugi naxan gbakuxi hörömölingira sode de ra,

luutie,

wurie luutie xirima naxee ra,

a nun hörömölingira xa yirabase birin, Ala maxandi yire,

⁴¹ serexedubæe xa sose naxee rawalima yire seniyenxi kui,

Haruna nun a xa die xa sose seniyenxi naxee rawalima e xa serexedubæe wali kui.

⁴² Isirayilakae naxa na wali birin naba, alo Alatala a yamari Munsa be ki naxe.

⁴³ Munsa to na wali birin to a rabaxi alo Alatala a yamari ki naxe, a naxa duba Isirayilakae be.

40

Ala xa yaamarie rakamalife

hörömölingira xa fe ra

¹ Alatala naxa a massen Munsa be,

² «Kike singe xi singe, i xa hörömölingira ti, Ala wo lima dænnæxe.

³ I xa saate kankira doxø na kui dugi xanbi ra.

⁴ I xa teebili yailan menni, i fa see doxø a ma a raba ki ma. I xa lanpui doxøse ti naa, i fa lanpuie doxø a fari.

⁵ I xa surayi sereχebade xəema daaxi doxə saate kankira ya ra, i fa dugi gbaku hörömölingira sode de ra Ala maxandi yire.

⁶ I xa sereχebade doxə hörömölingira sode ya ra, Ala wo lima dennaxe.

⁷ I xa ye sase xungbe doxə hörömölingira nun sereχebade tagi, i fa ye sa a kui.

⁸ I xa hörömölingira tete ti, i fa dugi gbaku tete sode de ra.»

⁹ «I na ge na ra, i xa ture seniyenxi tongo, i fa a sa hörömölingira nun a kui se birin ma, e xa seniyen Alatala bə.»

¹⁰ I man xa na raba sereχebade nun a yirabase birin ma. E xa seniyen Alatala bə.»

¹¹ I man xa na raba ye sase xungbe nun a doxose ma, e xa seniyen Alatala bə.»

¹² «I xa Haruna nun a xa die malan hörömölingira sode de ra, i fa e maxa ye ra.

¹³ I xa sereχedubə sose seniyenxi ragoro Haruna ma, i fa ture seniyenxi sa a ma alako a xa findi n ma sereχedubə ra.

¹⁴ I xa sereχedubə sose seniyenxi ragoro a xa die fan ma,

¹⁵ i fa ture seniyenxi sa e ma alo i naxan nabaxi e baba ra, alako e fan xa findi n ma sereχedubə ra. Na wali luma e yi ra, a nun naxee fama e xanbi ra abadan.»

¹⁶ Na temui Munsa naxa Alatala xa yaamari birin naba alo a fala a bə ki naxe.

¹⁷ Kelife e mini Misira boxi kui temui naxe, jə firin nde, kike singe, tənge singe ləxəc, a naxa hörömölingira ti.

¹⁸ Munsa naxa hörömölingira sanbunyie sa, a a wuri birin ti,

¹⁹ a fa dugie itala hörömölingira xun ma, a nun a makotosse alo Alatala a yamarixi ki naxe.

²⁰ Munsa naxa saate walaxe firinyie sa saate kankira kui, a fa kankira wurie raso kankira suxuse digilinxie kui, a kankira dərakote sa a de ra naxan findixi xunsare yire ra.

²¹ A to ge na rabade, a naxa saate kankira xanin hörömölingira kui, a a doxə yire seniyenxi fisamante kui. A naxa dugi gbaku na ya ra, alako mixi yo naxa a to alo Alatala a yamarixi ki naxe.

²² A naxa hörömölingira teebili doxə dugi ya ra a koołla mabiri,

²³ a fa taamie sa a fari a safe ki ma Alatala ya xori alo Alatala a yamarixi ki naxe.

²⁴ A naxa lanpui doxəsə ti hörömölingira kui teebili ya ra a yirefanyi mabiri,

²⁵ a fa lanpui ti na fari Alatala ya xori alo Alatala a yamarixi ki naxe.

²⁶ A naxa surayi sereχebade doxə hörömölingira kui dugi gbakuxi a ya ra,

²⁷ a fa surayi gan menni alo Alatala a yamarixi ki naxe.

²⁸ A naxa dugi gbaku hörömölingira sode de ra.

²⁹ A naxa sereχebade doxə hörömölingira sode de ra. A naxa sereχe gan daaxi ba menni nun hadiya alo Alatala a yamarixi ki naxe.

³⁰ A naxa ye sase xungbe doxə hörömölingira nun sereχebade tagi, a ye sa a kui maraseniyenxi xa fe ra.

³¹ Munsa, Haruna, nun Haruna xa die nu luma e bəlexəe nun e sanyie maxa ra naa,

³² e soma hörömölingira kui temui naxe, a nun e sereχe bama temui naxe alo Alatala Munsa yamarixi ki naxe.

³³ Munsa naxa tete rabilin hörömölingira nun sereχebade ra, a fa dugi gbaku tete sode de ra.

³⁴ Munsa to ge na birin na, nuxui naxa din hörömölingira xun ma, Ala e lima dennaxe. Alatala xa nəre naxa hörömölingira rafe,

³⁵ han na naxa a niya Munsa mu nu noma sode na kui. Alatala xa nəre nu bara na rafe, nuxui fan nu radinxı na birin xun ma.

³⁶ Kelife na temui e xa biyaasie kui, Isiraylakae mu jere foloma fo nuxui na keli hörömölingira xun ma.

³⁷ Xa nuxui mu te hörömölingira xun ma, Isiraylakae mu jere raminima sigafe yire gbete.

³⁸ Alatala xa nuxui nu luma hörömölingira xun ma yanyi nun koe ra. Isiraylakae nu te dexexi toma nuxui kui koe ra. A lu na ki ne e xa biyaasi birin kui.

Tawureta Munsa

Lewi Serexedube Bōnsœ xa Seriyε

Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Alatala naxa a xa seriyε masen a xa nama be Annabi Munsa saabui ra. Na seriyε sebexi kitaabui suuli kui naxee birin nalanxi xili falama «Tawureta Munsa.» Isirayila fölexi ki naxe nun e biraxi seriyε naxan foxo ra, na birin sebexi na kitaabuie nan kui.

«Lewi Serexedube bōnsœ xa Seriyε» findixi kitaabui saxan nde nan na Tawureta Munsa kui. A sebexi mixie nan be naxee nu Ala xa wali rabama Isirayilakae ya ma. Na mixie findixi Lewi bōnsœ nan na. Lewi nu findixi Annabi Yaxuba xa di nde nan na. Ala nu bara yaamkari fi a Lewi xa die xa findi salide walikee nun serexedubee ra.

A nu lanma Ala xa wali xa raba a raba ki ma. Na kui Annabi Munsa naxa na birin sebe kitaabui kui alako diiñe yareratие nun Isirayila nama xa na seriyε kolon, e xa bira na foxo ra. Fe gbegbe sebexi yi kitaabui kui serexε xe fe ra. Ala nu wama nee xa ba e ba ki ma. A man naxa wa adama xa jere seniyenyi kui, alo Ala nu wama a xon ma ki naxe a xa nama be. A yaamari wuyaxi fixi ne alako adama xa Ala waxonfe kolon.

To mixie nōma lōnni gbegbe tote yi kitaabui kui. Won xa a kolon Alatala mu yaamarie fixi mixie ma fufafu. Xa Ala bara seriyε nde so adama yi ra, a na rabaxi fe nde nan ma. Ala wama a xa mixie xa seniyen barima a a kolon e heeri nan toma na kira seniyenxi xon ma. Xa won bira Ala xa marasi foxy ra, won fe fanyi sotoma ne dunijna, won man a soto aligiyama. Ala xa won mali alako janige xa lu won boje kui, won xa dunjia igiri alo won Daa Marigi won nasixi ki naxe. Amina.

Tawureta Munsa

Lewi Serexedube Bōnsœ xa Seriyε

Serexε gan daaxi

¹ Alatala naxa Annabi Munsa xili a xa hōrōmōlingira kui, a a masen a be,

² «A fala Isirayilakae be, naxan na wa serexε bafe n tan Alatala be, a xa xuruse lanma xa na mu a ra xuruse xungbe ba.

³ Xa a wama xuruse xungbe nan bafe serexε gan daaxi ra, fo a xa findi tuura ra lanyuru mu na naxan ma. A xa fa na ra n tan Alatala xa hōrōmōlingira sode de ra, alako n xa a tongo.

⁴ Serexeba xa a belexε sa xuruse xun tagi, alako n tan Alatala xa na serexε tongo, a xa findi a xunsare ra a xa yunubi xa fe ra.

⁵ Na tuura xa faxa n tan Alatala ya i. Haruna xa di serexedubee xa fa na tuura wuli ra, e xa a kasan serexebade sëtie ma, serexebade naxan na n ma hōrōmōlingira sode de ra.

⁶ E xa tuura bura, e fa a isegε.

⁷ Haruna xa di serexedubee xa yege radoxo, e te radexε.

⁸ E man xa serexε sube, a xunyi, nun a ture sa te i serexebade.

⁹ A furingε nun a sanyie xa raxa. Serexedube xa na birin gan serexebade. Serexε gan daaxi na a ra naxan xiri rafan n tan Alatala ma.»

¹⁰ «Xa mixi wama serexε gan daaxi bafe xuruse lanma ra, a xa findi yexε kontonyi ra, xa na mu a ra sikote, lanyuru mu na naxan ma.

¹¹ Serexeba xa na kōn naxaba serexebade kooła mabiri n tan Alatala ya i. Haruna xa di serexedubee xa a wuli tongo, e xa a kasan serexebade sëtie ma.

¹² E na ge sube ixabade, serexedube xa a sube, a xunyi, nun a ture sa te serexebade fari.

¹³ Serexeba xa serexε furingε nun a sanyie raxa. Serexedube xa na birin gan serexebade. Serexε gan daaxi na a ra naxan xiri rafan n tan Alatala ma.»

¹⁴ «Xa a wama xoni bafe serexε gan daaxi ra n tan Alatala be, fo a xa findi kolokonde nan na, xa na mu a ra ganbe yore ra.

¹⁵ Serexedube xa fa a ra serexebade, a a xunyi bolon a de i, a a sa te, a a gan. A wuli xa ifili serexebade sëtie ma.

¹⁶ A xa a geme booto ba, a a wole te i xube xun, serexebade sogetede mabiri ra.

¹⁷ Serexedube xa a suxu a gabutenyie ma, a a iboo. A xa a gan, a findi serexε gan daaxi ra, naxan xiri rafan n tan Alatala ma.»

2

Sansi xori serexε

¹ «Xa mixi wama serexε bafe n tan Alatala be naxan findixi sansi xori ra, a xa a luxuta a fanyi ra. A xa ture sa a fari, a surayi fan sa ture fari.

² Axa na so Haruna xa di serexedubee yi ra. Serexedube nde xa sansi xori luxutaxi belexε ya keren ko, ture saxi naxan fari, a nun surayi, a xa a sa te i. Na xa gan n tan Alatala be, a xa findi tonxuma ra na serexε birin xa fe ra. Serexε gan daaxi na a ra naxan xiri rafan n tan Alatala ma.

³ Sansi xori luxutaxi naxan luxi naa findima Haruna nun a xa die nan gbe ra. A seniyen barima a baxi serexé ganxi nan na naxan baxi n tan Alatala be.»

⁴ «Xa mixi wama serexé bafe n tan Alatala be naxan findixi taami ganxi ra, a xa na yailan sansi xori luxutaxi ra lebini mu na naxan xun. Ture xa masunbu na fan na. Taami lebinitare xunxurie fan noma yailande, ture masoxi naxee ma.»

⁵ «Xa mixi wama serexé bafe naxan findixi taami gilinxi ra, a xa na yailan sansi xori luxutaxi ra lebini mu na naxan xun. Ture xa masunbu na fan na.

⁶ A na gegilinde, a xa igira, ture sa a ma, a xa findi serexé ra.»

⁷ «Xa mixi wama serexé bafe naxan findixi taami ra naxan ganxi tunde kui, a xa na yailan sansi xori luxutaxi nun ture ra.

⁸ A lanma mixi xa fa na serexé mööli ra n tan Alatala be. Xa na bara so serexedube yi ra, a na xaninma serexebade.

⁹ A xa nde tongo naxan findima tonxuma ra, a xa na gan serexebade fari, a xa findi serexé ra, naxan xiri rafan n tan Alatala ma.

¹⁰ Sansi xori dinxi naxan luxi a findima Haruna nun a xa die nan gbe ra. A seniyen barima a baxi serexé ganxi nan na naxan baxi n tan Alatala be.»

¹¹ «Serexé naxan birin bama n tan Alatala be, lebini yo naxa lu a xun. A mu lan wo xa serexé gan daaxi yo ba n tan Alatala be lebini na naxan xun, xa na mu a ra kumi.

¹² Wo nöma lebini nun kumi sade sansi bogi singee xun ma naxee bama serexé ra n tan Alatala be, kono e naxa gan serexebade fari.

¹³ Föökse xa sa na serexé mööli birin ma, barima na bara findi saate tonxuma ra wo tan nun wo Marigi Ala tagi. Föökse xa sa wo xa serexé birin ma.»

¹⁴ «Xa wo wama serexé bafe n tan Alatala be wo xa sansi bogi singe ra, wo xa tonsöe neenee gan,

¹⁵ wo ture nun surayi sa a xun, a xa findi sansi bogi singe serexé ra.

¹⁶ Serexedube xa nde tongo na sansi xori, ture, nun surayi ra, na xa findi tonxuma ra. A xa na gan serexebade fari. A xa findi serexé ra, naxan xiri rafan n tan Alatala ma.»

3

Xanunteya serexé

¹ «Xa mixi wama xuruse xungbe bafe xanunteya serexé ra n tan Alatala be, xuruse xemema, xa na mu a ra cinema, a

xa findi xuruse ra lanyuru yo mu na naxan ma.

² A xa a belexe sa na xuruse xun tagi n tan Ala xa höromölingira sode de ra, a a kon naxaba. Haruna xa di serexedubee xa na xuruse wuli kasan serexebade seetie ma.

³ Xanunteya serexé kui, a lanma ture naxan na furinge seeti ma, a xa gan te i n tan Alatala ya i,

⁴ a nun a gungui firinyi, e ture, nun laare naxan na a bojne ma.

⁵ Haruna xa die xa na birin gan serexé gan daaxi xun ma, naxan na ganfe serexebade fari. A xa findi se xiri joxunme ra n tan Alatala be.»

⁶ «Xa mixi wama xuruse lanma bafe xanunteya serexé ra n tan Alatala be, xuruse xemema, xa na mu a ra cinema, a xa findi xuruse ra lanyuru yo mu na naxan ma.

⁷ Xa mixi wama yexee bafe serexé ra, a xa na masen n tan Alatala be.

⁸ A xa a belexe sa a xun tagi, a fa a kon naxaba n tan Ala xa höromölingira sode de ra. Haruna xa di serexedubee xa na xuruse wuli kasan serexebade seetie ma.

⁹ Yi xanunteya serexé kui, a lanma a ture, a xuli, ture naxan na furinge seeti ma,

¹⁰ a gungui firinyi, e ture, nun laare naxan na a bojne ma, na birin xa gan te i n tan Alatala ya i.

¹¹ Serexedube xa na gan serexebade fari. Te xa na birin gan. Na bara findi serexé gan daaxi ra n tan Alatala be naxan xiri rafan n ma.»

¹² «Xa mixi wama si bafe serexé ra, a xa na masen n tan Alatala be.

¹³ A xa a belexe sa a xun tagi, a fa a kon naxaba n tan Ala xa höromölingira sode de ra, Haruna xa di serexedubee xa na xuruse wuli kasan serexebade seetie ma.

¹⁴ Yi xanunteya serexé kui, a lanma a ture naxan na furinge seeti ma,

¹⁵ a gungui firinyi, e ture, nun laare naxan na a bojne ma, na birin xa gan te i n tan Alatala ya i.

¹⁶ Serexedube xa na gan serexebade fari. Te xa na birin gan. Na bara findi serexé gan daaxi ra n tan Alatala be naxan xiri rafan n ma.»

¹⁷ «Mixi yo naxa sube ture don, mixi yo naxa sube wuli min. Wo sabati dede, na bara findi yaamari ra naxan mu kanama abadan.»

4

Yunubi xafari serexé

¹ Alatala naxa a masen Annabi Munsa be,

² «A fala Isirayilakae bε, xa mixi nde sa yunubi raba, kono a mu keli a janige ma, a xa bira yi seriye fo xo ra.

³ Xa serexedube kuntigi sa Ala xa yaamari nde matandi, na fa findi yunubi ra jama bε, a lanma a xa tuura ba serexε ra n tan Alatala bε, lanyuru mu na naxan ma, alako na xa findi yunubi xfafari serexε ra a bε.

⁴ A xa tuura xanin n tan Ala xa hörömalingira sode de ra n ya i, a a belexε sa a xun tagi, a fa a kōn naxaba n tan Alatala ya i.

⁵ Serexedube kuntigi xa na tuura wuli xanin n ma hörömalingira kui,

⁶ a a belexesole ragoro na wuli xoora, a a kasan sanya solofer dugi ya ra naxan gbakuxi yire seniyenxi ma n tan Alatala ya i.

⁷ Serexedube xa wuli nde sa ferie ma naxee na surayi serexebade tunxunyi naani ra, naxan na n tan Alatala ya i n ma hörömalingira kui. Wuli naxan luxi, a xa na ifili serexε gan daaxi serexebade lanbanyi ma, naxan na n tan Alatala xa hörömalingira sode de ra.

⁸ A xa ture birin ba tuura ma naxan findixi yunubi xfafari serexε ra, ture naxan na a furinge seeti ma,

⁹ a gungui firinyi, e ture, nun laare naxan na a bojne ma.

¹⁰ A xa na raba alo xanunteya serexε rabama ki naxε. Serexedube xa na gan serexε gan daaxi serexebade fari.

¹¹ Kono tuura kiri, a sube, a xunyi, a sanyie, a furinge, nun a janε,

¹² na tuura donxoe birin xa xanin jama yonkinde fari ma, yire seniyenxi, te xube wolema dennaxe. Menni a xa gan te ra na te xube fari.»

¹³ «Xa Isirayila jama birin nan sa n tan Ala xa yaamari nde matandixi, kono na mu keli e janige ma, na findima yunubi ra e bε.

¹⁴ E na fahaamui soto na ma temui naxε, jama xa tuura yore ba serexε ra n tan Alatala bε hörömalingira sode de ra naxan findima yunubi xfafari serexε ra e bε.

¹⁵ Nama forie xa e belexε sa tuura xun tagi n tan Alatala ya i, e a kōn naxaba.

¹⁶ Serexedube kuntigi xa na tuura wuli xanin n tan Ala xa hörömalingira kui,

¹⁷ a a belexesole ragoro na wuli xoora, a a kasan sanya solofer dugi ya ra naxan gbakuxi yire seniyenxi ma n tan Alatala ya i.

¹⁸ Serexedube xa wuli nde sa ferie ma naxee nu na serexebade tunxunyi naani ra, naxan na n tan Alatala ya i n ma hörömalingira kui. Wuli naxan luxi, a xa

na ifili serexε gan daaxi serexebade lanbanyi ma, naxan na n ma hörömalingira sode de ra.

¹⁹ A xa ture birin ba tuura ma, a na gan serexebade fari.

²⁰ A xa yi tuura ba serexε ra alo naxan bama yunubi xfafari serexε ra. E ba ki birin keren. Na kui, serexedube serexε bama naxan findima e xunsare ra, alako e xa yunubie xa xfafari.

²¹ A xa na tuura xanin jama yonkinde fari ma, a xa a gan alo boore tuura ganma ki naxε. Na findima yunubi xfafari serexε na na jama bε.»

²² «Xa mange nde a Marigi Alatala xa yaamari nde matandi, kono na mu keli a janige ma, na findima yunubi ra a bε.

²³ A na fahaamui soto na ma temui naxε, a xa sikote ba serexε ra, lanyuru mu na naxan ma.

²⁴ A xa a belexε sa sikote xun tagi ma n tan Alatala ya i, a a kōn naxabā serexε gan daaxie kōn naxabama dennaxe. Yunubi xfafari serexε na a ra.

²⁵ Serexedube xa a belexesole ragoro na wuli xoora naxan baxi yunubi xa fe ra, a nde sa ferie ma naxee na serexε gan daaxi serexebade tunxunyi naani ra. Wuli naxan luxi, a xa na ifili serexε gan daaxi serexebade lanbanyi ma.

²⁶ A xa na ture birin gan serexebade fari, alo xanunteya serexε rabama ki naxε. Na kui serexedube xunsare serexε bama mange bε, alako a xa yunubi xa xfafari.»

²⁷ «Xa mixi nde sa a Marigi Alatala xa yaamari nde matandi, kono na mu keli a janige ma, na findima yunubi ra a bε.

²⁸ A na fahaamui soto na ma temui naxε, a xa si gine ba serexε ra, lanyuru mu na naxan ma, a xa yunubi xa fe ra.

²⁹ A xa a belexε sa na yunubi xfafari serexε xun tagi, a a kōn naxabā serexε gan daaxie kōn naxabama dennaxe.

³⁰ Serexedube xa a belexesole ragoro na wuli xoora naxan baxi yunubi xa fe ra, a nde sa ferie ma naxee na serexε gan daaxi serexebade tunxunyi naani ra. Wuli naxan luxi, a xa na ifili serexε gan daaxi serexebade lanbanyi ma.

³¹ A xa na ture birin ba si ma, alo xanunteya serexε rabama ki naxε, a na gan serexebade fari, a xa findi se xiri noxunme ra n tan Alatala bε. Na kui serexedube xunsare serexε bama na mixi bε, alako a xa yunubi xa xfafari.»

³² «Xa a yexε bama yunubi xfafari serexε ra, fo a xa findi yexεe cinema lanyuru mu na naxan ma.

³³ A xa a belexε sa na yunubi xfafari serexε xun tagi, a a kōn naxabā serexε gan daaxie kōn naxabama dennaxe.

³⁴ Serexedube xa a bəlexəsole ragoro na wuli xɔ̄ora naxan baxi yunubi xafari serexə ra, a nde sa ferie ma naxee na serexə gan daaxi serexebade tunxunyi naani ra. Wuli naxan luxi, a xa na ifili serexə gan daaxi serexebade lanbanyi ma.

³⁵ A xa na ture birin ba yexəs ma, alo xanunteya serexə rabama ki naxe, a xa na gan serexee fari naxee gamma serexebade fari. Na kui serexedube xunsare serexə bama na mixi bə, alako a xa yunubi xa xafari.»

5

Yunubi ndee nun e xa serexee

¹ «Xa mixi nde sa a mə e seedee xilima kiiti nde ma, kono a gundi seedeyaxi fe naxan ma a mu na fala jnama bə, na yunubi luma a xun ma.

² Xa mixi din se seniyentare ra a mu a kolon, alo sube raharamuxi binbi, xa na mu a ra xuruse seniyentare binbi, xa na mu a ra bubuse seniyentare binbi, na mixi fan findima ne mixi seniyentare ra, a yunubi soto na kui.

³ Xa mixi nde sa din se seniyentare ra naxan kelixi adamadim fate ma, a fa li a mu a kolon na temui, xa a sa a kolon temui naxə, a findima seniyentare ra, a yunubi sotoma na kui.

⁴ Xa mixi nde sa a kali fufafu, fe fanyi xa na mu a ra fe paaxi ra, a fa neemü na ma, a na ratu na fe ma temui naxə, a findima seniyentare ra, a yunubi soto na kui.»

⁵ «Naxan na yunubi mɔ̄oli rabama, a lanma a xa a ti na ra.

⁶ A xa yexəs gine, xa na mu a ra si gine ba yetə ragbilen serexə ra n tan Alatala bə. Na kui serexedube yunubi xafari serexə bama a bə, alako a xa yunubi xa xafari.»

⁷ «Xa feere mu na a yi ra na serexə xa fe ra, a xa kolokonde firin xa na mu a ra ganbe firin ba serexə ra n tan Alatala bə. Keren xa findi yunubi xafari serexə ra, boore xa findi serexə gan daaxi ra.

⁸ A xa e xanin serexedube xən, serexedube xa yunubi xafari serexə nan singe ba. A xa a kɔ̄nyi gira, kono a naxa a xunyi ba a de i.

⁹ A a wuli nde kasanma serexebade seeti ma, wuli naxan luxi, a na ifilima serexebade lanbanyi. Yunubi xafari serexə na a ra.

¹⁰ Serexedube xa na xɔ̄ni firin nde ba serexə gan daaxi ra a raba ki ma. Na kui, serexedube xunsare serexə bama a bə a xa yunubi rabaxi xa fe ra, alako a xa xafari.»

¹¹ «Xa feere mu na a yi ra kolokonde firin, xa na mu a ra ganbe firin sotofe ra, a xa sansi xɔ̄ri dinxi konbo ya keren nun a tagi ba yunubi xafari serexə ra. A naxa

ture, xa na mu a ra surayi sa na fari de, barima yunubi xafari serexə na a ra.

¹² A xa na xanin serexedube xən ma, serexedube susu keren gamma serexebade fari tonxuma ra. A na rabama serexee fari naxee gamma serexebade fari, barima yunubi xafari serexə na a ra.

¹³ Na kui serexedube xunsare serexə bama a bə, alako a xa yunubi rabaxi xa xafari. Sansi xɔ̄ri dinxi naxan luxi a findima serexedube nan gbe ra.»

¹⁴ Alatala naxa a masen Annabi Munsa bə,

¹⁵ «Xa mixi nde sa se nde tongo naxan findixi n tan Alatala gbe ra, kono a mu a kolon a na yunubi mɔ̄oli rabaxi, a xa yexəs kontonyi ba yetə ragbilen serexə ra n tan Alatala bə a xa yunubi xa fe ra. A mu lanma lanyuru yo xa lu na yexəs ma, a sare fan xa lan sare ma naxan nawalima hɔ̄romolingira kui.

¹⁶ Axa na se tongoxi ragbilen serexedube ma, a man xa kobiri sa na fari. Na findima kobiri naxan na, a na se sare nan itaxunma dɔ̄xø suuli ra, a fa dɔ̄xø keren ba a ra, a na so serexedube yi ra. Na kui serexedube xunsare serexə bama a bə sikote ra naxan findi yetə ragbilen serexə ra, alako a xa yunubi xa xafari.

¹⁷ Mixi naxan yunubi rabama, a n tan Alatala xa yaamari nde matandi, hali a mu a kolon, na bara yunubi soto, fo a xa na sare fi.

¹⁸ A lanma a xa sikote ba yetə ragbilen serexə ra, lanyuru mu na naxan ma, naxan sare lanma seriye ma. Na kui serexedube xunsare serexə bama a bə a xa yunubi xa fe ra, a naxan nabaxi a mu a kolon, alako a xa yunubi xa xafari.

¹⁹ Na bara findi yetə ragbilen serexə ra, barima a yunubi soto ne n tan Alatala ra.»

²⁰ Alatala naxa a masen Annabi Munsa bə,

²¹ «Xa mixi nde sa yunubi soto, a fe paaxi raba n tan Alatala ra, alo a ngaxakerenyi madaxufe se nde xa fe ra, naxan nu bara taxu a ra, xa na mu a ra a naxan mupa, xa na mu a ra a naxan baxi a boore yi ra funmalaya ra,

²² xa na mu a ra se loexi a naxan toxi, a fa wule fala na xa fe ra kali ra,

²³ na yunubi raba mɔ̄oli lanma a xa na se munaxi ragbilen. Xa a munaxi ne ba, xa a taxuxi ne a ra ba, xa se loexi na a ra a naxan toxi ba,

²⁴ xa se na a ra wule fala naxan ma fe ra kali ra, a xa na ragbilen a kanyi ma keren na, a man xa kobiri sa na fari. Na findima kobiri naxan na, a na se sare nan itaxunma dɔ̄xø suuli ra, a fa dɔ̄xø keren ba a ra, a na so na kanyi yi ra.

²⁵ A man xa yexee kontonyi xanin serexedube yire yete ragbilen serexe ra Alatala be. Fi yo naxa lu na yexee ma, a sare fan xa lan seriye ma.

²⁶ Na kui serexedube xunsare serexe bama a be n tan Alatala ya i, alako a xa yunubi, a naxan nabaxi, na xa xafari.»

6

Seriye serexedubee be

Serexe gan daaxi seriye

¹ Alatala naxa a masen Annabi Munsa be,

² «Yi yaamari so Haruna nun a xa die yi ra: Seriye nan ya serexe gan daaxi xa fe ra. Serexe gan daaxi xa lu serexebade fari koe ra, a xa gan han geesegē.

³ Serexedube xa donma ragoro a ma, a xa wantanyi fiixe fanyi so a ra, a xa te xube ba serexe gan daaxi bun ma, a a sa serexebade seeti ma.

⁴ A na ge na wali ra, a xa a xa dugi fanyi ba a ma, a xa dugi gbetē ragoro a ma, alako a xa na te xube xanin jama yonkinde fari ma, yire seniyenxi.

⁵ Te naxan dexexi serexebade bun ma, na naxa xuben. Geesegē birin serexedube xa yege radoxo, a xa te xuru, a serexe gan daaxi sa na fari. A xanunteya serexee ture fan gamma naa ne.

⁶ Na te dexema temui birin serexebade bun ma, a mu xubenma.»

Sansi xori dinxi seriye

⁷ «Seriye nan ya sansi xori dinxi serexe xa fe ra. Haruna xa die xa fa na serexe ra serexebade n tan Alatala ya i.

⁸ Serexedube xa suxu kerem kō sansi xori dinxi ra, a nun ture, a nun surayi naxan birin sama a fari, a xa na birin gan serexe tonxuma ra serexebade fari. Na xiri rafan n tan Alatala ma.

⁹ Naxan luxi, Haruna nun a xa die xa na don a lebimitare ra, horomolingira tete seniyenxi kui.

¹⁰ A mu lanma a xa jin lebini ra, barima a fatanxi n ma serexe gan daaxie nan na naxee seniyenxi han alo yunubi xafari serexe nun yete ragbilen serexe.

¹¹ Haruna xa di xemee nomā na donde. Yaamari na a ra wo bonsœ be naxan mu kanama abadan. Mixi naxan birin a makorema na serexe gan daaxie ra naxee bama n tan Alatala be, na kanyie seniyenma ne.»

¹² Alatala naxa a masen Annabi Munsa be,

¹³ «Haruna tima serexedube kuntigi ra loxoe naxe, a lanma a tan Haruna nun a xa die xa sansi xori fanyi dinxi konbo ya keren ba serexe ra. Na serexe tagi

bama geesegē, boore tagi bama nunmare. Na mooli xa raba mixi tima serexedube kuntigi ra temui naxe.

¹⁴ Yi sansi xori dinxi xa gilin tunde kui, ture xa sa a ma. A na jōn, a xuntunyie xa gan te xoora, a xa findi xiri joxunme ra Alatala be.

¹⁵ Serexedube naxan findima Haruna joxoe ra xa na serexe mooli ba. A xa raba na ki ne temui birin n tan Alatala ya i. Na serexe birin xa gan.

¹⁶ Serexedube xa serexe birin xa gan, e naxa na sese don.»

Yunubi xafari serexe seriye

¹⁷ Alatala naxa a masen Annabi Munsa be,

¹⁸ «Yi yaamari so Haruna nun a xa die yi ra: <Seriye nan ya yunubi xafari serexe xa fe ra. Yunubi xafari serexe kon naxabama serexe gan daaxi kon naxabade ne, barima se seniyenxi na a ra.

¹⁹ Serexedube naxan yunubi xafari serexe bama, a na donma n tan Ala xa horomolingira tete seniyenxi nai kui.

²⁰ Naxan yo dinma na serexe ra, na kanyi seniyenma ne. Xa na wuli sa kasan dugi nde ma, na dugi xa ya yire seniyenxi.

²¹ Xa na sube jinma tunde mooli nde kui naxan maniya feje ra, a na ge a jinde, na tunde xa kana. Xa a jinma tunde kui naxan yailanxi yoxui ra, na tunde xa maxa a fanyi ra ye ra.

²² Xeme serexedube birin xa na don, barima serexe seniyenxi na a ra.

²³ Kono mixi yo naxa yunubi xafari serexe don, naxan wuli xaninma horomolingira kui xunsare ra. Na serexe mooli xa gan te ra.»

7

Yetē ragbilen serexe seriye

¹ «Yetē ragbilen serexe seriye nan ya: Serexe seniyenxi na a ra.

² Yetē ragbilen serexe kon naxabama serexe gan daaxi kon naxabade ne. A wuli xa kasan serexebade seeti ma.

³ A ture birin, a xuli, a ture naxan na a furinge seeti ma,

⁴ A gungui firinyi, e ture, nun laare naxan na a bojne ma, na birin xa ba serexe ra.

⁵ Serexedube xa na birin gan serexebade fari serexe gan daaxi ra Alatala be. Yetē ragbilen serexe na a ra.

⁶ Xeme serexedubee nan na donma yire seniyenxi kui, barima serexe seniyenxi na a ra.

⁷ Yunubi xafari serexe nun yetē ragbilen serexe, e seriye birin keren. Serexedube naxan na xunsare serexe baxi, a tan nan na sube donma.

⁸ Serexē gan daaxi kiri fan luma serexedube yi ra naxan na baxi serexē ra.»

⁹ «Sansi xori dinxi serexē naxan ganxi nun naxan gilinxi, e fan findima serexedube nan gbe ra, naxan e baxi serexē ra.

¹⁰ Sansi xori dinxi serexē naxan mu ganxi, ture gbansan nan saxi a ma, xa na mu a ra ture mu saxi a ma, nee findima Haruna xa di birin nan gbe ra.»

Xanunteya serexē seriye

¹¹ «Xanunteya serexē seriye nan ya, naxan bama n tan Alatala be.»

¹² Xa mixi nde wama tantui serexē bafe, a man xa taami lebinitaree yailan ture ra, a nun taami xunxurie ture saxi naxee ma, nun taami xunxuri naxee ramulanxi ture ra.

¹³ A na xanunteya serexē bama temui naxee, naxan findixi tantui serexē ra, a xa taami fan jin lebini na naxan xun.

¹⁴ Nde xa ba na taami moōli birin na, a findi serexedube gbe ra, naxan xanunteya serexē wuli kasanma serexebade seetie ma.

¹⁵ Na xanunteya serexē sube donma a ba loxoe ne, sese naxa lu han geesegē.»

¹⁶ «Xa laayidi serexē bama, xa na mu a ra serexē panigexi, na sube xa don a ba loxoe ne, kono xa nde sa lu a nōma donde geesegē fan.

¹⁷ Xa a dōnxoe sa lu han na fan kuye iba, na sube xa gan gbiki na xi saxan nde loxoe ma.

¹⁸ Xa mixi nde sa a yete xa xanunteya serexē sube don na xi saxan nde loxoe ma, Ala mu a xa serexē tongoma. A luma alō a mu serexē yo baxi, barima na sube findixi se seniyentare nan na. Mixi naxan na rabama, a yunubi sōtoma na kui.»

¹⁹ «Serexē sube naxan dinma se seniyentare ra, a mu lanma na sube xa don. Fo a xa gan ne gbiki. Mixi seniyenxi nan nōma na xanunteya serexē sube donde,

²⁰ kono seniyentare mu nōma n tan Alatala xa xanunteya serexē donde, a raminima ne Isirayila jama ya ma.

²¹ Mixi naxan a belexe dinma se seniyentare ra naxan kelixi adamadi ma, xa na mu a ra a belexe din sube seniyentare ra, xa na mu a ra se gbete naxan mu seniyenxi, xa na kanyi fa n tan Alatala xa xanunteya serexē don, a raminima ne Isirayila jama ya ma.»

²² Alatala naxa a masen Annabi Munsa be,

²³ «A fala Isirayilakae be, «Wo naxa ninge, yexēe, nun si ture don.»

²⁴ Wo nōma xuruse ture rawalide alō wo wama a xon ma ki naxē xa a faxa a yete

ma, xa na mu a ra sube xaaje nde naxa a faxa, kono wo mu nōma a donde.

²⁵ Naxan yo ture donma, naxan nōma rawalide serexē gan daaxi ra n tan Alatala be, na kanyi raminima ne Isirayila jama ya ma.

²⁶ Wo man mu lanma wo xa xoni wuli, xa na mu a ra xuruse wuli yo min yire birin wo na dēnnaxe.

²⁷ Naxan yo wuli minma, na kanyi raminima ne Isirayila jama ya ma.»

²⁸ Alatala naxa a masen Annabi Munsa be,

²⁹ «A fala Isirayilakae be, «Naxan xanunteya serexē bama n tan Alatala be, a xa n tan Alatala gbe fi n ma.»

³⁰ A xa na xuruse ture nun a sisi xanin n tan Alatala yire alako a xa gan te ra n tan Alatala be. A lanma a xa na xuruse sisi lintan n tan Alatala ya i a masenfe ra n be, na findixi n tan nan gbe ra.

³¹ Serexedube xa na ture gan serexebade fari. Na xuruse kanke luma Haruna nun a xa die nan be.

³² Wo xa xanunteya serexē kui, wo man xa xuruse yirefanyi tabe fi serexedube ma.

³³ Xuruse yirefanyi tabe xa findi serexedube nan gbe ra naxan bara wuli nun ture ba xanunteya serexē ra.

³⁴ N bara nate tongo naxan mu kanama abadan, Isirayilakae xa xanunteya serexē kui, e xuruse kanke naxan lintanxi n tan Ala ya i, a nun xuruse yirefanyi tabe e naxan baxi, na birin xa findi serexedube Haruna nun a xa die gbe ra.

³⁵ Kabi Haruna nun a xa die findi n tan Ala xa serexedube ra, e na nan sōtoma n tan Alatala xa serexē gan daaxie ya ma.

³⁶ E to findi serexedubee ra, n tan Alatala naxa na yaamari fi Isirayilakae ma. Yaamari na a ra naxan mu kanama abadan.»

³⁷ Seriye nan na ki serexē xa fe ra, serexē gan daaxi, sansi xori dinxi serexē, yunubi xafari serexē, yete ragbil serexē, serexedube ti serexē, nun xanunteya serexē.

³⁸ Alatala nu bara na birin masen Annabi Munsa be Turusinina geya fari a to Isirayilakae yamari e xa fa serexē ra Turusinina gbengberenyi ma.

8

Serexedubee dōxō serexē

¹ Alatala naxa a masen Annabi Munsa be,

² «Haruna nun a xa die xili horomolingira sode de ra. I xa fa e xa dugi seniyenxi, a nun ture seniyenxi, tuura naxan bama yunubi xafari serexē ra, yexēe kontonyi firin, nun debe, taami lebinitaree na naxan kui.

³ I xa Isirayila nama birin malan hōromolingira sode de ra.»

⁴ Annabi Munsa naxa Alatala xa yaa-mari rakamali, nama fan naxa e malan hōromolingira sode de ra.

⁵ Annabi Munsa naxa a fala nama be, «Alatala bara n yamari n xa yi raba.»

⁶ Annabi Munsa naxa Haruna nun a xa die maso, a naxa e maxa ye ra.

⁷ A naxa dugi seniyenxe ragoro Haruna ma, a naxa a tagi xiri beleti ra, a guba ragoro a ma, a seregedube donma ragoro na fari, a a tagi xiri beleti ra.

⁸ A naxa kanke makotose ragoro a kon ma, a gēme firin sa na kui naxee findixi Ala waxōne masense ra.

⁹ A naxa xunmase doxo Haruna xunyi ma, a tonxuma seniyenxi xēema daaxi sa na ma, alo Alatala Munsa yamari ki naxe.

¹⁰ Annabi Munsa naxa ture seniyenxi tongo, a nde maso Ala xa hōromolingira ma, nun se naxan birin na a kui. A nee raseniyen na ki ne.

¹¹ A naxa ture kasan seregebade ma sanya solofera, a nun seregebade yirabasee, ye ragatade xungbe, nun na saxi se naxan fari, alako e xa seniyen.

¹² A man naxa ture nde sa Haruna xunyi ma, alako Haruna fan xa seniyen.

¹³ Annabi Munsa naxa Haruna xa die maso, a dugi seniyenxe ragoro e fan ma. A naxa e tagi nun e xunyi xiri dugi ra, alo Alatala a yamarixi ki naxe.

¹⁴ Annabi Munsa to fa tuura yunubi xafari serege ra, Haruna nun a xa die naxa e belexee sa na tuura xun tagi.

¹⁵ Annabi Munsa naxa a kon naxaba, a naxa a wuli nde tongo, a a maso seregebade ferie ma naxee nu na seregebade tunxuni naani ra. A naxa na raba a belexesole ra, alako a xa seregebade raseniyen. A naxa wuli dōnxoe ifili seregebade sētie ma. A seregebade raseniyen na ki ne barima a findi xun-sarade nan na.

¹⁶ Annabi Munsa man naxa ture tongo naxan nu na ninge furinge rabilinyi, a nun laare naxan nu na a boje fari, nun a gungui xori firinyie nun e ture. A naxa nee birin sa te i seregebade fari.

¹⁷ Kono a naxa tuura gundi, a kiri, a sube, nun a napē gan te ra jama yonkinde fari ma, alo Alatala a yamarixi ki naxe.

¹⁸ Annabi Munsa naxa fa yexē kontonyi ra naxan findi serege gan daaxi ra. Haruna nun a xa die naxa e belexee sa na yexē xun tagi.

¹⁹ Annabi Munsa naxa a kon naxaba, a a wuli nde kasan seregebade sētie ma.

²⁰ A naxa yexē ixaba a xuntunyie ra. A naxa a xunyi, a xuntunyie, nun a ture gan te i.

²¹ A naxa yexē furinge nun a sanyie raxa, a yexē kontonyi gundi birin gan te ra seregebade fari serege gan daaxi ra, naxan xiri rafan Alatala ma. A na birin naba ne alo Alatala a yamarixi ki naxe.

²² Annabi Munsa naxa yexē kontonyi firin nde tongo naxan findi seregedube doxo serege ra. Haruna nun a xa die naxa e belexee sa na yexē xun tagi.

²³ Annabi Munsa naxa a kon naxaba, a a wuli nde tongo, a a sa Haruna yirefanyi tulsi ma, a yirefanyi belexekura ma, nun a sankura ma.

²⁴ A naxa Haruna xa die fan maso, a naxa wuli nde sa e yirefanyi tulsi ma, e yirefanyi belexekura ma, nun e yirefanyi sankura ma. A naxa a wuli nde kasan seregebade sētie ma.

²⁵ A naxa na yexē ture tongo, a nun a xuli, a furinge ture, laare naxan na a boje fari, a gungui xori firinyie nun e ture, nun a yirefanyi tabe.

²⁶ Annabi Munsa naxa debe tongo taami lebinitaree na naxan kui, naxan nu dōxoxi Alatala ya i. A naxa taami lebinitaree keren ba na, a nun taami keren naxan yailanxi ture ra, a nun taami lanmadji keren. A naxa e sa na yexē ture nun a yirefanyi tabe fari.

²⁷ A naxa na birin so Haruna nun a xa die yi ra, e fa na lintan Alatala ya i alako a xa kolon a gbe na a ra.

²⁸ Na dangi xanbi, Annabi Munsa naxa e rasuxu e yi ra, a naxa e sa te seregebade fari, serege gan daaxi nu na dēnnaxe. Seregedube doxo serege na a ra, naxan gan xiri rafan Alatala ma.

²⁹ Annabi Munsa naxa yexē kontonyi kanke tongo na seregedube doxo serege ra, a fa na lintan Alatala ya i a masenfe ra a be. Na naxa findi Annabi Munsa gbe ra alo Alatala a yamarixi ki naxe.

³⁰ Annabi Munsa naxa ture seniyenxi nde tongo, a nun wuli nde naxan nu na seregebade fari, a naxa a kasan Haruna nun a xa dugie ma, a a kasan Haruna xa die nun e xa dugie fan ma, alako e tan nun e xa dugie birin xa seniyen.

³¹ Munsa naxa a fala Haruna nun a xa die be, «Wo sube piin hōromolingira sode de ra, wo xa a don menni, a nun taami naxan na debe kui naxan findi seregedube doxo serege ra. N bara yaamari fi, Haruna nun a xa die xa na don.

³² Taami nun sube naxan luxi, wo xa na dōnxoe gan.

³³ Wo naxa keli hōromolingira sode de ra xi solofera bun ma, han wo xa dōxoxe waxati kamalima temui naxe.

³⁴ Naxan nabaxi to, Alatala a yamarixi wo yunubi xunsare xa fe nan na.

³⁵ Na na a toxi, wo luma horomolingira sode de ra xi solofera bun ma, kœ nun yanyi, alo Alatala n yamarixi a ra ki naxe, alako wo naxa faxa.»

³⁶ Haruna nun a xa die naxa Alatala xa yaamari birin naba na ki a naxan masenxi e be Annabi Munsa saabui ra.

9

Seregedubee xa serege singee

¹ Xi solomasaxan loxœ, Annabi Munsa naxa Haruna nun a xa die, nun Isirayila forie xili.

² A naxa a masen Haruna be, «I xa serege firin masen Alatala be, tuura di naxan findima yunubi xafari serege ra, a nun yexes kontonyi naxan findima serege gan daaxi ra, lanyuru mu na naxan ma.

³ I xa a fala Isirayilakae be, «Wo xa sikote keran ba yunubi xafari serege ra. Wo xa tuura di nun yexes di naxee bara je keran soto, lanyuru mu na naxee ma, wo xa e ba serege gan daaxi ra.

⁴ Wo xa tuura nun yexes kontonyi ba xanunteya serege ra Alatala be. Wo xa taami fan ba serege ra, ture sunbuxi naxan na. Wo xa na birin ba barima Alatala minima ne wo ma to.»

⁵ Nama naxa serege xanin horomolingira sode de ra alo Annabi Munsa e yamarixi ki naxe. E birin naxa e makore horomolingira ra, e ti Alatala ya i.

⁶ Annabi Munsa naxa a masen e be, «Wo xa Alatala xa yaamari rabatu alako a xa a nore masen wo be.»

⁷ Annabi Munsa naxa a masen Haruna be, «I maso seregebade ra. I xa yunubi xafari serege nun serege gan daaxi ba xunsare ra i yete be, a nun jama be. I xa jama xa serege fan ba e be xunsare ra alo Alatala a yamarixi ki naxe.»

⁸ Haruna to a maso seregebade ra, a naxa tuura di kon naxaba a yete yunubi xafari serege ra.

⁹ A xa die naxa tuura wuli so a yi ra. A naxa a belexesse rasin wuli xœra, a nde sa ferie ma naxee nu na seregebade tunxuni naani ra. A naxa wuli dñoxœ ifili seregebade lanbanyi ma.

¹⁰ Kuruse ture, a gungue, nun laare naxan na a bœje ma, a naxa na birin gan seregebade fari yunubi xafari serege ra alo Alatala Annabi Munsa yamarixi a ra ki naxe.

¹¹ Kono a naxa a sube nun a kiri gan jama yonkinde fari ma.

¹² Na dangi xanbi, Haruna naxa serege gan daaxi kon naxaba. A xa die naxa na wuli so a yi ra, a fa a kasan seregebade settie ma.

¹³ E naxa serege xuntunyie nun a xunyi so a yi ra, a na birin gan seregebade fari.

¹⁴ A to ge a furinge nun a sanyie raxade, a naxa e gan e nun serege gan daaxi ra seregebade fari.

¹⁵ Haruna ge xanbi na ra, a naxa jama xa sikote kon naxaba, a xa findi yunubi xafari serege ra jama be. A na raba ne alo a singe raba ki naxe.

¹⁶ A naxa serege gan daaxi ba a seriyi ki ma.

¹⁷ A naxa sansi xori dinxi suxu keran gan seregebade fari serege gan daaxi ba temui geesegé.

¹⁸ A naxa tuura nun yexes kontonyi kon naxaba xanunteya serege ra jama be. A xa die naxa na wuli so a yi, a a kasan seregebade settie ma.

¹⁹ E naxa tuura nun yexes kontonyi ture tongo, naxan na e xuli nun e furinge mabiri, a nun e gungue, a nun laare naxan na e bœje ma,

²⁰ e naxa na birin sa sube kanke ma seregebade fari, e a birin gan.

²¹ Haruna naxa serege subee kanke nun e yirefanyi tabe ite, a e lintan Alatala ya i a masenfe ra a be, alo Annabi Munsa a yamarixi ki naxe.

²² Haruna naxa a belexee itala, a duba nama be. A to yunubi xafari serege, serege gan daaxi, nun xanunteya serege ba, a naxa goro kelife seregebade settie ma.

²³ Annabi Munsa nun Haruna naxa so horomolingira kui. E to mini, e naxa duba jama be. Na temui Alatala xa nore naxa mini nama ma.

²⁴ Alatala naxa te ragoro seregebade fari, a serege gan daaxi nun ture gan. Nama to na to, e naxa e xui ite seewé ra, e e felen boxi ma.

10

Haruna xa di firinyie

¹ Haruna xa di firinyie, Nadabo nun Abihu naxa surayi gansee tongo, e te sa e kui, e surayi gan Alatala ya i. Kono e mu na te tongo Ala xa seriyi ki ma.

² Na na a to, Alatala naxa te ragoro e ma, e faxa a xa horomolingira yire seniyanxi kui.

³ Annabi Munsa naxa a fala Haruna be, «Alatala wo rakolonxi ne yi ra, a to a fala, «Naxee makore n na, e xa a kolon n seniyan, jama xa n binya.»» Haruna naxa dundu yen.

⁴ Annabi Munsa naxa Mikayeli nun Elisafan xili, Haruna baba xunya Yusiyeli xa die. A naxa a fala e be, «Wo xa wo ngaxakerenyie furee xanin jama yonkinde fari ma, dennaxe makuya yire seniyanxi ra.»

⁵ E naxa e furee xanin jama yonkinde fari ma, alo Annabi Munsa e yamarixi ki naxe. E nu bara serexedube dugie lu e furee ma.

⁶ Annabi Munsa naxa a fala Haruna nun a xa die be, Eleyasari nun Itamari, «Wo naxa wo xunsexe rabejin, wo naxa wo xa dugie fan ibeo. Wo naxa sese raba naxan nōma sunnunyi masende yi mixie xa faxe xa fe ra, alako Alatala naxa xōno jama ma, a wo fan faxa. Wo ngaxakerenyi Isirayilakae tan nōma sunnunde yi mixie xa fe ra Alatala naxee faxaxi te ra.

⁷ Wo naxa keli Ala xa hōrōmōlingira sode de ra yi saxanyi, alako wo naxa faxa. Alatala xa mixi sugandixie nan wo tan na.» E naxa Annabi Munsa xa yaamari rabatu.

⁸ Alatala naxa a masen Haruna be,

⁹ «Wo na so hōrōmōlingira kui, wo naxa weni min. Wo naxa minse yo min naxan mixi siisima, xa na mu a ra wo faxama ne. Na scriye mu kanama wo bōnsōe be abadan.

¹⁰ Na nan a niyama wo nōma Ala gbe nun adamadi gbe tagi rabade, seniyeniyi nun seniyentarena.

¹¹ Na fan a niyama ne wo xa no Isirayilakae xarande Alatala xa yaamarie ra, a naxee fixi e ma Annabi Munsa saabui ra.»

¹² Annabi Munsa naxa a fala Haruna nun a xa di dōnxōe be, Eleyasari nun Itamari, «Sansi xōri dinxi naxan baxi serexē ra Alatala be, kōnō naxan birin mu ganxi te ra, wo xa na don serexebade fe ma. Wo naxa lebini sa a xun ma de, barima a seniyen.

¹³ Wo xa a don yire seniyenxi, barima a ganxi Alatala be serexē gan daaxie nan fe ma. Na findixi i gbe nun i xa die gbe nan na. Alatala serexedubee yamarixi na nan na.

¹⁴ Wo man xa serexē sube kanke nun tabe don yire seniyenxi ne, naxee bara lantan Ala ya i, a masenfe ra a be. Nee findixi wo gbe nan na, i tan, i xa di xemee, nun i xa di ginēe. Ala bara na yaamari fi Isirayilakae ma e xa xanunteya serexē xa fe ra.

¹⁵ Ture naxan gamma yo, tabe naxan bama yo, nun kanke naxan lintamma yo, e xa na birin masen Alatala be, na fa findi i gbe nun i xa die gbe ra, alo Alatala a yamarixi ki naxe. Seriye na a ra naxan mu kanama abadan.»

¹⁶ Annabi Munsa to sikote xa fe maxōrin, naxan ba yunubi xafari serexē ra, a naxa a me a e nu bara a birin gan te ra, a naxa xōno Eleyasari nun Itamari ma, Haruna xa die naxee mu faxa. A naxa a fala e be,

¹⁷ «Munfe ra wo mu yi yunubi xafari serexē sube donxi yire seniyenxi? Serexē seniyenxi na a ra Alatala naxan fixi wo ma,

alako Isirayila jama xa yunubi xa xafari, a findi xunsare ra e be Alatala ya i.

¹⁸ Yi serexē wuli to mu soxi yire seniyenxi ma hōrōmōlingira kui, a nu lan ne wo xa a sube don yire seniyenxi ne, alo Ala n yamarixi a ra ki naxe.»

¹⁹ Haruna naxa Annabi Munsa yaabi, «To e bara e xa yunubi xafari serexē nun e xa serexē gan daaxi ba Alatala ya i, kōnō to bara yi fe xōrōxōe mōoli sōtō, Alatala nōma tinde n xa yunubi xafari serexē sube don to?»

²⁰ Annabi Munsa to na yaabi me, a naxa tin a ra.

11

Donse radaxaxi nun donse raharamuxi

¹ Alatala naxa a masen Annabi Munsa nun Haruna be,

² «Wo xa a fala Isirayilakae be, sube naxee radaxaxi wo be, nee nan ya:

³ Sube tore kanyie naxee tore itaxunxi firinyi ra, e man e xa donse ratema e de i e nu a idon. Wo nōma na sube mōoli donde.»

⁴ «Kōnō ndee na naxee donse ratema e de i e nu a idon, e tore tan mu itaxunxi firinyi ra. Nee raharamuxi wo ma. Nōxōme raharamuxi wo ma, barima a donse ratema a de i a nu a idon, kōnō a tore mu itaxunxi firinyi ra.

⁵ Yere maniye nde fan donse ratema a de i a nu a idon, kōnō a tore mu itaxunxi firinyi ra. A raharamuxi wo ma.

⁶ Yere fan donse ratema a de i a nu a idon, kōnō a tore mu itaxunxi firinyi ra. A raharamuxi wo ma.

⁷ Xōse tan, a tore itaxunxi firinyi ra, kōnō a mu donse ratema a de i a nu a idon. A raharamuxi wo ma.

⁸ Wo naxa na subee don, wo naxa din e binbie ra. E raharamuxi wo ma.»

⁹ «Yēxē naxee na ye xōra, wo nōma naxee donde, nee nan ya: xale kanyi nun belē kanyi naxee na baa ma, xa na mu a ra xure kui.

¹⁰ Kōnō yēxē naxee na baa ma, xa na mu a ra xure kui, belē mu na naxee ma, xa na mu a ra xale mu na naxee ma, e raharamuxi wo ma.

¹¹ E raharamuxi wo ma, wo naxa e sube don. E binbie fan raharamuxi wo ma.

¹² Yēxē birin belē nun xale mu na naxee ma, e raharamuxi wo ma.»

¹³ «Xōni raharamuxie nan ya wo mu lan wo xa naxee don: yube, sege, xaruma gōntōe,

¹⁴ a nun nee maniye birin.

¹⁵ Xaaxa fan, wo naxa na don a nun a maniye birin.

¹⁶ Xundi, kofole, a nun tagarantongoe,

¹⁷ wo naxa e don a nun nee maniye birin.

¹⁸ Gbongboe, yedonmę,

¹⁹ laaba, tukę, a nun nee maniyę birin, wo naxa e don.»

²⁰ «Nimase gabutenyi nun sanyi na naxee ma, e raharamuxi wo ma.

²¹ Kono na nimase möölie ya ma, naxee tugamma, wo noma nee tan donde,

²² ala katoe, tugumie, nun nee maniyę birin.

²³ Kono, nimase gabutenyi nun sanyi na naxee ma, e raharamuxi wo ma.»

²⁴ «Xa wo dinma sube seniyentare ra, wo findima mixi seniyentare ra han nummare ra.

²⁵ Naxan e binbie maxaninma, na kanyi lan ne a xa a xa dugie xa, a man fa findi mixi seniyentare ra han nummare ra. Fo a xa a xa dugie xa.

²⁶ Sube naxee birin tore mu itaxunxi firinyi ra, a nun naxee donse donna, kono a mu gibilenna a rate ra e de i e nu a idon, nee raharamuxi wo ma. Naxan dinma na mööli ra a findima mixi seniyentare ra.

²⁷ Sube birin tore mu na naxee bę, e e jere e sanyi naanie xun na, e raharamuxi wo ma. Naxan dinma e binbie ra na findima mixi seniyentare ra han nummare ra.

²⁸ E raharamuxi wo ma. Naxan e binbie maxaninma, na kanyi lan ne a xa a xa dugie xa, a man fa findi mixi seniyentare ra han nummare ra.»

²⁹ «Nimase naxan birin luma yilie kui, e haramuxi wo bę. E xilie nan ya: bale, jene, kasa,

³⁰ bonbolika, koolo, nun nee maniyę.

³¹ Na nimase xunxuri möölie raharamuxi wo ma. Naxan dinma e binbie ra a findima mixi seniyentare ra han nummare ra.

³² Xa e binbie sa bira se nde fari, na fan findima se seniyentare ra, ala se sa se wuri daaxi, dugi, xuruse kiri xaraxi, bęki, xa na mu a ra yirabase nde. A lanma na se mööli xa sa ye xoora han nummare ra alako a xa seniyen.

³³ Xa na nimase mööli bira feję nde kui, feję nun a kui se birin findima se seniyentare ra. Na feję xa kana.

³⁴ Ye naxan nu na na feję kui, a na sa donse nde ma, na donse fan findima se seniyentare ra. Minse yo naxan nu na na feję kui, a fan findima se seniyentare ra.

³⁵ Xa na nimase mööli binbi bira se yo ma, na findima se seniyentare ra, ala taami ganse, xa na mu a ra tunde. E to findi se seniyentare ra, a lanma wo xa e kana.

³⁶ Kono xa e binbi sa bira dulonyi na kui, xa na mu a ra ye ragatade nde, nee tan mu findima se seniyentaree ra. Kono mixi naxan a belexe dinma e binbie ra, na findima mixi seniyentare ra.

³⁷ Xa a binbi bira sansi xori ma naxan sima, na mu findima se seniyentare ra.

³⁸ Kono xa a binbi bira sansi xori tan ma naxan na ye xoora, na sansi xori findima se seniyentare ra wo bę.»

³⁹ «Xa xuruse radaxaxi nde faxa, mixi fa din a binbi ra, na kanyi findima seniyentare ra han nummare ra.

⁴⁰ Naxan na a sube don, na kanyi lan ne a xa a xa dugie xa, a man fa findi seniyentare ra han nummare ra. Naxan na sube binbi maxanin, na kanyi lan ne a xa a xa dugie xa, a man fa findi seniyentare ra han nummare ra.»

⁴¹ «Nimase naxan birin a bubuma boxi ma, nee birin raharamuxi wo ma. A mu lanma wo xa nee don.

⁴² Bubusee nun nimase xunxuri naxee jerema e sanyi naani xun na, xa na mu a ra e sanyi wuyaxi xun na, e sese mu radaxaxi. Wo naxa e don.

⁴³ Wo naxa wo yete findi seniyentare ra na nimase mööli saabui ra. Wo naxa e don.

⁴⁴ Alatala nan n na, wo Marigi Ala. Wo xa wo yete fi n tan nan ma. Wo xa seniyen, barima n tan seniyen. Wo naxa wo yete findi seniyentare ra na nimase xunxuri saabui ra naxee luma jere ra boxi ma.»

⁴⁵ «N tan nan Alatala ra naxan wo raminixi Misira boxi ma, alako n xa findi wo Marigi Ala ra. Wo xa seniyen, barima n tan seniyen.

⁴⁶ Seriye nan na ki subee, xonie, yexee, nun bubusee xa fe ra.

⁴⁷ Na kui wo noma sube seniyenxi nun sube seniyentare tagi raba kolonde, sube radaxaxi nun sube raharamuxi.»

12

Dinge xa serexe

¹ Alatala naxa a masen Annabi Munsa bę,

² «A fala Isirayilakae bę, xa gine nde sa tægę, a di xeme bari, a findima seniyentare ra xi solofera bun ma, ala a like walima temui naxe.

³ Xi solomasaxan loxę, di xa sunna.

⁴ Na xi solofera xanbi, dinge luma seniyentareja kui xi tongo saxan nun saxan bun ma a wuli xa fe ra naxan minixi a ma a di bari temui. A mu lanma a xa din se seniyenxi ra, a mu lanma a xa so yire seniyenxi kui han maraseniyenyi waxati xa kamali.»

⁵ «Xa dinge di gine bari, a luma seniyentareja kui loxoxun firin, ala a like walima temui naxe. Na xanbi a xa maraseniyenyi waxati buma xi tongo senni nun senni, a wuli xa fe ra naxan minixi a di bari temui.

⁶ A xa maraseniyeni waxati na kamali, di xeme, xa na mu a ra di gine xa fe ra, a xa yexee ne keran daaxi xanin serexedube xon ma hörömölingira sode de ra. A xa na ba serexe gan daaxi ra. A man xa kolokonde yore, xa na mu a ra ganbe ba yunubi xafari serexe ra.

⁷ Serexedube xa na serxee ba Alatala be, a findi na gine xa xunsare ra. Na temui a seniyenma ne na wuli xa fe ra. Seriye nan na ki gine be naxan di xeme barima, xa na mu a ra di gine.

⁸ Xa feere mu na a yi a xa yexee soto, a nom a ganbe firin xaninde, xa na mu a ra kolokonde firin. Keren xa ba serexe gan daaxi ra, boore xa ba yunubi xafari serexe ra. Serexedube xa na ba, a findi xunsare ra gine be, a fa seniyen.»

13

Furee mixi fate ma

¹ Alatala naxa a masen Annabi Munsa nun Haruna be,

² «Xa mixi fate kiri yire nde funtu, xa na mu a ra a fiixe, xa na mu a ra a findi fi ra, wo xa na kanyi xanin serexedube Haruna yire, xa na mu a ra a xa di nde yire.

³ Fure naxan na a fate, serexedube xa na mato. Xa fate xabe bara fiixe na fi yire, fi fan bara tilin, a sube li, fure jaaxi na a ra. Serexedube xa masenyi ti, na kanyi bara findi seniyentare ra.

⁴ Xa fure ya mu itilin a na kiri nan gbansan fari, fate xabe mu fiihexi na longori, serexedube xa furema yamari a xa lu a kerenyi ma loxoxun keren.

⁵ A xi solofera nde loxoe, serexedube man xa a mato. Xa a sa li fure mu na lantanfe, a man xa furema yamari a xa lu a kerenyi ma loxoxun keren.

⁶ A xi solofera nde loxoe, serexedube man xa a mato a sanmaya firin nde. Xa fure jingi bara masara, a man mu lantanfe, serexedube xa masenyi ti, na kanyi bara seniyen. Fure na a ra naxan mu jaaxu. A xa a xa dugie xa, a findi mixi seniyenxi ra.

⁷ Kono xa serexedube bara a mato, fure bara lantan ye na masenyi dangi xanbi, furema man xa gibilen serexedube yire temui gbete.

⁸ Serexedube man xa a mato. Xa fure bara lantan ye, serexedube xa masenyi ti, na kanyi bara findi seniyentare ra, fure jaaxi na a ra.»

⁹ «Xa fure jaaxi bara lu mixi nde kiri ma, e xa a xanin serexedube yire.»

¹⁰ A xa a mato. Xa na mixi kiri bara fiixe yire nde, a fa funtu, fate xabe fan fa fiixe na longori, a bula, sube mini kene ma,

¹¹ fure jaaxi na a ra naxan mu dan danma. Serexedube xa masenyi ti, na kanyi bara findi mixi seniyentare ra. Hali a mu lu a kerenyi ma waxati di bun ma sonon, serexedube man xa a mato. Na tan bara ge findide mixi seniyentare ra.

¹² Xa serexedube bara a to a na fi jaaxi birin bara bari folo, naxan nu na furema fate ma, kelife a sanyie ma han a xunyi,

¹³ a xa masenyi ti, na kanyi bara seniyen, barima fi birin bara bari folo. A bara senien.

¹⁴ Kono xa, fure sa bula, sube mini kene ma, na kanyi bara findi mixi seniyentare ra.

¹⁵ Serexedube na fure bulaxi to, a xa masenyi ti, fi bulaxi mu senien, fure jaaxi na a ra.

¹⁶ Xa sube bulaxi fa bari, furema xa siga serexedube yire.

¹⁷ A xa a mato. Xa fure bara bari, serexedube xa masenyi ti, furema bara senien.

¹⁸ Xa suuri mini mixi ma, a fa yalan,

¹⁹ kono na kiri fa fiixe, xa na mu a ra a gbeeli, na kanyi xa siga serexedube yire.

²⁰ A xa a mato. Xa fure ya bara itilin, a sube li, fate xabe bara fiixe na longori, serexedube xa masenyi ti, na kanyi bara findi mixi seniyentare ra. Fure jaaxi na a ra, naxan minixi suuri foxi.

²¹ Xa serexedube mu fate xabe fiixe to, fi fan mu tilin, a mu sube lixi, a mu fiixe a gbe ra, furema xa lu a kerenyi ma loxoxun keren.

²² Xa fure bara lantan ye a fate ma, serexedube xa masenyi ti, na kanyi bara findi mixi seniyentare ra, fure jaaxi na a ra.

²³ Kono xa fure mu masaraxi a mu lantanxi a i, suuri barixi na a ra. Serexedube xa masenyi ti, na kanyi mixi seniyenxi na a ra.»

²⁴ «Xa mixi fate bara gan te ra temui dangixi, a kiri fa bari, kono fure gbeeli, xa na mu a ra fure fiixe fa mini na foxi,

²⁵ serexedube xa na mato. Xa furema fate xabe bara fiixe na foxi, fure bara tilin, a sube li, fure jaaxi na a ra, naxan bara mini fate ma kiri dennaxe nu ganxi. Na serexedube xa masenyi ti, na kanyi bara findi mixi seniyentare ra, barima fure jaaxi na a ra.

²⁶ Kono xa serexedube mu fate xabe fiixe to fure ma, fi fan ya mu itilin, a mu sube lixi, a mu fiixe a gbe ra, serexedube xa na kanyi yamari a xa lu a kerenyi ma loxoxun keren.

²⁷ Serexedube xa a mato xi solofera nde loxoe. Xa fure bara lantan ye a fate ma, serexedube xa masenyi ti, na kanyi bara

findi mixi seniyentare ra, fure jaaxi na a ra.

²⁸ Kono xa fure mu masaraxi, a mu lantanxi a i, a mu fiixə a singe, a fatanxi na kiri ganxi nan na. Serexedube xa masenyi ti, na kanyi mixi seniyenxi na a ra. Nari na a ra kiri dennaxe gan.»

²⁹ «Xa fure lu xeme, xa na mu a ra gine xunyi ma, xa na mu a ra a kenkenyi ma,

³⁰ serexedube xa na fure mato. Xa fi ya bara itilin, a sube li, fate xabe fiixə, a xurun, serexedube xa masenyi ti, na kanyi bara findi mixi seniyentare ra. Fure jaaxi na a ra naxan bara lu a xunyi ma, xa na mu a ra a kenkenyi ma.

³¹ Xa serexedube sa a to fure ya mu itilinfe, a mu sube life, fate xabe foore mu na, a xa furema yamari a xa lu a kerenyi ma xi solofera bun ma.

³² Serexedube xa na fure mato xi solofera nde loxoe. Xa fure mu lantanfe a i, fate xabe mu fiixə na longori, fi ya mu itilinxi, a mu sube lixi,

³³ na kanyi xa a xunsexe nun a dexabé bi a xa a ba fi ra. Serexedube man xa furema yamari a xa lu a kerenyi ma loxoxun keren.

³⁴ Serexedube xa na fure man mato xi solofera nde loxoe. Xa a mu lantanxi a i, a ya mu itilinxi, a mu sube lixi, serexedube xa masenyi ti, na kanyi mixi seniyenxi na a ra. A xa a xa dugie xa, a senien.

³⁵ Kono serexedube xa masenyi dangi xanbi, xa fure bara lantan ye furema fate ma,

³⁶ serexedube man xa a mato. Xa fure bara lantan ye, hali serexedube mu fate xabe fiixə fen. Na kanyi bara findi mixi seniyentare ra.

³⁷ Kono xa na fure mu lantanxi a i, fate xabe foore nde tan bara mini, fure bara yalan. Na kanyi mixi seniyenxi na a ra. Serexedube xa masenyi ti, na kanyi mixi seniyenxi na a ra.»

³⁸ «Xa xeme, xa na mu a ra gine fate kiri bara fiixə yire ndee,

³⁹ serexedube xa na mato. Xa na mu fiixe a gbe ra, kasi mooli nde gbansan na a ra. A senien.»

⁴⁰ «Xa mixi nde xunsexe bara makon, terere kanyi na a ra, a mu jaaxu. Na kanyi senien.

⁴¹ Xa mixi nde xunsexe makonxi a tigi de biri gbansan ne, terere na a ra a mu jaaxu. Na kanyi senien.

⁴² Kono xa fure fiixə, xa na mu a ra fure gbeeli mini a xunyi ma, xa na mu a ra a tigi ma, fure jaaxi na a ra.

⁴³ Serexedube xa na mato. Xa na fure funtu naxan minixi a xunyi ma, a fiixə, xa na mu a ra a gbeeli alo fure jaaxi na ki naxe,

⁴⁴ furema na a ra, a mu seniyenxi. Serexedube xa masenyi ti, na kanyi bara findi mixi seniyentare ra. Fure na a xunyi ma.»

⁴⁵ «Na fure jaaxi kanyi xa dugi ibooxi ragoro a ma, a xa a xunyi bi, a xa a de xabe makoto a belexe ra, a nu a fala a xui itexi ra <Seniyentare, Seniyentare.»

⁴⁶ Danmi na fure jaaxi na a ma, a mu senien. Fo a xa lu a kerenyi ma jama yonkinde fari ma.»

⁴⁷ «Na fure jaaxi noma lude dugi ma naxan yailanxi xuruse xabe ra, xa na mu a ra gesé fute ra.

⁴⁸ A man noma lude se nde denbexi ma naxan yailanxi xuruse xabe ra, xa na mu a ra gesé fute ra. A man noma lude se nde ma naxan yailanxi xuruse kiri ra.

⁴⁹ Xa na fure bara ifooro, xa na mu a ra a bara gbeeli dugi ma, kiri ma, xa na mu a ra se denbexi ma, fure jaaxi na a ra. A xa masen serexedube be, a xa na mato.

⁵⁰ Na fure na se naxan ma, na se xa ragata yire nde a kerenyi ma xi solofera bun ma.

⁵¹ Xi solofera nde loxoe serexedube man xa a mato. Xa na fure bara lantan ye i na dugi ma, xa na mu a ra na se denbexi ma, xa na mu a ra na kiri ma, fure jaaxi na a ra. Na bara findi se seniyentare ra.

⁵² Serexedube xa se birin gan na fure na se naxan ma, dugi naxan yailanxi xuruse xabe ra, dugi naxan yailanxi gesé fute ra, dugi denbexi, xa na mu a ra kiri.

⁵³ Kono xa serexedube bara a mato, na fure mu lantanxi na see ma,

⁵⁴ a xa yaamari fi na see xa maxa ye ra, e xa sa e kerenyi ma xi solofera bun ma sanmaya firin nde.

⁵⁵ A na ge maxade, serexedube man xa na mato. Xa fure mu masaraxi, hali a man mu lantanxi a i, na findixi se seniyentare nan na. A birin xa gan te ra, hali fure na a lahalé kerenyi gbansan nan ma.

⁵⁶ Xa serexedube bara a to fure mu fiixə alo singe, a xa na yire gbansan ba na.

⁵⁷ Kono xa fure na lantanfe a i dugi ma, xa na mu a ra dugi denbexi ma, xa na mu a ra kiri ma, fure jaaxi na a ra, fo na xa gan te ra.

⁵⁸ Xa fure bara ba dugi ma, xa na mu a ra dugi denbexi ma, xa na mu a ra kiri ma ye ra a firin nde, a bara senien.»

⁵⁹ Seriye nan na ki fure jaaxi xa fe ra naxan noma lude dugi nde ma naxan yailanxi xuruse xabe ra, xa na mu a ra gesé fute ra, a nun dugi nde ma naxan denbexi, a nun kiri nde ma. Na seriye noma a masende xa se nde senien, xa na mu a mu senien.

14*Furema seniyentare*

¹ Alatala naxa a masen Annabi Munsa be,

² «Maraseniyenyi lōxœ, fure jaaxi kanyi xa siga serexedube xon.

³ Serexedube xa siga jama yonkinde fari ma na furema matode. Xa a bara yalan,

⁴ serexedube xa yaamari fi, a xa fa xoni nijs radaxaxi firin na, e nun sediri wuri, gereg mooli nde, nun hisopi wuri furema be.

⁵ Serexedube xa yaamari fi, e xa xoni keran kon naxaba feje nde xun ma, dulon ye na naxan kui.

⁶ A xa xoni nijs tongo, a nun sediri wuri, gereg mooli nde, nun hisopi wuri, a xa e birin dukulu xoni wuli xɔora e naxan kon naxabaxi dulon ye xun ma.

⁷ A xa na kasan sanmaya solofera na furema ma, naxan lamma a xa seniyen. Serexedube xa masenyi ti, na mixi bara findi mixi seniyenxi ra. Na temui a xa xoni nijs bejin wula i.»

⁸ «Naxan wama seniyenfe, a xa a xa dugie xa, a xa a fate maxabe bi, a xa a maxa ye ra. Na kui, a seniyenma ne. Na dangi xanbi a nomma sode jama yonkinde kui, kono a mu nomma sode a xa kiri banxi tan kui xi solofera.

⁹ Xi solofera nde lōxœ, a man xa a xunsexe bi, a de xabe, a ya xinbi xabe, a nun a fate maxabe birin. A man xa a xa dugie xa, a xa a fate maxa. Na kui, a seniyenma ne.

¹⁰ Xi solomasaxan nde lōxœ, a xa yexeyore xemema firin tongo, a nun yexes ginema, je keren daaxi, lanyuru mu na naxee ma. A man xa sansi xori dinxi konbo ya keren nun a tagi soto, ture masunbuxi naxan na, a nun ture sigaati ya keren naxan findima serexre ra.

¹¹ Serexedube xa furema nun a xa serexre ti n tan Alatala ya i hörömölingira sode de ra.

¹² A xa yexeyore keren tongo, a xa a ba yete ragbilen serexre ra, a nun ture sigaati ya keren. A xa nee lintan n tan Alatala ya i.

¹³ A xa na yexes kon naxaba yire seniyenxi yunubi xafari serexre nun serexre gan daaxi bama dənnaxe. Serexedube nan gbe yete ragbilen serexre nun yunubi xafari serexre ra. Serexre seniyenxi nan e ra.

¹⁴ Serexedube xa yete ragbilen serexre wuli nde tongo, a xa a sa furema yirefanyi tuli ma, a belexekura yirefanyi ma, nun a sankura yirefanyi ma.

¹⁵ A man xa na ture sigaati ya keren ifili a yete kooala belexe kui.

¹⁶ A xa a belexesole yirefanyi sin ture kui, a nu bara naxan sa a kooala belexe kui, a xa na ture kasan dəox solofera n tan Alatala ya i.

¹⁷ Ture naxan luxi serexedube belexe kui, a xa nde sa furema yirefanyi tuli ma, a nun a belexekura yirefanyi ma, a nun a sankura yirefanyi ma yete ragbilen serexre wuli fari.

¹⁸ Ture dənxœ naxan luxi serexedube yi ra, a xa na sa furema xunyi ma. Serexedube xa a xun sara n tan Alatala ya i.

¹⁹ Serexedube xa yunubi xafari serexre ba, a xa a xun sara a xa seniyentareja ma. Na dangi xanbi a xa na serexre gan daaxi kon naxaba.

²⁰ A xa serexre gan daaxi nun sansi xori dinxi serexre ba serexebade fari. A xa furema xun sara alako a xa seniyen.»

²¹ «Xa setare nan na furema ra, feere mu na a yi na serexre xa fe ra, a xa yexeyore keren gbansan ba yete ragbilen serexre ra, naxan lintanma n tan Alatala ya i a xa findi furema xa xunsare ra. A xa sansi xori dinxi konbo ya tagi soto, ture masunbuxi naxan na, a nun ture sigaati ya keren,

²² nun ganbe firin, xa na mu a ra kolokonde yore firin. Keren xa findi yunubi xafari serexre ra, boore serexre gan daaxi.

²³ Xi solomasaxan nde lōxœ, a xa fa na serexee ra serexedube xon hörömölingira sode de ra n tan Alatala ya i, alako a xa seniyen.

²⁴ Serexedube xa yete ragbilen serexre yexes nun ture sigaati ya keren lintan n tan Alatala ya i.

²⁵ A xa na yexeyore kon naxaba yete ragbilen serexre ra. A xa a wuli nde tongo, a xa na sa furema yirefanyi tuli ma, a yirefanyi belexekura ma, a nun a yirefanyi sankura ma.

²⁶ A xa ture nde ifili a yete kooala belexe kui.

²⁷ A xa na ture kasan sanmaya solofera a belexesole yirefanyi ra n tan Alatala ya i.

²⁸ Ture naxan na a belexe kui, a xa dondoronti tongo, a na sa furema yirefanyi tuli ma, a yirefanyi belexekura ma, a nun a yirefanyi sankura ma wuli fari naxan keli yete ragbilen serexre ma.

²⁹ Ture naxan luxi a belexe kui, a xa na sa na furema xunyi ma, alako a xun xa sara n tan Alatala ya i.

³⁰ Serexedube xa ganbe keren ba, xa na mu a ra kolokonde yore, serexee ya ma furema naxee sotoxi.

³¹ A xa keren ba yunubi xafari serexre ra, boore xa findi serexre gan daaxi ra, a nun sansi xori dinxi. Serexedube furema xun sarama n tan Alatala ya i na ki ne.

³² Seriye nan na ki maraseniyenyi xa fe ra furemae be naxee findixi setaree ra.»

³³ Alatala naxa a masen Annabi Munsa nun Haruna be,

³⁴ «Wo na so Kanaan bɔxi ma, n naxan firma wo ma ke ra, xa fure jaaxi sa mini wo xa banxi kankee ma menni,

³⁵ banxi kanyi xa sa a fala serexedube be, ³⁶ N bara fure jaaxi to n ma banxi ma.»

³⁶ Serexedube xa yaamari fi, e xa se birin namini banxi kui beenu a xa siga fure jaaxi matode, alako se naxan na banxi kui, na naxa findi se seniyentare ra. E na ge na rabade, serexedube xa siga na banxi matode.»

³⁷ «Serexedube xa na fure mato. Xa fure foɔro, xa na mu a ra a gbeeli, a man ya naxa itilin, a banxi kanke susu,

³⁸ serexedube xa mini banxi kui, a xa banxi naade balan lɔxun keren.

³⁹ Xi soloferde nde lɔxoe, serexedube man xa gbilen naa. Xa fure bara lantan ye i banxi kanke ma,

⁴⁰ serexedube xa yaamari fi, banxi gemee xa ba na fure na dennaxe, e xa e wole taa fari ma yire seniyentare.

⁴¹ Banxi kanke xa maxɔolin banxi kui. Naxan bama, na xa woli taa fari ma yire seniyentare.

⁴² Gemee gbeteet xe sa booree lɔxoe ra, banxi kanke xa maso a neene ra.»

⁴³ «Na wali birin dangi xanbi, xa fure jaaxi man mini banxi ma,

⁴⁴ serexedube xa gbilen na mato ra. Xa fure bara lantan ye banxi kui, fure jaaxi na a ra, a findixi se seniyentare nan na.

⁴⁵ Na banxi xa rabira, a gemee, a wuri, nun a maso bende birin xa wole taa fari ma yire seniyentare.

⁴⁶ Naxan yo soma na banxi kui a balan xanbi, na kanyi fan findima mixi seniyentare nan na han nunmare ra.

⁴⁷ Naxan na a sa na banxi kui, xa na mu a ra a dege naa, na lanma a xa a xa dugie xa.»

⁴⁸ «Na banxi yailan xanbi, xa serexedube sa gbilen na banxi kui, a fa a to fure mu lantanxi a i, a xa masenyi ti, na banxi bara seniyen, fure bara jɔn naa.

⁴⁹ Na banxi kanyi xa na maraseniyenyi rakamali serexe bafe ra. A xa xɔni firin, sediri wuri, gere moɔli nde, nun hisopi wuri sɔto.

⁵⁰ A xa xɔni keren kɔn naxaba fejne nde xun ma dulon ye na naxan kui.

⁵¹ A xa sediri wuri, hisopi wuri, gere moɔli nde, nun xɔni njip̩e sin xɔni kɔn naxaba wuli xɔɔra, naxan na dulon ye kui. A xa a kasan banxi ma sanmaya solofer.

⁵² A xa banxi raseniyen xɔni wuli, dulon ye, xɔni njip̩e, sediri wuri, hisopi wuri, nun gere moɔli nde ra.

⁵³ A xa xɔni njip̩e bejin taa fari ma wula i. Na kui, na banxi xa fe jaaxi jɔnma ne, a seniyen.»

⁵⁴ «Seriye nan na ki fure jaaxie xa fe ra naxee minima mixi fate ma,

⁵⁵ dugie ma, banxie ma,

⁵⁶ naxee funtuma, naxee bulama, naxee fixema,

⁵⁷ alako a xa kolon xa se seniyenxi nan a ra, xa na mu a ra a mu seniyenxi. Seriye nan na ki na fure jaaxi xa fe ra.»

15

Kɔrɔsila kanyi

nun gine xa kike wali

¹ Alatala naxa a masen Annabi Munsa nun Haruna be,

² «Wo xa a fala Isirayilakae be, kɔrɔsila kanyi bara findi mixi seniyentare ra.

³ Kɔrɔsila kanyi bara findi mixi seniyentare ra hali kɔrɔsila mu na minife sinden, kɔno a na a fate kui.

⁴ Kɔrɔsila kanyi sama sade naxan ma, se seniyentare na a ra. A doxo gonyi naxan yo ma, na fan se seniyentare na a ra.

⁵ Naxan na din a xa sade ra, na kanyi xa a xa dugie xa, a xa a yete maxa ye ra. A findima mixi seniyentare nan na han nunmare ra.

⁶ Naxan doxɔma a xa gonyi ma, na kanyi xa a xa dugie xa, a xa a yete maxa ye ra. A findima mixi seniyentare nan na han nunmare ra.

⁷ Naxan yo din na furema fate ra, na kanyi xa a xa dugie xa, a xa a yete maxa ye ra. A findima mixi seniyentare nan na han nunmare ra.

⁸ Xa furema de ye boxun mixi seniyenxi nde ma, na kanyi xa a xa dugie xa, a xa a yete maxa. A findima mixi seniyentare nan na han nunmare ra.

⁹ Doxɔse naxan sama soe ma, xa na mu a ra lɔxome ma, xa furema doxo na fari, na doxɔse findima se seniyentare nan na.

¹⁰ Naxan na din sese ra furema bara doxo naxan fari, na kanyi bara findi mixi seniyentare ra han nunmare ra. Na kanyi xa a xa dugie xa, a xa a yete maxa.

¹¹ Furema belexe seniyentare kanyi dinma mixi naxan na, na xa a xa dugie xa, a xa a yete maxa ye ra. A findima mixi seniyentare nan na han nunmare ra.

¹² Furema dinma fejne naxan na, na xa kana. Xa yirabase wuri daaxi na a ra, a lan a xa maxa ye ra.»

¹³ «Kɔrɔsila kanyi na yalan, a mame tima ne lɔxun keren beenu a xa findi mixi seniyenxi ra. A xa a xa dugie xa, a xa a maxa dulonyi ye ra. A seniyenma na ki ne.

¹⁴ Xi solomasaxan nde loxoe, a xa ganbe firin tongo, xa na mu a ra kolokonde yore firin, a sa e so seregedube yi ra n tan Alatala ya i horomolingira sode de ra.

¹⁵ Seregedube xa xoni keren ba yunubi xafari serexe ra, boore serexe gan daaxi. Na kui, korosila kanyi bara a xun sara n tan Alatala ya i.»

¹⁶ «Xa xeme nde a xa wantanyi noxo, a xa a fate birin maxa. A findima mixi seniyentare nan na han nunmare ra.

¹⁷ Dugi nun kiri naxan birin noxo, e xa maxa ye ra, e fan findima ne se seniyentare han nunmare ra.

¹⁸ Xa xeme nun gine kafu e boore ra, e xa e fate maxa. E findima mixi seniyentaree nan na han nunmare ra.»

¹⁹ «Gine naxan na a xa kike wali kui, a findima mixi seniyentare nan na loxun keren bun ma. Naxan na din a ra, a fan findima mixi seniyentare ra han nunmare ra.

²⁰ Gine naxan na a xa kike wali kui, a sama sade naxan ma, se seniyentare na a ra. A doxo sese naxan ma, na fan se seniyentare na a ra.

²¹ Naxan yo na din a xa sade ra, na kanyi xa a xa dugie xa, a xa a yete maxa ye ra. A findima mixi seniyentare nan na han nunmare ra.

²² Naxan yo na doxo a xa gonyi ma, na kanyi xa a xa dugie xa, a xa a yete maxa ye ra. A findima mixi seniyentare nan na han nunmare ra.

²³ Xa se nde saxi na sade ma, xa na mu a ra na gonyi ma a nu doxoxi naxan ma, naxan dinma na se ra a findima mixi seniyentare nan na han nunmare ra.

²⁴ Xa xeme nde nun na gine kafu, a xa kike wali wuli fa sa a fate ma, a fan findima mixi seniyentare nan na loxoxun keren bun ma. A na sa sade yo ma, na fan findima se seniyentare nan na.

²⁵ «Xa wuli lu mini ra gine ma, naxan mu findixi a xa kike wali wuli ra, xa na mu a ra a xa kike wali temui xon naxa kuya, a findima mixi seniyentare nan na alo gine naxan na a xa kike wali kui.

²⁶ A na a sa sade naxan ma, xa na mu a ra a doxo gonyi naxan ma, na birin findima ne se seniyentare ra alo a xa kike wali temui.

²⁷ Naxan dinma na see ra, na kanyi xa a xa dugie xa, a xa a fate maxa ye ra. A findima mixi seniyentare nan na han nunmare ra.»

²⁸ «Wuli na ba minife, na gine xa mame ti loxoxun keren, a fa seniyen.

²⁹ Xi soloferde nde loxoe, a xa ganbe firin, xa na mu a ra kolokonde yore firin tongo, a xa e xanin seregedube xon horomolingira sode de ra.

³⁰ Seregedube xa xoni keren ba yunubi xafari serexe ra, boore serexe gan daaxi. Seregedube xunsare serexe bama na gine be n tan Alatala ya i na ki ne.»

³¹ «Wo xa Isirayilakae makuya seniyentareja ra, xa na mu a ra, e na e makore n ma horomolingira ra naxan na wo tagi, e faxama ne.»

³² «Seriye nan na ki korosila xa fe ra, a nun xeme naxan a xa wantanyi noxoma,

³³ gine naxan na kike wali kui, korosila naxan minima xeme nun gine fate i, nun xeme naxan nun gine seniyentare kafuma.»

16

Xunsare loxoe

¹ Haruna xa di firinyi to faxa e yete masenfe ra Alatala be, Alatala naxa a masen Annabi Munsa be,

² «A fala i taara Haruna be, a na so horomolingira kui, a naxa lu dangi ra dugi gbakuxi ra xa a dangi temui mu a lixi, alako a naxa faxa. Yire seniyenxi na a ra saate kankira na dennaxe. Xunsarade na na saate kankira nan fari, n minima nuxui kui dennaxe.»

³ «Haruna xa so horomolingira kui tuura ra, naxan bama yunubi xafari serexe ra, a nun yexee kontonyi serexe gan daaxi ra.

⁴ A xa guba seniyenxi gesse fute daaxi ragoro a ma, a xa wantanyi gesse fute daaxi so. A xa a tagi ixiri beleti gesse fute daaxi ra, a xa xunmase doxo a xunyi ma. A na ge a maxade, a xa na dugi seniyenxi birin nagoro a ma.

⁵ Isirayila jama xa sikote firin so a yi ra yunubi xafari serexe ra, a nun yexee kontonyi keren serexe gan daaxi ra.

⁶ Haruna xa tuura ba a yete xa yunubi xafari serexe ra alako a tan nun a xa denbaya xun xa sara.

⁷ A xa na sikote firinyi ti n tan Alatala ya i, horomolingira sode de ra.

⁸ A xa n tan Ala maxandi a xa tonxuma masen n be na sikote firinyi xa fe ra. Keren xa findi n tan Alatala gbe ra, boore xa lu Sentane be wula i.

⁹ Sikote naxan sugandixi n tan Alatala gbe ra, Haruna xa a ba yunubi xafari serexe ra.

¹⁰ Sikote naxan sugandixi a xa findi Sentane gbe ra, na mu faxama. Haruna xa a ti n tan Alatala ya i, a xa findi xunsare ra, a xa a bejin sigafe ra wula i Sentane be.

¹¹ Haruna xa tuura ba a yete xa yunubi xafari serexe ra, a xa findi a tan nun a xa denbaya xunsare ra. A xa na tuura kon naxaba yunubi xafari serexe ra.

¹² A xa surayi ganse rafe te wole ra naxan tongoxi serexebade fari n tan Alatala ya i. A xa surayi fupni belexe ya firin fan tongo. A xa na birin xanin dugi gbakuxi xanbi ra yire seniyenxi kui.

¹³ A xa na surayi gan n tan Alatala ya i, alako tuuri naxan tema na xa saate kankira noxun a ma alako a naxa faxa.

¹⁴ A xa tuura wuli nde tongo a belexesora, a xa a kasan saate kankira makoto se ma xunsarade sogetede biri sanmaya solofera, a man xa a kasan na makoto se ya ra.

¹⁵ A xa sikote kon naxaba jama xa yunubi xafari serexe ra, a fa a wuli xanin dugi gbakuxi xanbi ra. A xa na wuli kasan saate kankira makoto se ma nun saate kankira makoto se ya ra, alo a rabaxi tuura wuli ra ki naxe.

¹⁶ «Na ki a xunsare sotoma yire seniyenxi be Isirayilakae xa seniyentarepa, e xa fe kobia, nun e xa yunubie xa fe ra. A xa a raba na ki horomolingira fan be, naxan tixi Isirayilaka seniyentaree tagi.

¹⁷ Mixi yo naxa lu horomolingira kui han Haruna minima yire seniyenxi fisamante kui temui naxe. A xa a tan nun a xa denbaya xun sara, a nun Isirayila jama birin.

¹⁸ A xa siga serexebade yire naxan na n tan Alatala ya i, a fa xunsare ba na serexebade be. A xa tuura nun sikote wuli sa ferie ma naxee nu na serexebade tunxunyi naanie ra.

¹⁹ A xa wuli kasan a belexesole ra sanya solofera serexebade ma, alako a xa seniyen Isirayilakae xa seniyentarepa xa fe ra.»

²⁰ «Haruna na ge xunsare bade yire seniyenxi, horomolingira, nun serexebade be, a xa sikote boore maso naxan mu nu faxa.

²¹ A xa a belexe firinyie sa na sikote xun tagi, a fa Isirayilakae xa seniyentarepa, e xa fe kobia, nun e xa yunubie birin masen n tan Ala be. A na ge na kote birin sade sikote xun, a xa na sikote bepin wula i mixi nde saabui ra naxan bara tin na wali ra.

²² Na sikote yunubi birin xaninma a xun ma wula i, a bepin dennnaxe.»

²³ «Na dangi xanbi, Haruna xa so horomolingira kui, a xa a xa dugi gese fute daaxie ba, a naxee ragoroxi a ma beenu a xa so yire seniyenxi kui. A xa nee lu na.

²⁴ A xa a maxa ye ra yire seniyenxi kui, a dugi gbetee ragoro a ma. A na ge, a xa mini, a serexe gan daaxi firin ba, keren a yete be, boore jama be. A xunsare sotoma a yete be nun jama be na kui.

²⁵ A man xa yunubi xafari serexe ture gan serexebade fari.»

²⁶ «Naxan sikote bepin wula i Sentane be, na lan a xa a xa dugie xa, a a fate maxa, a fa gbilen jama yonkinde.

²⁷ Tuura nun sikote naxee baxi yunubi xafari serexe ra, naxee wuli findi xunsare ra yire seniyenxi, nee lan e xa xanin jama yonkinde fari ma, e kiri, e sube, nun e janej birin xa gan te ra.

²⁸ Naxan na wali rabama, a xa a xa dugie xa, a xa a fate maxa ye ra, a fa gbilen jama yonkinde.»

²⁹ «Seriyen nan na ki wo be naxan mu kanama abadan. Kike solofera nde, xi fu loxoe, wo xa sunyi suxu, wo naxa wali yo raba, wo tan, nun mixi naxee sabatixi naa kono e mu findi Isirayilakae ra.

³⁰ Na findima xunsare loxoe ra wo be, alako wo xa seniyen, wo xa yunubi birin xa xafari n tan Alatala ya i.

³¹ Na findima malabui nun sali loxoe ra wo be. Wo xa sunyi suxu na loxoe. Yi seriyen mu kanama abadan.»

³² «Ala naxan sugandixi, a naxan tixi serexedube kuntigi ra, na nan wo xun sarama. A luma a baba xa wali raba ra. A luma serexedube dugi seniyenxe ragoro ra a ma.

³³ A luma yire seniyenxi, horomolingira, serexebade, serexedube nun Isirayila jama birin xun sara ra.

³⁴ Yi seriyen mu kanama abadan, alako je birin xunsare xa ba Isirayilakae be e xa yunubi birin ma fe ra.»

E Alatala xa yaamari birin suxu alo a masenxi Annabi Munsa be ki naxe.

17

Serexe bama dennnaxe

¹ Alatala naxa a masen Annabi Munsa be,

² «A fala Haruna be nun a xa die be, a nun Isirayilaka birin be, Alatala yi nan yamarixi.

³ Isirayilaka naxan ninge, xa na mu a ra yexxe, xa na mu a ra si bama serexe ra jama yonkinde kui, xa na mu a ra jama yonkinde fari ma,

⁴ a mu a xaninma horomolingira sode de xa ra alako a xa a fi n tan Alatala ma horomolingira yire, na kanyi luma ne alo faxeti. A bara faxe ti, a lanma na kanyi xa keri jama ya ma.

⁵ Yi yaamari wama a masenfe ne a Isirayilakae mu lanma e xa serexe ba burunyi. E xa fa xanunteya serexe ra serexedube nan xon n tan Alatala ya i n ma horomolingira sode de ra.

⁶ Serexedube xa na wuli kasan n tan Alatala xa serexebade seetie ma horomolingira sode de ra, a man xa na ture

gan te i, a xa findi xiri fanyi ra n tan Alatala be.

⁷ Isirayilakae naxa sikôte serexē ba kuye be sōnōn de. Na findima yanfanteya nan na n tan Alatala mabiri. Yi yaamari mu kanama abadan.»

⁸ «A fala e be, Isirayilaka, xa na mu a ra xōjē naxan sabatixi e tagi, xa a serexē gan daaxi, xa na mu a ra serexē gbete ba,

⁹ a mu a xanin hōrōmolingira sode de ra, alako a xa fi n tan Alatala ma, na kanyi kerima ne a xa jama tagi.»

Wuli minfe tonyi

¹⁰ «Xa Isirayilaka nde, xa na mu a ra xōjē nde naxan sabatixi Isirayila bōxi ma a naxa wuli min, n gibilemma ne na kanyi fōxō ra, n fa a keri a xa jama ya ma,

¹¹ barima sube nii bara lu a wuli ya ma. N bara wuli findi wo xunsare ra, naxan bama serexē ra serexebade fari. Wuli nan na xunsare ra.

¹² Na na a ra, n bara Isirayilakae yamari e naxa wuli min. Wo xa xōjē naxee sabatixi Isirayila bōxi ma, e fan naxa wuli min de.

¹³ Xa Isirayilaka, xa na mu a ra xōjē nde naxan na wo tagi, sa sube nde, xa na mu a ra xōni nde faxa naxan daxa a xa don, a xa na wuli ifili bōxi ma, a bēndē sa a fari,

¹⁴ barima sube nii na a wuli nan ya ma. Na na a ra, n bara Isirayilakae yamari wo naxa sube wuli yo min, barima sube nii na a wuli nan ya ma. Naxan yo na raba, a fama keride Isirayila nama ya ma.»

¹⁵ «Xa Isirayilaka, xa na mu a ra xōjē nde naxan na wo tagi, na sube don naxan faxaxi a yētē ma, xa na mu a ra sube gbete naxan faxaxi ki gbete ra, na kanyi xa a xa dugie xa ye ra, a man xa a yētē maxa. A mu seniyenma han nummare ra.

¹⁶ Xa a mu a xa dugie xa, xa a mu a yētē maxa, na seniyentareja luma ne a ma.»

18

Kafui seriye

¹ Alatala naxa a masen Annabi Munsa be,

² «A fala Isirayilakae be Alatala nan n na, wo Marigi Ala.

³ Wo naxa Misirakae xa naamunyie raba, wo nu na dennaxe. Wo man naxa Kanaankae fan ma naamunyie raba, n wo xaninma dennaxe. Wo naxa bira e xa seriye fōxō ra.

⁴ Wo xa n tan nan ma seriye nun n ma yaamarie rabatu, barima Alatala nan n na, wo Marigi Ala.

⁵ Wo xa bira n ma seriye nun n ma yaamarie nan fōxō ra. Mixi naxan nee ratabuma, a simaya sōtōma nee nan saabui ra. Alatala nan n na.»

⁶ «Wo naxa kafu wo nun wo barima. Alatala nan n na.»

⁷ «Wo naxa kafu wo nun wo nga, naxan findixi wo baba xa gine ra. Wo nga nan wo nga ra, wo naxa kafu a ra.»

⁸ «Wo naxa kafu wo nun wo nanden, naxan findixi wo baba xa gine ra.»

⁹ «Wo naxa kafu wo nun wo maagine, naxan findixi wo baba xa na mu a ra wo nga xa di ra, naxan barixi wo xōnyi xa na mu a ra yire gbete.»

¹⁰ «Wo naxa kafu wo nun wo xa di xēmē xa di gine, wo naxa kafu wo nun wo xa di gine xa di gine. E fatanxi wo yētē fate nan na.»

¹¹ «Wo naxa kafu wo nun wo baba xa gine gbete xa di gine, wo baba naxan barixi. Wo maagine na a ra.»

¹² «Wo naxa kafu wo nun wo baba maagine ra. Wo baba bariboore na a ra.»

¹³ «Wo naxa kafu wo nun wo nga xunya, xa na mu a ra a taara. Wo nga bariboore na a ra.»

¹⁴ «Wo naxa kafu wo nun wo baba xunya xa gine, xa na mu a ra a taara xa gine. Wo baba xunya xa na mu a ra a taara nan gbe findixi na gine ra. Wo nga nun wo mama nan lanxi e ma.»

¹⁵ «Wo naxa kafu wo nun wo xa di xa gine, wo xa di nan xa gine a ra.»

¹⁶ «Wo naxa kafu wo nun wo xunya, xa na mu a ra wo taara xa gine.»

¹⁷ «Xa wo nun gine nde bara kafu, wo nun a xa di gine tan naxa kafu de. Wo nun a xa di xēmē xa di gine naxa kafu de, wo nun a xa di gine xa di gine naxa kafu de. Baribooremae na e ra, na fe mōoli mu fan.»

¹⁸ «Wo nun wo xa gine xunya naxa kafu de, xa na mu a ra a taara, wo xa gine xa simaya kui. Na fe fama ne tōone ra.»

¹⁹ «Wo nun gine naxa kafu a xa kike wali kui de, barima a mu seniyenxi na temui.»

²⁰ «Sade fe naxa lu wo nun wo malanboore xa gine tagi de, na findima seniyentareja nan na.»

²¹ «Wo naxa wo xa di yo ba serexē ra Mōlōko kuye be. Wo naxa wo Marigi Ala xili bēxu. Alatala nan n na.»

²² «Xēmē naxa kafu nun xēmē ra. Fe jaaxi na a ra. Xēmē lanma e nun gine nan xa kafu.»

²³ «Xēmē naxa kafu nun sube ra. Gine fan naxa kafu nun sube ra. Na fe mōoli mu fan feo.»

²⁴ «Wo naxa wo manōxō yi fe mōolie ra, ačo na sie a rabaxi ki naxē n naxee keri wo ya ra.»

²⁵ E xa fe jaaxie bara bōxi yati manōxō. N e ratōnxi na nan ma, e mu luma yi bōxi ma sōnōn.

26 Wo tan Isirayilakae nun xōne naxee na wo tagi, wo xa n ma seriye nun n ma yaamarie rabatu. Wo naxa yi fe xōnchie raba de.

27 Bekae nu bara na mōoli raba beenu wo xa fa. Yi boxi findi yire seniyentare ra na nan ma.

28 Xa wo fan bira na mōoli fōxō ra, wo fan kerima ne yi boxi ma.

29 Mixi yo naxan na mōoli rabama, a kelima ne a xa jama ya ma.

30 Wo xa n ma yaamarie rabatu, wo naxa na fe xōnchie raba alop mixi naxee nu na be beenu wo xa fa. Wo naxa findi mixi seniyentaree ra. Alatala nan n na, wo Marigi Ala.»

19

Tinxinyi naxan nafan Ala ma

1 Alatala naxa a masen Annabi Munsa be,

2 «A fala Isirayilakae be, wo xa seniyen, barima n tan seniyen, wo Marigi Alatala.

3 Birin xa e nga nun e baba binya. Birin xa malabui lōxōe seriye rabatu. Alatala nan n na, wo Marigi Ala.»

4 «Wo naxa kuyee batu, wo naxa wure raxunu kuye yailanfe ra. Alatala nan n na, wo Marigi Ala.»

5 «Wo xa xanunteya serexe ba n tan Alatala be a raba ki ma.

6 Serexe sube xa don a faxa lōxōe, xa na mu a ra na kuye iba. Sube na xi saxan ti, na xa sa te i.

7 Naxan luma han xi saxan, a raharamuxi, a mu lan na mōoli xa don.

8 Naxan na rabama, a na sare sōtoma ne, barima a bara n tan Alatala xa se seniyenxi yelebu. Na kanyi raminima ne Isirayila jama ya ma.»

9 «Wo na xe xaba wo xonyi, wo naxa a tuxue xaba. Baloe naxan birama boxi ma, wo xa na lu naa.

10 Wo na weni bogi ba wo xa sansie kon na, wo naxa gibil a ma a firin nde. Bogi naxee fan yolonma e yete ma, wo xa nee fan lu na setaree be, a nun mixie be naxee kelixi jamané gbetee ma. Alatala nan n na, wo Marigi Ala.»

11 «Wo naxa muje ti. Wo naxa wule fala. Wo naxa wo boore yanfa.

12 Wo naxa wo kali n xili ra wule fari, barima na kui wo wo Marigi Ala xili nan kanama. Alatala nan n na.»

13 «Wo naxa wo ngaxakerenyi tōrō, wo naxa a muja. Wo naxa wo xa walike xa wali sare lu han tina.»

14 «Wo naxa tulixori konbi, wo naxa dōnxui rabira. Wo xa gaaxu n tan Ala ya ra. Alatala nan n na.»

15 «Wo naxa kiiti sa tinxtintareya ra. Wo naxa setare rafisa a boore be, wo naxa banna rafisa a boore be. Wo xa kiiti birin sa tinxyi ra.

16 Wo naxa wo boore mafala. Wo naxa wo boore tōpēgē alako a xa faxa. Alatala nan n na.

17 Wo naxa wo ngaxakerenyi xōn. Wo xa wo boore rasi, alako wo naxa yunubi sōto a xa fe ra.

18 Wo naxa wo gbejoxō. Wo naxa gbejoxōnneya ragata wo sondonyi kui wo ngaxakerenyi be. Wo xa wo boore xanu alo wo wo yete xanuma ki naxē. Alatala nan n na.»

19 «Wo xa n ma yaamarie rabatu. Wo naxa xuruse mōoli firin rate e boore ma. Wo naxa sansi mōoli firin si xe kerem ma. Wo naxa dugi ragoro wo ma naxan degexi gesē mōoli firin na.»

20 «Xa xeme nde nun konyi gine nde kafu xeme gbete naxan xa kote doxoxi, naxan xun mu saraxi sinden, naxan mu xōreyaxi, e xa jaxankata. Kōnō wo naxa e faxa, barima konyi gine nan a ra.

21 Na xeme xa yexē kontonyi ba yete ragbilen serexe ra n tan Alatala be hōromolingira sode de ra.

22 Serexedube xa na yexē kontonyi findi xunsara a be n tan Alatala ya i, a xa findi yete ragbilen serexe ra alako a xa yunubi xa xafari.»

23 «Wo na so boxi kui n naxan fima wo ma, wo naxa wo xa sansi sixie bogie don sinden han je saxan. E mu seniyen, e luxi alo sunnetare. Wo naxa e don.

24 Naxee fan bogima je naani nde ma, na birin fima n tan Alatala nan ma, a xa findi ni ma matōxōe ra.

25 Naxee bogima je suuli nde ma, na tan birin findima wo baloe nan na. Alatala nan n na, wo Marigi Ala.»

26 «Wo naxa sube yo don wo mu naxan kōn naxabaxi, a wuli xa mini. Wo naxa sematoe wali raba, wo naxa duureya raba.

27 Wo naxa wo xunsexe maxaba wo xunyi sētie ma a radigilinxī ra, wo naxa wo de xabe sētie maxaba,

28 wo naxa wo fate maxaba jōnyi to soxi wo ma. Wo naxa pirinti ti wo fate ma. Alatala nan n na.»

29 «Wo naxa wo xa di gine mati langoe ra, alako wo xa boxi naxa bira langoeja fōxō ra, a xa rafe fe jaaxie ra.

30 Wo xa n ma malabui lōxōe binya, a nun n ma yire seniyenxi. Alatala nan n na.»

31 «Wo naxa mixi fen naxan mixi faxaxie rawoyenma. Wo naxa bira sematoe fōxō ra, xa na mu a ra wo findima seniyentaree nan na. Alatala nan n na, wo Marigi Ala.»

³² «Wo xa mixi moxie binya, naxee xunsexe bara fiixe. Wo xa gaaxu wo Marigi Ala ya ra. Alatala nan n na.»

³³ «Wo naxa mixi rawali a jaaxi ra, naxee kelixi jiamane gbete e xa sabati wo xa boxi kui.

³⁴ Wo xa na xōje mōoli rasene alo wo ngaxakerenyi. Wo xa a xanu alo wo wo yete xanuma ki naxe. Wo fan nu na xōreya nan kui Misira boxi ma. Alatala nan n na, wo Marigi Ala.»

³⁵ «Wo naxa tinxintareya yo raba, kitte sade, se kuyeya maniyade, se binye maniyade, se rafe daaxi maniyade.

³⁶ Wo xa sikeeli xa kamali. Wo se maniyase kamalixie rawali. Alatala nan n na, wo Marigi Ala, naxan wo raminixi Misira boxi ma.

³⁷ Wo xa n ma seriye nun n ma yaamari birin nabatu. Alatala nan n na.»

20

Fe xōnxié Ala mabiri

¹ Alatala naxa a masen Annabi Munsa be,

² «A fala Isirayilakae be, xa Isirayilaka nde, xa na mu a ra xōje nde naxan sabatixi Isirayila boxi ma, a xa di nde ba serexe ra Moloko kuye be, jama xa na kanyi magono gemee ra han a xa faxa.

³ N tan fan gblenma ne na mixi foxo ra, n a ramini jama ya ma, barima a bara n ma yire seniyenxi yelebu, a bara n xili seniyenxi kana na serexe mōoli ra Moloko kuye be.

⁴ Xa jama a ya raxi na fe ma, e tondi mixi faxade, naxan a xa di baxi serexe ra Moloko be,

⁵ N tan gblenma ne na mixi nun a xabile foxo ra, n nee keri e xa jama ya ma, a nun mixi birin naxee n yanfama Moloko kuye xa fe ra.»

⁶ «Xa mixi nde n yanfa, a bira sematoe foxo ra, a nun mixi naxan mixi faxaxie rawoyenma, n gblenma na kanyi foxo ra, n a keri a xa jama ya ma.

⁷ Wo xa wo jere seniyenxi kui, alako wo xa seniyen, barima Alatala nan n na, wo Marigi Ala.

⁸ Wo xa n ma yaamarie rabatu, wo xa e ratinme. Alatala nan n na, naxan wo raseniyenma.»

⁹ «Naxan yo a baba danka, xa na mu a ra a nga, wo xa na kanyi faxa. A tan nan a faxa fe ragirixi, barima a bara a baba danka, xa na mu a ra a nga.»

¹⁰ «Xa xeme nde yene raba a malan boore xa gine ra, na xeme nun na gine xa faxa e xa langoeja xa fe ra.»

¹¹ «Xa xeme nde kafu nun a baba xa gine ra, a bara fe jaaxi raba a baba ra. Wo xa

na xeme nun na gine faxa e xa yunubi xa fe ra.»

¹² «Xa xeme nde kafu nun a xa di xa gine ra, wo xa e firinyi birin faxa na yunubi xa fe ra, barima na fe mōoli mu fan feo.»

¹³ «Xa xeme nde kafu nun xeme gbete ra alo xeme darixa i raba ra gine ra ki naxe, wo xa e firinyi birin faxa na fe xonxi xa fe ra.»

¹⁴ «Xa xeme nde kafu nun gine ra nun na xa di gine ra, e bara fe jaaxi raba. Wo xa e gan te ra, xeme nun gine, alako na fe xonxi mōoli naxa lu wo tagi.»

¹⁵ «Xa xeme nde kafu nun sube ra, wo xa na xeme nun na sube birin faxa.»

¹⁶ «Xa gine nde a maso sube ra kafu booreja ra, wo xa na gine nun na sube faxa na fe jaaxi xa fe ra.»

¹⁷ «Xa xeme nde kafu nun a maagine ra, a baba xa di gine, xa na mu a ra a nga xa di gine, fe mayaagixi nan a ra. Wo xa e keri e xa jama ya ma, barima xeme bara kafu nun a maagine ra. Na kote xa lu a xun ma.»

¹⁸ «Xa xeme nde kafu nun gine ra naxan na a xa kike wali kui, a wuli naxa mini kene ma. E firinyi birin xa keri jama ya ma na fe ma.»

¹⁹ «Wo naxa kafu nun wo nga xunya, xa na mu a ra wo nga taara ra, xa na mu a ra wo baba maagine ra, barima wo bariboore nan e ra. Naxan na mōoli rabama na kote xa lu a xun ma.»

²⁰ «Xa xeme nde kafu nun a baba xunya xa gine ra, xa na mu a ra a baba taara xa gine ra, e na kote xanimna ne. E birin fama faxade dibaritareja nan kui.»

²¹ «Xa xeme nde kafu nun a xunya xa gine ra, xa na mu a ra a kafu nun a taara xa gine ra, a bara fe seniyentare raba. E birin fama faxade dibaritareja nan kui.»

²² «Wo xa n ma seriye nun n ma yaamari birin nabatu, wo xa na birin naba, alako wo mu fama keride ki naxe boxi ma n wo rasabatima dennaxe.»

²³ Wo naxa bira na boxi sie xa seriye foxo ra, n fama naxee keride wo ya ra. E naxan nabama na mu rafanxi n ma feo.»

²⁴ N bara a fala wo be na boxi findima wo gbe ra. N bara na boxi fi wo ma, xijne nun kumi gbegbe na dennaxe. Alatala nan n na, wo Marigi Ala, naxan wo sugandixi sie tagi.

²⁵ Wo xa sube raharamuxie nun sube radaxaxie tagi rasa, e nun xoni raharamuxie nun xoni radaxaxie, alako wo naxa findi seniyentaree ra e saabui ra. N bara tonyi dōxo na subee, na xonie, nun na boximasee ra. E mu seniyen.»

²⁶ «Wo xa findi n ma jama seniyenxi ra, barima n tan Alatala nan senien. N bara

wo sugandi sie tagi, alako wo xa findi n gbe ra.»

²⁷ «Mixi yo naxan mixi faxaxie rawçyenma, xa na mu a ra a findi sematoe ra, wo xa a magono gemee ra han a xa faxa. A tan nan a faxa fe ragirixi.»

21

Serexedube xa seniyenxi

¹ Alatala naxa a masen Annabi Munsa be, «A fala Haruna xa di serexedubee be, serexedube naxa a yete findi seniyentare ra a xa mixi nde fure saabui ra,

² fo a xa mixi kende nde alo a nga, a baba, a xa di xeme, a xa di gine, a xunya xemema, a taara xemema,

³ nun a maagine, ginedimedi na naxan na, a mu doxoxi xeme taa sinden, a na a xonyi. Serexedube na din e fure ra, a findima ne mixi seniyentare ra.

⁴ A mu lanma serexedube xa findi seniyentare ra a xa gine fure xa fe ra, xa na mu a ra a xa gine xa mixie fure xa fe ra.»

⁵ «Xa jõnfe bara a li, a mu lanma serexedube xa a xunyi bi, xa na mu a ra a de xabee seeti maxaba, xa na mu a ra a fate maxaba.

⁶ E xa seniyen e Marigi Ala be. E naxa e Marigi Ala xili kana, barima e tan nan serexee gan daaxie bama n tan Alatala be, naxee luxi alo n ma donse. E lan e xa seniyen na nan ma.

⁷ A mu lanma serexedube xa langoe gine doxo, xa na mu a ra gine futi kane, xa na mu a ra gine xeme meexi naxan na. Serexedube tan seniyen a Marigi Ala be.

⁸ Wo xa a kolon mixi seniyenxi ra, barima a tan nan serexee fima Ala ma naxee luxi alo donse. Wo xa a kolon a seniyen, barima n tan Alatala seniyen, n tan naxan wo raseniyenma.

⁹ Xa serexedube xa di gine nde a yete rayaagima findife ra langoe ra, a bara a baba rayaagi. A lanma na gine xa gan te ra.»

¹⁰ «Serexedube kuntigi naxan sugandixi a ngaxakerenyie tagi, e ture seniyenxi sa a ma, e dugi seniyenxi ragoro a ma, na naxa a xunsex kana, a naxa a xa dugi iboo.

¹¹ A naxa so fure xun ma, a naxa findi seniyentare ra fure xa fe ra, hali a baba xa na mu a ra a nga.

¹² A naxa mini yire seniyenxi kui, a naxa a Marigi Ala xa horomolingira manoxo, barima n tan Ala nan a sugandixi, ture seniyenxi saxi a xunyi ma. Alatala nan n na.

¹³ A xa ginedimedi doxo gine ra.

¹⁴ A naxa kaape gine doxo, a naxa gine rabepinxi doxo, a naxa langoe doxo, a naxa

gine doxo ginedimedi mu naxan na. A xa ginedimedi tongo gine ra a xa mixie ya ma,

¹⁵ alako a naxa a bonsoe rayaagi. Alatala nan n na naxan a raseniyenma.»

¹⁶ Alatala naxa a masen Annabi Munsa be,

¹⁷ «A fala Haruna be, mixi mabenxi yo naxa serexedube wali raba, a serexee sa serexebade ma n tan Ala be. Na mu lanma abadan.

¹⁸ Mabenye nan ya naxee mu daxa e xa e maso serexebade ra: naxan ya mu fan, naxan mu nomma jerecede a fanyi ra, naxan salonse nde kanaxi,

¹⁹ naxan belexe, xa na mu a ra sanyi giraxi,

²⁰ naxan kuntinx, naxan xa kuyue mu kamalixi, naxan ya mu fanxi, fate kiri fure na naxan ma, nun xeme banaxi.

²¹ Mabenye yo fatan serexedube Haruna xabile ra, a naxa a maso n tan Alatala xa serexebade ra serexee gan daaxi bafe ra a Marigi Ala be.

²² A nomma n tan Ala xa donse seniyenxi mooli birin donde,

²³ kono a mu lan a xa a maso yire seniyenxi fisamante xa dugi ra, xa na mu a ra serexebade ra. A naxa n ma yire seniyenxi xili kana, barima Alatala nan n na, naxan a raseniyenma.»

²⁴ Annabi Munsa naxa na masen yi ti Haruna, a xa die, nun Isirayilaka birin be.

22

Serexee nun maraseniyenxi

¹ Alatala naxa a masen Annabi Munsa be,

² «A fala Haruna nun a xa die be, e xa Isirayilakae xa serexee seniyenxi ba a ba ki ma, barima e nee fima n tan nan ma. Serexedubee naxa n xili seniyenxi kana. Alatala nan n na.»

³ «A fala e be, xa e bonsoe mixi nde sa findi seniyentare ra, a naxa a maso Isirayilakae xa serexee ra e naxee fima n tan Alatala ma, na kanyi kerima ne n ya i. Alatala nan n na.»

⁴ «Kune fure na mixi yo ma Haruna bonsoe ya ma, xa na mu a ra korsila fure, na mu lan a xa serexee seniyenxi don fo a xa ge seniyende. A man mu lan mixi xa na raba xa a bara din mixi nde ra naxan bara din mixi fure ra. Xa ye seniyentare na minife mixi xemeaya kui, a mu lan a xa serexee seniyenxi don.»

⁵ Xa mixi nde bara din bubuse ra, xa na mu a ra mixi seniyentare ra, na mu lan a xa serexee seniyenxi don.

⁶ Naxan na rabama, na kanyi findima seniyentare nan na han nunmare. Beenu

a xa na serexē seniyenxi don, a xa a fate maxa.

⁷ Soge na goro, a bara seniyen, a nōma serexē seniyenxi donde sōnōn, barima a baloe na a ra.»

⁸ «Serexedube naxa sube don naxan faxaxi a yete ma. A man naxa sube don sube gbete naxan faxaxi, alako a naxa findi seniyentare ra. Alatala nan n na.»

⁹ «Serexedubē xa n ma yaamarie rabatu e baloe xa fe ra, alako e naxa yunubi soto, e fa faxa. Alatala nan n na, naxan e raseniyenma.

¹⁰ Mixi yo naxa serexē seniyenxi don xa serexedube mu a ra. Hali serexedube xa xōjē, xa na mu a ra a xa walike mu lanma a xa a don.

¹¹ Kōnō serexedube xa konyi, a naxan sara kobiri ra, a nun na konyi xa denbaya tan nōma serexedube baloe donde.

¹² Serexedube xa di gine naxan dōxōxi xēmē Ala kolontare xon ma, naxa serexē seniyenxi don.

¹³ Serexedube xa di gine naxan findixi kaajē gine ra, xa na mu a ra xēmē mēxi naxan na e mu di bari, a gibile a baba xōnyi ala a nu na naa ki naxe a dimedi ra, na gine nōma a baba baloe donde. Mixi yo naxan mu findi Isirayilaka ra, na mu lanma a xa na mōoli don.

¹⁴ Xa mixi nde sa serexē seniyenxi don kolontareya ma, a lan a xa a lōxōe fi kobiri ra, a man xa nde sa na fari. Na findima kōbiri naxan na, a na dōnse sare nan itaxunma dōxō suuli ra, a fa dōxō keren ba a ra, a na so serexedube yi ra.

¹⁵ Serexedubē naxa fe raba n tan Alatala xa serexē seniyenxi ra, a mu lan naxan xa raba

¹⁶ alako e naxa yunubi sōtō na serexēe xa fe ra e naxee donxi. Alatala nan n na, naxan e raseniyenma.»

¹⁷ Alatala naxa a masen Annabi Munsa bē,

¹⁸ «A fala Haruna, a xa die, nun Isirayilakae birin bē, Isirayilakae birin, a nun xōjē naxee sabatixi Isirayila boxi ma, mixi naxan serexē gan daaxi bama n tan Alatala bē laayidi nde rakamalife ra, xa na mu a ra a yete janige rabafe ra,

¹⁹ a lan a xa tuura nan ba, xa na mu a ra yexēe kontonyi, xa na mu a ra sikōte, lanyuru mu na naxan ma.

²⁰ Wo naxa xuruse yo ba lanyuru na naxan ma, barima n tan Ala mu na mōoli rasuxuma.

²¹ Xa mixi nde wama xuruse xungbe, xa na mu a ra xuruse lanma bafe xanunteya serexē ra n tan Alatala bē, laayidi nde rakamalife ra, xa na mu a ra janige rabafe ra, na xuruse fate xa fan, lanyuru yo naxa

lu a ma, xa na mu a ra n tan Ala mu a rasuxuma.

²² Wo naxa xuruse yo ba naxan ya mu fan, naxan māxōnōxi, naxan mabenxi, fure na naxan kiri ma. Wo naxa na mōoli sa n tan Alatala xa serexēbade fari, a xa findi serexē gan daaxi ra.

²³ I nōma ningē, xa na mu a ra yexēe kejna jaaxi bade janige serexē ra, kōnō i mu nōma na bade laayidi rakamali serexē ra de.

²⁴ Wo naxa xuruse banaxi, xēmēya kanaxi, xa na mu a ra xēmēya mu naxan bē, ba serexē ra n tan Alatala bē. Wo naxa na mōoli ba serexē ra wo xa boxi ma.

²⁵ Wo naxa na xuruse mōoli rasuxu xōjē yi ra, wo xa e ba serexē ra wo Marigi Ala bē, barima e fate mu fanxi, e mu kamalixi. N tan Ala mu nee rasuxuma.»

²⁶ Alatala naxa a masen Annabi Munsa bē,

²⁷ «Ninge yōrē, yexēe yōrē, nun si yōrē na bari, e xa lu e nga bun ma xi soloferē, beenu e xa findi serexē gan daaxi ra n tan Alatala bē.

²⁸ Wo naxa ningē, xa na mu a ra yexēe, nun a xa di kon naxaba lōxōe kerēn kui.»

²⁹ «Wo xa tantui serexē ba n tan Alatala bē a ba ki ma alako n xa a susu.

³⁰ Wo xa na serexē don na lōxōe yati, a naxa lu han gēesēgē. Alatala nan n na.»

³¹ «Wo xa n ma yaamarie rabatu, wo xa e susu. Alatala nan n na.

³² Wo naxa n xili seniyenxi kana. Isirayilakae birin xa a kolon n seniyen. Alatala nan n na, naxan wo raseniyenma.

³³ N tan nan wo raminī Misira boxi ra, n xa findi wo Marigi Ala ra. Alatala nan n na.»

23

Isirayila sali lōxōe

¹ Alatala naxa a masen Annabi Munsa bē,

² «A fala Isirayilakae bē, n tan Alatala xa sali lōxōe nan ya, naxee seniyenxi wo bē.

³ Wo xa wali xi senni, kōnō xi soloferē nde findixi malabui lōxōe nan na, malanyi seniyenxi rabama lōxōe naxē. Wo naxa wali yo raba na lōxōe. Na findixi n tan Alatala nan gbe ra. Wo xa na seriye susu wo sabatide birin.»

⁴ «N tan Alatala xa sali lōxōe gbeteē nan ya, wo jama maxilima lōxōe naxee ma:

⁵ Kike singe, xi fu nun naani nde, soge dula temui, Sayamaleke Dangi Sali serexē xa ba n tan Alatala bē.

⁶ N tan Alatala xa Taami Lebinitare Sali fōlōma na kike xi fu nun suuli nde lōxōe nē. Wo xa taami lebinitaree don na xi soloferē bun ma.

7 Na sali xi singe kui, wo xa malanyi seniyenxi raba. Wo naxa wali yo raba na loxoe.

8 Wo xa serexee gan daaxie ba n tan Alatala be na xi solofera bun ma. Xi solofera nde loxoe, wo man xa malanyi seniyenxi raba. Wo naxa wali yo raba na loxoe.

9 Alatala naxa a masen Annabi Munsa be,

10 «A fala Isirayilakae be, wo na so boxi ma n naxan fima wo ma, wo na xe xaba, wo xa a xiri singe xanin serexedube xon.

11 Serexedube xa na masen n tan Alatala be malabui loxoe dangi xanbi, alako n xa a suxu wo be.

12 Wo na xiri singe masenma n tan Alatala be loxoe naxe, wo man xa yexee fanyi je keren daaxi ba serexee gan daaxi ra n be,

13 a nun sansi xori dinxi konbo ya keren naxan masunbuxi ture ra. Na findima serexee gan daaxi ra n tan Alatala be naxan xiri rafan n ma. Wo man xa weni litiri keren ba weni serexee ra.

14 Wo naxan soto xe xaba temui, wo naxa sese don, taami, tonsoe ganxi, nun sansi xori ra, beenu wo xa na serexee ba wo Marigi Ala be. Seriye nan na ki wo bonsoe be wo sabatide birin. Na mu kanama abadan.»

15 «Folo malabui loxoe kuye iba ma, wo na xiri singe lintanma Alatala ya i serexee ra loxoe naxe, loxun solofera xa dangi.

16 A xi tongo suuli nde, malabui loxoe xi solofera nde kuye iba, wo man xa serexee ba n tan Alatala be daxamui neene ra.

17 Wo xa fa taami firin na wo naxan lintanma n tan Alatala ya i serexee ra, kelife ra wo xonyie. Wo xa e yailan sansi xori luxutaxi konbo ya keren na, wo lebini sunbu a ra. Bogise singe serexee nan na ki n tan Alatala be.

18 Wo man xa yexee fanyi je keren daaxi solofera sa na taami fari, tuura lanma keren, nun yexee kontonyi firin naxee bama serexee gan daaxie ra. Wo man xa sansi xori luxutaxi nun weni serexee sa nee fari. Nee gan xiri nafan n tan Alatala ma.

19 Wo man xa sikote keren ba yunubi xafari serexee ra, a nun yexee firin je keren daaxi, naxee findima xanunteya serexee ra.

20 Serexedube na birin lintanma n tan Alatala ya i serexee ra, na taami singee, nun ya yexee firinyie. E birin fima n tan Alatala nan ma, e fa lu serexedube be.

21 Na loxoe wo xa malanyi seniyenxi raba. Wo naxa wali yo raba na loxoe. Seriye na a ra wo bonsoe be yire birin abadan.

22 Wo na xe xaba wo xonyi, wo naxa a tuxui xaba. Baloe naxan birama boxi ma,

wo xa na lu naa setaree be, a nun mixie be naxee kelixi jaamane ghetee ma. Alatala nan n na, wo Marigi Ala.»

23 Alatala naxa a masen Annabi Munsa be,

24 «A fala Isirayilakae be, kike solofera nde, xi singe, wo xa wo malabu na loxoe, wo xa jama maxili sara xui ra, wo malanyi seniyenxi raba.

25 Wo naxa wali yo raba na loxoe, wo xa serexee gan daaxie ba n tan Alatala be.»

26 Alatala naxa a masen Annabi Munsa be,

27 «Kike solofera nde, xi fu nde xa findi Xunsare Loxoe ra. Wo xa malanyi seniyenxi raba, wo xa sunyi suxu, wo xa serexee gan daaxie ba n tan Alatala be.

28 Wo naxa wali yo raba na loxoe, barima Xunsare Loxoe na a ra, wo xun sarama wo Marigi Alatala ya i loxoe naxe.

29 Mixi naxan tondima sunyi suxude na loxoe, na kanyi raminima ne a xa jama ya ma.

30 Mixi naxan wali yo rabama na loxoe, n a sontoma ne a xa jama tagi.

31 Wo naxa wali yo raba. Seriye na a ra wo bonsoe birin be yire birin, naxan mu kanama abadan.

32 Na findima malabui loxoe nan na wo be. Wo xa sunyi suxu folofe na kike xi solomanaani loxoe nunmare ra, han a xi fu loxoe nunmare ra.»

33 Alatala naxa a masen Annabi Munsa be,

34 «A fala Isirayilakae be, kike solofera nde xi fu nun suuli nde, Bage Ti Sali foloma, a bu xi solofera n tan Alatala xa binye bun ma.

35 Sali xi singe malanyi seniyenxi rabama ne. Wo naxa wali yo raba na loxoe.

36 Wo xa serexee gan daaxie ba n tan Alatala be xi solofera bun ma. Xi solomasaxan nde wo xa malanyi seniyenxi raba. Wo xa serexee gan daaxie ba n tan Alatala be. Sali xungbe na a ra, wo naxa wali yo raba.»

37 «N tan Alatala xa sali loxoe xungbee nan na ki wo be. Wo xa serexee gan daaxie, sansi xori serexee, nun weni serexee ba a ba temui.

38 Wo xa n tan Alatala xa malabui loxoe rabatu, wo xa xanunteya serexee, wo xa laayidi serexee, a nun wo xa janige serexee wo naxee fima n ma, wo xa e rakamali.»

39 «Kike solofera nde xi fu nun suuli nde, wo ge xanbi wo xa xe bogisee malande, wo xa sali raba n tan Alatala be xi solofera bun ma. Sali xi singe nun a xi solomasaxan nde findixi malabui loxoe nan na.

⁴⁰ Sali xi singe, wo xa bogise fanyie ba sansi bilie kōn na, tugi fensee, nun wuri tofanyi jingie. Wo xa seewa wo Marigi Alatala ya i xi solofera bun ma.

⁴¹ Wo xa yi sali raba Alatala be je yo ne xi solofera bun ma. Seriye na a ra wo bōnsōe birin be naxan mu kanama abadan. Wo xa na sali raba kike solofera nde kui.

⁴² Wo xa xi bagee kui na xi solofera bun ma. Isirayilakae birin xa xi bagee kui,

⁴³ alako wo bōnsōe xa a kolon a n a niyaxi ne wo benbae xa xi bagee kui n e ramini Misira bōxi ra temui naxē. Alatala nan n na, wo Marigi Ala.»

⁴⁴ Annabi Munsa xa masenyi nan na ki, a naxan masen Isirayilakae be Alatala xa salie xa fe ra.

24

Yire seniyenxi lanpui

¹ Alatala naxa a masen Annabi Munsa be,

² «Isirayilakae yamari, e xa fa oliwi ture fanyi ra i xōn, alako lanpuie xa dexē temui birin.

³ Haruna xa a jengi sa lanpuie xōn, naxee na hōrōmōlingira kui, yire seniyenxi seeti ma. Saate kankira na na yire seniyenxi fisamante nan kui, dugi gbakuxi a sode de ra. A xa a niya lanpuie xa nu dexē n tan Alatala ya i temui birin, kelife nunmare ra han gēesēge. Seriye na a ra wo bōnsōe be abadan.

⁴ Haruna xa a jengi sa lanpuie xōn naxee dōxōxi lanpui dōxō se xēema daaxie fari n tan Alatala ya i.»

⁵ «Wo xa taami fu nun firin yailan sansi xōri luxutaxi fanyi ra, taami keren, sansi xōri dinxi konbo ya keren.

⁶ Wo xa e sa safe firin, senni na seeti keren, senni na seeti boore, teebili fari n tan Alatala ya i.

⁷ Wo xa surayi fanyi sa taami safēe seeti ma, naxan fama gande taami jōxōe ra n tan Alatala be.

⁸ Taami xa sa teebili fari malabui lōxōe birin. Seriye na a ra Isirayilakae be abadan.

⁹ Haruna nun a xa die xa na taamie don yire seniyenxi, barima serexē seniyenxi na a ra, naxee fixi Alatala ma a gan daaxi ra. Seriye na a ra naxan mu kanama abadan.»

Ala xa seriye matandie

¹⁰ Lōxōe nde mixi ned naxa so Isirayilakae ya ma. A nga findi Isirayilaka nan na, kōn a baba naxa findi Misiraka ra. Gere naxa bira a i na mixi nun Isirayilaka nde tagi.

¹¹ Na kui, na Isirayila gine xa di naxa Alatala xili bexu, a a konbi. E naxa a xanin

Annabi Munsa xōn na fe ma. Na mixi nga xili ne Selomiti, Dibiri xa di gine, Dana bōnsōe.

¹² E naxa a suxu a fanyi ra han Alatala yati naxa a xa fe ya iba e be.

¹³ Alatala naxa a masen Annabi Munsa be,

¹⁴ «Nama xa yi konbiti xanin jama yonkinde fari ma. Naxee na konbi mexi, nee xa e belexēe sa a xunyi, jama birin fa a magōno gēme ra han a faxa.

¹⁵ I xa a fala Isirayilakae be, mixi yo naxan n tan Ala konbima, na yunubi kote luma a xun ma.

¹⁶ Naxan na n tan Alatala xili bexu, jama birin xa a magōno gēme ra han a xa faxa. Xa a findi xōjē ra, xa a findi beka ra, a xa faxa barima a bara n tan Alatala bexu.»

¹⁷ «Mixi naxan na adamadi faxa, a fan xa faxa.

¹⁸ Mixi naxan na mixi nde xa xuruse faxa, a xa a jōxōe so a yi. Nii jōxōe xa fi nii ra.

¹⁹ Mixi naxan na a boore maxōno, a fan xa maxōno na ki.

²⁰ Maxōne jōxōe maxōne nan na. Ya jōxōe ya nan na, jinyi jōxōe na jinyi nan na. A xa maxōno alo a a rabaxi a boore ra ki naxē.

²¹ Mixi naxan na mixi xa xuruse faxa, a xa a jōxōe fi, kōn mixi naxan na adamadi faxa, na kanyi fan xa faxa.

²² Seriye keren na a ra wo birin be, xōjēe nun Isirayilakae. Alatala nan n na, wo Marigi Ala.»

²³ Annabi Munsa to ge na masenyi tide Isirayilakae be, jama naxa na konbiti xanin jama yonkinde fari ma, e a magōno gēme ra han a faxa. Na kui e naxa Alatala xa yaamari suxu alo Annabi Munsa a masenxi e be ki naxē.

25

Malabui je

¹ Alatala naxa a masen Annabi Munsa be Turusinina geya fari,

² «A fala Isirayilakae be, wo na so bōxi kui n naxan fima wo ma, wo xa a lu bōxi xa malabu n tan Alatala xa binyē bun ma.

³ Wo xa xē wali suxu, wo xa mēeni weni bilie ma, wo xa e bogie ba. Wo xa na birin naba je senni bun ma,

⁴ kōn je solofera nde wo xa a lu bōxi xa a malabu n tan Alatala xa binyē bun ma. Wo naxa xē wali raba, wo naxa fefe raba weni bilie ra na je kui.

⁵ Sansi bogi naxee bulama e yete ma, wo naxa e xaba. Weni bogie naxee bogima e yete ma, wo xa e lu naa barima malabui je na a ra bōxi be.

⁶ Boxi naxan naminima na malabui je kui, wo birin nomá na donde, wo tan, wo xa konyie, wo xa waliké, wo xa xójne,

⁷ wo xa xurusee, a nun burunyi sube naxee na boxi kui. Boxi naxan namini a yeté ra na je ra, na nan findima wo baloe ra.»

Xoreya Ne

⁸ «Wo xa malabui je soloferé konti, je tongo naani nun solomanaani, je soloferé doxó soloferé.

⁹ A kike soloferé xi fu nde, wo xa sarae fe jama be boxi birin kui, a findima Xunsare Loxæ nan na.

¹⁰ Na je tongo suuli nde xa findi xoreya ne ra boxi mixi birin be. Konyi birin xa xoreya soto, kankan xa gibile a xonyi a xabile ya ma.

¹¹ Na je tongo suuli nde findima Xoreya Ne nan na wo be. Wo naxa sansi xorie si, wo naxa sansi bogie nun weni bogie ba naxee bulame e yeté ma,

¹² Xoreya Ne nan na ra, waxati seniyenxi na a ra wo be. Boxi daxamui xa findi wo xa baloe ra.»

¹³ «Na Xoreya Ne kui, birin xa gibile e xa boxi ma.

¹⁴ Xa wo boxi matima wo ngaxakerenyi ma, xa na mu a ra wo bara nde sara wo ngaxakerenyi ma, wo naxa wo boore töoro na kui.

¹⁵ Wo xa na sara sare tinxinxi ra, naxan jee kontima kelife Xoreya Ne waxati. Wo ngaxakerenyi xa na mati wo ma seriye ki ma. A xa xe xaba je konti naxee luxi beenu Xoreya Ne xa a li.

¹⁶ Xa je wuyaxi luxi, a sare xa mate na ki. Xa je wuyaxi mu luxi, a sare xa magoro. Wo xa a mato xe xabama sanmaya yeri beenu Xoreya Ne xa a li.

¹⁷ Wo naxa wo boore töoro na kui. Wo xa gaaxu wo Marigi Ala ya ra. Alatala nan n na, wo Marigi Ala.»

¹⁸ «Wo xa n ma seriye suxu, wo xa n ma yaamarie rabatu, alako wo xa lu yi boxi ma bojësa kui.

¹⁹ Boxi daxamui fama wo wasade, wo man sabatima bojësa kui.

²⁰ Xa wo sa maxorinyi ti yi ki, «Xa won mu sese sima je soloferé nde kui, xa won mu sansi xabama na temui, won baloma munse ra fa?»

²¹ N tan nan baraka ragoroma wo ma je senni nde kui, naxan findima baloe ra wo be je saxan bun ma.

²² Wo xa sansi xori si je solomasaxan nde kui, kono wo donse ragataxi nan donma han je solomanaani nde. Donse naxan nagataxi, na wo ralima ne han baloe neene sa minima temui naxe.»

²³ «Wo naxa boxi mati a xa lu wo boore yi ra abadan, barima n tan nan gbe boxi ra. Wo luxi ne alo xójne naxee yigiyaxi n xonyi.

²⁴ Seriye ki ma, wo xa tin yi boxi birin xun xa sara.

²⁵ Xa wo ngaxakerenyi nde a xa boxi mati a xa setareja ma, a bariboore nde xa na boxi matixi xun sara.

²⁶ Xa a bariboore mu na naxan nomá na boxi xun sarade, kono a tan naxa sa na xunsare feere soto a yeté ra,

²⁷ a xa boxi sare konti seriye ki ma, kelife a sara temui, a fa na joxæ ragbilen a sara mixi ma, alako a xa gibile a xa boxi masoto ra.

²⁸ Kono xa a mu na xunsare feere soto, na boxi xa lu a sara mixi yi ra han Xoreya Ne ra. Na temui boxi kanyi man xa gibile a xa boxi masoto ra.»

²⁹ «Xa mixi nde sa a xa banxi mati naxan na taa kui tete rabilinxi naxan na, a nomá na banxi xun sarade je keren bun ma.

³⁰ Xa na banxi xun mu sara na je kui, a luma ne a sara mixi nun a bónsœ yi ra abadan. Hali Xoreya Ne kui a sara mixi mu kelime naa.

³¹ Kono banxi naxee tixi taa xunxurie kui, naxee mu rabilinxi tete ra, nee luma alo boxi. E nomá xun sarade. Naxan na möoli sarama, a lanma a xa mini na banxi Xoreya Ne ra.»

³² «Lewikae tan nomá e xa banxie xun sarade e xa taae kui temui birin.

³³ Naxan bara Lewika nde xa banxi sara, a minima ne na kui Xoreya Ne temui, barima banxi naxee na Lewikae xa taae kui, nee findixi Lewikae nan gbe ra Isirayila jama tagi.

³⁴ Xe naxee na Lewikae xa taae rabilinxi, nee mu nomá matide, barima Lewikae nan gbe e ra abadan.»

Doni seriye

³⁵ «Xa wo ngaxakerenyi nde findi setare ra, feere mu na a yi ra a baloma naxan na, a lanma wo xa a mali alo xójne, a xa lu wo fe ma.

³⁶ Wo naxa riba sa a xa doni xun ma. Wo xa gaaxu Wo Marigi Ala ya ra. Wo xa wo ngaxakerenyi yigiyi.

³⁷ Wo naxa riba sa a xa doni xun ma, wo naxa riba sa a xa donse sare xun ma.

³⁸ Alatala nan n na, wo Marigi Ala, naxan wo raminixi Misira boxi kui, n xa Kanaan boxi fi wo ma, n xa findi wo Marigi Ala ra.»

Mixi xun sara seriye

³⁹ «Xa wo ngaxakerenyi nde a yeté mati wo ma a xa setareja ma, wo naxa konyi wali doxó a ma.

⁴⁰ A xa lu alo wo xa walike, xa na mu a ra wo xa xójne han Xoreya Ne waxati.

⁴¹ Na t̄emui, a tan nun a xa die xa x̄oreya, e xa gbile ma, e benbae xa boxi ma,

⁴² barima n ma walikee nan Isirayilakae ra, n naxee raminixi Misira boxi ra. A mu lanma e xa mati konyiya ra.

⁴³ Wo naxa e yamari a jaaxi ra, wo xa gaaxu wo Marigi Ala ya ra.

⁴⁴ Xa wo wama konyie x̄on, wo xa e sara si gbetee tagi, naxee na wo rabiliny. E tan nan xa findi wo xa konyie ra.

⁴⁵ Wo man nōma konyie sarade si gbetee xa mixie ya ma naxee dōx̄oxi wo tagi, a nun e xabile mixi naxee barixi wo xa boxi kui. Nee nōma findide wo xa konyie ra.

⁴⁶ Wo nōma e lude wo xa die yi ra ke ra. E nōma lude konyiya kui abadan, kono wo ngaxakerenyi Isirayilakae mu nōma lude e ngaxakerenyi xa yaamari x̄orçoxe bun ma.»

⁴⁷ «Xa wo ngaxakerenyi setare nde a yete mati x̄oje bannaxi ma wo xa boxi kui, xa na mu a ra na x̄oje xabile mixi nde ma,

⁴⁸ wo ngaxakerenyi bariboore nde nōma a xun sarade.

⁴⁹ A sox̄o, xa na mu a ra a sox̄o xa di, xa na mu a ra a bariboore nde gbete, nōma a xun sarade. Xa a fan feere soto, a nōma a yete xun sarade.

⁵⁰ A xa na xunsare konti seriye ki ma, kelife a sara je ma, han X̄oreya Ne ra. A xa na jōx̄oxe ragbilen a kanyi ma, a xa lu alo wali sare.

⁵¹ Xa je wuyaxi luxi, a xunsare xa gbo na ki a kanyi mabiri.

⁵² Xa je wuyaxi mu luxi beenu X̄oreya Ne xa a li, a xunsare xa lan na je xasabi ma.

⁵³ A nōma lude alo walike a kanyi x̄onyi, kono a mu lanma a kanyi xa a yaamari a jaaxi ra.

⁵⁴ Xa a mu nōma a yete xun sarade yi feere moɔli yo ra, a tan nun a xa die xa lu e kanyi yi ra han X̄oreya Ne ra,

⁵⁵ barima n tan nan ma walikee na Isirayilakae ra, n naxee raminixi Misira boxi ra. Alatala nan n na, wo Marigi Ala.»

26

Barake nun Danke

¹ «Wo naxa kuye yo yailan, wo naxa ala nde rafala, wo naxa geme batu daaxi dōx̄o, wo naxa geme masolixi batu, barima Alatala nan n na, wo Marigi Ala.

² Wo xa n ma malabui lōx̄oxe rabatu, wo xa n ma yire seniyenxi binya. Alatala nan n na.»

³ «Xa wo n ma seriye suxu, xa wo n ma yaamarie rabatu,

⁴ n tune ragoroma ne wo be a waxati, boxi daxamui raminima ne, sansie bogima ne xe ma.

⁵ Sansi bōnbō temui buma ne han weni bogi ba temui. Weni bogi ba temui fan buma ne han sansi si temui. Wo wasama ne baloe ra, wo sabati wo xa boxi ma bojenesa kui.

⁶ N hinnema wo ra alako wo xa xi bōnesa kui, alako burunyi subee nun geresoe naxa wo tōrō wo x̄onyi.

⁷ Wo nōma ne wo yaxuie ra santidēgema ra.

⁸ Wo xa soori suuli fama ne wo yaxui mixi keme keride. Wo xa soori keme fama wo yaxui mixi wulu fu keride. Wo fama node wo yaxuie ra gere kui.

⁹ Won birin na a ra. N di wuyaxi fima ne wo ma, n wo rawuya. N nan n ma saate rakamalima ne wo be.

¹⁰ Wo yala maale donma ne han maale xaba temui. Wo a fori bama ne a sasee kui a xa gboe ma, alako wo xa nō maale nēnē ragatade.

¹¹ N luma ne wo seeti ma, n mu mēema wo ra.

¹² N p̄erēma ne wo ya ma. Wo Marigi Ala nan n na, wo fan bara findi n ma jama ra.

¹³ Alatala nan n na, wo Marigi Ala, naxan wo ramini Misira boxi ra alako wo naxa lu e yi ra. N bara konyiya kote ba wo xun ma, alako wo xa p̄ere xunnakeli kui.»

¹⁴ «Kono, xa wo mu n xui rame, xa wo mu n ma yaamarie birin nabatu,

¹⁵ xa wo mu n ma seriye suxu, xa wo mu bira n waxonfe foxo ra, xa wo n ma saate kana,

¹⁶ n yi nan nabama wo ra: N yihadi ragoroma ne wo ma, n wo rafurama ne fure jaaxi ra naxan wo yae kanama, naxan wo bojē tōrōma. Wo sansi xorise sima ne fufafu, barima wo yaxuie na birin domma ne.

¹⁷ N gbilenma ne wo foxo ra. Wo yaxuie nōma ne wo ra, wo x̄onnante wo yamarima ne. Wo luma gaaxui nan kui, wo nu wo gi hali mixi mu na wo foxo ra.»

¹⁸ «Kono na birin kui, wo mu fama n xui ramede. N wo paxankatama han sanmaya solofera wo xa yunubie xa fe ra.

¹⁹ N wo xa yete igbona kanama ne. N koore balanma ne wo ya ra han wo xa boxi x̄orçoxe alo wure gbeeli.

²⁰ Wo senbe jōnma ne fufafu. Wo xa boxi tondima ne daxamui raminide, wo xa sansie mu bogima sōnon.»

²¹ «Xa wo lu n matandi ra, xa wo mu n xui rame, n wo paxankatama han sanmaya solofera wo xa yunubie xa fe ra.

²² N burunyi subee rafama ne wo xili ma. E wo xa die faxama ne, e wo xa xurusee

iboo, e wo sonto han mixi jon kirae xon ma.»

²³ «Na birin naba xanbi wo ra, xa wo mutin n ma seriye ra, xa wo lu n matandi ra,

²⁴ n fe xoroxoe rafama ne wo ma, n wo jaxankata han sanmaya solofero wo xa yunubie xa fe ra.

²⁵ N gere rakelima ne wo ma n ma saate kanaxi xa fe ra. Wo na wo noxun wo xa taa makantaxie kui, n wo rafurama ne fure jaaxi ra, wo fa lu wo yaxuie sagee.

²⁶ N kaame radinma wo ma temui naxe, gine fu taami gamma ne taami ganse keru kui. En itaxun a xunxuri ra, e a xanin wo xon ma wo a don, kono a mu wo wasama.»

²⁷ «Na birin naba xanbi wo ra, xa wo mu wo tuli mati n na, xa wo tondi n waxonfe suxude,

²⁸ n fe xoroxoe rafama ne wo ma, n wo jaxankata han sanmaya solofero wo xa yunubie xa fe ra.

²⁹ Wo fama wo xa die sube yati donde.

³⁰ N wo xa kuye batudee kanama ne naxee na geyae fari. N wo xa gemee rabirama ne, wo naxee batuma. N furee malanna ne wo xa kuyee fari. N wo rabeipiina ne,

³¹ n wo xa taae findi gbengberenyi ra, n wo xa batudee kana, n tondi wo xa serexee suxude sconc.

³² N na ge wo xa boxi kanade, wo yaxuie yati fama kaabade na xa fe ra.

³³ N wo rayensemna ne jamane ghetee ma, n wo jaxankatama ne santidegema ra. Wo xa boxi kanama ne, mixi yo mu luma wo xa taae kui.»

³⁴ «Na waxati bun ma wo xa boxi malabuma ne. Wo na wo yaxuie yire temui naxe, wo xa boxi fanma ne malabui saabui ra.

³⁵ Wo xa boxi malabui sotoma na waxati nan kui a mu naxan soto wo nu na menni temui naxe.

³⁶ Naxee mu faxama na geree kui, nee luma ne gaaxui kui e yaxuie yire, hali wuri burexe nan din e ra, fo e e gi. E e gima ne, e bira hali santidegema kanyi yo mu na e foxo ra.

³⁷ E birama ne e boore fari, alo santidegema kanyi nan e foxo ra, a fa li mixi yo mu na e foxo ra. Wo mu nomaa tide wo yaxuie ya ra.

³⁸ Wo sonto ma ne si ghetee tagi, wo yaxuie nomaa ne wo ra.

³⁹ Naxee mu faxama gere kui wo ya ma, nee fama ne faxade e yaxuie xa boxi ma e xa yunubie nun e benbae xa yunubie xa fe ra.»

⁴⁰ «E fama e xa yunubie nun e benbae xa yunubie masende n be, a nun e naxan nabaxi n na matandi kui.

⁴¹ N fan e tooroma ne e yaxuie xa boxi kui, alako mixi naxee e yete fixi n ma, e xa magoro. E xa e xa yunubie sare fi.

⁴² Na temui n nan n poxo sama ne n ma saate xon ma naxan na n tan, nun Yaxuba, Isiyaga, nun Iburahima tagi. N mu neemuma na boxi ma.

⁴³ Boxi fama ne malabude na temui, barima Isirayilakae bara siga pon e xa yunubi sare fide. E bara n ma seriye bejin, e bara yo n ma yaamarie ma.»

⁴⁴ «Kono, n na e keri sigafe ra e yaxuie yire temui naxe, n mu e rabeipiina han e xa sonto. N mu n ma saate kanama e tan ma fe ra, barima Alatala nan n na, e Marigi Ala.

⁴⁵ N nan n poxo sama ne n ma saate singe xon ma, n e ramini Misira boxi ra sie ya xori temui naxe, alako n xa findi e Marigi Ala ra. Alatala nan n na.»

⁴⁶ Alatala xa seriye, a xa yaamarie, nun a xa masenye nan na ki Alatala naxee masenxi Isirayilakae be Annabi Munsa saabui ra Turusinina geya fari.

27

Mixi naxee e yete fixi Ala ma

¹ Alatala naxa a masen Annabi Munsa be,

² «A fala Isirayilakae be, xa mixi nde laayidi tongo, a xa mixi nde fi n tan Alatala ma, a nomaa xun sarade yi kobiri xasabi nan na.

³ Xa xeme na a ra naxan xa simaya kelima ne moxoren han ne tongo senni, a xun sarama gheti kole tongo suuli nan na naxan maniyama yire seniyenxi maniyase ra.

⁴ Xa gine na a ra, a xun sarama gheti kole tongo saxan nun a tagi nan na.

⁵ Xa di xeme na a ra naxan xa simaya kelima ne suuli han ne moxoren, a xun sarama gheti kilo moxoren nan na. Xa gine dimedi na a ra, a xun sarama gheti kole fu nan na.

⁶ Xa di xeme na a ra naxan mu ne suuli sotoxi sinden, a xun sarama gheti kole suuli nan na. Xa di gine na a ra, a xun sarama gheti kole saxan nan na.

⁷ Xa xemoxi na a ra naxan xa simaya dangima ne tongo senni ra, a xun sarama gheti kole fu nun suuli nan na. Xa nelexeefori na a ra, a xun sarama gheti kole fu nan na.

⁸ Xa setare bara na laayidi tongo, naxan mu nomaa xunsare xasabi fide, a lan a xa a yete masen serexedube be naxan fama xunsare xasabi falade a be a nomaa naxan na.»

⁹ «Xa mixi nde laayidi tongo xuruse nde fife ra, naxan nomaa bade serexee ra n tan

Alatala be, na xuruse xa fi n tan Alatala ma. A bara seniyen.

¹⁰ Xuruse gbeté mu fima a masare ra, a fan ba, a mu fan ba. Xa wo na rabama, e firinyi bara findi se seniyenxi ra.

¹¹ Xa sube raharamuxi na a ra, naxan mu bama serexe ra n tan Alatala be, a xa xanin serexedube xon.

¹² Serexedube xa xunsare nde fala sube keja ma. Na xa findi a sare ra.

¹³ Xa a kanyi wama na sube xun sarafe, a xa na sare fi, a man xa kóbiri nde sa na fari. Na findima kóbiri naxan na, a na se sare nan itaxunma dôxó suuli ra, a fa dôxó keren ba a ra, a na fi xunsare ra.

¹⁴ «Xa mixi nde a xa banxi fi n tan Alatala ma, serexedube xa na sare fala banxi keja ma. Na xa findi a sare ra.

¹⁵ Xa a kanyi wama a xun sarafe, a xa na sare fi, a man xa kóbiri nde sa na fari. Na findima kóbiri naxan na, a na banxi sare nan itaxunma dôxó suuli ra, a fa dôxó keren ba a ra, a na fi xunsare ra. Na temui banxi xa gbilen a kanyi ma.»

¹⁶ «Xa mixi nde a xa xe fi n tan Alatala ma, a sare fatanma sansi xorí xasabi nan na naxan nôma garansande naa. Gbeti kole tongo suuli xa fi fundenyi maniye busali naani xasabi ra.

¹⁷ Xa a a xa xe fi Xoreya Né nan kui, a sare mu masarama.

¹⁸ Xa a a xa xe fi Xoreya Né dangi xanbi ne, serexedube xa jee konti naxee luxi beenu Xoreya Né gbete xa fa. A xa nde ba xe sare ra na seriye kui.

¹⁹ Xa xe kanyi wama a xa xe xun sarafe, a xa na sare fi, a man xa kóbiri nde sa na fari. Na findima kóbiri naxan na, a na xe sare nan itaxunma dôxó suuli ra, a fa dôxó keren ba a ra, a na fi xunsare ra. Na temui xe xa lu a yi ra.

²⁰ Xa a mu xe xun sara, a fa a mati mixi gbete ma, a mu nôma a xun sarade sônon.

²¹ Xoreya Né na a li, na xe kanyi neenê xa keli na boxi ma. Boxi bara seniyen, a bara lu alo boxi naxan natonxi. A bara findi Alatala gbe ra, serexedubee xa na rawali.

²² Xa mixi bara xe saraxi fi Alatala ma, naxan mu na a xabile ke ya ma,

²³ serexedube xa a sare fala a seriye ki ma. A na kolonma je xasabi nan ma naxee luxi beenu Xoreya Né xa a li. Na kanyi xa a sare fi na loxœ yati, barima a seniyen n tan Alatala be.

²⁴ Xoreya Né na a li, na xe gbilenma na xe kanyi singe nan ma, boore a sara naxan ma.

²⁵ Na saree birin maniyama yire seniyenxi xa se maniya ki nan ma. A kole keren lanxi garamu fu nan ma.»

²⁶ «Mixi yo mu nôma a xa xuruse di singe fide n tan Alatala ma, barima a jan findixi

n tan Alatala gbe nan na. Xuruse xungbe nun a lanma di singe birin findixi n tan nan gbe ra.

²⁷ Mixi nôma sube raharamuxi xa di singe xun sarade. Na mixi xa a sare fi, a man xa kóbiri nde sa na fari. Na findima kóbiri naxan na, a na sube sare nan itaxunma dôxó suuli ra, a fa dôxó keren ba a ra, a na fi a xunsare ra. Xa a kanyi mu a xun sarama, a xa a mati a sare ra.»

²⁸ «Kôno se ndee na mixi naxee fima n tan Alatala ma a bojé birin na e findi n gbe ra, adama mu nôma nee xun sarade sônon. Nee bara seniyen, nee bara findi n tan Alatala gbansan gbe ra. Nee nôma findide mixi, xuruse, xe, xa na mu a ra se gbete ra.

²⁹ Mixi se naxee fima n tan Alatala ma na mooli ra, e xun mu nôma sarade, fo e xa faxa ne.»

³⁰ «Boxi farile birin findima n tan Alatala nan gbe ra, sansi xorí naxan naminima nun wuri bili naxan bogima. Na farile birin fima n tan Alatala nan ma.

³¹ Xa mixi nde wama a xa farile xun sarafe, a xa a sare fi, a man xa kóbiri nde sa na fari. Na findima kóbiri naxan na, a na se sare nan itaxunma dôxó suuli ra, a fa dôxó keren ba a ra, a na fi a xunsare ra.

³² Xuruse farile birin findima n tan Alatala nan gbe ra, xuruse xungbe nun a lanma, xuruse demadonyi naxan birin kontima. Na farile birin fima n tan Alatala nan ma.

³³ Xurusee mu matoma xa a fan, xa a mu fan. Xuruse mu nôma masarade xuruse gbete ra, xa na mu a ra na firinyi birin seniyenma ne, e findi n tan Alatala gbe ra, e sese mu nôma xun sarade sônon.»

³⁴ Alatala xa yaamarie nan na ki, a naxee so Annabi Munsa yi ra Turusinina geya fari Isirayilakae be.

Tawureta Munsa Isirayila xa Konti Tife Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Annabi Munsa xa kitaabui naani nde kui, Isirayila nama xa taruxui nde masenxi naa naxan tide gbo danxaniyatœ birin bœ. Alatala nu bara Isirayila ramini Misira konyiya kui sigafe ra Kanaan boxi ma, a dennaxœ laayidixi e benbae bœ. Na sige kui a nu lanma e xa gbengberenyi igiri. E to Turusinina geya li, Alatala naxa mini nama ma alako e xa gaaxu a ya ra, e man xa a xa seriye kolon.

Kono na dangi xanbi, Isirayila naxa tagan na jere ma, Ala naxa e xono xui me. Ala nu fe birin nabama alako e xa a kolon a na mœnife e ma biyaa si kui, kono e mu wasa na ra. E to makore Kanaan boxi ra, Ala naxa mixie sugandi e ya ma naxee siga naa rabende. Nee xa denteg naxa a niya Isirayila xa kontofili a naaxi ra, e fa tondi sigade na boxi suxude.

Na kui Alatala naxa nate tongo na mixie xili ma, naxee minixi Misira boxi ma, a e sese mu nu noma Kanaan boxi masotode fa, fo e xa die. Isirayila nama naxa ne tongo naani raba gbengberenyi ma, alako forie birin xa faxa, e xa die xa mo na biyaa si kui.

A rajonyi, e naxa makore Kanaan naaninyi ra. Mowabakae mu tin e xa so, kono Ala naxa a masen a fiixe ra a sese mu noma a niyade a xa a xa jama Isirayila rabœpin. Hali a to bara nu yunubi sôto, Ala e paxankataxi naxan ma fe ra, a mu danyi sa a xa hinne ma e be.

Seriye nan na ki danxaniyatœ birin bœ. Yunubi mu fan, a Ala raxonoma. Won na gibilen Ala xa seriye foxi ra, won xa a kolon na mu findime fe fanyi ra won bœ. Kono Ala yuge na ki naxe, hali a yunubiteœ paxankataxi a xa yunubiteœ xa fe ra, a man kate birin nabama alako a xa tin a xa himne ra naxan noma findide kisi ra a be abadan. Ala tinxin, a xa kiti mu kanama. Kono a xa xanunteya gbo dangi fe birin na. A wama ibunadama birin xa lu a xa jama ya ma, e fa so ariyanna. Ala xa na raba won birin bœ. Amina.

Tawureta Munsa Isirayila xa Konti Tife

Isirayila xemee konti tife

¹ Isirayilakae xa mini Misira ne firin nde, kike firin nde, xi singe, Alatala naxa a masen Munsa be Turusinina gbengberenyi ma horomolingira kui,

² «Wo xa Isirayila xemœ birin konti a xabile nun a denbaya ki ma,

³ naxee xa simaya bara ne moxœn li, naxee noma findide Isirayila sooriœ ra. I nun Haruna, wo xa e itaxun sooriœ gaali ki ma.

⁴ Bonsœ xunye xa wo mali na wali kui.

⁵ E xilie nan ya:

Ruben bonsœ ya ma, Sedeyuri xa di xemœ Elisuru.

⁶ Simeyon bonsœ ya ma, Surisadayi xa di xemœ Selumiyeli.

⁷ Yuda bonsœ ya ma, Aminadabo xa di xemœ Naxason.

⁸ Isakari bonsœ ya ma, Suwara xa di xemœ Netaneeli.

⁹ Sabulon bonsœ ya ma, Xelon xa di xemœ Eliyabi.

¹⁰ Yusufu xa di xemœ Efirami bonsœ ya ma, Amixudi xa di xemœ Elisama.

Yusufu xa di xemœ Manasi bonsœ ya ma, Pedasuru xa di xemœ Gamaliyeli.

¹¹ Bunyamin bonsœ ya ma, Gideyoni xa di xemœ Abidan.

¹² Dana bonsœ ya ma, Amisadayi xa di xemœ Axieseri.

¹³ Aseri bonsœ ya ma, Okiran xa di xemœ Pagiyeli.

¹⁴ Gadi bonsœ ya ma, Duweli xa di xemœ Eliyasafa.

¹⁵ Nafatali bonsœ ya ma, Enan xa di xemœ Axira.»

¹⁶ Na bonsœ xunye nan xilixi, e xa findi Isirayila soori mangœ ra.

¹⁷ E naxa kafu Munsa nun Haruna ma,

¹⁸ e xa Isirayila nama malan, na kike firin nde, xi singe. Xemœ birin naxee xa simaya nu bara ne moxœn li, e naxa e tengœ e xabile nun e denbaya ki ma,

¹⁹ alœ Alatala a yamari ki naxe. Munsa naxa e tengœ Turusinina gbengberenyi ma.

²⁰ E naxa Isirayila xa di singe Ruben bonsœ birin tengœ e xabile nun e xa denbaya ki ma. E naxa xemœ xili sebe, naxee xa simaya nu bara ne moxœn li, naxee nu noma sooriœ rabade.

²¹ Na xasabi lan ne xemœ wulu tongo naani nun senni, xemœ keme suuli nan ma.

²² E naxa Simeyon bonsœ birin tengœ e xabile nun e xa denbaya ki ma. E naxa xemœ xili sebe, naxee xa simaya nu bara ne moxœn li, naxee nu noma sooriœ rabade.

²³ Na xasabi lan ne xemœ wulu tongo suuli nun solomanaani, xemœ keme saxan nan ma.

²⁴ E naxa Gadi bonsœ birin tengœ e xabile nun e xa denbaya ki ma. E naxa xemœ xili sebe, naxee xa simaya nu bara ne moxœn li, naxee nu noma sooriœ rabade.

²⁵ Na xasabi lan ne xeme wulu tongo naani nun suuli, xeme keme senni tongo suuli nan ma.

²⁶ E naxa Yuda bɔnsœ birin tengœ e xabile nun e xa denbaya ki ma. E naxa xemœe xili sebœ, naxee xa simaya nu bara ne moxœjen li, naxee nu nɔma soɔrija rabade.

²⁷ Na xasabi lan ne xeme wulu tongo solofera nun naani, xeme keme senni nan ma.

²⁸ E naxa Isakari bɔnsœ birin tengœ e xabile nun e denbaya ki ma. E naxa xemœe xili sebœ, naxee xa simaya nu bara ne moxœjen li, naxee nu nɔma soɔrija rabade.

²⁹ Na xasabi lan ne xeme wulu tongo suuli nun naani, xeme keme naani nan ma.

³⁰ E naxa Simeyœn bɔnsœ birin tengœ e xabile nun e xa denbaya ki ma. E naxa xemœe xili sebœ, naxee xa simaya nu bara ne moxœjen li, naxee nu nɔma soɔrija rabade.

³¹ Na xasabi lan ne xeme wulu tongo suuli nun solofera, xeme keme naani nan ma.

³² E naxa Yusufu xa di xeme Efiramî bɔnsœ birin tengœ e xabile nun e xa denbaya ki ma. E naxa xemœe xili sebœ, naxee xa simaya nu bara ne moxœjen li, naxee nu nɔma soɔrija rabade.

³³ Na xasabi lan ne xeme wulu tongo naani, xeme keme suuli nan ma.

³⁴ E naxa Yusufu xa di xeme Manasi bɔnsœ birin tengœ e xabile nun e xa denbaya ki ma. E naxa xemœe xili sebœ, naxee xa simaya nu bara ne moxœjen li, naxee nu nɔma soɔrija rabade.

³⁵ Na xasabi lan ne xeme wulu tongo saxan nun firin, xeme keme firin nan ma.

³⁶ E naxa Bunyamin bɔnsœ birin tengœ e xabile nun e xa denbaya ki ma. E naxa xemœe xili sebœ, naxee xa simaya nu bara ne moxœjen li, naxee nu nɔma soɔrija rabade.

³⁷ Na xasabi lan ne xeme wulu tongo saxan nun suuli, xeme keme naani nan ma.

³⁸ E naxa Dana bɔnsœ birin tengœ e xabile nun e xa denbaya ki ma. E naxa xemœe xili sebœ, naxee xa simaya nu bara ne moxœjen li, naxee nu nɔma soɔrija rabade.

³⁹ Na xasabi lan ne xeme wulu tongo senni nun firin, xeme keme solofera nan ma.

⁴⁰ E naxa Aseri bɔnsœ birin tengœ e xabile nun e xa denbaya ki ma. E naxa xemœe xili sebœ, naxee xa simaya nu bara ne moxœjen li, naxee nu nɔma soɔrija rabade.

⁴¹ Na xasabi lan ne xeme wulu naani nun kerén, xeme keme suuli nan ma.

⁴² E naxa Nafatali bɔnsœ birin tengœ e xabile nun e xa denbaya ki ma. E naxa xemœe xili sebœ, naxee xa simaya nu bara ne moxœjen li, naxee nu nɔma soɔrija rabade.

⁴³ Na xasabi lan ne xeme wulu tongo suuli nun saxan, xeme keme naani nan ma.

⁴⁴ Isirayila bɔnsœ xunyi fu nun firinyi nan kafu Munsa nun Haruna ma na tengœ tife ra.

⁴⁵ Isirayila xeme naxee nu bara ne moxœjen li, naxee nu nɔma soɔrija rabade,

⁴⁶ nee nu lanxi xeme wulu keme senni nun saxan, xeme keme suuli nun tongo suuli nan ma.

⁴⁷ Kono Lewi bɔnsœ mu nu na na konti ya ma,

⁴⁸ barima Alatala nu bara a masen Munsa be,

⁴⁹ «I naxa Lewikae tengœ Isirayilakae ya ma.

⁵⁰ I xa hɔrɔmolingira nun a xa se birin taxu e ra. N ma saate tonxuma na a ra. E xa a maxanin, e xa meeni a ma, e xa yonkin a rabilinyi ra.

⁵¹ Wo na keli sigade, e xa a ragoro. Wo na yire neene li, e xa a ti. Xa mixi gbete a maso a ra naxan mu findi Lewi bɔnsœ ra, na kanyi lan ne a xa faxa.

⁵² Isirayilaka birin xa yonkin yire e na dənnaxe masen e be, e bɔnsœ xa tonxuma bun ma, a nun e xa soɔrie.

⁵³ Lewi bɔnsœe xa yonkin hɔrɔmolingira rabilinyi, xa na mu a ra n xɔnɔma ne Isirayila jama ma. Lewikae xa e nɔngi sa hɔrɔmolingira xon ma.»

⁵⁴ Isirayilakae naxa Alatala xa yaamari birin suxu, a naxan soxi Munsa yi ra.

2

Bɔnsœe dɔxœ ki

¹ Alatala naxa a masen Munsa nun Haruna be,

² «Isirayilaka birin yonkinma e xabile xa tonxuma nan bun ma. E birin ya rafindima e booree nan ma, hɔrɔmolingira fa lu e tagi.»

³ Yuda bɔnsœ nan yonkinma sogetede mabiri e xa tonxuma bun ma. Aminadabo xa di Naxason nan e xa yarerati ra.

⁴ A xa soɔrie xasabi lan mixi wulu tongo solofera nun naani, mixi keme senni nan ma.

⁵ Isakari bɔnsœ nan yonkinma Yuda bɔnsœ seeti ma e xa tonxuma bun ma. Suwara xa di Netaneeli nan e xa yarerati ra.

⁶ A xa soɔrie xasabi lan mixi wulu tongo suuli nun naani, mixi keme naani nan ma.

⁷ Sabulon bōnsœ nan yonkinma Yuda bōnsœ seeti ma e xa tōnxuma bun ma. Xelon xa di Eliyabi nan e xa yarerati ra.

⁸ A xa soorie xasabi lan mixi wulu tongo suuli nun solofer, mixi keme naani nan ma.

⁹ Gali naxan yonkin Yuda bōnsœ mabiri, e xasabi lan mixi wulu keme mixi wulu tongo solomasaxan nun senni, mixi keme naani nan ma. E tan nan tima yare ra.

¹⁰ Ruben bōnsœ nan yonkinma sogetede mabiri e xa tōnxuma bun ma. Sedeyuri xa di Elisuru nan e xa yarerati ra.

¹¹ A xa soorie xasabi lan mixi wulu tongo naani nun senni, mixi keme suuli nan ma.

¹² Simeyōn bōnsœ nan yonkinma Ruben bōnsœ seeti ma e xa tonxuma bun ma. Surisadayi xa di Selumiyeli nan e xa yarerati ra.

¹³ A xa soorie xasabi lan mixi wulu tongo suuli nun solomanaani, mixi keme suuli nan ma.

¹⁴ Gadi bōnsœ nan yonkinma Ruben bōnsœ seeti ma e xa tonxuma bun ma. Duweli xa di Eliyasafa nan e xa yarerati ra.

¹⁵ A xa soorie xasabi lan mixi wulu tongo naani nun suuli, mixi keme senni nun tongo suuli nan ma.

¹⁶ Gali naxan yonkin Ruben bōnsœ mabiri, e xasabi lan mixi wulu keme mixi wulu tongo suuli nun keren, mixi keme naani nun tongo suuli nan ma. E tan nan sigama a firin nde.

¹⁷ Lewi bōnsœ naxan yonkinma e tagi, a birama e foxy ra horomolingira xaninfe ra. Bōnsœ birin jereema e safe ki nan ma e xa tonxuma bun ma.

¹⁸ Efirami bōnsœ nan yonkinma sogegerode mabiri e xa tōnxuma bun ma. Amixudi xa di Elisama nan e xa yarerati ra.

¹⁹ A xa soorie xasabi lan mixi wulu tongo naani, mixi keme suuli nan ma.

²⁰ Manasi bōnsœ nan yonkinma Efirami bōnsœ seeti ma e xa tonxuma bun ma. Pedasuru xa di Gamaliyeli nan e xa yarerati ra.

²¹ A xa soorie xasabi lan mixi wulu tongo saxan nun firin, mixi keme firin nan ma.

²² Bunyamin bōnsœ nan yonkinma Efirami bōnsœ seeti ma e xa tonxuma bun ma. Gideyoni xa di Abidan nan e xa yarerati ra.

²³ A xa soorie xasabi lan mixi wulu tongo saxan nun suuli, mixi keme naani nan ma.

²⁴ Gali naxan yonkin Efirami bōnsœ mabiri, e xasabi lan mixi wulu keme mixi wulu solomasaxan, mixi keme naani nan ma. E tan nan sigama a saxan nde.

²⁵ Dana bōnsœ nan yonkinma yirefanyi mabiri e xa tōnxuma bun ma. Amisadayi xa di Axiyeleri nan e xa yarerati ra.

²⁶ A xa soorie xasabi lan mixi wulu tongo senni nun firin, mixi keme solofer nan ma.

²⁷ Aseri bōnsœ nan yonkinma Dana bōnsœ seeti ma e xa tōnxuma bun ma. Okiran xa di Pagiyeli nan e xa yarerati ra.

²⁸ A xa soorie xasabi lan mixi wulu tongo naani nun keren, mixi keme suuli nan ma.

²⁹ Nafatali bōnsœ nan yonkinma Dana bōnsœ seeti ma e xa tōnxuma bun ma. Enan xa di Axira nan e xa yarerati ra.

³⁰ A xa soorie xasabi lan mixi wulu tongo suuli nun saxan, mixi keme naani nan ma.

³¹ Gali naxan yonkin Dana bōnsœ mabiri, e xasabi lan mixi wulu keme mixi wulu tongo suuli nun solofer, mixi keme senni nan ma. E tan nan sigama a dōnxœra e xa tonxumae bun ma.

³² Isirayilaka naxee teng e xabile ki ma nun e xa soori gali ki ma, e xasabi lan mixi wulu keme senni nun saxan, mixi keme suuli nun tongo suuli nan ma.

³³ Lewi bōnsœ tan mu teng Isirayilakae xun ma, alo Alatala a masen ki naxe Munsa be.

³⁴ Isirayilakae naxa bira Alatala xa yaamari birin foxy ra, alo a Munsa yamari a ra ki naxe. E nu yonkinma e xa tōnxuma nan bun ma, e man nu jereema e xabile nun e xa denbaya ki nan ma.

3

Serexedubee

¹ Haruna nun Munsa xa taruxui nan ya, Alatala to wøyen Munsa be Turusinina geya ma.

² Haruna xa di xemee xilie nan yi ki: a xa di xemee singe nu xili ne Nadabo, a xunyae, Abihu, Eleyasari, nun Itamar.

³ Nee nan sugandixi e xa findi serexedubee ra.

⁴ Kono Nadabo nun Abihu naxa faxa Alatala ya i e to serexe gan te ra naxan mu lanxi. E mu di yo soto, kono Eleyasari nun Itamar naxa lu serexedubea kui e baba Haruna xa yaamari bun ma.

⁵ Alatala naxa a masen Munsa be,

⁶ «I xa Lewi bōnsœ masen Haruna be, e xa a mali a xa serexedube wali kui.

⁷ E xa Haruna nun Isirayila jama mali horomolingira wali kui.

⁸ E xa e joxy sa horomolingira raxunmasee xon na, e man xa horomolingira wali raba Isirayilakae be.

⁹ Na kui i Lewi bōnsœ sama Haruna nun a xa di xemee nan sago. E sugandixi Isirayilakae ya ma Haruna malife nan na.

¹⁰ I xa Haruna nun a xa die nan tun ti seregedube wali rabafe ra. Xa mixi gbete sa a maso h̄oromolingira ra, na kanyi xa faxa.»

¹¹ Alatala naxa a masen Munsa be,

¹² «N bara Lewi bōnsōe sugandi Isirayilaka tagi Isirayila ginee xa di singe birin noxoe ra. Na bōnsōe findixi n gbe nan na,»

¹³ barima n gbe nan na di xeme singe birin na. N to di xeme singe birin faxa Misira boxi ma, n naxa Isirayila di xeme singe birin sugandi n yete be, a findi mixi ra, a findi xuruse ra. N tan nan na Alatala ra.»

Lewi bōnsōe tengēfe

¹⁴ Alatala naxa a masen Munsa be Turusinina gbengberenyi ma,

¹⁵ «Lewi bōnsōe tengēfe a denbaya nun a xabile ki ma. Xeme birin tengēma ne naxan ma simaya bara kike keren li.»

¹⁶ Munsa naxa e tengē alo Alatala a yamari ki naxe.

¹⁷ Lewi xa di xemee xilie nan yi ki:

Gerison, Kehati, nun Merari.

¹⁸ Gerison xa di xemee xilie nan yi ki a xabile ki ma:

Libini nun Simeyi.

¹⁹ Kehati xa di xemee a xabile ki ma:

Amarama, Yisehari, Xebiron nun Yusiyeli.

²⁰ Merari xa di xemee a xabile ki ma:

Maxali nun Musi.

Lewi xabile nan na ki e xa denbaya ki ma.

²¹ Gerison bōnsōe nu na Libini Simeyi xabile nan na.

²² Naxee xa simaya nu bara kike keren li, e xasabi lan mixi wulu solofera mixi keme suuli nan ma.

²³ Gerison xabile nu yonkinma h̄oromolingira nan xambi ra sogegorode mabiri ra.

²⁴ E xunyi nu na Layeli xa di xeme Eliyasafo nan na.

²⁵ Gerison xa mixie nu e noxoe saxi h̄oromolingira nan xon ma, nun mafelenyi naxan felenma a xun ma, a nun a sode de ra,

²⁶ a nun kolime naxee nu sama h̄oromolingira nun seregbade rabilinyi ma, a nun na tete sode de ra, a nun luutie e na maximira naxee ra.

²⁷ Kehati xa mixie nan yi ki: Amarama xabile, Yisehari xabile, Xebiron xabile, nun Yusiyeli xabile. Na xabilee nan minixi e benba Kehati ma.

²⁸ E xa di xeme naxee xa simaya nu bara kike keren li, e xasabi lan mixi wulu solofera mixi keme senni nan ma. Kehati xa mixie nan nu meenima h̄oromolingira ma.

²⁹ E tan nu yonkinma h̄oromolingira yirefanyi mabiri ne.

³⁰ Yusiyeli xa di xeme Elisafan nan nu na e xunyi ra.

³¹ H̄oromolingira saate kankira, teebili, lanpuie, seregbadee, yirabase naxee rawalima yire seniyenxi kui, nun dugi yarasa naxan na h̄oromolingira kui, e nu taxuxi e tan nan na.

³² Lewi bōnsōe birin xunyi nu na Haruna xa di xeme Eleyasari nan na. A tan nan nu Lewi bōnsōe mixie xun ma, naxee meenima h̄oromolingira ma.

³³ Merari xa mixie nan yi ki: Maxali xabile nun Musi xabile.

³⁴ E xa di xeme naxee xa simaya nu bara kike keren li, e xasabi lan mixi wulu senni keme firin nan ma.

³⁵ Abixayili xa di xeme Suriyeli nan nu na Merari xabilee xunyi ra. E nu yonkinma h̄oromolingira koala mabiri ne.

³⁶ H̄oromolingira xebenye, a wuri kuyee, a kontigiba, a sanbunye, a xa yirabase, nun a rawalisee nu taxuxi e tan nan na.

³⁷ E man nu e noxoe sama kontigibae xon ma naxee nu h̄oromolingira tete rabilinx, a nun e sanbunye, e xa kordie, nun e xa luutie.

³⁸ Munsa, Haruna, nun a xa di xemee nu yonkinma h̄oromolingira sode de nan na sogetede mabiri. E tan nan nu e noxoe sama h̄oromolingira xon ma Isirayilaka birin xili ra. Xa mixi gbete sa a maso h̄oromolingira ra, na kanyi xa faxa.

³⁹ Lewi bōnsōe di xeme naxee xa simaya nu bara kike keren li, e xasabi lan mixi wulu moxojen nun firin nan ma. Munsa nun Haruna nu bara e tengē e xabile ki ma alo Alatala e yamari ki naxe.

⁴⁰ Alatala naxa a masen Munsa be, «Di xeme singe birin tengē Isirayilaka ya ma, naxee simaya bara kike keren li, i xa e xilie sebe.»

⁴¹ Lewi bōnsōe xa findi Isirayila di xeme singe birin noxoe ra. Lewi bōnsōe xa goore xa findi Isirayilaka xe xurusee di singee noxoe ra. N tan nan na Alatala ra.»

⁴² Munsa naxa Isirayila di xeme singe birin tengē alo Alatala a yamari ki naxe.

⁴³ Isirayila di xeme singe birin naxee xa simaya bara kike keren li, e xasabi lan mixi wulu moxojen nun firin mixi keme firin tongo solofera nun saxan nan ma.

⁴⁴ Alatala naxa a masen Munsa be,

⁴⁵ «Lewi bōnsōe xa findi Isirayila di xeme singe birin noxoe ra. Lewi bōnsōe xa goore xa findi Isirayilaka xe xurusee di singee noxoe ra. N tan nan na Alatala ra.»

⁴⁶ Na Isirayila di xeme singe mixi keme firin tongo solofera nun saxan naxee xasabi dangi Lewi bōnsōe konti ra,

⁴⁷ i xa kankan xun sara gbeti giramu tongo suuli nun solofera ra naxan mööli rawalima hörömölingira kui.

⁴⁸ I xa na gbeti so Haruna nun a xa di xemee yi ra, di singee xunsare ra naxee xasabi nu dangi Lewi bönsoe xasabi ra.»

⁴⁹ Munsa naxa na gbeti susu naxan fixi di singee xunsare xa fe ra, naxee xasabi nu dangi Lewi bönsoe xasabi ra.

⁵⁰ A naxa na gbeti kilo fu nun suuli nun a tagi rasuxu Isirayila di singee yi ra. Gbeti nan a ra naxan nu rawalima hörömölingira kui.

⁵¹ Munsa naxa na xunsare gbeti so Haruna nun a xa di xemee yi ra aло Alatala a yamari ki naxe.

4

Kehati xa mixie

¹ Alatala naxa a masen Munsa be,

² «Kehati xa die tengé Lewi bönsoe ya ma a xabile nun a denbaya ki ma,

³ naxee xa simaya bara ne tongo saxon li han ne tongo suuli, naxee fama hörömölingira wali rabade.

⁴ Kehati xa die lanma e xa meeni se seniyenxie ma naxee na hörömölingira kui.

⁵ Isirayilakae na keli sigade, Haruna nun a xa di xemee xa dugi yarasa ragoro, e saate kankira makoto a ra.

⁶ Na dangi xanbi e xa foye yexé kiri sa na fari, a nun gère dugi. A donxoe ra e xa wuri kuyee raso kankira tongosee ra.»

⁷ «E na gère dugi gbete itala teebili ma, e xa piletie, tönbilie, nun kundie sa na fari, naxee rawalima weni serexee ra. Taami naxan bama serexee ra, na fan sama ne na teebili nan fari.

⁸ E dugi gbeeli nan sama na birin xun ma, e fa foye yexé kiri itala na fari. Na dangi xanbi e xa wuri kuyee raso teebili tongosee ra.»

⁹ «E xa gère dugi dusu lanpui doxöse, lanpua, a yirabasee, xube sasee, nun ture kundie xun ma.

¹⁰ E xa na birin mafilin foye yexé kiri nan kui, e fa a sa xaninse fari.

¹¹ E xa gère dugi itala serexebade xemaa daaxi fari, e fa a makoto foye yexé kiri ra, e wuri kuyee raso a tongosee ra.

¹² Na hörömölingira raxunmase birin makotoma garë dugi nan na, e e mafilin foye yexé kiri kui, e fa na sa xaninse fari.

¹³ E xa xube ba serexebade wure gbeeli daaxi kui, e fa dugi gbeeli dusu a xun na.

¹⁴ E na a yirabasee sa a fari, aло surayi gansee, suxumee, pelie, nun pooti xungbee, e xa na birin mafilin foye yexé kiri ra, e fa wuri kuyee raso a tongosee ra.

¹⁵ Haruna nun a xa di xemee na ge na xunmase seniyenxie nun a yirabasee makotode, Kehati xa die lanma e xa na birin xanin biyaasi kui. Kono e mu lanma e xa din na se seniyenxie ra xa na mu e faxama ne. Kehati bönsoe xa wali nan na ki.

¹⁶ Haruna serexedube xa di xemee Eleyasari nan a joxo sama lanpui ture, surayi, sansi serexé, nun ture seniyenxi xon ma. Hörömölingira raxunmase seniyenxie nun a yirabase birin taxuxi a tan nan na.»

¹⁷ Alatala naxa a masen Munsa nun Haruna be,

¹⁸ «Wo naxa lu Kehati bönsoe xabilee xa ba Lewi bönsoe ya ma.

¹⁹ Haruna nun a xa di xemee xa e mati hörömölingira kui, e fa e xa wali masen kankan be alako e naxa e makore se seniyenxie ra, e fa faxa.

²⁰ E mu lan e xa e ya masa se seniyenxie ma, hali dondoronti, xa na mu e faxama ne.»

Gerison xa mixie

²¹ Alatala naxa a masen Munsa be,

²² «Gerison bönsoe tengé a xabile nun a denbaya ki ma,

²³ naxee xa simaya bara ne tongo saxon li han ne tongo suuli, naxee fama hörömölingira wali rabade.

²⁴ Gerison xabile xa wali nan yi ki.

²⁵ E hörömölingira mafelenie nan xaninma, a nun mafelenyi naxan yailanxi foye yexé kiri ra, a nun mafelenyi naxan gbakuxi hörömölingira sode de ra.

²⁶ E xa tete mafelenie fan xanin naxee hörömölingira nun serexebade rabilinma, a nun naxan gbakuxi tete sode de ra, a nun tete luutie. E xa e joxo sa na se mööli birin xon ma.

²⁷ Gerison xabile walima Haruna nun a xa di xemee xa yaamari nan bun ma, a findi kotee xaninfie ra, a findi wali gbete rabafe ra. Nee nan a falama e be e lan e xa naxan naba, a nun e lan e xa naxan xanin.

²⁸ Gerison bönsoe xa wali nan na ki hörömölingira xa fe ra. E na wali rabama Haruna serexedube xa di xeme Itamari xa yaamari nan bun ma.»

Merari xa mixie

²⁹ «I xa Merari bönsoe fan tengé a xabile nun a denbaya ki ma,

³⁰ naxee xa simaya bara ne tongo saxon li han ne tongo suuli, naxee fama hörömölingira wali rabade.

³¹ See nan yi ki e tan lan e xa naxee maxan hörömölingira see ra: a xebenyie, a wuri kuyee, a kontigibae, nun e sanbunyie.

³² E xa tete fan xanin, a nun a kontigibae, e sanbunyie, e sɔ̄ronsee, e xa luitie, e xa yirabasee, nun e xa walise birin. Wo see masen kankan be, a lanma a xa naxee xanin.

³³ Merari bɔ̄nsœe xa wali birin nan na ki horomolingira xa fe ra. E walima Haruna serexedube xa di xeme Itamari xa yaamari nan bun ma.»

Walikee tengefe Lewi bɔ̄nsœe ya ma

³⁴ Munsa, Haruna, nun pama kuntigie naxa Kehati xa mixie tengé e xabile nun e xa denbaya ki ma,

³⁵ xeme naxee xa simaya bara je tongo saxan li han je tongo suuli, naxee fama horomolingira wali rabade.

³⁶ E xasabi lan mixie wulu firin, mixi keme solofera, tongo suuli nan ma.

³⁷ Xeme nan na ki Kehati xabilee ya ma naxee horomolingira wali rabama. Munsa nun Haruna bara e tengé alo Alatala Munsa yamarixi ki naxe.

³⁸ E naxa Gerison xa mixie tengé e xabile nun e xa denbaya ki ma,

³⁹ xeme naxee xa simaya bara je tongo saxan li han je tongo suuli, naxee fama horomolingira wali rabade.

⁴⁰ E xasabi lan mixie wulu firin, keme senni, tongo saxan nan ma.

⁴¹ Xeme nan na ki Gerison xabilee ya ma naxee horomolingira wali rabama. Munsa nun Haruna bara e tengé alo Alatala Munsa yamarixi ki naxe.

⁴² E naxa Merari xa mixie tengé e xabile nun e xa denbaya ki ma,

⁴³ xeme naxee xa simaya bara je tongo saxan li han je tongo suuli, naxee fama horomolingira wali rabade.

⁴⁴ E xasabi lan mixie wulu saxan mixi keme firin nan ma.

⁴⁵ Xeme nan na ki Merari xabilee ya ma naxee horomolingira wali rabama. Munsa nun Haruna bara e tengé alo Alatala Munsa yamarixi ki naxe.

⁴⁶ Munsa, Haruna, nun Isirayila kuntigie, e Lewi bɔ̄nsœe mixi naxee tengexi e xabile nun e xa denbaya ki ma,

⁴⁷ xeme naxee xa simaya bara je tongo saxan li han je tongo suuli, naxee fama horomolingira wali rabade.

⁴⁸ E xasabi lan mixie wulu solomasaxan, keme suuli, tongo solomasaxan nan ma.

⁴⁹ Xeme nun e xa walie nan na ki Lewi naxee tengexi Munsa nun Haruna saabui ra alo Alatala Munsa yamarixi ki naxe.

5

Mixi seniyentaree, haake tongoe, nun yenelae

¹ Alatala naxa a masen Munsa be,

² «Isirayilakae yamari e xa kune kanyi nun kɔ̄rosila kanyi birin namini e yonkinde, a nun mixi naxee dinxi fure nde ra, e fa findi seniyentaree ra.

³ A findi xeme ra, a findi gine ra, wo e ramini wo ya ma, e xa sa lu e xati ma alako e naxa seniyentareja raso wo ya ma, n sabatixa dennaxe.»

⁴ Isirayilakae naxa a raba alo Alatala a yamarixi ki naxe, e naxa na mixie ramini e ya ma. Alatala a yamari ki naxe Munsa be, e naxa a raba na ki.

⁵ Alatala naxa a masen Munsa be,

⁶ «A fala Isirayilakae be, a findi xeme ra, a findi gine ra, naxan yo na haake nde raba a boore ra, haake naxan findima Alatala xui matandife ra, na fe doxoxi a xun ma.

⁷ A lan ne a xa a ti na haake ra, a xa na fe yailan a nun na kanyi tagi, a man fa na fe kanaxi doxo suuli nde sa na fari.

⁸ Xa a sa li a haake rabaxi naxan na, a bara faxa, a xa mixi yo mu na naxan nomna fe yailanxi rasuxude, na findima Alatala nan gbe ra, a so serexedube yi ra. Fe kane man fa yexes kontonyi kerem ba a xa yunubi xafari ra, a a so serexedube yi ra.

⁹ Isirayilakae na serexe ba, e a fi serexedube ma, na serexe findima na serexedube nan gbe ra.

¹⁰ Naxan birin serexe bama, a naxan bama, a gbe nan na ki, kono a naxan fima serexedube ma, serexedube gbe nan na ki.»

¹¹ Alatala naxa a masen Munsa be,

¹² «A fala Isirayilakae be, e yi nan nabama xa gine nde sa yene raba.

¹³ Xa e nun xeme gbete bara e sa gundo ra, gine xa mori mu na kolon, seede mu na, mixi mu a susu a kui,

¹⁴ kono a xa mori bara a xa gine toone folo, xa a xa gine seniyenxi, xa na mu a mu seniyenxi,

¹⁵ a xa a xa gine xanin serexedube yire, a mengi kilo saxan ba a be serexe ra ture nun surayi mu na naxan xun, barima toone serexe nan a ra naxan bama a kolofre ra xa yunubi rabaxi.»

¹⁶ «Serexedube xa na gine ti Alatala ya i,

¹⁷ a fa xube mako boxi ma horomolingira kui, a a masunbu ye seniyenxi ra fejne kui.

¹⁸ Gine na ti Alatala ya i, serexedube xa a xunsexe fulun, a fa toone serexe sa gine belexe maratuse ra. Serexedube tan xa na ye tongo naxan findima danka ra, a a lintan gine ya i.»

¹⁹ «Serexedube gine rakalima ne, a a fala, «Xa a sa li i tan nun xeme gbete mu kafuxi, i mu i xa mori yanfa, i mu seniyentareja soto futi kui, i xa ratanga danke ma yi ye fama naxan na.»

²⁰ Kono xa a sa li, i bara i xa mori yanfa wo xa futi kui, i nun xeme gbete bara kafu seniyentareja kui,

²¹ Alatala xa a ragiri i furi xa kana. Na kui i ngaxakerenyie i dankama ne, e i kon.

²² Yi ye naxan fama danke ra, a xa i furi mafuntu, a i xore maba.» Gine xa a ratin a falafe ra, «Amina, amina.»

²³ «Serexedube na ge na danke sebede kiri ma, a xa na kiri xa na ye seniyenxi ra,

²⁴ a fa a fi gine ma, a xa a min. Na ye naxan nomma findide danke ra, a soma a fate i.

²⁵ Serexedube toone serex rasuxuma ne gine yi ra, a a denteg Alatala be serexebade yire.

²⁶ Serexedube xa mengi susui keren gan serexebade fari, a findi serex tonxuma ra. A na ge na ra, a xa na ye fi gine ma, a xa a min.

²⁷ A na na ye min, xa a sa li na gine bara findi seniyentare ra, a bara a xa mori yanfa, na ye naxan findima danke ra, a soma ne a fate i, a a tooro ki fanyi ra. A furi funtuma ne, a xore mabama ne, a ngaxakerenyie fama ne a dankade.»

²⁸ «Kono xa a sa li a mu seniyentareja yo rabaxi, toogneg bama ne a xun ma, a man nomma di baride.

²⁹ Toone seriye nan na ki naxan nawalima xa gine findima seniyentare ra, a a xa mori yanfa futi kui,

³⁰ xa na mu a ra, toone xaxili na so xeme furi, a fa siike a xa gine ma. A a xa gine xanimma Alatala ya i, serexedube fa na seriye rabatu a xa fe ra.

³¹ Na kui yunubi mu na na xeme ma, kono gine tan a xa yunubi sare sotoma ne.»

6

Mixi xa seriye naxan a yete safe Alatala sago

¹ Alatala naxa a masen Munsa be,

² «A fala Isirayilakae be, xa xeme nde, xa na mu gine nde sa laayidi tongo Alatala be, a xa lu a sago, na nan na ki a xa findi Nasari ra,

³ na kanyi mu lan a xa weni nun beere min. A naxa sese min naxan kelixi weni bogi ma, xa na mu beere ma. A naxa weni bogi bunda don, a naxa a xare don.

⁴ A temui naxan birin nabama a xa Nasariya kui, a naxa sese don naxan keli weni bili ma, keli a bogi ma a sa doxo a xori ra.»

⁵ «A xa Nasariya kui, a mu lanma a xunyi xa bi. A xa lu seniyenxi kui, a xunsexe xa nu kuya ra tun.»

⁶ Na waxati bun ma, a mu lan a xa a maso fure ra,

⁷ hali a findi a baba ra, a nga, a taara, xa na mu a ra a xunya fure ra. A na Alatala nan sago tun, alo a xunsexe keja a masenxi ki naxe.

⁸ A temui naxan birin nabama a xa Nasariya kui, a luma seniyenxi nan kui Alatala be.»

⁹ «Xa mixi nde sa faxa a fe ma a terenna ki ma, a xunsexe bara findi se seniyentare ra. Na temui a xa seniyen loxun keren bun ma, a man fa a xunyi bi na xi solofero loxoe.

¹⁰ A xi solomasaxan loxoe, a fogotara firin nan xanimma serexedube xon ma horomelingira sode de ra, xa na mu ganbe firin.

¹¹ Serexedube xoni keren nan bama yunubi xafari serex ra, boore findima a gan daaxi nan na, alako a xa yunubi xa xafari, barima a dinfe fure ra, na findima yunubi nan na. Na loxoe a man xa a xunyi rassiniyen.

¹² A na ge na ra, a man xa gibil a xa laayidi ma. Fo a xa yexee keren ba yete ragbilen serex ra, naxan je keren a ra a xa yunubi xafarife ra. Loxoe naxee bara dangi, nee mu kontima sonon, barima a nu bara seniyentareja soto.»

¹³ «Mixi na ge Nasariya rabade, a xa bira yi seriye nan foxo ra. A xa siga horomelingira sode de ra,

¹⁴ A xa serex gan daaxi ba Alatala be, yexee naxan bara je keren soto, lanyuru yo mu na naxan ma. A xa yunubi xafari serex fan ba, yexee gine naxan bara je keren soto, lanyuru yo mu na naxan ma. A xa xanunteya serex ba, yexee kontonyi, lanyuru yo mu na naxan ma.

¹⁵ A xa serex ndee sa na fari, alo sansi xori dinx serex, weni serex, taami lebinare, leki yailanxi ture ra, nun leki ture masoxi naxee ma.

¹⁶ Serexedube na serex see nan dentegema Alatala be, a fa yunubi xafari serex ba, a nun serex gan daaxi.

¹⁷ A xa na taami lebinare masen Alatala be, a xa na yexee kontonyi ba xanunteya serex ra, a xa sansi xori dinx serex nun weni serex sa na fari.»

¹⁸ «Na temui Nasari xa a xunsexe bi horomelingira sode de ra, a naxan fixi Alatala ma. A xa na raso te xoora xanunteya serex na bafe dennaxe.»

¹⁹ Nasari na ge a xunsexe bide, serexedube yexee kontonyi belexe ganxi keren nan tongoma a belexe ra, a nun leki lebinare firin naxee na debe kui.

²⁰ A xa e denteg Alatala be e lintanfe ra. Na findi donse seniyenxi nan na serexedube be, a nun na yexee ganyanyi nun a tabe. Na dangi xanbi, Nasari nomma weni minde sonon.

²¹ Nasari seriye nan na ki. A lanma a xa na serexee ba Alatala be alo a janigeki ki naxe, a nun se gbete a nomaa naxan na. Fo a xa a xa Nasari laayidi rakamali a seriye ki ma.»

²² Alatala naxa a masen Munsa be,

²³ «A fala Haruna nun a xa die be, e xa duba Isirayilakae be yi ki ne:

²⁴ «Alatala xa baraka sa i xa fe, a xa i kanta.

²⁵ Alatala yatagi xa noro i ma, a xa hinne i ra.

²⁶ Alatala xa a ya rafindi i ma, a xa bojresa fi i ma.»

²⁷ E dubama Isirayilakae be na ki ne, n fan baraka sama ne e ma.»

7

Hadiya naxee fixi horomolingira rabi temui

¹ Munsa to ge horomolingira tide, a naxa ture seniyenxi sa a ma, a nun a xunmasee, a xa serexebadee, nun a yirabasee, alako nee xa seniyen Alatala be.

² Isirayila kuntigie, xabile xunyi naxee bonsoe tengie, e naxa hadiye ba Alatala be.

³ E naxa fa sareti makotoxi senni nun ninge fu nun firin na horomolingira sode de ra, e xa findi e xa serexee ra Alatala be.

⁴ Alatala naxa a masen Munsa be,

⁵ «Yi hadiye rasuxu e yi ra horomolingira wali xa fe ra. E taxu Lewi bonsoe xa mixie ra kankan xa wali bere ra.»

⁶ Munsa naxa na saretie nun ningee so Lewi xa mixie yi ra.

⁷ A naxa sareti firin nun ninge naani so Gerison xabile yi ra e xa wali bere ra.

⁸ A naxa sareti naani nun ninge solo-masaxan so Merari xabile yi ra e xa wali bere ra. E nu na Haruna serexedube xai di Itamari xa yaamari nan bun ma.

⁹ Kono a mu sese so Kehati xabile tan yi, barima a nu lanma e xa se seniyenxi maxanin e tunki fari alo Alatala e yamarixi ki naxe.

¹⁰ Serexebade neenee xa wali singe, ture seniyenxi to maso a ma temui naxe, kuntigie naxa fa e xa serexee ra serexebade yire.

¹¹ Alatala nu bara a masen Munsa be, «Loxoe yo loxoe mixi keren xa fa a xa hadiya ra serexebade neenee xa fe ra.»

¹² Na loxoe singe, Aminadabo xa di Naxason kelife Yuda bonsoe,

¹³ a naxa fa yi hadiye ra: piletii keren naxan yailanxi gbeti kilo fu nun suuli ra, a nun pootti keren naxan yailanxi gbeti kilo keren na alo se maniyama ki naxe horomolingira kui. E firin nafexi sansi xori dinxi ra, ture masunbuxi naxan na, alako a xa findi sansi serexee ra.

dinxi ra, ture masunbuxi naxan na, alako a xa findi sansi serexee ra.

¹⁴ A man naxa fa pootti keren na naxan yailanxi xesema giramu keme giramu fu nun naani ra, naxan nafexi surayi ra,

¹⁵ a nun naxee bama serexee gan daaxi ra alo tuura keren, yexee kontonyi keren, nun yexee keren naxan xa simaya bara je keren li,

¹⁶ a nun sikote naxan findima yunubi xafari serexee ra,

¹⁷ a nun naxee bama xanunteya serexee ra alo ninge firin, yexee kontonyi suuli, nun yexee suuli naxee xa simaya bara je keren li. Aminadabo xa di Naxason xa hadiya nan na ki.

¹⁸ Na loxoe firin nde, Suwara xa di Netaneeli kelife Isakari bonsoe,

¹⁹ a naxa fa yi hadiye ra: piletii keren naxan yailanxi gbeti kilo fu nun suuli ra, a nun pootti keren naxan yailanxi gbeti kilo keren na alo se maniyama ki naxe horomolingira kui. E firin nafexi sansi xori dinxi ra, ture masunbuxi naxan na, alako a xa findi sansi serexee ra.

²⁰ A man naxa fa pootti keren na naxan yailanxi xesema giramu keme giramu fu nun naani ra, naxan nafexi surayi ra,

²¹ a nun naxee bama serexee gan daaxi ra alo tuura keren, yexee kontonyi keren, nun yexee keren naxan xa simaya bara je keren li,

²² a nun sikote naxan findima yunubi xafari serexee ra,

²³ a nun naxee bama xanunteya serexee ra alo ninge firin, yexee kontonyi suuli, nun yexee suuli naxee xa simaya bara je keren li. Suwara xa di Netaneeli xa hadiya nan na ki.

²⁴ Na loxoe saxan nde, Xelon xa di Eliyabi kelife Sabulon bonsoe,

²⁵ a naxa fa yi hadiye ra: piletii keren naxan yailanxi gbeti kilo fu nun suuli ra, a nun pootti keren naxan yailanxi gbeti kilo keren na alo se maniyama ki naxe horomolingira kui. E firin nafexi sansi xori dinxi ra, ture masunbuxi naxan na, alako a xa findi sansi serexee ra.

²⁶ A man naxa fa pootti keren na naxan yailanxi xesema giramu keme giramu fu nun naani ra, naxan nafexi surayi ra,

²⁷ a nun naxee bama serexee gan daaxi ra alo tuura keren, yexee kontonyi keren, nun yexee keren naxan xa simaya bara je keren li,

²⁸ a nun sikote naxan findima yunubi xafari serexee ra,

²⁹ a nun naxee bama xanunteya serexee ra alo ninge firin, yexee kontonyi suuli, nun yexee suuli naxee xa simaya bara je keren li. Xelon xa di Eliyabi xa hadiya nan na ki.

³⁰ Na loxœ naani nde, Sedeyuri xa di Elisuru kelife Ruben bɔnsœ,

³¹ a naxa fa yi hadiyae ra: pilet keran naxan yailanxi gbeti kilo fu nun suuli ra, a nun pooti keran naxan yailanxi gbeti kilo keran na alo se maniyama ki naxe hɔromɔlingira kui. E firin nafexi sansi xorı dinxi ra, ture masunbuxi naxan na, alako a xa findi sansi serexe ra.

³² A man naxa fa pooti keran naxan yailanxi xεema giramu keme giramu fu nun naani ra, naxan nafexi surayi ra,

³³ a nun naxee bama serexe gan daaxi ra alo tuura keran, yεxε kontonyi keran, nun yεxε keran naxan xa simaya bara je keran li,

³⁴ a nun sikote naxan findima yunubi xafari serexe ra,

³⁵ a nun naxee bama xanunteya serexe ra alo ninge firin, yεxε kontonyi suuli, nun yεxε suuli naxee xa simaya bara je keran li. Sedeyuri xa di Elisuru xa hadiya nan na ki.

³⁶ Na loxœ suuli nde, Surisadayi xa di Selumiyeli kelife Simeyon bɔnsœ,

³⁷ a naxa fa yi hadiyae ra: pilet keran naxan yailanxi gbeti kilo fu nun suuli ra, a nun pooti keran naxan yailanxi gbeti kilo keran na alo se maniyama ki naxe hɔromɔlingira kui. E firin nafexi sansi xorı dinxi ra, ture masunbuxi naxan na, alako a xa findi sansi serexe ra.

³⁸ A man naxa fa pooti keran na naxan yailanxi xεema giramu keme giramu fu nun naani ra, naxan nafexi surayi ra,

³⁹ a nun naxee bama serexe gan daaxi ra alo tuura keran, yεxε kontonyi keran, nun yεxε keran naxan xa simaya bara je keran li,

⁴⁰ a nun sikote naxan findima yunubi xafari serexe ra,

⁴¹ a nun naxee bama xanunteya serexe ra alo ninge firin, yεxε kontonyi suuli, nun yεxε suuli naxee xa simaya bara je keran li. Surisadayi xa di Selumiyeli xa hadiya nan na ki.

⁴² Na loxœ senni nde, Duweli xa di Eliyasafa fatanfe Gadi bɔnsœ ra,

⁴³ a naxa fa yi hadiyae ra: pilet keran naxan yailanxi gbeti kilo fu nun suuli ra, a nun pooti keran naxan yailanxi gbeti kilo keran na alo se maniyama ki naxe hɔromɔlingira kui. E firin nafexi sansi xorı dinxi ra, ture masunbuxi naxan na, alako a xa findi sansi serexe ra.

⁴⁴ A man naxa fa pooti keran na naxan yailanxi xεema giramu keme giramu fu nun naani ra, naxan nafexi surayi ra,

⁴⁵ a nun naxee bama serexe gan daaxi ra alo tuura keran, yεxε kontonyi keran, nun yεxε keran naxan xa simaya bara je keran li,

⁴⁶ a nun sikote naxan findima yunubi xafari serexe ra,

⁴⁷ a nun naxee bama xanunteya serexe ra alo ninge firin, yεxε kontonyi suuli, nun yεxε suuli naxee xa simaya bara je keran li. Duweli xa di Eliyasafa xa hadiya nan na ki.

⁴⁸ Na loxœ solofera nde, Amixudi xa di Elisama fatanfe Efirami bɔnsœ ra,

⁴⁹ a naxa fa yi hadiyae ra: pilet keran naxan yailanxi gbeti kilo fu nun suuli ra, a nun pooti keran naxan yailanxi gbeti kilo keran na alo se maniyama ki naxe hɔromɔlingira kui. E firin nafexi sansi xorı dinxi ra, ture masunbuxi naxan na, alako a xa findi sansi serexe ra.

⁵⁰ A man naxa fa pooti keran naxan yailanxi xεema giramu keme giramu fu nun naani ra, naxan nafexi surayi ra,

⁵¹ a nun naxee bama serexe gan daaxi ra alo tuura keran, yεxε kontonyi keran, nun yεxε keran naxan xa simaya bara je keran li,

⁵² a nun sikote naxan findima yunubi xafari serexe ra,

⁵³ a nun naxee bama xanunteya serexe ra alo ninge firin, yεxε kontonyi suuli, nun yεxε suuli naxee xa simaya bara je keran li. Amixudi xa di Elisama xa hadiya nan na ki.

⁵⁴ Na loxœ solomasaxan nde, Pedasuru xa di Gamaliyeli fatanfe Manasi bɔnsœ ra,

⁵⁵ a naxa fa yi hadiyae ra: pilet keran naxan yailanxi gbeti kilo fu nun suuli ra, a nun pooti keran naxan yailanxi gbeti kilo keran na alo se maniyama ki naxe hɔromɔlingira kui. E firin nafexi sansi xorı dinxi ra, ture masunbuxi naxan na, alako a xa findi sansi serexe ra.

⁵⁶ A man naxa fa pooti keran na naxan yailanxi xεema giramu keme giramu fu nun naani ra, naxan nafexi surayi ra,

⁵⁷ a nun naxee bama serexe gan daaxi ra alo tuura keran, yεxε kontonyi keran, nun yεxε keran naxan xa simaya bara je keran li,

⁵⁸ a nun sikote naxan findima yunubi xafari serexe ra,

⁵⁹ a nun naxee bama xanunteya serexe ra alo ninge firin, yεxε kontonyi suuli, nun yεxε suuli naxee xa simaya bara je keran li. Pedasuru xa di Gamaliyeli xa hadiya nan na ki.

⁶⁰ Na loxœ solomanaani nde, Gideyoni xa di Abidan fatanfe Bunyamin bɔnsœ ra,

⁶¹ a naxa fa yi hadiyae ra: pilet keran naxan yailanxi gbeti kilo fu nun suuli ra, a nun pooti keran naxan yailanxi gbeti kilo keran na alo se maniyama ki naxe hɔromɔlingira kui. E firin nafexi sansi xorı dinxi ra, ture masunbuxi naxan na, alako a xa findi sansi serexe ra.

⁶² A man naxa fa pooti keren na naxan yailanxi xeeema giramu kemem giramu fu nun naani ra, naxan nafexi surayi ra,

⁶³ a nun naxee bama serexes gan daaxi ra alo tuura keren, yexees kontonyi keren, nun yexees keren naxan xa simaya bara je keren li,

⁶⁴ a nun sikote naxan findima yunubi xafari serexes ra,

⁶⁵ a nun naxee bama xanunteya serexes ra alo ninge firin, yexees kontonyi suuli, nun yexees suuli naxee xa simaya bara je keren li. Gideyoni xa di Abidan xa hadiya nan ka.

⁶⁶ Na loxoe fu nde, Amisadayi xa di Axiyeseri fatanfe Dana bonsae ra,

⁶⁷ a naxa fa yi hadiyae ra: pilet keren naxan yailanxi gbeti kilo fu nun suuli ra, a nun pooti keren naxan yailanxi gbeti kilo keren na alo se maniyama ki naxe horomelingira kui. E firin nafexi sansi xori dinxi ra, ture masunbuxi naxan na, alako a xa findi sansi serexes ra.

⁶⁸ A man naxa fa pooti keren na naxan yailanxi xeeema giramu kemem giramu fu nun naani ra, naxan nafexi surayi ra,

⁶⁹ a nun naxee bama serexes gan daaxi ra alo tuura keren, yexees kontonyi keren, nun yexees keren naxan xa simaya bara je keren li,

⁷⁰ a nun sikote naxan findima yunubi xafari serexes ra,

⁷¹ a nun naxee bama xanunteya serexes ra alo ninge firin, yexees kontonyi suuli, nun yexees suuli naxee xa simaya bara je keren li. Amisadayi xa di Axiyeseri xa hadiya nan na ki.

⁷² Na loxoe fu nun keren nde, Okiran xa di Pagiyeli fatanfe Aseri bonsae ra,

⁷³ a naxa fa yi hadiyae ra: pilet keren naxan yailanxi gbeti kilo fu nun suuli ra, a nun pooti keren naxan yailanxi gbeti kilo keren na alo se maniyama ki naxe horomelingira kui. E firin nafexi sansi xori dinxi ra, ture masunbuxi naxan na, alako a xa findi sansi serexes ra.

⁷⁴ A man naxa fa pooti keren na naxan yailanxi xeeema giramu kemem giramu fu nun naani ra, naxan nafexi surayi ra,

⁷⁵ a nun naxee bama serexes gan daaxi ra alo tuura keren, yexees kontonyi keren, nun yexees keren naxan xa simaya bara je keren li,

⁷⁶ a nun sikote naxan findima yunubi xafari serexes ra,

⁷⁷ a nun naxee bama xanunteya serexes ra alo ninge firin, yexees kontonyi suuli, nun yexees suuli naxee xa simaya bara je keren li. Aminadabo xa di Naxason xa hadiya nan na ki.

⁷⁸ Na loxoe fu nun firin nde, Enan xa di Axira fatanfe Nafatali bonsae ra,

⁷⁹ a naxa fa yi hadiyae ra: pilet keren naxan yailanxi gbeti kilo fu nun suuli ra, a nun pooti keren naxan yailanxi gbeti kilo keren na alo se maniyama ki naxe horomelingira kui. E firin nafexi sansi xori dinxi ra, ture masunbuxi naxan na, alako a xa findi sansi serexes ra.

⁸⁰ A man naxa fa pooti keren na naxan yailanxi xeeema giramu kemem giramu fu nun naani ra, naxan nafexi surayi ra,

⁸¹ a nun naxee bama serexes gan daaxi ra alo tuura keren, yexees kontonyi keren, nun yexees keren naxan xa simaya bara je keren li,

⁸² a nun sikote naxan findima yunubi xafari serexes ra,

⁸³ a nun naxee bama xanunteya serexes ra alo ninge firin, yexees kontonyi suuli, nun yexees suuli naxee xa simaya bara je keren li. Enan xa di Axira xa hadiya nan na ki.

⁸⁴ Isirayila kuntigie xa hadiya malanxie findixi yi nan na serexebade neenee xa fe ra: pilet gbeti daaxi fu nun firin, pooti gbeti daaxi fu nun firin, nun pooti xeeema daaxi fu nun firin.

⁸⁵ Pilet keren keren lanxi gbeti kilo keren nun a tagi nan ma. Pooti keren keren lanxi gbeti kilo keren nan ma. Se naxee yailanxi gbeti ra, nee lanxi kilo moxojen nun naani nan ma, alo se maniyama ki naxe horomelingira kui.

⁸⁶ Pooti xeeema daaxi fu nun firin lanxi xeeema giramu kemem giramu fu nun naani nan ma, alo se maniyama ki naxe horomelingira kui. Na pooti fu nun firin lanxi xeeema kilo keren nun a tagi nan ma. E birin nafexi surayi nan na.

⁸⁷ Serexes gan daaxi xuruse xasabi naxa lan tuura fu nun firin ma, a nun yexees kontonyi fu nun firin, nun yexees fu nun firin naxee xa simaya nu bara je keren li, a nun e xa sansi xori dinxi serexes. Yunubi xafari serexes xuruse xasabi naxa lan sikote fu nun firin ma.

⁸⁸ Xanunteya serexes xa xuruse xasabi naxa lan tuura moxojen nun naani ma, yexees kontonyi tongo senni, sikote tongo senni, nun yexees tongo senni naxee bara je keren soto. Nee nan findi hadiyae ra serexebade xa wali folo temui, ture senyenxi to sa a ma.

⁸⁹ Munsa to so horomelingira kui, a nun Alatala xa sumun, a naxa Alatala xui me saate kankira derakote fari, a masenyi tima a be maleke firinyie sawure tagi naxee na na kankira fari.

8

Lanpuie dɔxɔfɛ

¹ Alatala naxa a masen Munsa be,

² «A fala Haruna be, a xa lanpui solofero doxō alako e xa yanba e doxōse ya ra.»

³ Haruna a raba na ki ne. A naxa lanpui doxō alō Alatala a yamari ki naxe Munsa be.

⁴ Lanpuie doxōse nu rafalaxi xēema dinxi nan na, kelife a sanbunyi ma han a xunyi, alō Alatala a masenxi Munsa be ki naxe.

⁵ Alatala naxa a masen Munsa be,

⁶ «Lewi bōnsōe ba Isirayilakae ya ma, i xa e raseniyen.

⁷ I e raseniyenma yi ki ne. Maraseniyen ye makasan ema. E xa e fate maxabe birin bi, e xa e xa dugie xa, alako e xa seniyan.

⁸ Na xanbi, e xa tuura keren ba serexē ra, a nun mengi naxan masunbuxi ture ra. I xa tuura gbete ba yunubi xafari serexē ra.

⁹ I xa Lewi bōnsōe nun Isirayilaka birin malan hōrōmōlingira sode de ra.

¹⁰ Menni, Alatala ya xōri, Isirayilakae xa e bēlexē sa Lewi bōnsōe mixie ma.

¹¹ Haruna nan fama e dēntegede Alatala be e xa lu alō serexē Isirayilakae lōxōe ra. Na kui e nōma Alatala xa wali rabade.»

¹² «Lewi bōnsōe mixie xa e bēlexē sa na tuura firinyie ma. Keren bama yunubi xafari serexē nan na, boore ba serexē gan daaxi ra, alako e xa yunubie xa xafari.

¹³ Lewi bōnsōe na ti Haruna nun a xa die ya i, i xa e dēntegede a serexē ki ma Alatala be.

¹⁴ A lima ne, na temui, i bara Lewi bōnsōe tan ba Isirayilakae ya ma, e xa findi n gbe ra.»

¹⁵ «I na ge e raseniyende a serexē ki ma, Lewi bōnsōe fama ne sode e xa hōrōmōlingira wali kui.

¹⁶ Isirayilakae nan e ra naxee findixi n gbe ra Isirayila di singe birin lōxōe ra.

¹⁷ Isirayila di singe birin nun e xa xuruse di singe birin findixi n gbe nan na, kafi n sa Misirakae xa di singe birin faxa temui naxe.

¹⁸ N naxa Lewi bōnsōe tongo Isirayila di singe birin lōxōe ra.

¹⁹ N bara e so Haruna nun a xa die yi ra Isirayilakae tagi, alako e xa hōrōmōlingira wali raba Isirayilakae xili ra. E man xa yunubi xafari serexē ba Isirayilakae be, alako gbaloe yo naxa goro Isirayilakae ma e na makore yire seniyenxi ra temui naxe.»

²⁰ Munsa, Haruna, nun pama birin naxa na raba Lewi bōnsōe ra alō Alatala a yamari ki naxe.

²¹ Lewi bōnsōe naxa e yete raseniyen, e naxa e xa dugie xa. Haruna naxa e dēntegede Alatala be. A naxa e xa yunubi xafari serexē ba e be e xa seniyan.

²² Na to ba a ra, Lewi bōnsōe naxa fa e xa wali susu hōrōmōlingira xa fe ra Haruna

nun a xa die xa yaamari bun ma, alō Alatala a yamari Munsa be ki naxe.

²³ Alatala naxa a masen Munsa be,

²⁴ «Lewi bōnsōe mixie xa simaya na ne moxojen nun suuli li, e nōma hōrōmōlingira wali suxude.

²⁵ E na ne tongo suuli soto, e xa na wali lu naa.

²⁶ E nōma e ngaxakerenyie malide na wali kui, kōnō e tan mu nōma na rabade sōnon. I xa na seriye suxu Lewi bōnsōe xa fe ra hōrōmōlingira wali rabafe ma.»

9

Sayamaleke Dangi Sali

¹ Isirayilakae to mini Misira bōxi ma, e fa lu gbengberen yire je firin, na kike singe Alatala nu bara a masen Munsa be Turusinina gbengberenyi ma,

² «Isirayilakae xa Sayamaleke Dangi Sali raba

³ yi kike xi fu nun naani, soge dula temui alo a yamarixi ki naxe.»

⁴ Munsa naxa a fala Isirayilakae be, a e xa Sayamaleke Dangi Sali raba.

⁵ E naxa na sali raba kike singe xi fu nun naani soge dula temui Turusinina gbengberenyi ma. E naxa a raba, alō Alatala a yamari ki naxe Munsa be.

⁶ Kono na lōxōe, mixi ndee mu no Sayamaleke Dangi Sali raba barima e nu bara din mixi fure ra, e fa findi seniyentare ra na lōxōe. Na lōxōe kerenyi e naxa siga Munsa nun Haruna yire.

⁷ E a fala e bc, «Muxu mu seniyen fure xa fe ra, kono munfe ra muxu mu lan muxu xa fa muxu xa hadiya ra Alatala be alō Isirayilaka birin?»

⁸ Munsa naxa e yaabi, «Wo mame ti sinden, n xa a mato Alatala naxan yamarima wo xa fe ra.»

⁹ Alatala naxa a masen Munsa be,

¹⁰ «Xa wo mu seniyen fure nde xa fe ra, xa na mu a ra wo na biyaasi kui, wo man nōma Sayamaleke Dangi Sali rabade Alatala xa binye bun ma, keli wo tan ma han a sa wo bōnsōe li.

¹¹ Kono e tan xa a raba kike firin nde xi fu nun naani soge dula temui. E yexes don a nun taami lebinitare nun burexe xōne ra.

¹² A dōnxōe yo naxa lu han gēesēgē. A xōri fan mu ibōoma. E xa na sali raba a seriye ki ma.

¹³ Kono xa mixi seniyenxi naxan mu na biyaasi kui, a tondi Sayamaleke Dangi Sali rabade, na kanyi lanma a xa ba Alatala xa pama ya ma, barima a mu fa hadiya ra Alatala be a waxati. Na kanyi fama ne a xa yunubi sare sotođe.»

¹⁴ «Xa i xa xōnej nde wama Sayamaleke Dangi Sali rabafe, a xa a raba a seriye ki

ma. Seriyē naxan saxi taa kanyie ma, na seriyē kerenyi nan luma na xōne fan ma.»

¹⁵ Hōromōlingira ti loxoe, saate walaxee na dennaxe, nuxui nde naxa dusu na xun na. Keli nummare han kuye iba, a nu na hōromōlingira fari, a maniyaxi te ra.

¹⁶ Temui birin a nu na na ki ne, nuxui nu na hōromōlingira fari yanyi ra, a fa yanba alo te koe ra.

¹⁷ Nuxui nefe keli hōromōlingira xun ma, Isirayilakae fan bara keli, e jere folo han a goro, e fa yonkin menni.

¹⁸ Na kui Isirayilakae nu jerema Alatala xa yaamari nan bun ma, e man nu yonkinma Alatala xa yaamari nan ma. Fanni nuxui na hōromōlingira xun ma, e fan yonkinma menni ne.

¹⁹ Xa nuxui sa bu hōromōlingira fari a gbe ra, Isirayilakae nu birama Alatala xa yaamari nan foxo ra, e lu menni.

²⁰ Temui ndee na nuxui mu buma, a keli. Isirayilakae nu luma Alatala xa yaamari nan bun ma, e fan keli, e yonkin nuxui yire.

²¹ Temui ndee nuxui bara lu yire xi keren, keli koe ra han kuye iba, a fa siga. A nefe keli, Isirayilakae fan bara keli, e bira a foxo ra.

²² Xa nuxui lu hōromōlingira xun ma xi firin, xa na mu kike keren, xa na mu je keren, Isirayilakae mu nu kelima e yonkinde, fo na nuxui na keli hōromōlingira xun ma temui naxe.

²³ E nu yonkinma Alatala xa yaamari nan bun ma, e nu kelima Alatala xa yaamari nan bun ma. E nu birama Alatala xa yaamari nan foxo ra, a naxan fixi Munsa saabui ra.

10

Sara firin gbeti daaxi

¹ Alatala naxa a masen Munsa be,

² «I xa sara firin yailan gbeti bonboxi ra. E rawalima jama xilife nan na malanyi. E man nawalima jama kelife nan na biyaasi temui.

³ E firin na fe temui keren, jama birin xa malan i yire hōromōlingira de ra.

⁴ Xa sara keren nan fe, Isirayila yareratие nun kuntigie gbansan xa malan i yire.»

⁵ «Wo kelima biyaaside temui naxe, sarae xa fe keren. Na kui naxee doxoxi sogetede, e xa siga.

⁶ Sarae na fe firin, naxee doxoxi yire-fanyi ma, nee fan xa siga. Sara xui nan a masenma jama siga temui bara a li.

⁷ Sara xui keja gbeti nan a masenma jama malan temui bara a li.»

⁸ «Haruna bonsœ serexedubee nan na sarae fema. Seriyē nan na ra wo tan nun wo bonsœ be abadan.

⁹ Wo na wo yaxuie gere wo xa boxi ma temui naxe, wo xa na sarae fe. Alatala doxoxi sama ne wo xon, a wo ratanga wo yaxuie ma.

¹⁰ Wo xa sali loxoe xungbee nun wo xa kike neene sali loxoe, wo man xa na sarae fe wo serexee gan daaxie nun xanunteya serexee bama temui naxe. Na nan a niyama, n nan n loxoxi sama wo xon ma. N tan nan na wo Marigi Alatala ra.»

Isirayilakae tife kira xon ma

¹¹ Ne firin nde kike firin nde xi moxojen loxoe, nuxui naxan nu doxoxi hōromōlingira xun ma, Ala xa seede nu na dennaxe, a naxa jere folo.

¹² Na kui Isirayilakae naxa keli Turusinina gbengberenyi ma, e bira na nuxui foxo ra han a sa ti Paran gbengberenyi xun ma.

¹³ Alatala naxa e yamari Annabi Munsa saabui ra, e xa na biyaasi singe folo.

¹⁴ Yuda bonsœ naxa ti yare, e xa tonxuma tixi e ya ra. E xunyi nu na Aminadabo xa di xeme Naxason nan na.

¹⁵ Suwara xa di xeme Netaneeli nan nu na Isakari bonsœ xunyi ra.

¹⁶ Xelon xa di xeme Eliyabi nan nu na Sabulon bonsœ xunyi ra.

¹⁷ Hōromōlingira to mafagati, Gerison xa di xeme nun Merari xa di xeme naxa a xanin.

¹⁸ Ruben bonsœ naxa bira e foxo ra, e xa tonxuma tixi e ya ra. Sedeyuri xa di xeme Elisura nan nu na e xunyi ra.

¹⁹ Simeyon bonsœ naxa bira e foxo ra. Surisadayi xa di xeme nan nu na e xunyi ra.

²⁰ Gadi bonsœ naxa bira e foxo ra. Duweli xa di xeme Eliyasafa nan nu na e xunyi ra.

²¹ Kehati xabile naxa bira e foxo ra hōromōlingira se seniyenxie ra. Booree tan lan ne e xa hōromōlingira ti beenu Kehati xabile xa so.

²² Efiram bonsœ naxa bira e foxo ra, e xa tonxuma tixi e ya ra. Amixudi xa di xeme Elisama nan nu na e xunyi ra.

²³ Manasi bonsœ naxa bira e foxo ra. Pedasuru xa di xeme Gamaliyeli nan nu na e xunyi ra.

²⁴ Gideyoni xa di xeme Abidan nan nu na Bunyamin bonsœ xunyi ra.

²⁵ Dana bonsœ naxa jere e birin xanbi ra, e xa tonxuma tixi e ya ra. Amisaduyi xa di xeme Axiyeseri nan nu na e xunyi ra.

²⁶ Okiran xa di xeme Pagiyeli nan nu na Aseri bonsœ xunyi ra.

²⁷ Enan xa di xeme Axira nan nu na Nafatali bonsœ xunyi ra.

²⁸ Isirayilakae nu jerema na ki ne e gali ki ma.

Kelife Turusinina geysa

²⁹ Munsa naxa a fala a bitanyi Reyuweli Madiyanka xa di xeme Xobabo be, «Muxu na sigafe Alatala dennanax laayidixi muxu be. I fan xa fa. Na findima soomeya nan na i be, barima Alatala bara laayidi tongo a fe fanyie rabame ne Isirayila be.»

³⁰ Xobabo naxa a yaabi, «Ade, n xa gbilen n xonyi n ma mixie tagi.»

³¹ Munsa naxa a maxandi, «Yandi, i naxa keli muxu xun ma. I tan nan yi gbeng-berenyi birin kolon muxu nomma yonkinde dennaxe. I findima muxu rajerema nan na.»

³² Xa i muxu matima, muxu i kima ne heeri ra Alatala fama naxan fide muxu ma.»

³³ E naxa keli Alatala xa geya bun ma, e xi saxan jere raba. Alatala xa saate kankira nu tixi e ya ra na xi saxan bun ma yonkinde fenfe ra.

³⁴ E to nu kelima e yonkinde, Alatala xa nuxui nu tixi e xun ma feesjenyi kui.

³⁵ E to nu saate kankira rakelima temui naxe, Munsa nu a falama, «Alatala, i xa keli, i xa i yaxue rayensen. Naxee i xonxi, nee fan xa e gi i ya ra.»

³⁶ E to nu saate kankira ragoroma temui naxe, Munsa nu a falama, «Alatala, i xa i magoro Isirayila jama wuyaxi tagi.»

11

Isirayilakae mawafe

¹ Loxoe nde, jama naxa e mawa e xa toore xa fe ra Alatala ya i. Alatala naxa xono na fe ma, a fa te rasin jama tagi, a yire nde gan yonkinde setti ma.

² Nama to gbelegbele Munsa ra, a naxa Alatala maxandi. Na kui te naxa xuben.

³ E naxa na yire xili sa Tabera, na nan na ki «Te mankane,» barima Alatala nu bara te rasin e tagi.

⁴ Mixi kobi ndee to wa donse mooli gbete xon ma, Isirayilakae man naxa e mawa, a falafe ra, «Muxu wama sube nan xon!»

⁵ Muxu muxu rutuma na donse fanyi ma muxu naxan soto Misira boxi ma kobiri xanbi, alo yexe, kaakunboosi, basiketi, yebé, nun yebé maniye.

⁶ Kono yakosi donse xoli mu na muxu ma, barima «mana» donse nan tun na be.»

⁷ Na «mana» nu luxi ne alo funden xori fiix.

⁸ Nama nu minima a matongode, e fa a din gemic ra, xa na mu, mulunyi kui. E nu leki yailanma a ra. A nu luxi alo ture nu na a ma.

⁹ Mana nu goroma xini goro temui.

¹⁰ Munsa naxa jama wa xui rame. Mixi birin nu e mawama e xonyi. Alatala naxa xono ki fanyi ra. Munsa naxa kontofili.

¹¹ A naxa Alatala maxorin, «N Marigi, munfe ra i bara yi kontofili lu i xa konyi ma? N munse rabaxi naxan a niyama i xa yi jama xa kote doxo n xun ma? N tan nan nu wama a xon?»

¹² N tan nan e barixi? Munfe ra i bara e sa n belexe, n xa e xanin boxi ma i naxan laayidixi e benbae be, alo dingi a xa di xaninma ki naxe?

¹³ N sube sotoma minden yi jama birin be? E e mawama e wama sube xon.

¹⁴ N kerem mu nomma yi jama birin xa kote ra, a binya n be.

¹⁵ Faxe nan fisa na kote be. Xa n ma fe rafan i ma, i naxa n xun nakana.»

¹⁶ Alatala naxa a masen Munsa be, «Isirayila fori tongo solofera malan n be, i naxee kolon taa yareratie nun kuntigie ra. E xa e malan horomolingira de ra i setti ma.

¹⁷ N fama gorode i yire, won xa woyen. N Xaxili Seniyenxi naxan fixi i ma, n na nde bama i ma, n xa na sa e fan ma, alako i kerem naxa yi jama xa kote xanin sonon. Wo nun na kuntigie nan a xaninma fa.»

¹⁸ «A fala jama be, «Wo xa wo yete raseinyen, barima tina wo sube donma ne. Alatala bara wo wa xui me, a falafe ra, «Muxu wama sube nan xon ma. Lufe Misira nan fisa.» Alatala fama sube fide wo ma wo naxan donna.

¹⁹ Kono wo mu a donma xe xi kerem, xa na mu xi firin, xa na mu xi suuli, xa na mu xi fu, xa na mu xi moxoren.

²⁰ Wo a donma ne han kike kerem, han a mini wo joes kui, han a rajaaxu wo ma, barima wo bara Alatala rabepin, naxan na wo ya ma. Wo bara wo mawa a falafe ra, «Munfe ra muxu minixi Misira?»»

²¹ Munsa naxa a masen Alatala be, «I a falama i sube fima yi jama ma kike kerem bun ma? N na xeme wulu keme senni nan ya ma.

²² Xuruse goore mu nomma e ralide sube ra. Hali yexxe naxee na baa ma, e mu nomma e ralide.»

²³ Alatala naxa a yaabi, «N senbe xurun na rabade? I fama a kolonde xa n ma woyenyi findixi nondi nan na.»

²⁴ Munsa naxa siga Alatala xa masenyi dentegede jama be. A naxa jama forie mixi tongo solofera malan Ala xa horomolingira rabilinyi.

²⁵ Alatala naxa goro nuxui kui, a masenyi ti Munsa be. A naxa a yete Xaxili Seniyenxi nde tongo naxan nu na Munsa ma, a a sa na fori mixi tongo solofera ma. Na Xaxili Seniyenxi to goro e ma, e naxa so masenyi tife Ala xili ra, kono e mu a ikuya.

²⁶ Kono xeme firin nu na na fori tongo solofera ya ma naxee mu siga malanyi. E mu siga horomolingira yire, e naxa lu

yonkinde kui. Kono Ala Xaxili Seniyenxi naxa goro e fan ma, e fa masenyi ti Ala xili ra pama tagi.

²⁷ Fonike nde naxa a gi, a sa a fala Munsa be, «Eledade nun Medadi na masenyi tife Ala xili ra pama tagi.»

²⁸ Nunu xa di xeme Yosuwe, naxan nu Munsa malima kafi a fonike temui, a naxa a fala Munsa be, «N marigi, i xa na fe dan.»

²⁹ Munsa naxa a yaabi, «I toone tife n tan nan ma fe ra? A xoli n ma Alatala xa jama birin findi namijonmee ra naxee bara Ala Xaxili Seniyenxi soto.»

³⁰ Na temui, Munsa nun Isirayila kuntigie naxa gibilen jama ya ma.

³¹ Alatala naxa foye xungbe ramini kelife baa ma, naxan xoni gbegbe radin jama yonkinde rabilinyi, han kelife yonkinde tagi, a sa doxo feejren keren jere ra.

³² Nama naxa feejren na xonie matongo ra, han na kuye iba. E man naxa feejren xonie matongo ra, han kankan naxa paani ya fu soto, litiri kemee saxan tongo suuli sama paani naxan kui. E naxa e rafen e xa yonkinde rabilinyi.

³³ Kono beenu Isirayilakae xa ge na sube donde, Alatala naxa xono e ma, a e naxankata a xerokoe ra.

³⁴ E naxa na yire xili sa Kibiroti Hataawa, na nan na ki «milante gaburi,» barima milante gali nan nagata menni.

³⁵ Nama naxa keli Kibiroti Hataawa, e sa yonkin Xaseroti.

12

Mariyama nun Haruna Munsa xili kanafe

¹ Munsa to nu bara Kusi gine doxo, Mariyama nun Haruna naxa Munsa mafala.

² a falafe ra, «Alatala woyenma Munsa nan gbansan saabui ra? A mu woyenma muxu fan saabui ra?» Alatala naxa na masenyi me.

³ Munsa nu findixi yete magoroe nan na dangife mixi birin na.

⁴ Alatala naxa Munsa, Haruna, nun Mariyama xili keren na, a e birin xa siga horomolingira. E to siga naa,

⁵ Alatala naxa goro nuxui kui horomolingira de ra. A naxa Haruna nun Mariyama xili. E firin naxa e maso a ra.

⁶ Alatala naxa a masen e be, «Wo tuli mati n ma masenyi ra. N namijonme xeme wo ya ma temui naxe, n nan n yete masenma na kanyi be laamatunyi na kui. N woyen a ra xiye ra.

⁷ Kono n ma konyi Munsa tan gbe mu na na ki xe. A tan findixi n dugutegé nan na n ma wali birin kui.

⁸ N na n ma masenyi makenenma a be, n mu taali woyenya rawalima muxu tagi. N nan n yete masenma a be, a fa n niini igbefé. Munfe ra wo mu gaaxu n ma konyi Munsa mafalafe ra?»

⁹ Alatala naxa xono e ma, a fa keli e xun ma.

¹⁰ Nuxui to keli horomolingira xun ma, Mariyama fate naxa rafixe kune ra keren na. Haruna to a to, kune na Mariyama fate birin ma,

¹¹ a naxa Munsa mayandi, «Yandi, n marigi, i naxa muxu raton muxu xa yunubi xa fe ra, muxu naxan nabaxi muxu xa xaxilitareja kui.

¹² Mariyama naxa lu alo di naxan faxaxi a nga furi, naxan fate seti boroxi beenu a bari temui.»

¹³ Munsa naxa a xui rate Alatala ma, «N Marigi, n bara i maxandi, a rayalan!»

¹⁴ Alatala naxa a yaabi, «Xa a baba deye boxun a yatagi, a mu yaagima xe han loxun keren? I xa a ramini jama ya ma. A na ge loxun keren nabade jama yonkinde fari ma, wo noma a rasode wo ya ma.»

¹⁵ Na kui, e naxa a ramini jama ya ma, a xi solofera raba yonkinde fari ma. Nama mu keli e yonkinde han Mariyama naxa ragbilen e ya ma.

¹⁶ Na to ba a ra, jama naxa keli Xaseroti, e naxa sa yonkin Paran gbengberenyi ma.

13

Kanaan boxi rabenfe

¹ Alatala naxa a masen Munsa be,

² «I xa yarerati keren keren sugandi bonsœ birin ya ma, i xa e xee Kanaan boxi ma, e xa sa na boxi raben, n naxan firma Isirayilakae ma.»

³ Munsa naxa na mixie xee kelife Paran gbengberenyi ma, alo Alatala a yamarixi ki naxe. Na mixi birin findi Isirayila kuntigie nan na.

⁴ E xilie nan yi ki:

Kelife Ruben bonsœ ma, Sakuru xa di xeme Samuwa.

⁵ Kelife Simeyon bonsœ ma, Xori xa di xeme Safati.

⁶ Kelife Yuda bonsœ ma, Yefune xa di xeme Kalebi.

⁷ Kelife Isakari bonsœ ma, Yusufu xa di xeme Yigali.

⁸ Kelife Efiram bonsœ ma, Nunu xa di xeme Hoseya.

⁹ Kelife Bunyamin bonsœ ma, Rafu xa di xeme Paliti.

¹⁰ Kelife Sabulon bonsœ ma, Sodi xa di xeme Gadiyeli.

¹¹ Kelife Yusufu xa di, Manasi bonsœ ma, Susi xa di xeme Gadi.

¹² Kelife Dana bɔnsœ ma, Gemali xa di xemœ Amiyeli.

¹³ Kelife Aseri bɔnsœ ma, Mikayeli xa di xemœ Seturu.

¹⁴ Kelife Nafatali bɔnsœ ma, Fofisi xa di xemœ Naxabi.

¹⁵ Kelife Gadi bɔnsœ ma, Maki xa di xemœ Geyuweli.

¹⁶ Xemœ xilie nan na ki Munsa naxee xee Kanaan boxi rabende. Munsa naxa Nunu xa di xemœ Hoseya xili sa Yosuwe.

¹⁷ Munsa to e xee Kanaan boxi rabende, a naxa a fala e be, «Wo xa mini Negewi gbengberenyi biri, han wo geyae yire li.

¹⁸ Wo xa na boxi raben, wo xa a kolon xa mènnikæ senbe gbo, xa e senbe mu gbo, xa e wuya, xa e mu wuya.

¹⁹ Wo xa a mato xa na boxi fan. Wo xa a kolon xa tete na na taae rabilinyi ma.

²⁰ Wo xa a mato xa na boxi fan sansi be, xa wuri gbo naa. Wo kata wo xa fa na sansi bogi ndee ra.» Weni bilie bogi singe temui nun na a ra.

²¹ E naxa sa na boxi raben, kelife Sini gbengberenyi ma, han Rexobo, Xamata mabiri.

²² E naxa dangi Negewi gbengberenyi ra, e sa Xebiron li, Anaki xa die Aximan, Sesayi, nun Talamayi nu sabatixi dènnaxe. Xebiron taa nu tixi je solofera beenu Sowan taa xa ti Misira.

²³ E to Esekoli gulunba li, e naxa weni bili salonyi nde rasege, a tonsœ nu na naxan ma. Mixi firin naxa na xanin wuri kuye ra. E naxa xore bogi nde fan tongo, a nun bogise nde naxan xili girenadi, naxan maniye koobœ ra.

²⁴ E naxa na yire xili sa Esekoli, na nan na ki «Tonsœ yire,» na weni bogi tonsœ xa fe ra, e naxan baxi.

²⁵ E to xi tongo naani raba naa na boxi rabende, e naxa gbilen

²⁶ Munsa, Haruna, nun Isirayila jama yire. E nu na Kadesi, Paran gbengberenyi ma. Menni e naxa dentegé sa, e na boxi sansi bogie masen e be.

²⁷ E naxa a fala Munsa be, «Muxu so ne boxi ma, i muxu xee dènnaxe. Boxi nan a ra, kumi nun xipé xelema dènnaxe. Na bogise ndee nan ya.

²⁸ Kono jama naxan sabatixi na boxi ma, e senbe gbo. Tete doxoxi taa birin na. Taa xungbe nan e ra. Muxu Anaki bɔnsœ yati toxi ne naa.

²⁹ Amalekikae sabatixi Negewi gbengberenyi nan ma. Xitikae, Yebusukae, nun Amorikae, nee nan sabatixi geya yire. Kanaankae tan sabatixi baa de nan na, a nun Yuruden xure de ra.»

³⁰ Kalebi naxa jama masabari Munsa ya xori, a falafe ra, «Won xee! Won xa yi boxi findi won gbe ra. Won noma na rabade.»

³¹ Kono boore naxee siga boxi rabende, nee naxa a fala, «Won mu noma sigade na nama gerede. E senbe gbo won be!»

³² Na kui e naxa fe jaaxi fala na boxi xa fe ra Isirayila jama be. E naxa a fala, «Muxu boxi naxan nabenxi, boxi nan a ra naxan mixi faxama. Mixi gbangbalanyie sabatixi naa.

³³ Muxu anabiyoro to ne naxan fatanxi Anaki bɔnsœ ra. Muxu nu luxi ne alo katoe e mabiri. E tan yo, muxu tan yo, e birin a toxi na ki ne.»

14

Isirayilakae Ala matandife

¹ Nama naxa wa xui ramini kœ ra.

² Isirayilaka birin nu fa woyen na Munsa nun Haruna ma, e nu a fala, «A nu fisa muxu xa faxa Misira, xa na mu a ra yi gbengberenyi yire.

³ Munfe ra Alatala muxu rasofe yi boxi ma, muxu xa faxa santidegema ra, muxu xa die nun muxu xa gineè xa susu gere kui. A mu fisa muxu xa gbilen Misira?»

⁴ E naxa a fala e booree be, «Won mang keren ti won xun na, won xa gbilen Misira.»

⁵ Munsa nun Haruna naxa e yatagi rafelen boxi ma Isirayilaka birin ya xori.

⁶ Nunu xa di xemœ Yosuwe nun Yefune xa di xemœ Kalebi naxa e xa donma iboo sunnunyi kui. Na mixi firin nu na na xœerae ya ma, naxee siga Kanaan boxi rabende.

⁷ E naxa fa yi masenyi ti jama be, «Muxu boxi naxan matoxi, boxi fanyi fanyi nan a ra.

⁸ Xipé nun kumi yire nan a ra. Xa Alatala na won be, a won nasoma ne naa, a na boxi fi won ma.

⁹ Yandi, wo naxa Alatala matandi. Wo naxa gaaxu na boxi mixie ya ra. Won noma ne e ra. E sanke yo mu na sonon, barima Alatala na won tan nan be. Wo naxa gaaxu e ya ra.»

¹⁰ Nama nu wama e magonofe, kono Alatala xa nore naxa mini hɔromolingira Isirayilaka birin ya xori.

¹¹ Alatala naxa a masen Munsa be, «Yi jama bama n maberefe mun temui? Munfe ra e siikema hali n kaabanakoe rabama e tagi?»

¹² N xa wuganyi radin e ma, n nee faxa. Na temui n bɔnsœ xungbe senbema nde rakelima ne i saabui ra, naxan dangi e tan na.»

¹³ Munsa naxa Alatala yaabi, «Misirakae bara a kolon, a i yi jama ramini e xa boxi ra i senbe nan na.»

¹⁴ E bara bekae rakolon. Nee bara a me, a i tan Alatala na i xa jama foxo ra, a i i

yete masenma e ma, a i nuxui sama e xun ma, a i jereema e ya ra nuxui kui yanyi ra, nun te kui koε ra.

¹⁵ Xa i fa yi jama birin faxa kerenyi ra, bɔnsœ̄ naxee i xa fe mexi, e a falama ne,

¹⁶ «Alatala senbe yo mu nu nɔma yi jama rasode boxi ma, a naxan laayidixi e be. Na nan a ra, a e birin sɔnto gbengberenyi ma.»

¹⁷ «I xa i senbe masen e be, alo i tan yati a yitaxi ki naxe, a falafe ra,

¹⁸ «N mu xɔnɔma mafuren mafuren. N ma dije nun fanyi gbo. N mixie xa yunubie nun fe jaaxie xafarima. Kono n mixi kobi nun mixi fanyi tagi rasama. N benbae xa yunubi sare dɔxɔma e xa die xun ma han bɔnsœ̄ saxan, xa na mu naani.»

¹⁹ Yandi, n bara i maxandi, dije i xa jama xa yunubi ma i xa hinne xa fe ra, alo i a rabaxi kabi e mini Misira temui naxe.»

²⁰ Alatala naxa a yaabi, «N bara dije i xa maxandi xa fe ra.

²¹ Kono, n bara n kali, nɔndi nan a ra alo n to na na, alo n ma nɔre naxan boxi rafema,

²² xeme naxan birin n ma nɔre nun n ma kaabanakoe toxi, n naxee raba Misira nun gbengberenyi ma, kono e fa muruta n ma han sanya fu tuli xɔrɔxɔe ra,

²³ nee sese mu boxi toma, n naxan laayidixi e benbae be. Naxan birin murutaxi n ma, e sese mu na toma.

²⁴ Kono n ma konyi di Kalebi to bira xaxili gbete foxy ra, a fa n nabatu, n a tan nasoma ne na boxi ma, a naxan nabenxi. A bɔnsœ̄ ke sotoma ne naa.

²⁵ Amalekikae nun Kanaankae to sabati gulunba kui, tina wo xa wo mafindi, wo xa gbilen gbengberenyi ma Xulunyumi Baa mabiri.»

²⁶ Alatala naxa a masen Munsa nun Haruna be,

²⁷ «Yi jama kobi n matandima han mun temui? N bara Isirayilakae xui me, e naxan falama n be, e ti n kanke.

²⁸ A fala e be, «N bara n kali, nɔndi nan a ra, alo n to na na, n a rabama ne wo be alo n a mexi wo de i ki naxe.

²⁹ Wo tan matandilae, naxan birin kontixi Isirayila jama ya ma, naxee xa simaya bara dangi je moxɔnen na, wo faxama ne yi gbengberenyi ma.

³⁰ Wo mu soma boxi ma n naxan laayidi wo be, fo Yefune xa di xeme Kalebi nun Nunu xa di xeme Yosuwe.

³¹ Wo xa die, wo naxee ma a e birin faxama gere nan kui, nee tan nasoma ne na boxi kui, wo meexi naxan na.

³² Wo faxama gbengberenyi nan ma, wo furee luma na ne.

³³ Wo xa die findima jeretie nan na je tongo naani bun ma yi gbengberenyi ma. E wo xa yunubi sare xaninma han wo birin faxa gbengberenyi ma.

³⁴ Wo xi xasabi naxan naba na boxi rabende, wo na ne xasabi rabama gbengberenyi ma wo xa yunubi xa fe ra. Wo to xi tongo naani raba na boxi rabende, wo fama ne ne tongo naani rabade gbengberenyi ma, alako wo xa a kolon n na yunubi xɔnxi ki naxe.

³⁵ N tan Alatala, n bara ge woyende. N bara na nate tongo yi jama kobi xa fe ra, naxan ti n kanke. E birin faxama ne gbengberenyi ma.»

³⁶ Munsa xa xεerae to gbilen kelife na boxi rabende, e naxa fe xɔrɔxɔe fala na boxi xa fe ra han Isirayila jama naxa ti Munsa kanke.

³⁷ Na kui, Alatala naxa e faxa keren na.

³⁸ Na xεerae ya ma, Yefune xa di xeme Kalebi nun Nunu xa di xeme Yosuwe nan gbansan mu faxa.

³⁹ Munsa to na masenyi ti Isirayila jama be, e naxa sunnun ki fanyi.

⁴⁰ E naxa keli subaxe ma, e xa te geya longori. E naxe, «Muxu xa te yire, Alatala dennaxe masenxi muxu be. Muxu bara yunubi raba.»

⁴¹ Munsa naxa e maxɔrin, «Wo Alatala xa yaamari nan matandife? Wo mu geenima na kui.

⁴² Wo naxa te de, barima Alatala mu na wo ya ma sonɔn. Wo naxa a niya wo yaxuie xa no wo ra.

⁴³ Amalekikae nun Kanaankae na wo ya ra, e wo sɔntoma ne e xa santidegema ra. Wo to bara wo kobe so Alatala ra, a mu na wo foxy ra.»

⁴⁴ Kono Isirayila jama mu e tuli mati Munsa ra. E naxa te geya yire, kono Alatala xa saate kankira nun Munsa mu keli jama xa yonkide.

⁴⁵ Amalekikae nun Kanaankae naxee nu sabatixi na geya yire, e naxa goro Isirayilakae xili ma, e fa e bɔnbo, e e masege han Horoma.

15

Hadiya naxan sama serexee fari

¹ Alatala naxa a masen Munsa be,

² «A fala Isirayilakae be, «Wo na so boxi ma, n dennanax fixi wo ma sabatide ra,

³ xa wo wama xuruse bafe serexε ra naxan nafan Alatala ma, alo serexε gan daaxi, laayidi serexε, serexε janigexi, xa na mu a ra sali serexε,

⁴ wo xa sansi xɔri dinxi serexε sa na fari, naxan findima sansi xɔri dinxi luxutaxi kilo saxon masunbuxi ture litiri keren nun a tagi ra,

⁵ a nun weni litiri keren nun a tagi. Na sama serexe gan daaxi nun serexe janigexi nan xun ma naxan findima yexee ra.

⁶ Xa a sa findi yexee kontonyi nan na, wo xa sansi xori dinx serexe sa na fari, naxan findima sansi xori dinx luxutaxi kilo senni masunbuxi ture litiri firin na,

⁷ a nun weni litiri firin. Na ganxi rafan Alatala ma.»

⁸ «Xa wo wama ninge bafe serexe ra naxan nafan Alatala ma, alo serexe gan daaxi, laayidi serexe, xanunteya serexe,

⁹ wo xa sansi xori dinx serexe sa na fari, naxan findima sansi xori dinx luxutaxi kilo solomanaani naxan masunbuxi ture litiri saxan na,

¹⁰ a nun weni litiri saxan. Na ganxi rafan Alatala ma.»

¹¹ «Na nan nabama ningee, yexee kontonyie, yexee, nun sie birin be wo naxan bama serexe ra.

¹² Wo xa na raba xuruse birin be.

¹³ Isirayilaka birin xa a raba na ki ne e xa serexe birin be, e naxan bama te ra Alatala be.

¹⁴ Xoje naxee na wo ya ma, e fan xa a raba na ki e serexe gan daaxi bama temui naxee. Na rafan Alatala ma.

¹⁵ Seriye keren nun luma nama birin be, Isirayilakae ba, xoje ba. Keli wo tan ma, han wo xa die, nun nee fan xa die naxee fama, wo tan yo, xoje yo, wo birin xa Alatala xa seriye suxu na ki ne.

¹⁶ Isirayilakae ba, xoje ba, wo birin na seriye keren nun yaamari keren nan bun ma.»

¹⁷ Alatala naxa a masen Munsa be,

¹⁸ «A fala Isirayilakae be, «Wo na so boxi ma, n wo rasofe dennaxe,

¹⁹ wo fa na boxi daxamui soto, wo xa nde ba serexe ra n be.

²⁰ Wo na taami singe yailan sansi xori neene ra, wo xa nde ba serexe ra n be, alo wo sansi xori neene nde bama ki naxe xe xaba temui lonyi yire.

²¹ Wo xa na taami singe ba Alatala be je yo jee.»

Yunubi panigetare

²² «Xa a sa li wo tantanxi ne Alatala xa yaamarie suxufe kui, a naxee masenxi Munsa be,

²³ kelife na masen temui, han wo xa die xa mamadie xa temui,

²⁴ xa wo mu na raba wo panige ra, wo a raba kolontareya kui, jama xa tuura ba serexe gan daaxi ra, naxan nafan Alatala ma. Wo xa sansi xori dinx serexe nun weni serexe sa na fari a raba ki ma, a nun sikote naxan findima yunubi xafari serexe ra.

²⁵ Serexedube yunubi xafari maxandima ne Isirayilaka birin be. Alatala dijema ne e ma. Yunubi nan a ra, e mu naxan janigexi. E man bara serexe gan daaxi ba Alatala be, a nun e xa yunubi xafari serexe.

²⁶ Na yunubi xafari ma ne Isirayilaka birin nun e xa xoje be, barima tantanyi na nu a ra.»

²⁷ «Xa mixi keren nan yunubi raba panigetareja kui, a xa si gine keren ba yunubi xafari serexe ra, naxan bara je keren soto.

²⁸ Serexedube yunubi xafari maxandima ne na mixi be naxan yunubi raba panigetareja kui Alatala ya xori. Na na non, a xa yunubi bara xafari.

²⁹ Na seriye kerenyi na Isirayilakae nun e xa xoje be, yunubi rabafe panigetareja xa fe ra.

³⁰ Kono xa mixi nde sa Alatala matandi a panige ra, a findi Isirayilaka ra, a findi xoje ra, na kanyi kerima ne pama tagi.

³¹ Abara Alatala xa maseniyi mabere, a bara Alatala xa seriye matandi. Na kanyi kerima ne pama tagi, barima na yunubi kote doxoxi a xun ma.»

Malabui loxoe kanafe

³² Isirayilakae to nu na gbengberenyi ma, e naxa mixi nde li malabui loxoe a yege fenfe.

³³ E naxa a xanin Munsa nun Haruna xon jama ya xori.

³⁴ E naxa a suxu, kono e mu a naxankata, barima nate mu nu tongoxi a xa fe ra sinden.

³⁵ Alatala naxa a masen Munsa be, «Yi xeme lan ne a xa faxa. Nama birin xa a magono han a faxa yonkinde fari ma.»

³⁶ Nama birin naxa a ramini e yonkinde fari ma, e a magono han a faxa, alo Alatala a yamari Munsa be ki naxe.

Sosee xa seriye

³⁷ Alatala naxa a masen Munsa be,

³⁸ «A fala Isirayilakae be, e tan nun e xa die xa mamadie e xa e xa sosee sanbunyi rafutufutu, e gesse gerse daaxi xiri a de i.

³⁹ Na sanbunyi rafutufutuxi findima tonxuma nan na wo be, alako wo xa ratu Alatala xa yaamarie ma, wo man xa e rabatu. Wo naxa bira wo yete waxonfee foxo ra, naxee wo ratantanma.

⁴⁰ Na nan a niyama, wo ratuma n ma yaamarie ma, wo man e rabatu. Na kui, wo bara findi n ma mixie ra.

⁴¹ N tan nan Alatala ra, wo Marigi Ala, naxan wo ramini Misira boxi ra, alako n xa findi wo Marigi Ala ra. N tan nan Alatala ra, wo Marigi Ala.»

16*Kora Munsa matandife*

¹ Lewi bōnsœ mixi nde, naxan xili Kora, Yisehari xa di xeme, Kehati xa mamadi, a nun Daton nun Abirami, Eliyabi xa di xemee, a nun Peleta xa di xeme Oni, naxan fatanxi Ruben bōnsœ ra,

² nee naxa ti Munsa kanke. Isirayilaka mixi keme firin mixi tongo suuli nu na e xanbi ra. Kuntigi belebelee nu na e ya ma.

³ E naxa e malan Munsa nun Haruna xili ma, e fa a fala e be, «Wo xa mangaya bara jō! Isirayila jama birin seniyen, Alatala man na muxu tagi. Munfe ra wo tan gbansan wo yete itema Alatala xa jama xun ma?»

⁴ Munsa to na me, a naxa a yatagi rafelen boxi ma.

⁵ A naxa a fala Kora nun a xa mixie be, «Tina gēsēgē, Alatala fama a masende won be, a xa mixi seniyenxi na naxan na. A tinma na kanyi xa makore a ra, a naxan sugandima.

⁶ Kora, i nun i xa mixie, wo xa surayi gansee tongo.

⁷ Tina wo te sa e kui, wo surayi gan Alatala be. Alatala na naxan sugandi, na nan seniyen. Lewi bōnsœ, yakosi wo bara a radangi a i.»

⁸ Munsa man naxa a fala Kora be, «Lewi bōnsœ xa die, wo wo tuli mati.

⁹ Isirayila Marigi Ala wo sugandixi ne Isirayila jama ya ma a xa hōromōlingira wali xa fe ra. Wo tan nan tima jama ya ra e sali temui. Na mu wo wasa?

¹⁰ A tinma wo tan Lewi bōnsœ xa makore a ra, kōnō wo wama seregedube wali fan nan nabafe.

¹¹ Na kui i tan nun i xa mixie, wo bara lan wo boore ma wo xa Alatala matandi. Munfe ra wo na tife Haruna kanke?»

¹² Munsa naxa mixi xee Eliyabi xa di xemee Daton nun Abirami xilide, kōnō e naxa tondi, e fa a fala, «Muxu tan mu sigama.

¹³ Munfe ra i bara muxu ramini boxi ma, kumi nun xijē xeleva dennaxe, alako muxu xa faxa yi gbengberenyi ma? I man wama i yete findife muxu xa mange ra?

¹⁴ I mu muxu rasoxi boxi kui kumi nun xijē xeleva dennaxe. I mu xee nun weni bilie xa fixi muxu ma ke ra. I noxa a ma, a i nun dōnxuié nan a ra? Muxu mu sigama!»

¹⁵ Munsa naxa xōnō kai fanyi ra, a a fala Alatala be, «I naxa e xa serexe susu. N mu sese tongoxi e yi ra, hali sofale keren. N mu fe jaaxi yo rabaxi e ra.»

¹⁶ Munsa naxa a fala Kora be, «I tan nun i xa mixie, tina wo nun Haruna xa ti be Alatala ya i.»

¹⁷ Wo birin xa wo xa surayi gansee tongo, wo xa surayi sa a ma, wo wo yete masen Alatala be. Na lanma surayi ganse keme firin tongo suuli nan ma. I tan nun Haruna, wo fan xa wo xa surayi ganse suxu wo yi ra.»

¹⁸ E birin naxa te sa e xa surayi gansee kui, e naxa surayi sa a ma, e fa ti horomolingira de ra. Munsa nun Haruna fan nu na naa.

¹⁹ Kora to jama birin malan Munsa nun Haruna xili ma hōromōlingira de ra, Alatala xa nore naxa mini jama birin ma.

²⁰ Alatala naxa a masen Munsa nun Haruna be,

²¹ «Wo mini yi mixie ya ma. N xa e sonto keren na!»

²² Munsa nun Haruna naxa e yatagi rafelen boxi ma, e fa a fala, «Alatala, Daali birin Māngē, a lanma i xa xōnō jama birin ma, mixi keren xa yunubi xa fe ra?»

²³ Alatala naxa Munsa yaabi,

²⁴ «A fala jama birin be, e xa e makuya Kora, Daton, nun Abirami xōnyi ra.»

²⁵ Munsa nun Isirayila kuntigie naxa siga Abirami nun Daton yire.

²⁶ A naxa a fala jama be, «Wo wo makuya yi yunubitoe xa lingirae ra. Wo naxa din e xa see ra, alako wo naxa fa faxa e xa yunubie xa fe ra.»

²⁷ Nama naxa a masiga Kora, Daton, nun Abirami xa lingirae ra. Daton nun Abirami naxa mini e xōnyi, e ti naadē ra, e nun e xa ginē, nun e xa die.

²⁸ Munsa naxa a fala, «Wo a kolonma a Alatala nan n tixi yi wali birin na, n tan mu a ra.

²⁹ Xa yi mixie mu faxa kaabanakoe ra, Alatala mu n xexxi.

³⁰ Kōnō xa Alatala sa kaabanako raba, a boxi rabi, e goro e nijsē ra a kui, e tan nun e ke birin, na nan a masenma wo be, a e bara Alatala mabere.»

³¹ Munsa to ge na falade, boxi naxa rabi e sanyi bun ma,

³² a e gerun, Kora nun a xa mixie, e xa lingirae, a nun e xa harige birin.

³³ E naxa goro aligiyama e nijsē ra, e tan nun e sotsose birin. Boxi naxa e makoto, e naxa lōe jama tagi.

³⁴ Isirayilaka naxan birin nu na e seeti ma, e naxa e gi e gbelegbele xui ma, e nu fa a fala, «Boxi naxa muxu fan gerun del!»

³⁵ Alatala naxa te radin na mixi keme firin mixi tongo suuli ma, naxee surayi gan horomolingira de ra.

17*Nama raseniyenfe*

¹ Alatala naxa a masen Munsa be,

² «A fala Haruna sereqedube xa di xeme Eleyasari be, a xa surayi gansee matongo te xɔra, a xa e te wolee rawoli yire makuye. Na surayi gansee bara findi se seniyenxie ra Ala be.

³ Wo xa na surayi gansee matongo, yunubitoe naxee rawalixi e fa faxa, wo e bɔnbo han e xa findi a kebela ra, wo e sa serexebade ma. Se seniyenxi na a ra barima a nu bara masen Alatala be. Na kui a findi tonxuma nan na Isirayilakae be.»

⁴ Eleyasari sereqedube naxa na mixie xa surayi ganse wure gbeeli daaxie matongo, na mixi faxaxie naxee rawalixi, a e bɔnbo han e findi kebela ra, a e sa serexebade ma.

⁵ Na bara findi tonxuma ra Isirayilakae be, alako e xa ratu a ma a mu lan mixi yo xa surayi gan serexe ra bafe Haruna xa die, xa na mu a ra a fan luma ne alo Kora nun a xa mixie, alo Alatala a masenxi Munsa be ki naxe.

⁶ Na kuye iba, Isirayila jama naxa woyen folo Munsa nun Haruna ma, a e tan nan Alatala xa jama faxaxi.

⁷ E nu e malanfe temui naxe Munsa nun Haruna xili ma, e naxa a to nuxui naxa dusu hɔromɔlingira xun ma, Alatala xa nɔre fa mini e ma.

⁸ Munsa nun Haruna naxa siga hɔromɔlingira de ra.

⁹ Alatala naxa a masen Munsa be,

¹⁰ «Wo mini yi mixie ya ma, n xa e sonto kerenyi ra.» Munsa nun Haruna naxa e yatagi rafelen bɔxi ma,

¹¹ Munsa fa a fala Haruna be, «I xa te wole tongo serexebade yire, i a sa i xa surayi ganse kui a nun surayi nde. Na xanin mafuren mafuren jama mabiri, i sa yunubi xfafari maxandi e be. Alatala bara a xa xone fulun yi jama xili ma, sɔntœ jan bara folo.»

¹² Haruna naxa surayi ganse tongo alo Munsa a fala a be ki naxe, a a gi a siga jama yire, sɔntœ nu bara folo dennaxe. A naxa surayi ba serexe ra, a fa yunubi xfafari maxandi jama be.

¹³ A naxa ti mixi faxaxie nun mixi pijœe tagi. Mixi faxafe naxa dan.

¹⁴ Mixi wulu fu nun naani mixi kemé solofera nan faxa, bafe Kora xa mixie ra, naxee singe faxa.

¹⁵ Mixi faxafe to dan, Haruna naxa gbilen Munsa yire hɔromɔlingira de ra.

Haruna xa yisuxuwuri

¹⁶ Alatala naxa a masen Munsa be,

¹⁷ «A fala Isirayilakae be, bɔnsoe xunyi birin xa yisuxuwuri keren so i yi ra, na lanma yisuxuwuri fu nun firin nan ma. I xa bɔnsoe birin xili sebe a xa yisuxuwuri ma.

¹⁸ I xa Haruna xili sebe Lewi bɔnsoe xa yisuxuwuri ma. Bɔnsoe xunyi birin xa yisuxuwuri xa lu naa.

¹⁹ I na yisuxuwurie sama hɔromɔlingira nan kui, saate kankira ya tote ra, n luma n yete masen na wo be dennaxe.

²⁰ N mixi naxan sugandixa, na kanyi xa yisuxuwuri mabutunma ne. Na kui, n bara a niya Isirayilakae naxa woyen wo ma sɔnon.»

²¹ Munsa naxa dentegœ sa Isirayilakae be. Isirayila bɔnsoe xunyi birin naxa fa e xa yisuxuwuri ra. Na naxa lan yisuxuwuri fu nun firin ma. Haruna gbe nu na e ya ma.

²² Munsa naxa na yisuxuwurie sa Alatala ya i, hɔromɔlingira kui, saate kankira na dennaxe.

²³ Na kuye iba, a to so hɔromɔlingira kui, a naxa a to Haruna xa yisuxuwuri, naxan sa Lewi bɔnsoe xili ra, a bara butun, a bara fuga, a tamare bogi gbeeli ramini.

²⁴ Munsa naxa yisuxuwuri birin namini, a e masen Isirayila jama be. Bɔnsoe xunyi birin to e to, e naxa e gbe tongo.

²⁵ Alatala naxa a masen Munsa be, «I man xa Haruna xa yisuxuwuri ragbilen saate kankira yire, a xa ragata tonxuma ra matandilae be. Na kui e mu woyenma n ma, e mu faxa.»

²⁶ Munsa naxa Alatala xa yaamari rabi, alo a masen a be ki naxe.

²⁷ Isirayilakae naxa a fala Munsa be, «A mato, muxu birin jɔnma ne halaki kui.

²⁸ Naxan yo a maso Alatala xa hɔromɔlingira ra, na kanyi faxama ne. Muxu birin xa sɔntœ?»

18

Sereqedubee nun Lewi bɔnsoe xa fe

¹ Alatala naxa a masen Haruna be, «I tan, i xa die, nun Lewi bɔnsoe birin, wo tan nan yunubi sɔtɔma xa fe naaxi sa raba hɔromɔlingira xa fe ra. Haruna i tan nun i xa die, wo tan nan yunubi sɔtɔma xa fe naaxi sa raba sereqedubea ja fe ra.

² I xa Lewi bɔnsoe mixi birin maso i ra, alako e xa i tan nun i xa die mali wo xa wali ra hɔromɔlingira kui.

³ E i malima hɔromɔlingira wali kui, kono e naxa makore yirabase seniyenxie nun serexebade ra, alako wo naxa faxa, e tan nun i tan.

⁴ E birama ne i foxo ra i xa hɔromɔlingira wali birin kui. Mixi gbete yo naxa sunbu wo ra.

⁵ Wo tan gbansan xa seniyen lingira nun serexebade wali raba, alako Alatala naxa fa a xa xone ramini Isirayilakae ma sɔnon.

⁶ N tan nan wo ngaxakerenyi Lewi bɔnsoe tongoxi Isirayilakae ya ma n yete

be. N bara e sa wo sagoe, e xa wo mali hōrōmolingira wali raba ra.

⁷ I tan nun i xa die, wo jōxō sama nē wo xa sərəxədubē wali xōn ma sərəxəbade nun yire səniyənxī fisamante, naxan na dugi gbakuxi xanbi ra. N tan nan na wali fixi wo ma. Mixi għbete na a maso na ra, a faxama nē.»

⁸ Alatala naxa a fala Haruna be, «N bara Isirayilakae xa hadiya seniyenxi birin fi i tan nun i xa die ma, barima wo tan nan sugandixi sərəxədubē ra abadan.

⁹ See nan yi ki naxee findima i għe ra se səniyənxie tagi, te mu naxee ganxi: Isirayilakae xa sərəxə, e xa sansi xōri dinxi sərəxə, e xa yunubi xfafari sərəxə, nun e xa yeħte ragħibien sərəxə. Na sərəxə səniyənxie findima i tan nun i xa die nan għe ra.

¹⁰ Wo nee donma nē alo se səniyənxie. Xemx birin noma e donde wo xa denbaya kui. Se səniyənxie nan e ra wo be.»

¹¹ «Se naxee baxi Isirayilakae xa hadiya səniyənxie ra, n nee fan fima nē i ma, naxee lintanma n ya i a masenfe ra n għe na a ra. N na fima i tan, i xa di xemx, nun i xa di għinna ma. I xa mixi birin naxee səniyənxī e noma na donde.»

¹² N man bara daxamui singee fi i ma, Isirayilakae naxee bama n na hadiya ra alo ture, weni, nun sansi xorie dinxi.

¹³ Daxamui singee e fama naxan birin na n be, na birin findima i għe nan na. I xa mixi birin naxee səniyənxī e noma na donde.»

¹⁴ «Se naxan birin haramuxi mixie be Isirayila bōxī ma, a fa findi n għe ra, n bara na fi i ma.

¹⁵ Di singe birin naxee fima Alatala ma, a findi mixi ra, a findi xuruse ra, na birin i tan nan għe a ra. Kōn ibunadama xa di xemx singe nun sube haramuxi xa di xemx singe, e tan xun sarama nē.

¹⁶ E na kike kerēn sot, e xun xa sara għbeti kole suuli, naxan kole kerēn lanma giramu fu ma.»

¹⁷ «Kōn i naxa ningee, yexxex, nun sie xa di singee xun sara, barima e tan səniyənxī. E wuli xa kasan sərəxəbade ma, e ture xa ba sərəxə ra. E xa gan te ra Alatala be. Na rafan a ma.

¹⁸ E għanyani nun e yirefanyi tabe findima i għe nan na, barima e nu lintanxi n tan Alatala ya i sərəxə ra.

¹⁹ N bara nee fi i tan nun i xa die ma abadan, Isirayilaka naxan birin bama e xa sərəxə səniyənxie ra Alatala be. Saate nan a ra naxan mu kanama abadan, i tan nun i bōnsœ birin be Alatala ya i.»

²⁰ Alatala naxa a masen Haruna be, «I mu ke sotoma Isirayila boxi ma alo boore.

N tan nan findima i ke ra Isirayilakae tagi. I hayi mu na sese għbete ma.»

²¹ «N Isirayila xa farile fima Lewi bōnsœ nan ma sare ra e xa hōrōmalingira wali xa fe ra.

²² Isirayilakae naxa e maso hōrōmalingira ra sonon, alako e naxa fa yunubi sot oħra kui e faxama naxan ma.

²³ Lewi bōnsœ nan hōrōmalingira xa wali rabama. Xa yunubi yo sa mini na wali kui, e tan nan a kote tongoma. Na findima seriye nan na wo be abadan. Lewi bōnsœ mu fama ke sotode Isirayilakae tagi.

²⁴ N bara Isirayilakae xa farile fi Lewi bōnsœ ma ke ra. Na nan a toxi, n na a falaxi e xa fe ra, ke mu na e tan be Isirayilakae tagi.»

²⁵ Alatala naxa a masen Munsa be,

²⁶ «A fala Lewi bōnsœ be, «Isirayilakae na fa e xa farile ra, n naxan fima wo ma, wo xa na farile xa farile ba n tan be.»

²⁷ Na kui wo fan a rabama nē alo wo ngaxakerenyi naxee farile bama e xa sansi xōri ra lonyi yire, xa na mu a ra e xa weni ra e a bunduma temui naxe.

²⁸ Wo xa wo xa hadiya ba n be Isirayilakae xa farile ra, wo fa a so Haruna sərəxədubē yi ra.

²⁹ Wo xa farile ba n be hadiya ra wo naxan birin sotoma. Wo xa daxamui singee wo naxee sotoma, wo xa n għe ba na ra.»

³⁰ I man xa a fala e be, «Wo na għe daxamui fisamante bade n be, wo xa na farile ba sansi xōri nun weni ra Lewi bōnsœ be.»

³¹ Wo tan nun wo xa denbaye noma na donde wo wama a xōn dənnax. Wo xa hōrōmalingira wali sare nan na ki.

³² Daxamui singee bafe mu findima yunubi ra wo be. Wo mu Isirayilakae xa hadiya səniyənxie maberema na kui, wo man mu faxama na xa fe ra.»

19

Maraseniyen ye

¹ Alatala naxa a masen Munsa nun Haruna be,

² «Ala xa seriye nan ya. Isirayilakae xa fa ninge għin għebli ra, naxan mu mabexxi, lanyuru mu na naxan ma, a nun naxan mu sari bendunxi sinden.

³ I xa na so Eleyasari sərəxədubē yi ra, a kōn fa raxaba a ja xōri yonkinde fari ma.

⁴ Eleyasari xa a wuli nde kasan a belexxsole ra hōrōmalingira sode mabiri sanmaya solofera.

⁵ E xa na ninge għandi birin gan a ja xōri, a kiri, a sube, a wuli, nun janej.

⁶ Na ninge na ganfe temui naxe, sereqedube xa sediri wuri nde, hisopi, nun gesé gbeeli woli te xɔora.»

⁷ «Na dangi xanbi, sereqedube xa a fate nun a xa sosee maxa, a fa so yonkin yire, kono a mu seniyenxi han nummare.

⁸ Naxan bara ninge gan, na fan xa a fate nun a xa sosee maxa, kono a mu seniyenxi han nummare.

⁹ Mixi seniyenxi nde xa na ninge ganxi xube mako, a sa e sa yire seniyenxi yonkinde fari ma. A ragatama menni ne Isirayila jama be alako e xa maraseniyen ye yailan a ra. Yunubi xafari sereqe nan a ra.

¹⁰ Naxan bara na ninge ganxi xube mako, na fan xa a fate nun a xa dugie xa, kono a mu seniyenxi han nummare. Na seriye mu kanama abadan Isirayilakae nun e xɔrje be.»

¹¹ «Naxan na din mixi faxaxi ra, na kanyi findima seniyentare nan na xi solofera bun ma.

¹² A xa a yete raseniyen yi maraseniyen ye ra a xi saxan nde nun a xi solofera nde ma. Xa a mu a raba na xi saxan nde nun na xi solofera nde ma, a mu seniyenma.

¹³ Xa naxan yo din mixi faxaxi fure ra, a fa lu a mu a yete raseniyen, na kanyi xa seniyentarena dangima ne Alatala xa horomolingira ma. Na kanyi xa keri Isirayilakae ya ma. Maraseniyen ye to mu kananxi a ma, a mu seniyenxi.»

¹⁴ «Seriye nan ya: Xa mixi faxa kiri banxi nde kui, mixi yo naxan na naa, xa na mu a ra a soma naa, na kanyi findima mixi seniyentare nan na xi solofera bun ma.

¹⁵ Sesase rabixi birin findima se seniyentare ra.

¹⁶ Mixi naxan din mixi faxaxi ra wula i, naxan bara faxa a jaaxi ra, xa na mu a faxa a yete ma, na kanyi findima seniyentare nan na xi solofera bun ma. Naxan din mixi faxaxi xorie ra, xa na mu a gaburi ra, na fan mu seniyenxi xi solofera bun ma.»

¹⁷ «A lanma na mixi moɔli xa seniyen ye ra, naxan masunbuxi na ninge ganxi xube ra. Na ye xa tongo dulonyi yire, xa na mu a ra xure.

¹⁸ Xeme seniyenxi nde xa hisopi wuri salonyi tongo, a a rasin na ye xɔora, a a kasan na kiri banxi ma, a kui se birin ma, nun mixie ma naxee nu na a kui. E man xa na raba mixi ra naxan dinxi mixi fure ra, naxan faxa a jaaxi ra, xa na mu a ra naxan faxa a yete ma, a nun mixi naxan dinxi mixi xorie ra, xa na mu gaburi ra.

¹⁹ Mixi seniyenxi xa na ye kasan mixi seniyentare ma a xi saxan nde nun a xi solofera nde. A na ge na ra, a xa a yete

nun a xa sosee maxa ye ra, a fa findi mixi seniyenxi ra na xi solofera nunmare ra.»

²⁰ «Mixi naxan tondi a yete raseniyende, na kanyi xa keri jama ya ma, barima a xa seniyentarena dangima ne Alatala xa horomolingira ma. A to mu kasanxi maraseniyen ye ra, a mu seniyenxi.

²¹ Yaamari nan na ki Isirayilakae be naxan mu kanama abadan.»

«Maraseniyen ye kasanma naxan ma, na kanyi xa a xa dugie xa. A mu seniyenma fo nummare.

²² Mixi seniyentare dinma se naxan na, na se bara findi se seniyentare ra. Mixi naxan dinma na se ra, na fan findima mixi seniyentare nan na han nummare.»

20

Meriba ye

¹ Kike singe, Isirayila jama birin naxa so Sini gbengberenyi ma, e yonkin Kadesi. Mariyama naxa faxa menni, e fa a ragata gaburi kui.

² Ye to mu nu na pama yi ra, e naxa e malan Munsa nun Haruna xili ma.

³ E naxa sonxo Munsa ra, e nu a fala, «A nu fisa muxu fan xa faxa Alatala muxu ngaxakerenyie faxa temui naxe.

⁴ Munfe ra wo Alatala xa pama rafaxi yi gbengberenyi ma, muxu nun muxu xa xurusee xa faxa?

⁵ Munfe ra wo muxu raminixi Misira boxi ra fafe ra yi yire jaaxi, xore bili, weni bili, girenadi wuri bili mu na dənnaxe. Hali ye min daaxi mu sotoma be.»

⁶ Munsa nun Haruna naxa keli pama ya ma, e feleñ horomolingira sode de ra. Alatala xa nore naxa mini e ma.

⁷ Alatala naxa a masen Munsa be,

⁸ «I xa yisuxuwuri tongo. I tan nun i taara Haruna, wo xa Isirayilaka birin malan, wo woyen fanye ra e ya xɔri, alako a xa ye ramini. Wo ye raminima ne Isirayila jama be alako e tan nun e xa xurusee xa ye min.»

⁹ Munsa naxa a xa yisuxuwuri tongo naxan nu na horomolingira kui, alo Alatala a yamari a be ki naxe.

¹⁰ Munsa nun Haruna naxa jama malan na fanye ya ra, e fa a fala e be, «Wo tulimati, wo tan matandilae. Muxu xa ye ramini wo be yi fanye kui?»

¹¹ Munsa naxa a belexe ite, a fanye bonbo sanya firin a xa yisuxuwuri ra. Ye naxa gbusan fanye ra, jama nun xuruse birin naxa e min.

¹² Kono Alatala naxa a masen Munsa nun Haruna be, «Wo to mu laxi n na, Isirayila jama ya xɔri, wo xa binye ti n tan Seniyentœ ma, wo tan mu fama yi jama rasode na boxi ma n dənnaxe fixi e ma.»

¹³ E menni nan xili Meriba ye, barima Isirayilakae sonxø Alatala ma menni ne, a fa a xa seniyeniyi masen e be.

Edon mange tondife Isirayila xa dangi

¹⁴ Munsa naxa xeevae xee Edon mange ma keli Kadesi, a falafe ra a be, «I ngaxak-erenyi Isirayilakae xui nan ya! I a kolon muxu tooroxi ki naxe.

¹⁵ Muxu benbae goro ne Misira, muxu naxa ne wuyaxi raba menni. Kono Misirakae naxa muxu nun muxu benbae jaxankata.

¹⁶ Muxu naxa Alatala maxandi, a fa muxu xui rame. A naxa a xa maleke xee muxu raminide Misira. Yakosi muxu na be Kadesi naxan na wo xa naaninyi ra.

¹⁷ A lu muxu xa dangi wo xa boxi tagi. Muxu mu wo xa xee nun wo xa weni bilie kanama. Muxu mu ye bama wo xa kɔlonye kui. Muxu mu sigama koɔla ma, muxu mu fama yirefanyi ma. Muxu tima wo xa kira xungbe kerenyi nan xon, han muxu dangima wo xa boxi ra temui naxe.»

¹⁸ Edon mange naxa a yaabi, «Wo mu dangima muxu xa boxi ra fefe ma, xa na mu muxu wo gerema santidegema nan na.»

¹⁹ Isirayilakae man naxa a fala a be, «Muxu tan dangima ne kira xon. Xa muxu nun muxu xa xurusee wo xa ye nde min, muxu xa a sare fi. Muxu mu i maxɔrinxi sese ma, muxu wama dangife ne tun.»

²⁰ Edon mange man naxa a yaabi, «Wo mu dangima feo!» Na kui, a naxa a xa scorie ramini a senba ki ma Isirayilakae ya ra.

²¹ Edon mange to tondi Isirayilakae xa dangi a xa boxi ra, Isirayila naxa gbilen.

Haruna faxafe

²² Isirayila nama naxa keli Kadesi, e naxa siga Horo geya yire.

²³ Alatala naxa a fala Munsa nun Haruna be Horo geya yire, Edon xa boxi naaninyi ra,

²⁴ «Haruna fama ne a benbae lide aligiyama. A mu soma na boxi ma n dennaxe fixi Isirayilakae ma, barima wo bara n ma yaamari matandi Meriba ye xa fe ra.

²⁵ I xa Haruna nun a xa di xeme Eleyasari xanin Horo geya fari.

²⁶ Menni i xa seregedube dugie ba Haruna ma, i e ragoro a xa di xeme Eleyasari ma. Haruna laaxirama ne menni, a fa a benbae yire li.»

²⁷ Munsa naxa a raba, alo Alatala a yamari ki naxe. E naxa te Horo geya fari Isirayilaka birin ya xori.

²⁸ Munsa naxa Haruna xa donmae ba a ma, a e ragoro a xa di xeme Eleyasari ma.

Haruna naxa laaxira geya fari. Munsa nun Eleyasari naxa goro geya ra,
²⁹ e fa Isirayila nama rakolon Haruna faxa fe ra. Isirayila naxa a non fe raba xi tongo saxan bun ma.

21

Isirayila xa gere singe gbengberenyi ma

¹ Aradi mange Kanaanka, naxan nu sabatixi Negewi boxi ma, a to a me, a Isirayila nu minife Atarima kira nan na, a naxa e gere, a ndee findi geelimanje ra.

² Na kui Isirayila naxa yi laayidi tongo Alatala be, «Xa i yi mixie sa muxu sagoe, muxu e xa taa birin kanama ne.»

³ Alatala naxa tin Isirayilakae xa laayidi ra, a naxa Kanaankae sa e sagoe. Isirayilakae naxa e sonto, e e xa taae kana. Na nan a toxi e naxa menni xili sa Horoma, naxan wama a falafe «gbaloe.»

⁴ Isirayilakae naxa keli Horo geya ma Xulunyumi Baa kira xon ma, alako e xa Edon boxi mabilin. Kono limaniya naxa ba e yi ra,

⁵ e fa a fala Alatala nun Munsa be, «Munfe ra wo muxu raminixi Misira boxi ra, alako muxu xa fa faxa gbengberenyi ma? Taami mu na be, ye mu na be, fo yi donse jaaxi naxan goroma koore ma!»

⁶ Na kui Alatala naxa a niya boximasee xa mini e tagi, e xa mixie xin, e mixi gbegbe faxa.

⁷ Nama naxa a fala Munsa be, «Muxu bara yunubi raba woyenfe ra i tan nun Alatala ma. I xa Alatala maxandi muxu be, a xa yi boximasee makuya muxu ra.» Munsa naxa tin na ra, a Alatala maxandi nama be.

⁸ Alatala naxa a yaabi, «Boximase misaalii rafala wure gbeeli ra, a gbaku wuri kuye ra. Mixi xinxixi naxan a ya tima na ra, a mu faxama.»

⁹ Munsa naxa boximase yailan wure gbeeli ra, a a gbaku wuri kuye ra. Na temui boximasee mixi naxee xinxixi, e nu nɔma e ya tide na ra, e kisi.

¹⁰ Isirayilakae naxa siga, e sa yonkin Oboti.

¹¹ E naxa keli menni, e siga Iye Abarimi gbengberenyi ma naxan ya rafindixi Mowaba boxi ma, sogetede mabiri.

¹² E to keli menni, e naxa siga Serede gulunba yire.

¹³ E to keli menni, e naxa siga Arinon de ra, xure naxan na Amori boxi ma. Arinon nan na naaninyi ra Mowabakae nun Amorikae tagi.

¹⁴ Na nan a ra, a sebexi sebeli nde kui, Alatala xa geree xa fe na naxan kui, «Wahebi nun a xa gulunbae na Sufa boxi ma,

¹⁵ Arinon gulunbae gexi han Ari,
a findi Mowaba naaninyi nan na.»

¹⁶ E to keli, e naxa siga Beeri, Alatala a
masen Munsa be dennaxe, «Nama malan,
n xa e ki ye ra.»

¹⁷ Isirayilakae yi suuki ba na waxati ne:
«Ye xa te kolonyi ra!

Wo xa beeti ba a xa fe ra!

¹⁸ Mangee nun kuntigie bara a ge,
mange tonxuma kanyie.»

¹⁹ E to keli gbengberenyi ma, e naxa siga
Matana. E to keli Matana, e naxa siga
Naxaliyeli. E to keli Naxaliyeli, e naxa siga
Bamoti.

²⁰ E to keli Bamoti, e naxa siga Mowaba
gulunba yire, Pisiga geya na dennaxe.
Gbengberen yire birin toma ne na geya
fari.

²¹ Isirayilakae naxa xeeerae xee Amorikae
xa mange Sixon yire a falafe ra,

²² «Muxu wama girife i xa boxi nan ma.
Muxu mu xe yire nun weni bogi yire lima.
Muxu mu wo xa kolon ye minma. Muxu
luma mange xa kira gbansan nan xon ma,
han muxu i xa boxi igiri.»

²³ Sixon mu tin e xa dangi a xa boxi ma.
A naxa a xa soorie malan, e naxa mini
Isirayilakae xili ma gbengberenyi ma, e fa
e gere Yahasi.

²⁴ Isirayilakae naxa geeni. E naxa e
xa boxi birin tongo keli Arinon xure ma
han Yaboko xure, han Amonikae xa boxi
naaninyi ra. E mu no dangide na ra
barima Amonikae senbe nu gbo.

²⁵ Kono Isirayilakae naxa Amorikae xa
taae birin suxu, e fa sabati nee kui. E naxa
Xesibon fan suxu, a nun a xa rabilinyi.

²⁶ Xesibon nan nu na Amorikae xa
mange Sixon xa mangataa ra. A nu bara
na taa ba Mowaba mange nde yi, a nun a
xa boxi birin han Arinon xure.

²⁷ Na nan a ra, beetibae a falama,
«Wo fa Xesibon!

Sixon xa taa xa ti,
a man xa senbe soto!

²⁸ Te bara Xesibon gan,
Sixon xa taa bara kana te ra.

Mowaba boxi xa taa Ari fan bara gan,
naxan xa mixie nu nomma Arinon tode.

²⁹ Naxankate na wo be Mowabakae,
wo tan Kemosi xa batulae.

A xa di xemee bara e gi.

A xa di ginee bara findi geelimanie ra
Amori mange Sixon xonyi.

³⁰ Kono muxu bara no e ra,
Xesibon bara kana han Dibon.

Muxu bara e halaki han Nofa,
han a sa Medeba li.»

³¹ Isirayila naxa sabati Amorikae xa boxi
ma.

³² Munsa to ge Yaaseri taa rabende,
Isirayila naxa Amorikae keri na longori
birin ma.

³³ Na dangi xanbi, e naxa kira tongo
sigafe ra Basan. Basan mange Ogo nun a
xa soorie naxa e li Edereyi.

³⁴ Alatala naxa a masen Munsa be, «I
naxa gaaxu a ya ra! N na sama ne i belexe,
a nun a xa soorie nun a xa boxi birin. I xa
a bonbo alo i Amori manga Sixon bonboxi
ki naxe Xesibon.»

³⁵ Isirayilakae naxa Ogo, a xa die, nun a
xa soorie birin bonbo. Mixi keren mu no a
bade e yi. E naxa a xa boxi findi e gbe ra.

22

Balaki xa xeeraya

¹ Isirayilakae naxa siga e sa yonkin
Mowaba fiili ma, Yuruden xure de, Yeriko
ya tagi.

² Siporo xa di xeme Balaki nu bara a me
Isirayilakae naxan nabaxi Amorikae ra.

³ Mowabakae nu bara gaaxu Isirayila
nama belebele xa fe ra.

⁴ Na kui, e naxa a fala Madiyan kuntigie
be, «Yi nama belebele fama won ma boxi
birin xun nakanade, alo ningee mere xun
nakanama ki naxe.» Balaki nan nu na
Mowaba mange ra na temui.

⁵ A naxa xeeerae xee Beyori xa di xeme
Balami yire, naxan nu sabatixi Petori, a
bari taa xure de ra, a falafe ra, «Nama
belebele nde bara keli Misira boxi ma, e
fa yonkin n ma boxi seeti ma.

⁶ Yandi, i xa fa yi nama dankade, barima
e senbe gbo n be. Temunde, na ki n
nomma ne e bonbode, n e keri yi boxi ma.
N a kolon, i na duba naxan be, na bara
baraka. I man na naxan danka, na fan
bara danka.»

⁷ Mowaba kuntigie nun Madiyan
kuntigie naxa siga se matoe sare ra Balami
xon, e fa Balaki xa xeeraya iba a be.

⁸ Balami naxa a fala e be, «Wo xa ko
radangi be. Alatala na yaabi so n yi, n
na falama ne wo be.» Na kui, Mowaba
kuntigie naxa xi Balami xonyi.

⁹ Alatala naxa mini Balami ma, a a
maxorin, «Nde na yi mixie ra i naxee
rasenexi i xonyi yi ki?»

¹⁰ Balami naxa a yaabi, «Mowaba mange
Siporo xa di xeme Balaki nan yi mixie xee,
a e xa fa a fala n be,

¹¹ «Nama belebele nde bara keli Misira
boxi ma, e fa sabati n ma boxi seeti ma.
I xa fa yi nama danka, alako n xa no e
keride.»

¹² Alatala naxa a masen Balami be, «I
naxa bira yi mixie foxo ra, i naxa na jama
danka. Barakatoe jama na a ra.»

¹³ Na kuye iba Balami naxa keli, a a fala Balaki xa kuntigie bε, «Wo gbilen wo xa boxi ma, barima Alatala mu tinxi n xa bira wo foxo ra.»

¹⁴ Na kui, Mowaba kuntigie naxa gbilen Balaki yire, e a fala a bε, «Balami bara tondi birade muxu foxo ra.»

¹⁵ Balaki man naxa kuntigie gbegbe gbete xεε, naxee tide dangi a singee ra.

¹⁶ E naxa siga Balami yire, e a fala a bε, «Balaki xa masenyi nan ya: «N tan Siporo xa di xεmε Balaki, n bara i mayandi, i naxa tondi talufe ra n yire!»

¹⁷ N i sare fima ne a fanyi ra. I wama naxan yo xon, n na fima ne i ma. Yandi i xa yi nama danka n bε.»

¹⁸ Kono Balami naxa Balaki xa xεrεa yaabi, «Hali Balaki a xa banxi rafe gbeti nun xεema ra, a a so n yi ra, n mu nōma fefe rabade n Marigi Alatala mu n yamari naxan na.

¹⁹ Wo naxan nabama, wo fan xa lu be han tina geesegε. N man xa Alatala xa masenyi rame.»

²⁰ Alatala naxa mini Balami ma koe ra, a a masen a bε, «Yi mixie to bara fa i xilide, i xa bira e foxo ra, kono n na naxan fala i bε, i na nan nabama.»

²¹ Na kuye iba Balami naxa baki a xa sofale fari, a bira Mowaba kuntigie foxo ra.

²² Balami sigafe naxa Alatala raxonx. Alatala xa maleke naxa siga kira ibolonde Balami ya ra. A nu dōxoxi a xa sofale fari, a xa walike firinyie nu na a foxo ra.

²³ Balami xa sofale to Alatala xa maleke to kira tagi, santidegema suxuxi a yi, a raminixi a te i, a naxa keli kira xon ma, a so xe ra. Balami naxa sofale bonbo, alako a xa a xun ti kira ra.

²⁴ Alatala xa maleke man naxa sa ti e xa kira di xon ma weni bilie tete firinyie tagi.

²⁵ Sofale to Alatala xa maleke to, a naxa a raxeten tete ra, a Balami sanyi xeten tete ra a jaaxi ra. Balami naxa gbilen a bonbo ra.

²⁶ Alatala xa maleke man naxa sa ti yire raxetenxi a fanyi ra. Dangide yo mu nu na.

²⁷ Sofale to Alatala xa maleke to, a naxa a sa Balami bun ma. Balami naxa xon a ma, a a bonbo a xa yisuxuwuri ra.

²⁸ Na kui, Alatala naxa sofale de ramini, a a niya a xa a fala Balami bε, «A saxan nde nan yi ki i n bonboma. N munse rabaxi i ra?»

²⁹ Balami naxa a yaabi, «I n matandixi ne. Xa santidegema na n yi ra nu, n i faxama ne keren na.»

³⁰ Sofale naxa a fala Balami bε, «N tan xa mu i xa sofale ra, i tema naxan fari temui birin? N darixi yi moɔli raba ra?» Balami naxa a yaabi, «Ade.»

³¹ Na temui Alatala naxa Balami ya rabi maleke tofe ra, a tixi kira tagi, a xa santidegema baxi a te i, a suxuxi a belexε. Balami naxa a felen, a suyidi keren na.

³² Maleke naxa a maxorin, «Munfe ra i bara i xa sofale bonbo sanya saxan? N faxi ne n xa kira iboloni ya ra, barima i na kira naxan xon yi ki, murutela xa kira na a ra.

³³ I xa sofale bara i ratanga n ma sanya saxan. Xa a tan mu a ra nu, n bara i faxa nu, kono n mu a tan faxama.»

³⁴ Balami naxa a fala a bε, «N bara yunubi raba! N mu nu a kolonxi, i tixi n ya ra. Kono yakosi, xa yi biyaasi mu i kenexxi, n xa gbilen n xonyi.»

³⁵ Alatala xa maleke naxa a masen, «Ade, i xa bira yi mixie foxo ra, kono n na masenyi naxan masen i bε, i na nan falama.» Na kui, Balami nun Balaki xa xεrεa naxa siga.

³⁶ Balaki to a me a Balami na fafe, a naxa siga a ralande taa nde ma Arinon xure de ra, Mowaba xa naaninyi yire.

³⁷ A naxa Balami maxorin, «Munfe ra i mu fa n ma xεrεaya singe xili ma? I joxo a ma n mu nōma i sare fide?»

³⁸ Balami naxa Balaki yaabi, «N bara fa i xon, kono n mu nōma woyende na ki tun. Alatala masenyi naxan sama n de i, n na nan tun falama.»

³⁹ Balami nun Balaki naxa siga, e so Kiriyati Xusoti.

⁴⁰ Balaki naxa ningee nun yεxεe ba serεxe ra, a nde so Balami yi ra a nun kuntigi naxee nu na a foxo ra.

⁴¹ Na kuye iba, Balaki naxa Balami xanin Bamoti Baali geysa fari. Menyi a naxa Isirayila pama seeti nde to.

23

Balami dubafe Isirayila jama bε

¹ Balami naxa a fala Balaki bε, «I xa serεxebade solofera yailan be. I man xa fa tuura solofera nun yεxεe kontonyi solofera ra.»

² Balami naxan maxorin, Balaki naxa a birin naba. E naxa tuura keren nun yεxεe kontonyi keren ba serεxe ra na serεxebade keren keren ma.

³ Balami naxa a fala Balaki bε, «I xa lu be serεxe fe ma, n tan xa n makuya dondoronti. Temunde Alatala fama minide n ma. A naxan yo masen n bε, n a falama i bε.» Balami to te geysa nde fari,

⁴ Alatala naxa mini a ma. Balami naxa a fala a bε, «N bara serεxebade solofera yailan, n yεxεe kontonyi keren nun tuura keren nan baxi a birin keren keren fari.»

⁵ Alatala naxa masenyi fi Balami ma a naxan masenma. A naxa a yita a bε, «Siga Balaki yire, i xa yi masenyi ti a bε.»

⁶ Balami naxa gibilem Balaki yire, a a li a tixi a xa serexē fe ma, a tan nun Mowaba kuntigie.

⁷ Balami naxa a xa masenyi ti yi ki,
«Balaki nan faxi n na kelife Siriya.
Mowaba manga nan n xilixi, kelife sogete ede geyae kon na.

«Fa, Yaxuba bōnsōe danka n be!

I xa xōne radin Isirayila ma!»

⁸ N nōma mixi dankade di,

Alatala mu naxan dankaxi?

N nōma xōnōde mixi ma di,

Ala mu xōnōxi naxan ma?

⁹ N e toma kelife geya kon na,

keli yire itexi.

Nama nan a ra,

naxan luma a xati ma,

naxan tagi rasama e nun si gbētē ra.

¹⁰ Nde nōma Yaxuba bōnsōe kontide,

konti naxan dangima meyenyi konti ra?

E nu Isirayila jama itaxun dōxōde naani

ra,

nde nōma a seeti keren yati kontide?

Ala xa n mali n xa aligiyama li tinxinyi kui.

Ala xa n mali n xa maniya e ra n ma sayā

kui.»

¹¹ Balaki naxa a fala Balami be, «I munse rabaxi n na yi ki? N i rafaxi ne n yaxuie dankade, kōno i tan na dubafe e be.»

¹² Balami naxa a yaabi, «Alatala na masenyi naxan sa n de i, n mu lan n xa na fala?»

¹³ Balaki man naxa a fala a be, «Won xa siga yire gbēte, i nōma e tote dennaxe. I seeti keren nan gbansan toma be, i mu e birin toma. Menni i nōma e birin tote, i fa e danka.»

¹⁴ A naxa Balami xanin Sofimi, Pisiga geya fari. A naxa serexebade solofera yailan menni, a tuura keren nun yexēs kontonyi keren ba serexē ra na serexebade keren keren ma fari.

¹⁵ Balami naxa a fala Balaki be, «I xa lu be i xa serexē fe ma, n tan xa n makuya dendoronti, n nun Alatala xa lu yire keren.»

¹⁶ Alatala naxa mini Balami ma, a masenyi nde fi a ma, a fa a fala a be, «Siga Balaki yire, i xa yi masenyi ti a be.»

¹⁷ Balami naxa gibilem Balaki yire, a a li a tixi a xa serexē fe ma, a tan nun Mowaba kuntigie. Balaki naxa a maxorin, «Alatala munse masenxi?»

¹⁸ Balami naxa yi masenyi ti a be,
«Balaki, keli.

Siporo xa di xeme, i tuli mati.

¹⁹ Ala mixi mu a ra, a mu wule falama.

Adamadi mu a ra, a xa a xaxili masara.
A mu a xui masarama.

A mu neemuma a xa saate ma.

A mu laayidi kanama.

²⁰ Ala bara n yamari n xa duba yi jama be.

Alatala bara baraka sa e ma.

N mu nōma na masarade.

²¹ Toore mu luma Yaxuba bōnsōe ya ma.

Setareja mu toma Isirayila.

E Marigi Alatala na e foxo ra.

Mange xui mema ne e tagi.

²² Alatala e raminixi Misira boxi ra,

senbe na e yi ra alo sexe ninge.

²³ Karamoxo wali mu nōma Yaxuba bōnsōe toorōde.

Sematoe mu nōma sese rabade Isirayila xili ma.

A fama falade Yaxuba nun Isirayila xa fe ra,

Ala xa wali mato!

²⁴ Yi jama kelima alo yete gine,
e tima alo yete xeme,

naxan mu a sama fo a xa sube don,
a naxan faxa,

fo a xa a wuli min.»

²⁵ Balaki naxa a fala Balami be, «Xa i mu wama e dankafe, hali i mu duba e be.»

²⁶ Balami naxa a yaabi, «N mu a fala i be, Alatala na naxan yo masen n be, n na nan falama?»

²⁷ Balaki naxa a fala Balami be, «Awa, won xa siga yire gbēte. Temunde Alatala tinma i xa yi jama danka n be menni.»

²⁸ Balaki naxa Balami xanin Peyori geya fari, gbengberenyi toma dennaxe.

²⁹ Balami naxa a fala Balaki be,
«Serexebade solofera ti be, i man xa fa tuura solofera nun yexēs kontonyi solofera ra.»

³⁰ Balami naxan maxorin, Balaki naxa a birin naba. A naxa tuura keren nun yexēs kontonyi keren ba serexē ra na serexebade keren keren ma fari.

24

Balami dubafe Isirayila be

¹ Balami to a to a Alatala nu wama baraka safe Isirayila xa fe ma, a mu karamoxo wali raba alo a darixi a raba ra ki naxē. A naxa a ya rafindi gbengberenyi ma.

² A to Isirayila jama to, e yonkinxi e bōnsōe ki ma, Ala Xaxili naxa goro a ma,

³ a fa yi masenyi ti:

«N yi nan masenma,
n tan Beyori xa di xeme Balami,
naxan xa se igbēma a fanyi ra,

⁴ naxan Ala xui ramema,
naxan Ala Xili Xungbe Kanyi xa laa-matunyi toma,

naxan fahaamui sotoma suyidi kui.

⁵ Yaxuba, i xa kiri banxie rayabu,

Isirayila, i xa lingirae tofan.

⁶ E gulunba rafema,
e luma alo laakoe naxan na xure de ra,
alo wuri bilie Alatala naxee sixi ye yire.

7 Ye mu jōnma Isirayila nama yi ra,
tunē goroma e xa sansie ma a fanyi ra.
E xa mange senbe gbo Agaga bē,
Isirayila xa mangeya xili fanyi sōtōma nē.

8 Ala naxa e ramini Misira boxi ma,
e senbe gbo alo sexe ninge.

E e yaxuie xun nakanama nē,
naxee e xōri girama,
e e faxama xalie ra.

9 E e malabuma ne alo yete,
nde suusama e rakelide?
Baraka xa lu mixi bē naxan na duba wo
bē,

danka xa lu mixi bē naxan na wo danka!»

10 Na kui Balaki naxa xōnō Balami ma a
jaaxi ra. A naxa a fala, «N i xili nē i xa n
yaxuie danka, kōnō a sanya saxan nde nan
yi ki, i na dubafe e bē!

11 Keli be kerēn na! Siga i xōnyi! N nu
bara laayidi tongo i be wali sare xa fe ra,
kōnō Alatala mu tinxi i xa a sōtō!»

12 Balami naxa a yaabi, «N mu a fala i xa
xēerae bē,

13 «Hali Balaki a xa banxi nan nafé gbeti
nun xēemā ra n bē, n mu nōmā sese rabade
Alatala mu n yamari naxan na. Alatala
naxan masenma n bē, n nōmā gibilende na
fōxō ra?»

14 Awa, yakōsi, n na gibilene n xōnyi,
kōnō i xa a kolon yi jama naxan nabama
wo ra.»

15 Na temui Balami naxa yi masenyi ti a
bē:

«Beyori xa di xēmē Balami xa masenyi nan
ya,

naxan see igbēma a fanyi ra,

16 naxan Ala xui ramēma,
naxan Ala Xili Xungbe Kanyi xa laa-
matunyi toma,
naxan fahaamui sōtōma Ala Xili Xungbe
saabui ra.

17 N fe toxī naxan fama rabade yare.
N fe toxī naxan makuya yakōsi ra.

Tunbui nde fama tede kelife Yaxuba xa
mixie ma.

Mangē tōnxuma nde fama kelide Isirayila
ya ma.

A Mowaba xun nakanama nē,
a Seti xa die xa fe jōnma nē.

18 Edon xa fe goroma nē,
Seyiri xa fe goroma nē,
kōnō Isirayila senbe sōtōma nē.

19 Mangē nde kelima Yaxuba xa mixie ya
ma,

naxan bekae sōtōma.»

20 Balami to Amalekikae to, a naxa yi
masenyi ti:

«Amaleki si fisamante na nu a ra,
kōnō a rajonyi, a bōnōma nē!»

21 Balami to Kenikae to, a naxa yi
masenyi ti:
«Wo sabatide mabanbanxi,

wo tēe saxi fanye nan fari,

22 kōnō Asuri fama ne wo xun nakanade,
a wo findi geelimanie ra.»

23 Na temui a naxa a xa masenyi xun
dusu:

«Nde nōmā kiside Ala xa jaxankate ma?

24 Kunkuie fama ne kelife Kitimi,

e nōmā ne Asuri nun Xeberi ra,
kōnō a rajonyi, e fan xun nakanama nē.»

25 Na dangi xanbi, Balami naxa keli, a
gbilen a xōnyi. Balaki fan naxa keli naa.

25

Isirayilakae xa kuye batui

1 Isirayilakae to nu yonkinxi Sitimi, e
naxa so yene rabafe Mowaba gineē ra.

2 Na gineē naxa Isirayila xēmē xili e xa
lan e xa sērēxē ma, naxee nu bama e xa
kuyee bē.

3 Isirayilakae to Peyori xa Bali kuye batu
fōlō, Alatala naxa xōnō e ma.

4 Alatala naxa a fala Munsa bē, a a xa
jama yarerati birin gbaku wuri kōn na a
ya i, a e ya rafindi sogē ma, alako a xa xōnē
xa gibilene Isirayila fōxō ra.

5 Munsa naxa Isirayila kiitisae yamarī,
«Wo xa mixi birin faxa, naxan bara Peyori
xa Bali kuye batu!»

6 A fefe na fala, Isirayilaka nde naxa fa
Madiyanka gine nde ra a ngaxakerenyie ya
i. Munsa nun Isirayila jama naxee nu na
wafe hōrmolingira sode de ra, naxa na
gine nun na xēmē to.

7 Haruna xa mamadi, Eleyasari xa di
xēmē Finexasi sērēxēdubē to na gine nun
na xēmē to, a naxa keli, a tanbē tongo,

8 a bira na xēmē fōxō ra kiri banxi kui,
a sa a tan nun na gine sōxō a xa tanbē ra
e furi ma keren na. Na temui Alatala xa
xōnē naxa dan.

9 Mixi wulu mōxōjen nun naani nan
faxa na gbaloe kui.

10 Alatala naxa a masen Munsa bē,

11 «Haruna sērēxēdubē xa mamadi,
Eleyasari xa di xēmē Finexasi, bara n ma
xōnē ba Isirayilakae ma. N ma xanunteya
n ma jama bē nu na a bōjē kui, a fa a
niya a xa na raba. N tan mu Isirayila birin
sōtō n ma xanunteya xa fe ra.

12 A fala Finexasi bē, n bara bōjēsa saatē
xiri a tan nun n tan tagi.

13 Na saatē luma n tan nun a bōnōe tagi,
e fa findi sērēxēdubē ra abadan, barima
n ma xanunteya nu na a bōjē kui, a man
fa a niya Isirayilakae xa yunubi xa safari.»

14 Isirayilaka naxan faxa e nun na
Madiyan gine ra, a nu xili Simiri, Salu xa
di xēmē. Simeyōn bōnōe xunyi nde nan
nu a ra.

15 Na gine Madiyanka tan nu xili Kōsibi, Suuru xa di gine. Madiyan xabile ndee xunyi nan nu a baba ra.

16 Alatala naxa a masen Munsa be,

17 «Wo xa Madiyankae gere alo yaxue!

18 E findixi wo be yaxue nan na Peyori kuye xa fe ra, nun e maagine Kōsibi xa fe ra. Kōsibi findixi e xa yarerati nde xa di gine nan na,

19 naxan faxa Peyori kuye xa fe kui.»

26

Isirayilakae kontife a firin nde

1 Na ghaloe to dangi, Alatala naxa a fala Munsa nun Haruna serexedube xa di xeme Eleyasari be,

2 «Wo xa Isirayila pama birin xili sebe, keli a ne moxoen ma han na xanbi, a denbayi ki ma, naxan birin nomma soorina rabade.»

3 Munsa nun Eleyasari serexedube naxa a fala Isirayilakae be Mowaba boxi ma Yuruden xure setti ma Yeriko ya i,

4 «Isirayilaka birin xa konti, keli mixi ma naxan bara ne moxoen soto han na xanbi, alo Alatala a yamari Munsa nun Isirayilakae be ki naxe.» Isirayila bonsoe naxee mini Misira boxi ra, nee nan yi ki.

5 A folo Isirayila xa di singe Ruben nan ma, a xa die nan yi ki: Xanoki, Palu,

6 Xesiron, Karimi, nun e xabilee.

7 Ruben bonsoe xabilee nan na ki. Nee xasabi lan mixi wulu tongo naani nun xasan keme solofero tongo saxan nan ma.

8 Palu xa di xeme Eliyabi

9 nan nu na Nemuweli, Datian, nun Abirami baba ra, naxee keli Munsa nun Haruna xili ma Isirayila kuntigie ya ma. E nun Kora nun a foxirabiree to keli Alatala xili ma,

10 boxi rabi ne, a fa e birin gerun. Na loxoe Alatala mixi keme firin mixi tongo suuli gan ne te ra, e xa findi misaali ra jama be.

11 Kono Kora xa die tan mu faxa na fe kui.

12 Simeyon xa die nan yi ki e xabile ki ma: Nemuweli, Yamin, Yakimi,

13 Sera, Sawulu, a nun e xabilee.

14 Simeyon bonsoe xabilee nan na ki. Nee xasabi lan mixi wulu moxoen nun firin, mixi keme firin nan ma.

15 Gadi xa die nan yi ki e xabile ki ma: Sefon, Xagi, Suni,

16 Oseni, Eri,

17 Arodi, Areli, nun e xabilee.

18 Gadi bonsoe xabilee nan na ki. E xasabi lan mixi wulu tongo naani, mixi keme suuli nan ma.

19 Yuda xa die nan yi ki: Eru nun Onan. Kono e tan faxa Kanaan boxi nan ma.

20 Yuda xa die nan yi ki e xabile ki ma: Selaha, Peresi, Sera, nun e xabilee.

21 Peresi xa die nan yi ki: Xesiron, Xamuli, nun e xabilee.

22 Yuda bonsoe xabilee nan na ki. E xasabi lan mixi wulu tongo solofero nun senni, mixi keme suuli nan ma.

23 Isakari xa die nan yi ki e xabile ki ma: Tola, Puwa,

24 Yasubu, Simiron, nun e xabilee.

25 Isakari bonsoee nan na ki e xabile ki ma. E xasabi lan mixi wulu tongo senni nun naani, mixi keme saxan nan ma.

26 Sabulon xa die nan yi ki e xabile ki ma: Serevi, Elon, Yaxaleeli, nun e xabilee.

27 Sabulon bonsoe xabilee nan na ki. E xasabi lan mixi wulu tongo senni, mixi keme suuli nan ma.

28 Yusufu xa die nan yi ki e xabile ki ma: Manasi nun Efirami.

29 Manasi xa die nan yi ki: Makiri nun a xabilee. Makiri nan Galadi nun a xabilee soto.

30 Galadi xa die nan yi ki e xabile ki ma: Yeseri, Xeleki,

31 Asireli, Sikemi,

32 Semida, Xeferi, nun e xabilee.

33 Xeferi xa di xeme Selofexadi tan di ginee nan tun soto. Nee xilie nan yi ki: Maxala, Nowa, Xogala, Milika nun Tirisa.

34 Manasi bonsoe xabilee nan na ki. E xasabi lan mixi wulu tongo suuli nun firin, mixi keme solofero nan ma.

35 Efirami xa die nan yi ki e xabile ki ma: Sutela, Beker, Taxani, nun e xabilee.

36 Sutela xa di nan yi ki: Eran nun a xabilee.

37 Efirami xa die nan na ki. E xasabi lan mixi wulu tongo saxan nun firin, mixi keme suuli nan ma. Yusufu xa mamadie nan na ki e xabile ki ma.

38 Bunyamin xa die nan yi ki e xabile ki ma: Bela, Asibeli, Axirama,

39 Sufami, Xufami, nun e xabilee.

40 Bela xa die naxa findi Arade, Naaman, nun e xabilee ra.

41 Bunyamin xa die nan na ki e xabile ki ma. E xasabi naxa lan mixi wulu tongo naani nun mixi suuli keme senni ma.

42 Dana xa die nan yi ki e xabile ki ma. Suxami nun a xabilee. Dana bonsoe nan na ki e xabile ki ma.

43 E xasabi naxa lan mixi wulu tongo senni nun naani, mixi keme naani ma.

44 Aseri xa die nan yi ki e xabile ki ma: Yimena, Yisiwi, Beriya, nun e xabilee.

45 Beriya xa die nan yi ki: Xeberi, Malakieli, nun e xabilee.

46 Aseri xa di gine nu xili ne Sera.

47 Aserikae nan na ki e xabile ki ma. E xasabi lan mixi wulu tongo suuli nun saxan, mixi keme naani nan ma.

48 Nafatali xa die nan yi ki e xabile ki ma:
Yaxaseeli, Guni,

49 Yeseri, Silemi, nun e xabilée.

50 Nafatali bōnsœe nan na ki e xabile ki ma.
E xasabi lan mixi wulu tongo naani
nun suuli, mixi keme naani nan ma.

51 Isirayilaka konti lanxi mixi wulu keme
senni nun kerin, mixi keme soloferie tongo
saxan nan ma.

52 Alatala naxa a masen Munsa be,

53 «Kanaan boxi itaxunma na mixie nan
ma e bōnsœe xasabi ma, a findi e ke ra.

54 Bōnsœe birin ke sotoma a xa mixie
xasabi bëre nan na. Bōnsœe naxee xa mixie
gbo, i nee gbe ragbo dangi booree ra, naxee
xa mixi xurun.

55 N tan nan a ragirima bōnsœe birin lan
a xa ke naxan soto e bōnsœe xasabi ma.

56 Boxi itaxunyi findima Ala xa maragiri
nan na, bōnsœe xungbee nun bōnsœe xurie
tagi.»

57 Lewi bōnsœe nan yi ki naxee konti e
xabile ki ma: Gerison, Kehati, Merari, nun
e xabilee.

58 Lewi bōnsœe xabilee nan yi ki: Libini,
Xebiron, Maxali, Musi, nun Kora. Kehati
nu bara Amarama soto.

59 Amarama xa gine nu xili ne Yebedi,
Lewi xa di gine, naxan bari Misira. A naxa
Haruna, Munsa, nun e maagine Mariyama
bari Amarama be.

60 Haruna nu bara Nadabo, Abihu,
Eleyasari, nun Itamari soto di ra.

61 Nadabo nun Abihu faxa ne, e to serexe
gan te ra naxan mu daxa.

62 Di xeme naxan konti Lewi bōnsœe ya
ma, keli a kike keren ma han na xanbi, a
xasabi lan mixi wulu moxönen nun saxan
nan ma. E xa konti nu na a xati ma, barima
e mu boxi soto ke ra Isirayilakae ya ma.

63 Munsa nun Eleyasari serexedube na
mixie nan konti Mowaba boxi ma Yuruden
xure seeti ma Yeriko taa ya i,

64 kono Munsa nun Haruna serexedube
mixi naxee konti Turusinina gbengberenyi
ma, na keren mu nu na Isirayilakae ya ma
sonon.

65 Alatala a fala ne, a nee birin faxama
ne gbengberenyi ma. Na kui, e sese mu lu
dunjia, fo Yefune xa di xeme Kalebi, nun
Nunu xa di xeme Yosuwe.

27

Ginee xa ke seriyé

1 Yusufu xa di xeme Manasi, na fan xa di
xeme Makiri, na fan xa di xeme Galadi, na
fan xa di xeme Xeferi, na fan xa di xeme
Selofexadi, di gine suuli nan soto, naxee
nu xili: Maxala, Nowa, Xogala, Milika nun
Tirisa.

2 Na di ginee nan fa e yete kan dëntegé
Munsa, Eleyasari serexedube, nun Isirayila
yareratie be, Isirayila jama birin ya xori,
hëromëlingira sode de ra. E naxa a masen,

3 «Muxu baba mu di xeme soto. A bara
faxa gbengberenyi ma, kono a mu nu na
Kora xa mixie ya ma naxee keli Alatala xili
ma. A tan faxa a yete kan xa yunubi rabaxi
nan ma.

4 Munfe ra muxu baba xili bama a xabile
xa mixie ya ma, di xeme to mu na a be?
Ke nde so muxu fan yi ra, muxu baba
ngaxakerenyie tagi!»

5 Munsa naxa e xa fe dëntegé Alatala be.

6 Alatala naxa a masen a be,

7 «Selofexadi xa di ginee bara nondi
fala. E baba ke so e yi ra alo e baba
ngaxakerenyie a soto ki naxe.

8 A fala Isirayilakae be, «Xa xeme nde sa
faxa di xeme xanbi, wo a ke so a xa di ginee
yi ra.

9 Xa di gine fan mu na a be, wo a ke so a
fafaxakerenyie yi ra.

10 Xa fafaxakeren yo mu na a be, wo a so
a baba fafaxakerenyie yi ra.

11 Xa a sa li, a baba fafaxakeren yo mu
na, wo a ke so mixi yi ra, e nun naxan
makore e boore ra a xabilee ya ma.» Na xa
findi yaamari nun seriyé ra Isirayilakae be,
alo n tan Alatala a yamarixi i be ki naxe.»

Yosuwe findife Munsa յօշւէ րա

12 Alatala naxa a masen Munsa be, «Te
yi Arabimi geya fari, alako i xa boxi mato
n naxan firma Isirayilakae ma.

13 I na ge a matode, i taa masarama ne, i
ghilen i benbae ma alo i taara Haruna,

14 barima wo bara n ma yaamari
matandi. Isirayilakae to keli n xili ma ye
xoli xa fe ra Kadesi, Sini gbengberenyi ma,
wo mu seudeñoçoya raba n ma seniényi
xa fe ra.»

15 Munsa naxa a fala Alatala be,

16 «Alatala, daali birin Marigi Ala, mixi
keren döxo jama xun ma,

17 naxan tima e ya ra, e mini temui nun
e so temui, naxan e raminima, a e raso,
alako i xa jama naxa lu alo xuruse naxee
rabeñinx e yete ma, kantama yo mu e be.»

18 Alatala naxa a masen Munsa be, «I
xa Nunu xa di Yosuwe sugandi, Xaxili
Seniényxi na naxan ma. I xa i belexe sa
a ma.

19 I xa a ti Eleyasari serexedube nun
jama birin ya xori, i fa yaamarie so a yi
ra,

20 i xa mangeya nde xa dangi a ma, alako
Isirayila jama birin xa a xui susu.

21 A tima ne Eleyasari serexedube ya i
n waxonfe maxorinde gëme sugandixie ra.
N yaabi naxan firma, a tan nun jama birin
jëremëna na nan ma. E minima Eleyasari

serexedube xui nan ma, e soma Yosuwe xui nan ma.»

²² Munsa naxa Alatala xa yaamari raba. A naxa Yosuwe tongo, a sa a ti Eleyasari serexedube nun Isirayila jaama ya i,

²³ a belexe sa a ma, a yaamarie so a yi ra, alo Alatala nu bara a yamari ki naxe.

28

Geesegē nun nunmare serexē

¹ Alatala naxa yi masenyi ti Munsa be,

² «A fala Isirayilakae be, e xa n ma serexē ba a ba temui. Donsee nan e ra, naxee ganma, e xiri joxunme te n na.

³ «A fala e be, <Lōxō yo lōxō wo xa serexē gan daaxi ba Alatala be, yexēs firin, naxee bara je keren soto, lanyuru yo mu na naxee ma.

⁴ Keren xa ba geesegē, boore xa ba nunmare.

⁵ Wo man xa sansi xori dinxi kilo saxan ba serexē ra naxan namulanxi oliwi ture fanyi litiri keren nun a tagi ra.

⁶ Na serexē gan daaxi moöli nu bama n be Turusinina geya ma, a xiri joxunme nu tema n na.

⁷ Weni serexē litiri keren nun a tagi bama yexēs seeti ma Alatala be. Na serexē rafalama yire seniyenxi nan kui.

⁸ Wo xa sansi xori dinxi serexē nun weni serexē ba nunmare temui yexēs seeti ma. Na birin findima serexē gan daaxi nan na naxan xiri joxunme tema n tan Alatala ra.»»

Malabu lōxōe serexē

⁹ Malabui lōxōe wo xa yexēs firin ba malabu lōxōe serexē ra, naxee bara je keren soto, lanyuru yo mu na naxee ma. Sansi xori dinxi serexē naxan namulanxi ture kilo senni ra, nun weni serexē xa ba na yexēs seeti ma.

¹⁰ Malabui lōxōe serexē gan daaxie nan bama geesegē nun nunmare serexē ra, a nun e xa weni serexē.

Kike xi singe serexē

¹¹ Kike xi singe birin, wo xa tuura firin ba serexē gan daaxi ra, a nun yexēs kontonyi keren, a nun yexēs solofer, naxee bara je keren soto, lanyuru yo mu na naxee ma.

¹² Sansi xori dinxi serexē kilo solomananaani naxan namulanxi ture ra, a xa sa tuura keren yo tuura keren seeti ma. Sansi xori dinxi serexē kilo senni naxan namulanxi ture ra, a xa sa yexēs kontonyi keren yo yexēs kontonyi keren seeti ma.

¹³ Sansi xori dinxi serexē kilo saxan naxan namulanxi ture ra, a xa sa yexēs keren yo yexēs keren seeti ma. Serexē

gan daaxi nan a ra naxan ganma, a xiri joxunme te n tan Alatala ra.

¹⁴ Weni litiri saxan serexē xa ba tuura birin be. Weni litiri firin serexē xa ba yexēs kontonyi birin be. Weni litiri keren serexē xa ba yexēs birin be. Na serexē moöli bama kike xi singe birin je kui.

¹⁵ Wo xa sikote keren fan ba Alatala be yunubi xafari serexē ra, wo geesegē nun nunmare serexē bama temui naxē, a nun a xa weni serexē.

Sayamaleke Dangi Sali serexē

¹⁶ Kike singe xi fu nun naani nde, wo xa Sayamaleke Dangi Sali raba Alatala xa binye bun ma.

¹⁷ Na kike xi fu nun suuli nde findima sali lōxōe nan na. Wo xa taami lebinitare don xi solofer bun ma.

¹⁸ Na xi singe wo xa wo malan Ala batude. Wo naxa wali yo raba na lōxōe.

¹⁹ Wo xa yi serexē gan daaxie ba Alatala be na lōxōe: tuura firin, yexēs kontonyi keren, nun yexēs solofer, naxee bara je keren soto, lanyuru yo mu na naxee ma.

²⁰ Sansi xori dinxi serexē kilo solomananaani naxan namulanxi ture ra, a xa sa tuura keren yo tuura keren seeti ma. Sansi xori dinxi serexē kilo senni naxan namulanxi ture ra, a xa sa yexēs kontonyi keren yo yexēs kontonyi keren seeti ma.

²¹ Sansi xori dinxi serexē kilo saxan naxan namulanxi ture ra, a xa sa yexēs yo yexēs seeti ma.

²² Wo xa sikote keren fan ba Alatala be yunubi xafari serexē ra.

²³ Wo xa na serexē sa geesegē daaxie xun ma, naxee bama lōxōe birin.

²⁴ Wo xa nee ba xi solofer bun ma. Serexē gan daaxi nan a ra naxan ganma, a xiri joxunme te n tan Alatala ra. Nee bama ne lōxō yo lōxō, e nun boore serexē gan daaxie, nun weni serexē.

²⁵ A xi solofer nde, wo xa wo malan Ala batude. Wo naxa wali yo gbetee raba na lōxōe.

Xe Xaba Sali serexē

²⁶ Xe Xaba Sali, wo na fa sansi bogi singee serexē ra Alatala xon ma, wo xa wo malan n batude. Wo naxa wali yo susu na lōxōe.

²⁷ Wo xa yi serexē ba: tuura firin, yexēs kontonyi keren, nun yexēs solofer, naxee bara je keren soto. Nee nan bama serexē gan daaxi ra, e xiri joxunme te n tan Alatala ra.

²⁸ Sansi xori dinxi serexē kilo solomananaani naxan namulanxi ture ra, a xa sa tuura keren yo tuura keren seeti ma. Sansi xori dinxi serexē kilo senni naxan namulanxi ture ra, a xa sa yexēs kontonyi keren yo yexēs kontonyi keren seeti ma.

²⁹ Sansi xori dinxi serexe kilo saxan naxan namulanxi ture ra, a xa sa yexes kerent yo yexes kerent seeti ma.

³⁰ Wo xa sikote kerent fan ba Alatala be yunubi xafari serexe ra.

³¹ Wo xa na serexes sa boore serexes xun, wo naxee bama loxoe birin, e nun sansi xori nun weni naxan fan bama serexe ra. Lanyuru yo naxa lu na serexes ma.

29

Sara xa Sali serexe

¹ «Kike soloferne nde xi singe, wo xa wo malan n batude. Wo naxa wali yo raba na loxoe. Wo sarae fema ne na loxoe.

² Wo xa tuura firin ba serexe gan daaxi ra, a nun yexes kontonyi kerent, a nun yexes soloferne, naxee bara je kerent soto, lanyuru yo mu na naxee ma.

³ Sansi xori dinxi serexe kilo solomananaani naxan namulanxi ture ra, a xa sa tuura kerent yo tuura kerent seeti ma. Sansi xori dinxi serexe kilo senni naxan namulanxi ture ra, a xa sa yexes kontonyi kerent yo yexes kontonyi kerent seeti ma.

⁴ Sansi xori dinxi serexe kilo saxan naxan namulanxi ture ra, a xa sa yexes kerent yo yexes kerent seeti ma.

⁵ Wo xa sikote kerent fan ba Alatala be yunubi xafari serexe ra.

⁶ Na serexe birin sama serexe gan daaxie nan xun, wo naxee bama loxo yo loxo, a nun wo naxee bama kike yo kike a xi singe, a nun sansi xori dinxi nun weni serexe naxan sama e seeti ma. Serexes nan e ra naxee gamna, e xiri joxunme te n tan Alatala ra.»

Yunubi xafari loxoe serexe

⁷ «Na kike soloferne nde, xi fu loxoe, wo xa wo malan n batude, wo fan xa sunyi suxu. Wo naxa wali yo raba na loxoe.

⁸ Na loxoe wo xa tuura nde ba serexe gan daaxi ra, a nun yexes kontonyi kerent, a nun yexes soloferne, naxee bara je kerent soto, lanyuru yo mu na naxee ma.

⁹ Sansi xori dinxi serexe kilo solomananaani naxan namulanxi ture ra, a xa sa tuura seeti ma. Sansi xori dinxi serexe kilo senni naxan namulanxi ture ra, a xa sa yexes kontonyi kerent yo yexes kontonyi kerent seeti ma.

¹⁰ Sansi xori dinxi serexe kilo saxan naxan namulanxi ture ra, a xa sa yexes kerent yo yexes kerent seeti ma.

¹¹ Wo xa sikote kerent fan ba n tan Alatala be yunubi xafari serexe ra, dangife na yunubi xafari serexe, nun na serexe gan daaxie wo naxee bama loxo yo loxo, a nun sansi xori dinxi nun weni serexe.»

Bage Ti Sali serexe

¹² «Kike soloferne nde, xi fu nun suuli, wo xa wo malan n batude. Wo naxa wali yo raba na loxoe. Wo xa sali nde raba n tan Alatala be xi soloferne bun ma.

¹³ A xi singe, wo xa tuura fu nun saxan, yexes kontonyi firin, nun yexes fu nun naani ba serexe gan daaxi ra n tan Alatala be, naxee bara je kerent soto, lanyuru yo mu na naxee ma. Wo na e gan, a xiri joxunme te n tan Alatala ra.

¹⁴ Sansi xori dinxi serexe kilo solomananaani naxan namulanxi ture ra, a xa sa na tuura fu nun saxan seeti ma. Sansi xori dinxi serexe kilo senni naxan namulanxi ture ra, a xa sa na yexes kontonyi firin seeti ma.

¹⁵ Sansi xori dinxi serexe kilo saxan naxan namulanxi ture ra, a xa sa na yexes fu nun naami seeti ma.

¹⁶ Wo xa sikote kerent fan ba n tan Alatala be yunubi xafari serexe ra, dangife na yunubi xafari serexe, nun na serexe gan daaxie wo naxee bama loxo yo loxo, a nun sansi xori dinxi nun weni serexe.»

¹⁷ «Sali xi firin nde, wo xa tuura fu nun firin, yexes kontonyi firin, nun yexes fu nun naani ba serexe ra, naxee bara je kerent soto, lanyuru mu na naxan ma,

¹⁸ a nun e xa sansi xori dinxi nun weni serexe naxan lanma seriye ki ma.

¹⁹ Wo xa sikote kerent fan ba n tan Alatala be yunubi xafari serexe ra. Wo xa na serexes sa boore serexes xun, wo naxee bama loxoe birin, e nun sansi xori nun weni naxan fan bama serexe ra.»

²⁰ «Sali xi saxan nde, wo xa tuura fu nun firin, yexes kontonyi firin, nun yexes fu nun naani ba serexe ra, naxee bara je kerent soto, lanyuru mu na naxan ma,

²¹ a nun e xa sansi xori dinxi nun weni serexe naxan lanma seriye ki ma.

²² Wo xa sikote kerent fan ba n tan Alatala be yunubi xafari serexe ra. Wo xa na serexes sa boore serexes xun, wo naxee bama loxoe birin, e nun sansi xori nun weni naxan fan bama serexe ra.»

²³ «Sali xi naani nde, wo xa tuura fu nun firin, yexes kontonyi firin, nun yexes fu nun naani ba serexe ra, naxee bara je kerent soto, lanyuru mu na naxan ma,

²⁴ a nun e xa sansi xori dinxi nun weni serexe naxan lanma seriye ki ma.

²⁵ Wo xa sikote kerent fan ba n tan Alatala be yunubi xafari serexe ra. Wo xa na serexes sa boore serexes xun, wo naxee bama loxoe birin, e nun sansi xori nun weni naxan fan bama serexe ra.»

²⁶ «Sali xi suuli nde, wo xa tuura fu nun firin, yexes kontonyi firin, nun yexes fu nun naani ba serexe ra, naxee bara je kerent soto, lanyuru mu na naxan ma,

²⁷ a nun e xa sansi xori dinxi nun weni serexee naxan lanma seriye ki ma.

²⁸ Wo xa sikote keren fan ba n tan Alatala be yunubi xfafari serexee ra. Wo xa na serexee sa boore serexee xun, wo naxee bama loxoe birin, e nun sansi xori nun weni naxan fan bama serexee ra.»

²⁹ «Sali xi senni nde, wo xa tuura fu nun firin, yexee kontonyi firin, nun yexee fu nun naani ba serexee ra, naxee bara je keren soto, lanyuru mu na naxan ma,

³⁰ a nun e xa sansi xori dinxi nun weni serexee naxan lanma seriye ki ma.

³¹ Wo xa sikote keren fan ba n tan Alatala be yunubi xfafari serexee ra. Wo xa na serexee sa boore serexee xun, wo naxee bama loxoe birin, e nun sansi xori nun weni naxan fan bama serexee ra.»

³² «Sali xi soloferne nde, wo xa tuura fu nun firin, yexee kontonyi firin, nun yexee fu nun naani ba serexee ra, naxee bara je keren soto, lanyuru mu na naxan ma,

³³ a nun e xa sansi xori dinxi nun weni serexee naxan lanma seriye ki ma.

³⁴ Wo xa sikote keren fan ba Alatala be yunubi xfafari serexee ra. Wo xa na serexee sa boore serexee xun, wo naxee bama loxoe birin, e nun sansi xori nun weni naxan fan bama serexee ra.»

³⁵ «Sali xi solomasaxan nde, wo xa wo malan n tan Ala batude. Wo naxa wali gbetee raba na loxoe.

³⁶ Wo xa tuura fu nun firin, yexee kontonyi firin, nun yexee fu nun naani ba serexee gan daaxi ra, naxee bara je keren soto, lanyuru mu na naxan ma. E xiri joxunme tema n tan Alatala ma.

³⁷ Wo man xa sansi xori dinxi nun weni serexee ba naxan lanma seriye ki ma na tuura, na yexee kontonyi, nun na yexee xa fe ra.

³⁸ Wo xa sikote keren fan ba n tan Alatala be yunubi xfafari serexee ra. Wo xa na serexee sa boore serexee xun, wo naxee bama loxoe birin, e nun sansi xori nun weni naxan fan bama serexee ra.»

³⁹ «Serexee nan na ki wo lan wo xa naxee ba n tan Alatala be wo xa sali loxoe, bafe wo xa laayidi serexee, wo xa serexee janigie, wo xa serexee gan daaxie, wo xa sansi xori dinxi serexee, wo xa weni serexee, nun wo xa xanunteya serexee.»

30

Laayidi tongoxi seriye

¹ Munsa naxa Alatala xa yaamari birin fala Isirayilakae be, a naxee so a yi ra.

² Munsa naxa yi masenyi ti Isirayila bonsoe kuntigie be, «Alatala xa yaamarie nan ya:

³ Xa mixi nde sa laayidi tongo Alatala be fe nde ma, xa na mu a a kali Alatala ra fe nde ma, na kanyi lan ne a xa a xui rakamali. A naxan birin falaxi a de ra, a xa a birin naba.»

⁴ «Gine dimedi na sa laayidi tongo fe nde ma Alatala be, a na a baba xonyi temui naxe, a fa a kali,

⁵ a baba naxa a kolon a a xa di gine bara laayidi nde tongo, a baba mu sese fala na fe kui, a xa na laayidi rakamali.

⁶ Kono xa a baba mu tin na laayidi tongoxi ra a me temui, a mu lan na gine dimedi xa a rakamali. Alatala mu a suxuma a ra a baba waxone xa fe ra.»

⁷ «Gine na sa laayidi tongo, xa na mu a a kali woyeniyi mafuraxi ra,

⁸ xa a xa mori sa na me, a fa lu a mu sese fala na fe ra, a xa na laayidi rakamali.

⁹ Kono xa a xa mori mu tin na fe ra a me temui, a mu lan na gine xa a rakamali. Alatala mu a suxuma a ra.»

¹⁰ «Kaajne gine na laayidi tongo, xa na mu, gine naxan nun a xa xeme bara fatan, a xa a xa laayidi rakamali.»

¹¹ «Gine xeme taa idoxoe na laayidi tongo, xa na mu a a kali fe nde ma,

¹² xa a xa mori fa na fe kolon, kono a mu fefe fala na fe kui, a lanma na gine xa a xa laayidi rakamali.

¹³ A xa mori na a xa laayidi me temui naxe, a nom a tinde a ra, xa na mu a ra, a nom a tonyi doxode a ma. Alatala mu a suxuma a ra.

¹⁴ A xa mori nom a tinde, xa na mu a ra tondide a xa laayidi nun a xa kali birin na.

¹⁵ Xa a mu fefe falama na fe kui, a xa gine lanma a xa a xa laayidi rakamali. A xa dundui a niyama ne gine xa a xa laayidi rakamali.

¹⁶ Xa a xa mori tonyi doxoma a xa gine xa laayidi ma temui gbete, a tan nan yati a xa gine xa kote xaninma.»

¹⁷ «Alatala xa seriye nan na ki a naxan fixi Munsa ma, gine xa fe ra naxan na xeme taa, xa na mu a ra gine naxan na a baba xonyi.»

31

Madiyankae gerefe

¹ Alatala naxa yi masenyi ti Munsa be,

² «I xa Isirayilakae gbe joxo Madiyankae ma. I na ge na ra, i fa taa masara.»

³ Munsa naxa a fala nama be, «Xeme ndee xa geresooe tongo Madiyan xili ma wo gbe joxode Alatala xili ra.

⁴ Isirayila bonsoe birin xa mixi wulu keren keren ba geresoe ra.»

⁵ Isirayila bonsoe fu nun firin naxa mixi wulu keren keren ba geresoe ra.

⁶ Munsa naxa na soori wulu fu nun firin xee gere tide. Eleyasari serexedube xa di xeme Finexasi naxa e mati, se seniyenxe nu na a yi ra, a nun sara naxee tonxuma fima e boore ma gere xa fe ra.

⁷ E naxa siga gere tide Madiyan xili ma, alo Alatala a yamari ki naxe Munsa be. E naxa na xeme birin faxa,

⁸ a nun Madiyan mange suuli: Efi, Rekemi, Suuru, Xuru, nun Reba. E naxa Beyori xa di xeme Balami fan faxa sanitiegema ra.

⁹ E naxa Madiyan ginee nun e xa di birin findi konyie ra. E naxa e xa xurusee, e xa gooree, nun e harige birin tongo.

¹⁰ E naxa e xa taae nun e xa daaxae gan.

¹¹ E naxa e xa harige, e xa xurusee, nun e xa ginee susu,

¹² e e xanin Munsa, Eleyasari, nun Isirayila jama xon ma e yonkinde Mowaba fili ma, Yuruden xure de i, Yeriko ya tagi.

¹³ Munsa, Eleyasari serexedube, nun Isirayila jama yareratie naxa e ralan yonkinde fari ma.

¹⁴ Munsa naxa xon soori wulu xunyie nun soori keme xunyie ma, a a fala e be,

¹⁵ «Munfe ra wo mu yi ginee faxa?

¹⁶ E tan nan bira Balami xa marasi foxo ra, e Isirayilakae ramini Alatala xa kira xon Peyori, Alatala fa gbaloe ragoro a xa nama ma.

¹⁷ Awa, yakosi, wo xeme dime birin faxa, a nun gine naxee bara xeme fe kolon.

¹⁸ Gine dimedie tan, wo xa nee ragata wo yete be.

¹⁹ Wo tan naxee bara mixi faxa, xa na mu wo bara din fure ra, wo xa lu yonkinde fari ma xi solofera, a nun mixie wo naxee susu gere kui. Wo xa wo yete nun wo xa mixi suxuxie raseniyen a xi saxan nde nun a xi solofera nde.

²⁰ Wo xa wo xa dugie fan naseniyen a nun see naxan tan birin nafalaxi kiri, si xabe, nun wuri ra.»

²¹ Eleyasari serexedube naxa a fala soorie be naxee gere tixi, «Alatala xa seriye nan ya a naxan masenxi Munsa be:

²² Xeema, gbeti, wure gbeeli, wure, yoxui, nun sunbui,

²³ se naxan birin mu gamma te ra, wo xa a raso te, a xa seniyen. Na dangi xanbi wo man xa a raseniyen ye ra. Se naxan mu nomaa rasode te, wo xa na raseniyen ye ra.

²⁴ Wo xa wo xa dugie xa a xi solofera nde. Na temui wo bara seniyen, wo fa nomaa sode yonkinde.»

Sotose itaxunfe

²⁵ Alatala naxa a masen Munsa be,

²⁶ «I tan, Eleyasari serexedube, nun Isirayila kuntigie, wo xa yi mixi suxuxie,

nun e xa xurusee konti, wo naxee sotoxi gere kui.

²⁷ I xa e itaxun soorie nun jama ra.

²⁸ Soorie gbe ya ma, i xa mixi keren tongo mixi keme suuli yo mixi keme suuli tagi, a xa findi n gbe ra. Xurusee fan na ki, keme suuli yo keme suuli, i keren nan tongoma e ya ma n be. A findi ningee ra, a findi sofalee ra, a findi xuruse lanmae ra.

²⁹ I xa nee ba soorie gbe ya ma, i e fi Eleyasari serexedube ma Alatala xili ra.

³⁰ Isirayila jama gbe ya ma, i xa mixi keren tongo mixi tongo suuli yo mixi tongo suuli ya ma, keme suuli yo keme suuli, i keren nan tongoma e ya ma n be. A findi ningee ra, a findi sofalee ra, a findi xuruse lanmae ra. I xa nee so Lewi bonsoe yi ra, naxee e joxo saxi n ma horomolingira xon.»

³¹ Munsa nun Eleyasari serexedube naxa a raba, alo Alatala a yamari ki naxe Munsa be.

³² Naxan soto gere kui, a xasabi lan xuruse lanma wulu keme senni wulu tongo solofera nun suuli nan ma,

³³ ninge wulu tongo solofera nun firin,

³⁴ sofale wulu tongo senni nun keren,

³⁵ gine naxee mu xeme fe kolon, mixi wulu tongo saxan nun firin.

³⁶ Seeti naxan fixi soorie ma naxee gere ti, a xasabi naxa lan xuruse lanma wulu keme saxan wulu tongo saxan nun solofera keme suuli ma.

³⁷ Alatala gbe naxan ba na ra, na naxa lan xuruse lanma keme senni tongo solofera nun suuli ma.

³⁸ Ninge naxee fixi soorie ma, e xasabi naxa lan wulu tongo saxan nun senni ma. Alatala gbe naxan ba na ra, na naxa lan ninge tongo solofera nun firin ma.

³⁹ Sofale naxee fixi soorie ma, e xasabi naxa lan wulu tongo saxan keme suuli ma. Alatala gbe naxan ba na ra, na naxa lan solofera tongo senni nun keren ma.

⁴⁰ Mixi naxee fixi soorie ma, e xasabi naxa lan wulu fu nun senni ma. Alatala gbe naxan ba na ra, na naxa lan mixi tongo saxan nun firin ma.

⁴¹ Munsa naxa Alatala gbe fi Eleyasari serexedube ma, alo Alatala a yamari ki naxe.

⁴² Isirayila jama gbe, Munsa naxan so e yi ra, naxan mu nu na soorie gbe ya ma,

⁴³ na findixi xuruse lanmae wulu keme saxan tongo saxan nun solofera keme suuli nan ma,

⁴⁴ a nun ninge wulu tongo saxan nun senni,

⁴⁵ a nun sofale wulu tongo saxan keme suuli,

⁴⁶ a nun mixi wulu fu nun senni.

⁴⁷ Na kui, xurusee ba, mixie ba, tongo suuli yo tongo suuli, Munsa naxa keren keren ba a birin na, a e so Lewi bōnsōe yi ra, naxee e lōxōe saxi Alatala xa hōromolingira xōn, also Alatala a yamari a bē ki naxe.

Tantui hadiya

⁴⁸ Soori kēmē xunyie nun soori wulu xunyie naxa fa Munsa yire,

⁴⁹ e a fala a bē, «Muxu tan i xa konyie, muxu bara soorie konti naxee nu na muxu xa yaamari bun ma. E birin na na.

⁵⁰ Na nan a toxi muxu bara fa hadiyae ra Alatala be xunsare xa fe ra. Kankan bara fa a sotōsee ra alo belexerasoe, xurundee, tulirasoe, nun kōnmagore xēema daaxi.»

⁵¹ Munsa nun Eleyasari sērēxēdubē naxa na see xēema daaxi rasuxu e yi ra.

⁵² Na xēema birin, soori xunyie fa naxan na Alatala bē, a xasabi lan fayida xēema kilo kēmē tongo solofera nan ma.

⁵³ Soorie tan nu e gbee ragataxi e yi ra.

⁵⁴ Munsa nun Eleyasari sērēxēdubē naxa na see birin nasuxu soori wulu xunyie nun soori kēmē xunyie yi ra, e a xanin horomolingira yire, alako na xa findi tonxuma ra Isirayila xa fe ra Alatala bē.

32

Bōnsōe saxan dōxōfe Yuruden xure sogetede

¹ Goōre gbegbe nan nu na Ruben bōnsōe nun Gadi bōnsōe yi ra. E to a to Yaaseri nun Galadi boxi fan xurusee bē,

² e naxa fa Munsa, Eleyasari, nun Isirayila kuntigie yire,

³ e a fala e bē, «Taa naxee xili Ataroti, Dibon, Yaaseri, Nimira, Xesibon, Eleyale, Sebami, Nebo, nun Beyon, nee na boxi ya ma,

⁴ Alatala naxan saxi Isirayila jama sage. Na longori fan xurusee kanyie bē also muxu tan.

⁵ Xa wo bara tin a ra, be xa findi muxu tan gbe ra, hali muxu mu dangi Yuruden naakiri ma.»

⁶ Munsa naxa Gadi bōnsōe nun Ruben bōnsōe yaabi, «Wo ngaxakerenyie sigama ne gere sode, wo tan xa lu be?»

⁷ Munfe ra wo wama limaniya bafe wo ngaxakerenyie yi ra, alako e naxa dangi Yuruden naakiri ma boxi ma Alatala naxan fixi e ma?

⁸ Wo babae fan bara na wali mōoli raba n to e xēe Kanaan boxi rabende kelife Kadesi Barineya.

⁹ E to ge Esekoli gulunba rabende, e naxa gbilen, e fa limaniya ba Isirayilakae yi ra sofe ra boxi ma, Alatala naxan fixi e ma.

¹⁰ Alatala naxa xōn Isirayilakae ma na lōxōe, a fa a kali,

¹¹ *Yi mixi naxan birin kelixi Misira, naxan xa simaya bara dangi ne moxojen na, e mu soma boxi ma n nan n kali Iburahima, Isiyaga nun Yaxuba be dennaxan fife ra e ma, barima e mu bira n foxo ra e panige birin na.*

¹² Fo Yefune xa di xēmē Kalebi Kenisika, nun Nunu xa di xēmē Yosuwe, nee nan peti bira n xui foxo ra e panige birin na.»

¹³ Alatala naxa xōn Isirayilakae ma ki fanyi, a fa e rabējin gbengberenyi ma ne tongo naani bun ma, han na mixi birin faxa, naxee wali ki mu nu rafan a ma.

¹⁴ Wo tan yunubitōe bōnsōe, wo na birafe wo benbae foxo ra Alatala raxōnōfe ra Isirayila xili ma.

¹⁵ Xa wo keli Ala xa kira xōn, a man Isirayila rabējinma ne gbengberenyi ma, e halaki wo xa fe ra.»

¹⁶ E naxa siga Munsa yire, e a fala a bē, «Muxu wama goōre tife be muxu xa xurusee bē, a nun muxu wama yiree yailanfe be muxu xa ginēe nun muxu xa die luma dennaxe.»

¹⁷ Kōnō muxu bara tin soorija rabade muxu ngaxakerenyi Isirayilakae bē han e xa so e sode. Muxu xa die tan luma be muxu xanbi ra ne taa kantaxie kui, alako bekae naxa e tōčo.

¹⁸ Muxu mu gibilenma muxu xōnyi be, fo Isirayilaka birin a gbe boxi masoto.

¹⁹ Ke gbetē mu luma muxu tan bē sōnōn Yuruden naakiri ma. Muxu gbe na bebiri Yuruden sogetede ne.»

²⁰ Munsa naxa a fala e bē, «Xa wo sa a raba alo wo a falaxi ki naxe, xa wo wo maxiri sigafe ra gere tide Alatala xili ra,

²¹ xa wo mu gibilen be Yuruden naakiri ma, han Alatala ge a yaxuie birin keride a ya ra,

²² na temui be bara findi wo xa boxi ra Alatala xili ra. Menni na lu Alatala xa yaamari bun ma, wo nōma gibilende be. Na kui wo bara wo xa laayidi rakamali Isirayila nun Alatala bē.»

²³ Kōnō xa wo mu sa na sēriye rabatu, na bara findi yunubi ra wo bē, wo na sare fina ne.

²⁴ Yakōsi, wo xa taae ti wo xa ginēe nun wo xa die bē. Wo xa goōree yailan wo xa xurusee fan bē. Kōnō wo naxa nēsēmu wo xa laayidi tongoxi ma de, wo xa na rakamali.»

²⁵ Gadi bōnsōe nun Ruben bōnsōe naxa Munsa yaabi, «Muxu fama ne i xa yaamari birin sūxude.»

²⁶ Muxu xa die, muxu xa ginēe, nun muxu xa xurusee birin luma be Galadi boxi ma,

²⁷ kōnō muxu geresooe tongoma ne, muxu fa gere so Alatala bē alo i a yitaxi ki naxe, muxu marigi.»

²⁸ Munsa naxa Eleyasari serehexedube, Nunu xa di xemé Yosuwe, a nun Isirayila kuntigie yamari,

²⁹ «Xa Gadi bōnsōe nun Ruben bōnsōe sa dangi Yuruden naakiri ma, e siga gere sode Alatala be, han wo naxa na boxi birin masoto temui naxē, wo xa Galadi boxi so e yi ra ke ra.

³⁰ Kono xa e mu na raba, e fan xa sabati wo tagi Kanaan boxi ma!»

³¹ Gadi bōnsōe nun Ruben bōnsōe naxa e yaabi, «Alatala naxan birin masenxi a xa konyi die xa fe ra, muxu a birin nabama ne.

³² Muxu dangima ne Yuruden naakiri ma muxu xa geresosee ra sigafe ra Kanaan boxi ma Alatala ya tote ra, kono muxu ke tan findima boxi nan na Yuruden bebiri seeti ma.»

³³ Munsa naxa Amorikae xa mange Sixon nun Basan mange Ogo xa boxi nun na rabilinyi fi Gadi bōnsōe, Ruben bōnsōe, nun Yusufu xa di xemé Manasi bōnsōe seeti kerien ma.

³⁴ Gadi xa die naxa gibile Dibon ti ra, a nun Ataroti, Aroweri,

³⁵ Atiroti Sofana, Yaaseri, Yoghbeha,

³⁶ Beti Nimira, nun Beti Xarani. E bara findi taa makantaxie ra, gooree gbegbe fan nu na.

³⁷ Ruben bōnsōe naxa gibile Xessibon ti ra, a nun Eleyale, Kiriyatayimi,

³⁸ Nebo, Baali Meyoni, nun Sibima. E naxa na taa ndee xilie masara.

³⁹ Manasi xa di Makiri xa die to Galadi taa susu, e Amorikae keri naxee nu sabatixi naa,

⁴⁰ Munsa naxa na taa so e yi ra sabatide ra.

⁴¹ Manasi xa Yayiri fan naxa taa ndee susu, a e xili Yayiri xa taae.

⁴² Noba fan naxa Kenata taa nun a rabilinyi susu, a yete xili sa e xun ma.

33

Isirayila xa biyaasi kelige Misira

¹ Nere nan ya Isirayilakae naxan naba e xunde ki ma Munsa nun Haruna xa yaamari bun ma e to keli Misira boxi ma.

² Munsa na birin sebexi ne alo Alatala a yamari a be ki naxē.

³ E naxa keli Ramesesi taa Misira boxi kike singe xi fu nun suuli. Sayamaleke Dangi Sali loxoe, na kuye iba Isirayilakae naxa mini Misira xoreya kui Misiraka birin ya xori.

⁴ A lixi na temui, Misirakae nu na e xa di singee ragatafe, Alatala naxee faxa e ya ma a xa xone kui e xa kuyee xa fe ra.

⁵ Isirayilakae naxa keli Ramesesi, e sa yonkin Sukoti.

⁶ E to keli menni, e naxa siga Etama gbengberenyi de ra.

⁷ E to keli Etama, e naxa gibile Pi Haxiroti mabiri,

Baali Sefon ya tagi, e sa yonkin Migidoli ya ra.

⁸ E to keli menni, e naxa baa igiri, e siga gbengberenyi ma.

E naxa xi saxan jere raba Etama gbengberenyi ma, e sa yonkin Mara.

⁹ E to keli menni, e naxa siga Elimi, e dulonyi fu nun firin nun tugi tongo soloferi li dennaxe.

¹⁰ E to keli menni, e naxa siga Xulunyumi Baa seeti ma.

¹¹ E to keli menni, e naxa siga Sini gbengberenyi ma.

¹² E to keli menni, e naxa sa yonkin Dofika.

¹³ E to keli menni, e naxa siga Alusu.

¹⁴ E to keli menni, e naxa siga Refidimi, kono e mu ye to naa.

¹⁵ E to keli menni, e naxa siga Turusinina gbengberenyi ma.

¹⁶ E to keli menni, e naxa siga Kibiroti Hataawa.

¹⁷ E to keli menni, e naxa siga Xaseroti.

¹⁸ E to keli menni, e naxa siga Ritima.

¹⁹ E to keli menni, e naxa siga Rimon Peresi.

²⁰ E to keli menni, e naxa siga Libina.

²¹ E to keli menni, e naxa siga Risa.

²² E to keli menni, e naxa siga Kehelata.

²³ E to keli menni, e naxa siga Seeferi geya ma.

²⁴ E to keli menni, e naxa siga Xarada.

²⁵ E to keli menni, e naxa siga Makeloti.

²⁶ E to keli menni, e naxa siga Taxati.

²⁷ E to keli menni, e naxa siga Tera.

²⁸ E to keli menni, e naxa siga Mitika.

²⁹ E to keli menni, e naxa siga Xasamona.

³⁰ E to keli menni, e naxa siga Mosera.

³¹ E to keli menni, e naxa siga Benyeakan.

³² E to keli menni, e naxa siga Horo Gidigada.

³³ E to keli menni, e naxa siga Yotobata.

³⁴ E to keli menni, e naxa siga Abarona.

³⁵ E to keli menni, e naxa siga Esiyon Geberi.

³⁶ E to keli menni, e naxa siga Kadesi Sini gbengberenyi ma.

³⁷ E keli menni ne, e naxa siga Horo geya ma,

Edon boxi naaninyi fe ma.

³⁸ Isirayilakae xa mini Misira je tongo naani kike suuli nde xi singe, Alatala naxa Haruna yamari a xa te Horo geya fari, a xa laaxira menni.

³⁹ Haruna nu bara je keme moxojen nun saxan soto, a faxa temui Horo geya fari.

35*Lewi bɔnsœ̄e xa taae*

¹ Alatala naxa a masen Munsa bɛ, Mowaba fiili ma, Yuruden xure fe ma, Yeriko ya tagi,

² «A fala Isirayilakae bɛ, e xa taa ndee nun e rabilinyie sugandi e xa bɔxi kui, e naxee fima Lewi bɔnsœ̄e ma, e sabatima dennaxe.

³ Lewi bɔnsœ̄e sabatima na taae nan kui, e xa xurusee luma na rabilinyie.

⁴ Na taa rabilinyie xa gboya sigama ne han nɔngɔn wulu keran na taa seeti naani birin ma,

⁵ kelife taa tete ma sigafe nongɔn wulu firin a sogetede biri, a sogegorode biri, a koɔla ma, nun a yirefanyi ma.»

⁶ «Na taa tongo naani nun solomasaxan ya ma, wo xa taa senni sugandi naxee findima makantadee ra mixie bɛ naxee bara faxe ti e mu a panigexi.

⁷ Wo xa na taa tongo naani nun solomasaxan nun e rabilinyie fi Lewi bɔnsœ̄e ma.

⁸ Bɔnsœ̄e naxee xa taae wuya, e xa taa gbegbe fi. Bɔnsœ̄e naxee xa taae mu wuya, e xa taa dondoronti fi Lewi bɔnsœ̄e ma.»

⁹ Alatala naxa a masen Munsa bɛ,

¹⁰ «A fala Isirayilakae bɛ, e na Yuruden xure igiri sofe ra Kanaan bɔxi ma,

¹¹ e xa taae sugandi, naxee findima makantadee ra mixie bɛ naxee bara faxe ti e mu a panigexi.

¹² Na taae nan findima makantadee ra na mixie bɛ, han kuitisee e makiitima temui naxee. Na kui e xa ratanga mixie ma naxee wama e gbejɔxɔfɛ, naxee wama e faxafe keren na.

¹³ Wo xa taa senni sugandi na wali xa fe ra,

¹⁴ saxan Yuruden naakiri ma, saxan Kanaan bɔxi ma. Na taae nan findima wo makantadee ra.

¹⁵ Mixi yo mixi, a findi Isirayilaka ra, a findi xɔrɛ ra, a findi dangi mixi ra, xa naxan yo sa mixi nde faxa a mu a panigexi, na kanyi noma a nii ratangade na taa sennie nde kui.»

¹⁶ «Kɔnɔ xa mixi sa mixi bonbo wure ra han a faxa, nii ba nan a ra. A lan ne, a fan xa faxa.

¹⁷ Xa mixi sa mixi bonbo gème nan na han a faxa, nii ba nan a ra. A lan ne, a fan xa faxa.

¹⁸ Xa mixi sa mixi bonbo wuri nan na han a faxa, nii ba nan a ra. A lan ne, a fan xa faxa.

¹⁹ Gbejɔxɔfɛ xa na faxeti faxa a a susuxi temui naxee.

²⁰ Xa mixi nde sa a boore radin ye marajaa xui ma, xa na mu, a janige a xa a gɔno se nde ra, a faxa, faxeti nan a ra.

²¹ Xa mixi nde sa a boore din a belexe ra yaxuya ra, a faxa, faxeti nan a ra. A lan ne, a fan xa faxa. Gbejɔxɔfɛ xa na faxeti faxa a a susuxi temui naxee.»

²² «Kɔnɔ xa mixi nde sa a boore radin ye janigetarena kui, xɔnɛ mu na, xa na mu a se nde woli a ma janigetarena kui,

²³ xa na mu a a gɔno gème ra janigetarena kui, a fa faxa, kɔnɔ xɔnɛ nun yaxuya mu na a kui,

²⁴ jama xa a makiiti yi seriye ra gbejɔxɔfɛ xa fe ra.

²⁵ Nama xa a ba gbejɔxɔfɛ yi ra, a a raso makantade kui. A xa lu menni han serexedube kuntigi laaxirama temui naxee, Alatala naxan sugandixi.

²⁶ Kɔnɔ xa na kanyi sa mini makantade fari ma, a nu bar a so dennaxe,

²⁷ gbejɔxɔfɛ fa a to, a faxa, gbejɔxɔfɛ mu findima faxeti ra.

²⁸ Mixi naxan nii bama janigetarena kui, a xa lu makantade han serexedube kuntigi laaxirama temui naxee. Serexedube kuntigi na laaxira temui naxee, mixi naxan nii baxi janigetarena kui, a noma gibilende a xɔnyi maratange kui.»

²⁹ «Seriye nan ya wo bɔnsœ̄e bɛ yire birin, temui birin.

³⁰ Faxeti mu lan a xa faxa seede keran xui ma, fo seede wuyaxi.

³¹ Faxeti mu lan a xun xa sara, a xa faxa.

³² Mixi naxan faxe ti janigetarena kui, a mu lan a xun xa sara alako a xa gbilen a xɔnyi beenun serexedube kuntigi laaxirama temui naxee.

³³ Wo mu lan wo xa bɔxi findi bɔxi seniyentare ra. Wuli raminife na nan nabama. Faxeti wuli gbansan nan findima bɔxi xunsare ra.

³⁴ Wo naxa wo xɔnyi findi yire seniyentare ra. N tan Alatala sabatixi wo tan Isirayilakae ya ma.»

36*Gine ke kanyi futife seriye*

¹ Denbaya xunyi naxee nu na Galadi xabile ya ma, Makiri xa die, Manasi xa mamadie, Yusufu xabilee, nee naxa siga Munsa nun Isirayila denbaya xunyie yire.

² E naxa a fala Munsa bɛ, «Alatala bara a yamari i tan n marigi, i xa yi bɔxi itaxun Isirayila die ma Alatala xa maragiri kepa ma, a xa findi e ke ra. Alatala man bara i yamari i xa muxu taara Selofexadi xa harige so a xa di ginee yi ra.

³ Kɔnɔ xa na di ginee sa dɔxɔ bɔnsœ̄e gbete xemee xɔn, e ke bama ne muxu bɔnsœ̄e ke ra, a sa e xa xemee bɔnsœ̄e ke

xun ma. Na kui nde bama ne muxu ke ra, naxan fixi muxu bɔnsœ ma maragiri kui.

⁴ Xɔreya Nε na a li, e ke bama ne muxu benbae ke ra, a sa e xa xemæ benbae ke xun ma.»

⁵ Munsa naxa Alatala xa yaamari radangi Isirayilakae ma, a falafe ra,

⁶ «Yusufu bɔnsœ, wo nɔndi. Alatala xa yaamari nan ya Selofexadi xa di ginee bε. E xa dɔxø xemæ xɔn naxan na xabile nde kui e baba bɔnsœ ya ma.

⁷ Sese mu bama Isirayila bɔnsœ nde ke ra, a findi bɔnsœ gbete ke ra. Birin a benba ke nan xun makantama.

⁸ Di gine ke kanyi xa dɔxø xemæ xɔn naxan na xabile nde kui a baba bɔnsœ ya ma.

⁹ Sese mu bama Isirayila bɔnsœ nde ke ra, a findi bɔnsœ gbete ke ra. Birin a benba ke nan xun makantama.»

¹⁰ Selofexadi xa di ginee naxa Alatala xa yaamari suxu alɔ Munsa a fala ki naxe.

¹¹ E xilie nan ya: Maxala, Tirisa, Xogala, Milika, nun Nowa. E birin naxa dɔxø e dɛɛxœ xɔn ma.

¹² E dɔxø Manasi xa di xabilee nan xɔn ma. Na kui e ke naxa lu e benba Yusufu bɔnsœ.

¹³ Alatala xa seriye nun yaamarie nan na ki a naxee fixi Munsa ma, katarabi Isirayila ma, e nu na Mowaba fiili ma temui naxe, Yuruden xure fe ma, Yeriko ya tagi.

Tawureta Munsa Annabi Munsa xa Masenyi Dōnxœ Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Ala a xa masenyi singee fixi won ma Annabi Munsa nan saabui ra. Na masenyi dōxœ suulie findixi kitaabui keren na na, naxan xili falama Tawureta Munsa. A dōxœ singe Ala xa pama fölo ki nan masenma. Ala to Annabi Iburahima sugandi, a e xee Kanaan boxi ma, a xa die naxa findi bōnsœ belebele ra menni. Annabi Yaxuba waxati, kaame naxa din boxi ra e nu dənnaxe. Annabi Yaxuba xa die naxa siga Misira boxi ma baloe fende. Ala naxa a ragiri, e xa e xunya Yusufu li naa. Annabi Yusufu naxa e mali a fanyi ra.

Ala naxa na bōnsœ mali han e findi si belebele ra. Né wuyaxi to dangi, Misira mange naxa gaaxu fölo e ya ra. A naxa e findi konyie ra alako e naxa no Misirakae ra. Na konyiya naxa bu han Ala Annabi Munsa xee temui naxe. Ala naxa a mali xoreya fide a xa mixie ma. E naxa mini Misira boxi ma Ala sənbe saabui ra, naxan baa bōtini maba alako e xa a igiri e sanyi ra.

Na kaabanako belebele xanbi, Ala naxa e xun ti Kanaan boxi ra, a dənnaxe fi e ma. Kira ra, Ala naxa mini e ma Turusinina geya fari. A naxa a xa yaamari fu fi Annabi Munsa ma, e sebexi gême walaxe ma. Ala man naxa seriye gbete fala Annabi Munsa be alako pama xa lu e Marigi sagoe. Kono pama naxa Alatala matandi sanya wuyaxi gbengberenyi ma. Na taruxui birin sebexi Tawureta Munsa nan kui.

Beenun e xa Kanaan boxi soto, Annabi Munsa naxa e malan yire keren. Menni a naxa yi taruxui birin madoxo e be. A man naxa gibile Ala xa seriye birin ma alako e naxa neemua a ma Kanaan. A to ge na birin tagi raba e be, e naxa laayidi tongo birafe ra Ala xa seriye föxo ra. Na masenyi dōxœ suuli nde birin xili falama, «Annabi Munsa xa masenyi dōnxœ.» Na dangi xanbi, Annabi Munsa naxa laaxiraya geya fari.

Yi kitaabui lənni fima won ma alako won xa Ala xa seriye kolon. Ala xa won mali na kolonfe ra. Amina.

Tawureta Munsa Annabi Munsa xa Masenyi Dōnxœ

Annabi Munsa xa masenyi singe

Kelife Xorebe geya

¹ Wøyenye nan yi ki, Annabi Munsa naxan masen Isirayilakae birin be. Na temui a nu na Yuruden sogetede biri ra, gbengberenyi ma naxan na Araba, Sufi ya tagi, Paran, Tofeli, Laban, Xaseroti, nun Disahabi longori.

² Keli Xorebe geya han Kadesi Barineya kira ra minife ra Seyiri geyae biri, xi fu nun keren jere na a ra.

³ E xa keli je tongo naani nde ma Misira, a kike fu nun keren nde, xi singe, Annabi Munsa naxa Alatala xa yaamari masen Isirayilakae be.

⁴ Na temui Annabi Munsa nu bara xutu soto Sixon ma, Amori mange, naxan nu sabatixi Xesibon, a nun Ogo, Basan mange, naxan nu sabatixi Asataroti nun Edereyi.

⁵ Yuruden sogetede biri Mowaba boxi ma, Annabi Munsa naxa Ala xa seriye tagi raba e be. Na wøyenye nan yi ki.

⁶ «Won nu na Xorebe geya yire temui naxe, won Marigi Alatala yi nan masen won be, «Wo bara bu yi geya bun ma.

⁷ Wo ti kira xən ma fa. Wo xa siga geya ma Amorikae na dənnaxe, nun na longori birin, Araba boxi ma, geya biri, Sefela nun Negewi biri, baa de ra, han Kanaan boxi ma, han Liban sa dōxœ Efirati xure belebele ra.

⁸ Wo xa na boxi mato, n naxan fixi wo ma. Wo siga, wo xa na tongo, barima n tan Alatala yati nan na boxi laayidi tongoxi wo benbae be, Iburahima, Isiyaga, a nun Yaxuba, a nun e bōnsœ birin hali e dangi xanbi.»

Annabi Munsa xa kiitisae

⁹ «Na temui n yi nan fala wo be, «N tan keren mu nōma wo xa fe nōde.

¹⁰ Wo Marigi Alatala bara wo ragbo ye. Yakösi wo bara gbo ye ało tunbuie naxee na koore ma.

¹¹ Wo benbae Marigi Alatala xa wo rawuya han. A xa baraka sa wo xa fe ało a masen ki naxe.

¹² N tan keren nōma wo xa kalamuie makiitide di?

¹³ Wo kuntigi lənnilae sugandi, naxee kolonxi wo bōnsœ ya ma. N nee nan findima pama yareratie ra.»

¹⁴ Wo naxa n yaabi, a n ma majoxunyi, a majoxun fanyi na a ra.

¹⁵ N naxa wo xa yareratie tongo, wo xa kuntigi lənnila naxee kolonxi wo bōnsœ ya ma. N naxa e findi mixi wulu, mixi keme, mixi tongo suuli, mixi fu xunyie ra. N naxa e findi yareratie ra wo bōnsœ ya ma.

¹⁶ Na temui n naxa yaamari so wo makiitiae yi ra. N naxe, «Wo xa wo tulı mati wo baribooree ra. Wo xa birin

makiitü seriye kejna ma, wo ngaxakerenyie tagi nun e tan nun xɔjœe tagi.

¹⁷ Wo naxa ti mixi yo xɔn ma kiiti sade. Wo naxa xurunyi nun gboe mato. Wo naxa gaaxu mixi yo ya ra, barima kiitisa na Ala nan na. Xa kiiti sa xɔrɔxɔ wo be han, wo fa a ra n xɔn, n tan kiiti sama.»

¹⁸ Na ki n bara fe birin masen wo be, a lan wo xa naxan naba.»

Ala matandife Kadesi

¹⁹ «Na to dangi, won naxa keli Xorebe geya, won mini gbengberenyi magaaxuxi ra wo bara dənnaxe to. Won naxa bira kira foxɔ ra naxan sigama Amori geyae biri ra, ało won Marigi Alatala a masen won be ki naxe. Won naxa so Kadesi Barineya.

²⁰ N naxa a fala wo be, «Wo bara Amori geyae li, won Marigi Alatala dənnaxe fixi won ma.

²¹ Wo a mato, wo Marigi Alatala bara yi boxi ti won ya i. Wo siga, wo xa na tongo ało wo benbae Marigi Alatala a falaxi wo be ki naxe. Wo naxa gaaxu, wo xa limaniya.»

²² «Na temui, wo birin naxa fa n yire, wo fa a fala n be, «Won xa mixie xœe, e xa siga yi boxi ma, e xa naa raben. Na xa findi nee fan ma wali ra, alako won xa a kolon won lan won xa won jere kira naxan xɔn a nun won sigama taa naxee.»

²³ Wo xa majɔxunyi naxa findi n be fe fanyi ra. Na nan a to n naxa xœme mixi fu nun firin mayegeti wo ya ma, wo bɔnsœ kerent kerent ma tagi.

²⁴ E naxa siga geyae biri ra han e naxa gulunba li naxan xili Esekoli. E naxa naa raben.

²⁵ E naxa yi boxi bogisee ba, e fa e masen won be. E naxa dentge sa won be yi ki, «Won Marigi Alatala boxi fanyi nan fixi won ma.»

²⁶ Kono wo mu tin tede, wo naxa tondi wo Marigi Alatala xa yaamari ra.

²⁷ Wo a maxɔrɔxɔ ne wo xa kiri banxie kui. Wo naxa a fala, «Xənnanteya na xœsexi, Alatala won tongoxi Misira boxi ma. A wama won sofe Amorikae nan yi ra alako e xa won halaki.

²⁸ Won sigama minden? Limaniya mu na won be, barima won ngaxakerenyie bara a fala won be a mennikae senbe gbo. E man gbangbalan won be, nun na taae xa fe maxɔrɔxɔ. Tete naxan naa rabilinx, a ite han. Muxu Anaki bɔnsœe yati to ne.»

²⁹ «N naxa a fala wo be, «Wo naxa siike. Wo naxa gaaxu e ya ra!»

³⁰ Wo Marigi Alatala naxan pereema wo ya ra, a gere soma ne wo be ało a a rabaxi wo ya xɔri ki naxe Misira boxi ma han gbengberenyi ma.

³¹ Wo man bara a to, wo Marigi Alatala faxi ne wo ra ało xœme a xa di xaninma ki naxe, wo perexi kira naxan birin na han wo naxa fa be li.

³² Kono na birin kui, wo mu nu laxi wo Marigi Alatala ra.

³³ A tan nan ti wo ya ra, a yire fen wo be wo luma dənnaxe. Kœ ra a tan nan nu kira iyalanma wo be te ra. Yanyi fan na, a findi nuxui ra, a ti wo ya ra.

³⁴ Alatala naxa wo xurutuxururu xui mœ. A xa xɔnœ kui, a naxa a rakali,

³⁵ «Yi mixi kobi yo mu soma yi boxi fanyi ma, n naxan laayidixi wo babae be

³⁶ fo Kalebi, Yefune xa di. A tan a toma ne. A boxi dənnaxe perexi, na findima ne a gbe nun a bɔnsœ gbe ra, barima a bara bira n tan Alatala xa kira foxɔ ra.»»

³⁷ «Wo tan xa fe ra Alatala bara xɔnœ n fan ma. A naxa a masen, «I tan yete yati mu soma yi boxi ma.

³⁸ Yosuwe, Nunu xa di, i malima, nan fama sode. Limaniya fi a ma, barima a tan nan tima Isirayilakae ya ra yi boxi masotofe ra, a xa findi e ke ra.

³⁹ Wo xa die, wo a falaxi naxee be, e findima geelimanie ra. E tan naxan mu fe kobi nun fe fanyi tagi raba kolonxi, e tan nan fama sode na boxi ma. N fama na boxi fide e tan nan ma. A findima e tan nan gbe ra.

⁴⁰ Kono wo tan man xa wo mafindi gbilenfe ra gbengberenyi biri ra, sigafe Kale baa mabiri.»

⁴¹ «Wo naxa a yaabi, «Muxu bara findi yunubitœ ra Alatala ya i, kono yakosi muxu fa wama sigafe gere sode ne, ało muxu Marigi Alatala muxu yamarixi a ra ki naxe.» Kankan naxa geresose tongo, barima wo a majɔxun ne a yi geya taa masotofe a findima sɔɔneya ra.

⁴² Na nan a to Alatala naxa a masen n be, «A fala e be, wo naxa siga gere sode de, barima n mu na wo ya ma. Wo naxa siga de, wo yaxwie naxa fa wo bonbo.»

⁴³ N yi marasi fixi ne wo ma, kono wo mu tin wo tulı matide n na. Wo naxa Alatala xui matandi, wo naxa te yete igbona kui geya fari.

⁴⁴ Na temui Amorika naxee nu sabatixi geya fari e naxa mini wo gerede ało kumi dinmixi ra ki naxe. E naxa wo bonbo keli Seyiri han Horoma.

⁴⁵ Wo to gbilen, wo naxa wa Alatala ya i, kono Alatala mu a tulı mati wo wa xui ra.

⁴⁶ Wo man naxa lu Kadesi, wo bu naa ało wo singe bui naxan naba.»

¹ «Na xanbi won naxa gbilen gbengberenyi kira suxu ra sigafe Kale Baa mabiri, alo Alatala a masen n be ki naxe. Won naxa xi wuyaxi raba Seyiri geyae rabilinyi.»

² «Alatala naxa a fala n be,

³ «Wo bara yi geya mabilin a gbe ra. Wo wo mafindi sigafe ra koɔla ma.»

⁴ A naxa a fala n be n xa yi yaamari fi wo ma. Wo fama dangide Seyiri boxi seeti ma, wo ngaxakerenyie na dennaxe, Esayu bɔnsœ. E fama ne gaaxude wo ya ra, kono wo wo yete masuxu e gerefe ra,

⁵ barima n mu sese soma wo yi ra e xa boxi ma, halì sanyi tide. N bara Seyiri geyae fi Esayu ma.

⁶ Wo na wa donse nun ye naxan xon fo wo a sara e ma gbeti ra.

⁷ Wo Marigi Alatala bara baraka sa wo wali foɔxi. A bara a loxø sa wo xa fe xon ma wo nu yi gbengberenyi igirima temui naxe. Yi je tongo naani bun ma, wo birin nan nu a ra. Sese xa fe mu xɔrɔxɔ wo ma.»

⁸ «Won naxa dangi won ngaxakerenyie ra yire makuye, Esayu bɔnsœ naxan sabatixi Seyiri boxi ma. Won man naxa dangi Araba, Elata, Esiyon Geberi kira ra yire makuye. Na xanbi won naxa won mafindi, won Mowaba gbengberenyi kira suxu.»

⁹ «Alatala naxa a fala n be, «Wo naxa gere giri Mowabakae ma de. Wo naxa gere ti e be de, barima n mu fama sese sode wo yi ra e xɔn̄yi. N bara Ari boxi fi Loti ma.»»

¹⁰ Singe ra, Emikae nan nu na Ari boxi ma. Nama gbangbalanyi nan nu e ra. E wuya, e fan kuya alo Anaki bɔnsœ.

¹¹ Mixi ndee naxa e majoxun Refakae ra, naxee maniya Anaki bɔnsœe ra, kono Mowabakae nu e xilima ne Emikae.

¹² Naxan findi Seyiri boxi ra, Xorikae nan singe nu na naxa. Esayu bɔnsœ naxa e masuxu, e e faxa. E tan naxa sabati naa. Isirayilakae fan fama na mooli nan nabade boxi ma Alatala na dennaxe fi e ma.

¹³ «Alatala naxa a fala n be, «Yakosi, wo keli, wo xa Serede xure igiri.»» Won naxa na raba.

¹⁴ Ne tongo saxan nun solomasaxan dangi ne kabi won keli loxø Kadesi Barineya han won giri loxø Serede xure ra. Na waxati kui geresoe naxee nu na, nee birin nu bara faxa alo Alatala a rakali e be ki naxe.

¹⁵ Alatala naxa e tuxunsan han e birin naxa halaki.

¹⁶ Na geresoe to bara halaki jama tagi,

¹⁷ Alatala naxa a masen n be,

¹⁸ «Wo fa sigafe dangide Mowaba naaninyi nan na sigafe Ari boxi ma.

¹⁹ Wo makorema ne Amonikae ra. Wo naxa gere giri e ma de. Wo naxa e fen gere

ra, barima n mu fama sese sode wo yi ra e xa boxi ma. N naa fixi Loti bɔnsœ nan ma.»

²⁰ E nu yi boxi mapoxunxi Refakae nan gbe ra. Kabi temui xɔnnakuye Refakae nan nu sabatixi naa. Amonikae nu e xilima ne Samisumikae.

²¹ Nama senbema nan nu lanxi e ma, e wuya, e man gbangbalan alo Anaki bɔnsœ. Kono Alatala naxa e halaki Amonikae saabui ra. Naa naxa findi Amonikae gbe ra, e naxa sabati naa.

²² Alatala naxa na moɔli raba Esayu xa die be naxee sabatixi Seyiri boxi ma. A to nu Xorikae halakima e saabui ra, naa naxa findi e gbe ra. E sabatixi menni ne han yakosi.

²³ Naxan findi Awikae tan na, naxee nu sabatixi taae kui han Gasa, e naxa halaki Kafatorokae saabui ra. Naa naxa findi Kafatorokae gbe ra, e naxa sabati naa. Kafatorokae naxa keli Kafatoro.

²⁴ Alatala naxa a masen won be, «Wo ti kira xon ma, wo xa Arinon xure igiri. Wo a mato, n bara Sixon Amorika Xesibon mange so wo yi ra nun a xa boxi. Yakosi, wo na tongo, wo e gere.

²⁵ To n fama ne wo xa fe magaaxui lude dunija mixi birin ma. E na wo xili me, e fama ne serende gbirigbiri.»

Sixon mangeya soto ki

²⁶ «N xεera xεe ne Sixon, Xesibon mange ma, kelife ra Kedemoti gbengberenyi ma. N naxa yi bojesa masenye ti a be,

²⁷ «Muxu wama i xa boxi igirife. Muxu muxu jerema kira nan tun xon ma. Muxu mu sigama koɔla ma, muxu mu sigama yirefanyi ma.

²⁸ Muxu donse nun ye naxan minma, muxu fama ne a birin sare fide i ma gbeti ra. A lu kansan muxu xa dangi i xa boxi ma muxu sanyi ra.

²⁹ Esayu bɔnsœe naxee sabatixi Seyiri boxi ma, nun Mowabakae naxee sabatixi Ari boxi ma, nee naxa muxu sagoe sa dangife ra e xa boxi ma. I fan xa muxu sagoe sa muxu xa Yuruden xure igiri, muxu xa so boxi ma muxu Marigi Alatala dennaxe fixi muxu ma.»

³⁰ Kono Xesibon mange Sixon naxa tondi muxu sagoe fide dangife ra a xa boxi ma, barima wo Marigi Alatala nu bara a xaxili raxɔrɔxɔ. A naxa a bojɛ balan alako a xa a so wo yi ra alo wo a toxi ki naxe to.»

³¹ «Alatala naxa a fala n be, «I bara a to, n bara ge Sixon nun a xa boxi sode i yi ra. Naa tongo i gbe.»

³² Sixon nun a xa jama birin naxa keli fafe ra won gerefe Yahasi.

³³ Won Marigi Alatala naxa e so won yi ra xunnakeli kui. Won naxa nəla soto e ma, a tan, a xa die a nun a xa jama birin.

³⁴ Won naxa na taae birin suxu, won naxa e birin kana. Won man naxa xəmee, nun ginəe, a nun dimee birin faxa. Won mu mixi yo lu a niye ra,

³⁵ kono won mu sese tongo fo xurusee a nun se xori naxee nu na na taae kui.

³⁶ Keli Aroweri Arinon xure de ra, a nun taa naxan na geya lanbanyi, sigafe ra han Galadi, taa yo senbe mu dangi won na. Won Marigi Alatala naxa a birin so won yi ra.

³⁷ Kono wo mu wo makore Amonikae xa boxi ra, Yaboko xure de birin, taa naxee na geya fari, a nun Alatala tonyi dəxə won ma boxi naxee gerefe ra.»

3

Basan boxi masoto ki

¹ «Won naxa won mafindi tefe ra Basan kira xon ma. Ogo, Basan mange, naxa mini won gerede Ederi, a tan nun a xa jama birin.

² Alatala naxa a fala n be, «I naxa gaaxu a ya ra, barima n a niyama ne i xutu soto a tan nun a xa jama birin ma nun a xa boxi. I xa no a ra alo i a rabaxi Amorikae xa mange Sixən na ki naxe.»

³ Won Marigi Alatala naxa a niya won xa xutu soto Basan mange Ogo nun a xa jama birin ma. Won naxa e birin faxa, mixi yo mu lu.

⁴ Na temui won nu bara e xa taae birin suxu. Na taa yo mu lu won mu dennaxe suxu, taa tongo senni na a ra naxan na Aragobo rabilinyi. Na taa birin nu na Ogo xa mangeya nan bun ma Basan boxi ma.

⁵ Na taae birin nu rabilinx te te itexie nan na, nun naade mabalaxie ra. Taa gbegbe fan nu na tete mu nu naxee rabilinx.

⁶ Won naxa na longori taa birin kana alo won a raba Xesibən, Sixən mange xa boxi ra ki naxe. Won naxa xəmee, nun ginəe, a nun dimee birin faxa,

⁷ kono won naxa e xa xurusee nun e harige tan xanin.»

⁸ «Won a raba na ki ne. Na waxati won naxa boxie rasuxu, naxee nu na Yuruden sogetede biri, Amorikae xa mange firinyie yi ra. Na longori keli Arinon xure han Xerimon geya.

⁹ Sidənkəe na geya xili falama ne Siryon. Amorikae tan na xili falama Seniri.

¹⁰ Taa naxee birin na lanbanyi ma, won naxa e birin masoto, a nun Galadi boxi rabilinyi birin, sigafe ra Basan ma sa doxə Salika nun Ederi ra. Na taa birin nu na

Ogo xa mangaya nan bun ma Basan boxi ma.

¹¹ Basan mangə Ogo nan keren mu faxa Refakae ya ma. A xa wure sade nu na Raaba ne, Amonikae xa mangataa. A kuye nu sigaxi nəngən solomanaani, a igboe nəngən naani.»

Galadi nun Basan boxi itaxunyi

¹² «Na temui won naxa xutu soto na boxi ma. Kelife Aroweri sigafe ra Arinon xure ma, a nun Galade geya seeti, nun a taae, n naxa na birin so Ruben nun Gadi bənsəe yi ra.

¹³ N naxa Galade seeti dənxəe nun Ogo xa mangaya naxan na Basan boxi ma so Manasi bənsəe seeti yi ra. Aragobo rabilinyi nun Basan nu kolonxi Refakae xa boxi nan na.

¹⁴ Manasi xa di Yayiri naxa Aragobo boxi findi a gbe ra, han Gesurikae nun Maakakae naaninyi ra. A naxa a xili sa Basan xun ma, naxan xili falama han yakosi Yayiri taa.

¹⁵ N naxa Galade so Makiri yi ra.

¹⁶ N naxa Galade seeti so Ruben bənsəe a nun Gadi bənsəe yi ra, han a sa doxo Arinon xure ra. Xure nan na naaninyi ra, han a sa doxə Yaboko xure ra Amonikae naaninyi ra,

¹⁷ a nun Araba boxi naxan nun Yuruden naaninyi baxi, keli Kinereti Baa ma, a sa doxo Araba Foxə Baa ra, naxan na Pisiga lanbanyi ma sogetede.»

¹⁸ «Na temui n naxa yi yaamari fi wo ma, «Wo Marigi Alatala bara yi boxi fi wo ma alako a xa findi wo gbe ra. Wo tan xəmee kendee, wo findima ne wo ngaxakerenyi Isirayilakae xa soorie ra.

¹⁹ Wo xa ginəe nun wo xa diyoree, nun wo xa xurusee nan gbansan fama lude taae kui n naxee soxi wo yi ra. N na a kolon xurusee gbegbe na wo yi ra.

²⁰ Wo soorija rabama ne han wo Marigi Alatala malabui fima wo ngaxakerenyie ma temui naxe. Wo Marigi Alatala boxi fima e ma Yuruden naakiri nan ma. Na temui kankan fama gibilende a xa boxi ma n naxan soxi a yi ra.»

²¹ «Na temui n naxa yaamari so Yosuwe yi ra. N fa a fala a be, «I ya bara fee birin to i Marigi Alatala naxee rabaxi yi mange firinyie ra. Alatala fama ne na rabade mangataa birin i na dangi dennaxe.»

²² I naxa gaaxu e ya ra, barima i Marigi Alatala nan fama e gerede wo be.»

Annabi Munsə mu soma Kanaan

²³ «Na temui n naxa Alatala maxandi,

²⁴ «N Marigi Alatala, i bara i xa fisamanteya nun i senbe masen i xa konyi be. Ala gbete yo mu na koore ma a

nun bɔxi naxan nɔma i fɔxi a nun i xa kaabanakoe rabade.

²⁵ N bara i mayandi, a lu n xa nɔ Yuruden xure igiride, alako n xa na bɔxi fanyi nun a xa geya fanyie to naxan na naakiri ma, a nun Liban.»

²⁶ Kono wo tan xa fe ra, Alatala naxa xɔno n ma. A mu n danxun. Alatala naxa a fala n bɛ, «A mu lan i xa yi woyenyi fala n bɛ sɔnɔn.»

²⁷ Te Pisiga geya xuntagi, i xa sogegorode biri, kɔɔla biri, yirefanyi biri, a nun sogete biri mato, kono i xa a kolon a fanyi ra i mu Yuruden igirima.

²⁸ I xa yaamari so Yosuwe yi ra, i xa limaniya nun senbe fi a ma, barima a tan nan fama tide nama ya ra Yuruden igirife ra. I bɔxi naxan toma, Yosuwe fama ne na bɔxi sode Isirayila yi ra, a findi e ke bɔxi ra.»

²⁹ Na nan a taxi, won naxa lu gulunba Beti Peyori yatagi.

4

Ala xa seriye rabafe

¹ «Yakɔsi, Isirayila, wo wo tuli mati. Wo xa bira seriye nun yaamari fɔxo ra n wo xaranfe naxee ra yi ki, alako wo xa simaya soto, wo man xa bɔxi soto wo babae Marigi Alatala naxan fixi wo ma.

² Wo naxa sese sa yaamari xun, n naxan falaxi wo bɛ. Wo man naxa sese ba a ra. Wo xa wo Marigi Alatala xa yaamari rawali ał n na falaxi wo be ki naxe.»

³ «Wo yae bara fee to Alatala naxee rabaxi Peyori. Wo Marigi Alatala bara mixi birin faxa naxee Bali batuxi Peyori.

⁴ Kono wo tan naxee biraxi wo Marigi Alatala xa fe fɔxo ra, wo birin man na simaya kui han to.»

⁵ «Wo a kolon, n bara wo xaran seriye nun yaamari ra ał n Marigi Alatala a yamarixi n na ki naxe, alako wo xa a raba bɔxi ma dənnaxe findima wo gbe ra.

⁶ Wo xa a ti xɔri ma, wo xa a raba, a xa findi lɔnni ra wo bɛ, a xa xaxili fi wo ma. Si gbete na yi seriye kolon, e fama ne a falade, «Yi si findixi lɔnnila fanyie nan na.»

⁷ Si mundun xa ala makɔrexia a ra ał won Marigi Alatala a makorema won na ki naxe won na a maxandi temui naxe?»

⁸ Seriye nun yaamari tinxinxia na si mundun be ał won ma seriye n naxan soxi wo yi ra yi ki?

⁹ Wo xa fee ragata wo xaxili ma lɔxɔe birin wo xa simaya kui, wo naxee taxi. Wo naxa nɛɛmu nee ma, e naxa ba wo bɔrɛ ma. Wo xa e masen wo xa die nun wo xa mamadie bɛ.»

¹⁰ «Wo wo maŋxun lɔxɔe ma wo ti wo Marigi Alatala ya i lɔxɔe naxe, Xorebe geya

fari. Na lɔxɔe Alatala naxa a fala n bɛ, «Nama birin xa malan n yire. N xa n ma seriye fala e bɛ alako e xa gaaxu n ya ra e xa dunijneigiri kui. E man xa a xaran e xa die fan na.»

¹¹ Wo naxa wo maso geya bunyi ra. Te nu bara din geya ra han koore ma. Dimi, nuxui, nun kunda naxa goro.

¹² Alatala naxa wɔyɛn wo bɛ te tagi. Wo naxa a wɔyɛn xui me, kono wo mu sese to. Wo nu a xui nan tun mema.

¹³ A naxa a xa saate masen wo bɛ, wo naxan nawalima. A naxa na yaamari fu sebe geme walaxe firinyi ma.

¹⁴ Na waxati, Alatala naxa n yaamari n xa wo xaran seriye nun yaamari ra, alako wo xa a raba bɔxi ma naxan findima wo gbe ra.»

¹⁵ «Wo naxa wo yete ranɛɛmu lɔxɔe ma de Alatala wɔyɛn wo bɛ lɔxɔe naxe, Xorebe geya fari te tagi, wo mu a gundi yati to.

¹⁶ Wo naxa findi yunubitɔe ra de kuyee yailanfe ra, naxee misaalixi xemɛ, gine,

¹⁷ sube, xoni,

¹⁸ bubusee nun yexee ra naxee na ye ma.

¹⁹ Wo naxa wo yae rate koore ma de, soge batufe ra, xa na mu a ra kike, xa na mu a ra tunbuie. Se naxee birin na koore ma, wo naxa wo igoro e bɛ, wo naxa e batu. Wo Marigi Alatala nee daaxi si birin nan bɛ, naxee na dunija ma.

²⁰ Kono wo tan, Alatala wo ramini ne fe xɔrɔxɔe kui Misira bɔxi ma alako wo xa findi a xa nama ra, ał wo na ki naxe to lɔxɔe.»

²¹ «Alatala naxa xɔnɔ n ma wo xa fe ra. A naxa a kali a n mu Yuruden igirima, n mu fama sode yi bɔxi fanyi ma wo Marigi Alatala naxan fixi wo ma ke ra.

²² N tan, n fama faxade yi bɔxi nan ma. N mu fama Yuruden igiride feo. Kono wo tan fama ne a igiride, na bɔxi fanyi findi wo gbe ra.

²³ Wo xa wo jengi sa wo yete xɔn ma alako wo naxa nɛɛmu wo Marigi Alatala xa saate ma a naxan tongoxi wo bɛ. Wo naxa kuye yo yailan wo Marigi Alatala naxee ratɔnxı wo ma,

²⁴ barima wo Marigi Alatala luma ał te naxan se kanama, a mu wama a firin boore xɔn ma.»

²⁵ «Wo na die nun mamadie soto temui naxe, wo na bu ki naxe bɔxi ma, xa wo kuye yailan se nde misaali ra, xa wo fe naaxi raba wo Marigi Alatala ya i naxan mu rafan a ma,

²⁶ koore nun bɔxi nan na won seede ra to lɔxɔe, wo fama ne faxade mafulen bɔxi ma naxan fama findide wo gbe ra Yuruden naakiri ma. Wo mu fama simaya soto, wo halakima ne.

²⁷ Alatala wo rayensenma ne namanee ma. Wo si fama ne xurunde jamae tagi Alatala na wo xanin dənnaxe.

²⁸ Menni wo fama kuyee nan batude, mixie naxee yailanxi wuri ra, xa na mu a ra gemæ, kuye naxee mu noma se tote, e mu fe mæma, e mu e degema, e mu se xiri mæma.

²⁹ Menni wo fama ne wo Marigi Alatala fende. Wo a toma ne xa wo a fen wo bɔŋe fanyi ra, wo janiige birin na.

³⁰ Wo xa tɔɔre kui na fe birin wo lima ne. Na temui wo fama gblilende wo Marigi Alatala ma, wo a xui mæma ne,

³¹ barima wo Marigi Alatala, Ala na a ra naxan kinikinima mixi ma, naxan mu wo rabepinma, naxan mu wo halakima. A mu fama næmude saate ma a rakali naxan na wo babae be.»

³² «Wo wo majoxun fe forie ma naxee bara dangi dunija ma kabi Ala adama daaxi temui naxe. Fe kaabanakoe gbete fan bara raba na xanbi ra? Nde bara na fe mooli maniye me sinden?

³³ Nama gbete nde na na ba, naxee bara Ala xui me te tagi, a man fa simaya soto alo naxan bara raba wo tan be?»

³⁴ Ala mundun bara jama ba jama gbete yi ra jaxankate ra, tonxuma ra, kaabanakoe ra, gere belebele ra, fe mag-aaxuxie ra, ało wo Marigi Alatala naxan naba wo be Misira boxi ma wo ya xor?»

³⁵ «Na bara fiix wo be alako wo xa la a ra a Alatala keren peti nan Ala ra, Ala gbete yo mu na fo a keren.

³⁶ A naxa a xui ramini koore ma alako wo xa gaaxu a ya ra. A naxa te belebele masen wo be boxi fari, a wøyen wo be a tagi.

³⁷ A naxa wo babae xanu, a naxa e bɔnsoe fan sugandi hali e dangi xanbi. Na nan a toxi a wo raminixi senbe ra Misira boxi ma.

³⁸ A sie keri wo be naxee senbe gbo wo tan be, a e xa boxi so wo yi ra ke ra ało wo a toxi ki naxe to.

³⁹ Wo lan ne wo xa a kolon to loxœ wo bɔŋe kui, a Alatala keren peti nan na Ala ra koore nun boxi ma. Ala gbete mu na na fo a keren.

⁴⁰ Wo a xa seriye nun a xa yaamari rabatu, n naxan sofe wo yi ra to loxœ, alako wo xa heeri soto wo tan nun wo bɔnsoe, hali wo dangi xanbi, alako wo man xa simaya xonkuye soto boxi ma wo Marigi Alatala dənnaxe fixi wo ma abadan.»

Mixi ratanga taae

⁴¹ Annabi Munsa naxa taa saxan sugandi Yuruden sogetede biri.

⁴² Nee naxa findi mixi ratanga taae ra faxatie be naxee faxe tima, kɔnɔ e mu a

panigexi. Na faxeti noma lude yi taa keren keren na ma kui alako a nii xa ratanga gbejoxœ ma.

⁴³ Na taae findi Beteseri nan na gbeng-berenyi ma geya fari, Rubenkae xɔnyi, Ramoti taa naxan na Galedé, Gadikae xɔnyi, a nun Golani, taa naxan na Basan boxi ma Manasikae xɔnyi.

Annabi Munsa xa masenyei firin nde

⁴⁴ Ala xa seriye nan ya, Annabi Munsa naxan masenxi Isirayilakae be.

⁴⁵ Masenyei, seriye, nun yaamari nan ya, Annabi Munsa naxan fala Isirayilakae be e nu minima Misira boxi ra temui naxe.

⁴⁶ Na temui, e nu na Yuruden naakiri nan ma, gulunba Beti Peyori ya tagi, Amorikae xa mange Sixon xa boxi ma. Sixon nu sabatixi Xesibon ne. Annabi Munsa nun Isirayilakae to mini Misira boxi ma, e naxa nola soto Sixon ma.

⁴⁷ E naxa a xa boxi rasuxu a yi ra, a nun Basan mange Ogo xa boxi. Yi Amorikae xa mange firinyie nu na Yuruden naakiri ma sogetede biri.

⁴⁸ Yi taae nu sigaxi Aroweri han Arinon xure, sigafe ra Xerimon geya ma, naxan xili Siyon.

⁴⁹ Yi taae nan nu Araba boxi ma Yuruden naakiri ma, sogetede biri, a sa doxɔ Araba baa ra Pisiga geya bun ma.

5

Yaamari fu

¹ Annabi Munsa naxa Isirayila jama maxili, a naxa a fala e be, «Isirayilakae, wo wo tulì mati yi seriye nun yaamari ra, n naxan falafe wo be to loxœ. Wo lan wo xa a xaran, wo xa fenten a raba ki ma.

² Won Marigi Alatala bara saate tongo won be Xorebe geya fari.

³ Alatala nun won babae xa mu yi saate xirixi. A xirixi won tan nan birin tagi, won tan naxee na simaya kui yi waxati.

⁴ Alatala wøyen ne won be ya nun ya te tagi geya fari.

⁵ Na temui n tan nan nu na wo nun Alatala tagi alako n xa Alatala xa masenyei ya xaran wo be, barima wo nu gaaxuxi te ya ra. Wo mu te geya fari. A naxa a masen wo be,

⁶ «N tan nan na wo Marigi Alatala ra. N tan nan wo raminixi Misira, wo nu na konyiya kui dənnaxe.»

⁷ «Wo naxa Ala gbete batu fo n keren.»

⁸ «Wo naxa kuye yailan misaalı yo ra, se yo ra naxee na koore nun boxi ma, naxee na ye bun ma.

⁹ Wo naxa wo igoro e be de, wo naxa e batu de, barima n tan nan na wo Marigi Alatala ra, n mu wama n firin boore xon. Xa mixi nde n matandi, n na kanyi

paxankatama ne, a tan nun a bōnsœ han a sa dōxœ a tolobitee ra, xa na mu a ra a tolontolonyie ra naxee na n najaaxu.

¹⁰ Kono n fe fanyi rabama ne bōnsœ wulu be n nafan naxee ma, naxee n ma seriye rabatum.

¹¹ «Wo naxa wo Marigi Alatala xili yelefu, barima Alatala mixi paxankatama ne naxan na rabama.»

¹² «Wo lan ne wo xa fenten malabui loxœ ma, wo xa a binya alœ wo Marigi Alatala a yamarixi wo be ki naxe.»

¹³ Xi senni nan na wo be loxœxunyi kui wali loxœ ra, wo xa wali birin nabafe ra.

¹⁴ A xi solofer nde findixi wo Marigi Alatala xa malabui loxœ nan na. Wo naxa wali yo raba na loxœ keli wo tan ma, a sa wo xa die li, wo xa konyie, wo xa ningee, wo xa sofalee, wo xa xuruse mœlli birin, han a sa wo xa xœnœ li naxee na wo xœnyi, alako wo xa konyie fan xa e malabu alœ wo tan.

¹⁵ Wo naxa neemuu konyi nan nu wo ra Misira. N naxa wo ramini na konyiya kui, a keli n senbe ma. N a falaxi wo be na nan ma, wo xa malabui loxœ binya.»

¹⁶ «Wo xa wo baba nun wo nga binya alœ wo Marigi Alatala a yamarixi wo be ki naxe, alako wo xa simaya xœnkuye nun seewo soto bœxi ma wo Marigi Alatala naxan fima wo ma.»

¹⁷ «Wo naxa faxe ti.»

¹⁸ «Wo naxa yene raba.»

¹⁹ «Wo naxa muje ti.»

²⁰ «Wo naxa wule seedejœxoya raba wo boore xun.»

²¹ «Wo naxa mila wo boore xa gine ma, a xa banxi, a xa xœ, a xa konyi, a xa ninge, a xa sofale, nun se naxan birin findixi a gbe ra.»

²² «Alatala yi fee nan masen wo xa malanyi kui, a xui itexi ra, geya fari, te tagi, nuxui nun kunda tagi. A mu sese sa a xun ma. A naxa e sebe gœme walaxœ firin ma, a e so n yi ra.»

²³ «Wo yi xui me kuye ifœore kui temui naxe, te tagi, geya fari, wo naxa wo maso n na, wo nun wo xa mangee nun kuntigie.»

²⁴ Wo naxa a fala, «Muxu Marigi Alatala bara a xa nore nun a xa gbœ masen muxu be. Muxu bara a xui me wœyen na te tagi. Muxu bara a kolon to a Ala noma woyende mixi be, na kanyi man fa lu a mu faxa.»

²⁵ Yakosi, muxu fa muxu makœrema faxe ra munfe ra? Yi te muxu faxama ne. Xa muxu man muxu tuli mati won Marigi Alatala xui ra, muxu faxama ne.

²⁶ Mixi mundun luxi alœ won tan naxan bara Alatala xui me a wœyenma te tagi, na kanyi man fa lu a mu faxa?

²⁷ I tan Munsa, i maso won Marigi Alatala ra, i xa i tuli mati a xa masenyi

ra, alako i xa na madangi muxu be, muxu muxu tuli matima ne i ra, muxu man fa a xui rabatu.»

²⁸ «Alatala naxa wo xa wœyeniyi me, wo naxan falaxi n be. A naxa a masen n be, «N bara jaama fala xui me. E naxan birin falaxi nöndi na a ra.»

²⁹ Xa n ma fe gaaxui lu e bœje ma temui birin, e man naxa n ma yaamari rabatu, e tan nun e bōnsœ fama ne heeri sotode abadan.

³⁰ Siga i xa sa a fala e be, e xa so e xa kiri banxie bun ma.

³¹ Kono i tan xa lu n fe ma be. N xa n ma seriye nun yaamari birin masen i be, i lan i xa e xaran naxan na, alako e xa no na rajererde boxi ma n fama dennaxe fide e ma.»

³² Wo Marigi Alatala naxan masenxi wo be, wo xa wo tuli mati na ra, wo man xa a rabatu. Wo naxa siga kœlla ma, wo naxa siga yirefanyi ma.

³³ Wo xa bira yi kira fanyi nan foxo ra won Marigi Alatala naxan masenxi, alako wo naxa faxa, wo fa simaya xœnkuye soto seewo kui boxi ma wo fama dennaxe sotode.»

6

Ala xa marafanyi nun a xa seriye

¹ «Seriye, yaamari, nun masenyi nan yi ki, wo Marigi Alatala naxan soxi n yi ra alako n xa a xaran wo ra, wo xa no a rabade boxi ma a fafe naxan fide wo ma.»

² Wo xa gaaxu won Marigi Alatala ya ra. Wo xa simaya kui, wo tan, wo xa die, a nun wo xa mamadie, wo xa yi seriye nun yi yaamari birin naba n naxan soxi wo yi ra, alako wo xa simaya xœnkuye soto.»

³ Isirayilakae, wo wo jœngi sa yi birin xœn ma, wo man xa fenten a raba ki ma. Wo fama ne heeri sotode, wo fama ne findide jaama gbegbe ra yi boxi ma xijœ nun kumi gbegbe na dennaxe, alœ wo banbae Marigi Alatala a falaxi wo be ki naxe.»

⁴ Isirayilakae, wo wo tuli mati. Won Marigi Alatala keren peti na a ra.

⁵ Wo lan ne wo xa wo Marigi Alatala xanu wo bœne fixexi ra, wo nii ra, a nun wo senbe birin na.

⁶ N yi masenyi naxan xaranxi wo be yi ki, a xa lu wo bœne ma.

⁷ Wo fama ne a mabanbande wo xa die be temui birin, xa wo na banxi kui, xa wo na biyasife, kœs nun yanyi ra.

⁸ A xa xiri wo belœxe nun wo tigi ra tonxuma ra.

⁹ Wo xa a sebe wo xa banxi nun wo xa naade ma.»

¹⁰ «Wo Marigi Alatala na wo xanin temui naxə boxi ma a na dənnaxe sofe wo yi ra, ało a rakali wo babae Iburahima, Isiyaga, a nun Yaxuba be ki naxə, wo fama ne taa belebele tofanyie sotode wo mu naxee tixi,

¹¹ banxi rafexie harige mooli birin na wo mu naxee fenxi, kəlonyie wo mu naxee gexi, weni bilie nun oliwi bilie wo mu naxee sixi.

¹² Wo na wo dege han wo naxa wasa temui naxə, wo naxa neemu wo Marigi Alatala ma de, naxan wo raminixi konyiya kui Misira boxi ma.

¹³ Wo xa gaaxu wo Marigi Alatala ya ra. Wo xa a kerem nan batu. Wo xa wo kali a xili nan na.

¹⁴ Wo naxa ala gbetee batu de, mixie naxee batuma wo rabilinyi,

¹⁵ barima wo Marigi Alatala mu wama a firin nde xon. Xa na mu a ra a xənəma ne wo ma, a man fa wo faxa.»

¹⁶ «Wo naxa wo Marigi Alatala mato de, ało wo naxan naba Masa.

¹⁷ Wo xa wo Marigi Alatala xa seriye, a xa masenyi, nun a xa yaamari rabatu tinxinyi kui a naxan soxi wo yi ra.

¹⁸ Wo xa wo jere tinxinyi kira ra. Alatala wama fe naxan birin xən ma, wo lan wo xa na nan naba. Na temui wo fama ne heeri sotode, wo fa boxi fanyi soto Alatala a kali naxan na wo babae be.

¹⁹ Wo wo yaxue kerima ne ało Alatala a masenxi ki naxə.»

²⁰ «Wo xa die na wo maxərin temui naxə, «Munse na yi masenyi, yi seriye, nun yi yaamari ra, won Marigi Alatala naxan soxi won yi ra yi ki?»

²¹ Wo fama ne e yaabide, «Firawuna xa konyie nan nu muxu ra Misira boxi ma, Alatala fa muxu ramini naa a senbe ra.

²² Alatala naxa tənxuma nun kaabanako belebele magaaxuxie raba muxu ya xori Misirakae ra, Firawuna nun a xa denbayia birin na.

²³ A muxu ramini ne Misira alako a xa muxu xanin boxi ma, a a kali dənnaxe xa fe ra won babae be sofe ra won yi ra.

²⁴ Na temui Alatala naxa muxu yaamari, a muxu xa yi seriye birin nawali a rawali ki ma. Xa won gaaxu won Marigi Alatala ya ra, a heeri nun simaya xənkuye fima ne won ma ało a na a rabafe ki naxə yakosi.

²⁵ Xa won sa won Marigi Alatala xa yaamari birin nabatu ało a masenxi won be ki naxə, na findima ne tinxinyi ra won be.»

7

Isirayila nun Kanaankae

¹ «Wo Marigi Alatala na wo xanin boxi ma temui naxə, a dənnaxe fima wo ma, a

fama ne si solofera keride naxee findi Xitikae, Girigasakae, Amorikae, Kanaankae, Peresikae, Hiwikae nun Yebusukae ra, si solofera naxee senbe gbo wo be, e man wuya wo be.

² Wo Marigi Alatala na e lu wo sagoe temui naxə, wo xutu sotoma ne e ma, wo e halaki. Wo naxa saate xiri wo tagi, wo man naxa kinikini e ma.

³ Wo nun e tan naxa futi malan de. Wo naxa wo xa di ginee fi e xa di xemee ma, wo naxa ginee fan fen e ra wo xa di xemee be.

⁴ Xa na mu a ra yi xərəe fama ne wo xa die ratantande, e xa ala gbetee batu. Alatala xənəma ne wo ma na temui, a man fa wo faxa mafurenyi ra.

⁵ Kira nan yi ki wo lan wo xa mini naxan na yi mixie be. Wo xa e xa serexəbadee a nun e xa gema batuxie birin kana. Wo xa e xa Asera wuri masolixie bolon, wo xa e xa kuye birin gan.»

⁶ «Wo bara findi wo Marigi Alatala xa nama ra. Wo Marigi Alatala bara wo tan nan sugandi dunija nama tagi bende funi fari, alako wo xa findi a yete yati gbe ra.

⁷ Alatala mu wo sugandixi wo xa jama xasabal xa fe xa ra, barima wo xurun si birin be.

⁸ Alatala wo tan nan sugandixi a xa xanunteya xa fe ra. A bara wa saate rakamalife a naxan tongo wo benbae be. Na nan a toxi a wo raminixi boxi ma a senbe ra wo nu na konyiya kui dənnaxe. A naxa wo ba Firawuna yi ra, Misira mange.

⁹ Wo xa a kolon wo Marigi Alatala, nan kerem peti na Ala ra. Ala findixi Fonisire Mange nan na naxan a xa saate rakamalima, naxan heeri gbegbe fima wo ma. A na rabama wo bonshee be naxee fama wo xanbi ra, naxee a xanuma, e man a xa yaamarie rabatu.

¹⁰ Kono a gblenma ne mixie foxo ra naxee a xənəma, a a xənnantee raləema ne kerem na.

¹¹ Wo xa fenten n ma yaamari nun n ma seriye ma n naxan soxi wo yi ra to loxəe.»

¹² «Xa wo wo jengi sa yi yaamari xon ma, wo naxa fenten a ma, wo Marigi Alatala fama a xa saate rakamalide, a heeri fima ne wo ma ało a rakalixi wo benbae be ki naxə.

¹³ A wo xanuma ne, a barake sa wo xa fe, a man wo rawuya. A di gbegbe barife ragiri wo ma. Wo fa boxi daxamui fan sotode, mengi, weni neenee nun ture. A man fa wo xa ningee nun wo xa xurusee rawuya. A yi birin nabama ne boxi ma, a rakali naxan na wo babae be sofe ra wo yi.

¹⁴ A wo barakama ne dangife si birin na. Dibaritare mu fama lude wo ya ma, xeme ba, gine ba, xa na mu a ra xuruse.

¹⁵ Alatala wo ratangama ne fure doxoe mooli birin ma, a nun fe jaaxi birin ma wo naxee kolonxi Misira boxi ma. Kono a yi fure rasanbama mixie nan ma naxee na wo rajaaux.

¹⁶ Wo lan ne wo xa mixi birin faxa, wo Marigi Alatala naxee soma wo yi ra. Wo naxa kinikini e ma, wo man naxa e xa alae batu, alako e naxa wo ratantan.»

¹⁷ «Wo fama a majoxunde wo boxe ma, *Yi sie gbo dangife won tan na. Won tan nola sotoma nee ma di?*»

¹⁸ Kono, wo naxa gaaxu e ya ra. Wo xa ratu wo Marigi Alatala naxan nabaxi Firawuna nun Misira boxi ra.

¹⁹ Wo bara fe xocoxoe to naxee doxoxi e ma, tonxumae nun kaabanakoe naxee rabaxi. Wo bara wo Marigi Alatala senbe to a wo ramini ki naxe Misira boxi ma. Na nan a toma wo Marigi Alatala na mooli rabama pamane birin na wo gaaxu naxee ya ra.

²⁰ Wo Marigi Alatala fama ne wo yaxuie birin halakide, hali naxee noxunma wo ma.

²¹ Wo naxa gaaxu e ya ra, barima wo nun wo Marigi Alatala na a ra, Ala belebele naxan magaaxu.»

²² «Wo Marigi Alatala fama ne yi nama keride a xuri xuri ra wo ya i. Wo mu noma e birin faxade waxati keren bun, xa na mu a ra wula i subee fama ne wuyade, e wo tooro.

²³ Wo Marigi Alatala fama ne yi mixie sode wo yi ra. E ifuma ne kira ma, han e sa halaki.

²⁴ A fama ne e xa mangoe sode wo yi ra, wo e xili ralo. Mixi yo mu noma tide wo kanke. Wo e birin halakima ne.»

²⁵ «Wo e xa ala yailanxie ganma ne. Wo naxa mila e xa xeeema nun gbeti ma naxan na kuyee ma. Wo naxa na findi wo gbe ra alako a naxa findi wo fan be gantanyi ra, barima fe nan na ki wo Marigi Alatala naxan naharamuxi.

²⁶ Wo naxa na kuye mooli jaaxi raso wo xa banxi kui de, alako wo naxa halaki alo kuyee. Wo nee findima se jaaxi nan na barima a raharamuxi.»

8

Nee muje Alatala ma

¹ «Wo xa yi yaamari birin naba n naxan xaranfe wo be to loxoe. Na nan fama a niyade wo xa simaya soto, wo fa findi jama gbegbe ra. Na temui, wo noma yi boxi sotode alo Alatala a rakalixi wo babae be ki naxe.»

² Wo xa wo majoxun jere xonkuye ma wo Marigi Alatala naxan nagiri wo ma yi gbengberenyi igirife ra yi je tongo naani

bun ma. A yi fe xocoxoe rabaxi ne wo ra, alako wo xa wo yete magoro, a xa wo mato, a xa no a kolonde fe naxan na wo sondonme ma. A man xa no a kolonde xa wo mama a xa seriye mabanbanfe.

³ A bara wo xa fe magoro, a bara wo raxi kaame ra. A bara mana so wo yi ra, wo nun wo benbae mu donse naxan kolon. A a masen wo be na ki ne, a ibunadama mu noma balode donse xa kansan xun na, kono masenyei fan birin na naxan fatanxi Alatala ra.

⁴ Wo xa donmae mu joxni, wo sanyie mu funtuxi yi je tongo naani bun ma.

⁵ Wo lan ne wo xa a kolon a wo Marigi Alatala na wo xurufe ne alo baba a xa di xuruma ki naxe.

⁶ Wo wo Marigi Alatala xa yaamari mabanban, wo xa wo yete suxu alo a wama a xon ma ki naxe, wo man xa gaaxu a ya ra.»

⁷ «Wo Marigi Alatala wo rasoma ne boxi fanyi ma xuree nun dulonye na dennaxe. Ye gbegbe na na boxi bun ma, a man minima gulunba nun geya fari.

⁸ Boxi na a ra mengi, fundenyi maniyi, weni bili, xore, kinkirinsi, oliwi, nun kumi na dennaxe.

⁹ Taami mu jona ma sonon, se birin fama ne lude wo yi ra. Wure fama ne minide gemee kui, wure gbeeli fan sotoma ne geya kui.»

¹⁰ «Wo na wo dege han wo naxa luga, wo xa wo Marigi Alatala tantu yi boxi fanyi xa fe ra.»

¹¹ Wo naxa wo yete ranemu wo Marigi Alatala xa fe ma de, tondife a xa yaamari nun a xa seriye rabatufe ra, n naxan xaranxi wo be to loxoe.

¹² Wo na wo dege han wo naxa luga, wo na banxie ti, wo naxa sabati e kui,

¹³ wo xa xurusee xungbe nun a lanmae na wuya, wo xa gbeti nun wo xa xeeema na gbo, wo harige birin na gbo,

¹⁴ wo xa fenten wo yete ma a fanyi ra alako wo naxa wo yete igbo han wo xa neemu wo Marigi Alatala ma, naxan wo ramini xi Misira boxi ma konyiya kui.

¹⁵ A bara wo radangi gbengberenyi yire magaaxuxi ra, boximase xone kanyi nun tali na dennaxe, ye mu na boxi naxan ma. A naxa ye ramini fanye kui.

¹⁶ A naxa mana donse so wo yi ra gbengberenyi ma, wo benbae mu nu naxan kolon, alako a xa wo xa fe magoro, a xa wo mato, a fa no fe fanyi rabade wo be.

¹⁷ Wo naxa a majoxun de a wo senbe nun wo xa koota nan yi harige fixi wo ma.

¹⁸ Wo xa wo ratu wo Marigi Alatala ma, a tan nan yi senbe fima wo ma, alako wo xa na harige birin soto. A man bara saat

masen wo bə to ləxəe a naxan tongo a nun wo babae ra.»

¹⁹ «Xa wo nəemu wo Marigi Alatala ma, xa wo bira ala gbetee batufe fəxə ra, xa wo tuubi e bə, xa wo wo magoro e bə, n xa a fala wo bə to ləxəe, wo halakima ne.»

²⁰ Iyo, wo halakima ne ało Alatala si gbetee halakixi ki naxe wo ya xəri, barima wo mu wo tuli matixi wo Marigi Alatala xa masenyi ra.»

9

Isirayilakae Ala matandife

¹ «Isirayilakae wo wo tuli mati. To ləxəe wo na sigafe Yuruden nan igiride. Wo fama ne sie ragide naxee gbo wo bə, e senbe dangi wo ra. Wo fa e xa taae tongo naxee tete itexi han.

² Wo fama Anaki xa die nan masotode, mixi senbemae naxee gbangbalan, wo naxee kolon a fanyi ra. Wo bara a mə, e a falama, «Nde nəma tide Anaki xa die ya i?»

³ Wo nəma a kolonde yakəsi, a wo Marigi Alatala na a pərefe wo ya ra, ało te naxan se birin kanama. A tan nan yati e halakima, a e xa fe magoro wo ya xəri. Wo e kerima ne, wo e birin halakima ne ało wo Marigi Alatala a masenxi wo bə ki naxe.

⁴ Wo Marigi Alatala na e keri wo ya ra temui naxə, wo naxa wo yetə matoxo de han wo xa a fala, «Alatala na a xəxəxi muxu yi bəxi masotəxi muxu xa tinxinyi saabui ra.» E xa fe kobi raba na a toxı Alatala e kerixi beenun wo xa be li.

⁵ Wo naxa a maŋoxun de a wo be sotoxi wo xa tinxinyi nun wo xa fanyi nan ma. Alatala yi sie kerima e xa yuge kobi nan ma, a man xa nəte rakamali a naxan tongo wo babae Iburahima, Isiyaga, nun Yaxuba be.

⁶ Wo xa a kolon wo xa tinxinyi xa mu a niyaxi wo Marigi Alatala yi bəxi fanyi soxi wo yi ra a xa findi wo gbe ra. Nama xurutare nan na wo ra.»

⁷ «Wo xa wo ratu a ma wo wo Marigi Alatala raxənə ki naxe gbengberenyi ma. Wo naxa nəemu wo keli ləxəe ma Misira, han wo so ləxəe be, wo nu xurutarena rabama ne wo Marigi Alatala ra.

⁸ Wo Alatala raxənə ne Xorebe geya fari han a naxa wa wo faxafe.

⁹ N te geya fari alako n xa walaxə gəmə daaxi tongo naxan findi saate ra Alatala nun won tan tagi, n naxa yanyi tongo naani nun kəe tongo naani raba geya fari, n mu taami don, n mu ye fan min.

¹⁰ Alatala naxa yi walaxə gəmə daaxi firinyie so n yi ra, a naxan sebə a xənye ra. Alatala naxan fala wo bə te tagi, wo

nu malanxi ləxəe naxe geya fari, na birin sebəxi walaxə ma.»

¹¹ «Yi yanyi tongo naani nun yi kəe tongo naani dangi xənbi, Alatala naxa yi walaxə gəmə daaxi firinyi so n yi ra naxan findi saate ra.

¹² Alatala naxa a fala n bə, «Keli, i xa goro maſuren barima i xa nama i naxan naminixi Misira bəxi ra, e bara yangoe belebele raba, e bara e ba kira ma n naxan masen e bə, e bara kuye yailan wure raxunuxi ra.»

¹³ Alatala man naxa yi masen n bə, «N bara a to yi nama, nama xurutare na a ra.

¹⁴ Keli be, n xa e halaki, n xa e xili jən dunija ma. N i mafindima nama gbegbe ra naxan senbe gbo, e man wuya, dangi boore nama ra.»

¹⁵ N naxa goro geya fari, naxan nu luxi ało a na te nan tagi, na walaxə firinyie suxu n yi ra, Ala xa saate sebəxi naxee ma.

¹⁶ Na temui n naxa a to wo bara yunubi fe raba wo Marigi Alatala ra. Wo ninge yailan wure raxunuxi ra. Wo wo ba kira ma Alatala naxan masen wo bə.

¹⁷ N naxa yi walaxə gəmə daaxi firinyie suxu n belexe firinyi ra, n fa e wələ, e naxa ibəo wo ya xəri.»

¹⁸ «N naxa bira bəxi Alatala ya i ało n naxan naba a singe. N naxa lu naa yanyi tongo naani nun kəe tongo naani, n mu taami don, n mu ye fan min. N na birin naba wo xa yunubi nan ma fe ra, naxan napaauxxi Alatala ma, a a raxənə.

¹⁹ N naxa gaaxu Alatala xa xənə ra a xənəxi wo ma naxan ma han a wa wo halakife. Kənə Alatala man naxa n ma maxandi suxu.

²⁰ A bəjəe nu texi Haruna nan ma a gbe ra han a wa a halakife, kono n naxa Ala maxandi Haruna fan be.

²¹ N naxa ninge tongo wo naxan yailanxi, naxan findixi wo xa yunubi fe ra, n a woli te xəora, n a iwuru han a findi xube ra. N naxa na xube ibagan susui ye xəora naxan kelima geya kən na.»

²² «Wo man bara Alatala raxənə Tabera, Masa, nun Kibiroti Hataawa.

²³ Alatala to wo xəxə kelife Kadesi Barineya yi xəxəraya ra, «Wo siga, wo xa bəxi tongo n naxan soxi wo yi ra,» wo naxa wo Marigi Alatala xui matandi. Wo mu la a fala xui ra, wo mu na fan suxu nəndi ra.

²⁴ Kabi n naxa sa wo kolon, wo xurutare fe nan tun nabafe Alatala ra.»

²⁵ «Alatala to wa wo faxafe, n naxa n felen bəxi ma, n a maxandi yanyi tongo naani nun kəe tongo naani bun ma.

²⁶ N naxa Alatala maxandi, «Marigi Alatala, i naxa i yetə xa nama halaki, i nama naxan xa xənəya soxi a yi i xa gboe

saabui ra, i naxan naminixi Misira boxi ma i senbe ra.

²⁷ I ratu i xa konyie ma, Iburahima, Isiyaga, nun Yaxuba. I naxa i kobe rato yi pama xa xaxili xɔrɔkɔya ma, e xa jaaxui, nun e xa yunubi ma,

²⁸ alako Misirakae naxa a fala, «Alatala mu nɔma yi mixie xaninde boxi ma a dɛnnaxe laayidi tongoxi e bɛ. A e xɔnxi ne. A e ramini alako a xa sa e faxa gbengberenyi ma.» >

²⁹ Alatala i xa pama nan lanxi e ma. I gbe nan na e ra, i naxee xɔreyaxi i senbe nun i xa mangeya ra.»

10

Ala xa xanunteya

¹ «Na temui Alatala naxa yaamari fi n ma. A naxe, ‹Walaxe geme daaxi firin yailan alɔ a singee nu ki naxe. I man xa kankira wuri daaxi yailan. Na temui i xa fa n yire geya fari.

² N man gbilenma ne yi seriye sebe ra naxan nu na boore walaxee ma, i naxee kanaxi. I fama e sade na kankira nan kui.»

³ N naxa kankira yailan wuri mooli nde ra naxan xɔrɔx. N naxa walaxe geme daaxi firin fan yailan naxan maniya booree ra. N naxa te e ra geya fari.

⁴ Alatala naxa sebeli ti yi walaxe neenee ma, alɔ naxan singe nu sebexi booree ma. Yi yaamari fu, a naxee yaxaran wo bɛ geya fari te tagi wo nu malanxi temui naxe, Alatala naxa e so n yi ra.

⁵ N naxa goro geya fari, n fa e sa kankira kui, n naxan yailanxi. E naxa lu naa alɔ Alatala a fala n bɛ ki naxe.»

⁶ Isirayilakae naxa keli Bene Yakan kolonyie ra sigafe ra Mosera. Haruna laaxira mənni ne, a naxa bɛnde soto naa. A xa di Eleyasari naxa findi a joxœ ra serexedubejna kui.

⁷ Na dangi xanbi Isirayilakae naxa siga Gudugoda. E to keli Gudugoda, e naxa siga Yotobata, xure gbegbe na boxi naxan ma.

⁸ Na waxati bun ma, Alatala naxa wali taxu Lewi bɔnsœ ra, e xa findi kankira xaninyie ra, e xa ti Alatala ya i a xa wali rabafe ma, e man xa duba pama bɛ Alatala xili ra. Na nan nabafe han to lɔxœ.

⁹ Na fe na a toxi Lewi bɔnsœ mu ke sotoxi e ngaxakerenyie ya ma. Alatala nan na e tan malima ra alɔ a a fala ki naxe.

¹⁰ «N naxa lu geya fari yanyi tongo naani nun kœ tongo naani alɔ n naxan naba singe ra. Alatala man naxa n ma maxandi suxu, barima a mu waxi wo faxafe.

¹¹ Alatala naxa a masen n bɛ, ‹Nama rajere. E xa so boxi ma n nan nakalixi naxan na e babae bɛ sofe ra e yi.» >

¹² «Yakɔsi fa, Isirayilakae wo Marigi Alatala wama wo xa munse raba? A wama ne wo xa gaaxu a ya ra alako wo xa wo nere a xa kira xɔn ma, wo xa a xanu, wo xa a rabatu wo bɔne fixe nun wo nii birin na.

¹³ Alatala wama ne wo xa a xa yaamari raba, wo xa a xa seriye rabatu, n naxan soxi wo yi ra to lɔxœ, alako wo xa simaya xa fan.

¹⁴ Wo Marigi Alatala nan gbe na koore nun boxi ra, a nun se naxan birin na a ma.

¹⁵ Alatala wo babae nan xanu. Yakɔsi fa wo tan nan na e bɔnsœ ra, a wo tan nan sugandixi boore sie tagi, alɔ wo a toxi ki naxe to lɔxœ.»

¹⁶ «Wo lan ne wo xa wo xaxili raseniyen, wo naxa xurutarepa raba sonon,

¹⁷ barima wo Marigi Alatala keren peti nan na Ala ra, mangee xa mange, Ala belebele senbema magaaxuxi, naxan mu mixi rafisa a boore bɛ, naxan mu kiti naaxi kɔbirι rasuxuma.

¹⁸ A tan nan kiridie nun kaajɛ ginee kantama ra. Xɔrœe rafan a ma, a donse nun sose soma e yi ra.

¹⁹ Wo tan fan, wo hinne xɔrœe ra naxee na wo ya ma. Wo xa wo majɔxun xɔrœe nan nu na wo tan fan na Misira boxi ma.

²⁰ Wo xa gaaxu wo Marigi Alatala ya ra, wo xa tuubi a bɛ, wo xa bira a foxo ra, wo man xa wo rakali a tan nan xili ra.

²¹ A tan nan na wo xa nɔre ra. A tan nan na wo Marigi Ala ra, naxan kaabanakoe nun fe magaaxuxie rabaxi wo ya xɔri.

²² Wo babae nu fama temui naxe Misira, e mu nu dangixi mixi tongo solofera ra. Yakɔsi wo Marigi Alatala bara wo rawuya dangi tunbuie ra naxee na koore ma.»

11

Won ma xanunteya Ala be

¹ Wo xa wo Marigi Alatala xanu, wo tuubi a bɛ, wo xa a xa yaamari, a xa seriye, a xa masenyei, nun a xa tonyi rabatu temui birin.

² Wo xa a kolon to lɔxœ wo xa die mu Alatala xa kaabanako magaaxuxie toxi e ya ra. E mu wo Marigi Alatala xa seriye mexi e tulii na.

³ E mu a xa laamatunye toxi Misira, a nun a naxan nabaxi Firawuna nun a xa boxi birin na.

⁴ E man mu fe toxi a naxan nabaxi Misira soorie ra, e xa soe nun gisee ra. E mu a to Ala Misira soorie madulaxi Kale Baa ma ki naxe, e to bira wo foxo ra, Alatala fa e birin halaki kerenyi ra.

⁵ E man mu fee toxi a naxee raba gbengberenyi ma beenun wo xa be li.

⁶ A naxa wo ratanga Datan nun Abirami ma, naxee findi Eliyabi xa di xemee ra Ruben bɔnsœ ya ma. Isirayilakae birin ya xɔri, bɔxi naxa a rabi, a fa a raxutu e nun e xa denbayae birin ma, e xa kiri banxie, nun mixi birin ma naxee nu biraxi e fo xo ra.

⁷ Wo tan nan yati bara fe belebelee to Alatala naxee rabaxi.

⁸ Na nan a toxi, wo lan wo xa yi seriye rabatu n naxan xaranfe wo be to loxœ, alako wo xa limaniya soto yi bɔxi masotofe ra wo na sigafe dennaxe.

⁹ Wo xa yi raba alako wo xa bu bɔxi ma Alatala a kalixi naxan xa fe ra, a sofe ra wo babae nun e bɔnsœ yi, xjne nun kumi gbegbe na bɔxi naxan ma.

¹⁰ Wo fama bɔxi naxan sotode, a mu luxi alos Misira bɔxi, wo kelixi dennaxe. Misira tan, wo na ge xe sade, fo wo nu ye maxanin a ma laakœ daaxi wo sanyi ra.

¹¹ Wo fama bɔxi naxan sotode, geya nun gulunba yire na a ra, tune ye naxan nafanma a fanyi ra.

¹² Bɔxi na a ra wo Marigi Alatala jengi saxi naxan xon. A man fa mœni a ma, keli je föle han je jonyi.

Ala xa laayidi

¹³ Xa wo yi seriye ratinme a fanyi ra n naxan xaranxi wo be yi ki to loxœ, xa wo wo Marigi Alatala xanu, wo a xa seriye raba bɔje fixe ra nun wo nii ra,

¹⁴ a tune rafama ne wo xa bɔxi ma, jemœ a nun sogofure, alako wo xa harige fanyi soto, alos mengi, weni neene, a nun ture.

¹⁵ A man jooge fan nafanma ne wo xa bɔxi ma wo xa xurusee naxan donma. Wo baloe gbegbe sotoma ne, wo a don han wo luga.

¹⁶ Wo xa fe mœli birin naba alako fefe yo naxa wo ba yi kira fanyi xon ma. Wo naxa wo igoro ala gbetee batufe ra.

¹⁷ Xa wo na fe mœli raba, Alatala xœnoma ne wo ma. Na temui a niyama ne tune mu fa sœn, sansi yo mu fanma bɔxi ma sœn, wo fa halaki yi bɔxi ma Alatala naxan soxi wo yi ra.

¹⁸ Wo xa yi seriye rasabati wo bɔje ma nun wo nii ra. Wo nde xiri wo belexe nun wo tigi ra tœnxuma ra, alako wo naxa neemœ a ra.

¹⁹ Wo xa a xaran wo xa die ra wo xa banxie kui, wo xa biyaasie kui, wo sa temui, wo keli temui.

²⁰ Wo xa a sebœ wo xa banxie nun wo xa naadœ ma.

²¹ Na nan a toma wo xa simaya nun wo xa die xa simaya xon kuyama bɔxi ma Alatala naxan laayidixi wo benbae be han dunija rajonyi.

²² Xa wo yi seriye rabatu a rabatu ki ma, n naxan xaranxi wo be, xa wo wo Marigi Alatala xanu, xa wo wo jere a xa kira xon ma, xa wo bira a fo xo ra,

²³ Alatala fama ne yi sie birin keride wo ya xɔri, wo fa no e ra, naxee ghangbalan wo be, naxee senbe gbo wo be.

²⁴ Wo na wo sanyi ti dennaxe birin ma, naa findima wo gbe nan na. Wo xa bɔxi italam a keli ghangberenyi ma han Liban, keli Efirati xure ma han Mediteran Baa ra.

²⁵ Mixi yo mu suusama tide wo ya ra. Wo na siga bɔxi naxan yo ma, wo Marigi Alatala a niyama ne mennikae xa gaaxu wo ya ra, e bɔne mini alos a masenxi wo be ki naxœ.

²⁶ Wo a mato, n bara barake nun danke sa wo ya i to.

²⁷ Xa wo wo Marigi Alatala xa seriye rabatu a rabatu ki ma, n naxan soxi wo yi ra to, wo barake sotoma ne.

²⁸ Kono xa wo mu wo Marigi Alatala xa seriye ratinme, xa wo wo ba kira xon ma n naxan soxi wo yi ra to, xa wo bira ala gbetee fo xo ra wo mu naxee kolon, wo danke nan sotoma.

²⁹ Wo Marigi Alatala na wo xanin bɔxi ma a fama naxan sode wo yi ra, wo dube masenyi tima Garisimi geya nan fari, wo danke masenyi tima Ebali geya nan fari.

³⁰ Na geyae na Yuruden naakiri nan ma, kira xanbi ra naxan na sogegerode, Kanaankae xa bɔxi ma naxee sabatixi Araba, Giligali ya tagi, More wuri belebele fe ma.

³¹ Wo na Yuruden igiri sigafe ra bɔxi ma wo Marigi Alatala dennaxe sofe wo yi ra, mœni findima wo gbe nan na, wo man fa sabati naa.

³² Wo lan ne wo xa fenten yi seriye nun yi yaamarie ma, n naxee soxi wo yi ra to loxœ.

12

Sali xa seriye

¹ Wo xa yi seriye nun yaamarie rabatu bɔxi ma, wo babae Marigi Alatala dennaxe sofe wo yi ra.

² Wo xa yire birin kana geyae fari nun fotonyie kui, yi sie kuyee batuma dennaxe. Wo fama yi sie keride.

³ Wo xa e xa serexebadee kana, wo xa e xa gemœ tœnxumæ kana, wo xa e xa Aseri wuri masolixie gan, wo xa e xa kuyee rabira, wo xa e xilie jœn naa.

⁴ Wo naxa wo Marigi Alatala batu na mœli ra de.

⁵ Wo xa Alatala fen yire nde a dennaxe sugandima wo bɔnsœ ya ma. Na findima Ala xa yire nan na, a xili matoxœma dennaxe. Wo xa siga mœni

⁶ wo xa sereχee mooli birin bade, alo sereχe gan daaxie, sereχe naxee mu ganma, farilee, hadiye, sereχe naxee bama alako wo waxonfe xa raba, janige sereχee, nun xuruse di singee.

⁷ Wo xa wo xa sereχee don mənni, wo tan nun wo xa denbayae. Wo xa nelexin harige ra, wo Marigi Alatala naxan fixi wo ma.

⁸ A mu lanma kankan xa a yete waxonfe raba, alo wo a rabafe ki naxe yakosi,

⁹ wo to mu so boxi ma, wo Marigi Alatala dennaxe fima wo ma malabude ra.

¹⁰ Kono wo na Yuruden igiri, wo na sabati boxi ma wo Marigi Alatala dennaxe fima wo ma, a fama ne wo ratangade wo yaxuie birin ma naxee na wo rabilinyi, wo fa sabati naa bojresa kui.

¹¹ Na temui, mənni findima wo Marigi Alatala xa yire sugandixi nan na, a xili matoxoma dennaxe. Wo xa wo xa sereχee ba mənni ne, n naxee yamarixi wo ra, alo sereχe gan daaxie, sereχe naxee mu ganma, farilee, hadiye, a nun sereχe naxee bama alako wo waxonfe xa raba.

¹² Wo nelexinma ne wo Marigi Alatala ra, wo tan, wo xa die, wo xa konyie nun Lewi xa die naxee na wo ya ma barima boxi mu na e tan be naxan findi e ke ra.

¹³ Wo naxa wo xa sereχe gan daaxie ba wo waxonfe.

¹⁴ Wo e bama yire ne wo Marigi Alatala dennaxe sugandima wo bonsøe ya ma. N naxan birin yamarixi wo ra, wo xa a birin naba mənni.

¹⁵ Kono i nəma sube don daaxi faxade, Ala naxan fixi i ma, yire birin i na sabati dennaxe. Mixi seniyenxi nun mixi seniyentare nəma a donde, alo xeli nun tocke.

¹⁶ Kono wo mu lan wo xa sube wuli min, wo xa a ifili boxi ma alo ye.

¹⁷ Wo mu lan wo xa mengi, weni neene, nun ture don wo xonyi, naxee findima wo xa farile ra Alatala be. Wo mu lan wo xa wo xa xuruse di singee fan don wo xonyi, wo naxee bama sereχe ra Alatala be, sereχe naxee bama alako wo waxonfe xa raba wo be, nun wo xa janige sereχee. Wo mu lan wo xa wo xa bogi singee fan don wo xonyi, wo naxee bama sereχe ra.

¹⁸ Wo lan wo xa na see birin don wo Marigi Alatala nan ya i a xa yire sugandixi kui. Wo tan, wo xa die, wo xa konyie, a nun Lewi xa die naxee na wo ya ma, wo xa na sereχee don mənni nelexinyi kui wo Marigi Alatala ya i, a naxan fixi wo ma.

¹⁹ Wo wo jengi sa Lewi xa die xon ma a fanyi ra. Wo naxa neemu e ma.

²⁰ Wo Marigi Alatala na wo xa boxi ragbo ye, alo a a laayidixi wo be ki naxe, xa wo

wa sube nan xon ma, wo nəma na donde han wo wasa.

²¹ Xa wo makuya Alatala xa yire sugandixi ra a xili matoxoma dennaxe, wo nəma xurusee faxade, wo Marigi naxee fixi wo ma, wo fa na sube don n ma seriye ki ma wo xonyie han wo wasa.

²² Mixi seniyenxi nun mixi seniyentare nəma e donde alo xeli nun tocke.

²³ Kono wo mu lan wo xa sube wuli min, barima wuli findixi nii nan na. A mu lan wo xa sube nun a wuli don.

²⁴ Wo naxa wuli min, wo xa a ifili boxi ma alo ye.

²⁵ Wo naxa a min alako wo xa səewa, wo tan, nun wo xa die hali wo dangi xanbi. Wo xa fe tinixinie raba, Alatala wama naxee xon.

²⁶ Xa wo wama sereχe seniyenxi nan bafe Alatala be, alako wo waxonfe xa raba wo be, wo xa na sereχe ba yire ne Alatala dennaxe sugandima.

²⁷ Naxan findixi sereχe gan daaxi ra, wo xa na sube nun na wuli sa wo Marigi Alatala xa sereχebade. Naxan findixi sereχe boore daaxi ra, wo xa a wuli ifili wo Marigi Alatala xa sereχebade, wo fa a sube tan don.

²⁸ Wo wo tuli mati, wo lan ne wo xa yi seriye ratinme n naxan soxi wo yi ra, alako wo xa səewa, wo tan nun wo xa die hali wo faxa xanbi abadan, barima fe fanyi na a ra naxan nafan wo Marigi Alatala ma.

²⁹ Wo Marigi Alatala na ge sie halakide wo saabui ra, wo na sabati e xa boxi ma,

³⁰ wo xa wo yete ratanga e xa fe kobi rabafe ma, e halaki xanbi. Wo xa wo yete ratanga e xa alae maxorinfe ma. Wo naxa a fala, «Yi sie nu tuubi rabirama e be di? N fan waxy na nan nabafe.»

³¹ Wo naxa na mooli raba wo Marigi Alatala ra, barima e nu fe kobia rabama e xa alae be Alatala mu wama naxee xon. Mixi nan nu e ra, naxee nu e xa die gamna e xa kuyee be sereχe ra.

13

Kuye batue

¹ Wo lan ne wo xa yi seriye raba a raba ki ma n naxan soxi wo yi ra. Wo naxa sese ba a ra, wo man naxa sese fan sa a xun ma.

² Xa namijonme nde, xa na mu a ra waliyu nde,

³ sa kaabanakoe fe nun tonxuma fe raba wo ya xori, a man fa a fala wo be, «Won bira kuye batufe foxo ra, wo tan mu alae naxee kolon.»

⁴ wo naxa wo tuli mati na namijonme ra a nun na waliyu ra de. Wo Marigi Alatala nan fama wo matode na ki, alako a xa

no a kolonde xa a xa xanunteya na wo sondonme ma, xa wo a xanuxi wo nii ra.

⁵ Wo lan wo xa tuubi rabira wo Marigi Alatala nan keren be, wo xa gaaxu a ya ra, wo xa a xa yaamarie raba, wo xa a xui rabatu, wo xa a keren nan batu, wo xa bira a foxo ra.

⁶ Yi namijonme nun yi waliyu mooli lan ne a xa faxa, barima a bara wa wo boje ratefe wo Marigi Alatala ma naxan wo raminixi konyiya kui Misira boxi ma. E bara wo ba kira xon Alatala wo tixi naxan na. Wo xa fe jaaxi jion wo tagi.

⁷ Xa wo ngaxakerenyi, xa na mu a ra wo xa di, xa na mu a ra wo xa baate gine, xa na mu a ra wo boore naxan nafanxi wo ma alo wo yete, sa wo manahane alako wo xa ala gbete batu, wo tan mu naxan kolon, wo babae fan mu naxan kolon,

⁸ si gbetee naxee batuxi wo rabilinyi nun naxee makuya wo ra, keli boxi tuxui ma sa doxo boore tuxui ra,

⁹ wo naxa tin e xa woyenyi ra, wo naxa wo tuli mati e ra. Wo naxa kinikini e ma, wo naxa e noxun, wo man naxa e kanta.

¹⁰ Wo lan ne wo xa na kanyi faxa, wo a gono gemi ra, jama fan fa a magono.

¹¹ Wo xa a magono han a xa faxa, barima a bara kata a xa wo ragbilen wo Marigi Alatala foxo ra naxan wo raminixi konyiya kui Misira boxi ma.

¹² Isirayilakae birin na na fe me, e luma ne gaaxui kui. Na temui na fe kobi mooli mu nomra rabade wo tagi sonon.

¹³ Xa wo a me taa nde xa fe ra, wo Marigi Alatala wo rasabatima dennaxe,

¹⁴ a mennika ndee a falama e booree be, «Won xa kuye neene ndee batu,»

¹⁵ a lanma wo xa na mixi kobia xon nafen alako wo xa e kena kolon. Wo xa a kolon xa na fe kobi bara raba wo tagi.

¹⁶ Xa a sa na ki ne, wo xa na taakae birin faxa santidegema ra. Wo xa na taa halaki nun a xa xurusee birin na.

¹⁷ Wo e harige birin malanma taa tagi ne, wo te sa a ma, wo taa birin gan wo Marigi Alatala ya i. Naa fama findide boxi rabepinxi nan na. Menni tan mu findima taa ra sonon.

¹⁸ Wo naxa na se ratonxi sese tongo wo yete be, wo na naxan ganfe alako nde xa ba Alatala xa xone ra, a xa kinikini wo ma, a xa wo rawuya alo a rakalixi ki naxe wo babae be.

¹⁹ Xa wo tuubi rabira wo Marigi Alatala be a xa seriye rabatufe ma, n naxan soxi wo yi ra to loxoe, xa wo fe tinxinxi raba wo Marigi Alatala ya i, a fama ne na heeri birin fide wo ma.

14

Nonfe seriye

¹ Marigi Alatala xa die lanxi wo tan nan ma. Xa faxe fa sa ti, Wo naxa wo yete maxaba, wo naxa wo xunsexe bi wo tigi de ra.

² Wo bara findi wo Marigi Alatala xa jama seniyenxi ra. A wo tan nan sugandixi boxi nama birin tagi, wo xa findi a gbe ra.

Sube radaxamuxi nun a radaxamutare

³ Wo mu lan wo xa se seniyentare don.

⁴ Subee nan yi ki, wo lan wo xa naxee don: ninge, yexes, si,

⁵ xeli, gaale, tooke, muntui, burunyi si, geaya fari sube naxan maniyaxi yexes ra, bole,

⁶ sube naxee tore itaxunxi, e man na nooge don, e gibilen a rate ra e kon na.

⁷ Kono na subee ya ma, naxee tore itaxunxi firinyi ra, naxee pooge donna, e man fa gibilen a rate ra e kon na, ndee na e ya ma wo naxa e don alo noxome, yere, nun yere maniyse. E findixi sube seniyentaree nan na wo be, barima e pooge donna, e man fa gibilen a rate ra e kon na, kono e tore mu itaxunxi firinyi ra.

⁸ Xose naxan tore itaxunxi firinyi ra, kono a mu pooge donna, a man xa gibilen a rate ra a kon na, na nan a findixi sube seniyentaree ra wo be. Wo naxa na sube don, wo man naxa wo belexe din a binbi ra.

⁹ Yexes naxee na ye xoora, bellee na naxee birin be a nun xalee, wo lan wo xa nee nan don.

¹⁰ Kono wo mu lan wo xa yexes don bele mu naxan be a nun xale. Wo xa nee kolon yexes seniyentaree ra.

¹¹ Wo nomra xoni seniyenxi birin donde.

¹² Kono xonie xilie nan yi ki wo mu lan wo xa naxee don: yube, sege, xaruma gboñtoe,

¹³ a nun e maniyse birin.

¹⁴ Xaaxa fan wo naxa na don a nun a maniyse birin.

¹⁵ Xundi, kofole, a nun tagarantongoe,

¹⁶ wo naxa e don a nun e maniyse birin.

¹⁷ Gbongboe, yedonme,

¹⁸ laaba, tuke, a nun e maniyse birin, wo naxa e don.

¹⁹ Nimase xunxuri gabutenyi kanyi birin raharamupnaxi. Wo mu lan wo xa e don.

²⁰ Wo lan wo xa nimasee nan don naxee seniyenxi.

²¹ Wo naxa sube don naxan faxaxi a yete ma. Wo xa a so xoye Ala kolontaree yi ra, naxee na wo xonyi, alako e xa a don, xa na mu wo xa a mati mixi gbetee ma. Wo tan bara findi wo Marigi Alatala xa jama seniyenxi ra.

Wo naxa si yore jin a nga xijne ye ra.

Farile

²² Wo sansi naxan birin nawalima xe ma, wo lan ne wo xa farile ba a ra je yo je.

²³ Wo xa na farile don yire wo Marigi Alatala xili matoxoma dennaxe. Wo xa farile findima wo xa mengi, wo xa weni neene, wo xa ture, wo xa xurusee xa di singee nan na. Wo xa na ba alako wo noma gaaxude wo Marigi Alatala ya ra ki naxe loxoe birin.

²⁴ Xa a sa li wo sabatide makuya wo Marigi Alatala xili matoxode ra, na kote xaninfé xoxoxoma ne wo be, barima wo Marigi Alatala bara barake gbegbe fi wo ma.

²⁵ Na temui wo xa wo xa farile masara kobiri ra, wo fa na xanin wo Marigi Alatala xili matoxode.

²⁶ Menni wo noma xurusee, weni, nun wo waxonse gbete sarade, alako wo nun wo xa denbayae xa wo dege wo Marigi Alatala ya i seewé kui.

²⁷ Wo naxa neemu Lewikae ma naxee sabatixi wo ya ma, barima se mu na e be naxan findima e ke ra.

²⁸ Ne saxon yo je saxon wo xa wo xa sansi farile birin nagata wo xonyi.

²⁹ Na temui Lewikae, ke mu na naxee be, wo xa xoyee, kirimie, a nun kaaje gine naxee na wo ya ma, e birin xa fa e degede wo xonyi han e luga. Na kui wo Marigi Alatala fama barake sade wo xa fe birin ma.

15

Dijefe doni ma

¹ Ne solofero yo je solofero wo xa dije donie ma.

² Na seriye lan a xa raba yi ki ne: Feere kanyie naxee birin doni bejinxi e ngaxakerenyi be, e lan ne e xa dije na doni ma. Wo mu lan wo xa wo boore nun wo ngaxakerenyi naxankata doni fife ma je kui Alatala naxan sugandixi.

³ Wo lan wo xa doxo Ala kolontare nan a xa wo xa doni fi, kono wo naxan donixi wo ngaxakerenyi be, wo lan ne wo xa dije na ma.

⁴ Na nan a toma setare mu kolomma wo ya ma, barima Alatala barake gbegbe sama ne wo xa fe boxi ma wo Marigi Alatala dennaxe soxi wo yi ra ke ra, alako a xa findi wo gbe ra.

⁵ A na rabama ne xa wo bira wo Marigi Alatala xui foxo ra. Wo xa a xa yaamari rabatu, naxan falaxi wo be to loxoe.

⁶ Wo Marigi Alatala barake sama ne wo xa fe alo a masen ki naxe. Wo kobiri donima ne nama gbegbe be, kono wo tan mu doni tongoma. Wo fama ne dangide

nama gbegbe ra, mixi yo mu dangima wo ra.

⁷ Xa setare na wo ngaxakerenyie ya ma wo nun naxee sabatixi boxi keren ma wo Marigi Alatala dennaxe fima wo ma, wo naxa wo nii raxutu, wo xa tondi doni bejinde e be.

⁸ Wo lanma ne wo xa a doni seewé kui a hayi na naxan ma.

⁹ Wo xa wo meeni ki fanyi ra, xaxili naaxi naxa no wo ra a falafe ra, «A gbe mu luxi je solofero nde xa a li, a lan mixi xa dije doni ma je naxan na.» Wo xa wo meeni, wo naxa kinikinitareja masen wo ngaxakerenyi setaree be tondife se nde sode a yi ra. Na na raba, a a yaxaseri masama ne Alatala be wo xa fe ra, wo fa findi yunubitoe ra.

¹⁰ Wo lan ne wo xa a ki boje fiixe ra. Wo na boje fanyi naxan nabaxi na ki, wo Marigi Alatala barake sama ne wo xa walie wo na so naxee yo ya ma.

¹¹ Setaree luma ne wo xa boxi ma, na nan a toxi n na a falaxi wo be wo xa hinne wo ngaxakerenyie ra, misikiine a nun setare naxee na wo xa boxi ma.

Konyie xoreyafe

¹² Xa wo ngaxakerenyi Eburu xeme, xa na mu a ra gine, a yete mati wo ma konyi ra, a walima ne wo be je senni. A je solofero nde wo xa a xoreya.

¹³ Wo man naxa a bejin a yi igeli ra.

¹⁴ Wo Marigi Alatala se naxan birin fixi wo ma barake ra alo yexee, si, mengi, a nun weni, wo xa na ndee so a yi ra.

¹⁵ Wo wo ratu a ma konyi nan nu wo fan na Misira, wo Marigi Alatala fa wo xun sara. Na fe na a toxi, n yi seriye soxi wo yi ra to loxoe.

¹⁶ Xa konyi nde fa a fala wo be a mu kelima wo xa denbaya ya ma barima wo bara rafan a ma,

¹⁷ na temui wo se tunbase nan tongoma. Wo a tulii tunba banxi naade ma. Na temui a bara findi wo xa konyi ra kude. Wo na mooli nan nabama wo xa konyi gine fan na.

¹⁸ Wo naxa nimisa xoreya fife ra wo xa konyi ma, barima a xa wali je senni bun ma na bara wo rageeni doxo firin dangi walike sare ra. Na kui wo Marigi Alatala barake sama ne wo xa wali birin ma na xa fe ra.

Xuruse di singe

¹⁹ Wo xa ninge, yexee, nun si di xeme singe naxee barima, e birin findima wo Marigi Alatala nan gbe ra. Wo mu lan wo xa ninge xeme di singe rawali, wo man mu lan wo xa yexee di xeme singe xabe maxaba a ma.

²⁰ Nə yo jə wo tan nun wo xa denbaya nan na donna yire, wo Marigi Alatala xa yire sugandixi.

²¹ Xa a mabenxi, xa a ya kanaxi, xa na mu fure gbete na a ma, wo naxa na fi wo Marigi Alatala ma serexe ra.

²² Wo noma na donde wo xənyi ne, wo nun mixi seniyenxie, xa na mu a ra, mixi seniyentaree, alə wo xeli nun tooke donna ki naxe.

²³ Kono wo naxa sube wuli don de. Wo a ifilima bəxi nan ma alə ye.

16

Sayamaleke Dangi Sali

¹ Abiba kike ra, wo xa Sayamaleke Dangi Sali raba wo Marigi Alatala xa fe ra, barima na kike kui, wo Marigi Alatala wo ramini Misira ra koe nan na.

² Wo serexe naxee bama wo Marigi Alatala be Sayamaleke Dangi Sali loxəe, e tongoma xuruse nan ya ma: yexəe, si, xa na mu a ra ninge. Na serexe bama Alatala xili matoxde ne.

³ Wo naxa taami lebini daaxi don na sali xi solofera bun ma. Wo lan wo xa taami lebinitare nan don naxan findi kinikini taami ra. Na nan wo ratuma loxəe ma wo gbataxi mini Misira bəxi ra loxəe naxe. Na a niyama ne wo mu neemü wo mini loxəe ma Misira bəxi ra.

⁴ Na xi solofera bun ma, a mu lan lebini siya xa to wo xənyi, wo xa bəxi birin ma. Wo serexe naxan bama a xi singe numare ra, na mu lan a xa lu han geesegə.

⁵ Na Sayamaleke Dangi Sali serexe mu lan a xa raba yire birin, wo Marigi Alatala wo rasabatixi dənnaxe.

⁶ Wo a bama yire keren peti ne, wo Marigi Alatala xili matoxde seniyenxi. Na serexe bama numare nan na sage goro temui, wo mini waxati naxan ma Misira bəxi ra.

⁷ Wo sube jinma ne, wo a don yire wo Marigi Alatala dənnaxe sugandixi. Kuye na iba, wo fa siga wo xənyi.

⁸ Xi senni bun ma, wo taami lebinitare nan donna. A xi solofera loxəe wo malanyi belebele raba wo Marigi Alatala xa binye bun ma. Wo naxa wali yo raba na loxəe.

Xə Xabe Sali

⁹ Wo na mengi xaba folo, wo loxəxun solofera nan kontima,

¹⁰ wo fa Loxunyie Sali raba wo Marigi Alatala be. Wo Marigi Alatala barake naxan fixi wo ma wo sətose ra, wo xa nde ba wo panige ra na barake bəre ra.

¹¹ Wo seewama ne wo Marigi Alatala ra yire a dənnaxe sugandixi a xili falafe ra, wo tan nun wo xa die, wo xa konyie,

Lewikae naxee na wo xənyi, xənəe, kiridie, a nun kaqne ginee.

¹² Wo xa ratu konyi nan nu na wo ra Misira bəxi ma. Wo lan ne wo xa yi seriye rajere a rajere ki ma.

Bage Ti Sali

¹³ Wo na ge wo xa sansie bonbode lənyi ma, wo naxa wəni bogi fan bundu, wo xa Bage Ti Sali raba xi solofera bun ma.

¹⁴ Wo xa seewa na sali kui, wo tan, wo xa die, wo xa konyie, Lewikae, xənəe, kiridie, a nun kaqne ginee naxee na wo xənyi.

¹⁵ Wo yi sali rabama xi solofera bun ma wo Marigi Alatala be a na dənnaxe sugandi, barima wo Marigi Alatala barake sama ne wo xa xə wali nun wo xa wali birin ma, wo fa seewa ki fanyi ra.

¹⁶ Ne yo jə, xəmə naxan birin na wo ya ma, e lan ne e xa ti e Marigi Alatala ya i sanya saxon, yire a dənnaxe sugandixa: Taami Lebinitare Sali, Ləxunyie Sali, a nun Bage Ti Sali. Wo mu lan wo xa siga Alatala ma wo yi igeli ra.

¹⁷ Wo keren keren ma fama serexe nan na wo noxi naxan na, wo Marigi Alatala naxan fixi wo ma barake ra.

Seriye rajere ki

¹⁸ Taae birin kui, wo Marigi Alatala dənnaxe fixi wo ma, bənsəe yo bənsəe, wo kitisa nan sugandima, e xa jama makiiti tininxiyi kui.

¹⁹ Wo naxa təoñegə kiiti sa de, wo man naxa ti mixi yo xon ma. Wo naxa tin fe nde xa wo madaxu, barima se noma nəndi false findide ne dənxui ra, e nəndi mafindi wule ra.

²⁰ Wo lanma wo xa kiiti tininxxi yati nan sa, alako wo xa simaya sətə, wo man xa no bəxi masotde wo Marigi Alatala dənnaxe fixi wo ma.

Kuye rabatufe

²¹ Wo mu lan wo xa Aseri wuri masolixi ti serexe bade fe ma, wo dənnaxe yailanxi wo Marigi Alatala be.

²² Wo naxa gemə ti kuye ra, barima wo Marigi Alatala na fe mooli xənxi.

17

Serexe fanyi

¹ Wo mu lan wo xa ninge xa na mu yexəe ba serexe ra wo Marigi Alatala be, naxan keja mu fan, xa na mu a ra naxan mabenxi, barima wo Marigi Alatala na fe mooli xənxi.

² Xa wo mixi nde to wo xa taae kui, wo Marigi Alatala naxee fixi wo ma, naxan ala gbete batuma, a bara fe jaaxi raba naxan mu rafan wo Marigi Alatala ma. A bara Ala xa saate matandi

³ tuubi rabirafe ala gbetee be, xa na mu soge, kike, nun tunbuie be.

⁴ Wo na na fe mooli ifale me, wo xa a xon nafen a fanyi ra. Wo na a kolon na fe xonxi bara raba Isirayila boxi ma,

⁵ a na findi xeme ra, xa na mu gine, wo a kanyi xaninma taa sode de nan na, wo a magono geme ra han a xa faxa.

⁶ Mixi naxan lan a xa faxa, a mu faxama sinden fo a tongo seede firin xui ma, xa na mu a ra saxan. A mu lan a xa faxa seede keran gbansan xui ma.

⁷ Seedee nan singe geme wolima a ma a faxafe ra, jama dōnxoe fan fa a magono. Wo fe jaaxi jōnma wo tagi na ki ne.

Kitti magaaxuxie

⁸ Xa faxa kitti bara fa, xa na mu a ra galanbui, xa na mu maxone, naxan findixi kitti xoroxoe ra wo be taa kui, wo xa siga yire wo Marigi Alatala dennaxe sugandixi.

⁹ Wo sigama Lewika serexedubee nan xon, a nun kiitisae naxee na wo xun ma, wo a tagi raba e be. E a falama wo be na temui a lan kitti xa sa ki naxe.

¹⁰ E naxan falama wo be yire, wo Marigi Alatala dennaxe sugandixi, wo kitti bolonma na ki ne. E naxan falama wo be, wo xa na birin naba.

¹¹ E seriye naxan birin falama wo be, wo xa na raba. Wo naxa binya yirefanyi ma, xa na mu koola ma.

¹² Xa mixi nde, a xa yete igbopaa kui, mu a tulii mati kiitisae nun serexedubee ra, wo Marigi Alatala naxee sugandixi a xa wali rabafe ma, na kanyi lanma ne a xa faxa. Wo fe jaaxi jōnma wo tagi na ki ne Isirayila.

¹³ Nama birin fama lude gaaxui nan kui na temui. E na yi fe me naxan nabaxi, mixi gbete yo mu suusama na yete igbopaa mooli rabade fa.

Mangeya

¹⁴ Wo na so boxi ma temui naxe, wo Marigi Alatala dennaxe fima wo ma, wo na sabati naa, temunde wo fama ne a majoxunde wo fan xa wo gbe mange soto alo boore si naxee wo rabilinxi.

¹⁵ Wo Marigi Alatala na mixi naxan sugandi, na nan fama findide wo xa mange ra. Wo naxa tin xope xa findi wo xa mange ra, wo ngaxakerenyi mu naxan na.

¹⁶ A mu lan soe gbegbe xa lu wo xa mange yi ra. A mu lan a xa mixie rasanba Misira e sarade, barima Alatala a falaxi ne wo be, a wo naxa siga na boxi ma sonon.

¹⁷ A mu lan a xa gine gbegbe doxo. Na fee nan fama a ragbilende Alatala foxo ra. A mu lan a xa gbeti gbegbe nun xēema gbegbe malan.

¹⁸ Mange na dōxō a xa mange kibanyi temui naxe, seriye kitaabui naxan nagaataxi Lewika serexedubee yi ra, a xa na misaali yailan a yete be.

¹⁹ A xa na kitaabui ragata a fe ma, a xa a xaran loxes birin a xa simaya kui, alako a xa gaaxu a Marigi Alatala ya ra, a man xa no a xa seriye nun a xa yaamari rabatude naxan sebexi a kui.

²⁰ Na fe nan fama a niyade, a mu a yete rafisa a ngaxakerenyie be, a man mu tantan seriye ma, a mu binya yirefanyi ma nun koola ma. Na temui a mangeya xonkuye sotoma ne, a tan nun a xa die Isirayila jama tagi.

18

Serexedubee xa wali

¹ Lewika serexedubee nun Lewi xabile dōnxoe mu fama boxi sotode ke ra alo Isirayila di booree. E baloe findima serex gan daaxie nan na naxee bama Alatala be.

² E mu fama ke sotode e ngaxakerenyie tagi. Alatala nan findima e ke ra alo a a masen e be ki naxe.

³ Lewika serexedubee mabiri findima serexee nan na Isirayilakae fama naxee bade alo ningee, xa na mu a ra yexee. A lanma sube belexe, a banganyi, nun a furi nan xa so serexedubee yi ra.

⁴ Wo man fa boxi daxamui singe so e yi ra: mengi, weni neene, ture, a nun wo yexee xabe naxan singe maxabama.

⁵ Wo Marigi Alatala Lewi bonsœ nan sugandixi bonsœ birin tagi, alako e tan nun e xa die xa no Alatala xili binyade temui birin.

⁶ Xa Lewika nde wa kelife Isirayila taa kui a na dennaxe, sigafe ra yire Alatala dennaxe sugandixi,

⁷ menni, a lanma a xa a Marigi Alatala xa wali raba a nun a ngaxakerenyi Lewikae ra naxee na naa.

⁸ A lan ne a xa baloe soto alo serexedube booree, bafe a harige ra a faxi naxan na a xun ma, a bara naxan soto.

Sematoe nun duuree

⁹ Wo na so temui naxe boxi ma, wo Marigi Alatala naxan fima wo ma, wo mu lan wo xa so wali jaaxie ya ma mēnnikae na naxee kui.

¹⁰ Mixi naxa mini wo ya ma de naxan a xa di gamma serexe ra, naxan findima sematoe ra, ya kanyi ra, duure ra, koromixi ra,

¹¹ naxan karamoxo wali rabama, naxan woyenma barie, pinnee, nun mixi faxaxie ra.

¹² Wo Marigi Alatala na mixi mooli xonxi. Na fe kobie na a toxi, wo Marigi Alatala yi sie halakima wo ya ra.

¹³ Wo xa lu wo Marigi Alatala waxonki.

¹⁴ Wo fama si naxee halakide na ki, e biraxi sematoe xui nan foxy ra, kono wo Marigi Alatala mu tinma wo tan xa na raba.

Namijonme wali

¹⁵ Wo Marigi Alatala fama namijonme nde rakelide wo ya ma, naxan luma alo n tan. Wo xa wo tuli mati a ra.

¹⁶ Wo na nan yati maxorin wo Marigi Alatala ma, wo nu malanxi loxoe naxe Xorebe geya fari. Wo naxa a fala, «Muxu mu wama muxu Marigi Alatala xui mefe fa. Muxu mu wama yi te belebele fan tofe kore, alako muxu naxa faxa.»

¹⁷ Alatala naxa a masen n be, «E fe fanyi nan falaxi n be.

¹⁸ N fama ne namijonme nde rakelide e ya ma, naxan luxi alo i tan. N fama n ma maseniyi fide a ma, a fa na tagi raba e be.

¹⁹ Mixi nde na lu, a mu a tuli mati na namijonme xa masenyi ra a naxan tima n xili ra, n tan yete yati nan na kanyi makiitima.»

²⁰ «Kono xa namijonme yete igboe nde fa masenyi ti n xili ra, n mu naxan fixi a ma, xa na mu a masenyi ti ala gbete xili ra, a lanma ne na kanyi xa faxa.

²¹ Temunde wo fama ne wo yete maxorinde, «Won noma a kolonde di xa yi woyenyi fatanxi Alatala nan na?»

²² Xa namijonme masenyi ti Alatala xili ra, a fa lu a mu kamali, na nan na ki a xa masenyi mu fatanxi Alatala ra. Namijonme nan na falaxi a xa yete igbona kui. Hali wo mu gaaxu a ya ra.»

19

Mixi ratanga taae

¹ Wo Marigi Alatala na fa sie halakide wo ya ra, a fa e xa boxi so wo yi ra, wo fa sabati e xa taae nun e xa banxie kui,

² wo xa taa saxan sugandi na boxi tagi, wo Marigi Alatala naxan fixi wo ma.

³ Wo xa boxi maniya, wo Marigi Alatala naxan fixi wo ma ke ra, wo fa a itaxun doxox sasan. Na nan a toma faxati nde noma sigade na taa nde kui, alako a nii xa ratanga.

⁴ Mixi naxan faxe tixi, a mu a rakelixi a ma, na faxati mooli nan gbansan noma sode yi taa nde kui a nii ratangafe ra.

⁵ Misaali nan ya: Xa mixi siga fotonyi wuri segede, a nun a boore, a xa beera fa koren, a din a boore ra, na fa faxa, na faxati mooli tan noma sode yi taa nde kui a nii ratangafe ra.

⁶ A xa na raba alako mixi naxan wama na fure gbejoxofe a xa bojete kui, a naxa no faxeti lide kira ra, a fa a faxa. Na mu

lanma, barima xonnanteya yo mu nu na a be na mixi faxaxi xa fe ra.

⁷ N yi yaamari fixi wo ma na nan ma. Wo xa taa saxan sugandi, nee xa findi mixi ratanga taae ra.

⁸ Xa wo Marigi Alatala wo xa boxi ragbo ye alo a rakali ki naxe wo babae be, xa a yi boxi birin so wo yi ra a naxan laayidixi wo babae be,

⁹ xa wo yi yaamari raba a raba ki ma n naxan falaxi wo be to loxoe, wo Marigi Alatala naxa rafan wo ma, wo naxa bira a xa kira foxy ra, na temui wo man xa taa saxan sugandi, wo xa e sa yi taa saxanyi boore xun ma.

¹⁰ Na kui, mixi toojegexi mu faxama wo xa boxi ma, wo Marigi Alatala naxan fixi wo ma ke ra.

¹¹ Kono xa mixi nde a yaxui xon, a a melen, a fa faxa, a fa so yi taa nde kui,

¹² na taa forie lan ne e xa a susu, e a xanin mixi xon ma naxan wama na fure gbejoxofe, alako faxeti xa faxa.

¹³ Wo naxa kinikini yo ti na kanyi ma. Wo na faxati mooli jomma na ki ne Isirayila boxi ma, alako bojese xa lu wo yi ra.

Boxi naaninyi nun seede wule fale

¹⁴ Wo na sabati boxi ma wo Marigi Alatala naxan fixi wo ma ke ra, wo naxa naaninyi tonxumae masiga de wo benbae naxee doxox.

¹⁵ Mixi naxan yunubi fe rabaxi, xa na mu a ra haake, na kanyi mu lan a xa makiiti mixi kerem xa seede baxi ma. Na mooli makiitima seede firin, xa na mu, seede saxan xui nan ma.

¹⁶ Xa seede jaaxi ba nde sa mixi nde toojegex fe nde ma,

¹⁷ yi gere mixi firinye lan ne e xa siga Alatala xa horomobanxi kui, e sa e xa galanbui yaxaran serexedubee nun kiitisae be naxee na na waxati.

¹⁸ Kiitisae a fe xon nafenma ne a ki nun a keja ma. E na a kolon seede wule nan saxy a ngaxakerenyi xun ma,

¹⁹ a ngaxakerenyi nu wama a makiitife ki naxe, wo xa na kiiti ragibile a ma. Wo fe jaaxi jomma wo tagi na ki ne.

²⁰ Mixi gbetee na na fe me, gaaxui nan luma e ma, e mu suusama na fe kobi mooli rabade fa.

²¹ Wo naxa kinikini na mixi mooli ma. Xa a mixi nan faxaxi, wo a fan faxa. Xa a mixi ya nan kanaxi, wo a fan ya kana. Xa a mixi ninyi nan giraxi, wo a fan jinyi gira. Xa a mixi belexe nan bolonxi, wo a fan belexe bolon. Xa a mixi sanyi nan bolonxi, wo a fan sanyi bolon.

20

Gere seriye

¹ Wo na siga wo yaxuie gerede, wo fa a to e xa soee, geresosee, nun soɔrie dangi wo gbe ra, hali wo mu gaaxu. Wo Marigi Alatala naxan wo raminixi Misira bɔxi ra, a na wo fɔxɔ ra.

² Wo ne wo yailanma temui naxe gere sofe ma, seregedubē nan tima a wɔyɛn nama be,

³ «Isirayila, wo wo tuli mati! To lɔxœ wo faxi wo yaxuie nan gerede. Limaniya naxa ba wo yi ra de, wo naxa gaaxu, wo bɔjɛ naxa mini a i, wo naxa sereñ,

⁴ barima wo Marigi Alatala na wo fɔxɔ ra wo yaxuie gerede. A e rayarabima ne wo be, wo fa xutu sɔtɔ e ma.»

⁵ Na temui mange xa kuntigie xa soorie maxɔrin, «Mixi nde na wo ya ma, naxan bara ge banxi tide kɔnɔ a mu soxi a kuiinden? Na kanyi xa gbilen a xɔnyi, barima xa a faya gere kui, mixi gbete fama ne sode a xa banxi kui.

⁶ Mixi nde na wo ya ma be, naxan weni bili sixi, a mu a bogi baxiinden? Na kanyi xa gbilen a xɔnyi, barima xa a faya gere kui, mixi gbete fama ne a xa weni bogi bade.

⁷ Mixi nde na wo ya ma be, naxan bara wa gine xɔn, kɔnɔ a mu a futixiinden? Na kanyi xa gbilen a xɔnyi, barima xa a faya gere kui, mixi gbete fama ne a xa gine futide.»

⁸ Mange xa kuntigie man xa soorie maxɔrin, «Mixi nde na wo ya ma be limaniya baxi naxan yi, a gaaxu? Na kanyi fan xa gbilen a xɔnyi alako a naxa limaniya ba a booree fan yi.»

⁹ Mange xa kuntigie na ge wɔyende nama ra, e xa mangée ti yi soɔri xundee ya ra.

¹⁰ Wo na wo makɔre wo yaxuie xa taae ra gereso ki ma, wo xa lanyi maxɔrin e ma.

¹¹ Xa e tin na ra, e taa naade rabi wo be, e birin xa lu wo xa yaamari nan bun ma, e nu duuti fi.

¹² Kɔnɔ xa e mu tin lanyi ra, e fa wo yaabi gere ra, na temui wo xa na taa bilin.

¹³ Wo Marigi Alatala e rayarabima ne wo be. Wo xa xeme birin faya santidegema ra,

¹⁴ wo xo ginee, dimee, xurusee, nun se naxan birin na taa kui, wo xa a tongo wo yete be seseñe kui. Wo Marigi Alatala bara na fi wo ma.

¹⁵ Wo xa na moɔli raba taae fan na, naxee makuya wo ra, naxee mu na taae ya ma wo fama sabatide dennaxe.

¹⁶ Kɔnɔ wo naxa sese lu a piñe ra taae kui, wo Marigi Alatala fama naxee fide wo ma ke ra.

¹⁷ Wo Xitikae, Amorikae, Kanaankae, Peresikae, Hiwikae, nun Yebusukae birin halakima ne ało wo Marigi Alatala a masenxi wo be ki naxe,

¹⁸ alako e naxa wo xaran na fe xɔnxié rabafe ra e naxee rabama e xa alae be, na fa findi yunubi fe ra wo be wo Marigi Alatala mabiri.

¹⁹ Wo na taa nde bilin a gerefē ma, a mu lan wo xa beera tongo sansie sege xili ma. E findima wo balose nan na. Na daaxa sansie xa mu findixi wo gerefē ra.

²⁰ Sansi naxee bogi mu nɔma donde, wo nɔma nee tan segede e xa findi geresose ra wo be taa mixie xili ma, wo nun naxee na gerefē han e sa rayarabima wo be temui naxe.

21

Faxati kolontare

¹ Xa a sa li wo naxa mixi nde fure to bɔxi ma buruni, wo Marigi Alatala dənnaxe fixi wo ma, kɔnɔ wo mu a faxama kolon sinden,

² wo xa forie nun wo xa kiiisae xa a mato taa mundun makɔrexni na fure ra.

³ E na taa kolon naxan makɔrexni na ra, na taa forie xa ninge gine tongo, naxan singe mu nu wali, wuri mu nu xiri naxan kon ma,

⁴ e xa a xanin xure nde ma, naxan mu xɔrima, sansi mu rawalima dənnaxe, e xa a kobe gira ye xɔora.

⁵ Na birin xa raba Lewi xa di seregedubē ya xɔri, barima wo Marigi Alatala nee nan sugandixi a xa wali rabafe ma, e xa duba mixi be Alatala xili ra, e xa kiiit sa gere xa fe ra.

⁶ Fori naxee birin na taa kui naxan makɔrexni fure yire ra, e xa e belexee raxa ninge gine fari, e naxan faxaxi xure kui.

⁷ E xa a fala, «Muxu tan xa mu faxe tixi, muxu mu a rabama fan kolon.

⁸ Alatala, i xa Isirayila pama xun sara, i naxan xɔreyaxi. Yandi, i naxa faxe kote dɔxɔ Isirayila xun ma, e fɔxi mu na naxan na.» Na temui Alatala fama ne e xun sarede.

⁹ Wo nɔma ratangade yi faxe tife moɔli ma, xa wo Alatala waxɔnfe rabama.

Gere xa geelimanie

¹⁰ Wo na siga wo yaxuie gerede, xa wo Marigi Alatala e rayarabi wo be, wo e findi wo xa geelimanie ra,

¹¹ temunde mixi nde ya fama ne sinde geelimaní gine tofanyi nde ma. Xa na kanyi wama a dɔxɔfe ne,

¹² a nɔma a xaninde a xɔnyi. Na gine xa a yete xunyi bi, a a belexe xale maxaba,

¹³ a dugi fanyi ragoro a ma. A xa sabati a xa mori xɔnyi, a fa a baba nun a nga xa nonfe raba kike kerem bun ma. Na dangi xanbi xeme nɔma a findide a xa gine ra.

¹⁴ Xa a sa li a xa fe naxa rajaaaxu a ma, a nɔma a bejinde a xa siga a waxɔnde, kɔnɔ

a mu lanma a xa a mati kəbiri ra, a mu lanma a xa findi a xa konyi ra, barima a nu bara findi a xa gine ra.

Di fori tide

¹⁵ Xa a sa li gine firin na xeme nde yi ra, kerén fa rafan a ma dangi boore ra, kono e firinyie bara di bari a bę, a mu lanma a xa baate gine xa di rafisa a boore xa di bę,

¹⁶ a fa forijna tide fi baate gine xa di ma, a fa a li na gine boore nan singe di barixi a bę.

¹⁷ A lanma a xa a kolon gine naxan napaaxuxi a ma na ki, na nan ma di findixi di singe ra. A harige dəxə firin nan soma di fori yi ra, barima na nan findixi a xa fonike di ra. A tan nan lanma a xa di forijna tide sotə.

Di xurutare

¹⁸ Xa a sa li xeme nde naxa di xeme kalabante xurutare bari, naxan mu a tulı matixi a baba nun a nga xui ra, naxan tondima birade e xa seriye foxo ra,

¹⁹ a lanma na di baba nun a nga xa a suxu, e xa a xanin forie xon ma taa sode de ra.

²⁰ E xa a fala e bę, «Muxu xa di naxan yi ki, a xurutare, a kalabante. Muxu fe naxan birin falama a bę, a mu a tulı matima a ra, fo wayupna rabafe nun siisi fe.»

²¹ Na kui, a xa taa xeme birin xa a magono gemę ra, han a faxa. Wo fe jaaxi jənəma wo tagi na ki ne. Isirayilakae na na fe me, gaaxui luma ne e birin ma.

Mixi gbakuxi fire

²² Xa a sa li wo bara mixi gbaku wuri kon na, naxan bara yunubi fe raba a lan a xa faxa naxan ma,

²³ a fure mu lan a xa lu wuri kon na han geesegę. A lan ne a xa ragata na loxəe kerényi, barima Ala bara fure gbakuxi danka. Wo wo meen ki fanyi ra, xa na mu a ra na fure gbakuxi nan boxi dankama, wo Marigi Alatala dennaxe fixi wo ma ke ra.

22

Xuruse nun se loexie

¹ Wo na wo ngaxakerenyi xa ninge, xa na mu a ra a xa yexəe to, a murutaxi, wo naxa wo kobe ti a ra. Wo lan ne wo xa a xanin a kanyi xon ma.

² Xa wo ngaxakerenyi yire makuya, xa na mu wo mu a kanyi kolon, wo xa xuruse xanin wo xonyi. Wo a ragata han beenun wo a kanyi toma temui naxe, wo fa a so a yi ra.

³ Wo na moɔli nan nabama wo ngaxakerenyi xa sofale fan na, a xa donma, a nun a gbe se naxan birin loexi a ma. Wo mu lan wo xa wo kobe ti a ra.

⁴ Xa wo bara wo ngaxakerenyi xa sofale, xa na mu a ra a xa ninge to, a bara bira kira xon ma, wo mu lan wo xa wo kobe ti a ra. Wo lan ne wo xa kafu a ma a rakelide.

Xeme naxee e yete findima gine ra

⁵ Gine mu lan a xa xeme dugi so. Xeme fan mu lan a xa gine dugi so. Mixi naxee na fe moɔli rabama, na kanyie mu rafan Marigi Alatala ma.

Kinikinife daalisee ma

⁶ Wo na a to kira xon ma, xon̄i bara a təe sa wuri kon na, xa na mu a ra boxi ma, a nga felenxi a xəle ma, xa na mu a ra a xa die ma, wo mu lan wo xa a nga nun a xa die birin tongo.

⁷ Wo lan ne wo xa a nga tan nabənin, a xa siga, wo fa die tan tongo. Na kui wo fama ne simaya xonkuye nun heeri sotəde.

Mixi ratanga ki

⁸ Xa wo banxi neene ti, wo lan ne wo xa bilixi nde rabilin banxi fuge ra, alako mixi naxee tema naa, e naxa bira, e fa faxa wo saabui ra.

Se masunbuſe

⁹ Wo mu lan wo xa sansi gbete si wo xa weni bilie ya ma, xa na mu a ra a bogi fama findide se raharamuxi nan na.

¹⁰ Wo ne yire buxama, wo mu lan wo xa ninge nun sofale xiri e boore ra sari ra.

¹¹ Wo mu lan wo xa sose ragoro wo ma naxan masunbuxi dugi yexəe xabe daaxi nun gesé fute daaxi ra.

Mafelenyi

¹² Wo gesé nan nafalama ponpon na wo a singan wo xa dugi tuxui naanie ra, wo naxan felenma wo ma.

Gine fe kiiti

¹³ Xa a sa li xeme nde naxa gine doxo, e kafu, kono a xa fe to rajaaxu xeme ma,

¹⁴ a a xili kana wøyen kobi ra, a nu fa a fala, «N bara yi gine doxo, kono muxu to kafu n naxa a li a bara futi kana.»

¹⁵ Na temui gine baba nun a nga xa ginedimedi dugi xanin taa forie xon ma taa sode de ra, naxan a masenxi a e xa di futi rasoxi.

¹⁶ A baba xa a tagi raba, «N bara n ma di gine fi yi xeme ma, kono a mu rafan a ma sonon.»

¹⁷ A fa wule nan safe a xun ma a a mu futi rasoxi.» Na temui temedi xa mixie xa na ginedimedi dugi itala taa forie ya i.

¹⁸ Taa forie na na to, e xa na xeme suxu, e xa a jaxankata.

¹⁹ E na a makiiti, e xa alamani bolon a ma naxan findima kəbiri kole kəmə sofe ra temedi baba yi ra, Isirayila gine xili kanafe ma. Na xanbi a lan ne gine xa gbilen xeme xonyi, na xeme naxa mee a ra abadan.

²⁰ Kono xa futi kanafe fa sa findi nondi ra, ginedimedi dugi yo mu na naxan a masenma a bara futi raso,

²¹ na gine xa xanin a baba xa banxi sode de ra, taa mixie fa a magono gême ra han a faxa, barima a bara fe kobi raba gine mu lan a xa naxan naba Isirayila boxi ma, xême fe kolonfe ra a na a baba xa noe bun ma temui naxe. Wo fe jaaxi jōnma wo tagi na ki ne.

²² Xa wo xême suxu, e nun gine xême taa idoxoe saxi, na fe kobi raba firinyie lan e xa faxa, gine nun xême. Wo fe jaaxi jōnma na ki ne wo tagi Isirayila boxi ma.

²³ Xa xême naralan gine dimedi nde ra taa kui, kote bara dōxō naxan ma fe ra, a fa a futi kana,

²⁴ wo xa na mixi firinyie xanin taa sode de ra, wo e magono gême ra han e xa faxa. Yi gine dimedi faxaxi ne, barima a mu sonxoe ratexi taa kui. Xême fan faxaxi ne, barima abara gine futi kana kote bara dōxō naxan ma fe ra. Wo fe jaaxi jōnma wo tagi na ki ne.

²⁵ Kono xa xême naralan gine dimedi ra wula i, kote bara dōxō naxan ma fe ra, a naxa dutun a ma, a a futi kana, na xême nan keran lan a xa faxa.

²⁶ Wo naxa fefe raba gine dimedi tan na, barima a mu fe jaaxi yo rabaxi a lan a xa faxa naxan ma. Yi fe maniyaxi ne alo xême naxan waxy a boore faxafe.

²⁷ Na naralanyi rabaxi wula ne. Hali yi gine dimedi xême kanyi sonxoe rate nu, mixi yo mu sotoma naxan noma a ratangade.

²⁸ Xa xême naralan gine dimedi ra kote mu nu dōxō naxan ma fe ra, a naxa bagan a ma, a a futi kana, mixi nde fa e susu na fe xun,

²⁹ na xême kōbiri kole tongo suuli nan soma gine baba yi ra, a fa yi gine dōxō, barima abara a futi kana. A xa simaya kui, a mu lan a xa mēe na gine ra.

23

Langoena moɔli nde

¹ Mixi yo mu lan a nun a baba xa gine xa kafu. A tana fe nan na ra a baba mabiri.

Mixi naxee mu lan e xa lan Alatala xa malanyi

² Mixi naxan xêmeya kanaxi, xa na mu a ra a bolonxi, na kanyi mu lan a xa siga Alatala xa malanyi.

³ Yangamadi fan mu sigama Alatala xa malanyi hali a bōnsœ fu nde.

⁴ Amonikae nun Mowabakae mu sigama Alatala xa malanyi hali e bōnsœ fu nde.

⁵ A luma e be na ki ne kudei barima yi jamae mu fa wo ralande taami nun ye ra, wo nu na kira xon ma temui naxe

wo kelixi Misira. E Beyori xa di xême Balami nan sare fi wo dankafe ma Petori, Mesopotamiya boxi ma.

⁶ Kono wo Marigi Alatala mu tin a tulimatide Balami ra. A naxa na danke masara barake ra barima wo rafan wo Marigi Alatala ma.

⁷ Wo naxa wo n̄engi sa e xa bojresa nun e xa baloe fe xon ma wo xa simaya kui.

⁸ Wo naxa fe jaaxi yo raba Edonkae ra, barima wo ngaxakerenyi nan na e ra. Wo naxa fe jaaxi yo niya Misirakae ra, barima wo saxanyi raba ne e xa boxi ma.

⁹ E fama bōnsœ naxee sotode, fo e tolobitee, nee nan fama sigade Alatala xa malanyi.

Sɔɔri tete kui xa seniyenyi

¹⁰ Wo na mini fafe ra tide wo yaxuie ya ra, wo lan ne wo xa wo yete ratanga fe kobi birin ma.

¹¹ Xa xême nde na wo ya ma naxan mu seniyenxi, a bara makana wantanyi kui, a lan ne xa mini sɔɔri tete fari ma.

¹² Nunmare ra, a na a maxa ye ra, soge goror temui a fa so sɔɔri tete kui.

¹³ Wo fama yire nde nan sugandide dennaxe makuya sɔɔri tete ra, naa xa findi suturade ra.

¹⁴ Yili ge se nde lan ne a xa lu wo xa kote i. Wo na siga suturade, wo yili ge. Wo na ge wo hayi rabade, wo a makoto, wo fa keli naa.

¹⁵ Wo xa sɔɔri tete lan ne a xa seniyen, barima wo Marigi Alatala a majerema a kui wo kantafe ra, a man fa wo yaxuie rayarabi wo be. Xa a fe jaaxi li sɔɔri tete kui, a a makuyama ne wo ra.

Seriye konyi xa fe ra

¹⁶ Xa konyi nde a gi a kanyi ma, a naxa siga lude wo xonyi, wo naxa gbilen a ra a kanyi xon ma de.

¹⁷ A lan ne a xa sabati wo xa taa nde kui dennaxe na rafan a ma. Wo man naxa a tooro de.

Langoeja

¹⁸ Isirayila xême, xa na mu a gine mu lan a xa langoeja raba.

¹⁹ Langoe sare mu lan a xa so wo Marigi Alatala xa horomabanxi kui laayidi rakamalise ra, barima wo Marigi Alatala na fe moɔli xonxi.

Doni nun daakan

²⁰ Wo na se nde doni wo ngaxakerenyi be, kōbiri, donse, xa na mu a ra se gbeṭe, wo naxa geeni yo fen a fari.

²¹ Ala kolontare nan lanma a xa wo xagene sa, kono wo ngaxakerenyi tan mu a ra de. Wo na na seriye rabatu boxi ma wo fama dennaxe sotode, wo Marigi Alatala barake sama ne wo isofe birin ma.

²² Wo na daakan tongo wo Marigi Alatala bə, wo naxa taxiri a rabafe ma, xa na mu wo Marigi Alatala a maxərinma ne wo ma, wo fa findide yunubitəe ra.

²³ Xa wo mu daakan tongoxi, yunubi fe mu na.

²⁴ Kono xa wo daakan tongo wo Marigi Alatala bə, wo lan ne wo xa a raba keren na a fanyi ra. Wo fa a raba alə wo a panigexi wo de ra ki naxe.

²⁵ Wo nəma wuri bogi ndee bade wo gbe mu naxee ra, wo a don han wo luga, kono a mu lan wo xa nde sa wo xa kote i.

²⁶ Wo na so mengi xə fan na, wo gbe mu naxan na, wo nəma tənsəe ndee bade wo belexe ra, kono wo mu lan wo xa worote tongo wo ngaxakerenyi xa mengi xili ma.

24

Xəməe nun gine fatanfe

¹ A nəma a lide xəməe nde xa gine mu rafanxi a ma sənən, a fatan keedi sebə, a a so a yi ra, a fa a rasiga a baba xənyi.

² Na temui xa na gine doxə xəməe gbete xən ma,

³ a xa fe rajaaxu na xəməe fan ma, na fan fa fatan keedi sebə, a so a yi ra, a fa a rasiga a baba xənyi, xa na xəməe fa sa faxa ne,

⁴ xəməe naxan singe məe na gine ra, na mu lan a xa a findi a xa gine ra kore, barima a bara raharamuña a ma. Alatala na fe məoöl xənxi. Wo mu lan wo xa na yunubi məoöl raba bəxi ma wo Marigi Alatala dennaxə fixi wo ma ke ra.

Seriye naxan ibunadama ratangama

⁵ Xəməe naxan baxi gine doxode, a mu lan a xa səorija raba waxati nde bun ma. Kəntəfilı gbete yo mu lan a xa doxə a ra ne kerən bun ma, alako a xa məenə a xa gine doxəxi ma.

⁶ Wo mu lan wo xa mulunyi nun kile rasuxu mixi yi səkə ra, xa na mu a ra kile gbansan, barima wo a balose nan bama a yi ra na ki.

⁷ Xa Isirayilaka a ngaxakerenyi nde suxu noe ra, a a findi konyi ra, xa na mu a a mati, a lan ne na kanyi xa faxa. Wo fe naaxi qənma wo tagi na ki ne.

⁸ Wo lan ne wo xa fenten kune fure xa fe ra. N xaranyi naxan soxi Lewi xa di sərəxədubəe yi, wo lan ne wo xa na raba a raba ki ma.

⁹ Wo xa ratu a ma a wo Marigi Alatala naxan naba Mariyama ra wo kelixi Misira temui naxe.

¹⁰ Wo na doni ti wo ngaxakerenyi bə, a mu lanma wo tan xa so a xənyi a xa səkə se tongode.

¹¹ Wo xa lu tande, wo xa donifa xa fa səkə se ra wo xən ma, a a so wo yi ra.

¹² Xa setare na a ra, a fa a xa xinbeli donna so wo yi səkə se ra, wo mu lan wo xa na ragata wo xənyi kəe ra.

¹³ Wo xa a ragbilen a ma sage goro waxati ne, alako a xa a feleñ a ma kəe ra. Na kui a Ala maxandima ne wo bə. Setare malife na ki a findima tinxinyi nan na wo nun wo Marigi Alatala tagi.

¹⁴ Wo mu lan wo xa wo xa walike setaree tööro, e findi wo ngaxakerenyi ra, xa na mu e findi xərəe ra.

¹⁵ Ləxəe birin wo lan ne wo xa e xa wali sare fi e ma beenun sage xa goro, barima setare nan e ra, e hayi na na ma. Xa wo mu na rabama, a rawama ne Alatala bə wo xa fe ra, wo fa yunubi soto na kui.

¹⁶ Di babae mu lan e xa faxa e xa die xa yunubie rabafe ma. Die fan mu lan e xa faxa e babae xa yunubie rabafe ma. Ibunadama lanma a xa faxa a yetə xa yunubie rabaxi nan ma.

¹⁷ Wo naxa tinxitareya raba mixie ra naxee faxi sabatide wo xa bəxi ma. Wo naxa kiridie tööro. Wo naxa kaajəe gine xa donna tongo səkə ra.

¹⁸ Wo xa ratu a ma a wo Marigi Alatala wo xəreyaxi ki naxe wo xa konyiya kui Misira bəxi ma. Na fe na a toxi n yi yaamari fixi wo ma.

¹⁹ Wo na ge xə xabade, wo naxa gibilen tənsəe dənxəe tongo ra. Wo xa e lu xərəe, kiridie, nun kaajəe gine bə, alako wo Marigi Alatala xa barake sa wo xa fe.

²⁰ Wo na ge oliwi bili ifuyanfuyande, wo naxa gibilen bogi dənxəe bade sansie kən na. Wo xa e lu xərəe, kiridie, nun kaajəe gine bə.

²¹ Wo na ge weni bogi bade, wo naxa gibilen bogi dənxəe ba ra. Wo xa e lu xərəe, kiridie, nun kaajəe gine bə.

²² Wo xa ratu wo xa konyiya ma Misira bəxi ma. Na fe na a toxi n yi yaamari fixi wo ma.

25

Seriye Luxusinyi

¹ Xa a sa li mixi firin naxa gere, kiitisa xa e mato tinxinyi kui seriye ki ma.

² Nəndi mu na naxan bə, xa a lanma a xa bənbə, na xa raba kiitisa ya xəri fe rabaxi bere ma.

³ Na kui, wo mu lan wo xa dangi luxusinyi ya tongo naani ra. Xa wo nde sa na fari, wo bara wo ngaxakerenyi rayarabi.

Ninge xa wali

⁴ Wo na ninge rawali mengi turuxunde temui naxe, wo mu lan wo xa a de xiri.

Kaajəe gine ditare

⁵ Xa ngaxakerenyi firin sabati yire keren, keren fa faxa a ditare ra, a xa kaajəe gine mu lan a xa doxə xəməe gbete xən ma

xabile gbete kui. A lan a xa doxø a nimoxo nan xøn ma, a findi a xa gine ra.

⁶ Na gine di singe naxan barima a nimoxo be, a xa findi a xa mori singe xa di nan na ke ki ma, alako a xa mori xili naxa lœ Isirayila boxi ma.

⁷ Xa na xeme tondi a nimoxo doxode, kaajne gine xa siga taa forie nan xøn ma kiitisae yire, a a tagi raba e be yi ki, «N nimoxo bara tondi bønsøe fide a ngaxakerenyi ma, a mu tinma a xa seriyø rakkamalide n tan mabiri.»

⁸ Taa forie xa na xeme xili, e xa na fe mato. Xa na xeme tondi a ngaxakerenyi xa kaajne gine doxode,

⁹ kaajne gine xa a makore a ra taa forie ya xøri, a xa a nimoxo xa sankiri ba, a deye bøxun a yatagi, a falafe ra, «Yi moøi nan lan a xa raba xeme ra naxan tondima bønsøe fide a ngaxakerenyi ma.»

¹⁰ Na temui Isirayila, na xeme xa denbaya xili falama ne, «Sankiri ba xa denbaya.»

Dinyi naxan mu lan a xa raba gere kui

¹¹ Xa a sa li xeme firin na gerefere, keren xa gine fa siga a xa mori bade boore yi ra a xemeya suxufe ra,

¹² wo xa na gine belexe bolon, wo naxa kinikini a ma.

Tinxinyi yuleya kui

¹³ Wo naxa kiloe kamalitare sa wo xa gbønføe kui, ndee binya, booree yelebu.

¹⁴ Wo naxa se maniyase kamalitare fan lu wo xønyi, ndee xungbo, booree xurun.

¹⁵ Kiloe kamalixi nun se maniyase kamalixi nan lan a xa lu wo yi ra. Na temui wo fama ne simaya xønkuye sotøde boxi ma wo Marigi Alatala fama dønnaxe sode wo yi ra.

¹⁶ Mixi yo na moøi rabama, a mu rafanma wo Marigi Alatala ma.

Wo yaxui Amalekikae

¹⁷ Wo xa ratu a ma Amalekikae naxan naba wo ra wo to keli Misira.

¹⁸ E mu gaaxu Ala ya ra. E mini ne wo ma kira xøn, e xanbirat taganxie bønbo.

¹⁹ Yakosi, wo Marigi Alatala fama ne wo ratangade wo yaxuie ma, naxee na wo rabilinyi boxi ma a fama dønnaxe sode wo yi ra. Wo fama Amalekikae rahalakide, alako e xili xa lœ dunija ma. Wo naxa nœmu e xa fe rabaxi ma.

26

Boxi daxamui singe nun farile

¹ Wo na so boxi ma wo Marigi Alatala naxan firma wo ma ke ra, a xa findi wo gbe ra, wo xa sabati naa,

² wo keren keren ma fama na daxamui singe sœti bade wo Marigi Alatala be. Wo a

sa debe kui, wo xa a xanin yire, wo Marigi Alatala dønnaxe sugandixi a xili matoxofe ra.

³ Wo xa siga serexedubee xøn, naxee na naa na waxati, wo xa a fala e be, «To loxoe won bara so boxi, won Marigi Alatala dønnaxe laayidi won benbae be a sofe ra won yi ra.»

⁴ Serexedube na debe rasuxuma ne wo yi ra, a a doxo wo Marigi Alatala xa serexebade ya i.

⁵ Wo xa yi wøyenyi fala wo Marigi Alatala be, «N baba, Aramika nan nu a ra naxan nu a jereema. A naxa goro Misira mixi ndee ra, a saxanyi raba naa. E naxa wuya, han e findi si belebele senbema ra,

⁶ kono Misirakae tan naxa muxu naxankata, e muxu tooro, e konyiya xørøxøe doxo muxu ma.

⁷ Muxu naxa muxu benbae Marigi Alatala makula, a xa muxu mali. A naxa muxu xa maxandi suxu, a man naxa muxu xa mantoorli to, e nu fe jaaxi nun fe xørøxøe naxee doxoma muxu ma.»

⁸ «Alatala naxa muxu ramini Misira boxi ma senbe magaaxuxi, kaabanakoe, nun tonxumae ra.

⁹ A naxa fa muxu ra han be, a fa yi boxi so muxu yi ra, xjne nun kumi xelema dønnaxe.

¹⁰ Na nan a toxi, yakosi n faxi yi boxi daxamui singe ra i tan Alatala xøn ma, i naxan fixi n ma.»

Wo xa na doxø wo Marigi Alatala ya i, wo a batu.

¹¹ Wo xa sœewa wo boore ra, wo tan nun Lewikae, a nun xøje naxee na wo ya ma, barake ra, wo Marigi Alatala naxan fixi wo nun wo xa denbaya ma.

¹² Ne saxan yo ne saxan na a li, wo xa na ne farile fi Lewikae, xøjee, kiridie, nun kaajne gine ma, naxee na wo xa taae kui. Nee fan baloe findima na nan na.

¹³ Na temui, wo xa a masen wo Marigi Alatala be, «Naxan findixi i gbe ra, n bara a birin namini n xønyi. N bara a so Lewikae, xøjee, kiridie, nun kaajne gine yi alo i a yamarixi ki naxe muxu be. N mu i xa yaamari matandixi, n mu neemuxi keren ma.

¹⁴ N mu farile siya donxi jonyi to so n ma, xa na mu a ra, n to lu seniyentareja kui. N mu a fixi serexø ra mixi faxaxi be. N bara bira i tan, n Marigi Alatala, xui nan foxy ra. I naxan yamarixi n be, n bara na birin naba.

¹⁵ I xa muxu mato, kelife i xa koore seniyenxi ma. I xa barake sa i xa jama Isirayila ma, i xa barake sa boxi ma, i naxan fixi muxu ma, i naxan laayidixi muxu benbae be, xjne nun kumi gbegbe na dønnaxe.»

¹⁶ To lōxoe wo Marigi Alatala bara wo yamari wo xa a xa maseniyi nun a xa seriye rabatu a rabatu ki ma. Wo xa wo jengi sa na seriye xōn ma wo bōje fiixē ra.

¹⁷ To lōxoe wo bara laayidi tongo Alatala be, a tan nan na wo Marigi Alatala ra, a wo xa jere a xa kira xōn ma, a wo xa a xa maseniyi, a xa seriye, nun a xa yaamari rabatu.

¹⁸ Wo saate tongoxi ne a be, a wo tan nan na a xa nama ra, alo a falaxi wo be ki naxe. Wo xa bira a xa seriye foxo ra,

¹⁹ alako a xa fisamanterya fi wo ma si birin xun ma a naxee daaxi. Wo xa nore, wo xili, nun wo senbe xa dangi e birin na. Wo xa findi nama ra naxan a xa wali rabama, alo a masenxi wo be ki naxe.

27

Barake nun danke

¹ Annabi Munsa nun nama forie yi maseniyi nan ti Isirayilakae be, «Wo xa meeniyi yi yaamarie ma, n naxee fixi wo ma to lōxoe.

² Wo na Yuruden xure igiri temui naxe, sigafe ra boxi ma wo Marigi Alatala naxan fima wo ma, wo xa gēme xungbe ndee ti, wo e mafixe.

³ Wo na Yuruden igiri sigafe ra boxi ma, wo Marigi Alatala naxan fima wo ma, xijne nun kumi gbegbe na dēnnaxe, alo wo babae Marigi Alatala a falaxi wo be ki naxe,

⁴ wo ya xi gēmee nan ti Ebali geysa fari, n baxi naxee xa fe falade wo be ya, wo fa e mafixe.»

⁵ «Menni wo xa serexebade yailan gēmee ra wo Marigi Alatala be, wure mu dinxi naxee ra,

⁶ naxee mu masolixi fefe ma. Wo xa serexē gan daaxi ndee ba wo Marigi Alatala be na serexebade fari.

⁷ Wo xa xanunteya serexē fan ba, wo naxee donma sēswē kui wo Marigi Alatala ya i.

⁸ Wo xa Ala xa seriye sebe na gēme tixie ma, alako nama xa no xarande a fanyi ra.»

⁹ Annabi Munsa nun Lewika serexebdee naxa yi maseniyi ti nama be, «Isirayila nama, wo wo sabari. Wo xa wo tul mati. To lōxoe, wo bara findi wo Marigi Alatala xa nama ra.

¹⁰ Wo xa bira wo Marigi Alatala xui foxo ra. Wo xa a xa maseniyi nun a xa seriye rabatu a rabatu ki ma, n naxan xaranfe wo be to lōxoe.»

¹¹ Na lōxoe kerenyi, Annabi Munsa man naxa yi yaamari so nama yi ra,

¹² «Wo na Yuruden igiri, Simeyon bōnsœ, Lewi bōnsœ, Yuda bōnsœ, Isakari bōnsœ, Yusufu bōnsœ, nun Bunyamin

bōnsœ xa ti Garisimi geysa fari, e xa dubee ti.

¹³ Ruben bōnsœ, Gadi bōnsœ, Aseri bōnsœ, Sabulon bōnsœ, Dana bōnsœ, nun Nafatali bōnsœ xa ti Ebali geysa fari, e xa dankee ti.

¹⁴ Lewi bōnsœ xa na maseniyi madangi Isirayila nama be e xui itexi ra.»

¹⁵ «Danke na mixi be naxan kuye masolima, xa na mu a ra a kuye yailanma yoxui raxunuxi ra, a tuubi a be dunxui ra. Alatala na se mōeli xōnxi.» Nama birin fa a ratin, «Amina.»

¹⁶ «Danke na mixi be naxan a baba nun a nga rayaagima.» Nama birin fa a ratin, «Amina.»

¹⁷ «Danke na mixi be naxan naaninyi tōnxuma masigama.» Nama birin fa a ratin, «Amina.»

¹⁸ «Danke na mixi be naxan dōnxui ratantanma kira ma.» Nama birin fa a ratin, «Amina.»

¹⁹ «Danke na mixi be naxan seriye rakanama xōjne, kiridi, xa na mu a ra kaaje gine ra.» Nama birin fa a ratin, «Amina.»

²⁰ «Danke na mixi be naxan sama a baba xa gine fe ma, a a baba rayaagi.» Nama birin fa a ratin, «Amina.»

²¹ «Danke na mixi be naxan yene rabama xuruse ra, na findi xuruse yo ra.» Nama birin fa a ratin, «Amina.»

²² «Danke na mixi be naxan nun a maagine kafuma, a baba xa di gine, xa na mu a nga xa di gine.» Nama birin fa a ratin, «Amina.»

²³ «Danke na mixi be naxan nun a bitanyi ginēma kafuma.» Nama birin fa a ratin, «Amina.»

²⁴ «Danke na mixi be naxan a boore faxama noxunyi kui.» Nama birin fa a ratin, «Amina.»

²⁵ «Danke na mixi be naxan kōbiria susuxuma mixi tōqnegexi faxafe ra.» Nama birin fa a ratin, «Amina.»

²⁶ «Danke na mixi be naxan tondima Ala xa seriye rabatude.» Nama birin fa a ratin, «Amina.»

28

Barake

¹ «Xa wo bira wo Marigi Alatala xui foxo ra bōje fiixē ra, xa wo yi yaamarie rabatu n naxee soxi wo yi ra to lōxoe, Alatala wo findima ne si fisamante ra si birin tagi dunjia kui.

² Wo yi barake nan sōtoma xa wo bira wo Marigi Alatala xui foxo ra.»

³ A barake sama ne taakae nun daaxakae ma,

⁴ e xa die, daxamui, yexee, sie, nun ningee xun masama ne.

⁵ A wo xa sagae rafe bogi se ra, a barake sa wo xa farin namaxadee.

⁶ Wo xa simaya kui, a barake sama ne wo xa fe birin.

⁷ Wo yaxuie na fa wo gerede, Alatala e rayarabima ne wo be. Xa e so kira keren nan na, e gblinenma e gi ra ne wo ya ra kira solofera xon.

⁸ Wo Marigi Alatala barake sama ne wo xa sansi rawalide nun wo na so fe naxan birin ya ma. A barake sa wo xa fe boxi ma, a dennaxe fima wo ma.

⁹ Xa wo wo Marigi Alatala xa masenyi raba a raba ki ma, wo man naxa bira a waxonfe foxo ra, a wo findima a yete xa nama nan na alo a rakalixi wo be ki naxe.

¹⁰ Boxi jamae birin a kolonma ne na temui, a wo tan nan sugandixi Alatala xa wali rabafe ma, e gaaxuma ne wo ya ra.

¹¹ Alatala wo harige xun masama ne boxi ma a dennaxe saate tongo wo benbae be sofe ra wo yi. A wo xa die rawuyama ne, a wo xa xurusee rawuya.

¹² Alatala ye ragatade rabima ne wo be koore ma, tune xa fa wo xa boxie ma a waxati ma, alako wo xa walie xa fan. Wo hayi mu birama kobiri doni fe ma, fo wo tan kobiri doni xonee be de.

¹³ Alatala wo tan nan findima si birin ma yarerati ra. Wo mu luma xanbi, wo fisamanteya nan sotoma temui birin. Wo mu nimisama fefe ma, kono fo wo xa yi yaamari rabatu ne a rabatu ki ma, n naxan xaranxi wo ra to loxoe wo Marigi Alatala xa fe ra.

¹⁴ Fefe yo naxa a niya wo xa ba yi kira xon ma n naxan falaxi wo be. Wo naxa bira ala gbete batufe foxo ra fefe ma.

Danke

¹⁵ Xa wo fa tondi wo Marigi Alatala batude, xa wo tondi a xa yaamarie nun a xa seriye rabade, n naxee xaranxi wo ra to loxoe a xa fe ra, na temui a fama yi danke nan birade wo foxo ra.

¹⁶ A taakae nun daaxakae dankama ne.

¹⁷ A mu bogi se sama wo xa sagae kui, a man mu barake sama wo xa farin namaxadee.

¹⁸ A tondima ne di fide wo ma, wo man mu baloe sotoma. Wo xa ningee, yexee, nun sie xun mu masama.

¹⁹ Wo danke nan sotoma yire birin wo xa simanya kui.

²⁰ Wo na so fefe yo naxan ya ma, a danke ragoroma ne wo ma. A wo kui ifuma ne alako wo xa fe naxa soonyea fefe ma, wo xun xa ra kana, barima wo bara fe jaaxi raba, wo man bara gbilen Alatala foxo ra.

²¹ Alatala fure jaaxi radinma ne wo ma, han wo non boxi ma a dennaxe soma wo yi ra.

²² Alatala a niyama ne wo xa xosi, wo fate xa gan, wo xa fura a jaaxi ra. A man boxi xara, sansie gan soge bun ma, e fan fure jaaxi soto. A na birin nabama ne wo ra, han wo loe.

²³ Koore nun boxi xarama ne a xercokoe ra.

²⁴ Alatala tune mafindima ne xube ra, naxan goroma wo xa boxi ma, a wo sonto.

²⁵ Alatala senbe fima ne wo yaxuie ma e wo rayarabi. Xa wo e gere kira keren nan na, wo wo gima ne e ya ra kira solofera xon. Naxan nabama wo ra, a dunija birin magaaxuma ne.

²⁶ Wo binbie findima xonie nun wulai subee xa donse nan na. Mixi yo mu fama e keride.

²⁷ Alatala suuri ikonkonma ne wo ma alo a naxan naba Misirakae ra. A wo tooroma ne mange faxe ra, kasi, nun xejenyi naxan mu yalanma.

²⁸ Alatala wo findima ne donxuie ra, a daxui fure fan fi wo ma.

²⁹ Yanyi ra wo ne wo yereema, wo luma kira melen na ne alo donxuie. Wo xa wali yo mu findima a ra, wo luma tooro ra ne. Mixie fama ne wo harige bade wo yi ra, e wo tooro a jaaxi ra. Marakisima yo mu luma wo be.

³⁰ Wo na kote doxo gine xa fe ra, xeme gbete a futi kanama ne. Wo na banxi ti, wo mu noma sode a kui. Wo na weni bilie si, wo mu noma e bogi bade.

³¹ Wo xa ningee kon naxabama ne wo ya xori, wo mu no e sube donde. E wo xa sofale mujnama ne wo ma, wo mu a masotoma. Yaxuie wo xa xuruse yoree tongoma ne, mixi yo mu fama wo malide.

³² Si gbete mixie wo xa die susuma ne wo ya xori, e e findi konyie ra. Wo taganma ne wo xa die mamede, wo mu noma na yaxuie ra fefe ma.

³³ Si nde wo mu naxan kolon e baloma wo xa sansie nan xun na, wo xa boxi daxamui findima e tan nan gbe ra. E wo rawalima ne, e man fe jaaxi raba wo ra.

³⁴ Na fe tofe wo findima ne daxuie ra.

³⁵ Alatala fi jaaxi doxoma ne wo ma, naxan mu yalanma. A goroma xinbie nun belenye nan ma, a fa yensen fate yire birin na, keli wo xunyi ma, a doxo wo sanyie ra.

³⁶ Alatala fama ne wo tan nun wo xa mangue rasigade boxi nde ma, wo tan nun wo benbae mu naxan kolon. Menni wo fama ne ala gbete batude, naxee masolixi wuri nun gemie ra.

³⁷ Mennikae wo mayelema ne, e yoma wo ma.

³⁸ Wo sansi xəri gbegbe rawalima ne wo xa xee ma, kono wo dondoronti nan xabama, barima katoe dinma ne a birin na.

³⁹ Wo weni sansi sima ne, wo məen'i a ma a fanyi ra, kono wo mu a ye minmma, barima kuli soma e i ne.

⁴⁰ Oliwi bilie luma ne bəxi yire birin ma, kono wo mu e ture masoma wo ma, barima oliwi bogie birama ne, e mu gbeeli.

⁴¹ Wo die barima ne, kono e mu luma wo yi, barima wo yaxuie e xaninma ne.

⁴² Wo xa wurie nun bəxi daxamui findima katoe nan gbe ra.

⁴³ Xoṛe naxee na wo ya ma, nee sənbəxun masama ne temui birin, kono wo tan xa fe magoroma ne.

⁴⁴ Feerə luma ne e yi ra, kono wo tan luma setareja nan kui. E findima ne wo xa yareratie ra, kono wo tan luma e xanbi ra ne.

⁴⁵ Yi dankə birin dəxəma ne wo fari, han wo birin ge halakide, barima wo bara tondi wo Marigi Alatala xui ratinməde. Wo mu a xa yaamari nun a xa seriye rabatuxi a rabatu ki ma.

⁴⁶ Na findima tənxuma nun deixare nan na wo tan nun wo bənsəe be abadan.

⁴⁷ Wo to mu tin wo Marigi Alatala batude səewə nun bojəsa kui, fe fanyi birin xa lu wo yi ra,

⁴⁸ wo fama ne təordə wo yaxuie yi ra. Kaame nun ye xəli wo suxuma ne. Wo tima ne wo mageli ra, wo luma setareja nan kui. Na kui Alatala fama yələnxəyəni sade wo konyi ma, han wo ge halakide.

⁴⁹ A fama ne si ra wo mu naxan xa xui mema kelife yire makuye, a xa goro wo ma alə sege goroma təxəe yore ma ki naxə.

⁵⁰ Mixi kaarinxiə nan e ra, naxee mu forie binyama, naxee mu kinikinima dimee ma.

⁵¹ E wo xa xuruse nun wo xa baloe tongo e yetə be, wo xa faxa kaame ra. E wo xa mengi, weni, ture, ninge yore, yəxəe, nun sie birin xaninma ne. Wo fama ne halakide.

⁵² E fama ne wo xa taae birin nabilinde, wo Marigi Alatala naxee so wo yi ra. E wo gerema ne han wo xa tətə itexi sənbəmae yolon, wo laxi naxee ra.

⁵³ Na geree kui wo yaxuie wo rakaamemə ne, han wo wo xa die sube yati don, die wo Marigi Alatala naxee fixi wo ma.

⁵⁴ Hali xəməe fanyi naxan luma wo ya ma, a mu kinikinima a ngaxakerenma, a xa gine, nun a xa die ma.

⁵⁵ A tondima ne a xa di sube itaxunde e ra, barima na findixi a baloe dənxəe nan na. Wo yaxuie na marayarabi sama ne wo fari wo xa taae birin kui.

⁵⁶ Hali gine fanyi naxan luma wo ya ma, naxan mu tima a sanyi yati xa manoxə, na tan fan mu kinikinima a xa mori fanyi nun a xa die ma.

⁵⁷ A tondima ne a xa diyore sube itaxunde e nun na xanbiratoe ma a naxan barixi, barima a tan wama na donfe, a xa lu a tan gbansan be. Wo yaxuie fama na təoṛə mööli nan dəxəde wo ma.

⁵⁸ Xa wo mu məen'i yi maseniyie ma naxee səbəxi yi kitaabui kui, xa wo mu gaaxu wo Marigi Alatala xili xungbe magaaxuxi ya ra,

⁵⁹ Alatala fama ne fure jaaxi magaaxuxie dəxəde wo tan nun wo bənsəe ma, naxan mu yalanma.

⁶⁰ A fure jaaxi ikonkoma ne wo xun na, wo nu gaaxuxi naxan ya ra Misira bəxi ma. Na fure mööli wo suxuma ne, a no wo ra.

⁶¹ Alatala fure mööli gbegbe dəxəma ne wo ma, naxee xili mu səbəxi yi kitaabui kui, han wo birin ge səntəde.

⁶² Wo tan naxee nu wuya dangi tunbuie ra koore ma, wo konti xurunma ne, barima wo bara wo Marigi Alatala xui matandi.

⁶³ Alatala fe fanyi rabaxi wo be ki naxə, a nun a wo rawuyaxi ki naxə, a fama wo halakide na ki ne man, wo fa jən bəxi ma a naxan fi wo ma.

⁶⁴ A wo rayensen si birin ya ma, keli dunija tuxui ma, sa dəxə boore tuxui ra. Wo fama ne ala għetxeb batude, wuri nun għem daaxie, wo tan nun wo benbae mu naxee kolon.

⁶⁵ Na sie tagi, wo mu malabui yo sətəma, wo mu yire yo sətəma wo sabatima dənnaxx. Alatala wo bojnej ratema ne, a wo yaye ramini, a wo nii təoṛə.

⁶⁶ Wo xa simaya findima kəntofili nan na, gaaxui fama ne wo rasseñende kəe nun yanyi ra.

⁶⁷ Wo na na fe mööli to temui naxə, gaaxui fama wo bojnej rafede. Għeżeże, wo nu fa a fala, «Xa nunmare nan nu a ra nu!» Nunmare, wo nu fa a fala, «Xa għeżeże nan nu a ra nu!»

⁶⁸ Alatala wo xaninma ne kunkuie kui Misira, n a fala wo be dənnaxx ma wo mu naa toma sonon. Menni, wo katama ne wo yetə matide wo yaxuie ma konyie ra, xəməe nun għinnej, kono mixi yo mu wo sarama.

⁶⁹ Alatala yi saate nan so Annabi Munsa yi ra, a xa a mabanban e nun Isirayilakae tagi, Mowaba bəxi ma. Yi saate nun boore saate tagi rasa naxan tongo Xorebe għeyar fari.

¹ Annabi Munsa naxa Isirayila nama birin maxili, a a masen e bę, «Wo nu na Misira temui naxe, wo fe to ne Alatala naxan naba Firawuna ra, a xa soorie nun a xa bɔxi birin na.

² Wo bara fe xɔrɔxœe to, tonxumae nun kaabanakoe a naxee raba e ra,

³ kɔnɔ han to Alatala mu xaxili fi wo ma naxan nɔma yi fee kolonde. Wo yae mu a toma, wo tuli man mu a mɛma.

⁴ Ne tongo naani bun ma a wo ratangama gbengberenyi kui. Wo xa sose nun wo xa sankirie mu kana,

⁵ wo mu taami don, wo mu weni nun beere min. Alatala bara a jɔxɔ rasiga wo xa fe xɔn alako wo xa nɔ a kolonde a tan nan na wo Marigi Ala ra.

⁶ Wo to so be, Xesibɔn mange Sixɔn, nun Basan mange Ogo, fa ne wo gerede, kɔnɔ wo naxa nɔ e ra.

⁷ Wo naxa e xa boxie tongo, wo a itaxun Ruben bɔnsœ ma, Gadi bɔnsœ ma, nun Manasi bɔnsœ sɛeti keren ma.

⁸ Na nan a toxi, wo lanma wo xa bira yi saate seriye fɔxɔ ra, alako wo na so fe naxan yo ya ma, a xa sooneya wo bę.»

⁹ «Isirayilakae, wo tan nan malanxi yi ki to loxœ wo Marigi Alatala ya i. Birin na be, wo xa mangue, wo xa yareratie, wo xa forie, wo xa soori mangue,

¹⁰ wo xa gine, wo xa die, nun xɔrœe naxee wuri sègema nun ye bama wo bę.

¹¹ Wo Marigi Alatala bara saate mabanban kali ra. Wo na be to alako wo xa na xiri, wo tan nun wo Marigi Alatala tagi.

¹² Na temui wo tan nan na a xa jama ra, nun a tan nan na wo Marigi Ala ra, alos a kali wo benbae Iburahima, Isiyaga, nun Yaxuba bę ki naxe.

¹³ N mu yi saate mabanbanxi kali ra wo tan gbansan xa bę,

¹⁴ wo tan naxee na be won Marigi Alatala ya i. N a mabanbanxi wo bɔnsœ nan fan be naxee mu nu bari sinden.»

¹⁵ «Wo a kolon won buxi Misira bɔxi ma ki naxe, nun won dangi si naxee xa boxie ra.

¹⁶ Wo bara yi kuye xɔnxie to yi sie nu naxee batuma, kuye naxee yailanxi wuri, gemic, gbeti, nun xɛema ra.

¹⁷ Xeme yo, gine yo, bɔnsœ yo, xabile yo naxa gbilen wo Marigi Alatala fɔxɔ ra, birafe ra na sie xa alae batufe fɔxɔ ra. Wo ya ma, mixi yo naxa lu alos wuri sanke naxan posone xɔne raminima.

¹⁸ Na mixi mɔɔli naxan bara ge yi kali mede, kɔnɔ a fa seewa a bɔjɛ ma a falafe ra, «Sooneya na n bę, n xa n yete waxɔnfɛ raba temui birin, nɛme nun sogofure.»

¹⁹ Alatala mu dijnema na kanyi ma. A fama ne a xa xɔne masende a bę a jaaxi ra, barima a mu wama a firin nde xɔn. A

dankə ragoroma ne a ma, naxee sɛbexi yi kitaabui kui. A a xili ralɔema ne dunijna ma.

²⁰ Alatala na mixi mɔɔli raminima Isirayila nama ya ma a danké ki ma, alos a saate sɛbexi ki naxe yi seriye kitaabui kui.»

²¹ «Wo bɔnsœe naxee fama wo xanbi ra, a nun xɔrœe naxee kelima bɔxi makuye ma, e fama furee nun fe xɔrɔxœe tode, Alatala naxee dɔxɔma wo xa bɔxi ma.

²² Soda nun foxœ fama lude bɔxi fari. Bɔxi mu nɔma rawalide, sese mu nɔma fandé, hali burexe keren a mu nɔma findide a ra. Bɔxi luma ne alos Sodoma, Gomora, Adamaha, nun Seboyimi, Ala taa naxee kana a xa bɔjɛ xɔnɛ kui.

²³ Na temui si gbetee fama ne maxɔrinyi tide, «Alatala yi bɔxi niyaxi yi ki munfe ra? A bɔjɛ xɔnɔxi yi mɔɔli ra munfe ra?»

²⁴ E e yaabima ne, «Yi fe rabaxi ne barima yi jama bara saate kana, e benbae Marigi Alatala naxan tongo e bę, a to e ramini Misira bɔxi ra.

²⁵ E bara kuyee batu e mu naxee kolonxi, Alatala mu tinxı naxee ra.

²⁶ Na fe na a toxi Alatala yi jaxankate birin dɔxɔxi yi bɔxi ma a xa xɔnɛ kui alos a xa kitaabui a masenma ki naxe.

²⁷ A bara a xa xɔnɛ belebele dɔxɔ a xa nama ma, a e tongo e xa bɔxi ma, a e keri bɔxi gbete fan ma, e na dennaxe yi waxati.»

²⁸ «Fe naxee nɔxunxi, won Marigi Alatala nan keren peti nee kolon. Fe naxee masenxi won bę, nun won ma die bę, nee findixi won gbe nan na han dunijna jɔn. A lanma won xa yi seriye masenxi birin nabatu.»

30

Ala xa laayidi

¹ N baraka nun danka naxee birin falaxi wo bę, nee fama ne kamalide. Wo Marigi Alatala na wo rayensen ye temui naxee bɔxi gbete ma, wo wo maŋɔxun yi fee ma.

² Xa wo gibilenma wo Marigi Alatala ma, wo man a xui sux wo bɔjɛ nun wo xaxili kui wo tan nun wo xa die, alos a masenxi wo bę ki naxe to loxœ.

³ na temui wo Marigi Alatala wo raminima ne konyiya kui, a kinikini wo ma, a wo ba sie ya ma a wo rayensen ye dennaxe.

⁴ Hali wo na yire makuye konyiya kui, wo Marigi Alatala sigama ne wo fende, a fa wo malan

⁵ wo benbae xa boxi ma, alako wo xa naa masɔtɔ, a fa meenı wo ma dangife wo benbae ra, a wo rawuya dangi e ra.

⁶ Na temui wo Marigi Alatala yete yati wo bɔnsœ bɔjɛ raseniyenma ne, alako wo xa

a xanu wo bəjəe nun wo xaxili birin na. Na kui wo nəmə simaya fanyi sətəde.

⁷ N yi danke naxee birin səbəxi wo bəyi ki, nee fama dəxəde wo yaxuie nun wo xənməne nan ma.

⁸ Na temui wo man tuubi rabirama ne a bə, wo a xa seriye suxu n naxan fixi wo ma to ləxəe.

⁹ Wo Marigi Alatala barake sama ne wo xa fe birin ma. Wo di gbegbe sətəma ne, wo xa xurusee rawuyama ne, wo xa sansie fanma ne, barima wo fama ne rafande Alatala ma alə wo benbae.

¹⁰ Na nan nabama, wo na wo tuli mati a ra temui naxe, a xa seriye nun a xa yaamari suxufe ra, naxee səbəxi yi kitaabui kui. Na temui wo wo yetə ragbilənma ne a ma wo bəjəe fixe ra, wo xaxili birin na.

Ala xa seriye

¹¹ N yi seriye naxan falaxi wo bə yi ki to ləxəe, a kolon yo mu xənə wo bə.

¹² A mu na koore xa ma, alako a xa fala, «Nde nəmə tede koore ma a xa sa fa a ra won bə, a a xaran won bə alako won xa nə a rabade?»

¹³ A mu na baa kiri fan xa ma, alako a xa fala, «Nde nəmə baa igiride a xa sa fa a ra won bə, a man xa a xaran won bə alako won xa nə a rabade?»

¹⁴ Ade, yi seriye na wo seeti ma ne, wo de kui, a nun wo bəjəe ma. Wo nəmə a rabade.

Simaya sugandi

¹⁵ Isirayilakae, wo a mato. To ləxəe n bara simaya nun fe fanyi ti seeti, faxe nun fe jaaxi fan boore seeti.

¹⁶ To ləxəe wo tin wo xa wo Marigi Alatala xanu, wo xa pere a xa kira ma, wo xa bira a xa yaamari, a xa masenyl, nun a xa seriye foxə ra, alako wo xa simaya fanyi sətə, wo xa wuya, alako Ala xa barake sa wo ma yire a dənnaxə findima wo gbe ra.

¹⁷ Kənə xo wo għilen a foxo ra, xa wo tondi a bə, xa wo bira kuye batufe foxo ra,

¹⁸ wo sətəma ne feo, wo mu fa bude boxi ma wo fama dənnaxə sətəde Yuruden kiri ma.

¹⁹ To ləxəe koore nun boxi na n seede ra, n bara simaya nun fe fanyi ti wo bə seeti kerən na, faxe nun fe jaaxi fan na boore seeti ra. Wo xa simaya fanyi sugandi, wo tan nun wo bənəsəe.

²⁰ Wo xa wo Marigi Alatala xanu, wo tuubi a bə, wo a xa fe suxu. Wo nəmə simaya sətəde na ki ne, wo fa jə gbegbe raba boxi ma, Alatala dənnaxə saate tongo fife ra wo benba Iburahima, Isiyaga, nun Yaxuba ma.

31

Yosuwe findife Annabi Munsa ləxəe ra

¹ Annabi Munsa naxa a fala Isirayilakae birin bə,

² «N bara jə keme jə moxjopən sətə yi temui, n mu nəmə mangeya rabade fa. Alatala jian a fala ne n bə a n mu Yuruden igirima.

³ Wo Marigi Alatala yetə yati nan wo rajerema. A sie birin faxama ne naxee na naakiri ma alako wo xa e xa boxie masoto. Yosuwe nan findima wo xa mange ra, alo Alatala a fala ki naxe.

⁴ Alatala yi sie halakima ne alə a Sixon nun Ogo, Amorikae xa mangée, halaki ki naxe, nun e xa boxie.

⁵ A e rayarabima ne wo bə. Wo xa a xa yaamari raba e xa fe ra.

⁶ Wo limaniya, wo xa senbe sətə, wo naxa gaaxu e ya ra, barima wo Marigi Alatala na wo kantafe, a mu wo rabəjnima fefe ma.»

⁷ Annabi Munsa naxa Yosuwe xili, a naxa wəyen a bə Isirayilakae birin malanxi tagi, «I xa limaniya, i xa senbe sətə, barima i tan nan Isirayilakae rajerema boxi ma Alatala dənnaxə saate tongoxi wo benbae bə. I tan xa e xa ke so e yi ra.

⁸ Alatala tima ne i ya ra, a mu i rabəjnima. A mu għibenma i foxo ra fefe ma. Hali i mu gaaxu, i man naxa i yetə rabolo.»

⁹ Annabi Munsa to yi seriye sebə, a naxa a taxu serexedubee ra, Lewi xa di naxee saate kankira xaninma, nun Isirayila forie.

¹⁰ Annabi Munsa naxa a masen e be, «Nə solofer yo jə solofer, wo dijnemä doni ma ne naxan na, wo yi seriye xaranma Bage Ti Sali ləxəe ne.

¹¹ Wo a xaranma wo xui itexi nan na Isirayilakae birin bə, naxee faxi salide Marigi Alatala ya i a xa yire sugandixi.

¹² Birin malanma menni ne, xemx, gine, dimedi, a nun xojje naxee na wo xonyi, alako e xa yi xaranyi mə, e xa wo Marigi Alatala binya, e xa bira yi seriye foxo ra.

¹³ Dime naxee mu nu a kolonxi sinden, e fan a mema ne. Na kui e wo Marigi Alatala binya ki kolon, wo na fa boxi sətəde Yuruden naakiri ma temui naxe.»

¹⁴ Alatala naxa a masen Annabi Munsa bə, «I faxa temui bara makore, Yosuwe xili, wo birin xa siga n ma hōrōmelingira yire. Menni n fa n ma yaamari fi a ma.» Annabi Munsa nun Yosuwe naxa siga Ala xa hōrōmelingira yire.

¹⁵ Alatala naxa mini e ma nuxui kui naxan nu tema kiri banxi sode de ra.

¹⁶ Alatala naxa a masen Annabi Munsa bə, «I fa na faxafe ne. I xa faxe xanbi, Isirayila jama fama kuyee nan batude boxi ma e fama sigade dənnaxə. E għibenma ne saate foxo ra won lanxi naxan ma.

¹⁷ Na temui n bɔrje tema ne, n xɔnɔ e ma han n e rabenjin. N nan n yatagi noxunma ne e ma, si gbete e halaki, tɔrəe nun fe xɔrɔxɔe fa dusu e xun na. Isirayilakae a kolonma na temui ne, yi tɔrəe e lixi ne barima n tan, e Marigi Ala, mu na e ya ma sɔnɔ.

¹⁸ N nan n yatagi noxunma ne e ma, barima e bara fe jaaxi raba kuyee batufe ra.»

¹⁹ «Yakɔsi i xa b̄eti s̄eb̄e n naxan xaranma i b̄e. Munsa, i xa a xaran Isirayilakae b̄e alako e naxa neem̄u a ma, a man xa findi seede ra n tan nun Isirayilakae tagi.

²⁰ N fama yi nama xaninde boxi ma, xijne nun kumi xelema dennaxe, alo n nan n kalixi e babae b̄e ki naxe. E na baloe don a fanyi ra han e belebele, e fama birade ala gbete foxy ra, e man n ma saate kana.

²¹ Tɔrəe nun fe xɔrɔxɔe fa bira e foxy ra, yi b̄eti fan findima seede nan na won tagi. E bɔnsœ mu neem̄u a ma. Naxan na e xaxili kui, n a kolon. A jan toma e ya ma beenu e xa so boxi kui n nan n kalixi e b̄e naxan xa fe ra.»

²² Na loxoe Annabi Munsa naxa na b̄eti s̄eb̄e, Ala naxan masenxi. A naxa a xaran Isirayilakae ra.

²³ Na xanbi Alatala naxa a xa yaamari so Annabi Yosuwe yi ra, Nunu xa di. A naxa a masen a b̄e, «I xa limaniya, i xa senbe soto. I tan nan Isirayilakae rasoma boxi ma n nan n kalixi e b̄e naxan xa fe ra. Won birin na a ra.»

²⁴ Annabi Munsa naxa Ala xa seriye birin sebe kitaabui kui.

²⁵ A to ge, a naxa woyen Lewikae ra, naxee Alatala xa saate kankira xaninma. A naxa a masen e b̄e,

²⁶ «Wo yi kitaabui tongo, Ala xa seriye sebexi naxan kui, wo xa a sa wo Marigi Alatala xa saate kankira seeti ma. A xa lu menni seede ra Isirayilakae b̄e,

²⁷ barima n wo xaxili xɔrɔxɔya kolon. Kantagbele nan wo ra. Xa wo Alatala matandima n wo tagi temui naxe, n faxa xanbi wo man a matandima ne.

²⁸ Yakɔsi wo wo malan n seeti ma, forie nun wo bɔnsœ yareratie, alako n xa yi masenyi xaran wo b̄e. Koore nun boxi nan findima seede ra wo xili ma.

²⁹ N a kolon n faxa xanbi, Isirayilakae yunubi fe rabama ne, e gbilen kira foxy ra n naxan falaxi e b̄e. E na fe kobi raba naxan mu rafan Alatala ma, na rajonyi fa findi e b̄e nimise ra barima a bojne tema ne.»

³⁰ Annabi Munsa naxa yi b̄eti birin masen Isirayila nama b̄e.

32

Annabi Munsa xa b̄eti

¹ «Koore, i tuli mati n ma wɔyenyi ra. Boxi, i tuli mati n fala xui ra.

² N ma xaranyi xa yensen ye alo tune ye. N ma masenyi xa lu alo xini, naxan doxoma burexœ ma.

³ N fa na Alatala xili nan masenfe. Wo xa won Marigi Ala tantu.»

⁴ «Alatala maniyaxi fanye nan na, naxan mixi kantama. A walima tinxinyi nan na. A xa natee birin fan. A xa wɔyenyi mu kanama, wule yo mu na a de kui. A tinxin.»

⁵ «Kɔnɔ wo tan, nama jaaxi, wo bara geregiri Alatala ma. Yaagi na wo b̄e.

Wo bara findi jama kobi ra.

⁶ Nama daxui, nama xaxilitare, mixi lan a xa na fe moɔli raba a ra? Wo baba mu lanxi a tan xa ma, wo daa Marigi,

naxan wo findixi a xa jama ra?

⁷ Wo wo majɔnxun loxoe dangixie ma, wo jee mato, wo wo babae nun forie maxorin, e xa fe dangixie tagi raba wo b̄e.

⁸ Ala Xili Xungbe Kanyi naxa boxi itaxun adamadie ma. A naxa boxie naaninyi sa Isirayila xa die xasabi ma.

⁹ Isirayila jama naxa findi a gbe ra. Alatala naxa Yaxuba xa die findi a yete gbe ra.»

¹⁰ «A Isirayila toxo gbengberen yire ne. A naxa a jengi sa a xon ma,

a naxa mæni a ma alo a ya di firinyie.

¹¹ A luxi ne alo sege, naxan luma a xa die xun ma, a a gabutenyi itala, a die xanin.

¹² Alatala kerén peti nan a xa jama kantaxi.

Ala gbete yo mu kafu a ma.»

¹³ «A naxa wo rasabati geysa fari.

A naxa wo rabalo x̄e sansie xun na.

A naxa kumi nunture ramini wo be gême longori ra.

¹⁴ A naxa ninge nun yexœ xijne fi wo ma. A naxa yexœ, sie, nun si kontonyie fi wo ma sube ra

kelife Basan boxi ma.

A naxa mængi fi wo ma wo naxan donma, a naxa weni fi wo ma wo naxan minma.»

¹⁵ «Isirayila tininxni naxa belebele,
a naxa findi di fanyi ra,
kono a bara gibilen Ala foxo ra, a daa
Marigi,
a bara a kantama, a rakisima rayaagi.
¹⁶ Isirayila naxa Ala raxono
barima a bira ne ala gbete foxo ra,
e fe jaaxi raba.
¹⁷ E naxa serex ba pinnee be,
naxee mu na Ala ra,
e mu naxee kolon sinden,
e babae mu naxee kolon.
¹⁸ Isirayilakae, wo bara neemu wo kan-
tama ma
naxan wo raminxi dunija ma,
naxan simaya fima wo ma.»

¹⁹ «Alatala to bara a xa die kepa to,
a naxa xono e ma.

²⁰ A naxa a masen,
<N xa gibilen e kantafe foxo ra,
n fa a mato fe naxan fama e lide.>
E mu fan.
Yanfante nan e ra.
²¹ E bara n naxono ala wulee ra.
E bara n boje rate kuyee ra.
N tan fan e raxonomma ne mixie ra,
nama fanyi mu na naxee ra.
N e boje rate si xaxilitare ma.»

²² «Iyo, n ma xone bara gbo ye,
han a bara mixi faxaxie ramaxa.
A luma alo te naxan boxi nun a daxamui
ganma,

han a sa doxo geyae sanke ra.

²³ N fe jaaxi ragboma ne e fari,
n nan n ma xalie birin wolima ne.

²⁴ N kaame rasoma boxi ma,
n fure jaaxi rasanbama ne e ma,
n wulai sube magaaxuxie raminima ne e
ma,

a nun boximase xone kanyie.

²⁵ Naxee na tandem, fanfore nan e faxama.
Naxee na banxi kui, gaaxui nan e faxama.
E birin faxama ne,
xeme nun gine, dimedi nun fori.»

²⁶ «N nu wama ne e birin halakife,
e xili xa loe dunija ma.

²⁷ Kono n mu tin yaxuie xa n mayele.

N mu wa e xa a majoxun

a e tan nan yi wali rabaxi,
Ala xa foxi mu a ra.

²⁸ Xaxili kanyi mu na e ra,
lonni mu e yi.

²⁹ Xa lonni kanyi nan e ra nu,
e sigade kolonma ne nu.

³⁰ Yaxui kerem tan nomma Isirayilaka wulu
keren nagide di?
Yaxui firin nomma birade mixi wulu fu foxo
ra di?»

Iyo, xa e Marigi, e Kantama sa e lu e yaxuie
sagoe,
na noma ne rabade.

³¹ Yaxuie yati a kolon,
e xa ala e kantama mu dangi Isirayila
Marigi Alatala ra.

³² E xa fe mu dangi Sodoma nun Gomora
ra.

E birin maniyaxi weni bili nan na
naxan bogi xonee raminima,

³³ naxan ye luxi alo boximase xone.

³⁴ Na birin nagataxi gundo nan na n xonyi.
³⁵ E na bira,
n nan n gbejoxoma ne.

A gbegbe mu luxi.

E yigi tege loxoe bara makore.»

³⁶ «Alatala fama a xa jama makiitide,
kono a man kinikinima ne e ma,
barima e senbe yo mu na.

Mixi yo mu na naxan noma e malide.

³⁷ Ala e maxorinma ne fa,
<Wo xa alae na minden,
naxee nu wo kantama,

³⁸ wo naxee rabaloxi sube ture ra,
wo nu weni soma naxee yi ra?

E xa e yete masen wo be,
e xa wo rakisi, e xa wo ratanga.

³⁹ Yakosi wo xa a kolon,
n tan nan keren peti noma mixi rakaside.
Ala gbete mu na fo n keren.

N tan nan mixi faxama, n a rakeli.

N tan nan mixi maxonomma, n a rayalan.
Nde gbete nomma mixi nde bade n belexe?

⁴⁰ N kali naxan ti,
n belexe tixi koore ma na nan yi ki:
N piye. N mu faxama abadan!

⁴¹ Xa n fanfore ralugan,
xa n a susu n belexe kui,
n nan n gbejoxoma ne n gerefæ ma,
n sare fima ne n xonmae ma.

⁴² N nan n ma xalie rasiisima ne wuli ra,
n ma fanfore sube donma ne.
Geresoe yo mu kisima.»

⁴³ «Si birin xa seewa Alatala xa jama ra.
Alatala a xa konyie xa faxe joxoma ne.

A toore doxoma ne a gerefæ ma.

A a xa jama nun a xa boxi xun sarama
ne.»

⁴⁴ Annabi Munsa nun Annabi Yosuwe,
Nunu xa di, naxa yi beeti masenyei birin
xaran jama be e xui itexi ra.

⁴⁵ Annabi Munsa to ge Alatala xa
masenyei tide Isirayilakae be,

⁴⁶ a naxa a fala e be, «Wo xa yi masenyei
suxu senbe ra n naxan xaranxi wo be to
loxoe. Wo xa a xaran wo xa die be, alako
e xa no Alatala xa seriye rabatude a fanyi
ra.

⁴⁷ Masenyi tilinxni nan yi masenyi ra, a naxa lu wo be alo masenyi fufafui. A simaya nan firma wo ma boxi ma wo fama dennaxe sotode Yuruden naakiri ma.»

Annabi Munsa xa faxe nɔgɔnɔyi

⁴⁸ Na lɔxoe kerenyi kui, Alatala naxa a masen Annabi Munsa be,

⁴⁹ «Siga Abarimi geya longori, Nebo geya fari Mowaba boxi ma, Yeriko ya tagi. Menni i xa Kanaan boxi mato, n naxan firma Isirayilakae ma.

⁵⁰ I na te geya fari, i fama saya sotode naa, i i benbae li aligiyama, alo i taara Haruna xa fe rabaxi ki naxe Horo geya fari.

⁵¹ Wo na sotoxi ne, barima wo mu wo xaxili ti n na Isirayilakae ya xor Meriba ye yire, Kadesi biri ra, Siri gbengberenyi ma. Na kui wo mu tin n binyade jama ya xor.

⁵² Na fe na a niyaxi a i nɔma boxi tote yire makuye gbansan ne, n naxan fixi Isirayilakae ma, kono i tan gundi mu soma naa.»

33

Munsa xa dube Isirayila be

¹ Beenu Annabi Munsa xa laaxira, Ala xa mixi, a duba ne Isirayilakae be. A xa dube masenyi nan ya:

² «Alatala keli ne Turusinina geya fari alo soge.

A naxa te Seyiri boxi ma Isirayilakae nu na dennaxe.

A naxa keli Paran geya yirefanyi ma, maleke gbegbe biraxi a foxo ra.

³ Alatala Isirayila bonsœ xanuma.

A a xa mixie kantama, naxee birama a xa seriye foxo ra.

⁴ Annabi Munsa bara a xa seriye fi won ma. Na seriye findixi Yaxuba bonsœ xa dariye mate nan na.

⁵ Alatala findixi Isirayila xa Mange nan na, nama mangée xa malanyi e nun Isirayila bonsœ birin na.»

⁶ «Alatala xa Ruben bonsœ xa simaya xun masa.

A xa mixie xa gbo.»

⁷ Annabi Munsa yi masenyi nan ti Yuda bonsœ xa fe ra,

«Alatala xa Yuda bonsœ xui rame, alako a xa gbilen a xa jama ma.

A na katafe.

Alatala xa a mali a yaxuie ya ra.»

⁸ Annabi Munsa yi masenyi nan ti Lewi bonsœ xa fe ra,

«Alatala, i bara i xa tonxumae Tumimi nun Urimi so Lewi bonsœ yi ra.

Bonsœ tinixinxi nan e ra
i naxee mato Masa,
i naxee makiiti Meriba ye xa fe ra.

⁹ E mu birama e baba nun e nga sagoe xa foxo ra,
xa na mu e ngaxakerenyie nun e xa die,
e tan birama i xa masenyi gbansan nan foxo ra,
e birama i xa saate nan tun foxo ra.

¹⁰ E tan nan i xa yaamari masenma Yaxuba bonsœ be,
e tan nan i xa seriye raxaranma Isirayilakae birin na.
E tan nan man surayi bama serexœ ra,
e serexœ gan daaxi ba i xa serexebade.

¹¹ Alatala, i xa senbe fi e ma,
i xa barake sa e xa fe birin,
i xa e gerefæ rakori,
i xa e yaxuie rabira
alako e naxa gbilen xanbi ra fefe ma.»

¹² Annabi Munsa yi masenyi nan ti Bundayim bonsœ xa fe ra,
«Alatala xanuntenyi nan lanxi e ma.
E Marigi Ala e ratangama ne,
a man luma ne e tagi,
a e kantama temui birin.»

¹³ Annabi Munsa yi masenyi nan ti Yusufu bonsœ xa fe ra,
«Alatala bara barake sa e xa boxi.

E ye sotoma ne keli koore ma,
e ye soto keli boxi bun ma.

¹⁴ Soge sansie rafanma ne,
kike yo kike bogie gbeeli luma ne naa.

¹⁵ E daxamui fanyi sotoma ne e xa geyae fari,
naxee tixi naa kabi a folœ.

¹⁶ Ala xa yi boxi daxamui se fan.
Naxan wɔyɛn wuri bili radexexi kui,
a xa hinne Yusufu ra,
a naxan sugandixi mange ra a ngaxakerenyie tagi.

¹⁷ Xunnakeli na Yusufu be.
A senbe gbo alo ninge tuura,
feri firin nan na a xa geresose ra alo sexœ ninge.

A sie birin bonboma nee nan na han yire makuye.

Efiramxi xa di wuyaxie nan a feri singe ra.
Manasi xa di wuyaxie nan a feri firin nde ra.»

¹⁸ Annabi Munsa yi masenyi nan ti Sabulon bonsœ xa fe ra,
«Sabulon bonsœ, wo xa seewa yuleya nan kui.

Isakari bonsœ, wo xa seewa wo xa kiri banxi nan kui.

¹⁹ Wo wo doxobooree xilima ne,
wo serexœ ba geya fari Ala wa xon ki ma,
barima wo wo baloe sotoma foxo ye ne,

a nun heeri naxan na meyənyi kui.»

²⁰ Annabi Munsa yi maseniyi nan ti Gadi
xa fe ra,
«Ala xa barake sa mixi xa fe,
naxan Gadi xa fe gboma.
Gadi malabuma ne,
alo yete naxan xa sube ibooxi donma.
²¹ Gadi bara boxi fanyi findi a gbe ra,
alo mange naxan a jereməna pama ya ra.
A bara Alatala xa nate rakamali,
a man bara Ala xa kiiti sa Isirayila ma.»

²² Annabi Munsa yi maseniyi nan ti Dana
bənsəe xa fe ra,
«Dana luxi ne alo yete yore,
naxan tunganma Basan boxi ma.»

²³ Annabi Munsa yi maseniyi nan ti Nafatali bənsəe xa fe ra,
«Xunafanyi gbegbe na Nafatali nan be.
Alatala a rakamalixi fe fanyi ra.
A xa boxi xa gbo ye sogegerode nun
yirefanyi.»

²⁴ Annabi Munsa yi maseniyi nan ti Aseri
bənsəe xa fe ra,
«Alatala xa barake sa Aseri, Yaxuba xa die
tagi.
A ngaxakerenyie xa hinne a ra.
A xa ture xa gbo han.
²⁵ A xa naadee xa yailan wure nun wure
gbeeli ra.
A senbe xa bu alo a xa simaya.»

²⁶ «Isirayila, Ala maniye yo mu na.
A a jereməna koore ma fafe ra i malide.
A nuxui igirima nore ra.
²⁷ Ala, föle mu naxan be, na nan i kantama
ra,
a belexe na i bun kabi fe föle föle.
A tan nan i yaxuie kerima i ya ra,
a man fa a masen i be i xa e halaki.
²⁸ Isirayila sabatima kantari nan kui.
Yaxuba bənsəe luma Ala niini nan bun ma.
Məngi nun weni gboma ne na boxi kui,
ye fan kelima ne koore ma.
²⁹ Səewə na wo be, Isirayilakae.
Wo maniye yo mu na sie tagi,
Alatala naxan kisixi,
a naxan kantaxi,
a naxan xun nakelixi.
Wo yaxuie fama ne e magorode wo ya ra,
wo fan e xa batudee kanama ne.»

34

Annabi Munsa xa faxe

¹ Annabi Munsa naxa te Nebo geya fari,
Mowaba boxi ma, han Pisiga geya, naxan
na Yeriko sogetede. Alatala naxa boxi birin
masen a be, keli Galadi a sa dəxə Dana ra,

² Nafatali boxi, Efirami nun Manasi xa
boxi, Yuda xa boxi han baa ma naxan na
sogegerode,

³ Negewi boxi, a sa rajon Yuruden longorie
ra, Yeriko lanbanyi, tugi bili taa, han
Sowari.

⁴ Alatala naxa a masen a be, «I ya ti
boxi ra n naxan saate tongoxi Iburahima,
Isiyaga, nun Yaxuba be. N naxa a fala e be,
«N yi boxi fima wo bənsəe nan ma.» N xa
na boxi masen i be, kəno i mu soma naa.»

⁵ Annabi Munsa, Alatala xa konyi, naxa
laaxira mənni, Mowaba boxi ma, alo
Alatala a masen ki naxe.

⁶ Alatala naxa a ragata Mowaba boxi ma
gulunba kui Beti Peyori ya tagi. Mixi yo
mu nəxi a xa gaburi yire kolonde han to.

⁷ Annabi Munsa laaxiraxi a je kəmə je
moxojen nan ma. Na birin a ya nu se toma
a fanyi ra, a senbe fan nu gbo.

⁸ Isirayilakae naxa a wa Mowaba boxi
ma xi tongo saxan bun ma. E Annabi
Munsa xa jən fe raba na ki ne.

⁹ Annabi Munsa nu bara a belexe sa
Annabi Yosuwe ma, Nunu xa di, a fa rafe
xaxilimaya ra. Isirayilakae naxa Yosuwe
xui rabatu birafe Annabi Munsa xa yaa
marie föxə ra, Alatala naxee fixi a ma.

¹⁰ Isirayila boxi ma, namijonme yo mu
nu na na naxan maniyama Annabi Munsa
ra. A wøyen Ala ra ya nun ya.

¹¹ Ala a xəe ne Misira fe kaabanakoe
rabade Firawuna, a xa yareratie, nun a xa
mixi birin xili ma.

¹² Annabi Munsa walixi senbe magaax-
uxi nan na Isirayilakae birin ya xori.

Ala xa Masenyi Annabi Yosuwe bε Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Isirayilakae xa taruxui sebexi kitaabui gbebegbe nan kui. A foloma Tawureta Munsa nan ma. Isirayila kuntigie, Annabi Ibrahima, Annabi Isiyaga, Annabi Yaxuba, nun a xa di fu nun firinyie, e birin xa taruxui toma Tawureta Munsa kitaabui singe nan kui, naxan xili «Fe Følo Føle.» Na kitaabui raponyi a masenma won be Isirayilakae Misira boxi li ki naxe.

Tawureta Munsa kitaabui firin nde, naxan xili «Isirayilakae xa yete sotøe,» a foloma Annabi Munsa xa taruxui nan ma. Ala naxa a ragiri a xa bari Misira boxi ma, alako a xa Isirayila jama ramini konyiya kui.

Isirayilakae to Xulunyumi Baa igiri Ala xa kaabanakoe saabui ra, e naxa so gbengberenyi ma. Ala nu wama e xanifie Kanaan boxi nan ma, a dennaxe laayidi fife ra Isirayilakae ma. Tawureta Munsa kitaabui saxan nde, a naani nde, nun a suuli nde na biyaasi xa fe masenma. Isirayila jama naxa bu gbengberenyi ma ne tongo naani beenun e xa Kanaan boxi li. E bu naa e xa danxaniyataraena nan ma fe ra.

E to keli Yuruden xure igiride, e xa so Kanaan boxi ma, Alatala naxa a masen Isirayilakae be a Yosuwe xa findi e xa yarerati ra Annabi Munsa jøxøe ra. Annabi Yosuwe naxa e ragiri Yuruden xure ra Ala xa kaabanakoe ra, alo Annabi Munsa e ragiri xulunyumi Baa ra ki naxe.

Na dangi xanbi, Yosuwe naxa e xun ti Kanaan boxi ra, e xa gere so alako e xa na boxi soto. Ala nu wama na fife e ma a xa xanunteya nun a xa saate nan ma fe ra. Na kui, a naxa e mali na geree kui, han Kanaankae birin naxa gaaxu e ya ra. Isirayila bønsøe fu nun firinyi birin naxa e gbe boxi soto Ala naxan fi e ma e ke ra.

Na taruxui birin sebexi yi kitaabui kui, kelife jama Yuruden igiri temui naxe, han e naxa no Kanaan boxi birin na. Na kui won Ala senbe toma ne a fanyi ra. A xa jama rafan a ma. A laayidi yo tongo e be, a na rakamalima ne senbe nun xanunteya ra. Na birin findima misaali fanyi nan na won be. Xa won fan findi Ala xa mixie ra, a won malima won ma dunijneigiri kui a senbe ra, alo a laayidi won be ki naxe.

Ala xa won mali alako won xa na masenyi fahaamu, won man xa la a ra. Amina.

Ala xa Masenyi Annabi Yosuwe bε

Isirayila yarerati Yosuwe

¹ Annabi Munsa, Alatala xa konyi to laaxira, Alatala naxa a masen Nunu xa di xemé Yosuwe bε, Annabi Munsa malima,

² «N ma konyi Munsa bara laaxira. Yakøsi, keli i xa Yuruden igiri nun yi jama birin na. Wo xa siga boxi ma n dennaxe sofe Isirayilakae yi ra.

³ Wo na wo sanyi ti dennaxe birin ma, n naa finna wo ma, alo n a masen Annabi Munsa be ki naxe.

⁴ Wo xa naaninyie kelima gbengberen yire ne, a sa døxø Liban geyae ra, han Efirati xure belebele ra, Xitikae xa boxi birin sa døxø Baa Xungbe ra sogegerode.

⁵ Mixi yo mu nøma i ra i xa simaya kui. Won birin na a ra, alo muxu nun Munsa nu a ra ki naxe. N mu i rabøpinma, n mu i raboloma.»

⁶ «I i senbe so, i xa limaniya, barima i tan nan findima saabui ra yi jama be, e xa no ke tongode, n nan n kali boxi naxan xa fe ra e babae be fife ra e ma.

⁷ I lan ne i xa i senbe so, limaniya xa lu i be ki fanyi ra. I xa i nøngi sa yi seriye birin xøn ma, i xa a rabatu alo n ma konyi Annabi Munsa i yamarixi a ra ki naxe. I naxa binya yirefanyi ma, i naxa binya koola ma, alako i xa xutu soto yire ma i na siga dennaxe.

⁸ Yi seriye kitaabui fale mu lan a xa makuya i de ra. I xa i nøngi sa a xøn ma koe nun yanyi, alako i xa a birin nabatu. Naxan birin sebexi i xa a rawali, barima na nan a niyama i na so fe naxan birin ya ma, i xutu sotoma a ma, i findima a ra na ki ne.

⁹ N naxan falaxi i be, i naxa neemu. I i senbe so, i xa limaniya. I naxa gaaxu, i naxa hanme, barima i na siga dede, i nun n tan i Marigi Alatala birin na a ra.»

¹⁰ Yosuwe naxa yi yaamari so jama xunyie yi ra:

¹¹ «Wo wo jøre jama tagi, wo e yaamari yi ra, «Wo wo xa donsee xunlan, barima won fama Yuruden igiride beenun xi saxan, alako wo xa boxi masøto won Marigi Alatala naxan sofe wo yi.»»

¹² Yosuwe naxa a fala Ruben bønsøe, Gadi bønsøe, nun Manasi bønsøe seeti be,

¹³ «Wo ratu Alatala xa konyi Munsa xa yaamari ma. A to a fala, «Wo Marigi Alatala bara malabui fi wo ma. A bara yi boxi so wo yi.»

¹⁴ Wo xa gin  e, wo xa die, nun wo xa xurusee n  ma lude boxi ma Annabi Munsa naxan soxi wo yi ra Yuruden kiri ma. K  o wo tan tima a gereso ki nan ma wo ngaxakerenyie ya ra. Wo xa e mali,

¹⁵ han beenun Alatala malabui fima e ma temui naxe alo wo tan, han e fan xa boxi masoto wo Marigi Alatala naxan fife e ma. Na xanbi, wo man fa gibilen wo xa boxi ma, Alatala xa konyi Munsa naxan fixi wo ma Yuruden kiri ma, sogetede biri.»

¹⁶ E naxa Yosuwe yaabi, «I muxu yamarixi fe naxan birin na, muxu a rabama ne. I na muxu x  e dennaxe fan, muxu sigama ne.»

¹⁷ Muxu i xui rabatuma ne fe birin ma, alo muxu Annabi Munsa xui rabatu ki naxe. I Marigi Alatala xa bira i fo  xo ra alo e nun Munsa nu a ra ki naxe.

¹⁸ Mixi yo kalabante i xui ma, a mu bira i w  y  en xui fo  xo ra, i fe naxan birin falama a be, a mu na me, na kanyi faxama ne. I xa i senbe so, i man xa limaniya.»

2

Fe rabenfe Yeriko

¹ Nunu xa di Yosuwe, naxa fe rabenfe firin x  e a gundo ki ma keli Sitimi sigafe ra Yeriko. A naxa a fala e be, «Wo siga Yeriko taa nun a rabilinyi rabende.» E naxa siga, e sa so Raxabi langoe gine nde xa banxi kui. Na naxa e yigiyaa naa.

² Yerikoka ndee naxa sa a fala e xa mange be, «I bara a to, Isirayilaka mixi firin bara fa to k  e ra, e xa fa yi boxi raben.»

³ Na kui, Yeriko mange naxa x  erae x  e Raxabi ma, e xa a fala a be, «X  m  e naxee soxi i x  onyi, e ramini, barima e faxi yi boxi ife nan birin nabende.»

⁴ K  o Raxabi nu bara yi x  eme firinyie xanin, a sa e noxun. A naxa a fala mange xa x  erae be, «Iyo, yi x  m  e fa ne n x  onyi, k  o n mu e kelide kolon.

⁵ E siga ne nunmare ra, taa naade balan temui. Yi x  m  e sigaxi d  de, n mu a kolon. Xa wo sa wo xulun, wo n  ma e suxude!»

⁶ Raxabi nu bara yi x  m  e rate banxi gbanyi ra, a e noxun sansi xabaxi xaree ya ma.

⁷ E fenmae naxa siga Yuruden kira x  on, han e xure igiride li. E to mini, taakae naxa taa naade balan.

⁸ Beenun fe rabenfe ya xi, Raxabi naxa te banxi gbanyi ra e yire.

⁹ A naxa a fala e be, «N bara a kolon, Alatala bara muxu xa boxi so wo yi ra. Wo mirinyi bara a niya limaniya bara ba muxu tan birin yi ra. Yi boxi mixie bara ser  en wo ya ra,

¹⁰ barima muxu bara a me a Alatala bara Xulunyumi Baa xara wo ya ra, wo nu minima Misira temui naxe. Muxu man bara a me wo naxan nabaxi Amorikae xa mange firinyie ra, Six  on nun Ogo, naxee nu na Yuruden kiri ma. Wo naxa e raton, a nun e ke birin na.

¹¹ Muxu to na fe me, muxu b  ore naxa kana. Limaniya naxa ba kankan yi ra wo xa fe ra, barima wo Marigi Alatala nan na Ala ra koore nun boxi ma.»

¹² «Yak  si, wo xa wo kali n be Alatala xili ra, a n kui ifanyijna naxan nabaxi wo be, wo fan nomu na kui ifanyijna m  oari rabade n tan fan nun n ma denbayra be. Wo xa t  nxuma nde so n yi ra, alako n xa a kolon

¹³ wo mu n baba, n nga, n xunyae, n taarae, nun e xa mixi kerem faxama.»

¹⁴ Na x  m  e naxa Raxabi yaabi, «Muxu redixi faxafe ma wo jochoe ra. Xa i mu muxu xa fe fala mixi yo be, muxu fan kui ifanyijna rabama ne i be dugutegena nun tinxinyi ra, Alatala na yi boxi so muxu yi ra temui naxe.»

¹⁵ Raxabi naxa na x  m  e ragoro luuti ma wunderi ra, barima a xa banxi nu fatuxi tete nan na. A nu sabatixi na tete nan kui.

¹⁶ Raxabi naxa a fala e be, «Wo siga geaya biri, xa na mu a ra wo fenmae wo toma ne. Wo xa wo noxun menni han xi saxan, beemanu wo fenmae gibilenma temui naxe. Na xanbi, wo fa siga wo xa nere ra.»

¹⁷ Na x  m  e naxa a fala Raxabi be, «Muxu mu muxu xa marakali kanama,

¹⁸ k  ono fo i xa yi luuti gbeeli xiri wunderi ra, i muxu ramini dennaxe ra. Muxu na fa temui naxe yi boxi ma, a lanma muxu xa na luuti li naa. I man xa i baba, i nga, i taarae, i xunyae, nun i xa mixie birin malan be i xa banxi kui.

¹⁹ Xa mixi yo mini i xa banxi kui, xa na kanyi faxa, a tarixi ne, muxu tan fo  xi mu na ki. K  o xa muxu xa mixi nde a belexe din i xa mixi nde ra i xa banxi kui, muxu muxu tarixi ne na temui.

²⁰ Xa i muxu xa fe fala mixi nde be, muxu bara fulun yi marakali ma.»

²¹ Raxabi naxa e yaabi, «Won bara lan na ma.» A naxa na x  m  e bejn, e naxa siga. Na temui a naxa na luuti gbeeli xiri wunderi ra.

²² Na x  m  e naxa siga. E to geaya yire li, e naxa e noxun naa xi saxan, han e fenmae naxa gibilen. E fenmae naxa e fen kira x  on, k  ono e mu e to.

²³ Na temui na x  eme firinyie naxa goro geaya fari fa, e Yuruden igiri, e gibilen Nunu xa di Yosuwe yire. Fe naxan e s  oto, e naxa na birin tagi raba a be.

²⁴ E naxe Yosuwe be, «Muxu a kolon Alatala bara na boxi birin sa won belexe

i. Limaniya bara ba na bɔxi mixi birin yi ra tife ra won kanke..»

3

Yuruden igirife

¹ Yosuwe naxa kurun keli ra Sitimi, e Yuruden li, a tan nun Isirayilakae birin. E naxa xi menni han beenun Yuruden igiri loxoē xa a li.

² A xi saxan nde, mama xunye naxa mama yonkinde ijere,

³ e fa mama yaamari yi ra, «Wo na wo Marigi Alatala xa saate kankira to temui naxe, a doxoxi Lewi die s̄erexedubee xun ma, wo xa bira e foxō ra.

⁴ Konō a lanma yaamile keren xasabi xa lu wo tan nun e tan tagi. Wo naxa wo makorē e ra de. Wo fama kira tote na ki ne wo wo nerema naxan xon̄, barima wo singe mu nu mini na kira ra sinden.»

⁵ Yosuwe naxa a fala jama be, «Wo wo yete raseniyen, barima tina Alatala kaabanakoe masenma ne wo be.»

⁶ Na kuye iba, Yosuwe naxa a fala s̄erexedubee be, «Wo saate kankira tongo, wo xa ti jama ya ra.» E naxa saate kankira tongo, e naxa e neje jama ya ra.

⁷ Alatala naxa a masen Yosuwe be, «N i xa fe gbo foloma ne Isirayilakae birin ya xori to loxoē, alako e xa a kolon won birin na a ra, alo muxu nun Munsa nu a ra ki naxe.

⁸ I tan fan xa yi yaamari so s̄erexedubee yi naxee yi saate kankira xaninma, «Wo na Yuruden xure de li, na temui wo xa goro Yuruden ye xōra.»

⁹ Yosuwe naxa a masen Isirayilakae be, «Wo fa be, wo xa wo tuli mati wo Marigi Alatala xa masenyi ra.»

¹⁰ Yosuwe naxa a masen, «Yi nan fama a niyade wo xa a kolon Ala njie na a ra. A na wo tagi, a tan fama ne Kanaankae, Xitikae, Hiwikae, Perisikae, Girigasakae, Amorikae, nun Yebusukae ragide wo ya ra.

¹¹ Wo bara a to Marigi, naxan na dunija birin Marigi ra, na xa saate kankira tixi wo ya ra, a na Yuruden igirife.

¹² Yakosi wo xa xeme fu nun firin sugandi Isirayila bonsoē fu nun firinyie ya ma, bonsoē keren, xeme keren.

¹³ S̄erexedubee naxee dunija birin Marigi Alatala xa saate kankira xaninma, nee nef e sanyi rasin Yuruden xure ma, Yuruden ye bolonma ne. Ye naxan kelima fuge biri ra, na birin a malanma yire keren ne.»

¹⁴ Nama to mini e xa kiri banxie kui Yuruden igirife ra, s̄erexedubee naxee saate kankira xaninma, nee fan naxa e neje folo mama ya ra.

¹⁵ S̄erexedubee fefe Yuruden li, e e sanyie rasin ye xōra, Yuruden xure naxan ye nu banbaranma yire birin na xe xaba temui,

¹⁶ na ye naxan kelima fuge biri ra, na naxa bolon, a fa malan yire makuye Adama taa longori, naxan nu na Saratan taa fe ma. Ye naxan goroma Fɔxɔ̄ Baa ma Yuruden fole kui, na birin naxa bolon, mama naxa giri Yeriko ya tagi.

¹⁷ S̄erexedubee naxee nu Alatala xa saate kankira xaninma, nee naxa ti Yuruden tagi bɔxi xare ma, han Isirayila bonsoē birin naxa ge Yuruden igiride e xaraxi ra.

4

Geme fu nun firinyie

¹ Nama birin to ge Yuruden igiride, Alatala naxa a masen Yosuwe be,

² «Wo xeme fu nun firin mayegeti mama ya ma, bonsoē keren, xeme keren.

³ Wo xa e yaamari e xa geme fu nun firin tongo Yuruden xure tagi s̄erexedubee sanyi xaraxie nu tixi dennaxe. Wo e xanin yire wo koē radangima dennaxe.»

⁴ Yosuwe naxa xeme fu nun firinyie xili e naxee mayegeti Isirayilakae ya ma, bonsoē keren, xeme keren.

⁵ Yosuwe naxa a fala e be, «Wo dangi wo Marigi Alatala xa saate kankira ya ra, wo xa siga Yuruden xure tagi. Wo tan mixi keren keremna birin xa geme keren keren tongo Isirayila bonsoē konti ma, wo a doxo wo tutkie fari,

⁶ alako na xa findi tonxuma ra wo tagi. Wo xa die fama wo maxorinde tina, «Yi gemee findixi wo be munse ra?»

⁷ Wo a falama ne e be, «Yi nan a masenxi a Yuruden ye bolon ne Alatala xa saate kankira ya ra. A nu Yuruden igirima temui naxe, xure ye birin naxa bolon. Yi gemee findixi joxo rasiga se nan na Isirayilakae be temui birin.»

⁸ Yosuwe naxan fala Isirayilakae be, e naxa na raba. E naxa geme fu nun firinyie tongo Yuruden xure tagi, alo Alatala a masen Yosuwe be ki naxe, e sa e tongo Isirayila bonsoē konti ma. E naxa e xanin mama yonkinde, e doxo naa.

⁹ Yosuwe naxa geme fu nun firin gbetee malan Yuruden xure tagi, Ala xa saate kankira xaninmae nu tixi dennaxe. Han to na geme malanxie na naa.

¹⁰ S̄erexedubee naxee nu saate kankira xaninma, nee naxa ti Yuruden xure tagi, han mama ge Alatala xa yaamari birin nabatude, alo Annabi Munsa nu bara a masen Yosuwe be ki naxe. Nama birin naxa dangi mafuren mafuren.

¹¹ E to bara ge dangide, s̄erexedubee naxa dangi jama ya ra, e nun Alatala xa saate kankira.

¹² Ruben bōnsœ, Gadi bōnsœ, nun Manasi bōnsœ seeti naxa dangi, e ti e gereso ki ma Isirayila nama ya ra, alo Annabi Munsa a fala e be ki naxe.

¹³ Geresoe mixi wulu tongo naani nōndōn naxa dangi Alatala ya tote ra, geresoe na e yi ra, e redixi sigafe ra Yeriko fili ma gere sode.

¹⁴ Na loxœ Alatala naxa Yosuwe xili gbo Isirayilakae birin ya xori. E naxa a binya a xa simaya kui alo e nu Annabi Munsa binyama ki naxe.

¹⁵ Na xanbi Alatala naxa a masen Yosuwe be,

¹⁶ «Serexedubee yaamari, naxee seriyé kankira xaninma, e xa te Yuruden xure kui.»

¹⁷ Yosuwe naxa serexedubee yaamari, «Wo te Yuruden xure kui.»

¹⁸ Serexedubee naxee Alatala xa saate kankira xaninma, nee nu e sanyi talama temui naxe kelife ra Yuruden xure kui, Yuruden ye man naxa gibilen a yire, a man naxa a jere fölo alo a singe. A naxa banbaran ye Yuruden yire birin ma.

¹⁹ Nama keli Yuruden xure kike singe xi fu nde ne, e fa sa yonkin Giligali, Yeriko sogetede biri.

²⁰ Yosuwe naxa gemæ fu nun firinyie malan Giligali, e naxee tongo Yuruden xure tagi,

²¹ A naxa a fala Isirayilakae be, «Xa wo xa die sa wo maxorin yi gemæ xe fe ra,

²² wo xa e yaabi, «Isirayila yi Yuruden xure igiri a xaraxi nan na.»

²³ Wo Marigi Alatala yi xure xaraxi wo ya xori ne, han wo birin naxa ge dangide alo wo Marigi Alatala a raba Xulunyumi Baa ra ki naxe. Na naxa xara muxu ya xori han muxu birin naxa ge a igiride,

²⁴ alako dunipa si birin xa no a kolonde Alatala xonye findixi xonye barakaxi nan na, wo man xa gaaxu wo Marigi Alatala ya ra.»

5

Sunna ti nun Sayamaleke Dangi Sali

¹ Amorikae xa mangæ naxee nu na Yuruden kiri ma sogegerode, a nun Kanaan mangæ naxee birin nu na baa de ra, e to a me, Alatala bara Yuruden xara Isirayilakae ya ra, han e birin naxa ge giride, e bojne naxa bolon, limaniya fan naxa ba e yi ra Isirayilakae xa fe ra.

² Na temui, Alatala naxa a masen Yosuwe be, «Geme xeyenxe yailan finee ra, i man xa Isirayilakae sunna.»

³ Yosuwe naxa gemæ yailan finee ra, a naxa Isirayilakae sunna ge yaxui fe ma. E naxa naa xili sa laaga.

⁴ Yosuwe e sunna yi fe nan ma. Nama naxan birin keli Misira, xeme geresoe birin faxa ne gbengberenyi kira xon ma, e keli xanbi Misira.

⁵ Nama naxan birin keli Misira, e birin nu sunnaxi, kono mixi naxee birin bari gbengberenyi kira xon ma e keli xanbi Misira, nee keren mu nu sunnaxi.

⁶ Na kui, Isirayilakae nu bara je tongo naani jere raba gbengberenyi ma, han xeme geresoe birin naxa ge faxade naxee tondi Alatala xa yaamari rabatude. Alatala nu bara a kali, a e mu fama boxi tote Alatala a kali e babae be naxan xa fe ra a sofe ra e yi, xiye nun kumi xelema boxi naxan ma.

⁷ Alatala e xa die nan findixi e joxœ ra. Yosuwe naxa e sunna, barima e mu nu sunnaxi biyaasi kui.

⁸ E to ge bōnsœ birin sunnade, e naxa lu yire keren malabude han e birin ge yalande.

⁹ Alatala naxa a masen Yosuwe be, «To loxœ n bara Misira yaagi makuya wo ra.» Na nan a toxi menni xili falama Giligali han to.

¹⁰ Isirayilakae naxa yonkin Giligali Yuruden fili ma Yeriko biri ra, e Sayamaleke Dangi Sali raba naa nunmare temui, kike xi fu nun naani inde.

¹¹ Sayamaleke Dangi Sali kuye iba, e naxa na boxi daxamui, taami lebinitare, nun sansi xori ganxie don.

¹² E to boxi daxamui don, na kuye iba, mana mu goro sonon. Isirayilakae fa Kanaan boxi daxamui gbansan nan don na je ra.

Yeriko susui

¹³ Loxœ nde Yosuwe nu na Yeriko longori. A naxa xeme nde to, a tixi a ya i, a xa santidegema mageli susuxi a yi. Yosuwe naxa a makore a ra, a a maxorin, «I na muxu tan nan be, ka muxu yaxui nan lanxi i ma?»

¹⁴ A naxa Yosuwe yaabi, «N tan nan na Alatala xa soori xe mange ra. N bara fa.» Yosuwe naxa a felen a bun ma, a fa a fala a be, «N Marigi munse masenxi a xa konyi be?»

¹⁵ Alatala xa soori mange naxa a fala Yosuwe be, «I xa sankirie ba i sanyi, barima i tixi yire naxe yi ki, yire senienxe na a ra.» Yosuwe naxa a xa sankirie ba a sanyi.

6

Yosuwe xa xutu sotœ Yeriko ma

¹ Yeriko sode de birin nu mabalanzu ne Isirayilakae xa fe ra. Mixi mu minima, mixi mu soma.

² Alatala naxa a masen Yosuwe be, «A mato, n bara Yeriko taa sa i belexe, a mange, nun a soori jalamae.

³ I xa geresoe birin xa yi taa rabilin sanmaya keren xi keren kui, xi senni bun ma.

⁴ Serexedube mixi solofera xa yexes kontonyi feri solofera suxu e yi ra, e xa jere saate kankira ya ra. A xi solofera nde, wo xa taa rabilin sanmaya solofera, serexedubee nu fa feri fe.

⁵ E na yexes kontonyi feri fe, wo naxa a xui me, jama birin xa sonxes gbegbe rate. Na temui tete naxan taa rabilinxi, na birama ne a yete ma. Kankan tixi dennaxe biri, a xa so menni ra.»

⁶ Nunu xa di Yosuwe naxa serexedubee xili, a a fala e be, «Wo Alatala xa saate kankira tongo. Serexedube solofera xa yexes kontonyi feri solofera tongo, wo xa ti Alatala xa saate kankira ya ra.»

⁷ A naxa a fala jama be, «Wo dangi, wo xa taa rabilin. Makantati singee xa ti Alatala xa saate kankira ya ra.»

⁸ Yosuwe a fala jama be ki naxe, e naxa a raba na ki. Serexedube solofera, yexes kontonyi feri solofera nu suxuxi naxee yi Alatala ya i, nee naxa e jere, e nu fa feri fe. Alatala xa saate kankira xaninmae naxa bira e foxo ra.

⁹ Makantati singee naxa ti serexedubee ya ra naxee nu feri fefe. Makantati donxes naxa ti saate kankira xanbi ra. E nu fa e jere feri xui ma.

¹⁰ Yosuwe nu bara yi yaamari so jama yi ra, «Wo naxa sonxes rate, wo naxa wo xui ite, mixi yo naxa woyen han n na a falama wo be loxes naxe. Na temui kore, wo fa sonxes rate.»

¹¹ Alatala xa saate kankira naxa taa rabilin sanmaya keren. Na xanbi e naxa gbilen jama yonkinde, e xi naa.

¹² Yosuwe naxa keli subaxe ma, serexedubee naxa Alatala xa saate kankira tongo.

¹³ Serexedube soloferree, feri soloferree suxuxi naxee yi, nee naxa e jere fofo Alatala xa saate kankira ya ra, e nu fa feri fe. Makantati singee tixi yare, Alatala xa saate kankira ya ra. Makantati donxes fan tixi a xanbi ra, e e jere ma feri xui ma.

¹⁴ A xi firin nde, e naxa taa rabilin sanmaya keren, e fa gbilen jama yonkinde. E naxa na mocli raba xi senni bun ma.

¹⁵ A xi solofera nde, e naxa keli subaxe ma, e taa rabilin alo e darixi a ra ki naxe. Kono yi biyaasi, e naxa na raba sanmaya solofera. E taa rabilin sanmaya solofera na xi solofera nde kansan ne.

¹⁶ A sanmaya solofera nde, serexedubee naxa feri fe fa. Yosuwe fa a fala jama be,

«Wo sonxes rate, barima Alatala bara yi taa sa wo belexe.

¹⁷ Alatala bara yi taa raton nun a isee birin naton, fo Raxabi langoe gine kerenyi peti naxan natangaxi, nun mixi naxee birin na a xa banxi kui, barima a tan nan yigya fi won ma xeeerae ma.

¹⁸ Kono wo a idoyin se ratonxie ma, wo naxa keren xanin wo xun, xa na mu a ra Isirayila jama findima ne se ratonxi ra.

¹⁹ Gbeti, xeeema, wure, nun wure gbeeli, nee findima Alatala nan gbe ra. Wo xa e ragata a be.»

²⁰ Nama naxa sonxes rate, serexedubee nu fa feri fe. Nama to feri xui me, e naxa sonxes gbegbe rate. Tete naxa bira a yete ma, jama fa so keren na taa kui. Taa naxa findi e gbe ra.

²¹ E naxa taa raton, e na taa mixi birin faxa santidegema ra, xemee nun ginee, dimee nun forie, ningee, yexesee nun sofalee.

²² Yosuwe nu bara a fala yi xeme firiny be, naxee siga yi boxi rabende, «Wo siga na langoe gine xa banxi kui, wo a ramini a nun a xa mixie birin, alo wo wo kali a be ki naxe.»

²³ Yi segetala fe rabenyi firinyie naxa siga, e sa Raxabi ramini banxi kui. E naxa a baba, a nga, a taarae, a xunyae, nun a baribooree birin namin, e fa e makanta e kerenyi ma Isirayila jama yonkinde setti ma.

²⁴ Isirayilakae naxa taa gan a nun a isee birin na, fo gbeti, xeeema, wure, nun wure gbeeli. E naxa nee raso naafuli ragatade Alatala xa banxi kui.

²⁵ Yosuwe naxa Raxabi langoe gine lu a si ra, a nun a xa mixie birin. Raxabi naxa sabati Isirayilakae ya ma. Han to a bonshee na naa, barima a yigya fi ne Yosuwe xa xeeera fe rabenyi firinyie ma Yeriko.

²⁶ Na waxati Yosuwe naxa yi marakali ti, «Danke na mixi be naxan gibilemna Yeriko taa ti ra. Na kanyi xa di singe nan findima na biriki singe sare ra, nun a xa di donxes nan findima taa naade sare ra.»

²⁷ Alatala nun Yosuwe nan nu a ra. Yosuwe xili naxa te, a din boxi birin na.

7

Akan xa gbaloe

¹ Kono Isirayilakae naxa Alatala xui matandi, e se ndee tongo a tonyi doxoxi naxee ra. Akan, Karimi xa mamadi, Sabidi tololobite, Sera xa tolontolonyi, Yuda bonshee ya ma, nu bara se ratonxie tongo, Alatala bojne fa te Isirayilakae xili ma na xa fe ra.

² Yosuwe naxa mixie xee keli Yeriko, sigafe ra Ayi, dennaxe na Beti Aweni fe ma,

Beteli sogetede. A naxa a fala e be, «Wo te, wo xa sa na bɔx̩i raben.» Na xemee naxa te Ayi bɔx̩i rabende.

³ E naxa gibile Yosuwe yire, e a fala a be, «Hali jama birin mu siga, mixi wulu firin, xa na mu mixi wulu saxan nan xa te, e Ayi mixie bɔnbɔma ne. I naxa jama birin natagan yi fe ma, barima won gerefæ mu gbo.»

⁴ Na kui mixi wulu saxan jøndøn naxa te gere xili ma. Kønø Ayi mixie naxa no e ra, e fa e gi e ya ra.

⁵ Ayikae naxa mixi tongo saxan nun senni faxa Isirayilakae ra. E naxa e keri keli taa sode de ra han Sabarimi. E goro goro ma na kira ra, e naxa no e ra.

Na kui Isirayila jama bɔj̩e naxa kana, limaniya naxa ba e yi ra.

⁶ Yosuwe naxa a xa sose ibɔo a ma, a naxa a yatagi rafelen bɔxi ma Alatala xa saate kankira ya i han nunmare, a tan nun Isirayila forie. E naxa bende maso e xunyie ma nimise xa fe ra.

⁷ Yosuwe naxa a fala, «N Marigi Alatala, munfe ra i a niyaxi yi jama xa Yuruden igiri? I wama muxu safe Amorikae belexe ne, i xa gan muxu ra? Muxu na a kolon nu, hali muxu lu Yuruden naakiri ma nu.

⁸ N Marigi, n munse falama kore, Isirayilakae to e gixi e yaxuie ya ra?

⁹ Kanaankae nun yi bɔxi mixie na yi fe me, e muxu digilinma ne, e muxu xili jøn yi bɔxi ma. Na kui, i tan fa munse rabama i xili xungbe xa fe ra?»

¹⁰ Alatala naxa a masen Yosuwe be, «Keli, i a yatagi rafelenxi boxi ma munfe ra yi ki?»

¹¹ Isirayila bara yunubi raba. Na kui e bara saate kana n naxan tongo e be. Iyo, e bara se ratɔnxie tongo a mu lan e xa naxan tongo. E bara a muja, e a noxun e xa kote kui.

¹² Isirayilakae mu noma tide e yaxuie ya ra. E e gima ne e yaxuie ma, barima e fan yete yati bara findi mixi ratɔnxie ra. N mu luma wo foxo ra, xa wo mu yi se ratɔnxie kana wo naxee tongoxi.

¹³ Keli, i xa jama raseniyen. I xa a fala e be, «Beemanu tina, wo xa wo yete raseniyen. Isirayila Marigi Alatala xa masenyi nan ya: «Se ratɔnxie na wo tagi. Isirayila mu noma tide e yaxuie ya ra, danmi na se ratɔnxie na wo yi ra.»

¹⁴ Tina geesegé wo wo maso wo bɔnsœ ki ma. Alatala na bɔnsœ naxan masen, na xa a maso a xabile ki ma. Alatala na xabile naxan masen, na xa a maso a denbaya ki ma. Alatala na mixi naxan masen denbaya ya ma, na xa a maso.

¹⁵ Na mixi nun na se ratɔnxie gamma ne te ra, barima a bara Alatala xa saate

kana, a bara fe raba Isirayila, a mu lan a xa naxan naba.»

¹⁶ Yosuwe naxa keli subaxe ma, a naxa Isirayila ti a bɔnsœ ki ma. A fe naxa ti Yuda bɔnsœ.

¹⁷ A naxa Yuda xabile maso, a fe naxa ti Sera xabile. A naxa Sera xabile maso, a denbaya ki ma, a fe naxa ti Sabadi.

¹⁸ A naxa denbaya xunyie maso, a fe naxa ti Akan, Karimi xa di xemee, Sabadi xa di xemee, Sera xa di naxan fatan Yuda bɔnsœ ra.

¹⁹ Yosuwe naxa a fala Akan be, «N ma di, tantui rasiga Alatala ma, Isirayila Marigi Ala. A tantu. I naxan nabaxi, na tagi raba n be a ki ma. I naxa a noxun n ma.»

²⁰ Akan naxa Yosuwe yaabi, «Nøndi na a ra. N tan nan yunubi rabaxi Alatala ra, Isirayila Marigi Ala. N naxan nabaxi a tan nan yi ki.

²¹ N Sinari donma nde to ne na see ya ma, naxan xa tofanyi maniyi mu na, a nun gbeti kole keme firin, nun xemee, naxan kilo tagi lima. N naxa mila e ma, n fa e tongo. N bara e biri yili kui n ma kiri banxi bun ma. Gbeti saxi xemee nun donma bun ma.»

²² Yosuwe naxa mixie xee e gi ra, e xa Akan xa kiri banxi mato. Na see nu noxunxi yili kui, gbeti saxi e bun ma.

²³ E naxa a birin nate yili kui kiri banxi bun ma, e a xanin Yosuwe xon ma, Isirayila nama tagi. E naxa a ibagan bɔxi Alatala ya i.

²⁴ Yosuwe naxa Sera xa di Akan suxu. A naxa a xa see birin tongo, na gbeti, na donma tofanyi, na xemee, nun a xa kiri banxi. A man naxa a xa di xemee, a xa di ginée, a xa ningee, a xa sofalee, nun a xa xurusee, a naxa na birin suxu, a a xanin Akori gulunba kui. Isirayila birin naxa bir a fo xo ra.

²⁵ Yosuwe naxa a fala Akan be, «I bara muxu xun mamaaxu, Alatala i fan xun mamaaxuma ne to loxœ.» Na masenyi xanbi, Isirayilakae birin naxa e magono gême ra, e e gan.

²⁶ E naxa gême gbegbe koto a fari. Han to na kotoxi naa. Na kui Alatala bɔj̩e naxa goro. Na nan a toxi han to, Akori gulunba xili falama na yire xun ma.

8

Ayi masotœ

¹ Alatala naxa a masen Yosuwe be, «Hali i mu gaaxu, i bɔj̩e naxa mini a i. Geresoe birin tongo, wo keli, wo xa siga Ayi gerede. A kolon, n bara Ayi mange sa i belexe a nun a xa jama birin na, a xa taa nun a xa boxi.

² I Ayi bɔxi nun a mange xa fe rabama ne alo i Yeriko boxi nun a mange xa fe raba

ki naxe, kono yi biyaasi e xa se fanyie nun e xa xurusee findima wo harige nan na. I fama taa melende a xanbi xanbi nan ma.»

³ Yosuwe nun geresoe birin naxa keli, e naxa te Ayi. Yosuwe naxa soori geresoe fanyi mixi wulu tongo saxan mayegeti, e birin naxa te koe ra.

⁴ A naxa yi yaamari so e yi ra, «Wo a idoyin, wo xa taa melen a xanbi xanbi ma. Wo naxa wo makuya taa ra a gbe ra. Wo birin xa wo redi.

⁵ N tan nun n ma nama birin, muxu muxu makorema ne taa ra mennikae ya ra. E na mini muxu ralande alo a singe ra, muxu fama ne muxu gide e ya ra.

⁶ Na kui e birama ne muxu foxo ra a falafe ra, *«E na e gife alo boore biyaasi.»* Na ki muxu fama ne e raminide taa fari ma.

⁷ Na temui, wo tan xa mini wo noxunde, wo fa taa masoto. Wo Marigi Alatala naa sana ne wo belexe.

⁸ Wo na taa suxu, wo te so naa ra, wo naa gan. A tan nan na ki, wo xa Alatala waxonfe rakamali, wo xa n ma yaamari rabata a rabatu ki ma.»

⁹ Yosuwe naxa e rasiga fa, e sa taa melen a xanbi xanbi ma. E naxa lu Ayi nun Beteli tagi, Ayi sogegerode. Yosuwe nun nama birin naxa xi yonkinde kui na koe ra.

¹⁰ Na kuye iba, Yosuwe naxa keli, a nama xunmato a ra. A tan nun Isirayila kuntigie naxa te jama ya ra, sigafe ra Ayi.

¹¹ E tan nun geresoe birin naxa e makore Ayi taa ra, e fa yonkinde yailan a koala biri ra. Gulunba naxa lu e tan nun Ayi tagi.

¹² Yosuwe nu bara xeme wulu suuli nondon xee taa melende Ayi nun Beteli tagi, Ayi taa sogegerode.

¹³ Na kui soorie xa yonkinde xungbe nu na taa koala ma, soori booree nu na taa melenfe sogegerode biri. Yosuwe naxa siga na koe radangi gulunba kui.

¹⁴ Ayi mange to Isirayila soorie to, a tan nun a xa pama naxa mini e gerede fiili yire Araba ya ra. Kono a mu nu a kolon xa Isirayilakae bara a xa taa melen a xanbi xanbi ma.

¹⁵ Na temui Yosuwe nun Isirayila naxa birin naxa e yete ragi Ayi mixie ya ra gbengberenyi kira xon ma.

¹⁶ Ayikae naxa bira e foxo ra keren na. Yosuwe nun a xa soorie naxa e gi han e ge Ayi nama birin naminide taa fari ma.

¹⁷ Xeme kerem mu lu Ayi nun Beteli taa kui, e birin naxa bira Isirayilakae foxo ra, e xa e suxu. E naxa taa lu na ki, a rabixi.

¹⁸ Na kui, Alatala naxa a masen Yosuwe be, *«I xa tanbe itala Ayi biri ra, naxan suxui i yi ra, barima n bara a sa i belexe.»* Yosuwe naxa a xun ti taa ra, a xa tanbe suxui a yi ra Ayi mabiri.

¹⁹ A to na raba, soori melentie naxa mini mafuren mafuren e noxunde kui, e fa so taa kui, e te so na ra keren na.

²⁰ Ayikae to e ya ragbilen e xanbi ra, e naxa a to tuuri na tefe koore ma kelife taa kui. E mu no e gide e xa siga dede. Isirayilaka naxee nu na e gife gbengberenyi kira xon Ayi mixie ya ra, nee naxa e mafindi e xili ma.

²¹ Yosuwe nun Isirayila naxa to na tuuri to te ra, e naxa a kolon a soori melentie bara ge taa suxude. Na kui e naxa e mafindi, e fa Ayikae bonbo.

²² Na melentie fan naxa fa kelife taa kui, e xa Ayikae gere. Na kui Ayikae naxa rxeten, Isirayilakae fa e birin faxa. Mixi yo mu no a gide, mixi yo mu lu a piye ra,

²³ fo Ayi mange, e naxan suxu, e a xanin Yosuwe xon.

²⁴ Isirayilakae to ge Ayikae faxade naxee bira e foxo ra gbengberenyi kira xon ma, e naxa gibile taa fan kui, e Ayika donxoe birin faxa e xa santidegemae ra.

²⁵ Ayika naxee birin faxa na loxoe, xeme nun ginee, e konti naxa lan mixi wulu fu nun firin ma.

²⁶ Yosuwe to a xa tanbe itala Ayi xun ma, a mu a iso fo naakae birin to ge faxade.

²⁷ Na kui, Isirayila naxa a wasaso Ayi xuruse nun a harige ra, alo Alatala a masen ki naxe Yosuwe be.

²⁸ Yosuwe naxa Ayi taa birin kana, a a gan. Han to naa kiroxi.

²⁹ Naxan findi Ayi mange tan na, e naxa na gbaku wuri ma han nunmare. Nunmare to so, Yosuwe naxa yaamari fi e xa a fure ragoro wuri kon na. E naxa a rabira taa sode de ra, e fa geme gbegbe malan a fari. Han to na geme malanxi naa.

Serexebade Ebali geysa fari

³⁰ Na temui Yosuwe naxa serexebade yailan Isirayila Marigi Alatala be Ebali geysa fari,

³¹ alo Alatala xa konyi Munsa a fala Isirayilakae be ki naxe. E naxa serexebade geme daaxi ti, wure mu nu din naxan na, alo a sebexi Tawureta Munsa kitaabui kui ki naxe. E naxa serexes gan daaxie nun xanunteya serexee ba Alatala be na fari.

³² Menni Yosuwe naxa Ala xa seriyse sese gemee ma Isirayilakae birin ya xori, Annabi Munsa naxan sese e be.

³³ Isirayilakae, e xa kuntigie, e xa soori mangee, e xa kiitisae, nun xone naxee nu na e ya ma, e birin naxa siga ti ra Lewi bonsae serexedubee ya i, naxee nu Alatala xa saate kankira xanimma. Nama setti keren naxa ti Garisimi geysa biri, nama setti boore naxa ti Ebali geysa biri, alo Alatala xa konyi Munsa a fala Isirayila

nama singe be ki naxe, a duba e be temui naxe.

³⁴ Na xanbi, Yosuwe naxa yi seriye masenyi birin ti, dubee nun dankee, also a sebexi Tawureta Munsa kitaabui kui ki naxe.

³⁵ Annabi Munsa xa masenyi sebexi keren mu lu, Yosuwe mu naxan tagi raba Isirayila jama birin be, hali ginnee, dimee, nun xope naxee nu na e ya ma.

9

Gabayonkae xa saate

¹ Yuruden naakiri mangee, Xitikae, Amorikae, Kanaankae, Perisikae, Hiwikae, nun Yebusukae xa mange, e to yi gere xa fe me, naxan nabaxi Sefela boxi geyae fari, Baa Xungbe de ra, Liban geyae seti ma,

² e naxa e malan, e lanyi xiri e tagi alako e xa Yosuwe nun Isirayila jama gere.

³ Gabayonkae to a me, Yosuwe naxan nabaxi Yeriko nun Ayi ra,

⁴ e naxa yanfanteya maxiri. E naxa siga a xon, beki kobie nun weni sase ibooxie doxoxi e xa sofalee fari.

⁵ E naxa sankiri fori jõnxi madegexie so e sanyi, e donma kobi jõnxie ragoro e ma. E naxa taami xuntunyi xaraxie sa e xa kote kui.

⁶ E to Yosuwe li yonkinde kui Giligali, e naxa a fala a tan nun Isirayilakae be, «Muxu sa kelixi boxi makuye ne yi ki, alako won xa saate xiri.»

⁷ Isirayilakae naxa a fala e be, «Won noma saate xiride di? Xa a sa li wo kelixi yi boxi nan ma, a mu lanma saate xa lu won tagi.»

⁸ E naxa Yosuwe yaabi, «I xa konyie nan lanxi muxu ma.» Yosuwe naxa e maxorin, «Nde na wo tan na? Wo kelixi minden?»

⁹ E naxa Yosuwe yaabi, «I xa konyie kelixi boxi makuye nan ma i Marigi Alatala xili xa fe ra, barima muxu bara a xa fe ifale me, a naxan nabaxi Misira,

¹⁰ a nun a fe naxan birin nabaxi Amorikae xa mange firinye ra Yuruden naakiri ma, Xesibon mange Sixon, nun Basan mange Ogo, naxan nu sabatixi Asataroti.»

¹¹ «Muxu xa forie nun boxi mixi birin a falaxi ne muxu be, «Wo wo fande tongo wo naxan donma kira xon ma. Wo xa siga Isirayilakae ralan, wo xa a fala e be wo xa konyie nan muxu ra.» Yakosi, won xa saate tongo won boore be.

¹² Wo bara muxu xa taamie to? Muxu to keli muxu xonyi, taami fanyi na nu a ra, kono yakosi a birin bara xara.

¹³ Muxu xa weni sase neenee nu rafexi weni fanyi ra, kono yakosi na birin bara jõn, weni sasee bara bõo. Wo muxu xa

donmae mato, a nun muxu xa sankirie. E birin bara kana yi kira xa makuye be.»

¹⁴ Isirayilakae naxa na birin mato, kono e mu Alatala maxorin xa a findixi nondi nan na.

¹⁵ Na kui Yosuwe naxa lanyi xiri e tagi e xa simaya makantafe ra. Marakali naxa lu e tagi.

¹⁶ Xi saxan to dangi na saate xirife ra, Isirayilakae naxa a kolon a e doxobooree nan lanxi e ma.

¹⁷ Na loxoe Isirayilakae naxa siga, e sa so e xa taae kui, naxan findixi Gabayon, Kefira, Beeroti, nun Kiriyati Yeyarimi.

¹⁸ Isirayilakae mu e faxa saate xa fe ma, boxi yareratie naxan tongo Gabayonkae be Isirayila Marigi Alatala xili ra, kono jama birin naxa xurutuxurutu e xa yareratie ma.

¹⁹ Mangee naxa a fala jama be, «Muxu tan nan muxu kalixi e be Isirayila Marigi Alatala xili ra. Won mu noma won belexe dinde e ra.

²⁰ Yakosi won e xa fe susuma yi ki ne. Won e luma e si nan na alako won naxa Alatala raxono marakali kanafe ra.

²¹ Won naxa e faxa, kono won xa e rawali wuri segefe nun ye bafe ra jama birin be.» Na kui Isirayila yareratie xa saate mu kanama.

²² Yosuwe naxa e xili, a woyen e be, «Munfe ra wo muxu yanfaxi, wo a fala muxu be, a wo sabatixi yire makuye ne, a fa sa a li, wo sabatixi muxu seti nan ma?

²³ Na kui wo bara danke soto, wo bara findi muxu xa konyie ra. Wuri segefe nun ye bafe wali luma wo tan nan xun ma muxu Marigi Ala xa jama be abadan.»

²⁴ E naxa Yosuwe yaabi, «Muxu bara a me, i Marigi Alatala a fala ne a xa konyi Munsa be, a xa yi boxi birin so wo yi ra, a xa bekae sonto wo ya xori. Wo xa fa bara gaaxui gbegbe lu muxu ma muxu nii xa fe ra. Na nan a toxii muxu bara wo yanfa.

²⁵ Yakosi, muxu na wo sago. Wo xa muxu xa fe raba alo wo wama a xon ma ki naxe tinxinyi kui.»

²⁶ Yosuwe naxa na tinxinyi raba, a mu a lu Isirayilakae xa e faxa.

²⁷ Na loxoe a naxa wuri segefe nun ye bafe wali doxo e xun ma Isirayila jama birin be, a nun Alatala xa serexebade be, naxan na Alatala xa yire sugandixi. Han to Gabayonkae na na wali kui.

10

Gere belebele Gabayon fe ma

¹ Darisalamu mange Adoni Sedeki naxa a me a Yosuwe bara Ayi taa susu, a bara naa ratõn, a bara Ayi boxi nun a mange xa fe raba alo a Yeriko boxi nun a mange xa fe

raba ki naxe. A man bara a mε a Gabayon nun Isirayila bara lanyi xiri, a nee sabatixi e tagi.

² E naxa gaaxu na xa fe ra, barima mangataa belebele nan nu na Gabayon na, naxan xungbo Ayi bε. E xa soorie nu findixi xeme gbangbalanyie nan na.

³ Darisalamu mange Adoni Sedeki naxa xεera xεε, a xa sa a fala Xebiron mange Hohami bε, Yaramuti mange Pirami bε, Lakisi mange Yafiya bε, a nun Egilon mange Debiri bε,

⁴ «Wo te n yire, wo xa fa kafu n ma alako won xa Gabayon gere, barima e tan nun Yosuwe nun Isirayilakae bara lanyi xiri.»

⁵ Yi Amori mange suulie: Darisalamu mange, Xebiron mange, Yaramuti mange, Lakisi mange, nun Egilon mange naxa te nun e xa soorie ra. E naxa e xa yonkinde yailan Gabayon ya ra, e fa gere ti e bε.

⁶ Gabayonkae naxa xεera xεε Isirayilakae xa yonkinde Giligali, e xa sa a fala Yosuwe bε, «I naxa i xa konyie rabenin. I xa te muxu yire mafuren. I xa muxu ratanga Amori mangee ma, naxee sabatixi geysa yire, e wama muxu gerefe.»

⁷ Yosuwe nun a xa soori jialamae naxa keli Giligali, e siga Gabayon.

⁸ Alatala naxa a masen Yosuwe bε, «I naxa gaaxu e ya ra, barima n bara gε e sade i belexe. Mixi kerem mu nōma tide i ya ra e ya ma.»

⁹ Na kui Yosuwe nun a xa mixie naxa keli Giligali, e jere kεe ra, alako e xa sin Amorikae xun ma terenna ra.

¹⁰ Alatala naxa Amorikae keri Isirayila ya ra, a fa nō e ra senbe ra Gabayon. Isirayilakae naxa bira e foxo ra kira xon naxan tema Beti Xoron, e naxa e bōnbo han Aseka nun Makeda.

¹¹ E to nu e gima Isirayilakae ya ra gorofe Beti Xoron kira xon, Alatala naxa balabalanyi xori belebele ragoro e ma keli koore ma, han e sa Aseka li. Na balabalanyi xa mixi faxaxie dangi mixie ra, Isirayilakae naxee faxa e xa santidegema ra.

¹² Alatala nu Amorikae safe Isirayila belexe temui naxe, Yosuwe nu bara Alatala maxandi Isirayilakae ya xori a xa soge raxara Gabayon xun, a xa kike raxara Ayalon gulumba xun.

¹³ Soge nun kike naxa e raxara, han Isirayila naxa gε e waxonyi rabade e yaxuie ra. Yi fe sebexi Yasari xa buki kui. Soge naxa a raxara koore tagi, soge mu gbata dulade feejnen keren kui.

¹⁴ Han to na fe mooli mu toxi dunija. Alatala nu bara Yosuwe xa maxandi suxu, a nu na gere sofe Isirayila bε.

¹⁵ Na temui Yosuwe nun a xa soorie naxa gbilen e xa yonkinde Giligali.

¹⁶ Na mange suulie e gi ne, e sa e nōxun Makeda fōnme ra.

¹⁷ Mixi nde naxa a fala Yosuwe bε, «Na mange suulie na e nōxunfe Makeda fōnme kui.»

¹⁸ Yosuwe naxa yaamari fi, «Wo gemε belebelee mayindigilin na fōnme de ma, wo soori ndee ti naa.»

¹⁹ Wo tan dōnxεe, wo naxa dugundi, wo xa bira wo yaxuie foxo ra, wo fa kira bolon e ya ra, alako e naxa nō e xonyi masotode, barima wo Marigi Alatala bara e sa wo belexe.»

²⁰ Na kui Yosuwe nun a xa sooriee naxa no Amorikae ra, fo mixi kerem kerenyi naxee e gi, e sa e xa taa makantaxie masoto.

²¹ Isirayila xa soorie birin naxa gblen bojresa kui Yosuwe yire Makeda yonkinde kui. Mixi yo mu no e ra.

²² Na temui Yosuwe naxa a fala, «Wo yi gemee ba fōnme de ma, wo xa yi mange suulie ramini.»

²³ E naxa na mixi suuli ramini: Darisalamu mange, Xebiron mange, Yaramuti mange, Lakisi mange, nun Egilon mange.

²⁴ E to yi mangee ramini Yosuwe ma, Yosuwe naxa Isirayila soorie birin xili, a fala e xa yarerati bε, «Wo wo maso, wo xa wanyi ti yi mangee konyie ma.» E naxa e maso, e e sanyi ti e konyie ma.

²⁵ Yosuwe naxa a fala e bε, «Wo naxa gaaxu, wo bojre naxa mini a i. Wo wo senbe so, wo man xa limaniya, barima Alatala wo yaxuie birin ma fe rabama yi ki ne, wo nun naxee ne gerema.»

²⁶ Na birin to dangi, Yosuwe naxa e faxa, a fa e gbaku wuri suuli kōn na han nunmware.

²⁷ Soge dula temui, Yosuwe naxa yaamari fi e xa e ragoro wuri kōn na, e xa e raso fōnme kui, e nu nōxunxi dennaxe. E naxa gemε belebelee doxō na de ma. Han to naa na na ki.

²⁸ Na loxεe Yosuwe naxa Makeda fan suxu, a mennikae nun e xa mange sōnto santidegema ra. A mu mixi kerem lu. A naxa Makeda mange xa fe raba alo a Yeriko mange xa fe raba ki naxe.

²⁹ Yosuwe nun Isirayila xa soorie naxa keli Makeda, e siga Libina gerede.

³⁰ Alatala naxa naakae nun e xa mange sa e belexe. E naxa na mixi birin sōnto e xa santidegema ra, e mu mixi kerem lu. E naxa Libina mange xa fe raba alo e Yeriko mange xa fe raba ki naxe.

³¹ Yosuwe nun Isirayila xa soorie naxa keli Libina, e siga Lakisi gerede.

³² Na kuye iba, Alatala naxa Lakisi sa e belexe. E naxa na mixi birin faxa

santidegema ra, ało e Libina xa fe raba ki naxe.

³³ Geseri mange Horami naxa te kafude Lakisi ma, kono Yosuwe naxa a tan nun a xa soorie birin faxa, a mu mixi keren lu.

³⁴ Yosuwe nun Isirayila xa soorie naxa keli Lakisi, e siga Egilon gerede.

³⁵ Na loxoe naxa mennikae birin sonto, ało e Lakisi xa fe raba ki naxe.

³⁶ Yosuwe nun Isirayila xa soorie naxa keli Egilon, e siga Xebiron gerede.

³⁷ E naxa mennikae birin, e xa mange, nun e doxobooree sonto, e mu mixi keren lu. E naxa e xa fe raba ało e Egilon xa fe raba ki naxe, e mennikae birin faxa.

³⁸ Na temui Yosuwe nun Isirayila xa soorie naxa e mafindi Debiri taa xili ma, e xa e gere.

³⁹ E naxa mennikae birin, e xa mange, nun e doxobooree sonto, e mu mixi keren lu. E naxa e xa fe raba ało e Libina, a mange, nun Xebiron xa fe raba ki naxe.

⁴⁰ Yosuwe naxa no na boxi birin na, geya yire, Negewi gbengberenyi, Sefela boxi, nun a mangee. A naxa na mixi birin sonto ało Isirayila Marigi Alatala a yamari ki naxe.

⁴¹ Yosuwe naxa e gere keli Kadesi Barineya han Gasa, Gosen boxi birin, sa doxo Gabayon na.

⁴² Yosuwe naxa no na taae nun e mangee ra temui kerenyi ra, barima Isirayila Marigi Alatala nan nu gere soma Isirayila be.

⁴³ Na temui Yosuwe nun Isirayila xa soorie birin naxa gbilen e xa yonkinde Giligali.

11

Gere xungbe Meromi xure fe ma

¹ Xasori mange Yabini to yi fee ma, a naxa xeerae xee yi mixie xon ma: Madon mange Yobabo, Simiron mange, Akisafa mange,

² mange naxee nu sabatixi geyae fari kooola ma, naxee nu sabatixi Yuruden gulunba kui, naxee nu sabatixi Kinereti Baa yirefanyi ma, naxee nu sabatixi Sefela boxi ma, naxee nu Doro rabilinyi ma sogegorode,

³ Kanaankae naxee nu na sogetede nun sogegorode, Amorikae, Xitikae, Peristikae, Yebusukae naxee nu na geyae fari, a nun Hiwikae naxee nu na Xerimon geya bunyi Misipa boxi ma.

⁴ Na mangee naxa e xa soorie birin malan, naxee wuya ało meyenyi baa de ra. Soe gbegbe nun soori ragise gbegbe fan nu na e yi.

⁵ Yi mangee naxa lan fe keren ma, e naxa sa e xa yonkinde ti Meromi xure fe ma Isirayilakae gerefie ma.

⁶ Alatala naxa a masen Yosuwe be, «Hali i mu gaaxu e ya ra, barima tina yi temui ma, n tan e birin sama ne i belexe, i e faxa Isirayilakae ya xori. I fama ne e xa soe san fassee bolonde, i fama ne e xa soori ragisee gande.»

⁷ Yosuwe nun a xa geresoe naxa sin e ma Meromi xure fe ma.

⁸ Alatala naxa e sa Isirayila belexe. E naxa e bonbo, e e keri han Sidon taa xungbe kui, han Misirefot Mayimi, han Misipa gulunba ra sogetede biri. E naxa e bonbo, e mu mixi keren lu.

⁹ Yosuwe naxa e xa fe raba ało Alatala a masen a be ki naxe. A naxa e xa soe san fassee bolon, a e xa soori ragisee fan gan.

¹⁰ A gbilen gbilen ma, Yosuwe naxa Xasori boxi fan suxu, a naxa a mangee faxa santidegema ra, barima a tan nan nu na mangataa ra na boxi birin xun.

¹¹ Yosuwe xa soorie naxa e sonto santidegema ra, e mu mixi keren lu a si ra. Na dangi xanbi e naxa Xasori taa gan.

¹² Yosuwe naxa na taae birin suxu, a mennikae nun e mangee faxa santidegema ra, a menni raton ało Alatala xa konyi Munsa a fala a be ki naxe.

¹³ Kono Isirayila xa soorie mu taae gan naxee nu na geyae fari, fo Xasori keren Yosuwe dennaxe gan.

¹⁴ Isirayila naxa a wasaso yi taae harige nun e xa xurusee ra, kono e naxa mixie tan birin faxa santidegema ra. E mu mixi keren lu a niye ra.

¹⁵ Alatala naxan yamari a xa konyi Munsa be, Annabi Munsa fan naxa na yamari Yosuwe be. Yosuwe naxa na birin naba ało Alatala a masen Annabi Munsa be ki naxe.

¹⁶ Yosuwe naxa na boxi birin masoto: geya yire, Negewi gbengberenyi, Gosen boxi, Sefela boxi, nun Yuruden gulunba, kelife Isirayila geyae ma han baa de ra.

¹⁷ Keli geya Mageli itexi ra Seyiri biri ra, han Bali Gadi, Liban gulunba kui, Xerimon geya bunyi, a naxa naa mangee birin suxu, a e sonto.

¹⁸ Yosuwe nun yi mangee naxa gere xonkuye raba.

¹⁹ Taa yo mu nu na naxan tin Isirayila xa lanbooreja ra, fo Gabayon keren Hiwikae nu sabatixi dennaxe. Isirayilakae naxa na doxoe birin gere.

²⁰ Alatala nan Kanaankae xaxilie raxoroxo, alako Isirayila mixie xa e gere, e xa e raton, e naxa kinikini e ma fefe ma, ało Alatala a masen Annabi Munsa be ki naxe.

²¹ Na waxati kerenyi kui, Yosuwe naxa Anaki bonsoe fan gere, a e sonto Xebiron, Debiri, Anaba, nun geya yire naxee nu na

Yudaya nun Isirayila boxi ma. Yosuwe naxa e birin halaki, a e xa taae kana.

²² Na dangi xanbi Anaki bonsœ kerent mu lu Isirayila boxi ma. Naxee mu faxa, nee naxa sabati Gasa, Gati, nun Asidodi taae kui.

²³ Na kui, Yosuwe naxa na boxi birin masotöalo Alatala a masen Annabi Munsa be ki naxe. A naxa a itaxun Isirayila bonsœ ma e ke ra. Na temui, boxi naxa xinbeli, gere yo mu so fa.

12

Mangœ nose

¹ Mangœ nan ya Isirayilakae no naxee ra, e e xa taae tongo Yuruden sogetede biri ra, folofe Arinon xure ma, a sa doxo Xerimon geya ra, han a sa Yuruden gulunba birin li sogetede biri:

² Amori mange Sixon, naxan nu sabatixi Xesibon, a xa mangœya nu foloma Aroweri, naxan tixi Arinon xure de ra, han a sa doxo Yaboko xure ra, Amoni naaninyi. Yi birin nu findixi Galadi boxi seeti keren nan na.

³ A man naxa Yuruden gulunba sogetede fan yaamari, kelife Kinereti Baa han Foxox Baa Yuruden gulunba ra, Beti Yesimoti taa na dennaxe. A xa boxi nu sigaxi itala ra yirefanyi biri ra han Pisiga geya ra.

⁴ Basan mange Ogo, Refa bonsœ mixi donœs nde, naxan nu doxoxi Asataroti nun Edereyi taae.

⁵ A xa mangœya nu foloma Xerimon geya nan ma, a siga Salaka, han a sa Basan boxi birin li. A xa mangœya naaninyi nu na Gesurikae nun Maakkakae xa boxi nan fe ma. Yi birin nu findixi Galadi seeti boore nan fan na, han Xesibon mange Sixon xa mangœya folo.

⁶ Annabi Munsa, Alatala xa konyi nun Isirayilakae naxa no na mangœ birin na. Alatala xa konyi Annabi Munsa naxa e xa namane so Ruben bonsœ, Gadi bonsœ, nun Manasi bonsœ seeti keren yi ra, menni xa findi nee gbe ra.

⁷ Mangœye nan ya Yosuwe nun Isirayilakae naxee masotö Yuuden kiri ma sogegerode, folofe Bali Gadi ma Liban gulunba, han Xalaka geya Seyiri biri ra. Yosuwe naxa yi boxi birin itaxun Isirayila bonsœ ma, kankan xa a gbe ke soto.

⁸ E boxi naxee soto na birin nalanxi na, Isirayila geyae, Sefela boxi, Yuruden gulunba, gbengberen yire, nun Negewi gbengberenyi nan na. Xitikae, Amorikae, Kanaankae, Perisikae, Hiwikaue, nun Yebusukae nan nu sabatixi menni.

⁹ Mangœ nan ya e noxi naxee ra: Yeriko mange, Ayi mange naxan nu na Beteli fe ma,

¹⁰ Darisalamu mange, Xebiron mange,

¹¹ Yaramuti mange, Lakisi mange,

¹² Egilon mange, Geseri mange,

¹³ Debiri mange, Gederi mange,

¹⁴ Horoma mange, Aradi mange,

¹⁵ Libina mange, Adulama mange,

¹⁶ Makeda mange, Beteli mange,

¹⁷ Tapuwa mange, Xeferi mange,

¹⁸ Afeki mange, Lasaron mange,

¹⁹ Madon mange, Xasori mange,

²⁰ Simiron Meron mange, Akisafa mange,

²¹ Taanaki mange, Megido mange,

²² Kedesi mange, Yokanayimi mange naxan nu na Karemelle biri,

²³ Doro mange, naxan nu na Doro boxi ma, Goyimi mange naxan nu na Giligali boxi ma,

²⁴ nun Tirisa mange.

Na birin nalanxi, mange tongo saxan a nun keren.

13

Boxi masototaree

¹ Yosuwe to ge foride, Alatala naxa a masen a be, «I bara fori kono jamanœ gbegbe man na wo lan wo xa naxee soto.

² Filisitakae nun Gesurikae xa boxi luxi sinden.

³ Boxi naxan foloma Sixori xure ma Misira ya tagi, han a sa Ekiron li, naxan na koola ma, na birin Kanaankae nan gbe nu a ra, kono na waxati Awikae nu naa suuxui e yi, e nun Filisita mangedi suulie, naxee na na Gasa, Asidodi, Asikalon, Gati, nun Ekiron.

⁴ Kanaankae xa boxi fan luxi, folofe Meyara taa ma Sidonkae na dennaxe, han a sa Afeki li. Amorikae xa boxi fan luxi.»

⁵ «Gebalakae nun Libankae xa boxi fan luxi, folofe Bali Gadi ma Xerimon geya bunyi, han a sa Xamata li.

⁶ Sidonka naxee birin na geyae fari, folofe Liban geyae ma, han a sa Misirefoti Mayimi li, in fama e keride Isirayilakae ya xorii. I xa na birin fi Isirayila ma ke ra, alo n a masenxi ki naxe.

⁷ I xa yi boxi itaxun Isirayila bonsœ solomanaani ma, a nun Manasi bonsœ seeti boore ma.»

Manasi, Ruben, nun Gadi bonsœ xa boxi

⁸ Manasi bonsœ seeti singe, Ruben bonsœ, nun Gadi bonsœ nu bara e gbe ke soto Yuruden kiri ma sogetede biri ra, Ala ka konyi Munsa saabui ra.

⁹ E xa boxi sa foloxi kafi Aroweri, taa naxan na Arinon xure fe ma, a geya bunyi taa li, a Medeba filii li, han a sa Dibon li,

¹⁰ a sa Amori mange Sixon Xesibonka xa taae birin li han Amonikae xa naaninyi ra.

¹¹ E man naxa Galadi soto, Gesurikae nun Maakakae xa boxi, Xerimon geya, nun Basan boxi han a sa Salaka li.

¹² Basan mange Ogo fan xa boxi, naxan nu doxoxi Asataroti nun Edereyi taae, naxan findi Refa bonsœ mixi donœs ra, na fan gbe birin naxa findi Isirayilakae gbe ra. Annabi Munsa naxa no yi jamanse birin na, a naxa e xa boxi birin tongo.

¹³ Kono Isirayilakae mu Gesurikae nun Maakakae keri. Han to e sabatixi Isirayilakae ya ma.

Lewi bonsœ ke

¹⁴ Annabi Munsa mu boxi yo fi Lewi bonsœ tan ma, barima serexe gan daaxi naxee bama Isirayila Marigi Alatala be, e nee nan findixi e tan gbe ke ra alo Ala a masen ki naxe.

Ruben bonsœ xa boxi

¹⁵ Annabi Munsa nu bara boxi fi Ruben bonsœ ma, e xabile ki ma.

¹⁶ E xa boxi naxa folo Aroweri Arinon xure de ra, a taa li naxan na geya bunyi, han a sa Medeba rabilinyi li,

¹⁷ a Xesibon li, nun taa naxee birin na naa rabilinyi. Na taae xili: Dibon, Bamotii Bali, Beti Bali Meyoni,

¹⁸ Yahasi, Kedemoti, Mefaati,

¹⁹ Kiriyatayimi, Sibima, Sereti Saxari naxan na geya fari,

²⁰ Beti Peyori, Pisiga geya fari, Beti Yesimoti,

²¹ taa naxee birin na fiili ma nun Amori mange Sixon, naxan nu doxoxi Xesibon, na xa boxi birin. Annabi Munsa nu bara mange Sixon faxa, a nun Madiyen mangedie Efi, Rekemi, Suru, Xuru, nun Reba. E nu sabatixi boxi kui Sixon xa mangeya bun ma.

²² Isirayilakae naxa Beyori xa di xeme Balami fan faxa santidegema ra, naxan nu duureya rabama.

²³ Yuruden xure findixi Ruben bonsœ xa naaninyi nan na sogegerode biri ra. Na taae nun e xa boxie findixi Ruben bonsœ gbe nan na.

Gadi bonsœ xa boxi

²⁴ Annabi Munsa naxa yi boxi fi Gadi bonsœ ma e xabile ki ma:

²⁵ Yaaseri boxi, Galadi boxi taae birin, nun Amoni boxi seeti keren, han a sa Aroweri li, Raba ya tagi,

²⁶ kafi Xesibon han a sa Ramati Misipa nun Betonimi li, kafi Maxanayimi han a sa Debiri boxi li,

²⁷ a sa Beti Harama, Beti Nimira, Sukoti, nun Sefon li, taa naxee nu na Yuruden xure fe ma, a sa Xesibon mange Sixon xa boxi birin li, nun Yuruden rabilinyi

sogetede biri han a sa doxœ Kinereti Baa ra.

²⁸ Yi birin naxa findi Gadi bonsœ ke ra e xabile ki ma, kankan nun a xa taa, nun a daaxa.

Manasi bonsœ seeti singe xa boxi

²⁹ Annabi Munsa naxa yi boxi fi Manasi bonsœ seeti singe ma, Manasi xa die seeti keren ma:

³⁰ Basan boxi birin, naxan nu Basan mange Ogo xa mangeya bun ma, folofe Maxanayimi, han a sa Yayiri li. Na findi taa tongo senni nan na.

³¹ E man naxa Galadi boxi seeti keren soto, e naxa Asataroti nun Edereyi taae soto, naxee nu findixi Basan mange Ogo gbe ra. Manasi xa di Makiri naxa yi birin soto a xa die seeti keren be e xabile ki ma.

³² Annabi Munsa naxa yi ke fi Isirayilakae ma a nu na Mowaba fiili ma temui naxee, Yuruden kiri ma Yeriko sogetede biri.

³³ Kono Annabi Munsa mu boxi yo fi Lewi bonsœ tan ma. Isirayila Marigi Alatala nan nu na a ke ra alo Ala a masen ki naxee.

14

Isirayila bonsœ solomanaan xi boxi

¹ Nunu xa di Yosuwe, serexedube Eleyasari, nun xabile kuntigie Kanaan boxi itaxun Isirayilakae ma ke ra yi ki ne.

² Boxi naxa itaxun Isirayila bonsœ solomanaan nun a tagi ma Ala xa mali saabuia, alo Alatala a masen Annabi Munsa be ki naxee.

³ Boxi naxan na Yuruden xure kiri ma sogetede biri, Annabi Munsa naxa na fi bonsœ firin nun a tagi ma, kono a mu boxi yo fi Lewi bonsœ tan ma.

⁴ Annabi Yusufu bonsœ nu bara itaxun firin na, Manasi nun Eframi. Annabi Munsa mu boxi yo fi Lewi bonsœ ma naxan findixi e gbe yati ra, fo taae, e sabatima dennaixe nun filie e xurusee demadonma dennaxe.

⁵ Isirayilakae naxa na boxi itaxun e boore tagi alo Alatala a masenxi ki naxe Annabi Munsa be.

Kalebi Xebiron sotofe

⁶ Yuda bonsœ ndee nun Kenisi xa di Kalebi naxa siga Yosuwe xon. Kalebi naxa a fala a be, «I a kolon Alatala naxan fala Annabi Munsa be won firin xa fe ra Kadesi Barineya.

⁷ N je tongo naani nan nu a ra, Alatala xa konyi Annabi Munsa n xœxi temui naxee kelife Kadesi Barineya sigafe ra Kanaan boxi ma menni rabende. N to ge na ra, n naxa dentegé fanyi sa a be.

⁸ N nan ngaxakerenyi naxee n mati naa, nee naxa limaniya ba jama yi ra, kono n tan bira n Marigi Alatala nan tun foxo ra.

⁹ Na kui Annabi Munsa naxa laayidi tongo n be yi ki, «I i þerexi boxi naxan ma, na findima ne i tan nun i xa die ke ra temui birin, barima i bara bira n Marigi Alatala xui foxo ra a ki ma.»

¹⁰ «Ne tongo naani nun suuli bara dangi kabi Alatala naxa na masen Annabi Munsa be, won nu na gbengberenyi ma temui naxe. Alatala bara n ma simaya rasiga han ne tongo solomasaxan a nun suuli.

¹¹ To, n senbe man luxi alo Annabi Munsa n xexxi temui naxe. N nomma gere sode yi waxati alo n na raba ki naxe a singe ra.

¹² Awa, i xa yi geya boxi fi n ma alo Alatala laayidi tongo n be ki naxe na loxoe. Na loxoe i nu a kolon Anaki bonsœ na menni, e xa taa xungbe makantaxi a fanyi ra. Alatala gbansan xa lu n seeti ma. Na kui n nomma e keride alo Alatala a masen ki naxe.»

¹³ Yosuwe naxa duba Yefune xa di Kalebi be, a Xebiron xa fi a ma ke ra.

¹⁴ Na taa na a xa die belezhe han to, barima Yefune Kenisika xa di Kalebi bira Isirayila Marigi Alatala nan foxo ra.

¹⁵ Kabi na temui bojresa naxa lu na boxi ma, gere yo mu nu na sonon. Singe Xebiron xili nu falama ne Kiriyati Araba, barima Araba nan nu findixi Anaki mixie xa kuntigi ra.

15

Yuda bonsœxa boxi

¹ Boxi naxan fixi Yuda bonsœ ma e xabile ki ma Alatala xa maragiri saabui ra, sa foloxi Edon naaninyi nan na, a sa doxo Sini gbengberenyi ra yirefanyi ma.

² Na naaninyi foloxi Foþoe Baa de yirefanyi nan ma naxan na Negewi gbengberenyi ma,

³ a siga Tali geya yirefanyi ma Sini biri ra, a te Kadesi Barineya yirefanyi ma han a sa dangi Xesiron na, a man te Adari, a siga han Karaka.

⁴ Na xanbi a Asimon li, a siga Misira xure han baa de ra. Yudayakae xa naaninyi nan na ki yirefanyi biri ra.

⁵ Yudaya naaninyi sogetede biri findixi Foþoe Baa de nan na, han Yuruden xure sinma baa xun dennaxe.

A naaninyi koala biri foloma Yuruden xure sinma baa xun dennaxe,

⁶ a te Beti Xogala biri ra, a siga Beti Araba, han Ruben xa di Bohan xa gemé yire ra.

⁷ Na naaninyi texi han Debiri, a dangi Akori gulunba kui ra, a siga koala ma han

Giligali, naxan na Adumimi geya ya ra, xure yirefanyi ma. Na naaninyi sigaxi han En Semesi dulonyi ra, a mini En Rogeli ra.

⁸ A keli menni, a goro Hinoma xa gulunba kui, Yebusukae xa taa yirefanyi ma. Na taa findixi Darisalamu nan na. A siga han geya fari ma Hinoma xa gulunba ya ra sogetede biri nun Refa bonsœ xa gulunba rajonyi ra koala biri ra.

⁹ Kelife na geya fari ma, naaninyi sigama han Nefetowa dulonyi ra. Na xanbi a taa ndee li naxee na Eferon geya fari, a siga Baala, dennaxe xili Kiriyati Yeyarimi.

¹⁰ A Keli menni a siga sogegerode biri han a Seyiri geya li, a siga Yeyarimi geya setti ma, dennaxe xili Kesalon. A man siga Beti Semesi, han a Timina li.

¹¹ Na naaninyi sigaxi Ekiron nun Sikiron taae setti ma, han a Baala geya li, a siga Yabaneeli. Na dangi xanbi a sa baa li.

¹² Baa Xungbe de ra findi na naaninyi nan na sogegerode biri ra. Yudayakae xa naaninyie nan na ki. E xabilée birin na menni ne.

Kalebi xa boxi

¹³ Yosuwe naxa Yudayakae xa boxi nde fi Yefune xa di Kalebi ma, alo Alatala a yamari ki naxe. A xa taa singe findi Kiriyati Araba nan na, naxan xili Xebiron. Mixi naxan nu xili Araba, na nan lanxi Anaki bonsœ benba ma.

¹⁴ Kalebi naxa Anaki xa di xeme saxanyie keri. Nee nu xili ne Sesayi, Aximan, nun Talama.

¹⁵ Na xanbi e naxa te Debiri xili ma, dennaxe nu xili Kiriyati Sifa.

¹⁶ Kalebi naxa a fala, «Mixi yo naxan na no Sifa taa ra, n nan n ma di gine Akasa fima ne a ma.»

¹⁷ Kalebi xunya Kenasi xa di xeme Otiniyeli naxa no Sifa taa ra. Kalebi naxa a xia di gine Akasa fi a ma.

¹⁸ Akasa to siga Otiniyeli xon, a naxa a fala a be a xa boxi gbeté maxorin a baba ma. Akasa to goro a xa sofale fari, Kalebi naxa a maxorin, «I wama munse xon?»

¹⁹ A naxa a yaabi, «N wama naxan xon, i bara boxi fi n ma naxan na yirefanyi biri ra. Yakosi i man xa ye yire fan fi n ma.» Awa, a baba naxa geya yire fi a ma. Ye nu na naxa geya fari, a man nu na geya bunyi.

Yuda bonsœxa boxi

²⁰ Yuda xa die ke nan yi ki, e xabile ki ma:

²¹ Taa naxee nu na yirefanyi ma, Negewi gbengberenyi ma, Edon naaninyi fe ma, e xili Kabaseeli, Ederi, Yaguru,

²² Kina, Dimona, Adada,

²³ Kedesi, Xasori, Yitinan,

²⁴ Sifi, Telemi, Beyaloti,

²⁵ Xasori Xadata, Keriyoti Xesiron, naxan findixi Xasori ra,

²⁶ Amama, Sema, Molada,

²⁷ Xasari Gada, Xesimon, Beti Peleti,

²⁸ Xasari Suwali, Beriseeba, Bisiyoteya

²⁹ Baala, Iyimi, Esemi,

³⁰ Elitoladi, Kesili, Horoma,

³¹ Sikilaga, Madamanna, Sansanna,

³² Lebayoti, Siliximi, Ayin, e nun Rimɔn.

E birin nalanxi taa moxɔjen nun solo-manaani, nun e daaxae.

³³ Taa naxee nu na Sefela bɔxi, e xili Esetayoli, Soraha, Asena,

³⁴ Sanowa, En Ganimi, Tapuwa, Enama,

³⁵ Yaramuti, Adulama, Soko, Aseka,

³⁶ Saarayimi, Aditayimi, Gedera, e nun Gederotayimi. E birin nalanxi taa fu nun naani, nun e daaxae.

³⁷ Senan, Xadasa, Migidali Gadi,

³⁸ Dilana, Misipa, Yokatili,

³⁹ Lakisi, Bosikati, Egilon,

⁴⁰ Kabon, Laxamasi, Kitilisi,

⁴¹ Gederoti, Beti Dagon, Nama, e nun Makeda. E birin nalanxi taa fu nun senni, nun e daaxae.

⁴² Libina, Eteri, Asan,

⁴³ Yifita, Asena, Nesibi,

⁴⁴ Keyila, Akisibu, nun Maresa. E birin nalanxi taa solomanaani, nun e daaxae.

⁴⁵ Ekiron nun a daaxae,

⁴⁶ taa naxee na Ekiron nun Asidodi tagi sogegorode,

⁴⁷ Asidodi nun a daaxae, Gasa nun a daaxae, han Misira xure nun Baa Xungbe naralande.

⁴⁸ Taa naxee nu na geya yire, e xili Samiri, Yatiri, Soko,

⁴⁹ Danna, Kiriyati Sanna naxan findi Debiri ra,

⁵⁰ Anaba, Esitemowa, Enama,

⁵¹ Gosen, Xolon, Giloka. E birin nalanxi taa fu nun keren, nun e daaxae.

⁵² Arabi, Duma, Eseyan,

⁵³ Yanimi, Beti Tapuwa, Afeka,

⁵⁴ Xumeta, Kiriyati Araba naxan findi Xebiron na, e nun Siyoro. E birin nalanxi taa solomanaani, nun e daaxae.

⁵⁵ Mayon, Karemle, Sifi, Yuta,

⁵⁶ Yisireeli, Yokodeyan, Sanowa,

⁵⁷ Kayin, Gibiya, nun Timina. E birin nalanxi taa fu, nun e daaxae.

⁵⁸ Xalixuli, Beti Suru, Gedori,

⁵⁹ Maarati, Beti Anoti, nun Elitekon. E birin nalanxi taa senni, nun e daaxae.

⁶⁰ Kiriyati Bali naxan findi Kiriyati Yeyarimi, nun Raba. E birin nalanxi taa firin, nun e daaxae.

⁶¹ Taa naxee nu na gbengberen yire, e xili Beti Araba, Midin, Sekaka,

⁶² Nibisan, Fɔxɔe taa, e nun En Gedi. E birin nalanxi taa senni, nun e daaxae.

⁶³ Yuda bɔnsœ mu no Yebusukae keride, naxee dɔxɔxi Darisalamu taa kui. Han to e na Yudayakae ya ma.

16

Efirami nun Manasi bɔnsœ xa bɔxi

¹ Boxi naxan fi Yusufu xa die ma Alatala xa maragiri saabui ra, a folo Yuruden xure nan ma Yeriko sogetede biri, Yeriko dulonyi na dennaxe. Na naaninyi dangi Yeriko taa nan na, a siga wula i, han a Beteley geya li.

² A keli naa, a siga Lusi han Ataroti taa, Arakakae na dennaxe.

³ Na xanbi a siga sogegorode biri Yefeletikae yire han Beti Xoron Labe, han Geseri, han Fɔxe Ye Baa de ra.

⁴ Yusufu xa die Manasi nun Efirami na nan soto ke ra.

⁵ Efirami xa bɔxi nan ya e xabile ki ma: Naaninyi naxan na fuge ra, a folo Ataroti Adari ne han Beti Xoron Fuge,

⁶ han a baa de li. A keli Mikimetati koɔla ma, a dangi Taanati Silo fuge ra, a siga Yanowa.

⁷ A goro han Ataroti nun Naarata. A man dangi Yeriko ra, a sa mini Yuruden xure ma.

⁸ A keli Tapuwa, a siga sogegorode biri han Kanna xure, han baa de ra. Efirami bɔnsœ ke nan na ki e xabile ki ma.

⁹ Efirami bɔnsœ naxa taa nun daaxa ndee fan soto Manasi bɔnsœ xa bɔxi kui.

¹⁰ Efirami bɔnsœ mu Kanaankae keri Geseri. Han to nee na Efiramikae ya ma, kono e findixi konyie nan na.

17

Manasi bɔnsœ xa bɔxi

¹ Yusufu xa di singe Manasi naxa a gbe ke soto e xabile ki ma. E xilie nan ya: Abiyeseri, Xeleki, Asireli, Sikemi, Xeferi, nun Semida. Yusufu xa di Manasi xa die nan na ki, nun e xabilee.

² Manasi xa mamadie birin naxa e gbe ke soto e xabile ki ma. E xilie nan ya: Abiyeseri, Xeleki, Asireli, Sikemi, Xeferi, nun Semida. Yusufu xa di Galadi xa di Makiri xa di, Manasi xa di mu di xeme yo bari, fo di gine suuli. E xilie nan ya: Maxala, Nuha, Xogala, Milika, a nun Tirisa.

³ E naxa siga serexedube Eleyasari, Nunu xa di Yosuwe, nun Isirayila kungtie xɔn ma, e a fala e be, «Alatala a masen ne Annabi Munsa be a xa muxu gbe ke fi muxu ma alɔ muxu benba barenyie na a sɔtɔfe ki naxe.» Awa Yosuwe naxa e gbe ke

18

Boxi naxan luxi

¹ Isirayila jama to ge node boxi ra, e naxa e malan Silo, e Ala xa h̄oromolingira ti naa.

² Isirayila bōnsœ solofera nu na na temui, naxee mu nu e gbe ke sotoxi sinden.

³ Yosuwe naxa a fala Isirayilakae bœ, «Wo dōxoxi be munfe ra? Munfe ra wo mu sigama wo xa boxi tongode wo benbae Marigi Alatala naxan fi wo ma?

⁴ Yakosi wo xa mixi saxan sugandi bōnsœ birin ya ma. N xa e xœ, e xa e bōnsœ xa boxi birin mato, e fa sa na dentegne n bœ.

⁵ Na boxi xa itaxun dōxox solofera ra. Yuda bōnsœ xa lu na boxi yirefanyi ma, Yusufu bōnsœ fan xa lu na boxi kœla ma.

⁶ Wo na ge na boxi itaxunxi dōxox solofera masende n bœ, n fama nate tongode won Marigi Alatala xa mali saabui ra, alako nee xa itaxun wo ma.

⁷ Kœn Lewi bōnsœ mu boxi yo sotoma, barima e gbe ke findi serexedubœra nan na Alatala bœ. Gadi, Ruben, a nun Manasi bōnsœ seeti singe jan bara e gbe soto Yuruden xure kiri ma sogetede biri ra alo Annabi Munsa a fi e ma ki naxe.»

⁸ Na kui na xemœ naxa siga. Yosuwe nu bara e yamari, «Wo siga, wo boxi ijœre. Wo xa a mato a na ki naxe. Na xanbi wo xa be Silo, n xa nate tongo won Marigi Alatala xa mali saabui ra, won na boxi itaxunma wo ma ki naxe.»

⁹ Na xemœ naxa siga boxi matode. E taa naxee to na yire solofera kui, e naxa nee birin xilie sebœ, e fa a ra Yosuwe xon Silo yonkinde kui.

¹⁰ Yosuwe naxa nate tongo Silo Alatala xa mali saabui ra. A naxa na boxi birin itaxun Isirayila bōnsœ ma.

Bunyamin bōnsœ xa boxi

¹¹ Bunyamin bōnsœ xabilee birin naxa e gbe soto Yuda bōnsœ gbe nun Yusufu xa die gbe tagi Alatala xa maragiri saabui ra.

¹² E xa naaninyi kœla ma fôlo Yuruden xure nan ma, a dangi Yeriko ra kœla biri ra, a te geya ma sogegorode biri ra han a Beti Aweni ghengberenyi li.

¹³ A keli mœnni, a dangi Lusi ra, naxan man xili Beteli, yirefanyi biri ra. A goro han Ataroti Adari, a te geya fari, naxan na Beti Xoron Labe yirefanyi ma.

¹⁴ Na naaninyi naxa goro na geya fari a siga baa seeti xon ma sigafe ra Kiriyati Bali, naxan man xili Kiriyati Yeyarimi. Na taa findi Yuda xa die nan gbe ra. Naaninyi nan na ki naxan na sogegorode.

¹⁵ Naxan na yirefanyi ma, a fôlo Kiriyati Yeyarimi ne, a siga sogegorode biri ra han a Nefetowa dulonyi li.

fi e ma alo a a raba e baba xunya xemœmae
be ki naxe.

⁵ Manasi bōnsœ naxa dōxox fu soto, bafe Galadi nun Basan na, naxan na Yuruden kiri ma.

⁶ Manasi xa di ginee naxa ke soto alo a xa di xemœ. Galadi boxi naxa lu Manasi xa di gbetsœ be.

⁷ Manasi xa boxi naxa fôlo Aseri boxi naaninyi ra han Mikimetati taa, naxan na Sikemi sogetede biri ra. A man sigaxi han Yamin naxan na En Tapuwa fe ma.

⁸ En Tapuwa xa boxi nu findixi Manasikae gbe nan na, kœn Tapuwa taa naxan nu na naaninyi ra, na tan nu findixi Efiramni nan gbe ra.

⁹ Na naaninyi nu goroxi han Kanna xure de ra. Manasi xa boxi naaninyi findi Kanna xure nan na yirefanyi ma han baa de ra, kœn Efiramni xa taa ndee nu na Manasi xa taae ya ma.

¹⁰ Efiramni xa boxi nu Kanna xure yirefanyi nan ma. Manasi gbe nu na kœla ma. Baa fan nu findixi e naaninyi nan na. Manasi xa boxi kœla ma, nu na Aseri xa boxi nan seeti ma. A sogetede biri nu na Isakari xa boxi nan seeti ma.

¹¹ Manasi naxa taa ndee soto Isakari nun Aseri xa boxie kui. E xili nan ya: Beti Saan, Yibeleyami, Dœro, En Dœro, Taanaki, nun Megido, nun e daaxae. Na saxanyi dōnxœe nu na Dœro xa mangeya nan bun ma.

¹² Manasi bōnsœ mu no na taae ra, Kanaan mixie naxa lu naa.

¹³ Kœn Isirayilakae to senbe soto, e naxa konyiya dōxox Kanaankae ma, kœn e mu no e keride.

¹⁴ Yusufu xa die naxa Yosuwe maxœrin, «Yi boxi kerenyi gbansan fixi muxu ma munfe ra? Muxu xabile wuya, barima Alatala bara barake sa muxu xa fe a fanyi ra.»

¹⁵ Yosuwe naxa e yaabi, «Xa wo wuya Efiramkae geya yire be, wo xa siga Perisikae nun Refakae xa wondi yire, wo mœnni masege alako wo xa boxi soto.»

¹⁶ Yusufu bōnsœ naxa a fala a bœ, «Yi geyae xurun muxu bœ. Kanaanka naxee fan sabatxi geyae bunyi, Beti Saan nun e daaxae, naxee na Yisireeli geyae bunyi, geresoe ragise wure daaxi na e yi ra.»

¹⁷ Yosuwe naxa Yusufu bōnsœ yaabi, «Efiramkae nun Manasikae, wo bara nœndi fala kœn wo wuya, wo senbe fan gbo. A mu lanma wo xa ke dœxode keren gbansan soto.»

¹⁸ Wo na geyae findi wo gbe ra, hali wondi to a ra. Wo naa masege alako wo xa na tœn soto. Wo fama Kanaankae keride hali geresoe ragisee wure daaxi nan to na e yi ra.»

¹⁶ Na naaninyi naxa goro mənni, a siga han Ben Hinoma geya bunyi ra, Refakae xa gulunba kui koola mabiri. A keli mənni, a goro Ben Hinoma geya bunyi ra, Yebusukae fe ma. A yirefanyi ma, a siga han Rogeli.

¹⁷ Na naaninyi sigaxi En Semesi koola biri ra, a siga Geliloti, naxan na Adumimi geya ya ra. A goro han Ruben xa di Bohan xa fanye ma.

¹⁸ A dangi geya ra koola biri ra, geya naxan na Yuruden gulunba ya tagi. A goro Yuruden gulunba kui,

¹⁹ a dangi Beti Xogala ra, koola biri ra. Na yirefanyi naaninyi danxi Yuruden xure sode nan ma Føxe Baa xun.

²⁰ Yuruden xure findixi Bunyamin xabilee xa bɔxi naaninyi nan na sogetede biri ra. Bunyamin bɔnsœ̄ xa naaninyi birin nan na ki.

²¹ Taa naxee fi Bunyamin bɔnsœ̄ xabilee ma, nee nan ya: Yeriko, Beti Xogala, Emeki Kesisi,

²² Beti Araba, Semarayima, Beteli,

²³ Awimi, Para, Ofara,

²⁴ Kefarahamoni, Ofini, nun Geba. Na birin lanxi taa fu nun firin nan ma, a nun e daaxae.

²⁵ Gabayon, Ramati, Beeroti,

²⁶ Misipa, Kefira, Mosa,

²⁷ Rekemi, Yiripee, Tarala,

²⁸ Sela, Elefi, Yebusu naxan man xili Darisalamu, Gibiya, a nun Kiriyati Yeyarimi lanxi taa fu nun naani nan ma a nun e daaxae. Bunyamin bɔnsœ̄ xabilee ke nan na ki.

19

Simeyɔn bɔnsœ̄ xa bɔxi

¹ Bɔxi taxun firin nde kui, naxan nabaxi won Marigi Alatala xa mali saabui ra, Simeyɔn bɔnsœ̄ naxa e gbe ke soto Yuda bɔnsœ̄ xa bɔxi kui.

² Taa naxee fixi Simeyɔn bɔnsœ̄ ma, nee nan ya: Beriseeba, Seeba, Molada,

³ Xasari Suwali, Bala, Esemi,

⁴ Elitoladi, Betuli, Horoma,

⁵ Sikilaga, Beti Marakaboti, Xasari Susa,

⁶ Beti Lebayoti, a nun Saruxen. Na birin lanxi taa fu nun saxan nan ma, a nun e daaxae.

⁷ Ayin, Rimɔn, Eteri, nun Asan lanxi taa naani nan ma, a nun e daaxae.

⁸ Na daaxae sigama han Baalati Beer, naxan nu xili Ramati Negewi gbeng-berenyi ma. Simeyɔn bɔnsœ̄ xabilee ke nan na ki.

⁹ E ke nu na Yuda bɔnsœ̄ xa bɔxi nan kui, barima bɔxi naxan so Yuda bɔnsœ̄ yi ra, a nu gbo. Nde ba na bɔxi nan na, a naxa so Simeyɔn bɔnsœ̄ yi ra.

Sabulon bɔnsœ̄ xa bɔxi

¹⁰ Bɔxi taxun saxan nde naxa findi Sabulon bɔnsœ̄ xabilee gbe ra Alatala xa maragiri saabui ra. E xa bɔxi naaninyi sigaxi han Saridi,

¹¹ a te Marala sogegerode, han Dabeseti, a man siga xure de ra naxan na Yokanayimi ya ra.

¹² A keli Saridi a ibilin sogetede biri ra, a Kisiloti Taboro li. A siga han Daberati, han Yafiya.

¹³ A tan na sogetede biri ra, a siga Gati Xeferi nun Eta Kasin. A na Rimɔn li, a siga Neya biri ra.

¹⁴ Koola ma, na naaninyi nan sigaxi Xanaton han a Yifita Eli gulunba li.

¹⁵ E man naxa Katati, Nahalali, Simiron, Yidala, nun Betelæemu soto. Na birin nalanxi taa fu nun firin, a nun e daaxae.

¹⁶ Sabulon bɔnsœ̄ xabilee ke nan na ki, e xa taae nun e daaxae.

Isakari bɔnsœ̄ xa bɔxi

¹⁷ Bɔxi taxun naani nde naxa findi Isakari bɔnsœ̄ xabilee gbe ra Alatala xa maragiri saabui ra.

¹⁸ E xa naaninyi naxa yi taae birin li: Yisireeli, Kesulotii, Sunemu,

¹⁹ Xafarayimi, Siyon, Anaxarati,

²⁰ Rabiti, Kisiyon, Abesi,

²¹ Remeti, En Ganimi, En Xada, Beti Pasesi,

²² Taboro, Sasasima, nun Beti Semesi. Naaninyi danxi Yuruden xure de nan na. E birin nalanxi taa fu nun senni, a nun e daaxae.

²³ Isakari bɔnsœ̄ xabilee ke nan na ki, e xa taae nun e daaxae.

Aseri bɔnsœ̄ xa bɔxi

²⁴ Bɔxi taxun suuli nde naxa findi Aseri bɔnsœ̄ xabilee gbe ra Alatala xa maragiri saabui ra.

²⁵ E xa naaninyi na yi taae nan na: Xelekati, Xali, Beten, Akisafa,

²⁶ Alameleki, Amada, nun Misala. E xa naaninyi sogegerode biri na Karemele geya nun Sixori Libanati xure nan na.

²⁷ E xa naaninyi sogetede biri foloxi Beti Dagɔn ne, Sabulon bɔnsœ̄ na dennaxe, nun Yifita Eli gulunba. A siga koola ma Beti Emeki nun Neyiyeli. A dangi Kabulu ra koola biri ra.

²⁸ A naxa siga Abadon, Rexobo, Xamɔn, nun Kanna, han Sidɔn taa xungbe.

²⁹ Naaninyi keli Sidɔn, a siga Ramati nun Tire taa makantaxi mabiri. A siga Xosa, a mini Føxe Ye Baa ma Akisibu bɔxi ma,

³⁰ Uma, Afeki, nun Rexobo taae. E birin lanma taa moxɔpɛn nun firin nan ma, a nun e daaxae.

³¹ Yi taae nun daaxae birin findixi Aseri bɔnsœ̄ xabilee ke nan na.

Nafatali bɔnsœ̄e xa bɔxi

³² Bɔxi taxun senni nde naxa findi Nafatali bɔnsœ̄e xabilee gbe ra Alatala xa maragiri saabui ra.

³³ Na bɔxi naaninyi naxa fɔlo Xelefa taa ma, a siga wuri bili belebele nde ma naxan na Saananimi. A dangi Adami Nekebi nun Yabaneeli ra, a Lakuma li, a siga han Yuruden xure de ra.

³⁴ Na naaninyi naxa siga sogegerode biri ra han a Asanoti Taboro li, a sa mini Huloku taa ma. A Sabulon bɔnsœ̄e xa bɔxi li yirefanyi ma, a Aseri bɔnsœ̄e xa bɔxi li sogegerorde biri ra. A Yuruden xure li sogetede biri ra.

³⁵ Taae nan ya tete hagigee nu soxi naxee ra: Sidima, Sere, Xamata, Rakati, Kinereti,

³⁶ Adama, Ramati, Xasori,

³⁷ Kedesi, Edereyi, En Xasori,

³⁸ Yiron, Migidali Eli, Xoremi, Beti Anati, Beti Semesi. Na birin lanxi taa fu nun solomanaani nan ma, a nun e daaxae.

³⁹ Nafatali bɔnsœ̄e xabilee ke nan na ki.

Dana bɔnsœ̄e xa bɔxi

⁴⁰ Bɔxi taxun solofera nde naxa findi Dana bɔnsœ̄e xabilee gbe ra Alatala xa maragiri saabui ra.

⁴¹ E xa bɔxi naaninyi na yi taae nan na: Soraha, Esetayoli, Iri Semesi,

⁴² Saalabin, Ayalon, Yitila,

⁴³ Elon, Timina, Ekiron,

⁴⁴ Eliteke, Gibeton, Baalati,

⁴⁵ Yehudu, Beneberaki, Gati Rimón,

⁴⁶ Yarakon dulonyi, Rakon, nun bɔxi naxan na Yafa ya ra.

⁴⁷ Kono na bɔxi kanyie man naxa gbilen e xa boxi ma. Na kui Dana bɔnsœ̄e naxa siga Lesemi gerede. E naxa naa masoto, e mənnikae faxa santidegema ra. E sabati mənni, e fa e baba Dana xili sa naa xun.

⁴⁸ Yi taae nun daaxae birin findixi Dana xabilee ke nan na.

Yosuwe xa bɔxi

⁴⁹ E to ge e xa bɔxi itaxunde, e naxa Nunu xa di Yosuwe ke fi a ma e tagi Alatala xa maragiri saabui ra.

⁵⁰ Yosuwe taa naxan maxorin e ma, Timina Sera, e naxa na fi a ma alɔ Alatala a masen e be ki naxe. Na taa na Efirami bɔnsœ̄e xa geya bɔxi nan kui. Yosuwe naxa taa ragbilen a neene ra, a sabati naa.

⁵¹ Serexedube Eleyasari, Yosuwe, nun Isirayila bɔnsœ̄e xabile kungtie boxi itaxun Alatala xa mali saabui ra na ki ne, a xa hɔrɔmɔlינגira naade ra naxan nu na Silo.

20*Yetə ratanga taae*

¹ Alatala naxa a masen Yosuwe be,

² «A fala Isirayilakae be e xa taa ndee sugandi mixie ratangama dənnaxe, alo n a fala Annabi Munsa be ki naxe.

³ Xa mixi nde sa a boore nde faxa, kono a fa a li a mu a rakelixi a ma, a xa a gi, a siga na taa nde a ratangama gbejoxœ̄e ti ma dənnaxe.

⁴ A na na taa li temui naxe, a xa ti naa sode de ra, a fa a dentegə forie be. Nee xa a raso taa kui, e a yigiya e xonyi.

⁵ Xa gbejoxœ̄e ti sa siga naa, e naxa na faxeti so a yi ra de, barima na faxe mu kelixi janige xa ma.

⁶ Faxeti xa lu na taa kui han a xa makiiti mənnikae ya xori. E xa a lu na taa kui han sereqedube kuntigi faxama temui naxe. Na xanbi na mixi xa gbilen a xonyi, a kelixi dənnaxe.»

⁷ E naxa yi taae sugandi: Kedesi naxan na Galile bɔxi ma Nafatali geyae na dənnaxe, Sikemi naxan na Efirami geyae fari, Kiriyati Araba naxan xili Xebiron, naxan na Yudaya geyae ma.

⁸ E naxa taa gbeite fan sugandi Yuruden xure kiri ma sogetede biri ra: Beteseri, naxan na Ruben xa gbengberenyi ma, Ramoti naxan na Galadi bɔxi ma, Gadi bɔnsœ̄e na dənnaxe, Golani naxan na Basan bɔxi ma, Manasi bɔnsœ̄e na dənnaxe.

⁹ Taae nan na ki naxee sugandixi Isirayilakae nun e xa xɔrœ̄e be, alako naxan na mixi faxa, kono a mu a rakelixi a ma, a xa a yete ratanga gbejoxœ̄e ti ma mœ̄eni. Na kui mixi mu faxama gbejoxœ̄e ti saabui ra, beenun nama xa a makiiti.

21*Lewi bɔnsœ̄e xa taae*

¹ Lewi bɔnsœ̄e kungtie naxa siga sereqedube Eleyasari, Nunu xa di Yosuwe, nun Isirayila bɔnsœ̄e xabile kungtie xon ma Silo taa kui Kanaan bɔxi ma.

² E sa a fala e be, «Alatala a masen ne nu Annabi Munsa be a muxu xa taae soto muxu sabatima dənnaxe, a nun muxu xa filie fan soto muxu xa xurusee be.»

³ Na kui Isirayilakae naxa yi taae nun yi filie fi Lewi bɔnsœ̄e ma, e xa findi e ke ra alɔ Alatala a yamari ki naxe.

⁴ Kehati xabile gbe nan ya: Sereqedube Haruna xa die naxa taa fu nun saxan soto Yuda bɔnsœ̄e xa taae ya ma, Simeyon bɔnsœ̄e gbee ya ma, nun Bunyamin bɔnsœ̄e gbee ya ma.

⁵ Kehati xabile, naxee nu luxi, nee naxa taa fu soto Efirami bɔnsœ̄e gbee ya ma, Dana bɔnsœ̄e gbee ya ma, nun Manasi bɔnsœ̄e seeti boore gbee ya ma. Na nate birin tongoxi Ala xa maragiri saabui ra.

⁶ Gerison xa die naxa taa fu nun saxan soto Isakari bɔnsœ̄e gbee ya ma, Aseri

bōnsōe gbee ya ma, Nafatali bōnsōe gbee ya ma, a nun Manasi bōnsōe sēti singe naxan na Basan bōxi ma, na gbee ya ma. Na nate birin tongoxi Ala xa maragiri saabui ra.

⁷ Merari xa die naxa taa fu nun firin sōtō e xabile ki ma Ruben bōnsōe gbee ya ma, Gadi bōnsōe gbee ya ma, nun Sabulon bōnsōe gbee ya ma. Na nate birin tongoxi Ala xa maragiri saabui ra.

⁸ Na kui Isirayilakae naxa yi taae nun e filie fi Lewi bōnsōe ma alo Alatala a yamari ki naxē Annabi Munsa saabui ra.

⁹ Taa naxee fixi e ma Yuda nun Simeyon bōnsōe ya ma, nee nan ya.

¹⁰ Haruna xa die gbe, naxee keli Kehati xabile, nee naxa yi taae sōtō Ala xa maragiri saabui ra sugandi singe kui:

¹¹ Kiriyati Araba, naxan findi Xebiron na, a nun fiili naxee na Yudaya geya bōxi rabilinyi ma. Araba findi Anakie benba nan na.

¹² Daaxae nun taa xunxuri naxee na taa fari ma nee findi Yefune xa di Kalebi gbee nan na.

¹³ E taa naxee fi sērexedubē Haruna xa die ma, nee nan yi ki: Xebiron, mixi ratanga taa nde, Libina,

¹⁴ Yatiri, Esitemowa,

¹⁵ Xolon, Debiri,

¹⁶ Ayin, Yuta, nun Beti Semesi, nun e filie. Na birin nalanxi taa solomanaani, kelife yi bōnsōe firinyi ma.

¹⁷ E naxa yi taae sōtō Bunyamin bōnsōe xa bōxi kui: Gabayon, Geba,

¹⁸ Anatoti, Alamon, nun e filie. Na birin nalanxi taa naani.

¹⁹ Serexedubē Haruna xa die naxa taa fu nun saxan sōtō, nun e filie.

²⁰ Lewika naxee kelixi Kehati xa di booree ya ma, Ala xa maragiri naxa a niya nee naxa taae sōtō Efirami bōnsōe ya ma.

²¹ Na taae nan ya: Sikemi naxan na Efirami geya bōxi fari, mixi nōma ratangade gbejoxōe ti ma dēnnaxē, Geseri,

²² Kibisayimi, Beti Xoron, nun e filie. Na birin nalanxi taa naani.

²³ E naxee sōtō Dana xa bōxi kui, nee nan ya: Eliteke, Gibetōn,

²⁴ Ayalon, Gati Rimōn, nun e filie. Na birin nalanxi taa naani.

²⁵ E naxee sōtō Manasi bōnsōe sēti boore xa bōxi kui, nee nan ya: Taanaki, Gati Rimōn, nun e filie. Na birin nalanxi taa firin.

²⁶ Yi taa fu nun e filie naxa findi Kehati xa die xabile gbe ra naxee mu nu na Haruna xa die ya ma.

²⁷ Gerison xabilee naxa taae sōtō Manasi bōnsōe sēti singe ya ma. E xili Golan, mixi ratanga taa nde naxan na Basan bōxi ma,

Besetera, nun e filie. Na birin nalanxi taa firin.

²⁸ E naxee sōtō Isakari bōnsōe xa bōxi kui, nee nan ya: Kisiyon, Daberati,

²⁹ Yaramuti, Ganimi, nun e filie. Na birin nalanxi taa naani.

³⁰ E naxee sōtō Aseri bōnsōe xa bōxi kui, nee nan ya: Misala, Abadon,

³¹ Xelēkati, Rexobo, nun e filie. Na birin nalanxi taa naani.

³² E naxee sōtō Nafatali bōnsōe xa bōxi kui, nee nan ya: Kedesi, mixi ratanga taa nde naxan na Galile bōxi kui nun a filie, Xamoti Dōrō nun a filie, Karatan nun a filie. Na birin nalanxi taa saxon.

³³ Gerison xabilee naxa taa fu nun saxon sōtō nun e filie.

³⁴ Lewikae naxee luxi, Merari xabilee ra, e naxee sōtō Sabulon bōnsōe ya ma, nee nan ya: Yukanayimi, Karata,

³⁵ Dimina, Nahalali, nun e filie. Na birin nalanxi taa naani.

³⁶ E naxee sōtō Ruben bōnsōe xa bōxi kui, nee nan ya: Beteseri, Yahasi,

³⁷ Kedemoti, Mefaati, nun e filie. Na birin nalanxi taa naani.

³⁸ E naxee sōtō Gadi bōnsōe xa bōxi kui, nee nan ya: Ramoti, mixi ratanga taa nde naxan na Galadi bōxi kui, Maxanayimi,

³⁹ Xesibōn, Yaaseri, nun e filie. Na birin nalanxi taa naani.

⁴⁰ Taa naxee birin fixi Merari xabilee ma, e ralanxi taa fu nun firin.

⁴¹ Taa naxee birin fixi Lewi bōnsōe ma Isirayilakae xa bōxi kui, e ralanxi taa tongo naani nun solomasaxan, nun e rabilinyie.

⁴² Fiilie nu na taae birin nabiliinxī.

⁴³ Alatala naxa na bōxi birin fi Isirayilakae ma alo a a laayidi e benbae bē ki naxē. Na bōxi birin naxa findi e gbe ra, e naxa sabati naa.

⁴⁴ Alatala naxa bōnesa fi e ma e naaninyi birin na, alo a a laayidi e benbae bē ki naxē. E yaxui yo mu no xunnakeli sōtōde e xun, barima Alatala e yaxui birin sa ne e sagoe.

⁴⁵ Alatala xa laayidi birin naxa kamali Isirayilakae bē. Keren mu lu naxan mu kamali.

22

Serexebade yailanxi Yuruden

¹ Na temui Yosuwe naxa Ruben bōnsōe, Gadi bōnsōe, nun Manasi bōnsōe sēti singe xili.

² A a fala e be, «Alatala xa konyi Munsa fe naxan birin fala wo be, wo bara na birin naba. Wo man bara bira n xui birin foxo ra.

³ Wo mu wo ngaxakerenyie rabepin yi xi wuyaxie bun ma han to. Wo Marigi Alatala

yaamari naxan so wo yi ra, wo bara wo
jengi sa a xon ma.

⁴ Yakosi wo Marigi Alatala bara malabui
fi wo ngaxakerenyie ma, ala a a masen e be
ki naxe. Yakosi wo siga wo xonyi. Wo xa
gbilen na bɔxi ma Alatala xa konyi Munsa
dennaxae soxi wo yi ra Yuruden kiri ma.

⁵ Wo xa meseni yi seriyi nun yi yaamari
rabafe ma, Alatala xa konyi Munsa naxan
soxi wo yi ra. Wo xa wo Marigi Alatala
xanu, wo xa bira a xa kira birin fɔxɔ ra,
wo xa wo jengi sa a xa yaamari xon wo
panige fiixe ra nun wo nii birin na.»

⁶ Yosuwe naxa duba e be, e fa siga e
xonyi.

⁷ Annabi Munsa nu bara ke so Manasi
bonsœ seeti keren yi ra Basan. Yosuwe
fan naxa ke so yi seeti boore yi ra e
ngaxakerenyie fe ma Yuruden sogegerode.
Yosuwe to nu e rasigama e xonyi, a naxa
duba e be.

⁸ A naxe e be, «Wo nun harige gbegbe
xa gbilen wo xonyi, nun xurusee, gheti,
xœema, yoxui, wure, nun dugie. Wo nun
wo ngaxakerenyie xa wo yaxuie harige
itaxun wo wo wasasoxi naxee.»

⁹ Ruben bonsœ, Gadi bonsœ, nun Manasi
bonsœ seeti singe naxa gbilen. E naxa
keli Isirayilakae xun ma Silo, Kanaan bɔxi
ma, e siga Galadi bɔxi ma, bɔxi naxan
findi e gbe ra Alatala xa yaamari bun ma
Annabi Munsa saabui ra.

¹⁰ E to so Yuruden nabilinyi Kanaan
bɔxi ma, Ruben bonsœ, Gadi bonsœ, nun
Manasi bonsœ seeti singe naxa serexebade
belebele yailan Yuruden xure de ra.

¹¹ Isirayilakae to na me, e naxa a
fala, «Wo bara a to, Ruben bonsœ, Gadi
bonsœ, nun Manasi bonsœ seeti singe
bara serexebade yailan Kanaan bɔxi ma,
Yuruden taae kui Isirayilakae fe ma.»

¹² Isirayilakae to na fe kolon, e birin naxa
e malan Silo alako e xa te e gerede.

¹³ Isirayilakae naxa Finexasi, serexedubé
Eleyasari xa di xœ Galadi bɔxi ma, Ruben
bonsœ, Gadi bonsœ nun Manasi bonsœ
seeti singe xon.

¹⁴ Mange fu, bonsœ yo bonsœ mange
keren, naxa a mati. Nee birin nu findixi
e xabile xunyie nan na Isirayilakae wulu
wulu tagi.

¹⁵ E naxa siga Ruben bonsœ, Gadi
bonsœ, nun Manasi bonsœ seeti singe
yire, Galadi bɔxi ma. Finexasi naxa a fala
e be,

¹⁶ «Alatala xa jama birin yi nan
masenxi, «Wo Isirayila Marigi Ala yanfaxi
munfe ra? To, wo gibilenxi Alatala fɔxɔ ra
munfe ra? Wo serexebade yailanxi munfe
ra, naxan findixi Alatala matandife ra?»

¹⁷ Won fe jaaxi naxan naba Peyori, han
to won na na toore nan kui yi ki. Hali

Alatala to jaxankate doxo a xa jama birin
ma na fe ma, han to won mu nu seniyan
sinden.

¹⁸ To, wo bara muruta wo Marigi Alatala
ma. Xa wo Alatala matandima to, tina a xa
xone fama ne dusude Isirayila jama nan
birin xun ma.

¹⁹ Na kui, bɔxi naxan findi wo gbe ra,
xa na mu seniyanxi, wo xa gbilen Alatala
xa bɔxi ma, alako wo xa wo yete bɔxi soto
muxu tagi. Kono wo naxa Alatala nun
Isirayilakae matandi serexebade yailanfe
ra de, naxan mu findixi won Marigi Alatala
xa serexebade ra.

²⁰ Sera xa di Akan to tinxitareya raba
se ratonxiye ra, see ra a mu lan naxee xa
tongo, Alatala naxa xon Isirayilakae birin
ma. A keren xa mu halaki a xa yunubi
rabaxi ma.»

²¹ Ruben bonsœ, Gadi bonsœ, nun
Manasi bonsœ seeti singe naxa Isirayila
mangœ yaabi,

²² «Marigi Alatala, a tan nan na Mange
Ala ra! A tan nan a kolon muxu yi rabaxi
fe naxan ma. Isirayilaka birin fan fama a
kolonde. Xa muxu bara Alatala matandi,
xa muxu bara tinxitareya raba, muxu
naxa kisi to loxœ.

²³ Xa muxu serexebade yailanxi muxu
yete nan be, alako muxu xa gbilen muxu
Marigi Alatala fɔxɔ ra, muxu xa serexœ
gan daaxi, serexœ panigexi, nun xanunteya
serexœ ba, Alatala yete yati nan fama muxu
makiitide.»

²⁴ «Kono na mœli xa mu a ra. Muxu yi
rabaxi ne barima muxu nu bara kontœfilo,
tina wo xa die noma ne a falade muxu
xa die be, «Dari mundun na wo tan nun
Isirayila Marigi Alatala tagi?»

²⁵ Alatala Yuruden nan findixi won
naaninyi ra. Ruben bonsœ nun Gadi
bonsœ, wo gbe yo mu na Alatala gbe ya
ma.» Muxu xa die bama ne gaaxufe Alatala
ya ra wo xa die saabui ra.»

²⁶ «Na kui muxu naxa a fala, won fan xa
serexebade yailan. Serexœ gan daaxi nun
serexœ mœli gbete yo mu bama na,

²⁷ kono na xa findi seede ra wo tan
num muxu tan tagi, wo bonsœ nun muxu
bonsœ tagi hali won tan dangi xanbi,
muxu Alatala rabatuma serexœ gan daaxi,
serexœ panigexi, nun xanunteya serexœ ra
e xa hœromolingira ya ra. Na temui wo xa
die naxa fa sa a fala muxu xa die be, «Wo
gbe yo mu na Alatala gbe ya ma.»

²⁸ Muxu bara a fala, tina, xa e sa na
wœyœyi fala muxu be, xa na mu muxu
xa die be, muxu fan e yaabima ne, «Wo
Alatala xa serexebade keja mato, muxu
babae naxan yailanxi. Serexœ gan daaxi
nun serexœ mœli gbete yo mu bama naa,

kono na xa findi seede ra wo tan nun muxu tan tagi.»

²⁹ Ala xa muxu tanga muxu bojne ratefe ra Alatala xili ma. A xa muxu tanga muxu gibilene ra a foxo ra to loxoe serexebade yailanfe ra, serexe gan daaxie, serexe janigexie, nun xanunteya serexee bama dennaxe. Nee bama won Marigi Alatala xa serexebade gbansan ne, naxan na won Marigi Alatala xa horomolingira ya ra.»

³⁰ Serexedube Finexasi, mangedie nun Isirayila wulu wulu mangee to yi masenyi me, Ruben bonsoe, Gadi bonsoe, nun Manasi bonsoe seeti singe naxan masenxi, e bojne naxa rafan e ma.

³¹ Serexedube Eleyasari xa di Finexasi naxa a masen Ruben bonsoe, Gadi bonsoe, nun Manasi bonsoe seeti singe be, «Muxu bara a kolon Alatala na won ya ma to loxoe, barima wo mu tinxitareya rabaxi Alatala ra. Wo bara Isirayilakae ratanga Alatala belexe i.»

³² Serexedube Eleyasari xa di Finexasi nun mangee naxa keli Galadi boxi ma, Ruben, nun Gadi bonsoe nu na dennaxe, e gibil Kanaan boxi ma Isirayilakae yire, e dentegé sa e be.

³³ Yi dentegé naxa rafan Isirayilakae ma, e naxa Ala tantu. Gere sofe, e xa Ruben nun Gadi xa boxi sonto, na majoxunyi mu lu e yi sonon.

³⁴ Ruben nun Gadi bonsoe naxa yi xili sa na serexebade xun ma: «A tan nan na won tagi seede ra a Alatala nan na Ala ra.»

23

Yosuwe xa masenyi dənxœ

¹ Temui gbegbe dangi ne kafi Alatala naxa malabui fi Isirayila jama ma, a ratangafe a yaxwie ma a rabilinyi. Yosuwe nu bara fori, a xa simaya nu bara bu.

² Na kui Yosuwe naxa Isirayila birin malan, a forie, a mangee, a kiitisae, nun a soori mangee. A naxa a fala e be, «N bara fori, n ma simaya bara a ikuya.

³ Wo bara a to wo Marigi Alatala fe naxan birin nabaxi yi sie ra wo xa fe ra. Wo Marigi Alatala nan gere soxi wo be.»

⁴ «Wo a mato, n bara ke boxi so wo yi ra, Ala naxan janigexi wo bonshee be. Na boxi birin, sie gbetee nu dennaxe, nun dennaxe suxu daaxi luxi, Yuruden nun Baa Xungbe longori sogegerode, n bara na birin itaxun wo ma.

⁵ Wo Marigi Alatala e makuyama ne wo ra pon, a e faxa wo ya ra, wo fa e xa boxi tongo alo wo Marigi Alatala a masen wo be ki naxe.»

⁶ «Wo wo senbe so. Wo xa wo meeni seriye birin nabatufe ma naxan sebexi

Tawureta Munsa kui. Wo naxa binya yirefanyi ma, wo naxa binya koola ma.

⁷ Wo naxa sunbu yi sie ra, naxee luxi wo ya ma. Wo naxa e xa alae maxandi, wo naxa wo kali e xili ra. Wo naxa e batu, wo naxa wo tuubi e be.

⁸ Kono wo tan xa wo tagi ixiri wo Marigi Alatala xa fe ra, alo wo bara fa a raba ra ki naxe han to.»

⁹ «Alatala bara si gbangbalanyi senbemae halaki wo ya ra, keli na ma, han to, mixi keren mu noxi tide wo ya ra.

¹⁰ Wo ya ma, mixi keren nu mixi wulu nan kerima, barima wo Marigi Alatala nan nu gere soma wo be alo a laayidi wo be ki naxe.

¹¹ Wo xa wo nengi sa wo yete kan xon ma a fanyi ra, wo xa wo Marigi Alatala xanu.»

¹² «Kono xa wo wo kobe ti wo Marigi Alatala ra, wo naxa bira si gbetee foxo ra naxee luxi wo ya ma, wo naxa sunbu e ra, wo naxa e xa di ginee doxo,»

¹³ wo xa a kolon wo Marigi Alatala mu fama yi sie ragide wo ya ra sonon. E findima wo be yele nun gantanyi nan na, e findi luxusinyi ra wo fari, e findi tunbe ra wo ya kui, han wo birin ge halakide yi boxi fanyi ma wo Marigi Alatala naxan fixi wo ma.»

¹⁴ «A gbe mu luxi n xa faxa alo nimase birin naxee na dunija bende fupi fari. Wo xa a kolon wo bojne kui, wo nii birin na, wo Marigi Alatala laayidi yo naxan tongoxi wo be, na mu kanama. A xa laayidi birin bara kamali, keren mu kanaxi.

¹⁵ Wo xa a kolon wo Marigi Alatala a xa laayidi fanyi rakamalixi ki naxe, a man fama a xa laayidi paxankate daaxi rakamalide na ki ne, han a ge wo halakide yi boxi fanyi ma a dennaxe fixi wo ma.

¹⁶ Xa wo tondi yi saate rakamalide wo Marigi Alatala wo yamarixi naxan na, xa wo wo tuubi ala gbetee be, wo naxa wo felen e be, Alatala xonoma ne wo ma, wo fa halaki, a wo raloe yi boxi fanyi ma, a dennaxe fixi wo ma.»

24

Malanyi dənxœ Sikemi

¹ Yosuwe naxa Isirayila bonsoe birin malan Sikemi, a fa Isirayila forie, a mangee, a kiitisae, nun a soori mangee maxili, e birin naxa sa e yete dentegé Ala be.

² Yosuwe naxa a masen jama birin be, «Isirayila Marigi Alatala xui nan ya, «Wo benba Tera nun a xa die Iburahima nun Naxori nu sabatixi kafi temui xonkuye xure kiri ma, e nu ala gbetee nan batuma.»

³ N naxa wo baba Iburahima tongo xure kiri ma, muxu naxa Kanaan boxi birin isa,

n fa a bɔnsoe iwuya. N naxa a xa di Isiyaga fi a ma,

⁴ n fa a niya Isiyaga xa a xa die Yaxuba nun Esayu bari. N naxa Seyiri geya bɔxi so Esayu yi ra, kono Yaxuba nun a xa die tan naxa goro Misira boxi ma.»

⁵ «N naxa Munsa nun Haruna xee Misira boxi ma, n fa jaxankate wuyaxi dɔxɔ Misirakae ma e saabui ra. Na kui n naxa wo ramini Misira ra.

⁶ N to wo babae ramini, Misirakae naxa bira e fɔxo ra han Xulunyumi Baa de ra. E bakixi soori ragisee nun soe fari.

⁷ Wo babae to gbelebelle Alatala ra, a naxa dimi rasin e nun Misirakae tagi. Misirakae to bira wo babae fɔxo ra baa tagi, Alatala naxa baa radin e xun ma. Wo yae bara na birin to, a naxan nabaxi Misirakae ra. Na dangi xanbi, wo naxa temui xɔnkyue raba gbengberenyi ma.»

⁸ «N naxa wo xanin Amorikae xa boxi ma dɛnnaxe na Yuruden kiri ma. E naxa wo gere, kono n naxa e sa wo belexe i, n e keri wo ya ra, wo fa e xa boxi massoto.

⁹ Siporo xa di Balaki, naxan findixi Mowaba mange ra, a fan naxa keli a xa Isirayila gere. A naxa Beyori xa di xeme Balami xili, alako a xa wo danka,

¹⁰ kono n to mu wa n tul matife na dankesra, Balami xa wɔyenyi naxa mafindi, a fa duba wo be. Na kui n naxa wo ba a belexe i.»

¹¹ «Wo to Yuruden igiri, wo naxa Yeriko li. Yerikokae naxa wo gere, alo Amorikae, Perisikae, Kanaankae, Xitikae, Girisakae, Hiwikae, nun Yebusukae fan nabaxi ki naxe, kono n naxa e birin sa wo belexe i.

¹² N fa juri nde radin Amori mange firinyie ma wo ya ra. A naxa e keri, kono na mu findi wo yete xa santidegema nun wo xa xali ra.

¹³ N boxi nan fixi wo ma wo mu naxee rawalixi. N taae nan fixi wo ma, wo mu naxee tixi. N weni bilie nun oliwi bilie nan fixi wo ma, wo mu naxee sixi. Wo na balofe nee nan xun na yi ki.»

¹⁴ «Yakosi wo xa gaaxu Alatala ya ra, wo xa a rabatu janige fanyi nun tinxinyi ra. Wo xa gbilen na alae fɔxo ra wo babae naxee batuxi xure kiri ma nun Misira boxi ma. Wo xa Alatala batu!

¹⁵ Xa wo mu tinma na ra, wo xa nate tongo wo alae naxee batuma, alo Amorikae xa alae e naxee batuma yi boxi ma, xa na mu alae wo babae nu naxee batuma xure kiri ma. Kono wo xa a kolon a n tan nun n ma denbaya, muxu Alatala nan batuma.»

¹⁶ Nama naxa a yaabi yi wɔyenyie ra, «Na xaxili makuya muxu ra gbilenfe ra Alatala fɔxo ra, muxu mu nɔma birade ala gbete fɔxo ra,

¹⁷ barima Alatala nan na won Marigi Ala ra. A tan nan muxu ramini Misira bɔxi ra, konyiya kui, muxu tan nun muxu babae. A gere so ne muxu be muxu ya xɔri yi kaabanako belebelee ra. A naxa muxu kanta muxu xa pere birin kui, nun namae tagi muxu dangixi naxee birin na.

¹⁸ Alatala bara jama birin keri muxu ya ra, a nun Amorikae naxee sabatixi yi boxi ma. muxu tan fan Alatala nan batuma, barima a tan nan na muxu Marigi Alatala ra.»

¹⁹ Yosuwe naxa a fala jama be, «Wo mu nɔma Alatala batude, barima Alatala seniyen, Ala tɔɔnxi na a ra. A mu dijɛma wo xa matandi nun wo xa yunubi ma.

²⁰ Xa wo Alatala finsiriwali birafe ala gbete fɔxo ra, a gbilenma ne a xa fe fanyie fɔxo ra a nu naxee rabama wo be, a fa gbaloe ramini wo ma, han a wo rajon.»

²¹ Nama naxa a fala Yosuwe be, «Ade, muxu Alatala nan batuma.»

²² Yosuwe naxa a fala jama be, «Wo bara findi wo yete kan ma seedee ra. Wo tan nan yete yati Alatala sugandixi alako wo xa a batu.» E naxa Yosuwe yaabi, «Muxu bara findi seedee ra.»

²³ Yosuwe man naxa a fala e be, «Yakosi wo xa gbilen ala gbete fɔxo ra, naxee na wo tagi. Wo xa wo xaxili ti Alatala ra, Isirayila Marigi Ala.»

²⁴ Nama naxa a fala Yosuwe be, «Muxu muxu Marigi Alatala nan batuma, muxu a xui rabatu.»

²⁵ Na lɔxɔe, Yosuwe nun jama naxa saata. A naxa seriye nun yaamarie so nema yi ra Sikemi.

²⁶ Yosuwe naxa yi fe birin sebe Ala xa Seriye Kitaabui kui. A naxa gɛmɛ belebele tongo, a naxa a ti wuri tofanyi bun ma naxan nu na Alatala xa hɔrɔmɔlingira yire.

²⁷ Yosuwe fa a fala jama be, «Wo bara yi gɛmɛ to? A findima won be seede nan na, barima a bara wɔyenyi birin me, Alatala naxan masenxi won be. A findima seede nan na won be, alako wo naxa wo kobe so wo Marigi Alatala ra.»

²⁸ Na kui Yosuwe naxa jama lu, e birin naxa siga e xa boxi ma dɛnnaxe findi e ke ra.

Yosuwe xa saya

²⁹ Yi fe to dangi, Nunu xa di Yosuwe, Alatala xa konyi, naxa laaxira a xa simaya ne keme ne fu ma.

³⁰ A naxa ragata boxi ma a ke naxan na, Timina Sera, Efiramí geyae biri ra, Gaasi geya koola biri ra.

³¹ Isirayila Alatala batu ne Yosuwe xa simaya birin kui, a nun forie xa simaya birin kui, Yosuwe singe faxa naxee be,

naxee nu fe birin kolon Alatala naxan naba
Isirayilakae bε.

³² Isirayilakae Yusufu xɔri naxee xanin
e xun ma keli Misira, e sa e ragata Sikemi
boxi nan ma, Yaxuba boxi naxan sara Xam-
ori xa die ma, Sikemi baba ma, mennikae
xa kobiri kole kεmε ra. Na bara findi
Yusufu xa die kε ra.

³³ Haruna xa di Eleyasari fan naxa faxa.
E naxa a ragata a xa di Finexasi xa geya
fari, dənnaxə nu bara findi a kε ra Efirami
bənsəe xa boxi ma geya longori.

Ala xa Masenyi Kiitisae bε Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Annabi Munsa to Isirayila jnama ramini Misira boxi ra, Annabi Yosuwe naxa e xanin Kanaan. Alatala nu bara saate tongo Annabi Iburahima bε, a Isirayila bonsœe fama na boxi sotode, a findi e gbe ra. Na birin naxa raba alo Ala a masen ki naxe, Annabi Yosuwe fa laaxira. Na taruxui birin sebexi kitaabui kui naxan xili «Ala xa Masenyi Annabi Yosuwe bε.»

Na dangi xanbi, Isirayila die naxa sabati Kanaan boxi ma, Ala dennaxe fi e ma. Kono e nu bara mixi naxee keri naa, nee man naxa Isirayila gere folo. Alatala yati naxa a lu e xa na raba, barima Isirayila nu na gbilenfe Ala xui foxy ra. Na töore to Isirayila li, e naxa ratu Alatala xa seriye ma, e fa bira a foxy ra alo a lan ki naxe. Na kui, Ala fan naxa e mali alako e xa no e yaxuie ra. A nu na rabama mixi seniyenxe nan saabui ra naxee findi Isirayila «kiitisae» ra. Na birin sebexi kitaabui kui naxan xili «Ala xa Masenyi Kiitisae bε.»

Na taruxui lɔnni xungbe masenma won bε. Xa won gbilen Alatala foxy ra, a fe fanyi naxan fixi won ma, a nee bama ne won yi ra, won fa töore a jaaxi ra. Kono Ala mu timna won xa lu na töore mooli kui, barima a won xanuxi. Xa won bara won ma yunubi kolon, won fa na masen Ala bε, won a mayandi a xa dijε, a mu tondim. Ala boñe fan, a senbε gbo. Xa a sa a li won bara töore soto won ma yunubi saabui ra, Ala wama won malife alako won xa gbilen a xa kira ma. Won Marigi mu timna won xa lœ, a fe birin nabama won be alako won xa lu seniyenxi kui seewe sotoma dennaxe.

Ala xa won mali won ma dunjeigiri kui. Amina.

Ala xa Masenyi Kiitisae bε

Isirayila Kanaan boxi sotofe

¹ Yosuwe faxa xanbi, Isirayilakae naxa Alatala maxorin, «Nde singe kelima muxu ya ma tefe ra Kanaankae gerede?»

² Alatala naxa e yaabi, «Yuda bonsœe nan tema. N bara boxi sa e sagoe.»

³ Yuda bonsœe naxa a fala e ngaxakerenyi Simeyɔnkae bε, «Won birin xa siga e dennaxe soxi muxu yi ra, won xa sa Kanaankae gere. Na dangi xanbi, won birin nan sigama e dennaxe soxi wo tan fan yi ra.» Simeyɔn bonsœe naxa tin na ra.

⁴ Yudayakae to te, Alatala naxa Kanaankae nun Perisikae sa e sagoe. E naxa xeme wulu fu faxa Beseki.

⁵ Na kui e naxa Kanaankae nun Perisikae bonbo. E to Beseki mange li naa, e naxa na fan gere.

⁶ A naxa a gi, kono e naxa bira a foxy ra han e naxa a suxu, e fa a belexekurae nun a sankurae mabolon.

⁷ Adoni Beseki naxa a fala, «Temui danguixi, n tan bara mange tongo solofera suxu, e belexekurae nun e sankurae bolon. E naxa e dege donse ra naxan nu birama n degede. Yakɔsi Ala na na sare ragbilene n ma.» E naxa a xanin Darisalamu, a naxa faxa menni.

⁸ Yuda bonsœe naxa Darisalamu gere. E to a suxu, e naxa mennikae sɔnto santidegema ra, e taa gan.

⁹ Na dangi xanbi, e man naxa goro Kanaankae gerede, naxee nu sabatixi Isirayila geyae fari, Negewi gbengberenyi nun Sefela boxi mabiri.

¹⁰ Yuda bonsœe naxa siga Kanaankae gerede, naxee nu sabatixi Hebiron, dennaxe xili nu falama singe ra nu Kiriyati Ariba. E naxa Sesayi, Aximan, nun Talama bonbo.

¹¹ E naxa keli menni sigafe ra Debirikae gerede, dennaxe xili nu falama singe ra nu Kiriyati Sifa.

¹² Kalebi naxa a masen, «Mixi naxan Kiriyati Sifa masotoma n bε, n nan ma di gine Akasa fima ne na kanyi ma, a findi a xa gine ra.»

¹³ Kenasi xa di xeme Otiniyeli, Kalebi xunya nan na masot. Kalebi fa a xa di gine Akasa fi a ma.

¹⁴ Loxœ nde Akasa naxa a fala Otiniyeli bε, a xa a bitanyi mayandi a xa xe nde fi a ma. Akasa to gorø a xa sofale fari, Kalebi naxa a maxorin, «I wama munse xɔn?»

¹⁵ A naxa a yaabi, «N wama ne i xa fe fanyi nde raba n bε. I bara boxi inde so n yi ra yirefanyi ma. I xa ye dula nde fan fi n ma.» Kalebi naxa tin na ra, a fa ye dula ndee fi a ma. Keren nu na fuge, boore nu na labe.

¹⁶ Annabi Munsa bitanyi Kenika xa die naxa keli Yeriko, taa naxan xili «Tugi taa,» e nun Yuda bonsœe. E naxa siga sabatibgengberenyi Yudaya boxi ma, Negewi Aradi yirefanyi ma. E naxa sabati jnama tagi.

¹⁷ Yudayakae nun e ngaxakerenyi Simeyɔnkae naxa siga Kanaankae gerede, naxee nu sabatixi Sefati. E naxa na taa raton. Na nan a toxø a xili falama Horoma.

¹⁸ E man naxa Gasa, Asikaløn, nun Ekiron masot, a nun e xa boxie.

¹⁹ Alatala nun Yuda bonsœe nan nu a ra. E naxa Isirayila geyae masot, kono e mu

no mixie ra naxee nu sabatixi lanbanyi ma, barima soori ragisee wure daaxi nan nu na e yi ra.

²⁰ E naxa Hebiron so Kalebi yi ra, alo Annabi Munsa a fala ki naxe. Kalebi naxa Anaki xa di saxanyie keri naa.

²¹ Bunyamin xa die mu no Yebusukae keride, naxee nu sabatixi Darisalamu. Han to Yebusukae sabatixi Darisalamu Bunyamin bɔnsœ ya ma.

²² Yusufu bɔnsœ naxa Beteli gere. E nun Alatala nan birin nu a ra.

²³ E naxa mixi xœ Beteli, e xa menni mato. Yi taa xili nu falama ne singe ra nu Lusi.

²⁴ Na xœrae naxa xœme nde to, a na minife taa kui. E naxa a fala a be, «Taa sode masen muxu be. Muxu fan fe fanyi rabama ne i be na temui.»

²⁵ A to taa sode masen e be, e naxa mennikae faxa santidegema ra, kono e naxa yi xœme nun a xa denbaya lu na.

²⁶ Yi xœme naxa sigma Xitikae xa bɔxi ma, a naxa taa ti, a Lusi xili sa a xun. Han to na xili nan falama na xun.

²⁷ Kono Manasi bɔnsœ mu no Beti Saan, Taanaki, Doro, Yibeleyami, Megido, nun e xa boxie masotode. Kanaankae mu tin kelide na bɔxi ma.

²⁸ Isirayila to senbe soto a fanyi ra, e naxa Kanaankae findi e xa konyie ra, kono e mu e keri.

²⁹ Efirami bɔnsœ fan mu no Kanaankae keride naxee nu sabatixi Geseri. Kanaankae naxa lu naa Efiramikae ya ma.

³⁰ Sabulon bɔnsœ fan mu no Kanaankae keride naxee nu sabatixi Kitiron nun Nahanoli. Kanaankae naxa lu naa Sabulonkae ya ma, kono Isirayilakae naxa e findi e xa konyie ra.

³¹ Aseri bɔnsœ fan mu no Ako, Sidon, Axalabi, Akisibu, Xeleba, Afeki, nun Rexobo masotode.

³² Na nan a toxi Aserikae naxa sabati Kanaankae tagi na bɔxi ma.

³³ Nafatali bɔnsœ fan mu no Beti Semesi nun Beti Anati masotode. Nafatalikae naxa sabati Kanaankae tagi na bɔxi ma. Beti Semesikae nun Beti Anatikae naxa findi e xa konyie ra.

³⁴ Dana bɔnsœ fan mu no Amorikae keride Isirayila geya bunyie. Na nan a toxi Danakae naxa sabati geyae fari.

³⁵ Amorikae naxa wa lufe Xerese geya, Ayalon, nun Saalabimi, kono Yusufu bɔnsœ naxa senbe soto, e Amorikae findi e xa konyie ra.

³⁶ Amorikae xa naaninyi nu foloxi Akarabimi, a siga han Sela.

2

Isirayila Alatala xa saate kanafe

¹ Alatala xa maleke naxa keli Giligali, a sigma Bokin. A naxa a masen Isirayilakae be, «N bara wo tongo Misira, n fa wo xun ti boxi ra, n dennaxe saate tongo marakali ra wo benbae be. N nu bara a fala, «N mu n ma saate kanama abadan.»

² A mu lan wo tan xa saate tongo yi bɔxi mixie be. A nu lan ne wo xa e xa serexebadee rabira, kono wo mu n ma yaamari suxu! Wo yi wali moɔli rabaxi munfe ra?

³ Na nan a toxi, n xa a fala wo be, n mu fama e keride wo ya ra. E fama lude wo seeti ma ne. E xa alae findima gantanyi nan wo be.»

⁴ Alatala xa maleke to ge yi wœyenyi masende Isirayilakae be, e naxa wa e xui itexi ra.

⁵ E naxa Bokin xili fala yi yire xun, e fa serexee ba Alatala be.

Yosuwe xa faxe

⁶ Yosuwe to jama bejin, Isirayilakae naxa sigma e xa bɔxi masotode naxan nu findixi e ke ra.

⁷ Nama naxa Alatala xa seriye susu Yosuwe xa waxati kui, nun forie xa waxati kui, naxee xa simaya dangi Yosuwe ra, naxee nu bara Alatala xa kaabanakoe to, a naxee rabaxi Isirayila be.

⁸ Nunu xa di Yosuwe, Alatala xa konyi, naxa laaxira a xa simaya ne keme ne fu ma.

⁹ E naxa a ragata a xa bɔxi ma naxan findi a ke ra, Timinati Xerese, Efirami geya yire, Gaasi geya koɔla biri.

¹⁰ Yosuwe xunlanmae birin to faxa, mixi gbeteet naxa mini naxee mu Alatala kolon. E mu a kolon a nu bara naxan naba Isirayila be.

¹¹ Na temui Isirayilakae naxa fe raba naxan mu rafan Alatala ma. E naxa tuubi Bali kuyee be.

¹² E naxa Alatala finsiriwali, e benbae Marigi Alatala, naxan e ramini Misira bɔxi ma. E naxa bira ala gbeteet foɔx ra, e rabilinyi mixie nu ala naxee batufe, e nu fa e felel nee be. E naxa Alatala rajaaxu,

¹³ e a finsiriwali, e Bali kuyee nun Asitarate kuyee batu.

¹⁴ Alatala naxa xono Isirayila ma, a naxa e sa e wuru mixie belexe. A naxa e sara e yaxue ma e rabilinyi. E mu fa no tide e yaxue ya ra sonon.

¹⁵ E nu sigama gere sode dennaxe birin, Alatala nan nu e bɔnbɔma, a nu fe jaaxi dɔxø e ma, alo a nu bara a masen e be ki naxe marakali ra. E naxa tooro ki fanyi.

¹⁶ Alatala naxa kiitisae rakeli, e xa e ratanga e wuru mixie ma.

¹⁷ Kono Isirayilakae mu tin e tuli matide na kiitisae ra, barima e nu wama ala gbeteen batufe, e xa e felen e be. E naxa gibileen benbae xa kira foxo ra mafuren. E benbae nu bara bira Alatala xa seriye foxo ra, kono e tan mu tin na ra feo.

¹⁸ Alatala to nu kiitisamee rakelima, a naxa e mali e xa simaya birin kui alako Isirayilakae xa ratanga e yaxuie ma. Alatala nu kinikinima e ma e xa toore birin kui.

¹⁹ Kono kiitisa to bara faxa, e man naxa bira ala gbeteen foxo ra dangife e babae ra. E naxa e batu, e felen boxi ma e be. E mu sese ba e xa wali kobie ra, e bojje xoroxoxi tun.

²⁰ Na kui Alatala bojje naxa te Isirayilakae xili ma, a fa a masen, «Yi jama bara e kobe ti n ma saate ra n naxan tongo e benbae be. E bara n xui matandi.

²¹ Na kui, n tan fan mu fama si keride e ya ra sonon, naxee nu na yi boxi ma Yosuwe faxa temui naxe.

²² N fama Isirayilakae matode xa e tinma, xa e mu tinma, birade Alatala xa kira foxo ra alo e benbae a raba ki naxe.»

²³ Alatala naxa yi sie lu naa, a mu naxee saxi Yosuwe sagoe. A mu gbata e keride sonon.

3

Ala Isirayilakae matofe

¹ Alatala naxa yi sie lu Kanaan boxi ma alako e xa Isirayilakae mato, naxee mu nu na gere singee kolon.

² Na rabaxi ne alako Isirayila lanfanmae xa na gere xa fe kolon, naxee mu nu a kolonxi nu.

³ Si naxee lu Kanaan boxi ma, nee nan yi ki: Filisitakae xa mange suuli, Kanaankae birin, Sidonkae, nun Hiwikae naxee nu sabatixi Liban geyae fari, kelife Bali Xerimon geya ma, a sa doxo Xamata sode de ra.

⁴ Yi sie lu ne naa alako Alatala xa Isirayilakae mato, a xa a kolon xa e sa birama a xa seriye foxo ra, a naxan sebe e babae be Annabi Munsa saabui ra.

⁵ Isirayilakae naxa sabati Kanaankae, Xitikae, Amorikae, Perisikae, Hiwikae, nun Yebusukae tagi.

⁶ Isirayilakae naxa mennikae xa di ginee doxo, e fan naxa e xa di ginee fi mennikae xa di xemee ma. Isirayilakae man naxa e xa alae batu.

Kuitisa mixi fu nun firin

Otiniyeli, Isirayila kiitisa

⁷ Isirayilakae naxa fe paaxi raba naxan mu rafan Alatala ma. E naxa neemu Alatala ma, e Marigi Ala, e fa Bali kuyee nun Aseri wuri masolixi batu.

⁸ Alatala naxa xono Isirayila ma, a fa e sa Kusan Risatayimi sago, Mesopotamiya mange, Isirayilakae nu na naxan xa yaamari bun ma ne solomasaxan.

⁹ Isirayilakae to Alatala xili e xui itexi ra, a naxa marakisima ramini e be, Kenasi xa di Otiniyeli, Kalebi xunyu.

¹⁰ Alatala Xaxili naxa goro a ma. A naxa findi Isirayila kiitisa ra. A to siga gere sode, Alatala naxa Mesopotamiya mange, Kusan Risatayimi, sa a sago senbe ra.

¹¹ Boxi naxa lu bojjesa kui ne tongo naani. Na temui Kenasi xa di Otiniyeli naxa faxa.

Exudu, Isirayila kiitisa

¹² Isirayilakae man naxa fe paaxi raba naxan mu rafan Alatala ma. Na nan a toxi, Alatala naxa senbe so Mowaba mange Egilon yi ra Isirayila xili ma, naxan nu bara fe paaxi raba Alatala ya i.

¹³ Egilon naxa Amonikae nun Amalekikae xili, e birin xa Isirayila gere. Na kui e naxa Tugi taa masoto.

¹⁴ Isirayilakae naxa lu Mowaba mange Egilon xa yaamari bun ma ne fu nun solomasaxan.

¹⁵ Isirayilakae to Alatala xili e xui itexi ra, a naxa marakisima ramini e be, Gera Bunyaminka xa di Exudu, naxan nu walima a koala belexe ra. Isirayilakae naxa a xee, a xa duuti xanin Mowaba mange Egilon xon.

¹⁶ Exudu naxa santidegema de firin yailan, naxan xa kuye nongon ya kerem lima, a fa a noxun a xa donma bun ma a yirefanyi tabe fari.

¹⁷ A naxa duuti fi Mowaba mange Egilon ma, naxan fate xungbo a gbe ra.

¹⁸ A to ge duuti fide, a naxa xemee ragbilen naxee nu bara na kote xanin.

¹⁹ Exudu to kuyee li naxee nu na Giligali, a naxa gibilen Egilon yire, a fa a fala, «Mange, n wama gundo nde falafe i be.» Mange naxa a fala booree be, «Wo wo magbilen sinden.» Naxee birin nu na a setti ma, e naxa e magbilen.

²⁰ Exudu naxa a maso Egilon na, naxan nu doxoxi a xa konkoe itexi xinbelixi kui, dennaxe nu yailanxi a kerem peti be. Exudu naxa a fala a be, «Ala bara n xee, n xa yi masenyi fala i be.» Egilon naxa keli a xa doxose kui.

²¹ Na temui Exudu naxa a xa santidegema ba a tee i a koala belexe ra a yirefanyi setti, a Egilon furi soxo a ra.

²² A kole nun a fe birin naxa so a furi, a mini a fari. Ture naxa raxi a xun ma, barima a bara santidegema lu naa.

²³ Exudu to mini konkoe kui, a naxa naade balan a xun ma saabi ra.

²⁴ Na dangi xanbi, mange xa konyie naxa fa. E naxa a to konkoe itexi naade balanxi.

E nu fa a fala, «A na fe nde nan xun ma banxi xinbelixi kui.»

²⁵ E naxa mame ti han, kono mange to mu nu konkoe itexi naade rabima, e naxa saabi tongo, e na rabi. E naxa e xa mange to boxi ma, a bara faxa.

²⁶ E nu mame tife temui naxe, Exudu nu bara a gi. A naxa dangi kuyee yire ra, a sa a yete ratanga Seyir biri.

²⁷ A fefe so, a naxa feri fe. Isirayilakae naxee nu na Efirami geyae fari, e naxa goro, e naxa ti a xanbi ra.

²⁸ A naxa a fala e be, «Wo bira n foxo ra, barima Alatala bara wo yaxui Mowabakae sa wo sagoe.» E naxa bira a foxo ra, e siga, e sa ti Yuruden xure de Mowaba biri ra. E mu tin mixi ghetxe xa xure igiri menni.

²⁹ Na waxati bun ma, e naxa Mowabaka xeme gbangbalanyi mixi wulu fu faxa. Mixi yo mu no a gide e ya ma.

³⁰ Na loxoe Isirayilakae naxa Mowabakae rayaga. Boxi naxa lu bojresa kui je tongo solomasaxan.

Samagari, Isirayila kiitisa

³¹ Na to dangi, Anati xa di Samagari naxa findi kiitisa ra. A naxa Filisitaka xeme mixi keme senni faxa ninge rajere wuri ra. Na kui a fan naxa Isirayila ratanga.

4

Debora, Isirayila kiitisa

¹ Isirayilakae man naxa fe jaaxi raba naxan mu rafan Alatala ma. Exudu nu bara faxa na temui.

² Alatala fan naxa e sa Yabini sagoe, Kanaan mange nde, naxan nu na Xasori. Sisera, a xa soorie xunyi, nu sabatixi Xaroseti Goyimi.

³ Isirayilakae naxa Alatala xili e xui itexi ra, barima soori ragise wure daaxi keme solomanaani nan nu na Yabini yi ra. A naxa Isirayilakae tooro a jaaxi ra je moxjen bun ma.

⁴ Na waxati kui, Debora namijonme gine, Lapidoti xa gine, nan nu kiitisa ra Isirayila boxi ma.

⁵ A nu kiiit sama tugi bunyi ne, naxan xili «Debora xa tugi.» Raama nun Beteli tagi, Efirami geyae ma. Isirayilakae nu sigama a yire, a xa e xa kiiit sa.

⁶ Debora naxa Kedesika Abinowami xa di Baraki xili, naxan nu na Nafatali bonsoe xa boxi ma, a fa a fala a be, «Isirayila Marigi Alatala yi yaamari nan soxi i yi ra. I xa Nafatalikae nun Sabulonkae xeme wulu fu xanin Taboro geya fari.

⁷ N fama Sisera, Yabini xa soori mange, bendunde i ma Kison xure mabiri. N a xa soori birin nun e ragisee sama ne i sagoe.»

⁸ Baraki naxa a fala a be, «Xa won birin nan a ra, n sigama, kono xa won birin mu a ra, n mu sigama feo.»

⁹ Debora naxa a yaabi, «Na kui, won birin nan sigama, kono i mu fama matoxoe yo sotode na kui, barima Alatala fama Sisera sade gine nde nan sagoe.» Na temui, Debora nun Baraki naxa siga Kedesi.

¹⁰ Baraki naxa Nafatalikae nun Sabulonkae maxili Kedesi. Xeme mixi wulu fu naxa bira a foxy ra. Debora fan nu na e ya ma.

¹¹ Heberi Kenika nu bara gibilen a bonsoe foxy ra, naxan findi Xobabo xa die ra, Annabi Munsa bitanyi xemema. Heberi nu bara a xa kiri banxi ti Saananimi, wuri belebele nde bun, Kedesi fe ma.

¹² Mixi nde to a fala Sisera be, a Abinowami xa di Baraki bara te Taboro geya fari,

¹³ a naxa a xa soori birin nun a xa soori ragise keme solomanaani xun lan Kison xure, kelife Xaroseti Goyimi.

¹⁴ Na temui Debora naxa a fala Baraki be, «Keli, to Alatala fama Sisera sade i sagoe. Alatala nan tima i ya ra.» Baraki naxa goro Taboro geya fari, xeme mixi wulu fu biraxi a foxy ra.

¹⁵ Alatala naxa Sisera nun a xa soori birin nagi Baraki xa santidegema xejuenxi ya ra. Sisera naxa goro a xa soori ragise kui, a a gi a sanyi ra.

¹⁶ Baraki naxa Sisera xa geresoe keri han Xaroseti Goyimi, e xa soori ragisee kui. Baraki xa soorie naxa e birin faxa santidegema ra, mixi kerent mu lu.

¹⁷ Sisera naxa a gi a sanyi ra, a sa a noxun Yayeli xa kiri banxi kui, Heberi Kenika xa gine. A na rabaxi ne barima lanyi nu na Xasori mange Yabini nun Heberi Kenika xabile tagi.

¹⁸ Yayeli naxa mini Sisera ya ra, a fa a fala a be, «N marigi, fa be, i noxun n xonyi, hali i mu gaaxu.» A naxa sa a noxun Yayeli xa kiri banxi kui sade dugi bun ma.

¹⁹ Sisera naxa a fala Yayeli be, «N bara i maxandi, n ki ye ra, n xa a min. Ye xoli na n ma.» Yayeli naxa xijne sase de rabi, a a so a yi. Sisera to a min, Yayeli naxa gibilen a makoto ra.

²⁰ A man naxa a fala Yayeli be, «Ti kiri banxi sode de ra. Xa mixi nde fa sa i maxorin a falafe ra, «Mixi nde mu soxi be?, i xa na kanyi yaabi, «Ade.»

²¹ Heberi xa gine Yayeli naxa kiri banxi mabanban wuri nde tongo, derema suxuxi a yi. Xi xoli nu bara ge Sisera node taganyi saabui ra. A naxa a makore Sisera ra doyin, a fa na wuri banban a gbegbe xonyi ma han a soti boxi. Sisera naxa faxa keren na.

²² Yayeli naxa mini Baraki ya ra, naxan nu na birafe Sisera foxy ra. A naxa a fala a bę, «Fa be, i xeme naxan fenfe, n xa a masen i bę.» Baraki naxa so Yayeli xonyi, a fa Sisera faxaxi to, wuri banbanxi a gbegbe xonyi.

²³ Na loxoe Alatala naxa Kanaan boxi mange Yabini rayaaagi Isirayilakae ya xori.

²⁴ Isirayilakae belexe sa Kanaan mange Yabini ma na ki ne a xuri xuri ra, han e naxa a faxa.

5

Debora xa beeti

¹ Na loxoe, Abinowami xa di Baraki nun Debora naxa yi beeti ba:

² «Alatala tantu!

Isirayila senbemae bara keli.

Nama fan bara tin na gere ra.

³ Mangee, mangédie, wo wo tuli mati a fanyi ra.

N tan beeti bama ne, n a bama Alatala nan be.

N xa Isirayila Marigi Alatala binya beeti ra.

⁴ Alatala, i to keli Seyiri, Edonkae xa boxi ma,

boxi naxa seren,

koore nuxui naxa tune ragoro.

⁵ Geyae naxa xoy Alatala ya i, yi Turusinina geya fan naxa seren Isirayila Marigi Alatala ya i.

⁶ Yayeli nun Anati xa di Samagari waxati, mixi mu nu noma biyaaside mupetie xa fe ra.

⁷ Isirayilakae mu nu noma lude daaxae soncon,

e birin naxa keli naa,

han n tan Debora minixi temui naxe.

N bara findi Isirayila nga ra.

⁸ E nu bara ala neenee batu folo.

Gere nu bara fa han taa naadee ra, soori makantase nun tanbe yo mu nu na

Isirayilaka mixi wulu tongo naani yi ra.»

⁹ «Alatala tantu!

N boje na Isirayila mangee nun jama foxy ra,

naxee e yete janigexi.

¹⁰ Wo tan naxee tema sofale gine fiixee fari, wo tan naxee doxoma dugi fanyi fari, wo tan naxee jereema kira ra, wo wo majoxun.

¹¹ Naxee ye bama kolonyi ra, e Alatala tantuma a xa fe fanyie ma. Alatala fe fanyi raba ne Isirayila be, a xa jama tixi taa sode de ra temui naxe.»

¹² «Debora, xunu!

Xunu, i xa beeti ba.

Abinowami xa di Baraki, keli!

I xa yaxuie xanin.

¹³ Alatala naxa xunnakeli fi a xa jama fanyi ma,

a naxa n xun nakeli senbemae tagi.

¹⁴ Efiramikae naxa fa, naxee kelixi Amalékikae xa boxi ma,

Bunyaminkae naxa bira e foxy ra.

Makiri mangée fan naxa goro,

a nun Sabulon yareraté.

¹⁵ Isakari mangée naxa lu Debora seti ma. E naxa Baraki mali,

e goro geysa bunyi,

kono Rubenkae tan naxa wøyen han.

¹⁶ Wo luxi wo xa xurusee tagi munfe ra, wo nu fa wo tuli mati e wa xui ra?

Rubenkae tan fo wøyenyi jontare.

¹⁷ Galadikae fan naxa lu Yurudən naakiri ma.

Danakae lu e xa kunkuie fe ma munfe ra?

Aserikae fan naxa lu wafu ra, baa de.

¹⁸ Sabulonkae tan naxa ti faxe ya i.

Nafatalikae fan naxa suusa gere ra.»

¹⁹ «Mangee naxa fa.

Kanaan mangee naxa fa gere sode Taanaki, Megido xure de ra,

kono e mu harige nun gbeti yo soto na kui.

²⁰ Koore naxa gere so,

tunbuie naxa Sisera gere.

²¹ Kison xure fori naxa e xanin.

N boje xa senbe so,

n xa siga yare!

²² Na temui, soorie naxa e xa soe ragi.

E naxa e xulun, e gbataxi.

²³ Alatala xa maleke naxa a fala,

«Wo xa Merosi danka.

Wo xa Merosikae birin danka.

E mu nu biraxi Alatala foxy ra senbemae tagi.»

²⁴ «Yayeli barakatę gine nan a ra,

Heberi Kenika xa gine.

Barakatę belebele nan a ra gine tagi,

naxee sabatixi kiri banxi kui.

²⁵ Sisera to ye makula, a naxa xiję fi a ma. A naxa xiję fanyi so a yi ra pooti tofanyi kui.

²⁶ Kiri banxi mabanban wuri suxuxi a yi, dereme fan na a yirefanyi belexe.

A naxa a banban Sisera xunyi,

a xunyi naxa boo.

²⁷ Sisera xa fe naxa dan Yayeli bun ma,

a saxi boxi, a naxa faxa.

Sisera xa fe naxa dan Yayeli bun ma,

a saxi boxi, a naxa faxa.»

²⁸ «Sisera nga tixi wunderi ra,

a a falama, «Munfe ra a ragise mu nu fa sinden? Munfe ra a soori ragisee buxi fade?»

²⁹ A xa lonnilar naxa a yaabi yi wøyenyi ra,

³⁰ «Tēmunde e mu na e harige see xa tongofe?

E mu na nee xa itaxunfe?

Gine kerēn soori kerēn,
xa na mu a ra soori kerēn, gine firin.

E e wasaso se majningixie ra naxee nu
rafan Sisera ma,

e e wasaso donma majningi dinxie ra.

Donma mapingixi kerēn, donma dinxī
firin,

xunnakeli kanyi xa na soto.»

³¹ Alatala, i yaxuie birin xa halaki na ki ne,
kono i xanuntenye xa yanba alo sogē
itexi.»

Na dangi xanbi, boxi naxa lu xaxilisa kui
ne tongo naani.

6

Gedeyon findife kiitisa ra

¹ Isirayilaka man naxa fe kobi raba
Alatala ya i naxan mu rafan a ma. A naxa
e sa Madiyankae xa noe bun ma han ne
solofere.

² Madiyankae naxa fe xərəxəe dəxə
Isirayila ma. Na nan a to, Isirayilaka
naxa folee ge geya fari, e yete makantadée
yailan gəmə longori ra.

³ Isirayilaka na xe sa temui naxe,
Madiyankae, Amalekikae, nun bənsəe
gbetee naxee kelima sogegorode, nee nu
tema ne, e ti e kanke.

⁴ E nu lu e fe ma e xa Isirayilaka
daxamui birin kana han Gasa. E mu nu
sese luma Isirayila, hali boxi daxamuie,
yexsee, ningee, xa na mu a ra sofalee.

⁵ Na mixie nu tema temui naxe, nun e
xa xurusee ra, kiri banxie, nun loxoməe,
e nu luma ne alo katoe gali naxan kasare
rabama boxi ma.

⁶ Madiyankae to Isirayila findi setare
boxi ra, Isirayilaka naxa Alatala maxandi.

⁷ E to Alatala makula Madiyankae xa fe
ra,

⁸ Alatala naxa namipənme kerēn xee e
ma. A naxa a fala e be, «Isirayila Marigi
Alatala xa masenyi nan yi ki, ^N bara wo
ramini Misira boxi ma, wo nu na konyiya
kui dennaxe.

⁹ N bara wo ba Misirakae belexe, a nun
wo yaxui birin. N bara e keri wo ya ra, n
fa e xa boxi fi wo ma.

¹⁰ N bara a masen wo be, «N tan nan na
Alatala ra, wo Marigi Ala. Wo naxa gaaxu
Amorikae xa alae ya ra, wo sabatixi boxi
naxee ma.» Kono wo mu biraxi n xui foxo
ra.»

¹¹ Alatala xa maleke naxa so Ofara daaxa
kui, a naxa dəxə wuri bili bun ma, naxan
tixi Yowasi xonyi, naxan nu na Abiyesa
bənsəe ya ma. Yowasi xa di Gedeyon nu
na mengi bənbəfe yili kui weni bogi nu

bunduma dennaxe, alako a xa a noxun
Madiyankae ma.

¹² Alatala xa maleke naxa mini a ma, a
fa a fala a be, «I tan geresoe fanyi, wo nun
Alatala birin nan a ra.»

¹³ Gedeyon naxa a fala a be, «N Marigi,
xa muxu nun Alatala birin nan a ra, yi fe
xərəxəe birin fa muxu lixi munfe ra? A
xa kaabanakoe na minden? Muxu baba
bara kaabanakoe nde madəxə muxu be. E
naxe, «Alatala nan muxu ramini Misira ra.»
Yakəsi Alatala bara won nabəpin, a won sa
Madiyankae sago.»

¹⁴ Alatala naxa a masen a be, «I senbe so.
I fama ne Isirayila ratangade Madiyankae
belexe. N tan xa mu i xəexi?»

¹⁵ A naxa a yaabi, «N Marigi, n tan
noma Isirayila ratangade a yaxuie ma? N
xabile xa setarena dangi xabile birin gbe ra
Manasi bənsəe ya ma. N baba xa di dənxəe
na n tan nan na.»

¹⁶ Alatala naxa a masen a be, «Kono won
birin nan a ra. Na kui i fama Madiyankae
birin bənbəde alo i na mixi kerēn nan
bənbəfe.»

¹⁷ Gedeyon naxa a yaabi, «Xa i bara
hinne n na, tonxuma nde masen n be,
naxan a masenma i tan yati nan wəyənxi
n be.»

¹⁸ Yandi, i naxa i makuya be ra, beemanu
n xa fa n ma serexə ra i be.» Alatala naxa
a fala, «N luma be han i fama temui naxe.»

¹⁹ Gedeyon naxa siga, a sa si yore kerēn
fafa, a farin busali kerēn nafala taami
lebinitare ra. A naxa sube sa debe kui,
a naxa bəre sa bəre sase kui, a naxa e
dentege Alatala be wuri bili bun ma.

²⁰ Alatala xa maleke naxa a masen a be,
«Sube nun taami lebinitare tongo, i xa e
sa yi gəmə fari, i bəre sa a ma.» Gedeyon
to ge na rabade,

²¹ Alatala xa maleke naxa a yisuxu
wuri itala, a naxa a din sube nun taami
lebinitare ra. Na kui te naxa dəxə gəmə
ma, a sube nun taami lebinitare birin gan.
Na xanbi Alatala xa maleke naxa ləe a ma.

²² Gedeyon to a to Alatala xa maleke yati
nan a ra, a naxa a fala, «N Marigi Alatala!
N bara Alatala xa maleke to, a tixi n ya i.»

²³ Alatala naxa a masen a be, «Hali i mu
gaaxi, i mu faxama. I bəre xa sa.»

²⁴ Gedeyon naxa serexəbade yailan
Alatala bə mənni, a fa a xili fala na xun,
«Alatala xa bojəsa.» Han to, mənni na
Ofara, Abiyesa xabile na dennaxe.

²⁵ Na loxəe kəe ra Alatala naxa a masen
Gedeyon be, «I baba xa tuura tongo, naxan
bara ne solofero soto. I xa i baba xa Bali
kuye serexəbade kana, a nun na Aseri wuri
masolixi, naxan tixi a xun.»

²⁶ Na dangi xanbi, i xa serexebade gbete yailan i Marigi Alatala be yi yire magaxuxi fari. I xa na tuura ba serexe gan daaxi ra. Na Aseri wuri masolixi, i naxan kanama, na xa findi yege ra na serexe ganse ra.»

²⁷ Gedeyon naxa mixi fu tongo a xa konyie ya ma, a na birin naba, Alatala naxan masenxi a be. A na raba koe nan na, barima a nu gaaxuxi a baba xa mixie nun taakae ya ra.

²⁸ Taakae to keli subaxe ma, e naxa a to Bali kuye serexebade rabiraxi, Aseri wuri masolixi naxan nu tixi a xun ma, na fan nabiraxi. E man naxa tuura to naxan baxi serexe gan daaxi ra serexebade neene fari.

²⁹ E naxa e boore maxorin, «Nde yi rabaxi?» E to na fe fen, e fa a fala e boore be, «Yowasi xa di Gedeyon nan foxi a ra.»

³⁰ Na kui taakae naxa a fala Yowasi be, «I xa di ramini, a xa faxa, barima a bara Bali kuye serexebade kana, a man bara Aseri wuri masolixi rabira, naxan nu tixi a xun.»

³¹ Yowasi naxa mixie yaabi, naxee nu tixi a kanke, «Wo tan nan Bali xun mafalama? Wo tan nan a ratangama? Mixi yo naxan Bali xun mafala, na kanyi nan singe faxama beermanu kuye xa iba. Xa Ala nan na Bali ra, a tan xa a yete xun mafala, barima e a tan nan xa serexebade rabiraxi.»

³² Na loxoe, e naxa Yerubaali xili fala Gedeyon xun ma, e nu fa a fala, «Bali xa a yete xun mafala, barima a bara a xa serexebade rabira.»

³³ Madiyankae, Amalskikae, nun bonsoe gbetee naxee keli sogetede, nee naxa e malan, e fa Yuruden igiri, e lu Yisireeli geaya bunyi.

³⁴ Alatala Xaxili naxa lu Gedeyon be. A naxa feri fe, a xa Abiyeleri bonsoe maxili alako e birin xa bira a foxo ra.

³⁵ A naxa xeesrae xes Manasi boxi ma, nee fan xa bira a foxo ra. A man naxa xeesrae xes Aseri, Sabulon, nun Nafatali boxi ma, mennikae fan naxa kafu a ma.

³⁶ Gedeyon naxa a fala Alatala be, «Xa i wama Isirayila ratangafe n saabui ra, alo i a masenxi ki naxse, i xa yi raba n be.»

³⁷ N xa yexxes kiri itala lonyi xun, a xa lu menni koe ra. Xa xini doxo yexxes kiri nan kansas ma, boxi tan nabilinyi naxa xara, n fama a kolonde na temui ne, i tan nan Isirayila ratangama n saabui ra, alo i a masenxi ki naxse.»

³⁸ A naxa na raba na ki. Na kuye iba, a naxa keli subaxe ma, a yexxes kiri bundu alako a xa a kolon xa xini doxo kiri ma. Ye, pootti ya keran naxa mini na kui.

³⁹ Gedeyon man naxa a fala Ala be, «Hali i bonge mu te n xili ma, n ma woyen donxoe nan yi ki. N man waxi seedejoxoya nan

matofe yi kiri ra. Kiri kansas xa xara, xini xa boxi birin bunda.»

⁴⁰ Na koe ra, Ala naxa na raba na ki. Kiri kansas naxa xara, xini fa boxi birin bunda.

7

Madiyankae masotoe

¹ Yerubaali, naxan findi Gedeyon na, a nun nama naxan birin nu biraxi a foxo ra, e naxa keli subaxe ma, e sa kuru Xarodi dulonyi fe ma. Madiyankae nu malanxi koolla biri More geaya bunyi.

² Alatala naxa a masen Gedeyon be, «I xa soorie bara gbo ye. Xa n bara Madiyankae sa e sagoe, Isirayilakae fama ne e yete wasude n na, e a fala, *«Muxu tan nan muxu yete kan natangaxi.»*

³ Ixa jama yaamari, «Gaaxui bara naxee birin seren, e xa gibile Galadi geaya yire.» Xeme mixi wulu moxqen a nun firin naxa gibile, kono xeme mixi wulu fu tan naxa lu naa.

⁴ Alatala naxa a masen Gedeyon be, «Han ya jama man gbo. Goro e ra xure biri, n fama e mayegetide menni ne. N na a fala i be naxan na, wo nun yi nan sigama, wo nun na kanyi xa siga. N na a fala xeme naxan birin na, e mu sigama, nee naxa bira i foxo ra.»

⁵ A naxa jama ragoro xure de ra. Alatala naxa a masen Gedeyon be, «Naxee birin na ye kon e nenyi ra alo bare, i xa nee ti e xati ma. Naxee fan birin na e xinbi sin, e ye min, i xa nee fan ti e xati ma.»

⁶ Naxee birin ye ko e belexe kui, e naxa a min, e konti naxa siga xeme mixi kemem saxan. Nama donxoe naxa e xinbi sin, e nu fa ye kon e nenyi ra.

⁷ Alatala naxa a masen Gedeyon be, «Yi xeme mixi kemem saxan naxee ye koxi e belexe kui, n fama wo ratangade e tan nan saabui ra. N Madiyankae sama ne i sagoo. Yi jama donxoe, kankan xa siga a xonyi.» E naxa fande tongo a nun feri naxee nu na jamae yi.

⁸ Gedeyon naxa e ragbilen e xonyi, na xeme mixi kemem saxan gbansan naxa lu a yire. Madiyan xa soorie nu na a labe ra geaya bunyi.

⁹ Na koe ra Alatala naxa a masen Gedeyon be, «I xa goro Madiyan soorie yire, barima n bara e sa i sagoe.»

¹⁰ Xa gaaxui na i ma yi gere xa fe ra, wo nun i xa konyi Pura xa goro Madiyankae yire.

¹¹ I naxan mema naa, na fama i ralimaniyade. Goro e xa soorie yire sinden.» A tan nun a xa konyi Pura naxa goro, han soorie yonkinde fe ma.

¹² Madiyankae, Amalekikae, nun bonsoe gbetee naxee keli sogetede, nu na geaya

8

Madiyankae bɔnbofe

¹ Efirami xemee naxa a fala Gedeyon be, «I yi mooli rabaxi muxu ra munfe ra? I to siga Madiyankae gerede, munfe ra i mu muxu xili, won birin xa siga?» Sɔnɔe belebele naxa bira a i e tagi.

² A naxa e yaabi, «Wo naxan nabaxi, na dangi n gbe rabaxi ra pon. Efiramikae xa wali lanmadì tide gbo Abiyeleri bɔnsœe xa wali xungbe be.

³ Alatala Madiyankae xa mangée Orebun Seibi saxi wo tan nan sago. N munse rabaxi naxan tide gbo na be?» A to ge woyende, e bojé naxa goro.

⁴ Hali Gedeyon nun a xa soorie mixi keme saxanyie to nu taganxi, e Yuruden igiri ne Madiyankae kerife ra.

⁵ A naxa a fala Sukötikae be, «N bara wo maxandi, wo taami nde so n ma mixie yi ra, barima e bara tagan. N na Madiyankae xa mangée Séba nun Salamuna nan kerife.»

⁶ Sukoti mangée naxa Gedeyon yaabi, «Wo jan bara ge Séba nun Salamuna susude? A lamna muxu xa taami so i xa soorie yi ra munfe ra?»

⁷ Gedeyon naxa a fala, «Alatala na Séba nun Salamuna sa n sago temui naxe, n fama wo fatee maboođe gbengberen yire tunbee nan na.»

⁸ Gedeyon naxa keli menni, a siga Peniyeli. A naxa mennikae fan makula taami ra. Peniyelikae fan naxa a yaabi ało Sukoti mixie a yaabi ki naxe.

⁹ A naxa a fala nee fan be, «N na xunnakeli soto, n fama be wo xa taa tete birin nabirade.»

¹⁰ Séba nun Salamuna nu na Karakore, e nun e xa soori mixi wulu fu nun suuli jɔndɔn. E tan gbansan nan nu luxi. Soori mixi wulu keme mixi wulu mɔxɔnɛn nu bara faxa santidegema ra bɔnsœe ya ma naxee kelixi sogetede.

¹¹ Gedeyon naxa te kira xɔn ma Noba nun Yogbeha sogetede biri. A naxa soorie bɔnbo naa, naxee nu laxi a ra a gere mu e lima sɔnɔn.

¹² Madiyan mangée Séba nun Salamuna fan naxa e gi. Gedeyon naxa bira e foxy ra, han a e susu, a fa e xa soorie birin nagi.

¹³ Yowasi xa di Gedeyon to fa kelife gere sode Xerese geaya fari,

¹⁴ a naxa Sukoti fonike nde susu, a a karaxan a xa Sukoti mangée nun kuntigie xilie sebè a be. Nee naxa lan mixi tongo solofera a nun solofera ma.

¹⁵ Gedeyon naxa siga Sukoti, a a fala e be, «Séba nun Salamuna nan yi ki, wo n konbi naxee xa fe ra. Wo naxa a fala, «Wo jan bara ge Séba nun Salamuna susude?»

bunyi. E wuya ało katoe. E xa nɔxɔmɛ fan nu wuya ało meyenyi naxan na baa de ra.

¹³ Gedeyon to naa li, xemee nde naxa a xa xiye fala a boore be. A naxa a masen, «N yi xiye nan saxi. N taami ganxi nan toxi a firifirima Madiyan soorie yonkinde. A naxa a bɔnbo kiri banxi nde ra, a a rabira.»

¹⁴ A boore naxa a yaabi, «A mu findixi sese ra fo Gedeyon xa santidegema, Yowasi xa di Isirayilaka. Ala bara Madiyankae nun e xa soorie sa a sago.»

¹⁵ Gedeyon to ge xiye xa fe tagi raba ramede, a naxa a felen boxi ma, a Ala tantu. Na xanbi, a naxa gbilen Isirayila soorie yire, a a fala e be, «Wo keli, barima Alatala bara Madiyan soorie sa won sagoe.»

¹⁶ A naxa yi xemee mixi keme saxan itaxun dɔxɔ saxan na. A fa feri nun fejne lanmadie so e birin yi ra, te na fejne kui.

¹⁷ A naxa a fala e be, «Wo xa n mato, n na naxan naba, wo fan xa na raba. N nefe soorie yire li, n na naxan naba, wo fan xa na raba.

¹⁸ Muxu feri fema temui naxe, wo fan xa wo gbe fe soorie yonkinde rabilinyi. Wo xa a fala wo xui itexi ra, «Alatala nun Gedeyon be!»

¹⁹ Gedeyon nun a xa soori mixi keme saxan, naxa Madiyan soorie yire li, e e xa yire makantade masara kœ tagi temui naxe. E naxa feri fe, e fejne ibɔo.

²⁰ Yi mixi kuru saxanyie naxa feri fe, e naxa fejne ibɔo, te suxuxi e koola belexsee ra, feri suxuxi e yirefanyi belexsee ra e naxan fema. E nu fa a fala e xui itexi ra, «Won xa gere so Alatala nun Gedeyon be.»

²¹ E birin naxa ti e tide, Madiyan soorie rabilinyi. Madiyankae naxa e gi, e siga sɔnɔrɔ ra.

²² Isirayila soori mixi keme saxanyie nu feri fe temui naxe, Alatala naxa a niya Madiyankae xa e boore faxa santidegema ra. Soori donxœe naxa e gi han Beti Sita, Serera mabiri, han Abeli Mexola, Tabati mabiri.

²³ Isirayila xemee naxa e malan, Nafatalikae, Aserikae, nun Manasikae. E birin naxa Madiyankae keri.

²⁴ Gedeyon naxa xɔræa xɔræ Efirami geyae yire, e xa a fala, «Wo goro Madiyankae ya ra, wo singe xa ti Yuruden xure igirimma dennaxe han Beti Baara.» Na kui Efirami xemee naxa e malan, e siga Yuruden xure igirimma dennaxe, han Beti Baara.

²⁵ E naxa Madiyankae xa mangé firinyie susu, Orebun Seibi. E naxa Orebun faxa Orebun fanye yire, e naxa Seibi faxa Seibi weni bogi bunduma dennaxe. E naxa Madiyankae keri, e fa Orebun Seibi xunyie ra Gedeyon xɔn Yuruden fe ma.

A lanma muxu xa taami so i xa soorie yi ra munfe ra?»

¹⁶ Na kui a naxa taa kuntigie suxu, a e bɔnɔgbengberen yire tunbee ra.

¹⁷ A naxa Peniyeli tete fan nabira, a fa mennikae faxa.

¹⁸ Gedeyon naxa Seba nun Salamuna maxɔrin, «Wo mixi naxee faxa Taboro, e nu na di?» E naxa a yaabi, «E nu ne alo i tan. E birin nu luxi alɔ mangedie.»

¹⁹ Gedeyon naxa a fala e be, «N taarae nan nu na e ra, n nga xa die. N bara n kali Alatala njie ra, xa wo mu e faxa nu, n fan mu wo faxama nu.»

²⁰ A naxa a fala Yeteri be, a xa di singe, «E faxa!» Kɔnɔ Yeteri mu a xa santidegema ba a tɛi, barima fonike nan nu a ra, a gaaxuxi.

²¹ Seba nun Salamuna naxa a fala Gedeyon be, «Xa xeme nan i ra, i tan yete yati xa muxu faxa.» Gedeyon naxa keli keran na, a e faxa. A naxa konmagoree ba e xa jɔxomée kon ma.

²² Isirayila xemee naxa a fala Gedeyon be, «I xa findi muxu xa mange ra, na dangi xanbi i xa di, nun na xa di. I bara muxu ratanga Madiyankae ma.»

²³ Gedeyon naxa a fala e be, «N tan nun n ma di, muxu mu findima wo xa mange ra. Alatala nan na wo xa mange ra.»

²⁴ Gedeyon man naxa wɔyen e be. A naxe, «Xa wo bara tin, a xɔli n ma kankan xa xurunde keran so n yi ra, wo naxan sotoxi wo wasaso see ra gere kui.» Xurunde xemaa daaxi nu soxi Madiyankae belexsee ra, barima e kelixi Sumayila bɔnsɔne.

²⁵ E naxa a fala, «Muxu bara tin na ra.» E fa dugi itala, e birin fa e xa xurunde keran keran sa dugi kui e naxan soto wasaso see ra.

²⁶ Gedeyon xemaa naxan maxɔrin, a binye naxa siga han kilo mɔxɔjen, bafe xunmasee ra, tuli rasoe, donma gbeeli Madiyan mange daaxi, a nun jɔxomée konmagore.

²⁷ Gedeyon naxa serexedube kuntigi donma yailan na xemaa ra, a a ti Ofara, a xa taa kui. A rajonyi, na naxa findi gantanyi ra Gedeyon nun a xa denbaya be, barima Isirayilakae birin naxa na findi e xa ala ra.

²⁸ Isirayilakae naxa Madiyan lu e xa noe bun ma, nee mu xunnakeli soto sonɔn. Boxi naxa lu bɔjɛsa kui je tongo naani Gedeyon xa simaya kui.

²⁹ Yowasi xa di Yerubaali naxa gbilen a xonyi.

³⁰ Gedeyon naxa di tongo solofera bari, barima gine gbegbe nan nu doxɔxi a xɔn.

³¹ A xa konyi gine naxan nu na Sikemi, na fan naxa di xeme bari a be. A naxa Abimeleki xili fala a xun.

³² Yowasi xa di, Gedeyon naxa faxa simaya fanyi kui. E naxa a ragata Yowasi xa gaburi yire Ofara, Abiyesa bɔnsɔe nu na dennaxe.

³³ Gedeyon to faxa, Isirayilakae man naxa Alatala begin, e xa Bali kuyee batu. E naxa Bali Beriti findi e xa ala ra.

³⁴ Isirayilakae naxa neemu e Marigi Alatala ma, naxan e ratanga e yaxui birin belexe i, naxee nu e rabilinxi.

³⁵ E mu dugutegepa rasiga Yerubaali xa denbaya ma fefe ma, hali a to nu bara fe fanyi gbegbe raba Isirayila be.

9

Abimeleki findife mange ra

¹ Yerubaali xa di Abimeleki naxa siga Sikemi a nga xunyie yire. A naxa yi masenyi ti a nga xabile be,

² «Katarabi Sikemi kuntigie birin ma, «Wo wama a xɔn ma Yerubaali xa di tongo solofera birin xa findi wo xa mange ra, ka mixi kerin gbansan xa findi wo xa mange ra? Wo xa wo ratu a ma, won findixi wuli kerin fase kerin nan na.»

³ A nga xunyie naxa na masenyi birin tagi raba Sikemi kuntigie be. Kuntigie naxa tin birafe Abimeleki foxy ra, barima e ngaxakerenyi nan nu a ra.

⁴ E naxa gbeti kilo solomasaxan fi a ma, kelife Bali Beriti xa salide kui. Abimeleki naxa kɔbiri so xemee rabejinxie nun kalanbantee yi ra, alako e xa bira a foxy ra.

⁵ A naxa siga a baba xɔnyi Ofara, a a xunyie birin faxa. Yerubaali xa di tongo solofera birin naxa faxa fanye kerin fari, fo Yotami, Yerubaali xa di dɔnxɔe, naxan nu bara a noxun e ma.

⁶ Sikemi kuntigie nun Beti Milo jama birin naxa e malan Sikemi, gɛmɛ belebele nun wuri tofanyi tixi dennaxe. E naxa Abimeleki findi manga ra menni.

⁷ Yotami to na fe me, a naxa siga a sa ti Garisimi geya fari, a fa a fala a xui itexi ra, «Sikemi kuntigie, xa wo wama ne Ala xa a tulii mati wo ra, wo xa wo tulii mati n tan na.

⁸ Lɔxɔe nde, wuri bilie naxa a nate e xa mange kerin sugandi. E naxa a fala oliwi bili be, «Findi muxu xa mange ra.»

⁹ Kɔnɔ oliwi bili naxa e yaabi, «N tan mu gbilenma n ture raminife foxy ra, ture naxan findima binya se ra Ala nun mixie be, alako n xa nu sa n iyan wuri bilie xun.»

¹⁰ «Wuri bilie naxa a fala xɔre bili be, «I tan xa fa be, i xa findi muxu xa mange ra.»

¹¹ Kono xore bili naxa a fala e be, «N tan mu gibilenma n bogi joxunme fanyi raminife foxo ra, alako kansi n xa nu sa n iyan wuri bilie xun.»

¹² «Wuri bilie naxa a fala weni bili be, «I tan xa fa be, i xa findi muxu xa mange ra.»

¹³ Kono weni bili naxa e yaabi, «N tan mu gibilenma n ma weni raminife foxo ra naxan Ala nun mixie raseewama, alako kansi n xa nu sa n iyan wuri bilie xun.»

¹⁴ «Na kui wuri bilie naxa a fala tunbe kundi be, «I tan xa fa be, i xa findi muxu xa mange ra.»

¹⁵ Tunbe kundi naxa wuri bilie yaabi, «Xa wo waxi janige fanyi nan nabafe n be alako n xa findi wo xa mange ra, wo fa be, wo xa fa lu n niini bun ma. Xa na mu a ra, te minima ne tunbe kundi kui, a Liban wuri bili fanyi birin gan.»

¹⁶ Yotami man naxa a masen e be, «Yakosi, wo tan Abimeleki findife mange ra, wo a rabaxi tinxinyi nan ma? Wo fe fanyi nan nabaxi Yerubaali nun a xa denbaya ra na ki? Wo a xa fe fanyi sare ragbilensi a ma na ki ne?»

¹⁷ N baba gere soxi ne wo tan be, a a nii fi gere ma, a wo ratanga Madiyankae belexe i.

¹⁸ Kono wo tan, wo bara keli n baba xa denbaya xili ma to loxoe, wo bara a xa di xeme mixi tongo solofera faxa fanye keren fari, wo fa Abimeleki findi mange ra kuntigie xun ma Sikemi. Wo bara Gedeyon xa konyi gine xa di findi wo xa mange ra, barima wo ngaxakerenyi lanxi a tan nan ma.

¹⁹ Xa na birin kelixi janige fanyi nun tinxinyi nan ma Yerubaali nun a xa denbaya mabiri, awa wo tan nun Abimeleki xa rafan wo boore ma.

²⁰ Xa na mu a ra, te xa mini Abimeleki, a xa Sikemi kuntigie nun Beti Milo mixie gan. Te xa mini e fan ma, a xa Abimeleki gan!»

²¹ Yotami naxa keli naa, a sa a noxun Beeri, dennaxe makuya a taara Abimeleki ra.

²² Abimeleki naxa Isirayila yamari je sasan bun ma.

²³ Na temui, Ala naxa xaxili kobi raso Abimeleki nun Sikemi kuntigie tagi. Sikemi kuntigie fa Abimeleki yanfa.

²⁴ Na kui e birin xa e xa fe jaaxi sare soto. Abimeleki nu bara a ngaxakerenyie faxa, Yerubaali xa di tongo solofera. Sikemikae nu bara Abimeleki mali na faxe tife ra.

²⁵ Sikemi kuntigie naxa mixie ti yanfanteya ra Abimeleki xili ma geyae xun tagi, e nu mixie fetenken naxee nu dangima kira ra e yire. Abimeleki naxa na fe me.

²⁶ Loxoe nde Ebedi xa di Gaali nun a xunyae naxa fa Sikemi. Taa kuntigie naxa lanlanteya sa a ma.

²⁷ E birin naxa siga weni bilie yire, e xa weni bogi ba. E naxa na bogie bundu, e fa xulunyi ti. E naxa so e xa ala batude kui, e naxa e dege, e e min, e fa Abimeleki danka.

²⁸ Ebedi xa di Gaali naxa a fala e be, «Won tan Sikemikae luxi Abimeleki xa noe bun ma munfe ra? Yerubaali xa di xa mu lanxi a ma? Abimeleki mu Sebulu xa findixi taa gomina ra? A lanma wo xa lu Hamori xa mixie tan xa yaamari bun ma, barima Hamori nan Sikemi benba ra. Won luxi Abimeleki xa mangeya bun ma munfe ra?»

²⁹ Xa Sikemikae fa bira n tan foxo ra nu, n Abimeleki kerima ne keren na. Na masenyi dangi xanbi, Gaali naxa a fala Abimeleki be, «I xa soorie ramini, won xa gere.»

³⁰ Sebulu, taa gomina to Ebedi xa di Gaali xa masenyi me, a bojne naxa te.

³¹ A naxa xeserae xes gundojoxoja ra Abimeleki xon, e xa a fala a be, «Ebedi xa di Gaali nun a xunyae bara fa Sikemi, e na taa mixie bojne ratefe i xili ma.

³² Keli, i xa fa to koe ra, i tan nun pama naxan birin biraxi i foxo ra, wo xa taa melen.

³³ Subaxe, i xa keli, i fa taa suxu. Gaali nun a xa mixie na ti wo ya ra, wo xa wo senbe masen e be.»

³⁴ Abimeleki nun a xa soori xunde naani naxa keli koe ra, e sa Sikemi melen.

³⁵ Ebedi xa di Gaali to keli geesegé, a sa ti taa sode de ra, Abimeleki nun a xa soorie naxa mini kene ma.

³⁶ Gaali to soorie to, a naxa a fala Sebulu be, «Nama nde nan na gorofe geya fari yi ki.» Sebulu naxa a yaabi, «I geya niini nan findixi mixie ra na ki.»

³⁷ Gaali man naxa a fala, «Nama yati nan na gorofe taa kui yi ki. Nama gbete fan na fafe sematoxa wa wuri bili kira xon.»

³⁸ Sebulu naxa a yaabi, «I xa woyen xungbe na minden, i tan naxan nu a falama, «Sikemi luxi Abimeleki xa yaamari bun ma munfe ra? I mu nu yi mixie konbi xe? Siga, i sa e gere.»

³⁹ Gaali naxa ti Sikemi kuntigie ya ra, e naxa Abimeleki gere.

⁴⁰ Mixi gbegbe naxa faxa taa sode de ra. Abimeleki naxa Gaali keri

⁴¹ han Aruma. Sebulu naxa Gaali ngaxakerenyie keri Sikemi kui, hali keren, a mu lu naa.

⁴² Na kuye iba, pama naxa siga daaxa. Abimeleki to na fe kolon,

⁴³ a naxa soorie tongo, a e itaxun xunde sasan na. E naxa e noxun daaxa han pama

birin naxa mini, e fa keli e xili ma, e e bōnbo.

⁴⁴ Abimeleki xa xunde naxa sa ti taa sode de ra. Boore xunde firiny naxa sin na mixie ma, naxee nu na daaxa, e naxa e birin sonto.

⁴⁵ Abimeleki naxa gere so na taa ma yanyi birin, han a naxa no a ra, a mēnnikae birin faxa. A man naxa na taa rabira, a foxe sa na ma.

⁴⁶ Sikemikae naxee luxi, e to na fe me, e naxa so Eli Beriti kuye xa salide kui.

⁴⁷ E naxa sa a fala Abimeleki be, a Sikemi taa kuntigie bara malan salide kui.

⁴⁸ Na kui Abimeleki naxa te Salamon geya fari nun nama naxan nu biraxi a foxo ra. Abimeleki naxa beera suxu a bēlexe. A naxa wuri salonyi nde sege, a a sa a kon ma. Na xanbi, a naxa a fala nama be naxan nu biraxi a foxo ra, «Wo bara a to n naxan nabaxi? Wo fan xa na mōoli raba mafuren mafuren.»

⁴⁹ Nama birin naxa wuri salonyi keren kerent sege, e fa bira Abimeleki foxo ra. E naxa na wurie ti na salide sode de ra, e fa te so, e mixi birin gan. Sikemika wulu keren, ginēe nun xemee, naxa sonto na ki.

⁵⁰ Na dangi xanbi, Abimeleki naxa siga Tebeti, a xa mēnnikae gere. A to yonkinde yailan menni, a naxa no Tebeti ra.

⁵¹ Makantade itexi nde nu na taa tagi, xemee nun ginēe naxa sa e noxun menni, a nun taa kuntigie. E naxa na balan e xun ma, e tixi na fari.

⁵² Abimeleki to menni li, a naxa makore a naade ra alako a xa te sa na ma.

⁵³ Na nan lan gine nde naxa mengi din se gemē daaxi sin Abimeleki xunyi, a xunyi naxa bōo.

⁵⁴ Abimeleki naxa a fala a xa fonike be, naxan nu a xa geresose xaninma, a naxe, «I xa santidegema ba a tee i, i xa n najon, alako mixi naxa a fala gine nan n faxaxi.» Na kui na fonike naxa a soxo santidegema ra, a a faya.

⁵⁵ Isirayila xemee to a to Abimeleki bara faxa, e birin naxa gibile e xonyi.

⁵⁶ Na kui Ala Abimeleki xa wali kobi ragbilen ne a ma, a naxan naba a baba ra, a xunya tongo solofer faxafe ra.

⁵⁷ Ala na toore birin nagbilen ne Sikemikae ma e xa kobijna sare ra. Yerubaali xa di xeme Yotami xa dankse naxa e birin nayarabi.

10

Isirayila kiitisa Tola

¹ Abimeleki to faxa, Puwa xa di Tola, Dodo xa mamadi, naxan fatanxi Isakari bōnsœ ra, a naxa keli a xa Isirayila

ratanga. A nu sabatixi Samiri ne, Efirami geyae fari.

² A naxa findi kiitisa ra Isirayila je moxōjen nun saxan. Na xanbi a naxa faxa, e sa a ragata Samiri.

Isirayila kiitisa Yayiri

³ Tola to dangi, Yayiri Galadika naxa keli, a findi Isirayila kiitisa ra je moxōjen nun firin.

⁴ Di tongo saxan nan nu na a be. E nu nērema sofale tongo saxan nan fari, e nu taa tongo saxan yamarima Galadi boxi ma. Han to na taae xili falama Yayiri xa taae.

⁵ Yayiri naxa faxa, e sa a ragata Kamon.

Isirayila kiitisa Yefite

⁶ Isirayilakae man naxa fee raba naxan mu rafan Alatala ma. E naxa Bali nun Asitarate kuye batu, Aramikae xa alae, Sidōnkae xa alae, Mowabakae xa alae, Amonikae xa alae, a nun Filisitakae xa alae. E naxa Alatala finsiriwali, e tondi tuubide a be.

⁷ Alatala bojne naxa te Isirayila xili ma, a fa e sa Filisitakae nun Amonikae sagoe.

⁸ E naxa Isirayilakae tooro, e e naxankata na je bun ma. E man naxa Isirayilakae naxankata naxee fan nu sabatixi Yuruden naakiri ma, Amonikae xa bōxi ma, je fu nun solomasaxan bun ma.

⁹ Amonikae naxa dangi Yuruden na, alako e xa sa Yudaya, Bunyamin, nun Efirami fan gere. Isirayila bojne tooro ne ki fanyi na waxati.

¹⁰ Isirayilakae naxa Alatala xili e xui itexi ra, e nu fa a fala, «Muxu bara yunubi raba i ra, barima muxu bara gibile muxu Marigi Ala foxo ra, muxu man bara Bali kuyee batu.»

¹¹ Alatala naxa a masen Isirayilakae be, «Misirakae, Amorikae, Amonikae, Filisitakae,

¹² Sidōnkae, Amalēkikae, nun Mayonkae to wo tooro, wo naxa n xili wo xui itexi ra. Na temui, n mu wo ba xe e sagoe?

¹³ Kono wo tan bara n finisiriwali, wo fa ala gbetee batu. Na nan a toxi n mu wo ratangama sōnōn.

¹⁴ Wo sa sonxo wo xa alae ra, wo naxee sugandixi. E xa wo ratanga wo xa tooree ma.»

¹⁵ Isirayilakae naxa a masen Alatala be, «Muxu bara yunubi raba. I xa i waxōnfē raba muxu ra, kono yandi i xa muxu rakisi to.»

¹⁶ Na temui e naxa gibile si gbetee xa alae foxo ra, e fa Alatala batu. Alatala nu bara kinikini e ma e xa toore kui.

¹⁷ Amonikae naxa e malan, e sa kuru Galadi. Isirayilakae fan naxa e malan, e sa kuru Misipa.

¹⁸ Galadi jama nun mangē nu fa a fala e boore bē, «Xeme mundun fama yi gere folode Amonikae ma? Na kanyi nan findima Galadikae xa mange ra.»

11

Isirayila kiitisa Yefite

¹ Yefite Galadika, gereso hagigē nan nu na a ra. Langoe gine nde nun Galadi nan ma di nu a ra.

² Galadi xa gine naxa die bari a bē. Na gine xa die naxa mō, e fa Yefite keri, e a fala a bē, «I mu fama muxu baba ke sotode, barima gine gbete nan ma di lanxi i ma.»

³ Yefite naxa keli, a makuya a taarae ra, a sa sabati Tobo boxi ma. Menni xeme rabepinxie naxa lu a fe ma, e xa bira a foxra.

⁴ Na dangi xanbi, Amonikae to Isirayilakae gere,

⁵ Galadi forie naxa siga Yefite fende Tobo boxi ma.

⁶ E naxa a fala Yefite bē, «Won xee, i xa findi muxu xa yarerati ra alako won xa Amonikae gere.»

⁷ Yefite naxa Galadi forie yaabi, «Wo mu n xonxi xē? Wo mu n keri n baba xa banxi kui? Munfe ra wo n fenma yakosi wo xa tööre kui?»

⁸ Galadi forie naxa a fala Yefite bē, «Na fe yati nan a xexxi muxu faxi i yire yakosi, alako won birin xa siga, i xa Amonikae gere, i man xa findi Galadikae birin xa mange ra.»

⁹ Yefite naxa Galadi forie yaabi, «Xa wo n nagbilen alako n xa Amonikae gere, xa a sa a li Alatala naxa e sa n sagoe, n tan yati nan findima wo xa mange ra.»

¹⁰ Galadi forie naxa a fala Yefite bē, «Alatala bara findi won seede ra, muxu fama i xa woyenyi rakamalide.»

¹¹ Yefite nun Galadi forie naxa siga, jama naxa a findi e xa mange nun e xa soorie yarerati ra. Yefite naxa gibilen a xa masenyi birin ma Alatala ya i Misipa.

¹² Yefite naxa xērae xē Amonikae xa mange xon, e xa a fala a bē, «Munfe ra i faxi n gerede n ma boxi ma?»

¹³ Amonikae xa mange naxa Yefite xa xērae yaabi, «Isirayilakae to keli Misira, e naxa n ma boxi birin tongo folofe Arinon xure ma, sa doxō Yaboko xure ra, han Yuruden xure. I xa na ragbilen n ma lanyi kui.»

¹⁴ Yefite man naxa xērae xē Amonikae xa mange xon.

¹⁵ E xa a fala a bē, «Yefite woyen xui nan yi ki. Isirayilakae mu Mowaba boxi nun Amoni boxi yo tongoxi.

¹⁶ Isirayila jama to keli Misira boxi ma, e naxa e pere gbengberenyi ma han Xulunyumi Baa, e fa so Kadesi.

¹⁷ Na temui Isirayila naxa xērae xē Edon mange xon, e xa a fala a bē, «A lu muxu xa dangi i xa boxi ma. Kono Edon mange mu tin na ra fefe ma. E naxa xērae xē Mowaba mange fan xon. A naxa tondi, Isirayilakae fa lu Kadesi.»

¹⁸ «Na dangi xanbi, e naxa Edon boxi nun Mowaba boxi mabilin gbengberenyi ma. E e pere Mowaba boxi sogetede biri, han e Arinon xure igiri. Na kui e mu soxi Mowaba boxi ma, barima Arinon findixi Mowaba xa naaninyi nan na.»

¹⁹ Na temui Isirayilakae naxa xērae xē Sixon xon, Amorikae xa mange naxan nu na Xesibon. Isirayilakae naxa a fala a bē, «A lu muxu xa mini i xa boxi ra, muxu xa siga muxu xa boxi ma Ala naxan sugandixi muxu bē.»

²⁰ Kono Sixon mu tin Isirayilakae xa mini a xa boxi ra. A naxa a xa jama birin malan, e naxa kuru Yahasi, e Isirayila gere.

²¹ Isirayila Marigi Alatala naxa Sixon nun a xa jama sa Isirayila sagoe. Isirayilakae naxa no e ra, e fa sabati Amorikae xa boxi birin ma,

²² folofe Arinon xure ma, sa doxō Yaboko xure ra, folofe gbengberenyi ma, sa doxō Yuruden na.»

²³ «Isirayila Marigi Alatala bara Amorikae xa boxi fi muxu ma, i tan wama na boxi bafe muxu yi munfe ra?»

²⁴ I xa ala Kemosi, a boxi naxan soxi i yi ra, i mu i wasasoma ne? Muxu fan, muxu Marigi Alatala boxi naxan birin soxi muxu yi ra, muxu na suxuma ne.

²⁵ I joxō a ma i senbe dangixi ne Balaki ra, Siporo xa di, Mowaba mange? Na tan mu tin Isirayila gerede fefe ma.

²⁶ Ne keme saxan nan yi ki, Isirayila sabatixi Xesibon nun a rabilinye, Aroweri nun a rabilinye, a nun taa birin waxee na Arinon xure de ra. Munfe ra wo mu e rasuxu na waxati bun ma?

²⁷ N tan mu haake yo rabaxi i ra. I tan nan fe jaaxi rabafe n na, gere tife n bē. Alatala, kiitisa xungbe, a xa Isirayilakae nun Amonikae makiiti to lōxōe.»

²⁸ Amonikae xa mange mu tin a tulimatiide Yefite xa masenyi ra.

²⁹ Alatala Xaxili naxa goro Yefite ma. Yefite naxa Galadi nun Manasi igiri. A naxa dangi Misipa ra Galadi boxi ma. A naxa siga han Amonikae xa boxi ma.

³⁰ Yefite naxa laayidi tongo Alatala bē, a a fala a bē, «Xa i sa Amonikae birin sa n sagoe.»

³¹ naxan singe na mini n ma banxi naade ra fafe n nalande, n ne gbilenma kelife ra Amonikae xa boxi ma sēwē kui temui

naxe, na kanyi bama sereXE gan daaxi nan na Marigi Alatala bE.

³² Yefite naxa siga Amonikae xa boxi ma e gerede. Alatala naxa e sa a sago.

³³ A naxa e bonbo a xoxoXE ra folo Aroweri ma, sa doxO Miniti biri ra, taa moxojen, han Habila Keramimi. Amonikae naxa lu yaagi kui Isirayilakae ya i.

Yefite xa di gine

³⁴ Yefite naxa gibile Misipa. A to a xonyi li, a xa di gine naxa minI a ralande. A nu fare boronma maxasee xui ra. A xa di kerenyi nan nu a ra, di xemee mu nu na, di gine gbete fan mu nu na a bE.

³⁵ A fefe a xa di gine to, a naxa a xa donmae iboo, a a fala, «N ma di gine, i bara n naso toore xungbe kui, i bara a niya n xa sunnun a jaaxi ra. N bara laayidi tongo Alatala bE, n mu noma gibilende na ma soncna.»

³⁶ A xa di gine naxa a fala a bE, «N baba, i laayidi naxan tongo Alatala bE, i xa na rakamali. I naxan fala Alatala bE, i xa na raba n na, barima Alatala bara i gbejoxo i yaxui Amonikae ma.»

³⁷ A man naxa a fala a baba bE, «I xa fe keren naba n bE. I xa mame ti kike firin alako n xa siga geyae fari, a nun n booree, muxu xa wa ti barima n mu fama doxode xemee xon.»

³⁸ A baba naxa a yaabi, «Siga.» A naxa a xa di gine mame kike firin. A nun n booree naxa siga wa tide geyae fari, barima a mu fama doxode xemee xon.

³⁹ Na kike firinyie rajonyi, a naxa gibile a baba yire. A baba naxa a xa laayidi tongoxi rakamali. A xa di mu nu xemee fe kolonxi. Na nan a toxi Isirayilakae naxa yi naamunyi ramini:

⁴⁰ Ne birin Isirayila ginedimedie Yefite Galadika xa di gine xa kinikini rabama ne xi naani, alako e xa ratu a xa fe ma.

12

Efiramikae nun Galadikae xa gere

¹ Efiramixemee naxa e malan, e Yuruden igiri. E to Sefon li, e naxa a fala Yefite bE, «Munfe ra i sigaxi Amonikae gerede, i mu muxu xili alako won birin xa siga? Muxu fama te nan sade i xa banxi ma, wo birin xa gan.»

² Yefite naxa e yaabi, «N tan nun n ma pama, nu na lantareya belebele nan kui yi ki, muxu nun Amonikae ra. N wo maxili temui naxE, wo mu tin fade n bade e sagoe.

³ N to a to wo mu fafe n natangade, n naxa te Amonikae gerede, hali na to findi fe xoxoXE ra n bE. Alatala naxa e sa n sago. Wo faxi n gerede munfe ra?»

⁴ Yefite naxa Galadi xemee birin malan, e xa Efiramikae gere. Galadi xemee naxa Efiramikae bonbo, barima e nu bara a fala, «Wo tan Galadikae, wo wo gixi ne kelife Efirami, wo siga Manasi boxi ma.»

⁵ Na gere dangi xanbi, Galadikae naxa ti Yuruden xure igiride ra gibilene ra Efiramika boxi ma. Efiramika nde na wa gibilene a xonyi kelife gere yire, fo a xa a fala na Galadikae bE, «N wama Yuruden igirife.» Galadikae na kanyi maxorinma ne, «Efiramika nan na i ra?» A na e yaabi, «Ade,»

⁶ Galadikae man a falama a bE, «Awa, a fala ba «Xiboleti.» Efiramikae to mu fata na falade, e tan nu a falama ne, «Kiboleti.» Na kui Galadikae a kolonma na kanyi findixi Efiramika nan na naxan wama a gife. E a kon naxabama kerien na menni Yuruden xure igiride ra. Efiramika mixi wulu tongo naani nun firin sonto na ki ne.

⁷ Yefite Galadika naxa findi Isirayila kiitisa ra je senni bun ma. A to faxa, a naxa ragata Galadi taae tagi.

Isirayila kiitisa Ibis

⁸ Yefite dangi xanbi, Ibis Betellemuka naxa findi kiitisa ra Isirayila.

⁹ A naxa di xeme tongo saxan nun di gine tongo saxan bari. A naxa a xa di gine fi bonsOE gbete xemee ma. A man naxa gine tongo saxan fan fen bonsOE gbete ra a xa di xemee bE. A naxa findi Isirayila kiitisa ra je soloferie bun ma.

¹⁰ Ibis to faxa, a naxa ragata Betellemuu.

Isirayila kiitisa Elon

¹¹ Ibis dangi xanbi, Elon Sabulonka naxa findi kiitisa ra Isirayila boxi ma je fu bun ma.

¹² A to faxa, a naxa ragata Ayalon, Sabulon boxi ma.

Isirayila kiitisa Abdon

¹³ Ibis dangi xanbi, Hileli xa di Abdon Piratonka naxa findi kiitisa ra Isirayila.

¹⁴ A naxa di tongo naani nun mamadi tongo saxan soto, e te sofale tongo soloferie fari. A naxa findi Isirayila kiitisa ra je solomasaxan bun ma.

¹⁵ Hileli xa di Abdon Piratonka to faxa, a naxa ragata Piraton Efirami boxi ma, Amalekikae xa geya fari.

13

Samison barife

¹ Isirayilakae man naxa fe paaxi raba Alatala ya i. Na nan a toxi Alatala naxa e lu Filisitakae sagoe je tongo naani bun ma.

² Dana bōnsoe mixi nde nu na Soraha naxan xili Manowa. Dibaritare nan nu a xa gine ra.

³ Alatala xa maleke naxa mini na gine ma, a fa a fala a be, «Hali dibaritare to i ra, i fama tegede, i fa di xeme bari.

⁴ I naxa sese min naxan nomi i siiside. I naxa sese don naxan mu seniyenxi,

⁵ barima i fama tegede, i di xeme bari. I naxa a xunyi bi, barima yi di fixi Ala nan ma beenu a xa bari. Na kui a xili <Ala xa Nasari.> A tan nan Isirayilakae rakisi foloma Filisitakae ma.»

⁶ Na gine naxa siga, a sa a fala a xa mori be, «Ala xa mixi nde bara fa n yire, a luxi n be ala xa maleke. A magaaxu. N mu a maxorin a kelixi dēnnaxe, a fan mu a xili fala n be.

⁷ A naxa a masen n be, <I fama tegede, i fa di xeme bari. I naxa sese min naxan nomi i siiside. I naxa sese don naxan mu seniyenxi, barima yi di fixi Ala nan ma beenu a xa bari, han a laaxirama temui naxe. Ala xa Nasari na a ra.»»

⁸ Manowa naxa Alatala maxandi yi ki, «N Marigi, i man xa i xa mixi xee muxu xon ma alako a xa muxu xaran na di xuru ki ra.»

⁹ Ala naxa Manowa xa dube suxu, a man naxa a xa maleke xee a xa gine xon ma. Manowa xa gine nu doxoxi xe ma a xa mori mu nu na naa.

¹⁰ A to a to, a naxa a gi keran na, a sa a fala a xa mori be, «Xeme naxan fa n yire, a man bara fa.»

¹¹ Manowa naxa keli, a bira a xa gine foxo ra. A to na xeme li, a naxa a maxorin, «I tan nan woyen n ma gine ra?» A naxa a yaabi, «Iyo.»

¹² Manowa man naxa a maxorin, «I xa masenyi na kamali temui naxe, a lanma muxu xa na di xuru di?»

¹³ Alatala xa maleke naxa a yaabi, «I xa gine xa a raba alo n a fala a be ki naxe.

¹⁴ A naxa weni sansi bogi yo don, a naxa weni nun a maniyi min, a naxa donse seniyentare don. A xa na birin naba alo n a fala a be ki naxe.»

¹⁵ Manowa naxa a fala Alatala xa maleke be, «I xa lu be sinden, muxu xa si piin i be.»

¹⁶ Alatala xa maleke naxa a yaabi, «Hali n lu be, n mu i xa donse domma, kono xa i wama serex gan daaxi tan bafe Alatala be, na fan.» Manowa mu nu a kolon Alatala xa maleke nan a ra.

¹⁷ Manowa naxa a maxorin, «I xili di? Muxu xa na kolon alako muxu xa i matoxo i xa masenyi kamalima temui naxe.»

¹⁸ Alatala xa maleke naxa a maxorin, «I wama n xili kolonfe munfe ra? Gundo nan a ra.»

¹⁹ Manowa naxa na si nun farin nde ba serex gan daaxi ra fanye nde fari Alatala be. Na temui kaabanako nde naxa raba e ya xori.

²⁰ Na te nu na tefe koore ma temui naxe, Alatala xa maleke fan naxa te koore ma na te kui. Manowa nun a xa gine to na to, e naxa e feleñ boxi ma.

²¹ Alatala xa maleke to siga, Manowa nun a xa gine mu nu a to sonon. E naxa a kolon Alatala xa maleke yati yati nan nu a ra.

²² Manowa naxa a fala a xa gine be, «Won fama faxade ya barima won bara Ala yati yati to.»

²³ A xa gine naxa a yaabi, «Xa Alatala wama won faxafe nu, a mu won ma serex gan daaxi suxuma nu, a mu na kaabanako masenma won be nu.»

²⁴ Na dangi xanbi, Manowa xa gine naxa di bari. E naxa a xili fala Samison. A naxa mo Alatala xa barake kui.

²⁵ Alatala Xaxili naxa goro Samison ma a singe ra Maxane Dana, taa naxan na Soraha nun Esetayoli tagi.

14

Samison xa gine Filisitaka

¹ Loxoe nde Samison naxa siga Timina. Menni a naxa sungbutunyi Filisitaka nde to.

² A to gibilen a baba xonyi, a naxa a fala a baba nun a nga be, «N bara Filisitaka sungbutunyi nde to Timina. Wo xa na fen n be a xa findi n ma gine ra.»

³ A baba nun a nga naxa a fala a be, «Munfe ri i mu gine fen i ngaxakerenyie ya ma, xa na mu a ra won bōnsoe ya ma? Na mu fisa Filisitaka nde be, na jama sunnatare?» Samison naxa a baba yaabi, «Na fen n be. A tan nan nafan n ma.»

⁴ A baba nun a nga mu nu a kolon na birin kelixi Alatala nan ma. A nu na gere fene Filisitakae ra, barima na waxati e nu na Isirayilakae yamarife.

⁵ Samison nun a baba nun a nga naxa goro Timina. E to weni bilie yire li, yete nde naxa mini Samison ma, a xa a faxa.

⁶ Alatala Xaxili naxa goro a ma alako a xa no yete iboode a belexe ra alo si yore, hali geresose yo to mu nu na a yi ra. A mu na fe fala a baba nun a nga be.

⁷ E naxa siga woyende na sungbutunyi ra, naxan bara rafan Samison ma ki fanyi.

⁸ Na biyaasi dangi xanbi, Samison naxa gibilen Timina na sungbutunyi yire, a xa a findi a xa gine ra. Beenun a xa a li, a naxa mini kira ra, alako a xa na yete binbinyi mato. A naxa kumi tee li naa, e ture na yete xorie longori ra.

15

Samison Filisitakae gerefē

¹ Xe xaba temui, Samison naxa si xanin a xa gine xon. A naxa a fala a bitanyi be, «A xoli n ma n tan nun n ma gine xa lu yire keren.» A bitanyi mu tin na ra,

² a fa a fala Samison be, «N poxō a ma i meexi a ra ne, na nan a ra, n bara a fi na xeme ma i xa xulunyi binye fi naxan ma. Ixa a xunya dōxō, na fan a be pon.»

³ Samison naxa a yaabi, «Yi biyaasi, xa n fe jaaxi raba wo tan Filisitakae ra, wo tan nan a niyaxi.»

⁴ A naxa siga, a xulumase keme saxan suxu. A naxa nee xuli xiri e boore ra firin firin na, a sexe maxiri e xulie ra.

⁵ A naxa sexe radexē naxan nu maxirixi e xulie ra, a e rabejin Filisitakae xa xee ma. Te naxa xee birin gan, sansi naxan nu kotoxi xee ma, a nun sansi naxan mu nu xabaxi sinden. Hali oliwi bili naxee nu na menni, e fan gan ne.

⁶ Filisitakae naxa e booree maxorin, «Nde yi wali rabaxi?» Mixi ndee naxa e yaabi, «Samison foxi nan a ra, barima a bitanyi Timinaka bara a xa gine fi xeme ma, a tan Samison xa xulunyi binye fi naxan ma.» Na kui Filisitakae naxa siga na gine nun a baba gande.

⁷ Samison naxa a fala e be, «Xa wo a raba na ki, n fan n gbeñoxoma ne wo ma.»

⁸ A naxa e gere a jaaxi ra, a mixi gbegbe faxa. Na xanbi, a naxa siga, a lu fonme kui Etami geya mabiri.

⁹ Filisitakae naxa soorie xee Yudaya Lexi mabiri.

¹⁰ Yudayakae naxa e maxorin, «Wo faxi muxu gerede munfe ra?» E naxa e yaabi, «Muxu faxi Samison nan suxude, muxu xa fe jaaxi raba a ra alo a a rabaxi muxu ra ki naxe.»

¹¹ Yudayakae xeme wulu saxan naxa siga Samison foxo ra Etami geya yire. E naxa a fala a be, «I munse rabaxi muxu ra yi ki? I mu a kolon won na Filisitakae xa yaamari bun ma?» Samison naxa e yaabi, «N e xa fe jaaxi nan tun sare ragbilenxi e ma.»

¹² Yudayakae naxa a fala a be, «Muxu faxi be i xiride ne, muxu xa i so e yi ra.» Samison naxa a fala e be «Wo xa wo rakali xa wo tan mu fama n faxade.»

¹³ E naxa a fala a be, «Won bara lan na ma. Muxu mu i faxama. Muxu xa i xiri, muxu xa i so Filisitakae yi ra tun.» E naxa a xiri luuti neene firin na, e a xanin.

¹⁴ E to Lexi li, Filisitakae naxa sonxoe rate. Alatala Xaxili naxa goro Samison ma, a na luitie bolon alo gesē ganxi bolonma ki naxe.

⁹ A naxa nde tongo a belexe ra, a xa a kon kira xon ma. A to gibilen a bari mixie yire, a naxa nde fi nee fan ma. E naxa a kon, kono Samison mu a fala e be na kumi kelixi dennaxe.

¹⁰ Samison baba fan naxa goro na sungbutunyi xonyi. Na temui Samison naxa xulunyi ti naa, alo segetalae darixi a ra ki naxe.

¹¹ Na sungbutunyi xa mixie to Samison to, e naxa mixi tongo saxan xili naxan luma a seeti ma.

¹² Samison naxa a fala e be, «N xa taali nde sa wo bun ma. Xa wo no na tagi rabade n be beenu yi xulunyi xi solofera xa ba a ra, n donma nun dugi tongo saxan fina wo ma.»

¹³ Kono xa wo mu no n ma taali tagi rabade n be, wo keren keren ma birin donma nun dugi tofanyi fina n tan nan ma.» E naxa a fala a be, «Awa yire, i xa taali fala. Muxu muxu tulii matixi i ra.»

¹⁴ Na kui a naxa taali nde fala e be, «Naxan se donma, a donse raminima. Se poxunme kelixi senbema nan ma.» E naxa na taali fen xi saxan bun ma, kono e mu no na kolonde.

¹⁵ A xi naani nde, e naxa a fala Samison xa gine be, «Woyen i xa mori be alako a xa na taali tagi raba muxu be, xa na mu a ra muxu fama i tan nun i baba xa denbaya gande. A mu lanma wo xa muxu xili be, wo xa fa muxu munja.»

¹⁶ Samison xa gine naxa wa folo a xa mori ya i, a a fala a be, «N mu rafan i ma. I bara n xon, xa na mu a ra i na taali tagi rabama ne n be ne.» A naxa a yaabi, «N mu naxan fala n nga nun n baba be, n na falama i tan nan be?»

¹⁷ Na gine naxa wa Samison ya i xi solofera bun ma, na xulunyi temui. Xulunyi loxoe donxoe a naxa na taali tagi raba a xa gine be, barima a nu na a toorofe tun. Na temui na gine naxa na taali tagi raba a xa mixie be.

¹⁸ Beenun soge dula temui xi solofera nde, taakae naxa Samison xa taali fasari a be yi maxorinyi ra, «Munse poxun kumi be, munse senbe gbo yete be?» Samison naxa e yaabi, «Xa wo mu n ma gine mafuruku nu, wo mu noma n ma taali kui kolonde feo.»

¹⁹ Na dangi xanbi, Alatala Xaxili naxa goro Samison ma. A naxa siga Asikalon, a xeme tongo saxan faxa, a e xa domae nun dugie tongo, a nee fi mixie ma naxee nu bara na taali tagi raba a be. Na temui Samison naxa gibilen a baba xonyi, a xonoxi a jaaxi ra.

²⁰ Na kui Filisitakae naxa Samison xa gine fi xeme gbete ma, xulunyi binye fixi naxan ma.

¹⁵ A naxa sofale banganyi xori nde tongo boxi ma, a Filisitakae mixi wulu keren faxa na ra.

¹⁶ Samison naxa a fala, «N bara sofale banganyi xori soto, sofale keren sofale gbegbe ya ma. N bara xeme wulu keren faxa sofale banganyi xori ra.»

¹⁷ A to ge na masenyi ra, a naxa na banganyi xori wole. Menni xili naxa sa Ramati Lexi, «Banganyi xori geya.»

¹⁸ Ye xoli xoroxoe naxa Samison suxu. A naxa Alatala maxandi, «I bara a niya n xa xutu soto yi mixie ma. N mali alako n naxa faxa ye xoli ma, yi mixi sunnataree naxa fa n xanin e xonyi.»

¹⁹ Ala naxa fanye iboo Lexi mabiri, ye naxa mini. Samison to ye min, a man naxa senbe soto, a boje naxa sa. E naxa na yire xili fala «Hakore dulonyi.» Han ya na dulonyi na Lexi mabiri.

²⁰ Samison naxa bu kiiti sa ra Isirayila ne moxjen Filisitakae xa waxati.

16

Samison nun Dalila

¹ Loxoe nde Samison naxa siga Gasa. A to langoe nde to naa, a naxa so a xonyi.

² Gasakae naxa a kolon Samison nu na na. E naxa menni melen, alako kuye na iba e xa a faxa taa sode de ra.

³ Koe tagi Samison naxa keli, a taa naade suxu, nun a gbakuxi wure naxee ra wurie ma, a na birin tala, a a doxo a tunki fari. A naxa a xanin geya fari naxan na Hebiron ya tagi.

⁴ Na dangi xanbi, Samison naxa gine nde kolon Soreki gulunba naxan xili Dalila. Samison naxa na gine xanu.

⁵ Filisitakae xa mangee naxa siga na gine xon, e a fala a be, «I xa a kolon Samison senbe kelixi dennaxe, alako muxu xa no a ra. Xa i ge na kolonde, muxu a xirima ne, muxu keren keren ma fa kobiri kole wulu keren nun kobiri kole keme fi i ma.»

⁶ Na temui Dalila naxa a fala Samison be, «Yandi, i xa i gundo fala n be, i senbe sotoma ki naxe. Mixi noma munse rabade, e xa i xiri, e no i ra?»

⁷ Samison naxa a yaabi, «Xa e n xirima luuti neene ra, naxee mu nu xara sinden, n senbe bama n yi, n luma ne alo xeme booree.»

⁸ Filisitakae naxa luuti neene xaratare solofera xanin Dalila xon ma. A naxa Samison xiri e ra.

⁹ Filisitakae naxa a xa konkoe melen. Dalila naxa a xui ramini Samison ma, «Filisitakae bara fa i suxude.» Samison naxa na luutie bolon keren na, alo gesé naxan ganxi. Na temui e mu no a senbe gundo kolonde.

¹⁰ Dalila naxa a fala Samison be, «I wama n madaxufe ne. I bara wule fala n be. Yakosi, yandi, i xa i gundo fala n be. E noma i xiride munse ra?»

¹¹ Samison naxa a fala a be, «Xa mixi n xirima luuti neene ra, sese mu nu xiri naxee ra, n senbe luma alo adamadi birin na ki naxe.»

¹² Dalila to ge a xiride luuti neene ra, a naxa gbelegbele, «Samison, Filisitakae bara fa i suxude!» Filisitakae nu bara a xa konkoe melen. Samison naxa luuti bolon a xirixi naxan na alo gesé bolomma ki naxe.

¹³ Dalila naxa a fala Samison be, «Han to i na n madaxufe, i wule nan tun falafe n be. A fala n be a lanma i xa xiri se naxan na.» Samison naxa a yaabi, «N xunsex, naxan denbexi solofera ra, xa i na birin dege maboe dugi ra, wo naxa dugi soxo se fan soti n xunsex kui, a sa soron boxi, n senbe luma alo adamadi birin na ki naxe.»

¹⁴ Dalila to ge dugi soxo se sode a fanyi ra, a man naxa gbelegbele, «Samison, Filisitakae bara fa i suxude!» Samison naxa xunu, a naxa dugi soxo se birin tala.

¹⁵ Dalila naxa a fala Samison be, «I naxe a marafanyi na won tagi, kono n ma xanunteya mu na i be. A sanya saxan nan ya i n madaxuma. Han to i tondixi i gundo falade n be, i senbe kelixi dennaxe ma.»

¹⁶ Loxoe birin Dalila nu a tsoroma yi woyenyi mooli ra. A to doxo a ra,

¹⁷ Samison naxa a gundo fala a be, a naxe, «Kafi n bari temui n xunyi mu bixi, barima e n fixi Ala nan ma, Ala xa Nasari nan n na. Xa n xunyi bi, n senbe luma alo adamadi birin gbe na ki naxe.»

¹⁸ Dalila to a kolon Samison bara nondi yati yati fala a be, a naxa Filisita mangee xili, a fa a fala e be, «Wo man xa fa, barima yi biyaasi a bara a xa gundo fala n be.» Filisita mangee naxa siga a xonyi, e man kobiri xanin eaataxi naxan ma.

¹⁹ Dalila naxa Samison raxi, a saxi a sanyi ma. A naxa xeme nde xili, a naxa Samison xunsex denbexi solofera maxaba. Na bara a niya Dalila xa no a ra. A senbe birin nu bara siga.

²⁰ Na temui Dalila naxa gbelegbele, «Samison, Filisitakae bara fa i suxude!» Samison to xunu, a naxa a fala a yete be, «N man xa mini yi fe kui alo boore biyaasi.» A mu a kolon Alatala nu bara a rabejin.

²¹ Filisitakae naxa a suxu, e a yae soxo, e a xanin Gasa. Menni e naxa a xiri yolonxonyi yoxui daaxi ra geeli kui, a xa nu se binyee mayindigilin, naxan sansi xori luxutama.

²² Na waxati a xunsexe, naxan nu bixi, na naxa mini folo.

²³ Loxoe nde Filisita mangée naxa e malan, e xa serexe xungbe ba e xa kuye Dagon be nelexinyi kui. E naxa a fala, «Won ma ala bara Samison sa won sagoe!»

²⁴ Nama to Dagon te, e naxa a matoxo, e fa a fala, «Won ma ala bara won yaxui sa won sagoe, naxan bara won ma boxi kana, a man bara won ma mixie faxa.»

²⁵ Na seewe kui, e naxa a fala, «Won xa Samison xili, won xa a mayele.» E naxa fa a ra kelife geeli kui, e a xiri e xa salide sanyie ra. E naxa a findi mayele se ra.

²⁶ Samison naxa a fala a rajereema be, «A lu n belexe xa sa salide sanyie ma, n xa n kilon e ra.»

²⁷ Xeme nun gine gbegbe nu na salide kui. Filisita mangée fan nu na. Na birin findi mixi wulu saxan nan na, e birin nu fa Samison mayele.

²⁸ Samison naxa a fala a rajereema be, «N Marigi Alatala, i xa ratu n ma. N bara i mayandi, Ala, senbe fi n ma alako n xa n gbojoxo Filisitakae ma n yae xa fe ra.»

²⁹ Samison naxa a kilon na salide sanyie ra, kerent na a yirefanyi ma, kerent na a kcola ma.

³⁰ Samison naxa a fala, «N xa faxa n nun Filisitakae ra.» A naxa salide sanyie tutun a scribe birin na. Salide naxa bira Filisitakae nun mangée ma, naxee nu na salide kui. Filisitaka naxee faxa na fe kui, na konti dangi mixie ra Samison naxee faxa a xa dunipeigiri birin kui.

³¹ A xunyae nun a baba xa denbaya birin naxa goro naa a fure tongode. E naxa a ragata Soraha nun Esetayoli tagi, a baba Manowa xa gaburi kui. Samison nu bara Isirayila yamari je moxjoréen beenu a xa faxa.

17

Ala maxandife Mike xa banxi kui

¹ Xeme nde nu na Efirami geyae fari naxan xili Mike.

² A naxa a fala a nga be, «I xa gbeti kilo fu nun kerent a nun a tagi, naxan mujaxi i ma, a na n xonyi. N bara i xui me, i to nu na mujeti dankafe. N tan nan na tongoxi.» A nga naxa a fala, «Alatala xa n ma di baraka.»

³ A naxa yi gbeti kilo fu nun kerent a nun kilo tagi so a nga yi ra. A nga fa a fala a be, «N tan yi gbeti fima Alatala nan ma. N a raxunuma ne, a xa findi kuye ra n ma di be. N fama yi gbeti ragbilende i ma na ki ne.»

⁴ A to gbeti so a nga yi ra, a nga naxa gbeti kilo firin nun a tagi so xabui yi ra. A

naxa a raxunu, a a yailan kuye ra. E fa na ti Mike xa banxi kui.

⁵ Mike kuye batude nde soto na ki ne. A naxa serexedube xa dugi nun kuye gbetee yailan. A naxa a xa di nde findi serexedube ra.

⁶ Na waxati kui, mangé yo mu nu na Isirayila. Kankan nu a waxonfe nan tun nabama.

⁷ Fonike nde nu na naxan kelixi Beteléemu Yudaya boxi ma. Lewi bónsoe nan nu a ra.

⁸ Yi xeme naxa keli Beteléemu Yudaya boxi ma, a xa yire gbete fen a sabatima dennaixe. A naxa jere han a Efirami geyae li, Mike xa banxi nu na dennaixe.

⁹ Mike naxa a maxorin, «I kelixi minden?» A naxa a yaabi, «Lewika nan n na. N kelixi Beteléemu Yudaya boxi nan ma. N na yire fenfe n sabatima dennaixe.»

¹⁰ Mike naxa a fala a be, «Won birin xa lu be. I xa findi n ma denbaya xa serexedube ra, n xaxili tima naxan na. N gbeti kilo firin fima i ma je keren kui, a nun sosee nun donsee.» Na Lewi bónsoe mixi naxa tin na ra,

¹¹ Ixa lu Mike yire. Mike naxa mèen i a ma, a lu alo a xa di.

¹² Mike naxa a findi a xa serexedube ra, a fa lu a xa banxi kui.

¹³ Mike fa a fala, «Yakosi n bara a kolon Alatala fa fe fanyi rabama ne n be, barima Lewi bónsoe mixi nan na n ma serexedube ra.»

18

Danakae sabatife Layisa

¹ Na waxati mange yo mu nu na Isirayila. Dana bónsoe fan nu na boxi fenfe e lumia dennaixe, barima e mu nu ke sotoxi Isirayila bónsoe ya ma sinden.

² Danakae naxa xeme gbangbalanyi mixi suuli mayegeti e bónsoe ya ma, naxee nu na Soraha nun Esetayoli. E naxa e xee, e xa Isirayila boxi raben. E naxa a fala xee, «Wo siga na boxi rabende.» E naxa Mike xa banxi li Efirami geyae ma. E naxa xi naa.

³ E nu na mènni temui naxe, e naxa na fonike Lewika xui rakorosi. E naxa a maxorin, «Nde faxi i ra be? I munse rabafe yi yire? I na be munfe ra?»

⁴ A naxa e yaabi, «Mike bara fe fanyi raba n be, a wali sare fima n ma, n xa findi a xa serexedube ra.»

⁵ E naxa a fala a be, «Ala maxorin muxu be alako muxu xa no a kolonde xa muxu xa biyaasi soçneyama ne.»

⁶ Na serexedube naxa e yaabi, «Wo siga bojresa kui, barima wo nun Alatala birin nan a ra.»

⁷ Yi xemē suulie naxa siga, e so Layisa. E naxa a to, mennikae sabatixi bōjresa kui, als Sidonkae darixi a ra ki naxē. Si gbete yo mu nu na naxan e tōrōma, xa na mu a ra e yamarima. E nu bara makuya Sidonkae ra, e mu lanyi yo xiri e nun bōnsōe gbete tagi.

⁸ Yi xemē mixi suuli to gibilen Soraha nun Esetayoli, e ngaxakerenyie naxa e maxorin, «Wo munse toxi naa?»

⁹ E naxa e yaabi, «Wo keli, won xee. Won xa sa mennikae gere, barima boxi fanyi na e yi ra. Won xa won xulun. Won xa siga naa keren na, won xa na boxi soto!»

¹⁰ Wo na so naa, wo a toma ne mennikae bōjne saxi lepu. Boxi belebele na e yi ra, Ala bara na sa wo bēlexe. Yire nan a ra, sese mu na yi dunipa bende fuji fari naxan mu na na.»

¹¹ Dana bōnsōe soori mixi kēmē senni naxa keli Soraha nun Esetayoli, gereso se naa e yi ra.

¹² E naxa te, e sa kuru Kiriyati Yeyarimi Yudaya boxi ma. Na nan a toxi, han to yire naxan na Kiriyati Yeyarimi xanbi ra, na xili falama Maxane Dana.

¹³ E naxa keli menni, e siga Efirami geyae yire, han Mike xa banxi nu na dennaxe.

¹⁴ Na temui yi xemē mixi suuli naxee siga Layisa boxi rabende, nee naxa a fala e ngaxakerenyie be, «Wo a kolon yi banxie kui serepedube kuntigi donna na na, a nun kuye masolixi, nun kuye naxan nafalaxi yoxui ra. Wo xa na birin mato.»

¹⁵ E naxa so na fonike Lewika xonyi, naxan nu na Mike xa banxi kui. E naxa a xēbu.

¹⁶ Dana bōnsōe soori mixi kēmē senni nu tixi naade ra, gereso se na e yi ra.

¹⁷ Yi xemē suuli naxee siga boxi rabende, nee naxa so banxi kui, e naxa kuye masolixi tongo, a nun serepedube kuntigi xa donna, kuyee, nun na kuye naxan nu raxunuxi. Serepedube nu tixi banxi sode de ra, a nun yi soori mixi kēmē senni, e xa gereso se suxuxi e yi.

¹⁸ E to ge kuye masolixi tongode Mike xa banxi kui, a nun serepedube kuntigi xa donna, kuyee, nun kuye naxan nu raxunuxi, serepedube naxa a fala e be, «Wo na munse rabafe?»

¹⁹ E naxa a yaabi, «Dundu, i naxa sese fala. I xa bira muxu foxo ra tun. I xa findi muxu xa serepedube ra, muxu xaxili tima naxan na. A lamna i xa findi serepedube ra mixi keren ma denbaya be, ka Isirayila bōnsōe nde be?»

²⁰ Serepedube naxa seewa na wōyenyi ra. A naxa serepedube kuntigi xa donna, kuyee, nun na kuye masolixi tongo, a naxa bira e foxo ra.

²¹ E naxa ti kira xōn ma, dimee, xurusee, nun kote na e ya ra.

²² E to makuya Mike xa banxi ra, Mike dōxōbooree naxa e malan, e fa bira Dana xa die foxo ra.

²³ E naxa sōnxōe rate Dana xa die ma. Danakae naxa a fala Mike be, «Munse niyaxi? I wama gere sofe munfe ra?»

²⁴ A naxa e yaabi, «Wo bara n ma kuyee nun n ma serepedube xanin. Munse fa luma n yi? N wo gerema na nan ma.»

²⁵ Dana xa die naxa a fala a be, «I naxa sōnxō muxu ra, xa na mu xemē ndee fama wo bōnbōde xōne ra. Na kui i fama ne gande i tan nun i xa denbaya ra.»

²⁶ E to na fala, e naxa siga. Mike naxa a kolon e sēnbē gbo a be, na na a niya, a naxa gibilen a xonyi.

²⁷ E naxa Mike xa see nun a xa serepedube xanin Layisa. E naxa mennikae faxa santidegema ra, e na taa birin gan. Layisakae mu nu sese kolon barima e bōjne nu saxi, yaxui yo mu nu na e yi ra.

²⁸ Mixi yo mu no e ratangade, barima e nu makuya Sidon na, dari mu nu na e nun si gbete tagi. E nu na geya bunyi Beti Rexobo biri. Dana xa die naxa gibilen Layisa taa ti ra a firin nde, e sabati naa.

²⁹ E naxa e baba Isirayila Dana xili sa na taa xun, naxan singe nu xili Layisa.

³⁰ Dana xa die naxa Mike xa kuye ti naa. Gerisomi xa di Yonatan, Munsa xa mamadi, naxa findi Dana bōnsōe xa serepedube ra, han e yaxuie e xanin namane ma temui naxē.

³¹ E nu Mike xa kuye nan batuma, Ala xa banxi nu na Silo waxati naxan ma.

19

Fe jaaxi Bunyamin boxi ma

¹ Mange yo mu nu na Isirayila boxi ma na temui. Lewika nde, naxan nu na Efirami geyae yire, naxa konyi gine nde fen Betelēemu Yudaya boxi ma.

² Kōnō na gine naxa yēne raba, a keli a xa mori xun ma, a siga Betelēemu Yudaya boxi ma a baba xonyi. A to kike naani raba naa,

³ a xa mori naxa siga a yire alako e xa lan fe keren ma. A xa konyi fonike naxa a mati, e siga sofale firin fari. Na gine naxa a raso a baba xonyi. Na gine baba to na xemē to, a naxa a rasēne seewe ra.

⁴ A bitanyi naxa a makankan, e fa lu a xonyi xi xaxan. A naxa e yigiyia a fanyi ra.

⁵ Xi naani nde, Lewika naxa kurun a xa kote yailan na, kōnō a bitanyi naxa a fala a be, «I de iba taami ra sinden, wo fa siga.»

⁶ E naxa dōxō, e naxa e dege yire keren. Na xanbi a bitanyi naxa a fala a be, «I xa

xi be to kœs ra. I xa tin na ra alako i bœjœs xa rafan i ma.»

⁷ Na gine xa mori naxa keli, a xa siga, kono a bitanyi naxa a karaxan a xa na kœs radangi naa.

⁸ Xi suuli nde, a man naxa kurun, a xa siga. A bitanyi man naxa a fala a be, «N bara i mayandi, i xa i de iba sinden, i fa siga nunmare ra.» E man naxa e dege yirekeren.

⁹ Na xeme to keli, a xa siga, a tan nun a xa gine, nun a xa fonike konyi, a bitanyi man naxa a mayandi, «I bara a to, kœs na sofe. Wo xa xi be to, i bœjœs xa rafan i ma. Tina wo xa kurun, wo xa siga wo xonyi.»

¹⁰ Na gine xa mori mu tin na ra. A naxa keli, a nun a xa gine naxa doxo sofale firinyie fari, e siga Yebusu biri ra, naxan findixi Darisalamu ra.

¹¹ E makorexi Yebusu ra temui naxe, nunmare nu bara so. Yi fonike konyi naxa a fala a marigi be, «Won xa ti be Yebusu taa kui, won xa xi be.»

¹² A marigi naxa a yaabi, «Won mu soma taa i si gbete sabatixi dennaxe. Won xa xi Isirayila taa nde ne Gibiya.»

¹³ A man naxa a fala a xa fonike konyi be, «Won xee, won xa so Gibiya, xa na mu Rama, won xa xi menni.»

¹⁴ E naxa jere han soge dula temui. E nu bara makore Gibiya ra, Bunyamin bonsœxa boxi ma.

¹⁵ E naxa so Gibiya, e xa xi naa. E naxa ti taa tagi, kono mixi yo mu tin e yigiyade.

¹⁶ Fori nde, naxan keli Efirami geyae mabiri, kono a nu sabatixi Gibiya ne, a naxa so taa kui nunmare, kelife walide xe ma. Menni mixie tan Bunyamin xa die nan nu e ra.

¹⁷ Na fori to xœnœe to taa tagi, a naxa e maxorin, «Wo kelixi minden? Wo sigafe minden?»

¹⁸ E naxa a yaabi, «Muxu kelixi Betelœmu Yudaya boxi nan ma, muxu na sigafe Efirami geyae ma, n sabatixi dennaxe. N kelixi Betelœmu Yudaya boxi nan ma, n na sigafe Alatala xa banxi, kono n mu yigya sotoxi sinden.

¹⁹ Nooge nun burexe na muxu yi muxu xa sofale naxan donma. Taami nun weni fan na muxu yi muxu naxan donma, n tan, n ma gine, nun n ma fonike konyi. Sese mu luxi naxan mu na muxu yi ra.»

²⁰ Na fori naxa a fala a be, «Ala xa wo bœjœs sa. N bara wo yigya, wo mu luma taa tagi to kœs ra.»

²¹ A naxa e xanin a xa banxi kui, a nooge so sofalee yi. Biyasilae to e sanyie maxa, e naxa e dege, e naxa e min.

²² E to nu na e degefe, taa mixi rabœpjinxie naxa fa, e naxa banxi bilin, e naade kœnkœn senbe ra. E nu fa a fala

fori be, banxi kanyi, «Xeme naxan soxi i xa banxi kui, a ramini alako muxu xa yene raba a ra.»

²³ Banxi kanyi naxa mini, a a fala e be, «Ade, n ngaxakerenyie, wo naxa yi fe jaaxi raba n ma xœre ra. N bara wo mayandi. Yi xeme bara so n xonyi, wo naxa yi yunubi xœnxi raba a ra.

²⁴ N ma di ginedimedi nan yi ki, a nun yi xeme xa gine, n xa nee ramini wo ma, wo xa wo waxonfe raba e ra. Kono wo naxa na fe xœnxi mœoli raba yi xeme ra.»

²⁵ Yi xeme mu tin e tuli matide a ra. Na kui, xeme naxa a xa gine suxu, a a ramini e ma tande. E naxa a kolon gine ra, e fa a maxi na kœs birin na han geesegé. Kuye to iba, e naxa a bepin.

²⁶ Subaxe yi gine naxa fa, a bira banxi de ra, a xa mori yigiyaxi dennaxe. A naxa lu naxa han geesegé.

²⁷ Geesegé a xa mori naxa keli, a xa siga. A to naade rabi, a naxa a xa gine to banxi sode de ra, a belexe saxi naade gonyi ma.

²⁸ A naxa a fala a xa gine be, «Won xee,» kono a mu a yaabi. A nu bara faxa. Na kui a naxa a sa a xa sofale fari, a siga a xonyi.

²⁹ A to so a xonyi, a naxa fine tongo, a naxa a xa gine ibolon a salonsee ma doxo fu nun firin. A naxa na xuntunyie rasanba Isirayila bonsœf nu nun firinyie ma.

³⁰ Naxee birin na to, e naxa a fala, «Kafi Isirayilakae naxa keli Misira boxi ma, han to, yi fe jaaxi mœoli mu nu raba sinden. Won xa lu yire keran, wo xa nate tongo yi xa fe ra.»

20

Isirayilakae nun Bunyamin bonsœf gerefœ

¹ Isirayilakae birin, folo Dana ma, sa doxo Beriseeba nun Galadi ra, e naxa e malan Ala ya i Misipa.

² Isirayila bonsœf kuntigi birin nu na Ala xa jama xa malanyi. Soori wulu kemœnaani nu na, e birin fata santidegema ra.

³ Bunyaminakae naxa a kolon Isirayilakae nu malanxi Misipa.

Isirayilakae naxa a fala na Lewika be a xa yi fe jaaxi dentegœ sa e be.

⁴ Na kui Lewika naxan ma gine faxaxi, a naxa a masen e be, «Muxu nun n ma gine naxa Gibiya li Bunyamin boxi ma, muxu xa xi naa.»

⁵ Gibiya xeme naxa keli n xili ma kœs ra. E naxa banxi bilin n nu na dennaxe, e xa n faxa. E naxa e waxonfe raba n ma gine ra han na faxa.

⁶ N naxa a fure ibolon bolon, n naxa a xuntunyie rasanba Isirayila bonsœf birin ma, e xa a kolon yi fe jaaxi naxan nabaxi Isirayila boxi ma.

⁷ Yakosi, Isirayilakae birin, wo xa wøyen, wo xa kiiti sa.»

⁸ Nama birin naxa lan a ma mixi yo naxa gibilen a xönyi,

⁹ fo e xa mixie sugandi sinden naxee tema Gibiya xili ma.

¹⁰ E naxa a fala, «Xëmë fu yo xëmë fu, won xa keren xës a xa donse fen soorie bë. Naxee luxi, e xa te Gibiya e xa wali jaaxi sare ragbilen mennikae ma, naxee bara fe xönnxi raba Isirayila böxi ma.»

¹¹ Na kui Isirayila xëmë birin naxa e malan na taa xili ma.

¹² Isirayila bönsöe naxa xëerae xës Bunyamin xabile birin ma, e xa e maxorin, «Yi fe jaaxi mööli dangixi wo tagi di?»

¹³ Wo xa na Gibiyaka mixi jaaxie so muxu yi ra, muxu xa e faxa alako yi yunubi xa ba Isirayila ma.» Bunyaminkae naxa tondi e ngaxakerenyi Isirayilakae xui suxude.

¹⁴ E naxa keli e xa taae kui, e fan xa malan Gibiya Isirayilakae gerede.

¹⁵ Santidegema kanyi wulu möxjjen nun senni nu na Bunyaminkae ya ma, nun Gibiyaka mixi këmë solofera naxee sugandixi gere xili ma.

¹⁶ Soori yi matinxinxi këmë solofera nu na e ya ma, naxee fata gëme wolide laati ra e koola bëlexe ra. E fata se birin göndöde na ra.

¹⁷ Isirayilaka soorie santidegema kanyie nu lanxi xëmë wulu këmë naani bafe Bunyaminkae ra.

¹⁸ E naxa te Beteli, e Ala maxorin, «Nde singe tema muxu ya ma a xa Bunyaminkae gere?» Alatala naxa e yaabi, «Yudayakae singe xa na gere folo.»

¹⁹ Geesäge, Isirayilakae naxa kuru Gibiya xili ma.

²⁰ E naxa Bunyaminkae gere Gibiya ya tagi.

²¹ Bunyaminka naxee keli Gibiya, nee naxa Isirayilaka wulu möxjjen nun firin faxa.

²² Na dangi xanbi, Isirayilakae naxa limaniya, e man naxa te Bunyaminkae xili ma, e nu na dennaxe na loxoe singe.

²³ E man naxa te Beteli, e naxa wa han nunmare, e fa Alatala maxorin, «A lanma muxu man xa Bunyaminkae gere, muxu ngaxakerenyie?» Alatala naxa e yaabi, «Wo e gere.»

²⁴ Awa na xi firin nde, Isirayilakae man naxa te Bunyamin xa die xili ma.

²⁵ Na loxoe Bunyaminka naxee keli Gibiya naxa Isirayila xëmë wulu fu nun solomasaxan faxa santidegema ra.

²⁶ Na temui Isirayilakae birin naxa te Beteli, e naxa wa Alatala ya i. E naxa sunyi susu han nunmare, e serexë gan daaxi nun xanunteya serexë ba Alatala bë.

²⁷ E naxa Alatala xa marasi fen. Na waxati Ala xa saate kankira nu na Beteli.

²⁸ Finexasi, Eleyasari xa di, Haruna xa mamadi, nu a jëngi saxi na birin xön ma. E naxa Ala maxorin, «A lanma muxu man xa te Bunyaminkae xili ma, muxu ngaxakerenyie, ka a lanma muxu xa gere lu naa?» Alatala naxa e yaabi, «Wo man xa gere so. Tina n e sama wo sagoe.»

²⁹ Na temui Isirayilakae naxa Gibiya melen.

³⁰ E te Bunyaminkae xili ma Gibiya ya tagi e nu na dennaxe boore biyaasi,

³¹ Bunyamin xa die naxa mini e gerede. E naxa mixi tongo saxan faxa Beteli nun Gibiya kiraе xön ma.

³² Bunyaminkae naxa a fala e booree bë, «Won man na e bönböfe ne yi ki alo a singe,» kono Isirayilakae tan nu bara a fala e boore bë, «Won xa won makuya taa ra, e xa bira won foxo ra kiraе xön ma.»

³³ Isirayila xëmee naxa e malan Bali Tamari. Naxee nu na Gibiya melenfe, nee fan naxa mini kene ma.

³⁴ Isirayila soori fanyi wulu fu naxa Gibiya gere a jaaxi ra. Bunyaminkae mu gëxi a kolonde gbaloe nu bara e li.

³⁵ Alatala naxa Bunyamin bönsöe bönbö Isirayila ya xori. Xëmë santidegema kanyi wulu möxjjen nun suuli, xëmë këmë naxa faxa na loxoe.

³⁶ Bunyamin xa die naxa a kolon e mu geenixi yi biyaasi. Isirayilakae naxa a lu e xa gibilen Gibiya mabiri, barima e a kolon soori gbëtëe nu na e melenfe.

³⁷ Soori naxee nu Gibiya melenfe, nee naxa so taa kui keren na, e mixi birin faxa santidegema ra.

³⁸ E nu bara lan a ma e xa te so taa ra, tuuri gbegbe xa te koore ma.

³⁹ Isirayilaka booree to na to, e naxa e mafindi Bunyaminkae xili ma. Bunyaminkae to bara mixi tongo saxan faxa, e naxa a fala e boore bë, «Won na e bönböfe ne yi ki alo a singe.»

⁴⁰ Kono e to tuuri to te ra koore ma kelife e xa taa kui,

⁴¹ Bunyaminkae naxa gaaxu na gbaloe ya ra. Isirayilakae naxa e mafindi, e xa e gëre.

⁴² Bunyaminkae naxa gibilen e foxo ra, e e gi gbengberen kira xön ma. Soori naxee nu na taa kui, nee mu tin e xa e ba e yi. E naxa bira e foxo ra, e e faxa, barima e nu bara makore e ra.

⁴³ Isirayilakae naxa e rabilin, e bira e foxo ra Gibiya fuge ra.

⁴⁴ Bunyamin soori fanyi wulu fu nun solomasaxan naxa faxa na gere kui.

⁴⁵ Xëmë wulu suuli naxa faxa, naxee nu bara e gi gbengberen kira xön ma, sigafe ra

Rimōn geya mabiri. Xeme wulu firin naxa faxa, naxee nu bara e gi han Gidomi.

⁴⁶ Na lōxōe Bunyamin soori fanyi wulu məxqəren nun suuli naxa faxa, e birin santidegema kanyi.

⁴⁷ Xeme keme senni, naxee nu bara e gi gbengberenyi Rimōn geya mabiri, naxa lu mənni kike naani.

⁴⁸ Isirayilakae naxa bira Bunyamin xa die foxo ra e xa taa birin kui. E naxa e faxa santidegema ra, xemee nun xurusee. E naxa te fan so e xa taa birin na.

21

Bunyamin bōnsœ̄e xa gine sotœ̄e

¹ Isirayila xemee nu bara e yete rakali Misipa, a falafe ra, «Mixi yo naxa a xa di gine fi Bunyaminka nde ma.»

² Nama naxa siga Beteli, e naxa lu Ala ya i han nunmare. E naxa wa e xui itexi ra.

³ E nu fa a fala, «Isirayila Marigi Alatala bōnsœ̄e nde baxi muxu ra munfe ra?»

⁴ Na kuye iba, e naxa keli subaxe ma, e serexebade yailan, e fa serexé gan daaxi nun xanunteya serexé ba Ala be.

⁵ Isirayilakae naxa a maxorin, «Xabile mundun mu na won ya ma to naxan mu faxi Alatala xa malanyi?» E nu bara e rakali mixi xili ma naxan mu fama Alatala xa malanyi Misipa. E nu bara a fala na kanyi xa faxa.

⁶ Isirayilakae naxa kinikini e ngaxakerenyi Bunyaminkae ma, e nu fa a fala, «To lōxōe bōnsœ̄e kerentara ba Isirayila ra.

⁷ Won munse rabama e be alako e xa ginee soto, barima won tan bara won kali Alatala ra, won mu won ma di ginee fima e ma?»

⁸ Na kui, e naxa a fala, «Xabile nde na Isirayila bōnsœ̄e ya ma naxan mu te Alatala yire Misipa?» E naxa a mato fa Yabesi Galadi mixi yo mu nu na e ya ma.

⁹ E to pama mato, e naxa a kolon Yabesi Galadi xabile mu nu na e ya ma.

¹⁰ Nama naxa soori wulu fu nun firin xee Yabesi Galadi e xa mixi birin, ginee nun dimiede, faxa santidegema ra.

¹¹ «Wo lan ne wo xa mənni xeme birin faxa. Wo man xa ginee faxa naxee mu findixi ginedimedi ra.»

¹² E naxa ginedimedi keme naani li Yabesi Galadi, naxee mu xeme fe kolon. E naxa e xanin Silo Kanaan boxi ma.

¹³ Nama birin naxa xəræe xee Bunyamin xa die xon ma naxee nu na Rimōn geya mabiri. E naxa lanyi wøyenyi masen e be.

¹⁴ Na temui Bunyaminkae naxa gibile Isirayila boxi ma. Isirayilakae naxa Yabesi Galadi ginee so e yi ra, kono e birin mu gine soto.

¹⁵ Nama naxa kinikini e ma, barima Alatala nu bara a ragiri nde xa ba Isirayila bōnsœ̄e ra.

¹⁶ Forie naxa a fala, «Won munse rabama e be alako naxee mu gine soto, e fan xa gine ndee doxø? Bunyaminka gine birin bara faxa.

¹⁷ A lanma e xa ke tongoe soto, alako bōnsœ̄e nde naxa ba Isirayila ya ma.

¹⁸ Kono won mu noma won ma die sode e yi ra, barima won bara won nakali, «Mixi naxan a xa di gine fima Bunyaminka nde ma, na kanyi xa danka.»

¹⁹ «Awa, won naxan nabama, na nan yi ki. Ne yo ne sali nde rabama Silo, Beteli koolla ma, Beteli nun Sikemi kira fuge ra, Lebona yirefanyi ma.»

²⁰ E naxa a fala Bunyaminkae be, «Wo siga, wo sa wo noxun weni bilie xoora.

²¹ Silo ginee na mini fare boronde, wo xa mini weni bilie xoora, wo xa Silo gine ndee tongo wo yete be, wo man xa gibile Bunyamin boxi ma.

²² Xa e baba, xa na mu a ra e taarae, fa wo kalamude muxu xon, muxu a falama ne e be, «Wo xa dijne e ma muxu xa fe ra, barima muxu mu gine sotoxi e xa soori birin be. Wo tan xa mu wo xa die fixi e ma. Na kui wo mu na marakali kanaxi.»

²³ Bunyamin xa die naxa na birin naba. E naxa gine tongo e xa konti ma ginee ya ma, naxee nu na fare boronfe. E naxa e xanin e xa boxi ma, e man naxa e xa taae ti, e sabati naa.

²⁴ Isirayilakae fan naxa gibile e xonyi, e bōnsœ̄e nun xabile nu na boxi naxan ma.

²⁵ Na waxati mange yo mu nu na Isirayila. Kankan nu a waxonfe nan nabama.

Ruti xa Taruxui Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Yi kitaabui findixi taruxui di nan na gine firin xa fe ra. Gine nde nun a xa mori nan keli e xonyi Isirayila boxi ma, e tunu Mowaba boxi ma. Menni, na xeme nun a xa di xeme firinyie naxa faxa. Na kaajye gine nun a xa die xa gine naxa lu naa e kerem setareja kui. A rajonyi, na kaajye gine naxa nate tongo a xa gbilen a xonyi. A xa mamadi Ruti naxa bira a foxo ra xanunteya xa fe ra. E to so Isirayila boxi ma e xa sunnunyi kui, Alatala naxa kaabanakoe nde raba naxan a masenma a tooromixie xanuma. A naxa meeni na gine firinyie ma a fanyi ra, alako e naxa lu setareja kui e kerenyi ma.

Yi taruxui nomma limaniya fide to mixie ma, naxee nomma a mapoxunde a Ala bara neemmu e ma. Xa mixi bira Ala foxo ra, e a sago rabama, Ala mu neemuma e ma fefe ma. Toore nde nomma e lide, kono Alatala nomma na toore mafindi fe fanyi ra. Yi taruxui folle makinkini, kono a rajonyi a Ala senbe nun a xa xanunteya masenma won be. Ala xa won mali na kolonde won ma dunjeigiri kui. Amina.

Ruti xa Taruxui

Elimeleki xa denbaya tunufe Mowaba

¹ Alatala xa kiitisae xa waxati, kaame din ne Isirayila boxi ra. Xeme nde naxa keli Betellemu, naxan nu na Yudaya boxi ma. A naxa tunu Mowaba boxi ma, a tan, a xa gine, nun a xa di firinyie.

² Na xeme xili Elimeleki, a xa gine Nowemi, a xa die, Maxalon nun Kiliyon. E fatan Efarata xabile nan ma. E naxa sa sabati Mowaba boxi ma.

³ Na temui Nowemi xa mori Elimeleki naxa faxa. Nowemi naxa lu naa fa, a nun a xa di firinyie.

⁴ Na di firinyie naxa Mowaba gine dodox. Gine singe xili Oropa, a firin nde Ruti. E naxa lu menni han ne fu.

⁵ Na xanbi Maxalon nun Kiliyon fan naxa faxa. Nowemi naxa lu naa fa a kerem. Xeme mu na, di mu na.

⁶ Nowemi to a me a Alatala bara a xa nama mali baloe fe ra,

⁷ Nowemi nun a xa die xa gine firinyie naxa keli Mowaba boxi ma, e nu sabatixi dennaxe. E to kira li naxan sigama Yudaya boxi ma,

⁸ Nowemi naxa a fala a xa die xa gine be, «Wo xa gbilen wo ngae xonyi. Alatala

xa hinne wo ra, alo wo a rabaxi n tan nun n ma die be ki naxe.

⁹ Alatala xa xeme fi wo ma, wo sabatima naxan xon bojesa kui.» Nowemi naxa findigilin e ma, kinikini naxa e rawa.

¹⁰ E naxa a fala a be, «Ade, na mu lanma. Won birin xa siga i bonsae yire.»

¹¹ Nowemi naxa e yaabi, «N ma mamadie, wo xa gbilen. Munfe ra wo wama bifare n foxo ra? N tan nomma di gbete baride sonon wo doxoma naxee xon?

¹² N ma mamadie, fo wo xa gbilen wo xonyi. N bara fori. N mu nomma xeme gbete sotode sonon. Hali n sa xeme gbete soto to, n fa di bari to koe ra,

¹³ wo nomma na di memede han a mo wo fa dodox a xon ma? Wo nomma na ra? N ma mamadie, wo mu nomma na ra. Na xoxoxo. Wo nomma tondice xeme gbete be, han n ma die mo? Alatala naxan nagirixi n ma, a xoxoxo dangife wo xa toore ra. Alatala bara n toore ki fanyi.»

¹⁴ Na kui Oropa nun Ruti man naxa wa folo. Oropa naxa findigilin Nowemi ma, a fa gbilen a xonyi, kono Ruti tan naxa kankan Nowemi ma.

¹⁵ Nowemi naxa a fala a be, «Ruti, Oropa bara gbilen a xa mixie xonyi. A bara gbilen a xa diine ma. I tan fan, i xa bira a foxo ra.»

¹⁶ Ruti naxa, «I naxa n karaxan n xa gbilen i foxo ra. I naxa n keri. I nu siga dede, n fan sigama menni ne. Won sabatima ne yire kerem. I xa mixie findima n ma mixie nan na. I Mariji Ala findima n fan Mariji nan na.

¹⁷ N luma i seeti ma han i faxa, n fa ragata i xa gaburi seeti ma. Xa n i bepin, Alatala xa i haake mini n i. Saya gbansan xa won nafatan.»

¹⁸ Nowemi to a kolon, Ruti xa nate mu masarama, a naxa dundu.

¹⁹ E firin naxa ti kira xon ma han Betellemu. E to so taa kui, jama naxa terenna e tofe ra. Ginee nu fa maxorinyi ti, «Nowemi nan ya?»

²⁰ Nowemi nu fa e yaabi, «N mu xilima Nowemi sonon. Wo xa n xili Mara, barima Ala Senbema bara n ma dunjeigiri raxoroxo n ma.» («Nowemi» wama a falafe ne «a loxun.» «Mara» wama a falafe ne «a xonc.»)

²¹ «N siga sigama, n nun fe fanyi nan siga, kono Alatala bara n nagbilen n belexe igeli ra. Munfe ra wo n xilima Nowemi? Alatala Senbema bara ti n kanke, a bara jaxankate dodox n ma.»

²² Nowemi gbilen a xonyi na ki ne, a tan nun a xa di xa gine Ruti Mowabaka. E soxi Betellemu funden maniyse xaba temui ne.

2*Boosu Ruti malife*

¹ Sènbèma nde nu na Isirayila bɔxi ma, naxan xili Boosu. A fatan Elimeleki xabile nan na.

² Ruti Mowabaka naxa a fala Nowemi bɛ, «N wama sigafe xɛ ma funden maniye dɔnxɔee matongode. Temunde n xɛ kanyi nde toma naxan hinnema n na.» Nowemi naxe, «Awa n ma mamadi, i n lima be.»

³ Ruti naxa siga funden maniye dɔnxɔee matongode xɛ walikee xanbi ra. Alatala naxa a ragiri, a xa a xun ti Boosu, Elimeleki xabile mixi nde xa xɛ ra.

⁴ Na waxati Boosu nu baxi sode keli Beteleemū. A naxa a xa walikee xɛebu, «Wo nu wali, Alatala xa wo ratanga.» E naxa a ratin, «Amina, Alatala xa barake fi i fan ma.»

⁵ Boosu naxa maxorinyi ti walikee xunyi ma, «Nde na na sungbutunyi ra?»

⁶ A naxa a yaabi, «Na sungbutunyi Mowabaka na a ra, naxan fa Nowemi matide keli Mowaba bɔxi ma.

⁷ A mayand nan ti a xa funden maniye dɔnxɔee matongo walikee xanbi ra. Kafi a fa geesegɛ, han yakosi a na walife, fo a to a malabufe yi ki bage bun ma.»

⁸ Na temui Boosu naxa a fala Ruti bɛ, «N ma di, i tuli mati. I xa lu be n ma walike ginee xanbi ra. Hali i mu siga xɛ gbete ma funden maniye dɔnxɔee matongode.»

⁹ E na siga xɛ naxan ma, i fan xa bira e foxy ra. N bara jungui lu n ma xɛmee ma, e naxa i tɔɔrɔ. Xa ye xɔli i susu, i xa siga ye minde, walikee xa ye naxan saxi fɛnɛ kui.»

¹⁰ Ruti naxa a igoro bɔxi ma nelexinyi saabui ra, a fa a fala, «N tan, beka mu n na, kɔno i bara hinne n na. I hinnexi n na munfe ra?»

¹¹ Boosu naxa a yaabi, «Mixie bara a fala n bɛ, i naxan nabaxi i mama bɛ kafi i xa mori naxa faxa. E naxe, i bara i baba yo, i nga yo, nun i baride, i bara a birin bejin, i fa siga mixie xɔnyi i mu dennaxe kolon.»

¹² Ala xa i baraayi. Isirayila Marigi Ala xa i sare rakamali, i xaxili tixi Marigi naxan na.»

¹³ Ruti naxa a fala Boosu bɛ, «N ma mange, i bara hinne n na, i bara nde ba n ma tɔɔre ra. I xa wɔyenyi bara so n tan i xa konyi bojɛ kui, na binye gbo n tan bɛ.»

¹⁴ E dege waxati Boosu naxa a fala Ruti bɛ, «Fa be, i xa taami nun bore nde don.» Ruti naxa doxo walikee fe ma. Boosu naxa funden maniye gilinxi nde so a yi ra. A naxa na don han a luga, a fa a dɔnxɔe ragata.

¹⁵ A man to siga funden maniye matongode, Boosu naxa yaamari fi a xa walikee

ma. A naxe, «Hali a so a xabatare fan xɔɔra, wo naxa sɔnxɔ a ma.»

¹⁶ Wo na funden maniye raxiri, wo xa nde lu naa, a xa na fan matongo. Hali wo mu sese fala a bɛ.»

¹⁷ Ruti naxa wali han nunmare. A to ge walide, a naxa funden maniye bonbo, a konbo ya firin nan soto.

¹⁸ Ruti to so na birin na taa kui, a naxa a masen Nowemi bɛ. A donse naxan don Boosu yire, a naxa na dɔnxɔe fan so Nowemi yi ra.

¹⁹ Nowemi naxa Ruti maxorin, «I walixi xɛ mundun ma to? I yi funden maniye matongoxi minden? Ala xa na mixi baraayi naxan hinnexi i ra.» Ruti naxa a birin ya maxaran a mama bɛ. A man naxa a fala, «Mixi naxan n malixi, a xili ne Boosu.»

²⁰ Nowemi naxa a fala a xa di xa gine bɛ, «Ala xa a baraayi, Ala naxan mu a xa saate fanyi kanama, a fa hinne a xa mixie ra naxee na dunija a nun naxee na aligiyama. Yi xɛmɛ lanxi won xabile mixi nde nan ma. Won xabile ratangama nan a ra.»

²¹ Ruti Mowabaka naxa a yaabi, «Na xɛmɛ naxe, a n xa wakili a xa walikee foxy ra han funden maniye xabe xa ba a ra.»

²² Nowemi naxa a fala a xa di xa gine bɛ, «N ma di, a lanma i xa bira a xa walike ginee foxy ra, alako mixi yo naxa i tɔɔrɔ xɛ gbetee ma.»

²³ Na kui Ruti naxa lu Boosu xa walike ginee foxy ra han funden maniye nun mengi maniye xabe naxa jɔn. Ruti sabati Nowemi xɔnyi, na ki ne.

3*Ruti nun Boosu xa lanyi*

¹ Nowemi naxa a fala a xa di xa gine bɛ, a naxe, «Ruti, n wama i xa xɛmɛ taa fanyi soto.»

² I a kolon, Boosu, i sa walixi naxan xɔnyi nun a xa walike ginee ra, won xabile nan a ra. To nunmare ra, Boosu sigama lonyi ma funden maniye bonbode.

³ I naxan nabama, i xa i yailan a fanyi ra. I xa i maxa, i labunde sa i ma, i i maxiri dugi fanyi ra. Na temui i xa siga lonyi yire. I i ya manɔxun Boosu ma han a xa ge a degede.

⁴ A na so a sade, i xa a mato a saxi dennaxe. A na xi, i xa a xa dugi ba a sanyie ma, i i sa a san labe ra. A fama i rabafe falade i bɛ.»

⁵ Ruti naxa a yaabi, «Awa, n a birin nabama ne alo i a falaxi ki naxe.»

⁶ Na temui Ruti naxa siga na lonyi ma. A mama naxan falaxi a bɛ, a naxa na raba.

⁷ Boosu to ge a degede, a naxa a sa funden maniye kuruxi fe ma nelexinyi kui.

Ruti naxa a maso a ra döyin döyin, a dugi ba a sanyie ma, a fa a sa a san labe ra.

⁸ Kœ tagi, Boosu naxa xunu, a naxa gine to a san labe ra.

⁹ A naxa a maxorin, «Nde a ra?» Ruti naxa a yaabi, «I xa konyi nan n na. N xili Ruti. N faxi ne, xa i noma n futide, barima muxu xabile ratangama na i ra.»

¹⁰ Boosu naxa a masen a be, «N ma di, Ala xa i baraayi. Yi hinne fan i xa hinne singe be, barima i mu sigaxi segetala se kanyi foxo ra, i mu sigaxi segetala setare foxo ra.

¹¹ N ma di, xanmeri yo naxa lu i yi ra. N a birin nabama ne i be i naxan maxorinx, barima nama birin a kolon gine fanyi nan i ra.

¹² I bara nondi fala. N tan, wo xabile ratangama nan n na, kono xabile ratangama gbete na naxan makore i ra n tan be.

¹³ Kœ radangi be to. Geesegge, xa na mixi tin i ratangade, awa. Xa a mu tin, n tan i ratangama ne. N bara n kali Alatala ra! I xa xi be han kuye xa iba.»

¹⁴ Ruti naxa a sa Boosu san labe ra han subaxe ma. A naxa keli beenun soge xa te, barima Boosu mu nu wama mixi xa a kolon yi gine nu na lonyi ma.

¹⁵ A naxa a fala a be, «I xa mafelenyi tongo, a de suxu.» Ruti to a xa mafelenyi de suxu, Boosu naxa funden maniye konbo ya keren sa a kui. Boosu naxa Ruti rate na kote ma, Ruti fa siga taa kui.

¹⁶ A naxa gibilen a mama Nowemi xonyi. Nowemi naxa a maxorin, «N ma mamadi, fe bara dangi a fanyi ra?» Ruti naxa a ya maxaran Boosu naxan birin nabaxi a be.

¹⁷ A naxe, «A bara yi funden maniye konbo ya keren fi n ma. A naxe n be, «I mu gibilema i mama xonyi i belexe igeli.»»

¹⁸ Nowemi naxa a fala a be, «N ma mamadi, i xa lu be han won xa a kolon yi fe rajonma ki naxe. Na xeme mu a raxarama, fo yi fe xa yailan to yati ne.»

4

Boosu Ruti futife

¹ Boosu naxa siga taa naade ra, taakae malamma dënnaxe, a doxo. Na xabile ratangama, Boosu nu naxan xa fe falama, na naxa fa. Boosu naxa a fala a be, «N ba, fa i magoro be.» A naxa fa, a doxo.

² Boosu man naxa a fala taa kuntigi fu be, «Wo fa, wo wo magoro be.» E to doxo,

³ Boosu naxa a masen na xabile ratangama be, «Nowemi, naxan kelixi Mowaba, a wama Elimeleki xa boxi matife. I a kolon, Elimeleki won taara na a ra.

⁴ N nu wama i xa kolon soto na fe ma, i xa na boxi xun sara taakae nun taa kuntigie

ya xori. Xa i noma a xun sarade, i xa a raba. Xa i mu noma na ra, a fala n be, alako n xa a kolon, barima mixi gbete mu noma a xun sarade fo i xa i xui fi. N tan nan i xanbi ra.» Na xeme naxa a yaabi, «N a xun sarama ne.»

⁵ Na temui Boosu naxa yi woyenyi sa na fari, a naxe, «I ne yi boxi sarama loxes naxe Nowemi nun Ruti Mowabaka ma, i man xa na kaaje gine fan doxo, alako faxamixi xili naxa loe na boxi xun ma.»

⁶ Na xabile ratangama naxa a yaabi, «Na kui n mu noma a xun sarade, xa na mu a ra n yete ke kanama ne. I xa a xun sara, n tan mu noma.»

⁷ Singe ra Isirayila boxi ma, xa mixi nde nu wama lanyi xirife, fo a xa sankiri ba, a xa a so a boore yi ra. Na nan a masenma lanyi bara ge xiride.

⁸ Na kui, na xabile ratangama to a fala Boosu be, «I xa na boxi xun sara i yete be,» a naxa a xa sankiri ba, a a so Boosu yi ra.

⁹ Na dangi xanbi Boosu naxa a masen taa kuntigie nun jama be, «Wo bara findi seedee ra to. Elimeleki, Kilon, nun Maxalon xa see, n bara e birin sara Nowemi ma.

¹⁰ Maxalon xa gine, Ruti Mowabaka, n bara na fan doxo alako faxamixi xili naxa loe a xa boxi xun ma, a xabile nun a xa taa mixie naxa neezmu a xa fe ma. To wo bara findi yi fe seedee ra.»

¹¹ Nama nun kuntigie naxa a yaabi, «Muxu bara tin findide seedee ra! Muxu bara Alatala maxandi yi gine be naxan sofe i xonyi.

Alatala xa a lu alo Raxele nun Leya naxee bara die soto,

e findi Isirayila jama ra.
Alatala xa senbe fi i ma Efarata xabile ya ma.

Alatala xa xili xungbe fi i ma Betellemu taa kui.

¹² Alatala xa di gbegbe fi i ma yi sungbutuni saabui ra.

Alatala xa wo xa die findi denbaya ra alo Peresi xa denbaya,

Peresi naxan Tamari barixi Yuda be.»

¹³ Na temui, Boosu naxa Ruti xa futi xiri. E to lu yire keren, Alatala naxa a ragiri Ruti xa tege, a di soto.

¹⁴ Na kui ginse naxa a fala Nowemi be, «Ala tantu, barima Alatala bara xabile ratangama fi i ma. Isirayilakae xa tantui rasiga Ala ma!

¹⁵ Yi di fama meenide i ma, a i kantama i xa nelexeforjia kui. I xa mamadi Ruti, naxan yi di sotoxi i be, a fan i xanuma, a tide gbo i be dangi di solofera ra.»

¹⁶ Nowemi naxa na diyore tongo, a a sa a kanke ma, a findi a meenima ra.

¹⁷ Nowemi dəxəboore ginəe naxa xili sa
yi diyore xun ma, a falafe ra, «Nowemi
bara di soto, a xili Obedo.» Obedo xa di
nan Yisayi ra. Yisayi xa di nan Dawuda ra.

¹⁸ Peresi xa taruxui nan ya:

Peresi naxa Heseron soto.

¹⁹ Heseron naxa Rami soto.

Rami naxa Aminadabo soto.

²⁰ Aminadabo naxa Naxason soto.

Naxason naxa Salimon soto.

²¹ Salimon naxa Boosu soto.

Boosu naxa Obedo soto.

²² Obedo naxa Yisayi soto.

Yisayi naxa Dawuda soto.

Ala xa Masenyi singe Annabi Samuweli bε Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Isirayila bonsœ fu nun firinyie to mini Misira xa konyiya bun ma, Annabi Munsa nan nu findixi e xa yarerati ra. A lu ne e ya ma han e so Kanaan boxi ma, Ala naxan laayidixi e bε. Na temui e nu birama Annabi Yosuwe foxo ra. A xa waxati dangi xanbi, Isirayila bonsœ birin nu na e xati ma. Kono e yaxuie to kata e toorode, Ala naxa «Kiitisae» ramini naxee nu luma e malri ra na waxati xɔrɔxœe bun ma.

Yi temui serexedube nde nu na Silo, Ala xa saate kankira nu ragatama dennaxe. A boje nu fanxi, kono a xa die mu nu luma Ala xa seriye xa kira xon ma alo e baba. Na kui Alatala naxa a niya Samuweli xa findi namijonme ra Isirayila bε, naxan noma e ratangade e yaxuie ma. Kono jama tan nu wama mange nde xon ma naxan nu luxi alo jamane ghetse xa mange, naxan findi soori gali xunyi ra.

Nama waxonfe mu nu rafanxi Samuweli ma, kono Ala naxa tin na ra, a fa Sølu ti mange ra Isirayila xun ma. Kono a mu bu Sølu naxa findi Ala matandila ra. Na kui Samuweli naxa a fala a be a mixi ghetse findima ne mange ra a jøxœe ra.

Dawuda xa taruxui foloxi na ki ne. Ala naxa Dawuda masen Samuweli bε, a xa a rakolon a findima ne Isirayila mange ra Sølu dangi xanbi. A segetala temui, Dawuda naxa lu Sølu seeti ma, a a mali fe wuyaxi kui. Kono Sølu to a kolon a Ala fama mangaya fide Dawuda nan ma, a naxa fe birin naba alako a xa a faxa. Kono Dawuda to findi Ala xa mixi tinxinxí nan na, a mu mange Sølu yelebu. A nu xanunteya masenma Sølu bε, barima a naxe Alatala nan a sugandixi mange ra a xa jama xun ma.

Na tinxinyi yati findixi misaali nan na won birin bε. Ala to findi ibunadama Marigi ra, a lanma won birin xa bira a xui foxo ra. Hali dunija mangay lan e xa na kolon. Ala noma mixie findide jama yareratie ra, kono xa e ba Ala xa kira xon ma, e xa fe mu sɔɔneyama. Dawuda findixi Isirayila mange xungbe nan na barima a nu jørema Ala xa seriye naxon.

Annabi Samuweli to Dawuda ti Isirayila mange ra, a naxa masenyi ghetse ti naxan tide gbo won be han to løxœe. A naxe Ala xa mange xungbe fama minide Dawuda bɔnsœ ya ma. Na mixi findixi Ala xa Mixi Sugandixi nan na, naxan ma fe falaxi

Inyila Isa kui. Ala xa won mali birafe a xa mangeya foxy ra abadan. Amina.

Ala xa Masenyi singe Annabi Samuweli bε

Samuweli bari ki

¹ Xeme nde nu na Ramatayimi taa kui, Sofimur yire, Efiramye geya longori, naxan xili Elekana. Efiramye bɔnsœ nan nu a ra, fatanfe a benba Sufu, Tolu, nun Elihu ra. Yeroxama xa di nan nu a ra.

² A gine firin nan dɔxɔ: Ani nun Peninna. Peninna nu bara die bari, kono di yo mu nu na Ani tan yi ra.

³ Ne yo je Elekana nu kelima a xonyi, a siga Silo, a xa Alatala Mange Xungbe batu, a serexé ba a bε. Eli xa di firinyie, Xofini nun Finexasi, nan nu na Alatala xa serexedubee ra menni na temui.

⁴ Elekana ne a xa serexé bama, a nu darixi serexé sube nde fi ra a xa gine Peninna nun na xa die ma.

⁵ Kono a nu naxan fima a xa gine Ani tan ma, na gbo boore gbe bε. A nu na rabama ne barima Ani nu rafan a ma ki fanyi ra, hali Alatala to mu nu di fe ragiri na ma.

⁶ A siina nu a mayelema temui birin a xa dibaritareja xa fe ra.

⁷ Ne yo je, Ani ne tema Alatala batu banxi, a siina Peninna nu a mayelema han a nu tondi a degede, a bɔnbo wa tun na.

⁸ A xa mori Elekana nu a maxorin, «Munfe ra, i tondima i degede, i nu fa wa? Munfe ra i nimisaxi? N tan mu i wasa dangi di fu ra?»

⁹ Yi biyaa si tan, Elekana xa mixie to ge e degede nun e minde Silo, Ani tan naxa keli e ya ma, a siga Alatala batu banxi. Eli serexedube nu magoroxi naa a xa dɔxɔse ma naade fe ma.

¹⁰ Ani boje to majaauxi a ra, a naxa Alatala maxandi yaye gbegbe ra.

¹¹ Na kui a naxa laayidi tongo Alatala bε a falafe ra, «Alatala Mange Xungbe, xa i sa i ya ragoro i xa konyi gine xa yaagi ma, xa i sa ratu n ma, xa i mu neemü i xa konyi gine ma, xa i di xeme keran fi i xa konyi gine ma, na i fima ne i ma a xa simaya birin kui, a xunyi mu bima feo.»

¹² A xa Ala maxandi xon to kuya, Eli naxa Ani rakorsi a de ramaxama,

¹³ kono xui yo mu minima. Ani nu wøyenfe a boje nan ma, kono Eli tan jøxo a ma a siisixi ne.

¹⁴ Na kui a naxa a fala a be, «I luma yi siisi kui han mun temui? Sa na raba yire ghetse!»

¹⁵ Ani naxa a yaabi, «N marigi, n mu weni minxi, n mu bere minxi. N na n ma kontofili nan masenfe Alatala bε.

¹⁶ I naxa n majoxun siisila ra. N ma töore xa gboe nan a niyaxi, n na n böre ma fe masenfe Alatala bε.»

¹⁷ Eli naxa a yaabi, «Awa, siga böpresa kui. Isirayila Marigi Ala xa i xa maxandi suxu.»

¹⁸ Ani naxa a fala a bε, «I xa hinne n tan i xa konyi gine ra.» Na dangi xanbi, a naxa a dege, a böre naxa rafan a ma, a yatagi naxa masara.

¹⁹ Na kuye iba, Elekana nun a xa denbaya naxa kurun. E to ge salide, e naxa gbilen e xonyi Rama.

Na dangi xanbi, Elekana nun a xa gine Ani naxa kafu, Alatala fa ratu a xa fe ma.

²⁰ Ani naxa tεegε, a fa di xemε bari, a a xili sa Samuweli, naxan nu wama a falafe, «Alatala bara a mε.» A na xili saxi ne a xun ma barima a nu a falama a yete ma, «N yi di maxandixi Alatala nan ma.»

²¹ Na je igbilenyi Elekana nun a xa denbaya man naxa te Silo serexe bade Alatala bε, a man xa a xa laayidi rakamali.

²² Kono Ani tan mu te. A naxa a fala a xa mori bε, «N xa mame ti han diyore de ba temui, n fa a xanin Silo a dəntegede Alatala bε, a xa lu naa kerenyi ra.»

²³ A xa mori naxa a yaabi, «Naxan nafan i ma, na raba. Lu be han a de ba temui. Alatala xa a xa masenyi rakamali.» Na kui Ani naxa lu banxi han a xa di de ba temui.

²⁴ A to Samuweli de ba, a naxa a xanin Silo Alatala batu banxi, a nun tura je saxan daaxi, farin kilo fu, nun weni. Na temui a xa diyore nu xurun.

²⁵ E naxa tura kon naxaba serexe ra, e fa diyore dentege Eli bε.

²⁶ Ani naxa a fala a bε, «N marigi, i haake to n bε. Gine naxan fa be Alatala maxandide i ya xori, n tan nan nu a ra.

²⁷ N nu a maxandife yi di xemε nan ma fe ra. Alatala bara n ma maxandi suxu.

²⁸ N tan fan wama a fife Alatala ma, a xa lu Alatala sagee a xa simaya birin kui.» Na dangi xanbi, e naxa suyidi Alatala bε.

2

Ani xa suuki

¹ Na kui, Ani yi suuki nan ba Alatala bε, «Alatala bara n böre rasεewa, a bara n xun nakeli.

N debara mafulun n yaxuie xili ma, n seewaxi Alatala xa mali xa fe ra.

² Alatala xa seniyenyi maniye mu na.

Ala gbete yo mu na, bafe a tan na.

Senbema yo mu na alo won Marigi Ala.

³ Wo naxa wo yete igbo,

na woyenyi mooli naxa mini wo de i, barima Alatala, Ala nan a ra naxan fe birin kolon,

naxan mixi xa wali birin maniyama sikeeli ra.

⁴ Gereso senbemae xa xali igirama ne, kono yete magoroe senbe sotoma.

⁵ Naxee singe nu lugaxi, nee nu walima ne alako e xa taami sare soto,

kono naxee nu kaamexi, nee tan bara wasa.

Gine ditaritare di solofera barima ne, kono dibari bara findi ditaritare ra.

⁶ Alatala nan mixi faxama, a tan nan mixi baloma.

A mixi rasigama aligiyama, a tan nan mixi rakelima faxe ma.

⁷ Alatala nan kerem mixi rabannama, a tan nan mixi rafuxarima.

A mixi itema, a tan nan mixiigoroma.

⁸ A misikiine bama a xa setarepa kui, a niya a xa dəxə kuntigie tagi binye ra. Alatala nan gbe na dunipa tunxunye ra, a boxi italaxi e tan nan fari.

⁹ A jəxə sama ne a batulæ pərə ki xən ma, kono mixi kobie tan ləsəma ne dimi kui. Mixi yo mu geenima a yete senbe ra.

¹⁰ Alatala matandilæ xa fe kanama ne. Galanyi bulama e tan nan xili ma. Alatala boxi birin makiitima ne.

A senbe fima ne a xa mange sugandixi ma, a fa a xa Masiihu senbe gbo.»

¹¹ Na dangi xanbi, Elekana naxa gbilen e xonyi Rama. A naxa a xa di Samuweli lu Alatala xa wali ra Eli serevedube fe ma.

Eli xa die xa wali jaaxi

¹² Fuyante nan nu na Eli xa die ra, naxee mu nu birama Alatala foxo ra.

¹³ Yi serevedubee nu walima yi ki ne nama ra: Mixie to nu fama serexe bade, e ne serexe sube jinma, serevedubee xa walike nu sube soxose belebele

¹⁴ ragoroma ne tunde kui, xa na mu se nin se gbete kui, a nu naxan yo soxə, a a rate, a na soma serevedube nan yi ra. E nu na mooli rabama Isirayilakae birin na naxee nu fama Silo.

¹⁵ Waxati ndee beenun xuruse ture gan temui xa folo, serevedubee xa walike nu a falama ne serexe kanyi bε, «Beenun i xa na sube gan, i xa nde so n yi ra serevedube bε. A mu wama sube ganxi xən.»

¹⁶ Xa serexe kanyi a yaabi, «A lanma ture xa gan sinden. Na dangi xanbi, i na wa naxan xən, i xa na tongo.» Serevedubee xa walike nu a yaabima ne, «N tondi. Xa i mutin, n a tongoma senbe nan na.»

¹⁷ Na kui, Eli xa die nu yunubi jaaxi nan sotoma Alatala ra, barima e mu nu binye yo saxi sereexe ma naxee nu bama a bε.

¹⁸ Samuweli nu Alatala xa wali rabama ne, donma kuye serexedube daaxi ragoroxi a ma.

¹⁹ Ne yo ne a nga nun a baba nu fama Silo serexe bade. A nga nu a sanbama guba di ra.

²⁰ Eli nu Ala maxandima ne Elekana nun a xa gine be a falafe ra, «Alatala xa a ragiri i xa gine xa di gbetee bari i be di loxoe ra a naxan fixi Alatala ma.» Na dangi xanbi, Elekana nun Ani naxa gibile e xonyi.

²¹ Alatala naxa hinne Ani ra, a fa di xeme saxan nun di gine firin bari. Na temui Samuweli nu na mofe Alatala ya i.

²² Eli serexedube naxan nu bara fori ki fanyi ra, a naxa a kolon a xa die nu na fe naaxi rabafe Isirayilakae ra. E nun gine naxee nu wali rabama horomolingira sode de ra, e nu yene rabama nee yete yati ra.

²³ Eli naxa a xa die maxorin, «Munfe ra wo yi mooli rabama? Nama birin wo xa wali kobi nan falafe n be.

²⁴ N ma die, wo xa ba na mooli rabafe. N naxan mofe wo xun, a mu fan feo. Wo Alatala xa jama ramurutama ne a xa seriye ma.

²⁵ Xa mixi yunubi raba a boore ra, Ala nan a makiitima, kono xa mixi sa yunubi raba Alatala ra, nde xari sama na kanyi be?» Kono Eli xa die mu tin e tulimati e baba ra, barima Ala sago na nu a ra e xa faxa.

²⁶ Na fonike Samuweli nu na mofe a fanyi ra. A nu rafan Ala ma, a nu rafan mixie ma.

²⁷ Loxoe nde namiponme nde naxa fa Eli yire, a a fala a be, «Alatala xa masenyi nan ya: N mu n yete masen xe i benbae be Misira, e nu na Firawuna xa yaamari bun ma temui naxe?

²⁸ N tan nan i benba sugandi Isirayila bonsoe birin tagi, a xa findi serexedube ra n ma horomolingira kui, a xa te n ma serexe gande, a xa surayi gan serexe ra, a nun a xa serexedube donma kuye ragoro a ma n ya i. Isirayila e xa serexe ganxi naxan birin firma n ma, n a birin fi i benba bonsoe nan ma.»

²⁹ «Munfe ra wo n ma hadiyae nun n ma serexe yelebuma, n naxee yamarixi e xa ba n be n ma banxi kui? Munfe ra i i xa die binyaxi dangi i tan na, alako wo xa wo yete raboroge hadiya singee ra, n ma jama Isirayila naxee baxi?

³⁰ Na kui, n tan Isirayila Marigi Alatala xa masenyi nan ya: Singe n nu bara laayidi tongo wo be, wo xa denbaya nun wo benbae xa denbaya xa n ma wali raba, kono yakosi n bara na nate masara, barima n mixi nan binyama naxan n binya, kono naxee tan n maberema, n yaagi nan dusuma e xun.

³¹ N fama ne i tan nun i xa denbaya senbe xun nakanade, xemoxi yo mu toma wo ya ma.

³² Isirayila xa fe na te, i fama toore sotode n ma banxi xa fe ra. I xa mixie mu simaya xonkuye sotoma sonon.

³³ I xa mixi nde luma n ma serexebade xa wali kui, kono na findima yaye nun toore nan na i be. I xa mixie mu simaya xonkuye sotoma.»

³⁴ «Fe naxan i xa di firinyie sotoma, na nan findima i be tonxuma ra: Xofini nun Finexasi birin faxama loxoe kerent ne.

³⁵ N serexedube tininxni nde femma, naxan n boje nun n xaxili waxonfe rabama. N bonsoe firma ne a ma naxan jerema Masihu ya i, n naxan sugandima.

³⁶ I bonsoe mixie fama ne e magorode a bun ma, alako e xa kobiri di soto, xa na mu, done se di. E fama a falade a be, «Serexedube wali nde fi n ma, alako n xa n haloe nde soto.»

3

Alatala Samuweli xilife

¹ Na fonike Samuweli nu na Alatala xa wali rabafe Eli fe ma. Na temui Alatala mu nu woyenma mixie be a gbe ra, a xa laamatunyie fan mu nu wuya.

² Koe nde ra Eli serexedube nu saxi a xa konkoe kui. A yae mu nu se toma a fanyi ra, a gbe mu nu luxi a xa findi donxui ra.

³ Ala xa lanpui mu nu xubenxiinden. Samuweli tan nu a saxi Alatala xa banxi kui, saate kankira nu na dennahe.

⁴ Alatala naxa Samuweli xili. Samuweli naxa a ratin, «N tan nan ya.»

⁵ Na kui a naxa siga a gi ra Eli yire, a a fala a be, «N bara fa i xa xili ma.» Eli naxa a yaabi, «Ade, n mu i xili de. Siga, i i sa.» Samuweli naxa gibile, a sa a sa.

⁶ Alatala man naxa Samuweli xili. Samuweli naxa keli, a siga Eli yire, a a fala a be, «I to n xili, n bara fa.» Eli naxa a yaabi, «Ade, n mu i xili. Siga, i sa i sa.»

⁷ Samuweli mu nu Alatala kolonxiinden, barima han na temui Alatala mu nu woyen a be.

⁸ Alatala man naxa Samuweli xili a saxan nde. Samuweli naxa keli, a siga Eli yire, a a fala a be, «I to n xili, n bara fa.» Na kui Eli naxa a fahaamu a Alatala nan na fonike xilife.

⁹ Eli naxa a fala Samuweli be, «Gibile i sa i sa. I na na xui me sonon, i xa a ratin, «Alatala, woyen. I xa konyi di a tulimati i ra.» Samuweli naxa gibile, a sa a sa a sade.

¹⁰ Alatala naxa fa a yire, a man naxa a xili, «Samuweli, Samuweli.» Samuweli

naxa a ratin, «Alatala, woyen. I xa konyi di a tuli matixi i ra.»

¹¹ Alatala naxa a masen Samuweli be, «N fama ne fe nde rabade Isirayila, naxan mixie de ixarama.

¹² Na loxoe, n naxan birin falaxi Eli xa denbaya xa fe ra, n a birin nakamalima ne, kelife a folz han a rajonyi.

¹³ N bara a fala a be, a n fama ne a xa denbaya naxankatade abadan a xa yunubi xa fe ra. A nu a kolon a a xa die na n maberefe, kono a tan mu tonyi doxo e ma.

¹⁴ Na nan a ra, n bara n kali Eli xa denbaya xa fe ra, xunsare yo mu na e be. Serexe nun hadiya mu noma e xa yunubie xafaride.»

¹⁵ Samuweli naxa a sa han geesegé, a fa Alatala xa banxi naadée rabi. Samuweli nu gaaxuxi a xa laamatunyi yabade Eli be,

¹⁶ kono Eli naxa a xili, a a fala a be, «N ma di Samuweli.» Samuweli naxa a ratin, «N na be.»

¹⁷ Eli naxa a maxorin, «Alatala munse masenxi i be? I naxa sese noxun n ma. Xa i woyen keren noxun n ma, Ala xa na sare ragbilen i ma, a fa nde sa na fari.»

¹⁸ Na kui, Samuweli naxa Ala xa masenyi birin nadangi Eli ma, a mu sese noxun a ma. Eli naxa a fala, «Alatala nan a ra. A xa a saga raba.»

¹⁹ Samuweli nu na mofe, Alatala fan nu na a foxo ra. A mu Alatala xa masenyi yo rabejinxi.

²⁰ Kelife Dana han Beriseeba, Isirayila birin naxa a kolon a Samuweli findixi Alatala xa namijonme nan na.

²¹ Alatala nu luma mini ra Samuweli ma Silo, a a xa masenyi ti a be.

4

Saate kankira loef

¹ Na waxati Samuweli nu Alatala xa masenyi kawandima Isirayilakae birin be.

Isirayilakae naxa mini Filisitakae gerede. E naxa yonkin Ebeneseri, Filisitakae naxa sa yonkin Afeki.

² Filisitakae naxa mini a gere ki ma Isirayilakae ya i. Na gere kui e naxa Isirayilakae bonbo, e mixi wulu naani faxa.

³ Soorie to gibile yonkin yire, Isirayila forie naxa maxorinyi ti, «Munfe ra Alatala a luxi Filisitakae xa won bonbo to? Won xe Silo Alatala xa saate kankira tongode. A xa lu won tagi, a xa fa won nakisi won yaxue ma.»

⁴ E naxa mixie xe Silo Alatala xa saate kankira tongode, naxan doxoxi maleke sawure firinyie tagi. Eli xa di firinyie Xofini nun Finexasi naxa na saate

kankira mati han Isirayilakae nu yonkinxi dennaxe.

⁵ Alatala xa saate kankira to so yonkinde, Isirayilakae naxa e xui ite han boxi fa seren.

⁶ Filisitakae to na me, e naxa a fala, «Munse na yi xui gbe ra naxan tefe Isirayilakae xonyi yi ki?» E to a kolon a Alatala xa saate kankira bara fa Isirayilakae yonkinde,

⁷ e naxa gaaxu, barima e nu a falama, «Ala bara fa e yire. Naxankate na won be, naxan maniye mu toxi sinden.

⁸ Naxankate na won be. Nde won kantama yi ala senbemae ma? Alae nan yi ki naxee gbaloe mooli birin doxo Misirakae ma gbengberenyi ma.

⁹ Filisitakae, won xa limaniya, won xa lu alo xeme senbemae, alako Isirayilakae naxa no won na alo won tan noxi e ra ki naxe. Won xa findi xeme senbemae ra, won xa gere so!»

¹⁰ Filisitakae naxa gere ti, e naxa Isirayilakae bonbo han e gi e siga e xonyi. Na loxoe kasare naxa gbo. Isirayilaka mixi wulu tongo saxan naxa faxa na gere kui.

¹¹ Filisitakae naxa Ala xa saate kankira suxu, e fa Eli xa di firinyie Xofini nun Finexasi faxa.

¹² Na loxoe Bunyamin bonsoe mixi nde naxa a gi kelife gere yire han Silo taa kui. A xa dugie ibooxi a ma, xubutanyi soxi a xunyi birin ma.

¹³ A to so, a naxa Eli li, a doxoxi kira de ra, barima a nu kontofili kui saate kankira xa fe ra. Xeera fe naxan to gere yire a naxa na tagi raba a be, taakae naxa gbelegbele.

¹⁴ Eli to e gbelegbele xui me, a naxa maxorinyi ti, «Munfe ra e na gbelegbele yi ki?» Xeera naxa fa a yire keren na, a na xibaaru fala a be.

¹⁵ Eli nu bara ne tongo solomanaani nun solomasaxan soto, a yae mu nu sese torna sonon.

¹⁶ Xeera naxa a fala Eli be, «N faxi n gi ra ne yi ki kelife gere yire.» Eli naxa a maxorin, «N ma di, munse dangixi naa?»

¹⁷ Xeera naxa a yaabi, «Isirayila a gixi ne Filisitakae ya ra, nee bara no e ra a fanyi ra. I xa di firinyie fan bara faxa, Xofini nun Finexasi. Filisitakae bara Ala xa saate kankira suxu.»

¹⁸ A fefe Ala xa saate kankira xa fe me, Eli naxa bira a legere ma taa naade setti ma. A kobe naxa gira, a naxa faxa, barima xemoxi tironxi nan nu a ra. A nu bara findi Isirayila yarerati ra ne tongo naani bun ma.

¹⁹ A xa di Finexasi xa gine nu furuxi, a gbe mu nu luxi a xa di bari. A to a me a Ala xa saate kankira bara suxu, a tanun nun a

xa mori fan bara faxa, a naxa a felen a furi ma xone kui, a di bari kerent na.

²⁰ A to nu na faxe de nan ma, ginee naxa a fala a be, «I xa limaniya, i di xeme nan barixi.» Kono a mu a noxo yo saxi na woyenyi xon ma, a mu a yaabi.

²¹ A naxa diyore xili sa Ikabodi, naxan nu wama a falafe, «Nore bara jon Isirayila.» A na fala ne barima Alatala xa saate kankira nu bara suxu, a xa mori nun a tanun fan nu bara faxa.

²² A naxa a fala, «Nore bara jon Isirayila, barima e bara Alatala xa saate kankira suxu.»

5

Ala xa saate kankira Filisitakae xonyi

¹ Filisitakae naxa Ala xa saate kankira suxu Ebeneseri, e a xanin Asidodi.

² E naxa a xanin e xa kuye xungbe Dagon batu banxi, e sa a doxo na kuye fe ma.

³ Na kuye iba, Asidodikae naxa Dagon li, a rabiraxi a ya tagi ma Ala xa saate kankira bun ma. E naxa a rakeli, e a doxo a dodoxe.

⁴ Na kuye iba, e man naxa Dagon li, a man nabiraxi Ala xa saate kankira bun ma, a xunyi nun a belexee bolonxi, e saxi sode de ra. Kuye gundi nu na a xati ma.

⁵ Na nan a ra, han yakosi, Dagon kuye xa serexedubee nun naxee birin soma Dagon batu banxi kui Asidodi, e mu lan e xa e sanyi ti na sode de ra.

⁶ Alatala naxa a senbe ragoro Asidodikae ma, a kasare gbegbe raba e tagi, a a niya fie xa mini e ma na longori birin.

⁷ E to na fe to, e naxa a fala, «Isirayila xa Ala xa saate kankira mu luma won xonyi, barima a na won tan nun won ma ala Dagon paxankatafe ki fanyi.»

⁸ E naxa Filisitakae kuntigi birin malan, e e maxorin, «Won munse rabama Isirayila xa Ala xa saate kankira ra? A xa xanin Gati.» E naxa Isirayila Marigi Ala xa kankira xanin Gati.

⁹ Kono na dangi xanbi, Alatala naxa a senbe ramini Gatikae ma, kelife e xa dimee ma han a sa doxo e xa forie ra. Na fi jaaxi naxa din e birin na.

¹⁰ Na kui e naxa Ala xa kankira xanin Ekiron. A to so naa, Ekironkae naxa gbelegbele a falafe ra, «E bara Isirayilakae xa Ala xa kankira rafa muxu xonyi, alako a xa muxu xa mixie faxa.»

¹¹ E fan naxa Filisitakae kuntigie malan, e a fala e be, «Wo xa Isirayilakae xa Ala xa kankira ragbilen a yire, alako a naxa muxu xa mixie faxa.» Na taa birin nu bara kontofili na faxe xa fe ra. Ala nu bara a senbe masen e be.

¹² Mixi naxee mu nu faxa, fi jaaxi naxa doxo nee ma. Nama xa maxandi naxa te han koore ma.

6

Ala xa saate kankira gbilenfe

¹ Alatala xa saate kankira kike soloferen naba Filisitakae xa boxi ma.

² Na temui e naxa e xa serexedubee nun e sematoe malan, e e maxorin, «A lanma muxu xa munse raba Alatala xa saate kankira ra? Wo na ragbilen ki fala muxu be.»

³ E naxa e yaabi, «Xa wo sa Alatala xa saate kankira ragbilen a yire, wo naxa a ragbilen yete ragbilen serexxe xanbi. Fo wo xa wo xunsare ba, alako wo xa yalan, wo man xa a kolon fe naxan a niyaxi a a senbe mu gbilenfe wo foxo ra.»

⁴ Filisitakae naxa maxorinyi ti, «A lanma muxu xa munse ba yete ragbilen serexxe ra a be?» E naxa e yaabi, «Wo xa se suuli yailan xemema ra na fi jaaxi misaali ra. Wo man xa se suuli gbeteyailan xemema ra jene misaali ra. Na xasabi nan lanxi Filisita mange suulie xasabi ma, gbaloe ragoroxi naxee xa boxi ma.

⁵ Wo na ge na fi jaaxi misaali yailande xemema ra, a nun na jene xemema daaxi naxee jene misaaliwo xa boxi kasara naxee xa fe ra, wo xa Isirayila Marigi Ala matoxo. Temunde a xa xone nde bama wo tan, wo xa kuyee, nun wo xa boxi ma.

⁶ Wo naxa wo xaxili xogoxo alos Misirakae nun e xa Firawuna. Wo maixoxun paxankate ma Ala naxan doxo e ma han e Isirayilakae keri e xonyi e siga.

⁷ Yakosi, wo xa sareti neene yailan. Wo ninge dingefirin tongo, wuri singe mu nu sa naxee kon, wo e xiri sareti ra. Wo xa e xa die ragbilen banxi.

⁸ Wo na ge na wali ra, wo xa Alatala xa saate kankira baki sareti fari. Na se yailanxie xemema ra, naxee findixi wo yete ragbilen serexxe ra, wo xa nee sa kankira lanma nde kui, wo na kankira baki boore fe ma. Na dangi xanbi, wo xa na ningee nun na sareti begin, e xa siga e yete ra.

⁹ Xa e e xun ti Isirayila boxi na na Beti Semesi biri ra, na findima tonxuma nan na a Alatala nan yi gbaloe ragoroxi won ma, kono xa e mu siga na biri, na fan findima tonxuma nan na a yi gbaloe mu kelixi Alatala xa ma, a ilanxi ne a ra tun.»

¹⁰ Filisitakae na nan naba. E naxa ninge dingefirin tongo, e e xiri sareti ra, e na ningee xa die mabalans kule kui.

¹¹ E naxa Alatala xa saate kankira baki sareti kui, a nun kankira boore, jene xemema daaxi nun e xa fi misaali yailanxi xemema ra nu na naxan kui.

¹² Na ninge dingee naxa ti kira xon ma naxan sigama Beti Semesi biri. E naxa bira na kira kerenyi foxo ra e xui ramini ra. E mu siga koala ma, e mu siga yirefanyi ma. Filisita mangee naxa bira e foxo ra han Beti Semesi naaninyi ra.

¹³ Beti Semesikae nu na fundenyi maniyə xabafe gulunba kui. E to Alatala xa saate kankira to fa ra, e naxa seewa.

¹⁴ Saretı naxa ti Yosuwe Beti Semesika xa xe ma. Geme xungbe nu na menni. E naxa saretı wuri iboo, e na ninge ba serexə gan daaxi ra Alatala be.

¹⁵ Lewi bonsoe mixie naxa Alatala xa saate kankira ragoro, nun na kankira, naxan nu doxoxi a fe ma, xəemə see nu na naxan kui. E naxa nee dəxə na geme xungbe fari. Na loxəe Beti Semesikae naxa serexə gan daaxie nun serexə mooli gbetee ba Alatala be.

¹⁶ Filisita mange suulie to na birin to, e naxa gibilek Ekiroñ na loxəe kerenyi.

¹⁷ Filisitakae nu bara se suuli yailan xəemə ra naxee misaalixi na fi paaxi ra. E nee fi e yete ragbilen serexə nan na Alatala be, keren Asidodi be, keren Gasa be, keren Asikalon be, keren Gati be, keren Ekiroñ be.

¹⁸ Nene xəemə daaxi keren keren, e na nan ba Filisita mangee xa taa suuli be, a nun e xa daaxae be naxee na geme xungbe lima, Alatala xa saate kankira dəxə naxan fari, Yosuwe Beti Semesika xa xe yire.

¹⁹ Alatala naxa mixi tongo solofera faxa Beti Semesi jama mixi wulu tongo suuli ya ma, barima e nu bara saate kankira rabi, e a kui mato. Taa birin naxa sunnun na gbaloe xa fe ra, Alatala naxan nagoroxi e ma.

²⁰ Beti Semesikae naxa a fala, «Nde nōma tide Alatala ya i, naxan findixi Ala Seniyenxi ra? Won yi kankira makuyama won na minden?»

²¹ E naxa xəerae xəe Kiriyyati Yeyarimi a falafe ra, «Filisitakae bara fa Alatala xa saate kankira ra. Wo fa a xanin wo xonyi.»

7

Isirayilakae gbilenfe Ala ma

¹ Kiriyyati Yeyarimi xəməe naxa fa Alatala xa saate kankira tongode, e a xanin Abinadabo xonyi geya nde fari. E naxa a xa di xəmə Eleyasari findi a kantama ra.

² Alatala xa saate kankira ne moxōnen nan naba Kiriyyati Yeyarimi. Na temui Isirayila nama nu wama gibilenfe Alatala ma.

³ Samuweli naxa a fala Isirayilakae be, «Xa wo wama wo yete ragbilenfe Alatala ma wo bɔne birin na, wo xa Asataroti kuye nun kuye gbetee ba wo tagi, wo Alatala

keren batu. Na temui, a wo rakisima ne Filisitakae ma.»

⁴ Na kui, Isirayilakae naxa Bali kuyee nun Asataroti kuyee ba e tagi, e fa Alatala keren batu.

⁵ Samuweli naxa e yamari, «Isirayilakae birin xa malan Misipa, n xa Alatala maxandi wo be.»

⁶ Isirayilakae naxa e malan Misipa Samuweli xa yaamari bun ma. E naxa ye ba, e a ifili Alatala ya i sunyi kui. Menni e naxa a fala, «Muxu bara yunubi raba Alatala ra.»

⁷ Filisita mangee to a me a Isirayilakae malanxi Misipa, e naxa siga e gerede. Isirayilakae naxa gaaxu e ya ra,

⁸ e a fala Samuweli be, «I naxa muxu rabəjən. I xa muxu Marigi Alatala makula muxu be, a xa muxu ratanga Filisitakae ma.»

⁹ Samuweli naxa yexəe yore keren ba serexə gan daaxi ra Alatala be, a a makula Isirayila xa fe ra. Alatala naxa a xa maxandi suxu.

¹⁰ Samuweli nu na serexə bafe Alatala be temui naxə, Filisitakae naxa Isirayilakae gere, kono Alatala naxa galanyi xui ramini a belebele ra e xili ma. Na kui Filisitakae naxa gaaxu, Isirayilakae fa no e ra.

¹¹ Isirayilakae naxa Filisitakae keri Misipa, e e bonbo han Beti Kara.

¹² Samuweli naxa geme nde tongo, a naxa a sa Misipa nun Seeni tagi a falafe ra, «Alatala muxu mali ne han be.»

¹³ Filisitakae rayaagi na ki ne, e mu fa Isirayila boxi ma sənən. Alatala naxa a senbe masen Filisitakae be Samuweli xa simaya bun ma.

¹⁴ Filisitakae taa naxee ba Isirayilakae yi ra, e naxa gibilek Isirayila ma, kelife Ekiroñ han Gati. Na temui lanyi naxa lu Isirayila nun Amorikae tagi.

¹⁵ Samuweli findi ne Isirayila yarerati ra a xa simaya birin kui.

¹⁶ Ne yo ne, a nu biyaasi nde rabama sigafe ra Beteli, Giligali, nun Misipa alako a xa Isirayilakae rajere.

¹⁷ Na biyaasi dangi xanbi a nu gibilenma ne a xonyi Rama, a findi mennikae fan xa mange ra. A serexebade yailan Alatala be na taa kui.

8

Isirayila wama mange xungbe xon

¹ Samuweli to fori, a naxa a xa die findi kiitisae ra Isirayila xun ma.

² A xa di xəmə singe xili ne Yoweli, a firin nde xili Abiya. E tan nan nu na kiitisae ra Beriseeba.

³ Samuweli xa di xemee mu bira e baba xa misaali foxo ra. Kobiri nu rafan e ma, e mu nu kiiti sama tinxinyi ra.

⁴ Na kui Isirayila kuntigie naxa e malan, e siga Samuweli xonyi Rama.

⁵ E naxa a fala a be, «I bara fori, i xa di xemee mu birafe i xa misaali foxo ra. Kiitisa nde doxo muxu xun ma naxan findima muxu xa mange xungbe ra, alo pamane booree a rabama ki naxe.»

⁶ Samuweli to e xa masenyi me, a falafe ra, «Mange nde so muxu yi ra naxan muxu makiitima,» na fe mu rafan a ma. Na kui a naxa Alatala maxandi.

⁷ Alatala naxa Samuweli yaabi, «I tul mati nama xui ra. E mu meexi i tan xa ra, e meexi n tan nan na. E mu tinma sonon n xa findi e xa mange ra.

⁸ E naxan nabafe i ra, e na nan tun nabafe kabi n sa e ramini Misira han to. E bara mee n na, e xa ala gbetee batu.

⁹ Yakosi, i tuli mati e xui ra, kono i xa e rakolon a fanyi ra mange fama e yamaride ki naxe.»

¹⁰ Samuweli naxa Alatala xa masenyi birin nadangi pama ma, naxee nu wama mange xon.

¹¹ A naxe, «Mange naxan fama doxode wo xun ma, a wo xa di xemee nan findima a xa soorie nun a xa soe ragie ra. Ndee nu e yi a ragise ya ra.

¹² Ndee findima yareratie nan na mixi wulu xun ma, xa na mu a ra mixi tongo suuli. Ndee a xa xee buxama, ndee a xa xee xabama. Ndee geresose nun soori ragissee yailanma.

¹³ A wo xa di ginnee nan findima a xa labunde yailanyie ra, a xa kurisomae, a nun a xa taamiganyie.

¹⁴ A wo xa weni sansi fanyie nun wo xa oliwi wuri fanyie tongo, a e so a xa mixie yi ra.

¹⁵ A wo xa sansie farile nun wo xa weni farile tongoma ne, a a fi a xa walikee nun a xa mixie ma.

¹⁶ A wo xa walike fanyie, wo xa fonikee, nun wo xa sofalee tongoma ne a yete xa wali xa fe ra.

¹⁷ A wo xa xuruse farile bama ne, a wo fan findi a xa konyie ra.

¹⁸ Na loxoe wo de rawama ne Alatala be mange xa fe ra wo naxan sugandixi, kono a mu wo yaabima.»

¹⁹ Nama mu tin e tuli matide Samuweli xa masenyi ra. E naxa a yaabi, «Ade! Mange xa doxo muxu xun ma,

²⁰ muxu fan xa lu alo pamane boore na ki naxe. Muxu xa mange xa muxu yamari, a xa ti muxu ya ra geree kui.»

²¹ Samuweli to nama xui me, a naxa a madangi Alatala be.

²² Alatala naxa Samuweli yaabi, «I tul mati e ra. I mange doxoma ne e xun ma.» Samuweli naxa a fala Isirayila jama be, «Birin xa gbilen e xa taa kui.»

9

Solu sugandife mange ra

¹ Xeme senbema nde nu na Bunyamin bɔnsoe ya ma, a xili Kis. A benbae nan yi ki: Abiyeli, Serori, Bekorati, nun Afifi.

² A xa di xeme gbangbalanyi nde nu na naxan xili Solu. A nu rayabu Isirayilaka birin be, a man nu kuya dangi e birin na.

³ Loxoe nde Kis. xa sofale lanmae naxa loe, a naxa a fala a xa di xeme Solu be, «Konyi keren tongo, i sa n ma sofale lanmae fen.»

⁴ E naxa mini Efirami geyae ra, e Salisa bɔxi ijere, kono e mu sofalee to. E naxa Bunyamin bɔnsoe xa bɔxi fan ijere, kono e mu e to.

⁵ E to so Sufu bɔxi ma, Solu naxa a fala a xa konyi be naxan nu biraxi a foxy ra, «Won gibile, alako n baba naxa kontofili won ma fe ra, dangi sofalee xa fe ra.»

⁶ Na konyi naxa a yaabi, «Ala xa mixi binye nde na yi taa kui, naxan xa masenyi kamalima temui birin. Won xa a maxorin a xa sooneya kira masen won be.»

⁷ Solu naxa a fala a xa konyi be, «Mixi nɔma sigade Ala xa mixi ma a belexe igeli ra? Hali taami keren mu na won ma gbonfɔe kui. Sese mu na won yi ra, won naxan fima Ala xa mixi ma. Won na rabama di?»

⁸ A xa konyi naxa a yaabi, «Kobiri di na n yi ra won naxan fima Ala xa mixi ma, alako a xa sooneya kira masen won be.»

⁹ Na waxati, Isirayilaka naxee nu wama maxorinyi tife Alatala ma e nu a falama, «Won xa siga sematoe yire.» To na sematoe xili falama namijonme.

¹⁰ Solu naxa a fala a xa konyi be, «Awa, won xee.» E naxa siga na taa kui, na Ala xa mixi nu na dennaxe.

¹¹ E to so naa, e naxa ginedimedie li kira xon, e sigafe ye bade. E naxa e maxorin, «Sematoe na be?»

¹² Ginedimedie naxa e yaabi, «Iyo, a baxi sode yakosi, kono wo xulun de, barima a faxi serexe bade jama nan be geya fari.

¹³ Xa wo soma taa kui yakosi, wo a lima ne naa beenun a xa te geya fari serexe xolide. Nama mu a degema a xanbi, fo a xa serexe duba beenun mixie xa a xoli. Wo te yakosi. Wo a lima naa.»

¹⁴ E to so taa kui, Samuweli naxa mini e ralande sigafe ra geya fari.

¹⁵ Beenun Solu xa fa, Alatala nu bara a fala Samuweli be,

¹⁶ «Tina, yi waxati, n Bunyamin bōnsōe mixi nde xēmā i yire. I xa ture sa a xunyi ma a masenfē ra a a xa findi n ma Isirayila jama mange ra. A fama n ma jama rakiside Filisitakae ma. N bara n ma jama xui mē.»

¹⁷ Samuweli to Sōlu to, Alatala naxa a fala a bē, «N xēmē naxan xa fe fala i bē, a tan nan yi ki. Yaamari luma a yi ra n ma jama xun na.»

¹⁸ Sōlu naxa a maso Samuweli ra taa sode dē ra, a naxa a fala a bē, «Yandi, sematœxa banxi masen muxu bē.»

¹⁹ Samuweli naxa a yaabi, «Sematœxa na n tan nan na. Won xēs geya fari. Won birin xa won dege yire keren. Tina n i xa kontōfili bama i ma, n fa i bēpin.»

²⁰ I naxa kontōfili i xa sofale lanmae xa fe ra naxee lōexi kabi xi saxan. Sese mu e toxī, e bara to. Naxan tide gbo Isirayila, a findima nde gbe ra? I tan xa mu a ra, a nun i baba xa denbayna birin?»

²¹ Sōlu naxa a fala a bē, «Bunyaminka nan n na. Muxu tan xa mu xurun bōnsōe birin bē Isirayila? Muxu xabile fan mu xurun xabile birin bē Bunyamin bōnsōe tagi? Munfe ra i woyenma n bē yi ki?»

²² Samuweli naxa Sōlu nun a xa konyi raso banxi kui, a naxa binye magorode so e yi ra mixi xilixi tongo saxan tagi.

²³ Samuweli naxa a fala kurisoma bē, «Fa donse ra n nu naxan ma i xa a sa a xati ma.»

²⁴ Kurisoma naxa fa sube tabe ra, a a dōxō Sōlu ya i. Samuweli naxa a fala Sōlu bē, «Yi sube don, naxan saxi a xati ma i bē, n to yi malanyi maxili.» Na lōxōe, Sōlu nun Samuweli naxa e dege yire keren.

²⁵ Na dangi xanbi, e naxa goro kelife geya fari, e so taa kui. E naxa lu yire keren banxi fari, berede nu na dennaxe.

²⁶ Na kuye iba subaxē, e naxa keli. Samuweli naxa Sōlu xili banxi fari ma, e xa e boore to. A naxa a fala a bē, «Keli, n xa i mati kira xōn.» Sōlu naxa keli, e naxa mini kira ma, a tan nun Samuweli.

²⁷ E to mini taa fari ma, Samuweli naxa a fala Sōlu bē, «A fala i xa konyi bē, a xa dangi yare.» Konyi to dangi yare, Samuweli naxa a fala Sōlu bē, «Ti bē, alako n xa Alatala xa masenyi nde fala i bē.»

10

Sōlu tife mange ra

¹ Samuweli naxa ture bitire keren tongo, a a surusuru Sōlu xunyi. A naxa a sunbu, a a fala a bē, «Alatala bara i sugandi, a i xa findi mange ra a xa pama ke tongoma xun ma.»

² I na keli be to, i mixi firin lima Raxele gaburi fe ma Bunyamin bōnsōe naaninyi

ra, yire nde naxan xili Selesa. E fama a falade i be, «Wo siga sofale lanma naxee fende, e bara to. Yakōsi i baba fa kontōfili xi wo tan nan ma fe ra. A naxe, «N ma di toma di kore?»

³ I na keli menni, i siga han i sa so Taboro, wuri belebele na dennaxe. I xēmē saxan lima na naxee na tefe Ala maxandide Beteli. Si saxan na xēmē keren yi ra, taami saxan na xēmē firin nde yi ra, weni na xēmē saxan nde yi ra.

⁴ E na i xēebu, e taami firin fima i ma.

⁵ I na keli menni, i siga Gibeya Elohimu, Filisitakae xa soori gali nde na dennaxe. I na so taa kui, i namijonme gali nde lima, naxee gorofe geya fari e bēeti bafe Ala bē korae, maxassee, nun xule ra.

⁶ Alatala Xaxili ragoroma ne i ma, wo birin nan Alatala xa xēera ibama, i findima mixi neene nan na.

⁷ Na tonxuma na raba i bē, i xa fe raba naxan na i bōje ma, barima Alatala na i fōxo ra.

⁸ Na dangi xanbi, i xa goro Giligali n ya ra. N na i li naa, n fama ne serexē gan daaxie nun xanunteya serexē bade. I xa n mame xi solofera, beenun n xa i yire li, n fa i rakolon a lanma i xa naxan naba.»

⁹ Sōlu fefe keli Samuweli xun ma, Alatala naxa a xaxili masara, na tonxuma birin naxa raba a bē na lōxōe yati.

¹⁰ E to so Gibeya, e naxa namijonme gali li naa. Alatala Xaxili naxa goro Sōlu ma, a fa masenyi ti Ala xili ra e tagi.

¹¹ A kolonmae to a to a Sōlu bara namijonme masenyi ti, e naxa a fala e boore bē, «Munse Kisu xa di sotoxi? Sōlu fan bara findi namijonme ra?»

¹² Mixi nde naxa maxōrinyi ti e ya ma, «Nde na e karamōxa ra?» Na kui yi taali fala folō na lōxōe ne, «Sōlu fan bara findi namijonme ra?»

¹³ A to ge Alatala xa masenyi tide, a naxa te geya fari.

¹⁴ Sōlu sōxō naxa Sōlu nun a xa konyi maxōrin, «Wo tan siga minden?» Sōlu naxa a yaabi, «Muxu sigaxi sofale lanmae naxi fende, kōno muxu mu e to. Na nana ra, muxu naxa siga Samuweli yire.»

¹⁵ A sōxō naxe, «Samuweli naxan fala wo bē, a fala n bē.»

¹⁶ Sōlu naxa a sōxō yaabi, «A a fala ne muxu bē, a sofale lanmae bara to.» Kōno Sōlu mu sese masen mangeya xa fe ra, Samuweli naxan fala a bē.

¹⁷ Samuweli naxa jama birin maxili Misipa Alatala ya i,

¹⁸ a a fala e bē, «Isirayila Marigi Alatala yi nan masenxi, «N tan nan Isirayila ramini Misira bōxi ra, n wo ba e belexe. N bara wo ratanga wo yaxue ma.»

¹⁹ Kono to wo tan bara wo Marigi Ala bepin, naxan wo ratanga gblaoe nun konto filie ma. Wo naxe, «Mange nde doxo muxu xun ma!» Awa, wo xa ti Alatala ya i wo bonsœ ki ma, wo xabile ki ma.»

²⁰ Samuweli to ge Isirayila bonsœ birin masende Ala be, Bunyamin bonsœ naxa sugandi.

²¹ A to ge Bunyamin bonsœ masende a xabile ki ma, Matiri xabile naxa sugandi. Na Matiri xabile ya ma, Kisu xa di Solu naxa sugandi, kono a mu nu na e ya ma. E naxa a fen, e mu a to.

²² E naxa Alatala maxorin, «Solu na be?» Alatala naxa e yaabi, «A noxunxi kotee longori ra.»

²³ E naxa siga e gi ra, e sa a suxu naa, e a ti nama birin ya i. A nu kuya e birin be.

²⁴ Samuweli naxa a fala nama birin be, «Wo bara a to, Alatala naxan sugandixi? A maniye mu na nama tagi.» E birin naxa jelexini xui ramini, e a fala, «Kisi na mange be.»

²⁵ Samuweli naxa seriye sebe mangeya xa fe ra, a na sebeli sa Alatala ya i. Na dangi xanbi, a naxa nama ragbilen a xonyi.

²⁶ Solu fan naxa gblen a xonyi Gibeya. Kuntigi ndee naxa a mati, Alatala naxee boje ya rafindi a ma.

²⁷ Fuyante ndee fan nu na, naxee nu a falama, «Yi xeme nan won nakisima?» E naxa yo a ma, e mu fa buja yo ra a xon ma, kono Solu mu sese fala na fe ma.

11

Solu xa gere singe

¹ Amoni mange Naxasa naxa yonkin Yabesi taa ya ra Galadi boxi ma. Yabesikae naxa a fala a be, «Won xa saate xiri, muxu xa lu i sagoe.»

² Naxasa Amonika naxa e yaabi, «Won nomä saate xiride, kono fo wo xa tin n xa wo yirefanyi ya kana, alako yaagi xa dusu Isirayila birin xun na.»

³ Yabesi kuntigie naxa a fala a be, «Xi soloferie fi muxu ma, alako xærae xa siga Isirayila taa birin. Xa mixi yo mu nomä muxu ratangade, muxu luma i sagoe.»

⁴ Xærae naxa siga Gibeya Solu xonyi. E to ge dentge sade, jama birin naxa wa a xogoxœ ra.

⁵ Na temui, Solu naxa fa kelife xe ma a xa ningee foxo ra. A naxa maxorinyi ti, «Munfe ra jama na wafe yi mooli ra?» E naxa Yabesikae xa masenyi dentge a be.

⁶ Solu to na me, Alatala Xaxili naxa goro a ma, a boje naxa te senbe ra.

⁷ A naxa ningee firin tongo, a e ibolon a xuntun xuntunyi ra. A naxa na xuntunyiie rasanba Isirayila taa birin ma na xærae saabui ra, a falafe ra, «Xa naxan yo mu

bira Solu nun Samuweli foxo ra, na kanyi xa ningee fan nabama yi ki ne.» Alatala xa yaragaaxui naxa goro Isirayilakae ma, e birin naxa te gere xili ma lanyi kui.

⁸ Solu naxa e konti Beseki. Isirayila xeme xasabi lan mixi wulu kemé saxan nan ma. Yuda bonsœ xeme lan mixi wulu tongo saxan.

⁹ E naxa a fala xærae be, «Wo sa a fala Yabesikae be Galadi boxi ma, «Tina, soge na xon, wo xun fama rakelide.»» Xærae to na xibaaru masen Yabesi jama be, e naxa jelexin ki fanyi ra.

¹⁰ Na kui Yabesi jama naxa a fala Amonikae be, «Tina, muxu luma wo sagoe, wo wo waxonyi rabama ne muxu ra.»

¹¹ Na kuye iba, Solu naxa jama findi gali saxan na. Subaxæ e naxa so Amonikae yonkinde, e e bonbo han yanyi tagi. Mixi naxee mu faxa, nee naxa yensen han mixi firin mu no lude yire kerent.

¹² Nama naxa a fala Samuweli be, «Ndee a fala a Solu mu nomä mangeya rabade won xun ma? Wo na mixie ramini, muxu xa e faxa.»

¹³ Kono Solu naxa e yaabi, «Mixi yo mu faxama to, barima to Alatala bara Isirayila rakisi.»

¹⁴ Samuweli naxa a fala jama be, «Won xee Giligali, alako mange xa magoro a xa kibani kerenyi ra.»

¹⁵ Nama birin naxa siga Giligali, e naxa Solu ti mange ra Alatala ya i. E naxa xanunteya serexe ba menni Alatala be, Solu nun Isirayilakae naxa seewa ki fanyi ra.

12

Samuweli xa masenyi dɔnxœ

¹ Samuweli naxa a masen Isirayilakae birin be, «Wo a kolon n bara n tuli mati wo ra, n naxa mange doxo wo xun ma.»

² Mange nan yi ki naxan tima wo ya ra. N tan bara fori, n xunsexe bara fixe, n ma die na wo ya ma. N bara ti wo ya ra kelife n fonike temui ma han to.

³ Awa, n tixi wo ya i na nan ma, alako wo xa a fala n be Alatala nun mange sugandixi ya xori, xa a sa li n bara ninge xa na mu sofale nde ba wo yi ra. Wo xa a fala xa n bara mixi nde tooro, xa n bara mixi nde xun nakana, xa n bara kɔbiri rasuxu funmaya ra. Wo xa na fala, n xa na sare ragbilen wo ma.»

⁴ E naxa a yaabi, «I mu muxu tooro, i mu muxu xun nakana, i mu kɔbiri rasuxu muxu yi.»

⁵ A man naxa a fala e be, «Alatala nun a xa mange sugandixi na seede ra to loxœ, wo mu n nakɔrɔsxi sese xa fe ra.» E naxa a yaabi, «A na na fe seede ra!»

⁶ Samuweli naxa a masen jama be, «Alatala nan Munsa nun Haruna ti wo xun ma, a tan nan wo benbae ramini Misira boxi ra.

⁷ Awa yakosi, wo ti Alatala ya i, n xa wo ratu fe fanyie ra, Ala naxan nabaxi wo tan nun wo babae be.

⁸ Yaxuba fa xanbi Misira, wo babae naxa Alatala xili a xa fa e mali. Alatala naxa Munsa nun Haruna xee wo benbae raminide Misira kui, e fa e rasabati yi boxi ma.

⁹ Kono e to neem e Mariji Alatala ma, a naxa e lu Xasori xa soorie xa mange Sisera belexe. Filisitakae nun Mowabakae fan naxa e gere.

¹⁰ Isirayilakae naxa a fala Alatala be, «Muxu bara yunubi raba Alatala rabolofe ra, muxu fa Bali kuye nun Asiteroti batu. Yandi, i xa muxu ba muxu yaxuie belexe. Muxu i batuma ne.»

¹¹ Na nan a niya, Alatala naxa Yerubaali, Bedan, Yefite, nun Samuweli xee wo bade wo yaxuie yi ra naxee nu wo rabilinxi. Na kui wo naxa lu bojresa kui.»

¹² «Wo to a to Amonikae xa mange Naxasa na fafe wo gerede, wo naxa a fala n be, «Muxu wama mange xa ti muxu xun ma.» Kono wo Mariji Alatala nan findixi wo xa mange ra!»

¹³ Awa yakosi, Alatala bara mange nde ti wo xun na, alo wo nu wama a xon ma ki naxe.

¹⁴ Xa wo sa gaaxu Alatala ya ra, xa wo sa a batu, xa wo sa wo tuli mati a ra, xa wo mu sa a matandi, xa wo nun wo xa mange sa bira Alatala boxi ra, fe birin sooneyama ne wo be.

¹⁵ Kono xa wo mu wo tuli mati Alatala ra, xa wo sa a matandi, Alatala xa xone goroma ne wo ma, alo a goro wo benbae ma ki naxe.

¹⁶ Yakosi wo ti, wo xa a mato Alatala fe xungbe naxan nabama wo ya xori.

¹⁷ Mengi xaba temui nan to, kono n Alatala maxandima ne, a xa tune nun galanyi rabira boxi ma, alako wo nomma a kolonde wo bara fe paaxi raba Alatala ya i mange maxandife a ma.»

¹⁸ Samuweli naxa Alatala maxandi. Na loxoe yati, Alatala naxa galanyi nun tune rabira boxi ma. Nama naxa gaaxu Alatala nun Samuweli ya ra,

¹⁹ e fa a fala Samuweli be, «I xa i Mariji Alatala maxandi muxu be, i xa konyi die, alako muxu naxa faxa, barima muxu bara nde sa muxu xa yunubie fari, a falafe ra, «Mange nde ti muxu xun ma.»»

²⁰ Samuweli naxa a fala jama be, «Hali wo mu hanmee. Wo bara na fe kobi birin naba, kono wo naxa makuya Alatala ra, wo xa a xa yaamarie raba wo bojres birin na.

²¹ Wo naxa wo makuya a ra, wo naxa bira fe fufafu boxi ra, naxee munafanyi yo mu na, naxee mu wo malima fefe ma, barima ala wule daaxie nan e ra.

²² Alatala mu a xa jama raboloma a yete xili xungbe xa fe ra, barima a bara nate tongo wo xa findi a xa jama ra.

²³ N mu bama Alatala maxandife wo be, xa na mu a findima yunubi nan na n be Alatala ya i. N luma wo xaran na fe fanyi nun tinxyini nan na.

²⁴ N naxan tun falama wo be, wo xa gaaxu Alatala ya ra, wo a xa yaamarie raba wo bojres birin na. Wo xa ratu a xa fe xungbee ma a naxee rabaxi wo ya i.

²⁵ Kono xa wo fe kobi raba, wo bonoma ne, wo tan nun wo xa mange.»

13

Solu xa yunubi

¹ Solu nu bara ne tongo saxan soto a to findi mange ra. A xa mangeya bu ne ne tongo naani nun firin.

² Solu naxa xeme wulu saxan sugandi soorie ra Isirayila. Xeme wulu firin nu na a seeti ma Mikimasi nun Beteli geya fari, xeme wulu keran nu na a xa di Yonatan seeti ma Gibeya, Bunyamin xonyi. A naxa hama donxoe ragbilen e xonyi.

³ Loxoe nde Yonatan naxa Filisitakae xa soorie bonbo, naxee nu na Geba. Filisitaka booree naxa na fe me. Solu naxa yaamari fi feri xa fe boxi birin kui, Isirayilakae xa a rame.

⁴ Isirayila birin naxa a me a Solu bara Filisitakae xa soorie bonbo, Isirayila naxa rajaaxu Filisitakae ma. Isirayila jama naxa malan Solu fe ma Giligali.

⁵ Filisitakae fan naxa e malan Isirayila gere xili ma. Soori ragise wulu tongo saxan han nu na e yi ra, a nun soe ragie wulu senni. Na jama nu wuya alo meyenyi naxan na baa de ra. E naxa yonkin Mikimasi, Beti Aweni sogetede.

⁶ Isirayila mixie bojres naxa rajaaxu e ma, barima Filisitakae nu bara e raxeten. E naxa siga e noxun fommee nun yilie kui gome yire.

⁷ Ndee naxa Yuruden xure igiri, e siga Gadi nun Galadi boxi ma. Solu nu na Giligali. Nama naxan nu na a fe ma, nee birin nu bara gaaxu ki fanyi ra.

⁸ Solu naxa Samuweli mame xi solofero alo e nu lama a mi naxe, kono Samuweli mu fa, jama naxa yensen folo.

⁹ Na kui Solu naxa yaamari fi, «Wo fa serexe gan daaxi ra, a nun xanunteya serexe.» A naxa na serexe gan daaxi ba.

¹⁰ A to ge na ra, Samuweli naxa so. Solu naxa siga a xeebude.

¹¹ Samuweli naxa a maxorin, «I munse rabaxi?» Solu naxa a yaabi, «N to a to nama na yensenfe, i tan mu faxi a waxati, a nun man Filisitakae bara malan Mikimasi,

¹² n naxa a majoxun, «Filisitakae goroma ne n foxy ra Giligali, beenun n xa Alatala maxandni. Na nan a ra, feere to mu na n yi, n bara serexē gan daaxi ba.»

¹³ Samuweli naxa a fala Solu be, «I bara xaxilitareja raba i Marigi Alatala xa seriye matandife ra. Alatala nu wama i xa mangeya rasabatife Isirayila xun ma abadan,

¹⁴ kono yakosi i xa mangeya bara kana. Alatala bara mixi gbete fen naxan bojne lanxi Ala bojne ma. A bara na kanyi ti mange ra a xa jama xun ma, barima i tan mu Alatala xa yaamari rabatuxi.»

¹⁵ Na temui Samuweli naxa keli Giligali, a siga Gibeya, Bunyamin bonsœ x boxi. Solu naxa a xa soorie konti, a fa li xeme mixi keme senni nu na a yi ra.

¹⁶ Solu nun a xa di xeme Yonatan naxa e xa soorie ti a gere ki ma Geba Bunyamin konyi. Filisitakae nu tixi Mikimasi.

¹⁷ Soori gali saxan naxa mini Filisitakae xa yonkinde. Keren naxa e xun ti Ofara kira ra, Suwali boxi mabiri.

¹⁸ Keren naxa e xun ti Beti Xoron kira ra. Keren naxa e xun ti naaninyi kira ra, naxan goroma Seboyma gulunba gbeng-berenyi fe ma.

¹⁹ Xabui yo mu nu toma Isirayila boxi birin ma, barima Filisitakae nu bara yi tonyi doxo, «Eburu mixie naxa santidegema nun tanbe yo yailan.»

²⁰ Isirayilakae birin nu sigama Filisitakae nan xon ma, e xa walisee ralugande alo kerie, boxi buxa see, nun beerae.

²¹ Boxi buxa se nun keri ralugan sare findixi gbeti giramu solomasaxan nan na. Beera nun soxosee ralugan sare findixi gbeti giramu naani nan na.

²² Na nan a niya gere loxoe santidegema nun tanbe mu nu na Isirayilaka yo yi ra, hali Solu nun a xa di Yonatan.

²³ Filisitakae xa soori gali nde naxa fa yonkin Mikimasi yatagi.

14

Yonatan xa gere nde

¹ Loxoë nde, Solu xa di Yonatan naxa a fala a xa konyi be, naxan nu a xa gereso see maxaninma, «Won xa be igiri, won xee Filisitakae yonkinde.» A mu sese fala a baba be na xa fe ra.

² Solu nu na Gibeya naaninyi Migiron wuri nde bun ma naxan xili «girenadi.» Xeme keme senni nu na a yi ra.

³ Alatala xa serexedube nde nu na a fe ma, naxan xili Ahiya, Axituba xa di

xeme, Ikabodi xa neegaari. Alatala xa serexedube, Eli xa di xeme Finexasi nan xa di xeme nu na Ikabodi ra. Mixi yo mu nu a kolon a Yonatan bara siga Filisitakae yire.

⁴ Yonatan naxa dangi fanye firin tagi. Keren nu xili ne Boesi, boore fan nu xili ne Sene.

⁵ Keren nu na koolda ma Mikimasi ya tagi, boore nu na yirefanyi ma Geba ya tagi.

⁶ Yonatan naxa a fala a xa konyi be, naxan nu a xa gereso see maxaninma, «Won xee yi sunnatareja yire. Temunde Alatala fe nde rabama won saabui ra, barima Alatala nomma marakisi rabade mixi xurudi saabui ra, xa na mu mixi wuyaxi saabui ra.»

⁷ A xa konyi naxa a yaabi, «I waxonfe birin naba, hali i mu siike, won birin na xaxili keren.»

⁸ Yonatan naxa a fala a be, «Won xee han na mixie xa won to.»

⁹ Xa e a fala «Wo ti menni, muxu fama ya», won tima menni ne, won mu tema e yire.

¹⁰ Kono xa e a fala, «Wo fa be», won tema ne, barima Alatala bara e sa won belexe. Na nan findima won be tonxuma ra.»

¹¹ E to mini Filisitakae ma, nee naxa a fala, «Isirayilakae nan yi ki. E na minife fome kui, e nu e noxunxi dennaxe.»

¹² Filisitaka naxee yonkinxi menni, e naxa a fala Yonatan nun a xa konyi be, «Wo fa be, muxu xa fe nde fala wo be.» Yonatan naxa a fala a xa konyi be, naxan nu a xa gereso see xaninma, «I xa te n foxy ra, barima Alatala bara yi mixie sa Isirayilakae belexe.»

¹³ Yonatan naxa te a wulumen na, a xa konyi na a xanbi ra. Yonatan nun a xa konyi naxa na Filisitakae faxa.

¹⁴ Na gere kui Yonatan nun a xa konyi naxa mixi moxopjen nun nde faxa na yire raxetenxi.

¹⁵ Filisitakae bojne naxa mini yonkinde kui, gaaxui fa pama susu na longori birin. Boxi yati naxa seren. Alatala nu bara a ragaaxu a jaaxi ra.

¹⁶ Solu xa yire makantee, naxee nu na Gibeya, Bunyamin bonsœ x boxi ma, nee naxa Filisitakae to e yensenfe gi kui.

¹⁷ Solu naxa a fala soorie be, «Wo konti ti, won xa a kolon naxan minixi won ya ma.» E to konti ti e naxa a to a Yonatan nun a xa konyi mu na pama ya ma.

¹⁸ Alatala xa saate kankira to nu na Isirayilakae yonkinde kui, Solu naxa a fala Ahiya be, «Fa Alatala xa saate kankira ra.»

¹⁹ Solu nu woyenma serexedube ra temui naxee, gere sonxo xui fan nu gboma nan tui Filisitakae yonkinde. Na kui Solu naxa a fala serexedube be, «Hali i mu Ala maxandi kore.»

²⁰ Solu naxa a xa soorie xili, e fa siga gere yire. Menni e naxa a to Filisitakae nu na e boore soxofe santidegema ra jaxasi daaxi.

²¹ Isirayilaka ndee, naxee nu na Filisitakae xa noe bun ma, nee naxa fa Solu nun Yonatan mabiri.

²² Isirayilaka naxee nu bara e noxun Efirami geya longori ra, e birin naxa mini Filisitakae gerede e gi temui.

²³ Na loxoe, Alatala Isirayila rakisi ne. Gere naxa lantan ye han Beti Aweni.

²⁴ Isirayilaka nu na toore nde kui na loxoe, barima Solu nu bara a kali jama be, «Danke na mixi be, naxan a degema beenun n xa n gbe noxo n yaxuie ma.» Na kui, mixi yo mu donse don na loxoe.

²⁵ Nama xa jere kui, e naxa kumi li fotonyi nde kui,

²⁶ kona mixi yo mu a nemunnemun Solu xa marakali xa fe ra.

²⁷ Yonatan to na yire li, a fa kumi to, a naxa a xa yisuxuwuri rasin kumi kui, a a makon. A ya naxa iyalan keran na. A mu nu a baba xa marakali mexi.

²⁸ Mixi nde naxa a fala a be, «I baba bara nama rakali a falafe ra, *«Danke na mixi be naxan a degema to.»* Na nan a toxii jama na toore kui yi ki.»

²⁹ Yonatan naxa a yaabi, «N baba na nama toorse ne na ki. Wo a mato n ya iyalanxi ki naxe, n to yi kumi konxi.

³⁰ Xa won ma soori gali won yaxuie xa donse nde don to nu, nde jan barra sa Filisitakae xa xunnakane fari nu.»

³¹ Na loxoe e naxa Filisitakae bonbo, kelife Mikimasi ma, han Ayalon. Nama nu bara tagan ki fanyi ra.

³² E naxa din e yaxuie xa see ra. E naxa yexeee, sie, nun ningee kona naxaba keran na, e fa e don a nun e wuli ra.

³³ Mixi ndee to a fala Solu be, a a xa soorie na yunubi sotofe Alatala ra sube donfe a wuli ra, Solu naxa a fala jama xa fe ra, «Yanfante nan e ra. Wo fa gemee xungbe ra be.

³⁴ Wo yensen jama tagi, wo a fala e be, mixi birin xa fa a xa ninge ra, a xa yexeee, xa na mu a ra a xa si. E xa a faxa be. Na kui, e noma a donde, e mu yunubi soto Alatala ra sube donfe a wuli ra.» Koe ra, mixie birin naxa siga menni e xa xuruse ra, e xa a kon naxaba naa.

³⁵ Solu serexebade singe ti ne Alatala be menni.

³⁶ Na temui Solu naxa a fala, «Won xa bira na Filisitakae foxo ra to koe ra yati. Won xa e tuxunsan han subaxe, won naxa mixi keran lu na.» Soorie naxa a yaabi, «Won xa a raba alo i wama a xon ma ki naxe.» Serexedube naxa a fala, «Won xa Ala maxarin sinden.»

³⁷ Na kui Solu naxa Ala maxarin, «A lanma n xa bira Filisitakae foxo ra? I tan e sama ne Isirayila belexe?» Kono na loxoe, Ala mu a yaabi.

³⁸ Solu naxa a xa soori gali xunyie xili, a a fala e be, «Wo xa a mato yunubi naxan nabaxi to.

³⁹ N bara n kali Isirayila Rakisima Alatala ra, hali n ma di Yonatan nan a rabaxi, n na a faxama ne.» Nama birin ya ma, mixi yo mu a yaabi.

⁴⁰ A naxa a fala Isirayila pama be, «Wo ti menni, n tan nun n ma di Yonatan, muxu tima bebiri.» Nama naxa a yaabi, «I waxonyi raba.»

⁴¹ Na temui Solu naxa Alatala maxandi, «Isirayila Marigi Ala, kiiti sa muxu tagi.» Alatala naxa a masen a kiiti fanxi jama nan be, a mu fanxi Solu nun Yonatan be.

⁴² Solu man naxa Alatala maxandi kiiti xa sa a tan nun Yonatan tagi. Na kui kiiti mu fanxi Yonatan be.

⁴³ Solu naxa a xa di Yonatan maxarin, «I munse rabaxi?» Yonatan naxa a yaabi, «N kumi nde nan kon, n naxan tongo n ma yisuxuwuri ra. N tan nan yi ki, i xa n faxa.»

⁴⁴ Solu naxa a fala, «I nondi. Yonatan, i xa faxa. Xa n mu i faxa, Ala xa n paxankata a paaxia ra.»

⁴⁵ Kono soori gali naxa a fala Solu be, «A lanma Yonatan xa faxa, naxan geeni soto Isirayila be senbe ra? Astofulahi. Muxu bara muxu kali Alatala ra, hali xunsex keran a mu bama a xunyi ra, barima Yonatan walixi to Ala xa mali saabui nan na.» E Yonatan ratanga Solu ma na ki ne.

⁴⁶ Solu to ge Filisitakae keride waxatii nde bun ma, a naxa gibilien a xonyi. Filisitaka naxee luxi, e fan naxa siga e xonyi.

⁴⁷ Solu to findi Isirayila mange ra, a naxa gere ti a yaxuie birin be: Mowabakae, Amonikae, Edonkae, Soba mangee, nun Filisitakae.

⁴⁸ A naxa Amalekikae bonbo senbe ra, a Isirayila ba mixie belexe naxee nu e xa boxi tuxunsanma.

⁴⁹ Solu xa di xeme nu xili ne: Yonatan, Yisiwi, nun Malakisawa. A xa di ginee nu xili ne: Merabi, nun a xanbiratoe Mikali.

⁵⁰ Solu xa gine nu xili ne Axinowama, Aximaasi xa di. A xa soori gali mange nu findi Abeneri nan na, Solu soxo Neri xa di.

⁵¹ Solu baba Kinsi nun Abeneri baba Neri han lanxi Abiyeli xa die ma.

⁵² Solu nu Filisitaka gerema a xa simaya birin kui. Solu nu gbangbalanyi senbemae birin naso ne a xa soorie ya ma.

¹ Samuweli naxa a fala Sōlu bē, «Alatala n tan nan xēe n xa i sugandi mange ra a xa nama Isirayila xun ma. I tuli mati Alatala xa masenyi ra.

² Mange Alatala xui nan ya: «N bara nate tongo Amalekikae xa fe ra, naxee tondi Isirayila xa dangi e xa kira xōn kelife ra Misira.

³ Yakosi, siga, e raton. I naxa e sese lu naa. I xa e xa xemee, e xa ginse, e xa die, e xa diyorree, e xa ningee, e xa yexee, e xa sie, e xa joxomee, e xa sofalee birin faxa.»

⁴ Sōlu naxa a xa soori gali malan Telayimi. Xeme mixi wulu keme firin nan faxi kelife kōola ma, xeme mixi wulu fu nan faxi kelife Yuda bōnsōe ma.

⁵ Sōlu naxa gantanyi te fole kui Amalekikae xa taa fari ma.

⁶ A naxa a fala Keni bōnsōe bē, «Wo mini Amalekikae tagi, alako wo naxa sōnto e ya ma, barima wo hinne ne Isirayilakae ra e minixi Misira bōxi ra temui naxē.» Keni bōnsōe naxa mini Amalekikae ya ma.

⁷ Sōlu naxa Amalekikae bōnbō kelife Hawila ma han Suri sode dē ra Misira ya ra.

⁸ A naxa Amaleki mange Agaga suxu, a mu a faxa, kōno a naxa a xa nama tan birin sōnto santidegema ra.

⁹ Sōlu nun a xa nama mu tin Agaga faxade. E naxa a lu a nii ra, a nun a xa xuruse fanyi bōrogexie, a xa yexee, a xa sie, nun a xa ningee. E mu tin nee sōntode, kōno naxee mu fanxi, e nee nan faxa.

¹⁰ Alatala naxa yi masenyi ti Samuweli bē,

¹¹ «N nimisaxi Sōlu xa fe ra n naxan tixi mange ra, barima a bara a kobe so n na, a mu biraxi n wōyēn xui foxo ra.» Samuweli naxa sunnun kí fanyi, a Alatala makula na kōe birin na.

¹² A naxa keli subaxē ma, a siga Sōlu yire. Mixi nde naxa a fala a bē a Sōlu bara siga Karemēlē geya fari tōnxuma nde tide. Na dangi xanbi, a keli mēnni, a goro Giligali.

¹³ Samuweli to Sōlu yire li, Sōlu naxa a fala a bē, «Ala xa baraka sa i ma. N bara Alatala xa yaamari ratinmē.»

¹⁴ Samuweli naxa a maxōrin, «N xuruse wa xui mundun mēfe yi ki?»

¹⁵ Sōlu naxa a yaabi, «Nama nan faxi yi xurusee ra e naxan tongoxi Amalekikae yi ra, alako e xa e ba sērexe ra i Marigi Alatala bē. Muxu bara na dōnxōe tan sōnto.»

¹⁶ Samuweli naxa a fala Sōlu bē, «Awa yire. N xa Alatala xa masenyi fala i bē a naxan fixi n ma yi kōe ra.» Sōlu naxa a fala, «Awa, na fala n bē.»

¹⁷ Samuweli naxa a fala, «Alatala mu i tixi xē mange ra Isirayila bōnsōe xun ma, hali i to nu a kolon mixi xurudi nan i ra?

¹⁸ Alatala i xēe nē, a a fala i bē, «Siga Amaleki yunubitōee sōntode. I xa e birin jōn feo.»

¹⁹ Munfe ra i mu i tuli matixi Alatala xui ra? Munfe ra i baganxi na see ma, i fe jaaxi raba Alatala ya i?»

²⁰ Sōlu naxa Samuweli yaabi, «N bara Alatala xui rabatu a fanyi ra. N bara bira a xa kira foxo ra, a n tixi naxan xōn ma. N faxi Amaleki mange Agaga nan tun na, n bara Amaleki nama dōnxōe birin sōnto.

²¹ Kōno jama bara a xa xuruse fanyie mayegeti, nee xa findi sērexe fisamantee ra i Marigi Alatala be Giligali.»

²² Samuweli naxa a yaabi, «Alatala jēlexinma sērexe gan daaxie nun hadiye nan na ba, ka a jēlexinma mixie nan na naxee a xui rabatuma?»

N xa a fala i bē, yaamari rabatufe fisa sērexe bafe bē, yete magoroe fisa, yexē kontonyi ture bē. ²³ Ala xui matandife jaaxu, alo sematoe xa wali jaaxuxi ki naxē.

Ala xa yaamari matandife jaaxu, alo kuye batufe jaaxuxi ki naxē. I to bara Alatala xa yaamari rabenin, a fan fama ne i rabeninde, a mangeya ba i yi ra.»

²⁴ Sōlu naxa a fala Samuweli bē, «N bara yunubi raba. N bara Alatala xa seriye kana, n bara i fan xui matandi. N nu gaaxuxi nama nan ya ra, n naxa n tuli mati e ra.»

²⁵ Yakosi n bara i mayandi, dijne n ma yunubi ma. I naxa gibile n foxo ra. Na kui n fan xa suyidi Alatala bē.»

²⁶ Samuweli naxa a fala Sōlu bē, «N mu birama i foxo ra, barima i bara i kobe raso Alatala xa masenyi ra, Alatala fan bara i rabenin, a bara Isirayila mangeya ba i yi ra.»

²⁷ Samuweli to a mafindi sigafe ra, Sōlu naxa a xa donma suxu, a fa bōo a yi ra.

²⁸ Samuweli naxa a fala a bē, «To Alatala fan bara Isirayila mangeya ba i yi ra na ki, a a fi i boore ma, naxan fan dangi i tan na.»

²⁹ Alatala naxan findixi Isirayila senbe ra, a mu wule falama, a xaxili mu masarama. Ibunadama mu a ra.»

³⁰ Sōlu man naxa a fala, «N bara yunubi raba. Yandi, n bara i maxandi, i xa n binya Isirayila nun a kuntigie ya i. Bira n foxo ra, n xa suyidi i Marigi Alatala bē.»

³¹ Na temui Samuweli naxa bira Sōlu foxo ra. Sōlu naxa suyidi Alatala bē.

³² Na dangi xanbi Samuweli naxa a fala, «Wo fa Amaleki mange Agaga ra.» Agaga naxa fa bojēsa kui, barima a majoxunxi ne e mu xōnxi a ma sōnon e xa a faxa.

³³ Samuweli naxa a fala a bē, «I to dingēe xa die faxa i xa santidegema ra, i nga fan

xa di bama a yi ra.» Samuweli to na fala, a naxa a faxa Alatala ya i Giligali.

³⁴ Samuweli naxa siga Rama. Sōlu fan naxa siga a xonyi Gibiya.

³⁵ Samuweli mu Sōlu to sōnōn. A naxa sunnun Sōlu xa fe ra. Alatala fan naxa nimisa a Sōlu findife mange ra Isirayila.

16

Samuweli Dawuda tife mange ra

¹ Alatala naxa a masen Samuweli be, «I sunnumma Sōlu xa fe ra han mun temui? N bara a rabejin, n bara Isirayila mangeya ba a yi. I xa feri ture sase rafe ture ra, i xa siga Betelēemū. N i xeepe Yisayi Betelēemuka nan xonyi, barima n bara mange sugandi a xa di xemee ya ma.»

² Samuweli naxa a fala, «N sigama di? Sōlu na a kolon, a n faxama ne.» Alatala naxa a fala, «I xa ninge xanin i xun ma, i a fala, «N fafe yi serexē bade Alatala be.»

³ I xa Yisayi xili na serexē ma. Na temui n i rakolonma i lan i xa naxan naba. I fama ne mixi sugandide, n naxan masenma i be.»

⁴ Samuweli naxa a raba alo Alatala a fala a be ki naxe, a siga Betelēemū. Taa forie to a to, e naxa gaaxu. E naxa a maxorin, «I faxi fe fanyi nan na muxu be?»

⁵ A naxa e yaabi, «Iyo, n faxi serexē bade Alatala nan be. Wo xa wo raseniyen, wo xa fa lan na serexē ba ma.» A naxa a fala Yisayi nun a xa die fan be, e fan xa e raseniyen, e xa lan serexē ba ma.

⁶ Mixie to fa, Samuweli naxa Yisayi xa di Eliyabi to. A naxa a majoxun, «Mixi nan na ki Alatala naxan sugandixi mange ra.»

⁷ Kōnō Alatala naxa a fala Samuweli be, «I naxa mixi fate bende xa mato. N mu na xeme sugandixi. N ya mu tima fe ra, adamadi ya tima naxan na. N tan mixi bojē ma fe nan matoma.»

⁸ Yisayi naxa Abinadabo xili, a a masen Samuweli be. Kōnō Samuweli naxa a fala, «Alatala mu yi fan sugandixi.»

⁹ Yisayi naxa Sanma masen Samuweli be. Kōnō Samuweli naxa a fala, «Alatala mu yi fan sugandixi.»

¹⁰ Yisayi naxa a xa di soloferree birin masen Samuweli be keren keren, kōnō Samuweli naxa a fala Yisayi be, «Alatala mu e sese sugandixi.»

¹¹ Na temui Samuweli naxa a maxorin, «Di gbete yo mu na i yi ra?» Yisayi naxa a yaabi, «Dimedi keren nan fa luxi, kono na tan na xurusee demadonfe.» Samuweli naxa a yaabi, «I xa mixi nde xee a foxo ra, a xa fa. Won mu serexē donma fo a xa fa.»

¹² Yisayi naxa mixi nde xee a xilide. A to fa, Samuweli naxa a to a xeme tofanyi na nu a ra. A ya iyalan, a fate bende fan.

Alatala naxa a fala Samuweli be. «A tan nan ya. I xa ture sa a xunyi a sugandide ra.»

¹³ Samuweli naxa feri ture sase tongo naxan nu rafexi ture ra, a ture sa Dawuda xunyi a taarae ya xori. Kelife na loxoe, Ala Xaxili Seniyeñxi naxa lu Dawuda foxo ra. Na dangi xanbi, Samuweli naxa gibilen Rama.

¹⁴ Kōnō Alatala Xaxili naxa gibilen Sōlu foxo ra. Alatala naxa a niya jinne nde xa a tooro.

¹⁵ Sōlu xa walikee naxa a fala a be, «Ala bara a niya jinne nde xa i tooro.»

¹⁶ Muxu marigi, i xa yaamari fi muxu ma, i xa konyi die, muxu xa sa mixi fen naxan fata kora raberede. Jinne na i tooro, na kanyi xa kora rabere i woyen safe ra.»

¹⁷ Sōlu naxa a sago fi a falafe ra, «Wo sa na mixi fen n be, naxan fata a fanyi ra.»

¹⁸ A xa walikee nde naxa a fala, «N bara Yisayi xa di xeme to Betelēemū. A kora raberema a fanyi ra. Gbangbalanyi tofanyi na a ra, naxan fata gere sode. A woyen ki fan. Alatala xa barakatoe na a ra.»

¹⁹ Sōlu naxa mixie xee Yisayi xon ma, a falafe ra a xa a xa di Dawuda so a yi ra, naxan na xurusee demadonfe.

²⁰ Yisayi naxa taami, weni, nun si baki sofale fari, a a so a xa di Dawuda yi ra katarabi Sōlu ma.

²¹ Dawuda naxa siga a yete dentegede Sōlu be. Dawuda naxa rafan a ma ki fanyi. Sōlu naxa a findi a xa gerose xaninma ra.

²² Sōlu naxa xēra ti Yisayi ma a falafe ra a be, «Yandi, Dawuda xa lu n yi ra. A rafan n ma ki fanyi.»

²³ Ala to a niya jinne xa bira Sōlu foxo ra, Dawuda nu fa kora rabere han Sōlu fisa, jinne fa gibilen a foxo ra.

17

Goliyati xa gere woyenyi

¹ Filisitakae naxa e xa soorie malan gere xili ma Efesi Damimi, Soko nun Aseka tagi Yudaya boxi ma.

² Sōlu nun Isirayila xa soorie fan naxa e malan, e sa yonkin Terebinti gulunba kui Filisitakae ya ra.

³ Filisitakae nu na geysa yire seeti keren, Isirayilakae fan nu na boore seeti, gulunba na e tagi.

⁴ Filisitakae xa senbēma nde naxa mini, naxan nu xili Goliyati, a kuya metiri saxan.

⁵ Soori xunyi makantase nu na a xun na, naxan yailanxi wure gbeeli ra. Kanke makantase wure gbeeli daaxi nu na a ma, naxan binye lanxi kilo tongo senni ma.

⁶ Sanyi makantase wure gbeeli daaxi nu na a sanyie ma, tanbe wure gbeeli daaxi fan nu gbakuxi a fari.

⁷ A xa tanbe nu yailanxi wuri kuye ra naxan xungbo alo maboe xa wuri, dugi masoxt se. A xa tanbe noe nu yailanxi wure ra, a xa binye kilo solofer. A xa makantase xungbe nu na mixi nde yi ra naxan nu tixi a ya ra.

⁸ Goliyati naxa ti Isirayila xa soorie ya ra, a a fala e be a xui itexi ra, «Munfe ra wo tixi gere ki ma? Filisitaka nan n na, Solu xa konyie nan wo tan na. Wo mixi kerem sugandi wo ya ma, a xa fa, muxu firin xa gere.

⁹ Xa a no n na, muxu findi wo xa konyie ra, muxu xa wali wo be. Kono xa n tan no a ra, wo fan findi muxu xa konyie ra, wo xa wali muxu be.»

¹⁰ Na Filisitaka naxa a fala, «To n bara yi gere moobi ti wo be. Wo mixi kerem sugandi, muxu xa fa gere.»

¹¹ Solu nun Isirayila xa soorie to na masenyi me, e naxa gaaxu ki fanyi ra.

¹² Dawuda baba findixi Yisayi Efiramika nan na, naxan nu na Beteleemu Yuda boonsae xa boxi ma. Di xeme solomasaxan nan nu na a yi ra. Solu xa waxati, a nu bara fori.

¹³ Yisayi xa di saxan singee nu biraxi Solu foxo ra gere kui. E xilie nan ya: di singe Eliyabi, di firin nde Abinadabo, di saxan nde Sanma.

¹⁴ Dawuda nan nu na e birin xanbiratoe ra. Na nan a ra, Dawuda taara saxanyie to siga Solu yire gere xa fe ra,

¹⁵ Dawuda nu luma siga ra Solu yire, a man nu fa gibil a baba Yisayi xonyi kurusee demadonfe ra Beteleemu.

¹⁶ Xi tongo naani bun ma, na Filisitaka nu minima ne Isirayilakae ya i geesegé nunnumare.

¹⁷ Na temui Yisayi naxa a fala Dawuda be, «Yi donse magilinxi nun yi taami fu xanin mafuren i taarae xon ma, e yonkinma dennaxe.»

¹⁸ I xa yi xijne xuti fu fan xanin e xa yarerati xon ma. I taarae xun mato a ra, i xa fa n kunfa ba.

¹⁹ E na Solu nun Isirayila xa soori birin foxo ra Terebinti gulunba kui, Filisitakae gerefe ra.»

²⁰ Dawuda naxa kurun subaxe ma. A to kurusee taxu mixi nde ra, a naxa a xa kote tongo, a siga a baba xa yaamari ra. A to so Isirayila yonkinde, a li ne soorie nu na minife gere xili ma e xui itexi ra.

²¹ Isirayilakae nun Filisitakae nu tixi gere ki ma e boore ya i.

²² Dawuda naxa a xa kote lu kote kante yi ra, a fa a gi a siga soorie yire. A fefe so, a naxa a taarae xeebu.

²³ E nu woyenfe temui naxa, Filisitakae xa senbema naxa mini. Gadika nan nu a ra, naxan nu xili Goliyati. A naxa a xa masenyi kerenyi ti Dawuda ya xori.

²⁴ Isirayilakae to na senbema to, e naxa e magbilem e xanbi xanbi ma gaaxu be.

²⁵ E nu a fala e boore be, «Wo bara a to mini ra? A faxi Isirayila nan tun maberere. Xa Isirayilaka nde sa no yi faxade, Solu naafuli gbegbe nan fima na kanyi ma, a a xa di gine fan fi a ma, a man duuti fe bama ne a xa denbaya xun ma Isirayila boxi ma.»

²⁶ Dawuda naxa mixi ndee maxorin a fe ma, «Naxan na yi Filisitaka faxa a fa yaagi ba Isirayila ma, munse rabama na kanyi be? Pe, nde na yi Filisitaka gaantare ra, naxan na Ala Kisi Kanyi xa soorie maberefe?»

²⁷ Nama naxa a yaabi, e fe fala a be naxan nabama mixi be naxan na Filisitaka faxama.

²⁸ Dawuda taara Eliyabi to na woyenye mi, a naxa xono a xunya ma. A naxa a fala a be, «Munse i rafaxi be? I kurusee luxi nde yi ra gbengberenyi ma? N i kolon a fanyi ra. Yeti igboe nan i ra, i tan fuyante. I faxi sunbude gere nan na?»

²⁹ Dawuda naxa a fala, «N munse rabaxi? N mu maxorinyi xa tun tixi?»

³⁰ Na kui a naxa a kobe so a taara ra, a man naxa mixi gbete maxorin na fe ma. E fan naxa na yaabi kerenyi fala a be.

³¹ Na mixie to Dawuda xa masenyi fala Solu be, Solu naxa a xili.

³² Dawuda naxa a fala Solu be, «Mixi yo naxa gaaxu yi Filisitaka ya ra. N tan yati, i xa konyi, n a gerema ne.»

³³ Solu naxa a yaabi, «I mu noma yi Filisitaka gerede. Dimedi nan i ra. A tan bara mo gere fe kui kabi a fonike temui.»

³⁴ Dawuda naxa a fala Solu be, «N tan i xa konyi, n tan nan n baba xa xurusee demadonma ra. Wula sube alo yete na fa na ma xuruse nde suxtapose,

³⁵ n a kerima ne, n a bonbo han n na xuruse ba a de i. Xa a a ya rafindi n ma, n a ssuma xon xabe nan ma, n a faxa.

³⁶ I xa konyi to fata yete nun wulai sube bonbode na ki, n na moobi fan nabama ne yi Filisitaka sunnatare ra, barima a Ala Kisi Kanyi xa soorie maberema.»

³⁷ Dawuda man naxa a fala, «Alatala naxan n natanga yete nun wulai sube ma, a fama n natangade yi Filisitaka fan ma.» Na kui, Solu naxa a yaabi, «Siga, Alatala xa lu i seeti ma.»

³⁸ Solu naxa a xa makanta see ragoro Dawuda ma, a xa soori xunyi makantase wure gbeeli daaxi, a nun a kanke makantase.

³⁹ Dawuda naxa Solu xa santidegema ragoro a t   kui, naxan nu xirixi a tagi, kono a fefe jiere folo a mu no, barima a mu darixi na mooli ra. Na kui a naxa a fala Solu be, «N mu nom   sigade yi kanta see ra n ma, barima n mu darixi a ra.» Dawuda naxa na kanta see birin ba a ma.

⁴⁰ A naxa a xa yisuxwuri tongo, a g  me manoxunxi suuli fen fole kui, a e sa a xa gb  nf  e kui. A naxa siga na Filisitaka xili ma, a xa laati suxuxi a yi ra.

⁴¹ Filisitaka naxa a makore Dawuda ra, a xa kanke makantase xungbe xaninma tixi a ya ra.

⁴² A to Dawuda to, a fonike tofanyi na a ra, a naxa yo a ma.

⁴³ Filisitaka naxa a fala Dawuda be, «Pe, bare nan n na, i to fama n gerede wuri ra?» A naxa Dawuda danka a xa alae xili ra,

⁴⁴ a fa a fala a be, «Fa be, n i sube soma x  nie yi ra naxee jere  ma koore ma, a nun subee naxee na wula i.»

⁴⁵ Dawuda naxa a yaabi, «I tan fafe n gerede santidegema nun tanbe mooli firin nan na. N tan i gerema Isirayila xa soorie Marigi Alatala nan xili ra, i naxan maberemera.

⁴⁶ To Alatala i sama ne n belexe. N i b  nboma ne, n i xunyi bolon, n Filisitakae binbi fima ne x  nie nun sube xaaq  e ma. Na temui, dunjina birin a kolomma ne a Ala na Isirayila foxo ra.

⁴⁷ Yi jama birin fama a kolonde a Alatala mu mixi rakisima santidegema nun tanbe saabui ra. Mixi kisima Alatala nan saabui ra, naxan wo sama muxu belexe.»

⁴⁸ Filisitaka to siga folo Dawuda ma, Dawuda naxa a gi keran na e nun Filisitaka xa naralan.

⁴⁹ A naxa a belexe ragoro a xa gb  nf  e kui, a g  me keran tongo, a woli a xa laati ra. G  me naxa na Filisitaka g  no a tigi ma, a a xun konkota boo. A naxa bira a yatagi ma b  xi.

⁵⁰ Dawuda senbe gbo Filisitaka be na ki ne, a a faxa laati nun g  me keran peti ra santidegema xanbi.

⁵¹ Dawuda naxa a gi a siga na Filisitaka saxi d  nnaxe, a Filisitaka xa santidegema ba a t   i, a a faxa a ra, a a xunyi bolon a de i.

Filisitakae to a to e xa senbema bara faxa, e naxa e gi.

⁵² Isirayilakae nun Yudakae naxa e xui ramini, e fa Filisitakae keri gulunba fol  , han Ekiron taa naade ra. Filisitaka binbie nu saxi kira x  n kelife Saarayimi han Gati nun Ekiron.

⁵³ Isirayilakae to ge Filisitakae keride kira x  n ma, e naxa gbilen nee yonkinde, e e xa see xanin.

⁵⁴ Dawuda naxa na Filisitaka xunyi xanin Darisalamu, a a xa gereso ragata a yete xa kiri banxi kui.

⁵⁵ Solu to Dawuda to sigafe ra na Filisitaka gerede, a naxa a xa soori mange Abeneri max  rin, «Nde xa di na yi segetala ra?» Abeneri naxa a yaabi, «Mange, n mu na kolon feo.»

⁵⁶ Mange naxa a yamari, «I xa a kolon naxan xa di na yi segetala ra.»

⁵⁷ Dawuda to gbilen kelife na Filisitaka faxade, Abeneri naxa a xanin Solu yire. Filisitaka xunyi nu suxuxi Dawuda belexe.

⁵⁸ Solu naxa a fala a be, «N ma di, nde na i baba ra?» Dawuda naxa a yaabi, «I xa konyi Yisayi Beteleemuka xa di nan n na.»

18

Yonatan nun Dawuda xa saate

¹ Dawuda nun Solu to ge de masarade, Yonatan naxa findi Dawuda xanuntenyi ra. Yonatan nu a xanuxi alo a yete yati.

² Na lox  e Solu naxa kankan Dawuda ma, a mu tin a xa gbilen a baba x  nyi.

³ Yonatan nun Dawuda naxa saata, barima Dawuda nu rafan a ma alo a yete yati.

⁴ Yonatan naxa a xa donma xungbe ba a ma, a a ragoro Dawuda ma, a nun a xa santidegema, a xa xali, nun a xa beleti.

⁵ Solu Dawuda rasamba d  de gere sode, Dawuda nu greenima ne. Na nan a to Solu naxa a findi a xa soorie xunyi ra. Na fe naxa rafan jama ma, a nun Solu xa mixie yati.

⁶ Soorie nu gbilenma temui naxe ke-life gere sode, Dawuda Goliyati faxa gere naxan kui, Isirayila gine   naxa mini Solu ralande. E nu sigi sama maxase mooli ndee ra, e nu fare boronma, e nu e xui itema seew  e kui.

⁷ Na sigie kui gine   nu a falama, «Solu bara mixi wulu wulu b  nbo, kono Dawuda tan mixi wulu wulu doxo fu nan b  nb  xi.»

⁸ Solu naxa x  n ki fanyi ra na sigi xa fe ra. A naxa a fala, «E naxe Dawuda bara wulu fu b  nbo, n tan bara wulu keran b  nbo. A g  be mu luxi a xa n ma mangeya soto.»

⁹ Kelife na lox  e ma, Solu b  nj  e naxa rajaaxu a ma Dawuda xa fe ra.

¹⁰ Na kuye iba, Ala naxa a niya jinne xa bira Solu foxo ra, a masenyi ti alo namijonme. A xa tanbe nu suxuxi a yi ra. Dawuda nu na kora raberefe a be, alo a darixi a ra ki naxe temui birin.

¹¹ Solu naxa a xa tanbe ite, a fa a fala, «N Dawuda mabanbanma ne banxi kanke.» A naxa kata sanya firin, kono Dawuda naxa keli tanbe ya i.

¹² Solu mu nu suusaxi Dawuda ra sōnōn, barima Alatala nu na Dawuda fōxō ra, a gbilen Sōlu tan fōxō ra.

¹³ Solu naxa Dawuda findi sōori wulu keran mange ra, alako a xa a makuya a ra. Dawuda nun a xa sōorie nu luma siga ra gere sode, Dawuda nu fa gibile

¹⁴ xunnakeli kui, barima Alatala nu na a fōxō ra.

¹⁵ Solu to a to fe birin sōoneyaxi Dawuda bē, a naxa lu gaaxui kui a ya ra.

¹⁶ Kono Dawuda nu rafan Isirayila nun Yuda bōnsōe ma, barima a nu tima e ya ra na gere birin kui.

¹⁷ Lōxōe nde Solu naxa a fala Dawuda bē, «N ma di gine singe nan ya, a xili Merabi. N bara a fi i ma. I xa sōori wali tun naba n be Alatala xa geree kui.» Solu nu a falama a bōne kui, «Hali n mu a faxa n yete ra, n xa a lu Filisitakae xa na raba n bē.»

¹⁸ Dawuda naxa Sōlu yaabi, «Nde na n tan na? N baba xabile xurun Isirayilla bōnsōe ya ma, n tan xa findi mange bitanyi ra?»

¹⁹ Waxati to a li a nu lanma Solu xa di gine Merabi xa fi Dawuda ma, Solu naxa a fi Mexolaka Adiriyeli ma.

²⁰ Solu xa di gine Mikali nu Dawuda xanuxi. E to na fala Solu bē, na naxa rafan a ma.

²¹ Solu nu a falama a yete ma, «N xa a fi a ma, alako a xa findi gantanyi ra a bē, Filisitakae xa a faxa.» Na kui Sōlu man naxa a fala Dawuda bē, «To i xa findi n bitanyi ra.»

²² Solu naxa yaamari fi a xa mixie ma, «Wo a fala Dawuda bē gundo ra, *I bara rafan mange nun a xa mixi birin ma. I xa tin findide mange bitanyi ra.*»

²³ Solu xa mixie to na fala Dawuda bē, a naxa e yaabi, «Wo tan bē, fe xuri nan a ra findife mange bitanyi ra? Setare na n tan na, naxan tide mu gbo feo.»

²⁴ Solu xa walikēe naxa na dentegē sa Sōlu bē.

²⁵ Solu naxa e yamari, «Wo a fala Dawuda bē, «Mange mu wama sese xon kote ra fo i xa Filisitaka xēmē kēmē soli xaba, i fa e ra be, alako a xa a gbe jōxō a yaxuie ma.»» Na kui Solu nu wama Filisitaka xa Dawuda faxa.

²⁶ Solu xa walikēe to a xa masenyi ti Dawuda bē, na fe naxa a kenen, a naxa a majoxun na nōma a niyade a xa findi mange bitanyi ra. Beenun lōxōe dōnxōe xa a li,

²⁷ Dawuda nun a xa sōorie naxa sa Filisitaka xēmē kēmē firin faxa. Dawuda naxa e soli xaba, a fa na xasabi kamalixi ra mange xon ma, alako a xa findi mange bitanyi ra. Na temui Sōlu naxa a xa di gine

Mikali fi Dawuda ma, a xa findi a xa gine ra.

²⁸ Solu nu bara a kolon Alatala na Dawuda fōxō ra. Solu xa di gine Mikali nu Dawuda xanuxi.

²⁹ Solu nu gaaxuxi Dawuda ya ra, a a findi a yaxui ra abadan.

³⁰ Filisita kungtie nu gere tima Isirayila bē, kono Dawuda nu e bōnbōma dangife Sōlu xa sōorie birin na. Na kui a naxa xili xungbe soto.

19

Yonatan Dawuda malife

¹ Solu naxa a fala a xa di Yonatan nun a xa mixie bē, a e xa Dawuda faxa. Kono Dawuda nu rafan Yonatan ma ki fanyi.

² Na nan a ra, Yonatan naxa sa na fe yaba Dawuda bē, «N baba wama i faxafe. I xa meenī i yete ma tina geesegē. I xa i noxun.

³ Tina n nan n baba matima daaxa i i noxunma dennaxē. N i xa fe falama a bē, n xa a nate kolon, alako n xa na fala i bē.»

⁴ Yonatan naxa Dawuda xun mafala a baba Sōlu bē, a falafe ra, «Mange, i naxa yunubi soto i xa konyi Dawuda xa fe ra, barima a mu fe jaaxi yo rabaxi i ra. A hinnexi ne i ra tun.»

⁵ A mu gaaxu faxe ya ra, alako a xa na Filisitaka faxa. Na kui Alatala naxa Isirayila xun nakeli. I fan bara na to, i fan bara jelexin na xa fe ra. Munfe ra yakosi i wama yunubi rabafe, mixi nii bafe ra tōnēge kui? Munfe ra i wama Dawuda faxafe na ki tun?»

⁶ Solu naxa a xa di Yonatan xui ramē a fanyi ra. A naxa a kali Alatala ra, a Dawuda mu faxama.

⁷ Yonatan naxa Dawuda xili, a na birin tagi raba a bē. A naxa Dawuda xanin Solu yire, Dawuda man naxa wali Sōlu bē alo a darixi a ra ki naxe.

⁸ Gere man naxa bira Isirayila nun Filisita tagi. Dawuda naxa mini Filisitakae gerede, a naxa e bōnbō a fanyi ra, e fa e gi.

⁹ Lōxōe nde Ala naxa a niya jinne xa bira Sōlu fōxō ra. A nu dōxōxi a xonyi, tanbē suxuxi a yi ra. Dawuda nu na kōra raberefe.

¹⁰ Solu naxa a xa xali woli Dawuda ma, a xa a sōxō banxi kanke. Dawuda naxa tanbē de maba, tanbē naxa sōrōn banxi kanke. Dawuda naxa a gi, a a noxun na kōe ra.

¹¹ Solu naxa mixie xēe Dawuda xonyi, e xa a xa fe kolon, alako e xa a faya geesegē. Kono a xa gine naxa a fala a bē, «Xa i mu i gi, e i faxama ne.»

¹² Axa gine naxa a ragoro wunderi ra, a naxa a gi. A ratangaxi na ki ne.

¹³ Na dangi xanbi, Mikali naxa wuri masolixi sa Dawuda xa sade ma, a dugi felen a xun ma, a si kiri sa a xunsase fari.

¹⁴ Solu to mixie xee Dawuda suxude, a xa gine naxa a fala e be, «A mu yalanxi.»

¹⁵ Solu man naxa e xee alako e xa Dawuda gundi to. A naxa a fala e be, «Wo xa fa a ra a xa sade ma.»

¹⁶ Xeerae to fa, e naxa a li wuri masolixi nan na sade ma, si kiri saxi xunsase fari.

¹⁷ Solu naxa a xa di Mikali maxorin, «I n yanfaxi yi ki munfe ra? I a niyaxi munfe ra n yaxui xa a gi?» Mikali naxa a yaabi, «A a fala ne n be, xa i mu a lu n xa siga, n i faxama ne.»

¹⁸ Dawuda a gi na ki ne, a siga Samuweli yire Rama. A naxa dentegé sa a be Solu naxan nabaxi a ra. Na dangi xanbi, Dawuda nun Samuweli naxa siga, e sa lu Nayoti.

¹⁹ Mixi nde naxa Solu rakolon a Dawuda sa na Nayoti, Rama mabiri.

²⁰ Solu naxa mixie xee Dawuda suxude, kono e naxa namijonmee to kira ra Samuweli foxo ra. Xeerae to mixie to masenyi tife Ala xili ra, Ala Xaxili naxa goro e fan ma, e fan naxa so na masenyi mooli tide.

²¹ E to na dentegé Solu be, a naxa mixi gbetee xee, kono nee fan naxa so masenyi tife Ala xili ra. A naxa mixie xee a saxan nde, kono nee fan naxa so masenyi tife Ala xili ra.

²² Na dangi xanbi Solu yete yati naxa siga Rama. A to kolonyi li Seku taa kui, a naxa mixie maxorin, «Dawuda nun Samuweli na minden?» E naxa a yaabi, a e sa na Nayoti, Rama mabiri.

²³ A naxa Nayoti kira suxu Rama mabiri, kono Ala Xaxili naxa goro a ma kira xon. A naxa masenyi ti Ala xili ra han Nayoti, Rama mabiri.

²⁴ A fan naxa donma rate a ma, a fa masenyi ti Ala xili ra Samuweli ya xori. A naxa a felen boxi ma donma mu a ma. A naxa lu na ki na yanyi nun na koë birin. Yi taali minixi na fe nan kui, «Solu fan bara findi namijonmee ra ba?»

20

Yonatan nun Dawuda xa saate

¹ Dawuda naxa keli namijonmee yire Rama taa kui, a siga Yonatan tode, a sa a maxorin, «N munse rabaxi n xa haake soto i baba ra? N munse niyaxi a ra, a wama n faxafe naxan ma?»

² Yonatan naxa a yaabi, «Ade, n baba mu i faxama. A mu seso rabama a mu a fala n be, a findi fe xuri ra, a findi fe xungbe ra. N baba mu fefe noxunma n ma. A mu fefe rabama a mu a fala n be.»

³ Dawuda naxa a fala a be, «I baba a kolon, a n nafan i ma. A naxe, «N mu yi falama Yonatan be, xa na mu a tooroma ne.» Kono n bara n kali Ala ra, san tongo keren mu na n tan nun faxe tagi.»

⁴ Yonatan naxa a fala Dawuda be, «I nu wa naxan yo xon, n na nan nabama.»

⁵ Dawuda naxa a yaabi, «Kike Neene Sali serexe nan tina. A lanma ne n nun mange xa muxu dege yire keren. A lu n xa siga, n xa n noxun daaxa, han a xi saxan nde loxoe nunmare.»

⁶ Xa a n ma fe maxorin, a fala a be, «Dawuda n maxandi ne, a n xa dije a ma, a xa siga a xonyi Betellemu, a xa lan a xabile ma naxan serexe bama naa jie yo jie.»

⁷ Xa a i yaabi, «Na fan,» awa, bojresa na n be, i xa konyi. Kono xa a xonc na fe ma, i bara a kolon nate na a yi, a wama n toorofe ma.

⁸ I xa n xun mafala na ki ne, barima won bara saate xiri Alatala ya i. Xa i haake nan n ma, i yete xa n faxa, hali i mu n xanin i baba yire.»

⁹ Yonatan naxa a kali Dawuda be, «Xa n a kolon n baba wama i faxafe, n na falama ne i be.»

¹⁰ Dawuda naxa a fala Yonatan be, «Xa i baba fa i yaabi a xone ra, nde n nakolona?»

¹¹ Yonatan naxa a yaabi, «Won xa siga burunyi.» E to menni li,

¹² Yonatan naxa a fala Dawuda be, «N bara n kali Isirayila Marigi Alatala ra, tina xa na mu tina bora yi waxati, n nan n baba maxorinma n xa a kolon naxan na a bojne ma i xa fe ra. Xa fe fanyi na a ra, n i rakolonma.»

¹³ Kono xa a sa li a wama i toorofe ne, n mu fa na fala i be, Alatala xa n yete tooro, a xa nde sa a xun ma. Na temui, n a luma ne i xa siga bojresa kui, Alatala xa lu i foxo ra, alo a nu na n baba foxo ra ki naxe.

¹⁴ I xa hinne n na Alatala xa hinne ra n ma dunjineigiri birin kui. N faxa xanbi,

¹⁵ i naxa ba hinnefe n ma denbaya ra, hali Alatala i yaxui birin ba ne yi dunjina bende fupi fari.»

¹⁶ Yonatan naxa saate tongo Dawuda boonsœ be, a fa a fala, «Alatala xa Dawuda gbe joxo a yaxue ma.»

¹⁷ Yonatan man naxa Dawuda rakali a xa xanunteya xa fe ra, barima Yonatan Dawuda xanu ne alo a a yete xanu ki naxe.

¹⁸ Yonatan naxa a fala a be, «Tina nan ka Kike Neene Sali ra. E na a to i mu na, e fama ne i xa fe maxorinde.»

¹⁹ A xi saxan nde, i xa siga i sa i noxun dennaxe Eseli gemé xanbi ra, yi fe to folo.

²⁰ N xali saxan nan wolima i mabiri ra, alo n wama se nde nan bunfe.

²¹ Na temui, n didi xεεma ne xalie fende. Xa n a fala a be, «Xalie na i seeti ma,» na findima tønxuma nan na i be a i naxa gaaxu, barima heri nan tun na i be. Ala tantu.

²² Kono, xa n sa a fala didi be, «Xalie na i ya ra pon,» na findima tønxuma nan na i be i xa i gi, barima Ala nan a niyaxi i xa siga.

²³ Alatala nan na won ma saate seede ra.»

²⁴ Dawuda naxa a noxun fotonyi kui.

Kike Nεεne Sali to a li, mange Sølu naxa a magoro teebili ra, a xa a dege.

²⁵ A naxa døxo banxi bili kanke, alo a darixi a ra ki naxe. Yonatan naxa døxo a ya ra, Abeneri naxa døxo a fe ma. Kono Dawuda tan mu nu na a døxøde.

²⁶ Na loxøe Sølu mu sese fala Dawuda xa fe ra, barima a noxø a ma a mu faxi a xa seniyentareja xa fe nan ma.

²⁷ Na kuye iba, Kike Nεεne Sali xi firin nde, Sølu to a to Dawuda mu fa, a naxa Yonatan maxørin, «N ma di, munfe ra Yisayi xa di mu faxi a degede xoro, a mu fa to?»

²⁸ Yonatan naxa Sølu yaabi, «Dawuda n mayandi ne, n xa dijne a ma, a xa siga Betelæemu.

²⁹ A naxa a fala n be, «Yandi, a lu, n xa siga lande n xabile xa serexø ma. N taara bara n xili. I xa tin n xa siga n ngaxakerenyie yire.» Na nan a ra, Dawuda mu na be to mange xa teebili ra.»

³⁰ Na temui Sølu naxa xøno a xa di Yonatan ma, a a fala a be, «Gine matandila xa di nan i ra. I noxø a ma a n mu a kolon a i na Yisayi xa di nan be? I xa yaagi nan na ki, a nun i nga!»

³¹ I mu a kolon a fanni Yisayi xa di na dunijna, xaxili sa yo mu na i be i xa mangeya xa fe ra? I xa mixi nde xεε a suxude. A lanma a xa faxa.»

³² Yonatan naxa a baba Sølu yaabi, «Munfe ra a lanma a xa faxa? A munse rabaxi?»

³³ Sølu to a xa tanbe ite a xa di xili ma, Yonatan naxa a kolon a a baba nu wama Dawuda faxafe ne.

³⁴ A naxa keli a xønøxi ra, a mu sese don na Kike Nεεne Sali xi firin nde. A boje nu rajaaxuxi a ma Dawuda nun a yete kan ma yaagi xa fe ra.

³⁵ Na kuye iba, Yonatan naxa siga daaxa yire nde, a nun Dawuda nu lanxi naxan ma. A naxa dimedi nde fan xanin naa.

³⁶ A naxa a fala a be, a naxe, «N na xali woli, i gi, i sa fa a ra.» Dimedi naxa a gi følo, Yonatan fa xali woli a ya ra pon.»

³⁷ Dimedi to xali yire li, Yonatan naxa a xui ite a falafe ra, «Xali makuya menni ra pon!»

³⁸ A man naxa sønø a ra, a naxe, «I xulun, i naxa ti de!» Yonatan xa dimedi naxa xalie matongo, a fa a ra a marigi xøn ma.

³⁹ A mu nu sese kolon na fe kui, kono Dawuda nun Yonatan tan naxa e boore fahaamu.

⁴⁰ Yonatan naxa a xa xali nun a xa tanbee so dimedi yi ra, a a fala a be, «Yi see xanin taa kui.»

⁴¹ Dimedi to siga, Dawuda naxa mini koola mabiri, a fa a yatagi rafelen bøxi sanya saxan. E naxa filinfilin e boore ma, e fa wa, a gbengbenyi Dawuda.

⁴² Yonatan naxa a fala Dawuda be, «Won bara saate xiri. Alatala na seede ra won tan nun won bonsoøe tagi abadan. Yakosi, i xa siga bønøsa kui.»

21

Dawuda xa gi

¹ Na dangi xanbi, Dawuda naxa siga Nobo, Yonatan naxa gbilen taa kui.

² Dawuda to Nobo li, a naxa siga serexødube Aximeleki xønyi. A to Dawuda to, a naxa gaaxu, a fa a maxørin, «I keren nan a ra? Mixi yo mu na i føxo ra?»

³ Dawuda naxa Aximeleki yaabi, a naxe, «Mange nan n xεεxi, kono a a fala n be, a mixi yo naxa a kolon a n xεεxi fe naxan ma. N bara a fala n ma soorie be, e xa n naranlan yire nde.

⁴ Donse nde na na? Taami suuli so n yi ra, xa na mu donse gbøte.»

⁵ Serexødube naxa a yaabi, «Taami yo mu na n yi ra, fo taami seniyenxi naxan baxi serexøe ra. I xa soorie noma na donde xa a sa li e nun ginee mu saxi yire keren yi saxanyi.»

⁶ Dawuda naxa a fala a be, «Tønyi jan døxøxi muxu ma gine fe rabafe ma muxu sigama gere sode temui naxø. N ma soorie maraseniyenzi rabama e ne sigama døde. Yi biyaasi tide to gbo biyaasi gbøte be, e birin seniyenxi ki fanyi ra.»

⁷ Na kui serexødube naxa serexøe taami so a yi ra, barima taami gbøte yo mu nu na. Na serexøe taami nu masarama taami nεεne ra loxøe birin Alatala ya i.

⁸ Na loxøe Sølu xa mixi nde nu na menni sali xa fe ra. Edonka nan nu a ra, naxan xili Dowege, naxan findixi Sølu xa xuruse kantee xunyi ra.

⁹ Dawuda naxa a fala Aximeleki be, a naxe, «Tanbe yo mu na i yi ra, xa na mu santidegema? N to gbataxi mange xa xεεraya xa fe ra, n mu faxi n ma santidegema nun n ma geresose ra.»

¹⁰ Serexødube naxa a yaabi, «Goliati Filisitaka xa santidegema na be, i naxan faxa Ela gulunba kui. A mafilinxi dugi nde

kui, a saxi s̄erexedubee xa donna xanbi ra. Xa i wama a xon, a tongo. Gbete mu na be.» Dawuda naxa a fala, «A so n yi ra, a maniye yo mu na.»

¹¹ Na loxoe Dawuda naxa keli, a a gi S̄olu ya ra. A naxa siga Gati mange Akisi xonyi.

¹² Akisi xa mixie naxa a fala a be, «Isirayila mange Dawuda xa mu yi ki, naxan xa fe falama, «S̄olu bara mixi wulu wulu faxa. Dawuda tan bara mixi wulu wulu dox̄o fu faxa?»

¹³ Dawuda to na fe me, a naxa gaaxu ki fanyi Gati mange Akisi ya ra.

¹⁴ Na kui a naxa a niya jama xa a majoxun daxui ra. A naxa daxupa raba e tagi, a se korin naade ma, a deye nu goro a de xabe ma.

¹⁵ Akisi naxa a fala a xa mixie be, a naxe, «Wo mu a toxi a findixi daxui nan na yi ki. Wo faxi yi xeme ra n xon ma munfe ra?

¹⁶ N hayi na daxui ma n xonyi? Yi mixi mooli xa so n ma banxi kui?»

22

S̄olu Aximeleki jaxankatafe

¹ Dawuda naxa sa a noxun Adulama fomme kui. A taarae nun a barenyie to na kolon, e naxa siga a foxy ra.

² Mixi naxee nu na toore nde kui alo doni kanyie, e naxa lu a fe ma, e a findi e xa mange ra. Mixi keme naani jondon nu na a foxy ra.

³ Dawuda naxa keli menni, a naxa siga Misipa Mowaba bɔxi ma. A naxa a fala Mowaba mange be, a naxe, «Yandi, a lu n baba nun n nga xa sabati be sinden, han n xa a kolon Alatala wama naxan xon n be.»

⁴ Dawuda naxa a xa mixie xanin na mange xonyi, e naxa lu menni Dawuda fe ma.

⁵ Annabi Gadi naxa a fala Dawuda be, a naxe, «I naxa lu yi mange xonyi. I xa gbilen Yudaya.» Dawuda naxa keli, a so Xereti fotonyi yire.

⁶ S̄olu to Dawuda nun a foxyabiree xa xibaaru me, a nu na Gibeya, tamare bili bun ma, geya fari. A xa tanbe nu suxui a yi ra, a xa mixie nu na a fe ma.

⁷ A naxa a fala e be, a naxe, «Wo wo tulimati, wo tan Bunyamin bɔnsœe. Yisayi xa di fama ne weni yiree nun xee fide wo ma? A wo findi soori wulu xunyie ra, xa na mu soori keme xunyie ra?»

⁸ Wo birin bara n yanfa. Mixi yo mu n nakolonxi n ma di nun Yisayi xa di bara saate xiri. Wo mu kinikini n ma, wo mu a fala n be n ma di wama n ma konyi xunyi ikelife n xili ma, alako na xa gantanyi sa n ya ra alo a fa na ki naxe yi ki to.»

⁹ S̄olu xa xuruse kantee xunyi, Edonka Dowege, na naxa a fala S̄olu be, «N tan

Yisayi xa di to ne Nobo, Axituba xa di Aximeleki xonyi.

¹⁰ Aximeleki naxa Alatala maxandi a be, a donsee so a yi ra, a nun Goliyati Filisitaka xa santidegema.»

¹¹ Mange naxa xeeerae xee s̄erexedube Aximeleki xilide, a nun a xa denbaya nun s̄erexedube naxee birin nu na Nobo. E to fa mange yire,

¹² S̄olu naxa a fala e be, a naxe, «Axituba xa di, i tuli mati n na.» A naxa a yaabi, «N marigi, n tuli matixi i ra.»

¹³ S̄olu naxe, «Munfe ra i yanfe maxirixi n xun ma, wo tan nun Yisayi xa di? Munfe ra i taami nun santidegema soxi a yi ra, i man fa Alatala maxandi a be, alako a xa a ya rafindi n ma, a xa gantanyi te n be alo a fa na ki naxe yi ki to.»

¹⁴ Aximeleki naxa wɔyenyi tongo, a naxe, «Nde tinxin i bitanyi Dawuda be i xa mixie ya ma? Nde xa binye dangima a ra i xa banxi kui?»

¹⁵ N bara Alatala maxandi a be sanya wuyaxi. Mange, i naxa yi kalamui sa i xa konyi nun a xa denbaya xun ma, barima n mu sese kolon yi fe kui.»

¹⁶ Mange naxa a fala, «Aximeleki, n i tan nun i xa denbaya faxama to.»

¹⁷ Mange naxa a fala a xa soorie be, naxee nu tixi a fe ma, a e xa Alatala xa s̄erexedubee faxa, barima e mu a rakolon a Dawuda na gife a ma. Kono soorie tan mu tin na rabade.

¹⁸ Na kui mange naxa a fala Dowege be, «I tan xa yi s̄erexedubee faxa.» Awa Dowege Edonka naxa e faxa. Na loxoe a mixi tongo solomasaxan nun suuli nan faxa, s̄erexedube donna ragoroxi naxee ma.

¹⁹ A naxa e xa taa mixie fan faxa santidegema ra, xeme yo, ginee yo, dimée yo, diyoree yo. Hali ningee ba, sofalee ba, yexeee ba, e naxa e birin faxa santidegema ra.

²⁰ Aximeleki xa di xeme Abiyatari, Axituba xa mamadi, na nan keran no a gide. A naxa siga alako a xa bira Dawuda foxy ra.

²¹ A naxa a fala Dawuda be a S̄olu bara Alatala xa s̄erexedubee faxa.

²² Dawuda naxa a yaabi, «Na loxoe n nu bara a majoxun a Dowege Edonka fama ne n ma fe falade S̄olu be. N tan nan a niyaxi i xa mixie xa faxa.»

²³ Hali i mu gaaxu. Lu n seeti ma, barima naxan wama n faxafe, a wama i fan faxafe. I na kantari nan kui n fe ma.»

23

Dawuda gife

¹ E naxa fa a fala Dawuda be, a Filisitakae bara din Keyila taa ra, a e na e xa baloe mujafe lonyie yire.

² Dawuda naxa Alatala maxorin, a naxe, «N noma ne Filisitakae ra?» Alatala naxa a yaabi, «Siga, i xa Keyila ratanga Filisitakae ma.»

³ Kono Dawuda xa mixie naxa a fala a be, «Hali be Yudaya boxi, won bara gaaxu. Won mu suusama sigade Keyila Filisitakae gerede.»

⁴ Dawuda man naxa Alatala maxorin na xa fe ra. Alatala naxa a yaabi, «Keli, i xa siga Keyila, barima n bara Filisitakae sa i sagoe.»

⁵ Na kui Dawuda nun a xa soorie naxa siga naa Filisitakae gerede. E naxa e bonbo, e fa e xa gooree tongo. Dawuda Keyilakae ratanga na ki ne.

⁶ Aximeleki xa di Abiyatari to siga Dawuda yire Keyila, a nu bara serexedube kanke raxunmase xanin naa.

⁷ E to a fala Solu be, a Dawuda bara so Keyila taa kui, Solu naxa a fala, «Ala bara a sa n belexe, barima Dawuda bara a yete balan Keyila taa kui naade xoroxoe xanbi ra.»

⁸ Solu naxa a xa soorie xili, e xa goro naa Dawuda nun a xa soorie rabilinde.

⁹ Dawuda to Solu waxonfe paaxi kolon, a naxa a fala Abiyatari serexedube be, a xa fa serexedube kanke raxunmase ra.

¹⁰ Dawuda naxa Alatala maxorin, «Isirayila Marigi Alatala, n tan i xa konyi di bara a kolon a Solu wama fafe Keyila, a xa fa yi taa kana n tan nan ma fe ra.

¹¹ Keyila mangee n soma ne a yi ra? Solu fama ne be also n a mexi ki naxe? Isirayila Marigi Alatala, i xa na masen n be.» Alatala naxa a yaabi, «Solu fama ne.»

¹² Dawuda man naxa a maxorin, «Keyila mangee n soma ne Solu yi ra, n tan nun n ma soorie?» Alatala naxa a yaabi, «E wo soma ne a sagoe.»

¹³ Na kui Dawuda nun a xa mixie naxa keli Keyila, mixi kememenni jondon, e siga yire gbete. Mixie to a fala Solu be, a Dawuda bara a gi Keyila, Solu naxa na gerefuna na.

¹⁴ Dawuda naxa lu Sifi gbengberenyi ma geyae yire. Solu nu a fenma, kono Ala mu a sa a belexe i.

¹⁵ Dawuda naxa a to, Solu nu na a fenfe, a xa a faxa. Dawuda nu na Xoresa, Sifi gbengberenyi ma.

¹⁶ Loxoe nde Yonatan naxa siga Xoresa Dawuda ralimaniyade.

¹⁷ A naxa a fala a be, «Hali i mu gaaxu, n baba Solu mu i masotoma feo. I findima ne Isirayila mange ra, n tan luma i setti ma. N baba Solu na kolon.»

¹⁸ Na kui e naxa saate xiri Alatala ya i. Dawuda naxa lu Xoresa, Yonatan naxa gibile a xonyi.

¹⁹ Sifika naxa siga Solu yire Gibeya, e sa a fala a be, «Dawuda noxunxi gbengberenyi yirefanyi ma Xakila geyae mabiri.

²⁰ Mange, xa i wama a xon, i xa goro naa. Muxu a sama ne i sagoe.»

²¹ Solu naxa e yaabi, «Alatala xa barake sa wo xa fe, barima wo bara kinikini n ma.

²² Wo siga sinden, wo man xa a mato ki fanyi ra. Wo xa a kolon a na dennaxe, wo man xa a kolon nde na a foxo ra. Mixi na a ra naxan koota ki fanyi.

²³ Wo na ge a noxunde kolonde, wo xa na fala n be alako won birin xa siga. Xa a na Yudaya boxi ma, n a fenma ne yire birin han n a toma temui naxe.»

²⁴ Sifika naxa gibile a xonyi Solu ya ra. Dawuda nun a xa mixie nu na Mayon gbengberenyi ma koola mabiri.

²⁵ Solu nun a xa mixie naxa mini Dawuda fende. Dawuda to na kolon, a naxa siga fanye yire Mayon gbengberenyi ma. Solu to na me, a naxa bira Dawuda foxo ra menni.

²⁶ Solu nu jereema geyae setti ma, Dawuda fan nu jereema geyae boore setti ma, gulunba nu na e tagi. Dawuda nu a gife a senbe ra, kono Solu xa mixie nu na a raxetenfe.

²⁷ Na temui xera nde naxa fa Solu yire, a fala a be, «I xa fa keran na. Filisitakae man bara din Isirayila boxi ra!»

²⁸ Na kui Solu naxa gibile Dawuda foxo ra na Filisitakae xa fe ra. Na nan a niya, e naxa menni xili sa Sela Hamalekoto. Na nan na ki «Fatan fanye.»

24

Dawuda tonifie Solu faxade ma

¹ Dawuda naxa siga En Gedi geyae yire.

² Solu to gibile kelife Filisitakae gerede, mixie naxa a fala a be, a Dawuda na En Gedi gbengberenyi ma.

³ Solu naxa soori wulu saxan tongo, naxee fata gere sode dangi Isirayilakae birin na, e naxa mini Dawuda nun a xa mixie fende, han e sa so fanyee longori ra.

⁴ Solu naxa dangi gooree yire, naxee nu na kira de ra. A naxa so fomme kui a xa ye rafili. A mu a kolon Dawuda nun a xa mixie fan nu na na fomme kui.

⁵ Dawuda xa mixie naxa a fala a be, «Alatala bara yi loxoe fi i ma. A xa masenya bora kamali a falafe ra, «N tan nan i yaxui sama i belexe, alako i xa i sago raba a ra.»» Na temui Dawuda naxa a maso doyindoyin Solu xanbi ra, a fa a xa burumusi setti xaba.

⁶ Dawuda to ge na rabade, a naxa nimisa Solu xa burumusi sëetti xabafe ma.

⁷ A naxa a fala a xa mixie bë, «Alatala xa n natanga na fe mòoli ma. N bara na raba n marigi ra, Alatala naxan sugandixi mange ra.»

⁸ Dawuda naxa tonyi dòxø a xa sòorie ma Solu gerefa ra. Solu naxa mini fònme kui, a siga.

⁹ Dawuda fan naxa mini fònme kui, a fa Solu xili a xui itexi ra, «N ma mange, n mariig!» Solu to a kobe rato, Dawuda naxa a xunyi felen boxi ma, a suyidi a bë.

¹⁰ Dawuda naxa a fala Solu bë, a naxë, «Munfe ra i tuli matima mixie xa wòyenyie ra, naxee a falama, a n tan mu wama i xa fe fanyi xòn ma?»

¹¹ To loxœ Alatala bara i sa n sagoe fònme kui. N ma mixie bara a fala n bë, a n xa i faxa, kono n bara tondi. N bara a fala, «N mu n mariig gerema, Alatala naxan sugandixi mange ra.»

¹² I bara a to se naxan na n belexe? N bara i xa burumusi sëetti xaba. N nu noma i faxade, kono n mu a raba. Na kui i noma a kolonde fe jaaxi yo mu na n furi kui i xa fe ra. N mu wama i matandife, n mu wama haake xòn, kono i tan na birafe n foxo ra, i xa n faxa.»

¹³ «Alatala xa won makiiti. Alatala xa n gbe loxœ. N tan mu i faxama feo.

¹⁴ Forie a falama, «Naaxuna kelima mixi jaaxie nan ma.» Na kui n xa a fala i bë, n tan mu i faxama feo.

¹⁵ I tan Isirayila mange, i wama nde gerefe? I na birafe nde foxo ra? Mixi xurudi naxan tide mu dangi bare faxaxi ra, xa na mu a ra nimase xunxuri?

¹⁶ Alatala xa won firin makiiti. A xa nöndi fi n ma, a xa n natanga i belexe.»

¹⁷ Dawuda to ge na masenyi tide, Solu naxa a fala a bë, a naxë, «I tan nan yati xui a ra, n ma di Dawuda?» Solu naxa wa folo.

¹⁸ A fa a fala Dawuda bë, a naxë, «I tinxin n tan bë, barima i bara n ma fe kobi masara fe fanyi ra.

¹⁹ To tan i bara i xa marafanyi masen n bë. Alatala nu bara n sa i sagoe, i fa tondi n faxade.

²⁰ Xa mixi a yaxui masoto, a bejinma bojresa kui? Alatala xa i sare fi i naxan nabaxi n be to loxœ.

²¹ N a kolon i fama ne findide mange ra, Isirayila fama xande i xa mangeya bun ma.

²² Ixa i kali Ala xili ra, a i mu n bónsœ sontoma n faxa xanbi, i man mu n xili kanama n ma mixie tagi.»

²³ Dawuda to a kali Solu bë, Solu naxa gbilen a xonyi, Dawuda nun a xa mixie naxa siga kantari yire.

25

Nabali nun Dawuda xa galanbuï

¹ Samuweli to laaxira, Isirayila birin naxa malan a xa jònfe ma, e xa a ragata a xonyi Rama. Na temui Dawuda naxa goro Paran gbengberenyi ma.

² Kuntigi nde nu na Mayon, naxan ma yexë wulu saxan nun si wulu kerén nu na Karemele. A nu sigaxi a xa na yexësée xabe mabide.

³ Na xème nu xili ne Nabali, a xa gine xili Abigayili. Gine xaxilima nan nu a ra, naxan tofan ki fanyi. Kono a xa mòri xaxili nu xoroxo, a nu luma fe paaxi raba ra. Kalebi bónsœ nan a ra.

⁴ Dawuda naxa a me gbengberenyi ma a Nabali na a xa yexësée xabe mabife.

⁵ A naxa a xa mixi fu xëe, a falafe ra, «Wo siga Nabali yire, wo xa a xëebu n bë. Wo xa yi masenyi ti n xili ra, wo naxë,

⁶ «Ala xa fe birin sòoneya i bë, i tan nun i xa denbaya.

⁷ Muxu a mexi në, a i xa walikëe na i xa yexësée xabe xabafe. Kabi i xa xuruse kantée faxi Karemele, muxu nu na e fo xo ra bojresa kui. Sese mu baxi e yi ra na waxati bun ma.

⁸ I xa i xa mixie maxorin xa nöndi na a ra. Na kui i xa hinne n ma mixie ra yi xulun loxœ. I xa muxu ki i noma naxan na, barima muxu findixi i xa konyie nan na, naxee birama i xa di Dawuda foxo ra.»

⁹ Dawuda xa xëerae to so naa, e naxa a xa xëeraya iba Nabali bë a xili ra, e mu sese sa a fari.

¹⁰ Nabali naxa xëerae yaabi, a naxë, «Nde na Dawuda ra, nde na Yisayi xa di ra? Konyi gbegbe na na to, naxee e gima e mariig ma.

¹¹ Wo waxi në n xa n ma taami nun n ma sube tongo, n naxee fenxi n ma walikëe bë, n xa na so mixie yi ra n mu naxee kelide yati kolon?»

¹² Dawuda xa xëerae naxa gbilen. E to so, e naxa na birin dëntegé.

¹³ Dawuda naxa a fala a xa sòorie bë, a naxë, «Wo xa wo xa santidegema xiri wo tagi.» E naxa na raba. Dawuda fan naxa a xa santidegema tongo, a a xiri a tagi. Mixi keme naani nöndon naxa bira a fo xo ra, mixi keme firin naxa lu kotee san na.

¹⁴ Nabali xa walikëe nde naxa sa na fe yaba a xa gine Abigayili bë, a naxë, «Dawuda bara xëerae xëe won mariig ma keli gbengberenyi ma, e xa a xëebu, kono a mu e rasenexi a fanyi ra feo.

¹⁵ Kabi muxu na burunyi, na mixie fe fanyi nan naba muxu bë. E mu muxu töoro, e mu sese ba muxu yi.

¹⁶ E bara muxu kanta koe nun yanyi muxu xa xuruse demadonyi wali kui.

¹⁷ I xa a mato i nōma naxan nabade, xa na mu a ra won marigi nun a xa denbaya fama fe jaaxi sōtode. I xa mōri xaxili xōrōxō, a mu mixi yo xa marasi mēma.»

¹⁸ A xa gine Abigayili naxa taami keme firin tongo, a nun weni kundi firin, yexē ganxi suuli, kaabé ganxi busali firin, tamare mōoli nde suxui keme, nun xōre xaraxi xuti keme firin. A naxa na kote baki sofale fari.

¹⁹ A naxa a fala a xa konyie bē, «Wo siga yare, n fafe.» A mu sese fala a xa mōri Nabali bē.

²⁰ A naxa baki sofale fari, a goro geya ma. Dawuda nun a xa soorie fan nu na gorofe, e fa naralan na gine ra.

²¹ Dawuda nu bara a fala a xa mixie bē, a naxē, «N bara Nabali xa xurusee makanta fufafu gbengberenyi ma. Sese mu baxi a xa naafuli ra, kono a naxa n ma wali fanyi sare masara fe jaaxi ra.

²² Xa a sa li n mu Nabali xa xēme birin faxa beenun tina geesegē, Ala xa n paxankata a jaaxi ra.»

²³ Abigayili to sa Dawuda to, a naxa goro mafuren sofale fari, a suyidi Dawuda bē.

²⁴ A to bira a sanyi bun ma, a naxa a fala a bē, «N marigi, i xa i haake to n bē. I xa i tulit mati n tan, i xa konyi gine xui ra.

²⁵ I naxa i tulit mati Nabali xui ra. Xaxilitare nan a ra, alo a xili «Nabali» a masenma ki naxē. A daxujna nan tun falama. N tan mu i xa xēerae toxī.

²⁶ Ala to i ratanga nii bafe ma, a to i ratanga i gbejoxōfe ma, Ala xa a niya i yaxuie xa lu alop Nabali. Ala bē, i tan bē, naxee wama fe jaaxi rabafe i tan na, nee birin xa lu alop Nabali.»

²⁷ «Yakosi, n tan i xa konyi gine faxi buja naxan na, na xa itaxun i foxirabiree ma.

²⁸ Yandi, i xa dīne muxu ma. Alatala xa i bōnsōe sabati, barima Ala xa geresoe nan i ra. Ala xa i ratanga fe jaaxi birin ma.

²⁹ I Marigi Alatala xa i nii ratanga i yaxuie ma. Alatala xa i yaxuie makuya i ra pon.

³⁰ Alatala na ge hinnede i ra, a i findi Isirayila mange ra, alo a laayidixi i be ki naxē,

³¹ a mu lanma i bōne xa tōro fe nde ma i naxan nabaxi, alo mixi nii bafe fufafu i gbejoxōfe ra. Alatala na ge hinnede i ra, i ratu n ma.»

³² Dawuda naxa a fala Abigayili bē, a naxē, «Tantui na Isirayila Marigi Alatala be, naxan i xēxi n yire to.

³³ Ala tantu i xaxili fanyi xa fe ra, Ala xa baraka sa i xa fe, i tan naxan n natangaxi gbaloe rabafe ma alako n xa kisi.

³⁴ N xa a fala i be Isirayila Marigi Alatala xili ra, naxan n natangaxi fe kobi rabafe ma, xa i mu i xulun fafe ra n yire nu,

beemanun kuye xa iyalan, Nabali xa xēme birin bara faxa nu.»

³⁵ Abigayili Dawuda sanba see naxee ra, Dawuda naxa e rasuxu, a fa a fala a bē, «Gbilen i xōnyi bojresa kui. N bara ge i xui susude.»

³⁶ Abigayili to Nabali yire li, a naxa a to a na xulunyi xungbe tife nelexinyi kui, a siisixi feo. A mu sese fala a xa mōri bē han geesegē.

³⁷ Na kuye iba, siisi to ba Nabali fate i, a xa gine naxa dentegē sa a bē, a fa gaaxu ki fanyi ra.

³⁸ Xi fu jōndon dangi xanbi, Alatala naxa Nabali faxa.

³⁹ Dawuda to Nabali faxa fe me, a naxa a fala, «Tantui na Alatala bē, naxan n natanga Nabali xa xaxilitarepa ma alako n naxa jaaxujna raba. Alatala bara Nabali xa jaaxujna sare ragbilen a ma.» Dawuda naxa xēerae xēe, e xa sa a fala Abigayili bē, a xa findi a xa gine ra.

⁴⁰ E to siga Karemeli na falade a bē,

⁴¹ a naxa a yatagi felen boxi ma, a fa a fala, «N marigi Dawuda, i xa konyi gine nan n na, naxan mu tondima i xa walikēe sanyie maxade.»

⁴² Abigayili naxa keli kerent na, a te sofale fari, a bira Dawuda xa xēerae foxo ra, a nun gine dimedi suuli. Na ki a naxa findi Dawuda xa gine ra.

⁴³ Dawuda nu bara Axinowama Yisireeli fan doxō.

⁴⁴ Solu nu bara a xa di gine Mikali, Dawuda xa gine singe, fi Layisa xa di Paliti Galimuka ma.

26

Dawuda tondife Solu faxade a firin nde

¹ Sifika naxa siga Solu yire, e sa a fala a bē, a Dawuda noxunxi Xakila geyae fari gbengberenyi ya ra.

² Solu naxa Isirayila soori fanyi wulu saxan xanin Sifi gbengberenyi ma Dawuda fende.

³ Enaxa yonkin Xakila geyae yire, gbengberenyi ya ra kira de ra. Dawuda tan nu na gbengberenyi ma. A to a me a Solu na a fene gbengberenyi ma,

⁴ a naxa fe rabenye xēe. Na kui a naxa a kolon a Solu bara fa.

⁵ Na temui, Dawuda naxa siga Solu yonkide. A naxa yire to Solu nun a xa soorie xunyi Abeneri, Neri xa di, nu xife dennaxe e xa soorie tagi.

⁶ Dawuda naxa Aximeleki Xitika nun Seruya xa di Abisayi, Yowaba xunya, maxorin, «Nde n matima Solu yire?» Abisayi naxa a yaabi, «N tan.»

⁷ Dawuda nun Abisayi naxa goro jama yire kœ ra. Solu nu saxi nama tagi, a

na xife, a xa tanbe sōronxi a xun sade ra. Abeneri nun nama birin saxi a rabilinyi.

⁸ Abisayi naxa a fala Dawuda bē, «Ala bara i yaxui sa i belexe to. A lu n tan xa a banban boxi ma n ma tanbe ra sanmaya keren. A mu findima firin na!»

⁹ Kono Dawuda naxa a fala Abisayi bē, «I naxa a faxa! Nde nōma Alatala xa mixi sugandixi faxade, na yunubi mu fa lu a xun ma?»

¹⁰ N bara a fala i bē Alatala xili ra, Alatala nan keren nōma a faxade, a xa simaya kamalima temui naxē, xa na mu gere nde kui.

¹¹ Alatala xa n natanga n belexe safe ra Alatala xa mixi sugandixi ma! A xa tanbe nun a xa ye kundi tongo tun, won xee.»

¹² Na ki Dawuda naxa Sōlu xa tanbe nun a xa ye kundi xanin, mixi yo mu e to, mixi yo mu na fe kolon, mixi yo mu xunu. Alatala nu bara xi xoli tilinxī radangi e birin ma.

¹³ Dawuda naxa dangi boore seeti ma yire makuyaxi, a sa ti geya xun tagi.

¹⁴ Dawuda naxa a xui ramini nama nun Neri xa di Abeneri ma, a naxē, «Abeneri, i mu n xui ratinma?» Abeneri naxa a maxorin, «Nde na i ra, naxan gbelegbelefe mange ra yi ki?»

¹⁵ Dawuda naxa a fala Abeneri bē, «Xeme gbangbalanyi mu i ra, naxan maniye mu na Isirayila? Pe, munfe ra i mu fa i xa mange kanta, i marigi? Mixi nde so ne wo tagi a xa mange faxa.

¹⁶ I naxan nabaxi na ki, na mu fan. N xa a fala i bē Alatala xili ra, a lan ne i xa faxa, i to mu wo xa mange kantaxi, Alatala xa mixi sugandixi. A mato ba, mange xa tanbe nun a xa ye kundi na minden, naxee nu na a xun sade ra?»

¹⁷ Sōlu naxa Dawuda xui kolon, a naxa a maxorin, «N ma di Dawuda, i xui nan na ki?» Dawuda naxa a yaabi, «N marigi, n tan nan a ra.

¹⁸ Munfe ra i na birafe n tan i xa konyi foxo ra? N munse rabaxi, naxan mu rafan i ma?

¹⁹ Yakosi, n marigi, i tuli mati n na. Xa Alatala nan i bojne ratexi n ma, i xa serexē nde ba alako a xa dipe n ma. Kono xa mixie nan i bojne ratexi n ma, Alatala xa e danka, barima e wama n kerife Alatala xa nama ya ma, n xa siga ala gbetee batude.

²⁰ N mu wama faxafe yire naxan makuya Alatala ya tote ra. A luxi alo i tan Isirayila mange na dondoli di nde nan gerefe, alo i na xoni xunxuri di nde nan fenfe geya ma.»

²¹ Sōlu naxa a yaabi, «N bara haake soto i ra. Dijne, n ma di Dawuda, n mu fe jaaxi yo rabama i ra sōnōn, barima to tan i bara

hinne n na. N xaxilitarepa naxan nabaxi i ra, a mu fan.»

²² Dawuda naxa a yaabi, «Mange xa tanbe nan yi ki, i xa konyi nde xa fa a tongo.

²³ Alatala mixi birin sare fima a xa tinxinyi nun a xa kinikini nan ma. To Alatala nu bara i sa n belexe, kono n mu tin Alatala xa mixi sugandixi töröde.

²⁴ I nii tide to gboxi n be to, tina n fan nii tide gboma ne Alatala bē na ki, a n natangama ne töre birin ma.»

²⁵ Sōlu naxa a fala Dawuda bē, «N ma di Dawuda, Alatala xa i baraayi. Ala xa i xa fe birin sōoneya.» Dawuda naxa siga a xa kira xon, Sōlu fan naxa gibilen a xonyi.

27

Dawuda sigafe Filisita boxi ma

¹ Dawuda naxa a fala a yete ma, a naxē, «Loxoe nde Sōlu man katama ne n faxade. N xa n gi a ya ra Filisita boxi ma, alako a xa gibilen n foxo ra Isirayila boxi ma. Na nan nōma n bade a belexe.»

² Dawuda nun a xa mixi keme sennie naxa keli, e naxa siga Mayi xa di Akisi yire, naxan findixi Gati mange ra.

³ Dawuda naxa sabati Akisi xonyi Gati boxi ma, a tan nun a xa mixi keme senni, birin nun a xa denbaya. Dawuda xa denbaya fan nu na, a xa gine firinyie, Axinowama Yisireelika nun Abigayili Karemeleka, Nabali xa gine fori.

⁴ Sōlu to a kolon a Dawuda bara a gi Gati, a naxa gibilen a foxo ra.

⁵ Dawuda naxa a fala Akisi bē, «Xa a sa i kenen mange, i xa yire nde so n tan yi ra, i xa konyi di, n luma dennaxē. A mu lanma n tan i xa konyi xa lu i seeti ma mangataa kui.»

⁶ Na loxoe Akisi naxa Sikilaga taa so a yi ra. Na nan a toxo Sikilaga naxa findi Yuda mangée gbe ra han to.

⁷ Dawuda je keren kike naani nan naba Filisita boxi ma.

⁸ Dawuda nun a xa soorie nu sigama Gesurikae, Girisikae, Amalekikae gerede, barima nee nu sabatixi kelife Suru boxi ma han Misira boxi ma kabi temui xonkuye.

⁹ Dawuda nu darixi naakae sonto ra ginee nun xemee, a fa e xa xuruse xungbee, e xa xuruse lanmae, e xa sofalee, e xa noxomée, nun e xa dugie, a na birin xanin Akisi yire.

¹⁰ Akisi nu a maxorinma, «Wo gere so minden to?» Dawuda nu a yaabima, «Yudaya, Yerameeli, nun Keni xa gbengberenyie.»

¹¹ Dawuda nu na mixie faxama na nan ma, alako e naxa no sigade Gati, e sa

dentegē sa Dawuda xa fe rabaxi xa fe ra. A nu walima na ki ne Filisitaka bōxi ma.

¹² Na kui Akisi nu laxi Dawuda ra, a nu a falama, «Dawuda bara a yete rajaaxu a xa jama Isirayila ma. A mu kelima n xun ma abadan.»

28

Sōlu sigafe karamoxœ yire

¹ Na waxati, Filisitakae nu bara e xa soorie malan sigafe ra Isirayilakae gerede. Akisi naxa a fala Dawuda be, «I tan nun i xa soorie, wo xa n mali yi gere kui.»

² Dawuda naxa Akisi yaabi, «I fama a kolonde n nōma naxan nabade.» Akisi naxa a fala a be, «N i findima ne n ma kantama ra abadan.»

³ Samuweli nu bara faxa. Isirayilakae birin a xa jōnfe raba ne, a ragata Rama, a bari taa kui. Na waxati Sōlu nu bara tonyi dōxō karamoxœ xe wali ra, naxee nu woyenma faxamixie nun jiinnee ra.

⁴ Filisitakae naxa e malan Sunemi, Sōlu naxa Isirayilakae malan Glibowa.

⁵ Sōlu to Filisita jama to, a bojne naxa mini a i, a gaaxu a jaaxi ra.

⁶ Sōlu naxa Alatala maxandi, kōnō Alatala mu a yaabi xiye ra, a mu a yaabi seregedube nun namijonmē xui ra.

⁷ Na kui Sōlu naxa a xa mixi ndee xili, a naxe, «Wo sa gine sematoe nde fen, naxan fata woyende mixi faxaxie ra, alako a xa n mali.» Sōlu xa mixie naxa a yaabi, «Gine nde na Endori, naxan woyenma faxamixie ra.»

⁸ Sōlu to na me, a naxa a dugi masara alako mixi naxa a kolon a tan na a ra. A tan nun mixi firin, e naxa siga na gine yire koe ra. Sōlu naxa a fala a be, «Se mato ne be faxamixi nde saabui ra, n naxan xili falama i be.»

⁹ Gine naxa a yaabi, «I a kolon Sōlu tonyi naxan dōxoxi karamoxœ wali ra, naxee woyenma faxamixie nun jiinnee ra. Munfe ra i na gantanyi tefe n be, i xa n faxa?»

¹⁰ Sōlu naxa a rakali a be, «Alatala xili ra, i naxa kontofili. A findi kote yo ra, n tan nan a tongoma.»

¹¹ Na gine naxa a maxorin, «I wama woyenfe faxamixi mundun na?» A naxa a yaabi, «Samuweli.»

¹² Gine to Samuweli to, a naxa gbelegbele, a fa a fala Sōlu be, «Munfe ra i bara n madaxu? I tan nan yati na Sōlu ra!»

¹³ Mange naxa a fala a be, «Hali i mu gaaxu! I munse toxi?» Gine naxa a fala Sōlu be, «A luxi alō malekē nde na kelife bōxi ma.»

¹⁴ A naxa a maxorin, «A lahale na di?» Gine naxa a yaabi, «Xanfori nan a ra, burumusi ragoroxi a ma.» Sōlu naxa a

kolon keran na a Samuweli nan a ra. A naxa a tigi sin bōxi ma, a suyidi.

¹⁵ Samuweli naxa a fala Sōlu be, «Munfe ra i n tōroxi, n xa mini i ma?» Sōlu naxa a yaabi, «N na kontofili belebele nan kui. Filisitakae bara fa n gerede. N tan bara Alatala xili, kōnō a bara mēe n na, a mu n yaabixi xiye saabui ra. N fa i xilixi na nan ma, alako i xa a masen n be a lanma n xa naxan naba.»

¹⁶ Samuweli naxa a maxorin, «Xa Alatala bara mēe i ra, a bara findi i gerefa ra, i fa n tan maxorinma munfe ra?»

¹⁷ Alatala bara fe raba, alō a a fala i be ki naxe n tan saabui ra. A bara mangeya ba i yi ra, a a so Dawuda yi ra.

¹⁸ I to tondi Alatala xui'suxude Amaleki xa fe ra, a nu xōnoxi naxan ma, Alatala tan ne fe mōoli nan niyama i ra to.

¹⁹ Alatala fama ne i tan nun Isirayila sade Filisitakae sageo. Tina, i tan nun i xa die birin luma ne n fe ma be, Alatala Isirayila xa soorie sama ne Filisitakae sageo.»

²⁰ Na temui Sōlu naxa bira bōxi gaaxui ra Samuweli xa masenyi xa fe ra. A senbe yo mu na, barima a mu nu sese donxi na loxoe nun na koe ra.

²¹ Na gine to Sōlu xa gaaxui to, a naxa a fala a be, «To tan n bara i xui ratinme, hali na nu nōma findide faxe ra n be.»

²² Yakōsi i xa i tuli mati n na. I xa tin n xa donse nde fi i ma, alako i xa nō senbe sotode biyaasi xa fe ra.»

²³ Kōnō Sōlu mu tin, a naxe, «N mu n degema.» A xa mixie nun na gine naxa karaxan, alako a xa a dege. A rajonyi a naxa tin na ra, a keli bōxi ma, a dōxo sade ma.

²⁴ Gine naxa keli keran na, a naxa a xa ninge lanma bōrogexi faxa. A naxa taami lebinitarafala farin nun ture ra.

²⁵ A naxa a fi Sōlu nun a xa mixie ma, e naxa e dege, e fa siga na koe yati ra.

29

Dawuda kelife Filisitakae ya ma

¹ Filisitakae naxa e xa soorie malan Afeki, Isirayilakae tan naxa e xa soorie malan dulonyi yire Yisireeli mabiri.

² Filisitakae xa soori mangée nu jereema e xa galie ya ra, ndee lanxi mixi keme ma, ndee nu lanxi mixi wulu ma. Dawuda nun a xa soorie nu na e xanbi ra mange Akisi seeti ma.

³ Filisita soori mangée naxa Akisi maxorin, «Pe, yi Isirayilakae na munse rabafe be?» Akisi naxa e yaabi, a naxe, «Dawuda nan a ra, naxan nu findixi Isirayila mange Sōlu xa mixi ra, kōnō a na n fōxō ra kabi jē wuyaxi. Han yakōsi

n mu fe jaaxi yo toxi a ra, kabi a naxa so n xɔnyi.»

⁴ Filisita soori mangee naxa xɔno Akisi ma na xa fe ra, e fa a fala a bɛ, «A lanma i xa Dawuda ragbilen yire, i dennnaxe soxi a yi ra. A mu lanma a xa bira won foxy ra, alako a naxa won yanfa gere kui. Na yanfanteya mɔɔli mu nɔma xɛ a niyade Solu xa dijne a ma?»

⁵ Mixie nu sigi sama, e fare boron Dawuda matɔxofe ra. E nu a fala, «Sɔlu bara mixi wulu keren faxa, kɔnɔ Dawuda tan bara mixi wulu fu faxa.»

⁶ Akisi naxa Dawuda xili, a a fala a bɛ, «N bara n kali Alatala ra, i tinxin. N nu wama ne, won birin xa siga gere kui, won man fa, barima n mu fe jaaxi yo toxi i ra. Kono i mu rafan n ma soori mangee ma.

⁷ I naxan nabama, i xa gbilen muxu foxy ra bojnesa kui, alako Filisita soori mangee bojne naxa rajaaxu e ma.»

⁸ Dawuda naxa a maxorin, «N tan i xa konyi, n munse rabaxi, naxan mu rafanxi i ma, naxan a niyama n xa gbilen n marigi yaxuie gerefe foxy ra?»

⁹ Akisi naxa Dawuda yaabi, a naxe, «N a kolon. I rafan n ma alo Alatala xa xɛera, kɔnɔ Filisita soori mangee naxe, «Muxu mu tinma a xa bira muxu foxy ra gere kui!»

¹⁰ Na nan a ra, tina subaxe i tan nun i xa mange xa soorie, naxee faxi i foxy ra, wo xa gbilen.»

¹¹ Dawuda nun a xa soorie naxa keli subaxe ma, e gbilen Filisita boxi ma. Filisitakae tan naxa te Yisireeli.

30

Dawuda nun Amalekikae xa gere

¹ A xi saxan nde, Dawuda nun a xa soorie to so e xonyi Sikilaga, e naxa a to a Amalekikae nu bara so Negewi boxi ma, e Sikilaga gan.

² E naxa mixi birin suxu, ginee yo, xemee yo, dimee yo, e e xanin e piŋe ra e xun ma.

³ Dawuda nun a xa soorie to e xonyi li, e naxa a to e xa taa nu ganxi, e xa ginee nun e xa die nu xaninxu.

⁴ Na kui, Dawuda nun a xa mixie naxa wa han e tagan.

⁵ Amalekikae nu bara Dawuda xa gine firinyie fan xanin: Axinowama Yisireeli, nun Abigayili Karemeka, Nabali xa kaajne gine.

⁶ Dawuda naxa tooro ki fanyi, barima naxa nu wama a magonofe. Birin bojne nu rajaaxuxi e ma e xa die xa fe ra, kɔnɔ Dawuda naxa limaniya a xaxili tife ra a Marigi Alatala ra.

⁷ A naxa a fala Aximeleki xa di Abiyatari bɛ, a naxe, «Fa Alatala maxorin see ra.» Abiyatari naxa fa a ra Dawuda xɔn.

⁸ Dawuda naxa Alatala maxorin, a naxe, «Xa n siga yi mixie foxy ra, n noma e masotode?» Alatala naxa a yaabi, «I xa siga e foxy ra. I fama ne e masotode, i man gbilenma ne e birin na.»

⁹ Dawuda nun a xa soorie mixi keme senni naxa siga, e fa Besori xure li.

¹⁰ Mixi keme firin naxa lu menni taganyi xa fe ra. Dawuda nun mixi keme naanie naxa siga yare.

¹¹ E to Misiraka nde li wula i, e naxa fa a ra Dawuda yire. E naxa ye nun donse nde so a yi ra,

¹² alo xɔre nun tamare mɔɔli nde xaraxi. A to ge a degede, a naxa a yete kolon. A nu bara feesjen saxan nun kɔe saxan ti, a mu a dege, a mu ye min.

¹³ Dawuda naxa a maxorin, «Nde xa mixi na i ra? I keli minden?» A naxa a yaabi, «Misiraka nan n na, Amalekika nde xa konyi. A xi saxan nan yi ki, n marigi n naboloxi, barima n to mu yalanxi.»

¹⁴ Muxu Kereti nun Kalebi xa mixie pɔnbo ne gbengberenyi ma, Yudaya. Muxu te so ne Sikilaga fan na.»

¹⁵ Dawuda naxa a maxorin, «I nɔma n xaninde yi mixie yire?» A naxa a yaabi, «Xa i kali Ala ra a i mu n faxama, a i mu n sama n marigi belexe, n i xanimma ne e yire.»

¹⁶ Na kui, a naxa e xanin Amalekikae yire. E naxa e li e nu na e degefe, e siisife see ra e naxee sɔto gere kui Filisita nun Yudaya boxi ma.

¹⁷ Dawuda naxa e gere, keli gessege han nunmare. Mixi yo mu nɔ a gide, fo segetala mixi keme naani naxee siga pɔxɔmee fari.

¹⁸ Amalekikae se naxee suxu, Dawuda naxa a birin masoto, a nun a xa gine firinyie.

¹⁹ Dawuda naxa a xa mixi birin masoto, dimee ba, forie ba, a nun e xa see birin.

²⁰ Dawuda naxa e xa xuruse xungbee nun a lanmae tongo, mixie fa a fala, «See nan ya Dawuda naxee sɔto gere kui!»

²¹ Dawuda naxa gbilen na mixi keme firinyie yire, naxee nu bara lu Besori xure taganyi xa fe ra. E naxa mini Dawuda nun a foxirabirce ma. Dawuda naxa a maso e ra, a e xɛebu.

²² Mixi kobi ndee naxee nu na Dawuda xa soori keme naani ya ma, nee naxa a fala, «Yi xeme naxee mu bira won foxy ra gere kui, a mu lanma e xa seso sɔto, fo e xa die nun e xa gine. E xa nee tongo, e xa siga.»

²³ Dawuda naxa a fala e bɛ, «N ngaxakerenyie, wo naxa yi mɔɔli raba see ra Alatala naxee fixi won ma, barima a bara won natanga, a won yaxuie sa won belexe.

²⁴ Nde wo xui ramema yi fe kui? A lanma won xa se birin itaxun won ma mixie birin

na, naxee siga gere sode nun naxee lu kote san na.»

²⁵ Na loxoe Dawuda naxa na findi seriye ra Isirayila bɔxi birin ma. Han to a na na ki ne.

²⁶ E to so Sikilaga, Dawuda naxa e sotose setti rasamba a xanuntenyi Yuda forie ma a falafe ra, «Wo mabiri nan yi ki, muxu naxee sotoxi Alatala yaxuie yi ra!»

²⁷ A naxa na see rasanba yi mixie ma naxee na gere kui: Betelikae, Ramotika naxee nu na gbengberenyi ma, Yatirikae,

²⁸ Arowerikae, Sifimotikae, Esitemowakae,

²⁹ Rakalikae, Yerameeli mixie, Keni mixie,

³⁰ Horomakae, Bori Asankae, Atakika,

³¹ Hebironkae, nun mixi naxee nu na yire birin Dawuda nun a xa soorie siga dennaxe.

¹² e xa soori gbangbalanyie naxa ñere na koe birin na, e fa Solu nun a xa di furee tongo Beti San tete ra, e gbilen Yabesi. Menni e naxa na furee gan,

¹³ e naxa e xorie ragata tamare bili nde bun ma Yabesi. E naxa sunyi suxu xi solofera bun ma.

31

Solu xa faxe

¹ Na temui Filisitakae naxa Isirayila gere. Isirayilakae naxa e gi e ya ra, mixi gbegbe naxa faxa Gilibowa geya fari.

² Filisitakae naxa Solu nun a xa die raxeten, e fa Solu xa die Yonatan, Abinadabo, nun Malakisuwa faxa.

³ Gere naxa no Solu ra. Xali wolie to Solu soxɔ, a nu seremma a jaaxi ra.

⁴ Solu naxa a fala a xa soori be, naxan nu a geresose maxanimma, a naxe, «I xa n faxa i xa santidegema ra, alako yi sunnataree naxa n faxa xɔne jaaxi ra.» Solu xa soori to mu tin na rabade gaaxui xa fe ra, Solu naxa a yete faxa a xa santidegema ra.

⁵ Solu xa geresose maxanimma to a to Solu bara faxa, na fan naxa a yete faxa a xa santidegema ra a fe ma.

⁶ Solu faxa na ki ne na loxoe, a tan nun a xa di saxanyie, a xa soori naxan nu a xa geresose maxanimma, nun a xa soori birin.

⁷ Isirayilaka naxee nu na gulunba naakiri ma, nun Yuruden xure naakiri ma, nee naxa a to a Isirayila soorie na e gife. E man naxa a to a Solu nun a xa die bara faxa. Na kui e naxa keli e xa taae xun ma, e e gi. Filisitakae naxa sabati e xa taae kui.

⁸ Na kuye iba, Filisitakae to siga faxa mixie xa see tongode, e naxa Solu nun a xa di saxanyie fure to Gilibowa geya fari.

⁹ E naxa Solu xunyi bolon, e naxa a xa geresosee tongo. E naxa na xibaaru masen Filisita bɔxi birin ma, e xa kuye banxie nun e xa nama ya ma.

¹⁰ E naxa Solu xa geresose raso Asitarate kuye xa banxi kui, e naxa a fure gbaku Beti San tete ra.

¹¹ Yabesikae Galadi bɔxi ma, e to a kolon Filisitakae fe naxan nabaxi Solu ra,

Ala xa Masenyi firin nde Annabi Samuweli bε Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Isirayila mange singe Sølu to faxa, Dawuda naxa a binya ki fanyi ra. A naxa laayidi tongo Sølu xa mixie bε, a a mu fe jaaxi yo rabama e ra hali Sølu to nu bara findi Dawuda yaxui ra. Na birin a masenxi ne a Dawuda nu wama birafe Ala xa seriyə foxyo ra.

Yudayakae naxa Dawuda ti mange ra e xun ma, kono Isirayila bønsøe naxee nu na koola ma, nee mu tin. Gere naxa lu Yudaya nun Isirayila tagi. A rajonyi Isirayilakae fan naxa tin Dawuda xa findi e xa mange ra.

Dawuda to findi mange ra, a naxa gbata sigade Ala xa saate kankira foxyo ra, naxan mu nu soxi Darisalamu minden. Ala naxa seewa na xa fe ra, a fa saate xiri a tan nun Dawuda bønsøe tagi. A naxa a fala Dawuda bε a mangeya mu bama a bønsøe yi ra abadan.

Dawuda xa yaamari naxa sabati a fanyi ra Isirayila boxi ma. A naxa senbe soto a yaxuie xun ma. Kono na mangeya sooneya kui, Dawuda naxa fe kobi nde raba. Ala naxa Annabi Natan xee Dawuda yire, a fa na yunubi nun na yunubi sare masen a bε a fiixe ra. Dawuda to tuubi, Ala naxa dije a ma. Na taruxui findixi masenyi fanyi nan na ibunadama bε, Ala yunubi xafarima ki naxe.

Kono yunubi tan fe birin kanama ne. Dawuda xa denbaya naxa tooro ki fanyi ra. A xa di Abisalomi naxa a matandi, a a keri Darisalamu. A rajonyi, Dawuda naxa gibile mangeya ra, kono a nu bara tooro a gbe ra a xa simaya kui.

Ala xa won mali xaxili fanyi sotoðe na taruxui birin kui. Amina.

Ala xa Masenyi firin nde Annabi Samuweli bε

Dawuda Sølu xa faxe kolonfe

¹ Sølu faxa xanbi, Dawuda naxa gibile Sikilaga kelife Amalekikae bønbøde. A naxa lu naa xi firin.

² A xi saxan nde, xeme nde naxa fa keli Sølu yire. A nu bara a xa donma iboo a ma, a bende so a xunyi ma sunnun fe ma. A to so Dawuda yire, a naxa a xinbi sin a bun ma binye kui.

³ Dawuda naxa a maxorin, «I kelixi minden?» A naxa a yaabi, «N nan n gixi Isirayila xa gali nan ya ma.»

⁴ Dawuda naxa a fala a bε, «Munse dangixi naa? Na tagi raba n bε.» A naxa a yaabi, «Isirayilakae bara e gi gere ma. Mixi gbegbe bara faxa e ya ma. Hali Sølu nun a xa di xeme Yonatan bara laaxira.»

⁵ Dawuda naxa a fala xeme be, naxan nu dentegé safe a bε, a naxe, «I tan a kolonxi di, a Sølu nun a xa di xeme Yonatan bara laaxira?»

⁶ A naxa a yaabi, «N Sølu li Gilibowa geya nan fari a maxonoxi a jaaxi ra. A nu wama a yete faxafe tanbε ra, barima Filisita soori soe ragie nu bara a raxeten.»

⁷ A to n to, a naxa n xili. N naxa a ratin.

⁸ A naxe, «Nde na i tan na?» N naxa a yaabi, «Amalekika nde nan n na.»

⁹ A naxa a fala n bε, «N mu gexi faxade, i xa n mali n xa faxa.»

¹⁰ Na kui n naxa a faxa, barima n na kolon, a mu kisima feo. N naxa fa a xa mange tonxuma nun a xa belexe rasoe ra i tan marigi xon ma.»

¹¹ Dawuda nun a xa mixie naxa e xa donmae iboo sunnunyi kui na dentegé xa fe ra.

¹² E naxa Sølu, a xa di xeme Yonatan, nun Alatala xa jama Isirayila bønsøe xa jønfe raba, naxee faxaxi gere kui. E naxa wa, e naxa sun han nunmare nee xa fe ra.

¹³ Dawuda naxa na xeme maxorin, naxan fa dentegé sa a bε, «I keli minden?» A naxa a yaabi, «Xøne Amalekika xa di nan n na.»

¹⁴ Dawuda naxa a maxorin, «I tan mu gaaxu Ala xa Mixi Sugandixi faxade?»

¹⁵ Dawuda naxa a xa soori nde xili, a a yamari, «Yi xeme faxa!» A naxa na raba.

¹⁶ Dawuda naxa a fala na Amalekika bε, «I to a fala a i bara Ala xa Mixi Sugandixi faxa, i bara i yete xun nakana. A lanma i xa faxa.»

¹⁷ Dawuda naxa yi suuki sebe Sølu nun a xa di xeme Yonatan xa fe ra,

¹⁸ A fa yamari fi Yudayakae xa a xaran. A xili ne «Xali xa suuki.» A sebexi Yasari xa buki kui.

¹⁹ «Isirayila, wo xa mange xungbe bara laaxira geya fari, soori fanyie bara faxa.

²⁰ Wo naxa na fala Gati taa kui, wo naxa na xibaaru masen Asikaløn taa kui, alako Filisita di ginnee naxa fa seewa, alako e tan sunnataree xa di ginnee naxa fa jelexin.

²¹ Gilibowa geyae, tune nun xini naxa bira wo ma, wo xa xee naxa fan, barima mange Sølu xa kanke makantase bara yaagi soðt naa, ture yo mu soma a ma sonon!»

22 «Yonatan xa xali bara soori xungbee faxa,
Solu xa tanbe xa wali bara sooneya.

23 Solu nun Yonatan naxee nu rafanxi mixie ma e xa simaya kui,
e birin fa faxa loxoe keren.

E nu xulun dangi segee ra.

E sembe nu gbo dangi yetse ra.

24 Isirayila di ginee, wo xa wa Solu xa fe ra,
naxan nu dugi fanyie ragoroma wo ma,
naxan nu xemema fima wo ma xunmasee
ra.»

25 «Korogbae bara faxa gere kui.

Yonatan bara laaxira wo xa geyae fari.

26 Yonatan ngaxakerenyi, n sunnunxi i xa
fe ra.

I xa fe nu xorgoxo n ma!

I xa xanunteya nu na n be dangi ginee xa
xanunteya ra.

27 Korogbae bara faxa gere kui.

Geresosee bara kana.»

2

Mange firin

1 Na to dangi, Dawuda naxa Alatala maxorin, a naxe, «N xa te Yuda taa nde kui?» Alatala naxa a yaabi, a naxe, «Iyo.» Dawuda man naxa a maxorin, «Yuda taa mundun?» Alatala naxa a yaabi, «Hebiron boxi.»

2 Na kui Dawuda naxa te naa a nun a xa gine firinyie: Axinowama Yisireelika nun Nabali Karemelleka xa gine fori Abigayili.

3 Dawuda naxa a foxirabiree nun e xa denbayae xarin a xun ma. E naxa sa sabati Hebiron boxi.

4 Yuda xemee naxa e malan Hebiron, e fa Dawuda findi Yuda bonsoe mange ra. Dawuda to a kolon a Yabesi Galadi xemee nu bara Solu ragata,

5 a naxa xererae xee e xon ma, e xa sa a fala e be, «Ala xa wo baraayi wo xa hinne xa fe ra wo xanax masenxi Solu be a xa maragate kui.

6 Alatala xa hinne wo ra, a xa lu wo seeti ma. N fan hinnema ne wo ra na xa fe ra.

7 Wo limaniya tongo, wo sembe soto, barima wo marigi Solu bara faxa, Yuda bonsoe bara n tan sugandi e xa mange ra.»

8 Na temui, Solu xa soorie xa mange Abeneri nu bara Solu xa di Isiboseti xanin Maxanayimi.

9 A naxa a findi Asuri, Yisireeli, Efiramni, nun Isirayila birin mange ra.

10 Solu xa di Isiboseti nu bara ne tongo naani soto, a findixi mange ra temui naxe Isirayila xun ma. A naxa e yamari ne firin bun ma. Kono Yuda bonsoe tan naxa lu Dawuda xa mangeya bun ma.

11 Dawuda naxa Yuda bonsoe yaamari je solofera kike senni Hebiron kui.

12 Neri xa di Abeneri nun Solu xa di Isiboseti xa mixie naxa keli Maxanayimi sigafe ra Gabayon.

13 Seruya xa di xeme Yowaba nun Dawuda xa soorie naxa e li Gabayon ye yire. E naxa ti seeti, booree naxa ti naakiri ma.

14 Abeneri naxa a fala Yowaba be, «Won ma soori ndee xa e boore gere won ya tode ra.» Yowaba naxa tin na ra.

15 Xeme fu nun firin naxa keli Bunyamin nun Solu xa di Isiboseti xa mixie ya ma. Xeme fu nun firin naxa keli Dawuda xa mixie ya ma. E naxa ti e boore kanke.

16 Birin naxa a gerefua suxu a xunyi ma, a santidegema raso a furi kui. E birin naxa faxa temui keren. Na kui e naxa menni xili sa Xelekati Asurin, naxan nu wama a falafe e xa xui ra «Santidegema yire.»

17 Na loxoe Dawuda xa mixie naxa Abeneri nun Isirayila mixie bonbo a jaaxi ra.

18 Seruya xa di saxanyie nu na na gere kui: Yowaba, Abisayi, nun Asaheli. Asaheli to xulun alo xeli,

19 a naxa bira Abeneri foxy ra a xorgoxe ra.

20 Abeneri naxa a ya rafindi a ma, a a maxorin, «I tan nan a ra Asaheli?» Asaheli naxe, «Iyo, n tan nan a ra!»

21 Abeneri naxa a fala a be, «I xa bira soori gbete foxy ra. I xa na faxa, i nomma na xa geresose tongode i yete be.» Kono Asaheli mu tin gibilende a foxy ra.

22 Abeneri man naxa a fala Asaheli be, «N lu na. Xa n i faxa, n munse falama i taara Yowaba be?»

23 Kono Asaheli mu tin. Na nan a niya, Abeneri naxa a soxo a furi ma, a xa tanbe fa mini a xanbi ra, a faxa keren na. Na dangi xanbi, naxan yo ne dangima Asaheli faxade ra, fo a ti naa.

24 Yowaba nun Abisayi naxa bira Abeneri foxy ra, han soge dula temui, e fa so Ama geya yire, Giyaxa ya tagi, Gabayon gbengberenyi kira ra.

25 Bunyamin bonsoe soorie naxa ti gere ki ma Abeneri xanbi ra geya fari.

26 Abeneri naxa a fala Yowaba be, «Santidegema faxe nan tun tima? I mu a kolon a na rajonma fe jaaxi nan ma? I xa yaamari fi i xa mixie xa gibilet e ngaxakerenyie foxy ra.»

27 Yowaba naxa a yaabi, «N xa a fala i be Ala ya xori. Xa i tan xa mu woyen nu, muxu birama ne wo foxy ra han geesegé.»

28 Na temui, Yowaba naxa feri fe, alako a xa soorie xa gibilet Isirayilaka foxy ra. Gere dan na ki ne.

29 Abeneri nun a xa mixie naxa e jere koe birin na, e dangi Araba boxi ra, e

Yuruden xure giri, e dangi Bitiron na, e sa so Maxanayimi.

³⁰ Yowaba to gbilen Abeneri foxo ra, a naxa a xa mixi birin malan. Asaheli nun mixi fu nun solomanaani nu baxi Dawuda xa mixie ra na gere xa fe ra.

³¹ Kono Dawuda xa mixie nu bara Bundayinka mixi keme saxon tongo senni faxa, naxee nu na Abeneri foxo ra.

³² E naxa Asaheli fure xanin e xun ma, e sa a ragata a benbae xa gaburi Beteleemuu. Yowaba nun a xa mixie naxa e jere koe birin na, e sa so Hebiron subaxe ma.

3

Solu nun Dawuda xa mixie (Yudaya Mangee I 3:1-4)

¹ Gere bu ne ki fanyi ra Dawuda xa mixie nun Solu xa mixie tagi, Dawuda senbe nu qboma, Solu xa mixie tan senbe nu xurunma.

² Dawuda xa die nan ya naxee barixi Hebiron. A xa di singe findixi Aminon nan na, Axinowama Yisireelika naxan bari a be.

³ A xa di firin nde findixi Kileyaba nan na, Nabali Karemeka xa gine Abigayili naxan bari a be. A xa di saxon nde findixi Abisalomi nan na, Gesuri mange xa di gine Talamayi, Maaka naxan bari a be.

⁴ A xa di naani nde findixi Adoniya nan na, Hagi naxan bari a be. A xa di suuli nde findixi Sefataya nan na, Abitali naxan bari a be.

⁵ A xa di senni nde findixi Yitireyami nan na, a xa gine Egela naxan bari a be. Dawuda xa die nan na ki naxee bari Hebiron.

⁶ Solu xa mixie nun Dawuda xa mixie nu na gerefe temui naxe, Abeneri nu katama senbe sotode Solu xa mixie ya ma.

⁷ Solu xa konyi gine nde nu na naxan xilli Risipa, Aya xa di gine. Isiboseti naxa Abeneri maxorin, «Munfe ra i rabaxi n baba xa konyi gine foxy ra?»

⁸ Abeneri naxa xono Isiboseti ma na woyenzi xa fe ra, a fa a yaabi, «Pe, bare nan n na Yudaya boxi ma? N fe gbegbe rabaxi ne i boso be, i baba xa denbayi be, nun i baba booree be. I baba xa xanunteya xa fe ra, n mu tin i sode Dawuda yi ra. Kono yakosi i fa n kalamuxi yi gine nan ma fe ra?

⁹ Ala xa n makiiti a jaaxi ra, xa n mu fe birin naba alako Dawuda xa fe xa kamali, alo Alatala a laayidixi a be ki naxe,

¹⁰ a xa mangeya ba Solu yi ra, a fa Dawuda xa mangeya mabanban Yudaya boxi ma, kelife Dana han Beriseeba.»

¹¹ Isiboseti mu suusa a yaabide woyenkeren na, barima a gaaxuxi a ya ra.

¹² Abeneri naxa xeevae xee Dawuda ma, e xa sa a fala a be a tan xili ra, «Nde gbe na yi boxi ra?» E man xa sa a fala a be, «Won xa saata, n xa i mali Isirayila birin ya xa rafindi i ma.»

¹³ Dawuda naxa a yaabi, «Awa, won xa saate xiri, kono n mu wama i xa fa n yire n ma gine Mikali xanbi, Solu xa di gine.»

¹⁴ Dawuda naxa xeevae xee Solu xa di Isiboseti ma, a falafe ra, «N ma gine rasanba n ma be, n naxan xa kote doxo Filisitaka soli keme ra.»

¹⁵ Na kui Isiboseti naxa sa a ba a xa mori Palatiyeli yi ra, Layisa xa di.

¹⁶ A xa mori naxa bira a foxy ra han Baxurimi a wama, kono Abeneri naxa a fala a be, «Gbilen i xonyi.» Palatiyeli naxa gibile.

¹⁷ Abeneri nun Isirayila forie naxa e boore to. A naxa a fala e be, «Singe wo nu wama ne Dawuda xa findi wo xa mangera.

¹⁸ A lanma wo xa a raba yakosi, barima Alatala a fala ne a xa fe ra, «N nan ma nama bama ne Filisitakae nun a yaxuie birin yi ra n ma konyi Dawuda nan saabui ra.»

¹⁹ Abeneri naxa woyen Bunyamin bosoce fan be. Na dangi xanbi, a naxa siga Hebiron a falafe ra Dawuda be Isirayilakae nun Bunyamin bosoce naxan natexi.

²⁰ Abeneri to siga Dawuda yire Hebiron, a tan nun mixi moxoren, Dawuda naxa xulunyi ti a tan nun a xa mixie be.

²¹ Abeneri naxa a fala Dawuda be, «N marigi, tin n xa siga Isirayila birin xun lan, alako wo xa saate xiri, birin xa lu i xa mangeya bun ma, alo i wama a xonma ki naxe.» Dawuda naxa tin Abeneri xa masenyi ra, a naxa a lu a xa siga bojresa kui.

²² A mu bu, Yowaba nun Dawuda xa soorie naxa fa see ra e naxee soto gere nde kui. Abeneri mu nu na Dawuda yire Hebiron, barima Dawuda nu bara a bejin bojresa kui.

²³ Yowaba nun a xa soorie naxa a kolon Neri xa di Abeneri nu bara fa mange yire, a man fa siga bojresa kui.

²⁴ Yowaba naxa siga mange yire, a a fala a be, «I munse rabaxi Abeneri to fa i yire? I a luxi munfe ra a xa siga bojresa kui?»

²⁵ I mu a kolon Neri xa di Abeneri faxi i madaxude nun i rabende ne?»

²⁶ Yowaba to keli Dawuda yire, a naxa mixie xee Abeneri foxy ra Sira ye kundi yire. E naxa fa a ra, kono Dawuda mu nu fefe kolon.

²⁷ Abeneri to gbilen Hebiron, Yowaba naxa a mabendun a gundo ki ma taa naade ra, alo a ne wama e xa e boore to. A naxa

a soxō fine ra a furi ma menni a xunya Asaheli gbejoxofe ra. Abeneri faxa na ki ne.

²⁸ Dawuda to na fe kolon, a naxa a fala, «Ala ya xori, Abeneri xa faxe mu findixi n ma kote ra, a mu findixi n ma mangeya xa kote ra.

²⁹ Yi faxe kote na Yowaba nun a bonsœe nan xun ma! Kundi fure xa lu a bonsœe mixi ndee ma abadan, xa na mu a ra, maben fure, faxe jaaxi, ka kaame.»

³⁰ Yowaba nun a taara Abisayi Abeneri faxa na ki ne, e xunya Asaheli xa fe ra, naxan faxa gere kui Gabayon.

³¹ Dawuda naxa a fala Yowaba nun a xa soorie be, a naxe, «Wo xa wo xa dommae ibo sunnunyi kui, wo xa nonfe dugi ragoro wo ma Abeneri xa faxe xa fe ra.» Mange Dawuda naxa Abeneri fure mati gaburi de ra.

³² E naxa Abeneri ragata Hebiron. Mange Dawuda naxa wa a xui itexi ra, a nun jama birin.

³³ Mange naxa yi suuki ba a be, a naxe, «Abeneri lan ne nu a xa faxa alo matandila nde?

³⁴ I belexee mu nu xirixi, i sanyie fan mu nu xirixi! I faxaxi ne, alo mixi tinxintare nde naxan jaxankatama.»

³⁵ Nama birin naxa wa Abeneri xa fe ra. Dawuda xa mixie to wa a xa a dege, Dawuda naxa a kali, a naxe, «Ala xa n xun nakana a jaaxi ra xa n nan n degema beemanu soge dulama temui naxe.»

³⁶ Nama to Dawuda xa woyenyi me, na naxa rafan e ma. Mange Dawuda xa fe nu jama kenenma.

³⁷ Nama birin naxa a kolon a Neri xa di Abeneri mu faxa mange xa yaamari xa ma.

³⁸ Mange naxa a fala a xa mixie be, a naxe, «N xa a fala wo be, to kuntigi xungbe bara faxa Isirayila.

³⁹ Hali n to findixi wo xa mange sugandixi ra, n senbe bara xurun Seruya xa die ya i. Ala xa e xa wali jaaxi sare ragbilen e tan tinxintaree ma.»

4

Isiboseti xa faxe

¹ Solu xa di Isiboseti to a me, a Abeneri bara faxa Hebiron, limaniya naxa ba a yi, Isirayilakae fan naxa kontofili folo.

² Soori mange firin nu na Solu xa di yi ra. Keren nu xili Baana, boore nu xili Rekabu. Rimon Beerotika xa di xemee nan nu e ra. Beerotikae nu na Bunyamin bonsœ ya ma,

³ barima e e gixi ne, e sa doxo Gitayimi. Han to, e sabatixi menni ne.

⁴ Di mabenxi keren nu na Solu xa di Yonatan yi ra. A je suuli nan nu a ra, Solu

nun Yonatan faxa temui naxe Yisireeli. Gine naxan nu xijne fima a ma, na naxa a tongo, a xa a gi. Na gbata kui, gine naxa bira, na di sanyi naxa maxono, a maben. Na di xili ne Mefiboseti.

⁵ Rimon xa di xemee Rekabu nun Baana naxa siga Isiboseti xonyi yanyi tagi. Isiboseti nu saxi, a nu a xife.

⁶ E naxa so banxi kui, alo e nu na donse nan fenfe, kono e naxa so Isiboseti yire, e fa a furi soxœ a xa faxa a xa sade ma. E to ge na rabade, Rekabu nun a taara Baana naxa e gi.

⁷ E nu bara so Isiboseti xa banxi kui, e fa a li a saxi a xa sade ma a xa konkoe kui. E to ge a soxode, e a faxa, e naxa a xunyi bolon, e a xanin e xun ma. E naxa e pere kœs birin na Araba kira xon ma.

⁸ E naxa Isiboseti xunyi xanin Dawuda xon ma Hebiron, e fa a fala, «Mange, Isiboseti xunyi nan yi ki, Solu xa di xemee, i yaxui naxan nu wama i faxafe. N marigi, Alatala bara i gbejoxo Solu bonsœ ma to.»

⁹ Dawuda naxa Rimon Beerotika xa die Rekabu nun Baana yaabi, «N bara n kali Alatala ra, naxan n natanga toore birin ma, n xa nondi fala wo be.

¹⁰ Mixi nde to a fala n be, a mange Solu bara faxa, na kanyi loxœ nu a ma, a xibaaru fanyi nan ibaxi n be. Kono n tan bara yaamari fi, e xa a suxu, e a faxa Sikilaga taa kui. A xa xibaaru sare nan na ki!

¹¹ Mixi kobie na tinxintœ nde faxa a xa banxi kui, han a xa sade ma, a mu lan xe e fan xa na nii sare fi? N mu lan xe n xa na mixie xa fe jœn yi dunija ma?»

¹² Dawuda naxa a xa soorie yamari, e xa e faxa. E naxa e belexee nun e sanyie bolon, e sa e furee singan Hebiron ye yire. Kono e naxa Isiboseti tan xunyi tongo, e a ragata Abeneri xa gaburi kui Hebiron.

5

Dawuda findife Isirayila mange ra (Yudaya Mangee I 11:1-3)

¹ Isirayila bonsœ birin naxa fa Dawuda yire Hebiron, e fa a fala a be, «Won birin bonsœ kerien.

² Solu xa mangeya bun ma, i tan nan nu Isirayila rajerema e xa gerree kui. Alatala a masenxi ne i be, «I tan nan meenima n ma jama Isirayila ma, i tan nan findima e xa yarerati ra.»

³ Na kui, Isirayila fori birin to fa mange Dawuda yire Hebiron, e nun Dawuda naxa saate xiri Ala ya xori. Forie naxa ture nde sa Dawuda xunyi ma tonxuma ra a e bara a sugandi a xa findi Isirayila mange ra.

⁴ Dawuda xa simaya nu bara je tongo saxan li na temui. A xa mangeya bu ne je tongo naani.

⁵ A je solofera kike senni nan naba mangeya ra Hebiron Yuda bonsoe xun ma. A je tongo saxan nun saxan nan naba mangeya ra Darisalamu Isirayila nun Yuda bonsoe xun ma.

⁶ Mange Dawuda nun a xa soorie naxa siga Darisalamu alako e xa Yebusukae gere, naxee nu sabatixi menni. Mennikae naxa a fala Dawuda be, «I mu soma be feo. Hali donxuie nun mabenye nomma i keride!» E loxco a ma a Dawuda mu nomma sode naa.

⁷ Kono Dawuda naxa no e ra, a Siyon taa senbe yire masoto. Na nan a toxi, na taa xili falama «Dawuda xa taa.»

⁸ Na loxcoe Dawuda naxa a fala, «Naxan wama yi Yebusukae masotofe, fo a xa so ye yire baxi nan bun ma. Na kui a nomma Dawuda yaxuie ra naxee luma alo mabenye nun donxuie!» Na nan a ra, mixie nu a falama a donxui nun mabenyi mu soma mange xa banxi kui.

⁹ Dawuda to no e ra, a naxa sabati na yire makantaxi kui, a fa na xili sa «Dawuda xa taa.» A naxa a rabilinyie birin ti, kelife Milo han taa mabiri.

¹⁰ Dawuda senbe nu gboma nan tui, barima Alatala Senbema nu na a setti ma.

¹¹ Tire mange Xirami naxa mixie xee Dawuda yire. E naxa sediri wuri, banxi banbanyie, nun geme masolie rasamba a ma, alako e xa mange banxi ti a be.

¹² Dawuda nu a kolon, a Alatala nan a tixi mange ra Isirayila xun ma, a xa mangeya xa sabati Alatala xa pama Isirayila xa fe ra.

¹³ Dawuda to keli Hebiron, a naxa konyi ginee nun gine gbetee soto Darisalamu, naxee bara die bari a be.

¹⁴ Na die xili nan yi ki, naxee barixi a be Darisalamu: Samuwa, Sowa, Natan, Sulemani,

¹⁵ Yibixari, Elisuwa, Nefegi, Yafiyi,

¹⁶ Elisama, Eliyada, Elifeleti.

¹⁷ Filisitakae to a me, a e bara Dawuda sugandi Isirayila mange ra, e birin naxa siga senbe ra a foxo ra, kono Dawuda to a me, a fa goro a xa yire makantaxi.

¹⁸ Filisitakae naxa fa, e naxa so Refa gulunba kui.

¹⁹ Dawuda naxa Alatala maxorin, a naxe, «A lanma n xa siga Filisitakae gerede? I e sama ne n sagoe?» Alatala naxa a yaabi, «Siga, n e sama ne i belexe.»

²⁰ Na kui Dawuda naxa siga, a e bonbo Baali Perasimi. A naxa a fala, «Alatala bara n yaxuie bonbo n ya ra, alo ye naxan bonboma xare ra diki ibooma temui naxe.» Na yire xili sa Baali Perasimi na nan ma.

²¹ Filisitakae naxa e xa kuyee lu menni. Dawuda nun a xa mixie naxa nee birin xanin.

²² Na dangi xanbi Filisitakae man naxa te, e sa so Refa gulunba kui.

²³ Dawuda to Alatala maxorin, a naxa a yaabi, «I naxa te e ya ra de. I xa i mabilin e xanbi ra ne, i din e ra fotonyi ya ra.

²⁴ I na sanyi xui me wurie kon na temui naxe, i siga keran na Filisitakae foxo ra, barima a lima Alatala bara mini i ya ra e bonbode.»

²⁵ Dawuda naxa a raba, alo Alatala a falaxi a be ki naxe. A naxa Filisitakae bonbo, kelife Geba ma han Geseri.

6

*Saate kankira tunufe Darisalamu
(Yudaya Mangée I 13:4-14, 15:25-16:3)*

¹ Dawuda man naxa Isirayila soorie malan, e konti naxa siga mixi wulu tongo saxan.

² E naxa siga Bale Yuda, Ala xa kankira tongode, Alatala xili falama naxan xun, Alatala Senbema magoroxi naxan ma malekee masolixie tagi.

³ E naxa Ala xa kankira doxo sareti neene nde fari, e fa e jere a setti ma kelife Abinadabo xonyi geya fari. Abinadabo xa di xemee Usa nun Axiyo nan nu sareti neene rajerefe.

⁴ E naxa a rajere kelife Abinadabo xonyi geya fari. Axiyo nu jerefe sareti ya ra, Ala xa kankira nu na naxan fari.

⁵ Dawuda nun Isirayila jama nu na Alatala matoxofe maxase mooli birin na. Maxase wuri daaxie nun kora mooli ndee nu ea e yi ra.

⁶ E to Nakon xa lonyi li, ningee naxa wa pirafe. Na kui Usa naxa a belexe itala, a Ala xa kankira suxu.

⁷ Alatala naxa xono a ma a xa na karinyi ma, a fa a sonto Alatala xa kankira fe ma.

⁸ Dawuda naxa xono Alatala Usa faxafe ra. E naxa na yire xili sa Peresi Usa. Naa xili falama na ki ne han to loxco.

⁹ Dawuda naxa gaaxu Alatala ya ra na loxco, a a fala, «Alatala xa kankira fa soma n tan xonyi di?»

¹⁰ A naxa nate tongo a a mu lanma a xa a raso a xa taa kui sinden, a xa a xanin Obedo Edon Gatika xonyi.

¹¹ Alatala xa kankira naxa lu menni han kike saxan. Na waxati bun ma, Alatala naxa baraka sa Obedo Edon nun a xa mixi birin ma.

¹² E naxa sa na dentegé mange Dawuda be. E naxe, «Alatala bara duba Obedo Edon xa foxe be Alatala xa kankira xa fe ra.»

Na kui Dawuda naxa siga Obedo Edon xonyi, a sa Alatala xa kankira tongo, a a xanin ssewe ra a xa taa kui.

¹³ Kankira xaninyie to santongo senni raba, Dawuda naxa tuura nun ninge borogexi ba serexe ra.

¹⁴ Dawuda nu na fare boronfe a senbe birin na Alatala ya i, dugi fixe ragoroxi a ma.

¹⁵ Dawuda nun Isirayila jama naxa na kankira rasiga Darisalamu, e nu Alatala matoxo sarae fe xui ra.

¹⁶ E nu kankira rasoma Dawuda xa taa kui temui naxe, Solu xa di gine Mikali nu tixi wunderi ra. A to Dawuda to fare boron na, Ala xa kankira ya ra, a boje naxa rajaaxu a ma.

¹⁷ E naxa Alatala xa kankira doxo kiri banxi bun ma Dawuda nu naxan tixi a be. Na temui Dawuda naxa serexe gan daaxie nun xanunteya serexee ba.

¹⁸ A to ge na serexe bade, a naxa duba jama be Alatala Senbema xili ra.

¹⁹ A naxa taami kerem, tamaree, nun xore maniyee fi gine nun xeme birin ma, e fa gbilen e xonyi.

²⁰ Dawuda to gibilen a xonyi, a xa sa duba a xa denbaya be, Mikali naxa a ralan, a a fala a be, «I tan, Isirayila mange, i tan nan fare boronfe i mageli ra i xa konyie nun e xa ginee ya i yi ki, alo segetala xurutarende, i mu yaagi?»

²¹ Dawuda naxa a yaabi, a naxe, «N a rabaxi Alatala nan be, naxan n sugandi, a n nafisa i baba nun a bonsae birin be, a n findi a xa jama Isirayila mange ra. N matoxo nan tife Alatala be.

²² N bara tin nde xa sa na fari, n man xa n yete magoro a be. Na konyi ginee i naxee xa fe fala, nee fan n binyama ne.»

²³ Na na a ra, Solu xa di gine Mikali mu di yo bari a xa simaya kui.

7

*Ala xa laayidi Dawuda be
(Yudaya Mangee I 17:1-27)*

¹ Mange Dawuda to ge sabatide a xa mange banxi kui, a yaxui naxee birin a rabilinyie naxa lu a bun ma Alatala saabui ra,

² a naxa a fala Annabi Natan be, a naxe, «A mato ba, n tan sabatixi sediri wuri banxi fanyi nan kui yi ki, kono Ala xa seede kankira tan na kiri banxi nan bun ma.»

³ Natan naxa mange yaabi, a naxe, «Naxan birin na i boje ma, a birin naba, Alatala na i foxo ra.»

⁴ Na koe ra, Alatala naxa a masen Natan be,

⁵ «Siga, a fala n ma konyi Dawuda be, Alatala yi nan masenxi, a n xa a fala i

be, «I tan nan banxi tima n be n sabatima dennaxe?»

⁶ Kabi n naxa Isirayila ramini Misira, han to, n mu lu banxi kui. N bara n jere n ma horomolingira kui naxan findixi kiri banxi ra.

⁷ N jere naxan birin naba n nun Isirayila bonsae ra, n mu a fala n ma mixi sugandixi yo be, munfe ra i mu banxi ti n be sediri wuri ra?»»

⁸ «I xa a fala n ma konyi Dawuda be, *Alatala Senbema xa masenyi nan yi ki: N tan nan i tongo xuruse demadon wali kui, n i findi n ma jama Isirayila mange ra.*

⁹ N bara i kanta i xa jere birin kui, n bara i yaxui birin sonto. Yakosi n i findima ne xili xungbe kanyi ra dunija kuntigie ya ma.

¹⁰ N boxi fima n ma jama Isirayila jama ma e sabatima dennaxe, e fa lu bojesa kui abadan. Mixi kobi mu e tooroma sonon alo temui dangixi.

¹¹ Keli n kitises doxo temui naxe n ma jama Isirayila xun na, han ya n i yaxui birin safe ne i sagoe.»

«Alatala xa masenyi nan ya: Alatala yati bonsae fima ne i ma.

¹² I xa simaya na kamali, i fa i benbae li aligiyama, n a niyama ne i xa di xa findi mange ra i poxoe ra, n fa a xa mangeya mabanban.

¹³ A fama n ma horomobanxi tide, n a xa mangeya mabanbanma ne abadan.

¹⁴ N findima a baba nan na, a fan findi n ma di ra. A na ba n ma kira xon ma, n a naxankatama ne mixie saabui ra.

¹⁵ Kono n ma hinne mu bama a ma, alo n a ba Solu ma ki naxe, n naxan igoroxi i ya i.

¹⁶ I bonsae nun i xa mangeya mabanbanma ne abadan, i xa kibani doxoma ne temui birin.»

¹⁷ Natan naxa Ala xa masenyi birin dentegé Dawuda be.

¹⁸ Na dangi xanbi, mange Dawuda naxa a magoro Alatala ya i, a a masen a be, «N Marigi Alatala, munfe ra i n tan nun n xabile xa fe itexi yi ki?»

¹⁹ I man bara a fala e xa fe fama itede yare. N Marigi Alatala, i darixi na mooli raba ar Adam di nan be?

²⁰ N tan Dawuda, i xa konyi, n nomu munse falade i be? I n boje birin kolon.

²¹ I bara yi fe xungbe raba i xa laayidi nun i panige xa fe ra, i fa a masen n tan i xa konyi be.

²² N Marigi Alatala, i senbe gbo, i maniyem mu na. Ala gbete yo mu na bafe i tan na. Muxu na nan mexi muxu tuli ra.

²³ Bonsae mundun na yi dunija ma naxan luxi alo Isirayila bonsae, i xa jama sugandixi? I tan Ala bara na si kerenyi xun

sara i yete be, e fa findi matoxoe ra i be. I tan bara kaabanakoe raba e be, i fa sie nun e xa alae keri i xa jama ya ra, i naxan xun saraxi Misira.

²⁴ I bara senbe so i xa jama Isirayila yi ra, alako a xa findi i xa jama ra abadan, i fan xa findi e Marigi Ala ra.»

²⁵ «Yakosi, n Marigi Alatala, i xa i xa laayidi rakamali n be. I naxan fala n xabile xa fe ra, i xa na ragiri abadan.

²⁶ I xili xa ite abadan! Mixie xa a fala, *«Alatala Senbema findixi Isirayila Marigi nan na! I xa senbe fi i xa konyi Dawuda bonsoe ma!»*

²⁷ I tan yati, Isirayila Marigi Alatala Senbema, i bara a masen n be, *«N bonsoe fima ne i ma.»* Na nan a ra, n tan i xa konyi bara limaniya soto n xa yi maxandi ti i ma.

²⁸ Yakosi, n Marigi Alatala, i tan nan na Ala ra. Nondi nan i xa masenyi ra. I bara i xa hinne masen n be.

²⁹ Yakosi, baraka sa n xabile ma, alako e xa ti i ya tote ra abadan. I tan, n Marigi Alatala, i tan nan woyenxi. I xa masenyi nan a niyama n bonsoe baraka sotoma abadan.»

8

Dawuda geree geenife (Yudaya Mangee I 18:1-17)

¹ Na birin dangi xanbi, Dawuda naxa Filisitakae bonbo, a e lu a xa yaamari bun ma.

² A naxa Mowabakae fan bonbo. Mixi naxee suxu, a naxa nee itaxun doxo saxan, a fa doxo firin faxa. Mowabakae naxa lu Dawuda xa noe bun ma, e nu fa duuti fi a ma.

³ Dawuda to gere ti Efirati xure longori, a naxa Rexobo xa di Hadadeseri bonbo, naxan findixi Soba mange ra.

⁴ Dawuda naxa Hadadeseri xa soe ragi mixi wulu kerem keme solofera suxu, a nun soori mixi wulu moxjen. A naxa soe birin san fase raxaba, bafe soe keme jondon a naxee ragata a yete be.

⁵ Aramikae naxa keli e konyi Damasi, e xa Hadadeseri Soba mange mali, kono Dawuda naxa e xa mixi wulu moxjen nun firin sonto.

⁶ Na kui Dawuda naxa a xa soorie rasabati Damasi, Aramikae fa lu a xa yaamari bun ma, e duuti fi. Alatala nu Dawuda xun nakelima yire birin.

⁷ Dawuda naxa kanke makantase xeeema daaxi gbegbe ha Hadadeseri xa mixie yi ra, a e xanin Darisalamu.

⁸ A naxa wure gbeeli gbegbe fan tongo Betaxa nun Berotayi, Hadadeseri xa taae.

⁹ Xamata mange Tohu to a me, a Dawuda bara Hadadeseri xa soorie birin bonbo,

¹⁰ a naxa a xa di Yorami xee mangé Dawuda yire, a xa sa a xeebu, a man xa a tantu Hadadeseri gerefe nun a bonbofe ra. Yorami naxa a sanba gbeti, xeeema, nun wure gbeeli ra.

¹¹ Mange Dawuda naxa na birin fi Alatala ma. A nu luma na raba ra xeeema nur gbeti birin na a naxan sotoma gere kui a yaxuiye yi ra,

¹² alo Aramikae, Mowabakae, Amonikae, Filisitakae, Amalekikae, nun Rexobo xa di Hadadeseri Soba mange.

¹³ Na nan a ra Dawuda naxa xili xungbe soto a to Aramikae bonbo Fóxe Gulunba, a mixi wulu fu nun solomasaxan sonto dennaxe.

¹⁴ A naxa a xa soorie rasabati Edon boxi birin ma. Menni nu na Dawuda xa yaamari nan bun ma, barima Alatala nu xun nakeli fima a ma yire birin.

¹⁵ Dawuda naxa a xa jama Isirayila yamari tinixinyi nun nondi ra.

¹⁶ Seruya xa di Yowaba nan nu na Dawuda xa soorie xa mange ra. Axiludu xa di Yehosafati nan nu na mange xa keedi ragatama ra.

¹⁷ Axituba xa di Sadoki nun Abiyatari xa di Aximeleki nan nu na serexedube kuntigie ra.

¹⁸ Seraya nan nu na Dawuda xa sebeliti ra. Yehoyada xa di Benaya nan nu na Keretikae nun Peletakae xa mange ra. Dawuda xa di xemee fan nu walima e baba xa mangeya kui.

9

Dawuda meenife Mefiboseti ma

¹ Dawuda naxa maxorinyi ti, a naxe, *«Solu xabile mixi nde na na, n nomma hinnede naxan na Yonatan xa fe ra?»*

² Solu xa konyi nde nu na naxan xili Siba. E to fa a ra Dawuda yire, mange naxa a maxorin, *«I tan nan xili Siba?»* A naxe, *«Iyo mange, n tan nan a ra, i xa konyi di.»*

³ Mange naxa a maxorin, *«Mixi gbete mu na Solu xabile ya ma n nomma hinnede naxan na?»* A naxa mange yaabi, a naxe, *«Yonatan xa di xeme kerem na na, naxan sanyi mabenxi.»*

⁴ Mange naxa a maxorin, *«A na minden?»* Siba naxa a fala, *«A na Amiyeli xa di Makiri xonyi Lodebara taa kui.»*

⁵ Mange Dawuda naxa a xee Amiyeli xa di Makiri fende Lodebara taa kui.

⁶ Yonatan xa di Mefiboseti, Solu xa madadi to Dawuda yire li, a naxa a yatagi rafelen boxi ma. Dawuda naxa a xeebu, *«Mefiboseti.»* Mefiboseti naxa a ratin, *«N tan nan ya, i xa konyi di.»*

⁷ Dawuda naxa a fala a be, a naxe, *«Hali i mu gaaxu, a kolon n wama hinnefe i ra*

i baba Yonatan xa fe ra. N Solu xa boxie birin nagbilenma ne i ma. A xoli n ma i xa i dege n xonyi loxo yo loxo.»

⁸ Mefiboseti man naxa a yatagi rafelen boxi ma, a a fala, «I wama n ma fe fanyi xonma munfe ra? N tide mu dangi hali bare faxaxi nde yati ra.»

⁹ Na temui mange naxa Siba xili, a a fala a be, «N bara Solu nun a xa die xa se birin fi i marigi Yonatan xa di ma.

¹⁰ I tan, i xa die, nun wo xa konyie, wo xa xe sa a be, alako a xa baloe soto. I marigi xa di Mefiboseti fama a degede n xonyi loxo yo loxo.» Di xeme fu nun suuli nun konyi moxjen nan nu na Siba yi ra.

¹¹ Siba naxa a fala mange be, a naxe, «Mange, n i xa yaamari rabama ne alo i a falaxi n be ki naxe.» Dawuda nu bara a fala, a Mefiboseti a degema mange xonyi alo mange xa die a rabama ki naxe.

¹² Di lanma di nde nu na Mefiboseti yi ra, a xili Mike. Siba xa mixie birin nu walima Mefiboseti be.

¹³ Mefiboseti nu sabatixi Darisalamu ne, temui birin a nu a degema mange xonyi ne. A sanyi firinyie nu mabenxi.

10

*Dawuda xa xeeerae Amonikae yire
(Yudaya Mangee I 19:1-19)*

¹ Na to dangi, Amonikae xa mange naxa faxa, a xa di Xanun naxa findi mange ra a joxox ra.

² Dawuda naxa a fala, «N hinne ma ne Naxasa xa di Xanun na, alo a baba a rabaxi n tan be ki naxe.» Na kui Dawuda naxa xeeerae xee, e xa sa jom xeebui ti a baba xa faxe ma. Dawuda xa xeeerae to Amoni boxi li,

³ kuntigie naxa a fala Xanun be, e naxe, «I joxox a ma a Dawuda yi mixie xeexi i baba xa jomfe nan kunfa bade? E faxi i xa boxi rabende ne, alako Dawuda xa be kana.»

⁴ Na kui Xanun naxa Dawuda xa xeeerae suxu, a e dexabé setti bi, a e xa dommae iboo e xore yailanyi ma, a e keri e mageli ra yaagi kui.

⁵ Dawuda to a me e naxan nabaxi, a naxa mixie rasiga a xa xeeerae ralande, e a fala e be, «Wo xa lu Yeriko, han wo de xabee xa mini. Na temui, wo xa fa.» A na raba e xa yaagi xa fe nan ma.

⁶ Amonikae naxa a kolon, a e xa fe bara rajaaxu Dawuda ma. Na kui e naxa soorie malan kelife yire wuyaxi: mixi wulu moxjen kelife Beti Rexobo nun Soba Arami boxi ma, mixi wulu keran Maaka mange xa boxi ma, nun mixi wulu fu nun firin Tobo xa boxi ma.

⁷ Dawuda to na fe me, a naxa Yowaba nun a xa soorie rasiga na gere sode.

⁸ Amonikae naxa ti a gere ki ma e xa taa sode de ra. Aramika naxee tan kelixi Soba nun Beti Rexobo, sa soorie xun ma naxee keli Tobo nun Maaka, nee naxa lu e xati ma taa fari ma.

⁹ Yowaba naxa a to gere tixi a be yare nun xanbi. A naxa a xa soori senbemae ti Amonikae ya ra,

¹⁰ a booree ti Amonikae ya ra, a xunya Abisayi xa yaamari bun ma.

¹¹ A naxa a fala a xunya be, «Won xa won boore senbe so. Aramika senbe na gbo n be, i fa n mali, kono n fan xa Amonikae senbe sa gbo i be, n sigama ne i malide.

¹² I xa limaniya, i xa senbe so. Won xa gere so won ma mixie nun won Marigi Ala xa taae be. Alatala fama a sago rabade.»

¹³ Yowaba nun a xa soorie to makore Amonikae ra, e naxa e gi a ya ra.

¹⁴ Amonikae to na to, e fan naxa e gi Abisayi ya ra, e so taa kui. Na gere dangi xanbi, Yowaba naxa gibilen Darisalamu.

¹⁵ Aramikae to a to, a Isirayilakae bara e bonbo, e man naxa e senbe birin xunlan.

¹⁶ Hadadeseri naxa Aramika gbete xili kelife Efirati naakiri ma, e fa Hadadeseri xa soori mange Sobaki li Xelama taa kui.

¹⁷ Dawuda to na kolon, a naxa Isirayilakae birin xunlan, e naxa giri Yuruden xure naakiri ma, e siga Xelama. Aramikae naxa ti Dawuda ya ra, e fa a gere.

¹⁸ Kono Aramikae mu no a ra, e naxa e gi Isirayila ya ra. Dawuda naxa e xa soe ragi wulu tongo naani faxa, a nun soori wulu tongo naani. A naxa e xa soori mange Sobaki fan bonbo, a naxa faxa menni.

¹⁹ Mange naxee birin nu na Hadadeseri malife, nee to a to Isirayila bara e bonbo, e naxa saate xiri e nun Dawuda ra, e fa lu a xa yaamari bun ma. Kabi na waxati, Aramikae mu suusa Amonikae malide sonon.

11

*Dawuda nun Batiseba
(Yudaya Mangee I 20:1)*

¹ Na je igbilenyi, mangee nu geree tima waxati naxe, Dawuda naxa Yowaba nun Isirayila soorie xee Amonikae gerede, a nun Raba taa susude. Kono Dawuda tan naxa lu Darisalamu.

² Nunmare nde, Dawuda naxa keli a xa sade ma, a siga a majerede a xa koore banxi fari. Kelife na yire itexi, a naxa gine tofanyi nde to, a na a maxafe.

³ Dawuda naxa mixi nde xee a xa fe maxorinde. A naxa fa a fala a be, a Eliyami xa di Batiseba nan a ra, naxan dcoxoxi Uri Xitika xon.

⁴ Dawuda naxa mixie xee, e xa a xili. A to fa, Dawuda naxa a kolon gine ra. Na dangi xanbi, Batiseba naxa gibilen a xonyi. Na temui a nu baxi gede a xa kike wali ra.

⁵ Batiseba to a kolon a bara tægge, a naxa na fala Dawuda be, a naxe, «N bara furi tongo.»

⁶ Na kui, Dawuda naxa Yowaba yamari, a xa Uri Xitika rafa a tan Dawuda ma keli gere yire. Yowaba naxa na raba,

⁷ Uri naxa siga Dawuda yire. Dawuda naxa maxorinyi ndee ti a ma Yowaba nun a xa soorie xa fe ra, naxee nu na gere sofe.

⁸ Na dangi xanbi, Dawuda naxa a fala Uri be, «Siga i xonyi, i xa sa i maxa.» Uri to keli mange banxi sigafe a xonyi, Dawuda naxa se fanyi nde rasanba a ma.

⁹ Kono Uri mu gibilen a xonyi. A naxa xi mange xa buntunyi kui mange makantee ya ma.

¹⁰ Na kuye iba mixi nde naxa sa a fala Dawuda be, «Uri mu siga a xonyi.» Na kui, Dawuda naxa Uri xili, a a maxorin, «Munfe ra i mu gibilen i xonyi? I mu kelixi biyaasi xe?»

¹¹ Uri naxa a yaabi, «Alatala xa saate kankira, Isirayila, nun Yudaya soorie, nun n marigi Yowaba, e birin na leele bun ma gere yire. A lanma n tan xa so n xonyi, n xa n dege, n xa n min, n nun n ma gine xa kafu na kui? N bara n kali i xa simaya yati ra, n mu na fe mooli rabama.»

¹² Dawuda naxa a yaabi, «I xa lu be to. Tina n i bepinma ne.» Na kui Uri naxa lu Darisalamu na xi firiny.

¹³ Dawuda naxa a xili a xa a dege a xonyi. Na temui Dawuda naxa a rasiisi, kono na koe ra Uri mu siga a xonyi. A man naxa xi mange makantee ya ma.

¹⁴ Na kuye iba, Dawuda naxa bataaxe sebe Yowaba ma, a a so Uri yi ra.

¹⁵ A sebexi na bataaxe kui, «Wo xa Uri ti yire nde gere xoroxoxi dennaxe. Gere kui wo xa wo magbilen wo keli a xun, alako a xa faxa na gere kui.»

¹⁶ Yowaba naxa Uri ti yire nde a a kolon gere xoroxoxi dennaxe ki fanyi.

¹⁷ Taakae to mini Yowaba xili ma, Dawuda xa mixi ndee naxa sonto. Uri Xitika nu na nee ya ma.

¹⁸ Yowaba naxa xæera xee Dawuda yire, a fe birin dentege a be naxan dangixi na gere kui.

¹⁹ Yowaba naxa a fala na xæera be, «I na ge na dentege sade,

²⁰ xa mange fa xono, a fa yi woyenyi mooli fala, «Munfe ra wo wo masoxi na taa ra a gbe ra gere sode? Wo mu nu a kolon a e noma bunyi tide kelife taa tete fari ma?»

²¹ Yerubeseti xa di Abimeleki mu faxa na ki xe? Gine nde nan a gono gemé xungbe ra kelife Tebesi taa tete ra. Wo wo masoxi

na tete ra munfe ra?» Na temui i xa yi woyenyi sa i xa dentege fari, a falafe ra, «I xa konyi Uri Xitika fan bara faxa na gere kui.»

²² Xæera naxa siga, a fe birin dentege sa Dawuda be naxan dangi gere kui alo Yowaba a fala a be ki naxe.

²³ A naxe, «Yi mixie bara no muxu ra. E to mini taa fari ma, muxu naxa e matutun han e man naxa so taa sode de ra.

²⁴ Kono na temui mixi gbetee naxa xalie woli muxu ma kelife taa tete fari. Muxu xa mixi ndee naxa faxa, hali i xa konyi di Uri, na Xitika.»

²⁵ Dawuda naxa na xæera yaabi yi ra, «Yowaba, i bojre naxa rajaaxu i ma yi fe ma, barima gere tan kui, fo mixi nde xa faxa ne. I xa na taa suxu senbe ra, i a birin kana.» I tan fan xa a ralimaniya.

²⁶ Uri xa gine to a me a xa mori bara faxa, a naxa kaaje fe raba.

²⁷ A xa kaaje fe to ba a ra, Dawuda naxa a xili, a a findi a xa gine ra. Na temui a naxa di xeme keren bari a be. Kono Dawuda naxan nabaxi, na mu rafan Alatala ma.

12

Annabi Natan xa masenyi Dawuda be

¹ Alatala naxa Natan xee Dawuda xon ma. Natan naxa a fala a be, «Mixi firin nu na taa nde kui, keren nu findixi banna nan na, boore setare.

² Xuruse gbegbe nu na na banna yi ra,

³ kono yexee gine keren peti nan nu na setare tan yi ra. A na sara ne, a nu a balo a xonyi a xa die ya ma. A nu donse xuntunyie fima a ma, a nu ye fi a ma a yete xa tonibili ra. Koe ra yexee nu xima a kanke nan ma. A nu luxi ne a be alo a xa di.

⁴ Loxœ nde xojœ naxa fa na banna xonyi. Na banna to mu tin xuruse bade a yete xa goore kui, a naxa siga a sa na setare xa yexee kerenyi tongo, a a faxa, a a rafala a xa xojœ be.»

⁵ Dawuda to na me, a naxa xono ki fanyi ra na banna ma, a naxa a fala Natan be, «N bara n kali Alatala xili ra, na banna lan ne a xa faxa.

⁶ A man xa na yexee loxœ naani ragbilene setare ma, barima a bara fe kobi raba, a mu kinikini.»

⁷ Na temui Natan naxa a fala Dawuda be, a naxe, «I tan nan na na banna ra! Isirayila Marigi Alatala yi nan masenxi, a naxe, «N bara i sugandi Isirayila mange ra, n bara i ratanga Solu ma,

⁸ n fa a xa banxi so i yi ra, a nun a xa ginæ, a nun Isirayila nun Yudaya birin. Xa

na mu i wasa nu, n nu nōma nde sade na xun ma.

⁹ Munfe ra i Alatala xui maberexi, i wali jaaxi raba? I bara Uri Xitika faxa Amonikae saabui ra, i bara Uri xa gine tongo, i a findi i gbe ra.

¹⁰ Yakosi, gere mu makuyama i bōnsōe ra sonon, barima i bara n xui mabere, i Uri Xitika xa gine findi i gbe ra.

¹¹ N xa a fala i bē, n tan Alatala fama i tōorōde i bōnsōe tagi. N fama i xa gine bade i yi ra, n e so i xa mixi nde yi ra, e nun nee fa kafu kene ma.

¹² I tan fe jaaxi rabaxi a gundo daaxi ne, kono n i sare ragbilena ma kene ma daaxi ne Isirayila jama ya xōri.»

¹³ Dawuda naxa a fala Natan bē, «N bara yunubi raba Alatala ra!» Natan naxa a yaabi, «Alatala bara dijne i xa yunubi ma, i mu faxama.

¹⁴ Kono i to a niyaxi Alatala yaxuie xa no a maberede yi fe kui, i xa di naxan fama baride, na tan faxama ne.»

¹⁵ Natan naxa gbilen a xonyi.

Alatala naxa fure radin dijore ma, Uri xa gine naxan bari Dawuda bē.

¹⁶ Dawuda naxa Ala maxandi dijore bē, a man sunyi suxu a xa fe ra. A to so a xonyi, a naxa a sa boxi ma.

¹⁷ A xa forie naxa fe birin naba alako a xa keli boxi ma, a xa a dege, kono a mu tin feo.

¹⁸ A xi solofera nde dijore naxa faxa. Dawuda xa walikee mu nu wama na falafe a bē, barima e nu a falama e boore tagi, «Dijore to mu nu faxaxi, muxu nu woyen ne a bē, a mu muxu danxun. Yakosi muxu fama a xa dijore xa faxe falade a bē di? A fama fe xōne nan nabade!»

¹⁹ Dawuda naxa sogi a xa walikee ma, e na fe nde madukufe e xui igoroxi ra e boore tagi. Na kui a naxa a kolon a xa dijore bara faxa. A naxa a xa walikee maxorin, «Dijore bara faxa?» E naxa, «Iyo, a bara faxa.»

²⁰ Dawuda naxa keli boxi, a a maxa, a labunde sa a ma, a dugie masara, a fa siga Alatala xa banxi kui suyidide Ala bē. A to keli menni, a naxa siga a xonyi, a donse maxorin, a a dege.

²¹ A xa walikee naxa a maxorin, e naxē, «Munfe ra dijore nu baloxi temui naxē, i nu sunma, i nu wama, kono dijore to faxaxi fa, i bara keli, i i dege?»

²² A naxa e yaabi, «Dijore to nu baloxi, n nu sunma, n nu wama, barima n jaaxo a ma a temunde Alatala dijēma n ma, a n ma dijore rakisi.

²³ A to bara faxa, n fa sunma munfe ra? N nōma a ragbilende dunjna ma fa? N tan a lima ne naa, kono a tan mu gbilenma n tan ma sōnōn.»

²⁴ Na temui Dawuda naxa a xa gine Batiseba madundu. E naxa lu yire kerēn, a naxa tēegē, a di xēmē bari. E naxa a xili sa Sulemani. Alatala to a xanu,

²⁵ a naxa Annabi Natan xēe Dawuda yire, a falafe ra, Yedideya xili fan xa sa a xun, naxan wama a falafe Alatala xanuntenyi.

²⁶ Yowaba naxa Amonikae xa mangataa Raaba gere, a na mange banxi suxu.

²⁷ A naxa mixie xēe a falafe ra Dawuda bē, «N bara Raaba gere, n man bara e xa ye yire suxu.

²⁸ Yakosi i xa soorie malan, wo xa te taa suxude. A mu lanma n tan xa na binye sōtō.

²⁹ Dawuda to soorie malan, e naxa siga Raaba. A naxa din taa ra, a a suxu.

³⁰ A naxa Amoni mange xa mange tōnxuma ba a xun ma, a fa a sa a yete xun ma. A binya kilo tongo saxan, a yailanxi xēema nan na. Geme tofanyi fan nu na a ma. Dawuda naxa se gbegbē sōtō na taa kui.

³¹ A naxa na taakae findi konyie ra, naxee nu wuri xabama a nun biriki bōnbōma. A a raba na ki ne Amonikae xa taa birin kui. Na dangi xanbi Dawuda nun a xa soorie naxa gbilen Darisalamu.

13

Aminon nun Tamari

¹ Na to dangi, fe nde naxa Dawuda xa di Abisalomi xunya cinema tofanyi Tamari li. Dawuda xa di Aminon naxa a xanu folo.

² A naxa wa a maagine Tamari xon ma han na naxa findi a bē fure ra. Gine dimedi nan nu a ra, kono Aminon mu nōma a makorede a ra.

³ Aminon boore nde nu na na, naxan nu xili Yonadabo, Dawuda taara Simeya xa di. A nu koota ki fanyi ra.

⁴ A naxa a boore maxorin, «Mange xa di, munfe ra i yatagi ixonoxi loxoe yo loxoe? A fala n bē.» Aminon naxa a yaabi, «N wama n bariboore Abisalomi maagine Tamari nan xon.»

⁵ Yonadabo naxa a fala a bē, «I naxan nabama, i xa i sa, alo i na fura a gbe ra. I baba na fa i xēebude, i xa a mayandi a falafe ra, «A lu n maagine Tamari xa fa n yire, a xa donse yailan n ya xōri, a a so n yi ra a yete ra.»

⁶ Na temui Aminon naxa a sa, alo a furaxi ne. Mange to fa a xēebude, a naxa a fala a bē, «Yandi, a lu Tamari xa fa n yire, a xa donse nde yailan n ya xōri, a a so n yi ra a yete ra.»

⁷ Dawuda naxa mixie xēe Tamari xonyi, a falafe ra, «I xa siga i taara Aminon xonyi, alako i xa donse yailan a bē.»

⁸ Tamari naxa so a taara Aminon xa banxi kui, a naxa a li a saxi. A naxa donse nde yailan, a ture sa a ma, a a jin a ya tote ra.

⁹ A to ge, a naxa a makore a ra donse ra a yi tunde kui alako a xa a so a yi ra, kono Aminon mu tin a donde. A naxa yaamari fi mixi birin xa mini. E to mini,

¹⁰ a naxa a fala Tamari be, «Fa donse ra n ma konkoe kui. I xa a fi n ma i belexe ra.» Tamari naxa donse tongo a naxan yailanxi, a siga a ra a taara xa konkoe kui.

¹¹ A to donse ti a be, a naxa dutun a ma, a a fala a be, «N xunya, won xa kafu!»

¹² A maagine naxa a yaabi, «N taara yandi, i naxa dutun n ma, barima na fe mooli mu lanma a xa raba Isirayila boxi ma. I naxa yi daxupna raba.

¹³ N na yaagi mooli xaninma di? I xili fan kanama ne Isirayila. I xa mange mayandi, a mu tondima n fide i ma.»

¹⁴ A mu tin a tulii matide a ra, a naxa dutun a ma, a a futi kana.

¹⁵ Na to ba a ra, Tamari xa fe naxa rajaaxu Aminon ma, a fa a fala a be, «Keli, i siga!»

¹⁶ A naxa a yaabi, a naxe, «Ade! Xa i n keri, na jaaxu dangi i naxan nabaxi n na!» Kono Aminon mu a tulii mati a ra.

¹⁷ A naxa a xa konyi xili, a a fala a be, «Yi gine keri n be, i fa naade balan.»

¹⁸ Aminon xa konyi naxa a keri, a naade balan alo a falaxi a be ki naxe.

Donma nu ragoroxi Tamari ma, naxan pingi masunbuxi. Mange xa di gine naxee mu nu xeme fe kolon sinden nu darixi na donma mooli ra.

¹⁹ Tamari naxa xube radin a yete xun na, a a xa donma iboo a ma. A naxa a belexee sa a xun ma, a siga gbelegbele ra.

²⁰ A taara Abisalomi naxa a maxorin, «I taara Aminon bara dutun i ma? N xunya, i sabari. I naxa kontofili yi xa fe ra. I taara nan a ra.» Kabi na temui Tamari naxa sabati a taara Abisalomi xonyi sunnunyi kui.

²¹ Mange Dawuda to na fe kolon, a naxa xoni ki fanyi.

²² Abisalomi mu sese fala Aminon be na xa fe ra, kono xonnanteya naxa lu a bope kui Aminon mabiri, barima a nu bara fe kobi raba a maagine Tamari ra.

²³ Ne firin dangi xanbi, Abisalomi xa walikee nu na a xa yexee xabe maxabafe Bali Xasori, Efiramli boxi fe ma. Abisalomi naxa mange xa di birin xili naa, e xa xulunyi raba.

²⁴ Abisalomi naxa siga mange yire, a naxe, «Mange, n ma yexee xabe xaba temui bara a li. Xa i sa tinma, i xa fa a nun i xa mixie na xulunyi.»

²⁵ Mange naxa Abisalomi yaabi, a naxe, «Ade, n ma di, a mu lanma muxu birin xa siga, xa na mu a ra a findima kote xungbe nan na i be.» Abisalomi naxa a karaxan, kono mange naxa tondi, a fa duba a be.

²⁶ Abisalomi naxe, «N ba, xa fe na na ki ne, a lu n xunya Aminon tan xa fa.» Mange naxe, «Munfe ra?»

²⁷ Abisalomi naxa a karaxan, han mange naxa tin Aminon nun mange xa di birin xa siga na xulunyi.

²⁸ Abisalomi naxa a fala a xa konyie be, «Aminon na siisi, n fama yaamari fide wo ma wo xa a faxa. Na waxati hali wo mu gaaxu, n tan nan wo yamarixi. Wo xa limaniya, wo a faxa.»

²⁹ Abisalomi xa konyie naxa na raba Aminon na, alo Abisalomi e yamarixi ki naxe. Mange xa di birin to na to, e naxa e gi e xa soe fari.

³⁰ Mange Dawuda naxa na xibaaru me beenu e xa a yire li, a falafe ra, «Abisalomi bara mange xa di xeme birin faxa, kerent mu luxi.»

³¹ Mange naxa a xa donma iboo sunnunyi kui, a fa goro boxi ma, a tan nun a xa mixie.

³² Dawuda taara Simeya xa di xeme Yonadabo, naxa a fala a be, «N marigi, i xa di xeme birin xa mu faxaxi. Aminon gbansan nan faxaxi. Na nate nu na Abisalomi furi kabi Aminon dutunxi a maagine Tamari ma temui naxe.

³³ Mange, i naxa la na xibaaru ra, a falafe ra i xa di xeme birin bara faxa. Aminon gbansan nan faxaxi.»

³⁴ Na kui Abisalomi naxa a gi. Na temui taa makante naxa mixi gbegbe to fa ra kira xon ma kelife geya yire.

³⁵ Yonadabo naxa a fala mange be, «I xa die nan fafe yi ki, alo n a fala i be ki naxe.»

³⁶ A jan mu ge woyende, mange xa die naxa so wa ra. Mange nun a xa mixie fan naxa wa folo.

³⁷ Abisalomi nu bara a gi, a siga Gesuri mange Amixudi xa di xeme Talamayi xonyi. Dawuda a xa di xa nonfe raba ne temui xonkuye.

³⁸ Abisalomi lu ne Gesuri xonyi ne saxan.

³⁹ Mange Dawuda bope goro ne Aminon xa faxe xa fe ra, a Abisalomi lu na sinden.

14

Abisalomi gibilene Darisalamu

¹ Seruya xa di xeme Yowaba nu a kolon a Abisalomi rafan Dawuda ma.

² Na kui Seruya naxa Tekowa gine nde fen naxan koota. A naxa a fala a be, «I xa i maxiri alo kaajne gine. I naxa labunde nun ture sa i ma de. I xa lu alo gine naxan buxi nonfe sunnunyi kui temui xonkuye.

³ Na temui i xa siga mange yire, i fa woyen a be alo n a falama i be ki naxen.» Yowaba naxa na woyenyi birin masen a be.

⁴ Na gine Tekowaka naxa sa woyen mange be na ki. A naxa a yatagi rafelen boxi ma mange ya i, a fa a fala, «Mange, i xa n nakisi.»

⁵ Mange naxa a maxorin, «Munse niyaxi?» A naxa a yaabi, «Kaajne gine nan n na, n ma mori bara faxa.»

⁶ Di xeme firin nu na n yi ra. Loxoe nde e naxa gere daaxa. Mixi yo mu nu na naxan e tagi ibama. Na kui keren naxa boore faxa.

⁷ Yakosi n ma mixie bara a fala n be, a n xa n ma di so e yi ra naxan luxi, e xa a fan faxa n ma di faxaxi gbejoxofe ra. E wama na ke tongoma kerenyi faxafe naxan luma n be, alako n ma mori xili nun a xa fe xa jon feo.»

⁸ Mange naxa a fala na gine be, «I naxa kontofili. Siga i xonyi. N yaamari fima i xa fe ra yakosi.»

⁹ Na Tekowa gine naxa a yaabi, «N ma fe rabaxi sare xa gbilen n tan nun n xabile ma. Na kote naxa lu mange nun a xa kibanyi xun ma.»

¹⁰ Mange naxa a fala a be, «Xa mixi nde sa i rakiiti, i xa fa a ra n xon ma. A mu i rakiitima sonon.»

¹¹ Na gine naxa a yaabi, «Mange, i xa laayidi tongo n be i Marigi Alatala xili ra, alako n ma di faxaxi gbejoxofe soxi mixi naxan yi, na naxa nde sa n ma toore xun ma n ma di baloxi faxafe ra.» Mange naxa a fala a be, «N xa a fala i be Alatala xili ra, sese mu fama i xa di tote.»

¹² Na temui na gine naxa a fala mange be, «I xa i haake to, n xa maseniyi nde ti i be.» A naxe, «Awa yire.»

¹³ Gine naxa a maxorin, «Munfe ra i na rabaxi Alatala xa jama ra? I xa woyenyi a masenxi i tan bara tantan, barima i mu tinxi mixi rafade i naxan kerixi.

¹⁴ Ibunadama birin faxama ne. E luxi ne alo ye ifilixi naxan mu makoma sonon! Kono Ala mu timma mixi xa simaya xun nakanade. A fe birin nabama alako naxan bara a makuya a ra, na man xa makore a ra.»

¹⁵ «Mange, n bara yi birin masen mange be to, barima n bara gaaxu jama ya ra. N bara a majoxun a temunde i nomia tinde n tan i xa konyi xa maseniyi ra.

¹⁶ N bara a majoxun a i nomia n bade n yaxui belexe i naxan wama n tan nun n ma di faxafe, muxu naxa lu sonon Ala xa jama ya ma.

¹⁷ Mange xa maseniyi xa bojresa fi n ma. I tan luxi ne n be alo Alatala xa maleke naxan nomia fe fanyi nun fe jaaxi tagi rasade. I Marigi Alatala xa i mali.»

¹⁸ Mange naxa na gine yaabi, «Nondi fala n be, i naxa fefe noxun n ma.» Gine naxe, «Awa yire n mange n marigi.»

¹⁹ Mange naxa a maxorin, «I xa maseniyi birin fatanxi Yowaba nan na?» Gine naxa a fala a be, «Mange, i bara nondi yati fala. Mixi mu nomia fefe noxunde i ma. Yowaba nan n xexxi n xa a birin masen i be.»

²⁰ I xa konyi Yowaba yi rabaxi ne, alako fe nde xa masara. Kono i tan, n marigi, i xaxili fan alo Alatala xa maleke nde. I fe birin kolon naxan dangima yi boxi ma.»

²¹ Mange naxa a fala Yowaba be, a naxe, «I naxan fala, n wama na nan nabafe. Siga, i sa fa n ma di Abisalomi ra.»

²² Yowaba naxa a magoro boxi ma binye kui, a fa duba mange be. A naxa a fala mange be, «Mange n marigi, to n bara i xa hinne to n mabiri, barima i bara tin n ma woyenyi ra.»

²³ Yowaba naxa siga Gesuri Abisalomi foxo ra, a fa fa a ra Darisalamu.

²⁴ Kono Abisalomi to Darisalamu li, mange naxa yaamari fi a a naxa fa mange yire, a xa lu a xonyi. Na kui Abisalomi naxa siga a xonyi, a mu mange yire li.

²⁵ Mixi yo mu nu na Isirayila boxi ma, naxan nu tofan alo Abisalomi, kelife a xunyi han a sanyi. Nama birin na to ne.

²⁶ Ne yo je a nu luma a xunyi bii ra, barima a xunsexxe nu binya han kilo firin mange maniyase ki ma.

²⁷ Abisalomi di xeme saxan nan bari, a nun di gine nde naxan xili Tamari. Gine tofanyi na nu a ra.

²⁸ Abisalomi naxa lu Darisalamu ne firin, mange mu tin e xa boore to ra.

²⁹ Abisalomi naxa Yowaba xili alako a xa a masen mange be, kono Yowaba fan mu tin e xa boore to ra. Abisalomi naxa a xili a sanya firin nde, kono Yowaba mu a xa xili ratin.

³⁰ Na kui Abisalomi naxa a fala a xa mixie be, «Wo a kolon, Yowaba xa mengi xe na n gbe fe ma. Wo sa te so naa ra.»

³¹ E to ge na rabade, Yowaba naxa siga Abisalomi yire, a sa a maxorin a a xa xe ganxi fe naxan ma.

³² Abisalomi naxa a yaabi, «N bara i xili alako n xa i xee mange xon, i xa a maxorin n be, «Munfe ra i n tongoxi Gesuri, i fa n na be? Xa i mu wama n tofe, a nu fisaa n xa lu menni!» Yakosi n wama n yete dentegefe mange be. Xa n bara seriye nde kana, a xa n faxa.»

³³ Yowaba naxa siga mange yire, a sa Abisalomi xa xexxa iba mange be. Na temui mange naxa Abisalomi xili. Abisalomi to siga mange yire, a naxa a magoro boxi ma binye kui, mange fa a sunbu.

15

Abisalomi findife mange ra

¹ Na temui Abisalomi naxa soori ragise nun soee soto, a nun soori mixi tongo suuli, naxee nu jereema a ya ra.

² Abisalomi nu kelima geesegé, a ti kira de ra naxan nu soma mangataa. Mixi naxee nu minima naa ra sigafe ra mange yire alako e xa e xa kontofili masen a be, Abisalomi nu nee maxorinma, «Wo kelixi minden?» E na e kelide fala a be,

³ Abisalomi nu a falama ne e be, «Nondi na wo be, kono mixi yo mu a tuli matima wo ra mange xonyi.

⁴ Xa n tan nan findixi kiitisa ra Isirayila boxi ma nu, n mixi birin makiitima tinxinyi nun nondi nan na nu.»

⁵ Mixi naxee nu e xinbi sinma a be, Abisalomi nu e belexe sxuxuma, a e sunbu.

⁶ Abisalomi nu na nan nabama Isirayilaakae birin be, naxee nu sigama mange yire kiiti nde xa fe ra. Na kui a naxa e boje ya rafindi a yete ma.

⁷ Ne naani dangi xanbi, Abisalomi naxa a fala mange be, «Dipe n ma, n xa siga Hebiron laayidi nde rakamalide,

⁸ n naxan tongo Alatala be, n nu na Gesuri taa kui temui naxe Arami boxi ma. N a fala ne, xa Alatala n nagbilen Darisalamu, n serexé bama ne a be Hebiron.»

⁹ Mange naxa a fala a be, «Siga bojesa kui.» Na temui Abisalomi naxa a xun ti Hebiron na.

¹⁰ Abisalomi naxa mixie xee Isirayila bonsœe birin ma, e xa a fala, «Wo na sara xui me temui naxe, wo xa a fala, Abisalomi bara mangeya tongo Hebiron.»

¹¹ A naxa mixi keme firin tongo Darisalamu, naxee a mati Hebiron, kono e mu a kolon Abisalomi nu wama naxan nabafe naa.

¹² Abisalomi to nu serexé bama Alatala be Hebiron, a naxa Axitofeli xili Gilo taa kui. Axitofeli nu findixi Dawuda rasima nde nan na. Na waxati Abisalomi nu senbe sotoma, mixi gbegbe nu luma a seti ma.

¹³ Na temui mixi nde naxa a maseen Dawuda be, «Abisalomi rafan Isirayilaakae ma.»

¹⁴ Na kui Dawuda naxa a fala a xa mixie be Darisalamu, «Won xa won gi, xa na mu a ra Abisalomi fama ne won sonto. Wo xulun alako a naxa won li taa kui, a fa won faya santidegema ra.»

¹⁵ Mange xa mixie naxa a yaabi, «Mange, i na wa fefe xon ma, muxu na i xanbi ra.»

¹⁶ Mange nun a xa mixie naxa keli a xonyi, e xa e gi. A naxa konyi gine fu lu naa alako e xa meenii mange xa banxi ma.

¹⁷ Nama birin naxa bira mange foxo ra kelife Darisalamu. E to banxi dönxoe li, e naxa ti naa.

¹⁸ A xa soorie, a xa soori Keretikae nun Peletakae, nun a xa soori keme senni naxee keli Gati, e birin naxa dangi mange ya tote ra.

¹⁹ Mange naxa a fala Gatika Itayi be, «Munfe ra i fan faxi muxu foxo ra? I xa lu be mange neene seeti ma. Xoye nan i ra, naxan jan bara keli a xa boxi ma.

²⁰ I faxi xoro ne. A mu lanma i xa lintan muxu foxo ra, barima n tan yati mu n sigade kolon. Wo xa gbilen, i tan nun i ngaxakerenyie. Alatala xa hinne i ra a xa tinxinyi kui.»

²¹ Itayi naxa mange yaabi, «Mange, n xa a fala i be Alatala ya xori, i siga dede, n fan sigama naa. Xa na findi faxe ra, xa na findi kisi ra, n mu kelima i seeti ma.»

²² Mange Dawuda naxa a fala Itayi be, «Awa yire.» Na kui Itayi, a xa mixie, nun e xa denbayae naxa lu Dawuda foxo ra.

²³ Nama birin nu na wafe e xui itexi ra, e dangi temui. Mange nun a xa jama naxa Sediron xure di igiri, e kira sxuxu naxan sigama gbengberenyi ma.

²⁴ Sadoki nun Lewi bonsœe mixie nu na na, Alatala xa kankira xaninfe ra. E naxa Alatala xa kankira ragoro, alako Abiyatari xa nu serexé ba han jama xa ge minide taa kui.

²⁵ Mange naxa a fala Sadoki be, «I xa Alatala xa kankira ragbilen taa kui. Xa Alatala wama hinnefe n na, a n nagbilenma ne, n xa a xa horomolingira nun a xa kankira to.»

²⁶ Kono x a sa li n ma fe mu rafan Alatala ma sonon, a sago xa raba.»

²⁷ Mange man naxa a fala serexedube Sadoki be, «Wo xa gbilen bojesa kui, i tan nun i xa di Aximaasi, a nun Abiyatari nun a xa di Yonatan.

²⁸ N luma gbengberenyi fili ma, han n xibaaru sotoma wo ra temui naxe.»

²⁹ Na kui Sadoki nun Abiyatari naxa gbilen Darisalamu Alatala xa kankira ra, e fu la menni.

³⁰ Dawuda nun a xa jama naxa te Oliwi kira xon ma sunnuniyi kui, e nu wama, e xunyi makotoxi, e sanyi igeli.

³¹ Mixi nde naxa a fala Dawuda be, a Axitofeli nun Abisalomi birin na a ra yi fe kui. Dawuda naxa Ala maxandi, «Alatala, i xa Axitofeli xa marasie kana.»

³² Dawuda to so geysa fari, mixie nu salima dennaxe, Xusayi Arika naxa fa a ralande, a xa donma iboxi a ma, xube soxi a xunyi ra sunnuniyi xa fe ra.

³³ Dawuda naxa a fala a be, «Xa i bira n foxo ra, i findima kote nan na n be.

³⁴ I naxan nabama, i xa gbilen taa kui Abisalomi yire, i fa a fala a be, «Mange, n bara nate tongo n xa findi i xa konyi ra alo n a rabaxi i baba be ki naxe.» Na ki i nomá Axitofeli xa marasie xun nakanade n be.

³⁵ Serexedube Sadoki nun Abiyatari fan na n malife. I na naxan yo me mange xa banxi kui, i xa a fala e be.

³⁶ E fama e xa die Aximaasi nun Yonatan xeede n yire i xa xibaaru ra.»

³⁷ Dawuda xanuntenyi Xusayi gbilen taa kui na nan ma. A tan nun Abisalomi naxa so Darisalamu temui keren.

16

Dawuda nun Siba

¹ Dawuda to dangi geya xun tagi ra, a naxa naralan Mefiboseti xa konyi Siba ra. Sofale firin nu na a yi ra, taami keme firin bakixi e fari, tamare mooli nde suxui keme, xore xaraxi debe keme, nun weni lului keren.

² Mange naxa a maxorin, «I munse rabama yi birin na?» Siba naxa a yaabi, «Sofalee findima mange xa mixi maxanin see ra, taami nun xore findima donee nan na fonikee be, weni tan senbe nan firma mixie ma naxee taganma gbengberenyi ma.»

³ Mange naxa a maxorin, «I marigi xa di na minden?» Siba naxa a yaabi, «A na Darisalamu taa kui, barima a naxe, «Isirayilakae n baba xa mangeya ragbilenma ne n ma to.»

⁴ Mange naxa a fala Siba be, «N bara Mefiboseti ke birin fi i ma.» Siba naxe, «Mange n marigi, n bara i tantu. I xa hinne n na kudei.»

⁵ Mange Dawuda to Baxurimi li, Solu xabile xa mixi nde naxa mini naxan xili Simeyi. Gera xa di nan nu a ra. A naxa dankee rasiga Dawuda ma.

⁶ A naxa gemee mawoli Dawuda nun a xa mixie ma, naxee nu na e jerefe Dawuda xa jama nun a xa soorie tagi.

⁷ Simeyi nu a dankama yi ki ne, «Keli be, keli be, i tan faxeti seriyelatare.»

⁸ Alatala xa Solu bonsœ nii sare doxo i xun ma, i tan naxan findixi mange ra a joxoe ra. Alatala bara mangeya ragbilen i xa di Abisalomi ma. Yi toore bara findi i xa faxeti sare ra.»

⁹ Seruya xa di Abisayi naxa a fala mange be, «N marigi, munfe ra won a luma yi xeme xurutare xa a mange konbi? Sago fi n ma n xa a xunyi bolon a de i.»

¹⁰ Mange naxa a yaabi, «Seruya xa di, i mu na yi fe kui feo. Yi mixi n dankaxi ne, barima Alatala bara a yamari a xa n danka. Nde nomá a falade a be, «Munfe ra i yi rabama?»»

¹¹ Dawuda naxa a fala Abisayi nun a xa mixie be, «Xa n ma di barixi yati wama n faxafe, a mu findima n be terenna ra yi mixi fan xa n faxa naxan kelixi Bunyamin bonsœ! Wo a lu na. A xa n danka alo Alatala a yamarixi ki naxe.»

¹² Temunde Alatala na n ma toore to, a fama to danke mafindide fe fanyi ra.»

¹³ Dawuda nun a xa mixie naxa bira e xa kira foxo ra. Kono Simeyi nu jerefe geya kanke Dawuda mabiri, a nu a danka, a nu gemé mawoli a ma, a nu xube rate a ma.

¹⁴ Mange nun a xa jama birin naxa e yonkinde li, e taganxi. Menni e naxa e malabu.

¹⁵ Abisalomi nun a xa jama tan naxa so Darisalamu. Axitofeli fan nu na a foxo ra.

¹⁶ Dawuda xanuntenyi Xusa Arika to so Abisalomi yire, a naxa a fala a be, «Kisi na mange be! Kisi na mange be!»

¹⁷ Abisalomi naxa Xusa yaabi, «Xanunteya mu na i bojne kui i boore be? Munfe ra i mu bira i xanuntenyi foxo ra?»

¹⁸ Xusa naxa Abisalomi yaabi, «Ade! N tan birama mixi nan foxo ra Alatala nun Isirayila jama naxan sugandixi. N wama lufe na nan seeti ma.

¹⁹ A nun, a lanma n xa Dawuda xa di rabatu. A xa di mu i ra? N walima ne i be alo n wali i baba be ki naxe.»

²⁰ Abisalomi naxa a fala Axitofeli be, «Yakosi, a lanma won xa munse raba?»

²¹ Axitofeli naxa a fala Abisalomi be, «I xa i sa i baba xa konyi ginee fe ma a naxee luxi mange banxi kui. Na kui Isirayilaka birin a kolonma ne xonanteya bara lu i tan nun i baba tagi. I xa mixie limaniyama ne i xa fe ra.»

²² E to kiri banxi ti mange banxi fari, Abisalomi naxa a sa a baba xa konyi ginee fe ma Isirayila jama ya xori.

²³ Na waxati Abisalomi nun Dawuda birin nu birama Axitofeli xa marasie foxo ra, alo marasie naxee kelixi Ala ma.

17

Xusa nun Axitofeli xa marasie

¹ Axitofeli naxa a fala Abisalomi be, «A lu n xa mixi wulu fu nun firin mayegeti, n xa siga Dawuda foxo ra to koe ra yati.»

² Na lima naa, a taganxi, limaniyo yo mu na a be, fo gaaxui. Na kui jama e gima ne, n fa mange faxa a keren.

³ Na temui n jama birin malanma, e xa gibilen i ma. Na fatanma Dawuda xa faxe nan na. Nama fama lude bojresa kui na ki ne.»

⁴ Na masenyi naxa rafan Abisalomi nun Isirayila kuntigie birin ma.

⁵ Abisalomi naxa a fala, «Wo Xusa Arika xili. Won xa na fan xui rame.»

⁶ Xusa to fa, Abisalomi naxa a fala a be, «Axitofeli xa marasi nan ya. I tan a toma di? A lanma ka a mu lanma?»

⁷ Xusa naxa a yaabi, «Yi biyaasi, Axitofeli xa marasi mu fan.

⁸ I i baba kolon, i a xa soorie kolon. Gbangbalanyie nan e ra, e xaaŋe alo yete naxan xia die baxi a yi. I baba gere kolon. A mu xima nama ya ma.

⁹ A lima yakosi a pan bara a noxun geaya yire nde. I xa mixi nde na faxa na gere kui, pama fama ne a falade, «Abisalomi xa mixie bara sonto a jaaxi ral»

¹⁰ Limaniya fama ne bade mixie yi ra, hali soori xoroxoe. Isirayila i baba kolon soori ra, e a xa mixie kolon gbangbalanyie ra.»

¹¹ «N ma marasi nan ya. I xa Isirayila birin malan kelife Dana ma han Beriseeba. I xa mixie na wuya alo meyenyi naxan na baa de ra, i tan yati fama e rasode gere kui.

¹² A na dede, won fama a tode, won fama ne gorode a ma, alo xini goroma boxi ma ki naxe. Mixi keren mu luma e ya ma, muxu fama Dawuda nun a xa soori birin faxade.

¹³ Xa a sa a noxun taa nde kui, Isirayilakae fama na taa tete gemee bendunde luutie ra han tete birin ba naa.»

¹⁴ Abisalomi nun Isirayila kuntigie naxa a fala, «Xusa Arika xa marasi nan fan dangi Axitofeli xa marasi ra.» Alatala nu bara Axitofeli xa marasi koɔtta xun nakana, alako Abisalomi xa тоoro.

¹⁵ Xusa naxa a fala Sadoki nun Abiyatari serexedubee be, «Axitofeli bara Abisalomi nun Isirayila forie rasi marasi nde ra, kono n tan bara e rasi fe gbete ra.

¹⁶ Yakosi wo xa xεeraya iba Dawuda be keren na, a falafe ra, «I naxa lu fiili ma gbengberenyi seeti ma to koe ra de. I xa dangi naa ra pon, alako mange nun a xa mixie naxa sonto.»

¹⁷ Yonatan nun Aximaasi nu na En Rogeli. Konyi gine nde naxa sigma Xusa xa masenyi falade e be, alako e fan xa sigma na xεeraya ibade Dawuda be. E nu na En Rogeli ne barima e mu nu suusama lude Darisalamu taa kui.

¹⁸ Kono fonike nde naxa e to, a sa na fe dentege Abisalomi be. Yonatan nun Aximaasi naxa e xulun, e sa so Baxurimi taa kui mixi nde xonyi. E naxa goro na mixi xa kolonyi kui, naxan nu na a xa foxoe ra.

¹⁹ Gine nde naxa dugi sa na kolonyi de ra, a fa sansi xori dinxi sa na dugi fari, alako mixi naxa sogi fe nde ma.

²⁰ Abisalomi xa soorie naxa so na gine xa banxi kui, e naxa a maxorin, «Aximaasi nun Yonatan na minden?» Gine naxa e yaabi, «E bara xure igiri.» Abisalomi xa

soorie naxa e fen, kono e mu e to. Na temui e naxa gbilen Darisalamu.

²¹ E to gbilen, Aximaasi nun Yonatan naxa te kolonyi ra, e siga a fala Dawuda be, «Wo xa xure igiri mafurenyi ra. Axitofeli bari ya marasi fi Abisalomi ma wo xili ma.»

²² Na kui Dawuda nun a xa pama naxa Yuruden igiri subaxe ma, e mu mixi keren lu e xanbi ra.

²³ Axitofeli to a to a Abisalomi mu a xa marasi suxuxi, a naxa baki a xa sofale fari, a gbilen a bari taa kui. A naxa a xa fee yailan, a fa a yete gbaku. A faxa na ki ne. E naxa sa a ragata a baba xa gaburi seeti ma.

²⁴ Dawuda naxa so Maxanayimi. Abisalomi nun a xa soorie naxa Yuruden xure igiri.

²⁵ Abisalomi naxa Amasa ti a xa soorie yarerati ra, Yowaba рохое ra. Amasa findi Yeteri xa di nan na, naxan Naxasa xa di gine Abigayili дох. Abigayili findi Yowaba нга Seruya xunya nan na.

²⁶ Abisalomi nun a xa pama naxa yonkin Galadi boxi ma.

²⁷ Dawuda to so Maxanayimi taa kui, Naxasa xa di Soobi, naxan kelixi Raba taa kui Amonikae xa boxi ma, a nun Amiyeli xa di Makiri, naxan kelixi Lodebara, a nun Barasilayi, naxan kelixi Rogelimi taa kui Galadi boxi ma,

²⁸ nee naxa fa yi se birin na Dawuda xa mixie be: sadee, piletie, fεrεe, fundenyi maniye, mengi maniye, farin, sansi xori ganxie, toge moɔli firin,

²⁹ kumi, yεxεe nun ninge xijε. E naxa fa na birin na Dawuda nun a xa pama xon ma, alako e xa e dege, barima e nu yi nan falama, «Yi pama bara tagan. Kaame nun ye xoli nan e suxuxi gbengberenyi ma yi ki.»

18

Dawuda Abisalomi gerefē

¹ Dawuda naxa a xa soorie konti, a mangée sugandi gali die be, mixi wulu keren nun mixi keme daaxi.

² Dawuda naxa a xa soorie itaxun дох са xan na. A singe xunyi naxa findi Yowaba ra, a firin nde xunyi naxa findi Seruya xa di Abisayi ra, Yowaba xunya, a saxan nde xunyi naxa findi Itayi ra, Gatika. Mang Dawuda naxa a fala e be, «N fan luma wo seeti ma yi gere kui.»

³ Kono a xa soorie naxa tondi, a falafe ra, «A mu lanma i fan xa so gere kui. Xa muxu sa muxu gima ne, na mu findima fefe ra e be. Hali won ma gali die seeti sa faxa ne, na tide mu luma e be. Kono i tan tide dangi soori wulu fu ra. A fan ki ma, a lanma i

xa lu taa kui, alako i xa nō minide muxu malide xa fee mu sa sooneya.»

⁴ Mange naxa e yaabi, a naxe, «Awa, wo sago.» Gali die naxa mini e dōxō ki ma mixi wulu nun mixi keme daaxi, mange fan nu tixi taa naade ra.

⁵ Mange naxa Yowaba, Abisayi, nun Itayi yamari, «Wo naxa fe xōrōxōe raba Abisalomi ra n ma fe xanunteya ma.» Nama birin naxa mange xa yaamari me, a naxan falaxi soori yareratib be Abisalomi xa fe ra.

⁶ Gali die naxa mini taa fari ma Isirayila gerede. Gere naxa sin ye Efirami fotonyi kui.

⁷ Dawuda xa soorie naxa xunnakeli fanyi soto, e Isirayilaka wulu moxōjen faxa na loxōe kerenyi.

⁸ Gere naxa din bōxi birin na. Soori gbegbe naxa lōe fotonyi kui dangi a faxaxie ra santidēgema ra.

⁹ Dawuda xa soorie naxa Abisalomi li fotonyi kui. A xa sofale tixi wuri xungbe nde bun ma, Abisalomi xunsexe kuye kankanki wuri salonyie ma, a fa singan kuye ma. A xa sofale naxa a gi.

¹⁰ Soori nde to na to, a naxa sa a fala Yowaba be, a naxe, «N bara Abisalomi to, a gbakuxi wuri xungbe nde ra.»

¹¹ Yowaba naxa a yaabi, «I to a to, munfe ra i mu a faya keren na? Xa i na raba nu, n gbeti kole fu nun beleti keren nan fima i ma na fe rabaxi sare ra.»

¹² Na xeme naxa a fala Yowaba be, «Hali i gbeti kole wulu keren fi n ma, n mu dinma mange xa di xeme ra, barima mange i tan nun Abisayi yamari muxu birin ya xōri ne, «Wo naxa fe xōrōxōe raba Abisalomi ra n ma fe xanunteya ma.»

¹³ Xa n sa na fe raba nu, sese mu nōma n tangade mange ma, naxan fama fe birin kolonde. Hali i tan mu nōma n natangade a ma.»

¹⁴ Yowaba naxa a fala a be, «N mu luma be n de makanafe ra i be.» A naxa tanbe saxan tongo, a sa e banban Abisalomi sondonyi ma. Han na waxati Abisalomi nu gbakuxi wuri ma, a mu nu faxaxi.

¹⁵ Segetala fu naxee nu Yowaba xa geresosee maxaninma, nee naxa Abisalomi rabilin, e a bōnbo han a faya.

¹⁶ Na temui Yowaba naxa sara fe, alako naxa xa gibilem Isirayilakae foxo ra.

¹⁷ E naxa Abisalomi tongo, e a sa yili xungbe nde kui fotonyi tagi, e gēme gbegbe koto a fari. Isirayilaka birin naxa e gi, e naxa siga e xōnyi.

¹⁸ Abisalomi nu bara gēme tonxuma masoli, a a ti Mange xa Gulunba kui. A nu bara a fala, «Di yo mu na n be naxan n xili binyama.» Na kui a naxa a yete xili sa na gēme tonxuma xun ma. Han to mixie na xilima «Abisalomi xa gēme tonxuma.»

¹⁹ Sadoki xa di Aximaasi naxa a fala Yowaba be, «A lu n xa sa a masen mange be a Alatala bara a rakisi a yaxui belexe.»

²⁰ Yowaba naxa a yaabi, «Na mu findima xibaaru fanyi xa ra to. Temui gbete i nōma xibaaru fanyi masende mange be, kono to mu lanma barima mange xa di bara faxa.»

²¹ Yowaba naxa a fala Kusika nde be, «Siga, i sa a dentēge mange be i naxan toxi be.» Kusika to ge a xinbi sinde Yowaba bun ma, a naxa siga mafurenyi ra.

²² Sadoki xa di Aximaasi fan naxa a fala Yowaba be, «Yandi, a lu n fan xa siga mange yire Kusika foxo ra.» Yowaba naxa a yaabi, «N ma di, i wama sigafe munfe ra? Yi biyasi mu findixi xibaaru fanyi ra.»

²³ Aximaasi naxa a fala a be, «A fa findi fefe ra, n tan wama sigafe na masenyi ra.» Yowaba naxa a yaabi, «Awa yire, siga.» Aximaasi naxa mini Yuruden gulunba biri ra, a dangi na Kusika ra.

²⁴ Dawuda nu dōxōxi taa naade de ra. Taa kantama naxa te tēte fari naade biri ra. A to a ya rasiga, a naxa sa mixi nde to fa ra a keren.

²⁵ Taa kantama to na fala a xui itexi ra, mange naxa a fala, «Xa mixi keren na a ra, a na fafe xibaaru nan na.» Na xeme to nu na fafe,

²⁶ taa kantama naxa mixi gbete to, naxan na fafe a gi ra. A naxa a fala a xui itexi ra, «Mixi gbete na fafe a gi ra.» Mange naxa a fala a be, «Na fan fafe xibaaru nde nan na.»

²⁷ Taa kantama naxa a fala, «A luxi n be alo Sadoki xa di Aximaasi nan yare. N a gi ki kolon.» Mange naxe, «Mixi fanyi nan a ra. A na fafe xibaaru fanyi nan na.»

²⁸ Aximaasi to makōre mange ra, a naxa a fala a xui itexi ra, «Gere bara sooneyal!» A naxa a yatagi rafelen bōxi ma, a fa a fala, «Tantui na i Marigi Alatala be, naxan n ma mange yaxuie ragoroma a bun ma!»

²⁹ Mange naxa a maxōrin, «Abisalomi go, tana mu na n ma fonike ma?» Aximaasi naxa a yaabi, «Yowaba to n tan nun mange xa konyi nde xēe, fe nde nu na, kono n mu a kolon fe naxan a ra.»

³⁰ Mange naxa a fala a be, «Lu be sinden.» Aximaasi naxa ti a xati ma.

³¹ Kusika to so, a naxa a fala, «N ma mange, n bara fa xibaaru nde ra i be. To, Alatala bara i rakisi i yaxuie belexe tinxyi ra.»

³² Mange naxa a maxōrin, «Abisalomi go, tana mu na n ma fonike ma?» A naxa a yaabi, «Mange, mixi naxee fe jaaxi rabama i ra, nun i yaxuie birin na, e xa fe xa jōn alo na fonike Abisalomi.»

19

Dawuda wafe Abisalomi xa fe ra

¹ Na kui mange naxa sunnun ki fanyi. A naxa te a xa konkoe kui taa naade xun ma, a wama. A nu a fala a yete ma, «N ma di Abisalomi, n ma di Abisalomi, a nu fis a tan xa faxa i loxoe ra. Abisalomi, n ma di. Ee, n ma di!»

² E naxa na dentegé Yowaba be, e naxe, «Mange na wafe sunnuni kui Abisalomi xa fe ra.»

³ E gere naxan geenixi na loxoe, na naxa findi sunnuni ra boxi birin be, barima pama nu bara a me a mange tooroxi a xa di Abisalomi xa faxe xa fe ra.

⁴ Soorie naxa so taa kui, e xun sinxi alo e na e gi gere ma yaagi kui.

⁵ Mange naxa a yatagi makoto, a nu fa gbelegbele a xui itexi ra, «N ma di Abisalomi! N ma di Abisalomi! N ma di!»

⁶ Yowaba naxa so mange yire, a a fala a be, «To i bara i xa soorie rayaagi, naxee i nii ratangaxi, a nun i xa die, i xa ginnee, nun i xa konyi ginnee.

⁷ I mixie xanuma, naxee i xonxi, i mixie xonma, naxee i xanuxi. To i bara a masen a i xa soorie nun e xa yareratie tide yo mu na i be. Xa muxu birin sa faxa nu fo Abisalomi, na nan nafanma i ma nu.

⁸ I naxan nabama, keli, i xa woyen fanyi fala i xa soorie be. Xa na mu a ra, n bara n kali Alatala ra, beenu koe xa so i xa xeme birin kelima ne i xun ma to. Na fe xoroxoma i xa toore birin be i naxan kolon kabi i bari temui.»

⁹ Na temui mange naxa mini, a a magoro taa naade ra. Nama to na kolon, e naxa siga a yire.

Isirayilaka naxee nu biraxi Abisalomi foxo ra, nee nu bara e gi na temui e siga e xonyi.

¹⁰ Na bonsoe birin nu a falama, «Mange Dawuda bara won ba won yaxuie belexe i, a tan nan won baxi Filisitakae yi ra, kono a gixi ne Abisalomi tan ya ra.

¹¹ Yakosi, Abisalomi, won naxan findi mange ra, na bara faxa gere kui. Won munse mamefe, won mu sa mange ragbilenma?»

¹² Mange Dawuda tan naxa a fala serexedube Sadoki nun Abiyatari be, «Wo a fala Yuda forie be, «Munfe ra wo mu yarerati wali rabama mange ragbilenfe ra a xonyi? Mange jan bara Isirayila waxonfe me.»

¹³ N ngaxakerenyi nan wo ra, won wuli keren, fase keren. Munfe ra wo na bufe mange ragbilenfe ra?»

¹⁴ Wo xa a fala Amasa fan be, «Won wuli keren, fase keren xa mu a ra? N bara n kali

Ala ra, n i tima ne n ma soorie xa mange ra Yowaba loxoe ra kudei.»

¹⁵ Na kui Dawuda naxa a niya Yudakae birin xa lan a gibilene ma. E naxa xeera xeet mage ma, a xa gibil, a tan nun a xa mixi birin.

¹⁶ Mange naxa gibilen folo, a fa Yuruden xure li. Yudayakae naxa siga Giligali, e xa a rasene.

¹⁷ Gera xa di Simeyi, naxan kelixi Bundayamin bonsoe, naxan nu Dawuda dankaxi Baxurimi, a fan naxa siga mange Dawuda ralande. Yudayakae nun

¹⁸ Bunyaminka soori mixi wulu keren nan nu na a foxo ra.

Siba, naxan nu bara wali Solu xa denbaya be, a tan nun a xa di fu nun suuli, a nun a xa konyi moxojen, e fan naxa siga Yuruden xure mange ralande.

¹⁹ Mixie nu na mange xa jama malife xure igiride temui naxe, Gera xa di Simeyi naxa bira mange bun ma,

²⁰ a a mayandi, «N marigi, i naxa xone ragata i boje kui n be. I naxa i gbe loxo n ma fe jaaxi ra, n naxan nabaxi i ra i mini loxoe.

²¹ N marigi, n bara n ma yunubi kolon. Na kui, to, n singe nan faxi i rasenede Yusufu xa mixie ya ma.»

²² Na temui Seruya xa di Abisayi naxa a fala Dawuda be, «A mu lanma xe Simeyi xa faxa, barima a bara mange danka, Alatala naxan sugandixi?»

²³ Dawuda naxa a yaabi, «Seruya xa die, munse na won tagi? Wo wama findife n yaxuie nan na to? A lanma mixi nde xa faxa to Isirayila boxi ma? N jan a kolon n para ge mangeya sotode to.»

²⁴ Mange naxa a fala Simeyi be, «N tan Isirayila mange, n bara n kali, n mu i faxama.»

²⁵ Solu xa di Mefiboseti fan naxa siga mange ralande. Kabi mange Dawuda keli loxoe Darisalamu, a mu a sanyie maxa, a mu a xa dugie xa, a mu a de xabe yailan. A nu mame tife ne mange xa gibilen bojresa kui.

²⁶ A to fa mange ralande Darisalamu, mange naxa a maxorin, «Mefiboseti, n to keli Darisalamu, munfe ra i mu bira n foxo ra nu?»

²⁷ A naxa a yaabi, «N ma mange, n tan mu a ra. Na loxoe n ma konyi nan n madaxu. N a fala ne a be a xa n baki n ma sofale fari sigafe ra mange foxo ra. N nu a rabama na ki ne, barima n sanyie mu fan.»

²⁸ Kono n ma konyi naxa siga n xun mafalade i xon. Yakosi, i tan naxan luxi alo Alatala xa maleke, i sagoe xa raba.

²⁹ A seriye ki ma a nu lanma i xa n baba bonsoe birin faxa e xa fe kobi xa fe ra i tan

20

mabiri, kono i bara tin n xa lu i xa denbaya ya ma, won birin xa won dege yire kerent. Na kui n mu noma i maxandide fefe ra fa.»

³⁰ Mange naxa a fala a be, «I naxa woyenyi yo sa na fari. N bara nate tongo Siba xa boxie xa itaxun.»

³¹ Mefiboseti naxa a yaabi, «N tan be a noma a birin tongode. N nelexinxia barima i tan mange bara so to i kendexi ra.»

³² Barasilayi Galadika nu bara mangemat han Yuruden xure keli Rogelimi. E to xure igiri, a naxa a jngungu mange ma.

³³ Barasilayi xa simaya nu bara je tongo solomasaxan li. A nu bara meeni mange ma a to siga Maxanayimi kelife Darisalamu. Kuntigi belebele nan nu a ra.

³⁴ Mange naxa a fala Barasilayi be, «I xa lu n fe ma Darisalamu. N nan joxo sama ne i xon ma a fanyi ra.»

³⁵ Barasilayi naxa mange yaabi, «A lanma n xa te Darisalamu? Ne yeri luxi n ma simaya ra fa?»

³⁶ N bara je tongo solomasaxan soto, n bara tagan sonon. Hali donse nun minse fanyi, n de mu noma na kolonde. N tulim u noma sigi xui mede. A mu lanma n xa findi kote tun na n ma mange be.

³⁷ N man i matima ne dondoronti, kono i wama yi heeri mooli fife n ma munfe ra?

³⁸ Yandi, i xa dijne n tan i xa konyi xa gbilen n baride, n xa sa faxa menni, n nga nun n baba xa gaburi na dennaxe. Kono i naxan nabama n be, i xa Kimehami xanin i xun ma, i xa a mali alo i wama a xon ma ki naxe.»

³⁹ Mange naxa a fala, «Awa, n xa Kimehami xanin n xun ma, n xa i waxonfe birin naba a be.»

⁴⁰ Nama birin to Yuruden xure giri, mange naxa Barasilayi sunbu, a duba a be. Na temui Barasilayi naxa gbilen a xonyi,

⁴¹ mange naxa siga Giligali, a nun Kimehami.

Yuda jama nun Isirayila jama seeti kerent nan mange mali Yuruden igiride.

⁴² Kono Isirayila xemee naxa e mawa mange xon, a falafe ra, «Muxu ngaxakerenyi Yudayakae i baxi muxu yi ra munfe ra? E tan i xa jama matixi munfe ra kelife ra Yuruden xure han i xonyi?»

⁴³ Yudaya xemee naxa Isirayilakae yaabi, e naxe, «Mange kelixi muxu bonsae ne. A mu lanma wo xa xon na fe ma. Muxu bara mange makula donse ra? A bara muxu bupa?»

⁴⁴ Isirayilakae naxa a fala e be, «Muxu to findixi bonsae fu ra, muxu tide gbo wo be mange mabiri, a gbengbenyi yi mange Dawuda. Wo wama muxu xurunfe munfe ra? Muxu tan xa singe mu mange gbilenfe fala?» Kono Yudayakae naxa xoroxo dangi Isirayilakae ra.

Seeba mange Dawuda matandife

¹ Mixi seriyetare nde nu na, naxan nu xili Seeba, Bikiri xa di, fatanfe Bunyamin bonsae ra. Seeba naxa feri fe Isirayila jama ma, a a fala e be,

«Won mu birama Dawuda foxo ra.

Won nun Yisayi xa di mu na ke kerent.

Isirayila jama xa gbilen e xonyi!»

² Isirayila xeme birin naxa keli Dawuda xun ma, e bira Bikiri xa di Seeba foxo ra. Yudaya xemee tan naxa lu e xa mange seeti ma, e sa a mati kelife Yuruden xure ma, han Darisalamu.

³ Mange Dawuda to so a xonyi Darisalamu, a naxa a xa konyi gine fu tongo, a nu bara naxee lu a xa banxi kantade, a e yigya banxi makantaxi nde kui. A naxa a jengi sa e xon ma, kono a nuna e tan mu kafu sonon. E naxa lu na banxi kui e kaajne ki ma han e faxa.

⁴ Mange naxa a fala Amasa be, «Siga, sa Yudaya soorie malan beenun xi saxan wo xa be li.»

⁵ Amasa naxa siga na rabade, kono a naxa dugundi.

⁶ Na xi saxan to dangi, Dawuda naxa a fala Abisayi be, «Yakosi Bikiri xa di Seeba fama won toorode dangife Abisalom i ra. I xa n ma soorie tongo, wo xa siga a fende, alako a naxa a noxun taa makantaxi nde kui, a fa loe won ma.»

⁷ Yowaba xa mixie fan naxa bira Abisayi fo xo ra, a nun Keretikae nun Peletakae. E birin naxa mini Darisalamu ra, sigafe Bikiri xa di Seeba fende.

⁸ E to fanye xungbe yire li Gabayon, Amasa naxa mini e ya ra. Yowaba nu bara a xa fine tee xiri a xa geresose domna tagi. A to nu makorefe Amasa ra, a xa fine naxa mini a tee kui a bira.

⁹ Yowaba naxa Amasa xeebu, «A rabaxi di ngaxakerenyi?» A naxa a dexabex suxu a yire fanyi belexe ra xeebu kui.

¹⁰ Amasa mu a joxo sa fine xon ma naxan nu na Yowaba koola belexe i. Yowaba naxa Amasa furi soxo, a a furinge ramini kene ma, a naxa faxa kerent na.

Na temui Yowaba nun a xunya Abisayi naxa siga Bikiri xa di Seeba fende.

¹¹ Yowaba xa mixi nde naxa ti Amasa fure fe ma, a a fala a xui itexi ra jama be, «Naxan na Yowaba nun Dawuda be, wo xa bira Yowaba fo xo ra.»

¹² Amasa to nu saxi a wuli xora kira tagi, jama fan nu tixi naa a matode. Na kui Yowaba xa na mixi naxa Amasa fure bendun sexe xora, a dugi nde felen a ma, alako jama naxa ti naa a matode.

¹³ A to a ba kira ra, jama naxa bir a Yowaba fo xo ra, sigafe Bikiri xa di Seeba fende.

¹⁴ Yowaba naxa dangi Isirayila bōnsoe birin na sigafe ra taa nde naxan xili Abeli Beti Maaka longori ra. Berimukiae fan naxa bir a fo xo ra.

¹⁵ E birin naxa Abeli Beti Maaka rabilin, Seeba nu na na taa kui. E naxa bēnde malan tete kanke, alako e xa a rabira, e xa so taa kui.

¹⁶ Na kui gine xaxilima nde naxa a fala a xui itexi ra kelife tete kui, a naxe, «Wo wo tul mati! Wo Yowaba xili n be a xa fa be, muxu xa wøyen.»

¹⁷ Yowaba to a makore, na gine naxa a maxorin, «Yowaba nan i ra?» A naxa a yaabi, «Iyo.» A naxa a fala a be, «I tul mati n tan i xa konyi gine xui ra.» A naxe, «Awa.»

¹⁸ A naxa a fala, «Birin a kolon kabi temui xonkuye, yi Abeli taa findixi xaxilima yire nan na. Mixie fama be ne temui birin marasi fende.

¹⁹ Isirayila xa taa nde nan Abeli ra naxan bojresa kolon dangi a birin na. Munfe ra i wama taa kanafe naxan findixi Alatala gbe ra?»

²⁰ Yowaba naxa a yaabi, «Ala xa n natanga na ma. N mu wama Abeli Beti Maaka kanafe.

²¹ Muxu faxi Efiramika nde nan fo xo ra, Bikiri xa di Seeba. A bara mange Dawuda matandi. Xa wo a so muxu yi, muxu kelima ne be kerens na.» Gine naxa a yaabi, «Muxu a xunyi nan wolima wo ma tete fari ma.»

²² Na gine naxa wøyen a xa mixie ra xaxilimaya ra. E naxa Bikiri xa di Seeba xunyi bolon a de i, e a woli tete fari ma, Yowaba nun a xa mixie ma. Yowaba to na to, a naxa feri fe, a xa mixie birin naxa gibilen e xonyi. Yowaba naxa siga mange yire Darisalamu.

²³ Yowaba nan nu na Isirayila soorie xa mange ra. Yehoyada xa di Benaya nan nu na Keretikae nun Peletakae xunyi ra.

²⁴ Adorami nan nu na mange xa walikee xa yarerati ra. Axiludu xa di Yehosafati nan nu na mange xa keedi makantade xunyi ra.

²⁵ Sewa nan nu a xa sebeliti ra. Sadoki nun Abiyatari nan nu na serexedubee xunyi ra.

²⁶ Ira Yayirika nan nun na Dawuda xa serexedube ra.

21

Solu nun a bōnsoe

¹ Dawuda xa waxati, kaame sin ne boxi ma ne saxan. Dawuda to Alatala maxorin

na fe keli fe naxan ma, a naxa a yaabi, «A kelixi Solu nun a bōnsoe Gabayonkae faxafe nan ma.»

² Mange naxa Gabayonkae xili, e xa de masara. Isirayilakae mu nu e tan na. Amorikae nan nu e ra, naxee nu bara saata e nun Isirayilakae ra. Konc Solu na saate kana ne, a e gere Isirayila nun Yudaya be.

³ Dawuda naxa a fala Gabayonkae be, «N nomma munse rabade wo be, naxan nomma a niyade wo xa dije Alatala xa naxa Isirayila ma?»

⁴ Gabayonkae naxa a yaabi, «Gbeti nun xemaa fe mu na muxu nun Solu bōnsoe tagi. Muxu tan mu nomma mixi yo faxade Isirayila boxi ma.» Mange naxa a fala, «Wo naxan yo fala, n na nan nabama wo be.»

⁵ E naxa a fala mange be, «Solu nu wama muxu sōntofe ne, muxu xa jōn Isirayila boxi ma.

⁶ Na kui a bōnsoe mixi solofera xa sa muxu sagee, e binbie xa sa Alatala ya i Ala xa Mixi Sugandixi Solu xa taa kui, dennaxe xili falama Gibeya.» Mange Dawuda naxa e yaabi, «N e sama ne wo sagee.»

⁷ Mange mu tin Solu xa mamadi Mefiboseti sode e yi ra. Yonatan xa di nan nu na ra. Dawuda nu bara a kali Solu xa di Yonatan be a mu fe jaaxi yo rabama a xa denbaya ra.

⁸ Mange naxa Aya xa di gine Risipa, xa di xeme firin tongo, a naxee bari Solu be. Nee xili ne Aramoni nun Mefiboseti. A naxa Solu xa di gine Mikali, xa di xeme suuli fan tongo, a naxee bari Barasilayi xa di Adiriyeli be, Mexolaka.

⁹ A naxa na mixie so Gabayonkae yi ra, e fa e sangbon geysa fari Alatala ya i loxoe kerens kui, naxan findixi xe xabe loxoe singe ra.

¹⁰ Aya xa di gine Risipa naxa a xa kaajne dugi itala fanye fari furee nu na dennaxe, a doxo a ma kelife xe xabe han tune bire. A mu tin xonie xa goro furee ma yanyi ra, a mu tin burun subee xa e don koe ra.

¹¹ Mixi nde naxa sa na fe fala Dawuda be. Risipa na raba Solu nan xa fe ra, barima a xa konyi gine nan nu a ra.

¹² Na temui Dawuda naxa siga Solu nun a xa di xeme Yonatan xorie tongode Yabesi, Galadi boxi ma. Filisitakae to e faxa Gilibowa, e e furee gbaku Beti San taa nan kui, Yabesikae fan nu bara sa e furee tongo, e e xanin Yabesi.

¹³ Na ki, Dawuda naxa Solu, a xa di, nun na mixi solofera xorie tongo, a e xanin.

¹⁴ A naxa yaamari fi, a Solu nun a xa di Yonatan xorie xa ragata Sela, Bunyamin bōnsoe xa boxi ma, Solu baba Kisu xa gaburi yire. E to ge mange waxonfe rabade, Ala naxa hinne e xa boxi ra.

¹⁵ Gere man naxa bira a i Isirayila nun Filisita tagi. Dawuda nun a xa soorie naxa siga Filisitakae gerede. Dawuda nu bara tagan folo na temui.

¹⁶ Yisibi Benobi, naxan fatan Rafa bɔnsœ̄ ra, nu a falama a wama Dawuda faxafe. Tanbe kuye nu na a yi ra naxan binye nu dangi kilo saxon na. Santidègema fan nu xirixi a tagi.

¹⁷ A nu na Dawuda gerefe temui naxe, Seruya xa di Abisyai naxa fa Dawuda malide, a na Filisitaka faxa. Na kui, Dawuda xa mixie naxa a rakali a a yete mu minima gere sode sɔnɔn, alako mange fanyi naxa ba Isirayila xun.

¹⁸ Na gere to ba a ra, gere gbete man naxa bira a i Gobo, Filisitakae nun Isirayilakae tagi. Sibekayi, Husatika naxa Safa faya, Rafa bɔnsœ̄ nde.

¹⁹ Temui gbete, gere naxa bira a i Gobo man, Filisitakae nun Isirayilakae tagi. Na gere kui, Yare, Oregimi xa di Elexanan Betelèsemuka naxa Goliyati Gatika faxa, naxan xa tanbe nu xungbo alo dugi soxò wuri.

²⁰ Gere gbete man naxa bira a i Gati. Rafa bɔnsœ̄ senbëma nde nu na, belexe sole senni senni nan nu na a belexe firinyi ma, san sole senni senni a sanyi firinyi fan ma, a birin nalanxi sole mɔxɔrɛn nun naani.

²¹ A to Isirayila konbi, Dawuda taara Simeya xa di Yonatan naxa a faxa.

²² Na Gatika naani birin kelixi Rafa bɔnsœ̄ ne. Dawuda nun a xa soorie nan nee birin faxa.

22

Dawuda xa beeti

(Yabura Dawuda 18:1-50)

¹ Alatala to Dawuda ratanga Solu nun a yaxuie ma, Dawuda naxa yi beeti ba Alatala be.

² A naxe,
«Alatala nan n ma fanye ra,
Alatala nan n ma yire makantaxi ra,
Alatala nan n nakisima ra.

³ N Marigi Ala luxi alo gême yire n lingira sɔtoma dennaxe.
A luxi alo wure lefa n be,
alo senbëma naxan n nakisima,
alo taa makantaxi n sabatima dennaxe.
I tan, n nakisima, i n natangama n yaxuie ma.

⁴ Ala tantu!
N to i xili,
i bara n natanga n yaxuie ma.
⁵ Faxe nu bara wa nɔfè n na,
alo morɔnyie naxee dusuma mixi xun na.
N nu bara kontɔfili gbaloe ra,
6 faxe luuti nu bara n xiri,

faxe yele nu bara itala n ya ra.

⁷ N ma toore kui, n bara Alatala xili,
n bara n Marigi Ala maxandi.

A bara n xui me a xa hɔrɔmɔlingira kui,
n wa xui bara a tulì li.

⁸ Awa, koore nun bɔxi naxa imaxa,
e seren Ala xa xɔnɛ ya i.

⁹ Tuuri nu minima a pɔe i,
te nu minima a de i,
te wole nu kasanma.

¹⁰ A naxa koore walaxe pɛnken,
a goro nuxui binye fari.

¹¹ A naxa ti malekɛ fari,
a ja pere koore ma foye fari.

¹² Nuxui ifɔɔroxie nu na a rabilinyi,
e rafexi ye ra.

¹³ Te wolee nu minima a xa yanbɛ ya ra.

¹⁴ Alatala xui nu luxi alo se sarinyi.
Koore Mange naxa a xui ramini.

¹⁵ A naxa seyamakonyie woli alo xalie,
e xa n yaxuie keri.

¹⁶ Baa bunyi naxa maba,
bɔxi xɔri naxa makenen,
Alatala pɔe foye to mini.

¹⁷ A naxa a belexe itala keli koore ma,
a n susu, a n namini baa ye xɔra.

¹⁸ A naxa n natanga n yaxuie senbëmae ma,
n xɔnnante naxee senbɛ gbo n be.

¹⁹ E nu n gerema n xunsin loxɔe kui,
kɔno Alatala nu findixi n malima nan na.

²⁰ A naxa n namini,
a naxa n nakisi a xa xanunteya xa fe ra.

²¹ Alatala n susu n ma tinxinyi nan ma,
a n ma seniyeniyi sare ragbilen n ma,

²² barima n nu njerema Alatala xa kira nan
xon,
n mu n baxi n Marigi Ala xa kira ma alo
mixi jaaxie.

²³ N birama a xa yaamarie foxɔ ra,
n mu gblinenma a xa seriye foxɔ ra.

²⁴ N tinxin ne a be,
n fe kobi birin lu na.

²⁵ Na kui Alatala naxa n ma tinxinyi
nun n ma seniyeniyi sare ragbilen n ma.

²⁶ Mixi naxan tima i sèeti ma,
i fan tima na kanyi nan sestii ma.
Mixi naxan mu findi filankafui ra i mabiri,
i fan mu i xa laayidi kanama na kanyi be.

²⁷ Mixi naxan seniyen i ya xori,
i fan i xa seniyeniyi masenma na kanyi be.
Mixi naxan fe kanama,
i fan fata na sare ragbilende a ma.

²⁸ I mixi magoroxie itema ne,
i yete igboee magoroma ne.

²⁹ I tan Alatala nan na n ma naiyalanyi ra.
Alatala nan dimi iyalanma n be.

³⁰ Xa i na n foxɔ ra,
n mu gaaxuma soori gali ya ra.

Xa n Marigi Ala na n foxo ra,
n suusama ne gere ra.
³¹ Ala xa kira kamalixi.
Ala xa masenyi seniyenxi.
A findixi makante nan na mixi be,
naxan a yete taxu a ra.

³² Nde na Ala ra xa Alatala mu a ra?
Nde na ibunadama xa fanye ra xa muxu
Marigi Ala mu a ra?

³³ Ala nan na n ma yire makantaxi ra,
naxan kira fanyi yailanma n be.
³⁴ A n malima n ma jere kui,
alo a xeli malima ki naxe a xa jere kui
geyae fari.

³⁵ A n malima n ma gere kui,
alo senbema naxan xali wure gbeeli daaxi
italama.

³⁶ I findixi n ma kantama nan na,
i n xun nakelima.

³⁷ I n naperema a fanyi ra,
n ma kira mu findima toore ra n be.
³⁸ N na n yaxuie kerima, n e sontoma.
N mu gibilemma e fo xo ra fo n e birin faxa.
³⁹ N e faxama ne, n e bonboma ne.
E mu kelima sonon, e luma n bun ma
abadan.

⁴⁰ I senbe fima n ma gere kui,
i n yaxuie ragoroma n bun ma.
⁴¹ I n yaxuie kerima n ya ra,
i n xonnante raloe ma ne.

⁴² E e ya ragema ne, kono e rakisima mu
na!

E Alatala xilima ne, kono a mu e yaabima!
⁴³ N e luntunma ne e findi xube ra,
n e iboronma ne alo boora.

⁴⁴ I bara n natanga n ma jama xa
juncosoe ma,
i bara n findi jamanee xa mange ra,
i bara sie lu n sagoe n mu naxee kolon.
⁴⁵ Si gbete n matoxoma,
e n ma yaamari birin susuma.
⁴⁶ Si gbete mu suusama sonon,
e minima e xa yire makantaxie kui gaaxui
ra.

⁴⁷ Kisi na Alatala be,
tantui na a be naxan luxi alo fanyi n be,
a xili xa matoxo.
⁴⁸ Tantui na Ala be,
naxan n gbe joxoma,
naxan sie luma n sagoe,
⁴⁹ naxan n bama n yaxuie yi ra,
naxan n natema yaxuie xun ma,
naxan n bama mixi jaaxi belexe i.

⁵⁰ Na nan a ra, n i matoxoma sie tagi,
Alatala!
⁵¹ A batee bama i xili ra.
⁵² A bara a xa mange sugandixi rakisi,
a mu gibile na mange fo xo ra,

naxan findixi Dawuda nun a bonsoe ra
abadan.»

23

Dawuda xa masenyi dōnxœ

¹ Dawuda xa masenyi dōnxœ nan ya:

Yisayi xa di Dawuda xa masenyi nan ya,
kuntigi xungbe,
Yaxuba Marigi Ala naxan sugandixi mang
ra,
beetiba naxan maniye mu na Isirayila boxi
ma.

² «Alatala Xaxili bara so n de i,
a xa masenyi nan ya.

³ Isirayila Marigi Ala bara woyen,
Isirayila xa fanye bara a fala n be,
<Naxan na mangeya xaninfe tinxinyi ra,
naxan na mangeya xaninfe Ala xa yara
gaaxui kui,

⁴ na kanyi luxi ne alo geesegé,
soge te temui nuxui yo mu a ya ma.
A luxi alo yanbe nun tune naxan sansi
ramimima boxi ma.

⁵ N ma denbaya na na ki ne Ala be,
barima muxu xa saate mu kanama
abadan,
a mabanbanxi a fanyi ra.
A fama n ma kisi rakamalide,
a hinne ma n na fe fanyi birin na.»

⁶ «Kono mixi seriyetare luxi ne
alo sansi tunbe daaxi naxan xun
nakanama,
naxan mu matongoma belexe ra,
⁷ naxan xabama degema nun keri ra,
naxan ganma te ra a bulaxi dennaxe.»

Dawuda xa senbema
(*Yudaya Mangee I 11:10-47*)

⁸ Dawuda xa soorie xunyie nan ya:
Xakimoni xa di Yasobeyami, naxan findi e
xunyi ra. A tan naxan man nu xili Adino
Esinika, nan mixi keme solomasaxan faxa
tanbe ra gere keren kui.

⁹ A firin nde findi Dodayi xa di Eleyasari
nan na, Axowaka. A nu na Dawuda xa
senbema saxanyie ya ma, naxee Dawuda
mali Filisitakae gerede, Isirayilakae to e gi
e ma e siga geya fari.

¹⁰ A tan nan Filisitakae gere, han a
belexe kankan a xa santiddegema ma.
Alatala naxa xun nakeli fanyi fi e ma na
joxoe. Nama mu gibile Eleyasari yire fo
gere to non. E naxa mixi faxaxie harige
tongo.

¹¹ A saxan nde findi Age xa di Sanma
nan na, Hararaka. Filisitakae nu e malanxi
Lexi temui naxe. Boxi nde nu na menni,
toge nu sixi naxan ma. Isirayilakae nu
bara e gi Filisitakae ma,

¹² kono Sanma naxa ti na toge xe tagi Filisitakae gerede. Alatala naxa xunnakeli fanyi fi e ma na loxoe.

¹³ Yarerati saxan, Dawuda xa yarerati tongo saxanyie ya ma, naxa siga Dawuda yire Adulama fomme ra. Filisitakae nu tixi Refa gulunba kui.

¹⁴ Na waxati Dawuda nu na a xa yire makantaxi kui, Filisitakae fan nu na Betellemu.

¹⁵ Dawuda naxa a sago nde fala, «A xoli n ma n xa Betellemu kolonyi ye min.»

¹⁶ Na soori yarerati saxanyie naxa Filisita naaninyi igiri, e sa ye ba kolonyi ra naxan da Betellemu naade ra. E to fa na ra Dawuda be, a naxa tondi na minde. A naxa a ifili boxi ma serexe ra Alatala be.

¹⁷ A naxa a fala, «Ala xa n natanga na ma. N mu nomia yi ye minde, n ma xemee naxan sotoxi n be e nii sare ra. Na luma alo e nii tide mu gbo n be.» Na kui a naxa tondi ye minde a xa senbema saxanyie naxan soto a be.

¹⁸ Yowaba ngaxakerenyi Abisayi nan nu findixi na senbema saxanyie xunyi ra. A nu bara xeme kemem saxan faxa a xa tanbe ra. A xili nu gbo alo na xeme saxanyie.

¹⁹ A naxa binye soto dangi e tan na, kono a mu nu na e ya ma hali a to nu findixi e xa mange ra.

²⁰ Yehoyada xa di Benaya Kabaseeli findi senbema nde xa di nan na. A nu bara fe xungbe gbegbe raba, alo Ariyeli Mowabaka firinyie faxafe. A man naxa yete nde faxa kolonyi kui balabalanyi temui.

²¹ Loxoe nde a naxa Misiraka gbangbalanyi nde faxa. Tanbe belebele nu na Misiraka yi ra. Benaya naxa na ba a yi ra wuri di ra, a a faxa a yete xa tanbe ra.

²² Yehoyada xa di Benaya xa fe xungbe nan na ki. A xili gbo na senbema saxanyi ya ma.

²³ A naxa binye soto dangi na xeme tongo saxan na, kono a senbe mu gbo na senbema saxanyi be. Dawuda xa gundo soori nan nu a ra.

²⁴ Senbema gbetee nan ya:
Yowaba xunya Asaheli,
naxan nu na na mixi tongo saxanyie ya ma,

Dodo xa di Elexanan Betellemuka,

²⁵ Samoti Harorika, Elika Xarodika,

²⁶ Xelsi Pelonka, Ikesi xa di Ira Tekowaka,

²⁷ Abiyeseri Anatotika, Mebunnayi Husatika,

²⁸ Salamon Ahoxika, Maherayi Netofaka,

²⁹ Baanna xa di Xeleda Netofaka, Ribayi xa di Itayi,

naxan keli Gibiya Bunyamin bonsœxa boxi ma,

³⁰ Benaya Piratonka, Xurayi Gaasika,

³¹ Abiyeli Arabaka, Asamafeti Baxurimika,

³² Eliyaba Saalabonka, Hasemi xa di, Yonatan,

³³ Saama Hararaka, Sakara xa di Axiyama Hararaka,

³⁴ Maakaka xa di Axasabayi xa di Elifeleti, Axitofeli Gilonka xa di Eliyami,

³⁵ Xesero Karemleka, Paarayi Aribika,

³⁶ Natan ngaxakerenyi Yigali Sobaka, Bani Gadika,

³⁷ Seleki Amonika, Seruya xa di Naxarayi Berotika,

naxan nu Yowaba xa geresosee xaninma,

³⁸ Ira nun Garebe Yatirikae,

a nun

³⁹ Uriya Xitika.

E birin nalanxi, mixi tongo saxan nun soloferere.

24

Isirayila nama kontife

(*Yudaya Mangee I 21:1-26*)

¹ Na temui Alatala naxa xono Isirayila ma a sanya firin nde. A naxa mapoxunyi nde raso Dawuda bope e xili ma, a a fala a be, «Siga Isirayila nun Yudaya mixie konti.»

² Na kui mangé Dawuda naxa a fala a xa soorie xa mangé Yowaba be, a naxe, «Siga Isirayila bonsœ birin xonyi, kelife Dana ma han Beriseeba. I xa na jama konti alako n xa mixi xasabi kolon.»

³ Yowaba naxa mangé yaabi, «I Marigi Ala xa jama rawuya doxo kemé i ya xori, kono mangé, munfe ra i wama yi rabafe?»

⁴ Mangé naxa a yaabi a xorochoe ra. Yowaba nun soori mangée naxa keli mangé xun, e siga Isirayila jama kontide.

⁵ E naxa Yuruden xure igiri, e yonkin Aroweri yirefanyi ma. Na taa na gulunba nan kui Gadi, Yaaseri biri.

⁶ E naxa siga Galadi boxi ma, Tatimi Xodosi, Dana Yaan, nun Sidon biri.

⁷ E naxa siga Tire yire makantaxi, a nun taa birin naxee nu na Hiwikae nun Kanaankae xa boxi ma. A rajonyi, e naxa siga han Beriseeba, naxan na Yudaya boxi yirefanyi biri.

⁸ E to ge boxi birin isade kike solo-manaani xi moxqjen bun ma, e naxa so Darisalamu.

⁹ Yowaba naxa jama xasabi dentegé mangé be. Xeme mixi wulu kemé solo-masaxan nan nu na Isirayila, naxee nu noma findide soorie ra. Xeme mixi wulu kemé suuli nan nu na Yudaya fan, naxee nu noma findide soorie ra.

¹⁰ Dawuda to ge jama kontide, a bope naxa mapaaaxu, a fa a fala Alatala be, «N to yi rabaxi, n bara yunubi belebele raba. Yakosi n bara i mayandi i xa dije i xa konyi

xa yunubi ma. Na bara findi n ma daxupna
ra.»

¹¹ Dawuda to keli geesegē, a lixi Alatala
nu bara masenyi ti a xa namijñōnmē Gadi
be, Dawuda xa waliyu, a naxe,

¹² «I xa a fala Dawuda be, Alatala yi nan
masenxi i be, «N bara fe saxan masen i be, i
xa keren sugandi i wama n xa naxan naba
i ra.»

¹³ Gadi naxa siga Dawuda yire, a a fala
a be, «Alatala yi nan masenxi i be, «I bara
tin jaxankate mundun na: kaame xa sin
boxi je solofera, xa na mu i yaxuie xa no
wo ra e xa santidegema ra kike saxan, xa
na mu fure jaaxi xa din Isirayila jama ma
xi saxan bun ma. Yakosi i xa a mato n lan
n xa naxan fala n xëëma be.»

¹⁴ Dawuda naxa Gadi yaabi, «N bëre
bara maşaaxu a xçököœ ra. A lan n xa n
sa Alatala nan belexe i, naxan xa kinikini
gbo. Na fisada madie belexee be.»

¹⁵ Alatala naxa fure jaaxi radin Isirayila
ma, kelife geesegē han a waxati naxan
fala. Na kui, kelife Dana han a sa dökö
Beriseeba ra, xemē wulu tongo solofera
nan faxa Isirayila boxi ma.

¹⁶ Ala xa maleke to Darisalamu kana
folo, Alatala naxa nimisa na töre xa fe
ra. A naxa a masen maleke be naxan
nu na jama ya ma, «Na lan. E lu
na sinden.» Alatala xa maleke nu tixi
Arawuna Yebusuka xa lonyi ma.

¹⁷ Dawuda to maleke to faxe ti ra jama
tagi, a naxa a fala Alatala be, «N tan nan
yunubi rabaxi, n tan nan yi fe kobi niyaxi.
Yi jama munse rabaxi? N Marigi Alatala,
i xa n tan nun n ma denbaya halaki, i xa i
xa jama lu na.»

¹⁸ Na temui Annabi Gadi naxa siga
Dawuda yire, a a fala a be «Keli, i
xa sa serexebade ti Alatala be Arawuna
Yebusuka xa lonyi ma.»

¹⁹ Dawuda naxa te naa alo Gadi a fala a
be Alatala xili ra ki naxe.

²⁰ Keli yire itexi nde ma, Arawuna naxa
mange nun a xa mixie to fa ra a yire. A
naxa keli keren na, a sa e ralan, a a felen
boxi ma mange bun ma.

²¹ Arawuna naxa a maxorin, «Mange
faxi munse fende a xa konyi yire?»
Dawuda naxa a yaabi, «N wama yi lonyi
nan sarafe i ma alako n xa serexebade ti
Alatala be. Na ki fure jaaxi xa jön jama
ma.»

²² Arawuna naxa Dawuda yaabi,
«Mange, a tongo. N marigi xa a waxonfe
raba a ra. N bara yi ningee fan so i yi ra,
e xa findi serexē gan daaxi ra. Yi saretie
noma gande yege ra, yi mengi fan xa findi
serexē ra.

²³ N bara yi birin fi i ma.» Arawuna man
naxa a fala mange be, «I Marigi Alatala xa
i xa serexē rasuxu.»

²⁴ Kono mange Dawuda naxa a fala
Arawuna be, «Ade, n wama a sarafe ne
kobiri ra naxan lanma seriye ki ma. N
mu se bama serexē ra Alatala be, naxan
mu kelima n yete harige ma. N mu nōma
serexē gan daaxi bade n mu naxan sare
baxi.» Na kui Dawuda naxa Arawuna xa
lonyi nun a xa ningee sara gbeti kilo tongo
suuli ra.

²⁵ Dawuda naxa serexebade ti menni
Alatala be, a fa serexē gan daaxi nun
xanunteya serexē ba. Alatala naxa na
serexee suxu Isirayila be, fure jaaxi dan
na ki ne.

Isirayila Mangée xa Taruxui Séniyenxi singe Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Yi kitaabui findixi Isirayila mangee xa taruxui singe nan na. Annabi Samuweli xa kitaabui rajonma mange Dawuda xa taruxui nan na. Yi kitaabui foloma boore rajonxi dennaxe.

Alatala nan Dawuda tixi mange ra a xa pama Isirayila xun ma. A xa pama nu rafan a ma, a nu wama e xa bira a xa seriye foxyo ra alako dunija xa na misaalito. Dawuda to tin birade Ala foxyo ra, Ala naxa laayidi tongo a bōnsœ be, e xa lu kibanyi kui abadan.

Dawuda to laaxira, a xa di Sulemani naxa ti Isirayila mange ra. Ala naxa baraka sa a xa fe ma a fanyi ra, a findi mange lōnnixi banna ra. A naxa Alatala xa horomobanxi ti Darisalamu, pama nu sereexee bama dennaxe. Kono a mu bu, a naxa makuya fölo Ala xa seriye ra, a fa kuye batui masunbu Ala batui ra.

Mange Sulemani to gibilen Ala xa seriye foxyo ra, Alatala naxa a xa tinxinyi masen, a fa Dawuda bōnsœ xuru folo. A naxa a lu e xa e jere kira jaaxi xon ma, kono a naxa a masen e be na kira jaaxi e xun tima dennaxe ra. Mange nde bara na fahaamu, a fa gibilen Alatala xa kira ma, kono boore mu na me, a xa fe fa rajon gbaloe ma.

Mange Dawuda xa waxati Isirayilakae nu itaxunxi bōnsœ fu nun firin nan na, naxee fatanxi Annabi Yaxuba xa di fu nun firinyi ra. Ala nu bara Annabi Yaxuba xili masara «Isirayila» ra, a Kanaan böxi fi e ma ke ra, e xili naxa fala «Isirayilakae.» Kono Alatala to Dawuda bōnsœ jaxankata e xa filankafujna xa fe ra, a naxa bōnsœ fu ba e xa yaamari bun ma, bōnsœ firin gbansan naxa lu e yi ra.

Na bōnsœ firinyi findixi Yudaya nun Bunyamin bōnsœ nan na. Yudaya to xungbo boore be, e birin xili naxa sa «Yudaya.» Na bōnsœ fu naxan baxi Dawuda bōnsœ xa yaamari bun ma, e fan xili naxa sa na waxati «Isirayila.» Mangéya firin nu na na temui, Yudaya nu na yirefanyi ma, Isirayila nu na koola ma.

Yudaya mangée kata ne e xa pama xa bira Ala xa seriye foxyo ra. Kono Isirayila mangée mu tin na ra, e fa kuyee ti e xa mixie be e xa na batu. Mange Yerobowami naxa na wali kobi fölo Beteli nun Dana, a fa yensen böxi birin ma. Mange Axabi naxa Samari findi Isirayila mangataa ra. E na birin naba ne alako pama naxa lu siga

ra Darisalamu sereexee bade ało Alatala a yamarixi ki naxe.

Mange Akabu xa waxati, Ala naxa namijönme nde rakeli naxan xili Annabi Eliya. A xa fe mu nu rafan mange ma fefe ma, kono Ala naxa a malai a xa kaabanakoe belebelee raba Isirayilakae ya ma, alako e xa gibilen Ala waxonfe ma. Na kui Alatala mu tin a xa pama rabolode hali e to nu birama yunubie foxyo ra. A naxa fe birin naba alako e man xa tin lude a xa mangeya bun ma, e fa a sago raba.

Ala xa fe raba ki nan na ki. A a xa jama jaxankatama alako e xa gibilen a ma. A hinnekem e ra temui birin, hali e na kira jaaxi xon ma alako a rajonyi e xa kisi soto. A na fe mooli fan nabama to mixie ra. Ala xa won mali na fahaamude. Amina.

Isirayila Mangée xa Taruxui Séniyenxi singe

Dawuda xa mangéya rajonyi

¹ Mange Dawuda xa simaya nu bara a ikuya. Xinbeli nu na a fate i temui birin, hali dugie to nu felenma a ma a fanyi ra.

² Na kui, a xa mixie naxa a fala a be, «Ginedimedi nde xa fen i be, naxan meenima i ma, a nu fa a sa i fe ma alako xinbeli xa ba i ma.»

³ E naxa ginedimedi tofanyi nde fen Isirayila böxi ma, han e sa Abisaga Sunamika to. E naxa na xanin mangé xon ma.

⁴ Na temedi nu tofan ki fanyi. A nu meenii mangé ma, a nu wali birin naba a be. Kono na kui mangé mu a kolon gine ra.

⁵ Na temui Xagiti xa di Adoniya naxa a yete ite folo, a nu fa a fala, «N tan nan findima Isirayila mangé ra.» A naxa soe nun kuntigi majere se tongo, a nun korogba tongo suuli.

⁶ A xa simaya kui, a baba Dawuda nu a luxi a yete nan yi, a mu nu a falama a be, «Yi lu, yi mu fan?» Adoniya fate nu tofan ki fanyi. Abisalomi xanbiratoe nan nu a ra.

⁷ A tan nun Seruya xa di Yowaba nun Abiyatari sereexedube naxa lan fe kerem ma, e xa kafu a ma Adoniya xa mangéya masato.

⁸ Kono Sadoki sereexedube, Yehoyada xa di Benaya, Annabi Natan, Simeyi, Reyi, nun Dawuda xa soori senbemae naxa tondi birade Adoniya foxyo ra.

⁹ Adoniya naxa ningee nun yexes borogxie ba serexe ra Soxeleti fanye fe ma, dennaxe na En Rogeli seeti ma. A naxa a ngaxakerenye, mangé xa die, nun mangé xa mixie birin xili.

¹⁰ Kono a mu Annabi Natan, Benaya, mangé xa soori senbemae, nun a xunya Sulemani tan xili.

¹¹ Natan naxa a fala Sulemani nga Batiseba be, «I mu a mexi a Xagiti xa di Adoniya bara findi mange ra, a fa li won marigi Dawuda mu fefe kolonxi na fe kui?

¹² Yakosi i naxan nabama, i i tulii mati n ma marasi ra, alako i xa i tan nun i xa di Sulemani nii ratanga.

¹³ Ixa siga mange Dawuda yire, i a fala a be, «Mange n marigi, i mu laayidi tongo xe n tan i xa konyi gine be, fa a fala n ma di Sulemani fama mangeya sotode i joxoe ra, a doxo i xa kibanyi kui? Munfe ra Adoniya na findife mange ra yakosi?»

¹⁴ I nun mange woyenma temui naxe, n fan so temui nan na ki wo yire, n fa i xa woyenyi rakamali.»

¹⁵ Batiseba naxa so mange xa konkoe kui. Mange nu bara fori ki fanyi. Abisaga Sunamika nu na meenife a ma.

¹⁶ Batiseba naxa suyidi, a a magoro mange ya i. Mange naxa a maxorin, «Munse niyaxi?»

¹⁷ Batiseba naxa a yaabi, «N marigi, i bara i kali i Marigi Alatala xili ra, a falafe ra a n ma di nan findima mange ra i joxoe ra, a doxo i xa kibanyi kui.

¹⁸ Kono mange n marigi, yakosi Adoniya nan fa findife mange ra, a fa li i mu fefe kolon na kui.

¹⁹ A bara ninge nun yexes turaxi gbegbe ba serexe ra. A bara mange xa die birin xili, fo n ma di Sulemani, naxan findixi i xa konyi fanyi ra. A bara Abiyatari serexedube nun Yowaba soori mange fan xili.

²⁰ Mange n marigi, Isirayila jama tulii matixi i tan nan na, alako i xa a masen naxan doxoma i xa kibanyi kui i joxoe ra.

²¹ Xa na mu a ra, i na bele temui naxe i benbae fe ma, yi jama fama n tan nun n ma di Sulemani xa fe xun nakanade ne alo kaafirie.»

²² A woyen temui, Annabi Natan naxa mange xonyi li.

²³ Mixi nde naxa a raso mange xa konkoe kui, a a fala, «Annabi Natan bara fa.» Natan naxa a magoro boxi ma mange ya i.

²⁴ Na temui a naxa a masen mange be, «Mange n marigi, i tan nan a falaxi, «Adoniya nan findima mange ra n joxoe ra, a doxo n ma kibanyi kui?»

²⁵ N i maxorinxi ne na ma barima Adoniya jan bara ningee nun yexes borogexi gbegbe ba serexe ra. A bara mange xa die birin, sori mangee, nun Abiyatari serexedube xili. E birin na e degefe yire keren, e a falama, «Kisi na mange Adoniya be!»

²⁶ Kono, a mu n tan xilixi, n tan naxan findixi i xa konyi fanyi ra. A mu Sadoki serexedube xilixi, a mu Yehoyada xa di

Benaya xilixi, a mu i xa di Sulemani xilixi, naxan fan findixi i xa konyi ra.

²⁷ Na fe kelixi i tan na ma, mange n marigi? Munfe ra i mu a fala n tan i xa konyi fanyi be, mixi naxan fama doxode i xa kibanyi kui?»

²⁸ Mange Dawuda naxa a fala, «Wo Batiseba xili n be.» A to so mange yire,

²⁹ mange naxa a kali a be, «N bara n kali Alatala ra, naxan n natangaxi n ma toore birin kui,

³⁰ alo n nan n kali Alatala ra ki naxe a falafe ra, «I xa di Sulemani nan findima mange ra n joxoe ra, a tan nan doxoma n ma kibanyi kui,» to yati n fama ne na laayidi rakamalide.»

³¹ Batiseba naxa a magoro, a suyidi mange ya i, a fa a fala «Mange n marigi Dawuda xa kisi abadan!»

³² Mange Dawuda naxa a fala a xa mixie be e xa Sadoki serexedube, Annabi Natan, nun Yehoyada xa di Benaya xili. Nee to fa mange yire,

³³ a naxa a masen e be, a naxe, «Wo xa n ma mixie tongo, wo xa n ma di Sulemani doxo n ma sofale fari, wo goru a ra Gixon.

³⁴ Menyi, serexedube Sadoki nun Annabi Natan xa ture surusuru a xunyi ma, a tife ra Isirayila mange ra. Wo na ge na rabade, wo xa feri fe, wo fa a fala wo xui itexi ra, «Kisi na mange Sulemani be!»

³⁵ Na temui wo birin xa gibilen, wo xa a doxo n ma kibanyi kui. A tan nan findima mange ra n joxoe ra. N bara a ti Isirayila nun Yudaya mange ra.»

³⁶ Yehoyada xa di Benaya naxa mange yaabi, «N ma mange, a xa raba na ki! A xa findi i Marigi Alatala sagoe ra!»

³⁷ Alatala nu na n ma mange be ki naxe, a xa lu Sulemani fan be na ki. Sulemani xa mangeya xa gbo dangi n marigi mange Dawuda gbe ra.»

³⁸ Sadoki serexedube, Annabi Natan, Yehoyada xa di Benaya, Keretikae, nun Peletakae naxa Sulemani rate mange Dawuda xa sofale fari, e siga a ra Gixon.

³⁹ Sadoki serexedube naxa so horomelingira kui, a feri tongo ture senyenxi nu na naxan kui. A naxa na ture surusuru Sulemani xunyi ma. Na temui e naxa sara fe, jama birin naxa a fala e xui itexi ra, «Kisi na mange Sulemani be!»

⁴⁰ Nama birin naxa bira a foxo ra nelexinyi kui. E nu xule fe, e nu e xui ite han boxi naxa seren na xui ma.

⁴¹ Adoniya nun a xa jama to ge e degede, e naxa na xui me. Yowaba to na sara xui me, a naxa a fala, «Sonxoe mundun na taa kui na ki?»

⁴² Na temui yati, Abiyatari serexedube xa di Yonatan naxa so. Adoniya naxa a xili,

a naxe, «Mixi hagigé nan i ra, naxan faxi xibaaru fanyi ra.»

⁴³ Kono Yonatan naxa Adoniya yaabi, «Won marigi mange Dawuda bara Sulemani ti mange ra.

⁴⁴ Mange bara Sadoki serexedube, Annabi Natan, Yehoyada xa di Benaya, Peletakae, nun Keretikae xee Sulemani matide mange xa sofale fari.

⁴⁵ Sadoki serexedube nun Annabi Natan bara ture seniyenxi surusuru a xunyi ma Gixon, a xa findi mange ra. E birin bara keli menni seeewe kui. Na nelexinyi bara din taa birin na. Wo na xui nan mafe yi ki.

⁴⁶ Sulemani jian bara a magoro mange kibanyi kui.

⁴⁷ Mange xa mixie birin bara fa won marigi mange Dawuda yire, e xa duba a be a falafe ra, «I Marigi Ala xa Sulemani xili ite dangi i tan na, a xa mangeya xa gbo dangi i gbe ra!» Mange naxa suyidi a xa sade ma.

⁴⁸ A naxa yi masenyi ti, a naxe, «Tantui na Isirayila Marigi Alatala be, naxan mixi nde doxoxi n ma kibanyi kui n ya xori.»

⁴⁹ Adoniya xa mixie a naxee xili, nee birin naxa so serenfe gaaxui ra. E naxa keli, kankan naxa siga a xonyi.

⁵⁰ Adoniya fan naxa gaaxu, a siga horomolingira, a serexebade ferie suxu.

⁵¹ Mixi nde naxa a fala Sulemani be a Adoniya to gaaxuxi Sulemani ya ra, a soxi horomolingira nan kui, a serexebade ferie suxu, a fala, «Fo mange Sulemani xa a kali n be to, a mu n tan a xa konyi faxama santidegema ra.»

⁵² Sulemani naxa yi yaabi fi, a naxe, «Xa a sa findi mixi fanyi nan na, sese mu a toma. Kono xa a sa findi mixi kobi nan na, a faxama ne!»

⁵³ Na kui mange Sulemani naxa mixie xee, e xa a ragoro serexebade fari. Adoniya naxa siga mange yire, a suyidi a be. Sulemani naxa a fala a be, «Siga i xonyi.»

2

Dawuda xa jungui nun a laaxira temui

¹ Dawuda to a kolon a nu fa na saya kira nan xon, a naxa yi masenyi ti a xa di Sulemani be, a naxe,

² «N na saya kira nan xon ma yi ki alo ibunadama birin. I xa i senbe so, i xa ti gben.

³ I xa i joxo sa i Marigi Alatala xa yaamarie xon ma, i xa bira a xa kira foxo ra. I xa a xa seriye rabatu, i xa a xa yaamarie ratinme. I xa bira a xa lonnii foxo ra, i xa a xui suxu alo a sebexi ki naxe Tawureta Munsa kui, alako fe birin xa sooneya i be i siga dede.

⁴ Na nan a toma, Alatala a xa masenyi rakamalima, a naxan masen n be a to a fala, «Xa i xa die fe birin nabama alako e xa e jere n ma kira xon e boje birin na, e nii birin na, Isirayila mangeya luma e yi ra abadan.»

⁵ «I a kolon Seruya xa di Yowaba naxan naba n na, i a kolon a naxan naba Isirayila soorie xa mangee, Abeneri, nun Amasa ra. A naxa e faxa bojresa waxati, a e wuli maso a xa beleti nun a xa sankirie ma.

⁶ Na kui i xa feere fen alako a naxa siga aligiyama bojresa kui.

⁷ I xa i joxo sa Barasiliyi Galadika xa die xon ma, alako e xa e dege i xa teebili ra, barima e na mocli nan naba n be n nu na n gife i taara Abisalomi ma temui naxe.

⁸ Fo i xa Gera xa di Simeyi Baxurimi xa fe fan mato, naxan fatanxi Bunyamin bojsoes ra. A n danka ne a jaaxi ra, n nu sigafe Maxanayimi loxoe naxe. N to ghilen, a naxa n nalan Yuruden xure biri. Menni n naxa n kali Alatala ra a n mu a faxama santidegema ra.

⁹ Yakosi i naxa dijne a ma de. Xaxilima nan i ra, i a kolon a lanma i xa a rasiga aligiyama ki naxe.»

¹⁰ Na temui Dawuda naxa laaxira, a naxa bele a benbae fe ma a xa taa kui.

¹¹ A je tongo naani mangeya nan naba Isirayila xun ma. A naxa je solofera raba Xebiron, a je tongo saxan nun saxan naba Darisalamu.

¹² A xa di Sulemani naxa magoro a xa kibanyi kui, a xa mangeya naxa mabanban.

¹³ Xagiti xa di Adoniya naxa siga Sulemani nga Batiseba yire. Batiseba naxa a maxorin, «I faxi bojresa kui?» A naxa a yaabi, «Iyo, n faxi bojresa kui.»

¹⁴ Adoniya naxa a fala a be, «N wama woyen kerien nan falafe i be.» Batiseba naxa a yaabi, «Na fala n be.»

¹⁵ Adoniya naxa yi masenyi ti a be, «I a kolon a nu lanma n tan nan xa findi mange ra. Isirayila birin ya nu rafindixi n tan nan ma n xa findi mange ra. Kono Alatala naxa a niya mangeya xa so n xunyu yi ra.

¹⁶ Yakosi, n wama fe kerien gbansen nan xon ma i yi, i naxa tondi n be.» Batiseba naxe, «Na fala n be.»

¹⁷ Adoniya naxa a fala, «Yandi, i xa a fala mange Sulemani be a xa Abisaga Sunamika fi n ma gine ra. A mu tondima i be.»

¹⁸ Batiseba naxa a yaabi, «Awa, n woyenma mange be i xa fe ra.»

¹⁹ Batiseba naxa siga mange Sulemani yire, a xa sa Adoniya xa fe fala a be. Mange to a nga to, a naxa keli a xa kibanyi, a siga a ralande. A naxa a igoro a nga be, a kibanyi

gbete maxili. Sulemani nga naxa a magoro a yirefanyi ma.

²⁰ Na temui a nga naxa a fala a be, «N wama fe nde nan xon. I naxa tondi n be.» Mange naxa a yaabi, «Nga, i xa na fala n be, n mu tondima i be.»

²¹ A nga naxa a fala a be, «I xa Abisaga Sunamika fi gine ra i taara Adoniya ma.»

²² Mange Sulemani naxa a nga yaabi, «Munfe ra i Abisaga maxorinma Adoniya be? Na luxi alo i wama n ma mangeya nan sofe a yi ra, a to findixi n taara ra. I xa a so Abiyatari serexedube nun Seruya xa di Yowaba fan yi ra.»

²³ Na kui mange Sulemani naxa a kali Alatala ra, a naxe, «Ala xa n xun nakana xa Adoniya mu faxama a xa woyenyi xa fe ra!

²⁴ Yakosi, n bara n kali Alatala xili ra, naxan dioxoxi n baba Dawuda xa mange kibanyi kui, to yati Adoniya faxama ne. N bara n kali Alatala ra naxan n ma fe birin sconeyama, naxan bonsae firma n ma.»

²⁵ Mange Sulemani naxa Yehoyada xa di Benaya yamari, a xa sa Adoniya faxa. A raba na ki ne.

²⁶ Na dangi xanbi, mange naxa a fala Abiyatari serexedube be, «Siga i xonyi Anatotii boxi ma. A lan i xa faxa, kono n bara dije barima i Ala xa saate kankira xanin ne n Baba Dawuda ya i, i man tooro ne n baba xa toore.»

²⁷ Sulemani Abiyatari keri na ki ne. Na kui Alatala xa maseniyi naxa kamali, Ala naxan masen Eli bonsae xa fe ra Silo.

²⁸ Yowaba nu bara Adoniya mali mange matandide, kono a mu nu na Abisalomu tan xa mange matandife kui. Na kui, a to fe me Sulemani naxan naba, a naxa a gi, a siga horomolingira kui, a sa serexebade ferie suxu.

²⁹ Mixie to a fala mange Sulemani be, a Yowaba bara a gi a siga horomolingira kui serexebade yire, mange Sulemani naxa Yehoyada xa di Benaya yamari, «Sa a faxa!»

³⁰ Benaya naxa siga Alatala xa horomolingira, a a fala a be, «Mange naxe i xa mini.» A naxa a yaabi, «N tondi! N xa faxa be!» Benaya naxa sa Yowaba xa woyenyi dentige mange be.

³¹ Mange naxa a fala Benaya be, «I xa a raba alo a a falaxi ki naxe. I na a faxa, a ragata. Na kui i fama n tan nun n ma denbaya ratangade Yowaba xa wuli raminixi fufafui ma.

³² Alatala fama na yunubi sare ragbilende a tan nan ma, barima a mixi firin faxa ne naxee nu tinxin a tan be, naxee xa fe binye nu dangi a tan gbe ra. N baba Dawuda mu nu a kolon a Neri xa di Abeneri nun Yeteri xa di Amasa,

Isirayila soorie xa mangée faxa Yowaba xa santidegema nan saabui ra.

³³ E wuli sare doxoma Yowaba nun a bonsae nan xun ma abadan, kono Alatala xa hinne nan luma Dawuda, a bonsae, a xa denbaya nun a xa mangeya ma.»

³⁴ Yehoyada xa Benaya naxa siga, a sa Yowaba faxa, a a ragata a xonyi gbengberenyi ma.

³⁵ Mange naxa Yehoyada xa di Benaya findi soorie xa mange ra. A naxa Sadoki serexedube ti Abiyatari joxoe ra.

³⁶ Mange naxa xerra ti Simeyi ma, a a fala a be, «Banxi nde ti Darisalamu, i luma dennaxe. I naxa mini taa kui de.

³⁷ I na Sediron xure igiri loxoe naxe minife ra taa kui, i faxama na loxoe yati ne.»

³⁸ Simeyi naxa mange yaabi, a naxe, «Awa yire, i tan n marigi naxan falaxi, n na nan nabama.» Simeyi naxa bu Darisalamu ki fanyi,

³⁹ kono je saxan to dangi, a xa konyi firin naxa e gi e siga Maaka xa di Akisi xonyi, Gati mange. Mixi ndee to a fala a be, «I xa konyi firin na Gati,»

⁴⁰ a naxa te a xa sofale fari, a siga a xa konyie foxo ra Gati, Akisi xonyi. A to e masoto, a naxa e ragbilen.

⁴¹ Mixi nde naxa sa na fala mange be, a Simeyi mini ne Darisalamu, a siga Gati, a man gbilen.

⁴² Mange naxa Simeyi xili, a a fala a be, «N mu n kali Alatala ra xe i ya xori, fa a fala, «Xa i mini Darisalamu taa kui, n i faxama ne na loxoe yati? I mu a fala xe n be a i n xui susxuma ne a fanyi ra?»

⁴³ Munfe ra i mu tin na laayidi rakamalide i naxan tongo Alatala be? Munfe ra i mu n ma yaamari suxu?»

⁴⁴ Mange naxa a fala Simeyi be, «I a kolon i fe jaaxi naxan birin naba n baba ra, mange Dawuda, Alatala fama na sare ragbilende i ma,

⁴⁵ kono a bara barake sa mange Sulemani ma. Dawuda xa mangeya mabanbanxi a fanyi ra Alatala ya i.»

⁴⁶ Na temui mange naxa Yehoyada xa di Benaya yamari a xa Simeyi faxa. A naxa na raba. Sulemani xa mangeya mabanban na ki ne.

3

Sulemani xa xaxilimaya (Yudaya Mangee II 1:2-13)

1 Sulemani naxa lanyi xiri a tan nun Misira mange firawuna tagi futi ra, a na xa di gine doxo. A naxa na gine yigiyi «Dawuda xa Taa» kui, barima a mu nu gexi a xa mange banxi, Alatala xa horomobanxi, nun Darisalamu tete tide.

² Nama nu serexe bama geyae nan fari, barima Alatala xa banxi mu nu tixi sinden.

³ Sulemani nu Alatala xanuma, a man nu birama a baba Dawuda xa yaamarie foxo ra, kono a fan nu serexe nun surayi bama geyae nan fari alo booree.

⁴ Mange naxa siga Gabayon serexe bade, barima na geya tide nu gbo. Sulemani naxa serexe gan daaxi wulu keren ba menni na serexebade fari.

⁵ Alatala naxa mini Sulemani ma xiye kui Gabayon koε ra. Ala naxa a fala a be, «I wama fe naxan yo xon, a fala n be n xa a fi i ma.»

⁶ Sulemani naxa a yaabi, a naxe, «I bara hinnentyea belebele raba i xa konyi n baba Dawuda be, barima a a jere ne i ya i nondi ra, tinxinyi ra, nun janige fixe ra. I bara hinne a ra, i di fi a ma, naxan magoroxi a xa kibanyi kui. Na nan a niyaxi n be to.»

⁷ Yakosi, n Marigi Alatala, i tan nan n magoroxi mange kibanyi kui n baba Dawuda joxoe ra. N luxi alo dimedi yi mangeya kui.

⁸ N na i xa nama sugandixi tagi, naxan wuya han e konti mu nomma kontide.

⁹ Xaxilimaya fi n ma, alako n xa no nama rajerede a fanyi ra, n xa no fe fanyi nun fe jaaxi tagi rasade. Xa na mu, nde fata yi nama rajerede?»

¹⁰ Sulemani xa maxandi naxa rafan Marigi ma.

¹¹ Na kui, Ala naxa a masen Sulemani be, «I to waxi xaxilimaya nan xon yi nama rajerefe ra, i mu simaya xonkuye xa maxorinxi, i mu bannaya xa maxorinxi, i mu i yaxuie faxafe xa maxorinxi,

¹² n bara i xa maxandi suxu. N xaxilimaya fanyi fima ne i ma, naxan maniye mu toxi sinden, a man mu toma temuie ma naxee sa fama.

¹³ N bannaya nun binye fima ne i ma, naxee maniye mu toma mange ghetee yi i xa waxati, hali i to mu e maxorinxi.

¹⁴ Xa i bira n ma kira foxo ra, i n ma seriye nun n ma yaamari ratinme, alo i baba Dawuda a raba ki naxe, n i xa simaya ikuyama ne.»

¹⁵ Na temui Sulemani naxa xunu na xiye ma. A naxa giblen Darisalamu Alatala xa saate kankirka yire. A naxa serexe gan daaxie nun xanuntyea serexee ba, a fa na don a tan nun a xa mixie birin na.

¹⁶ Langoe gine firin naxa siga mange yire kiti fenfe ra a yi.

¹⁷ Na gine nde naxa a fala a be, a naxe, «N marigi i xa i haake to n be. N nun yi gine, muxu birin nan na banxi keren kui. N naxa di bari a ya xori.

¹⁸ Xi saxan to dangi, a fan naxa di bari. Muxu doro nan tun nu a ra, mixi ghetee yo mu nu na banxi kui fo muxu firin peti.

¹⁹ Koε nde kui, yi gine naxa a sa a xa di fari, a xa di naxa faxa.

²⁰ A to na to, a naxa n ma di tongo n seeti ma, a fa a xa di faxaxi sa n tan fe ma. N nu xife, n mu nu na sese kolon.

²¹ Geesegene n to keli n xa xiye fi n ma di ma, n naxa a to na di bara faxa. Kono n to a igbe fa a fanyi ra, n naxa a to n ma di mu a ra, n naxan barixi.»

²² Boore gine naxa woyenyi tongo, a a fala, «A mu na na ki xe. N ma di nan baloxi, i tan nan xa di faxaxi.» Gine singe naxa boore matandi a falafe ra, «I wule! N ma di xa mu faxaxi, n gbe nan baloxi.» E nu woyenyi na ki ne mange ya xori.

²³ Na kui mange naxa yi maseniyi ti e be, «Nde naxe, *N* ma di nan baloxi, i gbe nan faxaxi.» Boore naxe, «I wule. N gbe nan baloxi, i gbe nan faxaxi.»

²⁴ Na woyenyi dangi xanbi, mange naxa mixie yamari, «Wo fa santidegema ra n be be.» E to fa na santidegema ra a xon ma,

²⁵ *N* a naxa a fala e be, «Wo yi diyore baloxi ibolon a tagi, wo seeti nde so yi gine yi ra, wo boore seeti so na boore gine yi ra.»

²⁶ Na temui gine naxan xa di baloxi, na boqe naxa a xaba a xa di xa fe xanuntyea xafe ra, han a a fala mange be, «Yandi, n bara i maxandi n marigi, wo di baloxi so a yi ra, wo naxa yi di faxa.» Kono boore gine tan naxa a fala, «Yi di naxa lu n yi ra, a naxa lu i fan yi ra. Wo a ibolon!»

²⁷ Mange to na me, a naxa a masen, «Wo naxa diyore faxa. Wo xa yi di baloxi so na gine singe yi ra, a nga nan na ki.»

²⁸ Isirayila jama to mange xa kiti me, e naxa gaaxu a ya ra, barima e nu bara a kolon Ala xaxili nan na a boqe ma mangeya rajerefe ra tinxinyi kui.

4

Sulemani xa kuntigi xungbee

¹ Mange Sulemani nu Isirayila boxi birin yamarima.

² A xa kuntigi xungbee nan yi ki: Sadoki xa di Asaraya, naxan findi serexedubee ra.

³ Sifa xa di Elixorefa nun Ahiya, naxee findi serelbitie ra.

Axiludu xa di Yehosafati, naxan findi keedi ragate ra.

⁴ Yehoyada xa di Benaya, naxan findi soorie xa mange ra.

Sadoki nun Abiyatari, naxee findi serexedubee ra.

⁵ Natan xa di Asariyahu, naxan findi gominae xa mange ra.

Natan xa di Sabadi, naxan findi mange xa serexedube ra.

⁶ Ahisari, naxan findi mange xa banxi walikee xunyi ra.

Abeda xa di Adonirami, naxan findi konyie xunyi ra.

⁷ Mange Sulemani nu bara gomina fu nun firin ti Isirayila boxi xun ma. Kike yo kike je kui, gomina keren nu fama baloe ra mange nun a xa denbaya be.

⁸ E xilie nan ya:

Xuru xa di, naxan nu gomina ra Efirami bōnsœ̄ xə geya boxi xun ma.

⁹ Dekeri xa di, naxan nu gomina ra Makasa, Saalabimi, Beti Semesi, Elon, nun Beti Hanan taae xun ma.

¹⁰ Xeseda xa di, naxan nu gomina ra Arubotu, Soko, nun Xeferi boxi xun ma.

¹¹ Abinadabo xa di, naxan nu gomina ra Dōrō boxi xun ma,

naxan mange Sulemani xa di gine Tafati dōxō.

¹² Axiludu xa di Bana, naxan nu gomina ra Taanaki, Megido, nun Beti Saan xun ma,

dennaxe na Saratan setti ma.

A tan nan nu gomina ra Yisireeli fan xun ma, kelife Beti Saan han Abeli Mexola, han Yokineyami xanbi ra.

¹³ Geberi xa di, naxan nu gomina ra Ramoti, Galadi boxi ma.

A tan nan nu gomina ra Manasi xa di Yayiri xa taae xun ma, Galadi boxi ma.

A tan nan nu gomina ra na boxi xun ma, kelife Aragobo han Basan, taa xungbe makantaxi tongo senni nu na dennaxe.

¹⁴ Ido xa di Axinadabo nan nu gomina ra Maxanayimi xun ma.

¹⁵ Aximaasi nan nu gomina ra Nafatali boxi xun ma, naxan mange Sulemani xa di gine Basamati dōxō.

¹⁶ Xusayi xa di Bana nan nu gomina ra Aseri nun Beyaloti xun ma.

¹⁷ Paruwa xa di Yehosafati nan nu gomina ra Isakari boxi xun ma.

¹⁸ Ela xa di Simeyi nan nu gomina ra Bunyamin boxi xun ma.

¹⁹ Uri xa di Geberi nan nu gomina ra Galadi boxi xun ma,

a Amorikae xa mange Sixən xa boxi, nun Basankae xa mange Ogo xa boxi.

Geberi keren nan nu na boxi birin gomina ra.

²⁰ Yudayakae nun Isirayilakae nu wuya alo baa de ra meyenyi. E nu e degema, e nu e minma ssewē kui.

5

Sulemani xa mangeya

(Yudaya Mangee II 2:1-16)

¹ Mange Sulemani nu boxi birin yamarima, kelife Efirati xure ma, han Filisita

boxi, han Misira naaninyi ra. Na mixi birin nu duuti fima mange Sulemani ma a xa simaya birin kui.

² Mange Sulemani nun a xa mixie baloe findi yi nan na lōxōe keren kui: farin fupi daaxi busali keme tongo saxan, þoeraba busali keme firin tongo naani,

³ ninge þorogexi fu, ninge demadon daaxi mōxōren, xuruse lanma keme, bolee, xelie, burunyi sie, nun xōni þorogexie.

⁴ Mange Sulemani nan nu boxi birin yamarima naxee nu na Efirati xure yirefanyi ma, kelife Tifisa han Gasa. Na boxi mangée nun e xa mixie nu sabatixi þōpesa nan kui.

⁵ Yudayakae nun Isirayilakae birin, kelife Dana han Beriseeba, nu sabatixi þōpesa nan kui e xa weni bilie nun e xa xōre bilie tagi Sulemani xa mangeya bun ma.

⁶ Soe goore wulu tongo naani nu na Sulemani yi ra, naxee nu a xa sōori ragisee bendunma. Soe ragi mixi wulu fu nun firin nan nu na Sulemani yi ra.

⁷ Sulemani xa gomina fu nun firinyie nu fama baloe ra a be nun a xa mixie be. Kike yo kike gomina nde nu fama mange hayi birin na.

⁸ E nu fama mengi nun sexe ra soe birin be gōrōe kui.

⁹ Ala xaxilimaya, lonni, nun fahaamui gbegbe nan so Sulemani yi ra. E nu gbo alo baa de ra meyenyi.

¹⁰ Sulemani xa xaxilimaya nu dangi fugerakae nun Misirakae xa xaxilimaya birin na.

¹¹ A xa xaxilimaya nu dangi mixi birin na, hali Etani Esiraka, Maxolo xa die Herman, Kalikjoli, nun Darada. A xili naxa din boxi birin na naxee nu Isirayila rabilinyi.

¹² A taali wulu saxan nan fala, a nun beeti wulu keren nun suuli.

¹³ A wuri gbegbee xa fe fala, a folofe Liban wuri xungbe ma naxan xili sediri, a sa hisopi sansi xunxuri li naxan bulama banxi xālē ma. A subee, xōnie, bubusee, nun yexee fan xa fe fala.

¹⁴ Dunija mangée nu luma mixie xee ra e xa fa mange Sulemani xa lonni nun xaxilimaya rame.

¹⁵ Tire mange Xirami naxa kuntigie xee mange Sulemani xōn, barima a nu bara a me a a tan nan tixi mange ra a baba þōxōe ra. Xirami nu bara Sulemani baba Dawuda xanu kabi a rakuya.

¹⁶ Sulemani naxa Xirami yaabi,

¹⁷ «I nu n baba Dawuda kolon, a mu no banxi tide a Marigi Alatala be gere xa fe ra, naxan nu na a yire birin han Alatala naxa a yaxuie sa a sanyi bun ma.

¹⁸ Yakōsi Alatala bara a ragiri n xa lu þōpesa kui. Gere nun fe xōne bara jōn.

¹⁹ Na kui n bara a janige n xa banxi ti n Marigi Alatala be alo a a yitaxi ki naxe n baba Dawuda be. A naxa a masen a be, «I xa di, n naxan dəxəma i xa kibanyi kui i jəxəs ra, na nan fama banxi tide n be.»

²⁰ I naxan nabama, i xa yaamari fi Liban sediri wuyaxie xa xaba n be. N ma walikē kafuma ne i xa walikē ma. N e xa wali sare fima ne alo i wama a xən ki naxe. Mixi yo mu na naxan fata wuri xabade alo Sidonkae.»

²¹ Mange Xirami to Sulemani xa wəyənyi me, a naxa seewa ki fanyi ra, a fa a fala, «Alatala tantu. A bara di xaxilima fi Dawuda ma naxan nəma yi jama xungbe rajererde.»

²² Xirami naxa Sulemani yaabi, a naxe, «N bara i xa masenyi me. N i waxənfe birin nabama ne, sediri wurie nun sipire wurie xa fe ra.

²³ N ma walikē wurie ragoroma ne kelife Liban han baa de ra. N e xirima e boore ra, alako n xa e rajere baa fari han i wama dənnaxə xən. Menni n e rafulunma, i fa e xanin. N tan wama naxan xən na wali sare ra, i xa baloe fi n tan nun n ma mixie ma.»

²⁴ Mange Xirami naxa sediri wuri nun sipire wuri birin so mange Sulemani yi ra, a nu wama naxan xən.

²⁵ Ne yo je, mange Sulemani nu farin busali wulu tongo solomasaxan nun ture fifa məxəjən fima ne Xirami ma a xa banxi baloe xa fe ra.

²⁶ Alatala xaxilimaya fi ne Sulemani ma alo a a fala a be ki naxe. Defanyi naxa lu Xirami nun Sulemani tagi, e fa saate xiri e boore be.

²⁷ Mange Sulemani naxa Isirayilaka wulu tongo saxan yamari e xa wali a be.

²⁸ Kike yo kike, a naxa mixi wulu fu rasiga Liban bəxi ma, e xa wali kike keren menni, e fa kike firin naba e xənyi. Adonirami nan nu na na fe xunyi ra.

²⁹ Mixi wulu tongo solofera nan nu kote maxaninma, mixi wulu tongo solomasaxan nan nu gəmə masolima mange Sulemani be geysae kən na Liban.

³⁰ Sulemani xa gominae nu bara mixi wulu saxan kəmə saxan sugandi naxee nu wali xun matoma a ra.

³¹ Mange nu bara yaamari fi, a walikē xa gəmə xungbe tofanyie masoli naxee findima Ala xa banxi sanbunyi ra.

³² Sulemani nun Xirami xa banxitie nun Gebalakae naxa gemee masoli.

Wuriе nun gemee yailan na ki ne Ala xa banxi xa fe ra.

6

¹ Ne kəmə naani pə tongo solomasaxan to dangi kelife Isirayila mini Misira bəxi ra temui naxe, mange Sulemani naxa Alatala xa hərəməbanxi ti fəlo Siwi kike kui. Na je findixi a xa mangeya je naani nde nan na Isirayila bəxi xum ma.

² Sulemani Ala xa banxi ti yi maniyə xasabi nan na: A kuye jəngən ya tongo senni, a gboe jəngən ya məxəjən, a ite jəngən ya tongo saxan.

³ A yatagi buntunyi xa kuye nu lanxi jəngən ya məxəjən nan ma, alo banxi xa kuye na ki naxe. A gboe fan findi jəngən ya məxəjən nan na.

⁴ A wunderie nu yailanxi banxi xale nan kui, wurie fan nu yailanxi e dari.

⁵ A naxa konkoe fatu hərəməbanxi xale rəbilinyi.

⁶ Konkoe singee xa gboe nu lanxi jəngən ya suuli nan ma. Nee dari konkoe gətəee naxa dəxə naxee xa gboe nu lanxi jəngən ya senni. Nee fan dari konkoe gətəee naxa dəxə naxee xa gboe nu lanxi jəngən ya solofera ma. Hərəməbanxi xale xa marabinye nu raxurunxi a fuge biri ra, alako konkoee masa wurie mu soma banxi xale kui ki naxe.

⁷ E to nu hərəməbanxi tima, e nu gəmə rawalima naxee jan nu bara masoli gəya yire e tongoxi dənnaxə. Na ki walise yo xui mu nu məma hərəməbanxi yire, alo dərema, bera, xa na mu a ra walise gətəee naxan yailanxi wure ra.

⁸ Naade nde nu na banxi yirefanyi ma naxan minima konkoee yire ma. Tede same daaxi nde nu yailanxi banxi kui ma, naxan nu konkoee kui masotoma koore ra.

⁹ E to ge banxi tide, Sulemani naxa a raxunma sediri wurie ra.

¹⁰ Konkoe naxee nu tixi hərəməbanxi səsetie ma, e ite jəngən ya suuli. Na birin nu xirixi banxi ma sediri wurie ra.

¹¹ Alatala naxa a masen mange Sulemani be, a naxe,

¹² «N xa a fala i be yi banxi tife xa fe ra, xa i sa i jərə n ma kira xən ma, xa i sa n ma seriye rabatu, xa i sa n ma yaamarie susu, n nan n ma laayidi rakamatima ne i be, n naxan fala i baba Dawuda be.

¹³ Na kui n luma ne n ma jama tagi, n mu i bejimana abadan.»

¹⁴ Sulemani naxa Ala xa hərəməbanxi ti, a wali rajən.

¹⁵ A naxa sediri wuri xebeniyie mafatū banxi xaləe ma a kui, kelife a xale fole ma han banxi xunyi ra. A naxa sipire wuri xebeniyie mafatū banxi gbaata ma.

¹⁶ A naxa sediri wuri xebeniyie mafatū konkoe jəngən ya məxəjən daaxi ma banxi kui dunxui ra, kelife a gbaata ma han fuge. Na nu findixi Yire Seniyyenxi Fisamante nan na.

¹⁷ Banxi palaa dōnchōe naxan nu na na yatagi, nu kuya jōngōn ya tongo naani. Na nu findixi Yire Sēniyenxi nan na.

¹⁸ Sediri wuri xebenyie naxee nu fatuxi banxi xalee ma palaa ma, sansi bogie nun sansi fugue fan nu masolixi e ma. Na ki, gēmē mu nu toma banxi kui ma fefe ma.

¹⁹ Sulemani naxa Yire Sēniyenxi Fisamante yailan hōrōmōbanxi kui, Alatala xa saate kankira dōxōma dennaxe.

²⁰ Na yire kuya jōngōn ya mōchōjen, a igbo jōngōn ya mōchōjen, a ite jōngōn ya mōchōjen. Xēema nu masoxi na konkoe xalee birin ma, a nun serexebade ma naxan yailanxi sediri wuri ra.

²¹ Mange Sulemani naxa xēema maso na Yire Sēniyenxi Fisamante xalee ma. A naxa yōlōnchōnyi xunxuri xēema daaxie gbaku naa sode de ra.

²² Ba na ra, a nu bara xēema maso na hōrōmōbanxi xalee birin ma, a nun serexebade ma naxan nu na naa.

²³ A naxa maleke firin misaalii masoli wulai oliwi wuri ra. E ite jōngōn ya fu.

²⁴ Maleke singe gabutenyi keren xa kuye jōngōn ya suuli, a gabutenyi firin nde fan xa kuye jōngōn ya suuli, naxan lanma nongon fu ma kelife a koola ma han a yirefanyi ma.

²⁵ Boore maleke fan gbee lanxi jōngōn ya fu nan ma. E firinyi nu yailanxi kēpa keren nan na.

²⁶ E firinyi ite jōngōn ya fu.

²⁷ Sulemani naxa na malekeet ti Yire Sēniyenxi Fisamante tagi, alako malekeet gabutenyie xa banxi xalee li, e fan xa e boore li banxi tagi.

²⁸ Sulemani naxa xēema maso na malekeet firinyie birin ma.

²⁹ A naxa yaamari fi, a e xa malekeet, tugi bilie, nun wuri fuge tofanyi misaalie masoli banxi xalee ma, naxee nu na Yire Sēniyenxi Fisamante nun Yire Sēniyenxi kui.

³⁰ A naxa xēema maso banxi gbaata ma na yire firinyie kui.

³¹ A naxa hōrōmōbanxi xa naadēe yailan wulai oliwi wuri ra. A e gbaku oliwi wuri xebenyie ra naxee xa marabinye mu nu banxi xale gbe lima, fo doxo naani.

³² Na naadēe firinyie nu yailanxi wulai oliwi wuri nan na. Maleke, tugi bili, nun wuri fuge tofanyie misaalie nu masolixi na naadēe ma. Xēema nu masoxi na naadēe nun na misaalie ma

³³ A naxa na mōčli raba naadēe ma naxee nu na Yire Sēniyenxi ma. E yailanxi oliwi wuri ra, e gbakusi wuri xebenyie ra naxee mu nu banxi xale xa marabinye lima fo doxo saxan.

³⁴ Naadēe firinyie gbete nu yailanxi sipire wuri ra.

³⁵ A naxa yaamari fi e xa malekeet, tugie, nun sansi fuge tofanyi misaalie masoli e ma. Na dangi xanbi a naxa xēema maso naadēe nun na misaalie ma.

³⁶ A naxa buntunyi yailan gēmē masolixie ra, naxee nu dōxōxi safe saxan na, a nun sediri wuri safe keren na.

³⁷ Alatala xa banxi dōxō fōlo Siwi kike nan na, Sulemani xa mangeya je naani nde.

³⁸ A naxa jōn Bulu kike ra, kike solo-masaxan nde, Sulemani xa mangeya je fu nun keren nde. Na banxi birin ti je solofera nan bun ma, a fa lu ało Ala nu wama a xōn ma ki naxe.

7

Mange banxi tife

¹ Sulemani bu ne je fu nun saxan a yete xa banxie tife ra.

² A banxi naxan singe ti a a xili sa ne «Liban fotonyi banxi.» A nu kuya jōngōn ya kēme, a igbo jōngōn ya tongo suuli, a ite jōngōn ya tongo saxan. A xunyi wurie nu dōxōxi kinki safe naani naxee xun, nee nu yailanxi sediri wuri nan na.

³ Na kinkie fari nu makotoxi sediri xebenyi tongo naani nun suuli nan na a safe ki ma, fu nun suuli safe keren.

⁴ Banxi seetie ma, wunderi safe saxan nu na e ma, e ya rafindixi e boore ma.

⁵ Naadēe saxan fan nu na wunderie ya tagi.

⁶ Buntunyi nu na naxan xa kuye jōngōn ya tongo suuli lima, a igboe jōngōn ya tongo saxan.

⁷ Banxi pala naxan fan nu yailanxi sediri wuri ra keli a gbata ma han fuge, nan nu findixi a xa kiti sade ra.

⁸ A banxi gbete ti ne na xanbi ra a nu luma dennaxe. A a yailan ało boore. Na xanbi ra, a naxa banxi gbete ti Firawuna xa di gine be a naxan doxo.

⁹ Nee birin ti gēmē masolixie nan na naxee xabaxi sera ra a kui nun a fari, kelife a bunyi ma han fuge.

¹⁰ Banxi sanbunyi dōxō gēmē tofanyi xungbee nan na, naxee xabaxi jōngōn ya fu xa na mu a ra jōngōn ya solomasaxan ma.

¹¹ A fuge ra, sediri wuri nun gēmē tofanyie nu na naxee xabaxi a fanyi ra.

¹² Na tete xungbe nu yailanxi gēmē xabaxi safe saxan na, sediri wuri fan nu saxi na fari, ało Alatala xa banxi nun a gbutunyi.

¹³ Mange Sulemani naxa mixi nde fen Tire, naxan xili Xirami.

¹⁴ Kaajē gine nde xa di nan nu a ra fatanfe Nafatali bōnsōe ra. Tireka nan nu a Baba ra, naxan nu wure gbeeli rawalima.

A lõnnixi, a xaxili fan, a fata wure gbeeli rawalide a mõõli birin na. A siga ne mange Sulemani yire, a na wali mõõli raba.

¹⁵ A kinki firin xabu wure gbeeli ra, naxee ite jõngõn ya fu nun solomasaxan, naxee xa radigilinyi lanxi jõngõn ya fu nun firin ma.

¹⁶ A xunyi firin xabu na kinki firinyie be, naxee ite jõngõn ya suuli.

¹⁷ A se raxummase fu nun naani xabu na xunyi firinyie be, xunyi keran solofera.

¹⁸ A mangoe bogi maniyee yailan safe firin na na se raxummase radoxoxi firinyie ma.

¹⁹ A fuge maniyee masoli na kinki xunyi firinyie ma naxee nu na buntunyi ra. E ite jõngõn ya naani.

²⁰ A mangoe bogi maniyee keme firin masoli na kinki xunyi firinyie ma.

²¹ A na kinkie ti buntunyi ya tagi. Naxan nu na a yirefanyi ma, a xili naxa sa Yakin, naxan nu na a koõla ma, na xili naxa sa Boosu.

²² Na kinkieconde ra, fugee nu masolixi mennie ma.

²³ A naxa ye sase xungbe digilinxi yailan yoxui ra. A de igboe jõngõn ya fu, a ite jõngõn ya suuli, a xa radigilinyi jõngõn ya tongo saxan.

²⁴ Na ye sase de rabilinyi bunyi, ninge maniyee nu masolixi a ma e radoxoxi e boore ra a rabilinyi birin ma. Ninge fu na jõngõn ya keran ma, suuli a fari, suuli a bun. Ningee yo, ye sase yo, na birin yailanxi kerenyi nan na.

²⁵ Na ye sase nu doxoxi ninge maniyee gbete fu nun firin fari. Saxon ya rafindixi koõla biri, saxon ya rafindixi sogegorode biri, saxon ya rafindixi yirefanyi biri, saxon ya rafindixi sogetede biri. Na ye sase naxan nu xili «Baa» nu doxoxi na ningee fari, e ya rafindixi tande ma.

²⁶ Na ye sase xa marabinye nu findixi suxu keran nan na. A de kiri masolixi maniyee sansi fuge tofanyi ra. Ye fifa keme solofera fifa tongo suuli nu nõma sade a kui.

²⁷ A naxa e sanbunyi fu yailan. E birin nu kuya jõngõn ya naani, e igbo jõngõn ya naani, a ite jõngõn ya saxon.

²⁸ E na sanbunyie rafala ki naxe, wure ralenfetenxie nu na wure gbete naani tagi.

²⁹ Yeté misaalie, ninge misaalie, nun maleke misaalie nu yailanxi na wure ralenfetenxie ma, a nun piriti gbetee.

³⁰ Wure digilinxi naani nu na sanbunyi keran keran ma be a ti se ra, naxee nu xirixi e boore ra wure gbeeli firin na. Wure nde nu na na tuxui naanie ma ye sase bun ma. Na birin nu yailanxi temui kerenyi nan na.

³¹ Se digilinxi nde nu na ye sase nu doxoxi naxan kui. Na ite jõngõn ya keran sanbunyi be, a igbo jõngõn ya keran nun a tagi. Se ndee nu masolixi na ma. Na wure ralenfetenxie mu nu digilinxi, e setti naanie birin xa maniye nu lan.

³² Na wure digilinxi naani naxee nu na a ye maxanin se tuxui naanie ra, e ite jõngõn ya keran nun a tagi, firin nu xirixi e boore ra wure gbeeli ra.

³³ Na wure digilinxi maniyee soori ragise sanyie ra. E birin nu yailanxi wure gbeeli ra temui kerenyi ra.

³⁴ Se nde nu na tuxui naanie birin na naxee nu senbe fima e ma.

³⁵ Se digilinxi nde nu na ye sase doxode kui. Na ite sanbunyi be jõngõn ya keren. Sanbunyie fuge, a kilõndee nun a wure ralenfetenxie birin nu yailanxi wure gbeeli nan na temui kerenyi ra.

³⁶ Maleke misaalie, yeté misaalie, nun tugi misaalie nu yailanxi na kebelae ma, nun se gbetee.

³⁷ Ye maxanin se fu nu yailanxi ki kerenyi ra na ki ne wure gbeeli ra. E birin nu lan.

³⁸ Xirami ye sase fu yailan ne wure gbeeli ra, naxee nu doxoxi na ye maxanin se fu fari. Ye litiri wulu keran keme senni jõngõn nu sama kankan kui. Ye sase nu igbo jõngõn ya naani.

³⁹ A naxa ye maxanin see doxox Alatala xa horõmohanxi settie ma, suuli koõla biri, suuli yirefanyi biri. Na ye sase belebele naxan nu xili «Baa», a naxa na doxox banxi yirefanyi ma, a makore a sogetede biri ra.

⁴⁰ Xurami naxa ye sasee, te xube ko see nun tundee yailan.

Na kui, Xurami naxa ge mange Sulemani xa walie ra Ala xa horõmohanxi xa fe ra. Na walie nan ya:

⁴¹ kinki firinyie, e xunyi tofanxie, se raxummase naxee e fari,

⁴² koõbe bogi maniyee keme naani gbakuxi e ra, koõbe bogi maniyee safe firin se raxummase keran ma kinkie xunyi ra,

⁴³ sunbui maxanin se fu,

⁴⁴ ye sase xungbe naxan xili «Baa», ninge fu nun firin misaalie naxee na ye sase xungbe bun ma,

⁴⁵ tundee, pelie, paanie. Xurami se naxee birin yailan mange Sulemani be Alatala xa banxi xa fe ra, a e yailan wure gbeeli raxunuxi nan na.

⁴⁶ Mange nu na yoxui raxunu Yuruden mere yire ne, Sukoti nun Saratan tagi.

⁴⁷ Mange Sulemani na birin yailan wure gbeeli nan na, naxan xa gboe xasabi mu nu noma kolonde.

⁴⁸ Sulemani se gbegbe yailan ne Ala xa banxi be, alo serexebade xëëma daaxi,

teebili xə̄ema daaxi nde taami sərəxə sama dənnaxə,

⁴⁹ lanpui dəxə se xə̄ema daaxie naxee dəxəma Yire Seniyenxi kui seriye ki ma, a fuge misaalixie, lanpuie, te xube ko se xə̄ema daaxie,

⁵⁰ paanie, finē, pooti tofanyie, piletie, kolopooti xə̄ema fanyi daaxie, Ala xa hə̄roməbanxi xa naadəe gbaku se xə̄ema daaxie, naxee nu na Yire Seniyenxi Fisamante sode de ra nun hə̄roməbanxi sode de ra.

⁵¹ Sulemani Alatala xa hə̄roməbanxi xa see yailan xə̄ema ra na ki ne. A to ge na ra, a naxa se birin naso Alatala xa hə̄roməbanxi xa naafuli ragatade kui, a baba Dawuda naxee fixi Ala ma.

8

Saate kankira dəxəse hə̄roməbanxi kui (Yudaya Mangee II 5:2-6:11)

¹ Na temui, Sulemani naxa Isirayila forie, bonsœ xunyie, nun Isirayila denbaya xunyie maxili alako e xa te Alatala xa saate kankira ra kelife Siyon, Dawuda xa taa.

² Isirayilaka birin naxa e malan mange yire alako e xa kike solofera sali raba.

³ Isirayila forie birin to mənni li, Lewikae naxa saate kankira tongo,

⁴ e a xanin a nun Ala xa Naralande Kiri banxi, a nun se seniyenxi naxee nu na a kui. Lewika sərəxədubee nan na wali raba.

⁵ Mange Sulemani nun Isirayila jama naxee birin nu maxilixi, naxa ti saate kankira ya ra. E naxa xuruse lanmae nun a xungbe gbegebé ba sərəxə ra, naxan kənti mu nu nōma kolonde.

⁶ Sərəxədubee naxa Alatala xa saate kankira dəxə a dəxəde Ala xa hə̄roməbanxi, Yire Seniyenxi Fisamante kui. E a dəxə malekee gabutenyie bun ma.

⁷ Malekəe gabutenyie nu italaxi saate kankira nun a maxanin see xun ma.

⁸ Saate kankira maxanin see findixi wuri kuyee nan na, naxee nōee nu toma kafi pala ma yire seniyenxi kui, kono e mu nu nōma tode hə̄roməbanxi tande tan ma. Han to saate kankira na mənni.

⁹ Sese mu nu na na saate kankira kui, fo na walaxe firinyi Annabi Munsa naxee sa a kui. A na raba Xorebe geya yire ne, Alatala saate xiri loxəe e nun Isirayilakae tagi, e mini temui Misira.

¹⁰ Sərəxədubee to mini Yire Seniyenxi kui, nuxui nde naxa goro Alatala xa banxi ma, a a rafe.

¹¹ Sərəxədubee mu no lude mənni e xa e xa wali raba, barima na nuxui nu na naa, Alatala xa nore nu bara lu banxi birin ma.

¹² Na kui, Sulemani naxa a fala, «Alatala a masen ne,

a a sabatima nuxui foore nan kui.

¹³ Na kui n bara lingira ti i be, i sabatima dənnaxə abadan.»

¹⁴ Mange naxa a ya rafindi, a duba Isirayila jama birin be. E birin nu tixi.

¹⁵ A naxa a masen, «Tantui na Isirayila Marigi Alatala be, naxan woyen n baba Dawuda be a kere ra. A fe naxan birin masen a be, a na birin nakamalixi ne.

¹⁶ A naxe, «Kofi n nan n ma jama ramini Misira boxi ra, n mu nu taa sugandixi Isirayila bonsœ tagi n banxi tima dənnaxə. N man mu xə̄eme sugandixi naxan findima n ma Isirayila jama yarerati ra. Kono n bara Darisalamu nan sugandi alako n xili xa lu naa. N man bara Dawuda sugandi alako a xa findi n ma Isirayila jama xunyi ra.»

¹⁷ «N baba Dawuda naxa nate tongo a bojne kui, a fo a xa banxi ti Isirayila Marigi Alatala be.

¹⁸ Alatala naxa a fala n baba Dawuda be, «I to nate tongo i bojne kui n ma banxi xa fe ra, na bara findi panige fanyi ra.

¹⁹ Kono i tan xa mu na banxi tima. I xa di nan na tima. I naxan barixi, na nan n ma banxi tima.»

²⁰ Alatala bara a xa masenyi rakamali. N tan bara ti n baba Dawuda loxəe ra Isirayila mange kibanyi kui, alo Alatala a masen ki naxe. N man bara banxi ti Isirayila Marigi Alatala be.

²¹ N bara Alatala xa saate kankira dəxə naa, a xa saate walaxe na na kui. A na saate xiri a nun Isirayilakae nan tagi.»

²² Mange Sulemani naxa ti sərəxəbade ya i jama birin ya xori, a naxa a belexe itala koore ma, a fa a fala,

²³ «Isirayila Marigi Alatala, i maniyə mu na koore nun boxi ma. I dugutegexi i xa saate nun i xa hinne xa fe nan na i xa konyie mabiri, naxee jəremə i ya tote ra e bojne fiixe ra.

²⁴ Na na a ra, to loxəe i bara i xa laayidi rakamali i xa konyi n baba Dawuda be.

²⁵ Yakosi, Isirayila Marigi Alatala, i laayidi naxan tongoxi i xa konyi n baba Dawuda be, i xa na rakamali. I bara a masen a be, «Xa i bonsœ fenten e jəre ki ma alo i a rabaxi ki naxe, e naxa n ma seriye binya, mixi nde na e bonsœ ya ma naxan fama lude Isirayila kibanyi kui abadan.»

²⁶ Yakosi, Isirayila Marigi Alatala, i xa i xa masenyi rakamali, i naxan masen i xa konyi Dawuda be.»

²⁷ «Kono Ala tan nōma sabatide dunija bende fupi fari adamadie tagi? Koore nun a xa gboe xurun i be. N banxi naxan tixi i be a xurun koore be. I luma mənni di?»

²⁸ N Marigi Alatala, i xa i xa konyi xa dube suxu, i xa a xa maxandi tongo, i xa i tulu mati i xa konyi wa xui ra.

²⁹ I xa i jnengi sa yi banxi xon ma koe nun yanyi ra, barima i xili matoxoma be. I xa i xa konyi xa maxandi suxu yi banxi kui.

³⁰ I xa i tulu mati i xa konyi nun i xa jama wa xui ra, e i maxandima be temui naxe. Kelife koore ma i doxoxi dennaxe, i xa i tulu mati muxu ra, i man xa dijne.

³¹ «Xa mixi nde sa yunubi raba a boore ra, e fa a fala a be a xa kali nde ti serexebade yire yi banxi kui,

³² i xa na fe mato kelife koore ma, i xa kiiti sa nondi ra alako fe kanse nun tinxintoe birin xa e sare soto.»

³³ «Xa i xa jama Isirayila sa yunubi raba i ra, e yaxuie fa no e ra na xa fe ra, xa e bara tin gblenfe ra i yire, e i xili matoxo, e i maxandi yi horomobanxi kui,

³⁴ i xa na fe mato kelife koore ma, i xa i xa jama Isirayila xa yunubie xafari, i fa e ragbilen boxi ma, i dennaxe fixi e tan nun e babae ma.»

³⁵ «Xa koore sa balan, tune yo mu fa, barima e bara yunubi raba i ra, xa e fa i maxandi be, e i xili matoxo, e gblen e xa yunubi foxo ra i e rayaagixi naxan ma,

³⁶ i xa na fe mato kelife koore ma, i xa i xa konyie, i xa jama Isirayila xa yunubie xafari, i xa i xa seriye fanyi masen e be alako e xa na jere ki kolon, i fa tune ragoro i xa boxi ma, i naxan findi e gbe ra.»

³⁷ «Xa kaame sa sin yi boxi ma, xa na mu fure, xa na mu baloe kanse, xa na mu gere, xa na mu gbaloe gbete,

³⁸ xa mixi nde sa i maxandi, xa i xa jama Isirayila a mawa i xon, barima e bara a kolon e xa toore kelixi fe naxan ma, e fa e belexe itala yi banxi mabiri,

³⁹ i xa na fe mato kelife koore ma i magoroxi dennaxe, i xa dijne, i xa mixi birin sare fi a xa wali ra, i tan naxan adama birin boje ma fe kolon. I keren peti nan ibunadama birin sondon ma fe kolon.

⁴⁰ Na kui e fama gaaxude i ya ra, e jere i xa kira xon e xa simaya birin kui yi boxi ma, i naxan fixi muxu babae ma.»

⁴¹ «Xa xone nde sa fa kelife jamanse ma, naxan mu findi i xa jama Isirayila mixi nde ra,

⁴² a fa i xili xungbe nun i senbe xa fe ra, a i maxandi yi banxi kui,

⁴³ i xa na fe mato kelife koore ma i i magoroxi dennaxe, i xa a xa maxandi suxu alako si birin xa gaaxu i xili ya ra dunina, alo i xa jama Isirayila. E xa a kolon i tan nan xili maxandima yi banxi kui n naxan tixi.»

⁴⁴ «Xa i xa jama sa mini a yaxuie gerede alo i a masen e be ki naxe, xa e i maxandi yi taa mabiri ra i dennaxe sugandixi, xa e

i maxandi yi banxi mabiri ra n naxan tixi i xili ra,

⁴⁵ i xa na fe mato, i xa e xa dube suxu, i xa kiti tinxinx sa e be.»

⁴⁶ «Xa e sa yunubi raba i ra, alo adamadi birin darixi naxan na, xa i boje te e xili ma, i fa e sa e yaxuie sagoe, e findi geelimanie ra yire makuye, xa na mu a ra yire makorexi,

⁴⁷ xa e bara xaxili soto na konyiya kui, e fa i maxandi e xa geeli kui, «Muxu bara yunubi raba, muxu bara fe jaaxi raba, muxu bara kobi,»

⁴⁸ xa e man e yete ragbilen i ma e boje fixe ra, e nii birin na, e fa i maxandi jamanse ma konyiya kui yi boxi mabiri, i naxan fixi e babae ma, a nun yi taa mabiri, i naxan sugandixi, a nun yi banxi mabiri, n naxan tixi i be,

⁴⁹ i xa na fe mato kelife koore ma i magoroxi dennaxe, i xa i tulu mati e xa maxandi nun e wa xui ra, i xa kiiti tinxinx sa e be,

⁵⁰ i xa dijne i xa jama ma naxan yunubi rabaxi i ra. I xa e xa yunubie xafari e naxan nabaxi i ra. I xa hinne e ra e yaxuie ya xori, alako e yaxuie fan xa hinne e ra.

⁵¹ E findixi i xa jama nan na, i ke tongoe, i naxee ramini Misira boxi ra konyiya kui.»

⁵² «Yakosi, n Marigi Ala, i xa muxu xa maxandi mato, i xa a rame, muxu naxan nabaxi yi banxi kui,

⁵³ barima i tan nan muxu ba dunija bosoeg tagi muxu xa findi i ke tongoe ra, alo i a masen Isirayila be ki naxe i xa konyi Munsa saabui ra, a to muxu benbae ramini Misira boxi ra.»

⁵⁴ Mange Sulemani to ge na maxandi tide Alatala be, a naxa keli Alatala xa serexebade yire, a xirbi nu sinxi dennaxe a belexee itexi koore ma.

⁵⁵ Na temui a naxa ti Isirayila jama ya xori, a duba e be a xui itexi ra. A naxe,

⁵⁶ «Tantui na Alatala be, naxan bara malabui fi a xa jama Isirayila ma, alo a a masen ki naxe. A masenyi naxee ti a xa konyi Annabi Munsa saabui ra, keren mu na a mu naxan nakamali.

⁵⁷ Won Marigi Alatala xa lu won seeti ma alo a raba won benbae be ki naxe. Ala naxa won nabolo, a naxa won nabepin.

⁵⁸ Ala xa won boje ya mafindi a ma, alako won xa won jere a xa kira xon ma, won xa a xa yaamari birin nabatu, won xa gblen fee foxo ra a tonyi doxoxi naxee ra, won xa bira a xa seriye foxo ra a naxan so won benbae yi ra.

⁵⁹ Ala xa ratu n ma maxandi ma koe nun yanyi. Won Marigi Alatala xa n tan a xa konyi nun a xa jama Isirayila makanta fe naaxi ma loxoe birin,

⁶⁰ alako dunijna birin xa a kolon a Alatala nan na Ala ra. Ala gbete mu na.

⁶¹ Wo bɔjɛ birin xa lu won Marigi Alatala nan be, alako won xa a xa yaamarie ratimme, won xa won jere a xa seriye ma alo wo darixi a ra ki naxe.»

⁶² Mange nun Isirayila jama birin naxa serexe ba Alatala be.

⁶³ Mange Sulemani naxa ninge wulu mɔχɔrɛn nun firin ba xanunteya serexe ra, a nun yexɛ wulu keme mɔχɔrɛn. Na dangi xanbi, Mange nun jama naxa Ala xa banxi rabi.

⁶⁴ Sulemani naxa tete yire raseniyen serexe ra Alatala xa hɔrɔmɔbanxi ya ra. A naxa serexe gan daaxie ba naa, a nun xanunteya serexee ture nun sansi xɔri ra, barima serexebade yɔxui daaxi, Sulemani naxan yailan, na nu xurun na serexe birin be.

⁶⁵ Sulemani nun Isirayilakae birin sali raba ne won Marigi Alatala ya xɔri xi solofera bun ma. Nama gbegbe fa ne kelife Xamata han Misira xure. E to ge na sali ra, e man naxa sali xi solofera gbete bun ma, a findi xi fu nun naani ra.

⁶⁶ A xi fu nun suuli nde, mange naxa jama bepin e xa gbilen e xɔnyi. E naxa duba mange be, e fa gbilen e xɔnyi seewé kui, Alatala xa hinne xa fe ra a xa konyi Dawuda nun a xa pama Isirayila mabiri.

9

Ala xa masenyi Sulemani be (Yudaya Mangee II 7:11-22)

¹ Mange Sulemani to ge Alatala xa banxi nun a yete xa banxi tide, a a waxonfe birin naba na xa fe ra,

² Alatala man naxa mini a ma alo a raba Gabayon ki naxe.

³ Alatala naxa a fala a be, «N bara i xui me, n bara i xa maxandi susu. N bara tin yi banxi xa findi n gbe ra, i naxan tixi. N xili xa lu a ma abadan, n nan n pengi sama ne a xɔn ma.

⁴ Xa i sa i jere n ma kira xɔn ma bɔjɛ tinxinxi ra, alo i baba Dawuda, i fa n ma yaamarie, n ma seriye, nun n ma xaranyi susu a fanyi ra,

⁵ n i xa mange kibanyi mabanbanma ne, alo n a saataxi i baba Dawuda be ki naxe. N a masen ne a be, «Isirayila mangeya mu bama i bɔnsɔe yi ra.»

⁶ Kono xa wo wo kobe ratoma, wo fa gbilen n ma seriye nun n ma yaamarie fɔxo ra, xa wo sa tuubi Ala gbete be,

⁷ n wo talama ne n ma boxi ma, n naxan fixi wo ma, n yi banxi rakasanje, n naxan findixi n xili falade ra. Na temui si birin fama ne yelede Isirayila xa fe ma, e yo wo ma.

⁸ Na temui mixi ne dangima yi banxi ra, naxan bara xili fanyi soto, e de ixarama ne, e a fala, «Munfe ra Alatala yi boxi nun yi banxi xa fe xun nakanaxi yi ki?»

⁹ E a yaabima ne, «Ala yi birin niyaxi e ra ne barima e bara gibile babae Marigi Alatala fɔxo ra, naxan e ramini Misira boxi ra. E bara e tagi ixiri ala gbete ra, e e batu, e tuubi e be. E yi toore sotoxi na nan ma.»»

Mange Sulemani xa wali ndee (Yudaya Mangee II 8:1-18)

¹⁰ Mange Sulemani nu bara Alatala xa banxi nun a yete xa banxi ti ne mɔχɔrɛn bun ma.

¹¹ Tire mange Xirami to bara nu sediri nun sipire wurie, nun xεema so Sulemani yi ra, a nu wama naxan xasabi xɔn, a naxa taa mɔχɔrɛn fi Xirami ma Galile boxi ma.

¹² Xirami to mini na taae matode, nee mu rafan a ma.

¹³ A naxa a fala Sulemani be, «N ngaxakerenyi, i taa mɔoli mundun fixi n ma yi ki?» Xirami naxa na taae xili sa «Taa fufafu.» Na xili nan na e xun ma han to.

¹⁴ Kono Xirami naxa xεema kilo wulu nana rasana mange Sulemani ma.

¹⁵ Mange Sulemani nu bara teku wali rakeli banxie nun taae tife ra, alo Alatala xa banxi, mange Sulemani xa banxi, Milo taa, Darisalamu tete, Xasori taa, Megido taa, nun Geseri taa.

¹⁶ Firawuna, Misira mange, dusu ne Geseri taa xun na, a te so na ra, na Kanaankae birin faxa. Na dangi xanbi a na fi a xa di gine ma, naxan dɔxɔ mange Sulemani xɔn ma.

¹⁷ Mange Sulemani yi taa birin ti ne: Geseri taa, Beti Xoron Labe,

¹⁸ Baalati nun Tamari naxee nu na gbengberenyi ma,

¹⁹ nun taa gbete soori ragisee nun soee nu ragatama dennaxe. Sulemani nu bara banxi nun taa gbegbe ti Darisalamu, Liban boxi, nun a xa boxi birin ma, alo a nu wama a xɔn ma ki naxe.

²⁰ Xitikae, Amorikae, Peresikae, Hiwikae, nun Yebusukae naxee lu Isirayila boxi ma, kono e mu findi Isirayilakae ra.

²¹ E babae mu faxa Isirayila xa santidegema saabui ra Isirayilakae so temui. Na kui Sulemani na mixie findi ne konyie ra. Han to e na konyiya kui.

²² Kono Sulemani mu tin Isirayila di yo xa findi konyi ra. Isirayilakae nu findixi a xa soorie, sebelitie, soori xunyie, nun soe ragi xunyie nan na.

²³ Mange Sulemani mixi keme suuli mixi tongo suuli nan ti xunyie ra konyie xun ma naxee nu a xa wali rabama.

²⁴ Sulemani Firawuna xa di gine tongo ne Dawuda xa taa kui, a a ratunu banxi

gbete kui, a naxan ti a bε. Na temui fa a naxa Milo taa ti.

²⁵ Mange Sulemani nu serexē gan daaxie nun xanunteya serexē bama sanya saxan jε yo jε serexebade fari, a naxan yailan Alatala bε. A nu surayi bama serexē ra serexebade nde fari naxan nu na Alatala ya i. A Alatala xa hɔrɔmɔbanxi rajon.

²⁶ Mange Sulemani kunkuie yailan ne Esiyon Geberi, Elata fe ma, baa de ra naxan nu na Edon bɔxi ma.

²⁷ Mange Xirami walike ndee so ne Sulemani yi ra, naxee nu bakima na kunkuie kui Sulemani xa walikee sεeti ma. E nu kunkuie wali kolon a fanyi ra.

²⁸ Na kunkuie siga ne Ofiri boxi ma xεema kilo wulu fu nun naani tongode mange Sulemani bε.

10

Seeba Mange Gine fafe Mange Sulemani xεebude

(Yudaya Mangee II 9:1-12)

¹ Seeba mange gine to Sulemani xili gbe me Alatala xili xa fe ra, a naxa siga maxɔrinyi xɔrɔchœe tide a ma.

² A naxa siga Darisalamu, a sanbase gbegbe xanin a xun ma poxomée fari alo labunde, xεema, nun gemé tofanyie. A naxa a xa maxɔrinyi birin ti Sulemani ma.

³ Mange Sulemani naxa a xa maxɔrinyie birin yaabi, na birin naxa sɔɔneya a bε.

⁴ Seeba mange gine to ge Sulemani xa lɔnni tote, a nun a xa banxie a naxee ti,

⁵ a xa donsee, a xa walikee nun e wali ki, e xa dugie, e ludee, na fe birin naxa a de ixara.

⁶ A naxa a fala mange bε, «N fe naxee birin mexi n ma boxi ma i xa masenyie nun i xa lɔnni xa fe ra, na birin findixi nɔndi nan na.

⁷ Beenun n xa be to n yεtε ra, n mu la e xa masenyi ra. Kono yakɔsi n bara a kolon i xa lɔnni gbo dangife e naxan masenxi n bε. I fe naxan birin tagi rabaxi n bε nun i xa naafuli, na dangi i xili ra.

⁸ Nεlexinyi na i xa mixie bε, nelexinyi na i xa konyie bε, barima e na i sεeti ma temui birin i xa lɔnni ramefe ra.

⁹ Tantui na i Marigi Alatala bε, naxan hinnexi i ra, a fa i doxo Isirayila mange kibanyi kui. I Marigi Ala na raba ne barima Isirayila rafan a ma abadan. A i findixi ne e xa mange ra alako i xa e yamari tinxinyi nun nɔndi ra.»

¹⁰ A naxa xεema kilo wulu naani fi mange ma, a nun labunde gbegbe, nun gemé tofanyie. Kabi na temui, Seeba mange gine labunde xasabi naxan fi mange Sulemani ma na jɔndɔn mu to Isirayila bɔxi ma sɔɔnɔn.

¹¹ Xirami nun Sulemani xa walikee naxee fa xεema ra kelife Ofiri bɔxi ma, nee man naxa fa wuri nun gemé tofanyie ra.

¹² Mange naxa na wuri rawali Alatala xa hɔrɔmɔbanxi sode de ra, a nun mange xa banxi sode de ra. A man naxa na wuri rawali kɔrae yailanfe ra beetibae bε. Na wuri mɔɔli mu nu toxi Yudaya sinden.

¹³ Mange Sulemani naxa Seeba mange gine waxonse birin so a yi ra dangife a naxan nasanbaxi a ma. Na xanbi, a naxa gbilen a xa bɔxi ma, a tan nun a xa mixie.

*Mange Sulemani xa naafuli
(Yudaya Mangee II 1:14-17, 9:13-28)*

¹⁴ Ne yo jε Sulemani nu xεema kilo wulu moxojen nun firin, kilo keme senni tongo naani nun naani sotoma,

¹⁵ bafe a naxan soto yuleya duuti ra. A man nu xεema nun gbeti sotoma mangee nun gominae ra Arabu bɔxi ma.

¹⁶ Mange Sulemani naxa sɔɔri makantase keme firin yailan xεema ra, kankan yailanxi xεema kilo solofera nan na.

¹⁷ A man naxa sɔɔri makantase xunxuri keme saxan yailan xεema ra, kankan yailanxi xεema kilo saxan nan na. A naxa e gbaku banxi kui naxan xili falama Liban Foton Banxi.

¹⁸ Mange naxa kibanyi xungbe yailan sili jinjiy ra, a fa xεema fanyi maso a ma.

¹⁹ Santidee senni nu na na kibanyi ma. A xanbi radigilinx, belexe sade firin nu na a sεetie ma, yεtε masolixi firin fan nu na a sεetie ma.

²⁰ Yεtε fu nun firin fan masolixi nu na santidee sεetie ma, senni nu na yirefanyi ma, sennie nu na koɔla ma. Na kibanyi maniye mu nu na mangataa yo kui sinden.

²¹ Mange Sulemani xa pɔɔti birin nun Liban Foton Banxi xa piletı birin nu yailanxi xεema nan na. A mu nu gbeti rawalima fefe ma, a tide mu gbo a bε.

²² Kunkuie nu na mange yi ra naxee nu sigama Tarasisi jε saxan yo jε saxan xεema, gbeti, sili jinjiy, kule, nun xoni tofanyie tongode. Xirami xa walikee nu a malima na wali kui.

²³ Mange Sulemani xa bannaya nun a xa lɔnni naxa gbo ye dangi bɔxi mange birin na.

²⁴ Bɔxi mange birin nu wama Sulemani xa lɔnni ramefe Ala naxan saxi a xaxili ma.

²⁵ Nee birin nu mange sanbama gbeti, xεema, dugie, geresosee, labundee, soe, nun sofalee ra ne yo jε.

²⁶ Sulemani naxa sɔɔri ragisee nun soe ragie malan. Sɔɔri ragisee wulu kerɛn keme naani, nun soe ragie wulu fu nun firin nan nu na mangataa Darisalamu nun taa makantaxi gbete.

²⁷ Mange naxa a niya gbeti xa wuya Darisalamu dangife gême xori ra. Wuri fanyi fan naxan xili sediri naxa wuya dangife sikomoro wuri ra naxee na Sefela boxi ma.

²⁸ Sulemani nu soe sarama Misira nun Kowa boxi nan ma. Mange xa yulée nu sigama e tongode.

²⁹ E soori ragise sara gbeti kilo solofera ra, e soe sara gbeti kilo keren nun a tagi. E na mooli sara Xiti nun Arami mangee fan be.

11

Sulemani gbilenfe Alatala foxo ra

¹ Mange Sulemani naxa gine gbegbe doxo naxee mu findixi Isirayilakae ra, alo Firawuna xa di gine, Mowaba ginee, Amoni ginee, Edon ginee, Sidon ginee, nun Xiti ginee.

² Alatala nu bara a fala Isirayilakae be na sie xa fe ra, «Wo naxa siga e xonyi, e fan naxa fa wo xonyi. Xa na mu, e wo bojree ya rafindima ne e xa alae mabiri.» Kono Sulemani tan bira na mixie nan foxo ra, ginee maxanufe ra.

³ A mange di gine kemé solofera nan doxo, a konyi gine kemé saxan fan tongo. Na ginee naxa a bojre mafindi.

⁴ A to fori, na ginee nu bara a bojre birin mafindi ala gbetee ma, a mu bira a Marigi Alatala foxo ra alo a baba Dawuda.

⁵ Mange Sulemani nu Sidonkae xa ala Asiteroti nun Amonikae xa ala Moloko fan batuma.

⁶ Mange Sulemani naxa fe raba, naxan mu rafan Alatala ma, a mu a xui rakamali Alatala be alo a baba Dawuda.

⁷ Na kui Sulemani naxa serexebade yailan Mowaba xa ala Kemosi be, a nun Amonikae xa ala Moloko be geysa fari, naxan nu na Darisalamu ya ra.

⁸ A nu na mooli rabama a xa ginee birin be, naxee nu fatanxi si gbete ra, naxee nu surayi nun serexee bama e xa alae be.

⁹ Alatala naxa xon mangé Sulemani ma, barima a nu bara a kobe so Isirayila Marigi Alatala ra, naxan mina a ma sanya firin.

¹⁰ Alatala nu bara tonyi doxo ala gbete batufe ra, kono Sulemani mu Alatala xa yaamari suxu.

¹¹ Na kui Alatala naxa a fala Sulemani be, «I to bara na mooli raba, i mu bira n ma yaamarie foxo ra n naxee birin masen i be, i n ma saate kana, n i xa mangéyá bama ne i yi ra, n fa a so i xa konyi nde yi ra.

¹² Kono i baba Dawuda xa fe ra, n mu na rabama i xa simaya kui, n mangéyá bama ne i xa di xemé yi ra.

¹³ N mu mangéyá birin bama a yi ra, n bonsœ kerén nan luma i xa di be n ma konyi Dawuda xa fe ra, nun Darisalamu xa fe ra n naxan sugandixi.»

¹⁴ Alatala naxa Sulemani gerefa nde ramini, naxan nu xili Hadada. Edon mange ma di nan nu a ra.

¹⁵ Dawuda Edon boxi gere temui naxe, a xa soori mangé Yowaba nu bara te naa Isirayila soorie furee ragatade. Na temui a man naxa Edon xemé birin faxa.

¹⁶ Yowaba nun a xa soorie naxa lu naa kike senni, han e ge xemé birin faxade

¹⁷ Hadada nun a baba xa konyi Edonka ndee nu bara e gi, e siga Misira. Na raba Hadada dimedi temui ne.

¹⁸ E to keli Madiyan, e naxa siga Paran. E naxa mixie tongo menni, e fa siga Misira Firawuna yire. Misira mangé naxa banxi so a yi ra, a a poxo sa a xa donse fe xon ma, a boxi fan fi a ma.

¹⁹ Hadada naxa rafan Firawuna ma, han a xa mangé gine xunya fi a ma gine ra.

²⁰ Mange gine Tapenesi xunya naxa di xemé bari a be, naxan nu xili Genubati. Tapenesi na de ba Firawuna xonyi ne, a fa lu menni Firawuna xa die ya ma.

²¹ Hadada to a me a Dawuda nun a xa soori mangé Yowaba bara faxa, a naxa a fala Firawuna be, a xa dije a ma a xa gibilen a xonyi.

²² Firawuna naxa a yaabi, «Munfe ra i wama gibilene i xonyi? I waxonfe birin na be.» A naxa a yaabi, «I nöndi, kono dije n xa gibilen.»

²³ Ala naxa gerefa gbete ramini mangé Sulemani be, naxan findixi Eliyada xa di Reson na, naxan nu bara a gi kelife Soba mangé Hadadeseri xonyi,

²⁴ Dawuda nu na e gerefa temui naxe. Reson xa soorie nan malan a fe ma, e fa lu Damasi, e mangéyá soto menni.

²⁵ Reson num Hadada findi Sulemani yaxue nan na a xa simaya birin kui. Arami mangé Reson nu Isirayila jama xonxi.

²⁶ Nebati xa di Yerobowami nu kelixi Sereda ne Efirami boxi ma. A nga naxa findi kaaje gine nde ra, naxan xili Seruya. A nu walima mangé Sulemani xa mixie ya ma, kono mangé xa fe mu nu rafan a ma.

²⁷ Na rakeli yi fe nan ma: Mange Sulemani nu na Milo tife, a nun a baba xa taa tete yire nde.

²⁸ Yerobowami to findi gbangbalanyi fanyi nan na, Sulemani naxa a findi teku wali xunyi ra Yusufu bonsœ xun ma.

²⁹ Loxoe nde Yerobowami naxa mini Darisalamu, a Annabi Ahiya Siloka li kira xon ma e doro. Donma xungbe neene nu ragaroxi namijonme ma.

³⁰ Annabi Ahiya naxa a xa donma neene ibco xuntun fu nun firin na,

³¹ a fa a fala Yerobowami be, «Xuntun fu tongo, barima Isirayila Marigi Alatala yi nan masenxi n be, *«N fama ne mangeya bade Sulemani yi ra, n fa bōnsœ fu sa i tan xa yaamari bun ma.*

³² N bōnsœ keran luma ne Sulemani bun ma n ma konyi Dawuda xa fe ra nun Darisalamu xa fe ra, n taa naxan sugandixi Isirayila bōnsœ ya ma.

³³ N na rabama ne barima e bara e kobe so n na, e Sidon xa ala Asiteroti, nun Mowaba xa ala Kemosi, nun Amoni xa ala Moloko batu. E mu e jereema n ma kira xon ma, e mu n ma yaamarie ratinme ma alo Sulemani baba Dawuda a raba ne ki naxe.

³⁴ N mu mangeya birin bama Sulemani yi ra, a xa lu mangeya kui a xa simaya birin na n ma konyi sugandixi Dawuda xa fe ra, naxan bara n ma yaamarie nun n waxonfe rabatu.

³⁵ Kono n mangeya bama ne Dawuda xa di Sulemani yi ra, n bōnsœ fu fi i ma.

³⁶ N bōnsœ keran nan luma a xa di yi ra, alako n ma konyi Dawuda foxi xa lu Darisalamu abadan, n dennaxe sugandixi n xili xa fe ra.

³⁷ N i tongoma ne, n i findi mange ra Isirayila xun na. I luma i waxonde ne.

³⁸ Xa i sa i tuli mati n na, xa i sa i jere n ma kira xon, xa i sa wali n be, i n ma yaamarie ratinme, i n ma seriye rabatu, alo n ma konyi Dawuda a raba ki naxe, n luma ne i seeti ma temui birin, n i bōnsœ rasabatima ne, alo n naxan nabaxi n ma konyi mange Dawuda be, n Isirayila fima ne i ma.

³⁹ N mange Dawuda bōnsœ rayaagima ne, kono kude xa mu a ra.»

⁴⁰ Mange Sulemani naxa wa Yerobowami faxafe. Na nan a niya, Yerobowami naxa a gi, a sa a xunyi taxu Sisaki ra Misira mange. A naxa lu menni han mange Sulemani naxa faxa.

⁴¹ Sulemani xa taruxui dōnxe, a fole nun a raponyi, a sebexi Sulemani xa taruxui kui.

⁴² Sulemani xa mangeya naxa bu je tongo naani Darisalamu nun Isirayila xun ma.

⁴³ Na xanbi, Sulemani naxa laaxira. E naxa a ragata a babae seeti ma a baba Dawuda xa taa kui. A xa di Robowami naxa lu a joxoe ra.

¹ Robowami naxa siga Sikemi, barima Isirayilakae birin nu malanxi naa, e xa a ti mange ra.

² Nebati xa di Yerobowami naxa na fe me Misira, a to a gi Sulemani ma a siga dennaxe.

³ Mixi ndee naxa a xili a xa fa Isirayila boxi ma. Yerobowami nun Isirayilakae birin naxa siga Robowami yire, e a fala a be,

⁴ «I baba muxu susu ne alo konyie. Yakosi tan, i xa nde ba muxu xa kote ra i baba naxan saxi muxu fari. Na kui muxu fama i xa yaamari rabatude.»

⁵ A naxa e yaabi, «Xi saxan na dangi, wo xa fa.» Nama naxa siga.

⁶ Mange Robowami naxa marasi fen forie ra, naxee nu na a baba Sulemani fe ma a xa simaya kui, a fa e maxorin, «Wo marasi mundun fima n ma n nan n ma jama yaabima naxan na?»

⁷ E naxa a yaabi, «Xa i fe fanyi rabama nama be, xa i tin e waxonfe ra, xa i woyen fanyi fala e be, e luma ne i xa yaamari bun ma temui birin.»

⁸ Kono Robowami mu tin forie xa marasi ra. A naxa a lanfanma booree maxorin a lanma a xa naxan naba.

⁹ A naxa e maxorin, «Wo marasi mundun fima n ma n na n ma jama yaabima naxan na, mama naxan n mayandima n xa nde ba e xa kote ra n baba naxan saxi e fari.»

¹⁰ A lanfanmae naxa a yaabi, «I xa yi jama yaabi yi ki, naxee i mayandixi i xa nde ba e xa kote ra i baba naxan saxi e fari. I xa a fala e be, *«N belexxe sole lanmadji xungbo n baba tagi be.»*

¹¹ Yakosi, n baba xa kote xoroxo a naxan dōxō wo ma, n tan na xun masama ne. N baba wo bōnbō luxusinye nan na, kono n tan fama wo bōnbōde talie nan na.»

¹² Xi saxan to dangi, Yerobowami nun mama naxa siga Robowami yire, naxan nu bara a fala, «Xi saxan na dangi, wo xa fa.»

¹³ Mange Robowami naxa e yaabi a xoroxe ra, a mu forie xa marasi tongo.

¹⁴ A naxa e yaabi a lanfanmae xa marasi ra, «N na n baba xa kote xoroxe xun ma sama ne a naxan dōxō wo ma. N baba wo bōnbō luxusinye nan na, kono n tan fama wo bōnbōde talie nan na.»

¹⁵ Na kui, mange mu tin a tuli matide jama ra. Marigi Alatala nu bara na ragiri alako a xa a xa masenyi rakamali a naxan fala Nebati xa di Yerobowami be Annabi Ahiya Siloka saabui ra.

¹⁶ Isirayilakae to a kolon mange mu tin a tuli matide e ra, e naxa a yaabi, «Munse na won nun Dawuda bōnsœ tagi? Ke mu na muxu be Yisayi xa die tagi. Isirayila xa gbilen e xonyi.

Yakɔsi Dawuda, i xa mɛeni i xa banxi ma i yete ra.»

Na kui, Isirayila birin naxa gibilex xɔnyi.

¹⁷ Isirayilaka naxee nu sabatixi Yudaya taae kui, nee naxa lu Robowami xa yaamari bun ma.

¹⁸ Na dangi xanbi, mange Robowami naxa Adoram xee, naxan jɛngi nu saxy teku wali xon ma, kɔno Isirayilakae naxa a magɔnɔ han a faxa. Mange Robowami naxa a gi keren na sigafe ra Darisalamu a xa soɔri ragise kui.

¹⁹ Isirayila Dawuda xabile matandi na ki ne. Han to e mu lanxi.

²⁰ Isirayilaka birin to a me a Yerobowami bara fa, e naxa e malan, e a xili, e a findi mange ra Isirayila birin xun ma. Yudaya nan keren sa Dawuda bɔnsɔe de ra.

²¹ Robowami to so Darisalamu, a naxa Yuda nun Bunyamin bɔnsɔe soɔrie malan, geresoe fanyi wulu keme tongo solomasaxan, alako e xa Isirayila gere, Isirayila xa gibile Robowami xa mangeya bun ma.

²² Kɔno Alatala naxa a masen a xa mixi Semaya be,

²³ «A fala Sulemani xa di Robowami be, Yudaya mange, a nun Isirayilakae birin naxee na Yudaya nun Bunyamin bɔxi ma,

²⁴ Alatala xa masenyi nan yi ki: «Wo naxa te de sigafe ra won ngaxakerenyi gerede. Wo birin xa gibile wo xɔnyi, barima n tan nan yi fe ragirixi.» E naxa Alatala xa masenyi rabatu, e naxa gibile, e mu siga Yerobowami gerede sɔnɔn.

²⁵ Yerobowami naxa Sikemi taa ti Efiram geiae yire, a sabati naa. Na dangi xanbi, a man naxa siga, a Peniyeli ti.

²⁶ Yerobowami naxa a fala a boŋe ma, «Tɛmunde yi jama fama gibilende, e lu Dawuda bɔnsɔe xa yaamari bun ma,

²⁷ xa e luma te ra serexee bade Alatala xa banxi kui Darisalamu. Yi jama boŋe ya fama ne rafindide e marigi Robowami Yudaya mange ma, e n tan faxa, e fa gibile Yudaya mange Robowami ma.»

²⁸ A to ge marasi fende, mange naxa ninge misaali firin yailan xɛema ra, a fa a fala jama be, «Wo xa sige Darisalamu mu lanma sɔnɔn. Isirayila, wo xa alae nan yi ki naxee wo raminí Misira bɔxi ma.»

²⁹ A naxa keren ti Beteli, a keren ti Dana.

³⁰ Na nan findixi yunubi ra e be. Nama nu luma siga ra na kuyee batude Beteli, xa na mu a ra Dana.

³¹ Yerobowami naxa salidee ti yire itexi, a fa mixie ti serexedube ra naxee mu findi Lewi die ra.

³² Yerobowami naxa sali nde raba kike solomasaxan nde xi fu nun suuli nde ra, alɔ sali naxan mooli nu rabama Yudaya. A yete yati naxa serexee ba na kuye ninge daaxie be, a naxee yailan Beteli. A naxa

serehexedubee dɔxɔ Beteli na salide yiree, a naxee ti geyae kon.

³³ A naxa serehexe ba na salide kui, a naxan yailan Beteli. A na raba kike solomasaxan nde xi fu nun suuli nde ne. A nu bara na kike sugandi a yete kan waxɔnki ra. A naxa sali xungbe raba Isirayilakae be, a surayi gan serehexe ra Beteli serehexebade fari.

13

Namijɔnme xa masenyi Yerobowami be

¹ Alatala xa xɛera nde naxa fa Beteli kelife Yudaya bɔxi ma. Yerobowami nu tixi serehexebade fari, a na surayi ganfe serehexe ra.

² Alatala xa xɛera naxa a xui ite serehexebade a xɔrɔxɔ ra a Alatala xa masenyi fala a xui itexi ra. A naxe, «Serehexebade, serehexebade! Alatala xa masenyi nan ya: «Di xemɛ nde barima ne mange Dawuda bɔnsɔe ya ma, a xili Yosiya. A i xa serehexedubee findi serehexe ra i fari, naxee surayi bama serehexe ra salide geyae fari. Mixi xorie nan yati gamma i fari!»»

³ Na loxoe a naxa tɔnxuma fi e ma, a naxa a fala e be, «Tɔnxuma nan ya alako wo xa a kolon a n tan Alatala xui yati nan falaxi wo be. Yi serehexebade fama ne ibɔode, a xube ibɔgonna bɔxi ma.»

⁴ Mange Yerobowami to Ala xa xɛera xa masenyi me, a naxan fala a xui itexi ra Beteli serehexebade xa fe ra, a naxa a belexe itala na serehexebade fari, a fa a fala, «Na xemɛ suxu.» A to na raba, a belexe naxa xɔrɔxɔ a ra, a mu no a ramaxade sɔnɔn.

⁵ Na serehexebade naxa ibɔɔ keren na, a xube naxa ibɔgon bɔxi ma, alɔ Alatala xa xɛera a fala ki naxe.

⁶ Na kui mange naxa a fala Ala xa xɛera be, «I Marigi Alatala maxandi n be, alako n belexe xa yalan.» Ala xa xɛera naxa Ala maxandi a be, Yerobowami belexe naxa yalan alɔ a singe.

⁷ Mange naxa a fala Ala xa xɛera be, «Fa n xɔnyi i xa i malabu, n buja nde fima i ma.»

⁸ Ala xa xɛera naxa mange yaabi, «Hali i naafuli gbegbe fima n ma, n mu soma i xɔnyi. N mu sese donma, n mu sese minma be,

⁹ barima Alatala n yamarixi yi nan na, «I naxa sese don, i naxa sese min na yire. I xa gibile i xɔnyi kira gbete ra.»»

¹⁰ A naxa gibile kira gbete ra, a mu gibile kira ra a fa naxan xon ma a singe.

¹¹ Namijɔnme xemɔxi nde nu na Beteli taa kui. A xa di nde naxa na fe ya maxaran a be, Ala xa xɛera naxan birin naba Beteli

na loxœ, nun a wøyenyi naxee fala mangœ. A xa di to ge na fe birin masende a be,

¹² a naxa a tan nun a xunyae maxorin, «A gibilen kira mundun na?» A xa die nu bara a kolon na xœera gibilen kira naxan na. E to na fala e baba be,

¹³ a naxa a fala e be, «Wo fa n ma sofale ra.» E to a yailan, a naxa te a fari,

¹⁴ a bira Ala xa xœera foxo ra, han a sa a li wuri nde bun ma.

A naxa a fala a be, «Ala xa xœera na i tan nan na naxan keli Yudaya?» A naxa a yaabi, «Iyo, n tan nan a ra.»

¹⁵ Namijonme xœmoxi naxa a fala a be, «Won xa gibilen n xœnyi, won xa won dege.»

¹⁶ Ala xa xœera naxa a yaabi, «N mu nom a gibilende, n mu nom a sode i xœnyi. N mu sese donma, n mu sese minma yi yire,

¹⁷ barima Alatala a masenxi ne n be, «I naxa sese don, i naxa sese min, i naxa gibilen kira ra i fa fama faxi naxan xœn ma.»

¹⁸ Xœmoxi naxa a fala a be, «N tan fan findixi namijonme nan na alo i tan. Maleke nde nan goroxi n ma, a Ala xa masenyi ti n be, a falafe ra, «Na mixi ragbilen i xœnyi, a xa a dege, a xa a min.»» A nu wule nan falafe a be.

¹⁹ Na kui Ala xa xœera naxa gibilen, e naxa e dege, e naxa e min.

²⁰ E nu doxœki teebili ra temui naxe, Ala xa masenyi naxa goro na namijonme xœmoxi ma,

²¹ a naxa a xui ite Ala xa xœera be naxan keli Yudaya boxi ma. A naxa a fala a be, «Ala xa masenyi nan ya: «I to i Marigi Alatala xa yaamari matandi, i mu a xui suxu,

²² a falafe ra i naxa sese don, i naxa sese min be, i fure mu ragatama i benbae xa gaburi yire.»»

²³ Ala xa namijonme to ge a dege, na xœmoxi naxa fa a xa sofale ra alako boore xa siga.

²⁴ A to siga, a xa biyaasi kui yete nde naxa dutun a ma kira xœn ma, a a faxa. A fure naxa sa kira xœn ma, a xa sofale nun na yete naxa ti a fe ma.

²⁵ Dangi mixie naxa a fure to kira de ra, yete tixi a fe ma. E to Beteli li, namijonme xœmoxi nu na dennaxe, e naxa na fe fala mixie be.

²⁶ Namijonme xœmoxi naxan Ala xa xœera ragbilen a xœnyi a to na fe me, a naxa a fala, «Na Ala xa xœera nan a ra, naxan Alatala xa yaamari matandixi. Alatala bara a niya yete xa a ibœ, a xa a faxa, alo a masenxi a be ki naxæ.»

²⁷ Na temui a naxa a fala a xa die be, «Wo fa n ma sofale ra.» E naxa na raba.

²⁸ A to siga, a naxa Ala xa xœera fure to kira xœn ma, yete nun sofale tixi a fe ma. Yete mu fure donxi, a mu sofale ibœxi.

²⁹ Namijonme xœmoxi naxa Ala xa xœera fure tongo, a a sa a xa sofale fari, a gibilen a ra. Namijonme xœmoxi naxa a raso taa kui, a a kasange, a a xa non fe raba.

³⁰ A to a fure sa gaburi kui, a naxa a fala, «N ngaxakerenyi, i nu tooro.»

³¹ Na to ba a ra, xœmoxi naxa a fala a xa die be, «N na faxa, wo xa n sa yi gaburi kui Ala xa xœera fure saxi dennaxe. Wo xa n xœrie sa a xœrie fe ma.

³² A naxan fala Alatala xili ra Beteli nun yi serexebade naxee na geyae ma Samari boxi ma, a fama ne kamalide.»

³³ Na fee to dangi, Yerobowami mu gibilen a xa fe jaaxie foxo ra. A mixi mooli birin ti serexedube ra na salidee kui geyae fari, naxee na tin na ra.

³⁴ Na nan findi Yerobowami bœnsœ xœnubœ ra. Ala e sonto ne, a e fa e raloœ dunija ma.

14

Yerobowami xa mangeya rajonyi

¹ Na temui Yerobowami xa di Abiya naxa fura.

² Yerobowami naxa a fala a xa gine be, «I xa i maxiri kejœ nde ra, alako mixi naxa a kolon a Yerobowami xa gine nan i ra. I siga Silo Annabi Abiya xœn ma, naxan a fala n be, a n findima ne yi boxi mange ra.

³ I xa taami fu, se poxunme ndee, nun kumi nde xanin a xœn. A a falama ne i be, fe naxan fama won ma di lide.»

⁴ Yerobowami xa gine naxa a raba na ki, a naxa siga Silo, a sa so Ahiya xœnyi. Ahiya nu bara fori, a ya mu nu se igbema sœnœn.

⁵ Alatala nu bara a fala Ahiya be, «Yerobowami xa gine nan fafe yi ki, a faxi i maxorinde a xa di xa fe ma, barima na mu yalanxi. I xa n ma masenyi ti a be. A fama gundo ki nan ma, alako mixi mu a kolonma ki naxæ Yerobowami xa gine na a ra.»

⁶ Ahiya to a sanyi xui me a bara makœre naade ra, a naxa a fala a be, «So, Yerobowami xa gine. I faxi a gundo ki ma munfe ra? Masenyi xœroxeœ nan yi ra i be.»

⁷ Siga, i sa a fala Yerobowami be, Isirayila Marigi Alatala naxæ, «N bara i xa fe ite jama tagi, n bara i ti mange ra n ma jama Isirayila xun ma,

⁸ n bara mangeya ba Dawuda bœnsœ yi ra, n a fi i tan ma. Kono i mu luxi alo n ma konyi Dawuda, naxan n ma seriye rabatu, a bira n foxo ra a bœye birin na n waxœnfœ rabade.

⁹ I wali ki jaaxu dangi mixi birin na. I bara n naxœn i xa kuyee batufe ra, naxee

yailanxi wure raxunuxi ra. I bara i kobe raso n na.

¹⁰ Na nan a toxi, n gbaloe ragoroma i tan Yerobowami bōnsœ, i xa konyie, nun i xa mixi xōreyaxie ma. E birin sōntōma ne. N fe paaxi bama ne wo tagi, alo gine banxi makōma ki naxe.

¹¹ Yerobowami bōnsœ naxan na faxa taa kui, baree nan na fure donma. Naxan na faxa wula i, xōnie nan na donma. Alatala xa masenyi nan na ki.

¹² Ahiya man naxa a fala na gine bœ, «Yakosi i xa gbilen i xonyi. I nefi i sanyi ti taa kui, wo xa di faxama ne.

¹³ Isirayilakae birin a jœn fe raba, e a ragata gaburi kui. A kerén nan sama gaburi kui Yerobowami xa denbaya ya ma, barima a kerén nan fe fanyi rabaxi Isirayila Marigi Alatala bœ Yerobowami xa mixie tagi.

¹⁴ A gbe mu luxi sōnōn Alatala xa fa mange dōxœ Isirayila xun ma Yerobowami jœxœ ra.

¹⁵ Alatala xa xōne sinma ne Isirayila ma, alo foye xungbe sinma kalee ma xure de ra ki naxe. A Isirayila talama ne yi bœxi fanyi ma, a naxan fi a benbae ma, a fa e rayensen ye xure kiri ma, barima e bara kuyee yailan.

¹⁶ A Isirayila sama ne a yaxuie bœlexe i yunubi xa fe ra, Isirayila naxan naba Yerobowami foxi ra.»

¹⁷ Yerobowami xa gine naxa siga. A to so Tirisa, a bara makore naade ra a xonyi, a xa di naxa faxa.

¹⁸ E naxa a ragata, Isirayila birin fa a jœn fe raba, alo Alatala a masen ki naxe a xa konyi Annabi Ahiya bœ.

¹⁹ Yerobowami xa taruxui dōnxœ na Isirayila mangee xa taruxui kui. A xa geree nun a xa mangeyaa xa fe birin sebexi a kui.

²⁰ Yerobowami mangeyaa raba ne jœ mœxjœnen nun firin. Na temui a naxa faxa, a xa di xeme Nadabo naxa ti mange ra a jœxœ ra.

²¹ Sulemani xa di Robowami findi Yudaya mange ra temui naxe, a xa simaya nu na jœ tongo naani nun kerén. A jœ fu nun soloferé mangeyaa nan naba Darisalamu, Alatala taa naxan sugandi a xili xa fe ra Isirayila bōnsœ birin tagi. A nga Amonika nu xili ne Naama.

²² Yudayakae fan naxa Alatala raxono e xa yunubie ra, e benbae mu nu darixi naxee mœoli ra.

²³ E fan naxa sereXBadee yailan yire itexi birin fari wurie fe ma, e fa gême masolixie nun Aseri wuri masolixie ti naa.

²⁴ Langooe fan nu na naa. E nu fe paaxiee rabama na sali mœoli kui, alo sie, Ala naxee keri na bœxi ma, nee nu a rabama ki naxe beenun Isirayilakae xa sabati naa.

²⁵ Na bara a niya Robowami xa mangeyaa jœ suuli nde ra, Misira mange Sisaki xa Darisalamu gere.

²⁶ A naxa naafuli birin tongo naxan nu na Alatala xa banxi nun mange xa banxi kui. A naxa wure lefae fan tongo, Sulemani nu bara naxee maso xœsma ra.

²⁷ Mange Robowami naxa e jœxœ yailan yaxui ra, a e taxu sœri mangee ra naxee mange xa banxi naadee makantama.

²⁸ Mange nu sigama Ala xa banxi kui temui naxe, sœrie nu na wure lefae rawalima. Mange na gbilen, e man fa na wure lefae ragbilen sœri banxi kui.

²⁹ Robowami xa taruxui dōnxœ sebexi Yudaya mangee xa taruxui nan kui.

³⁰ Temui birin, Robowami nun Yerobowami nu luma e boore gere ra.

³¹ Robowami to laaxira, e naxa a ragata a benbae sœti ma Dawuda xa taa kui. A xa di Abiya naxa ti a jœxœ ra. A nga Amonika nu xili ne Naama.

15

*Abiyami findife Yudaya mange ra
(Yudaya Mangee II 13:1-22)*

¹ Yerobowami xa mangeyaa jœ fu nun solomasaxan nde ra, Nebati xa di Abiyami naxa ti mange ra Yudaya.

² A xa mangeyaa bu ne jœ saxan Darisalamu. A nga nu xili ne Maaka, Abisaalon xa di.

³ A fan naxa bira yunubi fee foxœ ra, a baba nu naxee rabama. A bœje birin mu nu na a Marigi Alatala bœ, alo a benba Dawuda gbe nu na ki naxe.

⁴ Kœn Alatala naxa a ti mange ra Darisalamu a baba Dawuda xa fe ra,

⁵ barima Dawuda nu bara Alatala waxonfe raba, a bira a xa seriye foxœ ra a xa dunjnejigiri birin kui, fo Uri Xitika xa fe.

⁶ Robowami nun Yerobowami nu e boore gerema e xa simaya birin kui.

⁷ Abiyami xa taruxui dōnxœ sebexi Yudaya mangee xa taruxui kui. Abiyami nun Yerobowami nu e boore gerema temui birin.

⁸ A naxa laaxira, e a ragata a benbae sœti ma Dawuda xa taa kui. A xa di Asa naxa ti mange ra a jœxœ ra.

*Asa findife Yudaya mange ra
(Yudaya Mangee II 14:1-2, 15:16-16:6,11-14)*

⁹ Isirayila mange Yerobowami xa mangeyaa jœ mœxjœnen nde ra, Asa naxa ti mange ra Yudaya.

¹⁰ A jœ tongo naani nun kerén nan naba mangeyaa kui Darisalamu. A nga nu xili ne Maaka, Abisaalon xa di.

¹¹ Asa naxa Ala waxonfe raba alo a benba Dawuda a raba ki naxe.

¹² A naxa kuye fe kana, a babae naxee folo, a langooe keri na serexebadee xun ma.

¹³ A naxa mange gine binye ba a nga Maaka ma, barima a nu Asera kuye batuma. A naxa na kuye rabira, a a gan, a a xube woli Sediron xure kui.

¹⁴ Hali Asa boje birin to nu na Alatala nan be a xa simaya birin kui, a mu ge kuye serexebadee birin kanade yire itexie Yudaya boxi ma.

¹⁵ Asa naxa xesema, gbeti, nun se fanyie raso Alatala xa banxi kui, a tan nun a baba naxee ba Alatala be.

¹⁶ Asa nun Isirayila mange Baasa nu e boore gerema e xa simaya birin kui.

¹⁷ Isirayila mange Baasa naxa te Yudaya gere xili ma. A naxa Rama taa ti, alako a xa kira ibolon Yudaya mange Asa ya ra.

¹⁸ Asa naxa gbeti nun xesema tongo Alatala xa banxi nun mange xa banxi kui, a a so xeserae yi ra, a e xes Damasi taa, Arami mange Ben Hadada yire yi masenyi ra:

¹⁹ «Won xa saate xiri won tagi alo n baba nun i baba a raba ki naxe. Sanbase nan ya, xesema nun gbeti. Saate kana naxan na i nun Isirayila mange Baasa tagi, alako a xa makuya n na.»

²⁰ Ben Hadada naxa tin mange Asa xa masenyi ra. A naxa a xa soori xunyie xes Isirayila taae suxude. E naxa Iyono, Dana, Abeli Beti Maaka, Kinereti, nun Nafatali boxi suxu.

²¹ Baasa to na fe me, a naxa Rama tife wali rati, a lu Tirisa taa kui.

²² Na wali to ti, mange Asa naxa Yudayakae birin xili, e xa fa teku gemee nun wurie tongode Baasa nu naxee rawalima Rama. E naxa na birin xanin, e a rawali Geba nun Misipa tife ra.

²³ Asa xa taruxui dōnxœ, a xa geree xa fe, a xa taa tife xa fe, nun a xa fe birin sebexi Yudaya nun Isirayila mangee xa taruxui kui. Asa to fori, fure nde naxa a sanyie suxu.

²⁴ Asa naxa laaxira. E naxa a ragata gaburi kui a benba Dawuda xa taa a benbae fe ma. A xa di Yehosafati naxa ti mange ra a joxœ ra.

Nadabo findife Isirayila mange ra

²⁵ Yerobowami xa di Nadabo naxa ti Isirayila mange ra Yudaya mange Asa xa mangeya je firin nde ra. Nadabo naxa mangeya xanin je firin Isirayila boxi ma.

²⁶ A naxa fe raba naxan mu rafan Alatala ma, a a jere a baba xa kira xon ma, naxan a niya Isirayila xa yunubi raba.

²⁷ Ahiya xa di Baasa, fatanfe Isakari bōnsœ ra, naxa yanfanteya maxiri a xun

ma. Baasa naxa a faxa Gibetōn, a tan Nadabo nun Isirayilakae nu na Filisitakae gerefe temui naxe.

²⁸ Baasa a faxa Yudaya mange Asa xa mangeya je saxan nde ne, a ti Isirayila mange ra a joxœ ra.

²⁹ A to findi mange ra, a naxa Yerobowami bōnsœ birin faxa. A mu keren lu, a e birin sonto ne, alo Alatala nu bara a masen ki naxe Annabi Ahiya saabui ra, naxan nu na Silo.

³⁰ A faxa Yerobowami xa yunubi nan ma fe ra, naxan a niya Isirayila fan xa e kobe raso e Marigi Alatala ra.

³¹ Nadabo xa taruxui dōnxœ nun a fe naxan birin naba, na sebexi Isirayila mangee xa taruxui kui.

³² Asa nun Isirayila mange Baasa nu e boore gerema e xa simaya birin kui.

Baasa findife Isirayila mange ra

³³ Yudaya mange Asa xa mangeya je saxan nde ra, Ahiya xa di Baasa naxa ti Isirayila mange ra Tirisa. A bu ne mangeya kui je moxœnen nun naani.

³⁴ A naxa fe raba naxan mu rafan Alatala ma, a bira Yerobowami xa kira foxo ra, naxan a niya Isirayila fan xa yunubi raba.

16

Baasa xa mangeya

¹ Alatala naxa yi masenyi ragoro Xanani xa di Yehu ma Baasa be:

² «N bara i tongo dunija bende fuji fari, n i findi n ma nama xa mange ra. Kono i tanbara bira Yerobowami xa kira foxo ra, i n ma Isirayila nama ti yunubi rabafe ra, naxan bara n naxœn a jaaxi ra.

³ Na kui n i tan Baasa bama ne mange ra, alo gine a xa banxi kui makoma ki naxe. N i bōnsœ luma ne, alo n Nebati xa di Yerobowami bōnsœ luxi ki naxe.

⁴ Baasa bōnsœ naxan na faxa taa kui, baree nan na donma. Naxan na faxa wula i, xomie nan na donma.»

⁵ Baasa xa taruxui dōnxœ nun a xa gere ki fanyi, birin sebexi Isirayila mangee xa taruxui kui.

⁶ Baasa naxa laaxira, a naxa ragata Tirisa. A xa di Ela naxa ti mange ra a joxœ ra.

⁷ Alatala a xa masenyi ti ne Baasa nun a bōnsœ be, Xanani xa di Annabi Yehu saabui ra. Na masenyi ti a xa fe jaaxie nan ma fe ra, naxee mu rafanxi Alatala ma. A nu bara maniya Yerobowami bōnsœ ra, a naxan sonto.

Ela findife Isirayila mange ra

⁸ Asa xa mangeya je moxœnen nun senni nde ra, Baasa xa di Ela naxa ti Isirayila mange ra. A xa mangeya bu ne je firin.

⁹ Simiri, a xa soori mange nde, naxan nu findixi a xa soori ragisee setti keren xunyira, naxa yanfanteya xiri a xun. Loxoe nde Ela nu na Tirisa a siisife Arisa xonyi, naxan findi na mange xa banxi kante ra.

¹⁰ Simiri naxa so naa, a a faxa. Yudaya mange Asa xa mangyea ne moxoenen nun solofera nde ra, Simiri naxa ti Isirayila mange ra Ela noxoe ra.

¹¹ A to findi mange ra, a naxa doxo kibanyi, a Baasa bonsae birin faxa ne. A mu na xa mixi yo lu, na boore nde ba, na noxoe ba.

¹² Simiri Baasa bonsae birin sonto ne, alo Alatala a masen ki naxe Baasa xili ma Annabi Yehu saabui ra.

¹³ Baasa nun a xa di Ela faxa e xa yunubi fufafue nan ma fe ra, e Isirayila Marigi Alatala raxonoxi naxee ra.

¹⁴ Ela xa taruxui donxoe birin sebexi Isirayila mangee xa taruxui kui.

Simiri findife Isirayila mange ra

¹⁵ Yudaya mange Asa xa mangyea ne moxoenen nun solofera nde ra, Simiri naxa mangyea raba xi solofera bun ma Tirisa. Isirayila jama nu na Gibeton Filisitakae gerede.

¹⁶ Nama to a me, a Simiri bara mange yanfa, a a faxa, e naxa soori xunyi Omiri ti Isirayila mange ra kerem na.

¹⁷ Na temui Omiri nun Isirayila soorie naxa keli Gibeton, e sa Tirisa rabilin.

¹⁸ Simiri to a to, taa birin nabilinxi, a naxa so mange banxi kui, a na gan a yete xun ma.

¹⁹ A faxa a xa yunubie nan ma fe ra, naxee nu bara Alatala raxon. A nu bara bira Yerobowami xa kira foxo ra, a a niya Isirayila jama fan xa yunubi raba.

²⁰ Simiri xa taruxui donxoe nun a xa yanfanteya sebexi Isirayila mangee xa taruxui kui.

Omiri findife Isirayila mange ra

²¹ Na temui Isirayila jama setti nu wama Ginati xa di Tibini tife mange ra, boore setti nu wama Omiri nan xon.

²² Nama setti naxan nu na Omiri foxo ra, nee naxa no Ginati xa di Tibini ja mama ra. E naxa Tibini faxa, e Omiri ti mange ra.

²³ Yudaya mange Asa xa mangyea ne tongo saxan nun kerem nde ra, Omiri naxa findi Isirayila mange ra, a bu na kui ne fu nun firin. A to ge ne senni rabade Tirisa,

²⁴ a naxa Samari geya sara Semeri ma gbeti kilo tongo solofera ra. A naxa taa ti naa fari, a na taa xili sa Samari, barima na geya kanyi nu xili ne Semeri.

²⁵ Omiri nu fe jaaxie rabama, naxee mu rafan Alatala ma. A xa fe jaaxie nu dangi Isirayila mange singee gbee ra.

²⁶ A Nebati xa di Yerobowami foxy birin naba ne, a a niya Isirayila jama fan xa e Marigi Alatala raxon e xa fe fufafue ra.

²⁷ Omiri xa taruxui, nun a xa gere ki fanyi, na birin sebexi Isirayila mangee xa taruxui kui.

²⁸ Omiri naxa laaxira, a ragata a benbae setti ma Samari. A xa di Akabu naxa ti mange ra a noxoe ra.

Akabu findife Isirayila mange ra

²⁹ Yudaya mange Asa xa mangyea ne tongo saxan nun solomasaxan nde ra, Omiri xa di naxa findi Isirayila mange ra. A bu ne mangyea kui Isirayila xun ma Samari ne moxoenen nun firin.

³⁰ Akabu naxa fe jaaxie raba, naxee mu rafan Alatala ma, dangi mange singee ra.

³¹ Bafe Nebati xa di Yerobowami xa yunubi ra, a naxa Sidon mange Etiabali xa di Yesabela fan tongo gine ra, a fa na xa kuye Bali batu, a a xinbi sin na bun ma.

³² A naxa serexebade yailan Bali kuye be Bali xa banxi kui, naxan nu tixi Samari.

³³ Akabu naxa Aseri wuri masolixie fan yailan, naxee nu xili Asera. Akabu naxa Alatala raxon na fe moolie ra, dangife Isirayila mange singee ra.

³⁴ A xa waxati, Xiyeli Betelika naxa gibile Yeriko taa ti ra. A naa ti folo a xa di singe Abiram sare nan na, a wali rajon naadet tife nan ma a xa di Segubu sare ra, alo Alatala nu bara a masen ki naxe Nunu xa di Annabi Yosuwe saabui ra.

17

Annabi Eliya

¹ Eliya Tisibeka, naxan findi Galadi boxi mixi nde ra naxa a fala mange Akabu be, «N xa a fala i be Isirayila Marigi Alatala xili ra, naxan nabatuma, toofare tune nun xini yo mu fama, fo n Ala maxandi.»

² Alatala yi nan masen Annabi Eliya be,

³ a naxe, «Keli be, i xa siga sogetede biri ra, i sa i noxun Keriti xure yire.

⁴ I xure ye nan minma, n donse rasambama ne i ma xaxae saabui ra.»

⁵ A naxa siga, a a raba alo Alatala a fala a be ki naxe, a sa sabati Keriti xure yire Yuruden sogetede biri.

⁶ Xaxae nu fama taami nun sube ra a xon ma geesegé nun nunmare. A nu xure ye nan minma.

⁷ Kono temui nde to dangi, na xure naxa xori, barima tune mu nu fama na boxi ma na waxati.

⁸ Na temui Alatala naxa a masen a be, a naxe,

⁹ «Keli, i xa siga Sarepeta naxan na Sidon boxi ma. I xa lu naa. N bara yaamari fi kaajne gine nde ma, a xa i balo.»

¹⁰ A naxa keli, a siga Sarepeta. A to so na taa kui, a naxa kaajne gine nde to, a yege matongofe. A naxa na gine xili, a a fala a be, «Yandi, n ki ye ra n xa a min.»

¹¹ Gine to nu sigafe ye foxo ra a be, a man naxa a xili, a a fala a be, «Yandi, i xa fa taami xuntunyi fan na n be.»

¹² Gine naxa a yaabi, «N xa a fala i be i Marigi Alatala xili ra, taami yo mu na n yi ra, fo farin pooti ya keren, a nun ture dondoronti kundi kui. N na yege di matongofe na nan ma, n xa sa na yailan n tan nun n ma di be. Muxu na ge na donde, muxu fama faxade ne.»

¹³ Eliya naxa a fala a be, «Hali i mu gaaxu, sa a raba alo n a falaxi i be ki naxe. Kono i naxan nabama, i xa n ma taami nan singe yailan, i fa a ra. Na dangi xanbi, i xa i gbe nun i xa di gbe yailan.

¹⁴ Isirayila Marigi Alatala a masen ne, «Farin mu jonna ma pooti kui, ture mu jonna kundi kui, beenun Alatala tune rafama boxi ma temui naxe.»

¹⁵ Na kui gine naxa siga, a a raba alo Alatala a yamarixi ki naxe Annabi Eliya saabui ra. Na waxati bun ma baloe nu na a tan, a xa di, nun Annabi Eliya yi.

¹⁶ Farin mu nu jonna ma pooti kui, ture mu nu jonna kundi kui alo Alatala a masen ki naxe Annabi Eliya saabui ra.

¹⁷ Na fee to dangi, na kaajne gine xa di naxa fura. Na fure senbe naxa gbo, han a jengi naxa jion a fate i.

¹⁸ Gine naxa a fala Annabi Eliya be, «Munse na won tagi, i tan Ala xa mixi? I faxi ne n xonyi i xa fa n natu n ma yunubie ra, i man xa n ma di faxa?»

¹⁹ Eliya naxa a yaabi, «I xa di so n yi ra.» A naxa dimedi tongo a nga yi ra, a a xanin a xa konkoe kui naxan nu na banxi kui koore kon na. A to a sade ma,

²⁰ a naxa Alatala maxandi a be, a naxe, «N Marigi Alatala, i wama n yatigi kaajne gine tsorofe yi ki ne, a xa di xa faxa?»

²¹ A naxa a yete itala dimedi fate fari sanya saxan, a Alatala maxandima a falafe ra, «N Marigi Alatala, n bara i maxandi, i xa yi di jengi ragbilen a fate i.»

²² Alatala naxa Annabi Eliya xa maxandi susu, dimedi jengi naxa gbilen a fate i.

²³ Eliya naxa a tongo, a goro a ra a nga xon, a a fala a be, «I xa di mato, a kisixi.»

²⁴ Gine naxa a fala Eliya be, «Yakosi n bara a kolon a Ala xa mixi nan i ra, naxan Alatala xa masenyi tinxinxi masenma.»

a naxe, «Siga Akabu yire, n tune rafama ne boxi ma fa.»

² Eliya naxa siga Akabu yire.

³ Kaame nu bara senbe soto Samari boxi ma. Akabu naxa Abadiyasi xili, naxan nu walima mange banxi kui. A nu gaaxuma Alatala ya ra ki fanyi ra.

⁴ Yesabela nu Alatala xa namijonmee faxama temui naxe, Abadiyasi namijonmee keme tongo ne, a sa e noxun mixi tongo suuli suuli ma fonme firin kui, a e balo ye nun taami ra.

⁵ Akabu naxa a fala Abadiyasi be, a naxe, «I xa boxi birin isa mere fende won ma soee nun won ma sofalee nomu jooge sotode dennaxe, alako e naxa faxa.»

⁶ Akabu nun Abadiyasi naxa boxi itaxun e bore ma, e xa a isa. Akabu naxa siga kira nde xon, Abadiyasi naxa siga kira gbete xon.

⁷ Abadiyasi naxa naralan Annabi Eliya ra kira xon. Abadiyasi to a to, a naxa a felen a bun ma, a a fala a be, «N marigi Eliya, i tan yati nan a ra?»

⁸ Eliya naxa a yaabi, «Iyo, n tan nan a ra. Sa a fala i xa mange be, i bara Annabi Eliya to.»

⁹ Abadiyasi naxa a fala, «N haake mundun nabaxi i ra naxan a niyama i xa yi mooli raba n na? Yi findima faxe nan na n be Akabu mabiri.

¹⁰ N xa a fala i be i Marigi Alatala xili ra, namane nun boxi yo mu na, n ma mange mu i fenxi dennaxe. Mennikae na a fala i mu na, Akabu e rakalima xa e mu i toxi.

¹¹ Yakosi i naxe, «Sa a fala mange be i bara Annabi Eliya to.»

¹² Kono n na keli i xun ma ya, Alatala Xaxili Seniyenxi fama i xaninde yire nde. Na kui, n na ge xeera ibade Akabu be, a lima muxu mu i toma be sonon, a fa n faxa na ma. N tan bara gaaxu Alatala ya ra kabi n dimedi temui.

¹³ N marigi, e mu a falaxi i be, n naxan naba Yesabela nu Alatala xa namijonmee faxama temui naxe? N Alatala xa namijonmee keme nan noxun fonme kui tongo suuli suuli ma. N nu fa e balo taami nun ye ra.

¹⁴ Kono yakosi, xa i n xes n ma mange xon ma, n xa a fala a be n bara Annabi Eliya to, a n faxama ne!»

¹⁵ Annabi Eliya naxa a yaabi, «N bara n kali n Marigi Alatala ra, to n nan n yete masenma ne Akabu be.»

¹⁶ Abadiyasi naxa siga Akabu yire, a fa dentegé sa a be. Akabu naxa siga Eliya foxo ra.

¹⁷ A to sa Eliya to, Akabu naxa a fala a be, «I tan nan Isirayila ya isoxi yi ki?»

¹⁸ Annabi Eliya naxa a yaabi, «N tan xa mu Isirayila ya isoxi. I tan nun i baba

18

Annabi Eliya nun Mange Akabu

¹ Temui xon to kuya, Alatala naxa a masen Annabi Eliya be a je saxan nde ra,

bɔnsœ nan Isirayila ya isoxi, barima wo bara Alatala xa yaamarie rabolo, i biri Bali kuye foxo ra.

¹⁹ Yakosi, i xa Isirayila jama birin malan Karemelle geya ma, a nun wo xa Bali kuye xa namijonmee keme naani tongo suulie, a nun Asera kuye xa namijonmee keme naanie, i xa gine Yesabela naxee rabaloma.»

²⁰ Akabu naxa mixie xee Isirayilakae xilide. A naxa na namijonmee malan Karemelle geya fari.

²¹ Na temui Eliya naxa a maso jama birin na, a fa yi masenyi ti e be, «Wo tan luma filankafujia kui han mun temui? Xa Alatala nan Ala ra, wo bira a foxo ra. Xa Bali nan Ala ra, wo bira a tan Bali foxo ra.» Nama mu a yaabi.

²² Annabi Eliya man naxa a fala e be, «N keran nan be Alatala xa namijonmee ra. Bali xa namijonmee mixi keme naani tongo suuli na be.

²³ Wo xa tuura firin so muxu yi ra. Bali namijonmee xa e gbe sugandi, e xa a ibolon, e a sa yege fari, kono te mu doxoma a ra. N tan fan xa tuura boore ibolon, n a sa yege gbete fari, n fan mu te doxoma a ra.

²⁴ Muxu na ge na rabade, Bali namijonmee xa wo marigi ala maxandi. N tan fan xa Alatala maxandi. Ala naxan na te ragoro serexxe ma, na nan findima jama birin Marigi Ala ra.» Nama birin naxa tin na fe ra.

²⁵ Eliya naxa a fala Bali xa namijonmee be, «Wo tuura keran sugandi, wo singe xa a ibolon, barima wo tan nan gbo. Wo wo marigi ala maxandi, kono wo naxa te sa.»

²⁶ E naxa tuura keran tongo, e a ibolon, e a sa yege fari, e fa Bali maxandi folo. Keli geesegé ma, han yanyi tagi, e a falama, «Bali, muxu yaabi.» Kono yaabi yo mu fa, xui nde yo mu me. E naxa tugar tugar folo e xa serexebade ya i.

²⁷ Yanyi tagi to a li, Annabi Eliya naxa yo e ma, a falafe ra, «Wo wo xui ite de, barima a to findixi ala ra, fee wuya a yi. Temunde a na biayaasi kui, xa na mu a ra a na xife. Wo xa a raxunu.»

²⁸ E man naxa e xui ite senbe ra. E naxa e fate maxaba santidgemae nun tanbee ra, han e wuli mini.

²⁹ Yanyi to dangi, e naxa Bali kuye maxandi a namijonmee daaxi han nunmare serexxe ba temui. Kono yaabi yo mu fa, xui nde yo mu me, tonxuma nde yo mu to.

³⁰ Na temui Annabi Eliya naxa a fala nama be, a naxe, «Wo wo maso n na.» Nama to na raba, Eliya naxa Alatala xa serexebade yailan, naxan nu bara kana menni temui dangixi.

³¹ Eliya naxa gemé fu nun firin tongo, naxan lanxi Yaxuba xa die konti ma, Alatala a masen naxan be, «I xili falama ne Isirayila.»

³² A naxa serexebade yailan na gemé fu nun firinyi ra Alatala xili ra. A naxa fole ge na serexebade rabilinyi, ye konbo ya naani nomá naxan nafede.

³³ A naxa yege sa na fari, a tuura ibolon, a na sa na yege fari.

³⁴ A to ge na ra, a naxa mixie yamari, «Wo yi fejne naani rafe ye ra, wo a ifili yi yege nun yi serexxe ma.» E to ge na rabade, a man naxa a fala e be, «Wo man xa a raba.» E to a raba a firin nde, Eliya man naxa a fala, «Wo man xa ye sa.» E naxa a raba a saxon nde.

³⁵ Ye nu soli serexebade ra, fole fa rafe ye ra.

³⁶ Nunmare serexxe ba temui, Annabi Eliya naxa a maso serexebade ra, a a fala, «Iburahima, Isiyaga, nun Isirayila Marigi Alatala, birin xa a kolon to a i tan nan na Ala ra Isirayila. Birin xa a kolon a n tan nan na i xa konyi ra, naxan yi fe birin nabaxi i xui ma!»

³⁷ Alatala, i xa n ma maxandi suxu. Yandi, i xa a suxu, alako yi jama xa a kolon a i tan Alatala nan na Ala ra, naxan nomá e boye ragbilende i ma.»

³⁸ Na kui Alatala naxa te ragoro, a serexxe gan, a yege gan, hali gemee nun boxi gan ne. Ye naxan nu fole kui, a birin naxa xara feo.

³⁹ Nama to na to, e naxa e yatagi rafelen boxi ma, e fa a fala, «Alatala nan Ala ra! Alatala nan Ala ra!»

⁴⁰ Annabi Eliya naxa a fala e be, «Wo Bali xa namijonmee suxu. A keran naxa a gi.» Nama naxa e suxu, Eliya naxa e xanin Kison xure yire, a e birin kón naxaba.

⁴¹ Na temui Eliya naxa a fala Akabu be, «Siga i xonyi. I xa i dege, i xa i min, barima na xui i naxan mexi yi ki na fama tune nan na.»

⁴² Akabu naxa te a xonyi a degede nun a minde, kono Annabi Eliya tan naxa te Karemelle geya fari, a fa a felen boxi ma, a yatagi fa lu a sanyie tagi.

⁴³ A naxa a fala a xa konyi be, «Te yire itexi, i xa baa mabiri mato.» Konyi to te naa, a naxa baa mato, a mu sese gbete to. Eliya naxa a ragbilen na yire itexi sanya solofera baa matode.

⁴⁴ A sanya solofera nde, konyi naxa a fala, «Nuxui di nan tefe baa xun ma. A nun belexe monde lan.» Eliya naxa a fala a be, «Siga, i xa sa a fala Akabu be, a xa baki a xa soori ragise kui, a xa goro geya fari mafuren mafuren alako a naxa biri boora. Tune na fafe!»

⁴⁵ Nuxue naxa koore birin ifçoro, foye naxa keli, tune belebele naxa sin bɔxi ma. Akabu naxa te a xa soori ragise kui, a siga Yisireeli.

⁴⁶ Alatala naxa senbe fi Eliya ma, a fa a gi a sanyi ra, a dangi Akabu ya ra han Yisireeli sode de ra.

19

Annabi Eliya gaaxufe

¹ Akabu naxa sa dentegé sa Yesabela be, Eliya naxan birin nabaxi, a a xa namijonmee faxaxi santidegema ra ki naxe.

² Yesabela naxa xœra xœs Eliya ma, a a fala a be, «Xa n lu mu i faxa beenun tina yi waxati alo i n ma namijonmee faxa ki naxe, alae xa n danka.»

³ Annabi Eliya to na me, a naxa a gi a xa a nii ratanga. A naxa so Beriseeba Yudaya bɔxi ma, a naxa a xa konyi lu menni.

⁴ A tan naxa siga gbengberenyi ma a feejnen keren jere raba, a dɔxɔ wuri nde bun ma, a Ala maxandi faxe ra. A naxe, «Alatala, n ma toore bara dangi a i. N pii tongo, barima n mu fisa n benbae be.»

⁵ Na temui a naxa a sa, a xi na wuri bun ma. Maleke nde naxa goro a ma, a din a ra, a a fala a be, «Keli i xa i dege.»

⁶ Taami jinxi nu na menni gëme furee fari, a nun ye fejre. A naxa a dege, a ye min, a man naxa a sa.

⁷ Ala xa maleke naxa fa a ma a firin nde, a din a ra, a a fala a be, «Keli i xa i dege, barima biyaasi xonkuye na i ya ra.»

⁸ A naxa keli, a a dege, a ye min. A senbe naxan sɔtɔ na donsee ra, na naxa a niya a xa no a jere de xi tongo naani, kœ tongo naani bun ma, han a Ala xa Xorebe geya li.

⁹ Menni a naxa kœ radangi fomme nde kui. Na temui a naxa yi maseniyi me: «I na munse rabafe be Eliya?»

¹⁰ A naxa a yaabi. «N bara n yete fi i tan Alatala Senbema ma. Isirayilakae bara i xa saate rabolo, e bara i xa serexebadee kana, e bara i xa namijonmee faxa santidegema ra. N keren nan fa luxi, e na katafe n fan faxade.»

¹¹ Alatala naxa a masen a be, «Mini tande Alatala ya i, i keli fomme kui.» A to mini, Alatala naxa dangi a ya i. Foye xungbe senbema nde naxa a xun sa geya ma, a gëmee ibooma, a fanyee ibutuxunma, kono Alatala mu nu na na foye kui. Na temui bɔxi fan naxa seren, kono Alatala mu nu na na bɔxi serenyi kui.

¹² Na dangi xanbi, te fan naxa mini, kono Alatala mu nu na na te xɔora.

Na to ba a ra, xui joxumme nde naxa mini doyi doyi ra.

¹³ Annabi Eliya to na me, a naxa a yatagi makoto a xa domra, a naxa mini fomme kui, a ti fomme de ra. A mu bu, xui nde naxa mini a ma, a naxe, «I na munse rabafe be Eliya?»

¹⁴ A naxa a yaabi, «N bara n yete fi i tan Alatala Senbema ma. Isirayilakae bara i xa saate rabolo, e bara i xa serexebadee kana, e bara i xa namijonmee faxa santidegema ra. N keren nan fa luxi, e na katafe n fan faxade.»

¹⁵ Alatala naxa a masen a be, «I xa gibilen gbengberenyi kira xon ma sigafe ra Damasi. I na so naa, i xa ture seniyanxi sa Xasayeli xunyi a masenfe ra, a xa findi Arami mange ra.

¹⁶ I xa ture seniyanxi sa Nimisi xa di Yehu fan ma, a xa findi Isirayila mange ra. Na dangi xanbi i xa ture sa Elise xunyi, Safati xa di, Abeli Mexolaka xa mamadi, a tan xa findi namijonmee ra i joxœ ra.

¹⁷ Naxan na tanga Xasayeli xa santidegema ma, Yehu a faxama ne. Xa naxan tanga Yehu xa santidegema ma, Elise a faxama ne.

¹⁸ Kono n mixi wulu solofera luma ne Isirayila, naxee mu suyidixi Bali kuye be, e de mu a sunbuxi.»

¹⁹ Eliya naxa keli menni, a sa Safati xa di Elise li, a na boxi buxafe. Ningé moxojen nun naani nan nu jerefe a ya ra, a nu firinyi nan nawalife e xanbi ra. Eliya naxa dangi a fe ma, a naxa a xa domra woli a ma.

²⁰ Elise naxa a xa ningee rabolo, a a gi Eliya foxo ra, a a fala a be, «Yandi, i xa dijne n xa sa n jungu nga nun n baba ma. Na temui n birama ne i foxo ra.» Eliya naxa a fala a be, «Gbilen i xa wali ra. I munse mexi n na?»

²¹ A to a makuya Eliya ra, a naxa ninge firin tongo, a e ba serexe ra. A naxa wurie findi yege ra e nu maxirixi naxee ra, a sube jin nama be. Na dangi xanbi, a naxa bira Annabi Eliya foxo ra, a findi a xa batula ra.

20

Arami mange Samari taa gerefe

¹ Arami mang Ben Hadada naxa a xa soori birin malan. Mange tongo saxan nun firin nan nu e ya ma, soe nun soori ragisee nu na e yi ra. E naxa Samari rabilin, e fa gere ti e be.

² Na kui Ben Hadada naxa xœrae xœs Isirayila mange Akabu xon.

³ A naxa a fala a be, «A lanma i xa i xa gbeti, i xa xœma, i xa gine tofanyie, nun i xa die birin findi n gbe ra.»

⁴ Isirayila mange naxa a yaabi, «Mange, n bara findi i xa konyi ra, n bara n harige birin fi i ma.»

⁵ Na dangi xanbi mange naxa xεεra gbetee xεε a falafe ra, «Mange Ben Hadada naxe, «A lanma i xa i xa gbeti, i xa xεεma, i xa gine tofanyie, nun i xa die birin findi n gbe ra.

⁶ Tina yi waxati, n mixie xεεma ne i xonyi, e xa sa i xa banxi kui mato, a nun i xa mixie xa banxie, e xa se birin tongo naxan tide gbo i be.»

⁷ Isirayila mange naxa taa kuntigie xili, a a fala e be, «Wo xa a kolon, a yi mixi wama won toorofe ne. N nu bara a fala a be a n nan n ma ginee, n ma die, n ma xεεma, nun n ma gbeti birin fima ne a ma. N mu nu tondixi na sese ra.»

⁸ Kuntigie nun jama birin naxa a yaabi, «I naxa i tuli mati a ra, i naxa a danxun.»

⁹ Na kui Akabu naxa a fala Ben Hadada xa xεεrae be, «Wo sa a fala won ma mange be a a naxan singe fala, n bara tin na ra, kono a naxan saxi na fari, n mu na rabama.» Xεεrae naxa gibile na falade mange Ben Hadada be.

¹⁰ Ben Hadada naxa xεεrae xεε mange Akabu ma a falafe ra, «Xa n mu Samari xun nakana, sese mu lu yi taa kui fa, mixi noma naxan matongode a belexesole ra, alae xa n danka.»

¹¹ Kono Isirayila mange naxa a yaabi, «Soori naxan na sigafe gere sode, a mu lan a xa a yete matoxo, alɔ soori naxan bara ge gere sode.»

¹² Ben Hadada to na woyenyi me, a nu na bere minfe ne a nun mange gbetee e xa leelie bun ma. A naxa a fala a xa soorie be, «Won xεε gere sode.» Na kui e naxa e ya rafindi Samari taa ma.

¹³ Na temui namijonme nde naxa a maso Isirayila mange Akabu ra, a naxa a masen a be, «Alatala naxe, «I yi soori galit? To yati n e birin sama ne i sagoe, alako i xa a kolon a n tan nan na Alatala ra.»

¹⁴ Akabu naxa a maxorin, «A fama na rabade nde saabui ra?» Namijonme naxa a fala a be, «Alatala naxe i fama na rabade gominae xa segetalae nan saabui ra.» Akabu naxa a maxorin, «Nde findima e xa yarerati ra na gere kui?» A naxa a yaabi, «I tan.»

¹⁵ Na kui Akabu naxa gominae xa segetalae malan, e findi mixi kemē firin mixi tongo saxan nun firin na. Isirayila naxa naxan nu na e xanbi ra, e findi mixi wulu solofera nan na.

¹⁶ E naxa mini gere sode yanyi tagi. A lixi Ben Hadada nun a malima mange tongo saxan nun firin nu na bere minfe e xa leelie bun ma.

¹⁷ Gominae xa segetalae singe naxa mini gere sode. Mixie naxa a fala Ben Hadada be, «Soorie bara mini Samari taa kui.»

¹⁸ A naxa e yaabi, «Xa na soorie fafe lanyi nan fende, xa na mu a ra e wama gere sode, wo xa e suxu kono wo naxa e faxa de.»

¹⁹ Isirayila gominae xa segetalae naxa mini, e nun Isirayila soori jama.

²⁰ E to gere so, kankan naxa mixi nde faxa. Aramikae naxa e gi keren na, Isirayilakae fa bira e foxo ra. Arami mange Ben Hadada fan naxa a gi a xa soe fari, a nun soori nde naxee nu na soori ragissee kui.

²¹ Isirayila mange naxa mini, a Aramikae xa sooe faxa, a e xa soori ragissee kana. Na findi ne gbaloe ra Aramikae be.

²² Na namijonme man naxa a maso Isirayila mange ra, a a fala a be, «I xa wakili, i xa fee rafala, barima tamuna Arami mange man fama ne i gerede.»

²³ Arami soorie naxa a fala e xa mange be, «Isirayilakae xa ala senbe gbo geysa nan fari. Na nan a toxi e won bonboxi. Xa won sa e gere fili nan ma nu, won noma ne e ra.

²⁴ I naxan nabama, i xa na mangee ba naxee na i xa mixie ya ma, i fa gominae ti e joyoxe ra.

²⁵ I xa soori gbetee fen soori faxaxie joyoxe ra, i xa soe nun soori ragissee fen a kanaxie joyoxe ra. Na temui, won man sigama e gerede fili nan ma, won fama ne node e ra a fanyi ra.» Mange naxa na birin naba, alɔ e a fala a be ki naxe.

²⁶ Na ne igbilenyi, Ben Hadada naxa a xa soorie malan, a e xanin Afeki biri ra, e xa Isirayila gere.

²⁷ Isirayilakae fan naxa e xa soorie malan, e fande soto, e siga e ralande. Isirayilakae to yonkin Arami jama ya i, e lu ne alɔ si goore lamadi firin Aramikae xa gboe xa fe ra.

²⁸ Ala xa mixi naxa a maso Isirayila mange ra, a a masen a be, «Alatala xui nan yi ki: Aramikae to a fala a Alatala senbe gbo geysa nan fari a mu findixi ala ra fili tan ma, n e sama ne i sagoe, alako i xa a kolon n tan nan Alatala ra.»

²⁹ E naxa yonkin e boore ya i xi solofera bun ma. Na temui gere naxa folo, Isirayilakae fa Arami soorie mixi wulu kemē faxa.

³⁰ A donxoe naxa mini e gi ra Afeki tete kui, kono tete fan yati naxa bira e ma, a mixi wulu moxoyen nun solofera faxa. Ben Hadada tan nu bara a gi, a sa a noxun konkoe nde kui.

³¹ A xa soorie naxa a fala a be, «Muxu a me ne, a Isirayilakae xa mangee bope fan. Muxu xa beki dugi xiri muxu tagi, muxu xa luuti xiri muxu xunyie sunnunyi tonxuma ra, muxu xa muxu yete dentegé

Isirayila mange be. Temunde a dijema i faxafe ma.»

³² E naxa biki dugi xiri e tagi, e luutie xiri e xunyie sunnunyi tonxuma ra, e fa e yete dentegé Isirayila mange be, e fa a fala, «I xa konyi Ben Hadada bara i mayandi i naxa a faxa.» Akabu naxa e yaabi, «A man baloxi? N ngaxakerenyi nan a ra.»

³³ Na mixie to na me, e naxa a mapoxun fe fanyi na a ra. E naxa mange yaabi, «Iyo, Ben Hadada i ngaxakerenyi nan a ra!» Akabu naxa e yamari, «Wo sa fa a ra.»

Ben Hadada naxa mini a nu na dennahe, a siga Akabu yire. Akabu naxa a baki a xa soori ragise kui.

³⁴ Ben Hadada naxa a fala a be, «N taae ragbilenma ne i ma, n baba naxee ba i baba yi ra. I nomia i xa makiti tide Damasi, alo n baba gbe to nu na Samari.» Akabu naxa a fala a be, «Won xa saate xiri, n fa i bejin.» E to saate xiri, a naxa a bejin.

³⁵ Namijonme nde naxa a fala a pere boore be Alatala xui ra, «N bonbo.» Kono a pere boore mu tin a bonbode.

³⁶ Na kui, a naxa a fala a pere boore be, «I to mu tinxi i tuli matide Alatala xa masenyi ra, yete nde fama ne i faxade.» A to keli menni, yete naxa dutun a ma, a a faya.

³⁷ Na namijonme naxa siga mixi gbete fan yire, a a fala a be, «N bonbo.» Na kanyi naxa a bonbo han a a maxoni.

³⁸ Namijonme naxa sa ti kira ra mange nu dangima dennahe. A naxa a yatagi maxiri dugi nde ra a fi daaxi.

³⁹ Mange to dangi naa, namijonme naxa a fala mange be a xui itexi ra, «N tan i xa soori, n nu na geregire yire ne. Soori nde naxa mini gera ya ma, a fa won yaxui suxuxi nde taxu n na, a a fala n be, «Yi xeme suxu gben. Xa a a ba i yi, i nii nan findima a sare ra, xa na mu i kobiri ba.»

⁴⁰ Kono n nu yanfaxyi wali nde kui, na xeme suxuxi naxa no a gide.» Mange naxa a fala a be, «I bara i yete makiiti. A lamna i xa faya.»

⁴¹ Na temui namijonme naxa dugi ba a yatagi ma, Isirayila mange naxa a kolon fa namijonme nde nan a ra.

⁴² A naxa a fala mange be, «I to bara i yaxui bejin n naxan saxi i belexe i, n mixi naxan natonxi, i nii nan findima a sare ra, i xa jama findima a xa jama sare nan na.»

⁴³ Na kui Isirayila mange naxa gibilen a xonyi Samari sunnunyi nun boje mapaauxi kui.

¹ Yisireelika nde nu na naxan xili Naboti. Sansi yire nu na a yi ra Samari mange Akabu xa boxi fe ma.

² Akabu naxa a fala Naboti be, «I xa i xa sansi yire so n yi ra, n xa a findi n ma laakoe yire ra, barima a makore n ma banxi ra. N sansi yire gbete soma i yi ra a owoxe ra naxan fan na be, xa na mu a ra, n xa a sara kobiri ra.»

³ Naboti naxa Akabu yaabi, a naxe, «Alatala xa n natanga n benbae ke sofe ra i yi.»

⁴ Akabu naxa so a xonyi, a sunnunxi ra, a boje mapaauxi Yisireelika Naboti xa masenyi xa fe ra, a falafe ra, «N mu n benbae ke soma i yi ra.» A naxa a sa, a a kobe raso mixie ra, a mu tin donse donde.

⁵ A xa gine Yesabela naxa siga a yire, a a maxorin, «Munfe ra i boje mapaauxi, i mu tin i degede?»

⁶ A naxa a yaabi, «N bara a fala Yisireelika Naboti be a xa a xa sansi yire so n yi ra, n xa a sara, xa na mu a ra, n xa sansi yire gbete so a yi ra, kono a mu tin na ra fefe ma.»

⁷ Na kui, a xa gine Yesabela naxa a fala a be. «Pe, i tan xa mu findixi Isirayila mange ra? Awa, mange, keli, i xa i dege nelexinyi kui. N tan Yisireelika Naboti xa sansi yire soma ne i yi ra!»

⁸ A xa gine naxa bataaxe sebe Akabu xili ra, a mange Akabu xa tonxuma sa a ma, a fa a rasanba forie nun kuntigie ma, naxee nu sabatixi Naboti xa taa kui.

⁹ A sebexi bataaxe kui, «Wo sunyi nun sali rabafe ti jama be, Naboti xa doxo mama birin ya i.»

¹⁰ Wo xa fuyante firin doxo a ya i, naxee a toonejema, a falafe ra a bara Ala nun mange konbi. Na kui wo xa a ramini taa kui, wo a magono gemic ra han a xa faya.»

¹¹ Naboti xa taa mixie, forie nun kuntigie naxa a raba, alo Yesabela a yamarixi ki naxe na bataaxe kui.

¹² E naxa sun e sali, e Naboti doxo jama birin ya tote ra,

¹³ e fa fuyante firinyi radoxo a yire. Na fuyante firinyie naxa Naboti toonejem gema ya i, a falafe ra, «Naboti bara Ala nun mange konbi.» Nama naxa Naboti xanin taa fari ma, e a magono han a faya.

¹⁴ E naxa xerera xee Yesabela ma, a falafe ra, «Naboti bara magono gemic ra, a bara faya.»

¹⁵ Yesabela to a me a Naboti bara magono gemic ra han a bara faya, a naxa siga Akabu yire, a a fala a be, «Yakosi keli, i xa Naboti xa sansi yire tongo, Naboti Yisireelika tondi naxan sarade i ma kobiri ra. Naboti a mu na sonon, a bara faya.»

¹⁶ Akabu to a me, a Naboti bara faxa, a naxa keli keren na, a sa Naboti xa sansi yire findi a gbe ra.

¹⁷ Alatala naxa a masen Annabi Eliya Tisibeka be, a naxe,

¹⁸ «Siga Isirayila mange Akabu yire Samari. A na Naboti xa sansi yire, a naxan findi a gbe ra.

¹⁹ I xa a fala a be, «Alatala xa masenyi nan ya: «I bara faxe ti, i bara mixi ke muja! Baree fama i wuli makonde, e Naboti wuli makonxi dənnaxe.»»

²⁰ Akabu naxa Eliya yaabi, «I tan n yaxui, i bara n to?» A naxa a fala a be, «Iyo, n bara i to. I to i yete fi fe jaaxi rabafe ma, naxan mu rafanxi Alatala ma,

²¹ n. gblaoe ragoroma ne i ma, n i bama ne Isirayila, n xeme birin faxa xore nun konyi i bɔnsoe ya ma Isirayila.

²² N i xa foxe luma ne, alɔ Nebati xa di Yerobowami nun Ahiya xa di Baasa xa foxee, barima i bara n naxo, i man bara Isirayila jama birin najere yunubi kui.»

²³ «Alatala xa masenyi nan ya Yesabela xa fe ra, a naxe, «Baree fama ne Yesabela donde Yisireeli tete fe ma.

²⁴ Akabu xa mixi naxan na faxa taa kui, baree nan na donma. Naxan na faxa wula i, yubee nan na donma.»»

²⁵ Mixi yo mu na naxan a yete fi fe jaaxi rabafe ma alɔ Akabu. A xa gine Yesabela nu a bɔnje ratema na fe kui.

²⁶ A nu fe jaaxi rabama dangi mixi birin na. A nu kuyee batuma alɔ Amorikae, Alatala naxee keri Isirayilakae ya ra.

²⁷ Akabu to Annabi Eliya xa masenyi me, a naxa a xa donma ibɔɔ sunnuni kui, a naxa sunnun dugi ragoro a ma, a sunyi susu. A nu a sama sade ma, na sunnun dugi ragoroxi a ma, xa na mu a nu piere doyi a sunnunxi ra.

²⁸ Alatala naxa a masen Eliya Tisibeka be, a naxe,

²⁹ «I bara a to Akabu a yete magoroxi n be ki naxe? A to bara a yete magoro n be, n mu gblaoe ragoroma a ma fanni a baloxi. N gblaoe ragoroma a bɔnsoe ma a xi da waxati ne.»

22

Akabu xa geree

(Yudaya Mangee II 18:2-27)

¹ Ne saxan naxa dangi, gere yo mu lu Arami nun Isirayila tagi.

² A ne saxan nde ra, Yudaya mange Yehosafati naxa goro Isirayila mange yire.

³ Isirayila mange naxa a fala a xa mixie be, «Wo a kolon a Ramoti, naxan na Galadi boxi ma, won tan nan gbe a ra. Won naxa siike a rasuxude Arami mange yi ra.»

⁴ Isirayila mange Akabu naxa a fala Yudaya mange Yehosafati be, «Won birin na a ra sigafe Ramoti Galadi boxi ma?» Yehosafati naxa a yaabi, «Iyo, i tan yo n tan yo, won birin keren. Won ma namae nun won ma soe fan a birin keren.»

⁵ Yehosafati naxa a fala Isirayila mange be, «N bara i maxandi, won xa Alatala sago fen yi fe kui yakosi.»

⁶ Isirayila mange naxa namijonme keme naani malan, a e maxɔrin, «A lanma ka a mu lanma won xa siga Ramoti gerede Galadi boxi ma?» E naxa a yaabi, «Wo te, Ala fama e sade i sagoe mange.»

⁷ Kono Yehosafati naxa mange maxɔrin, «Alatala xa namijonme nde mu na be, won nɔma naxan maxɔrinde?»

⁸ Isirayila mange naxa Yehosafati yaabi, «Xeme keren peti nan be, won nɔma Alatala maxorinde naxan saabui ra, kono a mu rafan n ma, barima a xunnakanfe fe han gbansan falama n ma fe ra. A mu xunnakeli fe yo falama n be. A xili Mike. Yimila xa di na a ra.» Yehosafati naxa a fala, «A mu lanma mange xa na woyen mɔɔli fala.»

⁹ Na kui, Isirayila mange naxa a xa batula keren xili, a a fala a be, «Fa Yimila xa di Mike ra n be keren na.»

¹⁰ Isirayila mange nun Yudaya mange Yehosafati nu dɔxɔxi e xa kibanyie kui, mange dommae ragoroxi e ma. E nu na lonyi ma, Samari taa sode de ra. Namijonmee nu na e xa masenyie tife e be.

¹¹ Kenaana xa di Sedekiya nu bara feri wure daaxie yailan, a fa a fala mange be, «Alatala xa masenyi nan ya: «Wo Aramikae bɔnbɔma yi ferie nan na han e sɔnto.»»

¹² Namijonme birin nu na masenyi mɔɔli falama e be. E naxa a fala, «Wo te Ramoti Galadi boxi ma. Wo xunnakeli han sɔtɔma, Alatala fama ne e sade mange sagoe.»

¹³ Xeera naxan siga Mike xilide, na naxa a fala a be, «I bara a to, namijonme birin para lan e xa fe fanyi fala mange be. I fan xa kata, wo xui xa lu keren, i xa fe fanyi fala mange be.»

¹⁴ Mike naxa a fala, «Alatala pijn̄e na a ra. N Marigi Alatala na naxan yo masen, n na nan falama.»

¹⁵ A to mange yire li, mange naxa a fala a be, «Mike, a lanma ka a mu lanma muxu xa siga gere sode Ramoti Galadi boxi ma?» Mike naxa a yaabi, «Wo te, wo xunnakeli han sɔtɔma. Alatala fama ne e sade wo sagoe.»

¹⁶ Kono mange naxa a fala a be, «N jan bara a fala i be sanya wuyaxi, i xa i kali nɔndi yati nan falade n be Alatala xili ra.»

¹⁷ Mike naxa a yaabi,
«N bara Isirayila birin to,
e yensenxi geyae fari,
alo xuruse rabejinxie.
Alatala xa masenyi nan ya:
Marigi mu na yi nama be.

Kankan xa gbilen a xonyi bojnesa kui.»

¹⁸ Isirayila mange naxa a fala Yehosafati
be, «N mu a fala xe i be, a mu nomá fe
fanyi masende n ma fe ra, fo fe jaaxi tun?»

¹⁹ Na temui Mike naxa a fala e be,
«Yakosi, wo wo tuli mati Alatala xa
masenyi ra. N bara Alatala to a xa kibanyi
kui, a xa maleke gali nu tixi a yirefanyi ma
nun a koöla ma.

²⁰ Alatala naxa a fala, «Nde wama sigafe
xaxili kobi rasode Isirayila mange Akabu
xunyi, a xa sa Ramoti gere Galadi boxi ma
alako a xa faxa?» Nde naxa a yaabi xaxili
nde ra, nde fan naxa a yaabi xaxili gbete
ra.

²¹ Na kui jinne nde naxa mini, a ti
Alatala ya i, a a fala, «N tan nomá ne a ra.»
Alatala naxa a maxorin, «I nomá di?»

²² A naxa a yaabi, «N sigama ne, n fa wule
fala mange be a xa namijonmee saabui
ra.» Alatala naxa a fala a be, «I fama ne
a node, na sooneyama ne. Siga, i xa sa na
raba.»

²³ Yakosi, Alatala bara wule sa i xa
namijonmee de i. Ala bara nate jaaxi
tongo i xa fe ra.»

²⁴ Na temui, Kenaana xa di Sedekiya
naxa a maso, a Mike de ragarin, a fa a fala,
«Alatala Xaxili minixi kira mundun na n
ma n xa woyen be?»

²⁵ Mike naxa a yaabi, «I fama na tote, i
i gima i noxunde fende temui naxe.»

²⁶ Isirayila mange naxa a fala, «Wo Mike
xanin taa mange Amon nun mange xa di
Yowasi xon ma.»

²⁷ Wo xa a fala e be, «Mange naxe, a wo
xa yi xeme sa geeli kui, a wo naxa donse
so a yi ra, fo taami xare nun ye, han n sa
fama temui naxe xunnakeli kui.»

²⁸ Mike naxa a yaabi, «Xa i sa gbilen
xunnakeli kui, n ma masenyi mu kelixi
Alatala ma.» A man naxa a fala jama ya
xori, «Nama birin, wo xa wo tuli mati n
ma masenyi ra a fanyi ra!»

²⁹ Isirayila mange nun Yudaya mange
Yehosafati naxa te Ramoti Galadi boxi ma.

³⁰ Isirayila mange naxa a fala Yehosafati
be, «I xa so gere kui mange donna
ragoroxi i ma.» Isirayila mange tan naxa
mange dugi ba a ma, a soori donna
gbansan nagoro a ma, a siga gere sode.

³¹ Arami mange nu bara a fala a xa soori
tongo saxan nun firinyi be, naxee findixi
soori ragise xa soorie yareratie ra, «Wo
xa kate birin naba wo xa Isirayila mange
gbansan nan fen, wo a faxa.»

³² Soori ragise xa soorie yareratie to
Yehosafati to, e naxa a majoxun temunde
Isirayila mange nan a ra. E naxa e xun
ti a ra, e xa sa a gere. Yehosafati naxa a
malimae xili.

³³ Soori ragise xa soorie yareratie naxa
a kolon Isirayila mange xa mu a ra, e fa
gbilen a foxo ra.

³⁴ Na temui soori nde naxa xali woli na
ki tun. Tanbe naxa sa Isirayila mange soxo
a kanke makantase lenbee tagi. Mange
naxa a fala a xa soori ragise ragima be,
«Gise mafindi, i xa n namin gere fari ma,
barima n bara maxonco.»

³⁵ Gere naxa xorocho na loxoe ki fanyi ra.
Mange nu tixi a xa soori ragise kui, a ya
rafindixi Aramikae ma. A naxa faxa na
nummare ra, a wuli gbegbe nu na a xa soori
ragise kui.

³⁶ Soge goro temui, yaamari naxa fi,
«Birin xa gbilen e xonyi, birin xa siga e xa
boxi ma.»

³⁷ Mange faxa na ki ne, a naxa ragata
Samari taa kui.

³⁸ E to mange xa soori ragise kui ixa
Samari ye yire, baree naxa Akabu wuli
makon, langoe ginee fan naxa e maxa naa,
alo Alatala a masen ki naxe.

³⁹ Akabu xa taruxui donxoe, nun a fe
naxan birin naba, nun a banxi tixi ki naxe
sili jinyie ra, nun a taa naxee ti, na birin
sebexi Isirayila mangee xa taruxui kui.

⁴⁰ Akabu naxa ragata a benbae fe ma. A
xa di Axasiya naxa findi mange ra a poxoe
ra.

Yehosafati findife Yudaya mange ra (Yudaya Mangee II 20:31-21:1)

⁴¹ Asa xa di Yehosafati findi Yudaya
mange ra, Isirayila mange Akabu xa
mangeya ne naani nde ne.

⁴² Ne tongo saxan nun suuli nu na
Yehosafati be, a to nu findima mange ra
Darisalamu. A nga nu na Sili xa di Asuba
nan na.

⁴³ Yehosafati naxa jere a baba Asa xa
kira xon ma, a mu a makuya Alatala xa
kira ra.

⁴⁴ Kono kuye batufe yire itexie ma, na
mu dan Yudaya boxi ma. Mixie mu tagan
serexe bafe ra naa, a nun surayi ganfe
serexe ra.

⁴⁵ Lanyi nu na Yehosafati nun Isirayila
mange tagi.

⁴⁶ Yehosafati xa taruxui donxoe, nun a
xa gere ki fanyi, na sebexi Yudaya mangee
xa taruxui kui.

⁴⁷ A naxa tonyi doxo langoe xa wali ma
kuye batudee, naxee nu na kabi a baba Asa
waxati.

⁴⁸ Mange nu na Edon, Yudaya mange
gomina nde nan ti naa.

⁴⁹ Yehosafati naxa kunkuie yailan Tarasisi, alako e xa siga xœema fende Ofiri, kono kunkuie naxa kana Esiyon Geberi.

⁵⁰ Na kui Akabu xa di Axasiya naxa a fala Yehosafati bœ, «N ma mixie nun i ixa mixie birin xa siga na wali rabade kunkuie kui.» Kono Yehosafati mu tin na fe ra.

⁵¹ Yehosafati naxa bels a benbae fe ma, a ragata a benba Dawuda xa taa kui. A xa di Yehorami naxa ti mange ra a jœxœ ra.

Isirayila mange Axasiya

⁵² Akabu xa di Axasiya naxa findi mange ra Samari, Isirayila bœxi xun ma, Yudaya mange Yehosafati xa mangeya jœ fu nun solofera nde ra. A bu ne mangeya kui jœ firin Isirayila xun ma.

⁵³ A naxa fe raba, naxan mu rafan Alatala ma, a naxa a jœrœ a baba nun a nga xa kira xœn ma. A naxa fe raba alo Nebati xa di Yerobowami, naxan a niya Isirayila birin xa yunubi raba.

⁵⁴ A naxa Bali kuye batu, a a xinbi sin a bœ. Na kui a naxa Isirayila Marigi Alatala raxœnœ, alo a baba a raba ki naxe.

Isirayila Mang  e xa Taruxui S  niy  nxi firin nde Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Yi kitaabui findixi Isirayila mangee xa taruxui firin nde nan na. Yi kitaabui foloma Annabi Elise xa waxati ne, Annabi Eliya te koore ma temui naxe. Alatala na namij  nme   firinyie x  e ne Isirayila mangee xa waxati alako e xa Ala xa masenyi ti e be. Na kawandi nu x  r  xoma ki fanyi ra mangee xa xaxilitareja xa fe ra. E nu wama birafe kuyee f  xo ra alo si kaafirie naxee nu na e rabilinyi. Kono Annabi Elise naxa Alatala senbe magaaux-uxi masen nama birin be, e xa a kolon Ala senbe gbo kuyee senbe be.

Yi kitaabui kui Isirayila xa taruxui nun Yudaya xa taruxui tagi rasaxi. Isirayila mangee nu kuyee batuma, e man nu no   x  r  xoma d  xoma nama ma. E nu luma fe jaaxi raba ra e xa mixie ra temui birin. Mange ndee naxa kata gbilenfe ra na fe m  o  li f  xo ra, kono e mu nu wuya. Na kui, a rajonyi Alatala naxa Asiriya mange x  e Isirayila boxi ma, a xa no Isirayilakae ra, a fa e xanin konyiya kui.

Na temui Yudayakae gbansan nan nu luxi boxi ma Ala nu bara naxan fi Annabi Iburahima b  ns  e ma. Mange fanyi ndee nu na e xa taruxui ya ma naxee fe birin naba alako kuye yo naxa batu na boxi ma. Ndee naxa serexedub  e mali alako Ala xa hor  m  banxi xa yailan, mixie xa batui raba seriye ki ma. Kono Sentane nu luma e ratantan na. A rajonyi, mange naxee bira kira jaaxi f  xo ra, nee naxa a niya nama xa gbilen Ala waxonfe f  xo ra. Na kui Ala naxa Babilon mange x  e Yudaya boxi ma, a xa no mennikae ra, a fa e xanin konyiya kui.

Na birin findixi misaali belebele nan na to mixie be. Ala fe birin nabama alako adamadie xa bira a xa seriye f  xo ra. Kono xa adama mu tin lude na kira x  n ma, a fama a tode na kira a xaninma d  nnax  . Mixi mu noma yode Ala ma, a mu na sare s  to. Ala xa seriye fan won be. Ala xa won mali alako won xa lu na kira fanyi x  n ma naxan won xaninma ariyanna. Amina.

Isirayila Mang  e xa Taruxui S  niy  nxi firin nde

Annabi Eliya nun Mange Axasiya

¹ Akabu faxa xanbi, Mowabakae naxa muruta Isirayilakae xili ma.

² Axasiya naxa bira kelife a xa koore banxi k  n na Samari, a max  n a belebele ra. A naxa x  erae rasiga Ekironkae xa ala Bali Sebubu maxorinde xa a noma yalande.

³ Na temui Alatala xa maleke naxa a fala Annabi Eliya Tisibeka be, «I xa siga Samari mange xa x  erae ya ra, i a fala e be, «Ala mu na Isirayila boxi ma, wo to fa sigama Ekironkae xa ala Bali Sebubu maxorinde?»

⁴ Na xa fe ra, Alatala xa masenyi nan ya Axasiya be, i mu goroma sade ma i saxi naxan k  n na. I faxama ne.» Annabi Eliya to ge na falade mange xa x  erae be, a naxa siga.

⁵ X  erae naxa gblen mange Axasiya yire. A naxa e maxorin, «Wo gblenxi munfe ra?»

⁶ E naxa a yaabi, «Mixi nde nan muxu ralanxi, a a fala muxu be «Wo gblen mange yire, naxan wo x  exi, wo a fala a be, Ala mu na Isirayila boxi tan ma, i to fa x  erae x  ema Ekironkae xa ala Bali Sebubu maxorinde? Na xa fe ra, i mu goroma sade ma i saxi naxan ma. I faxama ne.»»

⁷ Axasiya naxa e maxorin, «Yi x  eme nu na di, naxan wo ralanxi a yi w  y  enyi fala wo be?»

⁸ E naxa a yaabi, «Fate maxabe kanyi nan nu a ra, beleti kiri daaxi xirixi a tagi.» Axasiya naxa a fala keren na, «Eliya nan a ra, na Tisibeka.»

⁹ A naxa so  ri mange nde x  e, naxan nu so  ri mixi tongo suuli yamarima, a xa Annabi Eliya suxu. Na to siga Eliya yire, a naxa a li a d  x  xi geya xun tagi. A naxa a fala Eliya be, «Ala xa mixi, mange naxe, a i xa goro!»

¹⁰ Eliya naxa a fala na so  ri mange be, naxan nu so  ri mixi tongo suuli yamarima, «Xa Ala xa mixi nan n na, te xa goro keli koore ma, a xa i tan nun i xa mixi tongo suuli birin gan.» Na kui, te naxa goro keren na, a a tan nun a xa mixi tongo suuli gan.

¹¹ Axasiya naxa so  ri mange gbete x  e, na fan nun a xa so  ri mixi tongo suuli, e xa Eliya suxu. Na so  ri mange naxa a fala Eliya be, «Ala xa mixi, mange naxe a i xa goro keren na!»

¹² Eliya naxa a yaabi, «Xa Ala xa mixi nan n na, te xa goro keli koore ma, a xa i tan nun i xa mixi tongo suuli gan.» Na kui Ala naxa te ragoro, a a tan nun a xa mixi tongo suuli gan.

¹³ Axasiya man naxa so  ri mange saxan nde x  e, na fan nun a xa so  ri mixi tongo suuli ra. Na so  ri mange saxan nde naxa te geya k  n na. A to Eliya yire li, a naxa a

xinbi sin a bun ma, a a mayandi, «Ala xa mixi, n bara i maxandi, i xa kinikini n tan nun n ma mixi tongo suuli ma.

¹⁴ Ala bara te ragoro keli koore, a na soori mange firinyi singe nun e xa mixie gan. Kono yakosi, i xa kinikini muxu tan ma, i xa muxu ratanga na ma.»

¹⁵ Ala xa maleke naxa goro, a a fala Annabi Eliya be, «Wo birin xa goro. I naxa gaaxu a ya ra.» Eliya nun a tan soori mange naxa goro mange yire,

¹⁶ Eliya naxa a fala mange be, «Alatala xui nan ya, «Ala mu na Isirayila boxi tan ma, i to fa xeerae xeeema Ekironkae xa ala Bali Sebubu maxorinde? Na xa fe ra, i mu goroma sade ma i saxi naxan kon na. I faxama ne.»»

¹⁷ Axasiya naxa faxa alo Alatala a masen ki naxe Annabi Eliya saabui ra. A xunya Yorami naxa ti mange ra a jroxe ra Isirayila. Na raba Yudaya mange Yosafati xa di Yehoramia xa mangeya je firin nde nan na, barima di mu nu na Axasiya tan be.

¹⁸ Axasiya xa taruxui dönxoe, nun a fe naxee raba, na sebexi Isirayila mangee xa taruxui kui.

2

Annabi Eliya ratefe koore ma

¹ Beenun Alatala xa Annabi Eliya rate koore ma foye xungbe kui, Eliya nun a xa taalibi Elise nu kelife Giligali ne.

² Eliya naxa a fala Elise be, «I xa lu be yandi, barima Alatala wama n xeefe Beteli.» Kono Elise naxa a yaabi, «N bara n kali Alatala ra, n bara n kali n yete nii ra, n mu gbilenma i foxo ra feo!» Na kui e firin birin naxa goro Beteli.

³ Namijonme naxee nu na Beteli, nee to Elise to, e naxa a fala a be, «I a kolon a Alatala i karamoko ratema ne koore ma to?» A naxa e yaabi, «Iyo n a kolon. Wo wo sabari.»

⁴ Eliya naxa a fala a be, «Elise, i xa lu be, barima Alatala wama n xeefe Yeriko.» A naxa a yaabi, «N bara n kali Alatala ra, n bara n kali n yete nii ra, n mu gbilenma i foxo ra feo!» Na kui e firin birin naxa goro Yeriko.

⁵ Namijonme naxee nu na Yeriko, nee to Elise to, e naxa a fala a be, «I a kolon a Alatala i karamoko ratema ne koore ma to?» A naxa e yaabi, «Iyo, n a kolon. Wo wo sabari.»

⁶ Eliya naxa a fala a be, «I xa lu be, barima Alatala wama n xeefe Yuruden mabiri.» A naxa a yaabi, «N bara n kali Alatala ra, n bara n kali n yete nii ra, n mu gbilenma i foxo ra feo!» Na kui e firin birin naxa siga.

⁷ Namijonme mixi tongo suuli naxa fa, e ti yire nde. E naxa Eliya nun Elise to Yuruden xure de ra.

⁸ Eliya naxa a xa donma rate a ma, a a mafilinfilin, a xure garin a ra. Xure naxa itaxun firin na, e fa giri e sanyi xaraxi ra.

⁹ E to nu dangife, Eliya naxa Elise maxorin, «I wama n xa munse raba i be beenun n xa tongo i xun ma?» Elise naxa a yaabi, «Yandi, n wama naxan xon, i xa xaxilimaya namijonme daaxi dooxo firin xa lu n ma.»

¹⁰ Eliya naxa a yaabi, «I fe xeroxoe nan maxorinx na ki, kono xa i n to, n tongoma i xun ma temui naxe, na rabama ne i be. Xa n mu tongoma i ya xori, na mu rabama i be.»

¹¹ E sigama woyen na temui naxe, soe nun gise te daaxi naxa e rafatan, Eliya naxa te koore ma foye xungbe kui.

¹² Elise naxa a ya ti a ra, a gbelegbele, «N baba! N baba! Isirayila xa senbema!» Na temui a mu Eliya to sonon. A naxa a xa domma iboo firin na sunnuni kui,

¹³ a fa Eliya xa donma tongo naxan bira boxi ma.

A naxa gibilen Yuruden xure de ra.

¹⁴ A naxa xure ye garin donna ra Eliya naxan lu a yi ra, a a fala, «Eliya Marigi Alatala na minden?» Xure ye man naxa itaxun firin na alo a singe, Elise fa giri a sanyi xaraxi ra.

¹⁵ Yeriko namijonmee nu tixi e na a matofe. E naxa a fala, «Eliya xa xaxili-maya namijonme daaxi bara dangi Elise ma.» E naxa siga a ralande, e sa e igoro a be boxi.

¹⁶ E naxa a fala a be, «I malima gbangbalanyi mixi tongo suuli na be muxu ya ma. E xaxili bara a xanin, a sa a lu geya nde kon na, xa na mu a ra gulunba nde kui.» A naxa e yaabi, «Wo naxa e rasiga de.»

¹⁷ Kono e to na fe maxoroxo, a naxa tin na ra. E naxa na mixi tongo suuli xee Eliya fende. E naxa a fen xi saxan bun ma, e mu a to.

¹⁸ E to gibilen Yeriko Elise yire, a naxa a fala e be, «N mu a fala xe wo be, wo naxa siga?»

Annabi Elise xa kaabanakoe singee

¹⁹ Yerikokae naxa a fala Annabi Elise be, «Muxu marigi, i a kolon yi taa fan sabatide ra alo i a toxiki na xee, kono a ye mu fanxi, xe fe mu sooneyaxi.»

²⁰ A naxa a fala e be, «Wo fa se sase neene nde ra n be, a nun foxe.» E naxa fa na ra.

²¹ A naxa siga ye dulonyi yire, a foxe woli ye ma, a fa a fala, «Alatala xa masenyi nan ya: <N bara yi ye yailan. A mu nimasee faxama sonon, a mu xe kanama sonon.»»

²² Sa kelife na lōxōe ma han to, na ye fanxi ało Annabi Elise a masenxi ki naxe.

²³ Annabi Elise naxa keli menni, a te Beteli. A to nu na kira xon ma, dimedi gal naxa mini taa kui, e fa a mayelede, a falafe ra, «Dangi, i tan lela kanyil!»

²⁴ A naxa a ya ragbilen e ma, a e danka Alatala xili ra. A to na raba, wulai sube firin naxa mini fotonyi kui, a mixi tongo naani nun firin iboo na dimee ra.

²⁵ Annabi Elise to keli menni, a naxa siga Karemle geya fari. A keli menni ne, a gibile Samari.

3

Isirayila mange Yorami

¹ Akabu xa di xeme Yorami naxa ti mange ra Isirayila boxi ma Samari, Yudaya mange Yehosafati xa mangeya ne fu nun solomasasaxan nde ra. A mangeya ne fu nun firin nan naba.

² A naxa fe raba naxan mu rafan Alatala ma, kono a xa yunubi rabaxi mu lu ało a baba nun a nga naxan naba. Yorami tan naxa Bali kuye rabira, a baba naxan ti.

³ Kono a naxa bira Nebati xa di Yerobowami xa yunubi moɔli foxo ra, naxan a niya Isirayila jama xa yunubi raba. A mu tin a makuyade na fe moɔli ra.

Isirayilakae nun Mowabakae gerefe

⁴ Mowaba mange Mesa nu xuruse nan demadonma. A nu duuti firma ne Isirayila mange ma yexes yore wulu keme nun yexes kontonyi wulu keme ra, e xabee saxi na nan fari.

⁵ Isirayila mange Akabu faxa xanbi, Mowaba mange naxa muruta Isirayila mange xili ma.

⁶ Na kui mange Yorami naxa mini Samari taa kui, a sa a xa soorie xun mato a ra Isirayila boxi birin ma.

⁷ A to a redi Mowaba gerefe ma, a naxa xee ra xee Yudaya mange Yehosafati ma, a falafe ra, «Mowaba mange bara muruta n xili ma, i tinma n malide a gerede?» Yehosafati naxa a yaabi, «Won birin nan tema Mowabakae gerede. N ma jama, i xa jama nan a ra, n ma soee, i xa soee nan e ra.»

⁸ A man naxa a maxorin, «Won tema kira mundun na?» Yehosafati naxa a yaabi, «Won tema Edon gbengberen yire nan na.»

⁹ Isirayila mange, Yudaya mange, nun Edon mange to e pere xi solofera, ye min daaxi naxa non e xa soorie nun e xa xurusee yi ra.

¹⁰ Na kui Isirayila mange naxa a fala, «Alatala bara wa won tan mange saxanyie safe Mowabakae belexe i.»

¹¹ Kono Yehosafati naxa e maxorin, «Alatala xa namijonme yo mu na won ya

ma, naxan noma Alatala xilide won be?» Isirayila mange xa mixi nde naxa a yaabi, «Annabi Elise na be, Safati xa di xeme, Annabi Eliya foxirabire.»

¹² Yehosafati naxa a fala, «Alatala xa masenyi na a yi ra.» Isirayila mange Yehosafati nun Edon mange naxa goro a yire.

¹³ Annabi Elise naxa a fala Isirayila mange be, «Munse na won tan tagi? Siga i baba nun i nga xa namijonme yire.» Isirayila mange naxa a yaabi, «Ade, barima Alatala yi mange saxanyi xilixi ne be, a xa fa e sa Mowabakae sageo.»

¹⁴ Annabi Elise naxa a fala a be, «N bara n kali mange Alatala ra, n naxan batuma, xa n mu binye saxi Yehosafati xa ma nu, n mu timna yati i xa ti n ya i nu.

¹⁵ Wo fa kora bonboe nde ra n be.» A to kora bonbo folo, Alatala naxa fa Elise ma,

¹⁶ a a fala a be, «Wo yili wuyaxi ge yi gulunba kui.

¹⁷ Alatala yi nan masenxi, wo mu foye toma, wo mu tune toma, kono yi gulunba birin nafema ne ye ra, wo nun wo xa xurusee naxan minma.

¹⁸ Kono na tan findixi fe xuri nan na Alatala be. Naxan dangima a ra, a Mowabakae sama ne wo sageo.

¹⁹ Wo e xa taa kantaxie nun e xa taa xungbee birin kanama ne. Wo e xa wuri bogilae birin nabirama ne. Wo e xa ye dulonyie birin desema ne. Wo gemee rayensenma ne e xa xe fanyie ma.»

²⁰ Na kui gesegé serexe ba temui, ye naxa fa keli Edon biri ra, a boxi makoto ye ra.

²¹ Mowabakae to a me a mangée na tefe e gerede, e naxa mixie malan naxee fata geresose ra, e fa ti Mowaba naaninyi ra.

²² E to keli gesegé gbe, soge yanbe nu tixi na ye ma, a fa lu Mowabakae be ało gulunba rafexi wuli nan na.

²³ E naxa a fala, «Wuli nan a ra. Mangée bara santidegema tongo e boore xili ma, e e boore faxa. Yakosi, Mowabakae won xee, won sa e xa see tongo.»

²⁴ E to Isirayilakae yonkinde li, Isirayilakae naxa keli, e e bonbo han e naxa e gi e ya ra.

²⁵ Isirayilakae naxa Mowaba taae kana, e gemee ba na tetee ma, e e mawoli Mowabakae xa xee ma. E naxa ye dulonyie dese gemee ra, e wuri bogilae birin nabira.

Kire Xareseti taa tete gemee nan tun nu fa luxo. Laati kanyie naxa a rabilin, e a magono.

²⁶ Mowaba mange to a to gere senbe bara gbo a be, a naxa santidegema kanyi keme solofera tongo, e xa kira raboo sigafe ra Edon mange yire, kono e mu no.

²⁷ Na kui a naxa a xa di xeme singe tongo, naxan nu lan a xa ti mange ra a loxoe ra, a a ba serexé ra taa tete fari. Na temui, xone belebele naxa goro Isirayilakae ma, e fa e makuya Mowaba mange ra, e gbilen e xa boxi ma.

4

Annabi Elise kaane gine nde malife

¹ Namijonme nde xa gine naxa a mawa Elise xon, a naxe, «I xa batula nde, naxan nu gaaxuma Alatala ya ra, n ma xeme nan nu a ra, kono a bara faxa. Mixi nde, naxan xa doni nu na a ma, na bara fa n ma di firinyie tongode, e xa findi konyie ra na doni loxoe ra.»

² Elise naxa a fala a be, «N nomma munse rabade i be? Munse na i yi ra banxi?» Gine naxa a yaabi, «Sese mu na n tan i xa konyi yi ra, fo ture pooti keren.»

³ Elise naxa a fala a be, «Siga, i xa se sase wuyaxi yefu. I naxa dondoronti gbansan fen, i xa a gbegbe nan fen.»

⁴ I na gbilen banxi, i xa naade balan wo nun i xa die xun ma. I xa na ture pooti keren ifili na se sase birin kui. Naxan na a rafe, i xa na doxo a xati ma.»

⁵ Na gine naxa siga, a sa se sasee yefu. A naxa so a xonyi a naade balan a tan nun a xa die xun ma. A xa die nu fa se sasee radangi a ma, a nu ture sa e kui.

⁶ A to ge se sase ndee rafede, a naxa a fala a xa di be, «Se sase gbete man so n yi ra.» A xa di naxa a yaabi, «Se sase gbete yo mu na fa.» Na temui, ture fan naxa a iti.

⁷ A naxa sa na birin yaba Ala xa mixi Annabi Elise be. Elise naxa a fala a be, «Sa na ture mati, i fa i xa doni fi. Na temui wo nun i xa die xa balo na donxoe ra.»

Sunamika xa di xeme

⁸ Loxoe nde Annabi Elise naxa siga Sunami taa kui. Gine kuntigi nde nu na menni, naxan Elise karaxan a fo a xa a dege a xonyi. Sa kelife na loxoe ma, xa Elise minima menni ra, a nu a degema naa ne.

⁹ Gine naxa a fala a xa mori be, «N a kolon, yi xeme naxan luma dangi ra won xonyi, Ala xa mixi seniyenxi nan a ra.

¹⁰ Yandi, won xa konkoe lanmadi keren yailan a be banxi koore ra, won sade, teebili, gonyi, nun lanpui doxo a be naa kui, alako menni xa findi a malabude ra, a na fa won xonyi temui naxe.»

¹¹ Loxoe nde Elise naxa siga naa, a sa a malabu na konkoe kui.

¹² A naxa a fala a foxirabire Gexasi be, «Yi gine Sunamika xili ba.» Gexasi naxa a xili, gine naxa fa Elise yire.

¹³ Elise naxa a fala Gexasi be, «A fala yi gine be, «I bara fe gbegbe raba muxu be. Muxu tan nomma munse rabade i be? Muxu xa fe fanyi fala mange be i xa fe ra, xa na mu socrie xa mange be?» Gine naxa a yaabi, «N sabatixi n ma jama nan tagi.»

¹⁴ Na woyenyi masare dangi xanbi, Elise naxa Gexasi maxorin, «Awa, won xa munse raba yi gine be?» Gexasi naxa a yaabi, «Di yo mu a be, a xa mori fan bara fori.»

¹⁵ Elise naxa a fala Gexasi be, «I man xa a xili. Gexasi naxa na gine xili, gine naxa fa, a ti naade ra.»

¹⁶ Elise naxa a fala a be, «Yi temui tamuna, i fama di baride, i a sa i kanke ma.» Gine naxa a fala, «Ade n marigi, Ala xa mixi, i naxa n tan i xa konyi gine mayenden.»

¹⁷ Na gine naxa teege, a di xeme bari na temui yati ma, alo Elise a fala a be ki naxe.

Sunamika xa di xa faxe

¹⁸ Na di to mo, loxoe nde a naxa siga a baba yire xe ma xe xaba temui.

¹⁹ A naxa a fala a baba be, «N baba, n xunyi n xonoma a jaaxi ra.» A baba naxa a fala a xa konyi be, «A xanin a nga xon ma.»

²⁰ Na konyi naxa a tongo, a a xanin a nga xon ma. Didi naxa lu a nga san ma han yanyi tagi, a fa faxa.

²¹ Gine naxa te a xa di ra, a a sa Ala xa mixi xa sade ma, a naade balan a xun ma, a mini.

²² A naxa a xa mori xili, a a fala a be, «Yandi i xa konyi keren nun sofale keren so n yi ra, n xa siga na Ala xa mixi foxo ra, n man fama.»

²³ A xa mori naxa a maxorin, «To, i sigafe a tote munfe ra? Kike Neene Sali mu a ra, malabui loxoe fan mu a ra.» A naxa a yaabi, «I naxa kontofili.»

²⁴ Na kui, gine naxa a fala a sofale xa yailan a biyaa si ki ma. A naxa a fala a xa konyi be, «I xa sofale rajere mafulenyi ra. Won naxa ti kira xon ma de, fo n na a fala i be temui naxe.»

²⁵ E naxa e xun ti Ala xa mixi yire ra Karemelle geya kon. Ala xa mixi to sa a to yire makuye, a naxa a fala a foxirabire be, «Na gine Sunamika nan fafe na ki.»

²⁶ I gi i sa a maxorin, «Munse niyaxi? Tana mu na i xa mori ma? Tana mu na i xa di ma?» Gine naxa a yaabi, «Tana yo mu na,»

²⁷ kono a fefe Ala xa mixi yire li geya kon, a naxa bira a bun ma, a a sanyie susu. Gexasi naxa wa a masigafe a marigi ra, kono Elise naxa a fala a be, «A lu na, a sunnunxi ne. Fe xcorxoe nde bara a soto,

kono Ala na fe noxunxi n ma ne sinden, a mu n nakolonxi na ra.»

²⁸ Na temui gine naxa a fala a be, «N marigi, n di maxorin ne i ma? N mu a fala xe i be, i naxa n mayenden?»

²⁹ Annabi Elise naxa a fala a foxirabire be, «Keli, i i tagi ixiri, i x a n ma yisuxuwuri tongo, i siga mafurena n di yire, i n ma yisuxuwuri sa a yatagi ma. I naxa dugundi kira xon ma mixi xeebufe ra.»

³⁰ Didi nga naxa a fala, «N bara n kali Alatala nun i tan xili ra, n mu sigama i xanbi.» Na kui e naxa keli, e birin naxa siga.

³¹ Gexasi tan nu bara ti yare, a Elise xa yisuxuwuri sa didi yatagi ma. Kono na di faxaxi mu a xui yo ramini, a mu a ramaxa. Gexasi naxa gibilen Elise ralande, a dentegé sa a be, a naxe, «Didi mu kelixi de.»

³² Annabi Elise to so banxi kui, a naxa a li didi faxaxi saxi a xa sade ma.

³³ Elise naxa naade balan a tan nun na fure xun ma, a xa Alatala maxandi.

³⁴ A naxa te sade ma, a a itala didi fure fari. A naxa a de sa a de ma, a a ya sa a ya ma, a a belexee sa a belexee ma. A naxa lu na ki, han didi fate naxa wolen.

³⁵ Elise naxa so a majerefe konkoe kui, a man naxa gibilen te ra didi fari. Na temui didi naxa tison sanya solofera, a fa a ya rabi.

³⁶ Elise naxa Gexasi xili, a a fala a be, «Yi gine Sunamika xili ba.» Gine to fa Elise yire, Elise naxa a fala a be, «I xa di tongo.»

³⁷ Gine naxa fa a a xinbi sin Annabi Elise bun ma, a a sanyie susu. Na temui a naxa a xa di tongo, a mini.

Annabi Elise nun donse jaaxi

³⁸ Elise naxa gibilen Giligali. Na temui kaame nu dinxi boxi ra. Namijonmee to nu doxoxi Annabi Elise san na, a naxa a fala a foxirabire be, «Tunde doxo te ma, i xa donse nde yailan yi namijonmee be.»

³⁹ Keren naxa mini e ya ma, a siga burunyi bogi se ndee fende. A naxa sansi nde to, a na bogi gbegbe matongo, a e sa a xa donma kui. A to so namijonmee yire, a naxa e maxaba, a e sa tunde kui, kono e mu a kolon se naxan a ra.

⁴⁰ Donse to ge rafalade, e birin naxa a don folo, kono e fefe a raso e de i, e naxa gbelegbele, e naxe, «Ala xa mixi, xone nde na yi donse ma tunde kui.» E mu no a donde.

⁴¹ Elise naxa a fala, «Wo farin nde tongo.» A naxa na nde sa tunde kui, a fa a fala, «Wo yi donse sa yi mixie be, e xa e dege.» Donse nu bara ge fande, xone yo mu nu na a i fa.

Annabi Elise taami rawiyafe

⁴² Mixi nde nan fa kelife Baali Salisa. A nu fafe taami nun sansi bogi singee nan na Ala xa mixi xon ma, taami moxojen nun mengi neene beki keren. Annabi Elise naxa a fala a batula be, «I xa yi donse fi yi nama ma, alako e xa e dege.»

⁴³ A batula naxa a fala a be, «N yi donse itaxunma yi xeme kemé birin na di?» Elise naxa a fala, «Donse itaxun yi mixie ra tun, alako e xa e dege, barima Alatala nan a masenxi, *«Yi mixie birin e degema ne, taami donxe man lu.»*

⁴⁴ Na kui a naxa taami itaxun e ra, e naxa a don han e luga, a donxe naxa lu alo Ala a masen ki naxe.

5

Naaman xa yalanyi kune fure ma

¹ Arami mange xa soorie xunyi Naaman nu rafan a xa mange ma. A tide nu gbo a xa mange be, barima Alatala xunnakeli fi Arami boxi ma a tan nan saabui ra. Kono kune fure nu na yi soori xunyi gbangbalanyi ma.

² Loxoe nde Aramikae to siga Isirayila gerede, e temadi nde suxu ne, e a xanin e xun ma, a xa findi Naaman xa gine xa konyi ra.

³ Na temedi naxa a fala a marigi be, «Xa n marigi xa mori siga nu namijonmee yire, naxan na Samari, na nomma ne yi kune fure bade a ma nu.»

⁴ Naaman naxa na dentegé sa a xa mange be, temedi Isirayilaka naxan falaxi a be.

⁵ Arami mange naxa a fala Naaman be, «I xa siga Samari. N bataaxe sebema Isirayila mange ma i xa fe ra.» Naaman naxa gbeti kilo kemé saxan, xemá kilo tongo senni, nun donma tofanyi fu xanin a xun ma.

⁶ A naxa na bataaxe xanin Isirayila mange xon ma, a nu sebexi naxan kui, «N bara n ma soorie xunyi Naaman xee i yire, alako i xa kune fure ba a ma.»

⁷ Isirayila mange to ge bataaxe xarande, a naxa a xa donma iboo, a fa a fala, «Pe, Ala nan n na, naxan faxe time, naxan mixi rakisma, yi mange to fa a falama n be, a n xa kune fure ba mixi nde ma? Wo a mato, n tan be, a wama gere nan xon.»

⁸ Ala xa mixi Elise to a me, a mange bara a xa donma iboo sunnunyi kui, a naxa xeeera xee mange ma, a falafe ra, «I i xa donma ibooxi munfe ra? I naxan nabama, a xee n yire, alako a xa a kolon namijonmee nde na Isirayila boxi ma.»

⁹ Na kui, Naaman naxa siga a xa sooe nun a xa soori ragise ra, a fa ti Annabi Elise xa banxi sode de ra.

¹⁰ Elise naxa mixi xee tandem a falafe ra Naaman be, «Sa i maxa Yuruden xure ma

sanya soloferere. Na kui i fate yalanma ne, i fa seniyan.»

¹¹ Naaman naxa xōnō na wōyenyi ma, a nu fa siga a fala ra, «N jōxō a ma, a minima ne nu n ya i, a a Marigi Alatala maxandi, a a belexe sa kune yire ma n fate i, kune fure xa ba n ma.

¹² Xure fanyi mu na n xōnyi Damasi, alo Abana nun Farpara xuree, naxee dangi Isirayila xuree birin na? N mu noma n maxade xe mənni, n seniyan?» Na kui a naxa gibilen a xōnōxi ra.

¹³ Kōnō a x a konyie naxa a fala a be, «Xa yi namijōnōme sa fe xōgōxōe nde nan fala i be nu, i mu a rabama xe nu? A to a falaxi i be a i xa sa i maxa, a mu lanma xe i xa na raba?»

¹⁴ Na kui Naaman naxa goro Yuruden xure, a sin a xōora sanya soloferere, alo Ala xa mixi a masen ki naxe. Na dangi xanbi a fate naxa fan alo dimedi, a seniyan.

¹⁵ Naaman naxa gibilen Ala xa mixi yire, a tan nun a jēre booree birin na. A to so, a naxa ti a ya i, a a fala, «N bara a kolon, Ala mu na dēde xa Isirayila boxi xa mu a ra. Yakosi, n bara i mayandi, i xa n ma buja rasuxu.»

¹⁶ Elise naxa a yaabi, «N bara n kali Alatala ra, n naxan batuma, n mu noma i xa buja rasuxude.» Naaman naxa a karaxan a xa na rasuxu, kōnō a naxa tondi.

¹⁷ Na temui Naaman naxa a fala Elise be, «Awa yire, i naxan nabama n be, i xa be boxi bende nde so n tan i xa konyi yi ra, sofale firin nōma naxan xaninde. N wama serexbade tife na bende fari, n fa serexē gan daaxi nun serexē gbetee ba Alatala gbansan be. N mu serexē yo bama ala gbete be sōnon.

¹⁸ Kōnō Alatala xa dijne n ma yi fe kerényi ma. N ma mange ne soma a xa ala Rimon xa salide kui, alako a xa suyidi a be, a luma n belexe susu ra a yi, na a niyama ne n tan fan xa n igoro boxi ma Rimon kuye xa banxi kui. Alatala xa dijne n ma na xa fe ra.»

¹⁹ Elise naxa a yaabi, «Siga bōnesa kui.» Na temui Naaman naxa keli a xun a siga.

A to a makuya dendoronti,

²⁰ Elise foixirabire Gexasi naxa a fala a bōne ma, «N marigi bara a lu yi Aramika xa siga, a mu a xa buja rasuxu. N bara n kali Alatala ra, n tan xa n gi a foxo ra ba, alako n xa se nde soto a ra.»

²¹ Awa, Gexasi naxa a gi Naaman foxo ra. Naaman to sa a to a gi ra fafe ra a foxo ra, a naxa goro mafulen a xa gise kon na, a sa a ralan, a a maxōrin, «Munse niyaxi? Tana mu na?»

²² A naxa a yaabi, «Héri tun. N marigi nan n xēexi n xa fa a fala i be, «Namijōnōme xōne firin nan faxi n xōnyi keli Efirami

gøyae ma. Yandi, gbeti kilo tongo saxan nun donma firin fi n ma e be.»»

²³ Naaman naxa a fala a be, «I xa gbeti kilo tongo senni rasuxu.» A naxa a karaxan, a na gbeti sa bēki firin kui, a nun donma firin, a e so a xa konyi firin yi ra. Nee naxa ti Gexasi ya ra, e a xanin a be.

²⁴ E to tentenyi fari li, Gexasi naxa kote rasuxu e yi ra, a a raso banxi, a fa na mixie ragbilen, nee naxa siga.

²⁵ Na dangi xanbi, a naxa fa a marigi yire. Annabi Elise naxa a maxōrin, «I kelixi minden yi ki Gexasi?» Gexasi naxa a yaabi, «N mu siga dede.»

²⁶ Kōnō Elise naxa a fala a be, «Naaman to goro a xa gise kui i ralande, n mu na to xe n bōpe ma? Yi waxati a lanma i xa gbeti, donmae, oliwi bilie, sansie, xuruse lanmae nun a xungbee, konyi ginēe nun konyi xemēe fen yi ki?»

²⁷ Naaman xa kune fure luma ne i nun i bōnsōe ma abadan!» Gexasi naxa keli a ya i. Kune naxa din a fate birin na, a fa rafixie alo kunda.

6

Beera kole tofe

¹ Namijōnōme ndee naxa a fala Annabi Elise be, «Yi lude xurun won be.»

² Xa i tinma a ra, won xee Yuruden xure, kankan xa wuri kerēn kerēn sēge, won xa yire yailan malande ra be.» Annabi Elise naxa tin na a ra, a fa a fala e be, «Wo siga,»

³ kōnō mixi nde naxa a fala e ya ma, «Yandi, i fan xa fa muxu foxo ra.» Elise naxa tin na ra, a naxe, «Awa, won birin na a ra.»

⁴ Na kui e birin naxa siga Yuruden xure de ra, e naxa so wurie sēgefē.

⁵ Mixi nde to nu wuri sēgefē, a xa beera kole naxa koren, a sin ye xōora. A naxa gbelegbele, a naxe, «Ee! N marigi, beera yefuxi nan a ra.»

⁶ Ala xa mixi naxa a fala, «A biraxi minden?» A to a birade masen a be, Annabi Elise naxa wuri xuntunyi nde bolon, a naxa a woli na yire yati, beera kole fa te ye fari.

⁷ Elise naxa a fala a boore be, «A tongo.» Boore naxa a belexe itala, a beera kole tongo.

Annabi Elise nōfē Arami soorie ra

⁸ Arami mange nu na Isirayila gerefe. Na kui a nu luma yire xa fe fala ra a xa kuntigie be, e xa soorie fama yonkinde dennaxē.

⁹ Kōnō Ala xa mixi naxa xēera xē Isirayila mange ma, a falafe ra, «I naxa siga na yire de, xa na mu a ra i Aramikae lima ne naa.»

¹⁰ Awa, Isirayila mange naxa a xa soorie rasanba yire, Ala xa mixi dennaxe matonxuma a be alako e xa naa madoxo. Na naxa raba sammaya wuyaxi.

¹¹ Arami mange bojne naxa ifu a ma na fe ma. A naxa a xa kuntigie xili, a a fala e be, «Yanfante nde na won ya ma, naxan won ma gundoe falama Isirayila mange be. Nde na ra?»

¹² A xa kuntigi nde naxa a yaabi, «Mange, muxu tan mu a ra! Isirayila xa namijonme Elise nan i xa woyenyi birin nadangima Isirayila mange ma, halii naxan falama i xa konkoe kui.»

¹³ Mange naxa a fala e be, «Wo sa a lude kolon, n xa mixie xee e xa sa fa a ra.» E naxa a yaabi, «A na Dotan.»

¹⁴ Mange naxa soori gali xee naa, soe nun soori ragisee fari. E naxa so naa koe ra, e Dotan taa rabilin.

¹⁵ Ala xa mixi foxirabire to keli subaxem, a naxa soori gali to taa rabilinyi soe nun e ragisee ra. A naxa na dentegé sa Ala xa mixi be, a naxe «Ee! N karamoxo, won munse rabama?»

¹⁶ A naxa a yaabi, «I naxa gaaxu, naxee na won foxo ra, nee gbo dangi mixie ra, naxee na e tan foxo ra.»

¹⁷ Annabi Elise naxa Ala maxandi a foxirabire be, a naxe, «N Marigi Ala, a ya rabi alako a xa to ti.» Ala naxa a ya rabi, a naxa soe nun soori ragisee te daaxie to geyae fari Elise rabilinyi birin na.

¹⁸ Aramikae nu na gorofe Elise yire. Annabi Elise naxa Ala maxandi a xa na soorie ya donxu. Ala naxa Elise xa maxandi suxu, a nee radonxu.

¹⁹ E to Elise yire li, a naxa a fala e be, «Na kira mu yi ki, na taa fan mu yi ki. Wo bira n foxo ra, n xa wo mati mixi yire, wo naxan fenfe.» Na kui a naxa e xanin Samari taa kui.

²⁰ E to so naa, Elise naxa Alatala maxandi, a xa na mixie ya raboo, alako e xa to ti. Alatala to e ya rabi, e naxa fa a to, e na Samari taa nan kui.

²¹ Isirayila mange naxa Elise maxorin, «N ba, n xa e faxa? A lanma e xa sonto?»

²² A naxa a yaabi, «I naxa e faxa. I naxee sxumasa gere kui santidegemna nun xali ra, i lumae e findi ra geelimanje nan na, i mu e tan faxama, ka? Donse nun ye fi yee ma, i fa e rabeyin e xa siga e marigi yire.»

²³ Na kui Isirayila mange naxa donse gbegbe so e yi ra. E to ge e degede, mange naxa e bejin sigafe e marigi yire. Na dangi xanbi, Aramikae xa soorie mu gibilen fa ra Isirayila boxi ma sonon.

²⁴ Na fe to ba a ra, Arami mange Ben Hadada naxa a xa soorie birin malan, e xa siga Samari taa gerede.

²⁵ Taa xa suxui naxa a niya, kaame xungbe xa so Samari. Na fe naxa xoroxo han sofale xunyi naxa mati gbeti kole tongo solomasaxan na, ganbe sube itax-unxi doxo naani ra, na doxo keren gbeti kole suuli.

²⁶ Isirayila mange nu na a majerefe taa tete fari temui naxe, gine nde naxa a fala a be a xui itexi ra, «Mange, muxu rakisi, n marigi.»

²⁷ A naxa a yaabi, «Xa Alatala mu i rakisi, n tan i rakisima di? Sese mu na lonyi ma, sese mu na weni bogi sase kui.»

²⁸ Mange naxa a maxorin, «Munse niyaxi? Gine naxa a yaabi, «Yi gine nan a fala n be, a muxu xa n gbe di don to, tina muxu a fan gbe don.»

²⁹ Muxu bara n gbe nin, muxu bara a don, kono na kuye iba, n naxa a fala a be a xa fa a xa di ra, muxu xa na fan don, kono a bara a xa di noxun.»

³⁰ Mange to na gine xa masenyi me, a naxa a xa donma iboo a ma. A to nu na a majerefe tete nan fari, jama naxa no a tode a beki dugi ragoroxi a ma a xa mange donna bun ma.

³¹ Mange nu fa a fala, «Ala xa n ma toore xunmasa dangi yi fan na xa n mu Safati xa di xeme Elise xunyi ba a de i to.»

³² Elise nu doxoxi a xonyi, taa forie nu na a setti ma. Mange naxa a xa mixi nde xee Elise ma, kono beenun na xeerxa banxi li, Elise nu bara a fala taa forie be, «Wo a to, na faxeti xa di bara mixi nde xee, a xa fa n xunyi bolon n de i. Wo wo redi. Na xeerxa na fa, wo naade balan a ya ra, wo naxa tin a xa so. A marigi sanyie xui jan xa mu a xanbi ra na ki?»

³³ A jan mu a xa woyenyi rajonxi, xeerxa naxa fa a ma, a falafe ra, «Yi jaxankate kelixi Alatala yati nan ma. N na n xaxili tima Alatala ra munfe ra sonon?»

7

¹ Elise naxa a fala, «Wo wo tuli mati Alatala xa masenyi ra, «Tina, yi waxati, won farin kilo fu nun firin, xa na mu mengi maniyi kilo moxojen nun naani sarama gbeti kole keren nan na Samari taa sode de.»»

² Mange xa mixi nde, naxan nu mange matima yire birin, na naxa Ala xa mixi yaabi, «Hali Alatala koore rabi ne, i naxan falaxi na ki, na mu nomra rabade?» Elise naxa a fala a be, «I tan a toma ne i ya ra, kono i mu a donma feo!»

³ Kune kanyi naani nu na taa sode de ra. Nee naxa a fala e bore be, «Won na faxe mamefe be munfe ra?»

⁴ Xa won sa so taa kui, won faxama ne kaame ra. Xa won man lu be, won faxama ne. Won naxan nabama, won xa sa won yete so Aramikae yi ra e yonkinde kui. Xa e dijne won ma, won baloma ne. Xa e won faxa, won faxama ne.»

⁵ Na kui e naxa keli nunmare ra, e xa sa e yete so Aramikae yi ra, kono e to nee yonkinde li, mixi yo mu nu na menni.

⁶ Marigi nu bara soe nun gise gali xui ramini Aramikae yonkinde kui, alo soori gali ne fama. Na kui, e naxa a fala e bore be, «Isirayilakae bara Xitikae nun Misirakae xili e malide gere kui.»

⁷ Na naxa a niya e xa e gi, e e xa se birin lu naa. E naxa keli e xa kiri banxie, e xa soe, nun e xa sofalee xun ma, e e yonkinde lu na ki, e e gi e nii ratangafe ra.

⁸ Kune kanyie to na fe li yonkinde kui, e naxa so kiri banxi nde bun ma, e e dege. E to ge e degede, e naxa gbeti, xesema, nun soosee xanin, e sa na see noxun yire nde. E man naxa gibile kiri banxi gbeti kui, e sa see tongo, e xanin e noxunde.

⁹ Na dangi xanbi, e naxa a fala e bore be, «Won mu na fe fanyi xa rabafe yi ki. To loxoe findixi xibaarui fanyi iba loxoe nan na, xa won dundu yi fe ma, subaxe naxa yi fe li won yi, jaxankate jaaxi won lima ne. Won xee, won xa sa mangee rakolon yi fe fanyi ra.»

¹⁰ E naxa siga e sa taa naade kante xili, e a fala a be, «Muxu bara so Aramikae yonkinde kui, muxu mu mixi yo lixi naa. E birin siga. E bara keli e xa soee nun e xa sofalee xirixi xun ma, mixi yo mu na e xa kiri banxie kui.»

¹¹ Taa naade kante naxa na dentegé sa mange be.

¹² Mange naxa keli na koe ra, a a fala a xa mixie be, «Aramikae wama naxan nabafe won na, n xa na fala wo be. E to a kolonxi kaame ne won ma, e kelixi ne e yonkinde, e sa e noxun burunyi, e nu fa a fala, «E nefé mini e xa taa kui, won baganma ne e ma, won fa so e xa taa kui.»»

¹³ A xa mixi nde naxa a yaabi, «Yandi, won xa mixi suuli sugandi, e xa soe ndee tongo naxee luxi won yi ra taa kui, e xa siga yi fe matode. Hali e faxa naa, na mu jaaxu dangi faxafe ra taa kui be. Won fama a matode fe naxan a ra.»

¹⁴ E naxa gise nun soe ragi firin xee Arami soorie foxo ra, alako e xa a kolon fee na ki naxee.

¹⁵ Nee naxa bira e foxo ra han Yuruden xure. Aramikae nu bara e xa soosee nun e xa gerosee lu kira xon ma e xa gi kui.

Isirayila xeserae naxa gibile e xa mange yire, e na dentegé sa a be.

¹⁶ Na temui nama naxa mini taa kui, e sa se birin tongo Aramikae yonkinde kui.

Na kui farin fuji kilo fu nun firin naxa sara gbeti kole keren na. Mengi maniye kilo moxojen nun naani naxa sara gbeti kole keren na, alo Alatala a masen ki naxe.

¹⁷ Mange nu bara a matima lu taa sode de ra. Nama to mini taa kui e xa gbata gbata kui, e naxa na mange xa mixi maboron, a faxa. Namijonme xa masenyi naxa kamali, a naxan fala mange be a to siga a yire.

¹⁸ Namijonme nu bara a fala mange be, «Tina yi waxati, Samari taa naade ra, mixi farin kilo fu nun firin sarama gbeti kole keren nan na, xa na mu mengi maniye kilo moxojen nun naani sarama gbeti kole keren na.»

¹⁹ Mange matima nu bara a yaabi, «Hali Alatala koore rabi ne, i naxan falaxi na ki, na mu noma rabade?» Elise naxa a fala a be, «I tan a toma ne i ya ra, kono i mu a domma feo!»

²⁰ Fee dangi na ki ne yati. Nama naxa a maboron e xa gbata gbata kui taa sode de ra, a naxa faxa.

8

Sunami gine xa boxi

¹ Annabi Elise nu bara a fala Sunami gine be, a naxan xa di rakeli faxe ma, «I tan nun i xa denbaya, wo tunu, wo xa siga yire gbete, barima Alatala fama ne kaame radinde yi boxi ma han ne solofera.»

² Na Sunami gine naxa a xui suxu, a siga Filisita boxi ma, a nun a xa denbaya, e lu naa ne solofera.

³ Na ne solofera dangi xanbi, na gine naxa gibile Isirayila, kelife Filisita boxi ma. A naxa siga mange yire, a a mayandi a xa a xa banxi nun a xa boxi ragbilen a ma.

⁴ Beenun a xa so naa, mange nun Annabi Elise xa batula Gexasi nu na sumunfe. Mange naxee, «Annabi Elise xa kaabanako fee fala n be.»

⁵ Gexasi to nu na a falafe a be, Annabi Elise Sunami gine xa di rakeli ki naxe faxe ma, na gine fan so temui nan na ki mange yire, alako a xa a maxandi a xa boxi nun a xa banxi ma. Gexasi naxa a fala mange be, «Na gine yati nan ya, a nun a xa di Annabi Elise naxan nakeli faxe ma.»

⁶ Mange naxa na gine maxorin na fe ma. Sunami gine naxa na birin yaba a be. Mange naxa gine xa fe so a xa walike xungbe nde yi ra, a a fala naxan be, «Won xa yi gine xa se birin nagbilen a ma, a nun

geeni naxan birin sotoxi a xa boxi ma kabi a keli temui be.»

Annabi Elise nun Xasayeli

⁷ Annabi Elise to biyaasi raba sigafe ra Damasi, Arami mange Ben Hadada naxa fura. Mixi nde naxa a fala mange be a Annabi Elise nu na Damasi.

⁸ Mange naxa Xasayeli yamari, a naxe, «I xa buja nde xanin Annabi Elise xon, alako a xa Alatala maxorin n be, xa n kisima yi fure ma?»

⁹ Xasayeli naxa Damasi boxi se fanyie baki joxome tongo naani fari, a a xanin Elise xon sanbasee ra. A to so a yire, a naxa ti a ya i, a a fala a be, «I xa di Ben Hadada, Arami mange nan n xexxi i xon ma, n xa i maxorin xa a yalanma yi fure ma?»

¹⁰ Elise naxa a yaabi, «Sa a fala a be, Iyo, i yalanma.» Kono a nondi ki ma, i xa a kolon a Alatala bara a fala n be, a mange faxama ne.»

¹¹ Ala xa mixi Elise naxa a ya banban a ra, a mu a magirama, han Xasayeli fa yaagi. Na temui Elise naxa so wafe.

¹² Xasayeli naxa a maxorin, «I na wafe munfe ra?» Elise naxa a yaabi, «N na wafe ne barima n a kolon, i fama ne fe jaaxi daxode Isirayilakae ma. I fama ne e xa yire makantaxie gande, i e xa fonikee faxa santidegema ra, i e xa diyoree maboron, i e xa furuginee furi raboo.»

¹³ Xasayeli naxa a maxorin, «N tan mixi xuri nomna ne fe moooli xungbe rabade di?» Elise naxa a yaabi, «Alatala bara a masen n be a i fama ne findime Arami mange ra.»

¹⁴ Xasayeli naxa keli Elise xun ma, a gibile a xa mange yire. Na naxa a maxorin, «Elise munse falaxi i be?» A naxa a yaabi, «A a falaxi ne a i yalanma.»

¹⁵ Na kuye iba, Xasayeli naxa sade dugi tongo, a a rasin ye xoora, a a dusu mange yatagi xun na, a fa a madekun han a faxa. Na dangi xanbi, Xasayeli naxa ti mange ra Ben Hadada joxoe ra.

Yehorami xa mangeya Yudaya xun ma (Yudaya Mangee II 21:2-20)

¹⁶ Akabu xa di Yorami xa mangeya ne suuli nde ra Isirayila xun ma, Yehosafati xa di Yehorami naxa findi Yudaya mange ra.

¹⁷ A nu findima mange ra temui naxe, a je tongo saxan nan nu a ra. A naxa mangeya xanin Darisalamu je solo-masasan.

¹⁸ A naxa a pere Isirayila mangee xa kira xon ma, alo Akabu nun a bonsae a raba ki naxe, barima Akabu xa di gine nde nan nu daxoxi a xon ma. A naxa fe jaaxie raba naxee mu rafan Alatala ma.

¹⁹ Kono Alatala mu nu wama Yudaya sontofo, mange Dawuda xa fe ra, a a fala naxan be a mangeya luma ne a tan nun a bonsae yi ra abadan.

²⁰ Yehorami xa mangeya kui, Edon boxi naxa Yudaya xa mangeya matandi, e fa e yete xa mange doxo.

²¹ Yehorami naxa siga Sayiri nun a xa soori ragisee birin na. A naxa keli koe ra, a Edonkae gere. Nee naxa a xa soori galrabilin, e no e ra. Na kui Isirayila xa soorie naxa gibile xonyi.

²² Han to Edonkae mu lu Yudaya xa yaamari bun ma. Libina fan Yudaya xa yaamari matandi na temui ne.

²³ Yehorami xa taruxui donxoe nun a fe naxee birin naba, na sebexi Yudaya mangee xa taruxui kui.

²⁴ A naxa laaxira, e fa a ragata a benbae fe ma Dawuda xa taa kui. A xa di Axasiya naxa findi mange ra a joxoe ra.

Yorami xa mangeya Yudaya xun ma (Yudaya Mangee II 22:1-6)

²⁵ Akabu xa di Yorami xa mangeya ne fu nun firin nde ra Isirayila xun ma, Yehorami xa di Axasiya naxa ti mange ra Yudaya.

²⁶ Axasiya xa simaya nu na je moxojen nun firin a findi mange ra temui naxe. A naxa mangeya ne keran naba Darisalamu. A nga nu xili ne Atalaya, Isirayila mange Omi xi da gine.

²⁷ A to kelixi Akabu bonsae ne, a naxa a pere na kira xon, a fe raba naxan mu rafan Alatala ma.

²⁸ A tan nun Akabu xa di Yorami naxa siga Arami mange Xasayeli gerefe Ramoti, Galadi boxi ma, kono Aramikae naxa no e ra.

²⁹ Mange Yorami naxa gibile Yisireeli, a xa a dandan, barima Aramikae nu bara a maxono gere kui Rama, a to nu Arami mange Xasayeli gerefe. Yudaya mange Yehorami xa di Axasiya naxa goro Yisireeli Akabu xa di Yorami xonyi, barima a nu furaxi.

9

Yehu tife mange ra Isirayila

¹ Annabi Elise naxa a xa taalibi nde xili, a a fala a be, «I tagi ixiri beleti ra alako i xa yi ture xanin Ramoti taa kui, Galadi boxi ma.

² I na menni li, i xa Yehu fen, Yehosafati xa di, Nimisi xa mamadi. I xa a xili keli a ngaxakerenyie tagi, wo sa lu wo doro ma.

³ I yi ture tongo, i a surusuru a xunyi, i a fala a be, Alatala yi nan masenxi, «N bara i sugandi, i xa findi mange ra Isirayila xun ma.» I na ge na rabade, i xa i gi, i keli naa maiguren.»

⁴ Na kui, na namijonmee fonike naxa siga Ramoti, Galadi boxi ma.

⁵ A so temui naxe, soori mangee nu na malanyi. A naxa a fala, «Mange, n xexxi i xon.» Yehu naxa a maxorin, «I wama woyenfe nde be muxu ya ma?» A naxa a yaabi, «Mange, i tan.»

⁶ Na kui, Yehu nun namijonmee xa taalibi naxa so banxi kui. Xeera naxa ture surusuru Yehu xunyi, a a fala a be, «Isirayila Marigi Alatala yi nan masenxi i be, «N bara i sugandi, i xa findi Ala xa jama Isirayila xa mange ra.»

⁷ I fama i xa mange Akabu bonsoe sontode, alako n ma namijonmee nun n ma konyie gbe xa joxo.

⁸ Akabu bonsoe birin sontoma ne, a xa xeme yo mu kisima, hali naxan senbe mu gbo.

⁹ N Akabu bonsoe ragoroma ne alo n a raba Nebati xa di Yerobowami nun Ahiya xa di Baasa ra ki naxe.

¹⁰ Baree nan Yesabela donma Yisireeli xee ma, a mu ragatama feo.» A to ge na falade, a naxa siga keran na a gi ra.

¹¹ Yehu to gibile a xa mange xa walikee yire, nee naxa a maxorin, «Munse niyaxi? Yi daxui faxi i tote munfe ra?» Yehu naxa e yaabi, «Wo yi mixi moooli kolon. Fefe mu a ra.»

¹² Kono e naxe, «I wule fu! A fala muxe be.» A naxa na dentegé sa e be. A naxe, «Alatala yi nan masenxi, «N bara i sugandi, i xa findi Isirayila mange ra.»»

¹³ A to na fala, soori mange birin naxa e yete xa soose ba, e a itala Yehu bun ma. E naxa feri fe tonxuma ra, e fa a fala, «Yehu nan mange ra!»

¹⁴ Na kui, Yehosafati xa di Yehu, Nimisi xa mamadi naxa mange Yorami yanfa. Yorami nun Isirayila xa soori galii nu na Ramoti makantafe, Galadi boxi ma, barima Arami mange Xasayeli nu wama e gerefe.

¹⁵ Kono mange Yorami nu bara gibile a dandande Yisireeli. Aramikae nu bara a maxonoo gere kui. Yehu naxa a fala a booree be, «Wo to bara n findi mange ra, mixi yo naxa mini taa kui sigafe ra Yisireeli n ma fe falade naa.»

¹⁶ Yehu naxa te a xa gise kui, a siga Yisireeli, Yorami nu na a dandanfe dennaxe. Yuda mange Axasiya fan nu bara siga naa Yorami xebebude.

¹⁷ Taa makante naxan nu tixi Yisireeli tete kon na, na to Yehu xa mixie to fa ra, a naxa a fala, «Nama nde nan fafe yi ki.» Mange Yorami naxa a yamari, «Soori nde xee soe fari, a xa a kolon fe naxan niyaxi.»

¹⁸ Na soori to Yehu yire li, a naxa a maxorin, «Mange wama a kolonfe ne fe naxan niyaxi?» Yehu naxa a yaabi, «I xa fe mu na a ra. I tan xa bira n foxo ra tun.»

Taa makante naxa a fala mange be, «Won ma xeera bara sa jama li, kono a mu na gblifenfe.»

¹⁹ Yorami man naxa soori gbete xee soe fari. Na fan to Yehu yire li, a naxa a fala a be, «Mange wama a kolonfe ne fe naxan niyaxi?» Yehu naxa a yaabi, «I xa fe mu na a ra. I tan xa bira n foxo ra tun.»

²⁰ Taa makante naxa dentegé sa, «Won ma xeera bara sa jama li, kono a mu na gblifenfe. A luxi n be alo naxan gise ragife, a ragi ki xoroxoe maniya Nimisi xa di Yehu ra.»

²¹ Awa Yorami naxa a fala a xa mixie be, «Wo fa n ma gise ra.» E to fa na ra a be, Isirayila mange Yorami nun Yudaya mange Axasiya naxa te e xa gisee fari sigafe ra Yehu yire. E naxa a li Naboti Yisireeli xa xee fe ma.

²² Yorami to Yehu li naa, a naxa a maxorin, «Yehu, tana mu na?» Yehu naxa a yaabi, «Tana yati yati na na. I nga Yesabela na kuye batufe, a na manduruna rabafe.»

²³ Yorami to na me, a naxa a xa gise mafindi a a gi, a naxa a fala a xui itexi ra Axasiya be, «Yanfanteya nan a ra Axasiya!»

²⁴ Yehu naxa xali woli, a so Yorami tunki firinyie tagi, a a sondonyi soxo. Yorami naxa bira a xinbie ma gise kui.

²⁵ Yehu naxa a fala Yorami ragima Bidikri be, «A fure woli be Yisireeli Naboti xa xe ma. I i ratuxi, won firin to nu na a baba Akabu foxo ra, Alatala a masen ne:

²⁶ «I xa a kolon a n tan bara Naboti nun a xa die wuli to, i naxan naminixi xoro. Ni i sare firma yi boxi yati nan fari. Alatala xui nan na ki.» Awa, i xa a fure woli yi xe yati ma, alo Alatala a masenxi ki naxe.»

²⁷ Yuda mange Axasiya to na fe to, a naxa a gi Beti Hagan kira xon ma. Yehu naxa bira a foxo ra, a a fala a xa soorie be, «Wo a fan soxo.» E naxa a soxo a xa soori ragise kui Guru geya tede ra, Yibeleyami fe ma. A naxa no a gide, a siga Megido, kono a naxa faxa menni.

²⁸ A xa konyie naxa a xanin gise kui han Darisalamu, e sa a ragata a benbae fe ma, Dawuda xa taa kui.

²⁹ Axasiya findi Yudaya mange ra, Akabu xa di Yorami xa mangya je fu nun keran nde ne.

³⁰ Yehu naxa siga Yisireeli. Yesabela to na fe me, a naxa lini ti a ya ra, a a xunsexe yailan, a fa sa ti wunderi ra koore banxi kon na.

³¹ Yehu to nu sofe taa naade ra, Yesabela naxa a maxorin, «Tana mu na Simiri, i tan naxan i xa mange faxaxi?»

³² Yehu naxa a ya rate wunderi ra, a maxorinyi ti, «Nde na n be? Nde?» Mangee makante ndee naxa e ya ragoro Yehu ma.

³³ Yehu naxa a fala nee be, «Wo na gine woli boxi ma!» E naxa a woli boxi ma. A wuli naxa kasan banxi xale nun soee ma, Yehu fa a xa gise rajere a fari.

³⁴ Na xanbi, a naxa so taa kui, a a dege. A to ge, a naxa a fala, «Wo sa na gine dankaxi ragata, barima mange xa di gine nan nu a ra.»

³⁵ E naxa siga, kono a fure sese mu nu luxi naa fa, fo a xunkonkota, a sanyie, nun a belexee.

³⁶ E to na fe dentge mange Yehu be, a naxa a fala, «Alatala xa masenyi nan kamalixi, a naxan ti Annabi Eliya Tisibeka saabui ra. A a fala ne, «Baree Yesabela sube donna ne Yisireeli boxi ma.»

³⁷ Yesabela binbi luma ne alo jaŋe naxan xee rafanma. Mixi yo mu nɔma a falade sɔnɔn Yesabela nan yi ki.»

10

Akabu xa denbaya sɔntɔfe

¹ Akabu xa di xeme tongo solofera nu na Samari boxi ma. Yehu naxa bataaxee rasanba Yisireeli mange ma Samari boxi ma, forie ma, a nun mixie ma, naxee jɔxɔ nu saxi Akabu xa die xɔn ma. Yi nan nu sebexi na bataaxee kui:

² «Wo xa mange xa die, a xa soori ragissee, a xa soee, a xa taa makantaxi, nun a xa geresoo see to na wo yi ra,

³ wo xa wo xa mange xa di jalama nde dɔxɔ a baba xa kibanyi kui alako wo xa wo xa mange bɔnsɔe makanta.»

⁴ E to na bataaxe masoto, e bɔŋe naxa mini, e fa a fala, «Mange firin mu sa no tide a kanke, muxu tan na rabama di?»

⁵ Mange xa banxi xunyi, taa mange, forie nun mixi naxee jɔxɔ nu saxi mange xa die xɔn ma, nee naxa yi masenyi rasanba Yehu ma, «Muxu tan bara findi i xa walikɛe ra, i wama naxan yo xɔn, muxu na nan nabama. Muxu mu mixi yo tima mange ra. I xa i sago raba.»

⁶ Yehu naxa e yaabi a xa bataaxe firin nde kui, a naxe e be, «Xa wo na n tan nan be, wo xa wo xa mange xa die xunyie bolon, wo fa n yire Yisireeli tina yi waxati ma.» Mange xa di tongo solofera nu itaxunxi taa kuntigie ma, nee nu na e maxurufe.

⁷ E to na bataaxe masoto, e naxa mange xa di mixi tongo solofera birin xunyi bolon e de i, e e sa sagee kui, e a rasanba Yehu ma Yisireeli.

⁸ Xeera naxa sa a fala Yehu be, «E bara fa mange Yorami xa die xunyie ra.» Yehu

naxa a yamari, «E malan dɔxɔ firin taa naade ra han geesegé.»

⁹ Na kuye iba, Yehu naxa mini, a ti jama ya i, a fa a fala e be, «Yunubi mu wo ma. N tan nan n ma mange yanfaxi, n a faxa. Kono nde yi mixie tan faxaxi?»

¹⁰ Wo xa a kolon, Alatala xa masenyi birin bara kamali Akabu bɔnsɔe xili ma. Alatala naxan masen Annabi Eliya saabui ra, na bara kamali.»

¹¹ Yehu naxa Akabu bɔnsɔe birin faxa naxee nu na Yisireeli, a xa kuntigie, a booree, nun a xa serexedubee. Akabu xa mixi keren mu kisi.

¹² Na dangi xanbi, Yehu naxa siga Samari. A nu na Beti Ekeda Xurusee kira xɔn ma temui naxe,

¹³ Yehu naxa Yudaya mange Axasiya ngaxakerenyi ndee to. A naxa e maxorin, «Nde na wo tan na?» E naxa a yaabi, «Axasiya ngaxakerenyie nan muxu ra. Muxu na sigafe mange nun mange nga xa di xemee nan xeebude.»

¹⁴ Yehu naxa yaamari fi, «Wo e susu e pijn̄e ra.» E naxa e susu, e e birin xanin Beti Ekeda, e e kon naxaba mənni, e e woli ye ragatade kui. E kɔnti nu lanxi mixi tongo naani nun firin nan ma. Mixi keren mu kisi.

¹⁵ A to keli mənni, a naxa Rekabu xa di Yehonadabo li kira xɔn ma, na nu fafe a ralande. Yehu naxa a xeebu, a a maxorin, «I pianige fiiχexi n be, alo n gbe fiiχexi i be ki naxe?» Yehonadabo naxa a yaabi, «Iyo.» Yehu naxa a fala a be, «Xa a na na ki ne, te be n sɔeti ma n ma gise kui.» Yehu naxa a belexe itala Yehonadabo be, a a rate a xa gise kui.

¹⁶ Yehu naxa a fala a be, «Won xee, i xa a mato n na walife Alatala be sənbe naxan naa.» A naxa a xanin a xun ma a xa gise kui.

¹⁷ E to so Samari, Yehu naxa Akabu xa mixi dɔnχɔe birin sɔnto feo, alo Alatala nu bara a masen ki naxe Annabi Eliya saabui ra.

¹⁸ Na xanbi, Yehu naxa jama birin malan, a a fala e be, «Wo xa a kolon, n fama Bali kuye batude dangife Akabu ra.

¹⁹ Yakosi fa wo Bali kuye xa namijonmee birin maxili, a xa serexedubee birin nun a batuma birin, keren naxa lu. E birin xa fa n yire, barima n wama serexe gbegbe bafe Bali kuye be. Xa naxan yo mu lan na serexe, n na kanyi faxama ne.» Kono na masenyi kui, Yehu nu wama e madaxufe ne, alako a xa Bali kuye batui birin sɔnto.

²⁰ Yehu naxa yaamari fi, «Wo xulunyi belebele ti Bali kuye be.» E naxa na masenyi ti jama be.

²¹ Yehu naxa xeerae rasanba Isirayila boxi yire birin ma. Bali kuye batui birin

11

Yudaya mange gine Atalaya

(Yudaya Mangee II 22:10-12)

¹ Axasiya nga Atalaya to a to a xa di bara faxa, a naxa nate tongo a xa mange bōnsœ birin faxa.

² Kono Yehoseeba, mange Yorami xa di gine, Axasiya fan maagine, naxa Axasiya xa di Yowasi tongo mange xa die ya ma, alako Atalaya naxa a tan faxa alo booree. Yehoseeba naxa sa a noxun konkoe nde kui, a nun dinge naxan loxœ nu saxi a xœn.

³ E naxa lu naa Alatala xa hōrōmōbanxi kui je senni, Atalaya xa mangeya bun ma.

Yowasi tife mange ra
(Yudaya Mangee II 23:1-21)

⁴ A je solofer nde ra, Yehoyada naxa xeera ti Karikae xa soori mange nun mange makantee ma. A naxa e raso Alatala xa hōrōmōbanxi kui, e fa saate gundo daaxi xiri e bore tagi naa. Na dangi xanbi, a naxa mange xa di masen e be.

⁵ A naxa yi yaamari so e yi ra, a naxe, «Wo yi nan nabama. Wo tan naxee walima malabui loxœ, wo xa wo itaxun doxœ saxan na. Doxœ kerent xa mange xa banxi makanta,

⁶ doxœ firin nde xa sa Suru naade makanta, doxœ saxan nde xa naade makanta mange makantee xanbi ra. Wo xa mange xa banxi makantafe masara wo poore tagi.

⁷ Seeti boore firinyi, naxee mu walima malabui loxœ, nee tan xa Alatala xa hōrōmōbanxi makanta a fanyi ra mange noxunxi dennaxe.

⁸ Wo mange rabilinma ne, geresosee ra wo yi. Mixi yo a maso wo ra, wo a faxa. Wo xa lu mange fe ma, a na siga dede.»

⁹ Soori xunyi naxee tixi soori keme xun na, e naxa serexedube Yehoyada xa yaamarie rabatu, alo a a falaxi ki naxe. Kankan naxa a xa soori mixi keme dentegé Yehoyada be, naxee nu walima malabui loxœ, nun naxee mu nu walima na loxœ.

¹⁰ Serexedube naxa mange Dawuda xa tanbee nun kanke makantasee so soori xunyiye yi ra, naxee nu ragataxi Alatala xa hōrōmōbanxi kui.

¹¹ Mange makantee naxa geresosee tongo, e naxa ti kelife Alatala xa hōrōmōbanxi yirefanyi ma han a koala ma, serexebade nun banxi fe ma, alako e xa mange makanta.

¹² E to ti naa, Yehoyada naxa mange xa di ramini, a mange tonxuma dusu a xun na, a munyaati so a yi ra. A naxa ture seniyanxi surusuru a xunyi, a a ti mange ra. Nama naxa e belexee bōnbō, e nu a fala e xui itexi ra, «Kisi na mange be!»

naxa fa. Keren mu lu, naxan mu fa. E birin naxa so Bali xa salide kui, a rafe tapu.

²² Yehu naxa yaamari fi, guba xa ragoro Bali kuye batui birin ma. E naxa na raba.

²³ Yehu nun Rekabu xa di Yehonadabo naxa siga Bali xa salide kui, Yehu fa a fala e be, «Wo a mato, Alatala xa mixi yo naxa lu wo ya ma. Bali kuye batui nan gbansan xa lu be.»

²⁴ Yehu nun mixie naxa so, e xa xurusee ba serexœ ra Bali kuye be. Yehu nu bara soori tongo solomasaxan ti tande, a a fala e be, «Xa yi kuye batui mixi keren a ba wo yi ra, n wo nii nan findima a noxœ ra.»

²⁵ E to ge serexœ bade, a naxa a fala a xa soori gbangbalanyie be, «Wo so, wo e birin faxa, mixi yo naxa kisi.» Soorie naxa e faxa e xa santidegema ra, e e fure lu naa. Na dangi xanbi, e naxa so yire Bali kuye nu ragataxi dennaxe.

²⁶ E naxa na kuye masolixi ramini, e a gan.

²⁷ E Bali kuye nun a xa salide kana, e naa findi suturadee ra. Han to suturadee nan na menni ra.

²⁸ Yehu naxa Bali kuye xa fe jœn Isirayila.

²⁹ Kono Yehu mu a makuya Yerobowami Nebati xa di xa yunubie ra, naxan Isirayilakae ti yunubi rabafe ma. A mu na moöli raba na tan xa kuyee ra, na ninge masolixi firinyi xœma daaxi naxee nu batuma Beteli nun Dana.

³⁰ Alatala naxa a masen Yehu be, «I to bara n sagoe raba Akabu bōnsœ xa fe ra, n i bōnsœ doxœma ne Isirayila kibanyi ma han i tolontolonyi.»

³¹ Kono na birin kui, Yehu mu Isirayila Marigi Alatala waxœne ratinme a boje birin na. A mu danyi sa Isirayila xa kuye batui jaaxi ma, Yerobowami naxan fo.»

³² Na waxati, Alatala naxa a niya nde xa nu ba ra Isirayila xa boxi ra. Xasayeli naxa e tooro e xa boxi sogetede.

³³ A naxa no Galadi bœxi birin na, Gadikae, Rubenkae, nun Manasikae nu sabatixi dennaxe, sa keli Aroweri xure ma, a siga Arinon gulunba kui, han a sa Basan boxi li.

³⁴ Yehu xa taruxui dœnxœe nun a fe fanyi naxee birin naba, nee sebœxi Isirayila mangœe xa taruxui kui.

³⁵ Yehu naxa laaxira, e a ragata Samari. A xa di Yehowaxasi naxa ti mange ra a doxœ ra.

³⁶ Yehu je moxœjen nun solomasaxan mangœya nan naba Isirayila, Samari taa kui.

¹³ Atalaya to mange makantee nun jama xui mē, a naxa siga e yire Alatala xa hōrōmōbanxi.

¹⁴ A naxa a to, mange tixi hōrōmōbanxi kinki fe ma, alō mangee darixi a ra ki naxe. Mange makantee tixi mange fe ma, e sarae fema. Nama birin nu seewaxi, e sarae xui raminima. Atalaya naxa a xa sosee iboo a yete ma sunnunyi kui, a gbelegbele, «Yanfanteya! Yanfanteya!»

¹⁵ Na kui seregedube Yehoyada naxa soori keme xunyie yamari, «Wo a ramini hōrōmōbanxi fari ma soorie yire. Mixi yo na wa a malife, wo na kanyi faxa santidegema ra.» Seregedube mu nu wama a xa faxa Alatala xa hōrōmōbanxi kui.

¹⁶ Soorie naxa a suxu, e a xanin mange xa banxi kui kira ra soee soma dənnaxe ra, e a faxa menni ne.

¹⁷ Yehoyada naxa saate xiri Alatala, mange, nun jama tagi, a falafe ra e birin xa bira Alatala foxo ra.

¹⁸ Boxi jama birin naxa so Bali kuye xa banxi kui, e seregebadee nun kuyee kana. E naxa Bali kuye xa seregedube Matan faxa seregebade fe ma. Yehoyada seregedube naxa soorie ti, naxee Alatala xa hōrōmōbanxi makantama.

¹⁹ A naxa soori keme xunyie tongo, Kari soorie, mange makantee, nun boxi jama birin, e fa mange mati kelife Alatala xa hōrōmōbanxi han mange banxi. E naxa so mange banxi kui mange makantee xa naade ra. Mange Yowasi naxa a magoro mange kibanyi kui.

²⁰ Boxi jama birin nu na seewe nun sabari nan kui, barima Atalaya nu bara faxa santidegema ra mange banxi kui.

12

Yudaya mange Yowasi (Yudaya Mangee II 24:1-14)

¹ Yowasi findi mange ra temui naxe, a je solofera nan nu a ra.

² Yehu xa mangeya je solofera nde ra Isirayila boxi ma, Yowasi findi mange ra na je nan na. A naxa je tongo naani mangeya raba Darisalamu. A nga nu xili ne Sibeya, Beriseebaka nan nu a ra.

³ Yowasi nu fe fanyi nan tun nabama Alatala ya i, alō seregedube Yehoyada a masen a be ki naxe.

⁴ Kono na birin kui, kuye batudee mu kana Yudaya. Nama man nu luma siga ra serege bade nun surayi gande na kuyee be.

⁵ Yowasi naxa a fala seregedubee be, «Kobiri naxan birin bama serexe ra Alatala xa banxi kui, kobiri naxan firma mixie xunsare ra, xa na mu fe gbete ra,

6 seregedubee xa a rasuxu, a xa rawali yire kanaxie yailanfe ra Alatala xa banxi ma.»

⁷ Kono han Yowasi xa mangeya je moxopēn nun saxan nde ra, seregedubee mu nu Alatala xa banxi yailanxi sinden.

⁸ Mange Yowasi naxa seregedube Yehoyada nun a booree xili, a a fala e be, «Munfe ra wo mu Alatala xa banxi yailanxi sinden? Yakosi wo naxa kobiri yo tongo kobiri ragatade kui, naxan mu rawalima Alatala xa banxi yailanfe ra.»

⁹ Seregedubee naxa lan a ma, a e naxa kobiri yo rasuxu mixie yi ra sōnon, e mu naxan nawalima banxi yailanfe ra.

¹⁰ Na kui seregedube Yehoyada naxa kankira nde tongo, a yale ti a ma, a a doxo seregebade yirefanyi ma, mixie nu soma Alatala xa banxi kui dənnaxe ra. Seregedube naxee nu e nəxə saxi sode de xon ma, nee nu kobiri sama na kankira nan kui, mixie nu fama naxan na Alatala xa banxi kui.

¹¹ E na a to kobiri bara gbo kankira kui, seregedube xungbe nun mange xa sebeliti nu fama ne na kobiri sade beki kui, e kobiri konti, naxan na Alatala xa hōrōmōbanxi kui,

¹² e a so walike xunyie yi ra, naxee nu Alatala xa banxi yailanma. Walike xunyie nu na kobiri soma kamuderie nun banxitie nan yi ra, naxee nu Alatala xa banxi yailanma,

¹³ a nun gemē masolie nun banxi doxoe yi ra. Na kobiri fan nu findima wuri, gemē masolixi, nun se gbetee sare nan na, naxee nu rawalima Ala xa banxi yailanfe ra.

¹⁴ Kono na kobiri mu nu rawalima se sase gbeti daaxie, finee, paanie nun sarae yailanfe ra Alatala xa banxi xa fe ra.

¹⁵ A nu soma banxi rawalie nan yi ra, alako e xa Alatala xa banxi yire kanaxie gbansan yailan.

¹⁶ E mu nu na kobiri rawali ki maxorinma banxi rawalie ma, barima e nu tinxin na fe kui.

¹⁷ Kobiri naxan nu soma yete ragbilen serexee ra nun yunubi xafari serexee ra, na mu nu sama na kankira kui Alatala xa banxi kui. A nu soma seregedubee nan yi ra.

¹⁸ Na temui, Arami mange Xasayeli naxa siga Gati gerede. A to no a ra, a naxa wa Darisalamu fan gerefe.

¹⁹ Yudaya mange Yowasi naxa xəema birin ba Alatala xa banxi naafuli ragatade kui, a benba Yudaya mangee Yehosafati, Yehoram, nun Axasiya naxan fi Alatala xa hōrōmōbanxi ma, a nun e naxan sa Yudaya mange xa banxi kui, a fa na birin nasanba Arami mange Xasayeli ma. Na naxa a niya a xa gbilen Darisalamu gerefe foxo ra.

²⁰ Mange Yowasi xa taruxui dənəxəs sebəxi Yudaya mangee xa taruxui kui.

²¹ A rəpənyi a xa mixie naxa a yanfa, e a faxa Beti Milo, Sila mabiri.

²² A xa mange banxi mixie, Simeyata xa di Yosabadi nun Someri xa di Yehosabadi nan a faxa. Yowasi naxa ragata a benbae fe ma, Dawuda xa taa kui. A xa di Amasiya naxa ti a pəoxəs ra.

13

Isirayila mange Yehowaxasi

¹ Axasiya xa di Yowasi xa mangeya jə məxəjən̄en̄ nun saxan nde ra Yudaya xun ma, Yehu xa di Yehowaxasi naxa ti mange ra Isirayila bəxi ma. A mangeya jə fu nun soloferie nan naba Samari.

² A naxa fe raba naxan mu rafan Alatala ma. A naxa bira Nebati xa di Yerobowami xa yunubie foxo ra, naxan nu bara Isirayila ratantan na kui. Yehowaxasi mu gbilen na yunubie foxo ra.

³ Alatala xəno ne Isirayila ma na fe ma, a nu e rabolo Arami mangee yi ra, Xasayeli nun a xa di Ben Hadada.

⁴ Yehowaxasi naxa Alatala maxandi a xa hinne a ra. Alatala naxa a xa maxandi susu, barima, a nu bara Isirayila xa tօore to Arami mange xa nəe bun ma.

⁵ Alatala naxa Isirayila rakisima nde fi e ma, a e ba Arami xa mangeya bun ma, e fa lu bəjənesa kui.

⁶ Kono e mu gbilen Yerobowami bənsəsə xa yunubie foxo ra. Asera kuye masolixie yati nu tixi Samari taa kui.

⁷ Yehowaxasi xa soori gali nu bara xurun, soe ragi mixi tongo suuli, gise fu, nun soori wulu fu nan tun nu fa luxi, barima Arami mange nu bara e bənbə, alo bəxi iborona ki naxə.

⁸ Yehowaxasi xa taruxui dənəxəs, a fe fanyi naxee birin naba, nee sebəxi Isirayila mangee xa taruxui kui.

⁹ A naxa laaxira, a ragata a benbae fe ma Samari. A xa di Yowasi naxa ti a pəoxəs ra.

Isirayila mange Yehowasa

¹⁰ Yowasi xa mangeya jə tongo saxan nun soloferie nde ra Yudaya xun ma, Yehowaxasi xa di Yehowasa naxa ti mange ra Isirayila xun ma. A naxa mangeya jə fu nun senni raba Samari.

¹¹ A naxa fe raba naxan mu rafan Alatala ma, a mu gbilen Nebati xa di Yerobowami xa yunubie foxo ra.

¹² Yowasi xa taruxui dənəxəs, a fe fanyi naxee birin naba, alo a Yudaya mange Amasiya gere ki naxə, na fee birin sebəxi Isirayila mangee xa taruxui kui.

¹³ Yowasi naxa laaxira, a ragata Isirayila mangee səeti ma Samari. Yerobowami naxa ti mange ra a pəoxəs ra.

Elise xa faxe

¹⁴ Annabi Elise to fura, a nu laaxirama fure naxan ma, Isirayila mange Yowasi naxa goro a yire sunnunyi kui, a yi wəyənyi ti a be wa kui, «N ba, n ba, Isirayila sembema.»

¹⁵ Elise naxa a yaabi, «Xali nun tanbe nde tongo.» Mange naxa na raba.

¹⁶ Na xənbə Elise naxa a fala Isirayila mange be, «Xali rafala.» Elise naxa a belexee sa mange belexee ma, a fa a fala a be,

¹⁷ «Wunderi rabi naxan na sogetede biri.» A naxa a rabi. Elise naxa a fala a be, «Xali woli.» A naxa a woli. Elise naxa a fala a be fa, «Xunnakeli tanbe nan yi ki Alatala be, a naxan fima i ma Aramikae xili ma. I Aramikae bənbəma ne Afeki taa kui han i e sənto.»

¹⁸ Na temui Elise naxa a fala, «Xalie tongo.» Mange naxa e tongo. Elise naxa a fala a be, «Bəxi bənbə xalie ra.» Mange naxa bəxi bənbə sanya saxan, a fa a iti.

¹⁹ Annabi Elise xəno a ma, a naxə, «Xa i bəxi bənbə ne sanya suuli nu, xa na mu sanya senni, i nu nəma ne Aramikae səntəde. Kono yakəsi i fama e bənbəde sanya saxan gbansan ne.»

²⁰ Na dangi xənbə, Annabi Elise naxa laaxira, e fa a ragata. Na jə xun gəbilenyi, Mowaba səorie naxa so Isirayila bəxi ma.

²¹ Na temui Isirayilakae nu na e xa mixi faxaxi nde ragatafe. E to Mowabakae to fa ra, e naxa e xa mixi fure sa mafurenyi ra Annabi Elise xa gaburi kui. Na fure to din Elise xərie ra, a naxa keli faxe ma, a gəbilen bəlo ra.

²² Arami mange Xasayeli nu Isirayilakae təɔrəma Yehowaxasi xa mangeya bun ma.

²³ Kono Alatala naxa kinikini e ma. A naxa hinne e ra a xa saatə xa fe ra, a naxan xiri Iburahima, Isiyaga, nun Yaxuba tagi. Han yakəsi Alatala məenima e ma na nan ma.

²⁴ Arami mange Xasayeli naxa faya, a xa di Ben Hadada naxa ti mange ra a pəoxəs ra.

²⁵ Yehowaxasi xa di Yehowasa naxa taae ba Ben Hadada yi ra, na baba Xasayeli naxee ba a baba Yehowaxasi yi ra gere kui. Yowasi naxa a bənbə sanya saxan, a na taae masoč.

14

Yudaya mange Amasiya

(*Yudaya Mangee II 25:1-28, 26:1-2*)

¹ Yehowasa xa di Yowasi xa mangeya jə firin nde ra Isirayila bəxi ma, Yowasi xa di Amasiya naxa ti mange ra Yudaya.

² A jə məxəjən̄en̄ nun suuli nan nu a ra, a ti mange ra temui naxə. A naxa jə

мохънен nun solomanaani mangeya raba Darisalamu. A nga nu xili ne Yehowadin, Darisalamuka nan nu a ra.

³ A naxa Alatala waxonfe raba, kono a mu lu alo a benba Dawuda. A bira a baba Yowasi xa misaalnan yati foxo ra.

⁴ Na birin kui, kuye batudee nu na geya yiree, mixie man nu serexee nun surayi bama menni.

⁵ Amasiya xa mangeya to senbe soto, a naxa mixie faxa, naxee a baba faxa.

⁶ Kono a mu nee xa die tan faxa, alo Alatala a yamarixi ki naxe Tawureta Munsa kitaabui kui a falafe ra, «A mu lanma babe xa faxa a xa di xa yunubi xa fe ra. Di fan mu lanma a xa faxa a baba xa yunubi xa fe ra. Kankan lan a xa faxa a yete kan xa yunubi nan xa fe ra.»

⁷ Amasiya naxa Edonka mixi wulu fu faxa foxe gulunba kui, a Sela taa tongo, a xili sa Yokatili. A xilima na ki ne han to.

⁸ Amasiya to ge marasi fende mixi gbeteer, a naxa xeerae xee Isirayila mange Yehu xa mamadi Yehowasa ma, Yehowaxasi xa di, a falafe ra, «Fa, won xa fa gere.»

⁹ Isirayila mang Yehowasa naxa Yudaya mange Amasiya yaabi yi ra, «Liban tunbe di naxa xeerae xee Liban sediri wuri xungbe ma a falafe ra, *«I xa di gine fi n ma di ma.»* Na dangi xanbi, Liban wulai sube nde naxa tunbe maboron.

¹⁰ I bara Edon bonbo a fanyi ra, na bara a niya i xa yete igbo. Sewa i xa xunnakeli ra, i xa lu i xonyi. I ghaloe fenfe i yete be munfe ra? I sontoma ne, i nun Yudaya ra»

¹¹ Kono Amasiya mu a tul mati a ra. Na kui Isirayila mang Yehowasa naxa siga a xili ma, a tan nun Yudaya mange Amasiya naxa e bore gere Beti Semesi, Yudaya boxi ma.

¹² Isirayila naxa Yudaya bonbo, e fa e gi e so e xonyi.

¹³ Isirayila mang Yehowasa naxa Axasiya xa mamadi Amasiya findi a xa geelimanri ra Beti Semesi. A naxa fa Darisalamu tete rabira kelife Efirami xa naade ra han naade naxan na tunxui ma, nongon ya keme naani jondon.

¹⁴ A naxa xeema nun gbeti birin tongo naxan nu na Alatala xa banxi nun mangxa banxi kui. A naxa mixi ndee fan suxu, a gbilen Samari.

¹⁵ Yehowasa xa taruxui donxoe, a fe fanyi naxee raba, nun a xa gere e nun Yudaya mang Amasiya, na birin sebexi Isirayila mangxe xa taruxui kui.

¹⁶ Yehowasa naxa laaxira, e a ragata Isirayila mangfe fe ma Samari. A xa di Yerobowami naxa ti mangra a joxoe ra.

¹⁷ Isirayila mang Yehowaxasi xa di Yehowasa to faxa, Yudaya mang Yowasi

xa di Amasiya xa mangyea xon man naxa kuya je fu nun suuli.

¹⁸ Amasiya xa taruxui donxoe, na sebexi Yudaya mangxe xa taruxui kui.

¹⁹ Mixi ndee naxa yanfanteya maxiri a xun ma Darisalamu, a naxa a gi, a siga Lakisi. E naxa bira a foxo ra Lakisi, e sa a faka menni.

²⁰ E naxa a fure xanin soe fari, e sa a ragata Darisalamu a benbae fe ma Dawuda xa taa kui.

²¹ Yudaya pama birin naxa Amasiya xa di Asaraya ti mangra a baba joxoe ra. A je fu nun senni nan nu a ra.

²² Mang Amasiya xa faxe dangi xanbi, Asaraya naxa Elata taa ti, a sa Yudaya xa boxi xun ma.

Isirayila mange Yerobowami firin nde

²³ Yowasi xa di Amasiya Yudaya mangxe, xa mangyea je fu nun suuli nde ra, Yowasi xa di Yerobowami naxa ti Isirayila mangra Samari. A mangyea je tongo naani nun kerken naba.

²⁴ A naxa fe raba naxan mu rafan Ala ma, a mu gbilen Nebati xa di Yerobowami xa yunubi foxo ra, a Isirayilakae ti naxan na.

²⁵ A naxa a niya Isirayila naaninyie xa gbilen a ra kelife Lebo Xamata koola ma, han Araba baa de ra yirefanyi ma, alo Isirayila Marigi Alatala nu bara a masen ki naxe Amitayi xa di Annabi Yunusa be, naxan findi Gati Xeferika ra.

²⁶ Alatala naxa Isirayila xa toore xcorxoe to, e rakisima yo mu nu na,

²⁷ a naxa e rakisi Yowasi xa di Yerobowami saabui ra. A mu nu wama a xon Isirayila xili xa jom dunijna ma.

²⁸ Yerobowami xa taruxui donxoe, a fe fanyi naxee birin naba, nun a xa xunnakeli Damasi nun Xamata ragbilenfe ra Yudaya ma, na birin sebexi Isirayila mangxe xa taruxui kui.

²⁹ Yerobowami naxa laaxira, e a ragata Isirayila mangfe fe ma Samari. A xa di Sakari naxa ti mangra a joxoe ra.

15

Yuda mange Asaraya

(Yudaya Mangee II 26:1-23)

¹ Yerobowami xa mangyea je moxhjenen nun soloferne nde ra Isirayila xun ma, Amasiya xa di Asaraya naxa ti mangra Yudaya.

² A mangyea soto a je fu nun senni nan ma, a fa je tongo suuli nun firin mangyea raba Darisalamu. A nga nu xili ne Yekoliya, Darisalamuka nan nu a ra.

³ A Alatala waxonfe raba ne a ki ma, alo a baba Amasiya.

⁴ Kono na birin kui, kuye batudee mu non geyae yire, mixie nu luma serexee nun surayi man ba ra menni.

⁵ Alatala naxa kune fure sa mange ma, han a faxa loxoe. A nu sabatixi banxi nde nan kui, naxan nu na a xati ma. A xa di Yotami nan nu na a xa foxoe xunyi ra, a man nu a xa mangeya fan najerema boxi kui.

⁶ Asaraya xa taruxui donxoe, a fe fanyi naxee birin naba, na sebexi Yudaya mangee xa taruxui kui.

⁷ Asaraya naxa laaxira, e a ragata a benbae fe ma, Dawuda xa taa kui. A xa di Yotami naxa ti mange ra a loxoe ra.

Isirayila mange Sakari

⁸ Yudaya mange Asaraya xa mangeya ne tongo saxan nun solomasaxan nde ra, Yerobowami xa di Sakari naxa ti Isirayila mangee ra Samari, kike senni bun ma.

⁹ A naxa fe raba naxan mu rafan Alatala ma, alo a benbae naxan naba. A mu gbilen Nebati xa di Yerobowami xa yunubi foxo ra, a Isirayila ti naxan na.

¹⁰ Yabesi xa di Salumu naxa yanfanteya maxiri a xun ma, a a faxa Yibeleyami, a ti mange ra a loxoe ra.

¹¹ Sakari xa taruxui donxoe sebexi Isirayila mangee xa taruxui kui.

¹² Alatala xa masenyi nan kamali a xa faxe kui, a naxan masen Yehu be, a to a masen, «I bonsoe Isirayila yamarima ne han i tolontolonyi.» A raba na ki ne.

Isirayila mange Salumu

¹³ Yabesi xa di Salumu naxa ti mange ra Isirayila, Yudaya mange Osiyasi xa mangeya ne tongo saxan nun solomanaani nde ra. A naxa mangeya raba kike keren Samari.

¹⁴ Menaxemi, Gadi xa di Salumu naxa keli Tirisa, a te Samari, a Yabesi xa di Salumu faxa, a ti mange ra a loxoe ra.

¹⁵ Salumu xa taruxui donxoe, nun a yanfe naxan ti, na sebexi Isirayila mangee xa taruxui kui.

¹⁶ Na temui, Menaxemi naxa keli Tirisa, a siga Tifisa taa gerede. A naxa mennikae birin faxa, a nun naxee nu na naa rabilinyi, barima e mu nu tinma a xa yaamari ra. Hali gine furuxie, a nu e faxa ne, a e furi raboo.

Isirayila mange Menaxemi

¹⁷ Yudaya mange Asaraya xa mangeya ne tongo saxan nun solomanaani nde ra, Gadi xa di Menaxemi naxa ti Isirayila mange ra. A mangeya ne fu na naba Samari.

¹⁸ A naxa fe raba naxan mu rafan Alatala ma. A mu gbilen Nebati xa di Yerobowami xa yunubie foxo ra, a Isirayila nama ti naxan na.

¹⁹ Asiriya mange Pulu naxa so Isirayila boxi kui, a xa naa gere, kono Menaxemi naxa gbeti kilo wulu tongo saxan fi a ma, alako a xa a mali a xa mangeya xa mabanban.

²⁰ Menaxemi naxa na kobiri soto Isirayila bannae ra, mixi keren keren gbeti kole tongo suuli. A to na fi Asiriya mange ma, na naxa Isirayila boxi gerefe lu na, a gbilen a xonyi.

²¹ Menaxemi xa taruxui donxoe, nun a naxan birin naba, na sebexi Isirayila mangee xa taruxui kui.

²² Menaxemi naxa laaxira, a ragata a benbae fe ma. A xa di Pekaxaya naxa ti mange ra a loxoe ra.

Isirayila mange Pekaxaya

²³ Yudaya mange Asaraya xa mangeya ne tongo suuli nde ra, Menaxemi xa di Pekaxaya naxa ti Isirayila mange ra Samari. A naxa mangeya ne firin naba.

²⁴ A naxa fe raba naxan mu rafan Alatala ma, a mu gbilen Nebati xa di Yerobowami xa yunubie foxo ra, a Isirayilakae tixi naxee ra.

²⁵ A malima nde, Remaliyahu xa di Peka, naxa a yanfa, a a faxa mange banxi kui Samari. Galadika mixi tongo suuli naxa a mali na kui, e Aragobo nun Ariye fan faxa. Na dangi xanbi Peka naxa ti mange ra Pekaxaya loxoe ra.

²⁶ Pekaxaya xa taruxui donxoe, a fe fanyie naxee birin naba, na birin sebexi Isirayila mangee xa taruxui kui.

Isirayila mange Peka

²⁷ Yudaya mange Asaraya xa mangeya ne tongo suuli nun firin nde ra, Remaliyahu xa di Peka naxa ti Isirayila mange ra Samari. A naxa mangeya ne moxoren naba.

²⁸ A naxa fe raba naxan mu rafan Alatala ma, A mu gbilen Nebati xa di Yerobowami xa yunubie foxo ra, a Isirayila jama ti naxee ra.

²⁹ Peka nu mange ra temui naxe Isirayila, Asiriya mange Tigilati Pileseri naxa fa, a Lyono, Abeli Beti Maaka, Yanowa, Kedesi, Xasori, Galadi, nun Galile susu, Nafatali boxi birin, a na mixi birin xanin Asiriya.

³⁰ Hoseya, Ela xa di xeme naxa yanfanteya maxiri, Remaliyahu xa di Peka xun ma, a na faxa. A naxa ti mange ra a loxoe ra, Osiyasi xa di xeme Yotami xa mangeya ne moxoren nde ra.

³¹ Peka xa taruxui donxoe, a fe naxan birin naba, na sebexi Isirayila mangee xa taruxui kui.

Yudaya mange Yotami (Yudaya Mangee II 27:9)

³² Remaliyahu xa di Peka xa mangeya je firin nde ra Isirayila bɔxi ma, Osiyasi xa di Yotami naxa ti mange ra Yudaya xun ma.

³³ A je moxjenen nun suuli nan nu a ra. A naxa mangeya je fu nun senni raba Darisalamu. Sadoki xa di Yerusa nan nu na a nga ra.

³⁴ A naxa fe raba naxan nafan Alatala ma, alo a baba Osiyasi a raba ki naxe.

³⁵ Kono na birin kui, kuye batudee mu jɔn geyae yire, mixie nu luma serexēe nun surayi man ba ra menni. Yotami naxa Alatala xa banxi naade nde ti, naxan xili Fuge Naade.

³⁶ Yotami xa taruxui dɔnxɔe, a fe naxan birin naba, na sebexi Yudaya mangee xa taruxui kui.

³⁷ Na temui Alatala naxa a niya Arami mange Resin nun Remaliyahu xa di Peka xa Yudaya gere.

³⁸ Yotami naxa laaxira, e a ragata a benbae fe ma a benba Dawuda xa taa kui. A xa di Axasi naxa ti mange ra a jɔxɔe ra.

16

Yudaya mange Axasi (Yudaya Mangee II 28:1-27)

¹ Remaliyahu xa di Peka xa mangeya je fu nun solofera nde ra, Yotami xa di Axasi naxa ti mange ra Yudaya bɔxi ma.

² A je moxjenen nan nu a ra na temui. A naxa je fu nun senni mangeya raba Darisalamu. A mu a Marigi Alatala waxonfe raba alo a benba Dawuda a raba ki naxe.

³ A nu birama Isirayila mangee xa kira nan foxo ra. A naxa a xa di yati ba serexēe gan daaxi ra, alo si gbete nu a rabama ki naxe, Alatala naxee keri Isirayilakae ya ra.

⁴ A nu serexēe bama, a nu surayi gan serexēe ra geyae fari nun wuri bilie bun ma.

⁵ Na temui Arami mange Resin nun Isirayila mangee Peka Remaliyahu xa di, naxa Darisalamu gere. E naxa Axasi rabilin a xa taa kui, kɔnɔ e mu no a ra.

⁶ Na waxati Arami mangē Resin nu bara Elata taa lu Arami bɔxi xa noe bun ma. A nu bara Yuda bɔnsɔe tongo naa. Edonkae sabati naa e jɔxɔe ra. Nee na menni han to.

⁷ Axasi naxa xeeerae xee Asiriya mangē Tigilati Pileseri xon, e xa sa a fala a be, «I xa konyi nan lanxi n ma, n xaxili tixi i tan nan na. I xa fa n natangade Arami mangē nun Isirayila mangē ma, e faxi n gerede.»

⁸ Axasi naxa gbeti nun xeeema tongo, naxan nu na Alatala xa banxi kui nun mangē banxi kui, a naxa a rasanba Asiriya mangē ma duuti ra.

⁹ Asiriya mangē naxa tin na fe ra, a fa siga Damasi gerede. A to no na taa ra, a

naxa mennikae findi konyie ra, a e rasiga Kire taa kui. A Resin faxa, menni mangē.

¹⁰ Mange Axasi to siga Damasi, Asiriya mangē Tigilati Pileseri yire, a naxa serexēbade to naa. A naxa na serexēbade pirinti nun a yailan ki rasanba Uri serexēdube ma Darisalamu.

¹¹ Uri naxa na serexēbade mooli ti Darisalamu, beenun mangē Axasi xa gbilen kelife Damasi.

¹² Mange to gbilen kelife Damasi, a fa na serexēbade to, a naxa a maso a ra, a serexē ba a fari.

¹³ A naxa a xa serexē gan daaxi nun a xa sansi xori serexē gan na fari. A naxa weni serexē ifili a fari, a xanunteya serexē wuli makasan a ma.

¹⁴ Serexēbade naxan nu yailanxi wure gbeeli ra, naxan nu na Alatala ya i, hɔrɔmɔbanxi nun serexēbade neene tagi, a naxa na ti serexēbade neene fe ma koɔla biri ra.

¹⁵ Mange Axasi naxa serexēdube Uriya yamari yi ra, «Geesegē serexē gan daaxi, nunmare serexē, mangē xa serexē gan daaxi, nun sansi xori hadiya, jama xa serexē gan daaxi, jama xa sansi xori hadiya, nun jama xa serexē ture daaxi, nee birin xa ba yi serexēbade xungbe fari. Serexēbade wure gbeeli daaxi xa rawali n tan be.»

¹⁶ Serexēdube Uriya naxa a raba alo mange Axasi a yamari ki naxe.

¹⁷ Mange Axasi naxa Ala xa banxi ye sasee doxode ba a bore ra, a na ye sasee tongo e fari. A ye sase xungbe ragoro keli tuura wure gbeeli daaxie fari, a a doxo bɔxi ma. Na ye sase nu xili ne «Baa.»

¹⁸ A naxa malabuu lɔxɔe malande masara Ala xa banxi kui, a nun mangē sode, Asiriya mangē xa fe ra.

¹⁹ Axasi xa taruxui dɔnxɔe, a fe naxan birin naba, na sebexi Yudaya mangee xa taruxui kui.

²⁰ Axasi naxa laaxira, a ragata a benbae fe ma Dawuda xa taa kui. A xa di Xesekiya naxa ti mange ra a jɔxɔe ra.

17

Isirayila mange Hoseya

¹ Yudaya mangē Axasi xa mangeya je fu nun firin nde ra, Ela xa di Hoseya naxa findi Isirayila mangē ra Samari. A je solomanaani mangeya raba.

² A naxa fe raba naxan mu rafan Ala ma, kɔnɔ a mu lu alo mange singee, naxee xa yunubie dangi a gbe be.

³ Asiriya mangē Salamanesari to sa Hoseya gere, a a lu a xa noe bun ma, Hoseya naxa tin duuti fife ra a ma.

⁴ Kono Asiriya mange naxa a kolon fa, a Hoseya nu wama a matandife. A tondi duuti rasanbade a ma, a man xerae xes Misira mange So xon ma, mali fende a ra. Na kui Asiriya mange naxa Hoseya suxu, a a raso geeli.

⁵ Na dangi xanbi, a naxa din Isirayila boxi birin na, a Samari rabilin, ne saxan bun ma naa suxuxi a yi ra.

⁶ Hoseya xa mangeya ne solomanaani nde ra, Asiriya mange naxa no Samari taa ra, a Isirayilakae xanin Asiriya boxi ma konyiya kui. A naxa e rasabati Xala taa kui Gosan boxi ma Xaboro xure de ra, a nun Medekae xa taae kui.

Isirayila xa yunubie

⁷ Na fe birin naba ne, barima Isirayilakae nu bara yunubi raba e Marigi Alatala ra, naxan e ramini Misira boxi ra Firawuna xa noe bun ma. Isirayila nu bara bira ala gbetee foxo ra,

⁸ e nu e batu alo si booree Alatala naxee kerixi e ya ra. Isirayilakae nu bara e tuli mati e xa mangee ra na fe kui.

⁹ Isirayilakae nu bara fee raba gundo ra e Marigi Alatala ra, e mu lan e xa naxee raba. E nu bara kuye batudee yailan yire itexie e xa taae birin kui, keli yire makantadee ma han taa makantaxie kui.

¹⁰ E naxa geme masolixie nun Asera kuyee ti geyae kon na, wurie bun ma.

¹¹ Menyi, e naxa surayi gan serexe ra na kuyee be, alo sie nu a rabama ki naxe, Alatala naxee keri e ya ra. E naxa Alatala matandi e xa na fe jaaxie ra.

¹² E nu kuyee batuma, hali Alatala to bara nu tonyi doxo na fe ma, a falafe ra, «Wo naxa na mooli raba.»

¹³ Alatala nu bara Isirayila nun Yudaya rakolon na birin na a xa namijonmee saabui ra. A nu bara a fala, «Wo xa gibile wo xa wali kobie foxo ra. Wo xa bira n ma yaamarie nun n ma tonyie foxo ra, alo n ma seriye a masenxi ki naxe, n naxan yamari wo benbae ra n ma konyi namijonmee saabui ra.»

¹⁴ Kono e mu e tuli mati Alatala ra. E naxa e bojne raxoroxo, alo e benbae naxee mu danxaniya e Marigi Alatala ma.

¹⁵ E naxa Alatala xa yaamarie matandi, e a xa saate kana naxan nu xirixi Ala nun e benbae tagi. E naxa bira fe fufafu foxo ra, e yete findi fuyantee ra. E naxa bira sie xa naamunyie foxo ra, naxee e rabilinx, Alatala tonyi doxo naxee ma.

¹⁶ E naxa e Marigi Alatala xa yaamarie birin matandi. E naxa ninge wure daaxi firin yailan kuyee ra, e naxa Asera kuye masoli wuri ra, e naxa suyidi tunbuie be, e naxa Bali kuye batu.

¹⁷ E naxa e xa di xemee nun e xa di ginee ba serexe gan daaxi ra. E naxa bira duureya nun sematofe foxo ra. E naxa e yete fi ala gbetee ma, e fe raba naxan murafan Alatala ma.

¹⁸ Na nan a niya Alatala naxa xono Isirayila bonsoe ma, a fa e makuya a ya tote ra. Yuda bonsoe keren nan lu fa.

¹⁹ Hali Yuda bonsoe, e mu nu birama e Marigi Alatala xa yaamarie foxo ra a raba ki ma. E fan naxa bira Isirayila xa misaali foxo ra.

²⁰ Alatala naxa mee Isirayila bonsoe birin na, a naxa e paxankata, a e rabolo a xunnakanamae belexe i, a e keri a ya tote ra.

²¹ A to Isirayila ba Dawuda bonsoe ra, a naxa e lu Nebati xa di Yerobowami xa mangeya bun ma, naxan bara e ragbilen Alatala foxo ra a xa yunubi xungbe saabui ra.

²² Isirayilakae naxa bira Yerobowami xa yunubie birin foxo ra. E mu e makuya nee ra,

²³ han Alatala naxa Isirayila makuya a ya tote ra, alo a a masen a xa konyi namijonmee be ki naxe. Na kui Isirayilakae naxa makuya e xa boxi ra, e sa lu Asiriya boxi ma han to.

Samarikae

²⁴ Asiriya mange naxa fa mixie ra keli Babilon, Kuta, Awii, Xamata, nun Sefarawayimi, a fe nee lu Samari taae kui Isirayilakae joxoe ra. Na kui e naxa Samari findi e gbe ra, e sabati naa.

²⁵ Nee to mu nu gaaxuma Alatala ya ra, Alatala naxa yetee radin e ma, e nu e faxa.

²⁶ E naxa a fala Asiriya mange be, «I mixi naxee xaninx e xa sabati Samari boxi ma, nee mu menyi alae batu ki kolon. Naa alae bara yetee radin e ma e e faxa a kolontareya ma.»

²⁷ Asiriya mange naxa yi yaamari fi, «Serexedube nde xa sabati na boxi ma, a xa e xaran na boxi alae batu ki ra.»

²⁸ Serexedube keren, naxan nu bara xanin Asiriya boxi ma, na naxa siga Beteli taa kui Samari boxi ma, a mennikae xaran Alatala yagaraaxui ra.

²⁹ Kono na sie, kankan nu a gbe alae tima na kuye banxie kui, Samarikae nu bara naxee ti e xa taae kui nun yire itexie fari.

³⁰ Babilonkae naxa Sukoti Benoti kuye ti. Kutakae naxa Nerigali kuye ti. Xamatatake naxa Asima kuye ti.

³¹ Awikae naxa Nibahasi nun Taritaki kuye ti. Sefarawayimikae tan nu luma e xa die nan ba ra serexe gan daaxi ra e xa kuyee, Adarameleki nun Anameleki be.

³² Na sie to nu gaaxuma Alatala fan ya ra, e nu mixi mooli nan birin tima Alatala

xa serehexedubee ra, nee xa nu serehexee ba e be na yire itexie fari.

³³ Na kui, e nu Alatala batuma, kono e man nu e gbe kuye fan batuma e gbe ki ma.

³⁴ Han to e birama na naamun forie foxo ra, e mu gaaxuma Alatala ya ra. E mu nu e yete xa naamunye rakamalima, e man mu nu Alatala xa seriye fan nakamalima, a naxan so Yaxuba bōnsœ yi ra, a naxan xili sa Isirayila.

³⁵ Alatala nu bara yi saate tongo e be, a e yamarí yi ra, «Wo naxa gaaxu ala gbetee ya ra, wo naxa suyidi e be, wo naxa e batu, wo naxa serehexe yo ba e be.

³⁶ A lanma wo xa gaaxu Alatala nan kerén ya ra, naxan wo raminixi Misira boxi ma a senbe xungbe ra. Wo xa suyidi a tan nan be, wo man xa serehexe ba a kerén nan be.

³⁷ Wo xa wo loxó sa a xa kiraya, a xa seriye nun a xa yaamarie xon ma loxoe birin, a naxee sebexi wo be. Wo naxa gaaxu ala gbetee ya ra.

³⁸ Wo naxa neemu n ma saate ma, wo naxa gaaxu ala gbetee ya ra.

³⁹ A lanma wo xa gaaxu wo Marigi Alatala nan ya ra, barima a tan nan wo baxi wo yaxuie birin belexe i.»

⁴⁰ Kono e mu e tulí mati Alatala xui ra, e naxa bira e xa naamunyi forie foxo ra.

⁴¹ Yi sie nu Alatala batuma, e man nu e xa kuye masolixie fan batuma. E xa die nun nee fan ma die na e benbae xa kira nan xon ma han to.

18

Yudaya mange Xesekiya

(*Yudaya Mangee II 29:1-2, 31:1, 32:1-19, Annabi Esayi 36:1*)

¹ Ela xa di Hoseya xa mangéja je saxan nde ra, Axasi xa di Xesekiya naxa ti mangéra Yudaya boxi ma.

² A je moxójen nun suuli nan nu a ra. A naxa mangéja je moxójen nun solomanaani raba Darisalamu. A nga nu xili ne Abi, Sakari xa di gine.

³ A naxa fe raba naxan nafan Alatala ma, alo a benba Dawuda a raba ki naxe.

⁴ A kuye batudee kana yire itexie fari, a gême masolixie iwuru, a Asera kuye bolon. A naxa boximase wure gbeeli daaxi fan kana, Annabi Munsa naxan yailan, barima Isirayilakae nu surayi gamma a fan be serehexe ra, e nua xili Nexusetana.

⁵ Xesekiya nu a xa lanlanteya sama Isirayila Marigi Alatala ma dangife Yudaya mangé birin na.

⁶ A bojé nu xirixi Alatala ra, a tondi a xa kira bepinde, a bira Alatala xa seriye foxo ra, a naxan so Annabi Munsa yi ra.

⁷ Alatala nu luma a setti ma, a a niya a xa fe birin xa nu sooneya ra. Xesekiya naxa tondi lude Asiriya xa mangéya bun ma.

⁸ A naxa Filisitakae bōnbō han Gasa mabiri, kelife e xa yire makantadee ma han e xa taa makantaxi kui.

⁹ Xesekiya xa mangéya je naani nde ra, naxan ilan Ela xa di Hoseya xa mangéya je solofera nde ra Isirayila, Asiriya mangé Salamanesari naxa fa Samari gerede, a a rabilin.

¹⁰ Ne saxan dangi xanbi, Xesekiya xa mangéya je senni nde nan nu a ra, Isirayila mange Hoseya fan xa mangéya je solofera nde, Samari naxa lu Asiriyakae belexe i.

¹¹ Asiriya mange naxa Isirayilakae xanin Asiriya boxi ma Xala mabiri nun Xaboro de ra Gosan xure, a nun Medekae xa taae kui.

¹² E Marigi Alatala na raba ne e ra, barima e tondi ne e tulí matide a ra, e a xa saate kana. E mu Alatala xa konyi Annabi Munsa xa seriye rabatu.

¹³ Mange Xesekiya xa mangéya je fu nun naani nde ra, Asiriya mange Senixeribi naxa Yudaya taa makantaxie gere, a no e ra.

¹⁴ Yudaya mange Xesekiya naxa xeeja xee Asiriya mange ma Lakisi, a naxe, «Djé, n bara won ma saate kana. Gbilen n foxo ra, n xa tin i waxonfe birin na.» Na kui, Asiriya mange naxa Xesekiya yamari a xa fa gbeti kilo wulu solomanaani, a nun xeeja kilo keme solomanaani ra.

¹⁵ Xesekiya naxa gbeti birin fi a ma, naxan nu na Alatala xa horomabanxi nun mangé banxi kui.

¹⁶ A naxa gbeti nun xeeja ba, naxan nu fatuxi Alatala xa horomabanxi naadée nun e gbandié ma, a na birin fi Asiriya mangé ma.

¹⁷ Asiriya mange naxa a xa soori mangé, a xa kuntigie xunyi, nun a rasima singe xee Xesekiya xon ma Darisalamu, kelife ra Lakisi. E to Darisalamu li, e naxa ti ye yire xungbe fe ma, mixie nu gare soma dennahe.

¹⁸ E naxa mangé xili mènni. Xilikiya xa di Eliyakimi, mangé xa banxi xunyi, mangé xa sebeliti Sebena, nun Asafi xa di Yowa, naxan findixi mangé xa keedi ragate ra, nee naxa mini Asiriyakae ralande.

¹⁹ Asiriya mangé rasima singe naxa yi masenyi ti e be, «Wo a fala Xesekiya be, Asiriya mangé xungbe yi nan masenxi, i xaxili tixi munse ra?»

²⁰ I woyen fufafu nan tun falaxi! I loxó a ma a i bara feére nun senbe soto n gerefe ra? I laxi nde ra, naxan a niyama i xa n matandi?

²¹ I i xa lanlanteya saxi Misirakae nan ma fa? E luxi alo wuri ponpoe naxan

girama, a fa i soxø i kilonma a ra temui naxe. Misira mange Firawuna na na ki ne mixi birin be, naxee e xaxili tixi a ra.

²² Temunde wo n yaabima ne, «Muxu xaxili tixi muxu Marigi Alatala nan na.» Kono n xa a fala wo be Xesekiya bara ge serexebadee kanade geyae fari, a fa a fala Yudayakaa nun Darisalamkae be, «Wo Alatala batu Darisalamu xa serexebadee gbansan ne.»»

²³ «Xa i sa nomä soe ragi wulu firin sotode i xa jama ya ma, n marigi Asiriya mange soe fima ne i ma, e naxee ragima.

²⁴ Hali i i xaxili ti Misirakae ra, soe ragie nun gisee xa fe ra, i senbe xurun n ma mange xa mixi xuri di nde nofe ra.

²⁵ Bafe na ra, wo marigi Alatala xa mu waxi n xa be gere? Alatala nan a falaxi n be, «Siga, i na boxi kana.»

²⁶ Xilikiya xa di Eliyakimi, Sebena, nun Yowa naxa a fala Asiriya mange rasima be, «Yandi, i xa woyen muxu be Arami xui ra, muxu tan i xa konyie na xui fahaamuma. I naxa woyen muxu be Yuda xui ra jama ya xori naxan na tete fari.»

²⁷ Kono Asiriya mange rasima naxa e yaabi, «N marigi n xexxi yi masenyi falade i xa mange nun i tan nan gbansan be? N mu woyenfe yi mixie fan xa be, naxee doxoxi tete fari yi ki, naxee fama e yete xa gbi fuxi donde nun e yete xoli minde nun wo tan na?»

²⁸ Mange rasima naxa keli, a a fala a xui itexi ra Yudaya xui ra, a naxe, «Wo wo tul mati Asiriya mange xungbe xa masenyi ra,

²⁹ «Wo naxa tin Xesekiya xa wo madaxu, barima a mu fata wo ratangade n belexe i!

³⁰ Wo naxa tin a xa wo madaxu wo xaxili tife Alatala ra, a falafe ra, «Alatala muxu rakisima ne, yi taa mu luma Asiriyakae xa mange sagoe.»

³¹ Wo naxa wo tul mati Xesekiya ra de! Asiriya mange yi nan falaxi, «Xa wo tin lude n ma yaamari bun ma, kankan fama a xa xee bogisee donde, kankan a xa kolonyi ye min,

³² han n sa fama wo xaninde boxi nde ma temui naxe, naxan luxi alo wo xa boxi, mengi nun weni fanyi, taami nun weni xee, oliwi bilie nun kumi na dennaxe. Na kui, wo baloma ne a fanyi ra, wo ratanga faxe ma.» Wo naxa wo tul mati Xesekiya ra, naxan wama wo madaxufe a falafe ra, «Marigi Alatala won nakisma ne.»

³³ Si gbetee xa alae no ne e xa mixie bade Asiriya mange belexe i?

³⁴ Xamatu nun Arapadi xa alae go? Se-farawayimi, Hena nun Iwa xa alae go? Nee bara Samari ba n belexe i?

³⁵ Namanee birin xa alae ya ma, ala mundun a xa mixie rakisixi n belexe i?

Alatala tan nomä Darisalamu ratangade n ma?»

³⁶ Nama naxa dundu, e mu a yaabi, barima mange a fala ne, «Wo naxa a yaabi de.»

³⁷ Xilikiya xa di Eliyakimi, mange xa banxi xunyi, Sebena sebeliti, nun Asafi xa di Yowa keedi ragate, nee naxa siga mange Xesekiya yire e xa sosee ibooxi e ma sunnunyi kui, e fa Asiriya mange rasima xa masenyi dentegé a be.

19

Xesekiya nun Annabi Esayi xa sumunyi (Annabi Esayi 37:1-38)

¹ Mange Xesekiya to na fe me, a naxa a xa donna iboo a ma, a beki dugi ragoro a ma sunnunyi kui, a fa siga Alatala xa banxi kui.

² A naxa a xa banxi xunyi Eliyakimi, a xa sebeliti Sebena, nun serexedube forie xee Amosu xa di Annabi Esayi xon, beki dugi ragoroxi e ma.

³ E naxa a fala a be, Xesekiya yi nan falaxi, «To findixi sunnunyi, jaxankate, nun boje majaa xuu loxoe nan na. A luxi alo die bari temui bara a li, kono senbe mu na sonon e xa bari.

⁴ I Marigi Alatala na Asiriya mange xa xee ra masenyi me. Ala niye rasotofe ra, temunde a na xaxankatama ne a xa na woyenye ma. I xa Ala maxandi alako won ma mixi donxoe naxa faxa.»

⁵ Mange Xesekiya xa mixie naxa siga Annabi Esayi yire.

⁶ Esayi naxa a masen e be, «Wo a fala wo xa mange be, Alatala yi masenyi nan tixi, «I naxa gaaxu Asiriya mange xa xeeerae xa marasotsee xa fe ra, a naxee falaxi n be.»

⁷ N fama a xaxili mafindide xibaarui nde ra, a fa gbilen a xonyi. N a faxama santidégema ra menni ne.»

⁸ Mange xa xeeera to gbilen Asiriya mange yire, a naxa a li a xa mange nu bara keli Lakisi, a nu na Libina gerefe.

⁹ Na temui Asiriya mange naxa a kolon a Kusi mange Tirihaka na fafe a gerede. Na kui a man naxa xeeerae xee Xesekiya ma, a falafe ra,

¹⁰ «Wo a fala Yudaya mange Xesekiya be, «I xa ala, i laxi naxan na, na naxa i madaxu de a falafe ra, «Darisalamu mu luma Asiriya mange belexe i.»

¹¹ I a kolon a fanyi ra Asiriya mangée naxan nabaxi jamanee birin na. E e sonto ne a jaaxi ra. I tan fa fama i bade n yi ra di?

¹² N benbae si naxee bonbo, e xa alae e ratanga ne, alo Gosan, Xarani, Resefa, nun Eden bonsoe naxee na Teli Asari?

¹³ Xamata mange, Arapadi mange, Se-farawayimi mange, Hena mange, nun Iwa mange na minden?»

¹⁴ Xesekiya naxa bataaxe rasuxu xeerae yi ra, a naxa a xaran. Na dangi xanbi, a naxa te Alatala xa banxi, a itala Alatala ya i.

¹⁵ Xesekiya naxa Alatala maxandi, a naxe, «Isirayila Marigi Alatala, naxan magoroxi malekee tagi, i tan nan na dunija birin Marigi ra, i tan nan koore nun boxi daaxi.

¹⁶ Alatala, i i tuli mati a fanyi ra, i xa Senixeribi xa masenyi rame, naxan a xa mixi xeexi Ala Niye rasotode.

¹⁷ Alatala, nondi na a ra, Asiriya mangee bara si birin sonto, a e xa fe xun nakana.

¹⁸ E naxa nee xa alae woli te i, e e kana. A nondi ki ma, na kuyee mu findixi Ala ra, barima ibunadama nan nee yailanxi wuri nun gëme ra.

¹⁹ Yandi, muxu Marigi Alatala, i xa muxu ratanga Senixeribi ma, alako dunija birin xa a kolon, a i tan nan kerem na Ala ra.»

²⁰ Awa, Amosu xa di Annabi Esayi naxa xeera xeet mange Xesekiya ma, a naxe, «Isirayila Marigi Alatala yi nan masenxi, [<]N bara i xa maxandi suxu i naxan tixi Asiriya mange Senixeribi xa fe ra.

²¹ Alatala xa masenyi nan ya a xili ma, Siyoni taa fama yode i ma, Darisalamu tofanyi fama i maberede.

²² I nde konbixi, i nde maberexi?

I sonxoxi nde ma?

I bara i yete igbo Isirayila Seniyentoe ma.

²³ I xa xeerae bara Marigi rasoto.

I bara a fala, «N tan bara te han Liban geyae fari

n ma gisee kui.

N sediri wuri itexie fon, n sipire wuri tofanyie sege fotonyi depeksi kui.

²⁴ N tigie ge jamanee ma, n e ye min.

N Nili xure senkinnee birin xòrima ne n sanyie ra.»»

²⁵ Alatala naxe, «I mu a mexi ba, a n bara yi fee naté nu a rakuya, kafi n i daa temui?

N fa na e rabafe ne.

I tan findixi taa senbemae sòntoma nan tun na,

²⁶ na taa mixie senbe mu na e xa ti wo kanke.

Gaaxui nun yaagi nan tun e sòntoma.

E luma alo nooge xare, alo sexe naxan na banxi kòn na, alo mengi bili naxan xarama beenun a xa bogi.

²⁷ Kòno n i doxo temui, i mini temui sigafe ra gere sode, i fa temui, n na birin kolon.

I man na n matandi, n na fan kolon.

²⁸ I to bara n matandi na ki, i i yete igbo n ma,

n na n ma xurunde gbakuma ne i jòe ra, n na n ma karafoe sòti i de kui, n i ragbilen i kelide.»

²⁹ Alatala naxe, «Xesekiya, tonxuma nan ya i be:

Toofare wo sansi xòri yolonxi nan donma.

Tamuna wo sansi bali nan donma.

Kòno tamuna boore, wo sansie nan donma wo naxee sima wo e xaba,

wo weni min naxan kelima weni bilie ma, wo naxee sima.

³⁰ Yuda bònsòee naxee kisima, nee luma ne alo wuri bili

naxan a sanke na boxi bun ma, a fa a bogi ramini a fuge biri ra.

³¹ Barima mixi ndee ratangama ne faxe ma Darisalamu,

Siyoni mixi ndee kisima ne.

Alatala Senbemá a mafurama ne na birin nabade.»

³² Na kui, Alatala yi masenyi nan tixi Asiriya mange xa fe ra,

«A mu soma yi taa kui,

a mu xali yo wolima be,

a mu tima wo kanke a xa wure lefa ra, a mu bende matema tunganfe ra wo xa tete ra.

³³ A gblenma a fa kira nan na, a mu soma yi taa kui!

Alatala xa masenyi nan na ki.

³⁴ N yi taa makantama ne, n a rakisima ne n xili nun n ma konyi Dawuda xa fe ra.»

³⁵ Na kòe ra Alatala xa maleke naxa mini, a sa Asiriyaka wulu keme tongo solomasaxan nun suuli faxa. A dònxòe to keli geesege, e naxa na furee to e ya ma.

³⁶ Na kui, Asiriya mange Senixeribi naxa gbilen a xonyi Ninewe.

³⁷ Lòxòe nde, a to nu na salife a xa ala Nisiri xa banxi kui, Adarameleki nun Sareseri naxa a faxa santidegëma ra, e e gi Araratibòxi ma. Esarixadoni naxa ti mangé ra a baba Senixeribi jòxòe ra.

20

Xesekiya xa fure

(Yudaya Mangee II 32:24-26, Annabi Esayi 38:1-8,21-22)

¹ Na jee ra, Xesekiya naxa fura a jaaxi ra. A gbe mu nu luxi a xa faxa. Amosu xa di Annabi Esayi naxa siga a yire, a a fala a be, Alatala yi nan masenxi, «I xa yaamarie fi i xa mixie ma, barima i na faxafe ne yi ki, i mu kisima yi fure ma.»

² Xesekiya naxa a yatagi mafindi banxi xale ma, a Alatala maxandi, a naxe,

³ «Alatala, yandi hinne n na, i a kolon a n nan jereksi ne kira tinxinxı xon ma n ma dunijnejiri kui n boje fixe ra. N mu i matandi, n mu gbilen i waxonfe foxo ra.» Xesekiya naxa wa ki fanyi ra.

⁴ Annabi Esayi mu nu gexi minide mange banxi tete kui, Alatala man naxa a masen a be, a naxe,

⁵ «Gbilen i xa sa a fala n ma jama yarerati Xesekiya be, i benba Dawuda Marigi Alatala yi nan masenxi, «N bara i xa maxandi me, n bara i yaye to. N i yalanma ne, a xi saxan nde, i tema ne Alatala xa banxi.

⁶ N je fu nun suuli sama ne i xa simaya xun ma. N i tan nun yi taa ratangama ne Asiriya mange ma. N yi taa makantama ne n ma konyi Dawuda xa fe ra.»

⁷ Annabi Esayi naxa a fala Xesekiya xa mixie be, «Wo xore bogi xaraxi nde mondo, wo xa a sa a xa fi ya i.» E naxa na raba, Xesekiya naxa yalan.

⁸ Xesekiya nu bara a fala Annabi Esayi be, «N a kolonma tonxuma mundun ma, a Alatala n na yalanma ne, n man fa siga a xa banxi a xi saxan nde ma?»

⁹ Annabi Esayi naxa a yaabi, «Yi nan findima Alatala xa tonxuma ra i be, alako i xa a kolon a Alatala a xa masenyi rakamalima ne. I wama soge niini xa a magbilen a xanbi xanbi ma doxo fu, ka a xa siga a yare yare ma doxo fu?»

¹⁰ Xesekiya naxa a yaabi, «Soge niini luma siga ra a yare yare nan ma. I xa a niya a xa gbilen a xanbi xanbi ma.»

¹¹ Na temui, Annabi Esayi naxa Ala maxandi a xa na raba. Alatala naxa soge niini magbilen a xanbi xanbi ma doxo fu. Na soge niini nu tixi Axasi tede nan ma.

*Xesekiya nun Babilon mange xa xeerae
(Annabi Esayi 39:1-8)*

¹² Na temui Babilon mange Merodaki Baladan naxa bataaxe nun bujia rasanba Xesekiya ma, barima a nu bara Xesekiya furafe me.

¹³ Xesekiya naxa na xeerae rasene, a a xa naafila birin masen e be, alo gbeti, xeema, surayi, labunde nun ture xiri noxunme, a xa geresose ragatade nun a xa bannaya birin dennaxe. Sese mu lu, Xesekiya mu naxan masen e be a xa banxi nun a xa boxi kui.

¹⁴ Na dangi xanbi, Annabi Esayi naxa fa Xesekiya yire, a a maxorin, «Na mixie munse falaxi i be? E kelixi minden?» Xesekiya naxa a yaabi, «E kelixi boxi makuye nde ne, dennaxe xili Babilon.»

¹⁵ Esayi man naxa a maxorin, «E munse matoxi i xa banxi kui?» Xesekiya naxa a

yaabi, «Se naxan birin na n ma banxi kui. Sese mu luxi n xonyi n mu naxan masenxi e be.»

¹⁶ Na kui, Annabi Esayi naxa a fala Xesekiya be, «I tuli mati Alatala xa masenyi ra,

¹⁷ «Loxoe na fafe, yi mixie fama i harige birin xaninde Babilon, i benbae naxan luxi i ya ra. Alatala xa masenyi nan na ki.

¹⁸ E fama i xa die suxude, i naxee barixi, e e bana Babilon mange be.»

¹⁹ Xesekiya naxa a fala Esayi be, «Alatala xa masenyi i naxan tixi, a fan.» A na fala ne barima a naxe, «Bojresa nun kantari tan luma ne be, n ma simaya birin kui.»

²⁰ Xesekiya xa taruxui donxoe nun a xa wali fanyie a naxee raba, alo ye sase yailanfe nun ye kira raboofe sofe ra taa kui, na sebexi Yudaya mangee xa taruxui kui.

²¹ Xesekiya naxa laaxira, e a bele a benbae fe ma. A xa di Manasi naxa ti mange ra a joxoe ra.

21

*Yudaya mange Manasi
(Yudaya Mangee II 33:1-20)*

¹ Manasi je fu nun firin nan nu a ra a findi mange ra temui naxe. A naxa lu kibanyi kui je tongo suuli bun ma Darisalamu. A nga nu xili ne Xefesiba.

² A naxa fe raba naxan mu rafan Alatala ma, a bira sie xa naamunyi naaxie foxo ra, Alatala naxee keri na boxi ma Isirayila bonsoe ya ra.

³ A naxa kuye batudee yailan a baba nu bara naxee kana. A naxa Bali kuye xa serexebadee yailan, a Asera kuye ti, alo Isirayila mange Akabu a raba ki naxe. A man naxa tunbuie batu folo, a a xinbi sin nee bun ma.

⁴ A naxa serexebadee ndee ti kuyee be Alatala xa banxi kui, naxan nu tixi Darisalamu Alatala xili xa fe ra.

⁵ A naxa serexebadee ndee ti tunbuie batufe ra, Alatala xa banxi tete firinye kui.

⁶ A naxa a xa di gan serexe ra. A nu duure fe nun sematoe fe raba, a nu woyen pinne nun mixi faxaxie ra. A ti Alatala kanke, a nu fe raba naxan mu rafan Alatala ma.

⁷ A naxa Asera kuye masolixi ti Alatala xa banxi kui. Alatala nu bara a masen Dawuda nun a xa di Sulemani be banxi naxan ma fe ra, «N bara Darisalamu nun yi banxi sugandi Isirayila bonsoe birin ya ma, n xili sabatide ra abadan.

⁸ N mu Isirayila kerima e xa boxi ma sonon, n naxan fixi e benbae ma, xa e sa birama n ma yaamarie nun n ma seriyę

foxo ra, n ma konyi Munsa naxan masen e be.»

⁹ Kono Isirayila mu Alatala xui suxu. E xa mange Manasi naxa e xun ti kira jaaxi xon ma. E xa yunubie naxa dangi sie xa yunubie ra, Alatala naxee sonto Isirayila ya ra.

¹⁰ Na kui Alatala naxa a xa masenyi ti a xa namijonmee saabui ra, a falafe ra,

¹¹ «Yudaya mange Manasi, i to bara yunubi raba dangife Amorikae ra, i a niya Yudayakae xa kuyee batu,

¹² n tan Isirayila Marigi Alatala xa a masen i be, n gbaloe ragoroma ne Yudaya nun Darisalamu ma, naxan findima terenna ra mixi birin be.

¹³ N Darisalamu makiitima ne alo n a raba Samari ra ki naxe. N wo xa fe matoma ne alo n Akabu bonsoe xa fe mato ki naxe. N Darisalamu mafindima ne a legere ma, alo piletia mafindima ki naxe a na ge maxade.

¹⁴ N na n ma jama donxoe rabejinma ne, n le u yaxue sagoe, e xun nakana, e halaki,

¹⁵ barima e bara fe raba naxan mu rafan n ma, e ti n kanke kabi n e benbae raminixi temui naxe Misira bixi ra.»

¹⁶ Bafe Yudaya xun tife ra kira jaaxi xon ma, Manasi naxa Darisalamuka gbegbe man faxa toojrege kui.

¹⁷ Manasi xa taruxui donxoe, a fe jaaxi naxee birin naba, na sebexi Yudaya mangee xa taruxui kui.

¹⁸ A naxa laaxira, e naxa a ragata a benbae fe ma gaburi nde kui mange banxi xanbi ra, mange Usa ragata dennaxe. A xa di Amon naxa ti mange ra a joxoe ra.

Yudaya mange Amon (Yudaya Mangee II 33:21-25)

¹⁹ Amon nu bara je moxjenen nun firin soto, a ti mange ra temui naxe. A naxa mangaya je firin naba Darisalamu. A nga nu xili ne Mesulemeti, Xarusu naxan bari Yotoba be.

²⁰ A naxa fe raba naxan mu rafan Alatala ma, alo a baba Manasi a raba ki naxe.

²¹ A naxa bira a baba xa kira foxo ra fe birin kui, a naxa kuyee batu a baba naxee batu, a suyidi e be.

²² A naxa mes a benbae Marigi Alatala ra, a mu bira a xa kira foxo ra.

²³ A xa kuntigie naxa a yanfa, e a faxa a yete banxi kui.

²⁴ Kono jama naxa na yanfantee faxa, e a xa di Yosiya ti mange ra a joxoe ra.

²⁵ Amon xa taruxui donxoe, a fe naxee birin naba, na sebexi Yudaya mangee xa taruxui kui.

²⁶ E naxa a ragata a xa gaburi kui, mange banxi xanbi ra, mange Usa ragata dennaxe. A xa di Yosiya naxa ti mange ra a joxoe ra.

22

Yudaya mange Yosiya (Yudaya Mangee II 34:1-2)

¹ Yosiya je solomasaxan nan nu a ra, a findi mange ra temui naxe. A naxa mangaya je tongo saxan nun kerem naba Darisalamu. A nga nu xili ne Yedida, Adaya naxan bari Bosikati be.

² A naxa fe raba naxan nafan Alatala ma, a a pere a benba Dawuda xa kira xon ma. A mu ba na kira ma fefe ma.

Serexedube kuntigi saate kitaabui tofe (Yudaya Mangee II 34:8-18)

³ Yosiya xa mangaya je fu nun solo-masaxan nde ra, a naxa Asaliya xa di, Mesulama fan xa mamadi Safan sebeliti xee Alatala xa banxi, yi yaamari ra:

⁴ «Siga serexedube xungbe Xilikiya yire, a xa kobiri konti jama faxi naxan na Alatala xa banxi naade kantee xon ma.

⁵ A xa so walike xunyie yi ra, naxee joxo saxi Alatala xa banxi yailanfe xon ma. E xa a so walikee yi ra naxee na yire bulaxie yailanfe banxi xale ma,

⁶ nun xabuie, banxitie yi ra. A man xa findi wuri nun germe sare ra, walikee hayi na naxan ma Alatala xa banxi xa fe ra.

⁷ Kono e naxa na kobiri rawali ki maxorin e ma de, barima mixi tininxie nan e ra.»

⁸ Na temui serexedube xungbe Xilikiya naxa a fala Safan sebeliti be, «N bara won ma seriye kitaabui to Alatala xa banxi kui!» Xilikiya naxa a so Safan yi ra, Safan naxa a xaran folo a xui itexi ra.

⁹ Na dangi xanbi, a naxa siga mange yire, a dentegi sa mange be a falafe ra, «Kobiri naxan nu na Alatala xa banxi kui, i xa walikee bara na so walike xunyie yi ra naxee joxo saxi Alatala xa banxi yailanfe xon ma.»

¹⁰ A naxa yi masenyi fan sa na fari, a naxe, «Serexedube Xilikiya bara kitaabui nde so ni yi ra.» Safan naxa a xaran mange be a xui itexi ra.

¹¹ Mange to seriye kitaabui xa masenyi me, a naxa a xa sosee iboo sunnuni kui.

¹² A naxa serexedube Xilikiya, Safan xa di Axikama, Mike xa di Akibori, Safan sebeliti, nun mange rasima Asaya yamari,

¹³ «Wo siga Alatala maxorin n tan nun Yudaya jama be yi kitaabui xa masenyi wama naxan falafe won be, won naxan toxi. Alatala xa xone bara gbo. A xonxoi won ma, barima won babae mu tin birade yi kitaabui xui foxo ra, e mu pere kira xon ma, naxan sebexi na kitaabui kui.»

¹⁴ Serexedubē Xilikiya, Axikama, Akibori, Safan, nun Asaya naxa siga namijonmē gine Xulida yire, Salumu xa gine, Tikifa xa di, Xaraxasi xa mamadi. Na gine nu sabatixi Darisalamu taa neene nan kui, a nu meenima mange xa soosee ma. Xeerae to dentegē sa na gine be,

¹⁵ a naxa e yaabi, «Isirayila Marigi Alatala xa masenyi nan ya: <Wo a fala wo xeema be,

¹⁶ a Alatala naxe a n gbaloe ragoroma ne yi boxi nun a xa mixie ma, alo Yudaya mange a xaranxi yi kitaabui kui ki naxe.

¹⁷ E to bara n nabolo, e nu surayi gan ala gbetee be e naxee yailanxi e yete belexee ra, n boje bara te yi yire xili ma. A luxi alo te naxan mu xubenma muku!»

¹⁸ Kono wo a fala Yudaya mange be, naxan wo xeexi be Alatala maxorinde, wo naxe, «Isirayila Marigi Alatala xa masenyi nan ya:

¹⁹ I tan Yosiya to gaaxu n ya ra i i yete magoro n tan Alatala be n ma masenyi xa fe ra yi boxi nun a xa mixie xili ma, n bara i xa maxandi suxu. I to i xa sosee iboo sunnunyi kui, i fa wa n ya i, n bara i xui me. Alatala xa masenyi nan na ki.

²⁰ Na xa fe ra, i ragatama ne i benbae fe ma bojresa kui. I yae mu fama gbaloe birin tote, n naxee ragoroma yi yire ma.» Na dangi xanbi, na xeerae naxa na masenyi dentegē mange be.

23

*Yosiya nama ragbilenfe Ala ma
(Yudaya Mangee II 34:3-7,29-33)*

¹ Mange naxa Yudaya nun Darisalamu forie birin xili.

² A naxa te Alatala xa banxi, naxa birin biraxi a foxo ra: Yudayakae, Darisalamukae, serexedubē, namijonmēe nun jama birin, kelife dimedie ma han a sa forie li. A naxa saate kitaabui xaran e be, naxan to Alatala xa banxi kui.

³ Mange nu tixi buntunyi nan na, a laayidi tongo birafe ra Alatala foxo ra, a xa a xa yaamarie, a xa seriye, nun a xa masenyi birin nabatu a boje nun a nii birin na, alako na saate kitaabui xa masenyi xa kamali. Nama fan naxa na saate tongo.

⁴ Mange naxa yamari fi serexedubē kuntigi Xilikiya ma, nun a xa serexedubē ma, nun Alatala xa banxi naade kantee ma, a e xa see birin namini Alatala xa banxi kui, naxee nu yailanxi Bali, Asera, nun kooremasee be. A naxa sa e gan Darisalamu taa fari ma Sediron gulunba kui, e xube fa xanin Beteli.

⁵ A naxa kuyee xa serexedubē ba, Yudaya mangee naxee ti surayi ganfe ra

kuyee be geyae fari Yudaya taae kui nun Darisalamu taa fari ma. E nu serexē bama Bali kuyee, soge, kike, nun tunbuie be.

⁶ A naxa Asera kuye masolixi ramini Alatala xa banxi kui, a a xanin Darisalamu fari ma Sediron gulunba kui, a a gan han a findi te xube ra. A naxa na xube woli gaburie fari.

⁷ A naxa konkoe rabira Ala xa banxi kui, yenlae nu yene rabama dennaxe e xa kuyee xa fe ra. Ginee fan nu sosee yailanma Asera kuye be naa.

⁸ Yosiya naxa Yudaya serexedubē birin xili, e xa kuye batudee kana geyae fari, mixie nu surayi gamma serexēe ra dennaxe, kelife Geba ma han Beriseeba. A naxa kuye batudee kana, naxee nu na taa mange Yosuwe xa naade sode de ra, nun taa naade sode de koɔla ma.

⁹ Serexedubē naxee nu serexē bama kuyee be geyae fari, nee mu nu sigama Alatala xa serexebade yire Darisalamu, kono e nu sunbuma e ngaxakerenyi Alatala xa serexedubē ra, e nu taami lebinitare don nee ya ma.

¹⁰ Mange Yosiya naxa serexebade nde kana naxan nu xili Tofeti, alako mixi yo naxa a xa di ba serexē gan daaxi ra Moloko kuye be sonon. Na serexebade nu na Ben Hinoma xa gulunba nan kui.

¹¹ A naxa kuyee kana Alatala xa banxi sode de ra, naxee nu masolixi soe daaxie nun gise daaxie ra. Yudaya mangēe nan nee ti naa soge batufe ra. Nee nu na Natan Meleki xa konkoe nan fe ma Alatala xa banxi tete kui.

¹² Mange naxa serexebade ndee kana, naxee nu na Axasi xa konkoe fe ma koore ra, Yudaya mangēe nun Manasi naxee ti Alatala xa banxi tete kui. A to ge e kanade, a naxa e gan, a e xube woli Sediron gulunba kui.

¹³ Mange naxa kuye batude ndee kana, naxee nu na Darisalamu yatagi, Kasare geya yirefanyi biri ra, Isirayila mangē Sulemani naxan ti Asitarate be, Sidonkae xa kuye jaaxi. A man naxa serexebadee kana naxee nu tixi Kemosi be, Mowabakae xa kuye jaaxi, a nun Moloko be, Amonikae xa kuye jaaxi.

¹⁴ A naxa na gēme masolixie ibutuxun, a naxa na wuri masolixie gan, a fa mixi faxaxi xōrie rayensen na yire seniyentaree ma.

¹⁵ Yowasi naxa na moɔli raba Beteli serexebade fan na, Nebati xa di Yerobowami naxan ti alako Isirayilakae xa yunubi raba. A naxa na serexebade kana na yire itexi fari, a fa menni nun na Asera kuye masolixi gan, a na birin findi te xube ra.

¹⁶ Yosiya to gaburi ndee to geya mabiri, a naxa mixi faxaxi xorie tongo naa, a e gan na serexebadee fari, alako a xa findi yire səniyentare ra, Alatala xa masenyi xa kamali alo namijonme a fala ki naxe.

¹⁷ Na temui Yosiya naxa jama maxorin, a naxe, «Munse na yi geme tənxuma ra naxan tixi be?» Mennikae naxa a yaabi, «Ala xa mixi nde xa gaburi nan a ra naxan keli Yudaya bɔxi ma, a woyen Beteli serexebade xili ma, a fee fala i naxee rabaxi yi ki.»

¹⁸ A naxa a fala e be, «Wo yi gaburi lu na, mixi yo naxa yi Yudaya namijonme xorie tongo, a nun namijonme xorie naxan keli Samari, nee tan xorie xa ragata e xa gaburie kui.»

¹⁹ Yosiya man naxa kuye banxie birin kana, Isirayila mangee naxee ti Samari taae kui, e nu Alatala matandima naxee kui. Yosiya naxa na birin kana, alo a a raba ki naxe Beteli.

²⁰ A naxa na kuye xa serexedubee faxa, a e xorie gan e xa serexebadee fari. A to ge na rabade, a naxa gbilen Darisalamu.

²¹ Mange naxa yi yaamari fi jama ma, «Wo Saya Maleke Dangi sali raba wo Margi Alatala xa binye bun ma, alo a sebexi saate kitaabui kui ki naxe.»

²² Isirayila bɔnsœ mu nu Saya Maleke Dangi sali raba na ki kafi kiitisae nu bɔxi yamarima temui naxe. Na sali mu nu rabama Isirayila mangee nun Yudaya mangee xa waxati.

²³ Na rabaxi Yosiya xa mangeya je fu nun solomasaxan nde gbansan ne. A naxa na sali raba Alatala xa binye bun ma Darisalamu.

²⁴ Yosiya man naxa mandurulae, naxee woyenma mixi faxaxie ra, sematoee, den-baya kuyee, kuye gbetee, nun se jaaxie, a naxa na birin jən Yudaya nun Isirayila bɔxi ma, alako Alatala xa seriye xa rabatu naxan sebexi saate kitaabui kui, serexedube Xilikiya naxan to Alatala xa banxi kui.

²⁵ Isirayila mange yo mu nu na naxan luxi alo Yosiya, naxan gbilenxi Alatala ma a bɔjœ, a nii, nun a senbe birin na, alo Annabi Munsa xa seriye a masenxi ki naxe. Kabi a waxati han a dangi xanbi, a maniye yo mu soto.

²⁶ Hali na birin to raba, Alatala xa xɔne mu gbilen Yudaya fo xo ra, Manasi xa fe rabaxie saabui ra, a a matandi naxee kui.

²⁷ Alatala naxa a masen, «N Yudaya fan makuyama ne n ya tote ra, alo n a rabaxi Isirayila ra ki naxe. N ma taa sugandixi Darisalamu raboloma ne, a nun n ma banxi, n a masen dənnaxe xa fe ra, «N xili luma be ne.»»

²⁸ Yosiya xa taruxui dɔñxœ, a fe fanyi naxan birin naba, na sebexi Yudaya mangee xa taruxui kui.

²⁹ Na temui Misira mange Firawuna, naxan xili Neko, naxa siga Asiriya mange gerede Efirati xure mabiri. Yosiya to mini a gere ki ma, Firawuna naxa a faxa Megido.

³⁰ Yudayakae naxa a fure baki soɔri ragise nde kui, e a xanin keli Megido sigafe ra Darisalamu, e sa a ragata a xa gaburi kui. Nama naxa a xa di Yehowaxasi tongo, e ture surusuru a xunyi ma, e a ti mange ra a baba jəñxœ ra.

Yudaya mange Yehowaxasi (Yudaya Mangee II 36:2-4)

³¹ Yehowaxasi je moxɔrœn nun saxan nan nu a ra, a ti mange ra temui naxe. A naxa kike saxan mangeya raba Darisalamu. A nga nu xili ne Xamutali, Yeremi xa di naxan keli Libina.

³² A naxa fe raba naxan mu rafan Alatala ma, alo a benbae a raba ki naxe.

³³ Firawuna naxan xili Neko, na naxa no a ra, a a xiri yɔlɔñxɔnyi ra Ribila, Xamata bɔxi ma. Neko naxa duuti fife ti Yudaya ma, naxan findi gbeti kilo wulu saxan nun xɛmxa kilo tongo saxan na.

³⁴ A naxa Yosiya xa di Eliyakimi ti mange ra a baba Yosiya jəñxœ ra. A naxa a xili masara Yehoyakimi ra. A naxa Yehowaxasi susu geelimani ra, a a xanin Misira bɔxi ma. Yehowaxasi naxa faxa naa.

³⁵ Yehoyakimi naxa Yudayakae yamari e xa duuti fi e xa naafuli xasabi ma, alako a xa gbeti nun xɛmxa fi Firawuna Neko ma, a a yamarixi naxan na.

Yudaya mange Yehoyakimi (Yudaya Mangee II 36:5-8)

³⁶ Yehoyakimi je moxɔrœn nun suuli nan nu a ra, a findi mange ra temui naxe. A naxa mangeya je fu nun keren naba Darisalamu. A nga nu xili ne Sebida, Pedaya xa di naxan keli Ruma.

³⁷ A naxa fe raba naxan mu rafan Ala ma, alo a benbae a raba ki naxe.

24

Yudaya mange Yehoyakimi

¹ Yehoyakimi xa mangeya waxati, Babilon mange Nebukadansari naxa gere rakeli a ma. Yehoyakimi naxa lu a xa noe bun ma je saxan, kɔnɔ na dangi xanbi a naxa a matandi.

² Alatala naxa Kalidikae, Aramikae, Mowabakae, nun Amonikae rakeli, e xa fa a gere. A nee xɛs ne e xa fa Yudaya sɔnto, alo a masenxi ki naxe a xa konyi namijonmee saabui ra.

³ Na raba Alatala xa yaamari nan ma, barima a nu wama Yudakae makuyafe a

ra e xa yunubie xa fe ra, e naxee matinkan Manasi foxo ra.

⁴ A man nu wama e paxankatafe Manasi xa töönege xa fe ra, naxan a niya a xa Darisalamuka gbegbe faxa. Alatala mu wa diñefe na fe ma.

⁵ Yehoyakimi xa taruxui döñxoe, a fe naxan birin naba, na sebexi Yudaya mangee xa taruxui kui.

⁶ Yehoyakimi naxa ragata a benbae fe ma. A xa di Yehoyakini naxa ti mange ra a poxoe ra.

⁷ Misira mange mu mini a xa boxi kui sonon, barima Babilon mange nu bara a xa boxi birin ba a yi ra, kelife ra Misira susude ma, han a sa Efrati xure li.

Yudaya mange Yehoyakini (Yudaya Mangee II 36:9-10)

⁸ Yehoyakini je fu nun solomasaxan nan nu a ra, a findi mange ra temui naxe. A naxa mangeya kike saxan naba Darisalamu. A nga nu xili Nexuseta, Elinatan xa di, naxan keli Darisalamu.

⁹ A naxa fe raba naxan mu rafan Alatala ma, alo a baba a raba ki naxe.

¹⁰ Na waxati Babilon mange Nebukadansari xa soorie naxa siga Darisalamu gerede. E naxa na taa rabilin, alako mixi yo naxa so, mixi yo naxa mini.

¹¹ Babilon mange Nebukadansari naxa fa, a ti taa yatagi a xa soorie nu taa rabilinfe temui naxe.

¹² Na temui Yudaya mange Yehoyakini naxa a yete so Babilon mange yi ra, a tan, a nga, a rasimae, a xa kuntigie, nun a xa banxi meenimae. Babilon mange naxa a findi geelimani ra a xa mangeya je soomasaxan nde ra.

¹³ A naxa naaful birin tongo naxan nu ragataxi Alatala xa banxi nun mange xa banxi kui. A naxa yirabase xeeema daaxie ibolon a xuntunyie ra, mange Sulemani naxee yailan Alatala xa banxi xa fe ra, alo Alatala a yamari ki naxe.

¹⁴ A naxa Darisalamukae birin xanin. Kuntigie, soori fanyie, walikee, nun xabuie birin. E birin nalanxi mixi wulu fu. A setaree nan gbansan lu naa.

¹⁵ A naxa Yehoyakini xanin Babilon, a tan, a nga, a xa ginee, a xa kuntigie, nun a xa boxi senbemae,

¹⁶ soori wulu solofer, nun xabui wulu keren. Mixi naxee birin nu noma gere sode nu na na nama ya ma. Babilon mange naxa e birin xanin Babilon boxi ma.

¹⁷ A naxa Yehoyakini soxo Mataniya naxa ti mange ra a poxoe ra. A naxa a xili masara Sedekiya.

Yudaya mange Sedekiya

(Yudaya Mangee II 36:11-16, Annabi Yeremi 39:1-7, 52:1-11)

¹⁸ Sedekiya je moxojen nun keren nan nu a ra, a ti mange ra temui naxe. A naxa mangeya je fu nun keren naba Darisalamu. A nga nu xili ne Xamutali, Yeremi xa di naxan keli Libina.

¹⁹ A naxa fe raba naxan mu rafan Alatala ma, alo Yehoyakimi a raba ki naxe.

²⁰ Alatala nu bara yi fe birin nagiri Darisalamu nun Yudaya ma a xa xone kui. A e makuya a ra na nan ma. Na dangi xanbi, Sedekiya naxa Babilon mange matandi.

25

*Nebukadansari Darisalamu suxufe
(Yudaya Mangee II 36:17-21, Annabi Yeremi 52:3-30)*

¹ Babilon mange Nebukadansari xa mangeya je solomanaani nde, kike fu, xi fu nde ra, a naxa fa a nun a xa soori gali ra Darisalamu gere xili ma. E naxa yonkin taa rabilinfi ra, e se nde ti alako e xa no tede tete fari.

² Taa naxa lu suxui kui han mange Sedekiya xa mangeya je fu nun keren nde ra.

³ Kike naani nde xi solomanaani nde ra, kaame to bara nu senbe soto taa kui, donse yo mu nu na nama yi ra sonon,

⁴ taakae naxa yale ti taa tete ma koe ra, soori senbemae fa mini naadsa ra naxan na tete firinyie tagi, mange xa malabude fe ma, e fa siga Araba fiili ma. Kalidikae nu yonkinxi taa rabilinfi.

⁵ Kalidikae to taa soorie to e gi ra, e naxa bira e xa mange foxo ra, e fa a suxu Yeriko fili ma. Mange xa soorie naxa e gi a xun ma, e yensen ye.

⁶ Kalidikae naxa mange suxu, e a xanin Babilon mange xon ma Ribila. Menni e naxa a makiiti.

⁷ E naxa Sedekiya xa die kon naxaba a ya xori, e fa a tan yae kana. Na dangi xanbi, Babilon mange naxa a xiri wure gbeezi yoloxonyi ra, a a xanin Babilon.

Nebukadansari Darisalamu kanafe

⁸ Kike suuli nde xi solofer nde ra, Nebukadansari xa mangeya je fu nun solomanaani nde nan nu a ra Babilon xun ma, Nebusaradan Babilon mange xa soori xunyi naxa siga Darisalamu.

⁹ A naxa Alatala xa banxi, mange xa banxi, nun Darisalamu banxi xungbe birin gan.

¹⁰ Kalidikae xa soori naxee nu na a foxo ra, e naxa tete rabira naxan nu Darisalamu rabilinxi.

¹¹ Nebusaradan, Babilon soori mange naxa Darisalamu nama döñxoe xanin Babilon, naxee nu luxi taa kui, nun naxee e yete so Babilon mange yi ra.

¹² Kono a naxa tin setare ndee tan xa lu naa, e xa nu boxi rawali, e nu weni bilie si.

¹³ Kalidikae naxa see tongo naxee yailanxi wure gbeeli ra, e e raxunu alako e xa na wure gbeeli xanin Babilon. Na kui, e naxa kinki firin, ye sase xungbe, nun a dōxōdee kana.

¹⁴ E naxa Alatala xa banxi tundee, pelie, finee, tonbilie, nun yirabase birin tongo, naxee nu yailanxi wure gbeeli ra.

¹⁵ A naxa yirabasee nun pootie fan birin tongo naxee nu yailanxi x̄emaa nun gbeti ra.

¹⁶ Banxi kinki firinyie, ye sase xungbe naxan xili «baa,» a dōxōde naxee nu na a bun ma, Sulemani naxee yailan Alatala xa banxi be, na birin findixi wure gbeeli gbegbe nan na, naxan xasabi mu nu nōma kolonle.

¹⁷ Na banxi kinki firinyie xa maiteya nu nōngon ya fu nun solomasaxan lima. Na kinki xunyie nu yailanxi wure gbeeli nan na, e masoli kooibe bogi maniye ra. Nee xa maiteya nu nōngon ya saxan lima.

¹⁸ Babilon soori mange naxa serexedube kuntigi Seraya, serexedube firin nde Sefaniya, nun hōrōmōbanxi naadē makante saxanyie xanin a xun ma.

¹⁹ A naxa yi mixi xungbee fan xanin: soori mange, mange rasima suuli, kuntigi nde naxan nu soorie sugandima, nun na kuntigi xa mixi tongo senni.

²⁰ Babilon soori mange Nebusaradan naxa na mixi birin xanin Babilon mange xon ma Ribila.

²¹ Babilon mange naxa e faxa Ribila, Xamata boxi ma. Yudayakae rakelixi e xa boxi ma na ki ne.

Yudaya mange Gedalaya
(Annabi Yeremi 40:7-9, 41:1-3)

²² Nebukadansari jama dōnxaœ naxan lu Yudaya, a naxa Axikama xa di, Safan xa mamadi Gedalaya, findi e xa mange ra.

²³ Isirayila soori mangee to a kolon a Babilon mange bara Gedalaya ti mange ra, e birin naxa siga a x̄ebude Misipa nun e xa soorie ra. Na soori mangee xilie nan ya: Netaniya xa di Sumayila, Kareya xa di Yoxanan, Tanxumeti xa di Seraya Netofaka, nun Maakkaka xa di Yaasaniya.

²⁴ Gedalaya naxa laayidi tongo e tan nun e xa soorie be, a naxe, «Wo naxa gaaxu Kalidikae ya ra. Wo lu yi boxi ma Babilon mange xa yaamari bun ma, na kui wo xa fe sooneyama ne.»

²⁵ Kono a kike solofera nde ra, Netaniya xa di Sumayila, naxan tanun findi Elisama ra mange bōnsœ ya ma, naxa fa a nun mixi fu ra, e fa Gedalaya faxa, a Yudakae nun Kalidikae faxa, naxee nu na a seeti ma Misipa.

²⁶ Na kui jama birin, forie, dimedie nun soori mangee naxa e gi e siga Misira boxi ma, barima e nu gaaxuxi Kalidikae ya ra.

Efili Merodaki hinnefe Yehoyakini ra
(Annabi Yeremi 52:31-34)

²⁷ Yudaya mange Yehoyakini xa sige je tongo saxan nun solofera nde ra Babilon boxi ma, a kike fu nun firin nde, xi moxojen nun solofera nde ra, Babilon mange Efili Merodaki naxa Yudaya mange Yehoyakini ramini geeli.

²⁸ A naxa hinne a ra, a a xa kibanyi radangi mange gbetee ra, a tan nun naxee nu a ra Babilon boxi ma.

²⁹ A naxa a xa geelimani sosee masara, a nu fa lu a dege ra mange xa teebili ra temui birin.

³⁰ Babilon mange naxa a jōxō sa a xa fe xon ma a fanyi ra a xa simaya birin kui.

Yudaya Mangée xa Taruxui Séniyenxi singe Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Isirayila findixi Ala xa jama nan na. E xa taruxui noma lõnni belebele fide to mixie ma, barima na kui won noma a kolonde a lanma Ala xa konyie xa jere ki naxe. Na taruxui toma kitaabui naani kui. Firin xili «Isirayila Mangee xa Taruxui», yi boore firinyie xili «Yudaya Mangee xa Taruxui». A singe, Isirayila nu lanxi si keren nan ma, kono sëti keren to kuye batu folo, a naxa findi Isirayila jama ra, boore sëti naxa findi Yudaya jama ra. Mangee birin xa taruxui sebexi «Isirayila Mangee xa Taruxui» firinyi kui. «Yudaya Mangee xa Taruxui» firinyi, Yudaya mangee xa fe nan gbansan masenma.

«Yudaya Mangee xa Taruxui» kitaabui singe foloma sora solomanaani nan ma, naxee mixi xilie masenma naxee bara lu dunjia kelife baba Adama xa waxati han mange Solu xa waxati. Solu findixi Isirayila mange singe nan na. Ala naxa a sugandi, kono a mu bu Ala xa kira xon ma. Na na a ra, Ala naxa Dawuda ti a jõxoe ra. Dawuda findixi Isirayila mange xungbe nan na, naxan fata jama rajere, a man fata birade Ala xa seriye foxo ra. Ala naxa barake sa a xa fe ma han a xili xungbe soto dunjia birin ma. Ala naxa saate tongo Dawuda nun a bõnsœ be, a xa di nde xa Ala xa jama rajere abadan. Na taruxui birin sebexi yi kitaabui singe nan kui.

«Yudaya Mangee xa Taruxui» kitaabui firin nde foloma Dawuda xa di Sulemani xa mangeya xa taruxui nan ma. Sulemani naxa bira a baba jere ki foxo ra. A naxa jama yamari lõnni ra, a man naxa Ala batu soöbe ra. Ala naxa tin Sulemani xa a xa hõromõbanxi ti Darisalamu.

Sulemani to faxa, a xa di Robowami naxa ti a jõxoe ra. Robowami naxa a tulimati a lanfanmae xa marasi ra naxee bara a niya Isirayilakae bõjne xa rajaaux e ma. Isirayila bõnsœ fu naxa mini Robowami xa yaamari bun ma, e Yerobowami ti e xa mange ra. Robowami xa mangeya xili ne Yudaya, Yerobowami xa mangeya xili ne Isirayila.

Mangé naxee tixi Robowami dangi xanbi, ndee findixi mangé fanyie nan na naxee bira Ala xa seriye foxo ra. Kono ndee mu tin Ala xa kira ra, e fa kuye batu, e mixi tooro. Na kui Ala naxa e naxankata si gbetee saabui ra naxee fa e gerede. Yudayakae to na toore to, e naxa

gbilen Ala ma, Ala fan naxa e tongo, a e mali node e yaxuie ra. Mange fanyie nun mange jaaxie nu fa masara e boore tagi. Na mõõli naxa bu ñe keme saxan ñe tongo solofera nun firin. A rajonyi Ala naxa a lu Isirayila nun Yudaya yaxuie xa no e ra, e e xanin konyiya kui Asiriya nun Babilon boxi ma.

Yi taruxui makinikini, barima a a masenma won be mixi naxan na heeri kui, e noma Ala rabolode, na fa findi konyiya xõrõxœ ra e be. Ala xa won natanga na ma. Isirayila jama xa findi misaali ra won be. Xa won luma Ala xa kira xon ma, won ma dunipneigiri fanma ne, kono xa won tondima na ra, won toore gbansan nan sotoma. Ala xa na lõnni raso won xaxili kui. Amina.

Yudaya Mangée xa Taruxui Séniyenxi singe

*Benba Adama han Annabi Iburahima
(Fe Fõlo Fõle 5:1-32, 10:1-32, 11:10-32)*

¹ Adama naxa Seti soto. Seti naxa Enosi soto. Enosi naxa Kenan soto.

² Kenan naxa Mahalaleli soto. Mahalaleli naxa Yeredi soto.

³ Yeredi naxa Enoki soto. Enoki naxa Metusela soto. Metusela naxa Lemeki soto.

⁴ Lemeki naxa Nuha soto. Nuha naxa di xemëe saxan soto: Semi, Hami, nun Yefeti.

⁵ Yefeti xa die nan ya: Gomeri, Magogo, Madayi, Yawani, Tubali, Meseiki, nun Tirasi.

⁶ Gomeri xa die nan ya: Asikenasi, Rifati, nun Togarama.

⁷ Yawani xa die nan ya: Elisaha, Tarasisi, Kitimi, nun Rodanimi.

⁸ Hami xa die nan ya: Kusi, Misirayimi, Puti, nun Kanaan.

⁹ Kusi xa die nan ya: Seba, Xawila, Sabata, Raama, nun Sabiteka. Raama xa die nan ya: Seeba nun Dedan.

¹⁰ Kusi naxa Nimirodi bari, naxan findi geresoe singe ra adamadie tagi.

¹¹ Misirayimi naxa die soto, naxee findixi Ludukae, Anamikae, Lehabakae, Nafatukae,

¹² Patirusukae, Kasaluxukae, nun Kafatorokae ra. Filisitakae benba na Kafatoro nan na.

¹³ Kanaan naxa die soto, naxee findixi Sidonkae, Xitikae,

¹⁴ Yebusukae, Amorikae, Girigasakae,

¹⁵ Hiwikaes, Arakakae, Sinikae,

¹⁶ Arawadakae, Semarakae, nun Xamatakae ra.

¹⁷ Semi xa die nan ya: Elama, Asuri, Arafaxadi, Ludu, nun Arami. Arami xa die nan ya: Usu, Xulu, Geteri, nun Meseiki.

¹⁸ Arafaxadi naxa Sela soto. Sela naxa Eberi soto.

¹⁹ Eberi naxa di xeme firin soto. Keren xili Pelegi barima boxi itaxunxi a xa waxati. A firin nde xili Yokatan.

²⁰ Yokatan xa die nan ya: Alomodadi, Selefa, Xasaramawete, Yera,

²¹ Hadorami, Usali, Dikila,

²² Obala, Abimayele, Seeba, Ofiri, Xawila, nun Yobabo.

²³ Yokatan xa die nan na ki.

²⁴ Semi naxa Arafaxadi soto. Arafaxadi naxa Sela soto.

²⁵ Sela naxa Eberi soto. Eberi naxa Pelegi soto. Pelegi naxa Rewu soto.

²⁶ Rewu naxa Serugu soto. Serugu naxa Naxori soto. Naxori naxa Tera soto.

²⁷ Tera naxa Iburama soto naxan findi Iburahima ra.

Annabi Iburahima xa die

(*Fe Følo Føle 25:1-4, 12-16*)

²⁸ Iburahima xa die nan ya: Isiyaga nun Sumayila.

²⁹ Sumayila xa die nan ya: Sumayila xa di singe Nebayoti, Kedari, Adabeeli, Mibisami,

³⁰ Misema, Duma, Masa, Hadada, Tema,

³¹ Yeturi, Nafisi, nun Kedema. Sumayila xa die nan na ki.

³² Iburahima xa konyi gine Ketura xa die nan ya a naxee bari Iburahima be: Simiran, Yokosan, Medan, Madiyan, Yisebaki, nun Suuwa. Yokosan naxa Seeba nun Dedan soto.

³³ Madiyan naxa Efa, Efere, Xanoki, Abida, nun Elidaa soto. Yi die birin fatanxi Ketura nan na.

³⁴ Iburahima naxa Isiyaga soto. Isiyaga xa die nan ya: Esayu nun Isirayila.

³⁵ Esayu xa die nan ya: Elifasi, Reyuweli, Yeyusu, Yalami, nun Kora.

³⁶ Elifasi xa die nan ya: Teman, Omaru, Sefi, Gatami, Kenasi, Timina, nun Amaleki.

³⁷ Reyuweli xa die nan ya: Naxati, Sera, Saama, nun Misa.

³⁸ Seyiri xa die nan ya: Lotan, Sobali, Sibeyon, Ana, Dison, Eseri, nun Disan.

³⁹ Lotan xa die nan ya: Xori nun Homami. Lotan maagine xili Timina.

⁴⁰ Sobali xa die nan ya: Aliban, Manaxati, Ebali, Sefi, nun Onan. Sibeyon xa die nan ya: Aya nun Ana.

⁴¹ Ana xa di xili Dison. Dison xa die nan ya: Xemedan, Eseban, Yitiran, nun Keran.

⁴² Eseri xa die nan ya: Bilihan, Saawan, Yaakan. Disan xa die nan ya: Usu nun Aran.

⁴³ Mangee nan ya naxee bara Edon boxi yamari beenu Isirayilakae xa mange nde soto: Beyori xa di Bela, naxan kelixi Dinhaba taa.

⁴⁴ Bela to faxa, Sera xa di Yobabo, naxan kelixi Bosara, naxa boxi yamari.

⁴⁵ Yobabo to faxa, Xusama, naxan kelixi Teman, naxa boxi yamari.

⁴⁶ Xusama to faxa, Bedada xa di Hadada, naxan nu bara Madiyankae bønbo Mowaba boxi ma, naxa boxi yamari. A kelixi Abiti taa ne.

⁴⁷ Hadada to faxa, Masareka Samala naxa boxi yamari.

⁴⁸ Samala to faxa, Sawulu naxan kelixi Rehoboti, taa naxan na xure de ra, naxa boxi yamari.

⁴⁹ Sawulu to faxa, Akibori xa di Bali Xanan naxa boxi yamari.

⁵⁰ Bali Xanan to faxa, Hadada, naxan kelixi Pawu, naxa boxi yamari. A xa gine xili Mehetabeli. Na nga xili Matiredi, a mama xili Mesahabi.

⁵¹ Hadada fan naxa faxa.

Edon mangee nan ya: Timina, Aliba, Yeteti,

⁵² Oholibama, Ela, Pinon,

⁵³ Kenasi, Teman, Mibisari,

⁵⁴ Magadiyeli, nun Irami. Edon mangee nan na ki.

2

Isirayila xa die

¹ Isirayila xa die nan ya: Ruben, Simeyon, Lewi, Yuda, Isakari, Sabulon,

² Dana, Yusufu, Bunyamin, Nafatali, Gadi, nun Aseri.

³ Yuda xa die nan ya: Eri, Onan, Sela. Suwa xa di gine Kanaanka nan e barixi. Yuda xa di singe Eri naxa fe jaaxi raba Alatala ya i. A a faxa na nan ma.

⁴ Yuda xa mamadi Tamari naxa Peresi nun Sera bari a be. Yuda di suuli soto na ki ne.

⁵ Peresi xa die nan ya: Xesiron nun Xamuli.

⁶ Sera xa di suulie nan ya: Simiri, Etani, Heman, Kalikoli, nun Darada.

⁷ Karimi naxa Akan soto, naxan bara fe jaaxi raba Isirayila ra a to se ratonxi tongo.

⁸ Etani naxa Asaraya soto.

⁹ Xesiron xa die nan ya: Yerameeli, Rami, nun Kalebi.

¹⁰ Rami naxa Aminadabo soto. Aminadabo naxa Naxason soto, naxan findi Yudayakae xa mange ra.

¹¹ Naxason naxa Salimon soto. Salimon naxa Boosu soto.

¹² Boosu naxa Obedo soto. Obedo naxa Yisayi soto.

¹³ Yisayi xa die nan ya: Eliyabi, a xa di singe, Abinadabo, a xa di firin nde, Simeya, a xa di saxan nde,

¹⁴ Netaneeli, a xa di naani nde, Radayi, a xa di suuli nde,

¹⁵ Osemi, a xa di senni nde, nun Dawuda, a xa di solofera nde.

¹⁶ Yisayi xa di ginee nan ya: Seruya nun Abigayili. Seruya naxa di xeme saxan soto: Abisayi, Yowaba, nun Asaheli.

¹⁷ Abigayili naxa Amasa soto Yeteri be, naxan fatanxi Sumayila bonsoe ra.

¹⁸ Xesiron xa di Kalebi naxa die soto a x a gine Asuba ra. E xili Yesere, Sobabo, nun Aradon. A xa gine Yeriyoti fan naxa di nde soto a be.

¹⁹ Asuba to faxa, Kalebi naxa Efarata doxo, naxan Xuru bari a be.

²⁰ Xuru naxa Uri soto. Uri naxa Besaleli soto.

²¹ Xesiron to ne tongo senni soto, a naxa Galadi baba Makiri xa di gine doxo. E naxa Segubu soto.

²² Segubu naxa Yayiri soto, naxan taa moxqen nun saxan yaamari Galadi boxi ma.

²³ Gesurikae nun Siriyakae naxa Yayiri xa taae soto a nun Kenata nun taa tongo senni naxee na a rabilinyi. Yi mixi birin kelixi Makiri bonsoe ne, Galadi baba.

²⁴ Xesiron to faxa Kalebi Efarata, a xa gine Abiya naxa Asexuri bari a be, naxan findi Tekowa baba ra.

²⁵ Xesiron xa di singe Yerameeli xa die nan ya: Rami, a xa di singe, Buna, Oreni, Osemi, nun Ahiya.

²⁶ Yerameeli xa gine boore Atara naxa Onan soto.

²⁷ Yerameeli xa di singe Rami xa die nan ya: Maasa, Yamin, nun Ekeri.

²⁸ Onan ma die nan ya: Samayi nun Yada. Samayi xa die nan ya: Nadabo nun Abisuri.

²⁹ Abisuri xa gine Abixayili naxa Axaban nun Molidi soto.

³⁰ Nadabo xa die nan ya: Seleda nun Apayimi. Seleda naxa faxa a ditare ra.

³¹ Apayimi naxa Yiseyi soto. Yiseyi naxa Sesaan soto. Sesaan naxa Axalayi soto.

³² Samayi xunya Yada xa di nan ya: Yeteri nun Yonatan. Yeteri naxa faxa a ditare ra.

³³ Yonatan xa die nan ya: Peleta nun Sasa. Yerameeli xa die nan na ki.

³⁴ Sesaan mu di xeme yo soto fo di ginee. A xa konyi Misiraka xili Yara.

³⁵ Sesaan naxa a xa di gine fi a xa konyi Yara ma. A naxa Atayi bari.

³⁶ Atayi naxa Natan soto. Natan naxa Sabadi soto.

³⁷ Sabadi naxa Efilali soto. Efilali naxa Obedo soto.

³⁸ Obedo naxa Yehu soto. Yehu naxa Asaraya soto.

³⁹ Asaraya naxa Xelesi soto. Xelesi naxa Eleyasa soto.

⁴⁰ Eleyasa naxa Sisimayi soto. Sisimayi naxa Salumu soto.

⁴¹ Salumu naxa Yekamiya soto. Yekamiya naxa Elisama soto.

⁴² Yerameeli xunya Kalebi xa di singe xili Mesa. Mesa naxa Sifi nun Maresa soto, naxan findi Xebiron baba ra.

⁴³ Xebiron xa die nan ya: Kora, Tapuwa, Rekemi, nun Sema.

⁴⁴ Sema naxa Raxami soto. Raxami naxa Yoreyami soto. Rekemi naxa Samayi soto.

⁴⁵ Samayi naxa Mayon soto. Mayon naxa Beti Suru soto.

⁴⁶ Kalebi xa konyi gine Efa xa die nan ya: Karani, Mosa, nun Gasesi. Xarani naxa Gasesi soto.

⁴⁷ Yadayi xa die nan ya: Regemi, Yotami, Gesana, Peleti, Efa, nun Saafi.

⁴⁸ Kalebi xa konyi gine Maaka xa die nan ya: Seberi nun Tirana.

⁴⁹ A man naxa Madamanna baba Saafi nun Makabena nun Gibiya baba Sewa bari. Kalebi xa di gine xili Akasa.

⁵⁰ Kalebi xa die nan ya: Sobali, Xuru xa di, a xa gine Efarata xa di singe, Kiriyati Yeyarimi baba,

⁵¹ Salima, Betellemu baba, nun Xarefa, Beti Gaderi baba.

⁵² Kiriyati Yeyarimi baba Sobali xa die nan ya: Harowe, Menuhoti bonsoe tagi.

⁵³ Kiriyati Yeyarimi xabilee nan ya: Itirikae, Putikae, Suumaka, nun Miseryakiae. Soreyatakae nun Esetayolikae fatanxi e tan nan na.

⁵⁴ Salima xa die nan ya: Betellemu, Netofakae, Atiroti Beti Yowaba, Menuhoti bonsoe tagi, Sorahakae,

⁵⁵ sebelitie xabile naxee sabatixi Yabesi, Tiratikae, Simeyatakae, nun Sukatikae. Kenikae nan na ki, naxee fatanxi Xamata, Rekabu baba ra.

3

Mange Dawuda xa die

¹ Dawuda xa di naxee barixi Xebiron, nee nan ya: A xa di singe Aminon, naxan nga findi Axinowama ra Yisireelika, a xa di firin nde Daniyeli, naxan nga findi Abigayili ra Karemelleka,

² a xa di saxan nde Abisalomi, naxan nga findi Gesuri mange Talamayi xa di gine Maaka ra, a xa di naani nde Adoniya, naxan nga findi Xagiti ra,

³ a xa di suuli nde Sefataya, naxan nga findi Abitali ra, a xa di senni nde Yitireyami, naxan nga findi Egela ra.

⁴ Yi di senni barixi Xebiron ne. Dawuda naxa mangeya raba Xebiron ne

soloferere, kike senni, a naxa mangęya raba Darisalamu ne tongo saxon nun saxon.

⁵ Di naani nan ya a naxee soto Darisalamu Amiyeli xa di gine Batiseba ra: Simeya, Sobabo, Natan, Sulemani.

⁶ Dawuda xa di solomanaanie nan ya: Yibixari, Elisawa, Elifeleti,

⁷ Noga, Nefegi, Yafiya,

⁸ Elisama, Eliyada, nun Elifeleti.

⁹ Dawuda xa die, a naxee soto konyi ginee saabui ra mu na yi die ya ma. Tamari findi e maagine nan na.

Yudaya Mangee

¹⁰ Sulemani naxa Robowami soto. Robowami naxa Abiya soto. Abiya naxa Asa soto. Asa naxa Yehosafati soto.

¹¹ Yehosafati naxa Yorami soto. Yorami naxa Axasiya soto. Axasiya naxa Yowasi soto.

¹² Yowasi naxa Amasiya soto. Amasiya naxa Asaraya soto. Asaraya naxa Yotami soto.

¹³ Yotami naxa Axasi soto. Axasi naxa Xesekiya soto. Xesekiya naxa Manasi soto.

¹⁴ Manasi naxa Amon soto. Amon naxa Yosiya soto.

¹⁵ Yosiya xa di singe naxa findi Yoxanan na, a xa di firin nde, Yehoyakimi, a xa di saxon nde, Sidekiya, nun a xa di naani nde, Salumu.

¹⁶ Yehoyakimi naxa Yekoniya nun Sidekiya soto.

Yudaya Mangee xɔreya soto xanbi

¹⁷ Mange Yekoniya naxan nu na konyiyya kui, a xa die nan ya: Salatiyeli,

¹⁸ Malakirami, Pedaya, Seenasar, Yekamiya, Hosama, nun Nedabiya.

¹⁹ Pedaya xa die nan ya: Sorobabeli nun Simeyi. Sorobabeli xa die nan ya: Mesulama nun Xananiya. Selomiti naxa findi e maagine ra.

²⁰ Pedaya xa di suuli booree nan ya: Xasuba, Oheli, Berekiya, Xasadiya, nun Yusabi Xeseda.

²¹ Xananiya xa die nan ya: Pełataya, Yesaya, Refaya xa die, Aranan xa die, Abadiysi xa die, Sekanaya xa die.

²² Sekanaya xa di findi Semaya nan na. Semaya xa die nan ya: Xatusi, Yigali, Bariya, Neyaraya, nun Safati, e birin nalanxi mixi senni.

²³ Neyaraya xa die nan ya: Eliyowenayi, Xisikiya, nun Asirikama, e birin nalanxi mixi saxon.

²⁴ Eliyowenayi xa die nan ya: Hodafiya, Eliyasibu, Pełaya, Akubu, Yoxanan, Delaya, nun Anani, e birin nalanxi mixi soloferere.

¹ Yuda xa die nan ya: Peresi, Xesiron, Karimi, Xuru nun Sobali.

² Sobali xa di Reyaya naxa Yaxati soto. Yaxati naxa Axumayı nun Lahadi soto. Soreyatakeae xabilee fatanxi nee nan na.

³ Etami xa die nan ya: Yisireeli, Yisema, nun Yidibasi. E maagine xili Haseleliponi.

⁴ Penuweli findi Gedori baba nan na. Eseri naxa findi Xusa baba ra. Yi mixie fatanxi Xuru nan na, Efarata xa di singe, Beteləemü baba.

⁵ Tekowa baba Asexuri naxa gine firin dəxə, Xela nun Nayara.

⁶ Nayara naxa Axusami, Xeferi, Temeni, nun Axasetari bari Asexuri bə.

⁷ Xela naxa Səreti, Soxara, Etenani, nun Kosi bari a bə.

⁸ Kosi naxa Anubi nun Sobeba soto, a nun Harumi xa di Axaraxeli xabilee.

⁹ Yabesi naxa binye soto dangife a ngaxakerenyie birin na. A nga naxa a xili sa Yabesi barima a a soto töre nan kui.

¹⁰ Yabesi naxa Isirayila Marigi Ala maxandi, «I xa barake sa n ma, i xa n ma boxi xun masa, i xa n mali i senbe ra, i xa n natanga töre ma.» Ala naxa a xa dube susu.

¹¹ Suuxa ngaxakerenyi Kelubu naxa Mexiri soto. Mexiri naxa Eseton soto.

¹² Eseton naxa Beti Rafa, Paseya, nun Texinna soto. Texinna naxa Iri Naxasa soto. Yi mixie findixi Rekakae nan na.

¹³ Kenasi xa die nan ya: Otiniyeli nun Seraya. Otiniyeli xa die nan ya: Xatati nun Meyonotayi.

¹⁴ Meyonotayi naxa Ofara soto. Seraya naxa Yowaba soto, naxan findi xabuie baba ra naxee nu na Xabuie xa gulunba.

¹⁵ Yefune xa di Kalebi xa die nan ya: Iru, Ela, nun Naami. Ela naxa Kenasi soto.

¹⁶ Yehaleleli xa die nan ya: Sifi, Sifa, Tiriya, nun Asareeli.

¹⁷ Esira xa die nan ya: Yeteri, Meredi, Efere, nun Yalon. Meredi xa gine nde naxa Mariyama, Samayı, nun Yiseba bari. Yiseba naxa findi Esitemowa baba ra.

¹⁸ Meredi xa gine Yudayaka xa die nan ya: Gedori baba Yeredi, Soko baba Xeberi, Sanowa baba Yekutiyeli. Firawuna xa di Bitiya, naxan nu bara dəxə Meredi xən ma, na nan na die bari.

¹⁹ Hodiya xa gine, Naxami maagine, naxa Keyila baba Garimika soto, a nun Esitemowa Maakaka.

²⁰ Simon xa die nan ya: Aminon, Rinna, Ben Xanan, nun Tilon. Yiseyi naxa Soxeti nun Ben Soxeti soto.

²¹ Yuda xa di Sela xa die nan ya: Leka baba Eri, Maresa baba Laada, Asibeya xabile naxee dugi yailanma,

²² Yokimi, Kosebakae, Yowasi, nun Sarafi, naxan Mowaba nun Yasubi Lexemni yaamari kabi temui xonnakuye.

²³ E tan nan nu fępe yailanma mange be Netayimi nun Gedera taae kui e nu sabatixi dennaxe.

Simeyən xa die

²⁴ Simeyən xa die nan ya: Nemuweli, Yamin, Yaribu, Sera, nun Sawulu.

²⁵ Sawulu naxa Salumu soto. Salumu naxa Mibisami soto. Mibisami naxa Misema soto.

²⁶ Misema naxa Xamuweli soto. Xamuweli naxa Sakuru soto. Sakuru naxa Simeyi soto.

²⁷ Simeyi naxa di xeme fu nun senni nun di gine senni soto. A ngaxakerenyie mu di gbegbe soto. E xabilee mu wuya aló Yuda bōnsœ.

²⁸ E sabatixi Beriseeba, Molada, Xasari Suwali,

²⁹ Bila, Esemi, Toladi,

³⁰ Betuweli, Horoma, Sikilaga,

³¹ Beti Marakaboti, Xasari Susimi, Beti Biri, nun Saarayimi. E naxa lu na taae kui han Dawuda xa mangeya temui.

³² E man nu na Etami, Ayin, Rimón, Token, nun Asan, na taa suuli

³³ nun e rabilinyi han Baalati. E xa boxie nun e benbae nan na ki.

³⁴ Simeyən bōnsœ xunye nan ya: Mesobabo, Yameleki, Amasiya xa di Yosa,

³⁵ Yoweli, Yosibiya xa di Yehu, Asiyeli xa di Seraya,

³⁶ Eliyowenayi, Yaakoba, Yesohaya, Asaya, Adiyeli, Yesimiyeli, Benaya,

³⁷ nun Sisa, Sifeyi xa di, Alon xa di, Yedaya xa di, Simiri xa di, Semaya xa di.

³⁸ Xabilee mangęe nan na ki. E xa denbayae naxa wuya ki fanyi ra.

³⁹ E naxa siga han Gedori gulunba sogete pooge yire fende e xa xurusee be.

⁴⁰ E naxa fiili fanyie to naa. A belebele, mixi yo mu nu na. Singe Hami bōnsœ nan nu na menni.

⁴¹ Yudaya mange Xesekiya xa waxati kui, yi mixi naxee xili sębexi, e naxa siga naa, e banxie birin kana, e mennikae raton alako e xa sabati na, pooge fanyi nu na dennaxe e xa xurusee be.

⁴² Simeyən bōnsœ mixi keme suuli naxa siga Seyiri geyae yire. E xa yareratie findi Yiseyi xa die nan na, Pelataya, Neyaraya, Refaya, nun Yusiyeli.

⁴³ E to ge Amalekikae bonbode, naxee nu luxi naa, e naxa sabati menni. Han to e bōnsœe na naa.

¹ Isirayila xa di singe findi Ruben nan na, kono di singe tide naxa ba a yi ra, a so Isirayila xa di Yusufu xa die yi ra, barima Ruben nu bara a baba xa gine kolon gine ra.

² Yuda naxa senbe soto a ngaxakerenyie tagi han mangeya naxa lu a bōnsœ yi, kono di singe tide tan naxa lu Yusufu xa die yi.

³ Isirayila xa di singe Ruben xa die nan ya: Xanoki, Palu, Xesiron, nun Karimi.

⁴ Yoweli bōnsœ nan ya: Semaya naxa Gogo soto. Gogo naxa Simeyi soto.

⁵ Simeyi naxa Mike soto. Mike naxa Reyaya soto. Reyaya naxa Bali soto.

⁶ Bali naxa Beéra soto. Asiriya mangęe Tigilati Pileseri naxa Ruben bōnsœ mangedi Beéra xanin konyiya kui.

⁷ Beéra ngaxakerenyie nan ya, e xabile ki ma: Yeyiyeli, Sakari,

⁸ nun Bela, Asasi xa di, Sema xa di, Yoweli xa di. E naxa sabati boxi ma folofe Aroweri sa doxa Nebo nun Bali Meyoni ra.

⁹ E nu sabatixi gbengberenyi fole ma, han Efirati xure ra. Kuruse gbegbe nu na e yi ra Galadi boxi ma.

¹⁰ Mange Solu xa waxati kui, Ruben bōnsœ naxa Hagarikae gere, naxee nu na Galadi naaninyi sogetede biri.

Gadi xa die

¹¹ Gadi bōnsœ nun Ruben bōnsœ sabatixi e boore nan ya i Basan boxi kui, han Salaka.

¹² E xilie nan ya: Yoweli, mixi singe, Safami, a firin nde, Yaanayi, nun Safati naxee nu na Basan boxi ma.

¹³ E xunya solofera nan ya: Mikayeli, Mesulama, Seeba, Yorayi, Yakan, Siya, nun Eberi.

¹⁴ Abixayili xa die nan na ki, Xuri xa di, Yarowa xa di, Galadi xa di, Mikayeli xa di, Yesisayi xa di, Yado xa di, Busi xa di.

¹⁵ Abidiyeli xa di Axi, Guni xa mamadi, e naxa findi e xabilee xunyi ra.

¹⁶ E sabatixi Galadi, Basan, na rabilinyi, han Sarɔn naaninyie ra.

¹⁷ Yudaya mange Yotami nun Isirayila mange Yerobowami naxa e xilie sębe.

¹⁸ Ruben bōnsœ, Gadi bōnsœ, nun Manasi bōnsœ seti kerem, e xa soori xasabi sigama han mixi wulu tongo naani nun naani, mixi keme solofera tongo senni. E birin fata gere sode. Makantase, sanitigema, nun xali nu na e yi ra.

¹⁹ E naxa Hagarikae, Yeturikae, Nafisikae, nun Nodabokae gere.

²⁰ Ala naxa xun nakeli fi e ma Hagarikae xun ma, barima e nu bara Ala maxandi gere kui. Ala naxa e xa duba susu barima e laxi a ra.

²¹ E naxa e yaxuie xa xurusee ba e yi: noxome wulu tongo suuli, yexee nun si wulu keme firin tongo suuli, nun sofale wulu firin. E naxa mixi wulu keme fan suxu.

²² E e yaxui gbegbe faxa ne barima na gere kelixi Ala yati nan ma. E naxa sabati naa han e siga konyiya kui temui naxe.

Manasi bōnsœ seeti keran

²³ Manasi bōnsœ seeti keran sabatixi boxi nan ma naxan foloxi Basan han Bali Xerimon, sa doxo Seniri, nun Xerimon geya ra. E wuya.

²⁴ E xa denbaya mangée nan ya: Efere, Yiseyi, Eliyeli, Asiriyeli, Yeremi, Hodafiyi, nun Yaxadiyeli. Yi denbaya mangée senbe gbo, naafuli gbegbe na e yi.

²⁵ Kono e naxa e babae Marigi Ala yanfa, e mennikae xa kuyee batu, Ala no naxee ra a singe.

²⁶ Na kui Ala naxa a niya, Asiriya Mangée Pulu nun Tigilati Pileseri bojue xa te, e fa Ruben bōnsœ, Gadi bōnsœ, nun Manasi bōnsœ tagi xanin Xala, Xaboro, nun Hara, han Gosan xure e na dənnaxe han to.

²⁷ Lewi xa die nan ya: Gerison, Kehati, nun Merari.

²⁸ Kehati xa die nan ya: Amarama, Yisehari, Xebiron, nun Yusiyeli.

²⁹ Amarama de xeme firin nan soto, Haruna nun Munsa, a nun di gine kerem, Mariyama. Haruna xa die nan ya: Nadabo, Abihu, Eleyasari, nun Itamari.

³⁰ Eleyasari naxa Finexasi soto. Finexasi naxa Abisuwa soto.

³¹ Abisuwa naxa Buuki soto. Buuki naxa Usi soto.

³² Usi naxa Seraxaya soto. Seraxaya naxa Merayoti soto.

³³ Merayoti naxa Amaraya soto. Amaraya naxa Axituba soto.

³⁴ Axituba naxa Sadoki soto. Sadoki naxa Aximaasi soto.

³⁵ Aximaasi naxa Asaraya soto. Asaraya naxa Yoxanan soto.

³⁶ Yoxanan naxa Asaraya soto, naxan findi serexedubé ra Ala xa horomobanxi kui Sulemani naxan tixi Darisalamu.

³⁷ Asaraya naxa Amaraya soto. Amaraya naxa Axituba soto.

³⁸ Axituba naxa Sadoki soto. Sadoki naxa Salumu soto.

³⁹ Salumu naxa Xilikiya soto. Xilikiya naxa Asaraya soto.

⁴⁰ Asaraya naxa Seraya soto. Seraya naxa Yehosadaki soto.

⁴¹ Alatala to Yudaya nun Darisalamu xanin konyiya kui, Nebukadansari naxa Yehosadaki xanin a xun ma.

6

Lewi xa die

¹ Lewi xa die nan ya: Gerison, Kehati, nun Merari.

² Gerison ma die nan ya: Libini nun Simeyi.

³ Kehati xa die nan ya: Amarama, Yisehari, Xebiron, nun Yusiyeli.

⁴ Merari xa die nan ya: Maxali nun Musi.

⁵ Lewi bōnsœ babae nan ya: Gerison naxa Libini soto. Libini naxa Yaxati soto. Yaxati naxa Sima soto.

⁶ Sima naxa Yowa soto. Yowa naxa Ido soto. Ido naxa Sera soto. Sera naxa Yeyaterayi soto.

⁷ Kehati xa die nan ya: Kehati naxa Aminadabo soto. Aminadabo naxa Kora soto. Kora naxa Asiri soto.

⁸ Asiri naxa Elekana soto. Elekana naxa Ebiyasafi soto. Ebiyasafi naxa Asiri soto.

⁹ Asiri naxa Taxati soto. Taxati naxa Uriyeli soto. Uriyeli naxa Yusiya soto. Yusiya naxa Sawulu soto.

¹⁰ Elekana xa die nan ya: Amasayi nun Aximoti.

¹¹ Elekana naxa Sofayi soto. Sofayi naxa Naxati soto.

¹² Naxati naxa Eliyabi soto. Eliyabi naxa Yeroxama soto. Yeroxama naxa Elekana soto.

¹³ Elekana naxa Samuweli soto. Samuweli xa die nan ya: Yoweli, a xa di singe, nun Abiya.

¹⁴ Merari xa die nan ya: Merari naxa Maxali soto. Maxali naxa Libini soto. Libini naxa Simeyi soto. Simeyi naxa Usa soto.

¹⁵ Usa naxa Simeya soto. Simeya naxa Xagiya soto. Xagiya naxa Asaya soto.

Bëetiba Dawuda xa waxati

¹⁶ Saate kankira to doxo Alatala xa horomölingira kui, Dawuda naxa bëetiba sugandi naxee bëeti bama.

¹⁷ Singe e nu bëeti bama Alatala xa horomölingira nan ya ra, Kiri Banxi Naralande. E naxa na wali raba menni han mange Sulemani Alatala xa horomobanxi tixi Darisalamu temui naxe.

¹⁸ Bëetiba xilie nan ya a nun e xa die: Kehati xabile ya ma, Heman bëetiba, Yoweli xa di, Samuweli xa di,

¹⁹ Elekana xa di, Yeroxama xa di, Eliyeli xa di, Towa xa di,

²⁰ Sufu xa di, Elekana xa di, Maxati xa di, Amasayi xa di,

²¹ Elekana xa di, Yoweli xa di, Asaraya xa di, Sefaniya xa di,

²² Taxati xa di, Asiri xa di, Ebiyasafi xa di, Kora xa di,

²³ Yisehari xa di, Kehati xa di, Lewi xa di, Isirayila xa di.

24 Heman malima, naxan nu tixi a yirefanyi ma, na findi Asafi nan na, Berekiya xa di, Simeya xa di,

25 Mikayeli xa di, Baaseya xa di, Malakiya xa di,

26 Etini xa di, Sera xa di, Adaya xa di,

27 Etani xa di, Sima xa di, Simeyi xa di,

28 Yaxati xa di, Gerison ma di, Lewi xa di.

29 Naxee kelixi Merari xabile ya ma, nee nu tima koolla nan ma. E xunyi findi Etani nan na, Kisi xa di, Abidi xa di, Maluku xa di,

30 Xasabiya xa di, Amasiya xa di, Xilikiya xa di,

31 Amasi xa di, Bani xa di, Semeri xa di,

32 Maxali xa di, Musi xa di, Merari xa di, Lewi xa di.

33 E ngaxakerenyie Lewi bɔnsœ ya ma, nu na Alatala xa horomolingira wali kui.

34 Haruna nun a xa die naxa serexé gan daaxi ba serexebade fari, e man surayi gan serexé ra surayi serexebade fari. E na wali birin naba yire seniyenxi fisamante nan kui naxan findi Isirayila xunsare ra, alo Ala xa konyi Munsa a masenxi ki naxe.

35 Haruna xa die nan ya: Eleyasari, a xa di Finexasi, a xa di Abisawa,

36 a xa di Buuki, a xa di Usi, a xa di Seraxaya,

37 a xa di Merayoti, a xa di Amaraya, a xa di Axituba,

38 a xa di Sadoki, a xa di Aximaasi.

*Lewi bɔnsœ xa taae
(Yosuwe 21:1-42)*

39 E xa taae nan ya e sabatixi dennaxe: Haruna xa die, naxee kelixi Kehati xabile ya ma, nee nan singe boxi soto Ala xa maragiri kui.

40 Xebiron nun a rabilinyie naxa findi e gbe ra, Yudaya boxi ma,

41 kɔnɔ Xebiron daaxa nun taa naxee nu na a rabilinyi, nee naxa findi Yefune xa di Kalebi gbe ra.

42 Haruna xa die naxa Xebiron soto, naxan findixi mixi ratanga taa ra, e naxa Libina nun a rabilinyi, Yatiri, Esitemowa nun a rabilinyi soto,

43 e naxa Xilen nun a rabilinyi, Debiri nun a rabilinyi,

44 Asan nun a rabilinyi, Beti Semesi nun a rabilinyi fan soto.

45 E taa naxee soto Bunyamin boxi ma nee nan ya: Gabayon, Geba, a rabilinyi, Alemeti, a rabilinyi, Anatoti, nun a rabilinyi. E naxa taa fu nun saxan soto e xabile ki ma.

46 Kehati xa di booree naxa taa fu soto Ala xa maragiri kui Efirami bɔnsœ, Dana bɔnsœ seeti keren, nun Manasi bɔnsœ seeti keren xa boxie ma.

47 Gerison ma die naxa taa fu nun saxan soto e xabile ki ma Isakari bɔnsœ, Aseri bɔnsœ, Nafatali bɔnsœ, nun Manasi bɔnsœ seeti keren xa boxie ma naxee nu na Basan boxi ma.

48 Merari xa die naxa taa fu nun firin soto Ala xa maragiri kui Ruben bɔnsœ, Gadi bɔnsœ, nun Sabulon bɔnsœ xa boxie ma.

49 Isirayilakae taae nun e rabilinyie fi Lewi bɔnsœ ma na ki ne.

50 E naxa na taae fi e ma Ala xa maragiri kui, taa naxee nu na Yuda, Simeyon, nun Bunyamin bɔnsœe xa boxie ma.

51 Kehati xabile booree naxa taae soto Efirami bɔnsœ xa boxi ma.

52 E naxa mixi ratanga taa Sikemi nun a rabilinyi fi e ma Efirami geya ma, a nun Geseri, a rabilinyi,

53 Yokineyami, a rabilinyi, Beti Xoron, a rabilinyi,

54 Ayalon, a rabilinyi, Gati Rimɔn, nun a rabilinyi.

55 E naxa Aneri, a rabilinyi, Bileyami, nun a rabilinyi soto Manasi bɔnsœ tagi xa boxi ma. Kehati xabile booree xa taae nan na ki.

56 Gerison ma die xa taae nan ya: Golani, a rabilinyi, naxan na Basan boxi ma, Asataroti, a rabilinyi, naxee na Manasi bɔnsœ tagi xa boxi ma,

57 Kadesi, a rabilinyi, Daberati, a rabilinyi,

58 Ramoti, a rabilinyi, Anemi, a rabilinyi, naxee na Isakari bɔnsœ xa boxi ma.

59 E xa taa naxee na Aseri bɔnsœ xa boxi ma nee nan ya: Masala, a rabilinyi, Abadon, a rabilinyi,

60 Hukoki, a rabilinyi, Rexobo, nun a rabilinyi.

61 E xa taa naxee na Nafatali bɔnsœ xa boxi ma, nee nan ya: Kadesi naxan na Galile boxi ma, Xamon, a rabilinyi, Kiriyatayimi nun a rabilinyi.

62 Merari xa die xa taae nan ya: Rimono, a rabilinyi, Taboro, a rabilinyi, naxee na Sabulon bɔnsœ xa boxi ma.

63 E xa taa naxee na Ruben bɔnsœ xa boxi ma Yuruden naakiri ma Yeriko ya ra, nee nan ya: Beteseri naxan na gbengberenyi ma, a rabilinyi, Yahasa, a rabilinyi,

64 Kedemoti, a rabilinyi, Mefaati, a rabilinyi.

65 E xa taa naxee na Gadi bɔnsœ xa boxi ma, nee nan ya: Ramoti naxan na Galadi boxi ma, a rabilinyi, Maxanayimi, a rabilinyi,

66 Xesibon, a rabilinyi, Yaaseri, nun a rabilinyi.

7

Isakari xa die

¹ Isakari xa di naani nan ya: Tola, Puwa, Yasubu, nun Simiron.

² Tola xa die nan ya: Usi, Refaya, Yeriyeli, Yamayi, Yibisami, nun Samuweli. Yi mixie nan findixi e xabile mangee ra. Mange Dawuda xa waxati kui, Tola xa di mixi wulu moxjenen nun firin, keme senni findi soorie nan na.

³ Usi xa di xili Yisiraxiya. Yisiraxiya xa die nan ya: Mikayeli, Abadiyasi, Yoweli, nun Yisiya. Yi mixi suuli nan findi e xabile mangee ra.

⁴ Usi xa mixi wulu tongo saxan nun senni findi soorie nan na, barima e xa ginee nun e xa die wuya.

⁵ Isakari xabilee birin ya ma, xeme mixi wulu tongo solomasaxan nun solofera findi soori gbangbalanye nan na.

Bunyamin xa die

⁶ Bunyamin xa die nan ya: Bela, Beker, nun Yediyayeli.

⁷ Bela xa di suuli nan ya: Esibon, Usi, Yusiyeli, Yerimoti, nun Yiri. Yi mixie nan findi e xabile mangee ra. Soori gbangbalanyi mixi wulu moxjenen nun firin, tongo saxan nun naani nu na e ya ma.

⁸ Beker xa die nan ya: Semira, Yowasi, Eliyesser, Eliyowenayi, Omeri, Yeremoti, Abiya, Anatoti, nun Alemeti. Yee birin Beker xa die nan e ra.

⁹ E xabilee xunyie xilie sebexi, e soori mixi wulu moxjenen keme firin nu na.

¹⁰ Yediyayeli xa di xili Bilihan. Bilihan xa die nan ya: Yeyus, Bunyamin, Exudu, Kenaana, Setani, Tarasisi, nun Axisaxari.

¹¹ Yediyayeli xa die birin findi e xabilee xunyie nan na. Soori mixi wulu fu nun solofera keme firin nu na e ya ma.

¹² Iri xa die nan ya: Supimi nun Xupimi. Axeri xa di xili Xusimi.

Nafatali xa die

¹³ Nafatali xa die nan ya: Yaxaseeli, Guni, Yeseri, nun Salumu, Bila xa di.

Manasi xa die

¹⁴ Manasi xa die nan ya: Axa konyi gine naxan kelixi Siriya boxi ma naxa Asireli nun Makiri bari a be. Makiri naxa Galadi soto.

¹⁵ Makiri naxa gine fen Xupimi nun Supimi be. Makiri maagine xili Maaka. Makiri xa di firin nde xili Selofexadi. Selofexadi mu di xeme yo soto, fo di ginee.

¹⁶ Makiri xa gine Maaka naxa di bari, a xili sa Peresi xun ma. A xunya xili Seresi. Peresi xa die nan ya: Ulami nun Rakemi.

¹⁷ Ulami xa di xili Bedan. Galadi xa die nan na ki, Makiri xa di, Manasi xa di.

¹⁸ Galadi maagine Hamoleketi xa die nan ya: Ishodi, Abiyeseri, nun Maxala.

¹⁹ Semida xa die nan ya: Axiyani, Sikemi, Likixi, nun Aniyama.

Efirami xa die

²⁰ Efirami xa die nan ya: Efirami naxa Sutela soto. Sutela naxa Bereda soto. Bereda naxa Taxati soto. Taxati naxa Eleyada soto. Eleyada naxa Taxati soto.

²¹ Taxati naxa Sabadi soto. Sabadi naxa Sutela soto. Gatikae naxa Eseri nun Eleyadi faxa nee to siga e xa kurusee munade. Eseri nun Eleyadi bari menni ne.

²² E baba Efirami naxa sunnun temui xonkuye. E ngaxakerenyie naxa a madundu.

²³ Na dangi xanbi a xa gine naxa teege. A to di bari, a naxa a xili sa Beriya barima toore nu bara gbo a xonyi.

²⁴ A naxa di gine soto naxan xili Seera. Na naxa Beti Xoron Labe nun Beti Xoron Fuge ti, a nun taa gbete naxan xili Useni Seera.

²⁵ Efirami naxa Refa soto. Refa naxa Resefa soto. Resefa naxa Tela soto. Tela naxa Taxani soto.

²⁶ Taxani naxa Ladana soto. Ladana naxa Amixudi soto. Amixudi naxa Elisama soto.

²⁷ Elisama naxa Nunu soto. Nunu naxa Yosuwe soto.

²⁸ E naxa sabati Beteli nun a rabilinyi, Naarani, a sogetede, Geseri nun a rabilinyi, a sogegorode, Sikemi nun a rabilinyi, han Aya nun a rabilinyi.

²⁹ Manasi bonsœ xa taae nan ya: Beti Saan, a rabilinyi, Taanaki, a rabilinyi, Megido, a rabilinyi, Doro, nun a rabilinyi. Isirayila xa di Yusufu bonsœ sabatixi yi taae nan kui.

Aseri xa die

³⁰ Aseri xa die nan ya: Yimina, Yisiwa, Yisiwi, nun Beriya. E maagine xili Sera.

³¹ Beriya xa die nan ya: Xeberi nun Malakiyeli, naxan findi Birisafiti baba ra.

³² Xeberi xa die nan ya: Yefeleti, Someri, nun Xotama. E maagine xili Suwa.

³³ Yefeleti xa die nan ya: Pasaki, Bimali, nun Asefati. Yefeleti xa die nan na ki.

³⁴ Someri xa die nan ya: Axi, Roga, Xuba, nun Arami.

³⁵ Someri xunya Helemi xa die nan ya: Sofaxa, Yimena, Selesi, nun Amali.

³⁶ Sofaxa xa die nan ya: Suwa, Xaraneferi, Suwali, Beri, Yimira,

³⁷ Beteseri, Hodo, Saama, Silesa, Yitiran, nun Beera.

³⁸ Yeteri xa die nan ya: Yefune, Pisepa, nun Ara.

³⁹ Ula xa die nan ya: Ara, Xaniyeli, nun Risiya.

⁴⁰ Aseri xa die nan na ki, mangée, mixi xungbee, soorie gbangbalanyie, mangedie nan nu e ra e xabilée ya ma, naxee konti siga han mixi wulu moxjien nun senni.

8

Bunyamin xa die

¹ Bunyamin xa die nan ya: Bela, a xa di singe, Asibeli, a xa di firin nde, Axara, a xa di saxan nde,

² Noxa, a xa di naani nde, nun Rafa, a xa di suuli nde.

³ Bela xa die nan ya: Adari, Gera, Abihudi,

⁴ Abisuwa, Naaman, Axowa,

⁵ Gera, Sefufani, nun Xurami.

⁶ Exudu xa die nan ya, naxee findi xabile mangée ra:

⁷ Naaman, Ahiya, nun Gera. Singe e nu na Geba, kono Gera naxa e xanin Manaxati. Gera naxa Usa nun Axitudi soto.

⁸ Saxarayimi to mee a xa ginee Xusimi nun Baara ra, a naxa die soto Mowaba boxi ma.

⁹ A xa gine Xodesi xa die nan ya: Yobabo, Sibiya, Mesa, Malakama, Yeyusi, Sakiya, nun Mirima.

¹⁰ A xa die nan na ki naxee findi xabile mangée ra.

¹¹ A xa gine Xusimi xa die nan ya: Abitubun Elipaali.

¹² Elipaali xa die nan ya: Eberi, Misami, nun Semedi, naxan Ono, Lodi, nun e rabiliny tixi.

¹³ Beriya nun Sema, naxee findi Ayalon xabile mangée ra, naxa Gatikae keri.

¹⁴ Beriya xa mixie nan ya: Axiyo, Sasaki, Yeremoti,

¹⁵ Sebadaya, Aradi, Ederi,

¹⁶ Mikayeli, Yisepa, nun Yoxa.

¹⁷ Elipaali xa die nan ya: Sebadaya, Mesulama, Xisiki, Xeberi,

¹⁸ Yisemerayi, Yisiliya, nun Yobabo.

¹⁹ Simeyi xa die nan ya: Yakimi, Sikiri, Sabidi,

²⁰ Elyenayi, Siletayi, Eliyeli,

²¹ Adaya, Beraya, nun Simirati.

²² Sasak xa die nan ya: Yisepan, Eberi, Eliyeli,

²³ Abadon, Sikiri, Xanan,

²⁴ Xananiya, Elama, Antotiya,

²⁵ Yifideya, nun Penuweli.

²⁶ Yeroxama xa die nan ya: Sameserayi, Sexaraya, Atalaya,

²⁷ Yaaresiya, Eliya, nun Sikiri.

²⁸ Darisalamu xabile mangée nan na ki.

²⁹ Gabayon baba Yeyiyeli sabati Gabayon ne. A xa gine xili Maaka.

³⁰ A xa die nan ya: Abadon, a xa di singe,

Suru, Kisú, Bali, Neri, Nadabo,

³¹ Gedori, Axiyo, Sekeri,

³² nun Mikiloti, naxan findi Simeyami baba ra. E fan sabati Darisalamu ne e bari mixie ya ma.

³³ Neri naxa Kisú soto. Kisú naxa Sólu soto. Sólu xa die nan ya: Yonatan, Malakisawa, Abinadabo, nun Esibaali.

³⁴ Yonatan xa di xili Meribaali. Meribaali naxa Mike soto.

³⁵ Mike xa die nan ya: Piton, Meleki, Tareya, nun Axasi.

³⁶ Axasi naxa Yehowada soto. Yehowada xa die nan ya: Alemeti, Asamafeti, nun Simiri.

³⁷ Simiri naxa Mosa soto. Mosa naxa Bineya soto. Bineya naxa Rafa soto. Rafa naxa Eleyasa soto. Eleyasa naxa Aseli soto.

³⁸ Aseli xa die nan ya: Asirkama, Bokeru, Sumayila, Seyaraya, Abadiyasi, nun Xanan. Aseli xa die nan na ki.

³⁹ Aseli xunyu Eseka xa die nan ya: Ulami, a xa di singe, Yeyusu, a xa di firin nde, nun Elifeleti a xa di saxan nde.

⁴⁰ Ulami xa die soori gbangbalanyie nan nu e ra. E fata xali ra. E xa die nun mamadie wuya e konti sigama han mixi kemé tongo suuli. Bunyamin bonsœ nan e birin na.

9

Darisalamukae

¹ Isirayilakae xilie birin sëbexi Isirayila mangée xa buki nde kui.

² Yuda bonsœ nu bara siga konyiya kui Babilon boxi ma e xa yanfanteya xa fe ra. Naxee singe gbillen sabatide e xonyi Isirayila boxi ma, e findi Isirayila sërexedub  , Lewikae, nun mixie nan na, naxee walima Ala xa h  r  m  banxi kui.

³ Yuda bonsœ, Bunyamin bonsœ, Efiramí bonsœ, nun Manasi bonsœ mixi ndee naxa sabati Darisalamu.

⁴ Yuda bonsœ xa mixi, naxee sabati Darisalamu, findi Utayi nan na, Amixudi xa di, Omeri xa di, Imiri xa di, Bani xa di, Peresi xa di, Yuda xa di.

⁵ Siloka naxee sabati naa, nee findi Asaya naa, na, di singe, nun a xa die.

⁶ Sera xa di naxee sabati naa, nee findi Yuwel  , nun a ngaxakerenyie nan na, mixi kem   senni, mixi tongo solomanaani.

⁷ Bunyamin xa di naxee sabati naa, nee nan ya: Mesulama xa di Salu, Hasenhuwa xa di, Hodafiya xa di,

⁸ a nun Yeroxama xa di Yibineya, a nun Usi xa di Ela, Mikiri xa di, a nun Sefataya xa di Mesulama, Reyuweli xa di, Yibiniya xa di,

⁹ a nun e ngaxakerenyie e xabile ki ma, mixi kem   solomanaani, mixi tongo suuli nun senni.

10 Seregedubē naxee sabatixi
Darisalamu, nee nan ya: Yedaya,
Yehoyeribū, Yakin,

11 Xilikiya xa di Asaraya, Mesulama xa
di, Sadoki xa di, Merayoti xa di, Axituba
xa di, naxan findi Ala xa hōromōbanxi wali
xunyi ra,

12 Yeroxama xa di Adaya, Pasura xa di,
Malakiya xa di, Masayi xa di, Adiyeli xa di,
Yasera xa di, Mesulama xa di, Mesilemiti
xa di, Imeri xa di,

13 a nun e ngaxakerenyie, e denbaya
xunyie, mixi wulu keren, keme solofer
tongo senni. E birin findi kuntigie nan na,
naxee walima Ala xa horomōbanxi kui.

14 Lewi bōnsōe mixi naxee sabatixi
Darisalamu, nee nan ya: Xasubu xa di
Semaya, Asirikama xa di, Xasabiya xa di,
Merarika,

15 a nun Bakibakari, Xeresi, Galali,
Mataniya, Mika xa di, Sikiri xa di, Asafi xa
di,

16 a nun Semaya xa di Abadiyasi, Galali
xa di, Yedutun xa di, a nun Asa xa di
Berekoya, Elekana xa di, naxan sabatixi
Netofakae xa taae kui.

17 Ala xa hōromōbanxi naade makantee
nan ya: Salumu, naxan findi e xunyi
ra, Akubu, Talamon, Aximan, a nun e
ngaxakerenyie.

18 Salumu bōnsōe nan naade makanta
wali rabafe han to hōromōbanxi sogetede
biri ra. Naade naxan xili «Mange naade.»
E benbae findi ne naade makantee ra
Lewikae be.

19 Salumu, Kore xa di, Ebiyasafi xa di,
Kora xa di, a nun a ngaxakerenyi naxee
findi naade makantee ra, naxa Alatala xa
hōromōlingira kanta alo e babae singe a
raba ki naxe.

20 Finexasi, Eleyasari xa di, nu findixi
naade makantee xunyi nan na. Alatala nu
na a seeti ma.

21 Meselemyia xa di Sakari nu bara findi
Kiri Banxi Naralande naade makante ra.

22 Mixi keme firin, fu nun firin nu bara
sugandi na wali rabade. E xili birin sebexi
a nun taa xilie e sabatixi dēnnaxe. Dawuda
nun Annabi Samuweli nu bara na wali so
e yi ra.

23 E tan nun e xa die naxa Alatala xa
hōromōlingira naadē kanta.

24 Naade makante ndee nu tixi sogetede,
sogegorode, koola, nun yirefanyi ma.

25 E ngaxakerenyi naxee nu na taae kui,
e nu fama e malide xi solofer bun ma.

26 Naade makante kuntigie Lewikae,
naxa yiree kanta Ala xa hōromōbanxi kui
naafuli nu ragataxi dēnnaxe.

27 E nu xima Ala xa hōromōbanxi
rabilinyi ne alako e xa mənni makanta, a nun
e xa naadē rabi geesegē.

28 Lewika ndee nu yirabasee ragatama, e
nu e ramini loxo yo loxo, e man nu e konti.

29 Booree nu yirabasee ragata, naxee nu
na yire seniyenxi, a nun farin, weni, ture,
surayi, nun se joxunmee.

30 Seregedubē xa die nu labundee ma-
sunbu.

31 Salumu xa di Matitiya Lewika, naxan
keli Kora xabile ya ma, nu taami ganma
naxan nu bama serege ra.

32 E ngaxakerenyi ndee, Kehati bōnsōe
ya ma, nu taami doxoma teebili ra malabui
loxo birin.

33 Bēetiba naxee findi Lewi xabilēe xun-
ye ra, nu sabatixi Ala xa hōromōbanxi
yigiyadē kui. Wali gbēte yo mu nu na e
yi ra, barima e findi wali birin xunyi nan
na. E nu walima koe nun yanyi.

34 Lewi xabilee xunye nan na ki, naxee
sabatixi Darisalamu.

Solu bōnsōe

(Isirayila Mangee I 8:29-38)

35 Gabayon baba Yeyiyeli nu sabatixi
Gabayon taa nan kui. A xa gine xili Maaka.

36 A xa di nan ya: Abadon, a xa di singe,
Suru, Kisū, Bali, Neri, Nadabo,

37 Gedori, Axiyo, Sakari, nun Mikiloti.

38 Mikiloti naxa Simeyami soto. E
nu sabatixi e ngaxakerenyie fe ma
Darisalamu.

39 Neri naxa Kisū soto. Kisū naxa Solu
soto. Solu xa die nan ya: Yonatan, Malak-
isuwa, Abinadabo, nun Esibaali.

40 Yonatan naxa Meribaali soto. Merib-
aali naxa Mike soto.

41 Mike xa die nan ya: Piton, Meleki,
Tareya, nun Axasi.

42 Axasi naxa Yara soto. Yara xa die nan
ya: Alemeti, Asamafeti, nun Simiri. Simiri
naxa Mosa soto. Mosa naxa Bineya soto.

43 Bineya naxa Refaya soto. Refaya naxa
Eleyasa soto. Eleyasa naxa Aseli soto.

44 Aseli xa di senni nan ya: Asirikama,
Bokeru, Sumayila, Seyaraya, Abadiyasi,
nun Xanan. Aseli xa die nan na ki.

10

Mange Solu xa faxe

(Samuweli I 31:1-13)

1 Filisitakae naxa Isirayilakae gere. Isir-
ayilakae naxa e gi, a gbegbe naxa faxa
Gilibowa geysa fari.

2 Filisitakae naxa bira Solu nun a xa die
foxo ra, han e Yonatan, Abinadabo, nun
Malakisuwā faxa.

3 Gere naxa xoroxo. Tanbe nde naxa Solu
soko a paaxi ra.

4 A naxa a fala a xa geresose maxaniyin
be, «N faxa i xa santidegema ra, alako yi
gaantaree naxa n nayaagi.» Kono na xeme

mu suusa na rabade. Na na a ra, Solu naxa a yete faxa a xa santidegema ra.

⁵ A xa geresose maxaninyi to na to, a fan naxa a yete faxa.

⁶ Solu nun a xa di saxanyi faxa na ki ne. A xa denbaya birin naxa laaxira temui keren.

⁷ Isirayilakae, naxee nu sabatixi geya lanbanyi, e to a kolon a soorie na e gife, Solu nun a xa die bara faxa, e fan naxa e gi. Filisitakae e xa taae birin soto na ki ne.

⁸ Na kuye iba, Filisitakae naxa gibilen gere yire, e xa soori faxaxie harige tongo. E naxa Solu nun a xa die to Gilibowa geya fari.

⁹ E to ge e xa harige tongode, e naxa Solu xunyi nun a xa geresosee xanin soorie yire. E naxa na xibaarui masen Filisitakae birin be, a nun e xa kuyee be.

¹⁰ E naxa Solu xa geresosee lu e xa ala xa banxi kui, e a xunyi gbaku e xa ala Dagon xa banxi kui.

¹¹ Yabesikae, naxee na Galadi, e to a me Filisitakae naxan nabaxi Solu ra,

¹² e naxa siga e sa Solu nun a xa die furee tongo, e fa e ragata Yabesi terebinti wuri bun ma Galadi. Yabesikae naxa sunyi susu xi solofera.

¹³ Solu faxa a xa yanfanteya nan ma fe ra a naxan niya Alatala ra. A mu Alatala xa woeyenyi susu, a naxa marasi fen mixie ra naxee woeyenma mixi faxaxie ra.

¹⁴ A mu marasi fen Alatala ra, na na a ra Alatala naxa a faxa, a Solu xa mangeya fi Yisayi xa di Dawuda ma.

11

*Dawuda findife Isirayila mange ra
(Samuweli II 5:1-10)*

¹ Isirayilakae birin naxa a masen Dawuda be Xebiron, «Won wuli keren, fasse keren.

² Hali Mange Solu xa waxati i tan nan nu Isirayila rapereema. I Marigi Alatala naxa a masen i be, «I xa n ma jnama Isirayila rapere, i xa findi e xa yarerati ra.»»

³ Isirayila forie birin naxa siga a foxo ra Xebiron. Dawuda naxa saate xiri e tagi Alatala ya i. E naxa ture sa a xunyi ma Isirayila mange ki ma, alo Alatala nu bar a masen Annabi Samuweli be ki naxe.

⁴ Mange Dawuda nun Isirayilakae naxa siga Darisalamu, naxan man nu xili Yebusu, barima Yebusu bɔnsœ nu sabatixi naa.

⁵ E naxa a fala Dawuda be, «I mu soma be feo.» Kono Dawuda naxa no Siyon yire makantaxi masotode. Na kui e menni xili fala Dawuda xa taa.

⁶ Dawuda nu bara a fala, «Naxan singe na Yebusu gere, n na kanyi findima ne

mange ra.» Seruya xa di Yowaba singe nan gere so, a fa findi soorie xa mange ra.

⁷ Dawuda naxa sabati na yire makantaxi kui, na na a ra naa xili naxa fala Dawuda xa taa.

⁸ Dawuda naxa mènni nun a rabilinyi yailan. Yowaba fan naxa wali gbete raba Darisalamu alako naa xa fan.

⁹ Dawuda senbe nu luma gbo ra, barima a nun Mange Alatala nan nu a ra.

¹⁰ Dawuda xa soori xunyi, naxee bara a mali Isirayila mangeya soto, alo Alatala nu bara a masen ki naxe,

¹¹ na soori gbangbalanyie xilie nan ya: Xakimoni xa di Yasobeyami, naxan findi e xunyi ra. A nu bara mixi keme saxan faxa tanbe ra gere keren kui.

¹² A firin nde findi Dodayi xa di Eleyasari nan na, Axowaka. A nu na Dawuda xa senbema saxanyie ya ma.

¹³ A nu bara Dawuda mali Filisitakae gerede Pasi Damimi. A xa soorie naxa e gi Filisitakae ma, mengi xe nu dennaxe.

¹⁴ Kono Eleyasari naxa lu nua han a Filisitakae bonbo Alatala xa mali ra.

¹⁵ Yarerati saxan, Dawuda xa yarerati tongo saxanyie ya ma, naxa siga Dawuda yire Adulama fɔnme ra. Filisitakae nu tixi Refa gulunba kui.

¹⁶ Na waxati Dawuda nu sabatixi yire makantaxi, Filisitakae nu sabatixi Betellemu mabiri.

¹⁷ Dawuda naxa a sago nde fala, «A xoli n ma n xa Betellemu kolonyi ye min.»

¹⁸ Na soori yarerati saxanyie naxa Filisitakae xa naaninyi igiri, e sa ye ba kolonyi ra naxan na Betellemu naade ra. E to fa na ye ra Dawuda be, a naxa tondi a minde. A naxa a ifili boxi ma serexe ra Alatala be.

¹⁹ A naxa a fala, «Ala xa n natanga na ma. N mu noma yi ye minde, n ma xemee naxan sotoxi n be e nii sare ra. Na luma alo e nii tide mu gbo n be.» Na kui a naxa tondi na ye minde a xa senbema saxanyie naxan soto a be.

²⁰ Yowaba ngaxakerenyi Abisayi nan nu findixi na senbema saxanyie xunyi ra. A nu bara xemee keme saxan faxa a xa tanbe ra. A naxa xili xungbe soto na xemee saxanyie ya ma.

²¹ E naxa a binya, e a findi e xa mange ra, kono a mu lu e ya ma.

²² Yehoyada xa di Benaya Kabaseelika nu findixi soori magaauxxi nan na. A nu bara fe xungbe gbegbe raba, alo Ariyeli Mowabaka firinji faxafe. A man naxa yete nde faxa kolonyi kui balabalanyi temui.

²³ Loxoe nde a naxa Misiraka gbangbalanyi nde faxa, naxan xa maiteya kanke ya firin lima. Tanbe belebele nu na na Misiraka yi ra, naxan gbo alo dugi soxo

wuri. Benaya naxa na ba a yi ra, a a faxa a yete xa tanbe ra.

²⁴ Yehoyada xa di Benaya xa fe xungbe nan na ki. A xili gbo na senbema saxanyi ya ma.

²⁵ A naxa binye soto dangi na xeme tongo saxan na, kono a senbe mu nu gbo na senbema saxanyie be. Dawuda xa gundo soori nan nu a ra.

²⁶ Senbema gbetee nan ya: Yowaba xunya Asaheli, Dodo xa di Elexanan Betellemuka,

²⁷ Samoti Harorika, Xelesi Pelonka,

²⁸ Ikesi xa di Ira Tekowaka, Abiyeseri Anatotika,

²⁹ Sibekayi Xusaka, Ilayi Axowaka,

³⁰ Maharayi Netofaka, Baanna xa di Xeleda Netofaka,

³¹ Ribayi xa di Itayi, naxan keli Gibiya Bunyamin bonsae xa boxi ma, Benaya Piratonna,

³² Xurayi naxan keli Gaasi gulunba yire, Abiyeli Arabaka,

³³ Asamafeti Baxurimika, Eliyaba Saalabonka,

³⁴ Hasemi xa die Gisonkae, Saage xa di Yonatan Hararaka,

³⁵ Sakara xa di Axiyama Hararaka, Uruxa di Elifala,

³⁶ Xeferi Mekeraka, Ahiya Pelonka,

³⁷ Xesero Karemeka, Esibayi xa di Naarayi,

³⁸ Natan ngaxakerenyi Yoweli, Hagari xa di Mibixari,

³⁹ Seleki Amonika, Naxarayi Berotika, Seruya xa di Yowaba xa geresose xaninma,

⁴⁰ Ira nun Garebe Yatirikae,

⁴¹ Uriya Xitika, Axalayi xa di Sabadi,

⁴² Siisa xa di Adina Rubenkae xa mange nun a xa mixi tongo saxan,

⁴³ Maaka xa di Xanan, Yosafati Mitinika,

⁴⁴ Usiya Asatarotika, Xotama xa die Saama nun Yeyiyeli Arowerikae,

⁴⁵ Simiri xa die Yediyayeli, Yoxa xunya Tisika,

⁴⁶ Eliyeli Maxawika, Eliyeli xa die Yeribayi nun Yosawiya, Itima Mowabaka,

⁴⁷ Eliyeli, Obedo, nun Yaasiyeli Mesobaka.

12

Soori gbetee birafe Dawuda foxo ra

¹ Soorie nan ya naxee siga Dawuda yire Sikilaga, alako e xa a mali gere sode. Na waxati Dawuda mu nu na Kisu xa di Solu fe ma.

² Bunyamin bonsae nan nu e ra, Solu ngaxakerenyie. E nu fata tanbe nun gemee wolide e yirefanyi nun e koola belexe ra.

³ E xilie nan ya: Mange Axiyeseri, Seamaa xa die Yowasi Gibiyaka, Asamafeti xa

die Yesiyeli nun Peleti, Beraka nun Yehu Anatotika,

⁴ Yisemaya Gabayonka, naxan findi soori xungbe ra na soori tongo saxan ya ma, a fan findi e xa mange nan na,

⁵ Yeremi, Yaxasiyeli, Yoxanan, nun Yosabadi Gederaka,

⁶ Elusayi, Yerimoti, Beyalaya, Semaraya, Sefataya Xarufuka,

⁷ Elekana Koraka, Yisiya Koraka, Asareli Koraka, Yoweseri Koraka, Yasobeyami Koraka,

⁸ nun Yeroxama Gedorka xa die Yowela nun Sebadaya.

⁹ Soori gbangbalanyi Gadika ndee naxa siga Dawuda yire wula i. Nee fata gere ra, geresose nu na e yi ra alo kanke makantase nun tanbe. E senbe nu gbo alo yetee, e xulun alo xeli naxee e gima geyae fari.

¹⁰ E xilie nan ya: Eseri, e xunyi, Abadiyasi, a firin nde, Eliyabi, a saxan nde,

¹¹ Misemannia, a naani nde, Yeremi, a suuli nde,

¹² Atayi, a senni nde, Eliyeli, a soloferne nde,

¹³ Yoxanan, a solomasaxan nde, Elesabada, a solomanaani nde,

¹⁴ Yeremi, a fu nde, a nun Makabanayi, a fu nun keren nde.

¹⁵ Gadikae nan yi ki naxee findi soori xungbe ra. Naxan xurun e ya ma, a senbe gbo mixi keme be. Naxan xungbo e ya ma, a senbe gbo mixi wulu be.

¹⁶ Nee naxa Yuruden xure giri a rafexi temui naxe, kike singe, e fa geya lanbanyi mixie keri sogetede nun sogegerode mabiri.

¹⁷ Bunyaminka nun Yudayaka ndee naxa siga Dawuda xa yire makantaxi.

¹⁸ Dawuda naxa e ralan, a a fala e be, «Xa wo faxi bojresa nan kui alako wo xa n mali, won bojres findima keren nan na. Kono xa a sa a li wo faxi n yanfade n yaxue nan be, n tan naxan mu fe paaxi yo rabaxi, won benbae Marigi Ala kiiti sama ne.»

¹⁹ Na temui Alatala Xaxili Seniyenxi naxa goro Amasayi ma, naxan findi soori tongo saxan xunyi ra. A naxa a fala, Ala xa Yisayi xa di Dawuda mali, Ala xa bojresa fi a ma, Ala xa bojresa fi Dawuda malima ma, barima Ala nan Dawuda malixi.

Na kui Dawuda naxa e rasene, e xa lu a xa soori mangee ya ma.

²⁰ Manasi soori ndee nu bara e sa Dawuda de ra a nu wama kafufe Filisitakae ma temui naxe Solu gerede. E nun Dawuda mu no Filisitakae malide barima Filisita mange ndee nu bara gaaxu, e fa a fala, «Dawuda fama ne won yanfade, a kafu a marigi Solu ma, e won gere.»

²¹ E to na fala, Dawuda naxa gibilen Sikilaga. Manasika naxee nu biraxi a fôxø ra, e xilie nan ya: Adena, Yosabadi, Yediyayeli, Mikayeli, Yosabadi, Elihu, nun Siletayi. Soori wulu keren mangee nan nu na e birin na.

²² E nu Dawuda malima a xa soorie rajaerde, barima e birin fata sooirja rabade. Singe, e nu Isirayila soorie nan napereema.

²³ Loxo yo loxo Dawuda malimae xun nu masama han a xa soori gali naxa lu alô Ala gbe.

²⁴ Soori xasabi nan ya naxee fa Xebiron Dawuda yire, alako e xa Dawuda mali, Solu xa mangeya xa radangi a ma alô Alatala nu bara a masen ki naxe:

²⁵ Yudayakae, soori wulu senni keme solomasaxan. Geresose nu na e birin yi ra.

²⁶ Simeyonkae, soori gbangbalanyie wulu soloferie soori keme.

²⁷ Lewikae, soori wulu naani keme senni.

²⁸ Yehoyada, naxan findi yarerati ra Haruna xecœl ra, a nun a xa soori wulu saxan keme soloferie.

²⁹ Sadoki, segetala soori gbangbalanyi, nun a xabile kuntigie, mixi moxøjen nun firin.

³⁰ Bunyaminkae, Solu bɔnsœ, soori wulu saxan. E mu nu gbo barima a gbegbe nu na Solu nam ma seeti.

³¹ Efiramikae, soori wulu moxøjen keme solomasaxan. E birin soori gbangbalanyi naxee benbae xili nu gbo.

³² Manasikae, soori wulu fu nun solo-masaxan. E tan nan nu sugandixi mangeya radangife ra Dawuda ma.

³³ Isakarikae, kuntigi keme firin nun e xa mixi naxee nu na e xa yaamari bun ma. E fan nu bara a kolon Isirayila lan a xa naxan naba na waxati.

³⁴ Sabulonkae, soori wulu tongo suuli. E redixi gere xili ma, geresose nu na e yi ra.

³⁵ Nafatalikae, soori xunyi wulu keren, a nun soori wulu tongo saxan nun soloferie. Wure lefa nun tanbe nu na e birin yi ra.

³⁶ Danakae, soori wulu moxøjen nun solomasaxan keme senni. Geresose na e birin yi ra.

³⁷ Aserikae, soori wulu tongo naani. E birin redixi.

³⁸ Soori naxee keli Yuruden naakiri ma sogetede biri, nee findi Rubenkae, Gadikae, nun Manasikae nan na, e lan mixi wulu keme moxøjen nan ma. Geresosee na e birin yi ra.

³⁹ Yi soorie fa ne Xebiron alako e xa Dawuda dôxø mange ra Isirayila xun na. Na janige nan nu na e be. Isirayilakae birin nu bara na nate tongo.

⁴⁰ E naxa lu mènni Dawuda yire xi saxan e e degema, e e minma. E ngaxakerenyie nan nu na donse rafalama e be.

⁴¹ E dôxøbooree fan naxa fa donse ra kelife ra Isakari boxi, Sabulon boxi, nun Nafatali boxi ma. E naxa fa na ra sofalee, noxomœe, soee, nun ningee fari. E naxa fa kote moçli birin na alô donse, farin, xorë xaraxi, weni bogi xaraxi, weni, ture, kuruse lanma nun a xungbe. E naxa fa a gbegbe ra barima Isirayilaka birin nu seewaxi.

13

Dawuda saate kankira xanifie
Darisalamu.

(Samuweli II 6:1-11)

¹ Dawuda naxa soori wulu xunyie, soori keme xunyie, nun kuntigi birin xili, e xa malan.

² Dawuda naxa a fala Isirayila pama birin be, «Xa a findixi fe fanyi nan na, xa a kelixi won Marigi Alatala nam ma, won xa xœrae xee won ngaxakerenyie ma, naxee na Isirayila boxie ma. Won xa serexedubee nun Lewikae fan xili, naxee na Isirayila taae kui, alako won birin xa lu yire keren.

³ Won xa won Marigi xa saate kankira ragbilen won yire, barima Solu xa mangeya waxati, won mu siga a fôxø ra.»

⁴ Nama birin naxa tin na fe fanyi ra.

⁵ Dawuda naxa Isirayila birin malan, keli Sixori xure ma Misira boxi, sa dôxø Xamata ra, alako e xa Ala xa saate kankira tongo Kiriyatî Yeyarimi.

⁶ Dawuda nun Isirayila birin naxa te Baala Yudaya boxi ma, dennaxe xili Kiriyatî Yeyarimi. E nu wama Ala xa saate kankira tongofe. Alatala xa kibanyi nu na maleke sawure firin tagi na kankira fari, Alatala maxandima dennaxe.

⁷ E naxa Ala xa saate kankira tongo Abinadabo xonyi, e a dôxø kote xanin se neene kui. Usa nun Axiyo naxa a ragi.

⁸ Dawuda nun Isirayilakae naxa seewa ki fanyi Ala ya xorë. E naxa beeti ba koraë, maxasee, nun sarae xui ra.

⁹ E to lonyi li e dennaxe ma Kidon, ningee naxee nu kote xanin se mabendumna, naxa salaxun e wa birafe. Usa naxa saate kankira susu a belexe ra alako a naxa bira.

¹⁰ Alatala naxa xono Usa ma, a a faxa keren na, barima a mu nu lan a xa a belexe din saate kankira ra. Usa faxa na ki ne Ala ya xorë.

¹¹ Dawuda naxa xono Usa faxafe ma. Menni xili naxa sa «Usa gbaloe.» Han ya na xili saxi naa xun.

¹² Dawuda naxa gaaxu Ala ya ra na loxœ. A naxa a yete maxorin, «N Ala xa saate kankira rasoma n xonyi di?»

¹³ Na loxoe Dawuda mu saate kankira xanin a xonyi Darisalamu. A naxa a raso Obedo Edon xa banxi kui, naxan na Gati.

¹⁴ Ala xa saate kankira naxa lu Obedo Edon xa denbaya yire kike saxan. Alatala naxa barake sa e ma na xa fe ra.

14

*Dawuda xa denbaya
(Samuweli II 5:11-16)*

¹ Tire mange Xirami naxa mixie xee Dawuda xon ma alako e xa banxi belebele ti a tan Dawuda be. E naxa sediri wuri xanin e xun ma, a nun walike naxee a rawalima.

² Dawuda naxa a kolon a Alatala yati nan a findixi Isirayila mange ra. A a kolon Ala luma a xa mangeya ite ra a xa jama xa fe ra.

³ Dawuda naxa gine gbete doxo Darisalamu. E naxa di ginee nun di xemee bari a be.

⁴ A xa di naxee barixi Darisalamu, e xilie nan ya: Samuwa, Sobabo, Natan, Sulemani,

⁵ Yibixari, Elisuwa, Elifeleti,

⁶ Noga, Nefegi, Yafiya,

⁷ Elisama, Beeliyada, nun Elifeleti.

*Filisitakae Dawuda gerefa
(Samuweli II 5:17-25)*

⁸ Filisitakae to a me Dawuda bara findi Isirayila mange ra, e naxa siga a gerede. Dawuda fan naxa mini e ya ra.

⁹ Filisitakae naxa gere ti Isirayilakae be naxee nu na Refa gulunba.

¹⁰ Dawuda naxa Ala maxorin, «N xa siga Filisitakae gerede? I e sama n sagoe?» Alatala naxa a masen a be, «Siga, n fama ne e sade i sagoe.»

¹¹ Dawuda nun a xa soorie naxa te Bali Perasimi, e fa Filisitakae bonbo. Na kui Dawuda naxa a fala, «Ala bara n yaxuie kana, alo ye gbegbe bogoni booma a ra ki naxe.» Na fe nan a toxi, Bali Perasimi xili falaxi yi yire xun.

¹² Filisitakae nu bara e xa kuyee lu gere yire. Dawuda naxa yaamari fi e xa gan.

¹³ Filisitakae man naxa gere ti Isirayilakae be naxee nu na Refa gulunba.

¹⁴ Dawuda man naxa Ala maxorin xa a lanma a xa e gere. Ala naxa a yaabi, «I naxa bira e foxy ra de. I xa e mabilin han wondi yire. I xa mame ti menni

¹⁵ han i xa xui nde we wuri bilie kon na. Na temui i fa mini wondi kui e gerede. N tan nan minima i ya ra, nee bonbo i be.»

¹⁶ Dawuda naxa a raba alo Ala a masenxi a be ki naxe. E naxa Filisitakae bonbo kelife Gabayon, sa doxo Geseri ra.

¹⁷ Na kui Dawuda xili naxa xungbo yire birin. Alatala naxa a niya si birin xa gaaxu Dawuda ya ra.

15

Ala xa saate kankira sigafe Darisalamu

¹ Dawuda naxa banxie ti Darisalamu taa kui, dennaxe nu xili Dawuda xa taa. Menni a naxa kiri banxi ti Ala xa saate kankira luma dennaxe.

² Dawuda naxa yaamari fi a mixi yo mu Ala xa saate kankira maxaninma fo Lewikae, barima Alatala e tan nan sugandixi na ma. Na bara findi e xa wali ra temui birin.

³ Dawuda naxa Isirayila birin xunlan Darisalamu Alatala xa saate kankira rasofe ra banxi kui naxan nu yailanxi na xa fe ra.

⁴ Dawuda naxa Haruna xa die nun Lewikae malan:

⁵ Kehati xa die, mixi kemé mixi moxoren. E xunyi na Uriyeli nan na.

⁶ Merari xa die, mixi kemé firin mixi moxoren.

E xunyi na Asaya nan na.

⁷ Gerison xa die, mixi kemé mixi tongo saxan.

E xunyi na Yoweli nan na.

⁸ Elisafan xa die, mixi kemé firin.

E xunyi na Semaya nan na.

⁹ Xebiron xa die, mixi tongo solomasaxan. E xunyi na Eliyeli nan na.

¹⁰ Yusiyeli xa die, mixi kemé mixi fu nun firin.

E xunyi na Aminadabo nan na.

¹¹ Dawuda naxa serexedubee Sadoki nun Abiyatari, a nun Lewikae Uriyeli, Asaya, Yoweli, Semaya, Eliyeli nun Aminadabo xili.

¹² A naxa a fala e be, «Wo tan nan na Lewi xa denbayae xunyie ra. Wo wo yete rascniyen, wo tan nun wo xa mixie. Wo xa te wo Marigi Alatala xa saate kankira ra. Wo xa a xanin yire n dennaxe yailanxi a be.»

¹³ Temui dangixi won Marigi Alatala nu bara xono won ma, barima Lewikae nan nu lan e xa na xanin a seriye ki ma.»

¹⁴ Serexedubee nun Lewikae naxa and yete rascniyen beenu e xa te Isirayila Marigi Alatala xa saate kankira ra.

¹⁵ Lewikae naxa Alatala xa saate kankira susu wurie ma a xaninma naxee ra, e e sa e tunkie fari alo Alatala Annabi Munsa yamari ki naxe.

¹⁶ Dawuda naxa a fala Lewikae xunyie be e xa beetiba ndee sugandi e xa mixie ya ma naxee beeti bama korae nun maxasee xui ra jnelexinyi kui.

¹⁷ Lewikae naxa Yoweli xa di Heman sugandi, a nun Berekiya xa di Asafi, nun

Kusaya xa di Etani, naxan nu na Merari xa die ya ma.

¹⁸ Lewikae gbetee nan nu na naade kantee ra: Sakari, Ben, Yasiyeli, Semiramoti, Yexiyeli, Unni, Eliyabi, Benaya, Maaseya, Matitiya, Elifelehu, Mikineyahu, Obedo Edon, nun Yeyiyeli.

¹⁹ Lewika gbetee nan nu na bëetibae ra: Heman, Asafi, nun Etani. E nu maxasee raberema nelexinyi kui.

²⁰ Sakari, Asiyeli, Semiramoti, Yexiyeli, Unni, Eliyabi, Maaseya, nun Benaya nu korae raberema.

²¹ Matitiya, Elifelehu, Mikineyahu, Obedo Edon, Yeyiyeli, nun Asasiya nu korae luuti solomasaxan daaxi raberema.

²² Lewika Kenaniya naxa findi xunyi ra naxan Ala xa saate kankira xaninma. A nu na wali kolon.

²³ Berekiya nun Elekana nu a malima na wali kui.

²⁴ Sercxedubee Sebanaya, Yosafati, Neteaneeli, Amasayi, Sakari, Benaya, nun Eliyeseri nan nu sarae fema Ala xa saate kankira ya ra. Obedo Edon nun Yexiya nan nu saate kankira xaninyie ra.

²⁵ Dawuda, Isirayila forie, nun soori wulu xunyie naxa ti kira xon alako e xa sa Alatala xa saate kankira mati nelexinyi kui kelife ra Obedo Edon xonyi.

²⁶ Ala naxa Lewikae mali a xa saate kankira xaninde. Na kui e nu bara tuura solofera nun yexee kontonyi solofera ba serexxe ra.

²⁷ Dawuda, Lewika naxee saate kankira xaninma, bëetibae, nun Kenaniya, bëetibae xa mange, e birin nu maxirixi donma tofanyie kui. Dawuda naxa serexedube donma fan nagoro a ma.

²⁸ Isirayilakae birin naxa te Alatala xa saate kankira ra nelexinyi kui. Ndee naxa ferie nun sarae fe, ndee naxa maxasee nun korae rabere.

²⁹ Sölu xa di gine Mikala naxa Isirayilakae to Alatala xa saate kankira raso ra Dawuda xa taa kui. A to mange Dawuda to fare boron na nelexinyi kui, a naxa mange Dawuda rajaaxu.

16

Dawuda Ala tantufe

¹ E to so Darisalamu, e naxa Ala xa saate kankira döxo hörömölingira kui, Dawuda naxan yailanxi a lude ra. E naxa serexxe gan daaxi nun xanunteya serexxe ba.

² Dawuda to ge na serexxe bade, a naxa duba Isirayila pama be Alatala xili ra.

³ Na xanbi a naxa taami, sube, nun donse noxunme so Isirayilakae birin yi ra.

⁴ A Lewika naxee sugandi dubafe ra pama be, e Isirayila Marigi Alatala matoxo,

e a tantu a xa saate kankira ya ra. Nee xilie nan ya:

⁵ Asafi, naxan findi e xunyi ra, Sakari, naxan na na xanbi ra, Yeyiyeli, Semiramoti, Yexiyeli, Matitiya, Eliyabi, Benaya, Obedo Edon, nun Yeyiyeli. Korae nu na e yi ra, maxasee nu na Asafi yi ra.

⁶ Sercxedubee Benaya nun Yaxasiyeli nu sarae fema Ala xa saate kankira ya ra.

⁷ Na loxoe Dawuda naxa yi bëeti so Asafi nun a xa mixie yi ra alako e xa Alatala tantu.

⁸ Wo Alatala matoxo, wo a maxandi. Wo a masen sie be a fe xungbe naxee rabaxi.

⁹ Wo bëeti ba a be, wo a tantu binye kui. Wo wo manoxun a xa fe fanyi birin ma.

¹⁰ Wo a xili seniyenxi matoxo.

Wo tan naxee na Alatala fenfe, seeewe xa lu wo bojee kui.

¹¹ Wo xa bira Alatala nun a senbe foxo ra. Wo wo ya rafindi a ma.

¹² Wo wo ratu a xa kaabanakoe ma, a xa fe fanyie ma a naxee rabaxi, a nun a xa marasi.

¹³ Wo tan Isirayila bara findi a xa konyie ra.

Yaxuba xa die, Alatala bara wo sugandi.

¹⁴ Alatala nan na won Marigi Ala ra, A tan nan kiti sama boxi birin ma.

¹⁵ Wo wo ratu a xa saate ma temui birin, a xa wøyenyi ma abadan.

¹⁶ A na saate naxan tongo Iburahima be, a kali Isiyaga be.

¹⁷ A na nan xirixi e nun Yaxuba tagi, a findi saate ra Isirayila be

naxan mu kanama abadan.

¹⁸ Na saate nan ya:

«N Kanaan boxi fima ne wo ma, a findi wo ke ra.»

¹⁹ Wo mu nu gbo,

xoje nan nu wo ra na boxi kui.

²⁰ Wo to siga jamanee gbetee ma,

wo naxa lu e xa mangeya bun ma,

²¹ Ala mu tin mixi yo xa wo paxankata.

A naxa mangee rakorosi wo xa fe ra,

²² «Wo naxa wo belexe din n ma mixi sugandixie ra,

wo naxa n ma namijönönmee tööro.»

²³ Dunija birin xa bëeti ba Alatala be.

Loxoe birin wo xa a xa kisi xa fe masen.

²⁴ Wo xa a xa fe fanyie tagi raba si gbetee be,

wo xa a xa kaabanakoe masen dunija

birin be.

²⁵ Alatala senbe gbo, a lanma won xa a matoxo.

A magaaxu alae birin be.

²⁶ Wule nan na si gbetee xa alae ra,

kono Alatala nan koore daaxi.

²⁷ Nore xungbe na a yi ra,

senbe nun seewé gbo a xonyi.
 28 Si birin, wo xa Alatala matoxo,
 wo xa a senbe kolon.
 29 Wo xa a xili matoxo,
 wo xa serexee ba a be a xa horomolingira
 kui,
 wo xa a batu seniyenyi kui.
 30 Adama birin xa seren a ya ra.
 Ala mu tinma dunija xun xa rakana.
 31 Koore nun dunija xa seewa,
 birin xa a kolon Alatala nan mangé ra.
 32 Baa nun yexéee xa Ala senbe masen,
 bixi nun subee xa Ala xa fanyi masen.
 33 Wondi wuri xa Alatala xili masen,
 naxan fafe dunija makiitide.
 34 Wo xa Alatala tantu barima a fan,
 a xa xanunteya mu kanama abadan.
 35 Wo xa a masen Ala be,
 «Ala, muxu rakisi,
 muxu ratanga si gbetee ma,
 alako muxu xa i xili matoxo,
 na xa finde fe fanyi ra muxu be.
 36 Tantui na Isirayila Marigi Alatala be
 temui birin.»

Nama naxa a ratin, «Tantui na Alatala be.»

37 Dawuda naxa Asafi nun a xunyae
 yamari e xa meenai Alatala xa saate kankira
 ma temui birin.

38 A naxa Yedutun xa di Obedo Edon,
 nun Xosa, a nun a xa mixi tongo senni nun
 solomasaxan yamari e xa horomolingira
 naade kanta.

39 Serexedube Sadoki nun a xa mixie
 naxa lu Alatala xa horomolingira naxan nu
 na Gabayon geaya fari.

40 A nu lan ne e xa serexe gan daaxi
 ba geesäge nun nunmare temui Alatala be
 alo a sebexi Isirayilakae be kitaabui kui ki
 naxe.

41 Heman, Yedutun, nun boore naxee nu
 sugandixi fan nu na alako e xa Alatala
 tantu, barima a xa fonisireya mu jönama
 abadan.

42 Heman nun Yedutun nu sarae fema,
 e nu maxasee raberema alako e xa beeti
 ba Alatala be. Yedutun xa die nan nu na
 naade kanteer ra.

43 Na dangi xambi, jama birin naxa siga
 e xonyi. Dawuda fan naxa gbilen a xonyi,
 a xa duba a xa denbaya be.

17

Ala xa saate Dawuda be (Samuweli II 7:1-17)

1 Dawuda to ge sabatide a xa banxi neene
 kui, a naxa a fala Annabi Natan be, «I bara
 a to, n na banxi tofanyi nan kui naxan
 yailanxi sediri wuri ra, kono Alatala xa
 saate kankira tan na kiri banxi nan kui.»

2 Annabi Natan naxa Dawuda yaabi, «I
 xa i waxonfe raba, barima wo nun Ala na
 a ra.»

3 Na koe ra, Ala naxa a masen Annabi
 Natan be,

4 «Sa a fala n ma konyi Dawuda be
 Alatala xa masenyi nan ya, «I tan mu banxi
 tima n be n luma dennaxe.»

5 Kabi n Isirayila ramini Misira boxi kui
 han to, n na kiri banxi nan kui. Banxi
 gbete yo mu nu na n yi ra.

6 Muxu nun Isirayila xa jere kui, n mu a
 fala n ma jama xa yarerati yo be, n naxee
 sugandi e xa meenai n ma jama ma, e xa
 banxi sediri wuri daaxi ti n be.»

7 Yakosi i xa a masen n ma konyi Dawuda
 be, «Mange Alatala xa masenyi nan ya: I nu
 na goore ne kuruse kantade, n naxa i findi
 n ma jama Isirayila xa mangé ra.

8 I nu sigama dennaxe birin won birin
 nan nu a ra, n naxa i yaxue halaki i ya ra,
 n naxa i xili rate alo mixi binye naxee na
 boxi fari.

9 N bara yire nde sugandi n ma jama
 Isirayila be e sabatima dennaxe, alako e
 naxa gaaxu sonon, tinxintaree xa e lu naa.

10 N e malima ne alo n a raba ki naxe n
 to kitisae doxo n ma jama Isirayila xun
 ma. N man na rabama i tan fan be, i xa ti
 i yaxue fari. N tan Alatala fama ne senbe
 fide i ma a nun i xabile birin.

11 I xa dunijeigiri na kamali temui naxe,
 i naxa gbilen i benbae yire, n meenima ne
 i xa die ma. N keran sugandima ne, a xa
 findi mange ra i joxoe ra.

12 Na kanyi nan fama horomobanxi tide
 n be. N a rasabatima mangeya kui, alako
 a xa bu abadan.

13 N findima a baba nan na, a tan fan
 findima n ma di nan na. N ma fonisireya
 mu bama a yi ra alo n a ba ki naxe mange
 singe yi ra.

14 N a findima n ma jama xa mange nan
 na, a xa mangeya mu kanama abadan.»

15 Annabi Natan naxa Ala xa masenyi ti
 Dawuda be alo Ala a masenxi a be ki naxe.

16 Na xanbi mange Dawuda naxa siga, a
 sa a yete dentegge Marigi Alatala be, a fala,
 «N Marigi Alatala, nde na n tan na a nun
 n ma denbaya ra naxan a niyama i xa yi
 nate mooli tongo muxu be?»

17 N Marigi Ala, i naxan falaxi i xa konyi
 xa denbaya xa fe ra, fe xuri mu a ra de! N
 Marigi Alatala i bara hinne n na alo mixi
 xungbe.

18 N tan Dawuda, n noma munse falade
 i be yi xunnakeli xa fe ra i naxan fixi i xa
 konyi ma? I i xa konyi kolon.

19 Marigi Alatala, i bara yi nate tongo n
 be i xa xanunteya xa fe ra alako dunija xa
 i senbe kolon.»

²⁰ «Alatala, i maniye mu na, ala gbete mu na ba i tan na. Muxu bara na kolon.

²¹ Si gbete na dunija naxan luma alo Isirayila naxan Marigi a raminixi konyiya kui, a a findi a xa jama ra? I bara kaabanakoe raba, fe magaaxuxie. I bara sie keri i xa jama ya ra, i naxan naminixi Misira boxi ra, alako i xili xa kolon.

²² Marigi Alatala, i bara a ragiri Isirayila xa findi i xa jama ra, i fan bara findi e Marigi Ala ra. Na mu kanama abadan.»

²³ «Marigi Alatala, i xa masenyi i xa konyi nun a xa denbaya xa fe ra, na xa kamali. I naxan fala, yandi i xa na ragiri.

²⁴ I xa na ragiri alako i xili xa gbo temui birin. Dunija xa a fala, «Mange Alatala, Isirayila Marigi Ala nan a ra.» I xa konyi Dawuda, nun a xa denbaya, i xa meen i ma abadan.

²⁵ N Marigi Ala, i bara i panige masen i xa konyi be a falafe ra i xa a xa denbaya xun nakeli. Na na a ra i xa konyi bara limaniya i maxandife ra.

²⁶ Alatala, i tan nan na Ala ra. I bara yi masenyi fanyi ti i xa konyi be.

²⁷ I bara wa i xa konyi xa denbaya barakafe, alako a xa balo i ya i abadan. Alatala barake sama naxan ma, na barake mu bama a yi ra abadan.»

18

*Dawuda nōla sōtofē
(Samuweli II 8:1-18)*

¹ Na to dangi, Dawuda naxa Filisitakae bōnbo, a e rayaagi. A naxa Gati nun a rabilinyie ba e yi ra.

² A naxa Mowabakae fan bōnbo, e fa lu a xa yaamari bun ma, e duuti ba.

³ Dawuda naxa Soba mange Hadadeseri fan bōnbo Xamata mabiri, barima a nu wama Efirati xure xa lu a xa yaamari bun ma.

⁴ Dawuda naxa soori ragise wulu kerem, soe ragi wulu solofera, nun soori wulu mōxōjēn ba e yi ra. A naxa soe birin tore bolon fo soe kēme jōndōn a naxee ragata a yete be.

⁵ Siriyaka naxee na Damasi naxa fa Soba mange Hadadeseri malide, kōnō Dawuda naxa soori wulu mōxōjēn nun firin bōnbo e ra.

⁶ Dawuda naxa a xa soorie dōxō Siriya boxi ma Damasi taa kui. Siriyakae naxa lu Dawuda xa yaamari bun, e duuti ba a be. Dawuda siga dede, Alatala nu xunnakeli fima ne a ma.

⁷ Dawuda naxa Hadadeseri xa soorie xa wure lefa xanin Darisalamu xēema masoxi naxee ma.

⁸ A naxa Hadadeseri xa yōxui gbegbe tongo Tibati nun Kunu. Sulemani naxa

na yailan maxase xungbe ra, salide kontigibae, a nun serexebade walisee ra naxee nu rawalima hōromōbanxi kui.

⁹ Xamata mange Tohu naxa a me a Dawuda bara Soba mange Hadadeseri xa soorie birin bōnbo.

¹⁰ A naxa a xa di Hadorami xēe mange Dawuda xōn, a xa a xesbu a be, a man xa a matōxō a xa gere xa fe ra Hadadeseri mabiri ra. A man naxa xēema, gbeti, nun yōxui fi Dawuda ma, barima gere nu na Tohu nun Hadadeseri tagi.

¹¹ Mange Dawuda naxa na birin fi Alatala ma, a nun gbeti nun xēema a naxan nasuxu sie birin yi ra alō Edon, Mowaba, Amoni, Filisita, nun Amaleki.

¹² Seruya xa di Abisayi naxa Edonka wulu fu nun solomasaxan bōnbo gulunba kui Fōxōe yire.

¹³ A naxa soorie lu Edon alako naa birin xa lu Dawuda xa yaamari bun ma. Dawuda siga dede, Alatala nu xunnakeli fima ne a ma.

¹⁴ Dawuda naxa a xa jama Isirayila yamari seriye nun tinxinyi ra.

¹⁵ Seruya xa di Yowaba nan nu na soorie xa mange ra. Axiludu xa di Yehosafati nan nu na mange xa xui madangi ra.

¹⁶ Axituba xa di Sadoki nun Abiyatari xa di Abimeleki nan nu na serexedubee ra. Sawesa nan nu na mange xa sebeliti ra.

¹⁷ Yehoyada xa di Benaya nan nu na Keretikae nun Peletakae xunyi ra. Mange Dawuda xa die nan nu na a xanbi ra.

19

*Dawuda nun Amonikae xa gere
(Samuweli II 10:1-19)*

¹ Na to dangi, naxan naba na nan yi ki. Amonikae xa mange Naxasa naxa faxa, a xa di naxa ti a jōxōe ra.

² Dawuda naxa a mājōxun, «N fe fanyi rabama ne Naxasa xa di Xanun be, barima a baba fe fanyi raba ne n be.» Dawuda naxa xēerae xēe Xanun xōn e xa sa a nu tooro a nu sege sa a baba jōnfe ma. Dawuda xa xēerae naxa so Amonikae xa boxi ma Xanun yire, e xa a nu tooro sa.

³ Kōnō Amonikae xa kuntigie naxa a fala Xanun be, «I jōxōe a ma Dawuda yee xēexi i nu tooro sade i baba jōnfe nam ma? E faxi ne e xa fa be kolon, e xa be ya iso, e xa yi boxi tegerenya raba. A xa xēerae faxi be na nan ma.»

⁴ Na kui Xanun naxa Dawuda xa xēerae susu, a naxa e de xabe maxaba, a naxa e xa donmae raxaba e xōrē yailanyi, a fa e rabenjin.

⁵ Mixi nde to na fe dentegé Dawuda be, a naxa mixie xēe a xa xēerae yire a falafe ra, «Wo lu Yeriko han wo de xabee xa mini. Na

temui wo xa gbilen be.» Dawuda xa xéerae xaxili nu bara ifu ki fanyi ra.

⁶ Xanun nun Amonikae to a kolon a e bara xonnanteya raso e nun Dawuda tagi, e naxa gbeti kilo wulu tongo saxan nun naani fi Siriyakae ma, naxee nu na Mesopotamiya, Maaka nun Soba, alako e xa fa soori ragisee nun soe ragie ra e be.

⁷ Na kui Maaka mange nun a xa jama naxa fa soori ragise wulu tongo saxan nun firin na, e fa malan Medeba. Amonikae fan naxa mini e xa taae kui, alako e xa Dawuda gere.

⁸ Dawuda fefe na kolon, a naxa soori mange Yowaba nun a xa soori gbangbalanyi birin xee e yire.

⁹ Amonikae naxa mini, e ti gere ki ma taa sode de ra. Mange naxee fa e malide, e nu tixi e xati ma daaxa i.

¹⁰ Yowaba naxa a kolon gere na a ya ra, a man na a xanbi ra. A naxa Isirayila soori fanyie mayegeti, a e ti Siriyakae ya ra.

¹¹ A naxa soori donxoe lu a xunya Abisayi xa yaamari bun ma, e xa ti Amonikae ya ra.

¹² Yowaba naxa a fala a xunya be, «Xa Siriyakae senbe gbo n be, i xa fa n malide. Xa Amonikae fan senbe gbo i be, n fan sigama i malide.

¹³ I xa limaniya, won xa won senbe so won bonsœ xe fe ra nun won Marigi Ala xa taae xa fe ra. Alatala xa a waxonfe raba.»

¹⁴ Yowaba nun a xa soorie naxa Siriyakae gere. Nee naxa e gi Yowaba ma.

¹⁵ Amonikae to a to, Siriyakae bara e gi, e fan naxa e gi Abisayi ma. Yowaba xunya naxa so taa kui, Yowaba naxa gbilen Darisalamu.

¹⁶ Siriyakae to a kolon Isirayila bara e bonbo, e naxa xéerae xee Siriyakae ma naxee nu na xure naakiri ma. Hadadeseri xa soori mange Sofaki nan nu na e xunyi ra.

¹⁷ Dawuda to na kolon, a naxa Isirayilakae birin malan, e naxa fa e Yuruden igiri, e siga Siriyakae gerede. Siriyakae man naxa e gi Isirayilakae ya ra.

¹⁸ Dawuda naxa soori nun e ragise doxo wulu solofera faxa, a nun soori wulu tongo naani gbete. A naxa soori mange Sofaki fan faxa.

¹⁹ Hadadeseri malimae to a kolon a Isirayilakae bara e bonbo, e naxa lanyi xiri e nun Dawuda tagi, e naxa lu a xa yaamari bun. Kabi na waxati, Siriyakae mu tinma Amonikae malide sonon.

gerefe

(Samuweli II 11:1, 12:26-31)

¹ Na je ighbilenyi, gere temui to a li, Yowaba nun a xa soori gbangbalanyi naxa siga Amonikae gerede. Yowaba naxa taa nde suxu naxan xili Raba, a fa menni kana. Dawuda tan naxa lu Darisalamu.

² Dawuda naxa mange tonxuma xéema daaxi ba Amonikae xa mange xunyi ma, naxan xa binye dangi kilo tongo saxan na. Géme tofanyi diyaman daaxi fan nu na a ma. Na mange tonxuma naxa doxo Dawuda xun ma, a fa se gbegbe xanin a xun ma a naxan soto gere kui.

³ Nama naxan nu na naa, Dawuda naxa e xanin a xun ma, a e findi konyie ra naxee wuri, gémé, nun wure xabama. A Amonikae xa taa birin xa fe raba na ki ne. Na xanbi, Dawuda nun a xa soorie naxa gbilen Darisalamu.

⁴ Na to dangi, Isirayilakae nun Filisitakae naxa gere Geseri. Na gere kui, Sibekayi Xusaka naxa Sipai faxa. Sipai findi Refa bonsœ nan na. Filisitakae naxa yaagi na fe ma.

⁵ Isirayilakae nun Filisitakae man naxa gere. Yi biyaasi Yayiri xa di Elexanan naxa Golitiy xunya Laxami Gatika faxa. A senbe nu gbo, a xa tanbe xa xungboe nu luxi ało dugi soxwuri.

⁶ Gere gbete naxa mini Gati. Xeme kuye nde nu na, sole senni nan nu na a salonse birin ma, nee malanxi moxojen nun naani. Na fan Rafa bonsœ nan nu a ra.

⁷ A to Isirayila konbi, Dawuda xunya Simeya xa di Yonatan naxa a faxa.

⁸ Yi xemee birin fatanxi Rafa bonsœ nan ma naxan nu sabatixi Gati. Dawuda nun a xa soorie naxa e birin soto.

21

Isirayila jama kontife
(Samuweli II 24:1-9)

¹ Sentane to wa Isirayila ratantanfe, a naxa Dawuda bope rate a xa Isirayilakae konti.

² Dawuda naxa a fala Yowaba nun kunitigie be, «Wo siga, wo xa sa Isirayilakae konti, keli Beriseebia ma, sa doxo Dana ra. Wo xa na xasabi dentegé n be.»

³ Yowaba naxa a yaabi, «Alatala xa Isirayila jama rawuya doxo keme. Mange, n marigi, i ka xonyie xa mu nee birin na? I yi möoli maxorinxu munfe ra? Munfe ra i wama Isirayila xa yi yunubi soto?»

⁴ Kono mange xui mu matandima, na na a ra Yowaba naxa mini, a naxa Isirayila birin ijere, a fa gbilen Darisalamu.

20

Dawuda Amonikae nun Filisitakae

⁵ A naxa jama xasabi fala Dawuda be. Isirayilakae xa konti nan ya: xemé santidegema kanyi miliyon keren, wulu keme. Yudayakae xa konti nan ya: xemé santidegema kanyi wulu keme naani, tongo solofer.

⁶ Yowaba mu Lewi nun Bunyamin bōnsœ konti, barima mange xa yaamari mu nu rafanxi a ma.

⁷ Yi yaamari naxa rajaaxu Ala ma. A naxa Isirayila xa tantanyi seri ba.

⁸ Dawuda naxa a fala Ala be, «N to yi rabaxi, n bara yunubi belebele raba. Yakosi n bara i mayandi i xa dije i xa konyi xa yunubi ma. Na bara findi n ma daxupa ra.»

⁹ Alatala naxa a masen Gadi be, naxan findi namijonme ra mange be Dawuda xa waxati,

¹⁰ «I xa a fala Dawuda be, Alatala yi nan masenxi i be, «N bara fe saxan masen i be, i xa keren sugandi i wama n xa naxan naba i ra.»

¹¹ Gadi naxa siga Dawuda yire, a a fala a be, «Alatala yi nan masenxi i be,

¹² «I bara tin jaxankate mundun na: kaamee xa sin boxi ne saxan, xa na mu i yaxuie xa no wo ra e xa santidegema ra kike saxan, xa na mu Alatala xa a xa maleke xee a xa Isirayila jama halaki, a xa boxi birin kana a xa santidegema ra nun fure jaaxi ra xi saxan. Yakosi i xa a mato n lan n xa naxan fala n xemá be.»

¹³ Dawuda naxa Gadi yaabi, «N bōne bara mapnaaxu a xōrōxœ ra. A lan n xa n sa Alatala belexe i naxan xa kinikini gbo. Na fisa adamadie belexee be.»

¹⁴ Alatala naxa fure jaaxi radin Isirayila ma han xemé wulu tongo solofer naxa faxa Isirayila boxi ma.

¹⁵ Ala naxa maleke xee Darisalamu, a xa sa naa kana. A nu naa kanafe temui na xe, Alatala naxa e xa toore mato, a fa nimisa. A naxa a masen maleke be naxan nu na naa kanafe, «Na lan. E lu naa sinden.» Alatala xa maleke nu tixi Oronan Yebusuka xa lonyi ma.

¹⁶ Dawuda to a ya rate, a naxa Alatala xa maleke to, a tixi koore ma, a xa santidegema baxi a tee i, a ya rafindixi Darisalamu ma. Dawuda nun forie naxa sunnun donma ragoro e ma, e e yatagi rafelen boxi.

¹⁷ Dawuda naxa a fala Ala be, «N tan xa mu yaamari ti e xa Isirayila jama konti? N tan nan yunubi rabaxi, n tan nan yi fe kobi niyaxi. Nama tan munse rabaxi? N Marigi Alatala, i xa n tan nun ma denbaya halaki, i xa i xa jama lu naa.»

¹⁸ Alatala xa maleke naxa a masen Gadi be a xa a fala Dawuda be, a xa

te serexebade yailande Alatala be Oronan Yebusuka xa lonyi ma.

¹⁹ Dawuda naxa te naa alo Gadi a fala a be Alatala xili ra ki naxe.

²⁰ Oronan to nu naa lonyi ma, a mengi bonbofe, a naxa a mafindi, a fa maleke to. A tan nun a xa di naanie naxa e noxun.

²¹ Na waxati, Dawuda fan nu sigafe Oronan yire. Oronan to a to, a naxa keli lonyi ma, a sa a felen boxi ma Dawuda bun ma.

²² Dawuda naxa a fala Oronan be, «N wama yi lonyi sarafe i ma, alako n xa serexebade ti Alatala be. A mati n ma a sare ra, alako fure jaaxi xa jōn jama ma.»

²³ Oronan naxa Dawuda yaabi, «Mange, a tongo. N marigi xa a waxonfe raba a ra. N bara yi ningee fan so i yi ra, e xa findi serexe gan daaxi ra. Yi saretie nōma gande yege ra, yi mengi fan xa findi serexe ra. N bara yi birin fi i ma.»

²⁴ Kōnō mange Dawuda naxa a fala Oronan be, «Ade, n wama a sarafe nē kōbiri ra naxan lanma seriye ki ma. N mu se bama serexe ra Alatala be, naxan findima i tan harige ra. N mu nōma serexe gan daaxi bade n mu naxan sare baxi.»

²⁵ Na kui Dawuda naxa xemá kilo soloferi Oronan ma na lonyi xa fe ra.

²⁶ Dawuda naxa serexebade ti menni Alatala be, a fa serexe gan daaxi nun xānunteya serexe ba. A to Alatala maxandi, Alatala naxa a yaabi te ra naxan sinxi serexebade ma keli koore ma.

²⁷ Na temui Alatala naxa woyen maleke be, a fa santidegema raso a tee i.

²⁸ Dawuda nu serexe bama Oronan Yebusuka xa lonyi nan ma sōnōn, barima a nu bara a kolon a Alatala a yaabima menni ne.

²⁹ Alatala xa hōromalingira, Annabi Munsa naxan yailan gbengberenyi ma, a nun serexebade serexe gan daaxi bama dennaxe, nee nu na yire itexi nde ne Gabayon na waxati.

³⁰ Kōnō Dawuda mu nu nōma sode naa, a xa woyen Ala ra, barima a nu henmexi Alatala xa maleke xa santidegema ra.

22

Ala xa hōrombanxi fōlōfē

¹ Dawuda naxa a masen, «Won Marigi Alatala xa banxi xa ti be, a nun serexebade, serexe gan daaxi bama dennaxe.»

² Dawuda naxa yaamari fi, xōrō konyi birin naxee sabatixi Isirayila boxi ma, e xa malan. A naxa e findi gēme xabamae ra Ala xa banxi xa wali xa fe ra.

³ Dawuda naxa wure gbegbe fen, naxan findima lantumae nun naadē gbaku see ra.

A naxa yoxui gbegbe fan fen naxan mu nu noma maniyade a gboe xa fe ra.

⁴ Sidonkae nun Tirekae naxa Dawuda mali, a naxa wuri fanyi gbegbe soto. Na wuri mooli xili ne sediri.

⁵ Dawuda nu fa a fala, «N ma di Sulemani dimedi na a ra, a mu wali kolon sinden. Hōromōbanxi naxan tima Alatala be, na lanma a xa tofan, a xa rayabu, a xili xa gbo si birin ya ma.» Na kui, Dawuda se gbegbe malan ne na banxi tima naxan na beenu a xa faxa

⁶ Dawuda naxa a xa di Sulemani xili, a fala a be a xa banxi ti Isirayila Marigi Alatala be.

⁷ A naxe, «N ma di, nate nu na n be n xa banxi ti n Marigi Alatala be,

⁸ kono Alatala bara yi masen n be yi ki, «I bara wuli ifili a gbe ra n ya i i xa yihadi geree kui, i mixie gbegbe faxa. Na nan a ra, i tan nu lan i xa banxi ti n be.

⁹ Kono i fama di nde sotode, naxan findima bojyesa mixi ra, n malabui fima naxan ma a yaxuie xa fe ra. A xili fama falade Sulemani. Isirayila luma bojyesa nun maraxare kui a xa simaya birin kui.

¹⁰ A tan nan fama banxi tide n be, a fa findi n ma di ra, n fan findi a baba ra. A xa mangeya kibanyi buma abadan Isirayila.»

¹¹ «Yakosi, n ma di, Alatala xa lu i setti ma, alako i xa i Marigi Alatala xa banxi ti sooneya ra alo a a falaxi i xa fe ra ki naxe.

¹² Alatala xa lonni nun xaxili fanyi fi i ma a i tima mange ra temui naxe Isirayila boxi ma, alako i xa i Marigi Alatala xa seriye rabatu.

¹³ Fe birin fama ne sooneyade i be xa i Alatala xa seriye nun a xa yaamarie rabatuma, a naxee soxi Annabi Munsa yi ra Isirayila be. I xa i senbe so, i xa limaniya. I naxa gaaxu fefe ya ra, i bojye naxa mini.»

¹⁴ «N ma kate kui, n bara xeeema kilo miliyon saxan, kilo wulu keme naani malan Alatala xa banxi xa fe ra. N man bara gbeti kilo miliyon tongo saxan nun naani malan. Yoxui nun wure bara gbo han na konti mu noma kolonde. N bara wuri nun geme fan fen. I man fama nde sade na xun.

¹⁵ Walike gbegbe na i yi ra naxee fata geme xabade, naxee fata geme nun wuri masolide. E wali mooli birin kolon.

¹⁶ Xeeema, gbeti, yoxui, nun wure na i yi ra han a bara dangi a i. Keli, i xa wali suxu keren na! Alatala xa i mali.»

¹⁷ Dawuda naxa a fala Isirayila kuntigi birin be, e xa fa a xa di Sulemani mali. A naxa a fala e be,

¹⁸ «Wo Marigi Alatala mu na wo foxo ra? A mu bojyesa fixi wo ma wo yaxui birin ya

ra? A bara bekae sa n belexe i. Yi boxi bara findi Alatala nun a xa naama gbe ra.

¹⁹ Wo xa wo Marigi Alatala fen wo bojye nun wo nii birin na. Wo keli, wo xa hōromōbanxi seniyenxi ti wo Marigi Alatala be, alako wo xa fa Alatala xa saate kankira nun a xa se seniyenxi raso Ala xa banxi kui.»

23

Lewi bōnsœxa konti

¹ Dawuda to bara ge foride, a naxa a xa di Sulemani sugandi Isirayila mange ra.

² A naxa Isirayila kuntigie, serexedubee, nun Lewikae malan.

³ E naxa Lewikae konti, naxee nu bara ne tongo saxan soto. E konti naxa siga xeme wulu tongo saxan nun solomasaxan.

⁴ Dawuda naxa a fala, «N bara mixi wulu moxojen nun naani ba, e xa e p̄engi sa Alatala xa banxi wali rabafe xon. Mixi wulu senni xa findi kiitisae ra. Mixi wulu naani xa findi naade kantee ra.

⁵ Mixi wulu naani xa Alatala matoxo maxasee xui ra, n naxee yailanxi a matoxo se ra.»

⁶ Dawuda naxa Lewikae itaxun xunde ma, e benba Lewi xa die ki ma: Gerison, Kehati, nun Merari.

⁷ Gerison xa die: Ladana nun Simeyi.

⁸ Ladana xa die: Yexiyeli, di singe, Setasee nun Yoweli, e mixi saxan.

⁹ Simeyi xa die: Selomoti, Xasiyeli, nun Xarani, e mixi saxan. Ladana xa denbaya kuntigie nan na ki.

¹⁰ Simeyi xa die: Yaxati, Sisa, Yeyusu nun Beriya. Simeyi xa di naani nan na ki.

¹¹ Yaxati, di singe, Sisa, di firin nde. Yeyusu nun Beriya mu di gbegbe soto. E naxa findi denbaya keren na.

¹² Kehati xa die: Amarama, Yisehari, Xebiron, nun Yusiyeli, e mixi naani.

¹³ Amarama xa die: Haruna nun Munsa. Haruna naxa findi Ala xa mixi seniyenxi ra, a nun a bōnsœ abadan, alako e xa surayi ba serexé ra Alatala be, e xa a xa wali gbeté raba, e man xa duba mixi be Ala xili ra temui birin.

¹⁴ Munsa findi Ala xa mixi nan na. A xa die naxa lu Lewi bōnsœ ya ma.

¹⁵ Munsa xa die: Gerisomi nun Eliyeseri.

¹⁶ Gerisomi xa die: Sebuweli, di singe.

¹⁷ Eliyeseri xa die: Rexabiya, di singe. Eliyeseri mu di gbeté soto, kono Rexabiya naxa di gbegbe bari.

¹⁸ Yisehari xa die: Selomiti, di singe.

¹⁹ Xebiron xa die: Yeriya, di singe, Amaraya, di firin nde, Yaxasiyeli, di saxan nde, nun Yekameyami, di naani nde.

²⁰ Yusiyeli xa die: Mike, di singe, nun Yisiya, di firin nde.

²¹ Merari xa die: Maxali nun Musi. Maxali xa die: Eleyasari nun Kisi.

²² Eleyasari faxa ne, a mu di xeme yo lu, kono a di ginee tan lu ne. Kisi xa die naxa e doko gine ra, barima e dexoe nan nu e ra.

²³ Musi xa die: Maxali, Ederi nun Yerimoti, e di saxan.

²⁴ Yee nan findi Lewi bonsœe ra denbaya xunye ki ma. E birin kontixi keren kerenyi ra. E nu walima Alatala xa banxi kui kabi e na ne moxojen.

²⁵ Dawuda nu bara a fala, «Isirayila Marigi Alatala bara bojresa fi a xa jama ma. E xa lu Darisalamu abadan.

²⁶ Lewikae mu fama Ala xa horomolingira nun a yirabasee xaninde sconon.»

²⁷ Dawuda xa nate donxoe nan na ki, Lewikae kontife naxee bara ne moxojen soto.

²⁸ E nu Haruna xa die malima Alatala xa banxi wali ra, alo meenife tete nun konkoe ma, se raseniyenfe, wali xunxuri rabafe Ala xa banxi kui,

²⁹ taami yailanfe naxan bama serexes ra Ala be, farin dinfe naxan findima serexes ra, taami lebinitate yailanfe, nun donse moco birin naafalafe.

³⁰ E nu lanma e xa Alatala matoxo gesesge nun nunmaren birin.

³¹ E man nu serexes gan daaxie bama Alatala be malabui loxoe ma, Kike Neene Sali, nun sali xungbe waxati. E nu lanma e xa Alatala rabatu a serije ki ma.

³² E tan nan nu Kiri Banxi Naralande nun yire seniyenxi kantama. E man nu e ngaxakerenyi Haruna xa die xa yaamari rabatuma Alatala xa banxi wali rabafe ma.

24

Serexedubee itaxunfe

¹ Haruna nu bara di naani soto: Nadabo, Abihu, Eleyasari, nun Itamari.

² Nadabo nun Abihu singe naxa faxa e baba be. E mu di yo bari. Eleyasari nun Itamari nan nu na serexedubee ra.

³ Sadoki, Eleyasari xa di, nun Aximeleki, Itamari xa die, naxa Dawuda mali Haruna xa die itaxunfe ra e wali ki ma.

⁴ Mangee nu wuya Eleyasari xa die nan ya ma, dangi Itamari xa die ra. Na nan a to e naxa Eleyasari xa die findi denbaya fu nun senni ra. Itamari xa die naxa findi denbaya solomasaxan na.

⁵ E naxa e sugandi Ala xa mali ra, barima Eleyasari xa die nun Itamari xa die birin findixi Ala xa walikee nan na.

⁶ Netaneeli xa di Semaya Lewika nan nu e xilie sebema mange, kuntigie, serexedubee Sadoki, Abiyatari xa di

Aximeleki, nun serexedubee xa denbaya xunye, nun Lewikae ya xori. E naxa denbaya keren sugandi Eleyasari xa die ya ma, e man naxa keren sugandi Itamari xa die ya ma.

⁷ Ala naxa a ragiri denbayae xa sugandi yi ki: a singe Yehoyaribu, a firin nde Yedaya,

⁸ a saxan nde Xarima, a naani nde Seyorimi,

⁹ a suuli nde Malakiya, a senni nde Miyamin,

¹⁰ a solofera nde Hakosi, a solomasaxan nde Abiya,

¹¹ a solomanaani nde Yosuwe, a fu nde Sekanaya,

¹² a fu nun keren nde Eliyasibu, a fu nun firin nde Yakimi,

¹³ a fu nun saxan nde Xupa, a fu nun naani nde Yesebeyabi,

¹⁴ a fu nun suuli nde Biliga, a fu nun senni nde Imeri,

¹⁵ a fu nun solofera nde Xesiri, a fu nun solomasaxan nde Hapisesi,

¹⁶ a fu nun solomanaani nde Petaxiya, a moxojen nde Yesekiyeli,

¹⁷ a moxojen nun keren nde Yakin, a moxojen nun firin nde Gamulu,

¹⁸ a moxojen nun saxan nde Delaya, a moxojen nun naani nde Maasiya.

¹⁹ A nu lan e xa Alatala xa horomobanxi xa wali susu na ki ne, alo e benba Haruna a fala e be ki naxe. Isirayila Marigi Alatala nu bara na yaamari so Haruna yi ra.

²⁰ Lewi bonsœe gbetee nan ya. Alerama xa die: Subayeli. Subayeli xa die: Yexededeya.

²¹ Rexabiya xa die: Yisiya, di singe.

²² Yisehari xa die: Selomoti. Selomoti xa die: Yaxati.

²³ Xebiron xa die: Yeriya, di singe, Amaraya, di firin nde, Yaxasiyeli, di saxan nde, Yekameyami, a xa di naani nde.

²⁴ Yusiyeli xa die: Mike. Mike xa die: Samiri.

²⁵ Mike xunya: Yisiya. Yisiya xa die: Sakari.

²⁶ Merari xa die: Maxali nun Musi a nun a xa mamadi Yaasiyahu.

²⁷ Merari xa mamadie: Yaasiyahu, Sohami, Sakuru, nun Ibiri.

²⁸ Maxali xa die: Eleyasari. Eleyasari mu di yo soto.

²⁹ Kisi xa die: Yerameeli.

³⁰ Musi xa die: Maxali, Ederi, nun Yerimoti. Lewi xa die nan ya a denbaya ki ma.

³¹ E fan sugandixi Ala xa mali nan na alo e ngaxakerenyi Haruna xa die. Na raba mange Dawuda, Sadoki, Aximeleki, serexedubee xa denbaya xunye, nun

Lewikae ya xori. Na kui Eleyasari nun Itamari xa denbayae birin lan.

25

Beetibae

¹ Dawuda nun soori mangée naxa Asafi, Heman, nun Yedutun bōnsōe sugandi e xa namijōnme masenyi ti bëeti daaxi, korae nun maxasee xui ra. Xemee xilie nan ya naxee nu na wali rabama:

² Asafi xa die: Sakuru, Yusufu, Netaniya, nun Asareela. Asafi xa die, naxee nu na a xa yaamari bun ma, naxee nu namijōnme masenyi tima mange bë:

³ Yedutun xa die: Gedalaya, Seri, Yesaya, Simeyi, Xasabiya, nun Matitiya. Na mixi senni naxa lu e baba Yedutun xa yaamari bun ma. Yedutun nu namijōnme masenyi tima kora xui ra, alako a xa Alatala matoxo, a xa a tantu.

⁴ Heman xa die: Buukiya, Mataniya, Yusiyeli, Sebuweli, Yerimoti, Xananiya, Xanani, Eliyata, Gidaliti, Romanti Eseri, Yosobekasa, Maloti, Hotiri, Maxasiyoti.

⁵ Yi mixi birin findixi Heman xa die nan na, naxan nu Ala xui madangima mange bë. Ala naxa senbe fi a ma, a xa di fu nun naani soto, a nun di gine saxan.

⁶ Nee birin nu na e baba xa yaamari bun ma, e xa bëeti ba koraë xui ra Alatala xa banxi kui. Asafi, Yedutun, nun Heman nu na mange xa yaamari nan bun ma.

⁷ Yi karamoxo naxee fata bëeti bade Alatala bë, e findi mixi kemé firin mixi tongo solomasaxan nun solomasaxan nan na.

⁸ E birin sugandixi Ala xa mali nan na e xa wali kejna ma, tagi rasa yo mu nu na a lamadi, a xungbe, a karamoxo, nun a xarandi tagi.

⁹ Ala naxa a ragiri e xa sugandi yi ki: A singe, Asafi xa di Yusufu. A firin nde, Gedalaya, a xunyae, nun a xa die, e mixi fu nun firin.

¹⁰ A saxon nde, Sakuru, a xa die, nun a xunyae, e mixi fu nun firin.

¹¹ A naani nde, Yisiri, a xa die, nun a xunyae, e mixi fu nun firin.

¹² A suuli nde, Netaniya, a xa die, nun a xunyae, e mixi fu nun firin.

¹³ A senni nde, Buukiya, a xa die, nun a xunyae, e mixi fu nun firin.

¹⁴ A solofer nde, Yesarela, a xa die, nun a xunyae, e mixi fu nun firin.

¹⁵ A solomasaxan nde, Yesaya, a xa die, nun a xunyae, e mixi fu nun firin.

¹⁶ A solomanaani nde, Mataniya, a xa die, nun a xunyae, e mixi fu nun firin.

¹⁷ A fu nde, Simeyi, a xa die, nun a xunyae, e mixi fu nun firin.

¹⁸ A fu nun kerén nde, Asareli, a xa die, nun a xunyae, e mixi fu nun firin.

¹⁹ A fu nun firin nde, Xasabiya, a xa die, nun a xunyae, e mixi fu nun firin.

²⁰ A fu nun saxan nde, Subayeli, a xa die, nun a xunyae, e mixi fu nun firin.

²¹ A fu nun naani nde, Matitiya, a xa die, nun a xunyae, e mixi fu nun firin.

²² A fu nun suuli nde, Yerimoti, a xa die, nun a xunyae, e mixi fu nun firin.

²³ A fu nun senni nde, Xananiya, a xa die, nun a xunyae, e mixi fu nun firin.

²⁴ A fu nun solofer nde, Yosobekasa, a xa die, nun a xunyae, e mixi fu nun firin.

²⁵ A fu nun solomasaxan nde, Xanani, a xa die, nun a xunyae, e mixi fu nun firin.

²⁶ A fu nun solomanaani nde, Maloti, a xa die, nun a xunyae, e mixi fu nun firin.

²⁷ A moxɔjen nde, Eliyata, a xa die, nun a xunyae, e mixi fu nun firin.

²⁸ A moxɔjen nun kerén nde, Hotiri, a xa die, nun a xunyae, e mixi fu nun firin.

²⁹ A moxɔjen nun firin nde, Gidaliti, a xa die, nun a xunyae, e mixi fu nun firin.

³⁰ A moxɔjen nun saxan nde, Maxasiyoti, a xa die, nun a xunyae, e mixi fu nun firin.

³¹ A moxɔjen nun naani nde, Romanti Eseri, a xa die, nun a xunyae, e mixi fu nun firin.

26

Hɔrɔmɔbanxi naade kantee

¹ Naade kantee nan ya: Kore xa die naxan baba findi Asafi ra: Meselemya.

² Meselemya xa die: Sakari nan na di singe ra, Yediayeli, nan na a firin nde ra, Sebadaya nan na a saxon nde ra,

³ Yataniyeli nan na a naani nde ra, Elama nan na a suuli nde ra, Yehoxanan nan na a senni nde ra, Eliyehowenayi nan na a solofer nde ra.

⁴ Obedo Edon xa die: Semaya, di singe, Yehosabadi di firin nde, Yowa di saxon nde, Sakara di naani nde, Netaneeli, di suuli nde,

⁵ Amiyeli, di senni nde, Isakari, di solofer nde, Pewuletayi, di solomasaxan nde. Ala nu bara baraka sa Obedo Edon xa fe.

⁶ A xa di singe Semaya naxa di xemee bari naxee findixi kuntigie ra e xa denbayae xun ma barima e senbe nu gbo.

⁷ Semaya xa die: Otini, Refayeli, Obedo, Elesabada, nun a xunyae Elihu nun Semakiya, xeme gbangbalanyie.

⁸ Yi mixi tongo senni nun firin birin baba nu lanxi Obedo Edon nan ma. E senbe nu gbo ki fanyi Ala xa wali kui.

⁹ Meselemiya xa die nun a xunyae findixi mixi fu nun solomasaxan nan na. E senbe fan nu gbo.

¹⁰ Merari xa di Xosa naxa di xemee bari: Simiri, a baba naxan findi xunyi ra hali di singe to mu nu a ra.

¹¹ Xilikiye, a firin nde, Tebaliya, a saxan nde, Sakari, a naani nde. Xosa xa die nun a xunyae nu lanxi mixi fu nun saxan nan ma.

¹² Yi mixi birin nun e xunyae findixi naade kantee nan na Alatala xa banxi kui.

¹³ E nu luma mixi sugandi ra Ala xa mali ra alako e xa a kolon nde lan a xa naade mundun kanta. Denbaya birin, mixi xuri nun mixi xungbe, e birin nu na na konti kui.

¹⁴ Ala naxa a ragiri sogetede naade xa ilan Selemiya ra. Koola naade naxa ilan a xa di Sakari ra, naxan findixi lonnila ra.

¹⁵ Yirefanyi naade naxa ilan Obedo Edon na. A xa die fan naxa lan banxi ma see ragatama dennaxe.

¹⁶ Sogegorode naade naxa ilan Supimi nun Xosa ra Alatala xa maragiri saabui ra. E naxa Saaleketi naade fan kanta, naxan nu na kira ma naxan tema. Xunde firin nu na menni, e ya rafindixi e boore ma.

¹⁷ Lewika senni nu na sogetede biri, mixi naani koola biri, mixi naani yirefanyi biri, mixi naani see ragatama banxi naxan kui, yire firin,

¹⁸ sogegorode biri, mixi naani nu na kira de ra, mixi firin banxi sode de ra.

¹⁹ Naade kantee nan na ki naxee kelixi Kore nun Merari xa die ya ma.

²⁰ Lewikae nan ya naxee nu e jengi sama naafuli nun se seniyenxie xon ma naxee ragataxi Ala xa horomobanxi kui.

²¹ Ladana xa di naxee fatanxi Gerison bonsoe ra Ladana saabui ra, e xa denbaya xunye nu lanxi Yexiyeli nan ma.

²² Yexiyeli xa die fan, Setama nun a xunya Yoweli, nu e jengi saxi naafuli xon ma naxan nagataxi Alatala xa horomobanxi kui.

²³ Amaramakae, Yiseharikae, Xebironkae, nun Yusiyelikae

²⁴ naxa Gerisomi xa di Sebuweli, Munsa xa mamadi, sugandi a xa meeni naafuli ma,

²⁵ e nun a bari boore naxee fatanxi Eliyeseri xabile ra. E findi Eliyeseri xa di Rexabiya nan na, na fan xa di Yesaya, na fan xa di Yorami, na fan xa di Sikiri, nun na fan xa di Selomiti.

²⁶ Selomiti nun a bari booree nan nu e jengi sama naafuli nun se seniyenxie xon ma, mange Dawuda naxee radaxa xabile mixi wulu yarerati, mixi kemee yarerati, nun soori xunye nan nee fixi Ala ma.

²⁷ E nu bara e harige ba Alatala xa banxi be e naxan soto gere kui.

²⁸ Selomiti nun a xunyae man nu e jengi sama naafuli fan xon ma, Annabi Samuweli, Kisi xa di Solu, Neri xa di Abeneri, nun Seruya xa di Yowaba naxan fixi Ala ma.

²⁹ Kenaniya nun a xunyae, naxee findi Yisehari bonsoe ra, nan nu e jengi saxi kiti safe xon ma Darisalamu fari ma Isirayila.

³⁰ Xasabiya nun a xunyae, naxee nu na Xebiron, xeme gbangbalanyie, e mixi wulu kerem keme solofer, e nu e jengi sama Isirayila boxi xon ma naxan nu na Yuruden naakiri ma sogegerode mabiri. E nu e jengi sama Alatala nun mange xa wali xon ma menni biri.

³¹ Yeriya findi Xebiron mange nan na a xabile ki ma. Dawuda xa mangeya je tongo naani nde, mixi ndee naxa taruxuie mato, e fa a kolon xeme gbangbalanyie na Yaaseri, Galadi boxi ma.

³² A ngaxakerenyi gbangbalanyie nu lanxi mixi wulu firin keme solofer nan ma, e birin xabile xunye. Mange Dawuda naxa e findi Ruben, Gadi, nun Manasi bonsoe setti keren xunye ra.

27

Isirayila soorie

¹ Isirayila soorie xunye nan ya naxee findi denbaya xunye ra. E tan nan nu findixi mange xa soori gali xunye ra, soori wulu nun soori keme ki ma. Kike yo kike xeme wulu moxojen nun naani nu soori wali rabama.

² Sabadiyeli xa di Yasobeyami findi xunde singe xa mange nan na, je kike singe. Xeme wulu moxojen nun naani nu na a xa yaamari bun ma.

³ Sabadiyeli findi Peresi xa di nde nan na. A findi soori birin xa mange nan na je kike singe.

⁴ Dodayi Axowaka findi xunde firin nde mange nan na je kike firin nde. Mikiloti naxa findi a xa soorie xunyi ra. Xeme wulu moxojen nun naani nu na a xa yaamari bun ma.

⁵ Serexedube Yehoyada xa di Benaya findi xunde saxan nde mange nan na je kike saxan nde. Xeme wulu moxojen nun naani nu na a xa yaamari bun ma.

⁶ Benaya nan nu na Dawuda xa soori tongo saxanyie xunyi ra. A xa di Amisabadi nu na a baba xa yaamari bun ma.

⁷ Yowaba xunya Asaheli findi xunde naani nde mange nan na je kike naani nde. A xa di Sebadaya naxa findi a moxoe ra. Xeme wulu moxojen nun naani nu na a xa yaamari bun ma.

⁸ Samehuti Yisiraka findi xunde suuli nde mange nan na je kike suuli nde. Xeme wulu moxojen nun naani nu na a xa yaamari bun ma.

⁹ Ikesi xa di Ira Tekowaka findixi xunde senni nde mange nan na je kike senni nde. Xeme wulu moxojen nun naani nu na a xa yaamari bun ma.

¹⁰ Xelesi Pelonka naxan fatan Efirami bonsœ ra findi xunde solofera nde mange nan na je kike solofera nde. Xeme wulu moxojen nun naani nu na a xa yaamari bun ma.

¹¹ Sibekayi Xusaka naxan fatan Sera xabile ra findi xunde solomasaxan nde mange nan na je kike solomasaxan nde. Xeme wulu moxojen nun naani nu na a xa yaamari bun ma.

¹² Abiyeseri Anatotika naxan fatan Bunyamin bonsœ ra findi xunde solomanaani nde mange nan na je kike solomanaani nde. Xeme wulu moxojen nun naani nu na a xa yaamari bun ma.

¹³ Maharayi Netofaka naxan fatan Sera xabile ra findi xunde fu nde mange nan na je kike fu nde. Xeme wulu moxojen nun naani nu na a xa yaamari bun ma.

¹⁴ Benaya Piratonka naxan fatan Efirami bonsœ ra findi xunde fu nun keran nde mange nan na je kike fu nun keran nde. Xeme wulu moxojen nun naani nu na a xa yaamari bun ma.

¹⁵ Xeleydayi Netofaka naxan fatan Otiniyeli xabile ra findi xunde fu nun firin nde mange nan na je kike fu nun firin nde. Xeme wulu moxojen nun naani nu na a xa yaamari bun ma.

¹⁶ Isirayila bonsœxa soorie xa mangee nan ya: Ruben bonsœ xun ma, Sikiri xa di Eliyeseri. Simeyœn bonsœ xun ma, Maaka xa di Sefataya,

¹⁷ Lewi bonsœ xun ma, Kemuweli xa di Xasabiya. Serexedube Sadoki nan nu na Haruna xabile xun ma.

¹⁸ Yudaya bonsœ xun ma, Dawuda taara Elihu. Isakari bonsœ xun ma, Mikayeli xa di Omeri.

¹⁹ Sabulon bonsœ xun ma, Abadiyasi xa di Yisemaya. Nafatali bonsœ xun ma, Asiriyeli xa di Yerimoti.

²⁰ Efirami bonsœ xun ma, Asasiya xa di Hoseya. Manasi bonsœ seeti keran xun ma, Pedaya xa di Yoweli.

²¹ Manasi bonsœ seeti boore xun ma sogetede biri, Sakari xa di Ido. Bunyamin bonsœ xun ma, Abeneri xa di Yaasiyeli.

²² Dana bonsœ xun ma, Yeroxama xa di Asareli. Isirayila bonsœxa soorie xa mangee nan na ki.

²³ Dawuda mu mixie konti, naxee nu bara geje moxojen sotode, barima Alatala

nu bara a masen a Isirayilakae wuyama ne alo tunbuie.

²⁴ Seruya xa di Yowaba nu bara Isirayilakae konti folo, kono a mu a rajon Alatala xa xone xa fe ra Isirayila ma. Na konti mu sebexi Dawuda xa taruxui buki kui.

²⁵ Adiyeli xa di Asamateti findi mange xa naafuli ragate nan na. Yusiya xa di Yonatan fan findi mange xa naafuli ragate nan na Darisalamu fari ma, daaxa nun taa gbete kui.

²⁶ Kelubu xa di Esiri findi mange xa xe sae xunyi nan na.

²⁷ Simeyi Ramatika nan nu a joxo sama mange xa weni bilie xon ma. Sabidi Sefamika nan fan nu a joxo sama mange xa weni ragatadee xon ma.

²⁸ Bali Xanan Gederika nan nu meenima mange xa oliwi nun sikomoro xee ma Sefela boxi ma. Yowasi nan fan nu meenima mange xa ture ragatadee ma.

²⁹ Sitirayi Saronka nan nu meenima mange xa xuruse xungbee ma Saron boxi ma. Adalayi xa di Safati nan fan nu meenima mange xa xuruse xungbee ma gulunba kui.

³⁰ Sumayila xa di Obili nan nu meenima mange xa joxomœe ma. Yexedeya Meronotika nan fan nu meenima mange xa sofalee ma.

³¹ Yasisi Hagarika nan nu meenima mange xa xuruse lanmae ma. Yi mixie birin nu e jengi sama mange Dawuda harige nan xon ma.

³² Mange Dawuda baba xunya Yonatan findi mixi rasi, lonnila, nun sebeliti nan na. Xakimoni xa di Yexiyeli nan nu meenima mange xa die ma.

³³ Axitofeli fan findi mange rasima nan na. Arakika Xusayi findi mange defanboore nan na.

³⁴ Benaya nun Abiyatari xa di Yehoyada naxa findi Axitofeli joxoœ ra. Yowaba naxa findi soorie xa mange xungbe ra.

28

Dawuda waxonfe Ala xa horomobanxi xa fe ra

¹ Dawuda naxa Isirayila xunye birin malan Darisalamu, bonsœ xunye, soori xundee xunye, mixi wulu nun mixi keme xunye, mange xa naafuli meenimae, mange xa xurusee meenimae, mange xa die meenimae, mange xa denbaya meenimae, xeme gbangbalanyie, nun kuntigi birin.

² Mange Dawuda naxa ti, a a masen e be, «N ngaxakerenyie nun n ma jama, wo wo tuli mati n na. Nate nu na n be, n xa banxi ti Alatala xa saate kankira doxoma

dennaxæ, naxan nōma findide won Marigi Ala lude ra. Na kui, n bara na wali folo.»

³ «Kono Ala naxa a masen n bē «I mu banxi tima n bē n luma dennaxe, barima yihadila nan i ra. I bara adamatdie faxa.»

⁴ Isirayila Marigi Alatala n tan nan sugandixi n baba xa mixi birin tagi, n xa findi Isirayila mange ra abadan, barima a Yuda nan sugandixi a xa findi xunyi ra, a n baba xa denbaya sugandi Yuda bōnsōe birin tagi. N baba xa die birin ya ma, a n tan nan sugandixi, n xa findi Isirayila mange ra.

⁵ N ma di xēma wuyaxie tagi, Ala naxee fixi n ma, a n ma di Sulemani nan sugandixi Isirayila mange ra, Alatala xa mangeya bun ma.»

⁶ «Ala naxa a masen n bē «I xa di Sulemani nan n ma hōrōmōbanxi nun a tete tima, barima n bara a sugandi n ma di ra, n tan yēte yati nan findima a baba ra.»

⁷ N fama a xa mangeya rasabatide abadan, xa a n ma yaamarie nun n ma seriye rabatuma alo a na rabafe ki naxe to.»

⁸ «To loxœ, n bara a fala won Marigi Ala ya xōri Isirayilaka birin bē, Alatala xa jama, wo xa wo Marigi Alatala xa seriye birin nabatu. Wo xa na nate tongo Ala ya xōri naxan wo xui birin namema. Wo xa na raba alako wo xa yi bōxi fanyi masoto, a xa findi ke ra wo xa die bē naxee fama wo xanbi ra abadan.

⁹ N ma di Sulemani, i xa i baba Marigi Alatala kolon, a naxan batuma. I fan xa a batu i bōne nun i panige birin na, barima Alatala a kolon naxan na sondonyi birin kui. A adama panige birin kolon. Xa i Alatala fen, a tinma ne i xa a to. Kono xa i a rabejin, a fan i rabejinma ne kerenyi ra.

¹⁰ I xa a mato, Alatala bara i sugandi, alako i xa a xa hōrōmōbanxi ti. I xa limaniya, i xa na wali suxu.»

¹¹ Dawuda naxa hōrōmōbanxi ti ki tagi raba Sulemani bē, a tete, a rabilinyi banxie, naafuli yire, konkoe itexie, konkoe għetse, nun saate kankira dōxode.

¹² Dawuda naxa fe birin masen a xa di bē naxan nu na a xaxili ma Alatala xa hōrōmōbanxi tife ra, alo tete, konkoe, naafuli yire, nun se səniyenxe yire.

¹³ A man naxa a tagi raba a bē sərexedubbee nun Lewikae itaxunna ki naxe, a nun e walima ki naxe Alatala xa banxi kui. A naxa se birin masen a bē naxan nawalima Alatala xa banxi kui.

¹⁴ A naxa wali se xēma daaxie nun għetti daaxie xa binye xasabi masen a bē.

¹⁵ A naxa lanpui dōxosee nun lanpuie xa binye xasabi masen a bē, naxee yailanma xēma ra a nun naxee yailanma għbeti ra.

¹⁶ A naxa xēma nun għbeti binye xasabi masen a bē naxan yailanma teebilie ra serexe taami sama naxee fari.

¹⁷ A naxa yirabase xēma nun għbeti daaxi mööli birin xa binye xasabi masen a bē.

¹⁸ A naxa surayi serexbade xēma daaxi xa binye xasabi masen a bē, a nun na yailan ki. A naxa a masen a bē na mangē ragise nun na maleke sawure xēma daaxie, naxee gabutenyie italaxi Alatala xa saate kankira xun ma, nee yailanma ki naxe.

¹⁹ Dawuda naxa a fala a bē, «Alatala nan yi birin sebxi. N naxan masenxi i bē a fatañxi a xaxili nan na.»

²⁰ Dawuda naxa a fala a xa di Sulemani bē, «I senbe so, i xa limaniya. Wali suxu. I naxa gaaxu fefe ma, barima n Marigi Alatala n i seeti ma. A mu i rabejinma. A mu i raboloma han i ge a xa hōrōmōbanxi wali birin na.»

²¹ Serexdubbee nun Lewika xunde birin na i xanbi ra Ala xa banxi xa wali xa fe ra. Walike mööli birin na naa naxee fata wali ra. Kuntigie nun nama fan e tuli matima i xa yaamari birin na.»

29

Dawuda xa maseniyi Isirayila bē

¹ Mange Dawuda naxa a fala jama birin bē, «N ma di Sulemani, Ala naxan sugandixi, a mu gexi mode, a senbe mu għo sinden. Wali naxan na be, a għo, barima banxi xa mu a ra naxan tima mixi bē. A tima Alatala nan be.»

² N bara n senbe birin sa n Marigi Ala sagee a xa banxi tife ra. N bara xēma, għetti, yoxui, wure, wuri, ġeme tofanyi, diyaman mööli birin, nun ġemx fixxie għegħbe malan, alako e xa rawali e rawali ki ma.

³ Dangi na ra, n bara n harige birin, xēma nun għetti birin, fi n Marigi Ala xa hōrōmōbanxi xa fe ra, barima yi wali tide għo n bē.

⁴ N harige nan ya: xēma Ofiri daaxi kilo wulu kemm wulu firin, għetti fanyi kilo wulu kemm firin tongo saxan nun solomasaxan. Na findima banxi yiree maso se nan na.

⁵ Xēma nun għetti birin xa rawali a rawali ki ma, alako walikee xa wali xa soċċeyha. Yakosi, nde bara panige nde tongo Alatala bē to?»

⁶ Denbaya xunyie, Isirayila bōnsōe kuntigie, mixi wulu nun mixi kemm xunyie,

nun mange xa wali xunye naxa janige tongo yi wali xa fe ra.

⁷ E naxa yi harige xasabi fi Ala xa banxi xa fe ra: xëema, kilo wulu këmë tongo solofer, gbeti kilo wulu këmë saxon tongo naani, yoxui kilo wulu këmë senni fu nun firin, a nun wure kilo miliyon saxon wulu këmë naani.

⁸ Birin naxa gëmë tofanyie so Yëxiyeli Gerisonka yi ra, naxan nu naafuli ragatama Alatala xa banxi xa fe ra.

⁹ Nama naxa sëewa e janige xa fe ra, barima e na rabaxi e bçejë birin nan na Alatala be. Mange Dawuda fan naxa sëewa na xa fe ra.

¹⁰ Dawuda naxa Alatala tantu jama birin ya xori. A naxa a fala, «Muxu benba Isirayila Marigi Alatala, tantui na i be abadan.

¹¹ Alatala, binye, senbe, nun matoxë birin na i be.

Se naxan birin na koore nun bçxi ma, i tan nan gbe a ra.

Dunija birin na i tan nan xa mangeya bun ma.

¹² Bannaya nun xunnakeli fatanxi i tan nan na.

I se birin yamarima, senbe birin na i yi ra.

I keren nan nöma mixi gbode, i keren nan nöma a rasabatide.»

¹³ «Muxu Marigi Ala, to, muxu bara i tantu, muxu bara i xili makaabaxi matoxo.

¹⁴ N tan nun n ma jama senbe mu nöma yi harige mööli sotode. A birin kelima i tan nan ma. Muxu tan mu sese fima, i tan singe mu naxan fixi muxu ma.

¹⁵ Muxu luma ałò xçñee i ya i, ałò muxu benbae. Muxu xa simaya luxi ne yi bende fuji fari ałò niini naxan minima a mu bu a lœ. Xaxili tide yo mu na muxu be.

¹⁶ Muxu Marigi Alatala, yi harige fanyi birin kelima i tan nan ma, muxu naxan xunlanxi alako muxu xa banxi ti i xili seniyenxi be. I tan nan gbe na a birin na.»

¹⁷ «N Marigi Ala, n a kolon i bçejë birin kolon, tinxinyi man rafan i ma. N yi serexe janigexi i be n bçejë tinxinxì nan na. N man bara a to, i xa jama fan serexe fixi i ma a tan janige kerenyi nan kui e ssewaxi ra.

¹⁸ Muxu babae Iburahima, Isiyaga, Isirayila Marigi Alatala, i xa yi xaxili rasabati i xa jama bçejë kui, alako e naxa i yanfa.

¹⁹ N ma di Sulemani mali alako a fan xa bira i xa yaamari, i xa xaranyi, nun i xa seriye foxo ra a bçejë birin na. A man xa yi banxi ti n naxan foloxi yi ki.»

²⁰ Dawuda naxa a fala jama birin be, «Wo wo Marigi Alatala tantu.» Nama naxa e babae Marigi Alatala tantu, e fa e igoro, e e felen Alatala be mange ya xori.

²¹ Na lõxëe kuye iba, Isirayila naxa sereexe nun sereexe gan daaxi gbegbe ba Alatala be: tuura wulu keren, yexëe kontonyi wulu keren, yexëe lanma wulu keren, weni sereexe, a nun sereexe gbetee.

²² E naxa e dege na lõxëe, e e min Alatala ya i pelexinyi belebele kui. E man naxa Dawuda xa di Sulemani ti mange ra a sanmaya firin nde. E naxa ture sa a xunyi ma Alatala ya i, a xa findi e xa yarerati ra. E naxa Sadoki fan ti serexedube ra.

²³ Sulemani naxa dôxø Alatala xa mange kibanyi kui, a findi mange ra a baba Dawuda lõxëe ra. A naxa xunnakeli soto, Isirayila birin naxa a xa yaamari rabatu.

²⁴ Kuntigie, soorie, nun mange Dawuda xa die birin naxa tin lude mange Sulemani xa yaamari bun ma.

²⁵ Alatala naxa Sulemani xa fe ite Isirayila birin ya xori. A naxa a xa mangeya ite dangi Isirayila mange singee birin na.

Dawuda xa laaxira

²⁶ Yisayi xa di Dawuda naxa mangeya raba Isirayila birin xun na.

²⁷ A je tongo naani mangeya nan naba. A je solofera raba Xebiron, a je tongo saxon nun saxon naba Darisalamu.

²⁸ A naxa simaya fanyi kamalixi soto, a laaxiraya forjia fanyi nun sëewe kui. Harige kanyi nan nu a ra, a xili fan nu gbo. A xa di Sulemani nan ti mange ra a lõxëe ra.

²⁹ Mange Dawuda naxan nabaxi, a föle nun a rajonyi, na birin sebexi Annabi Samuweli, Annabi Natan, nun Annabi Gadi xa kitaabuie kui.

³⁰ Yi kitaabuie a xa mangeya fanyi xa fe falama, naxan dangixi a xa waxati Isirayila bçxi ma nun bçxi gbetee ma.

Yudaya Mangée xa Taruxui Séniyenxi firin nde Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Isirayila findixi Ala xa jama nan na. E xa taruxui noma lónni belebele fide to mixie ma, barima na kui won noma a kolonde a lan Ala xa konyie xa e jere ki naxe. Na taruxui toma kitaabui naani kui. Firin xili «Isirayila Mangée xa Taruxui», yi boore fan firin xili «Yudaya Mangée xa Taruxui». Singe, Isirayila nu lanxi si keran nan ma, kono seeti keran naxa so kuye batufe, e naxa findi Isirayila jama ra, boore seeti naxa findi Yudaya jama ra. Mange birin xa taruxui sebexi «Isirayila Mangée xa Taruxui» firinyi kui. «Yudaya Mangée xa Taruxui» firinyi Yudaya mangée xa fe nan gbansan masenma.

«Yudaya Mangée xa Taruxui» kitaabui firin nde foloma Dawuda xa di Sulemani xa mangéya xa taruxui nan ma. Sulemani naxa bira a baba jere ki foxyo ra. A naxa jama yamari lónni ra, a man naxa Ala batu soóbe ra. Ala naxa tin Sulemani xa a xa hörömöbanxi ti Darisalamu.

Sulemani to faxa, a xa di Robowami naxa ti a joxoe ra. Robowami naxa a tulí mati a lanfanmae xa marasi ra naxee bara a niya Isirayilakae böye xa rajaaxu e ma. Isirayila bönsöe fu naxa mini Robowami xa yaamari bun ma, e Yerobowami ti e xa mange ra. Robowami xa mangéya xili ne Yudaya, Yerobowami xa mangéya xili ne Isirayila.

Mange naxee tixi Robowami dangi xanbi, ndee findixi mange fanyie nan na, naxee bira Ala xa seriye foxyo ra. Kono ndee mu tin Ala xa kira ra, e fa kuye batu, e mixi tööro. Na kui Ala naxa e jaxankata si gbetee saabui ra naxee fa e gerede. Yudayakae to na tööre to, e naxa gibien Ala ma, Ala fan naxa e tongo, a e mali node e yaxuie ra. Mange fanyie nun mange jaaxie nu fa masara e boore tagi. Na möoli naxa bu je keme saxan je tongo solofera nun firin. A raponyi Ala naxa a lu Isirayila nun Yudaya yaxuie xa no e ra, e e xanin konyiya kui Asiriya nun Babilon böxi ma.

Yi taruxui makinikini, barima a a masenma won be mixi naxan na heeri kui, e noma Ala rabolode, na fa findi konyiya xoxoxe ra e be. Ala xa won natanga na ma. Isirayila jama xa findi misaali ra won be. Xa won luma Ala xa kira xon ma, won ma dunijneigiri fanma ne, kono xa won

tondima na ra, won tööre gbansan nan sotoma. Ala xa na lónni raso won xaxili kui. Amina.

Yudaya Mangée xa Taruxui Séniyenxi firin nde

*Sulemani xa mangéya föle
(Isirayila Mangée I 3:1-15)*

¹ Dawuda xa di Sulemani xa mangéya nu mabanbanxi a fanyi ra, barima a Marigi Alatala nu na a seeti ma, a nu a xa fe mate.

² Na temui Sulemani naxa Isirayila jama birin xili, mixi wulu xunyie, mixi keme xunyie, kiitsae, Isirayila yareratие, a nun denbayra xunyi birin.

³ Sulemani nun jama naxa siga Gabayon, yire itexi Kiri Banxi Naralande nu na dënnaxe, Alatala xa konyi Munsa nu bara naxan yailan gbengberenyi ma.

⁴ Dawuda nu bara Alatala xa saate kankira tan xanin Darisalamu, a a doxo kiri banxi nde kui a nu bara naxan ti. Singe, na kankira nu na Kiriati Yeyarimi ne.

⁵ Serexebade yoxui daaxi, Uri xa di Besaleli, Xuru xa mamadi, nu bara naxan yailan, na nu na Alatala xa hörömölingira ya ra. Sulemani nun jama naxa siga Alatala waxonfe fende menni.

⁶ Sulemani naxa te na serexebade yoxui daaxi fe ma, Alatala ya xori, Kiri Banxi Naralande na dënnaxe, a fa serexe gan daaxi wulu kerén ba.

⁷ Na koe ra, Ala naxa mini Sulemani ma, a a masen a be, «I wama se naxan xon, a fala n be, n xa a fi i ma.»

⁸ Sulemani naxa Ala yaabi, «I bara hinne n baba Dawuda be, i xa a rakamali, barima i bara n ti jama xun ma naxan gbo alo xube.

⁹ Yakosi, n Marigi Alatala, i naxan masen n baba Dawuda be, i xa a rakamali, barima i bara n ti jama xun ma naxan gbo alo xube.

¹⁰ N bara i maxandi yakosi, i xa lónni nun fe kolonyi fi n ma, alako n xa no yi jama rajererde. Xa na mu a ra nde noma yi jama gbegbe rajererde?»

¹¹ Ala naxa a masen Sulemani be, «Yi nan faxi i sondonyi ma. I mu bannaya maxandi, xa na mu a ra naafuli, xa na mu a ra binye. I mu n maxandi n xa i xonnanteefaxa. I mu n maxandi n xa i xa simaya xon nakuya. I lónni nun fe kolonyi nan maxandixi, alako i xa n ma jama rajere, n i tixi naxee xun ma.

¹² Na na a ra n bara i xa maxandi suxu. N lónni nun fe kolonyi fima ne i ma, n man bannaya, naafuli, nun binye sama na fari

dangife mange birin na naxee singe ti a nun naxee tima i dangi xanbi.»

¹³ Na kui, Sulemani naxa keli Gabayon yire itexi, Kiri Banxi Naralande nu na dennaxe, a gbilen Darisalamu, a Isirayila rajere.

¹⁴ Sulemani naxa soori ragisee nun soe ragie malan. Soori ragise wulu keren keme naani, nun soe ragi wulu fu nun firin nan nu na mangataa ra Darisalamu nun taa makantaxi gbetee kui.

¹⁵ Mange naxa a niya gbeti nun xemma xa wuya Darisalamu dangife gemé xori ra. Wuri fanyi naxan xili sediri, na naxa wuya dangife sikomoro wuri ra naxee na Sefela boxi ma.

¹⁶ Sulemani nu soe sarama Misira nun Kowa boxi nan ma. Mange xa yulée nan nu sigama e sarade a be.

¹⁷ E soori ragise sara gbeti kilo solofera ra, e soe sara gbeti kilo keren nun a tagi ra. E na mooli sara Xiti nun Siriya mangae fan be.

¹⁸ Sulemani naxa yaamari fi a horomobanxi xa ti Alatala be, mange banxi xa ti a tan fan be.

2

Ala xa horomobanxi tife (Isirayila Mangee I 5:1-12)

¹ Sulemani naxa xemé wulu tongo solofera yamari e xa findi kote xaninyie ra. A man naxa xemé wulu tongo solomasaxan tongo gemé masolie ra, naxee walima geya ma. A man naxa xemé wulu saxan keme senni soto wali xunyie ra.

² Sulemani naxa xemra xee Tire mange Xirami xon, a xa sa a fala a be, «Temuu dangixi i bara sediri wuri rasanba n baba Dawuda ma alako a xa a xa banxi ti.

³ Yakosi nafe horomobanxi tide n Marigi Alatala be, serexee bama dennaxe. Menni surayi fama grande serexe ra, taami serexe sama teebili ma Ala be, serexe gan daaxi bama geesegé nun nunmare birin, sali rabama malabul loxoe ra, kike neenee ra, nun sali xungbee ra. Yi seriye mu kanama Isirayila boxi ma abadan.

⁴ N horomobanxi naxan tima, a lan a xa findi banxi xungbe nan na, barima muxu Marigi Ala dangi alae birin na.

⁵ Nde nomá banxi tide Ala be, naxan xa gboe dangima koore xa gboe ra? N tan naxan ya, n mu nomá horomobanxi tide a be. N nomá naxan gbansan na, n yire nde yailanama serexe gan daaxi bama a be dennaxe.»

⁶ «Yakosi, mixi fanyi nde rasanba n ma, naxan fata xemma, gbeti, yoxui, nun wure rawalide. A xa fata gesé gbeeli nun a foore rawalide, a man xa fata se masolide. A xa

fa Yudaya nun Darisalamu, a xa kafu n ma walike fanyie ma, n baba Dawuda naxee sugandixi.

⁷ I xa Liban wuri bilie rasanba n ma alo sediri, sipire, nun santali. N a kolon i xa walikee fata Liban wuri bolonde. N ma walikee fan sigama ne e malide.

⁸ E wuri gbegbe fenma ne n be, barima n horomobanxi naxan tima, a lanma a xa xungbo, a xa tofan.

⁹ N sare naxan fima i xa wuri bolonyie ma na nan ya: mengi maniye busali wulu tongo solomasaxan, fundenyi maniye busali wulu tongo solomasaxan, weni fifa wulu suuli, nun ture fifa wulu suuli.»

¹⁰ Tire mange Xirami naxa Sulemani yaabi bataaxe ra, «Alatala nan i tixi mange ra a xa xanunteya xa fe ra a xa jama be.»

¹¹ A man naxa a fala, «Tantui na Isirayila Marigi Alatala be, naxan koore nun boxi daaxi. A bara di xemé fi Dawuda ma naxan xa lonnii num xaxili gbo, naxan noma banxi tide Alatala be a nun mange banxi a yete kan be.

¹² Yakosi, n bara Xuramabi xee i yire. A fata walide ki fanyi ra.

¹³ A nga kelixi Dana bonsœ ne, Tireka nan na a baba ra. A fata xemma, gbeti, yoxui, wure, gemé, nun wuri rawalide, a nun gesé gbeeli nun a foore rawalide. A dugie kolon. A fata se birin masolide i wama naxee xon. A kafuma i xa walikee ma wali kui, a nun n marigi i baba Dawuda xa walikee ma.

¹⁴ I naxan fala mengi maniye, fundenyi maniye, ture, nun weni xa fe ra, i xa na raba.

¹⁵ I wama Liban wuri xasabi naxan xon ma, muxu na segema ne, muxu man e maxaninma ne kunkuie kui baa ma han Yafa. Menni i noma e ratede Darisalamu.»

¹⁶ Sulemani naxa mixie konti naxee nu na Isirayila boxi ma, kono e mu findi Isirayilaka ra. A baba Dawuda fan nu bara na mooli raba. Na mixi xasabi nu lanxi mixi wulu keme tongo suuli nun saxan keme senni nan ma.

¹⁷ Yi mixie ya ma a naxa xemé wulu tongo solofera yamari e xa findi kote xaninyie ra. A man naxa xemé wulu tongo solomasaxan tongo gemé masolie ra, naxee walima geya ma. A man naxa xemé wulu saxan keme senni soto wali xunyie ra naxee mixie rawalima.

3

Horomobanxi wali folofe (Isirayila Mangee I 6:1-38)

¹ Sulemani naxa Alatala xa banxi ti folo Darisalamu, Moriya geya fari, a baba

Dawuda dənnaxə sugandi, Yebusuka Oronan xa lonyi fari.

² A naxa wali folo a xa mangeya je naani, kike firin, xi firin nde ləxəe ma.

³ Sulemani Ala xa banxi ti yi xasabi nan na: A xa kuye nongon ya tongo senni, a xa gboe nongon ya məxəjen.

⁴ A yatagi buntunyi xa gboe nongon ya məxəjen, alo banxi xa gboe na ki naxe. A xa maite fan findi nongon ya keme məxəjen nan na. Sulemani naxa a kui birin yailan xəema tinse ra.

⁵ A naxa banxi kui banban sipire wuri ra, a fa e raxunma xəema tinse ra, tugi fense dənbexi masolixi e ma.

⁶ A man naxa e raxunma gəme tofanyie ra, a nun xəema ra naxan keli Parawayimi boxi ma.

⁷ A naxa banxi birin maso xəema ra, a a maso banxi kinkie ma, naadəe ma, naadə gənəyie ma, nun a seeti ma. A man naxa maleke misaali yailan banxi kankee ma.

⁸ A naxa a yire seniyenxi fisamante ti. A xa kuye nongon ya məxəjen, alo hərəməbanxi fan xa gboe to findixi nongon ya məxəjen na. A naxa a maso xəema tinse fanyi ra naxan xasabi nu lanxi kilo keme firin kilo naani ma.

⁹ A naxa xəema kilo senni findi lantuma ra. A man naxa konkoe fan naxunma xəema ra naxee na koore.

¹⁰ A naxa maleke firin yailan yire seniyenxi fisamante kui bafata raxunuxi ra, a fa a maso xəema ra.

¹¹ Malekəe gabutenyie xa kuye nu lanxi nongon ya məxəjen nan ma. Malekə singe kəəla gabutenyi xa kuye nongon ya suuli, a yire seniyenxi seeti lixi. A yirefanyi gabutenyi boore malekə gabutenyi lixi. Na gabutenyi fan lanxi nongon ya suuli nan ma.

¹² Malekə firin nde yirefanyi gabutenyi xa kuye nongon ya suuli, a yire seniyenxi seeti lixi. A kəəla gabutenyi boore malekə gabutenyi lixi.

¹³ Na malekə firinyi gabutenyie xa kuye nu lanxi nongon ya məxəjen nan ma. E tixi e sanyie xun na, e yatagi rafindixi banxi ma.

¹⁴ A naxa dugi tofanyi gbaku na, naxan nagbeelixi nun a rafəɔɔx̩i, malekə pirintie masoɔɔx̩i a ma.

¹⁵ A naxa gəme firin ti banxi yatagi, e xa maite nongon ya tongo saxan nun suuli. E xuntagie masolixi, na masoli xa kuye nongon ya suuli.

¹⁶ Na gəme xuntagi masolixie maniya luuti dənbexie ra, kəəbe bogi maniye keme rafalaxi gbakuxi e ra.

¹⁷ A naxa na gəme firinyi ti banxi yatagi, keran na kəəla ma, boore na yirefanyi

ma. Naxan na yirefanyi ma na xili Yakin, naxan na kəəla ma na xili Boosu.

4

*Hərəməbanxi se seniyenxi
(Isirayila Mangee I 7:23-51)*

¹ A naxa yoxui serexəbade yailan, naxan xa kuye nongon ya məxəjen lima, a igboe nongon ya məxəjen, a ite nongon ya fu.

² A naxa ye sase xungbe digilinxı yailan yoxui ra. A de xa maigboe nongon ya fu, a ite nongon ya suuli, a xa maradiglinyi nongon ya tongo saxan.

³ Na ye sase de rabilinyi bunyi masolixi maniya ningee ra, naxee doxɔxi e boore ra. Ningee fu na nongon ya keren ma, suuli a fari, suuli a bun. Ningee yo, ye sase yo, na birin yailanxi a boore nan na kerenyi ra.

⁴ Na ye sase nu doxɔxi ninge gbete fu nun firin fari. Saxan ya rafindixi kəəla ma, saxan ya rafindixi sogegorode ma, saxan ya rafindixi yirefanyi ma, saxan ya rafindixi sogetede ma. Na ye sase naxan nu xili «Baa» nu doxɔxi na ningee fari, e ya rafindixi tande ma.

⁵ Na ye sase xa de rabinye susu keren. A de kiri masolixi maniya sansi fuge tofanyi ra. Ye fifa keme solofera fifa tongo suuli nu nəma sade a kui.

⁶ A man naxa ye sase fu gbete yailan alako e xa xuruse serexə gan daaxie maxa mənni. Suuli nu doxɔxi hərəməbanxi yirefanyi ma, suuli nu doxɔxi a kəəla ma. Serexədubee tan nu e maxama ye nan na, naxan nu na na ye sase xungbe kui, naxan nu xili «Baa.»

⁷ A naxa lanpui doxɔse fu yailan xəema ra, alo a nu sebəxi ki naxe. A naxa e doxɔ hərəməbanxi kui, suuli yirefanyi ma, suuli kəəla ma.

⁸ A naxa teebili fu fan yailan, a e doxɔ hərəməbanxi kui, suuli yirefanyi ma, suuli kəəla ma. A naxa pooti tofanyi keme yailan xəema ra.

⁹ A naxa serexədubee xa tete yailan, a nun tete xungbe gbete nun a naadəe. A naxa naadəe maso yoxui ra.

¹⁰ Na ye sase digilinxı xungbe naxan xili «Baa», a doxɔxi hərəməbanxi yirefanyi sogetede biri.

¹¹ Xurami naxa tundee, suxuməe, nun pootie fan yailan. Na kui, Xurami naxa ge mange Sulemani xa walie ra Ala xa hərəməbanxi xa fe ra. Na walie nan ya:

¹² gəme tofanyi tixi firin, e xuntagie masolixi alo luuti dənbexie,

¹³ kəəbe bogi maniye keme naani gbakuxi e ra, safə firin na kankan xuntagi a luutie ma,

¹⁴ ye sasee nun e doxɔsee,

¹⁵ ye sase xungbe naxan xili «Baa,» ninge fu nun firin naxee na ye sase xungbe bun ma,

¹⁶ tundee, nun suxumee. Yi see birin, Xuramabi naxee yailan mange Sulemani be, Alatala xa banxi xa fe ra, e birin yailanxi yoxui fanyi nan na.

¹⁷ Mange nu na yoxui raxunuma Yuruden mere nan ma, Sukoti nun Saratan tagi.

¹⁸ Sulemani yoxui naxan nawalixi naa, a binye xasabi mu nomma kolonde.

¹⁹ Sulemani nu bara se birin yailan Ala xa banxi be: serexebade xeeema daaxi, teebilie taami serexeh sama dennaxe,

²⁰ lanpui nun e doxoe xeeema daaxie naxee dehexma yire seniyenxi kui seriye ki ma,

²¹ fugee, lanpui, suxume xeeema tinse daaxie,

²² finee, pooti tofanyie, piletie, kolopooti xeeema fanyi daaxie, naadee xeeema daaxi naxee nu na yire seniyenxi fisamante sode de ra, nun horomobanxi sode de ra.

5

Horomobanxi rabife

(Isirayila Mangee I 8:1-13)

¹ Sulemani to ge Alatala xa horomobanxi tide, a naxa se birin naso a kui a baba Dawuda naxee fixi Ala ma, gbeti, xeeema, a nun se mooli birin. A naxa e sa naafuli ragatade Ala xa banxi kui.

² Na temui, Sulemani naxa Isirayila forie, bonsoe xunyie, nun Isirayila denbaya xunyie, maxili alako e xa te Alatala xa saate kankira ra kelife Siyon, Dawuda xa taa.

³ Isirayilaka birin naxa e malan mange yire alako e xa kike solofera nde sali raba.

⁴ Isirayila forie birin to menni li, Lewikae naxa saate kankira tongo,

⁵ e a xanin a nun Ala xa Kiri Banxi Naralande, a nun se seniyenxi naxee nu na a kui. Lewi serexedubee nan na wali rabaxi.

⁶ Mange Sulemani nun Isirayila nama, naxee birin nu maxilixi, naxa ti saate kankira ya ra. E naxa xuruse lanmae nun a xungbe gbegbe ba serexeh ra, naxan konti mu nomma kolonde.

⁷ Serexedubee naxa Alatala xa saate kankira doxoe a doxode, Ala xa horomobanxi kui, yire seniyenxi fisamante. E a doxo malekee gabutenyie bun ma.

⁸ Malekee gabutenyie nu italaxi saate kankira nun a maxanin see xun ma.

⁹ Saate kankira maxanin see findixi wuri kuyee nan na, naxee nu minima yire seniyenxi fisamante kui, kono e mu nu

nomma tote horomobanxi tande ma. Han to saate kankira na menni.

¹⁰ Sese mu nu na na saate kankira kui, fo na walaxe firinyi Annabi Munsa naxee sa a kui. A na raba Xorebe geya yire, ne Alatala saate xiri loxoe, Isirayilakae mini temui Misira.

¹¹ Na temui serexedubee naxa mini yire seniyenxi kui. Serexedubee naxee nu na na xunde kui, e birin nu bara seniyen.

¹² Lewika beetibae, Asafi, Heman Yedutun, e xa die, nun e ngaxakerenyie, e birin maxirixi dugi fanyi gesi futi daaxi ra. E nu na serexebade sogetede biri, maxasee nun korae nu na e yi ra. Serexedubee mixi kememoxojoen fan nu na e seti ma, e sarae fema.

¹³ Sara fee nun beetibae naxa kafu e boore ma Alatala matoxode e xa sarae, maxasee, nun korae xui ra. E naxa Alatala tantu yi masenyi ra, «Ala xa hinne gbo, a xa fonisireya mu jonnoma abadan!» Na temui, nuxui naxa Alatala xa banxi rafe.

¹⁴ Serexedubee mu no lude naa e xa wali rabade na nuxui xa fe ra. Alatala xa nore nu bara a xa banxi rafe.

6

Sulemani xa masenyi

(Isirayila Mangee I 8:14-21)

¹ Na temui Sulemani naxa a masen, «Alatala, a fala ne a a luma nuxui magaaxuxi kui.

² N tan bara lingira ti Ala be, a luma dennaxe abadan.»

³ Mange naxa a ya rafindi, a duba Isirayila jama birin be. E birin nu tixi.

⁴ A naxa a masen, «Tantui na Isirayila Marigi Alatala be, naxan woyen n baba Dawuda be a kere ra. A fe naxan birin fala a be, a na birin nakamalixi ne.

⁵ «Kofi n nan n ma jama ramini Misira boxi ra, n mu nu taa sugandixi Isirayila bonsoe tagi n banxi tima dennaxe. N man mu xeme sugandixi naxan findima n ma Isirayila jama xa yarerati ra.

⁶ Kono i Darisalamu nan sugandixi, alako n xili xa lu naa. N man Dawuda nan sugandixi alako a xa findi n ma Isirayila jama xunyi ra.»

⁷ «N baba Dawuda naxa nate tongo a boje kui, fo a xa banxi ti Isirayila Marigi Alatala be.

⁸ Alatala naxa a fala n baba Dawuda be, «I to nate tongo i boje kui n ma banxi xa fe ra, na bara findi janige fanyi ra.

⁹ Kono i tan xa mu na banxi tima. I xadi nan tan na tima. I naxan barixi, na nan n ma banxi tima.»

¹⁰ Alatala bara a xa masenyi rakamali. N tan bara ti n baba Dawuda joxoe ra

Isirayila mange kibanyi kui, alo Alatala a masen ki naxe. N man bara banxi ti Isirayila Marigi Alatala be.

¹¹ N bara Alatala xa saate kankira dəxəo naa, a xa saate walaxe na na kui. A na saate xiri a nun Isirayilakae nan tagi.»

¹² Sulemani naxa ti Alatala xa serexebade ya ra, Isirayila jama birin ya xorı, a fa a belexe itala.

¹³ Sulemani nu bara tide yailan yoxru iate tagi, a kuya nongon ya suuli, a igbo nongon ya suuli, a ite nongon ya saxon. A naxa xinbi sin naa Isirayila jama ya xorı, a a belexe itala, a fa a fala,

¹⁴ «Isirayila Marigi Alatala, i maniye mu na koore nun boxi ma. I dugutegeksi i xa saate nun i xa hinne xa fe ra i xa konyie mabiri, naxee jereema i ya tote ra e bojne fixe ra.

¹⁵ Na na a ra, to loxos i bara i xa laayidi rakamali i xa konyi n baba Dawuda be.

¹⁶ Yakosi, Isirayila Marigi Alatala, i laayidi naxan tongoxi i xa konyi n baba Dawuda be, i xa na rakamali. I bara a masen a be, «Xa i bonsœ fenten e jere ki ma alo i a rabaxi ki naxe, e naxa n ma seriye binya, mixi nde luma ne e ya ma naxan luma Isirayila kibanyi kui abadan.»

¹⁷ Yakosi, Isirayila Marigi Alatala, i xa i xa masenyi rakamali, i naxan fala i xa konyi Dawuda be.»

¹⁸ «Kono Ala tan noma sabatide dunija bende fuji fari adamadie tagi? Koore nun a xa gboe xurun i be. N banxi naxan tixi i be a xurun koore be. I luma menni di?»

¹⁹ N Marigi Alatala, i xa i xa konyi xa dube susu, i xa a xa maxandi tongo, i xa i tuli mati i xa konyi wa xui ra.

²⁰ Ixa i njengi sa yi banxi xon ma koe nun yanyi, barima i naxe a i i yete masenma be ne. I xa i xa konyi xa maxandi susu yi banxi kui.

²¹ Ixa i tuli mati i xa konyi nun i xa jama wa xui ra, e i maxandima be temui naxe. Kelife koore ma i dəxəxi dennaxe, i xa i tuli mati muxu ra, i man xa dijne.»

²² «Xa mixi nde sa yunubi raba a boore ra, e fa a fala a be a xa marakali nde raba i xa serexebade yire yi banxi kui,

²³ i xa na fe mato kelife koore ma, i xa kiti sa tinxinyi ra alako yunubitœ nun tinxitœ birin xa e sare soto.»

²⁴ «Xa i xa jama Isirayila sa yunubi raba i ra, e yaxuie fa no e ra na xa fe ra, xa e tin e yete ragbilende i ma, e i xili matoxo, e i maxandi yi horomobanxi kui,

²⁵ i xa na fe mato kelife koore ma, i xa i xa jama Isirayila xa yunubie xafari, i fa e ragbilen boxi ma, i dennaxe fixi e tan nun e babae ma.»

²⁶ «Xa koore sa balan, tune yo mu fa, barima e bara yunubi raba i ra, xa e fa i

maxandide be, e i xili matoxo, e gbilen e xa yunubi foxy ra i e rayaagixi naxan ma, ²⁷ i xa na fe mato kelife koore ma, i xa i xa konyie, i xa jama Isirayila xa yunubie xafari, i xa i xa seriye fanyi masen e be alako e xa na rajere ki kolon, i fa tune ragoro i xa boxi ma, i naxan findi e gbe ra.»

²⁸ «Xa kaame sa sin yi boxi ma, xa na mu fure, xa na mu baloe kane, xa na mu gere, xa na mu gbaloe gbete,

²⁹ xa mixi nde sa i maxandi, xa i xa jama Isirayila e mawa i be, barima e bara e xa toore saabui kolon e fa e ya rafindi yi banxi ma e i maxandi,

³⁰ i xa na fe mato kelife koore ma i magoroxi dennaxe, i xa dijne, i xa mixi birin sare fi a xa wali ra, i tan naxan adama birin bojne ma fe kolon. I keren peti nan ibunadama birin sondon ma fe kolon.

³¹ Na kui e fama gaaxude i ya ra, e e jere i xa kira xon e xa simaya birin kui yi boxi ma, i naxan fixi muxu babae ma.»

³² «Xa xone nde sa fa kelife jamané gbete ma, naxan mu findi i xa jama Isirayila mixi nde ra, a fa i xili xungbe nun i senbe xa fe ra, a i maxandi yi banxi kui,

³³ i xa na fe mato kelife koore ma i magoroxi dennaxe, i xa a xa maxandi susu alako si birin xa gaaxu i xili ya ra dunija, alo i xa jama Isirayila. E xa a kolon i tan nan xili maxandima yi banxi kui n naxan tixi.»

³⁴ «Xa i xa jama sa mini a yaxue gerede alo i a fala e be ki naxe, xa e i maxandi yi taa mabiri ra i dennaxe sugandixi, xa e i maxandi yi banxi mabiri n naxan tixi i xili ra,

³⁵ i xa na fe mato, i xa e xa dube susu, i xa kiti tinxinxia sa e be.»

³⁶ «Xa e sa yunubi raba i ra, alo adamadi birin darixi naxan na, xa i bojne te e ma, i fa e sa e yaxuie sagoe, e findi geelimanie ra yire makuye, xa na mu a ra yire makorexi,

³⁷ xa e sa xaxili soto na konyiya kui, e fa i maxandi e xa geeli kui, «Muxu bara yunubi raba, muxu bara fe jaaxi raba, muxu bara kobi.»

³⁸ xa e man e yete ragbilen i ma e bojne fixe ra, e nii birin na, e fa i maxandi jamané ma konyiya kui, e e ya rafindi yi boxi mabiri, i naxan fixi e babae ma, a nun yi taa mabiri, i naxan sugandixi, a nun yi banxi mabiri, n naxan tixi i be,

³⁹ i xa na fe mato kelife koore ma i magoroxi dennaxe, i xa i tuli mati e xa maxandi nun e wa xui ra, i xa kiti tinxinxia sa e be, i xa dijne i xa jama ma naxan yunubi rabaxi i ra.

⁴⁰ Yakosi, n Marigi Ala, i xa muxu xa maxandi mato, i xa a ramæ, muxu naxan nabaxi yi banxi kui.»

41 «Yakosi n Marigi Alatala, keli, i fa i xa malabude, i tan nun i senbe xa lu saate kankira foxo ra, alako kisi xa lu i xa serexedubee be, alako i xa danxaniyatoe xa lu heeri kui, n Marigi Alatala.

42 N Marigi Alatala i naxa i xa mixi sugandixi rabejin, i xa ratu i xa konyi Dawuda xa dugutegeja ma.»

7

Ala xa nore gorofe a xa horomobanxi kui

(*Isirayila Mangee I 8:62-66*)

1 Sulemani to ge salide, te naxa goro keli koore ma, a serexxe gan daaxi nun serexxe gbetee birin gan. Alatala xa nore fan naxa horomobanxi rafe.

2 Serexedubee mu no sode Alatala xa banxi kui, barima Alatala xa nore nu bara a xa banxi rafe.

3 Isirayilakae birin to te nun Alatala xa nore to horomobanxi kui, e naxa e yatagie rafelen boxi ma, e fa Alatala matoxo yi masenyi ra, «Ala fan, a xa fonisireya mu jona abadan.»

4 Mange nun jama birin naxa serexxe ba Alatala be.

5 Mange Sulemani naxa ninge wulu moxjenen nun firin ba serexxe ra, a nun yexxe wulu keme moxjenen. Na dangi xanbi, mange nun jama naxa Ala xa banxi rabi.

6 Serexedubee nun Lewikae naxa ti e tide e boore ya ra. Beetibasee, mange Dawuda nu bara naxee yailan Alatala matoxofe ra, nu na Lewi beetibae yi ra. E naxa Alatala matoxo yi masenyi ra, «Ala xa fonisireya mu jona abadan.» Serexedubee tan naxa sarae fe, Isirayilakae birin fa keli, e ti.

7 Sulemani naxa tete yire raseniyen serexxe ra Alatala xa horomobanxi ya ra. A naxa serexxe gan daaxie gan naa, a nun xanunteya serexxe naxee findi a ture yiree ra, barima yoxui serexebade, Sulemani naxan yailanxi, a xurun na serexxe birin be.

8 Sulemani nun Isirayilakae birin sali raba ne xi solofera bun ma. Nama gbegbe fa ne kelife Xamata han Misira xure.

9 A xi solomasaxan nde, e naxa sali xungbe raba. E nu bara serexebade raseniyen xi solofera bun ma. Na dangi xanbi, e man naxa sali xi solofera gbete bun ma.

10 Kike solofera nde, xi moxjenen nun saxan loxoe, Sulemani naxa jama ragbilen e xonyi. E birin nu bara seewa e boje kui fe fanyi ra, Alatala naxan nabaxi Dawuda, Sulemani, nun a xa jama Isirayila be.

11 Sulemani to ge Alatala xa banxi nun a xa mange banxi wali ra, a to a waxonfe birin nakamali na wali firinyi xa fe ra,

12 Alatala naxa mini Sulemani ma koe ra, a a masen a be, «N bara i xa dube susu. Yi banxi bara findi serexebade ra. N bara na nate tongo.

13 N na koore balan temui naxe, tuns mu fa, xa na mu a ra n na katoe yamari temui naxe, e xa sa boxi tuxunsan, xa na mu a ra n na fa fure jaaxi ra n ma jama ma,

14 xa n ma jama, n xili falaxi naxan xun, naxa e magoro, e n maxandi, e fa gbilen e xa wali kobie foxo ra, n nan n tuli matima ne e ra koore ma, n fa e xa yunubie xafari, n e xa boxi rayalan.

15 Yakosi n nan n yae tima ne yi yire ra. N nan n tuli matima ne maxandie ra naxee rabama be.

16 N bara nate tongo n xili xa fala be abadan. N yae nun n boje mu kelima be.»

17 «I tan fan, xa i jere n ma kira xon ma alo i baba Dawuda, i fa n ma yaamarie, n ma seriye, nun n ma xaranyi susu a fanyi ra,

18 n ixa mange kibanyi mabanbanma ne, alo n a rasaataxi i baba Dawuda be ki naxe. N a masen ne a be, «Isirayila mangeya mu bama i bonsoe yi ra.»

19 Konxa wo wo kobe so n na, wo fa gbilen n ma seriye nun n ma yaamarie foxy ra, xa wo sa tuubi Ala gbetee be,

20 n wo talama ne n ma boxi ma, n naxan fixi wo ma, n yi banxi rakasan ye i, n naxan findixi n xili falade ra. Na temui sie birin fama ne yelede Isirayila xa fe ma, e yo wo ma.

21 Mixie ne dangima yi banxi itexi ra, e de ixarama ne, e a fala, «Alatala yi boxi nun yi banxi xa fe raloexi yi mooli ra munfe ra?»

22 E e yaabima ne, «Ala yi birin niyaxi e ra ne barima e bara gbilen e babae Marigi Alatala foxy ra, naxan e ramini Misira boxi ra. E bara e tagi ixiri ala gbetee batufe ra, e tuubi e be. E yi toore sotoxi na nan ma.»

8

*Sulemani xa wali gbetee
(Isirayila Mangee I 9:10-28)*

1 Ne moxjenen bun ma, Sulemani naxa Alatala xa banxi nun a yete banxi ti.

2 A naxa taae yailan, Xirami naxee so a yi ra, a fa Isirayilakae rasabati naa.

3 Sulemani naxa Xamata Soba gere, a no a ra.

4 A naxa Tadimoro ti gbengberenyi ma, a nun taa gbetee Xamata boxi ma mange harige ragatama dennaxe.

⁵ A naxa Beti Xoron Fuge nun Beti Xoron Labe ti, a na taae makanta tete fanyie nun naade xungbee ra.

⁶ A naxa Baalati ti a nun taa gbetee mange harige ragatama dennaxe, alo soori ragisee nun soee. Sulemani naxa yire gbegbe ti a yete be Darisalamu, Liban, nun a xa boxi birin a naxan yamarima.

⁷ Xitikae, Amorikae, Peresikae, Hiwikae, nun Yebusukae naxee lu Isirayila boxi ma, naxee mu findi Isirayilakae ra,

⁸ Isirayilakae mu naxee faxa, Sulemani naxa e findi konyie ra. Han to e na na ki ne.

⁹ Sulemani mu tin Isirayilaka yo xa findi konyi ra a xa walie xa fe ra, barima geresoe nun soori xunyie nan nu lanxi e tan ma, e nu meenima a xa soori ragisee nun a xa soee ma.

¹⁰ Mange Sulemani naxa mixi kemé firin mixi tongo suuli ti xunyie ra jama xun.

¹¹ Sulemani naxa Firawuna xa di gine tongo Dawuda xa taa kui, a ratunu banxi gbete kui, a naxan tixi a be. A naxa a fala, «N ma gine mu luma Isirayila mange Dawuda xa banxi kui, Alatala xa saate kankira na dennaxe. Naa findixi yire seniyenxi nan na.»

¹² Sulemani nu serexee gan daaxie bama Alatala be, a xa serexebade fari naxan nu tixi horomobanxi ya ra.

¹³ A serexee ba ne alo Annabi Munsa a yamari ki naxe loxo yo loxo, malabui loxoe ra, kike neene ra, nun sali xungbe saxanyie ra je yo je. Nee findi Taami Lebinatere Sali, Loxunyie Sali, nun Bage Ti Sali nan na.

¹⁴ Sulemani naxa a baba Dawuda xa nathee rakamali serexedubee nun Lewikae xa fe ra. Kankan nu a gbe wali rabama. Lewikae nu Ala matoxoma, e man nu fa serexedubee mali. Naade kantee fan naxa e gbe wali raba, kankan naxa ti a tide alo Ala xa mixi Dawuda a yamari ki naxe.

¹⁵ Serexedubee nun Lewikae mu mange xa yaamari yo matandi, hali a naxan fala naafuli xa fe ra.

¹⁶ Sulemani xa wali birin kamali na ki ne, kelife Alatala xa banxi koorin loxoe ma, a sa doxo a rajonyi ra. Alatala xa banxi wali birin raba ne, a kamali a fanyi ra.

¹⁷ Na to dangi Sulemani naxa siga Esiyon Geberi nun Elata baa de ra Edon boxi ma.

¹⁸ Mange Xirami naxa kunkuue nun e rajnerema fanyie rasamba Sulemani ma. Nee naxa sa a gbee xun ma Ofiri boxi ma, alako e xa xeeema kilo wulu fu nun suuli kilo kemé saxan tongo mange Sulemani be. E nun mange Sulemani xa walikee naxa siga na ra Sulemani xon ma.

Seeba mange gine sigafe Darisalamu (Isirayila Mangee I 10:1-13)

¹ Seeba mange gine to Sulemani xili xa gboe me, a naxa siga Darisalamu maxorinyi xoroxoe tide a ma, alako a xa a xa lonni mato. A xa kuntigie naxa a mati naa, e naxa labunde, xeeema gbegbe, nun geme tofanyie xanin moxomee fari sanbasee ra. A naxa maxorinyi gbegbe ti Sulemani ma.

² Sulemani naxa a xa maxorinyi birin yaabi, na sese mu nu xoroxo a be.

³ Seeba mange gine to ge Sulemani xa lonni tote, a nun a xa banxi a naxan tixi,

⁴ a xa baloe naxan saxi a xa teeibili ma, a xa walikee nun e xa dugi tofanyie, a nun a xa serexee a naxee bama Alatala xa horomobanxi kui, a de naxa ixara na fe birin ma. A naxa a fala mange be,

⁵ «N fe naxee birin mexi n ma boxi ma i xa masenyie nun i xa lonni xa fe ra, na birin bara findi nondi ra.

⁶ Beenun n xa be to n yete ra, n mu nu laxi e xa masenyi ra. Konoyakosi n bara a kolon i xa lonni gbo dangife e naxan masenxi n be. E fe naxan birin tagi rabaxi n be i xa fe ra, i xili dangi na birin na.

⁷ Nelexinyi na i xa mixie be, nelexinyi na i xa konyie be, barima e na i seti ma temui birin i xa lonni ramfe ra.

⁸ Tantui na i Marigi Alatala be, naxan hinneki i ra, a fa i doxo a xa mange kibanyi kui, i xa mangeya raba alo a wama a xon ma ki naxe. I Marigi Ala na raba ne barima Isirayila rafan a ma, a man wama Isirayila xa bu temui birin. A i findi ne e xa mange ra, alako i xa e yamari tinxinyi nun nondi ra.»

⁹ A naxa xeeema kilo wulu naani fi mange ma, a nun labunde gbegbe nun geme tofanyie. Kabi na temui, na labunde mooli mu toma Isirayila, Seeba mange gine naxan fixi mange Sulemani ma.

¹⁰ Xirami nun Sulemani xa walikee naxee fa xeeema ra kelife Ofiri boxi ma, nee man naxa fa wuri nun geme tofanyie ra a be.

¹¹ Mange naxa na wuri rawali Alatala xa horomobanxi sode dee ra, a nun mange xa banxi sode dee ra. A man naxa na wuri rawali korae yailanfe ra beetibae be. Na fe mooli mu nu toxi Yudaya sinden.

¹² Mange Sulemani naxa Seeba mange gine waxonee birin so a yi ra dangife a tan naxan sanbaxi a ra. Na xanbi, a naxa gibil a xa boxi ma, a tan nun a xa konyie.

Sulemani xa bannaya (Isirayila Mangee I 10:14-29)

¹³ Ne yo je Sulemani nu xeeema kilo wulu moxomee nun firin, kilo kemé senni tongo naani nun naani sotoma,

¹⁴ bafe a nu naxan sötöma yulce yi duuti ra. A man nu xëema nun gbeti sötöma mangee nun gominae ra Arabu boxi ma.

¹⁵ Mange Sulemani naxa wure lefa këmë firin maso xëema ra, kankan nafalaxi xëema kilo solofera nan na.

¹⁶ A man naxa wure lefa xunxuri këmë saxon maso xëema ra, kankan masoxi xëema kilo saxon nan na. A naxa e gbaku banxi kui, naxan xili falama Liban foton banxi.

¹⁷ Mange naxa kibanyi xungbe yailan sili jinyi ra, a fa a maso xëema tinse ra.

¹⁸ Na kibanyi te see findixi xëema nan na, kibanyi nu na yete masolixi firin tagi.

¹⁹ Yeté fu nun firin fan masolixi nu na te see sëetie ma, senni na yirefanyi ma, sennie na koola ma. Na kibanyi maniye mu nu na mangataa yo kui sinden.

²⁰ Mange Sulemani xa pooti birin nun Liban foton banxi xa piletii birin findixi xëema nan na. A mu nu gbeti rawalima fefe ma.

²¹ Kunkuie nu na mange yi ra naxee nu luma siga ra Tarasisi ne saxon yo ne saxon xëema, gbeti, sili jinyi, kule, nun xoni tofanyi tongode. Xirami xa walikée nu a malima na wali kui.

²² Mange Sulemani xa bannaya nun a xa lõnni naxa gbo ye dangi boxi mange birin na.

²³ Boxi mange birin nu wama Sulemani xa lõnni ramefe Ala naxan fixi a ma.

²⁴ Nee birin nu mange sanbamba gbeti, xëema, dugie, geresosee, labundee, soe, nun sofalee ra ne yo ne.

²⁵ Soe nun soori ragise ragatade wulu naani nu na Sulemani yi ra. Soori soe ragi wulu fu nun firin fan nu na a yi ra taa makantaxie nun Darisalamu kui, mange xonyi.

²⁶ Mange birin, kelife xure xungbe ma, sa dôxø Filisita boxi ra, han a sa dôxø Misira naaninyi ra, e birin nu na a xa yaamari bun ma.

²⁷ Mange nan a niya gbeti xa wuya Darisalamu alo gëme xori. Sediri wuri fan naxa wuya alo sikomoro wuri na Sefela boxi ma ki naxe.

²⁸ Sulemani xa soe nu kelima Misira ne nun boxi gbetee ma.

Sulemani xa faxe (Isirayila Mangee I 11:41-43)

²⁹ Sulemani xa taruxui dönxœ, a föle nun a rajonyi, sebexi Annabi Natan xa taruxui sebexi kui, a na Annabi Ahiya Siloka xa namijonme masenyi sebexi kui, nun Annabi Ido xa laamatunyi masenyi sebexi kui Nebati xa di Yerobowami xa fe ra.

³⁰ Sulemani xa mangeya naxa bu ne tongo naani Darisalamu nun Isirayila xun ma.

³¹ Na xanbi, Sulemani naxa laaxira. E naxa a ragata a babae sëeti ma a baba Dawuda xa taa kui. A xa di Robowami naxa ti a jököe ra.

10

Isirayila Robowami matandife (Isirayila Mangee I 12:1-20)

¹ Robowami naxa siga Sikemi, barima Isirayilakae birin nu malanxi naa ne, e xa a ti mange ra.

² Nebati xa di Yerobowami to na fe me Misira boxi ma, a a gi dennaxe Sulemani ma, a naxa gibilen Isirayila.

³ A to Isirayila li, mixi ndee naxa a xili. A nun Isirayilakae birin naxa siga Robowami yire, e a fala a be,

⁴ «I baba muxu susu ne aloc konyie. Yakosi tan, xa i nde bama muxu xa kote ra i baba naxan dôxø muxu fari, muxu fama i xa yaamari rabatude.»

⁵ A naxa e yaabi, «Xi saxon na dangi, wo xa fa.» Na kui, jama naxa siga.

⁶ Mange Robowami naxa marasi maxorin forie ma, naxee nu na a baba Sulemani fe ma a xa simaya kui. A naxa e maxorin, «Wo marasi mundun fima n ma n jama yaabima naxan na?»

⁷ E naxa a yaabi, «Xa i fe fanyi rabama jama be, xa i tin e waxonfe ra, xa i woyen fanyi fala e be, e luma ne i xa yaamari bun ma temui birin.»

⁸ Kono Robowami mu tin forie xa marasi ra. A naxa a lanfanmae maxorin a lanma a xa naxan naba.

⁹ A naxa e be, «Wo marasi mundun fima n ma, n jama yaabima naxan na, jama naxan n mayandixi n xa nde ba e xa kote ra n baba naxan dôxø e fari.»

¹⁰ A lanfanmae naxa a yaabi, «I xa yi jama yaabi yi ki ne, naxee i mayandixi i xa nde ba e xa kote ra i baba naxan dôxø e fari. I xa a fala e be, *N bëlexë sole lanmadji xungbo n baba tagi be.*

¹¹ Yakosi, n baba xa kote xörökœ a naxan dököxi wo ma, n na a xunmasama ne. N baba wo bönbö luxusinyie nan na, kono n tan fama wo bönböde talie nan na.»

¹² Xi saxon to dangi, Yerobowami nun jama naxa siga Robowami yire, naxan nu bara a fala e be, «Xi saxon na dangi, wo xa fa.»

¹³ Mange Robowami naxa e yaabi a xörökœ ra. A mu forie xa marasi tongo fefe ma.

¹⁴ A naxa e yaabi a lanfanmae xa marasi ra, «N baba kote xörökœ naxan dôxø wo xun ma, n na xunmasama ne. N baba wo

bɔnbo luxusinyie nan na, kono n tan fama wo bɔnbode talie nan na.»

¹⁵ Na kui, mange mu tin a tuli matide nama ra. Marigi Alatala nu bara na ragiri alako a xa a xa masenyi rakamali a naxan fala Nebati xa di Yerobowami be Annabi Ahiya Siloka saabui ra.

¹⁶ Isirayilakae to a kolon mange mu tin a tuli matide e ra, e naxa a yaabi, «Muxu gbe se mundun na Dawuda yi? Ke mu na muxu be Yisayi xa die tagi. Isirayila xa gbilen e xonyi.

Yakosi Dawuda, i xa meen i xa banxi ma i yete ra.»

¹⁷ Isirayila birin naxa gbilen e xonyi. Isirayilaka naxee nu sabatixi Yudaya taae kui, e naxa lu Robowami xa yaamari bun ma.

¹⁸ Na dangi xanbi, mange Robowami naxa Hadoram i xee, naxan jengi nu saxi wali xɔrɔxɔr rabafe xon ma, kono Isirayilakae naxa a magono han a faxa. Na kui, mange Robowami naxa a gi keren na sigafe ra Darisalamu a xa soori ragise kui.

¹⁹ Isirayila Dawuda bɔnsœ matandi na ki ne. Han to e mu lanxi.

11

Robowami xa mangeya

(Isirayila Mangee I 12:21-24)

¹ Robowami to so Darisalamu, a naxa Yuda nun Bunyamin bɔnsœ soorie malan, gereso fanyi wulu kemè tongo solo-masaxan, alako e xa Isirayila gere, Isirayila xa gbilen Robowami xa mangeya bun ma.

² Kono Alatala naxa a masen a xa mixi Semaya be,

³ «A fala Sulemani xa di Robowami be, Yudaya mangye, a nun Isirayilakae birin naxee na Yudaya nun Bunyamin bɔxi ma,

⁴ «Alatala xa masenyi nan yi ki: Wo naxa te de, sigafe ra wo ngaxakerenyie gerede. Wo birin xa gbilen wo xonyi, barima n tan nan yi fe ragirixi.» E naxa Alatala xa wɔyenyi rabatu, e gbilen, e mu siga Yerobowami gerede sɔnɔn.

⁵ Robowami naxa sabati Darisalamu, a taa makantaxie ti Yudaya,

⁶ alo Betleemu, Etami, Tekowa,

⁷ Beti Suru, Soko, Adulama,

⁸ Gati, Maresa, Sifi,

⁹ Adorayimi, Lakisi, Aseka,

¹⁰ Soraha, Ayalon, nun Hebiron. Robowami yi taa makantaxie ti Yudaya nun Bunyamin bɔxi nan ma.

¹¹ A nee yailan a fanyi ra gere ki ma. A soori xunye lu naa, a baloe, ture, nun weni so e yi ra.

¹² Wure lefa nun tanbee nu na e yi ra, e senbe nu gbo. Yuda nun Bunyamin

bɔnsœ lu ne a xa yaamari bun ma na ki ne.

¹³ Serexedubee nun Lewikae naxa keli e xonyi Isirayila bɔxi birin ma, e xa fa Yudaya, e kafu Robowami ma.

¹⁴ Lewikae nu bara mœ e xa banxie nun e harige ra sigafe ra Yudaya nun Darisalamu, barima Yerobowami nun a xa die mu tin e xa serexedubee wali raba Alatala be.

¹⁵ Yerobowami nu bara serexedubee ti kuye batudee ra geyae fari, yexee kontonyi nun ninje masolixie tixi dənnaxe kuye ra.

¹⁶ Isirayilaka naxee nu wama e Marigi Alatala batufe, kelife bɔnsœ birin, nee naxa bira Lewikae fɔxɔ ra sigafe ra Darisalamu, alako e xa serexé ba e babae Marigi Alatala be.

¹⁷ Na kui e naxa Sulemani xa di Robowami xa mangeya mabanban Yudaya ne saxan bun ma. Na waxati kui, e naxa jere Dawuda nun Sulemani xa kira xon ma.

¹⁸ Robowami naxa Yerimoti xa di gine Mahalata doxo. Na gine findi Dawuda xa di xeme Yerimoti, nun a xa gine Abixayili, xa di gine nan na. Abixayili findi Yisayi xa di xeme Eliyabi xa di gine nan na.

¹⁹ Mahalata naxa die bari a be: Yeyusu, Semaraya, nun Sahami.

²⁰ Robowami naxa Abisalomi xa di gine Maaka fan doxo. Maaka naxa Abiya, Atayi, Sisa, nun Selomiti bari a be.

²¹ Abisalomi xa di gine Maaka nu rafan Robowami ma, dangife a xa ginee nun a xa konyi ginee birin na. Gine fu nun solomasaxan nun konyi ginee tongo senni nu na a yi ra. A naxa di xeme moxɔnen nun solomasaxan nun di gine tongo senni soto na ginee ra.

²² Robowami naxa Maaka xa di Abiya findi a xa di fisamante ra. A nu wama na nan xa findi mange ra.

²³ A naxa xaxilimaya raba, a a xa di booree birin nasabati Yudaya nun Bunyamin taa makantaxie kui, a fa baloe nun gine gbegbe fen e be.

12

Robowami xa mangeya kanafe

(Isirayila Mangee I 14:25-28)

¹ Robowami xa mangeya to mabanban, a tan nun Isirayilakae birin naxa Alatala xa seriye rabolo.

² Na bara a niya Misira mangye Sisaki xa Darisalamu gere Robowami xa mangeya ne suuli nde ra.

³ Soori ragise wulu keren kemè firin nun soe ragi wulu tongo senni nan nu na a yi ra. A naxa keli Misira bɔxi ma e nun

nama gbegbe ra, naxee findixi Libiyakae, Sukikae, nun Etiyopikae ra.

⁴ A naxa no Yudaya taa makantaxie ra, a so Darisalamu.

⁵ Na temui, Annabi Semaya naxa siga Robowami yire. Yudaya yareratie fan nu na naxa, barima e fa Darisalamu Sisaki xa fe nan na. A naxa a fala e be, «Alatala xa masenyi nan ya: «Wo bara n nabepin, n fan wo rabepinma Sisaki sagoe.»»

⁶ Isirayila mange nun yareratie naxa e magoro Alatala be, e fa a fala, «Alatala tinxin.»

⁷ Alatala to a to e bara e magoro a be, a naxa a masen Semaya be, «E to bara e yete magoro n be, n mu fama e halakide. A gbe mu luxi n xa e rakisi. N ma xone mu fama lude Darisalamu ma Sisaki saabui ra.

⁸ Kono e xa lu Sisaki xa noe bun ma sinden, han e xa a kolon, si gbetee xa mangeya rabatufe nun Ala xa mangeya rabatufe, naxan fan.»

⁹ Misira mang Sisaki naxa te Darisalamu gerede. A naxa naafuli birin tongo naxan nu na Alatala xa banxi nun mangxa banxi kui. A naxa wure lefae fan tongo, Sulemani nu bara naxee maso xeeema ra.

¹⁰ Mang Robowami naxa e joxoe yailan yoxui ra, a etaxu soori mangee ra naxee mangxa banxi naadee makantama.

¹¹ Mang nu sigama Ala xa banxi kui temui naxe, soorie nu na wure lefae xanimma a mati ra. E na ge na ra, e man nu fa e ragbilin soori banxi kui.

¹² Robowami to bara a magoro Alatala be, a mu gbaloe soto Alatala xa xone saabui ra. Na waxati Ala yaragaaxui fanyi nde nu na Yudaya.

¹³ Mang Robowami mangeya sotoxi temui naxe, a nu bara ne tongo naani nun keran soto simaya ra. A naxa Isirayila yaamari ne fu nun solofera Darisalamu kui, Alatala taa naxan sugandi Isirayila bonsoe birin ya ma, alako a xili xa matoxo naa. Robowami nga Amonika nan nu a ra, a xili ne Naama.

¹⁴ Robowami fe jaaxi raba ne, barima a mu Alatala fen a boje birin na.

¹⁵ Robowami xa taruxui, a fole nun a raponyi birin sebexi Annabi Semaya xa taruxui kui, a nun Annabi Ido xa laamatunyi masenyi sebexi kui, alako mixi xa a kolon.

¹⁶ Robowami to laaxira, e naxa a ragata a babae setti ma Dawuda xa taa kui. A xa di Abiya naxa ti a joxoe ra.

13

*Abiya xa mangeya
(Isirayila Mangee I 15:1-8)*

¹ Yerobowami xa mangeya ne fu nun solomasaxan nde ra, Abiya naxa ti mange ra Yudaya.

² A xa mangeya bu ne ne saxan Darisalamu. A nga nu xili ne Mikayahu, Urieli Gibeyaka xa di gine. Gere naxa sin Abiya nun Yerobowami tagi.

³ Abiya naxa gere rakeli, a tan nun soori fanyi xeme wulu keme naani, kono Yerobowami naxa soori fanyi xeme wulu keme solomasaxan ti a ya ra.

⁴ Abiya naxa te Semarayima geya fari, Efirami geyae ma, a fa a fala, «Yerobowami nun Isirayilakae, wo wo tulit mati n na.

⁵ Wo mu a kolon Isirayila Marigi Alatala bara Isirayila mangeya fi Dawuda nun a xa die ma abadan? Na saate mu nomana kanade.

⁶ Kono Yerobowami, naxan findixi Dawuda xa di Sulemani xa walike Nebati xa di ra naxa keli, a a marigi matandi.

⁷ Mixi rabeninxu ndee naxa a rabilin, e noe deren Robowami ma, Sulemani xa di naxan mu nu gexi mode, naxan xa manoxunyi xon mu nu kuyaxi. Na kui Robowami mu no e ra.»

⁸ «Yakosi, wo tixi a xa mangeya nan kanke, Alatala naxan taxuxi Dawuda bonsoe ra. Soori gbegbe na wo yi ra. Ning masolixie fan na wo yi ra, Yerobowami naxee yailanxi wo be xemaa ra. E bara findi wo xa alae ra.

⁹ Na kui wo bara Haruna xa die rabolo, Alatala naxee tixi serexedubee ra. Wo bara wo yete findi serexedubee ra, alo si gbetee a rabama ki naxe. Mixi yo naxan fama tuura lanma nun yexes kontonyi solofera ra, alako a xa na wali raba, wo na tima serexedubee ra ala nde be naxan mu findixi Ala ra.»

¹⁰ «Alatala nan na muxu tan Marigi Ala ra. Muxu mu a raboloxi, muxu man bara tin Haruna xa die xa findi Alatala xa serexedubee ra, Lewikae fan xa e xa wali raba.

¹¹ Geesegye yo geesegye, nunmare yo nunmare, muxu serexe gan daaxie bama Alatala be, muxu surayi gamma serexe ra, muxu taami serexe sama Ala xa teebili seniyenxi fari, muxu lanpui xemaa daaxi radexema nunmare yo nunmare, barima muxu tan birama muxu Marigi Alatala xa serixe nan foxo ra. Kono wo tan, wo bara a rabolo.

¹² Ala nun a xa serexedubee nam na muxu xunyie ra. Sarae na muxu yi ra naxee noma xui xungbe raminide alako gere xa ramaxa wo xili ma. Isirayila xa die, wo naxa wo babae Marigi Alatala gere. Wo mu xunnakeli sotoma na kui.»

¹³ Yerobowami xa soɔrie naxa Yudayakae bilin. Ndee nu na e ya ra, ndee nu na e xanbi ra.

¹⁴ Yudayakae to a to gere na e ya ra, a man na e xanbi ra, e naxa Alatala xili e xui itexi ra, serexedubee fa sarae fe.

¹⁵ Yudayakae to e xui ite, Alatala naxa Yerobowami nun Isirayilakae bɔnbo Abiya nun Yudayakae ya xori.

¹⁶ Isirayilakae naxa e gi Yudayakae ma, Ala naxa e sa Yudaya sagoe.

¹⁷ Abiya nun a xa jama naxa Isirayila xa soɔri fanyi wulu keme suuli faxa na gere kui.

¹⁸ Na findi ne yaagi ra Isirayilakae be. Yudayakae tan xun nakeli ne, barima e babae Marigi Alatala nu bara e mali.

¹⁹ Abiya naxa bira Yerobowami foɔx̥ ra, a fa taae rasuxu a yi ra, alo Beteli, Yesana, Eferon, nun e rabilinyie.

²⁰ Yerobowami mu senbe soto Abiya xa waxati. Alatala nan a bonbo, a naxa faxa.

²¹ Kono Abiya xa mangyea mabanban ne a fanyi ra. Gine fu nun naani nu na a yi ra. E di xeme moxqjen nun firin bari, nun di gine fu nun senni.

²² Abiya xa taruxui gbetee, a naxan nabaxi nun a naxan falaxi, a sebexi Annabi Ido xa taruxui sebexi kui.

²³ Abiya to laaxira, e naxa a ragata a babae setti ma Dawuda xa taa kui. A xa di Asa naxa ti a joxoe ra.

14

Asa xa mangyea

¹ Asa naxa fe fanyi raba tinxinyi kui a Marigi Alatala ya xori.

² A naxa serexebadee kana yire itexie kuye nu batuma dennaxe. A man naxa kuye gemee nun Aseri wuri masolixie kana.

³ A naxa a fala Yuda bonsœ be a e xa e babae Marigi Alatala fen, e xa a xa seriye nun a xa yaamarie rabatu.

⁴ Asa naxa kuye batude birin kana Yudaya boxi ma, a nun serexebadee surayi nu ganma dennaxe kuyee be. A xa mangyea lu ne bojresa kui a xa waxati.

⁵ A naxa taa makantaxie ti Yudaya, bojresa nu na boxi birin ma. Gere yo mu nu na naa na nee bun ma Alatala saabui ra.

⁶ Asa naxa a fala Yudayakae be, «Won xa yi taae yailan alako e xa senbe soto. Won xa tetee nun wure naade ti. Han ya yi boxi findixi won gbe nan na, barima won bara won Marigi Alatala fen. Na bara a niya won xa lu bojresa kui yi waxati.» Na kui e naxa bɔnbo wali ra, na birin naxa soɔneya.

⁷ Yudaya soɔri xeme wulu keme saxan nu na Asa yi ra. Wure lefa xungbee nun

tanbee nu na e yi ra. Bunyamin soɔri xeme wulu keme firin tongo solomasaxan fan nu na. Wure lefa lanmadie nun xalie nu na e yi ra. E birin findi gereso palamae ra.

⁸ Sera Kusika naxa mini e gerede soɔri gali ra. Soɔri ragise keme saxan nu na e yi ra. E naxa siga han Maresa.

⁹ Asa fan naxa siga naa e gerede. E birin naxa ti gere ki ma Sefata gulunba Maresa mabiri.

¹⁰ Asa naxa a Marigi Alatala maxandi, «Alatala, i maniye mu na naxan nomā senbetare malide senbemae ya i. Muxu Marigi Alatala, i xa muxu mali. Muxu bara muxu xaxili ti i ra yi gere xungbe xa fe ra. Alatala i tan nan na muxu Marigi Ala ra. I naxa tin mixi yo xa no i ra.»

¹¹ Alatala naxa Kusikae bɔnbo Asa nun Yudayakae ya xori, e naxa e gi.

¹² Asa nun a xa soɔri gali naxa bira e foɔx̥ ra han Gerara. Kusika gbegbe naxa faxa. E mu no e yete sotode sonon, barima Alatala nun a xa senbemae nu bara ge e xun nakanade. Yudayakae naxa harige gbegbe xanin.

¹³ E naxa taae birin kana Gerara rabilinyie, barima mennikae mu suusa Alatala ya ra. E naxa harige gbegbe ba e yi ra barima bannaya nu na menni ki fanyi ra.

¹⁴ E naxa xuruse kanyie fan suxu, e xurusee nun joxomæe ba e yi ra, e gibilen Darisalamu.

15

Asa kuyee kanafe

¹ Ala Xaxili to goro Odedi xa di Asaraya ma,

² a naxa siga Asa yire, a a masen a be, «Asa, Yudayakae, nun Bunyaminkae, wo wo tulii mati n na. Xa wo bira Alatala foɔx̥ ra, a fan na wo foɔx̥ ra. Xa wo a fen, wo a toma ne. Kono xa wo a rabolo, a fan wo raboloma ne.

³ Ne wuyaxi Isirayila mu Ala jipje fen. Serexedubé mu nu na naxan e xaranma. Seriye mu nu na boxi ma.

⁴ Kono e xa toore kui, e naxa gibilen Isirayila Marigi Alatala ma. E to a fen, a naxa tin e xa a to.

⁵ Na waxati mixi mu nu jereema bojresa kui, barima fe xɔrɔxœ nu na boxi birin ma.

⁶ Sie nu e boore gerema, taae nu e boore gerema. Ala nan na toore moɔli birin niyaxi e ra.

⁷ Kono wo tan, wo wo senbe so, wo wo tunnabexi, barima wo xa wali sare fama ne ragbilende wo ma.»

⁸ Mange Asa to Annabi Odedi xa namijonme masenyi me, a naxa limaniya,

a fa kuye birin kana Yudaya nun Bunyamin boxi ma, a nun a taa naxee masoto Efirami geya yire. A man naxa Alatala xa serexebade yailan, naxan nu na hɔrɔmɔbanxi ya ra.

⁹ A naxa Yudayakae nun Bunyaminkae birin malan, a nun xɔŋe naxee kelixi Efirami, Manasi, nun Simeyon bɔnsœe xa boxie ma. Kabi e naxa a to Marigi Alatala nu na nee sɔt̄i ma, xɔŋe gbegbe naxa kafu e ma kelife Isirayila bɔxi ma.

¹⁰ Na malanyi raba Darisalamu ne kike saxan nde Asa xa mangeya je fu nun suuli nde ra.

¹¹ Na loxœ e naxa xuruse xungbe keme solofera nun xuruse lamma wulu solofera ba serexé ra Alatala be. E nee sɔt̄o na gere nan kui.

¹² E naxa nate tongo e xa e babae Marigi Alatala fen e bɔŋe nun e nii birin na.

¹³ Mixi yo tondi Isirayila Marigi Alatala fende, na kanyi lan ne a xa faxa, dimedi yo, fori yo, xɛmɛ yo, xa na mu gine.

¹⁴ E naxa e rakali Alatala ra e xui itexi ra, e fa sarae nun feri fe.

¹⁵ Yudayakae birin naxa sɛewa yi marakali ra, barima e a rabaxi e bɔŋe birin nan na. E nu bara Alatala fen sɔobe ra, a tan nan barin tin e xa a to. Alatala naxa bɔŋesa lu e xa boxi birin ma.

¹⁶ Mange Asa man naxa a mama Maaka tide magoro, barima a nu bara Asera kuye yailan. Asa naxa a xa kuye yensen, a fa a gan Sediron gulunba kui.

¹⁷ Kono hali Asa to nu bara a yete fi Alatala ma a xa simaya birin kui, a mu ge kuye batudee birin kanade Isirayila geyae fari.

¹⁸ A naxa gbeti, xɛmɛ, nun se gbete raso Ala xa banxi kui, a tan nun a baba naxee fixi Ala ma.

¹⁹ Gere yo mu lu Isirayila boxi ma, han Asa xa mangeya je tongo saxan nun suuli nde.

16

*Asa xa mangeya rajɔnyi
(Isirayila Mangee I 15:16-22)*

¹ Asa xa mangeya je tongo saxan nun senni nde, Isirayila mange Baasa naxa te Yudaya gerede. A naxa Rama yailan, alako Yudaya mangé Asa nun a xa mixie naxa feɛre sɔt̄o sofe ra mənni e xa e keri.

² Asa naxa gbeti nun xɛmɛ tongo Alatala xa banxi nun mange xa banxi kui, a fa xɛɛrae xɛs Siriya mange Ben Hadada yire Damasi yi masenyi ra,

³ «Won xa saate xiri won tagi alɔ n baba nun i baba a raba ki naxe. Sanba se nan ya, xɛmɛ nun gbeti, saate kana naxan ma i nun Baasa tagi, alako a xa makuya n na.»

⁴ Ben Hadada naxa tin mange Asa xa masenyi ra. A naxa a xa sɔori xunyie xɛs Isirayila taae suxude. E naxa Iyono, Dana, nun Abeli Mayimi suxu, a nun taa gbete baloe nu ragatama dɛnnaxe Nafatali boxi ma.

⁵ Baasa to na fe mɛ, a naxa Rama taa tife wali iti.

⁶ Na wali to iti, mange Asa naxa fa Yudayakae ra, e fa gemee nun wurie xanin, Baasa nu naxee rawalima Rama. E naxa na birin nawali Geba nun Misipa tife ra.

⁷ Na temui Annabi Xanani naxa siga Yudaya mange Asa xɔn, a a fala a be, «I to i xaxili ti Siriya mange ra i Marigi Alatala jɔxœs ra, Siriya xa sɔorie bara ge e yete sɔt̄ode i ya ra.

⁸ Kusikae nun Libiyakae xa sɔori gali gbo, sɔori ragise nun soe na e yi ra. Kono Alatala mu e sa i sago xɛ i i xaxili ti a ra temui naxe?

⁹ Alatala adamadi birin matoma ne alako a xa a kolon naxee e bɔŋe fixi a ma. I bara lu alo xaxilitare yi fe kui. Yakosi gere luma ne i xa boxi ma temui birin.»

¹⁰ Asa naxa xɔn na namiŋnɛ ma, a fa a raso geeli kui, a nun mixi gbete naxee mu rafanxi a ma.

¹¹ Asa xa taruxui, a fɔle nun a rajɔnyi, a sebexi Yudaya nun Isirayila mangee xa taruxui kui.

¹² A xa mangeya je tongo saxan nun solomanaani nde, fure jaaxi naxa Asa susu a sanyie ma. Na kui a mu Alatala fen, a seribae gbansan nan fen na fure xa fe ra.

¹³ A xa mangeya je tongo naani nun kerem nde, Asa naxa laaxiraya.

¹⁴ E naxa a ragata a xa gaburi gexi kui Dawuda xa taa. E naxa a belɛ sade nde ma, labunde fanyi nu saxi dɛnnaxe ma. Surayi bgbegbe fan naxa gan a fure be.

17

Yehosafati xa mangeya

¹ Asa xa di Yehosafati naxa ti mange ra a baba jɔxœs ra. A naxa a senbe so Isirayila xili ma.

² A naxa sɔorie lu Yudaya taa makantaxie birin kui. A man naxa e lu taae kui, a baba nu bara naxee sɔt̄o Yudaya nun Efirami boxi ma.

³ Alatala naxa Yehosafati mali, barima a nu jɛremɛ a baba Dawuda xa kira singe nan xon, a mu Bali kuye batu.

⁴ A nu a baba Marigi Ala nan batuma, a bira a xa yaamarie foxɔ ra, Isirayila mu nu timna naxee ra.

⁵ Alatala naxa Yehosafati xa mangeya mabanban, Yudayakae birin nu fama bujne ra a xɔn. A xa naafuli nun a xili fanyi naxa gbo.

⁶ A bɔjɛ naxa bira Alatala fɔxɔ ra. A naxa kuye batudee kana Yudaya geyae fari, a man naxa Aseri kuye wuri daaxie kana na.

⁷ A xa mangeya ne saxan nde, a naxa a xa kuntigie Ben Xayili, Abadiyasi, Sakari, Netaneeli, nun Mike xee mixie xarande Yudaya taae kui.

⁸ Lewikae xilie nan ya, naxee siga e matide: Semaya, Netaniya, Sebadaya, Asaheli, Semiramoti, Yonatan, Adoniya, Tobiya, Tobo Adoniya. Serexedubee xilie nan ya, naxee siga e matide: Elisama nun Yehorami.

⁹ E naxa Alatala xa kitaabui xanin e xon ma, e xa Tawureta Munsa xaran mixie be Yudaya taa birin kui.

¹⁰ Alatala xa yaragaaxui naxa lu si gbetee yi ra Yudaya rabilinyi, e mu Yehosafati gere sɔɔnɔn.

¹¹ Filisitakae naxa fa bujne nun duuti ra Yehosafati xon. Arabue fan naxa fa yexes kontonyi wulu solofera keme solofera ra, a nun sikote wulu solofera keme solofera.

¹² Yehosafati xa fe nu tema a fanyi ra. A naxa yire makantaxie ti Yudaya, a nun taa gbetee baloe ragatama dɛnnaxe.

¹³ Baloe gbegbe nu na a yi ra Yudaya taae kui. A xa soorie fan nu wuya Darisalamu.

¹⁴ Na soorie xasabi nan ya e denbayi ki ma: fatanfe Yuda bɔnsɔe ra, soori wulu wulu mange Adina, a nun a xa soori palama mixi wulu keme saxan.

¹⁵ Mange Yehoxanan nu na a seeti ma, a nun xeme wulu keme firin xeme wulu tongo solomasaxan.

¹⁶ Sikiri xa di Amasiya fan nu na a seeti ma, a nun a xa soori palama wulu keme firin. Amasiya nu bara a yete fi Alatala ma.

¹⁷ Fatanfe Bunyamin bɔnsɔe ra, soori palama Eliyada, a nun a xa soori wulu keme firin nu na. Xalie nun wure lefae nu na e yi ra.

¹⁸ Yehosabadi nu na a seeti ma, a nun a xa soori wulu keme wulu tongo solo masaxan. Geresose fan nu na e yi ra.

¹⁹ Soorie nan na ki naxee nu na mange bun ma, bafe naxee nu na Yudaya taa makantaxie kui.

18

Yehosafati nun Axabi (Isirayila Mangee I 22:1-28)

¹ Yehosafati naxa bannaya nun binye gbegbe soto. A naxa saate xiri e nun Isirayila mange Axabi tagi futi nde saabui ra.

² Ne ndee to dangi, a naxa siga Axabi yire Samari. Axabi naxa xuruse lanmae nun a xungbe gbegbe ba serexe ra a be nun a xa mixie be. A naxa a maxandi a xa bira a

fɔxɔ ra sigafe ra Ramoti gerede Galadi bɔxi ma.

³ Isirayila mange Axabi naxa a fala Yudaya mange Yehosafati be, «Won birin na a ra sigafe ra Ramoti Galadi bɔxi ma?» Yehosafati naxa a yaabi, «Iyo, i tan yo n tan yo, won birin keren. Won ma namae fan birin keren. Won birin nan sigama gere sode.»

⁴ Yehosafati naxa a fala Isirayila mange be, «Yakosi n bara i maxandi, won xa Alatala sagee fen yi fe kui.»

⁵ Isirayila mange naxa namijɔnmɛ keme naani malan, a e maxɔrin, «A a lanma ka a mu lanma won xa siga Ramoti gerede Galadi bɔxi ma?» E naxa a yaabi, «Wo te, Ala fama e sade i sagee mange.»

⁶ Kono Yehosafati naxa mange maxɔrin, «Alatala xa namijɔnmɛ nde mu na be, won nɔma naxan maxɔrinde?»

⁷ Isirayila mange naxa Yehosafati yaabi, «Keme keren peti nan be, won nɔma Alatala maxɔrinde naxan saabui ra, kono a mu rafan n ma, barima a gbaloe fe nan gbansan falama n ma fe ra. A mu xun nakeli fe yo falama n be. A xili Mike. Yimila xa di na a ra.» Yehosafati naxa a fala, «A mu lanma mange xa yi woyen mɔɔli fala.»

⁸ Na kui, Isirayila mange naxa a xa barla keren xili, a a fala a be, «Fa Yimila xa di Mike ra n be keren na.»

⁹ Isirayila mange nun Yudaya mange Yehosafati nu doxoxi e xa kibanyie kui, mange donmae ragoroxi e ma. E nu na lonyi ma, Samari taa sode de ra. Namijɔnmɛ nu na e xa masenyie tife e be.

¹⁰ Kenaana xa di sedekiya nu bara feri wure daaxie yailan, a fa a fala mange be, «Alatala xa masenyi nan ya: Wo Siriyakae bonboma yi ferie nan na han e sonto.»

¹¹ Namijɔnmɛ birin nu na masenyi mɔɔli nan falama e be. E naxa a fala, «Wo te Ramoti Galadi bɔxi ma. Wo xun nakeli nan sɔtɔma, Alatala fama e sade mange sagoe.»

¹² Xeera naxan siga Mike xilide, na naxa a fala a be, «I bara a to, namijɔnmɛ birin bara lan e xa fe fanyi fala mange be. I fan xa kata, wo xui xa lu keren, i xa fe fanyi fala a be.»

¹³ Mike naxa a fala, «Alatala pijnɛ na a ra. N Mariigi Alatala na naxan yo masen, n na falama.»

¹⁴ A to mange yire li, mange naxa a fala a be, «Mike, a lanma ka a mu lanma muxu xa siga gere sode Ramoti Galadi bɔxi ma?» Mike naxa a yaabi, «Wo te, wo xun nakeli nan sɔtɔma. Alatala fama e sade wo sagoe.»

¹⁵ Kono mange naxa gibile a fala ra a be, «N jan bara a fala i be sanya wuyaxi, i xa i kali nondi yati nan falafe ra n be Alatala xili ra.»

¹⁶ Mike naxa a yaabi, «N bara Isirayila birin to yensenxi geyae fari, alo xuruse rabejinxie. Alatala xa masenyi nan ya: Marigi mu na yi nama be. Kankan xa gibile a xonyi bojresa kui.»

¹⁷ Isirayila mange naxa a fala Yehosafati be, «N mu a fala xe i be, a mu nomä fe fanyi masende n ma fe ra, fo a jaaxi tun?»

¹⁸ Na temui Mike naxa a fala, «Yakosi, wo wo tuli mati Alatala xa masenyi ra. N bara Alatala to a xa kibanyi kui, a xa maleke galu nu tixi a yirefanyi nun a koöla ma.

¹⁹ Alatala naxa a fala, «Nde wama sigafe xaxili kobi rasode Isirayila mange Axabi xunyi, a xa sa Ramoti gere Galadi boxi ma alako a xa faxa?» Nde naxa a yaabi xaxili nde ra, nde fan naxa a yaabi xaxili gbete ra.

²⁰ Na kui jinné nde naxa mini, a ti Alatala ya i, a a fala, «N tan nomä ne a ra.» Alatala naxa a maxorin, «Di?»

²¹ A naxa a yaabi, «N sigama ne, n fa wule fala mange be a xa namijonmee saabui ra.» Alatala naxa a fala a be, «A madaxu ki nan na ki. Siga, i xa sa na raba.»

²² Yakosi, Alatala bara wule sa i xa namijonmee dei. Ala bara nate jaaxi tongo i xa fe ra.»

²³ Na temui, Kenaana xa di sedekiya naxa a maso, a Mike de ragarin, a fa a fala, «Alatala Xaxili minixi kira mundun na n ma n xa woyen i be?»

²⁴ Mike naxa a yaabi, «I fama a tote a fanyi ra, i na so i noxunfe banxie kui temui naxe.»

²⁵ Isirayila mange naxa a fala, «Wo Mike tongo, wo sa a taxu taa xunyi Amon, nun mange xa di Yowasi ra.

²⁶ Wo xa a fala, «Mange naxe wo xa yi xeme sa geeli. Wo naxa donse yo so a yi ra fo taami xuntunye nun ye han n gibilema temui naxe xaxilisa kui.»

²⁷ Mike naxa a fala, «Xa i gibile xaxilisa kui, Alatala mu masenyi yo tixi n be.» A man naxa a fala, «Namea, wo n xui suxu.»

²⁸ Isirayila mange nun Yudaya mange Yehosafati naxa te Ramoti Galadi boxi gerede.

²⁹ Isirayila mange naxa a fala Yehosafati be, «N na so gere kui, n donma gbete ragoroma ne n ma, kono i tan xa mange donmae ragoro i ma.» Isirayila mange naxa donma gbete ragoro a ma, e fa siga gere sode.

³⁰ Siriya mange nu bara soori ragise xunyie yaamari, «Wo naxa soori lanma

nun a xungbe yo gere bafe Isirayila mange ra.»

³¹ Soori ragise xunyie to Yehosafati to, e naxa a fala, «Isirayila mange nan na ki.» E naxa a rabilin a gere ki ma. Yehosafati naxa Ala maxandi, Alatala fa a demen. Ala naxa e makuya a ra.

³² Soori ragise xunyie to a to Isirayila mange mu a ra, e naxa gibile a foxo ra.

³³ Na temui soori nde naxa xali woli, na xali naxa sa a ilan Isirayila mange Axabi ra, a a soxa a kanke gbuli ma a xa wure donna de firinyie tagi. Mange naxa soori ragise rajerema yaamari, «Gibilen xanbi, won za mini yi gere kui. N bara maxono.»

³⁴ Gere naxa xörökča na loxoe birin. Isirayila mange naxa a kilon a xa soori ragise ra Siriyakae ya i han nunmare. A naxa faxa soge dula temui.

19

Yehosafati na Ala xa mangeya bun ma

¹ Yudaya mange Yehosafati naxa gibile a xonyi Darisalamu bojresa kui.

² Annabi Xanani xa di Yehu naxa siga Yehosafati yire, a a fala a be, «I mixi kobi malixi munfe ra? Alatala yaxui nomä rafande i ma? Alatala bara xono i ma na fe ma.

³ Kono i fan bara fe fanyi ndee raba alo Aseri wuri masolixie kanafe boxi ma, i man bara Ala fen i boje birin na.»

⁴ Yehosafati naxa lu Darisalamu, kono a man naxa boxi ijere keli Beri Seeba, sa doxo Efirami geya ra, a fa mixie ragibilen e babae Marigi Alatala ma.

⁵ A naxa kiitisae doxo Yudaya taa makan-taxi birin kui.

⁶ A naxa a fala kiitisae be, «Wo xa wo jengi sa wo xa wali xon ma a fanyi ra, barima wo mu kiiti sama mixie xa fe xa ra, wo na rabama Alatala nan be. Na kui Ala luma ne a xa seriye masen na wo be.»

⁷ Yakosi, Alatala xa yaragaaxui xa lu wo be. Wo xa wo xa wali raba soobe ra, barima won Marigi Alatala mu wama muje xon, a mu tinma wo xa mixi rafisa a boore be, a fan mu wama wo xa tinx-intareya raba kobiri xa fe ra.»

⁸ Yehosafati to gibile Darisalamu, a naxa Lewikae, serexedubee, nun Isirayila denbaya xunyie ti kiitisae ra Darisalamu, alako Alatala xa seriye xa gere rajon jama tagi.

⁹ A naxa e yaamari, «Wo xa wali dugutegaja nun boje fiixe ra Alatala xa yaragaaxui kui.

¹⁰ Wo wo ngakakerenyie makiitima temui naxe e xonyi faxeti fe ra, xa na mu a ra yaamari nde matandi fe ra, wo xa birin tagi raba e be a fanyi ra alako

e naxa yunubi soto Alatala mabiri, a fa xɔ̄no wo nun wo ngaxakerenyie ma. Xa wo na rabama a raba ki ma, wo mu yunubi sotoma.

¹¹ Serexedube Amaraya nan na wo birin xun Alatala xa seriye xa fe ra. Sumayila xa di Sebadaya nan na wo birin xun bɔxi mange xa seriye xa fe ra. Yudaya gomina nan na a ra. Lewikae nan findi wo xa kiitisae ra. Wo wo senbe so, wo xa wali a fanyi ra. Alatala xa fe fanyi rabae mali.»

20

Yehosafati Mowabakae gerefe

¹ Na to dangi, Mowabakae, Amonikae, nun Mewuni naxa siga Yehosafati gerede.

² Mixi nde naxa siga, a sa a fala Yehosafati be, «Nama xungbe na fafe i gerede kelife baa naakiri ma, Siriya bɔxi ma. E na Xasason Tamari, e dennaxe ma En Gedi.»

³ Yehosafati naxa gaaxu, a fa nate tongo a xa Alatala maxandi. A Yudayakae yaamari e xa sunyi susu na xa fe ra.

⁴ Yudayakae naxa e malan, e xa Alatala maxandi. Mixie fa na nan ma kelife Yudaya taa birin.

⁵ Yehosafati naxa ti Yudaya nun Darisalamu jaama tagi, Alatala xa banxi kui tete neene ya ra.

⁶ A naxa a masen, «Muxu babae Marigi Alatala, i tan xa mu na Ala ra koore ma? I tan xa mu na si birin ma mange ra? Senbe birin kanyi mi i tan xa ra? I noma fe birin na.

⁷ I tan xa mu na muxu Marigi Ala ra, naxan yi boxi mixie kerixi i xa jaama Isirayila ya xɔri? I tan xa mu na muxu Marigi Ala ra, naxan yi boxi fixi i xanuntenyi Iburahima bonsoe ma, a xa lu e yi ra abadan?

⁸ E naxa sabati be, e naxa i xa hɔ̄romobanxi fan ti be. E bara a fala,

⁹ «Xa fe xɔ̄roxe muxu li, alo gere naxan fatanxi Ala xa kiiti ra, fure jaaxi, xa na mu a ra kaame, muxu fama tide yi banxi ya i i ya xɔri, barima i xilim na falama be. Muxu i xilim ne alako i xa muxu demen muxu xa tɔɔre kui, i xa i tuli mati muxu ra, i xa muxu rakisi.»

¹⁰ Yakosi Amonikae, Mowabakae, nun Seyiri geya mixie, i mu tin muxu benbae xa so naxee xɔnyi e mini Misira bɔxi ma temui naxe, e tan, muxu benbae mu naxee sontoxi,

¹¹ nee bara na sare ragbilen muxu ma, e xa muxu keri boxi ma i dennaxe fixi muxu ma.

¹² Muxu Marigi Ala, i mu e makiitima xe? Muxu senbe bara jɔn yi gali ya i naxan wama muxu gerefe. Muxu ma kolon muxu

fefe naxan nabama, kɔ̄no muxu xaxili tixi i tan nan na.»

¹³ Yudayaka birin naxa ti Alatala ya i. E xa mamadie, e xa die, nun e xa ginee birin nu na naa.

¹⁴ Na temui Alatala xaxili naxa goro Yaxasiyeli ma, Sakari xa di, Benaya xa di, Yeyiyeli xa di, Mataniya xa di. Lewika nan nu a ra naxan kelixi Asafi xa die ya ma.

¹⁵ Yehosafati naxa a fala, «Yudayakae, Darisalamukae, i tan mange Yehosafati, wo wo tul mati n na. Alatala xa maseniyi nan ya: «Wo naxa gaaxu, wo naxa kontofili yi jama xungbe ya ra, barima wo gbe gere mu ya. Ala nam na gere a ra.»

¹⁶ Tina wo xa goro yi gere xili ma. E tema Sisi mabiri, wo fama e lide gulunba rajɔ̄nyi Yeruweli gbengberenyi ma.

¹⁷ Hali wo mu e gere, wo xa ti na, e ya ra, wo fama a tote Alatala wo rakisima ki naxe. Yudaya nun Darisalamu, gaaxui nun kontofili naxa lu wo yi ra tina. Wo xa min tun, wo nun Alatala na a ra.»

¹⁸ Yehosafati, Yudayakae, nun Darisalamukae birin naxa e igoro, e e yatagie rafelen bɔxi ma Alatala ya i.

¹⁹ Lewikae, Kehati xa die nun Kore xa die ya ma naxa keli, e Isirayila Marigi Alatala matoxo e xui itexi ra.

²⁰ Nama naxa keli subaxe ma, e naxa siga Tekowa gbengberenyi mabiri. E nu minima temui naxe, Yehosafati naxa ti e ya ra, a fa a fala, «Yudayakae nun Darisalamukae, Wo xo tul mati n na.

Wo xo limaniya wo Marigi Alatala saabui ra, alako wo xa senbe soto.

Wo xo limaniya Ala xa namijɔ̄nmee saabui ra, alako wo xo xun nakeli soto.»

²¹ Na xanbi, a naxa woyen jaama be, e xa Alatala xa bɛ̄etiba ndee sugandi naxee Alatala xa mangeyə seniyenxi matoxoma, soorie minima taa kui temui naxe. E naxa yi tantui rasiga Ala ma, «Wo Alatala matoxo, barima a xa hinne buma ne abadan.»

²² E to na matoxo folo, Alatala naxa Amonikae, Mowabakae, nun Seyiri geya mixie ya iso naxee nu faxi Yudaya gere xili ma. E nu fa e boore bonbo.

²³ Amonikae nun Mowabakae naxa din Seyiri geya mixie ra, alako e xa e raton, e xa e sɔ̄nto. E to ge na ra, e naxa e boore fan faxa folo.

²⁴ Yudayakae to so gbengberenyi folode, e naxa gali xungbe to, kɔ̄no e birin nu faxaxi. Binbie gbansan nan nu mènni. Mixi keren mu nu kisixi e ya ma.

²⁵ Yehosafati nun a xa jaama naxa xi saxan naba soori faxaxie harige xaninfe ra.

E naxa naafuli gbegbe to na, han e mu no na birin xaninde.

²⁶ A xi naani loxoe, e naxa sa e malan Beraka gulunba kui Alatala tantude. Han to e na yire xili falama Beraka na nan ma.

²⁷ Yudaya nun Darisalamu soorie naxa gbilen Darisalamu nelexinyi kui Yehosafati xa mangeya bun ma. Alatala nu bara e raseewa e yaxuie sontofo saabui ra.

²⁸ E to so Darisalamu, e naxa siga han Alatala xa banxi kui, koraе nun sarae nu raberema dennaxe.

²⁹ Si birin to a me a Alatala bara Isirayila yaxuie gere, Alatala xa yaragaaxui naxa lu e yi ra.

³⁰ Yehosafati xa mangeya naxa lu bojresa kui a Marigi Ala saabui ra.

*Yehosafati xa mangeya raponyi
(Isirayila Mangee I 22:41-51)*

³¹ Yehosafati mangeya soto Yudaya a ne tongo saxan nun suuli nan ma, a fa ne moxopren nun suuli mangeya raba Darisalamu. A nga nu xili ne Asuba, Silixi xa di gine.

³² Yehosafati nu nerema a baba Asa xa kira xon a xa simaya birin kui, a lu Alatala xa tinxinyi kui.

³³ Kono kuye batudee mu nu gexi kanade boxi kui geyae fari. Nama mu nu e bojree xirixi e babae Marigi Ala ra sinden.

³⁴ Yehosafati xa taruxui dонхө, a föle nun a rajonyi birin sebexi Xanani xa di Yehu xa taruxui kui, naxan toma Isirayila mange xe taruxui kui.

³⁵ Na to dangi Yudaya mange Yehosafati naxa saate xiri a nun Isirayila mange Axasiya tagi, naxan pere ki naaxu.

³⁶ E naxa kunkuie yailan naxee sigama Tarasisi. E naxa ndee yailan Esiyon Geberi.

³⁷ Na kui, Dodawahu Maresa xa di Annabi Eliyeseri naxa namijönme masenyi ti Yehosafati be, «I to saate xirixi i nun Axasiya tagi, Alatala i xa wali kanama ne.» Na na a to, a xa kunkuie naxa gan, e mu siga Tarasisi.

21

*Yehorami xa mangeya
(Isirayila Mangee II 8:16-24)*

¹ Yehosafati naxa laaxiraya, e naxa a ragata a babae seti ma Dawuda xa taa kui. A xa di Yorami naxa ti a loxoe ra.

² Yorami xunyae nan ya, Isirayila mange Yehosafati xa die: Asaraya, Yexiyeli, Sakari, Asariyahu, Mikayeli, nun Sefataya.

³ E baba nu bara harige gbegbe fi e ma, gbeti, xeeema, nun boxie alо taa makantaxie Yudaya boxi ma. Kono a naxa mangeya lu Yorami yi, barima a tan nan na di singe ra.

⁴ Yehorami to ti a baba loxoe ra, a fa a xa mangaya mabanban, a naxa a xunyae birin nun Isirayila kuntigi ndee faxa santidegema ra.

⁵ Yehorami mangaya soto a xa simaya ne tongo saxan nun firin nan ma, a fa ne solomasaxan mangaya raba Darisalamu.

⁶ A naxa pere alo Isirayila mangye darixi a ra ki naxe. A naxa bira Axabi xa misaali foxo ra, barima a nu bara Axabi xa di gine doxo. A naxa fee raba naxee mu rafan Alatala ma.

⁷ Kono Alatala mu tin Dawuda бонсө баде mangaya ra saate xa fe ra, a naxan tongo Dawuda be, a falafe ra mangaya mu bama a tan nun a xa die yi ra abadan.

⁸ A xa mangaya kui, Edon naxa Yudaya xa mangaya matandi, e fa e yete xa mang doxo.

⁹ Yehorami nun a xa soori xunyie naxa siga soori ragisee kui Edonkae gerede. Edonkae naxa e mabilin koe ra, kono Yorami nun a xa soori ragisee xunyie naxa no e ra.

¹⁰ Han to Edon mu tinxi lude Yudaya xa yaamari bun ma. Libina fan naxa a xa mangaya matandi. Na birin Yorami lixi ne barima a nu bara a babae Marigi Alatala rabolo.

¹¹ Yorami naxa kuye batudee yailan Yudaya geyae fari. A naxa Darisalamukae nun Yudayakae ratantan na yanfanteya ra.

¹² Annabi Eli naxa keedi rasanba a ma naxan a falaxi, «I baba Dawuda Marigi Alatala xa masenyi nan ya: I to mu i jerexi i baba Yehosafati nun Yudaya mange Asa xa kira xon ma,

¹³ i i jerexi Isirayila mangée nan ma kira xon, i Yudayakae nun Darisalamukae ratantan Ala rabolofe ra alo Axabi бонсө a rabaxi ki naxe, i jan man fa i xunya fafaxakerenyie faxa naxee nu fisa i tan be,

¹⁴ Alatala fama ne fure jaaxi ra i xa jama ma, a nun i xa die, i xa ginée, i xa xurusee,

¹⁵ a nun i tan ma. Na fure jaaxi xunmasama ne loxo yo loxo i furi kui han a bula.»

¹⁶ Filisitakae nun Arabue naxee nu sabatixi Kusikae fe ma, Alatala naxa nee rakeli Yehorami gere xili ma.

¹⁷ E naxa siga Yudaya, e fa mange harige birin tongo, a xa die nun a xa gine. E naxa a xa di lanma Yehowaxasi gbansan lu na.

¹⁸ Na gere dangi xanbi, Alatala naxa Yorami fura a furi ma, fure ra, naxan mu yalanma.

¹⁹ Na toore xun nu fa masa loxo yo loxo ne firin bun ma, han Yorami furi naxa bula, a faxa toore jaaxi kui. A xa jama mu surayi gan a be binye daaxi ra alo e a rabaxi a babae be ki naxe.

²⁰ A mangeya soto a je tongo saxon nun firin nan ma, a fa je solomasaxan mangeya raba Darisalamu. A to faxa, mixi yo mu kinikini a ma. E naxa a ragata Dawuda xa taa kui, kono e mu tin a sade mangeya xa gaburie yire.

22

Axasiya xa mangeya

(*Isirayila Mangee II 8:25-29, 9:27-29*)

¹ Darisalamukae naxa Yorami xa di lanma Axasiya ti Yehorami loxoe ra. Arabue nu bara a xa di booree faxa. Yorami xa di Axasiya findi Yudaya mange ra na ki ne.

² Axasiya mangeya soto a je tongo naani nun firin nan ma. A mangeya raba Darisalamu je keren. A nga nu xili ne Atalaya, Omiri xa di gine nan nu a ra.

³ Axasiya fan naxa a jere Axabi bonsae xa misaali ma, barima a nga nu marasi jaaxi nan fima a ma.

⁴ A naxa fee raba naxee mu rafan Alatala ma, alo Axabi bonsae a raba ki naxe. A baba faxa xanbi, Axabi rasimae nu luma a ratantan na.

⁵ Na bara a niya Axasiya xa bira Isirayila mange Axabi xa di Yehorami foxy ra, e xa siga Siriya mange Xasayeli gerede Ramoti Galadi bixi ma. Siriyakae naxa Yorami maxonca na gere kui.

⁶ Siriyakae to a maxon Rama, Yorami naxa gibile Yisireeli a dandande. Gere to non Isirayila nun Siriya mange Xasayeli tagi, Yudaya mange Yorami xa di Asaraya naxa goro Yisireeli Axabi xa di Yorami xebude, barima a nu maxonxi a jaaxi ra.

⁷ Ala xa maragiri kui, Axasiya to fa Yorami yire, na nan findi Axasiya be bonsae ra. A to so na, a tan nun Yehorami naxa mini sigafe ra Nimisi xa di Yehu yire. Alatala nu bara Yehu sugandi a xa Axabi bonsae sonto.

⁸ Yehu nun Axabi bonsae xa gere kui, Yehu naxa Yudaya kuntigie nun Axasiya xa mamadie li naa, a naxa e faxa. Axasiya xa mamadie nu na Axasiya xa yaamari nan bun ma.

⁹ E naxa Axasiya fen, e naxa a susu Samari a nu noxunxi dennaxe. E naxa fa a ra Yehu yire, e fa a faxa. Na xanbi, e naxa a ragata, barima e nu a falama ne, «Yehosafati xa di na a ra, naxan nu Alatala fenma a boje birin na.» Axasiya xa mixi yo mu nu na naxan nomma findide mange ra.

Mange gine Atalaya xa mangeya
(*Isirayila Mangee II 11:1-3*)

¹⁰ Axasiya nga Atalaya to a to a xa di bara faxa, a naxa keli, a mange xa die birin faxa Yudaya.

¹¹ Kono mange xa di gine Yehoseeba, naxa Axasiya xa di Yowasi tongo gundo ra mange xa die ya ma Atalaya nu wama naxee faxafe, a fa a xanin gine di maxurui nde xon, a diyore nun na di maxurui noxun horomobanxi konkoe nde kui. Mange Yehorami xa di gine Yehoseeba, serexedube Yehoyada xa gine, Axasiya xunya cinema, Yowasi noxun na ki ne Atalaya ma, a mu no a facade.

¹² E Yowasi nun a xuru mixie noxun ne, Alatala xa horomobanxi kui je senni bun ma. Na waxati, Atalaya nan nu boxi yamarima.

23

Yowasi xa mangeya

(*Isirayila Mangee II 11:4-20*)

¹ Ne soloferne nde ra, Yehoyada naxa limaniya xoxoe tongo, a saate xiri a nun mixi kemem xunye tagi: Yeroxama xa di Asaraya, Yehoxanan xa di Sumayila, Obedo xa di Asaraya, Adaya xa di Maaseya, nun Sikiri xa di Elisafati.

² A naxa Yudaya ipere, a naxa Lewikae nun denbaya xunye xanin Darisalamu, naxee nu na Yudaya taae kui.

³ Na jama naxa saate tongo mange be Ala xa banxi kui. Yehoyada naxa a masen, «Mange xa di nan ya. A tan nan fama mangeya soto dealo Alatala a masenxi ki naxe Dawuda bonsae xa fe ra.

⁴ Wo naxan nabama, serexedubee nun Lewikae naxee walima malabui loxoe, a xunde singe xa horomobanxi sode dee kanta.

⁵ Xunde firin nde xa lu mange banxi kui. Xunde saxon nde xa lu Yesodi xa naade ra. Nama tan fama lude Alatala xa banxi tete nan kui.

⁶ Mixi yo naxa so Alatala xa banxi kui, fo serexedubee nun Lewikae naxee walima naa. Nee nan nomma sode, barima seniyentoe nan e ra, kono jama tan mu nomma sode naa kui.

⁷ Lewikae xa mang bilin, santidegema suxuxi e yi ra. Mixi yo naxan katama a xa so na banxi kui, wo a faxa. Wo xa lu mange seeti ma a so temui nun a mini temui.»

⁸ Lewikae nun Yudayakae birin naxa bira serexedube Yehoyada xa yaamari foxy ra. Kankan naxa bira a xa xunde foxy ra, naxan soma banxi kui malabui loxoe nun naxan minima na loxoe. Serexedube Yehoyada mu tin xunde yo xa ba na wali kui.

⁹ Serexedube Yehoyada naxa tanbee nun wure lefa xungbee nun a lanmae so mixi

24

*Yehowasa Ala xa ḥorōmōbanxi yailanfe
(Isirayila Mangee II 12:1-17)*

¹ Yehowasa mangéya soto a xa simaya ne solofera nan ma, a fa je tongo naani mangéya raba Darisalamu. A nga xili Sibya, Beriseebaka nan nu a ra.

² Serexedube Yehoyada xa waxati, Yehowasa naxa lu tinxinyi kui Alatala ya i.

³ Yehoyada naxa gine firin fen Yowasi be. A di xemee nun di ginee soto na kui.

⁴ Na to dangi, Yowasi naxa a janige a xa Alatala xa banxi yailan.

⁵ A naxa serexedubee nun Lewikae malan, a a fala e be, «Wo siga Yudaya taae kui nun Isirayila bɔxi ma je yo je kɔbiri malande, alako wo xa wo Marigi Ala xa banxi yailan. Wo xa gbata yi wali ra.» Kono Lewikae mu a susu soobé ra.

⁶ Mange naxa serexedube kuntigi Yehoyada xili, a a maxorin, «Munfe ra i mu Lewikae karaxanxi e xa duuti maxili Yudaya nun Darisalamu, alo Alatala xa konyi Munsa a yamari ki naxe, nun Isirayila nama fan tin a ra ki naxe Ala xa ḥorōmōlingira xa fe ra, seedejoxçya na dennaxe?»

⁷ Atalaya, mangé gine paaxi nun a xa die nu bara se seniyenxie birin ba Alatala xa banxi kui, e xa nee rawali Bali kuyee be.

⁸ Na kui, mangé naxa a fala a kankira xa yailan, a xa doxø Alatala xa banxi naade ra tande.

⁹ Marakolonyi naxa ti Yudaya nun Darisalamu, a kankan lan a xa fa kɔbiri ra Alatala be, alo Alatala xa konyi Munsa nu bara Isirayila yaamari a ra ki naxe gbengberenyi ma.

¹⁰ Kuntigie nun pama birin naxa tin na ra, e naxa fa kɔbiri ra, e a sa kankira kui han a a rafe.

¹¹ Kankira to rafe kɔbiri ra, e naxa a xanin Lewikae xɔnma alako nee xa a kui ife kolon mangé xili ra. Mangé xa sebeli ti nun serexedube kuntigi fe mati naxa kankira iba. E to ge, e man naxa kankira doxø a doxøde. E nu na rabama ne loxo yo loxo. Kɔbiri gbegbe naxa soto na kui.

¹² Mange nun Yehoyada nu na kɔbiri soma walikee xunyie nan yi ra, e xa nu walikee sare fi a ra. Walikee nu na naxee gemé masolima, naxee kamuderí wali rabama, naxee wure nun yɔxui rawalima Alatala xa banxi yailanfe ra.

¹³ Wali naxa sooneya walikee wakili saabui ra. Ala xa ḥorōmōbanxi naxa gibilen a xa tofanyi singe ma, nde naxa sa a senbe xun ma.

¹⁴ E to ge na wali ra, e naxa kɔbiri dɔnχoε ragbilen mangé nun Yehoyada ma. Mangé naxa se gbetee yailan na kɔbiri ra, naxee

keme xunyie yi ra. Na tanbæe nun makanta see nu findixi mange Dawuda nan gbe ra, naxee nu ragataxi Ala xa banxi kui.

¹⁰ A naxa jama birin ti a yire, e xa geresose na e yi ra, kelife banxi yirefanyi ma, sa doxø banxi koola ra, kelife serexebade ma, sa doxø banxi kanke ra, alako e xa mangé bilin.

¹¹ E naxa mangé xa di ramini kene ma, e mangé tɔnxuma sa a xun ma, e Ala xa saate sebexi so a yi ra, e ture surusuru a xunyi ma, e fa a masen e xui itexi ra, «Simaya xa lu mangé be!»

¹² Atalaya to jama xui me mangé matɔxøra a itexi ra,

¹³ a naxa jama sagata Ala xa ḥorōmōbanxi. Menyi, a naxa mangé to, a tixi ḥorōmōbanxi sanyie seeti ma sode de ra, yareratie nun sara fee tixi a seeti ma, Yudaya jama səewaxi, sarae nu fema, bëetbae nu bëeti bama korae xui re. Atalaya naxa a xa donma ibɔɔ xɔnɛ kui, a fa a fala, «Yanfanteya, yanfanteya!»

¹⁴ Na temui, serexedube Yehoyada naxa soori keme xunyie ramini, a fa e yaamari, «Wo xa a ramini be kui, wo xa a faxa santidegema ra. Naxan yo birama a foxø ra, wo na kanyi fan faxa.» Serexedube nu bara a fala, «Wo naxa a faxa Alatala xa banxi kui de.»

¹⁵ E naxa a susu mangé xa banxi naade ra naxan xili «Soe naade,» e fa a faxa menni.

¹⁶ Yehoyada naxa saate tongo, a tan yo, jama yo, mangé yo, e birin xa findi Alatala xa jama ra.

¹⁷ Nama birin naxa so Bali kuye xa banxi kui, e fa na kuyee nun serexebadee kana. E naxa Bali xa serexedube Matan susu, e a faxa serexebade yire.

¹⁸ Yehoyada naxa serexedubee nun Lewikae yaamari e xa Alatala xa banxi wali susu alo Dawuda nu bara a fala e be ki naxe. E birin nu itaxunxi xunde kima, e xa serexe gan daaxi ba Alatala be alo a sebexi Tawureta Munsa kui ki naxe. Dawuda nu bara a fala na birin xa raba tantui nun bëeti ra.

¹⁹ Yehoyada naxa yire kantee ti ḥorōmōbanxi naadee ra alako mixi seniyentare yo naxa so menni.

²⁰ A naxa soori keme xunyie, kuntigie, yareratie, nun jama birin maxili e xa mangé mati kelife Alatala xa ḥorōmōbanxi, han mangé xa banxi. E naxa mangé raso naade xungbe ra, e fa a doxø mangé kibanyi kui.

²¹ Nama birin naxa səewa, taa naxa lu bɔnjesa kui, Atalaya faxa xanbi santidegema ra.

nu rawalima Alatala xa banxi kui, aло gbeti pooti nun xeeema pooti, a nun yirabasee naxee nu rawalima serexē gan daaxi bafe ra. Serexē gan daaxie nu bama Alatala xa banxi kui Yehoyada xa simaya birin kui.

¹⁵ Yehoyada xa simaya to kamali a fanyi ra, a naxa laaxiraya. A xa simaya nu bara sign han je kemē je tongo saxan.

¹⁶ E naxa a ragata Dawuda xa taa kui boxi mangee fe ma, barima a nu bara fe fanyi raba Isirayila boxi ma Ala nun a xa banxi be.

¹⁷ Yehoyada to faxa, Yudaya kuntigie naxa fa mange yire, e fa e felen boxi ma a bun ma. Na kui, mange naxa a tuli mati e xa marasi ra.

¹⁸ E naxa e babae Marigi Alatala xa banxi rabepjin, e fa tuubi Aseri kuyee be. Alatala naxa xono Yudaya nun Darisalamu ma e xa yunubie xa fe ra.

¹⁹ Alatala naxa namijonmee xee e xon a xa scriye ra, kono e mu tin e tuli matide na masenyi ra.

²⁰ Ala Xaxili naxa lu serexedube Yehoyada xa di Sakari ma, a fa a masen jama be, «Ala xa masenyi nan ya: Munfe ra wo na n tan Alatala xa seriye matandife? Wo xa fe yo mu sooneyama, barima wo bara n tan Alatala rabepjin. N fan fama wo rabepjinde na nan ma.»

²¹ Na kui, nama naxa nate tongo e xa Sakari yanfa. Na naxa a niya mange xa yaamari fi e xa Sakari magono geme ra Alatala xa banxi tete kui han a xa faxa.

²² Mange Yowasi nu bara neemu Sakari baba Yehoyada xa hinne ma, a naxan naba a be. A Sakari faxa. Beenu Sakari xa faxa a yi nan masen, «Alatala xa i foxi to, a xa i sare ragbilen i ma.»

²³ Ne kerem to dangi, Siriya soori gali naxa Yowasi gere. E naxa so Yudaya nun Darisalamu, e naxa kuntigi birin faxa, e fa e harige xanin Damasi mange xon ma.

²⁴ Siriya soorie mu nu wuya, kono Alatala nan Yudaya soori gali xungbe sa e sagoe, barima Yudayakae nu bara e babae Marigi Alatala rabepjin. Ala Siriyakae rawali ne alako Yowasi xa jaxankata.

²⁵ Siriyyakae nu bara Yowasi maxono gere kui. E naxa gbilen e xonyi, Yowasi tan nu toorofe na temui a xa sade ma. A xa walikée naxa nate tongo e xa a faxa, barima a nu bara serexedube Yehoyada xa di faxa. E naxa a faxa a xa sade ma. Nama naxa Yowasi ragata Dawuda xa taa kui, kono e mu tin a ragatade mangee xa gaburie yire.

²⁶ Mixie xilie nan ya naxee Yowasi yanfa: Amonika Simeyata xa di Sabadi, nun Mowabaka Simiriti xa di Yosabadi.

²⁷ Folo a xa die xilie ma, namijonmee masenyi wuyaxie naxee ti a xa fe ra, a sa

doxo Ala xa banxi wuli ra a naxan naba, na birin sebexi mangee xa taruxui kui. A xa di Amasiya naxa ti a lokoœ ra.

25

*Amasiya xa mangeya
(Isirayila Mangee II 14:1-20)*

¹ Amasiya mangeya soto a xa simaya ne moxojen nun suuli nan ma, a fa je moxojen nun solomanani mangeya raba Darisalamu. A nga nu xili ne Yehowadin. Darisalamu nan nu a ra.

² Amasiya naxa jere Alatala xa tinxinyi ra, kono a mu a raba a boje birin na.

³ A xa mangeya to mabanban, a naxa walikée faxa naxee a baba faxa a xa mangeya kui.

⁴ Kono a mu na walikée xa die tan faxa, barima Alatala xa yaamari sebexi Tawureta Munsa kui, «Baba mu lan a xa faxa a xa di xa yunubi xa fe ra. Di fan mu lan a xa faxa a baba xa yunubi xa fe ra. Kankan lan a xa faxa a yete nan ma yunubi xa fe ra.»

⁵ Amasiya naxa Yudayakae malan, a fa e ti e xabile ki ma. A naxa mixi wulu xunyie nun mixi kemē xunyie sugandi Yuda nun Bunyamin bōnsœ be. A to xeme konti naxee nu bara ge je moxojen sotode, a naxa xeme wulu kemē saxan soto naxee fata tanbe nun wure lefa ra gere kui.

⁶ A man naxa kōbiri fi Isirayila soori halama mixi wulu kemē ma alako nee xa sa e xun.

⁷ Ala xa mixi nde naxa fa, a fa a fala a be, «Mange, i naxa Isirayila soori gali xanin, barima Alatala mu Isirayila nun Efiramibōnsœ be.

⁸ Xa i e xanin gere sode, hali i gere so a mooli birin na, Ala fama ne i lude i yaxuus sageo. Senbe na Ala nan yi ra mixi malife ra xa na mu a ra mixi raloçifre ra.»

⁹ Amasiya naxa a fala Ala xa mixi be, «N jan bara gbeti kilo wulu saxan kilo kemē naani so e yi ra.» Ala xa mixi naxa a yaabi, «Alatala nomi i kide dangife na ra.»

¹⁰ Na kui, Amasiya naxa Efiramibōnsœ ragbilen e xonyi. E naxa gbilen e xonyi, kono e boje nu texi Yudaya xili ma.

¹¹ Amasiya naxa a senbe so, a fa a xa soori gali rajere gere kui. E naxa Seyirika wulu fu faxa gulunba kui foœœ jinma dennaxe.

¹² Yudaya soorie naxa Seyirika wulu fu gbete susu, e naxa e xanin gelenyi fari, e fa e radin ye, e faxa.

¹³ Efiramikae, Amasiya naxee ragbilen e xonyi, nee naxa bagan Yudaya taae ma kelife Samari ma, sa doxo Beti Xoron na. E naxa mixi wulu saxan faxa, e fa mennikae harige xanin e xun ma.

¹⁴ Amasiya to ge Edonkae bonbode, a naxa fa e benba Seyiri xa kuyee ra, a e findi a xa alae ra. A naxa e batu, a surayi gan e be serexe ra.

¹⁵ Na kui Alatala naxa xōnō Amasiya ma, a fa namijōnmē xee a yire a falafe ra, «Munfe ra i yi sie xa kuyee batuxi, naxee mu nu nōma e xa jama ratangade i ma?»

¹⁶ A to na woyenyi fala a bē, Amasiya naxa a maxorin, «Muxu bara i ti mange rasima ra? Yi masenyi lu na, xa i mu wama gbaloe xōn.» Namijōnmē naxa a xa masenyi rajon, «N bara a kolon Ala bara nate tongo a xa i sōnto, barima i bara kuyee batu, i man bara tondi n ma marasi remedē.»

¹⁷ Amasiya to ge marasi fende mixi gbetē ra, a naxa xēræe xee Isirayila mange Yowasi ma, Yehowaxasi xa di, «Fa, won xa fa gere.»

¹⁸ Isirayila mange Yowasi naxa a yaabi, «Liban tunbe di naxa xēræe xee Liban sediri wuri xungbe ma a falafe ra, «I xa di gine fi n ma di ma.» Na dangi xanbi Liban wulai sube nde naxa tunbe maboron.

¹⁹ I naxe i bara nō Edon na. I bara i yete igbo na fe ma. I naxan nabama, i xa lu i xonyi. Munfe ra i wama paxankate fenfe? I fama birade, i tan nun Yuda bōnsœl!»

²⁰ Ala naxa a niya Amasiya xa tondi na woyenyi ra, barima a nu wama a lufe a yaxuie sagoe a xa Edon kuye batui xa fe ra.

²¹ Isirayila mange Yowasi naxa te Yudaya mange Amasiya gerede. Na gere naxa raba Beti Semesi Yudaya bōxi ma.

²² Isirayila naxa nō Yudaya ra, Yudayaakae birin naxa e gi e so e xōnyi.

²³ Isirayila mange Yowasi naxa Yudaya mange Amasiya findi geelimanri ra Beti Semesi. A naxa a xanin Darisalamu, a menni tete kanke ya kēmē rabira kelife Efirami naade ma, sa dōxō Tuxui naade ra.

²⁴ A naxa xēema, gbeti, nun yirabase birin tongo Ala xa banxi kui, Obedo Edon nengi nu saxi naxee xōn ma. A man naxa mange xa naafuli tongo a xa banxi kui. A naxa mixi ndee fan tongo, a gbinle Samari.

²⁵ Isirayila mange Yowasi, Yehowaxasi xa di to faxa, Yudaya mange, Yowasi xa di Amasiya xa mangeya xon man naxa kuya je fu nun suuli.

²⁶ Amasiya xa taruxui, a fōlē nun a rajōnyi birin sebexi Yudaya nun Isirayila mangexa taruxui kui.

²⁷ Alatala to Amasiya rabējin, yanfē naxa a susu Darisalamu. A naxa a gi a siga Lakisi, kono mixi ndee naxa siga a foxo ra, e a faxa menni.

²⁸ E naxa a fure xanin soee fari, e a ragata a babae fe ma Yudaya mangataa.

26

Osiyasi xa mangeya

(*Isirayila Mangée II 14:21-22, 15:1-7*)

¹ Yudayakae naxa Osiyasi ti mange ra a baba Amasiya jōxōe ra. A nu bara je fu nun senni sōto na waxati.

² A baba to taa masara, Osiyasi naxa Elataa raso Yudaya xa mangeya bun ma.

³ Osiyasi mangeya sōto a je fu nun senni nan ma, a fa je tongo suuli nun firin mangeya raba Darisalamu. A nga nu xili ne Yekoliya. Darisalamuka nan nu a ra.

⁴ A jere ne Alatala xa tinxinyi kui alo a baba Amasiya.

⁵ Osiyasi naxa Ala yaragaaxuiya matinkan Annabaki Sakari saabui ra. Alatala nu luma xaxili fanyi fi ra Sakari ma laamatunyie kui. Osiyasi xa fe birin naxa sōneya, barima a nu Alatala waxōnfe fenma.

⁶ A to siga Filisitakae gerede, a naxa Gati, Yabine, nun Asidodi tetē rabira. A naxa taae ti Asidodi bōxi ma Filisitakae ya ma.

⁷ Ala naxa a mali Filisitakae gerede, a nun Arabue naxee nu sabatixi Guru Bali, a nun Mayonkae.

⁸ Mayonkae naxa duuti ba Osiyasi bē, naxan senbe xa gboe nu bara kolon han Misira bōxi ma.

⁹ A naxa koore banxi senbemae ti Darisalamu Tuxui naade nun Gulunba naade xun ma.

¹⁰ A naxa yire makantadē ti daaxa. A naxa kolonyie fan ge na, barima xuruse gbegbe nu na a yi ra. A xa walikee nu walima naa mērē fanyie ma, ndee fan nu meenima naa weni bilie ma Karemele geyae fari. Bōxi rawalife nu rafan a ma.

¹¹ Soori gali nu na Osiyasi yi ra, naxee nu na mange xa mixi Xananiya xa yaamari bun ma. Sebeliti Yeyiyeli nun yarerati Maaseya nu bara na gali itaxun a xunde ki ma.

¹² Denbaya kanyi mixi wulu firin kēmē senni nan nu yi soori jalamae rajerēma.

¹³ Soori jalama wulu kēmē saxan nun solofer kēmē suuli nu na naa, naxee nu mange malima a yaxuie gerede.

¹⁴ Osiyasi naxa wure lefae, tanbēe, tunde leberēe, tabe makoto see, xalie, nun laatie so e yi ra.

¹⁵ Xaxilima ndee naxa a mali xalie nun gemē xungbe woli see yailande Darisalamu. E naxa e dōxō yire itexie fari. Na bara a niya a xa xili gbe sōto han yire makuye. Ala nu a malima na birin kui alako a xa senbe sōto.

¹⁶ Kōnō a xa mangeya to ge mabanbande, a naxa a yete igbo. A naxa a Marigi Alatala xa seriye rabējin, a so Alatala xa

hɔ̄romobanxi kui surayi gande serexebade fari.

¹⁷ Serexedube, Asaraya naxa bira a foxy ra, a nun Alatala xa serexedube tongo solomasaxan.

¹⁸ Yi xeme gbangbalanyie naxa yi woyenyi xɔ̄rɔ̄xœ fala Osiyasi be, «Surayi ganfe serexe ra na mu findi i tan Osiyasi xa wali ra. Serexedubee nan ma wali na ra. Haruna xa die sugandixi ne Ala be e xa na wali raba. I tan xa mini hɔ̄romobanxi kui, barima i bara Ala xa seriye matandi. Na fe mu findima xun nakeli ra i be Marigi Alatala ya i.»

¹⁹ Osiyasi bojne naxa te serexedubee xili ma. Surayi sa se nu na a belexe i. Kune naxa mini a tigi ma kerem na serexedubee ya xɔ̄ri, Alatala xa hɔ̄romobanxi kui, surayi ganma serexebade naxan ma.

²⁰ Serexedube Asaraya nun a booree to na kune to a tigi ma, e naxa a ramini tande mafuren. A tan fan yete yati naxa gbata minife ra, barima Alatala nu bara a bonbo.

²¹ Mange Osiyasi naxa findi kune kanyi ra, han a faxa temui. A naxa lu banxi nde kui a keremyi ma, barima kune kanyi mu lan a xa so Alatala xa banxi kui. A xa di Yotami naxa mangeya soto, a fa lu mange banxi kui, a jama yaamari.

²² Osiyasi xa taruxui dɔ̄nxœe, a fole nun a rajonyi, a birin sɛbɛxi Amosu xa di Annabi Esayi xa kitaabui kui.

²³ Osiyasi to laaxiraya, e naxa a ragata gaburi kui mangee xa boxi nde ma, barima e nu a falama ne, «Kune kanyi na a ra.» A xa di Yotami naxa ti mange ra a noxœ ra.

27

Yotami xa mangeya (Isirayila Mangee II 15:32-38)

¹ Yotami mangeya soto a je moxœjen nun suuli nan ma, a fa je fu nun senni mangeya raba Darisalamu. A nga nu xili Yerusa, Sadoki xa di gine.

² A jere ne Alatala xa tinxyi kui. A bira ne a baba Osiyasi xa misaali foxy ra, kono a tan mu so Alatala xa hɔ̄romobanxi kui serexe dubama dennaxe. Na waxati jama tan mu nu a xa wali jaaxi luma.

³ Yotami naxa Alatala xa hɔ̄romobanxi naade nde yailan, naxan nu na fuge ra. A man naxa banxi gbegbe ti Ofeli tete kui.

⁴ A naxa taae ti Yudaya geyae yire, a nun koore banxie wondie kui.

⁵ A naxa Amoni mangé gere, a no a ra. Amonikae naxa yi duuti fi je saxan bun ma: gbeti kilo wulu saxan keme naani, mengi maniyé busali wulu tongo naani, fundenyi maniyé busali wulu tongo naani.

⁶ Yotami naxa sene soto a fanyi ra, barima a bara jere a Marigi Alatala xa kira xon ma.

⁷ Yotami xa taruxui dɔ̄nxœe, a xa geree nun a xa walie, nee birin sɛbɛxi Isirayila nun Yudaya mangée xa taruxui kui.

⁸ A mangeya soto a je moxœjen nun suuli nan ma, a fa je fu nun senni mangeya raba Darisalamu.

⁹ Yotami to laaxiraya, e naxa a ragata Dawuda xa taa kui. A xa di Axasi naxa ti a noxœ ra.

28

Axasi xa mangeya (Isirayila Mangee II 16:1-9)

¹ Axasi mangeya soto a je moxœjen nan ma, a fa je fu nun senni mangeya raba Darisalamu. A mu lu Alatala xa tinxyi kui, alo a baba a raba ki naxe.

² A naxa jere Isirayila mangée foxy, a Bali kuyee yailan yoxui ra.

³ A naxa surayi gan serexe ra Hinoma xa die xa gulunba kui. A man naxa a xa die gan te ra, e xa findi serexe ra. Alatala sie naxee kerixi Isirayila, e nu na fe raharamuki moolie nan nabama.

⁴ Axasi naxa surayi gan, a man naxa serexe ba kuye batudee geyae fari, nun wuri bili xindee bun ma.

⁵ A Marigi Alatala naxa a sa Siriya mangé belexe i, naxan Isirayila xun nakana, a e findi geelimanie ra, a e xanin Damasi. Na kui Isirayila mangé lu ne a xa noe bun, a tɔ̄ɔ̄ra han.

⁶ Remaliyahu xa di Peka naxa Yudaya soori jalama wulu keme moxœjen faxa loxœ kerem kui, barima e nu bara e babae Alatala rabepin.

⁷ Efiramí soori jalama Sikiri naxa mange xa di Maaseya, mange xa gomina Asirikama, nun mange xa soori yarerati Elekana birin faxa.

⁸ Isirayilakae naxa mixi wulu keme firin susu geelimanie ra e ngaxakerenye ya ma, ginée, di xeme, nun di ginée. E man naxa harige gbegbe fan tongo, e a xanin Samari.

⁹ Alatala xa namijonme nde nu na mennen naxan xili Odedi. A naxa mini soorie ya ra naxee nu na gibilene Samari. A naxa a masen e be, «Wo babae Marigi Alatala nu xɔ̄nxi ne Yudayakae ma, na nan a toxi wo e masɔ̄toxi. Kono wo bara naxan naba e ra, na bara gbo ye han a bara koore li.

¹⁰ Yakɔ̄si wo wama Yuda xa die nun Darisalamu xa die xa findi wo xa konyie ra. Kono wo tan go? Wo mu a kolon wo fan bara yunubi soto wo Marigi Alatala ra?

¹¹ Yakɔ̄si wo wo tuli mati n na. Wo xa yi geelimanie ragbilen e xɔ̄nyi, wo

ngaxakerenyie, barima Alatala bara xōnō wo ma.»

¹² Efirami kuntigi ndee Yehoxanan xa di Asaraya, Mesilemoti xa di Berekiya, Salumu xa di Yexisikiya, nun Xadalayi xa di Amasa, naxa keli soori gali xunyie xili ma.

¹³ E naxa a fala e bē, «Wo naxa yi geelimanie raso be kui, barima na fama ne a niyade won xa yunubi soto Alatala ra. Wo wama ne won ma yunubie xun xa masa? Alatala jan xōnōxi Isirayila ma.»

¹⁴ Na kui soorie naxa geelimanie nun harige bejin, e naxan soto gere kui. E na birin naba kuntigie nun nama nan ya xori.

¹⁵ Na kuntigi naxee xilie sebexi, nee naxa na harige ya ma to, dugi nun sankiri naxan nu na, e naxa nee findi geelimani magelie xa sosee ra. E naxa baloe nun minse so e yi ra, e seri sa e xa fie ra. Na təmui e naxa e raso Yeriko, tugi taa, e ngaxakerenyie yire. Naxee mu no e jeređe, e naxa nee tan xanin sofalee fari. E to ge na ra, e naxa gbilen Samari.

¹⁶ Na waxati, mange Axasi naxa Siriya mange maxandi a xa a mali.

¹⁷ Edonkae nu bara fa Yudayakae gerede, e mixi ndee suxu, e e xanin.

¹⁸ Filisitakae fan nu bara taae gere naxee nu na Sefela nun Negewi biri Yudaya boxi ma. E naxa Beti Semesi, Ayalon, Gederotí, Soko, Timina, Gimiso, nun e rabilinyie suxu.

¹⁹ Alatala nan wa Yudaya rayaagife, barima Isirayila mange Axasi nu bara Yudaya ya iso a xa yanfanteya ra Alatala be.

²⁰ Asiri mange Tigilati Pileseri to fa Yudaya, a mu tin a malide, a naxa a gere.

²¹ Axasi naxa naafuli sət̄ti tongo Alatala xa banxi, mange xa banxi, nun kuntigie xa banxi kui, a na fi Asiri mange ma, kōnō na mu a niya Tigilati Pileseri xa a mali.

²² Hali a xa tōore kui, Axasi mu gbilen Alatala ma.

²³ A nu sərəxe bama Damasikae xa alae bē, naxee nu bara no a ra. A naxa a fala, «Siriya mange xa alae nan Siriya malixi, n fan sərəxe bama ne e bē, alako e xa n fan mali.» Na birin findi tantanyi nan na Axasi nun Isirayila be.

²⁴ Axasi naxa Ala xa banxi se seniyenxie birin kana, a Alatala xa banxi naadée balan. A naxa sərəxe badee yailan Darisalamu yire birin,

²⁵ A man naxa yire itexie yailan Yudaya taa birin kui, alako e xa surayi gan sərəxe ra ala gbetee bē. A a babae Marigi Alatala raxōnō na ki ne a jaaxi ra.

²⁶ A xa taruxui dōnxōe nun a xa wali birin, a fōlē nun a rajonyi birin sebexi

Yudaya nun Isirayila mangée xa taruxui kui.

²⁷ Axasi to laaxiraya, e naxa a ragata Darisalamu taa kui, kōnō e mu a ragata Isirayila mangée xa gaburi yire. A xa di Xesekiya naxa ti a jōxōe ra.

29

Xesekiya xa mangęya (Isirayila Mangée II 18:1-4)

¹ Xesekiya mangęya soto a ne moxōpen nun suuli nan ma, a fa je moxōpen nun solomanaani mangęya raba Darisalamu. A nga nu xili ne Abiya, Sakari xa di gine.

² A ja pere ne Alatala xa tinxinyi kui, alo a baba Dawuda a raba ki naxē.

³ A xa mangęya je singe kike singe kui, a naxa Alatala xa banxi naadée rabi, a e yailan.

⁴ A naxa sərəxe dubee nun Lewikae maxili, a e malan tete kui sogegorode.

⁵ A naxa a masen e bē, «Lewikae, wo wo tulī mati n na. Wo xa wo raseniyen, wo xa wo babae Marigi Alatala xa banxi raseniyen, wo xa se seniyentare birin ramini Alatala xa horomōbanxi kui.

⁶ Won babae nu bara Alatala rabejin, e fe kobi raba e Marigi Alatala ra. E nu bara e kobe ti Alatala ra, nun a xa horomōbanxi ra.

⁷ E naxa horomōbanxi naadée yati balan. E naxa lanpuie raxuben, e mu surayi nun sərəxe gan daaxi ba Isirayila Marigi Ala be yire seniyenxi kui.

⁸ Na kui, Alatala naxa xōnō Darisalamu nun Yudaya ma, a naa findi ghaloe yire ra. Si gbetee yoma won ma alo wo a toxi ki naxē.

⁹ Na bara a niya won babae xa faxa səntidegęma ra, won ma gineę, nun won ma di xemee nun gineę bara findi geelimanie ra.

¹⁰ Yakosi n bara a panige n bōjē kui won xa saate tongo Isirayila Marigi Alatala bē, alako a xa xōnō xa gbilen won foxy ra.

¹¹ Yakosi n ma die, wo xa wo tunnabexi, barima Alatala nan wo sugandixi, alako wo xa findi a xa konyie ra, wo xa surayi gan sərəxe ra a bē.»

¹² Na kui yi Lewikae naxa keli: Amasayı xa di Maxati, Asaraya xa di Yoweli, Kehati xa di ndee, Merari xa di ndee, Abidi xa di Kisi, Yehaleleli xa di Asaraya, Gerison xa di ndee, Sima xa di Yowa, Yowa xa di Eden,

¹³ Elisafan ma die Simiri nun Yeyiyeli, Asafi xa die Sakari nun Mataniya,

¹⁴ Heman xa die Yexiyeli nun Simeyi, nun Yedutun xa die Semaya nun Yusiyeli.

¹⁵ E to ge e yete raseniyende, e naxa e ngaxakerenyie malan, e xa Alatala xa

banxi fan raseniyen Alatala xa seriyé ki ma. Mange nu bara na yaamari fi.

¹⁶ Serexedubee naxa so Alatala xa banxi kui alako e xa naa raseniyen. E se seniyentare naxee birin li Alatala xa horomobanxi kui, nun a tete kui, Lewikae naxa na birin tongo, e a wole i Sediron gulunba kui.

¹⁷ E na wali folo kike xi singe ne. A xi solomasaxan nde, e nu bara ge menni birin naseniyende han buntunyi ra. E man wali ne xi solomasaxan horomobanxi fan yati raseniyende. Kike singe xi fu nun senni nde, e naxa ge na wali birin na.

¹⁸ Na dangi xanbi, e naxa siga mange Xesekiya yire, e dentege sa a be, «Muxu bara Alatala xa banxi birin naseniyen, serexebade, serexé gan daaxi bade nun a yirabasee, teebili, taami serexé sama dennaxe, nun a yirabasee.

¹⁹ Muxu bara se birin yailan, muxu bara se birin naseniyen, mange Axasi naxan kose a xa tinxintareya kui a xa mangeya waxati. Na birin na Alatala xa serexebade ya ra.»

²⁰ Kuye to iba, mange Xesekiya naxa taa kuntigie malan, e te Alatala xa horomobanxi.

²¹ Mange naxa yaamari fi Haruna xa di serexedubee ma, e xa tuura solofera, yexees kontonyi solofera, yexeeseyore xemema solofera, nun sikote solofera ba yunubi xafari serexé ra Alatala xa serexebade dari.

²² Serexedubee naxa tuurae kon naxaba, e wuli kasan serexebade ma. E naxa yexees kontonyie kon naxaba, e e wuli kasan serexebade ma. E naxa yexeeseyoree kon naxaba, e e wuli kasan serexebade ma.

²³ Na dangi xanbi, e naxa fa sikotee ra naxee findima yunubi xafari serexé ra. Mange nun nama naxa e belexe sa e ma.

²⁴ Serexedubee naxa e kon naxaba, e wuli ifili serexebade ma yunubi xafari serexé ra Isirayila birin be. Mange nu bara a fala a na serexé gan daaxi nun na yunubi xafari serexé xa raba Isirayila birin be.

²⁵ Mange naxa Lewikae ti Alatala xa horomobanxi kui, beetibasee alo maxasee nun korae nu na e yi ra, als Dawuda, Annabi Gadi, nun Annabi Natan nu bara a yamari ki naxe. Alatala xa yaamari nan nu a ra, a naxan masenxi a xa namijonmee saabui ra.

²⁶ Lewikae naxa ti naa, Dawuda xa beetibasee suxuxi e yi ra, serexedubee fan naxa ti naa, sarae nu na e tan fan yi ra.

²⁷ Xesekiya naxa yaamari fi e xa serexé gan daaxi ba serexebade. E to na folo, beetibaan fan naxa beeti ba folo Alatala be sarae xui nun Isirayila mange Dawuda xa beetibasee ra.

²⁸ Nama birin naxa e felen boxi, beetibae naxa beeti ba sarae xui han na serexé gan daaxi ge bade.

²⁹ E to ge serexé gan daaxi bade, mange nun jama naxan bira a foxo ra, e birin naxa e tuubi, e Ala batu.

³⁰ Na dangi xanbi, mange Xesekiya nun a xa kuntigie naxa Lewikae yaamari a e xa Alatala matoxo Dawuda nun Annabi Asafi xa beetie ra. E naxa Ala matoxo seeewe ra, e fa e xin bi sin, e e felen boxi e Ala batu.

³¹ Na temui Xesekiya naxa a masen, «Yakosi, wo to nu fama, se nu na wo belexe i Alatala be, wo wo maso, wo nun wo xa serexee nun wo xa tantui serexee ra Alatala xa horomobanxi ra.» Nama naxa fa e xa serexee ra, a nun e xa tantui serexee ra. Naxee fan a janige e bojne fanyie kui, nee fan naxa fa serexé gan daaxie ra.

³² Serexé gan daaxie nan ya jama naxee fi: ning tongo solofera, yexees kontonyi keme, nun yexeeseyore keme firin. Na birin findi serexé gan daaxie nan na Alatala be.

³³ E man naxa ning keme senni nun xuruse lanma wulu saxan ba serexé ra.

³⁴ Kono serexedubee to mu nu wuya, e mu no serexé gan daaxie birin bade. Na kui, e ngaxakerenyi Lewikae naxa e mali na wali rajonde, beemanun serexedubee booree xa ge e yete raseniyende. Lewikae nu bara a janige e bojne kui a e xa e yete raseniyen mafulen, dangi serexedubee waxonyi ra.

³⁵ Serexé gan daaxi gbegbe nu na, a nun ture naxan bama xanunteya serexé ra, a nun serexé yeerama naxan nu sama serexé gan daaxi xun ma. Na kui, mama man naxa Alatala batu folo a xa banxi kui.

³⁶ Xesekiya nun jama birin naxa seewa, barima Alatala bara na wali birin nagiri soconeya ra.

30

Xesekiya Sayamaleke Dangi Sali rabafe

¹ Xesekiya naxa xeevae xee Isirayila nun Yudaya birin kui. A man naxa bataaxee sebe Efiramikae nun Manasikae ma, alako e xa fa Alatala xa banxi Darisalamu Sayamaleke Dangi Sali rabade Isirayila Marigi Alatala xa binye bun ma.

² Mange, kuntigie, nun jama birin nu bara nate tongo Darisalamu e xa Sayamaleke Dangi Sali raba kike firin nde.

³ E mu no na rabade a waxati, barima serexedubee birin mu nu gexi e yete raseniyende. Nama fan mu nu malanxi Darisalamu.

⁴ Mange nun jama naxa tin na nate ra.

⁵ E naxa Isirayila birin maxili, kelife Bere Seeba ma, sa doxo Dana na, alako e xa fa Sayamaleke Dangi Sali raba Darisalamu

Isirayila Marigi Alatala xa binye bun ma. A nu bara bu jama mu na sali raba alo a səbəxi ki naxe.

⁶ Xəərae naxa mange nun kuntigie xa bataaxe xanin Isirayila nun Yudaya birin. E naxa mange xa yaamari masen, «Isirayilakae, wo gibilen Alatala ma, Iburahima, Isiyaga, nun Isirayila Marigi Ala, alako a fan xa gibilen wo ma, a wo tan naxee ratangaxi Asiriya mange belexe i.

⁷ Wo naxa lu alo wo babae nun wo ngaxakerenyie, naxee nu bara e babae Marigi Alatala rabəjın. Ala bara gbaloe ragiri e ma, alo wo a toxi ki naxe.

⁸ Yakəsi, wo naxa wo kobe ti Ala ra alo wo babae a rabaxi ki naxe. Wo wo belexe so Alatala yi ra, wo xa fa a xa horəməbanxi, a naxan nəsəniyen waxati birin bun ma. Wo xa wo Marigi Alatala rabatu, alako a xa xənəe xa gibilen won foxoxa.

⁹ Xa wo gibilen Alatala ma, wo ngaxakerenyie nun wo xa die hinne sətəma ne mixie ra, naxee xanin konyiya kui. Xa wo gibilen wo Marigi Alatala ma, a fama ne hinnede wo ra, a mu nəəmuma wo ma.»

¹⁰ Xəərae naxa siga taae birin Efirami nun Manasi bəxi ma, han Sabulon. Kənə na mixie mu tin e xa masenyi ra, e man fa yo xəərae ma.

¹¹ Aserikae, Manasikae, nun Sabulonkae ndee naxa e yetə magoro, e siga Darisalamu.

¹² Ala naxa a niya Yudayakae birin xa kafu e boore ma mange nun kuntigie xa yaamari rabafe ra alo Alatala a fala ki naxa.

¹³ Nama gbegbe naxa e malan Darisalamu, alako e xa Taami Lebinitare Sali raba kike firin nde.

¹⁴ E naxa keli, e kuye sərəxəbade birin kana Darisalamu, a nun surayi gandee, e fa na birin wələ i Sediron fole kui.

¹⁵ Kike firin nde, xi fu nun naani nde ra, e naxa Sayamaleke Dangi Sali xa sərəxə ba. Sərəxədubəe nun Lewikae nu bara yaagi e xa seniyentarena xa fe ra, e fa e yetə rasəniyen. E naxa sərəxə gan daaxie ba Alatala xa banxi kui.

¹⁶ Sərəxədubəe naxa ti e yire alo Ala xa mixi Munsa a yamarixi ki naxe Tawureta Munsa kui. Lewikae to wuli so e yi ra, e naxa a kasan sərəxəbade ma.

¹⁷ Mixi seniyentaree to nu wuyaxi jama ya ma, Lewikae naxa Sayamaleke Dangi Sali sərəxə ba e bə, alako e xa a fi Alatala ma.

¹⁸ Mixi seniyentaree wuyaxie nu na jama ya ma kelife Efirami, Manasi, nun Sabulon. E bara Sayamaleke Dangi Sali sərəxə don, kənə na mu radaxaxi Ala xa masenyi

kui. Na nan a to, Xesekiya naxa Alatala maxandi e bə, «Alatala naxan fan, dijə

¹⁹ seniyentaree birin ma naxee na e babae Marigi Ala fenfe e böñə kui.»

²⁰ Alatala naxa Xesekiya xa dube suxu, a dijə jama ma.

²¹ Isirayilakae naxee nu malanxi Darisalamu naxa Taami Lebinitare Sali raba xi solofera bun ma nelexinyi kui. Loxəe birin ma, Lewikae nun sərəxədubəe nu Alatala matoxoma e xa bəetibasee ra Ala xa binye bun ma e sənbə birin na.

²² Xesekiya naxa Lewikae ralimaniya, barima e nu bara Alatala xa wali raba a raba ki ma. E naxa sərəxəe don xi solofera bun ma. E man naxa xanunteya sərəxəe ba e babae Marigi Alatala be.

²³ Nama birin naxa lan a ma, e xa xi solofera gbetə sa na sali xun ma. E naxa na raba səewə kui.

²⁴ Yudaya mange Xesekiya naxa tuura wulu keren nun xuruse lanma wulu solofera ba sərəxəe ra. Kuntigie fan naxa tuura wulu keren nun xuruse lanma wulu fu ba sərəxəe ra. Sərəxədubəe gbegbe naxa e yetə rasəniyen.

²⁵ Yudaya jama, sərəxədubəe, Lewikae, Isirayilakae, nun xənəe kelifə Isirayila bəxi ma, e birin naxa səewə.

²⁶ Nelexinyi gbegbe naxa lu Darisalamu. Na fe mələ nu bara ba tofe Darisalamu kabi Isirayila mange Dawuda xa di Sulemani xa waxati.

²⁷ Sərəxədubəe nun Lewikae naxa keli, e duba jama bə. Alatala naxa na dube suxu a xa yire seniyenxi kui koore ma.

31

Xesekiya Ala xa seriye mabanbanfe
(Isirayila Mangee II 18:4)

¹ Sali to jən, Isirayilakae naxa siga Yudaya taae kui, e kuye gəmə masolixie kana, e Asera kuye wuri daaxie seğə, e sərəxəbade birin kana naxee nu na geyae fari Yudaya, Bunyamin, Efirami, nun Manasi bəxi ma. Na dangi xanbi, Isirayilakae naxa gibilen e xənyi.

² Xesekiya naxa sərəxədubəe nun Lewikae ti kankən xa wali ra: sərəxəe gan daaxie bafe, xanunteya sərəxəe bafe, hərəməbanxi wali rabafe, matoxəe nun tantui bəeti bafe Alatala bə, nun Alatala xa hərəməbanxi naadə makantafe.

³ Mange naxa nde ba a harige ra a a fi sərəxəe gan daaxie ra naxee bama gəsəgə, nunmare, malabui loxəe, kike nəənə, sali xungbee alo a səbəxi Alatala xa seriye kui ki naxə.

⁴ Xesekiya naxa a masen jama nun Darisalamukae bə, e xa sərəxədubəe nun

Lewikae mali e xa harige soto, alako e xa senbe soto Alatala xa seriye kui.

⁵ E to na masenyi me, Isirayilakae naxa farile ba e xa sansie bogi singee ra, mengi, weni neene, ture, kumi, nun daxamui gbete. E naxan fixi, na nu gbo.

⁶ Isirayilakae nun Yudayakae, naxee nu sabatixi Yudaya taae kui naxa farile ba e xa xuruse xungbee nun e xa xuruse lanmae ra, e man naxa farile ba se seniyenxie ra e naxee fixi e Marigi Alatala ma. Na naxa findi kote gbegbe ra.

⁷ E naxa na kote malan folo like saxannde ra, e ge kike solofera nde ra.

⁸ Xesekiya nun kuntigie to na kote to, e naxa Alatala nun a xa jama tantu.

⁹ Xesekiya naxa serexedubee nun Lewikae maxorin na kote xa fe ma.

¹⁰ Na kui, serexedube kuntigi Asaraya, naxan kelixi Sadoki xabile naxa a yaabi, «Kabi won yi hadiya fe folo Alatala xa banxi kui, baloe bara gbo muxu yi ra han muxu mu nomu na birin donde. Naxan luxi na nan ya. A gbo barima Alatala bara barake sa a xa jama ma.»

¹¹ Xesekiya naxa yaamari fi e xa konkoe yailan Alatala xa banxi kui. E naxa na raba.

¹² Mixie naxa fa hadiye, farilie, nun se seniyenxie ra, e a sa na konkoe kui. Lewika Konaniyahu nun a xunyu Simeyi naxa meeni na birin ma.

¹³ Mange Xesekiya nun Ala xa banxi yarerati Asaraya naxa mixie sugandi naxee luma Konaniyahu nun a xunyu Simeyi xa yaamari bun ma. Na mixie xilie nan ya: Yexiyeli, Asaraya, Naxati, Asaheli, Yerimoti, Yosabadi, Eliyeli, Yisimakiya, Maxati, nun Benaya.

¹⁴ Yimina xa di Lewika Kore, naxan nu sogetede naade makantama, a tan nan nu a jengi saxi see xon ma, mixie naxee janigexi Ala be. A nu na se seniyenxie itaxunma.

¹⁵ Eden, Minyamin, Yosuwe, Semaya, Amaraya, nun Sekanaya nu Kore malima see itaxunde e ngaxakerenyie ma serexedubee xa taae kui. Mixi xungbee nun mixi lanmae bara e gbe soto e xunde ki ma.

¹⁶ E naxa see itaxun xeme dimedi birin ma naxee nu bara ge je saxan sotode, naxee xilie nu sebexi taruxui kui, naxee nu lanma e xa serexedube wali raba Alatala xa horomobanxi kui e xunde ki ma.

¹⁷ E naxa see itaxun serexedubee ma, naxee xilie nu sebexi taruxui kui e xa denbaya ki ma. E naxa see itaxun Lewikae ma e xa wali nun e xunde ki ma, naxee nu bara ge je moxojen sotode.

¹⁸ E man naxa see itaxun Ala xa horomobanxi walike birin ma, naxee xilie

nu sebexi taruxui kui, e naxa a i taxun e xa mamadie, e xa ginnee, e xa di xemee nun e xa di ginnee ma.

¹⁹ Haruna xa di serexedubee, naxee nu na daaxa, taa fari ma, taaka ndee nu bara sugandi naxee see itaxunma yi serexedubee nun yi Lewikae ma, naxee xilie nu sebexi taruxui kui.

²⁰ Xesekiya na nan naba Yudaya boxi ma. A wali ne hinne, tinxinyi, nun nondi kui a Marigi Alatala be.

²¹ A xa wali birin a naxan naba Ala batufe xa fe ra, a nun Ala xa seriye nun yaamari xa fe ra, na birin sooneyaxi ne a be. A na birin naba a boje birin nan na alako a xa a Marigi Alatala sagoe raba.

32

*Xesekiya xa mangeya rajonyi
(Isirayila Mangee II 18:13-37, Annabi Esayi 36:1-22)*

¹ Yi fe tinxinxie dangi xanbi, Asiri mange Senaxeribi naxa so Yudaya boxi ma, a naxa taa makantaxie mabilin a xa e soto.

² Xesekiya to a kolon a Senaxeribi wama Darisalamu gerefe ne,

³ a naxa kuntigie nun soori palamae maxili. E naxa nate tongo e xa ye badee dese naxee na taa fari ma.

⁴ Mixi gbegbe naxa na wali suxu, e naxa kolonyie dese, e ye kira'e dese naxee nu kelima boxi bun ma. E naxa a fala, «Munfe ra won a luma Asiri mangee xa ye soto be?»

⁵ Xesekiya naxa wali suxu senbe ra. A naxa te'e yailan dennaxe nu kanaxi, a naxa nde sa a xa maite xun ma, han a soorie xa yire makantaxi li, a naxa te'e gbete ti te'e singe fari ma, a naxa Milo yailan Dawuda xa taa kui, a naxa geresosee nun wure lefa gbegbe malan.

⁶ A naxa soori xunyie ti jama xun, a fa jama malan taa sode de ra. A naxa a masen e be,

⁷ «Wo limaniya, wo wo senbe so. Gaaxui yo naxa lu wo yi ra, wo naxa kontofili Asiri mange xa fe ra, a nun a xa soori gali. Naxan na won seeti ma na gbo dangife se be naxan na a tan seeti ma.

⁸ Adama senbe gbansan nan na a yi ra, kono won Marigi Alatala nan na won malima ra yi gere kui.» Nama naxa e xaxili ti Yudaya mange Xesekiya xa masenyi ra.

⁹ Na to dangi, Asiri mange Senaxeribi naxa xeerae xee Darisalamu. Na temui a tan nu na Lakisi gerefe nun a xa soori birin na. A naxa yi xeeraya rasiga Yudaya mange Xesekiya ma, a nun Yudaya mixie ma naxee nu sabatixi Darisalamu.

¹⁰ «Senaxeribi xa masenyi nan ya: Wo xaxili tixi munse ra naxan a niyama wo xa doxo töre kui Darisalamu?

¹¹ Xesekiya na wo madaxufe ne a falafe ra, «Won Marigi Alatala fama won natangade Asiri mange belexe ma.» A wama ne wo xa faxa kaame nun ye xoli ma.

¹² Xesekiya yati bara ala batudee nun serexebadee kana, a fa a fala Yudaya nun Darisalamu be wo xa wo tuubi serexebade keran nan gbansan be, wo xa surayi gan menni.

¹³ Wo mu a kolon xc muxu naxan naba si gbetee ra, n tan nun n babae? Na sie xa alae bara no e ratangade n belexe ma?

¹⁴ Ala mundun na sie ya ma, n babae naxee raton, naxee bara no a xa jama ratangade n belexe ma? Munfe ra wo a majoxunxi a wo xa ala noma wo ratangade n ma?

¹⁵ Wo naxa a lu Xesekiya xa wo madaxu na ki de. Wo naxa la a ra, barima si xa ala yo mu no a xa jama ratangade n belexe ma nun n babae belexe ma. Mangeya yo mu no muxu ra. Wo xa alae fan mu fama wo ratangade n belexe ma.»

¹⁶ Senaxeribi xa xœrae naxa na woyenyi mööli xun masa Alatala nun a xa konyi Xesekiya xili ma.

¹⁷ Senaxeribi nu bara bataaxe sebe naxan Isirayila Marigi Alatala konbima yi woyenyi ra, «Si gbetee xa alae to mu no e ratangade n belexe ma, Xesekiya xa ala fan mu noma a xa jama ratangade n belexe ma.»

¹⁸ E naxa woyen Eburu xui ra Darisalamukae be naxee nu na tete kon na alako gaaxui xa lu e yi ra, e xa taa masoto.

¹⁹ E naxa Darisalamu Marigi Ala maniya si gbetee xa alae ra, naxee findixi kuye yailanxie ra.

²⁰ Mange Xesekiya nun Amosi xa di Annabi Esayi naxa Ala maxandi föl mali ra.

²¹ Na kui Alatala naxa maleke nde xœ Asiri mange xa soori jalamae xili ma, a e birin sonto a nun e xa yareratie. Mange to na to, a naxa gibilen a xonyi yaagi kui. A naxa so a xa ala xa banxi kui, a yete xa die naxa a faxa menni santidegema ra.

²² Alatala Xesekiya nun Darisalamukae ratanga Asiriya mange Senaxeribi belexe ma na ki ne. Ala naxa e ratanga e döxböore birin ma.

²³ Mixi gbegbe naxa fa buja fanyie ra Darisalamu Alatala nun Yudaya mange Xesekiya be. Keli na temui ma Xesekiya xili naxa te si birin ya ma.

²⁴ Na waxati Xesekiya naxa fura, a gbe mu lu a xa laaxiraya. A to Alatala maxandi, Alatala naxa a xa dube suxu, a kaabanako raba.

²⁵ Kono Xesekiya mu na kaabanako kolon Alatala be, a a yete igbo. Na na a ra Alatala naxa xœn a tan nun Yudaya nun Darisalamu ma.

²⁶ Xesekiya naxa tuubi a xa yete igboe xa fe ra. Darisalamukae fan naxa tuubi. Na kui Alatala xa xœn naxa gibilen e foxy ra Xesekiya xa mangeya bun ma.

²⁷ Xesekiya xa naafuli nun a xa binye nu bara gbo. Gbeti, xœma, geme tofanyie, surayi, wure lefae, nun se fanyi gbetee nu na a yi ra.

²⁸ Banxie fan nu na a yi ra, a nu mengi, weni neene, ture, nun xurusee ragatama dennxae.

²⁹ A naxa taae ti, a naxa xuruse xungbee nun a lanmae gbegbe soto Ala saabui ra.

³⁰ Xesekiya man naxa Gixon dulonyi dese fuge ra, alako na ye xa dangi Dawuda xa ta sogegorode mabiri. A xa wali birin sooneya ne.

³¹ Kono Babilon kuntigi ndee to fa Xesekiya yire kaabanako xa fe ra naxan naba a xa böxi ma, Ala naxa a rabolo a yete xa na ya iba, alako a xa a böye ma fe kolon.

³² Xesekiya xa taruxui dönxœ nun a xa dugutegeja wali, na birin sebexi Amosi xa di Annabi Esayi xa laamatunyi kui, a nun Isirayila nun Yudaya mange xa taruxui kui.

³³ Xesekiya naxa laaxiraya, e a ragata binye yire Dawruda xa die xa gaburie ya ma. Yudayakae nun Darisalamukae birin naxa a binya a laaxiraya temui. A xa di Manasi naxa ti a löcxœ ra.

33

*Manasi xa mangeya
(Isirayila Mangee II 21:1-18)*

¹ Manasi mangeya soto a je fu nun firin nan ma, a fa je tongo suuli nun suuli mangeya raba Darisalamu.

² A naxa bira fe jaaxie foxy ra alo sie Alatala naxee keri Isirayilakae ya ra.

³ A naxa kuye batudee yailan geyae fari, a baba Xesekiya naxee kana. A Bali kuyee xa serexebadee yailan, a Aseri kuye wuri daaxie ti, a man tuubi tunbuie be naxee na koore ma.

⁴ A naxa yi serexebadee möolie ti Alatala xa banxi kui, Alatala a fala dennxae ma, n xili fama falade be ne Darisalamu temui birin.

⁵ A naxa serexebadee ti tunbuie be Alatala xa hörömöbanxi tete firinyi kui.

⁶ A naxa a xa die gan serexe ra Hí-noma gulunba kui. A naxa duureya nun manduruna mööli birin naba, a sematoe nun mixie maxorin naxee fata mixi faxie rawoyende. A xa fe jaaxie xun naxa masa Alatala ya xöri han a xœn a ma.

⁷ A naxa kuye gême masolixi ti Ala xa banxi kui Ala a fala dənnaxə ma Dawuda nun a xa di Sulemani be, «N bara yi banxi sugandi, n bara Darisalamu sugandi Isirayila bonsœ birin ya ma, n xili xa matoxo be abadan.

⁸ N mu Isirayila kerima yi bɔxi ma n naxan fixi wo babae ma xa wo n ma seriye, n ma yaamarie, nun n ma xaranyie rabatuma wo naxan soto Annabi Munsa saabui ra.»

⁹ Kono Manasi naxa Yudaya nun Darisalamu ralœ, e xa jaaxu dangife sie ra Alatala naxee sonto e ya ra.

¹⁰ Alatala naxa wøyen Manasi nun a xa nama be, kono e mu e tuli mati a ra.

¹¹ Na na a ra, Alatala naxa a niya Asiriya soɔri xunyie xa fa e gerede. E naxa Manasi suxu, e yolɔnɔnɔyi sa a ma, e konyi gbaku a banganyi ra, e a xanin Babilon bɔxi ma.

¹² A to lu na jaxankate kui, a naxa a Marigi Alatala maxandi, a a yete magoro a babae Marigi Ala be.

¹³ A to a maxandi, Alatala naxa a xa dube suxu, a a ragbilen a xa mangeya Darisalamu. Na kui Manasi naxa a kolon Alatala nan Ala ra.

¹⁴ Na dangi xanbi, Manasi naxa tete ti Dawuda xa taa fari ma, kelife Gixon sogegerode mabiri gulunba kui, a sa dɔxo taa naade ra naxan xili «Yexe naade.» A naxa Ofeli geysa mabilin. A naxa nde sa tete xa maite xun ma. A man naxa soɔri xunyie lu Yudaya taa makantaxie kui.

¹⁵ Na temui a naxa kuye birin ba Alatala xa hɔrɔmɔbanxi kui, a serexebadee kana a nu bara naxee ti hɔrɔmɔbanxi tentenyi fari nun Darisalamu taa kui. A naxa e birin wøle i taa fari ma.

¹⁶ A to ge na ra, a naxa Alatala xa serexebadee yailan, a fa xanunteya serexé nun tantui serexé ba naa. A naxa a masen Yudayakae be e xa Isirayila Marigi Alatala rabatu.

¹⁷ Nama tan mu gbilen kuye batudee fɔxø ra geysa fari, kono e nu e Marigi Alatala nan gbansan batuma mennie.

¹⁸ Manasi xa taruxui dɔnxœ, a xa Ala maxandi nun namijonmœe xa masenye Isirayila Marigi Alatala xili ra, na birin sebexi Isirayila mangee xa taruxui kui.

¹⁹ A xa Ala maxandi nun Ala na suxu ki naxe, na sebexi Hosayi xa sebeli kui. Manasi naxan nabaxi beenu a xa a yete magoro Ala be, a xa yunubie, a xa yanfanteya, a xa kuye batudee geysa fari, a xa Aseri kuye wuri daaxie, nun a xa gême masolixie, na birin masenxi na sebeli kui.

²⁰ Manasi naxa laaxiraya, e a ragata a xɔnyi. A xa di Amon naxa ti a jɔxœ ra.

Amon xa mangeya

(Isirayila Mangee II 21:19-26)

²¹ Amon mangeya soto a ne moxɔren nun firin nan ma, a fa je firin mangeya raba Darisalamu.

²² A naxa bira fe jaaxie fɔxø ra alo a baba Manasi, a serexee ba kuyee ba a baba nu bara naxee yailan batu se ra.

²³ A mu a magoro Alatala be alo a baba Manasi a raba ki naxe. Amon xa yunubie naxa dangi a baba gbe ra.

²⁴ A xa soɔri xunyie naxa nate tongo, e fa a faxa a xa mange banxi kui.

²⁵ Kono jama tan mu tin na yanfanteer, e naxa e fan faxa. Nama naxa Amon xa di Yosiya ti a jɔxœ ra.

34

Yosiya xa mangeya

(Isirayila Mangee II 22:1-20, 23:1-20)

¹ Yosiya mangeya soto a ne solomasaxan nan ma, a fa ne tongo saxan nun keren mangeya raba Darisalamu.

² A Alatala waxɔnfæ tinxinxi raba ne, a ne re a baba Dawuda foxi. A mu siga yirefanyi ma, a mu siga kɔɔla ma.

³ A xa mangeya ne solomasaxan nde, a naxa a baba Dawuda Marigi Ala fen folo. Fonike nan nu a ra na temui. A xa mangeya ne fu nun firin nde, a naxa Yudaya nun Darisalamu raseniyen folo. A naxa kuye batudee ba geysa fari, a Aseri kuye wuri daaxie kana, a kuye yɔxui daaxie ba naa.

⁴ A naxa yaamari fi Bali kuye xa serexebadee xa kana, surayi ganma dənnaxə kuye be xa ba naa, Aseri kuye wuri daaxie xa sege, kuye naxee yailanxi yɔxui ra xa iluntun. A naxa na kuye iluntunxi fuji funfun e xa serexebae xa gaburie fari.

⁵ A naxa kuyee xa serexebadee xɔrie gan kuye serexebadee fari, alako Yudaya nun Darisalamu xa seniyen.

⁶ A naxa siga Manasi, Efirami, Simeyɔn, nun Nafatali taae kui, nun e xa yire kanaxie kui,

⁷ a fa serexebadee nun Aseri kuye wuri daaxie kana. A naxa kuyee iluntun, a surayi serexebadee sege Isirayila bɔxi birin ma. Na temui a naxa gbilen Darisalamu.

⁸ Yosiya xa mangeya ne fu nun solomasaxan nde ra, a naxa Asaliya xa di Safan, nun taa gomina Maaseya, nun Yowaxasa xa di Yowa sebeliti xee a Marigi Alatala xa banxi yailande. A nu wama bɔxi nun hɔrɔmɔbanxi raseniyenfe.

⁹ E naxa siga serexebadee kuntigi Xilikiya yire, e fa kɔbiri so a yi ra naxan nu bara fi Ala xa hɔrɔmɔbanxi xa fe ra. Lewikae

naxee findixi naade kantee ra nu bara na kobiri maxili jaama ma, jaama naxan kelixi Manasi, Efirami, Isirayila, Yudaya, Bunyamin boxi ma, nun Darisalamu.

¹⁰ E naxa na kobiri taxu Alatala xa banxi wali xunye ra. Alako nee xa no kamuderie, banxitie nun walike mooli birin sare fide.

¹¹ E man xa no gême nun wuri sarade, e xa banxi gbetee rakeli Yudaya mangee nu bara naxee lu e xa kana.

¹² Yi mixie wali ne soobee ra Lewika ndee xa yaamari bun ma. Nee xilie nan ya: Merari xa die Yaxati nun Abadiysi, nun Kehati xa die Sakari nun Mesulama.

¹³ Yi Lewikae nan nu na beestiba fanyie ra. E naxa wali birin mato. Lewika gbetee naxa e joxo sa sebeli tife nun naade makantafe xonma.

¹⁴ E to nu kobiri raminife, naxan nu bara xanin Alatala xa banxi kui, serexedube Xilikya naxa seriye kitaabui to Alatala naxan fixi Annabi Munsa saabui ra.

¹⁵ Xilikya naxa a fala sebeliti Safan be, «N bara Tawureta Munsa to Alatala xa banxi kui.» Xilikya naxa na kitaabui so Safan yi ra.

¹⁶ Safan naxa kitaabui xanin mange xon, a fa a dentegé, «I yaamari naxan fi, i xa walikee bara na birin naba.

¹⁷ E bara fa kobiri ra naxan nu na Alatala xa banxi kui, e na so wali xunye yi ra a nun mixi yi ra naxee na na wali rabafe.»

¹⁸ Sebeliti Safan man naxa a dentegé mange be, «Serexedube Xilikya bara kitaabui nde so n yi ra.» Safan naxa na radangi mange ma.

¹⁹ Mange to na kitaabui xa masenyi me, a naxa a yete xa dugie iboo sunnunyi ma.

²⁰ Mange naxa yi yaamari so Xilikya, Safan xa di Axikama, Mike xa di Abadon, sebeliti Safan, nun mange rasi Asaya yi ra,

²¹ «Wo siga, wo sa Alatala maxorin n be, a nun Isirayilakae nun Yudayakae be, yi masenyi xa fe ra naxan sebexi yi kitaabui kui wo naxan toxi. Alatala xa xone gbo won xili ma, barima won babae mu Alatala xa seriye rabatu alo a sebexi yi kitaabui kui ki naxe.»

²² Xilikya nun mange xa xeera booree naxa siga Xulida xon ma, Salumu xa gine. Salumu Tokehati xa di, Xasira xa mamadi nan nu a joxo saxi horomabanxi dugi seniyenxe xonma. Xulida, namijonme gine nan nu a ra. A nu sabatixi Darisalamu, taa neene kui. E naxa de masara alo mange a fala ki naxe.

²³ Xulida naxa a fala e be, «Isirayila Marigi Alatala xa masenyi nan ya: «A fala mange be naxan wo xexxi,»

²⁴ a Alatala xa masenyi nan ya: N fama paxankate ra yi taa nun a xa mixie be, n

danke ragoroma ne naxee xaranxi Yudaya mange be yi kitaabui kui,

²⁵ barima e bara n nabolo, e bara surayi gan serexee ra alae gbetee be. Na bara a niya n xa xone e xa wali ma. N ma xone bara lu yi taa xun ma, a mu kelima naa.»

²⁶ Konô wo xa a fala mange be naxan wo xexxi alako a xa Alatala xa nates kolon, Isirayila Marigi Alatala naxan masenxi,

²⁷ «I bopre to bara yi fe suxu, i fa i magoro n be, i i tuli mati n woyenyi ra n naxan falaxi yi taa nun a xa mixie xili ma, i fa i xa dugie iboo yete magore kui, i i mawa n be, na birin kui, n tan Alatala fan bara i xui me.»

²⁸ N i xaninma ne i benbae yire bopresa kui. E fama i ragatade, i yae mu yi taa nun a xa mixie xa jaxankate toma.» E naxa na dentegé mange be.

²⁹ Mange naxa Yudaya nun Darisalamu forie xili.

³⁰ A naxa te Alatala xa banxi yire, Yudayakae, Darisalamukae, serexedubee, Lewikae, nun jaama birin, kelife mixi moxie ma sa doxo dimee ra, birin naxa bira a foxo ra. Mange naxa kitaabui xaran e be Ala xa saate fe sebexi naxan kui, e nu bara naxan to Alatala xa banxi kui.

³¹ Mange naxa ti a tide, a saate tongo Alatala be a xa bira Alatala xa seriye, a xa yaamari, nun a xa xaranyi birin foxo ra a bojre nun a nii birin na.

³² A naxa yaamari fi Darisalamukae, Bunyaminkae, nun mixi birin ma naxee nu na Darisalamu na waxati, e fan xa saate tongo e babae Marigi Ala be.

³³ Yoshiya naxa kuye batui birin dan si gbetee nun Isirayila nu naxan nabama. A naxa Isirayilakae birin yaamari e xa e Marigi Alatala rabatu. Mange xa simaya birin kui, nama mu tin e babae Marigi Alatala rabolode.

35

*Yosiya Sayamaleke Dangi Sali rabafe
(Isirayila Mangee II 23:21-23)*

¹ Yoshiya naxa Sayamaleke Dangi Sali raba Darisalamu Alatala xa binye bun ma. E naxa na serexee ba kike singe xi fu nun naani loxoe.

² A naxa serexedubee ti e xa wali ra Alatala xa banxi kui. A naxa e ralimaniya.

³ A naxa a fala Lewikae be, naxee nu Isirayila birin xaranma, naxee nu bara seniyen Alatala xa wali xa fe ra, «Wo saate kankira seniyenxi doxo salide kui Dawuda xa di Sulemani, Isirayila mange, naxan tixi. Wo mu a xaninma wo tunki fari sonon. Wo xa wali wo Marigi Alatala nun a xa jaama Isirayila be.»

⁴ Wo xa sali fe doxø a denbaya nun a xunde ki ma, alo Isirayila mange Dawuda a sebexi ki naxe, alo a xa di Sulemani a yamarixi ki naxe.

⁵ Lewikae, xunde yo xunde a denbaya kima xa ti yire seniyenxi kui wo ngaxak-erenyi booree ti kima e xabile ki ma.

⁶ Wo lan ne wo xa Sayamaleke Dangi Sali serexe ba, wo wo yete raseniyen, wo na rafala wo ngaxakerenyie be Alatala xa seriye ki ma, Annabi Munsa naxan fixi wo ma.»

⁷ Yosiya naxa yexee, yexeyoree, nun sie ba serexe ra jama be Sayamaleke Dangi Sali xa fe ra. A man naxa ninge wulu saxon ba a harige ra na mixi wulu tongo saxon be.

⁸ A xa kuntigie fan naxa xurusee ba serexe ra jama, serexedubee, nun Lewikae be. Xilikiye, Sakari, nun Yexiyeli, Ala xa banxi yareratia naxa xuruse lanma wulu firin kemee senni nun ninge kemee saxon ba serexe ra serexedubee be na sali temui.

⁹ Lewika xunyie, Konaniyahu a ngaxakerenyie, Semaya Netaneeli, Xasabiya, Yeyiyeli nun Yosabadi naxa xuruse lanma wulu suuli nun ninge kemee suuli ba Lewikae be na sali temui.

¹⁰ Wali raba yi ki ne: Serexedubee nun Lewikae naxa ti e sanyi ra e xundee ki ma alo mange a yamarixi ki naxe.

¹¹ Sayamaleke Dangi Sali serexe kon to raxaba, Lewikae nu a wuli soma serexedubee yi ra, nee nu fa na wuli kasan serexebade ma. Lewikae na ge serexe burade,

¹² e nu na sube itaxunma jama ma e xabiliee ki ma. Naxan findima serexe gan daaxi ra Alatala be, e nu na sama a xati ma alo a sebexi Tawureta Munsa kui ki naxe. Ningee fan naba na ki ne.

¹³ E naxa Sayamaleke Dangi Sali serexe gan te ra a seriye ki ma, e man donse seniyenxi gbetee jin tundee kui, e na itaxun jama ma.

¹⁴ Na dangi xanbi, e naxa e gbe nun serexedubee gbe jin. E nu a rabama na ki ne, barima Haruna xa di serexedubee nu serexe gan daaxie nun ture bama serexe ra han koe ra. Lewikae nan nu na birin naafalamo Haruna xa di serexedubee be.

¹⁵ Asafi xa di beetibae naxa ti e tide alo Dawuda, Asafi, Heman, nun mange rasi Yedutun a yamari ki naxe. Naade kantee fan nu na e tide. E mu nu kelima e walidee, barima e ngaxakerenyi Lewikae nu e gbe donse rafalama.

¹⁶ Na loxoe Alatala xa wali birin naba Sayamaleke Dangi Sali seriye ki nan ma, alako serexe gan daaxi xa ba Alatala xa serexebade fari alo Yosiya a yamari ki naxe.

¹⁷ Isirayilaka naxee nu na, nee naxa Sayamaleke Dangi Sali nun Taami Lebinitare Sali raba xi solofera bun ma.

¹⁸ Sayamaleke Dangi Sali yo mu nu raba na ki Isirayila boxi ma kabi Annabi Samuweli xa waxati. Isirayila mange yo mu nu lu na naxan nu bara a raba alo Yosiya, serexedubee, Lewikae, Yudayakae, Isirayilakae, nun Darisalamukae a rabaxi ki naxe.

¹⁹ Na Sayamaleke Dangi Sali raba Yosiya xa mangeya je fu nun solomasaxan nde ne.

²⁰ Na dangi xanbi, Yosiya to ge Alatala xa banxi yailande, Misira mange Neko naxa te Karakemisi gerede, Efirati xure fe ma. Yosiya naxa wa gere tife Neko be.

²¹ Neko naxa xeeerae xee a yire a falafe ra, «Yudaya mange, i wama n gerefe munfe ra? N mu minixi i tan xa gerede. N minixi n yaxui nde nan gerede, alo Ala a fala n be ki naxe. I naxa ti Ala kanke xa na mu a ra i xun nakanama ne. Muxu nun Ala na a ra.»

²² Kono Yosiya mu gibilen a xa nate foxo ra, a naxa tondi a tulii matide Ala xa masenyi ra Neko naxan falaxi. A naxa siga Megido gulunba gere sode.

²³ Menni soori naxa mange Yosiya soxo tanbee ra. A naxa a fala a xa mixie be, «Wo n xanin, barima n maxonoxi a jaaxi ra.»

²⁴ Yi gere yire, a xa mixie naxa a ramini na ra a xa soori ragise kui. E naxa a radangi a xa soori ragise firin nde kui, e fa a xanin Darisalamu. A naxa laaxiraya menni, e fa a ragata a babae xa gaburie fe ma. Yudaya nun Darisalamu birin naxa lu sunnuni kui Yosiya xa faxe xa fe ra.

²⁵ Annabi Yeremi naxa jone beeti nde sebe Yosiya xa binye bun ma. Han to beetibae na bama Isirayila boxi ma, na fan sebexi jone beeti buki kui.

²⁶ Yosiya xa taruxui donxoee nun a xa dugutegeja Alatala xa seriye ma,

²⁷ a fole nun a rajonyi birin sebexi Isirayila nun Yudaya mangée xa taruxui kui.

36

*Yehowaxasi xa mangeya
(Isirayila Mangee II 23:30-35)*

¹ Nama naxa Yosiya xa di Yehowaxasi ti mange ra Darisalamu a baba loxoe ra.

² Yehowaxasi mangeya soto a je moxjenen nun saxon nan ma, a kike saxon mangeya raba Darisalamu.

³ Misira mange naxa a ba mangeya ra Darisalamu, a fa gbeti kilo wulu saxon nun xemaa kilo tongo saxon maxili e ma duuti ra.

⁴ Misira mangə naxa Yehowaxasi ngaxakerenyi Eliyakimi ti mange ra Yudaya nun Darisalamu xun ma. A naxa Eliyakimi xili masara Yehoyakimi ra. Neko naxa a ngaxakerenyi Yehowaxasi xanin Misira boxi ma.

*Eliyakimi xa mangeya
(Isirayila Mangee II 23:36-24:7)*

⁵ Eliyakimi mangaya soto a ne moxojen nun suuli nan ma, a fa ne fu nun firin mangaya raba Darisalamu. A naxa fe naaxi raba a Marigi Alatala ya xori.

⁶ Babilon mange Nebukadansari naxa a gere, a fa yolənxonyi yoxui daaxi sa a ma, a a xanin Babilon boxi ma.

⁷ Nebukadansari naxa see ba Alatala xa hɔrɔmɔbanxi kui, a fa e xanin a xɔnyi Babilon.

⁸ Yehoyakimi xa taruxui dɔnχœe, a xa fe jaaxie nun a xa yunubie a naxee rabaxi, nee birin sebexi Isirayila nun Yudaya mangə xa taruxui kui. Yehoyakini naxa ti mange ra a joxœe ra.

*Yehoyakini xa mangeya
(Isirayila Mangee II 24:8-17)*

⁹ Yehoyakini mangaya soto a ne solo-masaxan nan ma, a fa kike saxan xi fu mangaya raba Darisalamu. A naxa fe naaxi raba a Marigi Alatala ya xori.

¹⁰ Naaraba fole, mangə Nebukadansari naxa a xanin Babilon, a nun harige naxan nu na Alatala xa banxi kui. A naxa Yehoyakimi ngaxakerenyi sedekiya ti mange ra Yudaya nun Darisalamu xun ma.

*Sedekiya xa mangeya
(Isirayila Mangee II 24:18-25:21,
Annabi Yeremi 39:1-10, 52:1-27)*

¹¹ Sedekiya mangaya soto a ne moxojen nun kerem nan ma, a fa ne fu nun kerem mangaya raba Darisalamu.

¹² A naxa fe jaaxi raba a Marigi Alatala ya xori. A mu a yete magoro Annabi Yeremi be, naxan nu wɔyεnma Alatala xili ra.

¹³ A naxa mangə Nebukadansari fan matandi, naxan nu bara a rakali Ala xili ra. A naxa a kobe ti Alatala ra, a naxa a bɔŋe balan gblenie ra Isirayila Marigi Alatala ma.

¹⁴ Seregedubə kuntigie nun jama naxa Alatala rabolo, e fe jaaxi raba si gbete darixi naxan na. E naxa seniyentareja raba Alatala xa banxi kui, a nu bara naxan naseniyen.

¹⁵ E babae Marigi Alatala nu xεerae xεema temui birin, barima a nu wama a xa jama nun a xa hɔrɔmɔbanxi rakisife.

¹⁶ Kono e naxa yo Ala xa xεerae nun e xa masenyi ma. E mu tin Ala xa namijɔnɔmæe xa wɔyεnma ra fefe ma. Na na a ra Alatala

naxa xɔnɔ a xa jama ma, han na xɔne seri mu na sɔnɔn.

¹⁷ Na kui Alatala naxa Kalidi mange xεe e xili ma, a fa e xa segetalae faxa salide kui. Ala naxa jama birin so a yi ra, ginee nun xεmee, fonikee nun mixi moxie.

¹⁸ Nebukadansari naxa se birin ba Ala xa banxi kui, a lanmae nun a xungbee. A naxa naafuli tongo Alatala nun mangə nun a xa kuntigie xa banxie kui.

¹⁹ A naxa Ala xa banxi gan, a Darisalamu tete rabira. A banxi fanyie nun se fanyi birin gan taa kui.

²⁰ Naxee mu faxa gere kui, Nebukadansari naxa nee xanin Babilon konyiya kui a tan nun a xa die be, nee lu naa ne han Perise mangaya waxati.

²¹ Alatala xa masenyi, a naxan masenxi Annabi Yeremi saabui ra, a kamalixi na ki ne. Na masenyi nan ya:

«Bɔxi fama a malabude ne tongo solofera, han a xa malabui waxati kamali a mu naxee raba gbaloe waxati.»

*Sirusi xa yaamari
(Annabi Esidirasi 1:1-4)*

²² Perise mange Sirusi xa mangaya ne singe, Alatala naxa a sa Sirusi xaxili ma alako a xa nate tongo yaamari nde xa fe ra, a man xa na masen, a xa na sebe a xa mangaya birin kui. Alatala nu bara na birin masen Annabi Yeremi saabui ra. Na yaamari nan ya:

²³ «Perise mange Sirusi xa masenyi nan ya: Alatala naxan na koore ma, naxan bara si birin sa n ma yaamari bun ma, na bara a masen n be n xa a xa hɔrɔmɔbanxi ti Darisalamu Yudaya boxi ma. Naxee kelixi a xa jama ya ma, e xa te Darisalamu. E Marigi Alatala xa lu a seeti ma.»

Ala xa Masenyi Annabi Esidirasi bε Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Isirayila xa taruxui findixi masenyi bele-bele nan na Ala xa mixie bε. Alatala to Isirayila sugandi a xa jama ra, e jere ki a nun Ala e mεenī ki naxe, na misaalili xungbe masenma. Isirayila nu luxi ne alo di loexi naxan gibilemna a baba xa kira singe ma paxankate saabui ra.

Isirayila bonsœ fu nun firin to e Marigi xa kira bεjin, Ala naxa a niya si gbete xa nō Isirayila ra, e e keri e xa bɔxi ma, e e findi konyie ra. Na naxa raba Isirayila sεeti ra naxan nu na koola ma, a man naxa raba Isirayila sεeti ra naxan nu na yirefanyi ma. Naminjōnme nu na birin kolonma nε, e fa a fala kεne ma, beenun a xa raba. E xa masenyi kui, e nu a falama a Alatala na a niyama e xa xanin konyiya kui e xa yunubie xa fe ra, e man nu a falama a Alatala e ragbilenma nε e xa bɔxi ma je tongo solofera dangi xanbi.

Annabi Esidirasi xa waxati, na je tongo solofera nu bara kamali. Alatala naxa a niya Perise mange Sirusi xa nate tongo Isirayila konyie ragbilenfe e xonyi Darisalamu, alako e xa Ala xa hōromōbanxi ti. Sirusi nu wama a xon e xa sεrexee ba a bε, kono Ala nu na birin nabama ne alako a xa a xa laayidi rakamali. A nu na mεenife a xa jama ma.

Isirayila bonsœe to gibile e xonyi, e yaxwie naxa fe birin naba alako e naxa Ala xa hōromōbanxi ti. E naxa kalamui sa Perise mangie bε Isirayila xa fe ra, kono a rajonyi Isirayila naxa nō wali rabade. Ala xa namijōnme Hagi nun Sakari naxa e ralimaniya na wali kui. Na limaniya luma Ala xa mixie yi ra han to. Xa mixi luma Ala sεeti ma, e fama toore sotode Ala yaxwie saabui ra, kono a rajonyi e xa fe sōoneyama ne Alatala fōrōme ra. Ala xa won mali lufe a xa sōoneya kira xon. Amina.

Ala xa Masenyi Annabi Esidirasi bε

Isirayilakae gibile Darisalamu

¹ Perise mange Sirusi xa mangye folo je naxan na, Alatala naxa wa fe rakamalife a naxan masen Annabi Yeremi bε. Alatala naxa a sa Sirusi bojne ma, a xa yi masenyi fala, a man xa a sebē mixie bε naxee na a ya yaamari bun ma. Na masenyi nan yi ki:

² «N tan Perise mange Sirusi xui nan ya. Marigi Alatala naxan na koore ma

naxan dunija mangyea birin fixi n ma, a bara n yaamari, n xa hōromōbanxi ti a bε Darisalamu, Yudaya bɔxi ma.

³ Naxee birin findixi Ala xa jama ra wo ya ma, e birin xa gibile Darisalamu, Yudaya bɔxi ma, alako e xa hōromōbanxi ti Isirayila Marigi Alatala bε, naxan na Ala ra Darisalamu.

⁴ Perisekae xa e dōxōboore Isirayila mixie ki gbeti, xεema, se fanyie, nun xurusee ra naxee bama sεrexee janigexie ra Ala xa hōromōbanxi kui Darisalamu.»

⁵ Yuda nun Bunyamin bonsœe kuntigie, Lewi bonsœe mixie nun sεrexedubē naxee nu na e ya ma, a nun Ala naxee birin bojne rate sigafe ra, e birin naxa siga Ala xa hōromōbanxi tide Darisalamu.

⁶ E dōxōbooree naxa e ki gbeti, xεema, se fanyie, xurusee, nun harige ra, a nun sεrexee janigexie.

⁷ Mange Nebukadansari nu bara se gbegbe ramini Darisalamu hōromōbanxi kui a xa waxati, a fa e raso a xa ala xa banxi kui. Perise mange Sirusi naxa na birin namini,

⁸ a e taxu kobiri ragatama Miteredati ra, a xa a rasanba Yudaya mange Sesebasari ma.

⁹ Na see konti nan yi ki: paani xεema daaxi tongo saxan, paani gbeti daaxi wulu keren, fine moxɔjén nun solomanaani,

¹⁰ piletli xεema daaxi tongo saxan, piletli gbeti daaxi kεmε naani, piletli fu, a nun yirabase gplete wulu keren.

¹¹ Na se xεema daaxi nun gbeti daaxi birin konti naxa lan yirabase wulu suuli kεmε naani ma. Isirayila geelimanie to keli Babilon gibilefe ra Darisalamu, Sesebasari naxa na naafuli birin xanin a xun ma.

2

Mixi naxee gibile Yudaya

¹ Mixie nan yi ki mange Nebukadansari fa naxee ra Babilon bɔxi ma, naxee nu wama gibilefe e xonyi Darisalamu nun Yudaya.

² Sorobabeli, Yesuwa, Nehemi, Seraya, Reelaya, Morodekayi, Bilesan, Mispari, Be-gifayi, Rexumi, nun Baanna naxa findi e xa yareratie ra. Na Isirayila xεmee konti nan yi ki:

³ Paroso xa die, mixi wulu firin, mixi kεmε, mixi tongo solofera nun firin.

⁴ Sefataya xa die, mixi kεmε saxan, mixi tongo solofera nun firin.

⁵ Ara xa die, mixi kεmε solofera, mixi tongo solofera nun suuli.

⁶ Mowaba Paxati xa die, mixi wulu firin, mixi kεmε solomasaxan nun mixi fu nun firin.

Mowaba Paxati kelixi Yesuwa nun Yowaba xabile ne.
 7 Elama xa die, mixi wulu keren, mixi keme firin, mixi tongo suuli nun naani.
 8 Satu xa die, mixi keme solomanaani, mixi tongo naani nun suuli.
 9 Sakayi xa die, mixi keme solofera nun mixi tongo senni.
 10 Bani xa die, mixi keme senni, mixi tongo naani nun firin.
 11 Bibayi xa die, mixi keme senni, mixi moxjenen nun saxan.
 12 Asigadi xa die, mixi wulu keren, mixi keme firin, nun mixi moxjenen nun firin.
 13 Adonikama xa die mixi keme senni, mixi tongo senni nun senni.
 14 Begifayi xa die mixi wulu firin, mixi tongo suuli nun senni.
 15 Adin xa die, mixi keme naani, mixi tongo suuli nun naani.
 16 Ateri xa die, Xesekiya xabilis, mixi tongo solomanaani nun solomasaxan.
 17 Beseyi xa die, mixi keme saxan mixi moxjenen nun saxan.
 18 Yora xa die, mixi keme, mixi fu nun firin.
 19 Xasuma xa die, mixi keme firin, mixi moxjenen nun saxan.
 20 Gibari xa die, mixi tongo solomanaani nun suuli.
 21 Betelæemu xemæ, mixi keme, mixi moxjenen, a nun saxan.
 22 Mixi naxee keli Netofa, mixi tongo suuli nun senni.
 23 Mixi naxee keli Anatoti, mixi keme mixi moxjenen nun solomasaxan.
 24 Mixi naxee keli Asamafeti, mixi tongo naani nun firin.
 25 Mixi naxee keli Kiriyyati Yeyarimi, Kefira, nun Beroti, mixi keme solofera, mixi tongo naani nun saxan.
 26 Mixi naxee keli Rama nun Geba, mixi keme senni, mixi moxjenen nun keren.
 27 Mixi naxee keli Mikimasi, mixi keme, mixi moxjenen nun firin.
 28 Mixi naxee keli Beteli nun Ayi, mixi keme firin, mixi moxjenen nun saxan.
 29 Mixi naxee keli Nebo, mixi tongo suuli nun firin.
 30 Magibisa xa die, mixi keme, mixi tongo suuli nun senni.
 31 Elama gbete xa die, mixi wulu keren, mixi keme firin, mixi tongo suuli nun naani.
 32 Xarima xa die, mixi keme saxan, mixi moxjenen.
 33 Mixi naxee keli Lodi nun Xadidi, mixi keme solofera, mixi moxjenen nun suuli.

34 Mixi naxee keli Yeriko, mixi keme saxan, mixi tongo naani nun suuli.
 35 Mixi naxee keli Senaa, mixi wulu saxan, mixi keme senni, mixi tongo saxan.
 36 Serexedubee konti nan yi ki:
 Yedayxa di naxee kelixi Yesuwa xabile, mixi keme solomanaani, mixi tongo solofera nun saxan.
 37 Imeri xa die, mixi wulu keren, mixi tongo suuli nun firin.
 38 Pasura xa die, mixi wulu keren, mixi keme firin, mixi tongo naani, nun solofera.
 39 Xarima xa die, mixi wulu keren, mixi fu nun solofera.
 40 Lewi bønsøe konti nan yi ki:
 Yesuwa nun Kadamiyeli xa die, mixi tongo solofera nun naani.
 41 Beetiba konti nan yi ki:
 Asafi xa die, mixi keme, mixi moxjenen nun solomasaxan.
 42 Horomøbanxi makantee konti nan yi ki:
 Salumu, Ateri, Talamon, Akubu, Xatita, nun Sobayi xa die, mixi keme, mixi tongo saxan nun solomanaani.
 43 Horomøbanxi walikee nan yi ki:
 Sixa xa die, Xasufa xa die, Tabayoti xa die,
 44 Kerosi xa die, Siyaha xa die, Padon xa die,
 45 Lebana xa die, Hagabaha xa die, Akubu xa die,
 46 Xagabi xa die, Salamayi xa die, Hanan xa die,
 47 Gideli xa die, Gaxari xa die, Reyaya xa die,
 48 Resin xa die, Nekoda xa die, Gasama xa die,
 49 Usa xa die, Paseya xa die, Bisayi xa die,
 50 Asana xa die, Mewunima xa die, Ne fusima xa die,
 51 Bakibuki xa die, Xakufa xa die, Xarixuri xa die,
 52 Basiluti xa die, Mexida xa die, Xarasa xa die,
 53 Barakosi xa die, Sisera xa die, Tema xa die,
 54 Nesiya xa die, nun Xatifa xa die.
 55 Mange Sulemani xa walikee xa die nan yi ki:
 Sotayi xa die, Sofereti xa die, Peruda xa die,
 56 Yaala xa die, Darakon xa die, Gideli xa die,
 57 Sefataya xa die, Xatili xa die,

¹ Yuda bɔnsœ nun Bunyamin bɔnsœ yaxuie naxa a kolon, mixi naxee nu na konyiya kui Perise bɔxi ma, e bara Isirayila Marigi Alatala xa hɔrɔmɔbanxi ti fɔlo.

² E naxa siga, e a fala Sorobabeli nun Isirayila kuntigie be, «Muxu wama a xon ma ne, won birin xa kafu won bore ma Ala xa hɔrɔmɔbanxi tife ra. Muxu wo Marigi Ala nan batuma, muxu fan nu serexe bama ne a be kabi Asiriya mange Esarixadoni temui, naxan fa muxu ra be.»

³ Kono Sorobabeli, Yesuwa, nun Isirayila kuntigie naxa e yaabi, «A mu lanma won birin xa yi wali raba. Muxu gbansan nan Ala xa hɔrɔmɔbanxi tima Isirayila Marigi Alatala be, alo Perise mange Sirusi a yamari ki naxe.»

⁴ Na kui, mènnikae naxa kata limaniya bade Yudayakae yi ra. E naxa fe birin naba alako e xa na salide tife lu na.

⁵ E naxa kɔbirì fi Yudaya marasima ndee ma alako na wali xa kana. Kelife Perise mange Sirusi xa temui, sa doxo Perise mange Dariyusi xa temui ra, e naxa fe birin naba na wali xun nakanafe ra.

⁶ Asuyerusu to mangeya soto Perise bɔxi ma, Yudayakae yaxuie naxa kalamui kɔedi nde sebe a ma Yudayakae nun Darisalamukiae xa fe ra.

⁷ Perise mange Atasakasi xa waxati fan, Bikilamu, Miteredati, Tabeeli nun e boore dɔnɔxœe naxa bataaxe sebe mange ma Arami xui ra.

⁸ Gomina Rexumi xa sebeliti Simesayi naxa yi bataaxe sebe mange Atasakasi ma a rakolofe ra Darisalamu xa fe ma. A yi nan sebe:

⁹ «Yi bataaxe fatanxi Gomina Rexumi nan ma, nun a xa sebeliti Simesayi, a xa kuntigi naxee findixi kiitisae, sebelitie Erekikae, Babilonkae, nun Susaka naxee kelixi Elama bɔxi ma,

¹⁰ a nun si gbete mixie, mangé xungbe Usinapari naxee rasiga Efirati naakiri ma, e xa sabati Samari taae kui.

¹¹ Mangé Atasakasi, yi bataaxe fatanxi i xa konyie nan na, naxee na xure naakiri ma.

¹² Mangé, i xa a kolon Yuwifì naxee keli i xa boxi ma, e bara fa muxu mabiri, e fa sabati Darisalamu. E na na taa rakelife, naxan kolonxi matandilae xa taa ra. E bara a tete yailan fɔlo.

¹³ Mangé, i xa a kolon, xa e na tete yailan, e naxa na taa ti, mènnikae mu duuti yo fima i ma sɔnɔn. Na findima fe xɔrɔxœ nan na mangasanyi be.

¹⁴ Na na a ra, muxu tan naxan tixi i xanbi ra, muxu mu nɔmà na fe binyetarepa tote, a fa lu muxu mu i rakolon.

¹⁵ I na i babae xa taruxuie xaran, i fama a tote na taaka matandilae mu mange

yo binyama. Kabi temui xɔnkuye e luma mangée matandi ra. E xa taa nu bara kana na nan ma.

¹⁶ Mange, muxu xa a fala i be, xa yi taa nun a tete rakeli, i fama ne gande i xa boxi ra naxan na bebiri Efirati xure naakiri ma.»

¹⁷ Mange naxa e yaabi yi sebeli ra, «I tan gomina Rexumi, nun i xa sebeliti Simesayi, nun I xa kuntigi naxee na Samari nun yire gbete Efirati xure naakiri ma, n bara wo xeebu.

¹⁸ N ma mixie bara wo xa bataaxe madangi n ma xui ra, e a xaran n be.

¹⁹ N bara e yamari e xa na taa taruxui fen. Na kui n bara a kolon, na taa luma mangasanyi matandi ra kabi temui xɔnkuye.

²⁰ Mangé gbangbalanyi ndee nu na Darisalamu, naxee nu namane birin yamarima naxee nu na Efirati xure naakiri ma. Birin nu duuti fima e ma.

²¹ Na kui, wo xa a fala na mixie be a e xa wali iti han n yaamari fima temui naxe.

²² Wo xa na mato a fanyi ra alako mangasanyi xun naxa rakana na fe ma.»

²³ Gomina Rexumi, nun a xa sebeliti Simesayi, nun mangé gbete to mangé Atasakasi xa bataaxe xaran, e naxa siga kerén na Darisalamu Yuwifie yire, e xa na wali iti sebe ra.

²⁴ Na kui Ala xa banxi tife Darisalamu naxa iti han Perise mange Dariyusi xa mangeya ne firin nde.

5

Gbilenfe hɔrɔmɔbanxi tife ma

¹ Na temui Annabi Xagayi nun Ido xa di Annabi Sakari naxa Isirayila Marigi Ala xa masenyi ti Yuwifie be, naxee nu na Yudaya nun Darisalamu.

² Na dangi xanbi, Salatiyeli xa di Sorobabeli nun Yosadaki xa di Yesuwa, naxa gbilen Ala xa hɔrɔmɔbanxi ti ra Darisalamu. Ala xa namijonmee naxa kafu e ma na wali kui.

³ Na waxati, Tatenayi, naxan findi gomina ra Samari boxi ma, a nun Setara Bosenayi, nun e xa kuntigie naxa fa, e e maxorin, «Nde wo yamarixi wo xa yi banxi nun yi tete ti?»

⁴ Nde na yi wali kui? Wo xa na kanyie xilie fala muxu be.»

⁵ Kono Ala nu a nɔngi saxi Yuwifie kuntigie xɔn ma. Yuwifie yaxuie mu nɔ wali itide, beenun e xa bataaxe sebe mangé Dariyusi ma, e man xa a yaabi soto yi wali xa fe ra.

⁶ Samari gomina Tatenayi, Setara Bosenayi, nun e xa kuntigie naxa yi bataaxe sebe mangé Dariyusi ma:

7 «Mange Dariyusi, muxu bara i xeebu.

8 Mange, muxu xa i rakolon muxu bara siga Yudaya boxi ma, e na Ala Xungbe xa horomobanxi tife dennaxe. Yuwifie na a tife gome xungbee ra, wurie saxi a kon na. E xa wali na sooneyea fanyi ra.

9 Muxu bara e xa forie maxorin, «Nde wo yamarixi wo xa yi salide nun yi tete ti?»

10 Muxu man bara e xa yareratie xilie maxorin, alako muxu xa nee fala i be.»

11 «Kon o e muxu yaabixi yi masenyi nan na: «Ala xa konyie nan muxu ra, naxan koore nun boxi daaxi. Muxu wama a xa horomobanxi nan tife, Isirayila mange xungbe nde nu bara naxan singe ti temui xonkuye.

12 Kon o kabi muxu benbae Ala Koore Daa Mange raxono, a naxa e findi Babilon mange Nebukadansari xa konyie ra. Na Kalidika naxa yi salide kana, a man fa bekae xanin Babilon.

13 Na waxati dangi xanbi, Sirusi naxa findi Babilon mange ra, a fa yaamari fi a xa mangeya ne singe ra, Ala xa horomobanxi man xa ti.

14 Mange Sirusi naxa xeeema nun gbeti ba Babilon salide kui, Babilon mange Nebukadansari naxan tongoxi Darisalamu salide kui, a na birin so Sesebasari yi ra, a naxan ti Yudaya gomina ra.

15 A naxa a fala a be, «Yi se birin xanin Darisalamu, e xa raso Ala xa horomobanxi kui. Wo xa Ala xa banxi ti a yire fori.»

16 Sesebasari to fa Darisalamu, a naxa Ala xa horomobanxi koordin. Sa keli na loxoe ma fa doxoe to ra, muxu na na wali nan fari, kon o a mu joxxi sinden.»

17 «Mange, na kui xa i bara tin a ra, i xa mange taruxui forie mato, alako i xa a kolon xa mange Sirusi yaamari fi ne Ala xa horomobanxi xa ti Darisalamu. Na temui, i xa i sago masen muxu be na fe ma.»

6

Horomalingira rabife

1 Mange Dariyusi naxa mixie yamari e xa na taruxui forie fen Babilon naafuli ragataxi dennaxe.

2 E naxa sebeli nde to Axameta taa kui Mediya boxi ma naxan yi masenxi:

3 «Mange Sirusi xa mangeya ne singe, a naxa a yamari a Ala xa horomobanxi, naxan nu na Darisalamu, a man xa gibileti ra, alako serexee xa ba menni. A xa ti gome xungbee fari. A xa ite nun a xa gboea lan nongon ya tongo senni ma.

4 Gome masolixi xa findi safe saxan na, wurie neene fan xa findi safe keren na. Na wali sare xa keli mangasanyi xa naafuli kui.

5 Mange Nebukadansari se naxee tongo Darisalamu horomobanxi kui, yirabase xeeema nun gbeti daaxie, nee birin xa ragbilen, e xa raso Ala xa horomobanxi kui naxan tima Darisalamu.»

6 «Na nara, Samari gomina Tatenayi, Setara Bosenayi, nun wo xa kuntigie, wo gibileyi fe foxo ra.

7 Wo xa a lu Yuwifi gomina nun e xa forie xa Ala xa horomobanxi ti a yire fori.

8 N bara wo yamari na Yuwifie xa wali xa fe ra, wo xa wo xa duutie fi e tan nan ma, a xa findi na wali sare ra, alako Ala xa banxi tife xa sooneya.

9 E hayi na fe naxan birin ma, a xa findi Koore Ala xa serexee gan daaxi ra, wo xa na fi e xa serexedubee ma, alo tuura yore, yexees kontonyi, yexees, mengi, foxoes, weni, nun ture. Wo xa na fi e ma loxo yo loxo alo e wama a xon ma ki naxe. Wo naxa na wali lu na de,

10 alako e xa serexee fanyi ba Koore Ala be, e man xa duba mange nun a xa die be.

11 N bara yi yaamari sa na fari: Mixi yo naxan tondi n ma seriyee ratinmede, wo xa wuri keren ba na kanyi xa banxi ma, wo xa a gbaku na wuri ma. A xa banxi xa kana a xa matandi xa fe ra.

12 Mange nun mixi naxan birin katama e xa Ala xa horomobanxi rabira, naxan tixi Darisalamu, Ala xa na kanyie fan nabira. N tan Dariyusi, n ma yamari nan na ki. Fo wo xa na raba ne teku.»

13 Na kui, Samari mange Tatenayi, Setara Bosenayi, nun e xa kuntigie naxa na yaamari rabatu alo mange Dariyusi a yamarixi ki naxe.

14 Yuwifi xa wali naxa sooneya a fanyi ra alo e xa forie nu wama a xon ma ki naxe. Annabi Xagayi nun Ido xa di Annabi Sakari fan naxa lu Ala xa masenyi kawandi ra. Ala xa horomobanxi naxa ti alo Isirayila Marigi Ala a yamarixi ki naxe, Perise mangae Sirusi, Dariyusi, nun Atasakasi sago bun ma.

15 Na horomobanxi naxa ge tide Adari kike, xi saxan nde, Dariyusi xa mangeya ne senni nde kui.

16 Isirayila serexedubee, Lewi bonsoe, nun jama birin naxan kelixi konyiya kui Perise boxi ma, e naxa Ala xa horomobanxi rabi seewe ra.

17 Na loxoe e naxa tuura kemee, yexees kontonyi kemee firin, nun yexees kemee naani ba serexee ra. E man naxa si kontonyi fu nun firin ba yunubi xafari serexee ra Isirayila bonsoe fu nun firin xa yunubie xa fe ra.

18 E naxa serexedubee nun Lewi bonsoe mixie birin ti kankan xa wali ra horomobanxi kui Darisalamu, alo a sebexi Tawureta Munsa kui ki naxe.

¹⁹ Yuwifi naxee kelixi konyiya kui Perise boxi ma, nee naxa Sayamaleke Dangi Sali raba kike singe xi fu nun naani nde ma.

²⁰ Serexedubee nun Lewi bɔnsœ mixie birin nu bara e yete raseniyen, alako e xa Sayamaleke Dangi Sali serexēe ba e ngaxakerenyen, serexedubee, nun nama birin be, naxee kelixi konyiya kui Perise boxi ma.

²¹ Isirayilaka naxee keli konyiya kui nun e dɔxɔboore naxee gbilen na boxi xa naamunyi foxo ra, e birin naxa malan yire keran Isirayila Marigi Alatala xa fe fenfe ra.

²² E naxa Taami Lebinitare Sali raba xi solofera bun ma sɛewé kui, barima Alatala nu bara Asiriya mange boŋe mafindi e be, alako e xa Isirayila Marigi Ala xa hɔrɔmɔbanxi ti.

7

Annabi Esidirasi xa wali

¹ Na waxati to dangi, Perise mange Atasakasi xa mangeya bun ma, Annabi Esidirasi naxa fa Darisalamu.

Esidirasi findi Seraya xa di nan na.

Seraya findi Asaraya xa di nan na.

Asaraya findi Xilikiya xa di nan na.

² Xilikiya findi Salumu xa di nan na.

Salumu findi Sadoki xa di nan na.

Sadoki findi Axituba xa di nan na.

³ Axituba findi Amaraya xa di nan na.

Amaraya findi Asaraya xa di nan na.

Asaraya findi Merayoti xa di nan na.

⁴ Merayoti findi Seraxaya xa di nan na.

Seraxaya findi Yusiyeli xa di nan na.

Yusiyeli findi Buuki xa di nan na.

⁵ Buuki findi Abisuwa xa di nan na.

Abisuwa findi Finexasi xa di nan na.

Finexasi findi Eleyasari xa di nan na.

Eleyasari findi Haruna serexedube kuntigi xa di nan na.

⁶ Annabi Esidirasi naxa fa Darisalamu kelife Babilon boxi ma. Karamoxo belebele nan nu a ra, a Tawureta Munsa kolon a fanyi ra, Isirayila Marigi Alatala seriye naxan so Annabi Munsa yi ra. Perise mange naxa Annabi Esidirasi waxonfe birin naba a be, barima mixi na a ra a Marigi Alatala pengi saxi naxan xɔn ma.

⁷ Isirayilaka ndee, serexedubee, Lewikae, beetibae, salide naade kantae, a nun walikee, e birin naxa te Darisalamu, mange Atasakasi xa mangeya ne solofera nde ra.

⁸ Annabi Esidirasi soxi Darisalamu, mange xa mangeya ne solofera kike suuli nde nan ma.

⁹ A keli Babilon kike singe xi singe ne, a naxa so Darisalamu kike suuli nde a xi singe nde ma, Ala xa hinne saabui ra.

¹⁰ Annabi Esidirasi nu bara a tunnabexi xaranyi ma nun Alatala xa seriye rabafe ma. A nu Ala xa seriye tinxinxi masenma ne Isirayilakae be.

¹¹ Mange Atasakasi yi bataaxe nan sebe Annabi Esidirasi ma, naxan findi serexedubee nun karamoxo ra, naxan Ala xa seriye birin kolon Isirayila xa fe ra.

¹² «Yi bataaxe kelixi n tan Atasakasi na ma, mangee xa mange, katarabi Annabi Esidirasi ma, naxan mixi xaranma Koore Marigi Ala xa seriye ra.

¹³ N bara yaamari fi alako i tan xa no Isirayilakae, serexedubee, nun Lewi bɔnsœ mixie birin xaninde Darisalamu, naxee na be Perise boxi ma kono e wama sigafe naa.

¹⁴ N tan mange nun n ma santigi solofera nan i xɛxi, i xa sa a mato Yudayakae nun Darisalamukae na Ala xa seriye rabatufe ki naxe. Na kitaabui na i yi ra.

¹⁵ I man xa gbeti nun xɛɛma xanin, n tan nun n ma santigie naxan janigexi Isirayila Marigi Ala be naxan na Darisalamu.

¹⁶ I man xa gbeti nun xɛɛma xanin, Babilonkae naxan soma i yi ra, a nun Isirayilakae nun e xa serexedubee naxan janigema e Marigi Ala xa hɔrɔmɔbanxi be naxan na Darisalamu.

¹⁷ I xa tuurae, yɛxɛ kontonyie, yɛxɛɛ, mengi, nun weni sara na naafuli ra, e xa ba serexēe ra wo Marigi Ala xa serexebade ma Darisalamu.

¹⁸ I tan nun i ngaxakerenyie na wa fe naxan nabafe yi gbeti nun xɛɛma dɔnχɔe ra, wo xa a raba ało Ala wama a xɔn ma ki naxe.

¹⁹ I xa siga yirabasee birin na, muxu bara naxee so i yi ra, naxee lan e xa rawali wo Marigi Ala xa banxi kui. I xa na dentegi Ala be Darisalamu.

²⁰ Xa i hayi na kobiri gbete ma, i xa a tongo mange xa naafuli yire alako i Marigi Ala xa banxi wali xa sɔoneya.»

²¹ «N tan mange Atasakasi bara yaamari fi n ma kobiri yire xunyie ma naxan na xure naakiri ma, xa a sa a li Annabi Esidirasi, Ala xa serexedube naxan mixi xaranma Koore Ala xa seriye ra, xa a hayi na kobiri nde ma, wo xa a so a yi ra,

²² han gbeti kilo wulu saxon, kilo keme naani, mengi xɔri busul wulu keren, weni litiri wulu firin, litiri keme firin, ture litiri wulu firin, litiri keme firin, a nun foxœ a na wa naxan xasabi xɔn.

²³ Wo xa Koore Ala xa yaamari birin naba a fanyi ra a xa hɔrɔmɔbanxi xa fe ra, alako a naxa xɔn won ma mangeya ma a nun n ma die ma.

²⁴ Wo naxa duuti yo rasuxu yi mixie yi ra, hali boxi igiri sare. Wo naxa sese ba yi serexedubee yi ra, a nun Lewi bɔnsœ

mixie, bætibae, salide naade kantae, wa-likee, a nun naxee birin walima Ala xa banxi kui.»

²⁵ «I tan Annabi Esidirasi, i xa mangee nun kitisaet ti jama be naxee na xure naakiri ma alo Ala a masenma i be ki naxe lonni ki ma. E xa Ala xa jama yamari tinxinyi ra. I xa Ala xa seriyè masen mixie be naxee mu a kolon.

²⁶ Mixi yo naxan mu i Marigi Ala xa seriyè rabatu, a nun mange xa seriyee, na kanyi xa faxa, xa na mu a xa keri bøxi ma, xa na mu a xa kobiri ba, xa na mu a xa sa geeli.»

²⁷ Tantui na Alatala be, won benbae Marigi Ala, naxan mange bøje rafalaxi a xa wali birin ma Alatala xa hørømøbanxi tife ra Darisalamu.

²⁸ Marigi bara hinne n na mange nun a xa santigie nun a xa batulae ya xori. N Marigi Alatala to na senbe fi n ma, n naxa Isirayila kuntigie malan alako muxu birin xa te.

8

Annabi Esidirasi xa biyaasi

¹ Denbaya kanyie xili nan ya, naxee n mati kelife Babilon sigafe ra Darisalamu mange Atasakasi xa waxati:

² Gerisomi, naxan keli Finexasi xabile.

Daniyeli, naxan keli Itamari xabile.

Xatusi, naxan keli Dawuda xabile.

³ Sekanaya xa di nde.

Sakari nun xème keme tongo suuli, naxee keli Paroso xabile.

⁴ Elyehowenayi, naxan keli Mowaba Paxati xabile.

Seraxaya xa di nde nun mixi keme firin.

⁵ Sekanaya xa di ndee.

Yaxasiyeli xa di nde nun mixi keme saxan.

⁶ Ebedi, naxan keli Adin xabile.

Yonatan xa di nun mixi tongo suuli.

⁷ Yesaya, naxan keli Elama xabile.

Atalya xa di, nun mixi tongo solofera.

⁸ Sebadaya, naxan keli Sefataya xabile.

Mikayeli xa di nde nun mixi tongo solo-masaxan.

⁹ Abadiyasi, naxan keli Yowaba xabile.

Yexiyeli xa di nun mixi keme firin mixi fu nun solomasaxan.

¹⁰ Selomiti xa di ndee.

Yosifiya xa di nun mixi keme mixi tongo senni.

¹¹ Sakari, naxan keli Bibayi xabile, a nun mixi mørøjen nun solomasaxan.

¹² Yoxanan, naxan keli Asigadi xabile, a nun mixi keme mixi fu.

¹³ Elifeleti, Yuweli, nun Semaya, naxee keli Adonikama xabile, nun mixi tongo senni.

¹⁴ Utayi nun Sabudu, naxee keli Begifayi xabile, nun mixi tongo solofera.

¹⁵ N naxa yi mixie malan xure de ra, xure naxan goroma Ahawa. Muxu naxa lu menni xi saxan. N to jama mato, n naxa a rakorøsi a serexedubee nu na, kono Lewi bønsøe mixie mu nu na jama ya ma.

¹⁶ N naxa yi kuntigie xili: Eliyeseri, Ariyeli, Semaya, Elinatan, Yaribu, Elinatan, Natan, Sakari, nun Mesulama. N naxa karamøxø Yoyeribu nun Elinatan fan xili.

¹⁷ N naxa e xøe Kasifiya, mange Ido xønyi. N naxa a fala e be e xa Ido nun a ngaxakerenyie mayandi e xa mixi ndee so muxi yi ra naxee nomma walide won Marigi Alatala xa hørømøbanxi kui.

¹⁸ Won Marigi Ala naxa muxu mali na fe kui, e fa Maxali xa di Serebiya xøe, naxan keli Lewi bønsøe ma. Xaxilima nan nu a ra. A naxa fa, a nun a xa die, nun a xunyae. E birin nalanzxi mixi fu nun solomasaxan.

¹⁹ Xasabiya nun Yesaya, naxan keli Mer-ari bønsøe, nun e xunyae nun e xa die, e fan naxa fa. E lan mixi mørøjen nan ma.

²⁰ E naxa fa hørømøbanxi walike keme firin nun mørøjen na, alo mange Dawuda nun bøxi kuntigie nu bara nate tongo ki naxe. Nee xa lu Lewi bønsøe mixie xa yaamari bun ma. E xilie birin nu sebexi.

²¹ Na temui, n naxa a fala mixi birin be Ahawa xure de ra, muxu xa sunyi susu, muxu xa muxu magoro muxu Marigi Ala be, alako muxu xa a maxandi a xa muxu xa biyaasi soøneya muxu tan nun muxu xa die be. A xa muxu harige birin kanta.

²² N yaagixi mange maxorinde a xa soørie xa sa muxu mati alako e xa muxu ratanga muxu yaxue ma kira xøn ma. N nu bara a fala mange be, «Muxu Marigi Ala meenima a foxirabirse ma, kono a xønøma senbe ra mixi birin ma naxan a raboloma.»

²³ Na nan a toxi muxu naxa sunyi susu, muxu naxa muxu Marigi Ala maxandi. A naxa na duba susu.

²⁴ N naxa mixi fu nun firin sugandi serexedube kuntigie ya ma. Nee findixi Serebiya, Xasabiya, nun e xunyae fu nan na.

²⁵ N naxa gbeti, xøema, nun yirabase maniya e be, mangs, a xa santigie, a xa mangedie, nun Isirayilakae naxee soxi muxu yi ra muxu Marigi Ala xa hørømøbanxi be.

²⁶ N naxan soxi e yi ra na nan ya: gbeti kilo wulu fu nun firin, kilo keme, yirabase gbeti daaxi kilo wulu saxan kilo keme naani, xøema kilo wulu saxan kilo keme naani,

²⁷ pøcti xøema daaxi mørøjen, naxan sare købiri kole xøema daaxi wulu kerem lima, nun yirabase firin naxan yailanxi yøxui ra. Na sare gbo alo xøema sare.

²⁸ N naxa a fala e bε, «Wo bara findi wo benbae Marigi Alatala gbe ra, wo tan nun yi naafuli birin. Wo birin bara findi sereχe janigexi ra a be.

²⁹ Wo xa wo jεngi sa yi birin xon ma han wo xa sa a dentege sereχedube kuntigie bε, Lewi bɔnsøe mixie nun Isirayila xabile kuntigie be Darisalamu, Alatala xa horømøbanxi xa naafuli ragatama dennaxe.

³⁰ Na nan na ki sereχedubee nun Lewi bɔnsøe mixie naxa xεema, gbeti, nun yirabase maniyaxie soto, e naxan xaninma Darisalamu muxu Marigi Ala xa banxi kui.

³¹ Muxu naxa keli Ahawa xure de ra sigafe ra Darisalamu, kike singe xi fu nun firin nde ra. Ala naxa muxu ratanga muxu yaxuie ma kira xon ma.

³² Muxu to so Darisalamu, muxu naxa muxu malabu xi saxan.

³³ A xi naani nde, muxu naxa xεema, gbeti, nun yirabasee maniya Ala xa horømøbanxi kui. Muxu naxa na so sereχedubee Meremoti, Uriya xa di yi ra, Finexasi xa di Eliyeseri, nun Yesuwa xa di Yosabadi, nun Binuwi xa di Nowadiya ya xori. E birin findixi Lewi bɔnsøe mixie nan na.

³⁴ E to ge na birin kontide nun a maniyade, e naxa na xasabi sebe.

³⁵ Nama naxan keli konyiya Perise boxi ma, née naxa sereχe gan daaxi ba Isirayila Marigi Ala be. Na findi tuura fu nun firin nan na Isirayila bɔnsøe birin be, nun yεχες kontonyi tongo solomanaani nun senni, yεχες tongo solofera nun solofera, nun sikote fu nun firin. Na findi yunubi xafari sereχe nam na a gan daaxi.

³⁶ E naxa mangé xa yaamari so a rasimae nun a xa gominæ yi ra, naxee nu na naakiri ma, alako e xa Isirayilakae mali Ala xa banxi tide.

9

Si gbete ginee doxøe

¹ Na fe birin to ba a ra, kuntigie naxa fa n yire, e naxa a fala n bε, e naxe, «I xa a kolon a Isirayilakae, sereχedubee, nun Lewi bɔnsøe mu gblenxi si gbete xa naamunyi jaaxie foxø ra. E bara bira Kanaankae, Xitikae, Perisikae, Yebusukae, Amonikae, Mowabakae, Misirakae, nun Amorikae xa wali kobie foxø ra.

² E bara na sie xa di ginee doxø, e man bara e fen futi ra e xa die be. E bara won ma si seniyenxi masunbu si gbete ra. Forie nun kuntigie nan singe na fe rafølo.»

³ N to na me, n naxa n ma donmae ibø, n naxa n xunseχe nun de xabe matala, n fa doxø yigitege kui.

⁴ Mixi naxee findi Ala yaragaaxuie ra, nee birin naxa fa n yire na mixie xa wali kobi xa fe ra. N naxa lu naa han nunmare sereχe temui.

⁵ Nunmare sereχe temui, n naxa siga, n naxa n xinbi sin, n nan n belexe ti n Marigi Alatala be n ma donma ibøøxie ra n ma.

⁶ N naxa a fala, «N Marigi, n bara kontofili, n bara yaagi i xon ma, barima muxu xa yunubie i mabiri bara gbo han a bara dangi a i.

⁷ Kelife muxu benbae xa temui ma, fa doxø to ra, muxu na na wali kobie nan fari. Na na a ra, i bara muxu nun muxu xa mangee nun muxu xa sereχedubee naxankata. I bara muxu lu si gbete yi ra, e xa muxu faxa santidegema ra, e xa muxu xanin, e xa muxu harige birin suxu. Han to muxu na na kontofili nan kui.

⁸ Kono yakosi, yi waxati di kui, i tan muxu Marigi Alatala bara hinne muxu ra, i bara nde rakisi, i bara muxu raso i xa yire seniyenxi, alako muxu xa limaniya, muxu xa heeri nde soto muxu xa konyiya kui.

⁹ Muxu nu na konyiya kui, kono muxu Marigi Ala mu muxu rabolo. A naxa hinne muxu ra Perise mangé ya xori. A naxa muxu rakisi alako muxu xa muxu Marigi Ala xa horømøbanxi ti a nu na dennaxe, muxu man xa cantari soto Yudaya boxi ma Darisalamu kui.»

¹⁰ «Yakosi, muxu Marigi Ala, muxu xa munse fala sɔnɔn?

¹¹ Muxu bara i xa seriye matandi, i seriye naxan so muxu yi ra i xa konyi di namijɔnmæe saabui ra. E a fala ne, «Wo fama sode boxi naxan ma, wo lan wo xa doxø dennaxe, naakae xa yunubie bara gbo han a bara dangi a i. Menni birin bara findi yire seniyentare ra.

¹² Wo naxa tin wo xa die fide naakae ma. Wo man naxa na di ginee fan tongo wo xa die be. Wo naxa saate yo tongo e be, wo man naxa bira e harige foxø ra. Xa wo mu bira na fe jaaxi moolie foxø ra, wo fama ne senbe sotode, wo na boxi daxamui donma ne, wo xa die fan fama na boxi sotode ke ra.»

¹³ «Muxu Marigi, i bara muxu naxankata muxu xa yunubie xa fe ra, kono na jaxankate mu gbo alo muxu xa yunubi gboxi ki naxe. I bara tin muxu rakiside, muxu tan naxee na be yi ki.

¹⁴ Munse nɔma a niyade muxu man xa gblenxi i xui matandi ra, han muxu nun yi si gbete xa lu yire keren? Xa na na a ra, i fama xonðe muxu ma han i muxu birin halaki. Mixi keren mu kisima.

¹⁵ Isirayila Marigi Alatala, i bara tin i xa muxu rakisi. Muxu tixi i ya tode ra, muxu tan yunubitøe, hali mixi seniyentare yo mu daxa a xa ti i ya tode ra.»

10

Meefe si gbete ginee ra

¹ Annabi Esidirasi to nu wafe Ala xa banxi de ra yunubi xafari maxandife ra, Isirayilaka gbegbe naxa fa a seeti ma, xemee, ginee, a nun dimee. E fan naxa wa folo ki fanyi ra.

² Awa, Yexiyeli xa di Sekanaya, naxan kelixi Elama bonsae, a naxa a fala Annabi Esidirasi be, «Muxu bara wali kobi raba naxan mu rafan muxu Marigi Ala ma si gbete di ginee doxofe ra. Kono hali won tobara na raba, Ala tan nomma won nakiside.

³ Won xa saate tongo won Marigi Ala be meeafe si gbete ginee ra, alo i tan nun Ala yaragaaxue wama a xon ma ki naxe. Won xa Ala xa seriye rabatu.

⁴ Yandi, i xa muxu mali, muxu xaxili tixi i tan nan na. Muxu na i xanbi ra. I i senbe so, i fe raba naxan lanma a xa raba.»

⁵ Na temui Annabi Esidirasi naxa serexedube kuntigie, Lewi bonsae mixie, nun Isirayilaka birin nakali na masenyi ra. E to ge e rakalide,

⁶ Annabi Esidirasi naxa keli Ala xa banxi naade ra, a siga Eliyasibu xa di Yehoxanan xonyi. A nu na naa temui naxe, a mu sese don, a man mu ye min jama xa wali kobi xa fe ra.

⁷ Masenyi naxa rayensen Yudaya nun Darisalamu kui, a mixi naxan birin keli konyiya kui, e xa e malan Darisalamu.

⁸ Kuntigie nun forie man naxa a fala a mixi yo naxan tondima na ra beenun xi saxan bun, na kanyi harige birin bama ne a yi ra, a man fa keri Isirayilakae ya ma naxee kelixi konyiya kui.

⁹ Xi saxan kamalixi loxoe naxe, Yudadayakae nun Bunyaminkae naxa e malan Darisalamu. Na naxa sa lan kike solomanaani xi moxojen nde ma. Nama nu tixi Ala xa banxi de ra. E birin nu serenma na loxoe nate tongoxi xa fe ra, nun tune belebele fan nu na fafe.

¹⁰ Serexedube Esidirasi naxa keli, a a masen e be, «Wo bara wali jaaxi raba si gbete ginee doxofe ra. Na bara findi yunubi xungbe ra Isirayila be.

¹¹ Wo xa wo xa yunubi masen wo babae Marigi Alatala be. Wo man xa a sago raba. Wo xa gibilen yi si gbete mixie nun e xa ginee foxo ra.»

¹² Nama birin naxa a yaabi e xui itexi ra, «Awa, muxu bara tin na ra, alo i a falaxi ki naxe.

¹³ Kono nama gbo, tune fan na fafe yi temui. Won mu nomma yi fe ya ibade tande ma. Xi keren xa na mu a ra xi firin fe mu yi ki, barima mixi gbegbe bara yunubi fe raba won ya ma.

¹⁴ Kuntigie xa lu be pama xili ra. Naxee birin si gbete di ginee doxoxi won ma taae kui, e xa fa keren keren yi ra waxati ma naxan tongoxi e be. Taa yo taa xa forie nun kiitisaе xa nee xa fe mato han Ala dijema won ma temui naxe.»

¹⁵ Asaheli xa di Yonatan nun Tikifa xa di Yaxaseya naxa kafu Mesulama nun Sabetayi Lewi bonsae mixi ma, e gbansan mu tin na xaxili ra.

¹⁶ Kono e boore naxee kelixi konyiya kui, nee naxa tin na nate tongoxi ra. Annabi Esidirasi serexedube naxa kuntigie keren sugandi xabile keren keren birin ya ma. E naxa na fe mato folo kike fu nde, xi singe ra.

¹⁷ Kike singe xi singe nde ra, e naxa ge na xemee xa fe ya ibade naxee gine gbete doxo.

¹⁸ A naxa a li, serexedubee fan xa di ndee nu bara si gbete ginee doxo, alo Yesuwa xa di ndee, Yosadaki xa di, nun a xunyae, Maaseya, Eliyeseri, Yaribu, nun Gedalaya.

¹⁹ E naxa laayidi tongo e xa e xa ginee bejin, e man xa yexee kontonyi ba serexre ra e xa yunubi xa fe ra.

²⁰ Nee xilie nan ya:

Fatanfe Imeri xabile ra: Xanani nun Sebadaya.

²¹ Fatanfe Xarima xabile ra: Maaseya, Eliya, Semaya, Yexiyeli, nun Yusiya.

²² Fatanfe Pasura xabile ra: Eliyowenayi, Maaseya, Sumayila, Netaneeli, Yosabadi, e nun Elaasa.

²³ Fatanfe Lewi bonsae ra: Yosabadi, Simeyi, Kelaya, naxan man xili Kellite, Petaxiya, Yudaya, nun Eliyeseri.

²⁴ Kelife becitiae ya ma: Eliyasibu.

Kelife Ala xa horomobanxi naade makantamae ya ma: Salumu, Telemi, nun Uri.

²⁵ Boore Isirayilakae xilie nan ya naxee na mooli rabaxi:

Fatanfe Paroso xabile ra: Ramiya, Yesaya, Malakiya, Miyamin, Eliyeseri, Malakiya, nun Benaya.

²⁶ Fatanfe Elama xabile ra: Mataniya, Sakari, Yexiyeli, Abidi, Yeremoti, nun Eliya.

²⁷ Fatanfe Satu xabile ra: Eliyowenayi, Eliyasibu, Mataniya, Yeremoti, Sabadi, nun Asisa.

²⁸ Fatanfe Bibayi xabile ra Yehoxanan, Xananiya, Sabayi, nun Atelayı.

²⁹ Fatanfe Bani xabile ra: Mesulama, Maluku, Adaya, Yasubu, Seyala, nun Yeremoti.

³⁰ Fatanfe Mowaba Paxati xabile ra: Adina, Kelali, Benaya, Maaseya, Mataniya, Besaleli, Binuwi, nun Manasi.

³¹ Fatanfe Xarima xabile ra: Eliyeseri,
Yisiya, Malakiya, Semaya, Simeyon,

³² Bunyamin, Maluku, nun Semaraya.

³³ Fatanfe Xasuma xabile ra: Matenayi,
Matata, Sabadi, Elifeleti, Yeremayi,
Manasi, nun Simeyi.

³⁴ Fatanfe Bani xabile ra: Maadayi, Ama-
rama, Yuweli,

³⁵ Benaya, Bèdeya, Keluhayi,

³⁶ Faniya, Meremoti, Eliyasibu,

³⁷ Mataniya, Matenayi, nun Yaasu.

³⁸ Fatanfe Binuwi xabile ra: Simeyi,

³⁹ Selemiya, Natàn, Adaya,

⁴⁰ Makinadebayi, Sasayi, Sarayi,

⁴¹ Asareli, Selemiya, Semaraya,

⁴² Salumu, Amaraya, nun Yusufu.

⁴³ Fatanfe Nebo xabile ra: Yeyiyeli, Mati-
tiya, Sabadi, Sebina, Yido, Yoweli,
nun Benaya.

⁴⁴ Yi mixi birin nu bara si gbëtë ginee doxo,
nde nu bara die bari.

Ala xa Masenyi Annabi Nehemi bε Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Isirayila boñsoe fu nun firin to e Marigi xa kira beñjin, Ala naxa a niya si gbete xa no Isirayila ra, e e keri e xa boxi ma, e e findi konyie ra. Namijonme nu na birin kolonma, e fa a fala kene ma, beenun a xa raba. E xa masenyi kui, e nu a falama a Alatala a niyama e xa xanin konyiya kui e xa yunubie xa fe ra, e man nu a falama a Alatala e ragbilenma ne e xa boxi ma je tongo solofera dangi xanbi.

Annabi Nehemi xa waxati, na je tongo solofera nu bara kamali. Annabi Esidirasi nu bara wali folo Darisalamu tife ra, kono wali nu bara rati. Nehemi to na fe kolon, a naxa lu sunnunyi kui. Mange xungbe naxa na sunnunyi rakorosi, a fa a maxorin a sunnunxi fe naxan ma. Nehemi to ge na tagi rabade, a naxa mange mayandi a xa tin a xa siga walide Darisalamu. Mange naxa tin, a fa a mali na biyaasi kui.

Annabi Nehemi to Darisalamu li, a naxa tete tife wali mato a fanyi ra. A naxa a fala jama be, e birin xa kafu e boore ma na wali rabafe ra. Na wali to sooneya folo, Isirayila yaxuie naxa fe birin naba alako wali xa kana. Kono e mu no Nehemi nun Isirayila jama ra. Wali naxa kamali, jama fa sali xungbe raba Alatala tantufe ra.

Isirayila xa taruxui findixi masenyi bele-bele nan na Ala xa mixie be temui birin. Alatala to Isirayila sugandi a xa jama ra, a naxa e yamari e xa lu a xa kira xon ma, xa na mu a ra, a naxe e fama jaxankate jaaxi sotode. Na to ge kamalide yati yati, Ala naxa hinne e ra, a fa e ragbilen a xa kira ma alako e xa lu haeri kui. Alatala na nan nabama a xa mixie birin be han won ma waxati. Ala xa won ya rabi na nondi ma. Amina.

Ala xa Masenyi Annabi Nehemi bε

Nehemi xa Ala maxandi

¹ Annabi Nehemi, Xakalaya xa di, xa masenyi nan ya. Atasakasi xa mangeya je moxjren nde, Kisilewi kike ra, n tan Nehemi nu sabatixi Suse taa senbema nan kui.

² Ngaxakerenyi Xanani nun xeme ndee naxa fa, keli Yudaya boxi ma. N naxa e maxorin Yuwifie xa fe ma, naxee keli konyiya kui, e fa sabati Yudaya. N man naxa e maxorin Darisalamu taa xa fe ma.

³ E naxa n yaabi, «Naxee kelixi konyiya kui, e siga Yudaya, e na toore nun yaagi nan kui. Darisalamu tete yire nde kanaxi, a naadee ganxi.»

⁴ N to na masenyi me, n naxa wa, n naxa sun, n naxa Koore Mange maxandi. N naxe,

⁵ «Alatala, Ala naxan na koore ma, Ala xungbe naxan magaaxu, naxan saatə mabanbanxi mixie be naxee a xanuxi, e fa bira a xa yaamarie foxo ra,

⁶ i xa i tulı mati i xa konyi xa maxandi ra. I xa n to. Koe nun yanyi ra n i maxandima i xa konyi Isirayilakae be. Muxu bara yunubie raba i ra, n tan, n ma denbaya, nun Isirayilakae birin.

⁷ Muxu bara fe jaaxi raba i ra. Muxu bara i xa masenyi, i xa seriye, nun i xa yaamarie matandi, i naxee fi i xa konyi Annabi Munsa ma.

⁸ I a fala ne i xa konyi Annabi Munsa be, «Xa wo mu luma tinxinyi kui, n fama ne wo rayensende jamanee kui.

⁹ Kono xa wo sa wo yete ragbilen n ma, wo man bira n ma seriye foxo ra, n sa wo tongoma ne yire makuye, n fa wo ra yire n dennaxe sugandixi n xili matoxofe ra.»

¹⁰ Muxu tan nan na i xa konyie ra, i xa nama, i naxee raminixi konyiya kui i senbe ra.

¹¹ Marigi, n bara i maxandi, i xa tin i tulı matide i xa konyie xa maxandi ra, naxee gaaxuma i xili ra. I xa sooneya raba n be to. N sigama mange naxan xon, i xa a niya a xa hinne n na.»

Na temui n tan nan nu na mange xa minse radangima ra.

2

Annabi Nehemi sigafe Darisalamu

¹ Mange Atasakasi xa mangeya je moxjren nde Nisan kike ra, mange nu na degefe temui naxe, n naxa weni so a yi ra sunnunyi kui. N to mu nu darixi na moçli ra,

² mange naxa n maxorin, «I sunnunxi munfe ra? I mu furaxi, kono i boje tan mu rafanxi i ma.» N naxa gaaxu a xa woyenyi ra.

³ N naxa a yaabi, «Ala xa simaya gbegbe fi i ma! N sunnunxi ne barima n benbae ragataxi taa naxan kui, a birin bara kana, a naadee fan bara gan.»

⁴ Mange naxa a masen n be, «I wama munse xon ma?» N naxa Koore Ala maxandi n boje ma,

⁵ n fa mange yaabi, «Mange, xa i panige fanyi rabama n tan i xa konyi be, a lu n xa siga Yudaya boxi ma, alako n xa taa rakeli n benbae ragataxi dennaxe.»

⁶ Mange naxa n maxɔrin, a xa gine nu dɔxɔxi a sɛti ma, a naxe, «I xa biyaasi buma han mun temui?» N to xi kɔnti fala a be n gbilenma naxan ma, mange naxa tin n xa siga.

⁷ N man naxa mange maxandi, «Mange, xa i bara tin, a xɔli n ma i xa keedi sɛbe n naxan soma naakiri gominæ yi ra, alako e xa a lu n xa dangi e xa boxi ma han n Yudaya li.

⁸ I xa keedi gbete sɛbe mange xa foto makante Asafi ma, alako a xa wurie so n yi ra n naxee yailanma Ala xa hɔrɔmobanxi tete naadæe ra, a nun n naxee rawalima tete nun n ma banxi wali kui.» Mange naxa na birin naba n be, barima n Marigi Ala jengi saxi n ma fe xɔn ma.

⁹ N to xure xungbe igiri, n naxa na keedie so naakiri mangæ yi ra, mange Atasakasi naxee sɛbe e ma. Soori mangæ nun soe ragie nu bara n mati naa.

¹⁰ Sanbalati Xoronka nun a xa malima Tobiya Amonika to n ma fe mæ, e bɔjæ naxa rajaaxu e ma, barima e mu nu tinma mixi xa Isirayilakae mali.

¹¹ N to so Darisalamu, n naxa xi saxan naba mènni.

¹² N mu fefe fala mixi yo be Ala naxan masenxi n be n bɔjæ kui n xa a raba Darisalamu. Na temui n nun xemæ ndee naxa mini kœ ra. N ma soe gbansan nu na muxu yi ra.

¹³ Muxu naxa mini taa kui Gulunba naadæ ra, muxu fa siga Daragon dula biri ra Xuruse Gbi naadæ yire. N to Darisalamu tete birin nabilin, n naxa a to yire nde kanaxi, naadæ fan ganxi.

¹⁴ N naxa siga Dula naadæ biri mange xa ye yire na dənnaxæ, kɔnɔ n ma soe mu dangide soto.

¹⁵ Na kui n naxa tete mato kelife fole ra, han n so taa kui Gulunba naadæ ra.

¹⁶ Taa mangæ mu nu a kolonxi n nu na wali naxan kui. N mu nu sese tagi rabaxi Yuwifie, serexedubee, forie, kiitisæ, nun kuntigie be.

¹⁷ Na temui n naxa a masen e be, «Wo won ma toore toxic! Darisalamu bara ge kanade. Te bara a naadæ gan. Wo fa, won xa Darisalamu tete yailan. Na nan a toma won mu luma yaagi kui sɔɔnɔn.»

¹⁸ N naxa a yaxaran e be n Marigi Ala jengi saxi n xɔn ma ki naxe. N man naxa mangæ xungbe xa wɔyenyi masen e be. E to na birin mæ, e naxa n yaabi, «Won keli, won xa a yailan.» E naxa limaniya na nate xa fe ra.

¹⁹ Sanbalati Xoronka, a malima Tobiya Amonika, nun Gesemi Arabuka to yi fe mæ, e naxa yo fɔlo muxu ma, e nu fa a fala muxu be, «Wo na munse rabafe be? Wo wama mangasanyi matandife ne?»

²⁰ N naxa e yaabi, «Ala naxan na koore ma, na nan fama xunnakeli fide muxu ma. A xa konyie nan muxu ra. Muxu fama kelide, muxu xa be yailan. Kɔnɔ wo tan, sese mu be naxan findima wo gbe ra. Darisalamu, wo xɔnyi mu a ra.»

3

Darisalamu tete yailanfe

¹ Eliyasibu serexedube kuntigi nun a ngaxakerenyi serexedubee naxa keli, e tete naadæ nde yailan naxan xili Yexæ naadæ. E to ge, e naxa wali masen pama be, e Ala maxandi a xa fe ra. E tete rajon na ki ne folofe Meya yire makantaxi ma, sa dɔxɔ Xananeli yire makantaxi ra.

² Yeriko xemæ naxa tete yire nde yailan e sèeti ma.

Imiri xa di Sabudu naxa tete yire nde yailan nee sèeti ma.

³ Haseneya xa die naxa tete naadæ yailan naxan xili Yexæ naadæ. E naxa naadæ see birin yailan alako a xa senbe soto, a man xa balan a fanyi ra.

⁴ Uri xa di Meremoti, naxan findixi Hakosi xa mamadi ra, naxa tete yire nde yailan Haseneya xa wali sèeti ma.

Berekoya xa di Mesulama, naxan findixi Mesesabeli xa mamadi ra, naxa wali Meremoti xa wali sèeti ma.

Baanna xa di Sadoki naxa wali Mesulama xa wali sèeti ma.

⁵ Tekowa naxa tete yire nde yailan Sadoki xa wali sèeti ma, kɔnɔ e xa kuntigie mu tin lude wali yareratæ xa yaamari bun ma.

⁶ Paseya xa di Yoyada nun Besodeya xa di Mesulama naxa Yesana naadæ yailan. E naxa naadæ isee birin yailan alako a xa senbe soto, a man xa balan a fanyi ra.

⁷ Melataya Gabayonka, Yadon Meronotika, Gabayonkae, nun Misipakæ, naxee keli gomina taa naakiri ma, nee naxa wali Yoyada nun Mesulama xa wali sèeti ma.

⁸ Xarihaya xa di Yusiyeli, naxan fata xemæ rawalide, naxa tete yire nde yailan Melataya xa wali sèeti ma.

Xananiya, naxan labunde rafalama, naxa tete yire nde yailan Yusiyeli xa wali sèeti ma. E naxa Darisalamu tete yailan han a igbode.

⁹ Xuru xa di Refaya, naxan na Darisalamu sèeti mange ra, naxa wali Xarihaya nun Xananiya xa walie sèeti ma.

¹⁰ Xarumafi xa di Yedaya naxa wali Refaya xa wali sèeti ma, a xa banxi ya ra.

Xasabeneya xa di Xatusi naxa wali Yedaya xa wali sèeti ma.

¹¹ Xarima xa di Malakiya nun Mowaba Paxati xa di Xasubu, naxa tete yire nde

yailan nun yire makantaxi naxan xili Taami Gande.

¹² Haloxesi xa di Salumu, naxan na Darisalamu seeti xunyi ra, naxa wali susu Malakiya nun Xasubu seeti ma.

¹³ Xanun nun Sanowakae naxa Gulunba naade yailan. E naxa naade isee birin yailan alako a xa senbe soto, a xa balan a fanyi ra. E man naxa tete yailan han Xuruse Naje naade ra. Na xa kuye nongon ya wulu keren.

¹⁴ Rekabu xa di Malakiya, naxan na Beti Hakeremi mange ra, naxa Naje naade yailan. A naxa naade isee birin yailan alako a xa senbe soto, a xa balan a fanyi ra.

¹⁵ Kolixose xa di Salumu, naxan na Misipa mange ra, naxa Dulonyi naade yailan. A naxa naade isee birin yailan alako a xa senbe soto, a xa balan a fanyi ra. A man naxa tete yailan folofe Xeera Ye yire ma, mange xa laakoe fe ma, sa doxo Dawuda xa taa gorode ra.

¹⁶ Asibuki xa di Nehemi, naxan na Beti Suru seeti mange ra, naxa tete yailan han mange Dawuda xa gaburi, han ye ragata yire, han soori palamae xa banxi.

¹⁷ Bani xa di Rexumi, naxan keli Lewi bonsae ma, naxa wali Nehemi xa wali seeti ma.

Xasabiya, naxan na Keyila seeti mange ra, naxa wali Rexumi xa wali seeti ma.

¹⁸ Xenadadi xa di Bafaya, naxan na Keyila seeti mange ra, naxa wali a ngaxakerenyi Xasabiya xa wali seeti ma.

¹⁹ Yesuwa xa di Eseri, naxan na Misipa taa mange ra, naxa tete yailan geresosee banxi ya ra, han tete tuxui ra.

²⁰ Sabayi xa di Baruki, naxa tete yailan folofe na tuxui ra, sa doxo Serexedube Xungbe Eliyasibu xa banxi ra.

²¹ Uriya xa di Meremoti, naxan findixi Hakosi xa mamadi ra, naxa tete yailan folofe Eliyasibu xa banxi naade ra, han a xa banxi danxi dennaxe.

²² Serexedube naxee keli Darisalamu rabiliinyi ra, nee naxa tete yailan Meremoti xa wali seeti ma.

²³ Bunyamin nun Xasubu naxa tete yailan naxan nu na e xa banxi ya ra.

Maaseya xa di Asaraya, naxan findixi Ananaya xa mamadi ra, a naxa tete yailan a xa banxi fe ma.

²⁴ Xenadadi xa di Binuwi naxa tete yailan folofe Asaraya xa banxi, han tete tuxui ra.

²⁵ Yusayi xa di Pelali naxa tete yailan na tuxui ya ra, yire makantaxi na dennaxe, folofe mange xa banxi, han geeli yire.

Paroso xa di Pedaya naxa tete yailan Yusayi xa wali seeti ma.

²⁶ Horomobanxi walike naxee nu na Ofeli geya fari Darisalamu taa kui, nee naxa tete yailan han Ye naade, naxan nu na sogetede mabiri, yire makantaxi fe ma.

²⁷ Tekowa naxa tete yailan folofe yire makantaxi, han tete Ofeli geya lima dennaxe.

²⁸ Serexedubee naxa tete yailan han Soee xa naade. Kankan nu walima a yete xa banxi ya ra.

²⁹ Imeri xa di Sadoki fan naxa tete yailan a xa banxi ya ra.

Sekanaya xa di Semaya, naxan Sogetede naade makantama, naxa tete yailan serexedubee xa wali seeti ma.

³⁰ Selemiya xa di Xananiya nun Salafi xa di senni nde Xanun naxa tete yailan Semaya xa wali seeti ma.

Berekiya xa di Mesulama naxa tete yailan Selemiya nun Xanun xa wali seeti ma, a xa konkoe ya ra.

³¹ Malakiya, naxan xema walima, naxa tete yailan Mesulama xa wali seeti ma, folofe horomobanxi walikee xa banxie nun yulee xa banxi, sa doxo Mifikade naade han konkoe itexi tuxui ra.

³² Mixi naxee xema walima, a nun yulee, nee naxa tete yailan konkoe itexi tuxui ra nun Yexes naade lan tagi.

³³ Sanbalati to a kolon e na tete yailanfe, a naxa xono ki fanyi ra.

³⁴ A naxa yo Yuwifie ma. A naxa a fala a ngaxakerenyi nun soori Samarkae ya xori, «Yi Yuwifie kobilae na munse rabafe? E xa wali sooneyama ne? E fama serexee bade naa? E nomma na wali ra? E nomma na gemi ganxie rakelide sonon?»

³⁵ Tobiya Amonika, naxan nu na a fe ma, na naxa a fala, «E na tete tima ki naxe, hali xulmase nomma na rabirade.»

³⁶ Na kui Annabi Nehemi naxa Ala maxandi, a naxe, «Muxu Marigi Ala, yandi, i xa i tuli mati muxu ra barima e na yofe muxu ma. I xa na sare ragbilen e ma, e xa findi konyie ra e yaxwie xa boxi ma.

³⁷ I naxa dijne e ma. I naxa e xa yunubie xafari, barima e bara muxu konbi, muxu tan naxee na Darisalamu tete yailanfe.»

³⁸ Muxu naxa na tete yailan han a tagi, barima jama nu bara a janige e xa na wali susu senbe ra.

4

Tete wali kanafe

¹ Sanbalati, Tobiya, Arabukae, Amonika, nun Asidodikae to a me a Darisalamu tete bara yailan folo, e naxa xono ki fanyi ra.

² E birin naxa lan e xa siga gere sode Darisalamu, na wali xa kana.

³ Na kui muxu naxa muxu Marigi Ala maxandi, a xa muxu kanta. Muxu man naxa yire makantee ti koe nun yanyi ra muxu yaxuie xa fe ra.

⁴ Konjo Yudayakae nu a falama, «Muxu bara tagan. Tete xa kane gbo han won jan mu nomu tete neene rakelide kore.»

⁵ Muxu yaxuie nu a falama, «E mu fama won tote han won so e tagi, won fa e faxa. Na kui e xa wali fama dande.»

⁶ Yuwifi naxee nu sabatixi e yaxuie seeti ma, nee naxa fa a fala muxu be han doxo fu, «Wo fa muxu xonyi.»

⁷ N naxa soorie ti xabile ki ma xare ra, tete dennaxe mu ite, e xa menni kanta santidegema, xali, nun tanbe ra.

⁸ N to go na birin matode, n naxa a fala kuntigie nun kiiisae be nama ya xori, «Wo naxa gaaxu e ya ra. Wo xa ratu wo Marigi Magaaxuxi ma. Wo xa gere so won ngaxakerenyie be, wo xa di xemee nun wo xa di ginnee, wo xa ginnee nun wo xa banxie xa fe ra.»

⁹ Yaxuie to a me muxu bara e panige kolon, Ala naxa e xa nate kana. Muxu birin man naxa gibilet tete yire, kankan naxa a xa wali susu.

¹⁰ Keli na loxoe ma n ma mixie seeti keran nu walima tete yire, boore seeti nu mixie makantama tanbee, kanke makantasee, nun xalie ra. Kuntigie tixi Yudayakae seeti ma.

¹¹ Walike naxee nu tete yailanma, nun naxee nu kote maxaninma, e nu walima geresose suxuxi e belexe,

¹² Santidegema xirixi e tagi. E nu wali na ki ne. Naxan feri fema alako mixi xa a kolon e yaxuie na fafe, a nu tixi n tan seeti ma.

¹³ N naxa a fala kuntigie nun kiiisae be, nama ya xori, «Wali gbo, walikee tagi ikuya e boore ra. Won birin nayensenxi tete ra.»

¹⁴ Wo naxan nabama, wo nefe feri xui me temui naxe, wo birin xa wo malan muxu seeti ma. Won Marigi Ala nan gere soma won be.»

¹⁵ Muxu nu walima na lahale nan na. Tanbee na nama seeti keran belexe i, kelife subaxe han tunbuie mini temui.

¹⁶ Na temui yati n man naxa a fala nama be, «Birin nun a xa konyi xa xi Darisalamu kui alako won xa taa kanta koe ra, won man xa wali yanyi ra.»

¹⁷ N tan, n ngaxakerenyie, n ma konyie, n ma kantamixi naxee nu biraxi n foxy ra, hali muxu xa dugie, muxu mu e rate muxu ma. Kankan keran kerenna xa geresose nan nu suxuxi a yi ra, hali a sigama ye bade temui.

5

Konyiya nun doni

¹ Loxoe nde Yudaya nama, xemee nun ginnee, naxa kalamui sa e ngaxakerenyi ndee xa fe ra.

² Ndee naxa a fala, «Muxu xa di xemee nun di ginnee bara wuya. Muxu wama mengi xon ma alako muxu xa balo.»

³ Mixi gbetee naxa a fala, «Muxu bara muxu xa xee, weni bilie, nun banxie doxo seeke, alako muxu xa baloe soto kaame temui.»

⁴ Mixi gbetee fan naxa a fala, «Muxu bara muxu xa xee nun muxu xa weni bilie doxo seeke ra, alako muxu xa duuti fi mange ma.»

⁵ Na kui, hali won birin findixi wuli keran fase keran nan na, muxu xa die bara findi muxu ngaxakerenyie xa konyie ra. Muxu xa di ginnee gbegbe findixi konyie ra, muxu mu nomu sese ra. Muxu xa kobiri bara jom, muxu xa xee nun weni bilie bara findi mixi gbetee gbe ra.»

⁶ N to e xa kalamui me, n boje naxa te a jaaxi ra.

⁷ N naxa nate tongo n xa kalamui sa kuntigie nun kiiisae ma. N naxa e maxorin, «Munfe ra wo wo ngaxakerenyie donima kobiri alako wo xa geeni soto?» N naxa malanyi belebele xili na xa fe ra.

⁸ N naxa a fala e be, «Won bara won ngaxakerenyi Yuwifie xun sara kaafirie ma. Yakosi wo wo ngaxakerenyie yati nan matima wo bore ma?» E mu no sese yaabide, e birin naxa dundu.

⁹ N man naxa a fala e be, «Wo naxan nabaxi a mu fan feo! Wo mu gaaxuma Ala ya ra alako kaafirie naxa won nayaagi?»

¹⁰ N tan, n ngaxakerenyie, nun n ma walikee, muxu fan bara e doni kobiri nun mengi, kono a mu lanma won xa geeni fen na kui.

¹¹ Wo xa e xa xee ragbilen e ma, e xa weni bilie, e xa oliwi bilie, a nun e xa banxie. Wo man xa wo xa geeni ragbilen e ma, naxan findixi kobiri, mengi, weni, nun ture ra.»

¹² N naxa n yaabi, «Muxu na birin nagbilenma ne e ma. Muxu mu sese bama e yi ra. I naxan falaxi, muxu na nan nabama.» Na xanbi kore n naxa serexedubee xili. N naxa donitie rakali e xa woyenyi ma serexedubee ya xori.

¹³ N man naxa n ma donna yuba fito, n naxa a ikuyukuyu, n fa a fala, «Ala xa yi mooli raba mixi ra naxan mu a xa laayidi rakamalima. Ala xa na kanyi xa banxi nun a harige birin ba a yi ra, a xa lu setareja kui.» Mixi malanxie naxa a ratin, «Amina.» E naxa Alatala matoxo.

Na dangi xanbi, nama naxa na laayidi rakamali.

¹⁴ Kabi n naxa findi gomina ra Yudaya, fölo Atasakasi xa mangëya je mòxjën nde ma han a je tongo saxon nun firin nde ma, n tan nun n ngaxakerenyie mu balo duuti ra, naxan findi gomina sare ra.

¹⁵ Singe mangée nou nama tööroma a jaaxi ra. E nu taami, weni, nun gheti kilo tagi bama e yi duuti ra. E xa walikéé fan nu mixie tööroma. Kono n mu na fe möoli raba, barima n gaaxuma Ala ya ra.

¹⁶ N bara n yete fi na tete wali ma, n tan nun n ma mixi birin. Muxu mu boxi yo soto na kui.

¹⁷ Yuwifie nun kuntigie, mixi këmè mixi tongo suuli, nun xópe naxee keli namane ma, e birin nu e degema n xonyi ne.

¹⁸ Loxoe birin ninge keren, yexësenni, nun xonie nu rafalama donse ra. Xi fu yo xi fu, weni fan nafalama. Na birin kui n mu tin gomina sare rasuxude, barima naxa nu töörofe tete wali xa fe ra.

¹⁹ «N Marigi Ala, i xa ratu n ma wali xa fe ra, n naxan nabaxi yi jama be.»

6

Isirayila yaxuie katafe wali kanade

¹ Sanbalati, Tobiya, Gesemi Arabuka, nun muxu yaxui birin to a me a muxu bara ge tete yailande, yale yo mu nu na a ma sonon, naade gbakufe gbansan nan nu fa luxi,

² Sanbalati nun Gesemi naxa xëera xëe n xon ma, a falafe, «Fa, won xa won bore to Kefirim daaxa, Ono gulunba kui.» E nu wama fe jaaxi nan nabafe n na.

³ Kono n naxa xëerae xëe yi yaabi ra, «Wali gbegbe na n yi ra, n mu nöma gorode wo yire, xa na mu a ra wali kanama ne.»

⁴ E naxa xëera xëe n yire sammaya naani, kono n na yaabi kerenyi nan fi e ma.

⁵ A sammaya suuli nde, Sanbalati naxa a xa konyi xëe n yire, bataaxë nde na a yi ra, naxan sebexi mixi birin ma.

⁶ Yi nan nu sebexi, «Si birin bara fe nde me wo xa fe ra. Gesemi fan naxe a nöndi na a ra. E naxe a i tan nun Yuwifie wama mangasanyi matandife, na nan a toxi wo na tete yailanfe. E man naxe a i tan yati wama findife Isirayila mange ra.

⁷ I bara namijonmee sugandi naxee fama a falade Darisalamukae xa lu i xa mangëya bun ma, i xa findi Yudaya mange ra. Mange xungbe fama na woyenyi birin mede. Awa, i xa fa, won xa won bore to.»

⁸ N naxa a yaabi, «I naxan birin falaxi yi ki, nöndi kerén mu na a kui. I tan nan yi wule falaxi.»

⁹ Yi mixi birin nu wama muxu boje nan naminife tun. E e majoxun ne limaniya

bama muxu yi ra, muxu fa wali dan. «N Marigi, senbe fi n ma.»

¹⁰ Loxoe nde n naxa siga Semaya xonyi, Delaya xa di, Mehetabeli xa mamadi. A nu a yete balanxi banxi kui. A naxa a fala n be, «Won xee Ala xa hörömöbanxi kui, won xa naadée mabalán won ma, barima e fama koe ra i faxade.»

¹¹ N naxa a yaabi, «N xa n gi? Xeme mu na n tan na? N noma sode Ala xa hörömöbanxi kui, n man xa balo? Adama birin xa mu soma mënni. N tan mu soma naa feo.»

¹² N naxa a kolon Ala xa mu a xëexi. Tobiya nun Sanbalati nu bara a sare fi alako a xa na woyenyi möoli fala n be.

¹³ E bara wa n xa gaaxu, n xa bira e xa woyenyi foxo ra, n xa yunubi soto na kui, alako e xa n xili kana, e xa n nayaagi.

¹⁴ «N Marigi Ala, i xa ratu Tobiya, Sanbalati, Nowadiya, nun namijonmee wule false xa fe jaaxi ma, e naxan nabaxi n na alako e xa n boje ramini a i.»

¹⁵ Tete naxa ge yailande Elulu kike, xi mòxjën nun suuli. Muxu naxa na wali raba xi tongo suuli nun firin bun ma.

¹⁶ Muxu yaxuie to yi fe me, e naxa gaaxu ki fanyi ra. Si birin naxa yaagi muxu rabilinyi, e fan naxa a kolon muxu noxi na birin nabade muxu Marigi Ala nan saabui ra.

¹⁷ Na saxanyi bun ma, Yudaya kuntigie gbegbe nu bara saaté tongo a be marakali ra, barima a bitanyi nan nu na Sekanaya ra, Ara xa di. Yehoxanan nu bara Berekiya xa di Mesulama doxo.

¹⁸ Yudayaka gbegbe nu bara saaté tongo a be marakali ra, barima a bitanyi nan nu na Sekanaya ra, Ara xa di. Yehoxanan nu bara Berekiya xa di Mesulama doxo.

¹⁹ Temui birin e nu a xa fe fanyi ifalamá n ya xori, e man n ma woyenyie radangima a ma. Tobiya nu bataaxee rasanbama n ma alako n xa gaaxu.

7

Taa makanta ki

¹ Tete nun naadée to ge yailande, naadée makantée, beetibae, nun Lewikae birin naxa e xa wali susu.

² N naxa a ma yaamarie so n xunya Xanani yi ra, a nun Xananiya naxan nu na soorie xun ma Darisalamu. Na nu bara findi mixi hagige ra, a nu tinxin, a man nu gaaxuma Ala ya ra.

³ N naxa a fala e be, «Wo naxa taa naadée rabi han soge xono temui, e man xa balan saabi ra wo ya xori. Darisalamukae fan yire makantama ne, kankan xa lu a xa banxi naadée ra.»

⁴ Darisalamu nu xungbo, kono na temui mixi mu nu wuya, banxie fan mu nu gexi tide.

⁵ N Marigi Ala naxa a raso n xaxili kui, n xa kunitgie, kiitisae, nun jama malan, n xa konti ti. N naxa taruxui buki to. Mixi naxee singe te, e xilie nu sebexi na kui. A sebexi,

⁶ «Babilon mange Nebukadansari naxa fa yi mixie ra kelife Darisalamu. E naxa lu konyiya kui, han e gblenxi Darisalamu nun Yudaya temui naxe. Kankan naxa siga a xonyi.

⁷ Sorobabeli, Yosuwe, Nehemi, Asaraya, Raamiya, Naxamani, Morodekayi, Bilesan, Misipereti, Begifayi, Nexuma, nun Baanna naxa e mati. Isirayilakae xilie nun e konti nan yi ki:

⁸ Paroso xa die, mixi wulu firin, mixi keme, mixi tongo solofera nun firin.

⁹ Sefataya xa die, mixi keme saxan, mixi tongo solofera nun firin.

¹⁰ Ara xa die, mixi keme senni, mixi tongo suuli nun firin.

¹¹ Mowaba Paxati xa die, naxee fatanxi Yesuwa nun Yowaba ma, mixi wulu firin, mixi keme solomasaxan, mixi fu nun solomasaxan.

¹² Elama xa die, mixi wulu keren, mixi keme firin, mixi tongo suuli nun naani.

¹³ Satu xa die, mixi keme solomasaxan, mixi tongo naani nun suuli.

¹⁴ Sakayi xa die, mixi keme solofera, mixi tongo senni.

¹⁵ Binuwi xa die, mixi keme senni, mixi tongo naani nun solomasaxan.

¹⁶ Bibayi xa die, mixi keme senni, mixi moxjen nun solomasaxan.

¹⁷ Asigadi xa die, mixi wulu firin, mixi keme saxan, mixi moxjen nun firin.

¹⁸ Adonikama xa die, mixi keme senni, mixi tongo senni nun solofera.

¹⁹ Begifayi xa die, mixi wulu firin, mixi tongo senni nun solofera.

²⁰ Adin xa die, mixi keme senni, mixi tongo suuli nun suuli.

²¹ Ateri xa die, naxee fatanxi Xesekiya ra, mixi tongo solomanaani nun solomasaxan.

²² Xasuma xa die, mixi keme saxan, nun mixi moxjen nun solomasaxan.

²³ Beseyi xa die, mixi keme saxan, mixi moxjen nun naani.

²⁴ Xarifi xa die, mixi keme, mixi fu nun firin.

²⁵ Gabayon xa die, mixi tongo solomanaani nun suuli.

²⁶ Beteleemukae nun Netofakae, mixi keme, mixi tongo solomasaxan nun solomasaxan.

²⁷ Anatotikae, mixi keme, mixi moxjen nun solomasaxan.

²⁸ Beti Asamatetikae, mixi tongo naani nun firin.

²⁹ Kiriyati Yeyarimi, Kefirakae, nun Berotikae, mixi keme solofera, mixi tongo naani nun saxan.

³⁰ Ramakae nun Gebakae, mixi keme senni, mixi moxjen nun keren.

³¹ Mikimasikae, mixi keme, mixi moxjen nun firin.

³² Betelikae nun Ayikae, mixi keme, mixi moxjen nun saxan.

³³ Neboka ndee, mixi tongo suuli nun firin.

³⁴ Elamaka ndee, mixi wulu keren, mixi keme firin, mixi tongo suuli nun naani.

³⁵ Xarima xa die, mixi keme saxan, mixi moxjen.

³⁶ Yeriko xa die, mixi keme saxan, mixi tongo naani nun suuli.

³⁷ Lodi xa die, Xadidi xa die, nun Ono xa die, mixi keme solofera, mixi moxjen nun keren.

³⁸ Senaa xa die, mixi wulu saxan, mixi keme solomanaani, nun mixi tongo saxan.»

³⁹ «Serexedubee konti nan yi ki: Yesaya xa die, naxee fatanxi Yesuwa xa denbaya ra, mixi keme solomanaani, mixi tongo solofera nun saxan.

⁴⁰ Imeri xa die, mixi wulu keren, mixi tongo suuli nun mixi firin.

⁴¹ Pasura xa die, mixi wulu keren, mixi keme firin, mixi tongo naani nun solofera.

⁴² Xarima xa die, mixi wulu keren, mixi fu nun solofera.»

⁴³ «Lewikae konti nan yi ki: Yesuwa, Kadamiyeli, nun Hodafiya xa die, mixi tongo solofera nun naani.»

⁴⁴ «Beeti bae konti nan yi ki: Asafi xa die, mixi keme, mixi tongo naani nun solomasaxan.»

⁴⁵ «Naade makantee konti nan yi ki: Salumu xa die, Ateri xa die, Talamon xa die, Akubu xa die, Xatita xa die, nun Sobayi xa die, mixi keme, mixi tongo saxan nun solomasaxan.»

⁴⁶ «Hormolingira walikee konti nan yi ki:

Sixa xa die, Xasufa xa die, Tabayoti xa die,

⁴⁷ Kerosi xa die, Saya xa die, Padon xa die,

⁴⁸ Lebana xa die, Xagaba xa die, Salamayi xa die,

⁴⁹ Hanan xa die, Gideli xa die, Gaxari xa die,

⁵⁰ Reyaya xa die, Resin xa die, Nekoda xa die,

⁵¹ Gasama xa die, Usa xa die, Paseya xa die,

52 Bisayi xa die, Mewunima xa die, Ne-fusima xa die,
 53 Bakibuki xa die, Xakufa xa die, Xarixuri xa die,
 54 Basiluti xa die, Mexida xa die, Xarasa xa die,
 55 Barakosi xa die, Sisera xa die, Tema xa die,
 56 Nesiya xa die, nun Xatifa xa die.»
 57 «Sulemani xa walikee xa die konti nan yi ki:
 Sotayi xa die, Sofereti xa die, Perdida xa die,
 58 Yaala xa die, Darakon xa die, Gideli xa die,
 59 Sefataya xa die, Xatili xa die,
 Pokereti Hasebayimi xa die, nun Amon xa die.»

60 «H̄oromobanxi walikee nun Sulemani xa walikee, mixi keme saxan, mixi tongo solomanaani, nun firin.»

61 «Mixie nan yi ki naxee keli Teli Mela, Teli Xarasa, Kerubu, Adan, nun Imeri, kono e mu no a masende a Isirayila die yati yati nan e ra:»

62 Delaya xa die, Tobiya xa die, nun Nekoda xa die, mixi keme senni, mixi tongo naani nun firin.»

63 «Yi mixie nu na serexedubee ya ma: Xabaya xa die, Hakosi xa die, nun Barasiliyi xa die, naxan nu bara Barasiliyi Galadika xa di gine nde doxo, e fa na xili sa a xun ma.

64 E naxa e ramini serexedube wali kui barima e mu no e xilie tote taruxui kui.

65 Gomina naxa e yaamari, e naxa serexedube donse seniyenxi don han serexedube nde xa Ala sagoe maxorin Urimi nun Tumimi ma.»

66 «Nama birin konti lanxi mixi wulu tongo naani nun firin, mixi keme saxan tongo senni nan ma.

67 E xa konyie konti lanxi mixi wulu solofera, mixi keme saxan tongo saxan nun solofera nan ma. Beetiba keme firin tongo suuli nun suuli fan nu na e ya ma. Nama nu bara xuruse gbegbe xanin naa: soe keme solofera, tongo saxan, nun senni, sofale keme firin, tongo naani, nun suuli,

68 joxome keme naani, tongo saxan, nun suuli, sofale mooli nde wulu senni, keme solofera moxjen.»

69 «Denbaya kanyie naxa see fi alako wali xa raba. Gomina naxa xesma kole wulu keren, pooti fanyi tongo suuli, nun serexedube dugi keme suuli, tongo saxan fi wali xa fe ra.

70 Denbaya kanyie naxa xesma kole wulu moxjen, nun gbeti kole wulu firin nun keme firin fi wali xa fe ra.

71 Nama naxan luxi naa naxa xesma kole wulu moxjen, nun gbeti kole wulu

firin, nun serexedube dugi tongo senni nun solofera fi wali xa fe ra.»

72 «Serexedubee, Lewikae, h̄oromobanxi naade makantee, beetibae, nun h̄oromobanxi walikee, nun Isirayilaka birin naxa sabati e xonyi.»

8

Ala xa seriye xaranfe

1 Kike solofera nde, Isirayilakae nu bara sabati e xa taae kui. Na temui e birin naxa e malan Darisalamu taa kui naade ya ra, naade naxan xili «Ye naade.» E naxa a fala seriye karamoxo Esidirasi be a xa fa Tawureta Munsa ra Alatala naxan fixi Isirayila ma.

2 Esidirasi naxa fa a ra jama yire: xemee, ginee, nun mixi naxee birin nomma masenyi fahaamude. Yi malanyi ti kike solofera nde xi singe loxoe ne.

3 Keli gesegge ma a sa doxo yanyi tagi ra, Esidirasi nu kitaabui xaranma jama be naxan nu malanxi «Ye naade» ya ra. Xemee, ginee, nun mixi naxee birin nomma masenyi fahaamude, e naxa e tul mati a fanyi ra na xaranyi ra.

4 Seriye karamoxo Esidirasi nu tixi se nde fari naxan yailanxi wuri ra alako mixi xa a to. Matitiya, Sema, Anaya, Uriya, Xilikiye, nun Maaseya nu tixi a yirefanyi ma. Pedaya, Mikayeli, Malakiya, Xasuma, Xasabadana, Sakari, nun Mesulama nu tixi a koola ma.

5 Esidirasi naxa kitaabui rabi jama ya xori. A nu na dennaxe jama birin a toxi. A to kitaabui rabi, birin naxa ti.

6 Esidirasi naxa Marigi Xungbe Alatala tantu. Nama naxa a ratin, «Amina. Amina.» E naxa e belexe itala, e e mafelen boxi ma Alatala ya i.

7 Lewika Yesuwa, Bani, Serebiya, Yamin, Akubu, Sabetayi, Hodiya, Maaseya, Kelita, Asaraya, Yosabadi, Hanan, nun Pelaya naxa yi seriye tagi raba jama be naxan tixi.

8 E naxa Tawureta Munsa, Ala xa seriye, xaran jama be a fanyi ra, e man a fasari alako birin xa a fahaamu.

9 Nama to na seriye me, e naxa sunnun, e wa folo. Na nan a toxi gomina Nehemi, serexedube nun seriye karamoxo Esidirasi, nun Lewika naxee nu jama xaranma, nee naxa a fala birin be, «To xa findi sali loxoe ra won Marigi Alatala be. Wo naxa sunnun, wo naxa wa.»

10 Esidirasi man naxa a fala e be, «Wo siga, wo xa donse fanyi don, wo xa womin a fanyi ra, wo man xa nde so setaree yi ra, barima to bara findi sali loxoe ra won Marigi be. Wo naxa sunnun, barima Alatala xa seewé senbe fima ne wo ma.»

¹¹ Lewikae fan naxa jama masabari, e nu fa a fala, «Wo wo sabari, barima to bara findi sali loxoe ra Ala be. Wo naxa sunnun.»

¹² E birin naxa gibilen e xonyi, e xa sa e dege, e man xa e min. E naxa donse rasanba e booree ma jielexinyi kui, alo a fala e be ki naxe.

Bage Ti Sali

¹³ Na kuye iba, denbaya kanyie Isirayilakae ya ma, serexedubee, nun Lewikae naxa e malan seriye karamoxo Esidirasi yire alako e xa Tawureta Munsa rame.

¹⁴ Yi seriye kui, Alatala naxan so Annabi Munsa yi ra, a sebexi Isirayilakae xa bagee ti, e xa lu e kui kike solofera nde sali temui.

¹⁵ Yi sali loxoe ma, a lan ne e xa a fala Isirayilakae birin be, a nun naxee na Darisalamu, «Wo xa mini wula i oliwi salonyi, miriti salonyi, tugi fense, nun tutu salonyi fende, alako wo xa bagee ti alo a sebexi ki naxe.»

¹⁶ Na kui Isirayilakae naxa mini wuri salonyie segede. E naxa bagee ti e xa banxie fari, tandem ma, horomobanxi tete kui, nun Ye Naade nun Efiramni xa Naade ya ra.

¹⁷ Nama, naxee birin keli konyiya kui, e naxa bagee ti e luma naxee kui. Na naxa findi seeewe belebele ra. Kabi Nunu xa di Yosuwe temui, e mu nu na mooli raba.

¹⁸ Loxo yo loxo, e nu fa Tawureta Munsa xaran, kelife sali folo loxoe han a rajon loxoe. E naxa na raba xi solofera bun ma. A solomasaxan nde, e birin naxa e malan, e fa sali belebele raba alo a sebexi ki naxe.

9

Nama xa sunyi

¹ Na kike xi moxjenen nun naani loxoe, Isirayilakae naxa e malan e xa sunyi sunxu. E naxa sunnun donma ragoro e ma, e bende maso e fate ma.

² Isirayila bonsoe naxa lu yire kerem, xoye yo mu nu na e ya ma. E naxa e xa yunubi nun e babae xa yunubi masen Ala be.

³ Kuye to iba, e naxa ti, e e tul mati Tawureta Munsa xaranyi ra, e Marigi Alatala naxan soxi e yi ra. Soge to xono folo, e naxa e xa yunubi masen e Marigi Alatala be, e man naxa tuubi a be han soge naxa te a fanyi ra.

⁴ Lewika Yesuwa, Bani, Kadamiyeli, Sebanaya, Buni, Serebiya, Bani, nun Kenani naxa ti wuri yailanxi ma, e fa e Marigi Alatala xili e xui itexi ra.

⁵ Lewika Yesuwa, Kadamiyeli, Bani, Xasabenaya, Serebiya, Hodiya, Sebanaya, nun Petaxiya naxa a masen jama be, «Wo keli,

wo xa wo Marigi Alatala tantu, danyi mu na naxan ma.»

«Muxu bara i xili xungbe matoxo, naxan dangi tantui nun matoxoe birin na.

⁶ I tan nan na muxu Marigi Alatala ra, i kerem, naxan koore nun tunbuu daa, naxan boxi nun a isee birin daa, naxan baa nun yexe birin daa. I bara na nimase birin daa. Hali tunbui naxee na koore ma, e fan bara tuubi i be.

⁷ I tan nan na Marigi Alatala ra naxan Annabi Iburama sugandixi, a ramini Uru Kalindi boxi kui, a Iburahima xili sa a xun ma.

⁸ I naxa a to a boje tinxin i ya i. I naxa saate tongo a be, i xa Kanaan boxi fi a bonsoe ma, Kanaankae, Xitikae, Amorikae, Perisikae, Yebusukae, nun Girigasakae nu na dennaxe. I bara na saate rakamali, barima i tinxin.»

⁹ «I naxa muxu benbae xa sunnunyi to Misira boxi ma, i man naxa e xui me Xulunyumi Baa ma.

¹⁰ I naxa kaabanakoe nun tonxumae raba Firawuna, a xa walikee, nun a xa jama birin xili ma, barima i bara a kolon e bara e yete igbo muxu benbae ma. Na kui i bara xili magaaxuxi soto, naxan na i yi ra han to.

¹¹ I naxa baa bolon e ya xori alako e xa giri. E naxa giri e xaraxi ra baa tagi, kono naxee nu biraxi e foxo ra, i naxa ye radin nee xun ma, i e radula alo geme goroma ye botini ma ki naxe.

¹² Yanyi ra, i naxa nuxui findi e rapere se ra. Koer ra, i naxa te ti e be naxan kira iyalanma, e e nerema naxan na.»

¹³ «I naxa goro Turusinina geya fari, i fa woyen e be keli koore ma. I naxa seriye tinxinxi, nondi, marasi nun yaamari fanyie masen e be.

¹⁴ I xa walike Munsa saabui ra, i naxa i xa malabui loxoe seniyenxi xa fe masen e be, i xa yaamari, i xa marasi, nun i xa seriye.

¹⁵ Kaame to e sunxu, i naxa taami ragoro e ma keli koore. Ye xoli nu na e ma temui naxe, i naxa ye ramini geme longori ra. I naxa e xee boxi tongode i i rakali naxan na sofe ra e yi ra.»

¹⁶ «Kono muxu benbae naxa finsiriwaliya raba e xa yete igbona kui. E mu e tul mati i xa yaamari ra.

¹⁷ E mu tin i xui ratinmude. E mu ratu i xa kaabanakoe ma, i naxee raba e be. E naxa e kobe ti i ra, e man naxa nate tongo gibilene ra konyiya kui. E mange nde sugandi na nan ma. Kono i tan mu e rabenin, barima Ala nan lanxi i ma naxan dijema, naxan kinikinima, naxan hinnema. I xa xone mu mafura. I xa xanunteya gbo.

¹⁸ I mu e rabepin hali e to ninge kuye yailan yoxui ra, e fa a fala, «Muxu xa ala nan yi ki naxan muxu ramini Misira bɔxi ma.» E to fe naaxi fala i xa fe ra, i mu e rabepin fefe ma.

¹⁹ I xa fonisireya kui i mu e rabepin gbengberenyi ma. I mu nuxui ba e ya ra, naxan nu e rajerema yanyi ra. I mu ts ba naa, naxan nu kira iyalanma e be koe ra.

²⁰ I naxa i Xaxili Fanyi so e yi ra alako e xaxili xa fan. I naxa mana taami nun ye so e yi ra alako e xa balo.

²¹ Ne tongo naani bun ma, i jengi saxi e xa fe xon ma gbengberenyi ma. E hayi nu na se naxan birin ma, i naxa na so e yi ra. E xa dugie mu kana, e sanyie mu funtu.»

²² «I naxa mangyae nun si gbete so e yi ra, bɔxi naxee nu na e xa bɔxi naaninyi ra. E naxa mange Sixon xa bɔxi Xesibon tongo, e man naxa mange Ogo xa bɔxi Basan tongo.

²³ I naxa e xa die rawuya dangife tunbuie ra naxee na koore ma. I naxa na bɔxi so e yi ra i naxan laayidi e babae be.

²⁴ E xa die naxa na bɔxi soto. I naxa Kanaankae nun e xa mangee ragoro e ya i, i naxa e sa e belexe i, alako e xa e waxonfe raba e ra.

²⁵ E naxa taae nun bɔxi fanyie soto, a nun banxu naxee rafexi harige ra, kolonyie, weni bilie, oliwi bilie, nun sansi gbegbe naxee bogima a fanyi ra. E naxa e dege, e naxa luga baloe fanyi ra, e naxan soto i xa hinne saabui ra.»

²⁶ «Kono e mu lu i xa yaamari bun ma. E naxa i matandi, e naxa e kobe ti i xa seriye ra. E naxa i xa namijonmee faxa, naxee nu bara kawandi ti e be e xa gibilen i ma. E naxa fe jaaxi gbegbe raba i ra.

²⁷ Na kui i naxa e sa e yaxuie belexe i, naxee bara e paxankata. Kono e to i xili e xa toore kui, i naxa e xa maxandi susu koore ma. I naxa marakisimae xee e xon ma, naxee bara e ba e yaxuie belexe i.

²⁸ E to malabui soto, e man naxa fe jaaxi raba folo i ra. Na kui, i naxa e rabepin e yaxuie yi ra, naxee bara no e ra. Kono e to gibilen i xili ra, i man naxa e xa maxandi susu koore ma i xa fonisireya saabui ra. I bara e ratanga sanmaya wuyaxi.

²⁹ I naxa fe birin naba, alako e xa bira i xa seriye foxo ra, kono e naxa e yete igbo, e mu e tuli mati i xa yaamarie ra. E naxa tondi i xa seriye rabatude, naxan nomma a rabatumae rakiside. E naxa e kobe ti i ra, e mu i xui rabatu fefe ma.»

³⁰ «I naxa lu e seeti ma kabi temui xonkuye. I nu e ralimaniyama i Xaxili ra i xa namijonmee saabui ra, kono e mu e tuli mati i ra. Na kui i naxa e sa si gbete belexe i.

³¹ Kono hali i to na raba, i tondi ne e sontode i xa fonisireya xa fe ra. I mu e rabepin kerenyi ra, barima Ala naa i ra naxan hinnema mixie ra, naxan kinikinima e ma.»

³² «Yakosi, i tan muxu Marigi Ala Xungbe, i senbe gbo, i magaaxu, i ixa saate rakalamala, i hinnema mixi ra. Yandi, i xa i jengi sa muxu xa toore xon ma, muxu xa mangee, muxu xa kuntigie, muxu xa serexedubee, muxu xa namijonmee, muxu babae, nun muxu xa jama birin. Kabi Asiriyi mangee xa temui, han to muxu na toore nan kui.

³³ I bara fe tinxinxi raba muxu be. I tan bara dugutegereja raba, kono muxu tan bara fe naaxi raba i ra.

³⁴ Muxu xa mangee, muxu xa kuntigie, muxu xa serexedubee, nun muxu babae mu bira i xa seriye foxo ra. E mu e tuli matixi i xa yaamari nun i xa maseniyi ra.

³⁵ Hali i to harige nun bɔxi fanyi sa e xa mangyae bun ma temui naxe, e mu i xui rabatu, e mu gibile e xa wali naaxie foxo ra.

³⁶ To loxoe muxu na konyiya nan kui. Muxu bara findi konyie ra bɔxi ma i dennaxe fixi muxu benbae ma, alako e xa balo na bɔxi fanyi saabui ra.

³⁷ Kono na bɔxi bogi fanyi birin luma mange gbete nan be, muxu na naxee bun ma muxu xa yunubie xa fe ra. E e waxonfe rabama muxu fatee nun muxu xa xurusee ra. Muxu na toore belebele nan kui.»

10

Nama xa nate tongoxi

¹ Na birin kui, muxu bara yi nate sebexi tongo, muxu xa mangee, Lewikae, nun muxu xa serexedubee xa tonxuma doxoxi a ma.

² E xilie nan yi ki:
Gomina Nehemi Xakalaya xa di, Sedekiya,
³ Seraya, Asaraya, Yeremi,
⁴ Pasura, Amaraya, Malakiya,
⁵ Xatusi, Sebanaya, Maluku,
⁶ Xarima, Meremoti, Abadiyasi,
⁷ Daniyeli, Gineton, Baruki,
⁸ Mesulama, Abiya, Miyamin,
⁹ Maasiya, Biligayi, nun Semaya.
Serexedubee nan na ki.

¹⁰ Lewikae nan yi ki:
Asanaya xa di Yesuwa, Xenadadi xa di
Binuwi, Kadamiyeli,

¹¹ nun e ngaxakerenyie,
Sebanaya, Hodiya, Kelita, Pelaya, Hanan,

¹² Mika, Rexobo, Xasabiya,

¹³ Sabudu, Serebiya, Sebanaya,

¹⁴ Hodiya, Bani, nun Beninu.

¹⁵ Kuntigie nan yi ki:
Paroso, Mowaba Paxati, Elama, Satu, Bani,

16 Buni, Asigadi, Bibayi,
 17 Adoniya, Begifayi, Adin,
 18 Ateri, Xesekiya, Asuru,
 19 Hodiya, Xasuma, Beseyi,
 20 Xarifi, Anatoti, Nebayi,
 21 Magapiyasi, Mesulama, Xesiri,
 22 Mesesabeli, Sadoki, Yaduwa,
 23 Pelataya, Hanan, Anaya,
 24 Hoseya, Xananiya, Xasubu,
 25 Haloxesi, Pilixa, Sobeki,
 26 Rexumi, Xasabana, Maaseya,
 27 Ahaya, Hanan, Anan,
 28 Maluku, Xarima, nun Baanna.

29 «Nama dōnxœ birin, s̄erexedubœe, Lewikae, naade makantœ, b̄etibœ, h̄oromobanxi walikee, nun mixi naxee birin mini si gbete ya ma e bira Ala xa seriye foxo ra, e xa ginee, e xa di xemee, e xa di ginee, nun mixi naxee birin fe fahaamuma,

30 nee birin naxa kafu e ngaxakerenyi kuntigie ma. E naxa e rakali e xa bira Ala xa seriye foxo ra, Ala xa konyi Munsa naxan fixi e ma, e xa e Marigi Alatala xa yaamari, a xa masenyi, nun a xa seriye birin nabatu.»

31 «Muxu naxa nate tongo muxu xa tondi muxu xa die fide yi boxi mixie ma. Muxu fan xa tondi e xa di ginee fende muxu xa di xemee be.»

32 Muxu mu sese sarama malabui loxœe nun sali loxœe, yi boxi mixie fama naxee ra alo mengi, xa na mu a ra se gbete. Ne solofera nde birin na, muxu mu boxi rawalima, muxu man dijema ne donie birin ma.

33 Ne yo ne muxu xa gbeti nde ba, a xa rawali muxu Marigi Ala xa h̄oromobanxi kui,

34 alo s̄erexœ taami, sansi xori naxee bama s̄erexœ ra loxo yo loxo, s̄erexœ gan daaxi naxee bama loxo yo loxo, naxee bama malabui loxœe, naxee bama kike neen ti loxœe, naxee bama sali loxœe, naxee bama seniyenyi xa fe ra, naxee bama Isirayila xa yunubi xafarife ra, a nun wali naxan birin nabama muxu Marigi Ala xa banxi kui.»

35 «S̄erexedubœe, Lewikae, nun pama birin naxa nate tongo Ala xa mali ra, xabilee naxee fama yege ra a waxati ki ma, naxan ganma Ala xa banxi kui, alo a sebœxi kitaabui kui ki naxe.»

36 Muxu naxa nate tongo ne yo ne muxu xa muxu xa boxi daxamui singee nun muxu xa sansi bogi singee xanin Alatala xa banxi.

37 Muxu man xa muxu xa di xemee singee nun muxu xa xuruse di singee xanin s̄erexedubœe xon ma, muxu Marigi Ala xa banxi kui, alo a sebœxi kitaabui kui ki naxe.»

38 «Muxu naxa nate tongo, muxu xa muxu xa farin xun singee, sansi bogi singee, weni neen, nun ture neen xanin muxu Marigi Ala xa h̄oromobanxi bilie kui s̄erexedubœe be. Muxu man xa farile fi Lewikae ma. E luma siga ra na farile foxo ra muxu walima dennaxe.

39 E xa na raba Haruna b̄onsœ s̄erexedubœe nde ya xori. E xa farile ba na farile nan kui, e fa na tan xanin h̄oromobanxi bilie kui, daxamui ragatama dennaxe.

40 Isirayilakae nun Lewikae xa na mengi, weni neen, nun ture neen xanin na bilie kui h̄oromobanxi xa see saxi dennaxe. S̄erexedubœe, naade kantae, nun b̄etibœ fan na menni ne. Muxu mu muxu Marigi Ala xa h̄oromobanxi raboloma!»

11

Yuwifi naxee fa Darisalamu

1 Nama kuntigie naxa sabati Darisalamu taa seniyenxi, a nun mixi gbete naxee sugandixi Ala xa mali ra. Mixi fu yo mixi fu, keren naxa sugandi dōxofe ra Darisalamu. Mixi dōnxœ naxee luxi, nee naxa sabati taa gbete.

2 Nama naxa duba mixie be, naxee bara tin lude Darisalamu.

3 Isirayilakae, s̄erexedubœe, Lewikae, h̄oromobanxi walikee, nun Sulemani xa konyie xa die, naxee mu nu na Darisalamu, nee naxa sabati e xonyi, e xa taae kui Yudaya boxi ma.

4 Boxi mange naxee sabati Darisalamu, ndee keli Yuda b̄onsœ nun Bunyamin b̄onsœ ne. Naxee kelixi Yuda b̄onsœ, nee xilie nan yi ki: Atayaya num Maaseya. Atayaya baba xili Yusiya. Na fan baba xili Sakari. Na fan baba xili Amaraya. Na fan baba xili Sefataya. Na fan baba xili Mahalaleli. Na fan baba xili Peresi.

5 Maaseya baba xili Baruki. Na fan baba xili Kolixose. Na fan baba xili Xasaya. Na fan baba xili Adaya. Na fan baba xili Yoyeribu. Na fan baba xili Sakari. Na fan baba xili Selaha.

6 Na kui, Peresi xabile naxee sabati Darisalamu, e findixi mixi keme naani, mixi tongo senni nun solomasaxan nan na.

7 Naxee kelixi Bunyamin b̄onsœ, nee xilie nan yi ki: Salu, nun a foxirabiree Gabayi nun Salayi. Salu baba xili Mesulama. Na fan baba xili Yowedi. Na fan baba xili Pedaya. Na fan baba xili Kolaya. Na fan baba xili Maaseya. Na fan baba xili Itiyeli. Na fan baba xili Yesaya.

8 Nee xa mixie malanxi mixi keme solomanaani, mixi moxœjen nun solomasaxan.

⁹ Sikiri xa di Yoweli nan findixi e xa mange singe ra. E xa mange firin nde lanxi Hasenuwa xa di Yuda nan ma.

¹⁰ Naxee findixi serexedubee ra, nee xilie nan yi ki: Yoyaribu xa di Yedaya, Yakin,

¹¹ Seraya, nun e wali booree. Seraya baba xili Xilikya. Na fan baba xili Mesulama. Na fan baba xili Sadoki. Na fan baba xili Merayoti. Na fan baba xili Axituba, Ala xa banxi yarerati.

¹² Nee birin malanxi mixi keme solo-masaxan, mixi moxçøen nun firin. Adaya fan nu na, a nun a wali boore naxee findi denbaya kanyie ra. Adaya baba xili Yeroxama. Na fan baba xili Pelalaya. Na fan baba xili Amasi. Na fan baba xili Sakari. Na fan baba xili Pasura. Na fan baba xili Malakiya.

¹³ Nee birin malanxi mixi keme firin, mixi tongo naani nun firin. Amasyai fan nu na, a nun a wali boore naxee findi kuntigie ra. A baba xili Asareli. Na fan baba xili Axesayi. Na fan baba xili Mesilemoti. Na fan baba xili Imeri.

¹⁴ Nee birin malanxi mixi keme, mixi moxçøen nun solomasaxan. Hagidoli xa di Sabadiyeli nan findi e xa yarerati ra.

¹⁵ Naxee findixi Lewikae ra, nee xilie nan yi ki: Semaya, naxan baba xili Xasubu. Na fan baba xili Asirikama. Na fan baba xili Xasabiya. Na fan baba xili Buni.

¹⁶ Sabetayi nun Yosabadi, Lewikae xa mange naxee nu Ala xa banxi yailanma.

¹⁷ Mataniya, naxan baba xili Mika. Na fan baba xili Sabadi. Na fan baba xili Asafi, mange naxan Ala matçøes nun Ala maxandi rabama. Bakibukiya nan findi na mange firin nde ra. Abeda, naxan baba xili Samuwa. Na fan baba xili Galali. Na fan baba xili Yedutun.

¹⁸ Lewika naxee nu sabatixi Darisalamu, Ala xa taa seniyenxi, e malanxi mixi keme firin, mixi tongo solomasaxan nun naani.

¹⁹ Naxee nu hörömobanxi naadée makantama, nee xilie nan yi ki: Akubu, Talamon, nun e ngaxakerenyie naxee nu naadée makantama. Nee malanxi mixi keme, mixi tongo soloferun firin.

²⁰ Isirayilakae, serexedubee, nun Lewika naxee luxi, e tan sabatixi Yudaya taae nan kui e xonyi.

²¹ Hörömobanxi walikee sabatixi Ofeli geysa nan fari. Sixa nun Gisepa nan findi e xa mangëe ra.

²² Lewika naxee sabatixi Darisalamu, e xa mange findixi Yusayi nan na. A baba xili Bani. Na fan baba xili Xasabiya. Na fan baba xili Mataniya. Na fan baba xili Mika. Na fan baba xili Asafi, naxan findixi bætiba e xa mange ra Ala xa banxi kui.

²³ Bætiba birin nu na mange xungbe xa yaamari nan bun ma loxœ birin.

²⁴ Petaxiya findixi mange xa marasima nan na pama be. A baba xili Mesesabeli. Na fan baba xili Sera. Na fan baba xili Yuda.

²⁵ Yuda bønsœ mixie sabatixi Kiriyati Araba, Dibon, Yekabeseeli,

²⁶ Yesuwa, Molada, Peleti,

²⁷ Xasari, Beriseeba,

²⁸ Sikilaga, Mekona,

²⁹ Rimon, Soraha, Yaramuti,

³⁰ Sanowa, Adulama, Lakisi, Aseka, e nun e rabilinyie. E naxa sabati folofe Beriseeba ma sa doxo Hinoma gulunba ra.

³¹ Bunyamin bønsœ mixie sabatixi Geba, Mikimasi, Aya, Beteli, nun e rabilinyie ne.

³² E man sabatixi Anatoti, Noba, Ananaya,

³³ Xasori, Rama, Gitayimi,

³⁴ Xadidi, Seboyima, Nebalati,

³⁵ Lodi, Ono, nun se yailanmae xa gu-lunba fan kui.

³⁶ Lewika ndee naxee kelixi Yudaya, nee naxa sabati Bunyamin boxi ma.

12

Serexedubee nun Lewikae

¹ Serexedubee nun Lewikae nan yi ki, naxee gbilen Darisalamu e nun Salatiyeli xa di Sorobabeli nun Yesuwa ra:

Seraya, Yeremi, Esidirasi,

² Amaraya, Maluku, Xatusi,

³ Sekanaya, Rexumi, Meremoti,

⁴ Ido, Gineton, Abiya,

⁵ Miyamin, Mowadiya, Biliga,

⁶ Semaya, Yoyaribu, Yedaya,

⁷ Salu, Emoki, Xilikiya, nun Yedaya.

Serexedube kuntigie nan na ki, nun e ngaxakerenyi naxee nu na Yesuwa xa waxati.

⁸ Lewikae nan yi ki:

Yesuwa, Biruwi, Kadamiyeli,

Serebiya, Yudaya, nun Mataniya.

E nu findixi bætiba mangee nan na.

⁹ E ngaxakerenyie Bakibukiya nun Unni nu tima e ya ra na wali kui.

¹⁰ Yesuwa findi ne Yoyakima baba ra. Yoyakima findi ne Eliyasibu baba ra. Eliyasibu findi ne Yoyada baba ra.

¹¹ Yoyada findi ne Yonatan baba ra. Yonatan findi ne Yaduwa baba ra.

¹² Yoyakima xa waxati, serexedube xabilee nun e xunye nan ya:

Meraya nan findi Seraya xabile xunyi ra.

Xananiya nan findi Yeremi xabile xunyi ra.

¹³ Mesulama nan findi Esidirasi xabile xunyi ra.

Yehoxanan nan findi Amaraya xabile xunyi ra.

¹⁴ Yonatan nan findi Maluku xabile xunyi ra.

Yusufu nan findi Sebanaya xabile xunyi ra.

¹⁵ Adina nan findi Xarima xabile xunyi ra.

Xeləkayi nan findi Merayoti xabile xunyi ra.

¹⁶ Sakari nan findi Ido xabile xunyi ra.

Mesulama nan findi Gineton xabile xunyi ra.

¹⁷ Sikiri nan findi Abiya xabile xunyi ra.

Pilitayi nan findi Minyamin nun Mowadiya xabile xunyi ra.

¹⁸ Samuwa nan findi Biliga xabile xunyi ra.

Yehonatan nan findi Semaya xabile xunyi ra.

¹⁹ Matenayi nan findi Yoyeribu xabile xunyi ra.

Yusayi nan findi Yedaya xabile xunyi ra.

²⁰ Kalayi nan findi Salayi xabile xunyi ra.

Eberi nan findi Emeki xabile xunyi ra.

²¹ Xasabiya nan findi Xilikiya xabile xunyi ra.

Netaneeli nan findi Yedaya xabile xunyi ra.

²² Serekedubé xilie nun Lewika denbaya kanyie xilie nu sebexi Eliyasibu, Yoyada, Yonatan, nun Yuduwa xa waxati, Perise mange Dariyusi xa mangeya bun ma.

²³ Lewika denbaya kanyie xilie nu sebexi taruxui buki kui han Eliyasibu xa mamadi Yonatan xa waxati.

²⁴ Lewikae xa mangee Xasabiya, Serebiya, Kadamiyeli xa di Yosuwe, nu Alatala matoxoma temui naxé, e ngaxakerenyie nu tixi e ya i, alo Ala xa mixi Dawuda a yamari ki naxé.

²⁵ Mataniya, Bakibukiya, Abadiyasi, Mesulama, Talamon, nun Akubu nu horomabanxi naadee kantama,

²⁶ Yosuwe xa di Yoyakima xa waxati kui, Yosadaki xa mamadi. Na waxati Nehemi nan nu na gomina ra, Esidirasi nan nu na serexedube nun seriye karamoxo ra.

Darisalamu tete rabi

²⁷ Darisalamu tete rabi, e xeevae xee ne Lewikae birin ma Yudaya boxi ma, alako e xa fa Darisalamu jelexin xulunyi tide beetie ra, naxee bama maxa see nun kora mooli ndee xui ra.

²⁸ Beetibae naxa fa kelife Darisalamu fari ma, a nun Netofa foxxoe ra,

²⁹ Beti Giligali, Geba, nun Asamateti.

³⁰ Serexedubé nun Lewikae naxa e yete raseniyen, e man naxa jama, nun taa naadee nun taa tete fan naseniyen.

³¹ N naxa Yudaya mangee rate tete kon na. N man naxa beetiba jama firin sugandi. Nama singe xa pere tete kon na yirefanyi ma, Xuruse naadee mabiri.

³² Hosaya nun Yudaya mangee setti naxa bira yi jama foxxo ra,

³³ e nun Asaraya, Esidirasi, Mesulama,

³⁴ Yuda, Bunyamin, Seraya, Yeremi,

³⁵ serexedubé naxee feri fema, Yonatan xa di Sakari, naxan benbae findixi Semaya, Mataniya, Mike, Sabudu, nun Asafi ra.

³⁶ Sakari ngaxakerenyie Semaya, Asareli, Milalayi, Gilalayi, Maayi, Netaneeli, Yuda, nun Xanani naxa bira e foxxo ra. Dawuda xa beetibasee nu na e yi ra. Seriye karamoxo Esidirasi nan nu na e xa yarerati ra.

³⁷ E to Dulonyi naade li, e naxa te Dawuda xa taa kui tete kon na. E naxa dangi Dawuda xa banxi ra han e sa Ye naade li sogetede biri.

³⁸ Na jama firin nde naxa siga koola ma. N naxa bira e foxxo ra tete kon na, muxu nun jama donxoe. Muxu naxa mini yire makantaxi ra naxan xili Taami Gande, muxu naxa siga han tete igbode.

³⁹ Muxu naxa mini Efirami naade ra, Naade Fori, Yexxe naade, Xananeli yire makantaxi, Meya yire makantaxi, han muxu Yexxeeyore naade li. Muxu naxa ti Geeli naade ya ra.

⁴⁰ Na jama firinyi naxa ti Ala xa banxi kui. N tan nun kuitisa nu na, nun

⁴¹ serexedubé Eliyakin, Maaseya, Minyamin, Mike, Eliyowenayi, Sakari, nun Xananiya. Ferie fan nu na e yi ra.

⁴² Serekedubé Maaseya, Semaya, Eleyasari, Usi, Yehoxanan, Malakiya, Elama, nun Eseri fan nu na. Yisiraxaya nun nu na beetibae xa mange ra.

⁴³ Nama naxa serexé gbegbe ba seewé kui barima e Marigi Ala nu bara e rasewe. Ginee nun dimee fan nu seewaxi. Na nelexinyi xui naxa siga yire makuye.

⁴⁴ Na loxoe muxu naxa xemee sugandi naxee bilie kantama, serexé bogise singee nun farile ragatama dennaxé. Yi xemee lan ne e xa sansi bogi singee xun lan, naxee fixi serexedubé nun Lewikae ma, kelife xee ma alo a sebexi kitaabui kui ki naxé. Yudayakae nu bara nelexin serexedubé nun Lewikae xa wali ra.

⁴⁵ E naxa e Marigi Ala xa wali raba a fan yi ra. E tan, beetibae, nun naade makantee nu e raseniyenma alo Dawuda nun a xa di Sulemani a masenxi ki naxé.

⁴⁶ Dawuda nun Asafi xa waxati, beetiba mangee nu na naxee nu Ala matoxoma suukie nun tantuie ra.

⁴⁷ Sorobabeli nun Nehemi xa waxati, Isirayila birin nu baloe soma beetibae, naade makantee, Lewikae, serexedubé, nun Haruna xa die yi ra loxoe birin.

13

Nehemi xa wali donxoe

¹ E nu na Tawureta Munsa xaranfe jama be temui naxé, e naxa yi sebeli to, «Amonika nun Mowabaka mu daxa e xa so Ala xa mixie ya ma,

² barima e mu fa taami nun ye ra Isirayilakae ralande e xa biyaasi kui, e kobiri

fi Balami nan ma, a xa fa Isirayilakae danka. Kono muxu Marigi Ala naxa na danke mafindi barake ra.»

³ E to na me, e naxa si gbete mixi birin keri Isirayilakae ya ma.

⁴ Beenu na xa raba, serexedube Eliyasibu nan nu na bilie xunyi ra muxu Marigi Ala xa banxi kui. A bariboore nde nan nu lanxi Tobiya ma.

⁵ A nu bara bili belebele so a yi ra yi se birin nagatama dennaaxe: mengi, surayi, hɔrɔmɔbanxi isee, mengi farile, weni neene, nun ture, naxee fima Lewikae, beetibae, nun naade makantee ma.

⁶ Na birin naba temui naxæ, n mu nu na Darisalamu, barima n na bara gibile Babilon mange Atasaksi yire, a xa mangeyä ne tongo saxan nun firin nde ra. Na ne to non, mange naxa tin

⁷ N bejninde, n xa gibile Darisalamu. N to naa li, n naxa Eliyasibu xa wali kobi to bili sofe ra Tobiya yi ra, Ala xa banxi kui.

⁸ Na fe naxa n bojne rajaaxu n ma. N naxa Tobiya xa se birin woli tande.

⁹ N naxa e yaamari e xa na bilie raseniyen, n fa Ala xa banxi see raso naa, alo serexee nun surayi.

¹⁰ N naxa a me fan, se naxee lan e xa fi Lewikae ma, e mu nu na fixi e ma. Lewikae nun beetibae, naxee nu lanxi e xa Ala xa wali raba, nee nu bara siga e xa xee rawalide.

¹¹ N naxa sɔnχœ rate kiitisae ma, n fa e maxorin, «Wo Ala xa banxi rabeninxí munfe ra?» N naxa Lewikae nun beetibae malan, n fa e ragbilen e xa wali ra.

¹² Na temui kore Yudayaka birin naxa fa mengi farile, weni neene, nun ture ra, a xa malan bilie kui.

¹³ N naxa Selemiya serexedube ti, a xa na bilie makanta, a nun seriye karamoxo Sadoki, Lewika Pedaya, Sabudu xa di Hanan, Mataniya xa mamadi. N na mixie sugandixi ne barima tinxin mixie nan nu na e ra. A nu lan ne e xa na see itaxun e ngakakerenyie ma.

¹⁴ N Marigi Ala, i naxa neemu n ma na xa fe ra. I xa ratu n ma, n wali tinxinxi naxan naba i xa hɔrɔmɔbanxi nun sali xa fe ra.

¹⁵ Na temui n naxa Yudayaka ndee to wali kui malabui loxœ. E sansi bogi bunduma, e mengi xabama, e a bakima sofale fari, e man weni bogi, weni, xore, nun kote gbete bakima, e a xanin Darisalamu malabui loxœ, e xa a mati. N naxa na tonyi doxœ e ma senbe ra.

¹⁶ Tireka naxee sabatixi Darisalamu, e fan nu fama ne yexxe nun kote moɔli birin na Darisalamu, e xa a mati malabui loxœ Yudayakae ma.

¹⁷ N naxa sɔnχœ rate Yudaya kuntigie ma yi ki, «Wo na munse rabafe? Wo na binye nan bafe malabui loxœ ma?

¹⁸ Wo babae fan nu na nan nabama. Na nan a niyaxi won Marigi Ala naxa won haxankata, a yi taa kana. Wo na a xa xone xun masafe, barima wo mu malabui loxœ binyaxi.»

¹⁹ Na temui n naxa yaamari fi, kœ so temui, beenu malabui loxœ xa a li, Darisalamu naadée xa balan han malabui loxœ xa ba a ra. N man naxa n ma walike segetala ndee doxœ naadée ra, e naxa tin kote yo xa so malabui loxœ.

²⁰ A bara sanya kerem, xa na mu a ra firin li, yulee makiti sama Darisalamu fari ma, tete seeti ma.

²¹ N naxa na tonyi fan doxœ e ma yi wɔyenyi ra, «Wo kœ radangima tete seeti ma munfe ra? Xa wo na raba kœ, n belexe wo lima ne.» Kafi na dangi, e mu fa malabui loxœ sɔnɔn.

²² N naxa a fala Lewikae be, e xa e yete raseniyen, e xa fa naadée makantade, alako mixie xa malabui loxœ biny.

N Marigi Ala, i xa ratu n ma wali ma, i man xa n kanta i xa fonisireya kui.

²³ Na waxati, n naxa Yuwifi ndee to naxee bara ginee doxœ naxee keli Asidodi, Amoni, nun Mowaba boxi ma.

²⁴ E xa di ndee nu Asidodi xui falama, xa na mu a ra si gbete xui, e mu Yudaya xui falama.

²⁵ N naxa na fan tonyi doxœ e ma, n fa e danka. N naxa mixi ndee bonbo, n e xunsexe matala. N naxa fa e rakali Ala xili ra, «Wo naxa wo xa di ginee fi e xa di xemee ma, wo fan naxa e xa di ginee doxœ wo yete be, xa na mu a ra wo xa die be.

²⁶ Na fe xa mu a niyaxi Isirayila mange Sulemani findixi yunubitœ ra? A maniye yo mu nu na dunija sie ya ma. Ala naxa a xanu, a man a findsi Isirayila mange ra. Kono si gbete ginee naxa a raso yunubi fe kui.

²⁷ Wo fan wama na yunubi moɔli nan nabafe? Wo wama findife tinxintaree nan na won Marigi Ala be, ginee futife ra si gbete ya ma?»

²⁸ Eliyasibu serexedube kuntigi xa di Yoyada nan nu na Sanbalati Xoronka bitanyi ra. N naxa a rabolo.

²⁹ N Marigi Ala, i xa ratu n ma fe ma, barima e bara serexedube wali manoxo, e man bara serexedubee nun Lewikae xa saate kana.

³⁰ N naxa si gbete mixi birin keri serexedubee nun Lewikae ya ma, n naxa e ti e xa wali ra.

³¹ N man naxa yege fi serexedubee ma sali temui nun boxi daxamui singe serex ba temui.

N Marigi Ala, i xa ratu n ma fe ma i xa
fonisireya kui.

Esita xa Taruxui Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Alatala nu bara Isirayila bɔnsœ sa e yaxui Babilɔnkae sagoe e xa yunubie xa fe ra. E naxa bu naa konyiya kui ne wuyaxie bun ma. A rajɔnyi si gbete fan naxa no Yuwifi yaxui singee ra, Yuwifie fa lu nee xa mangeya bun ma. Yi kitaabui fe falama naxan dangi Perise boxi ma Yuwifi ndee xa fe ra, naxee nu xili Morodekayi nun Esita.

Yuwifie xa diine nu seriye nde masenma, naxan mu nu rafanxi kaafiri senbema nde ma Perise boxi ma, naxan nu xili Haman. A nu wama mixi birin xa a xinbi sin boxi ma a binyafe ra, kɔno Morodekayi mu nu wama na rabafe, barima a nu na mooli rabama Alatala gbansan nan be. Na kui Yuwifie xa fe mu nu rafanxi a ma, a fa nate tongo a xa e tooro.

Kɔno Ala meenima a xa jama ma, a e mali e xa toore kui. Morodekayi taara xa di cinema Esita nu bara findi Perise mange gine ra a xa tofanyi nun a xa tinxinyi xa fe ra. Na fe naxa a niya a xa no mange xungbe mayandide a xa a mali yi fe kui. Haman waxonfe jaaxi mu sooneya, barima Ala nu bara a xa mixi Esita lu Perise mange seeti ma Ala waxon waxati ma. Ala xa mangeya gbo mangeya birin be. Amina.

Esita xa Taruxui

Mange gine Fasati tondife mange Asuyerusu be

¹ Mange nde nu na naxan nu xili Asuyerusu. A xa mangeya folo Inidiya boxi nan ma, han a sa dɔxɔ Etiyopi boxi ra. Boxi keme moxɔjen nun solofera nan nu na a xa noe bun ma.

² Na waxati, a nu dɔxɔxi Suse ne, a xa mangataa.

³ A xa mangeya ne saxan nde, a naxa xulunyi ti a xa mangedie nun a xa walikee be. Perise nun Mediya soori mangee, kuntigie, nun boxi gominae naxa fa.

⁴ Mange Asuyerusu naxa a xa naafuli, nun a xa dariye masen e be xi keme tongo solomasaxan bun ma.

⁵ Na to dangi, mange naxa xulunyi ti Suseka birin be a xa tete kui. Xi solofera bun ma, banna nun setare birin naxa fa na xulunyi.

⁶ Mange banxi naxa rafe ki fanyi ra. Dugi fixee nun dugi foɔrse nu gbakuxi luuti fixee nun luuti gbeelie ra. Dugie gbakuxi luutie ma gbeti xurundee ra. Na birin nu xirixi geme dɔxɔxi tofanyie ra. Xeema kibanyi nun gbeti kibanyi tofanyie nu na.

Boxi gbaata nu yailanxi geme tofanyi moɔli moɔlie ra.

⁷ Mange naxa weni gbegbe itaxun mixie ma, e xa na min xeema poɔti moɔli wuyaxie kui.

⁸ Weni xasabi naxan e kenen, e naxa na min, barima mange nu bara a xa walikee yamari, e xa mixie waxonfe raba.

⁹ Mange gine Fasati fan naxa xulunyi ti ginee be mange Asuyerusu xa banxi kui.

¹⁰ Xulunyi xi solofera nde, mange Asuyerusu to siisi weni ra, a naxa a xa batula solofera xili. Yi xeme solofera nu xili Mehuman, Bisita, Xarabona, Bigita, Abagita, Setari, nun Karakasi.

¹¹ Mange naxa a fala e be, e xa fa mange gine Fasati ra a xɔn ma. A xa a maxiri a fanyi ra, mange gine tonxuma xa doxɔ a xun ma, alako jama nun mangedi birin xa a xa tofanyi to. Gine tofanyi nan nu na Fasati ra.

¹² Kɔno mange gine Fasati naxa tondi mange xa yaamari ra, xeerae naxan masen a be. Na naxa mange xɔno ki fanyi.

¹³ Awa, mange naxa a xa lɔnnila solofera xili naxee nu seriye nun naamunyi kolon a fanyi ra.

¹⁴ Yi mangedi solofera nan ya: Kasena, Setara, Adamata, Tarasisi, Meresi, Marasena, nun Memukan. Yi Mediyakae nun Perisekae tide nu gbo birin be, barima e tan nan nu na mange seeti ma.

¹⁵ Mange naxa e maxorin, «N tan mange Asuyerusu bara xeerae rasiga mange gine Fasati ma a xa fa, kɔno a bara tondi n ma yaamari suxude. Seriye ki ma, a lanma n xa munse raba a ra?»

¹⁶ Memukan naxa a masen mange nun mangedie be, «Mange gine Fasati mu fe jaaxi rabaxi i tan mange gbansan xa ra, a man bara fe jaaxi raba mangenie nun jamaa ra naxee na i xa mangeya bun ma.

¹⁷ Ginee na a me temui naxe, mange gine bara a xa mori matandi, boxi ginee birin fan luma ne e xa morie matandi ra. Ginee a falama ne, «Mange Asuyerusu xeera rasiga ne mange gine Fasati ma a xa fa, kɔno a mu tin.»

¹⁸ Perise nun Mediya mangenie xa ginee na yi fe me temui naxe, e fan tondima ne e xa morie binyade. Na na raba marajaaxui nun binyatareja mu jɔnma.

¹⁹ Mange, xa i bara tin, a lanma i xa mange gine Fasati yamari a naxa fa i yire sonɔn. Gine gbeeto tongo naxan fis a be, na xa findi mange gine ra. Na yaamari xa sebe Perisekae nun Mediyakae xa seriye kui, naxan mu nɔma masarade.

²⁰ Gine birin na yi yaamari xungbe me i xa mangeya bun ma, e fama ne e xa morie binyade ki fanyi ra, kelife gine xuri ma, han gine xungbe.»

²¹ Na marasi naxa rafan mange nun mangédie ma. Asuyerusu naxa a raba alo Memukan a fala ki naxe.

²² A naxa bataaxee rasamba a xa boxi birin ma e gbe sebeli ra nun e yete bari xui ra. Na keedi naxxe a xemé birin xa findi denbaya xunyi ra, a nun a xa denbaya mixi birin xa a bari xui fala.

2

Esita findife mange gine ra

¹ Na dangi xanbi, mange bojé naxa goro. A naxa ratu mange gine Fasati xa fe rabaxi ma, a nun a yete nate naxan tongoxi a xa fe ra.

² Mangé xa batulae naxa a fala a bë, «Ginedimedi tofanyi ndee xa fen i bë.

³ Yaamari fi i xa boxi birin ma, e xa fa ginedimedi tofanyie birin na i xa mangataa Suse. E xa lu i xa ginee xa banxi kui. Hege, i xa walike banaxi naxan mèenima i xa ginee ma, na xa a jengi sa e xon ma, alako nde xa sa e xa tofanyi xun ma.

⁴ Gine naxan na rafan i ma e ya ma, na xa findi mange gine Fasati loxoe ra.» Yi woyenyi naxa mange kenen, a naxa na raba.

⁵ Yuwifi nde nu na Suse naxan nu xili Morodekayi. A findi Yayiri xa di nan na, Simeyi xa mamadi, Kisu tolobite kelife Bunyin bonsœ ma.

⁶ Babilon mange Nebukadansari nan fa a ra konyiya kui, a nun Yudaya mangé Yekoniya nun Isirayilaka gbetee.

⁷ Morodekayi baba xunya xa di gine Hadasa, e nu naxan ma Esita, a nu na Morodekayi nan yi ra, kabi a baba nun a nga faxa temui. A naxa a xuru, a a findi a xa di ra. Ginedimedi tofanyi nan nu a ra.

⁸ Mangé xa yaamari to masen a xa boxi mixie bë, e naxa fa di gine wuyaxi ra Hege xon ma Suse. Esita nu na e ya ma.

⁹ A to rafan Hege ma, Hege naxa fate ratofan ture, donse fanyi, nun konyi gine solofero so a yi ra. A naxa e yigiyi mangé xa ginee xa banxi kui dennaxe fan yire birin bë.

¹⁰ Esita nu fatanxi bonsœ nun si naxana, a mu na masen mixi yo bë, barima Morodekayi nu bara na tonyi döxo a ma.

¹¹ Loxoe birin Morodekayi nu a makorema mangé xa ginee xa banxi ra, a xa Esita xa fe xibaarui kolon.

¹² Na ginee birin naxa kike fu nun firin naba mangé xa ginee xa banxi kui. Kike senni bun ma, ture nun labunde möoli ndee nu masoma e ma. Na dangi xanbi, ture nun labunde möoli gbetee nu masoma e ma. Na je keren to kamali, ginee naxa no e yete masende mangé bë.

¹³ Ginee ne sigama mangé xon ma, e wa sese xaninfe e xun ma, e nu na soma ne e yi ra.

¹⁴ Ginee nu soma mangé xonyi nunmare temui ne, e fa gibilen mangé xa ginee xa banxi firin nde kui. Menni mangé xa konyi banaxi Saasagasi nu mèenima e ma. Na xanbi e mu gibilenma mangé xonyi, fo naxan na a kenén e ya ma, a na xili.

¹⁵ Abixayili xa di Esita, Morodekayi naxan xuruxi, na xa temui to a li sigafe ra mangé xonyi, a mu sese xanin a xun ma fo mangé xa walike Hege naxan fala a bë. Esita nu rafan mixi birin ma.

¹⁶ E naxa Esita raso mangé Asuyerusu xun ma a xa mangéye je solofero nde ra, Tebeti kike fu nde ra.

¹⁷ Esita naxa rafan mangé ma dangi ginee birin na. A xa xanunteya to lu mangé bojé kui dangi ginedimedie birin na, a naxa a findi mangé gine Fasati loxoe ra.

¹⁸ Mangé naxa xulunyi belebele ti Esita bë, a a xa kuntigie nun a xa walikee birin xili. A na loxoe findi malabui loxoe ra a xa nama bë, a e birin bupna mangé ki ma.

Morodekayi mange ratangafe

¹⁹ Ginedimedie to malan sanya firin nde ra, Morodekayi nu döroxí mangé xa banxi naade ra.

²⁰ Esita mu nu a bonsœ nun a xa mixie xa fe falaxi mixi yo bë, alô Morodekayi nu bara a yamari ki naxe. Esita nu luma a xui susu ra, alô a darixi a ra ki naxe kabi a dimedi temui.

²¹ Loxoe nde Morodekayi nu döroxí mangé xa banxi naade setti ma. Bigitana nun Teresi, naxee nu na mangé xa banxi sode de makantafe, e naxa xon mangé Asuyerusu ma, e fa nate tongo e xa a faxa.

²² Morodekayi to na me, a naxa a fala mangé gine Esita bë, alako a xa na masen mangé be a xili ra.

²³ Mangé to na fe xon nafen, a naxa a kolon nondi na a ra. A naxa na xemé firinyie gbaku wuri ma e faxafe ra. Na birin naxa sebe taruxui buki kui mangé ya xori.

3

Haman wama Yuwifie faxafe

¹ Na dangi xanbi, mangé Asuyerusu naxa Hamedata Agagaka xa di Haman binya, a a ti mangedie birin xun ma.

² Mangé xa mixie birin nu e xinbi sinma Haman bun ma, alô mangé e yamari ki naxe. Kônçò Morodekayi tan nu tondima ne a xinbi sinde a bun ma, a man mu a felenma a be boxi ma.

³ Mangé xa mixie naxa Morodekayi maxorin, «I mangé xa yaamari matandima munfe ra?»

⁴ E nu luma Morodekayi maxorin na na fe ma, kono a mu a tuli matima e ra. Sa na fari, a nu bara a fala e be a Yuwifi na a ra. Na temui, e naxa na dentegē Haman be, e xa a mato a naxan nabama.

⁵ Haman to a to Morodekayi mu tinma a xinbi sinde a bun ma, a naxa xōnō ki fanyi.

⁶ A to a kolon, Yuwifi nan Morodekayi ra, a mu tin a tan gbansan xa tooro de fa. A nu wama a xa mixi birin nan nahalakife fa, Yuwifi naxee birin nu na Asuyerusu xa mangeya bun ma.

⁷ Awa, mange Asuyerusu xa mangeya je fu nun firin nde, kike singe, naxan xili Nisan, Haman naxa sematoe maxorin, a xa a kolon a lanma a xa Yuwifie faxa kike nun loxoe naxan ma. Sematoe naxa a to na lanxi kike fu nun firin nde nan ma, naxan xili Adari.

⁸ Na temui Haman naxa a masen mange Asuyerusu be, «Si nde na i xa jaama ya ma, naxan yensenxi i xa mangeya yire birin. E xa seriye mu luxi alo si gbeteetee xa seriye, barima e tondima i xa yaamarie yati suxude. A mu lanma e xa sabati i xa boxi ma.

⁹ Mange, xa i tinxi, yaamari fi e xa halaki. N tan yati bara tin kobiri gbeti kole wulu fu fide i xa mixie ma naxee yi wali rakamalima.»

¹⁰ Mange naxa a xa tonxuma ba a belexesole ra, a naxa a so Hamedata xa di Haman yi ra, na Agagaka naxan nu findixi Yuwifie yaxui ra.

¹¹ Mange naxa a fala a be, «I xa i xa kobiri ragata. I man xa i waxonfe raba yi mixie ra.»

¹² Na kike singe, xi fu nun saxan nde, Haman naxa mange xa sebelitie malan, e xa a xa yaamari sebe mange rasimae, boxi gominae, nun si birin mangedie ma. Bataaxe naxa sebe si birin xa sebeli ki ma nun si birin bari xui ra. E naxa nee sebe mange Asuyerusu xili ra. E man naxa mange xa tonxuma foxi sa na keedie ma.

¹³ Xeerae naxa siga na keedie ra mangataa yire birin ma. A nu sebexi keedie kui, kike fu nun firin nde, kike naxan xili Adari, na xi fu nun saxan nde, Yuwifi birin xa faxa, dimedi yo, fori yo, diyore yo, gine yo. E sotose birin xa lu mixi gbeteetee be. Yi birin xa raba na loxoe ne.

¹⁴ A nu lan ne yi yaamari xa fi mixi birin ma, alako e xa no na rabade na loxoe.

¹⁵ Mange xa xeerae naxa siga e gi ra alo mange a fala ki naxe. Asuyerusu nun Haman naxa lu yire keren e xa weni min, kono mixi naxee nu na Suse mangataa, e birin boje naxa mini a i.

4

Morodekayi Esita mayandife

¹ Morodekayi to yi fe birin me, a naxa a xa dugi iboo a ma, a sunnun donma ragoro a ma, a te xube maso a fate ma, a mini taa kui a wama a xui itexi ra.

² A naxa siga han mange xōnyi, kono a mu no sode, barima sunnun donma kanyi mu daxa sofe naa.

³ Mange xa yaamari to so taa birin kui, Yuwifie naxa wa e xui itexi ra sunnunyi kui. E naxa sunnun donma ragoro e ma, e te xube maso e fate ma. E naxa na birin naba sunyi kui.

⁴ Esita xa konyi ginee nun xeme banaxi naxee nu meenima a ma, e to Morodekayi xa fe fala Esita be, sunnunyi naxa a boje susu a paaxi ra. A naxa dugi nde rasanba Morodekayi ma, kono a mu tin a xa sunnun donma ratede a ma.

⁵ Esita naxa Hataki xili, xeme banaxi mange naxan yamari a xa meeni Esita ma. A naxa a xee Morodekayi xon ma, alako a xa a kolon a sunnunxi fe naxan ma.

⁶ Hataki naxa sa Morodekayi li taa kui mange xa banxi sode de ra.

⁷ Haman naxan naba, a nun a kobiri xasabi naxan laayidi mange be Yuwifie faxafe ra, Morodekayi naxa na birin dentegē Hataki be.

⁸ A naxa na bataaxe masen a be naxan xaranxi Suse taa kui Yuwifie faxafe xa fe ra. Morodekayi naxa a fala a be a xa na keedi so Esita yi ra, a man xa dentegē sa a be. A nu wama ne Esita xa mange mayandi Yuwifie be, alako a bonsoe naxa tooro.

⁹ Hataki naxa gibilen Esita yire, a naxa Morodekayi xa masenyi birin tagi raba a be.

¹⁰ Esita to na me, a man naxa Hataki xee Morodekayi xon ma, a xa sa yi fala a be,

¹¹ «Mange xa walikee nun a xa mixi birin a kolon gine yo, xeme yo naxan sigama mange yire beenu mange xa a xili, na kanyi lanma seriye ki ma a xa faxa. Xa mange sa tin, a a xa sawuri xemaa daaxi itala a be, a nomaa dijede na kanyi ma. Kono a xi tongo saxan nan ya, mange mu n xili!»

¹² Hataki to na fala Morodekayi be,

¹³ Morodekayi naxa Esita yaabi, a naxe, «Esita, hali i to na mange nan xonyi, i naxa a majoxun de a i keren nomaa kiside Yuwifie ya ma.

¹⁴ Xa i dundu yi fe ma, saabui gbete minima ne Yuwifie be, kono i tan nun i xabile halakima ne. Nde a kolon xa i findixi mange gine ra yi loxoe yati yati nan ma fe ra?»

¹⁵ Na kui Esita naxa Morodekayi yaabi yi woyeyni ra,

¹⁶ «Siga, i sa Suse Yuwifie birin malan, wo xa sunyi suxu n be. Wo naxa ye miñ, wo naxa wo dege yanyi saxon nun kœ saxan bun ma. N tan nun n ma konyie fan sunyi suxuma na ki ne. Na dangi xanbi, n sigama ne mange yire, hali tonyi to doxoxi na ma. Xa e n faxa, awa yire.»

¹⁷ Na temui Morodekayi naxa Esita waxonfe raba, alo a fala a be ki naxe.

5

Esita sigafe mange Asuyerusu xon ma

¹ Sunyi xi saxon nde, Esita naxa a maxiri mange gine dugie ra, a sa siga mange yire. Mange nu doxoxi a xa kibanyi kui, a ya tixi naade ra.

² A to mange gine Esita to, a tixi naa, a xa fe naxa rafan a ma. Mange naxa a xa sawuri xœema daaxi itala a be, Esita naxa a belexe din na sawuri xunyi ra.

³ Mange naxa a maxorin, «Mange gine Esita, munse niyaxi? I wama munse xon ma? N mu tondima, hali i wama n ma mangeya tagi nan xon ma.»

⁴ Esita naxa a yaabi, «Mange, xa a sa i kenen, n wama a xon ma wo nun Haman xa fa n xonyi to, won birin xa won dege a fanyi ra i xa binye bun ma.»

⁵ Mange naxa xœera rasiga Haman ma keren na, alako e xa sa Esita waxonfe raba.

⁶ Mange nun Haman naxa siga Esita xonyi, e e dege yire keren. E nu na weni minfe temui naxe, mange naxa Esita maxorin, «Esita, i wama naxan xon ma, a fala n be. N mu tondima. I waxonfe na munse ra? Hali i wama n ma mangeya tagi nan xon ma, n a soma ne i yi ra.»

⁷ Esita naxa mange yaabi, a naxe, «N wama naxan xon ma,

⁸ xa i bara tin a ra, a xoli n ma wo nun Haman man xa fa n xonyi tina. Na temui, won na ge won degede, n na n waxonfe falama i be.»

⁹ Na lœxœ Haman nu seewaxi ki fanyi, kono a to Morodekayi to mange xa banxi sode de ra, a boje naxa te a jaaxi ra, barima Morodekayi tondixi a binyade, a mu gaaxuxi a ya ra fefe ma.

¹⁰ Na kui Haman naxa a sabari, a gibilen a xonyi. Menni a naxa a booree nun a xa gine Seresi xili.

¹¹ A naxa a yete igbo folo a xa naafuli xa fe ra, a xa di wuyaxi xa fe ra, nun a tide xa fe ra, mange naxan fixi a ma kuntigie nun mangedie tagi.

¹² Haman naxa a fala e be, «Safe na birin xun ma, mange gine Esita n tan keren nan xili, a muxu nun mange xa sa muxu dege a xonyi to. Tina fan, muxu man sigama ne naa.

¹³ Kono na birin mu findima seewé ra n be, danmi n na Yuwifi Morodekayi toma mange xa banxi sode de ra.»

¹⁴ A xa gine Seresi nun a booree naxa a fala a be, «I naxan nabama, tina geesegé, i xa wuri kuye nongon ya tongo suuli ti, i fa mange mayandi Morodekayi xa gbaku na kon na. Na kui wo nun mange sigama ne Esita xonyi seewé kui.» Na fe naxa rafan Haman ma ki fanyi ra, a fa na wuri ti naa.

6

Mange Morodekayi binyafe

¹ Na kœ ra mange mu no xide. A naxa xœera rasiga bukie tongode naxee nu findixi mangeya xa taruxui ra. Na naxa xaran mange be.

² E naxa fe nde xaran Morodekayi xa fe ra. A nu bara a kolon mange banxi kantamae Bigitana nun Teresi nu wama mange Asuyerusu faxafe ne.

³ Na kui mange naxa a xa batulæ maxorin, «Won Morodekayi binya di na fe ma?» Mange xa batulæ naxa a yaabi, «Fefe mu nu raba a be sinden.»

⁴ Mange man naxa a maxorin, «Nde baxi sode n ma banxi kui yakosi?» Haman nu bara so mange xonyi, alako a xa a mayandi Morodekayi xa gbaku wuri ma, naxan nu bara ge tide naa.

⁵ Na na a ra mange xa batulæ naxa mange yaabi, «Haman nan be.» Mange naxa a fala e be, «A xa fa n yire.»

⁶ Haman to so, mange naxa a maxorin, «Mixi nde na n wama naxan binyafe ki fanyi. N lan n xa munse raba na kanyi be?» Haman naxa a majoxun a boje ma, «Mixi gbete mu na mange wama naxan binyafe bafe n tan na.»

⁷ Na kui Haman naxa mange yaabi, «Mange, i wama mixi naxan binyafe,

⁸ a lanma mange dugi, mange bara naxan nagoro a ma, a xa na ragoro na mixi ma. E man xa fa soe nde ra i bara doxo naxan fari, mange tonxuma saxi naxan ma.

⁹ I xa mixi xungbe nde xa na dugi ragoro na mixi ma, i wama naxan binyafe. A na te soe fari, boore xa a rajere taa kui, a xa siga masenyi ti ra, «Wo a mato mange naxan nabama mixi be, a wama naxan binyafe.»

¹⁰ Awa, mange naxa a fala Haman be, «I xulun, i sa dugi nun soe tongo, i fa i xa woyenyi birin nakamali Morodekayi be, na Yuwifi naxan doxoma mange xa banxi sode de ra. I naxa neemu i fala xui sese ma.»

¹¹ Na temui Haman naxa sa dugi nun soe tongo. A naxa mange dugi ragoro Morodekayi ma. Morodekayi to te soe fari, Haman naxa soe rajere taa kui a masenfe

ra nama be, «Wo a mato mange naxan nabama mixi be, a wama naxan binyafe.»

¹² E to ge na rabade, Morodekayi naxa gibilet mange xa banxi sode de ra, Haman tan naxa a xulun sigafe ra a xonyi, a yatagi ixonoxi.

¹³ Haman to na birin fala a xa gine Seresi nun a defanbooree be, e naxa a yaabi, «Xa yi Morodekayi, Yuwifi bōnsœ na a ra, i mu nōma tide a kanke. I fama ne i yete xun nakanade tun!»

¹⁴ Na temui yati mange xa mixi ndee naxa fa a xilide, a xa siga mange gine Esita xonyi a degede.

7

Esita xa mayandi

¹ Mange nun Haman naxa siga mange gine Esita xonyi e degede.

² Na sige firin nde kui, mange nu weni minma temui naxe, a man naxa gibilet Esita maxorin na, «Esita, i wama naxan xon ma, a fala n be alako n xa na raba. Munse xoli i ma? Hali i wama n ma mangeya tagi nan xon ma, n a fima ne i ma.»

³ Mange gine Esita naxa a yaabi, «Mange, xa i sa tin, n wama fe naxan xon ma, i xa n tan nun n bōnsœ rakisi.

⁴ N tan nun n ma mixie bara mati, alako muxu xa halaki, muxu xa faxa, muxu xa jōn feo. Xa e muxu mati konyie gbansan nan na nu, n mu fefe falama i be nu, n dunduma ne tun, barima na fe mu xōrōxo nu han n xa mange tooro.»

⁵ Mange Asuyerusu naxa mange gine Esita maxorin keren na, «Nde suusaxi yi fe moeli maþoxunde? Na kanyi na minden?»

⁶ Esita naxa a yaabi, «Muxu yaxui xungbe, naxan wama muxu tooro, na findixi yi Haman mixi kobi nan na.» Haman to na woyenyi me, gaaxui naxa a susu a jaaxi ra.

⁷ Mange bōne naxa te, a mini tande ma. Haman to a kolon mange jan bara nate tongo a xa fe ra, a naxa lu mange gine Esita fe ma, a xa a mayandi a xa a rakisi.

⁸ Haman to a felen mange gine Esita bun ma, mange so temui nan na ki kelife tande ma. Mange naxa sonxœ rate, «Yi xeme na munse rabafe yi ki? A man wama dutunfe mange gine Esita nan ma n ya xori n ma banxi kui?» Mange fefe na woyenyi fala, mixie naxa Haman yatagi makoto, e a xanin.

⁹ Karabona, mange xa mixi nde, naxa a fala mange be, «Haman jan bara wuri ti a xonyi, a nu wama Morodekayi gbakufe dennaxe, Morodekayi naxan nu bara mange rakisi. Na wuri ite nōngon ya

tongo suuli.» Awa, mange naxa a yamari, «Haman xa gbaku menni ne.»

¹⁰ Na a ra Haman naxa gbaku na wuri ma, naxan nu tixi Morodekayi xili ma a faxafe ra. Na dangi xanbi, mange bōne naxa goro.

8

Yuwifie xunnakeli sotœ

¹ Na loxœ mange Asuyerusu naxa Yuwifie yaxui Haman xa se birin fi mange gine Esita ma. Morodekayi naxa a yete masen mange be, barima Esita nu bara a fala mange be a Morodekayi findixi a taara nan na.

² Mange naxa a xa tonxuma ba a yete belexe ra, a naxan nasuxu Haman yi, a a so Morodekayi yi ra. Esita naxa Haman harige birin taxu Morodekayi ra.

³ Na temui Esita naxa a mafelen mange bun ma, a a mayandi a naxa Haman Agagaka waxonfe kobi raba Yuwifie ra.

⁴ Mange naxa a xa mangeya sawuri xeme daaxi itala Esita mabiri. Na nan a niya Esita naxa keli a ti a ya i.

⁵ A naxa a masen a be, «Mange, xa i tin, xa n ma fe rafan i ma, xa i bara nate tongo, xa i n xanuxi yandi i xa keedi sebe naxan Hamedata xa di Agagaka Haman xa yaamari kanama, yaamari naxan fi Yuwifie faxafe ra i xa mangeya birin kui.

⁶ N tan mu nōma n ya tide n ma mixie ra töre nun gbaloe xa e soto.»

⁷ Awa, mange Asuyerusu naxa a masen mange gine Esita nun Yuwifie Morodekayi be, «N bara Haman faxa, barima a nu wama Yuwifie halakife ne. N man bara Haman harige fi Esita ma.

⁸ Yakosi wo naxan nabama, wo xa keedi sebe n xili ra, naxan nōma Yuwifie xa fe fande. Wo xa n ma mange tonxuma sa a ma, barima xa n ma tonxuma na a ma, na yaamari mu nōma masarade.»

⁹ Na loxœ yati, e naxa sebelitie maxili. Morodekayi naxa yaamari fi e ma naxan nabama Yuwifie xa fe ra. E naxa na bataaxe sebe mange rasimae, gominae, nun mangedie birin ma naxee nu na boxi keme moxjene nun solofera xun ma, kelife Inidya ma, han Etiyopi. Kankan gbe nu sebexi a xa sebeli ki ma nun a bari xui ra. Yuwifie fan naxa e gbe soto e xa sebeli ki ma nun e bari xui ra. Na raba kike saxan nde ne, kike naxan xili «Sifan,» na xi moxjene nun saxan nde loxœ.

¹⁰ Na bataaxee naxa sebe mange xili ra, a xa tonxuma naxa sa e ma. Xeera naxee nu lan e xa bataaxee rasamba, nee naxa siga e gi ra mange xa soe fanyie fari.

¹¹ Mange xa keedi a masen ne, Yuwifie nōma e malande e xa e yete xun magere.

Xa mixi yo wama e gerefe, mange bara tin Yuwifie xa e faxa, e nun e xa ginee nun e xa die. E man nōma e harige birin tongode.

¹² Yi yaamari nu lanxi a xa raba mange Asuyerusu xa mangeya birin kui, Ada kike, ne kike fu nun firin nde, a xi fu nun saxan nde ma.

¹³ Na yaamari nu sebexi kēedie ma, bōxi yo boxi xa e gbe sōtō alako birin xa a kolon, Yuwifie fan xa redi e gbejōxōde e yaxuie ma.

¹⁴ Mange to yaamari fi, xēerae naxa siga e gi ra mange xa soe fanyie fari. Yi yaamari naxa xaran Suse mangataa kui.

¹⁵ Morodekayi naxa mini mange xa banxi kui, mange dugi foore nun a fixe ragoroxi a ma, mange tonxuma xēema daaxi dōxōxi a xun ma, nun domma xungbe gbeeli ragoroxi a ma. Susekai birin naxa sēewa, e e xui rate nelexinyi kui.

¹⁶ Yuwifie naxa sēewa ki fanyi ra e xa xumakeli xa fe ra.

¹⁷ Yire birin nun taa birin mange xa yaamari xaranxi dēnnaxē, Yuwifie naxa xulunyi ti sēewe kui. Mixi wuyaxi naxee kelixi si gbetee ya ma, e naxa e yete findi Yuwifie ra, barima e nu bara gaaxu e ya ra.

9

Yuwifie yaxuie faxafe

¹ Ada kike fu nun firin nde, xi fu nun saxan nde to a li, mange xa yaamari nu lanma a xa raba. Na lōxōe ma Yuwifie yaxuie nu wama e masōtōfe, kōnō fee naxa masara, Yuwifie naxa nō e ra.

² Mange Asuyerusu xa mangeya yire birin, Yuwifie naxa e malan e yaxuie gerede. Mixi yo mu nō tide e ya ra, sie birin naxa gaaxu.

³ Bōxi birin mangedie, mange rasimae, gominae, nun mange xa mixie naxa Yuwifie mali, barima e nu gaaxuxi Morodekayi ya ra.

⁴ Morodekayi nu bara findi mixi xungbe ra mange banxi kui. A xili fanyi naxa yire birin li, a tide xun nu masama tun.

⁵ Na na a ra Yuwifie naxa e yaxuie bōnbo santidegēma ra, e e faxa. E naxa e waxonfe birin naba e yaxuie ra.

⁶ Yuwifie naxa mixi kēme suuli faxa Suse mangataa.

⁷ E man naxa Parasadata, Dalifōn, Asipata,

⁸ Porata, Adaliya, Aridata,

⁹ Paramasata, Arisayi, Aridayi, e nun Fayedasa birin faxa.

¹⁰ Na mixi fu findi Hamedata xa di Haman xa die nan na, Yuwifie yaxui. E naxa na mixie faxa, kōnō e mu mixi yo harige tongo.

¹¹ Na lōxōe yati, mange naxa a kolon mixi naxan xasabi faxaxi Suse mangataa.

¹² Mange naxa a fala mange gine Esita bē, «Yuwifie bara mixi kēme suuli faxa Suse mangataa, a nun Haman xa di fu. Xa e bara na mōoli raba yi taa kui, e munse rabaxi yire gbetee n ma mangeya kui? Kōnō i wama naxan xon, n na rabama ne i bē. I waxonfe na munse ra di? Na birin nabama ne i bē.»

¹³ Esita naxa a yaabi, «Xa i bara tin, Yuwifie naxee na Suse, e man xa nō e gbejōxōde tina. Haman xa di fu xa gbaku wuri ma.»

¹⁴ Mange naxa yaamari fi a xa raba alo Esita a falaxi ki naxē. Na yaamari naxa xaran Susekai bē. Haman xa di fu fan naxa gbaku wuri ma.

¹⁵ Ada kike xi fu nun naani nde ra, Yuwifie man naxa e malan, e xēme kēme saxan faxa taa kui, kōnō e mu e harige yo tongo.

¹⁶ Yuwifi naxee nu na bōxi gbetee ma, nee fan naxa e malan, e yete xun magerede e yaxuie ma. E naxa e yaxui mixi wulu tongo solofera a nun suuli faxa, kōnō e fan mu nee harige yo tongo.

¹⁷ Na birin naba Ada kike xi fu nun saxan nde ne. A xi fu nun naani nde ra, Yuwifie naxa e malabu sēewa kui, e xulunyi ti.

¹⁸ Yuwifi naxee nu na Suse, nee naxa e yaxuie gere na xi fu nun saxan nde nun fu nun naani nde ma. E naxa e malabu sēewa kui a xi fu nun suuli nde lōxōe, e xulunyi fan ti.

¹⁹ Na nan a toxi Yuwifi naxee na daaxae, nee xulunyi tima Ada kike xi fu nun naani nde ma sēewa kui, kankan a dōxōboore bujama na temui.

²⁰ Morodekayi naxa na fe birin sebē bataaxee kui Yuwifie ma, naxee nu yire makuyee nun yire makoroxie Asuyerusu xa mangeya kui.

²¹ A naxa a sebē, Yuwifie xa Ada kike xi fu nun naani nde nun a xi fu nun suuli nde findi sali lōxōe ra jē yo jē,

²² barima e e yete sōtō e yaxuie yi ra na temui ne, e xa toore findi nelexinyi nan na, e xa sunnunyi findi sēewa nan na. Na lōxōe a lan ne e xa e dōxōbooree buja, e man xa setaree ki.

²³ Yuwifie naxa Morodekayi xa yaamari suxu, na naxa findi naamunyi ra e be je yo je.

²⁴ E na birin naba ne barima Hamedata Agagaka xa di Haman, Yuwifie yaxui, nu bara wa Yuwifie birin halakife. A nu bara nelj bōnbo, naxan xili Puri, alako a xa e halaki, a xa e sōnto.

²⁵ Kōnō Esita nu bara siga mange yire. Mange naxa kēedi sebē yi ki, «Haman nu wama fe jaaxi naxan nabafe Yuwifie ra,

na xa gbilen a ma. A xa die fan xa gbaku wuri ma.»

²⁶ Na nan a toxi yi loxœe xili falama «Purie,» barima e bari xui ra e jneli xili falama, «Puri.» Bataaxe sebeli to kamali na ki,

²⁷ Yuwifie naxa na loxœe firinyie findi sali loxœe ra. Na naxa findi naamunyi ra e tan nun e bonsœ be, nun mixie be naxee soma e xa diine kui. E xa yi loxœe firinyie binya ne yo ne, e xa fe birin naba ajo Morodekayi a yamari ki naxe.

²⁸ Ne naxee sa fama, Yuwifie xa denbayae naxee na yire birin, e xa yi Puri loxœe binya, alako e tan nun e bonsœ naxa neermu yi fe dangixi ma.

²⁹ Awa, Abixayili xa di Esita, naxan findixi mange gine ra, a nun Morodekayi, e naxa yi bataaxe mange daaxi firin nde sebe Puri Sali xa fe ra.

³⁰ E naxa bataaxœ rasiga Yuwifie birin ma, naxee nu na mange Asuyerusu xa boxi kemé moxojen nun solofera birin kui, alako mixie xa jere bojesa nun tinxinyi kui.

³¹ E man naxa a masen Yuwifie be, e xa Puri Sali loxœe raba a waxati yati ma, ajo Morodekayi nun mange gine Esita e yamarixi ki naxe. E tan nun e bonsœ birin xa sunyi suxu, e xa Ala maxandi.

³² Mange gine Esita xa yaamarie Puri salie xa fe ra, na naxa findi seriye ra, e fa sebe yi kitaabui kui.

10

Morodekayi nun mange Asuyerusu senbe

¹ Mange Asuyerusu naxa duuti maxili mixi birin ma, kelife xare ma han surie ma.

² Mange senbe nun a xa limaniya birin sebexi Perise nun Mediya mangœe xa taruxui kui. Morodekayi tide gbo ki, na fan sebexi na kui.

³ Morodekayi Yuwifi naxa findi mange Asuyerusu xa mixi xungbe ra, a man naxa findi mixi kendœ ra Yuwifie be. E naxa a xanu ki fanyi, barima a nu wali fanyi rabama e be alako Yuwifie xa fe xa siga yare ma.

Ayuba xa Taruxui Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Yi kitaabui findixi Ayuba xa taruxui nan na naxan masenyi hagige masenma adamadie birin be. Kabi won bembu Adama nun nene Mahawa to yunubi raba, mixi birin na dunijna igirife na toore nan kui. Na toore nomma a niyade mixie xa xoncō Ala ma, e fa a maxorin munfe ra a e luma e xa tooro. Xa mixie poxō a ma a e bara e pñere tinxinyi kui Ala ya i, na yaabi fife xoncō.

Ayuba xa fe nu na na ki ne. A booree naxa a fala a be a toore paaxi a soto a xa yunubie nan ma fe ra. Ayuba mu tin na yaabi ra, a fa a fala na mu a ra. Na kui a nu wama Ala xa kiti xon alako a xa a kolon a jaxankataxi fe naxan ma. A rajonyi Ala naxa a masen Ayuba be a a mu nomma Alatala xa fe raba ki fahaamude. Ayuba to so na fe kui a bɔŋe birin na, a xaxili naxa sa.

Kono bafe na masenyi ra, seriye gbete toma yi taruxui kui naxan tide gbo. Ala to barake sa Ayuba xa fe ma a xa tinxinyi xa fe ra, Sentane naxa Ayuba toɔnɛgɛ a falafe ra Ala be a Ayuba nu birama Ala waxonfe foxo ra alako a xa barake soto tun. Ala nu wama a masenfe Sentane be a a xa tinxintœ Ayuba nu na Ala xa seriye ratinmefé fe gbete nan ma. Ala naxa tin toore xa doxō Ayuba ma, alako Sentane xa a to na toore mu nu nomma a niyade Ayuba xa Ala xa seriye begin.

Na kui won birin nomma a kolonde a mu lanma won xa bira Alatala foxo ra alako won xa barake tun soto. A lanma won xa Ala xui susu barima won Daa Marigi nan na Alatala ra. Xa won barake soto, xa won mu a soto, a lanma won xa won Marigi Alatala batu won ma fe birin kui. Ala xa won mali na rabade. Amina.

Ayuba xa Taruxui

Alatala nun Sentane xa de masare singe

¹ Xeme nde nu na Usu bɔxi ma naxan nu xili Ayuba. Mixi hagige nan nu lanxi a ma, a matinxin. A nu gaaxuma Ala ya ra, a mu nu birama fe paaxi foxo ra.

² Di xeme solofera nun di gine saxan nu na a yi ra.

³ A xa goore nu lanxi yexee wulu solofera, poxomée wulu saxan, ninge wulu keren, a nun sofale keme suuli nan ma. Walike gbegbe saxi na nan fari. Binye nu saxi yi xeme ma dangi mixi birin na na sogetede biri ra.

⁴ A xa die nu xulunyi tima ne e boore xonyie, e nu e maaginee xili alako e birin xa nu e dëge yire keren.

⁵ Xulunyi na ba a ra, Ayuba nu serexe gan daaxie bama ne a xa di birin be e raseniyenfe ra. A nu a majoxunma ne a temunde e bara yunubi nde soto, xa na mu a ra e bara Ala danka e bojne kui. Na kui Ayuba nu luma serexe ba ra e be temui birin.

⁶ Loxoe nde Ala xa malekèe naxa fa Alatala yire. Sentane fan nu na e ya ma.

⁷ Alatala naxa Sentane maxorin, «I kelixi minden?» Sentane naxa a yaabi, «N kelixi dunjina ijerecede.»

⁸ Alatala man naxa a maxorin, «I bara n ma konyi Ayuba rakorosi? A maniye yo mu na dunijna ma. A fan, a tinxin. Ala yaragaaxui nan a ra, fe jaaxi mu rafan a ma.»

⁹ Sentane naxa a yaabi, «Ayuba xa gaaxui i ya ra tun mu a ra?»

¹⁰ I mu a kantaxi xe, a tan, a xa denbaya, nun a harige birin? I bara barake sa a susufe birin ma, alako a xa goore xa gbo tun.

¹¹ Kono xa a sa li i naxa din a harige ra, n xa a fala i be, a fama ne i dankade keren na.»

¹² Alatala naxa a fala Sentane be, «Awa yire, n bara a harige birin sa i sagoe, kono i naxa a gundi tooro de.» Na temui Sentane naxa keli Alatala yire.

¹³ Loxoe nde Ayuba xa die nu na xulunyi tife e taara xonyi.

¹⁴ Xeera nde naxa fa Ayuba yire, a a fala

a be, «I xa walikee nu na ningee rawalife xe ma, sofalee fan nu na e de madonfe na longori.

¹⁵ Sebaka ndee naxa din i xa walikee ra, e faxa santidegema ra. E man ningee fan xanin. N keren peti nan no n yete bade e yi. N faxi na fe nan dentegede i be.»

¹⁶ Na mu ge na masenyi ra, xeera gbete naxa fa, a a fala Ayuba be, «Ala bara a ragiri galanyi xa goro i xa yexee nun e makantamae ma. A bara e birin faxa. N keren peti nan no n yete bade e yi. N faxi na fe nan dentegede i be.»

¹⁷ Na fan mu ge a xa masenyi ra, xeera gbete naxa fa, a a fala Ayuba be, «Kalidika, gaali doxō saxan bara bagan i xa poxomée ma, e e makantamae faxa santidegema ra, e poxomée xanin. N keren peti nan no n bade e yi. N faxi na fe nan dentegede i be.»

¹⁸ Na fan mu ge a xa masenyi ra, xeera gbete naxa fa, a a fala Ayuba be, «I xa die to nu na xulunyi tife e taara xonyi.

¹⁹ Foye belebele faxi na temui ne keli gbengberenyi ma, a banxi rabira i xa die ma. E birin bara faxa. N keren peti nan kisixi. N faxi na nan dentegede i be.»

²⁰ Na kui Ayuba naxa keli, a a xa donma ibco a ma, a a xunyi bi sunnuniy ma, a fa a rafelen boxi ma.

²¹ A naxa a fala,
«N faxi dunija n mageli nan na n bari temui,
n man gibilemma n mageli nan na n siga temui.

Alatala bara n ki harige ra,
Alatala man bara na harige ba n yi.

Tantui na Ala be.»

²² Na birin kui, Ayuba mu yunubi yo raba, a mu fe kobi yo fala Ala be.

2

Alatala nun Sentane xa de masare firin nde

¹ Loxoe nde Alatala xa malekée man naxa fa a yire, Sentane man nu na e tagi.

² Alatala naxa Sentane maxorin, «I kelixi minden?» Sentane naxa a yaabi, «N kelixi dunija ijerede.»

³ Alatala man naxa a maxorin, «I bara n ma konyi Ayuba rakoosi? A maniye yo mu na dunija ma. A fan, a tinxin. Ala yaragaaxui nan a ra, fe jaaxi mu rafan a ma. Han ya a xa tinxinyi mu masara, hali i to waxy n xa a halaki tun.»

⁴ Sentane naxa a yaabi, «Adama fe birin nabama a fate xa toore matangafe nan na. A noma a harige birin masarade yalanyi ra.

⁵ Xa i a fate yati toroma, a i dankama ne keren na.»

⁶ Alatala naxa a fala Sentane be, «Awa yire, n bara a fate sa i sagoe, kono i naxa a faxa de.»

⁷ Na temui Sentane naxa keli Alatala yire. A naxa suurie ikonkon Ayuba fate birin ma, keli a sanyi kui ma han a xuntagi.

⁸ Ayuba naxa doxo te xube xoora sunnuniy kui, a nu a fate xoolin feje kebele ra.

⁹ A xa gine naxa a fala a be, «Han ya i na ixa tinxinyi kui? Ala rasoto sonon, i xa faxa.»

¹⁰ Kono Ayuba naxa a yaabi, «I woyenfe ne na ki alo xaxilitare. Xa won tima Ala xa heri ra, a mu lanma won xa tin a xa xoroxoe fan na?» Na kui Ayuba mu yunubi yo soto a xa woyenyie kui.

Ayuba nun a boore saxanyie

¹¹ Ayuba boore saxanyie to a xa toore xa fe me, e naxa keli e xonyi sigafe ra Ayuba yire. E xili: Elifasi Temanka, Biledada Siuuxaka, nun Sofara Naamaka. E naxa lu yire keren, e lan fe keren ma, e xa sa Ayuba kunfa ba, e xa a madundu.

¹² E to sa a to keli yire makuye, e naxa san a ma, e bonbo gbelegbelefe ra. E naxa

e xa donmae ibco e ma, e xube maso e ma sunnuniy kui.

¹³ E naxa doxo Ayuba seti ma boxi, han xi solofer. Mixi yo mu woyen keren fala a be, barima e a to ne, a xa toore nu gbo ki fanyi ra.

3

Ayuba xa masenyi

«Ayuba nimisafe a xa bari ra»

¹ Na birin to dangi, Ayuba naxa a bari loxoe danka

² yi masenyi ra:

³ «N bari loxoe xa neemua dunija ra. Na koe ra e naaxe, «Di xeme na a ra.»

⁴ Ala xa na loxoe findi dimi ra, na loxoe xa neemua a ra, a xa tonyi doxo soge yanbafe ra na loxoe kui.

⁵ Ala xa na loxoe findi dimi ra, a xa nuxui ifiore dusu a xun na, a xa lu dimi magaaxuxi kui.

⁶ Ala xa na koe ifoco, a xa na ba konti ra je kui, a xa na ba konti ra kike kui.

⁷ Ala xa na koe kuma di ra, seewee xui yo naxa ite.

⁸ A xa findi danki ti se ra mandurulae be, naxee ninginange xilima.

⁹ Na loxoe subaxe tunbuie naxa yanba, kuye naxa iba, naiyalanyi yo naxa mini, ¹⁰ barima a mu sese raba naxan nu noma n barife dande, naxan nu noma n noxunde n ma toore ma.

¹¹ Munfe ra n nga furi mu bira nu? Munfe ra n mu faxa nu beenu n xa bari?

¹² Munfe ra n nga n nasenexi a san ma, a xije fi n ma?

¹³ Xa na mu a ra, yi temui n bellexi bojresa kui nu

¹⁴ mangee nun rasimae fe ma, naxee xa banxie bara ge kanade,

¹⁵ naxee nu bara xeema nun gbeti gbegbe soto.

¹⁶ Munfe ra e mu n nagata, alo diyore naxan mu waxi, naxan mu mini kene ma?

¹⁷ Gaburi tan kui, mixi jaaxie mu noma sese ra,

mixi taganxie e malabuma ne.

¹⁸ Konyie bojresa sotoma ne, e mu e kanyi xui mema gaburi kui.

¹⁹ Dimedie nun forie na menni, konyie e yete sotoma naa.

²⁰ Munfe ra Ala a niyama adamadie xa mini kene ma,

naxee findi tooramixie ra,

naxee nimisaxi e xa dunijegiri kui,

21 naxee faxe xoli mawama, kono e mu
     faxa,
 naxee faxe fenma dangi naafuli ra,
 22 naxee nelexinma gaburi life ra?
 23 Munfe ra mixi barima,
     Ala kira balanxi naxan ya ra,
     Ala naxan naxetenma yire birin?
 24 N ma donse findixi n ma toore nan na,
     n ma minse findixi n yaye nan na.
 25 N na gaaxu fe naxan na, na nan n lima.
     Fe naxan na n naseren, n na nan sotoma.
 26 Bojresa mu na n be,
     n mu nomma n sabaride.
     Malabui mu na n be, fo toore.»

4*Elifasi Temanka xa masenyi singe**«Tinxintoe mu tooroma»*

1 Elifasi Temanka naxa a fala,
 2 «Ayuba, i haake to n be n xa woyen.
     N mu nomma dundude.
 3 I bara mixi gbegbe xaran,
     i bara e ralimaniya.
 4 I xa masenyie bara mixie mali,
     i xa woyenye bara e senbe so.
 5 Yakosi i tan nan to fa na toorefe,
     limaniya barba ba i tan yi.
 6 I mu i xaxili ti i xa danxaniya ra Ala ma?
     I mu lama i xa tinxinyi ra?
 7 I bara mixi fanyi to halakixi toore ma?
     Tinxintoe nomma bonode?
 8 N naxan nakorosixi, fe jaaxi rabae nan
     tooroma.
 9 Ala e xun nakanama a xa xone kui.
 10 Yete xa yirindinyi nun barate xa
     parandanyi magaaxu,
     kono e niinye fama ne magirade.
 11 Yete yati faxama kaame ra,
     a xa die yensen ye.»

 12 «Masenyi nde bara fala n be a gundo ki
     ma,
     n tuli bara a makolikoli xui me.
 13 Xiye sa temui koe tagi,
 14 gaaxui naxa n suxu han n fate naxa
     seren.
 15 Tubari nde naxa dangi n ya i.
 N fate xabee naxa keli, e ti.
 16 Tubari nu tixi naa.
 N a to ne, kono mixi yo a ra n mu a kolon.
 N bara mixi maniye tan to.
 N naxa xui nde me yi makolikoli ra,
 17 *«Adamadi tinxin Ala ya i? A seniyen a
     Marigi ya i?»*
 18 Xa Ala mu la a xa maleke ra a xa
     walikee,
     xa a tantanyi toma nee ma,
 19 ibunadama go, naxan yailanxi bende ra,
     naxan nomma iwurude alo kaari?
 20 Adamadie faxama loxo yo loxo, sese mu
     na kanama.

21 E xa simaya luuti bolonma ne,
     e faxa fahaamutarepa kui.»

5*Elifasi Temanka xa masenyi firin nde**«Ayuba, Ala maxandi»*

1 «Yakosi, i xa xili ti i xui itexi ra.
     Nde i yaabima?
 I seniyentoe mundun xilima?
 2 Gbesenxonneya xaxilitare faxama ne,
     toone lonnitare halakima ne.
 3 N bara xaxilitare nde to,
     a xa fe sconeyama,
     kono na ikorexi ra n naxa yi danke bira a
     foxo ra.
 4 «Mali birin xa ba a xa die yi ra, kiiti xa
     kana e ra,
     mixi yo naxa e mali na kui.
 5 Kaametoe xa a xa xe don,
     e xa baloe birin ba a yi ra hali naxan na
     tunbe xoora.
     Mixie xa mila a xa naafuli ma, e xa a ba a
     yi.»
 6 Toore nun jaxankate fama ne.
 7 Adamadi tooroma ne a xa dunijneigiri kui.
     Na mu kanama, alo te na radexe,
     a fulefule tefe fan to mu kanama.
 8 Xa n tan nan a ra nu, n Alatala nan
     maxandima,
     n nan n ma toore masen a be.
 9 A kaabanakoe rabama,
     a xa fe xungbee mu kontima.
 10 A tune ragoro boxi ma,
     a ye rasiga xe ma.
 11 A tooromixi xa fe itema,
     a mixi sunnunxi rakisima.
 12 A mixi koottaxi xa fe xun nakanama,
     alako e waxonfe naxa sconeyea.
 13 A mixi madaxui suxuma gantanyi ra,
     a yanfante waxonfe kanama.
 14 E xa yanyi findima e be dimi ra,
     e luma alo donxui naxee mu se toma.
 15 Alatala tooromixi ratangama woyen
     xoroxe ma,
     naxan kelima yanfantee de kui.
     A e ratangama senbema xa fe jaaxi ma.
 16 Xaxili tide luma ne tooromixi be.
     Tinxintare de balanma ne.
 17 Nelexinyi na adama be Ala naxan xu
     ruma.
     Wo naxa tondi Ala Senbe Kanyi xa xurui
     ra,
 18 barima a fi naxan sama mixi ma,
     a na fan dandanma,
     a fe xone naxan naminima, a na ray
     alanma.
 19 A mu tondima i ratangade toore ma,
     a i rakisima toore birin kui.
 20 Kaame na sin boxi ma, a i ratangama ne
     faxe ma,

gere na mini, a i ratangama santidegema
ma.
 21 A i ratangama ne woyen jaaxi ma,
a i ba gbaloe kui.
 22 I mu gaaxuma kaame ya ra,
i mu serenma sube xaape ya ra,
 23 barima saate luma ne i nun dunipa kui
isee tagi,
gemee nun subee mu i tooroma sonon.
 24 Bojese luma ne i xonyi,
muje yo mu tima i xa goore.
 25 I xa die wuyama ne,
i bɔnɔe gboma ne alo burunyi sexe.
 26 I mu gaburi lima, i xa simaya mu
kamalixi,
alo maale fan to mu xabama a xaba temui
mu a lixi.
 27 Muxu bara yi nɔndi kolon,
i fan xa a rame, i xa a fahaamu.»

6*Ayuba xa masenyi singe*

«N ma toore gbo n ma fe jaaxie be.»

1 Ayuba naxa a yaabi,
 2 «Xa n ma toore sa maniyama nu,
xa a sa sama sikeeli ma nu,
 3 a binye dangima ne baa meyenyi ra.
 Na nan a toxi yusi yo mu na n ma woyenyie
ma.
 4 Ala Senbe Kanyi xa tanbe bara n soxo,
na xone bara te n xaxili ra.
 Ala na n gerefe a jaaxi ra.
 5 Nooge fanxi dennaxe, sofale wama
menni?

Ninge wa xui mœma a xa donse ya i?
 6 Bande donna foxe xanbi?
 Toxele pintare poxun?
 7 N mu nu wama naxan xon,
na bara findi n baloe ra hali na fa kanaxi.
 8 Ala xa n ma dube suxu n be,
a xa n waxonfe rakamali.
 9 Ala xa n xun nakana, a xa n faxa.
 10 Na kui, n madundui sotoma ne, hali n to
yi toore birin kolonxi,
n seewa n to mu gibile Ala Senyentoe xa
yaamari foxo ra.
 11 N nan n xaxili tima senbe mundun na
fa?

N ma dijne munse fanma n ma sonon?
 12 N senbe gbo alo fanye?
 N fate xɔrɔxɔ alo wure?
 13 Nde nɔma n malide?
 Senbe mundun luxi n ma?»

14 «Tooromixi hayi na a dugutegé xa mali
ma,
hali na mu sa gaaxuma Ala Senbe Kanyi ya
ra.

15 N ngakakerenyie bara n yanfa,
alo xure naxan xɔrima.
 16 Nemè temui, ye banbaran ye, a radunda,

17 kono sogofure ra, ye birin xɔri.
 18 Biyaasilae kira bama a ma ye fenfe ra,
e fa loe gbengberen yire.
 19 Tema Biyaasilae e xun tima ye yire ra.
 Seebakae fan e xaxili tima na xure ra,
 20 kono e na menni li, e xure xorixi nan
toma.
 Na kui limaniya bama ne e yi ra.
 21 Wo luxi na ki ne n be.
 Wo bara gaaxu n ma toore ya ra.
 22 N xoro nu, n nu wo makula ne,
wo xa n xun sara wo xa naafuli nde ra?
 23 N wo makula ne,
wo xa n xun sara n yaxui gbeeli nde ma?
 24 Wo n xaran.
 Wo n ma tantanyi masen n be,
alako n xa n sabari.
 25 Nɔndi tan mu mixi yo tooroma.
 Kono wo xa masenyie tan fala xun?
 26 Wo bara kiiti sa,
wo mu wo tuli matixi tooromixi tan xa
wɔyenyi ra.
 27 Wo fata kiiti jaaxi sade kiridie ma.
 Wo mu yanfanteyba wo boore yete yati
ra.
 28 Kosi fa yandi, wo wo ya ti n na.
 N mu wule falama wo be.
 29 Wo xa kiiti tinxinxia sa,
alako n xili fanyi naxa kana.
 30 Wo fe fale jaaxi mema n na?
 N mu fata fe fanyi nun fe jaaxi tagi
rasade?»

7*Ayuba xa masenyi singe de idɔxɔe*

«A a mawafe Ala be»

1 «Mixi xa fe mu luxi xe dunipa ma alo
soori?
 A xa dunineigiri mu luxi xe alo walike?
 2 Konyi gbatama koe xa so,
walike gbatama a sare ra.
 3 N tan fan, n ke bara findi toore ra,
n ma wali sare bara findi xone ra.
 4 N ne n sama, n lu ra a mane, <N kelima
temui mundun?>
 Xixoli mu n tan be,
 toore nan tun a ra koe birin kui.
 5 Kuli dinfe n fate ra,
 n kiri na borofe, yalee tife a ma.
 6 N ma simaya xulun maboe xa maboe
wuri be.
 7 Ala, i xa ratu a ma n ma simaya jengi
nan tun a ra,
 n yae mu fe fanyi toma kore.
 8 Ya naxan tixi n na,
 na mu n toma sonon,
 a gbe mu luxi n xa loe i ma.
 9 Kunda na te, a man loe.
 Adamadi fan na siga aligiyama, a mu
gbilenma fa ra.
 10 A mu gibilema a xonyi sonon,

a xa foxoe mu ratuma a xa fe ma sōnon.
 11 Na nan a toxi n mu n de suxuma,
 n nan n ma toore ifalamā ne,
 n nan n mawa n ma xōrōrōe kui.
 12 N findixi i be baa nan na,
 xa na mu a ra, daalise xun soloferē kanyi,
 i to fa biraxi n ma fe foxo ra yi mooli ra?
 13 N na a fala, «N xa n sa, n xa xi, alako n
 xa n ma toore mayanfa.»
 14 i n magaaxu xiye nun laamatunyi jaaxie
 ra.
 15 Faxe nan tun xoli fa n ma to,
 dangi yi xōrie ra naxee luxi n be yi ki.
 16 N ma simaya bara rajaaxu n ma,
 n mu wama bufe dunija ma sōnon.
 N bejin, n nii tide mu na sōnon.
 17 Munse na adama ra naxan a niyama i xa
 i xojo sa a xon ma,
 18 i nu a mato temui birin?
 19 I i yae bama n na temui mundun?
 I n luma n yete ra mun loxoe?
 20 Xa n bara yunubi raba i ra,
 na fala n be,
 i tan naxan adamadi matoma.
 N tan yegetixi i yi ra munfe ra matoe ra?
 21 Munfe ra i mu dijne n ma fe kobi ma?
 Munfe ra i mu n ma yunubi xafari?
 A gbe mu luxi n xa findi bende ra.
 Na temui i mu n toma sōnon.»

8

Bilidada Suuxaka xa masenyi singe

«Haake mu sigama Aligiyama.»

1 Bilidada Suuxaka naxa a masen,
 2 «I yi woyenyi mooli falama han temui
 mundun?
 I xa woyenyi luxi ne alo foye.
 3 Ala nomā nondi mafindide wule ra?
 Ala Senbe Kanyi nomā tinxinyi ifude?
 4 Xa i xa die yunubi nan nabaxi a ra,
 a e jaxankataxi na nan ma.
 5 Xa i tan Ala femma,
 xa i Ala Senbe Kanyi makulama,
 6 xa yunubi mu na i ma, xa i tinxin,
 Ala a jengi sama ne i xon ma,
 a i rasabati i xa tinxinyi kui.
 7 I harige dōnxoe fama dangide na singe
 ra.»

8 «Fahaamui fen won babae ra,
 i xa xaxili soto nee benbae fan na.
 9 Won tan mu buxi dunija ma,
 xaxili xonkuye mu na won be.
 10 E mu fahaamui fima xe i ma?
 E e xaxili xa masenyie tima i be yi ki:
 11 Wofiri bulama xare ma?
 Xure i baare findima a ra ye mu dennaxe?
 12 Hali a na a bili ma, a mu xabaxi,
 a lisima mafuren dangi jooge birin na.
 13 Na nan fama rabade mixie ra, naxee
 neemuma Ala ma.

Tinxintare xaxili tide jōnma na ki ne.
 14 A xaxili tide bara kana, alo mixi naxan
 a kilonma sayele tee ra.
 15 A na a kilon na ra, a kanama ne, a kanyi
 bira.
 16 A luma alo sansi, ye naxan kui rafexi,
 a a salonyi iyan soge linlinyi ya ma laakoe
 xun ma,
 17 a a sankee soti gēme malanxi longori ra.
 18 Xa i na sansi tala naa, a lisima ne,
 19 a mu fanma mēnni sōnon.
 Sansi gbete man fa bula a nu na dennaxe.
 20 Ala mu tinxintoe rawolema, a mu tinx-
 intare senbe soma.
 21 A gbe mu luxi a xa i raseewa,
 i xa matoxoe fale ra i fama naxan tide.
 22 I xōnmixie fama lude yaagi kui, e xonyie
 fa bira.»

9

Ayuba xa masenyi firin nde

«Ala xa kiiti xōrōrōe»

1 Ayuba naxa a yaabi,
 2 «N na birin kolonxi nondi ra.
 Ala nomā nondi fide adama ma di?
 3 Xa Ala na kiiti safe,
 adama tan mu nomā a de tongode a kanke
 ra.
 4 A tan nan gbe na lōnni nun senbe ra, nde
 nomā tide a kanke?
 5 Ala nomā geyae talade e tide,
 a e mafindi a xa xone kui.
 6 A nomā boxi bunyi raserende, a a boo a
 ra.
 7 A nomā soge nun tunbuie ifōrōrōde.
 8 A tan nan koore itala,
 a a jere baa moronyie fari.
 9 A tan nan tunbui birin sa,
 kankan na a yire.
 10 A bara fe xungbee raba
 won mu nomā naxee fahaamude.
 A xa kaabanakoe mu nomā kontide.
 11 A nomā dangide n setti ma, n mu a to.
 A los, n mu no a tote.
 12 Nde nomā a xa se tongoxi ragbilende?
 Nde nomā a falade a be, «I na munse
 rabafe?»
 13 Ala mu gblenma a xa xone foxo ra.
 Yetē igboe xaxili tide birin birama a ya i.
 14 N tan, n a yaabima di?
 N woyen mooli mundun falama a be?
 15 Hali nondi sa na n be, n mu nomā tide a
 kanke.
 N ma kiitisa madijene nan tun luma n yi.
 16 Xa n sa a xili, a naxa n yaabi,
 n mu lama a ra a bara a tulsi mati n na,
 17 barima a bara n tooro a gbe ra,
 a bara n jaxankata na ki tun.
 18 A mu n luma n xa malabu,
 a bara n ma xone xun masa a jaaxi ra

19 N mu nōma a ra, barima a sēnbe gbo n
bē.

Muxu nun Ala mu nōma makiitide,
barima kiitisa mu na muxu tagi.
20 Hali n sa tinxin nu, n de mu nōndi fima
n ma.

Hali yunubi mu na n ma nu,
n de kiiti rakanama nē n na.

21 Yunubi na n ma? N mu a kolon
N nimisaxi n ma dunjēigiri nan tun na.
22 N tan bē, a birin keren,
barima Ala tinxintoe nun tinxintare birin
jaxankatama.

23 Gbaloe na tinxintoe li,
Ala mu na tōrē toma.

24 Tinxintare na boxi nde sōtō tinxintareya
kui,

Ala a niyama kiitisae xa tin na ra.

Xa Ala mu a ra, nde a ra fa?

25 N ma simaya xulun gila bē,
A jōnma beeun n xa heeri sōtō.
26 N ma simaya dangima alo kunkui,
alo sege naxan goroma toxeyore ma.

27 N na a fala,

«N xa neemu n ma mawa ma,
n xa ba sunnunxi, n xa n sēnbe so.,»
28 n ma tōrē nan birin luma n magaauxu
ra.

N a kolon i mu nōndi fima n ma.

29 N tobara yunubi sōtō,
n nōndi fenma n yetē bē munfe ra?

30 Hali n sa n maxa nē ye tinsexi ra,
hali n sa n belexee maxa xōsi ba se ra,
31 i n nagoroma nē boora,

n xa rajaaxu n ma dugie ma.

32 Ala mu luxi alo adamadi,
n nōma naxan xilide kiiti ma,
alako n xa n gbe fala,

kiitisa xa kiiti sa muxu tagi.

33 Kiitisa yo mu na
naxan nōma kiiti sade n nun Ala tagi.

34 Ala xa a xa wuri bōnbō ti se ba n xun
ma,

a xa a xa fe magaaxuxi ba n yi ra,

35 alako n xa nō woyende a ra gaaxutareja
kui.

Kono n ma fe to mu na ki xē, n xa lu n
keren.»

10

Ayuba xa masenyi firin nde de idɔxœ

«Ayuba maxɔrinyi tife Ala ma»

1 «N ma dunjēigiri bara rajaaxu n nii ma.
Na kui n xa n gbe fala.

Xōne naxan na n furi kui, n xa na
makenen.

2 N bara a fala Ala bē, I naxa n suxu.

I xa n nakolon i n suxuxi fe naxan ma.

3 N toorōfe rafan i ma,
n tan naxan findixi i xa daalise ra?

Tinxintare waxɔnfe rafan i ma?

4 I fe to ki mu makuya adamadi fe to ki ra?

5 I xa simaya maniya adamadi gbe ra?

6 I n toorōfe munfe ra?

I na n ma yunubie fenfe munfe ra?
7 I jan n ma tinxinyi kolon,
i jan a kolon mixi yo mu n natangama i
belexe i.

8 I tan nan n daaxi, i tan nan n sōntōma.

9 I xa ratu a ma a i n daaxi bēnde nan na.
I man wama n nagbilenfe mēnni nē?

10 I bara n yailan alo mixi
naxan xijē yailanma donse fanyi ra.
11 I bara n fate birin yailan,
kiri, sube, xōri, nun fāsē.

12 I bara n ma simaya xōn kuya, i bara
hinne n na,
i bara i pengi sa n nii xōn ma.»

13 «Kōnō yakōsi n bara a kolon
naxan nu na i xaxili ma n ma fe ra.

14 I bara wa n ma yunubi tofe,
alako i xa tondi dijede n ma.

15 Xa yunubi na n ma, jaxankate na n bē.
Xa yunubi mu na n ma, n na yaagi kui,
n mu nōma n xunyi yati rakelide.

16 Xa n sa n xunyi rakeli,
i n bōnbōma i sēnbe magaaxuxi ra,
alo yete sēnbēma a rabama ki naxe.

17 I xa xōne na xun masafe n ma fe ra,
i xa jaxankate bara gbo yē.

18 I n naminixi n nga tēēgē i munfe ra?
Xa n sa faxa naa nē nu, mixi yo mu nu n
toma,

19 n mu baloma nu, n nu tongoma nē n nga
tēēgē,
n nagoro gaburi kui keren na.

20 Naxan luxi n ma simaya ra, a mu gbo
sōnōn.

Yandi, i xa gbilen n foxo ra fa,
sēewē dendoronti xa lu n bē

21 beenu n xa siga aligiyama, dimi na
dennaxē.

N mu gblenma dunjēa ma sōnōn.

22 Dimi xungbe na aligiyama.

Adama xaxili ifuma naa.

Menni naiyalanyi yati nan findima dimi
ra.»

11

Sofara xa masenyi singe

«Ayuba, i xa tuubi Ala ma»

1 Sofara Naamaka naxa a fala,

2 «A mu lan mixi xa i xa yi masenyi gbegbe
yaabi?

Masenyi ratofanxi mu nōndi fima masenyi
ma.

3 I jōxō a ma a mixi dunduma i xa
woyenyie ma,

i xa yo Ala ma, mixi yo mu i rayagī?

4 I naxē, «Sese mu luxi n ma lōnni ra,
n bara seniyen Ala ya i.»

5 Xa Ala sa woyen i be nu,
 6 a a xa lõnni gundo masenma ne i be,
 naxan dangima adamadi xa fe to ki ra.
 7 I nomá Ala xa tilinyi kolonde?
 I nomá Ala Senbe Kanyi xaxili birin fahaa-
     mude?
 8 Na lõnni ite koore xa maite be, a tilin
     aligiyama be.
 I nomá sode na kui?
 9 A kuya bôxi be,
     a xa gboe dangi baa ra.
 10 Xa Ala sa mixi suxu, a fa a makiit,
     nondi luma na kanyi be?
 11 Ala mixi jaaxie kolonma,
     a tinxintaree toma.
 12 Xaxilitare mu nomá findide lõnnila ra,
     alo sofale fan to mu nomá findide adamadi
     ra.
 13 Xa i tan i yete ragbilen Ala ma,
     xa i i belexe itala a be,
 14 xa i gbilen tinxintareya foxo ra,
     xa i a matanga i xa denbaya kui,
 15 na kui i xunnakeli sotoma ne,
     i senbe soto, i limaniya a fanyi ra.
 16 Na temui i neemuma ne i xa toore ma,
     alo xure naxan bara dangi a rakuya.
 17 I xa dunijneigiri yanbama ne alo soge,
     i xa dimi bama ne,
     a lu alo kuye na iba.
 18 I bôjje a raxarama ne, xaxili tide lu i be,
     fe jaaxi a makuyama ne i ra, i xi xoli fanyi
     raba.
 19 I na i sa, mixi yo mu i xa xi xoli kanama
     i ma.
 Mixie fama ne i xa hinne e ra.
 20 Konô tinxintaree xa fe xun nakanama
     ne,
     e mu kisima, faxe nan e mamexi.»

12

Ayuba xa masenyi saxan nde
«Daalise birin na Ala xonye i.»

1 Ayuba naxa a yaabi,
 2 «Dunija xui nan na wo kon na.
 A luxi ne yi ki alo lõnni birin na wo tan
     gbansan yi ra.
 3 Konô n tan fan, xaxili na n be alo wo tan.
 Wo mu fis a be de.
 Wo naxan falaxi, nde mu nomá na
     kolonde?
 4 N na Ala maxandi,
     alako n xa yaabi nde soto a ra,
     tinxintoe findi a booree be mayele se ra.
 5 Mixie naxee mu na toore kui, e yoma
     tooromixi xa toore ma.
 E a falama e nun na toore nan lan.
 6 Kontofili yo mu na mujietie xonyi.
 Kuye batuie Ala xili maberema, konô e
     bôjje saxi.
 7 Maxorinyi ti subee ma wula i, e xa i
     ralonni.

Xonie fan xa na masen i be.
 8 Boxi mato, na fan xa findi lõnni ra i be.
 Yexee maxorin baa ma, nee fan xa na
     masen i be.
 9 E birin a kolon Alatala foxi nan na ki.
 10 Daalise birin nii na a xonye i,
     adamadi birin jengi fatanxi a tan nan na.
 11 Adama xa a joxo sa yi i masenyie xon ma,
     alo a de a joxo sama donez xon ma ki nahe.
 12 Lõnni na forie yi ra,
     simaya xonkuye nan xaxili fima mixi ma.
 13 Lõnni nun senbe na Ala nan yi ra,
     marasi nun xaxili fanyi na a tan nan be.
 14 Xa Ala se kana, a mu nomá rafalade
     sonon.
 Xa a tan nan mixi balanxi, na kanyi mu
     minima.
 15 Xa Ala kankan tune ma, se birin xarama
     ne.
 Xa a a bejin, a banbaran ye bôxi ma.
 16 Senbe nun nondi na a tan nan yi ra.
 Mixi naxan madaxuxi nun mixi madaxui,
     e birin a gbe.
 17 A nomá marasimae susxude,
     a nomá kiitisae xaxili ifude.
 18 Mange yôlonxonyi naxan saxi mixie ma,
     Ala na bama ne e ma, a a sa mange tan ma.
 19 Ala serexedubee xaninma konyiya kui,
     a mangasanyi rabira.
 20 A masenyi bama marasimae yi, a forie
     xa lõnni mafindima.
 21 A kuntigie rayaagima, a senbemae ig-
     oroma.
 22 A gundoe makenenma, a dimi findi
     naiyalanyi ra.
 23 A namanee xun nakelima, a man e xun
     nakana.
 A e rasiga, a man e rafa.
 24 A xaxili bama namanee mangee yi ra,
     a e raloe gbengberenyi ma.
 25 E luma alo dõnxuie naxee mu naiyalanyi
     toma,
     e luma alo siisilae kira ifuma naxee ma.»

13

Ayuba xa masenyi saxan nde de idcoxœ
«Daalise birin na Ala xonye i.»

1 «Iyo, n ya bara na birin to, n tuli bara na
     me.
 2 Wo naxan kolon, n tan fan na kolon. Wo
     mu fis a be.
 3 N tan wama ne gbansan,
     n xa woyen Ala Senbe Kanyi ra,
     n wama na yete nan xun mafalafe a be.
 4 Wo tan bara n töognegé.
     Wo mu faxi seri yo ra n be.
 5 Xa wo wo sabarixi ne nu, na nan fis.
     Na nu nomá findide ne lõnni ra.
 6 Wo xa wo tuli mati n ma masenyi ra,
     wo xa n xunmafala woyenyie rame.

7 Wo tan wama woyen tinxintaree nan falafe Ala xili ra?
 Wo wama wule nan falafe wo Marigi xili ra?
 8 Wo wama Ala malife ne?
 Wo wama Ala nan xun mafalafe?
 9 Wo munse rabama xa a sa wo sondonyie mato?
 Wo noma Ala madaxude alo wo mixi madaxuma ki naxe?
 10 N a kolon, a wo rakorosima ne xa wo tantanma wo xa gundoe kui.
 11 Wo mu gaaxuma a senbe ya ra?
 Wo mu gaaxuma a xa xone ya ra?
 12 Wo xa masenyie luma alo te xube, wo makanta see senbe mu na.
 13 Wo wo sabari, wo a lu n xa woyen. Fe naxan n lima, na n lima ne.
 14 N suusaxi n yete raminide kene ma munfe ra,
 hali na to noma findide ne faxe ra n be?
 15 Hali Ala n faxa, n nan n xaxili tima a tan nan na.
 N nan n yete xun mafalama a tan nan ya i.
 16 Na yati noma findide kisi ra n be, barima tinxintare mu suusama tide a ya i.
 17 Wo n ma masenyie rame, wo wo tuli mati e ra.»

 18 «Wo a lu n xa n gbe fala, n a kolon nondi luma ne n be.
 19 Nde noma n ma yunubi masende n be?
 Xa na raba, n dunduma ne, n tin faxafe ra.»

 20 «Ala, fe firin gbansan naba n be, alako n naxa noxun i ma sonon.
 21 I xonye ba n ma, i man xa ba n magaaxufe.
 22 Na temui n xili fa, n i yaabima ne, xa na mu a ra n noma ne woyende, i n yaabi.
 23 N ma yunubi nun n ma fe jaaxi xasabi lanxi munse ma?
 N ma yunubi nun n ma fe jaaxi masen n be.
 24 I mesexi n na munfe ra?
 I n findixi i yaxui ra munfe ra?
 25 I wama senbe xuri kanyi nan naserenfe? I wama birafe mixi xurudi nan foxy ra?
 26 I bara n jaxankata a jaaxi ra n ma yunubie xa fe ra n naxee rabaxi n fonike temui ra.
 27 I yoloxonyi nan saxi n sanyie ma, alako i xa n jere ki birin kolon, i xa naaninyi sa n ma jere ma.
 28 N fate na borofe ne yi ki, alo dugi xiyeet naxan xinxi.»

14

Ayuba xa masenyi naani nde

«Adama xa dunipeigiri xoroxo»
 1 «Adama, gine bari di, a xa simaya dunke, kontofili gbo a ma.
 2 A luxi ne alo fuge naxan minima, a faxaba.
 A luxi ne alo niini naxan mu buma.
 3 I wama n maniyafe na nan na, i xa n makiiti?
 4 Nde noma seniyenzi raminide seniyentareja kui?
 Mixi yo!
 5 Xa i tan nan mixi xa simaya konti ragirixi, xa i tan nan nate tongoxi a xa simaya konti dande ma,
 6 i xa gibile a foxy ra, alako a xa a malabu alo walike a malabuma ki naxe wali rajonyi.»

 7 «Xa wuri bili na a ra nu, a na xaba, a xuntunyi man gibilema ne jingi ra,
 a salonyie man fan.
 8 Xa a sanke sa bu boxi bun ma, a xuntunyi tan naxa faxa bende kui,
 9 tune bire, a man noma findide a ra alo a singe.
 10 Kono adamadi tan, xa a faxa, a senbe birin nonma ne, a mu baloxi sonon.
 11 Baa nun xure noma xoride,
 12 kono adamadi laaxiraxi mu kelima, fo koore xa non, a fa xunu.

 13 A xoli n ma i xa n noxun aligiyama, han i xa xone dangima temui naxe, i fa ratu n ma.
 14 Kono Adama na faxa, a man gibilema balo ra?
 N mame tima ne n ma wali kui, han n joxoe fa temui.
 15 I na n xili, n fama i xa xili ratinde, barima i wama ne i xa daali xon.
 16 Yakosi i n sanyi tongo ki birin igbema. I mu n ma yunubie toma.
 17 N ma fe jaaxie noxun beki kui, n ma yunubie safari!»

 18 «Kono geya birama a yensen ye, fanye tala a yire,
 19 ye kira rabco gemee xon ma, a boxi bende xanin a xun.
 I fan adamadi xaxili tide rabama na ki ne.
 20 I noma adama ra, a fa faxa.
 I na ge a toorede, i a xanin aligiyama.
 21 Xa a xa die binye sotoma, a mu na kolon. Xa binye bama e ma, a mu na toma.
 22 Adama xa toore gbo dunipa bende fupifari, a boje luma sunnunyi kui.»

15

Elifasi Temanka xa masenyi firin nde

«*Ayuba xa woyenyi mu fan*»

- 1 Elifasi Temanka naxa a fala,
- 2 «Lonnila xa yaabi nōma maniyade foye ra?
- 3 A yete igboma na nan na?
- 4 A nōma a xun mafalade woyenyi fufafu ra?
- 5 A nōma masenyi falade naxan tide mu na?
- 6 I na binye bafe Ala ma, i na limaniya bafe mixie yi ra Ala batufe ra.
- 7 I xa fe jaaxi nan a niyafe i xa woyen na ki.
- I wama mixie madaxufe i de ra.
- 8 I de yati nan findixi seede ra i xa fe jaaxie ma. N tan mu a ra.»

- 9 «Adama singe i tan nan na? I singe daa geyae be?
- 10 Ala xa gundo rame ne, alako i xa lōnni soto i yete kan be?
- 11 I munse kolon muxu tan mu naxan kolon?
- I fahaamui mundun sotoxi muxu tan mu naxan sotoxi?
- 12 Forie na muxu ya ma naxee fori i baba be.
- 13 I mu limaniya soto Ala xa masenyie kui, muxu naxee fala i be marafanyi ra?»
- 14 «I bojne texi munfe ra, han i ya bara gbeeli a i,
- 15 Xa Ala mu lama a xa seniyentœe ra, xa koore yati mu seniyen Ala ya i,
- 16 adamadi go, naxan bara kana, naxan fe jaaxi rabama temui birin?»

- 17 «I tuli mati n na, n xa na tagi raba i be. N fe naxan toxi, n xa na fala i be,
- 18 lōnnilae naxan masenxi, e naxan soto e babae ra e mu a nōxun.
- 19 Ala boxi fixi e tan nan ma, xōjne gbete yo mu nu na sinden.
- 20 Mixi jaaxi tōoroma ne a xa simaya birin kui, konti saxi a xa simaya ma.
- 21 A halaki fe mema, mupetie baganma a ma, e a xa bōjnesa kana.
- 22 A a kolon a mu kisima, santidēgēma na a mamefe.
- 23 A a lintanma balo fende, a a kolon a mu ratangama dimi ma.
- 24 Tōore nun kontofili bara a magaaxu, e gere tima alo mange nun a xa sōorie,
- 25 barima a bara a yete igbo Ala ma, a bara suusa Ala Sēnbe Kanyi ra.

- 26 A bara suusa Ala gerede a xa wure lefae bun ma.
- 27 A bara xungbo han a furi xale bara dōxō, kōnō a fama sabatide taa kanaxie nan kui, naxee na birafe, mixie mu na dennaxe.
- 28 A xa naafuli nōnma ne, a xa bannaya kana. Barake mu luma a xa se sōtōe ma sōnōn.
- 29 A mu nōma kelide dimi kui. A bōnsōe fama gande, a sōntō Ala kere foye ra.»
- 30 «Xa a xaxili tima fe fufafu ra, a fe fufafu nan sōtōma.
- 31 Beenun a xa simaya xa kamali, a fama paxankate sōtōde.
- 32 A luma alop sansi bogi naxee bama e xinde ra, alop sansi fuge naxee birama.
- 33 Tinxintarexa denbaya mu gboma, mixi naxee kōbiri rasuxuma tinxintareya kui, e xa banxie gamma ne te ra.
- 34 Fe jaaxi majōxunfe findima tōore nan na.
- Na majōxunyi fama a kanyi yanfade..»

16

Ayuba xa masenyi suuli nde

«*Ayuba xa seede na koore ma*»

- 1 Ayuba naxa a yaabi,
- 2 «N bara wo xa masenyi maniyē gbegbe me.
- 3 Wo mu fata mixi madundude.
- 4 Wo xa masenyie maniya foye ra.
- E nōnma temui mundun?
- N ma yaabie bara wo raxōn?
- Xa wo tan nan nu na tōorōfē, n tan fan nu nōma woyende ne alop wo tan, n wo tōorēge, n yo wo ma.
- Kōnō n tan mu nu na rabama, n wo senbē soma n ma woyenyie nan na nu, n de wo ralimaniya.»

- 6 «N ma woyenyi mu n ma tōore bama, n ma sabari fan mu a makuyama n na.
- 7 Yakosi fa, n bara tagan. Ala, i bara n ma denbaya birin halaki.
- 8 I bara n fate birin ba n ma, na bara findi seede ra n xili ma.
- 9 Ala xa xōnē bara dutun n ma, a bara n tōorō a jaaxi ra, alop n yaxui nōma a rabade ki naxē.
- 10 N yaxuie fe jaaxi falama n ma fe ra, e n nayaagima, e n bōnbōma. E birin e malanma n xili ma.
- 11 Ala mu n natanga fonike karinxie ma, a n so mixi jaaxie yi ra.
- 12 N nu bōjnesa nan kui, kōnō a naxa n susu,

a n imaxa, a n xun nakana.
 N bara lu alo se a luma naxan bɔnbɔ ra.
 13 A xa tanbee n nabilinxi yire birin,
 e bara n bɔjɛ sɔxɔ kinikinitarepa kui,
 e n furingee ramini kene ma.
 14 A n gereme ala geresoe xaaŋe.
 15 N bara sunnun donma ragoro n fate ma,
 n bara n xun sin boxi ma.
 16 Wabara n yae gbeeli,
 saya bara makore n na.
 17 Kɔnɔ n mu fe jaaxi yo rabaxi.
 N nu Ala maxandima seniyenzi nan kui.
 18 Bende, i naxa dusu n wuli xun na,
 a lu n wa xui xa makenen yire birin.»

19 «Kelige yakosi ma fa, n ma seede na
 koore ma,
 n xunmafalamna yire itexi.
 20 N booree na yofe n ma,
 kono n nan n mawama Ala nan be.
 21 N seede xa n xun mafala Ala xon ma,
 alo mixi a booree xun mafalamna ki naxe,
 22 a xa n xun mafala barima a gbe mu luxi
 n xa siga,
 n mu gbilenma sige naxan kui.»

17

Ayuba xa masenyi suuli nde de idɔxɔε

«N xaxili tixi gaburi nan na»

1 «N na n nii magagafe,
 a gbe mu luxi n ma simaya ra, gaburi a de
 rabixi n ya ra.
 2 Mixie na yofe n ma, n mu nɔma xide.
 3 Ala, yandi, taani n be,
 mixi gbete yo mu tinma na rabade,
 4 barima i bara n booree xaxili balan.
 I naxa a lu e xa no n na.
 5 E luma alo xeme naxan donse fima mixi
 gbete ma,
 a xa di kaamexi ya xɔri.
 6 Mixi birin n mayelema,
 e e de ye bɔxunma n yatagi.
 7 N ya mu fa sese toma marajaauxui xa fe
 ra,
 n fate birin bara ba n ma.
 8 Tinxtintœe kaabama n ma,
 e fa xɔnɔ tinxtintaree ma.
 9 Tinxtintœe luma a xa kira xɔn,
 seniyentœe senbe xun masama.
 10 Wo tan birin nɔma fade,
 kono n mu laxi a ra xa n lɔnnila kerem
 toma wo ya ma.
 11 N ma simaya konti bara jɔn,
 n mu gexi n ma walie ra,
 n waxɔnfe mu sɔɔneyaxi n be.
 12 Yi tinxtintaree fe mafindima,
 a falafe ra a dimi nan na naiyalanyi ra.
 E naxe a naiyalanyi bara makore,
 kono e na falama dimi nan kui.
 13 N xaxili tixi aligiyama nan na fa,
 n xa sa bele dimi kui,

14 gaburi xa findi n baba ra,
 kuli xa findi nga nun n maagine ra.
 15 N xaxili tixi munse ra sɔnɔn?
 N xaxili tide yo mu na fa.
 16 N xaxili tide na aligiyama nan na,
 n goroma dennaxe bende xɔora.»

18

Bilidada Suuxaka xa masenyi firin nde

«Mixi jaaxie xa xunnakanæ»

1 Bilidada Suuxaka naxa a fala,
 2 «Wo yi masenyi moɔli danma temui
 mundun?
 Wo xa xaxili soto alako won xa wɔyen a
 fanyi ra.
 3 Wo muxu majɔxunxi subee ra munfe ra?
 Munfe ra muxu findixi wo be xaxilitare ra?
 4 Ayuba, i tan naxan xɔnɔxi, dunija xa dan
 i xa fe ra?
 Geya xa tala i be a tide?»

5 «N xa a fala wo be,
 mixi jaaxi xa fe jɔnma ne,
 alo te xubenma ki naxe, a ba naiyalanyi
 raminife.

6 A xa denbaya xa fe jɔnma ne,
 a yete xa fe danma ne.
 7 A mu a jerema senbe ra sɔnɔn,
 a waxɔnfe fama ne a xun nakanade.
 8 A bara sux yele ra,
 a mu minima naxan kui sɔnɔn.
 9 Gantanyi bara a sanyi suxu,
 a mu a bama naxan yi sɔnɔn.
 10 Gantanyi luuti nu noxunxi bende bun
 ma,
 gantanyi nu texi sankira xɔn ma.
 11 Gaaxui bara a suxu a xa fe birin kui.
 12 Kaame bara a suxu, a bara lu toore kui.
 13 A fate bara ba a ma,
 a salonse na bɔrofe saya kira xɔn ma.
 14 A bara keli a xɔnyi a nu laxi dennaxe ra,
 a na sigafe mange magaaxuxi yire.
 15 I nɔma lude a xa banxi kui,
 a gbe mu luxi sɔnɔn.
 Aligiyama bara findi a xɔnyi ra.
 16 A sankee bara xara,
 a salonyie bara lisi.
 17 Dunija mixie bara neemua ma,
 e mu ratuma a xili ma sɔnɔn.
 18 A bara keli naiyalanyi kui,
 a so dimi kui dunija fari ma.
 19 Di mu a be, i fa a i ne mamadi.
 A nu sabatixi dennaxe,
 bɔnsœ yo mu a be mənni sɔnɔn.
 20 Bɔnsœ naxee sa fama, keli sogetede nun
 sogegorode,
 nee fama ne kaabade a xa xunnakanæ ma,
 gaauxi fa e suxu.
 21 Tinxtintaree xa marajanyi luma na ki ne,
 Ala kolontare xa fe rabama na ki ne.»

19

Ayuba xa masenyi senni nde

«N nakisima na fafe»

¹ Ayuba naxa a yaabi,

² «Wo fama n tɔɔrōde han temui mundun?
Wo n bɔŋe halakima wo xa masenyi ra han
temui mundun?

³ A dɔxɔ fu nan yi ki wo n konbima,
n tɔɔrōfe mu wo yaagima?

⁴ Xa nɔndi na a ra, n na yunubi kui,
awa, na yunubi luma n tan nan ma.

⁵ Xa wo wama a masenfe n be a wo fisa n
be,
xa wo wama n ma tɔɔrē findife n ma
yunubi ra,

⁶ wo xa a kolon xɔne naxan na n ma,
na fatanxi Ala nan na,
a tan nan n suxuxi a xa yele ra.

⁷ Xa n sa gbelegbele n ma xɔne xa fe ra,
n mu yaabi yo sɔtɔma.

Xa n sa wa kiiti xa sa,
kiiti tinxinxì yo mu sama.

⁸ Ala bara kira ibolon n ya ra,
n mu nɔma dangide,

a bara n ma kira ifɔɔrɔ n ma.

⁹ A bara n xun nakanà,
a bara binye birin ba n ma.

¹⁰ A bara n ma fe birin nabira.

A bara n xaxili tide tala alo sansi bili
talama ki naxe.

¹¹ A bara xɔnɔ n ma a jaaxi ra,
n bara findi a yaxui ra.

¹² A xa geresoè bara n nabilin,
e na n gerefe,

n mu nɔma n gide e ma.

¹³ A bara n ngaxakerenyie makuya n na,
n kolonmae bara yensen ye.

¹⁴ N dɔxɔbooree bara n nabèjin,
n defanbooree bara n nabolo.

¹⁵ N ma xɔrēe nun n ma konyie,
nee mu n kolon sɔnɔn.

¹⁶ N na n ma konyi xili, hali n a mayandi,
a mu n ma xili ratinma.

¹⁷ N de xiri bara rajaaxu n ma gine ma,
n ma fe mu rafan n ngaxakerenyie ma.

¹⁸ Dimee yati yoma n ma.

¹⁹ N gundo xiri boore bara n xɔn,
n xanuntenyie bara n yanfa.

²⁰ N fate birin bara ba n ma, n xorie mini
kene ma.

Sese mu luxi sɔnɔn.

²¹ N booree, wo kinikini n ma, yandi, wo
kinikini n ma,

barima Ala nan n bonboxi.

²² Munfe ra wo n tɔɔrōma alo Ala a rabaxi
ki naxe?

Wo mu nu wasa siden?»

²³ «Xa n ma wɔyenyie sɛbexi buki kui nu,

²⁴ xa e masolixi gemé ma wure ra nu,

na temui e buma ne nu abadan.

²⁵ Kɔnɔ n tan a kolon n nakisima jipje na
a ra.

A fama wɔyenyi dɔnxɔe falade dunija ma.
²⁶ N fate na ge bɔrōde, n tan yati fama ne
Ala tote.

²⁷ N tan nan yati fama a tote n yae ra, a
mu mataalima n be.

Na kui n bɔŋe sɛewama ne a fanyi ra.

²⁸ Wo tan naxee maxorinyi tima, «Won a
tɔɔrōfe munfe ra?»

Wo fama n ma nɔndi kolonde.

²⁹ Wo xa gaaxu santidegema ya ra,
barima jaxankate wo sɔtɔma ne wo xa fe
jaaxie ma.

Na kui wo fama a kolonde a kiitisa nde na.»

20

Sofara xa masenyi firin nde

«Tɔɔrē nan na tinxintare ke ra»

¹ Sofara Naamaka naxa a fala,

² «I xa masenyi bara n tɔɔrō,
fo n xa i yaabi.

³ N bara marakɔrɔsi nde me
naxan bara n xaxili ifu.

N i yaabima n ma lɔnni ra na nan ma.

⁴ I mu a kolon kabi adama naxa daa, a lu
dunija ma,

⁵ mixi jaaxie xa xunnakeli mu buma?

E xa nelexinyi dunke?

⁶ Hali a xa fe gbo ye,
hali a xunyi koore li,

⁷ 7 a fama sɔntode a lu alo se naxan tide mu
na,
a kolonmae nu fa maxorinyi ti, «A na
minden?»

⁸ A dangima ne alo xiye.

⁹ A kolonmae mu a toma sɔnɔn,
a lɔemá ne a xa mixie ma.

¹⁰ A xa die setaree kima see ra,
e baba naxee muja.

E baba xa naafuli gbilenma ne na mixie
ma.

¹¹ Senbe naxan nu na a yi ra a fonike ra,
na birin kanama ne, a findi bende ra.

¹² Fe jaaxi na rafan mixi ma,
a fa na ragata a furi kui,

¹³ a mu a bɔpin,
a mu gbilen na fɔxɔ ra,

¹⁴ a xa donse findima pɔsɔnɔ nan na a furi
kui.

¹⁵ A naafuli naxan donxi, a fama na
boxunde.

Ala yati na bama ne a furi kui.

¹⁶ A boximase xa xɔnɔ nan besuma,
biida nan a faxama.

¹⁷ A harige naxan sɔtoxi,
naxan bara gbo ye alo xure,

¹⁸ a na birin nagbilenma ne,
a mu nɔma na sese donde.

Na mu findima nelexinyi ra a be,

¹⁹ barima a bara se ba tɔɔrōmixie yi ra.

A bara e xa banxie ba e yi ra, a mu naxee tixi.
 20 Wasabali nan to nu a ra a xa mile kui, a harige kerén mu ratangama.
 21 A to nu se birin majóxunxi a yeté na be,
 a xa heéri mu buma.
 22 A ne na a xa fanyi tagi, tooro sin temui nan na ki a ma.
 23 A dege temui, Ala fama a toorode a xa xone ra,
 na toore fa findi a xa donse ra.
 24 Xa gerose lanmadi mu a tooro, gerose xungbe nan nawalima a xili ma.
 25 Hali a tanbe tala e a soxoxi naxan na, fe magaaxuxi gbete fama ne a lide.
 26 A xa naafuli birin luma dimi nan kui, te fa na birin gan a xonyi.
 27 Ala a xa yunubi makenen ma, adamadie na sare ragbilen a ma.
 28 A xa naafuli birin sigama ne Ala xa xone loxoe.
 29 Ala na nan fima mixi jaaxie ma ke ra.
 Na bara findi Ala janige ra na mixi mooli be.»

21

Ayuba xa masenyi soloferne nde

«*Munfe ra tinxintaree mu tooroma?*»

1 Ayuba naxa a yaabi,
 2 «Wo wo tulì mati n ma masenyi ra.
 Wo xa na raba n be.
 3 Wo dijne n be, n xa woyen.
 N na ge, wo fa yo n ma.
 4 N nan n xun mawaxi mixi nan xili ma?
 Folo yi temui ma, n dijne ma munfe ra fa?
 5 Wo wo ya ti n na, wo xa n fate igbe.
 Wo mu kaabaxi xe n fate ma?
 6 N nan n majóxun a ma, gaaxui nan n súxuma,
 n fate birin nu seren n ma.»

7 «*Munfe ra mixi jaaxie buma dunipa ma?* Munfe ra e findima xemoxi senbemae ra?
 8 E xa die xun nakelima, e boñsoee fan fe fanyi sotoma e ya njue ra.
 9 E xa denbayae luma boñesa kui, gaaxui yo mu e ma, Ala fan mu e tooroma.
 10 E xa tuurae senbe gbo, e tema e xa ninge ginje ma, nee die barima, e furi mu birama.
 11 Na mixi jaaxie xa die fare boronma,
 12 e sigi sama maxasee, kora, nun xule xui ra.
 13 E xa simaya kamalima heéri kui, e man fa faxa faxe sooneyaxi ra.»

14 «A nun, e nu a falama ne Ala be e xa simaya kui,

«I makuya muxu ra, muxu mu wama i xa seriye kolonfe.
 15 Muxu Ala Senbe Kanyi rabatuma munfe ra?
 A maxandife findima geeni mundun na muxu be?»
 16 N a kolon e harige mu nu fatanxi e yete xa ra, n nan n makuyama mixi jaaxie xa marasi ra na nan ma.
 17 Kono halaki mixi jaaxie lima temui birin ne?
 Ala gbaloe gbegbe ragrima e ma a xa xone kui?
 18 E xa fe kanama a gbe ra, alo maale lagi foye naxan na fanafananma?
 19 Ala paxankate ragatama e xa die be?
 Munfe ra a mu e tan yati paxankatama?
 20 A lanma e tan yati xa e xa toore to e ya ra, e tan yati xa Ala Senbe Kanyi xa xone kolon.
 21 Xa mixi jaaxi ge faxade, a mu a xa denbaya xa toore kolonma.
 22 Adamadi noma lonni nde fide Ala ma, mangeya birin na naxan ma yaamari bun ma?
 23 Mixi nde faxama boñesa kui, a senbe gbo, kontofili yo mu lu a ma,
 24 a fate fan, a xorie xoroxo gben.
 25 Kono mixi gbete tan faxama toore kui, a mu heéri yo nemunnemun.
 26 Na mixi firinyi birin sama bende ne, kuli fa e don.
 27 N wo xa majóxunye kolon a fanyi ra, wo wama nöndi rakanafe n na naxee xafe ra.
 28 Wo naxe, «Kuntigi xa banxi na minden? Mixi jaaxi xonyi na di?»
 29 Kono wo mu maxorinyi tixi biyaasilae ma?
 Wo mu wo tulì matixi e xa dentegre ra?
 30 Mixi jaaxi mu gbaloe sotoma gbaloe loxoe, a ratangama ne na xone ma.
 31 Nde tima a ya i a a makiiti?
 Nde a xa wali kobi sare ragbilenma a ma?
 32 Mixie a xaninma gaburi, e man fa binje sa a ma menni.
 33 Gaburi bende mu a tooroma, a binje soto pama gbegbe ra.
 34 Na kui, wo n madunduma madundui fuyan na di?
 Madaxui masenyie nan tun na wo xa lonni masenyie kui.»

22

Elifasi Temanka xa masenyi saxon nde
«Ayuba xa gbilen Ala ma»

1 Elifasi Temanka naxa a fala,
 2 «Adama tide na Ala bę?
 Ade, adama lənnixi noma a yete gbansan
     nan malide.
 3 I xa tinxinyi findima geeni mundun na
     Ala Senbe Kanyi bę?
 I lufe nondi kui, na Ala malima di?
 4 Ala na i naxankatafe i xa tinxinyi nan xa
     fe ra?
 A na kiiti jaaxi safe i ma na nan ma?
 5 I xa fe jaaxi mu gboxi xę?
 I xa yunubie mu wuyaxi xę han a dangi a
     i?
 6 I bara see rasuxu sęekę ra i ngaxak-
     erenyie yi ra.
 I bara e xa sosee yati ba e ma,
     i e mageli ti.
 7 I mu nu mixi kima ye ra, ye xöli nu naxan
     ma,
     i mu nu kaametę kima donse ra.
 8 I nu boxi soma senbema nan yi ra,
     naa findi yete igboe sabatide ra.
 9 I nu kaanje ginęe nun kiridie keri ne e
     belexe igeli ra.
 10 Na nan a toxi i rabilinxi gantanyie ra,
     fe magaaxuxie i sotoxi.
 11 I mu na dimi jaaxi tofe?
 I mu na ye tofe i madulafe naxan xoora?»
 12 «Ala mu na koore ma?
 Tunbuie mato, e itexi ki naxe.
 13 I fa a falama munfe ra,
     «Ala munse kolon?
 Ala naxan na nuxuie fari ma,
     na noma kiiti sade be?
 14 Nuxuie na Ala nun adamae nan tagi.
 Ala a jeręma koore ma,
     kono a mu noma adamae tode.»
 15 I wama lufe na kira fori nan xon ma,
     tinxintaree na dennaxe kabi temui
     xɔnnakuye?
 16 E faxa ne e xa simaya konti mu kamali,
     alo ye banbaranxi se xaninma ki naxe.
 17 E a fala ne Ala bę,
     «Gbilen muxu foxy ra.
 Ala Senbe Kanyi noma munse rabade
     muxu bę?»
 18 Kono Ala nan harige gbegbe fi e ma.
 Na nan a toma n mu n tuli matima mixi
     jaaxie xa marasi ra.
 19 Tinxitęee mixi jaaxie xa halaki toma
     ne,
     a findi e be jęlexinyi ra.
 Mixi fanyie yoma ne e ma, e a fala,
 20 «Muxu yaxuie bara sonto,
     te bara e xa naafuli gan.»
 21 Na kui, i tan xa i xa fe yailan i tan nun
     Ala tagi,
     alako i xa bɔnəsa soto, i man xa heeri
     kolon.
 22 I xa tin a xa marasi ra,
     i xa a xa masenyi masoto i bɔnę kui.

23 Xa i man gibilemma Ala Senbe Kanyi ma,
     a fama i xun nakelide.
 I xa fe jaaxi makuya i xonyi ra,
 24 i xa xęema woli xure ma,
     na xęema naxan kelixi Ofiri bɔxi ma.
 25 Na temui Ala Senbe Kanyi nan findima i
     harige ra,
     a findi i xa xęema nun gbeti joxęe ra.
 26 Ala Senbe Kanyi nan fama rafande i ma
     dangife fe birin na.
 I fama i xaxili tide a tan nan na.
 27 I na a maxandi, a i xa dubę suxuma ne.
 Na temui i xa i gbe laayidi rakamali a
     mabiri.
 28 A i xa natee sooneyama ne,
     a te yanbama i bę i xa kirae birin xon ma.
 29 Ala a niyama ne i xa mixi magoroxi
     rakeli,
     barima a luma na mixi moɔli mali ra.
 30 A noma yunubitoe yati rakiside,
     i xa seniyyeni saabui ra.»

23

Ayuba xa masenyi solomasaxan nde
«Ala na minden?»

1 Ayuba naxa a yaabi,
 2 «To fan n ma yaxaseri masa xɔroxo,
     a xa kote gbo n xun,
     n senbe bara jon.
 3 Xa a sa li n nu noma Ala tode nu,
     xa a sa li n nu noma sigade a xonyi nu,
 4 n nan n xaxili kui ifee birin falama ne a
     be nu.
 5 Na kui n nu noma ne a xa yaabi kolonde,
     alako n xa fahaamui soto na kui.
 6 A fama a senbe birin naminide n ma
     kiitife ra?
 Ade, a a yae nan tima n na tun.
 7 Na temui a n ma tinxinyi toma ne,
     a fa nöndi fi n ma.»
 8 «Kono Ala mu toma sogetede,
     a mu toma sogegorode.
 9 N a fenma kɔɔla ma, n a fenma yirefanyi
     ma,
     kono a mu toma.
 10 Kono a tan n toma a fanyi ra.
 A na ge n tode, a nöndi fima n ma.
 11 N biraxi ne a foxy ra,
     n a xa seriye birin nabatu.
 12 N mu a xa yaamarie bejinxi.
 A waxonfe findixi ne n waxonfe ra.»

13 «Nde noma a xa nate tongoxi masarade?
 A wama naxan xon, a na nan nabama.
 14 A naxan janigexi n ma fe ra,
     a fama na nan nagiride n ma.
 A fama fe gbetee fan sade na fari.
 15 Na nan a toma n gaaxuma a ya ra.
 N na a xa fe majɔxun, n mu suusama.
 16 Ala bara limaniya ba n yi,

Ala Senbe Kanyi bara n magaaxu,
17 kono n mu dunduma na dimi xa fe ra,
na dimi mu noma n na.»

24

Ayuba xa masenyi solomasaxan nde de idcxidc

«*Ala kiiti sama temui mundun?»*

- 1 «Munfe ra Ala Senbe Kanyi mu loxoe ragataxi kiiti safe ma?
- Munfe ra a xa mixie mu na loxoe kolonxi?
- 2 Mixie naaninyie tonxuma masigama, e xurusee mujama, e ragbengben yire gbete.
- 3 Kiridie xa sofale mujama e ma, kaajie gine xa ninge rasuxuma a yi ra seeke ra.
- 4 E setaree xa kira balanma e ya ra, e tooromixie karaxanma e xa e noxun.
- 5 Tooromixie minima subaxe ma baloefende e xa die be,
- e walima alo sofale gbengberenyi ma, e mu donse yo sotoma.
- 6 E xe xabama tinxintaree be, e e xa sansi bogie bama e be.
- 7 E koe radangima xinbeli ra, dugi yo mu e yi ra e naxan felenma e ma.
- 8 Tuné e bundama naxan kelima geyae kon na,
- bage to mu e be,
- e e xide fenma gemee longori ra.
- 9 Kiridi nga xijee bama e de i, seeke rasuxuma setaree yi ra.
- 10 Nee mageli nan sigama.
- E kote xanima kaame ra e ma.
- 11 E sansi xorie wuruma, e ture ba a i, e weni bogi boronma, e weni ba a i.
- E na birin nabama ye xoli ra e ma.
- 12 Mixie e mawama taa kui.
- Mixi maxonoxie xili tima, kono Ala gbe fe yo mu na na fee.»

- 13 «Mixi jaaxie, nee mu naiyalanyi kolon, e mu na kirae kolon,
- e mu e jierema nee xon ma.
- 14 Faxeti kelima subaxe ma, a tooromixi nun setare faxa, a mujne ti koe ra.
- 15 Kuye na ifcooro, yenla a falama, «Mixi yo mu n toma,> a fa mini dugi dusuxi a yatagi xun na.
- 16 Koe ra munjetie naadde kanama, yanyi ra e e yete mabalan banxie kui. Naiyalanyi mu rafan e ma hali.
- 17 E tan, koe findixi e be e xa yanyi nan na, dimi nan e malima.»

- 18 «Banbaranyi fama tinxintare xaninde, a dankaxi nan a ra dunijna ma.
- A mu weni bilie toma sonon.
- 19 Aligiyama yunubitoe xa fe danma ne,

alo soge linlinyi balabalanyi ye xrima ki naxe.

20 Gine naxan xijne fixi yunubitoe ma, na neemuma ne a ma, kulie tan fa a don.

Mixi yo mu ratuma a ma sonon. Na kui a xa tinxintareya bara tala alo sansi talama ki naxe.

21 A fe paaxi rabama gine dibaritare ra, a mu kinikinima kaapje gine ma.

22 Kono Ala naxan fata na tuurae suxude senbe ra, e nii rajaaxu e ma,

23 a nee luma e xa bojesa kui, a fa bira mixi gbetee tan ma fe foxo ra.

24 Mixi minimaxati nde nan nabade, kono na waxati na kamali, a xa fe xuben a jnon.

Adamadi luxi ne alo maale na mo xe xun ma, maale xabee fa a xaba.»

25 «Nde noma n ma masenyi matandide? Nde noma a falade nondi mu a ra?»

25

Bilidada Suuxaka xa masenyi saxan nde

«*Mangeya na Ala nan yi»*

- 1 Bilidada Suuxaka naxa a fala,
- 2 «Mangeya na Ala nan yi, fo won xa gaaxu a ya ra.
- A tan nan bojesa ragirima koore ma.
- 3 A xa gali konti noma kolonde?
- Nde na a xa soge yanbe mu naxan lima?
- 4 Adama tixinma di Ala ya i?
- Gine bari di seniyenma di?
- 5 Xa kike xa yanbe yete yati mu gbo Ala be, xa tunbuie mu seniyen a ya i,
- 6 adamadi go, naxan xurun alo kuli, naxan findixi kuli yore di gbansan na?»

26

Ayuba xa masenyi solomanaani nde

«*Nde noma Ala senbe fahaamude?»*

- 1 Ayuba naxa a yaabi,
- 2 «I fata senbetare malide.
- I fata mixi ralimaniyade.
- 3 I fata lonnitare raside.
- I xaxili fanyi masenma,
- 4 kono i na masenma nde be?
- Nde na xaxili fixi i ma?»
- 5 «Mixi faxaxie serenma baa nun boxi bun ma.
- 6 Aligiyama naadde rabixi Ala ya tote ra, a naa igbexi.
- 7 Ala nan koore daaxi, a a singan kuye ma, a boxi singan a yete ma.

8 A tune ye ragatama nuxui kui,
ye xa binye man mu no e boode.
9 A a xa kibanyi ya makotoxi nuxui nan
na.
10 A naaninyi saxi naiyalanyi nun dimi
tagi.
11 Koore serenma, a kaabama Ala xaaŋe
xui mfe ra.
12 A senbe baa imaxama,
a baa yexee magaaxuxi ibooma a xaxili
fanyi ra.
13 A kere foye koore raseniyenma,
a belexe boximase gixi soxoma.
14 Xa yee findixa a xa wali xurie nan na,
won mu noma naxee fahaamude a fanyi
ra,
nde noma a senbe magaaxuxi tan fahaamude?»

27

*Ayuba xa masenyi solomanaani nde de
idcōpē*

«*Fo n xa nōndi fala*»

1 Ayuba man naxa masenyi ti:
2 «N bara n kali Ala Senbe Kanyi ra,
naxan mu nōndi fima n ma,
naxan bara n nafe xōne ra,
3 danmi n pēngima,
danmi n pēngi naxan fatanxi Ala ra na nan
n fate i,
4 tinxitareya mu minima n de i,
N mu wule falama.
5 Han n faxa, n mu nōndi fima wo ma,
n mu n yete tōpjēgema.
6 N tan a kolon n tinxin, sese man mu n
bama mēnni.
N mu n ma fe jaaxi yo kolon.»

7 «N yaxui xa suxu alō mixi jaaxi,
n gerefa xa suxu alō tinxitare.
8 Ala na nate tongo a xa na mixi moolie
faxa,
xaxili tide yo mu luma e bē,
9 Ala nee maxandi xui tongoma e tōro
temui?
10 Ala rafan na mixi mōoli ma?
A Ala maxandima temui birin?»

11 «N xa Ala senbe masen wo bē,
n mu Ala Senbe Kanyi waxōnfe nōxunma
wo ma.

12 Wo birin bara yi to a fanyi ra,
wo fa wōyenyi fufafu falama munfe ra?»
13 «Ala naxan nagirima mixi jaaxi ma,
Ala Senbe Kanyi naxan soma a yi ra ke ra,
na nan yi ki:
14 A xa die na wuya, e faxama santidegem
nan na,
a xa mamadie faxa kaame ra.
15 A xa mixi ndee na lu,

nee fa faxa a xanbi,
e xa kaajé ginee mu wama e xa fe ra.
16 A xa naafuli na gbo ye alō meyenyi,
a xa dugi na wuya alō bende gbegbe
malanxi,
17 a tan nan na malanxi,
kono tinxitoe nan na dugi ragoroma a ma,
seniyente nan na naafuli sotoma.
18 A xa banxi luma alō turunturunyi,
alo xōni keri xa bage di.
19 A bannaxi nan a sama,
kono a ragatama a tōrōxi nan na.
A na a ya rabi, sese mu na a yi ra sōnōn.
20 Gaauxi a susuma tērenna ra,
alo banbaranyi, alō turunnaade kōe kui.
21 Foye xungbe a xaninma,
a a tala a sabatide.
22 Tanbee wolima a ma, a mu bama a ra,
fo a xa a gi ne.
23 Mixie jelexinma nē a xa xunnakane ra,
e yo a ma.»

28

*Ayuba xa masenyi solomanaani nde de
idcōpē man*

«*Lōnni na minden?*»

1 Yire na na gbeti bama bōxi ma dēnnaxē,
xēema raxunude fan na na.
2 Yire na na wure bama bōxi ma dēnnaxē,
gēme raxunuxi fan wure gbeeli raminima.
3 Mixi yili gema bōxi bun dimi kui na see
fenfe ra.
4 E yili gema wula i,
dēnnaxē makuya mixi sabatide ra.
Menni mixi goroma lutti ma bōxi bun ma.
5 Baloe minima bōxi fari,
kono a bunyi tan luma alō te nan yiriyir
ima.

6 Menni e gēme tofanyie toma,
e xēema fuji raminima.
7 Xōni xāapē mu mēnni kira kolon,
sege mu mēnni toma.
8 Sube magaaxuxi mu e pēremē mēnni,
yete mu dangima naa.
9 Kono adama tan gēme xōrōxē gema,
han a geya bunyi li.
10 A yili gema gēme kui,
alako a xa naafuli to.
11 A ye kira balamma,
a te xaninma naa alako a xa se nōxunxi
to.»

12 «Kono lōnni tan toma minden?
Xaxili fanyi lude na minden na?
13 Adama mu lōnni tide kolon.
Lōnni mu toma dunija mixi baloxie tagi.
14 A mu toma dabonyi xungbe kui,
a mu toma baa ma.
15 A mu sarama xēema ra, a mu sotoma
gbeti ra.
16 A mu sama sikeeli ma xēema sēeti ma,

xa na mu a ra g̃eme tofanyie s̃etti ma.

17 A maniye mu na.

A maniye mu findi x̃eema ra,
a mu findi g̃eme tinsexi ra,

a mu findi x̃eema p̃õti tofanyi ra.

18 L̃onni tide gbo diyaman b̃e,
a s̃otofe tide gbo g̃eme tofanyi b̃e naxan
toma baa ma.

19 L̃onni maniye mu findi g̃eme tofanyi ra,
naxan kelixi yire makuye.

A mu maniyama sikeeli ra alo x̃eema.»

20 «Na kui, l̃onni kelixi minden?

Xaxili fanyi lude na minden na?

21 A noxunxi nimasee ma naxee na boxi
ma,

a noxunxi x̃onie ma naxee na koore ma.

22 Aligiyama bara a xa fe nde m̃e, kono a
mu a kolon.

23 Ala nan l̃onni kira kolon,
a tan nan a lingira toma,

24 barima a tan nan dunjia nun koore
igbema han e dande.

25 A to ge foye nun ye itaxunde,

26 a to ge tune, seyamakonyi, nun galanyi
yamaride,

27 awa, a naxa l̃onni ramini, a a mato a
fanyi ra.

28 Na kui a naxa a fala adamadie b̃e,
Ala xa yaragaaxui findixi l̃onni nan na,
fe jaaxi b̃ejinfe findixi xaxili fanyi nan
na.»

29

Ayuba xa masenyi dɔnxɔe

«N ma temui fanyi dangixi»

1 Ayuba naxa yi masenyi ti:

2 «Xa n ma temui dangixie nan a ra yi ki
nu,

Ala nu m̃eenima n ma temui naxe.

3 A xa naiyalanyi to nu na n xun ma,
a to nu te tima n be kira x̃on ma dimi kui.

4 N senbe nu gbo na temui,
n nun Ala de nu fan.

5 Na temui Ala Senbe Kanyi nu na n s̃etti
ma,

n ma die fan nu na n nabilinyi.

6 N ma fe birin nu s̃õneyaxi,
xiye nun ture nu gbo n yi ra.»

7 «N to nu sigama taa sode de ra,
nama nu na dennaxe,

8 fonikee nu kira ibama ne n be,
forie nu keli e ti n binyafe ma.

9 Kuntigie nu e sabarima ne n ya ra,

10 mangée nu woyenyi so n yi, e tan dundu,
11 barima naxan na n xui m̃e, a fe fanyi

fala n ma fe ra.

Naxee nu n toma, n nu rafanma e ma.

12 N nu tɔ̃oromixie malima,

n nu kiridie kima, booree nu ñeemuma
naxee ma.

13 Mixi naxan nu na saya kira x̃on ma,
na nu dubama ne n be.

N nu kaajie gine b̃õje ras̃ewama.

14 N nu n per̃ema tinxinyi kui,
nondi nu findixi n yuge nan na.

15 N nu findixi saabui fanyi nan na dɔnxui
nun mabenyi be.

16 N nu findixi babe nan na setaree be,
n x̃õje mali e xa tõre kui.

17 N nu tinxintaree xa fe xun nakanama,
n misikiine ratanga e xa fe kobie ma.

18 N nu a majoxunma saya n lima heeri
nan kui,
n ma simaya fa kamali alo baa de ra
meyenyi.

19 N nu a majoxunma n ma dunjneigiri
s̃õneyama ne,
alo sansi naxan sanke bara ye li, a salonyi
xini soto.

20 N nu a majoxunma n xun nakelima ne
temui birin,
n tanbe woli s̃enbe ra.»

21 «Mixie nu e tuli matima ne n na,
e e sabari n ma marasi ramefe ra.

22 N ma masenyie nu rafanma e ma,
e mu nu e matandima.

23 E nu n mamema alo mixi tune mamema
ki naxe,

e n ma woyenyi birin susu s̃eewe kui.

24 E na n yatagi to,
e birin nu e xaxili tima n na.

25 N nu e rajerema,
n nu luxi ne e be alo e xa mange,
naxan dɔnxɔxi kibanyi kui e tagi,
a nu tɔ̃oromixie madundu.»

30

Ayuba xa masenyi dɔnxɔe de idɔnxɔe

*«Ayuba xa s̃eewe bara findi sunnunyi
ra»*

1 «Kono yakosi tan, fonikee n mayelema,
naxee babae nu findixi n be fuyantee ra,
n nu yoma naxee ma.

2 E yusi mu nu na n be,
barima senbe yo mu nu e be.

3 Kaametoe nan nu e ra,
naxee nu sigama gbengberen yire baloe
fende.

4 E nu joogee matalama fotonyie kui,
wuri sankee gbansan nan nu findima e xa
donyi ra.

5 Mixie nu e kerima nama ya ma,
alo muneti kerima ki naxe.

6 E nu yigiyama g̃eme longorie nan na
geyae k̃on na,

7 xa na mu a ra kunsie bun ma.

8 Fuyantee nan nu e ra,
naxee nu bara keri boxi kui.»

9 «Kono yakosi fa, nee nan n mayelema
 e xa sigie nun e xa masenye ra yi ki.
 10 N ma fe mu rafan e ma.
 E de ye bɔxunma n yatagi ma,
 e nu fa e makuya n na.
 11 Kabi Ala n nabolo n ma toore kui,
 e xa mayele mu jɔnma.
 12 Yi miya ya majɔnxunxe kelima n xili ma,
 e nu gantanyi jaaxie te n be.
 13 E n ma kira ibolonma n ya ra.
 14 E luma alo soori jaaxie, naxee soma taa
     kui tete yale ra.
 15 Gaaxui bara n suxu,
 n ma fe xun bara rakana,
 n ma kisi bara dangi n na alo nuxui
     dangima ki naxe.»
 16 «Yakosi, a gbe mu luxi n ma simaya xa
     jɔn,
 n ma toore bara kamali.
 17 N ma toore bara gbo ye,
 n mu xima koe ra sɔnon.
 18 A luma alo dugi nde nan xirixi n konyi
     ma,
 a xa n faxa.
 19 Ala bara n nagoro han
 n bara lu alo boora, xa na mu a ra te xube.»
 20 «Ala, n bara i xili, kono i mu a ratinxsi.
 N bara ti i ya i, alako i xa n to.
 21 I bara toore jaaxi doxo n ma,
 i senbe bara no n na.
 22 A luxi alo turunnaade bara n nate koore
     ma.
 23 N a kolon i na n xaninfe aligiyama ne,
 dunija mixi birin sigama dənnaxe.»
 24 «Kono mixi naxan na saya kira xon ma,
 na mu Ala maxandima xe?
 Mixi naxan na toore kui,
 na mu Ala makulama xe?
 25 N mu n ya ye ramini toɔromixi be nu?
 N mu kinikini setare ma nu?
 26 N wa heeri nan xon ma,
 kono jaxankate nan n lixi.
 N wa lufe naiyalanyi nan kui,
 kono dimi nan dusuxi n xun na.
 27 N bɔjɛ na toorofe loxoe birin.
 28 N na dimi kui,
 naiyalanyi yo mu na.
 N tixi jaama tagi, n nu fa wa n xui itexi ra.
 29 N bara lu alo wula i baree nun burunyi
     xonjaaxie.
 30 N kiri bara foɔro n ma,
 n fate birin kui na iganfe.
 31 N ma kora sunnunyi xui tima,
 n ma xule jɔn fe wa xui raminima.»

31

Ayuba xa masenyi dɔnxaε raponyi
«Yunubi sare nan ya»

1 «N nate tongo ne,
 n naxa yabu ginedimedi ra.
 2 Ala munse janigema n be koore ma?
 Ala Senbe Kanyi ke mundun fima n ma
     kelife ra a ma?
 3 Setareja mu ragataxi mixi jaaxi xa be?
 Naxankate mu tinxtintare xa lima?
 4 Ala mu nu n foxi birin matoma xe?
 A mu nu n ma santongoe birin kontima
     xe?»
 5 «Xa n bara n jere wule kui, xa n bara
     mixi madaxu,
 6 Ala xa n maniya sikeeli tinxinxi ra.
 A n ma tinxinyi toma ne.
 7 Xa n bara kira tinxinxi begin,
 xa n bɔjɛ bara bira n ya waxonfe fo xo ra,
 8 mixi gbetee xa n ma sansi sixie bogi don,
 n ma sansi sixie birin xa matala bɔxi ma.
 9 Xa gine xɔli bara n suxu,
 xa nbara birin n dɔxɔboore xa gine fo xo
     ra,
 10 n ma gine xa bande jin xeme gbete be,
 a tan nun na xa kafu,
 11 barima yene findixi fe jaaxi nan na,
 kiitisae naxan makiitima a xɔrɔxɔe ra.
 12 Yene, te nan a ra naxan sigama ganyi ti
     ra han yahannama,
 a mixi harige birin xun nakana.»
 13 «Xa n mu findi mixi tinxinxi ra nu n ma
     konyie mabiri,
 muxu to nu galanbuma,
 14 n Ala yaabima di nu?
 N nan n yete xun mafalama di nu?
 15 Ala keren xa mu muxu birin daaxi muxu
     nga tɔegɛ i?
 Ala keren xa mu muxu birin nabaloxi
     muxu nga xijne ra?»
 16 «Xa n mu setaree ki nu,
 xa n mu kaajne gine mali nu,
 17 xa n keren bara n ma donse don,
 n mu kiridi ki,
 18 n naxan xuru, n findi a be babe ra kabi
     a yɔre ra,
 naxan nga kaajne gine bara lu n xonyi kabi
     a tɔegɛxi a ma,
 19 xa n mu toɔromixi ki dugi ra nu,
 20 na kanyi lu a mu duba n be
 na dugi xa fe ra naxan kelixi n ma yɛxɛe
     xabe ma,
 21 xa n bara kiridi nde toɔro,
 n to a kolonxi kiitisae nɔndi fima n ma,
 22 n belexe xa bolon n tunki ma,
 n xorie xa magira,
 23 barima n gaaxu Ala xa jaxankate ya ra
     a gbe ra,
 n mu nɔmā sese ra a senbe ya i.»
 24 «Xa n bara n xaxili ti n ma xɛɛma ra,

xa n bara la n ma naafuli ra,
 25 xa n bara jelexin n harige xa gboe ra,
 n naxan soto n ma dunijeigiri kui,
 26 xa n bara n ya ti soge nun kike xa yanbe
 ra,
 27 n fa nee batu n bojne kui gundo ra,
 n nan n belexe sunbu e xa binye bun ma,
 28 Ala xa n jaxankata,
 barima na fe mooli mu fan,
 n bara findi yanfante ra Ala mabiri.»

29 «N bara jelexin n xonma xa toore ra,
 n seewa a xa jaaxankate ra,
 30 n tan naxan mu nu tinma a dankade n
 de ra,
 n xa na yunubi mooli raba?
 31 N ma xonee birin mu nu a falama xe:
 <A n de wasaxi sube ra?»
 32 N nu biyaasilae yigiyama ne alako e
 naxa xi tandem.
 33 N bara n ma fe jaaxie noxun n bojne kui
 alo
 adamadie darixi a ra ki naxe? Ade.
 34 N bara gaaxu jama xa woyenyi ra,
 xa na mu a ra n xabile xa woyenyi ra,
 n fa lu n xonyi noxunyi kui n mu nondi
 fala? Ade.»

35 «Xa mixi na naxan tinma a tuli matide
 n na,
 n ma masenyi donxoe nan na ki.
 Ala xa n yaabi.
 A naxan toma n ma, a xa na sebe,
 36 n xa na doxo n xun ma, n xa a gbaku n
 kon ma.
 37 N dentege sama ne a be,
 alo mixi dentege sama mange be ki naxe.
 38 Xa n ma boxi nde bara xono n xili ma,
 xa mixi nde ya ye bara silon na,
 39 xa n bara donse nde don n mu a
 rawalima sare fi,
 xa n bara a kanyi tooro,
 40 mengi naxan na n ma boxi ma, na xa
 findi tunbe ra,
 n ma fundenyi xa findi jooge jaaxi ra.»

Ayuba xa masenyi donxoe nan na ki.

32

Elihu xa masenyi singe

«Ala nan lonni fima mixi ma»

1 Yi xeme saxanyie naxa ba Ayuba xa
 woyenyi yaabife, barima a nu a yete findixi
 nondi fale nan na.

2 Na kui Elihu, Barakeeli Buusika xa di,
 naxan fatan Rama xabile ra, a bojne naxa te
 Ayuba xili ma, barima na nu a yete findixi
 nondi fale nan na Ala ya i.

3 A bojne naxa te a boore saxanyie xili
 ma, barima e mu nu nomia Ayuba yaabide
 hali e to a kolonxi nondi mu nu a be.

4 Na mixi saxanyie to nu moxi a be, Elihu
 mame ti na nan ma woyenfe ra Ayuba be.

5 Elihu nu bara a to, yaabi yo mu nu na
 yi mixi saxanyie yi ra fa. Na kui a bojne
 naxa te.

6 Elihu, Barakeeli Buusika xa di, naxa a
 fala,
 «Fonike nan n na, forie nan wo tan na.
 N gaaxu n ma marakolonyi sade wo ya i na
 nan ma.

7 N naxe, «Fori nan fata woyende, a xa
 simaya xonkuye xa fe ra.»

8 Kono Ala Senbe Kanyi nan xaxili fima
 adama ma.

9 Simaya xonkuye gbansan xa mu xaxili-
 maya fima mixi ma,
 forie gbansan xa mu findixi nondi kanyie
 ra.

10 Na kui n bara wo maxandi,
 wo xa wo tuli mati n ma marakolonyi ra.»

11 «N bara wo xa masenyi rajonyi mame,
 n bara n tuli mati wo xa masenyi birin na,
 wo naxan falaxi Ayuba xa fe ra.

12 N bara wo xa masenyie rame, kono wo
 mu noxi Ayuba yaabide,
 wo mu noxi nondi makenende a be.

13 Wo naxa a fala de,
 «Won tan bara ge lonni sotode.
 Won xa lu Ala xa yi xeme rafahaamu,
 adamadi mu nomia na rabade.»

14 Ayuba mu a xa masenyi tixi n tan xa xili
 ma.

N fan man mu a yaabima wo xa masenyie
 ra.»

15 «Limaniya bara ba wo yi ra.
 Yaabi yo mu na sonon wo naxan tima.

16 N bara wo xa masenyi dande to,
 yaabi yo mu minima wo de kui fa.

17 Yakosi n xa n gbe fala,
 n tan fan xa n ma lonni masen kore,
 18 barima fe gbegbe na n furi kui.
 N xaxili na n tutunfe,

19 alo weni neene naxan xufuxufufe,
 a wama a sase bulafe.

20 N xa woyen alako n bojne xa goro.
 N de xa yaabi ti.

21 N mu mixi yo rafisama a boore be,
 n mu taamixiya rabama mixi yo be.

22 N mu fata taamixiya ra,
 n na na raba, Ala n naboloma ne.»

33

Elihu xa masenyi singe de idoxoe

«Xunmafalamxa lu Adama be.»

1 «Yakosi Ayuba, i i tuli mati n ma masenyi
 ra,

i xa n ma woyenyi rame.

2 N bara n de rabi,
 nenyi bara keli.

³ N ma masenyi kelixi n bɔŋe fiixe nan kui,
 nondi nan minima n dɛ i.
⁴ Ala Xaxili bara n daa,
 Ala Senbe kanyi jengi bara n findi mixi
 jujje ra.
⁵ Xa i nomna n yaabide,
 i xa na raba.
⁶ Won firin birin lan Ala ya i.
 N fan yailanxi bende nan na.
⁷ Na kui i naxa gaaxu n ya ra.
⁸ Kono i bara woyenyi nde fala,
 n naxan mexi n tuli ra.
⁹ I bara a fala, «N seniyen, n mu yunubi
 rabaxi,
¹⁰ kono Ala man na fe nde tofe n na,
 n findixi a yaxui ra naxan ma.
¹¹ A bara n sanyi mabalani yolonxonyi kui,
 a nu fa n foxy birin igbe.»

¹² Kono n xa a fala i be,
 nondi mu i be na fe kui,
 barima Ala gbo mixi be.
¹³ I wama Ala rakuitife munfe ra?
 A mu yaabi fima a xa fe rabaxi birin ma.
¹⁴ Ala fe masenma won be ki nde ra,
 kono won mu won foxy sama na xon ma.
¹⁵ A nomna woyende xiye ra koe ra,
 mixi xima temui naxe x a sade ma.
¹⁶ A nomna adamadie tuli rabide na temui,
 a e rakolon fee ra naxee kelixi a tan ma,
¹⁷ alako e xa kira naaxi bepin,
 a man xa e ratanga e yete kan igbofe ma.
¹⁸ Na kui, a e ratangama ne gaburi gbaloe
 ma,
 a e ratanga santidegema ma.
¹⁹ Ala man nomna masenyi tide adamadi be
 a xa toore nde ra,
 naxan xone soma han a xorie kui a xa fure
 dagi tagi.
²⁰ Donse yati fa rajaaxu a ma, a mu no a
 degede.
²¹ A fate ba a ma, a xorie birin sa kene ma.
²² A makore aligiyama ra, Sayamaleke fa a
 foxy ra.»

²³ «Kono xa xeera xunmafalamda nde sa lu
 a be
 maleke galie ya ma,
 naxan fama tinxin ki masende na kanyi be,
²⁴ Na kui, xeera xunmafalamda findima
 saabui fanyi ra a be,
 Ala hinne a ra, a a masen Ala be,
 «A rakisi faxe ma, n bara a xunsare ba.»
²⁵ Na kui, a fate man gbilenma dimedina,
 a man fonike senbe soto.
²⁶ Adamadi na Ala hinnente maxandi,
 a Ala yatagi toma ne seewe kui,
 Ala fa tinxinyi fi a ma.
²⁷ Na kanyi beeti bama ne mixie ya i, a a
 fala,
 «N yunubi rabaxi ne,
 n tinxinyi madalin,

kono na sare mu ragbilenxi n ma a ki ma.
²⁸ Ala bara n xoreya,
 n tan naxan xun nu tixi aligiyama ra.
 A man bara gbilen naiyalanyi masen na n
 be.»
²⁹ Ala nan na rabama adama be,
 kerem, firin, han saxan,
³⁰ alako a xa a ba faxe yi,
 a xa a lu naiyalanyi kui.»

³¹ «Ayuba, i tuli mati n na,
 i xa i sabari, i xa n ma masenyi rame.
³² Xa yaabi nde na i be, i xa na fala,
 barima n wama nondi fife i ma.
³³ Kono xa na mu a ra, i tuli mati n na,
 i xa i sabari alako i xa xaxili soto n na.»

34

Elihu xa masenyi firin nde

«Ala xa kiiti tinxin»

¹ Elihu naxa a masen,
² «Lönnilae, wo wo tuli mati.
 Xaxilimae, wo n ma masenyi rame,
³ barima tuli woyenyi sensima,
 alo nenyi donse sensima ki naxe.
⁴ Won xa tinxinyi sugandi,
 won xa bira fe fanyi foxy ra.»

⁵ «Ayuba naxe, «N tinxin, kono Ala mu
 nondi fixi n ma.
⁶ Hali n to tinxinxi, a bara n lu alo wule
 fale.
 N mu yunubi yo rabaxi, kono n na toore
 jaaxi kui.
⁷ Nde yaagi sotoxi dangi Ayuba ra?
⁸ A bara a pere tinxitareya kui,
 a bara lu fe jaaxi rabae ya ma.
⁹ A bara a fala,
 «Geeni mu na adamadi be
 naxan birama Ala waxɔnfé foxy ra.»
¹⁰ Xaxilimae, wo wo tuli mati n na.
 Ala nun fe jaaxi tagi ikuya,
 Ala Senbe Kanyi mu tinxitareya kolon.
¹¹ A mixie xa fe rabaxi sare ragbilenma e
 ma,
 a kote doxoma e xun ma e nun naxan lan.
¹² Ala mu nomna fe jaaxi rabade.
 Ala Senbe Kanyi mu nomna tinxinyi kanade.
¹³ Nde a ti a xa dunija yamari?
 Nde dunija taxuxi a ra?
¹⁴ Xa Ala mu a pengi saxi adamadie xon
 ma nu,
 a fa a xaxili nun a pengi ba e yi,
¹⁵ adamadi birin faxama kerenyi nan na
 nu, e findi bende ra.
¹⁶ Xa xaxili fanyi na i yi ra,
 i xa i tuli mati n ma masenyi ra.
¹⁷ Tinxitare nomna dunija yamaride?
 I Tinxitare Senbema nan kalamuma?
¹⁸ I nomna a falade mange be,
 «Mixi xuri di nan i ra?»

I nōma a falade kuntigie bē,
 «Wo jaaxu?»
 19 Ala mu mange rafisa mixie bē,
 a mu bannae rafisa setaree bē,
 barima a tan nan birin daaxi.
 20 Faxē man e birin terennama nē.
 Namae e xunyi ikelima, koe kui e birin
 sōnto.
 Sēnbēmae yati faxama nē foyogonton.
 21 Ala adamadie xa kira birin matoma,
 a e foxi igbē.
 22 Dimi mu na naxan nōma tinxitaree
 noxunde.
 23 Ala hayi mu na temui xōnkuye ma mixi
 makiitife ra.
 24 A nōma sēnbēmae xun nakanade ma-
 furenyi ra,
 a fa mixi gbetē doxō e noxōe ra.
 25 A na e xa fe jaaxi to,
 a nōma e bade dunija ma kerenyi ra koe
 kui.
 26 A nōma e bōnbōde alo mixi kobi jama
 ya xōri,
 27 barima e mēexi a xa seriye nan na,
 e a xa kira bēpin.
 28 E bara a niya setare wa xui xa Ala li.
 Ala tōrōmixi malima.
 29 Xa Ala a sabari, nde nōma a kalamude?
 Xa Ala a noxun, nde nōma a tote?
 Adamadi mu nōma na ra,
 jamanacee yati mu nōma na ra.
 30 Ala mu tinxitaree luma mangeya kui,
 alako a xa gantanyi te nama bē.
 31 Na mixi mōoli mu a falama Ala bē,
 «N bara gbilen fe jaaxi foxy ra n ma
 jaxankate xa fe ra.
 32 N fe jaaxi naxan nabaxi,
 na masen n bē, n mu na rabama sōnōn?»
 33 Ala lanma a xa a sare fi?
 I tan nan a matandife, n tan mu a ra,
 i tan nan yaabi tima.
 34 Xaxilimae nun lōnnilae naxee e tulī
 matixi n na,
 muxu birin bara lan yi ma:
 35 Ayuba wōyēnfe xaxilitareja nan kui,
 lōnni mu a yi.
 36 Ayuba xa jaxankata han a dande,
 barima a xa masenyie mu tinxin.
 37 Xa yunubi xun nan tun masafe.
 A wōyēnma muxu bē yēte igboja ra,
 A a xa Ala matandi xun masama a xa
 wōyēnyi ra.»

35

Elihu xa masenyi saxan nde

«Ala i xa fe kolon»

¹ Elihu naxa a fala,
 2 «I noxō a ma nōndi na i bē i na a fala,
 N ma tinxinyi fatanxi Ala nan na?»
 3 I bara a maxorin,

«Geeni mundun na n bē xa n mu yunubi
 rabama?»
 4 N tan nan i yaabima na ra, i tan nun i
 booree.
 5 Koore mato. Nuxui mu na i xun ma xē?
 6 Xa i yunubi raba, na findima toore ra Ala
 nan bē?
 Xa i a matandi, na findima kote mundun
 na a bē?
 7 Xa i tinxin, na findima geeni mundun na
 a tan bē?
 8 I xa fe jaaxi nōma adamadi nan gbansan
 tōrōde,
 adamadi naxan luxi alo i tan.
 I xa tinxinyi fan nōma findide geeni ra
 adamadi nan gbansan bē.
 9 Mixie e wa xui mema barima fe jaaxi
 rabae wuya.
 Mixie xili tima na kobija xa fe ra.
 10 Kōno mixi yo mu a falama,
 «N Daa Māngē Ala na minden,
 n beeti bama naxan bē kōe ra,
 11 naxan lōnni fima adamadi ma
 dangife subee ra naxee na dunija ma,
 dangife xōnie ra naxee na kuye ma?»
 12 Mixie xili tima, kōno a mu e yaabima
 fe jaaxi rabae xa yēte igboja xa fe ra.
 13 E xili tima fufafu,
 barima Ala mu a tulī matima e ra,
 Ala Sēnbē Kanyi mu e xui ramēma.
 14 Kōno i tan nan a falaxi a i mu Ala toxi,
 i xa fe saxi a ya i, i na a mamefe tun.
 15 A mu nu xōno i xa matandi wōyēnyie ma
 sinden.
 16 Ayuba, i bara i de rabi fufafu xaxil-
 itareja falafe ra.»

36

Elihu xa masenyi naani nde

«Ala adama rasima»

¹ Elihu man naxa a fala,
 2 «I xa mame ti, n fama n ma lōnni
 masende i bē Ala xa fe kui.
 3 N ma lōnni kelima yire makuye nē.
 N nōndi fima nē n Daa Māngē ma.
 4 Wule yo mu na n ma masenyi kui.
 I nun naxan a ra yi ki,
 tinxitōe nan a ra naxan xa lōnni kamal-
 ixī.»

⁵ «Ala sēnbē gbo,
 a mu yoma mixi yo ma.
 A sēnbē gbo, a janige fan.
 6 A mu a luma mixi jaaxie xa bu,
 a mēenima tōrōmixie ma.
 7 A mēenima ne tinxitōe ma,
 a e rasabati mangē sēeti ma kibanyi,
 a e xa fe ite e xa bu abadan.
 8 Kōno xa e suxuxi toore nan kui,
 9 a e xa fe jaaxie masen e bē,
 e naxee rabaxi e xa yēte igboja kui.

10 A marasi fanyi fi e ma,
 a a fala e bε e xa tinxintareya bejin.
 11 Xa e e tuli matima a ra, e na seriye
     rabatu,
 e xa simaya xon kuyama ne heeri kui, e xa
     fe birin sooneya.
 12 Kono xa e mu e tuli matima a ra,
 e faxama ne santidegema ra lonnitareja
     kui.
 13 Tinxintaree xonoma,
 e mu Ala maxandima a na e suxu temui
     naxe.
 14 E faxama e fonike nan na langooe ya ma.
 15 Kono Ala tooromixie rakisima ne e xa
     toore saabui ra.
 Toore nan marasi fima e ma.»

 16 «A wama i tan fan nakisife i xa toore kui,
 alako toore naxa i raxeten,
 alako donse fanyi xa lu i yi ra.
 17 Kono i na a raba alo mixi jaaxie,
 naxankate naxan lan a xa doxo mixi
     jaaxie ma,
 na kiiti tinxinxin nan doxoma i fan ma.
 18 I naxa yo Ala ma i xa xone kui,
 i naxa gibile Ala foxo ra se nde xa fe ra.
 19 I wa xui noma i raminide i xa toore kui?
 I nomna na rabade i yete senbe ra?
 20 Koε naxa findi i be mixi tooro se ra,
 21 i naxa bira fe jaaxi foxo ra i xa toore xa
     fe ra.
 22 Fisamante nan Ala ra a senbe xa fe ra.
 Nde noma a raside?
 23 Nde noma a yamaride?
 Nde noma a falade, *<I bara tantan?>*
 24 I xa a xa kewali matoxo,
     alo mixie luma a ba ra beeti ra ki naxe.
 25 Adamadi birin bara a xa wali to,
 dunija birin a toma kelife yire makuye.
 26 Ala senbe gbo, won mu noma na birin
     kolonde.
 Won mu noma a xa abadan konti kolonde.
 27 A ye tonbie mafindima tune ra,
     a fa a ragoro boxi ma.
 28 Nuxuie nan tune ye rayensemna
     adamadi birin xun ma.
 29 Nde noma nuxui xa wali fahaamude?
 Nde noma galanyi xa fe kolonde?
 30 A seyamakonyi ragoroma baa ma,
     a naiyalanyi xungbe ramini.
 31 A namane makiitima nee nan na.
 A baloe fima e ma a fanyi ra.
 32 A seyamakonyi wolima a waxonde.
 33 Galanyi xui mixie rakolonma ne tune xa
     fa ma,
     hali xuruse gooree fan nakolonma ne,
     e nu fa gbata e makorede e lingira ra.»

37

Elihu xa masenyi suuli nde
«Ala xa kewali senbe gbo»

1 «N boje serenma na nan ma.
 2 Wo wo tuli mati Ala xui ra,
 na xui gbe naxan minima a kere i.
 3 A xa seyamakonyi koore birin nafema ne,
     a dunija naaninyi birin li.
 4 Na dangi xanbi galanyi bula.
 A luma alo Ala wama a xui xungbe xa me
     yire birin.
 5 Ala xui findixi kaabanakoe nan na.
 A fe xungbe rabama won mu naxan fahaa-
     muma.
 6 A a falama balabalanyi be, *«Goro boxi*
     ma.»
 A tune ye fan nagoro a gbegbe ra.
 7 A adamadie xa wali birin danma ne
     kerenyi ra,
 alako e xa a kolon a tan nan na birin
     nagirima.
 8 Sube xaajne fan soma e lingira na temui
     ne.
 9 Turunnaade foye kelima a yire,
 a sa findi foye xinbeli ra koɔla ma.
 10 Ala a jengi foye findima balabalanyi ra
     a baa ye fari birin naxoroxo gben,
 11 a nuxuie raxinbeli, a a xa seyamakonyi
     lu e ma.
 12 A xa yamari nan na birin na,
     a tan nan nee birin napereema dunipa
     bende fuji fari,
     a waxonfe rabafe ra.
 13 Na birin luma alo luxusinyi
     a boxi isee xunsinma naxan na,
     xa na mu a ra, alo fe fanyi a hinnema e ra
     naxan na.»

 14 «Ayuba, i xa i tuli mati n ma masenyi ra.
 I xa Ala xa kaabanakoe mato.
 15 I na birin naba ki kolon Ala yi ra?
 A seyamakonyi raminima nuxui kui ki
     naxe, i na kolon?
 16 Nuxui luma koore ma ki naxe, i na fan
     kolon?
 Na birin findixi Ala xa lonni xungbe nan
     na
     naxan maniye mu na.
 17 Foye fure nefε mini,
     kuye ifurama i tan naxan ma,
 18 i fan noma koore walaxε nde yailande
     alo Ala?
 19 Muxu naxan masenma Ala be na fala
     muxu be ba.
 Na lonni moɔli mu muxu yi.
 20 N na wɔyen, fo mixi gbete xa na radangi
     ne a ma?
 Fo fe nde xa fala a be a fa kolon soto na
     ma?
 21 Yakosi soge mu toma nuxuie xanbi ra,
     fo foye e ba a ya ma.»

 22 «Yanbe tofanyi nde na kelife koɔla ma,
     naxan findixi Ala xa nore xungbe ra.
 23 Adama mu noma Ala Senbe Kanyi lide.

A senbe gbo,
a tinxin.
A mu nōma tinxitnōe tōrōde.
24 Adama lan a xa gaaxu Ala ya ra na nan
ma.
Yēte igboe mu rafan a ma.»

38

Ala xa masenyi singe Ayuba be

«Ayuba, n yaabi xa i nōma»

1 Ala naxa Ayuba yaabi turunnaade foye
kui, a naxe,
2 «Nde na n ma walie ya isofe a xa
xaxilitare wōyenyie ra?
3 I tagi ixiri gben alob gbangbalanyi,
n xa maxorinyi ndee ti i ma, i xa n yaabi.
4 I nu na minden n to nu dunjna daama?
Na fala ba xa lōnni kanyi na i ra.
5 I a kolon nde dunjna maniyaxi?
Nde a maniye luutie italaxi?
6 Dunjna bunyi na minden?
Nde gēmē tixi dunjna na naxan fari?
7 Nde na raba tunbuie to nu e sēewē xui
itema,
maleke bēetibae fan to nu n xili
matōxoma?»

8 «Nde baa naadēe balan,
n to a ramini boxi ma?
9 N tan nan nuxui ragoro a ma, n dimi dusu
a xun na,
10 n a naaninyi sa alako a naxa dangi
menni ra.
11 N tan nan dande sa mōrōnyie be,
alako e naxa te, e a radangi a i.»

12 «I bara yaamari fi lōxōe kerēn i xa
simaya kui subaxe xa mini,
13 a xa mixi jaaxie raterenna, a e
makenen?
14 Dunjna birin makenenma nē subaxe
naiyalanyi kui,
a lu alob bēnde bunda tonxuma saxi naxan
ma.
A yire birin toma nē alob dugi mapingixi.
15 Kōnō mixi jaaxie tan bara kuma
naiyalanyi ra, e senbe bara kana.»

16 «I baa ye kelide kolon?
I bara baa bunyi li?
17 I bara aligiyama sode de to?
I bara saya naade igbē?
18 I dunjna igboja kolon?
A fala n bē xa i na fe birin kolon.»

19 «Naiyalanyi kelima minden?
Dimi xōnyi na minden?
20 I na yiree kolon?
I naa siga kira kolon?
21 Xa i na birin kolon, awa i jan nu bara
bari,

i xa simaya gbo.
22 I balabalanyi ragatade kolon?
I bara na yire to?
23 N na balabalanyi ragataxi tōre temui
nan ya ra,
gere ti lōxōe ya ra.
24 Seyamakōnyi kelima minden a yensen
ye?
Foye naxan kelima sogetede, na a pērema
dunjna ma di?
25 Nde tune kira rabōoma,
a seyamakōnyi nun galanyi yamari e xa
mini?
26 Nde a niyaxi tune xa bira bōxi ma
mixi mu na dennaxe alob gbengberen yire?
27 Nde a niyaxi jnooge xa bula wula i?
28 Nde findixi tune baba ra?
Nde xini raminima?
29 Nde balabalanyi daaxi naxan kelima
koore ma?
30 Nde a niyama baa ye xa xinbeli a xōrōxō,
a findi balabalanyi ra,
a dusu baa xun na a xōrōxō alob gēmē?»

31 «I tan nan tunbuie sa koore ma,
kankan xa lu a yire a tofan ki ma?
32 I tan nan tunbuie raminixi e waxati
alako adamadie xa no sube tōnxumae tote
e ya ma?
33 I koore yamariki kolon?
I bara so boxi yailan ki kui?»
34 «I fata nuxuiye yamaride alako ye xa
banbaran ye?
35 I fata seyamakōnyi yamaride alako e xa
i xa wali raba?
E luma i xa yaamari bun ma, a falafe ra,
<Muxu na be?>
36 Nde lōnni rasoxi adamadi bōne kui,
a a xaxili daa?
37 Xaxilima mundun nōma nuxui birin
kontide?
Nde nōma ye ragorode keli koore ma,
38 alako bōxi xa bunda, xube xa findi boora
ra?»

39 «Yēte ne saxi kaame ra e ma,
40 i tan nan sube fima e ma e xa kaame ba?
41 Xaxae go, e xa die ne wama koore ma,
i tan nan e baloma?»

39

Ala xa masenyi firin nde Ayuba be

«Nde meenima subee ma?»

1 «I wula i si di bari temui kolon geyae fari?
I bara xeli to di bari ra?
2 I e xa furi maxanin kike kōnti kolon
beenu e di bari waxati xa a li?
3 E na e sa, e di barima,
alako e xa fulun e furi xa xōne ma.
4 E xa die na mo,

e keli e nga xun ma, e mu fa sōnōn.»

⁵ «Nde luuti baxi sofale ma,
a a rabejin wula i?»

⁶ N tan nan wula findixi a xōnyi ra
n a lu yire, fōxe sunbuxi bēnde ra dēnnaxē.

⁷ Taa xa wundui mu rafan a ma,
a mu tīnma mixie xa a rajere.

⁸ A wula isama pooge fende a balose ra.»

⁹ «I nōma sēxē ningē rawalide?

A kōe radangima i xa gōrē kui?

¹⁰ I nōma a xiride sari ra,
a xa boxi buxa i bē?

¹¹ I i yigi suxuma a sēnbē gbe ra?

I nōma i xa wali xungbee taxude a ra?

¹² I nōma a xēede xē xabē, a xa i mali i xa
baloe rasode?»

¹³ «Xōni mōoli nde na na naxan
gabutenyi dunkee ibōnbōma sēewē kui,
kōno e mu tofan gbongboe gabutenyie bē.
¹⁴ A a xēlēe sama boxi ma,
a e lu meyenyi bun ma alako wuyenyi xa
lu e ma,

¹⁵ a mu a majōcxun sube nde nōma tide e
fari, e bula.

¹⁶ A mu mēenima a xa die ma,
a luma alo a gbe mu e ra.

¹⁷ A na mōoli rabama
barima Ala mu lōnni nun xaxili fanyi fixi
a ma.

¹⁸ Kōno a na a gi fōlo,
a soe ragie nun soe luma nē a xanbi ra.»

¹⁹ «I tan nan soe sēnbē fima a ma?

I tan nan a kōnyi xabee rakuyama?

²⁰ I tan nan a niyama a xa no tugande alo
katoe,

a birin magaaxu a xui ra?

²¹ A boxi iboronna a sanyi ra, a jelexinxī
a sēnbē ra.

²² A mu gaaxuma sese ya ra,
a mu a magbilenma santidēgēma ya i.

²³ Tanbēe nun e sase gbakuxi a ma,

²⁴ a gbataxi tuganma, a xulun a gide gere
yire.

²⁵ Gere sara na fe,

a tan kelima nē fa kerēn na a gereso ki
ma.»

²⁶ «I xa lōnni bara a niya
sēge xa a jērē koore ma sigafe ra yirefanyi
ma?»

²⁷ I tan nan yaamari fima a ma a xa a tē
sa yire itexi?

²⁸ Kōe ra, a yigiyama gēmē longori ra geyae
fari.

Menni nan findixi a bē a makantade nan
na.

²⁹ A subee toma na yire makuye nē,
a baloma naxee ra.

³⁰ Sube xinde jōxun a xa diyōrē bē.
Binbi lu dedē a na mēnni.»

40

Ala xa masenyi saxon nde Ayuba bē

«Nde mu lama Ala ra?»

¹ Alatala man naxa a masen Ayuba bē,
² «I tan naxan Ala Sēnbē Kanyi kalamuma,
i suusama a rakiitide?

Xa lōnnila na i tan na,
yaabi nde ti yi birin ma ba.»

³ Ayuba naxa Alatala yaabi,

⁴ «Mixi xuri di nan n na.

N tan i yaabima munse ra?

N bara n de suxu n belexē ra, n dundu yen.

⁵ N wōyēn nē kerēn, n naxa wōyēn firin.
Na xanbi, n mu sese sama na fari sōnōn.»

⁶ Ala man naxa a masen Ayuba bē turun-
naadē foye kui,

⁷ «I i tagi xiri gben alob gbangbalanyi,
n xa maxōrinyi ndee ti i ma, i xa n yaabi.

⁸ I mu laxi a ra n ma kiiti tinxin?
I wama nondi bafe n yi ra nē, a xa lu i tan
be?

⁹ I sēnbē gbo Ala gbe bē?

I xui magaaxu alob a gbe?

¹⁰ Na kui, i i maxiri nōre nun xunnakeli ra
ba,

i xa tofan, i xa i sēnbē masen.

¹¹ I xa i xa xōne magaaxuxi ramini ba,
i yete igboee xun nakana.

¹² E birin kuntan,
mixi jaaxie ighbantu e yire.

¹³ Bēnde radin e birin xun na,
e balan gaburi kui.

¹⁴ Na temui n fan yete yati i matōxōma nē,
barima i yete sēnbē bara i rakisi.»

¹⁵ «Mali mato ba a fanyi ra,
na sube magaaxuxi n naxan daaxi

alo n i fan daaxi ki naxe.

A pooge donma alob ningē.

¹⁶ A sēnbē gbe na a gungui nē,
sēnbē malanxi a furi kiri bun.

¹⁷ A xuli sēnbē gbo alob konde bili,
a sanyi fasēe wuya, e gadara.

¹⁸ A xorie luxi alob yoxui, xa na mu a ra
wure.

¹⁹ Ala xa daalise fisamante nan a ra,

kōno a gaaxuma Ala xa santidēgēma ya ra.

²⁰ A a baloe fenma geyae kon sube xaañē
ya ma.

²¹ A xima niini bun ma,
a a nōxun dabonyie kui.

²² A a malabuma wuri bilie niini bun ma,
naxee na dabon de ra.

²³ Dabonyi ye xa gboe mu a magaaxuma.
Yuruden xure na banbaran yē, a mu a
tōorōma.

²⁴ A ya rabixi nōma sūxude?»

A nōma suxude gantanyi ra, a jōe xa tunba?»
 25 «I nōma sōjē suxude kōnyi ra?
 I nōma a de xiride, i a ba ye xōra?
 26 I nōma a jōe, xa na mu a ra a de tunbade,
 i luuti sa a mā?
 27 A i mayandima i xa a fulun?
 A hayi na wōyenyi jōxunmē ma a falafe ra i bē?
 28 Wo saate xirimia?
 A findima i xa kōnyi ra a xa simaya kui?
 29 I nōma berede a ra a lo xōni di?
 I nōma a xiride, a findi i xa die xa bere se ra?
 30 I nōma a matide?
 Yulēe a itaxunma e bore ma?
 31 I nōma a kiri masōxōde tanbee ra?
 I nōma a xunyi sōxōde sōxōse nde ra?
 32 Gere ti a be,
 na mu nēemuma i ra.
 I mu na ifirinma sōnon.»

41

Ala xa masenyi naani nde Ayuba bē

«Ala xa daalise senbema»

1 «Mixi mu nōma a ra,
 a xa toe gbansan findima gaaxui nan na.
 2 Xa mixi mu suusama a ya ra,
 nde fa nōma suusade n tan ya ra?
 3 Nde n donixi se nde ra n naxan nagbilenma a ma?
 Dunijna birin findixi n gbe nan na.
 4 N mu nōma dundude na sōjē xa fe ma,
 a salonsee senbē gbo, a man tofan.
 5 A bura fērē na nde bē?
 Nde mu gaaxuma a pinyie ya ra?
 6 Nde nōma a de rabide?
 A jinji magaaxuxie a de kui rafexi.
 7 Xalee fatuxi a kiri ma a lo soori xa wure lefa,
 8 e xētēnxi e bore ra,
 foye sode yati mu na e tagi
 9 e fatuxi e bore ma a fanyi ra.
 10 A na jēngi senbē ra,
 yanbē nan luma mini ra,
 a yae fan luxi a lo gēesēgē soge.
 11 Te yiriyiri minima a de i,
 e fulefulee nu fa yensen yē kuye ma.
 12 Tuuri nde minima a jōe,
 na luxi nē a lo fifa naxan doxōxi te ma, a satunfe.
 13 A jēngi findima te ra,
 te yiriyiri nu fa mini a de i.
 14 Senbē xutunxi a kōnyi ra,
 birin gaaxuma a ya ra.
 15 A kiri xōrōxō, a senbē gbo.
 16 A kanke luxi a lo gēme xungbe.
 17 A na ti, limaniya bama nē senbēmae yi ra,

e sēren, e e gi.
 18 Santidēgēma na din a ra,
 a mu a xabama.
 Tanbe mōcli yo mu na naxan nōma a sōxōde.
 19 Wure luxi nē a be a lo sēxē,
 yōxōlu a be a lo wuri bōroxi.
 20 A mu gaaxuma tanbē ya ra,
 laati kuni luma a be a lo maale lagi.
 21 Gbendegela luma a be a lo sēxē,
 tanbē xungbe mayele a be.
 22 Bēle xēnēnxi nde nun tunbee na a furi
 bunyi,
 nee luma boora tirindin na ne a lo sari to
 yire buxama.
 23 A baa ixufuxufuma a lo ye ne satunma,
 a dabonyi lu a lo ture ne satunma.
 24 A na a pērē ye xōra,
 mōrōnyi fīxē nan luma te ra a xanbi ra.
 25 Mange yo mu a be dunijna,
 a daaxi nē, gaaxui yo mu a yi.
 26 A ya ragoroma nē daalise yetē igboe
 ma,
 a findixi subee birin ma mange nan na.»

42

Ayuba xa yaabi firin nde nun Ala xa masenyi dōnxōzē

1 Ayuba naxa Alatala yaabi,
 2 «N bara a kolon i nōma fe birin na,
 sese mu nōma i janige kanade.
 3 I a masen nē i xa masenyi kui,
 <Nde na n ma walie ya isofe a xa xaxilitare
 wōyenyie ra?>
 I nōndi, n bara wōyēn a xaxilitare daaxi,
 n mu nu i xa kaabanakoe fahaamuxi.
 I xa fe rabaxie gbo n xunyi bē.
 4 I man a masen nē,
 <I tulī mati n na, n xa wōyēn.
 N xa maxorinyi ndee ti i ma, i xa n yaabi.>
 5 A singe n nu i xa fe ifale nan mema,
 kōnō yakōsi, n bara so na fe kui.
 6 N a kolonxi na nam ma n naxan nabaxi a mu fan.
 N bara tuubi,
 n bara n magoro bēnde,
 n te xube maso n ma sunnunyi kui.»
 7 Alatala to ge a xa masenyi tide Ayuba bē, a naxa a masen Elifasi Temanka bē, «N bara xono i tan nun i boore firinyie ma, barima wo mu nōndi falaxi n ma fe ra, a lo n ma kōnyi Ayuba a rabaxi ki naxe.
 8 Na kui wo ninge nun yēxē kontonyi solofera ba sērēxē gan daaxi ra wo yetē bē. Wo sa Ayuba fen, a xa duba wo bē. Wo mu nōndi falaxi n ma fe ra a lo Ayuba a rabaxi ki naxe, kōnō n mu wo paxānkatama wo xa daxuja ma Ayuba xa fe ra.»
 9 Elifasi Temanka, Biliadada Suuxaka, nun Sofara Naamaka naxa fe birin naba a lo

Alatala a yamari e ra ki naxe. Alatala naxa
Ayuba xa dubē suxu.

¹⁰ Ayuba to ge dubade a booree bε,
Alatala naxa a harige birin nagbilen a ma.
A man naxa na harige xun masa dɔxɔ firin
dangife a singe ra.

¹¹ Ayuba xunyae nun a taarae nun a
kolonma birin naxa fa a xεebude a xɔnyi,
e e dεge yire keren. E naxa a nu tɔoro sa,
e a kunfa ba tɔore xa fe ra Alatala nu bara
naxan dɔxɔ a ma. Kankan naxa kɔbiri kole
keren nun xurunde xεema daaxi keren fi
a ma.

¹² Alatala naxa barake sa Ayuba dangife
a singe ra. A naxa yεxεε wulu fu nun
naani soto, lɔxɔmε wulu senni, ninge
wulu keren, nun sofale wulu keren.

¹³ A naxa di xεmε solofera nun di gine
saxan soto.

¹⁴ A xa di gine singe nu xili ne Yemima, a
firin nde Kesiya, a saxan nde Kerenapuku.

¹⁵ Gine yo mu nu na na bɔxi ma naxan
nu tofan Ayuba xa die bε. E baba naxa ke fi
e fan ma, alo a rabaxi ki naxe e maaxemε
bε.

¹⁶ Na dangi xanbi, jε kεmε jε tongo
naani naxa sa Ayuba xa simaya xun ma. A
naxa a xa die to, a xa mamadie, a tolobiteε,
nun a tolontolonyie.

¹⁷ Ayuba xa simaya kamalixi ne a fanyi
ra, a fa laaxira.

Yabura Dawuda Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Yi kitaabui findixi beeeti kitaabui nan na. Annabi Dawuda naxa yi beeeti wuyaxie sebe Ala saabui ra, a e malan kitaabui kui danxaniyatoe be. A naxa beeeti ndee sa kitaabui kui namijonme gbeteet naxee sebe alo Asafi (Yabura 50). Beeetibaai kui yi beeeti bama Ala xa horomobanxi kui sali temui. Dawuda to beeeti ndee sebe, a naxa yaamari fi beeetibae ma na beeeti lanma a xa ba ki naxe (Yabura 3:3, 4:1). To danxaniyatoe fan nomia yi beeeti bade e gbe ki.

Bafe na ra, yi beeetie findixi misaali xungbe nan na danxaniyatoe be kabi temui xonkuye. Mixi nomia rakoroside yi beeetie kui a Ala wama ne mixie xa e boje xa fe masen a be. Xa kontofili nde na mixie furi kui, Ala tinma e xa na masen a be, a findi Ala maxandi ra. Xa mixie na sofe fahaaumi kui Ala xa gboe xa fe ra, e nomia na fan masendie Ala be, a findi Ala matoxes ra. Adamadi lanma a xa na fe mooli birin masen e Marigi Ala be. Ala wama na de masare mooli xon ma a tan nun danxaniyatoe tagi.

Ala xa i mali yi xaranyi ra, a xa a niya i fan xa masenyi ti Ala be naxan na i furi kui, alako a fan xa i yaabi, wo de xa fan. Amina.

Yabura Dawuda

1

Kira firinyi

Ala xa seriyē

¹ Nelexinyi na adama nan be,
naxan mu birama mixi jaaxi xa marasi
foxo ra,
naxan mu a jereema yunubitoe foxo ra,
naxan mu a makorema mixie ra,
naxee yoma Ala fe ma.
² Nelexinyi na adama nan be,
Alatala xa seriyē rafan naxan ma,
naxan a joxo sama Alatala xa seriyē xon
ma koe nun yanyi.

³ Na adama maniyē
wuri bili ra naxan tixi xure de.
A bogima a waxati.

A burexe mu lisima.
Na adama, fefe suxuma, a sooneyama ne a
be.

⁴ Kono a mu na ki xe mixi jaaxie tan be.
E tan maniyē maale lagi ra foye naxan
xanimma.

⁵ Mixi jaaxie bonoma ne kiti waxati,

e mu luma tinxin mixie ya ma.

Lude mu na e be.

⁶ Alatala mæenima tinxintoe ma a xa kira
xon ma,
kono mixi jaaxi tan xa kira findima gbaloe
kira nan na.

2

Ala xa Mixi Sugandixi

Ala xa seriyē

¹ Munfe ra sie boje texi fufafu?

² Dunija mangee bara keli,
xunmatie bara ti Alatala
nun a xa mixi sugandixi kanke.

³ Na dunija mangee naxe,
«Won xa won ba e yi ra,
Won xa mini e xa noe bun ma.»

⁴ Marigi naxan na koore ma,
na na yelefe e ma.

⁵ A xonoma e ma,
a e magaaxuma.

⁶ Ala xa masenyi nan ya,
«N tan nan mange sugandi,
n a doxo Siyon'i geya fari, n ma yire
seniyenxi.»

⁷ Na mange sugandixi xa masenyi nan ya,
«N xa Alatala xa nate masen wo be.

Ala bara a masen n be, «To, i bara findi n
ma di ra.

N tan bara findi i baba ra.

⁸ I xa n maxandi n xa si birin fi i ma,
e xa findi ke ra i be.

Dunija birin xa findi i gbe ra.

⁹ I e yamarima sawuri ra,
i e kanama alo wure feje booma ki naxe,
a kebelae yensen ye.»

¹⁰ Yakosi wo tan mangee, wo xaxili soto.

Kuntigie, wo bira nondi foxo ra.

¹¹ Wo Alatala batu gaaxui ra,
wo seewa a xa fe ra,
wo gaaxu a ya ra.

¹² Wo wo xun sin a xa mixi sugandixi be.
Xa na mu a ra, a wo halakima ne wo xa
dunijeigiri kui.

Ala xa xone dexema alo te nu so fili ra.

Nelexinyi na adama nan be,
naxan kantari fenma Ala ra.

3

Dawuda nun a xa di Abisalomi

Ala maxandi

¹ Dawuda xa beeeti a nu a gima a xa di
Abisalomi na temui naxe.

² Alatala, n yaxuie bara wuya.

N gerefae bara gbo.

³ Mixi wuyaxi a falama,
Ala mu nomia n nakaside.

Nengi rate.

⁴ Kono i tan Alatala, i findixi n kantama
nan na.

N ma binye nun n ma xunnakeli fatanxi i
tan nan na.

⁵ N nan n xui rate Ala ma,
a n yaabima keli a xa geya seniyenxi fari.
Nengi rate.

⁶ N nan n sama, n xa xi,
n man xunuma xaxili sa kui,
barima Alatala nan na n demenma ra.
⁷ N mu gaaxuma yi jama dunjia ya ra,
naxee mu wama n ma fe xon ma.
⁸ Alatala yandi, n nakisi, n Marigi Ala.
I n yaxuie de ragarinma ne,
i mixi jaaxi pinyie magirama ne.

⁹ Marakisima nan na Alatala ra.
I xa barake sa i xa jama xa fe.
Nengi rate.

4

Alatala keren nan nōma n kantade

Ala maxandi

¹ Dawuda xa beeti beetibae xa mange be.
A xa ba kora xui ra.

² N Marigi Ala tinxinxi, n na n xui rate i
ma, yandi a ratin n be.

N ma töre kui, i n bojne sama.
Hinne n na, n ma dubē suxu.

³ Adamadie, wo n ma binye masarama
yaagi ra han mun temui?

Wo birama fe fufafu nun wule foxo ra han
mun temui?

⁴ Wo xa a kolon Alatala bara tinxintoe
sugandi.

N nan n xui rate Alatala ma, a a ramema
ne.

⁵ Wo fan xa gaaxu, wo gibil yunubi fe
foxo ra.

Wo wo yete rasi koe ra, wo xa wo raxara.

⁶ Wo xa serexe ba tinxinyi kui,
wo xa wo yete taxu Alatala ra.

⁷ Mixi gbegbe a falama,
«Nde nōma heeri masende won be?»

Alatala, i xa noxe masen muxu be.

⁸ I bara n bojne rafe seewa ra
dangife xe xaba temui ra.

⁹ N na n sa, n xima bojnesa kui,
barima i tan Alatala, i keren nan nōma n
kantade.

5

N soma Ala xonyi

Ala maxandi

¹ Dawuda xa beeti beetibae xa mange be
xule xui ra

² Alatala, i tuli mati n ma maxandi ra,
i xa n ma töre kolon.

³ N Marigi Ala, i tuli mati n ma maxandi
ra,
n na i tan nan maxandife.

⁴ Alatala, kuye ne ibama, i n xui ramema.
Geesäge, n nan n yete ragbilenma i ma, n i
memé.

⁵ I mu nelexinma fe kobi ra.

Fe jaaxi mu nōma makorede i yire ra.

⁶ Yete igboe mu tima i ya i.

I tinxitaree birin xonxi.

⁷ I wule fale rahalakima.

I faxatie nun yanfantee xonma.

⁸ Kono n tan soma i xa banxi kui i xa
fonisireya saabui nan na.

N nan nigoroma i xa horomobanxi
seniyenxi kui gaaxui ra.

⁹ Alatala, n yaxuie xa fe ra,

n xun ti i xa tinxinyi ra,

i xa kira yailan n ya ra.

¹⁰ Nondi mu na n yaxuie xa masenyi sese
kui.

E yuge mu fan.

E xa woyenyi mixi rafilima ne,
barima e de ipoxun.

¹¹ Ala, e jaxankata.

E xa yanfe xa gibil e ma.

E keri e xa fe kobi ma,
barima e bara i matandi.

¹² Kono mixi naxan birin a yete taxuma i
ra,

e birin xa seewa,

e xa nelexinyi naxa non abadan.

I xili rafanxi mixi naxee ma, e makanta,
e xa seewa i xa fe ra,

¹³ barima i tan Alatala, i barake sama mixi
tinxinxi xa fe.

I xa hinne naxan e rabilinxi,
a bara findi e xa kantari ra.

6

Furema wa xui

Ala maxandi

¹ Dawuda xa beeti beetibae xa mange be.
A xa ba kora luuti solomasaxan xui ra.

² Alatala, i naxa n jaxankata i xa xone kui,
i naxa n töro i xa bojne te kui.

³ Alatala, hinne n na, n bara halaki.

Alatala, n nayalan, n xorie na serenfe ne yi
ki.

⁴ N nii birin na serenfe töre ra.

Alatala, han temui mundun fa?

⁵ Alatala, fa n nii rakisi.

N natanga i xa fonisireya xa fe ra.

⁶ Mixi mu nōma ratude i ma gaburi kui.

Nde nōma i tantude aligiyama?

⁷ N bara töro han n senbe birin bara non.
Koe yo koe n wama, han n ma sade birin
bunda n ya ye ra.

⁸ Sunnunyi bara n ya mafooro.

N mu sese tofe n yaxuie xa gboe xa fe ra.

⁹ Wo wo masiga n na, wo tan tinxitaree,
barima n wa xui bara Alatala li.

¹⁰ Alatala bara n ma maxandi me. Alatala
bara n ma dube suxu.

¹¹ N yaxuie birin yaagima ne, han e e gi.

7

Kiitisa fanyi nan na Ala ra

Ala maxandi

¹ Dawuda xa beeti mooli nde Alatala be
Kusi Bunyaminka xa fe ra.

² N Marigi Alatala, i tan nan na n kantama
ra.

³ N natanga n yaxuie ma, n ba e yi ra,
e naxa n faxa alo yete mixi faxama ki
naxe.

A na naxan suxu, na mu bama a yi ra.

⁴ N Marigi Alatala,

xa n bara kobiri ramuruta,

⁵ xa n bara fe jaaxi raba mixi ra,

muxu nun naxan dooxo bønesa kui,

xa n bara n gerefæ muja toønegæ kui,

⁶ n yaxuie xa n keri, e xa n masoto,

e xa n maboron, e n faxa.

⁷ Alatala, n mali,

i boøne xa te n yaxuie ma.

N demen, seriye na i tan naxan yi ra.

⁸ I xa noe xa lu jamae xun,

e xa lu i xa yaamari bun ma.

⁹ Alatala, jamae makiiti.

Alatala, n ma noendi makenen e be

n ma tinxiyi nun n ma seriye bere ra.

¹⁰ Danyi sa fe kobi rabae xa fe ma.

Senbe fi mixi tinixinie ma

i tan, Ala naxan tinxin,

naxan birin sondon ma fe kolon.

¹¹ Ala, n kantama na i tan nan na,
naxan mixi tinixinxi rakisima.

¹² Kiitisa fanyi nan na Ala ra,
naxan xøñoma tinxitaree ma temui birin.

¹³ Xa mixi jaaxie mu gibil e yuge foxo ra,

Ala a xa santidegema raluganma ne,

a a xa xali maxiri.

¹⁴ Ala na faxatise yailanma mixi jaaxie
nan xili ma,

a a xa tanbee de findi te ra.

¹⁵ Mixi jaaxi luma fe jaaxi nan tun naba
ra.

A a noxo sa a xon ma han a findi a ra.

¹⁶ A yili gema han a tilin,

a fa bira a yete xa yili gexi kui.

¹⁷ A xa fe jaaxi nun a xa geregiri bara
gbilen a ma.

¹⁸ N Alatala tantuma ne a xa tinxiyi xa fe
ra.

N suuki bama ne Alatala xili ra, Ala xili
xungbe kanyi.

8

Xili xungbe kanyi nan lanxi Ala ma

Ala matçœ

¹ Dawuda xa beeti beetibae xa mange be.
A xa ba maxase luuti daaxi xui ra.

² Muxu Marigi Alatala!

Xili xungbe kanyi nan lanxi i ma dunija
bende fuji fari,
i tan naxan ma nore na koore ma.

³ Dimæe nun diyoree i senbe matçœma,
i i yaxuie nun i gerefæ de balanma na
matçœ ra.

⁴ N na koore mato,
i naxan yailanxi i belexe ra, kike a nun
tunbuie,

⁵ n nan n yete maxorimma ne,
«Munse lanxi adama ma

i to i mapoxunma a xa fe ma?

Munse lanxi adamadi ma
i to i jengi sama a xa fe xon ma?

⁶ I daaxi ki naxe,
a gbe mu luxi a xa findi maleke ra.

I bara binye nun fisamanteya fi a ma.

⁷ I bara yaamari so a yi ra i xa daalisee
birin xun ma.

I bara dunija findi a sanyi bun ma se ra:

⁸ yøxøee, ningee, wulai subee,

⁹ xøni naxee jøremä koore ma,
yøxøe naxee birin jøremä baa ma.

¹⁰ Muxu Marigi Alatala!

Xili Xungbe Kanyi nan lanxi i ma dunija
bende fuji fari!»

9

Alatala kolonxi a xa tinxiyi nan ma

Ala matçœ

¹ Dawuda xa beeti beetibae xa mange be.
A xa ba alo beeti naxan xili «Di xa faxe.»

² Alatala, n i tantuma n sondonyi birin na,
n i xa wali fanyi ixaranma mixi birin be.

³ N seewama ne i xa fe ra,
i tan Alatala Xili Xungbe Kanyi,

n i matçœ beeti ra.

⁴ N yaxuie gibilemma ne e kelide.

Xa e bara ti i ya i,
e sanyie mu xanma boxi,

⁵ barima i xa tinxiyi kui,
i tan mangæ bara kiiti so n yi.

⁶ I bara si gbete kalamu,
i fe kobi rabae rahalakima,

i e xili raløema ne han dunija jøn.

⁷ I bara e xa taae sonto,
na taa sontoxie luma ne na ki han,

e xa fe neømu mixie ra!

⁸ Alatala xa mangeya tixi,

danyi mu na a ma.
 A xa kibanyi dəxəxi kiiti safe nan ma.
⁹ A dunija makiitima tinxinyi kui,
 a dəxəxi sie xun ma tinxinyi kui.
¹⁰ Təɔrəmixie kantama nan na Alatala ra,
 e ratangama na a tan nan na e xa kontofilie
 kui.
¹¹ Alatala, i kolonma laxi i ra,
 barima i singe mu nu i fenma rabolo.
¹² Alatala dəxəxi a xa geya seniyenxi xun,
 won xa a tantu bęetie ra.
 A bara fe naxee raba,
 won xa nee masen si birin bę.
¹³ Ala ratuxi wuli filixi ma,
 a fan na pəoxoma ne.
 A təɔrəmixie wa xui danxunxi.
¹⁴ Alatala, kinikini n ma.
 I xa n mato.
 A mato n yaxuie na n toɔrofe ki naxe.
 I tan naxan n nakisima saya kira ma,
¹⁵ alako n xa i tantu Siyoni nama tagi,
 n xa seewa i xa kisi ra.
¹⁶ Sie nu gantanyi naxan texi e yaxuie bę,
 e bara e yete sanyie suxu a ra.
¹⁷ Alatala kolonxi a xa tinxinyi nan ma.
 Tinxintaree suxuma e yete bęlexe foxi nan
 saabui ra.
¹⁸ Matandila naxee neemuma Ala ma,
 e birin napənəma aligiyama ne.
¹⁹ Ala fama ratude təɔrəmixi ma,
 a mu neemuma e ma abadan.
²⁰ Alatala, keli, i naxa a lu adama xa no i
 ra.
 A makiiti.
²¹ Alatala, i xa e magaaxu.
 E xa a kolon ibunadama gbansan nan e ra.

10

I naxa neemua setare ma

Ala maxandi

¹ Alatala, i makuyaxi n na munfe ra?
 I i pəoxunxi muxu ma muxu xa toɔre kui
 munfe ra?
² Yetə igboe setaree təɔrəma,
 a xa majoxunyi kobi nəma e ra.
³ A a yete igboma a xa wali jaaxi xa fe ra.
 Alatala xənəma a xa naafuli soto ki ma.
⁴ Mixi jaaxi yetə igboe naxə,
 «Ala mu na! A mu nəma sese rabade n
 na!»
 A xa majoxunyi birin nan ya.
⁵ A xa wali birin sooneyama ne.
 A mu gaaxuma Ala xa kiiti ya ra.
 A yoma a yaxuie ma.
⁶ A majoxunma a bęne ma,
 «Sese mu a niyama n bira.
 Təɔre man mu n suxuma.»
⁷ A de mixi dankama, a wule fala.

A fe jaaxi tinxintaree nan tun falama.
⁸ A mixi melenma taa fari ma, a xa mixi
 fanyi faxa.
 A mu taganma fe jaaxi rabafe ra mixi
 fanyi ra.
⁹ A setaree melenma alo yetə.
 A e suxu a xa gantanyi ra.
¹⁰ Na setaree luma a xa nəe bun ma.
¹¹ A a falama a bęne kui,
 «Ala mu sese toma. A ya raxixi.»
¹² Alatala keli! I naxa neemua setare ma.
¹³ Munfe ra mixi jaaxi yoma Ala ma?
 Munfe ra a a falama a yetə bę,
 «Ala mu n jaxankatama?»
¹⁴ Kənə Ala, i toore nun nimise toma.
 I təɔrəmixie malima.
 Naxan mu noma a yetə kantade,
 a a yetə taxuma i tan na na.
 I tan nan na kiridi malima ra.
¹⁵ Mixi jaaxi senbe kana!
 E jaxankata e xa fe jaaxi xa fe ra!
 E raloë yi dunija ma!
¹⁶ Mange nan Alatala ra.
 Na mu kanama abadan.
 Kuye batui mu luma a xa bəxi ma.
¹⁷ Alatala, i i tuli tixi mixi magoroxie ra.
 I limaniya fima e ma.
 I e xa maxandi suxuma.
¹⁸ I təɔrəmixi nun kiridi kantama,
 alako adamadi naxan findixi bende ra, a
 naxa e magaaxu.

11

Tinxinyi rafan Ala ma

Ala matɔxəs

¹ Dawuda xa bęeti bęetibae xa mange bę
 N bara Alatala findi n yigi ra. Wo a falama
 n bę di,
 «I i gi ałɔ xəni naxan tugarma sigafe ra
 geya ma,
² barima mixi jaaxie bara e xa xalie tongo,
 e xa mixi bęne fanyie faxa.»
³ Xa seriye mu na mixie tagi sənən, tinx
 intəs fa munse rabama?
⁴ Alatala na a xa hərəməbanxi seniyenxi
 kui.
 A xa kibanyi na ariyanna.
 A adamadie matoma a fanyi ra,
 a xa a kolon naxan na e sondonyi kui.
⁵ Alatala tinxintəs nun tinxintare matoma.
 Gbaloë rafan naxee ma, a nee rajaaxu.
⁶ A tinxintare luma toɔre mooli birin kui.
 Na luma ne alo te wolenxi nun foye jaaxi.
⁷ Alatala tinxin. Tinxinyi rafan a ma.
 Tinxintəs fama a yatagi tote.

12

Naaxupa bara gbo ye

Ala maxandi

¹ Dawuda xa bëeti bëetibae xa mange be.
 A xa ba kora luuti solomasaxan xui ra.
² Alatala, muxu rakisi!
 Lanlanterya mu na sönön,
 nöndi falée bara jön adamadie tagi.
³ Kankan a boore töörögema,
 a a yanfama wøyen joxunme ra.
 Filankafui nan e ra.
⁴ Alatala xa e de balan. E de igbo.
⁵ E naxe, «Muxu senbe gbo, muxu fata
 wøyende.
 Nde noma muxu ra?»
⁶ Alatala a masenma,
 «N kelima töörömixi nun setare xa fe ra
 ya.
 N e ratangama mixie ma naxee e
 naxankatama.»
⁷ Alatala xa masenyi seniyen.
 A luma alo gbeti
 mixi naxan naxunuma sanya solofera
 alako a gbi xa ba.
⁸ Alatala, i töörömixi kantama,
 i muxu ratangama yi mixi mooli ma temui
 birin.
⁹ Na mixi jaaxie e majerema yire birin,
 jaaxuna bara gbo ye adamadie ya ma.

13*Han mun temui?**Ala maxandi*

¹ Dawuda xa bëeti bëetibae xa mange be
² Alatala, i neemuma n ma han mun temui?
 I i noxunma n ma han mun temui?
³ N bøje tööröma han mun temui?
 N sondonyi naxankatama han mun temui?
 N luma n yaxuie bun ma han mun temui?
⁴ N Marigi Alatala, a mato, i xa n yaabi.
 Ti n fanga ra, xa na mu n faxama ne,
⁵ n yaxuie fa a fala, «N bara no a ra.»
 N yaxuie nelexinma ne n ma bire ra.
⁶ Kono n tan bara la i xa hinne ra,
 n bøje bara nelexin i xa kisi xa fe ra.
 N bëeti bama Alatala be a xa hinne nan
 ma.

14*Naaxuna**Ala matçoxe*

¹ Dawuda xa bëeti bëetibae xa mange be
 Xaxilitare a falama a bøje kui, «Ala mu
 na.»
 A bøje bara kana, a jaaxuna nan tun
 nabama.
 Fe fanyi rabae mu na sönön.
² Alatala a ya ragorofe adamadie ma keli
 ariyanna,
 a xa a to xa lõnnila nde na na naxan Ala
 fenma.

³ Kono birin bara kira bøpin, e jaaxu.
 Hali fe fanyi rabama keren mu na sönön.
⁴ Marixuni fanyi mu na fe kobi rabae be?
 E na n ma jama xa geeni nan tun donfe.
 E mu Alatala xilima fefe ma.
⁵ Kono e fama serende Ala ya ra,
 naxan na tinxintoe ya ma.
⁶ Wo bara wa setaree waxonfe kanafe,
 kono e Kanta Marigi Alatala na na.
⁷ Nde fama kisi ra Isirayila be kelife Siyon?
 Alatala nan fama a xa jama raminide
 konyiya kui.
 Yaxuba bonsœ seewama ne, Isirayila
 nelexinma ne!

15*Sali mixi**Ala xa seriye*

¹ Dawuda xa bëeti
 Alatala, nde noma lude i xa salide kui?
 Nde noma sabatide i xa geya seniyenxi
 fari?
² Mixi naxan nerema tinxinyi kira xon ma,
 naxan fe fanyi rabama,
 naxan nöndi falama a bøje fiixe ra.
³ A mu mixi mafalama,
 a mu fe jaaxi rabama a boore ra,
 a man mu a rayaagima.
⁴ A a makuyama mixi ra naxan mu rafan
 Ala ma,
 kono a mixi binyama naxan gaaxuma Ala
 ya ra.
 Hali a tööröma, a mu a xa marakali
 masarama.
⁵ A mu mixi donima kobiri ra alako a xa
 geeni soto.
 A mu kobiri rasuxuma a xa wule sa mixi
 xun ma.
 Yi mixi mooli mu dinkonma abadan.

16*Ala xanuntenyi**Ala matçoxe*

¹ Dawuda xa suuki
 Ala, i xa n kanta!
 N ma kantari na i yi ra.
² Alatala, n Marigi nan i ra.
 N ma fe fanyi birin na i tan nan yi.
³ Yi boxi seniyentoe rafan n ma.
 Mixi xungbe nan e ra.
⁴ Kuye batuie xa töre gboma ne.
 Kono n tan mu serexé wuli daaxi bama
 kuyee be.
 N de mu e xili falama.
⁵ Sese mu na n yi ra, fo Alatala.
 N waxonfe birin, Ala nan a ra.
 N ma dunineigiri birin na Ala yi ra.
⁶ Ala naxan soxi n yi ra na fan n be,
 n bara nelexin a ra.
⁷ N bara Alatala tantu, a marasi fima n ma.

Hali kœs ra, n xaxili sotoma ne.
⁸ Loxo yo loxœ n xaxili tixi Alatala ra.
 Xa a na n seeti ma,
 n mu birama.
⁹ N bojœ nelexinma ne,
 n xaxili seewama ne,
 n fate fan malabuma ne bojœsa kui,
¹⁰ barima i mu n nii rabepinma aligiyama.
 I mu i xanuntenyi luma gaburi kui.
¹¹ I simaya kira masenma n be.
 Nelexinyi gbegbe na i yire.
 Fe fanyi mu jœnma i yire fanyi ma abadan.

17*N ma kiiti bolon**Ala maxandi*

¹ Dawuda xa Ala maxandi
 Alatala, n ma maxandi rame tinxinyi xa fe
 ra.
 I tuli mati n wa xui ra.
 I tuli mati n ma maxandi xui ra wule mu
 na naxan kui.
² I xa n ma kiiti bolon,
 barima naxan tinxin, i na kolon.
³ I na n bojœ mato kœs ra,
 i na n ma dunjœigiri mato yanyi ra,
 i mu tantanyi yo toma n na.
 N mu timna wœyen jaaxi xa mini n de i.
⁴ Mixi gbetee fe jaaxi rabama,
 kœno n tan bara i xa yaamari susu.
 N mu birama suutee xa kirae foœra.
⁵ N birama i tan nan foœra,
 n mu na kira bepinma.
⁶ Ala, n i xilima ne, barima i yaabi fima
 mixi ma.
 Yandi, i xa i tuli mati n ma maxandi ra.
⁷ I xa hinne muxu ra,
 i tan naxan mixie rakisima e yaxuie ma,
 naxee yigiya fenma i ra.
⁸ Meen n ma alo i ya firinyie.
 N noxun alo toxeyore
 naxan a noxunma a nga gabutenyie bun
 ma.

⁹ Na na a toma, mixi jaaxi naxee n
 nabilinxi,
 e mu nœma n na.
¹⁰ Yetœ igboe nan e ra, e de igbo.
¹¹ E bara fa n foœra yakosi,
 e n nabilin, e alako e xa n faxa.
¹² E luxi alo yetœ naxan sube fenma,
 alo yetœ kaamexie naxee gbataxi sube
 faxade.
¹³ Alatala, keli! N yaxuie gere, i xa no e ra.
 N natanga mixi jaaxie ma i xa san-
 tidegema ra.
¹⁴ N natanga na dunjœa mixi moœlie ma,
 naxee e masundi sotoma yi dunjœigiri
 gbansan kui.
 E raluga na masundi ra, i naxan nagataxi
 e be.

E xa die fan xa wasa na ra,
 a donœœxa lu e xa mamadie be!
¹⁵ Kono n tan fama ne i yatagi tode tinxinyi
 saabui ra.
 N na xunu, n wasama ne i yatagi ra.

18*Ala senbe magaaxuxi**Ala matœœ*

¹ Alatala xa konyi Dawuda xa beeti
 beetibaœxa mange be. A yi beeti nan ba
 Alatala be a to a ratanga Solu nun a yaxui
 birin ma.
² Alatala, n senbe nun n xanuntenyi nan i
 ra.
³ N nakisima Alatala luma alo fanye, a findi
 n be tete ra.
 N Marigi Ala luma alo gemœ xungbe, n
 yigiyama dennaxe.
 Senbœma nan a ra naxan n nakisima,
 naxan n makantama.
⁴ N xa a fala n xui itexi ra:
 Ala tantu! Ala bara n nakisi n yaxuie ma.
⁵ Saya nu bara n nabilin,
 faxe nu bara gbaku n xun ma.
⁶ Laaxira nu bara makore n na,
 gaburi nu bara a de rabi n ya ra.
⁷ N Alatala maxandima n ma toœre kui,
 n nan n Marigi Ala xilima n xui itexi ra.
 A n xui mema a xa hœromœbanxi kui,
 a a tuli matima n wa xui ra.
⁸ Boxi naxa seren,
 geya naxa ramaxa Ala xa xœne xa fe ra.
⁹ A xa xœne naxa lu alo tuuri naxan tema,
 alo te naxan minima a de i,
 alo te wole dœxexi.
¹⁰ Ala naxa kuye ibœœ firin na, a goro,
 a sanyie tixi nuxui ifœoroxi fari.
¹¹ A ti maleke xun ma,
 a pœre koore ma foye fari.
¹² A a noxun dimi kui,
 tune nun nuxui ifœoroxie tagi.
¹³ Seyamakonyi naxa mini a ya ra nuxuie
 kui.
 Balabalanyi nun te naxa goro.
¹⁴ Alatala xui naxa lu alo galanyi kelife
 koore,
 Ala Xili Xungbe Kanyi naxa a xui ramini,
 balabalanyi nun te fan naxa goro.
¹⁵ A naxa a xa tanbee woli,
 a a yaxuie rayensen seyamakonyi ya ra.
¹⁶ Baa nun boxi naxa rabi Alatala xa xœne
 ya ra.

¹⁷ Alatala naxa n suxu kelife koore ma, a n
 ba ye xœra.
¹⁸ A naxa n natanga n yaxui senbœmae ma,
 n xœnmixi naxee senbe gbo n be.
¹⁹ E naxa n gere n ma toœre kui,
 kœno Alatala naxa n natanga.

20 A naxa n namini gbaloe kui a xa xanunyea saabui ra.
 21 Alatala bara n ma tinxinyi sare ragbilen n ma,
 a bara n mali n ma kewali seniyenxi xa fe ra.
 22 N bara lu Alatala xa kira xon, n mu n Marigi Ala bepin kobija ra.
 23 N bara a xa seriye birin suxu, n mu tondixi a xa yaamarie rabatude.
 24 N bara tinxin a ya ra, n mu tin birade yunubi foxo ra.
 25 Alatala bara n ma tinxinyi sare ragbilen n ma,
 a bara n mali n ma kewali seniyenxi xa fe ra.
 26 I dugutegejna masenma dugutegejna kanyi be.
 I tinxinyi masenma tinxintoe be.
 27 I seniyenxi masenma seniyentoe be, kono i koata nde rabama mixi paaxi ra.
 28 I yete magoroe rakisima ne, kono i yete igboe tan magoroma ne.
 29 Alatala, i tan nan naiyalanyi ra n be.
 N Marigi Ala, n ba dimi kui.
 30 Xa won birin na a ra, n mu gaaxuma gali xungbe gerede.
 N nomma gere xoroxoe ra Ala xa mali saabui ra.
 31 Ala xa kira fan.
 Alatala xa masenyi tinxin.
 A mixie kantama naxee yigya fenma a ra.
 32 Ala gbete mu na, fo Alatala.
 Senbema mu na, fo won Marigi Ala.
 33 Ala nan senbe fima n ma, a n napere seniyenxi kui.
 34 A n malima n xa lu alo xeli, naxan fata jere de yire xoroxoe.
 35 A bara n nafala gere kui, a n malima xali fanyi rawalide.
 36 I bara n xun nakeli, ibara n tongo i xonye i, ibara i jengi sa n xon ma.
 Na nan a niyaxi n dariye sotoxi, 37 n senbe sotoxi, alako n naxa bira.
 38 N birama n yaxuie foxo ra han n e suxu. N mu gibilemma e foxo ra fo n no e ra.
 39 N nee rabirama ne han e mu no kelide sonon, e fa lu n sanyi bun.
 40 I senbe soma n yi ra n ma gere kui. I n yaxuie ragoroma n bun ma,
 41 i a niya n xa no e ra. N xonmixie mu woyenma sonon.
 42 E mixie xilima e xa fa e mali, kono mixi yo mu e rakisima.
 E Alatala xilima, kono a fan mu e yaabima.
 43 N e luxutama ne e fa lu alo xube, foye naxan xaninma.
 N e boronma alo bende.

44 I bara n natanga pama murutaxi ma, i fa n findi sie xunyi ra.
 N mu naxan kolon na bara lu n bun ma.
 45 E n xui rabatuma, xoroxe woyen joxunme falama n be.
 46 E mu suusama n ya ra.
 E minima e xa tete makantaxi kui gaaxui ra.
 47 Alatala senbe mu jona ma abadan. Tantui na n ma Kantama be.
 Tantui na n Marigi Ala Marakisima be.
 48 Ala nan n gbejoxoma. Ala nan sie rabirama n ma noe bun ma.
 49 Ala nan n natangama n yaxuie ma. I tan nan n itema n yaxuie xun ma.
 I tan nan n natangama suuthee ma.
 50 Alatala, n i tantuma sie tagi na birin nan ma, n beeti bama ne i be.
 51 A xunnakeli nun hinne fima ne a xa mixi sugandixi ma, naxan findi mange Dawuda nun a xa die ra abadan.

19

Ala xa nore nun seriye

Ala matoxoe

1 Dawuda xa beeti beetibae xa mange be
 2 Koore Ala xa nore masenma.
 Koore walaxe Ala xa wali masenma.
 3 Yanyi lonni masenma loxoe yo loxoe.
 Dimi xaxili masenma koe yo koe.
 4 Xui yati yati mu a ra, woyenyi fan mu a ra.
 Tuli mu nomma e xui mede.
 5 E foxi toma dunija birin ma.
 E foxi yire makuye birin lima, han soge sa sama kankira naxan kui.
 6 Soge minima ne alo xeme naxan baxi gine dcoxede,
 a fa mini a xa konkoe kui, alo mixi xungbe naxan jere ma a yete xa kira xon.
 7 A jere foloma sogetede, a sa non sogorode.
 Sese mu nomma a wuyenyi bade.

8 Alatala xa seriye, seriye fanyi na a ra.
 A senbe fima mixi ma.
 Alatala xa nondi, nondi yati na a ra.
 A lonnitare findima lonnilla ra.
 9 Alatala xa noe, noe tinxinxi na a ra.
 A mixi boje ranelexinma ne.
 Alatala xa masenyi, masenyi tinsexi na a ra.
 A mixi xaxili ya rabima ne.
 10 Alatala xa yaragaaxui, fe seniyenxi na a ra.
 A mu jona ma abadan.
 Alatala xa yaamari, yaamari fanyi na a ra.
 A birin tinxin.

¹¹ Ala xa yaamari, a fan xeeema be,
a fan dangi xeeema fanyi birin na.
Ala xa yaamari, a noxun kumi be,
a noxun dangi kumi fanyi birin na.

¹² I xa konyi xaxili sotoma ne i xa seriye
kui.

A geeni gbegbe toma ne naa.

¹³ Nde noma a yete kan yuge naaxie birin
kolonde?

I xa n ma yunubi noxunxi xafari n mu
naxan kolon.

¹⁴ I xa n ma yunubi makenenxi makuya n
na.

A naxa n suxu senbe ra.

Na temui n fama findide mixi tinxinxra,
naxan mu yunubi naaxi rabama.

¹⁵ Woyenyi naxan kelima n de i,
a nun woyenyi naxan kelima n boje ma,
Ala xa na tongo n be nelexinyi ra.
Alatala, n kantama nan i ra, i bara n
xunsara.

20

Ala xa mange mali

Ala maxandi

¹ Dawuda xa beeti beetibae xa mange be
² Alatala xa i yaabi i xa toore kui.

Yaxuba Marigi Ala xa i ratanga.

³ Ala xa i mali kelife a xa yire seniyenxi,
a xa i mali kelife Siyon geya fari.

⁴ Ala xa i xa serex birin suxu,
a xa nelexin i xa serex gan daaxie ra.

Nengi rate.

⁵ Ala xa i waxonfe fi i ma,
a xa i xa wali sooneya i be.

⁶ Won won xui itema nelexinyi kui.

Won won ma tonxuma itema won Marigi
Ala xili ra.

Alatala xa i xa maxandi birin nasuxu.

⁷ N a kolon a Alatala a xa mixi sugandixi
rakisima ne.

A a yaabime ne a senbe ra kelife ra a xa
yire seniyenxi.

⁸ Nde lama a xa soori ragise ra,
nde lama a xa sooe ra,
kono won tan laxi won Marigi Alatala xili
nan na.

⁹ Soee tan birama ne,

kono won tan tixi tun.

¹⁰ Alatala xa mange rakisi,
a xa won ma maxandi suxu.

21

Mange barakatœ

Ala matoxœ

¹ Dawuda xa beeti beetibae xa mange be

² Alatala, mange bara seewa i senbe ra.

A xa nelexinyi gbo barima i bara a rakisi.

³ I bara a waxonfe raba,

i bara a xa dube suxu.

Nengi rate.

⁴ I fama barake ra a be,
i tonxuma mange daaxi doxoma a xun ma,
a yailanxi xeeema ra.

⁵ A bara i maxandi a xa simaya xa fe ra.
I bara na maxandi suxu,

a xa simaya xon naxa kuya han.

⁶ I to a rakisi, a xa binye naxa gbo.

I naxa xunnakeli nun binye fi a ma.

⁷ I naxa a findi barakatœ xungbe ra.

I naxa a raseewa i ya i.

⁸ Mange lama Alatala nan na.

A mu birama Ala Xili Xungbe xa hinne
saabui ra.

⁹ I fama i yaxui birin suxude.

I fama node i xonmixie ra.

¹⁰ I na fa, i e nonma ne,

alo te belebele wuri ganma ki naxe.

Alatala xonoma e ma han te e gan.

¹¹ I bonsœe bama ne dunija ma, i
adamadie rajon.

¹² E bara wa fe naaxi rabafe i ra.

E bara kata han,

kono na mu findixi sooneya yo ra e be,

¹³ barima i tan nan fama e ragide i xa xali
ra.

¹⁴ Alatala, i xa i senbe masen e be.

Muxu wama beeti bafe i ya xori,
muxu xa i matoxœ i senbe xa fe ra.

22

Ala, i naxa i makuya n na

Ala maxandi

¹ Dawuda xa beeti beetibae xa mange be.
A xa ba alo beeti naxan xili «Subaxe xeli.»

² Ala, n Marigi Ala, i n naboloxi munfe ra?
I kisi makuya n na, i mu n wa xui rame?

³ N Marigi Ala, koe nun yanyi, n i xilima,
kono i mu n ma xili ratinma.

⁴ Kono i tan Seniyentœ,
i xa kibanyi rabilinxi Isirayila xa tantui ra.

⁵ Muxu benbae bara danxaniya i ma.
I bara e rakisi e xa danxaniya saabui ra.

⁶ E to i xili, i naxa e xoreya.

E bara danxaniya i ma.

I mu e lu yaagi kui.

⁷ Kono n tan bara findi mixi xuri ra alo
dondoli,

alo mixi mu na n tan na.

Adamadie n nayaagima, mixie n
mayelema.

⁸ Mixi naxan birin n toma,
e yoma n ma.

E de petesima n ma,

e belexesole tima n ma a paaxi ra.

⁹ E naxe, «I ya ti Alatala ra.

A i rakisima, a i ratangama,
barima i rafan a ma!»

10 Ee Ala, i bara n namini n nga tæegæ,
i bara n sa a kanke ma.
11 N xaxili tixi i ra kafi n bari temui.
I findixi n Marigi Ala ra kafi n baxi foye
tode.
12 I naxa i makuya n na,
barima kontofili bara wuya n xun.
Malila yo mu na n fe ma.

13 Senbæmae bara n nabilin ało Basan
tuuræ.
14 E de rabixi ało yete xaajne.
15 N nii na bafe n fate, n xørie na bafe e
radoxdee.
N bojøe mu sama, limaniya bara ba n yi.
16 N senbe doloxi ało boora.
N nenyi bara kankan n kon na.
I na n mafindife bende ra.
17 Mixi jaaxi gali bara n nabilin ało baree.
E bara n belexe nun n sanyi tunba.
18 N xori birin saxi kene ma.
E ya banbanxi n na.
19 E n ma dugie itaxunma e bore ma,
E n ma dugi fanyi matoma a lanma a xa lu
naxan be.

20 Alatala, i naxa i makuya n na!
N ma senbæma nan i ra.
I xa i xulun n malide.
21 I xa n nii rakisi santidegema ma.
I xa n natanga na baree ma.
22 I xa n nakisi na yetee ma.
I xa n nakisi na tuuræ ferie ma.

23 N i xili masenma ne n ma mixie be,
n i matoxoma ne jama tagi.
24 Wo tan naxan gaaxuma Alatala ya ra,
wo xa a tantu.

Wo tan naxan kelixi wo benba Yaxuba
bønsœ,

wo xa a matoxo.
Wo tan naxan kelima Isirayila bønsœ,
wo xa gaaxu a ya ra.

25 Ala mu yoma misikiine xa töore ma.
A mu a yete noxunma a ma xe,
a a xa maxandi suxuma ne.

26 Ala, n i matoxoma jama xungbe ya ma.
N fama n ma laayidi rakamalide mixie be,
naxee gaaxuma Ala ya ra.

27 Mixi magoroxie fama e degede, han e
wasa.

Naxee Alatala fenma, e fama a matoxo.
Ala xa simaya fi wo ma.

28 Dunija birin fama ratude Alatala xa fe
ma,

e man birin e ya rafindima a ma.

Si birin fama e magorode a be,

29 barima birin na Alatala xa mangeya nan
bun.

A si birin yamarima.

30 Dunija senbæmae na ge e degede,

e birin fama e magorode Ala be.

Naxee birin findima bende ra,
e fama e xun sindé Ala be.
E mu nöma e yete nii ratangade.
31 Adamadie birin fama Ala batude.
E e Marigi xa fe falama e bore be.
32 Ala fama a xa tinxinyi masende
mixi birin be naxee fama baride.
Ala bara na ragiri.

23

Alatala n meenima

Ala matoxo

Dawuda xa beeti
1 Alatala n meenima
ało xuruse kante a xa xuruse meenima ki
naxe.

Se birin na n yi ra n hayi na naxan ma.
2 Alatala n xaninma fe fanyi ma,
ało xuruse kante xurusee xaninma pooge
fanyi ma ki naxe,
alo a e xun tima ye raxaraxi ra ki naxe.

3 A senbe fima n ma.
A n tima kira tinxinxi xon, barima Alatala
nan a ra.

4 Hali n jere dimi kui, n mu gaaxuma,
barima i na n seeti ma.
I n kantama, i n xun tima yire fanyi ra.
5 I donse rafalama n be n yaxuie ya xori.
I se xiri noxunme sama n ma.
I n ma pooti rafema minse ra a fanyi ra.
6 Heeri nun hinnenteaya birama n foxy ra n
ma dunijneigiri kui.

N luma ne Ala xa horomolingira kui loxø
yo loxø,
han n ma dunijneigiri non.

24

Nde soma Ala xa horomabanxi kui?

Ala xa serię

Dawuda xa beeti
1 Alatala nan gbe na bøxi nun a isee birin
na,
dunija nun adamadi birin.

2 A tan nan bøxi doxoxi baae nun xuree
tagi.

3 Nde nöma tede Alatala xa geysa fari?
Nde nöma sode a xa horomabanxi kui?

4 Naxan xa wali fan,
naxan bojøe seniyen,
naxan mu birama fe fufafu foxy ra,
naxan mu wule falama,
na kanyi nan soma Ala xa horomabanxi
kui.

5 Alatala barake sama a ma,
a rakisima Ala a sare ragbilenma a ma.

6 Yi mixi mooli nan Ala fenma.
Yaxuba xa mixie wama Ala kolonfe.

Nengi rate.

⁷ Tete naadæe xa rabi, hørømøbanxi naade
forie fan xa rabi.
Nore Kanyi na sofe.
⁸ Nde na yi Nore Kanyi ra?
Alatala senbema nan a ra, Alatala, naxan
senbe gbo gere kui.
⁹ Tete naadæe xa rabi, hørømøbanxi naade
forie fan xa rabi.
Nore Kanyi na sofe.
¹⁰ Nde na yi Nore Kanyi ra?
Mange Alatala nan Nore Kanyi ra.

25*Ala, hinne n na**Ala maxandi*

Dawuda gbe
¹ N xaxili tixi i tan Alatala nan na.
² N Marigi Ala, n bara n yete taxu i ra
alako yaagi naxa n soto,
alako n yaxuie naxa n mayele.
³ Naxan yo la i ra, na kanyi mu yaagi
sotoma,
kono yanfante tan, yaagi sotoma ne a fanyi
ra.

⁴ Alatala, i xa kira masen n be,
n xaran i xa kira ra.
⁵ N najere i xa nondi kira xon,
i man xa n matinkan i xa kira ra,
barima i tan Ala nan n nakisima.
N xaxili tixi i ra loxoe birin.
⁶ Alatala, i majoxun i xa marafanyi nun i
xa fonisireya ma,
barima e na na kabi dunija føle.
⁷ I naxa i majoxun n ma yunubi ma,
n naxan nabaxi n ma segetalaya kui,
n i raxonoxi temui naxe.
Alatala, i majoxun n ma i xa fonisireya
kui,
barima i fan.

⁸ Alatala fan, a tinxin.
Na nan a toxi a kira masenma yunubitoe
be.
⁹ A tan nan mixi magoroxi rajerema
tinxyini kui.
A e matinkanma a xa kira ra.
¹⁰ Alatala xa fonisireya nun tinxyini na
mixie be,
naxee a xa saate nun a xa yaamari maban-
banma.
¹¹ Alatala, n ma yunubie xafari i xili xa fe
ra,
barima e mu xurun.
¹² Nde gaaxuma Alatala ya ra?
Alatala kira masenma na kanyi be
a lanma a xa jere naxan ma.
¹³ A aligiyama lima ne seewe kui.
A bønsøe fan fama sabatide yi bøxi ma.
¹⁴ Alatala a xa gundo masenma mixie be,
naxee gaaxu a ya ra.

A a xa saate masenma ne e be.
¹⁵ N xaxili tixi Alatala ra loxoe birin
barima a tan nan n natangama fe naaxi
ma.

¹⁶ Alatala, yandi, hinne n na,
barima tooromixi nan n na,
n malima fan mu na.
¹⁷ N bojøe bara toore. N namini na toore
kui.

¹⁸ I ya rasiga n ma sunnuniy nun n ma
jaxankate ma,
i xa dijøe n ma yunubi birin ma.
¹⁹ I xa a mato n yaxuie wuyaxi ki naxe.
E n xønxi a jaaxi ra.

²⁰ N nii makanta, i xa n natanga,
alako yaagi naxa n soto i xa niini bun ma.
²¹ Seriye nun tinxyini xa n kanta
barima n xaxili tixi i tan na.
²² Ala, Isirayila xunsara a xa toore birin
ma.

26*Tinxintoe jere ki**Ala maxandi*

Dawuda gbe
¹ Alatala, i xa n ma kiiti sa, barima n jere
ki tinxin.
N bara n yete taxu i ra, n mu birama.
² Alatala, n bojøe mato, n sondonyi makiiti,
³ barima n laxi i xa hinne ra,
n man n jerema i xa seriye ma.
⁴ N mu luma wule falee ya ma,
n mu jerema filankafuie tagi.
⁵ Fe kobi rabae mu rafan n ma,
n tan nun mixi jaaxie mu luma yire kerem.
⁶ Alatala, n nan n jere ki raseniyen,
n man luma ne i xa serexebade.
⁷ N tantui besti bama,
n i xa kaabanakoe masenma.

⁸ Alatala, i xa hørømøbanxi rafan n ma, i
xa nore na dennaxe.
⁹ I naxa n nii ba aøo yunubitoe nun
faxatiae.
¹⁰ E fe jaaxie rabama, e kobiri rasuxuma
tinxyintareya ra.
¹¹ Kono n tan luma tinxyini kui.
N xun sara, i xa dijøe.
¹² N jere ki tinxin.
N Alatala tantuma ne malanyie kui.

27*I xaxili ti Alatala ra**Ala maxandi*

Dawuda gbe
¹ Alatala nan na n ma naiyalanyi ra.
N nakisima na a ra.
N lan n xa gaaxu nde ya ra?

N ma dunijneigiri na Alatala nan ma niini
bun ma.

N lan n xa gaaxu nde ya ra?

² N gerefæe nun n yaxui naxee fe jaaxi
rabama,

e na fa n nahalakide,

e tan nan birama.

³ Hali soori gaali n nabilin,
n bojœ mu serenma.

Hali soori gaali fa n gerede,
n bojœ suusama ne.

⁴ N fe kerem nan maxorin Alatala ma,
n na na nan fenfe.

N wama lufe Alatala xa hɔrɔmɔbanxi nan
kui

n ma dunijneigiri birin,

alako n xaxili xa ti Alatala xa fe fanyi ra,
n man xa no a xa hɔrɔmɔbanxi matode.

⁵ A n natangama ne töore ma hɔrɔmɔbanxi
kui.

A n noxunma ne na niini bun ma.

A n natema ne geya fari.

⁶ A n xun nakelima ne n yaxuie ya xɔri
naxee n nabilinxi.

N serexxe bama ne a xa hɔrɔmɔbanxi kui
jelexinyi ra.

N suuki ba, n beeti ba Alatala be.

⁷ Alatala, i tuli mati n xui ra, n na i
maxandife.

Hinne n na, i man xa n yaabi.

⁸ N bojœ wama i fenfe.

Alatala, n i fenma ne.

⁹ I naxa i kobe ti n na.

I naxa mee i xa konyi ra xone kui.

I tan nan na n malima ra.

N ma marakisima Ala, i naxa n nabolo,
i naxa n nabepin.

¹⁰ Xa n nga nun n ba n nabolo,
Alatala tan a makorema ne n na.

¹¹ Alatala, i xa kira masen n be.

N xun ti kira tinxinxi ra,
alako n yaxuie naxa n suxu.

¹² I naxa n nabolo n yaxuie xa e sago raba
n na,

barima e bara findi töognegelae ra n be.
Fe kobi rabae nan lanxi e ma.

¹³ N laxi a ra n Alatala xa fe fanyi toma ne
yi dunija bende fuji fari.

¹⁴ I xaxili ti Alatala ra.

I senbe xun xa masa, i xa limaniya.
I xaxili ti Alatala ra.

28

Ala jengi dɔɔxɔi a xa mixie xon ma

Ala maxandi

Dawuda gbe

¹ Alatala, n bara i xili.

I xa senbe luma n be alo fanye.

I tuli mati n na, xa na mu a ra n luma alo
faxa mixi.

² N na n belexe ite i be i xa yire seniyenxi
mabiri,

i xa n ma maxandi xui rame.

³ I naxa n lu alo mixi jaaxie nun tinxinta-
ree.

E e boore yanfama, e bojœ mu fan.

⁴ E xa wali kobi sare ragbilen e ma.

E naxan nabaxi mixie ra,

i xa na raba e fan na.

A lanma e xa na moɔli soto,

⁵ barima e mu Alatala xa wali kolon.

A fama e rabirade, e mu keli sɔnon.

⁶ Alatala tantu,

a bara n ma dube suxu.

⁷ Alatala nan na n senbe nun n kantama

ra.

N xaxili tixi a tan nan na naxan n malima.

N bojœ seewama ne, n fa beeti ba a be.

⁸ Alatala nan a xa pama senbe ra,

a findi a xa mixi sugandixi kantama ra.

⁹ I xa pama rakisi, i xa barake ragoro e ma.

Mɛenii e ma

alo xuruse demadonyi meenima a xa goore

ma ki naxe.

I jengi dɔɔxɔi e xon ma abadan.

29

Alatala xui magaaxuxi

Ala matɔɔxɔe

Dawuda xa beeti

¹ Malekee, wo Alatala matɔɔxɔ,

a xa binye nun a senbe xa fe ra.

² Wo xa Alatala matɔɔxɔ,

wo xa a batu a nɔre seniyenxi kui.

³ Alatala xui mema baa ma,

Ala Binye Kanyi xui luma alo galanyi,

a a xui rasigama baa xungbee ma.

⁴ Alatala xui senbe gbo,

a magaaxu.

⁵ Alatala xui wuri bili xungbee igirama,

alo naxee na Liban boxi ma.

⁶ Alatala Liban wuri bilie ituganma alo

ninge di,

a Siriyon geya ituganma alo sexe i ninge.

⁷ Alatala xui te rayensenma alo seya-

makonyi.

⁸ Alatala xui Kadesi gbengberenyi
raserenma.

⁹ Alatala xui a niyama xelie nun sie xa bari.

Nama birin e xui itema a xa hɔrɔmɔbanxi

kui,

a a fala,

«Matɔɔxɔe na Ala be!»

¹⁰ Alatala nu na a xa kibanyi kui dunija
banbaran ye temui naxe.

A xa mangeya mu jɔnma abadan.

¹¹ Alatala nan senbe fima a xa pama ma,
a barake nun bojœsa fima e ma.

30

Ala xa xone mu buma

Ala matoxoe

- 1 Dawuda xa beeti a naxan sebe Ala xa horomobanxi xa fe ra
- 2 N bara i matoxo Alatala, barima i bara n nakeli.
- I mu tin n yaxuie xa xunnakeli soto n xun ma.
- 3 N Marigi Alatala, n to i xili, i naxa n nayalan.
- 4 Alatala, i naxa n nii rakisi saya ma, i mu tin n xa goro gaburi kui.
- 5 Danxaniyatoe, wo xa beeti ba Alatala be, wo xa a xili matoxo.
- 6 A xa xone mu buma, kono a hinnema i ra i xa simaya birin kui. Nunmare, mixie wama, kono geeseg e fa jielexin.

- 7 N bojresa soto temui naxe n naxa a fala, «N mu nomma biraide.»
- 8 Alatala, temui dangixi i naxa n senbe lu alo geya, kono yakosi i bara i noxun n ma. N bojres bara ifu.
- 9 Alatala, n naxa i xili, n naxa i maxandi.
- 10 N naxa a fala i be, «N ma faxe findima geeni mundun na i be? Xa n bara goro gaburi kui, na nomma findide matoxoe ra i be? Na nomma i xa lanlanteya masende dunijna be?»
- 11 Alatala, i tuli mati n na, i xa kinikini n ma. Alatala, n mali.

- 12 I bara n ma nimise masara seeewe ra. I bara n ma sunnun donma masara jielexin donma ra.
- 13 N Marigi Alatala, na na a ra n mu dunduma, n tantui beesti bama ne i be abadan.

31

Lafe Ala ra

Ala maxandi nun Ala matoxoe

- 1 Dawuda xa beeti beetibae xa mange be
- 2 Alatala, n bara n xaxili ti i ra.
- I naxa tin n xa lu yaagi kui, i xa kiiti fanyi sa n ma.
- 3 I xa i tuli mati n na, n nakisi. I xa lu n be alo fanye, alo yire makantaxi alako n xa kisi.
- 4 N ma senbema nun n ma kantama nan i ra. I xa n xun ti kira fanyi xon i xili fanyi xa fe ra.
- 5 N yaxuie bara yele itala n ya ra, kono i fama n natangade na ma.

- 6 N bara n xaxili ti i ra. Alatala Nondi Marigi, i bara n nakisi.
- 7 Kuye batui mu rafan n ma, n tan, nan n taxuma Alatala nan na.
- 8 N seeewama ne i xa hinne xa fe ra, barima i bara n ma tooree to, n sondonyi na jaxankata, i na kolon.
- 9 I mu n soxi n yaxuie yi ra, i bara n xoreya.
- 10 Alatala, hinne n na, barima n na toorofe.
- N fate birin bara ba n ma.
- 11 N ma simaya na jonne toore kui. N ma dunijnejigiri xorexo.
- N senbe bara jonn n ma yunubi xa fe ra.
- N fate bara kana
- 12 n yaxuie xa fe ra.
- N bara yaagi n doxobooree xon ma.
- N booree, xa na mu a ra naxee n toma taa kui, e e gima ne n ma.
- 13 E birin bara neemu n ma alo n jan bara faxa.
- N luxi alo se loexi.
- 14 N bara n yaxuie xui me.
- Gbaloe na n nabilinyi.
- E bara lan a ma e xa n faxa.
- 15 Kono n tan bara n taxu i ra, i tan n Marigi Alatala.
- 16 N na i sagoe.
- N natanga n yaxuie ma naxee wama n jaxankatafe.
- 17 I xa i xa konyi to, n nakisi i xa hinne ra.
- 18 Alatala, n na i xili, i naxa n lu yaagi kui. Ala xa mixi jaaxie rayaagi, Ala xa e rasabari faxe ra.
- 19 Ala xa e xui radundu, barima yi wule falsee e yete igboma, e yo tinxintoe ma.
- 20 I xa hinne gbo, i naxan nagataxi i yaragaaxiue be, naxee i xa kantari fenma.
- 21 I bara e yigiyi alako fe kobi rabae naxa e susu.
- I bara e ratanga wule falsee ma.
- 22 Alatala tantu, barima a bara hinne n na n ma toore kui.
- 23 N ma gaaxui kui, n nu bara a fala, «I bara i noxun n ma,» kono i bara n ma maxandi suxu.
- 24 Danxaniyatoe, wo xa Alatala xanu. Alatala togondiyatoe rakisima ne, kono a yete igboe jaxankatama ne.
- 25 Wo tan naxee wo xaxili tixi Alatala ra, wo wo senbe so, wo xa limaniya.

32

Ala yunubi xafarife

Ala matɔxœ

Dawuda xa lɔnni bëti

¹ Nelexinyi na adama bë
naxan xa yunubi bara ba,
naxan xa fe kobi bara xafari.

² Nelexinyi na adama bë

Alatala bara dijne naxan ma fe kobi ma,
a nun maifui mu na naxan xaxili ya ma.

³ Danmi n dunduxi, n mu nɔma minide
toɔrœ kui.

N nu tɔɔroma ne yanyi birin na.

⁴ Kœ nun yanyi i xa toɔrœ na n fari.

N senbe bara kana, a bara lu alɔ gbeng-
beren yire.

⁵ N bara n ma yunubi masen i bë,
n mu n ma yunubi nɔxunxi fa.

N bara a fala,

«Fo n xa n ma yunubi ya xaran Alatala bë.»
I tan Alatala bara n ma yunubi ba n ma.

⁶ Mixi tinxinxi birin xa i maxandi a waxati.
Xa toɔrœ gbo alɔ banbaranyi,
a mu sese niyama a ra.

⁷ N ma kantari lanxi i tan nan ma.

I man sunnuniyi bama n ma.

N i tantuma ne i xa maratange xa fe ra.

⁸ N wo xaramma ne kira ra
wo lan wo xa bira naxan foɔx ra.
N wo rasima ne,

n nan n piengi sama ne wo xa fe xon ma.

⁹ Wo naxa lu alɔ soe,
xa na mu a ra sofale xaxilitare,
naxan mu rajerëma fo karafoe ra.

¹⁰ Fe xɔnɛ gbegbe ragataxi mixi jaaxi bë,
kɔnɔ naxan a xaxili tixi Alatala ra,
Ala xa fonisireya na kanyi rabilinma ne.

¹¹ Mixi tinxinxi, wo sɛewa Alatala ra,
wo man xa nelexin.

Wo Ala tantu nelexinyi kui wo xui itexi ra,
wo tan mixi tinxinxi birin.

33*Ala na wɔyεn, a fe ragirima ne**Ala matɔxœ*

¹ Tinxințoe, wo xa Alatala matɔxɔ wo xui
itexi ra.

Tinxintœ lan e xa Ala matɔxɔ.

² Wo xa Alatala tantu kora ra,
wo xa bëti ba kora ra luuti fu daaxi.

³ Wo xa bëti nɛɛne ba a bë,
wo xa na raba maxasee ra wo xui itexi ra.

⁴ Alatala xa masenyi tinxin,
a a xa wali birin nabama sɔɔbɛ ra.

⁵ Tinxinji nun seriye rafan a ma,
dunija birin nafexi Alatala xa hinne ra.

⁶ Alatala naxa koore daa a xa wɔyεnyi ra.
A to wɔyεn keren fala, tunbuie naxa mini

keren na.

7 A naxa baa fan malan yire kerén,
a xa ye ragata.

⁸ Boxi birin xa gaaxu Alatala ya ra.
Dunija mixi birin xa a binya.

⁹ A na wɔyεn, a fe ragirima ne.
A na yaamari fi, a rabama ne.

¹⁰ Alatala sie xa natee kanama ne.
A mu e xa wali sɔɔneyama.

¹¹ Kɔnɔ Alatala xa fe ragirixie buma
abadan.

A waxɔnfe sɔɔneyama ne waxati birin.

¹² Nelexinyi na si bë naxan mariğı findixi
Alatala ra.

Nelexinyi na bɔnsœ bë Alatala naxan
sugandixi.

¹³ Alatala a ya ragoroma dunija ma kelife
ariyanna.

a mixi birin mato.

¹⁴ Kelife a xɔnyi, a dunija mixi birin
matoma ne.

¹⁵ Naxan adamadie bɔpɛ daaxi,
a a piengi sama e xa walie xon.

¹⁶ Mange yo mu kisima a xa soɔrie saabui
ra.

Soɔri fan mu kisima a yete senbe ra.

¹⁷ Soɔri lɔxɔ a ma a xa soe nɔma a
rakiside,

kɔnɔ na tan mu findima kisi ra a bë.

¹⁸ Alatala nan meenima mixie ma
naxee gaaxuma a ya ra,

naxee e xaxili tima a xa hinne ra,
¹⁹ alako e nii naxa laaxira,

alako e xa balo kaame waxati.

²⁰ Won xaxili tixi Alatala nan na.

A tan nan won malima ra,

a tan nan won kantama ra.

²¹ Won bɔpɛ sɛewaxi a tan nan ma fe ra,
barima won bara la a xili seniyenxi ra.

²² Alatala, i xa hinne muxu ra,
barima muxu xaxili tixi i tan nan na.

34*Ala yaragaaxuie sare**Ala matɔxœ*

¹ Dawuda to a yete findi daxui ra Abimeleki
ya i alako a xa a beñin, a naxa yi bëti sebë.

² N Alatala tantuma waxati birin.

A xa matɔxɔ mu bama n de i.

³ N Alatala matɔxɔma n bɔpɛ kui.

Tɔɔromixie fama ne na mede, e fa sɛewa.

⁴ Won birin xa Alatala binya,
won xa a xili matɔxɔ.

⁵ N to Alatala maxandi, a naxa n yaabi,
a n ma gaaxui birin ba n yi.

⁶ Naxan na a ya ti Ala ra,
a sɛewama ne, a mu yaagima.

⁷ Xa tɔɔromixie a xui ramini,
Alatala a mema ne, a fa a rakisi a xa toɔrœ

kui.

8 Alatala xa malekə Ala yaragaaxui rabil-inma nε, a e kanta.
 9 Wo a mato, Alatala fan de!
 Nelexinyi na adama bε naxan xaxili tixi a ra.
 10 Seniyentoe, wo xa gaaxu Alatala ya ra, alako wo hayi birin xa fan.
 11 Kaame yetee suxuma nε, kono Alatala fenmae hayi birin fanma nε.
 12 N ma die, wo fa, wo xa fa wo tuli mati n na.
 N xa Alatala yaragaaxui masen wo bε.
 13 Nde wama simaya xonkuye xon?
 Nde wama lufe ssewe kui temui birin?
 14 Xa wo wama na xon, woyen jaaxie naxa mini wo dε i, wo naxa wule yo fala.
 15 Wo xa fe jaaxi lu na, wo xa fe fanyi raba. Wo xa wo tunnabexi bojneza fenfe ra.
 16 Alatala tinxintoe toma nε, a a tuli matima e wa xui ra.
 17 Alatala a kobe soma fe kobi rabae ra, alako e xili xa nezemu dunija ra.
 18 Tinxintoe na e mawa Alatala bε, a a tuli matima ne e ra, a e ba e xa tooree kui.
 19 Alatala luma mixi fe ma naxan sunnunxi a bojne ma, a mixi rakisima naxan xaxili bara ifu.
 20 Toore gbegbe tinxintoe lima nε, kono Alatala a rakisima na birin ma.
 21 Alatala meenima nε a ma, sese mu a toma.
 22 Fe jaaxi nan mixi jaaxi faxama. Tinxintoe yaxuie fama naxankatade.
 23 Alatala a xa konyie xun sarama nε. Naxan a xaxili tima Ala ra, na mu kiiti jaaxi sotoma.

35

Mixi jaaxi sare

Ala maxandi

Dawuda gbe
 1 Alatala, i xa mixi tooro naxan wama n tooroфе.
 Naxan wama n gerefe, na kanyi gere.
 2 Keli, i xa n mali i xa geroseo ra.
 3 I xa xali nun tanbe xa ite n yaxuie xili ma.
 A fala n bε, a i tan nan n ma marakisima ra.
 4 Ala xa n yaxuie rayaagi, a xa e xaxili ifu, naxee wama n faxafe.
 Naxee fe jaaxie maxirima n xun ma, Ala xa e rayaagi, a xa e keri.
 5 E xa lu alo maale lagi foye naxan nayensenma.
 Alatala xa malekə xa e keri.

6 Ala xa e lu dimi kui, Ala xa e xa kira masalaxun.
 Alatala xa malekə xa e keri.
 7 E bara yele itala n ya ra, e bara yili ge n birama dennaxε, alako e xa n faxa hali n mu fe paaxi yo rabaxi e ra.
 8 Ala xa na sare ragbilen e ma. Ala xa e susu yele kui, Ala xa e rabira yili kui.
 9 Na temui n bojne nelexinma nε Alatala ra. N seewama nε a xa marakisi xa fe ra.
 10 N bojne a falama nε, «Alatala, i maniyε mu na. Nde nōma tooromixi ratangade senbema ma? Nde nōma setare ratangade munjetie ma?»
 11 Wule falae n toorjegema, e nu fe fala e mu naxan kolon.
 12 E n ma fe fanyi sare ragbilenma fe jaaxie ra. Mixi birin bara n nabolo.
 13 Kono e tan nu furaxi temui naxε, n nu luma sunnun na e bε, n nu fa sunyi suxu, n Ala maxandi e bε temui birin.
 14 N sunnunxi e bε alo n sunnunma n boore be ki naxε, xna mu a ra n ngaxakerenyi be. N kinikinixi e be alo n kinikinima n nga be ki naxε.
 15 Kono toore to n tan li, e birin naxa nelexin. E naxa kafu e bore ma n xili ma, e xa n jaxankata, e xa n nahalaki.
 16 Mixi jaaxie nun konbitie, e birin n ma fe xonxi, e nu yele.
 17 N Marigi, munfe ra i tinma na mooli xa raba?
 N nii ratanga e xa gere ma, n nii rakisi yi yetee ma.
 18 Na kui n i tantuma nε malanyi xungbe kui, N i matoxoma jama gbegbe tagi.
 19 Ala xa n natanga n yaxuie ma, naxee wama yofe n ma. Ala xa n natanga n xonmixie naxee wama n konbife hali n mu fe yo rabaxi e ra.
 20 E mu woyen fanyi yo falama, e mixi fanyi madaxuma tun.
 21 E n toorjegema a falafe ra, «Muxu bara a to.»
 22 Alatala, i bara na birin to. I naxa dundude.
 N Marigi, i naxa i makuya n na.
 23 N Marigi Ala, keli, i xa n xun magere so, i xa n xun mafala.

24 N Marigi Alatala, i xa n ma kiiti sa i xa
tinxinyi ra,
alako n yaxuie naxa n mayele.
25 I naxa tin e xa a fala,
«Muxu bara nō a ra, muxu bara a masōtō.»
26 Ala xa n xōnmixie rayaagi, n yaxuie
xaxili xa ifu.
27 Ala xa n xanuntenye raseewa,
naxee a falama e xui itexi ra,
«Tantui na Alatala be naxan a xa konyi
luma bōjēsa kui.»
28 N i xa tinxinyi masenma ne,
n i tantuma ne temui birin.

36

Adama xa jaaxupa nun Ala xa hinne

Ala matcōce

1 Alatala xa konyi Dawuda xa bēeti
bēetibaе xa mange bē
2 N bara mixi jaaxi xa matandi mapoxun
n bōjē kui.
A mu a kolon a lanma a xa gaaxu Ala ya
ra.
3 A a yete igboma han a mu nōma a xa
yunubi tote,
a mu nōma a jere ki xonde.
4 A xa wōyēnyi jaaxu, a nu mixi madaxu
tun.
A mu fe fanyi yo kolon.
5 A fe jaaxi mapoxunma kōe ra, a fa kira
jaaxi susu,
barima a mu tondima fe kobi lude.

6 Alatala, i xa hinne koore lima,
i xa dugutegēna sigama han nuxui.
7 I xa tinxinyi gbo alop geyae.
I xa kiiti tilin alop baa.
I tan nan adamadie nun subee rakisima.
8 Ala, i xa hinne fan.
Adamadie birin yigiyā sotoma ne i yi ra,
alo toxōe yōrē luma e nga gabutenyie bun
ma ki naxē.
9 E wasama i xa nēmē nan na,
i xa fe fanyi luma e be alop ye xinbeli.

10 I tan nan gbansan nōma adama ra-
balode.
I xa naiyalanyi bara muxu xa kira iyalan.
11 I xa hinne i kolonmae ra,
i xa i xa tinxinyi masen tinxintōe bē.
12 I xa n natanga yete igboee ma,
i naxa a lu mixi jaaxie xa n keri.
13 Tinxitaree birama ne, e mu nōma
kelide sōnōn.

37

Mixi jaaxi nun mixi fanyi masundi

Ala xa seriyē

Dawuda gbe
1 I naxa kōntōfilu mixi jaaxie ra.
I naxa tin lude alop e tan.

2 E lisima ne mafuren alo nooge,
e faxama ne alop sansie.
3 I xa i taxu Alatala ra, i xa fe fanyi rabatu.
I xa lu yi bōxi ma, nōndi xa findi i xa baloe
ra.
4 Alatala xa findi i waxōnfe ra.
Na kui a i waxōnfe ragirima ne.
5 I xaxili ti Alatala ra, a birin taxu a ra.
A tan nan fe ragirima.
6 Ala fama i xa nōndi makenende
alop a sage raminima ki naxe gēsēgē.
A i xa xunnakeli makenenma
alop sage naxan yanbama yanyi ra.
7 I bōjēs raxara Alatala ya i,
i xa mame ti, Ala na na.
I naxa mixi jaaxi tōnē hali a xa fe birin
sooneyaxi.
8 I naxa xōnō, i i bōjēs magoro.
Na tōnē lu na, a mu fee sooneyama i bē.
9 Ala fama mixi jaaxie rajōnde,
kono naxee e xaxili tixi Ala ra,
e fama yi bōxi sotode ke ra.
10 A mu buma mixi jaaxie xa lōe dunijā
ma.
E mu toma dēdē.
11 Naxee bōjēs magoroxi,
e tan nan fama yi bōxi sotode ke ra, e lu
bōjēsa kui.
12 Tinxitaree tinxitōe yanfama, a xōnō a
ma.
13 Kōnō Marigi yelema na mixi jaaxi ma,
barima a a kolon a fama naxan sotode.
14 Mixi jaaxie santidegema bama a tēe i,
e xali fan susu,
alako e xa misikiine nun setare tōrō,
e xa tinxitōe kōnō naxaba.
15 Kōnō e tan nan fama faxade e yete xa
santidegema saabui ra.
E xa xalie fama girade.
16 Se xuri naxan na tinxitōe yi ra,
a fisa mixi jaaxie xa bannaya bē,
17 barima Alatala e sēnbē kanama ne,
a fa tinxitōe mali.
18 Alatala jēngi saxi mixi fanyi xōn.
E ke buma ne abadan.
19 E mu yaagima tōrē temui, e lugama ne
kaame waxati.
20 Kōnō mixi jaaxie faxama ne.
Alatala yaxuie luma ne alop filii,
naxan sexē lisima, a fa gan.
21 Mixi jaaxi doni tongoma ne, kōnō e mu
a fima.
Mixi fanyi tan mixie kima a xa fonisireya
kui.
22 Alatala xa barakatōe yi bōxi sotoma ne
ke ra,
kōnō Ala naxan dankama, na kanyi fama
halakide.
23 Naxan jere ki rafan Alatala ma,
a na kanyi malima ne a xa dunjēgiri kui.

²⁴ Hali a sa dinkon, a mu birama, barima a belexe na Alatala yi ra.
²⁵ Kabi n dimedi temui, han n xemoxi ra, n mu tinxintoe keran toxi Ala naxan nabepinxi, naxan xa die taami makulama.
²⁶ Tinxintoe ki tima, a mixie donima. A xa die barake sotoma ne.
²⁷ I xa fe kobi lu na, i xa fe fanyi raba. Na kui i simaya xonkuye sotoma ne.
²⁸ Seriye rafan Alatala ma. A mu a xa hinnentee rabeninma. A e kantama ne abadan. Kono mixi jaaxie bonsae fama ne halakide.
²⁹ Tinxintoe fama ne yi boxi sotode ke ra, e lu be abadan.
³⁰ Tinxintoe lonna nan masenma, seriye nan minima a de kui.
³¹ A Marigi Ala xa seriye na a boje kui, a mu birama kira xon.
³² Mixi jaaxi tinxintoe yanfama, a xa a faxa.
³³ Kono Alatala mu tinxintoe luma a yaxuie sagoe. A mu tinma e xa a toopege kiiti temui.
³⁴ I xaxili ti Alatala ra, a xa kira suxu, alako a xa i rakeli, i xa yi boxi soto ke ra. Na temui i mixi jaaxie toma ne e halakixi.
³⁵ Temui dangixi n bara senbema jaaxi nde to. A xungbo alo wuri tofanyi.
³⁶ Kono n to dangi a yire a firin nde, n naxa a li a xa fe xuben. N naxa a fen, kono n mu a to.
³⁷ I xa mixi fanyi nan mato, tinxintoe nan igbe. Na mixi mooli findima barakatoe nan na.
³⁸ Kono yunubitoe tan fama ne sontode, e bonsae birin fa halaki.
³⁹ Alatala tinxintoe rakisima ne, a findi e xa makantama ra e xa toore kui.
⁴⁰ A e malima ne, a e ratanga. A e ratanga mixi jaaxie ma, a e rakisi, barima e yigiyaxi a tan nan ma.

38

N senbe bara kana

Ala maxandi

- ¹ Dawuda xa maxandi beeeti
- ² Alatala, i naxa n paxankata i xa xone kui, i naxa n halaki i xa bojete kui.
- ³ I bara n maxono i xa tanbe ra, i bara n nabira.
- ⁴ Yalanyi yo mu na n be i xa xone kui.

N ma yunubi bara a niya n fate birin xa toore.
⁵ N ma yunubie bara gbo n xun ma. Na kote bara binya, n mu a nom a sonon.
⁶ N ma fie bara gbo, e xiri bara jaaxu. Na birin fatanxi n ma xaxilitareja nan na.
⁷ N boje bara kana, xunnakeli mu na n be. N luma fesjen na sunnunyi nan kui.
⁸ N fate birin wolenxi, yalanyi yo mu na sonon.
⁹ N senbe bara kana, n fate birin bara ba n ma. N boje toorexi tun.
¹⁰ N Marigi, i n waxonfe kolon, n ma toore mu noxunxi i ma.
¹¹ N boje mu saxi, n senbe bara jom. N ya mu naiyalanyi toma sonon.
¹² N xanuntenye nun n booree bara keli n xun ma n ma fure xa fe ra, n ngaxakerenyie bara e makuya n na.
¹³ Naxee wama n faxafe, e bara yele itala n ya ra. Naxee wama n toorofe, e bara n konbi, e n toojnegema temui birin.
¹⁴ Kono n mu n tuli mati na woyenye ra, n mu n de rabi n xa e yaabi.
¹⁵ N luma alo tuli xori, n luma alo boboe.
¹⁶ Alatala, n xaxili tixi i tan nan na. N Marigi Ala, i tan nan gbansan nom a n yaabide.
¹⁷ N naxee, «I naxa tin n yaxuie xa yo n ma, e xa yelexin n ma toore xa fe ra.»
¹⁸ A gbe mu luxi n xa bira, n na toorefe temui birin.
¹⁹ N bara n ti n ma yunubi rabaxie ra, n yangoe naxee rabaxi, na fe bara n kontofili.
²⁰ N yaxuie tan kende, e senbe gbo. N xonmixie bara wuya, hali nondi mu na e be.
²¹ Naxee fe fanyi masarama fe jaaxi ra, e n tooroma, barima n tan birama fe fanyi nan foxo ra.
²² Alatala, i naxa n nabepin.
²³ N Marigi Ala, i naxa i makuya n na. N Marigi, i xa fa mafulen n malide. N Marigi, n ma marakisima nan i ra.

39

Adama luma alo foye

Ala maxandi

- ¹ Dawuda xa beeeti beeeti ba xe mange Yedutun be
- ² N bara a fala, «N fe birin nabama, alako n naxa yunubi raba n de ra. N fe birin nabama, alako n naxa na woyenye mooli fala mixi jaaxie ya xori.»
- ³ N ma toore xungbe kui,

n naxa dundu, n mu sese fala, n naxa n sabari tun.

⁴ N bɔŋe nu satunma, n ma tɔɔre naxa lu alɔ te dɛxexi.

Na bara a niya n xa yi woyenyi fala,

⁵ «Alatala, a masen n be n faxama temui mundun,

n ma simaya sigama han minden,
alako n xa n senbe xa xurunyi kolon.

⁶ I bara n ma simaya radunke, a xɔn mu kuya sɔnɔn.

Adama luma alɔ foye naxan dangima.»

Nɛŋgi rate.

⁷ Adama luxi ne alɔ niini, naxan minima,
a fa dangi.

A naafuli malanma, kɔnɔ naxan fama a sɔtode,

a mu na kolon.

⁸ N Marigi, n fa n xaxili tima nde ra?

I tan nan gbansan nɔma n malide.

⁹ N nakisi n ma yunubie birin ma.

I naxa n nayaagi daxuie ya xori.

¹⁰ N bara dundu, n mu sese falama,
barima i tan nan na walife.

¹¹ I xa fure ba n ma, beenu i xa n napɔn
tɔɔre kui.

¹² I mixi naxankatama a xa yunubi xa fe
ra.

Naxan nafan adama ma, i na bama a yi.

Na fe luma ne alo kuli naxan bogise fanyi
xun nakanama

beenu mixi xa a matongo.

Adamadi misaalixi foye nan na naxan
dangima.

Nɛŋgi rate.

¹³ Alatala, n ma dube susu,
i xa i tuli mati n ma maxandi ra.

I xa n wa xui me, barima i xa xɔŋe nan n na.

N luma alɔ n benbae,
n mu buma yi dunjia bende fupi fari.

¹⁴ I xa i xa naxankate ragbilen n foxo ra
sinden,

xa na mu a ra n faxama ne.

40

N mu nɔma dundude

Ala maxandi nun Ala matɔxɔe

¹ Dawuda xa bɛeti bɛetibae xa mange be

² N bara n xaxili ti Alatala ra,

a bara a tuli mati n na.

³ A bara n ba boora xɔra,

a n sanyi radiki fanye ra.

⁴ A bara bɛeti neene sa n bɔŋe ma
naxan findixi tantui ra Ala be.

Mixi gbegbe na na me, e gaaxuma ne Ala
ya ra,

e e yete taxu Alatala ra.

⁵ Nɛlexinyi na adama nan be

naxan a xaxili tixi Alatala ra,
naxan mu a kobe ratoxi yete igboe ma,

naxan mu a kobe ratoxi kuye batufe ma.

⁶ N Marigi Alatala,

i bara i xa fe fanyi gbegbe masen muxu be.
I maniye mu na.

N wama na birin tagi rabafe mixie be,
kɔnɔ i xa fe fanyi wuya han a bara dangi
a i.

⁷ I mu wama serɛxe tun xa xɔn ma.

I bara n tuli rabi.

I mu wama serɛxe gan daaxi xɔn ma,
i mu wama serɛxe yunubi xafari daaxi fan
xɔn ma.

⁸ N bara fa kitaabui makuntanxi ra naxan
sɛbexi n be.

⁹ N Marigi Ala, n bara tin i waxɔnfe ma.

I xa seriyɛ na n sondonyi kui.

¹⁰ N tinxinyi masenma jama be.
I xa a kolon Alatala, n mu fama dundude i
xa fe ma.

¹¹ N mu nɔma dundude i xa nɔndi ma.

N i xa fe fanyi nun i xa marakisi fe falama
ne.

N mu i xa fonisireya nun i xa nɔndi
nɔxunma jama ma.

¹² I tan Alatala, i mu fama tondide n be i
xa marafanyi ma.

I xa fonisireya nun i xa nɔndi n kantama
ne temui birin.

¹³ Tɔɔre gbegbe bara n nabilin.

N ma yunubi fan bara gbo han a bara
dangi a i.

Ebara wuya dangife n xunsexee ra.

Limaniya bara ba n yi ra.

¹⁴ Alatala, yandi, n natanga.

Alatala, yandi, n mali.

¹⁵ Naxee wama n nii bafe, naxee wama n
ma fe jaaxi xɔn ma,

e birin xa makuya n na yaagi kui.

¹⁶ Naxee n mayelema, yaagi xa e de ixara.

¹⁷ Naxee birin biraxi i foxo ra,
e xa sɛewa, e xa nɛlexin i xa fe ra.

Naxee wama i xa kisi xɔn ma,
e xa a fala temui birin, «Tantui na Alatala
be.»

¹⁸ Setare nun misikiine nan na n na,
kɔnɔ Marigi bara ratu n ma fe ma.

I tan nan na n ma malima ra a nun n
nakismi.

N Marigi Alatala, i naxa dugundi!

41

Furema Ala maxandife

Ala maxandi

¹ Dawuda xa bɛeti bɛetibae xa mange be

² Nɛlexinyi na mixi be naxan hinnema
tɔɔromixi ra.

Alatala a ratangama ne a xa tɔɔre ma.

3 Alatala a ratangama nε, a a rabalo.
 A nelexinma ne dunija.
 I mu a luma a yaxuie sagoe.
 4 Alatala a malima nε a fura temui, a a
     rayalan.
 5 N a falama a be,
     «Alatala, hinne n na.
 N nayalan barima n bara yunubi raba i ra.»
 6 N yaxuie woyen jaaxie falama, e naxe,
     «A faxama mun temui?
 A xili loema mun loxoe?»
 7 Naxan fama n xeebude a filankafui
     woyenyi falama.
 Fe jaaxi gbo a boje kui.
 A na keli n xun ma, a na mooli falama.
 8 N xonmixie n ma fe makolikolima e boore
     be,
 e xa n tooro.
 9 E naxe, «Fure jaaxi bara a suxu,
     a bara tagan, a mu kelima sonon.»
 10 Hali n defanboore, n nu laxi naxan na,
     muxu nun naxan nu muxu degema yire
     keren,
     na bara a kobe ti n na.

11 Alatala, hinne n na, i xa n nakeli,
     alako n xa n yaxuie sare ragbilene ma.
 12 N a kolon n nafan i ma,
     barima i mu n luma n yaxuie sagoe.
 13 I n malima ne barima n tinxin.
 I bara tin n xa lu i setti ma abadan.
 14 Tantui na Isirayila Marigi Alatala be
     abadan.
 Amina. Amina.

42

N sondonyi nimisaxi munfe ra?

Ala maxandi

1 Kora xa die xa lonni beeti beetibae xa
     mange be
 2 Ala, n wama lufe i yire.
 N i fenma alo xeli ye fenma ki naxε.
 3 N hayi na Ala piñe ma.
 N a yire lima mun temui?
 4 Yakosi n wama koe ra,
     n wama yanyi ra.
 Mixi n maxorinma,
     «I Marigi Ala na minden?»
 5 N na ratu yi fe ma, n boje seewama nε.
 Singe n nu jama rajereema Ala xa
     hɔromɔbanxi nan kui,
     e nu beeti bafe nelexinyi kui,
     e tantui rasiga Ala ma.
 6 Munfe ra n sondonyi nimisaxi?
 Munfe ra n boje sunnunxi?
 N xa n xaxili ti Ala ra,
     n man xa a tantu a xa kisi xa fe ra.
 7 N Marigi Ala, n boje nimisaxi n yete kan
     ma fe ra.

Na a ra n nan n natuma i ma Yurudεn,
     n na dənnaxe yi temui,
     Xerimon nun Misari geyae na dənnaxe.
 8 N ma toore xun nan tun masafe.
 A luma alo susui ye naxan sinma xure ye
     xun.
 9 Alatala hinnema n na yanyi ra,
     n fan besti bama a be koe ra.
 N Ala maxandima naxan n nabaloma.
 10 N bara a fala Ala be,
     naxan senbe gbo alo fanye,
     «I neemuxi n ma munfe ra?
 I n luxi toore kui
     n yaxuie xa noe bun ma munfe ra?»
 11 N yaxuie n tooroma konbi ra loxo yo
     loxo.
 E n maxorinma, «I Marigi Ala na minden?»
 12 N sondonyi nimisaxi munfe ra?
 N boje sunnunxi munfe ra?
 N xa n xaxili ti Ala ra,
     n man xa a tantu a xa kisi xa fe ra.
 N Marigi nan na n ma marakisima ra.

43

N boje sunnunxi munfe ra?

Ala maxandi

1 Ala, i xa n ma kiti sa.
 I xa n xun mafala jama danxaniyatare xon
     ma.
 I xa n natanga yanfantee nun wule false
     ma.
 2 Ala n ma kantama na i tan nan na,
     i n nabepinxi munfe ra?
 I n luxi toore kui n yaxuie xa noe bun ma
     munfe ra?
 3 I xa n ma kira iyalan i xa nondi ra,
     i xa n xun ti sigafe ra i yire i xa geya
     seniyenxi fari.
 4 N nan n makorema ne Ala xa serexebade
     ra,
 Ala naxan findixi n ma seewe nun n ma
     nelexinyi ra.
 N beeti bama n Marigi Ala be kora ra.
 5 N sondonyi nimisaxi munfe ra?
 N boje sunnunxi munfe ra?
 N xa n xaxili ti Ala ra,
     n man xa a tantu a xa kisi xa fe ra.

44

Muxu mu i xa saate kanama

Ala maxandi

1 Kora xa die xa lonni beeti beetibae xa
     mange be
 2 Ala, muxu bara a me muxu benbae
     saabui ra,
     i wali naxan nabaxi temui dangixi.
 3 I bara sie keri be
     alako muxu benbae xa sabati yi boxi ma.
 4 E mu be soto e xa santidegema xa ra,
     e mu kisi soto e yete senbe xa ra.

I tan nan senbe bara e rakisi,
i tan nan xa hinne bara findi na saabui ra.
5 Ala, i tan nan findi n ma mange ra.
Yandi, i xa Yaxuba bɔnsœ rakisi.
6 Muxu fama muxu yaxuie ragbilende i tan
nan saabui ra,

muxu fama e ragorode i xili ra.
7 N mu n xaxili tixi n ma xali xa ra,
n ma santidegema mu nomu n nakiside.
8 Kono i tan nan muxu ratangama muxu
yaxuie ma,
i tan nan muxu xɔnmixie rayaagima.
9 Muxu Ala nan matɔxoma temui birin,
muxu i tan nan xili tantuma abadan.

Nengi rate.

10 Kono yakosi i bara muxu rabεji, i
bara muxu rayaagi.
I mu muxu xa soɔrie malima sɔnɔn.
11 I bara muxu ragi muxu yaxuie ya ra,
naxee muxu xɔnxi,
nee barra muxu harige birin ba muxu yi ra.
12 I bara muxu rabεji alako e xa muxu
faxy alo xurusee,
i bara muxu rayensen namane gbetee ma.
13 I bara i xa jama mati sare xuri ra,
naxan mu findima geeni ra i be.
14 I bara muxu rayaagi muxu dɔxobooree
xɔn ma.
Muxu rabilinyie yoma muxu ma.
15 I bara a niya si gbeteet xa muxu mayele,
e nu e xunye lintan muxu ma.
16 N xaxili ifuxi temui birin, n bara yaagi.
17 Naxee n xɔnxi, nee n mayelema,
e n konkima.
E wama e gbejɔxɔfe.

18 Hali yi birin to rabaxi muxu ra,
muxu mu neemuxi i ma,
muxu mu i xa saate kanaxi.
19 Muxu bɔje mu gblenxi i foxy ra,
muxu mu muxu makuyaxi i xa kira ra,
20 naxan a niyama i xa muxu lu wulabaree
tagi,
muxu xa faxa.
21 Xa muxu sa neemu muxu Marigi Ala xili
ma,
xa na mu a ra muxu naxa ala gbeteet batu,
22 Ala mu a kolonma xe?

A mu mixi gundo birin kolon?
23 Kono mixie na muxu faxafe alo xurusee.
E na rabama temui birin i tan nan ma fe
ra.

24 N Marigi, xunu. I xife munfe ra?
Keli, i naxa mœe muxu ra temui birin.
25 I yatagi noxunma muxu ma munfe ra?
I neemuxi muxu xa tɔore nun yaagi ma
munfe ra?
26 Muxu bira ne bɔxi, muxu mu nomu
kelide sɔnɔn.
27 Yandi, keli, fa muxu mali.

I xa muxu xun sara i xa hinne xa fe ra.

45

Mange xa futi

Ala matɔxɔε

1 Kora xa die xa lonni beeti beetibae xa
mange be. A xa ba alo beeti naxan xili
«Fuge tofanyie.» Xanunteya sigi.
2 Wɔyen fanyie bara n bɔje rafe.
N xa yi wali raba mange be.
N nenyi luma ne alo sebeliti fanyi xa kale.

3 I tofan adamadi birin be, i fata wɔyen
jɔxunme tide,
barima Ala barake sama i xa fe ma temui
birin.

4 I xa i xa santidegema xiri i tagi,
alako i xa xunnakeli nun i xa binye xa
kolon.

Soɔri senbema nan i ra.

5 I senbe gbo.
Te i xa soɔri ragise fari, nɔndi, magoroe,
nun tinxinyi xa fe ra.

I xa fe xungbe raba.

6 I xa tanbeet magaaxu.
E fama i yaxuie sondonyi soxode,
sie birama ne i sanyie bun.

7 «Ala, i xa mange kibanyi buma ne
abadan.
Tinxinyi nan findixi i xa mangεya
tɔnxuma ra.»

8 Tinxinyi nan nafan i ma.
Naaxujna mu rafan i ma fefe ma.
Na nan a toxi i Marigi Ala bara i sugandi
sεewε kui.
Fisamante nan i ra dangife i booree ra.

9 Labunde nun se xiri jɔxunme na i xa
dugi ma.
Xulunyi tima i xa mange banxi tofanyi kui.
Kɔrae nelexinyi xui raminiima i be.

10 Mangee xa di ginee luma i sεeti ma,
i xa gine fan na i fe ma, a maxirixi xεema
tofanyi ra.

11 N ma di gine, i tuli mati n na.
I naxa kankan i bɔnsœ ma,
xa na mu a ra i xa denbaya nun i baba ma.

12 I xa i igoro mange be
naxan findixi i marigi ra.
I tofan, i rafan a ma ki fanyi.

13 Tirekae fama bunsee ra i be,
naafuli kanyie fan fanma i binyade.

14 Mange xa di gine soma banxi kui,
a maxirixi dugi tofanyi ra, xεema na a ma.

15 A xa konyi ginee a matima mange xɔn.
Mange fan maxirixi dugi tofanyi ra.

16 Gine so temui, mixi birin nelexinx,
e xulunyi tima.

¹⁷ I xa die fama lude alo i benbae,
e findi mangée ra boxi birin xun ma.
¹⁸ N i tan findima xili kanyi nan na abadan.
Bōnsœ birin i matoxoma ne waxati yo
waxati.

46*Won mu gaaxuma**Ala matoxœ*

¹ Kora xa die xa beeti beetibae xa mange
be ginedimedi xui daaxi
² Ala, won kantama nan a ra.
Won ma kantari na a yi ra.
A won malima won ma töre birin kui.
³ Xa boxi sa seren, won mu gaaxuma.
Xa geya sa bira baa ma, won mu gaaxuma.
⁴ Xa mōrōnyie sa xaañe, won mu gaaxuma.
Xa geya sa a imaxa, a seren, won mu
gaaxuma.

⁵ Xure nan a ra, naxan salonyie Ala xa taa
raseewama.
Ala Xili Xungbe Kanyi xa hōromolingira
seniyenxi na menni ne.
⁶ Ala na taa kui, na taa mu a ramaxama,
a a malima subaxe nefe a li.
⁷ Sie sonxœ ratema, mangyae birama ne.
Ala nefe a xui ramini, dunija birin xu
nunma ne.
⁸ Mange Alatala na won seeti ma.
Won ma kantari na Yaxuba Marigi Ala yi
ra.
⁹ Wo fa Alatala xa wali mato,
a gbaloe naxan luxi boxi ma.
¹⁰ A tan nan gere jōnma dunija birin ma.
A xali girama ne.
A tanbe kanama ne,
a makantase gan.
¹¹ «Wo wo raxara, wo xa a kolon Ala na n
tan nan na.
N si birin yamarima.
N ma yaamari na dunija birin ma.»

¹² Alatala na won seeti ma,
Won ma kantari na Yaxuba Marigi Ala yi
ra.

47*Ala fisamante mange**Ala matoxœ*

¹ Kora xa die xa beeti beetibae xa mange
be
² Wo tan sie birin, wo wo belexe bonbo,
wo sonxo, wo xui ite jélexinyi kui Ala be!
³ Alatala Xili Xungbe Kanyi magaaxu.
Mange xungbe nan a ra dunija birin xun
ma.
⁴ A bara sie ragoro won bun ma,
e xa lu won sagoe.
⁵ A bara boxi fi won ma ke ra,

naxan findixi Yaxuba bōnsœ xa xunnakeli
ra.

A won xanu.

Nengi rate.

⁶ Ala temä jélexin xui nan tagi,
a fama sarae fe xui ma.

⁷ Wo beeti ba Ala be, wo beeti ba!

Wo beeti ba won ma mange be, wo beeti
ba!

⁸ Ala nan mange ra dunija birin xun ma,
wo xa lōnni beeti ba.

⁹ Ala magoroxi mange kibanyi seniyenxi
kui,
si birin mange nan a ra.

¹⁰ Sie xa mangée kafuma Iburahima Marigi
Ala xa jama ma,
barima Ala nan a ragiri mangee xa dunija
kanta.
Ala na se birin xun.

48*Ala xa taa Siyon**Ala matoxœ*

¹ Kora xa die xa beeti. Sigi seniyenxi.

² Alatala gbo.

A lamna won xa a matoxo

a xa taa kui a xa geya seniyenxi fari.

³ Ala xa geya Siyon tofan,

a rafan dunija birin ma.

Na findi Mange Xungbe xa taa nan na.

⁴ Ala a jéngi sama a xa taa makantaxi xon,
a bara a yete findi a kantama ra.

⁵ Mangée to e malan Siyon gere xili ma,

⁶ e naxa kaaba na tofe ra.

E naxa gaaxu, e fa e gi.

⁷ E to gaaxu na ya ra,

e naxa seren alo gine naxan na di barife,

⁸ xa na mala abo Tarasisi xa kunkuie

foye xungbe naxee imaxama.

⁹ Won Marigi Ala kaabanako naxan nabaxi
a xa taa kui,

won bara na me, won bara na to.

Mange Alatala na taa rakisima temui birin.

Nengi rate.

¹⁰ Ala, muxu na so i xa Hōromolingira kui,
muxu ratuma i xa hinne nan ma.

¹¹ Ala Xili Xungbe Kanyi,

i xili tantuma ne dunija yire birin.

I xa mangeya tinxin.

¹² Nama jélexinma ne Siyon geya fari,
Yudakae seewama ne i xa kiiti xa fe ra.

¹³ Wo xa Siyon mabilin,

wo xa a xa soori tidee konti.

¹⁴ Wo xa a tete nun a yire makantaxie
mato,

alako wo xa na fala wo xa die be.

¹⁵ Ala nan na won Marigi Ala ra abadan.

A won napereema han aligiyama.

49*Aligiyama sigafe mu kanama*

Ala xa seriye

1 Kora xa die xa beeti beetibae xa mange be
 2 Wo wo tuli mati yi ra, wo tan nama birin.
 Dunija nama birin, wo wo tuli mati n na.
 3 Tide xuri kanyi, tide xungbe kanyi,
 setare a nun se kanyi, wo birin xa wo tuli
 mati.
 4 N fama woyenyi hagige nan falade wo be,
 n boye xaxili fanyi naxan majoxunxi.
 5 N nan n tuli tixi taali ra,
 n fama na tagi rabade wo be kora xui ra.
 6 Munfera n fa gaaxuma gbaloe loxoe ya
 ra,
 n yaxuie xa fe kobi n nabilinma temui
 naxe?
 7 E laxi e xa bannaya nan na,
 e nu fa e yete matoxo e harige xa gboe ra.
 8 E mu nomma e bore xunsarade,
 E mu nomma e xunsare fide Ala ma.
 9 E nii xunsare xoroxo,
 e mu nomma a fide abadan.
 10 E tan mu faxama? E mu sigama
 aligiyama?
 11 Won a toma, lonnilar faxama,
 lonnitarree fan faxama ne.
 E fa e harige lu mixi gbete yi ra.
 12 Mixi naxee e xilie saxi boxie xun ma,
 e majoxunxi ne e xa banxie luma ne naa
 abadan,
 e xonyi mu kanama keli lanfanmae ma,
 a sa doxo lanfanma gbete ra.
 13 Hali mixi xungbe, a mu buma.
 A faxama ne alo subee.
 14 Mixi naxee laxi e yete ra, e xa kira nan
 ya.
 E xui rafan naxee ma, nee birama ne e foxo
 ra.
 15 E aligiyama lima ne.
 Faxe e raloema ne.
 Mixi tinixinxe e maboronma ne.
 E xa tofanyi kanama ne.
 Aligiyama findima ne e xonyi ra.
 16 Konco Ala n nii xunsarama ne aligiyama,
 a n xanin.

Nengi rate.

17 Mixi na findi banna ra, a harige na gbo,
 i naxa gaaxu,
 18 barima a mu sese xaninma aligiyama.
 A harige mu birama a foxo ra.
 19 A jielexinma ne a harige ra a xa
 dunjeneigiri kui,
 barima birin a matoxoma na xa fe ra,
 20 konco a fa siga aligiyama
 a a benbae li na,
 naxee mu dunija toma sonon.
 21 Xa banna mixi xaxili mu na,
 a luxi ne alo sube naxee faxama.

50

*Serexe naxan nafan Ala ma**Ala xa seriye*

Asafi xa beeti
 1 Alatala na woyenfe.
 A na dunija birin xilife,
 keli sogetede han sogegorode.
 2 Kelife Siyon, Ala xa tofanyi yanbama.
 3 Won Marigi Ala na fafe,
 a mu dunduxi.
 Te belebele na a ya ra,
 foye xungbe fan na a rabilinyi.
 4 A xui tema koore ma,
 a xui goroma boxi
 kiiti sade a xa mixie be.
 5 «N batulae, naxee laayidi tongoxi n be
 serexe ra,
 wo xa wo malan.»
 6 Ala xa masenyi tinixinxi kelima koore nan
 ma,
 barima kiitsa nan na Ala ra.
 7 «N ma mixie, wo wo tuli mati, n xa
 woyen.
 Isirayila, n bara wo kalamu.
 Ala nan n na, wo Marigi Ala.
 8 N mu xonoxi wo xa serexee xa fe ra.
 Wo serexe gan daaxie bama n be temui
 birin.
 9 N mu tuura tongoma wo xonyi.
 N mu si kontonyi fan tongoma wo xa kule.
 10 N gbe nan na sube birin na wula i.
 N gbe nan na sube birin na geyae ma.
 11 N gbe nan na xoni birin na koore ma.
 N gbe nan na sube birin na fili ma.
 12 Xa kaame n suxuma nu, n ma falama wo
 tan be.
 N gbe nan na dunija birin na.
 13 N tan tuura sube donma? Ade.
 N tan si kontonyi wuli minma? Ade.
 14 A lanma wo xa tantui rasiga n ma,
 na xa findi wo xa serexee ra.
 Wo xa wo xa laayidie rakamali n be, n tan
 Ala Xili Xungbe Kanyi.
 15 Wo xa n xili wo xa toore kui.
 N fama wo ratangade,
 wo fan fama n matoxode.»
 16 Ala xa masenyi nan ya, mixi jaaxie be,
 «wo na n ma yaamari nun n ma saate
 durusife munfe ra?
 17 N ma seriye mu rafan wo ma.
 Wo mu n ma woyenyi danxunma.
 18 Wo nun mujietie na a ra.
 Wo nun yene rabae na a ra.
 19 Fe jaaxi nan tun minima wo de i,
 wo wule nan tun falama.
 20 Wo nun naxan nga keren a ra,
 wo na toojegema.
 21 Wo naxan nabaxi, na nan ya.
 Han yakosi n bara n sabari.

Wo jəxə a ma a n na wo səeti ma,
kono n fama xaapəde wo ma,
n fama a birin yā bade wo bə.
22 Wo xa yi fe me,
wo tan naxee nəxəməxi Ala ma,
xa na mara n wo xa fe kanama ne.
Mixi yo mu wo ratangama.
23 Naxan tantui sərexə bama n bə,
na mixi bara n matəxə.
Mixi naxan a jəre ki matoma a fanyi ra,
n fama n tan Ala xa marakisi masende a
bə.»

51*Dawuda xa yunubi**Ala maxandi*

¹ Dawuda xa bəeti bəetibae xa mange bə.
² Annabi Natan wøyenfe Dawuda be a
yunubi raba Batiseba ra temui naxə.
³ Ala, hinne n na alo i darixi a ra ki naxə.
Djəs n ma fe jaaxi ma i xa bəjəe fanyi
saabui ra.
⁴ I xa n naseniyen n ma fe kobi birin ma.
I xa n ma yunubi xafari.
⁵ N bara n ma yunubi kolon.
N mu nōma nəemude na ma.
⁶ N na fe jaaxi rabaxi i keren nan na.
N naxan nabaxi a mu rafan i ma.
I na n makiiti,
nəndi luma ne i bə.
⁷ N barixi yunubi fe nan kui,
kabi nga furi ba nənə ra.
⁸ Kono nəndi na lu mixi bəjəe kui,
na nan nafan i ma.
Na lənni masen n bə.

⁹ N seniyen hisopi burexə ra,
alako n xa fixə.
N seniyen,
alako n xa fixə foen alo xijə.
¹⁰ Neləxinyi nun səewə fi n ma,
alako n bəjəe xa sa.
¹¹ I kobe ti n ma yunubi ra,
i xa n ma fe kobi birin ba n ma.
¹² N Marigi Ala, n bəjəe mafindi bəjəe
seniyenxi ra,
xaxili fanyi fi n ma.
¹³ I naxa n makuya i ya tote ra.
I naxa i Xaxili Seniyenxi ba n yi ra.
¹⁴ Kisi səewə nun limaniya fi n ma
naxan n malima.
¹⁵ N i xa kira masenma ne i matandilae bə,
alako e man xa bira i foxo ra.
¹⁶ N nakisima Ala,
n bara mixi faxa.
Yandi, n xunsara,
alako n xa i xa fe fanyi masen.
¹⁷ N Marigi, na niya n bə,
n xa i tantu.
¹⁸ Sərexə mu rafan i ma,
xa na mu a ra n na bama ne i bə nu.

I mu wama sərexə gan daaxi xən.

¹⁹ Sərexə fanyi findixi yetə magoroe nan
na.

Ala wama yi sərexə möcli nan xən ma.

²⁰ I xa hinne Siyoni ra,
i xa Darisalamu tete rakeli.

²¹ Na temui i neləxinma ne sərexə tinxinxi
nun sərexə gan daaxi ra.
Na temui tuuræ nan bama sərexə ra i xa
sərexəbade.

52*De jaaxi**Ala xa seriye*

¹ Dawuda xa lənni bəeti bəetibae xa mange
bə.

² Masenyi nan ya Dowege Edonka xa fe
ra, naxan a fala Səlu bə a Dawuda na
Aximeleki xənyi.

³ I i yetə igboma fe kobi rabafe ra munfe
ra?

Ala xa hinne buma ne abadan.

⁴ I de luma alo fine naxan fe jaaxi rabama.
Yanfante nan i ra.

⁵ Fe jaaxi rafan i ma dangife fe fanyi ra.
Wule rafan i ma dangife nəndi ra.

Nengi rate.

⁶ I wøyen xui xaajne, i de mu fan.

⁷ Na kui Ala fama i rahalakide temui birin.
A i susuma ne, a i keri i xa banxi kui, a i
keri dunija ma.

Nengi rate.

⁸ Tinxitəe naxee findima seedee ra
e fama yelede na kanyi ma yi ki ne,

⁹ «Wo na mixi mato,

naxan mu nu a xaxili tixi Ala ra.

A naxa la a xa naafuli ra,
a a yetə kanta a xa yanfanteya ra.

¹⁰ Kono, n tan naxan laxi Ala xa hinne ra,
n ma fe birin na sooneyafe
alo Oliwi wuri tofanyi naxan na Ala
xənyi.»

¹¹ N i tantuma ne abadan i xa wali xa fe ra.
N xaxili tixi i xili fanyi nan na i xa
danxaniyatəe tagi,
barima i fan.

53*Xaxilitare xa masenya**Ala xa seriye*

¹ Dawuda xa lənni bəeti bəetibae xa mange
bə. A xa ba xule xui ra.

² Xaxilitare a falama a bəjəe kui,
«Ala mu na.»

E fe haramuxie rabama, e mu tinxin.
Mixi yo mu na naxan fe fanyi rabama.

³ Ala a ya ragoroma adamadie ma kelife
ariyanna,

a xa e mato xa xaxilima nde na na naxan
Ala fenma.
⁴ Kono birin bara makuya Ala ra, e nu fe
jaaxi raba.
 Hali mixi keren mu na naxan fe fanyi
rabama.
⁵ Tinxintaree xaxili mu na?
 E nu n ma nama tooro tun.
 E mu Ala xilima feo.
⁶ E fama serende gaaxui ra na nan ma,
barima Ala fama na mixi moole
rayensende, naxee wama wo
toorofe.
⁷ Nde kelima Siyon a xa Isirayila rakisi?
 Ala na a xa jama ramini konyiya kui,
 Yaxuba bosoee seewama ne, Isirayila
jelexinma ne.

54*N Marigi tima n bun ma**Ala maxandi*

¹ Dawuda xa lonni beeti beetibae xa mang
be. A xa ba kora xui ra.
² Sifika to a fala Solu be a Dawuda a
noxunxi e xonyi, Dawuda naxa yi beeti ba.
³ Ala, n nakisi i xili ra, n ma kiiti sa i senbe
ra.
⁴ Ala, n ma dube suxu, i tuli mati n ma
woyenyi ra.
⁵ Xoje ndee bara keli n xili ma,
mixi kobi naxee wama n faxafe.
 E mu Ala kolon fefe ma.

Nengi rate.

⁶ Ala n malima, n Marigi tima n bun ma.
⁷ A n yaxuie xa kobija sare ragbilenma e
ma.
 I xa e halaki i xa dugutegepa kui.
⁸ N bara a janige n xa serexe ba i be.
 Alatala, n i xili tantuma ne barima i fan,
⁹ i man n nakisima n ma toore kui, n fa no
n yaxuie ra.

55*Yanfantee**Ala maxandi*

¹ Dawuda xa lonni beeti beetibae xa mang
be. A xa ba kora xui ra.
² Ala, n ma dube suxu,
i naxa i noxun n ma maxandi ma.
³ I tuli mati n na, i xa n yaabi.
 Xanmeri nun gaaxui bara ge n suxude
⁴ n yaxuie xa woyenyi xa fe ra,
a nun mixi jaaxie xa wali kobi xa fe ra.
 E wama n toorofe, e n toorjegema xone kui.
⁵ N bojebara seren, n sondonyi bara gaaxu
faxe ya ra.
⁶ Gaaxui nun serenyi bara n suxu a jaaxi
ra.
 Na bara n natagan.

⁷ Xa gabutenyi nan nu na n be nu alo
ganbe,
n nu bara siga yigiyi fende nu,
⁸ n nu n gima ne, n siga yire makuye,
n sigama wula i ne nu.

Nengi rate.

⁹ N xa n gi mafuren, alo foye xungbe.
¹⁰ N Marigi, fe kobi rabae rayensen ye.
 I naxa e lu e xa lan fe kobi ma,
barima kobija nun gere bara gbo taa kui.
¹¹ Koe nun yanyi ra fe kobi rabae taa
rabilinma,
e xa fe jaaxi nun tinxintareya raba taa kui.
¹² E bara fe birin kana.
 Gbesenxonneya nun maifui bara gbo taa
kui.
¹³ Xa yaxui nan tun n konbima nu, n
dijemeta.
 Xa n xomixi nan tun kelima n xili ma nu,
n nan n noxunma ne a ma nu.

¹⁴ Kono i tan n lanfanma nan i ra, n
xanuntenyi, n defanboore.
¹⁵ Won de fan, won birin sigama Ala xa
horomobanxi.

¹⁶ E xa e terenna faxe ra,
e xa goro gaburi kui e piye ra,
barima e e jereema fe jaaxie nan tun kui.

¹⁷ Kono n bara Ala xili.
 Alatala n nakisima ne.
¹⁸ N gbelegbelema koe a nun yanyi ra. A
bara n xui me.
¹⁹ N yaxuie to wuya, a bara n natanga na
gere ma.
²⁰ Ala naxan na a xa kibanyi kui kabi a fol,
a a tuli matima n na, a fa n yaxuie rabira,

Nengi rate

barima e tondixi tuubide.
 E mu gaaxu Ala ya ra.
²¹ Yi mixie bara e bore gere, e saate kana.
²² E de ijoxun alo xipe, kono gere na e boje
kui.
 E xa woyenyi salaxun alo ture,
kono e mixi tooroma alo santidegema
naxan baxi a tee i.

²³ I xa i xaxili ti Alatala ra, a i malima ne.
 A mu tinma tinxintoe xa bira.
²⁴ Ala, yi gereso nun yi yanfantee xanin
aligiyama.
 I naxa e xa simaya konti rakamali.
 Ala, n bara n taxu i ra.

56*N mu gaaxuma soncon**Ala maxandi nun Ala matoxoe*

¹ Dawuda xa suuki beetibae xa mang be.
 A xa ba alo beeti naxan xili, «Ganbe na
wuri makuye fari.» A a ba Filisitakae a
suxu temui naxe Gati.

² Ala, hinne n na barima mixie na n gerefe.
E gere tima n be temui birin.

³ N yaxuie feepenma gere ra.
Ala Xungbe, n gerefæ bar a wuya.

⁴ N na gaaxu temui naxe, n nan n xaxili
tima i tan nan na.

⁵ N Ala xa masenyi matoxoma.

N mu gaaxuma sonon, barima n bara la
Ala ra.

Ibunadama gbansan noma munse rabade
n na?

⁶ Temui birin n yaxuie wama n toorofe e
xa woyenyi ra.

N ma fefe mu rafanxi e ma.

⁷ E lanxi n ma jaxankata ma,
e bira n foxyo ra yire birin alako e xa n faxa.

⁸ I naxa tin e xa ratanga e xa fe jaaxie ma.
Ala, i xa xone xa e rabira.

⁹ I n ma dunijneigiri kolon, i n yaye toxi.
N ma toore birin sebexi i yi ra.

¹⁰ N na i xili temui naxe, n yaxuie gbilenma
ne n foxyo ra.

N a kolon n nun Ala na a ra.

¹¹ N Ala xa woyenyi matoxoma,
n Alatala xa masenyi matoxoma.

¹² N mu gaaxuma sonon, barima n bara la
Ala ra.

Ibunadama gbansan noma munse rabade
n na?

¹³ Ala, n xa n ma laayidi rakamali i be, n
ma tantui serexee ra,

¹⁴ barima i bara n natanga faxe ma.

I mu tin n xa bira,
alako n xa jere i xa kira xon ma yi bende
funi fari.

57

N bara limaniya soto

Ala maxandi

¹ Dawuda xa suuki beetibae xa mangæ be.
A xa ba alo beeti naxan xili «I naxa halaki
ti.» Dawuda naxa yi ba a to a gi Solu ma,
a sa so fomme kui.

² Ala, hinne n na, yandi i xa hinne n na.

N maratange fenma i yire
alo toxeyore a fenma a nga gabutenyi bun
ma ki naxe

han fe xoroxoe xa dangi.

³ N bara Ala Xili Xungbe Kanyi maxandi
naxan n ma fe birin sconeyama.

⁴ N xonmixie n jaxankatama temui naxe,
Ala n nakisima ne kelife ariyanna,

Nengi rate
a hinne nun nondi ragoroma n ma.

⁵ Yetee bara n nabilin,
n saxi e tagi, e tan naxee adamadie
faxama.

E pinyie luxi alo tanbee,

e nenyie luxi alo santidëgema naxan baxi
a tee i.

⁶ Ala, i xa i xa binye masen koore ma,
i xa a masen boxi ma.

⁷ E bara yele ti n ya ra, a gbe mu luxi n xa
so a ra.

E bara yili ge n ya ra, kono e tan nan biraxi
a kui.

Nengi rate.

⁸ Ala, n boje bara limaniya, n bara li
maniya soto.

N beeti bama ne, n i tantuma ne.

⁹ N boje bara keli n na,
n xa n ma korae tongo, n xa beeti ba han
subaxe.

¹⁰ Marigi, n i tantuma ne sie tagi.
N beeti bama ne i be bonsœe tagi.

¹¹ I xa hinne koore lima ne,
i xa tinxinyi tema ne han nuxuie.

¹² Ala, i xa i xa binye masen koore ma,
i xa a masen boxi ma.

58

Adamadie sare

Ala xa serije

¹ Dawuda xa suuki beetibae xa mangæ be.
A xa ba alo beeti naxan xili «I naxa kasare
ti.»

² Wo xa woyenyi mu tinxin.

Adamadie, wo noma kiiti sade nondi ra?

³ Ade, wo fe jaaxi rabama wo boje kui,
wo fe jaaxi rabama yi boxi ma,
wo mixi ratantanma dunija ma.

⁴ Kafi e bari temui,
e findixi mixi jaaxi nan na.

Wule falee bara loe kabi e bari loxe.

⁵ E xa xone luxi ne alo boximase xone,
alo boximase naxan mu boximase susui
xui ramema.

⁶ Hali boximase susui fanyi, a mu noma a
suxude.

⁷ Ala, i xa e pinyi kana e de i, barima e luxi
ne alo yete.

Alatala, i xa e de wanwan.

⁸ E nonma ne alo ye naxan ifilima boxi.

E xa tanbe mu jereema senbe ra.

⁹ A luma alo boe naxan fate loema lingi kui.
A luma alo di naxan baxi a nga fate i, a mu
foye to.

¹⁰ Beenun tunde xa fura yege malinsinx
ra,

xa na mu a ra yege xare ra,

Ala e koma ne, a e wole a i.

¹¹ Mixi tinxinxi fama nelexinde barima a
fama gbenoxoe soto.

A fama a sanyi maxade mixi jaaxi wuli ra.

¹² Adamadie fama a falade, «Iyo, Ala mixi
tinxinxi sare fima.

Iyo, Ala kiiti sama ne dunija ma.»

59*Bare xaapnee**Ala maxandi*

1 Dawuda xa suuki bëetibae xa mange be.
 A xa ba alo bëeti naxan xili «I naxa halaki ti». A naxa a ba Sôlu to soorie xee e xa Dawuda faxa a xa banxi kui.

2 N Marigi Ala, n natanga n yaxuie ma.
 N ma fe xa te dangife n yaxuie xa fe ra.

3 N natanga tinxintaree ma.

N nakisi faxetie ma,
 4 barima e wama n faxafe.
 Senbëmae na e malanfe n xili ma,
 hali n mu findi fe kobi raba ra,
 hali n mu yunubi yo raba Alatala ra.
 5 Hali n mu na fe paaxi rabafe,
 e e gima n fôxø ra, e xa n gere.
 Keli, i fa n mali! Yandi n ma fe mato.
 6 Isirayila Marigi Alatala, Mange Ala, keli,
 i xa si danxaniyateree raton.
 I naxa dije yi yanfante tinxintaree ma.

Nengi rate.

7 E fama koe ra alo bare xaapnee e fa taa rabilin.
 8 E de luma alo bare de xunfe minima naxan kui.
 E xa wøyenyi mixi tooroma alo santiégema.
 E naxe, «Nde nôma won ma wøyenyi mede?»
 9 Kono Alatala, i tan nan yelema e ma.
 I si danxaniyateree birin mayelema.
 10 N nan n yete ratangama e senbe ma i tan nan saabui ra.

Ala nan na n ma kantama ra.

11 N Marigi Ala, naxan xa hinne gbo, i xa ti n ya ra,
 i xa n yaxuie rabira.
 12 N Marigi, n ma kantama, i naxa e faxa kerén na.
 I xa e rabira alako n ma niama naxa neemü i senbe ma.
 13 E yunubi rabama e xa wøyenyie ra.
 I xa e susu e xa yete igbonja kui.
 E dankée nun wulee nan tun falama.
 14 I xa e rajon i xa xone ra, alako e naxa to sônon,
 alako e xa a kolon Ala nan Mange ra
 Yaxuba bônsœe nun dunijna birin xun ma.

Nengi rate.

15 E fama koe ra alo bare xaapnee e fa taa rabilin.
 16 Baree donse fenma yire birin koe ra,
 kono e mu lugama.
 17 N i senbe matoxoma bëeti ra.
 N i xa hinne matoxoma geesegé, barima n ma kantama nan i ra,
 i n kantama n ma toore kui.
 18 N ma senbëma, n bëeti bama i be.

N Marigi Ala nan n kantama ra,
 n Marigi Ala nan n hinname n na.

60*Ala fama xunnakeli ra**Ala maxandi*

1 Dawuda xa lõnni suuki bëetibae xa mange be. A xa ba alo bëeti naxan xili «Fuge tofanyi alo Ala xa saate.»
 2 Isirayila to Sirenikae gere, e yi bëeti ba na temui ne. E nu kelixi Mesopotamiya nun Soba boxi ma. Yowaba naxa Edonka wulu fu nun firin faxa fole kui foxøe na dënnaixe.
 3 Ala, i bara muxu raløe,
 i bara nde ba muxu xa gali ra,
 i bara xõno muxu ma,
 kono yakosi, i xa senbe fi muxu ma.
 4 I bara boxi raseren,
 i bara a iboø.
 I xa na yailan muxu be
 barima boxi wama kanafe.
 5 I bara fe xõrõxøe doxo i xa mixie ma,
 han e bara lu alo siisila.
 6 Kona naxee gaaxuxi i ya ra,
 i bara tonxuma so e yi ra,
 e xa no e yaxuie ra.

7 I xa i xanuntenyie rakisi i senbe ra,
 i xa muxu xa dube suxu.

8 Ala xa masenyi nan ya,
 a naxan falaxi hõromõbanxi seniyenxi kui,
 «N Sikemi taa fima ne wo ma xunnakeli kui,
 n Sukoti geya lanbanyi fan fi wo ma.
 9 Galadi boxi, n gbe. Manasi boxi, n gbe.
 Efiramikae nan findima n ma geresoer ra.
 N mange doxoma ne Yudaya.
 10 Mowabakae findima n ma konyie nan na.
 Edon findi n ma boxi ra.
 N gere xui ratema ne Filisita.»

11 Ala, nde nôma n xaninde na taa makantaxi kui?
 Nde nôma n xaninde han Edon boxi ma?
 12 I tan gbansan, i tan naxan muxu raløe,
 i tan naxan mu nu na muxu xa soorie seeti ma.
 13 Muxu mali muxu yaxuie gerede.
 Adamadi xa mali, sese mu a ra,
 14 kono Ala xa mali tan fama muxu yaxui birin halakide.

61*Kelife yire makuye**Ala maxandi*

1 Dawuda xa bëeti bëetibae xa mange be.
 A xa ba kora xui ra.
 2 Ala, i tulì mati n ma maxandi ra.

N ma maxandi rame.
³ N i maxandima kelife ra boxi makuye.
 N bojε mu saxi.
 N xanin geya fari naxan ite dangife n na.
⁴ I findixi n be yire nan na
 n kantaxi dennaxe n yaxuie ya i.
⁵ N wama lufe i xonyi temui birin.
 N wama lufe i xa kantari kui,
 alo xoni yore luma a nga gabutenyi bun ma
 ki naxe.
⁶ N Marigi Ala, i bara i tuli mati n ma
 maxandi ra.
 I bara ke fi n ma,
 nun mixi birin ma naxee gaaxuxi i xili ya
 ra.
⁷ Mange xa simaya xunmasa,
 alako a xa bu a gbegbe ra.
⁸ A xa mangeya xa bu i ya i temui birin,
 I xa hinne a ra, i xa findi a dugutege ra.
⁹ Iyo, n mu taganma beeti bafe ra i xili
 binye be,
 barima i n ma maxandi yaabima temui
 birin.

62*Ala xa bojεsa**Ala xa seriyε*

¹ Dawuda xa beeti beetibae xa mange
 Yedutun be
² N bojε saxi Ala nan saabui ra,
 n ma kisi fatanxi a tan nan na.
³ A luxi n be alo fanye,
 n ma marakisima nun n makantama nan
 a ra.
 N mu nɔma birade sɔnɔn.
⁴ Wo dutunma mixie ma han mun temui,
 wo xa e rabira, alo banxi nun tete fori?
⁵ E wule falama alako e xa mixie ba yire
 fanyi e nu dennaxe.
 E dubε tima e de ra, kɔnɔ e danke tan tima
 e bojε ra.

Nengi rate.

⁶ N bojεsa sɔtoma Ala nan na,
 barima n xaxili tixi a tan nan na.
⁷ A luxi alo fanye na a ra n be,
 n ma marakisima nun n ma makantama
 nan a ra.
 N mu nɔma birade sɔnɔn.
⁸ N ma kisi nun n ma binye na Ala nan yi.
 Ala n makantama nan a ra,
 n yigi tide nan a ra.
⁹ Nama, wo xa wo taxu a ra,
 wo xa wo xa kontofili masen a be.
 A tan nan nɔma won malide.

Nengi rate.

¹⁰ Adamadie luma alo foye naxan dangima.
 Mixi xungbe findima mixi xuri ra,
 Xa e xa fe bara maniya,
 a yelebu alo foye.
¹¹ Wo naxa harige fen fe kobi ra,

wo naxa a fen mujε ra.
 Xa wo xa naafuli sa gbo,
 wo naxa wo xaxili ti na ra.
¹² Ala bara fe firin fala n naxee mexi.
 Keren, senbe na Ala be.
¹³ A firin nde, n Marigi nan hinnente ra,
 barima a mixie sare ragbilenma e ma.

63*Ala xa hinne fan simaya be**Ala matɔxɔε*

¹ Dawuda xa beeti, a naxan ba Yudaya, a
 to nu gbengberenyi ma temui naxε
² Ala nan n Marigi ra.
 Ala n i fenma, barima n hayi na i ma,
 alo fate hayi to na ye ma gbengberenyi ma.
³ N luma i xa horomɔbanxi kui
 alako n xa i senbe nun i xa binye to.
⁴ I xa hinne fan simaya be.
 N bara i matɔxɔ.
⁵ N i tantuma n ma simaya birin kui,
 n nan n belexee itema i mabiri.
⁶ N bonsoe wasama ne i tantufe ra seewε
 kui.
⁷ N na n sa n i xa fe majɔxunma kɔε birin,
⁸ barima i tan nan n malima.
 N seewama ne i niini bun ma.
⁹ N nii bara fatu i ma, i belexe luma ne n
 bun ma.
¹⁰ Naxee katama n faxade, e tan nan
 faxama.
¹¹ Santidegema fama ne e soxɔde,
 wulai baree fa e ibɔɔde.
¹² Mange seewama ne Ala xa fe ra.
 Naxee e kalima Ala xili ra, nee fama ne a
 matɔxɔde.
 Kɔnɔ wule falsee dee balanma ne.

64*Adama xa majɔxunyi tilin**Ala maxandi*

¹ Dawuda xa beeti beetibae xa mange be
² Ala, i tuli mati n wa xui ra,
 N natanga n yaxuie ma.
³ N noxun mixi jaaxie ma
 naxee wama na toorofe tinxitareya kui.
⁴ E de xaajε alo santidegema,
 e xa wɔyεn jaaxie luma alo tanbee.
⁵ E mu gaaxuma tinxitɔε ya ra,
 e luma a paxankata ra tun.
⁶ E de kobi, e yele italama mixi ya ra.
 E naxε, «Nde na kolonma?»
⁷ E yanfanteya yailanma, e a fala,
 «Won xa keli a yanfa xili ma. A soɔneyama
 ne.»
 Adama xa majɔxunyi tilin.
⁸ Kɔnɔ Ala na tanbee woli, e e lima ne
 kerén na.
⁹ E bara wule fala.
 Naxee e toma, e e gima ne.

10 Na gaaxui adama birin suxuma ne.
E Ala xa wali masenma,
e a xa wali kolonma ne.
11 Tinxintoe seewama ne Alatala ra,
a fa lu a niini bun ma.
Sondon fanyi nelexinma ne.

65*Saabui fanyi**Ala matoxoe*

1 Dawuda xa beeti beetibae xa mange be
2 Matoxoe na i tan Ala be Siyon geya fari.
Muxu laayidi naxan tongoxi i be,
muxu na birin nakamalima ne.
3 Ala, i muxu xa maxandi birin mema ne.
Duniya birin fama ne birade i foxy ra.
4 Tantanyi to no muxu ra, i bara muxu xa
yunubi safari.
5 I naxan sugandima a xa makore i xa
salide ra,
na nelexinma ne barima a buma ne i xonyi.
Muxu bara wasa i xa fe fanyi ra,
fe seniyenxi naxan kelixi i xa
horomelingira.
6 I muxu xa maxandi yaabima kaabanako
nun tinxinyi ra.
Ala, i bara findi muxu rakisma ra.
Duniya yire birin xaxili tixi i ra.
7 I bara geya daa i senbe ra
barima senbema nan i ra.
8 I bara baa xui radundu, moronyi xui mu
na.
I bara pama fan masabari.
9 Duniya birin gaaxuma ne i xa kaa-
banakoe ya ra.
Kelige sogetede han sogegerode,
e birin e nelexin xui raminima ne i xa fe
ra.
10 I boxi meeni, a a rafe fe fanyi ra.
I xure rafema ye ra alako mixie xa baloe
soto.
11 I tune ye sama boxi ma alako boxi xa
boroxo sansi be.
I barake sama xe ma, a xa fan.
12 Xe xaba temui i fe fanyi raminima ne.
I xa sansi sase rafema ne, han a fili a ma.
13 Gbengberenyi fiilie nun geyae fanma ne.
14 Kurusee yiriwama ne fiili ma.
Sansi yiriwama ne geya bunyie.
Na birin, Ala xa fe fanyi nan masenma won
be seewe kui.

66*Ala xa kaabanakoe magaaxu**Ala matoxoe*

Beeeti nun suuki beetibae xa mange be
1 Adamadie birin xui xa ite seewe ra Ala
be.
2 Wo xa a xili binya beeti ra,
wo xa a binya matoxoe ra.

3 Wo xa a fala Ala be,
«I xa kaabanakoe magaaxu.
I senbe gbo han. Hali i yaxuie serenma i
ya ra.

4 Dunija birin i batuma,
e i binya beeti ra, e i xili matoxo.»
Nengi rate.

5 Wo fa Ala xa wali matode.
A na fe raba adamadie tagi, na magaaxu.
6 A baa findi xare ra,
a mixi ragiri xure ma e sanyi xaraxi ra.
Na kui, won nelexinma ne a ra.
7 A dunija yamarima senbe ra abadan.
A ya tixi sie ra, matandilae mu nomma kelide
sonon.

Nengi rate.

8 Sie, wo xa won Marigi Ala tantu,
wo xa wo xui ramini a matoxefe ra.
9 A bara simaya fi won ma,
a mu tin won xa bira,
10 barima Ala won boje kolon.
A bara won mato alo mixi gheti matoma ki
naxe

a a raxunu alako a gbi xa ba.
11 I bara muxu xun ti yele kui ra,
i man bara kote doxo muxu xun ma.
12 I bara a lu mixie xa no muxu ra,
muxu xa tooro ye nun te xcoora.
Kono a rajonyi, i bara muxu xun ti daxa-
mui yire ra.
13 N fama serex gan daaxi ra i xa banxi
kui,
n nan n ma laayidi rakamalima ne,
14 n naxee fala n de ra n nu toore kui temui
naxe.
15 N xuruse turaxie bama ne serex gan
daaxi ra,
alo yexex kontonyie, tuurae, nun si donbie.

Nengi rate.

16 Wo fa, wo xa wo tuli mati,
wo tan naxee gaaxuma Ala ya ra.
N xa a masen Ala naxan nabaxi n be.
17 N bara a xili, n bara a matoxo.
18 Xa yanfanteya nu na n boje kui nu,
n Marigi mu nu a tuli matima n na.
19 Kono Ala bara n xui rame,
a n ma dube susu.
20 Tantui na Ala be naxan bara n ma
maxandi xui me,
a man bara hinne n na.

67*Si birin xa Ala xa marakisi kolon**Ala matoxoe*

1 Beeeti nun suuki beetibae xa mange be. A
xa ba kora xui ra.
2 Ala xa hinne won na,
Ala xa barake ragoro won ma,
Ala xa naiyalanyi xa yanba won ma,
3 alako a xa kiraе xa kolon dunija ma,

Nengi rate

alako si birin xa a xa marakisi kolon.
 4 Ala, sie xa i tantu, si birin xa i tantu.
 5 E xa beeti ba nelexinyi kui,
 barima i sie makiitima nöndi ra,
 i tan nan e rajerema yi dunija bende fupi
 fari.

Nengi rate.

6 Ala, sie xa i tantu,
 si birin xa i tantu.

7 Boxi bara daxamui ramini won be,
 tantui na won Marigi Ala be.

8 Ala xa barake sa won ma,
 dunija birin xa gaaxu a ya ra.

68

Ala nan dunija mange ra

Ala matoxæ

1 Dawuda xa beeti beetibae xa mange be
 2 Ala xa keli, a yaxuie xa yensen ye.
 Naxee a xööma, e xa e gi a ya ra.
 3 I yaxuie raloëma ne
 alo foye te tuuri raloëma ki naxe.
 Kaafiri lœma ne Ala ya i,
 alo ture xunuma te i ki naxe.
 4 Kono mixi tinxinx jælexinma ne,
 e seewe xui itema ne Ala ya i.
 E tan luma na pelexinyi nan kui.
 5 Won xa beeti ba Ala be, won xa a xili
 matoxo beeti ra.

Naxan jærema nuxui fari, won xa a rasene.
 A xili Alatala.

Won xa won seewe xui rate a ma.

6 Ala, misikiine baba nan a ra.
 Ala, kaajne makant nan a ra.
 Ala xonyi seniyen.

7 Ala denbaya fima denbayatare ma,
 Ala xoreya fima geelimanie ma, e
 nelexinma ne.
 Kono Ala matandie luma ne gbengberenyi
 ma.

8 Ala, i nu na i xa nama ya ra wula i temui
 naxe,

9 boxi birin nu serenma ne.
 Tune ye nu goroma Ala ya i,
 Isirayila Marigi Ala, naxan na Siyoni.

10 Ala nu tune ye ragoroma boxi ma,
 a xa senbe fi a xa boxi taganxi ma.

11 I bara i xa nama rasabati naa.

I bara töörömixi mali naa.
 I na birin nabaxi ne barima i fan.

12 Marigi maseniyi fanyi soma a xa xæerae
 yi ra.

Gali belebele nan e ra. E naxe,

13 «Geresoe mangæe na e gife,
 e na e gife wo ya ra.

Wo xa ginee naxee luxi banxi,
 e fama yi gere naafuli itaxunde.

14 Wo fama wo malabude wo xa xurusee fe
 ma.

Ala mæenima ne a xa nama ma
 alo a mæenima ganbee ma ki naxe.
 E gabutenyi luma alo gbeti nun xæema nan
 na e ma.»

15 Ala Xili Xungbe Kanyi bara mangæe
 rayensen

Salamon geya ma balabalanyi saabui ra.

16 Basan geya, Ala naxan daaxi, konde
 wuyaxi naxan be,

17 wo na Ala xa geya sugandixi matofe
 tööne ra munfe ra,

a bara a xa hörömolingira ti dænnaxe?

Ala luma ne menni temui birin.

18 Alatala xa geresoe xa gisee wuya dangi
 wulu fu ra.

A xa geresoe fan dangi wulu wulue ra.

Ala na e ya ma.

Sinayi geya na yire seniyenxi kui.

19 N Marigi Alatala, i bara te koore ma.

I bara geelimanie xanin.

Adamadie bara i bupa,

matandilae fan bara wa sofe i xönyi.

20 Tantui na i be loxoe birin,

a won ma kote xaninfé loxo yo loxo.

Won ma marakisima na Ala nan na.

21 Won Marigi Alatala won nakelima ne
 faxe ma.

Won ma marakisima na Ala nan na.

22 Ala a yaxuie xunyi kanama ne.

Naxee pere kira jaaxi xon ma,

a nee fan xun xori bööma ne.

23 Marigi naxe, «N fama ne e ra kelife
 Basan,

n fa e ra kelife baa ma,

24 alako wo xa fa e wuli to wo sanlaabe ra.

Wo xa baree fan e domra ne.»

25 Ala, muxu bara i to fa ra nama ya ma.

Ala nun a xa mange sugandixi na sofe
 hörömolingira kui.

26 Beetibae na yare, kora bonboëe na e foxo
 ra,

ginee na maxase ramaxafe e rabilinyi.

27 Wo xa Ala tantu malanyie,

Isirayila xa die, wo xa Alatala tantu.

28 Bunyamin nan ya,

naxan barixi döñxoe ra.

A tan nan findixi e xa mange ra.

Yudaya mangæe nan ya, e nun e xa mixie.

Sabulon mangæe nan ya,

Nafatali mangæe nan ya.

29 Ala, i xa maseniyi ti senbe ra.

I xa i senbe masen alo temui dangixi.

30 I xa banxi na Darisalamu.

Mangæe fama i bujade naa.

31 I xa xaajne Misira ma,

naxan maniyi mali xungbe ra naxan na ye
 xööra.

A luma alo tuura gali,

ninge yoree biraxi naxee foxo ra.

Na ninge yoree luma alo si gbetee

naxee duuti fima Misira ma.
 Si gbëtëe naxee wama gere xɔn, i
 xa e rayensen ye.
 32 Misira xëerae, a nun Kusi xëerae, xa fa
 duuti ra Ala be.
 33 Mange naxee birin na dunijna, nun a
 rabilinyi,
 wo xa beeti ba Ala be, wo xa Alatala tantu,
 34 naxan jërema nuxui fari koore ma kabi
 a rakuya,
 naxan galanyi xui raminima sënbe ra.
 35 Wo xa a kolon, Ala sënbe gbo.
 A Isirayila yamarima a sënbe ra,
 sënbe naxan kelima koore ma.
 36 Ala, i na i xa hörömolingira kui.
 Ala, i magaaxu.
 Isirayila Marigi Ala sënbe fima ne a xa
 jama ma.
 Ala tantu!

69

N na birife

Ala maxandi

1 Dawuda xa beeti beetibae xa mange be. A
 xa ba alo beeti naxan xili, «Fuge tofanyie.»
 2 Ala, n nakisi!
 Ye bara te han n konyi.
 3 N na birife boora tilinxì kui,
 n sanyi mu tide yo sotofe.
 N na madulafe ye xɔora.
 4 N bara i xili han n bara tagan,
 n xui yo mu na sɔnon,
 n ya bara n xɔno i fene ra.
 5 N xɔnmixie bara wuya dangi n xunsexe
 ra.

Senbëmae nan e ra naxee wama n faxafe.
 E findi n yaxuie ra hali n mu fefe rabaxi e

ra.

N mu fe jaaxi yo rabaxi e ra,
 kono e wama n xa sare nde fi.
 6 Ala, i n ma tantanyi kolon,
 n ma yunubie mu noxunxi i ma.

7 Mange Alatala, i naxa a lu
 danxaniyatœe xa yaagi n ma fe ra.
 Isirayila Marigi Ala, i naxa a lu
 i fenmae xa ifu n ma fe ra.

8 E n konbima i tan nan ma fe ra.

N bara yaagi han.

9 N xunyae mu n kolon sɔnon,
 n bara lu n taarae be alo xɔrœ nde.

10 N wama i waxɔnfe rabafe.

I konbimae bara findi n yaxuie ra.

11 N wama, n sunma.

Na birin man kui, mixie n konbima.

12 N sunnun domma ragoroma n ma, e n
 mayelema.

13 Naxee dɔxɔxi taa sode de ra, nee n
 mafalama,

siisilae n mayelema sigi ra.

14 Kono Alatala, n bara i maxandi.

Ala i xa hinne n na barima i xa hinne gbo.

15 N nakisi alako n naxa biri boora xɔora,
 n natanga n xɔnmixie ma.

16 I naxa tin n xa madula, ye naxa n naloe,
 n naxa goro aligiyama.

17 Alatala, n xui ratin,
 i tan naxan fan, naxan xa hinne gbo.

I xa kinikini n ma, i xa n mali.

18 I naxa i noxun i xa konyi ma.
 N na toore kui, yandi n mali.

19 I xa i makore n na,
 i xa n xunsara, i xa n nakisi n yaxuie ma.

20 I bara n ma toore nun n ma yaagi kolon,
 n yaxuie birin na i ya i.

21 Konbi bara n bɔnɛ kana han n bara fura.
 N hayi na kinikini ma, kono a mu na.

N hayi na mixi madundumae ma, kono e
 mu toma.

22 E posone sama n ma donse,
 e minse xone soma n yi ra, ye poxoe ra.

23 E xa teebili xa findi gantanyi ra e be,
 e xa naafuli xa findi yele ra naxan e
 susuma.

24 E ya xa ifɔɔro, e xa dɔnxu.

E tagi xa e xɔno han e xa bira.

25 I xa xɔno e ma, e xa na te kolon.

26 E xa goore xa jɔn,
 adamadie naxa lu e xɔnyi sɔnon,
 27 barima e toɔrɔmixie xa toore xun
 masama,
 i naxee jaxankata.

E mixie mayelema, i naxee halaki.

28 I xa e xa yunubi birin to,
 alako e naxa i xa kisi soto sɔnon.

29 E xilie xa ba simaya sebeli kui,
 e naxa lu tinxintœe ya ma.

30 N tan na toorefe yi temui,
 Ala, i xa n nakisi, i xa n nakeli.

31 N fama Ala xili matoxode beeti ra,
 n fama tantui rasigade a ma.

32 Na rafan Alatala ma dangife serexè ra,
 hali ningé kamalixi na a ra,
 hali tuura feri kanyi na a ra,
 toree na naxan be.

33 Toɔrɔmixie seewama ne na tofe ra.
 Naxee Ala fenma, e simaya xɔnkuye
 sotoma ne.

34 Alatala a tuli matima setaree ra,
 a mu neemuma a xa mixie ma e xa toore
 kui.

35 Koore nun bɔxi xa a matoxo,
 baa nun yexœœ xe a binya.

36 Ala fama Siyoni rakiside,
 a Yuda taae tima ne.

A man jama sabati naa,
 naa xa findi e gbe ra.

³⁷ Na findima a xa konyie xa mamadie ke
nan na.

Ala xanuntenyie fama ne lude naa.

70

Ala fenmae xa seewa

Ala maxandi

¹ Dawuda xa maxandi beeti beetibae xa
mange be.

² Ala, n nakisi! Alatala, fa n mali mafuren.

³ Ala xa mixie rayaagi naxee wama n
faxafe.

Ala xa e keri, Ala xa e ya ifu, naxee wama
n toorofe.

⁴ Ala xa e keri yaagi kui, naxee a falama n
be, «I xa tooro!»

⁵ I fenmae xa seewa.

Naxee wama i xa kisi xon, e xa Ala matoxo
temui birin.

⁶ Ala, n findixi misikiine nun tooromixi
nan na,

fa n mali, i naxa dugundi.

71

Fori xa maxandi

Ala maxandi

¹ Alatala, n kantama na i tan nan na,
i naxa tin n xa lu yaagi kui.

² I xa n nakisi, i xa n mali i xa tinxinyi kui.
I tuli mati n na, i n nakisi.

³ I xa n kanta.

I bara a fala n be n xa lu i xa niini bun ma
temui birin,

alako n xa kisi.

N kantama na i tan nan na.

⁴ N Marigi Ala, n natanga mixi jaaxie
senbe ma,

n natanga xonnante tinxitaree ma.

⁵ N Marigi Alatala, n xaxili tixi i tan nan na
kabi n dimedi temui,

⁶ kabi n nu na n nga teeg'e i.

I tan nan a niya n xa bari.

N i matoxoma temui birin.

⁷ N findixi misaali nan na mixi wuyaxi be,
barima n kantama senbema na i tan nan
na.

⁸ N i matoxoma temui birin.

⁹ I naxa mee n na n ma foripa kui,
i naxa n nabejin n ma senbetareya kui.

¹⁰ N yaxuie n mafalama,
e woyenma e bora ra alako e xa n faxa.

¹¹ E naxe, «Ala bara a rabolo,
won xa bira a foxo ra, won xa a susu.

Mixi yo mu nom'a a ratangade.»

¹² Ala, i naxa i makuya n na.

N Marigi Ala, fa n mali mafuren.

¹³ Ala xa e rayaagi, a xa e rajon, naxee n
toorogema.

Ala xa e rayaagi, a xa e ya ifu, naxee wama
n toorofe.

¹⁴ N xaxili tixi i ra kude i.

N luma i matoxo ra temui birin.

¹⁵ N i xa tinxinyi nun i xa kisi tantuma
loxe'e birin,
barima e wuya han n jan mu nom'a e birin
kolonde.

¹⁶ N i xa kaabanako rabaxie matoxoma ne.
N Marigi Alatala, n fama i xa tinxinyi
gbansan masende.

¹⁷ Ala, i na n xaranfe kabi n dimedi temui.
Han ya n i xa kaabanakoe matoxoma.

¹⁸ Ala, i naxa n nabejin yakosi,

n bara fori, n xunsexe fan bara fuga.
I naxa n nabejin
alako n xa i senbe masen to nun tina mixie
be.

¹⁹ Ala, i xa tinxinyi gbo alo geya.

I xa kaabanako wuya.

I maniye na minden?

²⁰ Hali i to bara a niya muxu xa tooro,
muxu xa halaki,
i fama muxu rakiside,
i fama muxu raketide gaburi tilinx'i kui.

²¹ I xa n xun nakeli, i xa n madundu.

²² N Marigi Ala, na kui n i tantuma ne kora
ra
i xa duguteg'eja xa fe ra.

Isirayila xa Seniyentoe, n beeti bama i be
kora ra.

²³ N beeti bama ne i be, n i matoxo,
barima i bara n xun sara.

²⁴ N i xa tinxinyi matoxoma ne temui birin,
barima naxee nu wama n toorofe,
e bara lu yaagi kui.

72

Isirayila mange

Ala maxandi

Sulemani gbe

¹ Ala, i xa a niya mange xa kiiti tinxinxi sa.
I xa tinxinyi xa lu mange xa di de i.

² Na kui a xa i xa jama makiiti nondi ra,
a xa tinxin tooromixie be.

³ Masenyi xa ti geyae fari, jama bope saxi
ra,
xibaarui xa yensen boxi ma, tinxinyi nan
jama yamarima.

⁴ Mange xa sriye raba tooromixie be,
a xa setare xa die rakisi, a xa e gerefae
rayensen.

⁵ Mixie xa gaaxu i ya ra abadan,
danmi soge nun kike yanbama.

⁶ Mange xa lu alo tune naxan birama xee
ma, naxan boxi rafanma.

⁷ Tinxitoe xa fe fanma na waxati ne,
danmi kike yanbama, bojnesa gboma ne.

⁸ A xa mangeya gboma ne,

sa fölo sogetede han a sa döxo sogegorode
ra,
a fölo Efirati xure ma han sa döxo böxi
danyi ra.

9 Mixi naxee na wula i, e xinbi sinma ne a
bun ma,

a yaxuie lu a sanyi bun ma.

10 Tarasisi mangée nun Suri mangée fama
ne bupnae ra.

Seeba nun Seba mangée fan duuti fima ne
a ma.

11 Mange birin e xinbi sinma ne a bun ma,
sie birin lu a xa yaamari bun ma.

12 Na kui setaree fama ne a xilide marak-
isima.

A misikiine senbetare malima ne.

13 A kinikinima ne senbetaree nun setaree
ma,

a töörömixie rakisi.

14 A e xörayama ne maifui nun fe kobia ma,
barima e findixi a xanuntenyie nan na.

15 A xa mangeya xa bu!

A Seeba böxi xa xëema sotoma ne.

Mixie xa Ala maxandi a be temui birin,
e naxa tagan dubade a be.

16 Ala donse yiriwama ne böxi kui.

Geyae rafema ne sansie ra,
e bogie lu ałs sansi bogi naxee na Liban.
Mixie gboma ne taa kui ałs böxi sexe.

17 Mange Ala xili gbo abadan!

Dan mu na a xili ma sage bun ma.

Si birin barake sotoma ne a saabui ra,
e fa a matoxo.

18 Isirayila Marigi Alatala tantu.

A kerem nan kaabanakoe rabama.

19 A xili xungbe xa tantu abadan.

Dunjina birin xa a xa binye kolon.

Amina! Amina!

20 Yisayi xa di Dawuda xa maxandie
rajonyi nan na ki.

73

Naaxuna sare

Ala maxandi

1 Asafi xa beeti

Nondi hagige nan ya: Ala fan Isirayila be,
a fan mixie be naxee sondonyi seniyenxi.

2 A gbe mu nu luxi n tan yati xa ba kira
ma,

n sanyie xa bira kira gbete foxo ra.

3 N nu yete igboe tööröma,

n to a to mixi jaaxie findixi naafuli kanye
ra.

4 Sese mu e ifuma han e xa faxe,
e fate yalanxi tun.

5 E mu adamadie xa töörö kolon,
e mu naxankataxi ałs booree.

6 Yete igboja findixi xunmase nan na e be,
e mixi tööröma loxo yo loxo.

7 E e ya tima se birin na,
e waxonfe bara dangi a i.

8 E yoma mixi ma,
e fe jaaxi janigema yete igboja kui.

9 E Ala fe maberema, e de mu dikima sese
falafe ra dunija ma.

10 Na nan a ra, Ala xa jama a xun tima e
ra,

e la e xa woyenyie ra.

11 E naxe, «Ala tan won jere ki kolonma
di?

Fahaamui mundun na a be?»

12 Mixi jaaxie na na ki ne.

E böre saxi naafuli yiriwafe kui.

13 N löxo a ma, «N nan n böre raseniyenxi
ne fu.

N gibilene fe kobia foxo ra, na mu fanxi n
be.

14 N naxankataxi temui birin,
loxo yo loxo nde sama n ma kote xun.»

15 Xa n sa na mööli fala nu,
n bara yanfanteya raba i xa die ra nu.

16 Awa, n naxa fahaamui fen yi fe ma.

Na nu xörökö n be,

17 han n so löxöe Ala xa höromolingira kui,
n fa a manoxun fe naxan fe kobi rabae
lima.

18 I e tima kira salaxunxi nan xon ma,
i fa e xun nakana.

19 E xa fe jönma kerenyi nan na, fe
magaaxuxi e xaniyma ne.

20 Marigi, ałs xiye dangima ki naxe mixi
xunu temui,

i na keli, e fan xa fe bama i ya i na ki ne.

21 N böre to nu mapaaaxuma,

a nu luxi ne n be ało tanbe nan n soxoma.

22 Daxui nan nu n na, n mu nu sese
fahaamuxi.

N nu luxi ne ało xuruse xaxilitare i ya i.

23 Kono han ya n na i seeti ma,

n yirefanyi belexe suxuxi i yi ra.

24 I n najerema i xa marasi ra,

i man n nasenema ne i xa nore kui.

25 Nde gbete na n yi ra koore ma?

Ba i tan na, sese gbete xöli mu n ma yi
dunija ma.

26 N fate nun n xaxili taganma ne,

kono Ala n böre sama ne abadan.

27 Naxee e makuyama i ra, bono mixi nan
e ra.

I mixie de balanma, naxee birin i finsiri-
walima.

28 Kono n ma heeri findixi n masofe nan
na Ala ra.

N bara Marigi Alatala sugandi n xun tax-
ude ra,

alako n xa i xa wali fanyie birin masen dunija be.

74

Ala xa h̄or̄omolingira kanaxi xa fe

Ala maxandi

Asafi xa lonni b̄eeti

¹ Ala, munfe ra i muxu rabejinxì kerenyi ra?

Munfe ra i xa xōne turuma i xa jama xili ma i naxan nabalo?

² I xa ratu i xa jama ma i naxan xun saraxi, i ke fima naxan ma,

i sabatixi naxan ya ma Siyon geya ma.

³ I xa a yire mato a yaxuie naxan kanaxi, i xa i xa h̄or̄omobanxi te e naxan kasaraxi.

⁴ I yaxuie bara e xui ite i xa naralan banxi kui,

e bara e xa felekie rate naa.

⁵ E nu luxi alo beera kanyi naxee fotonyi segema.

⁶ E bara h̄or̄omolingira xunmasee kana beera nun deremae ra,

⁷ e naa gan te ra.

E bara na yire mabere i xili sabatixi dennaxe.

⁸ E nu a falama ne e bōne ma, «Won xa e s̄onto!»

E bara Ala xa batudee birin gan.

⁹ I xa kaabanakoe mu toma, namijonmee fan mu na muxu ya ma kōrē. Muxu mu a kolon yi fe buma han temui mundun.

¹⁰ Ee Ala, yaxui mayele tima han temui mundun?

Danyi mu na e xa konbie ma?

¹¹ Munfe ra i mu i senbe magaaxuxi masen e be?

I xa keli, i xa e s̄onto!

¹² Kabi temui xōnkuye, Ala nan na n ma mange ra,

a tan naxan findixi xunnakeli saabui ra dunija ma.

¹³ I tan nan baa iboo i senbe ra, i daalise magaaxuxie xunyie ibutuxun naa.

¹⁴ I tan nan e xunyie ibutuxun, i e fi donse ra wulai subee ma.

¹⁵ I tan nan dulonyie nun xuree raboo, i tan nan dabonyie raxori, naxee mu darixi xori ra.

¹⁶ Yanyi nun koe findixi i gbe nan na, kike nun soge, i tan nan e daaxi.

¹⁷ I tan nan boxie naaninyie birin saxi.

I tan nan sogofure nun j̄emē daa.

¹⁸ I xa ratu a ma a muxu yaxuie na i tan Alatala nan maberef, jama xaxilitare na i xili b̄exufe!

¹⁹ Yandi, i naxa i xa jama xanuxi rabolo

alo ganbē di raboloma s̄egē yi ra ki naxē. I naxa neemu i xa misikiñee ma.

²⁰ I xa i p̄oxo sa i xa saate ma, barima fe kobie bara gbo yi b̄oxi ma han a bara dangi a i.

²¹ I naxa t̄or̄omixie lu e xa yaagi kui. Misikiñee nun setaree xa i xili matoxo.

²² Ala, i xa keli i xili xunmafalafe ra.

I xa ratu xaxilitare xa mabere ma.

²³ I naxa neemu i yaxuie xa w̄oyenye ma, i naxa neemu i gerefæ xe sonxœ ma naxan mu j̄onma.

75

Ala xa kiiti

Ala matoxœ

¹ Asafi xa b̄eeti b̄eetibae mangé be. A xa ba alo b̄eeti naxan xili «I naxa kasare ti.»

² Muxu Marigi Ala, muxu bara i matoxo. Matoxœ na i be, i tan naxan na muxu seeti ma,

i tan naxan xa kaabanakoe falama yire birin.

³ I naxē, «N ma waxati sugandixi na a li, n tan nan kiiti sama tinxinyi ra.

⁴ Dunija nun a xa mixie fama xunude, kōnō n tan nan a kinkie senbe soma.

⁵ N a falama yete igboe nun mixi kobie be, «Wo naxa wo yete igbo, wo naxa wo xunyi ite.

⁶ Wo naxa wo xunyi ite koore ma, wo ba yete igboja w̄oyenye falafe ra.»

⁷ Wo xa a kolon xunnakeli mu kelima sogetede,

a mu kelima sogegorode, a mu kelima gbengberenyi ma.

⁸ Ala nan kiiti sama, a mixi nde xa fe ragoro, a mixi nde xa fe ite.

⁹ Tonbili nde na Alatala xōnye, weni xānj̄e rafalaxi na naxan kui.

A na soma dunija mixi jaaxie nan yi, e a min han a j̄on.

¹⁰ N na masenyi tima temui birin, n Yaxuba Marigi Ala matoxœma b̄eeti ra.

¹¹ «N mixi jaaxie xa yete igboja xun nakanama ne,

n tinxitœe xun nakeli.»

76

Ala xa xunnakeli

Ala matoxœ

¹ Asafi xa b̄eeti b̄eetibae xa mangé be. A xa ba kora xui ra.

² Ala kolonxi Yudaya b̄oxi ma, a xili gbo Isirayila.

³ A xōnyi na Salamu, a xa banxi na Siyon.

4 A geresosee alɔ xalie, wure lefae, nun santidegemaе kana mənni ne.

5 I xa nɔrɛ gbo alo koyinma, naxan gibile kelife geyae ma, subee wuya dənnaxə.

6 I bara nɔ sənbemae ra, naxee mu xunuma sɔnɔn, naxee mu no gere tide i kanke.

7 I tan Yaxuba Marigi Ala to keli e xili ma, e xa soe ragie nun e xa soe naxa halaki.

8 I magaaxu! I xa xɔnɛ kui, nde suusama i ya ra?

9 I to kiiti sa koore ma, dunija naxa sabari gaaxui kui.

10 I xa kiiti naxa tօorօmixie rakisi.

11 I xa xɔnɛ ibunadama mabiri findixi i matɔxɔe nan na.

I xa bojete luxi ne alɔ bəleti i i tagi ixirima naxan na gere kui.

12 Wo xa wo xa daakan nakamali wo Marigi Alatala bɛ,

wo xa fa sərəxəe ra a xon ma, wo tan naxee birin a rabilinxı.

13 A tan nan nəngi bama sənbemae fate i, a magaaxu dunija mangée bɛ.

77

Ala xa maratange mu masarama

Ala maxandi

1 Asafi xa bəetti bəetibae xa mange Yedutun bɛ

2 N nan n xui ratefe Ala nan ma.

A tuli matima ne n xui ra.

3 Lɔxɔ xɔrɔxɔe na fa n ma, n nan n Marigi xilima ne.

Koε ra, n nan n belexe itala a bɛ, kɔnɔ n mu madundui sɔtɔma.

4 N nan n natu Ala ma, n wa n boje ma.

N nan n majoxun a ma, limaniya ba n yi.

5 I mu tinma n xa xi.

N xaxili ifuxi, pan n mu nɔmə wɔyende.

6 N nan n majoxunma waxati dangixie ma.

7 N nan n natuma nee ma n ma bəetie saabui ra.

N nan n yete maxɔrin,

8 «N Marigi mɛɛma ne ibunadama ra abadan?

A mu hinnema mixie ra sɔnɔn?

9 Danyi na a xa fanyi ma?

A tondima a xa laayidie kamalide?

10 A bara nɛɛmu a xa hinne ma?

A xa xɔnɛ bara nɔ a xa kinikini ra?

11 N ma tօore kui a luma n bɛ

alo Ala Xili Xungbe Kanyi na masarafe.»

12 A lanma n xa ratu Alatala xa walie ma, a xa kaabanakoe a naxee rabaxi təmwi dangixi.

13 N nan n xaxili rasigama ne i xa kewali birin ma,

n nan n majoxunma ne i xa walie ma.

14 Ala, i xa kira səniyen.

Ala gbete mu na, i maniyɛ mu na!

15 I tan Ala nan kaabanakoe rabama,

i fe magaaxuixie masen jamanee tagi.

16 I xa jama xun saraxi i sənbe nan na, Yaxuba nun Yusufu xa mamadie.

17 Ala, baa xungbe to i to, a dulonyi naxa səren.

18 Nuxui naxa ye gbegbe ragoro, galanyi naxa bulu koore ma,

seyamakonyi naxa lu alɔ tanbɛ wolixie.

19 I xa sarinyi xui naxa bulu, seyamakonyi naxa dunija iyalan,

bɔxi naxa a imaxa, a səren.

20 I naxa kira rabɔɔ baa ma,

i dangi ye xungbe tagi, kono i foxi mu to.

21 I naxa i xa jama rapere alɔ xuruse goɔre Annabi Munsa nun Haruna saabui ra.

78

Ala nun Isirayila

Ala matɔxɔe

1 Asafi xa lɔnni bəetti N ma jama, wo wo tuli mati n ma xaranyi ra,

wo wo, tuli mati n ma masenyi ra.

2 N misaali nde falama wo bɛ,

n fe dangixie madoxɔ,

3 muxu fe naxee mɛ, muxu fe naxee kolon, muxu babae saabui ra.

4 Muru mu nee nɔxunma e bɔnsɔe ma, muru Alatala xa matɔxɔe falama ne e xanbiratie bɛ,

muru a sənbe nun a xa kaabanakoe masenma ne e bɛ.

5 Ala bara yaamarie masen Yaxuba bɛ, a seriye sa Isirayila bɔxi kui,

a won benbae yamari e xa na masen e xa die bɛ,

6 alako di naxee fama tina, nee xa no a kolonde,

e fan xa a masen e gbe die bɛ e fama naxee baride.

7 Na kui a fama e xa lanlanterea sade Ala ma,

e mu nɛɛmuma a xa wali xungbee ma, e e nɔxɔ sama ne a xa yaamarie xon ma.

8 E mu luma alɔ e benbae,

naxee tuli xɔrɔxɔ,

naxee findi matandilae ra,

naxee tun mu rabexi,

naxee xaxili mu tixi Ala kerén na.

9 Efiramikae xali kanyie naxa e kobe so gere ra,

10 e mu Ala xa saate rakamali,

- e mu bira a xa seriye foxo ra.
- ¹¹ E naxa neemu a xa wali magaaxuxie ra, a nun a xa kaabanakoe ra a naxee masen e be.
- ¹² A kaabanako raba ne e benbae ya xori Misira, Sowan fiili ma.
- ¹³ A naxa baa iboo, a e ragiri, a ye rati alo bilixi.
- ¹⁴ A naxa e rajere nuxui saabui ra yanyi ra, a naxa e rajere te yanbe ra koe ra.
- ¹⁵ A naxa fanye iboo gbengberenyi ma, a ye gbegbe ramini na kui alo dabonyi.
- ¹⁶ A naxa ye ramini geme longori ra, a lu alo xure.
- ¹⁷ Konco e mu gbilen e xa yunubi rabafe foxo ra, e fa Ala matandi gbengberenyi ma.
- ¹⁸ E naxa Ala mato donsee maxorinfe ra.
- ¹⁹ E naxa Ala mabere a falafe ra, «Ala noma won nabalode yi gbengberenyi kui?
- ²⁰ A bara ye ramini fanye kui, konco a noma taami fan fide e ma?»
- ²¹ Ala to na me, a naxa xono ki fanyi ra, a fa te radexx Yaxuba xa pama xili ma, a fa xono Isirayila pama ma,
- ²² barima e mu nu laxi Ala ra, e mu e xaxili tixi a xa kisi ra.
- ²³ Na kui Ala naxa yaamari fi koore naadæ xxa rabi,
- ²⁴ «manæ» xa goro e ma baloe ra, naxan findi koore taami ra.
- ²⁵ Birin naxa na senbæmae xa taami don, e fa wasa na ra.
- ²⁶ Ala naxa foye rafa keli sogetede biri, a foye rafa e senbe ra keli yirefanyi ma,
- ²⁷ naxan a niya xonie xa goro e ma a gbegbe ra alo xube nun baa de meyenyi.
- ²⁸ A naxa e gbegbe rayolon e yonkinde tagi, e xa kiri banxie rabilinyi ma.
- ²⁹ E naxa na don han e wasa. Ala nu bara e hayi li.
- ³⁰ Konco hali e to nu bara donse soto, a mu bu
- ³¹ Ala xa xone man naxa goro e ma, a Isirayila senbæmae nun e fonike faxa.
- ³² Hali na birin to raba, pama mu tin gibilende e xa yunubie foxo ra. E mu la Ala xa kaabanakoe ra.
- ³³ Na kui a naxa e lu e xa fuyante kui, han e xa fe naxa rajon gaaxui kui.
- ³⁴ Fo faxe na dutun e ma, e fa so Ala fenfe, e e yete ragbilen a ma,
- ³⁵ e e ratu a Ala nan e senbe ra, a Ala Xili Xungbe Kanyi nan e rakisima ra.
- ³⁶ Konco e nu wama a madaxufe e xa woyenyie nan na,
- e wule fala a be e de ra.
- ³⁷ A xa fe mu nu na e bojre ma, e mu nu birama a xa saate foxo ra.
- ³⁸ Konco Ala to findi hinnente ra, a naxa e xa yunubie xafari, a e naxankatafe lu naa.
- A naxa dije e ma sanya wuyaxi, a mu tin a xa xone birin xa mini.
- ³⁹ A nu a kolon a bende nan tun lanxi e ma, e jengi na dan, a mu gbilen sonon.
- ⁴⁰ Sanmaya yeri e murutama a ma gbengberenyi ma, sanmaya yeri e a raxonoma na yire maxare ma?
- ⁴¹ E nu luma Ala mato ra, e nu ti Isirayila xa Seniyentoe kanke.
- ⁴² E mu e ratu a senbe ma. E neemu a ma a rakisi e gerefæ ma temui naxæ.
- ⁴³ E neemu a xa tonxumae ma a naxee masen Misira boxi ma.
- E neemu a xa kaabanakoe ma a naxee raba Sowan fiili ma.
- ⁴⁴ A naxa e xa Nili xure nun a salonyie findi wuli ra, han e mu no na ye minde.
- ⁴⁵ A naxa xeerie radin e ma e halakife ra. A naxa lanxansarimae malan menni e kasarafe ra.
- ⁴⁶ A naxa tugumie radin e xa xee ma, katoe naxa xe bogi don gbiki.
- ⁴⁷ A naxa e xa weni sansie kana balabalanyi ra, a naxa e xa sikomoro bilie tuxunsan tune xinbeli ra.
- ⁴⁸ Balabalanyi naxa e xa xurusee faxa, galanyi naxa e xa gooree sonto.
- ⁴⁹ A naxa a xa xone xoroxoe ramini e ma, han a naxa maleke kasaratie ragoro e xili ma.
- ⁵⁰ A naxa a xa xone fulun e ma, a mu e nii ratanga faxe ma, a fe xoroxoe radin e ma.
- ⁵¹ A naxa Misira di singe birin faxa, e Hami bonsœe fonike birin faxa.
- ⁵² Na nan a ra a naxa a xa pama ramini alo yexes goore, a naxa e rajere alo xurusee gbengberenyi ma.
- ⁵³ A naxa e xanin bojesa kui gaaxui yo mu e soto, konco a naxa e yaxuie madula baa ma.
- ⁵⁴ Na ki, a naxa e xanin a xa boxi seniyenxi ma, a xa geya a naxan soto a senbe ra.
- ⁵⁵ A naxa bonsœe keri e ya ra, a fa na boxie itaxun Isirayila bonsœe ma ke ra,

a mənni findi e sabatide ra.

⁵⁶ Kono e man naxa geregiri Ala Xili
Xungbe Kanyi ma,
e tondi a xa yaamarie rabatude.
⁵⁷ E naxa e makuya Ala ra,
e findi yanfantere ra alo e benbae a rabaxi
ki naxe,
e lu alo xali kanaxi.

⁵⁸ E naxa a raxono e xa kuye batudee ra,
e a ratsoone e xa wuri masolixie ra.
⁵⁹ Ala to na fe me, a naxa xono ki fanyi, a
Isirayila rabolo.
⁶⁰ A naxa a xa lingira rabepin Silo, a nu
naxan tixi mixie tagi.
⁶¹ A naxa a xa saate kankira lu yaxui sagoe,
e kankan a xa nore xa tonxuma ma.
⁶² A to xono a xa jama Isirayila ma,
a naxa a niya e xa sonto santidegema ra.
⁶³ E xa fonikee naxa gan te ra,
e xa ginedimedie mu matoxoe soto,
⁶⁴ e xa serexedubee naxa faxa santidegema
ra,
e xa kaajne ginee fan mu wa.

⁶⁵ Marigi naxa keli
alo mixi naxan kelixi xi xoli ma,
alo soori naxan noma a xa siisi ra.
⁶⁶ A naxa a yaxuie bonbo,
a e lu yaagi kui naxan mu jomma.
⁶⁷ A naxa Yusufu bōnsœ rabepin,
a tondi Efirami bōnsœ sugandi.
⁶⁸ A naxa Yuda bōnsœ sugandi,
a nun Siyon geya naxan nu rafanxi a ma.
⁶⁹ A naxa a xa hōrōmōlingira ti alo yire
itexi,
alo a dunjna tixi ki naxe, a xa bu xonkuye
ra.
⁷⁰ A naxa a xa konyi Dawuda sugandi, a a
tongo goore ya ma,
⁷¹ a nu mēenife yexee ma dēnnaxe,
alako a xa mēeni Ala xa jama ma,
naxan findixi Yaxuba bōnsœ Isirayila ra.
⁷² Dawuda naxa mēeni e ma a boje fiixe
ra,
a e masuxu xaxilimaya ra.

79

Ala gbejoxe

Ala maxandi

¹ Asafi xa bēeti
Ala, sie bara so i xa boxi kui,
e i xa hōrōmōlingira findi yire sēniyentare
ra,
e Darisalamu kana.
² E bara i xa konyie furee findi xōnie xa
baloe ra,
e bara i xanuntenye so wulai sube yi ra.
³ E bara e sonto Darisalamu rabilinyi, e mu
ragata.

⁴ Si naxee na muxu rabilinyi e muxu
konbima,
e yoma muxu ma.

⁵ Alatala, i xōnoma ne muxu ma abadan?
I xa tööne danma mun temui?

⁶ I xa xōno jamanee ma naxee mu i kolon,
i xa xōno mangeyae ma naxee mu i ba-
tuma,

⁷ barima e bara Isirayila xun nakana,
e bara a xa lingira rabira.

⁸ I naxa ratu muxu xa yunubi dangixie ma.
I xa hinne muxu ra mafuren,

barima senbe yo mu na muxu be sōnon.
⁹ Kafu muxu ma, muxu rakisima Ala,
i xili xa nore xa fe ra.

I xa muxu rakisi,

i xa muxu xa yunubie xafari i xili xa fe ra.
¹⁰ Munfe ra jamanee a falama,
«E Marigi Ala na minden?»

E xa a kolon i fama i xa konyie wuli
gbejoxode muxu ya xori.

¹¹ I xa i tuli mati geelimanie wa xui ra,
i senbe xa nee rakisi naxee xa kiitisae
wama e faxafe.

¹² N Marigi, i xa sare dōxō solofera ragbilen
na sie ma,
naxee bara i bexu.

¹³ Na kui, muxu tan i xa jama fan fama ne
i batude,
muxu tan i xa xurusee fama ne i xa
matoxoe masende muxu bōnsœ be
abadan.

80

Ala mēenife a xa sansie ma

Ala maxandi

¹ Asafi xa bēeti bēetibae xa mange be. A xa
ba alo bēeti naxan xili «Fuge tofanyie alo
Ala xa saate.»

² Isirayila kantama, i i tuli mati n na,
i tan naxan Yusufu bōnsœ rajerema alo
xuruse goore.

I xa i xa nore masen,
i tan naxan magoroxi maleke masolixie
tagi.

³ I senbe ramini Efirami, Bunyamin, nun
Manasi bōnsœ ya i,
i xa muxu rakisi.

⁴ Ala, i xa muxu ragbilen,
i xa hinne muxu ra alako muxu xa kisi soto.

⁵ Mange Ala, i tondima i xa jama xa
maxandi suxude

i xa xōne xa fe ra han mun temui?

⁶ I e rabaloma e yaye ra,
i e yaye fima e ma minse ra han mun
temui?

⁷ I bara lantareya raso muxu nun muxu
dōxōbooree tagi,
e yoma muxu ma.

⁸ Mange Ala, i xa muxu ragbilen,
i xa hinne muxu ra alako muxu xa kisi soto.
⁹ I weni bili nde tala ne Misira naxan
findixi i xa jama ra.
I naxa sie ndee keri yire nde, i fa a tan si
naa.
¹⁰ I to na yire yailan a be,
a naxa a sankee masorɔn, a boxi rafe.
¹¹ Geyae naxa lu a xa niimi bun ma,
a salonyie nu xungbo alo sediri wurie.
¹² A salonyie nu kuya ra han e baa nun
xure de li.
¹³ Kono i tan bara a xa tete kana,
dangi mixie fa a bogi ba.
¹⁴ Wulai xosee naa yegelenma,
buurunyi subee fan baloma a bogie ra.
Munfe ra?
¹⁵ Mange Ala yandi, i xa gbilen fa ra,
i ya ragoro muxu ma keli koore,
i muxu mato, kinkini na weni bili ma,
¹⁶ i naxan si i yete be i belexe ra.
¹⁷ Yakosi a bara gan, a sege i xa xone saabui
ra.
¹⁸ I belexe xa lu Adama xa Di ma, naxan
na i yirefanyi ma,
i naxan xun nakelixi.
¹⁹ Muxu mu muxu makuyama i ra sonon.
I xa kisi fi muxu ma alako muxu man xa i
batu.
²⁰ Mange Ala, i xa muxu ragbilen,
i xa hinne muxu ra alako muxu xa kisi soto.

81

Tuli matife Ala ma

Ala maxandi

¹ Asafi xa beeti beetibaexa mange be. A xa
ba maxase luuti daaxi xui ra.
² Wo xa seewa xui rate Ala ma,
naxan findixi won senbe ra.
Wo wo xui rasiga Yaxuba Marigi Ala ma.
³ Wo xa beeti ba maxase nun kora xui ra.
⁴ Wo xa feri fe kike neene te temui,
won ma sali loxoe na a ra.
⁵ Na findixi Ala xa seriye nan na Isirayila
be,
Yaxuba Marigi Ala xa yaamari na a ra.
⁶ Yaamari na a ra Ala naxan so Yusufu
bɔnsɔe yi ra,
a to mini Misira boxi xili ma.

N naxa xui nde me n mu naxan kolon, a
naxe,
⁷ «N bara kote ba e xun ma,
n bara debe binye ba e belexee.
⁸ Wo to n xili wo xa naxankate kui,
n naxa wo rakisi, n naxa wo yaabi kelife
sesarinyi yire,
n naxa wo mato Meriba ye yire.

⁹ N ma jama Isirayila, wo wo tuli mati n
ma marasi ra.
¹⁰ Wo naxa Ala gbete batu,
wo naxa wo xinbi sin Ala gbete ma.
¹¹ N tan nan na wo Marigi Ala ra,
naxan wo ramini Misira boxi ra.
Wo wo de rabi a belebele ra, n a rafema
ne.»
¹² «Kono n ma jama mu a tuli matixi n na,
Isirayila mu n xui ratinme.
¹³ Na kui n naxa e lu e xa boje xɔroχoya
kui,
e xa jere e yete xaxili ma.
¹⁴ Xa a sa li nu n ma jama naxa a tuli mati
n na,
xa Isirayila sa tin n ma kira ra nu,
¹⁵ n fama ne a yaxui birin nayaagide keren
na,
n e ragoro temui birin.
¹⁶ Alatala yaxuie fama gaaxude a ya ra, e
halaki abadan.
¹⁷ Kono n wo tan baloma ne donse fanyi ra,
n kumi raminima ne geme kui wo be.»

82

Ala xa kiiti a xa senbemae be

Ala matɔχɔe

¹ Asafi xa beeti
Ala tixi a xa malanyi ya ra,
a kiiti safe koore senbemae ya ma.
² «Wo kiiti sama kobijra han mun temui?
Wo nondi fima mixi jaaxie ma munfe ra?
³ Wo xa misikiinee nun kiridie xa kiiti sa
seriye ki ma.
Wo xa setaree nun fuxarilae ratanga kiiti
jaaxi ma.
⁴ Wo xa setaree nun toɔromixie rakisi.
Wo xa e ba mixi kobia belexee i.»

⁵ Kono e mu fahaamui soto na fefe ma.
E e jere ma dimi nan kui tun.
Duniya sanbunyi birin serenma.
⁶ N a fala ne, «Koore senbemae nan wo ra,
Ala Xili Xungbe Kanyi xa die nan wo birin
na,
⁷ kono wo faxama ne alo adamadie,
wo birama ne alo dunija mangee.»
⁸ I tan Ala, keli, i xa dunija makiiti,
barima i tan nan gbe na sie birin na.

83

Isirayila yaxuie

Ala maxandi

¹ Asafi xa beeti
² Ee Ala, i naxa i sabari!
Ala, i naxa lu dundui kui,
³ barima i yaxuie mu e raxaraxi,
i xonmae bara e xunyie ikeli.

4 E na yanfe xərcəxəcə maxirife i xa nama
     xili ma,
 e na e boore bəjəe ratefe i xanuntenyie xili
     ma.
 5 E naxə, «Won xa e xili jən sie ya ma,
     alako birin xa nəəmu Isirayila xili ma.»
 6 E bara lan e boore ma i xili ma.
 7 Edonkae, Sumayila bənsəcə, Mowabakae,
     Hagarikae,
 8 Gebalakae, Amonikae, Amalekikae,
 Filisitakae, Tirekiae,
 9 nun Asiriyakae birin bara kafu Loti
     bənsəcə ma.
 10 I xa e bənbə alo i a raba Madiyankae ra
     ki naxə.
 I xa e bənbə alo i a raba mange Yabini na
     ki naxə,
 a nun a xa soɔri mange Sisera ra ki naxə
     Kison xure yire.
 11 E sənto ne Endori,
     e fure naxa lu boxi ma, e mu ragata.
 12 I xa fe xərcəxəcə raba e xa kuntigie ra,
     alo i raba Orebı nun Seebi ra ki naxə.
 E xa yareratie xa lu alo Seba nun Salamuna,
     naxee a fala,
 13 «Won xa Ala xa jama xa boxi findi won
     gbe ra.»
 14 N Marigi Ala, i xa na mixie lu alo səxə,
     foye naxan xaninma.
 15 I xa e xun nakana alo te fotonyi ganma
     ki naxə geyae fari.
 16 I xa bira e foxə ra xənə kui alo turunnaade
     magaaxuxi.
 17 Marigi, i xa e rayaaagi alako e xa gbilen i
     ma.
 18 Yaagi nun gaaxui xa lu e bəjəe ma,
     i xa e bənsəcə rajon abadan.
 19 E xa a kolon a i tan nan xili Alatala,
     a Ala Xili Xungbe Kanyi na i tan nan na
     dunipa xun na.

84

Sigafe ra salide xungbe

Ala matəxəcə

1 Kora xa die xa bəeti bəetibae xa mange
     bə. A xa ba maxase luut daaxi xui ra.
 2 Mange Alatala, i xa lingira tofan!
 3 N wama sofe i xa tete kui n bəjəe birin na.
 Na waxənyi minima n de i i tan Ala nan
     bə, i tan naxan niŋe a ra.
 4 Hali xəni xunxurie alo turunna nun
     debelinyi
     e təe sama i xa serexəbade səeti ma e xa
     die luma dənnaxə.
 I tan Alatala Senbəma, n ma Mange nun n
     Marigi,
 5 səewə na mixie bə, naxee sabatixi i xa
     banxi kui.
 E luma i matəxəcə ra dənnaxə abadan.
     Nəngi rate.

6 Səewə na mixie bə naxee sənbə lanxi i tan
     Ala ma,
 naxee kira suxuxi sigafe ra salide xungbe.
 7 E Baka gulunba igirimə təmvi naxə,
     e ye dulonyie to ne, tunə ye gbegbe bara
     naa rafe.
 8 E keli yire fanyi nde, e siga yire fanyi
     gbete.
 E na birin to ne kira xən sigafe ra Ala yire
     e e yetə masen a bə dənnaxə.
 9 N Marigi Alatala Senbəma, n ma dube
     suxu!
 Yaxuba Marigi Ala, i n ma maxandi rame.
     Nəngi rate.
 10 Ala, hinne i xa mixi sugandixi ra
     naxan findixi muxu xa wure lefa ra.
 11 Xi kerən nadangife i xa banxi kui,
     na jəxun dangife xi wulu wulu ra yire
     gbete.
 N lufe i xa banxi de ra, na fan lufe ra
     tinxintaree xonyi,
 12 barima Ala Xungbe findixi won ma
     kantari nan na,
 a hinne nun binye fima ne won ma.
 A mu tondima tinxintaree kide heeri ra.
 13 Marigi Senbəma, heeri na mixi bə naxan
     a yetə taxuma i ra.

85

Ala xa hinne

Ala maxandi

1 Kora xa die xa bəeti bəetibae xa mange
     bə
 2 Marigi, i xanunteya masenma i xa jama
     bə,
 i Yaxuba bənsəcə xun nakelima.
 3 I dijəmə i xa jama xa fe jaaxie ma,
     i a xa yunubie birin xafarima.
     Nəngi rate.
 4 I i xa xənə ragbilenma a foxə ra,
     i dijəmə a ma.

5 Ala, i man xa muxu rakisi, i man xa hinne
     muxu ra.
 6 I xənəmə ne muxu ma abadan?
 Na xənə mu bama muxu xa yi waxati kui?
 7 I mu noma dijəpede mu ma,
     i xa jama xa kisi, e xa səewə?
 8 Alatala, i xa duguteggena masen muxu bə,
     i xa muxu rakisi.
 9 N nan n tuli matima ne n Marigi Ala xa
     masenyi ra,
 barima a bənəsa nan fima a xa jama
     tinxinxı ma.
 Ala xa e mali gbilenfe ra e xa daxupna ma.
 10 A kisi yati yati nan fima mixie ma naxee
     gaaxuma a ya ra,
     alako a xa nərə xa sabati won ma boxi kui.

¹¹ Dugutegēna nun nōndi na yire kerēn.
Tinxinyi nun bōnesa pērema kira kerēn
xōn.

¹² Nōndi kelima lanbanyi ma,
tinxinyi kelima koore ma.

¹³ Alatala heri fima nē won ma,
alako won ma bōxi xa daxamui ramini.

¹⁴ Tinxinyi pērema a ya ra,
a findi sanyi foxi ra kira xōn ma.

86

N hayi na Ala ma

Ala maxandi

¹ Dawuda xa Ala maxandi
Marigi, i i tuli mati n na, i xa n yaabi.
Misikiine fuxarixi na n na.

² I xa n makanta, i dugutegēna n na.
N Marigi Ala, i xa i xa konyi di rakisi naxan
a taxuxi i ra.

³ Kinikini n ma, n Marigi, barima n i xilima
loxœ birin.

⁴ I xa seewé fi i xa konyi di ma,
n xaxili tixi i tan nan na, n Marigi.

⁵ I tan Marigi, i fan, i kinikini,
i xa dugutegēna gbo mixie bē naxee birin
i xilima.

⁶ Marigi, i xa i tuli mati n ma maxandi ra,
i xa n ma dube suxu.

⁷ N i xilima n ma tōrē kui, barima i n
natinma.

⁸ N Marigi, i maniyē mu na alae tagi,
i xa kaabanakoe dangi wali birin na.

⁹ I si naxee daa dunjia ma, nee fama nē e
xinbi sindé i bun ma,

e i xili matoxo,
¹⁰ barima i gbo, i man kaabanakoe rabama.

I tan keren peti na nan Ala ra.

¹¹ N Marigi, i xa i xa kira masen n bē,
n xa n pērē i xa nōndi kui.

Bōne fanyi fi n ma, alako n xa gaaxu i xili
ya ra.

¹² N i matoxoma n bōne fiixē birin na, n
Marigi Ala.

N i xili matoxoma nē abadan,

¹³ barima i xa hinne tilin.

I bara n nii ratanga faxē ma.

¹⁴ Ee Ala, yete igboe ndee bara keli n xili
ma,

gbalotœe wama n faxafe.

E mu i kolon feo.

¹⁵ Kōno n Marigi, i tan nan findixi Ala ra,
naxan kinikinima, naxan hinnema

ibunadama ra,
naxan bōne mu tema mafuren,

naxan mu tagamma dugutegēna nun xa-
nunteya ma.

¹⁶ I xa i ya rafindi n ma, i xa hinne n na.

I xa senbe fi i xa konyi di ma,

i xa i xa konyi gine xa di rakisi.

¹⁷ Tōnxuma nde ramini n bē seede ra,
alako naxee n xōnxi, e xa a to, e xa yaagi,
i xa mali nun i xa madundai xa fe ra.

87

Barife Siyonī

Ala matoxoē

¹ Kora xa die xa bēeti

Alatala xa taa tixi geya seniyenxie fari.

² Siyonī naadēe rafan Marigi ma,
dangi Yaxuba xa lingira birin na.

³ Mixie Ala xa taa matoxoma a fanyi ra
Nengi rate.

⁴ «N xa a fala Raxabi nun Babilon n
kolonma,

a nun Filisita, Tire, nun Kusi.

⁵ A falaxi Siyonikae xa fe ra,
<E to barixi naa, Marigi Ala e makantama
nē.»

⁶ Alatala bara a sēbē sie xa buki kui,
«Yi tan barixi naa.»

Nengi rate.

⁷ Bēetibae a falama e xui itexi ra,
«N ma saabui birin na i tan nē.»

88

Saya kira

Ala maxandi

¹ Kora xa die xa bēeti bēetibae xa mange
bē. A xa ba xule ra. Heman Esiraka xa
lonni bēeti.

² Marigi, n nakisima Ala,
n i xilima yanyi nun kōe ra.

³ I xa n ma maxandi susu,
i xa n ma dube tongo.

⁴ N bara tōrō n ma dunjnsigiri kui,
yakōsi n bara makore saya ra.

⁵ N na mixie ya ma naxee na saya kira xōn
ma.

N senbe yo mu na sōnōn.

⁶ A luxi nē alo n jan saxi furee tagi gaburi
kui,

i mu ratuxi naxee xa fe ma sōnōn,
naxee bara makuya i xa hinne ra.

⁷ I bara n na so yili tilinxí kui dimi xōora.

⁸ I xa xōne bara dutun n ma,
a n makoto alo baa mōrōnyi mixi makoto-
toma ki naxe.

Nengi rate.

⁹ I bara n defanbooree makuya n na,
i bara e bōne rajaaxu e ma.

N luma banxi kui,
n mu minima fefe ma.

¹⁰ N Marigi, n i xilima loxō yo loxō yaye ra,
n na n belexee tixi i bē.

¹¹ I kaabanakoe rabama mixi faxaxie nan
bē?

E noma kelide, e i matoxo?

¹² I xa dugutegēna xa fe falama gaburi kui?

- I xa xanunteya masenma naa?
 13 I xa kaabanako toma aligiyama?
 I xa tinxinyi kolonma yire dənnaxə xa fe
 bara neemuu mixi ra?
- 14 N Marigi, n tan i xilima,
 gəesəgə yo gəesəgə n i maxandima.
 15 Marigi, i tondima n bə munfe ra?
 I i kobe soma n na munfe ra?
 16 N na tɔɔrə kui kabi n dimedi temui.
 N gaaxuxi, xaxilisa birin bara ba n yi ra.
 17 I xa xəne senbe bara dangi a i,
 i xa fe magaaxuxie bara no n na.
 18 E n nabilinxı ało banbaranyi,
 e dusu n xun na.
 19 I bara n xanuntenyie birin makuya n na,
 n dəxəboore bara keli n xun ma.

89

*Ala xa saate**Ala matəxəm*

- 1 Etani Esiraka xa lənni bəeti
 2 N bəeti bama n Marigi xa dugutegəna xa
 fe ra.
 N na masenma ne bənsəe birin bə, a falafe
 ra,
 3 «I xa dugutegəna mabanbanxi koore ma
 abadan.
 I xa hinne mu kanama.»
- 4 «N bara saate xiri n nun n ma mixi
 sugandixi ra,
 n bara yi kere tongo n ma konyi di Dawuda
 be.
 5 «N i bənsəe rasabatima ne abadan,
 n i xa kibanyi ti temui birin.»
- Nəngi rate.
- 6 N Marigi, naxee na koore ma e i
 matəxəm,
 malekəe i tantuma i xa dugutegəna xa fe
 ra.
 7 Nde na koore ma naxan maniyama Ma-
 rigi Ala ra?
- Nde luxi ało Marigi Ala malekəe ya ma?
- 8 Ala magaaxu a xa səniyentəe xa
 malanyi,
 e birin e magoro a bə.
 9 Marigi Ala, nde senbe gbo ało i tan Mange
 Ala?

- I xa dugutegəna na yire birin.
 10 I tan nan baa yamarima,
 i a morənyie raxara.
 11 I tan nan no Misira ra, i a sonto.
 I i yaxuie rayensən i senbe ra.
 12 I tan nan gbe koore ra, i tan nan gbe bəxi
 ra.
 I tan nan dunija birin daa.
 13 Se naxan na kəola ma, se naxan na
 yirefanyi ma,
 i tan nan a birin daaxi.

- Taboro nun Xerimon geyae i xili
 matəxəm.
 14 I senbe gbo.
 15 Tinxinyi nun nəndi nan na i xa kibanyi
 sanbunyi ra,
 xanunteya nun dugutegəna fan tixi i ya ra.
- 16 Marigi, səewə na jama be naxan i xili
 matəxəm,
 e e jəremə i xa naiyalanyi nan ma.
 17 E səewama i xili xa fe ra, e xun nakelima
 i xa tinxinyi saabui ra.
 18 I tan nan findixi e xa naiyalanyi nun e
 senbe ra.
 Muxu senbe gbo i xa hinne xa fe ra.
 19 Muxu Marigi nan na muxu kantama nun
 muxu xa mange ra,
 Isirayila xa Səniyentəe na a ra.
- 20 I wəyən ne i xa jama be laamatunyi ra,
 a falafe ra,
 «N bara senbe fi geresoe nde ma, n naxan
 xun nakelixa jama tagi.
 21 N bara n ma konyi Dawuda to,
 n ture seniyanxi surusuru a xunyi ma
 sugandi ra.
 22 N na n bəlexə rasoma a bun ma,
 n senbe fima ne a ma a fanyi ra.
 23 A yaxui mu a tərennama,
 tinxintare mu a tɔɔroma.
 24 N a yaxuie ibutuxunma ne,
 n a xənmae bənbəma ne.
 25 N xanunteya nun n ma dugutegəna luma
 ne a ma,
 a senbe gbona n xili nan saabui ra.
 26 Baae nun xuree birin sama ne a xa
 mangeya bun ma.
 27 A a falama ne n bə,
 «N Baba nan i ra, n Marigi Ala, n ma
 marakisima.»
 28 N a findima ne n ma di singe ra,
 naxan xungbo dunija mangee birin bə.
 29 N na n ma dugutegəna mabanbanma ne
 a bə,
 muxu saate naxan xirixi, a mu kanama
 abadan.
 30 N a bənsəe rasabatima ne,
 n a xa mange kibanyi mabanbanma ne
 fanni koore na.
- 31 A xa die na n ma seriye rabolo,
 e mu e jəre n ma yaamari bun ma,
 32 e n xui matandi, e mu n waxənfə suxu,
 33 n e bənbəma luxusinyi nan na,
 n e paxankatama fure paaxie ra.
 34 Kono n mu n ma dugutegəna bama a ma.
 N mu n xui yanfama,
 35 n mu n ma saate kanama,
 n man mu n xui masarama.
 36 N na n kalixi n ma səniyenyi ra,
 n mu Annabi Dawuda yanfama.
 37 A bənsəe kisima ne abadan,
 a xa kibanyi luma ne n ya i ało soge,

38 a rasabatima ne alo kike,
 naxan findima seedepoxoya ra abadan.»
 Nengi rate.
 39 Kono i tan bara i xa mixi sugandixi
 makuya i ra,
 i bara mes a ra, i kono a ma.
 40 I bara i xa saate kana i xa konyi be,
 i ba a xa kibanyi kui.
 41 I bara a xa tete boo, i bara a makantade
 kana.
 42 Mixi naxee dangima, e harige bama naa.
 A doxobooree yoma a ma.
 43 I bara a yaxuie senbe so, han e bara
 seewa.
 44 I mu a xa santidegema wali rasooneya,
 i mu a malixi gere kui.
 45 I bara a xa fe raxuben,
 i bara a xa kibanyi woli boxi.
 46 I bara nde ba a xa fonikeya ra,
 i yaagi dusu a xun na.
 Nengi rate.
 47 Alatala, i i noxunma n ma han mun
 temui?
 I xa xone dexema alo te han mun loxoe?
 48 I xa ratu a ma n ma simaya dunke ki
 naxe.
 I ibunadama daaxi fuyan nan na?
 49 Nde baloxi naxan mu faxama?
 Nde nom a yete bade saya kira xon ma?
 50 N Marigi, i xa dugutegena singe na
 minden,
 i kali naxan na Dawuda be i xa tinxyini
 kui?
 51 N Marigi, i xa i joxo sa i xa konyie xa
 yaagi xon ma.
 I xa na kote to mixi wuyaxie naxan doxo n
 xun ma.
 52 N Marigi, i xa i ratu a ma i yaxuie n
 maberema ki naxe,
 n tan i xa mixi sugandixi.
 53 Tantui na Marigi be abadan. Amina.
 Amina.

90

Adama birin faxama ne

Ala maxandi

1 Ala xa mixi Munsa xa Ala maxandi
 N Marigi, i tan findixi muxu kantama nan
 na abadan.
 2 Beenun geyae nun dunija xa daa,
 i tan nan nu na Ala ra abadan.
 3 I ibunadama ragbilemma bende i.
 I na nan fala, «Adamadi xa gibilen bende.»
 4 Ne wulu kerem luxi ne i be
 alo loxoe kerem naxan bara dangi,
 alo waxati kerem naxan bara dangi koe kui.
 5 I a niya adamadi mu keli a xa xixoli ma.
 A luxi alo nooge naxan minima a yete ra.
 6 A keli subax ma, a fuga,

nunmare temui a jan bara lisi, a xara.
 7 I xa xone muxu jona ma ne, a muxu
 magaaxu.
 8 I muxu xa yunubi birin kolon,
 hali muxu xa fe jaaxi naxee findixi gundo
 ra.
 9 Muxu xa simaya birin luma i xa xone bun
 ma.
 Muxu xa dunijiegiri xa bui birin, nengi
 rate keren.
 10 Muxu xa simaya buma ne tongo solofera,
 ne tongo solomasaxan xa a sooneya,
 kono na birin findixi toore nun jaxankate
 nan na.
 Simaya dangima ne mafuren mafuren, a
 muxu lu dimi kui.
 11 Nde i xa xone senbe kolon?
 Nde gaaxuma na ya ra?
 12 A muxu ratu simaya rajonyi ma,
 alako muxu xa xaxili soto muxu xa
 dunijiegiri kui.
 13 N Marigi, i xa i ya rafindi muxu ma
 I xa xone buma han mun temui?
 Kinikini i xa konyi die ma.
 14 Kuye na iba, i xa muxu rawasa i xa
 dugutegena ra,
 alako muxu xa seewa muxu xa simaya
 birin kui.
 15 I toore xasabi naxan doxo muxu ma,
 i yaagi xasabi naxan sa muxu ma,
 i man xa muxu rasewa na xasabi ra.
 16 I xa i xa kaabanakoe masen muxu be, i
 xa konyie.
 I xa nore xa mini muxu xa die ma.
 17 Muxu Marigi Ala xa tofanyi xa lu muxu
 ya i.
 A xa muxu xa wali sooneya, a xa baraka sa
 muxu xa wali ma!

91

Gaaxutareja

Ala matoxoe

1 Naxan luma Ala Xili Xungbe Kanyi xa
 kantari bun ma,
 a a malabuma ne Ala xa kante kui.
 2 N na a masenam Alatala be,
 «I tan nan na n ma kantari nun n makantade
 ra,
 i tan n Marigi Ala, n laxi naxan na.»
 3 A tan nan i ratangama gantanyie ma
 naxee tema i be,
 a i ratanga wuganyi ma.
 4 A i makantama ne
 alo toxoe a xa die makantama ki naxe a
 gabutenyi bun ma.
 A xa dugutegena luma ne alo soori xa wure
 lefa.
 5 I mu gaaxuma gbaloe ra koe ra,

i mu gaaxuma xalie ra yanyi ra,
 6 i mu gaaxuma wuganyi ra dimi kui,
 i mu gaaxuma fure paaxi ra soge bun ma.
 7 Mixi wulu nōma nē birade i kōola ma,
 mixi wulu fu nōma birade i yirefanyi ma,
 kōno sese mu i toma.
 8 I na birin toma nē i ya i,
 i findi seede ra tinxintare xa jaxankate
 ma,
 9 barima i bara la i Marigi ra, a bara findi
 i xa kantari ra.
 Ala Xili Xungbe kanyi findixi i xa makan-
 tade nan na.
 10 Sese mu i lima,
 wuganyi yo mu soma i xonyi,
 11 barima a a malekeey yamarima e xa i
 makanta yire birin.
 12 E i tongoma nē e belexxē kui,
 alako i naxa i sanyi radin gême ra.
 13 I nōma yetee nun boximasee ra,
 i senbe dangi baratée nun biidae ra.
 14 Alatala xa masenyi nan ya:
 «A to laxi n na, n a rakisima nē.
 N a makantama nē barima a n xili kolon.
 15 A na n xili, n a yaabima nē.
 Tɔɔre na a li, n luma ne a sëeti ma.
 N a rakisima nē, n a xun nakeli.
 16 N simaya xōnkuye fima nē a ma,
 n na n ma kisi masen a bē.»

92*Simaya kamalixi**Ala matoxœ*

1 Beeti naxan bama malabui lōxœ
 2 Marigi batufe fe fanyi na a ra.
 Ala Xili Xungbe Kanyi, a lanma i xili xa
 matoxœ beeti ra.
 3 Kuye iba, a lanma i xa xanunteya xa
 matoxœ,
 kœ kui, muxu xa i tantu i xa dugutegéja
 xa fe ra.
 4 Matoxœ xa ba kōra luuti fu daaxi xui ra
 nun adamadi xui ra.
 5 Marigi, n péléminta i xa kaabanakoe ra,
 n nan n sèewé xui itema i xa wali xa fe ra.
 6 Marigi, i naxan nabama, a makaaba, i
 xaxili tilin.
 7 Xaxilitare mu sese kolonma na kui,
 a mu fahaamui sotoma i xa fe ma.
 8 Ala kolontaree luma aló sansi
 naxan bulama fili ma, a fuga,
 kōno na dangi xanbi, a jōn abadan.
 9 Kōno i tan Marigi, matoxœ na i bē temui
 birin.
 10 N Marigi, i yaxuie halakima nē,
 i fe kobi rabae birin nayensen ye.
 11 I senbe fima nē n ma aló sèxe ningé,
 i ture fanyi sa n ma.

12 N yae a toma n gerefae xun goroma ki
 naxœ,
 n tulí e gi xui me.
 13 Tinxintœxa fe fanma nē aló tugi bili,
 e xa fe te aló sediri wuri bili naxee na
 Liban.
 14 E sabatixi Alatala xa hōromobanxi tete
 kui,
 e xa fe fanma nē won Marigi Ala ya i.
 15 Hali e forixi e xunsexe fiixexi,
 senbe na e bē fe fanyi rabafe ra,
 16 alako e xa a masen,
 «Alatala tixin, n tixi a xa seriye nan fari,
 tinxintareya yo mu na a ma.»

93*Mange Ala**Ala matoxœ*

1 Marigi Alatala nan na mange ra.
 Xunnakeli na a yi, a senbe gbo.
 A xa dunjna xanxi, a mu serenma.
 2 I xa mangeya fole mu na, a dan mu na.
 I tan nan na Ala ra abadan.
 3 Marigi, baa mōrōnyi rawunduma aló
 galanyi,
 galanyi naxan goroma, a bula.
 4 I senbe gbo na xui bē,
 i xa xunnakeli dangi baa mōrōnyie ra.
 Marigi senbe gbo koore ma.
 5 I xa seriye xanxi, seniyentœ nan lanxi i
 ma abadan.

94*Ala xa jaxankate**Ala xa seriye*

1 N Marigi Ala naxan a gbejōxoma,
 i xa i makenen i xa nōrē kui.
 2 I tan naxan dunjna kiiti sama, i xa keli,
 i xa yete igboe xa walie ragbilén e ma.
 3 N Marigi, a lanma mixi kobie xun xa
 rakeli han mun temui?
 4 A lanma mixi jaaxie xa e yete matoxœ tun
 e xa yete igboja kui?
 5 Alatala, e i xa jaama tɔɔroma, e i xa mixie
 halakima.
 6 E kaajé ginéé nun xɔjé faxama, e kiridie
 nii bama.
 7 E nu fa a fala, «Alatala mu yi fee toma,
 Yaxuba Marigi Ala mu yi rakɔrɔsimá.»
 8 Wo tan xaxilitaree, naxee luma jama
 tagi,
 wo xaxili sotoma mun temui?
 9 Naxan tulí daaxi, na luma a mu fe mē?
 Naxan ya daaxi, na luma a mu se to?
 10 Naxan namanee xuruma, na mu e
 jaxankatama?
 A tan nan xaxili fima ibunadama ma.

¹¹ Alatala a kolon a adamadie xa mañoxunye na ne fufafu.

¹² Alatala, Ssewe na mixi be i naxan matinxinma,

i naxan matinxinma i xa seriyē ra,

¹³ alako a xaxili xa sa töre löxœs, han mixi jaaxie e gbe jaxankate sotoma temui naxe.

¹⁴ Alatala mu a xa jama raboloma, a mu a xa mixie rabepinma.

¹⁵ Kiti tinxinxi fama ne sade, tinxitœs bœje birama ne na foxo ra.

¹⁶ Nde n xun mafalama mixi jaaxie xon ma?

Nde tima n be mixi kovie xili ma?

¹⁷ Xa n Marigi mu findi n malima ra nu, n ma fe danma ne gaburi kui nu.

¹⁸ N Marigi, n na mañoxun a n sanyi mu tima sōnon, i xa dugutegjena n demenma.

¹⁹ N ma kontöfilie na wuya, i e bama n ma, i fa n nasewe.

²⁰ I nom a tindé mangaya tinxitare ra, naxan yaamari tima fe kobi ra?

²¹ E kafuma e bore ma tinxitœ faxafe ra, e mixi töngene kiti kui.

²² Kono Marigi nan na n kantama ra, a luma alo fanye n sabatima naxan fari.

²³ A e xa wali kovie ragbilenma ne e ma, a e xun nakana e xa jaaxuja ra.

Muxu Marigi Ala e sotoma ne.

95

Mange Ala matofe

Ala matoxœ

¹ Won xa beeti ba Marigi be ssewe ra, won xa won xui ite won nakisima senbemae be.

² Won xa a matoxœ, won xa a matoxœ ba a be beetie ra,

³ barima Alatala, Ala xungbe na a ra, naxan findixi mange xungbe ra senbemae birin xun ma.

⁴ Yire tilinxi na a belexe.

Geya xuntagie findixi a gbe nan na,

⁵ alo baa nun boxi a naxee daaxi a belexe ra.

⁶ Wo fa, won xa suyidi, won xa won igoro, won xa won xinbi sin Alatala ya i naxan won daa,

⁷ barima a tan nan won Marigi Ala ra.

Won findixi a xa jama nan na a naxan demadonma,

alo xuruse demadonyi meenima goore ma ki naxe.

Wo xa a xui me to.

⁸ Wo naxa wo bœje raxoroxo alo naxan nabaxi Meriba, alo naxan nabaxi Masa gbengberenyi ma temui dangixi.

⁹ Wo benbae n mato ne na löxœ, hali e to nu bara n wali foxi to.

¹⁰ Na bōnsœ xa fe naxa rajaaxu n ma je tongo naani bun ma.

N naxa a fala, «Nama xurutare nan yi ki, naxan mu n waxonfe kolon.»

¹¹ Na kui n naxa n kali n ma xone kui, «E mu soma n ma malabude kui fefe mal!»

96

Kiitisa na safé

Ala matoxœ

¹ Wo beeti neene nde ba Alatala be! Dunija birin xa beeti ba Alatala be!

² Wo beeti ba Marigi be, wo a xili matoxœ. Wo xa a xa kisi masen mixie be temui birin.

³ Wo xa a xa nore fala si birin be, wo a xa kaabanakoe masen jama birin tagi.

⁴ Marigi Ala gbo, a lanma won xa a matoxœ, naxan dangi senbemae birin na.

⁵ Sie birama ala naxee foxy ra, e findixi kuyee fufafu gbansan nan na, kono Alatala nan koore daa.

⁶ Nore nun naiyalanyi kelima a tan nan ma, senbe nun naiyalanyi luma ne a xa horomobanxi kui.

⁷ Bōnsœ birin, wo xa tantui rasiga Alatala ma, wo Alatala matoxœ a xunnakeli nun a xa senbe xa fe ra.

⁸ Wo xa a xili binya alo a lanma wo xa a raba ki naxe.

Wo xa fa hadiye ra, wo xa a raso a xa horomobanxi tete kui.

⁹ Wo xa suyidi Marigi be a xa nore ya i. Dunija birin xa seren a ya ra.

¹⁰ Wo xa a fala si birin be, «Alatala nan na Mange ra.

Dunija xanxi, a mu a imaxama.

Ala jamae makiitima tinxinxi ra.

¹¹ Koore xa ssewa, boxi xa jelexin. Baa nun a kui isee xa wundu ssewe ra.

¹² Xee nun e xa bogi see xui xa ite, wondi wuri bilie xa e ssewa xui ite

¹³ Alatala ya ra naxan fafe.

A fafe dunija makiitide.

A dunija makiitima tinxinxi nan na, a jamae makiiti nondi ra.»

97

Mange Ala magaaxu

Ala matoxœ

1 Alatala nan na mange ra.
 Dunija xa jelexin, surie xa seewa.
 2 Nuxui nun kuye ifoɔrɔxi a rabilinma.
 A xa kibanyi dɔxɔxi tinxinyi nun nɔndi fari.
 3 Te tixi a ya ra, a a yaxuie birin ganma a rabilinyi.
 4 A dunija iyalanma a xa seyamakonyie ra, dunija mixie na a to, e serenma ne.
 5 Geyae xunuma dunija Marigi Alatala ya ra alo kumi dole.
 6 Koore a xa tinxinyi masenma, si birin a xa nɔre toma.
 7 Kuye batue fama ne yaagide a ya ra, senbemae e felenma ne a bun ma.
 8 Siyonikae na a xui me, e seewama ne, Yudayakae jelexinma ne i tan Alatala xa kiiti ra,
 9 barima i tan Marigi xun nakelixi senbemae birin be.
 10 Alatala xanuntenyi xa fe jaaxi xɔn. Alatala a batulae makantama ne, a e ba mixi kobie belexe.
 11 Naiyalanyi na tinxintoe nan be, seewa na mixie be naxee boje fixe.
 12 Tinxintoe, wo seewa Marigi ra, wo xa tantui rasiga a xili seniyenxi ma.

98

Bæetti neene bama Alatala be

Ala matɔxɔε
 1 Bætti
 Wo bætti neene ba Alatala be, barima a bara kaabanakoe raba, a belexe senbema bara xunnakeli soto a be.
 2 Marigi bara a xa kisi masen, a bara a xa tinxinyi sa kene ma jamanee ya i.
 3 A mu neemu a xa dugutegena nun a xa xanunteya ma Isirayila bɔnsɔε mabiri.
 Dunija birin bara won Marigi Ala xa kisi to.
 4 Dunija birin xa Alatala matɔxɔ, e xa bætti ba seewa kui.
 5 Wo xa Alatala matɔxɔ kora xui nun bætti ra,
 6 wo xa sarae fe seewa ra wo Mange Alatala ya i.
 7 Baa nun dunija xa e xui ramini, xuree xa e belexe bɔnbo, geyae xa e xui ite seewa ra
 9 Alatala ya ra, barima a fafe dunija makiitide. A dunija makiitima tinxinyi nan na, a jamae makiitima nɔndi ra.

99

Mange Alatala seniyen

Ala matɔxɔε

1 Ala dɔxɔxi a xa kibanyi kui kerubimi malekee tagi.
 A xa jamaa tixi gaaxui kui, boxi na serenfe.
 2 Alatala gbo Siyon, a tixi sie birin xun ma.
 3 E xa i xili xungbe magaaxuxi matɔxɔ a xa seniyenyi xa fe ra.
 4 Mange senbe xa matɔxɔ, tinxinyi rafan a ma, a kiiti sama nɔndi ra Yaxuba xa boxi ma.
 5 Wo Marigi Alatala matɔxɔ, wo wo magoro a bun ma a xa seniyenyi xa fe ra.
 6 Munsa nun Haruna nu na a xa serexedubee ya ma, Annabi Samuweli nu na mixie ya ma naxee a maxandima. E to a xili, a naxa e yaabi.
 7 A to seriene nun yaamari masen e be nuxui kui, e naxa a xui susu.
 8 Muxu Marigi Alatala, i bara e xa maxandi suxu.
 I to Isirayila jaxankata e xa yunubi xa fe ra, i man bara dijne e ma.

9 Wo xa wo Marigi Alatala matɔxɔ, wo xa wo xinbi sin a xa geya seniyenxi fari, barima won Marigi Alatala seniyen!

100

Tantui bæetti

Ala matɔxɔε

1 Tantui bætti
 Dunija birin xa Alatala matɔxɔ!
 2 Wo xa Alatala batu seewa kui.
 Wo xa fa a ya i wo seewa xui itexi ra.
 3 Wo xa a kolon Alatala nan wo Marigi Ala ra.
 A tan nan won daaxi, won findixi a gbe nan na.
 Won findixi a xa jamaa nan na, naxan luxi alop a xa xuruse goore a naxan demadonma.
 4 Wo so a xa naadee ra a tantufe ra, wo so a xa hɔromɔbanxi tete kui a matɔxɔfe ra!
 Wo tantui rasiga a ma, wo a xili matɔxɔ,
 5 barima Alatala fan, a xa xanunteya buma ne abadan, a xa dugutegena mu jɔnma dunija bende fupi fari ma.

101

Dawuda xa natee

Ala matoxœ

¹ Dawuda xa bœti

N dugutegœpœ nun tinxinyi matoxœma ne.
N bœti bama i tan nan be Alatala.

² N fe birin nabama lufe ra tinxintœ xœ
kira xœn.

I fama n yire mun temui?

N na n jœremœ ne n bojœ flixœxi ra n ma
mixie tagi.

³ N mu n ya tima fe tinxintare ra,
n mu tinma yanfante xa kira ra,
n nun e tan mu lanma fe yo ma.
⁴ N tan nun mixi jaaxi tagi kuya,
n mu wama yunubi xœn.

⁵ N mixi de balanma ne naxan a boore
mafalamœ.

N mu tinma yete matoxœ nun yete igboja
ra.

⁶ N na n jœcœ sama ne yi boxi dugutegœ
xœn ma,
alako e xa lu n seeti ma.

N wama tinxintœe nan xœn ma, e xa n
mali.

⁷ Yanfantee mu luma n ma mixie ya ma,
wule falœe mu tima n ya i.

⁸ Geesœge birin n mixi kobie sœntoma ne,
alako na mixi mooli naxa lu Alatala xa taa
kui.

102

Furema xa maxandi

Ala maxandi nun Ala matoxœ

¹ Tœorœmixi naxan Alatala maxandife a xa
tœre kui.

² Alatala, i xa n ma maxandi suxu,
i xa i tulî mati n wa xui ra.

³ I naxa i kobe so n na n ma tœre kui.
I xa n ma maxandi suxu mafuren.

⁴ N ma simaya na loœfe alo tuuri loœma
kuye ma ki naxe,
n xœrie na jœnfe alo yege ganma te ra ki
naxe,

⁵ n bojœ na lisife alo sexœ naxan na fiili ma.
N mu donse donna sœnon.

⁶ N na wa n xui itexi ra, n xœrie birin
makenenma ne.

⁷ N bara lu alo xundi naxan toma wula i,
alo koofole naxan na banxi tonbolonyi kui.

⁸ N mu nœma xide.

N kiroxi alo xœni naxan na kerenyi ma
banxi fari.

⁹ N yaxuie yoma n ma loœœs birin,
e n xili rawalima danke wœyenyi ra.

¹⁰ N de rafexi texube ra alo donse,
n yaye silœnma n ma minse xun ma

¹¹ i xa bojœte nun i xa xœne xa fe ra.

I bara n keri pon!

¹² N ma simaya bara lu alo niini naxan
loœma dœmi kui,
alo sexœ naxan lisima fiili ma.

¹³ Kœno i tan Alatala luma ne i xa kibanyi
kui abadan,

i xili mu loœma dunjœ ma.

¹⁴ I fama ne kelide i xa kinikini Siyonî ma,
barima a lanxi i xa hinne a ra yi waxati
sugandixi ma.

¹⁵ A gemee nun a boxi rafan i xa konyi die
ma.

¹⁶ Sie birin fama gaaxude Alatala xili ya ra,
mangee birin fama e xinbi sinde i xa nœre
ya ra.

¹⁷ Alatala man fama ne Siyonî tide,
a a yœte masen a xa nœre kui.

¹⁸ A a ya rafindima ne misikiine xa
maxandi ma,
a mu yo a xa dube ma.

¹⁹ Na xa sebœ bonsœe be naxee fama,
alako mixi naxee mu daaxi sinden e xa
Alatala matoxœ,

²⁰ barima a a ya ragoroma won ma kelife
a xa yire senyenxi itexi.
Alatala boxi matoma kelife koore ma,

²¹ alako a xa geelimanie wa xui rame,
a xa mixie ratanga naxee na faxœ xa kira
ma,

²² alako e xa Alatala xili masen Siyonî taa
kui,
e xa a matoxœ bœti ra Darisalamu,
²³ sie na e malan temui naxe Alatala batufe
ra.

²⁴ A bara n ma sebœ ba n yi ra n ma
dunjœigiri kui,
a bara n ma simaya radunke.

²⁵ N naxa a fala a be, «N Marigi Ala,
i naxa n nii ba n ma simaya tagi ra,
i tan naxan buma abadan,

²⁶ I tan nan dunjœ daa,

i tan nan koore itala i xœnye ra.

²⁷ E tan jœnma ne, kœno i tan buma ne
abadan,
e birin forima ne alo sose, kœno i tan e
masarama ne alo donma.

I e masarama ne, alo donna naxan
nagoroma, a wœle.

²⁸ Kœno i tan mu masarama, i mu jœnma
abadan.

²⁹ I xa konyie xa die fama ne sabatide be,
e bonsœ fa bu xaxilisa kui i ya i.»

103

Ala xa marafanyi

Ala matoxœ

¹ Dawuda xa bœti

N xa Alatala tantu n nii birin na,

n xa a xili seniyenxi matoxo.
 2 N xa Alatala tantu n nii birin na,
 n naxa neemmu a xa hinne ma.
 3 A tan nan dijema i xa yunubie ma,
 a i xa furee rayalan,
 4 a i ratanga faxe ma,
 a i rabilin a xa xanunteya nun a xa kinikini
 ra.
 5 A hinnema i ra i xa dunijesigiri kui,
 alako i man xa senbe soto i xa foripa kui
 alo sege.
 6 Alatala jereema tinxinyi kui,
 a kiiti tinxinxsi sama tooromixie be.
 7 A bara a xa kira masen Annabi Munsa be,
 a a xa kaabanakooe masen Isirayilakae be.
 8 Alatala kinikinima mixie ma, a hinne e
 ra,
 a mu xonoma e ma mafuren mafuren,
 a xa xanunteya gbo.
 9 A mu mixie tooroma temui birin,
 a xa xonnanteya mu buma.
 10 A mu won jaxankatama won ma yunubi
 rabaxi ki ma,
 a mu won ma yunubi sare ragbilenma won
 ma.
 11 Koore itexi boxi xun ma ki naxe,
 a xa xanunteya fan gboxi na ki ne a
 yaragaaxuie be.
 12 Sogetede makuyaxi sogegerode ra ki
 naxe,
 a won ma yunubie fan makuyaxi won na
 na ki ne.
 13 Babae kinikinima e xa die ma ki naxe,
 Alatala fan kinikinima a yaragaaxuie ma
 na ki ne,
 14 barima a a kolon won yailanxi se naxan
 na,
 a ratuxi a ma a bendé nan won na.
 15 Adamadie xa simaya maniya sansi ra
 naxan fugama fiili ma,
 16 kono foye na bonbo a ra, a xarama ne, a
 loe.
 17 Kono Alatala a yaragaaxuie xanuma ne
 abadan,
 a xa tinxinyi birama ne e bonshee fojo ra,
 18 naxee a xa saate binyama,
 e a xa seriye rabatu.
 19 Alatala bara a xa kibanyi doxo koore ma,
 a dunijia birin yamari.
 20 Wo tan malekéé, wo xa Alatala tantu,
 wo tan naxee senbe gbo, wo tan naxee a
 rabatuma.
 21 Wo tan senbema naxee na koore ma,
 wo xa Alatala tantu,
 wo tan naxee a waxonfe rabama.
 22 Wo tan birin naxee daaxi,
 wo xa Alatala tantu yire birin a xa
 mangeya bun ma.
 N xa Alatala tantu n nii birin na.

104

*Alatala xa daalisee**Ala matoxo*

1 N xa Alatala tantu n nii birin na.

N Marigi Alatala, i senbe gbo, nore nun
 yanbe na i ma,2 a luxi alo naiyalanyi yati findixi i xa guba
 nan na.I koore italaxi alo dugi xungbe i sabatixi
 naxan bun ma,3 i xa konkoo tixi nuxue fari ye ragataxi
 dennxae.I nuxue finde i xa jere se ra,
 i i jere foye fari.4 I foye xemna i xa masenyi ra,
 i te rasambama i xa wali rabafe ra.5 Ala dunija tixi ne alo banxi tixi ki naxe,
 a mu a mamaxama feo.6 A baa dusu ne a xun ma alo dugi,
 a geyae xuntagi makoto.7 I to xajne ye ma, a a gi i xa galanyi xui
 ma,8 geyae nun gulunbae fa lu yire i nu wa
 dennxae xon.9 I naaninyi saxi ye be a mu tuganma
 naxan xun ma,
 alako a naxa gbilen din na xare ma.10 I dulonyie finde xuree ra,
 naxee susuma geya longorie ra,11 a ye xoli ba burunyi subee birin ma,
 a ye xoli ba wulai sofalee ma.12 Xonie sabatixi nee fe ma,
 e e xui raminima wuri salonyie kon na
 burexee longori ra.13 I geyae bundama ye ra keli koore ma,
 boxi wasama i xa wali ra.14 I pooge raminima xurusee be,
 i sansies rabulama adamadie be,
 e baloe sotoma naxee ra.15 I weni fima mixie ma, naxan e boje
 rafama e ma,i ture raminima e be, naxan e kiri rato-
 fanma,i e baloma donse ra, naxan senbe fima e
 ma.16 Liban wuri bilie, Marigi naxee sixi,
 e bara ye soto a fanyi ra,

17 xonie e tee sama e kon na.

Gbongboe e tee sama sipire wuri bilie kon
 na,18 wulai sie xima geyae fari,
 sagalee luma gemé longorie ra.19 I kike yailanxi sali waxatiae kolonfe nan
 na.

Soge a dula temui kolon.

20 I dimi rafama koe ra, burun subee
 jereema temui naxe.

²¹ Yetee na e xui ramini donse fenfe ra, Ala
e kima baloe ra.

²² Soge nefe mini, e gbilen e xa fōnmee ra.
²³ Mixie tan mini, e sa fējen walide.

²⁴ Alatala, i xa daalisee wuya.

I e birin daaxi xaxilimaya nan na.

Boxi rafexi i xa daalisee ra,

²⁵ baa fan nafexi i xa daalisee ra,

ndee xurun, ndee xungbo, e wuya.

²⁶ Kunkui xungbee jēremā menni fari,
peremui jēremā baa bun ma jelexinyi ra.

²⁷ Yi daalise birin e xaxili tixi i tan nan na
e baloe xa fe ra.

²⁸ I na e ki, e a sotoma ne i saabui ra, e
wasa.

²⁹ I na e kuma, e gaaxuma ne.

I na e jengi ba, e faxama ne, e gbilen
bende.

³⁰ I na i jengi raso e fate, e man balo,
boxi man fa fan.

³¹ Alatala xa nōre xa bu abadan!

Alatala xa seewa a xa daalie ra!

³² A na boxi mato, a serenma ne,
a na din geyae ra, e ganma ne.

³³ N Alatala matoxoma ne fanni n baloxi,
n beeti bama ne n Marigi Ala be fanni n na
dunija ma.

³⁴ N ma dube xa rafan a ma.

N seewama ne Alatala xa fe ra.

³⁵ Kono yunubitōee tan xa lōe dunija ma.
Mixi jaaxie naxa lu naa sōnon!

N bara Alatala matoxo n ii birin na. Wo
Alatala tantu!

105

Isirayila xa xoreya

Ala matoxo

¹ Wo Alatala xili matoxo,

wo a xa kaabanakoe masen jamae tagi.

² Wo beeti ba a be a xa kaabanakoee xa fe
ra.

³ Wo xa seewa a xili seniyenxi xa fe ra,
mixi naxee Alatala fenma, e xa jelexin.

⁴ Wo xa Alatala xa senbe fen,
wo xa kata lude a ya i temui birin.

⁵ Wo xa ratu a xa kaabanakoe ma,
wo naxa neemua a xa kiiti ma,

⁶ wo tan Ala xa konyi Iburahima bōnsōe,
wo tan Yaxuba xa die a naxee sugandi.

⁷ A tan nan won Marigi Alatala ra,
a kiiti sama dunija birin ma.

⁸ Alatala a ratuma a xa saate ma temui
birin,

a mu neemuma a xa laayidi ma abadan,
⁹ a naxan tongoxi Iburahima nun Isiyaga
be marakali ra.

¹⁰ A bara na nate tongo Yaxuba be,

a bara na saate xiri Isirayila ra,

¹¹ a masenfe ra, «N bara Kanaan boxi fi wo
ma ke ra.»

¹² Beenu e xa wuya menni,

¹³ e nu na lintanfe tun,

¹⁴ Ala mu tin mixi yo xa no e ra.

A naxa a xorçx jamane mangee be a
falafe ra,

¹⁵ «Wo naxa n ma jama sugandixi tooro
de,
wo naxa fe jaaxi raba n ma namijonmee
ra.»

¹⁶ Beenu Ala xa kaame ragoro dunija ma,
a baloe ba dunija yi ra,

¹⁷ a naxa a xa mixi nde Yusufu rasiga e
yara konyiya kui.

¹⁸ A sanyie nun a konyi nu balanxi
yolonxonyi ra,

¹⁹ han Ala xa laayidi naxa kamali, a nondi
fi a ma temui naxe.

²⁰ Na temui mange xungbe naxa yaamari
fi a xa mini geeli kui,

a xa fulun.

²¹ Mange naxa Yusufu findi a xa banxi
xunyi ra,

a gbe se birin sa a noe bun ma,

²² alako mange xa mixie xa lu a waxon ki,
boxi forie xa xaxili soto a saabui ra.

²³ Na dangi xanbi, Isirayila jama Yaxuba
bōnsōe naxa fa Misira,
e sabati Hami xa boxi ma.

²⁴ Ala naxa a xa jama wuya dangife e
yaxui'e ra.

²⁵ A naxa Misirakae bōje masara,
han e fa a xa jama xon,

e nate jaaxi tongo e xa fe ra.

²⁶ Na temui a naxa a xa konyi di Munsa
xee,

a nun a xa mixi sugandixi Haruna.

²⁷ E naxa Ala xa tōnxumae makaabaxie
raba,

Hami xa boxi xa mixie tagi.

²⁸ E to Ala xa masenyi ti Misirakae be,
Ala naxa dimi rasin boxi ma, kuye naxa
ifooro.

²⁹ A naxa menni ye mafindi wuli ra, yexce
fa faxa.

³⁰ E xa boxi naxa rafe lanxansarimae ra,
e so han mange xa banxi kui.

³¹ A naxa yaamari fi xeeerie nun saasie xa
din boxi birin na.

³² A naxa balabalanyi nun tune ragoro boxi
ma,

seyamakonyi naxa din menni ra.

³³ A naxa e xa weni bilie nun e xa xore bilie
kana,

a nun wuri bilie birin naxee nu na e xa
boxi ma.

34 A naxa yaamari fi katoe xa wuya han,
 35 e fa sansie birin kana Misira boxi ma,
 e boxi daxamui birin don.
 36 A rajonyi a naxa di singe birin faxa e xa
     boxi kui,
 e naxee bari e senbe ra.
 37 Ala naxa a xa jama ramini kobiri nun
     xemra,
 mixi yo mu faxa e ya ma.
 38 Misirakae naxa seewa e xa mini ra,
 barima e nu bara gaaxu Isirayilakae ya ra.
 39 Ala naxa nuxui itala e xun ma yanyi ra,
 a te ti koore ma koe ra naiyalanyi ra.
 40 E to a maxandi, a naxa fa konkolee ra e
     be,
 naxan findixi koore baloe ra e be.
 41 A naxa fanye rabi,
 a ye ramini e be,
 alo xure naxan nerema gbengberen yire
     tagi.
 42 Ala to ratu a xa laayidi seniyenxi ma,
 a naxan tongo a xa konyi di Iburahima be,
 43 a naxa a xa jama ramini seewe kui,
 a a ragiri a xa mixi sugandixie xa nelexin
     beeti ba.
 44 A naxa si gbetee xa boxi fi e ma,
 jamanee xa naafuli naxa findi e gbe ra,
 45 alako e xa Ala xui suxu,
 e xa a xa yaamarie rabatu.

Wo xa Alatala matoxo!

106

Neeemufe Ala xa xanunteya ma

Ala matoxoe

1 Wo xa Alatala matoxo.

Wo xa a tantu barima a fan,
 a xa xanunteya buma abadan.
 2 Nde Alatala xa wali xungbe masenma,
 nde a xa matoxoe bama?
 3 Seewe na tinxintoe be,
 naxee birama tinxinyi foxo ra loxoe birin.
 4 Alatala, i xa ratu n ma i hinnema i xa
     jama ra temui naxe,
 i na e rakisi, i xa n fan mali,
 5 alako n xa i xa mixi sugandixie xa heri
     soto,
 n xa seewa i xa jama ra,
 n xa nelexin i ke tongomae ya ma.

6 Muxu bara yunubi raba alo muxu ben-
     bae,
 muxu bara fe kobie raba jaaxupa kui.
 7 Muxu benbae to nu na Misira boxi ma,
 e mu e joxo sa i xa kaabanakoe xon ma,
 e mu ratu i xa xanunteya ma.
 E naxa e kobe raso i ra Xulunyumi baa fe
     ma.
 8 Kono a naxa e rakisi a xili xa fe ra,

alako a xa a senbe masen.
 9 A to xaaqe Xulunyumi baa ma, a naxa
     xori,
 e naxa a igiri a xaraxi ra.
 10 A naxa e rakisi e xonmixie belexe i,
 a e xunsara e yaxuie belexe.
 11 Ye naxa dusu e yaxuie xun na,
 hali mixi keren a mu kisi.
 12 Na kui e naxa la a xa masenyi ra, e a
     matoxo beeti ra.
 13 Kono a mu bu, e man naxa neemu a xa
     walie ma,
 e tondi a waxonfe rabade.
 14 E naxa bira e yete waxonfe foxo ra
     gbengberenyi ma,
 e Alatala mato.
 15 A naxa e waxonse so e yi ra,
 kono na dangi xanbi, a naxa e rajon.
 16 Ala xa jama naxa Munsa nun Haruna
     toone,
 naxee findixi Alatala xa konyi seniyenxi
     ra.
 17 Boxi naxa a rabi,
 a Daton nun Abirami xa mixie ragoro a
     kui.
 18 Te naxa e foxirabire jaaxie gan.
 19 E naxa ninge misaali yailan wure ra,
 e a batu kuye ra.
 20 Ninge naxan sexe donma,
 e naxa na misaali findi e Marigi Alatala
     joxoe ra.
 21 E naxa neemu e Rakisima Ala ma,
 naxan fe xungbee raba Misira,
 22 naxan kaabanakoe raba Hami boxi ma,
 naxan fe magaaxuxie raba Xulunyumi baa
     ma.
 23 Ala nu wama e sontoef,
 kono a xa mixi sugandixi Munsa naxa a
     maxandi,
 a xa a xa xone xorcoxoe lu na.
 24 E naxa tondi a xa boxi fanyi suxude, e
     mu la a xa laayidi ra.
 25 E naxa ti Alatala kanke e xa kiri banxie
     kui, e mu a xui suxu.
 26 Na kui a naxa laayidi tongo e be,
 a xa e faxa gbengberenyi ma,
 27 a xa e bonsoe faxa jamanee tagi,
 a xa e rayensen dunija ma.
 28 E naxa Bali Peyori batu,
 e serex e sube don naxan baxi mixi faxaxie
     be.
 29 E naxa Ala raxono e xa fe kobie ra,
 han a naxa fure jaaxi nde ragoro e ma.
 30 Finexasi to keli, a naxa Ala maxandi e
     be,
 fure jaaxi naxa ba e ra.
 31 Mixi naxa na tinxinyi kolon a be abadan.
 32 Alatala xa jama naxa a raxono Meriba
     xure fe ma.
 Annabi Munsa naxa tooro e xa fe ra,

³³ a to woyen xɔrɔxɔe fala e xa Ala matandi
xa fe ra.

³⁴ E mu Kanaan sie sonto alo Alatala e
yamari ki naxe.

³⁵ E naxa sabati e ya ma, e bira e naamun-
yie fo xo ra.

³⁶ E naxa nee xa kuyee batu, na fa findi
gantanyi ra e be.

³⁷ E naxa e xa di xemee nun e xa di gine
ba serex e ra jinn ee be.

³⁸ E to e xa die faxa serex e ra Kanaan xa
kuyee be,

e naxa boxi findi boxi seniyentare ra.

³⁹ E e yete findi mixi seniyentare ra na ki
ne,

e e Marigi yanfa.

⁴⁰ Na kui Alatala naxa xon a xa jama ma,
a ke tongomae mu rafanxi a ma sonon.

⁴¹ A naxa e rabolo si gbete yi ra,
e yaxuie naxa e yamari.

⁴² E yaxuie naxa no e ra,
e fa lu e senbe bun ma.

⁴³ Sanya wuyaxi Ala naxa e rakisi,
kon o e mu gibil a matandife ra.

Na kui e naxa loe e xa yunubie xa fe ra.

⁴⁴ Kon o Ala naxa e toore to,
a naxa e wa xui me.

⁴⁵ A naxa ratu a xa saate ma,
a kinikini e ma a xa xanunteya tilinxi xa
fe ra.

⁴⁶ A naxa a niya mixie xa kinikini e ma
konyi kui.

⁴⁷ Muxu Marigi Alatala, muxu rakisi.
I xa muxu ramini sie tagi,
alako muxu xa i xili seniyenxi tantu,
muxu xa seewa i matoxofe ra.

⁴⁸ Tantui na Isirayila Marigi Alatala be
abadan!

Nama birin xa a fala: «Amina!»

Wo xa Ala matoxo!

107

Tantui serex e kisi xa fe ra

Ala matoxo

¹ Wo Alatala tantu, barima a fan,
a xa xanunteya buma abadan!

² Alatala naxan xun sara,

a naxee baxi e yaxuie yi ra,

³ a naxee raminixi sie tagi sogetede nun
sogegorode mabiri,

a naxee faxi kelife koola nun baa mabiri,

e birin xa Alatala tantu.

⁴ Ndee loexi gbengberenyi ma,
e mu sabatide yo toxii.

⁵ Kaame nun ye xoli nu e halakima,
limaniya naxa ba e yi.

⁶ E to e de rawa Alatala be e xa toore kui,
a naxa e fulun e xa paxankate ma.

⁷ A naxa e rajere kira tinxinxi nde xon ma,
alako e xa yire fanyi to e sabatima
dennaxe.

⁸ E xa Alatala tantu a xa xanunteya xa fe
ra,
nun a xa kaabanakooe xa fe ra a naxan
nabaxi adamadie be,

⁹ barima a ye xoli bama mixie ma,
a kaametoe rawasama donse fanyie ra.

¹⁰ Ndee nu sabatixi dimi kui nun faxe xa
noe bun ma,
geeli xɔrɔxɔe kui, yɔlɔnɔnɔyi mabalaxi e
ma.

¹¹ Barima e muruta ne Ala xa masenyi xili
ma,

e Ala xa marasi xon.

¹² A naxa e boje mafix e toore ra.

E naxa dagalan ye, mixi yo mu e mali.

¹³ E naxa Marigi maxandi nimise kui,
a naxa e rakisi e xa paxankate ma.

¹⁴ A naxa e ramini dimi kui nun faxe xa
noe bunma,

a naxa luutie bolon e nu xirixi naxee ra.

¹⁵ E xa Marigi batu a xa dugutegeja xa fe
ra,

nun a xa wali makaabaxie xa fe ra
adamadie be.

¹⁶ Barima a bara wure naadee wuru,
a kondonyie kana.

¹⁷ Xaxilitaree nu bara e yete susu e xa
murute nun e xa fe jaaxie ra, e lu
nimise kui.

¹⁸ Donse birin bara nu rajaaxu e ma,
e nu fa na faxe nan dei.

¹⁹ E xa na xɔrɔrɔe kui, e naxa e xui rate
Alatala ma,

a naxa e rakisi e xa xɔrɔrɔe ma.

²⁰ A naxa a xa masenyi rasanba e ma, a e
rayalan,

a e ba e xa paxankate kui.

²¹ E xa Marigi tantu a xa dugutegeja
nun a xa wali makaabaxie xa fe ra
adamadie be.

²² E xa serex e ba a xa wali fanyie kolon fe
ra a be.

E man xa a xa wali fanyie ifala e xui itexi
ra seewa kui!

²³ Naxee nu biyaasima kunkui xungbee kui
baa ma,

e man nu yuleya raba yee xun ma,

²⁴ nee bara Marigi wali foxie
nun a xa wali makaabaxie to baa ma.

²⁵ A naxa masenyi ti, turunnaade foye naxa
keli

a moronyie ramaxa,

²⁶ a nu biyaasilae xa kunkui ite a nu a sin,
e nu na paxankate kui.

²⁷ E xun naxa magi a ra e naxa lu alo
siisilae.

E xa xaxilimaya birin naxa lu e ma fu.
 28 E xa nimise kui e naxa Marigi xili e xui
 itexi ra,
 a naxa e ratanga na gbaloe ma.
 29 A naxa turunnaade foye iti, a a
 masabari,
 mɔrɔnyie naxa e raxara.
 30 E naxa seewa nee xa maraxare ra,
 a naxa e xunti e waxɔnde ra.
 31 E xa Marigi tantu a xa dugutegēja nun a
 wali makaabaxie xa fe ra adamadie
 be!
 32 E xa a xa fe gbo jama bɛ,
 e xa a matoxo Forie xa malanyi!
 33 A xure xungbee masarama gbeng-
 berenyi ra,
 a dulonyi findi bɔxi maxare ra.
 34 A bɔxi fanyi findima foxœ yire ra,
 na bɔxikae xa fe jaaxi xa fe ra.
 35 A gbengberenyi findima xure ra
 a yire maxare findi xure guli ra,
 36 a kaamɛtɔee rasabati naa,
 e taat i naa e sabatide.
 37 E xɛ sama, e wuri bilie sima
 naxee bogi barakama.
 38 A dubama e be, e wuya,
 a mu sese bama e xa xuruse konti ra.
 39 Ndee gbee xurunma,
 tɔɔrɛ nun jaxankate ra.
 40 A marajaauxi dusuma forie xun na,
 a e ralœ gbengberenyi ma kiraem mu
 dɛnnaxɛ ma,
 41 A misikiinæ bama tɔɔrɛ kui,
 a e xa denbayae rawuya ało xurusee.
 42 Mixi tinixinie na toma e nelexinma a ra,
 Kono tinxintaree birin de balanma ne.
 43 Xaxilima naxan na, a xa a jɔɔxø sa yi fe
 birin xonma,
 a xa Marigi xa dugutegēja fahaamu.

108

Xunnakeli Ala saabui ra

Ala maxandi

1 Dawuda xa bɛeti
 2 Ala, n bara nate tongo n bɔjɛ kui.
 N Marigi Xunnakeli Kanyi, n n xui ramin-
 ima ne bɛetie ra.
 3 N n ma korae nun n ma maxasee berema
 ne subaxe ma.
 4 N Marigi, n i batuma ne sie tagi,
 n i matoxoma ne bɛeti ra jaamanɛ ya ma,
 5 barima i xa dugutegēja gbo dangi koore
 ra,
 i xa xanunteya ite ało nuxui.
 6 Ala, i xunyi rakeli koore ma,
 i xa nɔrɛ xa lu bɔxi birin xun ma,
 7 alako i xanunteyie xa kisi i senbe saabui
 ra.
 Yandi, n ma duba suxu.

8 Ala bara wɔyɛn a xa lingira səniyenxi kui,
 <N n xun nakelima ne,
 n Sikemi bɔxi itaxun,
 n Sukötü gulunba sɔtɔma ne.
 9 N gbe nan Galadi ra, n gbe nan Manasi
 ra.
 Efirami bɔxi tan luma ne ało n xun makan-
 tase,
 Yudaya findi n ma munyaati ra.
 10 N n sanyi maxama Mowaba bɔxi ma,
 n n ma sankiri wolima Edon nan ma a xa
 findi n gbe ra.
 N gere ti xui mema ne Filisita bɔxi ma.»
 11 «Nde n xun tima taa makantaxi ra?
 Nde n xaninma Edon bɔxi ma?
 12 Ala mu a ra, naxan muxu rabɛpinxi gere
 kui?
 13 I xa fa muxu malide, i xa muxu ba muxu
 yaxue yi ra.
 Adamadie xa mali fufafu na a ra.
 14 Won fama won senbe raminide Ala xa
 mali saabui ra.
 A tan nan fama won yaxuie iwurude.»

109

Tɔɔrɛgela xa maxandi

Ala maxandi

1 Dawuda xa bɛeti bɛetibae xa mange bɛ
 N Marigi Ala, n naxan matoxoma, i naxa
 lu dundui kui,
 2 barima mixi jaaxie na wule falafe n xun
 ma.
 E de mu fan, e wule fala tun.
 3 E na n nabilinfe xɔnnanteya wɔyenyie ra,
 hali n mu fe paaxi yo rabaxi e ra.
 4 N na fe fanyi raba e bɛ, e n gere.
 N a ragbilenma i tan Ala nan ma.
 5 E n ma wali fanyi sare ragbilenma n ma
 a kobi ra,
 n ma xanunteya, e na masarama n bɛ
 xɔnnanteya ra.

6 I xa na tɔɔrɛgetœ taxu mixi kobi nde ra,
 a defanboore xa a yanfa.
 7 A na makiiti, kiiti xa kana a ra.
 I naxa a xa maxandi suxu.
 8 A xa simaya xa dunke kɔti.
 Mixi gbets xa a xa wali tongo.
 9 A xa die xa findi kiridie ra, a xa gine xa
 findi kaajɛ ra.
 10 A xa die xa findi jɛretie ra naxee kule
 matima tun.
 E xa makuya e baride ra naxan bara kana.
 11 Donifa xa a ke birin tongo,
 a xa geeni birin xa findi si gbɛtɛe gbe ra.
 12 Mixi yo naxa kinikini a ma,
 mixi yo naxa hinne a xa kiridie ra.
 13 A bɔnɔse xa sɔnto, e xilie xa neemu
 mixie ra.
 14 Alatala xa ratu a xa fe kobie ma,

a nga xa yunubi naxa xafari.
¹⁵ Alatala xa ratu na yunubie ma temui birin,
 a xa e xa fe ranεemu dunija ra,
¹⁶ barima e mu dugutegeja rakamalima,
 e misikiinee nun fuxarilae tooroma, han e
 faxa sunnuniyi kui.
¹⁷ Naxan mixi dankama, na kanyi xa dankes soto.
 Naxan dubama mixie be, a xa barake soto.
¹⁸ Danke xa ragoro a ma
 alo a domma ragoroma a ma ki naxe.
 A xa so a fate i alo ye,
 a xa so a xorie alo ture.
¹⁹ A xa lu a ma alo a xa sose luma a ma ki
 naxe,
 a xa bilin a ma alo a beleti bilinma a tagi
 ki naxe temui birin.
²⁰ Alatala xa na sare fi n ma yaxuie be,
 naxee fe kobi falama n xun ma.
²¹ Kono i tan n Marigi Alatala,
 i xa hinne n na i xili xa fe ra,
 i xa n nakisi i xa dugutegeja fanyi saabui
 ra.
²² N luxi ne alo misikiine fuxarila,
 naxan boje na toorofe ki fanyi ra.
²³ N ma fe pønfe alo niini naxan kuyama
 nunmare ra.
 Mixi n kerima alo katoe kerima ki naxe.
²⁴ N xinbie serenma, n fate pønma,
 sunyi xa fe ra.
²⁵ E n nayaagima temui birin.
 E na n to, e yoma n ma tun.
²⁶ N Marigi Ala, i xa n mali,
 i xa n nakisi i xa dugutegeja xa fe ra.
²⁷ E xa a kolon, i senbe na n malife.
²⁸ E tan n dankama,
 kono i barake nan fima n ma.
 Yaagi fama ne dusude e xun na,
 kono n tan i xa konyi di, n seewama ne.
²⁹ N yaxuie xa ifu,
 e xa yaagi xa dusu e xun na.
³⁰ N Alatala tantuma ne n xui itexi ra,
 n a matøxoma ne nama ya ma,
³¹ barima a tixi misikiine seeti ma,
 a xa e ratanga mixie ma naxee wama e
 faxafe.

110

Alatala nan Mange Xungbe døxøma

Ala matøxøe

Dawuda xa beeti

¹ Alatala xa masenyi n marigi be:
 «I magoro n yifanyi ma,
 han n xa i sanyi ti i yaxuie fari.»

² Alatala i senbe ragboma ne kelife Siyonii,
 han i yaxuie yamari.

³ I xa sooriie luma ne i foxy ra gere kui.
 Na kuye na iba subaxe ma,

i senbe gboma ne seniyenyi kui alo i fonike
 waxati.

⁴ Alatala bara a kali yi laayidi ra, naxan mu
 kanama:
 «N bara i findi serexedube ra abadan,
 a Melekisedeki daaxi.»
⁵ Marigi luma i yifanyi ma,
 a mangee kanama ne a xa xone loxoe.
⁶ A a xa kiiti rajerema ne jamanee fari,
 a e sonto, a mange xungbe nde xun
 nakana.

⁷ Mange xure ye minma kira i.
 A xun nakelima na nan ma.

111

Ala matøxøma fe naxee ma

Ala matøxøe

¹ Wo Alatala matøxo!

N Alatala batuma ne n boje birin na,
 tinxintoe nun jama ya ma.

² Marigi xa walie makaaba.
 E rafan mixie ma naxee timma e matode.
³ A xa walie noroxi,
 a xa tinxinyi buma ne abadan.
⁴ A a niya birin xa ratu a xa kaabanakoe
 ma.

Alatala hinnema adamadie ra, a kinikini e
 ma.

⁵ A baloe fima mixi ma naxan gaaxuma a
 ya ra,

a ratu a xa saate ma abadan.

⁶ A bara a xa wali senbe masen a xa jama
 be,

jamanne gbetee ke sofe ra e yi.

⁷ A walima nondi nun tinxinyi nan fari.
 A xa yaamarie findima seriye fanyi nan na,

⁸ naxee mu kanama abadan,
 adamadie lanma e xa naxee rakamali.

⁹ A bara a xa jama xun sara,
 a bara a xa saate mabanban abadan.

A xili senien, a magaaxu.

¹⁰ Xaxilimaya foloma Alatala yaragaaxui
 nan ma.

Mixi naxan gaaxuma Ala ya ra, a xaxili
 fanyi sotoma ne.

Adamadie lanma e xa a matøxo abadan.

112

Tinxintoe sare

Ala matøxøe

¹ Wo Marigi Ala matøxo!
 Heeri na mixi be naxan gaaxuma Marigi
 ya ra,

naxan timma a xa yaamarie rabatude.

² A bonsoe senbe gboma ne boxi ma.
 Barake luma tinxintoe nan ma.

3 Naafuli nun bannaya luma a yi ra,
 a xa tinxinyi xanxi abadan.
 4 Yanbe minima dimi kui tinxitoe be,
 naxan kinikinima a boore ma,
 naxan hinnema adamadie ra,
 naxan luma pere ra tinxinyi kui.
 5 Barake luma mixi be naxan mixie kima,
 naxan tinma mixi donide,
 naxan walima tinxinyi ra.
 6 Na kanyi mu birama,
 mixie mu neemuma a xa tinxinyi ma.
 7 A mu gaaxuma xibaaru jaaxi ya ra,
 barima a xaxili tixi Alatala ra, a bope
 xanxi.
 8 A bope raxara, gaaxui yo mu a ma.
 A rajonyi, a nom a yaxuie ra.

9 A misikiine kima,
 a perema tinxinyi kui temui birin,
 a xun nakelima tun.
 10 Mixi jaaxi tooroma na tofe ra,
 a pinyi maximna, a xa fe xun nakanama.
 Mixi jaaxie xa nate mu kamalima fefe ma.

113

Alatala maniye mu na

Ala matoxoe

1 Wo Alatala matoxo!
 Alatala xa konyi die, wo xa a matoxo.
 Wo Alatala xili matoxo.
 2 Tantui na Alatala be abadan.
 3 Tantui na Alatala be yire birin,
 kelife sogetede mabiri, han sogegerode.
 4 Alatala xa noe na pamanee xun ma, a xa
     nore na koore ma.
 5 Nde maniye won Marigi Alatala ra,
 naxan magoroxi a xa kibanyi kui koore
     ma,
 6 naxan a ya ragoroma koore nun boxi ma.
 7 A misikiine xun nakelima,
 a tooromixi bama a xa setareja kui.
 8 A a tima a xa kuntigie seeti ma.
 9 A di gbegbe fima gine dibaritare ma,
 alako a xa seewa soto a xa die ya ma.

Wo Alatala matoxo!

114

Isirayila boxi Ala xa jama rasenefe

Ala matoxoe

1 Yaxuba bonsoe naxan findixi Isirayila ra,
 e naxa mini Misira xa konyiya ra,
 2 e sabati Yudaya Ala xa horomelingira luxi
     dennaxse.
 Isirayila boxi naxa findi Ala xa mangeya
     ra.

3 Xulunyumi baa to Isirayila jama to,
 a naxa rabi mafuren.

Yuruden xure to e to fa ra, a man naxa kira
     fi e ma.

4 Isirayila geyae to e to, e naxa tugar tugar
     nelexinyi ra,
 alo yexee kontonyie nun yexee yoree tu-
     ganma ki naxe.

5 Munse a niyaxi na baa xa rabi mafuren?
 Munse a niyaxi Yuruden xure kira fixi e
     ma?

6 Munse a niyaxi Isirayila geyae xa nelexin
 alo yexee kontonyie nun yexee yoree?

7 Dunija birin xa seren Marigi ya ra,
 naxan findi Yaxuba Marigi Ala ra,
 8 naxan ye dulonyi ramini fanye xoroxoe
     kui.

115

Alatala gbo kuyee be

Ala matoxoe

1 Matoxoe mu lanma muxu tan be,
 matoxoe lanma Alatala nan be,
 a xa hinne nun dugutegena xa fe ra.
 2 Munfe ra jamanee a falama,
     «E xa Ala na minden?»
 3 Muxu Marigi Ala na koore ma,
     a a waxonfe birin nabama.

4 Kono e xa kuyee yailanxi xemea nun
     gbeti nan na,
 e yete belexee saabui ra.

5 De na e be, kono e mu woyenma,
 ya na e be, kono e mu se toma,
 6 tul na e be, kono e mu xui mema,
 joes na e be, kono e mu se xiri mema.
 7 Belexe na e be, kono e mu se masuxuma,
 sanyi na e be, kono e mu e jereema.
 Xui yo mu minima e kon na!
 8 E yailanmae fama ne lude alo e tan.
 Mixi naxee e xaxili tima e ra
     e findima senbetaree nan na.

9 Isirayila bonsoe, i xaxili ti Alatala ra,
 naxan findi i xa demeri nun i kantama ra.

10 Haruna bonsoe, i xaxili ti Alatala ra,

naxan findi i xa demeri nun i kantama ra.

11 Wo tan naxee findixi Ala yaragaaxue ra,
 wo wo xaxili ti Alatala ra,
 naxan findi i xa demeri nun i kantama ra.

12 Marigi a joxo saxi won xon ma.
 A won barakama ne.

Isirayila bonsoe yo, Haruna bonsoe yo,

13 nun Ala yaragaaxue birin yo,
 e barake sotoma ne.

14 Alatala xa wo tan nun wo xa die yiriwa.

15 Alatala naxan koore nun boxi daa,
     a xa barake fi wo ma.

16 Alatala nan gbe koore ra,

kono a naxa dunija tan fi adamadie ma.
¹⁷ Mixi faxaxie xa mu Alatala matoxoma,
 mixi naxee sigama aligiyama e mu nomma
 matoxoe rabade,

¹⁸ kono won tan naxee na dunija,
 a lanma won xa tantui rasiga Alatala ma,
 folo yi temui ma han dan mu naxan ma.

Wo Alatala matoxo!

116

Ala xa kisi faxe ma

Ala matoxoe

¹ N Alatala xanuma barima a n xui mema.
 A naxa kinikini n wa xui ma.
² A to a tuli mati n na,
 n a maxandima ne n ma simaya birin kui.

³ Faxe luuti nu bara n xiri,
 aligiyama toore nu bara n li,
 nimise nun kontofili nu bara no n na,
⁴ kono na temui n naxa Alatala maxandi,
 «Alatala, yandi, n nakisi!»

⁵ Hinnente nan Alatala ra, a tinxin.
 Won Marigi Ala kinikinima won ma.
⁶ A mixi magoroxi kantama.
 N senbe to non, a naxa n nakisi.

⁷ N xa n nii raxara,
 barima Alatala bara fe fanyi raba n be.

⁸ Alatala, i bara n nii ratanga faxe ma,
 i yaye ba n ya ra,
 i n sanyi senbe so,

⁹ alako n xa jere i tan Alatala ya ra mixi
 baloxi ya ma.

¹⁰ N to nu n xaxili tima i ra,
 n naxa a fala i be,
 «N na toorofe.»

¹¹ Limaniya to ba n yi ra,
 n naxa a fala, «Wule fale nan mixi birin
 na.»

¹² Alatala, n i sare fima di, i xa hinne xa fe
 ra?

¹³ N i xa maratangz masenma ne jama be,
 Alatala xili matoxoe ra.

¹⁴ N na n ma laayidie rakamalima ne
 Alatala be,
 a naxa jama birin ya xori.

¹⁵ Alatala a joxo sama ne a batulae xa
 simaya xon ma.

¹⁶ I tan Alatala xa konyi di nan n na, i xa
 konyi gine xa di,
 i naxan nafulunxi saya luuti ra.

¹⁷ N tantui serexxe bama ne i be, n i xili
 matoxoma ne.

¹⁸ N na n ma laayidie rakamalima ne
 Alatala be,

a naxa jama birin ya xori,
¹⁹ Alatala xa banxi tete kui,
 Darisalamu jama ya xori.

Wo Marigi matoxo!

117

Ala xa xanunteya

Ala matoxoe

¹ Si birin xa Alatala matoxo,
 bosoer birin xa a tantu,
² barima a xa xanunteya gbo won mabiri,
 a xa dugutegejena mu nonma abadan.

Wo Alatala matoxo!

118

Xaxili tife Alatala ra

Ala matoxoe

¹ Wo Alatala tantu barima a fan,
 a xa xanunteya mu nonma abadan.

² Isirayila xa a fala,
 «A xa xanunteya mu nonma abadan!»
³ Haruna bosoer xa a fala,
 «A xa xanunteya mu nonma abadan!»
⁴ Ala yaragaaxuie xa a fala,
 «A xa xanunteya mu nonma abadan!»

⁵ N ma toore kui, n naxa Alatala maxandi.
 A naxa n ma duba suxu n fulunfe ra.

⁶ Alatala na n seeti ma,
 n mu gaaxuma fefe ma.
 Adamadi nomma munse niyade n na?
⁷ Alatala na n foxo ra, a n malima.
 N fama ne node n yaxui ra.

⁸ Xaxili tife Alatala ra, na nan fan beenun
 xaxili tife adamadi ra.

⁹ Yetete taxufe Alatala ra dangi yetete taxufe
 dunija mangoe ra.

¹⁰ Si birin nu n nabilinxi n gere xili ma,
 kono Alatala naxa a niya n xa no e ra.

¹¹ E nu n nabilinxi a paaxi ra,
 kono n naxa no e ra Alatala xili ra.

¹² E naxa din n na alo kumi tonsoe,
 kono n naxa non alo sexe xaraxi ganma ki
 naxe.

Alatala nan a niya n xa no e ra.

¹³ E nu n matutunma senbe ra,
 a gbe mu nu luxi n xa bira,

¹⁴ Alatala nan na n senbe nun n ma seeewe
 ra,
 A bara n nakisi!

¹⁵ Seeewe nun xunnakeli xui naxa mini
 tinxintoe xonyi a falafe ra,

¹⁶ «Alatala naxa wali senbe ra!»

A naxa a mangęya masen,
a kaabanakoe raba.»
 17 N mu faxa, n naxa kisi,
alako n xa Alatala xa kaabanakoe masen
jama bę.
 18 Alatala bara n jaxankata,
kono a mu n luxi n xa faxa.
 19 Wo tinxinyi naadée rabi n bę,
n soma menni Alatala tantufe ra.
 20 Alatala xa naade nan yi ki,
tinxitęe soma naxan kui.
 21 N i tantuma nę, barima i bara n ma duba
suxu,
i bara findi n nakisima ra.
 22 Banxitie męe geme naxan na,
na bara findi banxi sangantime ra.
 23 Na kelixi Marigi nam ma.
 Kaabanakoe na a ra won tan bę.
 24 Łoxęe nan yi ki Alatala naxan panigexi,
won xa nelexin, won xa seewa a xa fe ra.
 25 Yandi Alatala, muxu rakisi!
 Yandi Alatala, muxu xun nakeli.
 26 Baraka na mixi ma naxan fafe Marigi xili
ra.
 Muxu Alatala matoxoma a xa banxi kui.
 27 Marigi nan na Alatala ra,
naxan xa nore bara yanba won ma.
 Wo xa serexe xiri serexebade seti ma.
 28 N Marigi Ala nan i ra, n i tantuma nę,
n Marigi Ala nan i ra, n i matoxoma nę.
 29 Wo Alatala tantu barima a fan.
 A xa xanunteya mu jomma abadan.

119

Ala xa seriye kerenyi

Ala xa seriye

1 Seewe na mixie bę naxee jere ki tinxin,
naxee biraxi Alatala xa seriye foxo ra.
 2 Seewe na mixie bę naxee Ala xa masenyi
męma,
naxee a fenma e bęne birin na.
 3 Nee mu tinxitareya rabama fefe ma,
e birama Ala xa kira nan foxo ra.
 4 I bara i sago masen muxu bę,
alako muxu xa muxu joxo sa a xon ma a
fanyi ra.
 5 N wama fe birin nabafe
alako n xa i xa yaamarie rabatu.
 6 Na kui n mu fama yaagide i waxonfe xa
fe ra.
 7 N na i xa yaamarie kolon,
n i batuma ne n bęne fixe ra.
 8 N i xa yaamarie ratinmęma nę,
i naxa mę n na kerenyi ra.
 9 Fonike jere ma seniyenye kui di?

A biri i xa masenyi foxo ra.
 10 N i fenma n bęne birin nan na.
 I naxa n lu n xa makuya i xa yaamarie ra.
 11 N i xa masenyi ragatama nę n bęne ma,
alako n naxa yunubi raba i ra.
 12 Matoxoe na i be Alatala.
 I xa yaamarie masen n bę.
 13 N i xa seriye durusima nę,
i naxan masenxi i kere ra.
 14 N seewaxi birafe ra i xa masenyi foxo ra,
alo n na findi banna belebele ra.
 15 N n joxo saxi i sago xon ma, n i xa kira
matoma nę.
 16 I xa yaamarie rafan n ma,
n mu nesemuma i xa masenyi ma.
 17 Fe fanyi raba n tan, i xa konyi di bę,
alako n xa kisi, n xa i xa masenyi ratinme.
 18 N ya rabi alako n xa i xa seriye fanyi
igbe.
 19 Xępe nan lanxi n ma yi dunija ma,
i naxa i xa yaamarie noxun n ma.
 20 N hayi na i xa tinxinyi ma.
 21 I i xui ratema yete igboe xili ma,
mixi dankaxi naxee i xa yaamarie
rabejinma.
 22 I xa n natanga yaagi nun marajaaxui
ma,
barima n i xa masenyi suxuxi.
 23 Hali mangęe n töçnegema,
i xa konyi di a joxo sama nę i xa yaamarie
nan xon ma.
 24 I xa masenyi rafan n ma,
e n nasima a fanyi ra.
 25 N na töre xungbe kui.
 Yandi, i xa n nakisi i xa masenyi ra.
 26 N to n ma jere ki masen i bę, i n yaabi
ne.
 Yandi, i xa i xa yaamari masen n bę.
 27 N mali i sago fahaamufe ra,
alako n xa n joxo sa i xa kaabanakoe xon
ma.
 28 N na wafe nimise ma.
 N xun nakeli alo i a laayidixi ki naxę.
 29 Wule falafe makuya n na.
 Hinne n na i xa seriye saabui ra.
 30 N bara dugutęgeja kira sugandi,
n bęne birama i xa seriye nan foxo ra.
 31 Alatala, n xirixi i xa seriye nan na,
i naxa n lu yaagi kui.
 32 N na n jere i xa yaamarie xa kira nan
xon ma,
barima i bara a niya i waxonfe xa lu n bęne
ma.
 33 Alatala, n matinxin i xa yaamarie ra,
alako n xa lu i xa kira xon ma n ma simaya
birin kui.
 34 Xaxili fanyi fi n ma,
alako n xa n joxo sa i xa seriye xon ma,
n man xa a rabatu n bęne birin na

³⁵ N najere i xa yaamarie xa kira xon ma,
barima e rafan n ma

³⁶ N bojne rafindi i xa masenyi ma,
i naxa a rafindi bannaya tinxitareya ma.

³⁷ N yae ba see ra naxee jomma,
n nakisi i xa kira xon ma.

³⁸ I xa laayidi rakamali i xa konyi di be,
i naxan nagataxi i yaragaaxue ya ra.

³⁹ N ba yaagi kui n gaaxuxi naxan ya ra,
barima i xa seriye fan.

⁴⁰ N wama birafe i xa masenyi foxo ra a
fanyi ra.

N nakisi i xa tinxinyi kui.

⁴¹ Alatala, fa i xa xanunteya nun i xa kisi
ra n be,

alo i a laayidi ki naxe.

⁴² Na temui, n nomma ne n maberema
yaabide,

barima n tan laxi i xa masenyi ra.

⁴³ I naxa nondi masenyi ba n de i,
barima n xaxili tixi i xa kiiti ra.

⁴⁴ N i xa seriye rabatuma ne abadan.

⁴⁵ N luma xoreya nan kui,
barima n na i sago nan fenfe.

⁴⁶ N i xa masenyi falama ne mangee be,
n mu fama lude yaagi kui.

⁴⁷ Birafe i xa yaamarie foxo ra, na rafan n
ma.

⁴⁸ N na n belexee itema tantui ra
i xa yaamarie xa fe ra, naxee rafan n ma.
N wama n joxo safe i xa seriye xon ma.

⁴⁹ I xa ratu i xa masenyi ma,
i naxan masen i xa konyi di be,
naxan xaxili sa fima n ma yare.

⁵⁰ N madunduma n ma toore kui
i xa laayidi nan saabui ra.

⁵¹ Yete igboe n mayelema ne,
kono n mu i xa seriye kira bepinma.

⁵² Alatala, n to n natu i xa kiiti tinxinixe
ma

i naxan saxi temui dangixi,
n bojne limaniyama ne.

⁵³ N bojne texi a naaxi ra tinxitaree xili ma
naxee i xa seriye raboloma.

⁵⁴ N sabati dede, n beeti bama ne i xa
yaamarie xa fe ra.

⁵⁵ Koe ra n na n natuma ne i xili ma.

Alatala, n fama ne i xa seriye ratinmede.

⁵⁶ N darixi i sago rabatufe nan na.

⁵⁷ Alatala, i tide gbo n be.

N bara laayidi tongo i xa masenyi rabatufe
ra.

⁵⁸ N wama lufe i seeti ma n bojne birin na.
Hinne n na alo i a masen ki naxe.

⁵⁹ N to n jere ki mato,
n bara gibilen i xa masenyi ma.

⁶⁰ N gbatama ne,
n mu dugundima i xa yaamarie rabatufe
ra.

⁶¹ Hali mixi jaaxie kankan n ma,
n mu neemuma i xa seriye ma.

⁶² Koe tagi, n kelima ne, n i matokho i xa
kiiti tinxinxi xa fe ra.

⁶³ I yaragaaxui birin findixi n jereboore
nan na,
nun naxee i sago rabatuma.

⁶⁴ Alatala i xa xanunteya na dunipa birin
ma,
n xaran i xa yaamarie ra.

⁶⁵ Alatala, i bara fe fanyi raba n tan i xa
konyi be,
alo i a laayidixi ki naxe.

⁶⁶ N xaran fe tagi rasade nun fe kolonyi ra,
barima n laxi i xa yaamarie ra.

⁶⁷ N nu bara loe beemanu i xa n ma fe
magoro,
kono yakosi fa n na i xa masenyi nan
nabatufe.

⁶⁸ I fan, i fe fanyi rabama,
n xaran i xa yaamarie ra.

⁶⁹ Hali yete igboe wule sama n xun,
n i xa yaamarie rabatuma ne n bojne birin
na.

⁷⁰ E bojne xoroko alo geme,
kono i xa seriye joxun n be.

⁷¹ N ma toore bara n mali i xa yaamarie
kolonfe ra.

⁷² I xa masenyi fan n be xeme nun gbeti
ra.

⁷³ I tan nan n daaxi, i tan nan n nafalaxi i
xonye ra.

Fahaamui fi n ma i xa yaamarie kolonfe ra.

⁷⁴ I yaragaaxui xe seewa n tofe ra,
barima n xaxili tixi i xa masenyi ra.

⁷⁵ Alatala, n a kolon i xa kiiti tinxinxi ra,
n a kolon i n ma fe magoroxi xanunteya
nan ma.

⁷⁶ Yandi, i xa xanunteya xa n madundu,
alo i a laayidi n tan, i xa konyi be ki naxe.

⁷⁷ I xa kinikini n ma alako n xa kisi,
barima i xa seriye rafan n ma.

⁷⁸ Yete igboe xa yaagi soto,
barima n mu fe yo rabaxi e ra e n tooroma
naxan ma.

N tan joxo sama i sago nan xon ma.

⁷⁹ I yaragaaxui xe gibile n ma,
a nun naxee i xa masenyi kolon.

⁸⁰ N bojne xa i xa yaamarie susu,
alako yaagi naxa fa dusu n xun na.

⁸¹ A xoli n ma n xa i xa kisi soto,
kono n xaxili tixi i xa masenyi nan na.

⁸² N i xa laayidi rakamalixi mamefe.
N a falama n bojne kui, «I n madunduma
mun temui?»

⁸³ N luxi alo kundi naxan na raxarafe,
kono n mu neemuma i xa yaamarie ra.

⁸⁴ N xa mame ti han mun temui,
beenun i xa n yaxuie paxankata?

85 Yete igboe gantanyi tima n ya ra.
 Seriye mu na ki.
 86 I xa yaamari birin tinxin.
 N natanga toojegoe ma.
 87 A gbe mu luxi e xa n ma fe kana,
 kono n tondi ne i xa yaamarie rabolode.
 88 N nakisi i xa xanunteya ra,
 alako n xa i xa masenyi suxu.
 89 Alatala, i xa masenyi na koore ma
     abadan.
 90 I xa xanunteya buma ne kelife to bonsœ
     ma han bonsœ naxee sa fama.
 I dunjia xanxi nar daa.
 91 I xa seriye buma han to,
 birin na i xa mangeya nan bun ma.
 92 Xa n mu seewa i xa seriye ra nu,
 n bara bœn n ma toore kui nu.
 93 N mu neemuma i xa masenyi ra feo,
 barima i n kisixi e tan nan saabui ra.
 94 N bara n yete fi i ma, n nakisi.
 N timna i sago suxufe ra.
 95 Mixi jaaxie wama n faxafe,
 kono n tan joxo saxi i xa masenyi xon ma.
 96 N a kolon dunjia fe birin jœnma ne,
 kono i xa seriye mu kanama abadan.
 97 I xa seriye rafan n ma.
 N na n joxo saxi a xon ma kude.
 98 I xa yaamarie n findima fahaamula nan
     na
 dangi n yaxuie ra, barima e na n bojœ kui
     temui birin.
 99 N xaxili fan n karamœxœ xaxili be,
 barima n na n joxo saxi i xa masenyi nan
     xon ma.
 100 N fe kolon dangife forie ra,
 barima n i sago rabatuxi.
 101 N bara n sanyi ba kira jaaxie xon ma,
 n xa bira i xa masenyi foœ ra.
 102 N mu i xa seriye bejiñ, barima i tan nan
     yati n xaran na ra.
 103 I xa masenyi joxun n de kui dangi kumi
     ra.
 104 N xaxili fanyi soto i sago nan na.
 Na kui n bara kira jaaxie tan xon.
 105 I xa masenyi findixi lanpui nan na n san
     tide,
 a findi naiyalanyi ra n ma kira xon ma.
 106 N bara laayidi tongo naxan mu kanama,
 n fama ne birade i xa seriye tinxinxi foœ
     ra.
 107 N bara tooro a gbe ra.
 Alatala, n nakisi i xa masenyi ra.
 108 Alatala, n bara i maxandi,
 i xa n ma matœxœ suxu serexœ ra,
 i xa n xaran i sago ra.
 109 N nii na faxe ya i temui birin,
 kono n mu neemuma i xa seriye ma.
 110 Mixi jaaxie gantanyi tema n be,
 kono n mu n makuyama i sago ra.

111 I xa masenyi findixi n ke nan na
     abadan,
 a n bojœ rasœwama ne.
 112 N bojœ birama ne i xa yaamarie foœ ra
     abadan.
 113 N filankafui xonma,
 kono i xa seriye rafan n ma.
 114 N kantari nun n makantama na i tan
     nan na,
 n xaxili tixi i xa masenyi ra.
 115 Wo wo masiga n na, wo tan mixi kobie,
 alako n xa Ala xa yaamarie ratinme.
 116 N demen alo i a laayidi ki naxe, alako n
     xa kisi.
 I naxa fe kana n xaxili tixi naxan na.
 117 I xa ti n fanga ra, alako n xa kisi.
 N ya tixi i xa yaamarie ra.
 118 I xa tondi mixie ra naxee e makuyama
     i xa seriye ra,
 barima madaxupna nun wule na e xa fe
     birin kui.
 119 I mixi kobie jœnma ne yi dunjia ma,
 alo xabui gbeti gbi bama ki naxe.
 Na nan a ra i xa masenyi rafan n ma.
 120 N fate serenma i xa magaaxui ra,
 n hanmexi i xa kiiti ra.
 121 N walima nondi nun tinxinyi nan na.
 I naxa n lu n yaxuie yi ra.
 122 I xa n ma fe soœneya i senbe ra,
 I naxa lu yete igboe xa no n na.
 123 N ya tixi i xa kisi ra temui birin,
 a nun i xa masenyi tinxinxi.
 124 Hinne i xa konyi ra i xa xanunteya kui.
 N xaran i xa yaamarie ra.
 125 Fahaamui fi n tan, i xa konyi ma,
 alako n xa i xa masenyi kui kolon.
 126 Mixie na i xa seriye matandife.
 Alatala, a lanma i xa ti e ya ra yakosi.
 127 I xa yaamarie rafanxi n ma dangife
     xeœma fanyi ra,
 128 n to a majoxun i sago tinxin,
 n kira birin xonma ne naxan mu findi
     nondi ra.
 129 I xa masenyi n de ixarama,
 n a rabatuma na nan ma.
 130 I xa masenyi kui matofe,
 a xaxili fima ne xaxilitaree ma.
 131 A na n nii ra n xa i sago kolon.
 132 I ya rafindi n ma, i xa hinne n na,
 alo i darixi a raba ra ki naxe i xanuntenyie
     be.
 133 I xa n ti i xa masenyi fari,
 i naxa lu fe jaaxi yo xa no n na.
 134 N ba adamadie xa noe bun ma,
 alako n xa i xa yaamarie ratinme.
 135 I yatagi nore rayanba i xa konyi ma,
 i xa n xaran i xa yaamarie ra.
 136 N luma wa ra a gbe ra,

barima n a kolon mixie mu i xa seriye
ratinmema.

¹³⁷ Alatala i tinxin, i xa kiitie fan tinxin.

¹³⁸ I xa masenyi tinxin, a man findixi nondi
yati nan na.

¹³⁹ N bojne rajaaxuma ne n ma,
barima n yaxuie mu e tuli matima i xa
masenyi ra.

¹⁴⁰ I xa masenyi bara a yete xa nondi
masen,

a rafan n tan i xa konyi ma.

¹⁴¹ Halli n xurun, mixie yoma n ma,
n mu neemuma i sago ma.

¹⁴² I xa tinxinyi buma abadan.

I xa seriye nondi na a ra.

¹⁴³ Sunnunyi nun toore n suxuxi,
kono i xa yaamarie noxun n be.

¹⁴⁴ I xa seriye tinxin abadan.

Fahaamui fi n ma alako n xa kisi.

¹⁴⁵ Alatala, n na n de rawafe i be n bojne
birin na.

N yaabi, alako n xa no i xa yaamarie
ratinmede.

¹⁴⁶ N na n de rawafe i be.

N nakisi, alako n xa no i sago rabade.

¹⁴⁷ N kelima beemanu subaxe xa a li,
n i maxandi i xa n demen.

N xaxili tixi i xa masenyi nan na.

¹⁴⁸ N mu xima koe ra,
n na n majoxunma i xa masenyi nan tun
ma.

¹⁴⁹ I tuli mati n xui ra i xa xanunteya xa
fe ra.

Alatala, n nakisi i xa kiiti bere ra.

¹⁵⁰ Mixie bara maso n na,
naxee wama fe jaaxie xon.

E makuya i xa seriye ra.

¹⁵¹ Kono i tan Alatala, i makore n na,
i xa yaamarie findixi nondi nan na.

¹⁵² N a kolon kabi a rakuya,

i bara i xa masenyi mabanban alako a xa
bu abadan.

¹⁵³ N ma toore mato, i xa n nakisi,
barima n mu neemuxi i xa seriye ma.

¹⁵⁴ I xa n xun mafala, i xa n xun sara.

N nakisi alo i a laayidi ki naxe.

¹⁵⁵ Kisi makuya mixi jaaxie ra,
barima e mu birama i xa yaamarie foxo ra.

¹⁵⁶ Alatala, i xa kinikini gbo.

N nakisi i xa kiiti bere ra.

¹⁵⁷ N gerefæ wuya,
kono n mu gibilen i sago foxo ra.

¹⁵⁸ I yanfamae tofe rajaaxu n ma,
barima e mu i xa masenyi suxuma.

¹⁵⁹ A mato, i xa yaamarie rafan n ma.
Alatala, n nakisi i xa xanunteya xa fe ra.

¹⁶⁰ I xa masenyi nondi na a ra,
i xa kiiti tinxinxi buma ne abadan.

¹⁶¹ Mangée n tooroma hali n mu fe jaaxi
yo rabaxi e ra,
kono n gaaxuma i xa masenyi ya ra n bojne
birin na.

¹⁶² N seewaxi i xa laayidi ra,
alo mixi naxan geeni xungbe sotoxi.

¹⁶³ N wule xonxi, a rajaaxu n ma,
kono i xa seriye n xanunteyi na a ra.

¹⁶⁴ N i matoxoma sanmaya solofero loxo yo
loxo

i xa kiiti tinxinxi xa fe ra.

¹⁶⁵ Bojnesa gbegbe nan na mixie be,
i xa seriye rafanxi naxee ma.
Fefe mu e rabirama.

¹⁶⁶ Alatala, n xaxili tixi i xa kisi ra,
n birama ne i xa yaamarie foxo ra.

¹⁶⁷ N i xa masenyi suxuma ne,
barima e rafan n ma ki fanyi ra.

¹⁶⁸ N birama ne i sago nun i xa masenyi
foxo ra.

I n jere ki birin kolon.

¹⁶⁹ Alatala, i xa n ma duba suxu.
Fahaamui fi n ma i xa masenyi saabui ra.

¹⁷⁰ N ma maxandi xa i li.

N nakisi alo i a laayidi ki naxe.

¹⁷¹ I matoxoe xa mini n de i,
barima i n xaranfe i xa yaamarie nan na.

¹⁷² N de xa beeti nde ba i xa masenyi xa fe
ra,

barima i xa yaamarie birin tinxin.

¹⁷³ I xa fa n demen,
barima n i sago nan sugandixi.

¹⁷⁴ Alatala, n nii na i xa kisi ma,
i xa seriye n naseewama ne.

¹⁷⁵ I xa n nakisi alako n xa no i matoxode.
I xa kiiti xa n demen.

¹⁷⁶ N nabepinxi ne alo yexe loexi.

I xa n tan i xa konyi fen,
barima n mu neemuxi i xa yaamarie ma.

120

Ratangafe gere ma

Ala maxandi

¹ Biyaasilaе xa beeti nde
N na Alatala maxandi n ma toore kui,
a n yaabima ne.

² Alatala, n natanga wule falee de ma,
naxee mixie madaxuma.

³ Mixi madaxui, a fama munse rabade?

⁴ A fama soxoe nan tide tanbe raluganxie
ra,

a fama ganyi tide te wolee ra.

⁵ A xoroxo n be lufe ra Meseki boxi ma,
a xoroxo n be lufe ra Kedari bonsoe ya ma.

⁶ N bara bu yi mixie ya ma,
naxee bojnesa xonxi.

⁷ N tan na bojnesa nan be,
kono n nefe wojen,

e tan wama gere nan xon ma.

121

Demeri kelima Ala ma

Ala matoxœ

1 Biyaasilae xa bæti nde
N na n ya ratema geyae mabiri.
N ma demeri kelima minden?
2 N ma demeri fatanma Alatala nan na,
naxan koore nun boxi daaxi.

3 A mu tinma i xa bira.
A i kantama, a mu kinsonma.
4 Isirayila kantama mu kinsonma, a mu
xima.
5 Alatala nan i kantama.
A findixi niini nan na i be,
6 alako soge naxa i tooro yanyi ra,
kike naxa i tooro koe ra.
7 Alatala i ratangama ne toore birin ma, a
i nii makantama.
8 I na mini, Alatala luma ne i seeti ma.
I na so, Alatala birama ne i foxy ra.
A na i seeti ma yakosi, a na i seeti ma
abadan.

122

Bøjresa xa lu Darisalamu

Ala matoxœ

1 Biyaasilae xa bæti nde Dawuda naxan
sebe
N bara seewa n biyaasi booree xa woyenyi
ma, a falafe ra,
«Won xee Alatala xa banxi!»
2 «Yakosi muxu sanyie tixi i tan
Darisalamu sode de ra.»

3 Darisalamu taa na a ra naxan tixi lanyi
kui.
4 Alatala xa mixie tema ne naa e bonsœ ki
ma
alako e xa Alatala xili matoxo alo a yamar-
ixi ki naxe.
5 Kiitisa xa kibanyie doxoxi menni ne,
Dawuda bonsœ xa mange kibanyie.

6 Wo bojresa maxandi Darisalamu be!
«Ala xa i xanuntenyie ratanga fe xørœxœ
ma.
7 Ala xa a niya bojresa xa lu i xa tete kui.
Ala xa i ratanga gere ma.»
8 N ngaxakerenyie nun n xanuntenyie xa
fe ra,
n a falama ne, «Bøjresa xa lu wo be!
9 N i xa heeri fenma ne won Marigi Alatala
xa horomolingira xa fe ra.»

123

Ala xa konyie

Ala maxandi

1 Biyaasilae xa bæti nde
N na n ya ratema i tan nan na,
i tan naxan ma kibanyi na koore ma.
2 Muxu yae tixi muxu Marigi Alatala nan
na a xa kinikini xa fe ra,
alo konyie yae tixi e marigi ra ki naxe.
3 Alatala, kinikini muxu ma, barima jama
bara yo muxu ma,
4 yete igboe bara muxu mabere.

124

Ala xa maratange

Ala matoxœ

1 Biyaasilae xa bæti nde Dawuda naxan
sebe
Isirayila jama xa a fala:
Xa Alatala mu lu won seeti ma nu,
2 xa Alatala mu won mali gere kui nu,
3 na gerefæe bara won xun nakana e xa
xonœ ra nu,
4 alo banbaranyi dinma xure ma ki naxe,
5 a fa mixie madula ye xœra senbe ra.

6 Tantui na Alatala be,
naxan mu tin e xa no won na.
7 Won bara kisi alo xoni naxan kisixi
gantanyi ra.
Gantanyi bara kana,
yelœ bara boœ a ra,
won bara e lu naa.
8 Won ma demeri na Alatala xili nan na,
naxan koore nun boxi daaxi.

125

Alatala a xa jama rabilinfe

Ala xa seriyœ

1 Biyaasilae xa bæti nde
Naxee e xaxili tima Alatala ra,
e senbe sotoma ne alo Siyoní geya
naxan mu serenma, a bu abadan.
2 Darisalamu rabilinxi geyae ra ki naxe,
Alatala a xa jama fan nabilinxi na ki ne
abadan.

3 Mangasanyi jaaxi mu tinxitœ xe boxi
yamarima,
alako tinxitœ belexœ naxa lan fe jaaxi.

4 Alatala, hinne mixi fanyie ra, naxee bojœ
fixe,
5 kono i tan Alatala, i xa tinxitaree keri e
yuge ma.

Ala xa bojresa lu Isirayila boxi ma.

126

Ala mixi xœreyafe

Ala matɔxɔε

¹ Biyaasilae xa bæti nde
Alatala to geelimanie ragbilen Siyon, a lu ne muxu be alo xiye.
² Muxu naxa yele, muxu naxa bæti ba seewə ra. Sie nu a falama ne e bore be, «Alatala bara kaabanakoe raba yie be.»
³ Iyo, Alatala bara kaabanakoe raba muxu be, muxu seewaxi ki fanyi ra.

⁴ Alatala, muxu harige ragbilen muxu ma alo ye ragbilenma Negewi bɔxi xure xorixie ra ki naxe.
⁵ Mixi naxee xe sama yaye ra, e fama ne a xabade seewə kui.
⁶ Mixi naxan sigama sansi side, e na wafe, na mixi gibilenma ne baloe ra, a seewaxi.

127*Ala nan banxi tife**Ala matɔxɔε*

¹ Biyaasilae xa bæti nde Sulemani naxan ba
Xa Alatala xa mu banxi ti, a timae walima ne fufafu.
Xa Alatala xa mu taa makantama, a kantamae walima ne fufafu.
² Wo kelima subaxε ma, wo walima han koe ra baloe sotofe ra.
Na kui wo walima tun.
Kono Ala a xanuntenyie man kima e sa temui.

³ Die findima ne ke ra mixi be Alatala naxan kima, fe fanyi sare nan e ra, naxee kelima a tan ma.
⁴ Die naxee sotoxi fonike temui, nee tide luma ne alo soorie xa xalie.
⁵ Barake na mixi be naxan xa xali sase rafexi.
A yaxuie mu noma a rayaagide pama ya i.

128*Di findixi baraka nan na**Ala xa seriyε*

¹ Biyaasilae xa bæti nde Seewə na Alatala xa yaragaaxui nan be, naxan jereema a xa kira xon ma.
² I xa wali geeni luma i tan nan be, a findi seewə nun harige ra i be.
³ I xa gine luma ne alo wuri bogila i xa banxi kui, i xa die luma ne alo wuri neenee i xa teebili seeti ma.
⁴ A na na ki ne Alatala xa yaragaaxui be, a barakaxi.

⁵ Alatala xa i baraka kelife Siyon. I xa Darisalamu harige to i xa simaya birin kui.
⁶ I xa i xa die xa die to.

Ala xa bojesa lu Isirayila bɔxi ma.

129*Ala xunnakeli fife töörömixi ma**Ala matɔxɔε*

¹ Biyaasilae xa bæti nde Isirayila xa a fala:
N gerefae bara n töörö kabi n fonike temui.
² E bara n töörö a paaxi ra kabi a föle, kono e mu no n na.
³ E bara n fari ibɔɔ
alo xe sae bɔxi böoma ki naxe.
⁴ Kono Alatala tinxin.
A bara mixi kobie xa luuti xirixie bolon.

⁵ Ala xa Siyon xɔnmixie rayaagi.
⁶ Ala xa e lu alo banxi fari jnooge, naxan xarama beenun a xa tala,
⁷ naxan mu findima baloe ra xe sae be.
⁸ Dangi mixie naxa duba wo be, a falafe ra, «Ala xa wo baraka.
Muxu bara duba wo be Alatala xili ra.»

130*Alatala Marakisima**Ala maxandi*

¹ Biyaasilae xa bæti nde Alatala, n i xilima n ma töore tilinxni nan kui.
² N Marigi, i xa i tuli mati n xui ra, i xa n ma maxandi rame kinikini kui.
³ Xa i tan Alatala ratuma mixie xa yunubie ma, nde nɔma tide i ya ra sɔnɔn?
⁴ Kono i tan yunubie xafarima ne.
Na kui mixi gaaxuma ne i ya ra.

⁵ N xaxili tixi Alatala nan na n nii birin na, n ya tixi a xa masenyi nan na.
⁶ N xaxili naxan tixi n Marigi ra, na dangi taa makante xa mame ti ra kuye iba ra.
A gbo na be.

⁷ Isirayila, i xa i xaxili ti Alatala ra, barima i xa xanunteya na a bojε kui, a i xunsare birin fima ne.

⁸ A tan nan Isirayila xun sarama a xa yunubie birin ma.

131*Danxaniyatε xa maraxare**Ala matɔxɔε*

¹ Biyaasilae xa bæti nde Dawuda naxan ba

Alatala, yete igboe mu n na,
n mu la n yete ra.
N mu soma fee ya ma naxee senbe gbo n
be,
naxee dangi n ma fahaamui ra.
² N naxan nabaxi, n na n sabarixi ne,
n na n nii raxara alo di de baxi.
³ Isirayila, i xa i xaxili ti Alatala ra temui
birin.

132

*Ala xa laayidi Dawuda nun Darisalamu
be*

Ala maxandi

¹ Biyaasilae xa beeti nde
Alatala, i xa ratu Dawuda ma a nun a xa
toore birin ma.

² A naxa a rakali Alatala be,
a naxa a rakali Yaxuba Marigi Ala
Senbema be,
³ «N mu soma n xonyi, n mu n sama,
⁴ n mu n ya maxima,
n mu n ya magirama,
⁵ han n sa lingira sotoma Yaxuba Marigi
Ala Senbema be temui naxe.»

6 Won nu bara a xa fe me Efarata boxi ma.
Won naxa a li Yaara xa xe ma.
⁷ «Won xee a xa horomolingira yire,
won xa won xinbi sin a santide ya i.

⁸ Alatala, keli i xa talu i sabatide, i tan nun
i xa saate kankira.

⁹ I xa serexedubee xa lu xunnakeli kui,
i duguteggee xa e seewee xui rate.»

¹⁰ I xa konyi Dawuda xa fe ra,
i naxa mee i xa mange sugandixi ra.

11 Alatala a kali ne Dawuda be,
marakali naxan mu kanama,
a naxe, «N i bōnsōe nde nan doxoma i xa
kibanyi ma.
12 Xa i xa die sa n ma saate binya,
e n ma yaamarie rabatu,
e xa die fan luma ne i xa kibanyi ma
abadan.»

13 Barima Alatala bara Siyoni sugandi,
menni nan nafanxi a ma a sabatide ra.
¹⁴ A naxe, «N sabatide nan be ra abadan.
N doxoma be n ma kibanyi kui barima be
rafanxi n ma.

¹⁵ N barake sama ne Siyonikae ma,
n baloe fi e xa misikiinee ma.
¹⁶ N kisi firma ne e xa serexedubee ma,
e duguteggee beeti bama ne seewe kui.»

¹⁷ «Be n Dawuda senbe rakelima ne,
n naiyalanyi raminima ne n ma Mixi
Sugandixi be.»

18 N yaagi dusuma ne a yaxuie xun na,
kono n nore dusuma a tan nan xun na.»

133

Ala xa jama xa lanyi

Ala matoxee

¹ Biyaasilae xa beeti nde Dawuda naxan ba
Ngakakerenyie lanma e xa lu lanyi kui.
Fe fanyi yati yati nan na ki.

² Na fan alo ture naxan surusuruma
Haruna xunyi ma,
a fa goro a dexabé ma,
han a dugi li.

³ Na luma ne alo xini naxan goroma
Xerimon nun Siyoni geyae ma,
barima Alatala barake nun kisi ragoroma
naa abadan.

134

Duba serexedube be

Ala matoxee

¹ Biyaasilae xa beeti nde
Wo tan Alatala xa konyie,
wo xa Alatala matoxo,
wo tan naxee walima koe ra Alatala xa
horomobanxi kui.

² Wo xa wo belexe ite horomobanxi kui
Alatala matoxofe ra.

³ Alatala naxan koore nun boxi daa,
a xa barake sa wo ma kelife Siyoni.

135

Isirayila xa matoxee

Alatala matoxee

¹ Wo Marigi Alatala matoxo, wo a xili
matoxo.

Alatala xa konyie, wo xa a matoxo,
² wo tan naxee walima Alatala xa
horomobanxi kui,
won tan naxee walima Ala xa banxi tetse
kui.

³ Wo xa Alatala matoxo, barima a fan.
Wo xa beeti ba a xili matoxofe ra, barima
a rafan a ma.

⁴ Alatala bara Yaxuba sugandi a yete be,
alako Isirayila xa findi a xa jama fanyi ra.

⁵ N tan a kolon a Alatala gbo,
won Marigi dangi alae birin na.

⁶ Alatala a waxonfe rabama ne koore nun
boxi ma,
a a rabama ne baa tilinxie ma.

⁷ A nuxuie ratema keli dunija tunxunyi
naani ma,
a tune rafa nun seyamakonyi, a foye
xungbe ramini a ragatade kui.

⁸ A Misira di singee birin faxa,

keli mixie ma han a sa xurusee li.
 9 A naxa tōnxumae nun kaabanakoe raba
     Misira,
 Firawuna nun a xa walikēe birin xili ma.
 10 A naxa sie wuyaxi bōnbo, a mangē
     senbēma gbegbe faxa.
 11 A naxa Amorikae xa mangē Sixōn,
 Basan mangē Ogo, nun Kanaan mangē
     birin xa boxi tongo,
 12 a naxa a fi a xa pama Isirayila ma ke ra.
 13 Alatala, i xili mu lōema abadan, i xili
     ifalamā ne temui birin,
 14 barima Alatala fama ne a xa jama
     gbenoxōde,
     a fa kinikini a xa konyie ma.
 15 Si naxee mu Ala kolon,
     e kuyee yailanma xēema nun gbeti nan na
     e blexxē ra.
 16 De na na kuyee be, kōno e mu wōyēnna.
 Yae na e be, kōno e mu se toma.
 17 Tulle na e be, kōno e mu fe mēma. Nengi
     yo mu e fate i.
 18 E rafalamae xa lu alo e tan, a nun naxee
     birin lama e ra.
 19 Isirayilakae, wo tan xa Alatala tantu.
 Haruna bōnsōe, wo xa Alatala tantu.
 20 Lewi bōnsōe, wo xa Alatala tantu.
 Wo tan Ala yaragaaxue, wo xa Alatala
     tantu.
 21 Tantui na Alatala be kelife Siyonī.
 Tantui na Alatala be naxan sabatixi
     Darisalamu.
 Wo xa Alatala matōxō!

136

*Tantui na Ala be a xa xanunteya xa fe
 ra*

Ala matōxōe

- 1 Wo Alatala tantu, barima a fan,
     dan mu na a xa xanunteya ma.
- 2 Wo Alatala tantu naxan dangi alae birin
     na,
     barima dan mu na a xa xanunteya ma.
- 3 Wo marigie xa Marigi tantu,
     barima dan mu na a xa xanunteya ma.
- 4 Wo xa a tan tantu,
     a tan naxan kerēn kaabanakoe rabama,
     barima dan mu na a xa xanunteya ma,
- 5 a tan naxan koore daaxi a xa fahaamui
     ra,
     barima dan mu na a xa xanunteya ma,
- 6 a tan naxan boxi itala yee fari,
     barima dan mu na a xa xanunteya ma,
- 7 a tan naxan yanba se xungbee daaxi,
     barima dan mu na a xa xanunteya ma,
     8 soge, alako a xa yanyi iyalan,
     barima dan mu na a xa xanunteya ma,

9 kike nun tunbuie, alako e xa kōe
     iyalan,
     barima dan mu na a xa xanunteya ma.
 10 Wo xa a tan nan tantu,
     a tan naxan Misirakae xa di singee faxa,
     barima dan mu na a xa xanunteya ma,
 11-12 a tan naxan Isirayila ramini Misira
     boxi ma a senbē nun a xa noē ra,
     barima dan mu na a xa xanunteya ma,
 13 a tan naxan Xulunyumi baa ibolon firin
     na,
     barima dan mu na a xa xanunteya ma,
 14 a tan naxan Isirayilakae radangi baa
     tagi,
     barima dan mu na a xa xanunteya ma,
 15 a tan naxan Firawuna nun a xa jama
     rasin Xulunyumi baa xoora,
     barima dan mu na a xa xanunteya ma.
 16 Wo xa a tan nan tantu,
     a tan naxan a xa jama radangi gbeng-
     berenyi ra,
     barima dan mu na a xa xanunteya ma,
 17 a tan naxan mangē xungbee faxa,
     barima dan mu na a xa xanunteya ma,
 18 a tan naxan mangē senbēmae faxa,
     barima dan mu na a xa xanunteya ma,
 19 alo Amori mangē Sixōn,
     barima dan mu na a xa xanunteya ma,
 20 alo Basan mangē Ogo,
     barima dan mu na a xa xanunteya ma,
 21-22 a tan naxan e xa boxi fi a xa konyi
     Isirayila ma ke ra,
     barima dan mu na a xa xanunteya ma.
 23 Wo xa a tan nan tantu,
     a tan naxan ratuxi muxu xa konyiya ma,
 24 a tan naxan muxu baxi muxu yaxuie yi
     ra,
     barima dan mu na a xa xanunteya ma,
 25 a tan naxan nemē fima a xa daali birin
     ma,
     barima dan mu na a xa xanunteya ma.
 26 Wo Ala tantu naxan na koore ma,
     barima dan mu na a xa xanunteya ma.

137

Isirayila xa konyiya Babilōn bōxi ma

Ala matōxōe

- 1 Muxu nu doxoxi Babilōn xuree de ra
     Siyoni xa fe ratufe ra.
- 2 Muxu nu bara muxu xa korae gbaku wuri
     bilie kon na.
- 3 Muxu yaxuie nu Siyonī bētie maxōrin
     muxu ma,
     e nu wama bētie sēewaxi nde xōn.
     E naxē, «Siyoni bētie nde ba muxu be.»

4 Muxu nōma bēeti bade Alatala bē yi konyiya kui di?
 5 Darisalamu, xa n nēemu i ma, n belexe naxa nō kōra raberede sōnōn,
 6 n nenyi xa kankan n dē kui.
 Na xa raba n na xa a sa li n naxa nēemu
 Darisalamu ma,
 xa a xa fe mu findi n ma sēewē ra.

7 Alatala, i xa ratu Edonkae xa fe raba ma
 Darisalamu xa nimise loxē.
 E tan nan nu a falama,
 «Won xa a kana han won sa a ba a bunyi
 ra.»

8 Babilōn, wo xa xunnagore bara gē
 janigede,
 sēewē na a bē naxan i sare ragbilenma i
 ma,
 i fe jaaxi naxan nabaxi muxu ra.
 9 Sēewē na mixi bē
 naxan i xa die suxuma,
 a e butuxun fanye fari.

138

Ala batufe bōne birin na
 Dawuda xa bēeti
 1 N i batuma ne n bōne birin na,
 n i matōxō alae ya i.
 2 N na n xinbi simma ne i xa hōrōmōlingira
 mabiri,
 n i xili matōxō i xa xanunteya nun
 dugutegeja xa fe ra,
 barima i bara i xili nun i xa masenyi rate
 fe birin xun na.
 3 N to i xili, i naxa n yaabi,
 i naxa n nalimaniya i sēnbē ra.

4 Mange naxee birin na yi dunija ma,
 e na i xa masenyi rame,
 e xa i matōxō.
 5 E xa Alatala xa kira matōxō,
 barima Alatala xa nōrē gbo.

6 Hali Alatala na koore ma,
 a mēenima ne mixi magoroxie ma,
 kona a makuyama ne yētē igboee ra.
 7 N na lu tōrē kui,
 i n nakisima ne,
 i n yaxuie xa xone xun nakanama ne,
 i fa n nakisi i sēnbē ra.
 8 Alatala n ma fee rakamalima ne.
 Alatala, dan mu na i xa xanunteya ma.
 I naxa i xa daalie rabolo.

139

Ala mixie kolonfe
Ala matōxōe

1 Dawuda xa bēeti bēetibae xa mange bē
 Alatala, i n bōne birin kolon.
 2 I n dōxō temui kolon, i n keli temui kolon,

i n ma majōxunye birin kolon
 beenun n xa e majōxun.
 3 I n pērē temui kolon, i n sa temui kolon,
 i n ma kirae birin kolon.
 4 Beenun wōyēnyi xa mini n dē i,
 i tan jan bara a birin kolon.
 5 I n nabilinma ne i xōnyēe ra.
 6 Na fe kolonyi makaabaxi gbo n tan bē,
 a dangi n ma fahaamui ra.

7 N sigama minden, n xa n makuya i Xaxili
 ra?
 N na n gima minden, n xa n nōxun i ma?
 8 Xa n sa te koore ne, i na mēnni.
 Xa n sa goro aligiyama ne, n i lima ne naa.
 9 Xa n sa keli subaxē ma, n baa igiri,
 10 i belexe n najērēma ne, i sēnbē n
 malima ne.
 11 Xa a sa li n fa a fala,
 «N nōma n nōxunde dimi kui naiyalanyi
 mu na dēnnaxe,»
 12 i n toma ne na dimi kui alo n na sogē
 nan bun ma.

13 I tan nan n nii daaxi,
 i tan nan n nafalaxi n nga tēege.
 14 N i matōxōma ne barima n daa ki
 makaaba.
 I xa wali maniyē mu na.
 N na kolonxi a fanyi ra.
 15 N fate ki mu nu noxunxi i ma
 a to yailanxi gundo kui.
 16 I yae naxa n to beenun n xa findi a ra.
 N ma loxē birin nu sebexi i xa buki kui
 beenun n xa daali.
 17 Ala, i xa majōxunye gbo, e tilin.
 18 Xa n sa e kontima ne nu, e wuya mēyēnyi
 xōri bē.
 Na birin kui, n luma i yi.

19 Ala, yandi, i xa mixi jaaxie faxa,
 i xa faxetie makuya n na.
 20 I yaxuie fe jaaxi falama i xa fe ra,
 e i xili kanama.
 21 Alatala, a mu lanma n xa i xōnmixie
 xōn?
 A mu lanma i matandilae xa rapaaxu n
 ma?

22 N e xōnma ne.
 E bara findi n yaxuie ra.

23 Ala i xa n bōne kui mato,
 i xa n ma kontōfili kolon.
 24 A mato xa n na kira kobi nde nan xōn
 ma,
 i naxan xōnxi.
 Xa a na na ki ne, i xa n ti kisi kira nan xōn
 ma.

140

Mixi kobi alobōximase

Ala maxandi

¹ Dawuda xa bëeti bëetibae xa mange bë
² Alatala, n natanga mixi jaaxie yi ra,
 naxee wama n tööröfe,
³ naxee nate tongoma e böre ma gere
 masofe ra loxø yo loxø.
⁴ E xa wøyenyi kono ało böximase xa xonø.
 Nengi rate.

⁵ Alatala, i xa n natanga mixi jaaxie belehex
 i.
 I xa n natanga mixi kobie ma naxee wama
 n nabirafe.
⁶ I xa n natanga yete igboe xa gantanyi nun
 luutie ma,
 naxee yelée italama n ma kirae ra n suxufe
 ra.

⁷ Alatala, n Marigi Ala nan i ra.
 I xa i tuli mati n wa xui ra.
⁸ Alatala, n nakisima sënbema,
 naxan n natangama n gere loxøe,
⁹ i naxa tin mixi kobie waxonfe ra,
 i naxa na sooneya e bë alako e xun naxa fa
 rakeli.
 Nengi rate.

¹⁰ N gerefæxa fe jaaxi maxirixie xa gbilen
 e ma.
¹¹ Te wole xa doxø e xun na,
 e xa radin te xøra, e naxa fa mini na kui
 sonon.
¹² Fe jaaxi rabæe naxa sabati yi böxi ma,
 töore nan tun xa ragiri e ma.

¹³ N a kolon Alatala kiiti fanyi sama ne
 misikiinæ bë,
 a nöndi fima setaree ma.
¹⁴ Tinxintoe i xili matoxoma ne,
 nöndilæ kisima ne i ya i.

141*Mixi jaaxie xa gantanyi**Ala maxandi*

¹ Dawuda xa bëeti
 Alatala, n bara i maxandi, i xulun n malife
 ra,
 i xa i tuli mati n ma maxandi ra.
² N ma duba xa te i mabiri ało surayi xiri,
 n ma bëlehex ti xa lu ało nunmare serexæ.
³ Alatala, n de makanta
 alako fe jaaxi yo naxa mini n de kui.
⁴ I naxa tin n böre xa siga fe jaaxi ma,
 n naxa lan wali kobi rabæe ma n ma geeni
 xa fe ra.
⁵ Xa tinxintoe n bønbø, a fan n bë,
 a xa xurui fan ało labunde naxan sama n
 fate ma.
 N mu tondima na fe ra.

Kono n Ala maxandima a xa mixi jaaxi
 waxonfe kana.

⁶ E xa kiitisæ xa radin gelenyi ra.
 Mixi jaaxie xa a kolon n ma masenyi fan.
⁷ E xa a fala, «Muxu xorie bara yensen
 aligiyama,
 ało xe sa böxi buxama ki naxæ.»

⁸ Kono n Marigi Alatala, n ya tixi i tan na.
 N kantari toma i seeti ma, i naxa n nii
 rabolo.
⁹ N natanga gantanyie ma e naxee tema n
 bë,
 n natanga mixi jaaxie xa yelée ma.
¹⁰ E tan xa suxu nee ra, n tan xa kisi.

142*Danxaniyatœxa kantari**Ala maxandi*

¹ Dawuda xa lõnni bëeti a to nu na fonme
 ra
² N na n xui ratema Alatala nan ma kinikini
 xa fe ra.
³ N na n ma kontöfili dëntegema a tan nan
 bë,
 n na n ma nimise ya ba a bë.
⁴ Limaniya na ba n yi ra,
 i tan n sigade kolon.
 E bara gantanyi te n bë n ma kira ra.
⁵ N nabilinyi mato: mixi yo mu na n bë,
 kantari mu na n bë, mœnima yo mu na n
 bë.

⁶ Alatala, i tan nan keren peti na n bë
 sonon.
 I keren nan findixi n kantama ra yi dunija
 bende fuji fari.
⁷ I xa n wa xui me, barima n sënbe birin
 bara jön.
 N ba n kerimæ yi ra, barima e sënbe gbo
 n bë.
⁸ N namini geeli kui,
 alako n xa i xili matoxø.
 Na kui tinxintoe fama ne e malande nyire
 i xa hinne xa fe ra.

143*Ala xa maxandi hagige**Ala maxandi*

Dawuda xa bëeti
¹ Alatala, i tuli mati n ma maxandi ra,
 i xa kinikini n wa xui ma.
 I xa n ma duba suxu i xa dugutegæpa nun
 i xa tinxinyi xa fe ra.
² I naxa i xa konyi makiiti, barima daali yo
 mu tinxin i ya i.
³ N yaxui birama ne n fôxo ra,
 a n boronma ne böxi ma,

a n luma ne faxe niini bun ma alo faxamixie.

⁴ Na kui n xaxili bara ifu. Limaniya bara ba n yi.

⁵ N natuma ne loxoe dangixie ma, n na n xaxili rasigama i xa wali birin ma, n na n loxoe rasiga i xa daalie ma.

⁶ N na n belexe italamama ne i be, n nii i fenma ne alo gbengberenyi ye fenma ki naxe.

Nengi rate.

⁷ Alatala, yandi, i xulun n yaabife ra.

Limaniya bara ge bade n yi ra.

I naxa i kobe raso n na,

xa na mu n luma ne alo faxamixie.

⁸ Kuye na iba, i xa i xa dugutegene masen n be,

barima n xaxili tixi i tan nan na.

N jere kira masen n be,

barima n xaxili tixi i tan nan na.

⁹ Alatala, n natanga n yaxuie ma,

barima n kantari sotoma i niini nan bun ma.

¹⁰ N xaran i waxonfe rabafe ra,

barima i tan nan na n Mariji Ala ra.

I Xaxili Seniyenxi xa n ti kira fanyi xon ma.

¹¹ Alatala, i xa n nakisi i xili sa fe ra,

i xa n ba toore kui i xa tinxyi xa fe ra,

¹² i xa n yaxuie de balan i xa dugutegene

xa fe ra,

i xa n gerefafexun nakana,

barima i xa konyi nan lanxi n ma.

144

Munse na adamadi ra Ala be?

Ala maxandi

¹ Dawuda xa beeti

Tantui na Alatala be, naxan findixi n ma fanye ra,

naxan n belexe rawalima a xa gere kui,

² naxan findixi n xanuntenyi senbema ra, naxan findixi n kantama nun n nakisima ra,

naxan nomma n yaxuie ra alako n xa kantari soto.

³ Alatala, munse na adama ra i to fa meenixi a ma?

Munse na adama xa di ra i to fa i loxoe saxi a xon ma?

⁴ Adamadi luxi ne alo jengi foye, a xa simaya dangima ne alo niini dangima ki naxe.

⁵ Alatala, i xa koore rabi i gorofe ra,

i fa din geyae ra alako tuuri xa te.

⁶ I xa seyamakonyi rabula yaxuie rayensense ra.

Xalie woli alako e xa siga.

7 I xa i belexe itala kelife koore ma, alako i xa n nakisi, i xa n natanga n yaxuie ma

alo mixi ratangama mörönyie ma ki naxe.

⁸ N nakisi wule falée ma naxee wama n madaxufe.

⁹ Ala, n beeti neen bama ne i be n ma kora luuti fu daaxi xui ra.

¹⁰ N i matoxoma ne, i tan naxan mangée xun nakelima, naxan i xa konyi Dawuda ratangama sanitdegema jaaxi ma.

¹¹ N nakisi, n natanga n yaxuie ma, naxan wule falama mixi madaxufe ra.

¹² Na temui muxu xa di xemee fanma ne alo wuri bilie,

muxu xa di ginnee tofanma ne alo kontigiba, naxee masolixi mange banxi kui.

¹³ Muxu xa banxie rafema ne daxamui mooli birin na,

muxu xa gooree wuyama ne a wulu wulu ma,

¹⁴ Muxu xa ningee xungboma ne,

lanyuru yo mu luma e ma,

e furi mu birama,

sonxoe mu mema muxu malandee.

¹⁵ Seewee na jama be Ala fama yi fe mooli rabade naxan na.

Seewee na jama be Alatala findixi naxan Mariji Ala ra.

145

Ala xa kaabanakoe nun xanunteya

Ala matoxoe

Dawuda xa Ala matoxoe

¹ N ma Mange Ala, n i matoxoma ne, n i xili tantuma ne abadan.

² Loxo yo loxo n i matoxoma ne, n i xili tantuma ne abadan.

³ Alatala senbe gbo, matoxoe birin na a tan nan be,

adamadi mu nomma sode na birin kui.

⁴ Yi waxati mixie fama ne i xa kaabanakoe falade boore waxati mixie be.

⁵ E fama ne i xa nore tofanyi masende.

N luma ne i xa kaabanakoe majoxun na.

⁶ E fama ne i senbe magaaxuxi xa fe falade.

N luma ne i xa kaabanakoe masen na.

⁷ E fama ne jenlexinde i xa hinne xungbe ra,

e i xa tinxyi masenma ne beeti seewaxi ra.

⁸ Alatala hinne mixi ra, a kinikini,

a dijnexi, a xa xanunteya gbo.

⁹ Alatala fe fanyi rabama mixi birin be,

a kinikini a xa daali birin ma.

¹⁰ Alatala, i xa daalie birin i matoxoma ne,
i xa seniyentoe i tantuma ne.

¹¹ E i xa mangeya xungbe xa fe masenma
ne,

e i senbe xa fe falama ne,

¹² alako mixie xa i xa kaabanakoe kolon, a
nun i xa mangeya noroxo.

¹³ I xa mangeya mu jomma ne, i xa noe
buma ne abadan.

¹⁴ Alatala bira mixi malima,
a mixi magoroxi xun nakelima ne.

¹⁵ Dunija birin a xaxili tixi i ra,
i tan nan e baloma a waxati.

¹⁶ I tan nan i belexe rabima,
i birin nawasa e hayi na naxan ma.

¹⁷ Alatala tinxin a xa fe birin kui,
a dugutegexi a xa daalie ma.

¹⁸ Alatala makore a maxandilae ra,
naxee a maxandima e boje fixe ra.

¹⁹ A yaragaauxie waxonfe rabama ne,
a e xa duba suxuma ne, a e rakisi.

²⁰ Alatala a xanuntenye makantama ne,
kono a mixi jaaxie birin sotoma ne.

²¹ N de Alatala matoxoma ne.

Daali xa a xili seniyenxi matoxo temui
birin.

146

Ala xa mali gbo adama xa mali be

Ala matoxoε

¹ Wo Alatala matoxo!

N nii xa Alatala matoxo,

² n xa a matoxo n ma simaya birin na.
N n Marigi Alatala matoxoma ne beeti ra,
fanni n na n nii ra.

³ Wo naxa wo yete taxu mixi xungbee ra,
barima adamadie na e ra,
naxee mu nomma mixi rakaside.

⁴ E nii bama ne e fate i, e gblen bende.
Na loxoe yati, e naxan janigexi, na birin
nomma ne.

⁵ Seewe na mixi be, Yaxuba Marigi Ala
naxan malima.

Seewe na mixi be, naxan a xaxili tima a
Marigi Alatala ra,

⁶ Ala naxan koore nun boxi daa,
Ala naxan baa nun a kui see birin daa,
dugutegexi na Ala naxan be abadan.

⁷ Alatala toojegetoe xun mafalama,
a donse fima kaametoe ma,
a geelimanie raminima geeli kui,

⁸ a donxue ya rabooma,
a mixi magoroxie xun nakelima,
a tinxitoe xanuma,

⁹ a meenima xoyee ma,
a kirdie nun kaajee ginnee bun tima,
kono a mixi jaaxie tan xun nakanama ne.

¹⁰ Siyoni, wo Marigi Alatala xa mangeya
mu nomma abadan.

Wo xa Alatala matoxo!

147

Ala senbe maniye mu na

Ala matoxoε

¹ Wo Alatala matoxo.

A lamma Alatala xa matoxo beeti ra.
Fe fanyi na a ra.

² Alatala na gblenfe Darisalamu ti ra,
a Isirayila xa mixi rafama ne kelife konyiya
kui,

³ a tooromixie ralimaniyama, a e ray-
alanma e xa fure kui.

⁴ Alatala tunbuie konti kolon,
a e birin xilima e xili ra.

⁵ Won Marigi Alatala senbe gbo,
dan mu na a xa fahaamui ma.

⁶ Alatala mixi magoroxi bun tima,
kono a yete igboe xa fe kanama.

⁷ Wo xa beeti ba Alatala be tantui ra,
wo xa beeti ba Ala be kora xui ra.

⁸ A tan nan nuxui raminima koore ma,
a tune rafa boxi ma,
a sansie rasoli geyae fari.

⁹ A xurusee rabaloma,
a donse fima xaxa yoree ma, e na e xui
ramini temui naxe.

¹⁰ Soe senbe mu findixi fefe ra Ala be.
Xeme xa senbe mu findixi fefe ra Ala be.

¹¹ Ala yaragaauxuya nan nafanma a ma.
Ala wama mixi xon naxan xaxili tixi a xa
xanunteyra.

¹² Darisalamu, i xa Alatala matoxo.

Siyoni, i xa Ala tantu,

¹³ barima a tan nan i xa naade makantama,
a tan nan barake sama i xa pama ma.

¹⁴ A bojese fima i xa boxi ma,
a donse fanyi fima i ma.

¹⁵ Alatala dunija yamarima,
a a waxonfe rayensenma mafuren ma-
furen.

¹⁶ A balabalanyi ragoroma ne alo gese fute,
a na rayensen alo te xube.

¹⁷ A ragoro boxi ma, nde nomma tide na
xinbeli ya ra?

¹⁸ A na a xui ramini e ma, e xunuma ne,
a na foye rafa, balabalanyi man findima ne
ye ra.

¹⁹ Alatala bara Annabi Yaxuba rakolon a xa
maseniy ra,

a bara a xa seriye nun a xa yaamarie
masen Isirayila be.

²⁰ A mu na mooli ragirixi si gbete yo be.

Nee luma Ala xa seriye kolontareya nan kui.

Wo xa Alatala matoxo!

148

Dunijna xa Ala matoxo

Ala matoxoε

1 Wo Alatala matoxo!

Wo Alatala matoxo kelife koore ma.
Wo a matoxo yire itexi kui.

2 Alatala xa malekēe xa a matoxo,
a xa galie xa a matoxo koore ma.

3 Soge nun kike xa a matoxo,
tunbui dexexie fan xa a matoxo.

4 Koore xa a matoxo,
a nun ye naxan toma naa.

5 E birin xa Alatala xili matoxo,
barima a yamari nan fi, e naxa daa.

6 A naxa e ti e tide, e xa lu naa abadan.
A naxa na seriye sa, naxan mu kanama.

7 Wo Alatala matoxo kelife boxi ma.

Baa nun nimase birin naxee na baa tilinyi
kui,

8 seyamakonyi, balabalanyi, kunda,
nuxui, nun foye xungbe naxan a xa yaamari
ratinmema,

9 geyae nun tentenyie, wuri bogilae nun
sediri bilie,

10 wulai subee nun xurusee, bubusee nun
xōnie,

11 dunijna mangée nun sie,
mangedie nun dunijna kuntigie,

12 fonikee nun ginedimedie, dimée nun
forie,

13 e birin xa Alatala xili matoxo,
barima a xili gbansan nan itexi,

a nōre dangi koore nun boxi ra.

14 A bara mange senbēma rakeli a xa nama
xun na,
a xa seniyentōee naxan matoxōma,
seniyentōee naxan findixi Isirayila a xa
nama xanuxi ra.

Wo Alatala matoxo!

149

Bæeti neene

Ala matoxoε

1 Wo Alatala matoxo!

Wo bæti neene ba a be,
wo matoxoε raba a batulae tagi.

2 Isirayila xa ssewa a daali Marigi ra.

Siyoni nama xa ssewa e xa Mange ra.

3 E xa a xili matoxo fare boron yi ra,
e xa bætie ba maxase nun kora xui ra,

4 barima Alatala ssewaxi a xa nama ra,
a kisi fima ne yete magoroe ma.

5 A xa seniyentōee xa ssewa yi binye ra,
e xa e ssewe xui ite
hali e xa sadee ma.

6 Ala matoxoε xa lu e de i.
Na luxi alo santidegema xaañexi e belexe
kui,

7 e naxan nawalima e gbe joxofe ra,
si jaaxie jaxankatafe ra.

8 E e yaxuie xa mangée sama ne
yoxoncōnyie ra,
e e xa yarerat xirima ne a xoxochōe ra,
9 na fa findi e xa kobija sare ra.

Xunnakeli belebele nan na ki Ala xa
seniyentōee be.

Wo xa Alatala matoxo!

150

Birin Ala matoxofe

Ala matoxoε

1 Wo Alatala matoxo!

Wo xa Ala matoxo a xa hōrōmōbanxi kui.
Wo xa a matoxo koore ma.

2 Wo xa a matoxo a xa kaabanakoe xa fe
ra.

Wo xa a matoxo a senbe xungbe xa fe ra.

3 Wo xa a matoxo feri xui nun kora xui ra,
4 wo xa a matoxo maxase nun fare boron
yi ra,

wo xa a matoxo kora maniyē nun xule xui
ra,

5 wo xa a matoxo maxase xui itexi ra.

6 Nimase birin xa Alatala matoxo.

Wo Alatala matoxo!

Ala xa Taalie Masenyi Fole

Isirayila mange Dawuda to faxa, Alatala naxa a xa di Sulemani sugandi a xa findi Isirayila mange ra. Na kui Sulemani naxa Ala maxandi a xa a mali Isirayila yamaride. A nu wama lõnni nan xõn alako a xa ño na wali rabade a raba ki ma. Na maxandi naxa Alatala makenen, a fa na duba suxu. Sulemani to findi lõnnila belebele ra Ala saabui ra, dunija birin naxa na kolon a ma, e nu fa siga a xa marasi fende.

Na temui Annabi Sulemani naxa a xa fe kolonyi findi sebeli ra Ala Xaxili Seniyenxi saabui ra. A xa kitaabui sebexi ki naxe, a findi taali wøyenye nan na. Na sebe ki tofan, a man lõnni belebele masenma to danxaniyatœe be.

Yi taalie masenyi hagigœ masenma mixi be alo:

Wøyen fanyi tide nan gbo adamadie tagi.
Langoeja findima töre nan na mixi be.
Ala xa seriye mixi malima dunijeigiri kui.

Tunnaxõneya findima ne setareja ra,
tunnabexiya findima harige ra.

Yete igboja mu fan, yete magore nan fan.

Lanyi xa lu denbaya kui.

Die xa xuru Ala xa seriye ra.

Wule nun xõne wøyenyi mu fan jama be.

Adamadie lanma e xa gaaxu Ala ya ra.

Ala xa a xa masenyi raso won bojne kui, alako won xa a sago kolon, won man xa a rabatu won ma dunijeigiri kui. Na birin findima marasi fanyi nan na won be dunija nun aligiyama. Amina.

Ala xa Taalie

Yi kitaabui sebexi fe naxan ma

¹ Isirayila mange Dawuda xa di Sulemani, xa taalie nan ya:

² E sebexi ne mixie be alako e xa lõnni, e xa rasi,

xaxili fanyi xa lu e be,

³ xurui fanyi xa lu e yi,

e xa bira tinxinyi, nõndi, nun fe fanyi foxo ra.

⁴ Xaxili fanyi mu naxee yi, nee xa na soto, majoxunyi fanyi xa lu fonikee be, e xa fe fanyie kolon, e lan e xa naxee raba.

⁵ Lõnnila xa a tul mati
alako a xa fe kolonyi xun xa masa.
Xaxilima xa a tul mati,
alako a xa jere ki fanyi kolon,
⁶ taali kui flixefe xa sooneya e be,

e xa fahaamui soto lõnnilae xa masenyie
nun taalie ma.

⁷ Alatala xa yaragaaxui findixi lõnni föle
nan na.

Xaxilitaree nan yoma lõnni nun marasi
ma.

⁸ N ma di, i i tul mati i baba xa marasi ra,
i naxa tondi i nga xa xurui ra,

⁹ barima xunmase tofanyi nan findima a
ra i xunyi ma,

kõn magore nan a ra i kõnyi ma.

¹⁰ N ma di, i naxa tin yunubitœe xa i
ratantan.

¹¹ Xa e a fala, «Bira muxu foxo ra,
won xa sa kira madõxõ mixie be, won xa
e faxa,

won xa gantanyi te mixie be
naxee mu fefe rabaxi won na,

¹² Won xa e xun nakana,
alo gaburi a rabama ki naxe mixie ra
naxee sigama aligiyama.

¹³ Won fama naafuli sotode na kui,
won ma banxie rafema ne se fanyie ra.

¹⁴ Lu muxu ya ma alako i xa nde soto,
won ma kõbiri malande xa findi keren na.»

¹⁵ N ma di, i naxa bira na mixi mõoli foxo
ra,

i naxa lu na kira xõn ma,

¹⁶ barima e fe jaaxi nan tun nabama,
e gbataxi mixi nii bade.

¹⁷ Gantanyi mu tema xõni ya xori,

¹⁸ kõnõ e tan gantanyi tema e yete kan
suxuse nan na.

E e yete nan nii bafe e yete ra.

¹⁹ Birafe geeni tinxintare foxo ra,
nun mixi nii bafe,
na kira mõoli findima gantanyi nan na.

²⁰ Xaxilimaya xili tima kira xunyie ra,
a a xui raminima taa malandee.

²¹ A xili tima jama tagi,

a wøyenma taa sode dee ra.

²² A naxe, «I tan xaxilitare,
i birama xaxilitareja foxo ra han mun
temui?

Mixi mayelee yoma mixi ma han mun
temui?

Xaxilitaree fe kolonyi xõnma han mun
temui?

²³ Wo gibile fa ra n ma marasie ma.

N na n xaxili luma ne wo ma,
n fahaamui fima ne wo ma n ma masenyi
xa fe ra.

²⁴ N bara wo xili, kõnõ wo mu n ma xili
ratinxi.

N bara n belexe itala wo be, kõnõ wo bara
tondi.

²⁵ Wo to bara tondi n ma marasie birin na,
wo to mu tinxi n ma seriye ra,

26 n fan fama ne yelede wo ma wo xa toore
kui.

Gaaxui na wo bojne ramini a i, n mu wo
malima fefe ma.

27 Gaaxui fama ne wo lide alo turunnaade
foye,

toore fama ne wo suxude alo foye xungbe.

Na toore nun kontofili na wo li temui naxe,

28 wo n xilima ne, kono n mu wo xa xili
ratinma.

Wo n fenma ne, kono wo mu n toma,

29 barima wo bara xaxilmaya xon,

wo bara tondi Alatala xa yaragaaxui ra.

30 E mu nu wama n ma marasie xon,

e mu nu wama n ma seriye suxufe.

31 Na kui e fama e xa wali sare sotode,

e fama e jere ki rajonyi tode.

32 Xaxilitareja nan fama xaxilitaree gande.

Lonnitareja nan fama lonnitaree gande.

33 Kono naxan tan a tul matima n na,

na kanyi luma ne kantart kui a xonyi,

a lu bojesa kui, a mu gaaxuma toore ya
ra.»

2

Xaxilmaya fan adamadie be

1 N ma di, xa i n ma masenye suxu,

xa i n ma seriye rabatu,

2 xa i i tul mati lonni ra, xa nondi rafan i
bojne ma,

3 xa i xaxili fanyi fen, xa i nondi maxili,

4 xa i a fen alo gbeti, xa i a fen a fanyi ra
alo bannaya fenma ki naxe,

5 na kui, i Alatala xa yaragaaxui kolonma
ne,

i Ala xa fe fahaamuma ne,

6 barima Alatala nan lonni fima,

xaxili fanyi nun nondi minima a kere i.

7 A fe fanyi gbegbe ragatama tinxitoe be.

A nondi fale makantama.

8 A mixi tinxinxi makantama,
a a xanuntenye ratangama kira xon ma.

9 Na kui, i nondi nun tinxyi kolonma ne,
kira tinxinxi naxee mixi tima fe fanyi ma.

10 Lonni fama i bojne nan ma,
fe kolonyi joxunma i be,

11 xaxili fanyi i ratangama,

nondi i makantama,

12 a i ratangama kira jaaxi ma,

a i ratangama woyen kobi fale ma,

13 naxee gibilema tinxyi kira foxo ra,

naxee jere ma dimi kui,

14 fe jaaxi rafanxi naxee ma,

naxee jexexinxi kobijna ra,

15 naxee xa kira mu tinxin,

naxee jere ki mu fan.

16 Lonni i ratangama ne gine jaaxi ma,
langoe gine xa de ijoxunyi ma,

17 naxan a xa xeme singe finsiriwalima,

naxan neemuma a Marigi Ala xa saate ma.

18 A xa wali kobi a rabirama ne,
a jere ki a xanin aligiyama.

19 Mixi naxee birama a foxo ra,
e mu gibilema sonon, e mu kisi sotoma.

20 A lanma i xa i jere mixi fanyie nan ma
kira ra,

i xa tinxitoe xa kira suxu.

21 Mixi tinxitoe luma ne yi boxi ma,
mixi hagigee mu kelima be,

22 kono mixi jaaxie tan nonma ne yi boxi
ma,
tinxitaree kerima ne.

3

Ala xa seriye fan

1 N ma di, i naxa neemua n ma marasie ma,
i bojne xa n ma seriye rabatu,

2 barima e fama i xa simaya xon nakuyade
bojnesa kui.

3 I naxa dugutegejna nun nondi rabejin,
i xa e xiri i kon ma, i xa e sebe i sondonyi
ma.

4 I fama hinne nun xaxili fanyi sotode na
ki ne,

Ala nun adamadie ya i.

5 I yete taxu Alatala ra i bojne birin na, i
naxa la i yete ra.

6 I xa Ala kolon i xa kira birin xon,
a tan nan fama jere ki fanyi masende i be.

7 I naxa i xaxili ti i yete ra,
i xa gaaxu Alatala ya ra,
i xa gibilem fe jaaxi foxo ra.

8 Na findima yalanyi nan na i fate be,
a senbe fi i xorie ma.

9 Alatala binya i harige ra,
i xa daxamui singe fi a ma.

10 Na nan a niyama baloe nun minse gbo i
yi ra,
i xa sagae birin nafe.

11 N ma di, i naxa tondi Alatala xa mat-
inxinyi ra,

i xa a xa marasie suxu,

12 barima Alatala marasi fima ne a xanun-
tenye ma,
alo babae e xa di matinxinma marafanyi
kui ki naxe.

13 Seewee na mixi be naxan xaxilmaya
sotoxi,

seewee na adama be naxan fahaamui soto.

14 Xaxilmaya xa geeni gbo gbeti be,
a tide dangi xeme ra.

15 A fan geme tofanyi be,
a tide dangi i waxonse birin na.

16 Xaxilmaya findima simaya xonkuye nan
na,

a findi bannaya nun xunnakeli ra.

17 Xaxilmaya kira fan,
a bojnesa fima adamadie ma.

18 A findixi simaya wuri nan na a suxumae
be.

Mixi naxee kankanma lõnni ma, nee s̄ewama nε.

¹⁹ Alatala boxi yailanxi lõnni nan na, a koore yailanxi xaxili fanyi nan na.

²⁰ A xa lõnni nan ye raminixi boxi ma, a xa xaxili fanyi nan ye ragataxi nuxuie kui.

²¹ N ma di, s̄eriye nun nõndi ragata i bōne kui,

e naxa makuya i ra.

²² E simaya nun hinne fima ne i ma, ²³ i xa dunipneigiri s̄ooneyama ne, i mu dinkonma.

²⁴ I na i sa, i mu gaaxuma, i xima ne a fanyi ra.

²⁵ I naxa gaaxu gbaloe ya ra, i naxa gaaxu mixi jaaxie xa gere ya ra, ²⁶ barima Alatala nan na i xa xaxilisa ra. A i ratangama ne gantanyi birin ma.

²⁷ I naxa tondi mixi malide i nõma naxan na.

²⁸ I naxa a fala i boore be, «Siga, tina i fa,» xa a mali xa feere na i be to.

²⁹ I naxa i defanboore yanfa.

³⁰ I naxa mixi tsõnegē, naxan mu fe jaaxi yo rabaxi i ra.

³¹ I naxa geresoe tööne, i naxa bira a jere ki foxta ra.

³² Alatala mixi jaaxi xõnma, kõo tinxitõe tan nafan a ma.

³³ Alatala mixi jaaxi xa banxi dankama ne, kõo a barake sama ne tinxitõe sabatide ma.

³⁴ Ala yete igboe igoroma ne, kono a hinnema mixi magoroxi tan na.

³⁵ Xaxilimae nõroma ne, kõo xaxilitaree tan yaagi nan sõtoma.

4

A baba xa masenyi

¹ N ma die, wo wo tulsi mati wo baba xa marasi ra,

wo wo jengi sa na xõn ma alako wo xa xaxili sõto,

² barima n na lõnni fanyi nan fife wo ma yi ki.

Wo naxa tondi n ma masenyi ra.

³ Di fanyi nan nu n na n baba be.

Di kerenyi nan nu n na n nga be.

⁴ N baba nu n nasima yi wøyenyi nan na, a naxε,

«I xa n ma masenyi ragata i bōne kui, i xa n ma s̄eriye suxu alako i xa simaya sõto.

⁵ I xa lõnni fen, xaxili fanyi xa lu i be.

I naxa neemū n ma masenyi ma, i naxa neemū n ma s̄eriye ma.

⁶ I naxa e rabepin, e i makantama ne.

N ma s̄eriye xa rafan i ma, a i ratangama ne.»

⁷ Lõnni fole nan yi ki:

I xa lõnni fen, i xa fe birin naba alako i xa xaxili sõto.

⁸ Xa i xaxilimaya binya, a i itema ne.

Xa i a suxu, a i xunnakelima ne.

⁹ A findima xunmase tofanyi nan na i xunyī ma, a findi diyaman xa yanbe ra i be.

¹⁰ N ma di, xa i i tuli mati n ma masenyi ra,

i xa simaya xõn kuyama ne.

¹¹ N bara xaxilimaya kira masen i be, n bara i ti kira tinxinxi xõn ma.

¹² Xa i i jereema na kira nan ma, i mu tööroma.

Xa i i gima na kira nan xõn ma, i mu dinkonma.

¹³ Lõnni suxu, i naxa a rabolo, i naxa a rabepin,

barima a findima simaya nan na i be.

¹⁴ I naxa bira mixi jaaxi foxta ra, i naxa mixi kobi xa kira suxu.

¹⁵ I naxa jere na xõn, i naxa i makore na ra.

I kobe so na ra, i dangi.

¹⁶ Mixi jaaxie mu nõma xide e mu fe jaaxi raba.

Xi xoli mu nõma e suxude e mu mixi ratantan.

¹⁷ Fe jaaxi findixi e xa donse nun minse nan na.

¹⁸ Tinxitõe xa kira nõroma ne, a yanbe naiyalanyi raminima ne alo soge.

¹⁹ Kõo mixi jaaxie xa kira luxi ne alo dimi,

e mu fe kolon naxan fama e rabirade.

²⁰ N ma di, i i jengi sa n ma masenyi xõn ma,

i i tuli mati n ma marasi ra.

²¹ E mato temui birin, i e ragata i sondonyi kui,

²² barima e findima simaya nan na mixie be,

naxee e fahaamuma.

E findima yalanyi nan na e fate be.

²³ I bōne kanta dangife se birin na, barima simaya kelima a tan nan ma.

²⁴ Wule naxa mini i de i, i naxa mixi madaxu i xa wøyenyi ra.

²⁵ I ne wøyenma mixi be, i i ya ti a ra, i naxa i ya rasiga yire gbete.

²⁶ I jengi sa i jere ki xõn ma, i lu kira fanyi xõn ma.

²⁷ I naxa binya yirefanyi ma, i naxa binya koolla ma.

I naxa i sanyi ti kira jaaxi xõn ma.

5

Yene xa kanari

1 N ma di, meem i n ma lõnni ma,
 i tuli mati n ma xaxili fanyi ra,
 2 alako i xa fahaamui soto,
 i de xa wøyenyi xori fala.
 3 Langoe xa wøyenyie joxun alo kumi,
 a masalaxun alo sulopni,
 4 kono a rajonyi xõõn alo meli,
 a xejjen alo santidegema de firinyi.
 5 A sanyie a xun tima gbaloe ra,
 a xa kira mixi xaninma aligiyama ne.
 6 A mu luma simaya kira xõõn ma.
 A loexi, kono a mu a kolon.
 7 Yakosi, n ma di, i tuli mati n na,
 i naxa i makuya n ma maseniyi ra.
 8 I makuya langoe xa kira ra,
 i naxa i makore a xa banxi naade ra,
 9 alako binye naxa ba i ma,
 xeme ya ixaraxi naxa fa i xa dunijneigiri
     kana.
 10 Xa na mu a ra mixi gbete nan lugama i
     harige ra,
 i xa wali tone lu booree be,
 11 i i xa simaya rajon toore kui,
 i fate birin ba i ma a jaaxi ra.
 12 I a falama ne kore,
 «N na marasi xõõn munfe ra?
 N bojne tondi na seriye ra munfe ra?
 13 Munfe ra n mu n tuli mati n karamokxoe
     ra,
 n mu n tuli mati n nasimae ra?
 14 N fa na toore birin donixoe nan kui yi ki
     nama ya xori.»
 15 Ye min, naxan minima i yete xa kõlonyi
     ra.
 16 I naxa tin i xa kõlonyi ye xa goro mixie
     bun ma,
 i naxa tin i xa ye xa makana taa kui.
 17 Na ye xa findi i keren nan gbe ra,
 i tan nun xoje naxa na itaxun.
 18 Barakec xa lu i xa kõlonyi ma,
 i xa seewa i xa gine ra i
 naxan futi i fonike ra.
 19 I xa gine tofan alo bole, a fan alo xeli.
 A xa marafanyi xa lu i bojne kui,
 i xa a maxanu temui birin.
 20 N ma di, i birama mixi gbete xa gine fojo
     ra munfe ra?
 Munfe ra i gine xipne sunbuma
 i gbe mu naxan na?
 21 Alatala adama jere ki birin kolon.
 A adama xa kira birin toma.
 22 Mixi jaaxi xa wali jaaxie nan a suxuxi,
 a xa yangoe nan findixi gantanyi ra a be.
 23 A xa xurutareja nan a niyama a faxa,
 a xa daxupa nan a niyama a bõno.

6

Tunnaaxonen nun langoepla

1 N ma di, xa i i yete taanixi i boore nde be,
 i findixi hamilu ra a be e nun mixi gbete
     tagi,
 2 xa i i yete raxetexni i xa wøyenyi nde ra,
 xa i i yete xirixi na laayidi moõli ra,
 3 n ma di, i xa fe birin naba i yete raminide
     a kui,
 xa na mu a ra i luma ne i boore sagoe.
 Siga, i i felen i boore be, i xa a mayandi.
 4 I naxa xi de, na raba keren na.
 5 I i yete ratanga yi fe moõli ma,
 alo xeli a yete ratangama koyinma belexe
     ma ki naxe,
 alo xõõn fan a yete ratangama gantanyi ma
     ki naxe.
 6 Tunnaaxonen, siga dondoli yire.
 Marasi fen a ra, alako i xa findi xaxilima
     ra.
 7 Mange mu na dondoli be,
 kuntigi nun yarerati fan mu a be,
 8 kono a walima sogofure temui,
 alako a xa baloe soto a naxan donna jemee
     ra.
 9 I tan tunnaaxonen, i i sama han mun temui?
 I kelima xixoli ma temui mundun?
 10 Xixoli na i susu, i na kinson, i na i sa,
 11 setareja fan fama ne i susude terenna
     ra,
 alo munjeti mixi terennama ki naxe.
 Kaame i susuma ne, alo soori mixi susuma
     ki naxe.
 12 Fuyante mu tinxin, a wule rajerema a
     de i ne.
 13 A luma a ya magira ra,
 a nu mixi makebentin a sanyie nun a
     belexee ra wule tonxuma ra.
 14 Fe jaaxi na a xaxili kui,
 a gere masoma temui birin.
 15 Na kui kasare fama ne a susude,
 a a xun nakana kerenyi ra.
 16 Fe senni na Alatala naxee xõõxi,
 a mu tinma nee ra fefe ma:
 17 yete igboe xa mixi mato ki,
 wule minima de naxan kui,
 belexe naxan nii bama fufafu ra,
 18 bojne naxan fe tinxitare majõoxunma,
 sanyi naxee e gima sigafe ra fe kobi
     rabade,
 19 seede naxan wule falama,
 a nun mixi naxan ngaxakerenmae tagi
     isoma.
 20 N ma di, i baba xa seriye ragata,
 i naxa tondi i nga xa marasi ra.
 21 E xa lu i bojne kui temui birin, e xiri i
     kon ma.
 22 E i rajerema ne i xa dunijneigiri kui,

e i makanta i xa sade ma, e i rasi i keli temui.

²³ Na seriye findixi lanpui nan na, na xaranyi kira masenma ne i be, na marasi i xun tima simaya kira nan xon ma.

²⁴ E i ratangama gine kobi ma, nun xone gine de ijoxunxi ma.

²⁵ I naxa wa na gine xon ma a xa tofanyi ma,

i naxa tin a xa no i ra a yae ra.

²⁶ Langoe gine naxan mu na xeme taa, a mixi findima setare nan na, kono gine yenela naxan doxoxi xeme nde xon, a mixi faxama ne.

²⁷ Mixi nde nomma te tongode, a a sa a yuba kui,

a fa lu a xa donma mu gan?

²⁸ Mixi nde nomma a jere de te wole tagi, a fa lu a sanyi mu gan?

²⁹ Na maniyama ne alo xeme naxan yabuma gine xeme taa idoxoe ra. Xeme yo din na gine ra, a fama naxankate nan sotode.

³⁰ Mixi mu yoma munpeti ma, naxan munje tixi a xa kaame ma,

³¹ kono a na suxu fo a xa munafe sare fi, hali na findi a xa naafuli birin na.

³² Kono xaxilitare nan tun yene rabama gine ra.

A a xun nakana na fe mooli ra.

³³ A fe xoroxoe sotoma ne yaagi kui, naxan mu gbilenma a foxo ra sonon,

³⁴ barima toone xeme bojne ratema ne a jaaxi ra.

Gine kanyi mu kinikinima a gbe loxoe loxoe.

³⁵ A bojne mu goroma kobiri ra.

Hali i a gbegbe fi a ma, a mu a rasuxuma.

7

Yenela xa gantanyi

¹ N ma di, n ma woyenyi ragata i bojne kui, n ma seriye xa lu i sondonyi ma.

² N ma seriye suxu alako i xa simaya soto, n ma xaranyi xa rafan i ma alo i ya firinyie.

³ N ma seriye xiri i belexesolee ra, a sebe i sondonyi ma.

⁴ Lonnxi xa findi i maagine ra, xaxili fanyi xa findi i bari mixi ra.

⁵ N ma seriye i ratangama ne langoe ma, e i ratangama ne yenela xeme taa idoxoe ma.

⁶ Loxoe nde, n nu na n ma banxi kui, n tande matoma wunderi ra.

⁷ N naxa xaxilitare nde to, segetala naxan xa fahaamui mu gbo.

⁸ A naxa kira suxu naxan dangima langoe gine xa banxi de ra.

A nu bara a xun ti menni ra.

⁹ Nunmare temui nan nu a ra, koe nu bara so, kuye nu bara ifooro.

¹⁰ Gine nde naxa sa a ralan, a maxirixi langoe gine ki, a nu wama na xeme madaxufe ne.

¹¹ Gine murutaxi nan a ra, naxan woyen xui ite, a mixi matandi.

¹² A jere de taa kui xeme fenfe ra.

¹³ A naxa na xeme suxu, a a masunbu, a a fala a be yete igbona ra,

¹⁴ «N laayidi tongo ne Ala be, n bara na rakamali serexe ra to.

¹⁵ N minixi e fende na nan ma.

Yakosi n bara i to.

¹⁶ Misira sade dugi mapingixi na n sade ma,

¹⁷ a nun labunde xiri fanyi mooli birin na.

¹⁸ Fa be, won xa yene raba han geesegé, won xa won waxonyi birin naba,

¹⁹ barima n ma xeme mu na banxi, a sigaxi biyasi xonkuye.

²⁰ A bara kobiri gbegbe xanin a xun ma, a mu fama fo yi kike non.»

²¹ A naxa no na xeme ra a xa koota saabui ra,

a naxa no a ra a xa de ijoxunyi ra.

²²⁻²³ Xeme naxa bira a foxo ra keran na, alo ninge naxan sigafe ninge faxade, alo xeli naxan a sanyi rasofe yele kui, alo xoni naxan tife gantanyi ma, han tanbe fa a bojne soko, a faxa, a mu a kolon a xa simaya danma menni ne.

²⁴ Yakosi n ma die, wo wo tuli mati n na, wo n ma masenyi rame.

²⁵ I bojne naxa i madaxua i xa bira na gine mooli foxo ra,

i naxa i jere a xa kira ra,

²⁶ barima a bara mixi gbegbe faxa, a bara senbemae yati rabira.

²⁷ A xa banxi findixi faxe kira nan na, mixi goroma aligiyama dennaxe ra.

8

Lonni naxan fatanma Ala ra

¹ Lonni mu mixi xilima xe?

Xaxili fanyi mu a yete masenma xe?

² A xa masenyi tima yire itexi fari, a woyenma kira de ra nun kira ralandee.

³ A a xui itema taa sode de ra mixi dangima dennaxe.

A naxe,

⁴ «Adamadie, n na wo tan nan maxilife, masenyi na n yi ra ibunadama birin be.

⁵ Xaxilitare xa xaxili soto, lonnitare xa lonni fen.

⁶ Wo wo tuli mati n ma masenyi hagige ra, masenyi tinxinxni naxan minima n de i.

⁷ N na nondi nan falafe wo be yi ki.

Tinxintareya mu rafan n ma fefe ma.
 8 N ma woyenyi birin tinxin,
 wule nun seniyentarepa yo mu na e ya ma.
 9 Nee fiixé xaxilima bë, e tinxin lõnnilaë bë.
 10 Wo xa n ma lõnni fen dangi gbeti ra,
 wo xa a kolon xaxili fanyi tide gbo xëema
 fanyi bë,
 11 fahaamui tide dangi gëmë tofanyi ra.
 Sese mu na naxan tide dangima nee ra.»

12 «N tan lõnni, n soma fe kui, n a tagi raba.
 13 Xa Alatala xa yaragaaxui na i bë,
 i fe jaaxi nan xõnma.
 Yetë igboja, fe jaaxie, nun wøyen kobie,
 n nee nan xõnma.
 14 N gbe nan na marasi nun nõndi ra,
 xaxili fanyi nun sënbe kanyi nan n na.
 15 N tan nan mangee rajerëma,
 mange naxee yaamari tima tinxinyi ra.
 16 N tan nan boxi yareratie rajerëma,
 n kuntigie tima adamadie ya ma.
 17 N mixi nan xanuma, naxan n xanu.
 Naxee n femma, nee n toma ne.
 18 Bannaya nun binyë na n tan nan yi ra,
 harige naxan mu kanama.
 19 N naxan fima mixi ma a fan xëema fanyi
 bë,
 a xa geeni dangi gbeti ra.
 20 N nan n jérëma nõndi kira nan xõn ma,
 tinxinyi na ðennaxe,
 21 alako n xanuntenyi xa harige soto ke ra,
 fe fanyi xa lu e yi ra dunijneigiri kui.»

22 «Alatala naxa n daa a xa wali birin fol
 ra.
 23 N nu na kabi fôl, beenun boxi xa daa.
 24 N bari temui baa mu nu na, dulonyi mu
 nu na.
 25 N bari ne beenun geyae xa mini,
 beenun boxi nun fotonyi xa daa.
 27 A to nu koore daafe, n nu na.
 A to nu koore walaxë italafe, n nu na.
 28 A to nu nuxui tife koore ma, n nu na.
 A to nu ye raminife sënbe ra boxi bun, n
 nu na.

29 A to nu naaninyi safe baa bë
 alako ye naxa fa banbaran jë, n nu na.
 A to nu dunija bunyi doxëfe, n nu na.
 30 N fan nu na a fe ma a malife ra,
 loxö yo loxo n findi a be sëewe nan na,
 n fa n jelexin a ya i temui birin.
 31 N jelexinxia xa dunija daaxi nan na,
 a findixi n be sëewe ra lufe ra adamadie
 tagi.»

32 «Yakösi n ma die, wo wo tuli mati n na,
 sëewe na mixi bë naxan birama n ma kira
 foxo ra.
 33 Wo wo tuli mati n ma xaranyi ra,
 wo xa findi lõnnilaë ra.
 Wo naxa a rabolo de.

34 Sëewe na mixi bë naxan a tuli matima n
 na,
 naxan luma n sëeti ma temui birin,
 naxan n mamëma naade ra.
 35 N kolonma bara kisi, Alatala bara hinne
 na kanyi ra.
 36 Kono n gerefä tan bara a yete bôno,
 n xõnmixi na faxe fenfe na ki ne.»

9

Xaxilimaya nun lõnnitarepa

1 Lõnni bara a xa banxi ti fanye solofera
 fari.
 2 A bara xuruse nde faxa, a weni yailan,
 a xa doxö teebili ra a degede.
 3 A bara xëerae xës taa kui mixi xilife ra,
 4 «Wo tan xaxilitaree nun fahaamutare,
 wo fa be.
 5 Wo xa fa n ma taami don,
 wo xa fa n ma weni fanyi min.
 6 Wo xa gibil fe jaaxie foxo ra,
 wo xa bira xaxilima xa kira foxo ra.»
 7 Mixi yo naxan katama yete igboe mat
 inxinde,
 a marajaaxui nan sotoma.
 Mixi yo naxan katama mixi jaaxi raside,
 a konbi nan sotoma.
 8 Xa i xurutare rasi, a i xõnma ne.
 Xa i xaxilima rasi, a i xanuma ne.
 9 I naxan falama lõnnila bë,
 a nde nan sama a xa lõnni xun.
 I naxan masenma tinxintë bë,
 a nde nan sama a xa tinxinyi xun.

10 Lõnni folöma Alatala xa yaragaaxui nan
 ma.
 Fahaamui sotoma Ala Seniyentë kolonfe
 nan ma.
 11 I xa dunijneigiri xõn kuyama ne lõnni ra,
 i xa simaya jë konti xun masama ne
 fahaamui ra.
 12 Xaxilima lõnni sare nan sotoma,
 kono mixi naxan yoma a boore ma, na
 töore nan tun sotoma.

13 Xaxilitareja luxi ne alo gine naxan de
 wuya,
 a mu xuru, a mu fe kolon.
 14 A doxöma a xa banxi sode de nan na
 doxöse ma naxan na yire itexi,
 15 alako a xa dangi mixie xili a xui itexi ra,
 naxee na e perefe kira tinxinxie xõn ma.
 16 A a falama mixie bë naxee mu fahaamui
 sotoxi,
 «Wo tan xaxilitaree, wo fa be.
 17 Minse mujaxi joxun,
 taami donxi dunxui ra, na fan joxun.»
 18 E mu a kolon faxe dimi nan mënna ra.
 Mixi naxee a xa xili ratinma,
 nee xun tixi aligiyama nan na.

10*Taali woyenye*

- ¹ Sulemani xa taalie
Di xaxilima, a baba raseewama ne,
kono di lonnitare findima nimise nan na a
nga be.
- ² Harige soto ki jaaxi mu sese gasama mixi
ma,
kono tinxinyi nan simaya fima mixi ma.
³ Alatala mu mixi tinxinxi luma kaame ra,
kono a todima ne mixi jaaxi waxonfe ra.
⁴ Belexe walitare setareja nan bendunma
mixi ma,
belexe wakilixa bannaya nan fima mixi ma.
⁵ Di naxan wakilima xe xaba temui a
findixi xaxilima nan na,
kono di naxai xima xe xaba temui a findixi
yaagi nan na a baba be.
- ⁶ Barake ne mixi tinxinxi foxo ra,
gblaoe bira ne tinxitaree foxo ra.
⁷ Tinxitoe xili findima duba nan na,
kono mixi jaaxi xili loema ne.
⁸ Lonnila tinma lude seriye bun ma,
kono lonnitare xa woyenye a xun
nakanama ne.
⁹ Mixi naxan jereema nondi ra,
a jereema kantari nan kui,
kono mixi naxan mu a jereema tinxinyi ra,
na tan fama rayarabide ne.
¹⁰ Mixi naxan nondi noxunma a booree
ma, a e tooroje ne.
De kanyi xaxilitare a xun nakanama ne.
¹¹ Woyenye tinxinxi tinxitoe xa simaya
xon kuyama ne,
kono mixi jaaxi tan de gblaoe raminima
ne.
¹² Gbesenxonneya gere rakelima ne,
kono marafanyi dijema ne fe kanaxi birin
ma.
¹³ Lonnii nan na xaxilima nenyi bun ma,
kono gbendegela nan sinma xaxilitare fari
ma.
¹⁴ Fe kolonyi ragataxi lonnillae yi ra,
kono lonnitare xa woyenye fe nan tun
kanama.
¹⁵ Banna mixi harige findixi a kanta se nan
na,
kono setareja nan misikiine xun
nakanama.
¹⁶ Tinxitoe xa geeni findixi simaya nan
na,
mixi jaaxi sare findixi jaxankate nan na.
¹⁷ Mixi naxan xurui fahaamuma, a tixi
simaya kira nan xon,
kono naxan meema na marasi ra, a
bənoma ne.
¹⁸ Wule fale gbesenxonneya ragatama ne,
xaxilitare nan mixi tooriegema.
¹⁹ Woyenye rawuyafe nəma mixi findide
yunubitoe ra,
kono xaxilima tan a de sxuma ne.

- ²⁰ Tinxitoe xa woyenye tide gbo gbeti be,
kono mixi jaaxi boje tide xurun.
²¹ Tinxitoe xa marasi mixi rajerema ne,
kono xaxilitare faxama lonnitareja nan
kui.
²² Alatala xa barake nan mixi bannama,
mixi senbe mu sese sama na fari.
²³ Fe jaaxi rafan mixi kobi ma,
kono lonnii rafan xaxilima ma.
²⁴ Mixi jaaxi henmemfa fe naxan na, na
nan a lima.
Mixi tinxinxi waxonfe, Ala nan na nabama
a be.
²⁵ Fe xɔroχoe na fa, mixi jaaxi yo mu tima,
kono tinxitoe tan tima ne abadan.
²⁶ Muluxunyi fe naxan niyama mixi jinyi
ra,
tuuri fe naxan niyama mixi ya ra,
tunnaχone fan na nan niyama a xəemra ra.
²⁷ Alatala xa yaragaaxui simaya nan fima
mixi ma,
kono mixi jaaxie xa simaya xon mu kuya.
²⁸ Mixi tinxinxe xa tina findima e be seewe
nan na,
kono mixi jaaxie xa tina findima e be toore
nan na.
²⁹ Alatala xa kira findixi kantari nan na
mixi tinxinxe be,
kono a findixi halaki nan na tinxitaree be.
³⁰ Tinxitoe mu birama fefe ma,
kono mixi jaaxi mu luma boxi ma.
³¹ Mixi tinxinxi de lonnii nan masenma,
kono wule fale nenyi bolonma ne.
³² Tinxitoe de fe fanyi nan falama,
kono mixi jaaxi fe jaaxi nan falama.

11*Sikeeli kamalitare*

- ¹ Alatala sikeeli kamalitare nan xənxi,
kono sikeeli kamalixi rafan a ma.
² Yeti igboja findima yaagi nan na,
kono yete magore findima lonnii nan na.
³ Tinxinyi tinxitoe rajerema ne,
kono tinxitareya yanfante halakima ne.
⁴ Naafuli mu mixi malima Ala xa kiiti
loχœs,
tinxinyi gbansan nan mixi ratangama na
faxe ma.
⁵ Tinxinyi tinxitoe rajerema ne kira fanyi
xon,
kono jaaxupna mixi jaaxi halakima ne.
⁶ Tinxinyi tinxitoe rakisima ne,
yanfante tan luma mile gantanyi nan kui.
⁷ Mixi jaaxi na faxa, sese mu sooneyama
a be sənən.
A xa naafuli mu senbe yo fima a ma na
temui.
⁸ Tinxitoe ratangama ne jaxankate ma,
mixi jaaxi tan luma na jaxankate nan kui.
⁹ Mixi kobi a boore xun nakanama a xa
woyenyie nan na,

kono tinxintoe ratangama ne a xa lonni
saabui ra.

10 Tinxintoe na heeri soto, taa pielexinma
ne.

Mixi jaaxi na faxa, birin bara geeni.

11 Tinxintoe munafanyi rafama ne a xa
taa ma,

mixi jaaxie tan taa xun nakanama e xa
woyenye nan na.

12 Lonnitare yoma ne a boore ma,
lonnila tan luma sabari nan kui.

13 Naafixi gundo makenenma ne,
dugutege tan a suturama ne.

14 Marasitarena jama rabirama ne,
kono marasima wuyaxi tan findima kisi
nan na e be.

15 Mixi yo taani mixi be fe nde ma, a fama
ne nimisade.

Tondife na rabade, na nan fisa.

16 Gine fanyie binye sotoma ne,
kono xeme jaaxi naafuli nan tun sotoma.

17 Xeme fanyi jere ki a malima ne,
kono xeme jaaxi toore nan bendunma a
yete ma.

18 Mixi jaaxi xa geeni fama ne a madax-
ude.

Tinxintoe tan xa geeni findima sare fanyi
nan na a be.

19 Tinxintoe kisima ne,

kono tinxintare faxe nan sotoma.

20 Boje jaaxi mu rafan Alatala ma,
a wama tinxinyi nan xon.

21 Mixi jaaxi fama ne fe jaaxi sotode,
kono tinxintoe tan kisima ne.

22 Gine tofanyi xaxilitare luma ne alo
xurunde xesema daaxi xose joes ra.

23 Tinxintoe fama ne fe fanyi sotode,
kono xone nan luma mixi jaaxi tan be.

24 Mixi naxan belexe yelefu ki tide, a
bannaya sotoma ne,

kono mixi kumaxi tan findima setare nan
na.

25 Mixi naxan a harige itaxunma, a fama
ne harige sotode.

Ye xoli mu luma mixi ma naxan a boore
kima ye ra.

26 Nama mixi dankama ne naxan tondima
baloe matide,

e dubama ne mixi be naxan tinma jama
xa nde soto.

27 Fe fanyi rabae, fe fanyi sotoma ne,
kono fe jaaxi rabae, fe jaaxi nan sotoma.

28 Mixi naxan a xaxili tima a xa naafuli ra,
a fama ne birade,
tinxintoe tan luma ne alo burexe naxan mu
lisima.

29 Mixi naxan toore bendunma a xa den-
baya ma,

fe fufafu nan fama findide a ke ra.

Lonnitare fama lude ne lonnila xa yaamari
bun ma.

30 Tinxintoe kisima ne,

lonnilae mixie masotoma ne.

31 Xa tinxintoe a sare soto dunipa ma,
mixi jaaxi nun yunubitoe fan a sotoma ne.

12

Marasi tide

1 Mixi yo tinma marasi ra, na wama lonni
nan xon,

naxan tan mu tinma na ra, daxui nan a ra.

2 Alatala hinnema ne mixi fanyi ra,
a mixi kobi tan jaxankata.

3 Naaxuja mu xili xungbe fima mixi ma,
kono sese mu a niyama tinxintoe sankee
xa tala.

4 Gine fanyi findima a xa mori xa xun-
nakeli nan na,
gine jaaxi tan luma ne alo kuli naxan na
jinyi kui.

5 Mixi tinxinxie xa majoxunyi fan,
kono mixi jaaxi xa marasi mixi madax-
uma ne.

6 Mixi jaaxi xa woyenyi mixi faxama ne,
kono tinxintoe tan xa woyenyi mixi rak-
isima ne.

7 Mixi jaaxie xa fe fama ne kanade,
kono sese mu mixi tinxinxie xa denbayae
toma.

8 Nama lonnilae matoxoma ne,
kono boje jaaxi kanyie, e yoma ne nee
ma.

9 Yete magore, malima keran peti na naxan
be,
a fisa yete igboe be, baloe mu na naxan yi
ra.

10 Tinxintoe meenima ne a xa xuruse ma,
kono mixi jaaxi tan ya ixara.

11 Baxi rawali baloe sotoma ne,
kono lonnitare birama fe fufafu nan foxo
ra.

12 Mixi jaaxi harige fenma tinxintareya ra,
kono tinxintoe sankee tan sigama baxi
suxu ra ne.

13 Fe jaaxi findima gantanyi nan na mixi
jaaxi be,
kono tinxintoe a yete ratangama ne na
toore ma.

14 Woyen fanyi findima xunnakeli nan na
mixi be,
alo mixi to a xa wali sare sotoma.

15 Lonnitare a majoxunxi a a xaxili fan,
lonnila tan marasi nan fenma.

16 Lonnitare boje te rafura,
lonnila tan mu konbi yaabima.

17 Tinxintoe nondi nan falama a boore xun,
kono seede ba jaaxi wule nan tun
madoxoma.

18 Mixi de wuyaxi xa woyenyi mixi
maxonoma ne alo santidegema,
kono lonnila tan xa woyenyi mixi nan
nayalanma.

19 Nondi fale xa masenyi mu masarama,

kono wule fale xa masenyi luma ne masara ra.
 20 Maifui nan na mixi jaaxi bojne kui, seewe na mixi be, naxan gere raxubenma.
 21 Fe jaaxi yo mu tinxintoe lima, kono mixi jaaxie na nan tun sotoma.
 22 Alatala wule falee xonma ne, a hinremna ne nondi falsee ra.
 23 Lonnilla a xa lonni masen temui kolon, lonnitare tan a xa daxupna nan ifalama a xui itexi ra.
 24 Tunnabexilae findima mangee nan na, kono tunnaxonee findima konyie ra.
 25 Kontofili luma ne mixi lahale masara ra, woyen fanyi tan a bojne raseewama ne.
 26 Tinxintoe kira tinxinxi masenma ne a boore be,
 mixi jaaxi tan a boore ralosema ne.
 27 Koyinma tunnaxone mu a xa tooke ganma,
 kono tunnabexila meenima ne a sotosee ma.
 28 Simaya na kira tinxinxi nan xon ma.
 Faxe mu fulama na kira ra.

13

Xurutare tondima marasi suxufe

1 Di lonnilla a tuli matima a baba xa marasi
 nan na,
 kono xurutare mu a tuli matima marasi ra.
 2 Mixi fanyi xa woyenyie fe fanyi nan
 naminima,
 kono yanfante tan wama gere nan xon.
 3 Mixi naxan a de suxuma, a xun nakelima
 ne,
 naxan de wuyaxi, na tan a xun nakanama
 ne.
 4 Tunnaxone xa fefe mu sooneyama,
 kono tunnabexi harige gbegbe sotoma ne.
 5 Wule mu rafan tinxintoe ma,
 kono mixi jaaxi tan a yete rayaagima ne.
 6 Tinxinyi tinxintoe makantama ne,
 fe jaaxi yunubitoe tan nahalakima ne.
 7 Mixi nde a yete findima banna nan na,
 kono sese mu a yi ra.
 Boore tan a yete findima setare nan na,
 kono harige gbegbe na a yi ra.
 8 Banna xa kobiri a xun sarama mixi kobie
 ma,
 kono mixi kobie mu sese fenma setare ra.
 9 Tinxintoe luxi ne alo lanpui dexexi,
 mixi jaaxi tan xa lanpui xubenma ne.
 10 Yete igboja gere nan nabulama,
 kono marasi ramefe findima lonnilla nan na.
 11 Harige naxan sotoma tinxintareya kui, a
 sigama xurun na ne,
 kono harige naxan sotoma doyi doyi
 tinxinyi kui, na sigama gbo ra ne.
 12 Xa mixi mu a waxonfe sotoma, a
 tooroma ne,

kono xa a soto, a seewama ne dunijneigiri
 kui.
 13 Mixi naxan yoma marasi ma, a na sare
 sotoma ne,
 naxan tan marasi binyama, na fama ne
 sare fanyi sotode.
 14 Xaxilima xa marasi findima simaya nan
 na,
 a mixi ratangama gantanyi jaaxi ma.
 15 Fahaamui findima hinne nan na mixi be,
 kono mixi jaaxi tan xa kira xorocho.
 16 Xaxilima a xa lonni rawalima,
 kono xaxilitare daxupna nan tun funfunma.
 17 Xeera tinxintare findima toore nan
 saabui ra,
 xeera tinxinxi tan fama yalanyi nan na.
 18 Mixi naxan tondima marasi ra, a
 setarena nun yaagi sotoma ne,
 kono naxan marasi ramema, a binye nan
 sotoma.
 19 A joxun, mixi waxonfe na raba a be,
 kono xaxilitare mu tinna gibilende a
 waxonfe jaaxi foxo ra.
 20 Mixi na lu xaxilima foxo ra, a fan xaxili
 sotoma ne,
 kono lonnitaree xa malan boorepa, findi-
 ma toore nan tun na.
 21 Yunubitoe sare findima fe jaaxi nan na,
 tinxintoe tan sare findima heeri nan na.
 22 Mixi fanyi ke luma a xa mamadie nan
 be,
 yunubitoe tan ke luma tinxintoe nan be.
 23 Baloe gbegbe minima ne setare xa xe ma,
 kono tinxintareya luma ne kasara ra.
 24 Babe naxan mu a xa di xuruma luxusinyi
 ra,
 na di mu rafan a ma.
 Babe naxan a xa di xuruma,
 na di rafan a ma.
 25 Tinxintoe wasama ne baloe ra,
 kono tinxintare tan luma kaame ra ne.

14

Gine lonnilla

1 Gine lonnilla senbe fima ne a xa denbaya
 ma,
 kono gine lonnitare a xa denbaya xun
 nakanama ne.
 2 Mixi naxan a jereema a tinxinxi ra, a
 gaaxuma ne Ala ya ra,
 kono naxan a jereema tinxintareya ra, na
 nan yoma Ala ma.
 3 Yete igboje xa woyenyi findima bonboe
 nan na a be,
 lonnilla tan xa woyenyi a makantama ne.
 4 Xa ninge mu boxi buxama, saga mu
 rafema.
 Ninga xa wali a niyama ne mixi xa baloe
 gbegbe soto.
 5 Seede fanyi mu wule falama,
 seede jaaxi tan wule nan tun funfunma.

6 Mixi mayele lənni fenma ne, kono a mu a sotoma.
 Lənni kolonfe mu xərəxə xaxilima bə.
 7 I xa i makuya xaxilitaree ra, barima i mu lənni yo sotoma e ra.
 8 Lənnila pəxə sama ne a pərə ki xən ma, lənnitare tan a yetə madaxuma ne.
 9 Xaxilitare yoma yunubi tongofe ma, kono tinxintəe Ala xa hinne nan fenma.
 10 Mixi a yetə xa töre kolon a bəjə kui, a mu a xa səewə masenma mixi għebet bə.
 11 Mixi jaaxie xa denbaya halakima ne, tinxintəe tan xa denbaya fanma ne.
 12 Mixi pəxə a ma a pərə ki fan, a fa li kore a na għaloe kira nan xən ma.
 13 Mixi noma yelede a de ra, a tooroxi a bəjə kui.
 Səewə noma mafindide töre ra.
 14 Mixi jaaxi yo, mixi fanyi yo, e birin e xa wali sare sotoma ne.
 15 Xaxilitare lama ne mixi birin xa maseniyi ra,
 kono xaxilima kira matoma ne beenu a xa bira na foxxo ra.
 16 Xaxilima gaaxuma ne Ala ya ra, a fəgbilen fe jaaxi foxxo ra,
 kono xaxilitare tan soma ne na fe jaaxi kui mafuren.
 17 Mixi naxan bəjə tema mafuren, a daxuja nan nabama.
 Mixi madaxui mu rafan mixi yo ma.
 18 Daxuja findima ne xaxilitare ke ra, xaxilimae tan lənni nan sotoma.
 19 Mixi jaaxie fama ne e xinbi sindetinxintəe bun ma,
 e kantari nan fenma tinxintəe xənyi.
 20 Setare rajaaxu birin ma, hali a doxəboore,
 kono banna rafan mixi għegħbe ma.
 21 Mixi naxan yoma a ngaxakerenyi ma, a
 bara yunubi soto,
 kono naxan kinikini tooromixi ma, na bara səewə soto.
 22 Mixi naxee fe jaaxi majoxunma, nee
 bənoma ne.
 Kono naxee fe fanyi majoxunma,
 na kanyie marafanyi nun nəndi nan toma.
 23 Geeni na wali birin kui,
 kono wəyenyi gbansan findima setarepa
 nan na.
 24 Bannaya nan na lənnila sare ra,
 daxuja nan tun luma lənnitare tan yi ra.
 25 Seede nəndi fale mixi nii ratangama ne,
 kono wule fale mixi madaxuma tun.
 26 Mixi naxan gaaxu Alatala ya ra,
 a tan nun a xa die luma ne kantari kui.
 27 Alatala xa yaragaaxui simaya fima ne
 mixi ma,
 alako e xa ratanga għantanyi ma naxan
 findima faxe ra.
 28 Nama xa għoġe findima mange xa xun-
 nakeli nan na,

kono jama x a xurunyi findima mange xa xunnagore nan na.
 29 Xaxilima bəjə te xəno,
 kono xaxilitare a xa daxuja masenma ne a
 xa bəjə te saabui ra.
 30 Bəjəsa findima simaya nan na,
 kono mile tan findima fure nan na.
 31 Naxan setare tċorċoma, na bara yo setare
 Daa Mange ma,
 kono naxan kinikini setare ma, na bara a
 Daa Mange matox.
 32 Mixi jaaxi xa jaaxuja a xun nakanama
 ne,
 kono tinxintəe kantari sotoma ne hali faxe
 ya i.
 33 Lənni na xaxilima bəjə kui,
 xaxilitare yati noma na tote.
 34 Tinxinyi boxi rasigama ne yare,
 yunubi tan jama rayaagħima ne.
 35 Walike lənnila rafan mange ma, kono a
 walike yaagitare tan xənma ne.

15

Yaabi bərċoxxi

1 Yaabi bərċoxxi mixi bəjə ragoroma ne,
 kono wəyən xənne tan mixi bəjə ratema ne.
 2 Xaxilima xa wəyənyi a niyama ne xaxili
 fanyi xa rafan mixie ma,
 kono xaxilitare xa wəyənyi daxuja nan
 tun masenma.
 3 Alatala mixi birin matoma,
 mixi jaaxi nun mixi fanyi.
 4 Wəyən fanyi mixi rayalanma,
 kono wəyən xənne mixi xaxili tooroma ne.
 5 Xaxilitare yoma ne a baba xa marasi ma,
 xaxilima tan na marasi nan suxuma.
 6 Harige fanyi na tinxintəe xənyi,
 kono töre gbansan nan findima tinxintare
 sare ra.
 7 Lənnilae xa wəyənyie xaxili fima ne mixi
 ma,
 kono fe fanyi yo mu na lənnitaree bəjə
 kui.
 8 Alatala mixi jaaxi xa serexx xənma,
 kono a tinxintəe xa duba suxuma ne.
 9 Alatala mixi jaaxi xa kira xənma,
 kono mixi naxan birama tinxinyi foxx ra a
 rafan a ma.
 10 Kira fanyi bejnfe findima paxankate
 nan na.
 Xurutareja mixi xun tima faxe kira nan
 ma.
 11 Alatala to fe birin kolon,
 hali naxan nabama aligiyama nun yahann-
 nama,
 a ibunadama bəjə fan kolon.
 12 Yetə igħoġe mu wama marasi xən ma,
 a mu sigħama lənnila yire.
 13 Bəjəs səewaxi mixi laħale fanma,
 kono bəjə teoroxi mixi laħale kanama ne.
 14 Xaxilima lənni nan fenma,

kono xaxilitare daxu woyenyi nan tun falama.
¹⁵ Hali misikiine tooro a xa simaya kui, xa a bojne seewaxi, na findima ne baloe ra a be.
¹⁶ Setare Ala yaragaaxui, fan banna xaxili ifuxi be.
¹⁷ Bande njie donfe xanunteya kui, na fan sube donfe be gbesenxonneya kui.
¹⁸ Bojne rate gere xore isokoma ne, bojne ragore sonxoe rixinbelima ne.
¹⁹ Tunmaxone xa kira mabalani xunbee nan na,
kono tinxitoe xa kira jere joxun.
²⁰ Di lonnxi findima seewe nan na a baba be,
kono di lonnitare yoma ne a nga ma.
²¹ Xaxilitareja rafan lonnitare ma, kono xaxilima xa kira tinxin.
²² Marasitareja wali kanama ne, kono marasi gbegbe wali nan sooneyama.
²³ Seewe na mixi be naxan fata a boore yaabide.
Woyenyi tide gbo naxan falaxi a fala ki ma nun a fala temui ma.
²⁴ Xaxilima xa kira a ratema ne koore ma, a a mali a xa aligiyama kira matanga.
²⁵ Alatala yete igboe xa banxi rabirama ne, kono a kaanje gine xa boxi makantama ne.
²⁶ Majoxun kobi rajaaxu Alatala ma, kono woyen fanyi tan seniye.
²⁷ Milante findima ne toore ra a xa denbaya be,
kono naxan mu wama geeni tinxitare xon, na kanyi kisi nan sotoma.
²⁸ Tinxitoe fe matoma ne a fanyi ra beenu a xa yaabi nde fi, kono fe jaaxi mafura minide mixi jaaxi de i.
²⁹ Alatala makuya mixi jaaxie ra, kono a a tuli matima tinxitoe xa maxandi ra.
³⁰ Xeera ya iyalanxi mixi bojne rasewama ne, xeeraya fanyi senbe nan fima mixi ma.
³¹ Mixi naxan a tuli matima kisi marasi ra, na kanyi luma ne lonnila ye ma.
³² Naxan tondima marasi ramede, na yoxi a yete nan ma, kono naxan tinma marasi ramede, na kanyi xa llonni nan xun masama.
³³ Ala xa yaragaaxui findima lonnii nan na mixi be.
Yete magore fama binye nan na.

16

Ala xa maragiri

¹ Adamadi nate tongoma a bojne kui, kono maragiri na Ala nan belexe.
² Adama tan be, a xa kira birin fan,

kono kiiti sa mange Ala a bojne kolon.
³ Wali birin taxu Alatala ra, alako a xa sooneya.
⁴ Alatala fe birin yailanxi fe nde nan ma. Hali mixi jaaxi daaxi gbaloe loxoe nan ma fe ra.
⁵ Alatala yete igboe xonxi. Naxankate nan a mamefe.
⁶ Yunubi xafarima hinne nun dugutegeya nan saabui ra.
Alatala xa yaragaaxui mixi ratangama fe jaaxi nan ma.
⁷ Mixi jere ki na rafan Alatala ma, a a niyama ne gere xa jion na kanyi nun a yaxue tagi.
⁸ Se dondoronti sotoxi tinxinyi ra na nan fisa se gbegbe sotoxi be tinxitareya kui.
⁹ Mixi nate tongoma a xa fe rabaxi ma, kono na fee ragiri mange na Alatala nan na.
¹⁰ Mange xa masenyi tide gbo, a xa kiiti xa tinxin.
¹¹ Alatala na sikeeli tinxinxii nan be, a xa wali nan na se maniyase kamalixi ra.
¹² Fe jaaxi mu rafan mangee ma, barima tinxinyi nan mange kibanyi mabanbanma.
¹³ Mangee xa hinne na tinxitoe be, nendi fale rafan e ma.
¹⁴ Mange xa bojne mixi faxama ne, kono lonnilla fata mange bojne ragorode.
¹⁵ Mange xa nelexinyi findima simaya nan na,
a xa hinne luma ne alo nuxui naxee tune ye raminiima.
¹⁶ Lonnii sotoxi fan xesema sotoxi be, xaxili fanyi sotoxi fan gbeti sotoxi be.
¹⁷ Tinxitoe xa kira mu sigama fe jaaxi ma.
Mixi naxan a jengi saxi a jere ki xon ma, na kisima ne.
¹⁸ Yete igbona mixi nan xun nakanama, yete iteyi mixi nan nalesema.
¹⁹ Lufe yete magoree ya ma, na fan naafuli itaxunfe be yete igboee ya ma.
²⁰ Heeri na mixi be naxan a jengi sama fe raba kie xon ma.
Seewe na mixi be naxan a xaxili tima Alatala ra.
²¹ Mixi sabarixi findima xaxilima nan na. Woyen joxunme xaxili fima ne mixi ma.
²² Xaxili fanyi simaya nan fima xaxilima ma, xaxilitareja findima naxankate nan na xaxilitare be.
²³ Xaxilima a jengi sama a xa masenyi ma, alako lonni fanyi xa mini a de kui.
²⁴ Woyen fanyi findixi kumi nan na, naxan xaxili nun fate rayalanma.
²⁵ Adama a majoxun ne a xa kira fanxi, kono a rajonyi a xun tima faxe nan na.

26 Walike xa kaame nan a tutunma wali
     ma.
 27 Fuyante fe jaaxi majoxunma ne,
     a xa masenyi mixi gan.
 28 Mixi kobi gere xore isoxoma ne,
     naafixi defanmae tagi isoma.
 29 Mixi kobi a boore ratantanma ne,
     a na ti kira jaaxi xon ma.
 30 Mixi naxan tonxuma masenma a ya nun
     a de ra,
     a wama fe jaaxi nde nan nabafe.
 31 Xunsex flix findima binye nan na,
     naxan sotoma kira tinxinxi xon ma.
 32 Dijne mixi fan geresoe be,
     yete suxui tide dangi taa suxufe ra.
 33 Mixi kanda bunna fe nde ma,
     kono fe birin nagiri mangé na Alatala nan
     na.

17

Lantareya

1 Taami xuntunyi sotofe bojesa kui
     na nan fisa sube gbegbe sotofe be
     lantareya na dennaxe.
 2 Walike xaxilima senbe gbo dangife wali
     kanyi xa di ra,
     naxan fe mayagixi rabama.
 Na walike mooli tan ke sotoma ne na
     denbaya kui.
 3 Xeema nun gbeti matose na te nan na,
     kono Alatala nan adama bojé matoma.
 4 Fe kobi raba woyen tinxintare ramema,
     a a tulí matima wule fale ra.
 5 Mixi naxan yoma setareya ma,
     na bara setare Daa Marigi yelebu.
     Mixi naxan yelema a boore xa toore ma,
     na paxankate nan sotoma.
 6 Mamadie findixi forie xa seewé nan na,
     babae fan findixi e xa die xa seewé nan na.
 7 Mange xa woyenyi mu lan xaxilitare de i,
     wule mu lan mange de i.
 8 Ki tife naadee rabima ne, a fe birin
     sooneyama ne.
 9 Dijnefe konbi ma a marafanyi nan na
     gboma,
     kono na ifalafe a xanntenmae tagi isoma.
 10 Tantanyi masenfe lonnilla be a fahaamui
     fima ne a ma,
     dangife lonnitaré bonbofe luxusinyi ya
     keme ra.
 11 Mixi jaaxi naxan mangé matandima
     tun,
     soori kinikitare nan xeema a xili ma.
 12 Naralanfe sube xaaqe ra, naxan xa die
     baxi a yi,
     na fisá naralanfe xaxilitare ra, naxan
     jerema a xa xaxilitarepa kui.
 13 Mixi naxan fe fanyi joxoma fe jaaxi ra,
     fe jaaxi mu makuyama na xa banxi ra.
 14 Gere folofe luxi ne alo bogoni iboofe.
     Na kui beenun sonxoe xa mini, keli naa.

15 Mixi naxan nöndi fima fe kobi rabama,
     nun mixi naxan tinxintoe tooñegema,
     e mu rafan Alatala ma.
 16 Hali kóbiri lu lonnitaré yi ra,
     a mu na rawalima lónni sotofe ra.
 17 Mixi a defanboore xanuma temui birin,
     a a ngaxakerenyi malima a tooro temui.
 18 Lonnitaré naxan xaxili mu na,
     na nan gbansan taanima a boore be.
 19 Gere rafan mixi yo ma,
     yunubi fan nafan na kanyi ma.
     Mixi naxan a yete igboma,
     xunnakane nan a lima.
 20 Mixi yo madaxui tima, na mu heeri
     sotoma,
     Mixi yo woyen kobi falama, na tooroma ne.
 21 Mixi yo di lonnitaré bari, na fama ne
     toorode.
     Mixi yo di xaxilitare sotó, na mu seewama.
 22 Bojé seewaxi, seri fanyi na a ra,
     xaxili sunnunxi tan xorie nan xun
     nakana.
 23 Mixi jaaxi see rasuxuma gundo ra,
     alako kiiti tinxinxi xa mafindi.
 24 Lónni makore xaxilima ra,
     kono xaxilitare ya tixi fe makuyaxi nan na.
 25 Di xaxilitare findima toore nan na a baba
     be,
     a findi xone ra a nga be.
 26 A mu lan kóbiri xa ba tinxintoe yi ra,
     a mu lan kuntigi xa bonbo a xa tinxinyi xa
     fe ra.
 27 Xaxilima a de nan suxuma, a bojé mu
     tema.
 28 Xaxilitare nöma a majoxunde lonnilla ra
     xa a dunduxi,
     a nöma a majoxunde fahaamula ra xa a
     sabarixi.

18

Booretare

1 Booretare a waxonfe gbansan nan fenma,
     a yo marasi birin ma.
 2 Xaxilitare mu wama xaxili fanyi xon,
     a wama a yete xa majoxuni nan tun
     masenfe.
 3 Mixi jaaxie yoma mixie ma,
     e yoma e ma han e sa yaagi.
 4 Adama xa woyenyi tilin alo baa,
     a lónni ramimina naxan luxi alo dulonyi
     ye fanyi.
 5 Nöndi fife mixi jaaxi ma, a mu fan.
     A mu lamma tinxintoe xa tooñegé.
 6 Lonnitaré sonxoe xore isoxoma,
     a bonboe sotoma a de saabui ra.
 7 Xaxilitare de a xun nakana ne,
     a nenyi findixi gantanyi nan na a nii be.
 8 Naafixi xa masenyi luxi ne alo donse
     joxumme,
     naxan goroma mixi furi kui.
 9 Tunna xone nun kasare raba,

nee nga keren, e baba keren.
¹⁰ Alatala findixi kantari senbema nan na, tinxintoe luma naxan niini bun ma.
¹¹ Naafuli findixi banna xa kantari nan na, a loxo a ma tete na a ra naxan mu nomá kanade.
¹² Gbaloe na yete igbona xambi ra, kono nore na yete magore foxo ra.
¹³ Mixi naxan yaabi fima beenu a xa mixi xui rame,
a daxujna masenma ne, a a yete rayagi.
¹⁴ Xaxili limaniyaxi mixi malima ne a xa fure kui,
kono limaniya baxi naxan yi, na mu kelima sonon.
¹⁵ Lonnila katama se kolonde, a a tulimata masenyi fanyi ra.
¹⁶ Kira rabixi mixi be naxan ki tima, mangée yati tofe sooneyama ne na kanyi be.
¹⁷ Mixi naxan singe a yete xun mafalama fe kui,
a luma ne alo nöndi na a tan nan be,
kono a kalamuti maxorinyi xoroxœ tima ne a ma.
¹⁸ Fe lufe Ala ma a sonxœ jööntma ne,
a gere jön senbemae tagi.
¹⁹ Mixi konbixi xa boje xoroxœ luma ne alo taa makantaxi.
Na sonxœ möoli xoroxœ dangife geeli kondonyi ra.
²⁰ Adama xa masenyi nomá a baloe fide a ma,
a hayi fanma ne a xa woyenyi saabui ra.
²¹ Faxe nun simaya fatanma mixi xa woyenyi nan na.
Wøyenla a sare sotoma ne.
²² Gine sotofe findixi heeri nan na,
naxan fatanxi Alatala ra.
²³ Setare mayandi tima,
kono se kanyi a yaabima a xoroxœ nan na.
²⁴ Xa mixi booree wuya, na nomá findide toore ra a be,
kono boore nde na na naxan fan a ngaxakerenyi be.

19

Setare tinxinxi

¹ Setare tinxinxi fan xaxilitare wule fale be.
² Gbatafe ra i mu naxan kolon, a mixi ratantanma ne.
³ Adamadi a yete xun nakanama ne a xa daxujna ra,
kono a fa a boje rate Alatala tan ma na xunnakane xa fe ra.
⁴ Bannaya a niyama ne mixi xa boore gbegbe soto,
kono setareja defanbooreja kanama ne.
⁵ Töönegeti fama ne jaxankate sotode,
wule fale mu kisima.

⁶ Mixi gbegbe katama e yete rafande kinikinintee ma,
birin birama ne mixi foxy ra naxan ki tima.
⁷ Setare mu rafan a ngaxakerenyie yati ma,
a mu rafan a booree fan ma.
A na e maxandi, e mu e tuli matima a ra.
⁸ Mixi naxan xaxili fenma, a fe fanyi rabama ne a yete be.
Mixi naxan fahaamui fenma, a xa fe sooneyama ne.
⁹ Töönegeti fama ne jaxankate sotode,
halaki birama ne wule fale foxy ra.
¹⁰ Naafuli mu lan xaxilitare yi ra,
alo a to mu lan konyi fan xa kuntigie yaamari.
¹¹ Lonnila boje te xono, a mu konbi ragbilenma.
Na kui a binye sotoma ne.
¹² Mange xa xone maniya yete xaaqe ra,
a xa hinne fan maniya xini ra burexe xinde ma.
¹³ Di xaxilitare kontofili nan bendunma a baba ma,
gine xa sonxœ xunxuri luxi ne alo ye naxan luma mini ra feje yale di kui, a mu a itima.
¹⁴ Mixi banxi nun harige sotoma e baba ke ra,
kono Ala nan gine xaxilima fima xeme ma.
¹⁵ Tunnaxoné mixi luma ne xixoli kui,
a kaame nan tun sotoma.
¹⁶ Mixi naxan Ala xa seriye rabatuma,
a a yete ratangama ne faxe ma,
kono naxan mu a jengi sama a jere ki xon ma,
a faxama ne.
¹⁷ Setare kife na maniyaxi Alatala donife nan na.
Ala fama ne na doni ragbilende a ma.
¹⁸ I xa fe birin naba i xa di xurufe ra alako a xa kisi,
xa na mu a ra, a faxama ne.
¹⁹ Mixi naxan luma xono ra, a na sare fima ne.
Xa i a mali keren, a man gibilena ne na ma.
²⁰ I xa i tuli mati marasi ra, i xa tin e xa i xaran,
alako i xa findi xaxilima ra.
²¹ Mapoxun gbegbe na mixi boje kui,
kono Alatala waxonfe nan kamalima.
²² Adamadi wama a boore xa dugutegaja a ma.
Setare fisa wule fale be.
²³ Alatala xa yaragaaxui mixi rakisima ne.
Na mixi na a sa koe ra, a mu hanmema toore yo ra.
²⁴ Tunnaxoné a donse tongoma ne a belexe,
kono a mu wakilima a rasofe ra a de i.
²⁵ Mixi mayele bonbo, alako xaxilitare xa xaxili soto.

Xaxilima na rasi, alako a xaxili xun xa masa.

²⁶ Di naxan a baba kasarama, a a nga keri, mixi rayaagixi na a ra.

²⁷ N ma di, xa i mu marasi ramema, i bara i yete makuya fe kolonyi ra.

²⁸ Seede wule fale yoma seriye nan ma, tinxitareya nan minima mixi jaaxi de i.

²⁹ Mixi mayele paxankatama ne, lonnitare bənbəma ne.

20

Sisila xa xaxilitareja

¹ Weni mixi rayaagima, beere mixi madaxuma ne.

Sisila mu nomā findide xaxilima ra.

² Manga boje texi maniya yete xaaŋe ra. Mixi naxan mange raxonoma, na bara a yete tooro.

³ Mixi binyaxi mu tinma gere ra, kono xaxilitare birama sənχəs nan foxy ra.

⁴ Mixi tunnaxonxi mu yire buxama a waxati.

Xe xaba temui a baloe fenma ne, kono a mu sese toma.

⁵ Marasi tilin ało ye naxan na baa ma.

Fahaamui kanyi na birin matoma ne.

⁶ Mixi gbegbe dugutegena falama e yete xun ma, kono dugutegę yati yati toma dunija ma?

⁷ Tinxitəs jəremə tinxinyi nan na, səewə na a xia de be.

⁸ Manga kiitisa fata mixi bojəs jaaxi tote.

⁹ Nde nomā a falade, «Fe jaaxi yo mu n bojəs ma,

n seniyenxi, yunubi yo mu na n ma?»

¹⁰ Sikeeli tinxitare mu rafan Alatala ma.

¹¹ Fonike xa jere ki tinxinxi a bojə ki masenma ne.

¹² Tuli naxan fe mema, ya naxan se toma, Alatala nan na birin daaxi.

¹³ Xixoli naxa rafan i ma de, xa na mu a ra i findima setare nan na.

I ya lanma a xa rasege, alako i xa baloe soto a fanyi ra.

¹⁴ Sareso nan a falama yule be, «Na sare mu fan n be feo,»

kono a fa keli na xun ma a yete matoxofe ra.

¹⁵ Xeema nun gemə tofanyi gbegbe na dunija, kono lonnila xa woyenyi tide gbo e birin be.

¹⁶ Mixi xa seeke se rasuxu a naxan taani xopə be,

xa na mu a ra a naxan taani langoe be.

¹⁷ Donsé naxan soto wule ra, a föle a poxun,

kono a rajonyi a luxi ne ało gemə xorı i de i.

¹⁸ Marasi fanyi nan wali sooneyama.

Nama naxa gere so marasi xanbi.

¹⁹ Naafixi lanlanteya kanama ne.

I naxa la mixi ra naxan de wuya.

²⁰ Mixi na yo a nga nun a baba ma, a dunipa igirima dimi nan kui.

²¹ Harige naxan sotoma mafurenyi ra, na mu buma.

²² I naxa a fala, «N nan n gbejoxoma ne.»

I xaxili ti Alatala nan na, a i rakisma ne.

²³ Alatala mu wama maniya se tinxitare xon ma.

Sikeeli tinxitare mu fan.

²⁴ Alatala nan adamadi xun tima kira nde ra.

Ibunadama tan mu nōma na fahaamude.

²⁵ Laayidi tongofe Ala be mafuren mafuren maļoxunyi gbegbe xanbi,

na findixi gantanyi nan na adamadi be.

²⁶ Manga lonnila fata mixi jaaxie mayegite,

a ti e fari a xərçəs ra.

²⁷ Alatala xaxili fima adamadi ma, a findi a be lanpui ra,

alako a xa a yete bojəs mato a fanyi ra.

²⁸ Xanunteya nun dugutegena mange kanta ma ne.

Mange kibanyi sabatima ne mange xa xanunteya saabui ra.

²⁹ Fonike senbe findixi a xa xunnakeli nan na.

Xemoxi xunsexe fixe findixi a xa binye nan na.

³⁰ Bənbəs findixi kobijna seri nan na, luxusinyi adama xaxili matinxinma ne.

21

Alatala mange raperere

¹ Alatala nan mange bojə raperema, ało a xure raperema ki naxəs a waxonki ra.

² Adamadi noxəs a ma a xa kira birin tinxin, kono Alatala nan mixi bojə matoma sikeeli ra.

³ Wo xa bira nəndi nun tinxinyi foxy ra.

Na rafan Alatala ma dangife sərexe ra.

⁴ Yete igboya nun fe jaaxi rabafe,

na birin findixi yunubi nan na.

⁵ Wakilila harige xun masama ne,

kono gbata gbegbe findima töre nan na.

⁶ Harige naxan sotxi wule ra,

a mu buma, a mixi xaninma ne aligiyama.

⁷ Mixi jaaxie xun nakanama ne,

barima e mu tinxinyi rabatuma.

⁸ Mixi kobi mu tinxin,

kono mixi fanyi a jəremə kira tinxinxi xon ma.

⁹ Lufe ra banxi fari ma,

a fisə lufe ra gine geresoe səeti ma banxi kui.

¹⁰ Mixi jaaxi wama fe jaaxi nan tun xon ma.

A mu kinikinima mixi yo ma, hali dəxəboore.

¹¹ Xaxilitare na a to e mixi mayele jaxankatama, a xaxili di sotoma ne, kono xaxilima tan fahaamui sotoma lənni nan kui.

¹² Ala naxan tinxin, a mixi jaaxi matoma ne, a e xun nakana.

¹³ Mixi naxan tondima a tul matide setare wa xui ra, a fan fama ne wade, mixi mu a tul matima a ra.

¹⁴ Bojete kife gundo ra, a bojē ragoroma ne. Mixi kife sutre ra, a xa xone magoroma ne.

¹⁵ Nerefe tinxyi kui, na findixi seewē nan na tinxitoe be, kono na jere ki mooli mu rafan mixi jaaxi ma.

¹⁶ Mixi naxan gibilenma kira fanyi foxo ra, na fama ne lude mixi faxaxie ya ma.

¹⁷ Mixi naxan birama a waxonfe gbansan foxo ra, na luma ne setareja kui. Mixi naxan weni nun donse fanyi tun fenma, na mu bannama.

¹⁸ Mixi jaaxi findima tinxitoe xunsare nan na, yanfante findi mixi fanyi xunsare ra.

¹⁹ Lufe ra gbengberenyi ma, a fisa lufe ra gine fitinetoe seeti ma.

²⁰ Harige fanyi nun ture gbegbe na lənnila xonyi, kono lənnitare bara a gbe birin don.

²¹ Mixi naxan birama tinxyi nun hinne foxo ra, a simaya, kiti fanyi, nun binye sotoma ne.

²² Lənnila nōma ne node taa makantaxi ra, a e xa tete rabira e xaxili nu tixi naxan na.

²³ Mixi naxan fata a de susude, na mu tooro ma.

²⁴ Yetē igboe yoma ne mixie ma, a fe birin susuma na xaxili nan na.

²⁵ Mixi tunnaxənoxi waxonfe a faxama ne, barima a mu timna walide.

²⁶ Loxoe birin mixi tunnaxənoxi milama ne a waxonse ma.

Tinxitoe tan mixi kima a gbe se birin nan na.

²⁷ Mixi jaaxi xa serexē mu rafan Ala ma. Xa a sa a ba majoxunyi kobi ra, Alatala xa xone xun masama ne.

²⁸ Seede wule fale halakima ne, kono seede nōndi fale xa simaya nan buma.

²⁹ Mixi jaaxi a yatagi ifɔɔrōma, kono tinxitoe fe tinxinxi nan nabama.

³⁰ Lənni yo mu na, fahaamui yo mu na, marasi yo mu na, naxan senbe gbo Alatala be.

³¹ Soe maxirima gere so loxoe ne, kono xunnakeli fatanma Alatala nan na.

22

Xili fanyi

¹ Xili fanyi fan naafuli be, binye tide dangi xəema nun gbeti tide ra.

² Banna nun setare birin lan, barima Alatala nan e birin daa.

³ Xaxilima na fe xɔrɔxoe to, a a yete nan natangama a ma. Xaxilitare tan na fe xɔrɔxoe to, a soma a kui ne kerem na, a fa paxankate soto.

⁴ Yetē magore naxan gaaxuma Alatala ya ra, a bannaya, binye, nun simaya sotoma ne.

⁵ Tunbee nun gantanyie na tinxitare xa kira xon ma, kono mixi naxan meenima a yete ma, a a makuyama ne mənni ra.

⁶ Fonike matinxin kira fanyi ra, alako a naxa gibilen na fo xo ra a mo temui.

⁷ Banna setare yamarima ne, doni tongoe fan findi donifa xa konyi ra.

⁸ Mixi jaaxi toore nan sotoma a sare ra, a senbe fama ne kanade.

⁹ Hinnette barakama ne, barima a tooromixie kima a xa donse ra.

¹⁰ Mixi mayoe keri, alako joxɔnsosse xa jōn. Na temui gbesenxənnuya nun konbie danma ne.

¹¹ Bojē xa seniyenyi rafan mixi naxan ma, woyen fanyie nan minima na de i, a fa findi mange defanboore ra.

¹² Alatala nōndi nan makantama, kono a yanfante xa woyenyi xun nakanama ne.

¹³ Mixi tunnaxənoxi nan a falama, «Yetē xaañexi na tandem, n na mini kene ma, a n faxama ne.»

¹⁴ Gantanyi nan na langoe gine xa woyenyi ra. Alatala xənoxi mixi naxan ma, na susuma na gantanyi kui.

¹⁵ Xaxilitareja naxan na dimedi bojē kui, a bama xuru luxusinyi nan saabui ra.

¹⁶ Mixi naxan setare tooroma geeni nde xa fe ra, nun mixi naxan banna kima, na firinyi findima fuxarila nan na.

Lənnila xa taalie

¹⁷ I i tul mati lənnilae xa marasi ra, i bojē rabi n ma masenyie be.

¹⁸ A lan i xa e ragata i sondonyi kui, e naxa makuya i de ra.

¹⁹ N wama i rasife ne to loxoe,

alako i xa i yete taxu Alatala ra.

20 N bara taali tongo saxan sebe i ma,
naxee findixi marasi nun lõnni ra i be,
21 alako i xa nõndi xori yati kolon,
i fan xa sa na iba i xëema be.

22 I naxa setare rahalaki i xa kõbiri soto,
i naxa tööromixi töönegge,
23 barima Alatala tan e xun mafalama ne,
a fa tööromixie yaxuie töö.

24 I naxa bira mixi bojne gbe foxo ra,
naxan xõnoxi temui birin,
25 xa na mu a ra i fan darima ne na mooli
ra,
na fa findi gantanyi ra
i suxuma naxan na.

26 I naxa lu mixie ya ma naxee taanima e
booree be,
naxee se doxõma seèke ra mixie be,
27 xa na mu a ra e i xa sade raminiima ne i
bun ma,
a fa li kõbiri mu na i yi ra i xa a fi.

28 I naxa i babae xa naaninyi matonxuma
saxi ba e yire de.

29 Walike naxan fata a xa wali ra,
mangee nan hayi luma a ma.
A mu walima setaree be.

23

Naafuli xa gantanyi

1 Wo nun kuntigi na doxo wo degede,
i xa i jengi sa i raba ki xon ma de.
2 Xa kaame na i ma, i naxa a gbegbe don.
3 I naxa mile na donse fanyi ma,
barima a noma i madaxude.

4 I naxa i yete ratagan naafuli fenfe ma.
Kobiri xoli naxa findi i xaxili waxonfe birin
na.

5 Xa i ya ti bannaya ra,
a loëma i ma alo sege
naxan tema kuye ma ki naxe, a siga.

6 I naxa mixi jaaxi xa taami don,
i naxa mila a xa donse fanyi ma.
7 Na mixi mooli wama i madaxufe ne.
A a falama i be, «I dege, i min,»
kono marafanyi yo mu na a bojne kui i be.
8 I fama ne na donse boxunde,
i xa wøyen fanyi findi wøyen fufafu ra.

9 I naxa masenyi ti xaxilitare be,
barima a yoma ne i xa wøyen fanyi birin
ma.

10 I naxa naaninyi tonxuma fori tala.
I naxa so kiridie xa xe ra,
11 barima e xunmafalama senbe gbo,

a e gbejoxõma ne.

12 I bojne rabi xaranyi be,
i i tulii mati marasi fanyi ra.

13 I naxa tagan fonike matinxinde,
xuru luxusinyi mu a faxama.
14 Xa i a xuru luxusinyi ra,
i bara a nii makanta.

15 N ma di, xa lõnni fanyi lu i bojne kui,
seewee bara lu n tan fan bojne kui.
16 N bojne jelexinma ne i xa wøyen tinxinie ra.

17 I naxa yunubitõe tööne,
i xa gaaxu Alatala nan ya ra,
18 alako i xa xunnakeli soto yare.

19 N ma di, i tulii mati a fanyi ra,
i xa xaxili soto,
i bojne xa lu kira tinxinxi fari.
20 I naxa lu siisilae ya ma,
xa na mu a ra naxee xa donse xoli dangi a
i.
21 Na mixi moolie findima ne setaree ra,
e xa tunnaxõneya a niyama ne dunkobi
gbansan nagoro e ma.

22 I i tulii mati i baba ra naxan i barixi,
i naxa yo i nga ma a na fori.

23 Nõndi, lõnni, xaranyi, nun xaxili fanyi
fen,
i naxa mæe e ra.

24 Tinxitõe baba seewama ne,
xaxilima baba jelexinma ne.
25 I xa fe birin naba alako i baba nun i nga
xa seewa,
i bari mixie xa lu jelexinyi kui.

26 N ma di, i i bojne rabi n be,
i xa i ya ti n jere ki misaali ra.

27 Langoe gine findixi gantanyi nan na,
gine yenexi i rabirama ne.

28 Na gine mooli i yanfama ne alo munjeti,
a a niyama ne xemæ gbegbe xa findi
yanfantee ra.

29 Nde töore nun nimise sotõma?
Nde luma gere nun kalamui ya ma?
Nde bõnbõe fufafu sotõma?

Nde ya gbeelima ne soe?

30 Siisilae nan luma na mooli sotõfe ra,
beere mooli birin poxunxi naxee be.

31 I naxa i ya ti weni gbeeli ra,
naxan min mu xono.

32 A mixi xinma ne alo bõximase,
a i bun alo tali.

33 I yae see toma naxee mu na dunija,
i xaxili ifuma ne.

34 I luma ne fa alo xemæ naxan saxi kunkui
kui baa mõrõnyie fari.

³⁵ Siisila nan a falama, «E bara n bɔnbo,
kono sese mu n toxi.
N xunuma mun temui?
N man wama beere nde xɔn.»

24

Milafe mixi jaaxie ma

¹ I naxa mila mixi jaaxie ma,
i naxa tin lufe e ya ma.
² E bɔŋe kobi, e xa wɔyenyi xɔrɔxɔ.

³ Lɔnni banxi tima ne,
xaxili fanyi denbaya rasabati a kui.
⁴ Fe kolonyi a niyama ne e xa harige soto,
harige hagige naxan maniye mu na.

⁵ Lɔnnila senbe gbo,
xaxilima senbe xun masama ne.
⁶ I hayi na marasima alako fe xa sɔɔneya,
xunnakeli sɔtoma marasimae nan saabui
ra.

⁷ Lɔnni xɔrɔxɔ xaxilitare be,
wɔyenyi yo mu na
a naxan falama malanyi kui.

⁸ Mixi naxan fe jaaxi xabuma,
a xili ne koota jaaxi xabui.
⁹ Xaxilitareja findixi yunubi nan na.
Adamadie mixi mayele xɔnma.

¹⁰ Xa limaniya bama i yi ra toore kui,
i senbe mu gbo.

¹¹ Mixie ratanga naxee na saya kira xɔn
ma,
e ba mixie yi ra naxee wama e faxafe.
¹² Xa i a falama, «Muxu mu nu a kolon,»
naxan bɔŋe ma fe kolon, a mu na toma?
Naxan jɔngi saxi i xa simaya xɔn ma,
na mu i furi ife kolon?
A mu kankan sare ragbilenma a ma xε?

¹³ N ma di, kumi nde don,
barima se jɔxunme nan a ra, a fan i fate
be.

¹⁴ Kono i xa a kolon xaxili luma ne alo
kumi.

Xa i a soto, i xunnakeli lima ne yare,
i xaxili tima naxan na, na mu kanama.

¹⁵ I naxa gantanyi itala tinxintoe be,
i naxa a xɔnyi kana.

¹⁶ Tinxintoe nɔma birade sanmaya
solofere, a man keli.
Kono mixi jaaxi birama ne toore kui
kerenyi ra.

¹⁷ I naxa nelexin i yaxui xa bire ra,
i bɔŋe naxa rafan i ma i na a to toore ra,
¹⁸ xa na mu a ra Alatala i xa majɔxunyi
kobi toma ne,

a fa a xa xɔnɛ ragbilen i yaxui foxy ra.

¹⁹ I naxa xɔnɔ fe jaaxi rabae ma, i naxa e
tɔɔnɛ.

²⁰ Mixi jaaxi mu fe fanyi lima yare,
e xa lanpui fama ne xubende.

²¹ N ma di, i xa gaaxu Alatala ya ra, i xa
mangee binya,
i naxa lu matandilae ya ma,
²² barima halaki nan fama e ratereennade.
Nde a kolon Ala halaki naxan dusuma e
xun na?

²³ Lɔnnila gbetee xa taalie nan ya:
Wo naxa mixi rafisa a boore be kiiti kui.

²⁴ Mixi naxan a falama mixi jaaxi be, «I
tinxin,»

jama birin fama ne na kanyi dankade,
si birin xɔnɔma ne a ma.

²⁵ Kono mixi naxan mixi jaaxi kalamuma
nɔndi kui,
na kanyi bara fe fanyi raba, a fama ne
barake sɔtode.

²⁶ Yaabi tinxinxi jɔxun ne alo xanuntenyi
xa xεebui.

²⁷ Fenten i xa wali ma, i fe raba baloe sɔtɔfe
ra,
na temui i fa denbaya rasabati.

²⁸ I naxa i dɔxɔboore tɔɔnɛge.
Wule naxa mini i de kui.

²⁹ I naxa a fala,
«A naxan nabaxi n na, fo n fan na raba a
ra,
n a xa wali kobi sare ragbilenma ne a ma.»

³⁰ N bara dangi tunnaxɔnɛ nde xa xε ra,
a nun xaxilitare nde xa sansi yire ra.

³¹ N tunbee nun jooge jaaxie nan tun to
naa.

Tete fan nu biraxi.

³² N naxa na fe majɔxun han a naxa findi
xaxili ra n be:

³³ Xixoli na i suxu, i kinsɔn fɔlo, i i belexee
findigilin i ma,

³⁴ setareja fa dutun i ma alo muneti jaaxi.

25

Fe nɔxunxi

¹ Sulemani xa taali ndee nan ya, Yuda
Mange Xesekiya naxee sεbe:

² Ala fee nɔxunma, mangee katama e
fahaamude.

³ Koore xa maiteya nun bɔxi xa tilinyi mu
kolonma.

Mange sondon ma fe fan mu nɔma
kolonde.

⁴ Xa gbeti gbi ba, a nɔma findide se tofanyi
ra.

5 Xa mixi jaaxi ba mange rabilinyi,
a xa mangeya sabatima ne tinxinyi saabui
ra.

6 I naxa i yete igbo mange ya xori,
i naxa i yete findi mixi xungbe ra.

7 A fisa kuntigi nan xa i xili i xa dɔxɔ yire
nde,
dine a xa i rakeli mixi xungbe nde bɛ.

8 I na fe nde to, i naxa gbata sigafe ra kiiti
banxi,
barima xa fe gbɛtɛ minima i mu naxan
kolon,
na nɔma i rayaagide i dɔxɔboore ya xori.

9 Fe na so wo nun i dɔxɔboore tagi,
i naxa mixi gbɛtɛ xa gundo makenen,
10 xa na mu a ra mixi nde na na kolon,
a i rayaagima ne,
i fa xili kane sɔto abadan.

11 Woyenyi falaxi a ki ma,
a tofan ałɔ xɛema nun gbeti.

12 Xaxilima xa marasi tide gbo xaxili fenyi
bɛ,
ałɔ xurunde naxan yailanxi xɛema fanyi
ra.

13 Dugutegɛ xɛera jɔxun a xɛema bɛ,
ałɔ foye fanyi naxan fama walikɛ ma xɛ
xaba temui.

14 Mixi naxan a falama a setaree kima,
kɔnɔ a mu a rabama,
na kanyi luxi ne ałɔ nuxui nun foye naxan
mu fama ye ra.

15 Tunnabexiya a niyama ne mange xa nate
masara,
wɔyen jɔxunme senbe gbo han a nɔma
xɔri ragirade.

16 I na kumi to, naxan i ralima, na nan kon.
Xa a radangi ye, i a bɔxunma ne.

17 I naxa i dɔxɔboore xɔnyi sigafe radigan,
xa na mu a ra i xa fe fama ne rajaaaxude a
ma.

18 I dɔxɔboore tɔɔŋegefe xɔnɔ
ałɔ santidegɛma xaaŋɛxi, ałɔ tanbe
rameluxi.

19 I xaxili tife yanfante ra, na luxi ne
ałɔ jinyi kanaxi, ałɔ sanyi mabenxi.

20 Mixi naxan sigi sama mixi sunnunxi ya
xɔri,
na maniya mixi ra
naxan xinbeli dugi bama furema ma xin-
beli temui.
A xa sunnunyi xun nan tun masama ałɔ
mixi na gbengbe sa fi ya i.

21 Xa kaame na i yaxui ma, donse so a yi
ra.

Xa ye xɔli na a ma, ye so a yi ra, a xa a
min.

22 Xa i na wali mɔoli raba a bɛ,
na luxi ne ałɔ i bara te wole dɔxɔ a xun
ma.

Alatala nan i gbejɔxɔma.

23 Foye naxan kelima kooła ma,
na fama ne tune ra.

Nenyi naxan naafixiya falama,
na mixi yatagi i xɔnɔma ne.

24 Lufe ra banxi fari ma,
na fisa lufe ra gine fitinetɔe sɛeti ma banxi
kui.

25 Xibaaru fanyi naxan kelixi yire makuye,
a maniya ye xinbeli ra mixi taganxi bɛ.

26 Tinxintɔe naxan nate tongoma,
a xa bira mixi jaaxi fɔxɔ ra,
na maniyaxi ye dulonyi nan na naxan bara
dunda,

a ye mu fan sɔnon.

27 Kumi donfe a radangi a i, na mu fan.
Binye fenfe i yete ra, na fan mu fan.

28 Mixi naxan mu nɔma a yete raxande a
na xɔnɔ,
na luxi ne ałɔ taa kanaxi naxan tete bara
bira.

26

Lonnitare nun binye

1 Kuye mu xinbelima sogofure ra,
tune mu fama maale xaba temui,
na ki a mu lan lonnitare xa binye sɔto.

2 Danke mu mixi fanyi sxumma.
Na fe luma ne ałɔ xɔni naxan mu dɔxɔma,
koyinma xa a gɔno.

3 Soe bɔnbɔma ne alako a xa a gi,
karafoe rasoma ne sofale de i alako mixi
xa a rajɛrɛ,
xaxilitare fan xuruma ne wuri ra alako a
xa matinxin.

4 I naxa xaxilitare yaabi a majɔxun ki ra,
xa na mu a ra wo birin lan.

5 I xa xaxilitare yaabi a majɔxun ki ma,
xa na mu a ra a a yete findima xaxilima
nan na.

6 Mixi naxan xaxilitare xɛema masenyi nde
tide,
na bara a yete toɔrɔ.

7 Taali woyenyi naxan minima xaxilitare
de i,
na luxi ne ałɔ mabenxi sanyi
naxan senbe mu na.

8 Xaxilitare binyafe luxi ne ałɔ gɛmɛ safe
laati kui.

9 Taali woyenyi naxan minima xaxilitare
de i,
na luxi ne ałɔ luxusinyi

naxan na siisila belexe i.

¹⁰ Mixi naxan wali soma xaxilitare yi ra, xa na mu a ra mixi yi ra a mu naxan kolon, na luxi ne alo soori naxan tanbe wolima jama mabiri.

¹¹ Xaxilitare naxan gibilenma a xa daxupa ma, na luxi ne alo bare naxan gibilenma a xa boxunyi don na.

¹² Xaxilitare fan fisa mixi be naxan a yete findixi lonnilla ra.

Fe sooneyama ne na xaxilitare be dangife na yete igboe ra.

¹³ Mixi tunnaxonoxi nan a falama, «Yete na kira ra, yete na taa kui.»

¹⁴ Naade rabima, a man nagalima, alo tunnaxone naxan a ya rabima a xa sade ma, a man xi.

¹⁵ Mixi tunnaxonoxi a donse suxuma a belexe ra, kono a mu a rasoma a de i tunnaxonoya saabui ra.

¹⁶ Mixi tunnaxonoxi a yete rafisa xaxilima solofera be naxee yaabi fima xaxilimaya ra.

¹⁷ Dangi mixi naxan a yete rasoma gere kui naxan mu a matoxi, na maniya mixi ra naxan bare suxuma a tulie ma.

¹⁸⁻¹⁹ Mixi naxan a boore madaxu, a fa a fala, «Bere nan nu a ra,» na maniya daxui ra naxan te maxirimata be ma, a a woli.

²⁰ Xa yege mu na, ts xubenma ne.

Xa mixi kerena sabari, sonxoe danma ne.

²¹ Tige findima ne te wole ra, yege findi te ra.

Sonxola fan gere rabirama na ki ne.

²² Naafixi xa masenyi luxi ne alo donse joxunme,

naxan goroma mixi furi kui.

²³ Mixi jaaxi naxan wojen joxunme falama, na luxi ne alo biriki to jaaxie se fiixe masoma naxee ma.

²⁴ Mixi jaaxi a boore madaxuma wojen joxunme ra,

kono yanfanteya na a boje kui.

²⁵ Hali a wojeni joxun, i naxa la a ra de, barima kobijna na a sondonyi kui.

²⁶ A xa xonnanteya noxunxi a xa mayendenyi saabui ra, kono a xa kobijna fama ne minide kene ma mixie tagi.

²⁷ Mixi naxan yili gema gantanyi ra, a tan nan fama birade a kui.

Mixi naxan gema wolima, na gema gibilenma a tan nan ma.

²⁸ Wule fale tooqnegetoe nan xonma, Mixi naxan a boore matoxoma wule ra, na kasare nan tun nabama.

27

Tina xa fe

¹ I naxa i yete matoxo tina xa fe ra, barima i mu a kolon naxan fama rabade.

² I naxa i yete matoxo, a lu mixi gbete nan xa i matoxo.

Mixi gbete xa matoxoe fisa i yete xa matoxoe be.

³ Kote nan geme ra, meyenyi fan binya, kono xaxilitare xa gbesenxonneya xoroxo a birin be.

⁴ Boje xa te xoroxo, xone fan magaaxu, kono nde nomia tide tooone tan ya ra?

⁵ Marakorosi raminife kene ma mixi xa tantanyi xa fe ra, na fisa marakorosi noxunfe marafanyi xa fe ra.

⁶ I xanuntenyi xa marakorosi xono, kono la na ra.

I yaxui tan i madaxuma ne wojeni joxunme ra.

⁷ Mixi lugaxi mu wama hali kumi xon, kono kaametoe tan, hali se xone nan a ra, a joxun a be.

⁸ Xeme naxan a makuyama a xonyi ra, na maniya xoni ra naxan a makuyama a tees ra.

⁹ Labunde nun surayi boje rasewama ne, alo i xanuntenyi xa marasi fanyi.

¹⁰ I naxa i defanboore rabolo,

i naxa i baba defanboore rabolo.

I naxa i bariboore xili i xa toore ma.

I doxoboore makorexi fisa i ngaxakerenyi makuyaxi be.

¹¹ N ma di, bira lonnii fojo ra alako n boje xa rafan n ma.

Na kui n nomia ne mixi yaabide naxan wama n nayaagife.

¹² Xaxilima a yete ratangama fe xoroxoe ma, kono xaxilitare tan soma ne na kui, a faxankate soto.

¹³ Mixi xa seeke se rasuxu a naxan taani xone be, xa na mu a ra a naxan taani langoe be.

¹⁴ I na i doxoboore xeebu i xui itexi ra geeseg e gbe ra, i bara a boje rajaaaxu a ma i tan mabiri.

15 Gine fitinetoe luxi ne alo tune di naxan feejenema fa ra.

16 Na gine mooli raxanfe, na maniyama foye raxanfe ra,
a suxufe xoroxo alo ture suxufe i belexe ra.

17 Wure nan wure raluganma.
Mixi a boore rakamalima ne.

18 Mixi naxan meenima xore bili ma, a a
bogi donma ne.

19 Mixi naxan meenima a karamoko ma, a
binye sotoma ne.

20 Adama yatagi na ki naxe, na nan minima
ye xora.
Adama yati na ki naxe, na toma ne a boje
kui.

21 Aligiyama mu wasama mixi faxaxie ra,
adama fan mu wasama a waxonse ra.

22 I na maale din, a lagi bama ne a ma,
kono xaxilitareja mu bama xaxilitare
boje kui.

23 I xa i xa xuruse birin kolon a fanyi ra, i
xa meeni e ma,

24 barima bannaya mu buma temui birin,
xunnakeli fan mu buma abadan.

25 Kurusee na ge e balode jooge ra naxan
toma fili ma nun geya fari,

26 yexee xabe yailan dugi ra i be,
si kontonyi findi kobiri ra i xe sarama
naxan na,

27 si xipe findi i xa denbaya nun i xa konyie
balo se ra.

28

Mixi jaaxi xa gaaxui

1 Mixi jaaxie luma ne gaaxui kui,
e e gima ne hali mixi mu e fojo ra.
Tinxintoe tan mu gaaxuma,
e suusa alo yete.

2 Mange die wuya jama matandila ya ma,
kono mange xaxilima fata jama raxande.

3 Setare naxan a boore setaree tooroma,
na maniya tune wunde ra naxan xe
kanama.

4 Seriye matandi mixi jaaxi matooma ne,
seriye rabatui tan xonoma ne mixi kobi
ma.

5 Mixi jaaxie mu seriye kolon,
kono Alatala fenmae a fahaamuma ne a
fanyi ra.

6 Setare tinxinxi fisa banna tinxintare be.

7 Seriye batula findixi di xaxili fanyi nan
na,
kono wasatare tan a baba rayaagima ne.

8 Mixi naxan a xa naafuli xun masama riba
ra,
a xa bannaya gbilenma ne kinikininte ma.

9 Mixi naxan tondima a tuli matide seriye
ra,
Ala mu a xa duba suxuma feo.

10 Mixi naxan tinxintoe ratantanma,
a birama a yete kan xa gantanyi nan kui,
tinxintoe tan fa ke fanyi sotode.

11 Banna mixi joxo a ma a xa lonni gbo,
kono setare xaxilima nomma ne na kanyi ra.
12 Tinxintoe xun na rakeli, jama
jellexinma ne,

kono tinxintare xun na rakeli, jama a
noxunma ne.

13 Mixi naxan a xa yunubie noxunma, a xa
fe mu sooneyama,
kono mixi naxan a tima a xa yunubie ra,
a gbilen e fojo ra, Ala kinikinima a
ma.

14 Seeewe na mixi be naxan gaaxuma Ala ya
ra,
kono boje xoroxoe kanyi luma toore nan
kui.

15 Mixi jaaxi naxan jama setare ya
marima,
a luxi ne alo yete magaaxuxi nun wulai
sube xaaqe.

16 Mange xaxilitare mixi tooroma ne,
kono mange naxan naafuli tinxintare
xonoma,
na simaya xonkuye sotoma ne.

17 Mixi naxan a kolon a boje kui a faxe tixi,
na luma a gi ra ne han aligiyama.
Mixi yo naxa na kanyi mali.

18 Mixi naxan jereema tinxinyi ra, na
kisima ne,
kono filankafui tan birama ne kerenyi ra.

19 Mixi naxan a xa boxi rawalima, na baloe
sotoma ne,
kono naxan birama fe fufafu fojo ra, na
setareja nan sotoma.

20 Mixi dugutegexi barake sotoma ne,
kono naxan gbatama bannaya ra, a
jaxankatama ne.

21 A mu lan mixi xa mixi rafisa a boore be,
kono mixi nde fe jaaxi rabama taami
xuntunyi xa fe ra.

22 Milante gbatama bannaya ra,
kono a mu a kolon a toore nan tun sotoma.

23 Mixi naxan marasi xoroxoe fima mixi
nde ma,
na hinne nan sotoma dangife mixi ra
naxan luma woyen noxunme gbansan fala
ra mixie be.

24 Mixi naxan a baba nun a nga munama,
a fa a fala «A mu jaaxu,»

na bara findi kasarati ra.
²⁵ Mixi naxan milama harige ma,
 na findima geresoe nan na,
 kono naxan bara a yete taxu Alatala ra,
 na jan bara heeri gbegbe soto.
²⁶ Mixi naxan laxi a yete kan xaxili ra,
 na bara findi xaxilitare ra,
 kono mixi naxan jereema xaxili fanyi ra,
 na kanyi kisima ne.
²⁷ Mixi naxan setare kima, na mu tooroma,
 kono naxan setare kumama, na danke nan
 sotoma.
²⁸ Mixi jaaxie xun na rakeli, jama a
 noxunma ne,
 kono mixi jaaxie na halaki, tinxintoe tan
 xun nakelima ne.

29*Marakorsi tide*

¹ Mixi naxan tondima marakorsi ra,
 na kanyi naxankatama ne kerenyi ra.
² Tinxintoe na senbe soto, jama seewama
 ne,
 kono tinxintare na findi mange ra, jama
 tooroma ne.
³ Lonnri rafan mixi naxan ma, na a baba
 raseewama ne,
 kono naxan birama langoeja foxy ra, na
 ganma ne a harige ra.
⁴ Mange boxi rasabatima tinxinyi nan na,
 kono mange naxan kobiri fenma a yete be,
 na boxi xun nakanama ne.
⁵ Mixi naxan a boore tamixiyama,
 a na yele italafe a boore nan be.
⁶ Mixi jaaxi xa yunubi findixi gantanyi
 nan na a be,
 kono tinxintoe xun nakelima ne seewe kui.
⁷ Tinxintoe katama ne tinxinyi xa raba
 setaree be,
 kono mixi jaaxi mu meenima setaree ma
 fefe ma.
⁸ Mixi mayelee a niyama ne taakae xa
 xeno,
 kono xaxilimae tan jama boye ragoroma
 ne.

⁹ Xa kiiti lu xaxilima nun xaxilitare tagi,
 na xaxilitare sonxoe ratema ne tun,
 bojese xa kana.
¹⁰ Faxetie tinxintoe xonma,
 kono mixi tinxinxie e boore makantama
 ne.
¹¹ Xaxilitare boje xa te mafura,
 kono xaxilima tan a yete suxuma ne.
¹² Mange na bira wule foxy ra, a xa mixi
 birin findima ne mixi jaaxie ra.

¹³ Fe keran na setare nun mixi kobi tagi:
 Alatala nan e birin daa.
¹⁴ Mange naxan setare makiitima nondi ra,
 na xa kibanyi mabanbanma ne abadan.
¹⁵ Di xurufe luxusinyi ra, na a niyama ne
 a xaxili soto,
 kono di lufe a yete yi ra, na findima yaagi
 nan na a nga be.
¹⁶ Mixi jaaxie na senbe soto, yunubie
 gboma ne,
 kono tinxintoe fama ne e xunnagore tode.
¹⁷ I xa di matinxin alako i xa lu bojese kui,
 a jere ki xa i rasewe.
¹⁸ Xa jama mu Ala xa fe toma,
 e birama e yete waxonfe nan tun foxy ra.
 Seewe na mixi be naxan Ala xa seriye
 rabatuma.
¹⁹ Woyenyi xa mu konyi matinxinma.
 Hali a na me, a mu a rabatuma.
²⁰ Xaxilitare fisra mixi be,
 naxan jengi mu sama a xa woyenyi xon
 ma.
²¹ Konyi naxan kanyi bara a kana kabi a
 dimedi temui,
 na findima toore nan na a kanyi be.
²² Bojete nan gere raminima, a findi
 yunubie ra.
²³ Yete igbona mixi rayagima ne,
 kono yete magore mixi xun nakelima ne.
²⁴ Mixi naxan kafuma mupeti ma, na bara
 a yete gan.
 A a kolon danke na seede tinxintare be,
 kono a nondi noxunma ne.
²⁵ Gaaxufe mixi ya ra, na findima gantanyi
 nan na,
 kono naxan a yete taxuma Alatala ra, a
 kisima ne.
²⁶ Mixi gbegbe mange xa hinne fenma,
 kono Alatala nan mixi birin makiitima
 nondi ra.
²⁷ Mixi jaaxie rajaaxu tinxintoe ma,
 tinxintoe rajaaxu mixi jaaxie ma.

30*Aguru xa masenyi*

¹ Yake xa di Aguru xa masenyi nan ya a
 naxan masenxi Itiyeli nun Ukala be:
² N ma lonnri mu gbo alo booree,
 n mu gexi fahaamui gbegbe sotode.
³ N mu findixi lonnilla ra,
 n mu lonnri sotoxi Ala xa Seniyentoe xa fe
 ra.
⁴ Nde texi koore, a man naxa goro?
 Nde foye malanxi a belexee kui?
 Nde ye ragataxi a xa sosee kui?

Nde dunija naaninyie saxi?

A xili di? A xa di xili di?

I na kolon?

5 Ala xa masenyi birin findixi nöndi nan na,

a findi kantari ra mixi be naxan lama a ra.

6 I naxa se sa na masenyi xun ma,

alako Ala naxa i suxu, a fa i xa wule to.

7 N wama fe firin maxorinfe i ma beenun n xa faya.

I naxa tondi.

8 Madaxupna nun wule makuya n na.

I naxa n findi setare ra, i naxa n findi banna ra.

Baloe gbansan fi n ma, naxan n wasama.

9 Xa n sa se gbegbe soto, n gaaxuma ne n naxa neemü i ma,

n fa a fala, «Nde na Alatala ra?»

Xa n sa lu setareja fan kui,

n gaaxuma ne n naxa muñc ti,

n fa i tan n Marigi Ala xili kana.

10 I naxa konyi xili kana a kanyi be, alako a naxa i danka, na haake lu i ma.

11 Mixi ndee e baba dankama, e e nga finsiriwali.

12 Mixi ndee e yete findima seniyentœe ra, kono e mu noma seniyentareja bade e ma.

13 Mixi ndee e yete itema,

e a majoxun e dangi mixi birin na.

14 Mixi ndee na naxee luxi alo sube xaañee naxee wama setaree faxafe, e xa e ba dunipa.

15 Di firin na nisi be naxee a falama, «N ki, n ki.»

Se saxan na na, xa na mu a ra, se naani, naxee mu wasama, naxee mu a falama, «Na lan.»

16 E tan nan ya: aligiyama, gine dibaritare, gbengberenyi, nun te.

Nee sese mu a falama, «Na lan.»

17 Mixi naxan yoma a baba ma, naxan mu a nga xui rabatuma, xaaxae kelima ne gulunba yire e a yae sakun, sege yoree fa a donde.

18 Se saxan na na, xa na mu a ra, se naani, n mu naxee fahaamuma e xa tilinyi xa fe ra.

19 E tan nan ya: Segé xa kira koore ma, boximase xa kira fanye fari, kunkui xa kira baa ma, xeme xa kira ginedimedi xonyi.

20 Gine yenela xa wali nan ya: A na ge a degede, a a de raxa, a fa a fala, «N mu fe jaaxi yo rabaxi.»

21 Se saxan na na, xa na mu a ra, se naani, naxee mu noma lude dunija fari.

22 E tan nan ya: Konyi findife mange ra, xaxilitare findife banna ra,

23 gine maxanutare doxofe xeme taa, konyi gine naxan findife a kanyi ke tongoe ra.

24 Sube naani na naxee xurun dunija subee birin be,

kono e xa lõnni dangi a birin na.

25 E tan nan ya: Dondoli naxan senbe mu gbo,

kono e baloe fenma a fen waxati.

26 Yere maniyë nde naxan senbe mu gbo, kono a yili gema gême longori yigiyia sotode.

27 Mange mu na katoe be, kono e jerëma xunlande ki ma.

28 Kasa naxan noma tongode belexe ra, kono a toma mange xa banxi kui.

29 Se saxan na na, xa na mu a ra, se naani, naxee jere ki tofan.

30 E tan nan ya: Yetë naxan senbe gbo, a suusa sube birin be,

31 konkore naxan jerëma a xun nakelixi ra,

si kontonyi, nun mange, soorie na naxan foxo ra.

32 Xa i bara i yete igbo xaxilitareja kui, xa i bara wa fe jaaxi nde rabafe,

i xa gibilen na foxo ra,

33 barima xipe na bonbo, a binyama ne, jõe na din, wuli minima ne,

xone xun na masa, a findima ne gere ra.

31

Mange Lemuweli xa marasi

1 Mange Lemuweli xa masenyi nan ya a nga naxan fi a ma marasi ra:

2 N ma di, i tulì mati n na, n ma di fanyi, n naxan barixi, n naxan soto Ala saabui ra.

3 I naxa i senbe fi gine jaaxie ma, naxee fata mangee raloede. I naxa bira na gine moõli foxo ra.

4 Mange Lemuweli, a mu lanma mangëe xa weni min.

Beere xoli mu lanma a xa mange susu,

5 xa na mu a ra e neemuma ne e yetë xa seriye ma,

e fa toõromixi yanfa.

6 Na minse moõli xa so mixie nan yi, naxee na saya kira xõn ma,

alako e xa neemü e xa fe xõrõxoe birin ma.

7 Naxan weni minxi a neemuma ne a xa setareja ma,

a mu ratuma a xa toore ma sõnon.

⁸ I xa détare xunmafala,
i xa misikiine mali.
⁹ I xui ramini, kiiti sa nöndi ra.
I xa töörömixi nun setare xunmafala.

Gine fanyi

- ¹⁰ Nde noma gine fanyi sotode?
A tide gbo diyaman bε.
¹¹ A xa mori laxi a ra,
a findixi harige fanyi nan na a bε temui
birin.
¹² A fe fanyi rabama a xa mori bε,
a mu fe jaaxi yo rabama a ra a xa
duniñeigiri kui.
¹³ A yexεε xabe nun gesε fute fenma,
a nee rafalama sosee ra.
Na wali rafan a ma.
¹⁴ A luma alo yule xa kunkui,
a sa baloe fenma yire makuye a fa a ra.
¹⁵ A kurunma ne alako a xa kuri so a xa
denbaya bε,
a man wali so a xa walike ginee yi ra.
¹⁶ A boxi matoma ne, a fa na sara.
A geeni naxan sotoma a na sarama sansi
nan na, a a si.
¹⁷ A tunnabexi, a walima senbe ra.
¹⁸ A a kolon a xa wali sooneyama ne.
A lanpui radexema ne, a wali koe fan na.
¹⁹ A yexεε xabe findima ne gesε ra,
a gesε findima sose ra.

²⁰ A setare kima, a misikiins malima.
²¹ A mu gaaxuma jemε ya ra,
barima a xinbeli donma fanyie yailanxi a
xa denbaya bε.
²² A sade dugi yailanma,
a dugi tofanyi degema a yεte bε.
²³ Taa kuntigi nan a xa mori ra,
a dooxxi forie ya ma.
²⁴ A sosee degema, a e mati.
A beletie fan yailanma,
yulεε nee wafuma a ma.

²⁵ A senbe gbo, mixie a binyama.
A mu gaaxuma fefe ma.
²⁶ A lonni masenma mixie bε,
a man e xaran a fanyi ra.
²⁷ A a jengi sama a xa denbaya xon ma,
a mu walitareja kolon.
²⁸ A xa die a matoxoma,
a xa mori a tantuma yi wøyenyi ra:
²⁹ «Gine fanyie na na de,
kono i maniye mu na e ya ma.»
³⁰ Fate xa tofanyi mixi madaxuma ne, a mu
buma.
Tantui na gine nan bε naxan gaaxuma
Alatala ya ra.
³¹ Wo xa na gine xa wali fanyi sare fi a ma,
wo xa na gine mooli matoxo taa kui.

Kawandila xa Kitaabui Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Annabi Sulemani yi kitaabui nan sebexi a xa bannaya, a xa noe, nun a xa lõnni belebele nan xa fe ra. Na birin findixi masenyi hagige nan na a be Alatala xa maragiri kui. A naxa a fahaamu na birin findixi «fe fufafu» nan na. Birafe na fe mooli foxo ra, na luxi alo mixi «naxan birama foye foxo ra.» Foye na na, kono a sigama ne, a mu buma. A suxufe mu sooneyama. A na na ki ne won ma dunijiegiri kui.

Yi kitaabui xa masenyi tide gbo barima to mixie mu taganma birade fe wuyaxi foxo ra naxan mu findixi Alatala xa seriye ra. E birin katama ne naafuli sotode. E lõnni fenma alako na tan fan xa findi kobiri ra. Na kira xon ma e fe mooli birin nabama naxee nomma rafande e fate ma. Na jere ki kui adamadi luma yunubi raba ra.

Alatala naxan masenma won be Annabi Sulemani saabui ra a findixi yi nan na: A lanma adamadi xa bira Alatala xa seriye foxo ra yi dunija bende funi fari. Ala dunija naxan daaxi a fan adama be, kono a mu lanma a xa findi a xa ala ra. Alatala jelexinyi fima mixi ma, kono a wama ne e xa a kolon a tan nan findixi e Marigi ra. A lanma adama xa dunija igiri, a ya tixi Ala nan na. A xa a kolon dunija see mu buma, e luxi ne alo «foye» naxan loemaya yen.

Yi kitaabui a masenma ne won be a lanma won Marigi xa findi Alatala Daali Mange nan na, a naxa findi daali se nde ra. Ala xa won mali na kolonfe ra won bope kui. Amina.

Kawandila xa Kitaabui

Dunija fu na a ra!

1 Dawuda xa di Darisalamu mange xa kawandi nan ya:

2 Dunija findixi fe fufafu nan na.

Dunija fee tide yo mu na,
na birin findixi fuyan nan na.

N tan kawandila xa masenyi nan nan ki.

3 Adamadi geeni mundun sotoma a xa wali
ma soge bun ma?

4 Ndee faxama, ndee barima, dunija fan
na keja kerem loxoe birin.

5 Soge tema, a goroma, a man gbilen a texi
dennaxe.

6 Foye fan minima, a sigama yirefanyi ma,
a a mafindima koolla ma.

A na ge mafindide, a man gbilen a kelide.

7 Xure birin xun tixi baa nan na, kono baa
mu rafema.

Xuree kelima dennaxe, e man gbilenma
menni ne.

8 Fe birin jere, a mu taganma, a mu
masarama.

Adama ya mu wasama fe matode,
a tulsi fan mu lugama fe ramede.

9 Naxan bara dangi nu,
na nan man gbilenma a ra.
Naxan bara raba nu, na nan man nabama.
Fe neene mu rabama dunija ma naxan
jõondom mu nu raba.

10 Fe neene yo mu na naxan a niyama mixi
xa a fala,

«Yi mato, fe neene na a ra!»

N xa a fala wo be, na fe mooli jan nu na
beenun won tan xa bari.

11 Nama mu ratuma fe dangixi ma,
fe naxan sa fama rabade, jama neemuma
ne na fan na.

12 N tan Kawandila, n bara findi mange
ra Isirayila boxi ma Darisalamu.

13 N nate tongoxi ne, fe naxee birin
nabafe yi dunija ma, n xa e mato a fanyi
ra. Na kui n a to ne a Ala kote xõroxoe nan
saxi adamadie fari.

14 N bara wali birin mato naxan nabama
yi dunija ma. Fufafu na a birin na! Birafe
na wali foxo ra, a luxi ne alo mixi na birafe
foye nan foxo ra.

15 Naxan kuntinx, na mu nomma mat-
inxinde,
naxan luxi, na mu nomma kamalide.

16 N naxa a majoxun n yete ma, a n tan
bara lõnni fen dangi Darisalamu mange
birin na, naxee singe fa n tan yara. N bara
lõnni nun fe kolonyi gbegbe soto dunija xa
fe ma.

17 N naxa nate tongo n xa xaxilimaya
nun xaxilitareja fan mato. Kono n bara
a to na fan luxi alo birafe foye nan foxo ra.

18 Xaxilimaya nun kontofili nan jere
kira kerem xon ma.

Fe kolonyi gboma ki naxe, toore fan gboma
na ki ne.

2

Adamadi waxonfe

1 N a fala ne n yete be, «N xa jelexinyi
mato, n xa a kolon naxan fan.» N naxa a
to a jelexinyi fan mu buma.

2 N naxa n yete maxorin, «Yelefe tun mu
findixi fe kamalixi ra. Nelexinyi tide na
munse ra?»

3 N naxa nate tongo n ma lõnni fenfe kui,
n xa jelexinyi fen wenji ra. N nu wama a
kolonfe munse munafanyi gbo adamadie
be e xa dunijiegiri kui.

4 N naxa wali xungbe ndee suxu alo
banxi tife nun xe safe.

⁵ N naxa yire tofanyie yailan naafuli kanyi e malabuma dennaxe sansi tofanyie ya ma.

⁶ N naxa ye yire ge naxee a niyama ye xa sa n ma sansie ma.

⁷ N naxa konyie sara, naxee bara die soto naxee findixi n gbe ra, e fa lu n xonyi. N naxa xuruse gbegbe soto, dangi Darisalamukae birin na naxee nu na beenu n xa bari.

⁸ N naxa gbeti, xëema, nun naafuli mɔɔli birin soto. N naxa yelibae soto, a nun gine gali adama waxonfe xa fe ra.

⁹ N naxa findi mixi xungbe ra dangife Darisalamukae birin na naxee nu na beenu n xa bari. N naxa na birin naba lɔnni fene fe ra.

¹⁰ N naxa n waxonfe mɔɔli birin fen, n mu tondi sese ra naxan nu rafanxi n ma. N ma wali yati nu rafanxi n ma, na nan findixi n ma geeni ra.

¹¹ Kono n to n ma wali birin mato, n naxan nabaxi toore kui, n naxa a to na birin fufafu. A nu luxi ne alo mixi naxan birama foye foxo ra a mu sese suxu.

¹² Na temui n naxa n lɔçø sa xaxilimaya nun xaxilitarena xɔn ma. Naxan tima mange ra n lɔçøe ra, na fama munse rabade?

¹³ N naxa a to xaxilimaya fan dangi xaxilitarena ra,

alo naiyalanyi fan to fanxi dimi bë.

¹⁴ Xaxilima se toma a ya ra, xaxilitare tan a përema dimi nan kui. Kono e firin birin faxama ne.

¹⁵ Na nan a ra n naxa a majoxun, xa n tan nun xaxilitare birin faxama ne, n ma xaxilimaya tide fa na munse ra? N naxa a fala n yete bë, «Xaxilimaya fan fe fufafu nan a ra.»

¹⁶ Xaxilima nun xaxilitare xa fe mu ratuma mixie ra, e neemuma ne e firin birin ma, e firin birin faxama ne.

¹⁷ Na kui dunijiegiri naxa rajaaxu n ma, barima n bara a kolon n ma wali mu buma. A luxi ne alo mixi naxan birama foye foxo ra, e mu a suxu.

¹⁸ N ma wali naxa rajaaxu n ma, barima n bara a kolon fo n xa na birin lu mixi gbete yi ra.

¹⁹ Na mixi findima xaxilima nan na, ka xaxilitare ra? Nde noma na kolonde? Kono a tan yati nœ sotoma ne n ma wali birin xun ma! Fe fufafu nan a ki.

²⁰ Na kui n naxa nimisa wali birin xa fe ra n naxan naba yi dunija ma.

²¹ Mixi naxan walixi lɔnni nun fate ra, a fa na wali lu mixi nde yi ra naxan mu sese

raba na wali kui, na findixi fe fufafu nan na naxan xɔrɔxø ki fanyi ra.

²² Mixi geeni mundun sotoma a xa wali nun a xa kate kui a naxan nabaxi yi dunija ma?

²³ A xa wali findixi toore xɔrɔxøe nan na a bë. Hali kɔë ra a bojë mu malabuma. Fe fufafu nan na ki.

²⁴ A lanma mixi xa a dege, a xa a min, a xa a xa wali raba sëewé kui. N bara a kolon na birin kelixi Ala nan ma.

²⁵ Mixi mu noma a dëgede, a fe fanyi kolon xa Ala mu a mali?

²⁶ Mixi naxan nafan Ala ma, Ala a kima xaxili fanyi, fahaamui, nun sëewé nan na. Kono xaxilitare tan, Ala a niyama ne a xa a harige birin so mixi gbete yi ra naxan nafan Ala ma. Yi fan findixi fe fufafu nan na, alo mixi naxan birama foye foxo ra.

3

Temui na fe birin ma

¹ Temui na fe birin ma, fe birin dunija ma, a xa waxati na na.

² Waxati nde na di barife ma, waxati nde na faxafe ma.

Waxati nde na sansi sife ma, waxati nde na sansi xabafe ma.

³ Waxati nde na faxe tife ma, waxati nde na dandan tife ma. Waxati nde na se kanafe ma, waxati nde na se yailanfe ma.

⁴ Waxati nde na wafe ma, waxati nde na yelefe ma.

Waxati nde na yaye raminife ma, waxati nde na fare boronfe ma.

⁵ Waxati nde na gemee rayensenfe ma, waxati nde na gemee malanfe ma.

Waxati nde na sunbu tife ma, waxati nde na a titareya ma.

⁶ Waxati nde na se fenfe ma, waxati nde na a lufe ma.

Waxati nde na se ragatafe ma, waxati nde na a wɔlëfe ma.

⁷ Waxati nde na se iboofe ma, waxati nde na a degefë ma.

Waxati nde na woyenfe ma, waxati nde na dundufe ma.

⁸ Waxati nde na xanu tife ma, waxati nde na xɔn tife ma.

Waxati nde na geresofe ma, waxati nde na saatafe ma.

⁹ Walikë geeni mundun sotoma a xa kate kui?

¹⁰ N bara kote to Ala naxan doxoxi adamadie xun.

¹¹ A bara se birin natofan a waxati ma. A bara a niya adamadi xaxili xa siga abadan fe ma, hali a mu nö Ala xa walie kolonde keli a fôle ma han a rajonyi.

¹² N a kolon fefe mu na naxan fan adamadi be, fo a ssewa, a fe fanyi raba a xa dunijneigiri kui.

¹³ Mixi a degefe, a a min, a ssewa a xa wali kui, na nan findixi Ala xa ki ra adamadi be.

¹⁴ N a kolon Ala xa wali birin buma ne abadan. Sese mu sama a xun ma, sese mu bama a ra. Ala fe rabama ne alako adamadi xa gaaxu a ya ra.

¹⁵ Naxan na na, na jan nu na nu.

Naxan fama rabade, na jan nu na nu.

Adamadi naxan nabaxi, Ala fama ne na makiitide.

¹⁶ N bara fe gbete fan to yi dunija ma: Nondi mafindima wule ra, tinxinyi mafindima tinxitareya ra.

¹⁷ N naxa a majoxun n xaxili kui, Ala tinxitoe nun tinxitare makiiima ne, barima fe birin a waxati na na.

¹⁸ N man naxa a majoxun n xaxili kui, Ala na mixie matofe ne, alako e xa a kolon daalise nan lanxi e ma alo wulai subee.

¹⁹ E firin birin fama ne rajonde yire keren, e firin birin faxama ne. E firin birin jengima ki keren, adama yo sube yo, e birin lan. Fe fufafu na na birin na.

²⁰ E birin sigade keren. E kelixi bende ne, e man gibilenma bende ne.

²¹ Nde a kolon xa mixi faxaxi xaxili tema koore ne, xa sube faxaxi xaxili goroma baxi ne?

²² N a kolon fefe mu na naxan fan adamadi be, fo a ssewa a xa wali kui. Na nan findixi Ala xa maragiri ra adamadi be. Nde noma a masende a be naxan fama rabade a dangi xanbi?

4

Faxafe nun balofe

¹ N man bara n xaxili rasiga jaxankata birin ma, naxan na rabafe yi dunija ma. Mixi jaxankataxi na wafe, e madunduma yo mu na.

Noe na mixie be naxee na e jaxankatafe. E madunduma yo mu na.

² N bara a majoxun, mixi faxaxi nan ssewaxi dangife mixi baloxi ra.

³ Mixi naxan mu barixi sinden, nee xa heeri dangi mixi faxaxi nun mixi baloxi ra,

barima e mu jaxankata kolon naxan na rabafe yi dunija ma.

⁴ N bara a to, mixi walima e xunnakeli fenma mile kui. Yi fan findixi fe fufafu nan na, alo birafe foye foxo ra.

⁵ Xaxilitare a belexee findigilinxi a ma, a mu walima,

han a xun nakana.

⁶ Bojresa dondoronti fisa kate gbegbe be.

Na kate luxi ne alo mixi naxan birama foye foxo ra.

⁷ N bara fe fufafu gbete fan to yi dunija ma.

⁸ Xeme nde nu na naxan nu na a kerenyi ma,

mixi yo mu nu na a be.

A nu walima temui birin, kono a mu wasa a xa naafuli ra.

A naxa a yete maxarin,

«N na walife toore kui nde be?»

Yi mooli fan findixi fe fufafu nan na.

⁹ Mixi firin malanxi sooneya dangife mixi ra naxan luma a keren.

Na firinyie xa wali dangi na mixi kerenyi gbe ra.

¹⁰ Xa a sa li keren bira, a boore a rakelima ne.

Kono mixi naxan birama, a malima mu na, na tooroma ne a jaaxi ra.

¹¹ Na maniyaxi mixi firin nan na, naxee saxi e boore fe ma xinbeli temui, e nu wuyenyi soto e boore saabui ra.

Kono mixi naxan na a kerenyi ma, na xinbeli bama di?

¹² Mixi jaaxi noma ne mixi keren na, kono mixi firin tan tima ne a kanke.

Luuti xorri saxan malanxi mu bolonma mafulen.

¹³ Misikiine xa di naxan xaxili fan, a senbe gbo mange be naxan mu fata marasi fanyi nun a jaaxi tagi rasade.

¹⁴ Na mixi mooli noma minide geeli kui, a findi mange ra. A barixi setareja nan kui, a fa mangeya soto.

¹⁵ Dunija mixi birin saxanyi nan nabama, i na dangi mixi gbete fa ti i joxoe ra.

¹⁶ Mixi wuyaxi dangixi ne beenun na kanyi xa bari. Mixi naxee fama a xanbi ra, a xa fe mu fama rafande e ma. Na fan findixi fe fufafu nan na, alo mixi naxan birafe foye foxo ra.

¹⁷ I na siga salide Ala xa banxi, i xa i yete mato a fanyi ra. I na siga, i xa i tulimati masenyi ra naxan tima naa. Na tide gbo dangife serexe bafe ra naxan nabama xaxilitareja kui, barima xaxilitaree mu a kolon, a e na fe kobi nan xun ma na ki.

5

Laayidi tongofe Ala be

¹ I naxa gbata i de rabide woyenyi xili ma, i naxa gbata laayidi tongode Ala be, barima Ala tan na koore ne, kono i tan na baxi nan ma.

Awa, i xa woyenyi naxa wuya.

² Alo xiye to kelima majoxunyi gbegbe ma, xaxilitareja fan kelima de wuya nan ma.

³ Xa i bara laayidi tongo Ala be, i naxa dugundi a rakamalide. Xaxilitareja mu rafan Ala ma. A lanma i xa i xa laayidi rakamali.

⁴ Laayidi tongotareja fisa laayidi raka-malitareja be.

⁵ I naxa tin i xa woyenye xi findi yunubi ra. I naxa a fala Ala xa xesera be, «N mu nu wama laayidi yati tongofe.» Na fe moooli Ala raxonoma ne, a a niya i xa wali xun xa rakana.

⁶ Xiye wuyaxi safe nun woyenye tife findixi fe fufafu nan na. Na kui a lanma i xa gaaxu Ala ya ra.

⁷ I naxa terenna xa a sa li i mixie toma taa kui naxee fuma misikiin ee ma, e seriye kana, e kiiti jaaxi sa tinxintoe ee ma. Mange a boore mange nan malima, han a mangyea xungbe soto.

⁸ E birin geenima xe samee nan saabuira, hali mange xungbe.

⁹ Kobilri rafan mixi naxan ma, a mu wasama.

Bannaya rafan naxan ma, a naafuli mu a ralima.

Fe fufafu nan na ki.

¹⁰ Harige gboma ki naxe, a donmae fan gboma na ki ne.

Na kui munafanyi mundun na harige kanyi be,
ba a ya tife ra a harige ra?

¹¹ Walike luga ba, a mu luga ba, a xixoli fanyi rabama ne.

Kono banna xa naafuli a niyama ne a mu xixoli fanyi raba.

¹² N fe magaaxuxi nde rakorosixi yi dunija ma:

Kankanfe bannaya ma han a banna tooro,
¹³ xa na mu a ra, bannaya loefe toore nde saabuira, a fa li banna xa di mu ke soto.

¹⁴ Adamadi mini ki naxe a nga tege, a man gibilnema bende a mageli ra na ki ne.

A mu sese xaninma a xun ma a naxan soto a xa wali kui.

¹⁵ Yi fe xoroxo.
Adamadi fa ki naxe yi dunija ma, a man sigama na ki ne.

A xa kate findixi fe fufafu nan na.

¹⁶ A dunija igirima dimi nan kui, kontofili, toore, nun boje majaaxui kui.

¹⁷ Na kui n naxa a fahaamu a fan adamia be xa a a dege, a a min, a seewa a xa wali ra, a naxan nabama dunija ma a xa simaya kui, Ala naxan nagirixi a ma na nan findixi a xa geeni ra.

¹⁸ Xa Ala a ragiri mixi ma a xa harige soto, a fa seewa na ra han a wasa, na bara findi Ala xa ki nan na.

¹⁹ Na kui, a mu kontofilima a xa simaya xa dunke xa fe ra, barima Ala bara a niya a boje xa lu seewe kui tun.

6

Bannaya nun seewe

¹ N fe xoroxoe gbete nan to yi dunija ma:

² Ala bannaya nun binye ragirixi mixi nde ma han a wasa na birin na, kono Ala fa a niya a mu xan a yi, a fa a lu mixi gbete yi ra. Fe fufafu nan na ki naxan xoroxo a gbe ra.

³ Hali mixi di keme soto, a naxa simaya xon kuye soto, xa a mu nomma seewade a harige ra, jama mu fa a ragata gaburi kui a ragata ki ma, diyore naxan baxi a nga furi, na fisa na kanyi be.

⁴ Na diyore mu findima a ra, a kelima dimi nan kui, a xili yati mu falama.

⁵ A mu soge xa naiyalanyi toxi, a mu sese kolonxi, kono a xa fe fisa na naafuli kanyi be,

⁶ hali naafuli kanyi fa lu dunija ma je wulu firin seewestareja kui. E birin mu sigama aligiyama xe?

⁷ Mixi xa kate birin nabama furi fe nan ma fe ra,

kono a mu wasama feo.

⁸ Munse luma xaxilima yi ra naxan mu na xaxilitare ja yi ra?

Munse luma misikiine be xa a jere ki fan a boore ya xoroi?

⁹ Se toxi fisa majoxunyi be?

Fe fufafu nan na ki naxan luxi alo mixi naxan birafe foye foxo ra.

¹⁰ Daalise birin jan bara xili soto, adama naxan nu na, a jan bara kolon. Adama mu nomma mixi ra naxan senbe gbo a be.

¹¹ Woyenye na gbo, fe fufafu fan gboma ne. A mu mixi yo malima.

¹² Nde a kolon fe naxan fan adamadi be a xa dunjeneigiri kui, naxan dangima mafuren mafuren alo niini? Nde nomma a falade a be fe naxan nabama a faxa xanbi?

7

Xaxili fanyi

¹ Xili fanyi fan dangi labunde fanyi ra.

I faxa loxoe fan dangi i bari loxoe ra.

² Sofe kaajie banxi fisa sofe xulun banxi be, barima faxe ragirixi adama birin be.

A lanma mixi baloxi xa ratu na ma.

³ Sunnunyi fisa yele be, barima mixi boje fanyi sotoma ne sunnunyi kui.

⁴ Xaxilima a joxo rasigama ne faxe ma, xaxilitare tan na yelefene tun.

5 Xaxilima xa xurui fisa xaxilitare xa matoxœ be.

6 Xaxilitare xa yele luxi ne alo bolee naxee mabulama tunde bun ma. Fe fufafu nan na ki.

7 Kɔbiri tinxitare a niyama ne xaxilima xa findi xaxilitare ra, ye dɔxœ a bɔjœ mafindima ne.

8 Fe rajonyi fisa a fole be.

Mixi sabarixi fisa yete igboe be.

9 I bɔjœ naxa gbata tede, barima xaxilitaree bɔjœ nan tema.

10 I naxa lu a fala ra,

«Singe dangi yakosi ra.»

Xaxilimaya woyenyi mu na na ra.

11 Xaxilimaya luxi ne alo ke, a munafanyi na dunija mixi birin be.

12 Xaxilimaya findixi mixi xa kantari nan na,

kobiri fan findixi mixi xa kantari nan na, kono xaxilimaya nan fisa, barima a xaxilima rakisima.

13 Ala xa wali mato.

A naxan madalin, nde nɔma na matinxinde?

14 I xa ssewa heeri temui.

Tɔɔre temui na a li, i xa ratu a ma, a Ala nan na firinyi birin daaxi.

Na kui adamadi mu nɔma a xa tina kolonde.

15 N ma simaya fufafu kui,

n a toxi ne tinxinœ nde faxa simaya dunke kui hali a to tinixinxi, tinxitare nde bu dunija hali a to mu tinxin.

16 I naxa i yete findi tinxinœ ra, i naxa i yete findi lɔnniœ ra,

xa na mu a ra i i yete kanama ne.

17 I naxa findi tinxitare ra, xa na mu a ra i faxama ne beenu i xa waxati xa a li.

18 A lanma i xa i lɔxœ sa na marasi firinyi xɔn ma.

Ala xa yaragaaxui xa fe soɔneyama ne na birin kui.

19 Xaxilima xa xaxilimaya a sɛnbe gboma ne dangi taa mange fu ra.

20 Tinxinœ mu na yi dunija ma, naxan fe fanyi tun nabama, a mu yunubi yo raba.

21 I naxa i tuli mati mixi xa wɔyenyi birin na,

xa na mu a ra i fama i xa konyi xui mede a i dankama,

22 alo i tan yati bara a raba sanya wuyaxi mixie ra.

23 N na birin igbexi ne xaxilimaya ra.

N naxa a fala, «N xa findi xaxilima ra,» kono n mu no.

24 Xaxilimaya tan tilin, a makuya won na, nde nɔma a fahaamude?

25 Na kui n naxa kata na kolonde, n xa so xaxilimaya kui, n xa fahaamui soto, n xa a kolon tinxitareya findixi xaxilitarena nan na, xaxilitareja fan findixi daxuna nan na.

26 N bara fe nde to naxan xɔnɔ dangi faxe ra.

Gine na a ra naxan findixi yele ra, naxan bɔjœ findixi gantanyi ra, naxan belexee luxi alo luuti balanxi.

Mixi naxan nafan Ala ma, a kelima ne na gine xun ma, kono na gine yunubitœ nan masotoma.

27 N tan kawandila yi nan to n ma fe matoxi birin kui:

28 N naxa xeme tinixinxi keren to xeme wulu ya ma, n naxa a fen han, kono n mu gine yo to nama ya ma naxan tinxin.

29 N yi nan gbansan to kɔrɔ:

Ala adamadie daaxi ne e tinixinxi,

kono e tan naxa e yete madaxu.

8

Xaxilimaya nun mangœya

1 Xaxilima maniye mu na.

Nde fata fe tilinxi fatanfaside?

Xaxilima yatagi nɔroma a xa xaxilimaya saabui nan na, a lahale masarama ne.

2 N xa a fala wo be, a lanma wo xa mangœxa yaamari rabatu, barima wo bara wo rakali Ala ya xɔri.

3 I naxa gbatu kelide mange ya xɔri. I naxa ti fefe xanbi ra naxan mu fan. Mangœxa waxɔnfe nan nabama.

4 A lu ki yo ki, nɔe na mangœnan yi. Nde nɔma a matandide?

5 Mixi naxan mangœxa yamari rabatuma, fe naaxi yo mu a sotoma.

Xaxilima a jere ki nun jere waxati kolon.

6 Fe birin lanma a xa raba a waxati nun a kɔŋpa ma, hali na fa findima fe xɔrɔxœ ra mixi be.

7 Mixi to mu a kolon fe naxee fama rabade, nde nɔma nee tagi rabade a be?

8 Mixi yo mu nɔma a jɛngi yamaride, mixi yo mu nɔma a faxa lɔxœ sugandise.

Mixi mu nɔma kelide gere xun ma, tinxitareya mu fe kobi rabae bepinma.

9 N bara yi birin rakɔrɔsi dunija ma. N naxa mixi to a na a boore yamarife, a fa a yete tɔɔre na kui.

¹⁰ N naxa mixi jaaxie to naxee ragatama binye kui, mixie nu naxee matoxoma horomolingira yire taa kui. Fe fufafu nan na ki.

¹¹ Xa fe kobi rabae mu jaxankate soto a temui, jama fan fama ne birade e waxonfe jaaxie foxo ra.

¹² N a kolon hali fe kobi rabae gibilen fe jaaxi rabafe ra han sanmaya kemé, sooneya tan nabama ne mixi be naxan gaaxuma Ala ya ra, naxan luma a batu ra.

¹³ Kono fe mu sooneyama mixi jaaxie be naxee mu gaaxuma Ala ya ra, e xa simaya xon mu kuyama alo mixi niini.

¹⁴ Fe fufafu gbete na na yi dunija ma: Fe xorochoe naxan lan a xa doxo mixi jaaxi ma, na nan doxoma tinxitoe ma. Fe fanyi naxan lan a xa raba tinxitoe be, na nan nabama mixi jaaxi be. N xa a fala wo be, na fe mooli findixi fe fufafu nan na.

¹⁵ Na kui a lanma adama xa seewa a xa dunijeigiri kui. Fe yo mu na naxan fis a yi be: Mixi lanma e xa e dege, e xa e min, e xa seewa. Na ki a seewama ne a xa wali ra a xa dunijeigiri kui, Ala naxan fixi a ma dunija bende fupi fari.

¹⁶ N to nate tongo n xa fahaamui soto adamadi xa wali xa fe ra, a naxan nabama koe nun yanyi,

¹⁷ n naxa Ala xa wali mato. Mixi yo mu noma sode fe birin kui naxan nabama dunija ma. Hali a kata han, a mu a kolonma feo. Hali xaxilima naxan a falama a bara ge na kolonde, a mu noma na kolonde yati.

9

Adamadi mu yare kolon

¹ N to n majoxun na fe birin ma, n a toxi ne tinxitoe, xaxilimae, nun e xa kate birin kelima Ala nan ma. Adamadi mu a kolon a fama naxan lide a yara, xanunteya xa na mu a ra xonnanteya. Na birin na Ala nan yi.

² Adamadi birin sigama ne aligiyama. Tinxitoe ba, tinxitare ba, seniyentoe ba, seniyentare ba, serexeba ba, serexebatara ba.

Mixi fanyi ba, mixi jaaxi ba
e birin sigama ne aligiyama.

Mixi naxan laayidi tongoma ba,
mixi naxan mu suusama na tongode ba,
e birin sigama ne aligiyama.

³ Fe xorochoe nan yi ki fe birin ya ma dunija ma: marajon ki keren nan na nee birin be. Adamadie boje rafexi fe jaaxi nan na, e walima xaxilitareja nan na e xa dunijeigiri kui. Na dangi xanbi, e faxamixie lima ne aligiyama.

⁴ Mixi baloxi gbansan noma a xaxili tide fe nde ma. Bare piye fisa yete faxaxi be.

⁵ Naxee baloxi, nee a kolon a e faxama ne, kono mixi faxaxie tan mu fefe kolon. Sare fi yo mu na e be soncon, e xa fe yati bara neemu mixie ra.

⁶ E xa xanunteya, e xa xonnanteya, e waxonfe, nee birin bara jon. E tan gbe yo mu na yi dunija fee tan ya ma soncon.

⁷ Siga, i i dege seewe kui, i i xa weni min boje fanyi kui. Ala wama na nan xon i be.

⁸ I xa soxe fixe ragoro i ma, i xa labunde fanyi sa i fate ma.

⁹ I xa dunija igiri seewe kui wo nun i xanuntenyi gine. Ala bara yi simaya nan fi i ma. Hali a to dangima alo foye, hali a xorocho, Ala xa maragiri na a ra i be.

¹⁰ I noma wali naxan na, i xa na raba i senbe birin na, barima i naxan nabama dunija ma, alo walife, fe matofe, fe fahaamufe, nun fe kolonfe, na sese mu na aligiyama i sigafe dennaixe.

¹¹ N man bara fe gbete to yi dunija ma: Naxan xulun dangi a boore ra, a mu gbata geenima temui birin xe, naxan senbe gbo dangi a boore ra, a mu gare geenima temui birin xe, naxan xaxili fan a boore be, a mu donse sotoma temui birin xe, naxan ma lomni dangi a boore ra, a mu naafuli sotoma temui birin xe, naxan xa fahaamui gbo a boore be, a mu hinne sotoma temui birin xe. Ala xa maragiri tan fe birin nabama a waxati ne.

¹² Mixi yo mu a kolon fe fama a lide temui naxe:

Yexe susuma ne yele xorochoe kui, xoni susuma ne gantanyi ra. Na ki fe xorochoe adamadi terennama ne kerenyi ra.

¹³ N man bara yi xaxilimaya misaali to dunija ma naxan tide gbo.

¹⁴ Taa xuri nde nu na, mixi mu nu gbo dennaixe. Mange senbema nde naxa na taa gere, a fa tede yailan na taa tete bunyi.

¹⁵ Na taaka nde nu na, naxan findixi setare xaxilima ra. A naxa na taa rakisi a xa xaxilimaya saabui ra, kono na dangi xanbi mixi yo mu ratu a xa fe ma.

¹⁶ Na kui n naxe, Xaxilimaya fisa palamaya be, kono setare xa xaxilimaya maberema ne, mixi mu a xa masenyi susuma.

¹⁷ Xaxilima xa masenyi raxaraxi ramafe, na fisa mange xa sonchoe rate be xaxilitaree tagi.

¹⁸ Xaxilimaya fisa geresosee be, kono yunubitoe keren gbansan noma fe fanyi gbegbe xun nakanade.

10*Taali woyenyi*

¹ Tugitugi na faxa labunde xun ma,
labunde xiri kanama ne.
Xaxilitareja nan xui mema dangife xaxili-
maya xui ra.

² Xaxilima bojne matinse,
xaxilitare bojne jaaxu.

³ Xaxilitare a xa xaxilitareja masenma ne
birin be a xa jere kui.

⁴ Xa i xa mange xonc i ma, i naxa keli i xa
wali xun ma,
i xa sabari fe xoroxoe raboroxoma.

⁵ N fe xoroxoe nde fan toxi yi dunija ma
naxan kelixi mange ma:

⁶ A noe fima ne xaxilitare nde ma,
banna nde tan mu noe yo soto.

⁷ N bara konyi nde to a soe ragima,
mange nde fa a jere a sanyi ra.

⁸ Yili ge nomma birade a xa yili gexi kui,
mixi naxan yale tima tete ma, boximase
nomma na fan xinde.

⁹ Mixi naxan gemi masolima, a nomma a
maxonode gemi ra.

Mixi naxan yege booma, a nomma a
maxonode yege ra.

¹⁰ Xa beera kole torixi, a mu ralugan, na a
niyama ne wali xa xoroxo.

Xaxilimaya xunnakeli fima mixi ma na ki
ne.

¹¹ Xa boximase mixi xin beenun boximase
suxuma xa a susu,
mixi naxan boximase suxuma, a mu geen-
ima.

¹² Hinne gbegbe na xaxilima xa masenyi
kui,

kono xaxilitare tan xa woyenyi a yete
bonoma ne.

¹³ A xa masenyi foloma lonnitareja ra,
a rajon daxupa ra.

¹⁴ Xaxilitare xa woyenyi wuya.

Adamadi mu a kolon fe naxan fama fade.
Nde a rakolonma fe ra naxan fama a lide?

¹⁵ Xaxilitare a yete rataganma,
hali taa kira, a mu a kolon.

¹⁶ Naxankate na taa be naxan xa mange
findixi fonike yore ra,
naxan xa kuntigie kurunma xulunyi tife
ra.

¹⁷ Nelexinyi na taa be naxan xa mange
fatanxi mange bonsoe ra,
naxan xa kuntigie e degema a waxati ma
senbe sotofe ra, e mu siisi.

¹⁸ Xa banxi kanyi tunnaxono, banxi xunyi
birama ne,

xa a mu a findi tunnabexi ra, a xa banxi
fama ne minide.

¹⁹ Mixi donse rafalama ne alako a xa
jelexin,
a weni minma ne alako a xa seewa,
a kobiri sotoma ne alako a hayi birin xa
fan.

²⁰ I naxa mange danka hali i xa mapoxunyi
kui,
i naxa banna danka hali i xa konkoe kui,
barima xoni nde i xui xaninma ne, a na
fala mixi nde be.

11*Wakilife*

¹ Taali ndee nan yi ki:

Xa i taami woli ye ma,
i fama ne a masotode loxoe nde.

² I xa i xa sotose taxu mixi solofera ra,
xa na mu a ra, mixi solomasaxan,
barima i mu a kolon jaxankate naxan
fama dunija lide.

³ Xa nuxui rafexi ye ra,
tune fama ne birade boxi ma.

Xa wuri bira yire fanyi ma, xa a bira koola
ma,
a luma naa ne.

⁴ Mixi yo bonbo foye rabenfe ra, na mu
sansi sima.

Mixi yo bonbo nuxui matofe ra, na mu
fama sansi xabade.

⁵ I mu jengi nun xorie rafala ki kolon furi
gine furi kui,
i man mu Ala Daali Mange xa wali fan
kolon.

⁶ I xa wakiili kelife gesegé han nunmare
sansi sife ra,
barima i mu a kolon i xa wali mundun
fama sooneyade.

⁷ Naiyalanyi tofe joxun.

⁸ A lanma mixi xa seewa a xa simaya ra,
kono a naxa neemua dimi ma naxan nu na
a xa simaya kui.

Fe naxan birin fama, fe fufafu na a ra.

⁹ Fonike, i xa jelexin i xa fonikeya kui,
i sondonyi xa seewa i xa fonikeya waxati
kui.

I xa bira i bojne nun i waxonfe foxo ra,
kono i xa a kolon a Ala i makiitima ne na
birin ma.

¹⁰ Na kui kontofili makuya i ra,
toore keri i foxo ra.

Fonikeya findixi fe fufafu nan na.

12

Faxe makore

¹ I xa ratu i Daali Marigi ma i xa fonikeya
kui,
beenun i nimisa lōxœs xa fa,
beenun tōre waxati xa i li, i fa a fala,
«Sæewæ yo mu na n be sōncon.»
² I xa ratu a ma beenun soge xa dimi,
beenun kike nun tunbuie xa ifōoro,
beenun nuxui xa siga tune bira xanbi.

³ Na temui banxi kantee s̄erenma ne,
xemæ jalamae e felenma ne,
maale dinmae xurunma ne,
mixi naxee se igbema e luma ne dimi kui,
⁴ banxi naadæe balanma ne,
maale din xui danma ne,
xoni xui dunduma ne naxan nu mixie
raxunuma,
⁵ xemæ fama ne gaaxude yire itexi ra,
e fama ne gaaxude fe xçroxœs ra kira xon
ma,
xemœxi xunsexe fama ne fiixede,
katoe bama ne kasare tife,
seri mu dandanyi tima sōncon.

Na temui mixi sigama ne a xa lingira
dçnxœs,
wa xui minima ne kirae xon ma.
⁶ Na rabama ne beenun gbeti xa bolon,
beenun xemæ tɔnbili xa kana,
beenun fejæ xa ibœ dulonyi ma,
beenun ye bendun se xa kana kolonyi yire,
⁷ beenun adamadi xa gbilen bende a daaxi
naxe,
a nii fan xa gbilen Ala ma naxan a raso a
fate i.

⁸ N tan Kawandila xa a fala wo be,
«Fe fufafu nan na birin na. A birin luxi
ne alo foye!»

⁹ Wo xa a kolon yi Kawandila findixi
xaxilima nan na, naxan bara pama xaran.
A bara taalie mato, a e yailan.

¹⁰ Yi Kawandila kata ne a xa masenyi
fanyie nun s̄ebeli tinxinxie s̄oto naxee
nondi masenma.

¹¹ Xaxilimæ xa masenyie luxi ne alo
wuri rameluxi naxee xurusee rajnerema.
Na masenyie malanxi luxi ne alo lantuma
naxee mabanbanxi wuri ma. Na birin
fatanxi Xuruse demadonyi keren nan na.

¹² N ma di, naxan dangi na masenyie ra,
i xa i yete ratanga na ma. Danyi mu na
s̄ebeli yailanfe ma. Xaranyi gbegbe mixi
rataganma ne.

¹³ A birin xundusuxi yi masenyi nan na:
Won xa gaaxu Ala ya ra, won xa a xa
yaamarie rabatu,

barima adamadi xa wali lanma a xa findi
na nan na.

¹⁴ Won xa gaaxu Ala ya ra barima a tan
nan mixi xa wali birin makiitima,
halifé naxan birin noxunxi,
a findi a fanyi ra ba, a findi a paaxi ra ba.

Annabi Sulemani xa suuki fisamante Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Annabi Sulemani, naxan nu findixi Isirayila manga ra a baba Dawuda dangi xanbi, a nu bara kitaabui ndee sebe Ala xa lonni xa fe ra. Alatala nu bara fe gbegbe masen a be a xa mangeya kui, naxee bara findi lonni xungbe ra dunijna birin be.

Yi kitaabui kui, Ala bara lonni mooli gbete masen Sulemani be, naxan findixi xanunteya ra xeme nun gine tagi. Tawureta Munsa a masenma won be, Alatala to xeme daa, a naxa a to a hayi nu na gine ma. A naxa e firin daa alako e xa kafu e booree ra, e xa wuya. Na kui won a kolonma xanunteya naxan na xeme nun gine tagi, a findixi Ala sago nan na. Xa a sa li xeme, xa na mu a ra gine, a wama na fe mooli xon futi mu na naxan na, na temui a bara findi yunubi ra. Yene mu rafan Ala ma, kono futi xirife xeme nun gine tagi, Alatala yati nan na yamarixi.

«Sulemani xa suuki fisamante» a na birin masenma taali woyenyi ra. Xeme wama gine xon, gine fan wama xeme xon. E bara e boore xanu han e wama lufe yire keran tun. Na xanunteya mooli mu jaaxu. Ala wama na xon mixie be naxee bara nate tongo e xa futi xiri. Ala fe naxan daaxi, na mu nomma findide yunubi ra xa a rawalima a rawali ki ma.

Ala xa na seriye masen won be, alako won xa lu seniyenyi kui alo Alatala wama a xon ma ki naxe. Amina.

Annabi Sulemani xa suuki fisamante

Gine xanuxi xa jnelexinyi

¹ Annabi Sulemani xa suuki fisamante nan ya:

Gine xa masenyi a xanuntenyi be

² «I xa n masunbu.

I xa xanunteya joxun weni be.

³ I xiri joxunme luxi ne alo labunde, naxan xiri fanyi minima.

Na nan a ra i rafan ginedime birin ma.

⁴ I xa n tongo, won xa siga.

Mange xa n xanin a xonyi.

Ginedimee xa masenyi gine be

I xa fe na a niyama won xa lu seeewe kui.

I xa xanunteya joxun weni be.

Nondi na mixi be i rafanxi naxan ma.»

Gine xa masenyi ginedimee be

⁵ «Darisalamu ginedimee, n kiri fooro, kono n tofan alo Kedari xa kiri banxie,

alo dugi naxee gbakuxi Annabi Sulemani xonyi.

⁶ Wo naxa n kiri fooroxi mato, soge nan n fooroxi.

N nga xa di xemee nu xonoxi n ma, e nu n xema e xa weni bilie rawalide.

N mu no n jengi sade n gbe xon ma.»

Gine xa masenyi a xanuntenyi be

⁷ «N xanuntenyi, i xa a fala n be i xurusee de madonma dennaxe, alako n naxa lu i fen na malabui temui i booree xa xuruse goore ya ma.»

Xeme xa masenyi gine be

⁸ «Gine tofanyi fisamante, xa i mu na yire kolon, i xa n ma yexeee foxy fen, i xa i gbee de madon n ma goore longori ra.

⁹ N xanuntenyi, i tofan alo Misira mangue xa soe, naxan a ragise bendumma.

¹⁰ I xa tulirasoee bara i xeree ratofan, i konyi rayabu konmagore kui.

¹¹ Won xa maratofan se gbetee fen, naxee yailanxi xema nun gbeti ra.»

Gine xa masenyi a xa xeme xa fe ra

¹² «N ma labunde xiri nu mema, mangue xa xulunyi yire.

¹³ N xanuntenyi maniyaxi se sase nan na, naxan gbakuxi n xippe tagi, se xiri fanyi saxi a kui.

¹⁴ A xiri luxi ne alo sansi fuge xiri, naxee kelixi weni bilie ya ma En Gedi boxi ma.»

Xeme xa masenyi gine be

¹⁵ «N xanuntenyi, i tofan, i tofan.

J yae rayabu alo ganbe.»

Gine xa masenyi xeme be

¹⁶ «N xanuntenyi,

i tofan, i tofan.

Won na dennaxe,

jooge fanyi bara findi won ma sade ra,

¹⁷ sediri wuri salonyie bara findi won ma banxi xunyi ra,

sipire wuri bara findi won ma banxi kanke ra.»

2

Xanuntenye xa tofanyi

Gine xa masenyi xeme be

¹ «N tan luma ne alo sansi fuge tofanyi, naxan mooli toma Saron gulunba yire.»

Xeme xa masenyi gine be

² «I tan luxi ne alo sansi fuge tofanyi tunbee ya ma.»

I tofan ginedimee birin be.»

Gine xa masenyi a xa xeme xa fe ra

³ «N xanuntenyi luxi ne alo mangoe bili wondi kui.

A fan segetalae birin be.

N bara wa lufe a xa niini bun ma,

a xa fe rafan n ma
alo mangoe rafanma mixi ma ki naxe.
⁴ A bara n xanin a xonyi,
a xa xanunteya bara findi nelexinyi ra n
be.»
Gine xa masenyi a xa xeme be
⁵ «Donse noxunme so n yi, n ki mangoe,
barima xanunteya naxan na n boje kui,
a bara n senbe ba n yi ra.
⁶ N xunyi na n xanuntenyi belexe,
a na n mafurukufe a yirefanyi ra.»
Gine xa masenyi ginedimee be
⁷ «Darisalamu ginedimee, n bara wo
mayandi,
tooke nun xeli xili ra naxee na wula i,
wo naxa xanunteya raxunu, wo naxa a
rakeli,
beenu a wama a xon ma temui naxe.»
Gine xa masenyi a xa xeme xa fe ra
⁸ «N xanuntenyi xui na a ra,
a na fafe a gi ra geyae fari.
⁹ A gima alo tooke,
a tuganma alo xeli.
A na be won ma tete xanbi ra,
a na be matofe wunderi ra.
¹⁰ A naxa a fala n be,
<N xanuntenyi tofanyi, keli, i xa fa,
¹¹ barima neme temui bara dangi,
tune mu birama sonon.
¹² Sansi na bogife daaxa,
nelexin waxati bara a li,
xonie na e xui raminife won ma boxi ma.
¹³ Xore bili na bogife,
weni bili na fugafe, a xiri fan.
N xanuntenyi, keli, i xa fa.
¹⁴ N ma gine, i naxa i noxun
alo ganbe a noxunma gemes longori ra ki
naxe.
Mini, n wama i xui noxunme mefe,
n wama i yatagi tofanyi tofe.»
Xeme xa masenyi a xa mixie be
¹⁵ «Wo xulumasee suxu,
naxee wama muxu xa weni bili fugaxie
kanafe.»
Gine xa masenyi xeme be
¹⁶ «N xanuntenyi findixi n gbe nan na,
n fan findixi a gbe nan na.
A a xa xurusee de madonma sansi fugaxie
ya ma.
¹⁷ N xanuntenyi, beenu kuye xa iba,
i xa gibil, i xa i gi alo tooke,
i xa i gi geyae fari alo xeli.»

3

Gine a xanuntenyi fenfe
Gine xa masenyi xeme xa fe ra
¹ «Koe ra n bara n xanuntenyi fen n ma
sade ma,
konco n mu a toxi.
² N naxa keli, n naxa mini taa kui,
n xa n xanuntenyi to, konco n mu a toxi.

³ N to taa kantamae li, n naxa e maxorin,
<Wo bara n xanuntenyi to?»
⁴ N to dangi e ra,
n naxa n xanuntenyi li yire nde,
n naxa a susu, n mu a lu,
n naxa a xanin n nga xonyi,
a xa konkoe kui n barixi dennaxe.»
Gine xa masenyi ginedimee be
⁵ «Darisalamu ginedimee, n bara wo
mayandi,
tooke nun xeli xili ra naxee na wula i,
wo naxa xanunteya raxunu, wo naxa a
rakeli,
beenu a wama a xon ma temui naxe.»
⁶ «Nde na fafe kelife gbengberen yire?
A na xube ratefe alo tuuri.
Na tuuri luxi ne alo surayi tuuri naxan xiri
fan.
⁷ Sulemani ragise na a ra,
Isirayila xa soori gbangbalanyi tongo senni
na a matife,
⁸ santidegema na e birin yi ra,
e fata gere ra, e fata mixi makantade koe
ra.
⁹ Mange Sulemani ragise na a ra,
a yailanxi wuri fanyi ra naxan kelixi Liban.
¹⁰ A raxunmaxi xemba, gbeti, nun dugi
gbeeli ra.
Darisalamu gine nu bara dugi degé Sule-
mani ragise raxunmafe ra,
mange xa marafanyi xa fe ra.
¹¹ Siyon ginedimee, wo xa mange Sulemani
mato,
mange tonxuma na a xun ma,
a naga naxan soxi a yi ra a xa futi xiri loxoe.
Na loxoe a nu seewaxi ki fanyi ra.»

4

Gine maniyaxi sansi yire nan na
Xeme xa masenyi gine be
¹ «N xanuntenyi, i tofan, i tofan.
I yae rayabu alo ganbe,
e noxunxi mafelenyi kui.
I xunsexo gbo.
E luxi ne alo si goore naxan goroma Galadi
geya fari.
² I jinyi fixe alo yexes goore naxan xabe
maxabaxi,
e kelixi maxade.
I jinyi keren mu baxi,
e birin na e boore setti ma.
³ I de tofan,
i de kiri luxi ne alo luuti gbeeli.
I xere tofan alo mangoe naxan ixabaxi a
tagi.
E makotoxi i xa mafelenyi kui.
⁴ I konyi filinxo,
a luxi alo Dawuda xa yire makantaxi itexi.
I xa konmagore maniyaxi soorie xa
makantasee nan na,

naxee gbakuxi soori banxi kanke.
 5 I xijε firiny luxi ne alo bole xa gulie,
 naxee e de madonma sansie tofanyi tagi.
 6 Soge na goro, koe naxa so,
 n tema ne labunde nun surayi na dennaxe.
 7 N xanuntenyi, i tofan,
 sese mu luxi i xa tofanyi ra.
 8 N ma gine, won xa keli Liban,
 won xa keli Liban Amana geya fari,
 Seniri nun Xerimon geyae fari,
 yεtεe nun baratεe na dennaxe.
 9 N ma gine, i n sondonyi raseewama.
 N xunya, i na i ya ti n na, n bøje nelexinma
 ne.
 I xa konmagore tofe rafan n ma.
 10 N ma gine, i xa xanunteya jøxun n be,
 dangife weni ra.
 A xiri fan dangife labunde ra.
 11 N ma gine, i de kiri jøxun kumi be,
 i nenyi jøxun dangi kumi nun xijε ra.
 I xa dugi xiri luxi ne alo Liban xiri fanyi.
 12 «N ma gine, i findixi n gbe nan na,
 alo sansi yire tete rabilinxu naxan na.
 N xunya, i luxi ne alo n ma kɔlɔnyi,
 naxan balanxi, mixi gbete mu nɔma ye
 bade naa.
 13 I fan alo sansi yire sansi mɔoli birin na
 dennaxe,
 alo mangoe, laali, sansi xiri fanyi,
 14 sansi fuge nerefuni, wuri bili naxan
 funi jøxun,
 wuri bili naxan xiri fan, surayi mɔoli birin
 kelixi naxee ma.
 15 I luxi ne alo ye naxan minima boxi ma,
 naxan a niyama Liban sansi birin xa fan.»
Gine xa masenyi xeme be
 16 «Foye fanyi xa fa kelife kɔola ma,
 kelife yire fanyi ma,
 alako n ma sansi xiri xa te.
 N xanuntenyi xa fa n yire,
 a xa sansi bogi fanyi don naxee findixi a
 gbe ra.»

5

Xeme xa tofanyi
Xeme xa masenyi gine be
 1 «N xanuntenyi, n bara so n ma sansi yire.
 N xunya, n bara n ma surayi malan,
 n bara kumi don,
 n bara weni nun xijε min.
 N bara a fala n booree be e fan xa e min,
 e xa xanunteya kolon.»
Gine xa masenyi xeme xa fe ra
 2 «N nu na xife, kono n bøje mu xixi,
 a n xanuntenyi xui mexi,
 naxan nu bara naade kɔnkon.»
Xeme xa masenyi gine be
 «N maagine, n doxogine, naade rabi n be.
 N ma tɔkε gine, naxan xa tofanyi maniyε
 mu na.

Xini bara n xunyi xinbeli,
 a bara n xunsexe bunda.»
Gine xa masenyi xeme be
 3 «N jian nu bara n ma dugi ba,
 fo n man xa a ragoro n ma?
 N jian nu bara n sanyi maxa,
 fo n man xa ti boxi ma?
 4 N xanuntenyi naxa a belexe raso naade
 longori ra,
 alako a xa a rabi.
 N bøje naxa seewa a xa fe ra.
 5 N naxa keli alako n xa naade rabi n
 xanuntenyi be.
 Labunde nu na n belexe ma,
 ture nu na n belexesolee ma.
 Na birin naxa lu naade rabi se ma.
 6 N naxa naade rabi n xanuntenyi be,
 kono a jan nu bara siga.
 N bøje naxa sunnun.
 N naxa a fen, kono n mu a toxi.
 N naxa a xili, kono a mu n ma xili ratinxi.
 7 Taa kantamae to n to,
 e naxa n susu, e n bonbo,
 e n ma xinbeli dugi munja.»
Gine xa masenyi ginedimee be
 8 «Darisalamu ginedimee,
 n bara wo mayandi,
 xa wo bara n xanuntenyi to,
 wo xa a fala a be a xɔli bara n susu
 xanunteya xa fe ra.»
Ginedimee xa masenyi gine be
 9 «Gine tofanyi fisamante,
 i xanuntenyi fan a birin be?
 I bara muxu mayandi
 barima a fan a birin be?»
Gine xa masenyi ginedimee be
 10 «N xanuntenyi kiri fiixe, a ragbeeli.
 A kolon jøxun na xeme wulu fu ya ma.
 11 A xunyi luxi ne alo xεema fanyi,
 a xunsexe ifɔɔrɔxi alo xaxa foore xabe.
 12 A yae rayabu alo ganbe naxee tixi xure
 de ra,
 e fiixe alo xijε, e yanbama alo diyaman.
 13 A xεree luxi ne alo labunde yailande,
 a de kiri maniyaxi sansi fuge tofanyi nan
 na,
 a xiri jøxun.
 14 A belexe tofan alo belexesolerasoe
 xεema daaxi,
 diyaman na naxan ma.
 A fate luxi ne alo sili pinyi fiixe,
 gemε tofanyi mɔoli nde, yee masoxi naxan
 ma.
 15 A sanyi senbe gbo alo fanye fiixe,
 naxan tixi xεema fari.
 A tofan alo Liban,
 a ite alo sediri wuri bilie.
 16 A de ipoxun, a xa fe birin fan.
 Darisalamu ginedimee, n xanuntenyi na
 na ki ne,
 n de fan boore nan a ra.»

6

Gine xa tofanyi
Ginedimee xa masenyi gine be
 1 «Gine tofanyi fisamante, i xanuntenyi sigaxi minden?
 A siga minden mabiri alako won birin xa a fen?»
Gine xa masenyi ginedimee be
 2 «N xanuntenyi bara siga a xa sansi yire, se xiri fanyi na dennaxe, alako a xa a majere, a xa sansi fuge tofanyi nde ba.
 3 N findixi n xanuntenyi gbe nan na, a fan findixi n gbe nan na.
 A luma a majere ra sansi fuge tofanyie ya ma.»
Xeme xa masenyi gine be
 4 «N de fan boore, i tofan alo Tirisa, i rayabu alo Darisalamu, i senbe gbo alo Isirayila xa soorie.
 5 I naxa i ya ti n na, xa na mu a ra n xaxili ifuma ne. I xunsexee gbo.
 E luxi ne alo si goore naxan goroma Galadi geya fari.
 6 I jinyi fixe alo yexee goore naxan xabe maxabaxi, e kelixi naxee maxade.
 I jinyi keren mu baxi, e birin dejexi.
 7 I xere tofan alo mangoe naxan ixabaxi a tagi.
 E noxunxi i xa mafelenyi bun ma.
 8 Mange gine tongo senni nomma lude naa, mange xa konyi gine tongo solomasaxan fan lu naa,
 a nun a xa ginedime tofanyi gbegbe naxan konti mu kolon.
 9 Kono gine keren peti nan n yi naxan dangi e birin na.
 A keren nan na a nga be, naxan nafanxi a ma dangife e birin na.
Ginedimee, mange ginée, nun mange xa ginée,
 e birin a matoxoma yi woyenyi ra,
 10 «Nde na yi gine ra, naxan yanbama alo subaxe naiyalanyi, naxan tofan alo kike, naxan fate yanbama alo soge, naxan mamirin alo tunbui gaali?»
Gine xa masenyi a xa futi xa fe ra
 11 «N wama gorofe sansi yire, alako n xa sansi neene to gulunba kui, alako n xa a kolon xa weni bili bara bogi, xa mangoe bara fuga.
 12 N mu nu a kolon xa n yete fama tede n ma jama xa mangoe ragise kui.»

7

Gine nun xeme xa xanunteya
Ginedimee xa masenyi gine be
 1 «Sulamika, i xa gbilen, i xa gbilen, alako muxu xa i mato.»
Xeme xa masenyi gine be
 «Munfe ra wo Sulamika matoma a fare boronfe ki naxe jama ya ma?»
Xeme xa masenyi gine be
 2 «Mange xa di, i sanyi tofan sankiri kui. I tagi bilinyi rayabu alo xunmase mixi naxan yailanxi.
 3 I furi digilin, a rafexi fe fanyi ra, i tagi luxi alo mengi malanxi, a rabilinxi sansi fuge tofanyie ra.
 4 I xije firinyi luxi alo xeli xa gulie.
 5 I konyi filinxi, a luxi alo yire makantaxi itexi, naxan yailanxi sili jinyi ra.
 I yae luxi alo ye ragatadee Xesibon, Bati Rabimi naade seti ma.
 I jroe luxi alo Liban xa yire makantaxi, naxan ya rafindixi Damasi ma.
 6 I xunyi luxi alo Karemeh geaya, i xunsexee luxi alo dugi gbeeli. Mange mu nomma a ya bade naxan na.
 7 N xanuntenyi, i tofan, n xanuntenyi fanyi, i rafan n ma.
 8 I kuya alo tugi bili, i xijne misaalixi naxan bogie ra.
 9 N bara a fala n yete be, «Nxa te na tugi kon na, n xa na bogi suxu.»
 I xijne misaalixi weni bili bogi nan na, i de xiri joxun alo mangoe,
 10 i de rafan n ma dangife weni ra.»
Gine xa masenyi xeme be
 «Iyo, a maniyaxi weni nan na, naxan findixi n xanuntenyi gbe ra, won firin naxan minma.
 11 N bara findi n xanuntenyi gbe ra, a xoli na n tan nan ma.
 12 N xanuntenyi, won xa mini daaxa, won xa koe radangi taa xunxurie kui.
 13 Won kurunma ne sigafe ra weni bogi bili matode, won xa a to xa e fugaxi, won xa a mato xa mangoe fan fuge bara mini.
 Menni n n ma xanunteya masenma ne i be.
 14 Xanunteya joxun alo sansi bogi. N na fe fanyi fori nun a neene ragataxi i tan nan be.»

8*Xanunteya senbe gbo*

Gine xa masenyi xeme be
 1 «Xa i findixi n taara xemema nan na nu, n nga xijne fixi naxan ma, n nu nomma i masunbude mixi ya xorin mu yaagima na ra.

2 N nu nōma i xaninde n nga yire,
i xa findi n karamōxō ra,
n fa weni fanyi nun mangoe ye so i yi ra.»
Gine xa masenyi ginedimē be
3 «N xunyi na n xanuntenyi belexe,
a na n mafurukufe a yirefanyi ra.
4 Darisalamu ginedimē, n bara wo
mayandi,
wo naxa xanunteya raxunu, wo naxa a
rakeli,
beenu a wama a xōn ma temui naxē.»
Ginedimē xa masenyi gine xa fe ra
5 «Nde na yi gine ra naxan kelixi gbeng-
beren yire,
a a xanuntenyi belexe susuxi?»
Gine xa masenyi xemē be
«N bara i raxunu mangoe bili bun ma,
i nga tōroxi i baride dēnnaxē.
6 N xa findi i kerēn gbe ra,
alo i xa tōnxuma naxan gbakuxi i kōn ma,
xa na mu a ra naxan nasoxi i belexesole
ra,
barima xanunteya sēnbē gbo dangife faxē
ra.
N wama i xōn n yetē be,
alo aligiyama wama mixie xōn ma ki naxē.
Xanunteya sēnbē gbo alo te,
Alatala naxan nadexexi, a mu xubenma.
7 Baa ye mu nōma xanunteya raxubende,
xure ye mu nōma a bade.
Mixi naxan wama a harige birin masarafe
xanunteya ra,
mixi na kanyi mayelema ne.»
Gine taara xemēmae xa masenyi
8 «Xunya ginema na muxu yi ra,
a mu moxi sinden, a xijse xurun.
Muxu fama munse rabade a be
mixi na a fen temui naxē?
9 Xa a luxi alo tete naxan balanxi,
muxu a yēnsema ne gbeti ra,
kōnxa a luxi alo naadē naxan nabixi,
muxu a balanma ne.»
Gine xa masenyi xemē be
10 «N tan luxi ne alo tete naxan mu rabima,
n xijse findixi yire makantaxie nan na.
Na kui n bara findi n xanuntenyi xa bōjesa
ra.
11 Weni sansi bili yire nu na Sulemani yi
ra Bali Hamon.
A naxa a taxu a xa walikēe ra,
naxee nu lamna e xa gbeti kōbiri kole wulu
fi na xa fe ra.
12 N tan nan n ma weni bilie yire makan-
tama.
I bara gbeti kole wulu sōtō,
i xa walikēe bara gbeti kole kēmē firin
sōtō.»
Xemē xa masenyi gine be
13 «I tan naxan na sansi yire,
i booree wama i xui ramēfe,
kōnō n tan nan na ramēma.»
Gine xa masenyi xemē be

14 «N xanuntenyi,
i xa i gi alo xeli,
i xa i gi alo tōke tefe ra geyae fari,
surayi jōxunmē na dēnnaxē.»

Ala xa masenyi Annabi Esayi bε Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Annabi Esayi xa kitaabui findixi masenyi belebele nan na dunija birin bε. Alatala a xilixi ne, a xa Yudaya mangee Osiyasi, Yotami, Axasi, nun Xesekiya mali a sago kolonde. Mange ndee nu birama kuyee foxyo ra, ndee nu e yete taxuma mangē booree ra naxee senbē gbo e bε. Na birin kui Annabi Esayi naxa a masen e bε, a Alatala gbansan nan nōma mixi malide. Kuye tan findixi wuri senbetare nan na. Dunija mangee fan findixi ibunadama gbansan nan na, naxee mu nōma sese ra Ala xa maragiri ya ra. Alatala nan findixi dunija mange seniyenxi ra.

Isirayila bonsœ fu nun firinyi nu fatanxi mangeya firin nan na. Naxan nu na koɔla mabiri, a xili Isirayila. Naxan nu na yirefanyi mabiri, a xili Yudaya. Annabi Esayi xa kitaabui a masenma e firin birin Ala matandixi ki naxε, e fa xanin konyiya kui jamane ma na xa fe ra. Beenun na xa raba Yudaya, Alatala naxa yi masenyi fi a xa namijonmē ma alako a xa jama xa ratanga na birin ma, kōnō jama mu tin e tuli matide Ala ra. Mange nde alo Xesekiya naxa kata birade Ala foxyo ra, kōnō booree tan mu tin na ra fefe ma.

Na kui Ala xa jaxankate naxa bira e birin foxyo ra, e fa xanin konyiya kui Babilon boxi ma. Namijonmē xa kawandi findixi marasi nan na won birin bε. Mixi naxan tondima a tuli matide Alatala ra, a xa fe fama ne xun nakanade. Kōnō Annabi Esayi xa masenyi luma ne alo boore namijonmē xa masenyi. E birin a falama a ibunadama xa yunubie a niyama ne e xa jaxankate soto, kōnō e man Ala xa hinne masenma naxan a niyama mixie xa tuubi, e gibil e xa yunubie foxyo ra, Ala fa e rakisi.

Ala xa kisi joxun. A föloma dunija nan ma, a fa aligiyama li. Mixi naxee birama Ala waxonfe foxyo ra, e heeri toma ne na jere kui. Dunjnejigiri xɔrɔxɔ, kōnō naxan luma Ala xa fe kui, a xunnakeli toma ne. Annabi Esayi man a masenma, yi dunija na jɔn, Ala fama ne a xa jama rasode a xonyi, bojnesa nun baraka luma dənnaxε. Na kisi fan. Ala xa won mali na sotode a xa hinne saabui ra. Amina.

Ala xa masenyi Annabi Esayi bε

*Isirayila xa serexe kanaxie a xa yunubie
xa fe ra*

¹ Masenyi naxee goro Amosu xa di Esayi ma, Yudaya nun Darisalamu xa fe ra, Yudaya mangee Osiyasi, Yotami, Axasi, nun Xesekiya xa waxati.

² Alatala nan masenyi tife, koore nun boxi birin xa e tuli mati a ra.

Alatala naxε,

«N bara die xuru, n e ramo,
kōnō e bara muruta n ma.

³ Ningé yati a kanyi kolon,
sofale fan a kolon a kanyi donse sama a bε
dennaxε.

Kōnō Isirayila tan mu sese kolon,
n ma pama mu sese fahaamuxi.»

⁴ Naxankate na yi pama yunubitœ be,
naxan yunubi kote xaninma,
naxan findixi fe jaaxi rabae ra,
naxan findixi di murutaxie ra.

E bara me Alatala ra,
e Isirayila xa Seniyentœ mabere,
e kobe raso a ra.

⁵ Wo na jaxankate fenfe munfe ra?

Wo tondixi gblende Alatala ma munse
ma?

Wo bara fura wo xunyi ma, wo tɔɔrɔxi wo
bojne ma.

⁶ Kelife wo sanyi ma han wo xunyi, wo xa
fefe mu lanxi.

Wo xa fie ya mu ixaxi, e mu maxirixi, ture
yo mu saxi e ma.

⁷ Wo xa boxi bara kana, wo xa taae bara
gan.

Si gbetee na wo xa daxamui donfe wo ya
xori,

e na a birin tongofe e yetε bε.

⁸ Siyoni taa na a kerényi ma alo bagé di xε
tagi,

alo leele naxan tixi mère ma,
alo taa naxan nabilinxí yaxuie ra.

⁹ Xa Alatala Senbema mu mixi ndee rakisi
won be nu,
won bara lu nu alo Sodoma nun Gomora
taae.

¹⁰ Wo wo tuli mati Alatala xa masenyi ra,
wo tan naxee maniyaxi Sodoma kuntigie
ra.

Wo xa won Marigi Alatala xa seriye rame,
wo tan naxee luxi alo Gomora pama.

¹¹ Alatala naxε,
«N munse rabama wo xa serexe wuyaxie
ra?

N bara luga yεxe kontonyi serexε ra,
n bara luga xuruse bɔregexie ture ra.
Tuuræ, yεxεe nun si kontonyie wuli mu
rafan n ma.

12 Nde wo xilixi fafe ra n ma hōrōmōbanxi
     tete kui, tife ra n ya i?
 13 Wo ba fafe hadiya fufafu ra.
 Surayi xiri mu rafan n ma fefe ma.
 Wo xa kike neene salie, wo xa malabui
     loxoee, wo xa malanyie, nun wo xa
     salie xungbee,
     e sese mu rafanxi n ma.
 14 N wo xa kike neene salie xōnxi,
     wo xa sali birin bara n bōne rajaaxu n ma.
 15 Wo na wo belexee itala sali kui temui
     naxē,
     n na n ya ragalima ne alako n naxa fa a to.
     Hali wo maxandie bira e boore fo xo ra,
     n mu e ramēma, barima faxetie nan wo ra.
 16 Wo lu fe fixe kui, wo wo yete raseniyen,
     wo ba yunubie rabafe n ya i.
 17 Wo wo matinkan fe fanyi rabade,
     wo lu tinxinyi kui,
     wo mixi kobie makiiti,
     wo kiridie nun kaaje ginee xun mafala..»
 18 Alatala naxē, «Wo fa, won xa woyen.
     Hali wo ya yunubie to bara wo manoxo,
     wo nōma fixede fōen.
     Hali e sa xōsi ne alo gare gbeeli,
     e noma ne fixede alo xuruse fixe fate
         maxabe.
 19 Xa wo tin wo tuli matide n na,
     wo yi bōxi daxamui donma ne,
 20 kōnō xa wo sa tondi n natinmēde,
     santidegēma nan wo sōntoma..»
     Alatala xui nan na ki.
 21 Yi taa luxi ne alo gine naxan nu
     dugutegexi a xa mori ma
     a fa me a ra, a findi langoe gine ra.
     A singe a nu tinxin a fanyi ra,
     kōnō yakosi a bara findi faxati ra?
 22 I xa gbeti bara findi se kanaxi ra,
     i xa wēni bara sunbu ye ra.
 23 I xa mangēe bara muruta, e findi
     munjetie ra,
     buja tinxitare rafan naxee ma.
     Na kui e mu kiridie malima,
     e mu kiiti fanyi sama kaaje gine xa toore
         xa fe ra.
 24 Alatala Senbēma xui nan ya, na xa fe ra.
     Isirayila Marigi Ala Senbēma naxē,
     «N jaxankate dōxoma ne n gerefae ma,
     n na n gbe jōxō n yaxue ma.
 25 N gibilēma ne n yi sa ra i ma a xōrōxōe
         ra,
     n i raseniyen alo gbeti gbi bama ki naxē te
         ra,
     alako i xa ba tinxitareya ma.
 26 N kiitisa tinixinie tima ne wo xun alo
     singe,
     n marasima fanyie luma ne wo tagi alo
         temui dangixi.
     Na dangi xanbi, i xili fama ne falade
     «Taa tinxinxi naxan dugutegexi..»

27 Siyoni xun sarama ne tinxinyi ra,
     tuubi mixie kisima ne tinxinyi saabui ra.
 28 Kōnō gbaloe goroma ne murutelae nun
     yunubitōee ma,
     halaki lu mixie fo xo ra, naxee e kobe soma
         Alatala ra.
 29 Wo fama ne yaagide fōtonyi ra wo nu
     kuye batuma dennaxe.
     Wo yaagi belebele sōntoma ne na yiree xa
         fe ra.
 30 Wo fama ne lude alo wuri bili lisixi,
     ye mu na naxan ma.
 31 Senbēma senbe jōnma ne,
     a tan nun a xa wali birin gan,
     a rakisima yo mu lu na.

2

Ala xa xunnakeli nun a xa xōne
 1 Amosu xa di Annabi Esayi xa masenyi
     nan ya Yuda nun Darisalamu xa fe ra.
 2 Waxati dōnxōe Alatala xa banxi tixi geya
     naxan fari,
     na fama ne lude geyae birin xun ma.
     Si birin e xun tima ne na yire itexi ra.
 3 Bōnsōe wuyaxi sigama ne naa, e a fala,
     «Wo fa, won xa te Alatala xa geya fari,
     Yaxuba Marigi Ala xa banxi na dennaxe.
     A won xaranma ne a xa seriye ra,
     alako won xa bira a xa kira fo xo ra.»
     Alatala xa seriye minima Siyoni geya ma,
     a xa masenyi foloma Darisalamu taa kui.
 4 Alatala nan kiiti sama jamanee tagi,
     a findi si wuyaxi tagi ibama ra.
     E fama e xa santidegēmae xabude kerie
         nan na,
     e e tanbee findi wōrōtē ra.
     Gere jōnma ne sie tagi,
     soorija mu matinkanma sōnōn.
 5 Yaxuba bōnsōe, wo fa,
     won xa won jōrē Alatala xa naiyalanyi ma.
 6 Alatala, i bara i xa jama rabolo,
     barima e birama naamunyie fo xo ra,
     naxee kelixi sogetede mabiri.
     Se matoe bara wuya naxee walima alo
         Filisitakae.
 I xa jama nun si Ala kolontaree bara lanyi
         xiri.
 7 I xa jama bara xēma nun gbeti gbegbe
         sotō,
     e xa naafuli mu jōnma.
     E xa boxi bara rafe soori xa soee nun e
         ragisee ra.
 8 Kuyee toma ne yire birin.
     Kankan a xinbi sinma kuyee bē, e naxee
         masolixi e belexe ra.
 9 E felenma ne e bē, e e magoro e batufe
         ra.
     Na kui, i naxa dijē e ma feo.
 10 Wo wo noxun fanyee tagi bōxi ma,

alako wo xa wo makuya Alatala xa xōne
ra,
naxan fama a xa nōre makaabaxi kui.
11 Adamadi xa yete igboya magoroma ne,
mixie xa yete iteya kuntin.
Alatala keran nan a yete itema na lōxoe.
12 Alatala Senbema xa kiiti lōxoe fama yete
igboe be.
Naxee bara e yete ite, Ala fama ne e
ragorode.
13 A Liban sediri bili nun Basan xa wuri
bili itexi birin nagoroma ne.
14 A geya itexi fan bama ne.
15 A mixie xa banxi makantaxie kanama
ne,
a e xa tētēe rabira.
16 A e xa kunkui xungbee radulama ne.
17 Alatala fama ne Adamadi xa yete igboya
ragorode,
a mixie xa yete iteya kuntin.
Alatala keran nan a yete itema na lōxoe.
18 Kuye fe birin kanama ne.

19 Mixie e noxunma ne fōnmee tagi gēme
longori ra,
e yili gema ne boxi kui, e fa e noxun Alatala
xa xōne ma,
naxan fama a xa nōre makaabaxi kui,
a na keli boxi raserende temui naxe.
20 Na lōxoe, mixie fama ne e xa kuye
wōlede bale nun tuuke ma,
e nu naxee yailanxi xēema nun gbeti ra e
batufe ra.
21 E e noxunma ne yilie nun fōnmee kui
fanye longori ra,
e xa e makuya Alatala xa xōne ra,
naxan fama a xa nōre makaabaxi kui,
a na keli boxi raserende temui naxe.

22 Wo ba wo yete taxufe adamadi ra,
jengi keran peti na naxan be.
Tide mundun na a ma?

3

Naxasi birafe Yudaya kui

- 1 Marigi Alatala Senbema bara nate
tongo
- Darisalamu nun Yudaya xun nakanafe ra.
- A xa baloe nun ye ba e yi ra,
- 2 a xa e xa palamae nun e xa soorie ragoro,
a xa e xa kiitisae nun namijōnmee
rasabari,
- a xa e xa sematoe nun e xa forie makuya
e boore ra,
- 3 a xa e xa soori mangée, e xa marasimae,
e xa walike fanyie,
nun e xa mixi koɔtaxi birin ba e yi ra.
- 4 N fama fonikee nan tide mangeya ra e
xun ma,
dimée nan fama doxōde e fari.
- 5 Kankan fuma ne a boore ma,
fonikee tima ne xemoxie kanke,

fuyantee fan bagan mixi binye ma.

- 6 Na kui, mixi nde a falama ne a bari boore
nde be,
«Donma fanyi to na i tan yi ra,
i xa findi muxu xa yarerati ra,
i xa mangeya tongo yi jaxasi kui.»
- 7 Kono a ngazakerenyi a yaabima ne,
«Seriba mu na n na,
donma nun donse yo mu na n ma banxi
kui.
- Wo naxa n findi jamaa xa mange ra.»
- 8 Darisalamu na birafe, Yudaya xun na
kanafe,
barima e Alatala matandima e xa wōyenyi
nun e xa wali ra,
e bara muruta Alatala xa mangeya ma.
- 9 E xa kaarinyi findi seede jaaxi nan na e
xili ma.
E yunubi rabama kene nan ma,
alo Sodomaka naxee mu e xa yunubi
noxun.
- Naxankate na e be,
e na gbaloe nan bendunfe e yete ma na ki.
- 10 Wo a fala tinxitoe be, a na kira fanyi
xon ma,
a fama ne a xa tinxinyi sare sotode.
- 11 Naxankate na mixi jaaxi tan be,
gbaloe fama ne a lide a jaaxi ra,
a fama ne a xa tinxitareya sare sotode.
- 12 Dimée nan na n ma jama paxankatafe,
ginée nan noe doxoxi a ma,
mangée na a raloepe kira jaaxi xon ma.
- 13 Kono Alatala bara a ikeli kiitisa yire,
a xa kalamui tinixinxi masen, a xa kiiti sa
nondi ra.
- 14 Alatala na a xa jama kuntigie nun a
mangée makiitife yi wōyenyi ra,
«Wo bara n ma jama xun nakana. Wo
bara misikiinée muja.
- 15 Won n ma jama halakima munfe ra?
Wo setaree toɔroma munfe ra?»
Marigi Alatala Senbema xui nan na ki.
- 16 Alatala naxe, «Siyoni ginée findixi yete
igboe nan na,
naxee e jerema e xunyi raketixi,
e e jere meremere ra e sankonyi xun-
masee nu e xui ramini.
- 17 Alatala fama ne suuri raminide e xunyi
ma,
a e unsexe birin ba e ma.»
- 18 Na lōxoe, Alatala e xa xummase birin
bama ne e yi ra: e xa sankonyi xummase
tofanyie, e xa konmagore, e xa xummase
naxee misaalixi kike ra,
- 19 e xa tulirasoe, e xa bellexerasoe, e xa
mafelenye,

²⁰ e xa xun maxirisee, e xa sankonyi xunmasee, e xa beletie, e xa labunde sasee, e xa makantasee,

²¹ e xa belexesole xurundee, e xa jœs xurundee,

²² e xa xulun dugie, e xa donma kuyee, e xa donma fari igoroe, e xa gbonfœse,

²³ e xa dugie, e xa donma bunmagore, e xa xunmaxirie, nun e xa mafelenyie. Alatala na birin bama ne e yi ra.

²⁴ Se boroxi nan findima e xa labunde ra. Luuti nan findima e xa beleti ra.

E xunyi denbexi bima ne.

Beki nan findima e xa dugi ra.

E fate kiri tofanyi ganma ne.

²⁵ Santidegema e xa morie faxama ne, e xa jalamae faxama gere nan kui.

²⁶ Siyoni jama wa xui minima ne sunnunyi kui,

alo kaajœ gine naxan doxø boxi ma, a wa.

4

Naxankate ranonyi

¹ Na loxœ gine solofera a falama ne xeme kerem be,

«Muxu xa baloe nun muxu xa maxirisee xa findi muxu xa kote ra,

kono i tan xa muxu doxø, i xili xa lu muxu xun,

alako yaagi xa ba muxu ma.»

² Na loxœ Alatala xa salonyi tofanyi minima ne a xa nore kui,

Isirayila boxi xa daxamui fanyi xa lu a xa mixie be naxee kisixi.

³ Mixi naxee fama lude Siyoni nun Darisalamu,

e findima ne seniyentœe ra naxee xili sebexi kisi mixie ya ma.

⁴ Marigi fama ne Siyoni ginee xa seniyentareja maxade,

a Darisalamukae raseniyen e xa faxe tife ma kiiti tinxinxi saabui ra,

a fa e sare ragbilen e ma.

⁵ Na temui Alatala fama Siyoni geya makotode nuxui nun tuuri nan na yanyira,

a te xungbe ramini e xun ma kœ ra.

A xa nore nan luma se birin xun ma,

⁶ alo bagé xungbe naxan niimi mixi makantama soge ma,

a findi yire kantaxi ra tune goro temui.

5

Alatala xa sansi yire

¹ N xa beeti ba n xanuntenyi be,

n xanuntenyi naxan bara weni xe sa.

Weni xe nu na n xanuntenyi yi ra boxi turaxi ma.

² A naxa boxi buxa, a gémee matongo, a sansi fanyie si a ma.

A naxa tide itexi ti naa tagi, a yili ge weni bogi bunduma dennaxe.

A jœxo nu a ma a sansi fama ne weni bogi raminide, kono a bogi kanaxi nan naminixi.

³ Darisalamukae nun Yudayakae, wo kiiti n tan nun n ma weni xe ma.

⁴ Munse man luxi, n mu naxan nabaxi n ma xe be?

Munfe ra n xaxili to nu tixi bogi fanyi ra, a fa bogi kanaxi ramini n be?

⁵ N xa a fala wo be n naxan nabama n ma xe ra.

N sansanyi talama ne alako xurusee xa a maxin.

N tete bama ne alako a xa maboron.

⁶ N a raboloma ne alako tunbe nun pooge xa bula sansi fanyi jœxo ra.

N nuxuiye yamarima, e naxa tune yo rayolon a ma.

⁷ Na weni xe misaalixi Alatala Senbema xa jama Isirayila nan na,

a man misaalii Yudaya jama fan na. Alatala nu wama tinxyi nan xon, kono a faxe tife nan tun to naa.

A nu wama fe fanyi nan xon, kono a wa xui nan tun me naa.

⁸ Naxankate na mixie be, naxee banxie tima e fari idoxø,

naxee xœ doxøma e bore ra, han e boxi birin tongo,

e tan kerem gbansan lu naa.

⁹ Alatala Senbema a masen ne n be, «Na banxi galie fama ne tuxunsande,

mixi mu sabatima na banxi tofanyie kui fa.

¹⁰ Weni xe xungbe, bogi dondoronti raminima ne.

Sansi xori gbegbe, findima maale don doronti nan na.»

¹¹ Naxankate na mixie be naxee kelima subaxø ma sigafe ra beere fende,

e fa na min han e ya gbeeli kœ ra.

¹² E kœrae, maxasee, nun sarae raberema e xa xulunyie kui,

kono e mu Alatala xa wali tan kolonma, e mu a belexe foxi toma.

¹³ Na fahaamatareja nan a niyama e xa xanir konyiya kui jiamans ma.

E xa jalamae faxama ne kaame ra,

e xa mixie tœrœma ne ye xœli ma.

¹⁴ Aligiyama naade rabima ne e be, Siyoni kuntigie nun e xa jama xa so naa,

a nun taa xurutaree nun mixi jaaxie.

¹⁵ Adama xa fe xun nakanama ne, yete igboe xa fe goroma ne.

¹⁶ Kono Alatala Senbema tantuma ne a xa tinxinyi xa fe ra.

Ala Seniyentoe a yete masenma a xa fe fanyie nan saabui ra.

¹⁷ Na temui yexee e de madonma ne na yire kanaxie ma alo e na e xonyi ne, xonye fan baloe toma naa.

¹⁸ Naxankate na mixie be, naxee yunubie bendunma e yete ma wule ra, naxee e e yete xirima fe naaxie ra alo kote naxan xirima sofale fari.

¹⁹ Na mixie nu fa a fala e de ra, «Alatala xa a xulun a xa wali raba ra, alako muxu xa a to.

Isirayila Marigi Ala sago seniyenxi xa raba, alako muxu xa a kolon.»

²⁰ Naxankate na mixie be, naxee fe naaxi findima fe fanyi ra,

e fe fanyi findi fe naaxi ra.

E dimi xili naiyalanyi,

e naiyalanyi xili dimi.

Fe xone luxi ne a be alo fe joxunme, fe joxunme lu e be alo fe xone.

²¹ Naxankate na mixie be, naxee e yete majoxunxi fe kolonyie ra,

e e yete findi xaxilimae ra.

²² Naxankate na mixie be, naxee xili xungbe sotoma beere minfe kui, e fisa e boore be siisi fe kui.

²³ E nondi fi funmala ma kobiri xa fe ra, e nondi ba nondi kanyi yi ra.

²⁴ Na mixie xa fe xun nakanaama ne alo sexe xaraxi ganma ki naxe.

E luma ne alo sansi naxee sankee boroama, e fugee yensen alo xube, barima e bara me Alatala Senbema xa serixe ra, e Isirayila xa Seniyentoe xa masenyi mabere.

²⁵ Na nan a ra Alatala boje texi a xa jama xili ma, a belexe italaxi, a xa e bonbo.

Geyae bara seren, binbie bara yensen taa kui.

Hali na birin to rabaxi, a xa xone mu joxni, a belexe man italaxi e xili ma.

²⁶ Alatala bara tonxuma masen jamanma,

a e xili e xa fa kelife yire makuye.

²⁷ Mixi taganxi yo mu na e ya ma, mixi yo sanyie mu binyaxi a bun ma,

mixi yo mu kinsonfe a xa xi,

mixi yo xa beleti mu fulunxi a tagi,

mixi yo xa sankiri luuti mu bolonxi.

²⁸ Na mixie xa xalie jooe raxajenxi, e xa tanbe woli see birin italaxi a fanyi ra,

e xa soe toree xoroxo alo gemee, e xa soori ragise sanyie xui gbo alo turunaade.

²⁹ E parandan alo yete naxan sube suxuma, a a xanin yire makuye.

³⁰ Na loxoe e parandanyi mema ne alo baa moronyie, toore nan tun toma boxi ma, naiyalanyi findima dimi nan na, nuxui ifooroxie lu koore ma.

6

Esayi findife Ala xa xeeera ra

¹ Mange Osiyasi faxa je naxan na, n naxa n Marigi Ala to a xa kibanyi itexi kui. A xa nore nu gbo, a xa domna xungbe nu italaxi a xa horomolingira kui.

² Maleke nu na a xun ma. Gabutenyi senni nu na kankan be: gabutenyi firin nu e yatagi makotoxi, firin nu e sanyie makotoxi, firin nan nu a niyama e xa jere koore ma.

³ E nu fa a fala e boore be e xui itexi ra, Alatala Senbema seniyen han! A xa nore dunija birin lima ne!

⁴ E xui nu horomobanxi naadse raserenma, banxi fa rafe tuuri ra.

⁵ Na kui n naxa gbelegbele, «Naxankate na n be, barima n findixi adamadi seniyentare nan na, naxan sabatixi jama seniyentare ya ma. N yae na n Marigi Ala Senbema to, n faxama nel!»

⁶ Na temui na maleke kerem naxa tugan, a fa n yire, te wole kerem na a yi ra a nu bara naxan tongo serexebade kui.

⁷ A naxa a doxo n de ra a fa a fala, «Yi to bara din i de ra, i xa tinxintareya bara ba, i xa yunubi bara xafari.»

⁸ N naxa n Marigi xui me a masen na, «N na n dede xema? Nde sigama xeeera ibade muxu be? N naxa a yaabi, «N tan nan ya. I xa n tan xee.»

⁹ Awa, a naxa a fala n be, «Sa a fala yi jama be,

«Wo wo tuli matima n na, kono wo mu fahaamui soto? Wo fe matoma, kono wo mu a kui kolon?»

¹⁰ I xa yi jama xaxili raxoroxo, i xa e tuli dese, i xa e ya ragali.

E ya nu noma to tide,

e tuli nu noma fe mede,

e xaxili nu noma fahaamui soto, e fa tuubi, e kisi.»

¹¹ N naxa a maxarin, «N marigi, na buma han temui mundun?» A naxa n yaabi, «Han e xa taae na ge kanade, mixie xa jooe naa, e xa banxi xa bira, e xa xee xa gan.

¹² Han Alatala na ge jama xaninde yire makuye, e xa boxi fa rabegin.

13 Hali mixi ndee fa kisi naa,
gbaloe man fama ne dinde naa ra.»

«Kono wuri bili xungbe na sege,
a sanke seniyenxi luma ne boxi bun ma.»

7

Alatala xa masenyi mange Axasi be

¹ Yudaya mange Axasi xa waxati, naxan findixi Yotami xa di nun Osiyasi xa madi ra, Arami mange Resin nun Isirayila mange Peka, Remaliyahu xa di, e naxa siga Darisalamu gerede, kono e mu no a ra.

² Dawuda bonsœ mixie to a kolon a Aramikae bara lanyi xiri Efirami bonsœ ra, Mange Axasi nun a xa pama naxa seren gaaxui kui, alo foye wuri bilie ramaxama ki naxe.

³ Na temui Alatala naxa a masen Annabi Esayi be, «I tan nun i xa di Seyara Yasubu, wo xa siga mange Axasi naralande ye ragatade xungbe xanbi ra, kira naxan sigama dugi xama dennaxe.

⁴ A fala a be, «I naxa kontofili. I xa limaniya. Hali i mu gaaxu yi mixi firiny ra, naxee luma alo te xubenxi naxan tuuri tun raminima. I naxa gaaxu Arami mange Resin nun Remaliyahu bonsœ ya ra.

⁵ Aramikae, nun Remaliyahu xa mixie Efiramikae bara yanfanterea nan xiri i xun ma na ki, a falafe ra,

⁶ «Won xa Yudaya gere, won xa a ya iso, won xa no a ra, Tabeeli xa findi e xa mange ra.»»

⁷ Kono Alatala xa masenyi nan ya na xa fe ra,
«Na mu sooneyama, n mu na rabama feo,
⁸ barima Damasi mange Resin nan Arami yamarima.

Ne tongo senni nun suuli gbansan nan luxi, Efirami bonsœ xa yensen.

⁹ Samari mange Remaliyahu nan Efirami yamarima.

Xa wo mu wo yete taxu wo Marigi Ala ra, wo mu kisima.»

¹⁰ Alatala naxa yi masenyi fan ti Axasi be, a naxe,

¹¹ «I xa n tan i Marigi Alatala maxandi tonxuma ma n ma masenyi xa fe ra.»

¹² Axasi naxa a yaabi, «N mu sese maxandima i ma, barima n mu wama i tan Alatala matofe siike kui.»

¹³ Na kui Annabi Esayi naxa a fala, «Dawuda bonsœ, wo luma mixie ratagan na, kono yakosi wo wama Alatala nan fan nataganfe?»

¹⁴ Alatala yete yati fama ne tonxuma nde fide wo ma: Gine dimedi nde fama tegede, a di bari, a na di xili sa Emanuweli, naxan fasarixi, «Ala na won ya ma.»

¹⁵ A xiye fene nun kumi nan donma han a mo, a no fe kobi nun fe fanyi tagi raba kolonde.

¹⁶ Kono beenun a xa na simaya soto, na mange firiny i gaaxuxi naxee ra, nee xa boxie fama ne kanade.

¹⁷ Na temui Alatala fama ne gbaloe nde ra wo xun ma naxan mu kolonxi wo nun wo babae xa waxati kafi Efirami a makuyaxi Yudaya ra temui naxe. Alatala Asiriya mange nan xœma wo yire.»

¹⁸ Na loxœ, Alatala xœrie rafama ne kelife Misira xuree ma, a nun kumie kelife Asiriya boxi ma.

¹⁹ E fama ne lude folee kui, gœme longorie ra, kunsie fari, nun ye yiree.

²⁰ Na loxœ Marigi fama ne Asiriya mange ra kelife xure xungbe naakiri ma, a xa wo rayaaagi a jaaxi ra, alo mixi naxan fate maxabé birin mabima.

²¹ Na loxœ, mixi fama ninge keran nun si firin nan gbansan sotode,

²² e xiye fene sotoma naxan na. E luma na nun kumi gbansan nan don na.

²³ Na loxœ, weni bili wulu keran nu na xe naxan ma, naxan sare nu gbeti kole wulu keran lima, naa findima ne tunbe nun baagi yire ra,

²⁴ koyinmae xalie wolima dennaxe.

²⁵ Xee nu sama geya naxee fari, tunbe nun baagi dinma ne naa ra, mixi yo mu suusa sigade naa sonon. Naa findima xurusee madonde nan gbansan na.

8

Annabi Esayi xa di xili safe

¹ Alatala naxa a masen n be, a naxe, «I xa keedi tongo, a sebe kale ra, «Maheri Salali Hasi Basi,» naxan fasarixi «Kasare ti, se birin xaninma mafuren mafuren.»

² I xa serexedube Uri nun Yeberekiya xa di Sakari xili seedee ra n be.»

³ Na temui, n naxa n maso n ma gine ra, a naxa tegé a di bari. Alatala naxa a masen n be, «A xili sa, «Maheri Salali Hasi Basi.»

⁴ Beenun na di xa mo, a fa no a falade, «N nga, n ba,» Asiriya mange fama ne naafuli xaninde a naxan toma Damasi taa kui nun Samari boxi ma.»

⁵ Alatala man naxa a masen n be, a naxe, ⁶ «Yi jama to bara Silowa xure xa baraka bepin,

Ala naxan fixi e ma,
e fa bira Resin nun Remaliyahu xa di xa fe foxo ra,
⁷ n tan Alatala fama ne banbaranyi xungbe ra e xili ma,

naxan findi Asiriya mange yete igboe ra.
A senbe luma ne alo banbaranyi naxan kelima xure,
a fa dangi boxi birin ma,

⁸ a din Yudaya ra, a te han a gbe mu nu luxi mennikae fan xa madula.
Emanuweli, na fama ne wo xa boxi birin xun nakanade.»

⁹ «Wo tan jamanne naxee na dunija, wo gere xui rate, kono wo xun nakanama ne. Wo wo yete yailan gere xili ma, kono wo faxama ne.

Wo xa ti gere ki ma, kono wo birama ne. ¹⁰ Wo natee tongo, kono a mu sooneyama. Wo lanyi xiri wo boore tagi, kono wo mu tima ne, barima Ala na muxu ya ma.»

¹¹ Alatala naxa n nasi senbe ra, a falafe ra n be, a n naxa bira yi nama jere ki kobi foxo ra. A naxe,
¹² «I naxa yanfanteya xili fala fe ma, yi nama a falama fe naxan ma yanfanteya.

I naxa gaaxu fe ya ra, yi nama gaaxuma fe naxan ya ra.

¹³ I xa Mange Alatala nan kolon seniyentoe ra, i xa xanme a tan nan xa fe ra,

i xa gaaxu a tan nan ya ra.

¹⁴ Na kui a findima ne wo be yire seniyenxi ra.

Kono Isirayila bonsœ firinyie be, a findima ne gemé ra e dinma naxan na, e fa bira,

a findima ne gantanyi ra Darisalamukae be.

¹⁵ Mixi gbegbe e sanyi radinma ne a ra, e bira, e e maxono, e xanin konyiya kui.»

¹⁶ Yi seedejoxoya naxan sebexi, wo xa tonxuma sa a ma, wo xa a ragata n ma foixirabiree yire.

¹⁷ N tan xaxili tixi Alatala ra, naxan a kobe soxi Yaxuba bonsœ ra sinden. N bara n ma lanlanteya sa a ma.

¹⁸ N tan nun n ma die, Alatala naxee fixi n ma, muxu findixi tonxumae nan na Isirayila boxi ma Mange Alatala be, naxan sabatixi Siyon'i geya fari.

¹⁹ Mixi ndee a falama wo be, wo xa siga karamoxœ yire, naxee mixi faxaxie rawoyenma makoyikoyi ra, wo xa gundo kolon. Kono a mu lanma mixie xa e xa maxorinyie ti e Marigi Ala tan ma? A lanma mixi baloxi xa maxorinyi ti mixi faxaxi ma?

²⁰ Won xa won tuli mati Ala xa seriye ra a seedejoxoya fixi naxan ma. Xa na mu a ra, nama luma dimi nan tun kui,

²¹ E boxi igirimma kaame nun kontofili nan na. Kaame na xoroxo e ma temui naxe, e e ya ratema ne koore ma, e e xa mange nun e Marigi Ala danka.

²² E na ge na rabade, e fa e ya ragoro dunija ma, e mu sese toma fo toore, dimi, nun bojnesatareya.

²³ Kono na dimi mu luma boxi ma abadan, toore mu nomá na jama ra. Sabulon nun Nafatali boxi halaki ne temui dangxi, kono na boxi naxan xili falama «jamanne xa Galile,» na fama ne norode kelife baa de ra, han Yuruden naakiri ma.

9

Di naxan findima mange ra

¹ Nama naxan nu na a jerefe dimi kui, e bara naiyalanyi xungbe to. Toore xa noe nu na naxee fari, naiyalanyi xungbe bara yanba e ma. ² Alatala, i bara na nama xun nakeli, i bara seeewe xungbe fi e ma. E seejaxi i ya ra
alo mixie seeewama sansi xaba temui ki naxe,
alo mixie seeewama harige sotofe ra ki naxe.

³ E seejaxi barima kote binye naxan nu detenxi e ma, i bara na ba naa, luxusinyi naxan nu e bonboma e fari ma, i bara na kana alo i Madiyankae rabira temui naxe.

⁴ E yaxuie xa sankiri naxee nu e maboronma, e donma naxee noxoxi wuli ra, nee birin bara wole te xoora, e gan feo.

⁵ Barima Ala bara a niya won xa di nde soto, a mangeya fixi naxan ma.

Na di fama xilide yi ki ne:
Marasima fisamante, Ala Senbema, Baba naxan burma abadan, Bojesa Mange.

⁶ A xa mangeya nun a xa bojesa mu jööma.

A doxoma ne Dawuda xa kibanyi kui abadan.

A na mangeya rabama tinxinyi nun nondi nan na,

kelife yakosi ma han dan mu naxan ma.

Mange Alatala fama na nan nabade,

barima a mu wama a firin nde xon.

⁷ Marigi nu bara kiiti jaaxi sa Yaxuba bonsœ ma, a naxan doxo Isirayila ma.

⁸ Efiramikae nun Samarikae nu bara na kolon,

kono e naxa a fala e xa yete igboya kui,

⁹ «Biriki banxi bara bira, kono muxu fama a tide gemé masolixie nan na.

Sikomoro bilie bara sege,

kono muxu fama sediri bilie side e loxoe
ra.»
 10 Na woyenyi ma Alatala fama ne Resin
yaxuie rageenide e xili ma,
 11 A fama ne Aramikae ra kelife sogetede,
A fa Filisitakae fan na keli sogegorode,
alako e xa Isirayilakae sonto a jaaxi ra.
Hali na birin to raba,
Alatala xa xone mu gblenxi e foxo ra,
a belexe man itexi e xili ma,
 12 barima jama tan tondi ne a yete rag-
bilende a bonboma ma,
e mu Mange Alatala fen.
 13 Na kui Alatala Isirayila xunyi nun a xuli
bolonma ne,
a tugi bili nun kale xunxuri rabirama ne.
 14 Isirayila xunyi na a xa yareratie nan na,
a xuli na a xa namijonme wule falae nan
na.
 15 Na yareratie bara jama ralo,
e bara e ifu.
 16 Na nan a ra, Alatala mu nelexinma e xa
fonikee ra,
a mu kinikinima e xa kiridie nun kaajee
ginee ma,
barima e birin yunubi jaaxie rabama,
woyen kobie nan tun minima e de i.
 17 Gbaloe na fafe e ma alo te naxan na fili
ma,
a fa jnooge jaaxi nun tunbe birin gan,
tuuri fa te koore ma.
 18 Mange Alatala xa xone bara dunija
raseren,
adamatie bara lu alo te naxee e boore gan,
mixi yo mu kisi.
 19 E bara e boore mupna naxan nu na e
yirefanyi ma,
kono e naxa lu kaame kui.
 E bara nde mupna naxan nu na e koola ma,
kono e mu wasa, kankan naxa din a boore
ra.
 20 Manasikae bara Efiramikae tooro,
Efiramikae bara Manasikae tooro,
e firin bara din Yudaya ra.

Hali na birin to raba,
Alatala xa xone mu gblenxi e foxo ra,
a belexe man itexi e xili ma.

10

Alatala xonefe yarerati jaaxie ma

¹ Naxankate na yareratie be,
naxee yaamari jaaxie sebema, naxee
toogneghe tima,
² alako e xa misikiine tooro kiiti jaaxi ra,
e tinxitareya raba setaree ra naxan balo
bama kaajee ginee nun kiridie yi ra.
³ Wo munse rabama denteghe sa loxoe
Alatala ya i?
 Wo wo xaxili tima nde ra alako wo xa
ratanga?

4 Wo birama ne geelimanie bun ma, wo
boco mixi faxaxie ya ma.
 Hali na birin to rabama,
Alatala xa xone mu gblenma wo foxo ra,
a belexe man itema ne wo xili ma.
Asiriya xa naxankate
⁵ Naxankate na Asiriya be,
naxan findixi n ma wuri bonbo ti se ra n
ma xone kui.
 N ma gbendegela na a ra.
⁶ N e tan nan xeme jamanane murutaxi xili
ma,
n e tan nan nasigama jama xili ma, naxan
n naxonoxi,
alako e xa naafuli ba na jama yi ra,
e fa e maboron taa kui alo boora.
⁷ Kono Asiriyakae xa nate tan nu na fe
gbete nan ma.
 E nu bara nate tongo e xa e xun nakana
kerenyi ra,
alo e luma a raba ra dunija ma ki naxe.
⁸ E xa mange naxe, «N ma soori yareratie
birin mu findixi mangee xa ra?»
⁹ Kalano taa mu sonto xe alo Karakemisi?
Xamata fan mu faxa xe alo Arapadi?
Samari mu kana xe alo Damasi?
¹⁰ Xa n bara no na boxie ra a nun e xa
kuyee,
kuye naxee senbe gbo Darisalamu nun
Samari gbee be,
¹¹ n mu na mooli rabama xe Darisalamu
fan nun a xa kuyee ra?
 N naxan nabaxi Samari nun a xa kuye ra,
n mu nomma xe na fan nabade Darisalamu
ra xe?»
¹² «Kono n tan Alatala na ge n ma wali
birin nakamalide Siyonu geaya fari nun
Darisalamu, n fama ne n ya rafindide
Asiriya mange ma, n a xa yete igboya sare
ragbilen a ma,
¹³ barima a luma a fala ra,
 «N bara yi birin naba n yete senbe ra,
n ma fahaamui nan a niya dunija boxi
birin xa lu n yi ra,
n bara sie xa naafuli tongo n yete be,
n bara no mange birin na, n findixi mange
senbema nan na.
¹⁴ N bara n belexe itala sie xa bannaya tagi,
n fa naafuli tongo alo mixi xoni xelee bama
a tee kui ki naxe.
 Mixi yo mu no tonyi doxode n ma.»»
¹⁵ «Bera kole a yete matoxoma a rawalima
be? Sera a yete matoxoma kamuderi be?
Bonbo wuri nomma mixi belexe ratede?
Luxusinyi nomma mixi bonbode?
¹⁶ Na kui Alatala Senbema fama ne a xa
soori xungbee xoside,
a fa e gan te xocoxe ra.

¹⁷ Isirayila Marigi Alatala luma ne alo te seniyenxi, naxan e xa tunbe nun baagi birin gamma loxo keren.

¹⁸ Isirayila xa fotonyi nun a xa xee xun fama ne kanade alo furema naxan na xosife.

¹⁹ Dimedi yati nom a xa wuri bili donxoe kontide naxee luma a xa fotonyie kui.»

Isirayila mixi donxoe

²⁰ Na loxoe Isirayila mixi donxoe mu e xaxili tima mixie ra sonon,

naxee nu bara no e ra.

Yaxuba bonsae e xaxili tima Alatala nan na,

naxan findixi Isirayila xa Seniyentoe ra.

²¹ Yaxuba bonsae mixi donxoe fama ne gibilene Ala Senbema ma.

²² Isirayila, hali i xa jama sa gbo ne alo meyenyi naxan na baa de ra,

dondoronti nan tun gibilemma e xonyi. Alatala bara nate tongo tinxinyi kui Isirayilakae sontofo ra.

²³ Alatala Senbema fama ne na nate raka malide boxi birin kanafe ra.

²⁴ Na kui Alatala Senbema bara yi masenyi ti, a naxe, «Wo tan, n ma jama naxan sabatixi Siyon, hali wo mu gaaxu Asiriyakae ya ra, naxee na wo bonbofe luxusinyi nun wuri ra,

alo Misirakae nu a rabama ki naxe.

²⁵ A gbe mu luxi n ma xone xa gibile foxo ra, a fa e tan xun nakana.»

²⁶ Alatala Senbema fama ne a xa luxusinyi itede e xili ma, alo a naxan naba Madiyankae xa mang Orebri ra.

A fama ne a xa yisuxuwuri itede baa xun ma,

alo a raba Misira boxi ma ki naxe.

²⁷ Na loxoe Ala wo xa kote binye bama ne wo tunki ma e naxan saxi wo xun ma.

Wo xun nakelima ne han na kote birin ba wo xun ma.

²⁸ Wo yaxuie soma ne Ayata, e dangi Migiron ra, e kote nde lu Mikimas.

²⁹ E dangima menni ne, e yonkin Gebali. Gaaxui Ramakae suxuma ne, mixie e gima ne Solu xa boxi ma Gibeya. ³⁰ Bati Galimukae na wafe.

«Layisakae, wo xa wo tuli mati.

Anatotikae, wo makinikini.»

³¹ Madamenakae na yesenfe, Gebimikae na e noxunfe.

³² Na loxoe na yaxuie danma Nobo ne, e e belexe ramaxa Siyoni geya xili ma Darisalamu.

³³ Mari Alatala Senbema mato, a na wuri bili salonyi bolonfe senbe ra. A na wuri bili itexi rabirafe boxi ma.

³⁴ A fama ne Liban fotonyi belebele fonde a xa bera ra.

11

Al Mastihu xa mangaya

¹ Salonyi nde bulama ne Yisayi bonsae ma, a sanke a niyama ne a xa bogi fanyi ramini.

² Alatala Xaxili goroma ne a ma, a findi fahaamui, kolonyi, marasi, senbe, nun Ala yaragaaxui ra.

³ A seewama ne Alatala xa yaragaaxui kui. A mu kiiti sama fe toxi xa na mu a ra fe mexi tun xa ma.

⁴ A misikiinee makiitima ne tinxinyi ra, a nate fanyi tongo setare be.

A dunija makiitima ne a xoroxoe ra, a yaamari fi mixi jaaxie xa sonto.

⁵ A fe birin nabama tinxinyi nan na, a xa laayidi mu kanama feo.

⁶ Na loxoe, wulai bare nun yexee luma ne yire keren, xulumase nun si, ninge yore nun yete, e birin luma ne yire keren, dimedi nde fa e de madon.

⁷ Ninge nun barate e de madonma ne yire keren, e xa die sa yire keren. Yete nun ninge birin fama sexe nan donde.

⁸ Na loxoe diyore berema ne tanbalunbe ra, dimedi a belexe raso sagale yili kui.

⁹ Fe xoroxoe yo mu sotoma n tan Alatala xa geya seniyenxi fari, dunija birin n kolonma ne alo yexee baa kolonma ki naxe.

¹⁰ Na loxoe, Yisayi bonsae findima tonxuma nan na si birin be, e fa e xun ti a ra binye kui.

¹¹ Na loxoe, Alatala man a xonye italama ne

a xa jama donxoe rakisife ra, naxee nu luma Asirya, Misira, Patirosi, Kusi, Elama, Sinara, Xamata, nun baa surie ma.

¹² A tonxuma masenma ne si birin be. A Isirayila nun Yudaya mixie malanma ne, naxee nu rayensenxi dunija tunxun naani ma.

¹³ Efirami bonsae xa toone nonma ne, Yuda bonsae xa gere masofe fan nonma ne. Efirami boje xinbelima ne Yudaya mabiri, Yudaya fan gere luma ne.

¹⁴ E lanma ne Filisitakae gerefe ma sogete
ede mabiri,
e e yaxue fan gere naxee na sogegorode
mabiri.

E nomaa ne Edonkae nun Mowabakae ra,
Amonikae fan lu e sagoe.
¹⁵ Alatala baa itaxun ne a xa jama be e to
keli Misira boxi ma.

A Efirat xure fan itaxunma ne a xa foye
magaaxuxi ra,
a fa findi kira ra, jama naxee igirimaa
xaraxi ra.

¹⁶ Alatala kira fima ne a xa jama donxoe
ma,
alako e xa keli Asiriya, alo e benbae
Isirayilakae mini Misira boxi ra ki
naxee.

12

Marakisi Mange xa matoxoe

¹ Na loxoe wo fama ne a falade,
«Muxu bara i tan Alatala matoxo.
I nu bara xone muxu ma,
konco i xa xone bara gibilen muxu foxo ra,
i fa muxu madundu.
² Muxu Rakisima nan na Ala ra.
Muxu bara la i ra, sese mu muxu magaax-
uma sonon,
barima i tan Alatala nan na muxu senbe
ra,
i tan nan na muxu xa kisi ra.
Na bara a niya muxu xa beeti ba i matoxofe
ra.»

³ Wo fama ne ye bade kisi dulonyi kui
seewee ra.

⁴ Na loxoe, wo fama ne a falade,
«Wo xa Alatala matoxo,
wo xa a xili masen dunija be,
wo xa a xa wali fanyie falajamane ma.
⁵ Wo xa Alatala matoxo beetie ra a xa
kaabanakoe xa fe ra.

Wo xa dunija birin nakolon a xa nore ra.

⁶ Wo tan Siyonikae, wo xa wo xui ramini
seewee ra,
barima Isirayila xa Seniyentoe senbe gbo
wo tagi!»

13

Babilon xa fe raponyi

¹ Alatala xa masenyi Amosi xa di Annabi
Esayi be Babilon xili ma.

² Wo tonxuma raba geya fari,
wo wo xui rate e yamarife ra,
e xa kuntigie xa naadee igbusan.

³ N bara yaamari fi n ma mixi sugandixie
ma,

n bara n ma palamae xili n ma xone
masende xunnakeli kui.

⁴ Nama xui wunduma geyae fari,

jamae na e malanfe naa.

Mange Alatala na a xa soorie xilife gere
ma,
⁵ e kelixi yire makuye koore baanyi.
Alatala nun a xa mixie fama ne yi boxi
paxankatade a xa xone kui.

⁶ Wo xa gbelegbele toore kui,
barima Alatala xa loxoe bara makore,
a na fafe alo gbaloe naxan kelixi Ala
Senbema ma.

⁷ Mixie senbe jona ma ne,
limaniya ba e bope ma.
⁸ Gaaxui nun toore nomaa ne e ra,
e e kutun xone be alo gine di furi na keli a
ra.
Gaaxui belebele toma ne e yatagie ma.

⁹ Alatala xa loxoe xercoxoe na fafe,
a fama ne a xa xone ra naxan boxi xun
nakanama,
naxan yunubitoe sontoma.
¹⁰ Tunbuie xa yanbe jona ma ne,
soge ifcoroma ne, kike mu yanbama sonon.

¹¹ N dunija ratonma ne a xa fe jaaxi xa fe
ra,
n yunubitoe paxankata e xa yunubie xa fe
ra.

N yete igboe xun nakanama ne,
n funmalae xa noe rabira.

¹² N adamadie xurunma ne,
alo xesema fanyi xurunma ki naxe.

¹³ N tan Mange Alatala,
n koore nun boxi raserenma ne n ma xone
kui.

¹⁴ Mixie luma ne e gi ra alo bole naxan na
wula i,

e lu alo xuruse kantama mu naxan foxo ra.
E gibilenma ne e xonyi e kelixi denraxe.

¹⁵ E naxee suxuma kira ra, e fama ne e
soxode tanbe ra,
e fa faxade santidegema ra.

¹⁶ E xa die sontoma ne a jaaxi ra e ya xori,
e xa banxie kasara, e xa ginnee masa e ya
xori.

¹⁷ N na birin nabama Medekae nan saabui
ra,

gbeti nun xesema mu naxee madaxuma.

¹⁸ E xa xalie fonikee rabirama ne,
e mu kinikinima diyoree ma,
e mu kinikinima dimedie ma.

¹⁹ Alatala nan Babilon xa fe xun
nakanama,
alo a rabaxi Sodoma nun Gomora ra ki
naxee.

Babilon, naxan xa nore gbo dunija ma,
a birama ne a xa yete igboja kui.

²⁰ Mixi yo mu sabatima memni sonon.
Hali biyaasilae nun xuruse demadonyie
mu yonkinma naa.

²¹ Wulai subee gbansan nan luma naa.

Wulai baree nun xundie nan xima naa
banxi kanaxie kui.

Wulai sie toma ne naa tuganfe ra.
Sikote toma ne naa e tuganma.

²² Xulumasee nan luma e xui ramini ra
mange banxie kui,
wulai baree e jere na longori birin.
Babilon naxankata temui bara a li,
a gbe mu luxi sōnōn.

14

Babilon xa naxankate

¹ Alatala kinikinima ne Yaxuba bōnsōe ma, a fa e rasabati e xōnyi Isirayila bōxi ma. Xōnjee fan kafuma ne e ma, e lu lanyi kui Yaxuba bōnsōe ya ma.

² Sie e malima ne sabatide e xōnyi, na sie fa findi Isirayila xa konyie ra. Mixi naxee nu bara e susu, e tan yati bara findi Isirayila xa konyie ra.

³ Alatala na malabui fi wo ma wo xa tōore nun fe xōrōxōe xa fe ra temui naxē, a fa wo ramini wo xa konyijna wali xōrōxōe kui naxan nu bara dōxō wo ma,

⁴ wo fama ne yi masenyi tide Babilon mange be,
«Munse paxankate kanyi ralōexi?

A tōore naxan dōxōxi mixie ma, na jōnxi di?

⁵ Alatala bara mixi jaaxi xa wuri bōnbo ti se ibolon,
a bara mange kobi xa munyaati igira,
⁶ naxan nu jamae bōnbōma a xa bōjē te ra, naxan mu danma

naxan nu nōe dōxōma jamanee ma a xa xōne kui.»

⁷ «Yakōsi dunija na malabui nun xaxilisa nan kui fa,
birin na e xui itefi sēswē kui.

⁸ Hali wuri bili naxee na Liban, e na jēlexinfē i xa fe danyi ra, e nu fa a fala,
«Kafi i bira, mixi yo mu muxu fōnma sōnōn.»

⁹ Aligiyama na a yailanfe i fafe ra.
Kuntigie furee rakelima ne i ya ra aligiyama dimi kui,
si mangee birin nakelima ne e xa kibanyie kui,

¹⁰ i rasenēfe yi wōyenyi ra,
«I fan sēnbe bara kana alo muxu tan,
won birin bara lu yire kerēn.

¹¹ I xa yēte igboya bara ragoro gaburi kui,
i xa sigie bara dundu, kulie bara lu i xa sade ma.»»

¹² «I bara bira kelife koore ma,
i tan naxan nu yanbama alo subaxē looloe.
E bara i rabira bōxi, i tan naxan nu nōxi jamanee ra.

¹³ I nu a fala ne i bōjē kui,
«N tan tema ne han ariyanna,
n findi naa mange ra, n dōxō n ma kibanyi kui
malanyi ya ma naxan nabama na geya seniyenxi fari.

¹⁴ N tema ne nuxui fari, n lu alo Ala Senbema.»»

¹⁵ «Kōnō i xa nate bara kana, e bara i ragoro kelife koore ma han gaburi kui,

i xa lu yili tilinxī kui aligiyama.

¹⁶ Faxa mixi naxee i toma naa,
nee e ya banbanma ne i ra, e fa a majōxun,
«Yi nan findixi na mixi ra naxan nu dunija imaxama,

naxan nu mangeya kanama,

¹⁷ naxan nu dunija findima gbengberenyi ra a xa taae kanafe ra,
naxan nu tondima a xa geelmanie bejninde?»»

¹⁸ «Namanee mangée birin nagataxi e xa gaburi binyē nan kui,

¹⁹ kōnō i tan mu ragataxi i xa gaburi kui,
alo salonyi naxan segēma wuri ma,
alo soori naxan faxaxi santidegēma ra a lu a booree furee ya ma,

e birin fa goro aligiyama yili kui.

²⁰ Binyē e yo mu luma i xa jōn fe kui alo e tan,
barima i bara i xa bōxi tuxunsan, i bara i xa jama sōnto.»

«Mixi jaaxi xa die xili neemuma ne dunija ra.

²¹ E xa die kōn xa raxaba e babae xa yunubie xa fe ra,
e naxa e ikeli fa, e bōxi sōtō e taae tima dennaxe.

²² N tan Alatala Senbema kelima ne e xili ma,

n Babilon xili nun a bōnsōe dōnōxōe rajonma ne,

e xa di e yo mu luma naa.

²³ N e xōnyi findima xundi yire nan na ye jaaxi luma dennaxe.

N nee xun nakanama feo.»
Alatala Senbema xa masenyi nan na ki.

Asiriya xa naxankate

²⁴ Mange Alatala bara a kali yi masenyi ra,
«N nate naxan tongoxi a fama kamalide,
n waxōnfe mu kanama.

²⁵ N Asiriya butuxunma ne n ma bōxi kui,
n e boronma ne n ma geyae fari.

E xa nōe bama ne n ma jama fari,
n e xa kote bama ne n ma mixie xun.»

²⁶ Nate nan na ki naxan tongoxi dunija birin xili ma.

Alatala Sənbəema beləxe nan na ki,
a naxan italaxi jamanee birin xili ma.
27 Alatala bara na nate tongo. Nde na
kanama?
Alatala nan beləxe italaxi. Nde na isoma?

Filisita xa jaxankate

28 Mange Axasi faxa ne naxan na, Ala yi
masenyi nan ti,
29 «Filisitakae, wo naxa səewa wo yaxuie
birafe ra.
Kelige boximase nde ma, bəximase gbetə
nan barima,
naxan xulun, a xəno na singe bə.
30 Na kui, misikiinee fama ne balode,
təorəmixie malabuma ne xaxilisa kui,
kono wo tan Filisitakae, n wo faxama ne
kaame ra,
n wo bənsəe dənxəe səntəma ne.
31 Wa xui xa mini wo ya ma, limaniya xa
ba wo yi!
Tuuri foore na tefe koola biri ra,
soori yo mu baxi e ra.»
32 Yaabi mundun fima sie xa xəerae ma?
E a falama ne, «Alatala nan Siyoni xa fe
mabanbanxi,
a a xama təoroxi kanta.»

15*Mowaba xa jaxankate*

1 Masenyi nan ya Mowaba xa fe ra:
A xa taa Ari xun bara rakana kəe keren
kui.
A xa taa Kiri xun bara rakana kəe keren
kui.
2 Dibonkae sigama ne wade e xa kuyee
yire.
Mowabakae na wafe e xa taae Nebo nun
Medeba xa fe ra,
e e xunyi bii, e e de xabee maxaba sun
nunyi kui.
3 E jənyi dugie rəgoroma e ma kira ra.
E birin wama ne e xui itexi ra e xa banxie
kən na nun e xa taa malandee kui.
4 Xəsibənkae nun Eleyalekae na gbeleg
belefe,
e wa xui sa məma han Yahasi taa kui.
Mowaba soorie na gbelegbelefe na nan ma,
limaniya bara ba e yi ra.

5 N bəne fan na wafe Mowabakae xa fe ra.
E xa mixie e gima ne han Sowari taa, han
Egelati Selisiya taa.
E tema ne wa ra Luxiti,
e wa Xoronayimi kira ra,
6 barima Nimirin xure bara xəri,
filie bara xara, sansie bara kana, burexə
xinde yo mu na sənon.
7 Na bara a niya e xa e xa se dənxəe xanin
konde yire xure fe ma.
8 Mowaba wa xui məma ne naaninyie ra,

han Egelayimi, han Beera Elimi.
9 Dimən xuree ragbeelixi wuli ra,
kənə n mu gəxi sinden.
Gbaloe dimma ne Mowabakae birin na,
naxee e gima, nun naxee luma e xa bəxi
ma.

16*Mowabakae demeri fenfe Darisalamu*

1 Wo xa yəxəe kontonyi nde rasanba bəxi
mange xən ma,
kelife Sela naxan na Mowaba wula i, han
Siyoni gəya tofanyi.
2 Mowaba ginee e gima ne Arinon xure
igiridee,
kənə e luma ne alo xəni naxee kerixi e təe
kui.
3 Mowabakae nəxə, «Darisalamukae, wo
xa wo bore to,
wo xa nate nde tongo muxu xa fe ra.
Wo xa muxu noxun wo xənyi,
wo naxa muxu yanfa won yaxuie ma.
4 Wo xa Mowabakae ratanga kasarati ma,
naxee kantari fenma wo xənyi, wo xa e
makanta.»

Kasarati fama sigade,
a xa nate mu kamalima bəxi kanafe ra.
5 Mange kibanyi fama ne mabanbande
dugutegeyə ra.
Tinxintəe nde naxan fatanxi Dawuda
bənsəe ra,
naxan kiiti sama nəndi ra tinxintəe bə,
a fama ne a magorode a xa kibanyi kui.

6 Muxu bara Mowabakae xa yetə igbona
kolon.
A nəxə a ma a fisa mixi birin bə.
A a yetə matəxəma təmvi birin,
kono nəndi yo mu na na matəxəe kui.
7 Yakəsi Mowabakae na wafe e xa bəxi xa
fe ra,
e na sunnunyi kui Kire Xareseti xa daxa
mui kane xa fe ra.
8 Xəsibən nun Sibima weni bilie bara kana.
Namane mangəe bara nee birin kana,
naxee nu sigama Yaaseri taa mabiri, han
gbengberenyi ma, han baa de ra.
9 Na kui n fan wama ne Yaaseri səeti ma
Sibima weni xe xa fe ra.
N yaye Xəsibən nun Eleyale lima ne,
barima wo mu səewə xui raminima sənon
wo xa xee nun wo xa weni bogie xa
fe ra.

10 Səewə xui bara jən wo xa sənsi yiree.
Nelexin xui mu məma wo xa weni xee yire
sənon.
Weni yailanmae mu weni bogi bunduma
sənon,
e mu nelexin sigi sama na wali xa fe ra.
11 N bəne na təorəfe Mowaba xa fe ra,
n sondonyi na wafe Kiri Xareseti xa fe ra.

¹² Mowabakae bara mini sigafe ra e xa
kuyee yire,
e xa sa e xa alae makula,
kono na fan findima fe fufafu nan na.

¹³ Alatala xa masenyi nan na ki Mowaba
xa fe ra, naxan masenxi temui dangixi.

¹⁴ Kono yakosi Alatala naxe, «Beenun ne
saxan xa kamali, alo a kamalima walike
be a xa lanyi kui ki naxe, Mowabakae xa
xunnakeli nonma ne, a xa nama mabere.
Mixi dendoronti nan natangama gbaloe
ma.»

17

Damasi xa naxankate

¹ Masenyi nan ya Damasi xa fe ra:
Damasi taa xun nakanama ne.

² Aroweri taae rabejinma ne,
e findi fili ra xuruse de madonma
dennaxe.

Mixi yo mu luma naa naxan xurusee
tooroma.

³ Efirami taa makantaxi xun nakanama ne.
Damasi mu findima mangataa ra sonon.
Arami mixi donxoe luma ne alo Isirayi-
lakae.

⁴ «Na loxoe Yaxuba xa dariye xurunma ne,
a fate xosima ne.

⁵ A luma ne alo xee xaba temui Refa
gulunba kui.

Sansie tixi, e xabamae fa e xaba.

⁶ Bogi keren keren nan luma a sansi kon
na,
alo Oliwi bogi keren keren luma a bili kon
na ki naxe,
firin xa na mu a ra saxan lu a kon na,
naani xa na mu a ra suuli to salonyi keren
ma.»

Isirayila Marigi Alatala xa masenyi nan na
ki.

⁷ Na loxoe mixie fama ne Daali Marigi
tode, naxan findixi Isirayila xa Seniyentoe
ra.

⁸ E mu e ya rafindima kuyee ma sonon, e
belexe naxee yailanxi. E mu sigama surayi
gande e xa wuri masolixie yire, e belexe
sole naxee rafalaxi.

⁹ Na loxoe e xa taa senbemae rabejinma
ne, e findi fotonyi ra geya fari, alo Amori
xa taae rabejin ki naxe Isirayilakae ya ra.
A birin kanama ne.

¹⁰ Wo bara neemu wo Rakisima Ala ma,
naxan findixi wo kantama ra.

Wo bara sansi fanyi si naxan kelixi yire
makuye.

¹¹ Wo to e si, e naxa bula wo ya xori na
kuye iba geesegé.

E naxa fuga keren na, kono a xaba temui
wo mu bogi yo toma naa.

Wo luma toore nan tun kui.

¹² Naxankate xungbe nan na ki.
Nama gbegbe na wundufe alo baa
moronyi,

e na sonxoe ratefe alo susui belebele.
¹³ Kono hali e wundu,
e e gima ne Alatala xa xaae ya ra,
e siga yire makuye alo foye maale lagi
xanima ki naxe,
alo foye sexe xanima ki naxe geyae fari,
alo turunnaade xube rakelima ki naxe.

¹⁴ E fama gere ra nunmare temui ne,
kono beenun kuye xa iba, sese mu luma
naa sonon.

Naxee dusuma won xun na, e fu won ma,
nee xa fe rabama na ki ne.

Naxee baganma won ma, e won ma naafuli
tongo, e xa fe rajonma na ki ne.

18

Kusi xa naxankate

¹ Wo tan naxee na Kusi xuree naakiri ma,
xon gabutenyi xui mema dennaxe,
² naxee xeerae xeema kunkui kui baa ma.

N tan bara xeerae xulunxie xee na si ma,
si bonsae kuye rayabuxi,
naxan magaaxu kabi e folo gere xa fe ra,
naxan sabatixi boxi ma xure wuyaxi na
dennaxe.

³ Wo tan dunjia mixi birin, naxee sabatixi
wo xa boxi ma,
wo na tonxuma to geya fari, wo wo ya ti
na ra.

Wo na sare xui me, wo wo tuli mati na ra,
⁴ barima Alatala yi nan masenxi n be, a
naxe,

«N magoroxi x xonyi xaxilisa kui,
alo wuyenyi luxi sansi ma sogofure temui
ki naxe,

alo nuxui na ti xe xun ma jeme ra.»

⁵ Beenun sansi xaba temui xa a li,
sansi na ge fugade, kono a bogi mu minixi
sinden,

Alatala fama ne sansi fuge bolonde fine ra,
a fa salonyie yati masege.

⁶ A bogi nan luma xone nun wulai sube
be,

e naxan donma sogofure nun jeme ra.

⁷ Na temui si senbemae nde fama ne hadiya
ra Mange Alatala be,
si bonsae kuye, rayabuxi,
naxan magaaxu yire birin,
naxan xa xui fala xono.

E fama na hadiya ra Siyoni geya nan fari,
Alatala Senbemae xili matokoma dennaxe.

19

Misira xa naxankate nun e xa kisi

¹ Naxankate na Misira be.

Alatala na fafe Misirakae xili ma nuxui fari.

E xa kuyee na serenfe a ya ra,
gaaxui bara lu e bojne ma.

² N Misirakae radinma ne e boore ra,
kankan nu fa a ngaxakerenyi nun a de fan
boore gere taa nun mangya xa fe ra.

³ Limaniya bama ne Misirakae yi ra,
n e xa naté birin kana ne e ra.
E marasi fenma ne e xa alae ra,
e e benga faxaxie maxandi sematoee nun
duuree saabui ra.

⁴ N Misirakae soma ne mangee yi ra naxee
xa fe maxoroxo,
naxee xa yaamari findi toore ra jama be.
Alatala Senbema xa masenyi nan ya.

⁵ Baa nun xuree ye xorima ne.

⁶ Ye naxan luma xureguli, a boroma ne, a
xiri jaaxi fa te.

Sansi birin naxee na xure de ra e lisima ne.

⁷ Hali naxee na Nili xure xungbe de ra, a
soma baa ma dennaxe, e fan lisima
ne.

Xe naxee na xure de ra, e xarama ne, foye
fa a birin xanin.

⁸ Yexe suxui birin wama ne,
naxee konyi nun yele wolima xure ma.

⁹ Naxee gesé rawalima, e fan luma ne toore
kui, limaniya ba e yi ra.

¹⁰ Naxee dugie rawalima, e xun nakanama
ne, e bojne rajaaxu e ma.

¹¹ Sowan mangée mu sese fahaamuma,
Firawuna xa marasie mu xaxili fanyi yo
sotoxi yi fe kui.

Mixi a falama di Firawuna be,
«Muxu tan findixi lõnnilae nan na,
mangé forie xa die nan muxu ra?»

¹² Wo xa lõnnilae na minden?
E xa wo rakolon Mange Alatala fama
naxan nabade Misira ra.

¹³ Sowan mangée findixi xaxilitare nan na,
Nofa mangée mu gexi fahaamui sotode.
Misira bõnsœ yareratie na Misirakae
ralœfè ne.

¹⁴ Marigi bara e xaxili ya iso,
alako e xa Misirakae ralo e xa fe birin kui,
e fa lu alo siisila naxan birama a xa
boxunyi ma.

¹⁵ Misirakae mu nôma sese ra e xa mangée
nun e xa kuntigie saabui ra.

¹⁶ Na loxoe Misirakae na Mange Alatala
xa senbe to, e serenma ne gaaxui kui alo
ginee.

¹⁷ Yudaya xili nan fama Misirakae mag-
aaxude a naaxi ra, fe ma Alatala Senbema
naxan natexi e xili ma.

¹⁸ Na loxoe taa suuli nan luma Misira
boxi ma, naxee Kanaan xui falama, e man

lu Alatala Senbema yi ra. Na taa nde fama
ne xilide Heresi.

¹⁹ Na loxoe serexebade keren luma ne
Alatala be Misira boxi tagi, tonxuma gemé
fan tima ne a be Misira naaninyi ra.

²⁰ Na findima Alatala Senbema xa
tonxuma nun seedejoxoya nan na Misira
be. E na e xui rate Alatala ma, a
marakisima xëxma ne e ratangade e xa
naxankatamae ma.

²¹ Na loxoe Alatala a yete masenma ne
Misirakae be, e fa a kolon Ala ra. E fama
a batude serexé nun sansi xorì hadiya nan
na, e kere tongo a be e naxan nakamalima.

²² Alatala gbaloe ragoroma ne Misirakae
ma, kono e na e yete ragbilen a ma, Alatala
man kinikinima ne e ma a xa hinne ra.

²³ Na loxoe kira luma ne Misira nun
Asiriya tagi. Asiriyakae sigama ne Misira,
Misirakae fan siga Asiriya. E malanma ne
yire kerent Alatala batufe ra.

²⁴ Na loxoe Isirayila, Misira, nun Asiriya,
barake luma ne e saxanyi birin ma dunija.

²⁵ Alatala Senbema dubama ne e be, a a
masen, «Barake xa lu n ma jama Misira
ma, barake xa lu n ma daalise Asiriya be,
barake xa lu n ke tongoma Isirayila be.»

20

Tonxuma Misira nun Kusi xa fe ra

¹ Asiriya mange Saragon to a xa scori
mangé xe Asidodi taa gerede, a fa no a ra,
a a susu,

² Alatala naxa yaamari nde fi Amosu xa
di Annabi Esayi ma. A naxe, «I xa i xa
sunnuni dugi nun i xa sankiri ba, i lu na
ki fa.» Esayi naxa a rabatu, a fa a pere a
mageli ra.

³ Ne saxan to dangi, Alatala naxa a
masen, «N ma konyi Esayi a perexi a
mageli nan na yi ne saxan bun ma
tonxuma ki ma Misira nun Kusi xa fe ra.

⁴ Asiriya mange fama Misiraka nun
Kusika mixi suxuxie xaninde na ki ne.
Dimedie nun forie birin sigama e mageli
nan na yaagi kui.

⁵ Mixi naxee xaxili nu tixi Misira nun
Kusi ra, e luma gaaxui nun yaagi nan kui.

⁶ Na loxoe naxee nu sabatixi baa de ra
e a falama ne, «Fe mato naxan nabaxi
Misirakae nun Kusikae ra. Muxu xaxili nu
tixi e tan nan na e xa muxu ratanga Asiriya
ma. Yakosi muxu fa ratangama di fa?»

21

Babilon xa naxankate

¹ Naxankate masenyi nan ya gbeng-
berenyi be naxan na baa de ra.

Mixi magaaxuxie na fafe alo turunnaadé
kelife Negewi gbengberenyi ma fe xoroxœ
kelima dennaxe.

² N bara laamatunyi magaaxuxi to.
 «Yanfante na yanfe tife, kasarati na kasars
 tife.
 Elama, gere ti a be. Mediya, a rabilin.
 N fama tööre dande Babilon findixi naxan
 saabui ra.»

³ «Na kui n fate yati na töörofe alõ gine di
 furi na keli a ra.
 N naxan to, n naxan me, na bara n kaaba.
⁴ N bõne na töörofe, n na sérénfe gaaxui
 kui.
 N nu na bojësa mamefe alako n xa mal
 abui soto,
 kono yakösi na bara findi fe magaaxuxi ra
 n be.»

⁵ «Donse yailan, won xa won dege yire
 keren.
 Soori yareratie wo wo xa kanta see yailan.»
⁶ Alatala a masen ne n be, a naxe,
 «Yire makante ti, alako a fe naxan toma a
 xa na masen wo be.
⁷ A fama ne soörie tote firin firin na, soee,
 sofalee, nun loxomée fari.
 A xa e mato a fanyi ra.»

⁸ A mu bu, yire makante naxa a xui ramini
 alo yete xaaṛe, a falafe ra,
 «Loxo yo loxo n tima naa fe matode,
 koe yo koe n mame tima naa.
⁹ N soori ragie toma fa ra firin firin na.
 E naxe, «Babilon bara bira,
 e xa kuyee birin saxi boxi ma xuntun
 xuntunyi ra.»
¹⁰ Wo tan n ma jama naxan bara bonbo
 alo maale naxan na lonyi ma,
 Isirayila Marigi Alatala Senbema xa
 masenyi nan yi ki.»

Duma xa jaxankate

¹¹ Naxankate na Dumakae be.
 Mixi nde n xilima kelife Seyiri, a naxe,
 «Yire kantama, munse rabaxi yi koe ra?
 Munse dangixi naa?»
¹² Yire kantama fa a yaabi,
 «Kuye na ibafe, kono koe man soma ne.
 Xa wo wama na kolonfe,
 wo man xa fa n maxorin.
 Iyo, wo man xa fa.»

Arabu xa jaxankate

¹³ Naxankate na Arabue be.
 Wo tan Dedanka naxee yonkinma koe ra
 Arabu wula i,
¹⁴ wo xa fa ye ra mixie be ye xoli na naxee
 ma.
 Temakae wo xa fa taami ra mixi be
¹⁵ naxee na e gife santidegema ya ra naxan
 wama e faxafe,
 naxee na e gife xali ya ra naxan wama e
 sõntöfe.

¹⁶ Alatala yi nan masenxi n be, «Ne
 kerén nan tun luxi Kedari xa fe xa dan, ał
 walike je kontima ki naxe.

¹⁷ Kedari xa soörie xa xalie xurunma
 ne.» Alatala nan xui a ra, Isirayila Marigi
 Ala.

22

Darisalamu xa jaxankate

¹ Naxankate na gulunba be toe tima
 dennaxe.
 Munse a niyaxi wo birin texi wo xa banxie
 fari?
² Singe wo nu xulunyi rabama, wo nu wo
 xui ite jelexinyi kui,
 kono yakösi wo xa fe na di?
 Wo xa mixie mu faxa santidegema ra,
 e mu faxa gere kui.
³ Wo xa mangée nan tun e gixi e siga yire
 makuye.
 Mixi naxee luxi, nee bara suxu gere yo mu
 so.
⁴ Na kui n naxa a fala, «Wo n lu na, n xa
 wa a xōxōe ra.
 Wo naxa kata n madundufe ra n ma jama
 xa kasare ma.»

⁵ Alatala Senbema xa loxoe ya isoxi nan nu
 a ra,
 kasare nun tööre nu gboxi temui naxe
 gulunba kui toe tima dennaxe.
 Tete nu birama, sõnxoe nu tema geaya fari.
⁶ Elamakae e xa xali sase gbakuma e ma,
 e nu sigama soori ragisee kui nun soe fari.
 Kirikae e xa wure lefae mabama.
⁷ Soori nu bara wuya wo xa gulunba fanyie
 kui,
 e nu wuya wo xa taa naade ra.
⁸ Sese mu luxi wo nun wo yaxuie tagi
 sõnon.

Na loxoe wo naxa geresosee tongo naxan
 nu nu mange xa banxi kui.
⁹ Wo naxa a to yale gbegbe nu bara ti
 Dawuda xa taa tete ma.
 Wo naxa ye ragata yire nde lanbanyi.
¹⁰ Wo naxa Darisalamu banxie mato, wo fa
 nde rabira alako wo xa tete senbe so.
¹¹ Wo naxa ye ragatade yailan tete firinyie
 tagi,
 ye sama naxan kui kelife ye ragatade fori.
 Kono wo mu wo ya rafindixi Ala ma naxan
 nu bara na fori yailan.
 Wo mu la a yailanma ra naxan nu bara
 nate tongo na wali xa fe ra kafi a
 rakuva.
¹² N Marigi Alatala nu bara xili ti na loxoe
 jama xa wa sunnunyi kui,
 wo xa wo xunyie bi, wo xa sunnunyi dugi
 ragoro wo ma.
¹³ Kono wo mu tin na ra, wo naxa xulunyi
 ti jelexinyi kui,
 wo ninge nun yexee faxa wo naxee domna,

wo weni min a falafe ra,
 «Won xa won dege, won xa wo min,
 barima tina won faxama ne.»
¹⁴ Alatala Senbema bara a masen n be, a
 naxe,
 «Wo xa yi yunubi tan mu xafarima han wo
 faxa loxoe.»
 Mange Alatala xui nan yi ki.

¹⁵ N Mange Alatala naxa a masen n be, a
 naxe,
 «Siga mange banxi xunyi Sebina yire, a
 fala a be,
¹⁶ «I gbe na munse ra be?
 Nde na i be be naxan a niyama i xa gaburi
 tofanyi ge yi geya fari?
¹⁷ A gbe mu luxi, Alatala xa i suxu, a xa i
 woli yire makuye.
 A i maxirima ne alo kote,
¹⁸ a i woli boxi belebele nde ma.
 I tan nun i xa soori ragise fanyie xa fe
 juncma menni ne,
 i tan naxan i xa mange bonsae rayaagi.
¹⁹ N i kerima ne i xa walide,
 n i tide bama ne i yi ra.»
²⁰ «Na loxoe n Xilikiya xa di Eliyakimi
 xilima ne, a xa n ma wali raba.

²¹ N i xa mange guba ragoroma ne a ma,
 n i xa beleti xiri a tagi, n fa i xa mangeyia
 fi a ma. A findima Darisalamukae nun
 Yudayakae baba nan na.

²² N Dawuda xa mangeyia saabi soma ne
 a yi ra. A na naade nde rabi, mixi yo mu
 a balanma. A na naade nde balan, mixi yo
 mu a rabima.

²³ A fama ne binye ra a baba bonsae be.
 N a tima ne alo wuri di naxan banbanxi a
 fanyi ra banxi bili ma,

²⁴ a baba bonsae xa fe birin gbakuma
 naxan na, fe xunxurie nun fe xungbee.»

²⁵ Mange Alatala man naxa a masen,
 «Kono loxoe nde na wuri di naxan nu
 banbanxi a fanyi ra banxi bili ma, a fama
 ne bolonde, a bira a nun fe naxan birin nu
 gbakuxi a ra.» Alatala xui nan na ki.

23

Tire xa jaxankate

¹ Naxankate na Tirekae be.
 «Tarasisi kunkui kanyie, wo xa wo wa xui
 ite,
 barima Tire boxi xun bara rakana.
 Banxi mu luma naa sonon,
 wafu birin bara kana.»
 Sipirika ndee xa masenyi nan na ki.

² Wo wo sabari, wo tan naxee sabatixi baa
 de ra,
 wo tan naxee findixi yulee ra Sidon taa kui,
 wo tan naxee bara naafuli soto yuleya ra
 wafu de saabui ra.

³ Baa bara a niya wo xa sansi xori soto
 kelife Sixori.
 Daxamui naxan mini Nili xure de ra, na
 nan findixi bannaya ra wo be.
 Namanee xa makiti xungbe raba ne wo
 xonyi.

⁴ Sidonkae, wo yaagi,
 wo tan naxee xa noe nu na baa xun ma.
 Xui nde minima kelife baa ma, a naxe,
 «N luxi ne alo di baritare,
 naxan mu di bari xone kolon,
 naxan mu di yo barima,
 naxan mu di yo ramoma, xeme xa na mu
 a ra gine.»
⁵ Misirakae na na xibaaru me Tire xa fe ra,
 e fama ne gaaxude.

⁶ Wo xa siga Tarasisi.
 Wo tan naxee na baa de ra, wo xa wo wa
 xui ite.

⁷ Singe wo xa taa nu na jelixinyi nan kui,
 kono yakosi nde wo xa mixie xaninxii yire
 makuye?

⁸ Nde yi nate tongoxi Tire xili ma,
 a tan naxan nu manga tima,
 a tan naxan xa yulee nu findixi kuntigie ra,
 a tan naxan xa yulee nu binyaxi dunijna
 birin ma?

⁹ Alatala Senbema nan yi nate tongoxi,
 alako yete igboya xa kana,
 xili xungbe kanyie xa magoro.

¹⁰ Tarasisikae, wo xa boxi rawali
 alo a rabama Nili xure de ra ki naxe,
 barima Sidon nun Tire xa wafue mu na
 sonon.

¹¹ Alatala bara a belexe itala baa xun ma,
 a bara mangeyiae raseren.
 A bara yaamari fi Fenisiya xa yire makan-
 taxie xa kana.

¹² A naxe, «I tan Sidon taa tofanyi,
 i mu luma bere ra sonon,
 e fama ne i xun nakanade feo.
 Hali wo wo gi Sipiri suri ma,
 wo mu bojesa sotoma.»

¹³ Kalide boxi mato ba. E xun bara rakana.
 Asiriyakae bara sa wulai subee sagoe.
 E bara e xa yire makantaxie rabilin,
 e fa e gere han sese mu luxi sonon.»

¹⁴ «Tarasisi kunkui kanyie, wo xa wo wa
 xui ite,
 barima wo xa wafu makantaxi xun bara
 rakana.»

¹⁵ Tire luma neemui nan kui han ne
 tongo solofer, mange keran xa bui xasabi.
 Ne tongo solofer raponyi, fe fama rabade
 Tire be alo a falaxi sigi kui langoe gine xa
 fe ra ki naxe,

¹⁶ «I tan langoe gine, birin neemuxi naxan
 ma,

i xa kora bonbo a fanyi ra taa kui,
i xa sigi sa alako mixie xa ratu i xa fe ma.»

¹⁷ Ne tongo solofera rajonyi, Marigi a ya rafindima ne Tire ma. A gblenma ne a xa langoeja fori ma, a a yete sa dunijna mangyae birin sagoe kobiri xa fe ra.

¹⁸ Kono a xa geeni fama rawalide Alatala xa fe nan kui. A mu noma na ragatade a yete be, a luma mixie nan be naxee birama Alatala foxo ra, alako e xa donma fanyie nun baloe gbegbe soto.

24

Dunija xa jaxankate

¹ Alatala fama ne dunijna kanade, sese mu lu boxi ma sonon, adamadie yensemna ne.

² Mixi birin luma toore nan kui: serexedube nun nama, kuntigi nun konyi, gine banxi kanyi nun konyi gine, yule nun saresoe, yefu ti nun setare, doni tongoe nun doni kanyi.

³ Dunija fama ne kanade, a isee birin nonma ne a ma. Alatala xui nan na ki.

⁴ Dunija tuxunsanma ne, a ixarama ne, kuntigie yati halakima ne.

⁵ Dunija mixie bara dunijna koso, e bara e kobe so seriye ra, e Ala xa yaamarie matandi, e a xa saate kana.

⁶ Na nan a ra Alatala dunija halakima, na kote dusu adamadie xun na, dunija mixie mu gbo sonon.

⁷ Xe xaba temui sansie xurunma ne, xe xabae nimisa.

⁸ Sanbanyi nun kora xui danma ne, xulunyi yensen.

⁹ Mixie mu e seewama sigi xui ra, donse yati mu rafanma e ma.

¹⁰ Taa kanaxi luma na ki ne tun, a banxie birin balan.

¹¹ Sonxoe tema ne taa kui minse nun donse xa fe ra.

Seewa bara jom, jeflexinyi bara siga.

¹² Sontoe nan tun luma taa kui fa, taa naade kana feo.

¹³ Na jaxankate na jom dunija bende fupi pari jamanee tagi, na luma ne alo oliwi bili naxan imaxama alako a bogie xa ba, na luma ne alo sansi tonsoe kerem kerem naxee luma xe ma xe xabae dangi xanbi.

¹⁴ Kono naxee na sogegerode biri, nee e xui itema ne seewa ra, e beeti ba Alatala matoxofe ra.

¹⁵ Naxee na sogetede biri, nee Alatala matoxoma ne, e Isirayila Marigi Alatala xili matoxo baa surie ma.

¹⁶ Kelife dunijna tunxun naanie ra, won beeti mema ne naxan a falama, «Nore kanyi nan Tinxitoe ra.»

Kono n tan naxa e yaabi, «N xun nakanafe, n fate na bafe n ma. Naxankate na n be.

Tinxintaree bara n yanfa a jaaxi ra.» ¹⁷ Gbaloe nan wo lima, wo tan dunijna mixie.

¹⁸ Naxan na a gi na gbaloe ya ra, a birama yili nan kui.

Naxan na te na yili kui, yele nan dusuma a xun na.

Koore walaxe birama ne, boxi fan seren.

¹⁹ Dunija kanama ne, a iboo, a seren.

²⁰ A dagalanma ne alo siisila, a imaxa alo bage turunnaade mini temui, barima a xa yunubie bara gbo. A birama ne, a mu kelima sonon.

²¹ Na loxoe Alatala koore daalie nun dunija mangee jaxankatama ne e xa walie ma.

²² E fama ne malande yire kerem alo geelimanie naxee na geeli kui. E buma ne naa han e fa kiiti.

²³ Kike nun soge loema ne, Mange Alatala yaamari tima ne Siyoni geaya fari Darisalamu forie ya i a nore fanyi bun ma.

25

Tooromixi xa kantari na Ala nan na

¹ Alatala, n Marigi na i tan nan na. N i xili matoxoma ne i xa fe makaabaxie xa fe ra, i naxee natexi kabi temui xonkuye dugutegene kui.

² I bara muxu yaxuie xa taa makantaxi rabira, a findi geme yensenxie ra naxan mu tima sonon.

³ Na nan a ra nama senbemae i matoxoma ne, si jaaxie fa i binyade.

⁴ I findixi misikine xa kantari nan na, yire makantaxi tooromixi luma dennaxe. I luxi alo banxi fanyi turunnaade kui, alo bage naxan tixi soge ya ma.

Si jaaxi maniyaki turunnaade nan na naxan bonboma banxi ra,

⁵ a lu alo wuyenyi naxan na gbengberenyi ma.

I namane xa sonxoe raxinbelima ne,

alo nuxui niini nde bama soge xa wuyenyi
ra ki nahe.

Na jama paaxi xa sigi sa danma na ki ne.

⁶ Yi geya fari, Alatala Senbema fama ne
xulunyi belebele tide,
jama birin xa minse nun donse noxunmee
li naa.

⁷ Yi geya fari, Alatala fama ne mafelenyi
bade bonsœ birin ma,

⁸ a saya xa fe kanama ne abadan.

Won Marigi Alatala yaye mafurukuma ne
yatagi birin ma,

a a xa jama xa yaagi birin ba dunija ya
xori.

Alatala xui nan na ki.

⁹ Na loxoe e a falama ne,

«Won Marigi Ala nan yi ki won won xaxili
tixi naxan na.

A bara won nakisi.

Alatala nan yi ki won won xaxili tixi naxan
na.

Won xa seewa a xa kisi ra.»

¹⁰ Alatala xonye luma ne yi geya fari,
kono Mowabakae maboronma ne alo sexe.

¹¹ E katama ne e xa e ba a yi ra,
kono Alatala e xa yete igboya ragoroma ne,
a e senbe birin jœn.

¹² A e xa yire makantaxie rabirama ne,
a na birin butuxun han a findi xube ra.
A e xa yete igboya ragoroma ne feo.

26

Taa senbema xa beeti

¹ Na loxoe e yi beeti nan bama Yudaya
boxi ma:

Ala bara taa senbema fi won ma,
naxan xa tete findima kisi ra won be.

² Naade xa rabi, jama tinxinxi xa so,
jama naxan mu lanlanteya kana.

³ Mixi naxan janige fan,
a findima bojœsa kanyi nan na, barima a
laxi i ra.

⁴ Wo wo yete taxu Alatala ra temui birin,
barima Alatala nan na Ala ra naxan na
abadan,

naxan senbe gbo alo fanye.

⁵ A bara yete igboe ragoro,
a e xa taa itexi igoro, a findi xube ra,
misikiinæe nun setaree naxan iboronma.

⁷ I tan Alatala tinxinxi, i tinxitoe xa fe
sooneyama ne.

⁸ Muxu jeremæa i xa seriyæe nan ma, muxu
xaxili tixi i ra.

Muxu i xili matoxoma muxu bope birin na.

⁹ Muxu nii yati hayi na i ma kœ ra, a i
fenma geesegæ.

I na i xa kiiti sa dunija ma,

na nan dunija mixie matinkanma tinxinyi
ra.

¹⁰ Kono mixi jaaxie tan, hali e kinikini e
ma,

e mu birama tinxinyi foœ ra.

Hali jama birin birama tinxinyi foœ ra,
e tan tondima ne gibilende fe jaaxi foœ ra,

e mu gaaxuma Alatala xa mangsay ya ra.
¹¹ Alatala, i senbe gbo, kono e mu na toma.

I xanunteya naxan saxi i xa jama ma, a
niya e xa na to,

na xa findi e be yeagi ra, i xa te fa e gan.

¹² Alatala, i bara bojœsa fi muxu ma,
barima i tan nan muxu xa wali birin
nakamalima muxu be.

¹³ Muxu Marigi Alatala, marigi gbetee bara
noe dœœœ muxu ma bafe ra i tan na,
kono muxu i tan nan keran batuma.

¹⁴ Na marigie bara faxa, e mu baloma
sonon, e nii mu kelima abadan.

I bara keli e xili ma, i e sœnto.

I bara e xa fe birin naloœ.

¹⁵ Alatala, i bara i xa jamanæ ragbo ye,
i bara e xa boxi naaninyie masara, bœxi xa
gbo.

I bara matoxœ soto na fe kui.

¹⁶ Alatala, e nu na i fenfe i xa jaxankate
kui,

e fa i maxandi.

¹⁷ E nu e xui itema i ma alo gine naxan na
di barife toœre kui.

¹⁸ Muxu bara toœre na di barife kui,
kono na fe findixi fufafu nan na.

Muxu mu wali yo rabaxi naxan findixi kisi
ra dunija be,

e mu kisi soto muxu saabui ra.

¹⁹ Kono i tan nan faxa mixie rakelima faxæ
ma.

«Wo tan naxee saxi bende bun ma,

wo xa keli, wo xa seewa.

Wo luxi ne alo xini soge naxan raloœma.

Wo fan naloœma na ki ne.»

²⁰ N ma jama, wo xa gibile wo xonyi,
wo xa naade balan saabi ra.

Wo xa wo noxun dondoronti han yi xœne
xa dangi sinden.

²¹ Alatala fama ne kelife a xonyi,
a fa dunija mixie raton e xa yunubie xa fe
ra.

Bœxi wuli dentegæma ne a naxan minxi,
a mu mixi faxaxie ragatama sonon.

27

Isirayila xa kisi

¹ Na loxoe, Alatala ninginange magaaxuxi
jaxankatama ne a xa santidegæma
xungbe ra.

Na xili Lewitan, a sabatixi baa nan ma.

A suxufe xɔrɔxɔ, barima a salaxun a gbe
ra,
kɔnɔ Alatala a sɔntɔma ne.

² Na lɔxɔe, wo xa bɛeti ba n ma weni bili
fanyie xa fe ra.

³ N tan Alatala nan na a kantama ra.

N ye sama ne a ma temui birin.

N a kantama ne kɔe nun yanyi ra alako
mixi yo naxa a tooro.

⁴ N xɔnɔ xɔnɔ, kɔnɔ xa n sa tunbee li naa,
n e gerema ne, n te din e ra.

⁵ Xa a sa li e naxa fa n yire lanyi xiride,
n tinma ne a ra a fanyi ra.

⁶ Lɔxɔe na fafe, Yaxuba bɔnsɔe a sanke
sɔrɔnma ne,
Isirayila bɔnsɔe a salonyie nun a fugee
ramini,
a dunija rafe a bogie ra.

⁷ Alatala Yaxuba bɔnsɔe bɔnbo ne, alo a e
yaxuie bɔnbo ki naxe?

A e faxa ne, alo a e faxa ki naxe?

⁸ A xa xɔnɔ naxa din e ra, a e xanin alo
foye xungbe.

⁹ Yaxuba bɔnsɔe xa yunubie xafari na ki
ne.

Na kui, e naxa kuye serexebadee kana,
e naxa Asera wuri masolixie ba e xa bɔxi
ma,

e naxa kuye xa surayi gansee kana.

¹⁰ Taa senbemae bara kiro,
e findi ne yire rabejinxì ra alo gbeng-
berenyi.

Ningee nu luma naa e demadonde,
e e sa, e menni wuri burexe birin don.

¹¹ Wuri salonyie na xara, ginee nu e gan te
ra.

Nama xaxilitare nan nu a ra.

E daali mange mu kinikinixi e ma na nan
ma.

Naxan e daaxi, na mu hinnexi e ra.

¹² Na lɔxɔe, Alatala wuri bilie imaxama
ne, keli Efirati xure de ra han Misira xure
de ra. A wo tan Isirayila xa die birin
matongoma ne kerent keren.

¹³ Na lɔxɔe, feri xungbe fema ne, alako
mixi naxee nu lɔexi Asiriya bɔxi ma, a nun
naxee nu yensenxi Misira bɔxi ma, e birin
gbilenma ne, e fa suyidi Alatala be geya
seniyenxi fari Darisalamu.

28

Naxankate na Samari be

¹ Naxankate na Efirami taa yete igboe
siisilae be,
naxan tixi gulunba koore ra,
kɔnɔ a xa tofanyi luxi ne alo sansi fuge
lisixi.

² Senbemae nan fafe yi ki Marigi xili ra,

naxan luxi alo turunnaade foye xungbe,
alo balabalan tune naxan senbe Samari
xun nagoroma.

³ Efirami taa yete igboe siisilae birama ne,
e maboron.

⁴ Na sansi fuge lisixi naxan tixi gulunba
koore ra,
a luxi ne alo xɔre bogi moxi naxan donma
kerenyi ra.

⁵ Na lɔxɔe, Alatala Senbemae luma ne alo
mange katanyi tofanyi a xa jama
dɔnxɔe be.

⁶ A xaxili tinxinxì fima ne kiitisae ma,
a senbe fi soorie ma naxee na gere kui.

⁷ Kɔnɔ wo xa serexebudee nun
namijɔnɔmee bara lɔe.

Beere e dagalanma ne,
e daxu laamatunyi to temui,
e mu fata fe tagi rabade.

⁸ E tixi e yete xa bɔxunyi tagi, e birin
noxoxi a paaxi ra.

⁹ «Ala wama e xaranfe?
A fahaamui fima e ma?
E luxi alo diyore naxee de baxi e nga xijne
ra.

¹⁰ Fo a xa wɔyɛn e be diyore daaxi.»

¹¹ Alatala fama a masende yi jama be xɔnɛ
saabui ra,

¹² «Malabude nan yi ki, wo xa wo malabu.
Yire raxaraxi na a ra.»

Kɔnɔ e mu tin e tulì matide a ra.

¹³ Na kui Alatala fama ne masenyi tide e
be diyore daaxi,
alako e xun xa rakana, yaxuie xa e suxu, e
e xanin.

¹⁴ Awa, wo tan mixi mayelee,
wo tan naxee Darisalamu yamarima,
wo wo tulì mati Alatala xa masenyi ra.

¹⁵ Wo naxe, «Muxu nun saya bara saata,

muxu nun gaburi bara lanyi xiri.

Gbaloe yo mu muxu lima won ma kantari
kui.»

Kɔnɔ e na e noxunfe wule xanbi ra.

¹⁶ Alatala e yaabima ne,

«N bara gème hagigé dɔxɔ Siyoní,
gème fanyi naxan mu kanama.

Limaniya mu bama mixi yi ra naxan a
taxuma na gème ra.

¹⁷ N bara tinxinxì ti seriye ra, n bara nondi
sa kiiti ki ra.

Wo xa wule naxee findixi wo xa kantari ra,
banbaranyi fama ne e xaninde.

¹⁸ Wo xa saate, wo nun saya ra, a kanama
ne,
wo xa lanyi, wo nun gaburi ra, a fulunma
ne.

Gbaloe nɔma ne wo ra a fanyi ra.

19 Fe xɔrɔkɔx na wo li, a wo xun nakanama ne,
geesegē yo geesegē, feenēn yo feenēn, kɔe
yo kɔe.
Wo na so yi fe kui, wo ifuma ne gaaxui ra.»

20 «Wo xa sade xurun, wo mu nɔma wo
sade a ma.
Wo xa xinbeli dugi xurun, a mu wo kan-
tama xinbeli ra.

21 Alatala kelima ne alo a keli Perasimi
geya fari ki naxe,
a xɔnɔma ne alo a xɔnɔ Gabayon gulunba
kui ki naxe,
alako a xa a xa wali makaabaxi raba.

22 Na kui wo ba mayele tife,
alako a naxa fa gbilen wo xiri ra,
barima Ala bara a xa nate masen n be bɔxi
kanafe ra.»

23 «Wo wo tuli mati n xui ra,
wo wo tuli mati n ma masenyi ra.

24 Xe sa xe buxama temui birin?
A bende ramamaxama lɔxɔe birin?

25 A na ge boxi buxade, a mu sansi
garansanma?
A mu sansi xori birin wolima a ki ma?

26 A Marigi Ala a xaran a si ki ra.

27 Sansi mɔɔli nde mu bɔnbɔma wure ra,
a bɔnbɔma wuri nan na.

28 Sansi mɔɔli gbetɔ nɔma bɔnbode wure
ra,
kɔnɔ a mu radangima a i.

29 Na wali ki birin fatanxi Alatala Sènbema
nan ma.
A xa walie makaaba, a xa fe fanyie gbo.»

29

Naxankate na Darisalamu be

1 Naxankate na Ariyeli taa be,
mange Dawuda nu sabatixi dennaxe.
Wo xa nu wo xa salie raba ra je yo je alo
wo darixi a ra ki naxe,
2 kɔnɔ n fama ne Ariyeli xa tete rabilinde,
a fa tɔɔrɔ gere kui, a xa lu alo serexebade
naxan dɛxexi.

3 N fama ne wo rabilinde n ma soorie ra,
muxu xa wali raba wo xa tete kanade.

4 Wo xa fe fama ne magorode han a lu alo
wo xui na minife bɔxi nan bun ma.
Wo xa wɔyenyi makɔlikolima ne kelife
gaburi kui.

5 Wo yaxuie wuyama ne alo xubutanyi,
e xa soorie luma ne alo maale lagi foye ma.
Kono na temui ya magire keren kui,

6 Alatala Sènbema fama ne sesarinyi nun
galanyi ra,
bɔxi serenma ne, turunnaade goroma ne,
te minimia ne.

7 Na temui Ariyeli yaxuie lɔema ne keren
na,

e fa lu alo xiye jaaxi mixi raxunuma temui
naxe.
Na soorie nun e xa gereso wali birin
jɔnɔma ne feo.

8 A luma ne alo kaametɔe naxan xiye sa a
na a degefe,
kɔnɔ a fa xunu kaame ra a ma.
A luma ne alo mixi naxan xiye sa a na ye
minfe,
kɔnɔ a fa xunu ye xɔli ra a ma.
A luma na ki ne na soori gali xa fe ra naxan
na Siyon mixie gerefe.

9 A xa findi wo be terenna ra, wo de xa
ixara.
Wo wo yae raxi, wo xa findi dɔnxuie ra.
Wo na dagalanfe siisi daaxi, kɔnɔ beere
mu a ra.

10 Alatala nan wo raxixi,
a bara wo xa namijonmee yae balan,
a bara wo xa sematoe xunyi makoto.

11 Yi laamatunyi luxi ne alo sebeli
matonxumaxi. Na soma mixi nan yi naxan
fata a xarande alako a xa a xaran, kɔnɔ a
fa a yaabi, «N mu nɔma a xarande wo be,
barima a balanxi tɔnxuma ra.»

12 Xa na mu a ra, a luxi alo sebeli naxan
soma mixi xarantare yi ra alako a xa a
xaran, kɔnɔ a fa a yaabi, «N tan mu fata a
xarande.»

13 Alatala xa masenyi nan ya:
«Yi jama bara fa, e xa n matɔxɔ e de ra,
kɔnɔ e boje tan makuya n na.
E xa batui findixi adamadie xa yaamari
ratinmefé nan tun na.

14 Na nan a toxi n man yi jama de ixarama
ne kaabanakoe ra.
Lɔnnilae xa lɔnni mu gema na kolonde,
fe kolonyie mu soma na fe kui.

15 Naxankate na mixie be naxee e
nɔnxunma Alatala ma nate kobi
rabafe ra.
E to e xa walie rabama dimi nan kui,
e majɔxun, «Nde muxu toxi? Nde a kolon
muxu naxan nabama?»

16 Wo xa daxuja senbe gbo.
Bende nɔma lude alo a yailanma?
Se yailanxi nɔma a falade a yailanma be,
a mu n yailanxi?
Fene nɔma a falade a yailanma be, a xaxili
mu fan?»

17 A gbe mu luxi Liban wondi xa masara
xe ra,
xe fan xa masara wondi ra.

18 Na lɔxɔe, tuli xɔrie kitaabui xaranmae
xui mema ne,
dɔnxuie fan minima ne dimi xɔora, e se to.

19 Yete magoroe ssewama ne Alatala ra,
misikiinnee ssewama ne Isirayila xa
Seniyentɔe ra.

20 Funmala mu luma naa sɔnɔn,

mixi mayele loëma ne.

Fe kobi rabae loëma ne.

²¹ E mixi tooñegëma wule ra, e gantanyi italama tinxintoe.

²² Yaxuba bônsœ Marigi xa masenyi nan ya naxan Iburahima xun saraxi:
«To dangi xanbi, Yaxuba bônsœ mu yaagima sônon,

a bojë mu rajaaxuma a ma.

²³ A xa die na n ma walie to e tagi,
e n xili binyama ne,
e e magoroma ne Yaxuba xa Seniyentoe be,
e gaaxuma ne Isirayila Marigi Ala ya ra.

²⁴ Mixi ifuxi fahaamui sôtoma ne,
sônxœ ratee tinma ne lõnni ra.»

30

Naxankate bônsœ murutela be

¹ Alatala xa masenyi nan ya,

«Naxankate na bônsœ murutela be.

E natee tongoma, naxee mu kelixi n tan ma.

E saatæe xirima, n Xaxili mu e yamarixi naxee ra.

Na kui e yunubi xun masama tun.

² E sigama Misira, e e yete taxu menni mange ra.

E wama lufe a xa kante bun ma.

E na birin naba n tan xanbi.

³ Misira mange xa kante findima yaagi nan na wo be,
lufe a xa niini bun ma na wo tooroma ne tun.

⁴ Hali wo kuntigie xee Sowan nun Xanesi Misira boxi ma,

⁵ e birin fama lude yaagi nan kui na jama xa fe ra naxan mu e malima.

E mu wo demenma, e wo rayaagima tun.»

⁶ Naxankate na Negewi gbengberenyi subee be.

E boxi xoroxœ nan igirima yetee nun boximasee na dennaxe,
e xa bannaya xaninfe ra sofalee nun joroxœ fari jama xon ma,
naxan mu fata e malide fefe ma.

⁷ Misira xa mali findima fe fufafu nan tun na!

Na nan a ra, n naxa yi xili sa a xun ma:
Turunnaade taganxi.

⁸ Yi fe sebe walaxe ma e be,
a sebe buki ma alako a xa findi seede ra abadan.

⁹ Nama murutela nan a ra, naxan a booree madaxuma,
naxan mu wama a tuli matife Alatala xa seriyœ ra.

¹⁰ E a falama sematoe be, «Wo naxa laa-matunye to.»

E a falama namijonmœ be, «Wo naxa masenyi tinxinx ti.»

E naxœ, «Wo xa masenyi noxunmœ ti,
wo xa woyen fanyi fala, hali nöndi mu a ra.

¹¹ Wo xa keli yi kira xon ma,
wo xa Isirayila xa Seniyentoe masenyi lu naa.»

¹² Isirayila xa Seniyentoe xa yaabi nan ya,
«Wo to tondi yi masenyi ra,

wo fa la toore nun madaxui ra,

¹³ yi yumubi luma ne wo be alo tete kanaxi,
naxan birama terenna ra.

¹⁴ A kanama ne alo feje kanaxi,
hali te ko se, xa na mu a ra ye base mu mini a kui.»

¹⁵ Marigi Ala naxan findixi Isirayila

Seniyentoe ra, a xa masenyi nan ya:
«Xa wo giblen n ma, wo fa wo raxara,

n wo rakisima ne.

Xa wo dôxœ, wo fa wo taxu n na,

n senbe fima ne wo ma.

Kono wo mu tin na ra.

¹⁶ Wo naxœ, «Ade, muxu tan muxu gima soee nan fari.»

Awa yire, wo fama gide.
Wo naxœ, «Muxu tan muxu gima soe xulunxie nan fari.»

Awa yire, kono wo kerimae xulun wo be.

¹⁷ Wo wulu keren, wo gima ne wo yaxui keren ya ra.

Xa yaxui suuli na a ra, wo birin wo gima ne,

wo fa lu alo geya wuri keren gbansan tixi naxan fari.»

¹⁸ Kono na kui Alatala na mame tife alako a xa hinne wo ra.

A fama ne kelide, a kinikini wo ma,
barima Alatala tinxin.

Seewe na mixi be, naxan a xaxili tixi a ra.

¹⁹ Siyonikae, wo tan naxee sabatixi Darisalamu,

wo mu yaye raminima sônon.

Wo na a xili, a hinnema ne wo ra,
a na wo xui me, a wo yaabima ne keren na.

²⁰ Hali wo Marigi a niya wo xa lu fe xoroxœ kui,

wo karamoxœ mu e noxunma wo ma sônon,

wo fama ne e tote wo yae ra.

²¹ Wo na siga yirefanyi ma, wo na siga koola ma,

wo fama ne masenyi mede wo xanbi ra naxan a falama wo be,

«Kira fanyi nan ya, wo xa wo jere a xon ma.»

²² Na kui wo xa kuye naxee yailanxi gbeti nun xeema ra,

wo fama nee nee wolide alo se seniyentaree,
wo fa a fala, «Wo keli bel!»

²³ Na temui Alatala tune rafama ne wo xa
sansie ma,

wo xa boxi daxamui gboma ne.

Na temui wo xa xurusee sigama ne e
demadonde fiili xungbee ma.

²⁴ Ning nun sofale naxee xe buxama,
e fama se fanyi nan donde naxan nafalaxi
e be.

²⁵ Xuree wuyama ne wo xa geyae fari.

Na temui faxe xungbe nan tima,

yire senbema itexie rabirama ne.

²⁶ Alatala fama ne a xa nama xa maxonee
nun fie rayalande.

Na loxoe kike yanbama ne alo soge,
soge xa yanbe fan xun masama ne doxo
solofere.

²⁷ Alatala na fafe kelife yire makuye,
a xonxi a xoroxoe ra, a fama ne tuuri
belebele kui.

Te minima ne a kere kui xone xa fe ra.

²⁸ A jengi luxi ne alo banbaranyi naxan
tema han mixi konyi.

A namanee suxuma ne,
a karafoe sa e ma, a se nde raso e ban-
ganyie ra,
a e xanin yire e mu wama sigafe dennaxe.

²⁹ Kono wo tan beeti bama ne na loxoe alo
sali temui,

wo bojree seewama ne alo mixi naxee xule
fema sigafe ra Alatala xa geya fari,

Alatala naxan luxi alo fanye Isirayila be.

³⁰ Alatala a xui xaaqe raminima ne,
a a senbe masenma ne xone belebele nun
te kasare ra.

A fama ne sesarinyi, galanyi, tune xungbe,
turunnaade, nun balabalanyi ra.

³¹ Alatala xui fama ne Asiriyakae butuxu-
nde,

a e rabira a xa mangeya ra.

³² A na e bonbo wuri xoroxoe ra temui
naxee,

a xa jama beeti bama ne maxasee nun
koraе xui ra.

³³ Te yire bara yailan mange xili ma a
rakuya.

A tilin, a igbo.

Yeye gbegbe malanxi na te belebele xa fe
ra.

Alatala jengi luxi ne alo te jaaxi naxan
ganma a fanyi ra.

31

Misira xa mali

¹ Naxankate na wo be,
wo tan naxee wo yete taxuma Misira ra,

wo tan naxee lama e xa soori ragise
wuyaxie ra,

wo tan naxee e xa soe ragimae matoma.

Wo mu Isirayila xa Seniyentoe fenma,

wo mu wama Alatala xa mali xon ma.

² Kona Ala xaxili nan gbo,

a fata naxankate ragorode mixie ma.

A xui mu kanama.

A kelima jama jaaxi xili ma,

naxee mixi kobie malima.

³ Misirakae mu findixi Ala ra,

adamadie nan tun na e ra.

E xa soei mu findixi xaxili xa ra,

sube nan tun na e ra.

Alatala na keli temui naxee mixie xili ma,
naxan mali tima yo, naxan mali fenma yo,

a e birin halakima ne.

⁴ Alatala xa masenyi nan ya:

«Yetе na yirindin a xa sube suxuxi xun ma,
halu xuruse demadonyi gbegbee katama ne
a keride,

a mu gaaxuma e xa sonxoe rate ya ra,

a mu kelima na sube xun ma fefe ma.

Alatala Senbema fan goroma ne gere sode
Siyoni geya fari na ki ne.

⁵ Alatala Senbema Darisalamu makantama
ne,

alo xoni a gabutenye italama a yoree xun
ma ki naxe,

a e kanta, a e rakisi, a a ti e xun ma.»

⁶ Isirayilakae, wo xa gibilan Ala ma wo
bara wo makuya naxan na.

⁷ Na loxoe wo fama ne wo xa kuyee
rabeyinde wo naxee yailanxi gbeti nun
xesma ra yunubi xa fe ra.

⁸ «Asiriyakae fama ne sonde san-
tidegema ra,

naxan mu fatanxi jengi kanyi ra.

E e gima ne na ya ra, e xa fonikee xaninma
ne konyi kui.

⁹ E xa yire makantaxi birama ne gaaxui
kui,

limaniya bama ne e xa soori mangue yi ra
gere fa temui.»

Alatala xa masenyi nan na ki,
naxan na gere te radexema Siyoni geya ma
Darisalamu kui.

32

Mangeya tininxni

¹ Mange fama ne mangeya rajerede
tininxni ra,

a xa kuntigie kiiti sama ne seriye ki ma.

² Kankan luma ne alo banxi fanyi turun-
naade dinma naxan na,

alo xure naxee ye xaninma gbengberen
yire,

alo geme niini boxi ixaraxi ma.

³ Na temui ya naxee se fenma, nee se
igbema ne.

Tuli naxee e matima, nee fe mema ne.

⁴ Xaxilitaree fama ne fahaamui sotode,
boboe nenyi fama ne kelide, nee fa woyen
a fanyi ra.

⁵ Mixi kobi mu xilima kuntigi,
mixi tinxintare mu binye sotoma sonon,
⁶ barima e mu nondi falama, e mu fe fanyi
majoxunma.

A fe senyenxi bote rabama, a wule falama
Alatala xa fe ra,
a kaametoe luma a xa kaame kui,
a tondi ye ma mixi be, ye xoli na naxan
ma.

⁷ Mixi jaaxi wali ki mu fan,
a a mato a misikiine xun nakanama
toonege ra ki naxe.

⁸ Kono mixi fanyi tan a matoma ne a fe
fanyi rabama ki naxe,
a xun nakeli a xa wali fanyi saabui ra,

⁹ Banna ginse, wo xa wo tuli mati n xui ra.
Wo tan naxee laxi wo yete ra, wo xa n ma
masenyi rame.

¹⁰ Beenun ne kerem xang, wo serenma
ne gaaxui ra,
wo tan naxee laxi wo yete ra,
barima weni bogie kanama ne,
xe xabe fan mu fanma.

¹¹ Banna ginse, wo xa wo magoro,
wo tan naxee laxi wo yete ra, wo xa gaaxu.
Wo xa wo xa dugi fanyi masara kaajne dugi
ra.

¹² Wo xa wa wo xa weni bogi nun xe
kanaxie xa fe ra.

¹³ Wo xa wa n ma jama xa boxi xa fe ra,
naxan bara findi jooge nun tunbe yire ra.
Wo xa wa wo xa taae xa fe ra nelexinyi
jonnxi dennaxe.

¹⁴ Wo xa yire makantaxi raboloma ne,
wo xa taa fanyi findima ne wula ra,
sofale nun xurusee de madonma dennaxe.

¹⁵ A luma na ki ne han Ala a Xaxili
Senyenxi ragoroma won ma temui
naxe keli koore ma.

Na temui na gbengberenyi findima ne
sansi yire ra,
a gbo ye alo fotonyi.

¹⁶ Seriye rajerema ne gbengberenyi ma,
tinxinyi fan sabatima ne sansi yire.

¹⁷ Tinxinyi xa wali findima bojesa nan na,
a findi xaxilisa nun kantari ra waxat birin.

¹⁸ N ma jama luma ne naa bojesa kui,
maraxare kui.

¹⁹ Hali fotonyi kana, taa bira,
²⁰ heeri nan luma wo be,
wo tan naxee sansi sima xure de ra,
wo tan naxee timma wo xa ningee nun wo
xa sofalee xa e de madon.

33

Gbaloe nun kisi

Naxankate na i be, i tan naxan gbaloe
rabama.

Naxankate na i be, i tan naxan yanfe tima.
I na ge na rabade, i xun fa rakana, yanfe
gbilen i ma.

² Alatala hinne muxu ra, muxu xaxili tixi i
tan nan na.

I xa muxu senbe xun masa, i xa muxu
ratanga fe xoxoxe ma.

³ Sie e gima ne i xui ya ra,
namanee yensemna ne i xa gere xui ra.

⁴ Wo tan sie, mixie fama ne wo xa naafuli
suxude,
alo katoe dinma xe ra ki naxe.

⁵ Wo tan Siyonikae, Alatala gbo, a sabatixi
koore nan ma.

A tinxinyi nun nondi fima ne wo ma.

⁶ A wo bun ti.

A kisi, xaxili fanyi, nun fahaamui ra-
gatama ne wo be,
wo tan naxee gaaxuma a ya ra.

⁷ Wo a mato, palamae nun xeevae na wafe
tande.

⁸ Mixi yo mu toma kira ma sonon.
Saate bara kana, saate seedeetbara yaagi,
binye yo mu na sonon.

⁹ Boxi na sunnunyi nun halaki nan kui.
Liban xa meree bara maxara,
Basan nun Karemele fotonyi burexee na
yolonne.

¹⁰ Alatala naxe, «Yakosi n kelima ne fa, wo
fa n matoxo.

¹¹ Wo to nate fufafu tongo, wo man fe
fufafu nan sotoma.

Wo jengi luxi ne alo te naxan fama wo
gande.

¹² Te dinma ne sie ra, e gan alo tunbe
masegexi, sese mu lu.»

¹³ Wo tan naxee makuya n na, wo xa wo
tuli mati n ma fe rabaxie ra.

Wo tan naxee makore n na, wo xa la n
senbe ra.

¹⁴ Yunubitoe naxee na Siyon, e bara
gaaxu.

Alatala yaxuie bara seren folo.

«Nde nomma lude te kasarati setti ma?

Nde ratangama te xubentare ma won ya
ma?»

¹⁵ Mixi nan a ra naxan jereema tinxinyi ra,
naxan nondi falama, naxan tondima geeni
soto ki jaaxi ra,
naxan mu a belexe italama buja kobi be,
naxan mu a tulii matima mixi faxafe nate
tongoe ra,
naxan mu a xaxili tima fe paaxi ra.

¹⁶ Na mixi mooli tan sabatima ne geya fari
yire makantaxi kui,
a baloe nun ye soto a fanyi ra.

17 Wo yae mange toma ne a xa tofanyi kui,
wo man fa boxi to naxan xa gboe mu
jɔnma.

18 Wo ratuma ne wo gaaxu ki ma, a falafe
ra,

«Na mange na minden? Duuti maxili go?
Yire makantaxi xunmato go?»

19 Wo mu fama na bɔnsœ yete igboe tote
sɔnɔn,

naxee xa xui fahaamufe xɔrɔxɔ.

20 Siyoni mato, won ma sali rabama
dennaxe.

Menni wo Darisalamu toma ne,
taa naxan naxaraxi, jama naxan mu ta-
lama e xɔnyi sɔnɔn.

21 Won Marigi Senbema luma ne naa won
ya ma xuree sɔeti ma.

Won yaxuie mu nɔma tide na xuree ma e
xa kunkuie kui,

22 barima Alatala nan na won ma kiitisa ra,
a seriye yati nan fima won ma.

Alatala nan na won ma Mange ra,
a won natangama fe jaaxi nan ma.

23 Wo tan sie, wo xa luutie bara yɔntɔn,
wo xa kunkui wuri mu tixi,
wo xa bela mu gexi italade.

Na kui wo xa naafuli fama ne xaninde,
hali mabenye nɔma na rabade.

24 Siyonika yo mu a falama, «N mu
yalanxi.»

E xa yunubie fama ne xafaride.

34

Edon xa kiiti

1 Wo wo maso, wo tan namanœ, alako wo
xa wo tuli mati.

Sie, wo xo wo tuli mati n na a fanyi ra.

Dunijia jama birin xa e tuli mati n ma
maseniyi ra,

2 barima Alatala xɔnɔxi jamanœ nun e xa
sɔɔri gaali birin ma.

A fama ne dinde e ra, a e ratɔn.

3 E xa mixi faxaxie mu ragatama.

E binbie bɔrɔma ne, e xiri fa te koore ma.

E wuli iflima ne geyae ma.

4 Hali tunbui naxee na koore ma, e birama
ne,

alo burexœe nun xɔrœe birama ki naxœ.

Koore walaxœ makuntanma ne alo dagi.

5 Alatala naxœ, «N ma santidegœma na ge
na wali ra,

a goroma ne Edon jama xili ma,

n fa e sɔnto kiiti xa fe ra.»

6 Wuli na Alatala xa santidegœma ma.

A bara ge serexœ kon naxabade a ra,
xurusee wuli nun ture na a ma.

Alatala na serexœ nde kon naxabafe
Bosara,

a na faxe tife a jaaxi ra Edon boxi ma.

7 Nama sɔntoma ne, sexœ ningee nun
tuuræe fan faxa,

han boxi yati bara nɔxɔ na wuli birin na.

8 Alatala xa nate nan na ki,
alako Siyoni gbe xa jɔxɔ Edon xa yaxuya
xa fe ra.

9 Edon xa xuree nun boxi luma ne alo dole,
a fa lu gan na.

10 A mu xubenma kœc nun yanyi ra,
a tuuri luma ne te ra tun.

Menni findima gbengberenyi yire nan na
abadan,

mixi yo mu dangima naa sɔnɔn.

11 Xɔni nun wulai sube mɔɔli birin luma
ne naa.

Alatala bara nate tongo menni xa findi
gbengberenyi yire ra.

12 Menni mangœ mu sese toma naa e
yamarima rabama naxan xun na,

e xa kuntigie yensemna ne feo.

13 Menni xa yire makantaxie findima tun-
bee yire,

e xa taae luma ne alo wulai, wule baree
nun xonie luma dennaxe.

14 Wulai subee mɔɔli birin sabatima naa,

15 Bɔximase a xale sama ne naa,

a fa e rasege, a e kanta.

Hali yubee sabatima menni ne, e fa die
rasege.

16 Alatala xa sebeli mato a fanyi ra.

Yi sube birin fama ne lude naa, e fa wuya.
Alatala bara na nate tongo, a Xaxili yati

fama ne na rakamalide.

17 A tan nan yati e xa fe matoma, a na boxi
itaxun e ra,

a fa findi e gbe ra abadan.

35

Ala xa kira

1 Nelexinyi xa lu gbengberenyi yire,
sɔewœ xe lu wulai alo sansi fugaxie yire.

2 Sansi tofanyie xa lu naa, sɔewœ xui xa ite.
A xa lu alo Liban fotonyi, a xa tofan alo

Karemele geya nun Sarɔn yire.

Won Marigi Alatala xa nɔrœ toma ne naa a
fanyi ra.

3 Wo tan naxee bara gaaxu han wo bεlɛxœ
mu se suxuma, wo xinbi fa sereñ,

wo senbe xa so.

4 Wo a fala mixie bε naxee bara gaaxu,

«Wo xa limaniya, hali wo mu gaaxu!

Wo Marigi Ala bara fa wo gbe jɔxɔde.

A fama wo rakiside a senbe ra.»

5 Na temui, dɔnxiue ya rabɔɔma ne,
tulixorie fe mema ne.

6 Mabenye tuganma ne alo xeli, boboe fan
sɔewœ xui raminima ne,

barima xuree minima ne gbengberenyi
ma.

7 Boxi maxaraxi mafindima ne baa ra, dulonyi minima ne gbengberen yire. Wulai baree xonyi bara findi ye yire ra.
 8 Kira mabama naa naxan xili falama, «Kira Seniyenxi.»
 Mixi seniyentare mu dangima menni, fo naxan lanma a xa dangi na.
 Xaxilitaree mu tima na kira xon ma.
 9 Yetee nun burunyi sube mu toma naa, fo lasiri mixi.
 10 Alatala naxee xoreyaxi, nee nan gibilenma e xonyi na kira xon ma. E soma ne Siyon seewé ra naxan mu jööma.
 E jölexinma ne tun.
 Sunnuni nun tööre bama ne e ma abadan.

36

Asiriya mange xa masenyi

1 Mange Xesekiya xa mangeya ne fu nun naani nde ra, Asiriya mange Senaxeribi naxa no Yudaya taa senbemae ra.

2 A to ge na rabade, Asiriya mange naxa a xa soori mange xee Darisalamu mange xon ma, kelife ra Lakisi, a tan nun a xa soori senbemae. E naxa ti ye yire xungbe fe ma, mixie nu gare soma dennahe.

3 Xilikiye xa di Eliyakimi, mange xa banxi xunyi, mange xa sebeliti Sebena, nun Asafi xa di Yowa, naxan findixi mange xa keedi ragate ra, nee naxa mini Asiriyakae ralande.

4 Asiriya mange rasima singe naxa yi masenyi ti e be, «Wo a fala Xesekiya be, Asiriya mange xungbe yi nan masenxi, i xaxili tixi munse ra?

5 I woyen fufafu nan tun falaxi! I joxo a ma i bara feere nun senbe soto n gerefa? I laxi nde ra, naxan a niyama i xa n matandi?

6 I i xa lanlanteya saxi Misirakae nan ma fa? E luxi alo wuri ponpoe naxan girama, a fa i soxo i kilonma a ra temui naxe. Misira mange Firawuna na na ki ne mixi birin be, naxee e xaxili tixi a ra.

7 Temunde wo n yaabima ne, «Muxu xaxili tixi muxu Marigi Alatala nan na.» Kono n xa a fala wo be Xesekiya bara ge serexebadee kanade gayea fari, a fa a fala Yudayakae nun Darisalamukae be, «Wo Alatala batu Darisalamu xa serexebadee gbansan ne.»»

8 «Xa i sa noma soe ragi wulu firin sotode i xa jama ya ma, n marigi Asiriya mange soe firma ne i ma, e naxee ragima.

9 Hali i i xaxili ti Misirakae ra, soe ragie nun gisee xa fe ra, i senbe xurun n ma mange xa mixi xuri di nde nofe ra.

10 Bafe na ra, wo Marigi Alatala xa mu waxi n xa be gere? Alatala nan a falaxi n be, «Siga, i na boxi kana.»»

11 Na temui Eliyakimi, Sebena, nun Yowa naxa a fala Asiriya mange rasima be, «Yandi, i xa woyen muxu be Arami xui ra, muxu tan i xa konyie na xui fahaamuma. I naxa woyen muxu be Yuda xui ra jama ya xori naxan na tete fari ma.»

12 Kono Asiriya mange rasima naxa e yaabi, «N marigi n xeexi yi masenyi falade i xa mange nun i tan nan gbansan be? N mu woyenfe yi mixie fan xa be, naxee doxoxi tete fari yi ki, naxee fama e yete xa gbi fuxi donde nun e yete xoli minde nun wo tan na?»

13 Mange rasima naxa keli, a a fala a xui itexi ra Yudaya xui ra, a naxe, «Wo wo tuli mati Asiriya mange xungbe xa masenyi ra,

14 «Wo naxa tin Xesekiya xa wo madaxu, barima a mu fata wo ratangade n belexe i!

15 Wo naxa tin a xa wo madaxu wo xaxili tife Alatala ra, a falafe ra, «Alatala muxu rakisma ne, yi taa mu luma Asiriyakae xa mange sagoe.»

16 Wo naxa wo tuli mati Xesekiya ra de! Asiriya mange yi nan falaxi, «Xa wo tin lude n ma yaamari bun ma, kankan fama ne a xa xee bogisee donde, kankan a xa kolonyi ye min,

17 han n sa fama wo xaninde boxi nde ma temui naxe, naxan luxi alo wo xa boxi, mengi nun weni fanyi, taami nun weni xee na dennahe.»

18 Wo naxa wo tuli mati Xesekiya ra, naxan wama wo madaxufe a falafe ra, «Marigi Alatala won nakisima ne.» Si gbetee xa alae no ne e xa mixie bade Asiriyakae mange belexe i?

19 Xamatua nun Arapadi xa alae go? Se-farawayimi, Hena nun Iwa xa alae go? Nee bara Samari ba n belexe i?

20 Namanee birin xa alae ya ma, ala mundun a xa mixie rakisixi n belexe i? Alatala tan noma Darisalamu ratangade n ma?»

21 Nama naxa dundu, e mu a yaabi, barima mange a fala ne, «Wo naxa a yaabi, de.»

22 Xilikiye xa di Eliyakimi, mange xa banxi xunyi, Sebena sebeliti, nun Asafi xa di Yowa keedi ragate, nee naxa siga mange Xesekiya yire e xa sosee ibooxi ra e ma sunnuni kui, e fa Asiriya mange rasima xa masenyi dentegye a be.

37

Mange Xesekiya marasi fenfe Annabi Esayi ra

1 Mange Xesekiya to na fe me, a naxa a xa donna iboo a ma, a beki dugi ragoro a ma sunnuni kui, a fa siga Alatala xa banxi kui.

² A naxa a xa banxi xunyi Eliyakimi, a xa sebeliti Sebena, nun serexedube forie xee Amosu xa di Annabi Esayi xon, beki dugi ragoroxi e ma.

³ E naxa a fala a be, Xesekiya yi nan falaxi, «To findixi sunnuni, paxankate, nun boje majaaxu loxoe nan na. A luxi alo die bari temui bara a li, kono senbe mu na sonon e xa bari.

⁴ I Marigi Alatala na Asiriya mange xa xeeera xa masenyi me Ala jipe rasotofe ra, temunde a ja paxankatama ne a xa na woyenye ma. I xa Ala maxandi alako won ma mixi donxoe naxa faxa.»

⁵ Mange Xesekiya xa mixie naxa siga Annabi Esayi yire.

⁶ Esayi naxa a masen e be, «Wo a fala wo xa mange be, Alatala yi masenyi nan tixi, «I naxa gaaxu Asiriya mange xa xeeerae xa marasotoe xa fe ra, a naxee falaxi n be.

⁷ N fama a xaxili mafindide xibaarui nde ra, a fa gibilen a xonyi. N a faxama santidegema ra menni ne.»»

⁸ Mange xa xeeera to gibilen Asiriya mange yire, a naxa a li a xa mange nu bara keli Lakisi, a nu na Libina gerefe.

⁹ Na temui Asiriya mange naxa a kolon a Kusi mange Tirihaka na fafe a gerede. Na kui a man naxa xeeerae xee Xesekiya ma, a falafe ra,

¹⁰ «Wo a fala Yudaya mange Xesekiya be, «I xa ala, i laxi naxan na, na naxa i madaxu de a falafe ra, «Darisalamu mu luma Asiriya mange belexe i.»»

¹¹ I a kolon a fanyi ra Asiriya mangee naxan nabaxi jamanee birin na. E e sonto ne a paaxi ra. I tan fa fama i bade n yi ra di?

¹² N benbae si naxee bongbo, e xa alae e ratanga ne, alo Gosan, Xarani, Resefa, nun Eden bonsue naxee na Teli Asari?

¹³ Xamata mange, Arapadi mange, Se-farawayimi mange, Hena mange, nun Iwa mange na minden?»»

¹⁴ Xesekiya naxa bataahe rasuxu xeeerae yi ra, a naxa a xaran. Na dangi xanbi, a naxa te Alatala xa banxi, a itala Alatala ya i.

¹⁵ Xesekiya naxa Alatala maxandi, a naxe,

¹⁶ «Isirayila Marigi Alatala, naxan magoroxi malekkee tagi, i tan nan na dunija birin Marigi ra, i tan nan koore nun boxi daaxi.

¹⁷ Alatala, i tuli mati a fanyi ra, i xa Senaxeribi xa masenyi rame, naxan a xa mixi xeexi Ala Niipe rasotofe.

¹⁸ Alatala, nondi na a ra, Asiriya mangee bara si birin sonto, a e xa fe xun nakana.

¹⁹ E naxa nee xa alae woli te i, e e kana. A nondi ki ma, na kuyee mu findixi Ala ra,

barima ibunadama nan nee yailanxi wuri nun geme ra.

²⁰ Yandi, muxu Marigi Alatala, i xa muxu ratanga Senaxeribi ma, alako dunija birin xa a kolon, a i tan nan keren na Ala ra.»

²¹ Awa, Amosu xa di Annabi Esayi naxa xeeera xee mange Xesekiya ma, a naxe, «Isirayila Marigi Alatala yi nan masenxi, «N bara i xa maxandi suxu i naxan tixi Asiriya mange Senaxeribi xa fe ra.

²² Alatala xa masenyi nan ya a xili ma, Siyoni taa fama ne yode i ma, Darisalamu tofanyi fa i maberede.

²³ I nde konbixi, i nde maberexi? I sonxoxi nde ma? I bara i yete igbo Isirayila Seniyentoe ma. ²⁴ I xa xeeerae bara Marigi rasoto. I bara a fala, «N tan bara te han Liban geyae fari n ma gisee kui. N sediri wuri itexie fon, n sipire wuri tofanyie sege fotonyi dejexi kui.

²⁵ N tigie ge jamanee ma, n e ye min. N Nili xure senkinne birin xorima ne n sanyie ra.»»

²⁶ Alatala naxe, «I mu a mexi ba, n bara yi fee nate nu a rakuya, kafi n i daa temui? N fa na e rabafe ne.

I tan findixi taa senbemae sontoma nan tun na,

²⁷ na taa mixie senbe mu na e xa ti wo kanke.

Gaaxui nun yaagi nan tun e sotoma. E luma ne alo nooge xare, alo sexe naxan na banxi kon na, alo mengi bili naxan xarama beenun a xa bogi.

²⁸ Kono n i doxu temui, i mini temui sigafe ra gere sode, i fa temui, n na birin kolon.

I man na n matandi, n na fan kolon.

²⁹ I to bara n matandi na ki, i i yete igbo n ma,

n na n ma xurunde gbakuma ne i noe ra, n na n ma karafoe sooti i de kui, n i ragbilen i kelide.»

³⁰ Alatala naxe, «Xesekiya, tonxuma nan ya i be:

Tofare wo sansi xori yolonxi nan donma. Tamuna wo sansi bali nan donma.

Kono tamuna boore, wo sansie nan donma wo naxee sima wo e xaba, wo weni min naxan kelima weni bilie ma, wo naxee sima.

³¹ Yuda bonsue naxee kisima, nee luma ne alo wuri bili naxan sanke na boxi bun ma, a fa a bogi ramini.

³² Barima mixi ndee ratangama ne faxe ma
Darisalamu,
Siyoni mixi ndee kisima ne.
Alatala Senbema a mafurama ne na birin
nabade.»

³³ Na kui, Alatala yi masenyi nan tixi
Asiriya mange xa fe ra,
«A mu soma yi taa kui,
a mu xali yo woluma be,
a mu tima wo kanke a xa wure lefa ra,
a mu bende matema tunganfe ra wo xa tete
ra.

³⁴ A gibilena a fa kira nan na,
a mu soma yi taa kui!
Alatala xa masenyi nan na ki.
³⁵ N yi taa makantama ne,
n a rakisima ne n xili nun n ma konyi
Dawuda xa fe ra.»

³⁶ Na koe ra Alatala xa maleke naxa
mini, a sa Asiriyaka wulu kembe tongo
solomasaxan nun suuli faxa. A donxoe to
keli geesegé, e naxa na furee to e ya ma.

³⁷ Na kui, Asiriya mange Senaxeribi naxa
gbilen a xonyi Ninewe.

³⁸ Loxoe nde, a to nu na salife a xa
ala Nisiri xa banxi kui, Adarameleki nun
Sareseri naxa a faxa santidegema ra, e e
gi Ararati boxi ma. Esarixadoni naxa ti
mange ra a baba Senaxeribi loxoe ra.

38

Xesekiya xa yalanyi

¹ Na loxoe mange Xesekiya naxa fura
a jaaxi ra. A gbe mu nu luxi a xa faxa.
Amosu xa di Annabi Esayi naxa siga a yire,
a a fala a be, Alatala yi nan masenxi, «I
xa yaamarie fi i xa mixie ma, barima i na
faxafe ne yi ki, i mu kisima yi fure ma.»

² Xesekiya naxa a yatagi mafindi banxi
xale ma, a Alatala maxandi, a naxe,

³ «Alatala, yandi hinne n na, i a kolon n
nan jereksi ne kira tinxinxi nan xon ma n
ma dunijeqigiri kui n boje fixe ra. N mu i
matandi, n mu gibile i waxonfe foxo ra.»
Xesekiya naxa wa ki fanyi ra.

⁴ Annabi Esayi mu nu gexi minide mange
banxi tete kui, Alatala man naxa a masen
a be, a naxe,

⁵ «Gibile i xa sa a fala n ma jama
yarerati Xesekiya be, i benba Dawuda
Marigi Alatala yi nan masenxi, «N bara i xa
maxandi me, n bara i yaye to. N i yalanma
ne, a xi saxan nde. N je fu nun suuli sama
ne i xa simaya xun ma.

⁶ N i tan nun yi taa ratangama ne Asiriya
mange ma. N yi taa makantama ne n ma
konyi Dawuda xa fe ra.»

⁷ Annabi Esayi naxa a yaabi, «Yi nan
findima Alatala xa tonxuma ra i be, alako
i xa a kolon a Alatala a xa masenyi
rakamalima ne.»

⁸ Ala naxe, «N a niyama ne soge niini xa
gbilen a xanbi xanbi ma doxo fu Axasi tede
ma.» Na temui, soge niini naxa magbilen
a xanbi xanbi ma doxo fu a goroxi ki naxe.

⁹ Yudaya mangé Xesekiya xa beeti nan
ya, a naxan sebxi a to yalan a xa fure ma:
¹⁰ N nu a fala ne nu,
«A lanma n xa laaxira yi waxati fanyi n ma
dunijeqigiri kui?»

N ma simaya xa dunke na ki?»

¹¹ N man nu a fala ne nu,
«N mu Alatala toma yi dunija ma sonon,
n man mu ibunadama yo toma fa naxan
sabatixi yi bende fuji fari.

¹² N ma lingira bara tongo n xun,
alo xuruse kante xa leele italama ki naxe.
N ma simaya na mafilinfe alo maboe xa
gesé.

Maboe na ge gesé soxode, a donxoe naxan
luxi, a na xaba.

Alatala, i tan fan, beenun nunmare xa so,
i bara n ma simaya rajon.

¹³ N naxa mame ti han geesegé,
kono i bara n xorie igira alo yete a rabama
ki naxe.

Beenun koe xa so, i bara dan ti n ma
simaya ma.

¹⁴ N nu n xui xurudi raminima ne alo
debelin xoni,
n nu wama ne alo ganbe sunnunxi.
N nu n ya rate koore ma, n nu fa a fala,
«N Marigi n na toorofe, i xa n mali.»

¹⁵ «N nomma na tagi rabade di?
A tan yati bara n yaabi, a fa n ma duba
suxu.

Na kui n fama n jereki yete magore nan
kui n ma simaya birin na.

¹⁶ N Marigi, ibunadama kisima na ki ne.
N jengife to na nan ma.»

«I tan bara n ma yalanyi ragbilen n ma, n
xa kisi.

¹⁷ I bara n mali na toore kui.
I xa xanunteya bara n natanga faxe ma,
i bara n ma yunubie birin woli i kobe ra.

¹⁸ I a kolon a n ma gaburi mu findima
matoxoe ra i be,

saya mu i matoxoma,
faxa mixie fan mu i tantuma beeti ra.

Naxee goroma gaburi kui,
nee xaxili mu tixi i xa hinne ra sonon.

¹⁹ Mixi njie nan i matoxoma, alo n na i
matoxofe ki naxe to loxoe.

Babae masenyi tima e xa die be i xa hinne
xa fe ra.»

²⁰ Alatala bara n nakisi.

Won xa beeti ba a be korae ra a xa
horomobanxi kui.

Won xa lu na raba ra won ma simaya birin
na.

²¹ Annabi Esayi nu bara a fala, a e xa fa xore bogi yailan, e a fatu mange Xesekiya xa fi ma, alako a xa yalan.

²² Xesekiya nu bara a yaabi, «Tōnxuma mundun a niyama n xa a kolon n man nōma tede Alatala xa hōromōbanxi?»

39

Xesekiya Babilon mange xa xēerae rasenefe

¹ Na temui Babilon mange Merodaki Baladan naxa bataaxe nun bujna rasanba Xesekiya ma, barima a nu bara Xesekiya furafe nun a yalanfe me.

² Xesekiya naxa na xēerae rasene, a a xa naafuli birin masen e be, alo gbeti, xēema, surayi, labunde nun ture xiri noxunme, a xa geresose ragatade nun a xa bannaya birin na dēnnaxe. Sese mu lu, Xesekiya mu naxan masen e be a xa banxi nun a xa bɔxi kui.

³ Na dangi xanbi, Annabi Esayi naxa fa Xesekiya yire, a a maxorin, «Na mixie munse falaxi i be? E kelixi minden?» Xesekiya naxa a yaabi, «E kelixi bɔxi makuye nde ne, dēnnaxe xili Babilon.»

⁴ Esayi man naxa a maxorin, «E munse matoxi i xa banxi kui?» Xesekiya naxa a yaabi, «Se naxan birin na n ma banxi kui. Sese mu luxi n xɔnyi n mu naxan masenxi e be.»

⁵ Na kui, Annabi Esayi naxa a fala Xesekiya be, «I tulì mati Alatala xa masenyi ra,

⁶ «Loxoe na fafe, yi mixie fama ne i harige birin xaninde Babilon, i benbae naxan luxi i yi ra. Alatala xa masenyi nan na ki.

⁷ E fama ne i xa die sūxude, i naxee barixi, e e bana Babilon mange be.»

⁸ Xesekiya naxa a fala Esayi be, «Alatala xa masenyi i naxan tixi, a fan.» A na fala ne barima a naxee, «Bōnesa nun kantari tan luma ne be, n ma simaya birin kui.»

40

Ala a xa jama xunsarafe

¹ Ala xa masenyi nan ya:

«Wo xa n ma jama madundu e xa toore kui.

² Wo xa a fala Darisalamu be a a xa jaxankate bara jōn, a xa yunubie sare bara ge fide, a Alatala bara na ragbilen a ma han doxo firin.»

³ Mixi nde na a xui raminife gbengberen yire a falafe ra,

«Wo xa kira yailan Alatala be, wo sankira matinxin wo Marigi ya ra.

⁴ Gulunba xa ite, geaya xa igoro,

kira jaaxi xa yailan a fanyi ra.

⁵ Alatala xa nōre makenenma ne daali birin ya xōri.»

Alatala xa masenyi yati nan na ki.

⁶ Mixi nde bara a fala n be, «I xui rate.»

N bara a yaabi, «N xa munse fala?»

A naxe, «Adama xa nōre luxi ne alo sansie.

⁷ E lisima ne, Alatala xa foye e fuge kana. Adamadie maniyaxi sansie nan na.

⁸ Sansie xarama ne, e fuge kana, kono Alatala tan xa masenyi mu kanama abadan.»

⁹ Siyon, i xa te geaya itexi nde fari.

Darisalamu, i xa i xui ite senbe ra limaniya kui.

A fala Yudaya taae be, «Wo Marigi Ala na be.»

¹⁰ Marigi Alatala na fafe senbe ra, nōe xanxi a belexe i.

Xunnakeli na a be.

¹¹ A mēenima ne a xa xurusee ma, a a xa yexē yōrē tongoma ne, a e sa a kanke ma, a e ngae ragbengben.

¹² Nde baa ye maniyaxi a belexe kui?

Nde koore walaxē maniyaxi?

Nde dunija bende maniyaxi?

Nde geaya dōxōxi sikeeli ra?

¹³ Nde Alatala Xaxili kolon?

Nde nōma marasi fide a ma?

¹⁴ Nde a yamarima? Nde a matinkanma?

Nde fe kolonyi masenma a be?

Nde a masenma a be se yailanma ki naxe?

¹⁵ Namanee luxi ne a be alo se xunxurie.

A e rakelima ne a fanyi ra.

¹⁶ Liban sube birin nalanxi mu serexē gan daaxi lima naxan daxa a be, Liban fotonyi belebele mu yege lima a xa serexē ganfe ra.

¹⁷ Sese mu namanee ra a ya i, e findixi a be fe fufafu nan na.

¹⁸ Wo wama Ala maniyafe nde ra?

Wo a misaalima munse ra?

¹⁹ Yirawali kuye nan masolima,

xabui xēema radin a ma,

a fa gbeti yolonxonyie yailan a kuye gbakuma naxan na.

²⁰ Setaree wuri nde nan fenma naxan mu kanama mafuren mafuren, a mixi fen naxan fata a masolide alako a naxa bira.

²¹ Wo mu a kolon? Wo mu na fe mēxi kabi temui xōnkuye?

Wo mu na fahaamuxi kabi dunija daa temui?

²² A tan nan sabatixi dunija birin xun ma. Dunija mixie luxi ne a be alo katoee.

A tan koore walaxε italaxi nε alo dugi
naxan sama leele ma.

²³ A tan nan mangεe xun nakanama, a mixi
xungbee xa fe magoro.

²⁴ E luxi nε alo sansi naxan si to,
kono beenu e xa mɔ, a fa wuyenyi radin e
ma naxan e xarama gben.

Na temui foye xungbe e xaninma nε alo
sexē xare.

²⁵ Ala Seniyentεe xa masenyi nan ya:
«Wo n tan Ala maniyama nde ra?
N misaalixi nde be?

²⁶ Wo wo yae rakeli koore ma.
Nde na se yanbazie daaxi?
Ala nan e yamarima, a e xilie kolon.
A senbε xa saabui ra, sese mu luxi e ma.»

²⁷ «Na kui, wo tan n ma jama,
naxan fatanxi Yaxuba ra, naxan findixi
Isirayila ra,
munfe ra wo a falama,
<Alatala mu fe toxi naxan doxoxi muxu ma.
Muxu Marigi Alatala mu wama muxu gbe
jɔɔxofe.»

²⁸ Wo mu a kolon? Wo mu na fe mexi?
Alatala findixi Ala nan na kabi abadan,
a dunijia yati nan daaxi a fɔlε ra.
A mu taganma, danyi mu na a xaxili ma.

²⁹ A senbε fima nε mixi taganxi ma,
a limaniya fi senbεtaree ma.

³⁰ Hali dimedie e taganma, segetalae bi-
rama,

³¹ kono naxee e xaxili tima Alatala ra,
nee senbε neene sotoma nε, e fa tugar alo
segge.
E e jere, e e gi, e mu taganma fefe ma..»

41

Ala nan na Isirayila xa mali ra

¹ «Namanee, wo wo sabari.
Si yensenchie, wo limaniya,
wo xa wo maso n ma kiti yire ra.»

² «Nde mixi tixi kira xɔn ma keli sogetede,
wo xa kiti sama naxan xili ra?
Nde jamanee saxi a sagoe, a mangεe xa fe
igoro a be?

A xa santidegema e xun nakanama nε, a
xa xali e rayensen ye.

³ A e kerima ne senbε ra, a man siga yire
gbete na rabade.

⁴ Nde na fee ragirixi a xa yaamari ra kabi
dunijia fɔlε?

N tan Alatala, naxan na fe fole nun fe
raponyi ra,
n tan bara na moɔli birin nagiri.»

⁵ «Namanee gaaxuma nε na birin ya ra,
sie seren gaaxui ra dunijia birin.

⁶ E limaniya fima e bore ma, a falafe ra,
<Wo wo senbε so!»

7 Yirawalie e bore malima alako xεεma xa
sa kuye ma.
E naxε, <A fan na ki ne.»
E kuye banbanma lantumae ra alako a
naxa fa bira.»

⁸ «Kono wo tan Isirayila findixi n ma konyi
nan na.
N wo tan Yaxuba bɔnsɔe nan sugandixi,
naxan fatanxi n xanuntenyi Iburahima
bɔnsɔe.

⁹ N wo tongoxi dunija tunxunye nan na,
a falafe ra,
<N ma konyi sugandixie nan wo ra, n mu
mema naxee ra.»

¹⁰ Wo naxa gaaxu, barima n na wo foxo ra.
Wo naxa kontofili, barima n tan nan na wo
Marigi Ala ra.

N senbε fima wo ma n bεlexε tinxinxi nan
na.»

¹¹ «Naxee birin wo maberefε, e fama yaagi
nan tun sotode.
Naxee wo fenfe gere ra, e halakima nε, e
jɔɔn.

¹² Wo na wo yaxuie fen, wo mu fama e
tode, barima e loemā nε.
Naxee wo fenma gere ra, nee jɔɔnma nε.

¹³ Na rabama ne barima n tan nan na wo
Marigi Alatala ra,
naxan wo bεlexε rasuxu,
a a fala, <Wo naxa gaaxu, n fafe wo
malide.»

¹⁴ Yaxuba bɔnsɔe, wo naxa gaaxu.
Isirayila, wo wo senbε so.
Hali wo findixi mixi xunxurie nan na alo
kuli di,
n tan naxan lanxi wo Rakisima ma, naxan
findixi wo xa Seniyentεe ra,
n tan yetε yati fama ne wo malide.
N xui nan na ki.»

¹⁵ «N a niyama nε wo xa senbε magaaxuxi
sotο wo yaxuie ya ra.
Wo luma ne alo wure wali se naxan geyae
rabɔɔma, a e findi xube ra.

¹⁶ Wo yaxuie rayensenma nε
alo xε sa naxee maale bɔnbo, foye fa maale
lagi xanin.
Wo seeewama ne Alatala ra,
wo Isirayila xa Seniyentεe tantuma nε.»

¹⁷ «Misikiinεe nun setaree ye fenma, kono
e mu a toma.
E nεnyi xarama ye xoli ra.
Kono n tan Alatala, n e xa maxandi ton-
goma nε.
N tan Isirayila Marigi Ala, n mu neemuma
e ma.

¹⁸ N xuree rabɔɔma nε geya maxaraxie ma,
n dulonyi raminima ma gulunbae kui.
N gbengberenyi mafindima nε ye yire ra.

19 N sediri, kasiya, miriti, nun oliwi wuri bilie sima ne gbengberenyi ma.
 N sipire, orimi, nun buyisi sansi bilie si wula i,
 20 alako jama xa na to, e fa fahaamui soto, a na birin findixi Isirayila xa Seniyentoe Alatala senbe wali nan na.»

21 Alatala naxe, «Wo fa, wo wo xa marakorosi masen n be.
 Wo xa na birin tagi raba a fanyi ra Yaxuba Marigi be.
 22 Wo xa fa wo xa kuyee ra alako e xa a fala muxu be fe naxee fama rabade. Fe naxee singe rabaxi, e xa e raba ki fala muxu be,
 alako muxu xa xaxili soto na kui.
 E xa a fala muxu be fe naxan fama rabade,
 23 alako muxu xa a kolon a e findixi alae nan na.
 E xa fe nde raba, a na findi fefe yo ra, naxan nomma muxu de ixarade, muxu xa gaaxu e ya ra.
 24 Wo tan kuyee, «Wo mu nomma na sese ra, wo tide yo mu na.
 Mixi naxan wo batuma, na mixi findixi mixi xonxi nan na.»

25 «N bara mixi nde rakeli koola mabiri, a fama n xili ra kelife sogetede mabiri. A mangee iboronma ne alo feje rafale bende iboronma ki naxe.
 26 Nde na fe masenxi kabi a folé, alako muxu xa na kolon beenun a xa raba? Nde na falaxi, alako muxu xa a kolon nöndi fale nan a ra?
 Kuye yo mu na fe masen.
 Kuye yo mu na xibaarui fi.
 Kuye yo mu e xui ite.
 27 N tan nan na singe masen Siyoni be, «Yi nan fama rabade.»
 N tan xëera nan xëe Darisalamu.
 28 N naxan toma yi kuyee tagi, kerem mu na naxan nomma masenye nde tide, naxan nomma n ma maxorinyie yaabide.
 29 Wo xa e mato: Kuye fufafu nan e ra!
 E wali foxi yo mu na!
 Sese mu na yi kuyee ra!»

42

Alatala xa Konyi Sugandixi

1 N ma Konyi Sugandixi nan yi ki, n poxo saxi naxan xon ma, n naxan xanuma n nii birin na.
 N bara n Xaxili ragoro a ma.
 A tinxinyi masenma ne namanee be,
 2 kono a mu xaañema e ma, a mu sonxoe ratema e ma, a mu a yete igboma.

3 A mu kale kuntinxo igirama, a mu lanpui dexe xuri raxubenma.

A kiiti sama a seriye ki nan ma.

4 A mu dagalanma, a mu birama, han a ge tinxinyi rasabatide dunija ma. Namanee xaxili tima a xa yaamari tinxinxi nan na.

5 Alatala Nondi Kanyi xa masenye nan ya, Ala naxan koore daa, a walaxe itala, naxan boxi daa, a nun se birin naxan toma naa, naxan jëngi fixi dunija mixie ma, alako e xa dunija igiri.

6 «N tan Alatala nan na, naxan i xëxi, naxan i makantaxi, naxan a niya i xa findi saate saabui ra ibunadama be, naxan a niya i xa findi naiyalanyi ra jamanee be,

7 alako i xa dönxue ya raboo, i xa geelimanie ramini geeli, i xa mixie xoreya naxee na dimi kui.»

8 «Alatala nan n na, n xili nan na ki. N mu wama n firin nde xon, n mu tinma n ma matoxoe xa fi kuyee ma.
 9 N ma masenye singee bara rakamali, n man fe neene masenma ne wo be naxan fama rakamalide.
 N nee xa fe rakolon wo ra beenu e xa raba.»

10 «Wo xa beeti neene ba Alatala be, wo a matoxo sa keli dunija baanyi ra, wo tan naxee biyasima baa xun ma, wo tan naxee baloma baa kui, wo tan naxee sabatixi jamanee kui.

11 Gbengberenyi nun taae xa e xui ite, Kedarikae sabatixi dñnnaxe. Selakae xa e sëewë xui ite geyae fari.

12 E xa Alatala matoxo alo a lan a xa matoxo ki naxe.

Namanee birin xa a matoxo.

13 Alatala minima ne alo palama, a boñe te gere xa fe ra, a gereso xui ramini senbe ra.»

14 «Kabi a rakuya n sabarixi, n dunduxi, n nan n yete suxuxi.

Kono yakosi n nan n xui raminima alo gine naxan di barife.

15 N sansie ralisima ne geyae fari, geya findi gbengberenyi ra.

N xuree mafindima ne xare ra, n ye yiree xori.

16 N dönxue rajerëma ne kira nde ra, e mu naxan kolon, n dimi findi e be naiyalanyi ra, n boxi magexi findi boxi saxi ra e jerema dennaxe.

N na nan yati rabama e bε, n mu e
rabgelnma.

¹⁷ Naxee e xaxili tixi kuyee ra,
e gbilenma ne yaagi kui.
Na kuyee yailanxi wure raxunuxi nan tun
na,
kono na mixie a falama e bε, «Wo findixi
won ma alae nan na.»

¹⁸ «Tulixorie, wo wo tuli mati.
Dønxuie, wo wo ya ti n na.

¹⁹ Nde donxuxi, xa n ma konyi xa mu a ra?
Nde tuli xɔrrix, xa n n ma xeera xa mu a
ra?
Nde donxuxi, xa n ma konyi bɔŋe saxi xa
mu a ra?

²⁰ Wo bara fe gbegbe to, kono wo mu wo
jøxo saxi e xon ma.

E bara e tuli mati, kono e mu fefe fahaa-
mumi.

²¹ Tinxyini to rafan Alatala ma,
a bara wa a xa seriye binyafe, jama xa a
kolon.

²² Kono yi jama xun bara rakana,
e suxuxi yili nun geeli nan kui.
E yaxuie bara e xanin, mixi yo mu na
naxan e rakisma,
mixi yo mu na naxan maxandi tima e bε e
xa gbilen.»

²³ Nde a tuli matima na fee ra wo ya ma?
Nde a øøxo sama na fee xon ma temui
naxan sa fama?

²⁴ Nde Yaxuba soxi munjeti yi ra?
Nde Isirayila soxi kasaratie yi ra?
Alatala xa mu a ra, won yunubi rabaxi
naxan na?

E mu waxi jerefe a xa kira xa xon ma,
e man mu e tuli matixi a xa seriye xa ra.
²⁵ Na kui a naxa a xa xone dusu Isirayila
xun na,
a niya gere xa e xun nakana.
Na te bara dexe e rabiliny,
kono e mu e øøxo saxi na xon ma.

43

Isirayila Rakisima kerenyi

¹ Alatala xa masenyi nan ya,
naxan Yaxuba daaxi,
naxan Isirayila yailanxi bende ra:
«Hali wo mu gaaxu, barima n bara wo xun
sara,
n bara wo xili wo xili ra, barima n gbe nan
wo ra.

² Wo na baa igiri, won birin nan a ra.
Wo na xure igiri, a mu wo xaninma.
Wo na dangi te xɔora, a mu wo ganma, a
mu wo toɔroma,
³ barima n tan Alatala nan na wo Marigi
Ala ra,
Isirayila xa Seniyentoe, wo Rakisima.

N Misira nan fixi i xunsare ra,
n Etiyopi nun Seba fixi wo jøøxe nan na.
⁴ Wo tide to gbo n bε n ma xanunteya xa
fe ra,
n mixie nan bama wo jøøxe ra, n jama fi
wo nii rakisife ra.

⁵ Wo naxa gaaxu, n na wo foxyo ra.
N fama ne wo bonsoe ra, kelife sogetede
nun sogegoride mabiri,

⁶ n fama wo xilide kelife yirefanyi nun
koola ma.
«Wo fa n ma die ra, kelife yire makuye,

⁷ e birin naxee xilixi n xili ra,
n naxan daaxi n ma nore xa fe ra.»
⁸ Namae xa fa naxee ya na kono e mu se
toma,
e tuli na kono e mu fe mema.

⁹ Namae nun sie xa e malan.
Nde na e ya ma naxan nu bara yi fe masen
won be beenu a xa raba?

E xa seedee ramini, naxee nɔma a fe
rafixede,
alako booree xa a kolon a nɔndi na a ra.»

¹⁰ Alatala xa masenyi nan ya,
«Wo tan nan na n ma seedee ra, n ma konyi
sugandixi,
alako wo xa n kolon, wo xa la n na.
Ala yo mu nu na n ya ra, Ala yo mu fama
n xanbi ra.

¹¹ N tan keren nan na Alatala ra.
Mixi rakisma yo mu na bafe n tan na.

¹² N tan nan nɔndi masenxi, n tan nan wo
rakisixi,
n tan nan fe nɔnɛne masenma wo bε.
Alo xɔrje nde xa mu n na wo tagi.
Wo tan nan na n ma seedee ra a n keren
nan na Ala ra.

¹³ Kabi folo fole n tan nan Ala ra.
Mixi yo mu nɔma mixi bade n belexe,
mixi yo mu nɔma n ma fe rabaxi masa-
rade.»

¹⁴ Alatala xa masenyi nan ya,
Alo naxan wo xun sara,
Alo naxan findixi Isirayila xa Seniyentoe
ra.

A naxe, «N yaamari fima ne Babilon geeli-
manie xa fa e xa kunkuie kui,
e nu laxi naxee ra.

¹⁵ Alatala na n tan nan na, wo xa
Seniyentoe,
naxan Isirayila daa, naxan findixi wo xa
mange ra.»

¹⁶ Alatala xa masenyi nan ya, Ala naxan
kira bɔɔ baa tagi,
naxan dangide ramini morɔnyie xɔora,

¹⁷ naxan a niya soɔri ragi see nun soe ragie
xa kata dangide menni,
e fa lu baa xɔora abadan, e mu te.

Na soori gali xubenxi ne alo lanpui
xubemna ki naxe.

18 «Wo naxa wo majoxun fe singee ma,
wo fe forie lu na.

19 Wo mu a toxi, n na fe neenee rabafe?
Wo mu gexi na kolonde?

N na kira nde boofe gbengberenyi ma,
n na xuree raminife yire maxaraxi ma.

20 Burunyi daalise n matoxoma,
alo walui bare nun xundi, barima n ye
raminima gbengberenyi ma,
n xuree xungbee raboo yire maxaraxi ma,
alako n ma jama sugandixi xa ye min,
21 alako n jama naxan daaxi a xa n
matoxo.»

22 «Yaxuba, wo mu maxandi tima n xili ra.
Isirayila, wo mu fefe rabafe birafe ra n
foxo ra.

23 Wo mu tin yexeee bade serexre ra n be,
wo mu tin n binyade serexee ra.

N mu kote dooxki wo xun ma sansi serexre
ra,

n mu wo karaxan surayi ganfe ra.

24 Wo mu labunde fanyi sara n be,
wo mu ninge ture gbegbe ba serexee ra.

Wo naxan nabaxi, wo bara n natagan wo
xa yunubie ra,

wo bara n naxono wo xa jaaxupa ra.»

25 «N tan nan a ra, naxan i xa yunubie
xafarima n xili xa fe ra,

n fa neemu i xa yunubie ma feo.

26 I xa i xa fe dangixi masen n be,
won xa a mato kiiiti na ki naxe.

27 I benba singe yunubi raba ne.

I xa yarerati muruta ne n xili ma.

28 Na nan a ra, n fama i xa serexedubee
rayaaigide,

naxee walima n ma horomolingira kui.

N a niyama ne Yaxuba bonsoe xun xa
rakana,

Isirayila bonsoe xa yaagi.»

44

Kuye yailanma xa wali

1 «N ma konyi Yaxuba bonsoe, wo xa wo
tuli mati,

n ma jama sugandixi Isirayila, wo xa n xui
rame.

2 Alatala xa masenyi nan ya,
naxan wo daaxi wo nga teegi i,

naxan wo bur tima.

N ma konyi Yaxuba, hali i mu hanme,
wo tan Yesurun n naxan sugandixi,

3 barima n ye ragoroma ne wo xa boxi
maxaraxi ma,

n xure raminima ne gbengberen yire ma.

N nan n Xaxili ragoroma ne wo bonsoe ma,

n barake sama ne wo xa die ma.

4 E fanma ne alo jooge naxan toma fili
tagi,

alo wuri naxee sixi xure de i.

5 Nde a falama ne, «Alatala gbe nan n na,»
a Yaxuba xili sa a xun ma.

Nde a sebema ne a beleexe ma, «Alatala
gbe,»

a Isirayila xili sa a xun ma.»

6 «Alatala xa masenyi nan ya,
Alatala Senbema naxan findixi Isirayila
mange nun a rakisima ra.

N tan nan na fe fole ra, n tan nan na fe
raponyi ra.

Ala gbete yo mu na bafe n tan na.

7 Nde maniyaxi n tan na? A xa na fala.

Na kanyi xa woyen ba, a xa fe dangixi
masen kabi n ma jama daa temui.

A xa fe masen naxan fama rabade, iyo a
xa na fala kene ma.

8 Wo naxa gaaxu, wo naxa seren.

N mu na masenxi wo be xe, beenu na fee
xa raba?

N ma seedee nan wo ra.

Ala gbete na na, ba n tan na?

Ade, fanye gbete mu na hali kerem.»

9 Fuyantee nan kuye yailanmae ra.

E xa wali tide yo mu na.

E xa seedee ya mu na, e xaxili ifuxi.

E fama lude na yaagi nan kui.

10 Nde kuye yailanma, naxan mu nomaa
malide fefe ra?

11 Na kanyie yaagima ne.

Adamadi nan tun na e ra.

E birin xa e malan, e xa ti n ya ra.

N e birin nagoroma ne gaaxui nun
naxankate ra.

12 Kuye yailanma wure xabuma te xoora,
a kuye yailan derema ra, a a rawali a yete
senbe ra.

Kaame nun ye xoli luma ne a susu ra, a fa
tagan.

13 Kamuderi luuti italama ne a maniyafe
ra, a koorin.

A wali folo wali see ra,
a a yailan han a lu alo mixi tofanyi naxan
tima a xa banxi kui.

14 A nu wuri ndee si fotonyi yire,
a mame ti han tune ye a ramo, a fa a sege.

15 A nde findi yege ra, alako xinbeli naxa a
suxu,

a nde rawali taami ganfe ra.

Kono naxan luxi, a na findi ala ra a naxan
batuma,

a kuye rafala, a suyidi a be.

16 A seeti findi yege ra,
a sube gamma naxan na,
a fa a dege, a a fala, «Yi te fan. Xinbeli mu
n suxuma be.»

17 A wuri dənxoe nan findima a xa kuye
ala ra,

a suyidi naxan be a batufe ra.

A maxandi ti a be, a falafe ra,

«N nakisi, barima i tan nan n ma ala ra.»

18 Kono na mixi mu gexi fahaamui sotode.

A luxi alo dənxui naxan mu se toma,

a xaxili mu fata fee tagi rabade.

19 Sese mu a a boje ratima sonon, a xa a
majoxun,

«N bara wuri seeti sa te i,

alako n xa taami nun sube gan a te wole
ra n naxan donma.

A lanma n xa na wuri dənxoe rafala kuye
ra Ala naxan xənma?

N xa n suyidi wuri xuntunyi be?»

20 Na kuye yailanma birama se nan foxo ra
naxan findima te xube ra.

A boje bara a yete yanfa.

A mu fata a yete rakiside,
a man mu xaxili soto a falafe ra, «N naxan
tixi n belexe ra wule ala nan a ra.»

21 «Yaxuba bənsəe, wo xa ratu yi fee ma,
wo tan Isirayila jama naxan findixi n ma
konyi ra.

N wo daa ne, alako wo xa findi n ma konyi
ra.

Isirayila, n mu neemuma wo ma.

22 N bara wo xa yunubie xafari, wo naxan
soto wo xa murute kui,
n bara nee ba naa alo nuxui bama koore
ma ki naxe.

Wo xa gibile n ma, barima n bara wo xun
sara.»

23 Koore xa seewa Alatala xa wali xa fe ra.
Boxi bunyi xa a xui ramini.

Geyae xa e xui ite alo wuri naxee na
fotonyi kui,
barima Alatala bara Yaxuba xun sara,
a bara a nore masen Isirayila ya ma.

24 Wo Rakisima Alatala xa masenyi nan ya
naxan wo rafalaxi wo nga təege,
«N tan, Alatala nan n na, naxan fe birin
daaxi,

naxan koore itala,

naxan boxi rafala a belexe ra,

25 naxan namijonme wule falsee xa
tonxumae kana,

naxan sematoe rayaagi,

naxan lonnilae xa marasi mafindi
lonnitarepa ra,

26 naxan a xa namijonme konyie xa
masenyie rakamali,

naxan a xa xərəe xui findi nəndi ra,

naxan a masenma Darisalamu xa fe ra,
«Nama fama sabatide naa,»

naxan a masenma Yudaya taae xa fe ra, «E
man fama ne tide,»

27 naxan a falama baa be, «Xara, n i xa ye
rəxərima ne,»

28 naxan mange Sirusi xəema a sago
rabade, alo xuruse madonyi a
rabama ki naxe,

naxan a masenma Darisalamu xa fe ra, «A
man xa ti,»

naxan a masenma horəməbanxi xa fe ra,
«A man xa ti!»

45

Ala xa wali nun Sirusi

1 Alatala xa masenyi nan ya a xa mixi
sugandixi Sirusi be,
a naxan xəxixi jamanee xun nakanafe ra,
e xa lu a xa yaamari bun ma,
a naade rabixi naxan be alako a xa wali xa
sooneya.

2 «N tima ne i ya ra, n tentenyi magoro i
be,

n wure gbeeli naadee kana, n wure naadee
yensen ye i ya ra.

3 N naafuli noxunxi fima ne i ma,
alako i xa a kolon n tan nan Isirayila Marigi

Alatala ra,

naxan i xilixi i xili yati ra.

4 N ma konyi Yaxuba xa fe ra,
n ma jaama sugandixi Isirayila,
n i xilixi i xili nan na, n binye fima ne i ma
hali i to mu n kolonxi sinden.

5 N tan nan na Alatala ra,
Ala gbete yo mu na bafe n tan na.
N senbe fima ne i ma hali i to mu n kolonxi
sinden.

6 Na kui mixi birin fama ne a kolonde a Ala
kerenyi nan n na,

kelife sogetede han sogegorode,
Ala gbete yo mu na.

7 N tan nan koore iyalanma, n dimi rasin,
n tan nan heri raminima, n gbaloe raba.
N tan Alatala na n na fee birin nabama.»

8 «Tune ye xa goro kelife koore ma, nuxui
xa rabi ye raminife ra.

Boxi fan xa rabi na ye sotofe ra.

Kisi xa soto alo sansi bulama ki naxe,
tinxinyi xa lu na.

N tan Alatala nan na birin daaxi.»

9 Naxankate na mixi be, naxan a yailanma
matandima,
naxan findixi fejne xuntunyi tun na.

Bende doloxi a falama fejne yailanma be,
«I n yailanfe munse ra? I xa wali mu fan!»

10 Naxankate na mixi be, naxan a falama
a baba nun a nga be,
«Wo munse barixi?»

11 Alatala xa masenyi nan ya,

Isirayila xa Seniyentoe naxan wo daaxi,
«Wo wama n maxərinfe tina fe nan ma n
naxan nabama n ma die ra?»

Wo wama n yamarife n ma wali xa fe nan na?
 12 N tan nan bɔxi yailanxi, n fa mixi daa a fari.
 N tan nan koore itala n belexe ra, n tunbuie yamari.
 13 N tan nan man Sirusi xεεma n ma tinxinyi xa fe ra.
 N kira rabooma ne a be alako a xa n ma taa ti,
 a xa n ma jama xօրօya xunsare xanbi.»
 Alatala xa masenyi nan na ki.

14 Alatala xa masenyi nan ya,
 «Misira nun Etiyopi xa naafuli luma ne i yi ra,
 Sebakae findima ne i xa konyie ra,
 e bira i fօxօ ra yօlօnχօnyi kui, e suyidi i be,
 e a fala i be,
 «Ala na i fօxօ ra, a maniyε mu na, Ala gbεtε mu na.»

15 Isirayila Marigi Ala, a Rakisima,
 Ala nan i ra, naxan mu a yete masenma kene ma.
 16 Kuye yailanmae fama ne lude yaagi kui,
 e birin xanin,
 17 kօnɔ Alatala Isirayila tan rakisima ne abadan,
 a mu fama yaagide feo.
 18 Alatala naxan koore daaxi, naxan firin nde mu na,
 naxan dunija daaxi a ki nun a kepa nan ma,
 a fa adamadie rasabati a ma,
 a fa a fala, «Alatala nan na, Ala gbεtε yo mu na.
 19 N mu wɔyɛnxi dunxui xa ra de.
 N mu a fala Yaxuba bօnsօe be e xa n fen na ki tun.
 N tan Alatala nօndi nan falama, n tinxinyi nan masenma.»

20 «Wo wo malan, wo fa, wo wo maso, wo tan mixi gixie kelife namanee ma,
 Kuye batuie mu sese kolon,
 e kuye maxandima naxee mu nօma mixi rakaside.
 21 Wo wo xui ramini, wo xa marakolonyi ti e be.
 E xa e bore rasi.

Nde yi masenyi tixi kabi temui xօnkuye?
 N tan xa mu a ra?
 Ala gbεtε yo mu na bafe n tan na,
 Ala naxan tinxin, naxan mixi rakisima.
 22 Wo xo gblen n ma, wo tan naxee kelima dunija tunxunye ma,
 alako wo xo kisi soto,
 barima Ala gbεtε yo mu na bafe n tan na.
 23 N bara n kali n yete ra nօndi ki ma,
 n ma masenyi mu kanama fefe ma.
 Xinbi birin sinma ne n bun ma,

kali birin nabama n tan nan xili ra.
 24 Nama a falama ne n be,
 «Tinxinyi nun senbe toma i tan Alatala nan gbansan yi.»

Mixi naxee nu murutaxi a ma,
 e fama ne a yire yaagi kui.
 25 Kօnɔ Isirayila bօnsօe gbe jօxօma ne
 Alatala saabui ra,
 e fa xunnakeli soto.

46

Babilon xa alae

1 Babilon xa kuye Beli a xinbi sinma.
 A xa kuye Nebo fan a felenma boxi ma.
 Sofalee e bendunma xanin se fari.
 Na kote binya, a sofalee rataganma ne.
 2 E mu no na kuyee ratangade.
 E birin xa siga konyiya kui.

3 «Yaxuba bօnsօe, wo wo tuli mati n na.
 Isirayilaka naxee luxi, wo wo tuli mati n na.
 Kabi wo barixi temui naxε, n bara wo xanin n belexe, n bara wo bun ti.
 4 N nu na raba ne han wo fori waxati.
 Wo xunsexe to nu fiixerma, n tan nan man nu wo bun tima.
 N to wo daa, n man nu wo malima ne, n wo xanin, n wo rakisi.
 5 Wo n ma maniyε toma minden? Wo n firin nde kolon?
 6 Naafuli kanyi xεεma nun gbeti raminima,
 a a sa sikeeli fari,
 alako xabui xa kuye nde yailan a be,
 a a xinbi sinma naxan be a batufe ra.
 7 E na tongo, e a dօxօ e tunki fari, e a xanin yire, e a tima dənnaxε.
 Menni a tixi tun, a mu sigama dede.
 Hali mixi nde a mawa a be, a mu a yaabima,
 a mu mixi ratangama a xa toore ma.»

8 «Wo tan murutelae, wo xa ratu na fee ma,
 alako wo xa no kiside.
 9 Wo xa ratu n naxan nabaxi temui dangixi.
 Ala gbεtε yo mu na bafe n tan na, n firin nde mu na.
 10 Ala gbεtε mu na naxan fe masenma beenun a xa raba,
 naxan nօma a falade,
 «N waxənfe fama ne rakamalide. N tan nan a ragirima.»
 11 N tan nan xօni nde xilima kelife sogetede mabiri,
 naxan n waxənfe rabama n be.
 Iyo, n naxan falaxi, n a rabama ne,
 n naxan natexi, n a rakamalima ne.
 12 Wo wo tuli mati n na, wo tan naxee xaxili xօrօxo,
 wo tan naxee makuyaxi tinxinyi ra.

¹³ N ma kiiti tinxinxi bara makore, a mu makuya feo.
N fama n ma kisi fan na, a mu buma.
N Siyon rakisima ne,
N nan n ma nore ragoroma ne Isirayila ma.»

47*Babilon birafe*

¹ «Babilon taa, keli i xa kibanyi kui, i doxox boxi ma.

I xa tofanyi nun i xa bannaya bama ne i yi.

² Wali see tongo kuri sofe ra.

I xa mafelenyi bama ne i ma, i xa dugi mate, i xure igiri i mageli ra.

³ I jaiboma ne yaagi kui,

n fama ne n gbe joxode kinikini xanbi.»

⁴ Alatala Senbema nan findi muxu xun-sarama ra, Isirayila xa Seniyentoe.

⁵ «Babilon jama, wo doxox, wo wo de balan.

Wo xa mangeya bara non.

⁶ N nu xonoxi n ma jama ma, n fa e ke tongomae xun nakana.

N naxa e lu wo sagoe, kono wo mu kinikini e ma fefe ma.

Hali forie, wo bara e naxankata a jaaxi ra.

⁷ Wo nu a falama ne, «N ma mangeya mu jona ma abadan!»

Kono wo mu wo joxo saxi fe xon ma naxan noma wo lide.»

⁸ «Yakosi wo wo tuli mati n na, wo tan banna naxee a majoxunxi a fefe mu noma wo toorode, naxee a falama, «N keren nan tide gbo dunjina, n mu findima kaajne ra, n ma die mu bama n yi.»

⁹ Kono n xa a fala wo be, na fe firinyie wo lima ne feenjen keren kui.

Wo ganma ne wo xa die ra, wo findi kaajne ra

hali wo duureya nun karamoxo wali rawuya.

¹⁰ Wo nu laxi wo xa jaaxupa nan na, wo joxo a ma na mu toma.

Wo xa fe kolonyi bara wo madaxu.

Wo bara a fala wo boje ma, «N keren nan be, n tan nan gbansan tide gbo.»

¹¹ Gbaloe fama ne wo lide, wo mu noma wo yete ratangade naxan ma wo xa naafuli ra, gbaloe naxan wo terennama.»

¹² «Wo to laxi na fe mooli nan na, wo xa lu wo xa duureya,

nun wo xa manduruya kui wo darixi naxan na.

Wo a majoxun a na socneyama ne wo be, wo fa geeni wo yaxui xun ma,

¹³ kono na birin fama ne wo ratagande. Wo xa se matoe xili, naxee koore matoma, e fe fala naxan fama wo lide.

¹⁴ Nee tan fan luma ne alo sexe naxan ganma te ra.

E mu noma e yete rakiside te xora.

Sese mu luma e yi ra, hali te xunxuri e doxoma naxan seeti ma xinbeli temui.

¹⁵ E mu noma fefe rabade wo be, hali wo to bara wo xaxili ti e ra kabi wo dimedi temui.

E sigama ne yare e xa kira jaaxi xon ma. Mixi yo mu noma wo rakiside.»

48*Isirayila nun Ala xa lanyi*

¹ «Yaxuba bosoee naxan xili Isirayila, naxan fatanxi Yudaya ra, wo wo tuli mati n na.

Wo tan naxee wo kalima Alatala xili ra, wo tan naxee Isirayila Marigi Ala maxandima tinxitareya kui,

² wo tan naxee wo yete xilima Taa Seniyenxi Kanyie, wo tan naxee wo xaxili tima Isirayila Marigi Alatala ra,

³ n naxan masenxi wo be temui dangixi, n bara ge na ragiride.

⁴ N to a kolon wo xaxili xoroko alo wure,

⁵ n naxa wo rakolon na fe ra beenun a xa raba,

alako wo naxa fa a fala,

«Muxu xa kuye wuri daaxie nun wure daaxie nan na fe natexi.»

⁶ Wo bara na me? Wo bara so na fe kui?»

«Yakosi n fe neenee masenma ne wo be, naxee nu bara noxun wo ma.

⁷ Nee minixi yi waxati ne, wo mu nu naxee kolon.

Na kui wo mu noma a falade, «Iyo, muxu nu nee kolon.»

⁸ Wo mu na fee fahaamuxi temui dangixi barima wo tuli xoroko.

Yanfantee nan wo ra kabi wo bari temui.

⁹ N xili xa fe ra, n mu n ma xone ramini wo ma kerenyi ra.

N ma matoxoe xa fe ra, n mu wo rabolo.

¹⁰ N bara wo mato,

kono n mu a rabaxi alo xabui a rabama ki naxe gbeti ra.

N wo matoma toore nan saabui ra.

¹¹ N yi rabama n yete be alako n xili naxa kana,

alako n ma matoxoe naxa fi n firin nde ma.»

¹² «Yaxuba bosoee, wo wo tuli mati n na. Isirayila n naxan xilixi, wo wo tuli mati n na.

N tan nan na a singe ra, n tan nan na a
dōnxœ ra.

13 N belexe nan dunipa buniyaxi,
n senbe nan koore italaxi.
N na e xili, e tima ne keren na.»

14 «Wo xa wo malan, wo xa wo tuli mati n
na.

Kuye mundun bara yi fe masen wo be
beenun a xa raba?

Alatala bara mixi nde sugandi naxan a
sagoe rabama Babilon na,
naxan e xili xun nakanama.

15 Iyo, n tan yati bara n ma masenyi ti,
n bara a xili, a xa na wali rakamali.»

16 «Wo wo maso n na, wo xa wo tuli mati.
Kabi a fôle, n mu wøyen dunxui ra.

Na fe rabama n ya xori.»

Yakøsi, n Marigi Alatala na n xœfe, a a
Xaxili ragoroxi n ma.

17 Wo Rakisima Alatala, Isirayila xa
Seniyentœ, a xa masenyi nan ya,
«N tan findixi wo Marigi Alatala nan na,
naxan wo xa fe sœneya ki masenma,
naxan wo rajerema jere ki fanyi ra.

18 Xa wo wo jœxa sa n ma seriyé xon ma
nu,

bœpesa nun kisi nu gboma ne wo yi ra alo
ye naxan na baa ma.

19 Wo bœnsœ nu wuyama ne alo meyenyi
naxan na baa de ra,

wo xa die xilie mu nu bama n ya i.

20 Wo xa keli Babilon sœewe xui ra.

Wo xa na masen dunipa birin be.

Wo xa a fala, «Alatala bara a konyi Yaxuba
xun sara.»

21 Ye xoli mu luma e ma gbengberenyi ma,
a fanye ibœma, a ye ramini a kui.

22 Mixi jaaxi xa fe mu sœneyama.»

Alatala xa masenyi nan na ki.

49

Alatala xa konyi

1 Si yensenxie, wo xa wo tuli mati n na.
Yire makuyee, wo xa wo jœxa sa n wøyen
xui xon ma.

Alatala n xili ne kabi n nga tege,
a naxa n xili fala beenun n xa mini foye ra.

2 A naxa n de lu alo santidegema xœnxi
a belexe,

a naxa n findi xali jœs rameluxi ra,
a naxa n sa a xa xali gboñfœs kui.

3 A naxa a fala n be, «Isirayila, n ma konyi
nan i ra,

n na n ma nœre masenma naxan saabui
ra.»

4 Kœn n naxa a yaabi, «N ma wali mu
sœneyaxi,

n bara kata, kœno fufafu na a ra.

N ma wali sare na n Marigi Alatala nan yi.»

5 Na kui Alatala naxa masenyi nde ti,
naxan n daa n nga tege i, n xa findi a xa
konyi ra,

alako n xa Yaxuba bœnsœ ragbilen a ma,
Isirayila jama man xa malan a fe ma.

Alatala bara binye xungbe fi n ma,
a tan naxan findixi n senbe ra.

6 A naxe, «Yaxuba bœnsœ Isirayila rag-
bilenfe n ma,

wali na a ra naxan xurun i be n ma konyi.
N man i findima ne naiyalanyi ra si gbetee
be,

alako n ma kisi xa masen dunipa yire
birin.»

7 Alatala xa masenyi nan ya,
Alatala naxan findixi Isirayila Xunsarama
ra, Isirayila xa Seniyentœ,

won bœnsœ naxan xœnxi,

naxan walixi mangœ be,

«Mangœ na wo to, e tima ne,
kuntigie na wo to, e e xinbi sinma ne wo
bun ma,

barima dugutegé Alatala naxan Isirayila xa
Seniyentœ ra,

na nan wo sugandixi.»

8 Alatala xa masenyi nan ya,

«N wo yaabima yaabi temui ne,
n wo rakisima kisi lœxœ ne.

N wo makantama ne,

n wo tima ne alo jama n saate tongo naxan
be,

alako wo xa bœxi xa fan, naxan kanaxi a
xa yailan.

9 Geelimanie minima ne,

mixi naxee na dimi xœra, nee xœrya
sotoma ne.

10 E luma ne alo xurusee naxee e
demadonma filie ma,

kaame nun ye xoli mu e suxuma,
kuyefure nun soge xone mu e toorroma.

E rahinnema nar luma e rajeræ ra,
a e xun ti dulon yire ra.

11 Tentenyi ragoroma ne, yili rafe, alako e
xa kira xa fan.

12 E fama ne kelife yire makuye,
kelife kœla nun sogegorode ma,
kelife Asuhan bœxi ma.»

13 «Naxee na koore ma, e xa e sœewe xui
ite,

naxee na bœxi ma, e xa pœlexin,

naxee na geyae fari, e xa bœti ba,

barima Alatala a xa jama madunduma ne,
a kinikini tœro mixie ma.»

14 Kœn n naxa a yaabi, «N ma wali mu
sœneyaxi,

Muxu Marigi bara neemu muxu ma.»

¹⁵ «Dinge noma neemude a xa diyore ma?
A mu kinikinima xe a xa di ma?

Hali a tan neemu,
n tan mu neemuma wo ma.

¹⁶ Wo xilie korinx n belexe kui,
n yae tixi ne i xa banxi ra temui birin.

¹⁷ Wo xa die na gibilene wo xonyi.

Naxee wo tooroxi, nee na kelife wo xun
ma.

¹⁸ Wo wo ya ite. Wo xa die bara e malan,
e na fafe.

N tan Alatala bara n kali n yete ra,
wo xa mixie fama ne lude wo seeti ma,
alo dugi tofanyie luma gine ma ki naxe a
xa futi xiri loxoe.»

¹⁹ «Hali wo yaxuie to wo xonyi kanaxi, e
wo xa jama rayensen ye,
yakosi wo fama ne wuyade han wo gbo wo
xa boxi be.

Mixi naxee kasare tixi wo xonyi, e bara
siga.

²⁰ Wo xa di naxee barixi yi tooro waxati,
e fama ne a falade, «Be xurun won be.

Won xa yire neene ti won luma dennaxe.»

²¹ Na temui wo fama ne a falade,

«Nde yi die barixi n be?

Mixi rabeninx n nan nu na n na.

Ala nu bara n nabolo, a mee n na.

Nde yi die ramoxi?

N kerent peti nan nu a ra.

Yi die kelixi minden?»

²² Won Marigi Alatala xa masenyi nan ya,
«N nan n belexe itema ne jamanee be,
n tonxuma masen e be,
alako e xa fa wo xa di xemee ra e belexe,
e xa fa wo xa di ginee ra e tunki ma.

²³ Mangee meennima ne wo xa die ma,
mange ginee e ramo.

Na mixi xungbee e xinbi sinma ne wo bun
ma,
e wo sanyie masunbuma ne.

Na kui wo fama ne a kolonde a Alatala na
n tan nan na.

Mixi naxee e xaxili tima n na, na kanyi mu
yaagima.»

²⁴ Soori xa se tongoxi noma rasuxude a yi
ra?

Senbema xa mixi suxuki noma bade a yi
ra?

²⁵ Alatala wo yaabima yi ki ne:

«Iyo, n soori xa se tongoxi rasuxuma ne a
yi ra,

n senbema xa mixi suxuki bama ne a yi ra.
N wo gerefae gerema ne, n wo xa die rakisi.

²⁶ Naxee wo jaxankatama, e fama ne e
yete sube donde,
e siisima ne e yete wuli ra.

Na kui ibunadama birin a kolonma ne,
a n tan nan Alatala ra, wo Rakisima, wo
Xunsarama, Yaxuba xa Senbema.»

50

Yunubi sare

¹ Alatala xa masenyi nan ya:
«N keedi mundun sebexi n xa mee wo nga
ra?

N sare mundun sotxi wo matife ra?
Wo matixi wo yete xa yunubie nan ma fe
ra.

N mee xi wo nga ra a xa matandi nan ma.
² Munfe ra wo mu n yaabima?

Munfe ra wo mu tima n ya ra?
Wo a majoxunxi ne n belexe mu fata wo
fulunde?

Wo a majoxunxi ne n senbe mu noma wo
rakiside?

N ma woyen kerent noma baa xarade.
N noma xure findide gengberenyi ra,
yexee xa faxa, e xa boro.

³ N fata koore rafcorde,
alo mixi na kaajne dugi ragoroxi a ma.»

⁴ N Marigi Alatala bara masenyi so n yi ra
naxan noma mixi taganxi malide.

A n na naxunuma geeseghe birin, a n tuli
ibama,
alako n xa n tuli mati a ra alo xarandi
fanyi.

⁵ N Marigi Alatala bara n tuli rabi,
n tan mu tondima birade a foxo ra.

⁶ N nan n fari tima ne n yaxuie xa n bonbo.
N na n xere fan tima ne e xa n de xabe
matala.

N mu n ya tagi noxun e xa konbie ma,
n mu tondi e xa e de ye boxun n ma.

⁷ N Marigi Alatala to n mali,
n mu yaagi, n mu n gi.
N luma ne alo fanye, barima n a kolon n
mu luma yaagi kui.

⁸ Naxan n gbe joxoma a na n seeti ma.
Nde wama n sonxofe? Won xa woyen.
Nde wama n kalamufe? Kiti xa sa.

⁹ N Marigi Alatala nan n malife.
Nde noma a ra?

E xa kalamui kanama ne alo dugi fori teese
naxan donma.

¹⁰ Nde gaaxuma Alatala ya ra wo ya ma,
a Ala xa konyi xui suxu?

Naxan birin na jerefe dimi xoxra
naiyalanyi xanbi,

a xa a xaxili ti Alatala xili ra, a la a ra.

¹¹ N xa a fala wo be,
wo tan naxee te radexema,
wo fa tanbe raxajenma gere xili ma,
N fama ne wo toorode a xoxoxe ra.

51

Isirayila fatanxi dennaxe ra

1 «Wo wo tuli mati n na, wo tan naxee tinxinyi nun Alatala fenfe.
 Wo xa wo ya ti fanye ra Alatala wo raminixi dennaxe.
 2 Wo xa wo ya ti wo baba Iburahima nun wo nga Sara ra naxee wo barixi.
 N to a xili a keren nan nu a ra,
 kono n to ge dubade a be,
 a findi ne bonsœ wuyaxi benba ra.
 3 Alatala Siyon madunduma ne,
 a kinikini a xa kasare birin ma.
 Alatala a xa gbengberenyi findima ne yire
 fanyi ra alo Eden bɔxi,
 a a xa bɔxi ratofanma ne alo a darixi a ra
 ki naxe.
 Sæewe nun nelexinyi lu naa,
 suuki nun beeti ba temui birin.»

4 «N ma jama, wo wo tuli mati n na.
 N ma si, wo xa n xui rame.
 Seriye fatanxi n tan nan na,
 n ma kiti tinxinxì findima ne naiyalanyi
 ra sie be.
 5 N ma kiti tinxinxì bara makore,
 n ma kisi na fafe,
 sie fama ne e xaxili tide n senbe ra.
 6 Wo wo ya rate koore ma.
 Menni lœma ne alo foye tuuri ralœma ki
 naxe.
 Wo wo ya ti bɔxi ra.
 Menni nonma ne alo dugi fori.
 Mennikae faxama ne alo tugitugi.
 Kono n ma kisi tan abadan nan a ra,
 n ma tinxinyi mu kanama.»

7 «Wo xa wo tuli mati n xui ra, wo naxan
 kolon tinxinyi ra.
 N ma seriye sabatixi wo bojne kui.
 Wo naxa gaaxu mixie xa mabere ya ra,
 wo naxa wo gi e xa sɔnɔxœ ya ra.
 8 Nimase xunxurie e donna ne alo dugi,
 teese e rajon alo gesé fute.
 Kono n ma tinxinyi buma ne abadan,
 n ma kisi luma ne bonsœ ya ma temui
 birin.»

9 Alatala, i xa keli senbe ra.
 I xa keli alo singe ra.
 I tan xa mu Misirakae bonbo alo wulai
 sube magaaxuxi?
 10 I tan xa mu baa xungbe raxori,
 i fa kira ibɔɔ baa tagi i xa mixi rakisixie
 dangima dennaxe?
 11 Alatala xa mixi xɔreyaxie gblenma ne,
 e fa so Siyon kui beeti ra, sæewe nan luma
 e be abadan.
 E bojne rafanxi e ma, nelexinyi luma ne e
 sondonyi kui.
 Nimise nun yaye makuyama ne e ra.

12 «N tan nan wo bojne madunduma.
 Nde nɔma gaaxude adamadi ya ra,
 naxan faxama, naxan nonma alo sexe?
 13 Munfe ra wo fa neemuxi wo daalima
 Alatala ma,
 naxan koore italaxi, a bɔxi bunyi sa?
 Munfe ra wo luma gaaxui kui temui birin
 wo yaxuie ya ra naxee wama wo
 toɔrofe?
 Wo gaaxuma e ya ra munfe ra?
 14 A gbe mu luxi, wo xa geelimanie fama
 ne xɔreya sɔtode,
 e mu faxama geeli kui,
 e mu faxama kaame ra.
 15 N tan nan na wo Marigi Alatala ra,
 naxan baa imaxama, a mɔrɔnyie ramini.
 N xili ne Alatala Sænbema.
 16 N nan n ma masenyi saxi ne i de i,
 n na n belexe ti i xun ma,
 n tan naxan koore itala, n bɔxi bunyi sa,
 naxan Siyonkae xilima, «N ma jama.»

17 «Darisalamukae, wo keli keren na,
 wo tan naxee Alatala xa minse xɔrɔxœ
 minxi,
 wo tan naxee a xa xɔne kolonxi,
 a to din wo ra, a fa a lu wo xa bira alo
 siisilae.
 18 A xa di yo mu nu na naxan a malima a
 xa jere kui,
 naxan lu a setti ma a suxufe ra.
 19 Na gbaloe xɔrɔxœ bara wo sɔtɔ,
 kasare nun sɔntɔ, kaame nun gere,
 nde nɔma wo madundude?
 20 Wo xa die bara bira, e saxi kira xunyi ra,
 alo xeli naxan suxuxi yele ra.
 Alatala xa xɔne bara din e ra,
 a bara e paxankata a paaxi ra.»

21 Na kui wo tan toɔromixie, wo xa wo tuli
 mati yi masenyi ra
 wo tan naxee luxi alo siisilae beere xanbi.
 22 Wo Marigi Alatala naxan a xa jama
 makantama,
 a xa masenyi nan ya,
 «Awa, n mu xɔnɔxi wo ma sɔnɔn,
 na xɔnɔ mu wo lima sɔnɔn.
 23 N ma xɔnɔ sigama wo yaxuie nan ma
 naxee bara wo toɔro,
 e fa a fala «Wo wo felen bɔxi ma, muxu xa
 ti wo fari.»
 E bara wo toɔro na ki, e fa jere wo fari alo
 bɔxi.»

52

Xibaaru fanyi Darisalamu be

1 Siyonikae, wo xa keli senbe ra,
 wo xa dugi tofanyi ragoro wo ma, wo tan
 taa seniyenxi.
 Sunnataree nun seniyentaree mu soma wo
 xɔnɔy i sɔnɔn.

2 Darisalamukae, wo xa keli, wo xube ba
     wo ma, wo doxø kibanyi kui.
 Yçlonxonyi xa ba wo konyi ma.
 3 Alatala xa masenyi nan ya,
     «E wo matixi ne fufafu, wo xun mu sarama
         købiri ra.»
 4 Alatala Senbemæxa masenyi nan ya,
     «Singe n ma jama nu na Misira boxi nan
         ma konyiya kui.
 Na dangi xanbi, Asiriyakænaxa e
     jaxankata, e e xanin.
 5 Yakosi na findixi munse ra n bε?
 E bara n ma jama xanin fufafu, e fa yo e
     ma e xa yaamari kui.»
 Alatala xa masenyi nan ya,
     «Temui birin n xili na kanafe.
 6 Na kui n bara nate tongo a n ma jama
     fama ne n xili kolonde,
     e fa a kolon a n tan nan yi masenyi tixi, a
         n tan nan ne a seeti ma.»
 7 Xæera tofe fa ra geya fari, fe fanyi na a ra.
 A fama ne xibaaru fanyi ra naxan bojæsa
     fima mixi ma,
     naxan findima kisi ra,
     naxan a masenma Siyoni bε, «Wo Marigi
         Ala nan mange ra!»
 8 Wo wo tulî mati wo kantamae ra,
     e bara e xui ite seewæ ra.
 Alatala na gbilen Siyoni, e fama ne a tote
     e yae ra.
 9 Darisalamukae, wo birin xa wo xui ite
     seewæ ra,
     barima Alatala na a xa jama mayotofe,
     a na Darisalamu xun sarafe.
 10 Alatala na a senbe seniyenxi masenfe
     jamane ma.
 Dunjia birin fama ne Alatala xa kisi tote.
 11 Wo siga, wo siga.
 Wo naxa wo maso se seniyentare yo ra.
 Wo xa mini na kui seniyenzi kui,
     wo tan naxee horomolingo see xaninma
         Alatala bε.
 12 Kontofili naxa a niya wo xa gbata,
     gaaxui naxa a niya wo xa wo gi,
     barima Alatala nan tixi wo ya ra,
     Isirayila Marigi Ala nan tixi wo xanbi ra.
 13 «N ma konyi xa fe soçneyama ne,
     a xa fe te, a xun nakeli, a tide xungbe soto.
 14 A xa fe magore findima terenna nan na
     mixi gbegbe bε,
     a lahale mafindi, a mu lu adama ki ma
         sonon,
 15 a man mangæ de ixarama ne
     maraseniyenzi ra,
     a naxan fima bønsøe gbegbe ma.
     E findima ne seedee ra fe nde ma,
     e mu naxan singe toxi,
     e fahaamui sotoma ne fe nde xa fe ra,
     e mu naxan singe mexi.»

53

Ala xa konyi findife serexe ra
 1 Nde laxi won ma masenyi ra?
 Nde Alatala senbe toxi?
 2 A xa konyi lu ne alo sansi xuri, naxan tixi
     boxi xare ma.
 A to ki mu nu rayabu, a xa tofanyi mu gbo.
 3 Mixi rajaaxuxi nan nu a ra jama mu
     tinxi naxan na.
 Tœoromixi nan nu a ra, naxan darixi
     jaxankate ra.
 Mixie mu tinxi e ya tide a bε.
 E nu yo a ma, e mu tide yo fixi a ma.
 4 A bara won ma tœre findi a gbe ra,
     a bara won ma kontofili findi a gbe ra.
 Won tan bara a majoxun a Ala nan a
     dankaxi,
     a a xa tœre fatanxi Ala nan na.
 5 Kono a soxø ne won ma yunubie xa fe ra,
     a butuxun won ma paaxupna xa fe ra.
 A paxankate soto ne alako won xa yalanyi
     soto,
     a xa fie findixi kisi nan na won bε.
 6 Won birin nu loexi ne alo xuruse naxee
     yensenma wula i,
     kankan naxa siga a xa kira xon ma.
 Kono Alatala bara won ma yunubie kote
     doxo a xun.
 7 Tœre nun fe xœroxe to a li,
     a mu a de rabí hali kerèn.
 A lu ne alo yexæs naxan xaninfe a faxade.
 A sabari ne tœre kui,
     alo yexæs xabe maxaba temui.
 8 A to ge kiiti tinxintare soto de, a naxa faxa.
     Nde no a bade dunjia mixie yi ra?
     A paxankataxi n ma jama xa yunubie nan
         ma fe ra.
 9 E nu wama a fure ragatafe mixi jaaxie
     nan ya ma,
     kono a rajonyi a ragata mixi bannaxie nan
         ya ma,
     barima a mu mixi tœre, a mu mixi
         madaxu.
 10 Alatala bara nate tongo a xa a paxankata
     tœre ra,
     kono serexe na ba yunubie xa fe ra,
     a fama ne a bonsøe tote, a bu abadan.
     Alatala waxonfe rakamalima a tan nan
         saabui ra.
 11 A na ge a xa wali rabade,
     a fama ne seewade.
 «N ma konyi tinxinxi jama findima ne
     tinxintœe ra,
     a e xun sara e xa yunubie xa fe ra.
 12 N tide xungbe soma ne a yi ra,
     a xunnakeli sare soto senbe ra,
     a to faxa matandilæ yi ra,

a nu bara a yete fi serexe ra mixi gbegbe
xa yunubie xa fe ra.»

54

Siyoni xa xunnakeli

1 «Dibaritare, naxee mu nōma di baride,
wo xa seewa,
wo xa bēti ba, wo tan naxee mu di sōtoxi
sinden.
Wo fama ne di wuyaxi sotode dangife gine
gbetee ra.
Alatala xa masenyi nan na ki.»

2 «Wo xa wo xōnyi raxungbo,
wo xa nde sa wo xa banxie xa gboe xun,
wo xa na birin yailan a fanyi ra,
3 barima wo yiriwama ne yirefanyi nun
kōola ma wo xa boxi kui.

Wo xa mixie namane nde mixie kerima ne,
e fa sabati e xa taae kui.

4 Hali wo mu hanme, wo mu yaagi yo
sōtoma.

Wo naxa gaaxu na ya ra, wo xa fe mu
ragoroma ne.

Wo fama ne neemude na yaagi xa fe ra wo
naxan sōto wo fonike temui,
wo mu lu ra mājoxun na wo xa kaajé fe
ra,

5 barima wo Daali Mange meenima wo ma
alo xeme meenima a xa gine ma ki naxe,
naxan xili falama wo Marigi Alatala
Senbema,

naxan findixi Isirayila xa Seniyentər ra,
naxan wo Rakisima,
naxan xili Ala dunija kanyi.

6 Alatala fama ne wo ragbilende a ma,
alo gine naxan nu bara rabolo, a fa lu toore
kui,

alo sungbutunyi naxan xa mōri bara mēe
a ra.

Alatala xa masenyi nan na ki.»

7 «Ala naxə, *N i rabolo ne temui dunke di,*
kōo n man i masoma ne n na n ma
xanunteya xungbe kui.

8 *N i keri bojete xungbe nan kui temui*
dunke di,
kōo n man kinikinima ne i ma marafanyi
kui abadan.»

N tan Alatala wo kantama xa masenyi nan
na ki.»

9 «A luma ne n be alo Nuha xa temui,
n to n kali a banbaranyi mu dunija
kanama sōnon.

N bara n kali a n mu xōnoma wo ma, n mu
wo sōntoma sōnon.

10 Hali geyae sa serenfe ne, tentenye naxa
gira a ra,
n ma xanunteya mu nōma xurunde wo be,

n mu ma bojesa saate kanama n naxan
tongoxi won be.

Alatala xa masenyi nan na ki naxan
kinikinima wo ma.»

11 «Wo tan bonsœ jaxankataxi,
naxee bara tōrō kinikinitarepa kui,
n man wo xa taa tima ne gēme fanyi fari,
n wo raxunma diyaman na,

12 N wo xa yire itexi yailanma gēme to-
fanyie nan na,
n wo xa naadee raxunma gēme rayabuxie
ra,

n wo xa tēte ti gēme yanbaxie ra.

13 Wo xa die birin birama ne Alatala foxy
ra,

e xa fe birin sōonuya.

14 N to wo gbe jōxōma,
wo man fama ne tide senbe ra.
Wo yaxuie mu wo tōrōroma sōnon,
wo mu luma gaaxui kui.

Wo mu gaaxuma fefe ya ra sōnon.

15 Xa gere sa bula wo xili ma,
na mu kelixi n tan xa ma.
N xa a fala wo be, wo gerefæ xe fe kanama
ne.

16 N tan nan xabui daa,
naxan wure raxunuma te ra, a fa geresose
yailan.

Na kui n man fa sōri daa, naxan a yaxuie
xa fe kanama.

17 Kōo geresose naxan birin yailanxi wo
tan xili ma,

n a niyama ne e mu wo li fefe ma.
Naxan yo wo tōrōnege, kiiti nan kanama na
kanyi ra.

Alatala a xa konyie gbe jōxōma ne.

Alatala xa masenyi nan na ki.»

55

Ala xa kisi ibunadama be

1 «Ye xōli na wo tan naxee ma,
wo fa ye yire, wo xa fa ye min.
Hali kōbiri mu na wo yi ra,
wo fa, wo xa fa donse sōto, wo xa wo dēge.
Wo fa, wo xa weni nun xipē min hali wo
mu a sare fi.

2 Munfe ra wo kōbiri bama see xa fe ra
naxee mu findi baloe ra?

Munfe ra wo wali rabama naxan tide mu
na wo be?

Wo wo tulī mati n na,
wo xa wo balo fe fanyi ra naxan sēewe
fima wo ma.

3 Wo wo tulī mati n na,
wo xa fa n yire alako wo xa baloe sōto.
Na kui n fama xanunteya saate xiride won
tagi naxan mu kanama.

Na luma ne alo n saate naxan xiri Annabi
Dawuda nun n tan tagi a seriye ki
ma,

4 n naxan tixi seede ra sie bε,
a findi mange xungbe ra e bε.
 5 Wo fama ne sie xilide wo mu naxee kolon,
sie fama ne wo yire naxee mu nu wo kolon,
barima wo Marigi Alatala, Isirayila xa
Seniyentoe fama ne binye fide wo
ma.
 6 Wo xa gibile Alatala ma, a to nɔma tote.
Wo xa a xili, a to na yire makorexi.
 7 Mixi jaaxi xa gibile a xa kira kobi fo xo
ra,
yunubitoe xa a xa nate lu naa.
A xa gibile won Marigi Alatala ma,
alako a xa kinikini a ma,
a xa a xa yunubie xafari.
 8 N ma majoxunye nun wo tan xa
majoxunye, e kerem mu a ra.
N ma kiraе nun wo xa kiraе fan, e kerem
mu a ra.
Alatala xa masenyi nan na ki.»
 9 «Koore makuyaxi boxi ra ki naxε,
n ma kira makuyaxi wo gbee ra na ki ne.
N ma majoxunye makuya wo gbee ra
pon.
 10 Tunε na goro boxi ma,
a mu gibilemfa fo a boxi bunda, a sansie
rafan, naxee adamadie birin na
baloma.
 11 N ma masenyi fan na na ki ne naxan
minima n de i.
A mu gibilemfa n ma fo a n sagoe rakamali,
a n waxonfe raba, n a xεexi naxan ma.
 12 Wo minima sεewε nun bɔnesa nan kui,
geyae yati nelexinyi sigi sama ne wo ya ra,
daaxa sansie e helexe bonboma ne wo bε.
 13 Sipire wuri bulama ne tunbe sansi nu na
dennaxe,
wuri gbetee bulama ne nooge jaaxi nu na
dennaxe.
Na birin findima tɔnxuma nan na Alatala
xa fe ra,
tɔnxuma naxan mu kanama abadan.»

56

Bɔnsœ gbetee kisi sotofe

1 Alatala xa masenyi nan ya:
 «Wo bira nɔndi nun tinxinyi fo xo ra,
barima n ma kisi na fafe,
a gbe mu luxi n ma tinxinyi xa to.
 2 Baraka na mixi be naxan walima na ki,
naxan na seriyе suxuma a fanyi ra,
naxan a jɔxø sama malabu lɔxøe xa fe xɔn
ma,
a mu a mabere, a mu a belexe ti wali jaaxi
ma.»
 3 «Xɔne naxan a xaxili ti Alatala ra, na
naxa a fala,
«Alatala n bama ne a xa jama ya ma n ma
xɔneya xa fe ra.»
Mixi banaxi naxa a fala,

«N luxi ne Ala be alo wuri xaraxi naxan
tide mu gbo.»
 4 Alatala xa masenyi nan ya:
 «Mixi banaxi naxee e jɔxø sama malabui
lɔxøe xa fe xɔn ma,
naxee n waxonfe rabama,
naxee n ma saate mabanbanma,
 5 n tonxuma nde tima ne nee bε n ma banxi
kui,
naxan tide dangi di barife ra.
N e xili xungboma ne abadan,
na binye mu bama e ma fefe ma.
 6 Xɔne naxee e xaxili tima Alatala ra,
e bira a xili fo xo ra xanunteya kui,
e a batu,
e e jɔxø sa a xa malabui lɔxøe xa fe xɔn
ma,
e mu a mabere,
naxee n ma saate mabanbanma,
 7 n e xaninma ne n ma geysa seniyenxi ma,
e xa sεewε n ma banxi kui mixi n
maxandima dennaxe.
N e xa sεrexε gan daaxi nun e xa sεrexε
gbetee suxuma ne n ma sεrexεbade
fari,
barima n ma banxi xili falama ne <Salide
banxi si birin bε.»
 8 Alatala xa masenyi nan ya, Ala naxan
Isirayila di rayensenxié malanma,
a naxε, «N man e malanma ne n yire.»
 9 Wo tan sube naxee na burunyi, wo fa wo
de madon.
 10 E kantamae luxi ne alo dɔnxuie,
e mu gexi fahaamui sɔtode.
E luxi ne alo bare naxee mu nɔma won
wonde,
e saxi temui birin, xi xoli nan tun jɔxun e
bε.
 11 E luxi ne alo bare naxee mu lugama e xa
donse ra.
E luxi ne alo xuruse kantee naxee mu gexi
fahaamui sɔtode,
kankan biraxi a yete xa kira nan fo xo ra
geeni xa fe ra.
 12 E a falama e booree bε,
 «Wo fa, won xa beere fen, won xa sisi.
Tina fan won xa gibile na raba ra.
Temunde tina fama ne fisade to bε.»

57

Bɔnesa kanyi

1 Tinxintoe na saya kira xɔn ma,
kono mixi yo mu a jɔxø sa na hinnetoe xa
fe xɔn ma.
Mixie mu a kolon a Ala nan tinxintoe
bama toore kui.
 2 Naxan luma tinxinyi xa kira xɔn ma,
a malabui fanyi sotoma ne yare.
 3 «Kono wo tan sematoe bɔnsœ,

naxee fatanxi yene nun langoeja ra, wo fa be.

4 Wo nde mayelefe? Wo nde maberefe wo de ra?

Matandilae nan wo ra naxee fatanxi wule falee ra.

5 Wo yene rabama wurie bun ma mixi kuyee batuma dennaxe.

Wo die faxama serexē ra fole kui na kuyee be.

6 Na kuyee findixi wo xa alae nan na wo birama naxee foxo ra.

Wo minse serexē bama e be, wo sansi xorimfima e ma.

A mu lanma n xa n gbe joxo na fe ma?»

7 «Wo bara sade yailan geysa fari wo serexē bama dennaxe.

8 Wo wo xa kuye tonxumae tima wo xa naade seeti ma.

Wo bara gibilen n tan foxy ra, wo fa kuyee xili e xa sa wo fe ma sade ma.

Wo to ge saate xiride wo bore tagi, wo naxa sade fe raba.

9 Wo bara ture nun labunde xanin wo xa mange xon,

wo bara xesaræ xee han aligiyama.

10 Na birin findixi taganyi nan na wo be, kono wo man tondixi gibilende na foxy ra.

Wo wo senbe nan tun sofe, lufe ra na kira xon ma.»

11 «Pe, wo kontoflix nde xa fe ra, naxan a niyama wo xa nezem n ma?

Wo gaaxuxi nde ya ra, naxan a niyama wo mu n ma fe mato sonon?

Munse a niyaxi wo xa n yanfa?

N to dunduxi a xonkuye ra, na nan a niyaxi wo mu gaaxuxi n ya ra sonon?

12 N wo makiitima ne wo xa wali ma, wo naxan xilima wali fanyi.

Na mu fanma wo be fefe ma.

13 Wo xa wo xa kuyee xili.

Won xa a mato xa e nomä wo malide.

Foye xanimna ne!»

Kono naxan yo na a xaxili ti n tan na, a yi boxi sotoma ne ke ra,

a te n ma geysa seniyanxi nan fari.»

14 Alatala a falama ne,

«Wo wakili, wo xa kira yailan,

wo xa se jaaxi birin ba n ma nama ya ra!»

15 Marigi Ala, naxan ma fe mu kanama abadan,

naxan xili seniyan, a xa masenyi nan ya, «N sabatixi koore nan na seniyanxi kui.

N mixi xilima ne n seeti ma naxan bojne tooroxi,

naxan bara a yete magoro.

N wama e ralimaniyafe,

n wama e xun nakelife.

16 N mu wama n ma xone xa bu e foxy ra,

xa na mu n na n xaxili fixi mixi naxee ma, nee tagamma ne.

17 Isirayila to mila yunubi rabafe ma, n naxa e jaxankata, n e rabolo,

kono e xa murute nan tun xun nu masama.

18 N bara e wali ki yati to, kono n eandanma ne, n e mali, n e bojne doxo,

19 alako e man xa beeti ba n be.

N tan Alatala naxe,

«Bojnesa xa lu yire makuyekae be!

N e rayalanma ne.»

20 Kono mixi jaaxie tan luma ne alo baa moronyie,

naxee mu raxara, naxee noxoe tun natema.

21 N tan Alatala naxe,

«Bojnesa yo mu na mixi jaaxie tan be.»»

58

Sunyi fanyi

1 «I xa i xui ite alo sara fe xui, a falafe ra n ma nama be e bara muruta, Yaxuba bonsœs bara yunubi soto.

2 Loxo yo loxo e ya rafindixi n ma.

A luxi ne alo e wama n waxonyi nan kolonfe, alo nama naxan wama tinxinyi xon, naxan mu gibilenxi Ala xa yaamari foxy ra. E n maxandima kiiti tinxinxini safe ra, a luxi ne alo e na wa Ala xa makore e ra.»

3 «Kono e a falama, «Munfe ra muxu sunma,

kono i mu a suxuma?

Munfe ra muxu muxu suyidima i be, kono i mu a toma?»

N xa a fala wo be wo xa sunyi kui wo wo yete waxonfe nan tun nabama, wo kote xoroxœs doxo wo xa walikee xun ma.

4 Wo sunxi temui naxe, wo wo bore gerema, wo sonxœs ratema, wo wo bore bonbo mixi kobija kui.

N mu na sunyi mooli suxuma feo!

5 N wama sunyi naxan xon, na findima mixi xa suyidi nan tun na?

Mixi a tigi tife boxi, alo maale moxi foye naxan ramaxama,

na kerem findima sunyi ra?

Sunnuni dugi raggerofe mixi ma, xube tefe mixi sunyi ra,

na xili falama sunyi fanyi naxan nafan Alatala ma?»

6 «N wama sunyi mooli naxan xon,

wo xa gibilen tinxitareya foxy ra, wo xa kote xoroxœs ba mixi xun ma.

Geelimani xa xoreya, kote xoroxœs xa ba mixi xun ma.

7 Wo xa donse fi kaametoe ma,
wo xa xide fi mixi ma a mu naxan yi,
wo xa dugi ragoro mixi ma a mu naxan yi,
wo naxa a lu wo ngaxakerenyi xa siga a
belexe igeli ra.

8 Na kui wo yanbama ne alo subaxe looloe,
wo yalanma mafuren mafuren,
wo xa tinxinyi kolonma ne wo ya ra,
Alatala xa nore wo kantama ne wo xanbi
ra.

9 Na temui wo Alatala maxandima ne, a fa
na suxu.

Wo na a xili a xa wo mali, a wo xa xili
ratinma ne, «N na be.»»

«Xa wo mu mixi tooromma,
xa wo mu mixi toojegema,
10 xa wo kaametoe malima,
xa wo toorommixi kima,
na kui wo yanbama ne dimi kui, wo fa dimi
kana alo soge yanyi tagi.

11 Alatala wo rajerema ne temui birin,
a wo hayi fanma ne wo be hali temui
xoroxoe kui.

A senbe fima ne wo ma,
wo fa lu alo laakoe ye mu xorima naxan
ma.

12 Wo xa jama fama ne wo xa yire kanaxie
tide alo a singe.

E fama ne wo xili falade, «Taa bilitie,
banxitie, nun taa yalanmae.»»

13 «Xa wo malabui loxoe seriye rabatu,
xa wo mu wo waxonfe raba n ma loxoe
seniyenxi kui,
xa wo seewa na loxoe xa fe ra,

wo a binya wo xa jere ki fanyi ra, wo mu

tin woyenyi fufafu ra,

14 na kui wo fama ne see Wade Alatala xa
fe kui,

n fa wo xa fe ite wo xa boxi fanyi ma,
wo xa jeflexinyi na wo benba Yaxuba ke
nan na.»

Alatala xa masenyi nan na ki.

59

Tinxintareja rajonyi

1 Alatala fata wo rakiside,
a fata wo xa duba ramede,
2 kono wo xa wali jaaxi nan wo makuyaxi
wo Marigi Ala ra,
wo xa yunubie nan a yatagi noxunxi wo
ma.

Na nan a ra, a mu wo xa maxandi suxuma.

3 Wuli na wo belexee ma, yunubi na wo
ma.

Wo wule falama, fe jaaxi na wo de kui.

4 Mixi yo mu birama kiti tinxinxo foxo ra,
nondi tide mu na wo xa kuitife kui.
Wo birama woyenyi fufafu nan foxo ra,

wo wule falama naxee toore nun fe jaaxi
raminima.

5 Wo luxi ne alo boximase xeles.
Naxan na donma, a kanyi faxama ne.
Na xale na bula, boximase nan minima.
Wo luxi ne alo sayele.

6 A gesé mu findima dugi ra.
A naxan yailanma na mu nomma a makotoe.

Fe jaaxi na a ra, naxan mu tinxin feo.

7 E xulun fe jaaxi rabade,
e gbata mixi toojegede, e a faxa.
E xa majoxunyi kobi, e fe xun nakanama
nan tun.

8 E mu wama bojresa xon ma,
tinxinyi yo mu na e xa kira xon ma.
E kira madalinxiye nan yailanxi,
naxan mixi xun tima tinxintareya xon.

9 Na nan a ra, won makuyaxi tinxinyi ra,
a mu nomma won lide.
Won naiyalanyi nan fenma,
kono dimi nan tun sinma won ma.
Won kuye iba nan mamefe, kono won
luma koe tan nan kui.

10 Won na won santide fenfe alo donxui
naxan jere ma a yire masuxu ma.
Won birama yanyi ra, alo won na jerefe
dimi nan kui.

Won luxi ne alo mixi faxaxi senbemae tagi.
11 Won xurundunma alo burun subee,
won wa xui raminima alo ganbe.
Won gbe joxoe nan fenfe, kono won mu a
sotoma.

Won xaxili tixi kisi nan na, kono a makuya
won na.

12 Muxu na na ki ne, barima muxu xa
yunubie wuya,
e findixi seede nan na muxu xilima.
Muxu xa yunubie toma ne muxu ya ma,
muxu bara e kolon, muxu bara muxu ti e
ra.

13 Muxu bara i matandi, muxu bara i yanfa.
Muxu bara gibile muxu Marigi Ala foxo
ra.

Muxu bara fe xoroxoe doxo muxu ngaxak
erenye ma,
muxu bara wule fala naxee fatanxi muxu
bojre kui.

14 Muxu nun tinxinyi tagi ikuya.
Nondi mu toma won ya ma sonon. Yan
fanterya gbo.

15 Nondi to xon, tinxitoe nan tun
tooroma.

Alatala to a to, a tinxinyi mu na sonon, na
mu rafan a ma.

16 A a toxi ne mixi yo mu nimisaxi,
a a de rawa Alatala xon ma na fe ma.
Na kui a bara na kisi wali susu a yete ra a
xa tinxinyi xa fe ma.

17 A xa tinxinyi luxi ne alo kanke makantase,

a xa kisi lu alo a xunyi makantase.

Gbejoxoe luxi ne a be alo donma a naxan nagoroma a ma,

a xa wakili lu a be alo xinbeli donna.

18 Ala kankan sare fima ne a xa wali ra, a xono a yaxuie ma yire makuye, a e sare fi.

19 Ibunadama gaaxuma ne Alatala xili yara,

e a xa nore binya kelife sogetede ma han sogegerode,

barima Alatala senbe e lima ne alo ye naxan diki booma a ra.

20 «Xunsarama na fafe Siyon, Yaxuba bɔnsœ be naxee tuubima e xa yunubie xa fe ra.

Alatala xa masenyi nan na ki.»

21 Alatala naxe, «N ma saate nan ya e be: «N Xaxili naxan goroxi i ma, na n ma masenyi naxan saxi i de i, nee mu kelima wo xun ma, nee mu kelima wo xa die xun ma, nee mu kelima e fan xa die xun ma abadan.»

Alatala xa masenyi nan na ki.»

60

Darisalamu xa dariye

1 «Wo keli, wo xa naiyalanyi bara fa, Alatala xa nore bara ti wo ma.

2 Dimi bara dusu bɔxi birin xun na, kuye bara ifoɔro na namae ma, kono Alatala bara ti wo xun ma, a xa nore bara lu wo ya ma.

3 Namanee fama ne wo xa nore ma, mangœ bëndunma ne wo xa looloe xa yanbe ma.»

4 «Wo wo ya rage wo rabilinyi.

E birin malanxi wo yire, wo xa die fafe kelife yire makuye, wo xa di ginee doxoxi mixie tunki fari.

5 Wo na na to, wo seewama ne heri ra, wo bɔnje nelexin.

Bannaya naxan na baa naakiri ma a findima ne wo gbe ra, jamanee xa bannaya fa lu wo xɔnyi.

6 Nɔxomœ gali wuyama ne wo xa bɔxi ma, fafe ra kelife Madiyan nun Efa bɔxi ma.

Naxee fama kelife Seeba, e fama xœema nun surayi nan na, e nu Alatala matoxo.

7 Kedari xa xurusee malanma ne wo xɔnyi, Nebayotu yexœ kontonyie lu wo sagoe, ndee ba serexœ gan daaxi ra n ma serexebade fari.

N ma hɔrɔmɔbanxi yanbama ne n ma nore ra.»

8 «Laaba fiixœ jœrema koore ma alo ganbe naxee gbilenma e xɔnyi.

9 Namanee xaxili tixi n na, Tarasisi kunkuie na yare fafe ra wo xa die ra kelife yire makuye.

E fama ne gbeti nun xœema ra wo Marigi Alatala binyafe ra,

Isirayila xa Seniyenœ naxan bara wo xun nakeli.»

10 «Xɔnjœ yati fama ne wo xa tete rakelide, namanee mangœ walima ne wo be. Hali n to wo naxankata n ma xone kui, n fama ne hinnde wo ra n ma kinikini xa fe ra.

11 Hali wo mu wo xa taa naadée balan, barima mixie fama ne naafuli ra kelife jamane ma,

e xa mangœ tixi yare.

12 Si yo naxan tondima walide wo be, a xun nakanama ne.»

13 «Liban xa wuri fanyie xaninma ne wo xɔnyi,

alako n ma hɔrɔmɔbanxi xa rakeli, nore xa lu n sanyi tide.

14 Wo grefae xa die fama ne e yete magorode wo be,

wo yaxuie e xinbi sin wo bun ma.

E fama ne wo xili falade, «Siyoni, Isirayila Marigi Seniyenxi Alatala xa taa.»

15 «Hali n wo rabolo ne nu,

mixi yo mu lu wo xa bɔxi ma,

n fama ne wo findide si xungbe ra, naxan luma xunnakeli kui abadan.

16 Namanee xa mangœ xijœ fima ne wo ma.

Na kui wo a kolonma ne a n tan nan na Alatala ra,

wo Rakisima, wo Xunsarama, Yaxuba Marigi Senbema.

17 N xœema fima ne wo ma wure gbeeli jœcxœ ra,

n gbeti fi wo ma wure jœcxœ ra, n wure gbeeli fi wo ma wuri jœcxœ ra,

n wure fi wo ma geme jœcxœ ra. Boñesa nun tinxinyi nan findima wo xa mangœ ra.

18 Fe kobi mu toma wo xa bɔxi ma, gbaloe mu wo xɔnyi lima.

Wo xa tete xili falama ne «Kisi,» wo xa taa naadé xili fala «Matoxœ.»

19 Soge xa mu yire iyalanma wo be yanyi ra sonon,

kike xa mu yire iyalanma wo be kœ ra sonon.

A kelima Alatala yati nan ma, a a xa nore fima ne wo ma abadan.

²⁰ Soge nun kike mu dulama sōnōn,
Alatala nan findima wo xa naiyalanyi ra
temui birin.

Wo xa sunnunyi temui jōnma ne.

²¹ Wo xa jama luma tinxinyi nan kui,
wo xa boxi lu wo be abadan.

Wo luxi ne alo sansi solie n naxee sixi n
belexe ra,

alako n xa n ma nore masen dunija be.
²² Hali wo xurun, wo senbe luma ne alo
gali belebele.

Alatala nan n na.

N yi wali rabama ne mafuren mafuren.»

61

Ala xa xēera kisixi

¹ N Marigi Alatala Xaxili na n ma,
barima a bara n sugandi xibaaru fanyi
kawandise tōrōmixie be,

n xa e bōjē nimisaxi rayalan.

A bara n xēe geelimanie xōreyade,
n xa mixie ramini e xa dimi kui.

² N xa mixie rakolon a Alatala xa hinne
temui bara fa,
a e gbe jōxoma ne.

A fama ne e madundude,

³ a xa hinne ra a naxan fima Siyonikae ma,
naxee na sunnunyi kui.

A dariye fima ne e ma e xa toore jōxoe ra,
a e wa xui madunduma sēewē nan na.

E xa nimise findima matōxoe nan na.

E xili falama ne «Konde fanyi Alatala
naxan sixi,»

alako a xa a nore masen dunija ma.

⁴ E e xaa kanaxi yailanma ne,
e e xa tēte biraxi rakeli,

e xa yire kanaxi fori findi yire fanyi ra.

⁵ Xōjēe fama ne wo xa xurusee de
madonde,

e wo xa xēe rawalima ne.

⁶ Wo tan xili falama ne «Alatala xa
sērexedube,

naxee Ala xa wali rabama.»

⁷ «N ma jama xa yaagi masarama hēeri
gbegbe nan na,
e ke belebele nan sōtōma e xa yaagi jōxoe
ra.

E yire belebele sōtōma ne e xa boxi singe
tagi,

e fa sēewē abadan.»

⁸ «Tinxinyi nan nafan n tan Alatala ma,
kono funmaya rajaaxu n ma ki fanyi.

N mixi sare fima n xui bēre nan na,
n mu n ma saate kanama abadan.

⁹ E bōnsōe kolonma ne sie tagi,
e bōnsōe luma ne bōnsōe gbeté ya ma.

Mixi naxee e toma,
e a kolon Alatala xa jama barakaxi nan e
ra.»

¹⁰ N bara sēewē Alatala ra ki fanyi,
n jēlexinxin Marigi Ala xa fe ra,
barima a bara n nakisi,
a bara n matinxin,

alo guba ragoroma mixi ma ki naxē.
A luxi ne alo tonxuma naxan tima
sērexedube xun ma,

alo kōnmagore naxan gbakuma kōn ma.
¹¹ Alatala tinxinyi nun matōxoe raminima
ne dunija ya ma,
alo sansi xōrie findima solie ra ki naxē
laakōe tagi.

62

Siyoni xa futi

¹ «N mu dunduma Siyoni xa fe ra,
n mu taganma Darisalamu xa fe ra,
han e gbe jōxoma temui naxē,
han e kisi sōto.

² Na temui jamanee wo xa tinxinyi toma
ne,

e xa mangē kaabama ne wo xa dariye ma.
Alatala xili neene fima ne wo ma.

³ Wo findima ne jama tofanyi ra Alatala
belexe kui,
wo xa mangeya yanba a yi.

⁴ E mu wo xili falama sōnōn «Boxi
raboloxi,»

xa na mu a ra «Boxi kanaxi.»
E wo xili falama ne «N ma baate,»

e wo xa boxi xili fala «Gine dōxoe.»
E wo xilima na ki ne barima Ala wo
xanuxi,

a bara wo xa boxi tongo a yetē be
alo xēme gine tongoma ki naxē.

⁵ Wo fan wo xa boxi tongoma wo yetē be
na ki ne,

Ala fan jēlexin wo ra.

⁶ N kantamae tima ne Darisalamu tēte fari,
naxee luma Ala maxandi ra wo be yanyi
nun kōe ra.

Wo tan naxee Alatala xilima,

wo naxa tagan na raba ra,

⁷ wo naxa wo sabari

han a xa Darisalamu rasabati,
a fa findi tantui ra dunija birin ma.»

⁸ Alatala a kalixi ne a senbe ra,
«N mu i xa donse sama i yaxuie belexe
sōnōn,

e mu wo xa weni neene minma
wo naxan nawalixi.

⁹ Naxee xē sama, nee nan a donma tantui
ra Alatala be.

Naxee weni bogi bunduma, nee nan a
minma n ma hōromōbanxi buntunyi
ra.»

¹⁰ «Wo mini taa kui naadēe ra,
wo sa n ma jama xa kira rafala!
Wo a yailan, wo gemēe ba kiraе ra!

Wo xa tənxuma ti sie bə.
 11 Alatala xa masenyi nan yi ki dunija bə,
 <Wo a fala Siyonikae bə,
 Wo Rakisima na fafe.
 A fama wo sare ra.>
 12 E xili falama ne <Nama Seniyenxi,>
 Alatala naxan xun saraxi.
 Wo xili falama ne <Nama fenxi,> <Nama
 naxan mu raboloxi.>

63*Gbeçoxes löxox*

1 Nde na fafe kelife Edon bəxi ma,
 dugi gbeeli ragoroxi naxan ma,
 dugi naxan yailanxi Bosara taa kui?
 A senbe gbo, a tofan.
 A fa a fala, «N xa a fala wo be nondi ki ma,
 n faxi wo rakiside ne!»

2 «Munfe ra i xa dugi gbeelixi alo mixi
 naxan wəni bogi bunduma?»

3 «N tan kerembara wali alo mixi naxan
 wəni bunduma.

Si yo mu n malixa na wali kui.

N bara e boron n ma xənə kui,
 e wuli fa kasan n ma dugi ma han a gbeeli
 soe.

4 N bojne nu wama gbe rojoxe nan xən.
 Xunsare temui bara a li.

5 N mu mixi to naxan n malima,
 na kui n bara kisi wali suxu n yete ra,
 n ma xənə fa n tutun yare.

6 N bara sie boron n ma xənə kui,
 e fa lu alo siisilae, e wuli lu bəxi ma.»

7 N Alatala xa hinne fe falama ne wo bə.
 Won xa a tantu a xa fe rabaxie xa fe ra,
 a naxan nabaxi won bə.

A bara fe fanyi wuyaxi raba Isirayila
 bojsoe bə,

a xa hinne nun kinikini saabui ra.

8 A a fala ne, «N laxi a ra n ma jama nan
 yi ki,

maifuya mu na naxee ya ma!»

Na kui a naxa findi e rakisima ra.

9 E xa töore xa fe nu a tööroma,
 kono a fafe bara findi e xunsare ra.

A bara e tongo,

a e xanin a xa xanunteya nun kinikini kui
 kabi temui xon kuye.

10 Kono e naxa muruta a ma,
 e fa a Xaxili Seniyenxi tööro.

Na kui a naxa e bejin,

a findi e yaxui ra e gerefa.

11 Nama bara a manoxun fe singee ma,
 naxan nabaxi Annabi Munsa xa waxati.
 E bara e yete maxörin,
 «Ala naxan Isirayilakae ragiri Xulunyumi
 baa ma,
 na na minden?»

Ala naxan a xa jama tongo alo xuruse
 demadonyi,
 na na minden?

Ala naxan a Xaxili Seniyenxi ragoro a xa
 jama ma,
 na na minden?

12 Ala naxan Munsa mali a senbe kar-
 alanke ra,
 naxan baa iboo e ya ra e ragirife ra,
 alako a xili xa binya abadan,
 13 na na minden?»

Na kui e mu bira.

E senbe nu gbo alo soe naxan a gima.

14 Alatala Xaxili nu malabui fima e ma,
 e fa lu alo ninge naxan jooge donma fiili
 ma.

I bara i xa jama rajere na ki.

I bara xili fanyi soto na ma.

15 I xa i ya ragoro keli koore ma,
 kelife i xa kibanyi seniyenxi kui,
 naxan itexi, naxan luma nore kui,
 i fa a mato i xa xanunteya nun senbe na e
 yete masenfe di?

I xa hinne nun kinikini makuya muxu ra.

16 Kono hali Iburahima nun Isirayila
 neemü muxu ma,
 i tan nan na muxu Baba ra.

Alatala nan muxu Baba ra,
 muxu Xunsarama kabi temui xonkuye.

17 Munfe ra i a niyama, muxu xa i xa kira
 rabejin?

Munfe ra i muxu bojne xərəxoma han
 muxu xa susa i ra?

Muxu Mariigi, i xa muxu ragbilen i xa
 yaragaaxui kui.

18 I xa hərəməbanxi nu na muxu bəlexe,
 kono yakosi muxu yaxuie bara menni
 boron.

19 I gbe nan muxu ra kabi temui xonkuye,
 kono e tan mu tinxi i xa yaamari ra,
 e mu i xili falama.

Xa i sa koore rabi ne nu gorofe ra dunija,
 geyae serenma ne i ya ra nu.

64*Isirayila xa maxörin*

1 Dunija rakolon i xili senbema ra,
 alako sie xa seren gaaxui kui i ya ra.

A xa lu alo yege naxan dəxəma,
 a fa ye satun a xərəxoe ra.

2 I bara kaabanakoe raba naxee bara muxu
 terenna,

i bara goro, geyae fa seren i ya ra.

3 Yi fe mööli mu kolonxi sinden.

I keremnan bara na fe mööli kolon,
 i tan naxan mixi malima naxee laxi i ra.

4 I fa ne mixi malide naxee tinma tinxinyi
 ra,
 naxee wama birafe i xa kira foxo ra.

Kono muxu tan bara yunubi raba,
i fa xono muxu ma.
Muxu nōma kiside sōnō?
5 Muxu birin bara findi mixi seniyentare
ra.
Muxu naxan nabama i be a noxoxi alo
dunkobi.
Muxu xa fe luxi ne alo burexe lisixi.
Muxu ya yunubie na muxu xaninfé alo
foye burexe xanima ki naxe.
6 Kōno mixi yo mu na muxu ya ma naxan
i xilima,
e mu i xa fe suxuma,
barima i bara i yēte makuya muxu ra,
i bara muxu toorō muxu xa yunubi xa fe
ra.

7 Kōno yakōsi, Muxu Marigi, Muxu Baba,
muxu bara lu alo bende doloxi i yi ra,
i naxan nawalima a xa findi fēje tofanyi
ra.
Muxu tan nan i belexe wali foxi masenma.
8 I naxa xono muxu ma Marigi.
I naxa ratu muxu xa yunubie ma.
I ya ti muxu ra, i xa jama.
9 I xa taa seniyenxie bara findi gbengberen
yire ra,
Siyoni bara findi yire maxaraxi ra,
Darisalamu bara kana,
10 i xa hōrōmōbanxi muxu nu seewaxi
naxan na,
na bara gan.
Muxu harige fanyi birin bara kana.
11 Na birin kui, i tondixi muxu malide?
I i sabarima han mun temui?
I muxu paxankatama nan tui?

65

Kiiti nun kisi

1 «N bara n yēte masen mixie be naxee mu
nu n xilixi,
mixie bara n to naxee mu nu n fenma.
N bara a fala, <N tan nan ya,>
si nde be naxan mu nu xilima.
2 N na n belexe ti ne loxoxe birin jama tuli
xoxoxoxi be,
naxan jēremma kira jaaxi xon e yēte
waxōnyi fenfe ra.
3 Na jama katama temui birin n naxonofe
ra.
E serexee bama sansi yire,
e surayi fan gan serexē ra e xa alae be.
4 E doxoma gaburi seeti ma koe ra,
e xoxe sube don, a nun se seniyentare
gbetee.
5 E a falama mixie be, <Wo naxa wo maso
n na de,
barima n seniyenxi dangife wo ra.>
Na mixi mooli xa fe xoxoxo
alo tuuri naxan tema te yire, a siga mixi
ma.»

6 «Yi nan sebexi n ya i,
N mu dunduma na ma feo.
N na sare birin fima ne e ma.
7 N tan wo Marigi naxe,
<N wo xa yunubi sare fima ne,
wo tan nun wo benbae ma,
barima wo nu serexee bama geyae nan
fari,
wo nu fe jaaxi raba n na menni.
Na kui n wo xa yunubi sare fima ne wo
ma,
wo xa fe jaaxie xa fe ra.»

8 Alatala xa masenyi nan ya,
«Mixi na bogi nde bundufe temui naxe,
e fa wa na bogi wolefe,
mixi gbete a falama ne e be,
<I naxa na wole. Ye nde man luxi a kui.‑
N fan na mooli rabama ne n foxyrabiree ra.
N mu e birin paxankatama.
9 N Yaxuba xi da ndee rakelima ne,
n Yuda xi da ndee ki n ma geyae ra.
N na n ma geyae fima ne n ma jama
sugandixi ma,
e xa sabati naa, a fa findi e ke ra.
10 Saron fili fima ne e ma e xurusee
madonma dennaxe,
Akori gulunba findima malabude nan na e
xa goore be.
N na birin nabama ne n ma jama be naxan
n fenma.»

11 «Kōno wo tan naxee wo kobe soxi n tan
Alatala ra,
wo fa neemu n ma geya seniyenxi ma,
wo fa serexē ba wo xa alae be,
naxan xilima Gadi <Xunna fanyi kanyi
xa na mu a ra, naxan xilima Meni <Mara-
giri kanyi,‑
12 n bara nate tongo wo tan paxankatama
santidegema nan na,
wo birin fa faxa.
N bara wo xili, kōno wo mu fa.
N bara wōyen, kōno wo mu wo tul mati.
Wo bara fe jaaxi raba naxan mu rafan n
ma feo.»

13 Na kui wo Marigi Ala yi nan fala,
«N ma konyie e degema ne,
kōno n wo tan luma kaame nan kui.
N ma konyie e minma,
kōno ye xoli luma ne wo tan ma.
N ma konyie seewama ne,
kōno yaagi dusuma ne wo tan xun na.
14 N ma konyie beeti bama seewa nan kui,
kōno wo tan wama ne toore kui, wo bojne
fa rajaaxu wo ma.
15 Wo xili findima ne danke ra n ma jama
tagi.
Alatala Šenbema wo faxama ne,
kōno a xili neene fima ne a xa konyie ma.
16 Mixi naxan dube rabama yi boxi ma,

a na rabama Nondi nan kui Ala xili ra.
 Mixi naxan kali tima yi bɔxi ma,
 a na rabama Nondi nan kui Ala xili ra.
 Tɔɔre dangixi neemuma ne n na, a ba n ya
 i.»

17 «Wo xa a kolon n fama ne koore nun
 bɔxi neen daade.

Mixi mu ratuma fe forie ma sɔnɔn.
 18 Kɔnɔ n ma daali, wo xa seewa abadan,
 barima n Darisalamu daama ne a xa wo
 rasewa han.

19 N seewama ne Darisalamu tagi,
 n fe fanyi raba n ma mixie be,
 wa xui mu mema sɔnɔn.

20 Di yo mu faxama a yɔrɛ ra sɔnɔn,
 mixi moxi yo fan mu faxama fo a xa
 simaya kamali.

Mixi naxan je keme simaya sɔtɔma, a fa
 faxa,
 a luma ne alo a na faxa a dimedi temui,
 a findi mixi dankaxi ra.

21 E banxie tima ne, e sabati e kui.
 E wuri bilie sima ne, e e bogi don.

22 E mu banxie tima sɔnɔn, mixi gbetee fa
 sabati nee kui.

E mu sansi sima sɔnɔn, mixi gbetee fa na
 bogi don.

N ma jama buma ne, alo wuri xungbee.
 N ma mixi sugandixie seewama ne e xa
 wali ra.

23 E mu walima fu ra,
 e xa die mu gbaloe sɔtɔma.

E findima Ala bɔnsɔe barakaxi nan na,
 e tan nun e xa die luma na ki ne abadan.

24 Beenu e xa n maxandi, a lima ne n jan
 bara e xui suxu.

Beenu e xa ge fe nde falade, n jan bara na
 me.

25 Xulumase nun si luma ne kule keran.
 Yetè nun ninge jooge donma ne yire
 keran.

Kono bɔximase luma a balo ra xubutanyi
 nan na.

E mu fe yo kanama n ma geya seniyenxi
 fari.»

Alatala xa masenyi nan na ki.

66

Kitti nun kisi

1 Marigi xa masenyi nan ya,
 «Koore nan na n ma kibanyi ra,
 dunjia nan na n san tide ra.

Banxi moɔli mundun nɔma tide n tan be?
 Yire mundun nɔma findide n malabude
 ra?

2 N belexe nan see birin nafalaxi naxee na
 dunjia.»

Alatala xa masenyi nan na ki.

«Mixi naxan nafan n ma,

a findixi yete magore nan na,
 a gaaxu n ya ra, a n xui suxu.

3 Kɔnɔ mixi naxan ninge bama serexə ra
 gbansan,
 na tan luma ne alo faxeti.

Mixi naxan yexex bama serexə ra gbansan,
 na tan luma ne alo mixi naxan bare kɔnyi
 girama.

Mixi naxan sansi xɔri bama serexə ra
 gbansan,
 na tan luma ne alo mixi naxan xɔse wuli
 bama serexə ra.

Mixi naxan surayi ganma serexə ra
 gbansan,
 na tan luma ne alo kuye batui.

E bara e xa kira sugandi,
 kira naxan findixi seniyentarepa xɔnxi ra.

4 Na kui n fan e jaxankatama ne,
 n fe magaaxuxi ragoroma ne e ma,
 barima n to e xili, e mu n ma xili ratinxì,
 n to wɔyɛn, e mu e tuli mati n na.

E bara fe jaaxi raba n ya xɔri,
 e bara kira sugandi, naxan mu rafan n
 ma.»

5 Wo xa wo tuli mati Alatala xui ra,
 wo tan naxee gaaxuxi a ya ra,
 «Wo ngaxakerenyi naxee wo xɔnma,
 e wo keri n xili xa fe ra, e naxɛ,
 «Wo xa Alatala tantu alako muxu xa wo xa
 seewa to.»

Kɔnɔ e fama ne yaagide.

6 Wo bara na sɔnɔxɔe me kelife taa kui,
 kelife Ala xa hɔromɔbanxi kui?
 Alatala na a yaxuie sare fife.
 Na findixi na xui nan na wo naxan mema.»

7 Beenu di bari xɔnɛ xa a li,
 a jan ge di baride.

Beenu tɔɔre xa fa,
 a jan bara di xɛmɛ sɔtɔ.

8 Nde singe bara yi fe moɔli me?
 Nde singe bara yi fe moɔli to?
 Namane nɔma findide a ra lɔxɔe keran
 kui?

Bɔnsɔe nɔma sɛnbɛ sɔtɔde temui keran
 kui?

Kono Siyoni bara foye to keran na.

9 Wo Marigi Alatala naxɛ,
 «N mixi malima han e di bari temui, n fa
 e rabolo na kui?

Gine furi na mɔ, n mu fama na di bari
 sɔɔneyade xɛ?»

10 Wo tan Darisalamu rafan naxee ma,
 wo xa seewa a xa fe ra.
 Wo tan naxee wama a be,
 wo xa jelexin a xa fe ra.

11 Wo fama ne a xijɛ minde han wo luga,
 wo bɔŋesa sɔtɔ a saabui ra,
 a wo hayi birin fan.

12 Alatala xa masenyi nan ya,
 «N bɔŋesa fima ne a ma a lo xure xungbe,

n jamanə naafuli xaninma nə a xən ma
alo banbaranyi.

A fama nə məenide wo ma alo dingə
məenima a xa di ma ki naxə.

¹³ N wo xa töre bama nə wo ma alo dingə
a xa di xa töre bama ki naxə.

Na birin toma nə Darisalamu.»

¹⁴ Wo na na to, wo bəjəs səewama nə,
wo xa fe səonəya alo juoge naxan toma
fili ma.

Alatala a senbə masenma nə a xa konyie
bə,

a yaxui fama nə a xa xənə kolonde.

¹⁵ Alatala nan na ki, a na fafe tə xəcəra,
a pərəma foye xungbe fari.

A a xa xənə ragoroma nə senbə ra,
a naxankate ti tə ra.

¹⁶ Alatala a xa kiiti sama nə te nun san-
tidəgema ra,

a fa mixi gbegbe səntəde.

¹⁷ Alatala naxə, «Mixi naxee sərəxə
bama wondi kui, e fa xəsə nun bale
sube don, a nun donse səniyentare għetx
Alatala naxee xənxi, e xa fe fama nə
rajionde kerenyi ra.»

¹⁸ «N fama nə si birin malande, si naxee
xui wuyaxi falama, n fa n ma nərə masen
e bə e xa fe rabaxie nun e xa maŋoxunyie
xa fe ra.

¹⁹ N tənxuma nde luma nə e tagi, n fa e
xa mixi kisixie xəsə bonsoe tagi, alo Taras-
sisi, Pulu, Ludu xali wolje, Tubali, Yawani,
nun si għetx naxee na yire makuyee, naxee
mu n xili kolon, naxee mu n ma nərə toxi
sind. N ma xəxrae fama nə n ma nərə
masende e bə.

²⁰ E man fama nə wo ngaxakerenyie ra
naxee toma na jamanee tagi. E fama nə
e ra n ma geya səniyenxi fari alo sərəxə
fama ki naxə. E fama nə e ra sooe nun
jużhomx fari, e tixi saretie kui. E fama
nə na birin na alo Isirayilakae fama e xa
hadiya e ra sesase səniyenxe kui ki naxə
Alatala xa hōroməbanxi kui.

²¹ N sərəxədubə ndee sugandima nə e
fan ya ma, e xa lu Lewi bonsoe seeti ma.»

²² «N tan Alatala, n xa a fala wo bə, a
n fama nə koore nəsənə nun bəxi nəsənə
yailande wo bə. Na buma ki naxə, wo xili
nun wo bonsoe buma na ki ne abadan.

²³ Keli kike nəsənə sərəxə ma han kike
nəsənə sərəxə gbete, keli malabu ləxox ma
han malabu ləxox gbete, ibunadama birin
fama nə suyidide n ya i.

²⁴ E mixi faxaxie toma nə naxee muru-
taxi n ma. Nimasee e furee donma nə, tə
fan e sube gan, e fa findi fe magaaxuxi ra
adamadie bə.»

Ala xa masenyi Annabi Yeremi bε Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Isirayila nu bara itaxun dōxō firin. Sæti naxan nu na koola ma a nu xili Isirayila, sæti naxan nu na labe ra a nu xili Yudaya. Alatala nu bara a niya Isirayila xa xanin konyiya kui Asiriya boxi ma a xa yunubie xa fe ra. Yudaya nu bara ratanga na ma barima mange ndee nu na naxee nu wama birafe Alatala xa seriyē foxo ra, e mu kuye batu. Kono a dōnxoe ra, Yudaya fan bara suxu Sentane xa gantanyi ra, e fa kuye batu folo. Annabi Yeremi nu findixi Ala xa namijonme nan na temui.

Annabi Yeremi naxa Ala xa seriyē masen Yudayakae bε a fanyi ra, alako e xa a kolon e xa kuye batui findima fe jaaxi nan na e bε Alatala mabiri. A naxa e kawandi han, kono e mu tin gibilende Ala ma. Na kui Annabi Yeremi xa masenyi bara xoroxo. A naxa Ala xa nate tagi raba e bε a falafe ra e yaxuie Babilonkae fama ne e bōnbōde na yunubi xa fe ra. Hali Yudaya to findixi Ala xa jama ra, Ala nu bara nate tongo e xa paxankate jaaxi soto Babilonkae saabui ra. Annabi Yeremi to na fala Yudaya mange bε, a naxa xono a ma, a a sa geeli kui.

Yudayakae mu laxi a ra a e findi Babilon xa konyie nan na e xa yunubi xa fe ra. E naxa a majoxun e noma e ratangade na paxankate ma Misirakae saabui ra. Annabi Yeremi naxa a masen e xa majoxunyi findixi wule nan na naxan mu rafanxi Ala ma. A nu lanma e xa tin Alatala xa paxankate ra, e xa a kolon e na sotoxi fe naxan ma.

Annabi Yeremi xa kitaabui na kawandi nun na taruxui birin masenma won bε. Alatala xa masenyi a naxan fixi a xa namijonme ma, na birin bara kamali. Adamadi birin xa a kolon yunubi mu fan, a findixi paxankate nan na e bε. Na nan a ra, fo e xa gibilen yunubi foxo ra, e xa bira Alatala xui foxo ra. Na gbansan nan noma findide sooneya ra adama bε a xa dunineigiri kui. Ala xa won mali na kira xon ma. Amina.

Ala xa masenyi Annabi Yeremi bε

Annabi Yeremi xa wali

¹ Annabi Yeremi xa masenyi nan ya. A baba xili Xilikiiya, serexedube naxan keli Anatoti, Bunyamin boxi ma.

² Yudaya mange Yosiya naxan nu findixi Amon xa di ra, a xa mangeya ne fu nun saxan nde, Alatala naxa wøyen Annabi Yeremi bε.

³ Annabi Yeremi man nu kawandi tima Yudaya mange Yehoyakimi xa waxati, han Yudaya mangé Sedekiya xa mangeya ne fu nun kerem nde, kike suuli nde, Darisalamukae nu xaninma konyiya kui temui naxe. Yehoyakimi nun Sedekiya nan nu na Yosiya xa die ra.

⁴ Alatala naxa yi masenyi ti n bε yi ki,
⁵ «Beenu n xa i nono i nga teege,
n tan nu i kolon.
Beenu i nga xa i soto,
n nu bara xæeraya ragiri i ma,
i xa findi namijonme ra sie birin xun ma.»

⁶ N naxa a yaabi,
«N Marigi Alatala, n mu fata masenyi tide,
barima fonike nan n na.»

⁷ Alatala naxa a masen n bε,
«I naxa a fala a fonike nan i ra,
barima i tan nan sigama mixie xon ma,
n i xæema dennaxe.

I xa n ma yaamari birin masen e bε.

⁸ I naxa gaaxu e ya ra,
barima won birin nan a ra.
N i makantama ne.»

Alatala xa masenyi nan ya.

⁹ Na temui Alatala naxa a xonye itala n de ma, a fa a masen n bε, «I bara a to, n bara n ma masenyi si a xaxili ma.

¹⁰ To n bara i sugandi i xa findi n ma xæra ra dunija sie tagi. I xunnakane xa fe falama ne mangeya ndee bε, e fa bira, e kana. I xunnakeli xa fe falama ne mangeya għetx bε, e fa e sanke soron, e sabati a fanyi ra.»

¹¹ Alatala naxa yi wøyeniyi masen n bε yi ki, «Annabi Yeremi, i munse toxi?» N naxa a yaabi, «N wuri nan toxi naxan bogima sinnanyi ma.»

¹² Alatala naxa a masen n bε, «I bara a to a fanyi ra, n ma masenyi rakamalife mu kanama.»

¹³ Alatala man naxa yi wøyeniyi masen n bε yi ki, «I munse toxi?» N naxa a yaabi, «N tunde satunxi nan toxi koola biri.»

¹⁴ Alatala naxa a masen n bε, «Naxankate birin kelima koola nan ma, a fa boxi nama birin halaki.

¹⁵ Alatala xa masenyi nan ya. N fama ne nama birin xilide kelife koola ma, e xa e xa mange kibanyie dōx Darisalamu sode de ra, e yi tete birin nabilin, e Yudaya taae birin suxu.

¹⁶ N e makiitima ne e xa fe kobi rabaxie ma, barima e bara n finsiriwali, e surayi gan serexx ra kuyee bε, e tuubi e bε e naxee yailanxi e belexx ra.

¹⁷ I tan xa i tagi ixiri, i xa keli, i xa n ma masenyi birin tagi raba e bε. I naxa gaaxu e ya ra, xa na mu a ra n fe nde masenma ne i bε naxan dangi nee ra pon.

¹⁸ To n bara i findi xeera ra Yudaya mange, kuntigie, seregedubee, nun jama birin xun ma. I luma ne alo tete belebele wure daaxi, alo yire makantaxi.

¹⁹ E i gerema ne, kono e mu xutu sotoma i ma, barima n na i foxy ra i makantafe nan na.» Alatala xa masenyi nan ya.

2

Isirayilakae xa yanfe

¹ Alatala naxa yi woyenyi masen n be yi ki,

² «I xa sa a fala Darisalamukae bε,
Alatala bara a masen, »N bara ratu wo xa xanunteya ma,

a nu na ki naxe singe ra wo fonike temui.
Wo nu bara bira n foxy ra gbengberen yire,
xeε mu nu saxi dennaxe.

Wo na raba marafanyi nan kui.

³ Isirayila nu findixi Alatala nan gbe ra,
alo sansi bogi singe.
Naxee e tooro, nee fan fama ne tooroode.»
Alatala xa masenyi nan na ki.

⁴ Yaxuba bɔnsoe, wo xa wo tuli mati
Alatala xa masenyi ra.

Isirayila xabile birin, wo xa wo tuli mati.

⁵ Alatala bara a masen,
«Wo babae n ma fe kobi mundun tox
naxan a niyaxi e xa gbilen n foxy ra?
Wo bara bira fe fufafu foxy ra,
awa wo tan fan findima mixi fufafu nan na.

⁶ E mu a falaxi wo bε,
«Alatala na minden,
naxan won naminixi Misira boxi ra,
naxan won xanin gbengberen yire?
Folee nun boxi maxare gbansan nan na menni.

Adamadie mu noma balode na boxi ma.»

⁷ N bara wo xanin boxi fanyi ma,
alako wo xa baloe fanyi soto.
Kono wo to fa, wo bara n ma boxi findi yire
seniyentare ra,
wo bara fe xonxi raba naa n dennaxe fixi
wo ma ke ra.

⁸ Seregedubee mu Alatala fenxi.

Karamoxoe mu n kolon.

Yareratие bara n yanfa.

Namijonmee bara Bala kuye masenyi ti.
E bara bira se foxy ra naxan mu noma e
malide.

⁹ Na nan a toxi n wo jaxankatama.»

Alatala xa masenyi nan na ki.

«N wo xa mamadie fan makiiti.

¹⁰ Wo sa Kitimi suuri mato,
wo xa mixie xeε Kedari,

wo na birin mato a fanyi ra.

Wo mu yi kuye batufe mooli toma naa.

¹¹ Si nde na na naxan Ala bejin,
e fa kuye findi e xa ala ra?

N ma jama bara e xa xunnakeli masara,
e fa e xaxili ti kuye ra naxan mu noma e
malide.

¹² Koore bara findi seede ra na fe ma.

Na bara findi kinikini nun kaabanako ra.
A lanma na xa wo xaxili ifu,
a xa wo de ixara.»

Alatala xa masenyi nan na ki.

¹³ «N ma jama bara fe jaaxi firin naba:

E bara n bejin,
n tan naxan nu luxi alo ye fanyi e bε,
ye naxan mu nonma.

E bara fejne sailan, ye ragatama dennaxe,
kono e iboɔxii, ye birin bara mini a ra.»

¹⁴ «Konyi nan na Isirayila ra,
ka a findixi di lasiri nan na?

Munfe ra a jaxankataxi?»

¹⁵ A luxi ne alo yete xaafe nan na xaafe
e ma.

E xa boxi bara findi gbaloe yire ra.

Mixi yo mu na sonon e xa taa ganxie kui.

¹⁶ Misiraka naxee na Nofi nun Tapanxes, e fama ne wo xun nakanade.

¹⁷ Na fatanxi fe naxan ma,

wo gbilenxi wo Marigi Alatala xa kira fanyi
foxy ra.

¹⁸ Yakosi munfe ra wo na Misira kira xon?

Wo wama Nili xure ye nan minfe?

Munfe ra wo na Asiri kira xon?

Wo wama Efirati xure ye nan minfe?

¹⁹ Ala xa wo xa kobija ragbilen wo ma.
Ala xa wo xa finsiriwaliya sare fi wo ma,
alako wo xa a kolon gbilenfe wo Marigi
Alatala foxy ra,

a findixi fe jaaxi nun fe xone nan na.

Wo jaxankataxi ne barima wo bara tondi
gaaxude n ya ra.»

Mange Alatala xa masenyi nan na ki.

²⁰ «Kabi temui xonnakuye n bara wo lu wo
yeti yi.

Wo bara a fala a yanfanteya mu na wo
boje kui,
kono wo bara siga kuye batude geyae fari
wuri bun ma.

Na bara findi langoeja ra wo bε.

²¹ Wo nu luxi ne alo weni bili fanyi n naxan
sixi.

Munse a niyaxi wo xa n nabolo?

Yakosi wo luxi ne alo weni bili jaaxi
naxan mu bogi fanyi raminima.

²² Hali wo wo maxa soda saafunyi ra,
wo xa yunubi mu noma bade.»

Alatala xa masenyi nan na ki.

²³ «Wo noma a falade di,

«N mu noxoxi. N mu biraxi Bali kuye foxo
ra?»

Wo wo foxi mato gulunba yire.

Wo xa wo noxoxi ti wo xa fe rabaxie ra.

Wo bara lu alo noxoxme gine rabepinx, 24
alo wulai sofale

naxan sofale xeme fenma a xiri ma gbeng-
beren yire.

Nde noma a bade na ma?

Mixi naxan katama a suxude, a taganma
ne.

A mu masotoma fo na waxati dangi.

25 Wo naxa gbata birade kuye foxo ra.

Wo wo gima naa wo sanyi igeli ra,
hali ye xoli na wo ma.

Kono wo bara na yaabi,

«Ade, muxu mu noma gibilende kuyee foxo
ra.

E rafan muxu ma, muxu wama kafufe e
ra.»»

26 «Isirayilakae fama ne lude yaagi kui
alo munjeti naxan suxuxi.

Mangee, kuntigie, serexedubee, nun
namijonmee,

e birin luma ne yaagi kui,

27 naxee a falama wuri masolixi be, «N
babaa,»

naxee a falama gome masolixi be, «N daa
mange.»

Na mixi mooli bara e kobe ti n na,
e bara tondi e ya rafindide n ma.

Kono e xa toore kui,

e man a falama n be, «Keli, i xa muxu
rakisi.»

28 Wo xa kuyee na minden, wo naxee
yailanxi,

naxee bara wuya Yudaya taae kui?

E tan xa keli, e xa wo ratanga wo xa toore
ma,

xa e fata na rabade.

29 Munfe ra wo tan matandilae wama n
makiitife?»

Alatala xa masenyi nan na ki.

30 «N bara wo xa die bonbo alako e xa
matinxin,

kono e mu matinxinx.

Wo bara wo xa namijonmee faxa wo xa
santidegema ra,

alo yete xaanexi.

31 To mixie, wo xa la Ala xa masenyi ra.

N Isirayila luxi gbengberen yire ne, xa na
mu a ra dimi kui?

Munfe ra n ma jama a falama,

«Muxu wama lufe muxu yete ra,

muxu mu birama i foxy ra sonon?»

32 Gine dimedi noma neemude a xa
konmagore ma,

xa na mu a xa demui?

N ma jama bara neemu n tan ma kabi
temui xonnakuye.

33 Wo bara wo maxiri alako wo xa xanun-
tenyi nde fen.

Wo bara dangi mixi birin na na wali kobi
mooli kui.

34 Wo bara setaree faxa, naxee mu fe jaaxi
yo rabaxi.

Wo xa dugie noxoxi e wuli ra.

35 Kono wo a falama,

«Muxu mu fe kobi rabaxi.

Ala xa xone xa gibile muxu foxy ra.»

N tan nan wo makiitima nondi ra,
barima wo bara a fala,

«Muxu mu yunubi rabaxi.»

36 Wo kira masaraxi munfe ra,

wo fa wo xaxili ti Misira ra?

Wo fama ne yaagide e xon ma,

alo wo yaagixi Asiriya xon ma ki naxe.

37 Wo minima ne e xonyi wo belexe igeli
ra,

barima wo taxuxi naxee ra, Alatala bara
nee rabepinx.

Wo mu xunnakeli yo sotoma e saabui ra.»

3

Isirayila xa danxaniyatareja

1 «Xa xeme mees a xa gine ra,
na gine naxa sa doxox xeme ghetxe xon,
a xa xeme singe man noma gibilende a ma
sonon?»

Yi boxi bara lu seniyentareja kui.

Wo tan naxee bara langoeja raba wo
xanuntenyi kuyee ra,
yakosi wo man fa wama gibile n ma
ne?»

Alatala xa masenyi nan na ki.

2 «Wo wo ya rate, wo xa a mato,
xa yire nde na wo mu langoeja rabaxi
dennaxe.

Wo nu na wo xanuntenyi alae memefi kira
xon ma,
alo munjetie naxee e noxunma kira de e xa
dutun mixie ma.

Wo bara yi boxi noxoxi wo jere ki
seniyentare ra.

3 Na nan a ra n mu tune rafaxi,

n mu jeme tune ragoro wo be.

Kono wo ya xoxoxo alo langoe gine,
wo mu yaagixi fefe ma.

4 Han ya wo a falama n be,

«Muxu baba, naxan meenixi muxu ma
muxu fonike temui,

5 han to i xoxoxi muxu ma?

I mu dijema sonon?»

Iyo, wo na nan falaxi,

kono wo mu wo baxi na kira jaaxi xon fefe
ma.»

6 Alatala naxa a masen n be mange
Yosiya xa waxati, «I bara Isirayila xa
yanfanteya to? A bara yene raba geysa

birin fari, a nun wuri bili tofanyi birin bun ma.

⁷ N bara a majoxun, na dangi xanbi a man fama ne gibilende n ma, kono a mu fa. A maagine tinxitare Yudaya fan a toxi.

⁸ N to mee Isirayila ra, n to fatan keedi so a yi ra a xa yene xa fe ra, a maagine Yudaya tinxitare mu gaaxu n ya ra feo. A fan bara siga yene rabade.

⁹ Isirayila xa kuye batufe, geme nun wuri daaxi, na bara boxi findi yire seniyentare ra.

¹⁰ Na birin kui Yudaya tinxitare, Isirayila maagine, a mu janige tongoxi a bojne kui a xa a yete ragbilen n ma. A na fala a de gbansan nan na.» Alatala xa masenyi nan na ki.

¹¹ Na temui Alatala naxa a masen n be, «Isirayila tinxitare fisra Yudaya seniyentare be.»

¹² I xa sa masenyi ti koola biri ra, «Isirayila seniyentare, i yete ragbilen n ma. N mu xonoxi wo ma sonon. Hinnente nan n na, n bojne mu luma xono ra temui birin.» Alatala xa masenyi nan na ki.

¹³ «Wo xa wo ti wo xa wali kobi ra. Wo bara wo Marigi Alatala matandi, wo bara bira ala gbetee foxo ra wuri bilie bun ma.

Wo mu tin wo tuli matide n xui ra.» Alatala xa masenyi nan na ki.

¹⁴ Alatala xa masenyi nan ya, «Wo tan kalabantee, wo gibile n ma.

N tan nan na wo Marigi ra. N fama ne wo mayegetide taa nun xabile kui,

n fa wo ragbilen Siyon.

¹⁵ N yareratие tima ne wo be, naxee rafan n ma.

E lonni nun xaxili fanyi masenma ne wo be.»

¹⁶ Alatala xa masenyi nan ya.

«Wo na wuya wo xa boxi kui, wo fama ne neemude Alatala xa saate kankira ma.

Wo mu a xa fe falama, wo xa majoxunyi mu sigama a ma.

Wo mu a kolonma a bara loe, wo mu gbete fenma.

¹⁷ Kono na temui Darisalamu xili fama ne falade

«Alatala xa kibanyi.»

Si birin sigama naa Alatala xili ra.

E gibilema ne e xa majoxunyi jaaxi foxo ra.

¹⁸ Na waxati Yudayakae fama ne kafude Isirayilakae ma.

E birin kelima boxi nan ma naxan na koola ma, e fa gibile boxi ma n dennaxe fixi wo babae ma ke ra.

¹⁹ N tan nu bara a fala, «N wama ne wo xa lu alo n ma die, n xa boxi fi wo ma ke ra, naxan tofan boxi birin be.» N bara a majoxun a wo n xili falama ne *«N Baba.»*

N bara a majoxun wo mu gibilema n foxo ra.

²⁰ Kono wo tan Isirayila, wo bara n yanfa alo gine naxan a xa mori yanfa a yene raba.»

Alatala xa masenyi nan na ki.

²¹ Isirayilakae e xui itema geya fari, e wama, e Ala maxandima, barima e bara kira jaaxi suxu, e bara neemu e Marigi Alatala ma.

²² Alatala naxe, «Wo tan matandilae, wo gibile, n nomia wo rakaside wo xa yanfanteya ma.»

Isirayilakae naxa a yaabi, «Awa, muxu gibilema ne i ma, barima i tan nan na muxu Marigi Alatala ra.

²³ Iyo, xui naxan kelima geya fari, wule na a ra.

Iyo, muxu Marigi Alatala nan na Isirayila rakisima ra.

²⁴ Kabi muxu dimedi temui, kuye ratonxie bara muxu babae xa harige xun nakana, e xa xurusee nun e xa die.

²⁵ Na yaagi bara muxu soto, binye birin bara ba muxu ma, barima muxu bara yunubi raba won Marigi Alatala ra, muxu tan nun won babae, kabi muxu dimedi temui han to. Muxu mu muxu tuli matixi muxu Marigi Alatala xui ra.»

4

Yudaya xa gbaloe

¹ Alatala xa masenyi nan ya, «Isirayila, xa wo wo yete ragbilen n ma, xa wo fe ratonxi ba n ya tote ra, xa wo mu lintan wo xa kewali ra,

² xa wo wo kali Alatala xili ra tinxinyi nun nondi ra, sie fama ne baraka nun binye soto de Alatala saabui ra.»

³ Alatala xa masenyi nan ya xemee be naxee na Yudaya nun Darisalamu:

«Wo xa xe nœne masege,
wo naxa sansi xori si kundi tunbe xœra.
⁴ Xœme naxee na Yudaya nun Darisalamu,
wo xa wo bœne seniyen Alatala be.
 Wo xa fe jaaxi ba wo sondonyi kui,
alo fe jaaxi bama wo ma ki naxe wo sunna
temui.
 Wo xa na raba alako n bœne naxa te wo
ma,
n ma xœne fa wo gan alo te
naxan mu nœma xubende wo xa fe kobi
rabaxie xa fe ra.
⁵ Wo xa yi masenyi ti Yudayakae be,
wo man xa a fala Darisalamukae be.
 Wo xa feri fe Isirayila yire birin,
wo xa a fala wo xui itexi ra,
 «Wo xa so taa makantaxie kui.»
⁶ Wo xa a matonxuma Siyonkae be e xa e
gi,
e naxa ti kira xon ma,
barima n na fafe töore nun jaxankate ra
kelife kœla ma.
⁷ Sie kanama bara kira suxu, alo yete
naxan minima sube fende.
 A bara keli a xœnyi alako a xa wo xa bœxi
kana.
 Wo xa taae birin fama ne kanade,
mixi yo mu luma naa.
⁸ Na nan a ra wo lanma wo xa sunnun
donma ragoro wo ma,
wo xa sunnun, wo xa jœnfe raba,
barima Alatala xa xœne mu gibilema wo
fœxo ra.»

⁹ Alatala xa masenyi nan ya:
 «Na lœxœ limaniya bama ne mange nun
kuntigie yi ra.
 Serexedubœe nun namijœnmœe dee
ixarama ne.»
¹⁰ N bara Ala yaabi,
 «N Marigi Alatala,
munfe ra i bara a fala i xa jama nun
Darisalamu be,
 «Wo fama bœnesa sotode,»
 kœno santidegœma bara ge e faxade?»
¹¹ Na temui a fama ne a falade jama nun
Darisalamu be,
 «Foye bara keli gbengberen yire.
 A mu fama fe fanyi ra,
 a fama n ma jama nan töorode.
¹² A findixi foye magaaxuxi nan na,
naxan kelixi n yire.
 Yakœsi n e jaxankatama ne.»

¹³ Yaxuie na fafe alo foye belebele naxan
kelife koore ma.
 E xa soori ragisee luma ne alo turunnaade.
 E xa soe xulun alo segee.
 Gbaloe bara won li, won bara halaki.
¹⁴ Darisalamu, wo wo bœne raseniyen,
alako wo xa kisi.

Kœwali kobi luma wo bœne ma han temui
mundun?
¹⁵ Danakae bara na gbaloe masenyi ti,
Efiramikae fan bara na fala.
¹⁶ Wo xa sie rasi, wo xa Darisalamu fan
nasi,
 yaxuie na kelife yire makuye ne, e na fafe
Yudaya taae kui.
¹⁷ Alatala xa masenyi nan ya:
 «E bara Darisalamu rabilin
alo xe kantamae xe rabilinma ki naxe.
 Na fama ne Darisalamu lide
barima e bara n matandi.
¹⁸ Na findixi wo xa wali kobi sare nan na.
 Wo naxan nabaxi,
na bara gibilem wo ma a paaxi ra,
han a wo sondonyi soxo.»
¹⁹ N bœne fan na töorofe.
 N bara sunnun.
 N mu nœma madundude,
barima n bara sarae nun gere xui me fa ra.
²⁰ E a falama gbaloe na fafe,
bœxi birin bara kana.
 N ma kiri banxie bara bira kerén na,
lingira yo mu na n yi ra.
²¹ Gere tœnxuma a itima han mun temui?
 Gere xui minima han mun lœxœ?
²² Alatala naxe, «N ma jama xaxili mu na,
e mu n kolon,
e luxi ne alo di lœnnitaree.
 E fe jaaxi nan gbansan kolon,
kœno e mu fata fe fanyi rabade.»
²³ N bara laamatunyi to yi bœxi xa fe ra.
 Sese mu luma yi bœxi ma,
hali koore mu yanbama a ma.
²⁴ N bara laamatunyi to geyae xa fe ra.
 Geyae fama ne serende, tentenye ramaxa.
²⁵ N bara laamatunyi to nimase xa fe ra.
 Mixi mu luma yi bœxi ma sœnon,
xœnie fan bara e gi.
²⁶ N bara laamatunyi to yi yire xa fe ra.
 Karemelle geaya findima ne gbengberenyi
ra,
 taa birin fama gande Alatala nun a xa xœne
xa fe nan na.
²⁷ Alatala bara a masen,
 «Yi bœxi birin jaxankatama ne,
kœno n mu a birin xun nakanama.
²⁸ Na nan a ra yi bœxi na sunnunyi kui,
koore bara ifœro.
 N tan nan a ragirixi,
n mu gibilema n ma nate fœxo ra.
²⁹ Geresoe na fa soe fari, mixi birin e gima
ne.
 Geresoe na fa tanbœe ra, mixi yo mu luma
taa kui.

Ndee e gima n̄e wondi yire, ndee e gi geyae fari.

Mixi birin kelima n̄e taa kui.

³⁰ I tan naxan xun nakanaxi, i na munse rabafe?

I wama i maxirife dugi fanyi ra,
i wama könmagore x̄emæma daaxi ragorofe
i ma,

i wama tofan se safe i ya kiri ma?

I na na birin nabafe i xanuntenye b̄e
fufafu,
barima i mu rafan e ma s̄on̄on.

E wama i faxafe tun.

³¹ N̄ bara wa xui nde m̄e.

Na wa xui luxi n̄e alo furi gine naxan na a
xa di singe barife.

Darisalamu na saya kira x̄on̄ ma, a na a
falafe,

«A gbe mu luxi s̄on̄on, faxetie xa n̄ nii ba.»

5

Ala xa gbejoxæ

Annabi Yeremi xa masenyi Darisalamukae be

¹ «Wo xa yire birin mato Darisalamu,
wo xa maxorinyi ti taa kui, alako wo xa
tinxitænde to,

naxan j̄erema kira fanyi x̄on̄ ma,
naxan birama n̄ondi foxo ra.

Xa wo sa na mixi m̄ooli to,
n̄ dijne n̄e Darisalamu ma.

² E kalima n̄e Alatala xili ra,
kono e birin findixi wule nan na.

³ Alatala, n̄ a kolon i wama tinxinyi nan
x̄on̄ ma.

I bara Isirayilakae jaxankata,
kono e mu fahaamui yo s̄ot̄xi na kui.

I bara e tooro, kono e mu lonn̄i s̄ot̄xi na
kui.

E boje bara x̄oroxo alo gemæ,
e tondi danxaniyade.

⁴ N̄ bara a fala, setaree gbansan nan yi
jama ra.

Na nan a ra e mu Alatala xa kira kolon,
e mu e Marigi Ala xa seriye fahaamuma.

⁵ A lanma n̄ xa yi masenyi ti kuntigie nan
be,

barima e tan Alatala xa kira kolon,
e e Marigi Ala xa seriye fahaamuma.

Kono e birin lan, e sese mu tin birade Ala
foxo ra.

E birin bara a matandi.

⁶ Na nan a ra burunyi yete e faxama,
wulai bare e iboo.

Barate e meleinma e xa taa sode d̄ee ra, a
xa e faxa,

barima e xa kewali kobi bara gbo, han a
bara dangi a i.»

Alatala xa masenyi Darisalamukae be

⁷ «Darisalamu, a lanma n̄ xa dijne i ma?
I xa die bara n̄ nabolø,

e e kalima kuye nan xili ra.

N̄ nu bara e balo,

kono e bara n̄ yanfa, e bira langooe foxo
ra.

⁸ E maniyaxi soe x̄emæmae nan na,
kankan fa bira a doxoboore xa gine foxo
ra.

⁹ Alatala xa masenyi nan ya:
A mu lanma n̄ xa yi mixi m̄ooli jaxankata?

A mu lanma n̄ xa n̄ gbejoxo yi si m̄ooli ma?

¹⁰ Wo te e xa tetee fari, wo xa e rabira,
kono wo naxa jama birin xun nakana.

Wo xa e tooro,
barima e mu tinxi birade Alatala foxo ra.

¹¹ Alatala xa masenyi nan ya:
Isirayila nun Yudaya birin bara n̄ yanfa.

¹² E bara Alatala rabolo,
e fa a fala, «Ala mu na.
Won mu fama gbaloe s̄ot̄ode santidegema
nun kaame ra.»

¹³ E xa namijonmæ mu n̄ xui xa masenma.
E fe jaaxi naxan masenma,
na xa gbilen e ma.»

¹⁴ Na nan a ra Mange Alatala bara a masen,
«Wo to na m̄ooli fala,
n̄ bara n̄ ma masenyi lu i de kui.
N̄ ma masenyi luxi n̄e alo te
naxan fama yi jama gande alo te yege
ganma ki naxæ.»

¹⁵ Alatala xa masenyi nan ya:
«N̄ xa a fala wo be Isirayila,
n̄ fama ne jama nde ra wo xili ma.
Nama senbema nan a ra naxan kelima yire
makuye,

naxan bara bu dunjia,
i mu naxan xui kolon,

i mu n̄oma naxan fahaamude.

¹⁶ E xa tanbe jaaxu, e mixi faxama ne.
Geresoe gbangbalanxi nan e ra.

¹⁷ E wo xa baloe donna ne,
e wo xa di birin tongoma ne,
e wo xa xuruse birin mujama ne,
e wo xa sansi sixi birin kanama ne,
e wo xa taa makantaxie rabirama ne e xa
santidegema ra,
wo nu laxi taa naxee ra.»

¹⁸ Alatala xa masenyi nan ya:
«Kono n̄ mu wo birin s̄ontoma.

¹⁹ Xa a sa li wo a fala,
«Munfe ra muxu Marigi Ala bara yi fe
m̄ooli raba muxu ra?»
Ala wo yaabima ne,

«Wo to n̄ nabolø alako wo xa kuyee batu
wo x̄onyi,

naxee kelixi jamanæ gbete ma,
wo tan findima na jamanæ xa konyie nan
na e tan x̄onyi.»

²⁰ Wo xa yi masen Yaxuba xa die be,
wo xa a fala Yudayakae be,

21 «Wo wo tuli mati,
wo tan jama xaxilitare, jama kinikinitare,
naxan ya mu se toma,
naxan tuli mu fe mëma.
22 Alatala xa masenyi nan ya:
Wo mu gaaxuma n ya ra?
Wo mu sëremna n tofe ra,
n tan naxan baa naaninyi saxi meyenyi ra,
alako baa naxa dangi yire nde?
Baa mörönyi kelima ne,
kono e mu nomá dangide naaninyi ra
naxan saxi.»
23 Yi jama sondonyi xörökö.
E bara Ala matandi,
e bara gibilen a fókö ra.
24 E mu a falama e bojne kui,
«Won xa gaaxu won Marigi Alatala ya ra,
naxan tune ye ragoroma jemé temui,
a föle nun a rajonyi,
alako xe xa xaba a waxati.»
25 Wo xa kewali kobi bara na birin kana,
wo xa yunubie bara a niya baloe xa ba wo
yi ra.
26 Mixi jaaxi ndee masunbuxi n ma jama
ra,
naxee gantanyi italama mixi be alo xoni
suxuie.
27 E xa banxi rafema se munjaxie ra,
alo toxœ kule naxan nafexi toxœ ra.
E bannaxi na naafuli mööli nan na.
28 Fe jaaxie bara e xungbo han a bara
dangi a i.
E mu fe fanyi rabama kiridie be,
e mu tinxin setaree mabiri.
E naafuli nan tun fenma.
29 Alatala xa masenyi nan ya:
A mu lanma n xa yi mixi mööli jaxankata?
A mu lanma n xa n gbeñkö yi si mööli ma?
30 Fe ratonxi naxee mu daxa,
nee bara so yi böxi kui.
31 Namijönme na wule falafe,
serexedubee na muje tife,
na birin bara rafan n ma jama ma.
Wo munse rabama wo xa böxi munafanyi
xa fe ra?»

6

Darisalamu xa jaxankate

- 1 «Bunyaminkae, wo wo gi, wo keli
Darisalamu.
- Sara fe Tekowa, gere tonxuma rate Beti
Hakeremi,
- barima jaxankate na fafe kelife koola ma,
a gbe mu luxi gbaloe xa wo li.
- 2 Siyon, taa tofanyi, n wo xun nakanama
ne.
- 3 Xuruse demadonyie fama ne e xa kiri
banxie tide yire,
wo xa taa nu na dennaxe,
e fa e xa xurusee makanta mënnyi.»

4 «Siyon yaxuie, wo keli, wo gere so na taa
xili ma.
Wo xa siga yanyi ra.
Soge na goro, wo naxa kontofili,
5 wo man xa siga koe ra,
banxi makantaxie kanade.»
6 Mange Alatala bara a masen Siyon yaxuie
be,
«Wo sa wuri bilie xaba,
wo te se yailan alako wo xa so Darisalamu
tete kui.
Taa na a ra naxan lanxi a xa raton,
barima e luma e boore tooro ra temui
birin.
7 Fe jaaxi minima yi taa kui temui birin,
alo ye minima kolonyi kui ki naxe.
Kobijnä nun fe jaaxi gbansan nan na e tagi.
Na birin luxi ne alo fure n naxan toma
temui birin.»
8 «Darisalamu, i xa i tuli mati n ma marasi
ra,
alako n naxa n makuya i ra,
i fa lu alo gbgengberenyi, mixi mu sabatixi
dennaxe.»
9 Mange Alatala bara a masen,
«Isirayilaka naxee luxi,
e birin bama ne boxi ma,
alo sansi bogi gibilenma ba ra ki naxe.»
10 «Nde n ma masenyi ramëma?
Nde findima na seede ra?
Wo tuli xörökö, wo mu fe mëma.
Wo yoma Alatala xa masenyi ma,
wo mu wama a xa marasi xon.
11 Alatala xa xone gbo n bojne kui,
n xa na fala wo be.»
«Ala xa xone Isirayilakae birin lima ne,
dimedi naxee berema kira ra,
fonike naxee malanma,
xeme nun ginë naxee möxi a fanyi ra.
12 N nan n belexe tima e ma temui naxe,
mixi gbetee fama ne e xa banxie tongode,
e xa xee, a nun e xa ginëe.»
Alatala xa masenyi nan na ki.
13 «Kelife dimedi ma, doxofe xemoxi ra,
e birin na e yete xa geeni nan fenfe.
Namijönme nun serexedube fan na mixi
madaxufe.
- 14 E mu fe gbegbe rabama n ma jama
malife ra.
E a falama, «Wo naxa kontofili, wo bojne xa
sa.»
Kono bojnesa yo mu na.
15 A lanma e xa yaagi e xa fe kobic ra,
kono e mu yaagima.
Yaagitare nan lanxi e ma.

Na nan a ra, n fama e rabirade kiiti
waxati.»

Alatala xa masenyi nan na ki.

¹⁶ Alatala bara a masen,
«Wo xa kira fanyi fen,
wo xa a kolon kira forie nu na ki naxε.
Kira tinxinxi na minden?
Wo xa lu na kira fari alako wo xa boñesa
soto.»

Kono jama bara a yaabi,
«Muxu mu wama lufe na kira xon ma.»

¹⁷ Ala bara a masen, «N bara wo xa soñrie
ti wo xa tete fari,
naxee meñnima wo ma.
Wo xa e xui rame.»

Kono jama bara a yaabi,
«Muxu mu wama e xui ramefe.»

¹⁸ Ala bara a masen, «Namane birin, wo
wo tuli mati,
wo xa a mato naxan fama rabade be.
¹⁹ Dunija birin, wo wo tuli mati.
N tan nan fama yi jama paxankatade,
n tan nan fama e majoxunyi sare rag-
bilende e ma,
barima e mu tin e tuli matide n ma
masenyi ra,
e bara yo n ma seriyε ma.

²⁰ N hayi na e xa surayi serexε ma, naxan
kelixi Seeba?

N hayi na e xa labunde serexε ma,
naxan kelixi yire makuye?
Wo xa serexε gan daaxie mu rafan n ma,
n mu tinma wo xa serexε sese rasuxude.
²¹ Na nan a ra Alatala bara a masen,
N fama ne gema doxode yi jama ya ra,
e fama e sanyi radinde naxan na.
Babae nun e xa die,
doxobooree nun defanbooree,
e birin sɔntɔma ne.»

²² Alatala bara a masen,
«Nama nde na fafe kelife koala ma,
jama gbegbe naxan na dunija yire birin.
²³ Xali nun tanbe na e yi ra.
E jaaxu, e mu kinikini kolon.
E xui gbo alo moronyi.
Soe kanyie nan e ra.
E birin malanxi alako e xa Siyon gere.»

²⁴ Isirayila na woyenfe e bore tagi, «Won
bara e xibaaru me,
limaniya bara ba won yi ra,
kontofili bara won suxu.
Won na töörofe alo gine naxan na di barife.
²⁵ Wo naxa mini daaxa de,
wo naxa jere kira xon ma,
barima won yaxuie won nabilinxi,

santidegema na e yi ra.»

²⁶ N bara e yaabi, «N ma jama, wo sunnun
donma ragoro wo ma,
wo xa sunnun alo mixi naxan xa di kerenyi
bara faxa.

Wo xa sunnunyi xa gbo,
barima won yaxuie na fafe keren na.»

²⁷ Alatala bara a masen n be, «N i findixi
mixi nan na
naxan n ma jama matoma.
I xa e mato alako i xa a kolon xa e jere ki
fan.

I luxi ne alo mixi naxan wure nun gbeti
raxunuma, a e gbi ba.

²⁸ E birin findixi matandilae nan na naxee
yoma Ala ma.

E luxi alo wure nun yoxui, naxan gbi mu
baxi.

E mu fan.

²⁹ Xabui te radexεma a fanyi ra
alako a xa wure nun yoxui raxunu, e gbi
xa ba.

Kono fe jaaxi mu jona ma n ma jama tagi.
E luxi ne alo sunbui naxan mu bama wure
kui.

³⁰ E xili falama «gbeti kanaxi»,
barima Alatala bara e rabεn.»

7

Isirayila xa ghaloe

¹ Alatala naxa yi masenyi ti Annabi
Yeremi be,

² «I xa ti Alatala xa horomøbanxi naade ra,
i fa yi wøyenyi masen naa,
«Wo wo tuli mati Alatala xa masenyi ra,
wo tan Yudayaka naxee birin soma yi
naadée ra fafe tuubide Alatala be.

³ Isirayila Mange Alatala naxε, xa wo kira
masara,

wo naxa fe fanyi suxu,
n wo luma ne yi boxi ma.

⁴ Wo naxa la yi wule masenyi ra, wo nu fa
a fala:

Alatala xa horomøbanxi nan yi ki,
Alatala xa horomøbanxi, Alatala xa
horomøbanxi.

⁵ Xa wo kira masara,

xa wo fe fanyi suxu,

xa wo tinxin wo booree tagi,

⁶ xa wo mu xɔnε, kiridi, nun kaajε gine
tɔɔrɔ,

xa wo mu mixi faxa töörege ra yi boxi ma,
xa wo mu bira ala gbetee foxo ra,
naxee findima töore ra wo be,

⁷ na temui n wo luma ne yi boxi ma
abadan,

n naxan fixi wo babae ma.

⁸ Kono wo bara bira wule foxo ra,
naxan mu sese fanma wo ma.

9 Munfe ra wo wama faxe nun yene rabafe,
wo wo kali wule ra,
wo surayi gan serexe ra Bala kuye bε,
wo bira ala gbetee foxo ra,
wo mu naxee kolon?
10 Na xanbi wo fa fa tide n ya i,
n ma banxi kui, n xili matoxoma dennaxε.
Wo naxε wo bara kisi,
kono wo fe xonxi rabama.
11 Wo yi banxi findixi mixi jaaxi banxi nan
na,
n xili falama dennaxε?
N tan Alatala bara a birin to.
12 Wo xa ratu Silo ma,
n ma yire seniyenxi singe nu na dennaxε.
N bara mənni fan jaxankata,
n ma Isirayila jama xa paaxupna xa fe ra.»

13 Alatala xa masenyi nan ya.
«Yakosi, wo to bara yi fe birin naba,
wo to tondi n ma masenyi suxude,
n naxan falaxi wo bs temui birin,
wo to tondi n ma xili ratinde,
14 n fama ne fe rabade yi horomobanxi ra,
alo n naxan nabaxi Silo ra.
N na moɔli rabama ne yi banxi ra,
n naxan fixi wo nun wo babae ma, wo laxi
naxan na.
15 N wo makuyama ne n yire ra,
alo n wo ngaxakerenyie Efirami bɔnsɔε
makuyaxi n na ki naxε.»
Alatala xa masenyi Annabi Yeremi be
16 «I tan, hali i mu Ala maxandi yi jama
be,
hali i mu i xui ite salide,
hali i mu n makula,
barima n mu i danxunma.
17 I mu a toxi fe naxan nabama Yudaya
taae nun Darisalamu kui?»
18 E xa die yege matongoma,
babae te radexema,
ginee fan taami xinde ramulanma, e a
ramondo kuye bε,
wo naxan xilima koore mange gine.
E man minse bama serexe ra.
Na kui e bara n naxɔno,
19 n tan fan fama ne e toɔrde.»

Alatala xa masenyi nan ya:
«E bara e yete toɔrɔ,
e bara e yete kan nayaagi.
20 Na nan a toxi n tan Marigi Alatala naxε,
<N ma jaxankate na yi boxi ma,
mixie nun subee nun bogisee ma.
E birin fama ne gande te ra,
naxan mu xubenma.»

21 Isirayila Mange Alatala naxa a masen,
«Wo xa wo xa serexe gan daaxi fan don.
22 N mu serexe fe gbansan xa fala wo babae
be,
n to e ramini Misira boxi ra.

23 Kono n e yaamari yi nan na,
«Wo bira n xui foxo ra,
alako n xa findi wo Marigi Ala ra,
wo fan xa findi n ma jama ra.
Wo xa jere n ma kira xon ma,
n naxan masenxi wo bε,
alako wo xa heeri soto.»
24 Kono e mu e tulii mati n na,
e bara bira e xa majoxun kobi foxo ra,
e bara e kobe ti n na,
e mu biraxi n foxo ra.
25 Kabi wo babae naxa mini Misira boxi ra
han to,
n na n ma konyi namijonmee xeefe wo
ma.
26 Kono wo mu wo tulii matixi n na.
Wo xaxili xɔrɔxɔxi,
wo bara kobi dangife wo babae ra.»

27 «I na yi woyenyi birin fala e bε,
e mu i danxunma.
I na e xili, e mu a ratimma.
28 Na temui i xa a fala e bε,
«Si nan ya naxan mu e tulii matima
e Marigi Alatala xa masenyi ra.
E mu marasi mema.
Seriye yo mu na e yi ra.»
29 I xunsexe maxaba,
i naxan naluxi i xa kali xa fe ra.
Alatala bara xon, a bara yi jama rabejin.
30 Yudayakae bara fe raba n mu wama
naxan tofe.
E bara fe xonxi dɔxɔ n ma banxi kui,
n xili falama dennaxε.
E bara na findi yire seniyentare ra.»
Alatala xa masenyi nan na ki.

31 «E bara kuye batude yailan geya fari
Tofeti
nun Hinoma gulunba kui,
alako e xa e xa die gan serexe ra.
N tan mu e yamarixi na fe moɔli ra,
a makuya n ma majoxunyi ra pon.»

32 Alatala xa masenyi nan ya.
«Loxɔε fama fade Tofeti xili masarama ne.
Hinoma gulunba fama ne xilide Faxe Tide.
Tofeti findima ne gaburi yire ra.
33 Xonie nun subee fama ne na jama
binbie donde.
Mixi yo mu luma naa naxan e kerima.
34 Xulunyi jɔnma ne Yudaya nun
Darisalamu boxi kui.
Sigi mu sama, yeliba mu woyenma.
Fuuti mu xirimma na gbaloe xa fe ra.»

8

Isirayila nun Annabi Yeremi xa toɔre
Alatala xa masenyi
¹ Alatala xa masenyi nan ya: «Na waxati
Yudaya mangε, kuntigie, serexedubee,

namijonmee, nun Darisalamukae, e xorie ratema ne gaburi kui,

² e sa rayensen kene ma sage, kike, nun tunbuie bun ma, e naxee xanu, e naxee batu, e bira naxee foxo ra, e naxee fen, e tuubi naxee be. Na nan a ra, e xorie mu sama gaburi kui, e xa rayensen boxi ma.

³ Mixi naxee mu faxa na pama jaaxi ya ma, n fama ne e rayensende namane ma, faxe xoli e suxuma dennaxe. Alatala xa masenyi nan na ki.

Alatala xa masenyi Annabi Yeremi be

⁴ I xa a fala e be,

«Alatala bara a masen,

«Mixi nomma birade, e mu keli?

Mixi nomma e mafindide, e mu gblen?

⁵ Munfe ra Darisalamu pama n matandima?

Munfe ra e gblenxi kira fanyi foxo ra, e bira kira jaaxi foxo ra?

Yi mixie luma ne e xa yanfe kui, e tondi gblende n ma.

⁶ N nan n tuli matima ne e xui ra, kono e xa woyenyi mu lanma.

Mixi yo mu gblenma a xa kobina foxo ra. A mu a falama, «N na munse rabafe?»

Kankan birama a yete waxonfe nan foxo ra,

alo soe naxan gbataxi sigafe gere sode.

⁷ Hali gbongboe naxan na koore ma, a gblen waxati kolon.

Ganbe, turunna, nun yedonne birin e e gblen waxati kolon.

Kono n ma pama mu Alatala xa seriye kolon.»

Alatala xa masenyi Isirayila be

⁸ «Wo a falama, «Lonnilar nan muxu ra, muxu Alatala xa seriye kolon.»

Kono wo na falama di?

Wo xa diine sebelitie bara Ala xa seriye masara wule ra.

⁹ Wo xa lonnilar baraa yaagi, e xaxili bara ifu,

barima e bara xanin konyiya kui.

E bara na soto barima e yoxi Alatala xa masenyi ma.

E findixi lonnilar mooli mundun na?»

Alatala xa masenyi Annabi Yeremi be

¹⁰ «Na nan a ra n fama e xa ginnee fide xemee gbetee ma.

Mixi gbetee fama e xa xee bade e yi ra, barima e birin na e yete xa geeni gbansan nan fenfe.

A folofe e xa namijonmee ma, a sa doxo e xa serexedubee ra, e birin na wule falafe.

¹¹ E mu fe gbegbe rabama n ma pama malife ra.

E a falama, «Wo naxa kontofili, wo bojne xa sa.»

Kono bojnesa yo mu na.

¹² A lanma e xa yaagi e xa fe kobia ra,

kono e mu yaagima.

Yaagitare nan lanxi e ma.

Na nan a ra, n fama e rabirade kiti waxati.»

Alatala xa woyenyi nan na ki.

¹³ Alatala xa masenyi nan ya:

«N bara nate tongo n xa e rabolo.

N mu weni bogi fima e ma,

n mu xore bogi raminima e xa xore bilie kon na.

E burexe lisima ne,

mixi gbetee fa e bogi bade.»

Isirayila xa masenyi e boore be

¹⁴ «Won na munse rabafe be?

Won xa malan, won xa won gi taa makantaxie kui,

won xa faxa naa,

barima won Marigi Alatala bara nate tongo a xa won sonto, a xa xone doxo won ma won ma yunubie xa fe ra.

¹⁵ Won bara wa bojnesa xon, kono bojnesa yo mu na.

Won bara wa yalanyi xon, kono gere bara keli.

¹⁶ Won yaxwie xa soe xui mema Dana boxi mabiri,

boxi birin na serenfe na xui ma.

E fama ne boxi birin xun nakanade, e fa mixi birin sontode.»

Alatala xa masenyi Isirayila be

¹⁷ Alatala xa masenyi nan ya:

«N na be. N bara boximase jaaxie rasanba wo ma.

Mixi yo mu nomma e ra, e wo xinma ne.»

Annabi Yeremi xa masenyi Alatala be

¹⁸ «Feeere yo mu na, n bojne bara tooro.

¹⁹ I tuli mati n bonsoe wa xui ra naxan kelife yire makuye.

E a falama, «Alatala mu na Siyon?

Siyon mange mu na sonon?»

Ala e yaabima ne,

«Munfe ra e wama n naxonofe e xa kuyee ra

naxee tide yo mu na, naxee kelixi yire makuye?»

²⁰ Xe xaba temui bara dangi,

sogofure fan bara dangi.

Han ya won mu kisi soto.

²¹ N bonsoe xa toore bara findi kote ra n be.

N bara kinikini, limaniya bara ba n yi ra.

²² Seri yo mu na Galadi boxi ma?

Seriba yo mu naa?

Munfe ra n bonsoe mu nomma yalande?

²³ Ye yo mu na n fate kui sonon

naxan findima ya ye ra.

N bara wa koe nun yanyi ra n bonsoe be naxan tooroxi.»

9*Wule falafe**Alatala xa masenyi*

1 «Xa a sa li n mixi nde soto naxee na biyaasi kui,
n kafuma nee nan ma, n na n ma mama rabejin.
N wama n makuyafe ne e ra,
barima yenelae nun yanfantee nan e ra.
2 E de wule falama alo soori naxan tanbe wolima.
Wule senbe gbo e ya ma, e mu nondi kolon.
E luma yunubi raba ra, e mu n kolon.»
Alatala xa masenyi nan na ki.

3 «Wo naxa la wo boore ra,
wo naxa la wo ngaxakerenyi ra,
barima birin luma ne e boore madaxu ra,
e birin bira toojegé fôxø ra.
4 Kankan wule falama e boore be,
yanfanteya gbo e ya ma.
E de bara wule matinkan,
e luma na yunubi kira nan xon ma.
5 Yanfantee nan e ra,
e mu wama n tan kolonfe.»
Alatala xa masenyi nan na ki.

6 Mange Alatala bara a masen,
«N fama ne e matode,
alo xabui naxan wure raxunuma alako a gbi xa ba.
N fama ne fe nde rabade e xa jaaxuna xa fe ra.
7 Wule falae nan e ra, yanfanteya rafan e ma.
E fe fanyi falama e boore be e de nan kui,
kono yanfanteya na e boje ma.
8 A mu lanma n xa e jaaxankata na fe ma?
A mu lanma xe e sare xa fi?»
Alatala xa masenyi nan na ki.

9 «N ya ye raminima geyae nun gbeng-berenyie xa fe ra.
Na birin ganxi, mixi mu na, xuruse mu na.
10 N gemee malanma ne yire Darisalamu nu na dennaxe,
menni xa findi wulai baree xonyi ra.
N Yudaya taae findima ne gbaloe yire ra,
mixi yo mu lu naa.»

Isirayila xa masenyi

11 «Adamadi mundun nomá na fe fahaa-mude?
Xa Ala bara na tagi raba mixi nde be, a xa a masen muxu be.

Be boxi findixi gbaloe boxi nan na,
a birin ganxi, mixi mu na.»

Alatala xa masenyi

12 Alatala bara a masen, «Na gbaloe e lixi ne barima e bara n ma seriye rabolo n naxan fixi e ma. E mu e tuli matixi n ma masenyi ra, e mu n ma yaamarie rabatuxi.

13 E bara bira e yete waxonfe fôxø ra, e nu Bali kuyee batu e babae naxee masenxi e be.

14 Na nan a ra n tan Isirayila Marigi Alatala bara nate tongo yi jamaa xa posone gerun.

15 N e rayensenma ne jamanne ma, e tan nun e babae mu dennaxe kolon, n e sontoma ne santidegema ra.»

Alatala xa masenyi

16 Mange Alatala xa masenyi nan ya:
«Wo wo tuli mati.

Wo mixie xili naxee fata wade,
e xa e wa xui ramini.

17 E xa e xulun e wa xui raminide.
Won tan fan xa wa,
ya ye xa mini.»

Isirayila xa masenyi

18 Wa xui minima Siyon taa kui:
«Won bara gbaloe soto,
won bara lu yaagi kui.

Won bara keli won ma boxi ma,
won ma banxie bara kana.»

Annabi Yeremi xa masenyi

19 «Wo tan ginée, wo wo tuli mati Alatala
xa masenyi ra,
wo wo tuli mati a xa woyenyi ra.
Wo wo xa die nun wo booree matinkan wa

ra,

20 barima faxe bara so won xonyi.
Won ma die bara faxa kira ra,
won ma fonikee bara faxa taa kui.»

Alatala xa masenyi

21 Alatala xa masenyi nan ya:
«A fala jamaa be mixie na faxafe,
e luxi boxi ma alo maale xiri naxee xabaxi,
kono mixi mu na naxan e malanma.»

22 Alatala xa masenyi nan ya:
«Lonnila naxa a yete matoxo a xa lomni xa fe ra.

Senbemba naxa a yete matoxo a senbe xa fe ra.

Banna mixi naxa a yete matoxo a xa bannaya xa fe ra.

23 Xa mixi wama a yete matoxofe fe nde ma,
a xa a yete matoxo a xa danxaniya nan ma fe ra.

Alatala nan n na,
hinnente naxan tinxinyi nun seriye rawalima dunija ma.

Na fe mooli rafan n ma.»

Alatala xa masenyi nan na ki.

24 Alatala xa masenyi nan ya:

«Loxoe fama fade, n mixi halakima ne,
naxan sunnaxi kono a boje mu seniyen,

25 alo Misirakae, Yudayakae, Edonkae,
Amonikae, Mowabakae,
naxee birin e xunsexe maxabama
naxan na e xunyi seetie ma.

Yi si birin naxee na gbengberenyi ma,
e sunnaxi, kono e mu sunna wali rabama.
Hali Isirayilakae mu sunna wali rabama,
e bojne mu seniyen.»

10

Kuyee

Alatala xa masenyi

¹ Isirayila bɔnsøe, wo wo tuli mati Alatala
xa masenyi ra.

² Alatala xa masenyi nan ya:

«Wo naxa bira si gbetee pere ki foxy ra.

Wo naxa gaaxu tɔnxumae ya ra naxee na
koore ma.

Si gbetee gaaxuma na fe mooli nan ya ra.

³ E xa diine mu findixi nondi ra.

E wuri segema wula i,
mixi nde a masoli beera ra.

⁴ E a raxunma gbeti nun xεema ra,
e lantuma mabanban dεremma ra alako a
naxa bira.

⁵ Na kuyee mu noma wɔyende.

A luxi ne alo wuri naxan tixi laakoe yire
xɔnie magaaxu se.

A mu noma jerede, fo mixi a xanin.

Wo naxa gaaxu na kuye mooli ya ra,
barima a mu noma fe jaaxi xa na mu a
fanyi rabade.

⁶ Alatala, i maniye mu na.

I sεnbe gbo, i xili magaaxu.

⁷ Dunija mange, nde na naxan mu gaax-
uma i ya ra?

A lanma dunija birin xa gaaxu i ya ra,
barima i maniye yo mu na dunija lɔnnilae
tagi,

xa na mu a ra dunija mangee ya ma.

⁸ Dunija mixi findixi lɔnnitare nun xaxil-
itare nan na.

Na kolonma e xa wuri batui nan kui.

⁹ Kuyee findixi gbeti nan na Tarasisi daaxi,
a findixi xεema ra Ufasi daaxi.

Xabui nan a yailanma.

Dugi gbeeli ragoroxi a ma.

Walikee nan kuye yailanma.

¹⁰ Kono Alatala nan findixi Ala ra nondi ki
ma.

Ala piye nan Mange ra abadan.

Dunija serenma a xa xɔne nan ya ra,
sie mu noma tide a ya ra.

¹¹ Wo xa a masen e be,

«Yi kuyee xa mu dunija nun koore daaxi,
e mu noma bude dunija bende fuji fari.»

¹² Alatala nan bɔxi daa a sεnbe ra,
a dunija ti a xa lɔnni ra,
a koore walaxe itala a xaxili ra.

¹³ A na yaamari fi, ye xa malan koore ma,
a malanma ne,

a findi nuxui ra dunija xun ma,
ye nun foye na mini, galanyi fan a xui
ramini.

¹⁴ Adamadi xaxili mu na.

Kuye yailanma fama ne yaagide a xa wali
xa fe ra,

barima kuyee findixi wule nan na,
e mu jengima fefe ma.

¹⁵ Se fufafu nan e ra,

e findixi mixi xa wali nan na naxee tide yo
mu na,

naxee dangima dunija naxankatama
loχøe naxee.

¹⁶ Yaxuba Marigi mu maniyama kuye ra.

Yaxuba Marigi nan birin daaxi,
a Isirayila sugandi a xa jama ra.

A xili falama ne Mange Alatala.

¹⁷ Wo wo harige malan,

wo tan naxee na taa suxuxi kui,
¹⁸ barima Alatala bara a masen,

«N bekae kerima ne

alo mixi naxan gemε wolima laati ra.

N e halakima ne, e mu kisima.»

Isirayila xa masenyi

¹⁹ «Naxankate birin na n be, n ma toore
gbo.

Kono n a falama ne n yete be,
toore nan a ra n naxan soto,
n xa tin na ra.

²⁰ N ma kiri banxi bara bira,
a lutie bara bolon.

N ma die bara keli n xun ma,
mixi yo mu na naxan n malima banxi tide.

²¹ Isirayila yareratie xaxili mu na,
e mu Alatala fenxi.

E xaxilitareja toma na kui.

E foixirabiree yensenxi na nan ma.

²² Won xui magaaxuxi mema ne naxan
kelixi koola ma,

naxan fama Yudaya xa taae kanade,
e xa findi wulai baree xɔnyi ra.

²³ Alatala, n a kolon adamadi mu fefe
ragirima,

a mu a yete rajerema dunijnejigiri kui.

²⁴ Alatala, n matinxin i xa seriye ra,
kono i naxa xono n ma,

xa na mu a ra n faxama ne.

²⁵ I xa xono si gbetee nan ma naxee mu i
kolon,

i xa xono pamae nan ma naxee mu i xili
falama,

barima e wama Yaxuba bɔnsøe nan faxafe,
e wama e xun nakanafe ne, e xa e sonto,

e wa e xɔnyi xa findi gbaloe yire ra.»

11

Alatala xa saate kanafe

Alatala xa masenyi

¹ Alatala naxa yi masenyi ti Annabi Yeremi
be,

² «A fala Yudayakae nun Darisalamukae
be,

«Wo wo tuli mati yi saate ra.

³ Isirayila Marigi Ala bara a masen,

danke na tuli xori be naxan mu yi saate
ramemə,

⁴ saate n naxan masenxi wo babae be
e mini ləxəs kelife ra Misira boxi ma.

E to keli naa fe xəroxəs kui,

n naxa a fala e be,

Wo xa wo tuli mati n na,

wo xa n ma yaamari rabatu.

Na kui wo findima ne n ma jama ra,
n fan findi wo Marigi Ala ra.

⁵ N na n kali wo babae be naxan na,
boxi fanyi fife ra wo ma xijə nun kumi na
dənnaxə,

n bara na rakamali to ləxəs.

Wo na na boxi nan ma to.»

Annabi Yeremi xa masenyi

N naxa a yaabi, «Amina Marigi Alatala.»

Alatala xa masenyi

⁶ Alatala naxa a masen n be,

«Yi masenyi ti i xui itexi ra Yudaya taae
kui,

a nun Darisalamu kirae xən ma.

A fala, «Wo wo tuli mati yi saate ra, wo xa
a rabatu.

⁷ Kabi n naxa wo babae ramini Misira boxi
ra,

n bara e yaamari, e xa e tuli mati n na.»

⁸ Kono e mu tin n xui ramede.

Kankan bara bira a bərə jaaxi foxə ra.

Na nan a ra n fama n ma saate rakamalide,
n e yamarixi naxan na, e naxan
matandixi.»

⁹ Alatala bara a masen n be,

«Yudayakae nun Darisalamukae wama n
yanfafe.

¹⁰ E bara e babae xa jərə ki jaaxuña tongo,
e tondi n ma masenyi ra,
e fa bira ala gbətə foxə ra, e e batu.

Isirayila bənsəe nun Yuda bənsəe bara n
ma saate matandi,

n naxan tongo e babae be.

¹¹ Na kui Alatala xa masenyi nan ya:

«N fama ne e paxankatade han e mu no
minide.

E fama ne e mawade n be, kono n mu e xui
suxuma.

¹² Yudaya xa taae nun Darisalamukae
fama ne ala gbətə maxandide,
e surayi ba sərexe ra naxee be.

Kono na kuyee mu fama e rakaside e xa
toorə kui.

¹³ Yudayakae, wo kuyee batuma wo xa
taae kui.

Na sərexbadee findixi yaagi nan na wo be.
Darisalamukae, kuye sərexbade na wo xa

kira birin xən ma,

wo surayi bama sərexe ra Bali kuye be
dənnaxə.»

¹⁴ I naxa duba yi jama be,

i naxa i mawa n tan Ala be, i naxa n
maxandi,

barima n mu e wa xui suxuma.»

¹⁵ «Munfe ra n xanuntenyi fama n ma
banxi kui,

a lu fe kobi raba ra temui birin?

Wo a majoxunxi ne wo xa sərexe nəma
wo rakaside,

hali fe jaaxi to fa rafan wo ma?

¹⁶ Alatala nu bara wo xili

«Oliwi wuri xinde, naxan bogi tofan.»

Kono yakəsi wo fama ne gbelegbelede
barima te sama ne wo salonyie ma.

¹⁷ Mange Alatala naxan wo tixi,

a bara yaamari fi wo xa paxankata

Isirayila bənsəe nun Yudaya bənsəe xa
yunubı xa fe ra.

E bara n naxən e xa sərexe ra,

e naxee baxi Bali kuye be.»

Annabi Yeremi xa masenyi

¹⁸ «Alatala bara e waxənfe masen n be.

N bara a kolon e nu wama naxan nabafe n
na.

¹⁹ N nu luxi ne alo yəxəxəyərə e naxan
xanimə a faxade.

N mu nu a kolon e nu wama naxan nabafe
n na.

E nu bara a fala n ma fe ra,

«Won xa yi wuri bili nun a bogi kana.

Won xa a nii bə dunija bənde fuji fari,
alako mixi yo naxa ratu a xili ma.»

²⁰ Kono Mange Alatala findixi kiitisa tinx-
inxı nan na,
naxan mixi bərə nun a sondonyi ma fe
kolon.

N na n gbejəxəfə luxi i tan nan ma,
barima n xaxilli tixi i tan nan na.

²¹ Na nan a ra Alatala bara nate tongo
Anatotikae xa fe ra,

naxee wama n faxafe, naxee n yamari,
«I naxa namıjənmə masenyi ti Alatala xili
ra,

xa na mu a ra muxu i faxama ne.»

²² Mange Alatala bara a masen,

«N e paxankatama ne.

E xa fonikee fama ne faxade santidegəma
ra,

e xa die faxa kaame ra.

²³ E xa mixi yo mu luma dunija ma,
barima n fa temui n Anatotikae halakima
ne.»»

12

Ala xa natee mixi jaaxie xa fe ra

Annabi Yeremi xa masenyi Alatala be

¹ «Alatala, i tinxin,
kono n wama i maxərinfe i xa nate nde xa

fe ra.

Munfe ra mixi paaxie xa fe luma səcəneya
ra?»

Munfe ra bənəsa na yanfantee be?

² I tan nan e daaxi, i tan nan e baloxi.

E sigama yare, e fe rabama e xa dunijeigiri kui.
 E i xili falama e de ra, kono i xa fe mu na e bojne kui.
³ Alatala, i n sondonyi ma fe kolon.
 I xa nate tongo mixi jaaxie faxafe ra, alo yexes naxee xaninma e kon naxaba yire.
⁴ Boxi luma sunnunyi kui han mun loxoe?
 Tune tondima fade han mun temui?
 Subee nun xonie na faxafe mixi xa jaaxuna saabui ra,
 barima e nae, «Ala mu muxu toma.»
Alatala xa masenyi Annabi Yeremi be
⁵ «Xa i tagan i gide adamadie ya ma, i fa i gima di soe ya ma?

Xa i bira taa kui, i jereema Yuruden wula kui di?

⁶ Ingaxakerenyi naxee kelixi i baba xonyi, e fama ne i yanfade, e sonxoe rate i ma. I naxa la e xa woyen noxumme ra.

⁷ N nan n ma banxi bejinma ne, n nan n ma jama raboloma ne, n xanuntenye fi e yaxuie ma.

⁸ N na rabama ne barima n ma jama bara lu
 alo yete xaaejie wulai.
 N bara e xon.

⁹ N ma jama bara lu
 alo xoni maxonoxi segee birama naxan foxo ra.
 «Wulai subee, wo xa fa n ma jama sontoode.»

¹⁰ Kuruse demadonyie bara n ma laakoe kana, e n ma xe fanyi maboron, a findi yire xaraxi ra.

¹¹ N ma boxi bara findi gbaloe yire ra. A na sunnunyi kui n ya xori, sese mu fanma menni, mixi yo mu kinikinima a ma.

¹² Soori jaaxie na fafe kelife gbengberen yire, barima Alatala bara a ragiri santidegema xa boxi birin li, mixi yo naxa lu bojnesa kui.

¹³ E bara sansi xori si, kono e tunbe ghansan nan sotoma. E e yete rataganma ne fusafu. Alatala bara xon wo ma, na birin xa findi yaagi ra wo be.»

Alatala xa masenyi Isirayila yaxuie be

¹⁴ Alatala bara a masen, «Si naxee sabatixi Isirayila rabilinyi, si naxee n ma Isirayila jama xa boxi xun nakanama, n naxan fixi e ma, wo xa a kolon n fama ne wo fan keride wo xonyi, n fa n ma jama ba wo yi ra.

¹⁵ N na ge e bade wo yi ra, n man kinikinima ne e ma,

n fa e ragbilen e xa boxi ma naxan findixi e ke ra.
¹⁶ Xa na sie n ma jama xa seriye matinkan, e fa e rakali n xili ra, «Alatala jijre,» n e rasoma ne n ma jama ya ma. E nu bara n ma jama matinkan e kalide Bali xili ra, n ma jama fan nomu ne e matinkande kali ra n xili ra.

¹⁷ Kon xo a sa li na sie mu e tulu mati n ma masenyi ra, n e xun nakanama ne, n fa e sonto.» Alatala xa masenyi nan na ki.

13

Annabi Yeremi xa beleti

¹ Alatala naxa a masen n be, «Sa beleti dugi daaxi sara, i tagi xiri. I naxa a bunda ye ra.»

² N naxa siga beleti sarade alo Alatala a fala n be ki naxe. N naxa n tagi xiri.

³ Na dangi xanbi, Alatala man naxa a masen n be,

⁴ «Beleti tongo i naxan saraxi, i naxan xirixi i tagi. Keli, i siga Efirati xure mabiri. Menni i xa na beleti noxun gemi longori ra.»

⁵ N naxa siga, n naxa beleti noxun Efirati mabiri alo Alatala a masenxi n be ki naxe.

⁶ Kike wuyaxi dangi xanbi, Alatala man naxa a masen n be, «Keli, i siga Efirati i beleti tongo i naxan noxunxi.»

⁷ N naxa siga Efirati xure beleti noxunxi tongode. N naxa a to a bara nu booro, n mu nomu a rawalide sonon.

Alatala xa masenyi

⁸ Alatala naxa yi masenyi ti n be,

⁹ «Alatala bara a masen, a na na ki ne Yudaya nun Darisalamu xa yete igboja xa fe ra.

¹⁰ Nama jaaxi nan e ra naxan tondi n ma masenyi suxude, naxan bojne xoroxo, E birama ala gbetee nan foxo ra, e tuubi e be.

E fama ne lude alo na beleti naxan kanaxi, naxan mu fanxi sonon.»

¹¹ Alatala xa masenyi nan ya: «N nu bara Isirayila nun Yudaya boensoe xiri n tagi,

alo mixi beleti xirima a tagi ki naxe.

N nu wama ne e xa findi n ma jama ra, e xa fe xa findi binye nun matoxoe ra n be, kono e mu tin n ma masenyi ra.»

¹² «Na kui i xa a fala e be,

Isirayila Marigi Alatala bara a masen,

«Weni fejne birin nafe weni ra.»

E fama ne i yaabide,

«Muxu a kolon a lanma weni fejne xa rafe
weni ra.»

13 I man xa e yaabi,

Alatala bara a masen,

«Mange birin naxee na Dawuda xa kibanyi
kui,

a nun serexedubee, nun namijonmee, nun

Darisalamukae,

n fama ne e birin lude alo siisilae.»»

14 Alatala xa masenyi nan ya:

«N fama ne gere sode jama ya ma,
n die nun e babaе tagi iso.

N mu kinikinima, n mu dijema.

N fama ne e birin xun nakanade.

15 Wo xa wo tuli mati n na,

wo naxa wo yete igbo,

barima Alatala xa masenyi nan na ki.

16 Wo xa wo Mariги Alatala matoxo,
beenu a xa dimi rasin boxi ma,

beenu wo xa bira geyae fari koe ra.

Wo wama naiyalanyi xon ma,

kono Alatala dimi jaaxi nan nagoroma wo
ma.

A luxi ne alo nuxui naxan fooroxi
a findi faxe ra wo be.

17 Xa wo mu wo tuli matima yi masenyi ra,
n fama ne Wade n kerenyi ma wo xa yete
igboja xa fe ra.

Ya ye fama ne minide n yae ra,
barima Alatala xa jama bara xanin
konyiya kui.»

Alatala xa masenyi Annabi Yeremi be

18 «A fala mange nun a xa gine be,
wo goro boxi ma,

barima mangeya bara ba wo yi ra.

Mange tonxuma mu luma wo xun ma
sonon.

19 Negevi xa taae balanxi,
mixi yo mu nomma e naadee rabide.

Yudaya boñsoe birin bara xanin jamane
ma.

20 Wo a mato, jama nde na fafe kelife koola
ma.

Nama na minden, n naxan taxuxi i ra,
naxee luxi alo i xa xurusee gali i nelexinx
naxee ra?

21 Wo munse falama

wo defanbooree tima wo xun ma temui
naxee yanfanteya ra?

Na toore mu luma xe alo di bari xa toore?

22 Xa wo wo yete maxorin,

munfe ra yi bara muxu li,

wo xa a kolon wo yaagi nun fe jaaxi
sotoma ne

wo xa yunubi wuyaxi xa fe ra.

23 Mixi foore kiri nomma fiixede?

Barate xa makatunyi nomma masarade?

Wo tan go, wo tan naxee darixi fe jaaxi
ra?

Wo nomma lude kira fanyi xon ma?

24 N fama ne wo rayensende

alo maale lagi naxan loemba gbengberenyi
foye kui.»

25 Alatala xa masenyi nan ya:

«N bara na naxankate mooli nate wo be,
barima wo bara neemua n ma,

wo bara la wule ra.

26 N fama ne wo rayaagide a jaaxi ra.

27 N bara wo xa yene nun wo xa langopeta
to,

wo birama naxan foxy ra geyae fari nun
daaxae kui.

N bara wo xa fe jaaxie to.

Naxankate na wo be Darisalamuka
seniyentaree.

Wo luma na kira xon ma han mun temui?»

14

Kaame ragorofe Isirayila boxi ma
Alatala xa masenyi

1 Alatala xa masenyi nan ya
a naxan tixi Annabi Yeremi be,

kaame to sin Isirayila boxi ma.

2 «Yudaya na sunnuni kui,
a xa taa kanaxie na gbelegbelefe boxi ma.

3 Denbaya kanyie e xa walikee xemba ye
fende,

kono ye mu na kolonyie kui,
e fa gbilen fejne igelixi ra.

E sunnun donma ragoroma e ma yaagi xa
fe ra.

4 Boxi bara iboo folo,
barima tune yo mu faxi a ma.

Walikee fan luxi na yaagi nan kui,
e fa sunnun donma ragoro e ma.

5 Toke a xa di raboloma wula i,
barima pooge mu na e naxan donma.

6 Sofale tixi geyae fari,
e foye mamema alo wulai baree.

E pooge fenma

kono e mu sese toma.»

Isirayila xa masenyi Alatala be

7 «Alatala, hali muxu xa yunubi gbo,
i xa muxu rakisi i xili xa fe ra.

Muxu bara fe jaaxi gbegbe raba,
muxu bara yunubi raba i ra.

8 Isirayila xaxili tixi i tan nan na,
i findixi muxu rakisima nan na muxu xa
toore kui.

Munfe ra i bara lu alo xoye muxu xonyi?
Munfe ra i bara lu alo biyaasila naxan na
dangife tun?

9 Munfe ra i bara lu alo soori senbetare
naxan mu nomma muxu rakiside?

Alatala, i na muxu ya ma,
i xili na muxu xun ma.

I naxa muxu rabolo.»

Alatala xa masenyi Isirayila be

10 Alatala bara a masen yi jama be,
«Neretie nan lanxi wo ma,

wo mu nomma wo yete suxude.»

Annabi Yeremi xa masenyi

«E mu rafan Alatala ma.
 A e xa yunubie kolon,
 a fama e jaxankatade na nan ma.»
Alatala xa masenyi Annabi Yeremi bε,
¹¹ Alatala bara a masen n bε,
 «I naxa Ala maxandi fe fanyi ra yi nama
 bε.

¹² Xa e sunyi suxu, n ma tongoma.
 Xa e sεrεxεe ba, n mu e suxuma,
 barima n wama e xun nakanafe ne
 santidegema, kaame, nun fure jaaxi ra.»
Annabi Yeremi xa masenyi Alatala bε

¹³ N bara Ala yaabi,
 «N Marigi Alatala, namijonmee bara a
 fala e bε,
 «Wo mu santidegema toma,
 wo mu kaame kolonma.
 Wo bojresa nan tun sotoma be.»»
Alatala xa masenyi Annabi Yeremi bε

¹⁴ Alatala bara a masen n bε,
 «Na namijonmee na wule nan falafe n xili
 ra.

N tan mu e xεexεi,
 n tan mu yaamari fixi e ma,
 n tan mu wøyεnxi e bε.
 E xa wule masenyi fatanxi laamatunyie
 nan na
 naxee mu findixi nɔndi ra,
 a fatanxi se matoe nun kuyee xa wali nan
 ma,
 a fatanxi e yete xaxili madaxuxi nan na.

¹⁵ Na nan a ra, Alatala bara a masen,
 «Namijonme naxan masenyi tima n xili ra
 n mu naxan fixi a ma,
 a fa a fala «Santidegema nun kaame mu
 yi boxi lima.»
 na namijonme mɔɔli sɔntoma ne san-
 tidegema nun kaame ra.

¹⁶ A masenyi tima jama naxan bε,
 e fama ne faxade Darisalamu kirae xon ma
 santidegema nun kaame ra.
 Mixi yo mu luma naa naxee e ragatama,
 mixi yo mu na naxee e xa ginεe nun e xa
 die ragatama.

N fa e xa fe paaxi sare ragbilende e ma.»
¹⁷ I xa a fala e bε,
 «Ya ye minima n ya ra koe nun yanyi temui
 birin,
 barima n ma nama seniyenxi bara toore
 belebele sɔtɔ,
 gbaloe bara e li.

¹⁸ Xeme na daaxa naxee faxaxi san-
 tidegema ra.
 Furema kaamexie na taa kui.
 Namijonmee nun sεrεxεdubee fan boxi
 ijεremε,

konc o xaxili mu na sɔnɔn.»»
Isirayila xa masenyi Alatala bε

¹⁹ «Alatala, i bara Yudaya rabolo kerenyi
 ra?
 Siyon mu rafanxi i bojne ma sɔnɔn?
 Munfe ra i muxu jaxankatama,

i tondi muxu rayalande?
 Muxu bara wa bojresa xon, konc muxu mu
 a sɔtɔxi.
 Muxu bara wa yalanyi xon, konc wa xui
 gbansan nan minixi.
²⁰ Alatala, muxu bara muxu xa paaxuna
 kolon,
 muxu bara muxu babae xa yunubie to.
 Muxu bara yunubi raba i ra.
²¹ Konc i naxa xon i xili xa fe ra.
 I naxa a lu nde xa ba i xa binye nun i xa
 yaragaaxui ra.
 I xa ratu saate ma naxan na won tagi.
²² Wule kuye nde na dunija naxan tune
 ragoroma? Ade.
 Koore nɔma tune rafade? Ade.
 Muxu xaxili tixi i tan nan na,
 barima i tan nan gbansan nɔma na fe
 mɔɔli rabade.»

15

Ala xa nate
Alatala xa masenyi Annabi Yeremi bε

¹ Alatala bara a masen n bε,
 «Hali Annabi Munsa nun Annabi
 Samuweli
 n maxandi ne yi nama xa fe ra,
 n bojne mu tin na duba suxude.
 E xa e makuya n na, e xa siga.

² Xa yi nama i maxɔrin, «Muxu xa siga
 minden»,
 i xa e yaabi, «Alatala nan a masenxi,
 naxan lanma a xa faxa, na kanyi xa faxa,
 naxan lanma a xa faxa santidegema ra,
 na kanyi xa faxa santidegema ra,
 naxan lanma a xa faxa kaame ra,
 na kanyi xa faxa kaame ra,
 naxan lanma a xa xanin konyiya kui,
 na kanyi xa xanin konyiya kui.»
³ Alatala xa masenyi nan ya:
 «N fama ne e jaxankatade toore naani ra.
 Santidegema fama ne ndee faxade.
 Baree fa ndee iboode.
 Xoni naxee na koore ma nun wulai sube
 naxee na boxi,
 e fama ne ndee sɔntode, e e don.

⁴ Dunija mangeya birin na na fe to, e luma
 gaaxui nan kui.
 E fama ne a kolonde Yudaya mang Xe-
 sekoya xa di Manasi,
 a fe jaaxi naxan nabaxi Darisalamu,
 na bara a niya Alatala xa e jaxankata.

⁵ Darisalamu, nde kinikinima i ma?
 Nde nɔma diphede i xa fe ra?
 Nde i xa fe maxɔrinma?»
⁶ Alatala xa masenyi nan ya:
 «Wo bara n nabolo,
 wo bara gibilen n foxo ra.
 Na fe na a ra n fama wo suxude, n mu
 kinikini wo ma.

⁷ N fama ne e rayensende alo maale lagi,

n fa e xa die bade e yi ra,
 n fa n ma jama xun nakanade
 barima e mu gibilenxi e xa wali kobi foxy
 ra.
 8 E xa kaajie ginee wuyama ne
 alo meyenyi naxan na baa de ra.
 Kasara ti fama ne dingee ma yanyi ra,
 a fa fe magaaxuxi raba e ra.
 9 Nga naxan bara di solofera bari,
 a fama ne tagande,
 a faxa yaagi kui a xa waxati mu a lixi.
Isirayila yaxuie fama ne e sõntode san-
tidegema ra.»
 Alatala xa masenyi nan na ki.»
Annabi Yeremi xa masenyi
 10 «N nga, jaaxankate na n be.
 I bara n naso dunipa
 kono n ma fe mu rafanxi beka yo ma.
 N mu doni tongoma, n mu doni firma,
 kono mixi birin luma n danka ra.»
Alatala xa masenyi
 11 Alatala bara a masen,
 «N mu wo rakisixi xe?
 N mu yaxuie bonbo xe wo xa fe ra wo tooro
 temui?
 12 Wure nun yoxui bolonma? Ade.
 Mixi naxan kelima koola ma go?
 13 N bara wo xa harige nun wo xa naafuli
 birin fi mixi ma
 wo xa yunubie xa fe ra wo naxee rabaxi yi
 boxi ma.
 14 N wo sama ne wo yaxuie sagoe,
 e xa wo xarin boxi ma wo mu dennaxe
 kolon,
 barima n bara xono wo ma a jaaxi ra.»
Annabi Yeremi xa masenyi Alatala be
 15 «Alatala, i bara a birin kolon.
 I xa ratu n ma, n mali, n gbeoxo n yaxuie
 ma.
 I naxa n faxa, i tan kinikininte,
 barima n na toorofe i xili xa fe ra.
 16 N to i xa masenyi me, n bara a susu.
 I xa seriye rafan n ma,
 barima n findixi i gbe nan na, i tan Mange
 Alatala.
 17 N mu lu mixi ya ma naxee nu yoma i
 ma,
 barima i xa fe nu na n boje kui.
 N nu bara lu n keren,
 n nu xonoxi yi jama ma alo i tan.
 18 Munfe ra n luma toore kui?
 Munfe ra n mu yalanyi sotoma?
 I naxa i xa laayidi kana
 alo kolonyi naxan mu ye raminima sonon.»
Alatala xa masenyi Annabi Yeremi be
 19 Na nara a Alatala bara a masen,
 «Xa i gibilen n ma,
 n i ragbilenma ne i walide.
 Xa i ba woyen paaxi falafe,
 n man i findima ne n ma xeera ra.
 Nama xa bira i foxy ra,
 i tan naxa bira e foxy ra de.

20 Yi jama fama ne i gerede,
 kono e mu nomma i ra,
 barima n i luma ne alo tete xogoxoe e ya
 ra.
 N na i seeti ma, alako n xa i rakisi, n xa i
 ratanga.
 Alatala xa masenyi nan na ki.
 21 N i bama ne mixi jaaxi belexe,
 n i ratanga mange senbema ma.»

16

Gbaloe Isirayila boxi ma
Alatala xa masenyi Annabi Yeremi be
 1 Alatala bara yi masenyi ti n be,
 2 «I naxa gine doxo, i naxa die soto,
 3 barima Alatala bara a masen die xa fe ra
 naxee fama baride yi boxi ma,
 a nun e nga naxee e barixi,
 a nun e baba naxee e sotoxi,
 4 e fama ne faxade fure ma,
 kono jõnfe mu rabama e be, e mu ra-
 gatama boxi ma.
 E findima jaajie nan na bende fuji fari.
 E na faxa santidegema nun kaame ra,
 xonie nun wulai subee fa e binbie donde.»
 5 Alatala bara a masen n be,
 «I naxa so banxi kui mixi na sunnunyi kui
 dennaxe,
 i naxa siga jõn yire, i naxa mixi kunfa ba,
 barima n bara bojresa ba n ma jama yi ra,
 n bara tondi hinne nun kinikini ma e be.»
 Alatala xa masenyi nan na ki.
 6 «Mixi xungbee nun mixi lanmae faxama
 ne yi boxi ma.
 E mu ragatama, e jõnfe mu rabama.
 E xa mixie mu e yete maxabama sunnunyi
 kui,
 e mu e xunyi bima faxa mixie be.
 7 E mu taami doxoma sunnun mixie be
 alako e xa madundu.
 E mu minse doxoma sunnun mixie be,
 naxee baba xa na mu a ra e nga bara faxa.
 8 I naxa jõn fe bande don,
 i naxa lu sunnun mixie fe ma e madundufe
 ra,
 9 barima Isirayila Mange Alatala bara a
 masen,
 «N bara fa yi waxati wo tagi
 alako pelexinyi sigie xa dan,
 xulunyie xa jõn futi xirimae tagi.»
Annabi Yeremi xa masenyi Alatala be
 10 «N na ge yi masenyi tide jama be,
 e fama ne n maxorinde,
 «Munfe ra Alatala bara a masen a xa muxu
 jaaxankata?
 Munse findixi muxu xa yunubi ra?
 Muxu fe jaaxi mundun nabaxi muxu Ma-
 rigi Alatala ra?»
Alatala xa masenyi Annabi Yeremi be

11 «I xa e yaabi,
 <Alatala xa masenyi nan ya:
 Wo babae bara n nabolo,
 e bara bira ala gbetee fôxô ra,
 e bara e batu, e bara tuubi e bë.
 E bara n tan nabènin, e mu n ma seriye
 suxu.

12 Wo tan bara fe jaaxi raba dangife wo
 babae ra.
 Wo bara bira wo sondonyi jaaxi waxonfe
 fôxô ra,
 wo mu wo tuli mati n na.

13 N xa wo keri yi bôxi ma,
 wo xa siga yire nde wo nun wo babae mu
 dènnaxè kolon.
 Menni wo nomá ne ala gbetee batude kœ
 nun yanyi ra,
 barima n mu kinikinima wo ma sônon.»

14 Alatala xa masenyi nan ya:
 «Lôxœ fama fade, mixi mu a falama
 sônon,
 <Alatala jiñje bara Isirayilakae ramini
 Misira bôxi ra.»

15 Mixie fama ne a falade,
 <Alatala jiñje bara Isirayilakae ramini
 kôola bôxi ma,
 a nun bôxi birin ma e rayensenxi dènnaxè.
 N fama ne e ragbilende e xa bôxi ma,
 n naxan fi e babae ma.»

16 Alatala xa masenyi nan ya:
 «N fama ne mixi suxui xeëde e yire,
 e xa e susu.
 N fama ne koymimae xeëde e yire, e xa e
 fen geyae fari gemee longori ra,
 17 barima n bara e pere ki to.
 E rabafe mu noxunxi n ma,
 n e xa yunubie birin toma.
 18 N fama ne e xa yunubi sare ragbilende
 e ma dôxo firin,
 barima e bara n ma bôxi findi bôxi
 seniyentare ra,
 n naxan fixi e ma kë ra.
 E bara na bôxi rafe fe jaaxi nun fe ratonxi
 ra.»

Annabi Yeremi xa masenyi

19 «Alatala findixi n senbe nan na,
 a findixi n kantama nan na,
 a findixi n ma kantari nan na n ma töre
 kui.
 Sie fama ne fade i yire kelife dunija tuxui
 birin.
 E fama ne a falade, «Muxu babae biraxi
 wule nan fôxô ra,
 wule naxan mu findixi munafanyi ra e bë.»
 20 Adamadi nôma alae yailande?
 E naxan yailanma, Ala mu a ra.»

Alatala xa masenyi

21 «Na nan a ra,
 yi biyaasi n fama ne n senbe magaaxuxi
 masende e bë,

alako e xa a kolon Alatala nan n na.»

17*Sondonyi seniyentare**Alatala xa masenyi*1 «Yudaya xa yunubi sëbexi wure sëbeli ti
 se xôrçoxë nan na.

A sëbexi e sondonyi ma,
 a sëbexi e xa serexebade ferie ma,
 alo sëbeli tima walaxë ma ki naxe.
 2 E xa die fan natuma e xa serexebadée ma
 na ki ne,
 a nun e xa Aseri wuri masolixie ma
 naxee luxi sansi bun ma geyae fari.
 3 N ma geya naxan na wo xa bôxi ma,
 a nun wo harige, nun wo xa naafuli birin,
 nun wo xa kuye batude naxee na geyae
 fari,
 n na birin soma ne wo yaxuie yi ra wo xa
 yunubi xa fe ra,
 wo naxan nabaxi wo xa bôxi birin ma.
 4 Wo yete yati fama ne wo ke bëpinde,
 n naxan fixi wo ma.
 N wo findima ne wo yaxui xa konyie ra
 bôxi nde ma,
 wo mu naxan kolon,
 barima wo bara n naxono a jaaxi ra,
 n ma xone luxi ne alo te xubentare.»

5 Alatala bara a masen,

«Danke na mixi bë naxan xaxili tixi
 adamadi ra,
 naxan a yete taxuma mixi nde ra,
 naxan bojës bara Alatala bëpin.

6 A luma ne alo kundi naxan tixi gbeng-
 berenyi ma.

A xa fe mu sôneyama na bôxi xare ma,
 mixi mu sabatixi dènnaxè.

7 Nelexuni ya mixi bë naxan xaxili tixi
 Alatala ra,
 naxan a yete taxuma Ala ra.

8 A tan luxi ne alo sansi naxan sixi xure fe
 ma,

naxan sanke ye sôtoma a fanyi ra.

Wuyenyi mu a lima menni,

a burexë fanma ne tun.

Hali sogofure temui, a burexë mu lisima,
 a bogima ne temui birin.»

9 «Adama xa tinxitareya kobi fe birin bë.
 A mu nôma matinxinde.

Nde na fahaamuma?

10 N tan Alatala, n mixi bojës nan matoma,
 n adama sondonyi kui nan fenma,
 alako n xa kankan xa fe rabaxi sare
 ragbilene a ma.

11 Naafuli tinxitare kanyi luxi ne
 alo dönmë naxan xeële rasegemä a gbe mu
 na naxee ra.

A xa naafuli lõëma a xa dunijëigiri nan
 kui,

a faxa temui a fa kolonde a lõnnitare nan
a ra.»

Annabi Yeremi xa masenyi

12 «Won Marigi Alatala xa kibanyi na nõre
kui,

a xa hõromõlingira itexi na na kabi fõle.

13 Alatala, Isirayila xaxili tixi i tan nan na.
Mixi naxan i bejinma, e luma yaagi nan
kui.»

Alatala xa masenyi

«Mixi naxan n bejinma, e loëma ne bende
fupi fari,
barima e bara tondi Alatala ra,
naxan maniyaxi ye ra mixi baloma naxan
na.»

Annabi Yeremi xa masenyi Alatala be

14 «Alatala, n nayalan, n nakisi.

N lama ne i ra, tantui na i be.

15 Alatala a falama n be,
<Alatala xa masenyi mu kamalima xé? A
xa kamali.»

16 N mu tondima findide jamaa yarerati ra.
I a kolon n mu wama gbaloe xa muxu li.
I n ma masenyi birin kolon.

17 I naxa n magaaxu,
barima n ma kantari nan i ra gbaloe kui.

18 I xa n yaxuie rayaagi,
kono i naxa n tan lu yaagi kui.

I xa n yaxuie raseren,

kono i naxa n lu gaaxui kui.

I xa gbaloe rasamba e ma,
i xa e halaki a jaaxi ra.»

19 Alatala bara a masen n be, «Siga, i
sa ti naade seeti ma naxan xili falama,
<Nama xa naade,» Yudaya mangee soma
dennaxe, e minima dennaxe ra. I man xa
siga Darisalamu sode de birin na,

20 a fala jama be, «Yudaya mange,
Yudayakae, nun Darisalamukae, wo tan
naxee birin soma yi naadze ra, wo wo tul
mati Alatala xa masenyi ra.»»

21 Alatala bara a masen,

«Wo xa a mato a fanyi ra,
wo naxa kote xanin malabui lõxõe,
wo naxa kote raso Darisalamu taa kui.

22 Wo naxa kote ramini wo xa banxi kui
malabui lõxõe,

wo naxa wali yo raba na lõxõe.

Wo xa malabui lõxõe binya

alo n wo babae yamarixi ki naxe.

23 E mu n xui ramexi, e mu e tuli matixi n
na.

E e kobe rasoxi n na, e tondi n ma seriyę
ra.»

24 Alatala xa masenyi nan ya,

«Xa wo wo tuli mati n na,

xa wo mu kote yo raso taa kui malabui
lõxõe,

xa wo malabui lõxõe binya,

xa wo mu wali yo raba na lõxõe,

25 mangee nun mangédie soma ne taa sode
dee kui soe nun soori ragisee fari,
e fa doxo Dawuda xa kibanyi kui.
Yudayakae nun Darisalamukae fan soma
ne taa kui,

Darisalamu fa sabati abadan.

26 Mixi fama ne kelife Yudaya taae kui,
kelife Darisalamu rabilinyi,
kelife Bunyamin boxi ma,
kelife Sefela boxi ma,
kelife geyae nun Negewi gbengberenyi ma.
E fama ne alako e xa serexə mööli birin ba

Alatala xa hõromõbanxi kui,
alo serexə gan daaxi, xanunteya serexə,
surayi serexə, nun tantui serexə.

27 Kono xa wo mu wo tuli mati n na,
xa wo tondi malabui lõxõe binyade,
xa wo kote xanin na lõxõe,
wo e raso Darisalamu taa kui malabui
lõxõe,
n wo xa taa sode dee ganma ne te ra naxan
mu xubenma,
a fa Darisalamu yire makantaxi birin
kana.»

18

Fejne yailanyi

Alatala xa masenyi

1 Alatala naxa yi masenyi ti Annabi Yeremi
be,

2 «Keli, i xa siga fejne yailanyi xonyi.

Menni i fama ne n ma masenyi mede.»

Annabi Yeremi xa masenyi

3 «Awa, n naxa siga fejne yailanyi xonyi.

A nu na fejne yailanfe,

4 kono na fejne to boo yire nde,
a man naxa gibile a yailan na,
alako a xa lu alo a nu wama a xon ma ki
naxe.»

5 «Alatala naxa a masen n be,

6 «Alatala xa masenyi nan ya:

Isirayila bonsõe, n tan fan fe rabama ne wo
ra,

naxan maniyaxi yi fejne yailanyi xa wali ra.
Isirayila bonsõe, wo na n belexe kui
alo boora na fejne yailanyi belexe ki naxe.

7 Xa n nate tongo si, xa na mu a ra
mangeya, rabirafe ra,

n xa e halaki, n xa e xun nakana,

8 kono e fa gibile e xa fe jaaxi fo xo ra,
na temui n fan gibilemma ne n ma nate fo xo
ra,

n mu e jaxankatama sonon.

9 Xa n nate tongo si, xa na mu a ra
mangeya, tife ra,

10 kono e fa fe jaaxi raba n na,
e gibile n xui fo xo ra,
na temui n fan gibilemma ne fe fanyi fo xo
ra
n nu wama naxan nabafe e be.»

¹¹ «A fala Yudayakae nun Darisalamukae
be,
Alatala bara a masen,
<N bara nate tongo wo xili ma,
n xa wo jaxankata.
Wo xa gibile wo xa kira paaxi foxo ra,
wo xa wo jiere ki masara.»
¹² Kono e naxa a yaabi,
<Na mu fama sooneyade,
barima muxu tan birama muxu xaxili nan
foxo ra.
Muxu tan birama muxu waxonfe nan foxo
ra,
hali a jaaxu.»

¹³ «Alatala man bara e yaabi,
<Wo xa a mato xa yi mooli nu bara raba sie
tagi.

Nde bara na fe mooli me sinden?
Isirayila seniyenxi bara fe xonxi raba.
¹⁴ Xinbeli noma kelide Liban geya fari?
Xure xunxuri naxee ye goroma naa, e
noma xoride?»
¹⁵ Kono n ma jama tan bara neemu n ma
fe ra,
e surayi gan serexre ra kuyee be,
e bira kira gbete yailantaree foxo ra,
e kira fori lu na.
¹⁶ E hara a niya e xa boxi xa ghaloe soto.
Dangi mixie na na to, e de ixarama ne, e fa
e mabere.

¹⁷ N fama ne e rayensende e yaxuie ya ra,
alo foye naxan kelima sogetede.
N nan n kobe rassoma e ra ghaloe loxoe.»

Annabi Yeremi yaxuie xa masenyi

¹⁸ Mixi ndee bara a fala,
«Won xa Annabi Yeremi xa fe mabere
barima
serexedubee mu jona naxee Ala xa
seriyre masenma,
lonnilar mu jona naxee mixi rasima,
namijonmee mu jona naxee masenyi
tima.

Won xa wule sa a xun ma, won tondi a xa
masenyi ra.»

Annabi Yeremi xa masenyi Alatala be

¹⁹ «Alatala, n mali, i tuli mati n yaxuie
woyen xui ra.

²⁰ E lanma e xa fe fanyi masara fe jaaxi
ra?

E wama n faxafe ne.

I xa ratu a ma n findixi i xa xeera nan na,
alako e xa ratanga i xa xone ma.

²¹ Na kui i xa e xa die faxa kaame ra,
i xa e faxa santidegema ra.

E xa ginnee xa findi dibaritaree ra,
xa na mu a ra kaajre ginnee.

I xa a lu e xa morie xa faxa,
e xa fonikee xa bira santidegema ra.

²² I na e yaxuie xee e yire,
wa xui xa mini e xa banxie kui,
barima e bara wa n nabirafe yili kui,

e bara wa n suxufe gantanyi ra.

²³ I tan Alatala, i e xa mapoxunyi kobi birin
kolon,
e wama naxan nabafe n na.
I naxa e xa yunubi safari.
I naxa dijre e xa yunubi ma.
I xa e rabira i ya tote ra, i xa xonc e ma a
jaaxi ra.»

19

Tofeti xa ghaloe

Alatala xa masenyi

¹ Alatala naxa a masen, «Siga, i sa fejne
sara fejne yailanyi xonyi. Nama forie nun
serexedube forie xa i mati.

² I na ge na sarade, wo xa mini Beti
Hinoma biri ra, «Fene naade» na dennaxe
biri. Menni i xa yi masenyi ti,

³ «Yudaya mange nun Darisalamukae,
wo wo tulii mati Alatala xa masenyi ra.»
«Isirayila Mange Alatala bara a masen,
<N fama ne bekae jaxankataade a jaaxi ra.
N naxan nabama e ra, mixi yo mu na fe
mooli mexi sinden.

⁴ N na rabama ne barima e bara n nabepin,
e bara yi boxi findi yire seniyentare ra,
surayi ganma serexre ra kuyee be dennaxe.
A singe e mu nu darixi na mooli ra.
E babae nun Yudaya mangee mu nu na
mooli rabama,

kono yakosi e bara mixie nii ba,
naxee mu fe jaaxi yo rabaxi.

⁵ E hara batudee ti Bali kuye be geysae fari,
e e xa die bama serexre gan daaxi ra
dennaxe.

N tan mu e yamarixi na mooli ra,
n mu na mooli falaxi,
na mooli mu luxi n ma mapoxunyi ya
ma.»

⁶ «Alatala xa masenyi nan ya:
Na nan a ra loxoe fama a lide
yi boxi xili mu falama Tofeti nun Ben
Hinoma sonon,
a fama falade ne <Ghaloe gulunba.»

⁷ Be n Yudaya nun Darisalamu waxonfe
kanama ne,
n e rabira e yaxuie xa santidegema ra,
naxee wama e sontofe.
N e binbie luma xonie nun wulai subee
nan be.

⁸ N yi taa kanama ne,
a fa findi yaagi ra bekae be.
Dangi mixie na yi taa kanaxi to,
e de ixarama ne, e fa yo wo ma.

⁹ E yaxui naxee wama e sontofe,
e fama ne e toorode taa kui
han bekae e yete xa die nun e doxobooree
don.»

10 «I na ge na masenyi tide, i xa fejne iboo
forie ya xɔri naxee i matixi. I xa a fala e
be,

11 «Mange Alatala xa masenyi nan ya:
N yi jama nun e xa taa xun nakanama na
ki ne,

alo fejne ibooxi ki naxe.

Na fejne mu yailanma sɔnɔn.

Tofeti findima mixi faxaxie ragatade nan
na.»

12 Alatala xa masenyi nan ya:

«N yi yire nun a xa mixie luma ne alo
Tofeti.

13 Darisalamu banxie nun Yudaya mange
xa banxie,

e birin findima yire seniyentare nan na alo
Tofeti.

Singe ra, mixie bara surayi gan serexə ra
banxie fari,

e bara tunbuie batu,

e bara minse ba serexə ra ala gbetee be.»

14 Annabi Yeremi naxa fa kelife Tofeti,
Alatala masenyi soxi a yi ra dɛnnaxe. A
naxa ti Alatala xa banxi naade ra, a a fala
jama be,

15 «Isirayila Mange Alatala bara a
masen, «N yi taa nun a rabilinyi
paxankatama ne. N fama ne gbaloe ra
e be barima e bara e kobe raso n na, e
tondi n ma seriye ra.»

20

Annabi Yeremi xa toɔre

1 Serexedube Pasura, Imeri xa di, naxan
findixi hɔromobanxi yarerati ra, a to
Annabi Yeremi xa kawandi me,

2 a naxa a susu, a a bɔnbo, a a sa kutunyi
ra hɔromobanxi sɛeti ma Bunyamin sode
de ra.

3 Kuye to iba, Pasura naxa a ramini, kono
Annabi Yeremi naxa a yaabi, «Alatala
bara i xili masara. A mu falama sɔnɔn
Pasura, a falama ne fa «Magori Misabiba,
Naxankate yire.»

4 Alatala naxa a masen, «N gaaxui luma
ne i tan nun i booree boŋe ma. I yaxuie i
booree faxama ne santidegema ra i ya xɔri.
N Yudaya boxi fan sama ne Babilon mange
belexe, a e bɔnbo santidegema ra, a fa e
xanin Babilon.

5 Harige nun naafuli naxan birin na yi
taa kui, a nun naxan na Yudaya mangee yi
ra, n na birin soma ne wo yaxuie yi ra yi
gere kui, e xa a xanin Babilon.

6 I tan Pasura, nun i xa mixie, wo fan
sigama ne konyiya kui Babilon boxi ma. I
faxama menni ne, i ragata naa, i tan nun i
booree i naxee kawandixi wule ra.»

Annabi Yeremi xa masenyi

7 «Alatala, i bara n natantan,

n fan bara n yete lu na tantanyi kui.
I bara n suxu, i bara no n na.
Loxoe yo loxoe e n maberema, e birin
yoma n ma.

8 N ma masenyi birin findima paxankate
nun gbaloe nan na.

N na Alatala xa masenyi ti, jama birin yo
n ma.

9 Xa n na a fala,

«N mu a xa fe kawandima sɔnɔn,
n mu wɔyɛnma a xili ra sɔnɔn,
Alatala xa masenyi luma ne alo te n boŋe
kui.

N mu nɔma na te raxubende,

fo n xa Alatala xa masenyi ti.

10 N bara toɔŋege gbegbe me.

Xa n a fala, «Gbaloe na fafe,»
mixi ndee a fala, «Won xa a masen man-
gasanyi be.»

N booree birin na n matofe,

alako e xa n suxu tantanyi kui.

E a falama, «Temunde won nɔma ne a
suxude gantanyi ra,
won xa no a ra, won xa won gbeŋɔxɔ a
ma.»

11 Kono Alatala Sɛnbɛma na n sɛti ma.

N yaxuie fama ne birade, e mu nɔma n na.

Na findima ne yaagi ra e be, e xaxili ifu.

12 Mange Alatala tinxintɔe kolon,

a e boŋe nun e sondonyi matoma.

N a kolon Alatala fama ne n gbeŋɔxɔde e
ma,

n xaxili tixi a tan nan na.

13 Wo Alatala matɔxɔ, wo beeti ba a be,
barima a setaree rakisima ne e yaxuie
belexe.

14 N bari loxoe dankaxi.

N nga n barixi loxoe naxe, loxoe fanyi mu
a ra.

15 Xeera naxan n bari fe fala n baba be,
mixi dankaxi nam nu a ra.

N baba nu bara sɛewa na xibaaru ra,

16 kono na xeera xa lu alo yi taae,
Alatala naxee halakixi kinikinitarepa kui.
A xa e gbelegbele xui me gesegɛ nun yanyi
ra.

17 A nu lan ne a xa n faxa n nga teɛge,
n xa ragata menni abadan.

18 Munfe ra n fa minixi dunija ma,
n xa yi toɔre nun yi fe xɔne sɔto,
n ma dunijiegiri xa findi yaagi ra n be?»

21

Darisalamu xa gbaloe masenyi

1 Alatala naxa yi masenyi ti Annabi
Yeremi be, mange Sedekiya to Malakiya
xa di Pasura nun Maaseya xa di Sefaniya
serexedube xee a yire. E naxa a fala a be,

2 «I xa Alatala maxandi muxu be barima
Babilon mange Nebukadansari na won
gerefere. Temunde Alatala nɔma kaabanako

nde rabade won be alako Nebukadansari
xa makuya won na.»

³ Annabi Yeremi naxa e yaabi, «Wo xa a
fala Sedekiya be,

⁴ Isirayila Marigi Alatala bara a masen,
«Wo Babilon mange nun a xa soorie gere
geresose naxan na, n a niyama ne e xa
findi wo xun nakanama ra. Naxee na wo
gerefefaa fari ma, e fama ne sode taa kui.

⁵ N tan yati gere tima ne wo be senbe ra,
barima n xonoxi wo ma a jaaxi ra. N bojne
bara te.

⁶ N fama ne yi taakae bonbode, xemee
nurusee, alako e xa faxa fure jaaxi
ma.

⁷ Na dangi xanbi, Yudaya mang
Sedekiya, a xa mixie, nun pama naxan
mu fama faxade fure, santidegema, nun
kaame ra yi taa kui, n fama ne e sode e
yaxui Babilon mange Nebukadansari yi
ra, naxan wama e nii bafe. A fama ne e
bonbode santidegema ra, a mu kinikinima
e ma fefe ma. Alatala xa masenyi nan na
ki.»

⁸ «I xa a fala pama be, Alatala bara a
masen, «N wo tima ne kira firin xon ma.
Keren findi kisi kira ra, boore findi faxe
kira ra.

⁹ Naxan luma yi taa kui, a fama ne
faxade santidegema, kaame, nun fure ra,
kono naxan a yete fima Babilonkae ma
naxee bara wo xa taa rabilin, na kanyi
kisima ne.

¹⁰ N bara nate tongo n xa fe jaaxi raba
yi taa ra. N mu hinnema a ra. N a soma
ne Babilon mange yi ra, a fa a gan te ra.
Alatala xa masenyi nan na ki.»

¹¹ «I xa a fala Yudaya mang bɔnsœ be,
Wo wo tuli mati Alatala ra.

¹² Dawuda bɔnsœ, Alatala bara a masen,
wo xa kiti tinxinxi sa geesegé yo geesegé,
wo xa tooromixi ratanga mixi kobi ma,
alako n naxa xonc wo ma,
a fa lu alo te naxan mu xubenma wo xa
kobija xa fe ra.

¹³ N bara xonc wo ma,
wo tan naxee sabatixi yi gulunba yire,
wo tan naxee luxi alo gemee fili ma,
wo tan naxee a falama,
«Nde nomma won na? Nde nomma sode won
xonc?»

Alatala xa masenyi nan na ki.

¹⁴ «N fama ne wo naxankatade wo xa
yunubie xa fe ra,
n te so wo xonc ra naxan wo birin
ganma.»

Alatala xa masenyi nan na ki.

¹ Alatala bara a masen, «Siga Yudaya
mange xonc yi masenyi ra.

² I xa a fala a be, «Yudaya mange, i tan
naxan na Dawuda xa kibanyi kui, i tan, i
xa mixie, nun i xa pama naxan soma yi
naade ra, wo wo tuli mati Alatala ra.

³ Alatala bara a masen, wo xa tinxin, wo
xa seriyebabatu. Wo xa tooromixi ratanga
mixi kobi ma. Wo naxa xonc, kiridi, nun
kaaje gine tooro. Wo naxa fe jaaxi raba,
wo naxa kobi, wo naxa mixi nii ba yi bojx
ma.

⁴ Xa a sa li wo naxa bira yi seriyebabatu,
mange naxee dɔxɔma Dawuda xa kibanyi
kui, e fama ne sode taa kui soe nun soori
ragisee fari, e tan nun e xa mixie, nun e xa
pama.

⁵ Kono xa wo mu yi seriyebabatu, n bara
n kali n yete ra, yi bɔnsœ xun nakanama
ne. Alatala xa masenyi nan na ki.»

Alatala xa masenyi

⁶ Alatala bara a masen Yudaya mang be a
bɔnsœ xa fe ra,

«I bara lu alo Galadi n be, i bara lu alo
Liban geja,
kono n bekae kerima ne, n be findi gbeng-
berenyi ra.

⁷ N soorie xemaa ne geresosee ra,
e xa sediri wuri xaba, e xa e gan.

⁸ Si gbegbe dangima ne naa, e fa a fala e
boore be,
«Munfe ra Alatala yi mooli rabaxi yi taa
xungbe ra?»

⁹ Nde e yaabima ne, «E Marigi Alatala na
rabaxi ne
barima e bara a xa saate rabepin,
e fa ala gbete batu, e tuubi e be.»»

Annabi Yeremi xa masenyi

¹⁰ «Wo naxa jɔnfe raba mixi faxaxie be,
wo naxa sunnun.

Wo xa wa mixie be naxee xaninma
namane ma,
barima e mu gblenma e xonc abadan.

¹¹ Alatala bara a masen Yosiya xa di
Salumu xa fe ra,
naxan nu bara ti mange ra a baba jɔkœ
ra,
«A mu gblenma abadan.

¹² A faxama namane nan ma e a xaninma
dennaxe.

A mu yi bojx toma sɔnɔn.»»

Alatala xa masenyi

¹³ «Naxankate na mixi be
naxan banxi tima tinxitareya kui,
naxan a fari idɔxɔma muje saabui ra,
naxan mixi rawalima tooro kui,
a tondi sare sode a xa walike yi ra.

¹⁴ Naxankate na mixi be naxan a falama,
«N xa banxi belebele ti n yete be,
naxan kui gbo, wunderi wuya naxan ma,
naxan xunmasaxi sediri wuri ra,
naxan masoxi se gbeeli ra.»

15 I findixi mange ra sediri wuri nan ma fe
ra?

I baba mu baloe nun minse sotoxi xe?
Kono a naxa tinxinyi nun fe fanyi raba,
na nan findixi sooneya ra a be.

16 A naxa setare nun tooromixi ratanga,
na nan findixi sooneya ra a be.
Na birin a masenxi ne a bara n kolon.»
Alatala xa masenyi nan na ki.

17 «Kono i tan birama i yete xa geeni nan
tun foxo ra,

hali na fa findi faxe tife ra,
hali na fa findi mixi toorofo ra.

18 Na nan a toxi Alatala masenyi tixi
Yosiya xa di Yehoyakimi xa fe ra, Yudaya
mange,

«E mu nomma a binyade jonefe ra,
e mu a falama, N taara, N marigi.»

19 E mu a ragatama,
a luma ne alo sofale faxaxi naxan wolema
Darisalamu fari ma.»

20 «Wo xa te Liban,
wo xa wo xui ite Basan boxi ma,
wo xa gbelegbeye Abarimi,
barima wo defanboore birin bara bira.

21 Beenun toore xa wo suxu,
n nu bara masenyi ti wo be,
kono wo mu tin na ramede.
Wo na na ki ne kabi wo dimedi temui,
wo mu wama n ma seriye rabatufe.
22 Wo xa yareratie bara loe alo foye,
wo meenimae bara siga konyiya kui.
Wo tan bara yaagi, wo xaxili bara ifu wo
xa kobina xa fe ra.

23 Wo tan naxee na Liban,
naxee luxi alo xonie e tee kui sediri wuri
kon na,
wo fama ne toorode a jaaxi ra ghaloe xa
fe ra.
Wo fama ne lude toore kui alo gine naxan
na di barife.»

24 Alatala xa masenyi nan ya:

«N bara n kali,
hali Yehoyakimi xa di Yekoyakini, Yudaya
mange,

sa fatu n ma alo n ma xurunde fanyi,
n mu tondima na bade n belexe ra.

25 N i soma i yaxuie nan yi ra naxee wama
i sonfofe,

i gaaxuma naxee ya ra,
Nebukadansari, Babilon mange, nun Ba-
bilonkae.

26 N wo kerima ne namane ma, i tan nun i
nga,

wo mu barixi dennaxe.

Wo faxama naa ne.

27 Wo mu gbilenma wo xonyi sonon, wo
wama lufe dennaxe.

Wo mu gbilenma naa abadan.»

28 «Yehoyakini bara lu alo feje ibooxi,
mixi mu wama naxan xon?»

Munfe ra e a tan nun a xa die kerima
namane ma, e mu dennaxe kolon?

29 N ma jama naxan sabatixi n ma boxi
ma,

wo xa wo tul mati Alatala ra.

30 Alatala bara a masen,

«Wo xa sebeli ti yi mixi xa fe ra,
a mu di sotoma,

a xa dunijeigiri mu sooneyama,
a xa di yo mu luma Dawuda xa kibanyi kui,
a xa di yo mu Yudaya yamarima sonon.»

23

Alatala xa xeera tinxinxi

Alatala xa masenyi

1 Alatala xa masenyi nan ya:

«Naxankate na n ma jama yareratie be
naxee bara n ma jama ralo, e bara e
rayensen.

2 Isirayila Marigi Alatala bara a masen a xa
jama yareratie xa fe ra,
wo bara n ma jama rayensen ne, wo bara
e keri.

Wo mu meenixi e ma.

N fama wo paxankatade wo xa kobina nan
ma.»

Alatala xa masenyi nan na ki.

3 «N fama ne n ma jama birin na,
n nu bara naxan xanin namane ma.

N fama ne e ragbilende e xonyi
alako e man xa wuya, e xa fe man xa
sooneya.

4 N yareratie tima ne e be naxee meenima
e ma.

E mu gaaxuma sonon, e mu serenma.

N e hayi birin fanma ne e be.»

Alatala bara na masen.

5 Alatala xa masenyi nan ya:

«Loxoe fama ne fade n Dawuda xa di
tinixinxi rakelima loxoe naxe.

A jama yamarima ne lonni, tinxinyi, nun
seriye ra boxi kui.

6 Na waxati Yudaya kisima ne,
Isirayila bojresa soto,
mixie a fala, «Alatala findixi won ma
tinixinxi nan na.»»

7 Alatala xa masenyi nan ya:

«Loxoe fama fade mixi mu a falama,
«Alatala piye naxan Isirayilaka raminixi
Misira boxi ra.»

8 E a falama ne, «Won bara won kali Alatala
xili ra,

naxan Isirayila bonsoe rakelixi,
a e ramini namane ra naxan na koola ma
a nun yire birin a e kerixi dennaxe.

E man fama ne e xa boxi rasabatide.»

Annabi Yeremi xa masenyi

9 «Masenye nan ya namijonmee xa fe ra:
N boje bara kiniikini.
N xori birin na serenfe,
n luxi ne alo siisila barima Alatala xa
masenyi seniyenxi xorocho.»

Alatala xa masenyi

10 «Yi boxi rafexi yenelae nan na.
Boxi yati yati na danke kui na nan ma,
fili bara xara,
nooge bara jion.
Mixi mafura tinxintareya rabade.
E suusama na ra a fanyi ra.
11 Namijonmee nun serexedube mu tinxin.
N bara kobiaja to n ma banxi kui.»
Alatala xa masenyi nan na ki.

12 «Na nan a ra e xa kira xorocho.

Dimi bara sin e xun ma.

E luma ne bira ra,
barima n bara nate tongo n xa e
anaxankata.
Na waxati na fafe.»

Alatala xa masenyi nan na ki.

13 «N bara fe jaaxie to namijonmee
Samarikae ya ma.

E na masenyi tife Bali xili ra,
e bara n ma nama Isirayila raloe.

14 N man bara fe ratonxie to namijonmee
Darisalamukae ya ma.

E findixi yenelae nan na, e jerema wule
ra,
e tinxintaree malima alako e naxa gibile e
xa wali kobi foxo ra.

E bara lu n be alo Sodomakae,
e xa mixie maniyaxi Gomorakae nan na.»

15 Na nan a ra Mang Alatala a masenxi
namijonmee xa fe ra,

«N fe xone soma ne i yi ra baloe ra,
n ye jaaxi so i yi ra minse ra,
barima Darisalamu namijonmee bara a
niya
n ma boxi birin xa findi boxi seniyentare
ra.»

16 Alatala bara a masen,

«Wo naxa wo tuli mati namijonmee xa
masenyi ra.

E naxan masenma wo be a findixi wule
nan na.

E laamatunye xa fe falama wo be
naxee fatanxi e yete xaxili ma.

Alatala xa mu a masenxi.

17 E bara suusa a falade n matandilae be,
«Alatala naxa wo bojesa sotoma ne.»

E man nu a fala mixie be,
naxee birama e yete waxonfe foxo ra,
«Fe jaaxi yo mu wo sotoma.»

18 Nde bara ti Alatala setti ma, a xa a xa
masenyi rame?

Nde bara a tuli mati a xa masenyi ra?

Nde bara na me?

19 Alatala bara xono mixi jaaxi ma.

Na luxi ne alo foye xungbe naxan dangima
e xun ma.

20 Alatala xa xono mu gibilema,
fo a xa kamali,

fo a xa nate birin xa raba.

Na birin na jion, wo xaxili sotoma ne.

21 N tan xa mu yi namijonmee xexxi, e e
yete xaxili nan nawalife.

N mu masenyi tixi e be, e masenyi tixi e
yete nan na.

22 Xa a sa a li e nu na n tan nan setti ma,
e n ma masenyi nan masenma n ma pama
be,
alako e xa gibile e xa kira jaaxi foxo ra,
e xa kobiaja lu na.»

23 Alatala xa masenyi nan ya:

«Ala nan n na naxan makore wo ra,
n mu na yire makuye.

24 Adamadi nom a noxunde n ma?»

Alatala xa masenyi nan na ki.

«N mu na koore nun boxi birin ma xe?»

Alatala xa masenyi nan na ki.

25 «N bara na namijonmee xui me.

E wule nan falama,
e naxa, «N bara laamatunyi to, n bara
laamatunyi to.»»

26 «Namijonmee luma wule fala ra han
mun temui?

E yete madaxuma han mun temui?

27 E majoxunxi ne a pama nom a neemude
n xili ra
e xa laamatunye saabui ra, e naxan
falama e boore be,
alo e babae neemuxi n xili ma ki naxa e fa
Bali batu.

28 Naxan bara xiye sa, a xa na nan fala.
Naxan bara n ma masenyi soto, a xa na
fala nondi ra.

Munse na maale xori nun maale lagi tagi?»

Alatala xa masenyi nan na ki.

29 «N ma masenyi mu luxi xe alo te?»

Alatala xa masenyi nan na ki.

«N ma masenyi mu luxi xe alo derema

naxan gembe ibooma?»

30 Alatala xa masenyi nan ya:

«Yi namijonmee mu rafanxi n ma.

E masenyi mujama e boore ma,
e fa a fala Ala xa masenyi na a ra.»

31 Alatala xa masenyi nan ya:

«Yi namijonmee mu rafanxi n ma.

E a falama, «Ala xa masenyi nan ya,
kono e de nan tun wuyaxi.»

32 Alatala xa masenyi nan ya:

«Yi namijonmee mu rafanxi n ma,

naxee laamatunyi wule falama,
naxee n ma jama raloema e xa wule
fufafue ra.
N mu e xexxi, n mu yaamari yo fixi e ma,
jama hayi mu na e ma feo.»
Alatala xa masenyi nan na ki.

33 «Xa jama i maxorin,
xa na mu a ra namijonme, xa na mu a ra
serexedube,
<Munse findixi Alatala xa nate ra,>
i xa yi nate fala e be,
<Alatala bara wo rabejin.»
34 Xa namijonme, xa na mu a ra
serexedube,
xa na mu a ra mixi nde a fala jama be,
<Alatala xa masenyi nan ya,>
n fama ne na kanyi nun a bonsœ
jaxankatade.
35 Wo wo boore maxorinma,
<Alatala munse yaabixi? Alatala munse
masenxi?>
36 Kono a mu lanma wo xa a fala,
<Alatala xa masenyi nan ya,>
barima na findixi wo yete xa masenyi nan
na.

Wo wama Mange Alatala xa masenyi nan
masarafe.
37 Wo namijonme maxorinma,
<Alatala munse yaabixi? Alatala munse
masenxi?>
38 Xa wo man a falama,
<Alatala xa masenyi nan ya,>
n to a fala wo be a wo naxa na mooli fala,
39 n wo rabejinma ne kerenyi ra,
n wo makuya n na,
wo tan nun wo xa taa n naxan fixi wo nun
wo babae ma.
40 N wo rayagigma ne abadan.
Na yaagi mu bama wo ma, mixi mu
neemuma a ra.»

24

Xore paani firin

¹ Babilon mange Nebukadansari to ge
Yudaya mange Yehoyakini, Yehoyakimi xa
di, a xa kuntigie, Yudaya kamuderie nun
xabuie xaninde konyiya kui Babilon bɔxi
ma, Alatala naxa laamatunyi nde masen
n be. Paani firin nu na Alatala xa
hɔromobanxi ya ra. E nu rafexi xoree ra.

² Xore bogi fanyie, naxee luxi alo xore
bogi ba singee, e nu saxi paani keren kui.
Xore bogi jaaxie, naxee kanaxi, nee fan nu
saxi paani boore kui.

³ Alatala naxa a masen n be, «Annabi
Yeremi, i munse toxi?» N naxa a yaabi,
«N xoree nan toxi. Ndee fan han, ndee
fan kanaxi. Xore naxee kanaxi, e mu noma
donde.»

⁴ Alatala naxa yi masenyi ti n be,

⁵ «Isirayila Marigi Alatala xa masenyi
nan ya: I xore bogi fanyie toxi ki naxe, n
tan fan Isirayilakae toxi na ki ne, naxee
xaninx konyiya kui Babilon bɔxi ma.

⁶ N nan n jengi sama ne e xɔn ma a fanyi
ra. N e ragbilenma ne yi bɔxi ma, n e xa fe
soɔneyama ne. N mu e halakima sonon.

⁷ N xaxili fanyi fima ne e ma alako e xa
a kolon n tan nan na Alatala ra. Xa e yete
ragbilen n ma e bɔne birin na, e tan nan
findima n ma jama ra, n tan fan findi e
Marigi Ala ra.»

⁸ Alatala naxa a masen, «Yi xore bogi
jaaxi naxee mu domma, e misaaliyi Yu-
daya mange Sedekiya nun a xa kuntigie
nan na, a nun Darisalamukae naxee birin
luxi yi bɔxi ma, nun naxee sabatixi Misira
bɔxi ma.

⁹ N e findima jama xɔnxi nan na dunija
birin. E luma yaagi kui. Mixi yoma ne
e ma, e e danka yire birin n e xaninma
dennaxe.

¹⁰ N e rajonma ne santidegema, kaame,
nun fure jaaxi ra. E mu luma yi bɔxi ma,
n dennaxe fixi e nun e babae ma.»

25

Isirayila xa konyiya

¹ Alatala naxa masenyi nde ti Annabi
Yeremi be, Yosiya xa di Yehoyakimi xa
mangeya je naani nde kui Yudaya bɔxi
ma. Na nu findixi Nebukadansari xa
mangeya je singe nan na Babilon bɔxi ma.

² Annabi Yeremi naxa yi masenyi ti
Yudayakae nun Darisalamukae be,

³ «Kabi Amon xa di Yosiya xa mangeya
je fu nun saxan nde Yudaya bɔxi ma, han
to, na je moχəjen nun saxan nan ya. Na
waxati Alatala nu bara masenyi nde ti n
be. N bara na fala wo be temui birin, kono
wo mu tinxi wo tuli matide n na.

⁴ Alatala bara a xa konyi namijonme
xe wo ma waxati birin, kono wo mu e xui
ramexi, wo mu e xa masenyi suxuxi.

⁵ E naxa a masen wo be wo xa gibilen wo
xa jere ki jaaxi foxo ra, alako wo xa bu
yi bɔxi ma, Alatala naxan fixi wo nun wo
babae ma, a xa findi wo gbe ra abadan.»

⁶ «Wo naxa bira ala għetee foxo ra, wo
naxa e batu, wo naxa tuubi e be. Wo naxa
n naxxox, alako n naxa wo paxankata.

⁷ Kono wo mu n xui suxuxi. Wo jere ki
bara n naxxox, n xa wo paxankata. Alatala
xa masenyi nan na ki.»

⁸ Na nan a ra Mange Alatala naxa a
masen, «Wo tondi n ma masenyi ra,

⁹ n gali fenma ne koɔla ma, naxan na
n ma konyi Babilon mange Nebukadansari
xa yaamari bun ma. N e xexma ne wo nun
wo doxboore sɔntode. Mixi de ixarama

ne wo xa fe ra, e fa yo wo ma. Wo luma naa xunnakane nan kui abadan.

¹⁰ Sigi mu sama wo xonyi sōnōn, xulunyi mu rabama. Mixi mu maale din xui mēma, e mu lanpui xa naiyalanyi toma.

¹¹ Gbaloe yi boxi lima ne, se birin kana. Wo nun wo dōxōboore luma konyiya nan kui Babilōn mange xa nōe bun ma je tongo solofera.»

¹² «Alatala xa masenyi nan ya: Kono na je tongo solofera na kamali, n Babilōn mange nun a xa jama jaxankatama ne e xa fe jaaxi xa fe ra. N e xa boxi xun nakanama ne abadan.

¹³ N fe naxan birin falaxi yi namae xili ma yi kitaabui kui Annabi Yeremi saabui ra, n fama ne na birin nakamalide.

¹⁴ Babilōnkae fama ne lude si sēnbēma wuyaxie xa yaamari bun ma. N e xa wali sare ragbilene ne e ma.»

Alatala xa masenyi

¹⁵ Isirayila Marigi Ala bara a masen n bē, «N ma xōne xa fe fala si birin bē n i xēsma dēnnaxē.

¹⁶ E na n ma xōne to, e luma ne alo siisilae santidegema ya ra.»

Annabi Yeremi xa masenyi

¹⁷ «N bar a Alatala xa xōne masen si birin bē,

a n xēsxi dēnnaxē.

¹⁸ N bar a masen Darisalamu nun Yudaya taae kui,

e xa mangēe nun kuntigie bē.

Mixie de fama ne ixarade e xa gbaloe sotoxie xa fe ra,

e fa yo e ma, e e danka alō a rabafe ki naxe to lōxōe.

¹⁹ N bar a masen Misira mange firawuna bē,

a xa konyie, a xa kuntigie, nun a xa jama birin bē.

²⁰ N bar a masen sie bē

naxee na sogegerode mabiri.

N bar a masen Usi mangēe bē, a nun

Filisita mangēe bē,

naxee na Asikalōn, Gasa, Ekiron, nun Asidodi.

²¹ N bar a masen Edon, Mowaba, nun Amoni mangēe bē.

²² N bar a masen Tire nun Sidōn mangēe bē,

naxee na baa de ra.

²³ N bar a masen Dedan, Tema, nun Busi mangēe bē,

naxee na yire makuye.

²⁴ N bar a masen Arabu mangēe bē,

naxee na gbengberen yire.

²⁵ N bar a masen Sabidi, Elama, nun Mediya mangēe bē,

²⁶ a nun mange birin naxee na kōla ma, naxee makōre nun naxee makuya dunija yire birin.

Nee birin dangi xanbi, n man bara a masen Seesaki mange bē.»

Alatala xa masenyi

²⁷ «I xa a masen e bē, Isirayila Mange Alatala bara a masen, wo xa a xa xōne kolon, wo xa lu na xōne kui han santidegema xa ge wo sōntōde n naxan xēsma wo tagi.»

²⁸ Xa e tondi n ma xōne kolonde, a fala e bē, Alatala bara nate xōrōxōe tongo, e xa n ma xōne kolon.»

²⁹ Alatala xa masenyi nan ya:

«N bara nate tongo n xa n ma taa sugandixi jaxankata, n xili falama naxan xun ma.

Wo naxe a wo mu fe jaaxi yo rabaxi kōno wo bara fe jaaxi raba.

Na nan a ra n bara nate tongo, wo xa sōntō santidegema ra.»

Mange Alatala xa masenyi nan na ki.

³⁰ «I xa yi birin fala e bē.

I xa a fala e bē Alatala xui magaaxuxi bara mini a xa hōrōmolingira kui koore ma a xa boxi xili ma.

A bara a xui ramini a jaaxi ra dunija xili ma.

³¹ Na xui bara dunija birin li. Alatala na kiti safe si birin ma naxee na dunija. Naxan jaaxu, a sōntōma ne santidegema ra.»

Alatala xa masenyi nan na ki.

³² Alatala bara a masen,

«Alatala xa xōne bara keli

alo foye xungbe naxan sigama si birin ma dunija bende fupi fari.

³³ Alatala naxee sōntōma dunija ma na lōxōe, jōn fe mu rabama e bē, e mu gaburi sōtōma,

e findima jaaje nan na bende fupi fari.

³⁴ Nama yareratie, wo xa gbelegbele, wo xa wo wa xui ramini,

barima Gbaloe loxōe bara wo li.

Wo fama ne yensende, wo bira,

alo se xunxuri naxan tide mu na.

³⁵ Wo xa yareratie mu kisima sōnōn, wo mu yigiyā sōtōma.

³⁶ Wo wo xa yareratie wa xui mēma ne,

wo e gbelegbele xui mē,

barima Alatala na e xa boxi kanafe.

³⁷ Alatala xa xōne magaaxuxi bara a niya xui yo mu minima sōnōn e xa boxi ma.

³⁸ Alatala bara lu alo yete naxan bara a yire masara.

A bara boxi kana a xa xōne xa fe ra.»

26*Annabi Yeremi makiitife*

¹ Yosiya xa di Yehoyakimi xa mangeya föle Yudaya kui, Alatala naxa yi masenyi ti Annabi Yeremi be, a naxe,

² «I xa ti n ma hörömobanxi tete kui, i sa wøyen jama be naxan kelixi Yudaya taae kui fafe ra Alatala batude a xa hörömobanxi kui. I xa fe birin masen e be n naxan falama i be. I naxa sese lu.

³ Temunde e e tuli matima ne na ra, e gbilen e xa wali kobie foxo ra. Na temui n fan gbilen n ma nate foxo ra e xa fe jaaxi xa fe ra.

⁴ I xa a fala e be, «Alatala bara a masen, xa wo mu wo tuli mati n ma seriye ra n wo yamarixi naxan na,

⁵ xa wo mu wo tuli mati n ma konyi namiponmee ra, n naxee xëexi wo ma, wo tondixi naxee xa masenyi ra,

⁶ na temui n fe rabama ne wo ra alo n naxan nabaxi Silo ra. Yi taa findima ne taa dankaxi ra dunija si birin tagi.»

⁷ Serexedubee, namiponmee, nun jama birin naxa Annabi Yeremi xa masenyi me Alatala xa banxi kui.

⁸ Annabi Yeremi to ge Alatala xa masenyi tide jama be, serexedubee, namiponmee, nun jama birin naxa a susu, e fa a fala, «Won xa a faxa, won xa a faxa!»

⁹ E naxa a maxorin, «Munfe ra i a masenxi Alatala xili ra a falafe, yi banxi fama ne lude alo banxi naxan na Silo, yi taa fan fa kana, mixi yo mu lu a kui?» Gali birin nu bara Annabi Yeremi rabilin Alatala xa banxi kui.

¹⁰ Yudaya kuntigie to na fe me, e naxa keli mangé xonyi, e siga Alatala xa banxi, e sa dëxo Naade Nëene seeti ma Marigi xa banxi sode de ra.

¹¹ Serexedubee nun namiponmee naxa a fala kuntigie nun jama be, «A lanma yi xëme xa faxa, barima a bara yi taa xa fe jaaxi fala. Wo bara na me wo yete ra.»

¹² Annabi Yeremi naxa a fala kuntigie nun jama be, «Alatala nan n xëexi yi masenyi tide yi banxi nun yi taa xa fe ra.

¹³ Yakosi wo tan xa wo jiere ki masara, wo xa wo tuli mati wo Marigi Alatala xui ra, alako a xa gbilen a xa nate foxo ra wo xa fe ra.

¹⁴ N na wo sagoe. Wo xa wo waxonfe raba n na.

¹⁵ Kono wo xa a kolon, xa wo n faxa, wo tan nun Darisalamukae bara yunubi soto n ma faxe xa fe ra, barima n tan mu fe jaaxi yo rabaxi. Alatala nan n xëexi yi masenyi falade wo be.»

¹⁶ Kuntigie nun jama naxa a fala serexedubee nun xëerae be, «Wo mu noma

yi xëme faxade, barima a wøyenxi won be Alatala nan xili ra.»

¹⁷ Fori ndee naxa keli, e fa a fala pama be,

¹⁸ «Mika Moresetika fan nu namiponmee masenyi tima ne Yudaya mangé Xesekiya xa waxati. A nu bara a fala, «Mangé Alatala bara a masen, Siyon fama ne lude alo xë naxan buxaxi, Darisalamu findi gëme malanxie ra, Alatala xa hörömobanxi findi fotonyi ra.»

¹⁹ «Yudaya mangé Xesekiya bara faxa? A mu Alatala maxandixi xë? Na temui Alatala naxa gbilen a xa nate foxo ra. Yakosi, won naxa won yete yo tööro.»

²⁰ Mixi gbete fan nu na, naxan nu bara yi masenyi mööli ti Alatala xili ra Darisalamu nun Yudaya xili ma, alo Annabi Yeremi a rabaxi ki naxe. A nu xili Uriya Semaya xa di Kiriyati Yeyarimi.

²¹ Mangé Yehoyakimi nun a xa kuntigie nun a xa soörie to na masenyi me, e naxa kata a faxade, kono Uriya to a me, a naxa gaaxu, a gi sigafe ra Misira boxi ma.

²² Mangé Yehoyakimi naxa Akibori xa di Elinatan nun mixi ndee xëe a foxo ra Misira.

²³ E naxa fa Uriya ra kelife Misira, e a xanin mangé Yehoyakimi yire. Yehoyakimi naxa a faxa santidegëma ra, a fa a ragata setaree xa gaburi yire.

²⁴ Na kui Safan xa di Axikama naxa Annabi Yeremi mali, alako jama naxa a faxa.

27*Annabi Yeremi xa karafoe*

¹ Yosiya xa di Yehoyakimi xa mangeya föle Yudaya kui, Alatala naxa yi masenyi ti Annabi Yeremi be, a naxe,

² «I xa karafoe ragoro i kon ma.

³ I xa xëera xëe Edon, Mowaba, Amon, Tire, nun Sidon mangée xon e xa mixie saabui ra, naxee faxi Darisalamu, Yudaya mange Sedekiya yire.

⁴ E xa a fala mangée be, «Isirayila Mangé Alatala bara yi masenyi ti mangée be,

⁵ n tan nan boxi, adamadie, nun daalise birin daaxi naxan na dunija bende fupi fari. N e daaxi n senbe magaaxuxi nan na. N a birin fima mixi nan ma n wama naxan xon.»

⁶ «Yakosi n bara yi boxi birin so Babilon mange Nebukadansari yi ra. A tan nan findixi n ma konyi ra. N bara wulai subee fan lu a sagoe.

⁷ Namane birin fama lude a tan nan ma yaamari bun ma. E man luma ne a xa di nun a xa mamadi fan ma yaamari bun ma, beenun a xa waxati xa kamali.

Na temui namane senbemae nun mange xungbee fama ne dusude a xun na.»

⁸ «Xa namane mange nde tondi Babilon mange Nebukadansari rabatude, n tan nan fama santidegema, kaame, nun fure jaaxi ra na kanyi ma, han a xa namane jon Nebukadansari saabui ra. Alatala xa masenyi nan na ki.

⁹ Wo naxa wo tuli mati wo xa namijonmee, wo xa sematoe, wo xa duuree, nun wo xa mandurulae ra, naxee a falama wo be, «Wo mu luma Babilon mange sagoe.»

¹⁰ E na wule nan falafe wo be, alako wo xa makuya wo xa boxi ra, wo xa lu konyiya kui, han wo xa jon.

¹¹ Kono jama naxan na a yete magoro Babilon mange be, a rabatu, n na jama xun nafanma ne a xa boxi ma, a xa wali menni, a sabati naa. Alatala xa masenyi nan na ki.»

¹² N naxa yi masenyi ti Yudaya mange Sedekiya be, «Wo xa lu Babilon mange xa yaamari bun ma, wo xa wo magoro a tan nun a xa jama be alako wo xa kisi.

¹³ Munfe ra i nun i xa jama wama faxafe santidegema, kaame, nun fure jaaxi ra, alo Alatala a masenxi ki naxa jama birin be naxan mu tin a magorode Babilon mange be?

¹⁴ Wo naxa wo tuli mati namijonmee ra naxee a falama, «Wo mu luma Babilon mange xa yaamari bun ma.» E wule nan tun falafe.

¹⁵ Alatala xa masenyi nan ya: «N tan xa mu e xexxi. E wule nan tun falafe wo be n xili ra, alako n xa wo keri, n man xa wo xun nakana, wo tan nun namijonmee naxee woyenfe wo be.»

¹⁶ N bara yi masenyi ti serexedubee nun nama be, «Alatala naxa a masen, «Wo naxa wo tuli mati wo xa namijonmee ra naxee a falama wo be a Alatala xa banxi yirabasee fama ne ragbilende wo yire kelife ra Babilon boxi ma. E na wule nan tun falafe.

¹⁷ Wo naxa wo tuli mati e ra, wo wo magoro Babilon mange be, alako wo xa kisi. Munfe ra wo wama yi taa xa kana?»

¹⁸ Xa namijonmee nan e ra, xa e na Alatala xa masenyi nan tife, e xa Mange Alatala maxandi alako yirabase naxee luxi Alatala xa banxi kui, Yudaya mange xa banxi kui, nun Darisalamu kui, e naxa e xanin Babilon boxi ma.

¹⁹ Mange Alatala bara fe nde fala a xa banxi sanyie xa fe ra, na ye ragatade xungbe, nun na ye ragatade xunxurie, nun se gbetse xa fe ra naxee na taa kui,

²⁰ Babilon mange Nebukadansari mu naxee xanin, a to nu Yehoyakimi xa di Yu-

daya mange Yehoyakini, Yudaya kuntigie, nun Darisalamucae xaninf a xonyi.

²¹ Isirayila mange Alatala naxa masenyi ti yirabasee xa fe ra naxee nu luxi a xa banxi kui, Yudaya mange xa banxi kui, nun Darisalamu kui,

²² E birin xaninma ne Babilon boxi ma. E luma ne naa han a nate tongoma temui naxe, a man xa e ragbilen Darisalamu.»

28

Annabi Xananiya xa masenyi

¹ Yudaya mange Sedekiya xa mangeya je naani, kike suuli nde ra, Asuru xa di Annabi Xananiya Gabayonka naxa woyen Alatala xa horomobanxi kui serexedubee nun jama ya xori.

² A naxe, «Isirayila Mariigi Alatala bara a masen, «N fama ne Babilon mange xa yaamari kanade.

³ Beenun je firin xa kamali, n man fama ne Alatala xa horomolingira xunmase birin nagbilende be, Babilon mange Nebukadansari naxan tongo, a e xanin Babilon boxi ma.

⁴ Alatala xa masenyi nan ya, n man fama ne Yehoyakimi xa di, Yudaya mange Yehoyakini ragbilende, a nun mixi birin naxee nu xaninx Babilon. N Babilon mange xa yaamari kanama ne.»

⁵ Annabi Yeremi naxa Annabi Xananiya yaabi serexedubee nun jama ya xori Alatala xa horomobanxi kui.

⁶ Annabi Yeremi naxa a fala, «Amina, Alatala xa a raba na ki. Alatala xa i xa masenyi rakamali. A xa a xa horomobanxi xunmasee ragbilen be kelife Babilon boxi ma, a nun Isirayila jama naxee na konyiya kui menni.

⁷ Kono n xa a fala i be, a nun jama birin be, wo xa wo tuli mati n na.

⁸ Kabi temui xonnakuye beenun won ma waxati, namijonmee bara masenyi ti jamanee nun mangeyae xili ma, a falafe ra e xa gere soto, toore, nun fure jaaxi.

⁹ Kono xa a sa li namijonmee nde masenyi ti bojesa xa fe ra, fo na masenyi xa kamali ne beenun mixie xa a kolon Alatala nan na namijonmee xexxi.»

¹⁰ Annabi Xananiya naxa karafoe ba Annabi Yeremi kon ma, a naxa a igira.

¹¹ Na kui a naxa a fala jama be, «Alatala xa masenyi nan ya. Beenun je firin, n fama ne Babilon mange Nebukadansari xa yaamari bade jamanee birin ma.» Annabi Yeremi naxa siga.

¹² Annabi Xananiya to ge Annabi Yeremi xa karafoe igirade, Alatala naxa yi masenyi ti Annabi Yeremi be,

¹³ «Siga, i sa a fala Xananiya be, «Alatala bara a masen i be, i bara karafoe wuri

daaxi igira, kono n fama karafoe wure daaxi nan nagorode i kon ma.»

¹⁴ Isirayila Mange Alatala xa masenyi nan ya, «N fama karafoe wure daaxi nan sade jamanne birin kon ma, alako e xa lu Babilon mange Nebukadansari xa yaamari bun ma. N man bara wulai sube birin sa a sagoe.»

¹⁵ Annabi Yeremi naxa a fala Xananiya be, «I tuli mati Xananiya. Alatala xa mu i xexxi. I xaxilisa woyenya naxan falafe jama be, a findixi wule nan na.

¹⁶ Alatala naxa a masen, «N xa a fala i be, n i kerima ne yi boxi ma, i fa faxa toofare, barima i bara Alatala xa masenyi matandi.»

¹⁷ Annabi Xananiya naxa faxa na ne kui, kike solofera ndee.

29

Annabi Yeremi xa bataaxe

¹ Bataaxe nan ya, Annabi Yeremi naxan nasanba keliye Darisalamu, sigafe Babilon. A a sebe forie, serexedubee, namijonmee, nun Isirayila pama birin nan ma, Nebukadansari nu bara naxee xanin Babilon keliye Darisalamu.

² Singe nu, mange Yehoyakini, a nga, mange batulae, Yudaya nun Darisalamu kuntigie, nun walike fanyie nu bara keli Darisalamu sigafe ra Babilon.

³ Annabi Yeremi naxa yi bataaxe taxu Safan xa di Elaasa ra, a nun Xilikiya xa di Gemaraya ra. Yudaya mange Sedekiya nu bara Xilikiya singe xes mange Nebukadansari xon Babilon boxi ma.

⁴ Isirayila Marigi Alatala xa masenyi nan ya, katarabi mixi ma naxee xaninx konyiya kui Babilon boxi ma:

⁵ «Wo xa banxie ti, wo xa sabati naa. Wo xa laakoe sa, wo xa balo a bogi xun na.

⁶ Wo xa ginee doxo, wo xa die soto. Wo xa ginee fen wo xa die be, wo xa wo xa di ginee fi xemee ma futi ra, alako nee fan xa die soto. Wo xa wuya naa, wo naxa xurun.

⁷ Wo xa xunnafanyi fen na taa be n wo xaninx dennaxe. Wo man xa Alatala maxandi e be, barima wo xa heeri fatanxi e xa heeri nan na.»

⁸ Isirayila Marigi Alatala naxa a masen, «Wo naxa tin wo xa namijonmee xa wo madaxu. Wo naxa wo tuli mati se matoe ra, wo naxa la wo yete xa xiye ra.

⁹ Wo xa namijonmee xa masenyi findixi wule nan na. E woyenma n xili nan na, kono n tan xa mu e xexxi. Alatala xa masenyi nan na ki.»

¹⁰ Alatala tan naxan masenxi na nan ya, «Wo na ge ne tongo solofera rabade Babilon, n nan n ma laayidi rakamalima ne wo ragbilene ra be.

¹¹ N a kolon n fe naxan janigexi wo be, fe fanyi na a ra, toore mu na naxan kui. N a ragirima ne wo ma alako wo xa heeri soto yare. Alatala xa masenyi nan na ki.

¹² Wo na n xili, n fama ne wo ragbilende. Wo na n maxandi, n fama ne wo xa duba suxude.

¹³ Wo na n fen, wo fama ne n tode, barima wo n fenma wo boje birin nan na.

¹⁴ N mu tinma n noxunde wo ma. N fama ne wo xa mixie raminide konyiya kui, n fa e ragbilende be kelife jamanne birin ma, n e xanin dennaxe. Alatala xa masenyi nan na ki.»

¹⁵ Wo a falama, «Ala bara namijonmee ndee ramini won ya ma Babilon boxi ma.»

¹⁶ Alatala xa masenyi nan ya a naxan masenxi mange be naxan doxoxi Dawuda xa kibanyi kui, a nun nama naxan sabatixi yi taa kui, wo ngakakerenyi naxee mu xaninx konyiya kui.

¹⁷ Mange Alatala xa masenyi nan ya: «N fama ne santidegema, kaame, nun fure jaaxi ra e xili ma. N e luma ne alo xore kanaxi naxan mu nomma donde.

¹⁸ N birama ne e foxo ra santidegema, kaame, nun fure jaaxi ra. N e findima ne mixi dankaxie ra dunija birin ma. Mixie de ixarama ne e xa fe ra, e yo e ma. E yaagima ne si birin tagi n nee rayensenxi dennaxe.

¹⁹ Alatala xa masenyi nan ya. N na birin nabaxi ne barima e mu n ma masenyi suxuxi. N bara n ma konyi namijonmee xes e yire kabi foole, kono e mu e tuli matixi e xui ra. Alatala xa masenyi nan na ki.»

²⁰ «Kono wo tan, n naxee xexxi Babilon, keliye Darisalamu, wo xa wo tuli mati Alatala xa masenyi ra.

²¹ Isirayila Mange Alatala xa masenyi nan ya Kolaya xa di Akabu, a nun Maaseya xa di Sedekiya xa fe ra, naxee namijonmee masenyi wule daaxi falaxi wo be n xili ra. N e sama ne Babilon mange Nebukadansari sagee, a e faxa wo ya xori.

²² Yudayakae naxee xaninx konyiya kui Babilon boxi ma, e fama danke tide yi ki ne: «Alatala xa i xa fe raba alo a Sedekiya nun Akabu xa fe raba ki naxe.» Babilon mange naxa e gan te ra,

²³ barima e nu bara fe jaaxi raba Isirayila boxi ma. E nu yene raba e doxobooree xa ginee ra, e man nu wule fala n xili ra, hali n mu yaamari naxan soxi e yi.» Alatala xa masenyi nan na ki.

²⁴ I xa a masen Semaya Nekelamika be,

²⁵ «Isirayila Marigi Alatala bara a masen, «I bara bataaxee rasanba i xili ra Darisalamu pama birin ma, a nun serexedube Maaseya xa di Sefaniya, nun serexedube birin ma. Yi nan sebexi e kui:

²⁶ «Alatala bara i findi serexedube ra Yehoyada loxœs ra, alako i xa mixie mato Alatala xa banxi kui naxee wama e yete findife namijonme ra. A lanma na kanyie xa xiri wuri ma, xa na mu a ra yolonxonyi xa sa e ma.

²⁷ Munfe ra i mu Annabi Yeremi Anatotika tan suxu, naxan bara a yete findi namijonme ra wo tagi,

²⁸ naxan bara bataaxœ rasanba won ma Babilon a falafe ra won buma ne, a lanma won xa banxie ti, won xa sabati be, won xa laakœs sa, won xa e bogi don.»»

²⁹ Serexedube Sefaniya naxa na bataaxœ xaran Annabi Yeremi ya xori.

³⁰ Alatala naxa yi masenyi so Annabi Yeremi yi ra:

³¹ «A masen Isirayilakae birin be naxee na konyiya kui Babilon boxi ma, *«Alatala xa masenyi Semaya Nixelamika xa fe ra, na nan ya: Semaya tobara a yete findi namijonme ra, hali n tan xa mu a xexxi, a nu fa wo madaxu wule ra,»*

³² n tan Alatala bara nate tongo n xa Semaya Nixelamika nun a bɔnsœs paxankata. N e birin bama ne yi jama ya ma. A mu fama n ma fe fanyi tote n naxan nabama yi jama be, barima a xa masenyi bara a niya mixie xa n matandi. Alatala xa masenyi nan na ki.»»

30

Ala xa laayidi Isirayila be

¹ Alatala xa masenyi nan ya a naxan masenxi Annabi Yeremi be.

² Isirayila Marigi Alatala xa masenyi nan ya: «N ma masenyi sebe kitaabui.

³ Alatala xa masenyi nan ya: N xa a fala wo be, loxœs fama a lide n nan n ma nama raminima konyiya kui temui naxee. N Isirayila nun Yudaya ragbilenma ne boxi ma n dennaxe fixi e benbae ma. Na boxi man xa findi e gbe ra.»»

⁴ Alatala xa masenyi nan ya Isirayila nun Yudaya xa fe ra:

⁵ Alatala bara a masen, «Won bara sɔnxeœ xɔrɔxœs me, a magaaxu, bɔjœsa yo mu na.

⁶ Wo a kolon xeme mu di barima, kono yi waxati xeme e furi susuma e belexœ ra
alo gine e furi susuma ki naxœ e di bari temui.

Munfe ra e yatagi masaraxi?

⁷ Gbaloe loxœs na a ra naxan dangima a birin na.

A xɔrɔxœ Yaxuba bɔnsœs be, kono e kisima ne.»»

⁸ Mange Alatala xa masenyi nan ya:
«Na waxati na li,

n fama ne Babilon xa noe bade wo fari. N wo xa yɔlɔnxonyi bolonma ne, wo mu luma jamanne gbete sagoe sɔnon. ⁹ Wo fama ne wo Marigi Alatala batude, a nun wo xa mange Dawuda n naxan nakelima.»»

¹⁰ Alatala xa masenyi nan ya:
«N ma konyi Yaxuba, wo naxa gaaxu. Isirayila, wo naxa seren. N fama ne wo xɔreyade, n wo bɔnsœs ramini konyiya kui yire makuye,

Yaxuba fa sabati bojœsa kui yi boxi ma. Mixi yo mu i tɔrɔma sɔnon, ¹¹ barima won birin na a ra. N wo tan nakisima ne, kono n si gbete tan jaxankata, n wo rayensen ye dɛnnaxe. N wo jaxankatama ne tinxinyi kui, alo a lan a xa raba ki naxœ, kono n mu fama wo sɔntode.

¹² Alatala naxa a masen:
Wo xa gbaloe mu kanama, fo wo xa tɔoro. ¹³ Mixi mu na naxan wo malima, naxan wo xa tɔrɔ dandanma. Seri mu na wo be.
¹⁴ Wo xanuntenye bara neemü wo ma, e mu wo fenma sɔnon, barima n tan bara wo bɔnbo a jaaxi ra, n bara paxankate xɔrɔxœs doxœ wo ma, wo xa yunubi wuyaxie nun wo xa kobija xa fe ra.

¹⁵ Munfe ra wo na wafe na gbaloe xa fe ra? Munfe ra wo mu tinma na jaxankate ra? N na birin nabaxi wo xa kobija nun wo xa yunubi wuyaxie nan ma fe ra.

¹⁶ Na nan a ra, mixi naxee bara wo tɔoro, e fan tɔrɔ nan sɔtɔma. Wo yaxui birin sigama ne konyiya kui. Mixi naxee bara wo harige ba wo yi, e fan harige bama ne e yi ra. Mixi naxee bara wo xa taae kana, n a niyama ne e tan fan xa taae xa kana.»»

¹⁷ Alatala xa masenyi nan ya:
«N fama ne wo rakelide, n fa wo rayalande.

E bara wo xili Siyon rabejinxì, ¹⁸ kono Alatala bara a masen, n Yaxuba harige ragbilenma ne a bɔnsœs ma,

n e xa lingiræ rakelima ne, n e xa taae tima ne taa fori kanaxi fari, n e xa mange banxi yailan a yire fori. ¹⁹ E fama ne n matoxðe e xui itexi ssewe kui.

N e rawuyama ne, e mu xurunma. N e bonyama ne, alako e naxa lu yaagi kui sɔnon.

²⁰ Yaxuba xa die man luma ne alo a singe, a bɔnsœs senbe sɔto n ya xori.

N e yaxui gerema ne.
 21 Mange minima ne Yaxuba bōnsoe,
 e xa mange fama findide e xa mixi nde nan
 na.
 N tan na a raminima, a xa a makore n na,
 xa na mu a ra mixi yo mu nōma na rabade
 a yete ra.
 Alatala xa masenyi nan na ki.»
 22 «Wo findima ne n ma jama ra,
 n fan findi wo Marigi Ala ra.
 23 Alatala xa xōne nan ya,
 a bōne tema ne alo foye belebele,
 a fa mixi paaxi xun nakana.
 24 Alatala xa xōne mu bama
 han a ge wali birin nabade a wama naxan
 xōn.
 Wo fama ne na birin fahaamude a waxati.»

31

Isirayila xa kisi
Alatala xa masenyi
 1 Alatala xa masenyi nan ya,
 «Waxati nde fama, n findima ne Isirayila
 bōnsoe birin Marigi Ala ra.
 E tan fan findima ne n ma jama ra.»
 2 Alatala bara a masen,
 «Alatala bara hinne Isirayila ra
 a naxan natangaxi santidegemra gbeng-
 beren yire.
 Isirayila fama ne malabui sotode.»
 3 Alatala bara a masen n be kelife yire
 makuye,
 «N i xanuma ne abadan.
 N ma hinne mu nōma i be.
 4 Isirayila, n i rakelima ne, n i yailan.
 I man beezi bama ne sēewa kui maxasee
 xui nun fare ra.
 5 I man sansi sima ne Samari geyae fari.
 Boxi rawalimae sansi sima ne,
 e man a bogi ba.
 6 Loxoe fama a lide,
 kantamae xili tima ne Efirami geya fari,
 «Wo keli, won xa te Siyon geya fari
 won Marigi Ala na dēnnaxe.»»
 7 Alatala bara a masen,
 «Wo xa sēewa Yaxuba xa fe ra,
 wo xa si birin xun ti Ala matoxoe ra.
 Wo wo xui ramini, wo xa Alatala tantu,
 naxan bara Isirayila rakisi, a xa jama
 naxan luxi.
 8 N e ragbilenma ne kelife koola ma,
 kelife dunjia yire birin.
 Donxuie nun mabolonyie na e tagi.
 Furi ginee nun gine naxee na di barife na
 e ya ma.
 Nama gbegbe gbilenma ne be.
 9 E fama ne wa ra, e Ala maxandi.

N e ragbilenma ne ye yire kira fanyi xōn
 ma.
 E mu birama barima n tan nan findixi
 Isirayila baba ra,
 Efirami bōnsoe n ma di singe na a ra.
 10 Si birin, wo xa wo tuli mati Alatala xa
 masenyi ra,
 wo sa a masen dunjia birin be.
 Wo xa a fala,
 «Naxan Isirayila rayensenxi,
 a fama ne e malande, a fa e kanta
 alo xuruse demadonyi a xa goore makant-
 tama ki naxe.»
 11 Wo xa na fala, barima Alatala fama
 Yaxuba xōreyade,
 a e xun sara mixi ma naxan sēnbē gbo e
 be.
 12 E gbilenma ne, e xunnakeli soto Siyon
 fari.
 E barake sotoma ne Alatala belexe,
 alo mengi, weni neene, ture, yexxe, nun
 ningee.
 E luma ne alo laakoe yire ye na dēnnaxe,
 e mu tooroma sōnōn.
 13 Gine dimedie luma ne fare boron na,
 segetalae nun xemoxie fan xulunyi raba.
 E xa sunnuniy findima ne jelexinyi ra.
 N e madunduma ne e xa toore kui, e xa
 sēewa.
 14 N sube turaxi fima ne sērexedubee ma,
 n ma jama fa luga n harige ra.»
 15 Alatala bara a masen,
 «Wa xui minima ne Rama sunnuniy na
 dēnnaxe.
 Raxele wama ne a xa die xa fe ra,
 a mu nōma dundude barima a xa die mu
 na.»
 16 Alatala bara a masen,
 «I sabari, i naxa wa sōnōn.
 N i xa wali sare ragbilenma ne i ma,
 i xa die man gbilenma ne kelife e yaxuie
 yire.»
 Alatala xa masenyi nan na ki.
 17 «Yigi na i be yare,
 i xa die gbilenma ne e xōnyi.»
 Alatala xa masenyi nan na ki.
 18 «N bara Efirami wa xui me a a falama,
 i bara n jaxankata, i bara n tooro,
 alo ninge naxan mu xuruxi.
 Yakosi, n mali n xa gbilen,
 barima i tan nan n Marigi Alatala ra.
 19 Singe n nu bara gbilen i foxo ra,
 kōno na dangi xanbi, n bara tuubi.
 N to n jere ki mato fa, n bara xōn o yete
 ma.
 N bara yaagi, n xaxili bara ifu,
 barima kabi n dimedi temui n jere ki mu
 fan.»
 20 Efirami n ma di, fisamante xa mu a ra,
 n naxan xanuxi?
 N mu nōma dundude a xa fe ma,

a xa fe luma ne n bojε kui, n kinikinima
ne a ma.»

Alatala xa masenyi nan na ki.

²¹ «Isirayila seniyenxi, i xa tɔnxuma ti kira
xɔn ma,

i xa sebeli ti kira de ra naxan i ragbilenma
i xa taae kui.

Isirayila, i xa gbilen i xonyi.

²² N ma di xurutare, i n matandima han
mun temui?

Alatala wama fe neene raminife dunijna
ma,

fe neene, gine nan fa xeme tan fenma.»

²³ Isirayila Mange Alatala bara a masen,
«N na Yudayakae ragbilen e xonyi kelife
konyiya kui,

mixi fama ne a falade Yudaya xa fe ra,
<Marigi xa hinne i ra yire tinxinx, geya
seniyenxi fari.»

²⁴ Yudayakae fama ne sabatide e xa boxi
ma e xa taae kui,

e xa walikee nun e xa xuruse makantamae.
²⁵ N fama ne mixi taganxie malide,

n toore ba e ma.»

Annabi Yeremi xa masenyi

²⁶ Na temui n naxa xunu. N nu bara xi a
fanyi ra.

Alatala xa masenyi

²⁷ Alatala xa masenyi nan ya:

«Loxoe fama fade n a niyama ne
Isirayila nun Yudaya bonsœxa wuya,
e xa xurusee xa gbo.

²⁸ Temui dangixi n bara bira e foxo ra
alako n xa e rajon, n xa e tooro, n xa e xun
nakana,

n xa e keri, n xa e jaxankata.

Kono yakosi n birama ne e foxo ra
alako n xa e ti, n xa e xun nafan.»

Alatala xa masenyi nan na ki.

²⁹ «Na temui yi taali mu falama sonon,
<Babae na bogi se yoxœ don,

e xa die de barabarama ne.»

³⁰ Kankan faxama ne a yete kan ma yunubi
xa fe ra.

Mixi yo naxan na bogi se yoxœ don,
na kanyi nan de barabarama.»

³¹ Alatala xa masenyi nan ya:

«Waxati fama a lide, n saate neene
tongoma ne Isirayila nun Yudaya
bonsœ be.»

³² A mu luma alo saate naxan nu tongoxi e
babae be,

n to e susu, n e ramini Misira boxi ra.

E naxa na saate kana hali n to findixi e
Marigi ra.

³³ Saate nan ya n naxan tongoma Isirayila
bonsœ be:

Na waxati na dangi,
n na n ma seriye luma ne e bojε ma,

n a sebe e sondonyi ma.

N findima ne e Marigi Ala ra,
e fan findi n gbe jama ra.

³⁴ Na waxati, mixi mu a boore xaranma
sonon,

mixi mu a falama a ngaxakerenie be,
<Wo xa Alatala fen,»

barima a birin n kolonma ne,
kelife dimedi ma a sa doxo fori ra.

N e xa yunubie xafarima ne,
n mu ratuma e xa wali kobi ma sonon.»

Alatala xa masenyi nan na ki.

³⁵ Alatala bara a masen,

«Mange Alatala nan a niyama soge xa
yanba yanyi ra,

kike nun tunbuie xa yanba kœs ra.
A mœnyi rakelima, a mœnyi ra-
maxama.»

³⁶ Alatala xa masenyi nan ya,

«Xa a sa li koore nœma maniyade,
xa a sa li boxi doxo ki nœma kolonde,
na waxati n bara mees Isirayila bonsœ fan mu findima
si ra n ya ra.»

³⁷ Alatala bara a masen,

«Xa a sa li koore nœma maniyade,
xa a sa li boxi doxo ki nœma kolonde,

na waxati n bara mees Isirayila bonsœ ra e
xa wali kobi xa fe ra.»

Alatala xa masenyi nan na ki.

³⁸ Alatala xa masenyi nan ya:

«Waxati fama fade yi taa man tima ne
Alatala be,
kelife Xananeli xa yire itexi ma han taa
sode de tuxui yire.

³⁹ Luuti man italama ne a tinxinx ra han
Garebe geya fari,
han Gowa mabiri ra.

⁴⁰ Gulunba, binbi nun te xube wolema
dennaxe,

a nun xe naxee baxi Sediron gulunba ra,
han taa sode de naxan xili falama Soe
naade,

naxan na tete tuxui fuge ra,
na yire birin findima ne Alatala gbe ra.
A mu kanama sonon.»

32

Annabi Yeremi xe sarafe

¹ Alatala naxa masenyi ti Annabi Yeremi
be Yudaya mange Sedekiya xa mangeya je
fu. Nebukadansari xa mangeya nu bara je
fu nun solomasaxan li.

² Babilon mange xa soorie nu bara
Darisalamu suxu. Annabi Yeremi nu saxi
geeli kui Yudaya mange Sedekiya xonyi

³ a xa namijonme masenyi xa fe ra.
Sedekiya nu bara a maxorin, «Munfe ra i a
masenma a Alatala yi taa luma ne Babilon
mange sago?»

⁴ I man a fala a Alatala naxε, n tan Yu-
daya mange Sedekiya mu fama fotigolide

Kalidikae yi, n fama lude Babilon mange nan sagoe, n xa n dentegē a ya xori.

⁵ Munfe ra i a falama a Alatala a masenxi, «Babilon mange Sedekiya xanima ne Babilon bɔxi ma. A luma ne naa han n fa temui. Xa wo so Kalidikae gerefe, na mu findima wo be xunnakeli ra.»

⁶ Annabi Yeremi naxa a fala, «Alatala xa masenxi nan ya:

⁷ I soxɔ Salumu xa di Xanameli fama ne i yire, a fa a fala i bɛ, «N ma xɛ sara naxan na Anatoti, barima i tan nan nɔma a xun sarade ke seriye ki ma.»

⁸ N soxɔ xa di Xanameli naxa fa n yire ał Alatala a masenxi n be ki naxe. A naxa n li geeli tete kui, a a fala n bɛ, «N ma xɛ sara naxan na Anatoti, Bunyamin bɔnsœ̄ xa bɔxi, barima i tan nɔma a xun sarade ke seriye ki ma. A xun sara.» N naxa a kolon Alatala xa masenxi kamalixi nan nu a ra.

⁹ N naxa n soxɔ xa di Xanameli xa xɛ sara, naxan nu na Anatoti. N naxa gbeti kilo firin maniya a bɛ.

¹⁰ N naxa keedi sebɛ, n nan n ma tonxuma doxɔ a ma, n fa gbeti maniya sikeeli ra seede ya xori.

¹¹ N naxa na keedi matɔnxumaxi tongo, seriye sebexi naxan kui, a nun keedi gbete naxan maniyaxi na singe ra.

¹² N naxa na keedi so Baruki yi ra, Neriya xa di, Maxaseya xa mamadi. N bara na raba n soxɔ xa di Xanameli nun seede ya xori, naxee nu bara e bɛlexe foxi sa keedi ma naxan xɛ sarafe, na xa fe sebexi keedi naxan ma. Yuwifi naxee nu na geeli tete kui, e birin na toxi.

¹³ N naxa a fala Baruki bɛ,

¹⁴ «Isirayila Marigi Mange Alatala xa masenxi nan ya: Yi keedi firin tongo, xɛ sara fe sebexi naxee kui, tonxuma doxɔxi naxan ma, a nun boore tonxumatare, i xa e sa fejne di kui alako e naxa kana, e xa bu.»

¹⁵ Isirayila Marigi Alatala naxa a masen, «Waxati fama fade, banxie, xee, nun weni sansie man matima ne yi bɔxi ma.»

¹⁶ N to na xɛ sara keedi so Neriya xa di Baruki yi ra, n naxa Alatala maxandi yi ki,

¹⁷ «N Marigi Alatala, naxan bara koore nun bɔxi daa i xa senbe magaaxui ra,

i tan nɔma fe birin na.

¹⁸ I hinnēma mixie ra han e bɔnsœ̄ wulu nde,

kono i man nɔma die naxankatade e babae xa yunubie ma.

I tan nan Ala kalanke ra naxan senbe gbo, naxan xili Mange Alatala.

¹⁹ I xa lɔnni gbo, i fe rabama senbe ra. I yae tixi ibunadama die ra kira birin xɔn, alako i xa e birin sare fi e xa wali ra.

²⁰ I bara laamatunye ramini, i bara kaabanakoe raba Misira bɔxi ma han to.

I man bara na raba Isirayila nun dunija birin ma, han i bara xili xungbe sɔtɔ yi waxati.

²¹ I bara i xa jama Isirayila ramini Misira laamatunye nun kaabanakoe ra. I senbe magaaxuxi bara e birin naseren.

²² I bara yi bɔxi fi e ma, i i kalixi naxan na e benbae bɛ, xijne nun kumi gboxi dennaxe. ²³ E to fa, e bara bɔxi soto, kono e mu i xui rabatuxi, e mu biraxi i xa seriye foxɔ ro, e mu i xa yaamarie suxuxi.

Na nan a niyaxi i bara e lu yi gbaloe kui. ²⁴ Kalidikae bara bende malan alako e xa te tete fari.

Yi taa fama ne lude e sagoe. A fama ne kanade santidegema, kaame, nun fure jaaxi ra.

I naxan masenxi abara kamali i ya xori.

²⁵ Hali na birin to rabaxi, i tan Marigi Alatala naxa a masen n bɛ, n xa xɛ sara gbeti ra seede ya xori. N na birin nabaxi Kalidikae gere temui ne.»

²⁶ Alatala man naxa yi masenxi fi Annabi Yeremi ma:

²⁷ «N tan nan daalise birin Marigi Alatala ra.

Fe nde na na n mu nɔma naxan na?

²⁸ Na nan a ra Alatala yi masenxi tima: N fama ne yi taa sode Kalidikae yi ra. Babilon mange Nebukadansari fama ne a suxude.

²⁹ Kalidikae naxee soma yi taa kui, e fama ne a birin gande te ra.

Wo surayi ganxi serexɛ ra Bali kuye be dennaxe, e na kanama ne.

Wo minse serexɛ baxi ala gbetee be dennaxe, e na fan kanama ne.

Wo xa kuye batui bara n naxɔno.

³⁰ Kabi Isirayilakae nun Yudayakae dimedi temui, e bara fe raba naxan mu rafan n ma. E bara n naxɔno e xa wali kobi ra.» Alatala xa masenxi nan na ki.

³¹ «Kabi e naxa yi taa ti han to, e fe rabama naxan n naxɔnɔma. Na nan na ki n bara n kobe raso e ra,

³² Isirayilakae, Yudayakae, Darisalamukae, e xa mangee, e xa kuntigie, e xa serexedubee, nun e xa namijɔnɔmee, e birin xa kewali kobic xa fe ra.

³³ E bara e kobe raso n na. N nu bara e matinkan temui birin,

kono e mu n ma seriyē suxu.
³⁴ E bara kuyee doxō n ma banxi kui,
 n xili falama dənnaxe.
 E bara n ma banxi manoxo na fe mooli ra.
³⁵ E bara salidee ti Bali kuyee be Ben
 Hinoma gulunba kui.
 Menni e bara e xa die ba serexē ra Moloko
 be.
 N mu naxan fala e be,
 naxan mu nōma findide n ma manoxunyi
 ra,
 e bara na fe xonxi mooli birin naba,
 a fa findi yunubi ra Yudaya be.»

³⁶ «Wo a falama a yi taa fama lude Babilon
 mange nan sagoe,
 santidegema, kaame, nun fure jaaxi
 saabui ra.
 Kono Isirayila Marigi Alatala xa masenyi
 nan ya:
³⁷ «N fama ne Isirayilakae raminide
 jaamanee ma,
 n e rayensenxi dənnaxe n ma xone xungbe
 kui.
 N bojne nu bara te e ma,
 kono n man fama ne e rasode yi taa kui
 bojnesa ra.
³⁸ E man findima ne n ma jama ra,
 n man findi e Marigi Ala ra.
³⁹ N fama ne e lude xaxili keren nun kira
 keren xon,
 alako e xa gaaxu n ya ra,
 e tan nun e bōnsœ x a lu heeri kui abadan.
⁴⁰ N fama ne saate tongode e be naxan mu
 kanama abadan.
 N mu gibilena e foxo ra.
 N fe fanyi rabama ne e be.
 N nan n ma yaragaaxui luma ne e bojne
 ma,
 alako e naxa e makuya n na.
⁴¹ N seewama ne fe fanyi rabafe ra e be.
 N e rasabatima ne yi boxi kui
 n bojne nun n nii birin na.»

⁴² Alatala xa masenyi nan ya:
 «N yi fe fanyi birin nabama ne e be,
 alo n jaxankate rabaxi e ra ki nahe.
 Na sese mu kanama.
⁴³ Mixi man fama ne xe sarade yi boxi ma,
 wo a falama naxan na,
 be bara findi gbaloe yire ra adama nun
 sube be.
 Birin bara lu Kalidikae sago.»

⁴⁴ Kono Alatala xa masenyi nan ya:
 «Wo man fama ne xee sarade gbeti ra yi
 boxi ma.
 Xe sara keedi man yailanma,
 tonxuma doxox e ma seede ya xori
 Bunyamin bōnsœ x a boxi ma,
 Darisalamu rabilinyi, Yudaya xa taae kui,

geya taae kui, Sefela boxi kui, nun Negewi
 gbengberen yire.
 N e xa mixi ragbilenma ne kelife konyiya
 kui.»

33

Darisalamu xa kisi

¹ Alatala man naxa masenyi nde ti
 Annabi Yeremi be geeli tete kui:
² «Alatala xa masenyi nan ya,
 naxan fe birin nabama,
 naxan fe birin nagirima,
 naxan xili Alatala.
³ N maxandi alako n xa i yaabi.
 N fe xungbee masenma ne i be,
 fe noxunxie i mu naxee kolon.
⁴ Isirayila Marigi Alatala bara a masen yi
 taa banxie xa fe ra,
 a nun Yudaya mange xa banxie xa fe ra,
 e birin fama ne birade alako mixie xa e
 yete ratanga yaxuie ma,
 naxee tema taa tete fari santidegema ra.
⁵ Gere na mini Kalidikae xonyi,
 na banxie fama ne rafede binbie ra,
 Alatala naxee faxama a xa xone kui.
 N na n ya noxunma ne yi taa ma e xa wali
 kobi xa fe ra.
⁶ Kono n fama ne yalanyi fide a ma,
 alako e xa lu bojnesa nun heeri kui.
⁷ N Yudayakue nus Isirayilakae raminima
 ne konyiya kui,
 e man xa sabati be alo singe.
⁸ N e raseniyenma ne e xa kewali kobi birin
 ma,
 e naxan nabaxi n na.
 N e xa yunubie xafarima ne,
 e naxan nabaxi n na e xa matandi kui.
⁹ N seewama ne yi taa xa fe ra.
 Si birin fama ne n matoxode,
 e n binya heeri xa fe ra,
 n fama naxan nabade Isirayilakae be.
 Dunija na a to n naxan nabama bekae be,
 e de ixarama ne, e kaaba.»

¹⁰ Alatala xa masenyi nan ya:
 «Wo a falama a be bara findi gbaloe yire
 ra,
 adamadi mu na, sube mu na.
 Kono mixi xui man fama ne ramede Yu-
 daya taae kui,
 a nun Darisalamu xa kiraе xon ma.
¹¹ Nelexin sigi sama ne,
 gine doxox e xulunyi raba,
 tantui fan rasiga Mange Alatala ma,
 barima Alatala fan, a xa hinne mu kanama
 abadan.
 Mixi beeti bama ne naxee tantui serexee
 xaninma Alatala xa hɔrɔmɔbanxi
 kui.
 N Isirayilakae raminima ne konyiya kui,
 e xa sabati be alo singe.
 Alatala xa masenyi nan na ki.»

12 Mange Alatala xa masenyi nan ya:
 «Yakosi adamadi nun sube yo mu na yi taa
 kanaxi kui,
 kono n man fama ne a niyade goore xa
 wuya be,
 xuruse makantamae xa lu e fe ma.
 13 Taa naxee na geyae fari,
 naxee na Sefela boxi ma nun Negewi
 gbengberenyi ma,
 naxee na Bunyamin bonsoe xa boxi ma
 nun Darisalamu rabilinyi,
 naxee na Yudaya boxi ma,
 xurusee man xa lu e birin yi ra e kantamae
 fe ma.
 Alatala xa masenyi nan na ki.»

14 Alatala xa masenyi nan ya:
 «Waxati fama ne a lide n ma masenyi fanyi
 kamalima temui naxee,
 n naxan tongo Isirayila nun Yudaya
 bonsoe be.
 15 Na loxoe n Dawuda xa di nde raminima
 ne,
 naxan tinxinyi nun seriye wali rabama yi
 boxi kui.
 16 Na loxoe Yudaya kisima ne,
 Darisalamu fa lu bojesa kui.
 Na di xili falama ne:
 Alatala nan won ma tinxinyi ra.»

17 Alatala bara a masen,
 «Dawuda xa di nde luma ne Isirayila xa
 kibanyi kui temui birin.
 18 N ya mu bama Lewika serexedubee ra,
 alako e xa serexe gan daaxie ba,
 e xa surayi gan serexe ra,
 e xa serexe nde fan ba loxo yo loxo.»

19 Alatala bara yi masenyi ti Annabi Yeremi
 be:
 20 «Alatala bara a masen,
 loxo yo loxo n yanyi nun koe raminima.
 Xa a sa li nu, na yanyi nun koe raminife
 kanama,
 21 na temui n ma saate n naxan tongo n ma
 konyi Dawuda be,
 na fan kanama ne,
 a lima Dawuda xa di nde mu luma a xa
 kibanyi kui,
 Lewika serexedubee fan mu luma n ma
 wali raba ra.
 22 N a ragirima ne n ma konyi Dawuda xa
 die nun Lewika serexedubee ma,
 e wuya alo tunbui naxee na koore ma,
 alo meyenyi naxan na baa de ra.»

23 Alatala bara yi masenyi ti Annabi Yeremi
 be:
 24 «I mu a mexi mixie naxan falama?
 E naxe a Alatala bara a xa jama sugandixi
 firinyi rabejin.
 E bara yo n ma jama ma na woyenyi ra,

e majoxunxi ne a n ma jama mu findixi
 si ra sonon.»

25 Alatala bara a masen,
 «Alo n saate tongoxi yanyi nun koe
 raminife ra ki naxe,
 alo n saate tongoxi koore nun boxi
 rajnerfe ra ki naxe,
 26 n man saate tongoxi na ki ne meenife ra
 Yaxuba bonsoe ma.

Na mu kanama feo.
 N ma konyi Dawuda xa di nde luma
 ne Iburahima, Isiyaga, nun Yaxuba
 bonsoe xun na abadan.
 N e raminima ne konyiya kui,
 n kinikinima ne e ma.»

34

Darisalamukae xa kewali

1 Babilon mange Nebukadansari, a xa
 soorie nun jamanee birin naxee nu na a xa
 yaamari bun ma, e to gere so Darisalamu
 nun a rabilinyi, Alatala naxa yi masenyi ti
 Annabi Yeremi be,

2 «Isirayila Marigi Alatala bara a masen
 i be i xa siga Sedekiya yire. I xa a fala a be,
 «Yudaya mange Alatala xa masenyi nan ya:
 N yi taa sama ne Babilon mange sagoe, a
 fa a gan te ra.

3 I tan mu i bama a yi ra. Mixi i luxuma
 ne a jaaxi ra, e i ti Babilon mange ya i, wo
 fa de masara. Na dangi xanbi a i xaninma
 ne Babilon boxi ma.

4 Kono Yudaya mange Sedekiya, i tuli
 mati Alatala xa masenyi ra. Alatala bara
 a masen i mu faxama santidegema ra.

5 I faxama bojesa nan kui. I ragatama
 ne alo i benbae mangee naxee singe faxa.
 Surayi gamma ne i be, e i jonefe binya. N
 ma masenyi nan na ki.»

6 Annabi Yeremi yi masenyi nan ti Yu-
 daya mange Sedekiya be Darisalamu.

7 Babilon soori gali nu na Darisalamu
 gerefe, nun Yudaya taa gbete, alo Lakisi
 nun Aseka naxee nu findixi taa senbemae
 ra Yudaya boxi ma.

8 Mange Sedekiya to saate tongo
 Darisalamukae be e xa xoreya fi e xa
 konyie ma, Alatala naxa yi masenyi ti
 Annabi Yeremi be.

9 Sedekiya nu bara e yamari e xa e xa
 konyie Eburu xoreya, alako Eburu yo naxa
 lu konyiya kui.

10 Kuntigi nun jama birin naxee nu bara
 lan na ma, e naxa yaamari rabatu, e naxa
 e xa konyie xoreya.

11 Kono a donxoe ra, e naxa gbilen na
 nate ma, e man naxa e xa konyie rasuxu,
 e nu bara naxee xoreya.

12 Na temui Alatala naxa yi masenyi ti
 Annabi Yeremi be,

¹³ «Isirayila Marigi Alatala bara a masen, ¹⁴ N naxa saate tongo wo babae be n e ramini konyiya kui temui naxe Misira bɔxi ma. N nu bara a masen e be,

¹⁴ Je solofero yo je solofero wo xa wo ngaxakerenyi Eburu xoreya naxan nu bara a yete findi konyi ra wo be. A noma walide i be je senni bun ma, kɔno a solofero nde wo xa a ragbilen a xɔnyi. Kɔno wo babae mu n xui suxu, e mu e tuli mati n na.

¹⁵ To wo tan bara n ma yaamari rabatu a seriye ki ma, wo bara wo xa konyie xoreya. Na kui wo bara saate tongo n be n ma banxi kui n xili matɔxɔma dennaxe.

¹⁶ Kɔno wo man bara gibile na nate foxy ra, wo fa wo xa konyie makankan alako e man xa lu wo xa yaamari bun ma. Na kui wo bara yo n xili ma.»

¹⁷ Na nan a ra Alatala bara a masen wo be, «Wo mu n xui rabatu xoreya fife ra wo xa konyie ma. Alatala xa masenyi nan ya: N fan bara nate tongo wo xa lu santidegema, fure jaaxi, nun kaame sagoe alako si birin naxee na dunijna xa wo xa paxankate to.

¹⁸ Mixi naxee bara n ma saate kana, e mu a rabaxi a seriye ki ma, n e luma ne alo na ninge e naxan ixaba a tagi, e fa dangi a xuntunyi firiny tagi.

¹⁹ Yudaya kuntigie, Darisalamu kuntigie, mange xa mixie, seregedubee, nun pama birin naxee bara dangi ninge xuntunyi tagi saate xirife ra,

²⁰ N e sama ne e yaxuie sago naxee wama e faxafe, e binbie fa findi xɔnie nun subee xa donse ra.

²¹ N Yudaya mange Sedekiya nun a xa kuntigie sama ne e yaxuie sago, naxee wama e faxafe. N e luma ne Babilon mange xa soorie yi ra, naxee pan bara keli wo xun ma.

²² Alatala xa masenyi nan ya: N yaamari firma ne alako e man xa fa yi taa xili ma, e xa a gere, e a suxu, e a gan te ra. N Yudaya xa taae findima ne gbaloe yire ra, mixi yo mu lu naa.»

35

Rekabu bɔnsœ

¹ Alatala naxa yi masenyi ti Annabi Yeremi be Yosiya xa di Yehoyakimi, Yudaya mange xa waxati.

² «I xa siga Rekabu bɔnsœ xilide, e xa fa Alatala xa hɔrɔmɔbanxi. E na mənni li, i xa e raso konkoe nde kui, i xa weni so e yi ra.»

³ N naxa siga Yeremi xa di Yaasaniya tongode, Xabasiniya xa mamadi, a nun a xunya xememae nun a xa di xememae. Nee findixi Rekabu bɔnsœ nan na.

⁴ N naxa e xanin Alatala xa banxi, Yigidaliya xa di Hanan xa konkoe kui. Hanan findixi Ala xa konyi nan na. A xa konkoe nu na kuntigie xa konkoe nan seeti ma. Na konkoe nu dɔɔxɔ Salamu xa di Maaseya xa konkoe nan fari, naxan findixi naade kantama ra.

⁵ N naxa weni so Rekabu bɔnsœ xa mixie yi ra, n fa a fala e be e xa a min.

⁶ Kɔno e naxa n yaabi, «Muxu tan mu weni minma, barima muxu baba Yonadabo, muxu benba Rekabu xa di, a bara muxu yamari, «Wo naxa weni min, wo tan nun wo xa die.

⁷ Wo naxa banxi ti, wo naxa sansi si, wo naxa weni bili si. Na sese naxa lu wo yi ra. A lanma wo xa lu kiri banxie nan kui wo xa dunijneigiri birin kui, alako wo xa bu yi boxi ma wo faxi dennaxe.»

⁸ Muxu bara bira Rekabu xa di Yonadabo xui birin foxy ra, naxan findixi muxu baba ra. Muxu tan mu weni minma muxu xa dunijneigiri kui, muxu nun muxu xa ginee nun muxu xa die.

⁹ Banxi yo, weni bili yo, xe yo, daaxae yo, na sese mu na muxu yi ra.

¹⁰ Muxu tan luma kiri banxie nan bun ma, alo muxu baba Yonadabo muxu yamarixi ki naxe.

¹¹ Babilon mange Nebukadansari to gere so Isirayila, muxu naxa a fala, «Won xeë Darisalamu, won xa won makuya Kalidikae nun Siriyakae xa soorie ra.» Na nan a ra muxu naxa fa sabati Darisalamu.»

¹² Na temui Alatala naxa yi masenyi ti Annabi Yeremi be,

¹³ «Isirayila Marigi Alatala naxa a masen, siga, a fala Yudayakae nun Darisalamukae be, «Wo mu fahaamui soto yi masenyi kui? Wo mu n ma seriye rabatuma? Alatala xa masenyi nan na ki.

¹⁴ Rekabu xa di Yonadabo to a xa die yamari e naxa weni min, e mu a minxi han to, e bara e baba xa yaamari rabatu. N tan bara woyen wo be sanya wuyaxi, kɔno wo mu n xui suxu.

¹⁵ N bara n ma konyi namijɔnmee xeë wo yire sanya wuyaxi a falafe ra wo be, wo xa gibile wo xa kira jaaxi foxy ra, wo xa tubi, wo naxa ala gbetee batu, alako wo xa no lude yi bɔxi kui n naxan fixi wo ma nun wo babae ma. Kɔno wo mu wo tulii matixi n na, wo mu n xui rabatuxi.

¹⁶ Rekabu xa di Yonadabo xa die biraxi e baba xa seriye nan foxy ra, kɔno yi pamabara n tan matandi.

¹⁷ Na nan a ra Isirayila Marigi Alatala bara a masen, n fama ne gbaloe ra Yudaya nun Darisalamuka birin ma alo n a masenxi ki naxe, barima n nu bara woyen, kɔno e mu n xui suxu, n nu bara e xili, kɔno e mu n ma xili ratin.»

¹⁸ Annabi Yeremi naxa a masen Rekabu bōnsœ be, «Isirayila Marigi Alatala xa masenyi nan ya: Wo to wo baba Yonadabo xa yaamari suxu, wo to bira a xa seriye birin foxo ra,

¹⁹ Rekabu xa di Yonadabo xa die mu gamna a ra abadan. Isirayila Marigi Alatala xa masenyi nan na ki.»

36

Mange Yehoyakimi xa kitaabui ganyi

¹ Yosiya xa di Yehoyakimi xa mangęya ne naani nde Yudaya bɔxi ma, Alatala naxa a masen Annabi Yeremi be,

² «N naxan fala Isirayila nun Yudaya xa fe ra kabi Yosiya xa waxati han to, i xa na birin sebe keedi makuntanxi kui.

³ Temunde Yudayakae fama ne gaaxude n ma masenyi ya ra, a nun n ma fe jaaxi n naxan nabama e ra, han e gbilemma e xa kira kobi foxo ra temui naxe. Na nan noma a niyade n xa dije e xa yunubi ma.»

⁴ Annabi Yeremi naxa Neriya xa di Baruki xili, alako Alatala naxan masen Annabi Yeremi be, Baruki xa na birin sebe keedi makuntanxi ma.

⁵ E to ge na wali ra, Annabi Yeremi naxa yi yaamari fi Baruki ma, «E bara n makankan be, n mu noma sigade Alatala xa banxi kui.

⁶ I tan xa siga Alatala xa banxi kui sunyi lɔxœ, i xa yi sebeli birin xaran nema be, a nun Yudayakae naxee kelixi taa gbetee, alako e xa Alatala xa masenyi kolon, n naxan fala i be, i naxan sebe keedi makuntanxi kui.

⁷ Alatala bara xɔnɔ e ma a jaaxi ra, kono temunde xa e gbilem e xa kira kobi foxo ra, Alatala noma ne e xa maxandi suxude.»

⁸ Neriya xa di Baruki naxa Alatala xa masenyi xaran Alatala xa banxi kui, alo Annabi Yeremi a yamarixi ki naxe.

⁹ Yosiya xa di Yehoyakimi xa mangęya ne suuli, kike solomanaani nde Yudaya bɔxi ma, a naxa Darisalamukae nun Yudayakae maxili e xa sunyi raba Alatala be Darisalamu.

¹⁰ Na lɔxœ Baruki naxa Annabi Yeremi xa woyenyi birin xaran Alatala xa banxi kui nema ya xori. A nu na mange xa sebeliti Gemaraya xa konkoe nan kui, Alatala xa banxi koore ra, sode neene de ra. Safan xa di Gemaraya nan nu a ra.

¹¹ Gemaraya xa di Mike to Alatala xa masenyi me naxan sebexi kitaabui kui,

¹² a naxa goro, o siga mange xa sebeliti xa konkoe mange xa banxi kui, kuntigi birin nu e malanma dennaxe. Mange xa sebeliti Elisama, Semaya xa di Delaya, Aki-bori xa di Elinatan, Safan xa di Gemaraya,

Xananiya xa di Sedekiya, a nun kuntigi gbetee nu na na.

¹³ Mike naxa Baruki xa masenyi birin tagi raba e be, a naxan xaranxi kitaabui kui nema ya xori.

¹⁴ Na temu kuntigie naxa Netaniya xa di Yehudi xee, Selemiya xa mamadi, Kuusi bōnsœ, a xa sa a fala Baruki be, «Kitaabui tongo i naxan xaranxi nema birin tagi, i fa a ra.» Neriya xa di Baruki naxa kitaabui tongo, a naxa siga e yire.

¹⁵ E naxa a fala a be, «Dɔxɔ, i xa yi sebeli xaran muxu be.» Baruki naxa a xaran.

¹⁶ E to ge na masenyi ramede, e naxa kontofili, e fa a fala Baruki be, «Muxu xa yi birin tagi raba mange be.»

¹⁷ E naxa Baruki maxɔrin, «A tagi raba muxu be i yi sebexi ki naxe? Yeremi nan na falaxi i be?»

¹⁸ Baruki naxa e yaabi, «Annabi Yeremi nan yi woyenyi birin fala n be a xui itexi ra. N naxa a sebe kitaabui kui dube ra.»

¹⁹ Kuntigie naxa a fala Baruki be, «Wo nun Yeremi, wo sa wo noxun. Mixi yo naxa a kolon wo na dennaxe.»

²⁰ Kuntigie naxa siga mange yire a xa tete kui, e fa Yeremi xa masenyi birin tagi raba a be. E nu bara kitaabui lu mange xa sebeliti Elisama xa konkoe kui.

²¹ Mange naxa Yehudi xee a xa sa fa kitaabui ra. Yehudi naxa a tongo mange xa sebeliti Elisama xa konkoe kui, a fa a xaran mange nun a xa kuntigie be.

²² Na waxati mange nu na a xa jemē banxi kui, a magoroxi kolopoɔti fe ma te ra a kui. Na temui kike solomanaani nde nan nu a ra.

²³ Yehudi to ge yire ndee xarande, mange naxa mənni xaba a xa sebeliti xa fine ra, a a wɔle te i. A lu na nan naba ra han kitaabui birin naxa ge gande.

²⁴ Na kui mange nun a xa mixi naxee na masenyi me, e mu gaaxu, e mu e xa dommae ibɔɔ sunnuni kui.

²⁵ Kono Elinatan, Delaya, nun Gemaraya nu bara mange mayandi alako a naxa na kitaabui gan, kono a mu e xui rame.

²⁶ Mange naxa a fala a xa di Yerameeli be, a nun Asiriyeli xa di Seraya nun Abe-deeli xa di Selemiya be, e xa sebeliti Baruki nun Annabi Yeremi suxu, kono Alatala nu bara e noxun e ma.

²⁷ Mange to bara ge kitaabui gande, Annabi Yeremi naxan sebexi Baruki saabui ra, Alatala naxa a masen Annabi Yeremi be,

²⁸ «I man xa keedi makuntanxi tongo, i xa woyenyi birin sebe a ma naxan nu na boore kitaabui kui, Yudaya mange Yehoyakimi naxan ganxi.

²⁹ I xa a fala Yudaya mange Yehoyakimi be, *«Alatala xa masenyi nan ya: I tan nan*

kitaabui ganxi, i nu fa a fala munfe ra a səbəxi Babilon mange fama ne yi bəxi birin kanade, adamadie nun subee birin səntə?»

³⁰ Na nan a toxi, Alatala yi masenxi Yudaya mange Yehoyakimi xa fe ra: «A xa mixi yo mu fama doxəde Dawuda xa mange kibanyi kui. A fure fama rabəjində soge nan ma, a fa lu xinbeli kui koe.

³¹ N fama ne a jaxankatade, e nun a bənsəe nun a xa walikəe, e xa wali kobi xa fe ra. N man fama ne jaxankate dəxəde Darisalamukae nun Yudayakae ma alo n a masenxi ki naxe, barima e mu n xui suxuxi.»

³² Annabi Yeremi naxa keedi makuntanxi gbete tongo, a a so səbeliti Neriya xa di Baruki yi ra. Annabi Yeremi naxa gbilen masenyi ti ra Baruki be, Yudaya mange Yehoyakimi naxan ganxi. A man naxa wəyən gbete sa na fari.

37

Sedekiya nun Annabi Yeremi

¹ Babilon mange Nebukadansari naxa Yosiya xa di Sedekiya ti Yudaya mange ra Yehoyakimi xa di Yehoyakini pəxəe ra.

² Sedekiya, a xa kuntigie, nun bəxi pama mu e tuli mati Alatala xa masenyi ra Annabi Yeremi naxan masenxi.

³ Sedekiya naxa Selemiya xa di Yehukala nun Maaseya xa di Sefaniya xəe Annabi Yeremi yire a falafe ra, «Muxu Marigi Alatala maxandi muxu be.»

⁴ Annabi Yeremi mu nu saxi geeli kui sinden, a nu nəma pərede pama ya ma alo a nu wama a xən ma ki naxe.

⁵ Misira mange xa səorie to mini Misira bəxi ra, Kalidikae naxa na xibaarui mə, e naxa keli Darisalamu e nu na gerefe dənnaxə.

⁶ Na waxati Alatala naxa yi masenyi ti Annabi Yeremi be,

⁷ «Isirayila Marigi Alatala xa masenyi nan ya: Wo a masen Yudaya mange be, naxan wo xəexi n yire alako n xa Alatala maxandi wo be, Misira mange xa səori naxee minixi wo malide, e fama ne gibilende e xənyi Misira.

⁸ Na temui Kalidikae man gibilenma ne be, e fa yi taa suxu, e a gan te ra.

⁹ Alatala xa masenyi nan na ki. Wo naxa wo yete madaxu, wo naxa a majoxun Kalidikae bara makuya wo ra. E mu fama wo lude.

¹⁰ Hali wo Kalidikae xa səorie bənbo, naxee na wo gerefe, e xa səori maxənəxi ndee fama ne kelide alako e xa yi taa gan te ra.»

¹¹ Kalidikae xa səorie to keli Darisalamu Misira mange xa səorie xa fe ra,

¹² Annabi Yeremi naxa wa kelife Darisalamu, a xa siga Bunyamin bənsəe xa bəxi ma alako a xa a ke nde tongo naa.

¹³ A to Bunyamin naade li kelife Darisalamu, Selemiya xa di Yiriya, Xananiya xa mamadi naxa a suxu, a a fala a be, «I na sigafe Kalidikae nan yire.»

¹⁴ Annabi Yeremi naxa a yaabi, «I wule. N mu sigafe Kalidikae xa yire.» Kono Yiriya mu la a ra, a naxa Annabi Yeremi suxu, a a xanin kuntigie xən ma.

¹⁵ Kuntigie naxa xənə Annabi Yeremi ma, e a bənbo, e a sa geeli kui, dənnaxə findixi Yonatan səbeliti xa banxi ra.

¹⁶ E naxa Annabi Yeremi raso yire jaaxi nde kui mənni, a luxi dənnaxə temui xənnakuye.

¹⁷ Mange Sedekiya naxa Annabi Yeremi xili, a fa a maxərin gundo ra, «Alatala bara masenyi nde fi i ma?» Annabi Yeremi naxa a yaabi, «Iyo. Babilon mange fama ne i suxude.»

¹⁸ Annabi Yeremi man naxa a fala mange Sedekiya be, «N haake mundun nabaxi i ra, xa na mu i xa kuntigie ra, xa na mu nama ra, wo n saxi geeli kui naxan ma?»

¹⁹ Wo xa namijənməe na minden, naxee a falama Babilon mange mu fama wo tan nun yi bəxi suxude?

²⁰ Yakəsi i xa i tuli mati n na. Mange, n bara i mayandı, i xa n ma wəyənyi suxu. I naxa n nəsə Yonatan səbeliti xənyi sənən, alako n naxa faxa!»

²¹ Mange Sedekiya naxa yaamari fi e xa Annabi Yeremi lu geeli tete kui, e man xa taami xuntunyi so a yi ra ləxə yo ləxə kelife taami gande. E xa na raba han taami nənəma taa kui temui naxə. Na nan a toxi Annabi Yeremi naxa lu geeli tete kui.

38

Annabi Yeremi wolife kələnyi kui

¹ Matan xa di Sefataya, Pasura xa di Gedalaya, Selemiya xa di Yehukala, Malakiya xa di Pasura, e naxa Annabi Yeremi ya masenyi me a naxan masenxi naxa be a falafe ra,

² «Alatala bara a masen, mixi yo naxan luma yi taa kui, na kanyi faxama səntidegəma, kaame, xa na mu a ra fure jaaxi nan na. Kəno naxan a yete dəntegəma Kalidikae be, na kanyi tan kisima ne.»

³ Alatala bara a masen, yi taa fama ne lude Babilon mange xa səorie sagoe.»

⁴ Kuntigie naxa a fala mange be, «A lanma yi mixi xa faxa, barima a taa geresoe senbe nan bama. A xa masenyi na limaniya bafe pama ma. A mu wama taa xa xunnafanyi xən, a wama a xa təore nan xən.»

⁵ Mange Sedekiya naxa e yaabi, «Awa yire, n bara a lu wo yi ra.»

⁶ Na kui e naxa Annabi Yeremi suxu, e a ragoro luuti ra mange xa di Malakiya xa kolonyi kui soorie xa tete tagi. Ye nu bara jōn naa, kono Annabi Yeremi naxa biri boora kui.

⁷ Mange batula Ebedi Meleki Etiyopika naxa a mē e nu bara Annabi Yeremi ragoro kolonyi kui. Mange nu dōxoxi Bunyamin sode de ra.

⁸ Ebedi Meleki naxa mini mange xa banxi, a sa a fala mange be.

⁹ «N ma mange, yi mixie bara fe jaaxi raba Annabi Yeremi ra, e a ragoroxi kolonyi nan kui. A faxama ne kaame ra menni, barima taami bara jōn taa kui.»

¹⁰ Mange naxa Ebedi Meleki Etiyopika yamari, «I xa mixi tongo saxan tongo, wo sa Annabi Yeremi rate kolonyi kui beenu a xa faxa.»

¹¹ Ebedi Meleki naxa na mixie tongo, e naxa siga mange xa banxi kui, naafuli ragata yire bun ma. E to dugi fori ndee tongo, e naxa e ragoro Annabi Yeremi ma kolonyi kui luuti ra.

¹² Ebedi Meleki Etiyopika naxa a fala Annabi Yeremi be, «Yi dugi fori sa luuti fari i belexee bun ma.» Annabi Yeremi naxa na raba.

¹³ E naxa Annabi Yeremi rate luuti ra, han a naxa te naa ra. Na temui a naxa lu soorie xa tete kui.

¹⁴ Mange Sedekiya naxa xeera ti Annabi Yeremi ma, e xa naralan Alatala xa hōromolingira naade saxan nde. Mange naxa a fala Annabi Yeremi be, «N wama i maxorinfe fe nde ma, kono i naxa sese noxun n ma.»

¹⁵ Annabi Yeremi naxa Sedekiya yaabi, «Xa n sa i yaabi nōndi ra, i mu n faxama xe? I tondima ne n ma marasi suxude.»

¹⁶ Na temui Sedekiya naxa a kali gundo ra Annabi Yeremi be, «N bara n kali Alatala pipe ra naxan won nakisima, n mu i faxama, n man mu i soma mixie yi ra naxee wama i faxafe.»

¹⁷ Na kui Annabi Yeremi naxa a fala Sedekiya be, «Isirayila Marigi Alatala bara a masen, xa i yete dentge Babilon mange xa kuntigie be, i tan nun i xa denbayra kisima ne, yi taa fan mu ganma te ra sonon.»

¹⁸ Kono xa i tondi i yete dentegede Babilon mange xa kuntigie be, yi taa fama ne lude Kalidikae sagoe, e fa a gan te ra, i fan lu e yi ra.»

¹⁹ Mange Sedekiya naxa a fala Annabi Yeremi be, «N gaaxuxi Yuwifie nan ya ra naxee na Kalidikae yi ra, barima xa e sa n so nee yi ra, e n tööröma ne a jaaxi ra.»

²⁰ Annabi Yeremi naxa a yaabi, «E mu na rabama. A lanma i xa Alatala xa yaamari

suxu n naxan falaxi i be. Na kui fe birin sooneyama ne i be, i kisima ne.»

²¹ Kono xa i tondi i yete sode e yi ra, i fama ne yi jaxankate sōtode Alatala naxan masenxi n be.

²² Gine naxee na Yudaya mange xa banxi kui, e xaninma ne Babilon mange xa kuntigie yire. Na ginee fama ne a falade, «Wo xanuntenye bara wo madaxu, wo bara biri boora kui, wo defanboore bara wo yanfa.»

²³ I xa gince nun i xa di birin fama ne xaninde Kalidikae xon ma. Wo mu ratangama e ma. Babilon mange fama ne wo suxude, a yi taa gan te ra.»

²⁴ Sedekiya naxa a fala Annabi Yeremi be, «Won ma de masare xa findi gundo ra, alako i naxa faxa.»

²⁵ Xa a sa li kuntigie naxa a kolon won bara de masara, e fa i maxorin, «Wo nun mange munse falaxi wo boore be? Na fe birin fala muxu be alako i naxa faxa.»

²⁶ i xa e yaabi, «N nu bara mange mayandi a xa n namini Yonatan xa banxi kui, alako n naxa faxa.»

²⁷ Kuntigie naxa fa Annabi Yeremi yire, e naxa maxorinyi ndee ti a ma. Annabi Yeremi naxa e yaabi alo mange a yamarixi ki naxe. E naxa gibilen dundai kui.

²⁸ Annabi Yeremi naxa lu soorie xa tete kui han Darisalamu suxu temui naxe.

39

Darisalamu suxufe

¹ Darisalamu suxu yi ki ne: Sedekiya Yudaya mange xa mangya ne solomanaani nde kike fu nde kui, Babilon mange Nebukadansari nun a xa soori gali naxa Darisalamu rabilin.

² Sedekiya xa mangya ne fu nun kerem kike naani xi solomanaani nde kui, Babilonkae naxa taa tete yire nde kana.

³ Na kui Babilon kuntigie naxa so, e dōxo taa naade xungbe ra, Nerigali Sareseri, Sangari Nebo, Saresekimi soori yareraties xa mange, a nun Babilon kuntigi gbetee.

⁴ Yudaya mange Sedekiya nun a xa soorie to e to, e naxa e gi. E naxa mini taa kui koe ra mange xa laakoe yire, naade ra naxan na tete firin tagi, Araba kira xon ma.

⁵ Kalidi soorie naxa bira e foxo ra, e naxa Sedekiya li Yeriko gulunba yire. E to a suxu, e naxa a xanin Babilon mange Nebukadansari xon ma Ribila Xamata böxi ma. Nebukadansari naxa yaamari nde fi a xa fe ra.

⁶ Babilon mange naxa Sedekiya xa die nun Yudaya kuntigi birin kon naxaba Ribila, Sedekiya ya xori.

⁷ Na dangi xanbi a naxa Sedekiya tan yae soxø, a fa yølonxonyi sa a ma a xaninfe ra Babilon.

⁸ Kalidikae naxa te sa mange nun jama xa banxie ma, e fa Darisalamu tete birin nabira.

⁹ Soori mange Nebusaradan naxa mixi donxøe xanin Babilon, naxee nu bara e yete ragbilen a ma a nun naxee nu bara lu taa kui.

¹⁰ Kono a naxa setaree lu Yudaya boxi ma, alako e xa meeni weni bilie nun daaxae ma.

¹¹ Babilon mange Nebukadansari nu bara yaamari fi soori mange Nebusaradan ma Annabi Yeremi xa fe ra,

¹² «I xa meeni Yeremi ma, i naxa fe jaaxi yo raba a ra. I xa a waxonfe birin naba a be.»

¹³ Soori mange Nebusaradan, kuntigi Nebusasiban, mandurulae xa mange Nerigilai Sareseri, nun Babilon mange xa kuntigie,

¹⁴ e naxa Yeremi tongo geeli tete kui, e a so Axikama xa di Gedalaya yi ra, Safan xa mamadi, alako e xa a xanin a xonyi. Na ki Annabi Yeremi naxa lu a xa mixie ya ma.

¹⁵ Annabi Yeremi nu na geeli tete kui temui naxe, Alatala naxa a masen a be,

¹⁶ «Sa a fala Ebedi Meleki Etiyopika be, «Isirayila Marigi Alatala xa masenyi nan ya: N fama ne gbaloe ra yi taa xili ma also n a masenxi ki naxe. Na findima fe jaaxi nan na wo be, fe fanyi mu a ra. Na birin nabama i ya xori ne.»

¹⁷ Alatala xa masenyi nan ya: Na loxoe n i ratangama ne i yaxuie ma.

¹⁸ N i rakisima ne, alako i naxa faxa santidegemra. Alatala xa masenyi nan na ki.»

40

Annabi Yeremi xoreyafe

¹ Soori mange Nebusaradan to Annabi Yeremi ramini Rama, Alatala naxa masenyi ti a be. A a tongo Rama temui naxe, Yeremi nu xirixi yølonxonyi ra Darisalamkae nun Yudayakae tagi naxee nu na xaninfe Babilon boxi ma.

² Soori xunyi naxa Annabi Yeremi xili, a fala a be, «I Marigi Alatala nu bara yi jaxankate xa fe fala yi taa xili ma.

³ Alatala bara a xa masenyi rakamali barima wo bara yunubi raba a ra. Wo yi birin sotxøi ne barima wo bara tondi a xui suxude.

⁴ N bara i xoreya yi yølonxonyi ma naxee na i belexe ma. Xa i wama fafe Babilon, n meenima i ma. Xa i mu wama na xon, i xa lu be, i xa siga i wama dennaxe xon.»

⁵ A to bu a yaabide, soori xunyi naxa a fala a be, «Gbilen Axikama xa di Gedalaya xon, Safan xa mamadi, Babilon mange naxan tixi mange ra Yudaya taae xun. I nomi lude jama ya ma, xa na mu a ra i nomi sigade i wama dennaxe xon.» Soori xunyi naxa baloe nun bunse fi a ma, a naxa a lu a xa siga.

⁶ Annabi Yeremi naxa siga Axikama xa di Gedalaya xon Misipa, a naxa lu jama ya ma naxan nu bara lu boxi ma.

⁷ Soori mangue nun soori naxee nu na boxi ma, e naxa a kolon Babilon mange nu bara Axikama xa di Gedalaya ti mange ra boxi fari, a man bara tin setaree ndee, xemee, ginæe, nun die, e xa lu boxi ma.

⁸ Netaniya xa di Sumayila, Kareya xa die Yoxanan nun Yonatan, Tanxumeti xa di Seraya, Efayi Netofaka, nun Makatika xa di Yaasaniya, a nun e xa mixie, e birin naxa siga Gedalaya xon Misipa.

⁹ Axikama xa di Gedalaya, Safan xa mamadi, naxa a kali e tan nun e xa mixie be, «Wo naxa siike Kalidikae rabatufe ra. Wo xa lu be, wo xa Babilon mange rabatu alako fe birin xa sooneya wo be.»

¹⁰ N tan xa lu be Misipa, n xa Kalidikae rabatut naxee n lima be. Wo tan xa nu weni bogie ba, sogofure bogi see, nun ture. Wo xa sabati wo xa taae kui.»

¹¹ Yuwifi naxee nu na Mowaba, Amoni, Edon, nun yire gbete, e naxa a kolon a Babilon mange nu bara jama donxøe lu Yudaya Axikama xa di Gedalaya, Safan xa mamadi xa yaamari bun ma.

¹² E naxa gibile Yudaya Gedalaya xonyi Misipa, kelife boxie ma e nu bara yensen ye dennaxe. E naxa weni bogi bgbegbe ba, a nun sogofure bogi se wuyaxie.

¹³ Kareya xa die Yoxanan nun soori yareratie naxee nu noxunxi wula i, e naxa siga Gedalaya xon Misipa,

¹⁴ e fa a fala a be, «I bara a kolon a Amoni mange Baali bara Netaniya xa di Sumayila xee i yire alako a xa i faxa?» Axikama xa di Gedalaya mu la e ra.

¹⁵ Kareya xa die Yoxanan naxa a fala Gedalaya be gundo ra Misipa, «I xa tin n xa Netaniya xa di Sumayila faxa. Mixi yo mu a kolonma. Munfe ra i a luma a xa i faxa? Munfe ra a luxi Yudayakae naxee na i setti ma e xa yensen ye?»

¹⁶ Axikama xa di Gedalaya naxa Kareya xa di Yoxanan yaabi, «I naxa na raba. I naxan falafe Sumayila xun ma na ki, wule na a ra.»

41

Gedalaya faxa ki

¹ Kike soloferre ndee, Netaniya xa di Sumayila, Elisama xa mamadi, mange xa

kuntigi nde naxan fatanxi mange bōnsōe ra, a naxa siga Axikama xa di Gedalaya yire Misipa, a nun kuntigi fu. E to ge e dēgede yire keren,

² Netaniya xa di Sumayila nun a xa mixi fu, e naxa Axikama xa di Gedalaya faxa santidegēma ra. Safan xa mamadi Gedalaya, Babilon mange nu bara naxan dōxō mange ra, a faxa na ki ne.

³ Sumayila naxa Yuwifie nun Kalidi sōorie birin faxa naxee nu na Gedalaya fe ma.

⁴ Na waxati mixi yo mu a kolon Gedalaya nu bara faxa. Na kuye iba,

⁵ mixi tongo solomasaxan naxa fa kelife Sikemi, Silo, nun Samari. E de xabe nu bixi, e xa dugie ibooxi, e fate nu maxabaxi. E fa serexēe nun surayi nan na Alatala xa banxi yire.

⁶ Netaniya xa di Sumayila naxa mini Misipa e ralande. E nu na wafe. A naxa a fala e be, «Wo fa Axikama xa di Gedalaya yire.»

⁷ E to taa tagi li, Netaniya xa di Sumayila nun a xa mixie naxa e kōn naxaba, e fa e woli kolonyi kui.

⁸ Kōnō mixi fu naxa Sumayila mayandi, «I naxa muxu faxa, barima donse gbegbe na muxu yi ra, a ragataxi wula i, alo fundenyi maniye, ture, nun kumi.» Na kui a mu tin e nun e ngaxakerenye faxade.

⁹ Sumayila Gedalaya xa mixie furee ragoro kolonyi naxan kui, mange Asa nu bara na ge Isirayila mange Baasa xa fe ra.

¹⁰ Sumayila naxa nama dōnxōe susu Misipa, mange xa di ginēe nun mixi gbetee, Babilon sōori mange Nebusaradan nu bara naxee taxu Axikama xa di Gedalaya ra. Sumayila naxa e xanin Amonikae xōn.

¹¹ Kareya xa di Yoxanan nun sōori yareratie naxee nu na a fe ma, e naxa Netaniya xa di Sumayila xa kewali jaaxi kolon.

¹² E naxa mixie malan alako e xa Netaniya xa di Sumayila gere. E naxa a li Gabayon xure xungbe yire.

¹³ Sumayila nu mixi naxee susuxi Misipa, e to Kareya xa di Yoxanan nun sōori yareratie to, e naxa seewa,

¹⁴ e naxa keli Sumayila xun ma, e bira Kareya xa di Yoxanan foxo ra.

¹⁵ Netaniya xa di Sumayila nun a xa mixi solomasaxan naxa e gi Yoxanan ya ra, e siga Amonikae yire.

¹⁶ Kareya xa di Yoxanan nun sōori yareratie naxa Misipa jama dōnxōe xanin Gabayon, Netaniya xa di Sumayila nu bara naxee susu. Geresoe, ginēe, nun mange xa mixie nu na e ya ma. Sumayila nu bara Axikama xa di Gedalaya faxa.

¹⁷ E naxa jere han Kimehami Betelēemū seeti ma. E nu na sigafe Misira boxi ma,

¹⁸ alako e xa e makuya Kalidikae ra. E nu bara gaaxu e ya ra, barima Netaniya xa di Sumayila nu bara Axikama xa di Gedalaya faxa, Babilon mange nu bara naxan ti mange ra.

42

Annabi Yeremi xa marasi

¹ Sōori yareratie, Kareya xa di Yoxanan, Hosaya xa di Yesaniya, nun jama birin keli dimedie ma, sa dōxō forie ra, e naxa siga

² Annabi Yeremi yire, e a fala a be, «Yandi, i xa i Marigi Alatala maxandi muxu be, yi jama dōnxōe xa fe ra naxan luxi. Singe muxu nu wuya, kōnō yakosi muxu bara xurun alo i a toxi ki naxe.»

³ I Marigi Alatala, a xa kira masen muxu be muxu jereema naxan ma.»

⁴ Annabi Yeremi naxa e yaabi, «N bara a me. N wo Marigi Alatala maxandima wo be alo wo a fala ki naxe. N nondi birin masenma ne wo be Alatala wo yaabima naxan na.»

⁵ E naxa a fala a be, «Alatala bara findi muxu xa seede fanyi ra, naxan mu seriye kanama. Muxu birama i Marigi Alatala xa masenyi nan foxo ra a naxan falama muxu be.»

⁶ Xa a findi fe jōxunxi ra, xa a findi fe xōrōxōe ra, muxu fama ne muxu Marigi Alatala xui rabatude muxu naxan fenxi i saabui ra. Fe birin sōoneyama ne muxu be xa muxu bira muxu Marigi Alatala waxōnfe foxo ra.»

⁷ Xi fu to dangi, Alatala naxa masenyi ti Annabi Yeremi be.

⁸ Annabi Yeremi naxa Kareya xa di Yoxanan xili, sōori yareratie, nun jama birin kelife dimedie ma, sa dōxō forie ra.

⁹ A naxa a fala e be, «Isirayila Marigi Alatala xa masenyi nan ya, wo n xēexi naxan foxo ra.

¹⁰ Xa wo lu yi boxi ma, n wo xun nakelima ne, n mu wo xun nakanama. Wo luma ne alo sansi n naxan sixi, naxan mu talama sonon, barima n naxan nabaxi wo ra, abara findi nimise ra n be.

¹¹ Wo naxa gaaxu Babilon mange ya ra, naxan wo raserenxi. Wo naxa gaaxu a ya ra, barima won birin na a ra, n mu wo sama a sagee. Alatala xa masenyi nan na ki.

¹² N kinikinima ne wo ma, a fan fa kinikinide wo ma. A fama ne wo ragbilene wo xa boxi ma.»

¹³ «Kōnō xa wo a fala, «Muxu tan mu luma be,» xa wo mu wo tulī mati wo Marigi Alatala xui ra,

¹⁴ xa wo a fala, «Ade, muxu sigama ne Misira, gere mu na dēnnaxē, gere feri fe

xui mu mëma dennaxe, kaame mu muxu suxuma dennaxe. Muxu xa sabati menni,»

¹⁵ awa na kui Isirayila Marigi Alatala bara a masen Yudaya bõnõe dõnõe be, «Xa wo nate tongo sigafe ra Misira, xa wo sa sabati na boxi ma,

¹⁶ santidegema wo lima ne naa, wo gaaxuma naxan ya ra. Kaame wo suxuma, wo kontofilixi naxan na. Wo faxama ne Misira boxi ma.

¹⁷ Naxan birin nate tongoma sabatife ra Misira, e birin faxama ne santidegema, kaame, xa na mu a ra fure jaaxi ra. Mixi yo mu kisima, mixi yo mu ratangama na naxankate ma n fama naxan doxode e ma.

¹⁸ Isirayila Marigi Alatala xa masenyi nan ya: «Xa wo sigama Misira, n xõnoma ne wo ma alo n xõnõxi Darisalamukae ma ki naxe. Wo gbaloe nan sotoma, wo xili findi konbi woyenyi ra, wo yaagi, wo mu yi boxi ta sonon.»

¹⁹ Alatala bara a masen wo tan Yudayaka dõnõe be, «Wo naxa siga Misira de! Wo xa n ma masenyi fahaamu a fanyi ra.»

²⁰ «Wo to n xee wo Marigi Alatala maxandide, wo bara tantan. Wo bara a fala n be, «Muxu Marigi Alatala maxandi muxu be. Muxu Marigi Alatala naxan masenma muxu be, i xa nu a fala muxu be, muxu mu tondima na rabade.»

²¹ To n bara na masenyi ti wo be, kono wo mu wama wo tuli matife Alatala xui ra. A naxan masenxi n be wo xa fe ra, wo mu wama na ramefe.

²² Wo xa a kolon a wo na sabati Misira boxi ma, wo faxama ne santidegema, kaame, xa na mu a ra fure jaaxi ra.»

43

Annabi Yeremi xaninf Misira

¹ Annabi Yeremi to ge Marigi Alatala xa masenyi tide jama be, alo Alatala a yamarixi ki naxe,

² Hosaya xa di Asaraya, Kareya xa di Yoxanan, nun yete igboe gbetee, e naxa a fala Annabi Yeremi be, «I wule! Muxu Marigi Alatala mu i xexxi a falafe ra wo naxa sabati Misira.

³ Neriya xa di Baruki tan na i tutunfe alako i xa muxu lu Kalidikae sagoe, e xa muxu faxa, xa na mu a ra e xa muxu xanin Babilon.»

⁴ Kareya xa di Yoxanan, soori yareratie, nun jama, e naxa tondi Marigi xa yaamari ra lufe Yudaya boxi ma.

⁵ Kareya xa di Yoxanan nun soorie yareratie naxa Yudaya jama donõe xanin Misira, naxee nu bara gblen Yudaya kelife namanee ma e nu yensenxi dennaxe.

⁶ E naxa xemee, ginse, dimedie, mange xa di ginse, nun mixi birin xanin,

soori mange Nebusaradan naxee taxuxi Axikama xa di Gedalaya ra, Safan xa mamadi. Annabi Yeremi nun Neriya xa di Baruki fan nu na e ya ma.

⁷ E to tondi e tuli matide Alatala ra, e naxa jama birin xanin Misira boxi ma Tapanxesı.

⁸ Alatala naxa a masen Annabi Yeremi be Tapanxesı,

⁹ «Geme xungbe ndee sa Misira mange xa buntunyi tima dennaxe Tapanxesı. I xa na raba Yudayakae ya xori,

¹⁰ i fa yi masenyi ti e be: «N tan Isirayila Marigi Alatala a niyama ne n ma konyi Babilon mange Nebukadansari xa a xa kibanyi ti be yi gëme noxunxie fari,

¹¹ a fama Misira gerede temui naxe. Na kui naxee lan e xa faxa, nee faxama ne. Naxee lan e xa suxu, nee suxuma ne. Naxee lan e xa soxoxo santidegema ra, nee soxoma ne.

¹² N te sama ne Misira xa kuyee xa banxie. Nebukadansari e ganma ne, a kuyee xaninma ne. A no Misira ra alo xuruse demadonyi noma a xa dugi ra ki naxe, a fa keli bojnesa kui.

¹³ A kuye batudee kanama ne Beti Semesi Misira boxi ma, a Misira kuyee xa banxie ganma ne te ra.»

44

Misira xa xunnakan

¹ Masenyi naxan tixi Annabi Yeremi be Yuwifie xa fe ra, naxee bara sabati Misira boxi ma, Migidoli, Tapanxesı, Nofi, nun Patirosi taa kui:

² «Isirayila Marigi Alatala xa masenyi nan ya: Wo bara a to n naxankate naxan doxõ Darisalamu nun Yudaya taa birin ma. To menni birin kanaxi, mixi yo mu na.

³ Na rakelixi e xa fe jaaxie nan ma, e n naxõnõ naxan na, alo surayi bafe serexe ra kuyee be, a nun kuyee batufe, wo tan nun wo babae mu naxee kolon.

⁴ N bara n ma konyi namijõnmee xee wo yire temui birin a falafe ra wo naxa yi kewalai raba n naxan xõnõxi.

⁵ Kono e mu na ramexi, e mu e tuli matixi na masenyi ra. E mu gblenxi e xa fe jaaxi foxxo ra, e mu baxi surayi ganfe e xa kuyee be.

⁶ N ma xõne bara yensen Yudaya taae nun Darisalamu xa kirae ma, dennaxe findixi gbaloe ra alo wo a toma ki naxe to.»

⁷ «Na nan a ra Isirayila Marigi Alatala xa masenyi nan ya: Munfe ra wo na yi fe jaaxi rabafe wo yete ra? Wo na a niyafe xemee, ginse, dimedie, nun diyore kerem mu luma Yudaya boxi ma.

⁸ Wo na n naxõnõfe wo xa surayi serexe ra wo naxan bama kuyee be Misira boxi

ma, wo wo gi dənnaxe. Na kui wo fama ne yaagi soto si birin tagi naxee na dunija.

⁹ Wo bara neemu wo babae xa fe jaaxie ra, Yudaya mangee xa kewali kobie ra, e xa ginee xa fe jaaxie ra, wo xa fe jaaxie nun wo xa ginee xa fe jaaxie ra, e naxan nabaxi Yudaya boxi ma nun Darisalamu kiraе xon?

¹⁰ Han to e mu e yete ragbilenxi n ma, e mu gaaxuxi n ya ra, e mu biraxi n ma seriye nun n ma yaamarie foxo ra n naxan fixi wo nun wo babae ma.»

¹¹ «Na nan a ra Isirayila Marigi Alatala bara a masen, n bara nate tongo fe jaaxi rabafe ra wo ra, n xa Yudaya birin soto.

¹² Yudayaka donxoe naxee bara nate tongo sabatife ra Misira boxi ma, e birin faxama ne naa santidegema nun kaame ra, kelife dimedie ma, a sa doxo forie ra. Santidegema nun kaame a niyama ne e xili xa findi konbi woyenyi ra, e xa gbaloe nun yaagi soto.

¹³ N fe rabama ne mixie ra naxee sabatixi Misira boxi ma, alo n naxan nabaxi Darisalamu santidegema, kaame, nun fure paaxi ra.

¹⁴ Mixi naxee e gixi Misira kelife Yudaya, keran mu kisima. E nu wama gblenie Yudaya boxi nan ma, kono e mu gblenie sonon, fo mixi keran keran.»

¹⁵ Xeme birin naxee nu a kolon e xa ginee nu surayi bama serexre ra ala gbete be, nun gine naxee nu na na malanyi kui, nun naxee naxan nu sabatixi Misira boxi ma Patirosi taa kui, e naxa Annabi Yeremi yaabi,

¹⁶ «Muxu mu wama muxu tuli matife yi masenyi ra i naxan masenxi Alatala xili ra.

¹⁷ Muxu wama birafe muxu xa masenyi nan foxo ra. Muxu wama surayi bafe serexre ra Koore Mange Gine nan be, muxu wama minse fan bafe serexre ra a tan nan be, alo muxu nun muxu babae, a nun muxu xa mangee nun kuntigie a rabaxi ki naxe Yudaya xa taae nun Darisalamu kui. Na waxati baloe nu na muxu yi ra a fanyi ra, muxu nu seewaxi, toore yo mu nu na.

¹⁸ Kono kabi muxu naxa ba surayi nun minse bafe serexre ra Koore Mange Gine be, se birin naxa jnon muxu yi ra bafe gere nun kaame ra.»

¹⁹ Ginee man naxa a fala, «Muxu to nu surayi nun minse bama serexre ra Koore Mange Gine be, muxu xa morie nu timna muxu xa taami yailan Mange Gine misaali ra, muxu xa minse ba serexre ra a be.»

²⁰ Annabi Yeremi naxa naxa birin yaabi, xemee nun ginee,

²¹ «Wo surayi naxan ganxi Yudaya taae kui nun Darisalamu, wo tan nun wo babae, wo xa mangee nun wo xa kuntigie, nun

nama birin, Alatala mu kolon soto xe na ma? Na fe mu luxi xe a boje kui?

²² Alatala mu nu noma tinde wo xa fe jaaxie nun wo xa fe xonxie ra wo nu luma naxan naba ra. Na kui wo xa boxi bara kana, a findi gbaloe yire ra. Wo bara yaagi soto, wo xa mixie bara faxa alo wo a toma ki naxe to.

²³ Na birin nabaxi ne barima wo bara surayi gan serexre ra, na findi yunubi ra Alatala mabiri. Wo mu tin Alatala xui suxude, wo mu tin jnerede a xa seriye, a xa yaamari, nun a xa marasi foxo ra. To loxoe wo yi toore sotoxi na nam ma.»

²⁴ Annabi Yeremi man naxa a fala naxa nun gine be, «Wo wo tuli mati Alatala xa masenyi ra, wo tan Yudayaka naxee faxi Misira boxi ma.

²⁵ Isirayila Marigi Alatala xa masenyi nan ya: Wo tan nun wo xa ginee bara nate tongo wo xa wo yete waxonfe raba. Wo bara a fala, «Muxu wama muxu xa laayidi rakamalife, muxu xa surayi nun minse ba serexre ra Koore Mange Gine be.» Awa, yakosi wo fama na birin nabade alo wo a fala ki naxe.

²⁶ Na kui, wo xa wo tuli mati Alatala xa masenyi ra, wo tan Yudayaka naxee sabatixi Misira boxi ma. «N bara n kali n xili binye ra, n tan Alatala, Yudayaka yo naxan sabatixi Misira, a mu n xili falama sonon, a mu a falama Alatala jipe.

²⁷ N joxo sama ne e xon ma alako e xa naxankata, e naxa heeri yo soto. Xeme Yudayaka naxee birin na Misira, e fama ne faxade gere nun kaame ra.

²⁸ Keren keren naxee mu faxama naa, nee kelima ne Misira gblenie ra Yudaya. Kono naxee birin kelixi Yudaya alako e xa sabati Misira boxi ma, e fama ne a kolonde masenyi naxan kamalima, n gbe, xa na mu a ra e gbe.»

²⁹ Alatala xa masenyi nan na ki. Tonxuma nan ya alako wo xa a kolon n wo paxankatama ne, n ma masenyi birin kamalima ne.

³⁰ Alatala xa masenyi nan ya: N Misira mange Hofora luma ne a yaxuie sagoe, naxee wama a faxafe. N a rabama ne alo n Yudaya mange Sedekiya luxi Babilon mange Nebukadansari sago ki naxe, naxan bara wa a faxafe.»

45

Annabi Yeremi xa masenyi Baruki be

¹ Yudaya mange Yosiya xa di Yehoyakimi xa mangeya je naani nde, Neriya xa di Baruki to Annabi xa masenyi sebe kitaabui kui, Annabi Yeremi naxa a fala Baruki be,

² «Isirayila Marigi Alatala xa masenyi nan ya i tan Baruki be,

³ I bara a fala, «Tōore na n bε, barima Alatala bara fe xōrōxōe dōxō n xun ma. N bara tagan a mayandide, malabui yo mu na n bε.»

⁴ «Alatala naxa a masen n bε n xa yi woyenyi fala i bε, «I bara a to, n naxan birin yailanxi, n na birin kanama ne. N naxan birin sixi, n na birin talama ne. N na birin nabama ne yi bōxi ra.

⁵ Awa, i tan i wama munse xōn? I naxa fe tofanyi fen, barima n fama ne dunija birin naxankatade. N naxan nabama i bε, na nan ya: I sigama dēdē, n i luma ne simaya kui. Alatala xa masenyi nan na ki.»

46

Masenyi Misira be

¹ Alatala xa masenyi nan ya sie xa fe ra:
² «Masenyi nan ya Misira xa fe ra.
 Masenyi nan ya Misira mange Neko xa
 soorie xa fe ra,
 naxee nu na Efrati xure s̄etti ma
 Karakemisi,
 Babilon mange Nebukadansari e bōnbo
 temui naxe,
 Yosiya xa di Yehoyakimi, Yudaya mange xa
 mangeya ne naani nde.»

³ «Wo soori makantase lanmadie nun a
 xungbee tongo.
 Wo xa wo maso gere xili ma.
⁴ Wo xa soe dōxō see yailan.
 Soe ragimae, wo xa te soe fari.
 Xunyi makantase xa lu wo yi ra,
 wo xa tanbēe suxu wo yi ra,
 wo xa sanyi makantase sa wo sanyie ma.»

⁵ «Munse dangife?
 E na serenfe gaauxi ra, e na gbilenfe xanbi.
 E xa senbemae bara bira, e na gbilenfe e gi
 ra gaauxi kui.
 Alatala xa masenyi nan na ki.
⁶ Senbemae mu kisima, suusa mixie mu e
 ratāngama.
 E birin birama ne kōola ma Efrati xure de
 ra.»

⁷ Nde tema alo Nili xure, naxan ye ban
 baran xε?
⁸ Misira nan tefe alo Nili xure naxan ye
 banbaran xε.
 A bara a fala,
 «N tema ne dunija birin ma,
 n xa taa birin kana, n xa jamae s̄onto.
⁹ Soe ragimae, wo te!
 Soori ragisee, wo xa gere ti senbe ra!
 Etiyopikae nun Putikae gbangbalanyie,
 wo xa mini wo xa soori makantasee ra!
 Lidikae, wo xa mini xalie ra!
¹⁰ Mange Alatala xa gbeōxōe lōxōe nan ya.

Marigi a gbeōxōma ne a yaxuie ma san
 tidegema ra.

E wuli raminima ne,
 a findi serexé ra Mange Alatala bε jaman
 ma naxan na kōola ma Efrati
 mabiri.

¹¹ Misiraka dimedie, wo xa te Galadi
 mabiri seri fende,
 kōno na mu noma wo rayalande.

¹² Dunija birin bara wo xa yaagi to,
 e bara wo xui me,
 barima wo xa soorie na e ya isofe e bore
 ra,
 e birin bara bira.

¹³ Alatala xa masenyi nan na ki
 Babilon mange Nebukadansari xa gere
 Misira xili ma.»

¹⁴ «Wo xa na masenyi ti Misira bōxi ma.
 Migidoli xa na me, Nofi nun Tapanxesxi xa
 na me.

Wo xa a fala, «Wo keli, wo xa geresose
 rafala,
 barima santidegema kanyie bara wo ra
 bilin!»

¹⁵ Munfe ra wo xa soorie mu noma e
 yaxuie ra?

E mu noma barima Alatala nan e rabirafe.

¹⁶ Soori wuyaxie bara bira.
 E bara gibile a fala ra,
 «Won xa gibile won xōnyi,
 won ma mixie na dēnnaxe,
 alako won xa won makuya gere jaaxi ra.»
¹⁷ Menni e fama ne a falade,
 «Misira mange senbe mu na,
 a woyenma ne tun, kōno a mu fata gere
 sode.»

¹⁸ «Mange Alatala xa masenyi nan ya,
 N piye.
 Naxan senbe gbo alo Taboro geya,
 naxan senbe gbo alo Karemelle geya baa
 s̄etti ma,
 a na fafe.

¹⁹ Misirakae, wo xa kote yailan sigafe ra
 konyiya kui.
 Nofi findima ne gbaloe yire ra,
 a gamma ne, a xa mixi yo mu kisima.

²⁰ Misira maniya ninge tofanyi ra,
 kōno tugitugi jaaxi na fafe kelife kōola ma
 a xili ma.

²¹ Misira xa soori xōnne,
 naxee gere soma kōbiri xa fe ra,
 e fan gibilema ne Misira fōxō ra e s̄iga e
 gi ra.

Na gbaloe gbo e bε,
 e mu noma na naxankate ra.

²² Misira a gima ne alo bōximase a yaxuie
 ya ra,
 naxee fama senbe ra,
 alo beera kanyi naxee fama wondi s̄egede.

²³ Alatala xa masenyi nan ya:

E fama ne na wondi segede, hali a senbe
gbo.

E noma ne na ra barima e wuya alo
tugumie.

²⁴ Misira bara yaagi,
e bara lu namane sagee naxan na koola
ma.»

25 Isirayila Mange Alatala bara a masen,
«N fama ne Amon Tebeseka jaxankatade.

N fama ne Misira mange,
a xa alae nun a xa kuntigie halakide.

N mixi birin tooroma ne naxee xaxili tixi
Misira mange ra.

26 N nee luma ne e yaxuie sagee,
naxee wama e faxafe,
alo Babilon mange Nebukadansari nun a
xa mixie.

Na dangi xanbi, mixi man sabatima ne
Misira boxi ma.

Alatala xa masenyi nan na ki.»

27 «I tan, n ma konyi Yaxuba, i naxa gaaxu.
Isirayila, i naxa seren,
barima n i rakisima ne namane makuye
ma.

N i bɔnsœ̄ raminiima ne e xa konyiya kui.
Yaxuba bɔnsœ̄ gblenma ne,
e fa lu bɔnesa kui e yaxuie xanbi.

²⁸ Alatala xa masenyi nan ya:
I tan, n ma konyi Yaxuba, i naxa gaaxu,
barima n si birin sɔntoma ne n wo
rayensen ye dənnaxe.

Kono n mu i tan sɔntoma.

N i jaxankatama a seriye ki nan gbansan
ma,

barima n mu noma nondi kiiti lude na.»

47

Masenyi Filisitakae be

¹ Alatala bara yi masenyi ti Annabi Yeremi
be

Filisitakae xa fe ra beenu Misira mange xa
Gasa gere.

² «Alatala xa masenyi nan ya:

Mixi fama ne kelife koola ma
naxee luxi alo ye xungbe xure kui,
naxan banbaranma, a fa taae kana.
Taakae birin e wa xui raminima ne.

³ Soe nun soɔri ragisee xui na taa li,
babae mu e xia die malima,

senbemae mu senbetaree malima.

⁴ Filisitakae gbaloe loxœ̄ bara a li.

Tire nun Sidon mu Filisitakae xa mali
sɔntoma sɔnon,

barima Alatala bara e sɔnto a nun Kaf-

torokae.

⁵ Gasa bara kana, Asikalon bara a sabari.»

«Mixi naxee luxi fiili ma,
wo wo yete maxabama sunnunyi kui han
mun temui?»

6 Wo a falama, «Alatala xa santidegema
walima han mun temui?

A raso a tee kui, i bojne magoro!»

⁷ N xa a fala wo be, a santidegema mal-
abuma di?

Alatala nan a yamarixi,
a xa siga han Asikalon baa de ra.

A xa wali nan na ki.»

48

Masenyi Mowabakae be

¹ Isirayila Mange Alatala xa masenyi nan
ya:

«Naxankate na Nebo be, na taa bara kana.
Yaagi na Kiriyatayimi be, na taa bara suxu,
a xa yire makantaxi bara findi gbaloe
magaxuxi ra.

² Matoxœ̄ mu na Mowaba be sɔnon.
Xesibonkae luma sunnunyi nan kui.
Ndee naxe, «Won xa a rajon dunija mixie
tagi.»

Wo tan xaxilitaree, wo fan ma fe jɔnma
ne,

santidegema na wo foxy ra.

³ Xoronayimi gbelegbelema ne,
a birin bara bira, a birin bara kana.

⁴ Mowaba bara kana, a xa die e wa xui
raminima.

⁵ E tema ne Luxiti geya fari wa ra.

Wa xui mema ne Xoronayimi kira xɔn
gbaloe xa fe ra.

⁶ Wo wo gi, wo xa wo nii ratanga,
wo xa wo nɔxun wula i.

⁷ Wo tan naxee wo xaxili tixi wo xa naafuli
ra,

wo fan suxuma ne.

Kemosi soma ne konyiya kui,
a nun a xa serexedubee nun a xa kuntigie.

⁸ Taa yo taa fama ne kanade, keren mu
kisima.

E xa daaxae fan kanama ne Alatala xa
yaamari saabui ra.

⁹ Mowaba xa a gi alo xɔni naxan jereema
koore ma.

A xa taae fama ne kanade, mixi yo mu
luma naa.

¹⁰ Danke na mixi be naxan mu Alatala xa
wali rabama.

Danke na mixi be naxan mu a xa san-
tidegema rawalima.»

¹¹ «Kabi a dimedi temui, Mowaba bara lu
bɔnesa kui,

mixi yo mu a tooro,

mixi yo mu a rasoxi konyiya kui.

Kabi temui xɔnnakuye a naxa lu a yete ra.

¹² Alatala xa masenyi nan ya:

Kono loxœ̄ na fafe, mixie a tooroma ne, e
a xun nakana.

¹³ Mowaba yaagima ne Kemosi xɔn ma,
alo Isirayila yaagixi Beteli xɔn ma ki naxe.

Singe Isirayila xaxili nu tixi Beteli ra.

¹⁴ Wo nōma a falade di,
 <Gbangbalanyi nan muxu ra,
 sōri gali na muxu yi ra?>
¹⁵ Mowaba bara kana, a xa taae na ganfe,
 a xa sēgetalae bara faxa.
 Mange xa masenyi nan na ki,
 naxan findixi Mange Alatala ra.»

¹⁶ «Mowaba xa gbaloe na fafe,
 a gbe mu luxi a xa tōrō a jaaxi ra.
¹⁷ Mowaba dōxōbooree, wo yo a ma.
 Wo tan naxee a kolon, wo xa maxōrinyi ti,
 <Munse a niyaxi Mowaba xa mangéya
 magaaxuxi xa kana?>
¹⁸ Dibon, wo wo magoro, wo xa lu bōxi ma,
 barima naxan Mowaba kana,
 a fama nē wo xa yire makantaxie fan fo xo
 ra.
¹⁹ Arowerikae, wo mame ti kira dē ra,
 wo xa gi mixi maxōrin, <Munse niyaxi?>
²⁰ Mowaba bara yaagi a jaaxi ra.
 Wo xa gbelegbele,
 wo xa a fala Arinon xure dē ra,
 a Mowaba bara kana.»

²¹ «Kitti bara pamane li naxan na Xolon,
 Yaseri, Mefaaati,
²² Dibon, Nebo, Beti Dibilatayima,
²³ Kiriyatayimi, Beti Gamulu, Beti Meyoni,
²⁴ Keriyoti, Bosara, nun Mowaba taa birin,
 naxee makore, naxee makuya.
²⁵ Mowaba senbe bara kana, Mowaba bara
 bira.
 Alatala xa masenyi nan na ki.»

²⁶ «Mowaba bara a yete igbo Alatala ma.
 Na nan na ki fo a xa bira
 alo mixi siisixi naxan na boxunfe.
 A xa lu na yaagi kui.
²⁷ Wo mu yoxi xe Isirayila ma?
 Wobara a to muŋe ti ra?
 Munfe ra wo yoma a ma?
²⁸ Mowabakae, wo xa wo gi,
 kelife wo xa taae kui sigafe ra geyae fari.
 Wo xa lu alo ganbe naxan a tē sama gemē
 longori ra.
²⁹ Muxu bara Mowaba xa yete igbo na
 kolon.
 A bōrē gbo, a laxi a yete ra,
 a mu wama marasi xon, a sondonyi mu
 fan.
³⁰ Alatala xa masenyi nan na ki.»

«N a xa yete igbo na kolon,
 kono a mu findima a ra.
 A xa woyen xungbe mu kamalima.
³¹ Na nan a ra Mowaba mu rafanxi n ma.
 N mu nōma woyen fanyi falade a xa fe ra,
 n ma woyen yi xōrōxō Kire Xaresetikae xa
 fe ra.
³² N bara kinikini sansi bilie ma naxee na
 Sibima,

sigafe Yaaseri ma.
 Wo xa sansie bara Yaaseri baa li, e bara
 dangi na ra,
 kono mixi ndee bara na birin kana.
 Wo mu na weni bogi toma sōnōn.
³³ Nelexinyi nun sēewē mu luma wo xa
 daaxae sōnōn.
 Sēewē bara jōn Mowaba bōxi ma.
 Weni mu yailanma nelexinyi ra sōnōn.
 Gere sōnōxōe gbansan nan luma naa.
³⁴ Xesibon xa sōnōxōe Eleyale lima nē,
 Yahasikae na mē.
 Kelife Sowari ma, sa dōxō Xoronayimi ra
 han Egelati Selisiya, e birin
 na wa xui mema nē, barima Nimirin xa
 xuree bara xori.
³⁵ Alatala xa masenyi nan ya:
 N wama Mowaba rajōnfe nē
 a nun mixi naxan birin tema kuyee batude
 yire itexie fari.
³⁶ N bōne tōrōma ne Mowaba bē,
 n bōne tōrō Kiriya Xaresetikae bē,
 barima e harige bara kana.
³⁷ E bara e xunyi bi, e bara e dē xabe
 maxaba,
 e bara e fate yati maxaba,
 e bara sunnun donma ragoro e ma sun
 nunyi kui.
³⁸ Mowaba banxi birin bara findi jōn yire
 ra,
 barima n bara e kana alo fēpe fori.
 Alatala xa masenyi nan na ki.
³⁹ Wo xa wo xui ite, Mowaba bara gaaxu,
 e bara lu yaagi kui, e dōxōboore birin bara
 yo e ma.»

⁴⁰ Alatala bara a masen,
 «A neřema nē koore ma alo sege, a fa goro
 Mowaba xun ma.
⁴¹ Keriyoti bara suxu,
 a xa yire makantaxie bara kana.
 Mowaba senbemae bōnēe bara lu
 alo gine naxan na di barife.
⁴² Mowaba kanama nē, a mu findima si ra
 sōnōn,
 barima a bara a yete igbo Alatala ma.
⁴³ Gaaxui luma nē Mowaba bē,
 a bira yili kui, a suxu gantanyi ra.
 Alatala xa masenyi nan na ki.»

⁴⁴ «Naxan a gima gaaxui ra, a birama nē
 yili kui.
 Naxan nate yili ra, a suxuma nē gantanyi
 ra,
 barima Mowaba naxankata waxati bara a
 li.

⁴⁵ Gi mixie tima nē Xesibon fari, barima e
 senbe bara jōn.
 Te bara so Xesibon, a Mowabaka mixi
 jaaxie xun nakanama nē.

⁴⁶ Gbaloe na Mowaba bē,
 Kemosikae bara lōe,

e xa die bara siga konyiya kui.
 47 Kono n Mowabakae ragbilenma ne
 waxati rajonyi.
 N bara na nate tongo Mowaba xa fe ra.
 Alatala xa masenyi nan na ki.»

49

*Masenyi Amonikae, Edonkae,
 Damasikae, Kedarikae, nun Elamakae
 be*

¹ Alatala bara a masen Amonikae xa fe ra:
 «Di mu na Isirayilakae be?
 Ke tongomae mu na e be?
 Munfe ra Amoni mange Gadi boxi sotoxi,
 a xa mixie fa lu na taa kui?»

² Alatala xa masenyi nan ya:
 «Loxoe fama a lide,
 n fama ne Raaba gerede Amoni boxi ma.
 A findima gbaloe yire nan na,
 taa naxee na a rabilinyi e birin gan.
 Na waxati Isirayila man boxi masotoma ne
 naxan nu bara ba a yi ra.

³ Xesibon, wo xa wa Ayi be naxan bara
 kana.

Raabakae, wo xa wa, wo xa sunnun donma
 ragoro wo ma,

non fe bara a li.

Wo xa wo gi tete fari,
 barima wo xa mange bara xanin konyiya
 kui, a nun serexedubee nun
 kuntigie.

⁴ Munfe ra wo xaxili tixi wo xa laakoe wali
 ra?

Munfe ra wo laxi wo yete xa naafuli ra,
 matandilae?

Wo a falama, «Nde noma won na?»

Kono wo senbe fama ne kanade.

⁵ Mange Alatala xa masenyi nan ya:

N fama ne wo magaa xude

a nun wo rabilinyi.

Wo birin xaninma ne, mixi kerem mu
 kisima.

⁶ Na dangi xanbi, n man Amonikae xun
 nakelima ne.

Alatala xa masenyi nan na ki.»

⁷ Masenyi nan ya Edonkae be:

Mangs Alatala bara a masen,

«Loni mu na Teman sonon?

Marasi bara non a xa die ya ma?

Fahaamui bara kana?

⁸ Wo wo gi, wo xa wo kobe raso.

Dedankae, wo xa wo noxun geyae fari,

barima n fama ne Esayu xa gbaloe ra.

A jaxankata waxatii bara a li.

⁹ Naxee fama wo xa bogise bade, e mu sese
 luma naa.

Naxee fama wo mujade,

e se birin kanama ne alo e wama a xon ma
 ki naxe.»

¹⁰ N fama ne se birin bade Esayu yi ra.
 A mu noma a noxunde, barima n na yire
 birin kolon.

A bosoee, a ngaxakerenyie, nun a
 doxobooree,

e birin xun nakanama ne, e birin loe.

¹¹ Wo xa kaxidie lu na, n tan nan fama e
 balode.

Wo xa kaajee ginee xa e xaxili ti n tan nan
 na.

¹² Alatala bara a masen:
 Hali naxan mu fe jaaxi rabaxi, a fama ne
 toorode.

Wo tan naxee fe jaaxi rabaxi, a mu lanma
 xe wo fan xa tooro?

Wo tooroma ne.»

¹³ Alatala xa masenyi nan ya:
 «N bara n kali n yete ra,
 Bosara kanama ne, a yaagi soto.
 Bosara nun a rabilinyi danke nan sotoma,
 naa fa findi gbaloe yire ra.»

¹⁴ Alatala bara xibaaru fi n ma,
 a bara xereae xee si birin ma:
 «Wo xa fa, wo xa wo malan,
 wo xa gere ti.»

¹⁵ A naxe Edonkae be, «N bara wo xurun
 sie ya ma,

wo bara yaagi soto adamadie tagi.

¹⁶ Wo xa yete igboja, wo xa bojete bara
 wo yanfa.

Wo tan naxee sabatixi geyae fari,
 wo tan naxee xa banxie na yire itexi alo
 sege tee,

n wo rabirama ne.

Alatala xa masenyi nan na ki.»

¹⁷ «Edon findima ne gbaloe yire ra.

Dangi mixie de ixarama ne,

e kaaba na jaxankate tofe ra.

¹⁸ Alatala bara a masen wo be,
 wo xun nakanama ne
 alo Sodoma nun Gomora xun nakanaxi ki
 naxe.

Mixi yo mu luma naa sonon.

¹⁹ N luma ne alo yete naxan kelima Yu-
 ruduen xure fe ma,

a siga sube fende yire gbete.

N Edon kerima ne a xonyi, n fa mange
 sugandixi ti naa.

Nde maniya n na? Nde n nasima?

²⁰ Na kui wo xa a ramé
 a Alatala nate naxan tongoxi Edon nun
 Temankae xili ma.

A e xaninma ne alo xurusee, a fa e xonyi
 kana.

²¹ Dunija birin fama ne e xa bire kolonde,
 na xibaarui rayensen ye han Xulunyumi
 baa yire.

²² Na loxoe e yaxuie maniyama sege nan
 na

naxan þerema koore ma e matofe ra,
e fa dusu Bosara xun na.

Na loxœ Edon senbemæ luma ne
alo gine naxee na di barife.»

²³ Masenyi, naxan masenxi Damasi be, na
nan ya:

«Xamata nun Arapadi bara yaagi,
barima e bara xibaaru jaaxi me.

E bojne bara ramaxa alo moronyi naxan na
baa ma,

naxan mu noma a raxarade.

²⁴ Damasi senbe bara jœn, a wama a gife
gaaxui kui.

Kontœfilu nun toore bara a suxu alo gine
naxan na di barife.

²⁵ Na taa tofanyi n nu nelexinx naxan na,
na bara findi taa rabejinx ra?

²⁶ Na loxœ, naa fonikee birama ne taa kui,
naa soorie fan dundu.

Mange Alatala xa masenyi nan na ki.

²⁷ N te sama ne Damasi tete ma,
Ben Hadada xa yire makantaxi gan.»

²⁸ Masenyi nan ya Kedari nun Xasori xa
mangeya xa fe ra,
Babilon mange Nebukadansari naxan
gerexi:

Alatala bara a masen,

«Wo keli, wo xa Kedari gere.

Wo xa pamane kana naxan na fuge ra.

²⁹ Wo xa e xa kiri banxie, e xa xurusee,
e xa kote birin, nun e xa loxomœe suxu.
Wo xa a fala e be,

«Fe xoroxœ na wo life yire birin.»

³⁰ Alatala xa masenyi nan ya:

Xasorikae, wo xa wo gi,
wo xa yili ge wo wo noxunma dœnnaxe,
barima Babilon mange Nebukadansari
bara nate tongo wo xa fe ra,
a bara a pianige a xa wo gere.»

³¹ Alatala bara a masen,
«Wo keli, wo xa si nde gere naxan bojne
saxi.

A xa naadœe mu balanxi, a yiree mu
makantaxi.

A na a kerenyi nan ma.

³² Wo fama ne e xa loxomœe nun e xa
xuruse wuyaxie sotode.

Yi mixi naxee e de xabe seeti bima,
n e ralœma ne foye kui, e xa tooro yire
birin.

³³ Xasori findima ne wulai bare yire ra,
gbaloe na dœnnaxe.

Mixi yo mu sabatima menni sonon.»

³⁴ Alatala nan yi masenyi tixi Annabi
Yeremi be Elama xa fe ra
Yudaya mange Sedekiya xa mangeya föle
temui:

³⁵ Mange Alatala bara a masen,

«N Elama xa xali kanama ne, naxan findixi
a senbe ra.

³⁶ N gere tima ne a be yire birin,
n xa a ralœ foye kui.

Na gere dangi xanbi, si birin fama ne gi
mixi nde sotode kelife Edon.

³⁷ N fama ne Elamakae raserende e yaxuie
ya ra

naxee wama e faxafe.

N e jaxankatama ne n ma xœne kui,
n ma santidegema fa e birin sotode.

Alatala xa masenyi nan na ki.

³⁸ N ma kibanyi luma ne Elama,
n e xa mange nun e xa kuntigie faxa.

Alatala xa masenyi nan na ki.

³⁹ Konœ waxati dœnxœ ra,
n man Edonkae ragbilenma ne kelife
konyiya kui.

Alatala xa masenyi nan na ki.»

50

Masenyi Babilon be

¹ Alatala xa masenyi a naxan fixi Annabi
Yeremi ma Babilonkae xa fe ra,
naxee na Kalidi boxi ma.

² «Wo xa a fala si birin be, wo xa e rakolon
a ra,
wo xa tonxuma ti na xa fe ra, wo naxa a
noxun.

Wo xa a fala, «Babilon bara suxu,
a xa ala kuye Beli nun Merodaki bara
yaagi, e bara gaaxu,

³ barima si nde kelife kœola ma, na tefe e
xili ma.

Si nan a ra naxan findixi gbaloe raba ra,
mixi yo, sube yo, sese mu luxi sonon, e
birin bara e gi.»

⁴ Alatala xa masenyi nan ya:
«Na waxati Isirayilakae nun Yudayakae
gbilenma ne.

E fama ne wa ra, e e Marigi Alatala fen.

⁵ E maxorinyi tima ne Siyon xa fe ra,
e e xunti naa ra.

«Won xœ, won xa saate xiri won nun
Alatala tagi,

saate naxan mu neœmuma won na sonon.»

⁶ N ma jama nu luxi ne alo xuruse loexie.
E kantamæe bara e ralœ geyae fari.

E nu te, e nu gorø, e mu a kolon e na dœde.
⁷ Naxee na e to, e e tooro.

E yaxuie bara a fala, «Muxu foxi mu a ra.
E yi sotoxi ne barima e bara yunubi raba

Alatala ra,
naxan nu bara tinxyi masen e be,
e babae xaxili nu tixi naxan na.»

Alatala xa masenyi Isirayilakae be

⁸ «Wo wo gi, wo xa mini Babilon,
wo mini Kalidi boxi ra.

Wo xa lu alo sikœt naxan tixi xurusee ya
ra.

9 N tan yati sie rakelima ne Babilon xili ma,
     kelife koola ma.
 E fama ne gere xoroxoe tide e be.
 E xa tanbee senbe gbo, e xa gere
     sooneyama ne.
 10 Kalidi boxi fama ne kanade,
     e yaxue fa e waxonse tongode.
 Alatala xa masenyi nan na ki.
Alatala xa masenyi Babilon be
 11 «Iyo, wo xa seewa, wo xa nellexin,
     wo tan naxee bara n ke xun nakana.
 Iyo, wo xa tugar alo ningee,
     wo xa wo xui ramini alo soee.
 12 Wo nga bara yaagi,
     naxan wo barixa a bara lu yaagi kui.
 A bara findi si donxoe ra,
     a xa boxi bara findi gengberenyi ra, yire
         maxaraxi ra.
 13 Alatala bara xono a ma,
     a xa boxi mu rasabatima soncon.
 A bara findi gbaloe yire ra.
 Mixi naxan ne dangima naa,
     na kanyi de ixarama ne,
     e kaaba na gbaloe ma.»
Alatala xa masenyi Babilon yaxuie be
 14 «Wo xa ti Babilon ya ra gere ki ma.
 Xali kanyie, wo xa tanbee woli e ma.
 Wo xa gere ti senbe ra,
     barima a bara yunubi raba Alatala ra.
 15 Wo xa sonxoe rate a ma.
 A wama a yete nan fife wo ma, a xa banxie
     bara kana,
     a xa tete bara bira Alatala gbejoxoe saabui
         ra.
 Wo fan xa wo gbejoxo.
 Wo xa a raba a ra alo a a rabaxi wo ra ki
     naxe.
 16 Wo xa xee sae nun xee xabamae faxa
     Babilon.
 Santidegema xa a niya e birin xa e gi e
     xonyi ma.
 17 Isirayila luxi ne alo xuruse loexi,
     yete bara naxee keri.
 Asiri mange nan singe a tooro,
 Babilon mange fan fa a halaki a donxoe
     ra.»
 18 Na nan a ra Isirayila Marigi Alatala a
     masenxi,
 «N Babilon mange nun a xa jnama
     jaxankatama ne
     alo n a rabaxi Asiriya mange ra ki naxe.
 19 N Isirayila ragbilenma ne a xonyi,
     a xa goore man xa lu Karemele nun Basan,
     a xa wasa fe fanyi ra Efiram i nun Galadi
         geyae fari.
 20 Alatala xa masenyi nan ya:
     Na waxati n dijema ne Isirayila xa
         yunubie ma,
     n dije Yudaya xa yunubie fan ma,

barima n bara mixi donxoe xa yunubie
     xafari.»
Alatala xa masenyi Babilon yaxuie be
 21 «Wo te Meratayimi boxi ma Pekodikae
     xili ma.
 Wo xa e raton, wo xa n ma yaamari birin
     nakamali.
 22 Gere sonxoe na e xa boxi ma, gbaloe na
     a ra.
 23 Babilon senbema bara kana,
     naxan nu luxi alo derema dunija birin kui.
 Yakosi a bara findi gbaloe yire ra.
 24 N bara Babilon suxu gantanyi ra a mu
     naxan toxi.
 N bara i to, n bara i masoto barima Ala
     matandi nan nu i ra.
 25 Alatala nan gere soxi Babilon a xa xone
     kui.
 Mange Alatala na walife Kalidi boxi ma.
 26 Dunija birin xa fa Babilon,
     wo xa e xa banxie rabi e sansi bogie
         ragatama dennaxe.
 Na birin xa raton, sese naxa lu.
 27 Wo xa e xa tuurae birin kon naxaba
     xuruse kon naxabama dennaxe.
 Naxankate na e be, e xa kiiti waxati bara
     a li.
 28 Mixi naxee kelixi Babilon konyiya kui,
     e na masenyi tife Siyon,
 «Muxu Mariyi Alatala bara a gbejoxo,
     a bara a xa horomolingira gbejoxo.»
 29 Xali kanyie xa fa Babilon xili ma,
     naxee fata tanbe wolide.
 Wo xa Babilon nabilin, mixi yo naxa mini.
 Wo xa a xa kewiali sare ragbilen a ma,
     wo xa a raba a ra alo a rabaxi mixi gbete
         ra ki naxe.
 A bara a yete igbo Alatala ma, Isirayila
     seniyentoe.
 30 Na nan a ra a xa fonikee fama birade taa
     kui,
     a xa soorie dundu na temui.
 Alatala xa masenyi nan na ki.»
Alatala xa masenyi Babilon be
 31 «I tan yete igboe,
     n xa i jaxankata.
 I xa kiiti loxoe bara a li.
Alatala xa masenyi
 32 «Na yete igboe birama ne, mixi yo mu a
     rakelima.
 N a xa taae ganma ne, n a rabilinyi birin
     kana.
 33 Mange Alatala bara a masen,
     Isirayilakae nun Yudayakae na paxankate
         kui.
 Mixi naxee e rasoxi konyiya kui e tondima
     ne e rabejinde.
 34 Kono e xunsarama senbe gbo, a xili
         Mange Alatala.
 A e xun mafalama ne alako e xa bojesa
     soto,

Babilonkae xun xa rakana.
³⁵ Santidegema xa Kalidikae faxa,
 a xa Babilonkae, e xa kuntigie, nun e xa
 karamoxoe sonto.
³⁶ Santidegema xa e xa namijonme wule
 falée faxa.
 Xaxilitaree nan e ra.
 Santidegema xa e xa soorie faxa.
 E xa lu gaaxui kui.
³⁷ Santidegema xa e xa soee faxa,
 a xa e xa soori ragisee kana.
 Santidegema xa e xa soori saraxie faxa.
 E xa lu alo ginée.
 Santidegema xa e xa naafuli kana, e xa
 xanin.
³⁸ E xa xuree xa xori.
 Kuye boxi na a ra.
 Kuyee nan mixi madaxuma.
³⁹ Na nan a ra wulai subee luma naa,
 wulai baree, baratse, nun xoni jaaxie.
 Mixi yo mu sabatima naa sonon.
⁴⁰ A luma ne als Sodoma nun Gomora Ala
 naxan kana.
 Mixi mu toma naa, adamadi yo mu sab-
 tima naa.
 Alatala xa masenyi nan na ki.»

⁴¹ «Nama na fafe kelife koola ma.
 Si senbema na a ra, naxan xa mangee na
 dunija yire birin.
⁴² Xali nun tanbe na e yi ra.
 E jaaxu, e mu kinikini kolon.
 E xui gbo alo moronyi xui.
 E jereema soe nan fari, e fata gere ra.
 E na fafe Babilon nan foxy ra.
⁴³ Babilon mange to na me,
 a senbe naxa kana, a boje naxa gaaxu,
 alo gine naxan na di barife.
⁴⁴ N luma ne als yete naxan kelima Yu-
 ruden xure fe ma,
 a siga sube fende yire gbete.
 N Babilon kerima ne a xonyi, n fa mang
 sugandixi ti a xun.
 Nde maniya n na? Nde n nasima?
 Nde nomia n natondide?
⁴⁵ Na kui wo xa wo tuli mati Alatala xa nate
 ra,
 a naxan tongoxi Babilon xili ma,
 a naxan janigexi Kalidi xa boxi xa fe ra.
 A e xaninma ne als xurusee, a fa e xonyi
 kana.
⁴⁶ Dunjna na a kolon a Babilon bara suxu,
 e serenma ne, e fa lu gaaxui kui.»

51

Babilon raponyi
Alatala xa masenyi
¹ Alatala bara a masen,
 «N turunnaade xemaa ne Babilon xili ma,
² turunnaade naxan findixi a yaxuie ra.
 E fama ne a rayensende foye kui,

e a harige birin ba a yi ra,
 e ti a kanke a yire birin.
³ Xali woli xa a kanke makantase tongo.
 A naxa kinikini Babilon segetalae ma, a xa
 e sonto.
⁴ Kalidika faxaxie toma ne e xa boxi ma
 yire birin,
 e rabiraxi kiraem ma, e soxoxi a jaaxi ra.»

⁵ «Mange Alatala mu Isirayila nun Yudaya
 raboloma,
 hali e xa yunubie to bara gbo e ma e xonyi
 Isirayila seniyentoe ya xori.

⁶ Wo xa keli Babilon boxi ma.
 Kankan xa a yete rakisi,
 barima Alatala fama ne a gbe joxode,
 a e sare ragbilen e ma.

⁷ Singe, Alatala nan nu findixi saabui ra
 Babilon be,
 dunjna birin xa paxankata,
 e xa madaxu alo siisilae.

⁸ Kono yakosi a gbe mu luxi a xa bira, a
 xun xa rakana.
 Wo xa a kunfa ba,
 wo xa kata seri sotode a be alako a xa
 yalan.»

Isirayilakae xa masenyi

⁹ «Won bara kata Babilon rayalande,
 kono a mu scone yaxi.
 Won xa a lu naa, won xa siga won xonyi,
 barima a xa yunubie bara gbo ye.

¹⁰ Alatala bara won nakisi tinxinyi ra.
 Won xa won Marigi Alatala xa kaabanakoe
 dentegé Siyon.

¹¹ Tanbee yailan, xali sase rafe.
 Alatala bara a niya Mede mange boje xa
 te,
 a xa Babilon paxankata a Marigi be.
 Alatala gbejoxoe nan na ki a xa
 horomobanxi xa fe ra.

¹² Wo xa tonxuma rate Babilon xa tete xili
 ma,
 wo xa soorie xa wuya, e xa e yete yailan
 gere xili ma.
 Alatala fama ne a sago rabade,
 a a xa nate rakamali Babilonkae xili ma.»

Namijonme xa masenyi

¹³ Wo tan Babilonka naafuli kanyi naxee
 sabatixi xure de ra,
 wo jon waxati bara a li.

¹⁴ Mange Alatala bara a kali a yete xili ra,
 «N fama ne soorie ra wo xili ma,
 e wuya alo tugumi gali, e fa sonxoe bele-
 bele rate.»

¹⁵ Alatala dunjna daaxi a senbe nan na,
 a xare sa a xa lonni ra,
 a koore itala a xa fe kolonyi ra.

¹⁶ A na galanyi rabula, tune ye kelima ne
 koore ma,
 nuxui te boxi xun ma.
 A seyamakonyi raminima tune,

a foye ramini a kelide.

17 Adamadi findixi xaxilitare nan na naxan mu fahaamui soto,
xeema xabui yaagi sotoma ne a xa kuyee saabui ra,
naxee findixi kuye wule pëngitaree ra.

18 Se fufafu nan na e ra, lonnilla yoma naxan ma.

E fama ne jõonde e xa kiiti waxati.

19 Annabi Yaxuba Marigi tan mu na ki xe, barima Daali mange na a ra naxan xili Alatala Sénbema,
naxan a xa jama daa a yete be.

Alatala xa masenyi Isirayila be

20 «I tan findixi n ma geresose nan na, n sie rayensemna naxan na,
n mangeya xun nakanama naxan saabui ra,

21 n soe nun a ragima xa fe danma naxan na,
n soori ragise kanama naxan saabui ra,
22 n xeme nun gine sotoma naxan na,
n segtala nun ginedimedi faxama naxan saabui ra,

23 n xurusee nun a dëmadonyie rayensenma naxan na,
n xe sae nun e xa ninge rayensenma naxan saabui ra,
n mange nun kuntigie rayensenma naxan na.

24 N sare ragbilenma ne Babilon boxi nun Babilonkae ma,
e xa fe jaaxie xa fe ra e naxan nabaxi Siyon na.

Alatala xa masenyi nan na ki.

25 N tixi i kanke, i tan mangeya xungbe naxan dunija xun nakana.

Alatala xa masenyi nan na ki.
N na n xonye italama ne i xili ma,
n i radin tentenyi ra,
n i findi geya ra naxan kui igeli.

26 Tide yo mu luma i ma sõnon, sese mu tima i xonyi.
I mu findima a ra abadan.

Alatala xa masenyi nan na ki.»

27 «Wo xa tonxuma rate dunija ma.
Wo xa gere sara xui ramini sie tagi.
Wo xa keli, gere xa ti Babilon xili ma.
Mangeya birin xa fa kelife Ararati, Mini, nun Asikenasi.

Soori mange xa sugandi wo ya ma, wo xa soe xa wuya alo tugumi gali.

28 Sie xa fa gere xili ma,
Mede xa mangée nun a xa kuntigie, a nun e yamarima jamanee naxee ma.

29 Babilon boxi serenma ne töre kui, barima Alatala xa natee mu kanama.
Na boxi fama ne xun nakanade, mixi yo mu sabatima menni sõnon.

30 Babilon xa soorie mu gere tima sõnon, e luma e xa yire kantaxie nan kui tun.

E sënbe bara jõon, e fa luxi ne alo ginëe.
E xa banxie birin ganxi, e xa tete naadë kanaxi.

31 Xëerae lu ra ne fa ra mange xonyi, e a fala a be a yaxuie bara dennaxë suxu.

32 E bara xure igiridee suxu, e bara te so xee ra, Babilon soorie bara lu gaaxui kui.

33 N tan Isirayila Marigi Alatala xa masenyi nan ya,
Babilon taa luxi ne alo lonyi sansi xori boronma dennaxë.

A xa xe xaba temui na fafe.»
Isirayilakae xa masenyi

34 «Babilon Mange Nebukadansari bara won töro, a bara won xaxili ifu, a bara won lu alo bëki igeli.

A luxi ne alo sube magaaxuxi naxan bara won don, naxan luga won na, a won boxun.

35 A fe jaaxi naxan nabaxi won tan Siy onkæ ra, na xa gbilen Babilon ma.

A nii naxee baxi Darisalamu, na sare xa gbilen Babilonkae ma.»
Alatala xa masenyi

36 Na kui Alatala naxë, «Wo xa a mato, n fama ne wo xun mafalade, n fa wo gbe poxode.

N Babilon baa xòrima ne, n a xa dulonyie xarama ne.

37 Babilon findima ne yire kanaxi ra wulai baree luma dennaxë.

Mixie mu timma lude na yire magaaxuxi.

38 A xa jama xaaþxi alo yetee, e e xui raminima alo yete yore,

39 kono e na keli, n e findima siisilae nan na, naxee yelema han, kono e na xi, e mu xunuma sõnon.

Alatala xa masenyi nan na ki.»

40 «N e ragoroma ne alo yexëe naxee kón naxabama, alo yexëe nun si kontonyie.

41 Babilon xungbe, dunija birin naxan matoxoma, na biraxi di?

Munse a niyaxi a xa findi gbaloe ra sie tagi? 42 Baa fama ne a makotode, möronyie din a ra.

43 A xa taae bepinma ne, e findi gbeng berenyi ra, mixi mu sabatima dennaxë.

Hali biyaasilae mu luma naa.

44 N e xa kuye Beli paxankatama ne, n fa a niya a xa mixie bepin a naxee soto. Mixie mu kelima jamanee ma fafe a batude sõnon.

Babilon xa tete birama ne kerenyi ra.»

45 «N ma jama, wo xa keli naa.
 Wo xa wo gi, barima Alatala xa xone
 bulama menni ne.

46 Limaniya naxa ba wo yi ra,
 wo naxa gaaxu woyenyi ra naxee fama
 mede naa.

47 Woxeni luma fala ra ne senbemae xa fe
 ra nun gere xa fe ra.

48 Waxat fama a lide n Babilon xa kuyee
 naxankatama temui naxe.

A xa boxi birin luma yaagi kui na temui
 ne,
 a xa mixie fa sotode.

49 Na kui koore nun boxi fama ne
 nelexinde a xa bire xa fe ra,
 a yaxuie sago ma, yaxui naxee kelixi koola
 ma.

Alatala xa masenyi nan na ki.»

Namijonme xa masenyi

50 «Babilon xa bira Isirayilaka mixi faxaxie
 xa fe ra,
 alo mixi gbegbe faxaxi dunija ma ki naxe
 Babilon belexe foxi ra.

51 Wo tan naxee bara wo yete ratanga
 santidegemma ma,
 wo naxa dugundi, wo xa siga.
 Hali wo na yire makuye,
 wo xa ratu Alatala ma, wo joxo xa sa
 Darisalamu xon.»

Isirayila xa masenyi

52 Alatala xa masenyi nan ya,
 «N na ge Babilon xa kuyee naxankatade,
 a xa jama luma wa ra ne boxi birin ma.

53 Hali Babilon xa fe fama sooneyade nu,
 a xa xunnakeli soto,
 n fama ne a niyade a xa fe birin xa kana.
 Alatala xa masenyi nan na ki.»

54 «Xui xoroxoe minima Babilon boxi ma a
 xa kanari nan xa fe ra.

55 Alatala fama ne Babilon xun nakanade,
 a e xa sonxoe dan.
 E yaxuie dinma ne e ra alo baa moronyie,
 e xui xaaqe a paaxi ra.

56 Kanarite birama ne Babilonkae foxo ra,
 e e xa soorie susu, e e xa xalie igira,
 barima Alatala gbeoxoe tima ne,
 a e sare birin nagbilen e ma.

57 N e xa mangée, kuntigie, lonnilarne nun
 soorie findima siisilae nan na,
 naxee luma xi ra abadan,
 e mu xunuma fefe ma.
 Mangé xa masenyi nan na ki,
 naxan xili Alatala Senbema.»

58 «Alatala xa masenyi nan ya,
 Babilon xa tete xungbe birama ne,

a xa naade itexie gan,
 a xa jama a yete ratagan fe fufafu ma,
 a wali naxan nabaxi, na birin gan te ra.»

59 Annabi Yeremi to Yudaya mange
 Sedekiya mati Babilon a xa mangéja ne
 naani nde ra, a naxa yi masenyi so Neriya
 xa di Seraya yi ra, naxan findixi Maxaseya
 xa mamadi ra.

60 A nu bara Babilon xa gbaloe xa fe birin
 sebe keedi nde ma, a nu lanma e xa naxee
 soto.

61 A naxa a fala Seraya be, «I na Babilon
 boxi li, i xa yi masenyi birin xaran i xui
 itexi ra.

62 Na temui, i xa a fala, «Alatala, i bara
 a masen a yi yire birin fama ne kanade,
 mixie nun xuruse mu toma be sonon, yi
 boxi fa findi gengberenyi ra.»

63 I na ge yi sebeli xarande, i xa a xiri
 gemes nde ra, i fa na gemes woli Efirati xure
 xocra.

64 Na temui i xa a fala, «Babilon fan
 dulama na ki ne, a mu tema sonon gbaloe
 xa fe ra Alatala naxan nagirixi a ma. A xa
 jama xun mu rakelima sonon.»

Annabi Yeremi xa masenyi danxi be ne.

52

Darisalamu birafe

1 Sedekiya mangéja soto a ne moxojen
 nun keren nan ma, a fa je fu nun keren
 mangéja raba Darisalamu. A nga nu
 findixi Yeremi xa di Xamutali naxan keli
 Libina ma.

2 Sedekiya naxa fe jaaxi raba a Marigi
 Alatala ya xori alo Yehoyakimi nu bara a
 raba ki naxe.

3 Darisalamu nun Yudaya nu bara fe
 xoroxoe soto Alatala xa xonxa fe ra. A
 rajonyi Alatala naxa a gibile e foxo ra.

Na temui Sedekiya naxa mange
 Nebukadansari matandi.

4 Na kui a xa mangéja ne solomanaani
 nde, kike fu, xi fu nde ra, Babilon mange
 Nebukadansari naxa fa a nun a xa soori
 gali ra Darisalamu gere xili ma. E naxa
 yonkin taa rabilinyi ra, e se nde ti alako e
 xa no tede tete fari.

5 Taa naxa lu suxui kui han mange
 Sedekiya xa mangéja ne fu nun keren nde
 ra.

6 Kike naani nde xi solomanaani nde ra,
 kaame nu bara senbe soto taa kui, donse
 yo mu nu na jama yi ra sonon.

7 Taa tete to kana, soorie naxa e gi naade
 ra naxan na tete firinyie tagi, mangé xa
 malabude fe ma, e fa siga Araba fiili ma.
 Kalidikae nu yonkinxi taa rabilinyi.

8 Kalidikae to taa soorie to e gi ra, e naxa
 bira e xa mangé foxo ra, e fa a suxu Yeriko

filii ma. Mange xa soorii naxa e gi a xun ma, e yensen ye.

⁹ Kalidikae naxa mange suxu, e a xanin Babilon mange xon ma Ribila a makiitife ra.

¹⁰ E naxa Sedekiya xa die kon naxaba a ya xori, e fa a tan yae kana.

¹¹ Na dangi xanbi, Babilon mange naxa a xiri wure gbeeli yoldoxonyi ra, a a xanin Babilon. Menni a naxa lu geeli kui han a faxa temui naxe.

¹² Kike suuli nde xi fu nde ra, Nebukadansari xa mangeya je fu nun solomanaani nde Babilon xun ma, Nebusaradan Babilon mange xa soori xunyi naxa siga Darisalamu.

¹³ A naxa Alatala xa banxi, mange xa banxi, nun Darisalamu banxi xungbe birin gan.

¹⁴ Kalidikae xa soori naxee nu na a foxo ra, e naxa tete rabira naxan nu Darisalamu rabilinxo.

¹⁵ Nebusaradan, Babilon soori mange naxa Darisalamu jama dönxoe xanin Babilon, alo setaree, walikee, nun mixi naxee e yete so Babilon mange yi ra.

¹⁶ Konno a naxa tin setare ndee tan xa lu naa, e xa nu boxi rawali, e nu weni bilie si.

¹⁷ Kalidikae naxa see tongo naxee yailanxi wure gbeeli ra, e e raxunu alako e xa na wure gbeeli xanin Babilon. Na kui, e naxa kinki firin, ye sase xungbe, nun a doxodee kana.

¹⁸ E naxa Alatala xa banxi tundee, pelie, finse, tonbilie, nun yirabase birin tongo, naxee nu yailanxi wure gbeeli ra.

¹⁹ A naxa yirabasee nun pooteie fan birin tongo naxee nu yailanxi xeeema nun gbeti ra.

²⁰ Banxi kinki firinyie, ye sase xungbe naxan xili «baa,» a doxode fu nun firinyi naxee nu na a bun ma, e masolixi tuurae ra, Sulemani naxee yailan Alatala xa banxi be, na birin findixi wure gbeeli gbegbe nan na, naxan xasabi mu nu nomma kolonde.

²¹ Na banxi kinki firinyie xa maiteya nu nongon ya fu nun solomasaxan lima, e rabilinxi nu nongon ya fu nun firin lima. Nee nu yailanxi wure gbeeli nan na naxan tilinxi susui tagi lima, e kui igelixi.

²² Na kinki xunyie nu yailanxi wure gbeeli nan na, e masoli koobe bogi maniyee ra. Nee xa maiteya nu nongon ya suuli lima.

²³ Koobe bogi maniyee tongo solomanaani nun senni nu na tande mabiri, naani nu na banxi kui mabiri, naxee birin nalanxi lan kemee ma.

²⁴ Babilon soori mange naxa serexedube kuntigi Seraya, serexedube firin nde Sefaniya, nun horomobanxi naade makante saxanyie xanin a xun ma.

²⁵ A naxa yi mixi xungbee fan xanin: soori mange, mange rasima solofer naxee toxi taa kui, kuntigi nde naxan nu soorie sugandima, nun na taakae mixi tongo senni.

²⁶ Babilon soori mange Nebusaradan naxa na mixi birin xanin Babilon mange xon ma Ribila.

²⁷ Babilon mange naxa e faxa Ribila, Xamata boxi ma. Yudayakae tongoxi e xa boxi ma na ki ne.

²⁸ Mixi xasabi nan ya Nebukadansari naxan xanin konyiya kui Babilon boxi ma: A xa mangeya je solofer nde, Yudayaka mixi wulu saxan mixi moxjen nun saxan.

²⁹ A xa mangeya je fu nun solomasaxan nde, Darisalamuka mixi kemem solo-masaxan, mixi tongo saxan nun firin.

³⁰ A xa mangeya je moxjen nun saxan nde, Yudayaka mixi kemem solofer, mixi tongo naani nun suuli.

Na birin lanxi mixi wulu naani, mixi kemem senni nan ma.

³¹ Yudaya mange Yehoyakini xa sige je tongo saxan nun solofer nde ra Babilon boxi ma, a kike fu nun firin nde, xi moxjen nun suuli nde ra, Efil Merodaki naxa findi Babilon mange ra, a fa Yudaya mange Yehoyakini ramini geeli.

³² A naxa hinne a ra, a a xa kibanyi radangi mange gbetee ra, a tan nun naxee nu a ra Babilon boxi ma.

³³ Yehoyakini naxa a xa geelimani sosee masara, a nu fa a dege mange xa teebili ra temui birin.

³⁴ Babilon mange naxa a joxo sa a xa fe xon ma a fanyi ra, a naxa a ki a xa simaya birin kui.

Ala xa masenyi firin nde Annabi Yeremi bε Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Annabi Yeremi naxa kitaabui firin sebε. Keren xili "Ala xa masenyi Annabi Yeremi bε." Boore xili, "Ala xa masenyi firin nde Annabi Yeremi bε." E xa masenyi maniya. E sebε waxati, Isirayila yaxuie nu na nōfe Yudaya nun a xa mange taa Darisalamu ra. Alatala yati nu bara na ragiri e xa yunubie xa fe ra. Na jaxankate nu xoroxo a gbe ra barima a nu fatanxi Ala xa xōne nan na.

Na kui won nōma seriye saxan tote. A singe, yunubi mu rafan Ala ma. Ala to seniyenxi, a mu nōma lande seniyentareja ma. Fo adama xa a fahaamu a yunubi rajaaxu Ala ma, barima a mu findixi a yuge seniyenxi ra.

A firin nde, Ala yunubi sare ragbilemma ne yunubitoe ma. Ala to tinxinxi, a mu nōma a lude yunubitoe mu a xa fe jaaxi sare soto. Alatala xa tinxinyi a niyama ne mixi xa e yunubi sare soto. Ala mu nōma gibilende na tinxinyi foxo ra.

A saxan nde, Ala wama yunubitoe rakisisfe. Ala to mixi xanuxi, a fe birin nabama ne alako a xa adama matinxin, a xa a xa yunubie xfari, a xa a rakisi a xa xanunteya saabui ra. Yi masenyi, naxan toma Annabi Yeremi xa sebeli tagi (Sora 3:21-32), a senbe gbo.

Ala xa won mali na seriye birin fahaa-mude. Amina.

Ala xa masenyi firin nde Annabi Yeremi bε

Darisalamu xa jonyi bεeti

Annabi Yeremi xa masenyi

¹ Munse Darisalamu sotoxi?

Singe mixi nu wuya,
kono yakosi e mu wuya.

A bara lu alo kaajne gine.

Singe a xili nu xungbo jamanee tagi,
a findi mange taa nan na e ya ma,
kono yakosi a na konyiya kui.

² Koe birin a wafe,
a yaye nu a xere maxa.

A xanuntenye mu na sonon naxee a
madunduma.

A booree birin bara a yanfa, e findi a
yaxuie ra.

³ E bara Yuda bōnsoe xanin konyiya kui,
e a rayaaagi.

Yakosi a doxoxi sie tagi, malabui yo mu na
a be.

A yaxuie a tooroma.

⁴ Mixi yo mu na Siyon kirae xon ma sonon,
sigafe salide.

Siyon xa naadée birin bara kana,
a xa serexedubee toorofe,
a xa ginedimedie sunnunfe.
Siyon na fe xone nan kui.

⁵ A yaxuie bara no a ra, e fa lu bojresa kui.
Alatala na ragirixi, Siyon xa fe jaaxie nan
ma fe ra.

A gerefæ bara a xa die xanin konyiya kui.

⁶ Siyon senbe birin bara kana.

A xa kuntigie bara lu alo xeli,
naxee mu nooge toma,
naxee bara tagan koyinma ya ra.

⁷ Darisalamu xa yaagi nun a xa kui ifu kui,
a bara a majoxun a xa se fanyie birin xa
fe,

naxee nu na a yi ra temui dangixi.
A xa jama to sa a gerefæ belexe,
a malima yo mu nu na.

A yaxuie naxa yele a xa kasare ma.

⁸ Darisalamu xa yunubi bara gbo,
a bara findi seniyentare ra.

Naxee birin nu a matoxoma,
e na yofe a ma yakosi.

A bara lu alo mixi mageli,
a yaagi, a fa a yete noxun.

⁹ Nōxoe nu na a xa dugi ma,
kono a mu a majoxun a xa fe rajonyi ma.
Kasare naxan a masoto, a magaaxu.

Siyon xa masenyi

«Alatala, n ma marayaagi mato,
barima n yaxuie bara xunnakeli soto.»

Annabi Yeremi xa masenyi

¹⁰ A yaxuie bara a xa se fanyi birin tongo.
A si gbete to ne so ra a xa salide kui,
naxee mu daxa e xa so naa.

¹¹ A xa jama birin bara kontofili baloefende.

E bara e xa naafuli birin masara donse ra,
alako e xa balo.

Siyon xa masenyi

«Alatala, n ma yaagi mato.

¹² Ala xa dangi mixi ratanga na fe mooli
ma.

Wo a mato xa n ma toore maniye na fe ra,
Alatala naxan doxoxi n ma a xa xone kui.

¹³ A bara te ragoro kelife koore, naxan bara
n fate gan.

A bara gantanyi ti n be, a yele itala n
santide.

A bara n nabira boxi, a n halakixi lu naa.

¹⁴ A bara n ma yunubie sare sa n kon ma
alo karafoe.

A bara n senbe xun nakana.

Alatala bara n sa n yaxuie belexe, naxee
senbe gbo n be.

¹⁵ A bara n ma geresoe birin matutun,
naxee nu na n be.

A bara n yaxuie maxili,
alako e xa n ma fonikee senbe kana.

Alatala bara Yuda bɔnsœ̄ xa di halaki a jaaxi ra.
¹⁶ N na wafe yi tɔɔre nan ma, n yaye raminima e be.
 Naxan n madunduma, a gbilen limaniya fi ra n ma.
 Na bara makuya n na.
 N ma die bara halaki, barima yaxui sənbe nu gbo n be.
¹⁷ Siyon bara a bəlexee itala, kono mixi yo mu na naxan a madunduma.
 Alatala bara yaamari fi Yaxuba dɔxɔbooree xa findi a gerefǣ ra.
 Darisalamu bara findi seniyentare ra e tagi.
¹⁸ Alatala xa maragiri tinxin, barima n bara a xa yaamarie matandi.
 Wo tan si birin, wo wo tuli mati, wo xa n ma tɔɔre mato.
 N ma ginedimedie nun n ma fonike xəmœ̄ birin bara xanin konyiya kui.
¹⁹ N bara n xanuntenyie xili, kono e bara n yanfa.
 N ma sərexedubœ̄ nun n ma forie bara faxa taa kui.
 E faxi donse fende naxan nɔma sənbe di fide e ma.
²⁰ Alatala, n ma tɔɔre mato.
 N bɔŋe mu rafanxi n ma, barima n a kolon n mœ̄s n e i xa seriye ra, n findi matandila yati nan na.
 Santidegema mixi sɔnto taa fari ma, fure jaaxi mixi faxama taa kui.
²¹ Mixie bara n wa xui me, kono mixi yo mu na naxan n madunduma.
 N yaxuie birin bara n ma tɔɔre xa fe me, e bara nelexin i belexe foxi ra.
 I bara fa lɔxœ̄ ra, i lɔxœ̄ naxan ma fe fala.
 A niya n yaxuie fan xa lu alo n tan.
²² I xa e xa jaaxuja birin mato.
 I xa a niya e fan na alo i a niyaxi n na ki naxœ̄, n ma fe kobi rabaxi ma.
 N ma kontofili wuya, n bɔŋe tɔɔrɔxi a gbe ra.»

2

*Hɔrɔmɔbanxi xa kane
Annabi Yeremi xa masenyi*

¹ Alatala xa xonē bara a niya kuye xa ifɔɔrɔ̄ Darisalamu xun ma.
 A bara barake ba Isirayila ma.
 A to xɔnɔ̄, a naxa Isirayila rabolo, a nu jerēma jaama naxan ya ma.
² Marigi mu kinikini e ma.
 A bara Yaxuba xa banxi birin kana, a bara Yudaya taa makantaxie rabira, a e xa mangye masara yaagi ra a xa xonē kui.
³ A to xɔnɔ̄ e ma, a bara Isirayila sənbe birin kana.

E yaxuie to nu e ixetenfe, Ala bara tondi Isirayila malide.
 Na xunnakane bara lu alo te soxi, a Yaxuba xa bɔxi birin gan.
⁴ A bara a xa xali suxu won xili ma alo won yaxui a rabama ki naxe.
 A bara won bɔnɔ̄ sənbe ra alo a findi won gerefǣ na.
 A bara won ma mixi birin faxa, won nu nelexinma naxee ra.
 A xa xonē bara lu alo te naxan bara so Darisalamu hɔrɔmɔbanxi kui.
⁵ Alatala bara lu alo won yaxui.
 A bara Isirayila nun a xa banxi fanyie birin kana.
 A bara a xa yire makantaxie rabira.
 A bara Yudaya xa kinikini nun sunnunyi xunmasa.
⁶ A bara a sənbe ramini na ma, a xa mixie malande kana.
 Alatala bara a niya sali xungbe nun malabui lɔxœ̄ sali xa neemü Siyon na.
 A bara mange nun sərexedubœ̄ rayaagi a xa xonē kui.
⁷ Alatala bara makuya a xa sərexebade ra, a mœ̄s a xa yire seniyenxi ra.
 A bara Siyon banxi fanyie sa won yaxui belexe.
 Won yaxuie bara gere sɔnхœ̄ rate Alatala xa banxi kui.
 Na xui nu gbo alo xui naxan itema sali lɔxœ̄.
⁸ Alatala nan a janige a xa Siyon tetē rabira.
 A mu siike a rabafe ma.
 A bara tetē fari nun a bunyi birin nabira.
⁹ A bara taa naadée rabira bɔxi, e balandee birin bara kana.
 Mangee nun kuntigie bara xanin namane gbetē ma.
 Seriye rabatufe mu na, xə̄raya fan mu na naminɔnmœ̄ be.
¹⁰ Siyon forie dɔxɔxi bɔxi, e dēbara bobo, e bara xube maso e xunyie ma sunnunyi xa fe ra, e bara sunnun donmae ragoro e ma.
 Darisalamu ginedimedie bara e xun sin bɔxi.
¹¹ N yaye bara mini han, n bɔŋe bara n tɔɔrɔ̄, n sondonyi bara sunnun n ma jama xa gbalōe xa fe ra.
 Dimee nun diyor̄ee na faxafe taa kui.
¹² Dimee a falama e ngae be, «Donse nun minse sɔtɔma minden?»
 E nu siga tuxunsan na alo mixi maxɔnɔxie, e bira taa kui kirae ra, e jengi bolon e ngae belexe.
¹³ N fa munse falama i be kore?
 Siyon, i maniyɛ mu na n be.

N i madunduma di?
 I xa paxankate bara gbo dangi baa ra.
 Nde nōma i rayalande?
¹⁴ I xa namijōnmee bara wule laamatunyie masen,
 e mu i xa yunubu fixe i be,
 alako i naxa fa lu konyiya kui.
 E bara wo madaxu wule laamatunyie ra.
¹⁵ Dangi mixi birin e belexe bōnbōma i ma,
 e kolinma, e e xunyie malintanma
 Darisalamu xa fe ra.
 E a falama, «Singe yi taa tofanyi maniye
 mu nu na dunija,
 kono yakosi go?»
¹⁶ I yaxuie birin na wo mafalafe,
 e kolinma, e e pinyie maxinma wo xa fe ra,
 e nu a fala, «Won bara e xun nakana
 alo won nu wama a xon ma ki naxe.
 Na bara sōneya won be.»
¹⁷ Alatala naxan janige, a na nan nabaxi.
 A bara a xa wōyenyi rakamali,
 a naxan masen temui xōnnakuye.
 A bara kanari raba, a mu kinikini.
 A bara a niya i yaxuie xa i mayele.
 A bara i gerefæ senbe ragbo ye.
¹⁸ Mixie na wafe Marigi ra e bōne birin na.
 Siyon nāma, yaye ramini alo xure.
 I naxa i malabu, i xa wa tun.
¹⁹ Keli, sōnxœ rate kœ ra.
 I bōne rayensen ye alo ye, Marigi ya tote
 ra.
 I belexe ti a be i xa die xa simaya xa fe ra,
 barima e na halakife kaame ra tunxunyie
 birin na.
²⁰ Alatala, i ya ti i bara yi niya naxee ra.
 A lan ginee xa e xa die don, e naxee bari?
 A lan serexdubee nun namijōnmee xa
 faxa Marigi xa hōrōmōbanxi kui?
²¹ Fonikee nun xemoxie, e birin lantanxi
 bōxi ma taa tunxunyie ra.
 N ma ginedimedie nun n ma segetalae,
 santidegema bara e birin faxa.
 I bara faxe ti i xōno lōxœ.
 I bara e kon naxaba, I mu kinikini.
²² I bara n yaxuie malan n xili ma,
 alo mixie malanma ki naxe sali lōxœ.
 Alatala xōno lōxœ, mixi yo mu lu, mixi fan
 mu a imini.
 N naxee xanu, n naxee ramo,
 n yaxuie bara e birin faxa.

3

Tōre nun Ala xa marafanyi
Annabi Yeremi xa masenyi

¹ Mixi nan n na, naxan bara tōre kolon
 Ala xa xōne saabui ra.
² A bara n tongo kuye iyalanxi, a n najere
 dimi kui.
³ A n tōrōma lōxœ birin.
 Danyi yo mu na n ma tōre ma

⁴ A bara n naxōsi kelife n xunyi ma sa
 dōxofe n sanyie ra.
 A bara n xōrie birin magira.
⁵ A bara n tōrō, a n nabilin paxankate ra.
⁶ A bara n lu dimi kui alo singe ra mixi
 faxaxie.
⁷ A bara n nabilin sansanyi ra,
 a yolōnxoniyi sa n ma, alako n naxa fa mini.
⁸ N bara gbelegbele, n bara xili ti demeri
 ra,
 kono a bara naade balan n ma maxandi
 ma.
⁹ A bara kira balan n ya ra gēme belebelee
 ra,
 a n tōre kira xon ma.
¹⁰ A bara lu alo sube xāpjē naxan n
 mamēfe burunyi,
 alo yete naxan a noxunxi n ya ra.
¹¹ A bara dunija ixutu n ma, a bara n kana.
¹² A bara a xa xali itala a a xa tanbee ti n
 na.
¹³ A to a xa tanbee bējin, e naxa n bōje
 soxō.
¹⁴ N bara findi n ma mixi birin ma mayele
 se ra,
 lōxœ birin, e n findima e xa sigie ra.
¹⁵ A bara n naluga jooge xōne ra,
 abara xōne findi n ma donse ra.
¹⁶ A bara a niya n xa gēme xōrie maxin,
 han n pinyie birin bara magira.
 A bara n maboron xube xōra.
¹⁷ A bara bōnesa makuya n na
 han fe fanyi mōli birin bara neemū n na.
¹⁸ Na nan a toxu n bara a fala,
 «N ma fe bara kana.
 Alatala bara n kuma se birin na n xaxili nu
 tixi naxee ra.»
¹⁹ N bara n majoxun n ma marayaagi ma,
 n bara n majoxun n ma simaya naxasixi
 ma.
²⁰ N mu nōma neemude n ma tōre ma.
 A xun bara masa han a bara ge n kuntinde.
²¹ Kono na birin kui, n nan n xaxili tima fe
 naxan na, a tan nan ya:
²² Alatala xa hinne mu jōnma,
 danyi yo mu na a xa xanunteya ma.
²³ A gibilenma a ra gēsege yo gēsege.
 «Alatala, i mu mēema i xa mixie ra
 abadan!»
²⁴ N a kolon n bōne kui,
 Alatala nan a n harige ra.
 N xaxili tixi a tan nan na.
²⁵ Alatala fe fanyi rabama a fenma be,
 naxan xaxili tixi a ra.
²⁶ Mixi lan a xa sabari Alatala ya i naxan
 fama a rakaside.
²⁷ A lanma adama xa tōre kolon a fonike
 temui.
²⁸ A xa dundu, a xa dōxō a xati ma,
 barima Alatala nan a ragirixi a ma.

29 A xa a xun sin boxi, temunde Ala fama ne a xa dube suxude.

30 A xa a xere ti mixi be, naxan a ragarinma,

a xa tin na yaagi ra.

31 Marigi mu mixi ratutunma abadan.

32 A na mixi nde tooro, a man fama ne hinnede a ra a xa fonisireya kui.

33 A waxonfe xa mu a ra,

a xa mixi rayaaigi, a xa ibunadama tooro.

34 Mixi na geelimanie tooro a jaaxi ra boxi kui,

35 e na tinxitareya raba mixi ra Ala Xungbe ya i,

36 e na mixi toorjeges a makiiti temui,

Alatala mu a birin toma xe?

37 Nde nomia fe ra, xa Ala xa mu a ragirixi?

38 Fe fanyi nun fe jaaxi, a birin mu kelima Ala Xungbe xui xa ma?

39 Munfe ra ibunadama a mawama, xa a toore soto a yete xa yunubi saabui ra?

40 Won xa won jiere ki mato, won xa a igbe, won xa gibile Alatala ma.

41 Won xa Ala maxandi won boje birin na, won xa won belexe ite Ala be naxan na koore ma.

Nama xa Ala maxandi

42 «Muxu xa yunubi nun matandi bara gbo, i fan mu dijexi muxu ma.

43 I xa boje xone bara lu muxu foxy ra, i bara faxe ti, i mu kinikini.

44 I bara nuxui ti won tagi, alako muxu xa maxandi naxa i li.

45 I bara muxu findi suuti ra jamanee tagi.

46 Muxu yaxuie birin bara e de ibi muxu xili ma.

47 Gaaxui nun boje mini bara no muxu ra, muxu xa fe findixi kanari nun gbaloe nan tun na.

48 N ya suusama yaye ra, n ma mixie xa gbaloe xa fe ra.

49 Danyi yo mu na n wafe ma, malabui yo mu na n be,

50 han beenun Alatala xa a ya ragoro won ma.

51 N bara kinikini ginemedie xa toore ma..»

Annabi Yeremi xa Ala maxandi

52 Mixie bara n keri alo xoni, hali n mu fe jaaxi yo rabaxi e ra.

53 E bara n nagoro kolonyi kui, e nu fa gemee ragoro n ma.

54 Ye to din n xun na,

n naxa a fala, «N bara loe!»

55 N naxa i tan Alatala xili kolonyi gbaata ma.

56 I fan naxa n xui me n to a fala, «I naxa tondi n xui ramede. Yandi, n mali.»

57 N to i maxandi, i naxa i maso n na, i a fala n be,

«I naxa gaaxu.»

58 Alatala, i bara n ma fe suxu, i bara n nii rakisi.

59 Alatala, i a toxie fe naxee niyaxi n na. I xa n ma nondi makenen.

60 I bara a to e konkoxi n ma ki naxe, e yanfanteyxa naxan birin xirima n xun ma.

61 Alatala, i bara e xui me konbi ti ra, e yanfanteyxa naxan birin xirima n xun ma.

62 N gerefie xa woyenyi nun e xa majoxunyi na n tan nan foxy ra loxoe birin.

63 A mato, xa e doxoxi, xa e tixi, e n tan nan findixi e xa sigie ra.

64 Alatala, i xa n gbejoxo e ma.

E naxan niyaxi n na, i xa na ragbilen e ma.

65 I xa e xaxili donxu, i e danka, barakatareja xa bira e foxy ra.

66 Alatala, i xa boje xone xa lu e foxy ra, i xa e ba dunija bende fuji fari.

4

Darisalamu nama xa jaxankate

1 Xeema mu yilenma sonon, a mu seniyan. Geme tofanyie bara ralantan ye taa tunxunye birin na.

2 Siyon die tide nu gbo alo xeema, kono yakosi e tide bara xurun alo fejne naxee yailanxi bende ra.

3 Hali wulabare gine xijne fima a xa die ma, kono n ma jama bara lu alo dinge naxee mu mixijna rakamalixi.

E kobi alo sege.

4 Kaame bara a niya, diyore nenyi bara kankan a naxare.

Dimae taami maxorinma, kono mixi yo mu e kima.

5 Naxee nu donse fanyi donna, kaame bara e rabira taa kui.

Naxee ramoxi fe fanyi kui, e fa na nooge nan yegelenfe e belexee ra.

6 N ma jama xa jaxankate bara gbo dangife Sodomakae gbe ra, naxee halaki ya magire keren kui, mixi keren belexe mu din e ra.

7 E xa mangedie nu tofan dangi xeema ra, e nu fixie dangi xijne ra.

E fate rayabu alo ye xoora sinbonyi, e yatagi nu luxi ne alo diyaman.

8 Kono yakosi e fate bara fooro dangi tige ra,

e mu kolonma taa kui sonon.

E kiri fatuxi e xorie ma, a bara xara alo bole.

9 Naxee faxa santidegema ra, e tan nan xun nu rafan dangi mixi birin na kaame naxee jaxankatafe.

Kaametee bara xosi, e taganxi, e mu donse yo sotoma kore.

¹⁰ Dingee, marafanyi nu na naxee be,
e bara e yete xa die jin, e e don,
alako e xa balo alibalawu kui.

¹¹ Alatala xa xone bara kamali.
A bara a ralantun ye, a te xuru Siyon,
naxan bara yire tixie birin gan.
¹² Boxi mangee mu la a ra,
dunija mixie sese fan mu la a ra,
xa yaxuie nomma sode Darisalamu naadee
ra.

¹³ Yi gbaloe kelixi a xa namijonmee xa
yunubie nan ma,
a nun a xa serexedubee xa fe kobi rabaxie
ma,

e tan naxee tinxitnoe nii baxi.

¹⁴ Kono yakosi e jereema taa kui alo
donxuie,

mixi yo mu a belexe dinma e ra
barima wuli naxan goroma e ma,
a bara e findi seniyentaree ra.

¹⁵ Mixie luma gbelegbele ra,
«Wo keli be! Wo tan mixi seniyentaree!
Wo keli be, wo keli be! Wo wo makuya
muxu ra!»

Na kui e naxa e gi sigafe ra jamanee ma.
Naakae fan bara a fala,
«E mu luma muxu xonyi kore!»

¹⁶ Alatala yete yati nan e rayensen ye,
a mu fa a noxoxo saxi e xon ma sonon.
A bara binye ba serexedubee yi,
xunnakeli mu na forie be sonon.

¹⁷ Muxu bara mali nde mame,
kono mixi yo mu fa.

Muxu bara muxu ya ti kira ra han muxu
ya bara rafcooro,
kono si yo mu fa muxu ratangade.

¹⁸ Muxu yaxuie nu muxu pere ki birin toxi,
alako muxu naxa fa mini taa kui.

Muxu xa fe danyi nu bara makore,
loxe gbegbe mu nu luxi muxu be sonon,
barima muxu xa fe danyi nu bara ge a lide.

¹⁹ Muxu kerimae nu xulun dangi segee ra,
naxee na koore ma.

E naxa muxu keri han geyae fari,
e e noxun muxu ya ra, e muxu mame
burunyi.

²⁰ E naxa muxu rakisima fan suxu, Ala xa
Mixi Sugandixi.

Won nu bara a fala a xa fe ra,
«Muxu yiriwama ne a niini bun ma
jamanee tagi.»

²¹ I tan Edon jama naxan sabatixi Usu boxi
ma jelexin yire,
yakosi i na seeve kui,
kono i fan xa kiiti waxati na fafe.

I fama ne jaxankate nun yaagi sotode.

²² Siyon jama, a gbe mu luxi i xa
jaxankate xa dan.

Ala mu i xa konyiya rabuma,
kono i tan Edon jama,

Alatala fama ne i makiitide i xa yunubie
ma,
a xa i jaxankata nee xa fe ra.

5

Nama jaxankataxi xa sali

Nama xa Ala maxandi

¹ Alatala, muxu xa toore mato, muxu xa
yaagi igbe!

² Xoje bar a muxu ke tongo.
Mixie bara sabati muxu xa banxie kui,
muxu kolonmae mu naxee ra.

³ Muxu bara findi misikiine babataree ra,
muxu ngae bara lu alo kaajne ginnee.

⁴ Muxu mu nomma muxu xa ye minde,
fo muxu xa a sara kobiri ra.

Muxu mu nomma muxu xa yege fan gande,
fo muxu xa a sara.

⁵ Muxu jaxankatamae doxoxi muxu fari.
Muxu bara tagan, malabui yo mu na.

⁶ Muxu bara muxu belexe itala Misira nun
Asiriya biri ra,
alako e xa muxu ki taami ra.

⁷ Muxu babae bara yunubi raba,
kono e mu na dunija sonon.

Muxu tan nan fa e xa fe kobia torujoe
xaninfe.

⁸ Konyie nan fa tixi muxu xun ma,
mixi yo mu na naxan muxu bama e yi ra.

⁹ Muxu baloe fenma wula i gaaxui kui,
barima santidegema kanyie na yire birin.

¹⁰ Kaame bara muxu susu.

¹¹ Muxu yaxuie bara e waxonfe raba Siyon
nun Yudaya ginedimedie ra.

¹² E bara kuntigie gbaku wurie ma, e binye
ba forie yi.

¹³ Fonikee mengi dinma,
e yege maxanin han yege kote bara bira e
ma.

¹⁴ Forie bara ba e malanfe,
fonikee fan bara ba jaxajanaxafe.

¹⁵ Muxu bojuee bara ba seewafe,
muxu xa xulunyi bara masara sunnuni
ra.

¹⁶ Xunnakeli bara ba muxu yi,
muxu bara makinikini muxu xa yunubie
xa fe ra.

¹⁷ Na nan a toxi, muxu bojuee tooroxi,
muxu ya fan bara rafcooro.

¹⁸ Siyon geya bara findi gbengberenyi ra,
a bara findi xulumasee majerecede ra.

¹⁹ Kono i tan, Marigi Alatala, i tan nan
mange ra temui birin.

Danyi mu na i xa mangya ma,
keli lanfanmae ma, sa doxo lanfanmae
birin na.

²⁰ Munfe ra, i fa neemuxi muxu ma yi
mooli ra,
ka i muxu rabejinma ne muxu xa simaya
birin kui?

²¹ Alatala, muxu ragbilen i ma,

muxu xa fa i ma alo a singe.
22 I mæexi ne muxu ra kerenyi ra?
I xənoma ne muxu ma abadan?

Ala xa masenyi Annabi Esekiyeli bε Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Annabi Esekiyeli findixi Ala xa namijonme nan na Yudaya boxi ma. Ala nu bara nate tongo Yudayakae birin xa xanin konyiya kui Babilon boxi ma, alo a naxan naba Isirayilakae ra naxee nu sabatixi koala mabiri. Na birin fatanxi e xa yunubie nan ma.

Ala mu na rabaxi temui kerem xa ra. A naxa a ragiri Babilonkae xa jama saxan xanin je fu nun solofera bun ma, beenun e xa Darisalamu kana keremyi ra. Annabi Esekiyeli nu na jama firin nde ya ma, naxan sabati Babilon.

Na jama a majoxun ne a e mu buma konyiya kui. E xa diine mixie nu a falama ne e be, a e gibilenma ne e xonyi heeri kui. Kono Ala naxa a masen e be Annabi Esekiyeli saabui ra, a e mu gibilema mafulen mafulen e xa yunubie xa fe ra. E xa kuye batui nan a niyaxi e xa xanin Babilon boxi ma, e xa Ala xa jaxankate xungbe soto konyiya kui.

Kono Ala xa namijonme xa masenyi mu danma menni xe. Annabi Esekiyeli naxa a masen e be a Ala fama ne kaabanakoe rabade e ragbilenfe ra Darisalamu. A naxe Alatala Xaxili Seniyenxi fama ne gorode e ma, a niya e xa tuubi, e man xa Ala xa marafanyi kolon e boje kui. A ngaxakerenyie gbegbe mu nu laxi na masenyi ra, kono ndee naxa e xaxili ti na xibaaru fanyi ra, e e tunnabexi na kui.

Annabi Esekiyeli naxa a masen e be, Ala fama a xa hɔrɔmɔbanxi tide a firin nde ra ki naxe. Na tide nu gbo Isirayilakae be. Babilonkae to e xa salide xungbe kana, e naxa a majoxun Ala nu bara a rabolo. Yi kitaabui nu a masenma ne e be a Ala nu bara e rabolo e xa yunubie xa fe ra, kono a mu tondima e raminide na jaxankate kui, a e rakisi. Ala tantu, mixi naxan Ala xa heeri fenma, a a toma ne. Ala sago nan na ki.

Ala xa won mali birade a xa kira foxo ra, kira naxan won xanimma ariyanna. Amina.

Ala xa masenyi Annabi Esekiyeli bε

Ala a yete masenfe Annabi Esekiyeli bε

¹ Ne tongo saxan nde, a kike naani nde, xi suuli nde ra, n nu na Isirayilaka suxuxie

ya ma Kebara xure fe ma. Koore naxa rabi, n naxa Ala xa laamatunyi to.

² Na je nu findixi Yudaya Mange Yehoyakini xa je suuli nde nan na konyiya kui. Na xi suuli nde

³ Alatala naxa masenyi ti n tan serexedube Esekiyeli bε, Busi xa di. N nu na Kalidi boxi nan ma Kebara xure fe ma. Alatala xonye nu na n ma.

⁴ N naxa turunnaade to kelife koala mabiri, nuxui xungbe yanbama naxan nabilinxi naiyalanyi magaaxuxi ra. A xori nu luxi ne alo wure raxunuxi.

⁵ Daalise naani nu na na te xoora. E nu maniyaxi xemee nan na,

⁶ kono yatagi naani nun gabutenyi naani nan nu na kankan ma.

⁷ E sanwurie nu tinxin, e sanbonbølae nu maniyaxi ninge toree nan na naxee yanbaxi alo wure gbeeli.

⁸ Mixi belexee nu na e be e gabutenyie bun ma e seeti naanie ma. Yatagie nun gabutenyie nu na e naani birin ma,

⁹ e gabutenyie nu doxoxi e bore ra. Na ki e mu nu e ya ragbilenma sigafe ra, e nu siga yare tun.

¹⁰ E yatagie nu na yi ki ne: yatagi adama daaxi, yatagi yete daaxi, yatagi ninge daaxi, nun yatagi sege daaxi nan nu na kankan be.

¹¹ E yatagie nu na na ki ne. Gabutenyi naani nu na kankan ma. Firin na seeti kerem ma, naxee nu italaxi e bore fe ma. Gabutenyi firin nan fan nu e fatee makotoxi.

¹² Kankan nu biraxi Ala Xaxili nan foxy ra. Na kui, e mu nu e ya ragbilenma, e nu fa siga yare tun.

¹³ Na daalisee lahale nu luxi ne alo te wolee nuri te fulefulee. Na te yanbaxi nu a lintanma na daalisee longori ra alo seyamakonyie.

¹⁴ Na daalisee nu siga e gi ra, e xulun alo seyamakonyi.

¹⁵ N to nu yi daalisee matofe, n naxa sanyi radiglinxi keren to boxi ma kankan seeti ma.

¹⁶ Nee nu yanbama alo diyaman, e birin nu maniya. E rafala ki nu luxi ne alo sanyi radiglinxi nu na sanyi radiglinxi gbete kui.

¹⁷ E ne sigama, e nu e perema e seeti naani nan ma, e mu nu e mafindima e xa jere kui.

¹⁸ E nu ite, e tofan, e luxi alo yae nu na e be.

¹⁹ Daalisee na e pere, e sanyie fan e pere. E na te koore ma, e sanyie fan te.

²⁰ Ala Xaxili nu siga dede, e fan nu birama ne a foxy ra, a nun e sanyie, barima na daalisee xaxili nu na e sanyie nan kui.

²¹ Na daalisee na siga, e sanyie fan siga. Daalisee na ti, e sanyie fan ti. Daalisee na te koore ma, e sanyi fan te, barima na daalisee xaxili nu na e sanyie nan kui.

²² Koore walaxə tofanyi alo diyaman nu italaxi e xun ma.

²³ Na daalisee gabutenyi firin nu italaxi e bore sceti ma, gabutenyi firin nu e fate makotoxi.

²⁴ E ne jere temui naxe, xui nde nu minima alo baa mörönyi xui, alo Ala Senbema xui, alo soori gaali xui. Daalisee na ti, e nu fa e gabutenye iso.

²⁵ Na temui xui nde naxa mini koore walaxə fari naxan nu na daalisee xun ma, e gabutenye isoxi.

²⁶ Se nde nu na na koore walaxə fari naxan nu luxi alo kibanyi naxan yailanxi diyaman na. Se nde nu na kibanyi kui naxan nu maniyaxi adamadi nde ra.

²⁷ A kanke nu yanbama alo wure raxunuxi, a sanyie fan nu yanba alo te. Naiyalanyi magaaxuxi nu na a rabilinyi birin ma.

²⁸ A yanbə nu luxi ne alo senkui naxan minima koore ma tune furu temui. N to na to, n naxa bira n na n yatagi rafelen bɔxi ma, n naxa xui nde me.

2

Alatala Annabi Esekiyeli xeefe

¹ Alatala naxa a masen n be, «Adamadi, keli, n xa masenyi ti i be.»

² A fefe na woyenyi fala n be, Xaxili Seniyenxi naxa goro n ma, a n ti n sanyie xun ma. N naxa a xui me a falafe ra n be,

³ «I tan adamadi, n tan nan i xeefe Isirayilakae ma, naxee bara muruta n ma, keli e benbae xa temui ma han yi waxati.

⁴ N i xeeema naxee xon, e tuli xɔrɔxɔ. I xa a fala e be, «Alatala yi masenyi nan tixi.»

⁵ Bɔnsœ murutaxi nan e ra, kono e fama ne a kolonde namijonme nde bara lu e ya ma, hali e tondi i xui suxude.

⁶ I tan adamadi, i naxa gaaxu e ya ra, i naxa kontɔfili e xa woyenyi xa fe ra, hali na birin fa findi tɔore ri a be, e fa lu alo talie. I naxa gaaxu na bɔnsœ murutaxi ya ra.

⁷ Fo i xa n ma masenyi ti e be, hali e tondi e tuli matide i ra e xa matandi kui.

⁸ Kono i tan adamadi, i xa i tuli mati n xui ra, i naxa muruta alo yi bɔnsœ a rabama ki naxe. I xa i de rabi, i xa donse don n naxan soma i yi ra.»

⁹ Na temui n naxa belexe italaxi nde to n ya i, keedi mafilinxi nu na a kui.

¹⁰ A naxa a itala n ya i, sebeli nu tixi a kui nun a fari naxan tɔore xɔrɔxɔ xa fe masenma.

3

Annabi Esekiyeli xa xeeरaya

¹ Alatala naxa a masen n be, «Adamadi, i xa yi keedi don, i sa masenyi tife Isirayila bɔnsœ be.»

² Awa, n naxa n de rabi, a naxa na keedi raso n de kui.

³ A man naxa a masen n be, «Adamadi, i xa yi keedi birin don n naxan soxi i yi ra.» N to a don, a nu poxun n de i alo kumi.

⁴ Na temui Alatala naxa a masen n be, «Adamadi, siga Isirayila bɔnsœ yire, i sa n ma masenyi ti e be.»

⁵ N mu na i xeefe pama xa ma, i mu naxan xa xui xɔrɔxɔ mema. N bara i xee Isirayila bɔnsœ nan ma.

⁶ N mu na i xeefe bɔnsœ wuyaxi xa ma, i mu naxee xa xui falama, i mu naxee xa xui mema. Xa a sa li n i xee ne nee fan ma nu, e i xui sumuxa ne keran na.

⁷ Kono Isirayila tan mu wama a tulimati i ra, barima e mu tinma n ma masenyi ra. E xaxili xɔrɔxɔ, matandi bara e bojne suxu.

⁸ Kono n i ya xɔrɔxɔma ne dangife e tan na, n i xa limaniya xun masama ne.

⁹ N a niyama ne i xa i tunnabexi alo fanye, i xa senbe soto naxan xɔrɔxɔ alo geme. I naxa gaaxu e ya ra, i naxa ifu e ya i de, hali e to findixi bɔnsœ murutaxi ra.»

¹⁰ Alatala naxa a masen n be, «Adamadi, I tuli mati n ma masenyi ra n naxan masenfe i be. I xa e ragata i bojne ma.

¹¹ Yakosi i xa siga i xa pama yire, naxan na konyiya kui, i sa woyen e ra. I xa a fala e be, «Ala xa masenyi nan ya.» Xa e sa e tuli mati ba, xa e mu e tuli mati ba, i tan xa n ma masenyi ti.»

¹² Na temui Alatala Xaxili naxa n tongo, n naxa xui nde me n xanbi ra a falafe ra, «Matɔxɔs na Alatala nɔre kanyi be a sabatixi dennaxel!»

¹³ N naxa na daalisee gabutenye xui me e garinfe e bore ra, a nun e sanyi digilinxie xui. Na senbe gbo.

¹⁴ Ala xaxili naxa n nate koore ma, a n xanin. Xɔnɔs nu bara n bojne rate, kono Ala xɔnɔs naxa no n na.

¹⁵ Na kui n naxa n ma pama li naxan nu na konyiya kui Teli Abibi taa kui Kebara xure fe ma. N naxa xi solofera raba e tagi, n nakorixi kofu.

¹⁶ Xi solofera to dangi, Alatala naxa yi masenyi ti n be, a naxe,

¹⁷ «Adamadi, n bara i findi Isirayila bɔnsœ kantama ra. I na n ma masenyi me, i xa na fala e be.»

¹⁸ N na a masen mixi jaaxi be, «I faxama ne,» xa i mu a rasi a xa gbilen fe jaaxi foxy ra alako a xa kisi, n a faxama ne a

xa yunubi xa fe ra. Na kui n a nii sare maxorinma i tan nan ma.

¹⁹ Kono xa i bara a rasi, a fa lu a mu a yete ragbilen n ma, a faxama ne a xa yunubi kui, kono a lima ne i tan nii bara rakis.

²⁰ «Xa tinxintoe nde sa gbilen tinxinyi foxo ra, a kira ghetse suxu, n a tcoroma ne na kira xon, alako a naxa fa faxa. Xa i mu a rasi, a faxama ne a xa yunubi kui. A xa wali fanyie birin luma ne fu. Na kui n a nii sare maxorinma i tan nan ma.

²¹ Kono xa i bara a rasi alako a naxa yunubi raba, a fa a tulimati i ra, a kisima i tan nan saabui ra. Na kui i bara i yete fan nakisi.»

²² Alatala xonye nu na n ma menni, a fa a masen n be, «Keli, mini fiili ma. N sa woyenma i be menni ne.»

²³ N naxa keli, n siga fiili ma. Menni n naxa Alatala xa nore to, alo n a toxiki Kebara xure de ra ki naxe. N naxa n yatagi rafelen boxi ma.

²⁴ Alatala Xaxili naxa so n boje kui, a naxa n nakeli. A naxa a masen n be, «Siga i xonyi, i so banxi, i naade balan i yete xun na.

²⁵ I tan Adamadi, e i xirima ne luuti ra alako i naxa so jama ya ma.

²⁶ N i nenyi xirima ne, alako i naxa no sese falade na bonsoe murutaxi be.

²⁷ Kono n ne woyenma i be, n i nenyi fulunma ne, alako i xa a fala e be, «Wo Marigi Alatala yi nan masenxi wo be.» Xa a naxan kenen, a xa na rame. Xa a mu naxan kenen, a xa na lu na. Bonsoe murutaxi nan e ra.»

4

Darisalamu suxuxi

¹ «I tan adamadi, i xa walaxe bende daaxi tongo, i fa pirinti korin a ma naxan misaalixi Darisalamu taa ra.

² I xa se ndee yailan na walaxe rabilinyi ma naxan misaalixi gere ra Darisalamu xili ma. Bende nde malan misaalii ra yaxuie fama tede tete ra naxan fari. Wuri die tongo naxee misaalixi wurie ra yaxuie naxee rawalima naade kanafe ra. Yonkindee yailan misaalii ra yaxuie luma dennaxe.

³ Wure nde ti i tan nun na walaxe tagi. Na xa findi misaalii ra Darisalamu suxuma ki naxe. A xa findi tonxuma ra Isirayila bonsoe be.»

⁴ «I xa i sa i koola setti ma na walaxe ya i. Na misaalima Isirayila xa yunubie nan na, naxee luma i ma i xa xi xasabi.

⁵ I xa xi xasabi lanma e xa yunubi raba je xasabi nan ma. Na findixi xi keme saxan xi tongo solomanaani nan na.

Isirayilakae xa yunubi kote doxoma i xun ma na ki ne.»

⁶ «I na ge na rabade, i man xa i sa i yirefanyi setti ma. Na kui i xa Yuda bonsoe xa yunubi kote tongo xi tongo naani bun ma, naxan a masenma e lu yunubi raba ra na je nan na.

⁷ I xa i ya ti na walaxe ra, i belexe itala, i woyen Darisalamu be n xili ra.

⁸ N i xirima ne luutie ra alako i naxa fa i mafindi i setti nde ma, han i ge na waxati rakamalide.»

⁹ «Mengi xorie, toge, tenge, nun na maniye tongo, i e sa se sase kui taami yailanfe ra i be na waxati. I fama ne na donde i saxi i setti ma na xi keme saxan xi tongo solomanaani bun ma.

¹⁰ I xa na donse maniya giramu keme firin, keme firin ma, i naxan donma loxo yo loxo a waxati ma.

¹¹ I xa ye fan litiri tagi maniya, i naxan minima loxo yo loxo a waxati.

¹² I xa taami yailan na mengi ra jama ya xori. I na gan mixi gbi ra.»

¹³ Na temui Alatala naxa a masen, «Na kui Isirayilakae fama ne taami seniyentare donde jamanne ghetee tagi, n e rayensenma dennaxe.»

¹⁴ N naxa a yaabi, «N Marigi Alatala astofulahi! N tan luma seniyenzi nan kui. Kabi n dimedi temui n mu sese raharamuxi don, alo sube naxan faxaxi a yete ma, xa na mu a ra sube naxan ibooxi sube xaaejie nde saabui ra.»

¹⁵ Na nan a ra, a naxa a fala n be, «Awa yire, i i xa taami ganma ninge jaaje nan fari, n bara mixi gbi fe lu na.»

¹⁶ Na temui a naxa a fala n be, «Adamadi, n mu tinma baloe xa Darisalamu li. Taakae fama donse nun ye sotode a xuri xuri nan na, e fa lu toore nun kontofili kui.

¹⁷ Baloe nun ye xurunma ne e yi, e fate jnon e gaaxu e bore tofe ra. Na birin e lima e xa yunubi nan xa fe ra.»

5

Isirayila xa jaxankate

¹ «I tan adamadi, i xa i xunyi nun i dexabe bi. I na ge na rabade, i xa na xunsexe nun na dexabe itaxun doxo saxan na.

² Darisalamu xa suxui xi konti na ge kamalide, i xunsexe nun dexabe doxo keren gan taa pirinti ma. I xa doxo keren maxabha santidegema ra pirinti rabilinyi ma. I xa doxo keren woli koore ma, foye xa a rayensen. Na birin a masenma ne n fama i keride santidegema ra ki naxe.

³ Kono i xa xunsexe dondoronti tongo, i nee noxun i xa dugi kui.

⁴ I man xa xunsexé nde woli te xoora, naxan a masenma yi jaxankate fama ne dinde Isirayila bonsœ birin na.»

⁵ «N tan Marigi Alatala nan yi masenxi: Darisalamu nan ya n naxan doxo sie tagi. Namanee nan na a rabilinyi birin ma.

⁶ Kono a bara muruta n ma seriye nun n ma yaamarie ma a xa jaaxupia kui. A bara a kobe raso n na, a gibile n foxo ra.»

⁷ «N tan Marigi Alatala nan yi masenxi: Wo bara jaaxu dangife wo doxobooree birin na. Wo to mu tinxi birade n ma kira foxo ra, wo mu n ma seriye suxu. Hali wo doxobooree xa seriye, wo mu a binyama.»

⁸ «N tan Marigi Alatala nan yi masenxi: N tan bara ti wo kanke Darisalamukae. N fama ne wo jaxankatade sie ya xori.

⁹ Wo to bira kuye xonxie batufe ra, n fe rabama ne wo ra n mu naxan singe rabaxi, n mu naxan nabama yare.

¹⁰ Wo babae fama ne e xa die donde, wo xa die fama ne e babae donde. N wo jaxankatama na ki ne, naxee luxi n fa e rayensen jamanee ma.»

¹¹ «N tan Marigi Alatala n bara n kali: Wo to n ma horomobanzixi rafe kuye jaaxie ra, wo fa batui raba n naxan xonxi, n na n ma hinne bama ne wo yi ra, n mu kinikinima wo ma, n mu wo rakisima fefe ma.

¹² Wo xa jama doxo keru faxama ne wuganyi nun kaame ra. A doxo firin nde faxama santidegema nan na taa fari ma. A doxo saxon nde rayensen ye jamanee ma, n e keri santidegema ra.»

¹³ «Na temui, n ma xone danma ne. N gbe fama ne joxede na kui. N na xonc e ma na ki, e fama ne a kolonde n tan Alatala bojre na ki naxe.»

¹⁴ N i findima yire kanaxi nan na, si gbete na nna to, e fa wo mabere.

¹⁵ N na ge wo jaxankatade n ma xone kui, e fe jaaxi falama ne wo xun ma, e wo konbi. Wo findima masenyi magaaxuxi nan na sie be naxee na wo rabilinyi. Wo Marigi Alatala xui nan na ki.»

¹⁶ «N na n ma xali faxatise wolima ne wo ma, naxan lanxi kaame ma. Nee wolima ne alako n xa wo sonto. N luma ne wo xa kaame xun masa ra, wo xa baloe xa joun feo.

¹⁷ N kaame radinma ne wo ma, n sube xajpee xejema ne wo yire. Na birin wo xa die sontoma ne. Wuganyi, faxe, nun gere mu jounma wo tagi. Wo Marigi Alatala xui nan na ki.»

6

Naxankate geyae fari
¹ Alatala naxa yi masenxi ti n be,

² «Adamadi, i ya rafindi Isirayila geyae ma, i xa n xui radangi e ma.

³ I xa a fala, «Isirayilakae, wo wo tulimati wo Marigi Alatala xa masenyi ra. N naxee wo tan naxee na geyae fari nun gulunbae kui, n fama ne wo sontode santidegema ra, n wo xa kuye batudee kana.

⁴ Wo xa serexebadee kanama ne, wo xa surayi serexebadee yensen, wo faxa wo xa kuyee ya xori.

⁵ N wo tan Isirayilakae binbie luma ne na serexebadee rabilinyi, wo xorie rayensemna ne naa.

⁶ Wo sabati dede, wo xa taae nun wo xa batudee kanama ne. Wo xa serexebadee nun wo xa kuye butuxunma ne, wo xa surayi serexebadee rabira. Wo xa wali birin xun nakanama ne.

⁷ Mixi gbegbe na faxa wo ya ma, wo fama a kolonde a Alatala na n tan nan na.»

⁸ «Kono n wo dønxøe ratangama ne santidegema ma, n fa wo lu jamanee ma.

⁹ Na temui wo xa mixi naxee xaninxikonyiya kui, e fama ne rature n ma. E fa e xa yanfanteya kolon n mabiri, e xa bire kuyee foxo ra, na birin bara n boje tooro. E na fahaamui soto e xa jaaxupia ma, e boje fan toorma ne.

¹⁰ Na temui e a kolonma ne a Alatala na n tan nan na. N mu wøyenxi fufafu ra n to yi gblaoe fe fala e be.»

¹¹ «Wo Marigi Alatala xa masenyi nan ya: Wo wo belexe bonbo, wo wo sanyi ramaxa, a falafe ra, «Isirayila bonsœ xa jaaxupia birin bara a niya e xa faxa gere, kaame, nun wuganyi ra.

¹² Naxee makuya, wuganyi nan nee faxama. Naxee makore, nee faxama gere nan kui. Naxee na ratanga na gblaoe ma, kaame nan nee fan faxama. N na n ma xone fulunma ne e xili ma.

¹³ E na e xa mixi binbie to e xa kuyee seeti ma na serexebadee yire geyae fari wurie bun ma e nu surayi fanyi gamma denraxee serexe ra e xa kuyee be, e a kolonma ne a n tan nan na Alatala ra.

¹⁴ N fama ne n belexe italade e xili ma, e xa boxi fa kana kelife gbengberenyi ma han Dibila. Na kui e a kolonma ne a n tan nan na Alatala ra.»

7

Isirayila xa fe rajonyi

¹ Alatala naxa a masen n be, a naxe,

² «I tan adamadi, wo Marigi Alatala xui nan yi ki Isirayila bonsœ be, «Wo xa fe rajonyi bara wo xa boxi tunxun naani birin li!»

³ A gbe mu luxi n xa n ma xone radin wo ma, wo xa wo xa wali jaaxi sare soto, wo xa fe xa joun.

⁴ N mu kinikinima wo ma fefe ma. N wo xa wali kobi birin nagbilenma ne wo ma. Na kui wo fama ne a kolonde n tan nan na Alatala ra.»

⁵ «Wo Marigi Alatala xui nan yi ki, wo xa gbaloe magaaxuxi bara wo li.

⁶ Wo xa fe rajonyi bara fa, a bara wo yire li, a bara keli wo xili ma!

⁷ Fe xɔrɔxɔe bara wo li, wo tan naxee sabatixi Isirayila bɔxi ma. N ma kiti lɔxɔe bara fa. Sɛewɛ bara masara kɔntɔfili ra wo xa geyae fari.

⁸ A gbe mu luxi n xa n ma xɔnɛ radin wo ma a jaaxi ra. N wo makiitima ne wo xa wali jaaxi xa fe ra, n wo xa yunubie sare ragbilen wo ma.

⁹ N mu kinikinima wo ma fefe ma. N wo xa wali kobi birin nagbilenma ne wo ma. Na kui wo fama ne a kolonde n tan nan na Alatala ra.»

¹⁰ «Na lɔxɔe nan yi ki! Gbaloe bara ramini alɔ fuge minima sansi wuri ma ki naxɛ. Wo xa yete igbona bara dange.

¹¹ Wo xa fe kobi bara findi luxusinyi ra n belexe kui. Nama yo mu luma wo xɔnyi, e harige birin jɔnma ne.

¹² Kiti waxati bara fa, na lɔxɔe bara a li. Saresoe naxa sɛewɛ, saremati naxa sunnun, barima Alatala xa xɔnɛ na tefe pama birin xili ma.

¹³ Saresoe mu sese fima sarematie ma e xa duniniegiri kui, barima Ala xa nate mu masarama. E birin faxama ne e xa yunubie xa fe ra.

¹⁴ Hali e sara fe, e gere fe yailan, mixi yo mu sigama gere sode barima n ma xɔnɛ bara din e birin na sinnanyi ma.»

¹⁵ «Gere na taa fari ma, wuganyi nun kaame na taa kui. Naxan na daaxa na faxama gere nan kui, naxan na taa kui na kanyi faxa kaame nun wuganyi ra.

¹⁶ Naxee na ratanga na ma, nee sa e noxumma geyae nan fari. E wama ne alɔ kolokonde e xa yunubie xa fe ra.

¹⁷ E sɛnbe jɔnma ne, e xinbie rakori.

¹⁸ E sunnunyi dugi nan nagoroma e ma, e xunyi nun e dexabie bi yaagi kui.

¹⁹ E gbeti nun xɛɛma wolima ne tandem se seniyentare, kɔno na sese mu findima kisi ra e be Ala xa xɔnɛ lɔxɔe. Na naafuli mu findima donse ra e be, barima a findi ne e ratantanse ra.

²⁰ E nu bara jelexin e xa xunmase fanyie ra, e naxee rawalixi kuye jaaxie yailanfe ra. Na kui n nee findima ne se seniyentaree ra,

²¹ n nee so e yaxui jaaxie yi ra naxee e rawalima fe kobi ra pamane ma.

²² N na n kobe soma ne e ra. E fama ne sode n ma hɔromɔbanxi kui, e fe seniyentare raba naa, e n ma see mujuna.»

²³ «Yɔlɔnɔnɔnyie xa yailan, barima wo xa bɔxi rafexi suute nun faxetie nan na.

²⁴ N mixi jaaxie nan nafama kelife jamanee ma, alako e xa wo xa banxie tongo, e xa wo rayaagi, e xa wo xa batudee mbabere.

²⁵ Fe xɔrɔxɔe na wo li, wo bɔjɛsa fenma ne, kɔno wo mu na toma fefe ma.

²⁶ Gbaloe luma fa ra ne a bore foxy ra. Wo luma ne fe xɔrɔxɔe me ra. Wo xibaaru fanyi fenma ne namijɔnme ra, kɔno marasi yo mu luma serexedubee nun forie yi ra.

²⁷ Mange luma ne sunnun na, a xa kuntigie nimisa, a xa pama birin sɛren gaaxui kui. N e makiitima e pere ki na ma, alo e darixi a ra ki naxe. Na temui e a kolonma ne n tan nan na Alatala ra.»

8

Kuye batufe Ala xa hɔromɔbanxi kui

¹ A jɛ senni nde, kike senni, xi suuli nde ra, n nu dɔxɔxi n ma banxi nan kui, Yuda forie fan nu na n sɛti ma. Na temui Muxu Marigi Alatala naxa a sɛnbe masen n be.

² N naxa laamatunyi to naxan lanxi xɛmɛ nde ma naxan sanyie nu luxi alɔ te, a kanke nu yanbama alɔ bafata raxunuxi.

³ A naxa a belexe itala, a n xunsexɛ susu. Ala Xaxili Sɛniyenxi naxa n tongo, a n ite koore nun bɔxi tagi, a fa laamatunyi masen n be. N naxa Ala xa hɔromɔbanxi to Darisalamu. N to na sode de li naxan nu na kɔola ma, n naxa kuye nde to naa naxan Ala raxɔnɔma.

⁴ Isirayila Marigi Ala xa nɔre fan nu na menni, alɔ n a to ki naxe a singe ra filli ma.

⁵ Ala naxa a masen n be, «I tan Adamadi, i ya ti kɔola biri ra. N to n ya rasiga naa, n naxa na kuye to hɔromɔbanxi sode de kɔola biri ra, naxan Alatala raxɔnɔma.

⁶ Ala naxa a masen n be, «Adamadi, i bara Isirayila bɔnsɔe xa wali jaaxi to, wali naxan a niyama n xa n makuya n ma hɔromɔbanxi ra? I fama ne fe gbete tode naxee jaaxu na be.»

⁷ Ala naxa n xanin hɔromɔbanxi sode de gbete ra. Menni n naxa yale nde to tete ma.

⁸ A naxa a masen n be, «Adamadi, i xa na yale raxungbo.» N to na raba, n naxa naade nde to.

⁹ A naxa a masen n be, «I xa so naa pama xa wali jaaxi matode.»

¹⁰ N to so menni kui, n naxa bubusee, sube raharamuxie, nun Isirayila bɔnsɔe xa kuye birin xa pirinti to na banxi xale rabilinyi ma.

¹¹ Isirayila fori tongo solofera nun Safan xa di Yaasaniya nu na menni, surayi ganse susuxi kankan yi ra, tuuri nu fa te a fa menni rafe.

¹² Ala naxa a masen n bε, «Adamadi, i bara Isirayila bɔnsɔe forie xa wali to, e naxan nabafe dimi kui e xa kuyee ra? E naxe, «Alatala mu won toxi feo. A bara won ma bɔxi rabolo.»»

¹³ Ala man naxa a masen n bε, «I fama ne fe gbete tote naxee jaaxu na bε.»

¹⁴ Na temui a naxa n xanin Alatala xa hɔrɔmɔbanxi sode de rα kɔola mabiri. N naxa gine ndee li menni, e dɔxɔxi, e ɔnɔfe rabafe kuye nde be naxan xili Tamusu.

¹⁵ A naxa a masen n bε, «Adamadi, i bara a to? I fama ne fe gbete tote naxee jaaxu na bε.»

¹⁶ A naxa n naso Alatala xa hɔrɔmɔbanxi xa tete kui. N naxa mixi mɔxɔjen nun suuli to hɔrɔmɔbanxi sode de rα, gbutunyi nun sereχebade tagi, e kobe soxi Alatala xa banxi ra, e ya rafindixi sogetede ma e nu suyidi soge bε.

¹⁷ Ala naxa a masen n bε, «Adamadi, i bara a to? Fe xuri di nan yi ra Yudayakae na naxee rabafe be? E man na fe jaaxi nan nabama bɔxi birin kui, fe naxan n naxɔnɔma han. A mato e na kuye salonsee sunbufe ki naxε.»

¹⁸ Na kui n na n gbe jɔxɔma n ma xɔne kui. N mu kinikinima e ma, n mu gblenma na naxankate fo xo ra. Hali e n maxandi e xui itexi ra, n mu n tuli matima e ra fefe ma.»

9

Kuye batuie xa faxe

¹ Na temui n naxa Ala xui itexi me, a naxe, «Taa kantamae, wo xa fa wo xa geresosee ra!»

² Xeme senni naxa mini naade fuge biri ra, naade naxan ya rafindixi kɔola ma, birin nun a xa geresosee ra a belexe i. Xeme gbete nu na e ya ma, dugi fiiχe ragoroxi a ma, sebeli ti se nu na a belexe i. E naxa fa, e ti sereχebade fe ma, naxan yailanxi wure gbeeli ra.

³ Isirayila Marigi Ala xa nore naxa keli malekee sawuree xun, a nu magoroxi naxee fari, a a xun ti banxi sode de ra. Alatala naxa na xeme xili dugi fiiχe ragoroxi naxan ma, sebeli ti se nu na naxan belexe,

⁴ a a masen a bε, «I xa i nere Darisalamu taa kui tonxuma safe ra xeme birin tigi ra, naxee na toorofe, naxee na wafe yi fe jaaxie xa fe ra naxee rabama Darisalamu.»

⁵ A man naxa a masen a booree be n ya xori, «Wo bira yi xeme fo xo ra, wo xa faxe ti kinikitarena kui!»

⁶ Wo xa mixi birin faxa, forie, segetalae, sungbutunye, ginee nun dimedie. Kono tonxuma na naxee tigi ma, wo nee lu na!

Wo xa yi wali folo n ma hɔrɔmɔbanxi seniyenxi yire.» Na kui e naxa na forie faxa naxee nu tixi hɔrɔmɔbanxi ya ra.

⁷ A man naxa a masen e bε, «Hali a findixi fe seniyentare nan na, wo xa n ma hɔrɔmɔbanxi xa tete rafe binbie ra! Yakozi, wo siga!» Na kui e naxa mini, e faxe belebele ti taa kui.

⁸ E nu faxe tima temui naxε, n naxa n felen bɔxi ma n keren. N nu n mawafe Ala bε a falafe ra, «N Marigi Alatala, i wama Isirayila bɔnsɔe birin sɔntɔfe ne i xa xɔne kui naxan na tefe Darisalamu taa kui?»

⁹ A naxa n yaabi, «Isirayila nun Yuda bɔnsɔe xa yunubi gbo! E luma faxe ti ra temui birin, e fe tinxitaree raba bɔxi birin kui. E naxe, «Alatala bara yi bɔxi rabolo, a mu won ma fe toma sonon.»

¹⁰ Na kui n mu kinikinima e ma fefe ma. N e xa wali jaaxi sare ragbilenma ne e ma a xɔrɔxε ra.»

¹¹ Na temui na xeme dugi fiiχe ragoroxi naxan ma, sebeli ti se susuxi naxan yi ra, a naxa gblen, a denteg sa a xeme bε, «N bara ge i xa yaamari rabade.»

10

Ala xa nore xa keli a xa hɔrɔmɔbanxi xun

¹ Na laamatunyi kui n naxa kibanyi nde to malekee xun ma naxan nu luxi alo diyaman maniye.

² Alatala naxa a masen xeme be dugi fiiχe nu ragoroxi naxan ma, «I xa so malekee bun ma, sanyi radigilinxie na dennaxε, i xa te wolee tongo, i e rayensen ta ma.» A naxa na raba n ya xori.

³ Na malekee nu tixi hɔrɔmɔbanxi yire-fanyi ma na xeme so temui naxε. Kunda nu na hɔrɔmɔbanxi tete kui.

⁴ Alatala xa nore naxa keli na malekee xun ma, a siga hɔrɔmɔbanxi sode de ra. Kunda naxa hɔrɔmɔbanxi rafe, Alatala xa nore xa yanbe fanyi nu na tete birin kui.

⁵ Na malekee gabutenye xui nu mema boore tete kui, a nu gbo alo Ala Senbema wɔyen xui.

⁶ Alatala to xeme yamari, dugi fiiχe nu ragoroxi naxan ma, a xa te wolee tongo se digilinxie tagi malekee bun ma, a naxa so, a sa ti naa.

⁷ Na maleke keren naxa te wole ndee ko, a a sa na xeme belexe i. Na naxa a rasuxu, a mini.

⁸ Mixi belexe maniye nan nu minima na malekee gabutenye bun ma.

⁹ N naxa sanyi radigilinxie naani to malekee fe ma, keren keren nu na kankan bun ma. E nu mayanbama alo diyaman maniye.

¹⁰ Na sanyi radigilinxi naani birin nu maniya, kankan luxi alō a nu na sanyi radigilinxi gbete nan kui.

¹¹ E ne sigama, maleke yatagi nu tixi dennaxe ra e nu e jereema menni biri ne, halı na sanyi to nu a mafindima.

¹² Yae nu na na maleke naanie birin fatee ma, a nun e farie ma, e belexee ma, e gabutenyie ma, nun e sanyi radigilinxi naanie ma

¹³ N naxa a me, e na sanyi radigilinxie xilima «sanyi firi firi.»

¹⁴ Yatagi naani nan nu na na maleke birin be. Keren nu luxi ne alō maleke yatagi, a firin nde nu luxi ne alō mixi yatagi, a saxon nde nu luxi ne alō yete yatagi, a naani nde nu luxi ne alō sege yatagi.

¹⁵ Na temui na maleke naixa keli. E nu maniyaxi na daalisee nan na n nu bara naxee to Kebara xure de ra.

¹⁶ Na maleke ne e jereema, e nun na sanyi radigilinxie nan a ra. E na e gabutenyie itala e xa keli, e nun na sanyie nan a ra.

¹⁷ E na ti, e nun e sanyie nan a ra, e na te, e nun e sanyie nan a ra, barima na daalisee nii nu na e sanyi radigilinxie nan kui.

¹⁸ Na temui Alatala xa nore naxa keli horomobanxi sode de ra, a sa a magoro na maleke xun ma.

¹⁹ E naxa e gabutenyie itala, e keli boxi ma n ya xori e nun e sanyi radigilinxie ra. E naxa e sa ti Alatala xa horomobanxi de ra sogetede biri ra. Isirayila Marigi Ala xa nore nu na e xun ma.

²⁰ A rapanji n naxa a kolon n na daalise naani n naxee toxi Kebara xure de ra, e nu maniyaxi malekeen nan na.

²¹ Yatagi naani nun gabutenyi naani nu na e birin ma. Belexee fan nu na e gabutenyie bun ma.

²² E yatakie nu maniyaxi yatakie nan na n naxee to Kebara xure de ra. E birin nu sigama yare nan tun.

11

Darisalamu xa paxankate nun Isirayila xa boje masare

¹ Na temui Ala Xaxili Seniyenxi naxa n tongo menni, a n xanin Alatala xa horomobanxi naade ra, naxan na sogetede biri ra. Xeme moxojen nun suuli nu na menni. Nama kuntigie Asuru xa di Yaasaniya nun Benaya xa di Pelataya fan nu na e ya ma.

² Alatala naxa a masen n be, «Adamadi, yi mixie na fe jaaxi kui. E wama jama ratantanfe e xa marasi ra.

³ E naxe, «Hali won mu banxi ti, barima yi taa luxi ne alō tunde won jinma naxan kui.»

⁴ Na kui i tan adamadi, i xa n ma woyenyi radangi e ma.»

⁵ Na temui Alatala Xaxili Seniyenxi naxa goro n ma, a yi masenyi ti n be n xa a radangi e ma, «Alatala xa masenyi nan ya: Wo tan Isirayila bonsœ, n wo xa manoxunyi kolon.

⁶ Wo bara mixi gbegbe faxa yi taa kui, wo bara e binbie lu kira ra.

⁷ Na kui n tan, wo Marigi Alatala yi nan masenxi: Wo binbie naxee wolixi kira ra, e findixi subee nan na naxan fama gande yi tunde kui, kono n wo tan kerima ne.

⁸ Wo to gaaxuxi gere ya ra, n gere rafama ne wo ma! N tan Alatala xui nan ya.

⁹ N wo raminima ne taa kui, n wo sa si gbete sagoe. Na nan findima wo xa paxankate ra.

¹⁰ Wo faxama gere nan kui Isirayila naaninyi ra. Na kui wo a kolonma ne a n tan nan na Alatala ra.

¹¹ Yi taa mu findima wo be tunde ra, wo tan mu findima sube ra naxan ganma be taa kui. N wo tan makiitima Isirayila naaninyi nan na.

¹² Wo a kolonma ne a n tan nan na Alatala ra, wo tondi birade naxan xa yaamarie foxo ra. Wo bara n ma seriye rabolo, wo bira si gbetee xa seriye foxo ra.»

¹³ N to ge na masenyi falade, Benaya xa di Pelataya naxa faxa. N naxa n yatagi rafelen boxi ma keren na, n fa a fala n xui itexi ra, «N Marigi Alatala, i wama Isirayila mixi dönxœ birin sontofe ne?»

¹⁴ Alatala naxa n yaabi,

¹⁵ «Adamadi, Darisalamukae na a falafe i baribooree nun Isirayila bonsœ birin be e xa e makuya Alatala ra, barima e naxe yi boxi findixi e gbe nan na.

¹⁶ Na kui i xa a fala e be, «Alatala xa masenyi nan ya. Hali n e makuya, n e xanin jamanee ma, n luma ne e seeti ma menni fan.»»

¹⁷ «I xa yi masenyi ti: «Wo Marigi Alatala xa masenyi nan ya. N wo malanma ne kelife jamanee tagi wo yensenxi dennaxe, n man Isirayila boxi so wo yi ra.»»

¹⁸ «E gblenma ne e xa boxi ma, e fa kuye jaaxie birin ba naa.

¹⁹ N e boje findima boje keren nan na. N xaxili neene so e yi ra. N e xa boje xorojœ bama ne, n boje fanyi so e yi ra,

²⁰ alako e xa bira n ma yaamarie foxo ra, e xa n ma seriye binya. E findima n ma mama nan na fa, n tan findi e Marigi Ala ra.

²¹ Kono mixi naxee birama e xa kuye batufe foxo ra, n e xa wali jaaxi sare

ragbilenma n̄ e ma. Alatala xui nan na ki.»

²² Na temui na malekēe naxa e gabutenye itala nun e sanyi radigilinxie, Isirayila Marigi Alatala xa nōrē nu na e xun ma.

²³ Alatala xa nōrē naxa keli taa kui, a sa a magoro geya fari naxan nu na sogetede.

²⁴ Na laamatunyi kui, Ala Xaxili Seniyenxi naxa n tongo mēnni, a n xanin Isirayila bōnsōe yire naxan nu na konyiya kui Kalide boxi ma. Laamatunyi to nōn,

²⁵ n̄ naxa Alatala xa masenyi birin nadangi e ma, a naxee masen n̄ be.

12

Taali konyiya xa fe ra

¹ Alatala naxa a masen n̄ be, a naxē,

² «Adamadi, i na bōnsōe murutaxi nan tagi yi ki. E ya na na, kono e mu se toma. E tulī na na, kono e mu fe mēma, barima bōnsōe murutela nan e ra.

³ Adamadi, i naxan nabama, i xa kote yailan alo i na sigafe konyiya nan kui. I xa mini e ya xōri yanyi xare ra alo mixi suxuxi naxan xaniñfe jamanee ma. Na kui, hali e findixi bōnsōe murutaxi nan na, e fama ne fahaamui sotode i xa taali kui.

⁴ I xa i xa kote yailan yanyi ra e ya xōri. Nunmare temui i xa mini taa kui e ya xōri alo i na sigafe konyiya nan kui jamanee ma.

⁵ I xa yale ti taa tete ma e ya xōri, i fa mini n kui a nun i xa kote.

⁶ I xa i xa kote dōxō i tunki ma e ya xōri, i mini nunmare temui. I xa i yatagi makoto alako i naxa no bōxi tote. Na birin bara findi tonxuma ra Isirayila bōnsōe be.»

⁷ N naxa na raba alo Ala a masen n̄ be kui. N naxa n ma kote yailan yanyi xare ra. Nunmare ra, n naxa yale ti taa tete ma n belexe ra, n fa mini n ma kote ra e ya xōri.

⁸ Na kuye iba, Alatala naxa n maxorin,

⁹ «Adamadi, yi bōnsōe murutaxi mu i maxorin nu, i na fe naxan nabafe?»

¹⁰ A fala e be, «Alatala yi nan masenxi: Yi kiiti saxi Darisalamu mangée nun Isirayila bōnsōe nan birin ma naxee sabatixi be.»

¹¹ A fala e be, «N tan findixi wo be tonxuma nan na. N naxan nabaxi na ki, na nan fama rabade wo fan na. E wo suxuma ne, e wo xanin konyiya kui jamanee ma.»»

¹² «Mange naxan na e xun ma, a a xa kote dōxōma a tunki nan ma nunmare temui, a a gi. E yale tima ne taa tete ma alako a xa mini na ra. A a yatagi makotoma ne alako a naxa bōxi to.»

¹³ N na n ma yele italama ne a xun ma, n ma gantanyi a suxu. N a xaninma ne Babilōn, Kalidi bōnsōe xa boxi ma, kono a mu mēnni toma a ya ra. A faxama naa.

¹⁴ N fama ne a xa mixi birin nayensende, a xa kuntigie nun a xa sōorie. N e birin nakerima ne santidegema ra.»

¹⁵ «N na e keri jamanee ma dunija yire birin, e a kolonma ne na kui a n tan nan na Alatala ra.

¹⁶ Kōnō n mixi ndee ratangama ne e ya ma gere kui, n e ratanga kaame nun wuganyi ma, alako e xa nō e xa wali kobie mataalide si gbetee be e na lu dennaxe. E a kolonma ne a n tan nan na Alatala ra.»

¹⁷ Alatala naxa a masen n̄ be, a naxē,

¹⁸ «Adamadi, i ne i degema temui naxē, i xa seren gaaxui ra. I ne ye minma temui naxē, i imaxa kontofili ra.

¹⁹ A fala jama be, «Wo Marigi Alatala yi nan masenxi Darisalamukae nun Isirayilakae xa fe ra. A naxē e e degema gaaxui nan kui, e ye min kontofili ra, barima gbaloe jaaxi a niyama ne harige birin ba e xa bōxi ma.

²⁰ Taae kanama ne, boxi xara. Na kui wo a kolonma ne a n tan nan na Alatala ra.»

²¹ Alatala naxa a masen n̄ be, a naxē,

²² «Adamadi, munse na yi taali wōyeniyi ra, naxan na falafe wo tagi Isirayila bōxi ma? Na taali naxē, «Loxōee na e ikuyafe de, kono Alatala xa laamatunyi mu kamalixi fefe ma.»

²³ A fala e be, «Alatala yi nan masenxi: N fama ne na taali wōyeniyi ifale dande. Mixi yo mu na falama sōnon Isirayila bōxi ma.» A fala e be, «A gbe mu luxi laamatunyi birin xa kamali.»

²⁴ Wule laamatunyi nun wule masenyi hōnma ne sematoe yi ra Isirayila bōnsōe ya ma.

²⁵ Kōnō n tan Alatala na naxan masen, na kamalima ne a waxati ma. N fama n ma masenyi rakamalide wo tan murutelae nan be. Alatala xui nan na ki.»»

²⁶ Alatala naxa a masen be, a naxē,

²⁷ «Adamadi, Isirayila bōnsōe luma ne a fala ra i xa laamatunyi fe masen naxan buma a fa raba. A naxē namijōnme xa masenyi mu kamalima fo je wuyaxi na dangi.

²⁸ Na kui, a fala e be, «Alatala yi nan masenxi: N mu dugundima n ma masenyi rakamalide sōnon. N naxan masenxi, na fama ne rabade. Alatala xui nan na ki.»»

13

Sematoe wule falee

¹ Alatala naxa a masen n̄ be, a naxē,

² «Adamadi, i xa masenyi ti n xili ra Isirayila namijōnme be. A fala e be, naxee masenyi tima e yete bōje ma fe ma, i naxē, «Wo wo tuli mati Alatala xa masenyi ra!»

³ Alatala xa masenyi nan ya: Naxankate na namijonme wule falee be, naxee barama e yete xaxili foxo ra, e mu laamatunyi yo toxi.

⁴ Isirayila, wo xa namijonme wule falee luma ne alo xulumasee banxi kanaxi kui.

⁵ Wo mu Isirayila xa tete yailanxi alako a xa ti gere kui Alatala xa loxoe.

⁶ E xa laamatunye findixi wule nan na. E xa masenyi mu findixi nondi ra fefe ma. E naxe, Alatala xui nan na ki, a fa li Alatala xa mu e xexxi. E wama na xa kamali tun.

⁷ Fu xa mu na wo xa laamatunye nun wo xa masenye ra? Wo a falama, Ala xui nan na ki, a fa li n tan Ala xa xui mu a ra!»

⁸ «Wo Marigi Alatala yi nan masenxi wo xa fe ra, a naxe: «N bara keli wo xili ma wo xa wule masenye nun wo xa wule laamatunye xa fe ra. Alatala xui nan na ki.

⁹ N na n belexe italama ne namijonme wule falee be, naxee wule laamatunye nun wule masenye xa fe falama. E mu luma n ma jama kuntigie ya ma, e xili bama ne Isirayila xa taruxui kui, e mu soma Isirayila boxi ma sonon. Na kui wo a kolonma ne a n tan nan na Alatala ra.»

¹⁰ «E to fa na n ma jama raloefe ne na ki a falafe ra, «Wo boje xa sa,» kono a fa li gbaloe na na. E tete kobi nan ti, e fa a penti a fixe ra.

¹¹ A fala e be na tete birama ne. Turunnaade nun tune xungbe na fa, balabalanyi goruma ne.

¹² Na tete na bira, a mu falama xe wo be, «Wo mu a pentixi xe? Munse fa niyaxi?»

¹³ «Wo Marigi Alatala yi nan masenxi: «N turunnaade xungbe radinma ne wo ma n ma xone kui, tune belebele nun balabalanyi sinma ne wo ma senbe ra, a kasare ti.

¹⁴ N tete rabirama ne, wo naxan pentixi, n a sanbunyi maba. A na bira wo ma, wo faxa a bun ma. Na temui, wo a kolonma ne a n tan nan na Alatala ra.

¹⁵ N na n ma xone birin naminima ne na tete ma, nun mixi naxee a pentixi. N a falama ne wo be, Tete mu na sonon, naxee fan a pentixi, nee fan mu na sonon.

¹⁶ Nee findixi na namijonme wule falee nan na, naxee nu woyenma Darisalamu xa fe ra, a bojresa xa fe fala e be, a fa li gbaloe nan tun nu na fafe e ma. Alatala xui nan na ki.»

¹⁷ «Yakosi adamadi, i ya rafindi i xa jama xa gine dimedie ma, naxee namijonme masenyi tima e yete boje ma fe ma. I xa masenyi ti e xili ma,

¹⁸ A falafe ra, «Alatala yi nan masenxi e be, «Naxankate na ginee be naxee belexekonnasoe yailanma karafili ra, xa na mu a ra e mafelenye yailan mixi

ratantanfe ra. Wo a majoxunxi ne a wo na n ma mixie ratantan, wo mu toore sotoma na kui?

¹⁹ Wo bara n mabere donse di xa fe ra. Wo to wule fala n ma jama be naxan a tulimata wule ra, wo bara mixi faxa naxan mu nu lanma a xa faxa, wo bara mixi lu naa naxan mu nu lanma a xa lu naa.»»

²⁰ «Wo Marigi Alatala yi nan masenxi: «Wo xa karafilie mu rafan n ma, wo mixi ratantanma naxan na alo gantanyi sama xone be ki naxe. N na karafilie bama ne wo belexee ra, n xoreya fima ne mixi ma wo naxan susu gantanyi kui alo xone.

²¹ N wo xa mafelenye bama ne wo ma, n na n ma jama ba wo xa noe bun ma. Na kui wo a kolonma ne a n tan nan na Alatala ra.

²² Wo bara limaniya ba tinxintoe yi ra wo xa wulee ra, n nu wama naxan malife. Wo bara tinxintare rasi e xa lu e xa fe naaxie kui, n nu wama naxan nakisife.

²³ Wo to na mooli raba, wo mu wule masenyi tife sonon, wo mu luma sematoe xa wali kui. N fama ne n ma jama ratangade wo belexe. Na kui wo a kolonma ne a n tan nan na Alatala ra.»»

14

Ala xa kate Isirayila boje ragbilenfe a ma

¹ Isirayila fori ndee naxa fa n xonyi. E to doxo,

² Alatala naxa a masen n be,

³ «Adamadi, yi mixie bara kuyee fe tongo e a sa e nii ra, e fe jaaxie susu naxee e rabirama. A lanma n xa tin e xa n maxandi?

⁴ A fala e be, «Wo Marigi Alatala xa masenyi nan ya: Isirayilaka naxan yo kuye fe sa a nii ra, a fe jaaxi susu naxan a rabirama, a na siga namijonme yire Ala maxandide, n a xa duba mafindima a xa yunubi raba xasabi nan ma.

⁵ N yi rabama ne alako n xa Isirayila bonsoe boje rafindi n ma, hali e to bara e makuya n na e xa kuye batufe ra.»

⁶ «A fala Isirayila bonsoe be, «Wo Marigi Alatala xa masenyi nan ya: Wo tuubi, wo gbilen wo xa kuye batufe foxo ra, wo wo kobe so wo xa fe jaaxie ra!

⁷ Isirayilakae birin, xa na mu a ra wo xa xone, mixi yo naxan kuye fe sama a nii ra, a fe jaaxi susu naxan a rabirama, na kanyi na siga namijonme yire n maxandife ra, n tan Alatala yati fama na kanyi yaabide.

⁸ N tima ne a kanke, n a findima misaali nan na jama be, a xili findi konbi ra e ya ma. N a kerima ne n ma jama ya ma. Na kui wo a kolonma ne a n tan nan na Alatala ra.»»

⁹ «Xa na namijonme fa tin masenyi falade n xili ra, n tan yati bara a madaxu a xa na raba. Na kui n na n belexe itala a xili ma, n a xa fe xun nakana n ma jama Isirayila ya ma.

¹⁰ E bara yunubi soto na kui, namijonme yo, nun mixi yo naxan maxandi tima a saabui ra.

¹¹ Na temui Isirayila bɔnsœ mu luma e makuya ra n na, e seniyentarepa bepinma ne. E findima ne n ma jama ra, n fan findi e Marigi Ala ra. Alatala xui nan na ki.»

¹² Alatala naxa a masen n be, a naxe,

¹³ «Adamadi, xa jama nde n bejin e xa yunubie xa fe ra, n fama ne n belexe italade e xili ma, n e xa baloe pɔn, n kaame radin e ma, n e xa mixie nun e xa xurusee faxa.

¹⁴ Hali Annabi Nuha, Annabi Daniyeli, nun Annabi Ayuba nu na e ya ma nu, jama nɔma kiside e xa tinxinyi gbansan nan saabui ra. Alatala xui nan na ki.»

¹⁵ «Xa n sube xaajne radin na bɔxi ma e xa dimee faxa, mixi birin xa keli naa na subee xa fe ra,

¹⁶ hali na namijonme saxan sa lu naa, n tan wo Marigi Alatala bara n kali, jama mu nɔma e xa die rakiside. Na namijonmee gbansan nan kisima, bɔxikae tan lɔe.»

¹⁷ «Xa n gere rabula na bɔxi ma, n fa a fala <Santidegema xa be kana,> n fa a niya na bɔxikae nun e xa xurusee birin xa sonto,

¹⁸ hali na namijonme saxan sa lu naa, n tan wo Marigi Alatala bara n kali, jama mu nɔma e xa die rakiside. Na namijonmee gbansan nan kisima.»

¹⁹ «Xa n wuganyi radin na bɔxi ma e xa mixi birin nun e xa xurusee faxa fe ra n ma xɔne xa fe ma,

²⁰ hali Annabi Nuha, Annabi Daniyeli, nun Annabi Ayuba sa lu naa, n tan wo Marigi Alatala bara n kali, jama mu nɔma e xa die rakiside. Nama nɔma kiside e xa tinxinyi gbansan nan saabui ra.»

²¹ «Wo Marigi Alatala xa masenyi nan ya: Wo xa fe xɔrɔxɔma ne dangife na tan na n na n ma kasare naani ti wo be, naxee findixi gere, kaame, sube xaajne, nun wuganyi ra. Na birin wo xa mixie nun wo xa xurusee sɔntɔma ne.

²² Kɔno wo xa di ndee fama ne ratangade na ma. E fama ne wo yire, wo fa sɛewa e jnere ki matofe ra, wo fa madundu gbaloe xa fe ra n naxan nagirixi Darisalamu ma.

²³ Wo madundui sotoma ne e nere ki matofe ra, barima wo fama ne a kolonde a n na birin naba fe nde nan ma. Wo Marigi Alatala xui nan na ki.»

15

Darisalamu xa paxankate

¹ Alatala naxa a masen n be, a naxe:

² «Adamadi, weni bili fan fotonyi wuri salonyi be?»

³ Weni bili wuri rawalima a xa findi se gbaku se ra, xa na mu a ra se gbete naxan tide na na?

⁴ Na wuri mɔoli na gan, keli a xunyi ma han a sa dɔxo a xɔre ra, a nɔma rawalide se nde ra fa?

⁵ Xa a mu nu nɔma rawalide se nde ra a to nu sixi, a na gan, tide yo mu luma a ma sɔnon.»

⁶ «Na kui, wo Marigi Alatala xa masenyi nan ya: N fe rabama ne Darisalamukae ra, alo n fe naxan naba na weni bili wuri ra n naxan ganxi.

⁷ N tima ne e kanke. Hali e mini te i, na te fanma e donde. N na ti e kanke ma, wo a kolonma ne a n tan nan na Alatala ra.

⁸ N e xa bɔxi xun nakanama ne, barima e bara n yanfa. Alatala xui nan na ki.»

16

Isirayila xa yene Ala mabiri

¹ Alatala naxa yi masenyi ti n be, a naxe:

² «Adamadi, Darisalamu rakolon a xa fe kobie ra.

³ A fala a be, <I Marigi Alatala yi nan masenxi: I barixi Kanaan bɔxi nan ma, Amorika nan nu na i baba ra, i nga findixi Xitika nan na.

⁴ I barixi lɔxɔe naxe, mixi yo mu wo furixuli xaba, e mu i maxa ye nun foxe ra alako i xa seniyen, e mu i mafilin dugi kui.

⁵ Mixi yo mu kinikini i ma na fe mɔoli rabafe ra. E i wɔli burunyi, barima i nu majaaxin birin be.»»

⁶ «N nu na dangife i yire temui naxe, n naxa i to i na i nii magagafe i saxi wuli xɔra. N naxa a fala i be, <I xa kisi.»

⁷ N naxa i ramo alo sansi mɔma ki naxe. I bara findi ginedimedi tofanyi ra. I fate bara mo, i xunsexe bara kuya, kɔno han na temui dugi mu nu ragoroxi i ma. I mageli han nu a ra.»

⁸ «Temui nde to dangi, n naxa a to i findixi sungbutunyi ra. Na kui n naxa n ma dugi sanbunyi felen i ma i suturafe ra, a findi saate ra won tagi. Na kui i findixi n tan nan gbe ra, i Marigi Alatala.»

⁹ «N naxa i maxa ye ra, n wuli ba i ma, n fa ture xiri fanyi so i ma.

¹⁰ N naxa dugi fanyi dege i be, n na ragoro i ma. N naxan sankiri fanyi so i sanyi.

¹¹ N naxa i raxunma belexe rasoe nun kɔnmagore ra.

¹² N naxa xurunde sa i njoe ra, n tulirasoe sa i tulie ra, n mange tonxuma dusu i xun na.

¹³ I nu raxunmaxi xesema nun gbeti nan na, i nu maxirixi dugi tofanyie nan na, i nu donse fanyi domma naxan findi kumi nun ture ra. I xa tofanyi xun nu fa masa tun, mangsya naxa radaxa i be.

¹⁴ I xili naxa din pamanee ra i xa tofanyi xa fe ra, barima tofanyi kamalixi nan nu a ra i xa nore saabui ra n naxan fixi i ma. Alatala xui nan na ki.»

¹⁵ «Kono na temui i naxa la folo i xa tofanyi nun i xili fanyi ra, i fa so langoeja rabafe. I nu i yete soma mixi birin yi ra, i lu e sagoe.

¹⁶ I naxa i xa dugi tofanyie itala geaya fari i langoeja raba dennaxe. Na fe mooli mu lanma feo. Na rabafe mu fan.

¹⁷ I naxa i xa xunmase xesema nun gbeti daaxie tongo, n naxee fixi i ma, i e yailan kuye xeme ra, i fa langoeja raba nee ra.

¹⁸ I naxa i xa dugi tofanyie ragoro e ma, i fa n ma ture nun n ma surayi ba serexxe ra e be.

¹⁹ N donse naxan so i yi ra, i bara na taami fanyi, na ture, nun na kumi birin ba serexxe gan daaxi ra e be. I na nan nabaxi. Alatala xui nan na ki.»

²⁰ «I naxa i xa die tongo, n naxee fixi i ma, i e fan ba serexxe ra na kuyee be. I xa langoeja mu nu i wasama nu?

²¹ I bara n ma die kon naxaba, i e ba serexxe ra kuyee be!

²² I xa fe kobie nun i xa langoeja birin kui, i mu ratu a ma n naxan nabaxi i be i mageli to nu a ra, i nu i nii magagafe i wuli xoora temui naxe?»

²³ «Naxankate na i be! Alatala xui nan na ki. Safe i xa wali jaaxi xun ma, i bara fe gbete fan naba.

²⁴ I bara yiree ti taa tagi kira de ra,

²⁵ i fa i fate xa tofanyi masen jama be kene ma, alo langoe naxan wama xeme mabendunfe a ma.

²⁶ I bara langoeja raba Misirakae ra, i doxboore naxee xa gine fe xoroxo. I xa langoeja radangixi bara n naxono.

²⁷ Na kui n bara n belsexe itala i xili ma, n fa nde ba i xa boxi ra, n a sa i yaxuie Filisitakae sagoe, i xa wali kobie xa fe ra naxee bara e raterenna.

²⁸ I bara langoeja raba Asiriyakae fan na, barima sese mu i wasama.

²⁹ Na dangi xanbi i bara langoeja raba Babilon yulee ra, kono nee fan mu i wasa.»

³⁰ «I bojne kobi! Alatala xui nan na ki. I yi langoeja mooli rabama di?

³¹ I to i xa langoe yiree ti taa kui kira de ra, i mu nu luxi alo langoe yati barima i nu langoeja rabafe ne tun kobiri xanbi!»

³² «Yene gine, xojnej rafan i ma dangife i xa mori ra.

³³ Langoe birin wama langoe sare xon, kono i tan nan luma i njengee ki ra, alako i xa e mabendun i ma a mooli birin na.

³⁴ I mu luxi alo langoe gbete. Mixi yo mu i mayandima i xa wali ra. I tan nan e mayandima, i fa e sare fi, i mu se soto.»

³⁵ «I tan langoe gine, i tuli mati Alatala xa masenyi ra!

³⁶ I Marigi Alatala yi nan masenxi: I to i xa naafuli ba alako i xa langoeja raba i njengee ra, i to kuyee mooli birin ti, i fa i xa die wuli ba serexxe ra e be,

³⁷ n fama ne i njengee birin malande, naxee nu rafan i ma nun naxee mu nu rafan i ma, n i jaiboe masen e be a kene ma, i xa yaagi.

³⁸ N i makiitima ne alo gine yenela nun faxeti makiitima ki naxe. N nan n gbe joxoma ne i ma n ma xone nun n ma toone xorochoe ra.

³⁹ Na temui n i sama ne i njengee sagoe, e i xa langoe yiree kana, e i xa dugie nun i xa xunmasee ba i ma, e fa i lu i mageli ra foen.

⁴⁰ E malanma ne i xili ma, e i magono gemee ra, e i masoko x a santidegemae ra.

⁴¹ E i xa banxie ganma ne, e i jaxankata gine gbegbe ya xori. N i xa langoeja danma ne, i mu i njengee kima soncon.

⁴² N na ge na rabade i ra, n ma xone goroma ne i xa yanfanteya xa fe ra.»

⁴³ «N fama ne i xa wali sare birin nagbilende i ma, barima i mu i ratu i fonike temui ma. I Marigi Alatala xui nan na ki. I mu langoeja xa sa i xa fe kobi gbete fari?»

⁴⁴ «Taali falae fama yi taali falade i xun ma, «Nga lu ki yo ki, a xa di gine fan luma na ki ne!»

⁴⁵ I nga xa di yati nan i ra, naxan me a xa mori nun a xa die ra. I taara cinema fan me ne e xa morie ra, nun e xa die ra. I nga findixi Xitika nan na, i baba findixi Amorika nan na.

⁴⁶ Samari findixi i taara cinema nan na naxan sabatixi i koola ma, a nun a xa taa gbete kui. Sodoma nan findixi i xunya cinema ra naxan sabatixi i yirefanyi ma, a nun a xa taa gbete ra.

⁴⁷ I bara bira e xa wali jaaxi fojo ra, i man bara jaaxu dangife e tan na.

⁴⁸ N bara n kali, Sodoma nun a xa taae mu i xa jaaxuuna lixi. Alatala xui nan na ki.»

⁴⁹ «I xunya Sodoma xa yunubie findixi yi nan na: yete igbopa, bannaya, nun kinikinitareja tooromixie mabiri.

⁵⁰ E de igbo, e fe jaaxie rabama n ya xori. Na kui, n naxa e xa fe jion!

⁵¹ Samari mu yunubi raba alo i tan. I xa fe kobi raba gbo dangi a gbe ra pon! Na taa jaaxi tinxin i be.

⁵² I xa yaagi tun! I xa jaaxujna kui, a luxi ne alo i xunyae na fisa i be. I xa na kote xanin.»

⁵³ «Kono a rajonyi, n fama ne Sodoma nun a xa taae nun Samari nun a xa taae xa fe xun nakelide. I fan luma ne na xunnakeli kui.

⁵⁴ I bara yaagi soto i xa wali kobi xa fe ra. Na bara a niya Sodoma nun Samari xili xa fan dondoronti.

⁵⁵ I xunya Sodoma nun a xa taae nun i taara Samari nun a xa taae xun nakelima ne alo singe. I fan nun i xa taae luma na xunnakeli nan kui.

⁵⁶ I nu i yete igboma temui naxe, i mu tin fe fanyi falade i xunya Sodoma xa fe ra,

⁵⁷ beenun i xa jaaxujna xa sa kene ma. Yakosi Edon nun a xa taae nun Filisita nun a xa taae, e birin i maberema.

⁵⁸ Na langoepa nun fe kobie yaagi luma ne i ma. Alatala xui nan na ki.»

⁵⁹ «I Marigi Alatala yi nan masenxi: N i sare ragbilenma ne i ma seriye ki ma, barima i bara n ma kali mabere n ma saate kanafe ra.

⁶⁰ Kono n tan mu neemuma won ma saate ma, won naxan tongo i fonike temui. N fama ne saate tongode i be naxan mu nonma abadan.

⁶¹ Na kui, i taara nun i xunya na gibilen i ma, i ratuma ne i xa kira jaaxi ma yaagi ra. N e fima ne i ma, kono na fe mu na won ma saate singe kui.

⁶² N saate tongoma ne i be, i a kolonma ne a n tan nan na Alatala ra.

⁶³ N na ge i xun sarade i xa yunubie xa fe ra, i fama ne ratude fe dangixie ma yaagi kui, i fa i de ragali i xa yaagi xa fe ra. Alatala xui nan na ki.»

17

Taali woyenyi Isirayila be

¹ Alatala naxa a masen n be, a naxe,

² «Adamadi, i xa yi taali fala Isirayila bonsoe be.

³ A fala e be, «Won Marigi Alatala yi nan masenxi: Sege xungbe, gabutenyi senbemae, xabe kuye tofanxie, naxa fa Liban, a sediri bili salonyi bolon a kon na.

⁴ A naxa na xanin yule boxi ma, a a si e xaa taa kui.»

⁵ «A naxa sansi xori nde tongo Isirayila boxi ma, a sa na si boxi fanyi ma, ye gboxi dennaxe.

⁶ Na sansi xori naxa bula, a findi weni sansi dunke ra naxan salonyie nu kuyama a gbe ra. A salonyie nu fa e ramaxa koore ma, a sanke nu goro ye fenfe ra. Na sansie

naxa fan, a salonyie naxa wuya a burexee naxa fan.»

⁷ «Sege xungbe gbete naxa mini naa ra, a gabutenyi xungbo, a xabee wuya. Weni bili naxa a sankee nun a salonyie rajere kelefe boxi ma a nu sixi dennaxe, sigafe ra sege mabiri ye sotofe ra.

⁸ A nu sixi boxi fanyi nan ma, ye gbegbe nu daennaxe, alako a xa findi a ra, a weni bogi fanyi ramini.»

⁹ «A fala e be, «Won Marigi Alatala yi nan masenxi: Na weni bili fanma? A mu fama a italade, a bogi bira, a xara? A salonyie nun a burexee kanama ne. A italafe mu xoroxo.»

¹⁰ Hali a itala, a si yire gbete, foye naxan kelima sogetede mabiri a mu a xarama xe gbiiki?»

¹¹ Alatala naxa a masen n be, a naxe,

¹² «A fala yi bonsoe murutaxi be, «Wo mu na taali fahaamuxi? Babilon mange para siga Darisalamu, a naa mange nun a kuntigie suxu, a e xanin Babilon.

¹³ A bara mixi kerem sugandi mange bonsoe ya ma, a saate xiri a nun na tagi, a ti mangeya ra kali ra. A man bara boxi kuntigie tan xanin,

¹⁴ alako boxi senbe xa xurun, han a mu no a ikelide sonon, fo a nu saate rabatu tun.»

¹⁵ «Kono na mange sugandixi fan naxa muruta, a xeerae rasiga Misira mange ma soee nun soorie fende. Na fe mooli sooneyama? Naxan matandi tima na ki, a mu tooroma yare?

¹⁶ N bara n kali, n tan Alatala nan xui a ra, a faxama Babilon boxi nan ma, mange fe ma naxan mangeya soxi a yi ra, a naxan xa saate maberexi, a a kana.

¹⁷ Misira mange mu nomma a malide gere kui, a yaxuie see yailanma taa tete kanafe ra temui naxe.

¹⁸ A to a xa kali mabere saate kanafe ra, a fama ne na sare sotode.»

¹⁹ Na xa fe ra, Alatala yi nan masenxi, a naxe, «N bara n kali n yete ra, a to n ma kali mabere, a to n ma saate kana, n na sare ragbilenma ne a ma.

²⁰ N na n ma yesle italama ne a ya ra, n a susu n ma gantanyi ra. N a xaninma ne Babilon boxi ma, n fa a naxankata a xa yanfanteya xa fe ra menni, a naxan nabaxi n na.

²¹ A xa soorie sonroma ne santidegema ra, mixi donxoe yensenma ne. Wo a kolonma ne na kui a n tan Alatala nan na rate tongoxi.»

²² Won Marigi Alatala yi nan masenxi, a naxe, «N sediri salonyi bama ne a kon na, salonyi fanyi naxan na koore ma, n fa a si geaya itexi fari.

23 N a sima ne Isirayila geysa ma, a salonyie fan, e bogi gbegbe ramini. A findima ne sediri wuri bili tofanyi ra. Xoni mööli birin fama ne e malabude, a salonyie niini bun ma a kon na.

24 Na kui wuri bili birin a kolonma ne, a n tan Alatala nan wuri bili itexi igoroma, n wuri bili igoroxi ite. N wuri xinde xara, n wuri xare rafan. N tan Alatala xui nan na ki. N fama ne na rakamalide.»

18

Yunubitoe sare

1 Alatala naxa a masen n be, a naxe,

2 «Wo yi taali woyenyi falama ne Isirayila boxi ma. Wo naxe,
 «Forie na mangoe yoxoe don,
 e xa die nan jinyie muluxunma.»
 Wo na falama munfe ra?

3 N bara n kali n yete ra, a mu lanma wo
 xa yi taali fala Isirayila boxi ma sönön.

4 N tan nan gbe na nii birin na, babe ba, di
 ba. N tan nan gbe e birin na. Nii naxan na
 yunubi raba, na nii nan bönomä.»

5 «Mixi naxan tinxin,
 naxan fe fanyi rabama,
 6 naxan mu serexe donma kuye be geysae

fari,

naxan mu a ya tima Isirayila xa kuyee ra,
 naxan mu yene rabama a doxoboore gine
 ra,

naxan mu gine masama a xa kike wali kui,
 7 naxan mu mixi rawalima a yete xa geeni
 xa fe ra,

naxan donifa xa seeke ragbilemma a ma,
 naxan mu mujne tima,

kono a setare ki, a dugi fi misikiine ma,
 8 naxan mu geeni mööli yo fenma doni kui,
 naxan a yete suxuma fe jaaxi rabafe ra,
 naxan kiti tinxinxi sama mixie tagi,

9 naxan n ma yaamarie rabama, a n ma
 seriene rabatu,

na kanyi findixi tinxintoe nan na.

Na kisima ne.

Alatala xui nan na ki.»

10 Kono xa a sa li a xa di nde na na,
 naxan mixi bönomä, a faxe tima, a fe
 jaaxi gbete raba

11 a baba mu darixi naxan na, a xa fe na
 di?

A serexe donma kuye be geysae fari,
 a yene raba a doxoboore xa gine ra,

12 a setare nun misikiine tööroma,
 a mujne tima,

a tondi seeke ragbilende,
 a a yae tima kuyee ra,

a fe jaaxie rabama,

13 a geeni fenma doni kui.

Na mixi mööli kisima? Ade, a a yete nii

sare fima ne faxe ra a xa fe jaaxie ma!

14 «Kono xa na di jaaxi di nde soto,
 naxan bara a baba xa yunubie to, a fa lu a
 mu tin na wali mööli rabade, a xa fe luma
 di?

15 A mu serexe donma kuye be geysae fari.
 A mu a ya tima Isirayila kuyee ra.

A mu yene rabama a doxoboore gine ra.

16 A mu mixi rawalima a yete xa geeni xa
 fe ra.

A mu seeke maxörinma.

A mu mujne tima,
 kono a setare kima, a dugi fima misikiine
 ma,

17 a a yete suxuma fe jaaxi rabafe ra,
 a mu geeni mööli yo fenma doni kui.
 Na di mu bönomä a baba xa fe jaaxi xa fe
 ra. A kisima ne.

18 Kono a baba tan, naxan findi funmala
 ra, naxan a boore muja, naxan fe jaaxie
 raba a xa mixie tagi, a tan nan bönomä a
 xa yunubie xa fe ra.»

19 «Kono wo n maxörinma, «Munfera na
 di mu a baba xa yunubi kote tongoma?» N
 xa a fala wo be, na di tinxintoe, naxan bara
 n ma seriene rabatu, a kisima ne.

20 Naxan na yunubi raba, na nan
 bönomä. Di mu a baba xa yunubi kote
 xaninma. Baba fan mu a xa di xa yunubi
 kote xaninma. Tinxintoe fama ne tinxinyi
 sare sotode. Yunubitoe tan fama yunubi
 sare sotode.»

21 «Kono xa yunubitoe gibile a xa
 yunubie foxo ra, a bira Ala xa seriene foxo
 ra tinxinyi kui, a kisima ne, a mu bönomä.

22 A fe kobi naxee birin naba, na birin
 bama ne a ma, a fa kisi a xa tinxinyi saabui
 ra.

23 N tan wo Marigi Alatala jelexinma
 yunubitoe xa naxankate ra? A xa gibile a
 xa yunubi foxo ra, a xa kisi, na nan nafan
 n ma.»

24 «Kono xa tinxintoe gibile a xa tinxinyi
 foxo ra, a fa fe jaaxi raba alyo yunubitoe
 a rabama ki naxe, a kisima? A fe fanyi
 naxee birin naba, na birin bama ne a ma,
 a yunubi soto, a fa böno a xa fe jaaxie
 saabui ra.»

25 «Wo naxe, «Marigi xa kira mu tinxin.»
 Isirayila bönsöe, wo wo tul mati n na. N
 ma kira mu tinxinxi xë, ka wo tan nan xa
 kira mu tinxin?»

26 Xa tinxintoe a kobe so fe fanyi rabafe
 ra, a bönomä a xa yunubie nan ma fe ra.

27 Kono xa tinxintare a kobe so fe jaaxi
 rabafe ra, a bira tinxinyi foxo ra, a kisima
 ne.»

28 A to a xa wali kobie birin mato, a nate
 tongo a xa gibile nee foxo ra, na nan a ra
 a kisima, a mu bönomä.

29 Kono Isirayila bönsöe naxe, «Ala xa
 kira mu tinxin.» N tan nan ma kira mu

tinxin ba, ka wo tan nan xa kira mu tinxin?»

³⁰ «Na kui Isirayila bōnsœ, n wo kankan makiitima a xa fe rabaxi bère nan ma. Wo xa tuubi! Wo gibilen wo xa yunubie rabafe foxo ra, alako nee naxa wo bōno.

³¹ Wo xa wo makuya wo xa yunubie ra wo naxee rabaxi, wo wo bōne masara, wo xaxili neenee tongo. Isirayila bōnsœ, wo tima bōnsœ kira ra munfe ra?

³² N mu wama mixi yo xa bōno. Wo tuubi alako wo xa kisi! Wo Marigi Alatala xui nan na ki.»

19

Isirayila mangœ

¹ Wo xa kinikini Isirayila mangœ suukibae ma yi ki:

² «Wo nga findi yete gine fanyi nan na yetee tagi.

A saxi a xa die tagi, a e xuru.

³ A naxa a xa di nde ramo, a findi sénbema ra.

Na di naxa fata a baloe fende, a mixie yati faxa.

⁴ Namanœ to a xa fe me, e naxa a susu e xa gantanyi ra, e a xanin Misira wure ra a jœe kui.»

⁵ «Na yete gine to a to, a xa fe mu ssoneyaxi,

a naxa a xa di gbete tongo, a findi yete sénbema ra.

⁶ Na di nu a jœremœ yetee tagi a senbe ma. A naxa fata a baloe fende, a mixie faxa.

⁷ A naxa nee xa tetœe kana, a taakae faxa. Nama birin nu bara gaaxu a xa yirindiny yara.

⁸ Namanœ man naxa keli a rabilinyi, e naxa e xa yelœe itala, e a susu gantanyi ra.

⁹ E naxa a raso kule kui wuree ra, e a xanin Babilon mangœ xon ma.

Menni e naxa a raso geeli kui.

A yirindin xui mu me Isirayila geyae fari sœnœn.»

¹⁰ «Wo nga nu luxi ne alo weni bili naxan sixi xure de ra.

A nu bogima, a salonyie nu wuya, barima ye nu gbo a yire.

¹¹ Salon fanyie nu na a bœ, naxee fan mangœ sawuri ra.

A nu tixi sansie birin xun ma a xa maite nun a salon wuyaxie xa fe ra.

¹² Kœnœ a bara tala xonœ kui, a rabira bœxi ma.

Sogetede foye naxa a xara, a bogie kana. A salon fanyie naxa lisi, te naxa e gan.

¹³ Yakœsi a sixi gbengberenyi nan ma, bœxi xoroxœ, ye mu na dennaxœ.

¹⁴ Te bara mini a salonyi nde kui, a a bogie gan.

Salon fanyi yo mu na a bœ sœnœn, naxan findima mangœ sawuri ra.» Kinikini suuki nan na ki naxan bama nimise kui.

20

Isirayila bōnsœ xa matandi

¹ A je solofero nde, kike suuli, xi fu nde ra, Isirayila fori ndee naxa fa n yire, e xa Alatala xa marasi fen.

² Alatala naxa a masen n bœ, a naxe,

³ «Adamadi, Isirayila forie maxorin munfe ra e faxi n ma marasi fende, n to a fala e bœ n mu tin e xa n maxandi na ki. Alatala xui nan na ki.»

⁴ «Adamadi, i xa e makiiti e xa fe jaaxie nun e benbae xa fe jaaxie xa fe ra.

⁵ A fala e bœ, «Wo Marigi Alatala yi nan masenxi: N Isirayila sugandi temui naxœ, n na n kali ne n belexœ itexi ra Yaxuba bōnsœ be a n tan nan na e Marigi Alatala ra. N na n yete masen e bœ Misira bœxi ma,

⁶ n fa n kali e bœ a n e raminima ne menni sigafe ra bœxi fanyi ma, n dennaxœ sugandixi e bœ, kumi nun xijœ xelemœ bœxi naxan ma.

⁷ N a masen e bœ, e xa Misira kuyee wœl, alako e naxa fa e yete findi sœniyentaree ra. N tan nan na e Marigi Alatala ra.»

⁸ «Kœnœ e naxa n xui matandi. E mu Misira kuyee wœl, e mu gibilen nee foxo ra. Na kui n naxa a masen e bœ a n fama ne n ma xone radinde e ma Misira bœxi ma.

⁹ Na dangi xanbi, n naxa nate tongo n xa e ramini naa, alako n xili naxa fa mabere namanœ tagi e nu dennaxœ.

¹⁰ N naxa e ramini Misira bœxi ra, n fa e xun ti gbengberenyi ra.

¹¹ Menni n naxa n ma yaamarie so e yi ra, n e rakolon n ma seriye ra. Mixi naxee birama nee foxo ra, e kisima ne.

¹² N naxa malabui loxœxa yaamari fan fi e ma tonxuma ra n tan nun e tan tagi, alako e xa a kolon n tan Alatala nan e raseniyenma.»

¹³ «Kœnœ Isirayila bōnsœ naxa e kobe raso n na gbengberenyi ma. E n ma malabui loxœxa yaamari mabere. E mu bira n ma yaamarie foxo ra, e mu n ma seriye susu, naxee nu noma e rakaside. Na kui n naxa a nate, n xa n ma xone birin namini e ma, n xa e sonto gbengberen yire.

¹⁴ Hali n mu na raba, alako n xili naxa fa mabere namanœ tagi, n e ramini naxee ya xori Misira bœxi ra,

¹⁵ n naxa n kali n belexœ itexi ra gbengberenyi ma, a n mu e xaninma na bœxi fanyi ma sœnœn, n nu bara naxan fi e ma, xijœ nun kumi xelemœ dennaxœ.

¹⁶ N na nate tongo ne, barima e nu n ma yaamarie nun n ma seriye nan maberema, e tondi n ma malabui loxoe xa yaamari suxude a ki ma. E xa kuye fe nan nu na e bojne ma.

¹⁷ Kono n naxa kinikini e ma, n mu e sonto gbengberenyi ma.

¹⁸ N naxa a masen e xa die be menni, n naxe, «Wo naxa bira wo benbae xa yaamarie nun e xa seriye foxo ra de. Wo naxa wo yete findi seniyentaree ra e xa kuyee batufe ra.

¹⁹ N tan nan na wo Marigi Alatala ra. Wo xa bira n tan nan ma yaamarie foxo ra, wo xa n ma seriye suxu.

²⁰ Wo xa n ma malabui loxoe raseniyen, alako na xa findi tonxuma ra won tagi. Na kui wo a kolonma ne a n tan nan na wo Marigi Alatala ra.»

²¹ «Kono Isirayila die naxa muruta n ma, e mu n ma yaamarie rabatu, e mu e loxo sa n ma seriye xon ma naxan mixi rakisima, e fa n ma malabui loxoe xa yaamari mabere. Na kui n naxa a masen, n xa n ma xone birin namini e ma gbengberen yire.

²² Kono n mu na raba, alako n xili naxa fa mabere jamanee tagi, n e ramini naxee ya xori Misira boxi ra.

²³ Kono n na n kali n belexe itexi nan na gbengberenyi ma, n xa e rayensen ye jamanee tagi,

²⁴ barima e mu n ma seriye rabatu, e n ma yaamarie matandi, e n ma malabui loxoe xa yaamari mabere, e man fa e ya rafindi e benbae xa kuyee ma.

²⁵ N naxa e lu e xa bira e yete xa yaamari naaxie foxo ra, seriye mooli nde naxan mu nomo sooneyade.

²⁶ N naxa a lu e xa findi seniyentaree ra serexxe mooli nde xa fe ra, mixi xa di singe faxama serexxe naxan ma fe ra. N nu wama ne e xa na foxi magaaxuxi to, alako e xa a kolon a n tan nan na Alatala ra.»

²⁷ «Adamadi, i xa a fala Isirayila bonsoe be, i naxe, «Wo marigi Alatala yi nan masenxi: Wo benbae bara n finsiriwali, e bara n yanfa.

²⁸ N to bara e raso boxi ma, n na n kali naxan na fife ra e ma, e naxa serexxe ba folo kuyee be geyae fari nun wurie bun ma. Enu surayi ganma e be, e minse fan ba serexxe ra. Na birin naxa na xono ki fanyi ra,

²⁹ n fa e maxorin, Munse na yi yire itexi ra wo sigafe dennaxe? Han ya na batudee xili falama Yire itexie.»

³⁰ «Na nan a ra, a fala Isirayila bonsoe be, «Wo Marigi Alatala yi nan masenxi: Wo wama findife seniyentaree ra alo wo benbae, wo fa bira e xa kuye naaxie foxo ra?

³¹ Wo na wo xa die ba serexxe ra te xoora, wo na wo xa seniyen yi nan kanafe na ki. A lanma n xa tin wo xa n maxandi? N tan wo Marigi Alatala, n bara n kali n mu wo luma wo xa n maxandi.»

³² «Wo naxe wo wama ne lufe alo dunija jamanee, naxee wuri nun geme batuma.

³³ N tan wo Marigi Alatala, n bara n kali a n na n ma mangeya rajerrema ne wo xun ma senbe ra, n na n ma xone birin namini wo ma.

³⁴ N wo raminima ne jamanee ya ma senbe ra, n wo malan yire keren n ma xone kui.

³⁵ N wo xaninma ne gbengberenyi ma jamanee tagi, n wo jaxankata menni.

³⁶ N naxan nabaxi wo benbae ra Misira gbengberenyi ma, n na fan nabama ne wo fan na. Wo Marigi Alatala xui nan na ki.

³⁷ N wo radangima ne n ma yisuxuwuri bun ma, n fa wo rajere n ma saate ra.

³⁸ N murutelae nun matandilae bama ne wo ya ma, naxee na n gerefe. N e raminima ne boxi ra e sabatixi dennaxe konyiya kui, kono n mu e xaninma Isirayila boxi ma. Na kui wo fama ne a kolonde a n tan nan na Alatala ra.»

³⁹ «Wo tan Isirayila bonsoe, wo Marigi Alatala yi nan masenxi wo be: «Xa wo wama sigafe wo xa kuyee batude, awa yire, kono xa a sa li wo wo tul matima n xili seniyen xi nan na, wo naxa n mabere sonon wo xa kuye batui ra.

⁴⁰ Wo Marigi Alatala xui nan yi ki: Isirayila bonsoe fama ne n batude yi geya itexi seniyen xi fari. N e rasenema ne a fanyi ra, n e xa serexxe seniyen xi tongo a nun e xa hadiya birin.

⁴¹ N na wo ramini jamanee tagi wo rayensenxi dennaxe, n wo rasenema ne a fanyi ra, alo surayi xiri fanyi. N na n ma seniyen yi masenma ne jamanee be wo saabui ra.

⁴² N na wo ragbilen wo xa boxi ma Isirayila, n na n kalixi naxan fife ra wo benbae ma, wo fama ne a kolonde a n tan nan na Alatala ra.

⁴³ Menni, wo wo ratuma ne wo xa fe naaxie birin ma, naxee wo findi mixi seniyentaree ra, wo fa lu na yaagi kui tun.

⁴⁴ N na wo rakisi n xili xa fe ra, n mu wo xa wali naaxie sare fi wo ma, wo fama ne a kolonde a n tan nan na Alatala ra. Isirayila bonsoe, wo Marigi Alatala xui nan na ki.»

21

Naxankate Negewi boxi be

¹ Alatala naxa a masen n be, a naxe,

² «Adamadi, i ya rafindi i yirefanyi ma, i kawandi ti Negewi fotonyi be.

³ A fala: «Negewi fotonyi, i i tuli mati i Marigi Alatala xa masenyi ra. A xui nan ya: N te radexema ne i xonyi, naxan i xa wuri xindee nun wuri xaree birin ganma. Na te mu tuma. A foxi toma ne keli yirefanyi ma han koöla ma.

⁴ Mixi birin a kolonma ne a n tan Alatala nan na te radexexi. A mu tuma.»

⁵ Na temui n naxa a fala a be, «N Marigi Alatala, jama naxe, a n taali woyenyi nan tun falama.»

⁶ Alatala naxa a masen n be,

⁷ «Adamadi, i ya rafindi Darisalamu ma, i xa kawandi ti horomolingira xa fe ra. I xa masenyi ti n xili ra Isirayila xili ma.

⁸ A fala Isirayila jama be: «Alatala yi nan masenxi: N tixi wo kanke. N na n ma santidegema bama ne a tee i, n fa wo xa tinxintoe nun wo xa tinxintaree faxa.

⁹ N to nate tongo tinxintoe nun tinxintaree xili ma, n ma santidegema bama ne a tee i yi jama birin xa fe ra, naxee na yirefanyi nun koöla ma.

¹⁰ Na kui, birin a kolonma ne, a n tan nan n ma santidegema raminixi a tee i wo xilima. N mu a rasoma sonon.»

¹¹ «Adamadi, i xa i wa xui ramini i bojne tööröxi sunnunxi xörököe xa fe ra.

¹² E na i maxorin i wafe ne naxan ma, i xa e yaabi, «Xibaaru xörököe bara n li. Limaniya bama ne mixi birin yi ra na xa fe ra. Mixi birin bojne köntöfilima ne, mixi birin sanyi seren gaaxui kui.» N xa a fala i be, a na fafe. I Marigi Alatala xui nan na ki.»

¹³ Alatala naxa a masen n be,

¹⁴ «Adamadi, n ma xeera iba, a falafe ra, «Wo Marigi Alatala yi nan masenxi, a naxe: Santidegema fanyi, santidegema xajenxi! 15 Santidegema naxan gbaloe rabama, santidegema naxan dangima alo seymakönyi.

Won nöma jelexinde n ma di xa mange sa wuri ra?

Ade, santidegema fama ne birin xun nakanade.

¹⁶ Santidegema faxi ne a fe xa sooneya, a xajen, a suxuxi faxeti yi ra.

¹⁷ Adamadi, i wa xui ite, barima na santidegema tima ne n ma jama kanke, a Isirayila mangee faxa, a nun n ma jama. Na kui, i kanke madin sunnunyi kui.»

¹⁸ «Matoe nan a ra.

Munse fama rabade xa Yudaya mangeya mu fa no tide yi santidegema yara? Wo Marigi Alatala xui nan na ki.»

¹⁹ «Adamadi, i xa masenyi ti n xili ra. I xa i belexee bönbö kerem.

Santidegema man xa bönbö firin, a xa bönbö saxan.

Santidegema nan a ra naxan gbaloe rabama, naxan faxe tima yire birin.

²⁰ Na kui limaniya bama ne mixie yi ra, mixi gbegbe söntö.

N ma santidegema tima ne naadée birin na faxe tife ra.

A dangima ne alo seyamakönyi.

²¹ Santidegema xabe tima ne yirefanyi ma, a xabe ti koöla ma,

a de ya rafindixi yire birin ma.

²² Na temui, n tan Alatala fama ne n belexee bönböde,

n ma xöne fa dan.

Alatala xui nan na ki.»

²³ Alatala naxa a masen n be, a naxe,

²⁴ «Adamadi, i naxan nabama, i xa kira firin naboo Babilon mange xa santidegema jereema naxee ra. E firin xa keli yire kerem, tonxuma xa ti yire nde e fatanma dënnahe.

²⁵ Kira kerem xa siga Amorikae xonyi naxan xili Raaba. Kira firin nde xa siga Yudaya xa taa makantaxi naxan xili Darisalamu.

²⁶ Babilon mange tima ne na kira firin xunyi ra, a xa sematoe wali raba alo xalie mawolife, kuyee maxorinfe, nun sube bojne matofe.

²⁷ Na sematoe wali a masenma ne a be a xa siga Darisalamu mabiri, a xa geresosee tongo tete longori ra, a xa na naadée rabira, a fa gbaloe ti taa kui.

²⁸ Darisalamakae to saate xiri e nun Babilon mange ra, e na sematoe wali toma wule nan na. Kono Babilon mange mu a tuli matima e ra, barima a naxe e fan bara haake söto a mabiri. Na nan a ra, a e xaninma konyiya kui.»

²⁹ «Wo Marigi Alatala yi nan masenxi: Wo xa wali jaaxi bara a niya n xa ratu wo xa yunubi dangixie ma, n xa wo xanin konyiya kui.

³⁰ I tan Isirayila mange tinxintare, i xa naxankate löököe bara a li.

³¹ I Marigi Alatala yi nan masenxi, a naxe, «Mange tonxuma ba i xunyi ma! Mangeya bara ba i yi ra. Mixi magoroxi xa fe itema ne, mixi matexi xa fe magoro.

³² I xa mangeya xun nakanama ne, a hon. Na mangeya mu gblenma a ra fo mixi fa, a lan a xa so naxan yi ra. Na firma na kanyi nan ma.»

³³ «Adamadi, i xa masenyi ti n xili ra a falafe ra, «Alatala yi nan masenxi Amonikae xa konbie xa fe ra, a naxe: Santidegema bara ba a tee i gbaloe xa fe ra.

A bara raxajen alako a xa faxe ti alo seyamakönyi.

³⁴ Wo bara la wule laamatunye ra,

wo bara wo tuli mati sematoe wule falæ
ra.
Na kui na santidegema tima ne tinxintaree
kon na,
naxee lanma e xa jaxankata e xa yunubi
kamalixie xa fe ra.
35 Wo xa wo xa santidegema ragbilen a tæ
i.
N wo makiitima ne wo xa bæxi ma wo
daaxi dænnaxæ.
36 N na n ma xone xoroxæ raminima ne
wo ma,
n wo so xemæ jaaxie yi ra naxee fata
gbaloe ra.
37 Wo luma ne alo yege te xoora,
wo wuli ifili wo xa boxi ma,
wo xili jøn feo.
Alatala xa masenyi nan na ki.»

22

Darisalamu xa yunubie

¹ Alatala naxa a masen n be, a naxæ,
² «Adamadi, a mu lanma xe i xa yi taa
faxeti makiiti, i xa a rakolon a xa wali
kobie birin na?

³ A fala a be, «Wo Marigi Alatala yi
nan masenxi: Taa nan yi ki, naxan xun
nakanama a xa faxe tife ra, naxan a findi
ma taa seniyentare ra a xa kuye batufe ra.

⁴ Wo bara yunubi soto na faxe tife
kui, wo bara seniyentareja soto na kuyee
batufe ra, wo naxee yailanxi wo belexe ra.
A gbe mu luxi wo xa simaya xa jøn, si
gbetee xa wo xili mabere.

⁵ Si naxee na rabilinyi nun si naxee na
yire makuye, e birin wo mayelema ne wo
xa yunubie xa fe ra. Wo xa fe xoroxæ!»

⁶ «Wo xa mangæ faxe tima e xa noe
saabui ra,

⁷ e mixie baba nun e nga maberema, e
wo xa xone nun wo xa kiridie tooroma.

⁸ Wo n ma se seniyenxi bote baxi, wo n
ma malabui loxæe maberema.

⁹ Toøjegelae na wo ya ma naxee faxe
tima. Kuye batue na wo ya ma naxee
serexæ bama geysa fari, e fa yene jaaxi raba
naa.

¹⁰ Xemæ na na naxee sama e baba xa
gine fe ma, e gine masama naxan mu
seniyenxi a xa kike wali xa fe ra,

¹¹ e yene rabama e doxæboore xa gine ra,
e yene rabama e xa di xa gine ra, e yene
rabama e maagine yati ra e nun naxan
baba kerem.

¹² Mixie na wo ya ma naxee sare
suxuma mixi faxafe ma. Ndee na na
naxee geeni sama doni fari, e fuma e
ngaxakerenyi ma. Wo bara neemü n tan
ma! Alatala xui nan na ki.»

¹³ «N na n belexe bonboma ne xone kui
wo xa naafuli tinxintaree nun wo xa faxe
tife xa fe ra

¹⁴ Senbe luma wo be n ma kiti sa loxæ?
Wo suusama n na? N xa a fala wo be, n wo
naxankatama ne. Alatala xui nan na ki.

¹⁵ N wo rayensemna ne jamanee ma, n
wo rayensem ye boxi birin ma. N wo xa
seniyentareja jønma ne.

¹⁶ Wo na lu yaagi kui jamanee tagi, wo
fama ne a kolonde a n tan nan na Alatala
ra.»

¹⁷ Alatala naxa a masen n be, a naxæ,

¹⁸ «Adamadi, Isirayila bonsoe bara lu
n be alo gbeti gbi xabude. E maniyaxi
na wure gbeeli nan na, yoxui, wure, nun
sunbui naxan bama gbeti raxunuxi ra.

¹⁹ Na kui, Marigi Alatala yi nan masenxi:
«Wo to bara lu alo gbeti gbi, n wo malanma
ne Darisalamu,

²⁰ n ma xone fa wo raxunu alo gbeti,
wure gbeeli, wure, yoxui, nun sunbui
raxunuma ki naxe te ra.

²¹ N wo malanma ne n ma boñete kui, n
fa wo raxunu Darisalamu taa kui.

²² Wo na raxunu naa, wo a kolonma ne
a n tan nan na Alatala ra, naxan a xa xone
radinxí wo ma.»

²³ Alatala naxa a masen n be, a naxæ,

²⁴ «Adamadi, a fala Isirayila bæxi be, i
naxæ: «Bæxi nan i ra, naxan mu tune toma
n ma xone loxæ.

²⁵ I xa mange xaxili luma ne alo yete
xaaje naxan sube ibooma. E na na moõli
rabafe mixie ra. Ginee na findife kaapree
ra e xa faxe tife xa fe ra. E na myne tife
alo fe.

²⁶ I xa serexedubee n ma seriyæ
matandima, e see seniyenxi findima se
seniyentare ra. E mu se seniyenxi nun se
seniyentare tagi rasama, e mu mixie fan
nakolonma na tagi rasa ra. E mu n ma
malabui loxæe xa yaamari suxuma. Na
birin kui, e n xili maberema e ya ma.

²⁷ I xa kuntigie luxi ne alo wulai bare
naxee sube ibooma. E mixie faxa myne
tife ma.

²⁸ I xa namijnønmæ dugi felenma na
birin ma e xa wule laamatunye nun e xa
wule masenye ra. E naxæ, «Ala nan a
masenxi,» a fa li Ala mu sese masenxi e
be.

²⁹ Bæxikae e bore rawalima tinxintareya
kui. E myne tima, e setaree nun xone
tooroma. E mu tinxin feo.»

³⁰ «N bara mixi nde fen e ya ma, naxan
nomä tete rakelide, a fa ti naade ya ra n ya
i, alako na bæxi naxa kana. Kønø n mu na
mixi soto.

³¹ Na nan a ra, n fama n ma xone
raminide e ma alo te, n e sonto e xa wali

jaaxi sare ma. Marigi Alatala xui nan na ki.»

23

Di gine firin

¹ Alatala naxa a masen n be, a naxe,
² «Adamadi, gine firin xa taruxui nan yi ki, e birin nga keren.

³ E fonike temui, e naxa e yete findi langoe ginee ra Misira bɔxi ma. Na ginedimedie naxa tin xemee xa e xijne masuxu.

⁴ Gine naxan fori, a nu xili Ohola, a xunya xili Oholiba. E nu na n ma nama nan ya ma, e fa die bari. Ohola misaalixi Samari nan na, Oholiba misaalixi Darisalamu nan na.»

⁵ «Ohola naxa a yete mati langoejna ra a nu na n ma niini bun ma temui naxe. A naxa a jengue maxanu naxee findi Asiriyakae ra, soori tofanyi naxee

⁶ gere dugi ragoroma e ma, e findi mangee ra, e findi soe ragie ra.

⁷ A naxa a yete fi e ma langoejna ra e tide to nu gbo, a man fa bira e xa kuyee foxo ra.

⁸ A mu a xa langoe fe lu na, a naxan foloxi Misira bɔxi ma, xemee xa a xijne fanyie masuxu, e e waxonfe raba a ra.»

⁹ «Na nan a to, n naxa a lu a jengue Asiriyakae sagoe, a naxee maxanu.

¹⁰ Nee nan a rageli ti, e naxa a xa die tongo, e a fan faxa santidegema ra. A xili naxa findi konbi ra ginee tagi a xa jaxankate xa fe ra.»

¹¹ «A xunya Oholiba naxa na to, kono a tan xa jengue suxufe nu xɔrɔxɔ a taara be, a naxa bu langoejna kui.

¹² A fan nu wama soori Asiriyakae xɔn, naxee findi mange ra, naxee findi soe ragie ra. E birin tofan e xa soori dugi kui.

¹³ N naxa a to a fan nu na seniyentareyna kui alo a taara.»

¹⁴ «Kono a tan bara fe gbete sa na fari. A to Kalidikae xa pirinti gbeeli to banxi xale nde ma,

¹⁵ beleti xirixi e tagi, xun sase dɔxɔxi e xun, naxee findi soori mange Kalidikae ra, naxee soori ragise ragima,

¹⁶ a naxa xɛɛrae xɛɛ Kalidi bɔxi ma e xilide barima a nu wama e xɔn.

¹⁷ E to fa a yire, e naxa sa e bore fe ma, e e sago raba. E to na fe seniyentareyna raba, e xa fe naxa rajaaxu a ma, a gibilen e fo xo ra.

¹⁸ A to nu na na langoejna yaagitareyna kui, a naxa rajaaxu n fan ma, n fa a rabolo alo n na rabaxi a xunya ra ki naxe.

¹⁹ A to ratu a xa fonikeya seniyentareyna ma Misira bɔxi ma, a naxa lu langoejna raba ra dangife a singe ra.

²⁰ A jengue xa fe nu xɔrɔxɔ a ma. E senbe to gboxi yene rabade alo sofalee nun soee.

²¹ Na nan na ki, wo xa langoejna wo fonike ra na xoli bara wo suxu alo a singe ra, Misira xemee nu wo xijne masuxuma temui naxe.»

²² «Oholiba, Alatala yi nan masenxi na xa fe ra: «N i jengue bɔnjε ratema ne i gerefa ma, i mexi naxee ra. N e rakelima yire birin fafe ra i gerede.

²³ Babilonkae Kalidikae, Pekodikae, Sowakae, Kowakae, nun Asiriyakae xa soori senbemae, mangee nun soe ragie,

²⁴ e birin fama ne i xili ma nun e xa geresosee ra, e xa soori ragisee ra, e xa kote xanin see ra, nun e xa soori gaali ra. E i rabilinma ne, wure lefae na e belexee, makantasee na e xunyi ma. N i soma ne e yi ra, alako e xa i jaxankata e gbe ki ma.

²⁵ N n ma xone raminima ne i ma, e fan i gerema ne e xa xone ra. E i xa mixie hoe nun tulie xabama ne. Naxee luxi, e e tan faxama ne santidegema ra. E i xa die xaninma ne. Naxee luxi, e e tan ganma ne.

²⁶ E i xa sosee nun i xa xunmasee tofanyie xaninma ne.

²⁷ N i xa langoejna danma ne, i naxan foloxi Misira. I mu i lɔxɔ rasigama na ma sɔnon.»

²⁸ «I Marigi Alatala yi nan masenxi: «A gbe mu luxi n xa i sa i yaxuie sagoe, naxee nu rajaaxu i ma a singe ra, i fa gibilen e fo xo ra.

²⁹ E i gerema ne, e i harige birin ba i yi ra. E i luma i mageli nan na i xa langoejna xa yaagi kui.

³⁰ I xa wali seniyentare bara yi gbaloe fi i ma, barima si gbete xoli nu na i ma, i fa fe jaaxi raba e xa kuyee ra.

³¹ I to ipere i taara xa kira xɔn ma, n a xa jaxankate tonbili nan soma i yi ra.»

³² «Alatala yi nan masenxi:
«I taara xa jaxankate tonbili xungbe tongoma ne,

i fa paxankate gbegbe soto, naxan na a kui, a fa findi yaagi belebele ra i be.

³³ Na jaxankate nan a niyama i fa lu alo siisila nimisaxi.

Na findima kasare nun kanari nan na i be, alo a nu na ki naxe i xunya Samari be.

³⁴ I fama ne na birin sotode han a dangi a i,

i fa i yete xijne ibɔɔ sunnunyi kui.

I Marigi Alatala xui nan na ki.»

³⁵ «Alatala yi nan masenxi na xa fe ra: «To bara neemu n ma, i fa i kobe raso n na, a lanma ne i xa i xa langoejna kote xanin.»

³⁶ Alatala naxa a masen n be, a naxe, «Adamadi, i Ohola nun Oholiba makiitima ne? E rakolon e xa wali jaaxie ra.

³⁷ E bara yene raba, e bara faxe ti, e bara yene raba e xa kuyee ra, e bara e xa die

fan gan serexə ra na kuyee bə. Na die nu findixi n tan nan gbe ra.

³⁸ E man yi nan nabaxi n na: E bara n ma höröməbanxi findi yire seniyentare ra, e n ma malabui loxœe fan mabere.

³⁹ E to nu e xa die bama serexə ra e xa kuyee bə loxœe naxə, e man so nə n ma höröməbanxi kui, e a findi yire seniyentare ra. E na nan nabaxi n ma banxi kui.»

⁴⁰ «E naxa xəerae xəs yire makuye, alako mixie xa fa. E to i yire li, i naxa i maxa, i lini ti yae ra, i ixa xunmase tofanyi gbaku i kon ma alako i xa rafan e ma.

⁴¹ I naxa e rasene sade fanyi ma, i n ma surayi nun ture dəxə teebili ra.»

⁴² «Nama nu na i rabilinyi. Sebakae fan nu na naxee keli gbengberenyi ma. E nu belexerasoe soma i tan nun i xunya belexe ra, e fa mange nimite tofanyi dusu wo xunyie ma.

⁴³ Na temui n naxa a fala na gine xa fe ra naxan nu bara tagan a xa langoeja rabafe ra, «Wo xa a tongo langoe gine ra, barima a na gbansan nan kolon.»

⁴⁴ E naxa sa na gine fe ma langoe ki ma. E e sa Ohola nun Oholiba fe ma na ki ne.

⁴⁵ Kono tinxintəe e makiitima ne e xa yene xa fe ra, a nun e xa faxe tife xa fe ra.»

⁴⁶ «Wo Marigi Alatala yi nan masenxi: «Gali nde xa te e xili ma, e xa e xun nakana, e harige birin xanin.»

⁴⁷ Na gali e magonoma ne gemee ra, a e faxa e xa santidegema ra. A e xa die faxa, a e xa banxie gan te ra.»

⁴⁸ «N langoeja nənma na ki ne wo xa bəxi kui, alako gine xe a kolon a mu lanma e xa jere wo gbe ki ma.

⁴⁹ Wo xa yene kote nun wo xa kuye batui kote na dəxə wo xun ma, wo a kolonma ne a n tan nan na wo Marigi Alatala ra.»

24

Tunde taali

¹ A jəe solomanaani nde, kike fu, xi fu nde ra, Alatala naxa a masen n bə, a naxə,

² «Adamadi, i xa yi jəe, yi kike, nun yi loxœe sebe, barima to Babilon mange gere foloma ne Darisalamu.

³ I xa yi taali woyenyi fala yi bənsoe murutaxi bə. A fala e bə:

«Alatala yi nan masenxi:

Ye sa tunde kui, tunde dəxə te ma.

⁴ Sube xuti fanyie sa a kui, xutie naxee fan a birin bə alə tabe nun tunki sube,

⁵ naxan xabaxi xuruse fate fanyi ra.

Yege sa te han tunde xa satun, sube xa jin.»

⁶ «Wo Marigi Alatala yi nan masenxi: Gbaloe bara yi boxi li.

Ye bara so sube ra tunde kui.

Sube xuti birin ba kerem kerenyi ra.

⁷ Mixi kon to raxaba, a raba fanye nan fari. Xa a sa raba bəxi nə nu, bənde nu nəma a makotode.

⁸ N fan fama nə wo wuli rafilide n gbejəxəs ra fanye fari, alako a naxa makoto.»

⁹ «Wo Marigi Alatala yi nan masenxi:

«Naxankatə na yi taa faxeti bə.

N yege gbegbe sama nə na te xoora.

¹⁰ Wo fan yeye sa te, a xa xungbo.

Sube jin a fanyi ra, bore se sa a fari, a xorie xa gan feo.

¹¹ Na dangi xanbi, tunde igeli xa dəxə tige wolenxi fari,

han tunde xa fura alo wure gbeeli naxan wama raxunufe, alako se birin naxan luxi tunde kui a xa jənə.

¹² Kono na mu səoneyama.

Te mu nəma se birin xoride naxan luma tunde kui.»

¹³ «Wo bara findi seniyentaree ra wo xa yene xa fe ra. N bara kata wo raseniyende, kono wo mu tin. Na kui wo mu seniyenyi sətəma han n ge n ma xəne birin naminide wo ma.

¹⁴ N tan Alatala xa a fala wo bə, na waxati bara a li. N mu kinikinima wo ma, n mu gblenma n ma nate ma. N wo makiitima wo pere ki nun wo xa wali nan ma. Wo Marigi Alatala xui nan nan ki.»

¹⁵ Alatala naxa a masen n bə, a naxə,

¹⁶ «Adamadi, a gbe mu luxi n xa a niya a naxan nafan i ma dangife i yae yati ra, n fama nə na raloede i ma kerem na. Kono i naxan nabama, i naxa wa xui yo ramini, i naxa ya ye kerem namini.

¹⁷ I xa i sabari i xa sunnunyi kui, i naxa i xui ramini alə mixie darixi a raba ra faxa mixie bə ki naxə. I naxa i xunyi mageli ti, i naxa sankiri ba i sanyi, i naxa i yatagi makoto, i naxa donse don mixie darixi naxan don na jən fe temui.»

¹⁸ N ma gine naxa faxa na nunmare ra. Na kuye iba gəsəgə, n naxa a raba alo Alatala nu bara n yamari ki naxə.

¹⁹ Nama naxa n maxərin, «I na yi jən fe rabafe ki naxə, na munse masenma muxu tan bə?»

²⁰ N naxa e yaabi, «Alatala naxa a masen n bə, a naxə,

²¹ «A fala Isirayila bənsoe bə, wo Marigi Alatala naxə, a gbe mu luxi n xa a niya n ma höröməbanxi xa findi yire seniyentare ra, na banxi naxan nafan wo ma ki fanyi ra. Wo xa die man faxama nə santidegema ra.»

²² Na temui wo fama na jōn fe suxude ało n a suxu ki naxe. Wo mu wo yatagi makotoma, wo mu jōn fe donse donma,

²³ wo mu wo xunyi mageli tima, wo mu sankiri bama wo sanyi. Wo mu jōn fe rabama wa xui ra. Wo xa yunubie nan tun wo xun nakanama.

²⁴ Ala man naxe, «Annabi Esekiyeli findima wo be misaali nan na. A naxan nabaxi, wo fan fama na nan nabade. Na fee na raba, wo a kolonma ne a n tan nan na wo Marigi Alatala ra.»

²⁵ «Adamadi, n xa a fala i be, n e xa horomobanxi, naxan nafanxi e ma ki fanyi ra, a nun e xa die, n nee bama e yi ra lōxoe naxe,

²⁶ na lōxoe yati mixi ratangaxi fama ne i yire, a na xibaarui fala i be.

²⁷ Na lōxoe, i nenyi fulunma ne na mixi ratangaxi ya xorı, i mu findima boboe ra sonon. Na birin findima misaali nan na nama be, e fa a kolonde a n tan nan na Alatala ra.»

25

Amon, Mowaba, Edon, nun Filisita xa paxankate

¹ Alatala naxa a masen n be, a naxe,

² «Adamadi, i xa n ma masenyi ti Amonikae xili ma.

³ A fala e be, «Wo wo tuli mati wo Marigi Alatala xui ra. A yi nan masenxi: Wo to yele n ma horomobanxi xa seniyeni kanafe ra, a nun Isirayila xa bɔxi xa karnari, a nun Yuda bonsœ sigafe ra konyiya kui,

⁴ n wo sama ne sogetedekae sagoe. E yonkinma ne wo tagi, e wo xa donse don, e wo xa xjne min.

⁵ N Raaba findima lōxome goore nan na, n Amoni bɔxi findi yexes malabude ra. Wo a kolonma ne a n tan nan na Alatala ra.»

⁶ «Wo Marigi Alatala yi masenxi, a naxe, «Wo tan bojne jaaxie to fare boron nelexinyi kui n ma nama xa gbaloe xa fe ra,

⁷ n fama ne n belexe italade wo xili ma, n wo sa si gbetee sagoe. N wo si jōnma ne dunija ma. N na ge na rabade, wo a kolonma ne a n tan nan na Alatala ra.»

⁸ «Wo Marigi Alatala yi nan masenxi, a naxe, «Mowaba nun Seyiri to bara a fala a Yuda bonsœ luxi ne alo pamanee birin,

⁹ n fama ne a niyade a xa boxi fanyi keli Beti Yesimoti ma, Bali Meyoni, han Kiriyatayimi, birin xa lu a yaxuie sagoe.

¹⁰ N a fima ne sogetedekae ma, a nun Amoni boxi n fama naxan xili jōnde dunija ma.

¹¹ N na ge Mowaba paxankatade, e a kolonma ne a n tan nan na Alatala ra.»

¹² «Wo Marigi Alatala yi nan masenxi, a naxe, «Edon bonsœ to a gbejoxo Yuda bonsœ ma, e bara haake soto.

¹³ Na kui, Alatala yi nan masenxi: N Edon gerema ne santidegema ra, n mixi nun xuruse birin soto kelife Teman ma han Dedan.

¹⁴ N na n gbejoxoma ne Edon ma n ma nama Isirayila saabui ra n ma xone bere ra. E fama ne gbejoxe kolonde. Wo Marigi Alatala xui nan na ki.»

¹⁵ «Wo Marigi Alatala yi nan masenxi, a naxe, «Filisitakae to e gbejoxo Yudaya ma e naxan xonxi kabi temui xonkuye,

¹⁶ n tan wo Marigi Alatala yi nan masenxi: N Filisitakae gerema ne, n Keriti bonsœ jōn, n mixie soto naxee sabatixi baa de ra.

¹⁷ N na n gbejoxoma ne e ma n ma xone kui. Na temui e a kolonma ne a n tan nan na Alatala ra.»

26

Tire xa paxankate

¹ A je fu nun kerem nde, kike xi singe ra, Alatala naxa a masen n be, a naxe,

² «Adamadi, Tire to bara a kolon a Darisalamu na safe si gbetee sagoe, a fa a majoxun a noma naafuli sotode na ghaloe raba xa fe ra,

³ wo Marigi Alatala yi nan masenxi, «Tire, n tixi wo kanke! N fama ne si gbetee ra wo yire, e din wo ra ało baa mronyie.

⁴ E Tire tetee birin yensenma ne, e wo xa yire makantaxie kana, wo xonyi fa findi fanyi mageli ra,

⁵ yexesuxue e xa yelée raxarama dennahe. Alatala xui nan na ki. N a xa naafuli fima ne si gbetee ma,

⁶ a xa mixie faxama ne santidegema ra. Na kui, e a kolonma ne a n tan nan na Alatala ra.»

⁷ «Wo Marigi Alatala yi nan masenxi, a naxe, «N fama ne Babilon mange xungbe Nebukadansari ra kelife koala ma, a xa wo tan Tirekae gere a xa soori gali nun a xa soe ragi gali ra.

⁸ A wo xa mixie sonto ma ne santidegema ra. A yiree mate wo xa tetee seti ma alako a xa naa kana. Wo mu noma a toorode a xa wure lefae xa fe ra.

⁹ A dinma ne wo xa naadee nun wo xa yire makantaxie ra a xa geresosee ra, han e bira.

¹⁰ A xa soe gali xube ratema ne han. Wo xa tete serenma ne e xa soe, e xa soori ragisee, nun e xa se xanin see xui ra, e na so wo xa tete biraxi tagi temui naxe.

¹¹ E wo xa kirae boronma ne, e wo xa mixie faxa santidegema ra, e wo xa banxi fanyie rabira.

12 E wo xa naafuli xaninma ne, e wo harige xun nakana. E wo xa tete rabira, e wo xa banxie kana, naxan na lu, e na wole baa ma.

13 N wo xa sigi sa danma ne, wo xa kora xui mu memo sonon.

14 N i findima fanye mabaxi nan na, yele raxarama dennaixe. Wo xa taa mu gbilenma ti ra sonon, barima n xui nan na ki. Wo Marigi Alatala na nan masenxi.»

15 «Wo Marigi Alatala yi nan masenxi Tire be, a naxe, «Si gbete naxee sabatixi baa de ra, e fama ne wo wa xui mede yi gbaloe xa fe ra.

16 E xa mangee goroma ne e xa kibanyie kui, e e xa dugi fanyie ba e ma, e fa sunnun dugi ragoro e ma, alako e xa doxo wo seeti ma boxi ma yaragaaxui kui.

17 E sunnun suuki nde xabuma ne wo xun ma, naxan a falama, Wo xa fe xun bara rakana, wo tan taasenbema kunkui rajerree. Wo senbe nu gbo baa ma, birin nu gaaxuma wo ya ra.

18 Kono yakosi si naxee sabatixi baa de ra, e bara gaaxu a fanyi ra wo xa gbaloe xa fe ra.»

19 «Wo Marigi Alatala yi nan masenxi, a naxe, «N na wo xa taa kana, mixi yo mu lu naa sonon, baa ye fa din na yire ma,

20 na luma ne alo mixi dangixi naxee bara siga aligiyama. N wo noxunma ne boxi bun ma, wo mu gbilen dunija ma sonon.

21 N wo rajonma ne yi gbaloe kui feo. Mixi naxan wo fenma, a mu wo toma sonon. Wo Marigi Alatala xui nan na ki.»

27

Sunnun suuki Tire be

1 Alatala naxa a masen n be, a naxe,

2 «Adamadi, sunnun suuki ba Tire be.

3 Ixa a fala yi bonsae be, naxan sabatixi baa de ra, naxan yuleya raba dunija birin, «Alatala yi nan masenxi:

Wo tan Tire, wo naxe wo tofan dangi birin na.

4 Wo senbe nu gbo baa ma, wo xa kunkui yailanyie nu walima a fanyi ra.

5 E nu sipire wuri rawalima kelife Seniri boxi ma, e nu sediri wuri rawali kelife Liban bela ra.

6 E nu konde wuri yailan laala ra naxan kelixi Basan.

E nu santali wuri rawali kelife Sipiri boxi ma kunkui raxunmase ra,

e fa geme tofanyie raso na wuri kui.

7 Ixa bela yailanxi tasoxoe tofanyi nan na kelife Misira.

Dugi gbete fan nu gbakuma wo xa kunkui ra
naxee findixi gare dugi ra kelife Elisaha boxi ma.

8 Sidonkae nun Arawadakae nan nu na wo xa laalabae ra,

Tirekae nan nu na wo xa kunkui rajerree ra.

9 Gebalikae nan nu na wo xa kunkui yailanyie ra.

Kunkui nu fama wo yire kelife dunija birin ma yuleya rabade.»

10 «Perisekae, Lidikae, nun Putikae nan nu na wo xa soori galie ra,

e xa geresosee nun e xa makantasee nu gbakuma wo xonyi ne.

Na birin findixi xili fanyi nan na wo be.

11 Arawada nun Helexi sooriee nan nu wo xa tete makantama,

Gamadikae nan nu meenima wo xa yire makantaxie ma,

e xa geresosee nun e xa makantasee nu gbakuma wo xonyi ne.

Na birin findixi xili fanyi nan na wo be.»

12 Tarasisikae nu gbeti, wure, yoxui, nun sunbui nan masarama wo xa yirabasee ra.

13 Girekikae, Tubalikae, nun Mesekikae nu konyie nun wure gbeeli nan masarama wo xa yirabasee ra.

14 Togaramakae nu soe nun sofale mooli birin nan masarama wo xa yirabasee ra.

15 Dedankae nu sare soma wo xonyi sili jinyie nun wuri fanyi nan na.

16 Wo tan nun Aramikae nu yuleya rabama wo bore tagi. E nu geme tofanyi, gare dugi, dugi rawalixi, dugi masoxoxie, baa bun ma geme, nun geme tofanyi gbeeli nan masarama wo xa yirabasee ra.

17 Yudakae nun Isirayilakae nu mengi nun fundenyi maniyi naxee kelixi Miniti boxi ma, donse noxunmee, kumi, ture, nun seri nan masarama wo xa yirabasee ra.

18 Damasikae nu fama weni nan na kelife Xelebon nun yexee xabe kelife Saxaru, e nu e masarama wo xa yirabasee ra.

19 Danakae nun Yawanikae naxee kelixi Usali, e nu wure, kasiya wuri, nun seri nan masarama wo xa yirabasee ra.

20 Dedankae nu fama soe maxiri dugie nan na.

21 Arabikae nun Kedari mangee nu yuleya rabama wo xonyi yexeee, si kontonyie, nun sie nan na.

22 Seeba nun Rama yulee nu se xiri noxunme, geme tofanyie, nun xexma nan masarama wo xa yirabasee ra.

23 «Xaranikae, Kannekae, Edenkae, Seebakae, Asiriyakae, nun Kilimadakae birin nu yuleya rabama wo xonyi ne.

24 E nu fama dugi tofanyie, gare dugie,
 dugi tasoxoe, nun dugi masoxoxie moɔli
 birin nan na.»
 25 «Tarasisi kunkuie nan wo xa yuleya see
 maxaninma wo be.
 Wo xa kote gbo naxan jerema baa ma.
 26 Wo xa laala bae wo xaninma yire
 makuye baa ma,
 kono foye naxan kelima sogetede mabiri, a
 wo madulama ne baa ma.
 27 Wo xa naafuli, wo xa yuleya see, wo xa
 yirabasee,
 wo xa kunkui ragie, wo xa kunkui
 yailanyie, wo xa soorie, wo xa yulee,
 mixi birin naxee na wo xa kunkuie kui,
 e madulama ne na gbaloe loxoe.
 28 Kunkui rajeree gbelegbele xui mema ne
 kelife baa de ra.
 29 Laala bae, kunkui rajeree birin tima baa
 de ra na fe ma.
 30 E wama, e xa sunnunyi xui ratema wo
 xa gbaloe xa fe ra,
 e xube so e xunyie ma wo xa jen fe temui.
 31 E e xunyie bima ne sunnunyi kui, e
 sunnun dugie ragoro e ma.
 E wa e xui itexi ra, e boje tooroma ne ki
 fanyi ra.»
 32 «Na birin kui e sunnun suuki nde bama
 ne wo be, a falafe ra,
 Si mundun jenma yi ki alo Tire jenxi ki
 naxe?»
 33 Wo xa yuleya kote to jerema baa ma,
 jamanee nu jenelexinma ne wo xa
 yirabasee ra.
 Wo xa naafuli nun wo harige nan nu a
 niyama dunjna mangee xa bannaya
 soto.
 34 Kono yakosi baa tan bara wo xun
 nakana,
 a bara wo xa kote nun wo xa mixie don
 gbiki.
 35 Mixi naxee sabatixi baa de, e bara gaaxu,
 hali mangee de bara ixara.
 36 Yule naxee na dunjna,
 e birin bara kaaba wo xa gbaloe xa fe ra.
 Wo xa fe bara non kerenyi ra.»

28

Masenyi Tire mange nun Sidon be
 1 Alatala naxa a masen n be, a naxe,
 2 «Adamadi, a fala Tire mange be, «
 Marigi Alatala yi nan masenxi:
 I bara la i yete ra a falafe ra, «Ala nan n
 tan na!»
 N doxoi alae xa kibanyi nan kui baa de
 ral!»
 Kono i mu findixi ala yo ra,
 hali i to a manoxunxi a i xaxili luxi ne alo
 Ala gbe.
 Ibunadama tun nan na i ra.

3 I joxo a ma a i xaxili fan dangi Annabi
 Daniyeli gbe ra?
 I gundo fe birin kolon?
 4 I xa xaxilimaya bara a niya i xa bannaya
 soto,
 xemaa nun gbeti gboxi i xa naafuli ya ma.
 5 I fata yuleya rabade.
 Na bara findi bannaya ra i be,
 kono a man bara a niya i xa findi yete igboe
 ra.»
 6 «Na fe ma, i Marigi Alatala yi nan
 masenxi:
 I joxo a ma i xaxili luxi ne alo Ala gbe,
 7 n i yaxui kobie radinma ne i ma,
 alako e xa e xa santidegema ba e tee kui,
 e xa wo xa tofanyi nun wo xaxilimaya
 ragoro,
 i xa fe fanyi xun fa rakana.
 8 E i madulama ne baa ma, i fa faxe
 xoxoɔe soto, i goro aligiyama.
 9 I fama ne a falade faxetie ya i, «Ala na n
 na?»
 Mixi nan tun na i ra naxan faxama mixie
 belexre ra.
 10 I faxama ne yaagi kui alo bilakore.
 I Marigi Alatala xui nan nan ki.»
 11 Alatala naxa a masen n be, a naxe,
 12 «Adamadi, sunnun suuki nde ba Tire
 mange be, a falafe ra,
 Si Marigi Alatala yi nan masenxi:
 I nu kamalixi xaxilimaya nun tofanyi nan
 na.
 13 A nu luxi ne alo i sabatixi Ala xa yire
 fanyi nan kui naxan xili Eden boxi.
 Geme tofanyi naxee sare gbo e nu na i yi
 ra.
 E xili nu falama: sariduwani, topasi, diya-
 man, kiroslite, onixi, yasape, safiri,
 esikaribukulu, nun emerode.
 Nee nu saxi xemaa raxunmasee nan tagi,
 e findi xurunde, belexerasoe, nun
 konmagoree ra.
 Ala na nan birin rafalaxi i be i daa temui.
 14 N to i ti mange ra, n maleke senbe so i yi
 ra.
 I nu jerema te nan tagi n ma geysa fari.
 15 I nu seni kabi i daa loxoe,
 kono tinxitareya bara i susu.
 16 I xa yuleya xa gboe bara i findi
 yunubitoe jaaxi ra.
 Na kui n naxa i keri Ala xa geysa fari,
 n naxa maleke senbe ba i yi.
 17 I xa tofanyi nan a niya i xa findi yete
 igboe ra.
 I xa fe kolonyi nan a niya i xun xa rakana.
 Na kui n naxa i xa fe magoro boxi ma alako
 mangee xa i to.
 18 I xa yunubie nun i xa tinxitareya i xa
 yuleya kui,
 na bara i xa salidee findi yire seniyentaree
 ra.

N bara te ramini i xili ma naxan i xun
nakanama,

n bara i findi xube ra pama ya xori.

¹⁹ Mange naxee nu i kolon,
e birin bara makaaba i xa gbaloe xa fe ra.
I xa fe bara jōn kerenyi ra.»

²⁰ Alatala naxa a masen n be, a naxe,

²¹ «Adamadi, i xa ti Sidon kanke, i xa
masenyi ti a be n xili ra, a falafe ra,

²² *Wo Marigi Alatala yi nan masenxi:*

N bara keli i xili ma Sidon!

N na n ma nōrē masenma ne wo tagi.

N na wo jaxankata, mixie a kolonma ne a
n tan nan na Alatala ra.

Na lōxœ n na n ma seniyeniyi masenma ne
wo ya ma.

²³ N wuganyi radinma ne wo ma, mixi
gbegbe xa faxa taa kui.

N santidegema rawalima ne wo xili ma,
mixi gbegbe xa sonto yire birin.

Na kui mixie a kolonma ne a n tan nan na
Alatala ra.»

²⁴ «Na temui wo mu luma alō tunbee
Isirayila bōnsœ seeti ma sonon, e fa a
kolon a n tan nan na e Marigi Alatala ra.»

²⁵ Alatala naxa a masen n be, a naxe,
«N na ge Isirayila bōnsœ birin tongode
namanee tagi e rayensenxi dennaxe, n na
n ma seniyeniyi masenma ne e be namanee
ya xori. Na temui e sabatima ne fa e xa
boxi ma, n naxan fixi n ma konyi Yaxuba
ma.

²⁶ E luma ne naa xaxilisa kui, e banxie
ti, e sansie si. E dōxō naa xaxilisa kui, n
na e dōxōbooree jaxankatama temui naxe,
naxee nu bara e tooro ki fanyi ra. Na
temui, e a kolonma ne a n tan nan e Marigi
Alatala ra.»

29

Misira xa jaxankate

¹ A je fu nde, kike fu, xi fu nun firin nde
ra, Alatala naxa a masen n be, a naxe,

² «Adamadi, i xa n ma masenyi ti Misira
mange nun a xa pama be.

³ A fala a be, *Alatala yi nan masenxi:*
N bara keli i xili ma, i tan Misira Firawuna,
naxan luxi alō sōjne magaaxuxi xure
senkinée ma.

I naxe, «N bara Nili xure daa n yete be.»

⁴ Kōnō n kōnyi belebele sotima ne i banguyie kui,
n a niyama ne yexee xa boni i xalee ma,
n fa i rate xure kui, i tan nun na yexee birin
na.

⁵ N i luma gbengberenyi nan ma,
i tan nun na yexee birin.

Wo luma naa, mixi yo mu wo makoma.

Wo findima donse nan na wulai subee nun
xōnie be.

⁶ Na temui Misirakae birin a kolonma ne a
n tan nan na Alatala ra.»

«Wo bara lu alō kale Isirayila bōnsœ
naxan suxu mali se ra,
⁷ kōnō wo fa ibōo a bēlexe kui, wo a tunki
sōxō.

E to e xaxili ti wo ra, wo e yanfa ne, e fa lu
tōore kui.

⁸ Wo Marigi Alatala yi nan masenxi:
N fama ne santidegema ra wo xa mixie nun
wo xa xuruse faxafe ra.

⁹ Misira boxi na findi yire maxaraxi ra
naxan nabējinxi,
e a kolonma ne a n tan nan na Alatala ra.»

«Wo to a fala, *N bara Nili xure daa n yete
be.»*

¹⁰ n kelima ne wo xili ma nun wo xa xuree
xili ma.

N Misira boxi raxarama ne, n a rabējin,
kelife Migidoli ma, han a sa dōxō Asuwan
ra, han Kusi naaninyi ra.

¹¹ Mixie mu dangima naa, subee mu dan-
gima naa.

Mixi yo mu sabatima naa han je tongo
naani.

¹² N Misira boxi rabējinma alō yire gbetee,
n a xa taae xun nakanama ne alō taa
gbetee.

N Misirakae rayensenma ne dunipa yire
birin.»

¹³ Kōnō wo Marigi Alatala man yi nan
masenxi: «Ne tongo naani dangi xanbi,
n man Misirakae malamma ne, kelife
namanee ma n e rayensen dennaxe.

¹⁴ N e ragbilenna ne e xōnyi Patirosi
mabiri kelife konyiya kui. N e luma ne e
xa e yete yamari, kōnō e xa mangeya mu
senbe gbegbe sotoma.

¹⁵ E mu e xunyi itema boxi gbete yo xun
ma sonon. N e magoroma ne, alako e naxa
no namanee ra.

¹⁶ E mu limaniya fima Isirayila ma
sonon. Isirayila na Misira fe mapoxun, e
ratuma e xa yunubie nan tun ma, e to e
xaxili ti e ra. Na temui, e a kolonma ne a
n tan nan na e Marigi Alatala ra.»

¹⁷ A je moxōnen nde, kike singe, xi singe
ra, Alatala naxa masen n be, a naxe,

¹⁸ «Adamadi, Babilon mange
Nebukadansari nun a xa soorie bara kata
Tire ragorode, kōnō e mu no a ra fefe ma.
E tooro ne tun, e mu naafuli yo soto na kui.

¹⁹ Na nan a ra, wo Marigi Alatala yi
nan masenxi: N Misira boxi tan fima ne
Babilon mange Nebukadansari ma, a xa e
xa naafuli birin xanin a xa soori gali sare
ra.

²⁰ N na birin fima ne a ma, barima a tan
nun a xa soorie na nan nabaxi n tan be.
Wo Marigi Alatala xui nan na ki.

²¹ Na loxoe, n Isirayila bonsae senbe groma ne, n i xeeema masenyi tide e be. Na temui, e a kolonma ne a n tan nan na Alatala ra.»

30

Sunnun suuki Misira be

¹ Alatala naxa a masen n be, a naxe,
² «Adamadi, i xa yi masenyi ti n xili ra:
 <Wo Marigi Alatala yi nan masenxi:
 Wo gbelegbele! Gbaloe loxoe bara fa!
³ Alatala xa loxoe bara makore,
 dimi bara fa gbaloe loxoe ra jamanee be.
⁴ Santidegema fama ne Misira xili ma,
 toore dinma ne Kusikae ra.
 Misirakae faxama ne, e xa naafuli xanin, e
 xa teteet bira.»
⁵ Kusi, Puti, Ludu, Arabu, Libiya, nun Ala
 xa jama a saate tongoxi naxan be, e birin
 faxama ne santidegema ra a nun Misira.
⁶ «Alatala yi nan masenxi:
 «Misira malimae birama ne,
 a yete senbe nonma ne, a nu laxi naxan na.
 Kelife Migidoli, han Asuwan, e faxama ne
 santidegema ra.
 Wo Marigi Alatala xui nan na ki.»

⁷ «N Misira boxi rabejinma ne alo yire
 gbeteet,
 n a xa taae xun nakana alo taa gbeteet.
⁸ N na te so Misira ra, n na no e malimae
 ra,

e a kolonma ne a n tan nan na Alatala ra.»
⁹ «Na loxoe, n xeeera xeeema ne kunkue
 kui, e xa Kusikae magaa Xu, alako a xa bira
 n foxo ra. Kontos fili dusuma ne e xun na
 Misirakae xa gbaloe loxoe naxan fafe, a mu
 kanama.»

¹⁰ «Wo Marigi Alatala yi nan masenxi:
 <N Misira xa jama wuyaxi sonto ma ne Ba
 bilon mange Nebukadansari senbe
 ra.

¹¹ A tan nun a xa soori gali, naxan maga
 axuxi soori gali birin be,
 n e fama ne na boxi xun nakanade.
 E Misirakae faxama ne santidegema ra,
 e boxi rafema ne na binbie ra.

¹² N Nili xure xorima ne,
 n a boxi mati mixi paaxie ma,
 naxee a niya na boxi birin xun xa rakana.
 Alatala xui nan na ki.»

¹³ «Wo Marigi Alatala yi nan masenxi:
 N wo xa kuyee kanama ne,
 n wo xa kuyee rajonma ne Nofi taa kui.
 Mange yo mu luma Misira boxi ma sonon.
 N gaaxiu luma ne na boxi birin ma.
¹⁴ N Patirosi xun nakanama ne,
 n te din Sowan na,
 n Tebese jaxankata.
¹⁵ N na n ma xone raminima ne Sini ma,
 Misira senbe na dennaxe,

n Tebese xa jama birin sonto.

¹⁶ N te soma ne Misira ra,
 n Sini raseren toore kui,
 n Tebese xun nakana,
 n Nofi so a yaxue yi ra.

¹⁷ Oni nun Pi Beseti soorie birin faxama ne
 santidegema ra,

taakae xanima ne konyiya kui.
¹⁸ Tapanxesi bira loxoe xoroxoma ne

Misira be,

barima na temui, a senbe jomma ne,
 a senbe a nu laxi naxan na.

¹⁹ N Misira jaxankatama ne,
 e fa a kolon a n tan nan Alatala ra.»

²⁰ A ne fu nun kerem nde, kike singe, xi
 solofera nde ra, Alatala naxa a masen n be,
 a naxe,

²¹ «Adamadi, n bara Misira Firawuna
 belexe gira. A mu maxirima, seri mu sama
 a ma, sese mu rabama a yalanfe ra, a fa no
 santidegema tongode.

²² Wo Marigi Alatala yi nan masenxi:
 N feafe Misira Firawuna xili ma, n xa a
 belexe firinyie gira, a belexe fanyi nun a
 belexe kanaxi, alako a xa santidegema lu
 naa abadan.

²³ N Misirakae rayensenma ne dunija
 birin ma.

²⁴ N na n ma santidegema soma ne
 Babilon mange yi, n senbe fi a ma, kono
 n Firawuna belexe girama ne, a nuunu a
 ya i alo mixi naxan na faxafe.

²⁵ N senbe fima ne Babilon mange ma,
 kono n Firawuna tan belexee igoro. N na n
 ma santidegema sa Babilon mange belexe
 temui naxe, a naxa a ite Misira xili ma, e a
 kolonma ne a n tan nan na Alatala ra.

²⁶ N Misirakae rayensenma ne dunija
 birin ma. Na temui, e a kolonma ne a n
 tan nan na Alatala ra.»

31

Taali woyenyi Misira xa fe ra

¹ A ne fu nun kerem nde, kike saxan, xi
 singe ra, Alatala naxa a masen n be, a naxe,
² «Adamadi, a fala Misira Firawuna nun

a xa jama be,

«Wo maniye na minden?

³ Asirya boxi nu luxi ne alo sediri wuri bili
 nde naxan nu na Liban wondi.
 A salonyie nu tofan, a niimi gbo, a ite dangi
 wuri birin na.

⁴ Tune ye nu bara a ramo,
 ye naxan na boxi bun, na nu bara a rakuya.
 A nu ye radinma a sankee ma,
 a fa ye xanin fotonyi birin kui.

⁵ Na nan a niya, a tan nu ite na fotonyi wuri
 bilie birin be,

a salonyie nu bara wuya,

e nu fa kuya ra na ye saabui ra.

⁶ Xonie nu e xelée sama a salonyie ma,

burunyi subee nu di barima a niini bun
ma,
namanee nu sabatixi a seeti ma.

⁷ A nu tofan a xa xungbe xa fe ra,
a salonyie nu kuya han, a sanke nu birixi
bɔxi bun ma pon ye fenfe ra.

⁸ Sediri bili naxee nu na Ala xa bɔxi ma
Eden mabiri,
nee mu a xa kuye soto.

A salonyie nu kuya Sipiri salonyie be, e
kuya wuri mɔɔli birin be.

A tofanyi maniye yo mu nu na Ala xa bɔxi
ma.

⁹ N tan nan a ratofan, n tan na a salonyie
wuya,
dangife wuri bili birin na Ala xa bɔxi ma
Eden mabiri..»

¹⁰ «Na nan a to, wo Marigi Alatala naxa
yi masen: A to nu ite dangi wuri birin na,
yetē igboja fa lu a bojne kui,

¹¹ n a saxi namanee xa mangee sagoe na
nan ma, e xa a paxankata a xa paaxuña
bere ra. N to a bepin,

¹² mangé nde naxan kobi a birin be, a
bara a fon, a fa a lu naa. A salonyie
bara bira geyae fari nun gulunbae kui.
A salonyi giraxie nu na bɔxi birin ma.
Namanee naxa keli a niini bun ma.

¹³ Xonie nun burunyi subee gbansan nan
nu luxi a salonyie tagi.

¹⁴ Na kui, a mu lanma wuri yo xa kuya
na ki dangi wuri birin na. Wuri naxee ye
soto a fanyi ra, a mu lan e xa na kuyeya
li. Seriye ki ma, e xa faxa alo ibunadama
naxan sigama aligiyama.»

¹⁵ «Wo Marigi Alatala yi nan masenxi: A
faxa loxoe naxee, n a jɔn fe raba ne ye birin
na, ye fa xɔri. N naxa dimi rasin Liban ma
a xa fe ra, fɔtɔnyi naxa xara.

¹⁶ N naxa namanee ragaaxu a bira xui
ma, n to a faxa alo mixi naxee faxaxi
sigama aligiyama. Na temui Eden wuri
bilie birin, naxee fan Liban wuri bilie birin
be, naxee ye soto a fanyi ra, nee naxa
raxara.

¹⁷ Mixi naxee nu sabatixi na wuri
xungbe niini bun ma, e nun naxee nu
saataxi, e fan naxa siga aligiyama, e fa
mixie li e nu bara naxee faxa santidegema
ra.»

¹⁸ «Eden wuri mundun maniyama wo xa
tofanyi nun wo xa senbe ra? Hali wo tan
goro aligiyama, wo fa lu sunnataree ya ma
naxee faxama santidegema ra. Na birin
misaalixi Misira mangé Firawuna nun a xa
soɔri gali nan na. Wo Marigi Alatala xui
nan na ki.»

¹ A je fu nun firin nde, kike fu nun firin,
xi singe ra, Alatala naxa a masen n be, a
naxe,

² «Adamadi suuki nde sa Misira mange
Firawuna be, a falafe ra:

³ «I luxi ne alo yetē namanee tagi,
alo yexé magaaxuxi baa ma,
naxan ye imaxama a bele ra han a dunda.

⁴ I Marigi Alatala yi nan masenxi, a naxe:
N na n ma yele dusuma ne i xun na,
gali fa i bendun n ma.

⁵ N i ratema ne xare ma,
n i woli fiili ma, xonie nun burunyi subee
luga i ra.

⁶ N i sube sama ne geyae fari,
i xuntunye lu gulunbae kui,

⁷ N i xun nakana,
n koore makotoma ne, n tunbuie xa yanbe
ba.

N soge makotoma ne nuxui ra, kike fan mu
yanbama.

⁸ N yanbasee birin makotoma ne i xa fe ra,
n dimi rasin i xa bɔxi ma.

I Marigi Alatala xui nan nan ki.»

⁹ «N na i xa kanari masen namanee ma,
n jama gbegbe raxonoma ne i xili ma,
i mu naxee kolon.

¹⁰ N na n ma santidegema ba a tɛɛ kui,
n si gbegbe raterennama ne i xa fe ra,
e xa mangée fa gaaxu.

E na i xa bire to,
e birin gaaxuma ne e yetē xa fe ra.

¹¹ E Marigi Alatala yi nan masenxi, a naxe:
Babilon mange xa santidegema i lima ne.

¹² N i xa soɔri galie ragoroma ne jalamae
xa santidegema ra,

jalamae naxee paaxu soɔrie birin be.

E Misirakae xa yetē igboja kanama ne,
e e xa soɔri galie sonto.

¹³ N i xa xurusee faxama ne Nili xure de
ra.

Mixi yo, xuruse yo, sese mu lu na ye dunda
ra.

¹⁴ N na ye rexarama ne, a xelɛ alo ture.
I Marigi Alatala xui nan na ki.»

¹⁵ «N na Misira bɔxi findi yire maxaraxi ra,
n na a harige birin ba naa,
n na a xa mixie birin faxa,
na temui, e a kolonma ne a n tan nan na e
Marigi Alatala ra.»

¹⁶ «Sunnun suuki nan na ki, namanee
fama naxan bade Misira nun a xa soɔri
galie be. Wo Marigi Alatala xui nan na ki.»

¹⁷ A je fu nun firin nde, kike fu nun
firin, xi fu nun suuli nde ra, Alatala naxa
a masen n be, a naxe,

¹⁸ «Adamadi, wa xui rate Misira xa soori galie nun namanee xa fe ra, naxee birin sigama aligiyama.

¹⁹ A fala e be, «Wo tan xa fe dangi wo booree ra? Wo faxama ne, wo nun sunnataree ragata yire keren.»

²⁰ Misira nun a xa soori galie faxama santidegema nan saabui ra.

²¹ E namanee mange palamae lima ne aligiyama, naxee a falama Misira xa fe ra, «E fan bara siga aligiyama, e fa lu sunnataree fe ma naxee man faxaxi santidegema ra.»

²² «Asiriya nun a xa soori gali birin na menni gaburie tagi, a xa mixie birin naxee faxaxi santidegema ra.

²³ Asiriyakae ragataxi aligiyama, e xa soori galie saxi e seeti ma, e tan naxee birin gbaloe radin dunija ma e xa santidegema saabui ra.»

²⁴ «Elama nun a xa soori galie fan na e xa gaburie seeti ma. E fan faxaxi santidegema nan na, e tan naxee gbaloe radin dunija ma, e fan sama ne sunnataree seeti ma aligiyama, yaagi na e foxo ra.

²⁵ A tan nun a xa soori galie birin saxi mixi faxaxie ya ma menni, e gaburie a rabilinxi. Na sunnataree birin faxaxi santidegema nan na. E to gbaloe radin dunija ma, e fan sigama ne aligiyama yaagi kui, e fa lu mixi faxaxie ya ma.»

²⁶ «Meseki nun Tubali xa soori galie fan naa gaburie kui. Na sunnataree birin faxaxi santidegema nan na, barima e nu gbaloe radin dunija ma.

²⁷ E mu saxi soori sunnatare ghetee fe ma, naxee sigaxi aligiyama e xa geresosee ra, e xa santidegema saxi e xunyi bun ma? E xa yunubi sare bara gibilen e xorie ma gbaloe xa fe ra, e naxan nabaxi dunija ma.»

²⁸ «Misira mange Firawuna fan birama ne, a fa sa sunnataree ya ma naxee faxaxi santidegema ra.»

²⁹ «Edon xa mangee nun a xa kuntigie fan na naa. Hali e senbe nu gbo, yakosi e saxi sunnataree ya ma naxee faxaxi santidegema ra.»

³⁰ «Mange naxee kelixi koola mabiri ra, nun Sidonkae fan na naa. Hali e senbe nu gbo, e fa gbaloe raba dunija ma, e fan saxi sunnataree ya ma naxee faxaxi santidegema ra. Na yaagi na e xun ma aligiyama.»

³¹ «Misira xa Firawuna nun a xa soori galie nee toma ne, e fa madundu e xa soorie xa fe ra naxee faxaxi santidegema ra. Wo Marigi Alatala xui nan na ki.»

³² Hali n to a lu a gbaloe raba dunija ma, Firawuna nun a xa soori galie sama ne sunnataree fe ma naxee faxaxi santidegema ra. Wo Marigi Alatala xui nan na ki.»

33

Makantama

¹ Alatala naxa a masen n be, a naxe,

² «Adamadi, a fala i ngaxakerenyie be, «N na fa santidegema ra wo xa boxi xili ma, na a lima ne wo jan bara mixi nde sugandi taa makantama ra.»

³ Xa na taa makantama yaxuie to fa ra, a lanma a xa sara fe jama rakolonfe ra.

⁴ Xa a na raba, kono mixi nde fa a bote raba na marakolonyi xui ma, a fa faxa gere kui, a bara na faxe ragiri a yete ma.

⁵ A to sora fe xui me, kono a fa a bote raba, a nii kote na a yete nan xun ma. Kono mixi naxan na marakolonyi me, a fa a susu soobe ra, na kanyi a nii rakisima ne.

⁶ Kono xa taa makantama yaxuie to fa ra, a mu sara fe a xa mixie rakolon, na temui mixi naxan faxama na gere kui, hali e xa yunubie bara a niya e xa sonto, ne e nii kote sama taa makantama nan xun ma.»

⁷ «Adamadi, n bara i sugandi taa makantama ra Isirayila bonsoe be. I xa i tuli mati n ma masenyi ra, i fa e rakolon a ra n tan xili ra.

⁸ N na a fala mixi kobi be a faxama ne, xa i mu a rakolon a xa gibilen a xa kira kobi foxo ra, na mixi jaaxi faxama ne a xa yunubi xa fe ra, kono n na nii kote sama i tan xun ma.

⁹ Kono xa i a rakolon a xa gibilen a xa kira kobi foxo ra, a fa lu a mu tin na ra, a faxama a xa yunubi xa fe nan na, kono i tan bara i nii rakisi.»

¹⁰ «Adamadi, a fala Isirayila bonsoe be, i naxe, «Wo yete a falama, wo wo xa murute nun wo xa yunubie kolon wo boje kui. Wo wama a kolonfe ne wo kisi sotoma ki naxe.»

¹¹ Wo Marigi Alatala naxe, «N bara n kali n yete ra, n mu wama mixi kobi xa faxa, n wama ne a xa gibilen a xa kira kobi nan foxo ra, a xa kisi. Yandi, wo xa gibilen wo xa kira kobie foxo ra. Isirayila bonsoe, wo buma faxe kira xon ma munfe ra?»»

¹² «Adamadi, a fala i ngaxakerenyie be, «Tinxintoe xa tinxinyi mu a rakisima a na muruta loxoe naxe. Mixi tinxintare xa tinxintareya mu a raloeema a na gibilen a xa kira kobi foxo ra loxoe naxe. Tinxintoe mu a yete rakisima a xa tinxinyi dangixi saabui ra, xa a bira fe kobi foxo ra.»

¹³ N na a masen tinxintoe nde be a kisima ne, kono a fa la a xa tinxinyi dangixi ra, a so fe kobi rabafe, a xa tinxinyi luma ne a ma fu. Yakosi a faxama ne a xa fe kobi xa fe ra.

¹⁴ N na a masen mixi kobi nde be a mu kisima, kono a fa gibilen a xa yunubi foxo ra, a so fe tinxintie rabafe,

¹⁵ alo seke ragbilenfe donima ma, se munaxi ragbilenfe a kanyi ma, jerefe

seriye kui, gbilenfe fe kobi foxo ra, na temui a kisima ne, a mu faxama.

¹⁶ A yunubi naxan birin naba temui dangixi, na birin xafarima ne. Xa a bara jere seriye nun tinxinyi ra, a kisima ne.»

¹⁷ «Ingaxakerenyie a falama, «Marigi mu tinxin.» Kono n xa a fala i be, e tan nan mu tinxin.

¹⁸ Xa tinxintoe a kobe so a xa tinxinyi ra, a so tinxintareya rabafe, a faxama ne.

¹⁹ Xa mixi tinxintare gibile a xa fe kobile foxo ra, a so fe tinxinxie rabafe, a kisima ne na saabui ra.

²⁰ N xa a fala e be, «Isirayila bōnsōe naxe n mu tinxin, kono n fama ne wo tan makiitide, kankan xa a jere ki sare fi.»

²¹ A je fu nun firin nde ra, kike fu, xi fu nun suuli nde ra muxu xa konyiya kui, mixi nde kelife gere yire, a naxa fa, a fala n be, a e bara Darisalamu suxu.

²² Na koe ra beenun na mixi xa fa, Alatala nu bara a belexe sa n de ma, a n nenyi rafulun alako n xa no woyende, n naxa lu boboya kui sonon.

²³ Na temui Alatala naxa a masen n be, a naxe,

²⁴ «Adamadi, nama dōnkhōe naxee sabatixi Darisalamu kanaxi tagi, nee na a falafe, «Iburahima naxa no yi boxi sōtode a keren. Won tan naxan findixi mama ra, Ala tondima yi boxi fide won ma?»

²⁵ Na kui a lanma i xa a fala e be, «Wo Marigi Alatala yi nan masenxi: Wo to sube donna wuli na a kui, wo to kuye batuma, wo to faxe tima, a lanma yi boxi xa findi wo gbe ra?

²⁶ Wo laxy wo xa santidegema gbansan nan na, wo fe jaaxie rabama temui birin, wo yene rabama wo doxoboore xa gine ra. Hali wo to na birin nabama, wo wama ne yi boxi man xa findi wo gbe ra?»

²⁷ «A fala e be, «Wo Marigi Ala yi nan masenxi: N bara n kali n yete ra, naxee luxi Darisalamu kanaxi tagi, nee faxama ne santidegema ra. Mixi naxee luxi wulai, burunyi subee nee faxama ne. Mixi naxee e noxunxi geya fari gemee longori ra, nee faxama ne wuganyi ra.

²⁸ N na boxi findima ne yire maxaraxi ra, n yete igboe xa fe xun nakana, n a niyama ne si gbete mixie mu dangi Isirayila geyae ra.

²⁹ N na na boxi kana e xa fe jaaxie xa fe ra, e a kolonma ne a n tan nan Alatala ra.»

³⁰ «Adamadi, i tan to a ra, i ngaxakerenyie na a makoyikoyife e xonyi a falafe ra, «Wo fa, wo fa wo tuli mati. Alatala na masenxi mundun tife yi ki?»

³¹ N ma nama fama ne i yire, e e tuli mati i xa masenxi ra, kono e mu a rabatuma feo.

E a falama e wama n ma fe xon, kono e boje biraxi naafuli tinxintare nan foxy ra.

³² I luxi ne e be alo sigisa xui noxumne, naxan fe fanyie falama. E i xa masenxi mema, kono e mu tinma birade a foxy ra.»

³³ «N ma masenxi birin na kamali noendi ki ma temui naxe, e a kolonma ne a namijonme nde nu na e ya ma.»

34

Xurusee nun a demadonyi xa taali

¹ Alatala naxa a masen n be, a naxe,

² «Adamadi, i xa n ma masenxi ti Isirayila yareratie be naxee luxi alo xuruse demadonyie, a falafe ra, «Wo Marigi Ala yi nan masenxi: Naxankate na wo be, wo tan Isirayila xuruse demadonyie. Wo wo noxosama wo yete nan tun xon ma. Xuruse demadonyi mu lanma xe a xa xurusee makanta?»

³ Wo xurusee xipre minma, wo e xabe yailanma dugi ra, wo e sube domma, kono wo mu wo xoxo sama e xon ma.

⁴ Wo mu xuruse senbetare ralimaniyama, wo mu xuruse furaxi dandanma, wo mu xuruse maxonoxi maxirima seri ra. Wo mu xuruse loexie fenma, e xa gibile goore kui. Wo e yamarima noe xoxoxe nan tun na.

⁵ E yensenxi, barima xuruse demadonyi mu nu na e foxy ra. Na kui wulai sube bara ndee iboo.

⁶ N ma xuruse gali bara yensen ye geya itexie ma, e loe dunija birin ma, kono mixi yo mu mini e fende.»

⁷ «Xuruse demadonyie, wo wo tuli mati Alatala xa masenxi ra:

⁸ N tan wo Marigi Alatala, n bara n kali n yete ra, wo to n ma xurusee rabepin, e findi wulai subee xa baloe ra, wo to mu wo noxosaxi e xon ma, wo meenii wo yete gbansan ma,

⁹ wo tan xuruse demadonyie xa wo tuli mati Alatala xa kiiti ra.

¹⁰ Wo Marigi Alatala yi nan masenxi: N fafe na xuruse demadonyie nan xili ma, e xa n sare fi goore xa fe ra. N e bama ne xuruse demadonyi wali kui, alako e naxa na raba e yete xa geeni gbansan ma. N na n ma xurusee ratangama ne e ma, alako e naxa n ma xurusee tooro.»

¹¹ «Wo Marigi Alatala yi nan masenxi: N tan yati sigama ne n ma xurusee fende,

¹² alo xuruse demadonyi a rabama a xa xuruse rayensenxi be ki naxe. N e ragbilmena ne yire birin e loexi dennaxe na loxoe.

¹³ N e raminima ne namanee birin longori ra, n e xanin e xonyi. N meenima ne e ma e xa geyae fari nun e xa gulunbae kui, e xa lu e yete xa boxi ma.

¹⁴ N e de madonma ne fili fanyie ma Isirayila geyae fari. Menni e e malabuma ne yire fanyi ma, e balo Isirayila geyae fari.

¹⁵ N tan nan yati n ma xurusee de madonma, n malabui fima e ma. Wo Marigi Alatala xui nan na ki.

¹⁶ N xuruse loexi fenma ne, n xuruse maxonoxi dandanma ne, n xuruse senbetare ralimaniyama ne. Kono xuruse naxee bara xungbo, naxee bara no booree ra, n nee tan faxama ne kiti tinxinxra.»

¹⁷ «Wo tan n ma xurusee, wo Marigi Alatala yi nan masenxi: N kiti sama ne xurusee tagi, yexee kontonyie nun sikotee tagi.

¹⁸ Wo na sexe fanyi don fili ma, na mu wo wasama, fo wo xa a donxoe fan iboron? Wo na ye tisexi min, na mu wo wasama, fo wo xa a donxoe dunda?

¹⁹ A lanma n ma xurusee xa sexe don wo naxan iboronxi? A lanma e xa ye min, wo naxan dundaxi?»

²⁰ «Na kui wo Marigi Alatala yi nan masenxi nee xa fe ra: N yete yati nan fama kiti saude xuruse xungbee nun a lanmae tagi.

²¹ Wo bara din n ma xuruse senbetaree ra wo ferie ra, han e bara mini goore kui.

²² N fama ne n ma xurusee rakaside, alako mixi naxa fu e ma sonon. N kiti sama ne xurusee tagi.

²³ N xuruse demadonyi nde tima ne n ma xurusee xun ma, naxan fama e de madonde a ki ma. N ma konyi Dawuda nan na ki.

²⁴ N tan findima ne e Marigi Ala ra, n ma konyi Dawuda findi mange ra e tagi. N tan Alatala xui nan na ki.»

²⁵ «N bojresa saate tongoma ne e be. N wulai sube xaaejee jronma ne boxi ma, alako mixi xa no sabatide yire birin bojresa kui.

²⁶ N baraka ragoroma ne e ma. N tune rafama ne a waxati, alako boxi xa fan n ma geya seniyenxi rabilinyi.

²⁷ Wurie bogima ne, boxi xee fan. N ma nema sabatima ne bojresa kui a xa boxi ma. Na temui, e a kolonma ne a n tan nan na Alatala ra, a n tan nan yolonxonyie bolonma, n e ratanga e yaxuie ma.

²⁸ Namanee mu e tooroma sonon, sube xaaejee fan mu e donma sonon. E sabatima xaxilisa nan kui, mixi yo mu e magaaxuma.

²⁹ N e xa sansi bilie rafanma ne pamanee ya xori. Kaame mu e luxuma sonon, e xa yaagi e xa setareja kui.

³⁰ Na temui, e a kolonma ne a n tan e Marigi Alatala na e foxo ra, e man a kolon a e tan Isirayila bomsae findixi n ma jama na na. Wo Marigi Alatala xui nan na ki.

³¹ Wo tan n ma xurusee, n naxee de madonma, adamadi nan wo ra. N tan nan na wo Marigi ra. Wo Marigi Alatala xui nan na ki.»

35

Naxankate na Edon be

¹ Alatala naxa a masen n be, a naxe,

² «Adamadi, i xa n ma masenyi ti n xili ra Edonkae be, naxee sabatixi Seyiri geya ma,

³ a fala e be, «Wo Marigi Alatala yi nan masenxi: N fama ne wo tan Edonkae xili ma, n na n senbe ramini wo ma, n Seyiri geya findi yire maxaraxi ra.»

⁴ N wo xa taae xun nakanama ne, nee xa findi yire rabejinxra. Na temui, wo a kolonma ne a n tan nan na Alatala ra.»

⁵ «Wo to Isirayilakae xon kabi temui xonkuye, han wo bara e yanfa, wo e sa wo yaxuie sagee e xa naxankate waxati,

⁶ n tan wo Marigi Alatala naxe, «N bara n kali n yete ra, n a niyama ne wo xa bu gere kui. Wo to gbata wuli raminide, n a ragirima ne na fe mooli xa bira wo foxo ra temui birin.

⁷ N Seyiri geya findima ne yire maxaraxi ra mixi mu sigama dennaxe.

⁸ Binbie luma ne wo xa boxi birin ma, naxee faxaxi santidegema ra wo xa geyae fari, wo xa gulunbae kui, nun wo xa folle longori ra.

⁹ N wo xa boxi findima ne yire maxaraxi ra, mixi yo mu sabatima wo xa taae kui. Na temui, wo a kolonma ne a n tan nan na Alatala ra.»

¹⁰ «Wo to a fala Yudaya nun Isirayila findima ne wo gbe ra, hali n nu na e foxo ra,

¹¹ n bara n kali n yete ra, n tan wo Marigi Alatala yi nan masenxi: «N fan wo gerema ne wo xa xone nun toone bere ma, naxan nu na wo boje kui e tan mabiri. N na wo makiiti temui naxe, n na n yete masenma ne e tan be.»

¹² Na kui, wo a kolonma ne a n tan Alatala bara wo xa konbie birin me, wo naxee ilanxi Isirayila xa geyae ra. Wo nu bara a fala, Mennikae xun bara rakana, alako na boxi xa findi muxu gbe ra.

¹³ Wo xa yete igboya kui, wo bara n mabere n ma yaragaaxuitareja kui. N na birin me ne.»

¹⁴ «Wo Marigi Alatala yi nan masenxi: Dunija birin na lu seeewe kui, n wo xun nakanama ne a paaxi ra.

¹⁵ Seyiri geya nun Edonkae birin, n wo xun nakanama ne feo. Na temui wo a kolonma ne, a n tan nan na Alatala ra!»

36

Masenyi Isirayila bɔxi be

¹ «Adamadi, i xa masenyi ti n xili ra Isirayila xa geyae be, i naxe, «Isirayila geyae, wo wo tuli mati Alatala xa masenyi ra.

² Wo Marigi Alatala yi nan masenxi, a naxe: Wo yaxuie bara a fala wo xa geyae findima ne e gbe ra.

³ Na kui, i xa masenyi ti n xili ra, a falafe ra, Wo Marigi Alatala yi nan masenxi: E to bara wa wo xun nakanafe, e wo raxeten alako wo xa lu si gbetee sagoe naxee wo maberema, e wo mafala,

⁴ n tan wo Marigi Alatala n xa a masen wo be, wo tan geyae, gulunbae, folee, taa kanaxi naxee harige birin bara xanin si gbetee saabui ra,

⁵ n bara nate tongo n ma xone kui si gbetee nun Edon xili ma, barima e tan bara n ma boxi findi e gbe ra seewee birin na e bojne jaaxi kui, alako e xa e xa xurusee de madon naa.»

⁶ «Na kui, i xa masenyi ti n xili ra Isirayila bɔxi be. A fala geyae, folee, nun gulunbae be, i naxe, «Wo Marigi Alatala yi nan masenxi: N na masenyi tife xone nun toone nan kui, barima si gbetee bara yo wo ma.

⁷ Na xa fe ra, wo Marigi Alatala yi nan masenxi: N bara n kali n belexe itexi ra, jamanee naxee wo rabilinxi, e xa marasotœe gibilemna ne e ma.»

⁸ «Wo tan Isirayila geyae, wo fama ne wuri bilie raminide, naxee salonyie bogi fanyie fima n ma pama Isirayila ma, barima a gbe mu luxi e xa gibile e xonyi.

⁹ N meenima ne wo ma. N hinnema ne wo xa xe safe ma,

¹⁰ nun wo xa taa tife ra. N wo xa mixie rawuyama ne, Isirayila bonsœe xa sabati naa.

¹¹ N mixi nun xuruse rawuyama ne wo be, e findi di barie ra dangi a singe ra. Na temui, wo a kolomma ne a n tan nan na Alatala ra.

¹² N ma pama Isirayila a xa noe rajerema ne wo fari, wo findi e ke ra, wo mu e xa die ba e yi ra sonon.»

¹³ «Wo Marigi Alatala yi nan masenxi, a naxe: «Mixie to a falama, a wo tan Isirayila bɔxi mixie donma, wo a niya e xa xanin konyiya kui,

¹⁴ n a niyama ne na mixi donfe mu fala wo xun sonon, nee birin faxa. Wo Marigi Alatala xui nan na ki.

¹⁵ N si gbetee xa marasotœe danma ne wo mabiri, e mu yo wo ma sonon, wo mu wo sabati boore rabira sonon. Wo Marigi Alatala xui nan na ki.»»

¹⁶ Alatala man naxa a masen n be, a naxe,

¹⁷ «Adamadi, Isirayila bonsœe to nu sabatixi a xa bɔxi ma, a jere ki naxa a findi seniyentare ra n ya i, alo gine naxan na a xa kike wali tofe.

¹⁸ N naxa n ma xone dusu e xun na e xa faxe tife nun e xa kuye batufe xa fe ra.

¹⁹ N naxa e rayensen ye jamanee ma e nere ki xa fe ra.

²⁰ E siga dennaxe dunija ma, mixie bara n xili seniyenxi mabere e xa fe ra, a falafe ra, «Ala xa pama nan yi ki, naxan kelixa a xa bɔxi ma!»

²¹ N nu wama ne n xili seniyenxi matangafe, Isirayila bonsœe nu naxan maberefe jamanee tagi.»

²² «Na nan a ra, i xa a fala Isirayila bonsœe be, «Wo Marigi Alatala yi nan masenxi: N fama ne fe nde rabade, kono n mu a rabama wo tan be, n a rabama n xili seniyenxi nan xa fe ra, wo bara naxan mabere jamanee ma.

²³ N na n xili xungbe xa seniyenxi masenma ne, wo naxan maberexi. N na n ma seniyenxi masenma wo saabui ra e ya xori, dunija jamanee a kolonma ne a Alatala nan n na. Wo Marigi Alatala xui nan na ki.»

²⁴ «N wo tongoma ne jamanee tagi, n wo ragbilen wo xa bɔxi ma.

²⁵ N ye seniyenxi kasanma ne wo ma wo raseniyenfe ra. N wo xa seniyentareja birin bama ne wo ma naxee fatanxi wo xa wali kobie nun wo xa kuye batufe ra.

²⁶ N bɔje neene nun xaxili neene firma ne wo ma. N wo xa bɔje xɔrɔxœe masara bɔje fanyi ra.

²⁷ N na n xaxili sama ne wo bɔje ma, n fa a niya wo xa n ma yaamarie rabatu, wo xa bira n ma seriye foxo ra.

²⁸ Wo sabatima ne bɔxi ma, n naxan fi wo benbae ma. Wo findima ne n ma pama ra, n fan findi wo Marigi Ala ra.

²⁹ N wo rakisima ne wo xa seniyentareja ma, n baloe rawuyama ne wo be, alako wo naxa lu kaame kui sonon.

³⁰ N wuri bogie nun xe sansie rawuyama ne, alako kaame naxa wo rayarabi jamanee tagi sonon.

³¹ Na temui, wo wo ratuma ne wo jere ki jaaxie ma, wo nimisa wo xa yunubie xa fe ra.

³² Wo xa a kolon a n mu yi rabama wo tan xa fe xa ra. Wo Marigi Alatala xui nan na ki. Isirayila bonsœe, wo wo xun sin, wo xa yaagi wo xa fe jaaxi rabaxie ra.»

³³ «Wo Marigi Alatala yi nan masenxi, a naxe: N na wo raseniyen wo xa yunubie ma loxœe naxe, n wo xa taae rafema ne pama ra, n wo xa yire kanaxie yailan.

³⁴ Xee fama ne sade boxi ma, naxan nu bara xara dangi mixie ya tote ra.

³⁵ E man a falama ne, «Yi boxi naxan nu xaraxi, na man bara lu alo Eden sansi yire. A taa kanaxie man bara ti senbe ra, mixie bara sabati e kui.»

³⁶ Na temui, jamanne naxee luma wo rabilinyie, nee a kolonma ne a n tan Alatala bara yire kanaxi yailan, n bara xee sa boxi ma naxan nu bara xara. N tan Alatala xui nan na ki. N naxan fala, n na nan nabama.»

³⁷ «Wo Marigi Ala yi nan masenxi, a naxee: N man Isirayila xa maxandi susuma ne ye fi rebafe ra e be. N e rawuyama ne alo xuruse gali

³⁸ naxan toma Darisalamu sali loxoe. Isirayila taa kanaxie rafema ne mixi gali ra, e fa a kolonde a n tan nan na Alatala ra.»

37

Xori xaraxie

¹ Alatala senbe naxa goro n ma, a Xaxili Seniyenxi naxa n tongo, a sa n ti gulunba nde tagi xorie gbegbe nu na dennaxe.

² A naxa n najere na xorie longori ra, e birin xaraxi gben.

³ A naxa n maxorin, a naxee, «Adamadi, yi xorie man noma balode?» N naxa a yaabi, «N Marigi Alatala, i keren nan a kolon!»

⁴ Na temui a naxa a masen n be, «I xa masenyi ti yi xorie be n xili ra. I xa a fala e be, «Xori xaraxie, wo wo tul mati Alatala xa masenyi ra.»

⁵ Wo Marigi Alatala yi nan masenxi wo tan xori xaraxie be, a naxee: N xa nii foye rafa wo ma, wo man xa balo.

⁶ N fassee yailanma ne wo be, n fate sube nun fate kiri sa wo ma, n jengi raso wo fate i, wo fa gbilen balo ra. Na temui, wo a kolonma ne a n tan nan na Alatala ra.»

⁷ N naxa a xa masenyi radangi alo a n yamari a ra ki naxee. N to nu woyenma a namijonme ki ma, xui nde naxa mini xorie tagi, e wundu, e fa so e masofe e bore ra.

⁸ N naxa fassee, sube, nun kiri to e ma, kono nii foye mu nu rasoxi e fate.

⁹ Na temui a naxa a masen n be, a naxee, «Adamadi, i xa n ma masenyi ti nii foye be a falafe ra, «I Marigi Alatala yi nan masenxi: I tan nii foye, i xa keli dunija tunxun naanie ra, i xa so yi mixi faxaxie fatee, e xa keli faxe ma, e xa balo!»

¹⁰ Awa, n naxa na masenyi radangi alo a n yamari ki naxee. N to na raba, nii foye naxa so e fate i, e naxa balo, e keli, e ti e sanyi xun na. Nama gbegbe nan nu nee ra.»

¹¹ Na temui a naxa a masen n be, a naxee, «Adamadi, yi xorie misaalixi Isirayila bōnsœ nan na. E naxee, «Muxu xorie bara xara, muxu xaxili tidee bara jōn, muxu bara rabolo.»

¹² I xa yi masenyi ti e be n xili ra, «Wo Marigi Alatala yi nan masenxi: N ma nama, n wo xa gaburie rabima ne, n wo rate e kui, n wo xanin Isirayila boxi ma.

¹³ N na ge na rabade, wo tan n ma nama, wo a kolonma ne a Alatala nan n na.

¹⁴ N na n Xaxili Seniyenxi ragoroma ne wo ma, wo man gibilen balo ra, n wo rasabati wo xa boxi ma. Na temui, wo a kolonma ne a n tan Alatala bara wøyen, a n tan Alatala bara na rakamali. Alatala xui nan na ki.»

¹⁵ Alatala naxa a masen n be, a naxee,

¹⁶ «Adamadi, i xa wuri nde tongo, i a sebe a ma, «Yuda nun a malan boore Isirayilakae gbe.» I xa wuri gbete tongo, i a sebe na tan ma, «Yusufu xa di Efirami nun a malan boore Isirayila bōnsœ gbe.»

¹⁷ Na temui i xa e suxu i belexe ra, e xa lu alo wuri keren.»

¹⁸ «I ngaxakerenyie na i maxorin na fatanfasife ra e be,

¹⁹ i xa e yaabi, «Wo Marigi Alatala yi nan masenxi: N Yusufu xa wuri tongoma ne, naxan na Efirami nun a malan boore Isirayila bōnsœ yi ra, n xa dōxo Yuda xa wuri ra, e xa findi keren na n belexe kui.

²⁰ I xa na wurie itala e mabiri, sebeli tixi naxee ma,

²¹ i a fala e be, Wo Marigi Alatala yi nan masenxi: N Isirayilakae tongoma ne namanee kui, n e ragbilen e xa boxi ma.

²² N e birin findi si keren na Isirayila geyae fari. Mange keren nan e birin yamarima. E mu meema e bore ra sonon findife si firin na.

²³ E mu findima seniyentaree ra sonon, kuye batufe ra nun fe jaaxi rabafe ra. N e ratangama ne na birin ma, n e raseniyen. E findima ne n ma nama ra, n fan findi e Marigi Ala ra.»

²⁴ «N ma konyi Dawuda nan findima e xa mange ra, xuruse kante keren lu e birin be. E birama ne n ma yaamarie foxo ra, e n ma seriye rabatu a ki ma.

²⁵ E sabatima ne boxi ma, n naxan fi n ma konyi Yaxuba ma, wo benbae sabati dennaxe. E tan, e xa die nun e xa mamadie sabatima ne menni, n ma konyi Dawuda nan findima e xa mange ra abadan.

²⁶ N bōnesa saate tongoma ne e be, naxan mu kanama abadan. N e rasabatima ne naa, n e bōnsœ rawuya. N ma horomolingira luma ne e tagi abadan.

²⁷ E findima ne n ma nama ra, n fan findi e Marigi Ala ra, n ma horomolingira fa lu e ya ma.

²⁸ N ma hörömölingira na sabati e tagi abadan, si gbëtëe a kolonma ne a n tan Alatala nan Isirayila raseniyenxi.»

38

Ala xa masenyi mange Gogo be

¹ Alatala naxa a masen n be, a naxe,

² «Adamadi, i xa n ma masenyi ti Magogo boxi mange Gogo be, naxan Rosi, Meseiki, nun Tubali taae yamarima.

³ A fala a be, «Marigi Alatala yi nan masenxi: Rosi, Tubali nun Meseiki xa mange Gogo, nafe i xili ma.

⁴ N wure rasoma ne i banganyie kui, n i ramini, i tan nun i xa soori galie birin: i xa soee, e ragima tofanyie, i xa soorie nun e xa wure lefa yanbaxie,

⁵ soori Perisekiae, soori Kusikae, soori Putikae, e birin nun e xa wure lefae nun e xun makanta see,

⁶ Gomeri nun a xa soori gali, Togarama nun a xa soori gali kelife koola ma.»

⁷ «I xa na soori galie birin yailan a fanyi ra i xa yaamari bun ma.

⁸ Temui xönkuye na dangi, n i xilima ne gere tife ra. I fama ne sigade boxi nde ma naxan bara gere raba, e xanin konyiya kui namane ma, e fa gbilen e xonyi, e sabati bojëesa kui Isirayila geyae fari.

⁹ I menni lima ne alo turunnaadë, i tan nun i xa soori galie naxee kelixi dunija birin ma. Wo luma ne alo nuxui ifçoroxi naxan tima boxi xun na.»

¹⁰ «Marigi Alatala yi nan masenxi, a naxe: Na loxœ, i nate naaxi tongoma ne.

¹¹ I a falama ne, «N sigama ne boxi xili ma, tete mu naxan nabilinxi. Naakae mu yailanxi gere tife ra, e birin sabatixi bojëesa kui. Tete mu na e xa taae rabilinyi, naade balanzie mu na e xonyi.

¹² N e harige birin tongoma ne e xa taa yailanxie kui, e gbilenxi dennaxe kelife namane ma. Naafuli nun xuruse gbegbe na menni boxi tagi.»

¹³ Seebakae, Dedankae, Tarasisi yulëe, nun e xa mixie birin i maxörinma ne, «I na sigafe naafuli nan tongode? I bara soori galie xili wo xa muje belebele ti, alo xësma, gbeti, xurusee, nun se fanyi gbëtëe?»»

¹⁴ «Na nan a ra, adamadi, i xa n ma masenyi ti Gogo be, i naxe, «Marigi Alatala yi nan masenxi: N ma jama Isirayila na sabati xaxilisa kui loxœ naxe, i fama na tode.

¹⁵ I kelima ne i xonyi koola mabiri, i tan nun soori gali wuyaxie kelife dunija birin ma, e birin tixi soee fari, e bira i foxy ra.

¹⁶ I fama ne n ma jama Isirayila xili ma, alo nuxui ifçoroxi naxan dusuma boxi xun na. Na temui n i rafama ne n ma boxi xili

ma, alako dunija xa n ma seniyenxi koloni saabui ra.»

¹⁷ «Marigi Alatala yi nan masenxi, a naxe: Temui dangixi n ma konyi namijonme Isirayilakae nu bara i xa fe fala, n i xësma e gerede ki naxe.

¹⁸ Yi nan fama rabade na loxœ: Gogo na din Isirayila ra, n ma xöne tema ne alo te.

¹⁹ Isirayila boxi serenma ne n ma xöne xungbe kui.

²⁰ Yëxëe, xönie, wulai subee, bubusee, nun adamadie birin, e gaaxuma ne n ya ra. Geyae nun tentenye birama ne, banxie xalee kana.

²¹ N gere ya rafindima ne Gogo ma n ma geyae birin far! Marigi Alatala xui nan na ki. A xa soorie e xa santidegerma raminima ne e tee kui e ngaxakerenyie xili ma.

²² N Gogo xun nakanama ne wuganyi nun faxe tife ra. N tune xöroköe, balabalanyi, nun te ragoroma ne a ma, a nun a xa soori galie ma kelife dunija birin ma.

²³ Na kui, n na n ma mangaya nun n ma seniyenxi masenma ne dunija si birin be. Na temui, e a kolonma ne a Alatala nan n na.»

39

Mange Gogo rajonyi

¹ «Adamadi, n ma masenyi xöroköe ti mange Gogo be, a falafe ra, «Marigi Alatala yi nan masenxi: Meseiki nun Tubali mange Gogo, nbara ti i kanke!

² N i mafindima ne alo n wama a xon ki naxe. N i rakelima i xonyi koola ma, n fa i ra Isirayila geyae ma gere tife ra.

³ Menni n i xa xali nun i xa xali woli se rabirama ne.

⁴ I tan nun i xa soorie birin faxama ne na geyae longori. N wo findima yubee nun burunyi subee xa donse nan na,

⁵ wo binbie fa lu kene ma. Marigi Alatala xui nan na ki.

⁶ N te soma ne Magogo ra, nun yire raxaraxi baa de ra. Na temui, e a kolonma ne a n tan nan na Alatala ra.»

⁷ «N na n xili seniyenxi masenma ne n ma jama Isirayila be, n man mu tinma sonon e xa n mabere. Si gbëtëe fama ne a kolonde, a n tan Alatala nan na Isirayila xa Seniyentoe ra.

⁸ Na fe birin fama ne rabade. Marigi Alatala xui nan na ki. Loxœ na a ra, n naxan xa fe fala.»

⁹ «Isirayilaka naxee sabatixi taae kui, e minima geresosee matongode boxi ma, alo wure lefae, xalie, xalie woli see, tanbëe, nun wuri faxeti see, e fa e gan yege fari. Na e hayi fanma je solofera nan bun ma.

¹⁰ E mu yege fenma fiili nun fotonyi ma sonon, barima geresosee nan findima yege

ra e be. Naxee bara wa harige bafe e yi ra, e tan nan fama harige bade nee yi ra. Marigi Alatala xui nan na ki.»

¹¹ «Na loxoe, n a niyama ne Gogo xa ragata Isirayila boxi ma, gulunba nde kui mixie dangima dennaxe sigafe ra baa de ra sogetede mabiri. Na gulunba kira ibolonma ne Gogo nun a xa soori ragatafe xa fe ra. E menni xili sama ne «Gogo xa pama xa gulunba.»»

¹² «Isirayila bonsae kike solofera nan nabama na mixie ragatafe ra, alako e xa boxi xa seniyen.

¹³ Nama birin luma ne na wali raba ra. N ma nore to loxoe findima fe belebele nan na e be. Wo Marigi Alatala xui nan na ki.

¹⁴ E mixie sugandima ne boxi raseniyende. Nee tan nun e booree luma ne boxi birin ijere ra binbie ragatafe ra. Na wali buma ne je solofera.

¹⁵ E na ge na ra, e man boxi ijerema ne mixi xorie fende. E na nde to, e tonxuma nde ti naa alako gaburi gemae xa a to, e xa na xorie xanin Gogo xa pama xa gulunba yire.

¹⁶ E boxi raseniyenma na ki ne. Taa nde tima naa, naxan xilima Hamona. Xili nan na ki naxan a falama «Nama» e gbe xui ra.»

¹⁷ «Adamadi, i Marigi Alatala yi nan masenxi: A fala wulai xonie nun sube mooli birin be, «Wo birin xa fa be, n xa n ma serexxe xungbe rafala Isirayila geyae ma. Menni wo sube nun wuli donma ne.

¹⁸ Wo senbemae sube donma ne, wo boxi mangee wuli min alo xuruse naxee raturaxi Basan boxi ma.

¹⁹ Na serexxe temui, wo wasama ne e subera, wo siisi e wuli ra.

²⁰ Wo lugama ne soe nun a ragimae sube ra, mangee nun soori mooli birin sube. Wo Marigi Alatala xui nan na ki.»»

²¹ «N na n ma nore masenma ne dunija birin be Gogo pama xa paxankate saabui ra.

²² Keli na loxoe ma, Isirayila bonsae a kolonma ne a n tan nan na e Marigi Alatala ra.

²³ Si gbetee a kolonma ne a Isirayila xa yunubie nan a niya e xa siga konyiya kui. E to n yanfa, n naxa n kobe raso e ra, n fa e sa e yaxue sagoe. Na nan a ra, e naxa faxa santidegema ra.

²⁴ N e paxankataxi e xa yunubie nun e xa seniyentareja nan ma. Na nan a niyaxi n xa n kobe so e ra.»

²⁵ «Awa, i Marigi Alatala yi nan masenxi, a naxe: Yakosi, n Yaxuba bonsae ragbilena ne kelife konyiya kui. N kinikinima ne Isirayila bonsae ma, n fa a ragiri n xili xa binya.

²⁶ E na sabati e xonyi xaxilisa kui, mixi yo mu e toor, yaagi man luma ne e ma e xa yanfanteya xa fe ra n tan mabiri.

²⁷ N na e raminima ne namanee kui, n fa e ra e xonyi, namanee fa n ma seniyenzi tode na saabui ra.

²⁸ Na temui, Isirayila bonsae a kolonma ne a n tan nan na e Marigi Alatala ra, barima hali n to e rasiga konyiya kui namanee tagi, n man bara e birin nagbilen, mixi yo mu lu e xanbi ra.

²⁹ N mu n kobe soma e ra sonon, barima n na n Xaxili luma ne Isirayila bonsae ma. I Marigi Alatala xui nan na ki.»

40

Hörömöbanxi neenee xa tetee

¹ Muxu xa konyiya je moxoren nun suuli nde ra, je kike singe ra, xi fu nde ra, naxan nu ilanxi Darisalamu xa kane dangi xanbi je fu nun naami nde ma, na loxoe yati yati, Alatala senbe naxa goro n ma,

² a n xanin laamatunyi ki ma Isirayila geya itexi nde fari. N naxa taa nde to koola mabiri.

³ Alatala to n xanin naa, n naxa xeme nde to, naxan fate nu yanbafe alo wure gbeeli. A nu tixi sode de ra, luuti nun maniya se wuri susuxi a yi ra.

⁴ Na xeme naxa a fala n be, a naxe, «Adamadi, i ya ti a fanyi ra, i tuli mati n xui ra. N fe naxan birin masenma i be, i xa i joxo sa a xon ma, barima i rafaxi ne be alako i xa na kolon, i xa na birin tagi raba Isirayila bonsae be.»

⁵ N naxa tete nde to naxan hörömöbanxi rabilinxi. Wuri maniya se nu na na xeme yi ra, naxan kuya nongon ya senni a nun suxui senni. A naxa tete xelexa maigboe nun a xa maite maniya, e firinyi birin lan na wuri maniyase ya keren nan ma.

⁶ A naxa siga sode de ra, naxan ya rafindixi sogetede ma. A naxa te na tede ra naxee nu na a ya ra, a sode de xa maite maniya, naxan lan na wuri maniyase ya keren ma.

⁷ Hörömölingira kantamae xa tede nu na sode de seeti ma, kankan xa maite nun maigboe lan na wuri maniyase ya keren nan ma. Xele naxan nu na e tagi, na lan nongon ya suuli nan ma. Buntunyi sode de xa maite fan lan na wuri maniyase ya keren nan ma, naxan ya nu rafindixi hörömöbanxi ma.

⁸ A naxa buntunyi maniya,

⁹ naxan xa kuye lan nongon ya solomasaxan ma, a kinkie lan nongon ya firin ma. Na buntunyi ya nu rafindixi hörömöbanxi nan ma tete kui.

¹⁰ Hörömöbanxi kantamae tide senni nu na sogetede sode de seeti ma, seeti keren

saxan, seeti boore fan saxan. Nee birin xa maniyə xasabi lan, e kinkie fan birin xa maniyə xasabi lan.

¹¹ A naxa sode de xa maigboe maniya, naxan lan nongon fu ma, a xa maite lan nongon fu nun saxan nan ma.

¹² Xele di nu na horomobanxi kantamae xa tidee ya ra, naxan nu ite nongon ya keran. Na tidee xa maigboe nun e xa maite lan nongon ya senni nan ma.

¹³ A naxa a maniya kelife kantama singe xa tide xanbi ra, han boore kantama xa tide xanbi ra, na fa lan nongon ya moxojen nun suuli ma, kelife yire fanyi ma, han koola ma.

¹⁴ A naxa xele birin maniya na sode de longori han tete kui, na lan nongon ya tongo senni nan ma.

¹⁵ Kelife sode de ra, han tete kui buntunyi xanbi ra, na lan nongon ya tongo suuli nan ma.

¹⁶ Wunderie nu na na xalce ma sode de mabiri, alo wunderi ghetee to nu na xalce ma horomobanxi mabiri. Tugi fensee nu masolixi na longori birin.

¹⁷ A to n naso tete kui, n naxa yire tongo saxan to naxee fatuxi tete ma.

¹⁸ Boxi nu yailanxi geme fanyie nan na naxan xa maite lan tete sode de ma.

¹⁹ Na xeme naxa a maniya kelife sode de folle ma, han tete ghetee sode de ra naxan nu na na tete singe kui. Na lan nongon keme nan ma sogetede mabiri nun koola mabiri.

²⁰ Na temui, na xeme naxa tete sode de maniya naxan nu na koola mabiri.

²¹ Horomobanxi kantamae tidee fan nu na menni alo boore sode dee ra. Saxan nu na seeti keren, saxan nu na boore seeti. Na xa maite lan nongon tongo suuli nan ma, a maigboe lan nongon moxojen nun suuli nan ma.

²² A xa wunderie, a xa buntunyi, a xa tugi fensee naxee masolixi a ma, nee nun sogetede sode de xa maniyə xasabi lan. Santide solofera nan nu na a be tede ra, a xa buntunyi nu na nee nan ya i.

²³ Tete firin nde sode de nu na tete singe sode de nan ya ra koola nun sogetede mabiri. Nongon ya keme nu na e tagi.

²⁴ Na temui, na xeme naxa n xanin tete sode de yirefanyi mabiri. Menni xa maniyə xasabi lan boore sode dee xa maniyə nan ma.

²⁵ Wunderie nu na na sode de nun a xa buntunyi be e rabilinyi birin ma, alo boore sode dee. Na sode de nu ite nongon ya tongo suuli, a nu igbo nongon ya moxojen nun suuli.

²⁶ Santide solofera nan nu na a be tede ra, a xa buntunyi nu na nee nan ya i. Tugi fensee nu masolixi a kinkie seeti birin ma.

²⁷ Tete firin nde sode de fan nu na yirefanyi mabiri. Kelife na sode de ma han na tete singe sode de yirefanyi mabiri, a lan nongon ya keme nan ma.

²⁸ Na temui, na xeme naxa n xanin na tete firin nde kui naxan nu na boore tete kui. A naxa n naso na yirefanyi sode de ra. A naxa na maniya. A tan nun sode de booree birin nu lan.

²⁹ A kantamae tidee, a xa kinkie, nun a xa buntunyi xa maniyə xasabi lan booree xasabi nan ma. Wunderie nu na na sode de nun a xa buntunyi birin nabilinyi ra. Kelife na sode de folle ma, han tete kui lan nongon ya tongo suuli nan ma, a igboe lan nongon ya moxojen nun suuli nan ma.

³⁰ Buntunyi naxee nu na na tete firin nde kui, e xa maigboe lan nongon ya moxojen nun suuli nan ma, e xa maite lan nongon ya suuli nan ma.

³¹ Na buntunyi ya nu rafindixi tete singe nan ma. Tugi fensee nu masolixi e kinkie ma, tede solomasaxan nan nu na e be.

³² Na temui, na xeme naxa n xanin yi tete firin nde sode de ra naxan nu na sogetede mabiri. A naxa na maniya. A tan nun sode de booree birin nu lan.

³³ A kantamae tidee, a xa kinkie, nun a xa buntunyi xa maniyə nu lanxi booree xa maniyə nan ma. Wunderie nu na na sode de nun a xa buntunyi rabilinyi birin ma. A xa maigboe lan nongon ya moxojen nun suuli nan ma, a xa maite lan nongon ya suuli nan ma.

³⁴ Na buntunyi ya nu rafindixi tete singe nan ma. Tugi fensee nu masolixi e kinkie ma, tede solomasaxan nan nu na e be.

³⁵ Na temui, na xeme naxa n xanin yi tete firin nde sode de ra, naxan nu na koola mabiri. A naxa na maniya. A tan nun sode de booree birin nu lan.

³⁶ A kantamae tidee, a xa kinkie, nun a xa buntunyi xa maniyə nu lanxi booree xa maniyə nan ma. Wunderie nu na na sode de nun a xa buntunyi rabilinyi birin ma. A xa maigboe lan nongon ya moxojen nun suuli nan ma, a xa maite lan nongon ya suuli nan ma.

³⁷ Na buntunyi ya nu rafindixi tete singe nan ma. Tugi fensee nu masolixi e kinkie ma, tede solomasaxan nan nu na e be.

³⁸ Yire nde nu na kankan xa sode de ra, xuruse naxee bama serexgan daaxi ra, nee nu maxama menni ne.

³⁹ Teebilie nu na sode de buntun firinyi kui, firin nu na seeti keren ma, firin nu na boore seeti fan ma. Xurusee kon naxabama na teebilie nan fari, naxee findi serexgan daaxi ra, yunubi xafari serexgan ra.

⁴⁰ Teebili gbetee nu na sode de tede seetie ma, firin seeti keren, firin boore seeti fan ma, tete fari ma buntunyi kui.

⁴¹ Na nan a ra teebili naani nu na sode de seeti keren na, naani nu na boore seeti ra. Xurusee nu rafalama na teebilie nan fari beenun e xa ba serexre ra.

⁴² Na teebili naanie nu yailanxi gemesee nan na, e nu kuya nongon ya keren nun a tagi, e nu igbo nongon ya keren. Yirabasee nu sama nee nan fari, naxee nu lanma e xa rawali xurusee rafalafe ra naxee nu findima serexre gan daaxie nun serexre moooli gbetee ra.

⁴³ Wuree nu na banxi xele ma xurusee nu gbakuma dennaxe, e sube sa teebilie fari.

⁴⁴ Tete firin nde sode de seeti firinyie ma, yire nde nu na naxan ya rafindixi yirefanyi ma, yire nde fan nu na naxan ya rafindixi koolla ma.

⁴⁵ Na xeme naxa a fala n be, a naxe: «Yire naxan ya rafindixi yirefanyi ma, na findixi serexedubee gbe nan na, naxee horomobanxi makantama.

⁴⁶ Yire naxan ya rafindixi koolla ma, na findixi serexedubee gbe nan na, naxee serexebade makantama. Nee findi Sadoki xa die nan na, naxee findi Lewi bosoos mixi ra, naxee gbansan lan e xa makore Alatala yire ra e xa wali kui.»

⁴⁷ Na xeme naxa tete maniya. A xa kuye lan nongon ya keme nan ma, a xa gboe fan lan nongon ya keme nan ma. Serexebade nu tixi horomobanxi nan yatagi.

⁴⁸ Na xeme naxa n xanin horomobanxi xa buntunyi ra. A naxa buntunyi xele bun se maniya. Keren lan nongon ya suuli nan ma, boore fan naxa lan nongon ya suuli ma. Sode de xa gboe lan nongon ya fu nun naani nan ma. Banxi xele naxee nu na na seeti firinyie ma lan nongon ya saxan nan ma.

⁴⁹ Na buntunyi xa maigboe lan nongon ya moxoren nan ma, a xa maite lan nongon ya fu nun firin nan ma. Tedee nu na a be. Kinki firin nu tixi buntunyi xele seetie ma.

41

Horomobanxi neene xalee nun naadee

¹ Na xeme naxa n xanin horomobanxi yire seniyenxi kui. A naxa a kinkie maniya naxee nu na naade seetie ma. Kankan xa gboe naxa lan nongon ya senni ma.

² Sode de xa gboe lan nongon ya fu nan ma. Banxi xele naxee nu na na seeti firinyie ma, e lan nongon ya suuli nan ma. A naxa na horomobanxi maniya. A xa kuye lan nongon ya tongo naani nan ma, a xa gboe lan nongon ya moxoren nan ma.

³ Na temui, na xeme naxa so horomobanxi yire seniyenxi fisamante kui. A naxa a kinkie maniya naxee nu na naade seetie ma. Kankan xa gboe naxa lan nongon ya firin ma. A sode de lan nongon ya senni nan ma. Banxi xele naxee nu na na seeti firinyie ma, e lan nongon ya solofera nan ma.

⁴ A naxa a xa kuye nun a xa gboe maniya, kankan naxa lan nongon ya moxoren ma. A naxa a fala n be, «Yire seniyenxi fisamante nan yi ki.»

⁵ A naxa horomobanxi xele maniya. A xa marabinye naxa lan nongon ya senni ma. Yire naxee nu na horomobanxi rabilinyi ma, kankan xa gboe lan nongon ya naani nan ma.

⁶ Na yiree nu doxoxi e bore nan kon na deki saxan na. Konkoe tongo saxan nan nu na na deki keren keren birin ma. Bun se nu na horomobanxi rabilinyi, kono e mu nu rasoxi horomobanxi xele tan kui.

⁷ Dekie nu te igbo ra e bore be alako naxan na koore ma naxa igbo dangi lanbanyi daaxi ra. Tedee nu na keli lanbanyi ma a sa doxo deki donxoe ra.

⁸ N naxa a raben, sanbunyi nu na horomobanxi rabilinyi ma, naxan kuya nongon ya senni. Na yire naxee nu na horomobanxi rabilinyi, e nu tixi na sanbunyi fari.

⁹ Na yiree xele xa marabinye lan nongon ya suuli nan ma. Kene naxan nu na horomobanxi

¹⁰ nun serexedubee xa konkoe tagi, a lan nongon ya moxoren nan ma, a rabilinyi birin na.

¹¹ Na yire naxee nu na horomobanxi rabilinyi, e sode de keren nu na koolla ma, keren fan nu na yirefanyi ma. Kene nu na e rabilinyi ma, naxan lan nongon ya suuli ma.

¹² Banxi gbete nde nu na horomobanxi sogegerode mabiri, naxan xa maigboe nu lanxi nongon ya tongo solofera ma, a xa kuye nu lanxi nongon ya tongo solo-manaani nan ma. A xele xa marabinye nu lanxi nongon ya suuli nan ma.

¹³ Na xeme naxa horomobanxi maniya. A xa kuye lan nongon ya keme nan ma. Kene, banxi, nun a xele, nee fan xa kuye lan nongon ya keme nan ma.

¹⁴ Kene naxan nu na horomobanxi sogetede mabiri, a lan nongon ya keme nan ma.

¹⁵ Na xeme naxa banxi maniya, naxan nu na horomobanxi xanbi ra, nun dangide naxee nu na a seeti firinyi ma, na lan nongon ya keme nan ma.

Horomobanxi, a xa buntunyi,

¹⁶ a sode dee, nun a wunderie, na birin nu ratofanxi wuri fanyi nan na, kelife lanbanyi ma han koore.

¹⁷ Sode de xun ma nun banxi xelex birin nabilinyi, a kui nun a fari,

¹⁸ malekēe nun tugi fensee nan nu masolixi a ma a raxumase ra. Tugi fensekeren nan nu masolixi maleke firin tagi. Yatagi firin nan nu na na maleke birin be,

¹⁹ a mixi daaxi nun a yete daaxi. Na mixi yatagi nu rafindixi tugi fensee nan ma, na yete yatagi nu rafindixi tugi fensee nan ma boore seeti mabiri.

²⁰ Malekēe nun tugi fensee nu masolixi kelife hōromōbanxi lanbanyi ma han koore.

²¹ Sode de nu na hōromōbanxi xa yire seniyenxi ma, a maniyē fan nu na a xa yire seniyenxi fisamante ma.

²² Serexēbade nde nu na mənni, naxan nu rafalaxi wuri ra, a xa maite lan nōngon ya saxan nan ma, a xa kuye lan nōngon ya firin nan ma, a xa maigboe nu lanxi nōngon ya firin nan ma. A tunxunyie, a de kirie, nun a seeti birin nu yailanxi wuri nan na. Na xemē naxa a fala n be, «Yi teebili nan na Alatala ya i.»

²³ Naade firin nan nu na hōromōbanxi yire seniyenxi sode de ra, naade firin nan nu na hōromōbanxi yire seniyenxi fisamante sode de ra.

²⁴ Naade bela firin nan nu na na sode de firinyi, naxee nu ragalima sode de ma.

²⁵ Malekēe nun tugi fensee nu masolixi hōromōbanxi naadē ma, alo a nu masolixi a xelex ma ki naxē. Wurie fan nu na buntunyi ma koore ma.

²⁶ Wunderie nu na buntunyi xelex ma a seetie ma, tugi fensee nu masolixi wunderie seetie ma. Wurie fan nu na na yiree xun na, naxee nu tixi hōromōbanxi rabilinyi.

42

Serexēdubee xa banxi

¹ Na dangi xanbi, na xemē naxa n namini na tete singe kui kōla ma. A naxa n xanin banxi yire, naxan nu na tete singe xelex kōla mabiri nun hōromōbanxi tagi.

² Na banxi xa sode de ya nu rafindixi kōla nan ma. Na banxi nu kuya nōngon ya keme, a nu igbo nōngon ya tongo suuli.

³ Seeti naxan nu kuya tete mabiri nōngon ya mōkōjen, a nun seeti naxan nu na hōromōbanxi mabiri, konkoe yire deki saxan nde nu tixi na yire firinyi ma.

⁴ Neredee nu na na seeti firinyi ma naxee nu igbo nōngon ya fu, e nu kuya nōngon ya keme alo banxi. Konkoe sode dee nu rafindixi kōla nan ma.

⁵ Konkoe naxee nu na koore deki saxan nde ma, nee nu ixutu dangife boore ra lanbanyi.

⁶ Kinki yo mu nu na na deki saxan nde be, e ixutxi na nan ma.

⁷ Xele nu tixi konkoe nun tete singe tagi, a nu kuya nōngon ya tongo suuli.

⁸ Boore seeti hōromōbanxi mabiri a nu kuya nōngon ya keme.

⁹ Konkoe naxee nu na lanbanyi, e sode dee nu na sogetede mabiri.

¹⁰ Konkoe gbete nu na yirefanyi mabiri tete singe xelex longori ra hōromōbanxi ya i.

¹¹ Neredee nde nu na e ya ra. Na konkoe nu maniyaxi konkoe nan na naxee nu na kōla mabiri. E firin nafala ki, e xa kuye nun e xa gboe, na birin lan.

¹² E xode dee nu na yirefanyi nan ma. Naade xungbe nde nu na sogetede mabiri.

¹³ Na xemē naxa a fala n be, a naxē, «Konkoe naxee na yirefanyi nun kōla ma tete ya i, nee findixi yire seniyenxi nan na, Alatala xa serexēdubee serexē sube donma dēnna. E serexē seniyenxi ragatama mənni ne naxee findixi sansi xori serexē, yunubi xafari serexē ra. Yire seniyenxi nan mənni ra.

¹⁴ Serexēdubee na so yire seniyenxi, a mu lanma e xa mini jama ya ma tete kui, fo e xa e xa dugi seniyenxi ba.»

¹⁵ Na xemē to ge hōromōbanxi yire maniyade, a naxa n namini sogetede sode de ra, a fa na tete rabilinyi birin maniya.

¹⁶ A naxa a fōlo sogetede mabiri. Na seeti xa kuye lan nōngon ya keme suuli nan ma.

¹⁷ Na temui, a naxa kōla seeti maniya, naxan xa kuye fan lan a ya keme suuli ma.

¹⁸ Na temui, a naxa yirefanyi seeti maniya, naxan xa kuye fan lan a ya keme suuli ma.

¹⁹ A rajōnyi, a naxa sogegorode seeti maniya, naxan xa kuye fan lan a ya keme suuli ma.

²⁰ A naxa tete rabilinyi birin maniya a xa wuri maniyase ra. Tete seeti naanie birin lan wuri ya keme suuli nan ma. Na tete nu tixi yire seniyenxi nun yire seniyentare nan tagi.

43

Alatala xa nore gbilenfe hōromōbanxi kui

¹ Na temui, na xemē naxa n xanin sogetede sode de ra.

² N naxa Isirayila Marigi Ala xa nore to fafe ra kelife sogetede mabiri. A nu xui naxan naminima, na nu luxi ne alo baa xungbe mōrōnyie, bōxi fan nu iyalanma a yanbe ra.

³ N laamatunyi naxan to, na nu luxi ne alo n naxan to Marigi fa lōxōe Darisalamu kanade. A nu luxi ne alo n naxan to Kebara

xure de ra. N to a to, n naxa n yatagi rafelen boxi ma.

⁴ Alatala xa nore naxa so h̄orom̄obanxi kui sogetede sode de ra.

⁵ Na temui, Ala Xaxili Seniyenxi naxa n tongo, a n xanin h̄orom̄obanxi tete firin nde kui, Alatala xa nore nu bara gbo dennaxe.

⁶ N nu na na xeme seeti ma, kono n naxa xui nde me woyenfe n na kelife h̄orom̄obanxi kui.

⁷ Na xui naxa a masen n be, a naxe, «Adamadi, n ma kibanyi yire nan ya, n sanyi tima dennaxe. N sabatima ne be Isirayilakae ya ma abadan. Isirayila bonsœ nun a xa mangœ mu n xili seniyenxi maberema sonon e xa langoeja ra, nun e xa gaburi tife ra e xa salide itexie ma.

⁸ Mangœ na e xa banxi sode dee nun e xa banxi xalee ti n gbee seeti ma, e n xili seniyenxi maberexi na ki ne e xa wali kobi ra. N e sontoxi n ma xone kui na nan ma.

⁹ Yakosi fa, e xa e xa kuye batui nun e xa mangœ furee makuya n na, alako n xa lu e ya ma abadan.»

¹⁰ «Adamadi, i xa yi h̄orom̄obanxi xa fe masen Isirayilakae be, alako e xa yaagi e ya yunubie ra. E xa yi banxi ti ki mato.

¹¹ Xa e bara yaagi e xa wali kobia ra, yi banxi xa fe rakolon e ra, a tixi mooli naxan na, a sode dee nun a minide dee na ki naxe, nun a xa fe raba keja, alako e xa bira na yaamarie foxo ra.»

¹² «H̄orom̄obanxi xa seriye nan ya: Boxi naxan birin na yi geya fari, na birin seniyenxi. H̄orom̄obanxi xa seriye nan na ki.»

¹³ «Serexebade xa maniy xasabi nan yi ki, naxan maniyaxi maniyase ra singe maniyase nu dangi naxan na belexe susu keren. Fole naxan gexi serexebade rabilinyi, a tilin nongon ya keren, a igbo nongon ya keren. A de kiri igboe lanxi nongon tagi nan ma. Serexebade xa maite

¹⁴ kelife na fole ma han serexebade bunyi, a lanxi nongon ya firin nan ma. A igboe lanxi nongon ya keren nan ma. Serexebade xa maite kelife a bunyi ma han a koore, na lanxi nongon ya naani nan ma, a igboe lanxi nongon ya keren nan ma.

¹⁵ Serexebade xa te sade tilinyi lanxi nongon ya naani nan ma. Feri naani tixi serexebade tunxunye ma.

¹⁶ Na te sade xa kuye lanxi nongon ya fu nun firin nan ma. A igboe fan lanxi nongon ya fu nun firin nan ma.

¹⁷ A de rabilinyi xa kuye lanxi nongon ya fu nun naani nan ma, a igboe fan lanxi nongon ya fu nun naani nan ma. Na de rabilinyi de kiri lanxi nongon tagi nan ma, a dennaxe kui igexi a lanxi nongon ya

keren nan ma. Serexebade santidee ya nurafindixi sogetede nan ma.»

¹⁸ Na temui, na xeme naxa a fala n be, a naxe, «Adamadi, i Marigi Alatala yi nan masenxi: «Seriye nan yi ki serexebade gan daaxi xa fe ra nun wuli kasanfe xa fe ra yi serexebade be a ti temui.

¹⁹ A lamma i xa tuura keren so Lewi serexedubee Sadoki bonsœ yi ra, naxee na bama yunubi xafari serexebade ra. Wo Marigi Alatala xui nan na ki.

²⁰ E xa na wuli di sa serexebade ferie ma, a tunxun naani birin ma lanbanyi, nun a de rabilinyi birin ma. Serexebade raseniyenma na ki ne, a findi xunsare ra a be.

²¹ E xa na tuura tongo, naxan bama yunubi xafari serexebade ra, a xa gan h̄orom̄obanxi tete kui a lanma a xa gan dennaxe seriye ki ma.»

²² «Na loxœ kuye iba, e xa sikote keren tongo, lanyuru yo mu na naxan ma, e xa a ba yunubi xafari serexebade ra, a ba rabilinyi birin ma. Serexebade raseniyenfe ra, alo e a raba ki naxe tuura ra.

²³ E na ge serexebade raseniyende na ki, e man xa tuura keren nun yexœ kontonyi keren tongo, lanyuru yo mu naxee ma,

²⁴ e xa nee ba Alatala be serexebade gan daaxi ra. Serexedubee lanma e xa foxe kasan na birin ma.»

²⁵ «Loxo yo loxo han xi solofera, e xa sikote keren ba yunubi xafari serexebade ra, a nun tuura nun yexœ kontonyi, lanyuru yo mu na naxee ma.

²⁶ Han xi solofera bun ma, yi serexebade raseniyenma na ki ne, a xa findi wo xa serexebade ra.

²⁷ Na loxœ na ba a ra, keli a xi solofera naxan na, serexedubee luma wo xa serexebade gan daaxie nun wo xa serexebade janigexie ba ra ne mènni fa. Na kui, n wo raseniyenma na ki ne. Wo Marigi Alatala xui nan na ki.»

44

Naade balanxi

¹ Na xeme naxa n xanin h̄orom̄obanxi tete sode de ra, naxan nu na sogetede mabiri. Na naade nu balanxi.

² Alatala naxa a masen n be, «Na naade balanxi, a mu rabima. Ibunadama yo mu soma naa, barima, n tan Isirayila Marigi Alatala nan soxi mènni ra.

³ Kono Isirayila mangœ nan gbansan nomà doxode na sode de ra a serexebade don n ya i. A soma buntunyi sode de nan na, a man mini mènni ra.»

⁴ Na dangi xanbi, na xeme naxa n xanin h̄orom̄obanxi tete sode de koola biri ra h̄orom̄obanxi ya i. Mènni n naxa Alatala

xa nore to so ra a xa h̄orom̄obanxi kui, n fa n yatagi rafelen boxi ma.

⁵ Alatala naxa a masen n be, a naxe, «Adamadi, i xa i tuli mati n ma masenyi ra a gbengbenyi, n tan Alatala naxan masenma i be n ma h̄orom̄obanxi xa fe ra. I xa i j̄ox̄o sa na sode dee nun a minidee xon ma.

⁶ Ixa a fala Isirayila matandilae be, «N tan Marigi Alatala yi nan masenxi: Na lan. Wo xa fe jaaxie bara dangi a i!

⁷ Wo man bara a xunmasa, sunnataree rasofe n ma h̄orom̄obanxi seniyenxi kui, naxee bojne makuya n na. Na kui wo bara fe raharamuxi raba n ma banxi ra, hali wo to nu donse, ture, nun wuli bafe serexē ra a kui. Wo bara n ma seriye kana na mooli ra.

⁸ Wo bara tondi n ma wali seniyenxi rabade, wo fa na wali so mixi gbete yi ra.

⁹ Marigi Alatala yi nan masenxi: Sunnatare yo naxa so n ma h̄orom̄obanxi kui, naxan bojne makuya n na, hali e sabatixi Isirayilakae ya ma.»

¹⁰ «Lewi b̄onsœ to e makuya n na, e bira e xa kuyee foxo ra, a nun Isirayila pama, n nee sare ragbilenma ne e ma.

¹¹ N e luma ne e xa wali kui n ma h̄orom̄obanxi yire, e xa na sode dee kanta, e xa serexē gan daaxi nun serexē gbete ba pama be.

¹² Kono e to n ma wali raba e xa kuyee ya i, e a niya Isirayila b̄onsœ fan xa bira yunubi foxo ra, n bara n kali n belexe itexi ra, e fama ne na sare sotode. Wo Marigi Alatala xui nan nan ki.

¹³ Yakosi n mu tinma e xa e maso n na serexē bade, n mu tinma e xa e maso n ma se seniyenxi ra, n mu tinma e xa e maso n ma se seniyenxi fisamantee ra. A lanma e xa yaagi soto e xa fe jaaxie xa fe ra.

¹⁴ Kono n e luma ne e xa wali nde raba n ma h̄orom̄obanxi yire, e xa e j̄ox̄o sa naa xon ma.»

¹⁵ «Isirayilakae to nu e makuyama n na, Lewi b̄onsœ serexedubee tan, Sadoki xa mixie, e nu bara e tunnabexi n ma horom̄obanxi xa wali kui. Na nan a ra, n naxa a lu nee peti xa e maso n na, e xa ture nun wuli ba serexē ra n be. Marigi Alatala xui nan na ki.

¹⁶ Nee nan gbansan soma n ma yire seniyenxi kui, e fa n ma wali raba n ma teebili ya i.»

¹⁷ «E na so n ma h̄orom̄obanxi xa tete kui naxan na na tete singe kui, a lanma e xa suwa dugi ragoro e ma. E naxa dugi binye ragoro e ma e ne walima horom̄obanxi tete sode dee yire temui naxe, xa na mu a ra h̄orom̄obanxi kui.

¹⁸ A lanma e xa suwa dugi nan xiri e xunyi e raxunmase ra, e man xa suwa dugi

xiri e tagi. E naxa sese ragoro e ma, naxan kuyefure raminima e fate ma.

¹⁹ Beenu e xa mini boore tete kui pama tixi dennaxe, e xa e xa sose seniyenxi ba e ma, e xa e lu e xa konkoe kui h̄orom̄obanxi yire. Na ki e mu mixi raseniyenma e xa dugie ra.»

²⁰ «A mu lanma e xa e xunyi bi, a mu lanma e xa e xunsexe rakuya. E xa a maxaba a seriye ki ma.

²¹ A mu lanma serexedubee xa bere yo min, e na so h̄orom̄obanxi tete kui temui nahe.

²² Serexedubee mu lan e xa kaajne gine doxø, a mu lan e xa gine doxø, xemæ nde mexi naxan na. E xa Isirayila gine dimedi gbansan nan doxø, xa na mu serexedubee nde xa kaajne gine.

²³ E xa n ma pama xaran se radaxaxi nun se raharamuxi tagi raba kolonde. E xa a masen e be naxan findi se seniyenxi nun se seniyentare ra.»

²⁴ «Nøxçønsøsœ na mini pama tagi, serexedubee nan kiiti sama n ma seriye ki ma. E xa n ma yaamarie susu, e xa n ma salie raba, e xa n ma malabui lõxœe binya.»

²⁵ «Serexedube naxa a maso fure ra, xa na mu a ra a findima ne seniyentare ra. Kono xa a baba, a nga, a xa di xemæma, xa na mu a ra ginema sa faxa, na temui a nomä a masode nee tan fure ra.

²⁶ Na dangi xanbi, a xa a yete raseniyen, a fa mame ti xi solofera bun ma.

²⁷ A na so h̄orom̄obanxi tete kui a xa wali seniyenxi rabade, a xa fôlo yunubi xafari serexē ma a yete be. Marigi Alatala xui nan na ki.»

²⁸ «N tan nan findixi serexedubee ke ra. Wo naxa boxi fi e ma Isirayila boxi ma, barima n tan nan findixi e ke ra.

²⁹ E baloma serexee nan na, alo sansi xori serexē, yunubi xafari serexē, yunubi sotœ serexē, nun se birin naxee fixi Ala ma Isirayila boxi ma.

³⁰ E gbe nan sansi bogi singe ra, a nun hadiya birin naxee fima wo ya ma. A man lanma wo xa taami fi e ma serexē ra, alako wo xa denbaya xa baraka soto.

³¹ Serexedubee mu lanma e xa xon iun xuruse sube yo don naxan faxa a yete ma, xa na mu a ra, wulai sube naxan ibooxi.»

45

Boxi seniyenxi

¹ «Wo na Isirayila boxi itaxun Isirayila b̄onsœ ma temui naxe, wo xa yire nde ragata a xati ma Alatala be, a xa findi a xa yire seniyenxi ra. Na yire xa kuye lanma nongon ya wulu moxøjen nun suuli nan ma, a xa gboe lan nongon ya wulu fu ma.

² Na kui, yire gbete xa maniya hɔrɔmɔbanxi tima dənnaxe. Na xa kuye lanma nɔngɔn ya keme suuli nan ma, a xa gboe fan lan nɔngɔn ya keme suuli ma, nun yire nde naxan xa tilinyi nɔngɔn ya tongo suuli lima, na xa lu na rabilinyi.

³ Wo xa Alatala xa hɔrɔmɔbanxi seniyenxi ti na yire kui, naxan xa kuye nɔngɔn ya wulu moxɔpɛn nun suuli lima, a igboe nɔngɔn ya wulu fu.

⁴ Yire seniyenxi na a ra, naxan bama Isirayila boxi ra sereχedubɛ be, naxee tima Alatala ya i a xa wali rabafe ra a xa hɔrɔmɔbanxi kui. E xa banxie fan tima naa ne Alatala xa yire seniyenxi seeti ma.

⁵ Na boxi naxan xa kuye nɔngɔn ya wulu moxɔpɛn nun suuli lima, naxan xa gboe nɔngɔn ya wulu fu lima, na findima Lewi bɔnsœ gbe nan na, naxee walima hɔrɔmɔbanxi kui. E sabatide nan na ki.»

⁶ «Wo xa yire gbete maniya yire seniyenxi fe ma, naxan findima taa gbe ra. A xa kuya nɔngɔn ya wulu moxɔpɛn nun suuli, a igboe nɔngɔn ya wulu suuli. Isirayila bɔnsœ birin gbe nan na ki.»

⁷ «Isirayila mange xa boxi luma na yire seniyenxi nun taa xa boxi seetie nan ma sogetede nun sogegorode mabiri, han Isirayila bɔnsœe naaninyie ra.

⁸ Na boxi findima a gbe nan na. A hayi mu na sonon Isirayila bɔnsœe törofɛ ma e xa boxi xa fe ra. Isirayila bɔnsœ birin xa e gbe sotɔ.»

⁹ «Wo Marigi Alatala yi nan masenxi: <Isirayila mangɛ, na xa wo wasa! Wo naxa n ma nama tɔɔrɔ, wo naxa fe xɔrɔxɔe raba e ra! Wo xa bira seriye nun tinxinyi foxɔ ra! Wo xa ba n ma nama ke munafe! Wo Marigi Alatala xui nan na ki.»

¹⁰ «Wo xa maniyasee xa kamali. Wo xa busali xa findi busali yati nan na. Wo xa fifa xa findi fifa yati nan na.

¹¹ Na firinye xa lan, hali keren to rawalima sansi xori maniyafe nan na, boore rawali ture maniyafe ra. Na busali nun na fifa, e birin xa maniyase nde ya fu li a seriye ki ma.

¹² Kɔbiri kole naxan xili <sikili>, na xa lan maniyase nde ya moxɔpɛn ma, naxan xili <gera>. Sikili tongo senni lanxi maniyase nde nan ma, naxan xili <mina>.

¹³ «Wo xa hadiyae xa findi yi see nan na: mengi maniyɛ xɔri konbo ya moxɔpɛn kui, wo xa konbo ya saxan ba a ra, fundenyi maniyɛ xɔri konbo ya moxɔpɛn kui, wo xa konbo ya saxan ba a ra,

¹⁴ ture fifa keren kui, wo xa litiri firin ba a ra (fifa keren findi litiri keme firin litiri moxɔpɛn nan na),

¹⁵ yexɛɛ keme firin ya ma, wo xa yexɛɛ keren ba a ra Isirayila boxi fanyi birin ma. Yie nan bama sansi xɔri sereχee ra, sereχee

gan daaxie ra, xanunteya sereχee ra jama xunsare xa fe ra. Wo Marigi Alatala xui nan na ki.

¹⁶ Isirayila jama birin xa lu na fe kui e xa mange malife ra.

¹⁷ Mange lanma a xa sereχee gan daaxie nun sansi xɔri nun minse sereχee ba kike salie nun malabui loxɔe sali temui. A man xa yunubi xafari sereχee, sansi xɔri hadiyae, sereχee gan daaxie, nun xanunteya sereχee ba Isirayila bɔnsœe xunsare xa fe ra.»

¹⁸ «Wo Marigi Alatala yi nan masenxi, a naxe, <Kike singe, xi singe, wo xa tuura keren ba sereχee ra, lanyuru yo mu na naxan ma, hɔrɔmɔbanxi raseniyenfe ra.

¹⁹ Sereχedubɛ nde xa xuruse wuli tongo, naxan baxi yunubi xafari xa fe ra, a a maso hɔrɔmɔbanxi sode de seetie ra, sereχebade tunxui naani ra, a nun hɔrɔmɔbanxi tete sode de seetie ra.

²⁰ Wo man xa na raba na kike xi soloferɛ nde ra, barima xa mixi nde bara yunubi raba a mu naxan kolon, na sereχee hɔrɔmɔbanxi raseniyenma ne.»

²¹ «Kike singe, xi fu nun naani nde ra, wo xa Sayamalekɛ Dangi Sali raba xi soloferɛ bun ma. Wo naxa taami lebinitare yo don na temui.

²² Na sali loxɔe, mange xa tuura keren ba yunubi xafari sereχee ra a yete be a nun nama be.

²³ Na sali xi soloferɛ bun ma loxɔ yo loxɔ, mange xa tuura soloferɛ ba sereχee gan daaxi ra, a nun yexɛɛ kontonyi soloferɛ lanyuru yo mu na naxee ma. A man xa sikote keren ba yunubi xafari sereχee ra loxɔ yo loxɔ na xi soloferɛ bun ma.

²⁴ A man xa sansi xɔri konbo ya saxan nun ture litiri ya naani ba sereχee ra na tuurae nun na yexɛɛ kontonyie birin seeti ma.»

²⁵ «Na sali waxati, na xi soloferɛ bun ma, a man xa na mɔɔli ba sereχee ra yunubi xafari sereχee seeti ma, a nun sereχee gan daaxie seeti ma, a nun sansi xɔri nun ture hadiyae seeti ma. Na sali fɔlɔma kike soloferɛ, xi fu nun suuli nde nan na.»

46

Sereχee

¹ Wo Marigi Alatala yi nan masenxi, a naxe: «Sode de xa naadɛ, naxan na hɔrɔmɔbanxi tete kui sogetede biri ra, na balanma ne xi senni bun ma, kɔnɔ a rabima malabu loxɔe nun kike neene sali temui ne.

² Mange a maso naa buntunyi sode de ra, a ti menni. Sereχedubɛ a xa sereχee gan daaxi nun a xa xanunteya sereχee bama temui naxe, a xa a xinbi sin. A na ge

na rabade, a xa mini. Sode de naade mu balanma, fo nummare.

³ Nama e xinbi sinma ne naa Alatala ya i malabui loxoe nun kike neene sali loxoe.

⁴ Mange tan xa yexee xeme senni nun yexee kontonyi keren ba serexe ra malabui loxoe. Lanyuru yo naxa lu e ma.

⁵ Sansi xori busali keren xa ba hadiya ra yexee kontonyi seeti ma. A man xa sansi xori nde ba hadiya ra yexee booree seeti ma, a wama xasabi naxan xon, a nun ture litiri naani sansi xori busali keren be.

⁶ Kike neene xi singe, a xa tuura keren, yexee xeme senni, nun yexee kontonyi keren ban ba serexe ra, lanyuru yo mu na naxee ma.

⁷ A xa sansi xori busali keren ba tuura be, a xa keren ba yexee kontonyi be, a nun a wama naxan xon yexee xeme booree fan be. A xa ture litiri naani sa busali keren seeti ma.

⁸ Mange xa so buntunyi sode de ra, a man xa mini menni nan na.»

⁹ «Nama na fa temui naxe Alatala batude sali loxoe ma, naxan na so koola sode de ra, a xa mini yirefanyi sode de ra. Naxan na so yirefanyi sode de ra, a xa mini koola sode de ra. Mixi yo naxa mini a soxi dennaxe ra. A xa mini naade gbete ra.

¹⁰ Mange fan xa lu e ya ma, e so temui nun e mini temui.»

¹¹ «Sali loxoe nun loxoe sugandixie, mange xa sansi xori busali keren ba tuura be, a xa keren ba yexee kontonyi be, a nun a wama naxan xasabi xon yexee xeme booree be. A xa ture litiri naani sa busali keren keren seeti ma.

¹² Mange na wa serexe janigexi bafe Alatala be, naxan findixi serexe gan daaxi, xa na mu a ra, xanunteya serexe, a lanma sogetede naade xa rabi a be. A xa a xa serexee ba alo a a bama ki naxe malabui loxoe. A na ge na ra, a xa mini, naade fa balan.»

¹³ «Geesegé birin wo xa yexee je keren daaxi ba serexe ra, lanyuru mu na naxan ma.

¹⁴ Wo xa sansi xori konbo ya saxan nun ture litiri keren ba na yexee seeti ma geesegé birin. Yaamari na a ra naxan mu kanama abadan.

¹⁵ Na kui geesegé birin, yexee, sansi xori, nun ture xa ba serexe gan daaxi ra.»

¹⁶ «Marigi Alatala yi nan masenxi, a naxe: Xa mange boxi nde fima a xa di nde ma, na findima a xa di be ke nan na, a fa lu a xa di xa die be.

¹⁷ Kono xa a boxi nde fi a xa konyi nde ma, na luma ne na yi ra han xoreya je waxati. Na temui, na boxi man gbilenma

mange nan ma. Mange xa boxi findima a xa die ke nan gbansan na.

¹⁸ Mange mu lanma a xa mixi yo ke ba a yi ra jama ya ma, a a keri a xonyi. A xa a yete ke fi a xa die ma, alako n ma jama naxa fa makuya e xa boxi ra.»

¹⁹ Na temui, na xeme naxa n xanin horomobanxi tete sode de ra, naxan na koola biri ra, a serexedubee xonyi masen n be. A naxa yire nde masen n be menni sogegerode mabiri,

²⁰ a a fala n be: «Serexedubee xa xuruse sube jinma be ne, naxan bama yunubi xafari serexee ra, nun yunubi sotoe serexee ra. E man sansi xori serexee ganma be ne, alako na se seniyenxie naxa jama tan nase niyen.»

²¹ Na xeme naxa n namini tete xungbe kui, a a tunxun naanie birin masen n be. Tete gbetee nu na na tunxun naani birin na,

²² naxee xa kuye nongon ya tongo naani lima, e igboe nongon ya tongo saxan. Na tete naani birin nu lan.

²³ Teebili gome daaxie nu fatuxi na tete xelée ma. Yiree nu na na teebilie bun ma te nu xuruma dennaxe.

²⁴ Na xeme naxa a fala n be, a naxe, «Kuri nan ya, serexedubee jama xa serexee jinma dennaxe.»

47

Xure naxan minima horomobanxi yire

¹ Na xeme naxa n nagbilen horomobanxi sode de ra sogetede mabiri, banxi ya nu rafindixi dennaxe ma. Menni n naxa ye to mini ra. Na ye nu kelima serexebade koola mabiri ne.

² Na xeme naxa n namini koola sode de ra, muxu tete mabilin tande biri ra, han tete sode de ra sogetede mabiri. Ye nu xalema sode de yirefanyi biri ra.

³ Na xeme to mini sogetede biri ra, luuti nu na a yi ra, a naxa nongon ya wulu keren maniya menni. A fa n nagiri ye ma, naxan nu bara te han n san konyi.

⁴ A man naxa nongon ya wulu keren maniya, a n nagiri ye ma, naxan nu bara te han n xinbi. A man naxa nongon ya wulu keren maniya, a n nagiri ye ma, naxan nu bara te han n tagi.

⁵ A to nongon ya wulu keren gbete maniya, na ye nu bara findi xure ra mixi mu nu noma naxan igiride, fo a xa ye masa.

⁶ Na temui a naxa n maxorin, «Adamadi, i bara yi fe to a fanyi ra? A naxa n xanin xure de ra.»

⁷ Menni n naxa wuri bili gbegbe to, e tixi xure de firin na.»

⁸ Na xəmə naxa a fala n bə, «Yi xure xun tixi sogetede nan na, a sa goro Yuruden fare ma, a sa sin baa ma, naxan ye mu fanxi. Xure ye na baa li dənnaxə, baa ye fanma ne a fanyi ra,

⁹ yəxəe fa balo. Yəxə wuyama ne menni na xure ye xa fe ra, naxan baa ye fanma. Na xure ye na lu dənnaxə, nimasee baloma ne a fanyi ra.

¹⁰ Keli En Gedi ma, han a sa dəxə Egelayimi ra, yəxesuxui dinma ne menni birin na, e e xa yələe sa. Yəxə məoli birin nan səxuma naa, alo naxee toma Baa Xungbe ma.

¹¹ Ye yire ndee mu fanma, alako foxəe xa lu naa.

¹² Wuri bili məoli birin nan bulama na xure də firinyi ma. E burexə mu lisima, e bogi fan. Kike yo kike e bogima ne a fanyi ra na xure ye xa fe ra naxan kelima hərəməbanxi kui. E bogi findima baloe nan na, e burexə findi seri ra.»

¹³ «Wo Marigi Alatala yi nan masenxi, a naxe: Wo xa yi boxi itaxun Isirayila bənsəe fu nun firinyie ma, a xa findi e ke ra. N xa na naaninyie masen wo bə. Yusufu bənsəe boxi itaxunxi firin nan sətəma,

¹⁴ naxee birin lan. Isirayila bəxi findima wo birin ke nan na, alo n na n kali wo benbae be ki naxe.»

¹⁵ Bəxi naaninyie nan ya: A kəola səeti fələma Baa Xungbe nan ma, a siga Xetelon kira ra, a dəngi Lebo Xamata ra, Tisedadi,

¹⁶ Berota, Sibirayima, naxan na Damasi nun Xamata tagi, han a sa dəxə Xaseri Tikoni ra, naxan na Xawuran naaninyi ra.

¹⁷ Na kui, na naaninyi kelima baa xungbe nan ma, a siga han Xasari Enan, naxan na Damasi kəola mabiri. Tisafoni bəxi na kəola nan ma. Isirayila naaninyi nan na ki kəola mabiri.

¹⁸ Isirayila bəxi naaninyi sogetede mabiri kelima Damasi ne, a siga Xawuran. Yuruden xure findixi naaninyi nan na Galadi bəxi nun Isirayila bəxi tagi, a sa baa li sogetede biri ra. Isirayila naaninyi nan na ki sogetede mabiri.

¹⁹ Isirayila bəxi naaninyi yirefanyi mabiri kelima Tamari, a siga han Meriba Kadesi, han Misira xure nun baa xungbe ma. Isirayila naaninyi nan na ki yirefanyi mabiri.

²⁰ Isirayila bəxi naaninyi sogegorode mabiri kelima baa xungbe nan ma, han Lebo Xamata longori. Isirayila naaninyi nan na ki sogegorode mabiri.

²¹ «Wo xa yi boxi itaxun wo bore ma Isirayila bənsəe ki nan ma.

²² A xa findi wo ke ra, a nun mixie ke ra naxee sabatixi wo xənyi a nun e xa die. Wo xa e tongo alo Isirayila lasiri, naxee ke sətəma Isirayila bəxi ma wo ya ma.

²³ Na xənəe sabatixi bənsəe naxan ya ma, e xa e ke sətə menni ne. Wo Marigi Alatala xui nan ka ki.»

48

Isirayila bənsəee naaninyie

¹ «Bənsəee xilie nan ya: Dana bənsəe xa bəxi na kəola mabiri ne Xetelon kira ra, kelife Lebo Xamata, a sa dəxə Xasari Enan ra, naxan na Damasi nun Xamata naaninyi ra kəola mabiri. A keli naaninyi ra naxan na sogetede mabiri han baa xungbe.»

² «Aseri bənsəe xa bəxi na Dana bənsəe xa bəxi naaninyi səeti nan na, kelife sogetede naaninyi ma han sogegorode naaninyi.»

³ «Nafatali bənsəe xa bəxi na Aseri bənsəe xa bəxi naaninyi səeti nan na, kelife sogetede han sogegorode.»

⁴ «Manasi bənsəe xa bəxi na Nafatali bənsəe xa bəxi naaninyi səeti nan na, kelife sogetede han sogegorode.»

⁵ «Efirami bənsəe xa bəxi na Manasi bənsəe xa bəxi naaninyi səeti nan na, kelife sogetede han sogegorode.»

⁶ «Ruben bənsəe xa bəxi na Efirami bənsəe xa bəxi naaninyi səeti nan na, kelife sogetede han sogegorode.»

⁷ «Yuda bənsəe xa bəxi na Ruben bənsəe xa bəxi naaninyi səeti nan na, kelife sogetede han sogegorode.»

⁸ «Yire səniyenxi na Yuda bənsəe xa bəxi naaninyi səeti nan na, kelife sogetede han sogegorode. Na bəxi xa gboe nəngon ya wulu məxəjən nun suuli, a kuya kelife sogetede naaninyi han sogegorode naaninyi. Alatala xa hərəməbanxi tixi a tagi.»

⁹ «Na yire səniyenxi naxan sama a xati ma Alatala bə, a xa kuye lanma nəngon ya wulu məxəjən nun suuli nan ma, a xa gboe lanma nəngon ya wulu fu nan ma.

¹⁰ Sərəxədubəe luma na yire səniyenxi nan kui, naxan xa kuye lanma nəngon ya wulu məxəjən nun suuli ma kəola biri ra, a xa gboe nəngon ya wulu fu sogegorode biri ra, a xa gboe sogetede biri ra nəngon ya wulu fu, a xa kuye yirefanyi biri ra nəngon ya wulu məxəjən nun suuli. Alatala xa hərəməbanxi tima na yire səniyenxi nan tagi.

¹¹ Mənni findima sərəxədubəe nan gbe ra, naxee sugandixi Sadəki bənsəe ya ma. E nu n nabatuma a fanyi ra, e mu n yanfa alo Lewi bənsəe mixi gətə naxee e makuya n na Isirayilakae muruta temui.

¹² Na yire səniyenxi saxi a xati ma e tan nan bə Lewi bənsəe xa yire səeti ma.»

¹³ «Na yire xa kuye nəngon ya wulu məxəjən nun suuli, a xa gboe nəngon ya wulu fu, sərəxədubəe xa bəxi.

¹⁴ A mu lanma e xa na boxi mati, a mu lanma e xa na masara boxi gbete ra, a mu lanma e xa na fi mixi yo ma, barima boxi hagige na a ra naxan seniyenxi Alatala be.»

¹⁵ «Boxi naxan luxi, naxan xa gboe lanma nongon ya wulu suuli ma, a xa kuye nongon ya wulu moxqen nun suuli, na findima taa gbe nan na banxie nun mere luma dennaqe. Taa yati luma ne na boxi tagi.

¹⁶ Na boxi seeti naanie birin lan nongon ya wulu naani ya kemem suuli nan ma, a koala seeti, a yirefanyi seeti, a sogetede seeti, nun a sogegorode seeti.

¹⁷ Na boxi naxan luma taa seeti ra, na boxi seeti naanie fan birin lan nongon ya kemem firin ya tongo suuli nan ma, a koala seeti, a yirefanyi seeti, a sogetede seeti, nun a sogegorode seeti.

¹⁸ Boxi donxoe naxan luma boxi seniyenxi xa kuye seeti firinyi ra, naxan nongon ya wulu fu lima a sogetede nun a sogegorode, na findima mere nan na taa walikae be,

¹⁹ naxee kelima Isirayila bonsoe birin ma.

²⁰ Na boxi birin xa kuye lanma nongon ya wulu moxqen ya wulu suuli nan ma, a xa gboe fan lanma nongon ya wulu moxqen ya wulu suuli nan ma. Na birin saxi a xati nan ma taa nun horomobanxi xa fe ra.»

²¹ «Boxi naxan na yire seniyenxi nun taa seeti ra, na findima mange nan gbe ra. A kelima boxi seniyenxi ne, naxan kuya nongon ya wulu moxqen nun suuli sogetede mabiri, a siga han Isirayila naaninyi sogetede mabiri. A man kelima boxi seniyenxi ne naxan kuya nongon ya wulu moxqen nun suuli sogegorode mabiri, a siga han Isirayila naaninyi sogetede mabiri. Na boxi luma Isirayila bonsoe xa boxi seeti nan na. Yire seniyenxi nun horomobanxi luma na boxi nan tagi.

²² Na kui, taa yire nun Lewi bonsoe xa boxi luma mange xa boxi nan tagi, naxan na Yuda bonsoe nun Bunyamin bonsoe xa naaninyie seeti ra.»

²³ «Bunyamin bonsoe xa boxi na Yuda bonsoe xa boxi naaninyi seeti nan na, kelife sogetede han sogegorode.»

²⁴ «Simeyon bonsoe xa boxi na Bunyamin bonsoe xa boxi naaninyi seeti nan na, kelife sogetede han sogegorode.»

²⁵ «Isakari bonsoe xa boxi na Simeyon bonsoe xa boxi naaninyi seeti nan na, kelife sogetede han sogegorode.»

²⁶ «Sabulon bonsoe xa boxi na Isakari bonsoe xa boxi naaninyi seeti nan na, kelife sogetede han sogegorode.»

²⁷ «Gadi bonsoe xa boxi na Sabulon bonsoe xa boxi naaninyi seeti nan na, kelife sogetede han sogegorode.»

²⁸ «Gadi bonsoe xa boxi xa naaninyi yirefanyi mabiri, a kelima Tamari ne han Meriba Kadesi xa ye yire, Misira xure goroma baa xungbe ma dennaxe.»

²⁹ «Boxi nan yi ki, wo fama naxan itaxunde Isirayila bonsoe ma, a xa findi e ke ra. Wo Marigi Alatala xui nan na ki.»

³⁰ «Taa sode dee xilie nan yi ki: Naade naxee na taa koala seeti, naxan kuya nongon ya wulu naani kemem suuli,

³¹ Isirayila bonsoe Ruben, Yuda, nun Lewi xilie nan sama e xun ma.»

³² «Naade naxee na taa sogetede seeti, naxan kuya nongon ya wulu naani kemem suuli, Isirayila bonsoe Yusufu, Bunyamin, nun Dana xilie nan sama na naade saxanyi xun ma.»

³³ «Naade naxee na taa yirefanyi seeti, naxan kuya nongon ya wulu naani kemem suuli, Isirayila bonsoe Gadi, Aseri, nun Nafatali xilie nan sama na naade saxanyi xun ma.»

³⁴ «Naade naxee na taa sogegorode seeti, naxan kuya nongon ya wulu naani kemem suuli, Isirayila bonsoe Gadi, Aseri, nun Nafatali xilie nan sama na naade saxanyi xun ma.»

³⁵ «Taa rabilinyi lanma nongon ya wulu fu nun solomasaxan nan ma. Folefe na loxoe ma, na taa xili falama ne, *«Alatala na menni.»*

Ala xa masenyi Annabi Daniyeli bε Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Annabi Daniyeli xa Kitaabui fee masenma naxee dangixi Babilon boxi ma. Ala nu bara a niya Babilon mange xa Isirayilakae xanin, e xa lu konyiya kui e xa yunubie xa fe ra. Na mange naxa segetala xaranxi ndee tongo, e xa findi a xa walike xungbee ra a xa banxi kui. Annabi Daniyeli nu na na mixie ya ma.

Alatala naxa a masen Babilonkae be Daniyeli saabui ra, senbe luma ne mixi yi ra naxan Ala xa seriye rabatuma temui birin. Daniyeli to tondi se raharamuxi donde, Ala naxa yalanyi fi a ma dangife a booree ra. A to tondi kuyee batude, Ala naxa a ratanga faxe jaaxi ma. A to tondi sali rabejninde, Ala naxa a rakisi yete xaajexie ma. Ala naxa kaabanakoe gbegbe raba Daniyeli saabui ra a xa danxaniya xa fe ra.

Bafe na fe mɔɔli ra, yi kitaabui fe gbegbe masenma ne mixie be dunija jere ki xa fe ra. Alatala findixi dunija mange birin xa mange xungbe nan na. Na kui a dunija si mangeyae rajerema ne alo a wama a xɔn ma ki naxe. Na fe toma yi kitaabui kui, a fa findi fahaamui ra won be Ala xa mangeya xa fe ra. Won nɔma ne limaniya sɔtode na marakolonyi kui.

Ala xa won mali alako won xa fahaamui nun limaniya soto yi kitaabui saabui ra. Amina.

Ala xa masenyi Annabi Daniyeli bε

Annabi Daniyeli sigafe Babilon boxi ma

¹ Yudaya mange Yehoyakimi xa mangeya ne saxan nde ra, Babilon mange Nebukadansari naxa siga Darisalamu gerede, a xa soorie fa menni rabilin gere ki ma.

² Marigi naxa Yudaya mange Yehoyakimi sa e belexe, a nun Ala xa hɔrɔmɔbanxi yirabase seniyenxi ndee. Mange Nebukadansari naxa nee xanin Babilon boxi ma a xa ala xa banxi kui, naafuli ragatama dennaxe.

³ Mange naxa a fala Asipenasi be, a xa walikee xa mange, a xa Isirayila fonike ndee sugandi mange xabile ya ma, xa na mu kuntigi denbayae ya ma.

⁴ A xa xaxilima xaranxie sugandi naxee fate yalanxi, naxee tofan, alako e xa no

walide mange xa banxi kui, e man xa Babilon xui nun a sebeli xɔri xaran.

⁵ Mange naxa donse nun weni itaxun e ma, e baloma naxan na je saxan bun ma. Na dangi xanbi, e xa so walife mange be.

⁶ Yudayaka naxee nu na e ya ma, nee nan ya: Daniyeli, Xananiya, Mikayeli, nun Asaraya.

⁷ Mange xa walikee xunyi naxa xili neɛne sa e xun ma. A naxa Daniyeli xili sa «Beletesasari.» A naxa Xananiya xili sa «Sadiraki.» A naxa Mikayeli xili sa «Mesaki.» A naxa Asaraya xili sa «Abedinego.»

⁸ Daniyeli naxa nate tongo a xa a yete ratanga mange xa donse raharamuxie nun a xa weni ma. A naxa walikee xa mange mayandi a xa tin na ra.

⁹ Ala to nu bara a ragiri Daniyeli xa rafan a ma, walikee xa mange naxa dije a ma.

¹⁰ A naxa a fala a bc, «N bara gaaxu n ma mange ya ra, naxan bara donse nun minse itaxun wo ma. Xa a sa wo to, wo fate baxi wo ma, wo fate mu fan alo booree, mange fama ne n xunyi bade n de i.»

¹¹ Daniyeli naxa a kantama yaabi, walikee xa mange nu bara naxan ti Daniyeli, Xananiya, Mikayeli, nun Asaraya xun ma,

¹² «I xa muxu mato xi fu bun ma. Sansi bogie nun ye gbansan so muxu yi ra.

¹³ Na dangi xanbi, i xa muxu lahale nun booree lahale mato, naxee mange xa donse donna. Na temui, i xa nate tongo i rabafe ma.»

¹⁴ E kantama naxa tin na ra, a xa e mato xi fu bun ma.

¹⁵ Xi fu to dangi, e lahale nu fan dangi booree ra, naxee nu mange xa donse donna.

¹⁶ Na nan a toxi, e kantama naxa sansi bogie so e yi ra mange xa donse nun weni noxœ ra.

¹⁷ Ala naxa fe kolonyi, lɔnni, nun fahaamui fi yi fonike naani ma. Daniyeli naxa no laamatunyie nun xiye fasaride.

¹⁸ Waxati to jɔn, mange nu bara naxan fala, walikee xa mange naxa e mati Nebukadansari yire.

¹⁹ Mange xungbe to ge woyende e ra, a naxa a kolon e maniye mu nu na boore fonike ya ma. Mixi yo mu a kenen alo Daniyeli, Xananiya, Mikayeli, nun Asaraya. Na kui, e naxa so walife mange be.

²⁰ Mange to e maxɔrin fe kolonyi, lɔnni, nun fahaamui ma, a naxa a kolon e xa yaabie fan Babilon karamɔxœe nun sematoe gbe be doxɔ fu.

²¹ Daniyeli naxa lu na wali kui han Sirusi xa mangeya ne singe ra.

2

Mange xa xiye

¹ Nebukadansari xa mangeya je firin nde ra, a naxa xiye nde sa. A xaxili naxa ifu han a mu no xide.

² A naxa karamoxoe, sematoee, mandurulae, nun Babilon serexedubee xili alako e xa a xa xiye tagiraba a be. E naxa fa, e ti a ya i.

³ Mange naxa a masen e be, «N xiye nde nan saxi, naxan bara n xaxili ifu. A xoli n ma n xa na xiye kui ife kolon.»

⁴ Babilon serexedubee naxa mange yaabi Arami xui ra, «Muxu xa Mange, Ala xa simaya fi i ma. I xa xiye yaba i xa konyie be, alako muxu xa na tagiraba i be.»

⁵ Mange naxa a fala serexedubee be, «N ma nate tongoxi nan ya: Xa wo mu n ma xiye nun a kui ife tagiraba n be, n wo iboloma ne a xuntun xuntunyie ra, n wo xa banxie fan kana.

⁶ Kono xa wo no n ma xiye nun a kui ife tagirabade n be, n harige nun binye gbegbe fima ne wo ma. Awa, wo n ma xiye nun a kui ife tagiraba n be keren na.»

⁷ E naxa mange yaabi, «Mange, i xa na xiye masen muxu be alako muxu xa a tagiraba i be.»

⁸ Mange naxa a fala e be, «N a kolon wo wama waxati tongofe a fe ma, barima wo a kolon n mu n ma nate tongoxi kanama!»

⁹ Kono xa wo mu n ma xiye tagiraba n be, wo birin fama ne na jaxankate sotode. Wo wama n madaxufe wule nan ha han n xa n ma nate masara. Wo n ma xiye tagirabama n be na nan ma keren na, alako n xa a kolon wo fata na rabade.»

¹⁰ Serexedubee naxa mange yaabi, «Mange, mixi yo mu na yi dunija bende fuji fari naxan noma yi yaamari rabade. Na nan a toxi mange yo mu na naxan yi fe mooli maxorinma a xa karamoxoe, sematoe, nun serexedubee ma, hali a senbe to gboxi.»

¹¹ I naxan maxorinxi, na xorocho. Mixi yo mu noma na yaabi sode i yi ra fo alae, kono nee mu doxoxi adamadie tagi.»

¹² Na kui, mange naxa xono e ma, a bojne naxa te han a yamari fi Babilon lonnilaes birin xa faxa.

¹³ Mange to yaamari fi lonnilaes birin xa faxa, xeerae naxa siga Daniyeli nun a booree fende alako e xa e fan faxa.

¹⁴ Mange kantamae xunyi Ariyoki to mini Babilon lonnilaes faxade,

¹⁵ Daniyeli naxa a maxorin mayandi ra, «Munfe ra mange yi yaamari xorochoe mooli fixi?» Ariyoki naxa na tagi raba Daniyeli be.

¹⁶ Na temui Daniyeli naxa siga mange yire, a fa a mayandi a xa temui nde fi a ma

alako a xa no na xiye nun a kui ife fasaride a be.

¹⁷ Daniyeli naxa siga a xonyi, a yi fe birin masen a boore Xananiya, Mikayeli, nun Asaraya be.

¹⁸ A naxa a fala e be, e xa Koore Ala makula a xa kinikini e ma, a xa yi gundo masen e be, alako Daniyeli, a boore, nun Babilon lonnilaes birin naxa faxa.

¹⁹ Na koe ra, Ala naxa na xiye xa gundo masen Daniyeli be laamatunyi ra. Daniyeli naxa Koore Ala tantu

²⁰ yi masenyi ra,

«Ala xili xa tantu temui birin, dan mu na naxan ma,

²¹ barima a tan nan gbe na fe kolonyi nun senbe ra.

A tan nan waxati nun a keja masarama. A tan nan mangee bama,

a tan nan mangee rasabatima.

A lomni fima lonnilaes ma, a xaxili fanyi fima xaxilimae ma.

²² A gundo tilinxsi makenenma, a fe noxunxi raminima naiyalanyi ra.

²³ N benbae Marigi Ala, n i matoxoma, n i tantuma, lomni nun senbe xa fe ra i naxan fixi n ma. I bara n nakolon fe ma, muxu naxan maxorinxi i ma, i bara muxu rakolon mange xa xiye ra.»

²⁴ Na temui Daniyeli naxa siga Ariyoki yire, mange yaamari fi naxan ma a xa Babilon lonnilaes faxa. A naxa a fala a be, «I naxa Babilon lonnilaes faxa. I xa n mati mange xonyi, n xa a xa xiye tagi raba a be.»

²⁵ Ariyoki naxa Daniyeli mati mange yire keren na, a fa a fala a be, «Mange, n bara Yudayaka nde to na mixi suxuxie ya ma, naxan noma i xa xiye tagi rabade.»

²⁶ Mange naxa Daniyeli maxorin, naxan xili Beletesasari, «I tan noma n ma xiye nun a kui tagirabade n be?»

²⁷ Daniyeli naxa mange yaabi, «Mange, i fe noxunxi naxan maxorinxi lonnilaes, sematoe, karamoxoe, nun mandurulae ma, e mu noma na tagirabade.

²⁸ Kona Ala, naxan na koore ma, a tan nan noma fe noxunxie makenende. A bara Mange Nebukadansari rakolon naxan fama rabade. I xa xiye nun i xa laamatunye nan ya, i naxan toxi i xa sade ma.

²⁹ Mange, i to i sa, i naxa i majoxun fee ma, naxee fama rabade. Na kui, naxan fe noxunxie makenenma, a bara i rakolon fee ma naxee fama rabade.

³⁰ Xa yi fe noxunxie bara makenen n be, na mu rabaxi xe barima n ma lomni to gboxi boore gbe be. Yi bara makenen n be alako mange xa na kui kolon a naxan maxorinxi a xaxili ma.»

³¹ «Mange, i bara gême masolixi belebele to i xa laamatunyi kui. A nu tixi i ya ra, a nu yanbafe, a nu magaaxu.

³² A xunyi nu yailanxi xëema ra, a kanke nun a belexe gbeti ra, a furi nun a tabe yoxui ra,

³³ a belenyi wure ra, a sanyi wure nun bende ra.

³⁴ I nu a matofe temui naxe, gême nde naxa iboo, kono adama belexe xa mu a booxi. Gême ibooxi naxa sin na gême masolixi sanyi ma, naxan nu yailanxi wure nun bende ra. A naxa e i wuru.

³⁵ Wure yo, bende yo, yoxui yo, gbeti yo, xëema yo, na birin naxa iwuru, a lu alo sansi xori fenta lonyi ma, foye naxan fama sogofure ra. Kono gême naxan sinxi gême masolixi ma, na naxa findi geya belebele ra, a boxi birin nafe.»

³⁶ «Xiye nan na ki. Yakosi muxu xa a tagiraba mange be.»

³⁷ Mange, mangée xa mange na i tan na, barima Koore Ala nan na mangeya fixi i ma senbe nun binye ra.

³⁸ A tan nan i doxoxi mixi, sube, nun xoni birin xun ma. A bara na noe fi i ma. Na nan na ki, i tan nan na xëema xunyi ra.

³⁹ I na dangi, mangeya gbete kelima ne naxan senbe xurun i be. Na dangi xanbi, mangeya saxon nde naxan luma alo yoxui, na fan fama ne dunjia birin yamaride.

⁴⁰ Mangeya naani nde nan fan fama, naxan xçroxa alo wure. Wure se birin butuxunma ki naxe, na mangeya fan a booree butuxunma na ki ne.

⁴¹ I bara a sanyie nun a sansolee to. E rafalaxi wure nun bende masunbuxi nan na. Na nan a masenxi lanyi mu luma na mangeya kui. Kono senbe nde tan luma ne na mangeya kui alo na wure xçroxa a masenma ki naxe.

⁴² Sansole naxee yailanxi wure nun bende ra, a masenma ne a na mangeya senbe gbo, kono senbe yo mu a ra yire ndee.

⁴³ I bara wure nun bende masunbuxi to, na findixi na mixie nan na, naxee lanyi xirima e boore tagi, kono na lanyi mu xirima a fanyi ra, alo wure nun bende mu a bore suxuma a fanyi ra ki naxe.»

⁴⁴ «Na mangée xa waxati, Koore Ala mangeya nde raminima ne naxan mu kanama abadan. Na mangeya mu luma jama gbete xa yaamari bun ma. A fama ne na mangeya birin iwurude. A mu kanama abadan.

⁴⁵ Na kui i bara na gême to, naxan kelixi geya ma kono mixi belexe xa mu a booxi. Na gême bara wure, yoxui, bende, gbeti, nun xëema iwuru. Ala Xungbe bara mange rakolon yi fee ma naxee fama rabade. Yi

xiye nöndi yati nan a ra. N naxan birin tagirabaxi i be, i lanma i xa la a ra.»

⁴⁶ Na temui Mange Nebukadansari naxa a yatagi rafelen boxi ma Daniyeli bun ma. A naxa yaamari fi a serexé nun surayi xa ba a be.

⁴⁷ Mange naxa a masen Daniyeli be, «Wo Marigi Ala xungbo alae birin be, a tan nan na mangelle birin Marigi ra. A gundoe makenenma, alo a yi gundo makenenxi i be ki naxe.»

⁴⁸ Mange naxa Daniyeli binya, a naafuli gbegbe fi a ma. A naxa a findi xunyi ra Babilon boxi nun lönnilae birin xun ma.

⁴⁹ Daniyeli naxa mange maxandi a xa a lu Sadiraki, Mesaki, nun Abedinego fan xa mange wali raba Babilon boxi ma. Daniyeli naxa findi mange Nebukadansari rasima ra.

3

Nebukadansari xa kuye

¹ Mange Nebukadansari naxa kuye nde yailan xëema ra. A xa kuye nongon ya tongo senni, a xa gboe fan nongon ya senni. A naxa a ti Dura geya bunyi Babilon boxi ma.

² Mange Nebukadansari naxa a rasimae, kuntigie, gominae, seriyesa, naafuli ragatae, ssbelitie, kiitisae, nun boxi mangédie birin maxili alako e xa fa mange xa kuye mato.

³ Awa, mangée rasimae, kuntigie, gominae, seriyesa, naafuli ragatae, ssbelitie, kiitisae, nun boxi mangédie birin naxa e malan mange xa kuye matode. E naxa ti kuye ya i, Mange Nebukadansari nu bara naxan ti.

⁴ Mange xa xui madangi naxa a fala a xui itexi ra, «Si birin, bɔnsœ birin, xui birin falae, mange xa yaamari nan ya:

⁵ Wo na sarae, xulee, koraе, nun maxase möoli birin xui me temui naxe, wo xa wo felen boxi, wo kuye batu, Mange Nebukadansari naxan yailanxi xëema ra.

⁶ Naxan yo mu bira a bun ma, a a batu, na kanyi wolima ne te belebele xçra keren na.»

⁷ Na nan a to, si nun bɔnsœ birin to sarae, xulee, koraе, nun maxase möoli birin xui me, e naxa e felen kuye be, e a batu, Mange Nebukadansari naxan yailanxi xëema ra, a a ti naa.

⁸ Na waxati yati kui, serexédu be ndee naxa fa Yuwifie kalamude.

⁹ E naxa a fala Mange Nebukadansari be, «Mange, simaya xa lu i be!»

¹⁰ I bara yaamari fi mixi birin xa e felen kuye be, e a batu, e na sarae, xulee, koraе, nun maxase möoli birin xui me temui naxe.

¹¹ I man yaamari fixi ne a mixi naxan yo mu a felen bɔxi ma, a na kuye batu, na kanyi wolima ne te belebele xoora.

¹² Kono Yuwifi ndee na, i bara naxee ti mangodie ra Babilon bɔxi ma, naxee xili Sadiraki, Mesaki, nun Abedinego, nee bara tondi i xa yaamari rabatude. Mange, e mu i xa alae batufe. Hali yi kuye i naxan yailanxi xεemra, i a ti be, e mu tinxi a batude!»

¹³ Nebukadansari bɔjne naxa te, a xɔnɔ a jaaxi ra. A naxa yaamari fi e xa fa Sadiraki, Mesaki, nun Abedinego ra. Xεerae naxa fa na xεmee ra mange xɔn.

¹⁴ Nebukadansari naxa a fala e be, «Sadirkaki, Mesaki, nun Abedinego, nondi na a ra, wo mu n ma alae batufe, wo man mu yi kuye fan batufe n naxan yailanxi xεemra, n a ti be?»

¹⁵ Yakosi, wo na fa sarae, xulee, kɔrae, nun maxase mɔoli birin xui mede, wo xa wo felen bɔxi ma yi kuye be. N kuye naxan yailanxi, wo xa a batu, xa na mu a ra n wo wolima ne te belebele xoora keren na. Ala mundun nɔma wo ratangade n belexe i?»

¹⁶ Sadiraki, Mesaki, nun Abedinego naxa Mange Nebukadansari yaabi, «Hali muxu mu muxu yεte xun mafala.

¹⁷ Xa wo muxu woli te belebele xoora, muxu Marigi Ala, muxu naxan batuma, na nɔma muxu ratangade i belexe i.

¹⁸ Hali a mu sa a raba, mange, i xa a kolon muxu mu nɔma i xa alae batude, muxu mu nɔma muxu felende yi kuye be, i naxan yailanxi xεemra.

¹⁹ Nebukadansari naxa xɔnɔ e ma a jaaxi ra, a yatagi naxa masara Sadiraki, Mesaki, nun Abedinego xili ma. Nebukadansari naxa yaamari fi e xa te xa wolenyi xun masa dɔxɔ solofera dangi a formia ki ra.

²⁰ A naxa a xa soori gbangbalanyi ndee yamari, e xa Sadiraki, Mesaki, nun Abedinego xiri, e xa e woli te belebele xoora.

²¹ E naxa na xεmε saxanyi xiri, nun e xa sosee ra, e xa donma xungbee ragoroxi e ma, e e woli te belebele xoora.

²² Mange to bara a fala te xa wolenyi xun xa masa, soori naxee Sadiraki, Mesaki, nun Abedinego woli te xoora, e tan yati naxa gan, e faxa te xa wolenyi ma.

²³ Sadiraki, Mesaki, nun Abedinego naxa bira te belebele xoora, e xirixi.

²⁴ Na temui gaaxui naxa mange Nebukadansari suxu, a keli keren na. A a fala a rasimae be, «Won mu mixi xirixi saxan xa woli te xoora?» E naxa mange yaabi, «Iyo mangel!»

²⁵ A naxa a fala e be, «Kono n mixi naani nan tofe yi ki, e mu xirixi, e na e perefe te xoora, e mu toɔrofe hali. Na naani nde tan jan maniye maleke ra.»

²⁶ Nebukadansari naxa a makore te belebele ra, a e xili a xui itexi ra, «Sadirkaki, Mesaki, Abedinego, Ala Xungbe xa konyie, wo mini, wo fa be.» Sadiraki, Mesaki, nun Abedinego naxa mini te xoora.

²⁷ Mange rasimae, kuntigie, gominae, nun mange xa lɔnnilae naxa e maso e ra. E naxa a to, te mu sese rabaxi e fate ra. E xunsexeen e naxa sese mu ganxi. Te xiri yati mu nu na e ma.

²⁸ Nebukadansari naxa a masen, «Tantui na Sadiraki, Mesaki, nun Abedinego Marigi Ala be. A tan nan a xa maleke xεexi a xa konyie ratangade. E nu bara la a ra han e naxa tin faxafe ra, alako e naxa mange xa yaamari rabatu, naxan findi ala gbete batufe ra bafe e Marigi Ala ra.

²⁹ N ma yaamari nεene nan ya: mixi yo fe nde kobi fala Sadiraki, Mesaki, nun Abedinego Marigi Ala be, na kanyi faxama ne, a ibolon a xuntun xuntunyie ra, a xa banxi fan kana, barima ala yo mu na bafe Ala ra naxan nɔma mixi ratangade yi mɔoli ra.»

³⁰ Na temui mange naxa Sadiraki, Mesaki, nun Abedinego xa fe mate Babilon bɔxi ma.

Nebukadansari xa xiye firin nde

³¹ «Mange Nebukadansari nan yi masenyi tife si birin be, bɔnsɔe birin be, xui birin falae be. Bɔnesa xa lu wo be a fanyi ra.

³² A lanma n xa tɔnxumae nun kaabanakoe masen wo be, Ala xungbe naxee rabaxi n be.

³³ A xa tɔnxumae wuya, a xa kaabanakoe sɛnbɛ gbo. A xa mangeya mu jɔnma abadan, danyi mu na a xa bui ma.»

4

¹ «N tan Nebukadansari, n nu na n ma mange banxi kui, n bojne saxi, n seewaxi ki fanyi.

² N naxa xiye magaaxuxi nde sa. N naxan majoɔxunxi, a nun n laamatunyi naxan toxi n ma sade ma, nee bara n nagaaxu ki fanyi.

³ N yaamari fi Babilon lɔnnilae ma na nan ma e xa fa n yire, alako e xa n ma xiye tagiraba n be.»

⁴ «Karamɔxɔe, sematoe, Babilon sereχedubee, nun mandurulae naxa fa. N naxa n ma xiye yaba e be, kono e mu no na tagirabade.

⁵ Daniyeli naxa fa n yire a dɔnχɔe ra, n ma kuye Beletesasari xili saxi naxan xun ma. Ala seniyenxie xaxili na a be. N naxa n ma xiye madɔxɔ a be.»

⁶ «Beletesasari, karamɔxɔe xunyi, n a kolon ala seniyenxie xaxili na i be. Gundo

mu na naxan kolonfe xɔrɔxɔma i bɛ. Awa, i xa n ma laamatunye tagiraba n bɛ, n naxee toxi xiye kui.

7 N nu na n ma sade ma temui naxe, n xaxili naxa yi laamatunye to:
Wuri bili itexi nu tixi boxi ma,
8 a belebele, a senbe gbo.
A xunyi nu na koore ma,
dunjna mixi birin nu nɔmɑ a tote.
9 A burexe nu tofan,
a bogi nu wuya,
a nu mixi birin baloma.

Wula subee nu e malabuma a niini bun
ma,
xɔnie nu e tɛe yailanma a salonyie ma.
Daalise birin nu baloe sotoma a ra,»
10 «N nu na n ma sade ma temui naxe, n
xaxili naxa yi laamatunye to:
Seniyentœ nde naxa keli koore ma,
11 a fa a fala a xui itexi ra,
<Wo yi wuri rabira,
wo xa a salonyie sège,
wo xa a burexe ba a ma,
wo xa a bogie rayensen.

Sube naxee na a bun, e xa e gi,
xɔni naxee na a salonyie ma, e xa keli naa.
12 Kono wo xa a bili xuntunyi nun a sankee
lu boxi,
e xirixi yɔlɔnɔnyi wure daaxi nun yɔxui
daaxi ra.

A xa lu xɛ ma nooge xɔra,
xini xa a bunda,
a xa a balo nooge ra alo subee.
13 Adama xaxili naxan na a bɛ,
na masarama ne, sube xaxili lu a bɛ.
A luma na ki ne je solofera bun ma.
14 Seniyentœ naxee mixi kantama,
nee nan yi nate masenxi,
alako adama birin xa a kolon
a Ala Xungbe nan mangeyae yamarima.
A mangeya soma mixi yi ra a wama naxan
xɔn ma,

hali na mixi xurun birin bɛ.»

15 «N tan, Mange Nebukadansari, n ma
xiye nan ya. I tan Beletesasari, i xa na
tagiraba n bɛ, barima lonnilla yo mu na n
ma boxi ma naxan nɔmɑ na rabade. I tan
nan gbansan nɔmɑ na rabade, barima ala
seniyenxe xaxili na i bɛ.»

16 Na temui Daniyeli, naxan xili Belete-
sasari, a naxa kaaba, a man naxa gaaxu.
Mange naxa a fala a bɛ, «Beletesasari, hali
i mu gaaxu yi xiye nun a kui ife ya ra.»
Beletesasari naxa a yaabi, «N marigi, hali
yi xiye nun a kui ife findi i yaxuie gbe ra
nu!»

17 Na wuri bili i naxan toxi, naxan
xungbo, a senbe gbo, a xunyi koore lima, a
toma dunjna yire birin ma,

18 a burexe tofan, a bogie wuya, a birin
rabaloma, subee na naxan bun ma, xɔnie
na naxan salonyie kɔn na,

19 i tan nan misaalixi na wuri ra. I bara
senbe gbegbe soto, i xa nɔe bara gbo han
a bara koore li, i xa mangeya fan bara
dunjna yire birin li.

20 I tan mangɛ, i bara seniyentœ to,
a kelima koore ma, a a falama, «Wo yi
wuri rabira, wo xa a kana, kɔno wo a bili
xuntunyi nun a sankee lu boxi. Wo a xiri
yɔlɔnɔnyi wure daaxi nun yɔxui daaxi
ra. A xa lu xɛ ma nooge xɔra. Xini xa
a bunda. A xa nooge don alo subee ne
solofera bun ma.»»

21 «Mangɛ, n xa na tagiraba i bɛ. Ala
Xungbe bara yi nate tongo i xa fe ra.

22 I kerima ne adamadie tagi, i sa lu
wulai subee ya ma. I nooge maxin alo
ningee, xini i bunda. I luma na ki ne
ne solofera bun ma, han i xa a kolon a
Ala Xungbe nan adamadie xa mangeyae
yamarima. A mangeya fima a kenen mixi
nan ma.

23 Wuri bili xuntunyi nun a sankee lufe
boxi ma, na a masenxi ne i bɛ, a i xa
mangeya ragbilena ne i ma. Kono na mu
rabama han i a kolon a Koore Kanyi nan
fe birin yamarima.

24 Na nan a ra mangɛ, i xa tin n ma
marasi ra. I xa ba yunubi rabafe. I xa
tinxin. I xa kinikini misikiinæ ma, alako i
xa bu bojresa kui.»

25 Na fe birin naxa kamali Mange
Nebukadansari bɛ.

26 Kike fu nun firin to dangi, mangɛ nu
na a majererefa a xa banxi kui Babilon,

27 a naxa a fala, «Babilon senbe gbo de!
N tan nan a tixi mangɛ yigiyade ra n yete
senbe xungbe ra, alako n ma binye nun n
ma nɔre xa gbo.»

28 A fefe na wɔyenyi fala, xui nde naxa
keli koore, «Mange Nebukadansari, n xa a
fala i bɛ, to n bara i xa mangeya ba i yi ra.

29 I kerima ne mixie tagi, i sa lu wulai
subee ya ma. I fama nooge nan donde alo
ningee ne solofera bun ma han i a kolon
a Ala Xungbe nan adamadie xa mangeyae
yamarima. A mangeya soma mixie nan yi
ra a wama naxee xɔn.»

30 Na wɔyenyi naxa kamali Mange
Nebukadansari ma keren na. A naxa keri
mixie ya ma, a nooge don alo ningee. Xini
naxa a fate bunda, a xunsexe naxa kuya
alo sège xabee, a sanxalee fan naxa kuya
alo xɔni sanxalee.

31 «Na waxati to jɔn, n tan
Nebukadansari, n naxa n ya rate koore
ma, n xaxili naxa gibilen n ma. N naxa
tantui rasiga Ala Xungbe ma, n naxa a
matɔxɔ, n naxa a binya, barima Ala na
na temui birin, a xa mangeya mu jɔnma
abadan, a xa yaamari buma ne waxati
birin.

³² Ala a yete waxonfe rabama ne dunija ma hali adama mu tin na ra. A wama naxan xon, a na nan nabama adama nun malekee ra. Mixi yo mu nom a matandide, a fa a fala, «I na munse rabafe?»

³³ N xaxili to gibilen n ma, n ma mangeya binye nun nore fan naxa gibilen n ma. N nasimae nun n ma mixi xungbee naxa n xili, e n doxa n ma mange kibanyi kui. N senbe naxa gbo dangi a singe ra.

³⁴ Yakosi, n tan Nebukadansari, n Koore Mange tantuma ne, n a matoxo, n a binyi. A xa kewali birin tinxin, a xa kira birin findixi nondi nan na. A tan nan mixi xa fe magoroma, naxan a yete igboma.»

5

Sebeli magaaxuxi

¹ Loxoë nde, mange Belisasari naxa xulunyi belebele ti a xa kuntigi wulu be. A naxa weni min han

² a siisi folo e ya xori. Na temui Belisasari naxa yaamari fi e xa fa xeeema nun gbeti poottie ra, a baba Nebukadansari naxee tongoxi Ala xa horomobanxi kui Darisalamu. Mange bara wa a yete, a xa ginee, a xa konyi ginee, nun a xa kuntigi birin xa na see rawali xulunyi kui.

³ E to fa xeeema poottie ra, naxee tongo Ala xa horomobanxi kui Darisalamu, mange yo, a xa kuntigie yo, a xa ginee yo, nun a xa konyi ginee, e birin naxa weni min nee ra,

⁴ e man fa e xa kuyee batu, naxee yailanxi gbeti, yoxui, wure, wuri, nun gemre ra.

⁵ E nu na na rabafe temui naxe, mixi belexesolee naxa mini, a nu sebeli ti banxi kanke, lanpui yatagi. Mange to belexe to sebeli ti ra,

⁶ a yatagi naxa masara. A naxa gaaxu han a xinbie nu bonbo e boore ra.

⁷ A naxa sematoe, serexedubee, nun mandurulae xili a xui itexi ra. A naxa a fala Babilon lonnilar be, «Naxan na yi sebeli xaran, a a fasari n be, n na kanyi maxirima ne mange dugi ra, n xeeema konmagore ragoromo a kon ma, n fa senbe so a yi ra n ma mangeya kui a findi mange saxan nde ra n tan nun n femati xanbi ra.»

⁸ Mange xa lonnilar birin naxa so, kono e mu no na sebeli xaran, e mu no sese fasaride mange be.

⁹ Na kui mange Belisasari naxa gaaxu han a yatagi naxa masara, a xa kuntigie fan naxa ifu.

¹⁰ Mange xa gine to mange nun a xa kuntigie xui me, a naxa so banxi kui xulunyi nu tife dennaxe. A naxa a fala, «Mange, i xa simaya xon xa kuya. Hali i mu gaaxu, i yatagi naxa masara.

¹¹ Mixi nde na i xa boxi ma, ala seniyenxe xaxili na naxan be. I baba xa waxati, muxu bara a to fahaamula nan na kanyi ra, a xaxili fan, a xa lonnii luxi ne alo alae gbe. Na nan a ra, i baba Mange Nebukadansari nu bara a findi karamoxoe, sematoe, serexedubee, nun mandurulae xunyi ra. I baba, naxan nu mange ra, a tan

¹² a to ne a Daniyeli, Beletesasari xili saxi naxan xun, a xaxili, a xa fe kolonyi, nun a xa fahaamui fan booree birin be. A nom a xiye tagirabade, a taali woyeniyi fatanfasi, a maxorinyi xoroxoe yaabi. I xa Daniyeli xili, a fama ne yi fe birin tagirabade i be.»

¹³ Na temui e naxa fa Daniyeli ra mange yire. Mange naxa a maxorin, «I tan nan na Daniyeli ra, n baba faxi naxan na kelife Yudaya?

¹⁴ N bara a me a alae xaxili na i be, naxan lonnii nun fahaamui belebele fima i ma.

¹⁵ E bara fa lonnilar nun karamoxoe ra, e xa yi sebeli xaran, e xa a fasari n be, kono e mu no na rabade.

¹⁶ N bara a me a i nom a fee tagi rabade, a nun maxorinyi xoroxoe yaabide. Yakosi, xa i nom a yi sebeli xaran, i a fasari n be, n i maxirima mange dugi ra, n xeeema konmagore ragoromo i kon ma, n fa i findi mange ra naxan dangima birin na, fo n tan nun mange gbete, n femati.»

¹⁷ Daniyeli naxa mange yaabi, «I xa naafu ragata i yete be, i xa bujnae fi mixi gbete ma. Ni yi sebeli xaranma ne mange be, n man a fasari a be.

¹⁸ Mange, Ala Xungbe nan mangeya, senbe, binye, nun nore fixi i baba Nebukadansari ma.

¹⁹ Na nan a ra, si nun bonsoe birin nu serenna gaaxui ra i baba ya ra. A na wa naxan faxafe nu, a nu na faxama ne. A na wa naxan natangafe nu, a nu na ratangama ne. A na wa naxan natefe nu, a nu na ratema ne. A na wa naxan nagorofe nu, a nu na ragoroma ne.

²⁰ Kono a to a yete igbo a naxa dangi a i, Ala naxa a xa mangeya nun a nore ba a yi ra.

²¹ A naxa a keri adamadie ya ma. A adamadi xaxili naxa masara, a findi sube xaxili ra. A naxa lu wula i sofalee foxo ra, a sexe don alo ningee. Xini nu a fate bunda, han a a kolon a Ala Xungbe nan adamadie xa mangeyae yamarima, a tan nan mangeya soma mixi yi ra a wama naxan xon.»

²² «I tan, a xa di Belisasari, i bara na birin kolon, kono i mu i yete magoro feo.

²³ I bara i yete ite Koore Marigi xili ma. I bara a xa horomobanxi poottie rawali. I tan, i xa kuntigie, i xa ginee, i xa konyi ginee, wo birin bara weni min na poottie

ra. I bara kuyee batu naxee yailanxi gbeti, x̄em̄a, ȳoxui, wure, wuri, nun geme ra. E mu see toma, e mu fee mem̄a, e mu sese kolon, kōn̄o i bara e batu. I xa dunijnsigiri birin na Ala belexe i, kōn̄o i tan mu a tantuma.

²⁴ Na nan a toxi, Ala naxa yi belexe nun yi sebeli masen i b̄e..»

²⁵ «Yi sebeli nan tixi: «Mene, mene, tekele, parisin.»

²⁶ Na wama naxan masenfe na nan ya: «Mene», na nan na ki «kōnti». Ala bara i xa mangeya loxoe konti, a bara danyi sa e ma.

²⁷ «Tekele», na nan na ki «maniyē». Ala bara i maniyē, i yelebu.

²⁸ «Parisin» na nan na ki «maitaxunyi». Ala bara i xa mangeya itaxun Medekae nun Perisekae ma.»

²⁹ Belisasari naxa yaamari fi keren na, a Daniyeli xa maxiri mange dugi ra, a nun x̄em̄a konmagore ra, a man xa findi mange saxan nde ra b̄oxi birin xun ma.

³⁰ Na kōe kerényi kui mixi nde naxa Babilon mange Belisasari faxa.

6

Ala Daniyeli ratangafe yetee ma

¹ Dariyusi Medeka naxa findi mange ra a ne tongo senni nun firin ma.

² A naxa marasi ti e xa mixi kēm̄e mixi mox̄ōnen sugandi e xa a xa b̄oxi yamari.

³ A man naxa mixi saxan ti e xun na, marasitie e dentegema naxee be alako mange xa fe birin xa sooneya. Daniyeli nu na na mixi saxanyie nan ya ma.

⁴ Xaxili fanyi mōoli naxan nu Daniyeli be, na nu dangi marasimae nun e xa mangée gbe birin na. Majoxunyi naxa lu mange be a Daniyeli xa a xa b̄oxi birin yamari.

⁵ Na xa fe ra, boore yareratie nun marasimae naxa kata e xa Daniyeli kalamu a xa mange wali kui, kōn̄o e mu tantanyi yo to a ra. A nu tinxin, e dugutegē na a ra, a fata walide.

⁶ Na temui e naxa a fala, «Won mu kalamui yo toma Daniyeli mabiri, fo a Marigi Ala xa seriye kui.»

⁷ Na kui marasimae nun e xunyie naxa siga kerén na mane yire, e fa a fala a be, «Mange Dariyusi, simaya xa lu i be.»

⁸ I xa b̄oxi mangée, mange rasie, gominae, nun kuntigie birin a majoxunxi a a lanma yi tonyi xa doxo: «Mixi yo naxan tuubima ala nde be, xa na mu a ra mixi nde be, bafe i tan mange ra xi tongo saxan bun ma, na kanyi xa raso yetee tagi.»

⁹ Yakōsi mange, i xa tin yi tonyi ra, i xa i belexe foxi sa a ma alako a xa findi yaamari ra naxan mu masarama

alo Medekae nun Perisekae darixi a ra ki naxe.»

¹⁰ Mange Dariyusi naxa a belexe foxi sa keedi ma yaamari sebexi a ma, a a findi tonyi ra.

¹¹ Daniyeli to a kolon a mange nu bara a belexe foxi sa na yaamari keedi ma, a naxa te a xonyi. A xa wunderi nu rabixi Darisalamu mabiri. Sanmaya saxan loxo yo loxo a nu a xinbi sinma, a a Marigi Ala maxandi, a a matoxo alo a nu darixi a ra ki naxe.

¹² Yi mixie naxa siga a xonyi keren na, e fa li a na a tuubife a Marigi Ala be maxandi kui.

¹³ E naxa siga mangē yire keren na, e fa a maxorin a xa yaamari ma, «Mange i mu tonyi doxo xe a mixi yo naxan tuubima ala nde be, xa na mu a ra mixi nde be, bafe i tan na xi tongo saxan bun ma, a na kanyi xa raso yetee tagi.» Mange naxa e yaabi, «Iyo. Yaamari na a ra naxan mu masarama alo Medekae nun Perisekae darixi a ra ki naxe.»

¹⁴ E naxa fa a fala mange be, «Mange, Daniyeli naxan kelixi Yudaya a mu i xui binyaxi, a mu i xa yaamari suxuxi. A Ala maxandima sanya saxan loxo yo loxo.»

¹⁵ Na wøyenyi naxa mange tooro ki fanyi ra. A nu wama Daniyeli ratangafe seriye ma. A naxa fe birin naba beenun kōe xa so alako Daniyeli xa kisi.

¹⁶ Kono na xem̄ee man naxa siga mangē yire, e fa a fala a be, «Mange, i xa ratu Medekae nun Perisekae xa seriye ma. Mange xa seriye mu nomā masarade.»

¹⁷ Na kui Mange naxa yaamari fi e xa Daniyeli woli yetee tagi. Mange naxa a fala Daniyeli be, «I Marigi Ala, i birama naxan foxo ra tunnabexiya kui, a xa i rakisi.»

¹⁸ E naxa geme xungbe sa yetee yire naade ra, mange fan naxa a xa tonxuma sa naade ma a xa xurunde ra, alako sese naxa masara Daniyeli xa fe ra. Kuntigie fan naxa na raba.

¹⁹ Mange naxa gibile a xonyi. A mu a dege, a mu tin fefe rabade, na kōe birin a mu xi feo.

²⁰ Kuye to iba, a naxa kurun, a siga yetee yire.

²¹ A to menni li, a naxa Daniyeli xili a xui makinikinixi ra, «Daniyeli, Ala nijs̄e xa konyi. I Marigi Ala, i birama naxan foxo ra tunnabexiya kui, a bara no i ratangade yetee ma?»

²² Daniyeli naxa mange yaabi, «Mange, i xa simaya xon̄ xa kuya.»

²³ N Marigi Ala bara a xa maleke xee yetee dee balande. E mu n tooro fefe ma, barima Ala a kolon a n mu fe jaaxi yo rabaxi. Hali i tan mabiri mange, n mu fe kobi yo rabaxi.»

²⁴ Mange naxa s̄ewa ki fanyi, a fa yaamari fi e xa Daniyeli rate naa kui. E to na raba, e naxa a to a fate mu maxōoxi, barima a nu bara la a Marigi Ala ra.

²⁵ Mange naxa yaamari fi, a na xeme naxee Daniyeli kalamu, e xa woli yetee tagi, e nun e xa ginee nun e xa die ra. Beenu e xa yili botini li, yetee nu bara ge e faxade, e e xori birin magira.

²⁶ Na dangi xanbi, Mange Dariyusi naxa yaamari s̄ebē sie nun bōnsōee birin ma, a nun xui birin falae naxee na dunija ma, «Boj̄esa fanyi xa lu wo be.»

²⁷ N bara n ma mangeya birin yaamari, wo xa gaaxu Daniyeli Marigi Ala ya ra, wo xa a binya.»

«Ala piñe na a ra. A na na temui birin. A xa mangeya mu kanama abadan. A xa yaamari buma ne han dunija j̄on. ²⁸ A tan nan mixi rakisima, a e ratanga. A tonxumae nun kaabanakoe rabama koore nun boxi ma.

A tan nan Daniyeli ratangaxi yetee ma.»

²⁹ Daniyeli xa munafanyi xun naxa masa Dariyusi nun Sirusi Periseka xa mangeya bun ma.

7

Daniyeli xa laamatunyi: Sube naani

¹ Belisasari xa mangeya je singe ra Babilon, Daniyeli naxa xiye sa, laamatunyi naxa ragoro a ma a saxi temui naxe. Na dangi xanbi, a naxa na xiye kui ife s̄ebē.

² Daniyeli naxa a fala, «N bara laamatunyi to xiye kui k̄oe ra, foye kelixi koore ma dunija tunxun naanie ra, a din baa ra, a a i maxa.»

³ «Sube magaaxuxi naani naxa mini baa ma, e sese kerem mu a ra.

⁴ A singe nu luxi ne alo yete, sege gabutenyie na naxan ma. N a to ne, e a gabutenyie italama, e a ti boxi ma alo mixi, e adama sondonyi raso a fate.»

⁵ «Sube firin nde nu luxi ne alo wulai bare xungbe. A saxi a setti ma, ganyanx̄ori saxan na a de i, a e xinma. E naxa a fala a be, «Keli, i xa sube gbegbe don.»»

⁶ «Na dangi xanbi, n naxa sube nde to naxan luxi alo barate, kono xoni gabutenyie naani na a be, xunyi naani fan na a be. A naxa noe soto.»

⁷ Na dangi xanbi, n naxa sube naani nde to xiye kui k̄oe ra. Na fan nu magaaxu ki fanyi, a gbangbalan han. A nu sube domma a wure pinyi gbangbalanyie nan na, sube dōnx̄oe naxan lu, a naxa na maboron a sanyi ra. A tan mu nu luxi alo sube booree. Feri fu nu na a xunyi ma.

⁸ N to n ya rasiga n xa a ferie igbe, feri lanmadi naxa mini booree tagi. Feri saxanyie naxa tala na feri lanmadi ya ra.

Ya nu na na feri be naxee nu luxi alo adamadi yae. De fan nu na na feri be, naxan nu na yete igboe wōyenyie falafe.»

⁹ «N naxa a to, kibanyie doxoxi, Ala, foile mu na naxan be, a naxa a magoro. A xa dugi birin fiixe alo xijne, a xunsexe luxi alo gesé fute, a xa kibanyi luxi ne alo te, sanyi digilinxie nu na a xa kibanyi ma.

¹⁰ Xure te nu goroma a ya ra. Mixi wulu wulu nu na a batufe. Mixi wulu wulu nu tixi a ya ra. Kiitisae naxa e magoro, e bukie rabi.

¹¹ N naxa a to, na feri lanmadi nu na yete igboe wōyenyie falafe. N naxa a to, e sube naani nde faxaxi n ya xori, e fa a binbi wole te xɔora, a xa gan.

¹² S̄enbe naxa ba sube booree yi ra, kono waxati nde naxa sa e xa simaya tan xun ma.

¹³ N naxa a to xiye kui k̄oe ra, Adamadi maniye kelima nuxui fari, a a masoma Ala ra, foile mu na naxan be.

¹⁴ Ala naxa s̄enbe, binye, nun mangeya so a yi, alako sie birin, bōnsōe birin, nun xui birin falae

xa lu a xa yaamari bun ma. A xa yaamari mu j̄onma abadan, a xa mangeya buma ne temui birin, danyi yo mu na a ma.»

¹⁵ «N tan Daniyeli, n xaxili naxa ifu, n ma xiye naxa n magaaxu.

¹⁶ N naxa n maso mixi nde ra naxan nu na menni n ma xiye kui, n naxa a maxorin, a xa na fe fiixe n be.

¹⁷ A naxa na tagi raba n be, «Yi sube magaaxuxi naanie, dunija mange naani nan e ra naxee fama bulade boxi ma.

¹⁸ Kono Ala Xungbe xa seniyentœe fama ne mangeya s̄otode, a mu bama e yi ra abadan.»

¹⁹ «Na dangi xanbi, n naxa wa na sube naani nde xa fe fahaamufe. A mu nu luxi alo sube booree. A magaaxu, wure pinyie nun yoxui sanxalee nan nu na a be. A na ge sube donde, a naxan luma, a na maboronma ne.»

²⁰ N man naxa wa na feri xa fe kolonfe. Feri fu nu na a xunyi ma, kono feri gbete to mini, feri saxan naxa bira na feri booree ya ra. Ya nu na feri be, a de fan nu na yete igboe wōyenyie falafe. A nu gbo boore feri birin be.»

²¹ «N naxa na feri to seniyentœe gere ra, a naxa no e ra,

²² han Ala Xungbe, foile mu na naxan be, na fa kiti sade e tagi temui naxe, a fa nondi fi a xa seniyentœe ma, alako e xa mangeya s̄oto.»

²³ «A naxa na fasari n be yi ki, **«Na sube naani nde findixi dunija mangaya nde nan na, naxan mu luxi alo boore mangaya. A fama ne dunija birin sotode, a halaki, a a maboron.**

²⁴ Na feri fu findixi mange fu nan na, naxee fama tide na mangaya xun ma. E na dangi, mange gbete tima ne. A mu luma alo e tan, a fama mangsaxan nagorode.

²⁵ A woyenma ne Ala Xungbe xili ra, a seniyentoe paxankata, a wa waxatitun seriyee masarafe. Seniyentoe fama ne lude a belexe waxati saxan nun a tagi bun ma.

²⁶ Na dangi xanbi, kiti sama ne, mangaya bama ne a yi ra, a halaki kerenyi ra.

²⁷ Mangaya, yaamari, nun binye naxan birin na dunija, na fama ne fide Ala Xungbe xa seniyentoe ma. Ala xa mangaya mu jona abadan. Senbe kanyi birin fama ne a xa yaamari suxude, e a rabatu.»

²⁸ «Masenyi danyi nan yi ki. N tan Daniyeli, n naxa gaaxu n ma mapoxunyie ra han n yatagi naxa masara. N naxa yi masenyi birin nagata n bojre ma.»

8

Daniyeli xa laamatunyi: yexes kontonyi nun sikote

¹ Mange Belisasari xa mangaya ne saxan nde ra, n tan Daniyeli naxa xiye gbete sa.

² N nu na Suse ne, Elama boxi mange taa, xure nde de ra naxan xili «Ulayi xure.»

³ N to n ya rakeli, n yexes kontonyi nan to, a tixi xure de ra. Feri kuye firin nu na a xunyi. Naxan bula a donxoe ra, na nu kuya boore be.

⁴ N naxa yexes kontonyi to, a kuye botima a ferie ma sogegorode biri, koola biri, nun yirefanyi biri. Sube yo mu nu noma tide a kanke, birin nu na a xa noe nan bun ma. A nu a waxone birin nabama, a senbe fan nu gbooma nan tui.

⁵ N nu na n mapoxunfe na ma temui naxe, sikote nde naxa fa keli sogegorode. A naxa boxi birin ijers, kono a sanyi mu din boxi ra. Feri magaaxuxi nde nu na a yae tagi.

⁶ A naxa fa han yexes kontonyi feri firin kanyi yire, n naxan to xure de ra. A naxa a gi, a bonbo ra a senbe birin na.

⁷ N naxa a to a yexes kontonyi gerema, a naxa a feri firinyi kana. Kontonyi mu no a ra. Sikote naxa a rabira boxi, a a maboron, mixi yo mu no e tagi ibade.

⁸ Sikote naxa xungbo a fanyi ra, kono a senbe to gbo, a feri magaaxuxi naxa gira. Feri magaaxuxi naani gbete naxa bula a

noxoe ra. E ya nu rafindixi dunija tunxun naanie biri ra.

⁹ Feri lamadi naxa mini feri nde ma, a kuya folo yirefanyi biri, sogetede biri, nun boxi nde mabiri ra naxan tofan boxi birin be.

¹⁰ A naxa kuya han a te koore maleke galie xili ma. A naxa a maleke ndee nun tunbui ndee rabira boxi ma, a e maboron.

¹¹ A naxa a yete ite han koore maleke galie xa mangsaxan bama loxo yo loxo. A man naxa a xa yire seniyenxi man mabere.

¹² Koore maleke galie naxa lu sikote xa noe bun. Serexxe naxan nu bama loxo yo loxo, na fan naxa kana matandi saaburi ra. Feri naxa nondi wole. A xa fe naxa sooneya.

¹³ N naxa seniyentoe nde xui me, a woyenfe a boore seniyentoe be, «Yi laamatunyi naxan findixi serexxe kanafe ra, tinxitareya xa gbaloe, yire seniyenxi mabere, nun koore maleke galie lufe na noe bun, e maboron, na birin buma xi yire?»

¹⁴ A naxa n yaabi, «Xi wulu keren xi kemte xi tongo suuli, na dangi xanbi, na yire seniyenxi man naseniyenma ne.»

¹⁵ N tan Daniyeli, n to nu na laamatunyi xa fe mapoxunma, alako n xa a fahaamu, daali nde naxa ti n ya i naxan nun mixi maniye.

¹⁶ N naxa mixi nde xui me keli xure ra naxan xili «Ulayi xure,» a a falama a xui itexi ra, «Yibirila, laamatunyi tagiraba a be.»

¹⁷ A naxa a maso n na. N naxa gaaxu a ya ra ki fanyi, n nan n felen boxi ma. A naxa a fala n be, «Adamadi, i xa a kolon yi laamatunyi waxati donxoe nan ma fe masenma.»

¹⁸ A nu woyenfe n be temui naxe, n naxa matu a ra, n nan n yatagi rafelen boxi ma, kono a naxa a belexe din n na, a n nakeli.

¹⁹ A man naxa a fala n be, «N xa i rakolon fe ma naxan fama rabade xone jona temui, barima waxati bara sugandi na jona fe ma.

²⁰ I yexes kontonyi feri firinyi naxee toxi, nee misaalixi Mede nun Perise mangsaxan na.

²¹ Sikote xabe kanyi tan misaalixi Gireki boxi mange nan na. Feri belebele naxan na a yatagi, na misaalixi mange singe nan na.

²² Feri singe to gira, feri naani naxa mini a joxoe ra. Nee misaalixi na boxi mangaya naanie nan na, kono e senbe mu gbo alo na singe.»

²³ «Na mangaya ne jona, yunubitoe xa fe kobie na kamali, mangsaxan bama loxo yo loxo, a a yete igbo, a mixie madaxu.

²⁴ A senbe fama ne gbode, kono na mu kelima a tan xa ma. A gbaloe magaaxuxie rabama ne, a waxonfe birin sooneyama ne, a senbemae nun seniyentee halakima ne.

²⁵ A a yete igboma ne a xa naafuli nun a xa yanfanteya xa fe ra. A mixi gbegbe faxama ne, naxee boje nu saxi. A kelima ne mangee xa mange xili ma. Kono na birin dangi xanbi, a fama ne halakide, halaki naxan mu kelixi adama ma.

²⁶ Na laamatunyi naxan xi xasabi xa fe falaxi, na mu kanama, kono i xa a ragata gundo ra, barima a temui xonnakuye nan ma fe masenma.»

²⁷ «N tan Daniyeli, n senbe birin naxa non, n man fa fura xi wuyaxi bun ma. N to yalan, n naxa keli, n fa mange xa walie suxu. Na laamatunyi naxa n ifu, n mu no a fahaamude.»

9

Daniyeli Ala maxandife

¹ Dariyusi, Asuyerusu xa di naxan keli Mede bonsœ, a naxa findi Kalidi mange ra.

² A xa mangeya ne singe, n tan Daniyeli, n naxa a kolon kitaabui saabui ra a Alatala nu bara a fala Annabi Yeremi be, a Darisalamu xa kasare buma ne ne tongo solofera.

³ Na na a to, n naxa sunyi suxu, n sunnun donma ragoro n ma, n te xube maso n xunyi ma, n naxa n ya rafindi n Marigi Ala ma, n a maxandi.

⁴ N naxa n Marigi Alatala maxandi yi ki, «N Marigi Ala, naxan senbe gbo, naxan magaaixu, naxan a xa saate rakamalima, naxan hinnema a xanuntenye ra nun a foxirabiree ra,

⁵ muxu bara yunubi raba, muxu bara tantar, muxu bara findi mixi jaaxi nun matandilae ra, muxu bara gbilen i xa seriye nun i xa yaamarie foxo ra.

⁶ Muxu mu i xa konyie xui suxu, i xa namijonme naxee woyen i xili ra muxu xa mangee be, a nun muxu xa mangedie, muxu babae, nun muxu xa jama birin be.»

⁷ «I tan Marigi, i tinxin, kono muxu nu bara i yanfa. To loxoe muxu birin yaagixi na nan ma, Yudayakae, Darisalamukae, Isiraylakae, naxee na be, naxee na yire makuye, naxee na jamanæ birin i muxu rayensenxi dennaxe.

⁸ Alatala, muxu birin yaagixi, muxu xa mangee, muxu xa mangedie, nun muxu babae. Muxu yaagixi barima muxu bara yunubi raba i ra.

⁹ Kono i tan muxu Marigi Ala, i bara hinne muxu ra, i bara dije muxu ma, hali muxu to i matandi.

¹⁰ Muxu mu muxu Marigi Alatala xui suxu. Muxu mu bira a xa seriye foxo ra,

a naxan masenxi a xa konyi namijonme saabui ra.

¹¹ Isirayila pama birin bara i xa seriye matandi, muxu bara muxu makuya i ra, muxu mu i xui suxu.»

«Na nan a ra, danke naxee ssebexi Tawureta Munsa kui a bara goro muxu ma. Muxu bara Ala xa konyi Munsa xa seriye kana, na bara findi yunubi ra muxu be Ala mabiri.

¹² I naxan fala muxu xa fe ra, a nun muxu xa mangee xa fe ra, naxee nu muxu yamarima, i bara na woyenyi rakamali. I bara muxu naxankata a jaaxi ra. I naxan nabaxi Darisalamu ra, pama yo mu nu na naxankate mooli singe soto.

¹³ Na toore birin bara muxu li ajo Tawureta Munsa a masenxi ki naxe. Kono muxu mu muxu Marigi Alatala maxandi, muxu mu gbilen muxu xa fe jaaxie foxo ra, muxu mu i xa nondi suxu.

¹⁴ Na nan a ra, Alatala bara yi toore ragoro muxu ma, barima muxu Marigi Alatala xa kewali tinxin, kono muxu mu a xui suxu.»

¹⁵ «Muxu Marigi Ala, i bara i xa jama ramini Misira boxi ma i belexe senbemera. Han to i xili itexi falama na xa fe ra. Kono muxu tan bara yunubi raba, muxu bara yunubi soto.

¹⁶ Marigi, i to darixi fe tinxinxi raba ra, i xa dije Darisalamu nun i xa geya seniyenxi ma. I boje xa xinbeli, i naxa xon. Muxu xa yunubie nun muxu babae xa yunubie bara Darisalamuka birin nayaagi muxu doxobooree xon ma.»

¹⁷ «Yakosi, muxu Marigi Ala, yandi, i xa i xa konyi xa dube suxu, i xa tin yi maxandi ra i xili fanyi xa fe ra. I xa i xa nore ragoro i xa horomobanxi ma, naxan birin kanaxi.

¹⁸ N Marigi Ala, i tuli mati n na. I xa muxu xa taa kanaxi mato, i xili saxi naxan xun ma. Muxu mu i maxandima muxu xa kewali tinxinxi xe saabui ra. Muxu i maxandima i xa kinikini xungbe nan saabui ra.

¹⁹ Marigi, i xa muxu xa dube suxu. Marigi, i xa dije. Marigi, i xa i pengi sa muxu xon ma. N Marigi Ala, i naxa dugundi, fe nde raba i xili fanyi xa fe ra, barima i xili saxi yi taa nun yi pama nan xun ma.»

²⁰ N naxa woyen n Marigi Alatala be, n naxa n ma yunubie nun Isirayila pama xa yunubie masen a be. N man naxa n Marigi Alatala maxandi a xa geya seniyenxi be.

²¹ N to nu na Ala maxandife, Yibirila, n maleke naxan to n ma xiye singe kui naxa fa a gi ra keli koore ma nunmare serexe ba temui.

²² A naxa n xaran yi wøyenyi ra, «Daniyeli n bara fa yakosi alako i xa fahaamui soto.

²³ I to Ala maxandi folo tun, Ala naxa n xee alako n xa masenyi ti i be, barima Ala xanuntenyi nan na i ra. I xa yi wøyenyi rame, i xa yi laamatunyi fahaamu.»

²⁴ «Ala bara nate tongo i xa jama nun i xa taa seniyenxi xa lu konyiya kui loxoxun tongo solofera bun ma,

alako e xa fe jaaxie nun e xa yunubie xa dan.

Na waxati bun ma e e xa yunubi sare firma ne,

e Ala xa tinxyi soto naxan mu jønma abadan.

Na kui, laamatunyi nun namijønme xa wøyenyi kamalima ne,

Ala man gibile a xa yire seniyenxi.

²⁵ Ixa a kolon, i xa a fahaamu.

Darisalamu tife yaamari ma temui naxe, han mange sugandixi fa temui, loxoxun solofera nan dangima.

Beenun loxoxun tongo senni nun firin xa dangi,

taa nun a tete fama ne tide,

hali na fa rabama toore nan na.

²⁶ Na loxoxun tongo senni nun firin dangi xanbi,

e Ala xa mixi sugandixi faxama ne,

mixi yo mu a xun mafalama.

Na dangi xanbi, mange nde xa jama fama ne,

a na taa nun na yire seniyenxi kana.

Na gbaloe mixie terennama ne, alo banbaranyi mixie terennama ki naxe. Gere jaaxi mu jønma han a jøn waxati naxan natexi.

²⁷ Na mange fama ne saate xiride a tan nun mixi gbegbe tagi loxoxun keren bun ma.

Na loxoxun tagi, a tonyi døxøma ne serexe bafe ma.

A xa kane kamalima fe raharamuxi jaaxi ndee nan na.

A luma ne na fe birin kui han a faxa temui, alo a natexi ki naxe.»

10

Daniyeli xa xiye saxan nde

¹ Perise mange Sirusi xa mangeya je saxan nde ra, Ala naxa masenyi nde so Daniyeli yi ra, naxan xili Beletesasari. Masenyi hagige nan nu na ra, a gere belebele nan ma fe masenma. Daniyeli naxa na me, a na xiye fahaamu.

² Na temui, n tan Daniyeli, n naxa loxoxun saxan naba sunnunyi kui.

³ N mu donse fanyi yo don, n mu sube don, n mu weni min, n mu ture xiri

jøxunme yo maso n ma, han na loxoxun saxan kamali temui naxe.

⁴ Kike singe xi moxøjen nun naani nde ra, n nu na Tigiri xure de ra.

⁵ N to n ya rakeli, n naxa mixi nde to, dugi fixe fanyi ragoroxi a ma, a tagi ixirixi beleti xøema daaxi ra naxan keli Ufasi.

⁶ A fate nu yanbama alo diyaman gemø, a yatagi alo seyamakonyi, a yae alo te, a belexee nun a sanyie alo yøxui fanyi. A xui nu luxi ne alo galanyi.

⁷ N tan, Daniyeli, n keren nan na laamatunyi toxi. Mixi naxee nu na n seeti ma, e mu laamatunyi to, kono gaaxui naxa e suxu, e naxa e gi, e sa e noxun.

⁸ N naxa lu naa n keren. N to na laamatunyi fanyi to, n naxa matu a ra, n yatagi fan naxa masara.

⁹ N to na mixi wøyen xui me, n naxa n felen boxi ma, n de naxa ixara.

¹⁰ Belexe nde to din n na, n naxa n felen, n xinbi nun n belexee xun na, kono n fate birin nu serenfe n ma.

¹¹ A naxa a masen n be, «Daniyeli, mixi xanuxi, i xa n ma masenyi fahaamu. Keli, i ti, barima n xøxi i tan nan ma.» A to na fal a n be, n naxa keli n serenfe ra.

¹² A naxa a masen n be, «Daniyeli i naxa gaaxu, barima i to wa fahaamui fenfe yete magoroe kui Ala ya i, Ala bara i xa maxandi suxu. N faxi be na nan ma.

¹³ Kono Sentane xa maleke naxan na Perise boxi ma, a naxa ti n ya ra xi moxøjen nun keren, han Mikayeli, Ala xa malekee xa mange xungbe nde, naxa fa n malide. Na kui n bara bu Perise mangø yire.

¹⁴ Kono yakosi n bara fa i rkolonde fe ma naxan fama rabade i xa jama ra temui naxan sa fama, barima laamatunyi keren luxi na waxati xa fe ra.»

¹⁵ A to nu na wøyenfe n be, n naxa n yatagi rafelen boxi ma, n dundu yen.

¹⁶ Na xanbi, adamadi maniye nde naxa fa, a a belexe din n de kiri ra. N naxa n de rabi, n fa a fala na be, «N marigi, na laamatunyi bara n yatagi masara, a n matu a ra.

¹⁷ N tan i xa konyi di wøyenma n marigi ra di? N senbe birin bara jøn, jøngife yati bara xøroxø n be.»

¹⁸ Na temui na adamadi maniye naxa a belexe din n na a firin nde ra, n fa senbe soto.

¹⁹ A naxa a masen n be, «Ala Xanuntenyi, i naxa gaaxu, i boje xe sa. Limaniya gben, i i senbe so.» A to na fal a n be, n naxa senbe soto keren na. N naxa a fala a be, «N marigi, i xa i xa masenyi ti n be, barima n bara senbe soto i saabui ra.»

²⁰ A naxa a masen n be, «N faxi i yire fe naxan ma i a kolon? Yakosi n xa gibile, n

xa sa Perise mange gere. N na siga, Gireki mange fama ne.

²¹ Wo xa mange Mikayeli gbansan na n malife na gere kui. Kono beenu n xa siga, n xa nondi buki masenyi masen i be.»

11

Maleke xa masenyi Daniyeli be

¹ «N to nu na Mede mange Dariyusi malife a xa mangeya ne singe ra.

² Yakosi n xa nondi fala i be. Mange saxan fama ne Perise yamaride. Mange naani nde fama ne naafuli gbegbe sotode dangife booree ra. A na senbe sotode temui naxe a naafuli ki ma, a kelima ne Gireki mangeya xili ma.»

³ «Kono mange senbema nde fama ne kelide, a boxi yamari senbe belebele ra. Naxan yo a kenen, a na rabama ne.»

⁴ Kono na dangi xanbi, a xa mangeya fama ne kanade, a rayensen dunija birin ma. A mu luma a boso be, a mu findima mangeya senbema ra alo a singe. A xa mangeya bama ne a yi ra, a lu mixi gbetee be.»

⁵ «Mange naxan na yirefanyi ma, na findima ne senbema ra, kono a xa mangedi nde fa senbe sotode dangife a tan na, a boxi yamari noe xungbe ra.»

⁶ «Ne ndee na dangi, mange naxan na yirefanyi ma, a fama ne a xa di gine fide mange ma naxan na koola ma, alako saate xa lu e tagi. Kono na gine senbe mu a ikuyama. A tan yo, a xa mori yo, a baba yo, nun a xa mixi birin bonoma ne.»

⁷ Na gine xa di nde fama ne kelide, a fa findi a baba noxoe ra. A fama ne node na mange ra naxan na koola ma, a findi senbema ra.

⁸ A e xa kuyee nun e xa xemna nun gbeti birin xaninma ne Misira boxi ma. A makuyama ne koola mange ra ne ndee bun ma.»

⁹ Mange naxan na koola ma, na yirefanyi mange gerema ne, a fa gbilenma a xonyi.»

¹⁰ «Na mange naxan na koola ma, na xa die soori gbegbe malanma ne, e xa gere ti a ifure ra alo banbaranyi dinma boxi ra ki naxe. E fama ne gere ti ra han e tan nun e yaxuie xa naaninyi ra. Na dangi xanbi, e man gbilenma ne e xonyi.»

¹¹ Mange naxan na yirefanyi ma, na fama ne xonode, a mini koola mange xili ma, soori gbegbe na naxan yi ra. A na no na soori gali ra temui naxe,»

¹² A e xaninma ne konyiya kui. A a yete igboma ne na xa fe ra. A soori wulu wulu faxama ne, kono a mu xunnakeli yo sotoma.»

¹³ «Mange naxan na koola ma, a soori gbegbe malanma ne dangife a naxan singe

malan na. Ne ndee na dangi, a man gere tima ne soori nun naafuli gbegbe ra.

¹⁴ Mixi gbegbe fama ne kelide yirefanyi mange xili ma. I xa mixi kalabante ndee kelima ne alako laamatunyi xa kamali, kono a mu sooneymama e be.

¹⁵ Mange naxan kelima koola ma, a bende malanma ne tete seti ma alako a xa no taa makantaxi masotode. Boore xa soori fanyie mu nomae yete makantade, e fama lude e yaxuie nan belelexe.

¹⁶ Mange naxan kelima koola ma, na fama ne a waxonfe birin nabade a yaxuie ra. A na ti na boxi tofanyi ma, a wama naxan yo rabafe, a nomae ne na ra.»

¹⁷ «A nate tongoma ne a xa na boxi yamari a senbe birin na, a lanyi xiri a nun na mange. A a xa di gine nde soma ne a yi ra, alako a xa no na mangeya sotode, kono na mu sooneymama.»

¹⁸ Na dangi xanbi, a katama ne boxie sotode naxee na baa de ra. A ndee sotoma ne, kono soori mange nde a xa yete igbona kanama ne, a rayaagi.

¹⁹ Na nan a niyama, a gibilien a xonyi, a xa taa makantaxie na dennaxe. Na kui a senbe kanama ne, a bira, a mu kelima soncon.»

²⁰ «Mange naxan tima na xanbi ra, na duuti maxili paaxi nde xemna ne boxi yire nde ma, dennaxe tofan a birin be. A mu buma, na mange fan birama ne, kono a xa bire mu fatanma gere xa ra, xa na mu a ra xonnanteya.»

²¹ «Mixi paaxi nde tima ne a rokoxe ra, naxan mu fatanxi mange xabile ra. A soma ne boxi ra bojesa temui, a mangeya masoto yanfanteyra ra.»

²² Soori gali katama ne node a ra, kono a e birin faxama ne, e tan nun mange saate na e nun naxan ga.

²³ A tan nun naxee yo saata, a fama ne nee yanfade. Na kui, hali a xa gali mu gbo, a senbe sotoma ne.

²⁴ A man soma ne boxi fanyie kui, a naafuli birin ba bannae yi ra, a a so a xa mixie yi ra. A fe rabama ne a babae nun a benbae singe mu nu naxan naba. A na birin nabama yanfanteyra nan na waxati nde bun ma.»

²⁵ «A soori gali belebele rakelima ne, e xa a senbe masen yirefanyi mange be. Soori gali belebele luma ne na mange fan yi ra, kono e mu tima koola mange ya ra yanfanteyra saabui ra.»

²⁶ Mange naxan kelima yire fanyi ma, a xa mixie nan yati fama a yanfade. A yaxuie geenima ne, e a xa soori gbegbe faxa.»

²⁷ Na mange firinyi fama ne lude yire keran, e xa e boore tooro. E wule falama

ne e boore be, kono e bore faxafe mu sooneyama han waxati sugandixi xa a li.

²⁸ Koola mange gibilemna ne a xonyi a nun naafuli belebele ra. A kelima ne saate seniyenxi xili ma, a fa gibilen.»

²⁹ «Waxati na kamali, a man sigama ne yirefanyi ma gere sode. Kono yi biyaasi mu luma ala a singe.

³⁰ Mixie fama ne kunkuie kui a gerede kelife sogegorode. E na no a ra, a man gibile a xonyi. A xa xone kui, a fe jaaxi rabama ne mixie ra naxee na saate seniyenxi kui, kono naxee na saate seniyenxi rabepin, a fe fanyi rabama nee tan be.»

³¹ «A soorie yamarima ne, e xa horomobanxi kana. Na kui serex mu bama loxoe birin alo a nu darixi raba ra ki naxee. Yaxuie fama ne fe haramuxi rabade menni.

³² A saate kanee sotoma ne wule matoxes ra, kono naxee tan e Marigi Ala kolon, nee tondima ne.

³³ Lonnila jama xaranma ne, kono e yaxuie e faxade santidegemna nun te ra, xa na mu a ra e e xanin konyiya kui, e e xa se birin ba e yi ra.

³⁴ Ndee fama ne lonnila malide, kono a gbegbe e yanfama ne.

³⁵ Lonnila ndee birama ne, alako e xa seniyen toore saabui ra beenun waxati xa kamali.»

³⁶ «Na mangé fama ne a waxonfe rabade. A a yete itema ne, a a yete igbo dangife alae birin na, a woyenyi magaauxuxi fala Ala xili ma, naxan gbo alae birin be. A na fe mooli birin nabama ne han Ala xa xone xa waxati xa kamali.

³⁷ A mu ala yo binyama, hali a babae gbee nun a xa ginee gbee. A mu ala yo binyama barima a a yete igboma ne dangife e birin na.

³⁸ A xa taa makantaxie findima ne a xa alae ra, a fa e batu xeeema, gbeti, gemes tofanyie, nun naafuli mooli birin na. A babae mu nu darixi na fe mooli ra.

³⁹ A gere tima bonsœ nde xa ala nan xa mali ra. A mixi binyama ne naxan a yete magoroma a be, a a niya mixi gbegbe xa lu e fan bun ma. A boxie itaxunma ne mixie ma naxee kobiri soma a yi ra.»

⁴⁰ «Waxati dönxœ na a li, yirefanyi mange kelima ne koala mange xili ma. Mange fama ne kelide koala ma, a din boore ra alo banbaranyi dinma boxi ra ki naxee. Soori ragisee, soe ragie, nun kunkui gbegbe na a yi ra.

⁴¹ A fama ne boxi ma dennaxe tofan dangi boxi birin na, mixi wuyaxi halaki, kono Edon, Mowaba, nun Amoni kuntigie e yete sotoma ne.

⁴² Boxi gbegbe luma ne a xa noe bun ma, hali Misira, a mu noma a yete sotode a yi.

⁴³ A Misira xeeema, gbeti, nun naafuli birin tongoma ne. Libiyakae nun Etiyopikae fan birama ne a foxo ra.

⁴⁴ Kono xibaaru naxan kelima sogetede nun koola biri ra, na fama ne a magaaxude han a siga a boje texi ra, a xa jama wuyaxi halaki.

⁴⁵ A a xa mangé leele tima baae nan longori ra, geya seniyenxi mabiri naxan tofan geya birin be. Faxe a terennama menni ne, mixi yo mu fa a malide.»

12

Maleke xa masenyi rajonyi

¹ «Na waxati, maleke mange Mikayeli kelima ne,

maleke naxan i xa nama makantama.

Na findima waxati xoxoxœ nan na,

naxan maniyé singe mu nu to,

kabi jamanee föle han yakosi.

Na waxati, naxee xilie sebexi buki kui, e kisi sotoma ne.

² Mixi gbegbe naxee faxaxi e na gaburi kui, e kelima ne.

Ndee sigama ne ariyanna,

ndee siga yahannama yaagi kui.

³ Lonnila yanbama ne alo koore xori, karamoko tininxini naxee jama rafama tinxyini ma,

nee yanbama ne alo tunbuie, naxee mu xubenma abadan.»

⁴ «Daniyeli, i xa yi masenyi findi gundo ra. Yi buki ragali han waxati rajonyi. Na temui mixi gbegbe a xaranma ne, e xa fahaamui xun masa.»

⁵ N tan Daniyeli, n naxa xeme gbeté firin to xiye kui. Keren tixi xure de ra be biri, boore tixi naakiri ma.

⁶ Keren naxa xeme maxorin naxan nu na xure xun ma, dugi fixe ragoroxi naxan ma, «Na fe magaauxuxie jona ma temui mundun?»

⁷ Dugi fixe kanyi, naxan nu tixi xure xun ma, na naxa a belexe firinye ite koore ma, a fa a fala, «N bara n kali Ala xili ra naxan nu abadan, yi fe xa bui, waxati saxan nun a tagi nan a ra. A fama kamalide jama seniyenxi senbe na jona temui naxe.»

⁸ N na me ne, kono n mu a fahaamu. N naxa a maxorin, «N marigi, yi fe jona ma di?»

⁹ A naxa n yaabi, «Daniyeli, siga, barima yi masenyi gundo na a ra, a noxunxi han waxati rajonyi.

¹⁰ Mixi wuyaxi seniyenma ne, e fixe, noxœ birin ba e ma. Kono mixi jaaxie mu sese fahaamuma, e luma ne fe jaaxi raba ra. Lonnila tan fahaamui sotoma ne.»

11 «Lóxø yo lóxø sereχe dan temui ma, han fe raharamuxi dónxøe raba temui, xi wulu keren, xi kemé firin tongo solo-manaani nan na e tagi.

12 Sewe na mixi be naxan a tunnabexima han xi wulu keren, xi kemé saxan, xi tongo saxan a nun suuli xa kamali.

13 I tan Daniyeli, i xa i tunnabexi han a nonma temui naxe. Na temui i fama ne i malabude, i man gbilen keli ra alako i xa i ke soto saamin ti loxøe.»

Ala xa masenyi Annabi Hose bε Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Alatala naxa masenyi xɔrɔxɔe ti Isirayilakae be Annabi Hose saabui ra. Ala nu bara Isirayila sugandi a xa findi a xa jama ra, a xa lu a xa niini bun ma, a xa lu a xa yaamari bun ma. Kono Isirayila mu tin na ra. E naxa bira ala gbetee fɔxɔ ra, e findi kuye batui ra. Ala naxa xɔnɔ e ma a jaaxi ra, han a nate tongo a xa e lu kaafiri sagoe, e xa lu konyiya kui.

Annabi Hose na masen ne Isirayila be misaalı nde ra naxan nɔma findide terenna ra won be. A naxa Isirayila xa wali maniya langoeja ra, a naxan nabama a xa mori ra naxan nu bara a dɔxɔ seriye ki ma. A naxe langoe gine naxan mɛema a xa mori fanyi ra, naxan bara fe fanyi mɔoli birin naba a be alako futi xa sabati, na gine mɔoli bara finsiriwaliya jaaxi raba. Isirayila a na mɔoli raba ne Ala ra. Ala to e sugandi, a nu lan ne e xa lu a sagoe, kono e mu tin na ra. E birafe kuye fɔxɔ ra, na bara lu ał yanfanteya langoe naxan nabama a xa mori fanyi ra.

Na birin kui, Ala nu noma xɔnde a xa mama ma a jaaxi ra, a fa e birin sɔnto e xa yunubi xa fe ra. Kono yi kitaabui wama a masenfe ne, Ala xa xanunteyha gbo adama be hali na findi yunubitɔe ra. Ala mu taganma kira fanyi masenfe yunubitɔe be alako a man xa gbilen Ala xa niini bun ma. A fe birin nabama ne alako adama xa kisi, a xa lu kira fanyi xɔn ma.

Ala laayidi naxan tongo Isirayila be, a xa e ragbilen e xa wali kobi fɔxɔ ra, a na laayidi tongoma ne won fan be. Ala wama won naminife Sentane xa yaamari bun ma, a wama ne won xa lu a xa denbaya kui kisi nun heeri na dennaxe. Ala xa won mali tinfe na ra. Amina.

Ala xa masenyi Annabi Hose bε

Annabi Hose xa denbaya

¹ Alatala naxa masenyi ti Beeri xa di Hose be, Yusiya, Yotami, Axasi, nun Xe-sekiya mange xa waxatие kui Yudaya. Yer-obowami nan nu na Isirayila mange ra.

² Alatala xa masenyi nan ya Annabi Hose be: Alatala naxa a fala Annabi Hose be, «Siga, i sa langoe gine nde tongo, a man xa die bari i be, barima bekae langoeja nan nabama Alatala rabepinfe kui!»

³ Hose naxa siga, a sa Gomeri tongo, Dibilayimi xa di gine. Na naxa teεge, a di bari a be.

⁴ Alatala naxa a masen Hose be, «I xa a xili sa Yisireeli, a gbe mu luxi n xa Yehu xa denbaya paxankata, barima e faxe ti ne Yisireeli. N Isirayila xa mangeya jɔnɔma na ki ne.

⁵ Na lɔxɔe n Isirayila xa geresoe senbe kanama ne Yisireeli taa kui.»

⁶ Gomeri man naxa teεge, a di gine bari. Alatala naxa a masen Hose be, «A xili sa «Mixi xɔnxi,» barima n mu kinikinima Isirayila ma, n mu a xa yunubi xafarima sɔnɔn.

⁷ Kono n kinikinima ne Yudaya tan ma, n fa a rakisi a Marigi Alatala senbe ra. N mu e rakisma tanbe ra, xa na mu a ra santidegɛma ra, gere ra, soee ra, nun soe ragie ra.»

⁸ Gomeri to «Mixi xɔnxi» de ba, a man naxa teεge, a di bari a xa mori Hose be.

⁹ Alatala naxa a masen, «I xa a xili sa «N gbe mu a ra,» barima n ma jama mu wo ra sɔnɔn, wo Marigi mu n na sɔnɔn.»

2

Isirayila gbilenfe Ala ma

¹ Isirayilakae fama ne wuyade ał baa de ra meyenyi, naxan mu noma maniyade, naxan mu noma kontide.

Singe ra, a nu a falama e be dennaxe, «N ma jama mu wo ra,» a a falama ne e be, «Ala Niŋe xa die.»

² Yuda bɔnsɔee nun Isirayila bɔnsɔee malanma ne,

e mange kerem sugandi e birin be. Na lɔxɔe xungbe Ala e raminiima ne konyiya kui, a e rasabati e xɔnyi.

³ «Wo xa a fala wo taarae xa fe ra, «Ala xa jama.»

Wo xa a fala wo xunyae xa fe ra, «Ala xanuntenyie.»

⁴ Wo xa wo nga Isirayila kalamu, barima n ma gine mu a ra, a xa mori mu n fan na!

A xa a xa langoeja maxiri see ba a yatagi ma,

a a xa jengyea maxiri see ba a xijee tagi.

⁵ Xa na mu a ra, n Isirayila luma a rageli nan na,

ał a nu ki naxe a bari lɔxɔe.

N e xa bɔxi mafindima ne gbengberenyi ra,

⁶ a findima yire maxare nan na.

N e faxama ye xɔli nan na.

N mu kinikinima a xa die ma, barima langoe di nan e ra.

7 E nga e soto langoeja nan kui.
 Na bara findi yaagi ra e be.
 A naxa a fala, «N birama ne n jenggee foxo
     ra,
 naxee donse nun ye soma n yi,
 naxee dugi fima n ma,
 naxee n kima ture nun minse ra.»
 8 N ixa kira findima tunbe kensi ra na na
     ma,
 n i rabilin tete ra, alako i naxa kira to.
 9 A sigama a jenggee foxo ra,
 kono a mu e masotoma.
 A e fenma, kono a mu e toma.
 A a falama ne, «N xa gibile n ma mori xon,
 barima jelexinyi nu na n be menni dangi
     yakosi ra.»
 10 A mu a kolon fa fala n tan na nu baloe
     soma a yi,
 mengi, ture, nun minse.
 N tan na nu gbeti nun xemna fan soma a
     yi,
 kono a naxa na birin nawali Bali kuye be.
 11 Na nan a to n ma mengi na mo, n a bama
     a yi.
 Weni bogi bundu temui, n na fan bama a
     yi.
 Xuruse xabe xaba temui, n mu tinma e xa
     se soto,
 naxan nomma findide e xa dugie ra.
 12 Yakosi n xa a rayaagi a jenggee ya xori,
 alako mixi yo naxa a ba n yi ra.
 13 N jelexinyi birin bama ne e yi,
 alo e xa malabui loxoe sali,
 e xa kike neene sali,
 a nun e xa sali birin.
 14 N xa e xa weni bilie, nun e xa xore bilie
     kana.
 E naxe a na findixi e xa langoeja sare na
     na.
 N na sansi birin kanama ne,
 a xa findi wula ra subee sabatima dennahe.
 15 N Isirayila paxankatama ne,
 barima a serexae bama Bali kuye be,
 a lu alo langoe naxan a yete maxirima dugi
     fanyi ra,
 a bira a jenggee foxo ra.
 Na kui a naxa neemu n tan ma.»
 Alatala xa masenyi nan na ki.
 16 «N a xanimma gbengberenyi ma na na
     ma,
 n fa woyenyi loxunme fala a be.
 17 A na keli menni, n man wuri bogilae fi a
     ma.
 Akori gulunba findima ne xaxilisa ra a be,
 a fa sigi sa alo a fonike temui
 alo a mini loxoe Misira boxi ra.»
 18 Alatala xa masenyi nan ya,
 «Na loxoe i n xilima ne «N ma mori.»
 I mu n xilima «N kanyi» sonon.
 19 N Bali kuye xilie bama ne i de i,

alako i xa neemu e ma.
 20 Na loxoe n saate tongoma ne e be,
 nun wulai subee, xonie, a nun bubusee ra.
 N xali, santidegema, nun gere bama ne e
     xa boxi ma,
 alako e xa sabati naa bojesa kui.
 21 N i findima n ma gine nan na
 tinxinyi, dugutegena, nun hinne kui.
 N mu meema i ra abadan.
 22 Lanlanteya luma ne won tagi,
 i fa Alatala kolon.»
 23 Alatala xa masenyi nan ya.
 «Na loxoe, n i xa dube suxuma ne.
 24 Koore tune ye ragoroma ne boxi ma.
 Boxi baloe raminima ne wo be.
 Sansie weni nun ture fima ne wo ma.
 Yisireeli hayi birin fanma ne.
 25 N Isirayila rasabatima ne na boxi ma n
     yete be.
 N nu naxan ma «Mixi xonxi,»
 n kinlikinima ne a ma.
 N nu naxan ma, «N ma jama mu a ra,»
 n a xilima ne, «N ma jama.»
 E fan fama n tan na xilide, «N Marigi
     Ala.»

3

Ala xa xanunteya Isirayila be

1 Alatala naxa a masen n be, «I man xa
 i xa gine xanu, hali a to yene rabama a
 nun a jenggee ra. Na luma ne alo Alatala
 xa xanunteya Isirayilakae be, e tan naxee
 birama ala gbete foxo ra, e nu serexae ba
 e be.»
 2 N naxa gibile na gine xa kote doxo
 ra gbeti kole fu nun suuli ra, nun mengi
 busali kerem nun a tagi.
 3 N naxa a fala a be, «I xa i raxara n
 xonyi. I naxa langoeja raba sonon, i naxa
 xeme gbete yo kolon fa. N fan luma i be na
 ki ne.»

4 Waxati xonnakuye kui, Isirayila fama
 ne lude mange mu na, yareratie, serexae,
 kuyee, nun Ala maxorin se xanbi.

5 Na dangi xanbi, Isirayilakae gibilema
 ne, e fa e Marigi Alatala fen, a nun e
 xa mange Dawuda. Na temui, e fama ne
 gaaxude Alatala ya ra, e man lu a xa hinne
 bun ma temui birin.

4

Isirayila xa tinxintareya

1 Isirayilakae, wo Alatala xa woyenyi rame,
 barima kiiti na wo nun Alatala tagi.
 «Nondi nun hinne bara jon wo ya ma.
 Wo mu n kolonxi Ala ra wo xonyi sonon.
 2 Danke matife, wule, faxe ti, mupe, lan
     gojena
 nan gbansan gboxi wo yi ra.
 Faxe tima temui birin.

3 Wo xa bɔxi fama lude sunnunyi kui na
nan ma.
Naxee birin sabatixi a ma,
e faxama ne e nun subee, xɔnie, nun yexee
ra.
E birin faxama ne.»

4 «Kɔno mixi yo naxa kalamui ti,
mixi yo naxa pama rakiiti.
Wo xa pama nan wo tan sereχedubee
kalamuma.

5 Wo birama ne yanyi ra, wo bira koe ra.
Hali namijɔnmee, e tantanma.
N fama wo nga Isirayila faxade na nan ma.
6 N ma pama na faxafe, a kolontareya ma.
Wo tobara wo makuya n kolonfe ra,
n fan bara wo makuya n ma sereχedubepa
ra.

Wo tobara wo Marigi Ala xa seriyε
rabεnin,
n fan bara wo xa die rabεnin.
7 Sereχedubee wuyaxi ki naxe,
e xa yunubie fan wuyaxi na ki ne.
N e xa binyε masarama yaagi ra na nan
ma.
8 E baloma n ma pama xa sereχee ra.
Na kui, e man nee radin ye yunubi rabafe
ma
e tan yete naxan nabama,
alako e man xa sereχe gbεtε soto.
9 Nama yo, sereχedubee yo,
n e birin jaxankatama ne e xa yunubie xa
fe ra,
n e sare ragbilenma ne e ma.»

10 «E dege ma ne, kɔno e mu fama lugade.
E kuyee batuma ne, kɔno nee mu e rageen-
ima,
barima e bara Alatala rabεnin.
11 E langoeja rabama,
e beere mɔɔl birin minma.
Na nan e xaxili kanaxi.

12 N ma pama maxɔrinyi tima kuye ma.
E yaabi nde sɔtɔma na wuri xuntunyi ra.
Langoeja rabafe bara lu e bɔpε kui.
Na bara e ralɔε,
na bara e makuya Ala ra.

13 E sereχe bama geyae fari,
menni e surayi fan gamma sereχe ra.
E na rabama wuri xungbee bun ma, niini
gbo dennaxe.
Na kui wo xa di ginεe langoeja rabama,
wo xa mamadie fan bara findi yene rabae
ra.»

14 «N mu fama wo xa di ginεe nun wo
xa mamadie jaxankatade e xa lan-
goεja xa fe ra,
barima wo tan fan nεngεe suxuma.
Wo birin sereχe bama kuyee be.
Nama xaxilitare luma na gantanyi kui.
15 Xa Isirayila bara bira langoeja foχo ra,

wo tan Yudayakae, wo naxa na mɔɔli raba.
Wo naxa siga Giligali, wo naxa te Beti
Aweni.

Wo naxa wo kali Alatala xili ra menni.
16 Xa Isirayila luma alo ninge kalabante,
Alatala mu nɔma e rabalode alo yexee
fanyie,
e naxee de madonma fiili xungbee ma.
17 Efiramikae bara kankan kuye ma.
Wo xa e lu na.
18 E xa beere na jɔn, e xa langoeja fan
tongo.
E xa mangee waxi yaagi nan tun xɔn ma.
19 Foye fama e ra fanafanande na nan ma.
E fama ne yaagide e xa sereχee xa fe ra.»

5

Ala Isirayila makiitife

1 «Sereχedubee, wo yi ramε.
Isirayilakae, wo a mato.
Mange xa denbaya, wo wo tuli mati.
Kiiti na won tagi,
barima wo bara findi gantanyi ra Misipa,
wo bara findi yεle ra Taboro geya fari.
2 Wo na mixi nan tun mafaxafe yi ki,
n xa n yaxaseri masa wo be.»

3 «N Efirami kolon, Isirayila mu nɔxunxi n
ma.

Efirami na langoeja rabafe, Isirayila fan
bara so sεniyentareja kui.

4 E xa fe kobie bara e makuya e Marigi Ala
ra.

Langoeja xaxili bara lu e ya ma.

E mu Alatala kolon.

5 Isirayila xa yete igboya nan a niyama
e xa bira, e nun Efirami.

Yudaya fan birama ne e xa yunubi saabui
ra.

6 E xurusee xaninma sereχe ra, e xa Alatala
fen,

kɔno e mu a toma barima a makuya e ra.

7 E bara Alatala yanfa, e nεngε die bari.
Beenun kike keren, e xa bɔxi fama ne
kanade, e fa halaki.»

8 «Wo sara fe Gibiya. Wo xa a fe Rama.

Wo gere sɔnχɔε ite Beti Aweni.

Bunyaminkae, yaxuie na wo xanbi ra.

9 Efirami jaxankatama ne na lɔχɔε.
Isirayila bɔnsɔε, n xa nɔndi masen wo be.»

10 «Yudaya kuntigie fama ne n ma xɔnε
kolonde,

barima e ifu bɔxi naaninyie ma.

11 Efiramikae fan fama ne jaxankatade,
barima e biraxi e yete waxɔnfe nan foχo
ra.

12 N findima suuri nan na Efirami bɔnsɔε
be,
N lu Yuda bɔnsɔε be alo fi jaaxi.

¹³ Efirami nun Yudaya a kolon e furaxi.
Efirami sigama Asiriya,
a xεεrae xεεma naa mangε xungbe xon
ma,
kono a mu noma wo rayalande,
a mu noma wo xa fie baride.
¹⁴ N luma ne alo yete Efirami bε,
alo yete yore Yudaya bε.
N nee ibooma ne, n siga e ra,
mixi yo mu e bama n yi.
¹⁵ N xa gibilen n xonyi,
han e xa e xa yunubi kolon, e fa n fen.
E fama ne n fende e xa toore kui.»

6*Alatala waxonfe*

¹ Wo fa be, won xa gibilen Alatala ma!
A bara won tooro, kono yakosi a won
nayalanma ne.
A bara won bɔnbɔ, kono yakosi a won ma
fie maxirima ne.
² Xi firin na dangi, a fama ne won naya-
lande,
a xi saxan nde a won nakeli, won fa lu a
sæti ma.
³ Won xa Alatala fen, won xa a kolon.
Ala fafe mu kanama.
Lɔxɔ yo lɔxɔ kuye ibama, jemε birin tune
fama.
Ala fan mu tondima fade won yire.

⁴ «N munse rabama i tan na, Efirami?
N munse rabama i ra, Yudaya?
I xa hinne n mabiri, luxi ne alo xini naxan
goroma gεesεge,
kono beenur soge xa xon, a jɔn.
⁵ N wo gerema namijɔnmee xa masenyie
ra na nan ma,
n wo faxama ne n ma masenyie ra.
N ma kiitie fiixi alo naiyalanyi.
⁶ Hinne rafan n ma dangife sεrεxε ra,
Ala kolonfe dangi sεrεxε gan daaxie ra.
⁷ E bara n ma saate kana,
alo adadamadie darixi a ra ki naxε.
E bara n yanfa.
⁸ Mixi jaaxi wuya Galadi, faxetie bara gbo
naa.
⁹ Sεrεxεdubεe baganma mixi ma Sikemi
kira xon ma alo munjetie.
Na faxe tife, fe jaaxi na a ra.
¹⁰ N bara fe jaaxie to Isirayilakae tagi:
Efirami bara langoeja raba, Isirayila bara
noxo.
¹¹ Yudaya, n na ge n ma jama ragbilende
konyiya kui,
n wo fan jaxankatama ne.»

7*Efirami xa yunubie*

¹ «N to wa Isirayila rayalanfe,
Efirami xa yunubi man naxa makenen.

Samari xa fe jaaxi naxa mini kene ma.
Na yanfantee muŋε tima, e yensen ye yire
birin.

² E maŋɔxun n mu ratuxi e xa kobijia ma,
kono n e xa wali birin toma ne.
³ Yi mixi kobic rafan mangε ma,
kuntigie tinma e xa wali ra.
⁴ E xa langoeja gbo alo te xungbe,
taami ganyi naxan nadexεma,
a fa wolen han a ge farin nafalade.
⁵ Kuntigie siisima ne mangε xa xulunyi,
mangε fan tinxi na fe mooli ra.
⁶ E boŋε bara te alo te xungbe,
e maso mangε ra, e xa a yanfa.
E na fe birin xirima koe naan na
alako gεesεge e xa wali jaaxi xa kamali.
⁷ E boŋε naxa te han e kiitisae birin nabira,
e xa mangε birin faxa.
Na mixi mooli mu n ma kiiti mamεma fefe
ma.

⁸ Efirami wama lufe ne alo si gbεtεe,
kono a luxi ne alo taami naxan ganxi a
jaaxi ra.
⁹ Si gbεtεe a sεnbe kanama, kono a mu a
kolon.
A forixi, kono a mu na rakɔrɔsi.
¹⁰ Isirayila a yete igboma, a mu gibilen a
Marigi Alatala ma,
a mu bira a xa seriye foxo ra.
¹¹ Efirami luxi ne alo ganbe xaxilitare.
A Misirakae xilima, a saate tongoma
Asiriyakae bε.
¹² E na siga naa, n fama ne n ma yele
wolide e ma,
e xa bira alo xon.
N e naxankatama ne, alo a masenxi e bε e
xa malanyi kui ki naxε.
¹³ Naxankate na e bε, barima e bara e gi n
xun ma.
Gbaloe na e bε, barima e bara n matandi.
N nu waxi ne e xun sarafe, kono e wulee
sama n xun ma.
¹⁴ E yaye raminima e xa sade ma,
kono e mu sunnunxi e boŋε ma.
E e malanma alako e xa donse nun weni
fen,
kono e e makuyama n tan na.

¹⁵ N tan nan e xuru, n tan nan sεnbe fi e
ma,
kono e finsiriwaliya rabama n na.
¹⁶ E mu e ya tima koore ra,
e yanfe tima alo yanfe yili.
Na nan a ra, e kuntigie faxama san-
tidegεma ra,
e yaagi Misira bɔxi ma e xa woyεnyi xa fe
ra.»

8*Isirayila xa kuye batui*

¹ «Wo xa gere sara fe!»

Yaxui goroma ne Alatala xa banxi ma alo sege,
barima nama bara n ma laayidi kana,
e naxa muruta n ma seriye ma.
2 E n xilima,
<Muxu Marigi Ala, muxu i kolon, muxu tan, Isirayila.>
3 Isirayila to bara fe fanyi bejin,
yaxui birama ne a foxo ra.
4 E bara mangée ti n ma yaamari mu naxan na,
e bara kuntigie ti e mu n maxorin.

E bara kuyee rafala e xa gbeti nun xœma
ra.
Nee halakima na nan ma.
5 Samarikae, wo wo xa ninge kuye wœ.
N bara xœno wo ma a jaaxi ra.
Wo wo yete manœxoma yi fe moœli ra han mun temui?
6 Yi kuye fatanxi wo tan Isirayila nan na.
Mixi nde nan a rafalaxi, Ala mu a ra!
Samari xa ninge kuye fama ne butuxunde.
7 Naxan pœrema fe jaaxi kui,
gbaloe fama ne a lide.
Hali mengi tœnsœ kerem, e mu a sotoma xe ma.
Sansi naxan bulama, a mu findima baloe ra.
Hali nde findi a ra, si gbete nan a donma.

8 E bara Isirayila xun nakana,
e e xanin jamanne konyiya kui.
9 Isirayilakae bara siga Asiriya bœxi ma,
alo sofale naxan luma a kerem.
10 Hali e mixi naxee saraxi sie tagi e kantafe ma,
n e birin malanma ne,
alako e xa töoro mangée xa kote bun ma.

11 Efirami bara serexebadee rawuya alako e xa yunubie xa xafari,
kono na serexebadee bara a niya e xa yunubie soto.
12 N bara n ma seriye birin sebe, e xa na kolon,
kono e mu tide toxi a ma.
13 E serexee bama n be, e na sube don,
kono na mu rafan Alatala ma.
Yakosi, Alatala fama ne e paxankatade e xa yunubie xa fe ra,
e xa gblend Misira bœxi ma.
14 Isirayila bara neemu Ala ma, naxan e daaxi.
E na mange banxie tife.
Yudaya fan na taae tife, naxee senbe gbo,
kono n na birin gamma ne te ra.»

i naxa seewa alo si gbete.
I to i Marigi Ala bejin, i bara findi langoe ra.
Langoe masundi bara rafan i ma,
i naxan sotoma lonyi yire.
2 Wo mu baloe sotoma lonyi yire,
wo mu weni sotoma weni bogi bundu se kui.
3 E mu luma Alatala xa bœxi ma,
Efirami gblend Misira,
e fama donse haramuxie donde Asiriya bœxi ma.
4 E mu serexœ ye daaxie bama Alatala be.
E xa serexœ mu rafanma a ma,
e luma alo jœn yire taami.
Naxee nee donma e findima seniyentaree nan na.
Na findima donse nan na e be,
kono a mu findima serexœ ra Alatala be a xa horomobanxi kui.
5 Wo munse rabama sali loxœ Alatala ya i?
6 Hali e sa e ratanga gbaloe ma,
Misirakae fama ne e faxade, e e ragata Nofi.
E xa harige birin loœma ne, e xœnyi findima ne wula ra.
7 Naxankate loxœe na fafe,
yunubi sare ragbilenma temui naxe.
Isirayila xa na kolon.
Isirayila xa yunubi gbo,
na na a ra e namijonmœe xœnma,
e daxui xili sa e xun ma.
8 Ala nun namijonmœe Efirami kantama,
kono mixie tan gantanyi tema namijonmœe be.
E mu rafan mixie ma Ala xa horomobanxi kui.
9 Efiramikae bara so yanfanteya kui,
alo naxan nabaxi Gibiya.
Ala mu neemuxi e xa yunubi ma,
a fama e paxankatade na nan ma.
10 «N to Isirayila to,
a nu fan alo bogi se naxan toma wula i.
Wo benbae nu luxi ne alo xœre bogi singee,
kono e naxa bira kuye xœnxi foxo ra naxan nu na Peyori.
11 Efirami xa binye sigama ne alo xœni naxan tungama.
Di bari mu na, teœge mu na.
12 Xa a sa a li e naxa die xuru, n e birin bama ne e yi.
E fe jaaxi sotoma ne n na e rabolo temui naxe.
13 N bara Efirami to a sabatixi yire fanyi,
alo Tire na ki naxe,
kono Efirami xa die soma ne faxetie yi ra.»
14 Alatala, a lanma i xa munse raba e be?
I xa gine furuxie furi kana, i xa e xiœ xara.

¹⁵ E jaaxui birin masenxi ne Giligali.
Menni n bara e xon folo e xa fe jaaxie xa fe ra.

E mu rafanma n ma sōnōn.
E xa kungtie findixi matandilae nan na.

¹⁶ «N bara Efirami bōnbo.
A luxi ne alo sansi naxan sanke bara xara,
a mu bogima sōnōn.
Xa Efiramikae fa die bari,
n e halakima ne.»
¹⁷ N Marigi Ala fama ne e rabēpindē,
barima e mu e tuli matixi a ra.
E findima ne biyaasilae ra sie tagi.

10

Isirayila xa makiitti

¹ Isirayila luxi ne alo sansi bili fanyi naxan bogima a fanyi ra.
Kōno a xa bogi to wuya, a naxa serexbade fan rawuya.
A xa bōxi to tofan, a naxa tōnxuma gemēti kuye be.
² E bōjē mu na Alatala gbansan xa ra,
na na a ra e bara yunubi sōto.
Alatala e xa serexbadee rabirama ne,
a e xa tōnxuma gemee kana.
³ Yakosi e a falama,
«Mange mu na muxu xun ma,
barima muxu mu gaaxuma Alatala ya ra sōnōn.

Mange nōma munse rabade muxu bē?»
⁴ E wōyēnma, e e kalima, e saate tongoma,
kōno na birin fufafu.

Kiti fanyi mu luma e yi,
alo nooge paaxi naxan bulama xe ma.
⁵ Samarikae fama ne kōntōfilide e xa ningē
kuyee xa fe ra
naxee na Beti Aweni.

Nama wa tima, serexbaddee fan sun-nunma,
barima e pñlexinxī naxan na, na fama ne
bade e yi ra.

⁶ Na kuyee xaninma ne Asiriya bōxi ma,
a fa lu Mange xungbe ma.

Efirami yaagima ne,
birin fama ne yode Isirayila xa kewali ma.

⁷ Samari nun a mange xaninma ne,
alo wuri xuntunyi ye naxan xaninma.

⁸ Kuye batudee naxee na Beti Aweni, e
kanama ne.

Na serexbadee, Isirayilakae yunubi raba
dennaxē,
e findima tunbe yiree nan na.

E fama ne a falade geyae bē,

«Muxu makoto, muxu ragata!»

⁹ «Isirayila, kabi wo naxa na yunubi paaxi
raba Gibiya,
wo na yunubi sōtōfe tun.

Naxankate fama e lide Gibiya na nan ma.

¹⁰ A bara n kēnen n xa e halaki.
Sie fama ne e gerede, e e suxu e xa yunubi
gbegbe xa fe ra.

¹¹ Efirami luxi ne alo ningē xuruxi, wali
rafan naxan ma.
N fama ne luuti xiride a xunyi ma, a xa
wali raba n bē.
Yudaya fan xa wali, Yaxuba bōnsōe xa kote
xanin.

¹² Wo xa wali tinxinxi raba,
alako wo xa fe fanyi sōto.
Wo xa wakili nēnēe tongo,
wo xa Alatala fen han a fa temui wo yire,
a tinxinxi lu wo bōjē kui.

¹³ Kōno wo tan mu tin na wali tinxinxi ra.
Wo bara fe paaxi raba.
Yanfanteya nun yete igboja bara gbo wo
yi ra.

Wo bara la wo xa sōorie sēnbē ra,
¹⁴ kōno e ya fama isode,
e xa yire kantaxie fama ne kanade,
alo na geregē loxōe Salaman xutu sōto Beti
Arabeli xun ma temui nāxē.

Na loxōe ginēe nun e xa di birin faxa ne.
¹⁵ Na mōoli fama ne Beteli lide
a xa yunubie xa fe ra.
Subaxē na a li, Isirayila mange faxama ne.»

11

Ala xa kinikini

¹ «N Isirayila xanu ne a dimedi temui.
N naxa n ma di xili a xa keli Misira bōxi
ma.

² Kōno n to nu e xilima, e naxa e makuya
n na,
e serexe ba Bali kuyee bē, e surayi gan
gemē masolixie bē.

³ N tan nan nu Efirami malife a xa pēre
kui,
kōno e mu a kolonxi a n tan nan nu
mēnife e ma.

⁴ N nu na e mabendunfe marafanyi nun
xanunteya ra.

N tan nan e ramini konyiya kui,
alako e xa balo a fanyi ra.

⁵ Yakosi, hali e mu fa sa gibilen Misira bōxi
ma,

Asiriya nan nōe sōtōma e xun na,
barima e bara tondi gbilende n ma.

⁶ Na nan a ra santidēgēma fama e xa taae
lide,

a fa e xonyi birin kana.
E waxōnfe mu sōneyama sōnōn.

⁷ N ma jama bara gibilen n foxo ra.
Hali e birin n xili, n mu e xun nakelima.»

⁸ «Kōno Efirami, n xa i rabēpindē?
N xa Isirayila rabolo di?
N mu nōma fe rabade i ra
alo n naxan nabaxi Adamaha.

N xa i lu alo Seboyimi?
 Tɔɔrɛ bara n bojɛ suxu.
 N bara kinikini wo ma.
 9 N bara n ma nate masara,
 n bojɛ bara xinbeli.
 N bara dijɛ Efirami ma, barima Ala nan n na.
 Adama mu na n tan na.
 Seniyentɔe nan n na wo tagi.
 N bara n ma xɔne lu na.
 10 E fama ne birade Alatala foxy ra.
 Ala na a xui ramini senbe ra alo yete magaaxuxi,
 e fama ne lude a xanbi ra kelife sogegorode mabiri.
 11 E kelima ne Misira boxi ma alo xonie,
 e kelima ne Asiriya boxi ma alo ganbɛe.»
 Alatala xa masenyi nan na ki.

12

Isirayila xa yanfanterya

1 «Efirami wama n madaxufe.
 Isirayila wama n yanfafe.
 Yudaya tan birama ne Ala foxy ra,
 a mu lanlanterya kana Ala seniyenxi mabiri.
 2 Efirami fe fufafu fenma,
 a birama mixie foxy ra naxee na fuge ra.
 A xa wulee nun fe jaaxie gbo.
 A saate tongoma Asiriya bɛ,
 a oliwi ture fima ne Misira mange ma.
 3 Ala Yudayakae makiitima ne,
 a Yaxuba bonsɔe naxankatama ne,
 a fa a xa kewali sare ragbilen a ma.»
 4 E na e nga furi kui,
 Yaxuba naxa a taara tingilinyi suxu.
 A to fori, e nun Ala naxa gere so.
 5 E nun maleke naxa gere so, a xutu soto a ma.
 A naxa wa, a a mayandi a xa hinne a ra.
 Yaxuba a to ne Beteli.
 E nun Ala wɔyɛn menni ne.
 6 Alatala nan Mange ra.
 Xili xungbe kanyi nan Alatala ra.
 7 I tan xa fa i Marigi Ala ma,
 i naxa dugutɛgɛna kana,
 i xa seriye tinixinxi suxu.
 I xaxili ti i Marigi Ala ra temui birin.

8 Yule sikeeli wule rawalima, a mixi tooro.
 9 Efirami bara a fala,
 «N bara banna han!
 N bara naafuli soto n yete senbe ra.
 N mu yunubi yo rabaxi.»
 10 «N tan nan i Marigi Alatala ra,
 naxan i raminixi Misira boxi ma.
 N man i radɔxɔma ne kiri banxie kui,
 alo won ma sali temui dangixie.
 11 N nu wɔyɛnma namijonmee bɛ,

n laamatunyie wuyaxi so e yi ra.
 N nu taalie masenma wo be namijonmee saabui ra.

12 Galadikae luma ne fe jaaxi raba ra.
 Na fe na a niyama n fama e xun nakanade.
 E ningee bama serɛxe ra Giligali,
 kono n fama ne e xa serɛxebadee kanade,
 e xa lu alo gemɛ malanxie xee ma.»

13 Yaxuba naxa a gi Arami bɔxi ma.
 Isirayila naxa findi xurusee demadonyi ra,
 alako a xa gine nde soto.

14 Alatala naxa Isirayila ramini Misira boxi ma

namijonmee nde saabui ra.
 Alatala naxa mɛɛni Isirayila ma a xa xɛɛrae saabui ra.

15 Efirami bara Alatala raxonɔ a jaaxi ra.
 E Marigi fama ne e naxankatade e xa faxɛtixie xa fe ra,
 a fa e rayaagi.

13

Ala xa xɔne

1 Nama nu gaaxuma ne Efirami xa wɔyenyi ya ra,
 barima mixi binye nan nu a ra,
 kono a naxa yunubi soto Bali kuye batufe ra, a fa faxa.
 2 Yakɔsi e man yunubie nan nabama,
 e kuye rafalamà gbeti ra.
 E kuye yailanma,
 kono xabui wali gbansan nan a ra.
 E adamadie bama serɛxe ra,
 e ninge kuye sunbuma.
 3 Na na a niyama e fama jɔnde alo kunda naxan goroma geɛsege,
 alo xini naxan yolonma geɛsege,
 alo maale lagi foye naxan xanimma foye ra,
 alo tuuri naxan minima kuri kui.

4 «N tan nan i Marigi Alatala ra,
 naxan i raminixi Misira boxi ma.
 I naxa ala gbete kolon fo n tan na.
 Marakisima mu na i bɛ ba n tan na.

5 N jɛngi saxi i xɔn gbengberen yire.
 6 E to baloë soto, e naxa luga.
 E to luga, e naxa findi yete igboe ra.
 Na nan a ra e neɛmuki n ma.

7 N luma ne e bɛ alo yete,
 naxan a noxunma kira xɔn han a sube soto.
 8 N e suxuma ne alo sube xaajɛ, naxan ma die baxi a yi.
 N e ibɔɔma ne alo yete, naxan wulai sube faxama.

Wula subee man e ibɔɔma ne.
 9 Isirayila, i bara i yete kana,
 barima i bara i malima yanfa, naxan findi n tan na.
 10 I xa mange na minden,

naxan nu lanma a xa wo rakisi?
 I xa kiitise na minden,
 i nu wama naxee xən alako i xa mange nun
 mangedie soto?
¹¹ N to xən wo ma, n bara mange so wo
 yi ra.
 Yakəsi n a bama ne wo yi ra n ma xəne kui.
¹² Efirami xa fe jaaxi birin sebexi,
 Ala mu neemuma a xa yunubie ma.
¹³ Təore fama ne a lide, alo gine naxan di
 barima.
 Kənə di xaxilitare na a ra.
 A bari temui na a li, a mu tinma minide a
 nga təege.»

¹⁴ «N xa e xun sara aligiyama senbe yi?
 N xa e rakisi saya ma?
 Saya, i xa xəne na minden?
 Aligiyama, i xa senbe na minden?
 N mu kinikinima wo ma feo!
¹⁵ Hali a senbe gbo a ngaxakerenyie tagi,
 Alatala foye xare rafama ne
 keli gbengberenyi sogetede mabiri,
 a fa xuree nun kələnyie xəride.
 Harige birin bama ne a yi ra.»

14

Isirayilakae xa tuubi Alatala ma

¹ Samarikae bara yunubi soto e Marigi
 Alatala matandife ra.
 Na nan a ra e faxama santidegema ra,
 e xa diyoree wolima ne bəxi ma,
 e xa gine furuxie furi rabooma ne.
² Isirayila, gibilen i Marigi Alatala ma,
 barima i xa wali kobi bara i rabira.
³ Wo tuubi Alatala ma, wo fa yi woyen
 fanyi fala a bə,
 «I xa dijəe muxu xa yunubie ma,
 i xa hinne muxu ra.
 Muxu xa tantui ba serexe ra, tuurae xa lu
 na.
⁴ Asiriya mu nəma muxu rakiside,
 muxu mu tema soee fari gere xili ma.
 Muxu mu kuyee xilima <Muxu Marigi Ala>
 naxee yailanxi mixi belexe ra.
 I tan nan gbansan kinikinima kiridie ma.»

⁵ «N e xa yanfanteya yailanma ne.
 N e xanuma ne fonisireya ra,
 barima n ma xəne bara gibilen e foxy ra.
⁶ N luma ne Isirayila bə alo xini,
 e tofanma ne alo sansi fugaxi.
 E sabatima ne alo wuri bili fanyi naxan na
 Liban.
⁷ A salonyi kuyama ne.
 A tofanma ne alo oliwi wuri,
 a xiri fanyi raminima ne alo wondi naxan
 na Liban.
⁸ Nama man sabatima ne Isirayila bəxi ma
 Ala xa niini bun ma.
 E xa mengi fanma ne.

E xa fe pəxunma ne alo weni bogi,
 e fa xili fanyi soto alo Liban xa wəni.
⁹ Efirami bənsəe, munse na n nun kuyee
 tagi?
 N tan nan wo xa dube suxuma,
 n nan n jəngi sama ne wo xən.
 N luma ne wo be alo wuri xinde fanyi.
 Wo bəloē sotoma n tan nan saabui ra.»
¹⁰ Lənnila yi woyenyi kolonma ne.
 Xaxilima yi masenyi fahaamuma ne.
 Alatala xa kiraetinxin,
 tinxitceə jəremə nee nan xən,
 kənə matandilae dinkonma nee nan na.

Ala xa masenyi Annabi Yoweli bε Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Yi kitaabui kui Ala masenyi nde tima Isirayila jama be Annabi Yoweli saabui ra. A naxe Isirayilakae xa yunubie bara a niya Ala xa paxankate jaaxi doxø e ma. Yi jaxankate misaalixi soori gali magaaxui nan na, kono a findixi kaame xungbe nan na Alatala naxan nadinxil Isirayila boxi ra. Katoe to xe birin kana, Isirayila naxa lu kaame kui, Ala fa a masen e be na fatanxi e xa yunubie nan ma.

Kono Alatala to mu tin a xa jama xun nakanade tun e xa yunubie xa fe ra, a man naxa laayidi tongo e be a fama e malide. A na raba a Xaxili Seniyenxi nan saabui ra a naxan nagoroma mixi moɔli birin ma naxan wama birafe a foxy ra. Kisi nan na ki Ala nu wama naxan fife a xa jama ma.

Na masenyi dangi xanbi, Ala wɔyenyi moɔli gbete nan masenma dunjna sie be naxee nu bara Isirayila tooro a jaaxi ra. A naxe a fama e makiitiae e xa yunubie xa fe ra, e fa jaxankate xɔrɔxøe sotode.

Yi masenyi saxanyi findima nondi hagige nan na ibunadama birin be. Alatala bara a xa seriye ragoro dunjna ma a xa namijonmee saabui ra. Xa mixi tondi birade Ala waxøne foxy ra, na findima fe xɔrɔxøe nan na e be. Kono xa e gibilemma Ala ma, a mu tondima e kide, a e xa yunubi safari. Na kisi findixi kaabanakoe belebele nan na Ala naxan nabama mixie be naxee boje wama makorefe Ala ra. Ala xa won mali na kisi sotofe! Amina.

Ala xa masenyi Annabi Yoweli bε

Isirayila xa boxi xa kanari

- 1 Masenyi nan yi ki Alatala naxan masen Petuweli xa di Yoweli be:
- 2 Forie, wo yi fe rame, boxikae, wo wo tuli mati.
- 3 Yi fe moɔli bara raba nu wo xa waxati, xa nu wo benbae xa waxati?
- 4 Kulie naxan lu, katoe xunxurie bara na don.
- Katoe xunxurie naxan lu, katoe xungbee bara na don.
- Katoe xungbee naxan lu, katoe moɔli gbete fan bara na don.

- 5 Wo tan siisilae, wo xunu, wo xa wa. Beere minye, wo xa wo xui ite, barima wo mu fama weni neene sotode sonon.
- 6 Namane senbema nde naxan xa mixi konti mu kolon, na bara din n ma boxi ra. A pinyie luxi ne alo yete pinyi, a banganyie luxi ne alo yete gine banganyie.
- 7 A bara n ma weni xee kana, a n ma xore bilie ibolon. A bara e kobole ba han e salonyi bara fixe foen.
- 8 Wo xa wa alo sungbutunyi naxan xa xeme bara faxa.
- 9 Alatala xa serexedubee sunnunxi, barima hadiya donse mu na Alatala xa banxi kui sonon.
- 10 Xee bara kana, boxi fan na sunnunyi kui, barima donse xun bara rakana, weni nun ture mu na.
- 11 Xe sae wama ne, weni sansi sie sunnunma ne, barima naxan birin bogixi xee ma, na birin bara kasara.
- 12 Weni bilie bara xara, xore bilie bara loxosin. Weni bilie, tugi bilie, mangoe bilie, nee birin bara xara. Mixie xa nelexinyi bara non.
- 13 Na kui a lanma wo tan serexedubee, wo xa sunnunyi dugi ragoro wo ma. Wo tan naxee serexe gamma serexebade fari, wo xa wa.
- 14 Wo xa sunyi suxu, wo xa sali raba. Wo xa forie nun jama malan wo Marigi Alatala xa banxi kui, wo fa a maxandi wo boje birin na.
- 15 Alatala xa loxøe xɔrɔxøe bara makore. A fama ne kanari belebele tide Ala Senbema xili ra.
- 16 Wo mu a toxi won ma donse bara non, seewøe nun nelexinyi mu na Ala xa banxi yire sonon?
- 17 Sansi xorie bara xara bendø bun ma. Sansi xorie ragatadee bara bira, donse bara non.
- 18 Kurusee wama donse fe ra. Yexee toɔrøma barima nooge mu na.
- 19 Alatala, n i tan nan maxandima, barima te bara filie nun burunyi gan.
- 20 Hali burunyi subee ya tixi i ra, barima xuree bara xori, te bara filie gan.

2

Marigi xa loxoe bara makore

1 Wo sarae fe n ma geya seniyenxi Siyoni fari!

Boxikae birin xa seren gaaxui ra,
barima Alatala xa loxoe na fafe, a bara makore.

2 Dimi nun kuye ifoore loxoe nan a ra.

A luxi ne alo kunda nun nuxui ifoore naxan dinma geya ra,

alo subaxe naiyalanyi yensenma ki naxe.
Nama senbema belebele fama ne,
naxan maniye mu toxi temui dangixi,
a man mu toma temui naxan sa fama.

3 Te saxi e ya ra, te saxi e xanbi ra.

Boxi naxan na e ya ra,
a tofan alo sansi yire Ala naxan daaxi Adama be,

kono e na dangi, na boxi fa findi gbeng-berenyi magaaxuxi yire ra.

E a birin kana!

4 E luxi alo soe galie, soorie doxoxi naxee fari.

5 E tuganma ne alo soori ragisee naxee goroma geyae tagi.

E xui maniya te wundai xui ra naxan sexeganma.

E maniya soori gali senbema ra naxan tixi gere ki ma.

6 Mixie na e to, gaaxui luma ne e suxu ra,
e yatagie birin ifooro.

7 E gima ne alo palamae,
e tema taa tete ma alo korogbae.

Kankan siga a xa kira ra, e mu e bama kira ma feo.

8 E mu dinma e boore ra,
kankan biraxi a xa kira nan foxo ra.

Hali e gerefæti e ya ra, e soma ne nee ra e xa safi mu kana.

9 E dinma ne taa ra, e e gima ne tete fari.
E tema ne banxie fari, e so wunderie ra alo munjetie.

10 Boxi serenma ne e ya ra, koore a imaxa.
Soge nun kike ifoorma ne, tunbuie mu yanbama sonon.

11 Alatala a xui raminima ne a xa geresoe ya ra.

E wuya, e a ya yaamari suxu senbe ra.
Alatala xa loxoe xungbe magaaxu.

Nde nomia na loxoe raxande?

12 Alatala xa maseniyi nan ya,
«Wo xa wo yete ragbilen n ma yakosi.

Wo xa na raba wo janige fixe ra,
sunyi ra, wa ra, nun mayandi ra!

13 Wo naxa wo xa dugie iboo sunnunyi kui,
wo xa wo boje nan masara.

Wo xa wo yete ragbilen wo Marigi Alatala ma,

barima a hinnema ne wo ra, a kinikini wo

ma,

a mu xonoma mafuren, a xa mixi xanui gbo,

a gblenma a xa gbaloe foxo ra.

14 Nde a kolon xa a mu a xa nate masarama,

xa a mu dijema, a fe fanyi raba wo be?
Na temui wo fama ne donse nun minse

hadaya ra wo Marigi Alatala be.

15 Wo xa sarae fe Siyoni!

Wo xa sunyi suxu, wo sali xungbe raba.

16 Wo xa jama malan seniyenyi kui.

Wo xa forie, dimee, nun diyorree xili.

Xeme naxan bara gine doxo, a tan nun a
xa gine xa lu na malanyi kui.

17 Serexedubee, wo tan naxee walima
Alatala be,

wo xa wo mawa Ala be serexebade nun
horomobanxi tagi,

a falafe ra, «Alatala, i xa i ja jama ratanga.
I naxa i ke tongomae rayaagi,

e xa findi mayele se ra jamanee be,
mixi fa a fala, E Marigi Ala na minden?»»

18 Alatala wama a xa jama xa lu a yi ra.
A kinikinima e ma.

19 Alatala bara a xa jama yaabi,

a bara a masen a xa jama be:

«N donse, weni, nun ture fima ne wo ma
han wo wasa.

N mu luma sie xa wo rayaagi sonon.

20 N wo yaxuie makuyama ne wo ra, naxee
kelima koola ma,

n e radin gbengberen yire dennaxe kanaxi.
E xa geresoe naxee tima yare,

n nee madulama sogetede baa nan xorra,
naxee tima xanbi,

n nee tan madulama sogegorode baa nan
xorra.

E boro xiri mini, a din yire birin na.»

Alatala bara kaabanakoe raba!

21 Isirayila boxi, hali i mu gaaxu!

I xa nelexin, i xa lu seeewe kui,

barima Alatala fe xungbee rabama.

22 Burunyi subee, hali wo mu gaaxu,

barima jooge man gblenma ne fiili ma,
sansi bilie man bogima ne,

xore bilie nun weni bilie fan daxamui

raminima ne.

23 Wo tan Siyoni jama, wo xa seewa,
wo xa nelexin wo Marigi Alatala xili ra,

barima a tune fanyi rafama ne wo be a waxati
ma,

alo a nu a rabama ki naxe a singe.

24 Lonyie rafema ne sansi xori ra,
fiae rafema ne weni neene nun ture ra.

25 N wo xa daxamui joxoe fima ne,
n ma geresoe senbemae naxan kana,

n ma geresoé naxee lanxi kulie, katoe, nun
katoe maniyee ma,
n naxee rasanba wo xili ma.

26 Wo fama ne wo degede han wo luga.
Wo n matoxoma ne, n tan wo Marigi Ala,
naxan bara kaabanakoe raba wo be.

N ma jama mu rayarabima sonon.
27 Na kui wo a kolonma ne a n na Isirayila
foxo ra,

a n tan nan na wo Marigi Alatala ra,
a Ala gbete mu na.

N ma jama mu rayarabima sonon.

3

Alatala Xaxili ragorofe dunija ma

1 Na dangi xanbi, n na n Xaxili ragoroma
ne mixi birin ma.

Wo xa di xemee nun di ginée
namijonmèna rabama ne,
wo xa forie xiyee sama ne,

laamatunye goroma ne wo xa fonikee ma.

2 N na n Xaxili ragoroma ne konyi xemee
nun konyi ginee ma.

3 N tonxumae raminima ne koore nun boxi
ma,
naxee findima wuli, te, nun tuuri ra.

4 Soge dimima ne, kike masarama ne a
findi wuli ra,
beenun Marigi xa loxoe xungbe magaaxuxi
xa a li.

5 Na kui, naxan yo na Alatala xili, na kanyi
kisima ne.

Mixi kisixie luma ne Siyoni nun
Darisalamu,

alo Alatala a masenxi ki naxe.

Alatala kisi ragirixi naxee ma, nee luma ne
kisi mixie donxoe ya ma.

4

Ala sie makiitima ne

1 Na temui, n na Yuda nun Darisalamu
ragbilen e xonyi,

2 n si birin malanma ne Yehosafati gulunba
kui.

Menni n e makiitima ne n ma jama
Isirayila xa fe ra,

naxee findixi n ke tongomae ra.

Dunija si naxee rayensen ye jamanee ma,
e n ma boxi itaxun e boore ma,

3 e n ma pama raba e sago ra.

E xeme dimee mati langoeja sare ra,
e gine dimee mati beere sare ra alako e xa
siisi.

4 «Wo tan Tirekae, Sidonkae, nun Filisi-
takae, wo wama munse xon ma n be? Wo
wama wo gbe nan joxofe n ma? Xa na
na a ra, n wo sare fima ne wo xa wali ra
mafuren mafuren.

5 Wo bara n ma xemaa nun n ma gbeti
tongo n ma horomabanxi kui, wo fa a raso
wo xa kuye banxie kui.

6 Wo bara Yudakae nun Darisalamukae
mati Girekikae ma, alako e xa makuya e
xonyi ra.»

7 «N e ramaxama ne alako e xa keli yire
wo e matixi dennaxe, n fa wo sare fi wo xa
wali jaaxi ra.

8 N wo xa di xemee nun di ginée matima
ne Yudakae ma, alako e fan xa e mati
Sebakae ma naxee makuya wo ra.» Alatala
xa masenyi nan na ki.

9 «Wo yi fala dunija sie be:

«Wo xa fe yailan gere xili ma,
wo xa wo xa soorie malan.

Geresoe birin xa e maso, e xa gere rakeli!

10 Wo xa wo xa kerie yailan santidegemae
ra,

wo xa wo xa wöröteee fan yailan tanbee ra.
Senbetare xa a fala, «N senbe gbo!»

11 Wo xa fa be,
wo tan si naxee na muxu rabilinyi.»»

Alatala, i xa soorie ragoro menni fa!

12 Sie xa keli, e xa malan Yehosafati gu-
lunba kui,

barima n e birin makiitima ne.

13 Wo xa wöröteee tongo, barima xe bara
mo!

Wo xa weni bogi bundu, barima e bara gbo
ye,
mixie xa paaxuna xa fe ra.

14 Namae, wo xa goro kiitisa gulunba kui,
barima Alatala xa loxoe bara makore naa.

15 Soge nun kike dimima ne,
tunbuie mu yanbama sonon.

16 Alatala fama ne a xajne xui raminide
kelife Siyoni,
a xui magaaxuxi minima ne kelife
Darisalamu.

Koore nun boxi serenma ne,
kono Alatala findixi kantari nan na a xa
jama be,

a findi yire makantaxi ra Isirayila be.

17 Na kui, wo a kolonma a n tan nan wo
Marigi Alatala ra,
naxan yigiyaxi n ma geya seniyenxi Siyoni
fari.

Darisalamu findima yire seniyenxi nan na,
si gbete mu menni gerema sonon.

18 Na loxoe, weni neene nun xijne gboma
ne geyae ma.

Ye toma ne Yudaya birin ma,
ye dulonyi bulama ne Alatala xa banxi kui,
a goro Kasiya gulunba kui.

19 Kono Misira boxi luma ne kana ra,
Edon findi gbengberenyi ra gbaloe xa fe ra,
e naxan doxo Yudakae ma e faxafe ra
fufafu.

²⁰ Kono jama sabatima ne Yudaya nun
Darisalamu waxati birin.

²¹ N e xa yunubi xafarima ne e nu bara
naxan naba.
N tan Alatala, n yigiyama Siyoni ne.

Ala xa masenyi Annabi Amosi bε Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Annabi Amosi namijɔnme nan nu a ra naxan kawandi ti Yudaya Mange Yusiya xa waxati. Na temui Isirayila bɔxi, Ala naxan fixi a xa jama ma kabi Annabi Munsa xa temui, a nu bara taxun dɔxɔ firin. A yirefanyi sεeti xili Yudaya, a koola sεeti xili Isirayila. Mange Yerobowami nu na Isirayila bɔxi ma. A mu tin birade Ala xa seriye fɔxɔ ra, a xa jama fan mu lu kira fanyi xɔn ma.

Annabi Amosi naxa kawandi ti Isirayilaka bε, alako e xa gbilen e xa yunubie fɔxɔ ra. A naxa tonyi doxɔ kuyee batufe ra. E mu Alatala batufe rabεñin, kɔnɔ e nu bara kuye batui fan sa na fari. Na nan a ra Ala naxa a masen e bε Annabi Amosi saabui ra, a e xa sali birin bara findi sali fufafu ra. Ala mu wama a firin nde xɔn ma.

Na waxati Isirayilaka wuyaxie nu bara naafuli gbegbe sɔtɔ. E naxa a majɔxun a na birin findixi Ala xa barakε nan na e tan mabiri. Annabi Amosi naxa a masen e bε a na naafuli mu nu kelixi Ala xa ma, a kelixi e xa fe kobie nan ma e naxee rabaxi setaree ra.

Annabi Amosi to ge e kalamude na fe ma, a naxa a fala e bε a Alatala fama ne e naxankatade a jaaxi ra e xa yunubie xa fe ra. Isirayilakae nu a majɔxunxi ne a fe xɔrɔχε yo mu nɔma e lide, kɔnɔ Amosi naxa e mayandi e xa gbilen Ala xa seriye ma, xa na mu a ra e birin fama ne halakide.

Alatala naxa Isirayilakae naxankata alo Annabi Amosi a fala e bε ki naxe. E yaxue naxa e gere a jaaxi ra. Isirayilaka naxee mu faxa santidegema ra, e naxa lu konyiya kui jaamane ma. Alatala xa masenyi birin naxa kamali.

Yi kitaabui xa masenyi tide gbo to mixie bε. A lanma won xa won tuli mati yi kawandi ra alako won xa danxaniya Ala ma alo a wama a xɔn ma ki naxe. Xa na mu a ra won fan fama ne naxankate sotode alo Isirayilakae. Ala xa won natanga na ma. Amina.

Ala xa masenyi Annabi Amosi bε

Annabi Amosi xa masenyi

¹ Annabi Amosi, Tekowaka xuruse kanyi, naxa laamatunyi to Isirayila xa fe ra Yudaya mange Yusiya nun Isirayila mange

Yerobowami, Yowasi xa di xa waxati, ne firin beenun bɔxi xa sεren.

Annabi Amosi xa masenyi nan ya:
² «Alatala a xaajε xui raminima Siyonim a alo yetε,

a a xui itexi raminima keli Darisalamu. Sexe mu na filie ma xurusee naxan donma,

Karemele geya fan bara xara.»

Damasi xa yunubi sare

³ Alatala naxa a masen,
«Damasi xa yunubi rabaxi saxanyi, xa na mu a ra naani xa fe ra, n mu gibilema n ma nate fɔxɔ ra. E bara Galadi kana a jaaxi ra, alo bɔxi buxama ki naxe.

⁴ N te dinma Xasayeli xa banxi ra na nan ma.

Na te nan fama Ben Hadada xa yire makantaxie gande.

⁵ N Damasi xa naadε balan se girama ne. N Awenikae halakima ne gulunba kui, a nun mange naxan na Beti Eden. Siriya jama xaninma ne Kiriya konyiya kui.»

Alatala xa masenyi nan na ki.

Gasa xa yunubi sare

⁶ Alatala naxa a masen,
«Gasa xa yunubi rabaxi saxanyi, xa na mu a ra naani xa fe ra, n mu gibilema n ma nate fɔxɔ ra. E bara taa ndee xa jama birin xanin Edon konyiya kui.

⁷ N te dinma Gasa tete ra na nan ma. Na fama ne a yire makantaxie gande.

⁸ N Asidodikae halakima ne, a nun mange naxan na Asikalon.

N Ekiron naxankatama ne, Filisitakae birin faxama ne.»

Marigi Alatala xa masenyi nan na ki.

Tire xa yunubi sare

⁹ Alatala naxa a masen,
«Tire xa yunubi rabaxi saxanyi, xa na mu a ra naani xa fe ra, n mu gibilema n ma nate fɔxɔ ra. E bara taa ndee xa jama birin xanin Edon konyiya kui,

e saate kana e naxan tongo e nun e ngaxakerenyi Isirayilakae tagi.
¹⁰ N te dinma Tire tete ra na nan ma. Na te fama ne a yire makantaxie gande.»

Edon xa yunubi sare

¹¹ Alatala naxa a masen,
«Edon xa yunubi rabaxi saxanyi, xa na mu a ra naani xa fe ra, n mu gibilema n ma nate fɔxɔ ra. E bara e ngaxakerenyie gere santidegema ra.

E mu kinikini e ma, e xa xɔnε xun nan tun masama.

¹² N te dinma ne Teman na.
Na te nan fama Bosara yire makantaxie
gande.»

Amoni xa yunubi sare
¹³ Alatala naxa a masen,
«Amonikae xa yunubi rabaxi saxanyi,
xa na mu a ra naani xa fe ra,
n mu gibilena n ma nate foxo ra.
E bara Galadi gine furuxie furie raboo
santidegemra,
alako e xa boxi xun xa masa.
¹⁴ N te radexema Raaba tete ra na nan ma.
Na te nan fama a yire makantaxie gande.
¹⁵ E xa mange nun a xa kuntigie fama ne
xaninde konyiya kui,
gere sonxoe rate gere so loxoe,
turunnaade foye mini xui loxoe.»
Ala xa masenyi nan na ki.

2

Mowaba xa yunubi sare
¹ Alatala naxa a masen,
«Mowaba xa yunubi rabaxi saxanyi,
xa na mu a ra naani xa fe ra,
n mu gibilena n ma nate foxo ra.
E bara Edon mange xorie gan
han e bara findi xube ra.
² N te dinma Mowaba ra na nan ma.
Na te fama ne Keriyoti yire makantaxie
gande.
Mowaba xa fe jomma gere sonxoe nan kui,
gere feri fe xui kui.
³ N e xa kiitisa xungbe halakima ne
nun a xa kuntigie ra.»
Alatala xa masenyi nan na ki.

Yudaya xa yunubi sare
⁴ Alatala naxa a masen,
«Yudaya xa yunubi rabaxi saxanyi,
xa na mu a ra naani xa fe ra,
n mu gibilena n ma nate foxo ra.
E bara n ma seriyem matandi,
e mu n ma yaamarie susu,
barima e bara e yete raloefafe ra ala wule
daaxie ra,
e babae la naxee ra.
⁵ N te dinma Yudaya ra na nan ma.
Na te nan fama Darisalamu yire makantaxie
gande.»

Isirayila xa yunubi sare
⁶ Alatala naxa a masen,
«Isirayila xa yunubi rabaxi saxanyi,
xa na mu a ra naani xa fe ra,
n mu gibilena n ma nate foxo ra.
E tinxitoe matima kobiri ra,
e misikiine matima sankiri sare xa fe ra.
⁷ E tooromixie xa fe mayo,
e tondi setare xa kiiti sade.
Babae nun a xa di, ginedimedi kerem
masama.
Na kui e bara n xili seniyenxi rasoto.

⁸ E dugi italama e naxan nasuxuxi seeke
ra,
e e sa na ma serexebade fe ma.
E weni sotoma tinxintareya ra,
e na min e xa alae xa banxie kui.»

⁹ «E na finsiriwaliya birin nabama n ya i,
n tan naxan Amorikae halaki e be,
Amorikae naxee xungbo e senbe gbo alo
konde bili.

N naxa Amorikae foxy birin ba naa,
alako e naxa no senbe sotode sonon.

¹⁰ N man naxa wo ramini Misira boxi ra,
n fa wo rapere je tongo naani bun ma
gbengberenyi ma,
alako wo xa Amori boxi soto.

¹¹ N naxa namijonmee rakeli wo ya ma,
a nun Nasari segetalae naxee bara fi n ma.
Isirayilakae, a mu na na ki xe?»
Alatala xa woyenyi nan na ki.

¹² «Kono wo tan bara beere so Nasari mixie
yi ra.
Wo bara tonyi doxo namijonmee ra
a e naxa Ala xa masenyi masen.»

¹³ «N fama wo butuxunde na nan ma,
alo kote binye a maxanin se butuxunma ki
naxe.

¹⁴ Mixi xulunxi mu nomma a gide.
Senbema senbe bama ne a yi ra.
Geresoe faxama ne gere kui.

¹⁵ Tanbe woli mu tima.
Naxan xulun a gide na sanyi mu a bama e
i.

Soe ragi mu kisima.

¹⁶ Na loxoe geresoe suusaxi a gima a mageli
nan na.»
Alatala xa masenyi nan na ki.

3

Ala naxan janigexi Isirayila be

¹ Wo wo tuli mati yi masenyi ra,
Alatala naxan masenma Isirayilakae be,
a xabile naxan namini Misira boxi ra.

² «N wo tan nan gbansan sugandi dunija
xabilee birin ya ma.

Na nan a ra, n a janigexi wo xo naxankate
soto wo xa yunubie xa fe ra.»

³ Mixi firin nomma jere ralande
xa e mu lanxi na ma?

⁴ Yetse a xui raminima wula i
xa a mu sube nde sotoxi?

⁵ Xoni goroma yele kui
xa donse mu na yele ra?

Gantanyi nomma fulade
xa xoni mu suxuxi a ra?

⁶ Feri fema taa nde kui nama kui mu ifu?
Gbaloe taa nde lima, xa Alatala xa mu a
ragiri?

⁷ Marigi Alatala mu fefe rabama,

a mu a xa gundo masen a xa konyi
namijññmee bë.

⁸ Yeté na a xui ramini, nde mu gaaxuma?
Marigi Alatala na wøyen, nde tondima na
masende?

⁹ Wo xa yi fala Asidodi yire makantaxie
kui,
wo man xa yi fala Misira yire makantaxie
kui,

«Wo xa wo malan Samari geyae fari,
wo xa a mato mennikae kontoflixii ki naxe,
a nun e e boore tööroma ki naxe.»

¹⁰ Alatala xa masenyi nan ya:
«E mu tinxinyi yo kolon,
e xa fe jaaxi nun mupe xun nan tun
masafe.
E naxan sotoma, e na malanma e xa yire
makantaxie nan kui.»

¹¹ Marigi Alatala naxan masen, na nan yi
ki.

«Wo wo ya rabi, wo yaxui na fafe wo xa
böxi kanade.
E fama ne wo xun nakanade,
e fa wo xa yire makantaxie kana.»

¹² Alatala naxa a masen,
«Yeté na yexxé ibcoo,
xuruse demadonyi nöma yexxé sanyi firin,
xa na mu a ra a tuli xuntunyi rakiside yete
ma.

Isirayilakae fan kisima na ki ne.
Samarika naxee e malabuma sade ma,
naxee e magoroma Damasi magoro see
kui,
wo tan mu kisima.»

¹³ Mange Alatala xa masenyi nan ya:
«Wo wo tuli mati n na,
wo na masen Yaxuba bönsœ bë.

¹⁴ N na Isirayila jaxankata
a xa yunubie xa fe ra temui naxe,
n man e jaxankatama ne e xa serexebadee
xa fe ra naxee na Beteli.

Na serexebadee suxusee birama ne böxi.

¹⁵ N man e xa banxi tofanyie rabirama ne,
jëme nun sogufure banxi birin,
naxee ratofanxi sill jinyi ra.

N na birin kanama ne.»
Alatala xa masenyi nan na ki.

4

*Ala naxan nabaxi alako Isirayila xa
gbilen a ma*

¹ Wo wo tuli mati yi masenyi ra,
wo tan gine naxee luxi alop ningee,
ninge tofanyie naxee na Basan böxi ma.
Wo tan naxee sabatixi Samari geyae fari,
wo tan naxee misikiine tööroma,
wo tan naxee tima setaree fari.
Wo nu fa a falama wo xa mörie bë,

«Wo fa beere ra, won naxan minma.»

² Marigi Alatala bara a kali a xa seniyenyi
ra,

«Kiiti löxœ na fafe.

E fama ne wo suxude wure könkörönxi
ra, e wo nun wo xa die xanin.

³ Wo minima ne wo xa tete kanaxi kui,
kankan tixi a boore xanbi ra.

E wo xaninma ne yire makantaxi.»
Alatala xa wøyenyi nan na ki.

⁴ «Wo siga Beteli, alako wo xa yunubi raba
naa.

Wo siga Giligali, alako wo man xa yunubi
soto.

Wo xa serexë ba geesëge birin,
wo man xa farile ba ja saxan yo ja saxan.

⁵ Wo lebini taami ba tantui serexë ra.

Wo wo xa janige serexë masen birin bë,
barima na fe möölje rafan wo ma, wo tan

Isirayilakae.»

Alatala xa masenyi nan na ki.

⁶ «N nu bara kaame raso wo xa taae kui.
Taami yo mu lu wo xonyi.

Kono hali n to na birin naba, wo mu tuubi
n bë.»

Alatala xa wøyenyi nan na ki.

⁷ «Kike saxan to nu luxi xe xa xaba,
n tondi ne tune ragorode wo ma.

N bara a niya taa ndee xa tune soto,
taa ndee naxa a soto.

N bara a ragiri ndee xa tune soto,
xe ndee naxa tune soto.

⁸ Mixie bara keli taa ndee,
e siga ye fende taa gbete kui,
kono ye xoli mu ba e ma.

Hali n to na birin naba, wo mu tuubi n bë.»
Alatala xa masenyi nan na ki.

⁹ «N bara fure ragoro wo xa sansie ma,
n bara e xara foye ra.

Katoee bara wo xa laakœ kana,
a nun wo xa wëni sansie, wo xa xöre
sansie, nun wo xa oliwi sansie.

Hali n to na birin naba, wo mu tuubi n bë.»
Alatala xa masenyi nan na ki.

¹⁰ «N bara fure jaaxie ragoro wo ma,
alo n a rabaxi Misira böxi ma ki naxe.

N bara wo xa segetalae faxa santidegema
ra,

e böro xiri naxa te wo ra.

Wo yaxuie bara e xa soee tongo.

Hali n to na birin naba, wo mu tuubi n bë.»
Alatala xa masenyi nan na ki.

¹¹ «N bara wo paxankata,
alo n Sodoma nun Gomora jaxankataxi ki
naxe.

Wo luxi ne alo wuri naxan naminixi te.

Hali n to na birin naba, wo mu tuubi n be.
Alatala xa masenyi nan na ki.

¹² «N fama i tan Isirayila naxankatade na
nan ma.

N na yi raba i ra, i fama ne i Marigi Ala
kolonde.»

¹³ Naxan geyae nun foye daaxi,
naxan adama xa mapoxunyi birin kolon,
naxan subaxe findima koe ra,
naxan jereema yire itexi fari,
a xili Mange Alatala.

5

Ala wama naxan xon

¹ Wo wo tuli mati yi masenyi ra.

N bara yi beeti ba Isirayila bonsoe jon fe
ma.

² «Isirayila seniyentoe bara faxa, a mu
kelima sonon,
a bara bira, mixi yo mu a rakelima.»

³ Marigi Alatala naxa a masen,
«Isirayila bonsoe,

Taa naxan xeme wulu keran xemema gere
sode,

a xeme keme nan gbansan toma gibile na.
Taa naxan xeme keme xemema gere sode,
a xeme fu nan gbansan toma gibile na.»

⁴ Alatala naxa a masen Isirayila bonsoe be,
«Wo fa n fen alako wo xa kisi.

⁵ Wo naxa n fen Beteli, wo naxa siga
Giligali,
xa na mu a ra Beriseeba,
barima Giligalika birin sigama ne konyiya
kui,
Beteli fan halakima ne.»

⁶ Wo Alatala fen alako wo xa kisi.

Xa na mu a ra, Yusufu bonsoe, Alatala wo
sontoma ne te ra.

Betelika yo mu na naxan na te raxubenma.

⁷ Wo tan bara tinxinyi mafindi n naxone
ra,
wo bara yo seriye ma.

⁸ Alatala nan tunbuie sa koore ma,
a dimi iyalan subaxe ma,
a soge radula, koe xa so,
a ye tongo baa ma,
a na findi tune ra, a goro boxi ma.
Naxan na birin nabama, a xili ne Alatala.

⁹ Alatala mixi xungbee halakima ne,
a e xa yire makantaxie kana.

¹⁰ E mixi xonma naxan kiiti sama seriye ra,
nondi fale mu rafan e ma.

¹¹ Wo misikiine tɔɔrɔma,
wo baloe bama e yi ra duuti ra.
Wo bara banxi tofanyie ti gemee ra,
kono wo mu fama sabatide nee kui.

Wo bara weni sansi fanyie si,
kono wo mu fama na weni minde.

¹² N a kolon wo xa haake nun wo xa yunubi
gbo.

Wo tinxintoe tɔɔrɔma,
wo seriye bepinma kobiri xa fe ra,
wo mu setaree makiitima nondi ra.
¹³ Na nan a toxi xaxilima dunduma,
barima yi waxati mu fan.

¹⁴ Wo fe fanyi fen, wo wo yi ba fe paaxi ra,
alako wo xa kisi, Mange Alatala xa lu wo
seeti ma,

alo wo a falama ki naxe.

¹⁵ Wo xa fe paaxi xon.

Fe fanyi xa rafan wo ma.

Wo xa kiiti xa tinxin.

Xa wo na raba, temunde,
Mange Alatala kinikinima ne wo tan
Yusufu bonsoe donxoe ma.

¹⁶ Na nan a toxi won Marigi Alatala,

Dunjia Daa Mange naxa a masen,

«E e wa xui itema ne taa kui,

e e wa xui itema ne kira xon ma.

E xe sa xilima ne e xa e wa xui ite jon fe
ma,

e beetibae xilima ne e xa faxe beeti ba.

¹⁷ N ne dangima xe ra temui naxe,

n wa xui nan tun mema.»

Alatala xa masenyi nan na ki.

Naxankate dinelae be

¹⁸ Naxankate na mixi be
naxan wama Alatala xa kiiti loxoe xa fa.
Wo wama munse xon ma na loxoe?
Na findima dimi nan na wo be,
Na mu findima naiyalanyi xa ra.

¹⁹ Na luma ne alo mixi naxan a gima yete
ya ra,

a fa sojne li.

A na so banxi kui, a a kilon banxi ra,
boximase fa a xin.

²⁰ Alatala xa kiiti loxoe mu findixi dimi xa
ra?

Naiyalanyi yo mu na wo be na loxoe.

²¹ «N bara wo xa sali xon,
e mu rafan n ma fefe ma.

N mu wama e xon feo.

²² Wo xa serexe gan daaxi yo,

wo xa farile serexe yo,

wo xa xanuneya serexe yo,

e sese mu rafan n ma.

N mu tinma e rasuxude, hali keran.

²³ Wo beeti xui makuya n na.

N mu wama wo xa kora beeti xui ramefe.

²⁴ N wama naxan xon,

tinxintoe xa gbo wo ya ma alo ye naxan
na baa ma.

Wo xa fe fanyi xa lu alo xure naxan mu
xorima.

²⁵ Wo to nu na gbengberen yire je tongo
naani bun ma,

wo serexee ba ne? Ade.
 26 Wo kuye maxanin ne,
 alo wo xa mange ala, naxan xili Sikoti,
 xa na mu a ra wo xa tumbui ala, naxan xili
 Kiyun,
 wo naxee yailanxi wo yete ra? Ade.
 27 N fama ne wo xaninde konyiya kui
 Damasi xanbi ra.»
 Mange Alatala xa masenyi nan na ki.

6

Naxankate banna mixie be
 1 Naxankate na wo be,
 wo tan naxee laxi wo yete ra Siyoni nun
 Samari geyae fari,
 Isirayila bonsœ a xaxili tima wo tan naxee
 ra.
 2 Wo sa Kalene mato, a nun Xamata, na taa
 xungbee.
 Wo man xa goro Filisita boxi ma Gati
 matode.
 Nee fisa wo be?
 E xa boxi gbo wo gbe be?
 3 Wo a maroxunxi ne a naxankate loxœ
 mu wo lima,
 kono wo a niyama ne fe jaaxi xa wo soto.
 4 Wo wo malabuma sade tofanyi ma,
 wo yexœ nun ninge fanyi donma,
 5 wo sigi sa kora ra.
 Wo noxœ a ma a wo fata na rabade alo
 Annabi Dawuda.
 6 Wo weni gbegbe minma, wo ture fanyi
 maso wo fate ma.
 Na kui, wo mu kontofilimi Yusufu bonsœ
 xa jaxankate xa fe ra.
 7 Na nan a toxi, wo singe sigama konyiya
 kui.
 Wo xa xulunye danma ne.
 8 Marigi Alatala bara a kali a yete ra.
 Mange Alatala xa masenyi nan ya:
 «N Yaxuba bonsœ xa yete igboja xonxi.
 E xa yire makantaxie mu rafan n ma.
 N fama ne e birin halakide.»
 9 Xa xeme fu na banxi nde kui,
 e birin fama ne faxade.
 10 E barenyi na so na banxi kui e furee
 tongode, a xa e gan,
 a fama ne mixi maxorinde naxan noxunxi
 banxi kui,
 «Mixi gbete na be bafe i tan na?»
 A a yaabima ne, «Ade.»
 A man gibilema ne a fala ra, «I sabari,
 a mu lanma Alatala xili xa fala,
 11 barima Alatala nam yaamari fima
 a banxi xungbe yo, banxi lanma yo,
 e birin xa rabira, e xa kana.»
 12 Soee noma e gide gemé yire?
 Ningee noma menni buxade?

Awa, munfe ra wo tinxyi mafindima
 tinxitareya ra,
 wo seriye mafindi fe jaaxi ra?
 13 Wo seeewama fe fufafu ra.
 Wo naxœ a wo xa fe bara sooneya wo yete
 senbe ra.
 14 Mange Alatala xa masenyi nan ya:
 «Na nan a toxi, n fama kelide wo xili ma,
 Isirayila bonsœ.
 Wo tan naxee na Xamata han Araba xure,
 si nde fama ne wo toorode.»

7

*Ala xa laamatunyi singe Annabi Amosi
 be*
 1 Marigi Alatala naxa yi laamatunyi masen
 n be:
 Xe to xaba, mange xa sansi neene fan nu
 na minife,
 Alatala naxa katoe ramini.
 2 E to ge sansi birin donde boxi ma, n naxa
 a fala,
 «Marigi Alatala, n bara i mayandi,
 i xa e xa yunubi xafari,
 xa na mu a ra Yaxuba bonsœ fa baloma
 di?
 A senbe mu gbo.»
 3 Alatala naxa kinikini e ma, a fa a masen,
 «Awa, yi mu rabama kore.»
 Alatala xa masenyi nan na ki.
*Ala xa laamatunyi firin nde Annabi
 Amosi be*
 4 Marigi Alatala naxa yi laamatunyi masen
 n be:
 Marigi Alatala naxa a panige te xa dexe.
 Te naxa boxi birin gan, boxi ye birin naxa
 xara.
 5 N naxa a fala,
 «Marigi Alatala, n bara i mayandi, dan
 menni,
 xa na mu a ra Yaxuba bonsœ fa baloma
 di?
 A senbe mu gbo.»
 6 Alatala naxa kinikini e ma, a fa a fala,
 «Awa, yi mu rabama kore.»
 Marigi Alatala xa masenyi nan na ki.
*Ala xa laamatunyi saxan nde Annabi
 Amosi be*
 7 Marigi Alatala naxa yi laamatunyi masen
 n be:
 Marigi nu tixi bilixi tinxinxi fari,
 biriki matinxin se nu suxuxi a yi ra.
 8 Alatala naxa n maxorin,
 «Amosi, i munse toxi?»
 N naxa a yaabi,
 «Biriki matinxin se.»
 Marigi naxa a masen,
 «N wama n ma pama xa matinxin.
 N mu dijema sonon.
 9 Kuye batudee kanama ne Isiyaga xa boxi
 ma.

Isirayila xa salidee rabirama ne.
N kelima ne Yerobowami bōnsœ xili ma
santidegema ra.»

Amosi nun Amasiya

¹⁰ Beteli serexedube Amasiya, naxa a
masen Isirayila mange Yerobowami be,
«Amosi na i yanfafe Isirayila bōnsœ ya
ma. A naxan falama a mu fan boxi be.»

¹¹ Amosi naxe, «Yerobowami fama ne
faxade santidegema ra. Isirayila sigama ne
konyiya kui namane ma.»

¹² Amasiya naxa a fala Amosi be, «I
tan naxan laamatunyi toma, keli be i
siga Yudaya. I xa sa i baloe fen menni
namijonme wali kui,

¹³ kono i naxa namijonme masenyi ti
Beteli de, barima mange xa salide na
menni ne, a xa mangataa nan naa ra.»

¹⁴ Amosi naxa Amasiya yaabi,
«Namijonme mu na n na. N baba fan
namijonme mu a ra. Xuruse kanyi nan n
na. N sikomoro sansi fan nawalima.

¹⁵ Alatala naxa n xili xurusee tagi, a
fa a masen n be, «Siga, i sa namijonme
masenyi ti n ma nama Isirayila be.»

¹⁶ Yakosi, i tuli mati Alatala xa masenyi
ra, i tan naxan a falama n be, «I naxa
namijonme masenyi ti Isirayila be, i naxa
woyen Isiyaga bōnsœ be.»

¹⁷ Na woyenyi ma, Alatala naxe, «I xa
gine findima ne langoe ra taa kui. I xa die
faxama ne santidegema ra. I xa boxi bama
ne i yi ra, a itaxun mixi gbetee ma. I tan,
i faxama ne boxi seniyentare ma. Isirayila
fan xaninma ne yire, naxan makuya a xa
boxi ra.»

8

*Ala xa laamatunyi naani nde Annabi
Amosi be*

¹ Marigi Alatala naxa yi laamatunyi masen
n be:

Debe nan nu a ra naxan nafexi sansi bogi
moxi ra.

² A naxa n maxorin,
«Amosi, i munse toxi be?»

N naxa a yaabi,
«Debe rafexi sansi bogi moxi ra.»

Alatala naxa a masen n be,
«N ma nama Isirayila fan bara mo.»

N mu dijñema sonon.»

³ Alatala xa masenyi nan ya:
«Na loxœe sigi naxan sama mange xa
banxi kui,

na masarama ne wa xui ra.

Furee ralantanma ne yire birin,
birin dunduma ne na loxœe.»

⁴ Wo wo tuli mati yi masenyi ra,
wo tan naxee setare tooroma,
wo tan naxee tooromixi paxankatama.

⁵ Wo naxe, «Kike neene sali jœnma mun
temui,

alako won xa sare mati?

Malabui loxœe jœnma mun temui,
alako won xa maale mati?

Won xa nde ba won ma se maniya see ra,
won xa nde sa won ma sareso xun ma.

Won xa sikeeli kamalitare yailan.

⁶ Won xa misikiine mati kobiri ra,
won setare mati sankiri sare ra.

Won xa maale xori mati a lagi ra a xun
ma.»

⁷ Alatala naxa a kali a yete ra,
Yaxuba bōnsœ a yete igboma Ala naxan
na:

«N mu neemuma e raba fee ma,
han dunipa jœn.

⁸ Yi boxi fama kanade na nan ma.
Bekae birin luma sunnuni nan kui.
Boxi serenma ne alo Misira xure,
naxan banbaranma, a man gblén.»

⁹ Marigi Alatala xa masenyi nan ya:
«N fama ne a ragiride na loxœe,
soge goro a goro temui mu a lixi,
dimi sin boxi ma yanyi ra.

¹⁰ Wo xa salie masarama jœn soe nan na,
wo xa sigie masarama wa xui nan na.
N sunnun donma ragoroma ne wo ma,
n wo xunyi bi sunnun fe ma.

N fama ne sunnuni xungbe ragorode boxi
ma,
alo di kerenyi na faxa.

Na xœne mu bama wo ma abadan.»

¹¹ Marigi Alatala xa masenyi nan ya:
«Na loxœe kaame sinma ne boxi ma,
kono donyi kaame mu a ra, ye xoli fan mu
a ra.

Wo kaamema Alatala xa masenyi nan ma
fe ra.

¹² Wo boxi birin igirimma ne, kelife koola ma
han sogetede,
Alatala xa masenyi fende,
kono wo mu a toma.

¹³ Na loxœe wo xa ginédimedie nun wo xa
segetalae faxama ne na kaame ma.

¹⁴ Singe, e nu e kalima Samari xa ala wule
daaxi nan na.

E nu a fala, «N bara n kali Dana xa ala ra.
«N bara n kali Beriseeba xa ala ra.»

Kono e fama ne birade, e mu kelima
abadan.»

9

*Ala xa laamatunyi dœnxœe Annabi
Amosi be*

¹ N naxa laamatunyi nde to,
Marigi nu na serexebade fari.
A naxa a yamari,
«Salide xunyi rabira,

salide sanyi itala.

A birin xa bira mixie xun ma.

N e xa die halakima ne santidegema ra.

Mixi keren mu kisima.

Mixi keren mu a noxunma n ma.

² Hali e gorø aligiyama, n nee suxuma ne.

Xa e te koore ma, n nee ragoroma ne.

³ Xa e e noxun n ma Karemøle geya fari, n e fenma ne, n e suxu.

Xa e e noxun n ma baa bun ma,

n boximasee yamarima ne a xa e xin.

⁴ Xa e yaxuie e xanin konyiya kui,

n yaamari fima ne e xa e faxa santidegema ra.

N nan n ya tima ne e ra, kono na mu findima munafanyi ra e be, a findima jaxankate nan na e be.»

⁵ Marigi Alatala, naxan na Mange ra, xa a a janige a xa din boxi ra, boxi seremna ne, mixi birin lu sunnunyi kui, a itema ne, a man a igoro alo Misira xure

Nili na banbaran je.

⁶ A bara a xa lingira ti koore ma.

A bara koore walaxe lu boxi xun ma.

A ye rakelima baa ma, a radin boxi ma. A xili ne Alatala.

⁷ Alatala xa masenyi nan ya:

«Isirayilakae, wo tide mu gbo n be alo Etiyopikae?

N mu wo ramini xe Misira boxi ra, alo n Filisitakae ramini Kafatoro ki naxe? N mu wo ramini xe Misira boxi ra, alo n Siriyakae ramini Kiro ki naxe?

⁸ Wo wo yae rabi:

Marigi Alatala bara yunubitøe xa mangeya to, a fama ne na halakide yi dunije bende fuji fari.»

⁹ Alatala xa masenyi nan ya:

«Kono n mu Yaxuba bønsøe birin halakima.

N yaamari fima ne alako Isirayila bønsøe xa mayegeti.

N a ifema ne alo maale ifema ki naxe, alako xori fanyi keren naxa bira.

¹⁰ Kono yunubitøe naxee birin na n ma nama ya ma,

n e faxama ne santidegema ra,

e tan naxee a falama,

«I mu fama muxu jaxankatade,

na jaxankate mu muxu lima.»

Isirayila xa kisi

¹¹ «Na løxøe n Dawuda xa mangeya kanaxi itema ne.

N fama ne na yailande,

n fama ne a rakelide alo a singe.

¹² E man Edon masotøma ne,

a nun si birin n xili saxi naxee xun ma.»

Alatala xa masenyi nan na ki,

a fama ne na birin nakamalide.

¹³ Alatala xa masenyi nan ya:

«Wo wo yae rabi:

Løxøe fama a lide,

xæ sae nun xæ xabæ walima waxati keren ne.

Weni bæe nun xæ sae, fan walima waxati keren ne.

Weni gboma ne geyae fari, han geyae birin bunda.

¹⁴ N nan n ma pama ragbilenma ne a xonyi kelife ra konyiya kui.

E fama ne taa kanaxie tide, e sabatima dennaxe.

E weni bilie sima ne, e a weni min.

E laakøe sama ne, e a bogi don.

¹⁵ N man e rasabatima ne e xa boxi ma.

E mu kelima boxi ma sonon

n dennaxe fixi e ma.»

Wo Marigi Alatala xa masenyi nan na ki.

Ala xa masenyi Annabi Abadiyasi bε Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Yi kitaabui kui, Annabi Abadiyasi a Ala xa kalamui masenma Edon bōnsœ xa fe ra. A nōndi naxan fala a findi nōndi hagige nan na ibunadama birin bε. A masenyi fanyi tima ngaxakerenya xa fe ra. A lanma won xa won tuli mati na seriye ra.

Edon benba singe findixi Esayu nan na, Isiyaga xa di singe Rebeka naxan barixi a bε. A guli boore findixi Yaxuba nan na. Na di firinyie to nu na e nga teεgε, Ala naxa a masen Rebeka bε a e findima si firin nan na naxee fama e bore gerede (Fe Folo Fole 25:23). A naxε na di singe luma a xanbiratoe xa nōε bun ma. Na kui Ala naxa barakε sa Isiyaga xa di Yaxuba ma, a findi benba ra a xa jama Isirayila bε. Esayu tan findi Edonkae benba singe nan na. E xa bōxi nu na Isirayila nun Yudaya bōxi nan fuge ra.

Ne wuyaxi dangi xanbi, Isirayila nun Yudaya naxa e kobe raso Alatala ra, a fa e xanin konyiya kui Babilon bōxi ma. Ala xa jama nu na na toore kui temui naxε, e ngaxakerenyi naxee findixi Edonkae ra, e mu tin e malide fefe ma, e jan naxa nde sa e xa toore xun. Hali Ala to nu wama Yudaya naxankatafe e xa yunubie xa fe ra, na marajnaaxui xa fe ra Edonkae naxan naminixi Ala xa jama ma, na mu a kenen. Ngaxakerenya fanyi mu nu na na ra.

Yi masenyi xōrōxœ Esayu bōnsœ bε a fatanxi na yunubi mōčli nan na. Ala xa won mali ngaxakerenya binyade ałla Ala wama a xōn ma ki naxe. Amina.

Ala xa masenyi Annabi Abadiyasi bε

Alatala xa masenyi Edon jama bε

¹ Annabi Abadiyasi xa laamatunyi nan ya. Marigi Alatala xa masenyi Edon jama xa fe ra.

Muxu bara xibaaru nde me kelife Alatala ma.

Mixi nde xεεxi jamanee ma yi yaamari ra: «Wo keli! Won xa siga Edon gerede!»

² «N i magoroma ne sie tagi, i fa lu yaagi kui.

³ I xa yεtε igboya bara i madaxu, i tan naxan sabatixi fōnmee ra geyae kon na.

I a falama, ⁴Nde nōma n nagorode lanbanyi?»

⁴ Hali i te koore ma alɔ sege, i sa i tεe sa tunbuie ya ma, n tan i ragoroma ne han bōxi.» Alatala xa masenyi nan na ki.

⁵ «Xa munjetie soma i xōnyi kōe ra, e mu e waxōnse tongoma xε e hayi na naxan ma?

Xa sansi xabee fama i xōnyi, e mu tōnsœ ndee luma xε naa?

⁶ Kōnɔ Esayu bōnsœ tan, e harige birin bama ne e yi, e xa naafuli noxunxi tongoma ne.

⁷ Wo saata tongo booree wo kerima ne wo xa bōxi ma.

Wo mali booree wo yanfama ne, wo nun naxee nu wo dēgema lenge keren kui, nee gantanyi tema ne wo ya ra.»

⁸ Alatala xa masenyi nan ya:
«N lōnnilae sōntoma ne Edon bōxi ma na lōxœ,

n xaxilimae faxama ne Edon benba Esayu xa geyae fari.

⁹ E benba Teman xa sōcie gaaxuma ne, e birin fa sōnto Esayu xa geyae longori.

¹⁰ Wo na gbaloe sōtoma ne wo xa fe jaaxi ma
wo naxan nabaxi wo ngaxakerenya Yaxuba bōnsœ ra.

Yaagi dusuma ne wo xun na, wo fa jōn abadan.

¹¹ Na lōxœ e yaxuie to e xa bannaya xanin, e na raba ne wo ya xōri.

E to so e xa taa kui, e xa Darisalamu findi e gbe ra,

wo nu saxi e yaxuie de ra.

¹² Wo mu lan wo xa jelexin wo ngaxakerenye xa toore ra.

Wo mu lan wo xa sēewa Yuda bōnsœ xa gbaloe ra.

Wo mu lan wo xa wo yεtε igbo e xa toore kui.

¹³ Wo mu lan wo xa so n ma jama xa taa kui a kasare lōxœ.

Wo mu lan wo xa yo e ma e kasare lōxœ. Wo mu lan wo xa e harige ba e yi e kasare lōxœ.

¹⁴ Wo mu lan wo xa wo noxun kira dε ra e xa mixie faxafe ra

naxee e gixi gere ma.

Wo mu lan wo xa e sa e yaxuie sagoe e xa kasare lōxœ.»

¹⁵ «Alatala xa kiti lōxœ na fafe si birin bε. I naxan naba, na nan nabama i fan na. I xa wali sare gibilemma ne i ma.

¹⁶ Wo n ma xōne naxan sōtɔxi n ma geya seniyenxi fari, sie fan fama ne na mōčli sōtode han e bōnsœ jōn.

17 Kono mixi fama kisi sotode Siyon geya fari.

Menni findima yire seniyenxi nan na.

Yaxuba bɔnsœ fama ne a ke masotode.

18 Yaxuba bɔnsœ nun Yusufu bɔnsœ luma ne alo te,

naxan Esayu bɔnsœ ganma alo sexe.

Mixi yo mu kisima Esayu bɔnsœ ya ma.»
Alatala xa masenyi nan na ki.

19 «Negewikae Esayu xa geyae suxuma ne,

Sefelakae Filisitakae xa bɔxi tongoma ne,

a nun Efiramti nun Samari bɔxié.

Bunyamin bɔnsœ fan Galadi bɔxi sotoma

ne.

20 Yi Isirayilaka naxee gbilen e fama ne

nɔde Kanaan bɔxi ra han Sarepeta.

Darisalamukae naxee gbilen Sefarada,

nee fama ne Negewi taae suxude.

21 Mixi naxee geenima nu fama ne tede

Siyoni geya fari,

e xa Esayu xa geyae yamari.

Mangeya luma Alatala nan be.»

Annabi Yunusa xa taruxui Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Annabi Yunusa xa taruxui findixi masenyi belebele nan na ibunadama bē. Alatala bara si wuyaxi daa, a e rasabati yire keran dunija ma. E to findi a xa daalisee ra, a wama ne e xa fe birin xa sooneya, e xa lu bojresa kui, e man xa a xa nondi kolon. Ala mu tinma si yo xa fisa boore bē. E birin lan a ya i.

Kōnō adamadie luma tantan na menni ne, e fa a mapoxun e fisa e boore bē, e man Ala kolon dangife booree ra. Na yete igbona findixi fe paaxi nan na Ala mabiri. A wama ne a xa xibaarui xa yensen dunipa birin ma, kōnō ndee mu tinma na ra. Annabi Yunusa findixi na misaali nan na.

Alatala to Annabi Yunusa xee Asiriyə bɔxi ma a xa nondi kawandi e bē, Annabi Yunusa mu tin na rabade xɔnnanteya xa fe ra. Asiriyakae nu findixi Isirayilakae yaxuie nan na. Na nan a toxı, Annabi Yunusa naxa nate tongo a xa a gi, alako a naxa Ala xa xeeraya raba. Tondife Ala waxonfe ra, na findi ne fe xɔrɔxɔe ra Annabi Yunusa bē, a fa a kolon a nu lan ne a xa bira Ala xa yaamari nan fɔxɔ ra.

Annabi Yunusa to na raba, kaabanakoe belebele naxa raba. Asiriyə jama naxa fa bora Alatala fɔxɔ ra, e fa a batu. Annabi Yunusa fan naxa a kolon a bɔjɛ kui a Ala xa xanunteya gbo si birin bē. E rafan a ma, a man wama e rakisife e xa yunubie ma.

A lanma won tan fan xa na masenyi hagige fahaamu, a xa so won sondonyi kui. Xɔnnanteya gbo sie tagi to loxɔe. Na mu findima fe fanyi ra ibunadama bē. Ala mu wama na xɔn, barima a kolon na gere nan tun naminima naxan findima tɔɔre xungbe ra. Xanunteya nan fan. Won si birin lan Alatala ya i. Won birin xa won xinbi sin a bun ma. Ala xa a niya won xa kafu won boore ma xanunteya kui. Amina.

Annabi Yunusa xa taruxui

Annabi Yunusa a gife Ala xa xeeraya ma

¹ Alatala naxa a masen Amitayi xa di Yunusa bē,

² «Keli, i siga taa xungbe naxan xili Ninewe, i xa n ma nate xɔrɔxɔe masen e be naxan fatanxi e xa fe paaxie ra n naxee toxı n na dennaxe.»

³ Kōnō Annabi Yunusa to wa a gife Ala xa xeeraya ma, a naxa nate tongo a xa

siga Tarasisi. A naxa goro Yafa wafu ra, a kunkui to naxan nu sigafe Tarasisi. A naxa kunkui masundi fi, a baki kunkui kui mixie xun ma sigafe ra Tarasisi, alako a xa a makuya Alatala ra.

⁴ Na kui Alatala naxa foye xungbe ramini baa ma, a findi turunnaade ra, a kunkui imaxa han a wa a kanafe.

⁵ Kunkuimae naxa gaaxu, kankan naxa a de rawa a xa ala bē. E naxa nde ba kunkui xa kote ra, e a woli baa ma alako nde xa ba a binye ra. Yunusa naxa goro kunkui botini ma, a a sa menni, a xi paxi.

⁶ Kunkui kepini naxa siga a yire, a a fala a bē, «I tan na xife ne? Keli, i xa i xa ala maxandi. Temunde a nōma ne kinikinide won ma, a won natanga yi gbaloe ma.»

⁷ Kunkuimae naxa a fala e booree bē, «Won xa kanda bun alako won xa a kolon, naxan yi gbaloe bendunxi won ma.» E to na raba, a naxa ilan Yunusa ra.

⁸ E naxa a maxɔrin, «Nde yi gbaloe bendunxi muxu ma? I munse wali rabama? I kelixi minden? Si mundun na i ra?»

⁹ Annabi Yunusa naxa e yaabi, «Eburu nan n na. N Alatala nan batuma, Ala naxan na koore ma, naxan baa nun bɔxi daa.»

¹⁰ Na kui kunkuimae naxa gaaxu ki fanyi ra, e a fala a be, «I yi rabaxi munfe ra?» A naxa a fala e be a nu a gife Alatala nan ma.

¹¹ Baa xa xaaŋe to nu gboma nan tun, e naxa a maxɔrin, «Muxu xa munse raba i ra, alako baa xa a rxaxara muxu be?»

¹² Annabi Yunusa naxa e yaabi, «N a kolon a yi turunnaade xungbe xun tixi wo ra n tan nan ma fe ra. Wo xa n woli baa ma. Na kui a rxaxarama ne.»

¹³ Kunkuimae naxa kata laala bade e xa xare masɔtɔ, kōnō na mu sooneya. Baa nu sigama xaaŋe ra nan tun e xili ma.

¹⁴ Na temui e naxa Alatala maxandi, «Alatala, muxu bara i maxandi i xa muxu ratanga yi xeme xa faxe ma. Mixi fanyi nii bafe kote naxa dɔxɔ muxu xun ma, barima i tan Alatala na i waxonfe nan tun nabafe yi ki.»

¹⁵ Na fala xanbi, e naxa Yunusa tongo fa, e a woli baa ma. Baa xa xaaŋe naxa dan.

¹⁶ Na fe naxa na mixie ragaaxu Alatala ya ra ki fanyi ra. E naxa serexe ba Alatala bē, e kere tongo a bē.

2

Annabi Yunusa xa Ala maxandi

¹ Alatala naxa yexə xungbe nde yamari baa ma a xa Yunusa gerun. Yunusa naxa lu yexə furi kui feenjen saxan, koe saxan.

² A naxa a Marigi Alatala maxandi yexə furi kui yi ki:

3 «Alatala, n to n xui rate i ma n ma bɔŋɛ
mini kui,
i bara n yaabi.

N to i xili kelife aligiyama,
i bara n xui me.

4 I to n woli baa bɔtini ma,
ye bara n makoto, i nu fa i xa mɔrɔnyie
radin n ma.

5 N naxa a majoɔxun i bara n keri,
kono n a kolon n man fama ne i xa banxi
senyiɛnxi tote.

6 N naxa madula ye xɔra, baa naxa no n
na.

Baa jooge naxa filin filin n kɔnyi ma.

7 N goro ne baa bɔtini ma han geyae folode.
N nu na geeli aligiyama,
kɔnɔ i tan Marigi Alatala, i naxa n namini
na yili tilinx i kui n pɔjɛ ra.

8 N nii to nu na bafe n fate i,
n naxa n majoɔxun Alatala ma.
N ma maxandi naxa siga han a sa i li,
i xa hɔrɔmɔbanxi senyiɛnxi.

9 Mixi naxee e nii taxu kuye senbetare ra,
nee e yɛtɛ raganma hinne fanyi nan na.

10 Kono n tan tantui beeti nan bama i be
serɛxe ra,
n na n ma kere tongoxi rakamalima ne.
Kisi fatanxi Alatala nan na.»

11 Na dangi xanbi, Alatala naxa yɛxɛ
yamari, a xa sa Annabi Yunusa bɔxun xare
ma.

3

Annabi Yunusa Alatala xui rabatufe

1 Alatala naxa gbilen masenyi ti ra
Yunusa be, a naxe,

2 «Keli, i siga yi taa xungbe naxan xili
Ninewe. I xa sa n ma xɛera iba e be, n i
tixi naxan na.»

3 Annabi Yunusa naxa keli a siga
Ninewe, alo Alatala a masen a be ki naxe.
Taa nan nu Ninewe ra naxan xungbo ki
fanyi ra xi saxan jere rabama dennaxe.

4 Annabi Yunusa to feɛŋɛn keren jere
raba taa kui, a naxa yi masenyi ti folo, «Xi
tongo naani nan luxi, Ninewe taa xa kana.»

5 Ninewekae naxa la Ala ra, e birin fa
sunyi susu, e sunnuni dugi ragoro e ma
tuubi fe ra, keli bannae ma han misikiinée.

6 Yi xibaarui to Nineve mange li, a fan
naxa keli a xa kibanyi kui, a a xa mange
donma rate a ma, a a sunnun dugi ragoro
a ma, a fa sa doxo te xube xɔra tuubi fe
ra.

7 Na kui a naxa yi masenyi ti Nineve be,
«Mange nun a xa kuntigie xili ra, sunyi
bara maxandi mixie nun xurusee birin ma.

8 Mixie nun xurusee birin xa sunnun
dugi ragoro e ma, e xa Alatala xili senbe

ra, birin xa gbilen a xa kira jaaxi nun e xa
kobia fo xo ra.

9 Nde a kolon xa Ala mu a xa nate tongoxi
masarama, a won natanga a xa xɔne gbe
ma, a fa won nakisi faxe ma?»

10 Ala to a to Ninewekae bara tuubi, e
bara e kobe so e xa kira jaaxi ra, a naxa
kinikini e ma, a mu gbaloe ragoro e ma
sonon, a lo a nu bara a panige ki naxe.

4

Annabi Yunusa xɔnɔfe

1 Na fe mu nu rafanxi Annabi Yunusa ma
fefe ma, a fa xɔnɔ.

2 A naxa a fala Alatala be, «Alatala, n
mu nu yi fe xa falama n to nu na n xɔnyi
temui naxe? N na n gi yi nan ma sigafe ra
Tarasisi, barima n nu a kolon Ala nan i ra,
naxan hinne nun kinikini masenma mixie
be, naxan mu xɔnɔma mafuren, naxan xa
xanunteya gbo, naxan gbilenma a xa nate
tongoxi fo xo ra, a gbaloe lu na a nu wama
naxan nabafe.

3 Yakɔsi Alatala, n nii tongo, barima n
faxaxi nan fisa n baloxi be.»

4 Alatala naxa a maxɔrin, «A lanma i xa
xɔnɔ yi fe ma yi ki ne?»

5 Annabi Yunusa naxa mini taa fari ma, a
sa doxo ta sogetede mabiri leele bun ma,
a naxan yailan a yete be. A nu wama a tofe
ne fe naxan fama rabade Nineve ra.

6 Alatala naxa wuri bili nde rabula a a ti
Yunusa xun ma, alako a niini xa ti a xun,
a naxa soge xa xɔnɔ kolon. Yunusa naxa
nelexin ki fanyi ra na wuri bili niini xa fe
ra.

7 Kono na loxɔe kuye iba, Ala naxa a niya
kuli nde xa sa na wuri bili don, a xa xara.

8 Soge to mini, Ala naxa foye fure ramini
kelife sogetede, a soge xɔrɔxɔe ti Yunusa
ma. Na naxa a niya Yunusa ya naxa ifɔɔro,
a fa wa faxafe. A naxa Ala maxandi, «N
faxaxi fisa n baloxi be to.»

9 Ala naxa Annabi Yunusa maxɔrin, «A
lanma i xa xɔnɔ yi wuri bili xa fe ma yi
ki?» Yunusa naxa a yaabi, «Iyo. N xɔnɔxi
han n jan wama ne n xa faxa!»

10 Alatala naxa a masen a be, «I tan
meɛniyi yi wuri bili nan ma, i mu naxan
sixi, i mu naxan namoxi. A bulaxi kɔe
keren nan na, na kuye iba, a man naxa
fafa.

11 A mu lanma xɛ n tan xa kinikini
Nineve ma, yi taa xungbe, mixi wulu keme
mɔxɔnɛn nun a xanbi na dennaxe, naxee
mu fe fanyi nun fe jaaxi tagi raba kolon,
xurusee gbegbe fan na dennaxe?»

Ala xa masenyi Annabi Mika bε Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Annabi Mika xa kitaabui nöndi hagige masenma to mixie bε. Ala mu wama fe jaaxi xon, a yunubi birin xonma a bojne birin na. Na kui ibunadama na keli Ala xa kira xon ma, Ala xa tinxinyi a niyama ne a xa na mixie paxankata e xa fe rabaxi ma. E na findi a xa jama ra, e na findi jama ra naxan mu a kolon, e birin halakima ne na yunubie xa fe ra.

Na fahaamufe mu xɔçxɔ adamatie bε, barima e fan na fe jaaxi nde to, e bojne tema ne han. E na a to e xa mangee na setaree tɔɔrofe alako nde xa sa e yete xa naafuli xon ma, e xonoma ne. Na xone maniya Ala xa xone tinxinx ra. Fe naxan mu rafan Ala ma, fe fanyi mu a ra. A mixi tɔɔroma ne!

Kono Ala xa xone fatanxi a xa bojne fanyi nan na. A to wa ibunadama xa fe xa sooneya, a na Sentane xa kasare wali to, a xonoma ne, a man gere ti na xili ma. Yunubi raba paxankatafe kelixi na nan ma. Kono na bojne fanyi man a niyama ne Alatala xa kate birin naba alako a xa ibunadama ragbilen a xa kira fanyi ma. A mu wama e paxankatafe tun. A wama ne e xa gibilen a ma, e xa kisi soto kira fanyi xon ma.

Annabi Mika nu Ala xa masenyi tife Isirayila nun e yaxuie bε, kono a tide gbo to mixie fan bε. Won fan xa fahaamui soto yi masenyi kui: a yunubi mu rafan Ala ma, a fama yunubitoe paxankatade, a nun a wama mixi rakisife e xa yunubie ma alako e xa jere a waxonfe fanyi kui. Ala xa won mali na kisi tinxinx sotofe ra. Amina.

Ala xa masenyi Annabi Mika bε

Ala xa xone Isirayila nun Yudaya be

¹ Alatala xa masenyi nan ya a naxan ti Annabi Mika Moresetika bε Samari nun Darisalamu xa fe ra. A ta i a be Yudaya mange Yotami, Axasi, nun Xesekiya xa waxati ne.

² Dunja si birin, wo xa wo tuli mati n na. Ibunadama birin naxee na yi bende funi fari,

wo xa n ma masenyi rame, won Marigi Alatala fama wo kalamude naxan na, kelife a xa horomabanxi seniyenxi kui.

³ Wo xa a mato, Alatala na fafe kelife a xa lingira,

a na gorofe geyae fari, a a jere.

⁴ Geyae na xunufe a sanyi bun ma, alo kumi dole naxan sama te fe ma, alo ye naxan susufe kelife yire itexi.

Geyae na iboofe, e findi gulunbae ra.

⁵ Na birin kelixi Yaxuba bonsœe xa murute nan ma, a fatanxi Isirayila jama xa yunubie nan ma.

Nde Yaxuba bonsœe ramurutaxi?

Samari xa mu a ra?

Nde kuye batude tixi yire itexi fari Yudaya?

Darisalamu xa mu a ra?

⁶ Na kui n fama Samari findide gême malanxie nan na,

n a findi weni sansi side ra.

N a xa gême bilie rabira, n e radin gulunbae kui,

han a xa banxie bunyi lu kene ma.

⁷ N a xa kuyee butuxunma ne, n a xa batu see gamna ne te ra,

n a xa ala masolixie xun nakanama ne.

Nee foloxi bafata nan na naxan nawalixi langoe sare ra,

nee man findima bafata nan na langoe sare fima naxan na.

⁸ N fama sunnunde na nan ma, n na n kui iwa.

N na n jere ma ne n sanyi nun n fate mageli ra,

n na n gbelegbele xui itema ne alo wulai bare,

n na n kui iwa alo xundi.

⁹ Samari xa fure jaaxi mu noma dandade,

a man bara din Yudaya boxi ra, han a bara Darisalamu masoto n ma jama sabatixi dennaxe.

¹⁰ Wo naxa na fe rakolon Gatikae ra de wo wa xui ra.

N doxoxi xube xoora sunnuni kui Beti Leyafera.

¹¹ Safirikae, wo xa dangi wo mageli ra yaagi kui.

Saanen jama mu suusama minide.

Wo mu noma wo xaxili tide Beti Eseli ra, e fan na wafe.

¹² Marotikae bara lu kontofli kui, barima gbaloe bara goro kelife e Marigi Alatala ma,

a Darisalamu naade li.

¹³ Lakisikae, wo xa soori ragisee yailan. Wo bara a niya Siyonikae xa muruta Ala ma,

Isirayila bara bira wo xa yunubie foxy ra.

14 I tan nun Moreseti Gatikae fatanma na
nan ma,
Akisibukae fama ne Isirayila mangée yan-
fade.
15 Maresakae, n gerefa gbete xéema ne a
xa wo geref.
Isirayila mangée jalama sigama ne Adu-
lama.
16 Wo wo xunyie bi alo yubé, sunnunyi xa
fe ra,
barima wo xa di xanuxie fama xaninde
konyiya kui namane ma.

2

Naxankate nun kisi
 1 Naxankate na mixie be,
naxee e mapoxunma maifuya nun fe jaaxi
rabafe ma e sa temui,
kuye nefs iba, e fa fe kobie raba,
barima na noe na e yi ra.
 2 E na miles xee ma, e nee ba e kanyie yi ra.
 E na mile banxie ma, e nee tongo e senbe
ra.
 E fu mixi ma, e a xa banxi muja.
 E fu mixi ma, e a ke rasuxu a yi.
 3 Na xa fe ra, Marigi Alatala naxe,
 «N jaxankate doxoma ne na mixi mooli
ma,
wo mu noma wo ratangade naxan ma.
 N fama wo xun gorode na jaxankate
temui.
 4 E wo xa fe ifalama taali daaxi ne na loxoe,
 e wo masigi a mayele ki ma,
 e nu fa a fala,
 «Muxu xa fe bara kana feo.
 Muxu xa boxie bara ba muxu yi ra.
 A bara e ba muxu yi, a e so muxu yaxuie
yi ra.»

5 Na nan a ra, wo mu mixi yo sotoma
 Alatala xa jama ya ma,
 naxan noma boxi itaxunde wo be Ala xa
 tonxumae saabui ra.
 6 E xa namijonmee a falama,
 «Ba yi masenyi mooli tife,
 namijonmee mu lanma a xa na fala.
 Won mu fama lude yaagi yo kui.
 7 Yaxuba bonsoe, a lanma a xa fala,
 Alatala xonoma a boje ma?
 A darixi na wali mooli raba ra?»

Alatala naxa e yaabi,
 «N ma masenye mu fanxi xe tinxintoe
 be?
 8 Yi waxati n ma jama bara lu alo n yaxui.
 Wo donna fanyi bama dangi mixie ma,
 naxee fafe bojresa kui kelife gere sode.
 9 Wo n ma jama xa ginee kerima e xa
 banxi fanyie kui,
 wo e xa die xa xunnakeli bama e yi ra n
 naxan fi e ma.

10 Wo keli, wo siga,
 n bara yi boxi ba wo yi ra sabatide ra,
 barima a mu seniyen, a bara kana kerenyi
 ra.

11 Xa wule fale nun mixi madaxui fa a fala
 wo be,
 «Wo fama beere nun weni sotode»,
 na mixi mooli nan nafan wo ma
 namijonmee ra.»

12 «Yaxuba bonsoe, n wo birin malanma
 ne.

Isirayila mixi donxoe, n wo xun lanma ne.
 N wo malanma ne, alo yexees naxee
 malanma goore kui,
 alo xurusee naxee na fili ma e de
 madonde.

Nama gbegbe sabatima ne naa.

13 E xa mangé fama ne taa tete iboode,
 a fa ti jama ya ra,
 a e birin naminima ne naa.
 Alatala nan findi e xunyi ra.»

3

Isirayila yareratie xa yunubie

1 N naxe, «Yaxuba bonsoe mangée,
 Isirayila yareratie, wo xa wo tulii mati.
 Wo tan xa mu daxa wo xa seriye kolon?
 2 Kono wo fe fanyie xonma, fe jaaxie nan
 nafan wo ma.
 Wo mixie tooroma han,
 a luxi ne alo wo e xa kiri nun sube bama e
 fatee ma,
 3 wo na ibolon a xuntunyie ra,
 wo a pin tunde kui, wo fa a don.»

4 Na mixi mooli fama ne Alatala xilide,
 kono a mu e yaabima.

Na loxoe a a kobe soma ne e ra,
 barima e jere ki mu fan.

5 Alatala xa masenyi nan ya,
 «Wo tan namijonmee naxee n ma jama
 ratantanma,
 naxee bojresa masenma mixie be naxee wo
 kima,

kono wo mixie tan gere naxee wo kuma.

6 Na xa fe ra, koe soma ne wo xun,
 wo mu toe tima, wo mu laamatunyie
 sotoma, wo luma dimi nan kui tun.
 Soge dulama ne na namijonmee xun,
 yanyi fan ifooro e be.

7 Se matoe yaagima ne, naxee yare toma, e
 xun sinma ne,
 e e yatagi noxun,
 barima n tan Ala mu e yaabima.»

8 Kono Ala Xaxili Seniyenxi bara senbe fi n
 ma,
 tinxinyi nun limaniya bara lu n yi ra,
 alako n xa Yaxuba bonsoe rakolon e xa
 murute ra,

n xa Isirayila xa yunubie masen a bε.
 9 Wo tan Yaxuba bɔnsœe yareratie,
 wo tan Isirayila jama xa mangœ,
 wo xa wo tuli mati n na.
 Wo na tinxyini xɔnfe,
 wo a mafindi.
 10 Wo na mixie nii bafe Siyoni tife ra,
 wo na Darisalamu tife tinxitareya kui.
 11 E xa mangœ kiiti sama kɔbiri sotofe nan
     ma.
 E xa seregedubee xaranyi tima naafuli xa
     fe nan na.
 E xa namijɔnmœe masenyie tima e xa
     geeni nan ma.
 Kono e birin e ya tima Alatala ra,
 e nu a fala mixie bε,
 «Alatala mu na xε won ya ma?
 Naxankate yo mu won lima.»
 12 Wo xa fe nan yati a niyama Siyoni fama
     buxade alo xε,
 Darisalamu findima ne gẽme malanxie ra,
 fotonyi fa bula hɔromobanxi rabilinyi ma.

4*Alatala xa xunnakeli*

1 Temui fama a lide,
 Alatala xa banxi tixi geya naxan fari,
 na fama ne tide geya birin xun ma.
 A itema ne tentenyi birin bε,
 namae luma ne siga ra menni.
 2 Si gbegbe e xun tima ne naa ra, e a fala,
 «Won xa siga Alatala xa geya fari,
 Yaxuba Marigi Ala xa banxi.
 A won xaranma ne a xa seriye ra,
 alako won xa won jere a xa kira xɔn ma.»

Seriye fatanma Siyoni nan na,
 Alatala xa masenyi kelima Darisalamu nan
     kui.

3 A findima ne kitisa ra si gbegbe tagi,
 a fa si senbemæxa gere rajonde dunijna
     birin kui.
 E e xa santidegema xabuma sari xa kerie
     nan na,
 e e xa wɔrötœe yailan tanbee ra.
 Si yo mu a xa santidegema itema si gbete
     xili ma sonon.

Na waxati, mixie mu gere mɔoli yo
     matinkanma.

4 E tima e xa weni sansi nan seeti ma,
 e doxo e xa xɔre bili niini bun ma.
 Mixi yo mu fama e bɔnje raminide,
 barima Alatala Senbema bara wɔyen.
 5 Si birin nɔma jere de e xa alae waxɔn ki
     ne,
 kono won tan won jere ma Alatala nan
     waxɔn ki abadan.

6 Alatala naxa a masen,
 «Lɔxœ nde fama, n lanyurutœe malanma
     ne.

N mixie xunlanma ne, n naxee rayensenxi
     toore kui.

7 N lanyurutœe findima ne mixi kisixi
     dɔnxœe ra,
 n mixi rayensenxié findima ne si senbema
     ra.

Alatala nan tima e xun ma Siyoni geya fari
     abadan.

8 I tan Siyoni, naxan a jɔxɔ sama jama
     xɔn ma,
 naxan findixi taa makanta xi ra,
 nœ fisamante gibilema i tan nan ma,
 mangeya fa lu Darisalamu yi ra.»

9 Wo fa gbelegbelema munfe ra?
 Mange mu na wo xɔnyi sɔnɔn?
 Wo rasima bara faxa?

Na bara a niya wo xa tooro alo gine naxan
     na ditinyi ra?

10 Siyonikae, wo furie xa wo matolin alo
     furi gine,
 barima e wo raminima ne taa kui, wo fa xi
     buruni.

E wo xaninma Babilon konyiya kui,
 kono menni wo fama ne fulunde.

Alatala wo bama ne wo yaxue bɛlexe i.

11 Kono yakosi si gbegbe tixi wo xili ma,
 a falafe ra, «Siyoni xa yaagi won ya xori!»

12 Nee mu Alatala xa majoxunyi kolonxi,
     e mu a xa wali fahaamuxi.

Alatala bara e malan lonyi ma maale
     bɔnbɔma dɛnnaxe.

13 Siyonikae, wo keli wo xa e bɔnbo.

N wo senbe gboma ne alo tuura,
 naxan ferie yailanxi wure ra, naxan tore
     findixi wure gbeeli ra.

Na kui wo jamanè wuyaxi butuxunma ne,
 wo e xa naafuli findima n tan Dunija
     Marigi Alatala nan gbe ra.

14 Yakosi wo xa wo fatee mabɔɔ sunnunyi
     ma,
 barima e na won ma taa susufe,
 e na Isirayila jama xa mange bɔnbɔfe a
     yatagi ma wuri ra.

5*Isirayila Nakisima*

1 «I tan, Beteləemu Efarata, naxan xurun
     Yuda xabilee ya ma,
 mixi nde minima ne i ya ma naxan Isiray-
     ila yamarima n be.
 A xa fe fɔlɔxi temui dangixi ne naxan
     makuya pon.»

2 Na na a toma, Alatala Isirayila raboloma,
 han furi gine fa a xa di baride.

Na temui, na di ngaxakerenyie dɔnxœe
     fama ne gibilende Isirayila.

3 A kelima ne, a ti a xa xurusee ya ra,

a e de madon a Marigi Alatala Xili Xungbe
Kanyi senb  ra.
E sabatima ne a fanyi ra,
barima a xa xunnakeli dunijna birin lima
ne.
4 A tan nan findima won ma b p esa ra.
Asiriyakae na fa won ma boxi ma,
e so won ma yire makantaxie kui,
won kantama solofero nun mange solo-
masaxan nan kelima e xili ma.
5 E Asiriya boxi yamarima ne santidegema
ra,
e d x o Nimirodi xa boxi xun ma tanb  ra.
Won ma mange won bama ne Asiriyakae
yi ra,
e na tugar won ma naaninyi xun ma, e so
won ma boxi kui.
6 Yaxuba b ns e d n x e luma ne dunijna
sie ya ma,
alo xini naxan kelima Alatala ma,
alo tune ye naxan d x ma burexe ra.
E mu e xaxili tima ibunadama ra,
e mu e yete taxuma mixi yo ra.
7 Yaxuba b ns e d n x e luma ne dunijna
si gbegbe ya ma,
alo yete naxan tima wulai subee tagi,
alo yete y re naxan j rem a xurusee ya
ma,
a fa dutun ndee ma, a e ib o, mixi yo mu
noma e bade a yi ra.
8 I xun nakelima ne i yaxuie ya i, e birin
s onto.
9 Alatala naxa a masen,
«Loxo nde fama a lide,
n wo xa soee nun wo xa s ori ragisee xa fe
kanama ne.»
10 N wo xa boxi xa taae kanama ne,
n wo xa yire makantaxie rabira.
11 N wo xa duureya kanama ne,
n wo xa se matoe rayensen ye.
12 N wo xa kuyee nun wo xa g me masolixi
birin kanama ne.
Na temui, wo mu suyidima se yailanxie be
s onon.
13 N wo xa Aseri wuri masolixie talama ne
wo tagi,
n wo xa taae kanama ne,
14 n n g v j x ma x ne nan kui, sie ma
naxee mu tin n xui suxude.»

6

Alatala xa kalamui

1 Wo wo tuli mati Alatala xa masenyi ra:
«Keli, wo xa wo xa kalamui ti geyae ya
s ori,
dunija birin xa i xui me.
2 Geya naxee na dunijna ma kabi a folo,
wo xa n tan Alatala xa kalamui me,
n naxan tima n ma nama Isirayila xili ma.»

3 «N ma jama, n munse rabaxi wo ra?
N kote mundun d x xi wo xun ma?
Wo xa n yaabi.
4 N wo raminixi ne Misira boxi ra,
n wo xun sara konyiya kui.
N naxa Munsa, Haruna, nun Mariyama x s 
wo raminde.
5 N ma jama, wo xa wo ratu a ma,
Mowaba mange Balaki nu wama naxan
nabafe wo ra,
a nun Beyori xa di Balami xa yaabi.
Wo xa wo ratu wo xa biyaasi ma kelife
Sitimi han Giligali,
Alatala xa fe tininxie a naxee rabaxi wo
be.»
6 N fama munse ra Alatala be n xa Mange
Ala batu?
A lanma n xa fa serex  nan na a be,
serex  gan daaxi alo ninge naxee bara je
keren soto?
7 Alatala wama y x  kontonyi gali nan
x n ma,
xa na mu a ra, ture gbegbe naxan mu
n n ma?
A lanma n xa n ma di singe ba serex  ra n
ma yunubi sare ra?
N di naxan soto, na n ma findide na xafari
se ra?
8 Ala bara adamadi rakolon fe ra naxan
fan,
a wama i xa naxan naba?
A wama ne i xa tinxin, dugut g ya xa rafan
i ma,
i man xa bira Alatala foxo ra y te magore
kui.
9 Alatala na taakae xilife.
Xaxilima fama na tote, a fa gaaxu Ala ya
ra.
«Wo wo tuli mati a xa kiiti ra,
wo naxa wo kobe so na kiitisa ra.
10 Naafuli na wo x nyi wo naxan soto
tinxitareya kui?
Maniya se kamalitaree na wo x nyi n
naxee x nxi?
11 N n ma dijn de maniya se tinxitaree
kanyi ma?
12 Taa bannae findixi fe kobi rabae nan na,
taakae wule nan tun falama, e mixie
madaxu.»
13 «Na kui n bara wo tooro folo,
n xa wo halaki wo xa yunubie xa fe ra.
14 Wo wo degema ne, k n  wo mu fama
lugade,
wo donse ragatama ne, k n  a mu luma
naa.
Na bama ne wo yi ra santidegema ra.
15 Wo xe sama ne, k n  wo mu a xabama,
wo oliwi bogi bunduma ne, k n  wo mu a
ture donma,

wo weni bogi dunduma ne, kono wo mu a minma.

¹⁶ Wo bira ne Omiri xa yaamarie foxxo ra, wo Akabu xa naamunyie findi wo gbe ra. N wo sotoma na nan ma, n wo xa jama findima ne mayele se ra dunjina ya xori, n wo luma ne yaagi kui sie tagi.»

7

Ala xa jaxankate nun a xa kisi

¹ N na toorfe yi ki! N luxi ne alo mixi naxan sigama sansi bogi bade a ba temui,

kono a mu weni bogi toma naa, a mu xore fanyi lima wuri kon na alo a wama a xon ma ki naxe.

² Ala xanuntenyie bara jon boxi ma, tinxintoe kerem mu luma naa.

E birin na e boore toorfe a jaaxi ra, kankan gantanyi tema a ngaxakerenyi be.

³ E birin fata fe jaaxi rabade.

Mangee, nee wama buja tinxintare xon ma.

Kiitisee, nee kiti sama kobiri nan tun ma fe ra.

Kuntigie, nee fan e xa wasabaliya masenma.

E birin na fe kerem ne.

⁴ Naxan na fisamante ra wo ya ma, na tan luma ne alo tunbe xone.

Ala xa kiti loxoe bara a li, alo jama makante a fala ki naxe.

Nama boje mini temui bara fa.

⁵ Wo naxa la wo de fan boore ra,

wo naxa la wo xanuntenyir ra, hali wo xa gine naxan a sama wo fe ma,

wo naxa wo xa gundo birin masen a be.

⁶ Na waxati di xeme a baba maberema ne, di gine ti a nga kanke i,

mamadi nun a xa mori nga kongremma ne.

Kankan yaxui findima a bari boore yati nan na.

⁷ Kono n tan, n ya tima Alatala nan na, n na n xaxili tima n nakisima Ala nan na, barima n xui suxuma ne.

⁸ I tan Isirayila yaxui,

i naxa jelexin n ma toore ra.

Hali n bira ne, n man kelima ne.

Hali n lu ne dimi xora, Alatala nan na n ma yanbe ra.

⁹ N to yunubi raba Alatala ra,

n fama ne a xa xone sotode han a kamali, a fa n xun mafalade, a a xa tinxinyi masen n be.

¹⁰ N yaxui na na to, e yaagima ne.

Singe e nu a falama, «I Marigi Alatala na minden?»

Kono na temui n tan nan e xa bire toma,

e maboron sanyi ra alo boora naxan na kira ra.

¹¹ I tan Isirayila, wo xa tetete rakeli loxoe fama ne,

wo xa naaninyie igboma ne.

¹² Na loxoe mixie fama ne wo yire,

kelife Asiriya nun Misira taae kui,

kelife Misira boxi han Efrati xure,

kelife baa nde ma a sa doxo baa gbete ra,

kelife geya nde ma a sa doxo geya gbete ra.

¹³ Dunjina boxi fama ne kanade mixie xa wali jaaxie xa fe ra.

¹⁴ Meeni i xa jama ma, barima e findixi i ke nan na, naxee sabatixi e kerenyi ma fotonyi kui fiili fanyi setti ma.

E xa e de madon a fanyi ra, alo e nu a rabaxi Basan nun Galadi boxi ma temui dangixi ki naxe.

¹⁵ N kaabanakoe masenma ne e be,

alo e mini Misira boxi ra loxoe naxe.

¹⁶ Sie na wo senbe to, e yaagima ne e xa senbetareya kui.

¹⁷ E xube donna ne alo boximase, e luma gaaxui nan kui won Marigi Alatala ya ra, e fa seren.

¹⁸ Ala mundun na naxan maniya i ra, naxan yunubi xafarima, naxan dijema a xa ke tongomae donxoe ma?

I mu xone ragatama abadan, barima duguteguya masenfe muxu be a rafan i ma.

¹⁹ I man kinikinima ne muxu ma, i fama ne muxu xa yunubie lude naa, i fa e woli baa botini ma.

²⁰ I i xui rakamalima ne Yaxuba bonsae be, i hinnema ne Iburahima bonsae ra, alo i i kali a ra muxu benbae be ki naxe temui dangixi.

Ala xa masenyi Annabi Naxumu bε Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Asiriya xa mangeya nu bara senbe soto
ne keme solomasaxan beenu Annabi Isa
xa bari Isirayila bɔxi ma temui naxe. Na
waxati jaamane birin nu na a xa yaamari
xɔrɔxɔe bun ma. Ninewe nu findixi a
xa mangataa nan na. Asiriyakae mu nu
birama Alatala xa seriye foxo ra fefe ma.

Na kui Annabi Naxumu Isirayilaka naxa
yi masenyi ti e xa fe ra. Masenyi na a
ra naxan xɔrɔxɔ, barima e xa fe mu nu
rafanxi Ala ma. Annabi Naxumu to ge Ala
xa senbe magaaxuxi masende Asiriyakae
bε, a naxa a fala e bε e fama gbaloe jaaxi
sotode e xa yunubie xa fe ra. Na kiiti nu
fatanxi Ala nan na. Ala naxa Babilonkae
xεs Nineve kanade ne keme senni beenu
Annabi Isa xa waxat.

Na masenyi nu xɔrɔxɔ Asiriyakae bε,
kono a nu findixi fe fanyi nan na Isiray-
ilaka bε, naxee nu tooroma e yaxuie xa
yaamari bun ma. Annabi Naxumu naxa
a masen e bε a yunubitoe fama e xa
kobijna sare sotode Alatala yi ra. Ala xa
kiiti xɔrɔxɔ Asiriyakae bε, a nu limaniya
fima Isirayilaka ma.

Hali to, Ala xa jaama noma seewade na
xa fe ra. E xa a kolon Alatala fama mixi
jaaxie makiitide, a fa e sare ragbilen e
ma. Won birin a kolon tinxinyi fan, kono
a noma lude won be ala tinxintareya na
soɔneyafe yi dunija kui, barima fe jaaxi
gbo, tinxintoe fan na toorofe. Yi kitaabui
a masenma won be tinxintare mu geenima
dunija bende fupi fari nun aligiyama. Ala
xa mixi birin makiiti a xa seriye ra. Amina.

Ala xa masenyi Annabi Naxumu bε

Ala xa xɔnε Nineve xili ma

¹ Masenyi xɔrɔxɔe nan ya Nineve xa
fe ra, Ala naxan masen Annabi Naxumu
Elekosika bε.

Alatala magaaxu, a gbejɔxɔfe mu kanama.
² Alatala a gbejɔxɔma ne,

a xa xɔnε senbe gbo a yaxuie mabiri,
a mu dijema e ma mafuren mafuren.

³ Kono Alatala mu xɔnɔma mafuren
mafuren,

a senbe gbo han.

Alatala mixi jaaxi sare ragbilenma ne fe
jaaxi raba ma.

A xa jere luma ne alo turunnaade naxan
xube ratema,
a tixi nuxue fari.

⁴ A na xaafe baa ma, a xɔrima ne,
a xure birin naxara,
a Basan nun Karemeli findi gbengberenyi
ra,
a Liban sansie lisima ne.

⁵ A geyae raserenma ne, e xunu alo kumi
ture.
Bɔxi serenma ne a ya i, dunija mixie bɔjε
minima ne.

⁶ Nde nɔma tide a xa xɔnε ya ra?
Nde nɔma tide a xa bɔjete ya i?
A xa xɔnε luma ne alo te, naxan gemee
bulama.

⁷ Alatala fan, a kantari fima ne tooromixie
ma,
a mεenima ne mixie ma naxee e yεtε
taxuma a ra.

⁸ Kono a Nineve xun nakanama ne,
a a yaxuie kerima dimi nan kui.

⁹ Nineve, wo feere mundun fenfe Alatala
xili ma?

A tan nan sɔntøe tima kerenyi ra.

¹⁰ E fama ne lude alo e kankanxi tunbe
kunsie nan na,
alo e siisixi beere nan na,
alo sexe xaraxi naxan ganxi feo.

¹¹ Nineweka nde bara fe jaaxi raba Alatala
ra,
a mixie rasixi fe kobi nan ma.

¹² Ala xa masenyi nan ya e xa fe ra:
«Hali wo yaxuie wuya, e xun fama ne
rakanade, e jɔn.

N bara wo tan Yudayakae tooro,
kono n mu na rabama sɔnɔn.

¹³ Yakosi n wo bama ne wo yaxuie xa nɔε
bun ma,

n lututie bolon wo xirixi naxee ra.»

¹⁴ Alatala xa masenyi nan ya wo tan
Ninewekae xa fe ra:

«Wo bɔnsøe fama ne jɔnde.

N wo xa kuye masolixie nun wo xa kuye
naxee yailanxi wure ra,
naxee na wo xa alae xa banxie kui, n nee
birin kanama ne.

N wo sɔntøma ne, barima wo jaaxu.»

2

Nineve xa jaxankate

¹ Xεera na fafe geyae fari,
a fafe xibaarui fanyi ra wo bε,
a bɔjεsa masenyi nan tima wo bε.
Yudayakae, wo xa wo xa salie raba,
wo xa wo xa laayidie rakamali Ala bε,
barima mixi jaaxie mu fama wo sɔntøde
sɔnɔn.

² Nineweka, wo yaxuie na fafe wo xili ma.
Wo wo xa tete makanta,
wo meeni wo xa kira ma,
wo wo tagi ixiri,
wo xa limaniya, wo xa senbe soto,
³ barima Alatala fama ne Yaxuba xun
nakelide,
a fama ne Isirayila itede,
hali kasare to ti e xa boxi ma, e xa sansie
naxa tuxunsan.

⁴ Wo yaxuie xa soori na wure lefae gbeeli
ixi xaninfe,
donma gbeeli ragoroxi e ma.

E xa soori ragissee yanbama a fanyi ra,
e xa tanbeexa xaaqexi gere xili ma.

⁵ Na gisee e gima kira ra,
e gbataxi sofe ra gere kui.
E luxi alo seyamakonyi naxan dangima
koore ra.

⁶ Soori sugandixie xeeema naa,
e xulun sigafe ra taa tete yire, e sa gere so.

⁷ E mange xa banxi naade rabi, e birin so

na kui.

⁸ Yaamari fixi taakae xa xanin konyi kui.
A xa ginee sigama ne wa ra sunnuniyi kui.

⁹ Ninewe bara lu alo ye ragatade iboxxi,
a ye fa mini boxi ma.

Nde a falama, «Wo ba na rabafe, wo keli
naa.»

Kono mixi yo mu gibilemma na foxo ra.

¹⁰ Booree a falama, «Wo gbeti nun xeeema
tongo.

Naafuli gbegbe na e yi ra.»

¹¹ Kasare, tuxunsanyi, nun gbaloe!

Limaniya bara ba e yi ra,
e sanyie mu xanfe e bun ma,
e boje na toorofoe,
e lahale bara masara.

¹² Taa senbema naxan nu luxi alo yete lude,
yetet yoree nun e nga nu malabuxi xaxilisa
kui dennaxe,

na taa munse sotoxi yi ki?

¹³ Na yete senbema nu sube faxama a xa
gine nun a xa die be,
a nu a xonyi rafema sube iboxxi ra.

¹⁴ Mange Alatala xa masenyi nan ya:

«N kelima ne wo xili ma,
n wo xa soori ragissee gamma ne,
n wo xa yete yoree faxama ne santidegema
ra,

n sube birin bama ne wo yi ra dunija.
Wo xa xeeerae xui mu mema sonon.»

3

Ninewe xa xonyi

¹ Naxankate na yi taa faxeti be,
naxan nafexi yanfanteya, se munxarie, nun
tooromixie ra.

² Luxusinyi xui minima naa,
soori ragise sanyie xui minima,
soee e gima, soori ragise e imamaxama.

³ Soe ragie geresoma,
santidegema lintanma alo te luutie,
tanbe wolima alo seyamakonyie,
mixi faxaxie ralantanxi yire birin ma,
fure saxie mu jonna, mixie e sanyi radinma furee ra.

⁴ Na birin fatanxi a xa seniyentareja nan
ma.

A sie mabendunma a xa langoeja ra,
a jamanee madaxuma a duureya ra.

⁵ Mange Alatala xa masenyi nan ya:
«N kelima ne wo xili ma,
n wo rayagima ne si birin ya xori,
n wo mageli ti jamanee birin ya i.

⁶ N wo makotoma ne noxoe ra, n wo
rayaagi.

⁷ Na kui, mixi yo na wo to, a a gima ne wo
ma,
a fa a fala, «Ninewe bara kana.
Nde kinikinima a ma?
Nde a madunduma?»»

⁸ Ninewe, wo fisa Tebese be,
taa naxan doxoxi Nili xure salonyie tagi,
ye gbo dennaxe?

Baa nu findixi a xa tete makantaxi nan na.

⁹ Kusi nun Misira nu senbe fima ne a ma,
Puti nun Libiya nu a malima.

¹⁰ Kono Tebese fan bara xanin konyi kui
namane ma,

a xa die bara faxa kira xunyie ra,
a xa kuntigie bara mayegeti sigafe ra
konyi kui.

¹¹ Wo tan dagalanma ne alo siisilae,
wo wo noxunma ne wo yaxuie ya ra.

¹² Wo xa banxi makantaxie luxi ne alo xore
bilie,

foye naxee bogi rayolonma mixie xa debe
kui naxee wama e donfe.

¹³ Gine doro nan fa luxi wo xa boxi ma,
soori mu na sonon naxee wo makantama,
wo xa naadee rabixi wo yaxuie ya ra, te
bara na balansee gan.

¹⁴ Wo ye ba, barima gere na fafe,
wo nde sa wo xa tete fari.

Wo boora rafala, wo biriki bonbo.

¹⁵ Menni, te fama ne wo xa taa gande alo
tugumie,

santidegema fama ne wo sontode.

Wo wo malan alo tugumie,

wo wo malan alo katoe.

¹⁶ Wo bara yulee rawuya wo xonyi dangife
tunbuie ra koore ma.

Wo bara lu alo tugumie naxee tunganma, e
siga.

17 Wo xa soorie luxi ne alo tugumi naxee
na tete fari gëesëge,
kono soge na te, e tugar,
e siga yire mixi mu dennaxë kolon.

18 Asiriya mange, i xa yareratie na xife,
i xa kuntigie saxi,
i xa jama bara yensen ye geyae fari,
mixi yo mu noma e xunlande.

19 I xa gbaloe gbo, i xa fi mu yalanma.
Mixi naxee birin i xa töre xa fe mema,
e e belexë bonboma ne jelexinyi ma,
barima mixi yo mu na wo mu kobijn
rabaxi naxan na.

Ala xa masenyi Annabi Habakuku bε Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Annabi Habakuku xa kitaabui foloma maxorinyi nan ma a naxan ti Alatala ma: «Munfera i xa jama na toore kui?» Alatala naxa a yaabi a xɔrɔxɔe ra, a falafe ra e xa toore fama ne a xun masade. Ala nu bara nate tongo a xa kaafiri rawali na jaxankate doxofe ra a xa jama ma.

Kono na kelixi munse ma? Annabi Habakuku xa kitaabui na tagi rabama a fanyi ra. Ala naxa a maseñ namijonme saabui ra, na toore birin fatanxi Isirayilakae xa wali jaaxi nan na, alo muñe tife, yene rabafe, siisife, nun kuye batufe. E to nu na mooli rabama, na bara a niya Alatala xa nate xɔrɔxɔe tongo e xili ma.

Alatala xa yaragaaxui naxa lu Annabi Habakuku boñe ma. A naxa a maxandi a xa dijé a xa jama xa yunubie ma. Alatala senbe gbo, a magaaxu, kono a xa xanunteya gbo na birin bε. Na nan a ra, Annabi Habakuku naxa a xaxili ti Ala ra. A naxa nate tongo a xa lu Ala sagoe hali na findi jaxankate xɔrɔxɔe ra a be.

Ala xa won mali alako na xaxili xa lu won birin yi ra. Amina.

Ala xa masenyi Annabi Habakuku bε

Annabi Habakuku xa yaxaseri masa singe

¹ Annabi Habakuku xa masenyi nan ya, Alatala naxan masen a bε:

² «Alatala, n xa i maxandi han temui mundun?

Munfe ra i mu n ma dube suxuxi?
N bara n mawa i bε gere xa fe ra,
kono han ya i mu nu muxu ratanga.
³ Munfe ra i tinxi n ya xa kobina to?
I tinxi yi toore mooli ra munfe ra?
Gbaloe nun gere na n ya ra temui birin.
Lantareya nun kalamui bara gbo ye.
⁴ Mixie bara gbilen i xa seriye foxy ra.
E bara i xa yaamari lu na.
Tinxintare fuma tinxintoe ma. Seriye mu na sonon.»

Alatala xa yaabi singe

⁵ «Wo wo ya ti jamanee ra, wo e mato.
Wo kaabama ne, wo de ixara,
barima fe nde na rabafe wo xa waxati kui
wo mu lama naxan na,
hali na sa fala wo bε.
⁶ N na Kalidikae xun nakelife.

Si kinikinitare nan e ra.
E jamane gbetee isama
alako e xa bɔxie rasuxu, e gbe mu naxan
na.

⁷ E magaaxu, e mu fan.
E yaamari tima yete igboja nan na.
⁸ E xa soee xulun baratée bε.
E xaaja wulai baree bε naxee minima koe
ra.
E xa soee fama senbe ra kelife yire
makuye.
E mafura alo sege, naxan goroma toxoe
yore foxy ra.

⁹ Yi jama fama kanari nan xili ma,
e yae banbanxi e sigade ra.
E mixi suxuxie malanma alo meyenyi.
¹⁰ E yoma mangée ma, e kuntigie
mayelema.

E mu gaaxuma yire makantaxi ya ra.
E bende matema tetε ra, alako e xa so naa
kui.

¹¹ E dangima alo foye belebele.
E gbataxi fe naaxi rabade.
E bara e senbe findi e xa ala ra.»

Annabi Habakuku xa yaxaseri masa firin nde

¹² N Marigi Sénientoe, n Marigi Alatala,
i na na kabi fe folo folé.

E mu fama muxu faxade.
Alatala, i fama e tan nan makiitide.
N Kanta Gème na i tan nan na,
i e naxankatama ne.

¹³ I yae seniyen, i mu wama kobina tofe,
i fe jaaxi xɔnxi.
Awa, munfe ra i mu yanfantee halakima?
Munfe ra i mu sese niyama tinxintaree ra
e tinxintoe tooroma temui naxε?

¹⁴ I bara adamadie lu alo yεxε naxee na
baa ma,
alo subee mange mu na naxee bε.
¹⁵ Muxu yaxue muxu suxuma konyi ra,
e muxu suxuma yele ra.

E na ge muxu malande beki kui, e jεlexin.
¹⁶ Na temui e serexé mooli birin bama a xa
yele bε,

barima na nan bara a niya e xa feere
gbegbe soto.
E donse fanyi donma a tan nan saabui ra.
¹⁷ A lanma e xa yεlε xa nu siga yεxε suxu
ra,
e xa nu bɔnsɔe rahalaki kinikinitareja
kui?

2

Alatala xa yaabi firin nde

¹ «N fa tima tetε nan fari. N xa mame ti.
N xa a kolon a naxan masenma n be,
a n ma yaxaseri masa yaabima ki naxε.»

² Alatala naxa n yaabi yi masenyi ra:
«I xa n ma masenyi sebe,

i xa a səbəe a fanyi ra walaxee ma,
alako naxee a xaranma,
e xa nə birade a foxə ra senbe ra.
³ Yi masenyi kamali waxati fafe,
a mu kanama, wule mu a ra.
Xa i a to a taaxirima kamalide,
i xa mame ti.
A kamalife mu buma.»

⁴ «Yete igboe mato. A waxonfe mu tinxin,
kono tinxintəe tan kisima a xa danxaniya
nan saabui ra.
⁵ Beere mixi mayanfama.
Yete igboe mu raxaraxi.
A mu wasama, alo aligiyama mu wasama
ki naxe.
A jamane birin findima a gbe nan na,
a si birin sa a xa nəe bun ma.
⁶ Na sie mu yoma a ma xe?
E mu a mayelema xe, e a findi dei sigi ra?»

Dankari singe

«Fama ne a falade,
Naxankate na mixi be
naxan se malanma a gbe mu naxan na.
A xa doni xun nan tun luma masa ra.
Yi fe moɔli buma han mun temui?
⁷ Naxee xa doni na i ma, nee mu kelima xe,
e i raxunu, e i suxu, e e gbe jəxə i ma?
⁸ I to bara si gbegbe xun nakana,
naxee luxi fa, nee nan fama i fan xun
nakanaade.
E na rabama ne i to bara mixi wuli ifili,
i to bara boxie nun taae kana, i naakae fan
faxa.»

Dankari firin nde

⁹ «Naxankate na mixi be
naxan geenima tinxintareya kui
alako a xa banxi fanyi ti a yete be
tɔɔre yo mu na dənnaxe.
¹⁰ I naxan nabaxi a findima yaagi nan na i
xa mixie be.
I naxankate naxan saxi jamae ma,
a fama gbilende ne i ma.
¹¹ I xa banxi tixi gəme naxan na,
wuri naxan banbanxi a fari,
e fama ne seedeñoxoya bade i xili ma.»

Dankari saxon nde

¹² «Naxankate na mixi be
naxan taa tima faxe ti saabui ra,
naxan a xa taa ragboma fe kobi saabui ra.
¹³ Mange Alatala bara a niya,
jamae xa wali birin xa gan,
e wa wakili findima fe fufafui nan na.
¹⁴ Dunija birin fama ne Alatala xa nore
kolonde,
alo banbaranyi gboma ki naxe baa ma.»

Dankari naani nde

¹⁵ «Naxankate na mixi be
naxan a boore rasiisima
alako sade fe xa lu e tagi.

¹⁶ I xa xunnakeli findima ne yaagi ra.
I fan xa beere min, i xa sade fe kolon.
Alatala xa xəne fafe i ma,
a i xa xunnakeli mafindima yaagi nan na.
¹⁷ I fe kobi naxan nabaxi Liban,
na sare fama ne gbilende i ma.
I bara xurusee kasara,
i bara mixie faya,
i bara boxi nun taae kana, a nun e xa
mixie.
Na jaxankate birin fama ne gbilende i
ma.»

Dankari suuli nde

¹⁸ «Kuye munse fanxi mixi ma?
Mixi xa mu a yailanma?
A wule nan tun masenma.
A yailanma man fa a yete taxu a ra.
A bara ala boboe yailan.
¹⁹ Naxankate na mixi be
naxan a falama wuri masolixi be, *«Keli»*,
naxan wɔyənma gəme boboxi be, *«Xunu»*.
Kuye munse masenma i be?
Hali xəema nun gbeti lu a ma,
xaxili tan yo mu na a be.
²⁰ Kono Alatala na a xa horoməbanxi kui.
Dunija birin xa a sabari a ya i.»

3*Annabi Habakuku xa Ala maxandi*

¹ Annabi Habakuku xa Ala maxandi nan
ya, naxan bama beeti ki ma.
² Alatala, n bara i xa masenyi me,
n bara kaaba i xa wali ma.
I xa a ragiri yi waxati ma,
i xa a rakamali mixie ya xori.
Kono i naxa nəemu i xa kinikini ma i xa
xəne kui.

³ N bara Ala Seniyenxi to fa ra kelife Teman
mabiri,
kelife Paran geya ma.
Koore naxa rafe a xa nore ra,
dunija naxa rafe a xa matɔxəe ra.
⁴ Ala xa yanbe senbe gbo.
Naiyalanyi nu kelima a belexe kui,
a senbe noxunxi dənnaxe.
⁵ Wugan fure nu a jeremə a ya ra,
naxankate fan na a foxy ra.
⁶ A naxa ti, a dunija raseren.
A nefe a mato, bɔnsœe bara halaki.
Geya naxee ti dunija fole ra,
nee naxa seren,
e e igoro Alatala ya ra.
Fole mu na Alatala be.
⁷ N naxa Kusankae to naxankata ra,
n naxa Madiyankae to seren na.

⁸ Alatala, i nu xənɔxi ne xuree ma?
I to ti i xa geresoe ya ra,
e nun e xa soee nun e xa gisee,
i nu xənɔxi ne baa ma?

9 I naxa i xa xali ramini,
 i naxa tanb  wuyaxi suxu.
 I naxa xuree rab o boxi ma.
 10 Geyae to i to,
 e naxa ser n.
 Tun  xungbe naxa fa.
 Baa naxa a xui ramini,
 m ronyie naxa te.
 11 Soge nun kike naxa e xa wali iti
 e to i xa tanb e to yanba ra koore alo
 seyamakonyi.
 12 I naxa ti boxi fari, i fa namanee raboron
     j e i xa x ne kui.
 13 I naxa i xa jama rakisi,
 i man fa i xa Mixi Sugandixi ratanga.
 I naxa b ns e kobie xa mange butuxun,
 i a xa see birin findi xube ra.
 14 A xa so rie naxa mini muxu xili ma,
 e xa t cor mixie halaki j lexinyi kui gundo
     ra,
 k n o i tan naxa e xa mange sox  a yet  xa
     tanb  ra.
 15 I naxa kira rab o i xa soee b ,
 e xa dangi baa tagi.

 16 N to i xa masenyi me,
 n b je naxa mini a i, n de naxa ixara,
 n x rie naxa tagan, n sanyie naxa ser n.
 N na lox e mamefe i muxu yaxuie
     naxankatama lox e naxe.
 17 Hali fuge mu na x re bili ma,
 hali weni bogi mu na a firi ma,
 hali bogi yo mu bama wuri bilie k n na,
 hali sansie mu fanma x  ma,
 hali xurusee mu na kule kui,
 hali ning  ker n mu lu g ore,
 18 na birin kui, n Alatala matoxoma ne,
 n seewa Ala ra, n ma Marakisima.
 19 N senbe na n Marigi Alatala nan na.
 A n ma j ere soçneyama ne fe x ro x e kui,
 alo x li xa j ere soçneyama geyae fari ki
     naxe.

Yi sebexi b etiba mange nan b . A xa a
 ba k ra xui ra.

Annabi Sofoni xa kitaabui Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Annabi Sofoni naxa kawandi ti mange Yosiya xa waxati Yudaya boxi ma. Isirayilakae nu bara so fe jaaxi kui na waxati, han Alatala nu wama e jaxankatafe. Beenu a xa na raba, a naxa Annabi Sofoni xee alako a xa na tagi raba e be, a xa kata Isirayilakae ragbilende e waxonfe jaaxi foxo ra.

Na masenyi maniyaxi Isirayila namijonme gbegbe xa masenyi nan na. Na kui e mixie xa yunubie masenma e be a fiixie ra, alako e xa a kolon e na fe nan kui na ki naxan mu rafanxi Ala ma. Isirayilakae nu birama kuyee nan foxo ra, e naxee lixi Kanaan boxi ma e mini Misira boxi ra temui naxe. Na fe naxa Ala raxono, barima a mu wama a firin nde xon ma. Isirayilakae man nu fe jaaxi raba ra e booree ra. Mixi naxan nu bara senbe soto mangeya kui, xa na mu a ra naafuli fe kui, a nu setaree tooro ma. Na fe mooli mu rafan Ala ma, barima a a jengi saxi adamadi xa fe xon ma, a mu tinma a xa tooro.

Annabi Sofoni to ge na yunubi masende Isirayilakae be, a naxa a fala a Alatala fama ne e jaxankatade na xa fe ra. Na kiiti magaaxu. Ala xa xone senbe gbo. Ala xa jaxankate mu noma mixi nde rafisade a boore be. Na kui Isirayilakae nun si gbete birin na na kiiti bun ma. Adama birin naxan Alatala matandima, e fama ne a xa xone kolonde kiiti waxati.

Kono masenyi gbete fan nu saxi na wouyenii xocoxoe fari. Annabi Sofoni naxa a fala a Alatala wama mixi rakisife. A wama e malife alako e xa gbilen fe jaaxi foxo ra, e xa lu Ala xa kira xon ma naxan noma findide bojesa ra e be. Ala xonoma ne mixi jaaxie ma barima e xa yunubie mu rafanxi a ma, kono a man e xanuma ne a boje birin na. Na nan a toxi Annabi Sofoni bara kisi masenyi sa jaxankate masenyi fari. Won xa a kolon Ala yunubie xonxi, kono a yunubitoe xanuma ne, a wama e ragbilene e xa fe jaaxie foxo ra. Ala xa na lonni raso won sondonyi kui. Amina.

Annabi Sofoni xa kitaabui

Alatala xa xone Yudaya be

¹ Alatala xa masenyi nan ya, a naxan tixi Annabi Sofoni be. Sofoni findi Kuusi xa

di nan na, Gedalaya xa mamadi, Amaraya tolobite, Xesekiya bonsoe. A masenyi ti ne Yudaya mange Yosiya xa waxati, naxan findixi Amon xa di ra.

² «Alatala xa masenyi nan ya:
N birin jonna ne dunija bende fuji fari.

³ N adama nun sube jonna ne,
n xoni ba koore ma,
n yexie ba baa ma.

N maratantanyi nun mixi jaaxi jonna ne,
n adamadie ba dunija bende fuji fari.
Alatala xa masenyi nan na ki.»

⁴ «N nan n belexe italamo ne Yudaya nun
Darisalamukae xili ma.

N Bali kuye bama ne, naxee luxi boxi ma.
N e xa batui yareratie nun serexedubee
sontoma ne.

⁵ N mixie halakima ne,
naxee tunbuie batuma e xa banxi fari.
N filankafuie jaxankatama ne,
naxee e kali Alatala xili ra,

e man e kali Moloko kuye xili ra.
⁶ N mixie rabepinma ne naxee bara gibile
Alatala foxo ra,

naxee mu Alatala fenma,
naxee mu birama a xa marasi foxo ra.»

⁷ «Wo sabari Marigi Alatala be,
barima a xa loxoe xungbe na fafe.
Alatala tan serexe nan bama.

A mixi ndee sugandixi na nan ma.

⁸ Alatala xa serexe loxoe,
n mange xa die nun kuntigie halakima ne,
a nun mixi naxee si gbete xa dugie
ragoroma e ma.

⁹ N mixie halakima ne naxee tuganma sode
de ra,
naxee e marigi xa banxi rafema gere nun
yanfanteya ra.»

¹⁰ «Alatala xa masenyi nan ya:
Na loxoe mixi gbelegbelema ne,
kelife taa naade ma naxan xili Yexe Naade,
han taa neene,
kelife taa fari geyae ma,
¹¹ han makiti yire,
barima yulee xa fe bara kana,
n bara e birin faxa.

¹² Na waxati n Darisalamu yire birin
matoma ne a fanyi ra,
alako n xa mixi sonto,

naxee doxoxi e xa naafuli makantafe ra,
e a falafe e boje kui,

«Fe fanyi yo, fe jaaxi yo,
Ala mu fama fefe rabade n na.»
¹³ E xa naafuli loemaa ne,

e xa banxie kana.

E bara banxi ti, kono e mu sabatima na kui.

E bara weni bogi si, kono e mu na weni
minma sonon.»

¹⁴ Alatala xa loxœ xungbe bara makœ, a gbe mu luxi a xa fa.
 Senbemae fama ne gbelegbelede
 Alatala xa loxœ magaaxu ma.
¹⁵ Xœne loxœ na a ra, töore loxœ na a ra, gbalœ loxœ na a ra, dimi loxœ na a ra, nuxui ifœcorœxi loxœ na a ra.
¹⁶ Gere xui minima ne na loxœ taasenbemae xili ma,
 e xa yire makantaxie xili ma.

¹⁷ Alatala naxe,
 «N adamadie töoroma ne na loxœ, e fa jœre alo dœnxuie, barima e bara yunubi raba Alatala ra. Na kui e sœntoma ne a jaaxi ra, e wuli ramini boxi ma a gbegbe ra, e binbie wœle nooge xœora.
¹⁸ E xa xœema nun gbeti mu nœma e ratangade
 Alatala xa xœne loxœ ma.
 Dunija birin gamma ne na loxœ a jaaxi ra
 Alatala xa xœne xa fe ra,
 barima e xœma bara bira ala gbetee fœxa ra.
 Na kui dunija mixi birin sœntoma ne.»

2

Alatala xa xœne Yudaya nun si gbetee ma
¹ «Si yaagitare, wo xa wo yete mato, 2 beenu waxati xa kamali, beenu Alatala xa xœne xa wo li, beenu Alatala xa loxœ xœcorœxi xa fa wo ma.
 Na loxœ dangima ne alo maale lagi foye naxan tutunma.
³ Wo tan mixi magoroxi naxee na Isirayila, wo xa Alatala fen, wo xa a xa seriyé rabatu, wo xa tinxinyi, nun yete magore fen. Tœmunde na kui wo nœma ne ratangade Alatala xa xœne loxœ ma.»

⁴ «Gasa rabœpinma ne, Asikalon kana, Asidodi keri nama ya xœri, Ekiron tala.
⁵ Naxankate na wo be, wo tan naxee sabatixi baa de ra, wo tan naxee kelixi Kireti. Alatala bara nate tongo wo xa fe ra, Kanaanka naxee na Filisita boxi ma, n wo xun nakanama ne han mixi birin non wo yi.
⁶ Xurusee fama ne lude wo xa boxi ma, wo xœnyi findi goœre ra xuruse demadonyie be.
⁷ Na boxi findima Yudayaka mixi dœnxœse nan gbe ra, e fa e xa xurusee de madonde naa. Nunmare tœmœi e e malabuma ne Asikalon xa banxie kui, barima e Marigi Alatala fama ne e malide,

a e xa mixi suxuxie ragbilen e xœnyi.»
⁸ «N bara Mowabakae xa konbie me, Amonikae xa wœyen bœxuxie bara n li. E bara n ma jama rayaagi, e bara dangi naaninyi ra.»
⁹ «N tan Isirayila Marigi Alatala, Xili Xungbe Kanyi, n bara n kali Mowaba luma ne alo Sodoma, Amonikae lu alo Gomorakae, e xa boxi kana, nooge jaaxi nun fœxe lu naa.
¹⁰ E na sœtoma e xa yete igboja nan ma. E bara Alatala Xili Xungbe Kanyi xa jama rayaagi, e bara te a xa jama xili ma.
¹¹ Alatala magaaxu, a e jaxankatama ne a jaaxi ra. A kuye birin kanama ne dunija ma, si birin fa Alatala batu e xœnyi.»
¹² «Wo tan Kusikae, wo fan soxoma ne n ma santidegema ra.»
¹³ «Ala a sœnbe raminima ne kœla ma, a fa Asiriyä sœnto. A Ninewe xun nakanama ne, a na findi gbengberen yire ra.
¹⁴ Xurusee luma ne e de madon na na taa kui, a nun wulai sube mœoli birin. Yube nun xundi kœ radangima ne na banxi kanaxie fari. Naade nun wunderi birin kanaxi, e xa wuri bara bœro.
¹⁵ Yi taa xungbe naxan nu luma pelexin na, naxan bojœ nu saxi, naxan nu bara a fala a yete be, «N keren nan tide gbo,» a xun bara rakana han a bara findi wulai subee xœnyi ra. Dangi mixi birin yoma ne a ma sonon, a findi dei sigi ra e be.»

3

Alatala xa xanunteya
¹ «Naxankate na i be, taa matandila seniyentare, naxan luma mixi töorœ ra.
² A mu n xui suxuma, a mu n ma marasi rabatum, a mu a xaxili tima Alatala ra, a mu makœrexia Marigi Ala ra.
³ A xa kuntigie luma ne alo yete naxee e xui raminima jama tagi, a xa kiitisamae luxi alo wulai bare naxee sube donna keren na.
⁴ A xa namijonmœe findixi yete igboee nun yanfantee nan na, a xa sœrexedubee bara fe sœniyœnxie noxœ,

a bara Ala xa səriye matandi.

5 Kono Ala nan tinxin na mixie ya ma.

A mu mixi madaxuma, ləxə yo ləxə a xa
nəndi yanbama.

A tan mu lanlanteya kanama,
kono tinxintare mu yaagi kolon.»

6 «N bara sie paxankata,
n bara e xa yire makantaxie rabira,
n bara e xa kiraе kana.

Mixi yo mu na e xa taae kui sənon,
e birin xun nakanaxi.

7 N nu bara a fala e bε,
<Xa wo gaaxu n ya ra,
xa wo n ma marasi suxu,
wo xun mu rakanama.»

Kono e gbata fe jaaxi rabade.

Na nan a toxi n bara e jaxankata.

8 Alatala xa masenyi nan ya:

Wo xa mame ti, ləxə fama a lide
n ma nate kamalima temui naxə.

N bara a fala wo bε,
na ləxə n sie jaxankatama nε n ma xəne
jaaxi ra,

dunija birin xa kana.»

9 «N fama sie rasəniyende,
alako e xa Alatala xili fala,
e birin xa a rabatu lanyi kui.

10 Kelife yire makuye dangife Kusi xuree
ra,

n batulae fama nε serexee ra n bε.

11 Na ləxə wo mu yaagima sənon wo xa
fe rabaxie ra,

wo fe jaaxi naxee rabaxi n na,
barima n yete igboee bama nε wo ya ma,
alako yete igboja xa jən n ma geya
seniyenxi yire.

12 N tɔɔrəmixie nun mixi magoroxie luma
ne wo ya ma,
naxee xaxili tima Alatala ra.

13 Isirayila donxəe mu fe jaaxi rabama
sənon,

e mu wule falama, e mu mixi madaxuma.
E luma nε e malabu ra bənəsa kui,
mixi yo mu e tɔɔroma sənon.»

14 Siyon mixie, wo xa Ala matoxo.

Isirayila, wo xa səewa.

Darisalamu, wo xa jəlexin wo bənəsa kui
na.

15 Alatala xa xəne bara gbilen wo foxə ra,
a bara wo yaxuie ragbilen e xənyi.

Isirayila Mange Alatala bara lu wo tagi.

Wo naxa gaaxu, wo mu tɔɔroma sənon.

16 Na ləxə a falama nε Darisalamu bε,
«Siyon mixie, wo naxa gaaxu,

limaniya naxa ba wo yi ra.»

17 Wo Marigi Alatala wo Rakisima na wo
ya ma.

A səewama nε wo xa fe ra,
a wo madundu a xa xanunteya ra,

a jəlexin wo ra a xui itexi ra.

18 Alatala naxə, «N sunnuniy bama nε wo
xa salie kui,

n wo ba wo xa yaagi xərəxəe kui.

19 Na ləxə n wo yaxuie jaxankatama nε,
n tɔɔrəmixie rakisi,

n mixi kerixie ragbilen e xənyi.

N e xa yaagi jəoxəma nε matoxəe nun
binye ra yire birin.

20 Na ləxə n wo ragbilenma nε wo xənyi.
N wo malanma ne alako wo xa matoxəe
nun binye soto,

dunija jamanə birin kui.

N wo ragbilenma nε, wo fa na tote.

Alatala xa masenyi nan na ki.»

Ala xa masenyi Annabi Hage bε Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Ala naxa Annabi Hage xε Darisalamu Perise mange Dariyusi xa waxati (nε keme suuli beenu Isa xa bari). Isirayilakae nu bara jε tongo solofera raba konyiya kui Perise boxi ma e xa kuye batui xa fe ra, kono Ala naxa a niya Dariyusi xa e begin gblenie ra Isirayila boxi ma. E to menni li, e xa taae nun Ala xa hɔrɔmɔbanxi birin nu bara kana. E naxa wali suxu nee yailanfe ra, kono e yaxwile naxa e tooro. Na kui Ala naxa Annabi Sofoni nun Annabi Hage xε Darisalamu alako e xa Isirayilakae ralimaniya.

Annabi Hage to wɔyεn Isirayila kuntigie ra, a naxa a to e mu gexi nate tongode sinden e xa Ala xa hɔrɔmɔbanxi ti. Ala naxa a masen e be namijonme saabui ra, a nu lan e xa sεnbε so Ala xa banxi tife nan ma, dangi e gbe banxie tife ra. Na nu bara a niya boxi xa lu toore kui sansi bogi xa fe ra. Baloe nu bara xurun na wakilitarepa xa fe ra.

Annabi Hage to kuntigie ralimaniya, e naxa Ala xa wali suxu a fanyi ra. A naxa a fala e be Ala xa hɔrɔmɔbanxi firin nde fama tofande dangife na singe ra. Alatala naxa laayidi tongo e be a xa baraka ragoro e ma na xa fe ra.

Yi namijonme masenyi findima lɔnni belebele nan na to mixie bε. Xa won tondi Ala xa wali suxude, a fan tondima ne won malide. Kono xa won bara nate tongo Ala be, won xa a sago raba, a niyama ne won ma dunijneigiri birin xa sɔɔneya. Ala wama na nan xɔn ma won be, kono fo won xa danxaniya a ma. Ala xa na nate raso won bɔjε kui. Amina.

Annabi Hage xa Kitaabui

Dunijneigiri sɔɔneyatareŋa fatanxi fe naxan na

¹ Mange Dariyusi xa mangeya jε firin nde, kike senni nde, xi singe ra, Alatala naxa yi masenyi ti Salatiyeli xa di Sorobabeli bε, Yudaya gomina, Annabi Hage saabui ra. A man naxa yi masenyi ti serexedube kuntigi Yosadaki xa di Yosuwe be.

² Alatala xa masenyi nan ya, «Yi nama a falama, «A mu lan won xa Alatala xa banxi yailan sinden.»»

³ Na kui, Alatala naxa yi masenyi ti e be Annabi Hage saabui ra,

⁴ «A lanma wo tan xa lu banxi raxunmaxi kui,

n tan ma hɔrɔmɔbanxi kanaxi?»

⁵ Mange Alatala xa masenyi nan ya, «Wo wo xa wali mato.

⁶ Wo sansi xɔri gbegbe sima, kono wo naxan sɔtɔma, na xurun.

Wo wo degema, kono wo mu lugama.

Wo wo minma, kono a mu wo ralima.

Wo xinbeli donna ragoroma wo ma, kono xinbeli mu bama wo ma.

Wo wo xa wali sare sɔtɔma, kono yale na wo xa yubae ma.»

⁷ Mange Alatala xa masenyi nan ya, «Wo wo xa wali mato.

⁸ Wo te geya fari wuri fende, wo xa n ma banxi ti

alako n xa binye sɔtɔ naxan nafanxi n ma.» Alatala xa masenyi nan a ra.

⁹ «Wo bara wa harige gbegbe xɔn ma, kono wo dondoronti gbansan nan sɔtɔxi. Wo bara na xanin wo xonyie, n bara na fan nayensen jε.

Na kelixi munse ma?

Na kelixi n ma banxi xa kane nan ma fe ra. A fa li, kankan singanxi wakili ma a gbe wali tan na,

kono wo mu sese rabama n gbe wali tan xa fe ra.»

Mange Alatala xa masenyi nan a ra.

¹⁰ «Na fe bara a niya tune ye mu goroma, boxi mu daxamui raminima.

¹¹ N bara a niya boxi nun geyae xa xara, wo xa mengi, wo xa weni neene, wo xatute,

wo xa sansie, wo xa mixie, wo xa xurusee, nun wo xa wali birin xa naxasi.»

¹² Salatiyeli xa di Sorobabeli, serexedube kuntigi Yosadaki xa di Yosuwe, nun nama dɔnxɔe birin naxa e Marigi Alatala xui suxu, a naxan fixi Annabi Hage ma. Nama naxa gaaxu Alatala ya ra.

¹³ Alatala xa xεera Annabi Hage naxa Alatala xa yi masenyi fala nama bε, «Won birin nan a ra.» Alatala xa masenyi nan a ra.

¹⁴ Alatala naxa Salatiyeli xa di Sorobabeli, Yudaya gomina bɔjε rawutun. A man naxa serexedube kuntigi Yosadaki xa di Yosuwe nun nama dɔnxɔe bɔjε rawutun. Na naxa a niya e xa e Marigi Alatala xa banxi ti wali suxu,

¹⁵ Dariyusi xa mangeya jε firin nde, kike senni nde, xi moxɔjen nun naani nde ra.

¹ A kike soloferne nde, xi moxøjen nun kerne nde ra, Alatala naxa yi masenyi ti Annabi Hage saabui ra,

² «A fala Salatiyeli xa di Sorobabeli be, Yudaya gomina, nun serexedube kuntigi Yosadaki xa di Yosuwe, nun jama dønxø be,

³ «Nde na wo ya ma
naxan bara yi banxi to nu a forima ki a xa
nøre kui?»

Yakøsi tan go, wo a toma di?

Tide yo mu na a ma wo be sønon, ka?»

⁴ Alatala xa masenyi nan ya,

«Sorobabeli, i i senbe so.

Serexedube kuntigi Yosuwe Yosadaki xa di, i i senbe so.

Nama birin, wo wo senbe so.»

Alatala xa masenyi nan ya,

«Wo wali suxu,

won birin na a ra.»

Mænge Alatala xa masenyi nan na ki.

⁵ «N to wo ramini Misira boxi ma,
n nu bara yi saate tongo wo be.

N xaxili na wo tagi,
wo naxa gaaxu fefe ma.»

⁶ Mænge Alatala xa masenyi nan ya,

«A gbe mu luxi n xa koore nun boxi
raseren,

n xa baa nun xare ramaxa.

⁷ N si birin naserenma ne,

e fama ne harige gbegbe ra n be naxee fan
a birin be.

Yi banxi kui rafema ne nøre ra.»

Mænge Alatala xa masenyi nan na ki.

⁸ «N tan nan gbe na gbeti ra,

n tan nan gbe na xæma ra.»

Alatala xa masenyi nan na ki.

⁹ «Nøre naxan fama lude n ma banxi ma,
na dangima ne a singe ra.»

Mænge Alatala xa masenyi nan na ki.

«N yi banxi findima boøesa yire nan na
mixie be.»

Mænge Alatala xa masenyi nan na ki.

¹⁰ Dariyusi xa mangeya je firin nde, kike
solomanaani, xi moxøjen nun naani nde
ra, Alatala naxa yi masenyi ti Annabi Hage
be,

¹¹ «Alatala xa masenyi nan ya.
Serexedubee maxorin,

¹² «Xa mixi nde sube seniyenxi sa a xa
sose kui, a fa na sose din taami, weni, ture,
xa na mu a ra donse gbete ra naxan mu
seniyenxi, na seniyenma na sube seniyenxi
saabui ra?» Serexedubee i yaabima ne,
«Ade.»

¹³ Annabi Hage naxa e maxorin, «Xa
mixi nde din fure ra, a fa findi seniyentare
ra, a din sese ra, na fan findima ne
se seniyentare ra?» Serexedubee naxa

a yaabi, «Iyo, na fan findima ne se
seniyentare ra.»

¹⁴ Na kui, Annabi Hage man naxa a
masen,

«Yi jama na na ki ne.

Si naxan na n ya tote ra, e na na ki ne.»

Alatala xa masenyi nan na ki.

«E belexe foxi mu seniyen,
e naxan bama serexë ra se seniyentare nan
a ra.»

¹⁵ «Yakøsi, wo fe mato a fanyi ra naxan
fama rabade keli to ma han yare.

Beenun wo xa gemé døxø a boore fari

Alatala xa hørømøbanxi wali kui,

wo xa ratu yi ma:

¹⁶ Wo to nu busali moxøjen fenma,
wo nu fu gbansan nan sotoma.

Wo to nu ture litiri tongo suuli fenma,
wo nu litiri moxøjen gbansan nan sotoma.

¹⁷ N bara wo xa wali birin kana fure nun
balabalanyi ra,

kønø wo mu tin gibilende n ma.»

Alatala xa masenyi nan na ki.

¹⁸ «Yakøsi, wo a mato a fanyi ra,
fe naxan fama rabade keli to ma han yare,
keli yi kike solomanaani xi moxøjen nun
naani ma,

keli Alatala xa hørømøbanxi xa gemé singe
døxø løxøe ma.

Wo xa wo øxø sa na øxn ma a fanyi ra.

¹⁹ Mengi ragataxi mu na wo xa sentie kui,
ka?

Weni bili, øxø bili, køøbe bili, nun oliwi
bili,

nee fan mu bogife hali keren.

Kønø, følo to ma, n fama ne barake sade
wo ma.»

²⁰ Alatala man naxa masenyi firin nde
ti Annabi Hage be, xi moxøjen nun naani
nde ra.

²¹ «A fala Sorobabeli be Yudaya gomina,
«N koore nun boxi raserenma ne.

²² N mangée ragoroma ne e xa kibanyi kui.
N si gbetee senbe kanama ne.

N soøri ragisœe nun e ragimæe rabirama ne.
N soe nun soe ragie faxama ne
e ngaxakerenyi xa santidegema ra.»

²³ Alatala xa masenyi nan ya,
«Na loxøe, Sorobabeli Salatiyeli xa di

n i findima ne n ma konyi ra,
i luma ne alø n ma xurunde tønxuma.

N bara i sugandi.»

Mænge Alatala xa masenyi nan na ki.

Annabi Sakari xa Kitaabui Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Ala naxa Annabi Sakari xee Darisalamu Perise mange Dariyusi xa waxati. Isirayilakae nu bara ne tongo solofera raba konyiya kui Perise boxi ma e xa kuye batui xa fe ra, kono Ala naxa a niya Dariyusi xa e bejin gibilene ra Isirayila boxi ma. E to menni li e xa taae nun Ala xa horomolingira banxi birin nu bara kana. E naxa wali suxu nee yailanfe ra, kono e yaxwie naxa e tooro. Na kui Ala naxa Annabi Sakari nun Annabi Hage xee Darisalamu alako e xa Isirayilakae ralimaniya.

Annabi Sakari xa masenyi foloma laamatunyi solomasaxan nan ma, naxee a masenma a Ala fama ne Isirayilakae malide e xa wali kui. A man a masenma a Ala fama ne sie jaxankatade naxee na a xa nama tooro. Ala limaniya fima ne a xa mixie ma Annabi Sakari xa masenyi saabui ra.

Isirayila xa xunnakeli mu findima fe fanyi ra e tan gbansan be. Dunija na a to Ala meenima Isirayila ma ki naxe, e fan danxaniyama ne Ala ma, e bira Isirayilakae foxo ra. Ala Isirayilaka nde rakelima naxan misaalima serexedube kuntigi ra. Na xeme findima Isirayila mange xungbe nan na, Ala xa Mixi Sugandixi, naxan e xun tima Ala xa kira ma.

Yi saate Ala naxan tongoxi Isirayila be a findima ne lonni belebele ra to mixie be. Ala wama ne dunija birin xa bira a xa seriye foxo ra, e xa la Ala xa xanunteya ra alako e xa kisi soto. Xa a sa li adamadie tondima Ala xa mali ra, e sare jaaxi sotoma ne e jere ki xa fe ra. Ala wama mixi rakisife. Na nan a ra a naxa Marakisima xee won ma alako lanyi xa lu Alatala nun adama tagi. Ala xa na sooneya won birin be, won fan xa tin na ra. Amina.

Annabi Sakari xa Kitaabui

Laamatunyi singe: Gbilenfe Ala ma

¹ Dariyusi xa mangeya ne firin nde kike solomasaxan nde kui, Alatala naxa a masen Annabi Sakari be, Berekaya xa di, Ido xa mamadi fanyi, a naxe,

² «Alatala bara xono wo benbae ma.

³ Kono, i xa a fala, Mange Alatala xa masenyi nan ya: «N tan Mange Alatala bara a fala wo be, wo xa gibile n ma. Na temui n fan gibilema ne wo ma.

⁴ Wo naxa lu alo wo benbae. Singe namijonmee nu bara a masen e be, «Mange Alatala xa masenyi nan ya, wo gibile wo xa fe jaaxie nun wo xa kewali jaaxie foxo ra.» Kono e mu e tul mati n ma masenyi ra, e mu n xui suxu. N tan Alatala xa masenyi nan na ki.

⁵ Wo benbae na minden? Namijonmee go? E mu faxama xe?

⁶ N ma masenyi nun n ma seriye, a mu wo benbae lixi?»

A to ge na masenyi ra, nama naxa tuubi, e fa a fala e boore be, «Mange Alatala bara won ma fe rabaxie sare ragbilen won ma.»

⁷ Kike fu nun kerem nde xi moxjenen nun naani nde, Sebati kike, Dariyusi xa mangeya ne firin nde, Alatala naxa a masen Annabi Sakari be, Berekaya xa di, Ido xa mamadi,

⁸ «To koe ra n bara yi laamatunyi to. Xeme nde nu na soe gbeeli fari, a nu tixi miriti wurie tagi fole kui. Soe gbeelie, soe foore, nun soe fixee nu na a xanbi ra.

⁹ N naxa a maxorin, «N Marigi, munse na yee tan na? Maleke naxan nu woyenna na, a naxa a fala, «N a masenma ne i be.»

¹⁰ Mixi naxan nu tixi miriti wurie tagi, a naxa a fala, «Alatala xa xeerae nan e ra naxee dunija ijereema.»

¹¹ E naxa dentegi sa Alatala xa maleke be naxan nu tixi miriti wurie tagi, «Muxu bara dunija birin ijere, dunija mixi birin raxaraxi, e na bojesa kui.»

¹² Alatala xa maleke naxa a fala, «Mange Alatala, i fama kinikiniide Darisalamu nun Yudaya xa taae ma mun temui? I xonoxi e ma kabi ne tongo solofera.»

¹³ Alatala naxa na maleke ralimaniya, a a madundu, maleke naxan nu woyenna na na.»

¹⁴ «Na maleke naxa a fala n be, «I xa a fala, Mange Alatala xa masenyi nan ya: Darisalamu nun Siyon rafan n ma. N mu tinma e xa bira xanuntenyi gbete foxo ra.

¹⁵ N bara xono si gbete ma naxee joxo a ma toore yo mu nomma e lide. Singe n nu xonoxi dondoronti n ma nama ma, kono sie tan bara nde sa n ma nama xa toore xun ma.»

¹⁶ «Na nan a ra, Alatala naxa a masen, «N man kinikiniide Darisalamu ma, n man n ma banxi tima ne. Luuti ibendunma ne Darisalamu taa xun ma alako na xa maniya, na taa man xa gibile ti ra.» Mange Alatala xa masenyi nan na ki.

¹⁷ I man xa a fala, «Mange Alatala xa masenyi nan ya: Harige man luma n ma taae kui, n man Siyon madundu ma ne, n man Darisalamu sugandima ne.»

2

Laamatunyi firin nde: Ferie nun xabuie

¹ N naxa yi laamatunyi to: N bara feri naani to.

² N bara maleke maxorin, naxan nu woyenma n na, «Munse na yee ra?» A naxa n yaabi, «Senbemae nan yee ra naxee Yudaya, Isirayila, nun Darisalamu rayensenxi.»

³ Na temui, Alatala naxa xabui naani masen n be.

⁴ N naxa maxorinyi ti, «Yee faxi munse rabade be?» A naxa n yaabi, «Yi feri naani misaalixi senbemae nan na naxee Yudaya rayensenxi mixi yo mu no a xunyi raketide. Kona yi xabuie faxi e magaaxude ne, e si gbete senbemae rabira, naxee kelixi Yudaya boxi xili ma alako e xa Yudayakae rayensen.»

Laamatunyi saxon nde: Maniya luuti

⁵ N naxa yi laamatunyi to: Xeme nde nu na, maniya luuti nu suxuxi a yi ra.

⁶ N naxa a maxorin, «I siga minden?» A naxa n yaabi, «N Darisalamu nan maniyafe, alako n xa a gboe nun a kuyeyka kolon.»

⁷ Maleke naxan nu woyenma n na, a naxa siga yare, maleke gbete naxa fa a ralande.

⁸ A naxa a fala a be, «I gi, sa a fala yi segetala be, a Darisalamukae nun xurusee fama ne wuyade han teté mu no e rabilinde sonon.»

⁹ Alatala xa masenyi nan ya: «N tan yati e makantama ne. N luma ne e be alo tete te daaxi, n ma nore fa lu e tagi.»

¹⁰ Alatala xa masenyi nan ya:
«Wo wo gi, wo wo gi!
Wo xa keli jaamane ma
naxan na koola ma.»
Alatala xa masenyi nan ya:
«Singe n nu bara wo rayensen ye dunijna
ma.»

¹¹ Siyon mixie, wo wo gi.
Wo tan naxee na Babilon,
wo xa keli naa.»

¹² Mange Alatala naxa a masen n be,
a naxan xexxi binye kui,
fe falafe yi sie xa fe ra naxee wo tooroxi:
«Naxan a belexe dinma wo ra,
a luxi ne alo na kanyi bara a belexe din Ala
ra.»

¹³ N na keli e xili ma,
e findi e xa konyie xa konyie ra.
Na kui wo a kolonma ne
a Mange Alatala nan n xexxi.

¹⁴ «Darisalamukae, wo wo xui ite seeewe
kui,
barima n fama ne lude wo tagi.»
Alatala xa masenyi nan na ki.

¹⁵ Si wuyaxi fama ne Alatala ma na loxoe,
e fa findi n ma jama ra.

N luma ne wo tagi,
wo fa a kolon
a Mange Alatala nan n xexxi wo ma.
¹⁶ Yudaya man findima Alatala gbe nan na a xa boxi seniyenxi kui.

A man fama ne Darisalamu sugandide.

¹⁷ Adamadi birin xa a sabari Alatala be,
a na kelife a xa yire seniyenxi.

3

Laamatunyi naani nde: Serexedube kuntigi

¹ A naxa serexedube kuntigi Yosuwe masen n be, a nu tixi Alatala xa maleke ya i. Sentane nu tixi a yirefanyi ma a xa a toojegue.

² Alatala naxa a fala Sentane be, «N tan, Alatala naxan Darisalamu sugandixi, n bara a fala i be Sentane, i sabari! Yege xuntunyi xa mu na yi xeme ra naxan baxi te de i?»

³ Yosuwe nu tixi maleke ya i, dugi noxoxi nan nu ragoroxi a ma.

⁴ Maleke naxa a fala a booree be naxee nu tixi Yosuwe setti ma, «Wo dugi noxoxie ba a ma.» A man naxa a fala Yosuwe be, «A mato, n bara i xa yunubi ba, n bara dugi tofanyie ragoro i ma.»

⁵ N naxa a fala, «Wo xa xunyi ratofan se seniyenxi doxo a xunyi ma.» E naxa xunyi ratofan se seniyenxi doxo a xunyi ma, e naxa dugie ragoro a ma. Alatala xa maleke nu tixi naa.

⁶ Alatala xa maleke naxa yi masenyi ti Yosuwe be,

⁷ «Mange Alatala xa masenyi nan ya: Xa i jere n ma kiraexon, xa i n ma yaamarie susu, i fama ne n ma banxi rapererde, i fa n ma tete makantade. Na temui i yire sotoma ne be yee tagi.

⁸ Serexedube kuntigi Yosuwe, i tan nun naxee doxoxi i ya i, wo wo tuli mati. Wo bara findi misaali ra. N fama n ma konyi xexde, naxan xili *«Salonyi.»*

⁹ Wo xa geme mato n naxan doxoxi Yosuwe ya i. Ya solofera na na geme kerenyi ma. N sebeli tima ne a ma, n man fa yi boxi xa yunubi ba loxoe keren kui.» Mange Alatala xa masenyi nan na ki.

¹⁰ «Na loxoe, wo wo boore xilima ne, wo xa lu yire keren wo xa weni bili nun xore bili bun ma.» Mange Alatala xa masenyi nan na ki.

4

Laamatunyi suuli nde: Lanpui dox se

¹ Maleke naxan nu woyenma n na, a naxa fa n naxunude, alo e mixi raxunuma ki naxx xixoli ma.

² A naxa n maxorin, «I munse toxi?» N naxa a yaabi, «N lanpui dōxō se xēema daaxi nan toxi, bitire na a xuntagi, ture ra a kui. Lanpui solofera gbakuxi a ma, ture gorode solofera, ture rasoma na lanpui soloferree kui.

³ Oliwi wuri bili firin tixi ture bitire sēti firinyie ma, keren a yirefanyi ma, keren a koola ma.»

⁴ N naxa maleke maxorin, naxan nu woyenma n na, «N marigi, munse na yee ra?»

⁵ A naxa a fala n be, «I mu a kolon?» N naxa a yaabi: «N marigi, n mu a kolon.»

⁶ Na temui a naxa a masen n be, «Alatala xa masenyi nan ya, a naxan tixi Sorobabeli be, «Wo senbe mu nōma sese ra. N tan nan Xaxili nōma a rabade.» Mange Alatala xa masenyi nan ya.»

⁷ «Geya xungbe naxan na Sorobabeli ya ra, n na findima ne fili ra. A fama ne gemē fanyi raminde banxi ti se ra, jama fa a fala e xui itexi ra, «Ala xa hinne a ra, Ala xa hinne a ra!»

⁸ Alatala naxa yi masenyi ti n be,

⁹ «Sorobabeli bara yi banxi ti fōlō, a man a rajonma ne.» Na kui wo a kolonma ne a Mange Alatala nan n xēexi wo yire.

¹⁰ Nde yoma fe fōlē xuri ma? Jama na wali se to Sorobabeli belexe, e nelexinma ne.

Maleke naxa a fala n be, «Na lanpui solofera findixi Alatala yae nan na naxee dunija ijererema.»

¹¹ N naxa a maxorin a ma, «Munse na na oliwi wuri bili firinyi ra, naxee na lanpui dōxō se yirefanyi ma nun a koola ma?»

¹² N man naxa a maxorin a ma, «Munse na na oliwi salonyi firinyie ra, naxee na ture gorode xēema daaxi firinyie sēti ma, oliwi ture dangima naxee kui?»

¹³ A naxa a fala n be, «I mu a kolon e naxee misaalixi?» N naxa a yaabi, «N marigi, n mu a kolon.»

¹⁴ A naxa a fala n be, «Mixi firin nan e ra Ala naxee sugandixi, a ture ifili e xunyie ma, e xa wali dunija birin Marigi be.»

5

Laamatunyi senni nde: Danke keedi

¹ N man naxa laamatunyi to naxan findixi keedi makuntanxi ra koore ma.

² Maleke naxa n maxorin, «I munse toxi?» N naxa a yaabi, «N keedi makuntanxi nan toxi koore ma, a kuya nōngon ya moxōnen, a igbo nōngon ya fu.»

³ A naxa a fala n be, «Danke sēbexi na keedi ma naxan masenxi bōxi yire birin. A sēbexi muneti nun mixie nan be, naxee e kalima wule ra, e birin fama ne keride yi bōxi ma.

⁴ Mange Alatala xa masenyi nan ya, «N yi danke rasoma ne muneti xā banxie kui, a nun mixi naxee e kalima n xili ra kōnō e fa wule fala. Na danke luma ne e xa banxie kui han a birin kana.»

Laamatunyi solofera nde: Gine na busali kui

⁵ Maleke naxan nu woyenma n na, a naxa makore n na, a fa a fala n be, «A mato naxan na minife yakosi.»

⁶ N naxa a maxorin, «Munse a ra?» A naxa n yaabi, «Busali nan a ra, jama xa fe jaaxie na naxan kui.»

⁷ Derakote binye to ba a de ra, a naxa a to gine nde dōxoxi a kui.

⁸ Maleke naxa a fala n be, «Fe jaaxi misaali nan yi gine ra.» A man naxa gine radin busali kui, a fa a de rakoto derakote binye ra.

⁹ N to n ya rakeli, n naxa gine firin to. Gabutenyi gbongboe daaxie nu na e ma, e nu na jerefe koore ma. E naxa na busali tongo, e a xanin koore ma.

¹⁰ N naxa maleke maxorin, naxan nu woyenma n na, «E na busali xaninfé minden?»

¹¹ A naxa n yaabi, «E na a xaninfé Babilon bōxi nan ma, e banxi tima a be dennaxe, a xa lu naa.»

6

Laamatunyi solomasaxan nde: Soori ragise naani

¹ N man naxa laamatunyi to. Soori ragise naani nu na minife geya firinyie longori ra. Na geuya nu yailanxi yōxui nan na.

² Soe gbeelie nan nu na soori ragise singe bendunfe, soe fooree nan nu na soori ragise firin nde bendunfe,

³ soe fixee nan nu na soori ragise saxan nde bendunfe, soe makatunxie nan nu na soori ragise naani nde bendunfe.

⁴ N naxa maleke maxorin, naxan nu woyenma n na, «N marigi, munse yee ra?»

⁵ Maleke naxa n yaabi, «Foye naani nan e ra, Dunija Marigi na naxee raminife.

⁶ Soe fooree sigama jamanē kōla nan ma, soe fixee sigama jamanē sogegerode nan ma, soe makatunxie sigama jamanē yirefanyi nan ma.»

⁷ Yi soe senbēmae to nu wama sigafe dunija ijerede, maleke nde naxa a fala e be, «Wo siga bōxi ijerede.» E naxa keli kerem na.

⁸ Ala naxa a fala n be a xui itexi ra, «I bara a mato, naxee sigaxi jamanē kōla ma, e bara n waxōnfē raba naa.»

Yosuwe xa mangeya

⁹ Alatala xa masenyi nan ya:

¹⁰ «Xeledayi, Tobiya, nun Yedaya na fa kelife konyiya kui Babilon bɔxi ma, i xa e xa fangadamae rasuxu. Na loxœ i xa siga Sofoni xa di Yosiya yire

¹¹ na gbeti nun na xœema ra. I xa mangeya tonxuma rafala na ra, i fa a dœxo seregedubé kuntigi Yosuwe xun ma, Yehosadakhi xa di.

¹² I xa a fala a be, «Mange Alatala xa masenyi nan ya: Yi mixi naxan xili «Salonyi.» Na salonyi bulama ne, a fa Alatala xa horomobanxi ti.

¹³ A tan nan Alatala xa horomobanxi tima, mangeya tonxuma luma ne a yi, a dœxo a xa kibanyi kui, a jama yamari. Seregedubé nde fan dœxoma ne a xa kibanyi kui. Bœpesa lu e firinyi tagi.»

¹⁴ Mangeya tonxuma luma ne Alatala xa horomobanxi kui Helemi, Tobiya, Yedaya, nun Sofoni xa di Heni yi ra.»

¹⁵ «Mixi naxee makuya, nee fama ne Alatala xa horomobanxi tide. Na kui wo a kolonma ne a Mange Alatala nan n xœxi wo ma. Na birin fama ne rabade xa wo wo Marigi Alatala xui suxu a fanyi ra.»

7

Sunyi

¹ Dariyusi xa mangeya ne naani nde, Kisilewi like solomanaani nde, xi naani nde loxœ, Alatala naxa masenyi ti Annabi Sakari be.

² Betelikae nu bara Sareseri nun Regemi Meleki nun e xa mixie xœ Alatala maxandide.

³ E man xa Mange Alatala xa seregedubé, naxee nu na horomobanxi kui, a nun namijonmee maxorin, «Muxu lan muxu xa muxu wa xui ramini like suuli nde ra, muxu xa sunyi suxu alo muxu a rabaxi ne wuyaxie ra ki naxe?»

⁴ Mange Alatala naxa masenyi ti n be yi ki,

⁵ «Nama nun seregedubé maxorin n be, «Wo to nu sunyi suxuma sunnunyi kui na kike suuli ndee nun na kike soloferé ndee je tongo soloferé bun ma, wo nu sunma n tan nan be?»

⁶ Wo to nu wo degema nun wo wo minma, wo mu a rabaxi wo yete xa be?»

⁷ Alatala mu na masenyi mooli ti a xa namijonmee singee saabui xa ra, Darisalamu nun a rabilinyi nu sabatixi bœpesa kui temui naxe? Na temui, mixie nu na Negevi nun Sefela bɔxi ma.»

⁸ Alatala naxa masenyi ti Annabi Sakari be yi ki,

⁹ «Mange Alatala xa masenyi nan ya: «Wo xa kiiti sa tinxyi kui. Wo xa hinne wo boore ra kinikini kui.»

¹⁰ Wo naxa kaajie ginœ, kiridie, bɔxi xœree, nun setaree töoro. Wo naxa nate naaxi tongo wo bœje kui wo booree xa fe ra.»

¹¹ Kono e mu tin na masenyi ra, e naxa e kobe so, e mu e tuli mati na ra.

¹² E bœje naxa xœro xo alo diyaman, e naxa tondi Mange Alatala xa seriyœ suxude, a Xaxili Seniyenxi nu bara naxan nasanba namijonmee singee ma. Na nan a ra Mange Alatala naxa xœno e ma a belebele ra.

¹³ A to e xili, e naxa tondi a xui suxude. Yakösi, xa e tan bara a xili, a mu e xa maxandi suxuma de.» Mange Alatala xa masenyi nan ya,

¹⁴ «N e rayensen ne sie birin ya ma e mu naxee kolon. E to keli e xa bɔxi ma, dennaxe nu bara rabepin, mixi yo mu dangima dennaxe, mixi yo mu sigama dennaxe. Boxi fanyi findi gbaloe boxi ra e tan nan saabui ra.»

8

Ala xa laayidi Darisalamu xa fe ra

¹ Mange Alatala xa masenyi nan ya:

² Mange Alatala naxa a masen, «N mu wama n firin nde xœn Siyon. N ma jama xa fe xœro xo n ma ki fanyi.»

³ Alatala naxa a masen, «N man fama ne Siyon, n xa lu wo tagi Darisalamu. Darisalamu fama ne xilide «Taa nöndila.» Mange Alatala xa geysa fama ne xilide «Geya Seniyenxi.»»

⁴ Mange Alatala xa masenyi nan ya: «Xemoxie nun pelexeforie man luma ne Darisalamu malan yire, yisuxuwuri suxu e yi e xa simaya xœnnakuye xa fe ra.»

⁵ Dimedie fan luma ne bere ra taa malandee.»

⁶ Mange Alatala xa masenyi nan ya, «Hali a fa findi terenna ra yi waxati jama dœnxœ be, Mange Alatala mu nœma kaabade na fe ma.»

⁷ Mange Alatala xa masenyi nan ya, «N nan n ma jama rakisima ne pamanee ma naxee kelima sogetede nun sogegorode.»

⁸ N e ragbilene ne Darisalamu. E findima ne n ma jama ra, n fan findi e Marigi Ala ra nöndi nun tinxyi kui.»

⁹ Mange Alatala xa masenyi nan ya, «Wo wo senbe so, wo tan naxee nu bara yi masenyi ma namijonmee saabui ra Mange Alatala xa banxi koorin temui naxe. Wo wo senbe so alako yi banxi xa jœn.»

¹⁰ Beenu na wali xa folo, wali sare yo mu nu na walikœ be. Hali ningee mu donse sœtœ e xa wali kui. Wali birin mu nu nœma sooneyade, barima n nu bara yaxuija ramini mixie tagi.»

¹¹ Kono yakosi n mu yi jama dɔnxœ̄ tɔ̄roma ał̄o singe.» Mange Alatala xa masenyi nan na ki.

¹² «Bɔ̄n̄esa luma ne boxi ma. Weni bilie bogima ne, boxi daxamui raminima ne, tune ye fama ne. N na birin soma ne yi jama dɔnxœ̄ yi ra e ke ra.

¹³ Singe Yudaya bɔnsœ̄ nun Isirayila bɔnsœ̄ findi ne danke ra sie tagi, kono yakosi, n to wo rakisi, wo findima ne e be saabui ra e barake soto. Wo naxa gaaxu, wo wo senbe so.»

¹⁴ Mange Alatala xa masenyi nan ya, «Wo benbae to n naxono, n naxa nate tongo n xa wo naxankata. N mu tin gibilende na nate fɔx̄o ra.

¹⁵ Kono yakosi n bara nate tongo, n xa fe fanyi raba wo be, Darisalamu nun Yudaya bɔnsœ̄. Wo naxa gaaxu.

¹⁶ Wo xa yi masenyi rabatu: Wo xa nondi fala wo boore be, wo xa kiiti sa nondi nun tinxinyi kui.

¹⁷ Naaxujipa naxa lu wo bɔj̄e kui wo booree mabiri. Wo naxa wo kali wule kui, barima na fe moɔli mu rafan n ma.» Mange Alatala xa masenyi nan na ki.

¹⁸ Mange Alatala xa masenyi nan ya,

¹⁹ «Mange Alatala naxa a masen wo sunyi naxee suxuma kike naani nde, kike suuli nde, kike solofera nde, nun kike fu nde ra, nee xa findi sali seewé daaxie ra. Nondi nun bɔj̄esa xa rafan wo ma.»

²⁰ Mange Alatala xa masenyi nan ya, «Mixi gbegbe fama ne fade kelife namane gbetee ma.

²¹ Mixie luma siga ra yire gbeté e sa a fala mennikae be, «Won xee Mange Alatala maxandide, won birin na a ra.»

²² Senbema wuyaxie kelife namane gbetee ma, e fama ne Mange Alatala fende Darisalamu, e a maxandi.»

²³ Mange Alatala xa masenyi nan ya, «Na loxœ̄ jaamane gbetee mixi fu fama ne kankande Yuwifi kerén ma, e fa a fala a be, «Won birin na a ra, barima muxu bara a kolon Ala na wo fe ma.»

9

Si gbetee xa kiiti

¹ Alatala bara masenyi xɔrɔxœ̄ ti Xadaraki xa boxi xa fe ra. Na masenyi bara Damasi taa fan li. Alatala gbe nan adamadi birin na, Isirayila bɔnsœ̄ fan a gbe.

² Na masenyi bara Xamata taa li, naxan na Damasi naaninyi mabiri. A bara Tire nun Sidon fan li, hali lɔnnilae nan to e ra.

³ Tire bara taa makantaxi ti, a xa gbeti bara gbo ał̄o meyenyi, a xa xeeema bara gbo ał̄o boora.

⁴ Kono Marigi na birin bama ne a yi, a xa tete radin baa ma, a fa taa gan.

⁵ Asikalon na na to,

a fan luma ne gaaxui kui.

Gasa nun Ekiron fan gaaxuma ne, e serenma ne barima e xa xunnakeli bara findi yaagi ra.

Gasa mange faxama ne, mixi yo mu luma Asikalon sɔnɔn.

⁶ Si masunbuxi fama ne sabatide Asidodi. «Nilisitakae xa yete igboja ragoroma ne.

⁷ N faxe tife jɔnma ne mènni.»

Nama dɔnxœ̄ fama ne birade muxu Marigi

Ala fɔx̄o ra.

E sabatima ne Yudaya xabilée ya ma. Ekiron luma ne ał̄o Yebusu.

⁸ «N na n ma banxi kanta ma ne, alako sɔori gali yo naxa a kana. Naxan fama, naxan dangima, e mu noma sese ra, barima yakosi n jɔngi saxi a xon ma.»

⁹ Siyonkae, wo xa nelexin.

Darisalamukae, wo xa wo xui ite seewé kui.

Wo xa mange na fafe wo yire.

A tinxin. A kisixi.

A mu a yete igboma, a soma taa kui sofale nan fari, sofale xememba, sofale ginema xa di.

¹⁰ «N sɔori ragise bama ne Efirami boxi ma,

n sooe bama ne Darisalamu.

Gereso xalie mu luma naa.»

A bɔj̄esa nan masenma sie be.

A xa mangeya xungboma ne yire birin, kelife baa xungbe ma, a sa dox̄o xure xungbe ra.

¹¹ «N bara wo xa mixi suxuxie xun sara won ma saate xa fe ra

naxan xirixi serexe wuli daaxi ra.

E nu na fe xɔrɔxœ̄ kui, ał̄o mixi naxee ragoroxi kolonyi nde kui, ye mu na naxan kui.

¹² Wo xa gbilen taa makantaxi kui, wo tan geelimani naxee xaxili tixi n na. To n xa a fala wo be,

n wo harige ragbilenma ne wo ma,

n man fa a xunmasa.

¹³ Yudaya findima ne n ma xali ra.

Efirami luma ne ał̄o n ma tanbee.

Siyonkae findima ne n ma sɔorie ra

Girekikae xili ma.

N ma santidegema nan i ra.»

¹⁴ Alatala a yete makenenma ne e be, a xa tanbe lu ał̄o seyamakonyi.

Marigi Alatala sara fema ne,

a lu ał̄o turunnaade.

¹⁵ Mange Alatala e makantama ne,

E xa geresosee kanari rabama ne,

e wuli ifili ał̄o serexedubee

naxan xuruse kón naxabama,
e fa na wuli kasan serexebade ma.
16 E Marigi Alatala e rakisima nē na loxœ,
alo xuruse demadonyi a xa xurusee kan-
tama ki naxœ.
Ala xa jama luma nē alo diyaman naxan
yanbama boxi ma.
17 E tofanma nē, e rayabu.
Baloe fanyi s̄egetalae xungboma nē,
minse fanyie sungbutunye rayabu.

10*Ala xa hinne*

1 Wo xa Alatala maxandi jemē temui.
Alatala fama ne tune belebele ra wo be,
alako wo xa xee xa fan.
2 Kuyee wule falama,
sematoee mu nöndi toma,
e xiyeer fasarima wule ra,
e xa madundai fufafu na a ra.
Na birin bara a niya jama xa lœ alo
xurusee.
E na töre kui barima xuruse demadonyi
mu na e be.
3 N bara xöno na xuruse demadonyie ma.
N e xa yareratje paxankatama nē.
Yudaya luma nē alo Mange Alatala xa
xurusee,
a meenima nē e ma.
E fama ne binye sotode,
alo s̄öori mange xa soe.
4 Mixi nde kelima ne Yudaya
naxan misaalima gemē ra banxi tixi naxan
fari,
naxan misaalima wuri ra kiri banxi xirixi
naxan na,
naxan misaalima xali geresoze ra.
Mange birin fatanxi Yudaya bönsœ nan
na.
5 Yudayakae findima ne senbemæ ra,
naxee e yaxuie maboronma gere kui,
barima Alatala na e fe ma.
E yaxuie xa soe ragimæ luma nē yaagi kui.
6 «N Yudaya bönsœ xun nakelima nē,
n Yusufu bönsœ rakisi,
n e xa taae yailan,
barima n bara kinikini e ma.
E fama ne lude alo n mu e rabejin.
E Marigi Alatala nan n na,
n e xa duba suxuma nē.
7 Efirami bönsœ fan findima ne senbemæ
ra.
E s̄ewama ne dangife siisilæ ra.
E xa die na birin toma nē, e fan jefexin.
E birin bojœ s̄ewama ne Alatala xa fe ra.
8 N nan n ma jama maxilima nē, n xa e
xun sara,
e xa wuya dangife singe ra.
9 Hali n to e rayensenxi sie ya ma,
e e ratuma nē n ma fe ma yire makuye.

E tan nun e xa die kisima nē,
e man fa gbilen e xönyi.
10 N e rafama ne kelife Misira boxi ma,
n e malan kelife Asiriya boxi ma.
N man Galadi nun Liban boxi fima nē e
ma,
kono e konti dangima ne na birin na.
11 E xa töre bara lu alo baa moronyie,
kono Ala na moronyie ragoroma nē.
Nili xure bara a niya e xa lu konyiya kui,
kono na xure bara xöri.
Asiriya xa yete igboja goroma nē,
Misira xa mangeyä jön.
12 N tan nan e senbe soma,
e fama ne jerede n xili ra.»
Alatala xa masenyi nan na ki.

11*Xuruse demadonyie*

1 Liban boxi, i xa wuri birin fama ne gande.
2 Wo fama ne Wade wo xui itexi ra,
barima sipire, sediri, nun konde bilie fama
ne birade.
Basan wondi belebele bara kana.
3 Xuruse demadonyie wama nē,
barima filii bara kana.
Yetee xaajemæ nē,
barima Yuruden fotönyi bara kana.
4 N Marigi Alatala a masen nē,
«Wo xa xurusee de madon,
naxee fama faxade.
5 Mixi naxee e sarama
e fama nē e kon naxabade kinikinitarepa
kui.
Naxee e matima e a falama nē,
«Ala tantu.
N bara banna.»
Xuruse demadonyie mu kinikinima e ma.»
6 Alatala xa masenyi nan ya:
«N fan mu kinikinima yi jama ma.
N bara e birin lu e boore yi ra,
e xa mange yi ra,
alako jama xa paxankata.
N mu mixi yo ratangama na ma.»

7 Na kui n naxa xurusee töroxi de
madon, naxee nu lanxi e xa faxa. N naxa
yisuxuwuri firin tongo. N naxa keren
xili sa «Hinne,» boore «Lanyi.» N naxa
xurusee de madon.

8 N naxa xuruse demadonyi saxan keri
kike keren bun, barima e mu rafanxi n ma
sonon, n fan mu rafanxi e ma.

9 N naxa a fala xurusee be, «N mu wo
de madonma sonon. Naxan lan a xa faxa,
a xa faxa. Naxan lan a xa siga, a xa siga.
Naxan lan a xa lu be, a xa a boore faxa.»

10 N naxa n ma yisuxuwuri tongo naxan
xili «Hinne,» n naxa a igira. Na misaalixi
saate nan na naxan xirixi n tan nun sie
birin tagi. Na saate bara kana.

¹¹ N to na kana xurusee tööröxi ya xöri, e naxa a kolon n nu bara Alatala xa masenyi fala.

¹² N naxa a fala e bë, «Xa a wo kënen, wo n ma wali sare fi n ma, xa na mu a ra wo a lu na.» E naxa köbiri kole tongo saxan fi n ma wali sare ra.

¹³ Alatala naxa a fala n bë, «Xa e n ma wali tide toma na ki ne, a sare mu gbo, a wöle. Fëjës yailanma xa na tongo.» N naxa na köbiri kole tongo saxan tongo, n naxa e wöle Alatala xa banxi kui mixi nde be naxan fëjës yailanma.

¹⁴ Na dangi xanbi, n naxa n ma yisuxuwuri igira naxan nu xili «Lanyi», barima lanyi mu na Yudaya nun Isirayila tagi sönön.

¹⁵ Alatala naxa a fala n bë, «I man xa xuruse demadonyi xaxilitare xa walisee tongo.

¹⁶ N xuruse demadonyi rakelima ne yi boxi ma naxan mu a jengi sama xurusee xon ma. Xa xuruse keren bara löe, a mu sigama a fende. Xa keren bara maxöno, a mu a dandanma. Xa keren bara xungbo folo, a a sube birin donma ne han a a tore li.»

¹⁷ «Naxankate na xuruse demadonyi jaaxi bë,
naxan xurusee rabepinma.
Santidegemäxa a belexe sege,
a xa a ya soxö.
A belexe naxa no fefe ra,
a ya naxa fe yo to.»

12

Yudaya xa xunnakeli

¹ Alatala bara masenyi xööröxe ti Isirayila xa fe ra.

Alatala xa masenyi nan ya,
naxan koore nun boxi daaxi,
naxan xaxili so adamadi yi ra:

² «N fe xungbe rabama ne Darisalamu bë,
dunija sie tagi.

Mixi na fa Darisalamu gerede,
n kaabanako rabama ne Yudaya bë.

³ Na löxöe, n Darisalamu findima ne gemé
binye ra si birin bë.

Naxan katama na itefe ra,
na kanyi maxönomä ne.

Dunija si birin malanma ne a xili ma.»

⁴ Alatala xa masenyi nan ya:
«Na löxöe, n soori nun a xa soe radaxuma
ne.

N nee findi dönxui ra.

N Yudaya bönsöe matoma ne,
n nan n jengi sa e xon ma.

⁵ Yudaya mangée a falama ne e böjës kui,
<Darisalamukae senbe gboxi
e Marigi Alatala nan saabui ra.»

⁶ Na löxöe, n Yudaya mangée luma ne
alo te wolenxi yege xöora,
xa na mu alo te na din sexe ra.

E fama ne si birin halakide naxan na e
rabilinyi.

Darisalamu mu kanama.

⁷ Alatala Yudaya taae nan singe rakisima,
alako Dawuda xabile nun Darisalamukae
xa binye naxa dangi Yudaya mixie ra.

⁸ Na löxöe, Alatala Darisalamukae makanta
tama ne.

Ala a niyama ne mixi taganxi xa Dawuda
senbe soto.

Dawuda xabile senbe gboma ne Ala saabui
ra.

Alatala xa maleke a jereema ne e ya ra.

⁹ Na löxöe, n si birin halakima ne
naxee Darisalamu gerema.

¹⁰ N hinne nun kinikini luma ne
Dawuda xabile nun Darisalamukae xaxili
ma.

E fama ne e ya rafindide n ma, e n tan
naxan soxöxi.

E sunnunma ne n ma fe ra,
alo mixi naxan xa di singe bara faxa.
E e wa xui raminima na ki ne.

¹¹ Na löxöe, sunnunyi gboma ne
Darisalamu,

alo Hadada Rimon sunnunxi Megido gu-
lunba kui ki naxë.

¹² Nama birin sunnunma ne xabile ki ma.
Dawuda xabile luma ne a xati ma.
Natan xabile fan luma ne a xati ma.
Xemee nun ginëe mu sunnunma yire
keren.

¹³ Lewi xabile luma ne a xati ma.
Simeyi xabile luma ne a xati ma.

Xemee nun ginëe mu sunnunma yire
keren.

¹⁴ Xabile birin luma ne a xati ma.»

13

Nama seniyenxi

¹ Na löxöe, dulonyi minima ne
naxan nöma Dawuda xabile nun Darisala-
mukae yunubi bade.

² Mange Alatala xa masenyi nan ya:
«Na löxöe, n kuyee xili bama ne wo de kui,
wo neëmu e ma.

N e xa namijönmee nun e xa
seniyentareja kerima ne.

³ Xa mixi nde suusama namijönmee
masenyi tide,

a nga nun a baba naxan a barixi e a falama
a bë,

«I xa faxa, barima i bara wule fala Alatala
xili ra.»

A nga nun a baba naxan a barixi,

e a soxöma ne na masenyi xa fe ra.

⁴ Na löxöe, namijönmee birin yaagima ne

e xa masenyie xa fe ra.
 E mu namijonme dugi ragoroma e ma
 sōnon
 alako e xa mixi madaxu.
 5 E birin a falama ne,
 <Namijonme mu n na.
 Kabi n dimedi temui n xe nan tun safe.>
 6 Kono e a maxorinma ne,
 <Munse na yi nari ra i belexee ma?>
 A e yaabima ne:
 <N xanuntenyi nan n maxonxi.>

7 «Santidegema, keli n ma xuruse
 demadonyi xili ma,
 keli mixi xili ma naxan na n seeti ma.»
 Mange Alatala xa masenyi nan ya:
 «Santidegema, xuruse demadonyi faxa,
 yexeee rayensen ye.
 N fama ne yexeee yoree naxankatade.»
 8 Alatala xa masenyi nan ya:
 «Nama doxo firin faxama ne,
 kono a doxo saxan nde baloma ne.
 9 N na doxo saxan nde sama ne te i,
 n e raxunu alo gbeti.
 N xa e mato alo xexema.
 A na n maxandi, n a xa duba suxuma ne.
 N fama ne a masende, <N ma jama nan
 ya,>
 a fan a masen, <Alatala nan muxu Marigi
 Ala ra.»

14

Alatala fa loxoe

1 Alatala xa loxoe fafe.
 Wo yaxuwo harige itaxunma ne e boore
 ma wo ya xori.
 2 N si birin malanma ne Darisalamu gere
 xili ma.
 E soma ne taa kui, e banxi kana, e dutun
 ginnee ma.
 E jama seeti xaninma ne konyiya kui,
 e boore seeti lu taa kui.

3 Alatala kelima ne a sa na sie gere a gere
 ki ma.
 4 Na loxoe Ala tima ne Oliwi geya fari,
 naxan na Darisalamu ya ra sogetede
 mabiri.
 Oliwi geya ibooma ne a tagi,
 kelife sogetede han sogegorode.
 Gulunba luma ne geya firin tagi,
 keren na koola ma, keren na yirefanyi ma.
 5 Na temui wo wo gima ne gulunba kui
 n ma geyae tagi han Aseli.
 Wo wo gima ne
 alo wo wo gixi boxi xa serenyi ya ra ki
 naxe,

Yudaya mange Yusiya xa waxati.
 Na temui n Marigi Alatala fama ne,
 a nun a xa seniyentoe ra.
 6 Na loxoe, naiyalanyi mu luma dunija ma,
 yanbasee xunuma ne.

7 Yanyi nun koe mu na na loxoe.
 Alatala nan na loxoe mooli kolon.
 Kono nunmare temui naiyalanma ne.

8 Na loxoe, kisi ye minima ne Darisalamu,
 seeti te sogetede baa mabiri,
 seeti goro sogegorode baa mabiri.
 A minima ne sage fure nun jeme temui.
 9 Alatala nan findima dunija birin mang
 ra.

Na loxoe, Alatala nan keran fama batude,
 a xili nan gbansan falama.

10 Darisalamu boxi rabilinyi birin
 findima ne mere ra,
 kelife Geba, sa doxo Rimon na,
 Darisalamu yirefanyi ma.
 Darisalamu xa fe itema ne, a xa noe fa
 yensen ye
 kelife Bunyamin naade ma, sa doxo naade
 singe ra,
 han tunxui naade, han Xananeli koore
 banxi,
 han mange xa weni yailande.
 11 Mixie sabatima ne taa kui,
 e mu halakima sōnon.
 Darisalamu luma ne bojesa kui.

12 Alatala fama ne fure jaaxi sindie sie ma
 naxee Darisalamu gerexi.
 E fate kiri birin bōroma ne beenu e xa faxa.
 E yae bōroma ne e ya yili kui,
 e nenyi bōroma ne e de kui.

13 Na loxoe, Alatala mixie ya isoma ne,
 e e boore suxu, e e boore bonbo.
 14 Yudayakae gere tima ne Darisalamu.
 E naafuli bama ne sie yi ra naxee na e
 rabilinyi,
 xexema, gbeti, nun dugi gbegbe.
 15 Na fure jaaxi mooli nde fan sinma ne
 xuruse birin ma:
 soeee, sofalee, joxomee.

16 Darisalamu yaxui naxee mu faxaxi na
 kui,
 nee luma ne te ra ne birin Mange Alatala
 batude,
 e xa Bage Ti Sali raba na.

17 Xa dunija xabile nde tondi sigade
 Darisalamu
 Mange Alatala batude,
 tune mu simma e xa boxi ma.
 18 Xa Misira xabile nde tondi sigade,
 tune mu goroma menni.
 Alatala xa fure jaaxi nan na ki,

a naxan nagoro sie ma,
 naxee tondi sigade Bage Ti Sali rabade.
 19 Alatala Misira nun si birin naxankatama
 na ki ne,
 naxee tondi sigade Bage Ti Sali rabade.

20 Na loxoe, birin findima Alatala gbe nan
 na.

A fama ne sebede tolonyie ma naxee
 gbakuxi soee ra,
 «Alatala gbe.»
 Tunde naxee sube gbansan ninma
 Alatala xa horomabanxi kui,
 nee seniyenma ne ala yirabasee
 naxee rawalima serexebade setti ma.
²¹ Tunde birin naxee na Darisalamu nun
 Yudaya,
 nee birin seniyenma ne,
 nee birin findima ne Mange Alatala gbe ra.
 Mixi birin naxee fama serexebade,
 nee fama ne tunde ndee ra alako e xa kuri
 so.
 Na loxoe, Kanaan kaafiri yo mu soma
 Mange Alatala xa banxi kui.

Annabi Malaki xa Kitaabui Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Annabi Malaki yi kitaabui nan sebexi Isirayilakae ma temui dangixi. E to gbilen Isirayila boxi ma, kelife yire makuye Ala e paxankataxi dennaxe e xa yunubie xa fe ra, namijonmee naxa kawandi ti e be. E naxa limaniya, e naxa Darisalamu ti a nun e xa hōromobanxi.

Na xanbi, e man bara bira yunubi fe foxo ra. Alatala naxa e yaabi Annabi Malaki xa kitaabui saabui ra. A naxa ratu e ma alo a e xanuxi ki naxe dangife si birin na, kono e mu na kolon a be. Ala naxa e xa yunubi masen e be kerent kerent yi ra. E nu darixi serexxe jaaxi ba ra Ala be. E mu nu wama farile fife Ala ma. E nu setaree tooro, e man nu fa yene raba. Awa, na birin kui Alatala naxa a xa nate tongoxi masen e be. A naxe e fama ne paxankate sotode xa e mu gbilen yunubi rabafe foxo ra. A man naxe, mixi naxan gaaxuma a ya ra, na fama ne ratangade Ala xa xeeraa saabui ra naxan nu na fafe.

Yi kitaabui xaxili belebele masenma to mixie be. Yunubi mu rafan Ala ma feo. Xa mixi birama kira jaaxi foxo ra, e Ala xa paxankate sotoma ne. Kono xa mixi gaaxuma Ala ya ra, Alatala yete yati nan e rakisima. Amina.

Annabi Malaki xa Kitaabui

Alatala xa wɔyenyi xɔrgɔxɛs

¹ Alatala xa wɔyenyi xɔrgɔxɛs Isirayilakae be Annabi Malaki saabui ra:

² Alatala xa masenyi nan ya, «N bara wo xanu, kono wo maxoriny tima n ma, <Ala, muxu xa marafanyi na minden?»» Ala naxe, «Yaxuba taara xa mu lanxi Esayu ma? Yaxuba tan a rafan n tan Ala ma,

³ kono n bara Esayu tan napjaaxu. N bara a xa boxi geya yire mafindi gbengberen yire ra. N bara a ke so wulai baree yi ra naxee na gbengberenyi ma.

⁴ Xa Edonkae, naxee kelixi Esayu bonsoe, a fala, «Won bara ghaloe soto, kono won na yailanma,» Mange Alatala e yaabima ne, «Xa wo banxi ti, n na rabirama ne.» E xili fama ne falade, «Naaxuna boxi.» E a falama ne jama na a ra Alatala xonoxi naxan ma temui birin.

⁵ Wo yae fama ne a tote. Wo yete yati a falama ne, «Alatala xa mangeya senbe gbo dunija birin, hali Isirayila boxi fari ma.»»

Marigi batui naxan xonxi

⁶ «Di tan a baba binyama ne, konyi fan a marigi binya. Xa n tan nan na wo baba ra, n ma binye na minden? Xa n tan nan na wo marigi ra, n ma binye na minden? N tan wo xa Mange Alatala, n xa a fala wo be, wo na n xili yelebufe. Kono wo n maxorinfe, <Muxu i xili yelebuxi di?»

⁷ Wo na n xili yelebufe wo xa serexxe seniyentaree nan na wo naxee sama n ma serexebade fari. Wo man n maxorinma, «Muxu faxi serexxe seniyentare mundun na?» N xa a fala wo be, wo bara n ma serexebade xa fe yelebu.

⁸ Wo na xuruse donxui ba serexxe ra, na fan? Wo na fa furuse mabenxi ra, xa na mu xuruse furaxi ra, na fan? Xa wo bara na serexxe mooli so wo xa mange yi ra, a nelexinma ne wo ra? A wo rasenema ne a fanyi ra? Mange Alatala xa masenyi nan na ki.»

⁹ «Xa wo Ala makula na serexxe mooli ra, a hinneema wo ra, a wo rasenema a fanyi ra? Mange Alatala xa masenyi nan na ki.»

¹⁰ «A lanma mixi nde wo ya ma a xa n ma horomobanxi naade balan, alako wo naxa te radexxe n ma serexebade fari fufafu. Wo xa fe mu rafan n ma. N tan Mange Alatala, n xa a fala wo be a n mu wama wo xa serexxe xon, n mu a tongoma! Mange Alatala xa masenyi nan na ki.»

¹¹ «Kelife sogetede, sigafe han sogegorode n xili xungbo si birin tagi. Yire pirin, e fama ne surayi gande n xili ra, e fa serexxe seniyenxi ra n ma binye xa fe ra. Mange Alatala xa masenyi nan na ki.»

¹² «Kono wo tan n xili yelebuma. Wo nu fa a fala, <Marigi xa serexebade mu seniyenxi, serexxe naxan bama menni a mu fan.»

¹³ Wo wo xunyi suxuma, wo nu fa sonxo, «Taganyi mundun yi ki!» N tan Mange Alatala, n xa a fala wo be, n mu fama wo xa xuruse maxonoxi, wo xa xuruse mabenxi, nun wo xa xuruse furaxi tongode n ma serexebade sonx. Mange Alatala xa masenyi nan na ki.»

¹⁴ «Danke na mixi korintexi be yexxes kontonyi na naxan xa goore ya ma, kono a fa xuruse maxonoxi tan ba serexxe ra a xa marakali rakamalife ra. Mange xungbe na n na, naxan xili magaaxu si birin tagi. Mange Alatala xa masenyi nan na ki.»

2

Serexedubee rakɔrɔsife

¹ «Yakosi, serexedubee, wo xa wo tuli mati.

² Xa wo mu wo tuli mati n na, xa wo mu janige tongo n xili binyafe ma, n tan Mange Alatala wo dankama ne. N wo xa dube mafindima ne danke ra. N bara wo

xa duba kana barima n ma binye mu na wo janige ma. Mange Alatala xa masenyi nan na ki.»

³ «Wo a toma ne! N wo bɔnsœ paxankatama ne. Wo xuruse naxee bama serexe ra, n e gbi kasanma ne wo yatagi. Wo nun na yaagi nan sigama.

⁴ N tan Mange Alatala bara yi woyenzi xɔrɔxœ fala wo be alako n ma saate, n naxan tongoxi wo benba Lewi be, a naxa kana sɔnɔn. Mange Alatala xa masenyi nan na ki.»

⁵ «N naxa saate tongo a be. N naxa simaya nun bɔjɛsa fi a ma, alako a xa gaaxu n ya ra. Na temui a bara gaaxu n ya ra, a bara seren n xili ra.

⁶ N ma seriye yati nu na a de kui, maifui yo mu nu na a bojɛ kui. A bira ne n foxo ra bojɛsa nun tinxyi kui, a mixie ragbilen kira jaaxi foxo ra.

⁷ Serexedube de lomni nan nagatama. Ala xa seriye minima ne a de i, barima Mange Alatala xa xeera nan na a ra.»

⁸ «Kono wo tan, wo bara gbilen Ala xa kira foxo ra. Wo bara mixi wuyaxi ramini na kira ra wo xa xaranyi ra. N tan Mange Alatala naxe wo bara Lewi xa saate kana. Mange Alatala xa masenyi nan na ki.

⁹ N wo rayaagima ne, n wo xa fe magoro nama ya xɔri, barima wo mu n ma kira kolon. Wo bara mixi rafisa e boore be wo xa kiiti kui.»

Seriye tongoxi futi xa fe ra

¹⁰ Annabi Malaki naxe, won birin baba kerken xa mu a ra? Ala kerken xa mu won birin daaxi? Munfe ra won won boore yanfama? Munfe ra won bara won benba xa saate kana?

¹¹ Yudayakae naxa Ala yanfa, barima fe jaaxi bara raba Isirayila nun Darisalamu boxi ma. Yudaya bara Alatala batude yelebu naxan nafan a ma. A bara kuye batui xa di gine doxo.

¹² Alatala na xeme mɔɔli, nun a xa die, a nun a xa denbaya birin kerima ne Yaxuba xa kiri banxi kui. A na xeme mɔɔli kerima ne, a nun a serexe naxan bama Mange Alatala be.

¹³ Na xanbi, wo tan wo ya ye gbegbe raminima Alatala xa serexebade, barima wo naxe a mu wo xa serexe tongoma, a mu wama a xɔn sɔnɔn.

¹⁴ Wo n maxɔrinma «Munfe ra?» N a falama wo be. Wo gine naxan sugandi wo fonike temui, wo naxan xa futi xiri Alatala xa seedejɔxɔya kui, wo bara na gine yanfa.

¹⁵ Alatala xa mu adama daaxi, a a nii raso a fate? Adama mu die fenma xε Ala naxee ragrima a ma? Wo mɛen i wo nii

ma, wo naxa wo xa gine yanfa, wo naxan sɔto wo fonike temui.

¹⁶ Isirayila Marigi Alatala naxe, mɛepe i xa gine ra, nun gere tife, fee nan e ra n naxee xɔnxi. Wo mɛen i wo nii ma, wo naxa findi yanfante mixie ra.

Alatala xa kiiti

¹⁷ Wo bara Alatala ratagan wo xa woyenzi ra, kono wo fa maxɔrinyi tife, «Muxu a rataganxi di?» N xa wo yaabi. Wo a rataganxi a falafe ra, «Fe kobi rabama nan nafan Alatala ma, a na mixi mɔɔli nan fenma.» Wo man a rataganxi a falafe ra, «Ala kiitisa na minden?»

3

Ala xa kiiti

¹ «Wo wo ya ti, n fama ne n ma xeera xɛede naxan kira yailamma n be. Wo Marigi, wo naxan fenfe, a fama ne sode a xa hɔrɔmɔbanxi kui kerken na. Saate xeera, wo wama naxan xɔn, a na fafe. Mange Alatala xa masenyi nan na ki.»

² «A na fa, nde nɔma suusade a ra? Nde nɔma tide a ya i? Barima a luma ne alo xabure te naxan se raxunuma. A luma ne alo xɔsi base dugi xae naxan nawalima.

³ A fama ne gbeti raxunude, a a gbi ba. A Lewi xa die raseniyenma ne. A e raxunuma ne alo xɛema a nun gbeti, a e gbi ba. E xa findi serexedubee ra Alatala be naxee serexe bama tinxyi kui.»

⁴ «Na temui, Yudaya nun Darisalamu xa serexe rafanma ne Alatala ma alo temui dangixi, alo waxati fori.

⁵ N fama ne wo xa kiiti sade. N kiiti sama ne kerken na mandurulae, yɛnelae, wule falee, num mixi kobie ma naxee walike sare donna, naxee kaajɛ gineɛ, kiridie, nun xɔrɛe tɔɔrɔma. N kiiti sama ne mixie ma naxee mu gaaxuma n ya ra. Mange Alatala xa masenyi nan na ki.»

⁶ «N to findixi Alatala nan na, naxan mu a xui masarama, wo tan Yaxuba xa die tan mu faxa.

⁷ Kabi wo benbae xa temui, wo bara n ma seriye kana, wo bara a matandi. Yakoɔsi, wo xa gbilen n ma, n fan gbilenma ne wo yire. Mange Alatala xa masenyi nan na ki.»

«Kono wo na n maxɔrinfe, «Muxu xa gbilen i ma di?»

⁸ N fan xɔ wo maxɔrin. Adamadi nɔma a Marigi Ala muŋade? Kono wo tan yati bara n muŋa. Wo nu fa n maxɔrin, «Muxu bara muŋe muŋa i ma?» N xa wo yaabi. Wo bara n ma farilee nun n ma serexe muŋa.

⁹ N bara wo bɔnsœ birin danka na muŋe xa fe ra.

¹⁰ Wo xa fa farile birin na Ala xa banxi, farile ragatade, alako baloe xa lu n ma banxi kui. Wo xa n tan Mange Alatala mato, xa n mu fama barake gbegbe ragorode wo ma kelife koore naxan dangi wo xa se ragatadee ra.

¹¹ N nimasee faxama ne naxee wo xa xse nun wo xa weni bilie kanama. Mange Alatala xa masenyi nan na ki.

¹² Na temui si birin fama ne wo xa boxi xili falade nelexin boxi, barima barake na wo xonyi. Mange Alatala xa masenyi nan na ki.»

¹³ Alatala naxe, «Wo bara woyenyi xɔrɔxɔe fala n be, kono wo n maxɔrinfe, «Muxu bara woyenyi xɔrɔxɔe mundun fala i be?»

¹⁴ N xa wo yaabi. Wo naxe, «Geeni yo mu na Ala xa batui kui. Muxu bara a xa seriye susu, muxu bara tɔoro a xa fe ra, kono muxu geeni mundun sɔtɔxi Mange Alatala ra?»

¹⁵ Muxu tan be, mixi naxan a yete itema, a nelexinma ne, mixi kobi nan geenima, Ala matandila mu jaxankatama.»

¹⁶ Na woyenyi xanbi, mixi naxan nu gaaxuma Ala ya ra, e bara lu yire kerem, e wɔyen e boore ra. Alatala bara e xui me a fanyi ra. Na Ala yaragaaxuie xili bara sebe sebeli nde ra Ala ya i, barima e nu bara Alatala xili binya.

¹⁷ Mange Alatala naxe, «Nee findixi n ma pama yati yati nan na. N e ratangama ne kiti sa loxɔe alo baba naxan kinikinima a xa di fanyi ma.»

¹⁸ Na kui wo man fama ne mixi kobi nun mixi fanyi tagi rasa kolonde, Ala batulae nun Ala matandilae.»

¹⁹ «Na loxɔe fama ne. Ala fama ne te belebele ra yete igboe nun mixi kobie be. A e ganma ne alo sexe. Mange Alatala xa masenyi nan na ki. E xa fe sese mu luma naa.»

²⁰ Kono wo tan naxee gaaxuma n xili ya ra, n yalanyi rafama wo ma alo soge yalanyi naxan naminima geesegɛ. Wo birama ne Ala foxy ra nelexinyi kui alo ninge yore naxan birama nooge neene foxy ra.

²¹ Wo mixi jaaxuie maboronma ne alo xube naxan luma wo sanyi bun ma. N na na loxɔe rafalafe wo be. Mange Alatala xa masenyi nan na ki.»

²² «Wo xa ratu n ma konyi Munsa xa seriye ma, n yaamarie naxee fixi a ma Xorebe geya fari Isirayilakae birin be.»

²³ N fama ne Annabi Eliya xeede wo ma, beenu Alatala xa loxɔe belebele magaax-uxi xa fa.

²⁴ A babae nun e xa die de rafanma ne, xa na mu a ra, n fa wo xa boxi halakide.»

**Inyila Isa
Annabi Matiyu naxan
səbəxi
Masenyi nde yi Kitaabui
xa fe ra**

Kitaabui naxan xili «Inyila Isa,» a doxō naani na a ra. Namijonme naani nan taruxuie səbə Ala Xaxili Seniyenxi saabui ra naxee lanxi Inyila Isa nan ma. E xili ne Matiyu, Maraki, Luki, nun Yaya.

Isa keli xanbi dunija, Annabi Matiyu naxa yi Kitaabui səbə, a xa Isa xa dunijeigiri birin masen alako mixie xa a kolon, a Isa findixi Ala xa Mixi Sugandixi nan na. A sebə Gireki xui ne, kono muxu bara a madangi Soso xui alako Sosoe fan xa no a fahaamude.

Isa xa kaabanako gbegbe səbəxi yi Kitaabui kui alako mixie xa a senbe kolon, Ala senbe naxan fixi a ma. A furemae rayalan ne, a jinne ragbilen mixie foxo ra. Annabi Matiyu bara wa mixie xa Isa xa kawandie fan kolon. Isa to mixie xaran Ala xa masenyi ra, e naxa a kolon, a a nöndi yati yati nan masenma. A dönxœ ra, yi Kitaabui Isa faxa ki nan dentegé sama nun a keli ki faxe ma.

Na birin nöma fahaamui fide won ma, won xa a kolon nde na Isa ra. Won lönni naxan sötöma yi Kitaabui kui, a nöma won malide won ma dunijeigiri kui, a man nöma won malide aligiyama. Ala xa a lu won xaxili ma. Amina.

**Inyila Isa
Annabi Matiyu naxan
səbəxi**

Isa benbae

(*Luki 3:23-38*)

¹ Isa, Ala xa Mixi Sugandixi naxan fatan Dawuda nun Iburahima bɔnsœ̄ ra, a benbae xilie nan yi ki:

² Iburahima naxa Isiyaga soto.

Isiyaga naxa Yaxuba soto.

Yaxuba naxa Yuda nun a taarae nun a xunyae soto.

³ Yuda naxa Peresi nun Sera soto, Tamari xa die.

Peresi naxa Xesiron soto.

Xesiron naxa Arami soto.

⁴ Arami naxa Aminadabo soto.

Aminadabo naxa Naxason soto.

Naxason naxa Salimon soto.

⁵ Salimon naxa Boosu soto, Raxabi xa di. Boosu naxa Obedo soto, Ruti xa di.

⁶ Obedo naxa Yisayi soto.

Yisayi naxa Dawuda soto.

Mange Dawuda naxa Sulemani soto

Uriya xa gine saabui ra.

⁷ Sulemani naxa Robowami soto.

Robowami naxa Abiya soto.

Abiya naxa Asa soto.

⁸ Asa naxa Yehosafati soto.

Yehosafati naxa Yehorami soto.

Yehorami naxa Yusiya soto.

⁹ Yusiya naxa Yotami soto.

Yotami naxa Axasi soto.

Axasi naxa Xesekiya soto.

¹⁰ Xesekiya naxa Manasi soto.

Manasi naxa Amon soto.

Amon naxa Yosiya soto.

¹¹ Yosiya naxa Yekoniya nun a xunyae soto, Isirayilakae xaninxı Babilon temui naxe.

¹² E to siga Babilon, Yekoniya naxa Salatiyeli soto.

Salatiyeli naxa Sorobabeli soto.

¹³ Sorobabeli naxa Abiyudi soto.

Abiyudi naxa Eliyakimi soto.

Eliyakimi naxa Asoro soto.

¹⁴ Asoro naxa Sadoki soto.

Sadoki naxa Aximi soto.

Aximi naxa Eliyudi soto.

¹⁵ Eliyudi naxa Eleyasari soto.

Eleyasari naxa Matan soto.

Matan naxa Yaxuba soto.

¹⁶ Yaxuba naxa Yusufu soto.

Yusufu naxa Mariyama doxo.

Mariyama nan findi Isa nga ra, naxan xili Ala xa Mixi Sugandixi.

¹⁷ A birin nalanxi benba doxo fu nun naani, keli Iburahima ma sa doxo Dawuda ra. A birin nalanxi benba doxo fu nun naani, keli Dawuda ma, han Isirayilakae siga temui naxe Babilon. A birin nalanxi benba doxo fu nun naani, keli Isirayilakae siga temui ma Babilon, han a sa doxo Ala xa Mixi Sugandixi xa waxati ra.

Isa bari ki naxe

(*Luki 1:26-38, 2:1-7*)

¹⁸ Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa bari raba yi ki ne: Yusufu nu bara Isa nga Mariyama xa kote doxo, kono beenun e xa kafu, Mariyama naxa teegę Ala Xaxili Seniyenxi xa kaabanako saabui ra.

¹⁹ A xa mōri Yusufu to findixi tinxintœ̄ ra, a mu nu waxi Mariyama xili kanafe. A naxa nate tongo e xa fatan gundopočjona kui.

²⁰ A nu a mapoxunma na fe ma temui naxe, Marigi xa maleke nde naxa mini a ma xiye kui, a a masen a bę, «Yusufu, i tan naxan kelixi Dawuda bɔnsœ̄, i naxa gaaxu i xa gine Mariyama futife ra, barima a teegexi di naxan ma, a fatanxi Ala Xaxili Seniyenxi xa kaabanako nan na.

²¹ Mariyama fama di xëmë nan baride. I xa a xili sa Isa, barima a tan nan fama a xa jama rakiside e xa yunubie ma.»

²² Na birin naba ne alako Marigi naxan masen namijonme saabui ra, a xa kamali alo a sebexi Kitaabui kui ki naxe,

²³ «Ginedimedi teegema ne, a di xëmë bari. E a xili falama ne Emanuweli.»

Na nan na ki, «Ala na won ya ma.»

²⁴ Yusufu to xunu, a naxa Marigi xa maleke xa yaamari rabatu, a a xa gine xa futi xiri.

²⁵ Kono a mu a kolon gine ra han Mariyama xa di xëmë bari xanbi. A naxa na di xili sa Isa.

2

Karamoxoe Isa binyafe

¹ Isa bari Betelëemu taa nan kui, Yudaya boxi ma, mange Herode xa namane. Na waxati, karamoxoe ndee naxa fa Darisalamu keli sogetede biri ra,

² e naxa maxorinyi ti, e naxe, «Yuwifie xa mange naxan baxi baride, a na minden? Muxu faxi ne muxu xa fa suyidi a be, barima muxu bara a xa tunbui to sogetede biri.»

³ Mange Herode to na fe me, a tan nun Darisalamuka birin naxa kontofili.

⁴ A naxa serexedube kuntigie nun seriye karamoxoe malan, a xa e maxorin Ala xa Mixi Sugandixi barima dennaxe.

⁵ E naxa a yaabi, «A barima Betelëemu taa nan kui, Yudaya boxi ma, barima namijonme a sebexi,

⁶ «I tan Betelëemu, naxan na Yudaya boxi ma, i tide mu xurun Yudaya taa xungbee ya ma, barima mange fama kelide i tan Betelëemu ne, naxan n ma Isirayila jama rajerema, alo xuruse demadonyi xurusee rajerema ki naxe.»

⁷ Na kui, Herode naxa na karamoxoe xili gundo ra, a e maxorin tunbui minixi waxati naxan ma.

⁸ Na dangi xanbi, a naxa e xës Betelëemu yi xëeraya ra, «Wo siga, wo xa sa wakili yi diyore fenfe ra. Wo na a to, wo xa fa n nakolon alako n fan xa sa suyidi a be.»

⁹ Karamoxoe to ge mange xui ramede, e naxa siga. E man naxa tunbui to, e sa naxan to sogetede biri ra. Tunbui naxa pere e ya ra han a naxa ti diyore yire xun ma.

¹⁰ E to tunbui to, e naxa sëewa ki fanyi ra.

¹¹ E naxa so banxi kui, e naxa diyore to a nga Mariyama yi ra. E naxa e magoro boxi, e suyidi diyore be. Na temui, e naxa

sanbasee ramini e xa kote kui, e xëxma, surayi fanyi, nun miri labunde fi diyore ma.

¹² Na dangi xanbi, Ala to nu bara e rakolon xiye kui a a mu lanma e xa gbilen Herode yire, e naxa gbilen e xa boxi ma kira gbete ra.

Isa xaninfé Misira

¹³ Karamoxoe siga xanbi, Marigi xa maleke naxa mini Yusufu ma xiye kui, a a masen a be, «Keli. Diyore nun a nga xanin Misira boxi ma. Wo xa lu mènni han n woyenma i be temui naxe, barima Herode diyore fenma ne alako a xa a faxa.»

¹⁴ Yusufu naxa keli koe ra, a diyore nun a nga xanin Misira.

¹⁵ E naxa lu mènni han Herode naxa faxa, alako Marigi naxan masen namijonme saabui ra, a xa kamali, «N bara n ma di xili, a xa keli Misira.»

Herode diyoree faxafe

¹⁶ Herode to a kolon a karamoxoe bara a madaxu, a boje naxa te a jaaxi ra. A naxa yaamari fi, di xëmë birin xa faxa Betelëemu nun a rabilinyi birin, naxee mu nu ne saxan soto sinden. A na nate tongo na karamoxoe xa tunbui to temui nan ma.

¹⁷ Na kui, Annabi Yeremi xa masenyi naxa kamali,

¹⁸ «Xui nde bara me Rama, wa xui nun sunnuniyi gbegbe na a ra. Raxele wama a xa die nan ma fe ra, a mu tinxi mixi yo xa a madundu barima die mu a be sonon dunijne.»

Isa nun a barimixie gbilenfe

¹⁹ Herode to faxa, Marigi xa maleke naxa mini Yusufu ma xiye kui Misira boxi ma.

²⁰ A naxa a masen a be, «Keli, diyore nun a nga tongo, i xa gbilen e ra Isirayila boxi ma, barima naxee nu waxi diyore faxafe, e bara faxa.»

²¹ Yusufu naxa keli, a naxa diyore nun a nga tongo, e gbilen Isirayila boxi ma.

²² Kono Yusufu to a me a Araxelusi nan findixi Yudaya mange ra a baba Herode noxoe ra, a naxa gaaxu sode naa. Ala to woyen a ra xiye kui, a naxa siga Galile boxi ma,

²³ a sa sabati Nasareti. Na raba ne alako namijonmee xa masenyi xa kamali, naxan a masenxi, «A xili falama ne, «Nasaretika.»

3

Annabi Yaya kawandi tife

(Maraki 1:2-11, Luki 3:1-22, Yaya 1:19-

34)

¹ Na waxati Annabi Yaya Xunxa naxa kawandi ti folo Yudaya gbengberen yire.

4

² A nu a masen, «Wo tuubi, barima Ala xa mangeya niini bara makore.»

³ Annabi Esayi nu Annabi Yaya nan ma fe falafe, a to a masen, «Mixi nde a xui itema gbengberen yire, «Wo kira yailan Marigi be, wo kirae matinxin a ya ra.»»

⁴ Nôxomé xabe donma nan nu ragoroxi Yaya ma, beleti kiri daaxi nu xirixi a tagi. A nu baloma katoe nun wula kumi nan na.

⁵ Darisalamukae, Yudayakae, nun mixi naxee birin nu sabatixi Yuruden xure rabilinyi, e nu sigama a yire.

⁶ E nu e xa yunubie masenma kene ma, Yaya fan nu e xunxama Yuruden xure xoora Ala xa fe ra.

⁷ Kono Annabi Yaya to Farisenie nun Saduseni gbegbe to fa ra e xa e xunxa ye xoora, a naxa a masen e be, «Wo tan boximase bonsoe! Nde wo rakolonxi wo xa wo gi Ala xa xone ma naxan na fafe?»

⁸ Wo xa fe fanyi nan naba naxan a masenma a wo bara tuubi.

⁹ Wo naxa a fala wo yete ma, «Iburahima nan na muxu benba ra,» barima Ala nomma yi gemee mafindide Iburahima xa die ra.

¹⁰ Beera jan na wurie sanke ma a xa e bille sege. Wuri naxan yo mu bogi fanyi raminima, a segerma ne, a woli te i.

¹¹ N tan wo xunxama ye nan xoora wo xa tuubi xa fe ra, kono naxan fama fade n xanbi ra, na senbe gbo n tan be. Na binye mu na n tan yi ra hali a xa sankiri maxaninfe ra. A tan nan Ala Xaxili Seniyenxi ragoroma wo ma, a tan nan wo xunxama te ra.

¹² A xa segerenyi suxuxi a yi ra, a maale nun a lagi yegetima naxan na lonyi ma. A maale rasoma a xa bili kui, kono a lagi tan ganma te ra naxan mu xubenma.»

Isa xunxafe

(Maraki 1:9-11, Luki 3:21-22, Yaya 1:32-

34)

¹³ Na temui Isa naxa keli Galile, fafe ra Yaya yire Yuruden xure, alako Yaya xa a xunxa ye xoora.

¹⁴ Kono Yaya mu nu tinxi na fe ra. A naxa a fala, «N tan nan hayi a ma i tan xa n xunxa ye xoora, kono i tan nan fa faxi n tan xa i xunxa ye xoora?»

¹⁵ Isa naxa a yaabi, «Yakosi, a xa raba yi ki, barima a lanma won xa fe birin naba a seriye ki ma.» Na kui, Yaya naxa tin a ra.

¹⁶ Isa xun to xa, a naxa te ye xoora, koore naxa rabi, a naxa Ala Xaxili Seniyenxi to goro ra a ma alo ganbe.

¹⁷ Xui nde naxa me keli koore ma, a a masen, «N ma Di maxanuxi nan yi ki naxan n kenenxi ki fanyi ra.»

*Sentane katafe a xa Isa ratantan
(Maraki 1:12-13, Luki 4:1-13)*

¹ Ala Xaxili naxa Isa xun ti gbengberenyi ma alako Ibulisa xa sa kata a xa a ratantan.

² Isa to nu bara sun xi tongo naani, koe nun yanyi, kaame nu na a ma.

³ Maratantanma to maso a ra, a naxa a fala a be, «Xa Ala xa Di nan i ra, yaamari fi yi gemee xa findi taami ra.»

⁴ Isa naxa a yaabi, «A sebexi Kitaabui kui, «Mixi mu baloma taami gbansan xa ra. Ala xa masenyi birin findixi baloe nan na adama be.»»

⁵ Ibulisa naxa a xanin Darisalamu, taa seniyenxi, a ti Ala xa horomobanxi fari, yire itexi.

⁶ A naxa a fala a be, «Xa Ala xa Di nan lanxi i ma, tugan, barima a sebexi, «Ala yaamari fima ne a xa malek ee ma i xa fe ra,»
«e e belexee rasoma ne i bun ma,
e i ralaxun alako i sanyi naxa din geme ra.»»

⁷ Isa naxa a yaabi, «Iyo, kono a man sebexi Kitaabui kui, «I naxa i Marigi Ala mato.»»

⁸ Ibulisa man naxa a xanin geya itexi fari, a fa dunija mangeya birin masen a be, e nun e xa dariye.

⁹ A naxa a fala a be, «N yi birin fima ne i ma xa i suyidi n be, i n batu.»

¹⁰ Isa naxa a yaabi, «Sentane, keli be! A sebexi Kitaabui kui, «I xa i Marigi Ala gbansan nan batu, i xa suyidi a keran nan be.»»

¹¹ Na woyenyi dangi xanbi, Ibulisa naxa keli a xun. Malek ee naxa e maso Isa ra, e a senbe so.

*Isa a xa wali fôlôfe Galile boxi ma
(Maraki 1:14-20, Luki 4:14-15)*

¹² Isa to a me a Yaya bara sa geeli, a naxa gibile Galile boxi ma.

¹³ A naxa keli Nasareti taa kui, a sa sabati Kaperenamu, taa nde naxan nu na baa de ra, Sabulon nun Nafatali boxi ma.

¹⁴ Na naxa raba alako Annabi Esayi xa masen yi xa kamali,

¹⁵ «Sabulon nun Nafatali boxi,
naxee na kira ra sigafe baa de ra Yuruden naakiri,
wo findixi Galile boxi nan na naxan na si
gbetee belexe.

¹⁶ Namane naxan doxoxi dimi kui,
e bara naiyalanyi belebele to.
Naxee doxoxi faxe xa dimi kui,
naiyalanyi bara mini e be.»

¹⁷ Keli na temui ma, Isa naxa kawandi ti folo, a nu a fala, «Wo tuubi, barima Ala xa mangeya niini bara makore.»

*Isa a fôxirabire singee xilife
(Maraki 1:16-20, Luki 5:1-11)*

¹⁸ Isa to nu jerefe Galile baa de ra, a naxa xeme firin to e na yele wolife. Yexesuxue nan nu e ra, Simon, naxan xili Piyeri, a nun a xunya Andire.

¹⁹ Isa naxa a fala e be, «Wo bira n fôxo ra. Temui dangixi wo nu yele nan sunxuma, kono yakosi n a niyama wo xa nu mixie nan soto n be.»

²⁰ E naxa e xa yele lu na keran na, e bira Isa fôxo ra.

²¹ E to siga, e naxa xeme firin gbete to, Sebede xa di Yaki nun a xunya Yaya. E nu na yele madegefe kunkui kui e baba Sebede fe ma. Isa naxa e xili,

²² e fan naxa kunkui nun e baba lu na keran na, e bira Isa fôxo ra.

*Isa mixie kawandife nun furemae ray-alanfe
(Luki 6:17-19)*

²³ Na xanbi Isa naxa Galile boxi birin isa folo. A nu mixie xaranma e xa salidee kui, a nu e kawandi Ala xa mangeya niini xa xibaaru fanyi ra, a nu furema mooli birin nayalan nama ya ma.

²⁴ A xili naxa te Siriya boxi birin ma. Mixie naxa fa furema mooli birin na a xon ma. E nu fama mixie ra naxee nu na toorofo a paaxi ra, jinne nu naxee fôxo ra, bira fure nu na naxee ma, a nun namatee. Isa nu e birin nayalanma.

²⁵ Nama gbegbe naxa bira a fôxo ra kelife Galile boxi ma, Taa Fu boxi, Darisalamu, Yudaya, nun boxi naxan na Yuruden naakiri ma.

5

*Isa xa kawandi geya fari
(Maraki 3:13, Luki 6:12-13)*

¹ Isa to nama to, a naxa te geya fari, a a magoro. A fôxirabiree naxa e makore a ra.

² A naxa masenyi ti folo e be.

*Ala seewe fima naxee ma
(Luki 6:20-26)*

³ «Seewe na mixie be naxee e yete magoroma, barima e fama ne sode Ala xa mangeya niini bun ma.

⁴ Seewe na mixie be naxee wama, barima e fama ne madundude.

⁵ Seewe na mixie be naxee dijema, boxi findima e tan nan ke ra.

⁶ Seewe na mixie be naxee wama tinxinyi xon,

alo kaametoe wama donse xon ma ki naxe, barima e a sotoma ne.

⁷ Seewe na mixie be naxee kinikinima e booree ma,

barima Ala kinikinima ne e fan ma.

⁸ Seewe na mixie be naxee boje fiix,

barima e Ala toma ne a xa fonisireya kui.

⁹ Seewe na mixie be naxee lanyi fenma e nun mixie tagi,

barima e xili falama ne Ala xa die.

¹⁰ Seewe na mixie be naxee paxankataxi tinxinyi xa fe ra,

barima e soma ne Ala xa mangeya niini bun ma.»

¹¹ «Seewe na wo be e na wo konbi, e na wo paxankata, e na wule nun fe kobi mooli birin fala wo xun ma n ma fe ra.

¹² Wo xa jelexin, wo xa seewa, barima wo baraayi gboma ne ariyanna. Beenun wo xa bari, e namijonmee fan paxankata na ki ne.»

Fôxe nun naiyalanyi

(Maraki 9:50, 4:21, Luki 14:34-35, 8:16, 11:33)

¹³ «Wo maniyaxi fôxe nan na yi dunjia adamadie ya ma, kono xa fôxe mehemexenyi bara ba, a fa mehemexenma di? A tide yo mu na kore, fo a woli tande, mixie jere a fari.

¹⁴ Wo maniyaxi naiyalanyi nan na yi dunjia adamadie ya ma. Taa naxan doxoxi geya fari, na mu nomu noxunde.

¹⁵ Lanpui mu radexema a xa doxo debe bun ma. A doxoma lanpui doxose nan fari alako a xa banxi kui iyalan birin be.

¹⁶ Wo xa naiyalanyi fan xa yanba na ki adamadie ya ma, alako e xa wo xa kewali fanyie to, e wo Baba matoxo naxan na ariyanna.»

Annabi Munsa nun namijonmee xa seriye

¹⁷ «Wo naxa a mapoxun a n faxi ne n xa Tawureta Munsa nun namijonmee xa seriye ba a i. N mu faxi e bade xe, n faxi ne alako n xa e rakamali.

¹⁸ N xa nondi fala wo be, danmi koore nun boxi na na, hali sigire keran mu bama Ala xa seriye ra, fo a birin kamali.

¹⁹ Na kui, mixi yo Ala xa yaamari keran matandi, na yaamari xurun kiyoki, a man fa mixi gbete ratantan na kui, a kanyi fan xili xurunma ne birin be Ala xa mangeya niini bun ma. Kono mixi yo Ala xa seriye rabatu, a mixi gbete xaran na ra, na kanyi xunnakeli nan sotoma Ala xa mangeya niini bun ma.

²⁰ N xa a fala wo be, xa wo xa tinxinyi mu dangi seriye karamoxoe nun Farisenie gbe ra, wo mu soma Ala xa mangeya niini bun ma abadan.»

Faxe tife, xone, nun lanyi

(Maraki 11:25, Luki 12:57-59)

²¹ «Wo a kolon wo benbae yamari naxan na, *«Wo naxa faxe ti. Faxeti makiitima ne.»*

²² Kono n tan xa a fala wo be, naxan yo boje na te a ngaxakerenyi xili ma,

na kanyi makiitima ne. Naxan na a fala ngaxakerenyi be, «I tan dugula», na kanyi makiitima ne kiitisa xungbee ya i. Naxan na a fala a be, «I tan xaxilitare!», na kanyi wolima ne yahannama te xoora.»

²³ «Na kui, xa wo bara siga serexē bade, wo fa ratu a wo ngaxakerenyi xonoxi wo ma fe nde ma,

²⁴ wo xa wo xa serexē lu serexēbade fe ma sinden, wo siga wo ngaxakerenyi yire. Wo xa lanyi xiri wo nun wo ngaxakerenyi tagi, wo fa gibil wo xa serexē bade.»

²⁵ «I xa kata wo nun i kalamuma xa lan sinnanyi ma, wo na kira xon ma temui naxe. Xa na mu a ra a i xaninma kiitisa yire, kiitisa fan i so kōsibili yi ra, na fan i sa geeli.

²⁶ N xa nōndi fala i be, i mu minima menni fo i kōbiri birin fi han batanka dōnxe.»

Yene nun mixi ratantanse
(Matiyu 18:8-9, Maraki 9:43, 9:47-48)

²⁷ «Wo a kolon wo benbae yamari naxan na, «Wo naxa yene raba.»

²⁸ Kōnō n tan xa a fala wo be, naxan yo a ya ti gine nde ra mile kui, na kanyi bara ge yene rabade a boje kui.

²⁹ Xa i yirefan ya findima i ratantanse ra, a ba na, a wōle. Fate yire nde bafe na, na fisā dine i fate gundi birin wolife yahannama.

³⁰ Xa i yirefan belexē findima i ratantanse ra, a bolon, a wōle. Fate salonse nde bolonfe, na fisā dine i fate gundi birin wolife yahannama.»

Xeme nun gine fatanfe
(Matiyu 19:7-9, Maraki 10:4-5, 10:10-12, Luk 16:18)

³¹ «A man masenxi ne, «Naxan wama mēeße a xa gine ra, a xa fatan kēedi so a yi ra.»

³² Kōnō n tan xa a fala wo be, naxan yo mēeße a xa gine ra, xa a xa gine mu yene xa rabaxi, na kanyi bara a niya na gine xa findi yenela ra a na dōxō xeme gbete xon ma temui naxe. Xeme naxan fan na gine dōxōma e mēeße naxan na, a fan bara findi yenela ra.»

Marakali

³³ «Wo a kolon wo benbae yamari naxan na, «Wo naxa wo xa marakali kana, wo xa a rakamali ne Marigi be.»

³⁴ Kōnō n tan xa a fala wo be, wo naxa wo kali feo! Wo naxa wo kali koore ra, barima Ala xa kibanyi nan a ra.

³⁵ Wo naxa wo kali boxi ra, barima Ala sanyi tide na a ra. Wo naxa wo kali Darisalamu ra, barima Mange Xungbe xa taa nan a ra.

³⁶ Wo naxa wo kali wo yete xunyi ra, barima wo mu nōma xunsexe kerent na fuguade, wo mu nōma a foordre.

³⁷ Wo xa nōndi fala. Xa iyo nan a ra, wo xa a fala «iyo». Xa ade nan a ra, wo xa a fala «ade». Sese sa na xun ma, a fatanxi Sentane nan ma.»

Gbejoxē
(Luki 6:29-30)

³⁸ «Wo a kolon wo yamari naxan na, «Wo xa ya jōxō ya ra, wo xa jinyi jōxō jinyi ra.»

³⁹ Kōnō n tan xa a fala wo be, wo naxa mixi kobi gere. Xa mixi nde wo xere garin, wo xa boore seeti fan ti a be.

⁴⁰ Xa mixi nde wama wo xaninfe kiiti banxi, alako a xa donma ba wo yi ra, wo xa wo xa guba fan lu a yi.

⁴¹ Xa mixi nde wo karaxan wo xa a mati jere kui kilo kerent, wo xa a mati kilo firin.

⁴² Naxan na i makula, i xa a ki. Naxan wama se nde yofufe i ma, i naxa tondi a be.»

Yaxuie xanufe
(Luki 6:27-28, 6:32-36)

⁴³ «Wo a kolon wo yamarixi naxan na, «Wo xa wo boore xanu, wo xa wo yaxui xon.»

⁴⁴ Kōnō n tan xa a fala wo be, wo xa wo yaxuie xanu, wo xa Ala maxandi mixie be naxee wo paxankatama.

⁴⁵ Na kui, wo findima wo Baba xa die ra naxan na ariyanna, naxan kuye ibama tinxintōee nun tinxintaree be, naxan tune ragoroma mixi fanyie nun mixi kobie be.

⁴⁶ Xa wo sa mixie gbansan nan xanuma, naxee wo fan xanuxi, wo baraayi mundun sotoma na kui? Hali duuti maxili kobie na mōoli rabama.

⁴⁷ Xa wo sa wo ngaxakerenyie gbansan nan xēebuma, wo munfe rabafe naxan findi fe nēene ra na kui? Hali kaafirie na mōoli rabama.

⁴⁸ Na kui, wo xa tinxinyi nun marafanyi xa kamali, alo wo naxan toxi wo Baba ra naxan na ariyanna.»

6

Mixi kife

¹ «Wo naxa fe fanyi raba mixie ya tote ra e xa wo xa tinxinyi to, xa na mu a ra wo mu baraayi yo sotoma wo Baba ra, naxan na ariyanna.

² Na kui, i ne mixi kima, i naxa a sigi sa dunjipa birin be alo filankafuie a rabama ki naxē salide nun taa ma, alako mixie xa e matoxo. N xa nōndi fala wo be, e bara ge e xa wali sare birin sotōde.

³ I ne mixi kima i yirefanyi ra, koola naxa a kolon.

⁴ I xa mixi ki suture nan na. Na kui, i Baba Ala naxan gundo birin kolon, a fama ne na sare ragbilende i ma.»

Ala maxandife
(Luki 11:2-4)

⁵ «Wo ne salima, wo naxa lu alo filankafuie naxee salima, e tixi salidee kui nun kira de ra alako mixie xa e to. N xa nondi fala wo be, e bara ge e xa wali sare birin sotode.»

⁶ Kono i tan ne salima, siga i xa banxi yire nde noxunyi kui, i naade ragali, i Ala maxandi naxan mu toma. Na kui, i Baba Ala naxan gundo fe birin toxi, a fama ne i sare fide.»

⁷ «Wo ne Ala maxandima, wo naxa wo xa woyenyi rawuya fufafu, alo kaafiri naxee laxi a ra a e xa duba suxuma e xa woyenyi radiganxie nan saabui ra.»

⁸ Wo naxa lu alo e tan, barima wo Baba Ala wo hayi kolon beenun wo xa a maxandi.»

⁹ «Wo lan wo xa sali yi ki ne:
«Muxu Baba naxan na ariyanna,
dunija birin xa i xili seniyenxi kolon.
10 I xa mangeya xa fa.
I sago xa raba dunija ma,
alo a rabama ariyanna ki naxe.
11 Baloe fi muxu ma to loxoe,
muxu hayi na naxan ma.
12 Dijne muxu xa yunubie ma,
alo muxu fan dijne mixie haakee ma ki
naxe,
naxee bara fe kobi niya muxu ra.
13 I naxa muxu ti maratantanyi kira xon,
i xa muxu ratanga Sentane ma.
I tan nan gbe na mangeya, senbe, nun
binye ra abadan.
Amina.»»

¹⁴ «Xa wo dijne mixie haakee ma, wo Baba naxan na ariyanna, a fan dijne ma ne wo ma,

¹⁵ kono xa wo mu dijne mixie ma, wo Baba naxan na ariyanna, a fan mu dijne ma wo xa yunubie ma.»

Sunyi sxufie

¹⁶ «Wo ne sunyi sxuxuma, wo naxa wo yatagi ixono alo filankafuie e yatagi ixonoma ki naxe, mixie xa a kolon a e na sunyi. N xa nondi fala wo be, e bara ge e xa wali sare birin sotode.»

¹⁷ Kono i tan ne sunyi sxuxuma, i xa ture sa i xunyi ma, i i yatagi maxa,

¹⁸ alako mixie naxa a kolon a i na sunyi. Na kui, i Baba Ala naxan mu toma, naxan man gundo fe birin toxi, a fama ne i sare fide.»

Harige
(Luki 11:33-36, 16:13)

¹⁹ «Wo naxa wo harige malan dunija ma, nimasee nun xɔrixɔri a xun nakanama dənnaxe, xa na mu a ra mujetie nōma a mujade banxi kui dənnaxe.»

²⁰ Wo xa wo harige malan ariyanna ne, nimasee nun xɔrixɔri mu kanari sama dənnaxe, mujetie fan mu muje tima dənnaxe.»

²¹ Wo harige na dənnaxe, wo boje fan luma naa ne.»

²² «Ya nan na fate xa lanpui ra. Xa i ya fan, i fate birin iyalanma ne,

²³ kono xa i ya mu fan, i fate luma dimi nan kui. Na kui, xa i xa naiyalanyi bara findi dimi ra, na dimi ifɔɔrɔ de!»

²⁴ «Mixi yo mu nōma lude marigi firin xa yaamari bun ma, barima a fama marigi keren xonde, a boore maxanu. A xirima keren na, a boore rabolo. Wo mu nōma Ala nun naafuli batude temui keren.»

Kontofili
(Luki 12:22-32)

²⁵ «Na nan a toxi, n xa a fala wo be, wo naxa kontofili baloe xa fe ra wo hayi na naxan ma yi dunjeigiri kui, xa na mu a ra, dugie xa fe ra wo naxee ragoroma wo fate ma. Wo xa dunjeigiri tide mu gbo donse be? Wo fate tide mu gbo dugie be?

²⁶ Wo xonie mato koore ma. E mu sansi sima, e mu xe xabama, e mu donse ragatama bilie kui, kono wo Baba naxan na ariyanna, a baloma. Wo tan mu dangi na xonie ra?

²⁷ Nde nōma hali xi keren sade a xa simaya xun a xa kontofili saabui ra?

²⁸ Munfe ra wo kontofilima wo xa sosee xa fe ra? Wo sansi fuge tofanyie mato, e minima wula sansie ma ki naxe. E mu walima, e mu woligese yailanma,

²⁹ kono n xa a fala wo be, hali mang Sulemani xa dariye birin kui, a xa sosee mu nu tofan alo na sansi fuge keren.

³⁰ Xa Ala sansi meenima yi ki ne, sansi naxan na na to, tina a gan, a mu meenima wo fan ma? Wo xa danxaniya xurun!»

³¹ «Na kui, wo naxa kontofili a falafe ra, «Muxu munse donna? Muxu munse minma? Muxu munse ragoroma muxu ma?»

³² Kaafirie birama na fe mooli nan tun foxo ra. Anun, wo Baba naxan na ariyanna, a a kolon wo hayi na na se birin ma.

³³ Na kui, wo xa Ala xa mangeya niini nun a xa tinxinyi nan singe fen, a na se donxoe birin fan fima ne wo ma.

³⁴ Wo naxa kontofili tina xa fe ra, barima tina a joxo sama a yete xon. Loxoe birin nun a xa toore nan a ra.»

7

*Wuri fufi nun xebenyi
(Luki 6:37-42)*

¹ «Wo naxa wo yete findi wo boore adama kewalie makiitima ra, alako kiiti naxa kana wo fan na Ala yi.

² Wo mixi makiitima ki naxe, wo fan makiitima na ki ne. Wo maniyase naxan nawalima booree be, na nan nawalima wo fan be.

³ Munfe ra i wuri fufi toma i ngaxakerenyi ya ma, a fa li i mu xebenyi toxi naxan na i tan yete ya ma?

⁴ I nomá a falade i ngaxakerenyi be di, «A lu n xa wuri fufi ba i ya ma,» xa a sa li xebenyi nan na i tan yete ya ma?

⁵ I tan filankafui, xebenyi nan singe ba i yete ya ma. Na ba xanbi, i nomá ne se igbede a fanyi ra, alako i xa wuri fufi ba i ngaxakerenyi fan ya ma.»

Se seniyenxi sofe baree yi ra

⁶ «Wo naxa se seniyenxi so baree yi ra, xa na mu a ra e e ya rafindima ne wo ma, e wo maxin. Wo naxa gème tofanyie woli xosse bun ma, xa na mu a ra e e maboronma nan tui.»

*Baba Ala maxandife
(Luki 11:9-13)*

⁷ «Wo maxandi ti, wo a sotoma ne. Wo fenyi ti, wo a toma ne.

Wo naade kónkon, a rabima ne wo be.

⁸ Mixi naxan birin maxandi tima, a a sotoma ne.

Mixi naxan fenyi tima, a a toma ne.

Mixi naxan naade kónkonma, a rabima ne a be.»

⁹ «Babé mundun na wo ya ma naxan xa di taami maxorinma a ma, a sa gème so a yi ra?»

¹⁰ Xa na mu a ra, a boximase so a yi, a xa di na a maxorin yexe ma?»

¹¹ Xa wo tan mixi kobie fata se fanyie fide wo xa die ma, wo Baba Ala naxan na ariyanna, a dangi wo ra pon! A fe fanyie fima ne a maxandimae ma.»

*Mixi lanma a xa naxan naba a boore adama be
(Luki 6:31)*

¹² «Wo wama mixie xa naxan birin naba wo be, wo fan xa na nan naba e be. Tawureta Munsa nun namipónmee xa Kitaabuie birin nalanxi nan na ki.»

*Naade ixutuxi nun a igbe
(Luki 13:23-24)*

¹³ «Wo xa so naade ixutuxi nan na, barima naade igbe mixi rasigama gbaloe nan ma. Kira naxan mixi xaninma gbaloe ma, a jere mu xono. Mixi gbegbe soma

naade igbe nan na, mixi gbegbe gbaloe kira nan suxuma.

¹⁴ Kono naade ixutuxi rabima kisi nan ma. Kira naxan mixi xaninma kisi ma, a jere xono. Mixi mu gbo naxee na naade nun na kira toma.»

*Wuri bili kolonma a bogi nan ma
(Luki 6:43-44)*

¹⁵ «Wo wo yete ratanga wule falee ma naxee e yete findixi namipónmee ra. E fama wóyenyi joxunme ra wo ma, kono e janige mu fan feo!

¹⁶ Wo e kolonma e xa kewali nan ma. Kusu bama baagi bili kon na? Xore bama tunbe bili ma?

¹⁷ Sansi fanyi bogi fanyi nan naminima, sansi kobi fan bogi kobi nan naminima.

¹⁸ Sansi fanyi mu nomá bogi kobi raminide, sansi kobi fan mu nomá bogi fanyi raminide.

¹⁹ Sansi naxan mu bogi fanyi raminima, a segema ne, a woli te i.

²⁰ Na kui, wo na mixie kolonma e xa kewali nan ma.»

*Naxee mu Ala sagoe rabama
(Luki 6:46, 13:25-27)*

²¹ «Mixi naxee a falama n be, «N Marigi, n Marigi,» e birin xa mu soma Ala xa mangeya niini bun ma, fo naxee n Baba sagoe rabama naxan na ariyanna.

²² Na loxoe mixi gbegbe a falama ne n be, «Muxu Marigi, muxu Marigi, muxu mu woyen xe i xili ra? Muxu mu jinnee keri xe i xili ra? Muxu mu kaabanako gbegbe raba xe i xili ra?»

²³ Na temui n nee yaabima ne, «N mu wo kolon feo! Wo tan fe kobi rabae, wo keli n ya i.»

*Banxiti firin xa taali
(Luki 6:47-49)*

²⁴ «Na kui, mixi naxan na n ma masenyi rame, a fa a rabatu, na kanyi maniya xaxilima ra naxan a xa banxi bili ti fanye ma.

²⁵ Tuné naxa fa, xuree naxa banbaran ye, foye naxa mini a nu banxi mabonbo, kono banxi mu bira, barima a nu tixi fanye nan fari.

²⁶ Kono mixi naxan n ma masenyi rame, a mu a rabatu, na kanyi maniya mixi xaxilitare ra naxan a xa banxi tixi meyenyi fari.

²⁷ Tuné naxa fa, xuree naxa banbaran ye, foye naxa mini a nu banxi mabonbo, banxi fan naxa bira, a kana a paaxi ra.»

²⁸ Isa to ge yi fe birin masende, jama naxa kaaba a xa xaranyi ma,

²⁹ barima a mu nu luxi alo e xa seriyə karamoxoe. A tan nu wɔyənma mange senbe nan na.

8

*Isa kune kanyi rayalanfe
(Maraki 1:40-45, Luki 5:12-14)*

¹ Isa to goro geya fari, nrama gbegbe naxa bira a foxo ra.

² Kune kanyi nde naxa a maso Isa ra, a suyidi a be, a a fala a be, «N Marigi, xa i tin, i nomna n naseniyende.»

³ Isa naxa a belexe itala, a a sa kune kanyi ma, a a fala a be, «N tinxi. Findi mixi seniyenxi ra.» Kune fure naxa ba a ma keren na.

⁴ Isa man naxa a masen a be, «I naxa yi fe fala mixi yo be. Siga i sa i yete dentege serexedube be, i serexe ba alo Annabi Munsa a yamarixi ki naxe. Na findima seedejoxoya nan na e be.»

*Sɔɔri xunmati xa danxaniya
(Luki 7:1-10)*

⁵ Isa to so Kapereñamu, sɔɔri mixi keme xunmati naxa fa a yire, a a maxandi,

⁶ «Marigi, n ma walike saxi banxi, a bara namata, a paxankataxi ki fanyi ra.»

⁷ Isa naxa a fala a be, «N xa siga, n xa sa a rayalan.»

⁸ Sɔɔri mixi keme xunmati naxa a yaabi, «Marigi, na binye mu na n yi ra i tan xa so n ma banxi kui. I xa yaamari gbansan nan fi, n ma konyi yalanma ne.»

⁹ N a kolon barima n fan na mange ndee nan xa yaamari bun ma, sɔɔri ndee man na n fan yi, naxee na n ma yaamari bun ma. N na a fala sɔɔri nde be, «Siga,» a sigama ne. N na a fala, «Fa,» a fama ne. N na n ma konyi nde yamari, «Yi fe raba,» a a rabama ne.»

¹⁰ Isa to na sɔɔri xa masenyi me, a naxa kaaba, a fa a fala a foxirabire be, «N xa nondi fala wo be, n mu yi danxaniya mooli toxi Isirayila boxi dede.»

¹¹ N xa a fala wo be, mixi gbegbe fama ne keli sogetede nun sogegorode biri, e e dege e nun Iburahima, Isiyaga, nun Yaxuba Ala xa mangaya niini bun ma.

¹² Kono mange xa die tan wolima ne tande dimi kui, wa nun jinyi raxinyi na dennaxe.»

¹³ Na temui Isa naxa a fala sɔɔri mixi keme xunmati be, «Siga, a xa raba i be alo i laxi a ra ki naxe.» Na waxati kerenyi yati, sɔɔri xa konyi naxa yalan.

*Isa mixi gbegbe rayalanfe
(Maraki 1:21-34, Luki 4:31-41)*

¹⁴ Na dangi xanbi, Isa naxa siga Piyeri xonyi. A naxa Piyeri bitanyi ginema to, a saxi, a fate wolenxi ki fanyi.

¹⁵ Isa to a belexe suxu, fure naxa a bejin keren na. A naxa keli, a fa kuri so e be.

¹⁶ Nunmare temui, e naxa fa mixi gbegbe ra Isa xon ma jinnee nu naxee foxy ra. A naxa jinnee keri a xa wɔyənyi ra, a furemae birin nayalan.

¹⁷ Na kui, Annabi Esayi xa masenyi naxa kamali, naxan sebexi, «A naxa won ma toore ba won ma, a won ma furee doxo a xun.»

*Birafe Isa foxy ra
(Luki 9:57-62)*

¹⁸ Isa to nama gbegbe to a rabilinyi, a naxa a foxirabiree yamari e xa baa igiri.

¹⁹ Seriye karamoxo nde naxa a maso Isa ra, a a fala a be, «Karamoxo, i siga dede, n na i foxy ra.»

²⁰ Isa naxa a yaabi, «Xulumase xima a yili kui. Xoni xima a tee kui.

Kono dede mu na Adama xa Di be a a xunyi sama dennaxe.»

²¹ A foxirabire nde fan naxa a fala a be, «Marigi, a lu n xa siga n baba ragatade sinden.»

²² Kono Isa naxa a yaabi, «Bira n foxy ra. A lu faxamixie xa e xa faxamixie ragata.»

*Isa foye belebele raxarafe
(Maraki 4:35-41, Luki 8:22-25)*

²³ Isa naxa baki kunkui kui, a foxirabiree naxa bira a foxy ra.

²⁴ Foye belebele naxa keli baa ma, moronyi nu fa sa kunkui kui. Kono Isa tan nu na xife.

²⁵ A foxirabiree naxa fa a raxunu, e a fala a be, «Marigi, won nakisi, won faxafe ne yi ki!»

²⁶ A naxa e yaabi, «Wo gaaxuxi munfera? Wo xa danxaniya xurun!» A naxa keli, a foye nun baa yamari, baa naxa xinbeli yen!

²⁷ A foxirabiree naxa kaaba, e e bore maxorin, «Mixi mooli mundun lanxi yi ma? Hali foye nun baa, e a xui rabatum.»

*Ninne kanyi rayalanfe
(Maraki 5:1-20, Luki 8:26-39)*

²⁸ E to naakiri li Gadara boxi ma, mixi firin naxa mini gaburi longori ra jinnee nu naxee foxy ra, e sa Isa ralan. E nu magaaxu ki fanyi, mixi yo jan mu nu noma dangide na biri.

²⁹ E naxa sɔɔnxo, «Ala xa Di, i waxi munse xon ma muxu be? I faxi be muxu jaxankatade ne beenun a loxoe xa a li?»

³⁰ Xose gali nu na e demadonfe na longori.

³¹ Ninnee naxa Isa mayandi, «Xa i sa muxu keri, muxu raso yi xose gali.»

³² Isa naxa a fala e be, «Wo siga.» E naxa mini na xeme firinyie, e so na xose i. Xose

gali birin naxa goro e gi ra tentenyi ra, e sa sin baa ma, e madula.

³³ Naxee nu na xəsəe demadonfe, e naxa e gi. E to so taa kui, e naxa dentegē sa fe ma naxan dangixi, e a fala taakae be jinnēe gbilenxi na xəmə firin foxo ra ki naxē.

³⁴ Na temui taa birin naxa mini Isa ralande. E to a to, e naxa a mayandi a xa keli e xa boxi ma.

9

Namate rayalanfe

(Maraki 2:1-12, Luki 5:17-26)

¹ Isa to baki kunkui kui, a naxa baa igiri, a so a xənyi taa kui.

² Mixi ndee naxa fa namate nde ra Isa xən ma, a saxi dagi ma. Isa to e xa danxaniya to, a naxa a fala namate be, «N ma di, limaniya tongo, i xa yunubie bara xafari.»

³ Na kui, seriye karamoxo ndee naxa a fala e bojne ma, «Yi xəmə na Ala rasotofe ne yi ki.»

⁴ Kono Isa to nu e xa majoxunyi kolon, a naxa a masen e be, «Munfe ra majoxunyi kobie na wo bojne ma?»

⁵ Wəyenyi mundun sənneya, a falafe «I xa yunubie bara xafari,» ka a falafe «Keli, i xa i jere?»

⁶ N xa a masen wo be a Adama xa Di noma yunubi xafaride dunijna ma.» Isa naxa a masen namate be, «Keli, i xa i xa dagi tongo, i xa siga i xənyi.»

⁷ Namate naxa keli, a siga a xənyi.

⁸ Nama to na to, e naxa gaaxu, e nu fa Ala matoxo, naxan na senbe məcli fixi adamadie ma.

Matiyu birafe Isa foxo ra

(Maraki 2:13-17, Luki 5:27-32)

⁹ Isa to keli na, a naxa xəmə nde to naxan xili Matiyu, a doxoxi duuti maxilide. Isa naxa a fala a be, «Bira n foxo ra.» Matiyu naxa keli, a bira a foxo ra.

¹⁰ Loxo nde Isa nun a foxirabiree nu na e degefe Matiyu xənyi. Duuti maxilie nun yunubitoe gbegbe naxa fa, e birin naxa e dege fölo yire kerens.

¹¹ Farisenie to na to, e naxa Isa foxirabiree maxorin, «Munfe ra wo karamoxo nun duuti maxilie nun yunubitoe e degema yire kerens?»

¹² Isa to na me, a naxa a fala, «Mixi yalanxi hayi mu na seriba ma. Furema nan hayi na seriba ma.

¹³ Wo siga, wo sa fahaamui soto yi masenyi ma, «Hinne rafan n ma dangife serexe ra. N mu faxi tinxintoee xa xilide. N faxi yunubitoee nan xilide.»

Isa maxorinfe sunyi ma

(Maraki 2:18-22, Luki 5:33-39)

¹⁴ Na temui Annabi Yaya foxitabirse naxa fa Isa yire, e a maxorin, «Munfe ra muxu tan nun Farisenie sunyi suxuma, kono i foxitabirse tan mu sunma?»

¹⁵ Isa naxa e yaabi, «Ginefenyi xa futixiri xulunyi, a booree nōma sunnunde a na e fe ma temui naxə? Loxə fama, ginefenyi bama ne e yi ra. Na waxati tan, e sunyi suxuma ne.»

¹⁶ Mixi yo mu dugi fori lompoma dugi neene ra, xa na mu a ra na dugi neene xuntunyi nan dugi fori ibendunma, dugi iboo dangi a singe ra.

¹⁷ Mixi man mu weni neene sama lebe fori kui, xa na mu a ra na weni neene na funtu, weni lebe fori bulama ne, weni fili, a sase fan kana. Weni neene sama lebe neene nan kui, alako weni yo, weni sase yo, e birin xa ragata a fanyi ra.»

Ginedimedi rakelife faxe ma

nun gine gbete rayalanfe

(Maraki 5:21-43, Luki 8:40-56)

¹⁸ Isa to nu na na fee masenfe e be, mange nde naxa fa, a suyidi Isa be, a a fala a be, «N ma di gine baxi faxade ya, kono xa i siga, i naxa i belexe sa a ma, a man kelima ne.»

¹⁹ Isa naxa keli, e nun a foxirabiree naxa bira na mange foxo ra.

²⁰ Na temui, gine nde naxan xa kike wali mu nu a itima ne fu nun firin bun ma, a naxa fa Isa xanbi ra, a a belexe din a xa donna sanbunyi ra,

²¹ barima a nu a falafe a yete ma, «Xa n no n belexe dinde Isa xa donna gbansan na, n yalanma ne.»

²² Isa to a mafindi, a gine to, a naxa a fala a be, «N ma di, limaniya, i xa danxaniya bara i rayalan.» Keren na, gine naxa yalan.

²³ Isa to so mange xənyi, a naxa jama li naa, e sənəxəfe, xule femae fan bara fa jən yire. A naxa a fala e be,

²⁴ «Wo siga, barima yi ginedimedi mu faxaxi. A na xife ne.» E naxa yo a ma, e a mayele.

²⁵ A to jama ramini tandem, a naxa so banxi kui. A naxa ginedimedi belexe susu, ginedimedi naxa keli.

²⁶ Na xibaaru naxa yensen na yire birin na.

Isa dənxui firin nayalanfe

²⁷ Isa to keli menni, dənxui firin naxa bira a foxy ra, e nu e xui ite a be, «Dawuda xa Di, kinikini muxu ma!»

²⁸ Isa to so banxi, dənxue naxa e maso a ra. A naxa e maxorin, «Wo laxi a ra a n nōma wo rayalande?» E naxa a yaabi, «Iyo, Marigi.»

²⁹ Isa naxa a belexee sa e ya ma, a a fala e be, «Wo waxonfe xa raba wo be alo wo laxi a ra ki naxe.»

³⁰ E yae naxa rabi keren na. Isa naxa a matintin e ra a xoroxoe ra, «Mixi yo naxa yi fe kolon.»

³¹ Kono e to mini, e naxa siga Isa xa fe fala ra na boxi yire birin.

*Boboe rayalanfe
(Luki 11:14-15)*

³² Isa nun a foxirabiree to nu kelife naa, mixi nde naxa fa xeme nde ra a xon ma jinne nu bara naxan findi boboe ra.

³³ Isa to na jinne keri, boboe naxa woyen. Nama naxa kaaba, e a fala, «Yi fe mooli singe mu nu to Isirayila boxi ma.»

³⁴ Kono Farisenie tan naxa a fala, «A jinne kerima jinne mange nan saabui ra.»

*Isa kinikinife pama ma
(Maraki 6:6, 6:34, Luki 8:1)*

³⁵ Isa naxa taae birin ijere, a xungbe nun a xuri. A nu mixie xaramma e xa salidee kui, a nu e kawandi Ala xa mangya xa xibaaru fanyi ra, a nu furema mooli birin nayalan.

³⁶ A nu nama toma temui naxe, a nu kinikinima e ma, barima senbe nun limaniya birin nu baxi e yi. E nu luxi ne alo yexes naxee makantama mu na.

³⁷ Na kui, a naxa a fala a foxirabiree be, «Xe xaba wali belebele nan na, kono walikee tan xurun.

³⁸ Wo xe kanyi maxandi alako a xa walikee rasanba a xa xe xabade.»

10

*Isa xa xerea fu nun firinyie
(Maraki 3:13-19, Luki 6:12-16)*

¹ Isa naxa a foxirabire fu nun firinyie xili, a noe so e yi ra alako e xa no jinne keride mixie foxo ra, e man xa no furema mooli birin nayalande.

² Na xerea fu nun firinyi xilie nan ya: a singe, Simon, naxan man xili Piyeri, nun a xunya Andire, Sebede xa di Yaki, nun a xunya Yaya,

³ Filipi nun Barotolome, Tomasi nun Matiyu duuti maxili, Alifa xa di Yaki nun Tadayo,

⁴ Simon naxan xili Seloti, nun Yudasi Isikariyoti naxan Isa yanfa.

*Isa a xa xerea fu nun firinyie xeefe
(Maraki 6:7-13, Luki 9:1-6)*

⁵ Isa naxa yi xeme fu nun firinyie xee yi yaamari ra: «Wo naxa siga mixie yire Yuwifie mu naxee ra, wo naxa so Samarikae xa taae kui.

⁶ Wo xa siga Isirayilakae nan xon, naxee luxi alo yexes loexie.

⁷ Wo xa kawandi ti kira xon a Ala xa mangya niini bara makore.

⁸ Wo xa furemae rayalan, wo xa faxamixie rakeli, wo xa kune kanyie raseniyen, wo xa jinne keri. Wo kixi ne, wo mu sese fi. Wo fan xa mixi ki na ki.

⁹ Wo naxa xeme, gbeti, xa na mu a ra kobiri xanin wo xun ma.

¹⁰ Wo man naxa gbonfoe, donma firin nde, sankiri, xa na mu a ra xuli xanin wo xun ma. A lanma baloe xa fi walike ma.»

¹¹ «Wo na so taa naxan kui, wo xa mixi fanyi nde fen naxan wo yigiyama, wo lu naa han wo siga taa gbete.»

¹² Wo na so mixie xonyi, wo xa e xebu.

¹³ Xa na foxye mixie fan, Ala xa wo xa duba suxu e xa fe ra. Kono xa naakae mu fan, Ala naxa na duba suxu.

¹⁴ Xa mixie mu tin wo rasenede, xa na mu a ra e tondi e tuli matide wo xa masenyi ra, wo ne kelima na banxi xa na mu a ra na taa kui, wo xa menni bende rakonkon wo sanyie ra.

¹⁵ N xa nondi fala wo be, kiti sa loxoe, kiti fanma Sodoma nun Gomora taakae ra dangife na taa mixie ra.»

*Isa foxyrabiree fama paxankatade
(Maraki 13:9-13, Luki 12:11-12, 21:12-19)*

¹⁶ «Wo wo tuli mati, n na wo xeefe ne alo yexes naxee soma wula baree tagi. Na kui, wo xa koota alo yere, wo yuge xa fan alo turunna xoni.

¹⁷ Wo xa wo yete matanga mixie ma, barima e wo soma ne kiitisae yi ra, e wo bonboma ne sebere ra e xa salidee kui,

¹⁸ e wo xaninma ne gominiae nun mangee yire n ma fe ra. Na kui, wo findima ne n ma seedee ra e tan be, a nun si gbete be.

¹⁹ E na wo so nee yi ra, wo naxa kontofili wo xa masenyi xa fe ra, wo naxan falama nun wo a falama ki naxe, barima na birin fima ne wo ma na waxati yati.

²⁰ Wo tan xa mu woyenma, wo Baba Ala Xaxili nan woyenma wo saabui ra.»

²¹ «Mixi fama a ngaxakerenyi yanfade, a a sa mixie belexe, e xa a faxa. Babe fan na mooli niyama a xa di ra, die fan kelima ne e barimae xili ma, e xa e faxa.

²² Mixi birin fama wo xonde n xili xa fe ra, kono naxan na wakili han a rajonyi, na kanyi kisima ne.

²³ Xa e wo paxankata yire nde, wo xa wo gi, wo siga taa gbete. N xa nondi fala wo be, wo mu gema Isirayila taa birin ijere de a fa lu Adama xa Di mu fa.»

²⁴ «Taalibi mu dangima a karamoxo ra, konyi fan mu dangima a marigi ra.

²⁵ A lanma taalibi xa lu alo a karamoxo, konyi fan xa lu alo a marigi. Xa foxye

xunyi xili fala jinne Beləsəbulu, e naxan falama a xa fəxəcə mixie xun ma, a jan dangima na ra.»

Gaaxufe Ala ya ra

(*Maraki 8:38, Luki 9:26, 12:2-9*)

²⁶ «Wo naxa gaaxu mixie ya ra, barima fefe noxunxi mu na naxan mu fama makenende, gundo yo mu na naxan mu fama kolonde.

²⁷ N naxan falama wo bə kəe ra, wo xa na masen yanyi ra. Wo naxan məma makoyikoyi ra, wo xa dunija birin nakolon a ra.

²⁸ Wo naxa gaaxu mixie ya ra naxee nəmə mixi fate bənde nan tun faxade, a fa li e mu nəmə wo nii tan masotode. Wo xa gaaxu Ala nan ya ra, naxan nəmə fate bənde nun nii səntəde yahannama.

²⁹ Ənunna firin xa mu sarama batanka keren na? Kənə hali xəni di keren mu birama bəxi ma xa wo Baba Ala sago mu a ra.

³⁰ Wo xunsexe yati kontixi.

³¹ Na kui, wo naxa gaaxu, barima wo tide gbo dangi turunna xəni gali ra.»

³² «Mixi yo naxan n kolonma a Marigi ra adamadie ya xəri, n fan na kanyi kolonma n Baba ya xəri ariyanna.

³³ Kənə naxan na tondi n kolonde a Marigi ra adamadie ya ma, n fan tondima ne na kanyi rakolonde n Baba ra naxan na ariyanna.»

Isa foxirabiree nun tööre

(*Luki 12:51-53, 14:26-27, 9:23-24, Maraki 8:34-35*)

³⁴ «Wo naxa a məjəxun a n faxi bəşəsa nan na dunjina. N mu faxi bəşəsa xa ra, n faxi santidegəma nan na.

³⁵ N faxi fatanyi nan na di xəmə nun a baba tagi, di gine nun a nga tagi, mamadi nun a mama tagi.

³⁶ Mixi ngaxakerenyie nan findima a yaxuie ra.

³⁷ Mixi naxan a baba nun a nga xanuma dangife n tan na, na kanyi mu daxa a xa lu n səeti ma. Mixi naxan a xa di xanuma dangife n tan na, na kanyi mu daxa a xa lu n səeti ma.

³⁸ Xa mixi naxan mu tin tööre nun faxera, a mu bira n fəxə ra, na kanyi mu daxa a xa lu n səeti ma.

³⁹ Mixi naxan wama a yetə rakisife, na kanyi lərema ne. Naxan a yetə raləema n tan ma fe ra, na kanyi kisima ne.»

Isa foxirabiree rasənefe

(*Maraki 9:37,41, Luki 9:48, 10:16, Yaya 13:20*)

⁴⁰ «Mixi naxan na wo rasəne, a n tan nan nasənexi. Mixi naxan na n nasəne, a n xəxəma nan nasənexi.

⁴¹ Mixi naxan na namijənmə rasəne a xa namijənməma ma, a baraayi sötəma nealo namijənmə. Mixi naxan na tinxintəs rasəne a xa tinxinyi ma, a baraayi sötəma nealo tinxintəs.

⁴² Mixi naxan na hali ye xinbeli pooti ya keren fi yi mixi xuri keren ma a to findixi n foxirabire ra, n xa nəndi fala wo bə, na kanyi mu ganma a baraayi ra muku.»

11

Annabi Yaya xa maxərinyi

(*Luki 7:18-35*)

¹ Isa to ge yi yaamarie fide a foxirabire fu nun firinyie ma, a naxa keli mənni, a siga Yuwifie xa taae alako a xa mixie xaran, a e kawandi.

² Annabi Yaya to Isa Ala xa Mixi Sugandixi xa fe mə geeli kui, a naxa a foxirabire ndee xəə Isa ma.

³ E naxa a maxorin, «I findixi Ala xa Mixi Sugandixi nan na naxan lanma a xa fa, ka muxu xa mixi gbete nan mame?»

⁴ Isa naxa e yaabi, «Wo fe naxan mexi nun wo fe naxan toxi, wo sa na dentegə sa Yaya bə.

⁵ Dənxuie se toma, namatəe pəremə, kune kanyie yalanma, tulixərie fe məma, faxamixie kelima, fuxarilae kawandima xibaaru fanyi ra.

⁶ Səewə na mixi bə naxan mu siikəma n ma fe ra.»

⁷ Annabi Yaya foxirabiree to siga, Isa naxa jama maxorin Yaya xa fe ma, «Wo siga munse matode wula i? Kale, foye naxan namaxama?

⁸ Xa na mu a ra, wo siga munse matode? Dugi tofanyi kanyi? Dugi tofanyi kanyie toma mangə banxie nan kui.

⁹ Wo fa siga munse matode? Namijənmə? Iyo, n xa a fala wo bə, a nan dangi namijənmə ra.

¹⁰ A tan nan xa fe sebəxi Kitaabui kui, «N fama n ma xəəra rasanbade i ya ra alako a xa kira yailan i bə.»

¹¹ N xa nəndi fala wo bə, gine yo mu di bari naxan dangi Yaya Xunxa ra. Kənə n man xa a fala wo bə, mixi naxan na Ala xa mangə niini bun ma, a xurun kiyoki, a fan dangi Yaya ra.

¹² Kabi Yaya Xunxa xa waxati han to, Ala xa mangəya sənbə nan tun sötəma. Sənbəmae nan luma a niini bun ma.

¹³ Namijənmə birin nun Tawureta Munsabara Ala xa mangəya niini xa fe fala han Annabi Yaya waxati.

¹⁴ Xa wo tınma nəndi ra, wo xa a kolon Kitaabui to a fala a Annabi Eliya gibilenma fa ra, a nu Yaya nan ma fe falafe.

¹⁵ Xa wo tuli fe məma, wo xa wo tuli mati yi masenyi ra.»

¹⁶ «N nōma to mixie misaalide munse ra? E maniyaxi dimedie nan na naxee dōxoxi taa kui, e nu a fala e booree bē,
¹⁷ «Muxu bara xule fe wo bē, kōno wo mu fare boronxi.
 Muxu bara jōn bēti ba, kōno wo mu sunnunxi.»»

¹⁸ «Annabi Yaya to nu sunma, e naxa a fala a xa fe ra, «Ninne na a foxō ra.»

¹⁹ Adama xa Di to fa, a tan mu tondi sigade xulunyi yire. Na kui, e bara a fala, «Furi jaaxi siisila mato! E nun duuti maxilie nun yunubitōe nan a ra!» Kōno xaxilimaya kolonma a kewali nan ma.»

*Taa danxaniyateree xa ghaloe
(Matiyu 10:15, Luki 10:12-15)*

²⁰ Na temui Isa naxa xōno mixie ma naxee nu sabatixi taae kui a kaabanako gbegbe rabaxi dēnnaxē, barima e mu tuubi.

²¹ «Ghaloe na wo bē, Korasinkae! Ghaloe na wo fan bē, Betesayidakae! Kaabanako naxee raba wo tagi, xa nee sa raba Tire nun Sidōn ne nu, a a lima e tan bara tuubi nu a rakuya, e sunnun donma ragoro e ma, e te xube maso e ma e xa tuubi tonxuma ra.

²² Na nan a ra n xa a fala wo bē, kiiti sa lōxōe xōrōxoma wo tan ma dangi Tirekae nun Sidōnkae ra.

²³ I tan Kaperenamu go, i lōxō a ma a i tema han ariyanna kui? Ade, i ragoroma ne han yahannama, barima kaabanako naxee raba i tagi, xa nee sa raba Sodoma ne nu, a a lima na taa mu sōtōma nu.

²⁴ Na nan a ra, n xa a fala wo bē, kiiti sa lōxōe xōrōxoma wo tan ma dangi Sodomakae ra.»

*Fafe Isa ma
(Luki 10:21-22)*

²⁵ Na temui Isa naxa a fala, «Baba Ala, koore nun boxi Marigi, n bara i tantu i to yi fee nōxunxi lōnnilae nun xaxilimae ma, i e masen dimedie bē.

²⁶ Iyo, n Baba, n bara i tantu barima i kenem fe nan ya.»

²⁷ «N Baba bara fe birin taxu n na. Mixi yo mu Ala xa Di kolon, fo Baba Ala. Mixi yo mu Baba Ala kolon, fo Ala xa Di, a nun Di nu tin a masende naxan bē.

²⁸ Wo fa n ma, wo tan naxee taganxi, kote binye naxee xun, n xa malabui fi wo ma.

²⁹ Wo xa n ma karafoe nan nagoro wo kon ma, wo xa findi n ma taalibie ra, barima n bōqe bēexi, a mu tema. Na kui, wo bōqe malabui sōtōma ne,

³⁰ barima n karafoe naxan nagoroma wo kon, a mu xōrōxō, n kote naxan dōxōma wo xun, a mu binyi.»

12

*Malabu lōxōe xa seriye
(Maraki 2:23-28, Luki 6:1-11)*

¹ Na waxati, malabu lōxōe ma, Isa nu jerefe xee tagi. Kaame to nu a foxirabirēe suxuxi, e naxa mengi tōnsōe ndee ba, e xa e don.

² Farisenie to na to, e naxa wōyēn Isa bē, «A mato, i foxirabirēe na malabu lōxōe seriye matandife.»

³ A naxa e yaabi, «Wo mu nu a xaran Dawuda naxan naba kaame to a suxu, a tan nun naxee nu na a foxō ra?»

⁴ A so ne Ala xa banxi kui, a taami don naxan fixi Ala ma, hali a to mu daxa a tan nun a foxirabirēe xa na don, fo serexedubee.

⁵ Wo man mu nu a xaran Tawureta Munsa kui, a serexedubee walima malabu lōxōe horōmōbanxi kui, kōno e mu yunubi sōtōma na kui?

⁶ N xa a fala wo bē, naxan na wo yire be, a tide gbo horōmōbanxi bē.

⁷ Xa wo fahaamui sōtōxi sebeli ma nu, naxan a masenxi, «Hinne rafan n ma dangife serexē ra, wo mu tinxintōe tōqnegeema nu.

⁸ Adama xa Di nan na malabu lōxōe marigi ra.»

⁹ Isa to keli mənni, a naxa so e xa salide kui.

¹⁰ A naxa xēme nde li naa, naxan belexe tuuxi a ma. E naxa Isa maxorin, «A daxa mixi xa furema rayalan malabu lōxōe?» E nu katafe ne e xa no Isa kalamude.

¹¹ Isa naxa e yaabi, «Xa wo xa yēxē nde sin yili kui malabu lōxōe ma, nde na wo ya ma naxan tondima a ratede?»

¹² Adama tide gbo dangi yēxē ra pon! Na nan a ra, fe fanyi rabafe daxa malabu lōxōe ma.»

¹³ Na kui, a naxa a fala belexe tuuxi kanyi bē, «I belexe itala.» A naxa a itala, a naxa yalan ala o belexe boore.

¹⁴ Kōno Farisenie to mini, e naxa e malan, e xa sa kira fen Isa faxafe ma.

Isa, Ala xa walike sugandixi

¹⁵ Isa to na kolon, a naxa keli naa. Mixi gbegbe naxa bira a foxō ra. A naxa furema birin nayalan,

¹⁶ a naxa e ratōn e naxa a xa fe fala mixie bē.

¹⁷ Na kui, Annabi Esayi xa masenyi naxa kamali, a to a masen,

¹⁸ «N ma walike sugandixi nan ya, n xanuntenyi naxan nafanxi n bōqe ma. N nan n Xaxili ragoroma ne a ma, a fan tinxinyi masen sie bē.

¹⁹ A mu sōnchōe ratema, a mu gbelegbelema, mixi yo mu a xui itexi mēma taa kui.

²⁰ A mu kale kónkóronxi girama,
a mu lanpui dexe xuri raxubenza,
han a tinxinyi xunnakelima temui naxe.
²¹ Si birin e xaxili tima ne a xili ra.»

*Xaxili Seniyenxi matandife
(Maraki 3:20-27, 7:16-17, Luki 11:14-23,
6:44-45)*

²² Mixi nde naxa fa xeme nde ra Isa
xónjinne nu bara naxan findi donxui nun
boboe ra. Isa naxa a rayalan, a ya naxa se
to, a tul i naxa fe me.

²³ Nama birin naxa kaaba, e nu e bore
maxorin, «Dawuda xa Di xa mu yi ra?»

²⁴ Farisenie to e xui me, e naxa a
fala, «Yi xeme jinne kerima jinne mange
Belesebulu nan saabui ra.»

²⁵ Isa to e xaxili ma fe kolon, a naxa
a masen e be, «Namane yo a yete gere
lantareya kui, na pamane xun nakanama
ne feo! Taa fan, xaa na mu a ra denbaya, xa
e e yete gere lantareya kui, e mu xanma.

²⁶ Xa Sentane Sentane keri, a na a yete
nan geref. A xa mangeya fa xanma di?

²⁷ Xa n tan jinne kerima Belesebulu
nan saabui ra, wo tan xa mixie e kerima
nde saabui ra? Na kui e tan nan yati wo
makiitima.

²⁸ Kono xa n tan jinne kerima Ala
Xaxili nan saabui ra, na nan na ki Ala xa
mangeya niini yati nan bara wo li.

²⁹ Mixi noma sode senbema xa banxi kui,
a harige ba a yi ra, xa a mu a xiri sinden?
Kono xa mixi banxi kanyi xiri, a noma ne
a harige birin munade.»

³⁰ «Mixi naxan mu birama n foxo ra, a
tixi n kanke ne. Naxan mu n malima mixi
malande, a na mixie rayensenfe ne.

³¹ Na nan a toxi, n xa a fala wo be,
adamadie xa yunubie nun marasotœe
birin noma ne xafaride, kono Ala Xaxili
rasotœe tan mu xafarima mixi be muku.

³² Mixi na Adama xa Di rasoto, na yunubi
noma ne xafaride a kanyi be. Kono mixi na
Ala Xaxili Seniyenxi rasoto, na yunubi mu
noma xafaride na kanyi be dunjna, a mu
noma xafaride aligiyama.»

³³ «Xa sansi findi a fanyi nan na, a bogi
fanyi nan naminima. Xa sansi findi a kobi
nan na, a bogi kobi nan naminima. Sansi
kolonma a bogi nan ma.

³⁴ Wo tan boximase bōnsœ, wo mu noma
woyén fanyi falade, barima wo bōne kobi.
Mixi bojœ rafexi naxan na, na nan minimia
a de i.

³⁵ Fe fanyi to ragataxi mixi fanyi bōne
kui, a fe fanyi nan naminima. Fe kobi to
ragataxi mixi kobi bōne kui, a fe kobi nan
naminima.

³⁶ N xa a fala wo be, kiiisa loxœ,
adamadie dentege sama ne woyen kobi
birin ma naxee mini e de i.

³⁷ I wøyenyi naxan falama dunjneigiri
kui, na nan kiiti fanma i ra, na nan kiiti
kanama i ra.»

*Annabi Yunusa xa tonxuma
(Matiyu 16:1-4, Maraki 8:11-12, Luki
11:29-32)*

³⁸ Na xanbi, seriyé karamoxœ nun
Farisenie naxa wøyenyi tongo, e a fala
Isa be, «Karamoxœ, muxu wama i xa
kaabanako nde tofe, a xa findi tonxuma ra
muxi be.»

³⁹ Isa naxa e yaabi, «To mixie kobi, e
bara gibilen Ala foxo ra. E wama tonxuma
makaabaxi tofe, kono tonxuma yo mu fima
e ma bafe Annabi Yunusa xa tonxuma ra.

⁴⁰ Annabi Yunusa xi saxan, kœ saxan
nadangi yexé xungbe furi kui ki naxe,
Adama xa Di fan xi saxan, kœ saxan
nadangima na ki ne boxi bun ma.

⁴¹ Kiiti loxœ, Ninewekae tima ne e nun
to mixie, e seedeñoxya ba wo xili ma,
barima e tan tuubi ne Annabi Yunusa xa
kawandi saabui ra, a fa li naxan na wo yire
yi ki be, a tide gbo Annabi Yunusa be.

⁴² Kiiti loxœ, Seeba mange gine fan tima
ne e nun to mixie, a seedeñoxya ba wo xili
ma, barima a tan fa ne kelife yire makuye
Sulemani xa lõnni ramede, a fa li naxan na
wo yire yi ki be, a tide gbo Sulemani be.»

*Ninne gibilene a lingira fori
(Luki 11:24-26)*

⁴³ «Ninne na gibilen mixi foxo ra, a
sigama yire maxare ne lingira gbete fende,
kono a mu a toma.

⁴⁴ Na temui a a falama a yete be, «N xa
gbilen n ma banxi kui n kelixi dennaxæ.»
A na gibilen menni a a lima ne na banxi
makoxi, a raxunmaxi a fanyi ra, jinne
gbete yo mu na.

⁴⁵ Na temui, a sigama ne a sa fa jinne
solofera gbete ra naxee jaaxu a be, e
birin so na banxi kui, e sabati naa. Na kui,
na mixi xa fe jaaxuma ne dangife a singe
ra. Na nan mööli rabama to mixi kobie be.»

*Isa nga nun a xunyae
(Maraki 3:31-35, Luki 8:19-21)*

⁴⁶ Beenun Isa xa ge woyende jama be,
a nga nun a xunyae xememæna naxa fa, e ti
tande, e nun Isa xa de masara.

⁴⁷ Mixi nde naxa a fala a be, «I nga
nun i xunyae na tandæ, e wama wo xa de
masara.»

⁴⁸ Kono Isa naxa na kanyi yaabi, «Nde
findixi nga ra? Nde findixi n xunyae ra?»

⁴⁹ Na temui Isa naxa a belexe ti a
foxirabiree ma, a a masen, «A mato, n nga
nun n xunyae nan ya.»

⁵⁰ Mixi yo naxan n Baba sago rabama
naxan na ariyanna, na kanyi nan findixi

n xunya xemema, n maagine, nun n nga ra.»

13

Xe rawali xa taali
(Maraki 4:1-20, Luki 8:4-15)

¹ Na ləxəe, Isa naxa mini banxi, a sa dəxo baa de ra.

² Nama gbegbe to malan a yire, a naxa sa dəxo kunkui kui, jama naxa lu baa de ra.

³ A naxa fe wuyaxi masen e be taalie ra.

A naxa a masen, «Wo wo tuli mati. Xe rawali nde nan mini sansi xorı garansande.

⁴ A to nu sansi xorı garansanma, xorı ndee naxa bira sankira xon, xonie naxa fa, e e don gbiki.

⁵ Xorı ndee fan naxa bira geme yire, bende mu gbo dennaxe. Nee naxa bula mafuren na, barima na bende mu tilin.

⁶ Kono soge to xon, na sansie naxa ragan, e xara gben, barima sanke mu nu na e be.

⁷ Sansi xorı ndee fan naxa bira tunbe kunsie tagi. Tunbe kunsie naxa gbo, e sansie ixeten, e e kana.

⁸ Sansi xorı ndee fan naxa bira bende fanyi ma. Na xorie tan, e keren keren birin naxa sansi tonsəe ramini, ndee naxa xorı keme ramini, ndee xorı tongo senni, ndee xorı tongo saxan.

⁹ Xa wo tuli fe mema, wo wo tuli mati yi masenyi ra.»

¹⁰ Isa foxirabiree naxa e maso a ra, e a maxorin, «Munfe ra i woyenma jama be taali ra?»

¹¹ Isa naxa e yaabi, «Ala bara fahaamui fi wo ma wo xa a xa mangeya niini gundo kolon, kono na fahaamui mu fixi mixi gbetee tan ma.

¹² Mixi fahaamuxi xa fahaamui xun masama, kono mixi fahaamutare, hali a naxan mapoxun a gbe ra, na fama bade a yi ra.

¹³ Na nan a toxi n woyenma mixie be taali woyenyi ra, barima e ya se toma, kono e mu a igbema, e tuli fe mema, kono e mu a fahaamuma.

¹⁴ Na kui, Annabi Esayi xa masenyi bara rakamali e xa fe ra, naxan a masenxi, «Wo fe mema, kono wo mu a fahaamuma.

Wo fe toma,

kono wo mu a igbema.

¹⁵ Yi jama boje bara xoroxo.

E bara e tuli dese, e bara e ya raxi, alako e ya naxa fa fe igbe, e tuli naxa fa fe me,

e bojne naxa fa fe kolon,

e naxa fa e ya rafindi n ma n xa e rayalan.»»

¹⁶ «Kono nelexinyi na wo tan be, barima wo yae se igbema, wo tulie fe mema.

¹⁷ N xa nondi fala wo be, namijonme nun tinxintoe gbegbe bara wa e xa fee to wo naxee tofe, kono e mu e to. E bara wa e xa fee me wo naxee mafe, kono e mu e me.»

¹⁸ «Wo wo tuli mati, wo xa fahaamui soto xesa xa taali ma.

¹⁹ Mixi na Ala xa mangeya niini xa masenyi me, a mu a fahaamu, Sentane fama ne na masenyi bade a bojne ma. Na kanyi misaalixi sansi xorı nan na naxan biraxi kira xon ma.

²⁰ Sansi xorı naxee bira geme yire, nee misaalixi mixi nan na naxan Ala xa masenyi mema, a a susu mafuren seewera.

²¹ Kono sanke to mu na a be, a xa danxaniya mu buma. Toore nun jaxankate na a li Ala xa masenyi xa fe ra, a gblenma Ala xa fe foxo ra keren na.

²² Sansi xorı naxan bira tunbe kunsie tagi, na misaalixi mixi nan na naxan Ala xa masenyi mema, kono yi dunija kontofili nun naafuli xorı a susu han a Ala xa masenyi bejin. Na kui, Ala xa masenyi mu nomu a boje masarade.

²³ Sansi xorı naxan bira bende fanyi tan ma, na misaalixi mixi nan na naxan Ala xa masenyi mema, a a fahaamu, a a bojne masara. Na sansi xorı a bogi raminima ne, nde xorı keme ramini, nde tongo senni, nde tongo saxan.»

Nooge jaaxi xa taali

²⁴ Isa naxa taali gbeté masen e be, «Ala xa mangeya luxi ne alo xemé naxan a xa xe garansan sansi xorı fanyi ra.

²⁵ Kono mixie nu xife temui naxe, a yaxui naxa fa, a nooge jaaxi xorı garansan sansi fanyi xorı longori ra, a siga.

²⁶ Sansie to bula, e te han e dendenyi para mini folo, walikée naxa nooge jaaxi fan to sansie longori ra.

²⁷ E naxa xe kanyi maxorin, «Marigi, i mu sansi xorı fanyi xa garansan i xa xe ma? Na nooge jaaxi fa kelixi minden?»

²⁸ A naxa e yaabi, «N yaxui nde nan na rabaxi. Walikée naxa a maxorin, «I wama muxu xa sa a tala?»

²⁹ A naxa a fala, «Ade, xa na mu a ra sansi fanyi fan talama ne pooge jaaxi foxo ra.

³⁰ Wo xa a lu e birin xa mo han xe xaba loxoe. Na temui n a falama ne xe xabae be, wo nooge jaaxi nan singe tala, wo a raxiri alako a xa gan. Kono wo sansi fanyi tan xaba, wo a xorı ragata n ma bili kui.»»

Konde xorı nun lebini xa taalie
(Maraki 4:30-32, Luki 13:18-21)

³¹ Isa naxa taali gbete masen e be, «Ala xa mangeya maniyaxi konde xori nan na, mixi naxan si a xa daaxa.

³² A xori xurun sansi xori birin be, kono a na mo, a bili xungbo boxi sansi birin be. A firdima wuri bili nan na, xonie fama e teee sade naxan salonyie kon na.»

³³ Isa naxa taali gbete masen e be, «Ala xa mangeya maniyaxi lebinu nan na, gine naxan sa farin busali tagi xun ma, na fa farin birin nate.»

*Isa nun taali woyenyie
(Maraki 4:33-34)*

³⁴ Isa naxa na fe birin masen jama be taalie ra. A jan mu nu masenyi yo tima e be a mu a fala taali daaxi.

³⁵ Na kui, namijonme xa masenyi naxa kamali,
«Taali woyenyie nan minima n de i.
N fee masenma ne naxee nu noxunxi kabi dunija daa temui.»

Isa nooge paaxi xa taali tagi rabafe

³⁶ Na temui, Isa naxa keli jama xun ma, a so banxi. A foxirabiree naxa e makore a ra, e a fala a be, «Nooge paaxi xa taali tagi raba muxu be.»

³⁷ A naxa e yaabi, «Naxan sansi fanyi garansanma, na misaalixi Adama xa Di nan na.

³⁸ Xe misaalixi dunija nan na. Sansi fanyi misaalixi mixie nan na, naxee na Ala xa mangeya niini bun ma. Nooge paaxi misaalixi Sentane xa die nan na.

³⁹ Yaxui naxan nooge xori garansan, a misaalixi Ibulisa nan na. Xe xabe misaalixi dunija rajonyi nan na. Xe xabae misaalixi malekee nan na.

⁴⁰ Na nooge paaxi talama ki naxe, a woli te i, dunija rajonyi fan luma na ki ne.

⁴¹ Adama xa Di fama a xa malekee xeede, e mixi ratantanyie nun mixi kobie ba mixi gbeteeyaa ya ma, naxee na Ala xa mangeya niini bun ma.

⁴² E e wolima ne te mankane xoora, wa nun jin maxinyie na dennaxe.

⁴³ Na temui tinxitoe tan yanbama ne alo soge e Baba xa mangeya niini bun ma. Xa wo tuli fe mema, wo wo tuli mati yi masenyi ra.»

Harige xungbe xa taalie

⁴⁴ «Ala xa mangeya man luxi ne alo naafuuli xungbe naxan nu noxunxi xe ma. Mixi nde to mini a ma, a naxa gibilen a noxun na, a siga nelexinyi kui. A naxa a sotose birin mati a fa na xe sara.»

⁴⁵ «Ala xa mangeya man luxi ne alo yule naxan diyaman tofanyi fenfe.

⁴⁶ A to diyaman hagige keren to, a naxa sa a sotose birin mati, a fa na diyaman sara.»

Yele xa taali

⁴⁷ «Ala xa mangeya man luxi ne alo yele naxan bara sa baa ma, a yexxe mooli birin suxu.

⁴⁸ Yele to rafe, mixie naxa a mabendun baa de ra. E naxa doxo, e yexxe mayegeti, e a fanyie sa paanie kui, e a jaaxie wole.

⁴⁹ Dunija rajonyi luma na ki ne. Malekee fama mixi kobie nun mixi tinxinie mayegetide,

⁵⁰ e mixi kobie woli te mankane xoora, wa nun jin maxinyie na dennaxe.»

Lomni fori nun a neene

⁵¹ Isa naxa e maxorin, «Wo bara na birin fahaamu?» E naxa a yaabi, «Iyo.»

⁵² A naxa a masen e be, «Na nan a toxi, seriye karamoxo naxan bara fahaamui soto Ala xa mangeya niini xa fe ma, a luxi alo banxi kanyi naxan se neenee nun se forie raminima a harige ya ma.»

*Nasaretikae tondife lade Isa ra
(Maraki 6:1-6, Luki 4:16-30)*

⁵³ Isa to ge na taalie masende, a naxa siga,

⁵⁴ a sa so a xonyi, a moxi dennaxe. A to na mixie xaran e xa salide kui, e de naxa ixara. E naxa e bore maxorin, «Yi xeme yi lomni sotoxi minden? A noxi yi kaabanako fee rabade di?»

⁵⁵ Kamuderi xa di xa mu yi ki? A nga xa mu xili Mariyama? A xunyae xa mu findi Yaki, Yusufu, Yuda, nun Simon na?

⁵⁶ A xunya ginemae fan mu na won ya ma be? A fa yi birin sotoxi minden?»

⁵⁷ Na kui, e naxa xono a ma, e tondi lade a ra.

Isa naxa a masen e be, «Namijonme binyaxi yire birin fo a xonyi, a ngaxakerenye tagi.»

⁵⁸ A mu kaabanako gbegbe raba naa e xa danxaniyataraeja xa fe ra.

14

Annabi Yaya xa faxe

(Maraki 6:14-29, Luki 9:7-9)

¹ Na waxati, Galile mange Herode naxa Isa xa fe me. A naxa a fala a xa mixie be,

² «Yaya Xunxa nan kelixi faxe ma. Na nan a toxi noe na a yi a xa kaabanakoe raba.»

³ A na fala ne, barima a tan Herode nu bара yaamari fi Yaya xa suxu, yolonxonyi xa sa a ma, a xa sa geeli Herodiyasi xa fe ra, a taara Filipu za gine.

⁴ Yaya nu a falama Herode be, «A mu daxa i xa yi gine tongo.»

⁵ Herode nu wama Yaya faxafe ne, kono a nu gaaxuxi jama ya ra, barima e nu laxi a ra a namijonme nan nu Yaya ra.

⁶ Na temui, e to nu Herode bari je xungbilenyi xulunyi tife, Herodiyasi xa di gine naxa fare boron mixie be. A naxa rafan Herode ma

⁷ han a naxa a kali a a na sese maxorin a ma, a a fima ne a ma.

⁸ Herodiyasi xa marasi ma, a xa di naxa a fala Herode be, «Yaya Xunxa xunyi so n yi ra piletma.»

⁹ Mange naxa nimisa, kono a xa marakali nun a xa xojee xa fe ra, a naxa yaamari fi e xa Yaya xunyi so na ginedimedi yi ra.

¹⁰ A naxa mixie xee geeli, e xa Yaya xunyi bolon a de i.

¹¹ E naxa fa a xunyi ra piletma, e a so ginedimedi yi ra. Ginedimedi fan naxa a xanin a nga xon ma.

¹² Yaya foxirabiree naxa sa a fure tongo, e sa a ragata, e naxa sa na dentege sa Isa be.

*Isa donse fife xeme mixi wulu suuli ma
(Maraki 6:30-44, Luki 9:10-17)*

¹³ Isa to na fe me, a naxa keli menni kunkui kui, a siga a kerenyi ma wula i. Nama to a kolon, e fan naxa keli e xa taae, e siga a foxo ra e sanyi ra.

¹⁴ Isa to goro kunkui kui, a naxa jama gbegbe to naa. A naxa kinikini e ma, a e xaxa furemae rayalan.

¹⁵ Nunmare to so folo, Isa foxirabiree naxa e maso a ra, e a fala a be, «Won na wula ne yi ki, koε fan bara so. Nama rayensen alako e xa siga donse sara taae kui.»

¹⁶ Isa naxa e yaabi, «Hali e mu siga. Wo tan nan xa donse fi e ma.»

¹⁷ Kono e naxa a fala a be, «Taami gundi suuli nun yexe firin gbansan nan na muxu yi ra.»

¹⁸ A naxa a fala e be, «Wo fa nee ra n xon ma be.»

¹⁹ Isa naxa jama yamari e xa e magoro na pooge xinde ma. A naxa na taami suuli nun na yexe firin tongo, a a ya rate koore ma, a fa Ala nuwali sa. A naxa taamie igira, a fa e so a foxirabiree yi ra, e xa e itaxun jama ma.

²⁰ Nama birin naxa e dege han e wasa. Donse donxe xuntunye to matongo, debe fu nun firin nan nafe.

²¹ Mixi naxee e dege, xeme wulu suuli jondon nan nu e ra, bafe ginee nun dimee ra.

*Isa jerefe ye fari
(Maraki 6:45-52, Yaya 6:15-21)*

²² Na xanbi Isa naxa a fala a foxirabiree be, a e xa baki kunkui kui, e xa siga a ya ra naakiri ma, a tan xa nu jama ragbilen.

²³ Isa to ge jama ragbilende, a naxa te ge ya fari a kerenyi ma, alako a xa Ala maxandi. Koε naxa a li naa, a keren.

²⁴ A lixi kunkui nu bara makuya xare ra, moronyie nu na a mabonbofe ki fanyi ra barima foye ya nu rafindixi a ma.

²⁵ Subaxe ma, Isa jerefe baa fari.

²⁶ A foxirabiree to a to jere ra ye fari, e naxa gaaxu ki fanyi. E naxa gbelegbele, e a fala, «Tubari nan a ra!»

²⁷ Kono Isa naxa a masen e be keran na, «Wo naxa kontofili, n tan nan a ra. Wo naxa gaaxu.»

²⁸ Piyeri naxa a yaabi, «Marigi, xa i tan nan a ra, yaamari fi n xa siga i yire ye fari.»

²⁹ Isa naxa a fala a be, «Fa.» Piyeri to goro kunkui kui, a naxa jere ye fari sigafe ra Isa yire.

³⁰ Kono a to foye belebele mato, a naxa gaaxu, a madula folo. A naxa gbelegbele, «N Marigi, n nakisi!»

³¹ Isa naxa a belexe itala keran na, a Piyeri suxu. A naxa a masen a be, «I xa danxaniya xurun. I siikexi munfe ra?»

³² E to baki kunkui kui, foye naxa raxara.

³³ Isa foxirabiree naxee nu na kunkui kui, e naxa suyidi Isa be, e a fala, «Ala xa Di yati nan lanxi i ma.»

*Isa Genesareti furema birin nayalanfe
(Maraki 6:53-56)*

³⁴ E to ge baa igiride, e naxa so Genesareti.

³⁵ Naakae to a kolon Isa nan a ra, e naxa na rabilinyi mixi birin nakolon. Mixie naxa fa furemae birin na Isa xon.

³⁶ E nu a mayandima furemae xa e belexe din a xa donma sanbuniya gbansan na. Furema birin naxee na raba, e birin naxa yalan.

15

*Ala xa seriye nun adama xa naamunyi
(Maraki 7:1-23)*

¹ Fariseni nun seriye karamoxo ndee naxa fa Isa yire kelife Darisalamu. E naxa a maxorin,

² «Munfe ra i foxirabiree luma forie xa naamunye matandi ra? E mu e belexe raxama beenun e xa e dege alo forie xa naamunye a masenxi ki naxe.»

³ Isa naxa e yaabi, «Munfe ra wo tan Ala xa seriye matandima wo xa naamunye xa fe ra?»

⁴ Ala bara a masen, «Wo xa wo baba nun wo nga binya.» A man bara a masen, «Mixi yo naxan na a baba nun a nga konbi, a lan ne na kanyi xa faxa.»

⁵ Kono wo tan naxe, xa mixi nde a fala a baba xa na mu a nga be, «I nu lanma i xa naxan soto n na i malise ra, n bara a fi Ala ma.»

⁶ hali na kanyi mu fefe raba a baba be. Na kui, wo Ala xa seriye matandima wo xa naamunyi saabui ra.

⁷ Wo tan filankafuie! Annabi Esayi nondi yati nan masen wo xa fe ra,
⁸ «Yi jama n binyama e de ne, kono e bojne makuya n na pon!

⁹ E xa sali fufafu nan a ra, barima e mixi xaranma adamadie xa majoxunye nan na alo na majoxunye findixi n tan ma seriye nan na.»

¹⁰ Isa naxa jama xili, a a masen e be, «Wo wo tuli mati, wo xa fahaamui soto.»

¹¹ Se naxan soma mixi de kui, na xa mu a findima mixi seniyentare ra. Naxan minima a de kui, na nan a findima mixi seniyentare ra.»

¹² Na temui Isa foxirabiree naxa e maso a ra, e a fala a be, «I mu a kolon i xa masenyi bara Farisenie raxono?»

¹³ Isa naxa e yaabi, «N Baba naxan na ariyanna, a sansi birin talama ne a tan mu naxan sixi.

¹⁴ Wo e lu na. Donxui nan na e ra naxee donxui raperema. Xa donxui donxui rajere, e firin birin birama ne yili kui.»

¹⁵ Piyeri naxa a fala a be, «Yi taali tagi raba muxu be.»

¹⁶ Isa naxa a yaabi, «Han ya wo fan mu fahaamui soto?»

¹⁷ Wo mu a kolon a se naxan birin soma mixi de kui, a goroma furi nan kui, a fa mini fate i?

¹⁸ Kono masenyi naxan minima mixi de kui, a kelima a bojne nan ma. Na nan nom a findide mixi seniyentare ra.

¹⁹ Barima majoxun kobie, faxe tife, yene, langoeja, myne, toojege, mixi xili kanafe, nee birin fatanma mixi bojne nan na.

²⁰ Nee nan mixi findima mixi seniyentare ra, kono mixi a degefe a belexe raxatare ra, na xa mu a findima mixi seniyentare ra.»

Kanaan gine xa danxaniya (Maraki 7:24-30)

²¹ Isa naxa keli menni, a siga Tire nun Sidon boxi ma.

²² Kanaan gine nde naxan kelixi na longori, a naxa fa Isa yire a a xui ite, «Marigi, Dawuda xa Di, kinikini n ma. Ninne bara n ma di gine paxankata feo!»

²³ Kono Isa mu sese fala a be. A foxirabiree naxa e maso Isa ra, e a fala a be, «Yi gine keri, a na gbelegbelefe won foxo ra.»

²⁴ Isa naxa a masen, «N xexxi Isirayila bōnsoe gbansan nan ma, naxee luxi alo yexxes loexie.»

²⁵ Kono gine naxa fa a suyidi a be, a a fala, «Marigi, i xa n mali!»

²⁶ Isa naxa a yaabi, «A mu lan taami xa ba dimedie yi ra, a sa baree bun ma.»

²⁷ Gine naxa a fala, «Marigi, i nondi, kono hali baree, e donse xuntunyi nde sotoma naxan birama e kanyi xa teeibili ra.»

²⁸ Na kui, Isa naxa a masen a be, «Gine, i xa danxaniya gbo! I waxonfe bara raba i be.» A xa di gine naxa yalan keren na.

*Isa nemē fife xemē mixi wulu naani ma
(Maraki 8:1-10)*

²⁹ Isa to keli menni, a naxa jere Galile baa de ra han a naxa geaya li. A naxa te geaya fari, a doxo.

³⁰ Nama gbegbe naxa fa a yire naa, e fa namatee ra, a nun dōnxui, mabenye, boboe, nun furema gbetee gbegbe ra. E naxa furemae sa Isa bun ma, a fan naxa e rayalan.

³¹ Nama to a to boboe woyenma, mabenye yalanma, namatee jere, dōnxui se toma, e naxa kaaba. E naxa Isirayila Marigi Ala matoxo.

³² Isa naxa a foxirabiree xili, a a masen e be, «N bara kinikini yi jama ma, barima xi saxan nan yi ki, e na n yire be, kono donse mu na e naxan donna. N mu wama e xa gibil e xonyi kaame ra e ma, xa na mu a ra e tooroma ne kira xon ma.»

³³ A foxirabiree naxa a maxorin, «Won donse sotoma yi jama gbegbe be minden? Won na wula ne yi ki.»

³⁴ Isa naxa e yaabi, «Taami gundi yeri na wo yi?» E naxa a fala, «Solofera, a nun yexxe xunxuri ndee.»

³⁵ Isa naxa a fala jama be e xa doxo boxi.

³⁶ A naxa na taami gundi solofera nun na yexxe tongo, a Ala nuwali sa. A to e igira, a naxa e so a foxirabiree yi ra, e xa e itaxun nama ma.

³⁷ Nama birin naxa e dege han e wasa. Donse dōnxoe fan naxa matongo han debe solofera naxa rafe.

³⁸ Xeme mixi wulu naani nan e dege, bafe ginee nun dimee ra.

³⁹ Isa to ge jama ragbilende, a naxa baki kunkui kui, a siga Magadan boxi ma.

16

Farisenie nun Sadusenie xa danxaniyataraena

(Maraki 8:11-21)

¹ Farisenie nun seriye karamoxoe naxa fa Isa yire. E to nu wama gantanyi safe a be, e naxa a maxorin a xa tonxuma makaabaxi nde masen e be kelife koore ma.

² Isa naxa e yaabi, «Nunmare na a li wo naxe, «Kuye fanma tina, barima koore igbeelixi.»

³ Kuye ne iba wo naxe, «Tune nun foye minima ne to, barima koore igbeelixi, nuxui ifoco.» Wo fata koore pingi tagi

rabade, kono wo mu fata yi waxati fee tan tagi rabade.

⁴ To mixie kobi, e bara gibilen Ala foxo ra. E wama tonxuma makaabaxi tofe, kono tonxuma yo mu fima e ma bafe Annabi Yunusa xa tonxuma ra.»

Na xanbi Isa naxa keli e xun ma, a siga.

⁵ Isa foxirabiree naxa giri naakiri ma, e neemuu taami ma.

⁶ Isa naxa a masen e be, «Wo wo yete ratanga Farisenie nun Sadusenie xa lebini ma.»

⁷ Isa foxirabiree naxa na fe mato, e fa a fala e bore be, «A na falaxi ne barima won mu faxi taami ra.»

⁸ Isa to nu e xa majoxunyi kolon, a naxa a masen e be, «Wo taami fe falama wo bore be munfe ra? Wo xa danxaniya xurun.

⁹ Han ya wo mu xaxili soto? Ka wo neemuxi ne taami gundi suuli to xeme wulu suuli wasa? Wo to na taami donxoe matongo, wo debee yeri rafe?

¹⁰ Ka wo man neemuxi ne taami gundi soloferie to xeme wulu naani wasa? Wo to na fan donxoe matongo, wo debee yeri rafe?

¹¹ Munse a toxi wo mu a kolon a n mu taami fe xa falafe wo be? Wo xa wo yete ratanga Farisenie nun Sadusenie xa lebini ma.»

¹² Na kui, e naxa a fahaamu a Isa mu a falaxi xe e be a e xa e yete ratanga taami lebini daaxi ma. A nu a falafe ne e xa e yete ratanga Farisenie nun Sadusenie xa xaranyi ma.

Isa findixi nde ra?

(Maraki 8:27-30, Luki 9:18-21)

¹³ Isa to Sesareya Filipi boxi li, a naxa a foxirabiree maxorin, «Mixie munse falama Adama xa Di xa fe ra? Nde lanxi a ma?»

¹⁴ E naxa a yaabi, «Ndee a falama Annabi Yaya Xunxa. Ndee a falama Annabi Eliya. Ndee a falama Annabi Yeremi, xa na mu a ra namijonme gbete.»

¹⁵ Isa naxa e maxorin, «Kono wo tan naxe a di? Nde n na?»

¹⁶ Simon Piyeri naxa a yaabi, «Ala xa Mixi Sugandixi nan na i ra, Abadan Ala xa Di.»

¹⁷ Isa naxa a fala a be, «Seewa na i be, i tan Yunusa xa di Simon, barima ibunadama xa mu na masenxi i be. N Baba naxan na ariyanna, na nan a masenxi i be.»

¹⁸ N xa a fala i be, i findixi Piyeri nan na, naxan falaxi *geme*. N nan n ma danxaniyatoe jama tima na *geme* nam fari. Hali faxe, a mu nomma n ma jama ra.

¹⁹ N Ala xa mangeya saabi soma ne i yi ra. I na tonyi doxo fe naxan ma dunija, Ala naxan na ariyanna, a fan tonyi doxoma

ne na fe ra. I na tin fe naxan na dunija, Ala naxan na ariyanna, a fan tinma ne na fe ra.»

²⁰ Na temui a naxa a matintin a foxirabiree ra, a e naxa a fala mixi yo be, a a tan nan findixi Ala xa Mixi Sugandixi ra.

Isa a xa faxe nun marakeli xa fe masenfe

(Maraki 8:31-33, Luki 9:22)

²¹ Keli na temui ma, Isa naxa a tagi raba folo a foxirabiree be, a fo a xa siga Darisalamu, a xa toore gbegbe soto Yuwifie xa forie, serexedube kuntigie, nun seriyé karamoxoe ra, e a faxa, kono a man xa keli faxe ma a xi saxan nde ma.

²² Piyeri to a bendun, e sa ti e xati ma, a naxa so woyenfe Isa ra, a a fala a be, «Ala xa i tanga na ma, n Marigi! Na fe mooli mu i sotoma feo!»

²³ Isa naxa a ya rafindi Piyeri ma, a a fala, «Keli n ya i, i tan Sentane! I katafe ne i xa n natantan, barima i xaxili mu tixi Ala fee xa ra, a tixi adama fee nan na.»

Birafe Isa foxo ra

(Maraki 8:34-9:1, Luki 9:23-27)

²⁴ Na temui Isa naxa a masen a foxirabiree be, «Xa mixi wa birafe n foxo ra, a xa a yete waxonfe gere, a xa tondi a yete ma, a tin toore nun faxe ra, a bira n foxo ra.

²⁵ Mixi naxan wama a yete rakisife, na kanyi loema ne. Naxan a yete raloema n tan ma fe ra, na kanyi kisima ne.

²⁶ Dunjia birin sotoe munse fama mixi ma, xa a sigama yahannama? Fe mundun na, mixi nomma a xa ariyanna masarade naxan na?»

²⁷ Adama xa Di fama fade a Baba xa nore kui, e nun a xa maleke. Na temui a mixi birin sare fima ne, kankan nun a kewali.

²⁸ N xa noondi fala wo be, mixi ndee tixi wo ya ma be, naxee mu faxama fo e Adama xa Di to fa ra a xa mangeya kui.»

17

Isa norefe

(Maraki 9:1-13, Luki 9:28-36)

¹ Xi senni dangi xanbi, Isa naxa Piyeri, Yaki, nun Yaki xunya Yaya xanin e doro ma geysa itexi nde fari.

² Menni Isa naxa masara, a nore e ya xori. A yatagi naxa yanba alo soge, a xa seeose naxa fiixe alo naiyalanyi.

³ Na temui, Annabi Eliya nun Annabi Munsa naxa mini foxirabiree ya xori, e naxa e to e nun Isa woyenfe.

⁴ Piyeri naxa a fala Isa be, «Marigi, fe fanyi nan a ra muxu to na be yi ki. Xa i wa, n lingira saxan yailanma be, keran i gbe,

keren Annabi Munsa gbe, keren Annabi Eliya gbe.»

⁵ A nu wøyenfe temui naxə, nuxui yanbaxi naxa goro e xun na, xui nde fan naxa mini nuxui kui, a a masen, «N ma Di maxanuxi nan yi ki naxan n kenenxi ki fanyi ra. Wo wo tuli mati a ra.»

⁶ Foxirabirée to na xui me, e naxa gaaxu ki fanyi, e e yatagi rafelen bɔxi ma.

⁷ Kono Isa naxa a maso e ra, a a belexe sa e ma, a a fala, «Wo keli. Wo naxa gaaxu.»

⁸ E to e ya rakeli, e mu mixi yo to fo Isa.

⁹ E to nu na gorofe geya fari, Isa naxa a matintin e ra, «Wo fe naxan toxi, wo naxa a fala mixi yo be, han beemanun Adama xa Di xa keli faxe ma.»

¹⁰ Isa foxirabirée naxa a maxorin, «Munfe ra seriye karamoxoe a falama a fo Annabi Eliya nan singe xa fa?»

¹¹ A naxa e yaabi, «Nondi nan a ra. Annabi Eliya nan singe fama yati, a fe birin yailan.

¹² Kono n xa a fala wo be, Annabi Eliya jan bara fa, kono e mu a kolonxi, e bara e waxonfe birin niya a ra. E man fafe Adama xa Di toorode na ki ne.»

¹³ Na kui, Isa foxirabirée naxa a kolon a a nu na Yaya Xunxa nan ma fe falafe e be.

*Ninne kerife naxan nu dimedi foxo ra
(Maraki 9:14-32, Luki 9:37-45)*

¹⁴ E to pama yire li, xeme nde naxa fa Isa xon, a a xinbi sin a bun ma,

¹⁵ a a fala, «Marigi, kinikini n ma di ma, xaxili fure a paxankataxi ki fanyi. A luma bira ra te xɔora, a nun ye xɔora. A na rabama han.

¹⁶ N bara fa a ra i foxirabirée xon, kono e mu noxi a rayalande.»

¹⁷ Isa naxa e yaabi, «Wo tan bonsøe danxaniyatare, wo kobi! N xa lu wo seeti ma han mun temui? N xa ti wo bun ma han mun lɔxoe? Wo fa na di ra n xon.»

¹⁸ Isa naxa jinne yamari, jinne naxa gbilen dimedi foxo ra, dimedi naxa yalan keren na.

¹⁹ Isa foxirabirée naxa e maso Isa ra, e a maxorin e doro ma, «Munfe ra muxu tan mu no na pinne keride?»

²⁰ Isa naxa e yaabi, «Wo xa danxaniya nan xurun. N xa nondi fala wo be, xa danxaniya na wo be, hali a xurun alɔ konde xɔri, wo na a fala yi geya be, «Keli be, i i masiga mènni,» a masigama ne. Fefe mu na wo mu nɔma naxan nabade.

²¹ Kono yi jinne mööli tan mu kerima fo Ala maxandi nun sunyi saabui ra.»

*Isa a xa faxe nun marakeli xa fe
masenfe sanmaya firin nde
(Maraki 9:30-32, Luki 9:43-46)*

²² Isa foxirabirée to malan Galile, Isa naxa a fala e be, «Adama xa Di sama ne mixie belexe,

²³ e a faxa. A xa faxe xi saxan nde ma, a man kelima ne faxe ma.» A xa wøyenf naxa a foxirabirée nimisa ki fanyi.

Isa nun Piyeri hɔrɔmɔbanxi duuti fife

²⁴ Isa nun a foxirabirée to so Kaperenamu, hɔrɔmɔbanxi duuti maxilie naxa Piyeri maxorin, «Pe, i karamoxo mu hɔrɔmɔbanxi duuti fima?»

²⁵ Piyeri naxa e yaabi, «Iyo, a a fima.» Piyeri to so banxi, Isa nan singe wøyen a be, «Piyeri, i a toxi di? Dunipa mangee duuti maxilima nde ma, e xa die ka mixi gbeteet?»

²⁶ Piyeri naxa e yaabi, «Mixi gbeteet.» Isa fan naxa a masen, «Na kui, mangee xa die tan mu duuti fima.

²⁷ Kono alako won naxa yi mixie raxɔno, i xa siga baa de ra, i konyi woli. I na yexə naxan singe suxu, a rate, i a de rabi. I kobiri kole toma ne a de kui. I xa na so duuti maxilie yi ra, a xa findi won firin ma duuti ra.»

18

Mixi naxan tide gbo

(Maraki 9:33-37, Luki 9:46-48)

¹ Na temui Isa foxirabirée naxa e maso Isa ra, e a maxorin, «Nde binyaxi dangi birin na Ala xa mangeya niini bun ma?»

² Isa naxa dimedi nde xili, a a ti e tagi,

³ a a masen e be, «N xa nondi fala wo be, xa wo mu wo yete magoro, wo lu alɔ dimedi, wo mu soma Ala xa mangeya niini bun ma.

⁴ Na kui, mixi yo naxan a yete magoroma alɔ dimedi, na nan findixi mixi xungbe ra dangi birin na Ala xa mangeya niini bun ma.

⁵ Mixi yo naxan yi dimedi mööli rasenema n xili ra, na kanyi bara n tan yete yati rasene.»

Mixi ratantan saabui

(Maraki 9:42-48, Luki 17:1-2)

⁶ «Mixi yo yi mixi xuri keren natantan, naxan danxaniyaxi n ma, a fisna na kanyi be gème binye xa xiri a kon ma, a rasin ba ma.

⁷ Gbaloe na dunipa mixie be e xa maratantanyi xa fe ra. A feere mu na tan, fo maratantanyi xa mini, kono gbaloe na mixi be naxan findima na saabui ra.

⁸ Xa i belexe, xa na mu i sanyi findi i ratantanse ra, a bolon, i a wole. I sofe ariyanna i belexe, xa na mu i sanyi bolonxi, na fisna i be dine i belexe firin nun i sanyi firin luxi na, kono i woli yahannama, te mu xubenma dennaxe.

⁹ Xa i ya findi i ratantanse ra, a ba na, i a wole. I sofe ariyanna i ya keren kanaxi, na fisa i be dine i ya firin lu na, kono i woli yahannama.»

Yexxes loexi xa taali
(*Luki 15:3-7*)

¹⁰⁻¹¹ «Wo naxa yo yi mixi xuri sese ma, barima n xa a fala wo be, e xa malekee n Baba yatagi toma temui birin, naxan na ariyanna.»

¹² «Wo a toxi di? Xa yexxes keme na mixi nde yi ra, keren fa loe e ya ma, a mu na yexxes tongo solomanaani nun solomanaani luma xe geysa fari, a siga na kerenyi fende?»

¹³ N xa nondi fala wo be, xa a sa a to, a jilexinma ne na yexxes kerenyi xa fe ra, dangife yexxes tongo solomanaani nun solomanaani boore ra, naxee mu loe.»

¹⁴ A na na ki ne fan, wo Baba naxan na ariyanna, a mu tinma yi mixi xuri sese xa loe.»

Haake base

¹⁵ «Xa i ngaxakerenyi bara haake soto i ra, siga, wo firin xa sa lu yire keren, i xa a masen a be a tantanxi ki naxe. Xa a sa i xui me, i ngaxakerenyi bara ragbilen i ma.

¹⁶ Kono xa a tondi i xui mede, i xa mixi keren xa na mu mixi firin fen, wo birin xa siga a yire alako kiiti xa sa seede firin, xa na mu seede saxon xui ma.

¹⁷ Xa a tondi nee fan xui mede, na fe masen danxaniyatoe jama be. Xa a tondi danxaniyatoe jama xui fan mede, a xa lu wo be alo kaafiri, xa na mu a ra, duuti maxili.

¹⁸ N xa a fala wo be a nondi ki ma, wo na naxan xiri dunija, a xirima ne koore fan ma. Wo na naxan fulun dunija, a fulunma ne koore fan ma.

¹⁹ N man xa a fala wo be, xa mixi firin lan fefe ma wo ya ma yi dunija ma, e Ala maxandi, n Baba naxan na ariyanna, a na fe rabama ne e be.

²⁰ Mixi firin, xa na mu a ra mixi saxon nu malan n xili ra dede, n na e ya ma.»

Dijefe ngaxakerenyi ma nun dipetareja xa taali

²¹ Na temui, Piyeri naxa a maso Isa ra, a a fala a be, «N Marigi, n lanma n xa dije n ngaxakerenyi xa haake ma sanmaya yeri? Han sanmaya solofera?» Isa naxa a yaabi,

²² «N xa a fala i be, sanmaya solofera xa mu a ra de! I xa dije a ma sanmaya solofera doxo tongo solofera.»

²³ «Ala xa mangeya maniyaxi mangue nde nan na, naxan nu wama a xa kobiri fe ya ibafe a tan nun a xa walikee tagi.

²⁴ A to a folo, e naxa fa a xa walike nde ra a xon, mangue xa doni nu naxan ma

han gbeti kilo wulu keme saxan, kilo wulu tongo naani.

²⁵ Konyi to mu nu nomma a xa doni fide, a xa mange naxa yaamari fi, a tan yo, a xa gine yo, a xa die yo, e nun a harige birin xa mati alako na doni xa fi.

²⁶ Na walike naxa a igoro bixi, a suyidi mange be, a a maxandi, «Yandi, dije n ma. N fama i xa doni birin fide.»

²⁷ Na kui, mange naxa kinikini a xa walike ma, a dije na doni birin ma, a a xa walike rabejin.»

²⁸ «Kono a tan walike to mini, a naxa a boore walike nde to a xa gbeti kilo tagi doni nu na naxan ma. A naxa bagan a ma, a a konyi dekun, a sonxo a ra, «N ma doni fl!»

²⁹ A boore naxa suyidi a be, a a maxandi, «Yandi, dije n ma. N i xa doni firma.»

³⁰ Kono a naxa tondi. A naxa a raso geeli kui, a xa lu menni han a xa ge doni fide.»

³¹ «A boore walikee to na to, e naxa kinikini. E naxa na birin dentegi sa mange be naxan nu e birin xun ma.»

³² Na kui, mange naxa na walike singe xili, a a fala a be, «I tan walike kobi! I to n mayandi, n tan dije ne i xa doni birin ma.»

³³ A di, a mu lanma xe nu i fan xa kinikini i boore ma, alo n kinikinixi i tan ma ki naxe?»

³⁴ A xa mange to xono a ma, a naxa a so kobilie yi, e xa a sa geeli, e xa a naxankata han a xa ge doni birin fide.»

³⁵ «N Baba naxan na ariyanna, a na nan niyama wo fan na, xa wo mu dije wo ngaxakerenyi ma wo boje birin na.»

19

Futi nun fatanyi
(*Maraki 10:1-12*)

¹ Isa to ge yi fe birin masende, a naxa keli Galile bixi ma, a siga Yudaya bixi nde ma naxan nu na Yuruden naakiri ma.

² Nama gbegbe naxa bira a foxo ra naa, a fan naxa furemae rayalan.

³ Farisenie naxa fa a yire alako e xa gantanyi te a be. E naxa a maxorin, «A daxa xeme xa mae a xa gine ra fe birin ma?»

⁴ Isa naxa e yaabi, «Kitaabui naxan masenxi wo mu nu a xaran? Fe folo fole ra, Daali Mange naxa xeme nun gine daa,

⁵ a fa a masen, «Na kui, xeme kelima a baba nun a nga xun ma, a a xa gine xa futi xiri, e firin findi keren na.»

⁶ Na nan a toxi, mixi firin xa mu e ra sonon, e firin bara findi keren na. Ala bara naxee xiri e boore ra, adama naxa nee rafatan.»

⁷ E man naxa Isa maxorin, «Munfe ra fa Annabi Munsa a yamarixi, xeme naxan

wama mæefe a xa gine ra, a lan a xa fatan keedi so a yi ra, a mæe a ra?»

⁸ Isa naxa e yaabi, «Wo bɔrœe nan xɔrɔxɔ, na nan a niyaxi Annabi Munsa naxa feere fi wo ma, wo xa no mæede wo xa gine ra, kono a mu nu na na ki xe a fole ra.

⁹ N xa a fala wo be, naxan yo mæe a xa gine ra, xa a xa gine mu yene xa rabaxi, a fa gine gbete dɔxɔ, na xeme bara yene raba.»

¹⁰ Isa foxirabiree naxa a fala a be, «Xa a na ki ne xeme be a xa gine mabiri ra, hali a mu gine dɔxɔ.»

¹¹ Isa naxa a masen e be, «Birin xa mu noma yi masenyi suxude, fo Ala a feere fi naxan ma.

¹² Wo a kolon, xeme ndee bari ki nan a niyaxi e mu noma gine dɔxɔde. Ndée na ne e e banaxi ne. Ndée fan na, e naté nan tongoxi e naxa gine dɔxɔ Ala xa wali xa fe ra. Mixi naxan noma yi masenyi suxude, a xa a suntu.»

Isa nun dimedi xunxurie

(Maraki 10:13-16, Luki 18:15-17)

¹³ Na temui mixie naxa fa dimiedie ra Isa xon, alako a xa a belexe sa e ma, a duba e be. Kono a foxirabiree naxa wɔyen na mixie ma.

¹⁴ Na kui, Isa naxa a masen, «Wo a lu dimiedie xa fa n yire. Wo naxa tɔnyi dɔxɔ e ma, barima naxee maniyaxi e ra, nee nan na Ala xa mangeya niini bun ma.»

¹⁵ A naxa a belexe sa e ma, a duba e be. Na xanbi, a naxa siga.

Segetala bannaxi

(Maraki 10:17-31, Luki 18:18-30)

¹⁶ Segetala nde naxa fa Isa xon, a a maxorin, «Karamoxo, a lan n xa fe fanyi mundun naba alako n xa abadan kisi soto?»

¹⁷ Isa fan naxa a maxorin, «I n maxorinma fe fanyi ma munfe ra? Ala keren peti nan fan. Xa i wama i xa kisi, Ala xa seriye nan nabatu.» Xeme naxa a maxorin, «Ala xa seriye mundue?»

¹⁸ Isa naxa a yaabi, «I naxa faxe ti. I naxa yene raba. I naxa munfe ti. I naxa mixi toojneg.

¹⁹ I baba nun i nga binya. I xa i ngaxakerenyi xanu alo i yete yati.»

²⁰ Segetala naxa Isa yaabi, «N bara na birin nabatu. Munse fa luxi?»

²¹ Isa naxa a masen a be, «Xa i wama i xa ge kamalide i xa kewalie kui, siga, sa i sotose birin mati, i a kɔbiri fi setaree ma. Na kui, i fama bannaya sotode ariyanna. I na na raba, fa, i bira n fɔxɔ ra.»

²² Segetala to na me, a naxa siga sunnunyi kui, barima harige gbegbe nu na a yi ra.

²³ Isa naxa a masen a foxirabiree be, «Nxa nondi fala wo be, naafuli kanyi sofe Ala xa mangeya niini bun ma a xɔrɔxɔ.

²⁴ N man xa a fala wo be, jɔxɔmè so jɔxun senbe yale ra, dine bannamixi sofe Ala xa mangeya niini bun ma.»

²⁵ E to na me, Isa foxirabiree de naxa ixara ki fanyi ra, e maxorinyi ti, «Nde, fa noma kiside?»

²⁶ Isa naxa e mato, a fa a masen, «Adama mu noma a yete rakiside, kono Ala tan noma fe birin na.»

²⁷ Na kui, Piyeri naxa a fala a be, «A mato, muxu bara keli se birin xun ma, muxu bira i fɔxɔ ra. Munse fa luma muxu be?»

²⁸ Isa naxa e yaabi, «N xa nondi fala wo be, dunija fe birin na masara a neene ra, Adama xa Di naxa magoro a xa nore kibanyi kui, wo tan n foxirabiree fan magoroma ne kibanyi fu nun firin kui, wo fa Isirayila bɔnsøe fu nun firin makiit.

²⁹ Mixi yo naxan na sa keli a xa se nde xun ma n tan ma fe ra, a findi banxie ra ba, xunyae ba, taarae ba, baba ba, nga ba, bɔxie ba, na kanyi nee jɔxɔ keme keme nan sotoma, a man abadan kisi soto ke ra.

³⁰ Yarerati wuyaxi fama findide xanbiratierie ra, xanbirati fan findi yareratie ra.»

20

Wali sare xa taali

¹ «Ala xa mangeya misaalixi xe kanyi nan na, naxan mini subaxe ma alako a xa walikee tongo a xa xe walife ra.

² E to lan a ma fejen kerien xaxa wali sare xa findi gbeti kobiri kole kerien na, xe kanyi naxa walikee xe a xa xe yire.

³ A man to mini gesegé, sogé to nu bara mate, a naxa walikee gbetee li, e tixi taa kui, wali yo mu e yi.

⁴ A naxa a fala e be, «Wo fan xa siga walide n ma xe ma. N wali sare tinxinxi fima ne wo ma.»

⁵ E fan naxa siga. Xe kanyi man naxa mini yanyi tagi, a walikee gbetee man tongo. Nunmare, a man naxa mixi gbetee soto.

⁶ A dɔnxɔe ra, leeri ndee beenu koe xa so, a naxa mini, a walikee gbetee li, e tixi. A naxa e maxorin, «Fejen, wo tixi be, wo mu walife. Munfe ra?»

⁷ E naxa a yaabi, «Mixi yo nan mu muxu tongoxi walide.» Xe kanyi naxa a fala e be, «Wo fan xa siga walide n ma xe yire.»

⁸ «Nunmare to so, xe kanyi naxa a fala a xa walikee xunyi be, «Walikee xili, i xa e sare fi. A folo dɔnxɔe rasoe ma, a rajon a singe ma.»

⁹ Naxee wali folɔxi leeri ndee beenu koe xa so, kankan naxa gbeti kobiri kole kerien soto.

¹⁰ Na kui, walikee naxee singe tongo, nee to fa e ñøxø a ma a e kòbirì sotøma dangi booree ra, kono e fan naxa gbeti kòbirì kole kerèn soto.

¹¹ E to a rasuxu, e naxa wøyen xe kanyi ma,

¹² e a fala, «Yi walike dønxøe, e waxati keren gbansan nan walixi, kono i bara wali sare fi e ma naxan nun muxu gbe lan. Anun, muxu tan nan feenexi wali ra soge xone bun!»

¹³ A naxa mixi kerèn yaabi e ya ma, «N boore, n mu fefe kobi niyaxi i ra. Won mu lan gbeti kòbirì kole kerèn xa ma?»

¹⁴ I gbe tongo, i siga. N tan nan waxi a xon yi walike dønxøe xa wali sare xa lan i gbe ma.

¹⁵ N mu noma n waxønfe rabade n ma kòbirì ra? Ka i toonexi ne n to fe fanyi rabaxi mixi gbetè nde be?»

¹⁶ Na kui, xanbiratìe fama findide yareratìe ra, yareratìe fan findi xanbiratìe ra.»

Isa a xa faxe nun marakeli xa fe masenfe sammayaa saxan nde
(Maraki 10:32-34, Luki 18:31-34)

¹⁷ Isa nun a xëera fu nun firinyie to nu tefe Darisalamu, Isa naxa e xun lan, a fa a masen e doro be kira xon ma,

¹⁸ «Wo a mato, won na tefe Darisalamu ne yi ki. Adama xa Di sama ne serexedube kuntigie nun seriye karamoxøe belexe, e a makiiti a xa faxa,

¹⁹ e a so kaafirie yi ra. E a mayelema ne, e a bønbø seberè ra, e fa a mabanban wuri magalanbuxi ma, kono a xa faxe xi saxan nde ma, a man kelima ne faxe ma.»

Yaki nun Yaya nga xa maxandi
(Maraki 10:35-45, Luki 22:25-27)

²⁰ Na temui Sebede xa die nga naxa fa Isa yire, a nun a xa die. A naxa suyidi a be, a xa a maxandi fe nde ma.

²¹ Isa naxa gine maxorin, «I wama munse xon?» A naxa a fala Isa be, «I xa tin, i na i xa mangye soto, n ma yi di firinyie xa doxo i seti ma, kerèn i yirefanyi ma, boore i kóola ma.»

²² Isa naxa a masen di firinyie be, «Wo mu a kolon wo fe naxan maxorinfe. N fafe toore naxan tote, wo tinma na ra?» E naxa a yaabi, «Iyo, muxu tinma a ra.»

²³ Isa naxa a masen e be, «Wo fan yati fama jaxankate sotode alo n tan, kono doxøe n yirefanyi nun n kóola ma, na mu fatanma n tan xa ra. Na na mixie nan be, n Baba naxee sugandixi.»

²⁴ Isa foxirabire fu dønxøe to na fe me, e naxa xono na ngaxakerenyi firin ma.

²⁵ Kono Isa naxa e xili a yire, a a masen e be, «Namanè mangée mixie yamarima a

xøcøxøe ra, e e senbe raminima mixie ma alako e xa mangya xa kolon.

²⁶ Kono a naxa lu na ki wo tan tagi. Mixi naxan wama a tide xa gbo wo ya ma, a xa findi wo xa konyi nan na.

²⁷ Mixi naxan wama findife wo xa yareratìe ra, a xa findi wo xa konyi nan na.

²⁸ Wo xa lu ne alo Adama xa Di. A tan mu faxi xe mixie xa wali a tan be. A faxi ne alako a tan nan xa wali mixie be, a xa mixi gbegbe xunsara a xa faxe saabui ra.»

Dønxui firin nayalanfe Yeriko

(Maraki 10:46-52, Luki 18:35-43)

²⁹ Isa nun a foxirabiree to mini Yeriko, nama gbegbe naxa bira a foxo ra.

³⁰ Dønxui firin nu doxozi kira de ra. E to a me a Isa na dangife, e naxa e xui ramini, «Marigi, Dawuda xa Di, kinikini muxu ma!»

³¹ Nama naxa wøyen e ma, e xa e sabari, kono e jan naxa e xui ite dangi a singe ra, «Marigi, Dawuda xa Di, kinikini muxu ma!»

³² Isa naxa ti, a e xili, a e maxorin, «Wo wama n xa munse raba wo be?»

³³ E naxa a yaabi, «Marigi, muxu wama muxu yae xa se to.»

³⁴ Isa naxa kinikini e ma, a a belexe sa e yae ma. Keren na, e yae naxa se to, e naxa bira Isa foxo ra.

21

Isa sofe Darisalamu

(Maraki 11:1-11, Luki 19:28-40, Yaya 12:12-16)

¹ Isa nun a foxirabiree to makore Darisalamu ra, e naxa Betifage li, Oliwi geya mabiri. Isa naxa a foxirabire firin xee,

² a a fala e be, «Wo xa so taa kui naxan na yare. Wo nefe so naa, wo sofale gine nde lima a xirixi naa, a xa di na a fe ma. Wo xa e fulun, wo fa e ra n xon ma.»

³ Xa mixi nde fa wo maxorin, wo xa a fala a be, «Marigi nan hayi na e ma. A e ragbilenma ya.»

⁴ Na rabaxi ne, alako namijonme xa masenya xa kamali, naxan a falama,

⁵ «Wo a fala Siyon di gine be, «A mato, i xa mange na fafe i ma. A fama yete magore kui, a doxozi sofale nun a yore fari.»»

⁶ Isa foxirabiree naxa siga, e sa Isa xa xëerraya raba.

⁷ E to fa sofale nun sofale xa di ra, e naxa e xa donmae sa e fari, Isa fa a magoro sofale fari.

⁸ Nama gbegbe naxan nu na, e fan naxa e xa donmae itala kira xon ma, ndee fan naxa fense sëgë, e nee fan sa kira xon ma Isa binyafe ra.

⁹ Nama naxee nu perefie Isa ya ra, a nun naxee nu perefie a xanbi ra, e birin nu e xui itefe, e a fala,
«Tantui na won Nakisima be, Dawuda xa Di!

Baraka na a be naxan fafe Marigi xili ra!
Tantui na won Nakisima be naxan na koore mal!»

¹⁰ Isa so to Darisalamu, taakae birin naxa kaaba, e nu maxorinyi ti, «Nde yi ki?»

¹¹ Nama naxa e yaabi, «Annabi Isa nan yi ki, naxan kelixi Nasareti, Galile boxi ma.»

*Isa sigafe horomobanxi kui
(Maraki 11:15-19, Luki 19:45-48, Yaya 2:13-22)*

¹² Isa naxa so horomobanxi kui, a sarematie nun saresoe birin keri naxee nu na na. A naxa kɔbirī masaree xa teebilie a nun ganbe matie xa doxosee rabira,

¹³ a a masen e be, «A sebexi, «N ma banxi xili falama ne, salide banxi,» kono wo tan bara a findi mujietie doxode ra.»

¹⁴ Donxiue nun namatee naxa fa Isa xon horomobanxi kui, a naxa nee rayalan.

¹⁵ Kono serexedube kuntigie nun seriyē karamoxoe tan naxa xon ki fanyi e to Isa xa kaabanakoe to, e man to dimee to e xui itema horomobanxi kui, «Tantui na won Nakisima be, Dawuda xa Dil!»

¹⁶ E naxa a fala Isa be, «I mu e xui mexi?» Isa naxa e yaabi, «Iyo. Wo fan mu nu a xaran Kitaabui kui a to sebexi, «I bara a niya dimedie nun diyoree xa i matoxo?»»

¹⁷ Na temui, Isa naxa keli e xun taa kui, a siga Betani, a koe radangi naa.

*Isa xore bili dankafe
(Maraki 11:12-14, 20-25)*

¹⁸ Na kuye iba, Isa to nu gblifenfe taa kui, kaame naxa a susu.

¹⁹ A to xore bili nde to kira ra, a naxa a maso a ra kono a mu bogi yo to a kon na, fo a burexee. Isa naxa a fala xore bili be, «I tan mu bogima sonon!» Xore bili naxa xara keren na.

²⁰ Isa foxirabiree to na to, e naxa kaaba, e a maxorin, «Yi xore bili xaraxi a ikorexi ra di?»

²¹ Isa naxa e yaabi, «N xa nondi fala wo be, xa danxaniya na wo be, wo mu siik, wo nomia ne yi fe mooli nabade n naxan nabaxi xore bili ra. Kono dangi na ra, xa wo a fala yi geysa be, «Keli be, i sa sin baa ma,» a rabama ne.»

²² Na nan a ra, xa danxaniya na wo be, wo fefe maxandi Ala ma, wo a sotoma ne.»

*Isa walima nde xa yaamari ma?
(Maraki 11:27-33, Luki 20:1-8)*

²³ Isa man naxa so horomobanxi kui. A to nu na mixie xaranfe, serexedube

kuntigie, nun Yuwifie xa forie naxa fa a yire, e a maxorin, «I yi fee rabama nde xa yaamari ma? Nde yi senbe fixi i ma?»

²⁴ Isa naxa e yaabi, «N fan xa wo maxorin fe keren ma. Xa wo n yaabi, n a falama ne wo be n yi fee rabama naxan ma yaamari ma.»

²⁵ Yaya nu mixie xunxama ye xoora nde xa yaamari ma? Ala nan a xexxi ba, ka adama?» Na kui, e naxa so woyenfe e bore tagi, «Xa won na a yaabi, won naxe, «Ala,» a falama ne won be, «Munfe ra wo mu fa la a ra?»

²⁶ Kono xa won na a yaabi, won naxe, «Adama,» won gaaxuma ne jama ya ra, barima birin Yaya majoxunxi namijonme nan na.»

²⁷ Na kui, e naxa Isa yaabi, «Muxu mu a kolon.» A fan naxa a masen e be, «N fan mu a falama wo be n yi fee rabama naxan ma yaamari ma.»

Di xeme firinyie xa taali

²⁸ «Wo yi taali toxi di? Di xeme firin nu na xeme nde yi. A naxa a fala di singe be, «N ma di, siga i sa wali xe ma to.»

²⁹ Di naxa a yaabi, «N tondi.» Kono na dangi xanbi, a xaxili naxa masara, a siga walide.

³⁰ Babe to na yaamari fi a xa di firin nde fan ma, a naxa a yaabi, «N Baba, awa, n sigafe.» Kono a mu siga.

³¹ Yi mixi firinye ya ma, nde a baba sago rabaxi?» E naxa a yaabi, «Na di singe.» Isa man naxa a masen e be, «N xa nondi fala wo be, duuti maxilie nun langooe singe soma wo be Ala xa mangeya niini bun ma.

³² Annabi Yaya fa ne kira tinixinxi masende wo be, wo mu fa la a ra. Kono duuti maxilie nun langooe tan la ne a ra. Hali wo to na to, wo mu tin nate masarade, wo xa la a ra.»

*Bɔxi rawali kobie xa taali
(Maraki 12:1-12, Luki 20:9-19)*

³³ «Wo wo tulii mati taali gbete fan na. Xe kanyi nde naxa weni bilie si. A naxa tete rabilin bɔxi ra, a baye ti, a yili ge weni bogi bunduma dennaxe. Na xanbi, a naxa na heri bɔxi rawalie ma, a fa biyaasi.

³⁴ Weni bogi ba temui to a li, bɔxi kanyi naxa konyi ndee xee bɔxi rawalie xon ma, e xa a gbe weni bogi so a yi ra.

³⁵ Kono bɔxi rawalie naxa na konyie susu. E naxa keren bonbo, e boore faxa, e boore magono gemee ra.

³⁶ Bɔxi kanyi man naxa konyi gbete xee dangi a singe ra. Bɔxi rawalie naxan naba booree ra, e naxa na raba nee fan na.

³⁷ A dɔnxoe ra, bɔxi kanyi naxa a majoxun, a a fala, «E n ma di tan binyama ne.» Na kui, a naxa a xa di xee bɔxi rawalie xon ma.

³⁸ Kōnō e to boxi kanyi xa di to, e naxa a fala e bore bē, «Yi nan na kē tongoma ra. Wo fa, won xa a faxa alako a kē xa findi won gbe ra.»

³⁹ E to a suxu, e naxa sa a xanin tete xanbi ra, e a faxa.»

⁴⁰ «Na kui, boxi kanyi na siga e yire, a munse rabama na boxi rawalie ra?»

⁴¹ E naxa Isa yaabi, «A na boxi herie sontoma ne a jaaxi ra, a a xa boxi so boxi heri gbetē yi, naxee a mabiri soma a yi ra a waxati ma.»

⁴² Isa naxa e yaabi, «Wo mu nu yi masenyi xaran Kitaabui kui?

«Banxitie mee gemē naxan na, a bara findi tuxui gemē hagige ra. Marigi foxi nan a ra.

Fe makaabaxi nan ya won bē.»

⁴³ «Na nan a toxi, n xa a fala wo bē, wo bama ne Ala xa mangeya niini bun ma, si gbete fa raso naa naxan birama Ala xa yaamarie foxy ra.

⁴⁴ Naxan na bira yi gemē ma, a kanyi magirama ne gbesexu. Yi gemē na bira naxan fan ma, a kanyi butuxunma ne.»

⁴⁵ Serexedube kuntigie nun Farisenie to a xa taalie me, e naxa a kolon a Isa nu na woyenfe e tan nan ma fe ra.

⁴⁶ E nu katafe e xa a suxu, kōnō e nu gaaxuxi jama ya ra, barima jama nu laxi a ra, a namijōnme nan na Isa ra.

22

Futixiri xulunyi xa taali

(Luki 14:15-24)

¹ Isa man naxa so woyenfe e bē taalie ra. A naxa a masen,

² «Ala xa mangeya misaalixi mange nan na, naxan xulunyi ti a xa di xa futi xirife ma, donse fanyi gbegbe donma dennaxe.»

³ A naxa a xa konyie xee e xa mixie xili, yi fe binye nu bara ragbilen naxee ma, kōnō na mixie mu tin fade.

⁴ Mange man naxa konyi gbetē xee, e xa a fala na mixi maxilixie bē, «Wo ya ti, donse bara ge rafalade, n bara n ma ninge bɔrɔgexie faxa, fe birin bara ge yailande. Wo fa n ma di xa futixiri xulunyi.»

⁵ Kōnō e mu xēerae danxun. Ndee naxa siga e xa xē yire, ndee fan naxa siga e xa yuleya rabade.

⁶ Naxee lu, e naxa mange xa konyie suxu, e e jaxankata, e e faxa.»

⁷ «Mange naxa xōnō, a a xa soorie xee, a e xa na faxatие birin faxa, e e xa taa gan.»

⁸ Na dangi xanbi, a naxa a fala a xa konyie bē, «N ma di xa futixiri xulunyi xa fe birin bara ge yailande. Donsee birin nafalaxi, kōnō mixi naxee nu maxilixi, a mu daxa e xa na binye soto.

⁹ Na kui, wo xa siga taa kui, wo sa mixie xili wo naxee yo toma naa, e xa fa n ma di xa futixiri xulunyi.»

¹⁰ Konyie naxa mini kirae ma, e naxa mixi birin xili e xa fa. Mixi fanyi yo, mixi kobi yo, e birin naxa fa futixiri xulunyi, mange xonyi naxa rafe jama ra.»

¹¹ «Mange to so na mixi maxilixie ya ma, a naxa xēmē nde to xulunyi donma mu nu ragoroxi naxan ma.»

¹² A naxa a fala a bē, «N ma di, i soxi be di, i to mu maxirixi a xulunyi ki ma? Kōnō xēmē mu no yaabi yo fide.»

¹³ Na kui, mange naxa a fala a xa walikē bē, «Wo a sanyie nun a belexēe xiri, wo a woli tandi dimi kui, wa nun jin maxinyi na dennaxe.»

¹⁴ Mixi gbegbe maxilixi, kōnō naxee sugandixi, e xurun.»

*Gantanyi tefe Isa be duuti xa fe ra
(Maraki 12:13-17, Luki 20:20-26)*

¹⁵ Na temui, Farisenie naxa sa e malan, e nate tongo e gantanyi tema Isa bē ki naxē, e xa a masoto woyenyi kui.

¹⁶ E naxa e foxirabiree nun Herode xa mixi ndee xee Isa xōn. Nee naxa a fala Isa bē, «Karamoxo, muxu a kolon nōndi fale nan i ra. I mixie xaranma Ala xa kira ra a nōndi ki ma. I mu gaaxuma mixi yo xōn, barima i mu mixi rafisama e booree bē.»

¹⁷ Na kui, a fala muxu bē, i a toxi di? A lanma ka a mu lanma muxu xa duuti fi Roma mange ma?»

¹⁸ Isa to nu e xaxili kobi kolon, a naxa e yaabi, «Wo tan filankafuie, wo katafe n masotōde munfe ra?»

¹⁹ Wo kobiri kole masen n bē duuti fima naxan na.» E naxa gbeti kole ramini a bē.

²⁰ Isa naxa e maxorin, «Nde xili nun nde misaali na yi kobiri kole ma yi ki?»

²¹ E naxa a yaabi, «Roma Mange.» A fan naxa a fala e bē, «Wo mange gbe ragbilen mange ma, wo Ala fan gbe ragbilen Ala ma.»

²² E to a xa yaabi me, e naxa kaaba. E naxa keli a xun, e siga.

Sadusenie Isa maxorinfe faxamixie xa marakeli ma

(Maraki 12:18-27, Luki 20:27-40)

²³ Na lōxōe kerenyi, Sadusenie naxa fa Isa xōn. E tan nan a falama a faxamixie mu kelima faxe ma. E naxa Isa maxorin,

²⁴ «Karamoxo, Annabi Munsa a masen ne, «Xa xēmē nde taara faxa, a naxa a xa gine lu a mu di yo bari, a na xunya nan na gine dōxōma, alako a xa bōnsōe fi a taara ma.»

²⁵ Na kui, xēmē nde naxa di xēmē solofero soto muxu ya ma be. A xa di singe naxa gine dōxō, a faxa, a mu bōnsōe yo lu. A xanbiratoe naxa a xa kaajē gine tongo,

26 kono na fan naxa faxa, a mu bɔnsœ yo lu. Na nan man naba na fan xanbiratoe ra, a nun na mixi naani dɔnxœ birin. E birin naxa faxa, e sese mu bɔnsœ lu.

27 A dɔnxœ ra, gine fan naxa faxa.

28 Na kui, marakeli loxœ, na gine to dɔcxœ yi mixi solofero birin xɔn ma, a findima nde gbe ra?»

29 Isa naxa e yaabi, «Wo na tantanyi kui, barima wo mu Kitaabui kolon, wo mu Ala senbe fan kolon.

30 Mixie na keli faxe ma marakeli loxœ, xemœ mu gine dɔxœma, gine fan mu dɔxœma xemœ xɔn. E luma nè alo malekœ na ariyanna ki naxe.

31 A falafe tan, a faxamixie mu kelima faxe ma, Ala naxan masen wo be, wo mu nu a xaran?

32 A masen ne, «N tan nan na Marigi Alatala ra, Iburahima, Isiyaga, nun Yaxuba naxan batuma.» Faxamixie xa mu Ala batuma, fo mixi niye.»

33 Nama to Isa xa yaabi me, e naxa kaaba a xa fasari ma.

Yaamari naxan tide gbo a birin be
(Maraki 12:28-34, Luki 10:25-37)

34 Farisenie to a me a Isa nu bara Sadusenie de balan yaabi fanyi ra, e naxa e malan.

35 Ala xa seriye lɔnnila nde nu na e ya ma. Na naxa kata Isa masotode maxɔrinyi ra, a naxe,

36 «Karamoxœ, yaamari mundun tide gbo a birin be Tawureta Munsa kui?»

37 Isa naxa e yaabi, «I xa i Marigi Ala xanu i bojœ birin na, i nii birin na, a nun i xaxili birin na.»

38 Na nan tide gbo, a findi yaamari singe nan na Ala xa seriye birin ya ma.

39 A firin nde maniya na singe ra, «I xa i ngaxakerenyi xanu alo i i yete xanuxi ki naxe.»

40 Tawureta Munsa nun namijɔnmee xa seriye birin gbakuxi yi yaamari firin nan na.»

Dawuda nun Ala xa Mixi Sugandixi
(Maraki 12:35-37, Luki 20:41-44)

41 Farisenie to nu malanxi naa, Isa naxa e fan maxorin,

42 «Wo Ala xa Mixi Sugandixi xa fe toxi di? Nde xa di a ra?» E naxa a yaabi, «Dawuda nan xa di a ra.»

43 Isa fa e maxorin, «Munfe ra fa, Ala Xaxili Seniyenxi saabui ra, Dawuda yete naxa Ala xa Mixi Sugandixi xili «N Marigi? A tan Dawuda naxa a masen,

44 «Marigi bara a masen n Marigi be, «I magoro n yirefanyi ma, han beemanun n xa i yaxuie ragoro i sanyi bun.»»

45 «Xa Dawuda yete yati naxe a be «N Marigi», a tan Ala xa Mixi Sugandixi nɔma findide Dawuda xa di ra di?»

46 Mixi yo mu nɔ yaabi yo fide. Fɔlo na loxœ ma, mixi yo mu suusa maxɔrinyi tide Isa ma sɔnon.

23

Duinela kobia

(Maraki 12:38-40, Luki 11:38-52, 20:45)

47

1 Isa naxa a masen jnama nun a foxirabiree be,

2 «Sebelitie nun Farisenie mixie xaranma Annabi Munsa xa seriye nan na.

3 Na kui, wo xa nu e xui rabatu, wo jere a ma. Kono wo naxa e wali foxi tan naba de, barima e naxan falama, e mu na xa rabama.

4 E kote binyee raxirima, e e sa mixie fari, kono e tan mu tinma e malide hali e belexesole kerent na.

5 E e xa kewalie birin nabama alako mixie xa e to. E e xa sebœ rabelebelema e naxee xirima e tigi nun e belexe ra. Luuti denbexie naxee singanma donma sanbunyi ra Ala xa fe ma, e nee rakuyama han a dangi a i.

6 E na siga e degede mixi xɔnyi malanyi na dɔnnexa, xa na mu e na so salide banxi, binye doxoe rafan e ma ki fanyi.

7 E na siga taa kui, a rafan e ma mixie xa e xœbu binye ra, e na a fala e be, «Karamoxœ.»

8 «Kono mixie naxa a fala wo tan be «Karamoxœ», barima karamoxœ kerent peti nan na wo be, wo fan birin findixi ngaxakerenmae nan na.

9 Wo naxa yi dunija adamadi xili «N Baba», barima Babœ kerent peti nan na wo be, wo Baba naxan na ariyanna.

10 Mixie man naxa a fala wo tan be «Mange», barima Mange kerent peti nan na wo be, Ala xa Mixi Sugandixi.

11 Naxan na mixi xungbe ra wo ya ma, a xa findi wo xa walike nan na.

12 Naxan na a yete igbo, a xa fe fama ne igorode. Naxan a yete magoroma, a xa fe fama ne itede.»

13-14 «Kono gbaloe na wo be, wo tan seriye karamoxœ nun Fariseni filankafuie, barima wo naade balanma mixie ya ra alako e naxa so Ala xa mangeya niini bun ma. Na kui, wo tan yete mu soma, wo man mu tinma mixi gbetee fan xa so naa naxee waxy sofe.»

15 «Gbaloe na wo be, wo tan seriye karamoxœ nun Fariseni filankafuie! Wo baa igirima, wo bɔxi birin isa alako wo xa mixi kerent naso wo xa dine, kono a na so,

wo a findima yahannama di nan na, naxan kobi dəxə firin wo tan na.»

¹⁶ «Gbaloe na wo bə, wo tan yarerati dənxui! Wo a falama, «Xa mixi a kali hərəməbanxi ra, fefe mu a ra, hali a kanyi mu a xui rakamali. Kono xa mixi a kali xəxəma ra naxan na hərəməbanxi kui, fo a kanyi xa a xui rakamali teku.»

¹⁷ Wo tan dənxui xaxilitaree! Mundun tide gbo, xəxəma, ka hərəməbanxi naxan xəxəma findixi se seniyenxi ra?

¹⁸ Wo man a falama, «Xa mixi nde a kali sərexəbade ra, fefe mu a ra hali a kanyi mu a xui rakamali. Kono xa mixi a kali sərexə ra naxan na sərexəbade fari, fo a kanyi xa a xui rakamali teku.»

¹⁹ Wo tan dənxui! Mundun tide gbo, sərexə, ka sərexəbade naxan sərexə findixi se seniyenxi ra?

²⁰ Na kui, naxan yo na a kali sərexəbade ra, a bara a kali na ra, a nun sərexə fan naxan birin saxi a fari.

²¹ Naxan yo na a kali hərəməbanxi ra, a bara a kali na ra, a nun naxan fan sabatixi a kui.

²² Naxan yo na a kali ariyanna ra, a bara a kali Ala xa kibanyi ra, a nun naxan fan magoroxi a kui.»

²³ «Gbaloe na wo bə, wo tan səriyə karaməxəe nun Fariseni filankafuie! Wo sənsi xunxurie farile bama, ało salaxui, sulopni, nun digiyanyi, kono fe naxee findixi a hagigee ra Ala xa səriyə kui, ało tinxinyi, kinikini, nun danxaniya, wo gibileni xee nan foxə ra. A lanma ne nu wo xa na səriyə hagigee rabatu, wo man mu nəxəmu na səriyə xunxurie dənxəee ma.

²⁴ Yarerati dənxui! Wo minse rasensenma kuli di xa fe ra, wo fa jəxəmə gundi gerun!»

²⁵ «Gbaloe na wo bə, wo tan səriyə karaməxəe nun Farisenie filankafuie! Wo pəotti nun piletli fari maxama, kono e kui rafexi balose naxan na, wo a sotoxi mupə nun wasatareya nan saabui ra.

²⁶ I tan fariseni dənxui! Pəotti nun piletli kui raseniyen sinden, na temui a fari fan seniyenma ne.»

²⁷ «Gbaloe na wo bə, wo tan səriyə karaməxəe nun Fariseni filankafuie! Wo maniyaxi gaburie nan na, naxee fari ratofanxi, kono e kui rafexi faxamixi xərie nun seniyentareja məoli birin na.

²⁸ Wo fan, mixi na wo to, e wo maňoxunma tinxintəe nan na, kono wo bəjəne kui rafexi filankafuina nun kobijna ra.»

²⁹ «Gbaloe na wo bə, wo tan səriyə karaməxəe nun Fariseni filankafuie! Wo gaburi fanyie yailanma namijonməe bə, wo tinxintəe xa gaburie raxunmama,

³⁰ wo a fala, «Xa muxu nu na dunija ma muxu benbae waxati, muxu mu kafuma e ma nu namijonməe faxafe ra.»

³¹ Na kui, wo bara seedeñoxəya ba wo yetə xili ma, a falafe ra a wo findixi namijonməe faxee xa die nan na.

³² Wo wo benbae xa kewalie rakamali yire!

³³ Wo tan bəximase bənsoe, wo ratangama yahannama ma di?»

³⁴ «Na kui, n xa a fala wo bə, n fafe namijonməe, lənnilae, nun karaməxəe xəxəde wo yire, kono wo ndee faxama ne, wo jan nee ndee mabanbanma ne wuri magalanbuxie ma. Wo ndee bənbəma ne seberə ra wo xa salidee kui, e man siga taa yə kui, wo birama e foxə ra e paxankatafe ra.

³⁵ Na nan a ra, tinxintəe xa wuli naxan ifilixi dunije, a birin luma wo tan nan ma, keliye Habila ma dəxə Berekiya xa di Sakari ra, wo naxan faxa hərəməbanxi nun sərexəbade tagi.

³⁶ N xa nəndi fala wo bə, yi paxankate birin fama ne to mixie sətəde.»

*Isa sunnunfe Darisalamu xa fe ra
(Luki 13:34-35)*

³⁷ «Darisalamu, Darisalamu, taa naxan namijonməe faxama, naxan Ala xa xəxəra magonəma. Sanmaya wuyaxi n bara wa i xa die malanfe n yire, ało toxəe a xa die rasoma a gabutenyi bun ma ki naxə, kono wo naxa tondi!»

³⁸ Na kui, Ala bara keli wo xa banxi xun ma.

³⁹ N xa a fala wo bə, wo mu n toma sənən, han wo a falama temui naxə, «Baraka na mixi bə naxan fafe Marigi xili ra!»

24

*Hərəməbanxi xa kane
(Maraki 13:1-2, Luki 21:5-6)*

¹ Isa naxa mini hərəməbanxi kui. A nu sigafe temui naxə, a foxirabiree naxa e maso a ra, e wəyən a bə a xa hərəməbanxi mato a nun banxie naxee na a rabilinyi, e ti ki to tofanxi.

² Kono Isa naxa a masen e bə, «Wo yi birin toxı? N xa nəndi fala wo bə, yi gəmə keren mu fama lude a boore fari be, a birin nabirama ne.»

*Dunija rajənyi tənxumae
(Maraki 13:3-23, Luki 21:7-24)*

³ Isa nu magoroxi Oliwi geyə fari temui naxə, a foxirabiree naxa siga a yire, e a maxərin e doro ma, «Na fe sa rabama mun temui? A man sa kolonma tənxuma mundun ma a i fa waxati nun dunija rajənyi bara makəre?»

⁴ Isa naxa e yaabi, «Wo mənni wo yete ma, mixi yo naxa fa wo ratantan.

⁵ Mixi wuyaxi fama n xili falade e yete xun ma a falafe ra, *«N tan nan na Ala xa Mixi Sugandixi ra.»* Na kui, e fama mixi gbegbe ratantande.»

⁶ «Wo gere fe mema ne, wo gere ndee xili me, kono wo naxa kontsfili, barima fo na fe moolie xa raba. Na xa mu findima dunija rajonyi ra sinden.

⁷ Sie kelima ne e boore xili ma, namanee e boore gere. Kaame sinma ne bɔxi wuyaxi ma, bɔxi fan seren yire gbegbe.

⁸ Na fe birin findima mantoorolie folənan na.»

⁹ «Na temui, mixie wo soma ne mangasanyi yi, e xa wo jaxankata, e wo faxa. Sie birin wo xənma ne n xili xa fe ra.

¹⁰ Danxaniyatœ gbegbe birama ne tantanyi kui na waxati, e e booree yanfa xənanteaya kui.

¹¹ Wule fale gbegbe fan e yete findima ne namijonmee ra, e mixi gbegbe ratantan.

¹² Kobjina gboma ne han mixi gbegbe xa xanunteya xinbeli,

¹³ kono naxan na a tunnabexi han a rajonyi, na kanyi kisima ne.

¹⁴ Ala xa mangeya niini xibaaru fanyi kawandima ne dunija birin kui, a findi seedejoxxa ra sie birin be. Na xanbi, dunija rajonyi fama a lide.»

¹⁵ «Wo tan naxee na yi xaranfe, wo wo tuli mati de! Wo na se haramuxi naaxi to kasare na naxan xanbi ra, a tixi yire seniyenxi kui, Annabi Daniyeli naxan ma fe fala,

¹⁶ wo tan naxee na Yudaya, wo lanma wo xa wo gi geyae fari.

¹⁷ Naxan na tande, a naxa so sese tongode a xa banxi kui.

¹⁸ Naxan na xə ma, a naxa gibil a xa xinbeli donma tongode.

¹⁹ Na waxati findima gbaloe nan na furuginee nun dingee be!

²⁰ Wo Ala maxandi na naxa wo li jemete temui, xa na mu a ra malabu loxoe.

²¹ Barima töre a lima na waxati ma naxan maniye singe mu nu to kabi dunija daa, a man mu gibilmena to ra abadan.

²² Xa Marigi mu a ragirixi nu nde xa ba na xi konti ra, adama yo mu kisima nu. Kono a nde bama a konti ra mixi sugandixie nan ma fe ra.»

²³ «Na waxati, xa mixi nde sa a fala wo be, *«A mato, Ala xa Mixi Sugandixi na be,»* xa na mu a ra, *«Ala xa Mixi Sugandixi na mənni,»* wo naxa la a ra.

²⁴ Barima wule falee fama Ala xa Mixi Sugandixi xili falade e yete xun, xa na mu e e yete findi namijonmee ra. E fama tonxuma makaabaxie nun kaabanakoe

rabade alako e xa Ala xa mixi sugandixie ratantan, xa e sa nəma.

²⁵ Wo wo tuli ti, n bara a masen wo be beenun a waxati xa a li.»

²⁶ «Na kui, xa e sa a fala wo be, *«A mato, a sa na wula i, wo naxa siga de!»* Xa e sa a fala wo be, *«A mato, a na banxi kui be,»* wo naxa la a ra de!»

²⁷ Adama xa Di na fa, a luma ne alo seyamakənyi naxan yanbama koore ma kelife sogetede han sogegerode.

²⁸ *«Binbi na lu dənnaxə, yubee sa e malanma mənni ne.»*

*Isa xa gbilenyi nun xərə bili xa misaali
(Maraki 13:24-31, Luki 21:25-33)*

²⁹ «Na jaxankate waxati dangi xanbi, *«soge ifəɔrəma ne, kike yanbe bama ne, tunbuie birama ne bɔxi, se naxan birin na koore ma e serenma ne.»*

³⁰ «Na temui, Adama xa Di xa tonxuma minima ne koore ma. Dunija bɔnsəe birin sunnunma ne. E Adama xa Di toma ne fa ra nuxui kui sənbə nun nore ra.

³¹ A a xa malekee xəema ne han dunija dande, e xa sa a xa mixi sugandixie malan sara xui ra keli dunija tunxun naani birin ma.»

³² «Wo xərə bili mato misaali ra, wo xa xaxili soto. A salonyi na jingi, a burexe neñene mini, wo a kolonma jemə temui bara makore.

³³ Adama xa Di fafe fan na na ki ne. Wo na yi fe birin to, wo xa a kolon a a bara makore, a jan tixi naade ra.

³⁴ N xa nəndi fala wo be, to mixie mu dangima fo na fe birin naba.

³⁵ Koore nun bɔxi dangima ne, kono n ma masenyi tan mu dangima abadan, a mu kanama muku.»

*Dunija rajonyi waxati kolonfe
(Maraki 13:32-37, Luki 17:26-30, 17:34-36, 12:41-48)*

³⁶ «Mixi yo mu a kolon yi fee sa rabama loxoe nun waxati yo ma. Hali maleke naxee na ariyanna, e mu a kolon, Ala xa Di fan mu a kolon, fo Baba Ala keren peti.

³⁷ Adama xa Di fa loxoe luma ne alo Annabi Nuha xa waxati.

³⁸ Beenun na banbaranyi belebele xa dunija li, mixie nu e degema, e nu e minma, e nu ginee dəxəma, e nu e xa die fima xəmee ma, han Annabi Nuha so kunkui kui loxo naxe.

³⁹ E mu nu kontofillixi fefe ra, han banbaranyi naxa e li, a e birin xanin. Adama xa Di fafe fan nabama na ki ne.

⁴⁰ Xa xəme firin na xə ma na waxati, keren tongoma ne, boore lu naa.

⁴¹ Xa gine firin na se dinfe mulunyi keren kui, keren tongoma ne, boore lu naa.

⁴² Na kui, wo naxa yanfa, barima wo mu wo Marigi fa loxoe kolon.

⁴³ Wo xa a fahaamu a fanyi ra, xa banxi kanyi a kolon ne nu munjeti fama temui naxe koe kui, a mu xima nu, alako munjeti naxe no sode a xonyi.

⁴⁴ Na nan a ra, wo fan xa wo tagi ixiri, wo naxa yanfa, barima Adama xa Di fama waxati nan ma wo loxoe mu naxan ma.»

⁴⁵ «Nde luma alo konyi naxan findixi xaxilima dugutege ra? A marigi bara a ti a xa banxi walikee birin xun ma, a xa donee taxun e ra a waxati.

⁴⁶ Nelexinyi na na konyi be, naxan marigi a lima na wali ra.

⁴⁷ N xa nondi fala wo be, na marigi a harige birin taxuma ne na konyi ra.»

⁴⁸ «Kono xa na konyi findi a kobi ra, a a falama ne a yete ma, *«N marigi buma ne fafe ra,»*

⁴⁹ a fa a boore konyie bongbo folo, a nu lu a dege ra, a a min, e nun siisilae.

⁵⁰ Loxo nde fama, a tan konyi mu naxan kolon, a loxoe man mu loxoe naxan ma, a marigi gibilemna ne.

⁵¹ A na fa, a na konyi jaxankatama ne a jaaxi ra, konyi gbaloe soto e nun flankafuie, a woli wa nun jin maxinyi na dennaxe.»

25

Ginedimedi fu xa taali

¹ «Na waxati, Ala xa mangeya luma ne alo ginedimedi mixi fu, naxee e xa lanpuie tongo sigafe ra ginedoxoe ralande, e xa sa lan a xa futi xiri ma.

² Na ginedimedie ya ma, suuli, xaxilitree, suuli, xaxilimae.

³ Naxee findi xaxilitaree ra, e naxa e xa lanpuie xanin, kono e mu ture xanin e xun naxan sama lanpuie kui.

⁴ Naxee tan findi xaxilimae ra, kankan naxa ture bitire xanin a xun, a nun e xa lanpuie.»

⁵ «Ginedoxoe to bu fafe ra, xi xoli naxa ginedimedie suxu, e naxa xi.

⁶ Koe tagi, sonxoe xui naxa mini, *Ginedoxoe bara fa! Wo sa a ralan!*»

⁷ Ginedimedie naxa keli, e e xa lanpuie yailan.

⁸ Xaxilitaree naxa a fala xaxilimae be, *«Wo muxu ki wo xa ture nde ra, barima muxu xa lanpuie na xubene.»*

⁹ Kono xaxilimae naxa e yaabi, *«Ade, a mu won birin nalima. Wo siga ture matie xon wo xa sa wo gbe sara.»*

¹⁰ Nee to siga ture sarade, ginedoxoe naxa fa. Ginedimedi naxee nu bara ture sa e xa lanpuie kui, nee tan naxa bira a foxo

ra, e so futixiri xulunyi, naade fa balan e xanbi ra.»

¹¹ «Na dangi xanbi, ginedimedi xaxilitree fan naxa fa, e a fala, *«Marigi, marigi, naade rabi muxu be.»*

¹² Kono a naxa e yaabi, *«N xa nondi fala wo be, n mu wo kolon.»*

¹³ «Na kui, wo naxa yanfa, barima wo mu na loxoe nun na waxati kolon.»

Harige taxuxi xa taali
(Luki 19:11-27)

¹⁴ «A luma ne alo xeme nde naxan nu fafe biyaside. A naxa a xa konyie xili, a a harige taxu e ra.

¹⁵ A naxa xeme kilo suuli so konyi keren yi, a firin so boore yi, a keren so a saxan nde yi ra. A to kankan berere so a yi, a naxa biyasi.»

¹⁶ «Xeme kilo suuli taxu konyi naxan na, a naxa siga keren na, a xa sa na harige rawali. A naxa xeme kilo suuli gbete soto geeni ra.

¹⁷ Xeme kilo firin taxu konyi naxan na, a fan naxa na harige rawali, a xeme kilo firin gbete soto geeni ra.

¹⁸ Kono xeme kilo keren taxu konyi naxan na, a tan naxa sa yili ge, a a marigi xa kobilri noxun na kui.»

¹⁹ «A to bu han, konyie marigi naxa gibile e yire alako e xa dentegé sa a be.»

²⁰ Xeme kilo suuli taxu konyi naxan na, a naxa fa a marigi harige ra, a a fala, *«N marigi, i xeme kilo suuli nan taxu n na. A mato, n bara kilo suuli man sa a xun geeni ra.»*

²¹ A marigi naxa a fala a be, *«I nuwali. Konyi dugutege nan i ra, walike fanyi. N to harige dendoronti taxu i ra, i mu lanlanterya kana, n fa harige gbegbe nan taxuma i ra. Fa n xonyi, wo nun i marigi xa lu seeewe kui.»*

²² «Na xanbi, xeme kilo firin taxu konyi naxan na, a fan naxa fa, a a fala, *«N marigi, i xeme kilo firin nan taxu n na. A mato, n bara kilo firin man sa a xun geeni ra.»*

²³ A marigi naxa a fala a be, *«I nuwali. Konyi dugutege nan i ra, walike fanyi. N to harige dendoronti taxu i ra, i mu lanlanterya kana, n fa harige gbegbe nan taxuma i ra. Fa n xonyi, wo nun i marigi xa lu seeewe kui.»*

²⁴ «A donxoe ra, xeme kilo keren taxu konyi naxan na, a fan naxa fa, a a fala, *«N marigi, n a kolon i xa fe maxoroxo. I sansi xabama, i mu naxan garansan. I sansi bogi bama, i mu naxan si.»*

²⁵ N gaaxu ne. N naxa sa i xa xeme kilo keren noxun yili kui. A mato, a tan nan yi ki. I harige sese mu loexi.»

²⁶ A marigi naxa a yaabi, *«I tan konyi kobi tunnaxone! I nu a kolon a n sansi*

xabama, n mu naxan garansan, n man sansi bogi bama, n mu naxan si?

²⁷ A lan ne nu i n ma kobiri so kobiri rawalie yi ra, alako n na fa i yire temui naxe, i n harige ragbilen n ma, geeni saxi a xun ma.

²⁸ Na kui, wo xeeema kilo rasuxu a yi, wo a so konyi yi ra, xeeema kilo fu na naxan yi,

²⁹ barima a na naxan yo yi ra, a gbe xun masama ne, a gbo ki fanyi. Kono a mu na naxan yi ra, hali naxan di na a yi, na yati bama ne a yi ra.

³⁰ Wo yi konyi fufafu woli tandem dimi kui, wa nun jin maxinyi na dennaxe.»

Kiiti dɔnxœ

³¹ «Adama xa Di na fa a xa nore kui, a nun a xa maleke, a a magoroma ne a xa kibanyi nɔrɔxi kui.

³² Si birin malanma ne a ya ra. A mixi mayegetima ne ale xuruse demadonyi yexee nun sie mayegetima ki naxe.

³³ A yexee tima ne a yirefanyi ma, a sie fan ti a koɔla ma.»

³⁴ «Na temui, mange a falama ne mixie be naxee na a yirefanyi ma, «Wo fa, n Baba naxee barakaxi. Wo fa mangeya soto wo ke ra, mangeya naxan yailanxi wo be kabi dunija föle.

³⁵ Barima kaame to nu n ma, wo naxa n ki donse. Ye xoli to nu n ma, wo naxa n ki ye. Xɔŋe to nu n na, wo naxa n yigiyi.

³⁶ N mageli to nu a ra, wo naxa dugie fi n ma. N to nu furaxi, wo naxa fa mœni n ma. N to nu saxi geeli, wo naxa fa n yire matode.»

³⁷ «Na temui, tinxintœe a maxɔrinma ne, «Marigi, muxu i to kaame kui mun temui, muxu fa i ki donse, xa na mu ye xoli ra, muxu fa i ki ye?»

³⁸ Muxu i to xɔŋeja ra mun temui, muxu fa i yigiyi, xa na mu i mageli ra, muxu fa dugie fi i ma?

³⁹ Muxu i furaxi to mun temui, xa na mu i saxi geeli, muxu fa siga i yire matode?»

⁴⁰ Mange e yaabima ne, «N xa nɔndi fala wo be, wo naxan yo raba n ngaxakerenyi mixi xuri nde be, wo a rabaxi n tan nan be.»

⁴¹ «Na xanbi, a a falama ne mixie be naxee na a koɔla ma, «Wo wo makuya n na, wo tan mixi dankaxie, wo sa so te xɔora naxan yailanxi Ibulisa nun a xa maleke be, naxan mu xubenma abadan.

⁴² Barima kaame to nu n ma, wo mu n ki donse. Ye xoli to nu n ma, wo mu n ki ye.

⁴³ Xɔŋe to nu n na, wo mu n yigiyi. N mageli to nu a ra, wo mu dugie fi n ma. N furaxi to nu a ra, n man to nu saxi geeli, wo mu fa mœnide n ma.»

⁴⁴ «Na temui, e fan a maxɔrinma ne, «Marigi, muxu i to mun temui kaame na

i ma, xa na mu ye xoli, xa na mu i findixi xɔŋe ra, xa na mu i mageli ra, xa na mu i furaxi, xa na mu i saxi geeli, muxu fa tondi i malide?»

⁴⁵ Mange e yaabima ne, «N xa nɔndi fala wo be, wo mu naxan yo raba n ngaxakerenyi mixi xuri nde be, wo tondixi a rabade n tan nan be.»

⁴⁶ Naxankate nan nagataxi na mixie be abadan, kono tinxintœe tan abadan kisi nan sɔtɔma.»

26

Yanfanteya Isa be

(Maraki 14:1-2, Luki 22:1-2, Yaya 11:45-

53)

¹ Isa to ge yi fe birin masende, a naxa a fala a foxirabiree be,

² «Wo a kolon, xi firin nan luxi Sayamaleke Dangi Sali xa a li. Na temui, Adama xa Di sama ne mixie belexe e xa a banban wuri magalanbuxi ma.»

³ Na waxati, seregedube kuntigie nun Yuwifie xa forie nu malanxi Kayafa xɔnyi, seregedube kuntigie xunyi.

⁴ E naxa lan a ma e xa Isa suxu yanfanteyi saabui ra, e xa a faxa.

⁵ Kono e naxa a fala, «Won naxa a susu sali loxœ, xa na mu a ra jama a xunyi ikelima ne.»

Gine nde fe fanyi rabafe Isa be

(Maraki 14:3-9, Yaya 12:1-8)

⁶ Isa to nu na Betani, Simon kune kanyi xɔnyi,

⁷ gine nde naxa fa a yire. Labunde ture nu na a yi ra, naxan sare xɔrɔxɔ ki fanyi. A nu saxi a bitire tofanyi kui naxan nu rafalaxi alabatira gème ra. Isa nu na teeibili ra temui naxe, gine naxa fa, a na labunde ture ifili Isa xunyi ma.

⁸ Isa foxirabiree to na to, e naxa xɔnɔ, e a fala, «Yi birin makanaxi munfe ra?»

⁹ Xa yi labunde ture sa mati nu, kobiri gbegbe nan sɔtɔma nu a xa fe ra, na fan no fide setaree ma.»

¹⁰ Isa to nu a kolon e naxan falafe e bore be, a naxa a masen e be, «Wo na yi gine toɔrɔfe munfe ra? Kewali fanyi nan yi ki, a naxan nabaxi n be.»

¹¹ Setaree luma ne wo ya ma temui birin, kono n tan mu luma wo yi ra be abadan xe.

¹² Yi gine to labunde ture saxi n fate ma, a a rabaxi n fure ragatafe nan xa fe ma.

¹³ N xa nɔndi fala wo be, Ala xa xibaaru fanyi sa kawandima dede dunija birin kui, yi gine xa kewali xa fe fan falama ne, mixie xa e ratu a xa fe ma.»

Yudasi xa yanfanteya

(Maraki 14:10-11, Luki 22:3-6)

¹⁴ Na temui, Yudasi Isikariyoti, naxan nu na Isa foxirabire fu nun firinyie ya ma, a naxa siga serexedube kuntigie xon ma,

¹⁵ a e maxorin, «Wo munse soma n yi n xa Isa sa wo belexe?» E fan naxa gbeti kole tongo saxan so a yi.

¹⁶ Keli na temui ma, a naxa so waxati fene a noma Isa sode e yi ra temui naxe.

Sayamaleke Dangi Sali

(Maraki 14:12-21, Luki 22:7-13, 22-23, Yaya 13:21-30)

¹⁷ Taami Lebimitare Sali to a li, a loxoe singe ma, Isa foxirabiree naxa sa a maxorin, «I wama muxu xa Sayamaleke Dangi Sali donyi rafala i be minden?»

¹⁸ A naxa e yaabi, «Wo siga taa kui xeme nde xon, wo a fala a be, «Karamoxo naxa a a xa waxati bara makore. A wama Sayamaleke Dangi Sali rabafe i xonyi, a nun a foxirabiree.»

¹⁹ Isa foxirabiree naxa a raba alo Isa e yamari ki naxe, e Sayamaleke Dangi Sali donyi rafala.

²⁰ Nunmare to so, Isa nun a foxirabire fu nun firinyie nu na teebili ra.

²¹ E nu e degefe temui naxe, a naxa a masen, «N xa nondi fala wo be, mixi keren na wo ya ma naxan fama n yanfade.»

²² Na naxa e sunnun ki fanyi, kankan naxa a maxorin, «Kono n Marigi, n tan mu a ra de, ka?»

²³ A naxa e yaabi, «N nun naxan bara belexe ragoro paani keren kui, na kanyi nan n yanfama.

²⁴ Adama xa Di sigama ne alo a xa fe sebexi ki naxe, kono ghaloe nan na Adama xa Di yanfama be. A fisa na kanyi be hali a mu bari nu.»

²⁵ Yudasi naxan nu fafe a yanfade, a naxa Isa maxorin, «Karamoxo, n tan mu a ra de, ka?» Isa naxa a yaabi, «I tan nan a falaxi.»

Mariji xa serexe tonxuma

(Maraki 14:22-26, Luki 22:14-20, Korinti I 11:23-25)

²⁶ E to nu e degefe, Isa naxa taami tongo. A to tantui rasiga Ala ma, a naxa taami igira, a a so a foxirabiree yi ra, a a masen e be, a naxe, «Wo n ko, wo a don. Yi findixi n fate nan na.»

²⁷ Na dangi xanbi, Isa naxa tonbili fan tongo. A man to tantui rasiga Ala ma, a naxa tonbili so e yi ra, a a fala e be, «Wo birin xa a min.»

²⁸ Yi findixi n wuli nan na, saate wuli naxan baxi mixi gbegbe be e xa yunubie xafarife ra.

²⁹ N xa a fala wo be, n to yi weni minma, n mu yi minma sonon, han won birin man sa a minma loxo naxe n Baba xonyi ariyanna.»

³⁰ E to ge beeti bade, e naxa te Oliwi geya fari.

Isa a falafe Piyeri be a a yete rasanma ne a ma
(Maraki 14:27-31, Luki 22:31-34, Yaya 13:36-38)

³¹ Na temui Isa naxa a masen e be, «Wo birin gibilemma ne n foxo ra to koe ra, wo mae n ma fe ra, barima a sebexi, «N xuruse demadonyi faxama ne, yexee fan yensen.»

³² Kono n na keli faxe ma, n sigama wo ya ra Galile.»

³³ Piyeri naxa a fala a be, «Hali birin gibile i foxo ra, n tan mu gibilemma i foxo ra.»

³⁴ Isa naxa Piyeri yaabi, «N xa nondi fala i be, to koe yati, beenun konkore xa a rate, i i yete rasanma ne n ma sanmaya saxan.»

³⁵ Piyeri man naxa a yaabi, «Hali won birin nan sa faxama, n mu n yete rasanma i mal!» Isa foxirabiree birin naxa na woyen keren fala.

Isa Ala maxandife Getesemanii

(Maraki 14:32-42, Luki 22:39-46)

³⁶ Na dangi xanbi Isa nun a foxirabiree naxa siga yire nde, dennaxe xili Getesemani. Isa naxa a fala e be, «Wo doxo be. N tan xa siga menni Ala maxandide.»

³⁷ A naxa Piyeri nun Sebede xa di firinyie xanin a xun ma. Sunnuniy nun kontofili to Isa boje susu,

³⁸ a naxa a masen e be, «Sunnuniy bara no n boje ra alo a xa n faxa. Wo lu be, kono wo naxa xi.»

³⁹ Isa naxa a masiga dondoronti, a a yatagi rafelen boxi ma, a Ala maxandi, «N Baba, xa a sa noma rabade, i xa n natanga yi paxankate ma. Kono n sago naxa raba, i tan nan sago xa raba.»

⁴⁰ A to gibile a foxirabiree yire, a naxa e li e na xife. A naxa a fala Piyeri be, «I mu noxi waxati keren xi xoli kanade n ma fe ra?»

⁴¹ Wo naxa xi. Wo Ala maxandi ne alako wo naxa bira tantanyi kui. Mapoxun fanyi na adama be, kono a fate bende tan senbe mu na.»

⁴² Isa man to a masiga e ra, a naxa gibile Ala maxandi ra, «N Baba, xa yi paxankate mu noma bade n yi ra, fo n xa tin a ra, i sago nan xa raba.»

⁴³ A to gibile a foxirabiree yire, a man naxa e li e xife, barima xi xoli nu bara no e ra.

⁴⁴ A naxa e lu naa, a siga sanmaya saxan nde, a sa Ala maxandi na maxandi kerenyi ra.

⁴⁵ Na temui, a naxa gibile a foxirabiree yire, a a masen e be, «Wo xife ne? Wo na wo malabufe han ya? Wo a mato,

27

Yuwifie Isa xaninfe Pilati xon

(*Maraki 15:1, Luki 22:63-71, Yaya 18:28-32*)

¹ Kuye to iba, serexedube kuntigie birin nun Yuwifie xa forie to nu malanxi, e naxa nate tongo e xa Isa faxa.

² E to Isa xiri, e naxa a xanin gomina Pilati xon.

Yudasi xa faxe

³ Yudasi, Isa yanfama, a to a to e bara Isa makiiti a lan a xa faxa, a naxa nimisa a xa yanfanteya xa fe ra. A naxa na gbeti kole tongo saxan nagbilen serexedube kuntigie nun forie ma,

⁴ a a fala, «N bara yunubi raba! Xeme naxan faxama yi ki, seniyentoe nan a ra, a fa li n tan nan a yanfaxi!» E naxa a yaabi, «Na mu muxu tan matoxi. Na i tan nan matoxi.»

⁵ A to gbeti kolee woli horomobanxi kui, Yudasi naxa siga a yete gbakude wuri kon na.

⁶ Serexedube kuntigie to gbeti kolee matongo, e naxa a fala, «A mu daxa muxu xa yi gbeti kolee sa horomobanxi xa kóbiri xun ma, barima nii sare nan a ra.»

⁷ E to woyen, e naxa fejne yailanyi xa xe yire sara na kóbiri ra, na xa findi gaburi yire ra xónejee be.

⁸ Na nan a toxi, han to na xe xili falama «Wuli Boxi.»

⁹ Na kui, Annabi Yeremi xa masenyi naxa kamali, a to a masen, «E naxa gbeti kole tongo saxan tongo, Isirayilakae ndee sare naxan saxi a xun,

¹⁰ e fejne yailanyi xa xe sara na kóbiri ra, alo Marigi n yamari ki naxe.»

Isa tife Pilati ya i

(*Maraki 15:2-15, Luki 23:2-5,13-25, Yaya 18:28-19:16*)

¹¹ Isa to ti gomina Pilati ya i, gomina naxa a maxorin, «I tan nan findixi Yuwifie xa mange ra?» Isa naxa a yaabi, «I tan nan a falaxi.»

¹² Kono serexedube kuntigie nun forie nu a töpjegema temui naxe, Isa mu yaabi yo fi.

¹³ Na temui Pilati naxa a maxorin, «I mu yi fee mexi e naxan birin safe i xun ma yi ki?»

¹⁴ Kono Isa mu e xa woyenyi yo yaabi. Na naxa gomina kaaba ki fanyi.

¹⁵ Ne yo je, sali temui, gomina darife nan nu a ra, a xa geelimani kerien nabepin nama be, e na wa naxan yo xon.

¹⁶ Na waxati, geelimani nde nu na, birin nu naxan kolon a xa jaaxuna ma. A nu xili Barabasi.

¹⁷ Nama to malan, Pilati naxa e maxorin, «Wo wama n xa nde rabepin wo be, Barabasi ba, ka Isa, naxan xili falama Ala xa Mixi Sugandixi?»

¹⁸ Pilati nu a kolon a serexedube kuntigie nu Isa saxi a belexe tööne nan ma.

¹⁹ Ba na ra, a to nu doxoxi kiiti sade, a xa gine naxa xessa rasiga a ma, a a fala a be, «I naxa so yi tinxitoe xa fe kui fefe ma, barima n bara xiye sa a xa fe ra, xiye naxan bara n tööro to ki fanyi.»

²⁰ Kono serexedube kuntigie nun Yuwifie xa forie naxa jama kui iso e xa Barabasi maxorin Pilati ma, Isa tan xa faxa.

²¹ Gomina man naxa e maxorin, «Yi mixi firin ya ma, wo wama n xa mundun nabepin wo be?» E naxa a yaabi, «Barabasi!»

²² Pilati fan naxa e maxorin, «N xa munse raba Isa ra, naxan xili falama Ala xa Mixi Sugandixi?» Nama birin naxa a yaabi, «A banban wuri magalanbuxi ma!»

²³ A man naxa e maxorin, «Munfe ma? A fe jaaxi mundun nabaxi?» Kono e tan sonxoe nan tun xun masa, «A banban wuri ma!»

²⁴ Pilati to a to a mu noxi fefe ra, jama fan nu waxi kelife a ra, a naxa ye tongo, a a belexe raxa e ya xori, a a fala e be, «Yi xeme faxafe mu na n tan ma de! A luma wo tan nan ma.»

²⁵ Nama birin naxa a yaabi, «A xa faxe wuli xa lu muxu nun muxu xa die xun ma!»

²⁶ Na kui, Pilati naxa Barabasi rabepin e be. A naxa yaamari fi soorie xa Isa bonbo sebere ra. Na xanbi, a naxa Isa so e yi e xa sa a banban wuri magalanbuxi ma.

Soorie Isa mayelefe

(*Maraki 15:16-20, Yaya 19:2-3*)

²⁷ Roma soorie to Isa xanin gomina xonyi, e naxa e boore soorie birin xili, e galii naxa ti a rabilinyi.

²⁸ E naxa Isa xa sose ba a ma, e mangé guba gbeeli ragoro a ma.

²⁹ E naxa tunbee maflin, e e yailan mangé katanyi maniye ra, e a sa a xun ma. E naxa wuri raso a yirefanyi belexe kui, e a mayele, e nu e xinbi sin a bun ma, e nu a fala, «I kena, Yuwifie xa mange.»

³⁰ E naxa deye boxun a ma, e na wuri ba a yi, e nu a xunyi bonbo a ra.

³¹ E to ge Isa mayelede, e naxa mangé guba rate a ma, e a gbe dugi ragoro a ma, e fa a ramini e xa sa a banban wuri magalanbuxi ma.

Isa banbanfe wuri magalanbuxi ma

(*Maraki 15:21-32, Luki 23:26-43, Yaya 19:17-27*)

³² E to nu minife taa ra, e naxa Sirenika xeme nde to naxan nu xili Simón. Soorie

naxa a yamari, a tan xa Isa xa wuri magalanbuxi xanin.

³³ E to yire li naxan xili Gologota, na nan falaxi e xa xui, «xunkonkota yire,»

³⁴ e naxa weni so a yi, seri saxi naxan xun, kono a to a nemunnemun, a mu tin a minde.

³⁵ E to ge a mabanbande wuri ma, e naxa kanda bun a xa dugie xa fe ra, alako e xa a kolon kankan naxan sotoma.

³⁶ Na dangi xanbi, e naxa doxø a kantade.

³⁷ E to nu wama birin xa a kolon e a banbanxi fe naxan ma, e yi sebeli nan gbaku a xun ma, «Isa nan ya, Yuwifie xa mange.»

³⁸ Na temui, e naxa suute mixi firin fan banban wuri magalanbuxie ma Isa fe ma, keran a yirefanyi ma, boore a koala ma.

³⁹ Mixie nu dangima Isa konbi ra, e nu e xunyi lintan a ma,

⁴⁰ e a fala, «I tan naxan hørømøbanxi rabirama, i man fa a ti xi saxan bun ma, i yete rakisi! Xa Ala xa Di nan i ra, goro wuri kón na!»

⁴¹ Serexedube kuntigie, seriyø karamoxøe, nun Yuwifie xa forie fan nu a mayelefe, e nu a fala,

⁴² «A bara mixi gbetee rakisi, kono a mu noma a yete tan nakiside. Isirayila mangxa mu a ra? A xa goro wuri kón na be ya, alako muxu xa la a ra.

⁴³ A bara a xaxili ti Ala ra, a man fa a fala, «N findixi Ala xa Di nan na.» Yakosi, xa a rafanxi Ala ma, a xa a rakisi!»

⁴⁴ Suute naxee nu banbanxi a fe ma, e fan nu Isa konbife na ki ne.

Isa xa faxe

(Maraki 15:33-41, Luki 23:44-49, Yaya 19:28-30)

⁴⁵ Yanyi tagi, dimi naxa sin boxi birin ma leeri saxan bun ma.

⁴⁶ Na waxati ma, Isa naxa gbelegbele senbe ra, «Eloyi, Eloyi, lema sabaxatan?» Na nan falaxi e xa xui, «N Marigi Ala, n Marigi Ala, i n nabejinxì munfe ra?»

⁴⁷ Mixi naxee nu na naa, e to a xui me, e naxa a fala, «A na Annabi Eliya nan xilife!»

⁴⁸ Mixi nde naxa a gi, a sa dunkobi rasin weni xøne xøora, a a so wuri de i, a fa a ti Isa be alako a xa a min.

⁴⁹ Kono booree naxa a fala, «Wo a lu, won xa a mato xa Annabi Eliya fama a rakiside.»

⁵⁰ Isa man naxa a xui ite senbe ra, a fa laaxira.

⁵¹ Na waxati, dugi xungbe naxan singanxi hørømøbanxi kui, a naxa iboo firin na, keli a fuge han a laabe. Boxi naxa seren, gemee naxa iboo,

⁵² gaburie fan naxa rabi. Seniyentøe laaxiraxi gbegbe naxa keli faxø ma,

⁵³ e mini gaburie kui. Isa to keli faxø ma, e so ne Darisalamu, taa seniyenxi kui, e fa mini mixi wuyaxi ma.

⁵⁴ Soori mangø nun a boore soorie naxee nu Isa kantafe, e to boxi xa serenyi to, a nun naxan naba Isa faxa temui, e naxa gaaxu ki fanyi, e a fala, «Nondi nan a ra yati, Ala xa Di nan nu yi xeme ra!»

⁵⁵ Gine wuyaxi fan nu na naa, e ndedi makuyaxi Isa yire ra, e yi fe birin matoma. E nu bara bira Isa foxø ra kelife Galile boxi ma, e nu a mali.

⁵⁶ Mariyama Magidalaka nu na e ya ma, a nun Mariyama Yaki nun Yusufu nga, a nun Sebede xa die nga.

Soorie tife Isa xa gaburi kantade

(Maraki 15:42-47, Luki 23:50-56, Yaya 19:38-42)

⁵⁷ Nunmare to so, Arimateka bannamixi nde naxa fa naxan nu xili Yusufu. Isa foxirabire nde nan nu a fan na.

⁵⁸ A naxa siga Pilati yire, a Isa fure maxandi a ma. Pilati naxa yaamari fi e xa a so a yi ra.

⁵⁹ Yusufu naxa Isa fure tongo, a a mafillin kasange fanyi kui,

⁶⁰ a a bele gaburi neene kui, naxan nu gexi geme kui a tan Yusufu be. A to geme xungbe majindiglin, a a doxø gaburi de ma, a naxa siga.

⁶¹ Mariyama Magidalaka nun boore Mariyama nu na naa, e doxøxi gaburi ya ra.

Soorie tife Isa xa gaburi kantade

⁶² Malabu loxøe see rafala loxøe kuye iba, serexedube kuntigie nun Farisenie naxa siga Pilati yire.

⁶³ E naxa a masen a be, «Mangø, muxu ratuxi a ma yi wule fale, beenun a xa faxa, a a fala ne, «Xi saxan dangi xanbi, n kelima ne faxø ma.»

⁶⁴ Na kui, i xa yaamari fi a xa gaburi xa makanta han a xi saxan nde, alako a foxirabiree naxa fa a fure muja, e fa a fala jama be, «A bara keli faxø ma.» Xa na sa raba, wule donxøe dangima ne wule singe ra.»

⁶⁵ Pilati naxa e yaabi, «Awa, n bara soorie so wo yi. Wo sa gaburi makanta alo wo wama a xøn ma ki naxe.»

⁶⁶ E naxa siga, e sa tonxuma sa geme ma naxan nu na gaburi de ma, alako xa gaburi fa sa rabi, a kolonma ne. E naxa soorie lu naa, na kantafe ra.

28

*Isa xa marakeli faxe ma
(Maraki 16:1-10, Luki 24:1-12, Yaya 20:1-10)*

¹ Malabu loxœs kuye iba, sande loxœs subaxœ ma, Mariyama Magidalaka nun boore Mariyama, e naxa siga gaburi matode.

² Na temui, boxi naxa seren senbe ra, barima Marigi xa maleke nde nu bara goro keli koore, a gême majindigilin, a a ba gaburi de ma, a fa doxo a fari.

³ Maleke nu yanbama alo seyamakönyi, a xa sosee nu fiixë föen.

⁴ Soori naxee nu na kantafe, e naxa gaaxu han e seren, e lu alo faxamixie.

⁵ Kono maleke naxa a masen ginee be, «Wo naxa gaaxu, barima n a kolon wo na Isa nan fenfe, e naxan banban wuri magalanbuxi ma.

⁶ A mu be, a bara keli faxe ma, alo a a fala ki naxe. Wo fa, wo a mato a nu saxi dənnaxe.

⁷ Wo man xa siga mafuren, wo sa a masen a foxirabiree be, «A bara keli faxe ma. A na sigafe wo ya ra Galile. Wo a toma menni ne.» A tan nan na ki, n bara a ragbilen wo ma.»

⁸ Ginee naxa e xulun, e keli gaburi yire, gaaxui nun sœewœ gbegbe ra, e siga e gi ra na xibaaru masende Isa foxirabiree be.

⁹ Kono Isa naxa e ralan, a e xœebu, «Wo mama.» E to e maso a ra, e naxa suyidi a be, e a sanyie suxu.

¹⁰ Isa naxa a masen e be, «Wo naxa gaaxu. Wo sa a fala n ngaxakerenyie be e xa siga Galile. E n toma menni ne.»

Soorie nun Yuwifî kuntigie wule xabufe

¹¹ Ginee nu sigafe temui naxe, soori nde naxee nu gaburi kantafe, e naxa so taa kui. Fe naxan birin naba, e naxa sa a dentegœ serexedube kuntigie be.

¹² Nee nun forie fan to e malan yire keran, e naxa nate tongo, e kobiri gbegbe fi soorie ma

¹³ yi yaamari ra, «Wo xa yi nan fala, «Isa foxirabiree nan fa kœ ra, e a fure muxa muxu nu na xife temui naxe.»

¹⁴ Xa a sa li gomina naxa yi fe me, muxu sa wœyœnma a be alako sese naxa wo to.»

¹⁵ Na kui, soorie naxa kobiri rasuxu, e fe birin naba alo a falaxi e be ki naxe. Na masenyi naxa yensen ye Yuwifie tagi. Han to na fe mema.

*Isa xœeraya fife a foxirabiree ma
(Maraki 16:14-18, Luki 24:36-49, Yaya 20:19-23, Taruxui 1:6-8)*

¹⁶ Isa foxirabire fu nun kerenyie naxa siga Galile boxi ma, e te geysa fari Isa dənnaxan masen e be.

¹⁷ E to a to, e naxa suyidi a be, kono e man nu siikxi.

¹⁸ Isa naxa a maso e ra, a a masen e be, «Senbe birin bara so n yi ra koore nun dunija ma.

¹⁹ Na kui, wo xa siga, wo sa si birin findi n foxirabiree ra. Wo xa e xunxa ye xoora Baba Ala, a xa Di, nun a Xaxili Seniyenxi xili ra.

²⁰ Wo xa e tinkan n ma yaamari birin nabatude. Wo a mato, n na wo fe ma temui birin, han dunija rajonyi.»

Inyila Isa Annabi Maraki naxan səbəxi Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Kitaabui naxan xili «Inyila Isa,» a dəxə
naani na a ra. Namijonmə naani nan Inyila
Isa xa taruxui səbə Ala Xaxili Seniyenxi
saabui ra. E xili ne Matiyu, Maraki, Luki,
nun Yaya.

Annabi Maraki yi Kitaabui səbə ne jə
tongo saxan jondon Isa faxa xanbi. A
naxa Isa xa dunjeigiri birin masen alako
mixie xa a kolon, a Isa findixi Ala xa Mixi
Sugandixi nan na. A sebə Gireki xui nə,
kono muxu bara a madangi Soso xui ra
alako Sosoe fan nəma a fahaamude a fanyi
ra.

Isa xa kaabanako gbegbe səbəxi yi Ki-
taabui kui alako mixi xa a sənbe kolon,
Ala naxan fixi a ma. A furemae rayalan
ne, a jinne ragbilen mixie foxy ra. Annabi
Maraki bara wa mixie xa Isa xa xaranyi
fan kolon. Isa to mixie xaran Ala xa
masenyi ra, e naxa a kolon, a a nondi
yati yati nan kawandima. A dənxəe ra, yi
Kitaabui dentegə sama Isa faxa ki naxe, a
man kelixi faxe ma ki naxe.

Na birin nəma fahaamui fide won ma,
won xa a kolon nde na Isa ra. A lənni
naxan fixi won ma yi Kitaabui kui, a nəma
won malide won ma dunjeigiri kui, a
man nəma won malide aligiyama. Ala xa
a raso won xaxili ma. Amina.

Inyila Isa Annabi Maraki naxan səbəxi

*Annabi Yaya kawandi tife
(Matiyu 3:1-12, Luki 3:1-22)*

¹ Inyila Isa fole nan ya, naxan Ala xa
Mixi Sugandixi Isa xa fe masenma, naxan
findixi Ala xa Di ra.

² A səbəxi Annabi Esayi xa Kitaabui kui,
«N fama n ma xəera rasanbade i ya ra,
a xa kira rabəo i bə.

³ A a xui itema gbengberen yire,
«Wo kira yailan Marigi bə,
wo sankirae matinxin a ya ra.»

⁴ Na kui, Yaya Xunxa naxa to gbengberenyi
ma. A nu kawandi tima mixie bə, e xa e
xunxa ye xəora tuubi ra, alako Ala xa e xa
yunubie xafari.

⁵ Yudayakae nun Darisalamuka birin nu
sigama a yire. E nu e xa yunubie masenma
kene ma, Yaya fan nu e xunxama Yurudən
xure xəora.

⁶ Nəxəmə xabe donna nan nu ragoroxi
Yaya ma, bəleti kiri daaxi nu xirixi a tagi.
A nu baloma katoe nun wula kumi nan na.

⁷ A nu kawandi tima, a nu a fala, «Naxan
fama fade n xanbi ra, na sənbe gbo n tan
bə. Na binyə mu na n tan yi ra, n jan xa
ni felein a xa sankiri luuti yati fulunde.

⁸ N tan bara wo xunxa ye xəora, kono a
tan Ala Xaxili Seniyenxi nan nagoroma wo
ma.»

Isa xunxafe

*(Matiyu 3:13-17, Luki 3:21-22, Yaya
1:32-34)*

⁹ Na waxati ma, Isa naxa fa keli Nasareti,
Galile bəxi ma, Yaya naxa a xunxa Yu-
rudən xure xəora.

¹⁰ A fəfə te ye xəora temui naxe, a naxa
koore to rabi ra, Ala Xaxili Seniyenxi naxa
goro a ma alo ganbe.

¹¹ Xui nde naxa me keli koore ma, a a
masen, «N ma Di maxanuxi nan na i ra. I
n kənenxi ki fanyi ra.»

Sentane katafe a xa Isa ratantan

(Matiyu 4:1-11, Luki 4:1-13)

¹² Na xanbi Ala Xaxili naxa Isa xanin
gbengberenyi ma.

¹³ Xi tongo naani bun ma, a nu na gbeng-
beren yire, Sentane nu katafe a ratanta-
nde. Wula subee nu na naa. Malekeə naxa
a bun ti.

Isa xa wali fole nun a foixirabire singee
(Matiyu 4:12-22, Luki 4:14-5:11)

¹⁴ Yaya sa xanbi geeli, Isa naxa siga Galile
bəxi ma Ala xa xibaaru fanyi kawandi ra.

¹⁵ A nu a masenma, «Waxati sugandixi
bara a li, Ala xa mangeya niini bara
makore. Wo tuubi, wo la Ala xa xibaaru
fanyi ra.»

¹⁶ A to nu dangife Galile baa de ra, a
naxa Simən nun a xunya Andire to, e yəle
wolife, barima yexesuxue nan nu e ra.

¹⁷ Isa naxa a fala e bə, «Wo bira n foxy
ra. Temui dangixi, wo nu yələe nan sətəma,
kono yakəsi n a niyama wo xa nu mixie
nan sətə n bə.»

¹⁸ E naxa e xa yələe lu na kerən na, e bira
Isa foxy ra.

¹⁹ E to dangi na ra dondoronti, a naxa
Sebede xa di Yaki nun a xunya Yaya to, e
nu na yələe madegefe e xa kunkui kui.

²⁰ Isa naxa e xili kerən na, e fan naxa e
baba Sebede nun walikəe lu kunkui kui, e
bira Isa foxy ra.

Isa jinne kerife

(Luki 4:31-37)

²¹ Isa nun a foixirabiree naxa so
Kapərenamu. Malabu loxəe ma, Isa naxa
so salide kui, a kawandi ti folo.

²² Mixie naxa kaaba a xa xaranyi ma,
barima a mu nu luxi alo e xa seriye

karamoxoe. A tan nu woyenma mangə senbe nan na.

²³ Na waxati yati, xemə nde jinne nu naxan foxo ra, a naxa sonxoe rate folo e xa salide banxi kui,

²⁴ «Isa Nasaretika, i waxi munse xon ma muxu be? I faxi muxu sontode ne? N a kolom mixi naxan lanxi i ma. Ala xa Seniyentoe nan na i ra.»

²⁵ Isa naxa woyen a ma a xoroxoe ra, «I sabari. Gbilen yi xemə ffoxo ra.»

²⁶ Jinne naxa xemə raketun a ra, a sonxo, a fa gibilem a ffoxo ra.

²⁷ Birin de naxa ixara, e nu fa e bore maxorin, «Munse yi ki? Xaranyi neene a nun senbe! Hali jinnee, a e yamarima, e a xui rabatu.»

²⁸ A mu bu, a xili naxa din Galile boxi yire birin na.

Isa Simon bitanyi nun furema gbegbe rayalanfe

(Matiyu 8:14-17, Luki 4:38-41)

²⁹ E to mini salide kui, Isa nun Yaki nun Yaya naxa siga Simon nun Andire xonyi.

³⁰ Simon bitanyi ginema nu saxi, a fate wolenxi. E naxa a xa fe fala Isa be keren na.

³¹ Isa naxa a maso gine ra, a a belexe suxu, a a rakeli. Fure naxa a bejin, a naxa e bun ti folo.

³² Nunmare to so, soge naxa dula, mixie naxa fa furemae birin na a xon, a nun jinnee biraxi naxee ffoxo ra.

³³ Taa birin naxa e malan naade ra.

³⁴ A naxa furema gbegbe rayalan, fure mooli wuyaxi nu naxee ma. A naxa jinne gbegbe fan keri mixie ffoxo ra, kono a mu tin jinnee xa woyen, barima e nu a kolon.

Isa kawandi tife Galile boxi ma

(Matiyu 4:23, Luki 4:42-44)

³⁵ Subaxe ma, Isa naxa keli, a naxa mini wula i Ala maxandide.

³⁶ Simon nun a booree ya koto naxa mo Isa fende.

³⁷ E to a to, e naxa a fala a be, «Birin na i fenfe.»

³⁸ Isa naxa e yaabi, «Won xee taa gbetee naxee na be rabilinyi alako n xa kawandi raba menni fan, barima n faxi na nan ma.»

³⁹ A naxa siga Galile boxi birin ma, a nu kawandi ti e xa salide banxie kui, a nu jinnee fan keri mixie ffoxo ra.

Kune kanyi rayalanfe

(Matiyu 8:1-4, Luki 5:12-14)

⁴⁰ Kune kanyi nde naxa fa Isa yire, a a xinbi sin a bun ma, a a mayandi, «Xa i tin, i nomma n naseniyende.»

⁴¹ Isa naxa kinikini a ma. A naxa a belexe itala, a a sa kune kanyi ma, a a fala a be, «N tinxi. I xa seniyen.»

⁴² Kunə fure naxa ba xemə ma keren na, a naxa seniyen.

⁴³ Isa to a ragbilen, a naxa a matintin a ra

⁴⁴ yi masenyi ra, «I naxa yi fe fala mixi yo be. Siga i sa i yete dentegə serexedube be, i serexə ba i xa seniyenxi xa fe ra, alo Annabi Munsa a yamarixi ki naxe. Na findima seedepeoxoya nan na e be.»

⁴⁵ Kono xemə to siga, a naxa so yi fe tagi rabafe birin be, a nu a xibaaru rayensen ye. Na naxa a niya Isa mu no sode taa kui sonon kene ma. Fo a to nu sa luma taa fari ma mixi yo mu sabatixi dennaxə. Mixie fan nu kelima yire birin fafe ra a yire.

2

Namate rayalanfe

(Matiyu 9:1-8, Luki 5:17-26)

¹ Xi ndee to dangi, Isa man naxa gibile Kaperenamu, mixie fa a me a na banxi.

² Nama gbegbe naxa fa a yire, banxi kui naxa rafe, tide naxa jon tandem birin ma. Isa naxa e kawandi Ala xa masenyi ra.

³ Mixi ndee naxa fa namate ra Isa xon. Xemə naani nan nu a xaninfe.

⁴ Kono jama to nu gbo, e mu nu nomma e makoredde Isa ra. Na kui, e naxa banxi fari yire nde maba Isa yailanyi. E naxa namate ragoro menni ra a xa sade fari.

⁵ Isa to e xa danxaniya to, a naxa a fala namate be, «N ma di, i xa yunubie bara xafari.»

⁶ Seriye karamoxo ndee nu doxoxi naa, e naxa e xaxili rajere,

⁷ «Yi woyenma yi mooli ra munfe ra? A na Ala rasotofe ne yi ki! Nde nomma yunubie xafaride, bafe Ala keren na?»

⁸ Isa naxa e xa majoxunyi kolon a xaxili ma keren na. A naxa a fala e be, «Munfe ra yi majoxunyi mooli na wo boje ma?»

⁹ Woyenyi mundun sooneya, a falafe yi namate be, «I xa yunubie bara xafari,» ka a falafe a be, «Keli, i xa sade tongo, i jere?»

¹⁰ N xa a masen wo be a Adama xa Di nomma yunubi xafaride dunjna ma.» Isa naxa a masen namate be,

¹¹ «N naxe i be, keli, i i xa sade tongo, i siga i xonyi.»

¹² A naxa keli keren na, a a xa sade tongo, a mini birin ya xori. Nama birin de naxa ixara, e nu fa Ala matoxo, «Han to muxu singe mu nu yi jondon to.»

Lewi birafe Isa ffoxo ra

(Matiyu 9:9-13, Luki 5:27-32)

¹³ Isa man naxa goro baa de ra. Nama birin naxa fa a yire, a nu e kawandi.

¹⁴ A to nu dangife, a naxa Alifa xa di Lewi to, a doxoxi duuti maxilide. A naxa a fala a be, «Bira n ffoxo ra.» Lewi naxa keli, a bira a ffoxo ra.

¹⁵ Loxo nde Isa nun a foixirabiree nu na e degefe Lewi xonyi. Duuti maxilie nun yunubitoee gbegbe fan nu na, e birin nu e degefe yire keren, barima na mixi mɔɔli wuyaxi nu bara bira Isa foxo ra.

¹⁶ Seriye karamoko naxee nu na Farisenie ya ma, e to Isa to a dege ra e nun duuti maxilie nun yunubitoee, e naxa a foixirabiree maxorin, «Munfe ra Isa nun duuti maxilie nun yunubitoee e degema yire keren?»

¹⁷ Isa to na me, a naxa e yaabi, «Mixi yalanxi hayi mu na seriba ma. Furema nan hayi na a ma. N mu faxi tinxintoe xe xilide. N faxi yunubitoee nan xilide.»

*Isa maxorinfe sunyi ma
(Matiyu 9:14-17, Luki 5:33-39)*

¹⁸ Annabi Yaya foixirabiree nun Farisenie to nu na sunyi, mixie naxa fa Isa maxorinde, «Munfe ra Yaya foixirabiree nun Farisenie foixirabiree sunyi suxuma, kono i gbee tan mu sunma?»

¹⁹ Isa naxa e yaabi, «Ginefenyi xa futixiri xulunyi, a booree nɔma sunyi suxude a na e fe ma tɛmwi naxe? Xa e nun ginefenyi na a ra, e mu nɔma sunde.»

²⁰ Loxo fama, ginefenyi bama ne e ya ma. Na waxati tan, e sunyi suxuma ne.

²¹ Mixi yo mu dugi fori lompoma dugi neene ra, xa na mu a ra na dugi neene xuntunyi dugi fori ibendumma, dugi ibɔɔ dangi a singe ra.

²² Mixi yo man mu weni neene sama lebe fori kui, xa na mu a ra na weni neene na fundu, weni lebe fori bulama ne. Na kui, weni yo, lebe yo, a kanyi ganma ne e birin na. A lan ne weni neene xa sa lebe neene nan kui.»

*Malabu loxoe xa seriye
(Matiyu 12:1-21, Luki 6:1-11)*

²³ Malabu loxo nde, Isa nun a foixirabiree nu jerefe sankira ma xee tagi. E to nu dangife, a foixirabiree naxa mengi tonsoe nde ba folo.

²⁴ Na kui, Farisenie naxa wɔyɛn Isa be, «Munfe ra e na malabu loxoe seriye matandife?»

²⁵ Isa naxa e yaabi, «Wo mu nu a xaran Dawuda naxan naba kaame to a suxu, a tan nun naxee nu na a foxo ra?»

²⁶ A so ne Ala xa banxi kui, Abiyatari nu findixi serexedube kuntigi ra temui naxe, a taami don naxan fixi Ala ma, a nde so a foixirabiree fan yi ra, hali a to mu nu daxa mixi yo xa na don, fo serexedubee.»

²⁷ Isa man naxa a masen e be, «Malabu loxoe na mixi nan be, mixi xa mu daaxi malabu loxoe be.»

²⁸ Na kui, Adama xa Di findixi Marigi nan na hali malabu loxoe xun ma.»

3

*Fe fanyi rabafe malabu loxoe ma
(Matiyu 12:9-21, Luki 6:6-11)*

¹ Isa man naxa so salide kui. A naxa xeme nde li naa, naxan belexe tuuxi a ma.

² Farisenie nu e ya tixi Isa ra e xa a mato xa a a rayalanma malabu loxoe ma, alako e xa no a kalamude fe nde ma.

³ Isa naxa a fala xeme be naxan belexe tuuxi a ma, «Keli, i fa ti be, pama tagi.»

⁴ A naxa e maxorin, «A daxa fe fanyi nan xa raba malabu loxoe, ka fe jaaxi? Nii rakisife nan daxa ka nii sɔntofe?» Kono mixi yo mu a yaabi.

⁵ Isa xɔnɔxi naxa e mato, a bɔŋe tɔɔrɔxi ki fanyi barima kinikinitare nan nu e ra. A naxa a fala xeme be naxan belexe tuuxi a ma, «I belexe itala.» A naxa a itala, a belexe naxa yalan.

⁶ Farisenie naxa mini keren na, e tan nun Herode foixirabiree naxa sa malanyi raba Isa xili ma. E naxa kira fen fɔlo Isa faxafe ma.

Nama malanfe Isa yire

(Matiyu 4:23-25, 12:15-16, Luki 6:17-19)

⁷ Isa naxa keli naa e nun a foixirabiree, e naxa siga baa de ra. Nama gbegbe naxa bira e foxo ra kelife Galile, Yudaya,

⁸ Darisalamu, Idumeya, Yuruden naakiri, a nun Tire nun Sidɔn nabilinyie. Nama nu bara a me Isa nu na fee naxee rabafe. Na nan a to e gbegbe naxa fa a yire.

⁹ Isa naxa a fala a foixirabiree be, e xa kunkui nde xiri a be baa de ra, alako pama naxa fa a xeten.

¹⁰ Barima a to nu bara mixi gbegbe rayalan, furemae birin nu katama e xa e belexe din a ra.

¹¹ Ninnée nefe Isa to, e nu birama a bun ma, e nu gbelegbele, «Ala xa Di nan i i ra.»

¹² Kono Isa naxa tɔnyi dɔxɔ e ma e naxa mixie rakolon a xa fe ma.

*Isa foixirabire fu nun firin sugandife
(Matiyu 10:1-4, Luki 6:12-16)*

¹³ Na xanbi, Isa naxa te geya fari. A naxa mixie xili a waxi naxee xɔn, e fan naxa fa a fe ma.

¹⁴ A naxa foixirabire fu nun firin sugandi, alako e xa lu a seeti ma, a man xa e xee kawandi rabade,

¹⁵ a man xa senbe fi e ma jinne kerife ra mixie foxo ra.

¹⁶ A mixi fu nun firin nan sugandi: Simon, a naxan xili sa Piyeri,

¹⁷ Yaki, Sebede xa di, nun Yaya, Yaki xunya, (a naxa yi firinyie fan xili sa Bowanerige, na nan falaxi «sesarinyi xa die»),

¹⁸ Andire, Filipu, Barotolome, Matiyu, Tomasi, Alifa xa di Yaki, Tadayo, Simon Kanaanka,

¹⁹ nun Yudasi Isikariyoti naxan Isa yanfa, a a sa mixi kobic belexe.

Xaxili Seniyenxi rasotofe

(Matiyu 12:22-33, Luki 11:14-23, 12:10)

²⁰ Na xanbi, e naxa gibile banxi, kono noma man naxa e malan e yire. E jan mu no e degede.

²¹ Isa xa mixie to a me, e naxa siga a foxo, barima e nu a falafe, «A bara daxu.»

²² Seriye karamoxo naxee keli Darisalamu, nee fan nu a falafe, «A pinnee kerima pinne mange Belesebulu nan saabui ra.»

²³ Isa naxa e xili, a taali sa e be, «Sentane noma Sentane keride?»

²⁴ Xa namane a yete gere lantareya kui, na namane mu xanma.

²⁵ Xa denbaya fan a yete gere lantareya kui, na denbaya mu xanma.

²⁶ Sentane fan, xa a a yete gere lantareya kui, a xa fe bara non, a a yete kanama ne.

²⁷ Wo xa a kolon, mixi yo mu noma sode senbema xa banxi kui, a harige ba a yi ra, xa a mu a xiri sinden. Na temui, a noma ne a harige birin mupnade.»

²⁸ «N xa nondi fala wo be, Ala dijema ne adamadie xa yunubi nun marasotae birin ma,

²⁹ kono mixi naxan Ala Xaxili Seniyenxi rasotoma, na yunubi tan mu noma xafaride na kanyi be abadan.»

³⁰ Isa yi fe birin masen ne e be, barima e nu a falafe ne, «Ninne kanyi na a ra.»

Isa xa denbaya

(Matiyu 12:46-50, Luki 8:19-21)

³¹ Isa nga nun a xunya xememae naxa fa, e ti tande, e mixi xee Isa xilide.

³² Nama nu doxoxi Isa rabilinyi. E naxa a fala a be, «I nga nun i xunyae na tande, e wama wo xa de masara.»

³³ Isa naxa e yaabi, «Nde findixi n nga nun i xunyae ra?»

³⁴ A naxa a ya rage mixie tagi naxee nu doxoxi a rabilinyi, a fa a masen, «A mato, n nga nun i xunyae nan ya.»

³⁵ Mixi yo naxan Ala waxonfe rabama, na kanyi nan findixi n xunya xememae, n maagine, nun n nga ra.»

4

Xe rawali xa taali

(Matiyu 13:1-23, Luki 8:4-15)

¹ Isa man naxa kawandi ti folo baa de ra. Nama gbegbe to e malan, a naxa sa doxo kunkui kui, jama naxa lu baa de ra.

² A naxa fe wuyaxi masen e be taalie ra. A xa kawandi kui, a naxa a masen e be,

³ «Wo wo tuli mati. Xe rawali nde nan mini sansi xori garansande.

⁴ A to nu sansi xori garansanma, xori ndee naxa bira sankira xon, xonie naxa fa, e e don gbiiki.

⁵ Xori ndee fan naxa bira gemé yire, bende mu gbo dennaxe. Nee naxa bula mafuren na, barima na bende mu tilin.

⁶ Kono soge to xon, na sansie naxa ragan, e xara gben, barima sanke mu nu na e be.

⁷ Sansi xori ndee fan naxa bira tunbe kunsie tagi. Tunbe kunsie naxa gbo, e sansie ixeten, e e kana, e mu bogi yo ramini.

⁸ Sansi xori ndee fan naxa bira bende fanyi ma. Na xorie tan, e keran keran birin sansie naxa tonsae ramini, ndee naxa xori tongo saxan namini, ndee xori tongo senni, ndee xori kemé.»

⁹ Na xanbi, a naxa a masen, «Xa wo tuli fe mema, wo wo tuli mati yi masenyi ra.»

¹⁰ Isa to lu a xati ma, a foxirabire fu nun firinyie a nun naxee nu na a rabilinyi, e naxa a maxorin a xa taalie ma.

¹¹ A naxa a masen e be, «Ala bara fahaamui fi wo ma wo xa a xa mangeya niini gundo kolon, kono mixi gbete tan fe birin mema taali woyenyie nan na,

¹² alako

«E xa fe to a fanyi ra, kono e naxa a igbe. E xa fe me a fanyi ra, kono e naxa a fahaamu.

Na rabaxi ne alako e naxa fa e ya rafindi Ala ma, Ala fa dijne e ma.»

¹³ A naxa e maxorin, «Wo to mu fa yi taali kui kolonxi, wo taali gbete kolonma di?

¹⁴ Xe rawali naxan sansi xori garansanma, a maniya mixi ra naxan Ala xa masenyi kawandima.

¹⁵ Mixi ndee maniyaxi na sansi xorie ra naxee bira kira xon. E nefi Ala xa masenyi me, Sentane a ba e xaxili ma.

¹⁶ Sansi xori naxee bira gemé yire, nee misaalixi mixie nan na naxee Ala xa masenyi mema, e a susu mafuren seeewe ra.

¹⁷ Kono sanke to mu na e be, e xa danxaniya mu buma. Toore nun naxankate na e li Ala xa masenyi xa fe ra, e gibilemma ne Ala xa fe foxo ra keran na.

¹⁸ Sansi xori naxee bira tunbe kunsie tagi, nee misaalixi mixie nan na naxee Ala xa masenyi mema,

¹⁹ kono yi dunipa kontofili, nun naafuli xoli, nun fe gbete xoli nan e suxuma han e Ala xa masenyi bepin. Na kui, Ala xa masenyi mu noma e bope masarade.

²⁰ Sansi xori naxee bira bende fanyi tan ma, nee misaalixi mixie nan na naxee Ala xa masenyi mema, e man a susu, a e

bøqe masara. Xɔri keren bogi tongo saxan naminima, ndee bogi tongo senni, gbete fan bogi keme.»

Lanpui xa taali
(*Luki 8:16-18*)

²¹ Isa man naxa a masen e be, «Lanpui nɔma dɔxɔde debe bun ma, xa na mu sade bun ma? A mu dɔxɔma lanpui dɔxɔse xa fari?»

²² Barima se naxan birin nɔxunxi, fo a birin xa makenen. Se naxan birin findixi gundo ra, fo a birin xa sa kene ma.

²³ Xa wo tuli fe mema, wo wo tuli mati yi masenyi ra.»

²⁴ Isa man naxa a masen e be, «Wo wo pɔxo sa n ma masenyi xɔn. Wo maniyase naxan nawalima booree be, na nan nawalima wo fan be, Ala man nde sa a xun.»

²⁵ Fahaamui kanyi xa fahaamui xun masama, kɔnɔ fahaamutare, hali a naxan di majɔxunxi a gbe ra, na fama bade a yi ra.»

Sansi xɔri xa taali

²⁶ Isa man naxa a masen, «Ala xa mangaya maniyaxi xemə nan na naxan sansi xɔri garansanma xe ma.»

²⁷ Xa a xife, xa a mu xife, kɔe nun yanyi, sansi bulama ne, a te, kɔnɔ a tan mu a kolon na rabama kiyoki.

²⁸ Boxi nan sansi ramɔma a yete ma. A bulama ne sinden, a te, a tɔnsɔe mini, a xɔri fa rafe.

²⁹ A nefɛ mo, a kanyi a xabama ne, barima a xaba temui bara a li.»

Konde xɔri xa taali

(*Matiyu 13:31-35, Luki 13:18-19*)

³⁰ Isa man naxa a masen, «Won nɔma Ala xa mangaya misaalide munse ra? Won nɔma a xa fe masende taali woyenyi mundun na?»

³¹ A maniyaxi konde xɔri nan na. A ne sima boxi temui naxe, a xɔri xurun boxi sansi birin be,

³² kɔnɔ xa a bara bula, a findi a ra, a bili nun a salonyie gboma dangife sansi birin na, xɔnie nu fa e tɛe sa a kɔn na, niini bun ma.»

³³ A nu mixie kawandima yi taali woyenyi mɔɔli gbegbe nan na e xaxili bɛre ra.

³⁴ A jan mu nu masenyi yo tima e be xa taali daaxi xa ma ra. Kɔnɔ xa e nun a foxirabiree doro bara lu a ra, a nu a birin tagi rabama ne e be.»

Isa foye belebele raxarafe
(*Matiyu 8:23-27, Luki 8:22-25*)

³⁵ Nunmare to so na loxɔe kerenyi, Isa naxa a fala a foxirabiree be, «Won xee naakiri ma.»

³⁶ A foxirabiree naxa keli nama xun, e Isa xanin kunkui kui a nu naxan kui. E naxa kunkui gbete fan xanin.

³⁷ Foye belebele naxa keli baa ma, mɔrɔnyi nu fa sa kunkui kui.

³⁸ Kɔna Isa tan nu na xife kunkui xɔre ra, a xunyi saxi xunsase ma. A foxirabiree naxa fa a raxunu, e a fala a be, «Karamɔxɔ, i mu kontofili xi won faxafe ra?»

³⁹ Isa to xunu, a naxa xaaŋe foye ma, a fa baa yamari, «Dundu! I raxara!» Foye naxa iti, baa naxa raxara yen!

⁴⁰ Isa fa e maxorin, «Wo gaaxuxi munfe ra? Han ya danxaniya mu na wo be?»

⁴¹ E fan naxa gaaxu ki fanyi, e nu a fala e bore be, «Nde lanxi yi ma? Hali foye nun baa, e a xui rabatuma.»

5

Isa jinnee kerife Gadaraka fɔxɔ ra
(*Matiyu 8:28-34, Luki 8:26-39*)

¹ Isa nun a foxirabiree naxa fa naakiri ma, Gadara boxi ma.

² Isa to goro kunkui kui, xemə nde naxa fa a ralande, ninne nu naxan fɔxɔ ra. A nu kelixi gaburie yire,

³ barima a nu sabatixi menni ne. Mixi yo mu nu nɔma a xiride sɔnɔn, hali yɔlɔnɔnyi ra.

⁴ Sanya wuyaxi, e nu bara wure balan a sanyie ma, e yɔlɔnɔnyi balan a bɛlexee fan ma. Kɔnɔ a nu yɔlɔnɔnyie bolonma ne, a wuree fan birin igira. Mixi yo mu nu naa naxan nɔma a ra.

⁵ Kɔe nun yanyi a nu na gaburie yire ne, a nun geyae fari. A nu gbelegbelema, a nu a yete maxɔnɔ gemitra.

⁶ A to Isa to keli yire makuye, a naxa a gi, a sa suyidi a be.

⁷ A naxa gbelegbele, «Isa, i tan Ala Xili Xungbe Kanyi xa Di, i wama munse xɔn ma n be? N bara i mayandi Ala xa fe ra, i naxa n paxankata.»

⁸ Isa nu bara a yamari, «I tan jinne, gbilen yi xemə fɔxɔ ra.»

⁹ Isa man naxa a maxɔrin, «I xili di?» A naxa yaabi, «N xili ne Gali, barima muxu gali nan a ra.»

¹⁰ A naxa Isa mayandi ki fanyi, a a naxa e keri na boxi ma.

¹¹ Xɔse galinu na e demadonfe geysa nde ma.

¹² Ninnɛe naxa Isa mayandi, «Muxu raso yi xɔse alako muxu xa lu e fate.»

¹³ Isa naxa tin. Ninnɛe naxa gbilen na xemə fɔxɔ ra, e so xɔse. Xɔse naxa goro e gi ra tentenyi ra, e sin baa ma. E wulu firin nan nu a ra. E birin naxa madula, e faxa.

¹⁴ Naxee nu na xɔse demadonfe, e naxa e gi. E naxa sa na fe fala taakae nun

daaxakae be, mixie fan naxa siga na fe matode.

¹⁵ E to Isa yire li, e naxa na xeme to pinne gali nu naxan foxo ra, a doxoxi, sose ragoroxi a ma, a bara xaxili soto. Na naxa e gaaxu.

¹⁶ Naxee nu bara a to Isa jinnee kerixi xeme foxo ra ki naxe, a nun naxan naba xossee ra, e naxa a tagi raba e birin be.

¹⁷ Na xanbi, naakae naxa so Isa mayandiife alako a xa keli e xa boxi ma.

¹⁸ Isa to nu bakife kunkui kui, jinnee nu xeme naxan foxo ra, a naxa Isa mayandi a e birin xa lu a ra.

¹⁹ Kono Isa mu tin, a a fala a be, «Gbilén i xonyi, i xa mixie yire. Sa dentegé sa e be, Marigi fe naxan birin nabaxi i be, a nun a kinikinixi i ma ki naxe.»

²⁰ Xeme naxa siga, a sa na boxi isa folo, naxan xili Taa Fu. Isa naxan birin nabaxi a be, a naxa a tagi raba naakae be, birin naxa kaaba.

Ginedimedi rakelife faxe ma

nun gine gbete rayalanfe

(Matiyu 9:18-26, Luki 8:40-56)

²¹ Isa man to giri naakiri ma kunkui kui, jamaa gbegbe naxa e malan a yire baa de ra.

²² Salide yarerati nde naxa fa a xon naxan xili Yayiru. A to Isa to, a naxa suyidi a be.

²³ A naxa a mayandi ki fanyi, «N ma di gine na a nii magagafe! Yandi, fa i fa i belexe sa a ma alako a xa yalan, a xa kisi.»

²⁴ Isa naxa siga a foxo ra. Nama gbegbe fan naxa bira Isa foxo ra, e nu fa a xeten.

²⁵ Gine nde nu na e ya ma naxan xa kike wali mu nu a itima je fu nun firin bun ma.

²⁶ A nu bara tooro seriba wuyaxi yi, a a harige birin so e yi ra, kono a mu fisa. A xa fure xun nu masama nan tui.

²⁷ A to nu bara Isa xa fe me, a naxa so jamaa tagi, a fa Isa xanbi ra, a a belexe din a xa donma ra.

²⁸ Barima a nu bara a fala a yete be, «Xa n no n belexe dinde Isa xa donma ra gbansan, n yalanma ne.»

²⁹ A xa kike wali naxa dan keren na, a naxa a kolon a fate ma a a bara yalan.

³⁰ Isa naxa a kolon keren na a senbe nde bara mini a fate yi kaabanako rabafe ra. A naxa a ya rafindji jama ma, a maxorinyi ti, «Nde a belexe dinxi n ma donma ra?»

³¹ A foxirabiree naxa a fala a be, «I mu jamaa toxi e i xetenfe ki naxe? I man nu fa maxorinyi ti, «Nde dinxi n na?»

³² Kono Isa naxa a ya rage a xa a kanyi kolon.

³³ Gine to a kolon fe naxan a sotoxi, a naxa gaaxu han a seren. A naxa suyidi Isa be, a nöndi birin fala a be.

³⁴ Isa naxa a fala gine be, «N ma di, i xa danxaniya bara i rayalan. Siga bojresa kui, i xa toore bara ba i ma.»

³⁵ Isa to nu woyenfe, mixi ndee naxa fa kelife salide yarerati xonyi, e a fala a be, «Ixa di gine bara faxa. Hali i mu karamoxo tooro sonon.»

³⁶ Kono Isa mu e xui danxun. A naxa a fala salide yarerati be, «I naxa gaaxu. I tan xa la Ala ra tun.»

³⁷ Isa mu tin mixi yo xa bira a foxo ra, fo Piyeri, Yaki, nun Yaya, Yaki xunya.

³⁸ E to salide yarerati xonyi li, Isa naxa mixie li, e wafe, e gbelegbelefe.

³⁹ A to so banxi kui, a naxa e maxorin, «Wo wafe munfe ra? Wo gbelegbelefe mun ma? Yi dimedi mu faxaxi. A na xife ne.»

⁴⁰ Kono e tan naxa so a mayelefe.

Isa to e birin namini, a naxa so dimedi saxi dennaxe, a tan nun a foxirabiree, a nun di baba, nun a nga.

⁴¹ Isa naxa a susu a belexe ma, a a fala a be, «Talita kumi». Na nan falaxi e xa xui, «Ginedimedi, n naxe i be, keli!»

⁴² Ginedimedi naxa keli keren na, a a nere. A je fu nun firin nan nu a ra. Naxee nu na, e naxa kaaba ki fanyi, e birin de naxa ixara.

⁴³ Isa naxa a matintin e ra, a e naxa yi fe tagi raba mixi yo be. A naxa a fala e be e xa donse fi temedi ma.

6

Nasaretikae tondife lade Isa ra

(Matiyu 13:53-58, Luki 4:16-30)

¹ Isa naxa keli menni, a siga a xonyi, a moxi dennaxe. A foxirabiree naxa bira a foxo ra.

² Malabu loxoe, a naxa mixie kawandi folo salide kui. Mixi gbegbe naxa a xui me. E de naxa ixara, e e bore maxorin, «Nde yi masenxi yi be? A lomni mundun sotoxi yi ki? A noxi yi kaabanako fee rabade di?»

³ Kamuderi xa mu a ra, Mariyama xa di? Yaki, Yusufu, Yuda, nun Simon taara xa mu a ra? A xunya ginemae fan mu na won ya ma be?» Na kui, e mu la a ra, e xonc a ma.

⁴ Isa fan naxa a masen e be, «Namijonme binyaxi yire birin, fo a xonyi, a baribooree, nun a ngaxakerenyie tagi.»

⁵ Isa mu no kaabanako yo rabade naa, fo a to a belexe sa furema keren keren ma, a e rayalan.

⁶ Isa naxa kaaba e xa danxaniyatarenja ma.

Isa a foxirabiree fu nun firinyie xeefe
(Matiyu 10:5-42, Luki 9:1-6)

⁷ Isa naxa a foxirabire fu nun firinyie xili, a e xee firin firin na. A naxa noe fi e ma e xa no jinnnee keride mixie foxy ra.

⁸ A naxa a fala e be, «Wo naxa sese xanin wo xun ma, hali taami, gbonfoe, nun kobi. Wo xuli gbansan nan xanin.

⁹ Wo sankirie so, kono wo naxa domma firin xanin wo xun.»

¹⁰ A naxa a fala e be, «Wo na so banxi naxan kui, wo xa yigiyi menni ne han wo sigama yire gbete temui naxe.

¹¹ Xa mixi ndee tondi wo rasenede, e mu e tul mati wo ra, wo ne kelima naa, wo xa menni bende rakonkon wo sanyie ra, a xa findi seedepoxoya ra e be, wo bara e rabolo.»

¹² Na kui, Isa foxirabiree naxa siga kawandi tide mixie be alako e xa tuubi.

¹³ E naxa jinnnee keri mixi gbegbe foxy ra. E naxa ture sa furema gbegbe ma, e e rayalan.

Annabi Yaya xa faxe

(Matiyu 14:1-12, Luki 9:7-9)

¹⁴ Galile mange Herode naxa yi fe me, barima Isa xili nu bara te, a din yire birin na. Ndee nu a falama, «Yaya Xunxa nan kelixi faxe ma. Na nan a toxi noe na a yi a xa kaabanakoe raba.»

¹⁵ Gbete fan nu a falama, «Annabi Eliya na a ra.» Ndee fan nu a falama, «Naminome nan a ra naxan luxi also naminome dangixie.»

¹⁶ Kono Herode to Isa xa fe me, a naxa a fala, «N Yaya naxan xunyi bolon, na nan kelixi faxe ma.»

¹⁷ A na fala ne, barima a tan Herode yati nan mixie xee Yaya suxude, yelonxonyi xa sa a ma, a xa sa geeli Herodiyasi xa fe ra, a taara Filipu xa gine, Herode naxan doxo.

¹⁸ Yaya nu a falama Herode be, «A mu daxa i xa i taara xa gine tongo.»

¹⁹ Na naxa a niya Yaya naxa rajaaxu Herodiyasi ma, a naxa wa a xa faxe xon. Kono a faxa feere mu nu na a be,

²⁰ barima Herode mu nu suusama Yaya ra. A nu a kolon mixi na a ra, naxan tinxin, a man seniyen. Na na a toxi, a nu a makantama. Herode nu a tulitima Yaya ra temui naxe, a nu kontosfilima a xa woyenyi ra, kono a man nu rafan a ma a xa nu a tulit mati a ra.

²¹ Loxo nde, Herodiyasi naxa feere soto Yaya faxafe ma. Herode naxa jeflexin xulunyi ti a bari loxoe igbilenyi xa fe ra. A naxa mixi binyee xili, a xa soorie xa mange, a nun Galile boxi mixi xungbee.

²² Herodiyasi xa di gine to so menni, a fare boron mixie be, a naxa rafan Herode nun a xa xojee ma. Mange naxa a fala yi ginedimedi be, «I wama naxan yo xon, a fala n be n xa a fi i ma.»

²³ A naxa a kali, a a fala a be, «I na naxan yo maxorin n ma, n na soma ne i yi ra, hali a findi n ma mangeya setti ra.»

²⁴ Ginedimedi naxa mini a sa a nga maxorin, «A lan n xa munse maxorin a ma?» A nga naxa a yaabi, «Yaya xunyi.»

²⁵ Ginedimedi naxa a xulun mafuren sigafe mange yire, a a fala a be, «N wama a xon ma ne, i xa Yaya xunyi so n yi ra pilet ma keren na.»

²⁶ Mange naxa nimisa na ma ki fanyi, kono a xa marakali nun a xa xojee xa fe ra, a mu no tonidde a be.

²⁷ A naxa soori xee keren na, a xa sa fa Yaya xunyi ra. Soori naxa siga geeli kui, a sa Yaya xunyi bolon a de i.

²⁸ A naxa fa a xunyi ra pilet ma, a na so ginedimedi yi ra. Ginedimedi fan naxa a xanin a nga xon ma.

²⁹ Yaya foxirabiree to yi fe me, e naxa sa a fure tongo, e a ragata.

Isa donse fife xeme mixi wulu suuli ma
(Matiyu 14:13-21, Luki 9:10-17)

³⁰ Xeerae man naxa naralan Isa yire. E fe naxee raba, e kawandi naxee ti, e naxa a birin dentge sa a be.

³¹ Isa naxa a fala e be, «Won xee yire madunduxi alako won doro xa lu yire keren, wo xa wo malabu.» A na fala ne, barima mixie xa fa nun sige gbo e yire. E jan mu nu nomma e yete sotode, e xa e dege.

³² Na kui, e naxa baki kunkui kui, e doro xa siga wula i.

³³ Mixi wuyaxi naxa e to siga ra, e naxa e kolon. E gbegbe naxa keli na taae, e e gi e sanyi ra han e tan singe sa so Isa nun a foxirabiree nu sigafe dennaxe.

³⁴ Isa to goro kunkui kui, a naxa jama gbegbe to naa. A naxa kinikini e ma, barima e nu luxi ne also yexee naxee makantama mu na. A naxa e kawandi folo fe gbegbe ra.

³⁵ Nunmare to so folo, Isa foxirabiree naxa e maso Isa ra, e a fala a be, «Won na wula ne yi ki, koe fan bara so.

³⁶ Nama rayensen alako e xa siga taae nun daaxae naxee na be rabilinyi, e xa sa donee sara.»

³⁷ Kono Isa naxa e yaabi, «Wo tan xa donse so e yi.» E tan naxa a fala a be, «Xa muxu sa taami sara yi jama birin be, na kobi sigama han walike xa kike solomasaxan sare!»

³⁸ A naxa maxorin, «Taami yeri na wo yi ra? Wo sa na mato.» E to a mato, e naxa a yaabi, «Taami suuli, a nun yexe firin.»

³⁹ A naxa yaamari fi mixi birin ma, e xa e magoro e xunde xunde ma nooge xinde fari.

⁴⁰ Na kui, mixie naxa siga doxo ra e keme keme nun e tongo suuli suuli ma.

⁴¹ Isa naxa na taami suuli nun na yexə firin tongo, a a ya rate koore ma, a fa Ala nuwali sa. A naxa taamie igira, a fa a so a foxirabiree yi ra, e xa e itaxun nama ma. A naxa na yexə firinyie fan itaxun birin ma.

⁴² Nama birin naxa e dege han e wasa.

⁴³ Taami nun yexə dənəxə to matongo, debe fu nun firin nan nafe.

⁴⁴ Mixi naxee taami don, xəmə wulu suuli nan nu e ra.

*Isa jerefe ye fari
(Matiyu 14:22-33)*

⁴⁵ Na xanbi, Isa naxa a fala a foxirabiree bə, e xa baki kunkui kui, e giri naakiri ma. E xa siga a ya ra Betesayida, a tan xa nu naxa ragbilen.

⁴⁶ A to ge a jungude nama ma, a naxa te Ala ma xandamide geya fari.

⁴⁷ Kəe to so, kunkui nu na baa tagi. Isa kerən nan nu na xare ma.

⁴⁸ A naxa a foxirabiree to e na toorofe a jaaxi ra laala bade, barima foye ya nu rafindixi e ma. Subaxə, Isa naxa fa a foxirabiree ma, a jerefe baa fari. A gbe mu nu luxi a xa dangi e ra,

⁴⁹ e fa a to jerefe ra ye fari. E naxa a majoxun tubari ra, e sonxə rate,

⁵⁰ barima e birin nu Isa toxı, e birin gaaxuxi. Kono Isa naxa a masen e be kerən na, «Wo naxa kontofili, n tan nan a ra. Wo naxa gaaxu.»

⁵¹ Isa naxa te e xa kunkui kui, foye fan naxa a raxara. E birin naxa kaaba, e de ixara.

⁵² E mu nu taamie xa kaabanako fe fahaamuxi, barima e xaxili mu nu rabixi.

*Isa furema gbegbe rayalanfe Genesareti
(Matiyu 14:34-36)*

⁵³ E to ge baa igiride, e naxa so Genesareti böxi, e kunkui xiri naa.

⁵⁴ E to goro kunkui kui, mixie naxa Isa kolon kerən na,

⁵⁵ e naxa na boxi birin isa. E nu Isa xili mema dede, e nu fama e gi ra furemae ra a xən, e saxi e xa sadee ma.

⁵⁶ Isa nu soma daaxa nun taa yo kui, mixie nu furemae sama a ya ra yire makənenxie, e a mayandi e xa e belexe din a xa donma sanbunyi gbansan na. Furema birin naxee na raba, e birin naxa yalan.

7

*Ala xa seriye nun Adama xa naamunyi
(Matiyu 15:1-20)*

¹ Farisənie naxa e malan Isa yire, e nun seriye karamoxə ndee naxee nu bara fa kelife Darisalamu.

² E naxa a to, a foxirabiree ndee e degemə e belexe seniyentaree ra, e mu e raxaxi naamunyi ki ma.

³ Farisənie nun Yuwifı birin ne e degemə fo e e belexe raxa sinden e xa naamunyi ki ma naxan fatanxi e benbae ra.

⁴ Xa e keli nama yire, e mu e degemə sinden, fo e ge e maxade a diine ki ma. Naamunyi wuyaxi man na e yi ra, alo tənbili, tunde, nun paani maxa ki.

⁵ Na kui, Farisənie nun seriye karamoxə naxa Isa maxorin, «Munfe ra i foxirabiree mu biraxi forie xa naamunyie föxə ra, e nu e dege e belexe seniyentaree ra?»

⁶ Isa naxa e yaabi, «Wo tan filankafuie, Annabi Esayı nöndi yati nan masen wo xa fe ra a xa Kitaabui kui,
«Yi jama n binyama e de ne,
kono e böje makuya n na pon!»
⁷ E xa sali fufafu na a ra,
barima e mixi xaranma adamadie xa majoxunyie nan na
alo na naamunyie nan findixi n tan ma seriye nan na.»

⁸ «Wo bara Ala xa seriye bəjirin, wo bira mixie xa naamunyi föxə ra.»

⁹ Isa man naxa a masen e be, «Wo fataxi de! Wo gbilenxi Ala xa seriye nan föxə ra alako wo xa bira wo gbe naamunyi föxə ra!

¹⁰ Annabi Munsa bara a masen, «Wo xa wo baba nun wo nga binya.» A man bara a masen, «Mixi yo naxan a baba nun a nga konbi, a lan ne na kanyi xa faxa.»

¹¹ Kono wo tan naxə, xa mixi nde a fala a baba xa na mu a nga be, «I nu lanma i xa naxan soto n na i malise ra, n bara a fi Ala ma.»

¹² hali na kanyi mu fefe raba a baba nun a nga be.

¹³ Na kui, wo Ala xa seriye matandima wo xa naamunyie saabui ra, wo man fa nee nan masenma wo xa die be. Wo na fe möoli gbegbe nan nabama, bafe yi ra.»

¹⁴ Isa man naxa nama xili, a a masen e be, «Wo birin xa wo tuli mati n na, wo xa fahaamui soto.

¹⁵⁻¹⁶ Donse naxan keli a fari ma, a so mixi fate i, a sese mu na naxan nöma a kanyi findide mixi seniyentaree ra. Fe kobi naxee kelima mixi böje ma, nee nan a kanyi findima mixi seniyentaree ra.»

¹⁷ Isa to bara keli jama xun, a so banxi, a foxirabiree naxa a maxorin yi taali wøyenyi ma.

¹⁸ A naxa a masen e be, «Yaxa wo fan mu fahaamui soto? Wo mu a kolon, a donse yo keli a fari ma, a so mixi fate i, na mu nöma a kanyi findide mixi seniyentaree ra?»

¹⁹ Barima na mu soma böje xa kui, a goroma furi ne, a fa mini mixi fate i.» Na kui, Isa a masen ne, a donse birin seniyen.

²⁰ A man naxa a masen, «Fe kobi naxan kelima mixi böje ma, na nan a kanyi findima mixi seniyentaree ra.

²¹ Barima xaxili kobi fatanma mixi bojne nan na, alo langoenja, muje, faxe tife,

²² yene, wasatareya, jaaxui, yanfanteya, jengetya, toone, konbi, yete igboe, nun daxupa.

²³ Na fe kobia birin kelima mixi bojne nan ma, e a kanyi findi mixi seniyentare ra.»

*Siriya Fenisiya gine xa danxaniya
(Matiyu 15:21-28)*

²⁴ Isa naxa keli menni, a siga Tire boxi ma. A naxa so a yigiyade. A mu nu wama mixi yo xa a yire kolon, kono a mu no a noxunde.

²⁵ Gine nde nu na, jinne nu naxan xa di gine foxo ra. A to Isa xa fe me, a naxa fa a yire, a suyidi a be.

²⁶ Yuwifxi xa mu nu yi gine ra, a nu barixi Siriya Fenisiya ne. A naxa Isa mayandi, a xa jinne keri a xa di gine foxo ra.

²⁷ Isa naxa a yaabi, «A lu dimee nan singe xa e dege, barima a mu lan taami xa ba dimedie yi ra, a sa baree bun.»

²⁸ Gine fan naxa a yaabi, «Marigi, i nondi, kono baredi naxee na teebili bun ma, e fan dimee xa donse donna naxan birama boxi.»

²⁹ Isa naxa a fala a be, «I xa yaabi xa fe ra, siga, jinne bara gbilen i xa di gine foxo ra.»

³⁰ Gine to gbilen a xonyi, a naxa a xa di li a saxyade ma, jinne bara gbilen a foxo ra.

Isa tulixori boboxi rayalanfe

³¹ Isa naxa keli Tire boxi, a dangi Sidon, a gbilen Galile baa mabiri, Taa Fu boxi ma.

³² E naxa fa tulixori nde ra a xon ma, woyenfe xoroxoxi naxan ma, e Isa mayandi a xa a belexe sa a ma.

³³ Isa naxa tulixori tongo naxa yire, e sa ti e xati ma. Isa naxa a belexesolee raso tulixori tulie kui, a a yete kan deye sa a nenyi ma.

³⁴ A naxa a ya rate koore, a a jengi rate a belebele ra. A fa a fala tulixori be, «Efafata!» Na nan falaxi e xa xui, «I xa rabi!»

³⁵ A tulie naxa fe me keran na, a nenyi fan naxa keli, a naxa woyen folo a fanyi ra.

³⁶ Isa naxa e yamari, a e naxa yi fe fala mixi yo be. Kono hali Isa to nu tonyi doxoma e ma kiyoki, e tan nu sigama a xa xibaaru fala ra nan tui.

³⁷ E nu bara kaaba ki fanyi, e nu a fala, «A fe fanyi mooli birin nabama! A a niyama tulixori xa fe me, boboe fan xa woyen!»

¹ Na saxanyi, nama gbegbe man nu bara e malan. Donse to mu nu e yi ra, Isa naxa a foxirabiree xili, a a masen e be,

² «N bara kinikini yi nama ma, barima a xi saxan nan yi ki, e na n yire. Donse yo mu e be yi ki.

³ N na a fala ya, e xa siga e xonyi kaame ra e ma, e tooroma ne kira xon ki fanyi. Ndee na e ya ma, e kelide makuya.»

⁴ Isa foxirabiree naxa a yaabi, «Taami sotoma di yi wula kui naxan yi nama wasama?»

⁵ Isa naxa e maxorin, «Taami gundi yeri na wo yi?» E naxa a yaabi, «Soloferere.»

⁶ Isa naxa a fala pama be e xa doxo boxi. A naxa na taami gundi soloferere tongo, a Ala nuwali sa. A to e igira, a naxa e so a foxirabiree yi ra, e xa e itaxun pama ma. E fan naxa a raba na ki.

⁷ Yexe lanma ndee fan nu na e yi ra. Isa to Ala nuwali sa e xa fe ra, a naxa a fala, a e fan xa itaxun.

⁸ Nama naxa a dege han e wasa. Donse donxoe fan naxa matongo han debe soloferere naxa rafe.

⁹ Mixi wulu naani jondon nan nu na naa. Isa to e ragbilen,

¹⁰ a naxa te kunkui kui keran na, e nun a foxirabiree naxa siga Dalamanuta boxi ma.

Farisenie nun Sadusenie xa danxaniyataraera

(Matiyu 16:1-12)

¹¹ Farisenie naxa fa, e nun Isa naxa woyen folo. E to nu wama a matofe, e naxa a maxorin a xa tonxuma makaabaxi nde masen e be kelife koore ma.

¹² Na naxa Isa bojne tooro ki fanyi. A naxa a masen, «Munfe ra yi waxati mixie n maxorinma tonxuma makaabaxi ma? N xa nondi fala wo be, tonxuma yo mu fima yi waxati mixie ma.»

¹³ Na xanbi a naxa keli e xun ma, a man baki kunkui kui girife ra naakiri ma.

¹⁴ A foxirabiree nu bara neemu fade taami nde ra e xun. Taami gundi keran peti nan nu na e yi ra kunkui kui.

¹⁵ Isa naxa yi matintin e ra, «Wo wo yete ratanga Farisenie nun Herode xa lebini ma.»

¹⁶ E naxa so woyenfe e bore be na fe ma, a a na falaxi ne barima taami mu na e yi ra.

¹⁷ Isa to e xa woyenji kolon, a naxa a masen e be, «Wo taami fe falama wo bore be munfe ra? Han ya wo mu xaxili soto, wo mu fe fahaamu? Wo xaxili mu rabixi?»

¹⁸ Ya na wo be, kono wo mu se toma. Tuli na wo be, kono wo mu fe mema. Wo neemuxi ne?

¹⁹ N taami gundi suuli itaxun mixi wulu suuli ma dənnaxə, wo debe yeri rafe taami dənənxəs ra?» E naxa a yaabi, «Fu nun firin.»

²⁰ «N man to taami gundi solofera itaxun xəmə wulu naani ma, wo debe yeri rafe taami dənənxəs ra?» E naxa a yaabi, «Solofera.»

²¹ A fa e maxərin, «Han ya wo mu fahaamui soto?»

Dənxui rayalanfe

²² E to so Betesayida, mixie naxa fa dənxui nde ra Isa xən, e a mayandi a xa a bəlexə sa a ma.

²³ Isa naxa dənxui bəlexəsuxu, a mini a ra taa fari ma. A naxa a deye sa a ya ma, a bəlexə sa a ma, a fa a maxərin, «I se nde toma?»

²⁴ Dənxui naxa a ya rabi, a fa a fala, «N bara mixie to pərə ra, kono e luxi alı wuri bilie.»

²⁵ Isa man naxa a bəlexə sa a ya ma. Dənxui to a ya rabi sonon, a nu bara yalan, a se birin igbəma a fanyi ra.

²⁶ Na temui, Isa naxa a fala a bə, «Gbilen i xənyi kerən na, hali i mu so taa kui.»

Piyeri Isa kolonfe Ala xa Mixi Sugandixi ra

(Matiyu 16:13-20, Luki 9:18-21)

²⁷ Isa nun a foxirabiree man naxa mini sigafe ra taa naxee na Sesareya Filipi rabilinyi. Kira xən, Isa naxa a foxirabiree maxərin, «Mixie munse falama n ma fe ra? Nde lanxi n ma?»

²⁸ E naxa a yaabi, «Ndeea a falama, Annabi Yaya Xunxa. Ndeea a falama, Annabi Eliya, xa na mu a ra namijənəmə gbətə.»

²⁹ Isa man naxa e maxərin, «Kono wo tan naxə di? Nde n na?» Piyeri naxa a yaabi, «Ala xa Mixi Sugandixi nan na i ra.»

³⁰ Isa naxa a matintin e ra, a e naxa a xa fe fala mixi yo be.

Isa a xa faxə nun marakeli xa fe masenfe

(Matiyu 16:21-28, Luki 9:22)

³¹ Isa naxa a masen fələ e bə, a fo Adama xa Di xa toore gbegbe soto. Yuwifie xa forie, serexedubə kuntigie, nun seriye karamoxəe mu lama a ra, e a faxa, kono xi saxan dangi xanbi, a man kelima ne faxə ma.

³² A naxa yi woyenyi birin masen e bə a fixə ra. Piyeri to a bendun, e sa ti e xati ma, a naxa so woyenfe Isa ma, a xa ba na mööli falafe.

³³ Kono Isa naxa a ya rafindi a foxirabiree ma, a fa a fala Piyeri bə, «Keli n ya i, i tan Sentane! I xaxili mu tixi Ala fee xa ra, a tixi adama fee nan na.»

³⁴ Na xanbi, Isa naxa jama xili a nun a foxirabiree, a a masen e bə, «Xa mixi wa birafe n fəxə ra, a xa tondi a yetə ma, a tin töörə nun faxə ra, a bira n fəxə ra.»

³⁵ Mixi naxan wama a yetə rakisife, na kanyi löema ne. Naxan a yetə raloema n tan ma fe ra a nun n ma xibaaru fanyi xa fe ra, na kanyi kisima ne.

³⁶ Dunjña birin sotoe munse fanma mixi ma, xa a sigama yahannama?

³⁷ Fe mundun na, mixi nəma a xa ariyanna masarade naxan na?

³⁸ Naxan yo yaagima n tan nun n ma woyenyi xa fe ra yi waxati mixi kobie nun yunubitəe tagi, n tan Adama xa Di fama n Baba xa nore kui temui naxə n nun maleke seniyenxe, n fan yaagima ne na kanyi xa fe ra.»

9

¹ Isa man naxa a masen e bə, «N xa nəndi fala wo bə, mixi ndee tixi wo ya ma be, naxee mu faxama fo e Ala xa mangəya niini to fa ra senbe kui.»

Isa nərəfe

(Matiyu 17:1-13, Luki 9:28-36)

² Xi senni dangi xanbi, Isa naxa Piyeri, Yaki, nun Yaya xanin e doro ma geya itexi nde fari. Mənni Isa naxa masara, a nərə e ya xəri.

³ A xa sosee naxa fixə a mööli nde ra naxan mu toma dunjña ma.

⁴ Annabi Eliya nun Annabi Munsa naxa mini foxirabiree ya xəri, e naxa e to naa e nun Isa woyenfe.

⁵ Piyeri naxa a fala Isa bə, «Karamoxə, fe fanyi na a ra muxu to na be yi ki. Muxu xa lingira saxan yailan, keren i gbe, keren Annabi Munsa gbe, keren Annabi Eliya gbe.»

⁶ Piyeri na fala ne a to mu nu sese kolon a naxan falama, barima a tan nun a booree nu bara gaaxu ki fanyi ra.

⁷ Na xanbi, nuxui naxa goro e xun ma, xui nde naxa mini nuxui kui, a a masen, «N ma Di maxanuxi nan yi ki. Wo wo tulı mati a ra.»

⁸ Na ikəroxı ra, Isa foxirabiree to e ya rage, e mu mixi yo to e yire fo Isa.

⁹ E to nu na gorofe geya fari, Isa naxa a matintin e ra, e fe naxan toxı e ya ra, e naxa a fala mixi yo bə, han beemanun Adama xa Di xa keli faxə ma.

¹⁰ E naxa na ragata e xaxili ma, e nu e bore maxərin, «A to a fala a a kelima faxə ma, na munse masenxi?»

¹¹ E naxa Isa maxərin, «Munfe ra seriye karamoxəe a falama a fo Annabi Eliya nan singe xa fa?»

¹² A naxa a masen e bə, «Nəndi na a ra. Annabi Eliya nan singe fama yati, a fe

birin yailan. A man sebəxi munfe ra, a fo Adama xa Di xa tɔore gbegbe soto, mixie a mabere?

¹³ Kono n xa a fala wo be, Annabi Eliya jan bara fa, kono e bara e waxənfe birin niya a ra, ala o xa fe sebəxi ki naxe.»

*Isa jinne kerife dimedi foxo ra
(Matiyu 17:14-23, Luki 9:37-45)*

¹⁴ Na xanbi, e naxa sa foixirabire booree li, e nun seriye karamoxœ nu na xɔrɔxœfe e xa wɔyenyiye kui, jama gbegbe fan nu na e rabilinyi.

¹⁵ Nama fefe Isa to, e naxa kaaba, e e gi, e xa sa a xeebu.

¹⁶ Isa naxa e maxɔrin, «Wo nun yee na wɔyenfe yi mooli ra munfe ma?»

¹⁷ Xeme nde naxa a yaabi jama tagi, «Karamoxœ, n faxi n ma di xeme nan na i xon, barima jinne na a fo xo ra naxan bara a de bobo.

¹⁸ A na keli a ra dede, a a rabirama ne boxi, a de xunfe nu fa mini, a nu a jinyi raxin, a fate birin xɔrɔxœ a ra. N bara i foixirabire mayandi e xa yi jinne keri a fo xo ra, kono e mu no.»

¹⁹ Isa naxa yaabi, «Wo tan danxaniyatate bɔnsœ, n xa lu wo seeti ma han mun temui? N xa ti wo bun ma han mun loxœ? Wo fa na di ra n xon.»

²⁰ E naxa fa a ra a xon. Ninne to Isa to, a naxa di rabira keren na, a nu fa a majindigilin boxi, a de xunfe nu mini.

²¹ Isa naxa a baba maxɔrin, «Yi rabama a ra kabi mun temui?» A naxa a yaabi, «Kabi a dimedi temui.

²² Sanmaya wuyaxi yi jinne a rabirama te xɔora, xa na mu ye, alako a xa a faxa. Kono xa i nɔma fe nde ra, muxu mali. Kinikini muxu ma!»

²³ Isa naxa a masen a be, «I naxe, xa n noma. Fefe mu na naxan mu nɔma rabade mixi be xa danxaniya na a be.»

²⁴ Di baba fan naxa a xui ite keren na Isa mayandife ra, «Danxaniya na n be, kono n mali n ma danxaniyatarepa xa fe ra!»

²⁵ Isa to jama to, e fafe e gi ra, a naxa wɔyen jinne ra, «I tan jinne naxan bara yi di de bobo, i a tuli xɔri, n bara i yaamari, gibilen a fo xo ra, i man naxa a tooro sonon!»

²⁶ Ninne naxa sonxœ, a di racketun a ra a naaxi ra, a fa gibilen a fo xo ra. Di naxa lu ala o faxaxi ne. Mixi gbegbe naxa a fala, «A bara faxa.»

²⁷ Kono Isa naxa a susu a belexe ma, a a rakeli, di fan naxa ti.

²⁸ Isa to so banxi, a foixirabiree naxa a maxɔrin e doro ma, «Munfe ra muxu tan mu no na jinne keride?»

²⁹ Isa naxa a masen e be, «Yi jinne mooli tan kerima mixi fo xo ra Ala maxandi nan tun na.»

*Isa a xa faxe nun marakeli xa fe masenfe sanmaya firin nde
(Matiyu 17:22-23, Luki 9:43-46)*

³⁰ E naxa keli mənni, e Galile boxi igiri. Isa mu nu wama mixie xa a yire kolon,

³¹ barima a nu na a foxirabiree xaranfe ne. A naxa a masen e be, «Adama xa Di sama ne mixie belexe, e a faxa. A xa faxe xi saxan dangi xanbi, a man kelima ne faxe ma.»

³² Kono a foixirabiree mu a xa wɔyenfe fahaamu, e man mu suusa a maxɔrinde.

*Mixi naxan tide gbo
(Matiyu 18:1-5, Luki 9:46-48)*

³³ E naxa so Kaperenamu. E man to so banxi kui, Isa naxa e maxɔrin, «Wo nu na wɔyenfe mundun kira xon?»

³⁴ Kono e mu sese fala, barima e to nu wɔyenfe bore be kira xon, e nu wama a kolonfe ne naxan tide gbo e ya ma.

³⁵ Na kui, Isa to a magoro, a naxa yi mixi fu nun firin xili, a a masen e be, «Xa mixi yo wa findife yarerati ra, fo na kanyi xa findi birin xa xanbirati ra, a findi birin hayi fanma ra.»

³⁶ Isa naxa dimedi nde tongo, a a ti e tagi. A naxa dimedi fo xo a san ma, a fa a masen a foixirabiree be,

³⁷ «Mixi yo naxan yi dimedi mooli rasenema n xili ra, na kanyi bara n tan yete yati rasene. Mixi yo n nasene, na kanyi mu n tan gbansan xa rasenexi. A bara n xeme fan nasene.»

*Findife Isa fo xirabire ra
(Luki 9:49-50)*

³⁸ Yaya naxa a fala a be, «Karamoxœ, muxu bara xeme nde to a jinne kerima mixi fo xo ra i xili saabui ra. Muxu bara kata a xa ba na ma, barima a mu biraxi won fo xo ra.»

³⁹ Isa naxa a masen, «Wo naxa a raton, barima mixi yo kaabanako raba n xili saabui ra, na kanyi mu nɔma fe paaxi falade n ma fe ra mafuren.

⁴⁰ Na kui, mixi naxan mu a ikelixi won xili ma, a kanyi na won be ne.

⁴¹ Mixi yo wo ki ye n xili ra wo to biraxi Ala xa Mixi Sugandixi fo xo ra, n xa nɔndi fala wo be, na kanyi mu ganma a baraa yi ra muku.»

*Maratantanyi saabui
(Matiyu 18:6-9, Luki 17:1-2)*

⁴² «Mixi yo yi mixi xuri keren natantan, naxan danxaniyaxi n ma, a fisa na kanyi be gəme binye xa xiri a konyi ra, a rasin baa ma.»

ma n tan nun n ma xibaaru fanyi xa fe ra, a findi banxi ra ba, xunyae ba, taarae ba, baba ba, nga ba, die ba, bɔxie ba,

³⁰ na kanyi fama na birin jɔxoe kemē keme nan sotode. Fɔxoe yo, xunyae yo, taarae yo, babae yo, ngae yo, bɔxie yo, a e sotoma yi dunjna ma a nun naxankate ra, a man fa abadan kisi soto aligiyama.

³¹ Yarerati wuyaxi fama findide xanbiratие ra, xanbiratие fan findi yareratie ra.»

Isa a xa faxe nun marakeli xa fe masenfe sanmaya saxan nde
(Matiyu 20:17-19, Luki 18:31-34)

³² Isa nun a foixirabiree naxa kira susu tefe Darisalamu, Isa tixi e ya ra. A foixirabiree nu kontofilixi, naxee fan nu biraxi e foxo ra, nee fan nu gaaxuxi. Isa man naxa a foixirabire fu nun firin xun lan, a so fe tagi rabafe e be naxan fama a tan lide.

³³ A naxa a masen, «Wo a mato, won na tefe Darisalamu ne yi ki. Adama xa Di sama ne serexedube kungtie, nun seriye karamoxoe belexe, e a makiiti faxe kiiti ra, e a so kaafirie yi ra.

³⁴ E a mayelema ne, e deye bɔxun a ma, e a bonbo sebere ra, e man fa a faxa. Kono a xa faxe xi saxan dangi xanbi, a man kelima ne faxe ma.»

Sebede xa die xa maxɔrinyi
(Matiyu 20:20-28, Luki 22:24-47)

³⁵ Na xanbi, Sebede xa die, Yaki nun Yaya, e naxa e maso Isa ra, e a fala a be, «Karamoxo, muxu wama a xon ma ne, muxu na fe naxan yo maxorin i ma, i xa na raba muxu be.»

³⁶ Isa naxa e maxorin, «Wo wama n xa munse raba wo be?»

³⁷ E naxa a yaabi, «Tin muxu be, kerensxa doxo i yirefanyi ma, boore fan xa doxo i koolla ma i xa nore kui.»

³⁸ Isa naxa a masen e be, «Wo mu a kolon wo fe naxan maxorinfe. Wo nomma tinde toore ra, alo n tan timna a ra ki naxe? Wo nomma tide toore ya i naxan fafe n lide?»

³⁹ E naxa a yaabi, «Muxu nomma.» Isa fan naxa a fala e be, «Wo fan yati fama naxankate sotode alo n tan. Wo fan fama tide n ma toore bun ma naxan fafe n lide.»

⁴⁰ Kono doxofe n yirefanyi nun n koolla ma, na mu fatanma n tan xa ra. Na na mixie nan be, a ragataxi naxee be.»

⁴¹ Foixirabire fu donxoe to na fe me, e boñe naxa te folo Yaki nun Yaya ma.

⁴² Isa naxa e xili a yire, a a masen e be, «Wo a kolon, naxee kolonxi namane mangue ra, e mixie yamarima a xɔroχoe ra, e e senbe raminima e ma alako e xa mangya xa kolon.

⁴³ Kono a naxa lu na ki wo tan tagi. Mixi naxan wama a tide xa gbo wo ya ma, a xa findi wo malima nan na.

⁴⁴ Mixi naxan wama findife wo xa yarerati ra, a kanyi xa findi birin xa konyi nan na.

⁴⁵ Hali Adama xa Di a faxi na nan ma. A mu faxi xe mixie xa wali a tan be. A faxi ne alako a tan nan xa wali mixie be, a xa mixi gbegbe xunsara a xa faxe saabui ra.»

Isa Yeriko donxui rayalanfe
(Matiyu 20:29-34, Luki 18:35-43)

⁴⁶ E naxa so Yeriko. Isa nun a foixirabiree man to nu kelife naa, e nun jama gbegbe, Timeyo xa di xeme Baritimayo nu doxoxi kira de ra kule matide. Donxui nan nu a ra.

⁴⁷ A to a me a Isa Nasaretika nan nu dangife naa, a naxa so a xilife a xui itexi ra, «Isa, Dawuda xa Di, kinikini n ma.»

⁴⁸ Nama naxa woyen donxui ma a a xa a sabari, kono a jan naxa a xui ite dangi a singe ra, a nu xili ti, «Dawuda xa Di, kinikini n ma.»

⁴⁹ Isa naxa ti, a a fala, «Wo a xili.» E naxa donxui xili, e a fala a be, «Limaniya! Keli, Isa na i xilife!»

⁵⁰ Donxui naxa a xa donma binye wolekeren na, a keli, a tugan, a siga Isa yire.

⁵¹ Isa naxa a maxorin, «I wama n xa munse raba i be?» Donxui naxa a yaabi, «Karamoxo, n wama ne n ya xa se to.»

⁵² Isa naxa a masen a be, «Siga, i xa danxaniya bara i rakisi.» A ya naxa se to kerensxa, a fa bira Isa foxo ra kira xon.

11

Isa sofe Darisalamu
(Matiyu 21:1-11, Luki 19:28-44, Yaya 12:12-16)

¹ E to makore Darisalamu ra, e na Betifage nun Betani yire li, Oliwi geya mabiri, Isa naxa a foixirabiree mixi firin xee,

² a a fala e be, «Wo xa so taa kui naxan na yare. Wo nefe so naa, wo sofale lanma lima a xirixi na, mixi singe mu nu doxo naxan fari. Wo xa a fulun, wo fa a ra n xon ma.

³ Xa mixi nde fa sa wo maxorin, «Wo a fulunfe munfe ra,» wo xa a yaabi, «Marigi nan hayi na a ma. A a ragabilenma ya.»

⁴ E to siga, e naxa a li sofale lanma xirixi naade nde seeti ma kira de ra. E to a fulun,

⁵ mixi naxee nu tixi naa, e naxa e maxorin, «Wo munse rabafe, wo to yi sofale lanma fulunxi?»

⁶ E naxa e yaabi alo Isa a masen e be ki naxe. Nee fan naxa e lu e xa siga.

⁷ E to fa sofale lanma ra Isa xon, e naxa e xa donmae sa a fari, Isa fa a magoro a ma.

⁸ Mixi gbegbe naxa e xa donmae itala kira xon ma, ndee fan naxa fense sege, e nee fan sa kira xon ma Isa binyafe ra.

⁹ Nama naxee nu jerefe Isa ya ra, a nun naxee nu jerefe a xanbi ra, e birin nu e xui itefe, e a fala,

«Tantui na won Nakisima be!

Baraka na a be naxan fafe Marigi xili ra!

¹⁰ Baraka na won Baba Dawuda xa mangeya be naxan na fafe!

Tantui na won Nakisima be naxan na koore ma!»

¹¹ Isa to so Darisalamu, a naxa siga horomobanxi kui. A to ge naa rabilinyi birin matode, e nun a foxirabire mixi fu nun firinyie naxa siga Betani, barima koe nu bara so.

*Isa xore bili dankafe
(Matiyu 21:18-22)*

¹² Na kuye iba, e to nu kelife Betani, kaame naxa Isa suxu.

¹³ A to xore bili nde to, a ndedi makuyaxi e ra, a burexe na a kon na, a naxa sa na mato, xa a nomia a bogi nde masotode. Kono a to makore xore bili ra, a mu sese li a kon na fo a burexe, barima xore bogi temui mu nu a lixi.

¹⁴ Isa naxa a fala xore bili be, «Mixi yo naxa i tan bogi don sonon!» A foxirabiree fan naxa a xui me.

*Isa sarematie kerife horomobanxi kui
(Matiyu 21:12-17, Luki 19:45-48, Yaya 2:13-16)*

¹⁵ E to siga Darisalamu, Isa naxa so horomobanxi kui, a sarematie nun saresoe keri folo, naxee nu na naa. A naxa kobiri masaree xa teebilie nun ganbe matie xa doko see rabira.

¹⁶ A man mu tin mixi yo xa dangi horomobanxi sansanyi kui, e na findi e xa kote maxanin kira ra.

¹⁷ A naxa e kawandi, a a masen, «A mu sebexi xe, *N* ma banxi xili falama ne, si birin ma salide banxi? Kono wo tan bara a findi munjetie doxode ra.»

¹⁸ Serexedube kuntigie nun seriye karamoxoe to yi fe me, e naxa feere fen folo e nomia Isa faxade ki naxe. E nu gaaxuxi a ya ra, barima a nu jama birin de ixarama a xa kawandi ra.

¹⁹ Nunmare to so, Isa nun a foxirabiree man naxa keli taa kui.

*Xore bili xare nun Ala maxandife
(Matiyu 21:20-22)*

²⁰ Na kuye iba, e to nu dangife, a foxirabiree naxa xore bili to a bara xara han a sanke.

²¹ Piyeri to ratu, a naxa a fala Isa be, «Karamoxo, a mato, i xore bili naxan danka, a bara xara gben.»

²² Isa naxa a masen e be, «Wo xa danxaniya Ala ma.

²³ N xa nondi fala wo be, xa wo a fala yi geysa be, «Keli be, i sa sin baa ma,» xa na kanyi mu siike a boje ma, a la a ra, a naxan falaxi a rabama ne, na fe rabama ne na kanyi be.

²⁴ Na nan a ra, n xa a fala wo be, wo na Ala maxandi fefe ra, xa wo la a ra a wo bara a soto, wo a sotoma ne.

²⁵⁻²⁶ Wo na ti Ala maxandide temui naxe, xa fe nde na wo nun mixi nde tagi, wo xa dije a ma, alako wo Baba naxan na ariyanna, a fan xa dije wo xa yunubie ma.»

*Isa walima nde xa yaamari ma?
(Matiyu 21:23-27, Luki 20:1-8)*

²⁷ E man naxa so Darisalamu. Isa to nu a jerefe horomobanxi kui, serexedube kuntigie, seriye karamoxoe, nun Yuwifie xa forie naxa fa a yire,

²⁸ e a maxorin, «I yi fee rabama nde xa yaamari ma? Nde yi senbe fixi i ma, i xa yi fee raba?»

²⁹ Isa naxa e yaabi, «N fan xa wo maxorin fe keren ma. Xa wo n yaabi, n a falama ne wo be n yi fee rabama naxan ma yaamari ma.

³⁰ Yaya to nu mixie xunxama ye xora, Ala nan a xexxi ba, ka adama? Wo n yaabi.»

³¹ Na kui e naxa so woyenfe e bore tagi, «Xa won na a yaabi, won naxe, *Ala*,» a a falama ne won be, «Munfe ra wo mu fa la a ra?»

³² Kono won na a yaabi, *Adama*, na fan findima fe nan na won be.» E nu gaaxuxi jama nan ya ra, barima birin Yaya majoxunxi namijonme yati nan na.

³³ Na kui, e naxa Isa yaabi, «Muxu mu a kolon.» Isa fan naxa a masen e be, «N fan mu a falama wo be n yi fee rabama naxan ma yaamari ma.»

12

*Boxi rawali jaaxie xa taali
(Matiyu 21:33-46, Luki 20:9-19)*

¹ Isa man naxa so taali woyenye falafe e be, a a masen, «Xeme nde naxa weni bilie si. A naxa tete rabilin boxi ra, a baye ti, a yili ge weni bogi bunduma dennaxe. Na xanbi, a naxa na heri boxi rawalie ma, a fa biyaasi.»

² «Weni bogi ba temui to a li, boxi kanyi naxa konyi nde xee boxi rawalie xon ma, e xa weni bogi nde so a yi ra.

³ Kono, boxi rawalie naxa na konyi suxu, e a bonbo, e a ragbilen a belexe igeli ra.»

⁴ «Boxi kanyi man naxa konyi gbete xee e xon ma. E naxa na fan bonbo a xunyi ma, e a konbi a mayaagixi ra.

⁵ Boxi kanyi man to mixi gbete xee, e naxa na tan faxa. Boxi kanyi mixi wuyaxi gbete xee ne e xon ma na ki. E naxa ndee bɔnbo, e ndee faxa.»

⁶ «Boxi kanyi xa di xanuxi kerenyi nan nu fa luxi. A dɔnxe ra, a naxa na xee e xon ma, barima a nu bara a fala, «E n ma di tan binyama ne.»

⁷ Kono yi boxi rawalie naxa a fala e bore be, «Yi nan na ke tongoma ra, wo fa, won xa a faya alako ke xa findi won gbe ra.»

⁸ E naxa a suxu, e a faya, e fa a woli tete xanbi ra.»

⁹ «Na kui, boxi kanyi munse rabama fa? A sigama ne naa, a boxi rawalie faya, a a xa boxi so mixi gbete yi.»

¹⁰ Wo mu nu yi masenyi xaran Kitaabui kui?

«Banxitie mæg gæme naxan na, a bara findi tuxui gæme hagige ra.»

¹¹ Marigi foxi nan a ra.

Fe makaabaxi nan ya won be.»

¹² A nu woyenfe naxee be, e naxa a kolon a Isa yi taali woyenyi masenxi e tan nan be. E nu katafe e xa a suxu, kono e nu gaaxuxi pama nan ya ra. Na kui, e naxa keli a xun, e siga.

*Gantanyi tefe Isa be duuti xa fe ra
(Matiyu 22:15-22, Luki 20:20-26)*

¹³ E naxa Fariseni nun Herode foxirabire ndee xee Isa xon alako e xa gantanyi te a be, e xa a masoto woyenyi kui.

¹⁴ E to siga a yire, e naxa a fala a be, «Karamoxo, muxu a kolon nondi fale nan i ra. I mu gaaxuma mixi yo xon, barima i mu mixi rafisama e boore be. I mixie xaranma Ala xa kira nan na a nondi ki ma. A lanma ka a mu lanma muxu xa duuti fi Roma mange ma? Muxu xa a fi, ka muxu naxa a fi?»

¹⁵ Isa to e xa flankafujja kolon, a naxa e yaabi, «Wo katafe n masotode munfe ra? Wo fa gbeti kobiri kole keren na n xon ma, n xa a mato.»

¹⁶ E to fa keren na, a naxa e maxorin, «Nde xili nun misaali na yi kobiri kole ma yi ki?» E naxa a yaabi, «Roma Mange gbe.»

¹⁷ Isa naxa a fala e be, «Wo mange gbe ragbilen mange ma, wo Ala fan gbe ragbilen Ala ma.» E fan naxa kaaba Isa xa fe ma.

Sadusenie Isa maxorinfe faxamixie xa marakeli ma

(Matiyu 22:23-33, Luki 20:27-40)

¹⁸ Sadusenie, naxee a falama a faxamixie mu kelima faxe ma, e naxa fa yi maxorinyi ra Isa xon ma,

¹⁹ «Karamoxo, Annabi Munsa yi nan sebe muxu be Kitaabui kui, «Xa xeme nde taara faya, a naxa a xa gine lu a mu di

yo bari, a na xunya nan na gine doxoma, alako a xa bɔnsœ fi a taara ma.»

²⁰ Na kui, xeme nde naxa di xeme solofera soto. A xa di singe naxa gine doxo, a faya, a mu bɔnsœ yo lu.

²¹ A xanbiratœ naxa na kaapœ gine tongo, kono a fan naxa faya, a mu bɔnsœ yo lu. Na nan man naba na fan xanbiratœ ra.

²² Yi mixi solofera birin, e sese mu bɔnsœ lu. A dɔnxe ra, gine fan naxa faya.

²³ Na kui, marakeli loxœ, na gine to doxœ yi mixi solofera birin xon ma, a sa findima nde gbe ra?»

²⁴ Isa naxa a masen e be, «Wo mu Ala xa Kitaabui kolon, wo mu Ala senbe fan kolon. Wo xa tantanyi kelide xa mu na ki?»

²⁵ Mixie na keli faxe ma marakeli loxœ, xeme mu gine doxoma, gine fan mu doxoma xeme xon. E luma ne alo malekee na ariyanna ki naxe.

²⁶ A falafe tan, a faxamixie mu kelima faxe ma, wo mu nu Annabi Munsa xa Kitaabui xaran, wuri bili xa fe falaxi dennaxe? Ala a masen ne a be, «N tan nan na Marigi Alatala ra, Iburahima, Isiyaga, nun Yaxuba naxan batuma.»

²⁷ Faxamixie xa mu Ala batuma, fo naxee baloxi. Na tan findixi wo be tantanyi nan na.»

*Yaamari naxan tide gbo a birin be
(Matiyu 22:34-40, Luki 10:25-37)*

²⁸ Seriye karamoxo nde naxa a maso e ra, a a tulip mati e xa woyenyi ra. A to a to a Isa bara yaabi fanyi fi, a naxa a maxorin, «Seriye mundun tide gbo seriye birin ya ma?»

²⁹ Isa naxa a yaabi, «A singe nan yi ki, «Isirayila, i tulip mati, won Marigi Ala, Marigi keren peti na a ra.»

³⁰ I xa i Marigi Ala xanu i bøne birin na, i nii birin na, i xaxili birin na, a nun i senbe birin na.»

³¹ A firin nde nan yi ki, «I xa i ngaxakerenyi xanu alo i i yete xanuxi ki naxe.» Seriye gbete yo mu na naxan dangi nee ra.»

³² Seriye karamoxo naxa a fala Isa be, «I nondi, karamoxo. I bara nondi masen a Ala keren peti nan a ra, a boore mu na, fo a keren.»

³³ Mixi xa a xanu a bøne birin na, a xaxili birin na, a nun a senbe birin na. Mixi man xa a ngaxakerenyi xanu alo a a yete xanuxi ki naxe. Nee rabatufe dangi serexé gan daaxi nun serexé birin na.»

³⁴ Isa to a to, a a bara xaxilimaya yaabi fi, a naxa a masen a be, «A gbe mu luxi i xa so Ala xa mangeya niini bun ma.» Na xanbi, mixi yo mu suusa Isa maxorinde sonon.

*Dawuda nun Ala xa Mixi Sugandixi
(Matiyu 22:41-46, Luki 20:41-44)*

³⁵ Isa naxa kawandi ti folo hōrōmōbanxi kui. «Munfe ra seriye karamoxoe a falama, a Ala xa Mixi Sugandixi findixi Dawuda xa di nan na?»

³⁶ Ala Xaxili Seniyenxi saabui ra, Dawuda yete a masen ne, «Marigi bara a masen n Marigi be, «I magoro n yirefanyi ma, han beemanun n xa i yaxuie ragoro i sanyi bun.»»

³⁷ «Dawuda yete yati a falama a be, «N Marigi». Dawuda fa nōma findide a baba ra di?»

Nama gbegbe nu e tuli matima a ra, a xa kawandi nu rafan e ma.

Diiñela kobie

(*Matiyu 23:1-39, Luki 11:37-52, 20:45-47*)

³⁸ Isa naxa a masen e be a xa kawandi kui, «Wo wo yete ratanga seriye karamoxoe ma. A rafan e ma e xa e mañere guba xungbe ragoroxi e ma, mixie xa nu e xeebu taa kui binye xeebuie ra.

³⁹ E wama dōxofe salide safe singee, e man xa binye soto xulunyi.

⁴⁰ E kaajne gine harige mujama. E salima a xonkuye ra, alako mixie xa e to. Gbaloe naxan nagataxi e be, a gbo ki fanyi.»

Kaajne gine xa hadiya

(*Luki 21:1-4*)

⁴¹ Isa naxa dōxofe salide kui, a ya rafindixi kobiri kankira ma, a nu mixie mato e kobiri sama a kui ki naxe. Bannamixi wuyaxi nu kobiri gbegbe safe.

⁴² Kaajne gine misikiine fan to fa, a tan naxa kobiri kole firin sa naxee yusi mu gbo.

⁴³ Na kui, Isa naxa a foxirabiree xili, a a masen e be, «N xa nōndi fala wo be, yi kaajne gine misikiine xa kobiri saxi gbo dangi birin gbe ra naxee bara kobiri sa kankira kui.

⁴⁴ E tan xa hadiya kelixi e xa naafuli nan kui, kono yi kaajne gine tan xa hadiya kelixi a xa baloe nan kui.»

13

Hōrōmōbanxi xa misaali

(*Matiyu 24:1-2, Luki 21:5-6*)

¹ Isa to mini hōrōmōbanxi, a foxirabiree kerent naxa a fala a be, «Karamoxo, yi banxie mato, e tixi gême xungbe naxee ra, e ti ki man tofanxi ki naxe!»

² Isa naxa a yaabi, «I yi banxi belebelee toxii? Yi gême kerent mu luma a boore fari be, a birin nabirama ne.»

Maratantanyi, tɔɔre, nun jaxankate
(*Matiyu 24:3-14, Luki 21:7-19*)

³ Isa to nu magoroxi Oliwi geya fari, a ya rafindixi hōrōmōbanxi ma, Piyeri, Yaki, Yaya, nun Andire naxa a maxorin e doro ma,

⁴ «Na fe sa rabama mun temui? A man sa kolonma tōnxuma mundun ma a a fafe rabade?»

⁵ Isa naxa so wøyenfe e be, «Wo wo mœni.

⁶ Mixi wuyaxi fama n tan xili falade e yete xun ma a falafe ra, «N tan nan na Ala xa Mixi Sugandixi ra!» Na kui, e fama mixi gbegbe ratantande.

⁷ Wo na gere fe me, wo na gere nde xili me, wo naxa kontofili, barima fo na fe moölie xa raba. Na xa mu findima dunija rajonyi ra sinden.

⁸ Sie kelima ne e boore xili ma, namanee e boore gere. Boxi fama ne serende yire wuyaxi, kaame fan sin boxi ma. Na birin findima mantooroli föle nan na.»

⁹ «Wo xa mœni wo yete ma, barima e wo soma ne kiitisae yi ra, e wo bōnbo salide banxie kui. Wo tima ne gominæ nun mangæ ya i n tan ma fe ra, wo findima ne n ma seedee ra e tan be.»

¹⁰ Fo xibaaru fanyi xa kawandi si birin be sinden.

¹¹ E na wo xanin wo makiitide temui naxe, wo naxa kontofili wo xa masenyi xa fe ra beenun wo xa a ti. Ala na wøyenzi naxan yo fi wo ma na waxati ma, wo xa na nan fala, barima wo tan xa mu wøyenma, Ala Xaxili Seniyenxi nan fama woyende.»

¹² «Mixi fama a ngaxakerenyi yanfade, a a sa mixie belexe, e xa a faxa. Babe fan na moöli niyama a xa di ra, die fan kelima ne e barimae xili ma, e xa e faxa.»

¹³ Mixi birin fama wo xonde n tan ma fe ra, kono naxan na a tunnabexi han a rajonyi, na kanyi kisima ne.»

Se haramuxi jaaxi

(*Matiyu 24:15-28, Luki 21:20-24*)

¹⁴ «Wo tan naxee na yi xaranfe, wo wo tuli mati de! Wo na se haramuxi jaaxi to kasare na naxan xanbi ra, a tixi yire a mu lan a xa ti dənnaxe, wo tan naxee na Yudaya na temui, wo xa wo gi geya fari.

¹⁵ Naxan na tandé, a naxa so sese tongode a xa banksi kui.

¹⁶ Naxan na xe ma, a naxa gbilen a xa xinbeli donna tongode.

¹⁷ Na waxati findima gbaloe nan na furuginee nun dingee be!

¹⁸ Wo Ala maxandi na naxa wo li jemë temui!

¹⁹ Barima toore a lima na waxati ma, naxan maniye singe mu nu to kabi Ala naxa dunija daa, a man mu gbilenma to ra abadan.

20 Xa Marigi mu a ragirixi nu nde xa ba na xi kōnti ra, adama yo mu kisima nu. Kōno a nde baxi a kōnti ra mixi sugandixie nan xa fe ra.»

21 «Xa mixi nde sa a fala wo be, *«A mato, Ala xa Mixi Sugandixi na be»*, xa na mu a ra, *«Ala xa Mixi Sugandixi na menni»*, wo naxa la a ra.

22 Barima wule falée fama Ala xa Mixi Sugandixi xili falade e yete xun, xa na mu e e yete findi namijōnmee ra. E fama tonxuma makaabaxie nun kaabanakoe rabade alako e xa Ala xa mixi sugandixie ratantan, xa e sa nōma.

23 Wo mēeni wo yete ma. N bara fe birin masen wo be beenun a waxati xa a li.»

Adama xa Di gibile

(Matiyu 24:29-31, Luki 21:25-28)

24 «Na naxankate waxati dangi xanbi, *soge ifoorōma ne,* kike yanbe bama ne, 25 tunbuie birama ne bōxi, se naxan birin na koore ma a sērenma ne.»

26 «Na temui Adama xa Di toma ne fa ra nuxui kui, senbe nun nōre ra.

27 A a xa malekee xēema ne dunija tunxun naani birin na, e xa sa a xa mixi sugandixie malan keli sēeti han sēeti.»

Xōre bili xa misaali

(Matiyu 24:32-35, Luki 21:29-33)

28 «Wo xōre bili mato misaali ra, wo xa xaxili sōtō. A salonyi na jingi, a burexe neene naxa minī, wo a kolonma ne jēme bāra makōrē.

29 Adama xa Di fafe fan na na ki ne. Wo na yi fe birin to raba ra, wo xa a kolon Adama xa Di bara makōrē, a jan tixi naadē ra.

30 N xa nōndi fala wo be, to mixie mu dangima fo na fe birin naba.

31 Koore nun bōxi dangima ne, kōno n ma masenyi tan mu dangima abadan.»

Dunija ranjonyi waxati kolonfe

(Matiyu 24:36-44)

32 «Mixi yo mu a kolon yi fee sa rabama lōxōe nun waxati yo ma. Hali maleke naxee na ariyanna, e mu a kolon, Ala xa Di fan mu a kolon, fo Baba Ala keren peti.

33 Wo mēeni wo yete ma, wo naxa yanfa, barima wo fan mu a kolon yi fee sa kamalima temui naxe.»

34 «A maniyaxi xēme nan na, naxan na sigafe biyaasi. A na keli a xa foxōe xun, a na birin taxuma a xa konyie ra, a kankan ti a xa wali de, a man a fala naadē kante be, a a naxa yanfa.

35 Na kui, wo naxa yanfa. Xa foxōe kanyi gibilema nunmare nan na ba, xa na mu

kōe tagi, xa na mu konkore deya singe, xa na mu geesēge, wo mu a waxati yo kolon.

36 Xa a fa wo terenna, a naxa a li de wo xife!

37 N naxan falama wo be, n na nan a falama birin be: Wo naxa yanfa!»

14

Yanfanteya Isa be

(Matiyu 26:1-5, Luki 22:1-6)

1 Xi firin nan nu luxi beenun Saya-maleke Dangi Sali xa a li, naxan man xili falama Taami Lebinitare Sali. Serexedubē kuntigie nun seriyē karamoxoe nu na feere fenfe e xa Isa suxu yanfanteya saabui ra, e xa a faxa.

2 E naxa lan a ma, «Won naxa a susu sali lōxōe, xa na mu a ra jama a xunyi kelima ne.»

Gine nde labunde ture safe Isa ma

(Matiyu 26:6-13)

3 Isa to nu na Betani, Simon kune kanyi xōnyi, a a degefe teebili ra, gine nde naxa fa. Narada labunde ture nu na a yi ra, naxan sare xōroxo ki fanyi. A nu saxi a bitire tofanyi kui naxan nu rafalaxi alabatira geme ra. Gine to bitire de rabī, a naxa labunde ture sa Isa xunyi.

4 Kōno mixi ndee nu na naa, e naxa xōno, e a fala e bore be, «Yi labunde ture makanaxi yi moōli ra munfe ra?»

5 Xa a sa mati ne nu, a sare nōma dangide walike xa je keren wali sare ra, na kobiri fan no fide setaree ma.» E bōje naxa te gine xili ma.

6 Kōno Isa naxa a masen, «Wo yi gine lu na. Wo na a toorōfe munfe ra? Kewali fanyi nan yi ki, a naxan nabaxi n be.

7 Setaree luma ne wo ya ma temui birin. Wo na wa a xōn ma temui yo, wo nōma fe fanyi rabade e be, kōno n tan mu luma wo yi ra be abadan xe.

8 Yi gine noxi naxan na, a na nan nabaxi. A labunde saxi n ma n ma maragate lōxōe nan ma fe ra.

9 N xa nōndi fala wo be, Ala xa xibaaru fanyi sa kawandima dēde dunija birin kui, yi gine xa kewali xa fe fan falama ne, mixie xa e ratu a xa fe ma.»

Yudasi xa yanfanteya

(Matiyu 26:14-16, Luki 22:1-6)

10 Na temui, Yudasi Isikariyoti, naxan nu na Isa foixirabire fu nun firinyie ya ma, a naxa siga serexedubē kuntigie yire, e xa wōyen alako a xa Isa sa e belexe.

11 E to a me, e naxa pelexin ki fanyi ra, e kobiri laayidi tongo a be. Na kui, Yudasi naxa so waxati fenfe a nōma Isa sade e belexe temui naxe.

*Sayamaleke Dangi Sali
(Matiyu 26:17-25, Luki 22:7-34)*

¹² Taami Le'binitare Sali to a li, a loxœ singe, yexœyore bama serexœ ra loxo naxœ, Isa foxirabiree naxa a maxorin, «I wama muxu xa sa Sayamaleke Dangi Sali donyi rafala i be minden?»

¹³ A naxa a foxirabiree mixi firin xœ, a fala e be, «Wo siga taa kui. Wo naralanma xœmœ nde ra, ye feje dœxoxi a xun. Wo xa bira a foxo ra.»

¹⁴ A na so dœnnaxœ, wo xa a fala na banxi kanyi be, «Karamœxo wama a kolonfe a nœma Sayamaleke Dangi Sali donyi donde dœnnaxœ, a tan nun a foxirabiree.»

¹⁵ A fama banxi kui xungbe masende wo be koore ra, se birin yailanxi naa a fanyi ra. Wo xa Sayamaleke Dangi Sali donyi rafala mœnni.»

¹⁶ A foxirabiree naxa siga, e so taa kui, e fe birin li alœ Isa a masen e be ki naxœ. E naxa Sayamaleke Dangi Sali donyi rafala.

¹⁷ Nunmare to so, Isa nun a foxirabiree fu nun firinyie naxa fa.

¹⁸ E nu na e degefe teebili ra temui naxœ, Isa naxa a masen, «N xa nœndi fala wo be, wo tan naxee na wo degefe n fe ma yi ki, mixi keren na wo ya ma naxan fafe n yanfade.»

¹⁹ A foxirabiree naxa sunnun folo, kankan nu fa Isa maxorin, «N tan mu a ra?»

²⁰ Isa naxa e yaabi, «A kanyi na wo tan mixi fu nun firinyie ya ma, n nun naxan bœlexœ ragoroma paani keren kui.»

²¹ Adama xa Di sigama ne alœ a xa fe sebexi ki naxœ, kono gbaloe nan na Adama xa Di yanfama be. A fisa na kanyi be hali a mu bari nu.»

*Marigi xa serexœ tonxuma
(Matiyu 26:26-30, Luki 22:14-20, Korinti I 11:23-25)*

²² E to nu e degefe, Isa naxa taami tongo. A to tantui rasiga Ala ma, a naxa taami igira, a a so a foxirabiree yi ra, a a fala e be, «Wo n ko, wo a don. Yi findixi n fate nan na.»

²³ Na dangi xanbi, Isa naxa tonbili fan tongo. A man to tantui rasiga Ala ma, a naxa tonbili so e yi ra, e birin naxa a min.»

²⁴ Isa naxa a masen e be, «Yi findixi n wuli nam na, saate wuli naxan baxi mixi gbegbe be.»

²⁵ N xa nœndi fala wo be, n to yi weni minfe yi ki, n mu yi minma sœnœn, han won birin man sa a minma loxo naxœ Ala xa mangeya niini bun ma.»

²⁶ E to ge bœsti bade, e naxa te Oliwi geya fari.

Isa a falafe Piyeri be a a yete rasanma ne a ma

(Matiyu 26:31-35, Luki 22:31-34, Yaya 13:36-38)

²⁷ Isa naxa a masen a foxirabiree be, «Wo birin gbilenma ne n foxo ra, barima a sebexi, «N xuruse demadonyi faxama ne, yexœe fan yensen.»

²⁸ Kono n na keli faxe ma, n sigama wo ya ra Galile.»

²⁹ Piyeri naxa a fala a be, «Hali birin gbilen i foxo ra, n tan mu gbilenma i foxo ra!»

³⁰ Isa naxa Piyeri yaabi, «N xa nœndi fala i be, to kœ yati, beenun konkore xa a rate deya firin, i i yete rasanma ne n ma sanmaya saxan.»

³¹ Kono Piyeri naxa a fala senbe ra, «Hali won birin nan sa faxama, n mu n yete rasanma i mal!» Isa foxirabiree birin naxa gbilen na wœyen keren fala ra.

Isa Ala maxandife Getesemani

(Matiyu 26:36-46, Luki 22:39-46)

³² Na dangi xanbi Isa nun a foxirabiree naxa siga yire nde, dœnnaxœ xili Getesemani. Isa naxa a fala e be, «Wo dœxo be. N tan xa sa Ala maxandi.»

³³ A naxa Piyeri, Yaki, nun Yaya xanin a xun ma. Naxankate nun kontofili naxa Isa bojœ susu.

³⁴ A naxa a masen e be, «Sunnuni bara no n bojœ ra alœ a xa n faxa. Wo lu be, kono wo naxa xi.»

³⁵ Isa naxa a masiga dondoronti, a a yatagi rafelen bœxi ma, a Ala maxandi na waxati xa makuya a ra, xa na sa nœma rabade.

³⁶ A naxa Ala maxandi, «N Baba, i nœma fe birin na. I xa n natanga yi paxankate ma. Kono n sago naxa raba, i tan nan sago xa raba.»

³⁷ A to gbilen a foxirabiree yire, a naxa e li e na xife. A naxa a fala Piyeri be, «Simon, i xife ne yi ki? I mu noxi waxati keren xi xœli kanade n ma fe ra?»

³⁸ Wo naxa xi. Wo Ala maxandi ne alako wo naxa bira tantanyi kui. Majnoxun fanyi na adama be, kono a fate bende tan senbe mu na.»

³⁹ Isa man to a masiga e ra, a man naxa Ala maxandi na maxandi kerenyi ra.

⁴⁰ A to gbilen a foxirabiree yire, a man naxa e li e xife, barima xi xœli nu bara no e ra. Yaabi yo mu nu e yi Isa be.»

⁴¹ Isa man to gbilen e yire a sanmaya saxan nde, a naxa a fala e be, «Wo xife ne? Wo na wo malabufe han ya? A tan nan na ki, waxati bara a li. Adama xa Di fafe sade yunubitœe bœlexœ.»

⁴² Wo keli, won xœ. Wo a mato, n yanfama bara fa.»

Isa suxife

(*Matiyu 26:47-56, Luki 22:47-53, Yaya 18:3-11*)

⁴³ Isa jan mu nu gexi woyende, Yudasi, naxan nu na a foxirabire fu nun firinyie ya ma, a naxa fa keren na e nun jama, santidegema nun gbengbeta suxuxi e yi ra. Serexedube kuntigie, seriye karamoxoe, nun Yuwifie xa forie nan nu e xexxi.

⁴⁴ Isa yanfama nun na jama nu bara lan a ma, a xa Isa matonxuma e be. A nu bara a fala e be, «N na mixi naxan sunbu, a tan nan na ki. Wo a suxu, wo a xanin, wo a kanta.»

⁴⁵ Yudasi fefe fa, a naxa a maso Isa ra, a a fala a be, «Karamoxo,» a fa a sunbu.

⁴⁶ Na kui, jama naxa Isa suxu.

⁴⁷ Mixi nde nu tixi naa, a naxa a xa santidegema ramini, a serexedube kuntigi xa konyi tuli bolon.

⁴⁸ Isa naxa a masen e be, «Wo to minixi n xili ma santidegema nun gbengbeta suxuxi wo yi ra, suute nan na n na?»

⁴⁹ Loxo yo loxo, n nu na wo ya ma, n nu kawandi ti horomobanxi kui, wo mu n suxu. Kono naxan sebexi Kitaabui kui, fo a xa kamali.»

⁵⁰ Na xanbi, Isa foxirabiree birin naxa e gi a xun ma.

⁵¹ Segetala nde fan nu na naxan nu biraxi Isa foxy ra, dugi nan gbansan nu felenxi a ma. E naxa a suxu.

⁵² Kono a naxa mini a xa dugi kui, a a gi a mageli ra.

Yuwifie Isa makiitife

(*Matiyu 26:57-68, Luki 22:63-65, Yaya 18:12-24*)

⁵³ E naxa Isa xanin serexedube kuntigie xunyi xon. Serexedube kuntigie, Yuwifie xa forie, nun seriye karamoxo birin nu malanxi naa.

⁵⁴ Piyeri nu bara bira Isa foxy ra, kono a mu nu a makorema a gbe ra. A naxa bira a foxy ra han a so serexedube kuntigie xunyi xa tete kui. E nun horomobanxi kantamae naxa doxo te ra, e nu fa e maxara.

⁵⁵ Serexedube kuntigie nun Yuwifie xa kitisa donxoe birin, e nu seede fenfe Isa xili ma, alako e xa a faxa, kono e mu se to.

⁵⁶ Mixi gbegbe naxa fa Isa tocngedje, kono e xa wulee mu nu lanma e boore ma.

⁵⁷ Mixi ndee to keli wule seede bade a xili ma, e naxa a fala,

⁵⁸ «Muxu a xui mexi ne, a a falama, *N yi horomobanxi rabirama ne, adama belexe naxan tixi, n gbete ti xi saxon bun ma, naxan mu tixi adama belexe ra.*»

⁵⁹ Kono hali na woyenyi kui, e xa seedejoxoya mu nu lanxi a boore ma.

⁶⁰ Na kui, serexedube kuntigie xunyi naxa keli jama tagi, a Isa maxarin, «Pe,

i mu e yaabima? Yi xemee munse safe i xun ma yi ki?»

⁶¹ Kono Isa mu yaabi yo fi, a mu sese fala. Serexedube kuntigi xunyi man naxa a maxarin, «I tan nan na Ala xa Mixi Sugandixi ra, Batu Mange xa Di?»

⁶² Isa naxa a masen, «N tan nan na a ra. Wo fama Adama xa Di tote, a doxoxi Ala Senbema yirefanyi ma, wo a to fafe ra nuxuie kui.»

⁶³ Na kui, serexedube kuntigi naxa a yete xa donma suxu, a iboo xone ra, a a fala, «Won hayi na seede gbete ma yire?»

⁶⁴ Wo bara a me a Ala mabexuxi ki naxe! Wo kiti toxi di?» E birin naxa a fala a lanma a xa faxa ne.

⁶⁵ Ndee naxa deye boxun folo a ma. E naxa a ya maxiri, e nu a madin, e nu fa a fala a be, «Namiponmepa raba! A fala ba, naxan i bonboxi!» A to sa kosibilie belexe, nee fan naxa a bonbo.

Piyeri a yete rasanfe Isa ma

(*Matiyu 26:69-75, Luki 22:55-62, Yaya 18:15-25*)

⁶⁶ Piyeri nu na tete kui temui naxa lanbanyi, serexedube kuntigie xunyi xa konyi gine keren naxa fa.

⁶⁷ A to Piyeri to, a a maxarafe te ra, a naxa a igbe, a a fala, «I tan, wo nun Isa Nasareti birin nan nu a ra.»

⁶⁸ Piyeri naxa a matandi, a a fala, «N mu a kolon i na fefe falafe!» A naxa mini tete kui.

⁶⁹ Kono konyi gine man to a to, a man naxa woyen folo mixie be naxee nu na naa, «A xa mixi nde nan ya.»

⁷⁰ Piyeri man naxa a matandi. A mu bu, naxee nu na naa, e man naxa a fala Piyeri be, «Nondi na a ra, a tan mixi nde nan yati i ra, barima Galileka nan i ra.»

⁷¹ Kono Piyeri naxa so a kalife, a a fala «Ala xa n danka! Wo yi xeme naxan ma fe falafe, n tan mu a kolon feo!»

⁷² Konkore naxa a rate keren na a deya firin nde. Piyeri naxa ratu fa Isa xa woyenyi ma a be, «Beemanun konkore xa a rate deya firin, i i yete rasanma ne n ma sanmaya saxon.» Na kui, a naxa so wafe.

15*Isa xaninfe Pilati xon*

(*Matiyu 27:1-2,11-26, Luki 23:1-7,13-25, Yaya 18:28-19:16*)

¹ Kuye to iba, serexedube kuntigie, Yuwifie xa forie, seriye karamoxoe, nun Yuwifie xa kitisa donxoe birin, e to nu bara ge e xa malanyi ra, e naxa Isa xiri, e a xanin Pilati xon.

² Pilati naxa Isa maxarin, «I tan nan findixi Yuwifie xa mange ra?» Isa naxa a yaabi, «I tan nan a falaxi.»

³ Serexedube kuntigie naxa fa Isa töönegē fe gbegbe ma.

⁴ Pilati man naxa a maxorin, «I mu e yaabima? I mu a mexi e fe naxan birin safe i xun ma?»

⁵ Kono Isa mu yaabi gbete yo fi sonon. Pilati fan naxa kaaba na ma.

⁶ Ne yo je, sali na a li, Pilati dari fe nan nu a ra, a xa geeliman keren nabepin jama be, e na wa naxan yo xon.

⁷ Na waxati, geresoe ndee nu na geeli naxee nu bara keli mangasanyi xili ma. Naxasi to bira, e nu bara faxe ti. Xeme nde nu na e ya ma naxan nu xili Barabasi.

⁸ Awa jama naxa fa Pilati xon, e a maxorin, a xa a raba e be, alo a darixi a ra ki naxe.

⁹ Pilati naxa e maxorin, «Wo wama n xa Yuwifie xa mange bepin wo be?»

¹⁰ Pilati nu a kolon a serexedube kuntigie nu Isa saxi a belexe tööne nan ma.

¹¹ Kono serexedube kuntigie naxa jama kui iso, alako Pilati xa Barabasi nan bepin e be.

¹² Pilati man naxa e maxorin, «Wo fa wama a xon ma n xa munse raba yi xeme ra, wo naxan ma, a Yuwifie xa mange?»

¹³ Nama man naxa sonxo, «A banban wuri magalanbuxi ma!»

¹⁴ Kono Pilati naxa e maxorin, «Munfe ma? A fe jaaxi mundun nabaxi?» Kono e tan sonxoe nan tun xun masama, e nu a fala, «A banban wuri magalanbuxi ma!»

¹⁵ Na kui, Pilati to wa nema boje rafanfe e ma, a naxa Barabasi rabepin e be. A naxa yaamari fi soorie xa Isa bonbo sebere ra. Na xanbi, a naxa Isa so e yi e xa sa a banban wuri magalanbuxi ma.

Soorie Isa mayelefe

(Matiyu 27:27-31, Yaya 19:2-3)

¹⁶ Soorie naxa Isa xanin gomina xonyi, na tete kui, e e boore soorie birin xili.

¹⁷ E naxa mange guba gbeeli ragoro Isa ma, e fa tunbee mafilin, e e yailan mange katanyi maniyē ra. E naxa na sa a xun ma,

¹⁸ e nu a xeebu, «I kena, Yuwifie xa mange.»

¹⁹ E nu a xunyi bonboma wuri ra, e deye boxun a ma, e e xinbi sin, e suyidi a be.

²⁰ E to ge Isa mayelede, e naxa mange guba rate a ma, e a gbe dugi ragoro a ma, e fa a ramini e xa sa a banban wuri magalanbuxi ma.

Isa banbanfe wuri magalanbuxi ma

(Matiyu 27:32-44, Luki 23:26-49, Yaya 19:16-24)

²¹ Sirenika xeme nde nu na dangife kira ra, a kelixi daaxa. A nu xili Simon, Alesandire nun Rufu baba. Soorie naxa a yamari, a xa Isa xa wuri magalanbuxi xanin.

²² E naxa Isa xanin yire dennanax xili falama Gologota, na nan falaxi e xa xui, «xunkonkota yire».

²³ E naxa weni so a yi, miri seri saxi a xun, kono a mu tin a minde.

²⁴ E naxa a mabanban wuri magalanbuxi ma, e kanda bun a xa dugie xa fe ra, alako e xa a kolon kankan naxan sotoma.

²⁵ E nu a banbanfe temui naxe, gesesegē tagi nan nu a ra.

²⁶ E to nu wama birin xa a kolon e a banbanxi fe naxan ma, e yi sebeli nan gbakü a xun ma, «Yuwifie xa mange.»

²⁷⁻²⁸ E naxa suute mixi firin fan banban wuri magalanbuxie ma Isa fe ma, keren a yirefanyi ma, boore a koola ma.

²⁹ Mixie nu dangima Isa konbi ra, e nu e xunyi lintan a ma, e a fala, «Ee, i tan naxan horomobanxi rabirama, i man fa a ti xi saxan bun ma,

³⁰ i yete rakisi! Goro wuri magalanbuxi kon na!»

³¹ Serexedube kuntigie nun seriyē karamoxoe fan nu a mayelefe, e nu a fala, «A bara mixi gbete rakisi, kono a mu nomā a yete tan nakiside.

³² Isirayila mange xa mu a ra, Ala xa Mixi Sugandixi? A xa goro wuri magalanbuxi kon be ya, muxu xa a to, muxu xa la a ra.» Naxee nu banbanxi a fe ma, nee fan nu Isa konbife ne.

Isa xa faxe

(Matiyu 27:45-56, Luki 23:44-49, Yaya 19:28-30)

³³ Yanyi tagi to a li, yanyi xare ra, dimi naxa sin boxi birin ma leeri saxan bun ma.

³⁴ Na waxati ma, Isa naxa gbelegbele senbe ra, «Eloyi, Eloyi, lema sabaxatani?» Na nan falaxi e xa xui, «N Marigi Ala, n Marigi Ala, i n nabepinxí munfe ra?»

³⁵ Mixi naxee nu na naa, e to a xui me, e naxa a fala, «Wo a mato, a na Annabi Eliya nan xilife!»

³⁶ Mixi nde naxa a gi, a sa dunkobi rasin weni xone xora, a so wuri de i, a fa a ti Isa be alako a xa a min. A naxa a fala, «Wo a lu, won xa a mato xa Annabi Eliya fama a ragorode..»

³⁷ Isa naxa a xui ite senbe ra, a fa laaxira.

³⁸ Na waxati, dugi xungbe naxan singanxi horomobanxi kui, a naxa iboo firin na, keli a fuge han a laabe.

³⁹ Soorie mange naxan nu tixi Isa ya i, a to Isa laaxira ki to, a naxa a fala, «Nondi nan a ra yati, Ala xa Di nan nu yi xeme ra!»

⁴⁰ Gine ndee fan nu na naa, e nedidi makuyaxi Isa yire ra, e yi fe birin matoma. Mariyama Magidalaka nu na e ya ma, a nun Salome, a nun Mariyama, Yaki lanmadi nun Yusufu nga.

⁴¹ Isa nu na Galile t̄emui naxē, yi ginēe nan nu birama a foxō ra, e nu walie raba a bē. Gine gbētē gbegbe fan nu na naa naxee nu bara Isa mati han Darisalamu.

Isa xa maragatē
(*Matiyu 27:57-61, Luki 23:50-56, Yaya 19:38-42*)

⁴² Nunmare to so, beenun malabu lōxōe xa folo,

⁴³ Yusufu Arimateka naxa siga Pilati xōn. Yuwifie xa kiitisa binye nde nan nu a ra naxan nu Ala xa mangēya niini mamefe. Limaniya kui, a naxa sa Pilati maxandi Isa fure ma.

⁴⁴ Pilati naxa terenna a kolonfe ra a Isa pan bara faxa. A naxa soori mange xili, a a maxorin na fe ma.

⁴⁵ Soori mange fan to a rakolon a Isa bara faxa, Pilati naxa Isa fure so Yusufu yi ra.

⁴⁶ Yusufu to kasange sara, a naxa Isa fure ragoro wuri magalanbuxi kōn, a a kasange, a fa a bēle gaburi kui, naxan nu gexi gēme kui. Na xanbi, a naxa gēme xungbe majindigilin, a a dōxō gaburi de ma.

⁴⁷ Mariyama Magidalaka nun Mariyama Yusufu nga, e naxa a to e Isa ragatafe dennaxē.

16

Isa kelife faxe ma
(*Matiyu 28:1-15, Luki 24:1-12, Yaya 20:1-20*)

¹ Malabu lōxōe to ba a ra, Mariyama Magidalaka, Mariyama Yaki nga, nun Salome, e naxa labunde ture sara alako e xa a sa Isa fure ma.

² Sande lōxōe, kuye baxi ibade, e naxa kurun gaburi yire ra.

³ Kira ra, e naxa e bore maxorin, «Nde gēme bama won be gaburi de ma?»

⁴ Gēme naxan nu dōxōxi gaburi de ma, a nu xungbo ki fanyi. Kōnō e to e ya rasiga, e naxa a to gēme bara ba naa.

⁵ E to so gaburi kui, e naxa sēgetala nde to a dōxōxi yirefanyi ma, guba fiixē ragoroxi a ma. E naxa gaaxu.

⁶ A naxa a fala e bē, «Wo naxa gaaxu. Wo na Isa Nasaretika nan fenfe, e naxan banban wuri magalanbuxi ma. A mu be, a bara keli faxe ma. Wo a mato, e nu a saxi menni ne.

⁷ Kono wo siga, wo sa a fala a foxirabirē bē, a nun Piyeri, a Isa na sigafe wo ya ra Galile. Wo a toma menni ne alo a a masen wo be ki naxe.»

⁸ Ginee naxa mini gaburi kui, e siga e gi ra, e kaabaxi fo e serēnma. E mu sese fala mixi yo bē, barima e nu bara ge gaaxude.

Isa minife mixie ma a nun a xa te koore
(*Matiyu 28:9-10, Yaya 20:11-18*)

⁹ Isa to keli faxe ma sande lōxōe kuye iba, a mini Mariyama Magidalaka nan singe ma, a jinne solofera keri naxan foxō ra.

¹⁰ Mariyama naxa siga Isa xibaaru falade mixie bē e nun naxee nu a ra. E birin nu sunnunxi, e man nu wafe Isa xa jōnfe ma.

¹¹ E to a mē a a Isa jīnje to ne, e mu la a ra.

(*Luki 24:13-35*)

¹² Na fee dangi xanbi, Isa naxa mini kejna gbētē ra a foxirabire mixi firin ma, e to nu na daaxa nde kira xōn.

¹³ Nee fan naxa gibilen yi fe tagi raba ra booree bē, kōnō e mu la nee fan xui ra.

¹⁴ Na xanbi, Isa naxa mini a foxirabire fu nun kerén ma, e nu e degefe teeibili ra temui naxē. Isa naxa wōyēn e ma e xa danxaniyatāreja nun xaxili xōrōxōya xa fe ra, barima e mu nu laxi mixie ra naxee Isa to, a to nu bara keli faxe ma.

(*Matiyu 28:16-20, Luki 24:44-53*)

¹⁵ Isa naxa a masen e bē, «Wo siga dunjia birin kui, wo daali birin kawandi xibaaru fanyi ra.

¹⁶ Naxan na danxaniya n ma, a xunxa ye xōora, na kanyi kisima ne. Kōnō xa naxan mu danxaniya n ma, na kanyi bonoma ne.

¹⁷ Naxee na danxaniya n ma e yi kaabanako fee rabama ne n xili ra. E fama ne jinnee keride mixie foxō ra, e xui neenee falama ne,

¹⁸ e bōximasee suxuma ne e belexe ra e mu e xin, e sefi minma ne se mu e to, e belexe sama ne furemae ma, furemae yalan.»

¹⁹ Na kui, Marigi Isa to ge wōyēnde e bē, a naxa te koore ma. A naxa sa a magoro Ala yirefanyi ma.

²⁰ E tan naxa siga kawandi tide yire birin, e nun Marigi naxa wali. Marigi naxa feērē fi e ma, e xa tōnxuma makaabaxie raba, mixie xa la e xa kawandi ra.

Inyila Isa Annabi Luki naxan sebexi Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Kitaabui naxan xili «Inyila Isa,» a dəxə naani na a ra. Namijonme naani nan Isa xa taruxui sebə Ala Xaxili Seniyenxi saabui ra. E xili Matiyu, Maraki, Luki, nun Yaya.

Luki naxa yi Kitaabui sebə ne tongo saxon jəndən Isa xa faxe xanbi. A naxa Isa xa fe birin mato alako a xa dentegə kamalixi ya xaran dunija be. A naxa a sebə Gireki xui ra. Muxu bara a madangi Soso xui ra alako Sosoe nōma a kolonde a fanyi ra.

Yi Kitaabui xa masenyi singe findi Isa bari ki nan na. Ala bara Isa xee dunija ginedimedi Mariyama saabui ra. Isa xa dunijiegiri kui, a naxa xaranyi gbegbe ti mixi be. A man naxa kaabanakoe gbegbe raba. Luki na birin masenxi ne a xa Kitaabui kui. A dənəxəs ra, a dentegə sama ne Isa xa faxe, nun a xa marakeli xa fe ra.

Na birin nōma won nakolonde nde na Isa ra. A lənni naxan fixi won ma yi Kitaabui kui, a nōma won malide dunjnsigiri kui. Ala xa na raso won xaxili ma. Amina.

Inyila Isa Annabi Luki naxan sebexi

Annabi Luki xa masenyi föle

¹ Mixi wuyaxi bara kata e xa dentegə sa fee ma naxee dangixi muxu tagi.

² E a sebexi ne ało muxu fan a mexi mixie ra ki naxə, naxee a birin to kabi a föle, e man fa findi xibaaru fanyi xa masenyi Kawandilae ra.

³ Na kui, n fan to bara na fe birin mato ki fanyi naxee rabaxi kabi a föle, n bara a majoxun fe fanyi ra, n xa a birin sebə i be, n ba Teyofilo.

⁴ N yi rabaxi ne, alako i xa a kolon, a i xaranxi naxan na, a findixi nəndi nan yati ra.

Maleke xa masenyi Annabi Yaya xa fe ra

⁵ Yudaya mange Herode xa waxati, serexedube nde nu na naxan xili Sakari. A nu na Abiya xa serexedube lanxunde nan kui. A xa gine Elisabeti fan kelixi Haruna bənsəne.

⁶ E firin birin nu tinxin Ala ya i. E nu jəremə Ala xa seriye nun yaamari birin ma seniyenyi kui.

⁷ Di yo mu nu na e yi ra barima Elisabeti mu nu nōma di baride, e firin birin man nu bara fori.

⁸ Sakari xa lanxunde wali temui to a li, a naxa serexedube walie suxu Ala ya i.

⁹ Alo serexedubee nu darixi a ra ki naxə, Sakari booree nu bara a sugandi Ala xa mali ra, a tan nan xa so horəməbanxi kui surayi gande Ala ya i.

¹⁰ Surayi gan temui, pama birin nu na salife tandē.

¹¹ Na temui, Marigi xa maleke nde naxa mini Sakari ma surayi serexebade yirefanyi ma.

¹² Na naxa Sakari terenna, a naxa a gaaxu ki fanyi.

¹³ Kənə maleke naxa a masen a be, «Sakari, i naxa gaaxu, barima Ala bara i xa duba suxu. I xa gine Elisabeti fama di xeme sotdə i be. I xa a xili sa Yaya.

¹⁴ Na findima səewə nun jəlexinyi nan na i be, mixi gbegbe fan jəlexinma ne a barife ra,

¹⁵ barima a binye sotoma ne Ala ya i. A mu wəni nun sese gbete minma naxan mixi siisima. Ala Xaxili Seniyenxi luma ne a ma kabi a na a nga təege temui naxə.

¹⁶ A Isirayila di gbegbe ragbilenma ne e Marigi Ala ma.

¹⁷ Senbe nun Ala Xaxili Seniyenxi fima ne a ma alo a fi Annabi Eliya ma ki naxə. Marigi a xəsəma ne a ya ra, a xa babae böye rafindi e xa die ma, a yunubitəe ya rafindi tinxintəe xa fahaamui ma. A sigama ne jama xən ma Marigi ya ra alako a xa e ya rafindi a ma.»

¹⁸ Na kui, Sakari naxa maleke maxərin, «N yi fe kolonma di? N tan bara fori a nun n ma gine.»

¹⁹ Maleke naxa a yaabi, «Yibirila nan n tan na, naxan tima Ala ya i a xa yaamari rabafe ra. A n xəsəxi ne yi xibaaru fanyi masende i be.

²⁰ Na kui, a mato, i boboma ne, i mu no woyende han yi fee sa rabama loxə naxan ma, barima i mu laxi n ma masenyi ra, naxan sa kamalima a waxati.»

²¹ Nama to nu na Sakari mamefe tandem, e naxa kontofili Sakari bufe ma horəməbanxi kui.

²² A to mini a mu no woyende e be, e naxa a kolon a a laamatunyi nan toxı horəməbanxi kui. A boboxi ra a nu katafe a xa masenyi ti e be a belexee ra.

²³ Sakari to ge a xa serexedube wali ra, a naxa siga a xənyi.

²⁴ Na waxati dangi xanbi, Sakari xa gine Elisabeti naxa təege. A naxa a ya manoxun mixie ma kike suuli. A naxa a fala,

²⁵ «Marigi yi nan nabaxi n be, a to a ya ragoroxi n ma a xa fonisireya kui! A bara yaagi ba n ma, mixie tagi.»

*Maleke xa masenyi Isa xa fe ra
(Matiyu 1:18-25)*

²⁶ Elisabeti xa tēēge to kike senni li, Ala naxa maleke Yibirila xee Galile bōxi taa nde ma, naxan xili «Nasareti».

²⁷ A a xee ginedimedi nde nan xon ma, xeme nu bara naxan xa kote dōxō. Na xeme nu fatanxi Dawuda bōnsœ ne, a nu xili Yusufu. Ginedimedi fan nu xili Mariyama.

²⁸ Maleke to siga a xon, a naxa a masen a be, «I kena, i tan Marigi hinnexi naxan na. Marigi na i fe ma!»

²⁹ Mariyama naxa ifu na woyenyi ma. A mu nu a kolon yi findixi xeebui mooli yo ra.

³⁰ Maleke naxa a masen a be, «Mariyama, i naxa gaaxu, barima Ala bara hinne i ra.

³¹ A mato, i fama tēēgede di xeme ma. I na a bari, i xa a xili sa Isa.

³² A binye sotoma, a xili fala Ala Xili Xungbe Kanyi xa Di. Marigi Ala fama ne a benba Dawuda xa mangeya fide a ma.

³³ A findima ne Yaxuba bōnsœ xa mange ra abadan, danyi yo mu luma a xa mangeya ma.»

³⁴ Mariyama naxa maleke maxorin, «Yi fe noma rabade di, n to fa findixi ginedimedi nan na?»

³⁵ Maleke naxa a yaabi, «Ala Xaxili Senyenxi nan fama i ma, Ala Xili Xungbe Kanyi senbe fa i xun ma. Na nan a toxi, i fama yi di naxan baride, a findima senyentœ ra, a xili fala Ala xa Di.

³⁶ A mato, i barenyi Elisabeti fan bara tēēge di xeme ma a xa forijia kui. E nu a xili falama dibaritare, kono a furi kike senni nan a ra yi ki.

³⁷ Sese mu na Ala mu noma naxan nabade.»

³⁸ Mariyama naxa a yaabi, «Marigi xa konyi nan n na. A xa raba n be alo i a falaxi ki naxe.» Na xanbi, maleke naxa keli a xun ma.

Mariyama sigafe Elisabeti xonyi,

nun Mariyama xa masenyi

³⁹ Na temui Mariyama naxa siga mafuren taa nde Yudaya geya yire.

⁴⁰ A to so Sakari xonyi, a naxa Elisabeti xeebu.

⁴¹ Elisabeti to Mariyama xa xeebui me, diyore naxa a ramaxa a tēēge, Ala Xaxili Senyenxi fa goro Elisabeti ma.

⁴² A naxa a fala a xui itexi ra, «Ala bara baraka sa i ma dangi gine birin na, a bara baraka sa i xa di ma naxan na i tēēge.

⁴³ N tan yi heeri sotoxi di, n Marigi nga xa fa n xonyi?

⁴⁴ A mato, n to i xa xeebui me, n ma diyore bara a ramaxa n tēēge seewé ra.

⁴⁵ Seewé na i be, i tan naxan laxi a ra a Marigi xa masenyi kamalima ne, a naxan masen i be.»

⁴⁶ Mariyama naxa fa a masen, «N nii birin Marigi matoxoma!

⁴⁷ N xaxili bara seewa Ala n Nakisima ra, ⁴⁸ a to a ya ragoroxi a xa konyi magoroxi ma.

Keli yi waxati ma han waxati naxan birin sa fama,

mixie n xili falama ne <seewatœ>,

⁴⁹ barima Senbe Kanyi bara fe xungbee raba n be.

A xili senyen.

⁵⁰ A kinikinima waxati birin mixie ma, naxee gaaxuma a ya ra.

⁵¹ A xa walie bara a senbe masen. A bara yete igboe rayensen.

⁵² A bara mangée ba e xa kibanyie kui, a mixi magoroxie xa fe ite.

⁵³ A bara kaametœ rawasa se fanyi ra, a bannamixie rasiga e yi igeli ra.

⁵⁴ A bara a xa konyi Isirayila mali, a mu neemuxi kinikinide a ma.

⁵⁵ A kinikinima ne Iburahima nun a xa die ma abadan,

alo a a fala won benbae be ki naxe.»

⁵⁶ Mariyama naxa lu Elisabeti yire kike saxon jondon, a fa gbilen a xonyi.

Yaya bari ki

⁵⁷ Elisabeti xa di bari temui to a li, a naxa di xeme soto.

⁵⁸ A dōxōbooree nun a barenyie to a me a Marigi bara kinikini a ma ki fanyi, e nun Elisabeti naxa seewa.

⁵⁹ A xi solomasaxan loxoe, mixie naxa fa diyore sunnade. E nu waxy di xili safe a baba Sakari xun ma,

⁶⁰ kono a nga naxa a fala, «Ade, a xili sama ne Yaya.»

⁶¹ E naxa woyen a be, «Mixi yo mu na i xa mixie ya ma yi xili na naxan xun ma.»

⁶² E naxa tonxuma raba di baba be e xa a kolon a wama a xili xa sa ki naxe.

⁶³ Sakari to walaxe maxorin, a naxa a sebe, «A xili Yaya.» E birin naxa kaaba.

⁶⁴ Keren na, Sakari nenyi naxa keli, a woyen, a so Ala tantufe.

⁶⁵ E dōxōboore birin naxa gaaxu na fe ma. Yudaya geya bōxi birin ma, mixie nu na fee nan ifalama.

⁶⁶ E to a me, birin nu e noxo saxi yi fee xon ma, e nu a fala, «Yi di findima nde ra?» E a kolon Marigi belexe nu na a xun ma.

Sakari xa masenyi

⁶⁷ Ala Xaxili Senyenxi naxa goro a baba Sakari ma, a naxa yi masenyi ti Ala xili ra,

⁶⁸ «Tantui na Ala be, Isirayila Marigi Ala! A bara fa a xa mixie xunmatode, a e xunsara.

⁶⁹ A bara Marakisima Senbema rakeli

a xa konyi Dawuda bōnsōe ya ma,
 70 alō a nu a masenxi ki naxe temui
     dangixi,
 a xa namijōnme seniyentōee saabui ra.
 71 A a masen ne, a a won nakisima won
     yaxuie yi ra,
 a won ba won xōnmae birin belexe.
 72 A bara kinkini won benbae ma,
 a bara ratu a xa saate seniyenxi ma.
 73 A laayidi nan tongo won benba Ibu-
     rahima be,
 74 a a won bama won yaxuie belexe,
     alako won xa nō a batude bōnesa kui,
 75 won xa no jere de seniyenyi nun tinxinyi
     kui,
 won jere a ya i won ma simaya lōxōe birin.
 76 I tan, n ma di,
 i xili falama ne Ala Xili Xungbe Kanyi xa
     Namijōnme,
 barima i sigama ne Marigi ya ra kirae
     yailande a be,
 77 alako Marigi xa mixie xa kisi kolon,
     e naxan sotoma e xa yunubie na xafari.
 78 Na kisi kelima won Marigi Ala xa
     kinikini xungbe nan ma.
 A naiyalanyi xēema won ma keli ariyanna,
 79 alako a xa yanba mixie be naxee na dimi
     kui,
 naxee dōxoxi faxe xa dimi kui,
 alako a xa won najere bōnesa kira xōn.»
 80 Na kui, di naxa mo, a nu sebē nun
     xaxili soto. A naxa sabati wula i han a a
     yetē masen Isirayila be lōxō naxē.

2

Isa bari ki naxe
(Matiyu 1:18-25)

1 Na temui, Rōma mange xungbe
 Ogsutu naxa yaamari fi dunijia birin xa
 xili sebē raba.
 2 Yi xili sebē singe raba temui naxē,
 Kirinyusi nan nu findixi Siriya gomina ra.
 3 Birin naxa siga a bari taa a xili sebēde.
 4 Yusufu fan naxa keli Nasareti, taa
 naxan na Galile boxi ma, sigafe ra
 Betelēemu, mange Dawuda baride naxan
 na Yudaya boxi ma. Yusufu siga naa ne,
 barima a nu kelixi Dawuda bōnsōe nun a
 xabile nan kui,

5 a siga a xa sa a xili sebē, e nun
 Mariyama, a nu bara naxan xa kote dōxo.
 Mariyama teegexi nan nu a ra.

6 E nu na menni temui naxē, Mariyama
 di soto temui naxa a li,

7 a fa a xa di singe bari, di xēme. A naxa
 a mafilin dugi kui, a a sa xuruse dege de
 kui, barima yigiyi fanyi mu nu na e be.

Maleke xa masenyi xuruse demadonyie

be

8 Menni xuruse demadonyi ndee nu na
 wula i, xurusee kantade kōe ra.

9 Marigi xa maleke nde naxa mini e ma, e
 naxa Marigi xa nōrē to yanba ra e rabilinyi.
 E naxa gaaxu ki fanyi ra.

10 Maleke naxa a masen e be, «Wo naxa
 gaaxu barima n faxi xibaaru fanyi nan
 masende wo be, naxan findima seewē
 xungbe ra jama birin be.

11 To, wo Rakisima, Ala xa Mixi
 Sugandixi, a bara bari Dawuda xa taa kui.
 Wo Marigi nan a ra.

12 Wo a kolonma yi tonxuma nan na, wo
 diyore lima a mafilinxi dugi kui, a man
 saxi xuruse dege de kui.»

13 Maleke ge woyende tan mu a ra,
 maleke gali naxa fa boore fe ma. E nu Ala
 matoxōe, e nu a fala,

14 «Matoxōe na Ala be han koore ma!
 Bōnesa na adamadie be dunijia ma, a
 hinnekxi naxee ra!»

15 Malekee to keli e xun ma tefe ra koore
 ma, xuruse demadonyie naxa a fala e bore
 be, «Won xēe Betelēemu, won xa sa yi
 fe mato naxan nabaxi naa, Marigi bara
 naxan masen won be.»

16 E naxa siga e xulun na, e Mariyama
 nun Yusufu li, e nun diyore, a saxi xuruse
 dege de kui.

17 E to na to, e naxa fe birin tagi raba,
 maleke naxan masen e be na di xa fe ra.

18 Mixi naxee xuruse demadonyie xui
 me, e birin naxa kaaba e xa woyenyi ma.

19 Mariyama fan naxa yi fe birin nagata
 a bōne ma, a nu a lōxō sa a xōn.

20 Xuruse demadonyie naxa għiben Ala
 matoxō ra, e nu a tantu fe birin ma e bara
 naxee me, e man bara naxee to. E a birin
 lixi ne alō a masen e be ki naxē.

21 Xi solomasaxan to kamali, diyore naxa
 sunna. A xili naxa sa Isa, maleke nu bara
 xili naxan masen a nga be beenun a xa
 teegħi a ma.

Isa sigafe Darisalamu a yore ra

22 Maraseniyenī waxati to kamali
 Annabi Munsa xa seriye ki ma, Yusufu nun
 Mariyama naxa Isa xanin Darisalamu, a xa
 masen Marigi be,

23 alō a sebexi ki naxē Marigi xa seriye
 kui, «Wo di xēme singe birin fima n tan
 nan ma.»

24 E man siga ne e xa sa serex ba alō a
 sebexi Marigi xa seriye kui ki naxē, «ganbē
 firin, xa na mu a ra kolokonde lanma
 firin.»

25 Xēme nde nu na Darisalamu, naxan
 xili Simeyon. Diinela tinxinxi nan nu a ra,
 naxan nu Isirayila Rakisima mamefe. Ala
 Xaxili Seniyenxi nu na a xun ma.

26 Ala Xaxili Seniyenxi nu bara a masen
 a be, a a mu faxama fo a Marigi xa Mixi
 Sugandixi to.

27 Ala Xaxili Seniyenxi naxa a niya a xa
siga horomöbanxi kui. Isa barimae fan to
so naa e xa di ra, alako e xa Ala xa seriye
rabatu a xa fe ra,

28 Simeyon naxa Isa rasuxu, a a sa a
kanke ma. A naxa Ala matoxo, a a masen,
29 «Marigi, i bara fa i xa laayidi rakamali
n be to,

i xa konyi xa taa masara bönesa kui,

30 barima n ya bara i xa kisi to,

31 i naxan xexxi adamadie birin ya xorì.

32 Naiyalanyi nan a ra

naxan Ala makenenma si gbetee be,
a findi nore ra i xa Isirayila nama be.»

33 Isa baba nun a nga to a me naxan
masenxi a xa fe ra, e naxa kaaba.

34 Simeyon to duba e be, a naxa a fala Isa
nga Mariyama be, «Ala bara panige tongo
yi di xa fe ra. Isirayilakae xa fe gbegbe
magoroma ne a saabui ra, ndee fan xa fe
itema ne. A findima tönxuma nan na, kono
mixi wuyaxi fama ne a matandide.

35 Na kui, mixi gbegbe böre ma fee fama
makenende. I tan fan, sunnunyi fama i
böre tunbade alo santidegema.»

36 Namijonme gine fori fan nu na, naxan
xili Anna. A xa simaya nu bara masiga ki
fanyi. Fanuweli xa di nan nu a ra kelife
Aseri bönsöe. A nu bara dökö xeme taa
a ginedimedi ra, kono ne solofera dangi
xanbi, a xa mori naxa laaxira.

37 Kabi na temui, a nu bara lu kaaje
kui han a xa simaya nu bara ne tongo
solomasaxan nun naani li. A mu nu kelima
horomöbanxi kui, a nu Ala batu naa, koe
nun yanyi, sunyi nun sali ra.

38 Na waxati kerenyi, Anna naxa fa
naralan Isa nun a xa mixie ra. A naxa so
Ala matoxo, a nu fa yi di xa fe fala birin
be, naxee nu e ya tixi Ala ra Darisalamu
xunsarafe ra.

39 Yusufu nun Mariyama to ge fe birin
nakamalide alo Marigi xa seriye a masenxi
ki naxe, e naxa gbilen Nasareti, e xonyi
Galile böxi ma.

40 Di naxa mo, a nu senbe soto, a xa lönni
xun nu siga masa ra ki fanyi. Ala xa hinne
nu na a xun ma.

Isa sigafe Darisalamu a dimedi temui

41 Ne yo ne, Isa barimae nu sigama
Sayamaleke Dangi Sali rabade Darisalamu.

42 Isa ne fu nun firin soto ne naxan na, e
birin naxa te sali rabade Darisalamu alo e
darixi a ra ki naxe.

43 Sali loxoe birin to dangi, Isa barimae
naxa biyaasi fölo gbilenfe e xonyi, kono e
xa di Isa naxa lu Darisalamu, e tan mu a
kolon.

44 E nu bara a majoxun a a na e
biyaasibooree ya ma. E to ge feenien kerem

nere rabade, e nu a fenfe e barenyie nun e
booree ya ma.

45 Kono e to mu a to, e naxa gbilen
Darisalamu a fende.

46 Xi saxan dangi xanbi, e naxa fa a to
horomöbanxi kui karamoxoe ya ma, a a
tuli matife e ra, a nu maxorinyi tife e ma.

47 Naxan birin nu na Isa xui mese, e nu
kaabama a xa xaxili fanyi nun a xa yaabie
ma.

48 A barimae to a to, e fan naxa kaaba. A
nga naxa a fala a be, «N ma di, i yi fe möoli
rabaxi muxu ra munfe ra? N tan nun i
baba kontofilixi nan i fenxi yi ki.»

49 A naxa a fala e be, «Wo n fenma munfe
ra? Wo mu a kolon fo n xa n Baba xa wali
raba?»

50 Kono e mu fahaamui soto a xa woyenyi
ma.

51 Na temui, Isa naxa bira e foxo ra
gorofe ra Nasareti, a nu e sago raba. A nga
naxa yi fe birin nagata a böre ma.

52 Isa naxa mo lönni nun hinne ra. A
naxa rafan Ala nun mixie ma.

3

Annabi Yaya kawandi tife (Matiyu 3:1-12, Maraki 1:2-11)

1 Roma mange xungbe Tiberiyo nu na
a xa mangeya ne fu nun suuli nde kui.
Ponsi Pilati nan nu findixi Yudaya gomina
ra. Herode nan nu findixi Galile mange ra,
a taara Filipu fan nu findixi Itureya nun
Tirakoniti böxiye mange ra. Lisaniya nan
nu findixi Abilen mange ra.

2 Anani nun Kayafa nan nu findixi
serekedube kunitigie ra. Na waxati, Ala xa
masenyi naxa fa Sakari xa di Yaya ma, a to
nu na wula i.

3 Na kui, a naxa siga kawandi rabade
Yuruden xure longori birin. A nu kawandi
tima mixie be, e xa e xunxa ye xoora tuubi
ra, alako Ala xa e xa yunubie xafari.

4 A sebexi Annabi Esayi xa Kitaabui kui,
«Mixi nde a xui itema gbengberenyi ma,
«Wo kira yailan Marigi be,
wo sankirae matinxin a ya ra.

5 Fole birin nafema ne.

Geya xungbe nun a lanma,
a birin igoroma ne.

Kira madalinxi tinxinma ne,
kira jaaxi yailanma ne.»

6 Adamadi birin fama ne Ala xa kisi tode.»

7 Na kui, naxa to nu sigama Yaya xon
ma a xa e xunxa ye xoora, a naxa a fala
e be, «Wo tan böximse bönsöe! Nde wo
rakolonxi wo xa wo gi Ala xa xone ma
naxan na fafe?»

8 Wo keja xa wali fanyi ramini alo wuri
bili fanyi bogi fanyi raminima ki naxe, bogi
naxan a masenma a wo bara tuubi. Wo

naxa a fala wo yete ma, «Iburahima nan na muxu benba ra,» barima feere na Ala yi a xa yi gemee mafindi Iburahima xa die ra.

⁹ Beera jan na wurie sankee ra a xa e bilie sege. Wuri naxan yo mu bogi fanyi raminima, a fona ne, a woli te i.»

¹⁰ Nama naxa a maxorin, «Muxu xa munse raba fa?»

¹¹ A naxa e yaabi, «Donma firin na naxan yi ra, a kanyi xa keren fi boore ma, se mu na naxan yi. Donse na naxan yi ra, a kanyi fan xa a raba na ki.»

¹² Duuti maxilie fan naxa fa e xunxade ye xoora, e a maxorin, «Karamoxo, a lanma muxu xa munse raba?»

¹³ A naxa e yaabi, «Wo naxa duuti xun masa dangi yaamari ra.»

¹⁴ Soori ndee fan naxa a maxorin, «Muxu tan go? A lanma muxu fan xa munse raba?» A naxa e yaabi, «Wo naxa mixi yo mutja, wo naxa mixi yo toojegé. Wo xa wo waso so wali sare nan na.»

¹⁵ Mixie naxa e xaxili ti Yaya ra, e nu e mapoxun, a temunde Ala xa Mixi Sugandixi na a ra.

¹⁶ Yaya naxa a fala e birin be, «N tan wo xunxama ye nan xoora, kono naxan fama n xanbi ra, na senbe gbo n tan be. Na binye mu na n tan yi ra, n jan xa a xa sankiri luuti yati fulun. A tan nan Ala Xaxili Seniyenxi ragoroma wo ma, a tan nan wo xunxama te ra.

¹⁷ A xa segere suxuxi a yi ra, a maale nun a lagi yegetima naxan na lonyi ma. A maale rasoma a xa bili kui, kono a lagi tan gamna te ra naxan mu xubenma.»

¹⁸ Yaya man nu mixie rasima a mooli wuyaxi ra, a nu e kawandi xibaaru fanyi ra.

¹⁹ Kono Yaya to woyen mange Herode ma, a taara xa gine Herodiyasi xa fe ra, a nun a nu bara fe jaaxi naxan birin naba,

²⁰ Herode man naxa yi fe kobi keren sa na birin xun: A naxa Yaya sa geeli.

Isa xunxafe ye xoora

(Matiyu 3:13-17, Maraki 1:9-11, Yaya 1:32-34)

²¹ Nama birin to nu bara e xunxa ye xoora, Isa fan naxa a xunxa ye xoora. A to nu Ala maxandife, koore naxa rabi,

²² Ala Xaxili Seniyenxi naxa goro a ma alo ganbe. Xui nde naxa keli koore ma, a a masen, «N ma Di maxanuxi nan na i ra. I n kenenxi ki fanyi ra.»

Isa benbae

(Matiyu 1:1-17)

²³ Isa to ne tongo saxan jondon soto, a naxa a xa wali folo. Mixie nu laxi a ra Yusufu xa di nan a ra.

Yusufu findixi Heli xa di nan na,

²⁴ Heli findixi Matahati xa di nan na,

Matahati findixi Lewi xa di nan na,

Lewi findixi Meliki xa di nan na,

Meliki findixi Yannayi xa di nan na,

Yannayi findixi Yusufu xa di nan na,

²⁵ Yusufu findixi Matahisxa di nan na,

Matahisxa findixi Amosi xa di nan na,

Amosi findixi Naxumu xa di nan na,

Naxumu findixi Esili xa di nan na,

Esili findixi Nagayi xa di nan na,

²⁶ Nagayi findixi Maati xa di nan na,

Maati findixi Matahisxa di nan na,

Matahisxa findixi Semeyin xa di nan na,

Semeyin findixi Yoseke xa di nan na,

Yoseke findixi Yoda xa di nan na,

²⁷ Yoda findixi Yohana xa di nan na,

Yohana findixi Resa xa di nan na,

Resa findixi Sorobabeli xa di nan na,

Sorobabeli findixi Salatiyeli xa di nan na,

Salatiyeli findixi Neri xa di nan na,

²⁸ Neri findixi Meliki xa di nan na,

Meliki findixi Adi xa di nan na,

Adi findixi Kosan xa di nan na,

Kosan findixi Elemadan xa di nan na,

Elemadan findixi Eru xa di nan na,

²⁹ Eru findixi Yosuwe xa di nan na,

Yosuwe findixi Eliyeseri xa di nan na,

Eliyeseri findixi Yorimi xa di nan na,

Yorimi findixi Matahati xa di nan na,

Matahati findixi Lewi xa di nan na,

³⁰ Lewi findixi Simeyon xa di nan na,

Simeyon findixi Yuda xa di nan na,

Yuda findixi Yusufu xa di nan na,

Yusufu findixi Yonan xa di nan na,

Yonan findixi Eliyakin xa di nan na,

³¹ Eliyakin findixi Meleya xa di nan na,

Meleya findixi Mena xa di nan na,

Mena findixi Matata xa di nan na,

Matata findixi Natan xa di nan na,

Natan findixi Dawuda xa di nan na,

³² Dawuda findixi Yisayi xa di nan na,

Yisayi findixi Obedo xa di nan na,

Obedo findixi Boosu xa di nan na,

Boosu findixi Salimon xa di nan na,

Salimon findixi Naxason xa di nan na,

³³ Naxason findixi Aminadabo xa di nan na,

Aminadabo findixi Adimin xa di nan na,

Adimin findixi Arini xa di nan na,

Arini findixi Xesiron xa di nan na,

Xesiron findixi Peresi xa di nan na,

Peresi findixi Yuda xa di nan na,

³⁴ Yuda findixi Yaxuba xa di nan na,

Yaxuba findixi Isiyaga xa di nan na,

Isiyaga findixi Iburahima xa di nan na,

Iburahima findixi Tera xa di nan na,

Tera findixi Naxori xa di nan na,

³⁵ Naxori findixi Serugu xa di nan na,

Serugu findixi Rewu xa di nan na,

Rewu findixi Pelegi xa di nan na,

Pelegi findixi Eberi xa di nan na,

Eberi findixi Selaha xa di nan na,
³⁶ Selaha findixi Kayinan xa di nan na,
 Kayinan findixi Arafaxadi xa di nan na,
 Arafaxadi findixi Semi xa di nan na,
 Semi findixi Nuha xa di nan na,
 Nuha findixi Lemeki xa di nan na,
³⁷ Lemeki findixi Metusela xa di nan na,
 Metusela findixi Enoki xa di nan na,
 Enoki findixi Yeredi xa di nan na,
 Yeredi findixi Mahalaleli xa di nan na,
 Mahalaleli findixi Kenan xa di nan na,
³⁸ Kenan findixi Enosi xa di nan na,
 Enosi findixi Seti xa di nan na,
 Seti findixi Adama xa di nan na,
 Adama findixi Ala xa di nan na.

4

*Sentane katafe a xa Isa ratantan
 (Matiyu 4:1-11, Maraki 1:12-13)*

¹ Isa to keli Yuruden, Ala Xaxili Seniyenxi nu goroxi a ma, a Isa xun ti gbengberenyi ra.

² Xi tongo naani bun ma, a nu na naa, Ibulisa nu katafe a ratantande. Isa mu sese don na waxati birin bun. Na xi konti to kamali, kaame nu na a ma.

³ Ibulisa naxa a fala a be, «Xa Ala xa Di nan i ra, yaamari fi yi gême xa findi taami ra.»

⁴ Isa naxa a yaabi, «A sebexi Kitaabui kui, *«Mixi mu baloma taami gbansan xa ra.»*»

⁵ Ibulisa naxa fa a xanin geya fari, a dunjina mangeya birin masen a be kerenyi ra.

⁶ A naxa a fala a be, «N yi mangeya birin fima ne i ma a nun a dariye, barima a soxi n tan nan yi. N fan nōma a fide, n na wa a fife naxan yo ma.

⁷ Na kui, xa i fele n be, i n batu, n a birin findima ne i gbe ra.»

⁸ Isa naxa a yaabi, «A sebexi Kitaabui kui, *«I xa i Marigi Ala gbansan nan batu, i xa suyidi a keren nan be.»*»

⁹ Ibulisa man naxa a xanin Darisalamu, a a ti Ala xa hōromōbanxi fari, yire itexi. A naxa a fala a be, «Xa Ala xa Di nan lanxi i ma, tugar be ra,

¹⁰ barima a sebexi, *«Ala yaamari fima ne a xamalekeet ma i xa fe ra, e xa i kanta.»*

¹¹ A man sebexi, *«E e bēlexēe rasoma ne i bun ma, e i rate alako i sanyi naxa din gême ra.»*

¹² Isa naxa a yaabi, *«Kitaabui man a masenxi, *«I naxa i Marigi Ala mato.»*»*

¹³ Ibulisa to ge kate birin nabade a xa Isa ratantan, a naxa keli a xun ma, han beenun a xa waxati gbete xa a li.

*Isa a xa wali folofe Galile boxi ma
 (Matiyu 4:12-25, Maraki 1:14-20)*

¹⁴ Isa naxa gibile Galile boxi ma. Ala Xaxili Seniyenxi xa senbe nu na a ma. A xa fe xibaaru naxa siga rayensen na yire birin.

¹⁵ Isa nu mixie xaranma e xa salidee kui, birin nu a matoxo.

*Nasaretikae tondife lade Isa ra
 (Matiyu 13:53-58, Maraki 6:1-6)*

¹⁶ Isa naxa siga Nasareti, a xuruxi dənnaxə. Malabu loxəe ma, a naxa so salide kui alə a nu darixi a ra ki naxe, a ti, a xa Kitaabui xaran mixie be.

¹⁷ E naxa Annabi Esayi xa Kitaabui so a yi. A to a itala, a naxa yire to a sebexi dənnaxə,

¹⁸ «Marigi Xaxili na n xun ma, barima a bara n sugandi, a a ragoro n ma, n xa setaree kawandi xibaaru fanyi ra. A n xəexi ne
 n xa xəera iba mixi suxuxie be, e xəreyama ne,

n xa xəera iba dənxxuie be, e ya se toma ne, n xa təoromixie xəreya naxee na nox bun ma,

¹⁹ n xa xəera iba mixie be, Ala xa hinne waxati bara a li.»

²⁰ A naxa fa Kitaabui makuntan, a a so taalibi yi, a doxo. Birin e ya banbanxi a ra salide kui.

²¹ A naxa masenyi ti folo e be, «To, yi sebeli naxan xaranxi wo be yi ki, a bara kamali.»

²² Birin nu a xa fe fanyi falama, e nu kaaba wøyen fanyie ma naxee nu minima a kərs i. E naxa so e bore maxorinfe, *«Yusufu xa di xa mu yi ki?»*

²³ Isa naxa a fala e be, «N na a kolon wo yi taali sama ne n be, *«Seriba, i yete dandan.»* Wo man a falama ne n be, *«Muxu bara fe naxan birin me i naxan nabaxi Kaperənamu, i man xa a mooli raba i xonyi be.»*

²⁴ N xa nōndi fala wo be, namijonme yo mu binyama a xonyi tan.

²⁵ Wo man xa wo tuli ti nōndi ra. Kaaje gine wuyaxi nu na Isirayila boxi ma Annabi Eliya xa waxati, kaame to sin boxi ma, tune ye mu bira je saxan kike senni.

²⁶ Kōnō Ala mu Annabi Eliya xəs e tan Isirayilaka ginee sese ma, fo a to a xəs kaaje gine nde nan gbansan ma naxan nu na Sarepeta, Sidon boxi ma.

²⁷ Kune kanyi wuyaxi fan nu na Isirayila boxi ma Annabi Elise xa waxati, kōnō a mu e tan sese rayalan, fo Naaman Siriyaka gbansan, a na nan mayalan.»

²⁸ E to yi fee me, mixi birin naxee nu na salide kui, e bojne naxa te Isa xili ma.

²⁹ E naxa keli, e a ramini taa fari ma. E xa taa to nu tixi geysa ra, e naxa a xanin yire nde e xa a radin ye gelenyi ra.

³⁰ Kono Isa naxa mini e tagi, a a xa kira suxu.

Isa mixi gbegbe rayalanfe

(Matiyu 8:14-17, Maraki 1:21-34)

³¹ Isa naxa goro Kaperenamu, Galile boxi taa nde. A to nu na mixie kawandife malabu loxoe,

³² e naxa kaaba a xa xaranyi ma, barima a nu woyenma mange senbe nan na.

³³ Na salide kui, xeme nde nu na jinne nu naxan foxo ra. A naxa sonxoe rate folo, a gbelegbele,

³⁴ «Ee! Isa Nasaretika, i waxi munse xon ma muxu be? I faxi muxu sotode ne? N na a kolon mixi naxan lanxi i ma. Ala xa Seniyentoe nan na i ra.»

³⁵ Isa naxa woyen a ma a xoxoe ra, a a yamari, «I sabari. Gbilen yi xeme foxo ra.» Ninne naxa xeme rabira boxi jama tagi, a fa gbilen a foxo ra. Xeme mu maxono hali keren.

³⁶ Birin de naxa ixara, e nu fa e bore maxorin, «Masenyi mooli mundun yi ki? A jinne yamarima noe nun senbe ra, nee gbilen mixi foxo ra!»

³⁷ Na kui, Isa xa fe xibaaru naxa yensen ye na boxi rabilinyi yire birin.

³⁸ Isa to mini salide kui, a naxa siga Simon xonyi. Simon bitanyi mu nu yalanxi. A fate nu ganxi a ma. E naxa Isa maxandi a xa a mali.

³⁹ Isa to ti a xun ma, a naxa woyen na fure ma, fure naxa a bepin. A naxa keli keren na, a kuri so e be.

⁴⁰ Soge to dula, e naxa fa furema mooli birin na Isa xon ma. A naxa a belexe sa e ma keren keren, a fa e rayalan.

⁴¹ A naxa jinne fan keri mixi wuyaxi foxo ra. Ninne nu furemae bepinima, e nu gbelegbele e nu a fala, «Ala xa Di nan na i ra!» Kono Isa naxa e yamari, a e raton woyenfe ra, barima e nu a kolon a Ala xa Mixi Sugandixi nan a ra.

⁴² Na kuye iba, a naxa mini, a siga yire madunduxi nde. Nama naxa a fen han e a to. E nu katafe ne e xa kankan a ma, a naxa fa keli e xun.

⁴³ Kono a naxa a masen e be, «Fo n xa taa gbete fan kawandi Ala xa mangeya niini xa xibaaru fanyi ra, barima n xeexi na nan ma.»

⁴⁴ Na kui, a nu kawandi tima salidee kui Yudaya boxi ma.

5

Isa foxyrabire singee

(Matiyu 4:18-22, Maraki 1:16-20)

¹ Isa nu na Genesareti baa de ra. Nama fan nu e bore xetenma alako e xa a xui me Ala xa masenyi kawandide.

² Isa naxa kunkui firin to baa de ra. Yexesuxue nu bara goro e kui, e nu e xa yele raxafe.

³ Isa naxa baki Simon xa kunkui kui, a a maxorin a xa kunkui ndedi mamini xare de ra. Na xanbi, Isa naxa doxo kunkui kui, a so jama kawandife.

⁴ Isa to ge masenyi tide, a naxa a fala Simon be, «Won xee dula ma. Wo yele sa naa, wo xa sa yexes suxu.»

⁵ Simon naxa a yaabi, «Karamoxo, muxu koe birin nan nadangixi yakotomoe nan na, muxu mu sese suxu. Kono i tan nan to a falaxi, n man sa yele sama.»

⁶ E to na raba, e naxa yexes gbegbe suxu yele kui, yele naxa boo folo.

⁷ E naxa e belexe magira booree be naxee nu na kunkui boore kui, e xa fa e mali. E to fa, e naxa na kunkui firinyie rafe yexes ra han e firin birin naxa wa dulafe.

⁸ Simon Piyeri to na fe to, a naxa bira Isa bun ma, a a fala, «Mariji, i xa i makuya n na, barima yunubitoe nan n na!»

⁹ A na fala ne barima a tan nun a boore birin nu bara ge kaabade na yexes suxufe ra,

¹⁰ Simon waliboree, Sebede xa di firinyie Yaki nun Yaya, e fan nu bara kaaba. Na kui, Isa naxa a fala Simon be, «I naxa gaaxu. I darixi yexes nan suxu ra, kono keli yi waxati ma, i fama mixie nan sotode n be.»

¹¹ E to kunkui rate xare ma, e naxa se birin lu naa, e bira Isa foxy ra.

Kune kanyi rayalanfe

(Matiyu 8:1-4, Maraki 1:40-45)

¹² Isa to nu na taa nde kui, a naxa xeme nde li naa, kune dinxi a fate birin na. A to Isa to, a naxa a yatagi rafelen boxi ma, a a mayandi, «N Mariji, xa i tin, i nomna n naseniyende.»

¹³ Isa naxa a belexe itala, a a sa kune kanyi ma, a a fala a be, «N tinxi. Findi mixi seniyenxi ra.» Kune fure naxa a bepin keren na.

¹⁴ Na xanbi, Isa naxa a yamari, «I naxa yi fe fala mixi yo be. Siga i sa i dentegge serexedube be, i serexes ba i xa seniyenxi xa fe ra, alo Annabi Munsa a yamarixi ki naxe. Na findima seedejoxoya nan na e be.»

¹⁵ Kono Isa xa fe xibaaru jan naxa yensen ye dangi a singe ra. Nama gbegbe nu e malanma e xa a xui rame, a man xa e rayalan e xa furee ma.

¹⁶ Kono Isa fan nu luma siga ra yire madunduxie, a sa Ala maxandi.

Isa Namate rayalanfe

(Matiyu 9:1-8, Maraki 2:1-12)

¹⁷ Loxoe nde, Isa nu kawandi tife. Farisenie nun seriye karamoxoe nu bara

fa dōxō, naxee kelixi Darisalamu, a nun Galile nun Yudaya taa birin. Marigi xa sənbe nu na Isa ma furemae rayalanfe ra.

¹⁸ Na temui, mixi ndee naxa fa namate nde ra, a saxi sade ma. E nu katafe ne e xa fa a sa Isa bun,

¹⁹ kōno jama xa fe naxa a niya e mu no sode a ra. Na kui, e naxa te banxi fari, e a fari yire nde maba, e fa namate ragoro menni ra, a saxi a xa sade fari, a goro jama tagi Isa ya i.

²⁰ Isa to e xa danxaniya to, a naxa a fala namate be, «N boore, i xa yunubie bara xafari i be.»

²¹ Farisenie nun seriye karamoxœ naxa so e majoxunfe, «Pe, nde yi ra, a to Ala rasotoma yi ki? Nde nōma yunubie xafaride, bafe Ala keren na?»

²² Isa to e xa majoxunyi kolon, a naxa e maxorin, «Munfe ra yi majoxunyi mōoli na wo bojne ma?

²³ Woyenyi mundun sōnneya, a falafe i xa yunubie bara xafari, ka a falafe «Keli, i jere?»

²⁴ N xa a masen wo be a Adama xa Di nōma yunubi xafaride dunijna ma.» A naxa fa a fala namate be, «N naxe i be, keli, i xa sade tongo, i xa siga i xonyi.»

²⁵ Namate naxa keli mixie ya xori keren na. A naxa se tongo a nu saxi naxan ma, a fa siga a xonyi Ala matoxo ra.

²⁶ Nama birin de naxa ixara ki fanyi, e nu Ala matoxo. Ala xa yaragaaxui fan naxa lu e bojne ma, e a fala, «To, muxu bara kaabanako fee to.»

*Lewi birafe Isa fōxō ra
(Matiyu 9:9-17, Maraki 2:13-22)*

²⁷ Na dangi xanbi, Isa naxa mini, a duuti maxili nde to naxan xili Lewi, a dōxoxi duuti maxilide. Isa naxa a fala a be, «Bira n fōxo ra.»

²⁸ Lewi naxa keli, a fe birin nabolo, a bira n fōxo ra.

²⁹ Na temui, Lewi naxa xulunyi belebele ti a xonyi Isa be. E birin nu na e degefe yire keren, duuti maxili wuyaxi nun mixi gbetee fan nu na naa.

³⁰ Farisenie nun seriye karamoxœ naxa Isa fōxirabiree maxorin, «Munfe ra wo nun duuti maxilie nun yunubitœ wo degema yire keren?»

³¹ Isa naxa e yaabi, «Mixi yalanxi hayi mu na seriba ma. Furema nan hayi na a ma.»

³² N mu faxi tinxintœxa xilide. N faxi yunubitœ nan xilide, e xa tuubi.»

*Isa maxorinfe sunyi ma
(Matiyu 9:14-15, Maraki 2:18-20)*

³³ Mixi ndee naxa fa a fala Isa be, «Annabi Yaya nun Farisenie foxirabiree

sunyi nun salie rabama han, kōno i gbee tan e degema tun.»

³⁴ Isa naxa e yaabi, «Xa futixiri xulunyi a li, wo nōma a falade ginefenyi booree be e xa sunyi suxu a na e fe ma temui naxe?»

³⁵ Waxati fama, ginefenyi bama e yi ra temui naxe. Na waxati tan, e sunyi suxuma ne.»

³⁶ Isa man naxa taali nde sa e be, «Mixi yo mu dugi xuntunyi bama dugi neene ra a xa dugi fori lonpo a ra. Xa na raba, dugi neene kanama ne, na xuntunyi fan mu lanma dugi fori ma.»

³⁷ Mixi yo man mu weni neene sama lebe fori kui, xa na mu a ra weni neene na funtu, na lebe fori bulama ne, weni fili, a sase fan kana.

³⁸ A lan ne weni neene xa sa lebe neene nan kui.

³⁹ Mixi yo man mu wama weni neene xon xa a bara weni fori min, barima a a falama ne, «Weni fori nan fan.»

6

Malabu lōxœxa seriye,

*nun xeme nde belexe rayalanfe
(Matiyu 12:1-14, Maraki 2:23-3:6)*

¹ Malabu lōxœ nde, Isa nun a foxirabiree nu jerefe sankira ra xee tagi. Isa foxirabiree naxa mengi tōnsœ ndee ba, e tuxutuxu e belexe, e a xorie don.

² Fariseni ndee naxa woyen, «Munfe ra wo na malabu lōxœ seriye matandife?»

³ Isa naxa e yaabi, «Wo mu nu a xaran Dawuda naxan naba kaame to a suxu, a tan nun naxee nu na a fōxo ra.»

⁴ A so ne Ala xa banxi kui, a taami don naxan fixi Ala ma, a nde so a foxirabiree fan yi ra, hali a to mu nu daxa mixi yo xa na don, fo serexedubee.»

⁵ Isa man naxa a fala e be, «Adama xa Di nan findixi marigi ra malabu lōxœ xun ma.»

⁶ Malabu lōxœ gbete ma, Isa man naxa so salide kui, a mixie kawandi. A naxa xeme nde li naa, naxan yire fan belexe tuuxi a ma.

⁷ Farisenie nun seriye karamoxœ nu e ya tixi Isa ra e xa a mato xa a mixi rayalanma malabu lōxœ ma, alako e xa no a kalamude fe nde ma.

⁸ Kōno Isa to nu e xa majoxunyi kolon, a naxa a fala xeme be naxan belexe tuuxi a ma, «Keli, i fa ti be jama tagi.» A naxa keli, a ti.

⁹ Isa naxa a masen e be, «N xa wo maxorin. A daxa fe fanyi nan xa raba malabu lōxœ ma, ka fe jaaxi? Nii rakisife nan daxa ka nii sōntofe?»

¹⁰ A to gε a ya rajere rede mixi birin kanke ma, a naxa a fala na xeme bε, «I belexe itala.» A naxa a itala, a belexe naxa yalan.

¹¹ Kono Farisenie tan naxa xonki fanyi. E naxa so woyenfe e bore bε, e xa lan fe ma, e nomā naxan niyade Isa ra.

*Isa a xa xεera fu nun firinyi sugandife
(Matiyu 10:1-3, Maraki 3:13-19)*

¹² Na waxati ma, Isa naxa siga geya fari Ala maxandide, a koe birin nadangi a Ala maxandima.

¹³ Kuye to iba a naxa a foxirabiree xili. A naxa fu nun firin sugandi e ya ma, a e xili sa xεerae. E tan nan ya:

¹⁴ Simon, Isa naxan xili sa Piyeri, Piyeri xunya Andire, Yaki, Yaya, Filipu, Barotolome,

¹⁵ Matiyu, Tomasi, Alifa xa di Yaki, Simon naxan xili nu falama Seloti,

¹⁶ Yaki xa di Yudasi, nun Yudasi Isikariyoti naxan findi yanfante ra, a Isa sa mixi kobie belexe.

*Isa jama kawandife
(Matiyu 5-7)*

¹⁷ Isa nun na mixi fu nun firinyie to goro, a naxa ti kene nde ma. A foxirabiree galu na naa, a nun jama gbegbe naxee nu kelixi Yudaya nun Darisalamu, a nun baa de ra, Tire nun Sidon nabilinyi.

¹⁸ E birin nu faxi Isa xui ramede, a manxa e rayalan e xa furee ma. Ninne nu naxee tooroma, a nu e rayalanma.

¹⁹ Nama birin nu katafe e xa din a ra, barima senbe nu minife a i, a nu e birin nayalan.

*Seewē nun Gbaloē
(Matiyu 5:1-12)*

²⁰ Na temui Isa naxa a ya ti a foxirabiree ra, a masen e bε,
«Seewē na wo bε, wo tan setaree, barima wo jan na Ala xa mangeya niini bun ma.

²¹ Seewē na wo bε, wo tan naxee kaamexi yakosi, barima wo fama ne wasade.

Seewē na wo bε, wo tan naxee wama yakosi, barima wo fama ne yelede.

²² Seewē na wo bε, mixie na wo xon temui naxε, e na wo keri, e na wo konbi, e na wo xili kana Adama xa Di xa fe ra.

²³ Wo xa seewē na loxoe, wo tugan nelexinyi ra, barima wo baraayi gboma ne ariyanna. E benbae nu namijonmee fan tooroma na ki ne.»

²⁴ «Kono gbaloe na wo bε, wo tan bannae, barima wo jan bara wo xa fe fanyi soto.

²⁵ Gbaloe na wo bε, wo tan naxee wasaxi yakosi, barima kaame fama ne wo suxude. Gbaloe na wo bε, wo tan naxee yelema yakosi, barima sunnuni nun wa fama ne wo suxude.

²⁶ Gbaloe na wo bε, mixi birin na wo xili fanyi fala temui naxε, barima e benbae nu wule false fan xun-mafalama na ki ne naxee nu e yete findixi namijonmee ra.»

*Yaxuie xanufe
(Matiyu 5:38-48)*

²⁷ «N xa a fala wo bε, wo tan naxee na wo tuli matife n na, wo xa wo yaxuie xanu,

wo fe fanyi nan naba wo xonmae bε, ²⁸ wo Ala maxandi wo dankamae bε,

wo Ala maxandi wo tooroma bε.

²⁹ Xa mixi i xεre garin, i xa boore seeti fan ti a bε. Xa mixi i xa donma tongo,

i naxa tondi a xa i xa mafelenyi fan tongo. ³⁰ Naxan yo na i makula, i xa a ki.

Naxan na see ba i yi, i naxa a maxorin a xa a ragbilen.

³¹ Wo wama mixie xa naxan birin naba wo bε, wo fan xa na nan naba e bε.»

³² «Xa wo sa mixi gbansan nan xanuma, naxee wo fan xanuxi, wo baraayi mundun sotoma na kui? Hali yunubitoe, e mixie nan xanuma naxee e tan fan xanuxi.

³³ Xa wo sa fe fanyi rabama mixie bε, naxee fe fanyi rabama wo fan bε, wo baraayi mundun sotoma na kui? Na tan, hali yunubitoe a rabama.

³⁴ Xa wo sa doni tima mixi nan bε, wo laxi naxan na a wo xa doni firma, wo baraayi mundun sotoma na kui? Hali yunubitoe, e doni tima e boore bε, alako e man xa doni birin soto.

³⁵ Kono wo tan xa wo yaxuie xanu. Wo xa fe fanyi nan naba. Wo xa doni ti, hali wo mu laxi a fife ra. Na kui, wo baraayi gboma ne, wo findi Ala Xili Xungbe Kanyi xa die ra, barima a tan fe fanyi rabama finsiriwalie nun mixi kobie bε.

³⁶ Wo fan xa kinikini mixi ma, alo wo Baba Ala kinikinima mixi ma ki naxε.»

*Wuri fyni nun xebenyi
(Matiyu 7:1-5)*

³⁷ «Wo naxa wo yete findi wo boore adama kewalie makiitima ra, alako kiti naxa fa kana wo fan na Ala yi. Wo naxa mixi makiiti kiti xoroxoe ra, alako wo fan naxa makiiti kiti xoroxoe ra. Wo dije mixi ma, alako Ala xa dije wo fan ma.

³⁸ Wo mixi ki, alako Ala fan xa wo ki. Wo kima ki naxε, a luma ne alo maale na

maniya, a maniyase rafe a fanyi ra, maale madeten, a xe ye xe ye, nde man fa sa a xun han a fili a ma. Na kui, wo maniyase naxan nawalima booree be, na nan nawalima wo fan be.»

³⁹ Isa man naxa yi taali woyenyi fala e be, «Doxnxi nomma xuli suxude donxui be yire? A di, e firin birin mu birama xe yili kui?

⁴⁰ Taalibi mu dangima a karamoxo ra, kono taalibi naxan birin nu ge a matinkande, a luma ne alo a karamoxo.»

⁴¹ «Munfe ra i wuri fupi toma i ngaxakerenyi ya ma, a fa li i mu xebenyi toxi naxan na i tan yete ya ma?»

⁴² I nomma a falade i ngaxakerenyi be di, «A lu n xa na wuri fupi ba i yete ya ma,» a fa li i tan mu xebenyi toxi naxan na i tan ya ma? I tan filankafui, xebenyi nan singe ba i ya mal! Na ba xanbi, i nomma ne se igbede a fanyi ra, alako i xa wuri fupi ba i ngaxakerenyi fan ya ma.»

*Wuri bili kolonma a bogi nan ma
(Matiyu 7:16-20, 12:33-35)*

⁴³ «Sansi fanyi mu na naxan bogi kobi raminima, sansi kobi fan mu na naxan bogi fanyi raminima.

⁴⁴ Sansi birin kolonma a bogi nan ma. Xore mu bama tunbe bili ra, kusu fan mu bama baagi bili kon na.

⁴⁵ Fe fanyi to ragataxi mixi fanyi bojne kui, a fe fanyi nan naminima. Fe kobi to ragataxi mixi kobi bojne kui, a fe kobi nan naminima. Naxan na gbo mixi bojne kui, na nan donxoe minima a de i.»

*Banxiti firinyie xa taali
(Matiyu 7:24-27)*

⁴⁶ «Munfe ra wo n xilima «N Marigi, n Marigi,» kono wo mu n xui rabatuma?»

⁴⁷ Mixi yo fa n ma, a n ma masenyi rame, a fa a rabatu, wo wo tulu mati n xa a masen wo be na kanyi maniyaxi mixi naxan na.

⁴⁸ A maniyaxi banxiti nan na, naxan boxi ge han a sa fanye li, a fa a xa banxi bili ti na fanye fari. Loxo nde, xure naxa banbaran ye han a din banxi ma, kono a mu no sese niyade a ra, barima a nu tixi a fanyi ra.

⁴⁹ Kono mixi yo naxan n ma masenyi rame, a fa li a mu a rabatu, na kanyi tan maniyaxi xeme nan na naxan banxi ti boxi fari ma, bili mu a be. Xure to banbaran, a din banxi ma, a naxa a rabira keren na, banxi naxa kana a jaaxi ra.»

7

*Soori xunmati xa danxaniya
(Matiyu 8:5-13)*

¹ Isa to ge a xa masenyi birin tide jama be, a naxa so Kaperenamu.

² Soori mixi keme xunmati nde nu na naa, naxan ma konyi xeme nde nu furaxi, a gbe mu nu luxi a xa faxa. Konyi nan nu a ra naxan nu rafan a mariyi ma ki fanyi.

³ Soori xunmati to Isa xa fe me, a naxa Yuwifi kuntigi ndee xee Isa xon, a xa fa a xa konyi rayalan.

⁴ Yuwifi kuntigie to Isa yire li, e naxa a mayandi ki fanyi, e a fala, «Mixi na a ra, a lan ne i xa yi fe raba a be,»

⁵ barima won si rafan a ma. A tan nan salide tixi muxu be.»

⁶ Isa naxa bira e foxo ra. A to makore banxi ra, na soori mixi keme xunmati naxa a boore ndee xee e xa a fala a be, «Marigi, i naxa i yete tooro, barima na binye mu na n yi ri a tan xa so n ma banxi kui.

⁷ Na nan a niya, n jan mu tin n yete xa fa i xon. I xa yaamari gbansan nan fi, n ma konyi xa yalan.

⁸ N a kolon barima n fan na mange ndee xa yaamari bun ma, soori ndee man na n yi, naxee na n fan ma yaamari bun ma. N na a fala soori nde be, «Siga,» a sigama ne. N na a fala, «Fa,» a fama ne. N na n ma konyi nde yamari, «Yi fe raba,» a a rabama ne.»

⁹ Isa to a xa woyenyi me, a naxa kaaba a xa fe ma. A naxa a ya rafindi jama ma naxan nu biraxi a foxo ra, a a masen e be, «N xa a fala wo be, n mu yi danxaniya mooli toxi hali Isirayila boxi ma.»

¹⁰ Xeerae to gibilen soori xunmati xonyi, e naxa konyi li, a yalanxi.

Isa kaajie gine xa di rakelife faxe ma

¹¹ Na dangi xanbi, Isa naxa siga taa nde, dennaxe xili Nayin, a foxirabiree nun jama gbegbe nu na a foxo ra.

¹² A to makore taa sode de ra, Isa naxa a to mixie minife xeme nde fure ra. Kaajie gine nde xa di kerenyi nan nu faxaxi, na taa jama gbegbe fan nu jerefe kaajie gine fe ma.

¹³ Marigi to kaajie gine to, a naxa kinikini a ma, a a fala a be, «I naxa wa.»

¹⁴ A naxa a maso fure ra, a a belexe sa a xaninse fari, a xaninmae naxa ti. Isa naxa a masen, «I tan segetala, n naxe i be, keli!»

¹⁵ Faxamixi naxa keli, a so woyenfe. Isa naxa a ragbilen a nga ma.

¹⁶ Gaaxui naxa e birin suxu, e nu Ala matoxo, e nu a fala, «Ala namijonme xungbe nan nakelxi won tagi!» E man nu a fala, «Ala bara fa a xa mixie xunmatode!»

¹⁷ Isa xa xibaaru naxa siga rayensen na Yudaya boxi birin ma a nun naa rabilinyi.

*Annabi Yaya xa maxorinyi
(Matiyu 11:1-30)*

¹⁸ Yaya foxirabiree naxa yi fe birin fala Yaya be.

¹⁹ A fan naxa mixi firin xili e ya ma, a e xee Isa maxorinde, «I findixi Ala xa Mixi Sugandixi nan na naxan lanma a xa fa, ka muxu xa mixi gbete nan mame?»

²⁰ E to Isa yire li e naxa a maxorinde, «Yaya Xunxa nan muxu xeexi i maxorinde. I findixi Ala xa Mixi Sugandixi nan na naxan lanma a xa fa, ka muxu xa mixi gbete nan mame?»

²¹ Na temui yati, Isa nu furemae, ninne kanyie, nun donxui gbegbe rayalanfe.

²² Na kui, a naxa Yaya xa xeevae yaabi, «Wo fe naxan mexi nun wo fe naxan toxi, wo sa na dentegé Yaya be. Donxui se toma, namatee perema, kune kanyie yalanma, tulixorie woyenyi mema, faxamixie kelima, fuxarilae kawandima xibaaru fanyi ra.

²³ Ssewe na mixi be naxan mu siikema n ma fe ra.»

²⁴ Yaya xa xeevae to siga, Isa naxa jama maxorin Yaya xa fe ma, «Wo siga munse matode wula i? Foye kale naxan namaxama?»

²⁵ Xa na mu a ra, wo siga munse matode? Dugi tofanyi kanyi? Naxee maxirixi a fanyi ra, e xa dunjue igiri bannaya kui, nee toma mange banxie nan kui.

²⁶ Wo fa siga munse matode? Namijonme? Iyo, n xa a fala wo be, a jan dangi namijonme ra.

²⁷ A tan nan xa fe sebexi Kitaabui kui, «N fama n ma xeeva rasambade i ya ra alako a xa kira yailan i be.»

²⁸ N xa a fala wo be, gine yo mu di bari naxan dangi Yaya ra. Kono n man xa a fala wo be, mixi naxan na Ala xa mangeya niini bun ma, a xurun kiyoki, a fan dangi Yaya ra.»

²⁹ «Nama nun duuti maxilie to a xui me, e la ne Ala ra, e fa lu Yaya xa e xunxa ye xoora.»

³⁰ Kono Farisenie nun seriyé karamoxoe tan tondi ne Ala waxonfe e be barima e tondi ne Yaya xa e xunxa ye xoora.»

³¹ «N nomá to mixie misaalide munse ra? E maniyaxi nde ra?»

³² E maniyaxi dimedie nan na naxee doxoxi taa kui, e nu a fala e booree be, «Muxu bara xule fe wo be, kono wo mu fare boronxi. Muxu bara joo beeti ba, kono wo mu wa.»»

³³ «Yaya Xunxa to bara fa, a mu taami don, a mu weni min. Wo bara a fala, «Ninne na a foxo ra.»

³⁴ Adama xa Di to fa, a tan mu tondi sigade xulunyi yire. Na kui, wo bara a fala, «Furi naaxi siisila mato! E nun duuti maxilie nun yunubitoe nan a ra!»

³⁵ Kono xaxilimaya kolonma a kewali nan ma.»

Gine yunubitoe nde xa yunubie xafarife

³⁶ Fariseni nde naxa Isa xili e xa e dege a xonyi. Isa naxa so naa, a a magoro.

³⁷ Gine yunubitoe nde nu na taa kui, a naxa a me a Isa a degefe na Fariseni xonyi. Na kui, a naxa labunde ture suxu a yi ra, na saxi a bitire tofanyi kui naxan nu rafalaxi ablatiba gemic ra.

³⁸ A to so naa, a naxa ti Isa xanbi ra a sanyi yire. A to wa folo, a naxa Isa sanyie bunda a yaye ra. A naxa e mafuruku a xunsexe ra, a e sunbu, a fa labunde maso e ma.

³⁹ Fariseni naxan Isa xili a degede a xonyi, a to na fe to, a naxa a fala a yete ma, «Xa yi xeme findixi namijonme nan na nu, a yi gine xa fe kolonma ne nu, a a kolonma ne nu a yunubitoe nan dinfe a ra yi ki.»

⁴⁰ Isa naxa a fala a be, «Simon, n xa fe nde masen i be.» Na naxa a yaabi, «Karamoxo, a masen n be.»

⁴¹ Isa naxa yi taali sa a be, «Kobiri kanyi nde nu bara mixi firin doni. A singe xa doni findixi gbeti kobiri kole kemé suuli nan na, a firin nde, gbeti kobiri kole tongo suuli.»

⁴² Feere to mu nu na e sese yi ra, kobiri kanyi naxa dije e firin birin xa doni ma. Na mixi firinyi tagi, kobiri kanyi rafanma nde ma dangi boore ra?»

⁴³ Simon naxa a yaabi, «N laxi a ra, naxan xa doni nu gbo boore be.» Isa naxa a fala a be, «I nondi.»

⁴⁴ Na temui a naxa a ya rafindi gine ma, a fa a masen Simon be, «I yi gine to? N so ne i xonyi, i mu ye fi n ma n xa n sanyie maxa, kono a tan n sanyie maxaxi a yaye nan na, a e mafuruku a xunsexe ra.»

⁴⁵ I tan mu n sunbu, kono a tan, kabi n soxi i xonyi, a mu baxi n sanyie masunbufe.

⁴⁶ I tan mu ture maso n xunyi ma, kono a tan labunde ture nan masoxi n sanyie ma.

⁴⁷ Na na a ra, n xa a fala i be, a xa yunubie naxee gboxi na ki, e bara xafari a be, barima a xa xanunteya fan gbo. Kono naxan xa yunubi xafarie xurun, na kanyi xa xanunteya fan xurun.»

⁴⁸ Isa naxa fa a masen gine be, «I xa yunubie bara xafari.»

⁴⁹ Naxee nu magoroxi e degede, nee fan naxa so a falafe e yete ma, «Nde yi ra a to yunubi xafarima?»

⁵⁰ Isa man naxa a masen gine be, «I xa danxaniya bara i rakisi. Siga bojresa kui.»

8

Gine naxee Isa malife

¹ Na dangi xanbi, Isa naxa siga taa birin isa ra, a xungbe nun a xuri, a nu mixie

xaran, a nu e kawandi Ala xa mangęya niimi xa xibaaru fanyi ra. A foxirabire fu nun firinyie nu na a foxo ra,

² a nun gine nde naxee nu bara rayalan jinnee nun fure gbete ma. E xilie nan ya: Mariyama, a nu falama naxan be Magidalaka, Isa jinne solofera keri naxan foxo ra,

³ a nun Yohanna, naxan nu doxoxi Herode xa walikee xunyi Kusa xon, a nun Susanna, a nun mixi gbete wuyaxi. E nu Isa nun a foxirabiree malima e yete harige ra.

Xe rawali xa taali

(Matiyu 13:1-23, Maraki 4:1-20)

⁴ Nama gbegbe to malan Isa yire kelife taa wuyaxi, a naxa yi taali woyenyi masen e be,

⁵ «Xe rawali nde nan mini sansi xori garansande. A to nu sansi xori garansanma, a xori ndee naxa bira sankira xon, mixie naxa nee maboron, xonie man fa e don gbiki.

⁶ Sansi xori nde fan naxa bira gemę yire. A to bula, a naxa ragan barima ye mu nu na a be.

⁷ Sansi xori ndee fan naxa bira tunbe kunsie tagi. Tunbe kunsie naxa gbo, e sansie ixeten, e e kana.

⁸ Sansi xori nde fan naxa bira bende fanyi ma. Na xori keren keren birin sansie to te, e naxa e tonsöe ramini, xori kemę kemę.» Isa to ge na woyenyi ra, a naxa a xui ite, a a fala, «Xa wo tulii fe mema, wo wo tulii mati yi maseniyi ra.»

⁹ Isa foxirabiree to a maxorin a xa na taali ya iba e be,

¹⁰ a naxa e yaabi, «Ala bara fahaamui fi wo ma wo xa a xa mangęya niini gundo kolon, kono mixi gbete tan a mema taali woyenyie nan na, alako

«E xa fe to, kono e naxa a igbe.

E xa fe me, kono e naxa a fahaamu.»»

¹¹ «Na taali woyenyi ya ibama yi ki ne. Sansi xori misaalixi Ala xa maseniyi nan na.

¹² Sansi xori naxee bira kira xon, nee misaalixi mixi nan na naxee bara Ala xa maseniyi me, kono Ibulisa nan fama fa, a a ba e boje ma, alako e naxa fa danxaniya, e kisi.

¹³ Sansi xori naxee bira gemę yire, nee misaalixi mixi nan na naxee Ala xa maseniyi mema, e a suxu seewa ra. Kono sanke to mu na e be, e xa danxaniya mu buma. Maratantanyi waxati na a li, e mu xanma.

¹⁴ Sansi xori naxee bira tunbe kunsie tagi, nee misaalixi mixie nan na naxee Ala xa maseniyi mema, kono kontofili,

bannaya, nun yete rafan fee nan a niyama e mu ge e bogi raminide Ala be.

¹⁵ Sansi xori naxee bira bende fanyi tan ma, nee misaalixi mixie nan na naxee Ala xa maseniyi mema, e a ragata e boje fanyi ma tinxinyi kui, e e bogi ramini Ala be tunnabexiya kui.»

Lanpui xa taali

(Maraki 4:21-25)

¹⁶ «Mixi yo mu lanpui radexema, a man fa fepe felen a xun na, xa na mu a ra a a raso sade bunyi. A a doxoma lanpui doxose nan fari alako naxee soma banxi, e xa a te dexe to.

¹⁷ Fe noxunxi birin fama kolonde. Gundo birin makenenma ne.

¹⁸ Na na a ra, wo lan wo xa wo tulii mati a fanyi ra. Fahaamui kanyi xa fahaamui xun masama, kono fahaamutare, hali a naxan di magoxunxi a gbe ra, na fama bade a yi ra.»

Isa nga nun a xunyae

(Matiyu 12:46-50, Maraki 3:31-35)

¹⁹ Isa nga nun a xunya xememae naxa siga a yire, kono e mu nu nomu makorede a ra jama xa fe ra.

²⁰ Mixi nde naxa a fala Isa be, «I nga nun i xunyae na tandem, e wama i tofe.»

²¹ Kono Isa naxa a yaabi, «Mixi naxee Ala xa maseniyi ramema, e a rabatu, nee nan findixi n nga nun n xunyae ra.»

Isa foye raxarafe

(Matiyu 8:23-27, Maraki 4:35-41)

²² Loxo nde, Isa naxa a fala a foxirabiree be, «Won xee baa naakiri ma.» E birin naxa baki kunkui kui, e siga.

²³ Na jere kui, Isa naxa xi. Foye belebele naxa keli baa ma, kunkui naxa rafe folo ye ra. Gbaloe nu bara makore e ra.

²⁴ Na kui, a foxirabiree naxa fa Isa raxunu e a fala a be, «Karamoxo, karamoxo, won faxafe ne yi ki!» Isa to xunu, a naxa woyen foye nun moronyie ma, a e yaamari. Foye nun moronyie naxa a iti, baa naxa raxara.

²⁵ Isa naxa fa a foxirabiree maxorin, «Wo xa danxaniya na minden?» E fan naxa gaaxu, e kaaba, e nu a fala e bore be, «Nde lanxi yi ma? Hali foye nun baa, a e yamarima, e a xui rabatu.»

Isa jinnee kerife Gadara xeme nde foxyra

(Matiyu 8:28-34, Maraki 5:1-20)

²⁶ Isa nun a foxirabiree to so Gadara boxi ma, dennaxe na Galile naakiri ma,

²⁷ Isa to goro xare ma, a naxa jinnee kanyi li naa. Singe a nu sabatixi taa kui, kono kabi temui xonkuye a sabatixi gaburi yire a mageli ra.

²⁸ A to Isa to, a naxa gbelegbele, a sa bir a bun ma, a a fala a xui itexi ra, «Isa, i tan Ala Xili Xungbe Kanyi xa Di, i wama munse xon ma n be? N bara i mayandi, i naxa n paxankata.»

²⁹ A na fala ne, barima Isa nu bara jinne yamari a xa gibilen na xeme foxo ra. Sanmaya wuyaxi, mixie nu bara yolonxonyi sa a sanyie nun a belexee ma, alako a naxa a maxon, kono jinne nu luma yolonxonyie bolon na, a fa a rakankon wula ra.

³⁰ Isa naxa a maxon, «I xili di?» A naxa a yaabi, «N xili ne Gali.» A na fala ne barima jinne gbegbe nan nu a foxy ra.

³¹ Ninnee naxa Isa mayandi alako a naxa e rasana yahannama.

³² Xose gali nu na e demadonfe geya nde ma. Ninnee naxa Isa mayandi a xa tin e xa sa so na xosee. Isa to tin,

³³ ninnee naxa gibilen na xeme foxy ra, e sa so xosee. Xosee naxa goro e gi ra tentenyi ra, e sin baa ma. E birin naxa madula, e faxa.

³⁴ Xose demadonyie to na fe to, e naxa siga e gi ra, e sa a fala taakae nun daaxakae be,

³⁵ mixie fan naxa siga e xa sa a mato naxan nabaxi. E to Isa yire li, e naxa xeme fan li naa, ninnee nu bara keri naxan foxy ra, a doxoxi Isa bun ma, sose ragoroxi a ma, a bara yalan. Na naxa e ragaaxu.

³⁶ Naxee nu bara a to Isa jinne keri xeme foxy ra ki naxe, e naxa a tagi raba birin be.

³⁷ Na temui, Gadarakae birin naxa Isa mayandi a xa keli e xonyi, barima gaaxui nu bara e suxu ki fanyl. Na kui, Isa naxa baki kunkui kui, a xa gibilen.

³⁸ Ninne kerixi xeme naxan foxy ra, a naxa Isa mayandi a e birin xa lu a ra. Kono Isa naxa a ragbilen, a a masen a be,

³⁹ «Gibilen i xonyi. Ala fe naxan birin nabaxi i be, sa na dentege sa.» Xeme naxa siga, a sa na taa birin isa. Isa naxan nabaxi a be, a naxa sa na tagi raba birin be.

Di gine nde rakelife faxe ma

nun gine gbete rayalanfe

(Matiyu 9:18-26, Maraki 5:21-43)

⁴⁰ Isa to gibilem naakiri ma, jama birin nu a mamefe. E naxa a ralan.

⁴¹ Salide yarerati nde naxa fa a xon naxan nu xili Yayiru. A naxa fa a suyidi Isa be, a a mayandi a xa siga a xonyi,

⁴² barima a xa di gine kerenyi nu fa na faxafe ne. A je konti nu bara je fu nun firin jondon li.

Isa to nu sigafe Yayiru xonyi, jama gbegbe nu na a xetenfe.

⁴³ Gine nde nu na e ya ma naxan xa kike wali mu nu a itima je fu nun firin bun ma, mixi yo mu no a dandande.

⁴⁴ Na gine naxa fa Isa xanbi ra, a a belexe din a xa donma sanbunyi ra. Keren na, a xa kike wali naxa dan.

⁴⁵ Isa naxa maxon, «Nde dinxi n na?» Birin to a fala a e tan mu a ra, Piyeri naxa a fala Isa be, «Karamoxo, jama i rabilinxi, birin nan i xetenfe!»

⁴⁶ Kono Isa naxa a masen, «Mixi nde bara din n na, barima n a kolon senbe nde bara mini n fate.»

⁴⁷ Gine to a kolon a a mu nu nomma a noxunde, a naxa fa a serenma, a suyidi Isa be. A a belexe dinxi a ra fe naxan ma, a man yalanxi a ikorexi ra ki naxe, a naxa na birin tagi raba jama ya xori.

⁴⁸ Isa naxa a masen a be, «N ma di gine, i xa danxaniya bara i rayalan. Siga bojresa kui.»

⁴⁹ Isa to nu woyenfe, mixi nde naxa fa kelife salide yarerati xonyi, a a fala a tan Yayiru be, «I xa di gine bara faxa. I naxa karamoxo tooro sonon.»

⁵⁰ Isa to a me, a naxa a masen Yayiru be, «I naxa gaaxu. I xa danxaniya tun. I xa di kisima ne.»

⁵¹ Isa to Yayiru xonyi li, a mu tin mixi yo xa so banxi kui fo Piyeri, Yaya, Yaki, di gine baba nun a nga.

⁵² Isa to a to birin nu wafe di gine xa fe ra sunnunyi kui, a naxa a masen e be, «Wo naxa wa. Yi di gine mu faxaxi xe, a na xife ne.»

⁵³ Nama naxa yo Isa ma, e a mayele, barima e nu a kolon a temedi bara faxa.

⁵⁴ Kono Isa naxa temedi belexe susu, a a fala a be a xui itexi ra, «N ma di, kelil!»

⁵⁵ A nii naxa gibilem a i, a keli keren na. Isa naxa a fala e be e xa done se fi a ma.

⁵⁶ Temedi barimae de nu ixaraxi, kono Isa naxa a matintin e ra fa a fala, a fe naxan nabaxi, e naxa a fala mixi yo be.

9

*Isa a foxirabire fu nun firinyie xeefe
(Matiyu 10:5-42, Maraki 6:7-12)*

¹ Isa to a foxirabire fu nun firinyie malan, a naxa senbe nun noe fi e ma alako e xa no jinne keride mixie foxy ra, e man xa no furema mooli birin nayalande.

² A naxa a xee mixie kawandide Ala xa mangeya niini xa masenyi ra, e man xa furemae rayalan.

³ A naxa a masen e be, «Wo ne biyaasima, wo naxa sese xanin wo xun ma, alo xuli, gbonfoe, taami, kobiri, xa na mu a ra donna firin nde.

⁴ Wo na so banxi naxan kui, wo xa yigiyia mennyi ne han wo sa sigama taa gbete temui naxe.

⁵ Xa na taakae mu wo rasene, wo xa keli naa. Wo xa mennyi bende rakancon wo

sanyie ra, a xa findi seedejoxoya ra e be, wo bara e rabolo.»

⁶ Na kui, Isa foxirabiree naxa siga, e sa taae birin isa. E nu mixie kawandima Ala xa xibaaru fanyi ra, e nu furemae rayalan yire birin.

*Mangs Herode ifuxi Isa xa fe ra
(Matiyu 14:1-12, Maraki 6:14-29)*

⁷ Galile mange Herode to fe birin me naxee nu rabafe a xa boxi ma, a naxa ifu Isa xa fe ra, barima ndee nu a falama a Yaya Xunxa nan kelixi faxe ma,

⁸ ndee a fala a Annabi Eliya nan gblenxi, ndee a fala a namijonme gbete naxan nu na dunijne temui dangixi, na nan man kelixi.

⁹ Herode naxa a fala, «Yaya tan, n bara na xunyi bolon a de i. Kono nde fa yi tan na, n naxan xa fe mema yi ki?» Na kui, a naxa so katafe a xa Isa to.

*Isa donse fife mixi wulu suuli ma
(Matiyu 14:13-21, Maraki 6:30-44)*

¹⁰ Xeerae to gblen, e fe naxee rabaxi, e naxa a birin dentege sa Isa be. A fan naxa e xanin Betesayida e xa lu e xati ma yire keran.

¹¹ Kono jama to a kolon, e naxa bira Isa foxy ra. A fan naxa e ralan, a woyen e be Ala xa mangeya niini xa fe ra, a furemae rayalan.

¹² Nunmare to so folo, Isa foxirabire fu nun firinyie naxa e maso a ra, e a fala a be, «Nama rayensen alako e xa sa so taae nun daaxae naxee na be rabilinyi, e xa sa yigiyadee nun donsee fen, barima won na wula ne yi ki.»

¹³ Isa naxa a fala e be, «Wo tan nan xa donse fi e ma.» A foxirabiree naxa a yaabi, «Sese mu na muxu yi bafe taami suuli nun yexxe firin na. Ka muxu tan nan xa siga donse sarade yi jama birin be?»

¹⁴ Mixie naxee nu na naa, xemee konti naxa siga han wulu suuli jondon.

Isa naxa a fala a foxirabiree be, «Wo a fala mixie be e xa doxo e tongo suuli suuli ma.»

¹⁵ E fan naxa a raba na ki, e mixi birin nadoxo.

¹⁶ Isa naxa na taami suuli nun na yexxe firin tongo, a a ya rate koore ma, a fa Ala nuwali sa. A naxa taamie igira, a fa e so a foxirabiree yi ra, alako e xa e itaxun jama ma.

¹⁷ Nama birin naxa e dege han e wasa. Donse donxoe xuntunyie to matongo, debe fu nun firin nan nafe.

Piyeri Isa kolonfe Ala xa Mixi Sugandixi ra,

nun Isa a xa faxe nun marakeli xa fe masenfe

(Matiyu 16:13-28, Maraki 8:27-30)

¹⁸ Loxo nde Isa nu na Ala maxandife a xati ma. A foxirabiree fan nu na naa. A naxa e maxorin, a naxe, «Mixie munse falama n ma fe ra? Nde lanxi n ma?»

¹⁹ E naxa a yaabi, «Ndee a falama, Annabi Yaya Xunxa. Ndee a falama, Annabi Eliya. Ndee a falama, namijonme gbete naxan faxa waxati dangixi, na nan man kelixi.»

²⁰ Isa man naxa e maxorin, «Kono wo tan naxe di? Nde n na?» Piyeri naxa a yaabi, «Ala xa Mixi Sugandixi nan na i ra.»

²¹ Isa naxa a matintin e ra, a e yamari, e naxa a xa fe fala mixi yo be.

²² A man naxa a masen e be, «Fo Adama xa Di xa toore gbegbe soto. Yuwifie xa forie, serexedube kuntigie, nun seriye karamokhoe mu fama lade a ra, e a faxama ne, kono a man xa keli faxe ma a xi saxan nde.»

²³ Isa naxa a masen birin be, «Xa mixi wa birafe n foxy ra, a xa tondi a yete ma, a xa tin toore nun faxe ra loxoe birin, a bira n foxy ra.

²⁴ Mixi naxan wama a yete rakisife, na kanyi loema ne. Naxan a yete raloema n tan ma fe ra, na kanyi kisima ne.

²⁵ Dunija birin sotose munse fanma mixi ma, xa a sigama yahannama?

²⁶ Naxan yo yaagima n tan nun n ma woyenyi xa fe ra, n tan Adama xa Di fama a nore kui temui naxe nun a Baba Ala nun a xa maleke seniyenxie xa nore, n fan yaagima ne na kanyi xa fe ra.

²⁷ N xa nondi fala wo be, mixi ndee tixi wo ya ma be, naxee mu faxama fo e Ala xa mangeya niini to.»

Isa norofe

(Matiyu 17:1-3, Maraki 9:1-13)

²⁸ Yi masenyi dangi xanbi xi solo masaxan jondon, Isa naxa Piyeri, Yaya, nun Yaki xanin geya fari Ala maxandife.

²⁹ Isa to nu Ala maxandife, a yatagi naxa masara. A xa dugie fan naxa fiixe alo naiyalanyi.

³⁰ Na temui, Annabi Munsa nun Annabi Eliya naxa mini e ma, e nun Isa naxa woyen.

³¹ E mini nore xungbe nan kui, e nu woyenfe Isa be a xa faxe xa fe ma, naxan nu fafe kamalide Darisalamu.

³² Xi xoli nu bara na Piyeri nun a booree ra, kono e to xunu, e naxa Isa xa nore to, a nun na xeme firin naxee nu na a fe ma.

³³ Na xeme firinyie to nu kelife Isa xun, Piyeri naxa a fala a be, «Marigi, fe fanyi na a ra muxu to na be yi ki. Muxu xa lingira saxan yailan, keren i gbe, keren

Annabi Munsa gbe, keren Annabi Eliy়া gbe.» Piyeri mu nu a kolonxi a nu sese naxan falafe.

³⁴ A to nu na woyenfe, nuxui naxa goro e ma. Piyeri nun a booree naxa gaaxu e to a to nuxui bara din e ma.

³⁵ Xui nde naxa mini nuxui kui, a a masen, «N ma Di nan ya, n ma Mixi Sugandixi. Wo wo tuli mati a ra.»

³⁶ Na xui to ge woyende, e naxa Isa to a keren. A foxirabiree fe naxan toxi e ya ra, e naxa dundu a fe ma, e mu a fala mixi yo be na waxati.

*Isa jinne kerife dimedi nde foxy ra
(Matiyu 17:14-23, Maraki 9:14-32)*

³⁷ Na kuye iba, Isa nun a foxirabiree naxa goro geysa fari, jama gbegbe naxa fa a ralande.

³⁸ Na temui, xeme nde naxa a xui ite jama tagi Isa mayandife ra, «Karamoxo, yandi, fa n ma di xeme mato, barima yi di kerenyi nan na n be!»

³⁹ A mato, jinne nan na a foxy ra. A na keli a ra, a sonxoma ne, a a raketun a ra, n ma di dexunfe nu fa mini. A mu a bepinma mafuren, fo a ge a rahalakide.

⁴⁰ N bara i foxirabiree mayandi e xa yi jinne keri a foxy ra, kono e mu noxi.»

⁴¹ Isa naxa e yaabi, «Wo tan bɔnsoe danxaniyatare, wo kobi. N xa lu wo seeti ma han mun temui? N xa ti wo bun ma han mun loxoe? Wo fa na di ra n xon.»

⁴² A jan mu nu Isa yire li sinden, jinne naxa di rabira boxi ma, a a raketun a ra. Kono Isa to jinne yamari, di naxa yalan, Isa fa a ragbilen a baba ma.

⁴³ Nama birin naxa kaaba Ala xa senbe ma.

*Isa a xa faxe xa fe masenfe a sanmaya firin nde
(Matiyu 17:22-23, Maraki 9:30-32)*

Birin to nu kaabaxi Isa wali foxy birin ma, a naxa a fala a foxirabiree be,

⁴⁴ «Wo tan xa yi masenyi nan name a fanyi ra: Adama xa Di sama ne mixie belexe.»

⁴⁵ Kono e mu na woyenyi fahaamu, barima a nu bara noxun e ma alako e naxa a kolon. E man mu suusa Isa maxorinde a ma.

Mixi naxan tide gbo

(Matiyu 18:1-11, Maraki 9:33-50)

⁴⁶ Isa foxirabiree naxa so woyenyi kui, e xa a kolon naxan tide gbo e ya ma.

⁴⁷ Kono Isa to nu e boje ma fe kolon, a naxa dimedi nde tongo, a a ti a fe ma.

⁴⁸ A naxa a masen e be, «Mixi yo naxan yi dimedi mooli rasenema n xili ra, na kanyi bara n tan yete yati rasene. Mixi yo naxan n tan nasene, na kanyi bara n

xeme fan nasene. Naxan findixi mixi xuri ra wo birin ya ma, a tan nan tide gbo.»

*Findife Isa foxyrabiree ra
(Maraki 9:38-41)*

⁴⁹ Yaya naxa a yaabi, «Karamoxo, muxu bara xeme nde to a jinne kerima mixi foxy ra i xili saabui ra. Muxu bara kata a xa ba na ma, barima a mu biraxi won foxy ra.»

⁵⁰ Isa naxa e yamari, «Wo naxa a raton, barima xa naxan mu kelixi wo xili ma, na tan na wo tan na be.»

Samari taa nde tondife Isa rasenede

⁵¹ Waxati to nu bara makore Isa xa te koore, a naxa nate tongo a xa Darisalamu kira suxu.

⁵² A naxa mixi ndee xee a ya ra. E to siga, e naxa so Samari taa nde e xa sa yigiyi nde fen a be.

⁵³ Kono naakae mu tin a rasenede barima a nu sigafe Darisalamu ne.

⁵⁴ A foxirabiree Yaya nun Yaki to na fe to, e naxa a fala a be, «Marigi, muxu xa yaamari fi te xa goro keli koore, a xa e raton?»

⁵⁵ Kono Isa naxa a ya rafindi e ma, a woyen xoroxoe fala e be.

⁵⁶ Na temui, e naxa siga taa gbete.

*Birafe Isa foxy ra
(Matiyu 8:19-22)*

⁵⁷ E to nu kira xon ma, xeme nde naxa fa a fala Isa be, «I siga dede, n na i foxy ra.»

⁵⁸ Isa naxa a yaabi,

«Xulumase xima yili kui.

Xoni xima a tee kui.

Kono dede mu na Adama xa Di be a a xunyi sama dennaxe.»

⁵⁹ Isa man naxa a masen mixi gbete nde be, «Bira n foxy ra.» Kono a kanyi naxa a yaabi, «Marigi, a lu n xa siga, n xa sa n baba ragata sinden.»

⁶⁰ Isa naxa a yaabi, «A lu faxamixie nan xa e xa faxamixie ragata. I tan xa siga, i xa sa mixie kawandi Ala xa mangeya niini ra.»

⁶¹ Mixi gbete fan naxa a fala a be, «Marigi, n birama ne i foxy ra, kono a lu n xa siga n xonyi, n xa sa n jungu n ma mixie ma.»

⁶² Kono Isa naxa a yaabi, «Mixi yo naxan saari susuma a nu fa a xanbi mato, a kanyi mu daxa a xa wali suxu Ala xa mangeya niini be.»

10

Isa a foxyrabiree tongo solofera a nun firin xee

¹ Yi fee dangi xanbi, Marigi naxa mixi gbete sugandi, mixi tongo solofera a nun firin. A naxa e xee firin firin na, e xa siga a ya ra taa birin kui a nun yire birin a tan yete nu fafe sigade dennaxe.

² A naxa a masen e bε, «Xε xaba wali belebele nan na, kono walikee tan xurun. Wo xε kanyi maxandi alako a xa walikε rasanba a xa xε xabade.

³ Wo siga. N na wo xεεfe ne alo yεxεeyore naxee soma wula baree tagi.

⁴ Wo naxa kɔbiri, gboñføe, xa na mu a ra sankiri xanin wo xun ma. Wo naxa bu mixie xεebu ra kira xon ma.»

⁵ «Wo nu so banxi naxan kui, beenun wo xa se gbete fala wo xa a masen sinden, «Ala xa bojøesa fi yi foxyøe ma.»

⁶ Xa bojøesa mixi nde sabatixi naa, Ala wo xa duba suxuma ne a bε, kono xa na mixi mooli mu na, Ala wo xa duba ragbilemena wo tan nan ma.

⁷ Wo xa lu na banxi kerenyi nan kui. E se naxan soma wo yi ra, wo xa a don, wo xa a min, barima a lanma walikee xa a sare soto. Wo naxa keli na banxi kui wo xa sa yigiyi banxi gbete.»

⁸ «Wo nu so taa naxan yo kui e naxa wo rasene, e na naxan so wo yi ra, wo xa na don.

⁹ Wo xa na furemae rayalan, wo a masen naakae bε, «Ala xa mangeya niini bara makore wo ra.»

¹⁰ Kono wo nu so taa naxan yo kui e mu wo rasene, wo xa siga taa tagi ne, wo a masen mixie bε,

¹¹ «Hali wo xa taa xube naxan kankanxi muxu sanyie ra, muxu bara a rakonkon a xa findi seedejøxøya ra naxan baxi wo xili ma. Kono wo xa a kolon ne, a Ala xa mangeya niini bara makore.»

¹² N xa a fala wo bε, kiiti sa loxøe, kiiti fanma Sodoma bε dangife na taa ra.»

*Taa danxaniyataree xa gbaloe
(Matiyu 11:21-24)*

¹³ «Gbaloe na wo bε, Korasinkae! Gbaloe na wo fan bε, Betesayidakae! Kaa-banako naxee raba wo tagi, xa nee sa raba Tire nun Sidon ne nu, a a lima e tan bara tuubi nu a rakuya, e døxø sunnun domna ragoroxi e ma, e te xube maso e ma e xa tuubi tonxuma ra.

¹⁴ Kiiti sa loxøe xørcøkøma wo tan ma dangi Tirekae nun Sidønkae ra.

¹⁵ I tan Kapørenamu go, i løxø a ma a i tema han ariyanna kui? Ade, i ragoroma ne han yahannama.»

¹⁶ Isa man naxa a fala a foxirabiree bε, «Naxan na a tulì mati wo ra, a kanyi a tulì matixi n tan nan na. Naxan na tondi lade wo ra, na kanyi tondixi lade n tan nan na. Naxan na tondi lade n tan na, na kanyi tondixi lade n xεema nan na.»

Isa foxirabiree tongo solofera a nun firinyie gbilenfe

¹⁷ Isa foxirabiree tongo solofera a nun firin naxa gbilen seewa kui, e a fala a bε,

«Marigi, muxu na yaamari fi i xili ra, hali jinnee, e muxu xui rabatuma.»

¹⁸ Isa naxa a masen e bε, «N bara Sentane to bira ra keli koore ma alo seyamakønyi.

¹⁹ A mato, n bara noε fi wo ma wo xa jere boximase nun tali ma, n noε fi wo ma yaxui Sentane xa senbe birin xun. Na birin kui, sese mu wo toma.

²⁰ Kono wo naxa seewa xε jinnee to wo xui rabatuma. Wo xa seewa ne barima wo xili sεbxi ariyanna.»

*Isa seewafe Ala sagee ra
(Matiyu 11:25-27, 13:16-17)*

²¹ Na waxati, Isa naxa seewa Ala Xaxili Senyenxi saabui ra, a a fala, «Baba Ala, koore nun boxi Marigi, n bara i tantu i to yi fee noxunxi lonnilarae nun xaxilimae ma, i e masen dimedie bε. Iyo, n Baba, n bara i tantu barima i kenen fe nan ya.»

²² «N Baba bara fe birin taxu n na. Mixi yo mu Ala xa Di kolon, fo Baba Ala. Mixi yo mu Baba Ala kolon, fo Ala xa Di, a nun Ala xa Di nu tin a masende naxan bε.»

²³ A naxa a ya rafindi foxirabiree ma, a a fala e bε e xati ma, «Seewe na mixi bε, naxan fee toma wo ya naxan toxi!»

²⁴ N xa a fala wo bε, namiponme nun mange wuyaxi bara wa e xa fee to wo na naxee tofe, kono e mu a to. E bara wa e xa fee me wo na naxee mεfe, kono e mu a me.»

Yaamari naxan tide gbo a birin bε,

*nun Samarika mixi fanyi nde xa taali
(Matiyu 22:34-40, Maraki 12:28-34)*

²⁵ Løxø nde, seriye lønnila nde to nu wama Isa matofe, a naxa ti, a a fala a bε, «Karamøxo, a lanma n xa munse raba alako n xa abadan kisi soto?»

²⁶ Isa fan naxa a maxorin, «Munse sεbxi Munsa xa seriye kui? I a fahaamuxi di?»

²⁷ Seriye lønnila naxa a yaabi, «I xa Ala xanu i bojøe birin na, i nii birin na, i senbe birin na, a nun i xaxili birin na. I man xa i ngaxakerenyi xanu alo i i yete xanuxi ki naxøe.»

²⁸ Isa naxa a fala a bε, «I xa yaabi fan. Xa i na raba, i kisima ne.»

²⁹ Kono seriye lønnila to nu wama a tan xa kolon tinxintøe ra, a man naxa Isa maxorin, «Kono nde findixi n ngaxakerenyi ra?»

³⁰ Isa naxa wøyenyi tongo, a a yaabi, «Xεme nde nu na kira xon kelife Darisalamu gorofe ra Yeriko. Munjetie naxa dutun a ma, e a xa dugie birin ba a ma, e a bønbø, e a lu alo faxamixi.

³¹ A naxa a li, serexedubē nde nan nu fafe na kira xōn ma. A to na xēmē to saxi kira ra, a naxa dangi kira seeti boore ra.

³² Na mōoli man na, Lewi di nde fan naxa fa kira xōn ma. A to na li, a xēmē to saxi kira ra, a fan naxa dangi kira seeti boore ra.»

³³ «Kōno Samarika nde fan naxa fa a xā biyaasi kui, a na xēmē li kira ra. A to a to, a naxa kinikini ki fanyi.

³⁴ A to a maso a ra, a naxa ture nun weni sa a xa fie ma, a e maxiri. A naxa a tongo, a a sa a xa sofale fari. A naxa a xanin yigiyi banxi nde kui, a meenī a ma.

³⁵ Na kuye iba, a naxa gbeti kōbiri kole firin so na yigiyi banxi kanyi yi ra, a a fala a bē, «Mēenī yi xēmē ma. Xa i kōbiri ba a xa fe ra dangi yi ra, n man ne dangima be n na kōbiri ragbilenma i ma.»»

³⁶ Isa naxa fa seriye lonnilla maxōrin, «Yi mixi saxanyi ya ma, nde findixi ngaxakerenyi ra na xēmē be mujetie dutun naxan ma?»

³⁷ Seriye lonnilla naxa a yaabi, «Naxan kinikini a ma.» Isa naxa a masen a bē, «I fan xa na mōoli nan naba.»

Marata nun Mariyama xōnyi

³⁸ Isa nun a foxirabiree to so taa nde kui, gine nde naxa e yigiyi naxan xili Marata.

³⁹ A xunya ginēma fan nu na naxan nu xili Mariyama. Na naxa sa dōxō Marigi seeti ma, a a tulī mati a xa masenyi ra,

⁴⁰ kōno Marata tan ya koto nu mōxi a xa xōjnee bun tife ra. Na kui, Marata naxa sa a fala Isa bē, «Marigi, i mu n xunya toxī? A bara wali birin lu n tan keren ma. Wōyēn a bē, a xa fa n mali.»

⁴¹ Marigi naxa a yaabi, «Marata, Marata, i kontōfilixi, i man ya koto mōxi fe gbegbe ma,

⁴² kōno i hayi na fe keren peti nan ma. Mariyama tan, a tan nan fe fanyi sugandixi. Na man mu bama a yi feo!»

11

Ala maxandife

(Matiyu 6:9-13, 7:7-11)

¹ Lōxō nde, Isa nu na Ala maxandife yire nde. A to ge, a foxirabiree nde naxa a fala a bē, «Marigi, muxu tinkan Ala maxandide alo Yaya a foxirabiree tinkanxi ki naxē.»

² Isa naxa a masen e bē, «Wo ne Ala maxandima, wo xa a fala, «Baba Ala, dunijna birin xa i xili seniyenxi kolon.

I xa mangeya niini xa fa.

³ Baloe fi muxu ma loxōe birin, muxu hayi na naxan ma.

⁴ Dijne muxu xa yunubie ma, barima muxu fan dijne ma mixie haake ma, naxan yo bara fe kobi niya muxu ra.

I naxa muxu ti maratantanyi kira xōn.»»

⁵ Isa man naxa a masen e bē, «Xa a sa li, wo ya ma mixi nde naxa siga a boore nde xōn kōe tagi, a a fala a bē, «N boore, taami saxan doni n be,

⁶ barima xōrē nde nan faxi n be keli biyaasi, a fa li donse yo mu na n naxan soma a yi.»»

⁷ «Xa a sa li go, banxi kanyi a yaabi, «Ba n tōrōfē! Naade balanxi, n tan nun n ma die birin saxi. N mu noma kelide fa n xa taami so i yi!»

⁸ N xa a fala wo bē, banxi kanyi mu kelima a xa a boore malī e xa dōxōbooreya ma. Kōno a boore xa lilixirinyi tan, na nan a niyama banxi kanyi xa keli, a a boore hayi birin fan.»

⁹ «N xa a fala wo bē, wo maxandi ti, wo a sotōma ne. Wo fenyi ti, wo a toma ne. Wo naade kōnkōn, a rabima ne wo bē.

¹⁰ Mixi naxan birin maxandi tima, a a sotōma ne.

Mixi naxan se fenma, a a toma ne.

Mixi naxan naade kōnkōnma, a rabima ne a bē.»

¹¹ «Baba mundun na wo ya ma naxan xa di yexē maxōrinma a ma, a sa boximase so a yi ra?»

¹² Xa a sa toxēlē nan maxōrin wo ma, wo nōma tali sode a yi ra?

¹³ Xa wo tan mixi kobie fata se fanyie fide wo xa die ma, Baba Ala naxan na ariyanna, a dangi wo ra pon! A a Xaxili Seniyenxi fima ne a maxandimae ma.»

Ala Xaxili Seniyenxi matandife

(Matiyu 12:22-37, Maraki 3:20-27)

¹⁴ Isa naxa jinne nde keri xēmē foxō ra naxan nu bara a kanyi findi boboe ra. Isa to na jinnee keri, boboe naxa wōyēn, nōma naxa kaaba.

¹⁵ Kōno mixi ndee nu na e ya ma, nee a fala, «A jinnee kerima jinnee mange Belesebulu nan saabui ra.»

¹⁶ Mixi gbetee naxa gantanyi sa a ya ra a maxōrinfē ra Ala xa tonxuma nde ma.

¹⁷ Isa to e xa majoxunyi birin kolon, a naxa a masen e bē, «Lantareya na mangeya naxan kui, a mu buma. Denbaya lantaree fan, e kanama ne.

¹⁸ Sentane xa mangeya nōma bude xa lantareya na a kui? Wo naxe a n jinnee kerima Belesebulu saabui nan na.

¹⁹ Xa n tan jinnee kerima Belesebulu nan saabui ra, wo tan xa mixie fa e kerima nde saabui ra? Na kui, e tan nan yati wo makiitima.

²⁰ Kōno xa n tan jinnee kerima Ala senbē nan saabui ra, Ala xa mangeya niini yati nan bara wo li.»

²¹ «Xa sənbəma a xa banxi kantama geresose ra, a harige birin na kantari nan kui.

²² Kono xeme gbete na fa naxan sənbə gbo a bə, a nəma ne a ra, a a xa geresosee ba a yi a nu laxi naxee ra, a a harige birin itaxun mixi gbeteer ra.»

²³ «Mixi naxan mu n foxo ra, a tixi n kanke ne. Naxan mu n malima mixi sətode, a na mixie rayensenfe ne.»

*Ninne gbilenfe a sabatide fori
(Matiyu 12:43-45)*

²⁴ «Ninne na gbilen mixi foxo ra, a sigama yire maxare lingira gbete fende, kono a mu a toma. Na temui a a falama a yete bə, «N xa gbilen n ma banxi kui n kelixi dənnnaxe.»

²⁵ A na gbilen menni, a a lima ne na banxi makəxi, a raxunmaxi a fanyi ra.

²⁶ Na temui, a sigama ne a sa fa ninne soloferre gbeteer ra naxee jaaxu a bə, e birin so na banxi kui, e sabati naa. Na kui, na mixi xa fe jaaxuma ne dangife singe ra.»

Səewe na mixi naxee bə

²⁷ Isa to nu yi fee falafe, gine nde naxa a xui ite jama tagi, «Səewe na gine bə naxan i bari, a xijə fi i ma!»

²⁸ Kono Isa naxa a yaabi, «Səewe na mixie nan bə naxee Ala xa masenyi raməma, e a rabatu.»

*Annabi Yunusa xa tənxuma
(Matiyu 12:38-42)*

²⁹ Nama to nu Isa xətenfe, Isa naxa a masen e bə, «To mixie kobi. E wama tənxuma makaabaxi tofe, kono tənxuma yo mu fima e ma bafe Annabi Yunusa xa tənxuma ra.

³⁰ Annabi Yunusa findi tənxuma ra Ninewekae bə ki naxə, Adama xa Di fan findima tənxuma ra na ki ne yi waxati mixie bə.

³¹ Kiiti ləxəs, Seeba mang gine fan tima ne e nun to mixie, a seudepoxoya ba wo xili ma, barima a tan fa ne kelife yire makuye Sulemani xa lənni rameđe, a fa li naxan na wo yire yi ki be, a tide gbo Sulemani bə.

³² Kiiti sa ləxəs, Ninewekae fan kiiti tinxinxi sama ne yi waxati mixie ma, barima Ninewekae tuubi Yunusa xa kawandi nan saabui ra, kono yakəsi mixi nde na be naxan xa fe gbo Annabi Yunusa bə.»

*Danxaniya xa naiyalanyi
(Matiyu 5:15, 6:22-23)*

³³ «Mixi yo mu lanpui radexəma a man fa a noxun yire nde, xa na mu a ra a debe felen a xun. A a dəxəma lanpui dəxəse nan fari alako naxee soma banxi, e xa a te dəxe to.»

³⁴ «I ya nan na i fate xa lanpui ra. Xa i ya fan, i fate birin iyalanma ne, kono xa i ya mu fan, i fate luma dimi nan kui.

³⁵ Na kui, i majoxun ki fanyi xa naiyalanyi naxan na i bəjəne kui mu findixi dimi ra.

³⁶ Xa i fate birin iyalanxi, dəde mu fa na dimi kui, a birin luma ne naiyalanyi kui alo lanpui dəxe na ti i ma.»

Diiñela kobia

(Matiyu 23:1-39, Maraki 12:38-40)

³⁷ Isa to ge woyende, Fariseni nde naxa Isa maxorin e xa sa e dəge. Isa to so Fariseni xonyi, a naxa a magoro.

³⁸ Fariseni naxa kaaba, a to a to Isa mu a belexe raxa Yuwifie xa naamunyi ki ma beenun a xa a dəge.

³⁹ Na kui, Marigi naxa a fala a bə, «Wo tan Farisenie, wo pəoti nun piletli fari maxama e xa raseniyen, kono mixi see munafe nun seniyentareja nan tun na wo bəpə ma.

⁴⁰ Wo tan xaxilitaree! Wo mu a kolon Ala naxan se fari daa, a tan nan mixi bəjəne fan daa?

⁴¹ Xa wo setare ki baloe ra naxan na wo xa piletie kui, wo xa fe birin naseniyenma ne.»

⁴² «Gbaloe na wo bə, wo tan Farisenie! Wo sansi xunxurie birin farile bama, ałs salaxui nun gbengbe, kono wo gbilenxi tinxinyi nun Ala xanufe foxo ra. A lanma ne nu wo xa na seriye hagigəe rabatu, wo man mu neemu boore seriye xunxurie fan ma.

⁴³ Gbaloe na wo bə, wo tan Farisenie! Barima a rafanxi wo ma, wo xa dəxəo binye yire salide banxi kui, mixie man xa nu wo xəsəbu taa kui binye xəsəbuie ra.

⁴⁴ Gbaloe na wo bə, barima wo maniyaxi gaburie nan na naxee mu matonxumaxi, mixie jəremə naxan fari e mu a kolon!»

⁴⁵ Seriye lənnila nde naxa a fala a bə, «Karaməxə, i to yi fee falama yi ki, i na muxi fan nasotofe ne.»

⁴⁶ Isa naxa a yaabi, «Gbaloe na wo fan bə, wo tan seriye lənnilə! Barima wo kote dəxəma mixi xun ma naxan xanin xəno ki fanyi, kono wo tan mu tinma e malide hali wo belexesole keren na.

⁴⁷ Gbaloe na wo bə, barima wo gaburi fanyie yailanma namijənmee bə, a fa li wo benbae nan e faxa!

⁴⁸ Na kui, wo bara findi wo benbae xa kewalie seede ra, e xa na kewalie man bara wo kənən, barima e tan bara namijənmee faxa, wo fan na namijənmee xa gaburie raxummama.

⁴⁹ Na nan a ra, Ala xa lənni fan a masenxi ne, «N namijənmee nun xərəae

rasanbama n̄e e ma, e tan ndee faxa, e ndee paxankata.»

⁵⁰ Na kui, namijōnmee birin wuli naxan filixi kabi dunijna fōlē, yi waxati mixie nan a sare firma,

⁵¹ kelife Habilo wuli ma han Sakari, naxan faxa serexebade nun hōrōmōbanxi tagi. Iyo, n̄ xa a fala wo be, to mixie nan a birin sare firma.

⁵² Gbaloe na wo be seriye karamoxoe, barima wo bara saabi tongo naxan lan a xa lonnī naade rabi. Kono wo mu soma, wo man mu timma mixi gbeté fan xa so naa.»

⁵³ Isa to keli naa, Farisenie nun seriye karamoxoe naxa ti folo a kanke a xōne ra. E naxa maxorinyi mōoli birin ti a ma,

⁵⁴ alako e x̄a a susu tantanyi nde kui.

12

Isa a fōxirabiree rasife

(Matiyu 10:26-33, 12:32, 10:19-20)

¹ Yi fee nu dangife temui naxe, mixi wulu wulu nan nu bara e malan, han e nu e bore maboronfe. Isa wōyēn fōlō a fōxirabiree nan singe be, a naxe, «Wo wo yete ratanga Farisenie xa lebini ma, naxan findixi filankafujia ra.

² Fefe noxunxi mu na naxan mu fama makēnende, gundo yo mu na naxan mu fama kolonde.

³ Na kui, wo naxan yo falama kōe ra, a mema ne yanyi ra. Wo fefe makoyikoyima banxi kui, dunijna birin fama rakolonde a ra kene ma.»

⁴ «N booree, n̄ xa a fala wo be, wo naxa gaaxu mixie ya ra naxee nōma mixi fate bēnde faxade, kōno e mu nōma fefe ra na xanbi ra.

⁵ N̄ xa a masen wo be, a lan wo xa gaaxu naxan ya ra. Wo xa gaaxu Ala nan ya ra, barima a tan nan mixi faxama, a tan nan man nōma mixi wolide yahannama. Iyo, n̄ xa a fala wo be, a lanma wo xa gaaxu a tan nan ya ra.»

⁶ «Turunna suuli xa mu sarama batanka firin na? Kōno Ala tan mu nēemuma e sese ma.

⁷ Hali xunsexe naxan na wo xunyi ma, Ala a birin konti kolon. Wo naxa gaaxu, barima wo munafanyi gbo dangi turunna xoni gali ra.»

⁸ «N̄ xa a fala wo be, mixi yo naxan n̄ kolonma a Marigi ra adamadie ya ma, n̄ tan Adama xa Di fan na kanyi kolonma ne Ala xa malekee ya i.»

⁹ Kōno naxan na tondi n̄ kolonde adamadie ya i, n̄ fan tondima ne na kanyi kolonde Ala xa malekee ya i.»

¹⁰ «Mixi naxan birin wōyēn kobi falama Adama xa Di xa fe ra, na yunubi nōma ne xafaride na kanyi be, kōno mixi naxan Ala

Xaxili Seniyenxi rasotoma, na yunubi tan mu nōma xafaride na kanyi be.»

¹¹ «E na wo xanin salide kiitisae yire, xa na mu a ra mangasanyi xōn, wo naxa kontofili wo e yaabima ki naxe, xa na mu a ra wo naxan masenma e be,»

¹² barima Ala Xaxili Seniyenxi wo rakolonma ne na waxati yati ma, a lan wo xa naxan fala.»

Banna xaxilitare xa taali

¹³ Mixi nde naxa a fala Isa be nama tagi, «Karamoxo, a fala n̄ taara be a xa muxu ke itaxun, a n̄ gbe so n̄ yi.»

¹⁴ Isa naxa a yaabi, «Nde n̄ findixi kiitisa ra wo xun ma, xa na mu a ra wo ke taxunma ra?»

¹⁵ A man naxa a masen e be, «Wo a i ki fanyi, wo wo yete ratanga xōyife se mōoli birin ma, barima i banna kiyoki, dunijnejigiri tide mu kelima se sotoe xa ma.»

¹⁶ Na xanbi, Isa naxa yi taali sa e be, «Xeme bannaxi nde xa x̄e naxa fan ki fanyi.»

¹⁷ A naxa a majoxun a yete ma, «N̄ munse rabama, barima yire mu n̄ be n̄ nōma n̄ ma donse birin nagatade dennaxe?»

¹⁸ A naxa nate tongo, «N̄ yi nan nabama. N na n̄ ma bilie rabirama ne, n̄ gbetē ti naxee gbo e be. N na n̄ ma donse nun n̄ ma se birin malanma nee nan kui.»

¹⁹ Na temui n̄ na a falama ne n̄ yete be, N̄ bara se gbegbe ragata naxan buma je wuyaxi. N̄ xa n̄ malabu fa, n̄ xa n̄ dege, n̄ xa n̄ min, n̄ xa jēlexin.»

²⁰ Kōno Ala naxa a masen a be, «I tan xaxilitare! To kōe yati ra, i nii bama ne i fate. I naxan birin malanxi, a fa luma nde be?»

²¹ A na na ki ne mixi be naxan se malanma a yete be, kōno a mu bannaxi Ala be.»

Xaxili tife Ala ra

²² Na dangi xanbi Isa naxa a masen a fōxirabiree be, «Na nan a toxi, n̄ xa a fala wo be, wo naxa kontofili baloe xa fe ra wo hayi na naxan ma yi dunijnejigiri kui, xa na mu a ra, dugie xa fe ra wo naxee ragoroma wo fate ma.»

²³ Wo xa dunijnejigiri tide gbo donse be, wo fate tide gbo dugie be.»

²⁴ Wo wo majoxun xaaxae ma. E mu sansi sima, e mu x̄e xabama. Saga nun bili sese mu e yi, kōno Ala e rabaloma. Wo tan tide gbo xonie be pon!»

²⁵ Nde nōma hali xi keren sade a xa simaya xun a xa kontofilife saabui ra?»

²⁶ Xa wo mu nōma na fe lanma ra, wo fa kontofilima fe gbetē ra munfe ra?»

²⁷ «Wo wula sansi fuge tofanyie mato e minima ki naxe. E mu walima, e mu

woligesē yailanma, kōnō n xa a fala wo bē, hali mange Sulemani xa dariye birin kui, a xa sosee mu nu tofan alo na sansi fuge kerēn.

²⁸ Xa Ala wula sansi mēenima yi ki nē, naxan na na to, tina a gan, a mēenima nē wo tan ma dangi na ra pon! Wo xa danxaniya xurun.

²⁹ Wo naxa wo xaxili birin ti donse nun minse ra. Wo naxa kontōfili.

³⁰ Kaafiri birin birama na fe mōoli nan tun foxo ra. Kōnō wo tan Baba Ala a kolon, a wo hayi na na see ma.

³¹ Wo xa Ala xa mangeya niini singe fen. Wo hayi na naxan birin ma, a na fan firma nē wo ma.»

*Harije malanfe ariyanna
(Matiyu 6:19-21)*

³² «Wo naxa gaaxu, wo tan naxee luxi alo n ma xuruse goore lanma, barima a bara wo Baba Ala kenen a xa mangeya niini fi wo ma.

³³ Se naxan na wo yi ra, wo xa sa a mati, wo a kobiri fi setaree ma. Wo xa kobiri booto soto naxan mu kanama, wo harige soto naxan mu jonna, naxan na ariyanna, mujeti mu dennaxe lima, nimasee fan mu kanari sama dennaxe.

³⁴ Wo harige na dennaxe, wo böne fan luma menni nē.»

*Wali suxufe Marigi ya ra
(Matiyu 24:43-51)*

³⁵ «Wo tagi ixirixi nan xa lu a ra, wo xa lanpuie radexxi.

³⁶ Wo xa lu ne a lo mixi naxee e marigi mamefe kelife futixiri xulunyi. A na fa, a naade konkōn, e a rabima nē a bē kerēn na.

³⁷ Seeewe na konyie bē, marigi naxee lima e mu xixi a fa temui. N xa nōndi fala wo bē, marigi yati fama a tagi ixiride, a fa magorode fen a xa na konyie bē, a fa e bun ti.

³⁸ Seeewe na e bē, marigi naxee lima e mu xixi, hali a gblēn kōe tagi, xa na mu a ra a jan dangi na ra.»

³⁹ «Wo xa a fahaamu a fanyi ra, xa banxi kanyi a kolon ne nu mujeti fama temui naxe, a mu a luma mujeti xa so a xonyi.

⁴⁰ Wo fan, wo xa wo tagi ixiri, wo naxa yanfa, barima Adama xa Di fama waxatī nan ma wo joxo mu naxan ma.»

⁴¹ Piyeri naxa a maxorin, «Marigi, i yi taali saxi muxu tan nan bē, ka birin bē?»

⁴² Marigi naxa a yaabi, «Nde luma alo walike xunmati naxan findixi xaxilima dugutēgē ra? A marigi a tima a xa banxi walikee birin xun ma, a xa donse taxun e ra a waxati.

⁴³ Nelexinyi na na konyi bē, naxan marigi a lima na wali ra.

⁴⁴ N xa nōndi fala wo bē, na marigi a harige birin taxuma ne na konyi ra.

⁴⁵ Kōnō xa a sa li go, na konyi a fala a yetē bē, «N marigi buma ne fafe ra», a fa marigi xa konyi xemee nun konyi gineē bōnbō, a xulunyi ti, a siisi?

⁴⁶ Loxō nde fama, a tan konyi mu naxan kolon, a joxō mu saxi naxan ma, a marigi gblēnna ne. A na fa, a na konyi naxankatama ne a jaaxi ra, konyi gblaoe soto e nun kaafirie.»

⁴⁷ «Konyi naxan a marigi sago kolon, kōnō a mu a tagi ixiri, a man mu a sago raba, a fama ne bōnbōe gbegbe sotōde.

⁴⁸ Kōnō naxan mu a marigi sago kolon, xa a bara fe raba a lanma a xa bonbo naxan ma, a mu bōnbōe gbegbe sotoma. A gbegbe bara so naxan yi, a gbegbe man maxorinma ne a ma. A gbegbe bara taxu naxan na, na gbegbe man maxorinma ne a ma, nde man fa sa na xun.»

*Isa faxi fatanyi nan na
(Matiyu 10:34-36)*

⁴⁹ «N faxi te nan sade bōxi ma. A rafanma n ma xa a jan bara dexe!»

⁵⁰ Fo n xa tōrē belebele soto. N böne mu sama fo na kamali temui nahe.

⁵¹ Wo joxō a ma a n faxi bōjesa nan na dunjia? Ade, n faxi fatanyi nan na.

⁵² Keli yi waxati ma, xa mixi suuli na denbaya kui, gere luma mixi saxan nun mixi firin tagi.

⁵³ Baba a xa di xemē gerema nē, di xemē fan a baba gere. Nga a xa di gine gerema nē, di gine fan a nga gere. Mama a xa mamadi gerema nē, mamadi fan a mama gere.»

*Waxati tōnxumae kui kolonfe
(Matiyu 16:2-3)*

⁵⁴ Isa man naxa a fala jnama bē, «Wo na nuxui to a malan na sogegerode, wo a falama kerēn na, «Tune nan kelixi», a fa li na nan man yati rabama.»

⁵⁵ Foye na keli koola ma, wo a falama, «Kuye ifurama ne», a fa li na nan man yati rabama.

⁵⁶ Wo tan filankafuie! Wo fata bōxi nun koore ngingi kui kolonde, kōnō munfe ra wo mu fata yi waxati fee tan tagi rabade?»

*Lanyi xirife sinnanyi ma
(Matiyu 5:25-26)*

⁵⁷ «Munfe ra wo tan yetē mu fe matoma, wo xa a kolon naxan findixi tinxinyi ra?»

⁵⁸ Xa wo nun i kalamu mixi na sigafe kiitisa yire, kata wo xa lanyi xiri kira xon, xa na mu a ra a i bendunma ne han kiitisa xon, kiitisa fan i so kōsibili yi ra, kōsibili i sa geeli.

⁵⁹ N xa a fala i bē, i mu minima menni fo i kobiri birin fi han batanka dōnxoe.»

13

Tuubife

¹ Na temui, mixi ndee naxa dentege sa Isa be a manga Pilati bara Galileka ndee faxa, a e wuli masunbu e xa serexe ra.

² Isa naxa e yaabi, «Wo a majoxunxi ne a na mixie toorxi ne na ki barima e xa yunubi dangi Galileka booree ra?»

³ N xa a fala wo be na mu a ra feo! Kono xa wo mu tuubi, wo birin halakima ne alo e tan.

⁴ Na Darisalamuka fu nun solomasaxanyi go, Silomu koore banxi bira naxee ma? Wo joxo a ma a na toore e lixi ne yunubitoe nan to e ra dangi Darisalamuka boore birin na?

⁵ N xa a fala wo be na mu a ra feo! Kono xa wo mu tuubi, wo birin santomaa ne alo e tan.»

⁶ Isa man naxa yi taali masen e be. «Xore bili to nu sixi xeme nde xa boxi ma, a naxa siga a xa sa a bogi ba, kono a mu sese to a kon na.

⁷ Na kui, a naxa a fala a xa walike be, «A mato, a je saxan nan yi ki n fama xore bogi fende yi xore bili kon na, n mu se to. A side bara findi boxi makanaxi nan na! A sege!»

⁸ Walike naxa a yaabi, «Marigi, i man xa dije toofare xa dangi, alako n xa a rabilinyi buxa, n jaape sa a ma.

⁹ Xa a bogi tamuna, awa. Xa a mu bogi, i a sege.»

Isa gine nde rayalanfe malabu loxoe ma

¹⁰ Malabu loxo nde ma, Isa nu na kawandi tife salide nde kui.

¹¹ A naxa gine nde li naa jinne nu bara naxan kuntin a ra. Kabi je fu nun solomasaxan a mu nu noma a rakelide feo!

¹² Isa to a to, a naxa a xili, a a fala a be, «N nga, i bara fulun yi fure ma to.»

¹³ Isa to a belexe sa a ma, gine naxa a rakeli kerent na, a so Ala matoxo.

¹⁴ Kono Isa to a rayalanxi malabu loxoe ne, salide xunmati naxa xon a ma, a a fala jama be, «Xi senni nan na a daxa mixi xa wali naxan kui. Wo xa fa marayalanyi fende na loxoe ne, kono wo naxa fa malabu loxoe tan ma.»

¹⁵ Marigi naxa a yaabi, «Wo tan filankafuie! Malabu loxoe ma, wo birin mu wo xa ninge xa na mu wo xa sofale fulunma xe a xiride, wo a xanin ye minde?»

¹⁶ Iburahima xa di nan yi gine ra, kono Sentane bara a xiri kabi je fu nun solomasaxan. A mu lanma n xa a fan fulun malabu loxoe ma?»

¹⁷ A to na fala, a yaxui birin naxa yaagi, kono jama tan naxa seewa a xa kaabanako fe birin na.

Konde xori nun lebini xa taalie (Matiyu 13:31-35, Maraki 4:30-32)

¹⁸ Isa man naxa a masen e be, «Ala xa mangeya maniyaxi munse ra? N noma a misaalide tali woyenyi mundun na?»

¹⁹ A luxi ne alo konde xori xurudi xeme naxan si a xa boxi ma. A naxa te, a findi wuri bili ra, xonie fa e tee sa a kon na.»

²⁰ A man naxa a masen, «N xa Ala xa mangeya misaali munse ra?»

²¹ A luxi ne alo lebini, gine naxan sa farin busali tagi xun ma, na fa farin birin nate.»

Naade ixutuxi

(Matiyu 7:13-14, 21-23, 8:11-12)

²² Isa nu sigama kawandi ti ra taae birin kui, a xungbe nun a xuri. Na birin, a nu na Darisalamu kira nan xon.

²³ Mixi nde naxa a maxorin, «Marigi, nondi nan a ra, a mixi gbegbe mu kisima?» A naxa a yaabi,

²⁴ «Wo kata wo xa so naade ixutuxi nan na, barima n xa a fala wo be, mixi wuyaxi katama ne sode naa, kono e mu noma.

²⁵ A waxati a lima banxi kanyi kelima ne a naade balan. Wo tan fama ne tide tande wo nu naade konkona, wo a fala, «Marigi, naade rabi muxu be.» Na temui, a wo yaabima ne, «N mu wo kolon, n mu wo kelide kolon.»

²⁶ Wo man a falama ne a be, «I mixie xaranxi muxu xonyi ne, won birin nan won degexi, won birin nan won min.»

²⁷ Kono a wo yaabima ne, «Xa a fala wo be, n mu wo kolon, n mu wo kelide kolon. Wo keli n ya i, wo tan fe kobi rabae!»

²⁸ Iburahima, Isiyaga, Yaxuba, nun namijonme birin, wo e toma ne Ala xonyi ariyanna, kono wo tan naminima tande, wa nun jinyi raxinyi na dennaxe.

²⁹ Mixie kelima sogetede nun sogegorode, e keli koolla nun yirefanyi biri, e dege Ala xa mangeya niini bun ma.

³⁰ Na kui, xanbiratie findima ne yareratierie ra, yareratierie fan findi xanbiratie ra.»

Isa sunnunfe Darisalamu xa fe ra (Matiyu 23:37-39)

³¹ Na waxati ma, Fariseni ndee naxa fa Isa xon, e a fala a be, «I xa keli be. Siga yire gbete, barima Herode wama i faxafe.»

³² A naxa e yaabi, «Wo siga, wo sa a fala na xulumase koottaxi be, n na jinne kerife mixie foxy ra, n na mixie rayalanfe, to a nun tina. Xi saxan nde ma, n gema ne n ma wali ra.»

³³ Kono fo n xa n jere to, tina nun tina bora, barima a mu lanma tan namijonme xa faxa fo Darisalamu.»

³⁴ «Darisalamu, Darisalamu, taa naxan namijonmee faxama, naxan Ala xa xerae magonoma. Sanmaya wuyaxi n bara wa i

xa die malanfe n yire, alo tōxōe a xa die rasoma a gabutenyi bun ma ki naxē, kōnō wo naxa tondi!

³⁵ Na kui, Ala bara keli wo xa banxi xun ma. N xa a fala wo bē, wo mu n toma sonōn, han wo a falama temui naxē, «Baraka na a bē naxan fafe Marigi xili ra!»

14

Isa mixi rayalanfe malabu lōxōe ma

¹ Malabu lōxō nde ma, Isa to nu a degefe Fariseni kuntigi nde xōnyi, e birin nu Isa rabenfe ne.

² Xēme nde nu na naa naxan fate nu mafuntuxi.

³ Na kui, Isa naxa Farisenie nun seriyē lōnnilae maxōrin, «A daxa ka a mu daxa furema xa rayalan malabu lōxōe ma?»

⁴ Kōnō e mu sese fala. Isa naxa a belezē sa furema ma, a a rayalan, a a ragbilen a xōnyi.

⁵ Na xanbi, Isa man naxa e maxōrin, «Xa a sa li go, wo xa di, xa na mu wo xa ningē bara bira gulunba ra malabu lōxōe ma, wo mu a ratema xē keren na?»

⁶ E mu no na yaabi yo fide.

Yete magore nun yete igboe

⁷ Isa to a rakorōsi xōrēe nu magorode fanyie nan tongoma e yetē bē, a naxa yi taali woyeniyi fala e bē,

⁸ «Mixi na i xili a xa xulunyi, i naxa magorode fanyi fen, barima xa mixi fa naxan tide gbo i bē,

⁹ i yatigi a falama ne i bē, «I xa dōxōse so na mixi binye yi ra.» Na kui, i kelima ne yaagi ra sigafe dōxōse gbete fende, binye mu na dennaxē.

¹⁰ Kona mixi na i xili a xa xulunyi, i xa magorode binyetare nan tongo. Na kui, xa i yatigi bara fa, a a falama ne i bē, «N boore, sa magorode fanyi nan tongo yare.» Na findima binye nan na i bē mixie birin ya ma wo nun naxee dōxōxi naa.

¹¹ Naxan yo na a yetē igbo, a fama ne igorode. Naxan yo na a yetē magoro, a xa fe itema ne.»

¹² Isa naxa a fala xulunyi kanyi bē, «Xa a li i xulunyi tima, i naxa i booree, i baribooree, i barenyie, nun i dōxōboore bannaxie gbansan xa xili, barima e nōma ne i xa wali fanyi birin nagbilende i ma.

¹³ Donse fanyie na rafala i xōnyi, a lanma i xa setaree, mabenye, namatēe, nun donxuie nan xili e xa fa e dege.

¹⁴ Na kui, i findima sēewatōe nan na, barima feere mu e tan bē e xa i xa na fe fanyi ragbilen i ma, kōnō i fama ne a sare sōtōde mixi tinxinxie rakelima faxē ma loxō naxē.»

*Donyi xungbe maxili xa taali
(Matiyu 22:1-14)*

¹⁵ Xēme nde Isa nun naxan nu a degefe, a to na fe mē, a naxa a fala a bē, «Sēewē na mixi bē naxan fama a dēgede Ala xōnyi ariyanna!»

¹⁶ Isa fan naxa a masen a bē, «Xēme nde naxa mixi gbegbe rakolon, a e xa fa a xōnyi, e xa e dege a fanyi ra.

¹⁷ A temui to a li, a naxa a xa konyi xēs mixie xilide, yi fe binyē nu bara ragbilen naxee ma, a xa a fala, «Wo fa, fe birin bara ge yalande.»

¹⁸ Kōnō e birin naxa e yetē maxandi. A singe naxē, «N baxi xē nan sarade, fo n xa sa a mato. Dijē n bē.»

¹⁹ Boore fan naxē, «N baxi ningē firin dōxō suuli nan sarade, fo n xa sa e mato. Dijē n bē.»

²⁰ Gbete fan naxē, «N baxi gine nan dōxōde. N mu nōma fade.»

²¹ «Konyi to gibilen a marigi xōnyi, a naxa na fee dēntegē sa a bē. Na kui, banxi kanyi naxa xōnō, a a fala a xa konyi bē, «Siga mafulen, i sa setaree, mabenye, dōnxuie, nun namatēe xili naxee na taa kui yire birin. I xa fa e ra n xōnyi bē.»

²² «Konyi man to gibilen a naxa a fala, «Marigi, n bara i xa yaamari raba, kōnō han ya dōxōde luxi i xa banxi kui.»

²³ Banxi kanyi naxa a fala a xa konyi bē, «I man xa mini, i sa taa fari yire birin isa. I xa fe birin naba mixie xa fa, n ma banxi xa rafe.

²⁴ N x a a fala i bē, mixi naxee singe xilixi, e tan sese mu e degema n xōnyi feo!»

Birafe Isa fōxō ra

(Matiyu 10:37-39, 5:13, Maraki 9:50)

²⁵ Isa man to nu kira ra, jama gbegbe nu a fōxo ra. A naxa a ya rafindi e ma, a a masen e bē,

²⁶ «Xa mixi wa birafe n fōxō ra, fo a xa n xanu ne dangi a baba ra, a nga ra, a taara ra, a xunya ra, a xa gine ra, a xa die ra, nun a yetē yati fan na. Xa na mu a ra, a kanyi mu nōma findide n foxirabire ra.

²⁷ Xa mixi mu a yetē waxonfe gere, a fa tin n waxonfe ra, a mu nōma findide n foxirabire ra.»

²⁸ «Xa mixi nde sa wa koore banxi xungbe tife wo ya ma, fo a xa dōxō ne sinden, a a mato kōbiri xasabi naxan nōma na banxi tide, alako a xa a kolon xa a xa feere nōma na wali rajonde.

²⁹ Xa na mu a ra, a kanyi na banxi kōorin a mu fa nō a rajonde, mixie nu na to, e a mayelema ne,

³⁰ e a fala, «Yi xēme bara banxi ti folo, kōnō a mu noxi a rajonde.»

³¹ «Xa mange nde wa minife e nun mange gbete xa gere, fo a xa dōxō ne

sinden, a a majoxun xa a xa soori mixi wulu fu nōma tide mange boore xa soori mixi wulu mōxojen kanke.

³² Xa a bara a kolon a e mu nōma, beemanun mange boore nun a xa soorie xa makore, a xēera nan nasigama a ma alako lanyi nan xa xiri e tagi.

³³ Na kui, xa mixi yo na wo ya ma naxan mu nōma mēede fe birin na n tan ma fe ra, a kanyi mu nōma findide n foxirabire ra.»

³⁴ «Foxe fan, kōno xa foxe mēxemēxenyi bara ba, a fa mēxemēxenyi di?»

³⁵ A mu fan xē be, a mu fan jaŋe ra. A wōlema ne tun. Xa naxan tuli fe mēma, a xa a tuli mati yi maseniyi ra.»

15

Yēxēs lōexi xa taali

(*Matiyu 18:12-14*)

¹ Lōxō nde, duuti maxilie nun yunubitoe birin nu e makorefe Isa ra e xa e tuli mati a ra.

² Farisenie nun seriye karamōxoe naxa so a mafalafe, e nu a fala, «Yi xēme yunubitoe rasenema, a man a degema e xonyi.»

³ Na kui, Isa naxa yi taali wōyenyi masen e be,

⁴ «Xa mixi nde na wo ya ma, yēxēs kēme na naxan yi ra, keren fa lōe e tagi, a mu yēxēs tongo solomanaani nun solomanaani luma e demadonde, a siga na kerenyi fende han a sa a to?»

⁵ A na a to, a nelexinma ne ki fanyi, a a sa a tunkie ma.

⁶ A na so a xōnyi, a a xanuntenyie nun a dōxōbooree xilima ne, a a fala e be, «Wo fa, won birin xa sēewa, barima n bara n ma yēxēs to, naxan nu bara lōe!»

⁷ Na kui, n xa a fala wo be, sēewa groma ne ariyanna yunubitoe tuubixi keren xa fe ra, dangife tinxitoe tongo solomanaani nun solomanaani ra naxee hayi mu tuubi ma.»

Gbeti kōbiri kole lōexi xa taali

⁸ «Xa a sa li gbeti kōbiri kole fu na gine nde yi ra, keren fa lōe a yi, a mu lanpui radexēma xē, a banxi makō, a na kōbiri kole fen han a a to?»

⁹ A na a to, a a xanuntenyie nun a dōxōbooree xilima ne, a a fala e be, «Wo fa, won birin xa sēewa, barima n bara n ma gbeti kōbiri kole to naxan nu bara lōe n ma!»

¹⁰ Na kui, n xa a fala wo be, sēewa na Ala xa malekēe xōnyi yunubitoe keren gbansan tuubife ma.»

Di lōexi xa taali

¹¹ Isa man naxa a masen, «Xēme nde nu na, di xēme firin nu naxan yi ra.»

¹² A xa di firin nde naxa a fala a baba be, «Won ma denbaya harige sēeti so n yi ra, naxan lanma a xa findi n gbe ra.» Na kui, babe naxa a harige itaxun a xa di xēme firinyie ma.»

¹³ «A mu bu di firin nde naxa a xa se birin malan, a fa biyaasi namane makuye. A naxa a harige makana menni, fuyanteya kui.»

¹⁴ A birin to jōn, kaame fan naxa sin na namane ma a xōroxœ ra, sese mu lu na di yi ra.»

¹⁵ A to siga wali fende naaka nde xōn, na naxa a xēs xōsē demadonde.»

¹⁶ Wuri bogi naxan nu soma xōsē yi, a tan nu wama na nan donfe, kōno mixi yo mu tin a kide nde ra.»

¹⁷ «Na kui, a naxa xaxili sōtō fa, a a fala a yete be, «N baba xa walike birin lugama a fanyi ra, e doneš dōnxōe lu, a fa li n tan na faxafe kaame nan na be!»

¹⁸ Fo n xa gibilen n baba xōnyi, n xa a fala a be, N baba, n bara yunubi sōtō Ala ra, n bara haake sōtō i fan na.»

¹⁹ A mu daxa sōnōn n xa findi i xa di ra. I xa n findi i xa walike nan na.»

²⁰ A naxa keli, a siga a baba xōn.»

«Beenun a xa naa li, a baba naxa sa a to fa ra, a makuyaxi a ra sinden. A baba naxa kinikini ki fanyi. A naxa a gi, a sa a xa di ralan, a a masunbu.»

²¹ Di naxa a fala a be, «N baba, n bara yunubi sōtō Ala ra, n bara haake sōtō i fan na. A mu daxa sōnōn n xa findi i xa di ra.»

²² «Kōno a baba naxa a fala a xa konyie be, «Wo wo xulun, wo fa guba fanyi ra, wo a ragoro a ma. Wo belexerasoe so a belexe ra, wo sankiri so a sanyi.»

²³ Wo fa ninge turaxi ra, wo a faxa. Won xa won dege, won xa xulunyi ti,»

²⁴ barima n ma yi di nu bara lu alo a nu faxaxi ne, kōno a nii man bara gibilen a i. A nu bara lōe, kōno a man bara to.» Na kui, e naxa xulunyi ti fōlo.»

²⁵ «Na waxati, di singe nu na xē ma. A to nu sofe, a a makore banxi ra, a naxa xulunyi xui me.»

²⁶ A naxa konyi nde xili, a a maxorin, «Munse rabaxi yi ki?»

²⁷ Na naxa a yaabi, «I xunya nan faxi. I baba bara ninge turaxi faxa, barima a man bara a xa di masōtō a yalanxi.»

²⁸ Di singe naxa xōnō, a tondi sode banxi. A baba naxa mini, a so a mayandife,

²⁹ kōno a xa di naxa a fala a be, «A mato, kabi je wuyaxi n tan walima i be alo i xa konyi, n mu i xa yaamari matandi hali keren. Kōno na birin kui, hali si lanma, i mu nu a fi n ma, muxu nun n booree xa xulun di ti.»

³⁰ Kono i xa di tan to faxi, naxan i harige birin makanaxi e nun langoe ginée ra, i ninge turaxi nan faxaxi a tan be!»

³¹ «A baba naxa a fala a be, *«N ma di, i tan na n fe ma temui birin. Se naxan birin na n yi, i tan nan gbe a ra.*

³² Kono a lan ne won xa seewa, won xulunyi ti, barima i xunyu nu bara lu also a nu faxaxi ne, kono a niil man bara gbilen a i. A nu loexi ne, kono a man bara to.»»

16

Walike xunmati koɔtaxi xa taali
(*Matiyu 6:24*)

¹ Isa man naxa a fala a foxirabiree be, *«Xeme bannaxi nde nu bara a xa fe birin taxu a xa walike xunmati ra, a xa a rajere. Loxo nde, a naxa a me, a na walike xunmati nu na a harige makanafe.*

² A naxa a xili, a a maxɔrin, *«N nanse mexi i xa fe ra? I xa i xa wali dentege sa n be, barima n bara xunmati wali ba i yi ra.»*

³ Walike xunmati naxa a fala a yete be, *«N munse rabama fa? N ma mange bara n namini walide. Senbe mu n yi n xa siga yire buxade, n man yaagima ne kule matide.*

⁴ N bara fa a kolon n naxan nabama, alako n ma wali na ba n yi, mixie xa nu n nasene e xonyi.»

⁵ «A naxa a marigi xa donitie birin xili keren yeri ya. Naxan singe fa, a naxa a maxɔrin, *«N marigi xa yeri na i ma?»*

⁶ Na naxa a yaabi, *«Oliwi ture sunbui ya keme.» Walike xunmati naxa a fala a be, *«I xa i xa keedi tongo mafuren, doxɔ, i a sebe tongo suuli.»**

⁷ Na xanbi, a naxa a fala ghetε be, *«I tan go? Yeri na i ma?» Na naxa a yaabi, *«Maale busali wulu keren.» A naxa a fala a be, *«I fan xa keedi tongo, i xa a sebe keme solomasasaxan.»***

⁸ Na kui, na walike xunmati tinxintare xa mange naxa a matɔxɔ, a to koɔta rabaxi.»

«Yi dunija mixi naxee jerema dimi kui, e koɔta e booree mabiri, dangife mixie ra naxee jerema naiyalanyi kui.

⁹ N xa a fala wo be, wo xa defanja fen yi dunija tinxintare xa naafuli saabui ra. Na naafuli na jɔn, wo fama rasenede banxie kui naxee mu kanama abadan.»

¹⁰ «Naxan mu lanlanteya kanama fe xurudi kui, a mu lanlanteya kanama fe xungbe fan kui. Naxan mu tinxin fe xurudi kui, a mu tinxinna fe xungbe fan kui.

¹¹ Xa wo bara lanlanteya kana yi dunija tinxintare xa naafuli fe kui, nde fa lama wo ra a xa ariyanna bannaya taxu wo ra?

¹² Xa wo bara lanlanteya kana se taxuxi xa fe kui, nde fa wo gbe soma wo yi?»

¹³ «Konyi yo mu nɔma lude marigi firin xa yaamari bun ma, barima a fama marigi keren xɔnde, a boore maxanu. A xirima ne keren na, a boore rabolo. Wo mu nɔma Ala nun naafuli rabatude.»

Isa xa masenyi ndee
(*Matiyu 11:12-13, 5:31-32, 5:18, Maraki 10:11-12*)

¹⁴ Farisenie, kɔbiri nu rafanxi naxee ma, e fan naxa e tuli mati na fe birin na, e nu Isa mayele.

¹⁵ Isa naxa a masen e be, *«Wo wama wo yete masenfe tinxintoe nan na adamadie ya i, kono Ala wo bɔjɛ ma fe kolon. Naxan tide gbo mixie be, Ala na xɔnxi.»*

¹⁶ «Annabi Munsa xa seriye nun namijɔnmee xa Kitaabuie nan kawandi han Yaya xa waxati. Keli na temui ma, Ala xa mangεya niini xa xibaaru fanyi nan kawandima fa, mixie fe birin nan nabafe, alako e xa so Ala xa mangεya niini bun ma.

¹⁷ Koore nun bɔxi loemə ne beenun sigire keren xa ba Ala xa seriye ra.»

¹⁸ «Xeme yo mεe a xa gine ra, a sa gbete doxɔ, a kanyi bara yene raba. Naxan na gine doxɔ xeme bara mεe naxan na, a fan bara yene raba.»

Banna xeme nun Lasaru xa taali

¹⁹ «Xeme bannaxi nde nu na, naxan nu luma a maxiri ra dugi sare xɔrɔxɔee ra. Temui birin, a nu xulunyi nan tife. Loxo yo loxo, a nu lugama donse jɔxunme nan na.

²⁰ Misikiine nde nu saxi yi banna xa tete sode de ra, naxan nu xili Lasaru. Suurie nu na a fate birin ma.

²¹ A nu wama donse xuntunyi ndee nan sotofe naxee nu birama na banna xa teebili ra. A to nu saxi naa, baree nan nu fama a yire, e nu a xa suurie makon.»

²² «Loxo nde misikiine naxa laaxira, malekεe naxa sa a xanin Annabi Iburahima yire. Na banna xeme fan naxa fxa, a ragata,

²³ a siga yahannama. A xa jaxankate kui menni, a naxa a ya rate a sa Annabi Iburahima to yire makuye, e nun Lasaru.

²⁴ A naxa a xui ramini, *«N baba Iburahima, kinikini n ma! Yandi, Lasaru xεn n yire, a xa a belexesole rasin ye xɔra, a n nenyi maxinbeli, barima n na yi te naxan xɔra, a n jaxankatafe a jaaxi ral!»*

²⁵ «Kono Annabi Iburahima naxa a yaabi, *«N ma di, i xa i ratu, i tan bara fe fanyi soto i xa dunijεigiri kui, kono Lasaru tan toore nan soto. Yakosi, a tan bara madundu be, i tan na jaxankatafe.*

²⁶ Sa na birin xun, gulunba belebele nan saxi won tagi, alako mixi naxa no kelide be

sigafe ra i yire, mixi man naxa no kelide mənni girife ra muxu fan yire.»»

²⁷ «Na kui, banna naxa a fala a be, «Awa n baba, n bara i mayandi, i xa Lasaru xee n baba xɔnyi,

²⁸ barima xunya suuli nan na n be. A xa sa e rasi, alako e naxa fa be, yi paxankate ma.»

²⁹ Kono Annabi Iburahima naxa a yaabi, «Annabi Munsa nun namijonmee xa Kitaaibuie na e yi. E xa e tuli mati nee xa masenye ra.»

³⁰ Banna naxa a fala, «N baba Iburahima, na mu soɔneyama, kono xa mixi nde keli faxamixie ya ma sigafe ra e xɔn, e tuubima ne.»

³¹ Kono Annabi Iburahima naxa a masen a be, «Xa e mu Annabi Munsa nun namijonmee xui ramema, hali mixi keli faxe ma, e mu lama a ra.»»

17

Isa a foxirabiree rasife

(Matiyu 18:6-7, 15, 21-22, 17:20, Maraki 9:42, 11:22-23)

¹ Isa naxa a fala a foxirabiree be, «Maratantanyi fafe mu kanama, kono paxankate na mixi be naxan findima na saabui ra.

² A fisa na konyi be geme binye xa xiri a konyi ra, a rasin baa ma, beemanun a xa yi mixi xuri keren natantana.

³ Wo meensi wo yete ma de!»

«Xa i ngaxakerenyi bara haake soto i ra, woyen a be. Xa a tuubi, i xa dijne a ma.

⁴ Xa a haake soto i mabiri sanmaya solofero loxoe keren bun, a tuubixi man gbilen i madjinde sanmaya solofero, fo i xa dijne a ma.»

⁵ Xeeerae naxa a fala Marigi be, «Muxu xa danxaniya xun masal!»

⁶ Marigi naxa e yaabi, «Xa danxaniya na wo be nu, hali a xurun alo yenten xori, wo nomma ne a falade yi konde bili be, «Tala be, i sa sin baa ma,» a wo xui rabatuma ne.»

⁷ «Xa a sa li konyi na mixi nde yi wo tagi, na konyi na keli yire buxade xa na mu xurusee demadonde, a kanyi nomma a falade a be keren na, «Fa, i fa i magoro, i i degede?»

⁸ Ade, wo a falama a be, «N ma donse rafala. I xa i xa donna masara alako i xa fa donse nun ye ra n be. I na ge na ra, i fan nomma i degede.»

⁹ Mixi mu a xa konyi tantuma yaamari rabatufe ma.

¹⁰ Wo tan fan, wo na ge fe birin nabade wo yamarixi naxan na, wo xa a fala ne, «Konyi nan tun na muxu ra. Muxu muxu xa wali gbansan nan nabaxi.»»

Isa kune kanyi fu rayalanfe

¹¹ Isa to nu Darisalamu kira xɔn, a naxa dangi Samari nun Galile boxi tagi.

¹² A to so taa nde kui, kune kanyi fu naxa fa a xɔn. E naxa sa ti e ndedi makuyaxi a ra,

¹³ e e xui ite a be, «Karamoxo Isa, kinikini muxu mal!»

¹⁴ A to e to, a naxa a fala e be, «Wo siga, wo sa wo yete masen serexedubee be.» Na kui, e nu sigafe temui naxe, e naxa yalan.

¹⁵ Na temui, mixi keren e ya ma, a to a to a yalanxi, a naxa gbilen Ala matoxo ra a xui itexi ra.

¹⁶ A naxa suyidi Isa be, a a tantu. Samarika nan nu a ra.

¹⁷ Isa naxa a fala a be, «Mixi fu xa mu rayalan? Na solomanaanie tan go?»

¹⁸ Mixi yo mu gbilen Ala tantude fo yi Samarika?»

¹⁹ Isa naxa a fala a be, «Keli, i siga. I xa danxaniya bara i rakisi.»

Ala xa mangeya niini nun Isa xa gbilenyi

(Matiyu 24:23-28, 37-41, Maraki 13:21-22, 15-16)

²⁰ Farisenie to Isa maxorin, a Ala xa mangeya niini fama mun temui, a naxa e yaabi, «Mixi mu Ala xa mangeya niini fa temui kolonma.

²¹ Mixie mu a falama xe de, «A mato, a tan nan ya,» xa na mu a ra, «A tan nan sa na ki,» barima Ala xa mangeya niini na wo ya ma ne.»

²² Na temui, Isa naxa a fala a foxirabiree be, «Waxati fama ne, Adama xa Di to xoli wo suxuma ne, a xa lu wo ya ma hali loxo keren peti, kono wo mu a toma.

²³ Mixie a falama ne wo be, «A mato, a tan nan sa na ki,» xa na mu a ra, «A tan nan yi ki!» Wo naxa wo gi na matode, wo naxa bira nee foxo ra.

²⁴ A fa loxoe, Adama xa Di luma ne alo seyamakonyi naxan minima, kuye birin yanba.

²⁵ Kono beenun na loxoe xa a li, fo a xa toore gbegbe soto. To mixie mu lama a ra.

²⁶ Adama xa Di fa loxoe luma ne alo Annabi Nuha xa waxati.

²⁷ Mixie nu e degema, e nu e minma, e nu ginnee doxoma, e nu e xa die fima xemee ma, han Annabi Nuha so kunkui kui loxo naxe. Banbaranyi belebele to din boxi ma, e birin naxa sonto.

²⁸ Na nan man naba Loti xa waxati. Mixie nu e degema, e nu e minma, e nu sare matima, e nu sansi sima, e nu banxie tima.

²⁹ Kono Loti keli Sodoma loxo naxe, te nun sooda ye nu goroma ne kelife koore ma alo tune, birin naxa sonto.

³⁰ A man sa rabama na ki nē Adama xa Di na makenen loxō naxē.»

³¹ «Na loxōe, naxan na tande, a naxa so a harige tongode banxi kui. Naxan na xe ma, a fan naxa gibilen a xonyi.

³² Wo xa ratu nē Loti xa gine ma.

³³ Mixi yo katafe a yetē ratangade, na kanyi lœma nē, kono mixi yo a yetē raloëma, na kanyi ratangama ne.

³⁴ N xa a fala wo bē, na temui ma, xa mixi firin saxi sade keran ma koe ra, mixi keran tongoma ne, boore lu naa.

³⁵⁻³⁶ Xa gine firin na se dinfe mulunyi keran kui, keran tongoma ne, boore lu naa.»

³⁷ E naxa a maxorin, «Mariigi, na rabama minden?» A naxa e yaabi, «Binbi na lu dennaxē, yubee sa e malanma menni ne.»

18

Kaajne gine nun kiitisa xa taali

¹ Na dangi xanbi, Isa naxa yi taali wøyenyi masen e bē e xa a kolon a fo e xa Ala maxandi temui birin tunnabexi kui.

² A naxa a masen, «Kiitisa nde nu na taa nde kui, naxan mu nu gaaxuma Ala ya ra, a gbe fe man mu nu mixi yo xa fe ma.

³ Kaajne gine nde fan nu na na taa kui, naxan nu luma fa ra kiitisa xon, a nu a fala, «Kiiti tinxinxi sa n tan nun n yaxui tagi.»

⁴ A naxa bu na ki, kiitisa mu tin a bē, kono loxō nde a naxa a fala a yetē bē, «Nondi na a ra, n tan mu gaaxuma Ala ya ra, n gbe fe man mu mixi yo xa fe ma.

⁵ Kono yi kaajne gine tan na n bojne rajaaxufe n ma. N xa kiiti tinxinxi so a yi ra, alako a xa ba fafe n xon, a naxa fa n tooro.»

⁶ Na kui, Mariigi naxa a masen, «Wo yi kiitisa kobi xui rame.

⁷ Ala mu kiiti tinxinxi soma xe a xa mixi sugandixie yi ra, naxee a maxandima koe nun yanyi? A buma e malife ra?

⁸ N xa a fala wo bē, a kiiti tinxinxi soma e yi ra mafuren. Kono Adama xa Di na fa, a danxaniya lima ne dunijna ma?»

Fariseni nun duuti maxili xa taali

⁹ Isa man naxa yi taali wøyenyi masen mixi ndee bē naxee nu laxi e yetē ra, a tinxitoe nan na e tan na dangi booree ra e yoxi naxee ma.

¹⁰ A naxa a masen, «Xeme firin naxa siga Ala maxandide horomobanxi kui. Keren nu findixi Fariseni nan na, boore, duuti maxili.

¹¹ Fariseni naxa ti, a Ala maxandi a bojne ma, a nu a i, «Ala, n bara i tantu barima n mu luxi alo mixi gbetee, naxee findixi munjetie, fe kobi rabae, nun yenelae ra. N

bara i tantu barima n mu luxi alo yi duuti maxili.

¹² N sunma sanmaya firin loxun keran bun ma, n man farile fima n sotse birin na.»

¹³ Kono duuti maxili tan naxa ti a xati ma. A jan mu nu suusama a xa a ya rate koore ma. A nu a belexe saxi a kanke ma, a nu a fala, «Ee, Ala! Kinikini n ma, barima yunubitoe nan n na!»

¹⁴ «N xa a fala wo bē, yi mixi firin to gibilen e xonyi, na duuti maxili nan nu tinxinxi Ala ya i, barima mixi yo a yetē igbo, a kanyi fama ne igorode. Kono mixi naxan a yetē magoroma, a xa fe itema ne.»

Isa nun dimedie

(Matiyu 19:13-15, Maraki 10:13-16)

¹⁵ Mixie nu fafe dimedie ra Isa xon, alako a xa a belexe sa e ma. A foxirabiree to na to, e naxa wøyen na mixie ma.

¹⁶ Kono Isa naxa e xili, a a masen e bē, «Wo a lu dimedie xa fa n yire. Wo naxa tonyi doxō e ma, barima naxee maniyaxi e ra, e tan nan soma Ala xa mangeya niini bun ma.

¹⁷ N xa nondi fala wo bē, mixi naxan mu tinma Ala xa mangeya niini ra alo dimedi, na kanyi mu soma Ala xa mangeya niini bun ma feol!»

Segetala bannaxi

(Matiyu 19:16-30, Maraki 10:17-31)

¹⁸ Mange nde naxa Isa maxorin, «Karamoxo fanyi, a lan n xa munse raba alako n xa abadan kisi soto ke ra?»

¹⁹ Isa naxa a masen a bē, «Munfe ra i n xilima karamoxo fanyi? Mixi yo mu fan. Ala kerem peti nan fan.

²⁰ I seriye kolon: «I naxa yene raba. I naxa faxe ti. I naxa mujne ti. I naxa mixi tøøneg. I baba nun i nga binya.»

²¹ Mange naxa Isa yaabi, «N bara na birin nabatu kafi n dimedi temui.»

²² Isa to na me, a naxa a fala a bē, «Fe keran nan fa luxi i xa fe. Siga, se naxan birin na i yi ra, sa a mati, i a kôbirî fi setaree ma. Na kui, i fama bannaya sotode ariyanna. I na na raba, fa, i bira n foxy ra.»

²³ Kono a to na me, a naxa sunnun, barima a nu bannaxi ki fanyi.

²⁴ Isa to a sunnunxi to, a naxa a masen a bē, «Sofe Ala xa mangeya niini bun ma, a xoroxo naafuli kanyie bē ki fanyi!»

²⁵ Nôxome so nôxun senbe yale ra, dinê bannamixi sofe ra Ala xa mangeya niini bun ma.»

²⁶ Mixi naxee a xui me, e naxa a maxorin, «Nde fa nôma kiside?»

²⁷ Isa naxa e yaabi, «Mixie mu nôma naxan na, Ala tan nôma na ra.»

²⁸ Piyeri naxa a fala Isa be, «A mato, muxu bara keli muxu xa se birin xun ma, muxu bira i foxo ra.»

²⁹ Isa naxa a masen e be, «N xa nondi fala wo be, mixi yo naxan na keli a xa se nde xun ma Ala xa mangeya niini xa fe ra, a findi banxi ra ba, gine ba, ngaxakerenyie ba, barimae ba, die ba,

³⁰ na kanyi a joxoe wuyaxi sotoma ne yi dunija ma, a man fa abadan kisi soto aligiyama.»

Isa a xa faxe nun marakeli xa fe masenfe sanmaya saxan nde

(*Matiyu 20:17-29, Maraki 10:32-34*)

³¹ Isa naxa a xa xesera fu nun firinyie xun lan, a a fala e be, «Wo a mato, won na tefe Darisalamu ne yi ki. Namijonmee fe naxee sebexi Adama xa Di xa fe ra, a birin fama ne kamalide naa.

³² A sama ne kaafirie belexe, e a mayele, e a konbi, e deye boxun a ma.

³³ E na ge a bonbode sebera ra, e a faxama ne, kono a xa faxe xi saxan nde, a man kelima ne faxe ma.»

³⁴ Kono Isa foxirabiree mu na sese fhaamu. Na masenyi bara findi woyeniyi noxunxi ra e be, e mu naxan kui kolon.

Isa Yeriko donxui rayalanfe

(*Matiyu 20:29-34, Luki 18:35-43*)

³⁵ Isa to makore Yeriko ra, donxui nde nu doxoxi kira de ra kule matide.

³⁶ A to nama xui me kira ra, a naxa maxorinyi ti, «Munse rabaxi?»

³⁷ E naxa a fala a be, «Isa Nasaretika nan dangife.»

³⁸ Na kui, a naxa gbelegbele, «Isa, Dawuda xa Di, kinikini n mal!»

³⁹ Mixi naxee nu yare, e naxa woyen a ma a a xa sabari, kono a tan jan naxa so a xui itefe dangi singe ra, «Dawuda xa Di, kinikini n mal!»

⁴⁰ Isa naxa ti, a a fala mixie be e xa fa donxui ra a xon. Donxui to a maso a ra, Isa naxa a maxorin,

⁴¹ «I wama n xa munse raba i be?» A naxa a yaabi, «Marigi, n wama n ya xa se to.»

⁴² Isa naxa a masen a be, «Se to. I xa danxaniya bara i rayalan.»

⁴³ A ya naxa se to kerent na, a fa bira Isa foxo ra Ala matoxo ra. Nama birin to na to, e fan naxa Ala matoxo.

19

Isa nun Sakeye

¹ Isa to so Yeriko, a nu taa iperefe.

² Xeme nde nu na naxan nu xili Sakeye. Duuti maxilie kuntigi nan nu a ra, a bannaxi.

³ A nu katafe ne a xa Isa kolon, kono a mu nu nomma a tote nama xa fe ra, barima mixi dunke nan nu a ra.

⁴ Na kui, a naxa a gi yare, a sa te wuri bili kona alako a xa Isa to dangi ra.

⁵ Isa to a yire li, a naxa a ya rate, a a fala a be, «Sakeye, goro mafuren, barima n sa yigiyama i xonyi ne to.»

⁶ Sakeye naxa a xulun gorode, a Isa rasene nelexinyi kui.

⁷ Mixie to na to, e birin naxa so Isa mafalafe, e nu a fala, «A bara sa yigiyi yunubitoe xonyi.»

⁸ Kono Sakeye naxa ti, a a fala Isa be, «Marigi, n bara nate tongo, n xa n sotose tagi fima ne fuxarilae ma. Xa a sa li n bara se ba naxan yi funmaya ra, n a ragbilenma ne a kanyi ma doxo naani.»

⁹ Isa fan naxa a masen a xa fe ra, «Yi foxoe bara kisi soto to, barima Iburahima xa di nan na yi xeme fan na.»

¹⁰ Adama xa Di bara fa a xa mixi loexie fen, a xa e rakisi.»

Mange xa kobiri taxuxi xa taali

(*Matiyu 25:14-30*)

¹¹ Isa to nu bara makore Darisalamu ra, nama joxo nu a ma, a Ala xa mangeya niini fafe makenende ne kerent na. Na kui, mixie to nu Isa xui ramefe, a naxa yi taali woyeniyi masen e be.

¹² «Kuntigi nde naxa sa biyaasi yire makuye, alako mange xungbe naxan nu sabatixi naa, a xa a tan kuntigi xonyi mangeya so a yi, a man xa gbilen a xonyi.

¹³ Beenun a xa siga, a naxa a xa konyi mixi fu xili, a gbeti kobiri kole kemee so e birin yi ra, a fa a fala e be, «Wo yuleya raba yi kobiri ra beenun n fa temui.»

¹⁴ «Kono a to mu nu rafanxi a xonyi mixi ndee ma, e fan naxa xeserae xes mange xungbe ma, e xa a fala, «Muxu mu wama a xon yi xeme xa findi mange ra muxu xun ma.»

¹⁵ «Na xeme to mangeya soto, a naxa gbilen a xonyi. A naxa yaamari fi na konyie xa xili, a nu bara kobiri so naxee yi, alako a xa a kolon e geeni naxan sotoxi yuleya kui.

¹⁶ Konyi singe naxa fa, a dentegge sa, a naxe, «N marigi, i i xa gbeti kobiri kole kemee naxan so ne n yi, a joxoe doxo fu bara sa a xun geeni ra.»

¹⁷ Mange naxa a fala a be, «I nuwali! Konyi fanyi nan i ra! I to mu lanlanteya kana fe xuri kui, n bara mangeya so i yi taai fu xun ma.»

¹⁸ «Konyi firin nde naxa fa, a dentegge sa, a naxe, «N Marigi, i i xa gbeti kobiri kole kemee naxan so ne n yi, a joxoe doxo suuli bara sa a xun geeni ra.»

¹⁹ Mange naxa a fala na fan be, «N bara mangeya so i fan yi taa suuli xun ma!»»

²⁰ «Konyi gbete fan naxa fa, a dentegé sa, a naxe, «N marigi, a mato, i xa gbeti kobiri kole keme nan ya. N sa a ragata dunkobi nan kui,

²¹ barima n gaaxu ne i ya ra. Xeme nan i ra, i xa fe maxoroxo. I se tongoma i gbe mu naxan na. I xe xabama i mu naxan garansan.»

²² Mange naxa a yaabi, «I tan konyi kobi, n i makiitima i yete kan xui nan yati ma! A di, i mu a fala a i nu a kolon a n ma fe maxoroxo? I naxe, a n se tongoma n gbe mu naxan na, n xe xabama n mu naxan garansan.

²³ Munfe a to i mu n ma kobiri so kobiri rawalie yi ra, alako n na fa, i a ragbilen n ma geeni saxi a xun?»

²⁴ A naxa a fala mixie be naxee nu tixi na, «Wo na gbeti kobiri kole keme rasuxu a yi, wo a so boore yi naxan gbeti kobiri kole wulu keren sotoxi.»

²⁵ E naxa a fala mange be, «Marigi, gbeti kobiri kole wulu keren jan na a yi!»

²⁶ A naxa e yaabi, «N xa a fala wo be, a na naxan yo yi ra, a gbe xun masama ne. Kono a mu na naxan yi ra, hali naxan di na a yi, na yati bama ne a yi ra.

²⁷ Kono n yaxuie tan, naxee mu nu wama n xa findi mange ra e xun ma, wo fa e ra be, wo e faxa n ya xori.»

Isa sofe Darisalamu

(Matiyu 21:1-11, Maraki 11:1-10)

²⁸ Isa to ge na masenyi ra, a naxa siga yare, sigafe ra Darisalamu.

²⁹ A to makore Betifage nun Betani taae ra, Oliwi geya fe ma, a naxa a foxirabiree mixi firin xee,

³⁰ a a fala e be, «Wo xa so taa kui naxan na yare. Wo nefi so naa, wo sofale lanma lima a xirixi naa, mixi mu nu doxo naxan fari. Wo xa a fulun, wo fa a ra be.

³¹ Xa mixi nde fa wo maxorin, «Wo a fulunfe munfe ra» wo xa a yaabi, «Marigi nan hayi na a ma.»»

³² E to siga xeeraya rabade, e naxa fe birin li alo Isa a fala e be ki naxe.

³³ E nu na sofale lanma fulunfe tsmui naxe, a kanyie naxa e maxorin, «Wo yi sofale fulunfe munfe ra?»

³⁴ E naxa a masen, «Marigi nan hayi na a ma.»»

³⁵ E to sofale xanin Isa xon, e naxa e xadomae sa a fari, e fa Isa mali a xa a magoro a ma.

³⁶ A to nu sigama, mixie nu e xa donmae italama kira xon ma, Isa binyafe ra.

³⁷ A to nu makorefe Darisalamu ra, a gorofe Oliwi geya ra, a foxirabiree gali birin naxa seewa, e so Ala matoxofe e xui itexi ra

kaabanako birin xa fe ra e nu bara naxee to.

³⁸ E nu a falafe ne, «Baraka na Mange be naxan fafe Marigi xili ra!

Bonesa na ariyanna, matoxoe na Ala be han koore ma!»

³⁹ Fariseni nde naxee nu na jama tagi, e naxa a fala Isa be, «Karamoxo, woyen i foxirabiree be!»

⁴⁰ Isa naxa e yaabi, «N xa a fala wo be, xa e tan e sabari, gemee yati fama ne e xui raminide.»

⁴¹ Isa to makore Darisalamu ra, a naxa na taa to, a naxa wa folo naa xa fe ra,

⁴² a a masen, «I tan Darisalamu, to tan, hali i fan a kolon ne nu fee naxee bonesa fima! Kono na bara noxun i ma.

⁴³ Temui fama a lide, wo yaxuie bende malanma ne taa tete fari ma alako e xa no sode taa kui. E fama wo rabilinde maraxetenyi ra.

⁴⁴ E fama i tan Darisalamu rabirade, e i xa die sonto. I xa banxie tixi gemee naxee ra, keren mu luma a boore fari. Yi birin fama i tan Darisalamu lide barima Ala to faxi kisi ra i xon, i mu a kolonxi.»

Sarematie kerife horomobanxi kui
(Matiyu 21:12-17, Maraki 11:15-19)

⁴⁵ Isa to so horomobanxi kui, a naxa sarematie keri folo,

⁴⁶ a a fala e be, «A sebexi, «N ma banxi xili falama ne, salide banxi.» kono wo tan bara a findi mujetie doxode ra.»

⁴⁷ Loxo yo loxo Isa nu mixie kawandima horomobanxi kui. Serexedube kuntigie, seriye karamoxoe, nun jama yareratie nu na feere fenfe e nomma Isa faxade ki naxe.

⁴⁸ Kono e mu nu feere yo kolon barima jama birin nu a tulii matixi a ra.

20

Isa walima nde xa yaamari ma?
(Matiyu 21:23-27, Maraki 11:27-33)

¹ Loxo nde, Isa to nu mixie kawandife horomobanxi kui, a nu Ala xa xibaaru fanyi masenfe e be, serexedube kuntigie, seriye karamoxoe, nun Yuwifie xa forie naxa fa a yire,

² e a maxorin, «A fala muxu be, i yi fee rabama nde xa yaamari ma? Nde yi senbe fixi i ma?»

³ A naxa e yaabi, «N fan xa wo maxorin fe keren ma. Wo a fala n be,

⁴ Yaya to nu mixie xunxama ye xoora, Ala nan a xeexi ba, ka adama?»

⁵ E fan naxa so woyenfe e bore tagi, «Xa won na a yaabi, «Ala,» a a falama ne won be, «Munfe ra wo mu fa la a ra?»

⁶ Kono xa won na a yaabi, «Adama, jama birin won magonoma ne e xa won

faxa, barima e laxi a ra a namijonme nan nu Yaya ra.»

⁷ Na kui, e naxa a yaabi a e mu a kolon naxan yo Yaya xeexi.

⁸ Isa naxa a masen e be, «N fan mu a falama wo be n yi fee rabama naxan ma yaamari ma.»

Bɔxi rawali jaaxie xa taali

(*Matiyu 21:33-46, Maraki 12:1-12*)

⁹ Na xanbi, Isa naxa so yi taali woyenyi masenje jama be. «Xeme nde naxa weni bilie si. A naxa na heri bɔxi rawalie ma, a fa biyaasi xonkuye ramini.

¹⁰ Weni bogi ba temui to a li, bɔxi kanyi naxa konyi nde xee bɔxi rawalie xon ma, e xa weni bogi nde so a yi ra. Kono bɔxi rawalie naxa na konyi bonbo, e a ragbilen a belexe igeli ra.

¹¹ Bɔxi kanyi man naxa konyi gbete xee. E naxa na fan bonbo, e a konbi a mayaagixi ra, e a ragbilen a belexe igeli ra.

¹² Bɔxi kanyi naxa a saxon nde man xee. E naxa na fan maxon, e a keri.»

¹³ «Na kui, bɔxi kanyi naxa a fala, «N munse rabama fa? N xa n ma di maxanuxi nan xee. Temunde, e fama na tan binyade.»

¹⁴ Kono bɔxi rawalie to a to, e naxa a fala e bore be, «Yi nan na ke tongoma ra. Won na a faxa alako ke xa findi won gbe ra.»

¹⁵ Bɔxi rawalie naxa a ramini bɔxi ra, e sa a faxa.»

«Na bɔxi kanyi munse rabama fa?

¹⁶ A sigama ne naa, a na bɔxi rawalie faxa, a a xa bɔxi so mixi gbetee yi.» Nama to na masenyi me, e naxa a fala, «Astofulahil!»

¹⁷ Kono Isa naxa a ya ti e ra, a e maxorin, «Yi naxan sebexi Kitaabui kui, a fa fasarima di?»

«Banxitie mee gemee naxan na, a bara findi tuxui gemee hagige ra.»

¹⁸ «Naxan birama na gemee ma, a igirama ne. Na gemee birama naxan ma, na fan butuxunma ne.»

¹⁹ Seriye karamoxoe nun serexedube kuntigie naxa a kolon a Isa yi taali woyenyi masenxi e tan nan be. E naxa kata e xa a suxu keren na, kono e gaaxu jama nan ya ra.

Gantanyi tefe Isa be duuti xa fe ra

(*Matiyu 22:15-22, Maraki 12:13-17*)

²⁰ E nu wama ne e xa a sa gomina belexe, a xa lu a tan nan xa noe bun ma. Na kui, e naxa Isa raben, e mixi ndee xee a yire e xa e yete findi tinixinnee ra, e xa sa Isa masoto a xa woyenyi kui.

²¹ Na kui, e naxa Isa maxorin yi masenyi ma, «Karamoxo, muxu a kolon i xa masenyi tinxin. I mu mixi e rafisama e

bore be, i Ala xa kira masenma a nondi ki ma.»

²² A lanma ka a mu lanma muxu xa duuti fi Roma mange ma?»

²³ Kono Isa to nu e xa koota kolon, a naxa e yaabi,

²⁴ «Wo gbeti kobiri kole masen n be. Nde xili nun misali na a ma?» E naxa a yaabi, «Roma Mangé.»

²⁵ A naxa a masen e be, «Wo mange gbe ragbilen mange ma, wo Ala fan gbe ragbilen Ala ma.»

²⁶ Nee fan mu no a masotode a xa woyenyi kui, nama birin ya xori. Fo e to kaaba a xa yaabi ma, e sabari.

Sadusenie Isa maxorinfe faxamixie xa marakeli ma

(*Matiyu 22:23-33, Maraki 12:18-27*)

²⁷ Sadusenie, naxee a falama a faxamixie mu kelima faxe ma, e naxa fa yi maxorinyi ra Isa xon ma,

²⁸ «Karamoxo, Annabi Munsa yi nan sebexi muxu be Kitaabui kui, «Xa xeme nde taara faxa, a naxa a xa gine lu a mu di yo bari, a na xunya nan na gine doxoma, alako a xa bonsœ fi a taara ma.»

²⁹ Na kui, xeme nde naxa di xeme solofero soto. A xa di singe naxa gine doxo, a faxa, a mu bonsœ yo lu.

³⁰ A xanbiratoe naxa na kaajie gine tongo, kono a fan naxa faxa.

³¹ Na nan man naba na fan xanbiratoe ra, a nun na di solofero birin na. E birin naxa faxa, e sese mu bonsœ lu.

³² A dɔnxœ ra, gine fan naxa faxa.

³³ Na kui, marakeli loxœ, na gine to doxœyi mixi solofero birin xon ma, a sa findima nde gbe ra?»

³⁴ Isa naxa a masen e be, «Yi dunjneigiri kui, xeme gine doxoma, gine fan doxoma xeme xon.

³⁵ Kono mixi naxee binye sotoma e xa keli faxe ma, e xa sa so waxati kui naxan sa fama, e tan xemee mu gine doxoma, gine fan mu doxoma xemee xon.

³⁶ E mu faxama sonon, barima e luma ne alo malekee. E to bara keli faxe ma, e findima Ala xa die nan na.»

³⁷ «Kono a falafe tan, a faxamixie kelima faxe ma, Annabi Munsa yati na masen ne Kitaabui kui wuri bili xa fe falaxi dennaxe, a to Marigi xili fala, «N tan nan na Marigi Alatala ra, Iburahima, Isiyaga, nun Yaxuba naxan batuma.»

³⁸ Faxamixie xa mu Ala batuma, fo a mixi niye. Mixi yo findi Ala batui ra, na kanyi niye nan a ra.»

³⁹ Seriye karamoxo ndee naxa a fala a be, «Karamoxo, i xa masenyi fan,»

⁴⁰ barima Sadusenie mu suusa maxorinyi yo tide a ma sonon.

*Dawuda nun Ala xa Mixi Sugandixi
(Matiyu 22:41-46, Maraki 12:35-37)*

⁴¹ Isa naxa e maxorin, «Munfe ra e a falama a Ala xa Mixi Sugandixi findixi Dawuda xa di nan na?»

⁴² Dawuda yete a masen ne Yabura Kitaabui kui,
«Mariji bara a masen n Marigi be,
“I magoro n yirefanyi ma,

⁴³ han beemanun n xa i yaxuie findi i sanyi kilonse ra.”»

⁴⁴ «Xa Dawuda a xili «N Marigi», Dawuda fa nomia findide a baba ra di?»

*Yete ratangafe diinela kobie ma
(Matiyu 23:1-39, Maraki 12:38-40)*

⁴⁵ Nama birin to nu e tuli tixi a ra, Isa naxa a masen a foxirabiree be,

⁴⁶ «Wo wo yete ratanga seriye karamoxoe ma. A rafan e ma e xa e mapere guba xungbe ragoroxi e ma, mixi xa nu e xeebu taa kui binye xeebui ra. E wama doxofe salide safi singee, e man xa binye soto xulunyi.

⁴⁷ E kaajne gine harige bama e yi. E salima a xonnakuye ra, alako mixie xa e to. Gbaloe naxan nagataxi e tan be, a gbo ki fanyi.»

21

*Kaajne gine xa hadiya
(Maraki 12:41-44)*

¹ Isa to a ya rasiga, a naxa bannamixie to, e e xa hadiya sama hadiya a sase kui.

² A naxa kaajne gine misikiine nde fan to, naxan a gbe hadiya sa, wure gbeeli kobiri kole firin gbansan.

³ A naxa a masen, «N xa nondi fala wo be, yi kaajne gine misikiine xa hadiya gbo dangi na boore birin gbe ra,

⁴ barima e tan xa hadiya kelima e xa naafuli nan kui, kono yi kaajne gine xa hadiya kelima a xa baloe nan kui.»

*Horamabanxi xa kane
(Matiyu 24:1-2, Maraki 13:1-2)*

⁵ Mixi ndee nu woyenfe horamabanxi xa fe ra, a to nu ratofanxi geme sare xoroxoe ra, a nun se gbetee, mixi naxee baxi serexre ra. Na kui, Isa naxa a masen,

⁶ «Wo yi se naxee birin toxi yi ki, loxoe fama a lide, geme keren mu luma a boore fari be, a birin nabirama ne.»

*Maratantanyi, toore, nun paxankate
(Matiyu 24:3-14, Maraki 13:3-24)*

⁷ E naxa a maxorin, «Karamoxo, na fe sa rabama mun temui? A man sa kolonma tonxuma mundun ma a a fafe rabade?»

⁸ Isa naxa yi yaabi ti, «Wo wo yete ratanga alako mixi yo naxa fa wo ratantan. Mixi wuyaxi fama n xili falade e yete xun ma, a falafe ra, «N tan nan na Ala xa Mixi

Sugandixi ra. Waxati bara makore.» Wo naxa bira e foxy ra.

⁹ Wo na geree nun jaxasie xa fe me, wo naxa gaaxu, barima fo na fe moolee xa raba sinden. Kono na waxati ma, dunija rajonyi mu a lima keren na.»

¹⁰ Na xanbi, a naxa a masen e be, «Sie kelima ne e boore xili ma, jnamance e boore gere.

¹¹ Boxi fama ne serende a xungbe ra, kaame nun fure sin yire wuyaxi. Fe magaaxuxie nun tonxuma makaabaxie fama minide kuye ma.»

¹² «Kono beemanun na birin xa raba, e fama ne wo suxude, e wo jaxankata. E wo sama ne salide kuntigie belexe, e man wo sama ne geeli. E wo xaninma ne mange nun gominae yire n xili xa fe ra.

¹³ Kona na birin kui, wo findima n ma seedee nan na.

¹⁴ Wo naxa kontofili wo yete xunmafalafo ra,

¹⁵ barima n masenyi nun xaxilimaya firma wo ma, alako wo yaxuie naxa no wo ra, e naxa no wo matandise.

¹⁶ Wo barimae, wo ngaxakerenmae, wo baribooree, nun wo defanbooree, e fama ne wo yanfade, e wo sa mixie belexe. Nee tan mixi ndee faxama ne wo ya ma.

¹⁷ Birin fama ne wo xonde n tan ma fe ra,

¹⁸ kono wo ratangama ne. Hali wo xunsexe keren, a mu loema.

¹⁹ Wo xa tunnabexiya kui, wo kisima ne.»

²⁰ «Wo na Darisalamu to, soori gali bara a rabilin, wo xa a kolon ne a a xa kasare bara makore.

²¹ Na temui, mixi naxee na Yudaya, e xa e gi geyae fari. Naxee na Darisalamu taa kui, e xa keli naa. Naxee fan na daaxae, e naxa so taa kui,

²² barima na loxoe findima gbejoxo waxati nan na, alako naxan sebexi Kitaaabui kui a birin xa kamali.

²³ Na waxati findima gbaloe nan na furuginee nun dingee be! Barima toore gboma ne boxi ma, Ala xa xone makanenma yi jama xili ma.

²⁴ Ndeefaxama ne santidegema ra, ndee xaninma ne, e sa findi konyie ra jnamane birin kui. Si gbetee fama ne Darisalamu maboronde, han e xa waxati kamalima temui naxe.»

*Isa xa gblenyi nun xore bili xa taali
(Matiyu 24:29-35, Maraki 13:24-31)*

²⁵ «Na temui, tonxumae minima ne soge, kike, nun tunbuie ma. Si birin gaaxuma ne, e kontofili baa wundu xui nun a moronyie xa fe ra.

²⁶ Mixie na a kolon fe naxan fama rabade boxi ma, e birama ne gaaxui saabui ra, barima koore fama ne imaxade.

²⁷ Na temui, Adama xa Di toma ne fa ra nuxui kui, senbe nun no're ra.

²⁸ Na fee na raba fo'lo, wo ti, wo wo xun nakeli, barima wo xa kisi bara makore.»

²⁹ Isa naxa taali woyenyi masen e be, «Wo xore bili mato, a tan nun wuri bili birin.

³⁰ Wo na a to, e bara e burexe neene ramini, wo a kolonma jeme temui janbara makore.

³¹ Adama xa Di fafe fan na na ki ne. Wo na yi fe birin to raba ra, wo xa a kolon a Ala xa mangeya niini bara makore.

³² N xa nondi fala wo be, to mixie mu dangima fo na fe birin naba.

³³ Koore nun boxi dangima ne, kono n ma masenyi tan mu dangima abadan, a mu kanama muku.»

«Wo naxa yanfa!»

³⁴ «Kono wo meeni wo yete ma! Wo naxa yanfa xurutareja nun siisife ma, wo man naxa yanfa yi dunineigiri xa kontofili ma, alako na loxoe naxa fa wo terenna,

³⁵ alo gantanyi xoni suxuma ki naxe. Barima na loxoe tan fama dunija mixi birin lide.

³⁶ Wo naxa yanfa! Wo xa Ala maxandi ne temui birin alako wo xa senbe soto, wo xa no ratangade fe birin ma naxee fama a lide, wo man xa na tide Adama xa Di ya i.»

³⁷ Isa nu mixie kawandima horomobanxi kui yanyi ra, a nu sa koe radangi Oliwi geaya fari.

³⁸ Nama birin nu kurunma sigafe ra a xon ma, e xa sa a xui rame horomobanxi kui.

22

*Yudasi nun kuntigie xa lanyi
(Matiyu 26:1-5, 14-16, Maraki 14:1-2, 10-11)*

¹ Taami Lebinitare Sali naxa makore, naxan man xili falama Sayamaleke Dangi Sali.

² Serexedube kuntigie nun seriy'e karamoxoe nu na feere fenfe e xa Isa suxu, e xa a faxa, kono e nu gaaxuxi jama nan ya ra.

³ Na temui Sentane naxa bira Isa foxirabire Yudasi Isikariyoti foxo ra, naxan nu na Isa xa xeera fu nun firinyie ya ma.

⁴ A tan Yudasi naxa siga serexedube kuntigie nun kosibili mangue xon, e naxa woyen, a sa nom'a Isa sade e belexe ki naxe.

⁵ E fan naxa jilexin ki fanyi ra, e kobiiri laayidi tongo a be.

⁶ Yudasi naxa tin na ra, a so waxati fenfe a Isa sama e belexe temui naxe jama xanbi.

*Sayamaleke Dangi Sali
(Matiyu 26:17-35, Maraki 14:12-31)*

⁷ Taami Lebinitare Sali naxa a li, yexes lanma faxama loxo naxe Sayamaleke Dangi Sali xa fe ra.

⁸ Isa naxa Piyeri nun Yaya yamari a falafe ra, «Wo xa siga Sayamaleke Dangi Sali yire rafala won be, alako won birin xa Sayamaleke Dangi Sali donyi don.»

⁹ E naxa a maxorin, «I wama muxu xa sa a rafala minden?»

¹⁰ A naxa a masen e be, «Wo nu so taa kui, wo nun xeme nde naralanma, ye feje doxoxi a xun ma. Wo xa bira a foxo ra han a sa soma banxi naxan kui.

¹¹ Wo xa a fala na banxi kanyi be, «Karamoxo wama a kolonfe a nom'a Sayamaleke Dangi Sali donyi donde dennaxe, a tan nun a foxirabiree.»

¹² A fama banxi kui xungbe masende wo be koore ra, na se birin yailanxi a fanyi ra. Wo xa Sayamaleke Dangi Sali donyi rafala menni.»

¹³ E naxa siga, e sa fe birin li alo Isa a masen e be ki naxe. E naxa Sayamaleke Dangi Sali donyi rafala.

*Marigi xa serex'e tonxuma
(Matiyu 26:26-30, Maraki 14:22-26, Korrini I 11:23-25)*

¹⁴ Waxati to a li, Isa naxa a magoro a xa a dege e nun a xa xeera fu nun firinyie.

¹⁵ A naxa a masen e be, «Kabi temui dangixi, a xoli n ma ki fanyi won xa yi Sayamaleke Dangi Sali donyi don yire kerien beenun n xa jaxankate soto.

¹⁶ Barima n xa a fala wo be, yi na dangi, n mu a donna sonon fo a kamali Ala xonyi ariyanna.»

¹⁷ A to tonbili nde tongo, a naxa tantui rasiga Ala ma, a fa a masen, «Wo xa yi tonbili tongo, wo birin xa a min.»

¹⁸ N xa a fala wo be, n mu yi weni minma fo Ala xa mangeya niini na fa temui naxe.»

¹⁹ Na dangi xanbi Isa naxa taami tongo. A to tantui rasiga Ala ma, a naxa taami igira, a a so a foxirabiree yi ra a falafe ra, «Wo n ko, wo a don. Yi findixi n fate nan na, naxan fixi wo be. Wo xa ratu n ma fe ma yi saabui ra.»

²⁰ Na mooli man na, e to ge e degede, Isa naxa tonbili fan tongo, a a masen, «N wuli nan ya, saate neene wuli naxan baxi mixi gbegbe be.»

²¹ Kono n xa a fala wo be, yanfante naxan n sama mixie belexe, a magoroxi yi teebili ra.

²² Adama xa Di sigama alo Ala a ragirixi ki naxe, kono gbaloe na xeme be naxan Adama xa Di yanfama.»

²³ E fan naxa so e bore maxorinfe, «Nde noma na mooli rabade won ya ma?»

*Naxan tide gbo Isa foxirabiree ya ma
(Matiyu 18:1, 20:24-28, 19:28, Maraki
9:34, 10:41-45)*

²⁴ Woyenyi naxa mini Isa foxirabiree tagi e xa a kolon naxan tide gbo e ya ma.

²⁵ Isa naxa a masen e be, «Namane mange mixie yamarima a xɔɔxɔe ra. E tan naxee e senbe raminima mixie ma, e fe fanyi raba» xili nan natema e yete xun.

²⁶ Kono wo tan naxa lu na ki. Naxan tide gbo wo ya ma, a xa lu alo wo birin xunya. Yarerati man xa lu alo birin ma walike.

²⁷ Nde tide gbo, naxan a magoroxi a xa a dege, ka naxan donyi radangima a ma? Naxan magoroxi a dege, na nan tide gbo, kono n tan na wo ya ma alo mixi naxan walima wo be.»

²⁸ «Wo tan nan findixi n foxirabiree ra naxee mu nu keli n xun n ma toore kui.

²⁹ N fan bara mangeya fi wo ma, alo n Baba Ala a fixi n ma ki naxe.

³⁰ Na kui, won birin won degema ne n xonyi n ma mangeya kui, wo man wo magoroma ne kibanyie ma, wo Isirayila bonsœ fe nun firin makiiti.»

*Isa a falafe Piyeri be a a yete rasanma
ne a ma*

*(Matiyu 26:31-35, Maraki 14:27-31,
Yaya 13:36-38)*

³¹ «Simon, Simon, a kolon Sentane bara Ala maxorin wo tan xa sa a belexe, a xa wo ife alo maale ifema ki naxe.

³² Kono n bara Ala maxandi i be, alako danxaniya naxa ge bade i yi. I na gbilen n ma, i xa i ngaxakerenyie ralimanuya.»

³³ Piyeri naxa a fala a be, «Xa won birin nan a ra, n tinxi, hali a findi geeli ra, hali a findi faxe ra!»

³⁴ Isa naxa a masen, «Piyeri, n xa a fala i be, beenun konkore xa a rate, i a falama ne doxo saxan, a i mu n kolon.»

Isa a foxirabiree rasife

³⁵ Isa man naxa a masen a foxirabiree be, «N to wo xee kobiri, gbɔnfœ, nun sankiri mu wo xun, wo tooro ne?» E naxa a yaabi, «Ade.»

³⁶ A man naxa a masen e be, «Kono yakosi tan, xa kobiri nun gbɔnfœ na naxan yi, a xa e tongo. Xa santidegema mu na naxan yi ra, a xa a xa xinbeli donma mati, a santidegema sara.»

³⁷ barima n xa a fala wo be, yi masenyi naxan sebexi Kitaabui kui, fo a xa n li, «A naxankate nan sotoma fe kobi rabae ya

ma.» Naxan nagirixi n ma, na n lima ne. Naxan sebexi, na fama ne kamalide.»

³⁸ A foxirabiree naxa a masen, «Marigi, a mato, santidegema firin nan ya.» A naxa e yaabi, «Na bara wasake.»

*Isa Ala maxandife Getesemani
(Matiyu 26:36-46, Maraki 14:32-42)*

³⁹ Isa to mini, a naxa siga Oliwi geysa ma alo a nu darixi a ra ki naxe, a foxirabiree fan naxa a mati.

⁴⁰ E to menni li, Isa naxa a fala e be, «Wo Ala maxandi ne, wo naxa fa bira tantanyi kui.»

⁴¹ A naxa a ndedi masiga e ra, a a xinbi sin, a Ala maxandi,

⁴² «N Baba, xa i sago na a ra, i xa n natanga yi naxankatafe ma. Kono n sago naxa raba, i tan nan sago xa raba.»

⁴³ Na temui maleke nde naxa mini a ma keli koore, a a senbe so.

⁴⁴ Isa boŋe to nu naxankatafe, a naxa a xa Ala maxandife senbe xun masa. A yilenfure naxa silon boxi alo wuli.

⁴⁵ A to keli Ala maxandise, a naxa gbilen a foxirabiree yire, a naxa e li e na xife nimiss xa fe ra.

⁴⁶ A naxa e maxorin, «Wo xife munfe ra? Wo keli, wo Ala maxandi, alako wo naxa bira tantanyi kui.»

Isa suxufe

*(Matiyu 26:47-56, Maraki 14:43-50,
Yaya 18:3-11)*

⁴⁷ Isa jan mu nu gexi woyende, mixi gali naxa a yire li. Yudasi, naxan nu na Isa foxirabire fu nun firinyie ya ma, a tan nan nu tixi e ya ra. A naxa a maso Isa ra, a xa a sunbu.

⁴⁸ Isa naxa a masen a be, «Yudasi, i Adama xa Di yanfama sunbui nan na?»

⁴⁹ Naxee nu na Isa foxy ra, e to a to naxan fafe rabade, e naxa a maxorin, «Marigi, muxu xa gere so santidegema ra?»

⁵⁰ A foxirabire nde naxa serexedube kungti xa konyi yirefanyi tul bolon.

⁵¹ Kono Isa naxa a fala, «Wo a lu!» A naxa fa a belexe sa na xeme tuli ma, a a rayalan.

⁵² Na temui, Isa naxa wɔyén serexedube kungtie, hɔrɔmɔlingira kosibili mangée, nun forie be naxee nu faxi a xili ma. A naxa a fala e be, «Wo to minixi n xili ma santidegema nun gbengbeta suxuxi wo yi ra, suute nan n na?»

⁵³ Loxo yo loxo n nu na wo ya ma hɔrɔmɔbanxi kui, wo mu n suxu. Kono yi waxati tan findixi wo gbe nun dimi noe kanyi gbe nan na.»

Piyeri a yete rasanfe Isa ma

(Matiyu 26:57-58, 69-75, Maraki 14:53-54, 66-72, Yaya 18:12-18, 25-27)

⁵⁴ E to Isa suxu, e naxa a xanin sereqedube kuntigie xunyi xonyi. Piyeri fan naxa bira e dox̄o ra, kōnō a mu nu a makorema a gbe ra.

⁵⁵ E to so, e naxa te xuru tandem, e birin doxo menni, sereqedube kuntigi xa tete kui. Piyeri fan nu doxoxi e ya ma.

⁵⁶ Konyi gine nde to Piyeri to te fe ma, a naxa a ya ti a ra, a fa a fala, «Isa nun yi xeme nan nu a ra.»

⁵⁷ Kōnō Piyeri naxa a matandi, a a fala, «N tan mu na xeme kolon feo!»

⁵⁸ A mu bu, mixi gbete fan naxa Piyeri to, a a fala a be, «I fan findixi a xa mixi nde nan na.» Piyeri naxa a yaabi, «Ade, n tan mu na ki!»

⁵⁹ Waxati keren to dangi, mixi gbete naxa a maxoroxo, a a fala, «Yi mixi nun Isa nan nu a ra, barima Galileka nan a ra.»

⁶⁰ Piyeri naxa a yaabi, «N tan mu a kolon i na fefe falafe!» A jan mu nu gexi woyende, konkore naxa a rate keren na.

⁶¹ Na temui, Marigi naxa a mafindi, a a ya ti Piyeri ra. Piyeri fan naxa ratu Marigi xa masenyi ma, a to a fala a be, «Beemanu konkore xa a rate to, i i yete rasanma ne n ma dox̄o saxan.»

⁶² Piyeri naxa mini, a wa a xɔrɔxɔe ra sunnunyi kui.

Isa tife Yuwifie kiitisaē ya ra

(Matiyu 26:57-68, Maraki 14:53-65, Yaya 18:12-24)

⁶³ Xeme naxee nu Isa suxuxi, e naxa a rasoto, e naxa a bonbo.

⁶⁴ E naxa a ya maxiri, e nu fa a fala, «Namijonmepa raba! A fala ba, naxan i bɔnboxi!»

⁶⁵ E man naxa konbi mooli birin sa a fari.

⁶⁶ Kuye to iba, Yuwifie xa forie, sereqedube kuntigie, nun seriye karamoxoe naxa Sanederen malanyi raba Isa makiitife ra. E to fa Isa ra,

⁶⁷ e naxa a maxorin, «Xa i findixi Ala xa Mixi Sugandixi nan na, a fala muxu be.» Isa naxa a masen e be, «N na a fala wo be, wo mu lama a ra.

⁶⁸ Xa n maxorinyi ti, wo mu n yaabima.

⁶⁹ Kōnō keli yi waxati ma, Adama xa Di dox̄oma Ala Senbe Kanyi yirefanyi ma.»

⁷⁰ E birin naxa fa a maxorin, «Na kui, i findixi Ala xa Di nan na?» A naxa a yaabi, «Wo tan nan yati a falaxi na ki, a n findixi Ala xa Di nan na.»

⁷¹ E fan naxa a fala, «Won hayi mundun na seede gbete ma sonon? Won bara a tan yete yati woyen xui me.»

23

Yuwifie Isa xaninfe Pilati xɔn

(Matiyu 27:1-2,11-31, Maraki 15:1-5, Yaya 18:28-19:16)

¹ Na temui pama birin naxa keli, e Isa xanin mange Pilati xɔn.

² E naxa so a kalamufe, e nu a fala, «Muxu bara yi xeme li a na muxu xa jama ramurutafe. A bara a fala e be a e naxa duuti fi Roma mange xungbe ma. A man naxe, a a tan yete findixi mange nan na, Ala xa Mixi Sugandixi.»

³ Pilati naxa Isa maxorin, «I tan nan findixi Yuwifie xa mange ra?» Isa naxa a yaabi, «I tan nan a falaxi.»

⁴ Pilati naxa fa a fala sereqedube kuntigie nun jama be, «N mu fe kobi yo toxi yi xeme xa fe.»

⁵ Kōnō jama man naxa a karaxan, e nu a fala, «Abara mixie kui iso a xa xaranyi ra Yudaya bɔxi birin ma, kelife Galile bɔxi ma, han be.»

⁶ Pilati to Galile xili me, a naxa maxorinyi ti xa Isa Galileka nan a ra.

⁷ A to a kolon a Isa nu na Galile mange Herode xa yaamari nan bun ma, a naxa a rasamba Herode ma, naxan fan nu na Darisalamu taa kui na waxati.

Isa xaninfe Herode xɔn

⁸ Herode naxa s̄ewa Isa tofe ra, barima kafi temui xɔnkuyu a nu wama a tofe. A to nu bara a xa fe me, a xɔli nu a ma Isa xa tonxuma makaabaxi nde raba a ya xori.

⁹ Na kui, Herode naxa maxorinyi gbegbe ti Isa ma, kōnō Isa mu yaabi keren fi.

¹⁰ Sereqedube kuntigie nun seriye karamoxoe nu tixi naa, e nu Isa kalamu a jaaxia ra.

¹¹ Herode nun a xa soorie fan naxa a konbi a mayaagixi ra, e nu a mayele. E to guba tofanyi ragoro a ma mayele se ra, Herode naxa a ragbilen Pilati ma.

¹² Singe, Pilati nun Herode de mu nu fan, kōnō na lox̄oe booreja naxa lu e tagi.

Isa tife Pilati ya i

(Matiyu 27:11-31, Maraki 15:1-20)

¹³ Pilati naxa sereqedube kuntigie, mangoe, nun jama malan,

¹⁴ a a masen e be, «Wo bara fa yi xeme ra n xɔn a kalamufe ra a a na mixie bɔñe ratefe. Muxu bara de masara wo ya xori, kōnō n mu fe kobi yo toxi a ra, wo a kalamuxi naxan ma.

¹⁵ Herode fan mu se toxi, barima a bara a ragbilen won ma. A mato, yi xeme mu fefe rabaxi a lanma a xa faxa naxan ma.

¹⁶⁻¹⁷ Na kui, n yaamari fima ne a xa bonbo, n fa a rabejin.»

¹⁸ Kōnō birin naxa sonxoe rate, e a fala, «Yi xeme faxa! Barabasi rabejin muxu be.»

¹⁹ Geresoe nde nan nu Barabasi ra naxan nu bara sa geeli a to keli mangasanyi xili ma. Naxasi to bira taa kui, a naxa faxe ti.

²⁰ Pilati to nu wama Isa rabepinfe, a man naxa woyen nama be,

²¹ kono e nu sonxoe nan tui, «A banban! A banban wuri magalanbuxi ma!»

²² Pilati man naxa woyen e be a sanmaya saxon nde, «Munfe ma? A fe naaxi mundun nabaxi? N mu sese rakorosixi a xa fe, a lanma a xa faxa naxan ma. Na kui, n yaamari fima ne a xa bonbo, n fa a rabepin.»

²³ Kono nama nu sonxoe ratefe nan tui, e Pilati karaxan, Isa xa banban wuri magalanbuxi ma. Na kui, e xui naxa no mange ra.

²⁴ Pilati naxa nate tongo, e waxonfe xa raba.

²⁵ A naxa Barabasi rabepin, naxan nu na geeli kui gere sofe nun faxe tife ma, a fa Isa sa pama sagoe.

*Isa banbanfe wuri magalanbuxi ma
(Matiyu 27:32-56, Maraki 15:21-42,
Yaya 19:16-30)*

²⁶ E to nu Isa xaninfe, e naxa Simon Sirenika li, a sofe taa kui keli daaxa. E naxa a susu, e wuri magalanbuxi sa a fari, a tan xa a xanin Isa be a xanbi ra.

²⁷ Nama gbegbe nu biraxi Isa foxo ra. Gine ndee fan nu na e ya ma, naxee nu wafe a gbegbe ra.

²⁸ Isa naxa a ya rafindi e ma, a a masen e be, «Darisalamu di ginnee, wo naxa wa n tan ma fe ra. Wo wa wo yete nun wo xa die nan ma fe ra,

²⁹ barima waxati fafe, mixie a falama ne, «Sewe na dibaritaree be, naxee mu xije fi diyore ma.»»

³⁰ «E man fama ne a falade geyae be, «Wo bira muxu ma!»

E a fala tentenyie be, «Wo muxu makoto, muxu xa ragata!»»

³¹ «Xa yi fe mooli nan nabama wuri xinde ra, wuri xare tan fa luma di?»

³² E naxa suute firin fan xanin, e xa e faxa e nun Isa.

³³ E to yire nde li, dennaxe xili xunkonkota yire, e naxa Isa banban wuri magalanbuxi ma. E naxa na geelimani firin fan mabanban, e kerent ti Isa yirefanyi ma, e boore ti Isa koola ma.

³⁴ Isa naxa a masen, «N Baba, dije yi mixie ma, barima e mu a kolon e fefe naxan nabafe.» E naxa kanda bun a xa dugie xa fe ra, alako e xa a kolon kankan naxan sotoma.

³⁵ Nama naxa ti naa, e nu e ya ti na fe birin na. Kuntigie fan nu na Isa mayelefe, e nu a fala, «A bara mixi gbetee rakisi. A xa a yete fan nakisi, xa a findixi Ala xa Mixi Sugandixi nan na!»

³⁶ Soorie fan naxa a mayele, e fa, e weni muluxunxi ti a be,

³⁷ e a fala, «Xa i findixi Yuwifie xa mange nan na, i yete rakisi!»

³⁸ Yi sebeli nan nu gbakuxi a xun ma, «Yuwifie xa mange nan ya.»

³⁹ Suute kerem naxan nu banbanxi a fe ma, a nu Isa makonbife, a nu a fala, «I mu findixi Ala xa Mixi Sugandixi xa ra? I yete rakisi, i muxu fan nakisi!»

⁴⁰ Kono a boore suute naxa woyen a ma, a a maxorin, «Won birin to gbaloe nan sotoxi yi ki, i mu gaaxuma Ala ya ra?»

⁴¹ A lanxi tan won firin xa yi fe soto, barima a findixi won ma kewali kobie sare nan na. Kono yi tan mu fefe kobi rabaxi.»

⁴² A to ge na falade a boore be, a naxa a fala Isa be, «Isa, i xa ratu n ma i soma i xa mangeya kui temui naxe.»

⁴³ Isa naxa a yaabi, «N xa nondi fala i be, to yati, i soma ne n foxo ra ariyanna.»

*Isa xa faxe
(Matiyu 27:45-56, Maraki 15:33-41,
Yaya 19:28-30)*

⁴⁴ Yanyi tagi jondon to a li, dimi naxa sin boxi birin ma, leeri saxon bun ma.

⁴⁵ Soge naxa ifooro. Dugi xungbe naxan singanxi horomobanxi kui, a naxa iboo firin na.

⁴⁶ Na temui Isa man naxa a xui rate senbe ra, a a fala, «N Baba, n bara n nii sa i belexe.» A to na fala, a naxa laaxira.

⁴⁷ Soori keme xunmati naxan nu na naa, a to a to naxan nabaxi, a naxa Ala matxo yi masenyi ra, «Nondi na a ra yati, tinxitoe nan nu yi xeme ra!»

⁴⁸ Nama naxan birin nu malanxi na faxe matode, e fan to fe birin to naxee rabaxi, e nu gibilenfe sunnunyi nan kui, e belexe saxi e xunyi.

⁴⁹ Kono Isa kolonmae birin nun gine naxee bira a foxo ra keli Galile, e tan nu tixi, e na fe birin matoma, e ndedi nu makuyaxi naa ra.

*Isa xa maragate
(Matiyu 27:57-66, Maraki 15:42-47,
Yaya 19:38-42)*

⁵⁰ Xeme fanyi tinxitoe nde nu na, naxan nu xili Yusufu. Yuwifie xa kiitisa nde nan nu a ra,

⁵¹ kono a tan mu tin a boore kiitise xa nate kobi ra, e fe naxan niya Isa ra. A nu kelixi Arimate ne, Yudaya boxi ma. A nu na Ala xa mangeya niini mamefe.

⁵² A tan yi xeme naxa siga Pilati yire, a sa Isa fure maxandi a ma.

⁵³ Na temui, a to Isa fure ragoro wuri magalanbuxi kon na, a naxa a kasange, a a bele gaburi, naxan nu gexi geme kui, fure yo mu nu ragata dennaxe.

⁵⁴ Yi fe birin nabaxi malabu loxoe nan ya ra.

⁵⁵ Gine naxee nu bara bira Isa foxo ra keli Galile, e naxa siga Yusufu xanbi ra, e sa gaburi to, e man a to Isa fure ragata ki naxe.

⁵⁶ Na dangi xanbi, e naxa gibile se xiri poxumme nun labunde rafalade. Malabu loxoe e naxa e malabu, alo a sebexi Kitaaibu kui ki naxe.

24

Isa xa marakeli faxe ma

(*Matiyu 28:1-15, Maraki 16:1-8, Yaya 20:1-20*)

¹ Sande loxoe subaxe ma, ginee naxa kurun siga ra gaburi yire, e labunde ture xanin, e nu bara naxan nafala.

² Kono e naxa a li, geme naxan nu doxoxi gaburi de ma, a nu bara ba naa.

³ E to so gaburi kui, e mu Marigi Isa fure to.

⁴ E kontofilixi to nu tixi, xeme firin naxa mini e ma, e xa sosee mayilenma.

⁵ Ginee naxa gaaxu, e e xun sin boxi. Na xeme firin naxa a fala e be, «Munfe ra wo mixi piye fenma faxamixie ya ma?

⁶ Isa mu na be, a bara keli faxe ma. Wo xa wo ratu a naxan masenxi wo be Galile.

⁷ A a masen ne, a fo Adama xa Di xa sa yunubitoee belexe, a banban wuri magalanbuxi ma, a man fa keli faxe ma a xi xaxan nde ma.»

⁸ Na kui, e naxa ratu Isa xa woyenyie ma.

⁹ E to gibile kelife gaburi yire, e naxa na fe birin masen Isa foxirabire fu nu kerenyie be, a nun a foxirabire boore birin be.

¹⁰ Mariyama Magidalaka, Yohanna, Yaki naga Mariyama, a nun gine gbetee naxee nu na e foxo ra, e tan nan na fe birin fala Isa xa xeerae be.

¹¹ Kono nee mu la e ra, barima na masenzi naxa lu e be alo daxu woyenyi.

¹² Kono Piyeri tan naxa keli, a a gi han gaburi yire. A naxa a felen na kui matofe ra, kono a mu sese to fo kasange, a saxi a kui igeli. A naxa gibile a xonyi, a kaabaxi na fe ma naxan bara raba.

Isa nun a foxirabire firinyi ndee

(*Maraki 16:12-14*)

¹³ Na loxoe kerenyi, Isa foxirabire mixi firin ndee nu na kira ra sigafe Emayusi, taa lanma naxan makuya Darisalamu ra kilometiri fu nun kerent nondon.

¹⁴ E nu na woyenfe e bore be yi fe birin ma naxee nu bara raba.

¹⁵ E nu woyenfe temui naxe, Isa naxa a maso e ra, e birin naxa siga kira kerent xon,

¹⁶ kono e mu a kolon a Isa nan a ra.

¹⁷ Isa naxa e maxarin, «Wo nu na munse falafe kira xon?» Na maxarin yi ma, e naxa ti kira ra, e sunnunxi.

¹⁸ Kelopa naxa a yaabi, «I keren nan mu a kolonxi fe naxan dangixi yi waxati Darisalamu?»

¹⁹ Isa naxa a maxarin, «Munse niyaxi?» E naxa dentegi sa a be fe naxan Isa Nasaretika lixi. E naxa a fala a be, «Namijonmee xungbe nan nu a ra a kewali ki ma nun a xa masenzi ki ma Ala nun nama be.

²⁰ Serexedube kuntigie nun muxu xa mangee bara a sa mixie belexe, e xa a makiiti faxe kiiti ra, e a banban wuri magalanbuxi ma.

²¹ Kono muxu tan nan nu laxi a ra, a a tan nan nu fama Isirayila xoreyade. Sa na birin xun ma, a xa faxe xi saxan nde nan to,

²² kono gine ndee na muxu ya ma, e bara muxu rakaaba e xa dentegi ra. E to kurun siga ra gaburi yire,

²³ e mu a fure li naa. E naxa fa a fala muxu be, a maleke ndee nan mini e ma, e a fala e be a Isa piye na a ra.

²⁴ Mixi gbetee muxu ya ma, e fan naxa siga gaburi yire, e a birin li alo ginee a masenxi ki naxe, kono e mu a tan Isa to.»

²⁵ Na kui, Isa naxa a masen e be, «Ee, wo xaxili xorexo! Namijonmee naxan birin masenxi, wo boje mu lama a ra mafuren!

²⁶ Wo mu a kolon a fo Ala xa Mixi Sugandixi xa na toore soto, a fa so a xa nore kui?»

²⁷ A naxa fa a folo Annabi Munsa ma, doxo namijonmee birin na, a Kitaabu yire birin fasari e be, a tan yete xa fe masenxi dennaxe.

²⁸ E to makore na taa lanma ra e nu sigafe dennaxe, Isa naxa lu alo a nu wama dangife ne,

²⁹ kono e naxa a mayandi, e a fala a be, «Lu muxu xonyi ne. Nunmare na a ra yi ki, koe jan bara so.» Na kui, a naxa so e xonyi a xa lu naa.

³⁰ E birin to doxoe e degede, Isa naxa taami tongo, a tantui rasiga Ala ma, a a igira, a a itaxun e ma.

³¹ A naxa makenen e xaxili be kerent na, e a kolon a Isa na a ra, kono a man naxa loe e ma yen!

³² E naxa a fala e bore be, «A to nu Kitaabu kui fasarima won be kira xon, a mu nu luxi xe alo a te nan xuruxi won boje kui?»

³³ E naxa keli kerent na, e gibile Darisalamu. E naxa sa Isa foxirabire fu nun kerenyie li, a nun naxee nu na e foxo ra, e birin malanxi yire kerent.

³⁴ Nee naxa a fala e be, «Marigi bara keli faxe ma yati! A bara mini Simon ma!»

³⁵ E fan naxa dentegi sa nee be fe birin ma naxee dangixi kira xon, a nun Isa makenen e be ki naxe a to taami igira.

*Isa nun a fôxirabire fu nun kerenyi
(Matiyu 28:16-20, Maraki 16:14-18,
Yaya 20:19-23, Taruxui 1:6-8)*

³⁶ E to nu wøyenfe na fe birin ma, Isa yete naxa mini e ma, a tixi e tagi. A naxa e xœbu, «Ala xa wo bøye sa.»

³⁷ E bøye naxa mini, e gaaxu, barima e nu a majoxunxi tubari nan na.

³⁸ Kono Isa naxa a masen e be, «Munfe ra wo kõntofilixi, wo bøye man siikexi?»

³⁹ Wo n belexee nun n sanyie mato, wo xa a kolon n tan nan yati a ra. Wo xa n masuxu, wo xa n mato, barima sube nun xorri mu na tubari be, alo wo naxan toma n ma yi ki.»

⁴⁰ A to na fala e be, a naxa a belexee nun a sanyie masen e be,

⁴¹ kono na fe ssewe nun kaabe nu gbo e be. E to mu nu gexi lade a ra, Isa naxa e maxorin, «Donse na wo yi ra be?»

⁴² E to yexé ganxi nde so a yi,

⁴³ a naxa a tongo, a a don e ya xorri.

Isa tefe koore

(Matiyu 28:16-20, Maraki 16:15-20)

⁴⁴ Na temui, a naxa a masen e be, «N nu na wo tagi temui naxe, n yi fe birin masen ne wo be. N a masen ne wo be, fa fala naxan birin sebexi n tan ma fe ra Annabi Munsa xa seriyé kui, a nun namijonmee xa Kitaabuie kui, a nun Yabura Dawuda kui, fo na birin xa kamali ne.»

⁴⁵ Na temui, a naxa e xaxili rabi alako e xa Kitaabuie fahaamu.

⁴⁶ A naxa a masen e be, «A sebexi ne, a fo Ala xa Mixi Sugandixi xa töoro, fo a man xa keli faxe ma a xi saxan nde.

⁴⁷ A tan xili ra, fo si birin xa kawandi ne tuubi fe nun yunubi xafarife ra, folofe Darisalamu ma.

⁴⁸ Wo tan bara findi yi fee seedee ra.

⁴⁹ N Baba naxan laayidixi, n na rasambama ne wo ma. Wo tan xa lu be taa kui, han senbe xa keli koore gorofe wo ma.»

⁵⁰ Na xanbi, Isa naxa e xanin han Betani biri ra. A naxa a belxe ite, a duba e be.

⁵¹ A nu dubama e be temui naxe, a naxa keli e xun, a rate koore.

⁵² E to ge a suyidide, e naxa gbilen Darisalamu ssewe xungbe kui.

⁵³ E nu na hörömöbanxi kui temui birin Ala tantude.

Inyila Isa Annabi Yaya naxan səbəxi Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Kitaabui naxan xili «Inyila Isa,» a doxonaani na a ra. Namijonmę naami nan Inyila Isa xa taruxui səbe Ala Xaxili Seniyenxi saabui ra. E xili ne Matiyu, Maraki, Luki, nun Yaya.

Annabi Matiyu, Annabi Maraki, nun Annabi Luki, e Inyila Isa naxan səbe, e maniya e boore ra. Na saxanyi findixi taruxui nan na, naxan Isa bari ki, a jere ki, nun a faxa ki masenma won be. Inyila Isa Annabi Yaya naxan səbe, na fan Isa xa taruxui masenma, kono kawandi nan gbo a kui. A Isa nan xa fe tagi rabama, alako mixie xa a kolon a Isa findixi Ala xa Mixi Sugandixi yati yati nan na.

Annabi Yaya a masenma dunija birin be a la lanma won xa la Isa ra, won xa danxaniya a ma. Na findima kisi nan na ibunadama be, kisi naxan mu kanama abadan. Annabi Yaya mixi ralimaniyama yi Kitaabui kui alako e naxa siike Ala xa laayidi xa fe ma. Isa findixi sərexə xungbe nan na naxan dunija xunsarama. Won xa na kolon, won xa la a ra.

Inyila Isa Annabi Yaya naxan səbəxi, a wama Isa tide nan masenfe won be. A tali wəyenyi gbegbe rawalima na falafe ra. A a falama a Isa findixi «ibunadama xa naiyalanyi ra.» A a masenma a Isa luxi ne alob «xurusee dəmadonyi» danxaniyatəee be. A Isa misaalima «naade» nun «kira» ra. Isa luxi alob «ye» nun «baloe» mixie be. Isa munafanyi gbo adama be.

Ala xa won mali na kolonfe ra alako Isa xa fe xa lu won bojne kui. Amina.

Inyila Isa Annabi Yaya naxan səbəxi

Ala Xui findife ibunadama ra

- 1 A fəlo fəle, Ala Xui nu na,
Ala Xui nu na e nun Ala,
Ala Xui nu findixi Ala yete kan nan na.
- 2 Kabi a fəle, Ala nun a Xui nan nu a ra.
- 3 Ala se birin daaxi a tan nan saabui ra,
sese mu na naxan mu daaxi a tan saabui
ra.
- 4 Marakisi sətəma a tan nan na,
kisi naxan findixi naiyalanyi ra adamadie
be.
- 5 Na naiyalanyi yanbama dimi kui,
dimi fan mu tin a ra.

6 Ala naxa xəme nde xəe, naxan nu xili
Yaya.

7 Seede nan nu a ra, naxan fa seedepəxçoya
bade na naiyalanyi xa fe ra,
alako birin xa danxaniya a saabui ra.

8 A tan xa mu findixi na naiyalanyi ra,
kono a tan fa ne a xa seede ba na
naiyalanyi xa fe ra.

9 Naxan findixi naiyalanyi ra, naiyalanyi
yati na a ra,
naxan fama dunija ma, a xa adamadie
birin iyalan.

10 Ala Xui naxa sabati dunija ma.

Dunija daa a tan nan saabui ra,
kono dunija tondi ne a kolonde.

11 A fa ne a xənyi,

kono a xa mixie mu a rasənə.

12 Kono naxan tan birin a rasənə, e danx-
aniya a ma,

a naxa noe fi nee tan ma, e xa findi Ala xa
die ra.

13 Na mu keli e bənsəe xa ma,

xa na mu fate bende waxənyi ma,
xa na mu mixi nde waxənyi ma.

Ala yete nan a niya e xa bari a neenə ra, e
findi a xa die ra.

14 Ala Xui naxa findi ibunadama ra,
a sabati muxu ya ma.

Muxu bara a xa noe to,
a Baba noe naxan fixi a xa Di kerenyi ma,
hinnenteya nun nəndi kamalixi naxan yi.

15 Yaya naxa a xui ite, a seedepəxçoya ba a
xa fe ma,

«N yi nan ma fe masen wo be, n to a fala,
Naxan fama n xanbi ra, a tide gbo n be,
barima beenun n tan xa daa, a tan nu na.»

16 Won birin bara hinne sətə a saabui ra.
A xa hinne bara gbo ye won yi ra.

17 Ala seriye Kitaabui fi won ma Annabi
Munsa nan saabui ra.

A xa hinne nun nəndi tan faxi won ma
a xa Mixi Sugandixi Isa nan saabui ra.

18 Adama yo mu na naxan bara Ala to,
kono Ala xa Di kerenyi, naxan na a Baba
Ala fe ma,
a tan bara a masen.

Annabi Yaya xa seedepəxçoya

(Matiyu 3:1-12, Maraki 1:1-8, Luki 3:1-18)

19 Yaya xa seedepəxçoya nan ya.
Darisalamu Yuwifi kuntigie naxa
serexedubee nun Lewi di ndee xəe Yaya
xon ma, e xa a maxərin, «Nde i tan na?»

20 Yaya mu tondi e yaabide, a naxa
a masen e be a fixe ra, «Ala xa Mixi
Sugandixi mu n tan xa ra.»

²¹ E man naxa a maxorin, «I fa findixi nde ra? Annabi Eliya nan na i ra?» Yaya naxa e yaabi, «Ade, Eliya mu n na.» E naxa a maxorin, «Namijonme nan i ra muxu naxan mamefe a xa fa?» Yaya naxa e yaabi, «Ade.»

²² Na kui, e naxa gibile a maxorin na, «Nde i ra? I i yete majoxunxi nde ra? A yaba muxu be, muxu xa sa dentegi sa muxu xeeamae be.»

²³ Yaya naxa a masen e be alo a sebexi Annabi Esayi xa Kitaabui kui ki naxe, «N tan findixi mixi nan na naxan a xui itema gbengberenyi ma, «Wo kira matinxin Marigi be!»

²⁴ Fariseni nde naxee nu bara xee Yaya xon,

²⁵ e naxa a maxorin, «Xa i mu findixi Ala xa Mixi Sugandixi ra, i mu findixi Eliya ra, i mu findixi namijonme ra muxu naxan mamefe, i fa mixie xunxama ye xora munfe ra?»

²⁶ Yaya naxa e yaabi, «N tan mixie xunxama ye nan xora, kono mixi kerem na wo ya ma, wo mu naxan kolon.

²⁷ Na nan fama n xanbi ra. Na binye mu na n tan yi ra, n jan xa a xa sankiri luuti yati fulun.»

²⁸ Na fe birin dangi Betani ne, Yuruden xure naakiri ma, Yaya nu mixie xunxama ye xora dennaxe.

*Isa nan na Ala xa serexe ra
(Matiyu 3:13-17, Maraki 1:9-11, Luki 3:21-22)*

²⁹ Na kuye iba, Yaya naxa Isa to fa ra a yire, a naxa a masen, «Ala xa serexe nan yi ki, dunjna xa yunubi xafarima naxan na.

³⁰ N nu yi nan ma fe masenfe wo be n to a fala, n naxe, «Xeme naxan fama n xanbi ra, a tide gbo n be, barima beenun n tan xa daa, a tan nu na.»

³¹ N tan yati mu nu na kanyi kolon, kono n fa mixie xunxade ye xora ne alako a tan xa makenen Isirayilakae be.»

³² Yaya naxa seedepoxoya ba, a a masen, «N bara Ala Xaxili Seniyenxi to goro ra kelife koore ma alo ganbe, a doxo a ma.

³³ N tan yati mu nu a kolon, kono Ala naxan n xee mixie xunxade ye xora, a nu bara a masen n be, «I n Xaxili Seniyenxi toma goro ra naxan ma, a lu a ma, na kanyi nan n Xaxili Seniyenxi ragoroma mixie ma.»

³⁴ N tan bara a to. N bara findi seede ra a Ala xa Di nan a ra.»

Isa foxirabire singee

³⁵ Na kuye iba, Yaya man nu na naa, a nun a foxirabire mixi firin.

³⁶ Yaya to Isa to dangi ra, a naxa a masen, «Ala xa serexe nan yi ki!»

³⁷ A foxirabire firinyie to a xui me, e naxa bira Isa foxo ra.

³⁸ Isa to a kobe rato, a naxa e to a foxo ra, a naxa e maxorin, «Wo munse fenfe?» E fan naxa a yaabi, «Rabuni, i yigiyaxi minden?» E to a xili «Rabuni», na nan falaxi e xa xui «Karamoko.»

³⁹ A naxa a fala e be, «Won xee, wo xa sa na kolon.» Nunmare temui nan nu a ra. E naxa siga na yire kolonde, e fa lu Isa fe ma.

⁴⁰ Simon Piyeri xunya Andire nu na na mixi firinyie ya ma, naxee Yaya xa masenyi me, e fa bira Isa foxo ra.

⁴¹ A naxa siga a taara yire kerem na, a a fala a be, «Muxu bara Al Masihutol» Na nan falaxi e xa xui, «Ala xa Mixi Sugandixi.»

⁴² Andire naxa Piyeri xamin Isa yire. Isa to a to, a naxa a fala a be, «Yunusa xa di Simon nan i ra, kono i xili fama falade Kefasi, na nan na ki «Piyeri», naxan wama a falafe <fanye>.»

⁴³ Na kuye iba, Isa naxa nate tongo a xa siga Galile. A to Filipu to, a naxa a fala a be, «Bira n foxo ra.»

⁴⁴ Filipu, Andire, nun Piyeri birin findi Betesayidakae nan na.

⁴⁵ Filipu naxa siga Natanyeli yire, a a fala a be, «Mixi naxan ma fe falaxi Munsa nun namijonme xe Kitaabue kui, muxu bara a to. Isa Nasaretika nan a ra, Yusufu xa dil!»

⁴⁶ Natanyeli naxa a maxorin, «Fe fanyi nde nomma minide Nasareti?» Filipu naxa a yaabi, «Fa, i yete yati xa a to.»

⁴⁷ Isa to Natanyeli to fa ra, a naxa a fala a xa fe ra, «Isirayilaka yati nan yi ki, maiyifa yo mu na naxan boje ma!»

⁴⁸ Natanyeli naxa a maxorin, «I n kolonxi di?» Isa naxa a yaabi, «Beenun Filipu xa i xili, i to nu xore bili bun ma, n tan i to ne.»

⁴⁹ Natanyeli naxa a fala a be, «Karamoko, i tan findixi Ala xa Di yati nan na! Isirayila Mange nan i ra!»

⁵⁰ Isa naxa a fala a be, «N to a falaxi, a n i to ne xore bili bun ma, i laxi n na na fe nan ma? I fe gbetee toma ne naxee dangi na ra.»

⁵¹ A man naxa a masen a be, «N xa a fala wo be a nondi ki ma, wo fama ne koore tote, a rabixi, Ala xa malekee nu te e nu goro Adama xa Di ma.»

² Isa fan nu xilixi naa, a nun a foxirabiree.

³ Weni to jōn, Isa nga naxa a fala a bē, «Weni bara jōn yi mixie yi ra.»

⁴ Isa naxa a maxorin, «N nga, i wama munse xōn ma n na? N ma waxati mu nu a li sinden.»

⁵ A nga naxa a fala banxi konyie bē, «A na naxan yo fala wo bē, wo a raba.»

⁶ Fējē senni gēmē daaxi nu na mēnni, naxee rafema ye ra Yuwifie e yete raseniyenma naxan na. Litiri tongo solo-masaxan han litiri kēmē mōxōjen nu nōma sade fējē kerēn kui.

⁷ Isa naxa a fala konyie bē, «Wo yi fējē rafe ye ra.» E naxa e birin nafe tapu.

⁸ A man naxa a fala e bē, «Yakosi, wo a nde ba, wo a xanin xulun xunyi xōn ma.» E naxa na fan naba.

⁹ Xulun xunyi to na ye min Isa nu bara naxan mafindi weni ra, a mu nu a kelide kolon, kono konyi naxee ye baxi, nee tan a kolon. A to a min, a naxa ginefenyi xili,

¹⁰ a a fala a bē, «Xulun kanyi birin weni fanyi nan singe raminima, mixie na siisi, e fa weni gbēte ramini. Kono i tan bara weni fanyi ragata han yi temui!»

¹¹ Na naxa findi Isa xa tōnxuma singe ra. A a raba Kaana nē, Galile boxi ma. Na fe kui, a a xa nōrē nan makenen, a foxirabiree naxa la a ra.

¹² Na xanbi, a naxa sa goro Kaperenamu, a nun a nga, a xunyae, nun a foxirabiree. E naxa sa xi ndee radangi naa.

*Isa yulēe kerife hōrōmōbanxi kui
(Matiyu 21:12-13, Maraki 11:15-17,
Luki 19:45-46)*

¹³ Yuwifie xa Sayamaleke Dangi Sali to makore, Isa naxa te Darisalamu.

¹⁴ A naxa sa li, ninge, yexēe, nun ganbe matie nu na hōrōmōbanxi yire, kōbiri masarēe fan nu dōxoxi naa.

¹⁵ Isa naxa luuti ndee yailan luxusinyi ra, a yulēe birin keri hōrōmōbanxi kui, a nun e xa ningee nun yexēe. A naxa kōbiri masarēe xa kōbiri rayensen boxi, a e xa teeblie rabira.

¹⁶ A naxa a fala ganbe matie fan bē, «Wo yee tongo be! Wo ba n Baba xa banxi findife makiti ra!»

¹⁷ A foxirabiree naxa ratu na Kitaabui ssbeli ma naxan a falama, «Xanunteya bara gbo ye n bōjē kui i xa banxi xa fe ra.»

¹⁸ Na kui, Yuwifi kuntigie naxa a maxorin, «I tōnxuma makaabaxi mundun nabama naxan a masenmu muxu bē a a lan i xa yi mōoli raba?»

¹⁹ Isa naxa e yaabi, «Wo yi hōrōmōbanxi rabira. Xi saxan bun ma n tan a rakelima.»

²⁰ Yuwifi kuntigie naxa a fala, «Yi hōrōmōbanxi naxan tixi nē tongo naani nun senni bun ma, i tan na rakelima nē xi saxan bun ma?»

²¹ Kono Isa to hōrōmōbanxi xa fe fala, taali woyeniyi nan nu a ra. A nu a fate nan ma fe falafe.

²² A to keli faxe ma, a foxirabiree naxa ratu a xa woyeniyi ma. Na kui, e naxa la Kitaabui xui ra, e naxa la Isa xui ra.

²³ Isa to nu na Darisalamu, Sayamaleke Dangi Sali waxati, mixi gbegbe naxa danxaniya a ma e to tōnxuma makaabaxie to, a nu naxee rabama.

²⁴ Kono Isa mu nu lama e ra, barima a nu adamadi birin kolon.

²⁵ A hayi yo mu nu a ma, mixi yo xa ibunadama xa fe fala a bē, barima a tan nu adamadi bōjē kolon.

3

Isa nun Nikodemu xa sumunyi

¹ Yuwifi kuntigi nde nu na Farisenie ya ma, naxan xili Nikodemu.

² A naxa siga Isa xōn ma kōe ra, a a fala a bē, «Karamōxō, muxu a kolon karamōxō nan i ra Ala naxan xēxē. I tōnxuma makaabaxi naxee rabafe, mixi yo mu nōma e rabade xa a kanyi nun Ala xa mu a ra.»

³ Isa naxa a masen a bē, «N xa nōndi yati fala i bē, xa mixi mu bari a nēnē ra, a mu nōma sode Ala xa mangēya niini bun ma.»

⁴ Nikodemu naxa a maxorin, «Mixi mōxi nōma gibilende a nga teēgē, a man gibilen bari ra?»

⁵ Isa naxa a yaabi, «A nōndi i ma n xa a fala i bē, xa mixi mu bari a nēnē ra, ye nun Ala Xaxili Seniyenxi saabui ra, a mu nōma sode Ala xa mangēya niini bun ma.»

⁶ «Fate bēnde nan mixi fate bēnde barima. Kono mixi xaxili tan barima Ala Xaxili Seniyenxi nan saabui ra.

⁷ N to a falaxi i be a fo wo xa bari a nēnē ra, na naxa i terenna.

⁸ Foye minima a na wa minife dēdē biri ra. I a xui nan mema, kono i mu a kelide kolon, i mu a sigade fan kolon. Mixi na bari a nēnē ra Ala Xaxili Seniyenxi saabui ra, a luma na ki nē.»

⁹ Nikodemu naxa a maxorin, «Na rabama di?»

¹⁰ Isa naxa a yaabi, «I tan naxan findixi Isirayila karamōxō xungbe ra, i mu na kolon?»

¹¹ N xa nōndi yati fala i bē, muxu fee nan falama muxu naxee kolon. Muxu man fee nan seede bama muxu naxee toxi, kono wo bara tondi muxu xa seedēnōxoya ra.

¹² Xa wo mu la n xui ra, n to yi dunija fee falafe wo be, xa n sa ariyanna fee nan fala wo be, wo lama a ra di?

¹³ Mixi yo mu nu te ariyanna, fo Adama xa Di naxan kelixi ariyanna.»

¹⁴ «Annabi Munsa to nu na gbeng-berenyi ma, a naxa bɔximase misaali nde yailan wure gbeeli ra, a a ite wuri kuye ma. Adama xa Di fan lanma a xa ite wuri kon na na ki ne,

¹⁵ alako naxan yo danxaniya a ma, na kanyi xa kisi soto naxan mu jɔnma abadan.

¹⁶ Ala dunija xanu ne han a naxa a xa Di kerenyi fi, alako mixi yo naxan na danxaniya a ma, a naxa loe, a xa kisi ne abadan.

¹⁷ Ala mu a xa Di xee dunija xa ratonde, a a xee ne a xa fa dunija rakisi.

¹⁸ Naxan yo na danxaniya a ma, kiti mu kananma na kanyi ra, kono naxan yo mu danxaniya a ma, kiti jan bara ge kanade na kanyi ra, barima a mu danxaniyaxi Ala xa Di kerenyi ma.

¹⁹ Kiti nan ya: Ala xa naiyalanyi bara fa dunija, kono dimi rafan adamadie ma dangi na naiyalanyi ra, barima e kewali mu fan.

²⁰ Naiyalanyi mu rafan fe kobi raba yo ma. E mu minima naiyalanyi ma, e xa wali kobie naxa fa sa kene ma.

²¹ Kono naxan yo jerema Ala xa nondi ma, a tan minima naiyalanyi ma, alako Ala waxonfe e naxan nabafe, na xa sa kene ma.»

Annabi Yaya seede bafe Isa xa fe ra

²² Na xanbi, Isa nun a foxirabiree naxa keli Darisalamu e so Yudaya bɔxi ma. Isa naxa waxati nde raba menni a nun a foxirabiree, e nu mixie xunxama ye xoora.

²³ Yaya fan nu mixie xunxama ye xoora Enon ne, Salimon fe ma, barima ye gbegbe nu na naa. Mixie nu sigama a xon, a tan nu e xunxa ye xoora.

²⁴ A lixi na temui, a mu nu saxi geeli siden.

²⁵ Loxo nde, wɔyenyi naxa mini Yaya foxirabiree nun Yuwifi nde tagi maraseniyyi xa fe ra.

²⁶ E naxa siga Yaya yire, e a fala a be, «Karamoko, wo nun xeme naxan nu a ra Yuruden naakiri ma, i bara naxan ma fe seede ba, a na mixie xunxafe ye xoora. Birin na sigafe a yire.»

²⁷ Yaya naxa e yaabi, «Mixi mu fefe sotoma, fo Ala na naxan fi a ma.

²⁸ Wo tan yati bara findi n ma seede ra, a n a masen ne, «N tan xa mu findixi Ala xa Mixi Sugandixi ra. N xeexi a ya ra ne.»

²⁹ Xeme naxan gine fenxi, a tan nan findima gine kanyi ra. A defanboore tan

luma a fe ma ne, a a tuli mati a ra jelexinyi kui. N tan luma na ki ne Isa be. N ma seewe bara kamali.

³⁰ Fo Isa xa fe xa ite ne, n gbe xa igoro.»

³¹ «Naxan kelixi koore, a tan dangi birin na. Naxan kelixi dunija ma, dunija mixi nan a ra naxan wɔyenyi a dunija ki ma, kono naxan tan kelixi ariyanna, a tan dangi birin na.

³² A tan fe nan seede bama, a bara naxan to, a man bara naxan me, kono mixi yo mu lama a xa seedejɔxɔya ra.

³³ Mixi naxan lama na seedejɔxɔya ra, a bara a kolon a Ala nɔndi nan falama.

³⁴ Ala xa Xeera Ala xa masenyi nan tima, barima a kamalixi Ala Xaxili Seniyenxi ra.

³⁵ Baba Ala a xa Di xanuxi ne, a fe birin sa a belezex.

³⁶ Naxan na danxaniya Ala xa Di ma, a bara abadan kisi soto. Kono naxan na Ala xa Di xui matandi, na kanyi tan mu kisima. Ala xa xone nan birama a foxo ra.»

4

Samari gine nde nun Samarikae danxaniyafe Isa ma

¹ Isa naxa a kolon a Farisenie bara a me, a foxirabiree na wuyafe, a man na mixie xunxafe ye xoora dangi Yaya ra.

² Kono a fa li Isa yete xa mu nu mixie xunxama ye xoora, a foxirabiree nan nu a rabama.

³ Isa to rakolon na fe ma, a naxa keli Yudaya, a gibilen Galile bɔxi ma.

⁴ Na biyaasi kui, a nu lan a xa Samari bɔxi igiri sigafe ra Galile.

⁵ A naxa Samari taa nde li naxan xili Sukaru, dennaxe makore xe ra, Yuwifie benba Yaxuba naxan fi a xa di Yusufu ma.

⁶ Yaxuba xa kolonyi na menni ne. Isa to nu bara tagan a xa biyaasi kui, a naxa a magoro na kolon de ra. Yanyi tagi nan nu a rara.

⁷ Samari gine nde to fa ye bade, Isa naxa a fala a be, «N ki ye, n xa a min.»

⁸ A lixi Isa foxirabiree nu bara sigma donez sarade taa kui.

⁹ Gine naxa a fala Isa be, «I tan Yuwifi, n tan Samari gine. I n maxorinma ye min daaxi ma munfe ra?» Gine na fala ne barima Yuwifie nun Samarikae mu sese masarama e bore tagi.

¹⁰ Isa naxa a fala, «Xa i sa a kolon nu, Ala wama i kife naxan na, i tan nan a makulama kisi ye ra nu, a fa na fi i ma. Xa i sa a kolon nu mixi naxan a falafe i be yi ki, «n ki ye ra,» i tan fan a makulama ne ye ra nu naxan i rakisima.»

¹¹ Gine naxa a maxorin, «N ba, ye base yo mu i yi ra, yi kolonyi fan tilin. I fa na kisi ye sotoma minden?»

¹² Ka i tan dangi muxu benba Yaxuba ra? A tan nan yi koloñyi fi muxu ma. A tan yete bara a ye min, a nun a xa die, a nun a xa goçore.»

¹³ Isa naxa a yaabi, «Naxan yo yi koloñye min, ye xoli man gblenma a suxu ra.

¹⁴ Kono naxan ye minma n naxan fima a ma, ye xoli mu a suxuma sonon. Na ye findima dulonyi nan na a bojne ma, a gbo a i, a findi abadan kisi ra.»

¹⁵ Gine naxa a fala a be, «N ba, na ye fi n ma, alako ye xoli naxa n suxu, n naxa fa ye bade sonon.»

¹⁶ Isa naxa a fala a be, «Siga i sa i xa mori xili, wo fa be.»

¹⁷ Gine naxa a yaabi, «N mu doxoxi xeme xon.» Isa naxa a fala, «I nöndi nan falaxi, a i mu doxoxi xeme xon.»

¹⁸ I bara doxo xeme suuli birin xon ma, i man nun xeme naxan a ra yi temui, futi mu wo tagi. Na tan, i nöndi nan falaxi.»

¹⁹ Gine naxa a fala Isa be, «Awa, n bara a kolon fa, a namijonme nan na i ra.

²⁰ Muxu benbae Ala batu yi geya nan fari, kono wo tan Yuwifie a falama a fo Ala xa batu Darisalamu ne.»

²¹ Isa naxa a fala a be, «N ma di, i xa la n na, waxati na fafe Baba Ala mu batuma yi geya ma, a mu batuma Darisalamu fan.

²² Wo tan Samarikae, wo salima, kono wo mu Ala kolon. Muxu tan Yuwifie, muxu salima, muxu man Ala kolon, barima Ala xa kisi fatanma Yuwifie nan na.

²³ Kono waxati na fafe, a jan bara a li, Baba Ala batulæ a batuma a nöndi ki ma e xaxili fiixe nan na. Baba Ala wama na batula möölie nan xon ma.

²⁴ Ala findixi Xaxili nan na. A batulæ lan ne e xa a batu e xaxili fiixe nan na a nöndi ki ma.»

²⁵ Gine naxa a fala a be, «N a kolon a Al Masihu fafe, Ala xa Mixi Sugandixi. A tan na fa, a fe birin tagi rabama ne won be.»

²⁶ Isa naxa a fala a be, «N tan nan na ra, n tan Ala xa Mixi Sugandixi nan woyenfe i be yi ki.»

²⁷ Isa foxirabiree to Isa li, a na woyenfe na gine ra, e de naxa ixara, kono e mu a maxorin, «I wama munse xon» xa na mu a ra «Wo na munse falafe?»

²⁸ Gine naxa a xa feje lu naa, a siga taa kui, a sa a fala mixie be,

²⁹ «Wo fa. Wo xa xeme nde mato naxan bara n ma kewali birin fala n be, a mu n kolon. Ala xa Mixi Sugandixi na a ra ba, ka?»

³⁰ Na kui, taakae naxa mini sigafe ra Isa yire.

³¹ Na waxati bun ma, Isa foxirabiree nu woyenfe a be, e a fala, «Karamoxo, i dege.»

³² Kono Isa naxa a masen e be, «Baloe na n tan yi ra, wo tan mu naxan kolon.»

³³ A foxirabiree naxa e bore maxorin, «Pe, mixi nde nan faxi donse ra a xon ma ba?»

³⁴ Isa naxa a masen e be, «N tan ma baloe findixi n Xëëma waxonfe rabafe nan na, n xa a xa wali rakamali a bara naxan so ni yi.»

³⁵ Wo tan mu a falama xe, «Kike naani nan luxi beenun xe xabe xa a li? N xa a fala wo be, wo wo ya rasiga, wo xee mato, e ragbeelixi ki naxe. Xe xaba temui bara a li.

³⁶ Xe xabe jan bara a xa wali sare soto folo. A xa wali a niyama ne mixi xa kisi soto abadan. Na kui, naxan xe bima nun naxan xe xabama, e birin luma seewékeren ne.

³⁷ Yi masenyi findixi nöndi nan na, «Mixi nde xe garansanma, gbete a xabama.»

³⁸ N tan wo xëëxi xe xabade ne, wo mu naxan nawalixi. Mixi gbete nan walixi, kono wo tan nan e xa wali rajpony toma.»

³⁹ Samarika naxee nu sabatixi na taa kui, e gbegbe naxa danxaniya Isa ma na gine xa seedeñoxoya xa fe ra, a to a fala, «N bara kewali naxan birin naba, a bara a birin tagi raba n be.»

⁴⁰ Na kui, Samarikae to fa Isa yire, e naxa a mayandi a xa lu e xonyi. Isa naxa xi firin naba naa.

⁴¹ Mixi gbegbe man naxa danxaniya a xa masenyi saabui ra.

⁴² E naxa a fala na gine be, «Singe muxu nu danxaniyaxi i tan nan xa woyenfe ya fe ra, kono yakosi muxu tan yete bara a xui me. Muxu bara a kolon fa, a yi findixi dunija rakisima nan yati ra.»

Isa xeme nde xa di rayalanfe

⁴³ Na xi firin dangi xanbi, Isa naxa keli naa, a siga Galile,

⁴⁴ barima a tan yati a a masen ne a namijonme sese yo mu binyama a xonyi.

⁴⁵ A to so Galile, naakae naxa a rasene a fanyi ra, barima e fan nu bara Sayamaleke Dangi Sali raba Darisalamu, e a xa kaabanakoe to, a naxee raba naa.

⁴⁶ Na kui, Isa man naxa so Kaana, Galile boxi ma, a ye mafindi weni ra dënnaxe. Mange xa walike xungbe nde nu naa, naxan xa di nu furaxi Kaperenamu.

⁴⁷ A to a me a Isa bara fa Galile kelife Yudaya, a naxa siga a yire, a a maxandi a xa fa a xa di xeme rayalan naxan nu saxi sayfa ure ma.

⁴⁸ Isa naxa a fala a be, «Wo tan mu danxaniyama feo, fo wo tonxumae nun kaabanakoe to!»

⁴⁹ Mange xa walike naxa a mayandi, «Marigi, talu n xonyi beenun n ma di xa faxa!»

⁵⁰ Isa naxa a yaabi, «Siga, i xa di bara kisi.» Na walike naxa la Isa xa masenyi ra, a naxa siga.

⁵¹ A nu na gibilene temui naxe, a xa konyie naxa a ralan, e a fala a be, «I xa di bara kisi!»

⁵² A fan naxa e maxorin, «A fisa mun temui?» E naxa a yaabi, «A fate xinbelixi xoro yanyi tagi jōndōn.»

⁵³ Na di baba naxa a kolon a xa di yalan fōlo kabi Isa a fala a be temui naxe, «I xa di bara kisi.» Na nan a ra, na xemē nun a xa denbaya birin naxa danxaniya Isa ma.

⁵⁴ Na naxa findi Isa xa tonxuma makaabaxi firin nde ra. A a raba Galile ne, a to gibile kelife Yudaya.

5

Isa namate rayalanfe

¹ Na dangi xanbi, Yuwifie xa sali nde to a li, Isa naxa te Darisalamu.

² Ye yire nde nu na Darisalamu, naxan xili Betedesa Eburu xui. A nu na taa naade xungbe nan fe ma, naxan xili Kurusee Naads. Leele suuli nan nu na na ye yire.

³⁻⁴ Furema wuyaxi nu saxi na leeleebun ma, alo dōnxie, namatee, nun naxee salonyie birin tuuxi a ma.

⁵ Xeme nde nu na naa, naxan nu namataxi kabi je tongo saxan nun solo-masaxan.

⁶ Isa to nu a kolon a yi xemē nu bara bu a namataxi ra, a to a saxi to, a naxa a maxorin, «I wama a xon i xa yalan?»

⁷ Namate naxa a yaabi, «Marigi, ye na imaxa, mixi yo mu na naxan n nagoroma a xɔora. Beenun n tan xa ye yire li, mixi gbete bara goro a xɔora.»

⁸ Isa naxa a fala a be, «Keli, i i xa dagi tongo, i i jere.»

⁹ A naxa yalan keren na. A naxa a xa dagi tongo, a a jere.

Na loxoe to nu findixi malabu loxoe nan na,

¹⁰ Yuwifi kuntigie naxa a fala na xemē rayalanxi be, «Malabu loxoe nan to, a mu lanma i xa ixa dagi xanin i xun.»

¹¹ Kono a tan naxa e yaabi, «Xemē naxan n rayalanxi, na nan a fala n be, «I i xa dagi tongo, i i jere.»»

¹² E naxa a maxorin, «Nde na falaxi i be?»

¹³ Kono xemē mu nu a kolon naxan a rayalanxi, barima Isa nu bara loe a ma nama ya ma.

¹⁴ Na dangi xanbi, Isa man naxa na xemē li hɔrmɔbanxi, a naxa a fala a be, «Yakosi i bara yalan, kono a lanma i xa gibile yunubi fɔxɔ ra alako fe gbete naxa i soto naxan dangi na fure singe ra.»

¹⁵ Xemē naxa siga a sa a fala Yuwifi kuntigie be, a Isa nan a rayalanxi.

¹⁶ Isa to na fe raba malabu loxoe ne, Yuwifi kuntigie naxa so Isa gerefe.

¹⁷ Isa naxa a fala e be, «Han to n Baba na walife, n fan na walife.»

¹⁸ Na temui, Yuwifie naxa fe birin naba alako e xa a faxa, barima a nu malabu loxoe seriye kanama, a man nu a falam a Ala nan a Baba ra. Na na a ra e birin tide lanxi.

Ala xa Di walima a Baba nan xa yaa-mari ma

¹⁹ Na kui, Isa naxa a masen e be, «N xa nondi yati fala wo be, Ala xa Di mu nōma fefe rabade a yete ra, fo a na naxan to a Baba Ala ra. Ala xa Di, a Baba Ala nan fɔxi rabama.

²⁰ Barima Baba Ala a xa Di xanuxi ne, a man fe naxan birin nabama, a a masenma a xa Di be. A jan fama fee masende a be naxee makaaba dangi yee ra, alako wo de xa ixara.

²¹ Baba Ala mixie rakelima faxe ma ki naxe, a e rakisi, Ala xa Di fan kisi fima a na wa a fife naxee ma.

²² Baba Ala jan mu mixi yo makiitima, a mixi makiitife birin luxi a xa Di nan ma,

²³ alako birin xa Ala xa Di binya alo e Baba Ala binyama ki naxe. Naxan yo mu Ala xa Di binya, a mu Baba Ala fan binyaxi naxan a xa Di xexxi dunipa.»

²⁴ «N xa nondi fala wo be, naxan a tulii matima n na, a fa la n Xemē ra, na kanyi bara kisi abadan. Na kanyi mu kiti xɔrɔxœ sotoma, a bara ge ratangade yahannama ma, a bara kisi soto.

²⁵ Xa a fala wo be a nondi ki ma, waxati fe a lide, a jan bara a li, faxamixie Ala xa Di xui mema ne. Naxee na a xui me, nee kisima ne.

²⁶ Baba Ala to findixi kisi kanyi ra kisi sotoma naxan na, a bara a xa Di fan findi kisi kanyi ra kisi sotoma naxan na.

²⁷ A man bara noe so a yi ra adamadie makiitife ma, barima Adama xa Di nan a ra.

²⁸ Wo naxa kaaba yi fe ma, barima waxati fafe a lide, naxee na gaburi kui, e birin a xui mema ne,

²⁹ e mini e xa gaburie kui. Naxee findi fe fanyi rabae ra, nee na keli, e kisi nan sotoma. Kono naxee findi fe kobi rabae ra, nee tan na keli, e gbaloe nan sotoma.»

³⁰ «N tan mu nōma fefe rabade n yete ra. N a mema Baba Ala ra ki naxe, n tan kiti sama na ki ne. Na kui, n ma kiti tinxin, barima n mu birama n yete waxonfe xa fɔxɔ ra, n biraxi n Xemē nan waxonfe fɔxɔ ra.»

³¹ «Xa n sa seede ba n yete be, a mu lanma.

³² Baba Ala nan seede bama n be. N fan a kolon a tan seedejoxoya naxan bama n ma fe ra, a findixi nondi nan na.

³³ Wo tan yati bara mixie xee Yaya xon, a fan naxa seedejoxoya ba nondi xa fe ra.

³⁴ N hayi mu na adama tan xa seedejoxoya ma, kono n yi fee masenxi ne wo be alako wo xa kisi.

³⁵ Yaya nu luxi ne also lanpui radexexi naxan yanbama. Wo bara seewa na naiyalanyi ra waxati nde bun ma.»

³⁶ «Kono seedejoxoya nde na n be naxan dangi Yaya gbe ra. N fee naxee rabama, Baba Ala bara naxee so n yi n xa e raba, nee nan findixi seedejoxoya ra n ma fe ra, a Baba Ala nan n xexxi.

³⁷ Baba Ala naxan n xexxi, a fan yati bara seede ba n ma fe ra. Wo singe mu nu a xui me, wo mu nu a yatagi to,

³⁸ a xa masenyi man mu sabatixi wo boje ma, barima wo mu laxi a xa xexxa ra.

³⁹ Wo luma Kitaabuie mato ra, barima wo joxo a ma, a wo abadan kisi sotoma e tan nan saabui ra. A fa li, na Kitaabuie yati nan n ma fe seede bama,

⁴⁰ kono wo tondixi fade n ma wo xa kisi soto.»

⁴¹ «N mu wama adamadie xa matoxoe xon.

⁴² N wo kolon. Ala xa xanunteya mu na wo boje kui.

⁴³ N faxi n Baba nan xili ra, kono wo mu n nasenexi. Xa mixi gbete sa fa a yete kan nan xili ra, wo mu tondima na tan nasenede.

⁴⁴ Wo to wama wo xa matoxoe soto wo bore ra, kono wo mu matoxoe fenma naxan fatanxi Ala Kerenyi tan na, wo fa danxaniyama di?»

⁴⁵ «Wo naxa a majoxun de a n tan nan wo kalamuma Baba Ala xon. Annabi Munsa, wo xaxili tixi naxan na, na nan wo kalamuma.

⁴⁶ Xa wo sa laxi Munsa ra nu, wo lama ne n fan na nu, barima Munsa n tan nan ma fe sebe.

⁴⁷ Kono xa wo mu laxi a xa Kitaabuia ra, wo fa lama n tan ma masenyi ra di?»

6

*Isa donse fife xeme mixi wulu suuli ma
(Matiyu 14:13-21, Maraki 6:30-44, Luki 9:10-17)*

¹ Na xanbi, Isa naxa giri Galile Baa naakiri ma, e naxan xili falama Tiberiyasi Baa.

² Nama gbegbe nu biraxi a foxo ra, barima e nu a xa tonxuma makaabaxie toxi, a nu naxee rabama firemae be.

³ Isa naxa te geya fari, a sa doxo naa a nun a foxirabiree.

⁴ Yuwifie xa Sayamaleke Dangi Sali nu bara makore.

⁵ Isa ta a ya rasiga, a naxa jama gbegbe to fa ra a yire, a naxa Filipu maxorin, «Won sa nomaa taami sarade minden alako yi mixi birin xa e dege?»

⁶ A na fala ne alako a xa Filipu mato, barima Isa jan nu a kolon a fafe naxan nabade.

⁷ Filipu naxa a yaabi, «Hali won taami sara xi keme firin wali sare nan na, na mu a niyama yi jama mixi birin xa no taami xuntundi sotode.»

⁸ Isa foxirabiree Andire, Simon Piyeri xunya, a naxa a fala,

⁹ «Mengi taami suuli na yi xeme dimedi yi ra, a nun yexxe firin, kono na findixi munse ra yi jama be?»

¹⁰ Isa naxa a masen, «Wo a fala jama be e xa e magoro.» Nooge xinde gbegbe to nu na naa, mixie naxa doxo boxi, e xeme mixi wulu suuli jondon.

¹¹ Na temui, Isa naxa na taami suuli tongo, a Ala tantu, a e itaxun jama magoroxi ma, a raba na ki ne yexxe fan na. Birin naxa a soto, han e birin naxa wasa.

¹² Nama to luga, Isa naxa a fala a foxirabiree be, «Wo donse donxoe xuntunyie malan, alako sese naxa makana.»

¹³ Na kui, e naxa mixie xa donse donxoe xuntunyie malan han debe fu nun firin naxa rafe. Na birin fatan mengi taami gundi suuli nan na.

¹⁴ Nama to Isa xa tonxuma makaabaxi to, e naxa a fala, «Muxu bara namijonme naxan mame a xa fa dunija ma, a tan nan yati yi ki!»

¹⁵ Isa to a kolon a e nu fafe a susude ne e xa a findi mange ra, a naxa keli e xun ma, a sa lu a kerenyi ma geya fari.

Isa nerefe ye fari

¹⁶ Nunmare to so, Isa foxirabiree naxa goro baa de ra,

¹⁷ e baki kunkui kui, e xa baa igiri sigafe ra Kaperenamu. Dimi nu bara sin, kono Isa mu nu gibil e yire sinden.

¹⁸ Foye belebele naxa mini, baa naxa xaaje.

¹⁹ E to laala ba kilo suuli xa na mu senni jondon, e naxa Isa to nere ra ye fari, a fafe e mabiri kunkui yire. E naxa gaaxu.

²⁰ Kono Isa naxa a fala e be, «N tan nan a ra. Wo naxa gaaxu.»

²¹ E to nu wama a xa te kunkui kui, kunkui naxa e sigade li keren na.

Kisi taami naxan fatanxi Ala ra

²² Kuye naxa iba jama ra baa de, Isa foxirabiree kunkui tongo dennaxe. E nu a kolon a na kunkui kerenyi nan nu na naa, a fa li Isa mu baki a kui, fo a foxirabiree doro.

²³ Kunkui gbete naxee keli Tiberiyasi, nee naxa e li menni, e taami don dənnaxe, Marigi naxan so e yi a to ge Ala tantude.

²⁴ Mixie to a kolon a Isa mu nu na menni sənən, a foxirabiree fan mu na, e fan naxa baki kunkuie kui, e giri Kapereñamu, Isa fende.

²⁵ E to Isa li baa naakiri ma, e naxa a maxorin, «Karaməxə, i faxi be mun temui?»

²⁶ Isa naxa e yaabi, «A nəndi ki ma n xa a fala wo be, wo mu n fenfe xə n to tənxuma makaabaxi raba wo ya xəri. Wo n fenfe ne wo to lugaxi taami ra.

²⁷ Wo naxa wali dunija baloe xa fe ra, naxan bərəma. Wo xa wali baloe nan ma fe ra naxan buma, a abadan kisi fi wo ma. Adama xa Di nan na baloe fima wo ma, barima Baba Ala bara a tan nan matonxuma a xa Mixi Sugandixi ra.»

²⁸ Na kui, jama naxa Isa maxorin, «Muxu lanma muxu xa munse raba alako muxu xa nu kewalie raba Ala wama naxee xən?»

²⁹ Isa naxa e yaabi, «Ala wama kewali naxan xən, a findixi yi nan na: Wo xa danxaniya a xa xəera ma.»

³⁰ E man naxa a maxorin, «I tonxuma makaabaxi mundun nabama muxu ya xəri alako muxu xa la i ra? I fa kewali mundun nabama?»

³¹ Muxu benbae taami nde don ne gbeng-berenyi ma naxan goro kelife koore ma. A sebəxi Kitaabui kui, «Ala naxa taami fi e ma baloe ra, naxan keli koore ma.»

³² Isa man naxa a masen e be, «N xa a masen wo be a nəndi ki ma, Annabi Munsa mu koore taami fi wo ma. N Baba nan koore taami yati fima wo ma.

³³ Barima taami naxan fatanxi Ala ra, a tan nan goroma keli koore, a kisi fi dunija muxu.

³⁴ Na kui, e naxa a fala a be, «Mariqi, muxu ki na taami ra temui birin.»

³⁵ Isa naxa e yaabi, «N tan nan na kisi taami ra. Naxan na fa n tan ma, a mu kaame kolomma abadan. Naxan na danxaniya n tan ma, a mu ye xəli kolomma sənən.»

³⁶ Kono alo n a falaxi wo be ki naxe, hali wo to bara n to, wo mu laxy n na.

³⁷ Baba Ala mixi naxan birin fima n ma, a fama ne n ma, n mu məemə e ra abadan,

³⁸ barima n kelixi koore ma n Xəema waxənfe nan nabade. N mu faxi n yetə waxənfe xa rabade.

³⁹ N Xəema wama ne n xa a xa mixi birin nakeli faxe ma loxə dənəxə. A mixi naxee fixi n ma, hali keren naxa loe.

⁴⁰ Na nan findixi n Baba sagoe ra, a naxan yo na danxaniya a xa Di ma, na kanyi xa abadan kisi soto, n man xa a rakeli faxe ma loxə dənəxə ma.»

⁴¹ Na kui, Yuwifie naxa so a mafalafe, barima a nu bara a fala, «N tan nan na taami ra naxan goro keli koore.»

⁴² E nu a falama ne, e naxe, «Isa xa mu yi ki, Yusufu xa di? Won mu a nga nun a baba kolon? A fa a falama di, a a goroxi ne keli koore?»

⁴³ Isa naxa e yaabi, «Wo ba wəyənfe wo bore tagi na mööli ra.

⁴⁴ Mixi yo mu nəma fade n ma, xa Baba Ala, naxan n xəexi, mu a kanyi mabendun n ma. N fan fama a kanyi rakelide faxe ma loxə dənəxə.

⁴⁵ A sebəxi namijənəməe xa Kitaabui kui, «Ala fama ne e birin xarande.» Naxan yo na Baba Ala xui rame, a a xa maseniyi susu, na kanyi tan fama ne n ma.

⁴⁶ Mixi yo mu na naxan bara Baba Ala to, bafe mixi ra naxan fatanxi Ala ra. Na keren nan bara Baba Ala to.»

⁴⁷ «N xa a fala wo be a nəndi ki ma, naxan na danxaniya n ma, a bara abadan kisi soto.

⁴⁸ N tan nan na kisi taami ra.

⁴⁹ Wo benbae taami don ne gbeng-berenyi ma, kono e birin naxa faxa.

⁵⁰ Taami naxan goroxi keli koore, a na be. Naxan yo na yi tan don, na kanyi mu faxama.

⁵¹ N tan nan na na kisi taami ra naxan goroxi keli koore. Naxan yo na yi taami tan don, a kisima ne abadan. Yi taami findixi n fate nan na, n naxan fima sərəxə ra alako dunija xa kisi soto.»

⁵² Na kui, sonxəe naxa mini Yuwifie tagi, e nu a fala, «Pe, yi xəmə nəma a fate sube sode won yi ra di, won xa a don?»

⁵³ Isa naxa a masen e be, «N xa a fala wo be a nəndi ki ma, xa wo mu Adama xa Di fate sube don, xa wo mu a wuli min, kisi mu wo be.

⁵⁴ Naxan n sube donma, a n wuli min, na kanyi kisima ne abadan, n a rakelima ne faxe ma loxə dənəxə.

⁵⁵ N fate nan findixi baloe yati ra. N wuli nan findixi minse yati ra.

⁵⁶ Naxan n sube donma, a n wuli min, n bara sabati na kanyi i, a fan bara sabati n fan i.

⁵⁷ Baba Ala to n xəexi, kisi fatanma naxan na, kisi na n fan yi a tan saabui ra. Na mööli man na, naxan baloma n tan ma, na kanyi kisima n saabui ra.

⁵⁸ Taami naxan goroxi keli koore, a na be. A mu luxi alo wo benbae taami naxan

don. E tan faxa ne. Naxan yi taami tan donma, na kanyi kisima ne abadan.»

⁵⁹ Isa yi masenyi ti ne a nu mixie kawandima temui naxe Kaperenamu salide kui.

Isa foxirabire gbegbe janige masarafe
⁶⁰ E to a xa masenyi me, a foxirabire wuyaxi naxa a fala, «Yi masenyi tan xoroxe de! Nde noma tinde a ra?»

⁶¹ Isa to a kolon a a foxirabiree na yi woyenyi falafe e bore tagi, a naxa e maxorin, «N ma masenyi bara wo raxono?»

⁶² Xa a sa li go, wo sa Adama xa Di to te ra koore ma, a kelixi dennaxe?

⁶³ Ala Xaxili Seniyenxi nan kisi fima mixi ma. Fate bende tan mu noma sese ra. N masenyi naxan tixi wo be, a Ala Xaxili Seniyenxi nun kisi soto ki nan masenma.

⁶⁴ Kono mixi ndee na wo ya ma, naxee mu danxaniyaxi.» Isa na fala ne barima kabi a folo, a nu a kolon naxee mu danxaniyaxi, a nun naxan fama a yanfade, a a sa kuntigie belexe.

⁶⁵ A man naxa a masen, «Na nan a ra, n a falaxi ne wo be, a mixi yo mu noma fade n xon ma, xa Baba Ala mu na danxaniyi a ma.»

⁶⁶ Na xanbi, a foxirabire gbegbe naxa panige masara, e gblen a foxo ra.

⁶⁷ Na kui, Isa naxa a foxirabire fu nun firinyie maxorin, «Wo tan go? Wo fan wama kelife n xun ma?»

⁶⁸ Simon Piyeri naxa a yaabi, «Marigi, xa muxu gblen i foxo ra, muxu fa sigama nde xon ma? Abadan kisi masenyi na i tan nan yi.

⁶⁹ Muxu bara la a ra, muxu man bara ge a kolonde, a i tan nan na Ala xa Seniyentse ra.»

⁷⁰ Isa naxa e yaabi, «N tan xa mu wo sugandi, wo tan mixi fu nun firinyie? Kono mixi keren na wo ya ma, adama sentane nan a ra.»

⁷¹ A nu Simon Isikariyoti xa di Yudasi nan ma, naxan nu na a foxirabire fu nun firinyie ya ma. A tan nan nu fama a yanfade, a a sa kuntigie belexe.

7

Isa xunyae xa danxaniyatareja

¹ Na xanbi, Isa naxa Galile boxi isa folo. A mu nu Yudaya tan ijereema, barima Yuwifi kuntigie nu katafe ne e xa a faxa.

² Yuwifie xa Bage Ti Sali to nu bara makore,

³ Isa xunyae naxa a fala a be, «A lan ne i xa keli yi boxi ma, i siga Yudaya, alako i foxirabiree naxee sa na naa, e fan xa i xa walie to, i naxee rabama.

⁴ Mixi mu a xa wali noxunma xa a wama dunjina xa a kolon. I to yi tonxumae rabama, a lanma i xa e raba kene ma.»

⁵ E na fala ne, barima hali e to findixi a xunyae ra, e mu nu laxi a ra.

⁶ Isa naxa a masen e be, «N ma waxati mu nu a li sinden, kono waxati yo mu na wo tan xa fe ma.

⁷ Dunjina mu noma wo tan xonde, kono e n tan xonma, barima n seedepoxoya bama e xa fe ra, a e xa walie kobi.

⁸ Wo tan xa te Darisalamu, wo sa sali raba naa. N tan mu sigama, barima n ma waxati mu gexi a lide sinden.»

⁹ A na fala xanbi, a naxa lu Galile.

Isa kawandi tife Darisalamu

¹⁰ A xunyae to te sali rabade Darisalamu, Isa fan naxa siga, kono a gundo ki ma.

¹¹ Sali to nu rabafe, Yuwifi kuntigie nu a fenfe Darisalamu, e nu maxorinti, «A na minden?»

¹² Mixie nu woyen gbegbe makoyikoyima e bore tuli Isa xa fe ra. Ndee a falama a mixi fanyi nan a ra, ndee a falama a a na jama ratantanfe nan tui.

¹³ Kono e to nu gaaxuxi Yuwifi kuntigie ya ra, mixi yo mu nu suusama a xa fe falade kene ma.

¹⁴ Yuwifie nu sali naxan nabafe, loxun keren na a ra. Na to nu bara siga han a tagi, Isa naxa te horomobanxi kui, a kawandi ti folo.

¹⁵ Yuwifi kuntigie naxa kaaba, e nu a fala, «Yi xeme lonnxi yi mooli ra di, a to mu xaranxi?»

¹⁶ Isa naxa e yaabi, «N kawandi naxan tima, a mu kelixi n tan xa ma. A kelixi n Xeema nan ma.

¹⁷ Mixi naxan wama Ala waxonfe rabafe, a noma ne a kolonde xa yi xaranyi fatanxi Ala nan na. Xa n gbe gbansan na a ra, mixie a kolonma ne nu.

¹⁸ Mixi naxan woyenma a yete xaxili ma, a matoxoe fenfe a yete nan be. Kono naxan matoxoe fenfe a Xeema be, nondi fale nan na kanyi ra, tinxitareya yo mu naxan boje ma.

¹⁹ Annabi Munsa yati nan Ala xa seriye soxi wo yi ra, kono wo mu a ratinmexi. Munfe ra wo wama n faxafe?»

²⁰ Nama naxa a fala, «Ninne nan na i foxo ra! Nde katafe i faxade?»

²¹ Isa naxa e yaabi, «N kaabanako keren nan naba, a fa wo birin de ixara.

²² Munsa a benbae xa seriye falaxi ne wo be a wo xa wo xa di xemee sunna. Wo na rabama hali malabu loxoe.

²³ Xa xeme sunnema malabu loxoe alako Annabi Munsa xa seriye naxa fa kana, wo xonoma n tan ma munfe ra, n to furema fate birin nayalan malabu loxoe ma?»

²⁴ Wo xa fee kui mato a fanyi ra beenun wo xa kiiti sa. Kiiti xa tinxin.»

²⁵ Darisalamuka ndee nu a falafe, «Kuntigie mu na katafe yi xa faxade?»

²⁶ A mato, a tan nan wøyenfe kene ma yi ki, kono e mu sese falama a be! Ka e bara la a ra, a Ala xa Mixi Sugandixi na a ra?»

²⁷ Kono won birin Isa baride kolon. Ala xa Mixi Sugandixi tan na fa, a baride mu kolonna.»

²⁸ Na kui, Isa naxa kawandi ti a xui itexi ra hørømøbanxi kui, «Wo n kolon, wo n kelide fan kolon? Kono n tan mu faxi n yete kan janige xa ma. Nondi Kanyi nan n xœxi, kono wo tan mu a kolon.»

²⁹ N tan a kolon, barima n fatanxi a tan nan na. A tan nan n xœxi.»

³⁰ Na kui, e naxa kata a susude, kono e mu no, barima a xa waxati mu nu a lixiinden.

³¹ Kono jama ya ma mixi gbegbe naxa danxaniya Isa ma, e nu a fala, «Ala xa Mixi Sugandixi na fa, a tɔnxuma makaabaxie rabama dangi yi xeme ra?»

³² Farisenie to a me, jama nu naxan makoyikoyife Isa xa fe ra, e tan nun seregedube kuntigie naxa hørømøbanxi kɔsibilie xœxi, e xa sa Isa suxu.»

³³ Isa naxa a masen, «N na wo ya ma sinden dendoronti, n fa siga n Xœma yire.»

³⁴ Wo fama ne n fende, kono wo mu n toma. N sa luma dennaxe, wo mu nōma naa lide.»

³⁵ Yuwifì kuntigie naxa e bore maxɔrin, «Yi wama sigafe minden, won mu sa nōma a tode dennaxe? Ka a waxy ne a xa sa sabati jamanè gbete alɔ muxu xa mixi ndee, alako a xa sa si gbeteet xaran?»

³⁶ A to a masenxi a muxu fama a fende kono muxu mu a toma, a a sa luma dennaxe, muxu mu nōma naa lide, a waxy munse falafe?»

Kisi ye

³⁷ Na sali waxati lɔxɔ dɔnχɔe ma, naxan tide gbo boore birin be, Isa naxa keli, a a masen a xui itexi ra, «Ye xɔli na naxan yo ma, a xa fa n xɔn, a xa a min.»

³⁸ Alɔ Kitaabui a masenxi ki naxe, naxan yo na danxaniya n ma, kisi ye bulama ne a bɔŋe kui, alɔ xure naxan susuma.»

³⁹ A nu na Ala Xaxili nan ma fe masenfe, a xa danxaniyatɔe nu fama naxan sɔtode. Na waxati, Ala Xaxili mu nu faxiinden, barima Isa xa xunnakeli mu nu makenenxiinden.

⁴⁰ Nama to a xa masenyi me, ndee naxa a fala, «Muxu nu namijonme naxan mamexi a xa fa, a tan nan yati yi ki!»

⁴¹ Gbete fan naxa a fala, «Ala xa Mixi Sugandixi nan na yi ra!» Kono ndee

fan naxa a fala, «Ala xa Mixi Sugandixi findima Galileka ra?»

⁴² Kitaabui mu a masenxi xε, a Ala xa Mixi Sugandixi kelima Dawuda bɔnsɔe ne, a keli Betelɛemu, Dawuda xɔnyi?»

⁴³ Na kui, jama mu nu lanxi Isa xa fe ma.»

⁴⁴ Ndee nu wama a susufe, kono mixi yo mu no.»

⁴⁵ Na kui, kɔsibilie naxa gbilen seregedube kuntigie nun Farisenie yire. Na kuntigie naxa e maxɔrin, «Munfe ra wo mu faxi a ra be?»

⁴⁶ Kɔsibilie naxa e yaabi, «A xa masenyi dangi adamadie xa masenyi birin na.»

⁴⁷ Farisenie fan naxa e yaabi, «Pe, a bara wo fan madaxu?»

⁴⁸ Mixi keren na kuntigie xa na mu Farisenie ya ma naxan laxi a ra?»

⁴⁹ Yi jama tan mu seriye Kitaabui kolon. Mixi dankaxie nan e ra.»

⁵⁰ Kono Nikodemù, naxan nu bara siga Isa yire, a naxa a fala a boore kuntigie be,

⁵¹ «Won ma seriye ki ma, mixi ne makiitima, a mu maxɔrinma xe alako a xa kolon sinden a fe naxan nabaxi?»

⁵² E naxa a yaabi, «Galileka nan na i fan na? A mato Kitaabui kui, namijonme yo mu kelima Galile boxi!»

⁵³ Na xanbi, kankan naxa siga a xonyi.

8

Gine yenela makiitife

¹ Isa naxa siga Oliwi geysa ma.

² Kuye to iba, a naxa siga hørømøbanxi. Nama to fa a yire, a naxa dɔxɔ, a so e kawandife.

³ Seriye karamɔxɔe nun Farisenie fan naxa fa gine nde ra, e naxan suxuxi a na yene rabafe. E naxa a ti mixi birin ya i,

⁴ e a fala Isa be, «Karamɔxɔ, muxu yi gine suxuxi yene nan xun.»

⁵ Seriye ki ma, Annabi Munsa muxu yamarixi ne muxu xa yi gine mɔɔli magɔnɔ gemɛ ra han a faxa. I tan a toxi di?»

⁶ E nu na gantanyi nan tefe a be na maxɔrinyi ra, a xa fe nde fala, e noma a kalamude naxan ma. Isa naxa a igoro, a nu fa sebeli ti boxi ma a belexeso le ra.

⁷ E to dɔxɔ a ra, a naxa keli, a a fala e be, «Yunubi mu na naxan ma wo ya ma, na singe xa yi gine gɔnɔ.»

⁸ A man naxa a igoro, a nu fa sebeli ti boxi ma.

⁹ E to a xa wøyenyi me, e birin naxa siga keren kerɛn, folɔfɛ forie ma. Gine gbansan to lu Isa ya i,

¹⁰ Isa naxa keli, a gine maxɔrin, «Naxee fa i ra, e na minden? Mixi yo mu lu naxan i makiitima?»

¹¹ Gine naxa a yaabi, «N marigi, mixi yo mu lu.» Isa naxa a fala a be, «Awa, n fan mu i makiitima. Siga, i naxa yunubi raba scōncon.»

Isa nan na dunija naiyalanyi ra

¹² Isa man naxa wøyenyi tongo, a a masen jama bę, «N tan nan na dunija naiyalanyi ra. Naxan na bira n foxyo ra, a mu jerema dimi kui muku. Kisi naiyalanyi nan yanbama na kanyi bę.»

¹³ Na kui, Farisenie naxa a fala a be, «I na i yete kan nan seede bafe. I xa seedejoxoya mu findixi nöndi ra.»

¹⁴ Isa naxa e yaabi, «Hali n seede ba n yete bę, n ma seedejoxoya findixi nöndi nan na, barima n a kolon n kelixi dennaxe, n man a kolon n sigafe dennaxe. Kono wo tan mu n kelide kolon, wo mu n sigade fan kolon.

¹⁵ Wo tan mixi makiitima adama xaxili nan na. N tan mu mixi yo makiitima.

¹⁶ Kono xa n sa mixi makiitima, n ma kiiti findima nöndi nan na, barima n keren xa mu a ra. N tan nun Baba Ala nan a ra, a tan naxan n xexxi.

¹⁷ A sebexi wo xa seriyé Kitaabui kui, a xa mixi firin xa seedejoxoya baxi lan e bore ma, na xa suxu nöndi ra.

¹⁸ N tan nan na n yete seede ra. Baba Ala fan, a tan naxan n xexxi, a fan seedejoxoya bama n ma fe ra.»

¹⁹ E naxa Isa maxørin, «I baba na minden?» A naxa e yaabi, «Wo mu n kolon, wo mu n Baba fan kolon. Xa wo n kolon ne nu, wo n Baba fan kolonma ne nu.»

²⁰ Isa yi masenyi ti hørromobanxi, hadiya sase yire ne, kono mixi yo mu a suxu, barima a xa waxati mu nu a lixi siden.

Isa findixi Ala xa Xeera nan na

²¹ Isa man naxa a masen e be, «N fama ne sigade. Wo n fenma ne, kono wo loëma ne wo xa yunubie xa fe ra. N sigama dennaxe, wo tan mu nöma sigade naa.»

²² Yuwifi kuntigie naxa a fala e bore tagi, «Pe, a to a falama, a a sigama dennaxe, won tan mu nöma sigade naa, a waxi a yete nan faxafe ba?»

²³ Isa naxa a masen e be, «Dunija mixie nan na wo ra. Kono n tan kelixi koore ne. Wo xonyi findixi yi dunija nan na, kono n tan xonyi mu a ra.»

²⁴ N a falaxi wo be na nan ma, a wo loëma ne wo xa yunubie xa fe ra. Xa wo mu la a ra, a n tan nan na naxan na abadan, wo faxama ne wo xa yunubie na wo ma.»

²⁵ E naxa a maxørin, «I findixi nde ra?» Isa naxa e yaabi, «Kabi a fole, n na falama wo be.»

²⁶ Marakorosi gbegbe nan n yi ra wo tan mabiri, naxan findima kiiti xoroxoe ra wo

bę. Nöndi fale nan n Xeëma ra. N naxan mexi a ra, n na nan falama dunija bę.»

²⁷ E mu a fahaamu a Isa nu wøyenfe e be Baba Ala nan ma fe ra.

²⁸ Na kui, Isa naxa a masen e be, «Wo na Adama xa Di rate wuri kon na temui naxæ, wo a kolonma ne, a n tan nan na naxan na abadan, n man mu fefe rabama n yete ra, n mu fefe falama fo n Baba na naxan masen n bę.»

²⁹ N tan nun n Xeëma nan a ra. A mu n nabejinxì, barima n a waxonfe nan nabama temui birin.»

³⁰ Isa to nu yi fee masenma, mixi gbegbe naxa danxaniya a ma.

Iburahima xa die nun Ibulisa xa die

³¹ Na kui, Isa naxa a masen Yuwifie bę naxee nu bara danxaniya a ma, «Xa wo lu n xui rabatu ra, wo findixi n foxirabiræ yati nan na.»

³² Wo na nöndi kolon, a wo xoreyama ne.»

³³ E naxa a yaabi, «Annabi Iburahima bønsœ nan na muxu ra. Han to, muxu tan mu nu findi mixi yo xa konyie ra! Munfe ra i a falaxi a muxu xoreyama ne?»

³⁴ Isa naxa a fala e be, «N xa nöndi fala wo be, mixi naxan yunubi rabama a bara lu yunubi xa konyiya kui.»

³⁵ Mixi xa konyi mu luma foxye ra abadan. Kono mixi xa di tan, a xonyi nan na foxye ra abadan.

³⁶ Na kui, xa Ala xa Di wo xoreya, a lima wo xoreya nan yati sotoxi.»

³⁷ «N a kolon tan, a Iburahima bønsœ nan na wo ra, kono wo katafe n faxade ne wo to tondixi n ma masenyi ra.»

³⁸ N tan bara naxan to Baba Ala ra, n na nan falama. Wo fan bara naxan me wo baba ra, wo na nan nabama.»

³⁹ E naxa a yaabi, «Annabi Iburahima nan na muxu baba ra.» Isa naxa a masen e be, «Xa Iburahima xa die nan yati wo ra nu, wo luma Iburahima foxyi nan naba ra nu.»

⁴⁰ Kono wo tan na katafe n faxade, n tan naxan nöndi falama wo be n naxan mexi Ala ra. Iburahima wali ki mu lanxi na ma.

⁴¹ Wo na wo baba nan foxyi rabafe.» E naxa a fala a be, «Yene die xa mu na muxu tan na de! Ala kerens nan na muxu Baba ra.»

⁴² Isa naxa a masen e be, «Xa Ala nan wo Baba ra nu, wo n xanuma ne nu, barima n to na wo ya be, n kelixi Ala nan ma. N mu faxi n yete xa ra, a tan nan n xexxi.»

⁴³ Munfe ra wo mu n xui fahaamuma? Wo mu noxi n ma masenyi ramede.

⁴⁴ Wo tan baba findixi Ibulisa nan na, a xoli man wo ma wo xa a tan nan sago raba. Kabi a fole, faxeti nan a ra. A mu

tinma nöndi ra, barima nöndi yo mu na a xa fe kui. A to wule falama, a a yete xui nan yati falafe, barima wule fale nan a ra naxan findixi wule birin baba ra.

⁴⁵ Kono n tan to nöndi nan falama, wo mu lama n na.

⁴⁶ Nde nomá n kalamude yunubi ma? Xa n nöndi nan falama, munfe ra wo mu laxi n na?

⁴⁷ Mixi naxan kelixi Ala ma, na Ala xui mema. Na kui, wo tan mu a mema barima wo mu kelixi Ala ma.»

⁴⁸ Yuwifi kuntigie naxa a fala, «Nöndi na muxu be. Samarika jinne kanyi nan i tan na.»

⁴⁹ Isa naxa e yaabi, «Jinne mu n tan foxo ra. N tan n Baba nan binyama, kono wo tan n yelebuma.

⁵⁰ N mu n yete igboma. Ala nan n ma fe itema. Kiiti birin na a tan nan yi ra.

⁵¹ N xa a fala wo be a nöndi ki ma, xa naxan yo n xui suxu, na kanyi mu saya kolonna abadan.»

⁵² Yuwifie naxa a fala a be, «Muxu bara ge a kolonde fa a jinne nan na i foxo ra. Iburahima nun namijonmee birin laaxira ne, kono i tan naxe, «Xa naxan yo n xui suxu, a kanyi mu saya kolonna abadan.»

⁵³ Pe, muxu benba Iburahima to fa laaxira ne, i tan dangi a ra? Namijonmee fan laaxira ne. I tan fa i yete findixi nde ra?»

⁵⁴ Isa naxa e yaabi, «Xa n tan nan n yete matoxoma, matoxoe fufafu nan na ki. N Baba nan n ma fe itexi, wo naxan ma, a wo Marigi Ala!

⁵⁵ Wo mu a tan Ala kolon, kono n tan a kolon. Xa n a fala, a n mu a kolon, n bara findi wule fale ra, alo wo tan. N tan Ala kolon, n man a xa masenyi rabatuma.

⁵⁶ Wo benba Iburahima seewa ne n fa loxoe tofe ra. A a to ne yati, a pelexin.»

⁵⁷ Yuwifi kuntigie naxa a yaabi, «Hali je tongo suuli, i mu nu a soto sinden. Munse a niyaxi i xa a fala a i tan bara Iburahima to?»

⁵⁸ Isa naxa a masen e be, «N xa a fala wo be a nöndi ki ma, beenun Iburahima xa bari, n tan na.»

⁵⁹ E naxa gemee tongo keren na, e xa a magono na masenyi xa fe ra, kono Isa naxa a noxun, a mini horomobanxi kui.

9

Isa donxui ya rabooje

¹ Isa to nu kira xon, a naxa donxui nde to naxan barixi donxuya kui.

² A foxirabire naxa a maxorin, «Karamoxo, nde xa yunubi a niyaxi yi xeme xa bari a donxuxi, a tan ka a barimixie?»

³ Isa naxa e yaabi, «A xa yunubi mu a ra, a barimixie fan gbe mu a ra. A rabaxi ne alako Ala xa wali xa makenen a xa fe kui.

⁴ Fanni kuye ibaxi, fo won xa n Xeema xa wali raba, barima koe na fafe. A na so, mixi mu nomá walide sonon.

⁵ N to na dunija ma yi ki, n tan nan na dunija naiyalanyi ra.»

⁶ A na fala xanbi, Isa naxa deye boxun boxi, a bende yogon a ra. A naxa na maso donxui ya ma,

⁷ a fa a fala a be, «Sa i ya raxa Silomu ye yire.» Na Silomu xili nan falaxi e xa xui, «Xeera». Na kui, donxui naxa sa a ya raxa, a gibil, a ya se toma.

⁸ A doxobooree nun naxee nu darixi a to ra kule matide, e naxa a fala, «Yi xeme xa mu nu doxoma be, a nu kule mati?»

⁹ Ndee naxe, «Iyo, a tan nan a ra.» Gbetee naxe, «Ade, e maniyaxi ne.» Kono a tan xeme naxa woyen e be, a a fala, «N tan nan yati a ra!»

¹⁰ Na kui, e naxa a maxorin, «I ya farabooxi di?»

¹¹ A naxa e yaabi, «Xeme naxan xili falama Isa, na nan bende yogon deye ra, a a sa n ya ma, a fa a fala n be, «Sa i ya raxa Silomu ye yire.» Na kui, n to sa n ya raxa, n naxa se to.»

¹² E naxa fa a maxorin, «Yi xeme na minden?» A naxa e yaabi, «N mu a kolon.»

¹³ E naxa donxui rayalanxi xanin Farisenie yire.

¹⁴ Isa deye masunbuxi bende ra loxo naxe, a donxui ya raboo, malabu loxoe nan nu a ra.

¹⁵ Na kui, Farisenie fan naxa so a maxorinfe, a ya rabooxi ki naxe. A naxa e yaabi, «A bende yogonxi nan sa n ya ma, n e raxa, e se to.»

¹⁶ Farisenie ndee naxa a fala, «Yi xeme Isa, a mu kelixi Ala xa ma, barima a mu malabu loxoe seriye rabatuma.» Kono gbetee nu a falama, «Yunubitoe nomá yi kaabanako moolie rabade?» Na kui, Farisenie mu nu lanxi e bore ma.

¹⁷ E man naxa donxui rayalanxi maxorin, «A to i tan nan ya rabooxi, I tan a xa fe toxi di?» A naxa e yaabi, «Namijonmee nan a ra.»

¹⁸ Yuwifi kuntigie naxa siikexi na donxui xa fe ra. E mu nu a kolon xa donxui yati yati nan nu a ra. Na kui, e naxa a barimixie xili,

¹⁹ e e maxorin, «Wo xa di nan ya, wo naxan ma a a donxui nan barixi? A ya fa rabooxi di?»

²⁰ A barimixie naxa e yaabi, «Muxu a kolon, a muxu xa di nan a ra. Muxu man a kolon, a a barixi donxuya nan kui.

²¹ Kono a ya fa rabooxi ki naxe, muxu mu na tan kolon. Muxu man mu a kolon mixi

yo na rabaxi a bε. Wo a tan nan maxorin. Dimedi xa mu a ra, a yete a xa dentegē sama.»

²² A xa mixie na yaabi ti nε, barima e nu gaaxuxi Yuwifi kuntigie ya ra. Nee nu bara lan a ma a mixi yo naxan na a fala Isa Ala xa Mixi Sugandixi nan a ra, e xa tonyi dōxō na kanyi ma a naxa so salide kui.

²³ Na nan a niya a barimixie naxa a fala, «Dimedi xa mu a ra, wo a tan nan maxorin.»

²⁴ Na kui, Farisenie naxa na dōnxui rayalanxi xili a firin nde, e a fala a bε, «I i kali Ala ra, i nōndi fala. Muxu tan a kolon a yunubitōe nan na na xēmē ra.»

²⁵ A naxa e yaabi, «Xa yunubitōe nan a ra, n tan mu a kolon. Kono n fe keren tan kolon: N nu dōnxuxi nε, kono n ya bara fa se to.»

²⁶ E man naxa a maxorin, «A munse raba i ra? A i ya rabooxi di?»

²⁷ A naxa e yaabi, «N jian bara na fala wo bε, kono wo mu tin n xui ramede. Wo man fa wama n xa gbilen a ma munfe ra? Ka wo fan waxi findife a foxirabiree nan na?»

²⁸ E naxa a konbi, e a fala a bε, «I tan nan findixi a foxirabiree ra! Annabi Munsa foxirabiree nan na muxu tan na!»

²⁹ Muxu a kolon tan, a Ala wøyen ne Annabi Munsa bε, kono yi xēmē Isa tan, muxu mu a kelide kolon.»

³⁰ Xēmē naxa e yaabi, «Fe makaabaxi nan ya! A bara n ya raboo, kono wo tan mu a kelide kolon!»

³¹ Won a kolon tan, a Ala mu yunubitōe xa duba tongoma. Naxan gaaxuma a ya ra, a a sago raba, a na nan xa maxandi sunxuma.

³² Dunija birin a kolon mixi mu nōma dōnxui ya raboōde naxan barixi dōnxuya kui.

³³ Xa yi xēmē mu kelixi Ala xa ma nu, a mu nōma fefe rabade.»

³⁴ E naxa a yaabi, «I tan naxan barixi yunubi kui, i waxi findife muxu karamoxo ra?» E naxa fa a keri salide.

³⁵ Isa to a mε, a e bara a keri salide, a naxa sa a fen, a a maxorin, «I danxaniyaxi Adama xa Di ma?»

³⁶ A naxa a yaabi, «Marigi, a fala n bε mixi naxan a ra, alako n xa danxaniya a ma.»

³⁷ Isa naxa a fala a bε, «I jian bara a to. A tan nan man wøyenfē i bε yi ki.»

³⁸ A naxa a fala Isa bε, «Marigi, n bara danxaniya.» A fa a suyidi a bε.

³⁹ Isa naxa a masen, «N faxi yi dunija ma mixie makiitife nan ma, alako dōnxui xa se to, ya kanyi xa dōnxu.»

⁴⁰ Fariseni naxee nu na naa, e naxa a xui mε, e a maxorin, «Pe, dōnxui nan na muxu fan na?»

⁴¹ Isa naxa a masen e bε, «Xa dōnxui nan na wo ra nu, yunubi mu luma wo ma. Kono wo to a falama, a wo ya fan, wo xa yunubi bara lu wo ma.»

10

Xuruse demadonyi xa taalie

¹ «N xa nōndi fala wo bε, mupeti nun suute mu soma goore naade ra. E tugamma ne sansanyi xun ma.»

² Naxan soma goore naade ra, na nan findixi xuruse demadonyi ra.

³ Naade kantama nan naade rabima a bε. A na wøyen xurusee ra, e birin bira a foxyo ra. A kankan xili a xili ra, e birin mini tande.

⁴ A na a gbe birin namini, a sa tima e ya ra ne, e fan bira a foxyo ra, barima e a xui kolon.

⁵ Xa mixi gbete na a ra e mu naxan kolon, e mu birama a foxyo ra muku. E e gima ne na tan ya ra, barima e mu a xui kolon.»

⁶ Isa naxa na taali wøyenyi fala e bε, kono e mu a xa masenyi fahaamu.

⁷ Na kui, Isa man naxa a masen, «N xa a fala wo bε a nōndi ki ma, n tan nan na yexee xe naade ra.»

⁸ Naxee singe fa n bε, mupetie nun suutee nan na e birin na. Yexee mu e tan xui rame.

⁹ N tan nan na goore naade ra. Naxan yo na so n saabui ra, a kanyi kisima ne, a nu so, a nu mini, a nu baloe soto.

¹⁰ Mupeti tan mu fama fefe ma bafe mupet tide, faxe tide, nun kasare sade. N tan faxi ne, alako mixie xa kisi soto, e xa dunjeneigiri xa fan a fanyi ra.»

¹¹ «N misaalixi xuruse kantama fanyi nan na, naxan mu tondima faxade a xa xuruse kante kui.

¹² Walike nan a gima wula bare ya ra, barima xurusee mu findixi a gbe ra, a boye mu na e kantafe ra. A xurusee rabeninma ne, wula bare ndee faxa, a ndee rayensen ye.

¹³ Walike mu a jengi sama xurusee xa fe xon.

¹⁴ N tan misaalixi xuruse kante fanyi nan na. Xurusee kante nun a xa xurusee, e e bore kolon,

¹⁵ alo n tan nun Baba Ala muxu muxu bore kolonxi ki naxe. N fan bara tin faxade n ma xurusee bε.»

¹⁶ «Yexee gbete fan na n bε naxee mu na yi goore kui. Fo n xa fa nee fan na. E fan n xui ramema ne, yexee birin findi goore keren na, xuruse demadonyi keren bε.»

¹⁷ Na nan a toxi Baba Ala n xanuxi, barima n nan n nii fima, alako n man xa a rasuxu.

¹⁸ Mixi xa mu n tan nii bama de, n tan yete yati a fima. Nœ na n be, n xa n nii fi. Nœ man na n be, n xa gibile a rasuxu ra. N Baba n yamarixi na nan na.»

¹⁹ Yuwifie man mu nu lanxi e bore ma na maseniy xa fe ra.

²⁰ Mixi gbegbe nu a falafe ne, «Ninne nan na yi foxo ra. A bara daxu. Wo wo tuli matima a ra munfe ra?»

²¹ Kono booree nu e yaabima, «Ninne na mixi naxan foxo ra, a mu woyenma yi mooli ra de! Ka jinne nomma donxui ya raboode?»

Yuwifie xa danxaniyatarepa

²² Xinbeli temui to nu a ra, Darisalamukae nu na Horomobanxi Rabi Sali nan nabafe.

²³ Isa nu jerefe horomobanxi yire nde, dennaxe xili «Mange Sulemani xa buntunyi.»

²⁴ Yuwifie naxa Isa rabilin menni, e a fala a be, «I siike bama muxu ma mun temui? Xa i tan nan findixi Ala xa Mixi Sugandixi ra, a fala muxu be a fiixe ra.»

²⁵ Isa naxa e yaabi, «N jan bara a fala wo be, kono wo mu laxi n na. N fe naxee rabama n Baba xili ra, nee nan findixi seedejoxxa ra n ma fe ra.

²⁶ Kono wo mu danxaniyaxi, barima n ma yexsee xa mu wo ra.

²⁷ N gbe yexsee tan n xui mema, n e kolon, e birama n foxo ra.

²⁸ N tan abadan kisi nan fima e ma. E mu loemaa abadan, sese man mu e bama n yi ra.

²⁹ N Baba, a tan naxan e so n yi ra, a dangi birin na. Sese man nomma e bade a tan Baba Ala yi ra.

³⁰ N tan nun Baba Ala, muxu birin keren.»

³¹ Yuwifie man naxa gemee tongo, e xa Isa magono a faxa xili ma,

³² kono a naxa a fala e be, «N bara wali fanyi gbegbe raba wo ya xori, naxee fatanxi Baba Ala ma. Wo a fala n be ba, wo fa waxi n faxafe n ma wali fanyi mundun ma?»

³³ E naxa a yaabi, «Muxu mu i magono xe i xa wali fanyi nde xa ma. Muxu i magonoma i to Ala rasotofe. I tan ibunadama waxi i yete findice Ala ra!»

³⁴ Isa naxa e yaabi, «A mu sebexi xe wo xa seriye Kitaabui kui, a Ala a masen ne, «N tan Ala bara a fala, alae nan wo ra?»

³⁵ Kitaabui xui tan mu kanama. A xa maseniy faxi naxee ma, Ala bara e xili fala, *«alae»*.

³⁶ N bara a fala Ala xa Di nan n na, kono a mu lanma wo xa a fala n bara Ala rasoto, barima Baba Ala n tan nan sugandixi, a n xee dunjna ma.

³⁷ Xa n mu n Baba xa walie xa rabama, wo naxa la n na.

³⁸ Kono xa n a raba, wo xa la na wali ra, hali wo mu la n tan na. Wo xa la n ma wali ra, alako wo xa a kolon a Baba Ala na n i, n fan na Baba Ala i.»

³⁹ Isa to na fala, mixie man naxa kata a suxude, kono a naxa mini e belexe.

⁴⁰ Isa naxa gibile Yuruden naakiri ma, a lu menni, Yaya mixie xunxa ye xoora folo dennaxe.

⁴¹ Mixi gbegbe naxa siga a yire, e nu a fala e bore be, «Annabi Yaya tan mu tonxuma makaabaxi yo raba, kono a naxan birin masen yi xeme xa fe ra, a birin findixi nondi nan na.»

⁴² Mennika gbegbe naxa danxaniya Isa ma.

11

Lasaru rakelife faxe ma

¹ Xeme nde nu furaxi Betani naxan xili Lasaru. A maaginee fan nu sabatixi naa, Mariyama nun Marata.

² Mariyama nan labunde ture sa Marigi sanyie ma, a fa e mafuruku a xunsexe ra. A tan nan maaxeme findi Lasaru ra, naxan nu furaxi.

³ Na kui, Lasaru maaginee naxa xera xee Isa ma, a xa sa a fala a be, «Marigi, i xanuntenyi furaxi.»

⁴ Isa to a me, a naxa a masen, «Yi fure mu sa rajonma faxe xa ma, a fama Ala xa nore nan makenende, alako Ala xa Di fan xa matoxoe soto a saabui ra.»

⁵ Isa nu Marata nun Mariyama nun e maaxeme Lasaru xanuxi ki fanyi.

⁶ A to Lasaru furafe me, a mu siga dede, a naxa lu naa xi firin man.

⁷ Na xanbi, a naxa a fala a foxirabiree be, «Won xa gibile Yudaya boxi ma.»

⁸ A foxirabiree naxa a fala, «Karamoxo, Yuwifie kataxi i faxade dennaxe ya, i tan gibile menni ne?»

⁹ Isa naxa e yaabi, «Waxati fu nun firin xa mu na fejen keren kui? Xa naxan yo a jereema yanyi ra, a mu a sanyi radinma barima yi dunjna naiyalanyi yanbama a be.»

¹⁰ Kono xa naxan yo a jereema koe ra, a sanyi radinma ne, barima naiyalanyi yo mu a be.»

¹¹ A na fala xanbi, Isa man naxa a masen, «Won xanuntenyi Lasaru bara xi, kono n sigafe a raxunude.»

¹² A foxirabiree naxa a fala a be, «Marigi, xa a na xife, a yalanma ne.»

¹³ Isa to Lasaru xife fala, a nu a faxafe nan ma, kono a foixirabiree tan noxo a ma, a a nu malabui xi xoli nan ma.

¹⁴ Na kui, Isa naxa woyen e be a fixe ra, «Lasaru bara laaxira

¹⁵ kono na rabafe n xanbi, a bara findi seewé ra n be, barima a xoli n ma wo xa danxaniya soto yi fe kui. Yakosi, won xa siga a yire.»

¹⁶ Na temui Tomasi, a nu falama naxan be «Guli», a naxa a fala Isa foixirabire booree be, «Won birin xee, won nun karamoxo birin xa faxal!»

¹⁷ Isa to so naa, a naxa a li Lasaru fure bara xi naani raba gaburi kui.

¹⁸ Kilo saxan jondon nan nu na Betani nun Darisalamu tagi. E to makore,

¹⁹ Yuwifi gbegbe nu bara fa Marata nun Mariyama xonyi, e maaxeme jonne kunfa bade.

²⁰ Marata to Isa fafe me, a naxa sa a ralan, kono Mariyama tan doxoxi naxa lu banxi.

²¹ Marata naxa a fala Isa be, «Marigi, xi i nu na be nu, n maaxeme mu faxama nu.

²² Kono hali yakosi, n a kolon i na fefe maxorin Ala ma, a a rabama ne i be.»

²³ Isa naxa a fala a be, «I xunya kelima ne faxe ma.»

²⁴ Marata naxa a yaabi, «N a kolon tan, a kelima ne faxe ma dunija rajonyi, faxamixie kelima temui naxe.»

²⁵ Isa naxa a masen a be, «N tan nan na marakeli nun kisi ra. Naxan na danxaniya n ma, a kisima ne, hali a faxa.

²⁶ Naxan yo baloxi, a danxaniyaxi n ma, na kanyi mu loema abadan. I laxy na ra?»

²⁷ A naxa a yaabi, «Iyo, Marigi! N laxy a ra a i tan nan na Ala xa Mixi Sugandixi ra, Ala xa Di, naxan lan a xa fa dunija ma.»

²⁸ Marata na fala xanbi, a naxa siga a xunya Mariyama foxo ra, a a fala a be e doro ma, «Karamoxo bara fa, a na xilife.»

²⁹ Mariyama to a me, a naxa keli kerena, a siga Isa ralande.

³⁰ Na temui, Isa mu nu soxi taa kui. Marata a li dennaxe, a nu na menni ne siden.

³¹ Yuwifi naxee faxi kunfa bade, naxee nu na Mariyama fe ma banxi kui, e to a to keli ra mafuren na, e naxa bira a foxo ra tandem. E noxo a ma a na sigafe gaburi yire ne, a xa sa wa naa.

³² Mariyama to Isa yire li, a fefe a to, a naxa suyidi a be, a a fala, «Marigi, xa i nu na be nu, n maaxeme mu faxama nu!»

³³ Isa to Mariyama to, a na wafe, Yuwifi naxee nu na a foxo ra, nee fan wafe, a naxa sunnun, a boje naxa rajaaxu a ma.

³⁴ A naxa maxorinyi ti, «Wo a ragataxi minden?» E naxa a yaabi, «Marigi, fa, muxu xa na masen i be.»

³⁵ Isa naxa wa.

³⁶ Na kui, Yuwifie naxa a fala, «A mato, Lasaru nu rafanxi a ma ki naxel!»

³⁷ Kono ndee e ya ma, e naxa a fala, «Pe, yi naxan donxui ya raboo, a mu nu nomia Lasaru ratangade faxe ma xe?»

³⁸ Isa boje man naxa rajaaxu a ma. A naxa siga gaburi yire. Fonme nde nan nu a ra, gemye belebele doxoxi na de ra.

³⁹ Isa naxa a fala, «Wo gemye ba naa.» Marata, faxamixi maagine, a naxa a fala, «Marigi, a xa maragate xi naani nan to! A a lima a fure xiri bara mini yi waxati ma.»

⁴⁰ Isa naxa a fala a be, «N mu a fala xe i be, a xa i danxaniya, i Ala senbe makaabaxi toma ne?»

⁴¹ Na kui, e naxa gemye ba fonme gaburi de ma. Isa naxa a ya rate koore, a a fala, «N Baba Ala, n bara i tantu i to n xui ramexi.

⁴² N tan jan a kolon, i n xui ramema temui birin, kono n na falaxi jama nan ma fe ra naxee tixi be, e xa la a ra a i tan nan n xexxi.»

⁴³ A na fala xanbi, Isa naxa a xui ite senbe ra, a a fala, «Lasaru, mini!»

⁴⁴ A tan faxamixi naxa mini a sanyie nun a belexee maxirixi kasange kui, a yatagi man makunfunkunfuxi dugi gbete fan na. Isa naxa a fala mixie be, «Wo kasange ba a ma, wo a mafulun, a xa no a perede.»

Yuwifi kuntigie nate tongofe Isa faxafe ra

(Matiyu 26:1-5, Maraki 14:1-2, Luki 22:1)

⁴⁵ Yuwifi naxee nu bara fa Mariyama yire, e Isa xa kaabanako to, e gbegbe naxa danxaniya a ma.

⁴⁶ Kono ndee naxa sa dentegi sa Farisenie be, Isa fe naxan nabaxi.

⁴⁷ Na kui, serexedube kuntigie nun Farisenie naxa Yuwifie xa kiiisa xungbee malan. E naxa a fala, «Won munse rabama? Yi xeme na kaabanako gbegbe nan nabafe.

⁴⁸ Xa won a lu a yete yi, birin danxaniyama ne a ma, Romakae fan fama won ma horomobanxi kanade, e won si sonto!»

⁴⁹ E xa serexedube kuntigi Kayafa, naxan nu na e xunyi ra na waxati, a naxa a fala e be, «Wo tan mu sese kolon yi fe kui.

⁵⁰ Ka wo mu a fahaamuxi a mixi kerena faxafe jama be, na nan fan wo be, dinse won si birin xa sonto?»

⁵¹ Kayafa xa na woyenyi mu fatan a tan yete xa ra. A to nu findixi na waxati serexedube kuntigie xunyi ra, Ala nan na masenyi fi a ma, a Isa nu fafe faxade Isirayila jama be.

⁵² Kono na man mu raba Isirayilakae gbansan xa be. Isa nu fafe faxade ne alako Ala xa a xa die fan malan, naxee

rayensenxi yire birin, a xa e birin findi nama keren na.

⁵³ Na kui, kabi na malanyi loxoe, Yuwifi kuntigie naxa nate tongo Isa faxafe ra.

⁵⁴ Na nan a ra Isa mu no minide kene ma sonon. A tan nun a foxirabiree naxa keli naa, e siga Efiramii taa kui għengberenyi fe ma.

⁵⁵ Yuwifie xa Sayamaleke Dangi Sali to nu bara makore, mixi għegħbe naxa keli daaxae tefe ra Darisalamu, e xa e yete rasenien beenun sali xa a li.

⁵⁶ E nu na Isa fenfe. E naxa e bore maxorin ħormobanxi tete kui, «Wo xa maroqxunyi ma, Isa fama salide, ka a mu fama?»

⁵⁷ Serexedubé kuntigie nun Farisenie nu bara yaamari fi, a mixi yo naxan na Isa to, na kanyi xa a fala e b' alako e xa a suxu.

12

Mariyama labunde ture masofe Isa sanyi ma

¹ Xi senni beenun Sayamaleke Dangi Sali xa a li, Isa naxa siga Betani, Lasaru xonyi, a nu bara naxan nakeli faxe ma.

² E naxa donse fanyi yailan, e fa jama xili, e xa e dege yire keren Isa xa binx bun ma. Marata nu donse itaxunma mixie ma, Lasaru nun Isa naxa lu teebili ra.

³ Mariyama naxa sa narada labunde ture litiri tagħi tongo. Narada tinseki nan nu a ra, naxan sare xorxek ki fanyi. A naxa a maso Isa sanyie ma, a e mafurku a xunsexe ra. Labunde ture xiri naxa din banxi birin na.

⁴ Yudasi Isikariyoti, Isa foxirabiree naxan nu fama a yanfade, a naxa a fala,

⁵ «A nu lamma yi labunde xa mati kċibiri kole kemmex saxan na, a fi setaree ma.»

⁶ A yi fala ne barima a tan nan nu Isa foxirabiree xa kċibiri ragatama, a nu fa nde mupna. Setaree xa fe mu nu na a boġe kui feo!

⁷ Na kui, Isa naxa a fala, «Gbilen Mariyama foxy ra. Yi nu ragataxi a yi ra ne, n ma maragata nan ma fe ra.

⁸ Setaree luma ne wo ya ma temui birin, kono n tan mu luma wo ya ma abadan xe.»

⁹ E to a me a Isa bara fa Betani, Yuwifie jama għegħbe fan naxa siga. E mu siga Isa xa fe gbansan xa ma. E nu wama Lasaru fan tofe, Isa naxan nakeli faxe ma.

¹⁰ Na kui, serexedubé kuntigie naxa nate tongo e xa Lasaru fan faxa,

¹¹ barima Yuwifi għegħbe nu għilfenfe e foxy ra a tan nan ma fe ra, e nu fa danxaniya Isa ma.

Isa sofe Darisalamu

¹² Na kuye iba, jama għegħbe naxan nu faxi Sayamaleke Dangi Sali rabade, e naxa a me a Isa na fafe Darisalamu.

¹³ E naxa tugi fensée tongo, e siga a ralande e xui ite ra, «Tantui na won Nakisima be! Baraka na a b' naxan fafe Marigi xili ra, Isirayila mange!»

¹⁴ Isa naxa sofale lanma nde soto, a doxox a fari, alo a sebexi Kitaabui kui ki naxx, ¹⁵ «Siyonikae, wo naxa gaaxu.

Wo xa mange na fafe, a doxoxi sofale fari.»

¹⁶ Na waxati Isa foxirabiree mu fahaamui soto na fe ma, kono Isa to keli faxes ma, e naxa ratu Kitaabui sebeli ma naxan nu bara kamali na fe kui.

¹⁷ Nama naxan Lasaru to keli ra faxes ma, e naxa seede ba Isa be.

¹⁸ Na nan a niya, jama naxa siga a ralande, barima e nu bara na tonxuma makaabaxi xa fe me.

¹⁹ Na kui, Farisenie naxa a fala e bore be, «Wo bara a to, won mu noma sese ra. Dunija birin bara bira a foxy ra!»

Isa a xa faxe xa fe masenfe

²⁰ Gireki mixi ndee fan nu bara te sali rabade Darisalamu, e xa sa Ala batu.

²¹ E naxa fa Filipu xon, naxan keli Betingħiżida, Galile boxi ma, e a fala a b' «N ba, muxu wama Isa tofe.»

²² Filipu naxa sa a fala Andire be, e firin birin naxa siga e sa a fala Isa be.

²³ Isa naxa e yaabi, «Waxati bara a li Adama xa Di xa xunnakeli xa maknen.

²⁴ N xa a fala wo be a nondi ki ma, xa maale xori mu si, a mu dije a yete ma boxi bun, a luma na ki, a keren gbansan. Kono xa a sa dije a yete ma boxi bun, a a bogi għegħbe nan naminima.

²⁵ Naxan għakuma a yete xa dunja fe ra, a ləoħma ne. Naxan mu kankanma a yete xa fe ma yi dunnejgħi kui, a abadan kisi nan sotoma.

²⁶ Xa naxan yo wama n ma wali suxufe, a xa bira n foxy ra ne, n tan na lu dede, n ma walike fan naa. Xa naxan yo n ma wali suxu, Baba Ala a kanyi binyama ne.»

²⁷ «N boġi tsoorxi ne yi ki, kono n fa munse falama? N xa a fala Baba Ala be a xa n natanga yi jaxankate waxati ma? Ade, yi jaxankate naxan fafe n lide, n faxi na nan yati ma.

²⁸ N Baba Ala, a niya i xili xa ite.» Isa to na fala, xui ndee naxa keli koore ma, a a fala, «N bara a ite, n man għibenha ne a ite ra.»

²⁹ Nama naxxie nu tixi naa, e to a me, ndee naxa a fala a galanyi nan xui a ra, kono għejt naxa a fala, «Malekx nan woyenxi a be!»

³⁰ Isa naxa a masen e bε, «Na xui mu minixi n tan n ma fe xa ma, a minixi wo tan nan ma fe ma.

³¹ Yi dunija makiiti waxati bara a li. Mangεya fafe bade yi dunija nōla yi ra.

³² Mixie na n nate wuri magalanbuxi kōn na n faxafe ra, n mixi birin nafama ne n ma.»

³³ Isa a faxa ki masen na ki ne.

³⁴ Na kui, nama naxa a fala Isa bε, «Muxu tan bara a me seriye Kitaabui kui, a Ala xa Mixi Sugandixi buma abadan. Munfe ra i tan a falama a fo Adama xa Di xa rate? Nde findixi yi Adama xa Di ra?»

³⁵ Isa naxa e yaabi, «Ala xa naiyalanyi man luma ne wo ya ma dondoronti. Wo xa pεre na naiyalanyi kui, alako dimi naxa wo terenna. Naxan pεrema dimi kui a mu a sigade toma.

³⁶ Naiyalanyi to yanbama wo be yi ki, wo xa la a ra ne, alako wo xa findi naiyalanyi xa die nan na.»

Nama danxaniyatare

Isa to ge na falade, a naxa siga, a sa a noxun e ma.

³⁷ A nu bara tōnxuma makaabaxi gbegbe raba e ya xori, kono na birin kui, e mu danxaniya a ma.

³⁸ Na raba ne alako Annabi Esayi xui xa kamali, a to a masen, «Marigi, nde laxi masenyi ra, e bara naxan me muxu ra?

Ala senbe bara makenen nde be?»

³⁹ Na kui, e mu no danxaniyade Isa ma, barima Esayi a masen ne,

⁴⁰ «Ala bara e ya dōnxu, a e xaxili balan, alako e ya naxa fa se igbε, e xaxili naxa fa fe kolon, e naxa fa e bōrε rafindī n ma, n xa e rayalan.»

⁴¹ Annabi Esayi na fala ne a to nu bara Isa xa nore to. Na kui, a nu Isa xa fe nan falafe.

⁴² Kono na birin kui, hali kuntigie ya ma, e gbegbe naxa la Isa ra. Kono e mu nu suusama a falade kene ma barima e nu gaaxuxi Farisēnie ya ra, nee naxa fa tonyi dōxε e ma, sofe ra salide kui.

⁴³ Adamadie xa matōnxε sōtōfe nan nu rafan e ma dangi Ala xa matōnxε ra.

Isa xa masenyi dōnxε nama be

⁴⁴ Isa naxa a xui ite, a a fala, «Naxan na danxaniya n ma, a mu danxaniyaxi n tan xa ma, a danxaniyaxi n Xεema nan ma.

⁴⁵ Naxan na n tan to, a bara n Xεema to.

⁴⁶ N to faxi dunija, naiyalanyi nan n na, alako naxan yo na danxaniya n ma, na kanyi naxa lu dimi kui sōnōn.

⁴⁷ Xa naxan yo n xui me, kono a mu a rabatu, n tan mu na kanyi makiiti,

barima n mu faxi dunija makiitiide xε. N faxi dunija rakiside ne.

⁴⁸ Naxan na tondi n na, a mu tin n ma masenyi ra, na kanyi makiitima na na. N masenyi naxan tima, na nan findima a makiitima ra lōxε dōnxε.

⁴⁹ Barima n ma masenyi mu fatanxi n tan xa ra. A fatanxi Baba Ala nan na, naxan n xεexi yaamari ra, a lanma n xa naxan fala, n xa naxan masen.

⁵⁰ N a kolon a xa seriye findima kisi nan na, naxan mu jōnma abadan. Na nan a ra, n fe masenma wo be alo Baba Ala a masenxi ki naxe.»

13

Isa a foxirabiree sanyi maxafe

¹ Beenun Sayamaleke Dangi Sali xa a li, Isa naxa a kolon a gbe mu nu luxi a xa keli dunija ma gblenfe ra Baba Ala ma. A foxirabiree a naxee sōto dunija ma, nee nu rafan a ma. Han a faxa temui naxe, e xa xanunteya nu na a be.

² Nunmare, e birin nu e degefe. Ibulisa jan nu bara so Simon Isikariyoti xa di Yudasi xaxili kui, a xa Isa yanfa.

³ Isa to nu a kolon a Baba Ala bara fe birin sa a sagoe, a man to a kolon a a kelixi Ala nan ma, a man gblenfe a tan nan ma,

⁴ a naxa keli e degefe, a a xa donma fari igoroe ba a ma, a fa dugi nde xiri a tagi.

⁵ A naxa ye sa paani kui, a fa so a foxirabiree sanyie maxafe, a nu e mafuruksu na dugi ra.

⁶ A to Simon Piyeri li, na naxa a fala a be, «Marigi, i waxi ne i xa n tan sanyie maxa?»

⁷ Isa naxa a yaabi, «N naxan nabafe yi ki, i mu a fahaamuma yi waxati tan ma, kono i fama ne a kui kolonde yare.»

⁸ Piyeri naxa a fala a be, «Ade, i tan mu n sanyi maxama feo!» Isa naxa a yaabi, «Xa n mu i sanyie maxa, won mu luma fe keren sōnōn.»

⁹ Simon Piyeri naxa a fala a be, «N Marigi, xa a na na ki ne, i naxa n sanyi gbansu xa maxa. I xa n belexee nun n xunyi birin maxa.»

¹⁰ Isa naxa a yaabi, «Mixi naxan bara a maxa, a hayi mu na a fate maxafe ma bafe a sanyi ra. A nan bara seniyen feo! Wo seniyenxi, kono wo birin mu a ra.»

¹¹ A a fala ne a e birin mu seniyenxi, barima a a foxirabire kolon naxan fama a yanfade.

¹² Isa to ge e sanyie maxade, a man naxa a xa donma fari igoroe ragoro a ma, a man a magoro e degefe, a a fala e be, «N naxan nabaxi wo be yi ki, wo a fahaamuxi?»

¹³ Wo to a falama n be <Karamoxo>, xa na mu a ra <Marigi>, wo nöndi nan a ra, barima na nan yati n na.

¹⁴ Na kui, n tan naxan findixi wo Marigi nun wo Karamoxo ra, xa n tan bara wo sanyie maxa, wo fan lan ne wo xa wo bore sanyie maxa.

¹⁵ N naxan nabaxi wo be, a xa findi misaali nan na, alako wo fan xa na möoli nan naba wo bore tagi.

¹⁶ N xa a fala wo be a nöndi ki ma, konyi mu dangi a marigi ra, xëëra fan mu dangi a xëëma ra.

¹⁷ Wo to bara fahaamui soto yi fee ma, heëri na wo be xa wo e raba.»

¹⁸ «N mu wo birin xa ma. N tan naxan wo sugandixi, n wo kolon. Kono naxan na Kitaabui kui, fo a xa kamali ne, a to sebexi, <Muxu nun naxan belexe na lenge keren kui, na bara a kobe so n na.»

¹⁹ N na fe falaxi ne wo be beenun a xa raba, alako a raba temui wo xa a kolon a n tan nan na naxan na abadan.

²⁰ N xa a fala wo be a nöndi ki ma, naxan yo na n ma xëëra rasene, a n tan nan nasenexi. Naxan yo na n fan nasene, na kanyi n xëëma nan nasenexi.»

Yudasi xa yanfanteya

(*Matiyu* 26:20-25, *Maraki* 14:17-21, *Luki* 22:21-23)

²¹ A na fala xanbi, Isa böje naxa sunnun, a fa a fala, «N xa a fala wo be a nöndi ki ma, mixi keren na wo ya ma, a n yanfama ne, a n sa kuntigie belexe.»

²² A foxirabiree naxa e bore mato, e mu a kolon Isa nu mixi yo xa fe falafe.

²³ Isa foxirabiree, a naxan xanuxi, a nu na a fe mee bili ra.

²⁴ Na kui, Simon Piyeri naxa a belexe magira na be, a xa Isa maxorin a kanyi ma, Isa nu baxi naxan ma fe falade.

²⁵ Na foxirabiree naxa a maso Isa ra, a a maxorin, «Marigi, nde a ra?»

²⁶ Isa naxa a yaabi, «N nu taami ragoro bore xçora, n a so mixi naxan yi ra, a tan nan na ki.» Isa to ge na falade, a naxa taami rasin bore xçora, a a so Simon Isikariyoti xa di Yudasi yi ra.

²⁷ Yudasi to na taami rasuxu, Sentane naxa a böje masara keren na. Isa naxa a fala a be, «I wama naxan nabafe, a raba maafuren maafuren.»

²⁸ Naxee nu magoroxi e degede, e sese mu a kolon Isa na falafe a be fe naxan ma.

²⁹ Yudasi to findi e xa kóbiri ragate ra, ndee naxa a majoxun a Isa nu a xëëfe sare nde sode sali xa fe ra, xa na mu a ra a xa sa misikiine ki.

³⁰ Yudasi to na taami xuntunyi rasuxu, a naxa mini keren na. Koë nu bara so.

Yaamari neene

³¹ Yudasi to mini, Isa naxa a masen, «Waxati bara a li fa, Adama xa Di xa xunnakeli xa makenen, Ala fan xa nore xa makenen a saabui ra.

³² Ala xa nore to makenenma a saabui ra, Ala yete fan Adama xa Di xa xunnakeli makenenma ne. A fafe na nan nabade yakosi.

³³ N ma die, a gbe mu luxi n xa keli wo xun ma. Wo n fenma ne, kono n naxan fala Yuwifi kuntigie be, n fa na nan falama wo fan be, «N sigama dennaxe, wo tan mu noma sigade naa.»

³⁴ «N xa yaamari neene fi wo ma: Wo xa wo bore xanu ne. N tan wo xanuxi ki nahe, wo fan xa wo bore xanu na ki.

³⁵ Duninja birin wo kolonma n foxirabiree ra na fe nan ma, xa wo wo bore xanu.»

Isa a falafe Piyeri be a a yete rasanma ne a ma

(*Matiyu* 26:31-35, *Maraki* 14:27-31, *Luki* 22:31-34)

³⁶ Simon Piyeri naxa a maxorin, «Marigi, i sigama minden?» Isa naxa a yaabi, «N sigafe dennaxe, i mu noma birade n foxo ra sinden, kono i fan fama birade n foxo ra han naa.»

³⁷ Simon Piyeri man naxa a maxorin, «Marigi, munfe ra n mu noma birade i foxo ra yakosi? N tinxi n xa faxa i xa fe ra!»

³⁸ Isa naxa a yaabi, «I tinxi i xa faxa n ma fe ra? N xa nöndi yati nan fala i be, beenun konkore xa a rate, i i yete rasanma ne n ma sanmaya saxan.»

14

Isa nan na kira, nöndi, nun kisi ra

¹ Isa naxa a fala a foxirabiree be, «Wo naxa kontofili. Wo wo xaxili ti Ala ra, wo xa wo xaxili ti n fan na.

² Lingira gbegbe nan na n Baba xonyi, xa na mu a ra n mu a falama wo be nu, a n sigafe yigiyi yailande wo be.

³ Xa n siga, n naxa sa na yailan wo be, n man fama ne wo foxo ra, alako won birin xa sa lu yire keren.

⁴ N sigafe dennaxe, wo na kira kolon.»

⁵ Tomasi naxa a fala a be, «Marigi, muxu mu i sigade kolon. Muxu fa na kira kolonma di?»

⁶ Isa naxa a yaabi, «N tan nan na kira ra, nöndi ra, nun kisi ra. Mixi yo mu soma Baba Ala xonyi xa n tan saabui xa mu a ra.

⁷ Xa wo bara n tan kolon, wo n Baba fan kolonma ne. Keli yi waxati ma, wo bara a kolon, wo man bara a to.»

⁸ Filipu naxa a fala a be, «Marigi, Baba Ala masen muxu be. A lima na bara muxu wasa.»

⁹ Isa naxa a fala a be, «Filipu, n bara bu wo tagi ki fanyi, kono han ya i mu n kolon? Naxan na n tan to, a bara Baba Ala to. I tan fa a falama di, a n xa Baba Ala masen wo be?»

¹⁰ I mu laxi a ra a Baba Ala nun n tan nan a ra, n fan nun Baba Ala nan a ra? N tan masenyi naxee tima wo be, e mu fatan n tan yete xa ra. E fatanma Baba Ala nan na. N tan nun Baba Ala naxan a ra temui birin, a tan nan yete na a xa wali rabafe.

¹¹ Wo xa la n na, a Baba Ala nun n tan nan a ra, n fan nun Baba Ala nan a ra. Xa wo siikexi na ma, wo xa la a ra n ma walie tan xa fe ra.»

¹² «N xa a fala wo be a nondi ki ma, n tan wali naxee rabama, xa naxan danxaniya n ma, na kanyi fan na wali moolie rabama ne. A jan a rabama ne naxee dangi n tan gbe ra, barima n tan sigafe Baba Ala nan yire.

¹³ Wo naxan birin maxandima n xili ra, n a rabama ne wo be alako Baba Ala xa matoxoe soto a xa Di saabui ra.

¹⁴ Xa wo n maxandi fefe naxan ma n xili ra, n a rabama ne.»

Ala Xaxili Seniyenxi

¹⁵ «Xa wo n xanu, wo n ma yaamarie rabatuma ne.»

¹⁶ N tan fan, n Baba Ala maxandima ne a xa Saabui Fanyi gbete xee wo ma, naxan luma wo fe ma abadan.

¹⁷ Na nan findixi Ala Xaxili ra, naxan nondi makenenma. Dunija tan mu noma a sotode, barima e mu a toma, e man mu a kolon. Kono wo tan a kolon, barima a sabatima wo i.»

¹⁸ «N mu wo raboloma xe de, wo xa lu alo kiridie. N man fama ne wo yire.

¹⁹ A gbe mu luxi n xa loe dunija ma, kono wo tan fama ne n tote. N tan to baloxi, wo fan baloma ne.

²⁰ Wo a kolonma ne na loxoe, a n tan nun n Baba nan a ra, wo fan nun n tan nan a ra, n fan nun wo tan nan a ra.

²¹ Naxan n ma yaamarie suxuxi, a e rabatu, na kanyi nan n xanuxi. Anun, naxan na n tan xanuxi, n Baba a kanyi xanuma ne, n fan a xanu, n nan n yete makenen a be.»

²² Yudasi, naxan mu findi Isikariyoti ra, a naxa Isa maxorin, «Marigi, munfe rabaxi i to fafe i yete makenende muxu tan be, i mu i yete makenen dunija tan be?»

²³ Isa naxa a yaabi, «Xa naxan yo n xanu, a n xui suxuma ne. N Baba a kanyi xanuma ne, muxu nun n Baba fa a yire, muxu sabati a i.»

²⁴ Naxan mu n xanuxi, a mu n xui suxuma. Wo masenyi naxan mese n na,

n gbe xa mu a ra. A fatanxi Baba Ala nan na, naxan n xexxi.»

²⁵ «N to wo ya ma, n bara na birin masen wo be,»

²⁶ kono Baba Ala fama ne Saabui Fanyi xexde wo yire n xili ra. Na saabui lanxi Ala Xaxili Seniyenxi nan ma. Na nan fama wo rature n ma masenyi birin na, a fa wo xaran na ra.»

²⁷ «N bojresa fima wo ma naxan fatanxi n tan na, naxan mu kelixi dunija ma. Wo naxa kontofili, wo naxa gaaxu.»

²⁸ Wo bara n xui me, «N na sigafe, kono n man fama wo yire». Xa wo n xanu, a lanma wo xa seeawa n ma sige ra Baba Ala yire, barima a dangi n tan na.

²⁹ N a falaxi ne wo be, beenun a xa raba, alako a na raba, wo xa danxaniya n ma.»

³⁰ «N mu woyen gbegbe falama wo be sonon, barima yi dunija na nola naxan yi, a na fafe. A mu noma n tan na a mooci yo ra,»

³¹ kono alako dunija xa a kolon a n tan Baba Ala xanuxi ne, Baba Ala n yamarixi naxan na, n a rabama ne. Wo keli, won xee.»

15

Sansi bili nun a salonyie

¹ «N misaalixi wuri bili nan na, n Baba Ala nan findixi a meenima ra.»

² Wuri bili salonyi naxee mu bogi raminima n be, Ala e segema ne. Salonyi naxee bogima, Ala xa e magbaran, alako e bogi xa gbo.

³ Wo tan naxee findixi na salonyie ra, wo nan bara raseniyen n ma masenyi saabui ra.

⁴ Wo lu n ma fe ne, alo n fan luma wo xa fe ki naxe. Sansi salonyi mu noma bogide a yete ra xa a mu fatuxi sansi bili xa ma. Wo fan luma na ki ne, xa wo mu lu n ma fe.

⁵ N tan nan na Ala xa sansi bili ra, wo fan findixi na sansi salonyie nan na. Naxan na lu n ma fe, n fan lu a xa fe, a lu ne alo sansi salonyi naxan a bogi gbegbe raminima. Xa wo nun n tan xa mu a ra, wo tan mu noma fe fe ra.

⁶ Xa naxan mu lu n ma fe, a luma ne alo sansi salonyi masegexi naxan wolema, a xara. Walikee nee malanma ne, e e wole te xcora, e gan.

⁷ Xa wo lu n ma fe, n ma masenyie fan lu wo boje ma, wo na wa fefe xon, wo a maxandi. A rabama ne wo be.

⁸ N Baba matoxoe sotoma, wo tan na lu alo sansi salonyi naxee bogima a fanyi ra, wo a masen na wali fanyie kui, a wo findixi n foxirabiree nan na.

⁹ N Baba Ala n tan xanuxi ki naxe, n fan wo xanuxi na ki ne. Wo lu n ma xanunteya kui.

¹⁰ Xa wo n ma yaamarie rabatu, wo luma n ma xanunteya kui, alo n fan luxi n Baba xa xanunteya kui ki naxe, n to a xa yaamarie rabatuxi.»

¹¹ «N yi fee masenxi ne wo be, alako n ma seewē xa lu wo be, wo xa seewē xa kamali.»

¹² «N ma yaamari findixi yi nan na: Wo wo bore xanu alo n wo xanuxi ki naxe.

¹³ Xa mixi a nii fi a xanuntenye xa fe ra, xanunteya yo mu na naxan dangi na tan na.

¹⁴ Wo tan findixi n xanuntenye nan na, xa wo n ma yaamarie rabatu.

¹⁵ N mu fa nōma a falade wo be <konyie>, barima konyi mu a kolon a marigi naxan yo rabafe. N tan bara a fala wo be <n xanuntenye>, barima n naxan birin mexi n Baba ra, n bara wo rakolon a birin na.

¹⁶ Wo tan xa mu n sugandi. N tan nan wo sugandi, n wo findi n ma xērae ra, wo xa sa lu alo sansi salonyie naxee bogima, wo sa wali fanyie raba naxee mu kanama. Na kui, wo na fefe maxorin Baba Ala ma n tan xili ra, a a soma ne wo yi.

¹⁷ N wo yamarixi ne yi fee ma, alako wo xa wo bore xanu.»

Dunija Isa foxirabiree xōnfe

¹⁸ «Xa dunija wo xōn, wo xa a kolon a n tan nan singe xōn.

¹⁹ Xa wo findi dunija mixie nan na nu, wo rafamma ne dunija ma nu, alo a gbe mixie. Kono dunija mixie mu wo ra, barima n tan bara wo sugandi e ya ma. Na nan a toxi, dunija wo xōnxi.

²⁰ Wo xa ratu wōyenyi ma n naxan masen wo be, <Konyi mu dangima a marigi ra.› Xa e bara n tan naxankata, e wo fan naxankatama ne. Xa e n tan xui susu, e wo fan gbe suxuma.

²¹ E yi fe birin niyama ne wo ra n tan xili xa fe ra, barima e mu n Xēema kolon.

²² Xa n mu sa fa wōyende e be nu, e mu yunubi sōtoma nu. Kono yakosi, e mu fa noma sese falade naxan kiiti fanma e ra.

²³ Naxan na n tan xōn, a bara n Baba fan xōn.

²⁴ Xa n mu kaabanakoe raba e tagi nu naxee singe mu nu raba, e mu yunubi sōtoma nu. Kono yakosi, e bara na birin to, e man fa n tan nun n Baba xōn.

²⁵ Kono naxan sēbexi e xa seriye Kitaabui kui, fo a xa kamali, a to a masenxi, <E n xōnxi ne tun.›»

²⁶ «N Saabui Fanyi naxan xēema wo ma kelife Baba Ala yire, naxan findixi Baba Ala Xaxili ra, naxan nōndi makenenma, a tan na fa, a seede bama ne n ma fe ra.

²⁷ Wo fan seede bama ne, barima wo na n foxo ra kabi a fōle.»

16

¹ «N yi fe birin masenxi ne wo be, alako wo naxa fa bira tantanyi kui.

² E fama ne tonyi dōxōde wo ma, sofe ra salidee kui. Waxati pan fafe, naxan na wo faxa, a na faxe mājoxunma kewali fanyi nan na Ala be.

³ E na fee rabama ne, barima e mu Baba Ala kolon, e mu n fan kolon.

⁴ Kono n yi fee birin masenxi ne wo be, alako e waxati na a li, wo xa ratu, a n e xa fe fala ne wo be.»

Ala Xaxili Seniyenxi xa wali

⁵ «N mu yi fe birin masen wo be a fōle ra, barima n nu na wo fe ma.

⁶ Kono yakosi, n fa sigafe n Xēema yire, wo mu n maxorinma, <I na sigafe minden?›

⁷ Kono n xa a fala wo be a nōndi ki ma, n ma sige nan munafanyi gbo wo be, barima xa n mu siga, Saabui Fanyi mu fama wo ma. Kono xa n siga, n a xēema ne wo ma.

⁸ A na fa, a mixie rakolonma ne yunubi xa fe ra, tinxinyi xa fe ra, nun kiiti xa fe ra.

⁹ A e rakolonma ne yunubi xa fe ra, barima e mu danxaniyaxi n ma.

¹⁰ A e rakolonma ne tinxinyi xa fe ra, barima n na sigafe Baba Ala yire, wo mu n toma fa.

¹¹ A e rakolonma ne kiiti xa fe ra, barima yi dunija na nola kobi naxan yi ra, a pan bara makiiti.»

¹² «Masenyi gbetē man na, kono wo mu nōma e birin fahaamude yakosi.

¹³ Ala Xaxili na fa wo ma, a na nōndi birin ya mabōoma wo be. A xa masenyi mu fatanxi a yete kan na. A naxan mēma n Baba ra, a na nan masenma wo be. Fe naxee fama rabade, a nee nan masenma wo be.

¹⁴ A fama n ma xunnakeli makenende, barima a naxan sōtoma n tan na, a na nan kawandima wo be.

¹⁵ Naxan birin na Baba Ala yi, a findixi n fan gbe nan na. N a fala na nan ma, <A naxan sōtoma n tan na, a na nan kawandima wo be.›»

Sunnunyi masarama ne seewē ra

¹⁶ Isa man naxa a fala e be, «Waxati di nan luxi beenun n xa lōe wo ma, kono waxati di man na dangi, wo man n toma ne.»

¹⁷ A foxirabiree naxa e bore maxorin, «Isa wama munse falafe yi ki, <A gbe mu luxi n xa lōe wo ma dondoronti, kono wo

man fama n tote.» A xa woyenyi na di a to a falaxi, «N na sigafe Baba Ala yire?»

¹⁸ E man nu e bore maxorinfe, «A munse ma, a «waxati di?» Won tan mu a kolon a sese falafe yi ki.»

¹⁹ Isa to a kolon a e nu wama a maxorinfe, a naxa a masen e be, «N to a falaxi, «Waxati di nan luxi beenun n xa loe wo ma, kono waxati di man na dangi, wo man n toma ne,» wo wo bore maxorinfe na nan ma?»

²⁰ N xa a fala wo be a nondi ki ma, wo wama ne, wo gbelegbele, kono dunija tan jalexinma ne. Wo sunnunma ne na fe ma, kono wo xa sunnunyi fama masarade seewa ra.

²¹ Gine naxan na ditinyi ra, a tooroma ne ki fanyi a xa waxati to bara a li. Kono xa a ge di baride, a jan mu ratuma na toore ma, a to seewaxi di neene barife ra dunija.

²² Na kui, wo fan na sunnunyi nan kui yi waxati ma. Kono n gblenma ne wo to ra, wo boje seewa, mixi yo mu na seewa bama wo yi.

²³ Na loxoe na a li, wo mu n maxorinma sese ma sonon. N xa a fala wo be a nondi ki ma, wo na Baba Ala maxandi fefe ma n xili ra, a a soma ne wo yi.

²⁴ Han ya, wo singe mu nu Ala maxandi fefe ma n tan xili ra. Wo maxandi ti. Wo a sotoma ne, alako wo xa seewa a kamalixi ra.»

Isa xa xunnakeli makenenfe

²⁵ «N yi fe birin masenxi wo be taali woyenyi nan na, kono waxati na fafe, n mu woyenma wo be taali woyenyi ra sonon, n Baba Ala xa fe masen wo be a fixe ra.

²⁶ Na waxati ma, wo Baba Ala maxandima n xili nan na. N mu a falafe xe de, a n tan nan Baba Ala maxandima wo be,

²⁷ barima Baba Ala yete yati wo xanuxi ne. A wo xanuxi ne n to rafan wo ma, wo man to laxi a ra a n kelixi a tan Ala nan ma.

²⁸ N kelixi Baba Ala nan ma, n fa dunija ma. N man fa kelife ne dunija ma, sigafe ra Baba Ala yire.»

²⁹ Isa foxirabiree naxa a fala a be, «A mato, i mu woyenfe taali woyenyi xa ra sonon, i fa na woyenfe a fixe nan na!»

³⁰ Muxu bara a kolon fa, a i fe birin kolon, hali mixi yo mu i maxorin. Na kui, muxu laxi a ra a i kelixi Ala nan ma.»

³¹ Isa naxa e yaabi, «Wo bara danxaniya yakosi?

³² Waxati na fafe, a jan bara a li, wo yensenma ne, wo fa n nabolo. Kono Baba Ala tan mu n naboloma. A luma ne n seeti ma.

³³ N yi fe birin masenxi ne wo be, alako bojessa xa lu wo yi ra n saabui ra. Wo mantooroli sotoma ne dunija ma, kono wo xa limaniya, n tan bara no dunija ra.»

17

Isa Ala maxandife

¹ Isa to ge na fee falade, a naxa a ya rate koore, a a fala, «N Baba Ala, waxati bara a li. I xa i xa Di xa xunnakeli makenen, alako i xa Di fan xa i xa nore makenen.

² I bara mangeya fi a ma dunija mixie birin xun na, alako a xa abadan kisi fi mixi birin ma, i naxee fixi a ma.

³ Abadan kisi findixi yi nan na: E xa i kolon, i tan keren naxan findixi Ala yete ra, e man xa i xa Mixi Sugandixi Isa kolon i xa xæera ra.

⁴ N bara i xa nore makenen dunija ma, n ge wali ra i n ti naxan na.

⁵ N Baba Ala, yakosi, n nore i fe ma, alo n nu noreksi i fe ma ki naxe, beenun dunija xa daa.»

⁶ «N bara i xa fe masen mixie be, i naxee fixi n ma dunija. I xa mixie nan e ra i naxee taxuxi n na. E bara i xui ratimme.

⁷ E bara a kolon fa, a i naxan birin soxi n yi ra, a fatanxi i tan nan na,

⁸ barima n bara i xui radangi e ma, e fan para la a ra. E bara a kolon yati, a n kelixi i tan nan ma, e la a ra, a i tan nan n xæexi.

⁹ N mu dubama dunija be. N dubama i xa mixie nan be, i naxee taxuxi n na.

¹⁰ Naxee birin findixi n gbe ra, i gbe na e ra. Naxee birin findixi i gbe ra, n gbe na e ra. N ma fe itema ne e tan saabui ra.

¹¹ N mu fa luma dunija sonon. N fafe i yire ne yi ki, kono e tan luma be ne. N Baba Seniyenxi, e makanta i xili senbe ra, i naxan fixi n ma, alako e fan xa findi keren na alo won tan findixi keren na ki naxe.

¹² N to nu e ya ma, n bara e kanta i xili senbe ra, i naxan fixi n ma. N to e makanta, mixi keren mu loe e ya ma fo gbaloe ragataxi naxan keren be, alako Kitaabui sebeli xa kamali.

¹³ Kono n to fafe i yire ne yi ki, n yi fee falama dunija ma, alako n ma seewa xa lu e be, a xa lu e boje ma a kamalixi ra.

¹⁴ N to i xa masenyi fala e be, dunija bara e xon, barima e tondixi birade dunija fe foxo ra alo n fan to mu tinxi birade dunija fe foxo ra.

¹⁵ N mu i maxandima xe i xa e tongo dunija ma. N i maxandife ne i xa e ratanga Sentane ma.

¹⁶ E mu birama dunija fe foxo ra, alo n fan to mu luma na fe moooli kui.

¹⁷ I xa e sa i yete nan sagoe nondi kui. I xui nan findixi nondi ra.

¹⁸ N bara e xee dunija, alo i fan n xee ki naxee.

¹⁹ N bara n yete sa i sagoe e be, alako e tan fan, e xa sa i sagoe nöndi kui.»

²⁰ «N mu dubama na mixie gbansan xa be. N man dubama mixie be naxee fama danxaniyade n ma e saabui ra.

²¹ N dubama ne e be alako e xa findi keren na, alo n nun i tan n Baba Ala findixi keren na ki naxee. N man dubama e be alako e xa findi keren na won foxo ra, won birin xa findi keren na. Na kui, dunija nöma a kolonde a i tan nan n xeeexi.

²² I bara xunnakeli naxan fi n ma, n fan bara a fi e ma, alako e fan xa findi keren na, alo won t findixi keren na ki naxee.

²³ N tan na e i, i fan na n i, alako e xa kerenna xamali. Na kui, dunija a kolonma ne a i tan nan n xeeexi, a i man e tan xanuxi alo i n fan xanuxi ki naxee.»

²⁴ «N Baba Ala, beenun dunija xa daa, i nu bara nöre fi n ma i xa xanunteya xa fe ra. A xöli n ma n ma mixie, i naxee fixi n ma, nee fan xa lu n setti ma ariyanna, e xa n ma nöre to.

²⁵ N Baba, i tinxin. N i kolon. Dunija tan mu i kolon, kono e a kolon a i tan nan n xeeexi.

²⁶ N bara e rakolon i xa fe ra, n man nde sama ne a fari, alako xanunteya xa lu e boje ma i n xanuxi naxan na, alo n fan na e boje i ki naxee.»

18

Isa suxufe

(*Matiyu 26:47-56, Maraki 14:43-50, Luki 22:47-53*)

¹ Isa to ge Ala maxandide, a tan nun a foxirabiree naxa siga Sediron xure naakiri ma sansi yire.

² Yudasi, naxan findi Isa yanfama ra, a fan nu na kolon, barima Isa nun a foxirabiree nu darixi e malan na mënni ne.

³ Yudasi naxa Römakae, serexedube kuntigie, nun Farisenie xa soori gali xanin naa, lanpuie nun geresosee na e yi ra. E man naxa sexe maxiri wuri ma, e a radexë alako e xa kira to.

⁴ Isa to nu fe birin kolon naxan nu fafe a lide, a naxa e ralan, a e maxorin, «Wo nde fenfe?»

⁵ E naxa a yaabi, «Muxu Isa Nasaretika nan fenfe.» Isa naxa a fala, «N tan nan na a ra.» Yudasi, naxan findi a yanfama ra, a fan nu tixi na gali ya ma.

⁶ Isa to a fala e be, «N tan nan na a ra», e naxa gbilen xanbi, e bira boxi.

⁷ Isa man naxa e maxorin, «Wo nde fenfe?» E man naxa a yaabi, «Isa Nasaretika.»

⁸ Isa naxa e yaabi, «N bara a fala wo be, n tan nan a ra. Xa wo n tan nan fenfe, wo a lu yi booree tan xa siga.»

⁹ Na kui, Isa xa masenyi nan nu fafe kamalide, a to nu bara a fala, «I mixi naxee fi n ma, keren mu loe e ya ma.»

¹⁰ Simon Piyeri naxa a xa santidegema ramini, a serexedube kuntigi xa konyi Maliku yirefanyi tuli bolon.

¹¹ Isa naxa a fala Simon Piyeri be, «Santidegema raso a tee i. Fo n xa tin töre ra Baba Ala naxan nagiri n ma.»

Isa xaninfe Anani nun Kayafa yire

Piyeri a yete rasanfe Isa ma

¹² Roma soori mange nun a xa soorie, a nun Yuwifie xa soorie naxa Isa suxu, e a xiri,

¹³ e a xanin Anani xon ma. Anani xa di gine nan dököxö Kayafa xon. Kayafa nu bara findi serexedube kuntigi ra na je ra.

¹⁴ Kayafa nan nu bara Yuwifie kuntigie rasi, a a fan e be, mixi keren nan xa faxa nama be.

¹⁵ Simon Piyeri naxa bira Isa foxo ra, a nun Isa foxirabire gbeté nde. Na foxirabire to nu findixi serexedube kuntigi kolon mixi ra, a naxa no sode serexedube kuntigi xa tete kui, e Isa xanin dennaxe.

¹⁶ Piyeri naxa lu tande naade de ra, han a boore, serexedube kuntigi kolonma, a naxa woyen naade kantama ra a xa tin Piyeri fan xa so.

¹⁷ Konyi gine naxan nu naade kantafe, a naxa Piyeri maxorin, «Na xeme Isa foxirabire nde xa mu i fan na?» A naxa a yaabi, «Ade, n tan mu a ra!»

¹⁸ Xinbeli to mini, konyie nun kosisibilie naxa te xuru, e fa lu na fe ma. Piyeri fan naxa a maso e ra.

¹⁹ Serexedube kuntigi naxa Isa maxorin a foxirabiree xa fe ma, a nun a xa kawandie.

²⁰ Isa naxa a yaabi, «N tan masenyie tixi kene nan ma, dunija birin be. N nan n ma kawandi birin tixi salidee nan kui, xa na mu hörömöbanxi kui, Yuwifie birin e luma malan na dennaxe. N mu sese fala dunxui ra.»

²¹ I n tan maxorinma munfe ra? Naxee n xui rame, nee nan maxorin. E tan nan a kolon n bara fee naxee fala.»

²² Isa to na fala, kosisibili nde naxan nu tixi naa, a naxa a de ragarin, a a fala, «Pe, I serexedube kuntigi yaabima na ki ne?»

²³ Isa naxa a yaabi, «Xa n woyen kobi nan falaxi, a masen. Kono xa n mu woyen kobi xa falaxi, i n de ragarinxi munfe ra?»

²⁴ Na temui, Anani naxa a xirixi rasanba Kayafa ma, serexedube kuntigie xunyi.

²⁵ Simon Piyeri nu dököxi te ra, a na a maxarafe. Na temui e naxa a maxorin,

«Isa foxirabire xa mu i fan na?» Piyeri naxa e yaabi, «Ade, a foxirabire mu na n tan na.»

²⁶ Serexedube kuntigi xa konyi nde nu naa, Piyeri nu bara naxan barenyi tuli bolon. A naxa Piyeri maxorin, «N mu i to xe na sansi yire, wo nun Isa?»

²⁷ Piyeri man naxa na matandi, konkore fan naxa a rate keren na.

*Isa tife gomina Pilati ya i
(Matiyu 27:1-2, 11-14, Maraki 15:1-5,
Luki 23:1-5)*

²⁸ Na temui, e naxa Isa tongo Kayafa xonyi, e a xanin gomina xonyi. Kuye nu baxi ibade. Yuwifie kuntigie tan mu tin sode gomina xonyi, alako e xa seniyenyi naxa fa kana, e mu fa no Sayamaleke Dangi Sali donyi donde.

²⁹ Na kui, gomina Pilati naxa mini e yire tandem, a e maxorin, «Wo yi xeme kalamufe munse ma?»

³⁰ E naxa a yaabi, «Xa yi xeme mu findi fe kobi raba xa ra, muxu mu fama a ra i xon ma nu.»

³¹ Pilati naxa a fala e be, «Wo a xanin, wo xa sa a makiiti wo xa seriye ki ma.» Yuwifie naxa a fala, «Wo xa seriye mu tinma muxu xa mixi faxa muxu yete ra.»

³² Na kui, Isa xa woyenyi nan nu fafe kamalide, a to nu bara a yete faxa ki masen.

³³ Pilati man naxa so a xonyi, a Isa xili, a a maxorin, «I tan nan findixi Yuwifie xa mange ra?»

³⁴ Isa naxa a yaabi, «I woyenfe i yete xaxili nan ma ba, ka mixie nan n ma fe fala i be?»

³⁵ Pilati naxa a yaabi, «Pe, Yuwifie nan na n fan na? I boore Yuwifie nun serexedube kuntigie nan i saxi n belexe. I munse rabaxi?»

³⁶ Isa naxa a yaabi, «N ma mangeya mu findixi dunija daaxi xa ra, xa na mu a ra n ma mixie gere soma ne nu, e tondi n xa lu Yuwifie sago. N ma mangeya mu findixi dunija daaxi ra.»

³⁷ Na kui, Pilati naxa a maxorin, «I tan nan na Yuwifie xa mange ra?» Isa naxa a yaabi, «I tan nan a falaxi. N barixi ne dunija bendi fupi fari, alako n xa nondi masen a birin be. Mixi naxan wama nondi xon, a n xui suxuma ne.»

³⁸ Pilati man naxa a maxorin, «Nondi na di?» Pilati to na fala, a naxa mini tandem Yuwifie yire, a a fala e be, «N mu fe jaaxi yo toxi yi xeme lan a xa paxankata naxan ma.»

³⁹ Wo to darixi a ra n xa geelimani keren bejin wo be Sayamaleke Dangi Sali loxoe, wo wama n xa Yuwifie xa mange bejin wo be?»

⁴⁰ E naxa sonxoe rate, «Ade, na mu a ra! Barabasi nan xa rabolo.» Suute nan nu Barabasi ra.

19

Isa faxafe nate tongo ki

¹ Na temui Pilati naxa yaamari fi a soorie xa Isa bulan sebere ra.

² Soorie naxa mange katanyi maniye yailan tunbee ra, e a sa a xun ma, e fa mange donna gbeeli ragoroxi a ma.

³ E nu e masoma a ra, e nu a fala, «I kena, Yuwifie xa mange,» e nu fa a madin.

⁴ Pilati man naxa mini tandem, a a fala Yuwifie jnama be, «N bara yi xeme masen wo be, alako wo xa a kolon a n mu fefe toxi a ma a paxankatama naxan ma.»

⁵ Na kui, soorie naxa Isa ramini tandem, na tunbe mange katanyi saxi a xun ma, burumusi gbeeli ragoroxi a ma. Pilati naxa a fala e be, «A tan nan yi ki!»

⁶ Serexedube kuntigie nun horomobanxi kosisibilie to a to, e naxa sonxo, «A faxa! A banban wuri magalanbuxi ma!» Pilati naxa a fala e be, «Wo a tongo, wo tan naa sa a banban wuri magalanbuxi ma, barima n tan mu fefe toxi a lan a xa faxa naxan ma.»

⁷ Yuwifie naxa a yaabi, «Seriye na muxu fan yi. Na seriye ki ma, a lan a xa faxa, barima a bara a yete findi Ala xa Di ra.»

⁸ Pilati to na me, a naxa gaaxu ki fanyi ra.

⁹ A man naxa so a xonyi, a Isa maxorin, «I tan, i kelixi minden?» Kono Isa mu yaabi yo fi.

¹⁰ Pilati naxa fa a fala a be, «I tondixi n tan nan yaabide? I mu a kolon a noe naxan na n tan be, n nomi i rabolode, n man nomi i faxade wuri magalanbuxi ma?»

¹¹ Isa naxa a yaabi, «Noe yo mu i be n tan xun ma fo Ala naxan fixi i ma. Na nan a ra, naxan n saxi i belexe, na nan xa yunubi gbo.»

¹² Pilati to na me, a naxa so katafe a xa Isa rabejin, kono Yuwifie naxa sonxo, «Xa i yi xeme bejin, i bara gere giri Roma mange xungbe ma. Naxan yo a yete findi mange ra, a bara ti Roma mange xungbe kanke.»

¹³ Na kui, Pilati to e xui me, a naxa Isa ramini tandem. Pilati naxa doxo buntunyi ra, kiitisa kibanyi kui, dennaxe xili falama Eburu xui «Gabata».»

¹⁴ Na loxoe Yuwifie nu na fee yailanfe Sayamaleke Dangi Sali xa fe ra. Yanyi tagi Pilati naxa a fala Yuwifie be, «Wo xa mange nan yal!»

¹⁵ E man naxa sonxo, «A faxa! A faxa! A banban wuri magalanbuxi ma!» Pilati naxa a fala, «N xa wo xa mange faxa wuri

magalanbuxi ma?» Serexedubé kungtie naxa a yaabi, «Mange yo mu na muxu tan be bafe Róma mange xungbe ra!»

¹⁶ Na temui a naxa Isa sa e sagoe, a yaamari fi Isa xa banban wuri magalanbuxi ma.

Isa banbanfe wuri magalanbuxi ma
(*Matiyu 27:32-44, Maraki 15:21-32, Luki 23:26-43*)

Söorie to Isa suxu,

¹⁷ e naxa a ramini taa kui sigafe ra «xun konkota yire,» naxan xili falama Eburu xui «Gologota.» Isa naxa siga naa, a wuri magalanbuxi ratexi a ma.

¹⁸ E Isa banban wuri magalanbuxi ma menni ne. E naxa mixi firin gbete fan banban, e kerien ti yiorefanyi ma, e boore ti kóola ma, e Isa ti e tagi.

¹⁹ Pilati naxa yaamari fi a yi sebeli xa gbaku Isa xun ma wuri magalanbuxi ma, «Isa Nasaretika, Yuwifie xa mange».

²⁰ Yuwifi gbegbe naxa na sebeli xaran, barima Isa nu banbanxi dennaxe, na makore taa ra. Na sebeli fan nu sebexi Eburu xui, Lateni xui, a nun Gireki xui.

²¹ Na kui, serexedubé kungtie naxa a fala Pilati be, «I naxa a sebe «Yuwifie xa mange». I xa a sebe ne, «Yi xeme a fala ne, a Yuwifie xa mange nan a ra.»»

²² Pilati naxa e yaabi, «N naxan sebexi, n bara ge na sebede.»

²³ Söorie to ge Isa banbande, e naxa a xa dugie tongo, e e itaxun na söori naani ma. E naxa a xa donma fari igoroé fan tongo. Na donma to mu nu degexi,

²⁴ e naxa a fala e bore be, «Won naxa a iboo. Won xa a tongoma sugandi bere nde ra.» Na birin naba ne, alako naxan sebexi Kitaabui kui, na xa rakamali:

«E bara n ma dugie itaxun e bore ma, e n ma donma tongoma sugandi bere ra.» Söorie a raba na ki ne.

²⁵ Isa nga fan nu na a xa wuri magalanbuxi fe ma, a nun a nga xunya. Kolopa xa gine Mariyama, nun Mariyama Magidalaka fan nu na menni.

²⁶ Isa to a nga to a foxirabire maxanuxi fe ma, a naxa a fala a nga be, «N nga, yi bara findi i xa di ra.»

²⁷ A naxa fa a fala a foxirabire fan be, «A mato, i nga nan ya.» Keli na waxati ma, na foxirabire naxa Isa nga xanin a xonyi.

Isa xa faxe
(*Matiyu 27:45-56, Maraki 15:33-41, Luki 23:44-49*)

²⁸ Na xanbi, Isa to nu a kolon a fe birin bara kamali, a naxa a fala, «Ye xoli na n ma.» A na fala ne alako Kitaabui xa masenyi xa kamali.

²⁹ Se sase nde nu na menni, naxan nu rafexi weni muluxunxi ra. E naxa se nde

rasin na weni i, e a xiri hisopi wuri kuye ra, e a maso Isa de ra.

³⁰ A to nde min, a naxa a fala, «A birin bara kamali!» A naxa a xun sin, a fa laaxira.

³¹ Na loxoe Yuwifie nu see rafalama Sayamaleke Dangi Sali xa fe ra. E mu tin firee xa lu wuri magalanbuxi ma na malabu loxoe, barima sali xungbe nan nu a ra. Na kui, e naxa Pilati mayandi a xa na mixi banbanxie sanyie gira, alako e xa faxa mafuren, e xa ba na.

³² Söorie naxa fa, e fa na mixi firinyi sanyie gira, naxee nu banbanxi Isa yirefanyi ma, a nun a kóola ma.

³³ Kono e to Isa li, e naxa a to a jan bara faxa. Na kui, e mu a tan sanyie gira,

³⁴ kono söori nde naxa a setti söxo tanbera, ye nun wuli naxa mini kerien na.

³⁵ Naxan na fe toxi, a bara na fe seede ba. A xa seedejoxoya findixi nöndi nan na. A tan yete a kolon, a a na nöndi nan falafe wo be, alako wo fan xa danxaniya.

³⁶ Na fee raba ne alako Kitaabui xa masenyi xa kamali, naxan a masenxi, «A xori kerien mu girama.»

³⁷ A man sebexi yire gbete, «E e ya tima ne mixi ra, e bara naxan söxo.»

Isa xa maragate
(*Matiyu 27:57-66, Maraki 15:42-47, Luki 23:50-56*)

³⁸ Na fe birin xanbi, Yusufu Arimateka naxa sa Isa fure maxandi Pilati ma. Isa foxirabire nde nan nu a ra, kono a mu nu a masenma kene ma, a to nu gaaxuxi Yuwifi kungtie ya ra. Pilati to tin, Yusufu naxa sa Isa fure tongo.

³⁹ Nikodemus, naxan nu bara siga Isa yire gundo kui koe ra temui dangixi, na fan naxa labunde kilo tongo saxon miri nun allowe daaxi xanin Isa fure yire.

⁴⁰ E naxa Isa fure mafilin dugie ra, e labunde sa a ma, alo Yuwifie darixi a ra ki naxe.

⁴¹ Boxi nde nu makore Isa faxade ra, gaburi neene nu bara yailan dennaxe. Fure yo mu nu ragataxi a kui sinden.

⁴² E naxa Isa ragata na yire makorexi, barima e gbataxi Sayamaleke Dangi Sali xa fe ra. A nu lan ne Yuwifie xa ge fe birin yailande beenun koe xa so na loxoe.

20

Isa xa marakeli
(*Matiyu 28:1-8, Maraki 16:1-8, Luki 24:1-12*)

¹ Sande loxoe Mariyama Magidalaka naxa siga gaburi yire subaxé ma beenun kuye xa mayalan. A to menni li, a naxa a to na gëme xungbe nu bara ba gaburi de ma.

² Na kui, a naxa siga a gi ra Simōn Piyeri nun Isa foxirabire boore yire, Isa nu naxan xanuxi, a a fala e be, «E bara Marigi fure tongo gaburi kui, muxu fan mu a kolon e a saxi dede.»

³ Na kui, Piyeri nun Isa na foxirabire boore fan naxa mini sigafe ra gaburi yire.

⁴ E firiny naxa siga e gi ra, kono Isa foxirabire maxanuxi naxa gaburi li bee-nun Piyeri singe xa naa li.

⁵ A to a felen alako a xa gaburi kui mato, a naxa kasange dugie to, kono a mu so na kui.

⁶ Simōn Piyeri to menni li, a naxa so fome kui kerent na, a fa dugi bentenyi to naxan nu saxi Isa fure ma,

⁷ a nun dugi naxan nu makunfukunfuxi Isa yatagi ma. Na dugi nu saxi a xati ma, a sa ki yailanxi a fanyi ra.

⁸ Na temui, Isa foxirabire boore, naxan singe gaburi yire li, a fan naxa so na kui. A naxa a birin to, a danxaniya.

⁹ E mu nu fahaamui sotoxi Kitaabui xa masenyi ma sinden, fa fala a fo Ala xa Mixi Sugandixi xa keli faxe ma.

¹⁰ Na dangi xanbi na foxirabire firinyie naxa gibilem xonyi.

*Isa minife Mariyama Magidalaka ma
(Maraki 16:9-11)*

¹¹ Mariyama to nu tixi gaburi sode de ra, a nu na wafe. A to a felen a xa gaburi kui mato,

¹² a naxa maleke firin to. E maxirixi dugi fixe ra, e doxoxi Isa fure nu saxi dennaxe. Keren nu na a xunsade ra, boore nu na a sanlaabe ra.

¹³ E naxa Mariyama maxorin, «N ma di, i wafe munfe ma?» A naxa e yaabi, «E bara n Marigi fure tongo, n mu a kolon e a saxi dede.»

¹⁴ A to ge na falade, a naxa a kobe rato, a fa mixi nde to, a tixi naa. A mu a kolon a Isa nan a ra.

¹⁵ Isa naxa a maxorin, «N ma di, i wama munfe ra? I na nde fenfe?» Mariyama joxo a ma, sansi meesnima nan nu a ra. Na kui, a naxa a yaabi, «N ba, xa i tan nan na fure tongoxi, i xa na yire masen n be alako n xa siga a tongode.»

¹⁶ Isa naxa a fala a be, «Mariyama.» Mariyama to a mafindi, a naxa a ratin, «Rabuni!» Na nan falaxi Eburu xui, «Karamoxo.»

¹⁷ Isa naxa a fala a be, «I naxa i belexe din n na, barima n mu nu te Baba Ala yire sinden. Siga n ngaxakerenyie yire, i a fala e be, a n fafe tede n Baba xonyi, n Marigi Ala naxan findixi wo fan Baba ra, wo fan Marigi Ala.»

¹⁸ Mariyama Magidalaka naxa siga xibaaru ra Isa foxirabiree yire, a a fala e

be, «N bara Marigi to!» A man naxa Isa xa xeera iba e be.

*Isa minife a foxirabiree ma
(Matiyu 28:16-20, Maraki 16:14-18,
Luki 24:36-49)*

¹⁹ Na sande loxoe kerenyi, Isa foxirabiree nu malanxi banxi kui nunmare ra, naade birin mabalanxi Yuwifi kuntigie xa yara-gaaxui ma. Isa naxa mini e ma, a ti e tagi, a a fala, «Ala xa wo boje sa.»

²⁰ A to na fala e be, a naxa a belexee nun a setti masen e be. E naxa seewa Marigi tofe ra.

²¹ Isa man naxa a masen e be, «Bojesa xa lu wo be. N bara wo xee alo Baba Ala n xexxi ki naxe.»

²² A to ge na falade, a naxa foye felun e ma, a a fala, «Wo xa lu Ala Xaxili Seniyenxi xa gorwo ma.

²³ Xa wo dijne mixi haake ma, na haake bara jom, kono xa wo mu dijne, na haake luma a ma.»

Tomasi Isa tofe

²⁴ Isa mini a xa xeera fu nun firinyie ma temui naxe, Tomasi, e naxan xilima «guli», a mu nu na e ya ma menni.

²⁵ Na kui, booree naxa a fala a be, «Muxu bara Marigi to!» Kono a tan naxa e yaabi, «Xa n tan mu lantuma foxi to a belexe kui, n nan n belexesole raso naa, xa n man mu n belexe sa a setti ma e dennaxe soxo, n tan mu lama a ra feol!»

²⁶ Xi solomasaxan dangi xanbi, Isa foxirabiree man to nu malanxi banxi kui, Tomasi nu na e ya ma. Hali naade birin to nu mabalanxi, Isa naxa mini e ma menni, a ti e tagi, a e xeebu, «Bojesa xa lu wo be.»

²⁷ Na temui, Isa naxa a fala a be, «N belexe mato. I xa i belexesole sa n setti ma e dennaxe soxo. I naxa teges n i. I xa danxaniya.»

²⁸ Tomasi naxa a fala a be, «N Marigi Ala!»

²⁹ Isa naxa a masen a be, «I danxaniyaxi ne, i to bara n to? Heeri na mixie be naxee bara danxaniya, hali e mu n toxi.»

Yi Kitaabui sebe fe naxan ma

³⁰ Isa kaabanako gbegbe raba ne a foxirabiree ya xori, naxee mu sebexi yi Kitaabui kui.

³¹ Kono naxee xa fe tan sebexi yi ki, e sebexi ne alako wo xa la a ra, a Isa nan na Ala xa Mixi Sugandixi ra, Ala xa Di. Na kui, wo na danxaniya a ma, wo kisi sotoma ne a saabui ra.

¹ Na fee dangi xanbi, Isa man naxa mini a foxirabiree ma Tiberiyasi baa de ra. A a yete makenen e be yi ki ne.

² Simon Piyeri, Tomasi e naxan xilima «guli,» Natanayeli naxan keli Kaana taa Galile boxi ma, Sebede xa die, nun Isa foxirabiree firin gbetee, nee birin nu na yirekeren.

³ Simon Piyeri naxa a fala e be, «N tan sigafe yexē suxude.» E naxa a fala a be, «Won birin na a ra.» Na kui, e naxa mini, e baki kunkui kui, kono na koe birin na, e mu sese suxu.

⁴ Kuye to nu ibafe, Isa nu tixi baa de ra, kono a foxirabiree mu nu a kolon a tan nan a ra.

⁵ Isa naxa e maxorin, «N ma die, wo bara yexē nde soto?» E naxa a yaabi, «Ade, muxu mu sese suxuxi.»

⁶ A naxa a fala e be, «Wo yele woli kunkui yirefanyi ma, wo a nde sotoma ne.» E to a woli, e mu nu noma yele ratede, barima yexē gbo a kui.

⁷ Na kui, Isa foxirabire, a naxan xanuxi, a naxa a fala Piyeri be, «Won Marigi na a ra.» Simon Piyeri to na me, a naxa domma ragoro a ma, a bagan ye ma sigafe ra Isa yire.

⁸ Booree fan naxa a li kunkui kui, yele naxan nafexi yexē ra, a xirixi kunkui ra. E mu nu makuya xare dc ra, fo nongon keme firin jondon.

⁹ E to te xare de ra, e naxa te xuruxi to, yexē saxi a te wole ra, taami fan na na.

¹⁰ Isa naxa a fala e be, «Wo fa yexē nde ra wo baxi naxan suxude.»

¹¹ Na kui Simon Piyeri naxa te kunkui kui, a yele bendun xare ma. A nu rafexi yexē xungbee nan na, a gundi keme tongo suuli nun saxan. Kono hali yexē to nu gboxi yele kui na ki, yele mu iboo.

¹² Isa naxa a fala e be, «Wo fa wo dege.» A foxirabiree mu suusa a maxorinde nde a ra, barima birin nu a kolon Marigi nan a ra.

¹³ Isa naxa fa taami tongo, a a itaxun e ma, a man naxa yexē so e yi ra.

¹⁴ A saxon nde nan nu na ki, Isa a yete masenma a foxirabiree be, kabi a keli faxe ma.

Isa nun Piyeri

¹⁵ E to ge e de ibade, Isa naxa Simon Piyeri maxorin, «Simon, Yaya xa di, i n xanuxi dangi yee birin na?» A naxa a yaabi, «Iyo, Marigi. I tan a kolon n i xanuxi ki naxē.» Isa naxa a fala a be, «Meeeni n ma yexēs yoree ma.»

¹⁶ A man naxa gbilen a maxorin na a firin nde, «Simon, Yaya xa di, i n xanuxi?» A naxa a yaabi, «Iyo, Marigi. I tan a kolon

n i xanuxi ki naxē.» Isa naxa a fala a be, «Meeeni n ma yexēs ma.»

¹⁷ A man naxa gbilen a maxorin na a saxan nde, «Simon, Yaya xa di, i n xanuxi?» Piyeri naxa sunnun Isa to a maxorin sammaya saxan nde, «I n xanuxi?» A naxa a yaabi, «Marigi, i tan fe birin kolon. I tan a kolon n i xanuxi ki naxē.» Isa naxa a fala a be, «Meeeni n ma yexēs ma.»

¹⁸ N xa nondi yati nan fala i be, i fonike temui, i tan nan nu i yete tagi ixirima, i wa sigafe dede, i siga. Kono i na fori, i i belexe italamna ne, mixi gbete i tagi xiri, a i xanin yire i mu wama sigafe dennaxe.»

¹⁹ Isa na fala ne alako a xa Piyeri faxa ki nan masen, Piyeri fama Ala matoxode naxan saabui ra. A na fala xanbi, a naxa a fala Piyeri be, «Bira n foxo ra.»

Isa nun a foxirabire maxanuxi

²⁰ Piyeri to a kobe rato, a naxa Isa foxirabire to e foxo ra, Isa nu naxan maxanuxi. Sayamaleke Dangi Sali, a tan nan a maso Isa ra e dege temui, a a maxorin, «Marigi, nde fama i yanfade?»

²¹ Piyeri to a to, a naxa Isa maxorin, «Marigi, na tan go?»

²² Isa naxa a yaabi, «Xa n wama a xa simaya xa bu han n gbilen temui, na munse fanma i tan ma? I tan xa bira n foxo ra.»

²³ Na kui, danxaniyatœ ndee joxo naxa lu a ma a na foxirabire tan mu faxama, kono Isa mu na fala. A a fala ne, «Xa n wama a xa simaya xa bu han n gbilen temui, na munse fanma i tan ma?»

Sebeli donxœ

²⁴ Na foxirabire yati nan yi fe birin sebe, a findi seede fanyi ra. Muxu a kolon a xa seedejoxçya findixi nondi nan na.

²⁵ Isa fe gbegbe raba ne naxee mu sebexi yi Kitaabui kui. Xa na birin sebe ne nu, n laxi a ra a na Kitaabuie birin sade mu sotoma dunijna ma nu.

Isa xa xəərae xa taruxui Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Annabi Luki naxan Inyila Isa sebə, a naxa Kitaabui firin nde sebə naxan xili «Isa xa xəərae xa taruxui». Inyila Isa a masenma won be Isa fe naxan nabaxi a xa simaya kui. Yi Kitaabui firin nde föloxi boore Kitaabui danxi dənnaxə, a fan a masenma won be Isa foxirabiree nun a xa xəərae naxan naba alako Isa xa masenyi xa yensen dunijna birin na.

Beenun Isa xa a xa xəərae xəə e xa a xa masenyi kawandi dunijna birin be, a naxa Ala Xaxili Seniyenxi ragoro e ma alako e xa senbe sətə a xa wali rabafe ma. E to na sətə, e naxa kawandi ti fölo Darisalamu. Mixi gbegbe naxa la e xa masenyi ra, e findi Isa foxirabiree ra. Kaabanako gbegbe naxa raba alako mixi xa la Isa xa xəərae xa masenyi ra.

Na kawandi nu senbe sətəfə Darisalamu temui naxə, Isa yaxuie naxa danxaniyatəe töörə fölo. Na kui, Isa foxirabiree naxa yensen Darisalamu fari ma. E naxa siga kawandi ti ra Yudaya nun Samari böxi ma. Sora singe han sora fu nun firin nde, na wali nan masenxi won be. Piyeri tide gbo na taruxui kui.

Na xənbi Ala naxa xəera gbətə xili naxan findixi Pölu ra. Beenun Ala xa a xili, Pölu nu Isa foxirabiree paxankatama Isirayila xa diñe xili ra. Kono Isa naxa a yetə masen Polu be, a fa a xəə namane gbetəe ma. Na kui, Isa xa xibaaru bara dangi Isirayila naaninyi ra sigafe ra böxiye ma si gbetəe nu na dənnaxə.

Pölu naxa na wali raba yire wuyaxi, keli Darisalamu han Röma. Yuwifie naxa a paxankata ki fanyi, kono e mu no a ra. A nu kawandi tima Yuwifie xa salidee nan kui, a man nu a ti si gbetəe xa salidee kui. A na raba ne alako dunijna birin xa a kolon Isa bara naxan naba e be.

Na birin kui, to danxaniyatəe nəma a kolonde Isa foxirabiree singee dunijna igirixi ki naxə. E xa wali xa findi misaalı ra won be. Ala xa won mali xaxili sətəfə ra yi Kitaabui saabui ra. Amina.

Isa xa xəərae xa taruxui

Isa tefe koore ma

¹ Teyofilo, n bara a masen n ma Kitaabui singe kui Isa naxan birin falaxi nun a naxan nabaxi kabi a föle

² han a te löxəe koore ma. Beenun a xa te koore ma, a naxa yaamari fi a xa xəəra

sugandixie ma, Ala Xaxili Seniyenxi saabui ra.

³ A xa paxankate xənbi, a naxa mini e ma xi tongo naani bun ma, a a yetə masenma e be kiraya wuyaxi a a piŋe na a ra. A nu fa Ala xa mangeya niini fe fala e be.

⁴ A nu e ya ma temui naxə, a naxa a fala e be, «Wo naxa wo makuya Darisalamu ra. Wo xa lu be han Baba Ala a xa laayidi rakamalima temui naxə, alo n na masenxi wo be ki naxə.

⁵ Yaya wo xunxa ye nan xoora, kono Ala Xaxili Seniyenxi nan fama gorode wo ma yi saxanyi.»

⁶ Awa, xəərae to e malan, e naxa Isa maxorin, «Marigi, i Isirayila mangeya ragbilenma a ra yi temui ne?»

⁷ Isa naxa e yaabi, «Na waxati kolonfe mu na wo tan xa ma. Na nate na Baba Ala kerən peti nan yi ra.

⁸ Kono, wo senbe sətəma Ala Xaxili Seniyenxi na fa wo ma temui naxə. Wo findima n ma seedee nan na Darisalamu nun Yudaya birin, Samari, han dunijna dande.»

⁹ A to ge na masenyi tide, Ala naxa a rate koore ma e ya xəri, nuxui fa a noxun e ya tode ra.

¹⁰ E to nu a matoma a tefe koore ma, xəmə firin naxa mini e ma, sose fiixə ragoroxi e ma.

¹¹ E naxa a masen Isa foxirabiree be, «Wo tan Galilekae, munfe ra wo tixi be wo nu fa koore mato? Yi Isa naxan tongoxi wo tagi tefe koore ma, a man fama ne alo wo a toxi siga ra ki naxə.»

Yudası löxəe

¹² Na xənbi e naxa gbilen Darisalamu, kelife geya ma naxan xili Oliwi geya. Kelife na geya ma han Darisalamu, yaamile keren na a ra.

¹³ E naxa so koore banxi kui, e nu darixi e malan na dənnaxə. Naxee nu na na: Piyeri, Yaya, Yaki, Andire, Filipu, Tomasi, Barotolome, Matiyu, Yaki Alifa xa di, Simon naxan findi Seloti ra, nun Yudası, Yaki xa di.

¹⁴ E birin nu Ala maxandima janige keren na, e nun ginee, a nun Mariyama, Isa nga, a nun Isa xunyaee.

¹⁵ Löxə nde Piyeri naxa keli, a ti a ngaxakerenyie tagi. Mixi kəmə mixi möxçən nəndən nu malanxi naa. A naxa a fala e be,

¹⁶ «N ngaxakerenyie, Ala Xaxili Seniyenxi naxan masenxi Kitaabui kui Dawuda saabui ra, Yudası xa fe ra, naxan ti mixie ya ra Isa suxufe ma, na birin bara kamali.

¹⁷ A nu na muxu tan xəərae nan ya ma. Muxu birin nan nu xəəra wali rabama.

¹⁸ E naxa bɔxi sara yi xemə xa fe kobi rabaxi sare ra. Yudasi naxa faxa menni, a bira, a furi bula, a furingee naxa mini a ra.

¹⁹ Darisalamukae birin naxa yi fe kolon. E naxa na bɔxi xili fala Akeledama, na nan falaxi e xa xui «Wuli Bɔxi».

²⁰ «A səbexi Yabura Dawuda kui, «A xa banxi xa balan, mixi yo naxa sabati naa.» A man səbexi, «Xeera gbete xa ti a lɔxɔe ra.»

²¹⁻²² Awa na kui, a lanma xemə kerentxa sugandi naxan noma muxu malide seedeya rabade Isa xa marakeli xa fe ra. A lanma won xa mixi sugandi naxan nu na won ya ma, won nun Marigi Isa to nu a ra, kelife Yaya Isa xunxa ye xɔora temui naxe, han Isa te koore ma temui naxe.»

²³ E naxa mixi firin masen: Yusufu naxan nu xili Barasaba, e man nu naxan xili falama Yusutu, a nun Matiyasi.

²⁴ Na xanbi e naxa Ala maxandi, «Marigi, i tan naxan birin bɔjne ma fe kolon, a masen muxu be i mixi naxan sugandixi yi firinyie tagi.

²⁵ Na xa findi Yudasi lɔxɔe ra xeera ya nun wali rabafe ra, barima Yudasi bara siga a sigade.»

²⁶ E naxa Matiyasi sugandi Ala xa mali ra. A naxa sa yi xeera fu nun kerenyie xun ma.

2

Ala Xaxili Seniyenxi gorofe dananiyatœe ma

¹ Xe Xabe Sali to a li, Isa foxirabiree birin nu malanxi yire kerent.

² Xui nde naxa mini koore ma kerentna alfo foye xungbe xui. A naxa banxi kui birin nafe e nu doxoxi dennaxe.»

³ E naxa se ndee to naxee maniya nenyie ra, te na e ma. Na see naxa itaxun, kerentkeren naxa dɔxɔ kankan xunyi ma.

⁴ Ala Xaxili Seniyenxi naxa goro foxirabiree birin ma, e naxa so xui gbete falafe Ala Xaxili Seniyenxi saabui ra.

⁵ Yuwifi diineelae kelife namane birin ma, e nu malanxi Darisalamu na saxanyi.

⁶ Nama to yi xui me, e naxa fa e gi ra. E naxa kaaba barima kankan nu Isa foxirabiree xui mema e bari xui yati nan na.

⁷ E de naxa ixara, e fa a fala, «Pe, yi mixie naxee wɔyɛnma yi ki, Galilekae xa mu e birin na?»

⁸ Won fa won bari xui mefe e ra di?

⁹ Paratokae, Medekae, Elamakae, naxee sabatixi Mesopotamiya, Yudaya, Kapadose, Pontu, Asi,

¹⁰ Firigiya, Panfiliya, Misira, Libiya, Sireni bɔxi fe ma, a nun naxee keli Roma,

Yuwifie a nun mixi naxee soxi e xa diine ya ma, Kiretikae a nun Arabue,

¹¹ won birin na e xui mefe won bari xui yati nan na. E na Ala xa kaabanako fee falafe won ma xui. Na rabaxi di?»

¹² E birin de naxa ixara, e naxa ifu. E nu a fala e bore be, «Munfe yi ki?»

¹³ Kono ndee naxa e mayele, e nu fa a fala, «E siisixi ne yi ki.»

Piyeri xa kawandi

¹⁴ Na xanbi Piyeri nun yi xeera fu nun kerenyie naxa keli. Piyeri naxa a masen nama be a xui itexi ra, «Yuwifie, a nun wo tan naxan birin na Darisalamu, wo xa wo tuli mati n na. Wo xa a kolon,

¹⁵ yi mixie mu siisixi xe de alo wo a majɔxunxi ki naxe, barima geesegē na a ra yi ki.»

¹⁶ «Annabi Yowell yi masenyi nan ti.

¹⁷ «Ala naxe, n fama n Xaxili taxunde mixi birin na lɔxɔe dɔnɔxɔe.»

Wo xa di xemee nun wo xa di ginée wɔyɛnma ne n tan Ala xili ra.

Wo xa segetalae to tima ne fee ra, wo xa forie fan xiye sa.

¹⁸ Na waxati,

n fama n Xaxili ragorode n ma konyi xemee

nun n ma konyi ginée ma.

E wɔyɛnma ne n tan Ala xili ra.

¹⁹ N kaabanakoee rabama ne koore ma, n tɔnxumae masenma ne bɔxi fari, naxee findima wuli, te, nun tuuri ra.

²⁰ Soge dimima ne,

kike gbeelima ne alo wuli beenun Marigi xa lɔxɔe xa a li, na dariye lɔxɔe xungbe.

²¹ Mixi yo naxan Marigi xili maxandima, na kanyi kisima ne.»

²² «Isirayilakae, wo wo tuli mati yi masenyi ra. Isa Nasaretika Ala xa Mixi Sugandixi nan nu a ra. Ala naxa na masen kaabanakoee, fe magaaxuxie, nun tɔnxumae ra, Isa naxan nabaxi wo tagi. Wo birin na fee kolon.

²³ Ala bara a ragiri kaafirie xa kafu wo ma, alako wo xa yi xemə faxa, wo a banban wuri magalanbuxi ma, alo Ala nu a panigexi ki naxe.

²⁴ Kono na xanbi, Ala bara a rakeli, a faxe luuti ba a ma, barima faxe mu nu nɔma kankande a ma.»

²⁵ «Dawuda nu Isa xa fe nan falafe yi masenyi ra.

²⁶ «N Marigi toma temui birin n ya i.

A to na n s̄eeti ma, n mu nɔma birade.

²⁷ Na nan a toxu n bɔjne na s̄eewé kui, n de fan a xa fe masenma j̄ellexinyi ra. N fate fan malabuma ne bɔjesa kui,

27 barima i mu n nii bəjinma aligiyama, i mu i xa seniyentəe luma gaburi kui, a xa boro.

28 I bara a niya n xa kisi kira kolon. I seewe fima ne n ma i yire.»»

29 Piyeri man naxa a fala, «N ngaxakerenyie, wo a lu n xa won benba Dawuda xa fe fala wo be. A faxa ne, a naxa ragata, a xa gaburi man na won tagi be han to.

30 Namijənəmə to nu a ra, a nu a kolon Ala bara laayidi tongo a be. Ala naxa a kali a Dawuda xa mamadi nde dəxəmə ne a xa mange kibanyi.

31 Na kui, Dawuda nu a kolon Ala xa Mixi Sugandixi fama ne kelide faxe ma. Ala mu nəsemuma a ma aligiyama, a fate mu bərəmə gaburi kui.

32 Ala nan Isa rakelixi faxe ma. Won birin findixi seede ra na fe ma.

33 A to rate Ala yirefanyi ma, a naxa Ala Xaxili Seniyanxi soto Baba Ala ra, alo Ala laayidi tongoxi ki naxə. A man bara Ala Xaxili Seniyanxi ragoro won ma. Wo na nan tofe, wo na nan mefe yi ki.»

34 «Dawuda mu texi koore ma, kono a tan nan a fala,
«Marigi naxa a fala n Marigi be,
Dəxə n yirefanyi ma,

35 han n xa i sanyi ti i yaxuie fari.»»

36 «Na kui, Isirayilaka birin xa la a ra, Ala bara Isa findi Marigi ra, nun a xa Mixi Sugandixi ra. Kono wo bara a banban wuri magalanbuxi ma.»

37 Yi masenyi naxa pama bəne tooro ki fanyi ra. E naxa a fala Piyeri nun xəera booree be, «N ngaxakerenyie, a lanma muxu xa munse raba fa?»

38 Piyeri naxa a fala e be, «Wo xa tuubi, wo birin xa wo xunxa ye xəora Isa xili ra, Ala xa Mixi Sugandixi, alako wo xa yunubie xa xafari, wo man xa Ala Xaxili Seniyanxi soto.

39 Ala bara yi laayidi tongo wo be, wo xa die be, nun mixi birin be a naxee xilima, hali naxee na yire makuye.»

40 Piyeri man naxa e rasi, a naxa e ralimaniya masenyi wuyaxi ra. A naxa e maxandi, «Wo wo məeni yi waxati mixi tinxintaree ma.»

41 Naxee tin a xa masenyi ra, e naxa e xunxa ye xəora. Na loxəe mixi wulu saxan pəndən naxa sa Isa foixirabiree xun ma.

42 E nu e tunnabexima xəərae xa xaranyi ma. E naxa lu ngaxakerenyi kui. E man naxa e tunnabexi taami itaxunfe nun Ala maxandife ma.

43 Gaaxui naxa e birin suxu. Xəərae naxa kaabanako nun tonxuma gbegbe raba.

44 Danxaniyatəe birin nu malanxi yire kerən. Xa mixi kerən se soto, na bara findi e birin gbe ra.

45 E e xa see matima, e nu e harige itaxun e bore ma, kankan nu a hayi fan na kui.

46 Ləxə yo loxə e nu e malanma hərəməbanxi kui, e nu donse don e xənyi seewə nun bəjəsə kui.

47 E nu Ala matoxəma. E naxa rafan birin ma. Ləxə yo loxə Marigi nu nde sama danxaniyatəe naxa konti xun ma.

3

Namate rayalanfe

1 Ləxə nde Piyeri nun Yaya nu tefə hərəməbanxi kui, sali temui geesəge.

2 Hərəməbanxi naade ra naxan xili «Naade Tofanyi», xəmə nde nu na naxan nu namataxi kabi a bari loxəe. E nu a dəxəmə na loxəe birin alako a xa nu kobiri makula mixie ma naxee soma hərəməbanxi kui.

3 A to Piyeri nun Yaya to so ra hərəməbanxi kui, a naxa kobiri makula e ma.

4 Piyeri nun Yaya naxa e ya ti a ra. Piyeri naxa a fala a be, «Muxu mato.»

5 Xəmə naxa e mato, a loxə naxa lu a ma e na kobiri nan fife a ma.

6 Piyeri fa a fala a be, «Gbeti mu na n yi, xəmə mu na n yi, kono naxan na n yi ra, n a fima i ma. N bara i yaamari Isa Nasaretika xili ra, naxan findixi Ala xa Mixi Sugandixi ra, keli, i i jere!»

7 A naxa a suxu a yirefanyi beləxə ma, a a rakeli. A sanyie nun a sankonyie naxa senbə soto keren na.

8 Na ikərexı ra, a naxa keli, a naxa so a jerefe. A naxa so Piyeri nun Yaya foxə ra hərəməbanxi kui. A jerefa, a tunganma, a Ala tantuma.

9 Birin naxa a to, a a jerefa, a Ala matoxəma.

10 E naxa a kolon a tan nan nu dəxəmə hərəməbanxi «Naade Tofanyi» de ra kule matidə. Birin naxa kaaba, e terənna yi fe ra naxan bara raba a be.

11 A fan naxa bira Piyeri nun Yaya foxə ra. Nama birin naxa kaaba, e naxa e gi sigafe ra e yire Sulemani xa buntunyi ra.

12 Piyeri to na to, a naxa nama maxorin, «Wo tan Isirayilakae, munfe ra wo kaabama yi fe ma? Munfe ra wo wo yae banbanxi muxu ra alo muxu yi xəmə rajerexi muxu yete senbə nan na, xa na mu a ra muxu xa tinxinyi ra?»

13 Annabi Iburahima, Annabi Isiyaga, nun Annabi Yaxuba Marigi Ala, won benbae Marigi Ala, a bara a xa dariye fi a xa konyi Isa ma, wo naxan yanfa, wo fa məe a ra Pilati ya i, naxan nu wama a rabəpinfe.

14 Wo bara Ala xa seniyentəe nun a xa tinxintəe yanfa. Wo man fa maxandi ti Pilati xa faxeti nde rabəpin wo be.

¹⁵ Wo bara Marakisima faxa, Ala naxa a rakeli faxe ma. Muxu na na fe seede ra.

¹⁶ Yi xeme naxan yi ki, wo naxan kolon, wo naxan toxi, a bara senbe soto danxaniya kui Isa xili saabui ra. A xa danxaniya Isa ma, na nan a yalanxi wo birin ya xori.»

¹⁷ «Yakosi, n ngaxakerenyie, n a kolon wo naxan nabaxi Isa ra, wo bara a raba a kolontareya ma, wo nun wo xa mangee.

¹⁸ Kono Ala nan yi birin nagirixi, alako a xa woyenyi xa rakamali, a nu bara naxan masen waxati dangixi a xa namijonmee de ra, a falafe a a xa Mixi Sugandixi fama ne tooroe.

¹⁹ Awa, wo tuubi, wo gibilen Ala ma, alako wo xa yunubie xa xafari,

²⁰ alako Marigi xa fa bojesa waxatii ra, a man xa Isa xee, a bara naxan sugandi wo be.

²¹ Kono Isa, Ala xa Mixi Sugandixi xa lu koore ma sinden, han beenun fe birin xa yilan, alo Ala a masen ki naxe a xa namijonme seniyenxie kere ra kafi a xonnakuye ra.»

²² «Annabi Munsa naxa a fala, «Wo Marigi Ala namijonme nde xeme na wo ma alo n tan. Won ngaxakerenyi nan lanxi a ma. A naxan birin falama wo be, wo xa a suxu.

²³ Naxan yo mu na namijonme xui suxu, na kanyi bama ne Ala xa jama ya ma, a faxa.»»

²⁴ «Namijonme naxee birin bara woyen kabi Annabi Samuweli xa temui, e birin bara yi loxoe xa fe fala.

²⁵ Saate die nun namijonme die nan na wo ra. Ala bara saate tongo won babae be. A a fala ne Iburahima be, «Duniya birin fama heeri sotode i bonsae nan saabui ra.»

²⁶ Ala to bara a xa konyi rakeli faxe ma, a a xee wo tan nan singe ma, a xa duba wo be, a xa kankan nagbilen fe kobie foxo ra.»

4

Piyeri nun Yaya makiitife

¹ Yaya nun Piyeri to nu woyenma mixie be, serexedubee, horomobanxi soori yarerati, nun Sadusenie naxa fa.

² E boje naxa te barima Piyeri nun Yaya nu jama xaranfe, a falafe mixi faxaxie fama ne rakelide alo Isa rakelixi ki naxe.

³ E naxa e suxu, e e sa geeli han na kuye iba, barima koe nu bara so.

⁴ Kono mixi wuyaxi naxee na woyenme, e naxa a suxu. Danxaniyatooe xun naxa masa, han xemee konti naxa wulu suuli jondon li.

⁵ Na kuye iba, Yuwifi yareratie, forie, nun seriye karamoxoe naxa e malan Darisalamu,

⁶ a nun Anani serexedube kuntigi, nun Kayafa, Yaya, Alesandire, a nun naxee birin na serexedube kuntigi bonsae.

⁷ E naxa Piyeri nun Yaya ti e tagi, e naxa e maxorin, «Wo noxi yi rayalande di? Wo a rayalanxi saabui mundun na?»

⁸ Piyeri naxa a masen e be muxu a rayalanxi Ala Xaxili Seniyenxi nan saabui ra,

⁹ «Isirayila forie nun kuntigie, wo bara muxu maxorin yi namate xa fe fanyi sotoe ma, a yalanxi ki naxe.

¹⁰ Wo tan nun Isirayilakae birin xa a kolon yi xeme yalanxi Isa Nasareti, Ala xa Mixi Sugandixi, xili saabui nan na. Wo Isa naxan banban wuri magalanbuxi ma, Ala naxan nakeli faxe ma, a tan nan xili yi namate rayalanxi.

¹¹ Isa maniyaxi *geme* nan na naxan tide gbo dangi *geme* birin na, kono wo tan banxitie bara mee na *geme* ra.»

¹² Kisi mu sotoma ndende ra fo a tan, barima xili gbete yo mu na dunija, won kisima naxan saabui ra.»

¹³ E naxa kaaba Piyeri nun Yaya xa limaniya ma, barima xarantaree nan nu e ra. E naxa a kolon e nu bara bira Isa foxy ra a nu na dunija ma temui naxe.

¹⁴ Kono xeme to nu tixi e seeti ma, a yalanxi, e mu no sese falade.

¹⁵ E naxa Piyeri, Yaya, nun na xeme yaamari e xa mini Yuwifi kiitisae ya ma. E nu fa woyen e bore tagi.

¹⁶ E naxa e bore maxorin, «Won xa munse raba yi mixie ra? Darisalamukae birin bara a kolon e kaabanako xungbe nan nabaxi. Won fan mu noma na matandide.

¹⁷ Kono alako yi fe naxa yensen ye mixie ra, won xa e raton a xogoxoe ra, e naxa woyen Isa xili ra sonon.»

¹⁸ E naxa Piyeri, Yaya, nun na xeme xili. E naxa woyen e be a xogoxoe ra, a e naxa masenyi yo ti, e naxa mixi yo xaran Isa xili ra sonon.

¹⁹ Piyeri nun Yaya naxa e yaabi, «Wo a mato, a lanma muxu xa bira wo tan nan foxy ra ba, ka Ala?»

²⁰ Muxu mu noma dundude fe ma muxu bara naxan to, muxu bara naxan me.»

²¹ E man naxa xaaej e ma, kono jama birin to nu Ala matoxoma fe ma naxan bara raba, e mu no lande a ma a lanma e xa e paxankata ki naxe. E naxa e rabepin.

²² Yi xeme naxan nayalanxi, a xa simaya nu bara dangi je tongo naani ra.

Togondiyatooe Ala maxandife

²³ E to e bejin, Piyeri nun Yaya naxa siga e booree yire. E naxa fe birin yaba e be serexedube kuntigie nun forie naxan fala e be.

²⁴ E to na mə, e birin naxa e xui ite Ala ma janige keren fari. E naxa a maxandi, «Marigi, i tan naxan koore daa, a nun boxi, a nun baa, a nun se naxan birin na dunjna,

²⁵ i tan nan a fala Ala Xaxili Səniyenxi saabu ra, i xa konyi Dawuda də ra, muxu baba,

«Munfe ra sie bəjəs texi fufafu?
Munfe ra jamae matandi tife?
²⁶ Dunjna mangee bara keli,
xunmatie bara ti Marigi
nun a xa Mixi Sugandixi kanke.»»

²⁷ «Nəndi na a ra, Herode, Ponsi Pilati, xəjəsə, a nun Isirayila bənsəe bara ti i xa konyi seniyenxi Isa kanke, i naxan sugandixi,

²⁸ alako e xa fe birin naba i singe nu bara nate tongo a nu lan naxan xa raba.

²⁹ Yakosi, Marigi, i xa a mato e xaaqexi ki naxe. Sənbə fi i xa konyie ma, alako e xa no i xa wəyenyi masende limaniya ra.

³⁰ I belexe itala, alako mixi xa rayalan, kaabanakoee nun tənxumae xa raba i xa konyi seniyenxi Isa xili ra.»

³¹ E to ge Ala maxandide, e nu malanxi dənnaxə, na naxa serən. Ala Xaxili Səniyenxi naxa goro e birin ma. E naxa so Ala xa wəyenyi masenfe limaniya ra.

Togondiyatəe xa lanyi

³² Danxaniyatəe jama birin bəjəs ma fe naxa lu keren. Mixi yo mu a falama a keren gbe nan na se nde ra, kono se birin naxa findi birin gbe ra.

³³ Xəərae naxa Marigi Isa xa marakeli masenfe mixie be sənbə ra. Ala naxa hinne e ra a fanyi ra.

³⁴ Setfare yo mu nu na e ya ma, barima xəcə nun banxie nu na naxee birin yi ra, e nu e matima ne,

³⁵ e nu a sare dentegə xəərae bə. Nee nu fa a itaxun kankan hayi bərə ma.

³⁶ Mixi nde nu na naxan xili Yusufu, Lewi di naxan barixi Sipiri. Xəərae nu a xili falama ne Baranabasi, na nan falaxi «mixi ralimaniya».

³⁷ A naxa xə mati naxan nu na a yi, a naxa fa a kəbiri ra, a a dentegə xəərae bə.

5

Ananiyasi nun Safira

¹ Xəmə nde naxan xili Ananiyasi, a nun a xa gine Safira, nee fan naxa e xa xə mati.

² Ananiyasi nun a xa gine naxa lan a ma e xa xə sare nde ragata e yetə bə. Ananiyasi naxa kəbiri dənəxə xanin, a a dentegə xəərae bə.

³ Piyeri naxa a fala a bə, «Ananiyasi, munfe ra Sentane i madaxuxi han i bara

wule fala Ala Xaxili Səniyenxi bə yi xə sare nde nəxunfe ra?

⁴ Beenun i xa yi xə mati, i gbe xa mu nu na xə ra? I kəbiri naxan sotoxi, i gbe xa mu nu na fan na? Munfe ra i yi fe mööli rabaxi? I mu wule falaxi mixie xa bə, i wule falaxi Ala nan bə.»

⁵ Ananiyasi to na wəyenyi mə, a naxa bira keren na, a faxa. Naxee birin na fe mə, e naxa gaaxu.

⁶ Segetalae to keli, e naxa a kasange, e a xanin, e sa a ragata.

⁷ Waxati saxan to dangi, a xa gine naxa so, a mu nu a kolon fe naxan nabaxi.

⁸ Piyeri naxa a fala a bə, «A fala n bə, xa wo xə matixi yi xasabi nan na, wo naxan dentegə yi ki?» A naxa a yaabi, «Iyo, muxu a matixi yi kəbiri nan na.»

⁹ Awa, Piyeri naxa a fala a bə, «Munfe ra wo lanxi a ma wo xa Ala Xaxili madaxu? Naxee i xa mori ragataxi, e tan nan tixi naadəs ra yi ki, e i fan xaninma ya.»

¹⁰ A naxa bira xəera bun ma keren na, a faxa. Segetalae to so, e naxa a li a fan bara faxa. E naxa a xanin, e sa a fan nagata a xa mori fe ma.

¹¹ Gaaxui xungbe naxa danxaniyatəe nama birin suxu, a nun naxee birin yi fe mə.

Tənxumae nun kaabanakoee

¹² Kaabanako wuyaxi nun tənxumae nu rabama jama tagi xəərae saabu ra. Togondiyatəe birin nu e malanma Sulemani xa buntunyi ra.

¹³ Mixi gbətə yo mu nu suusama sunbude e ra, kono mixie nu e binyama a fanyi ra.

¹⁴ Naxee nu danxaniyaxi Marigi ma, xəməe nun ginəsə, e konti xun nu masama temui birin.

¹⁵ Na fee ma, mixie nu fama ne furemae ra sade nun dagie ma kira xən, alako Piyeri ne dangima temui naxe, a niini xa ti e ma.

¹⁶ Nama nu kelima Darisalamu rabilinyi, e nu fa furemae ra nun jinne fure kanyie. E birin naxa yalan.

Xəərae makankanfe

¹⁷ Na temui sərexədubə kuntigi, a nun naxee nu na a foxo ra, naxee findixi Sadusenie ra, e naxa nate tongo təçəne ma.

¹⁸ E naxa xəərae suxu, e e woli geeli.

¹⁹ Kono Marigi xa malekə naxa fa kəs ra, a naxa geeli naadə rabı, a fa e ramini. A naxa a fala e bə,

²⁰ «Wo siga, wo sa ti həroməbanxi kui, wo Alə xa kira nəsənə xa fe birin tagi raba nama bə.»

²¹ E to na mə, e naxa so həroməbanxi kui subaxə ma, e kawandi ti foło.

Sərexədubə kuntigi nun naxee nu na a foxo ra, e to fa, e naxa Yuwifi kiitisəe nun

Isirayila fori birin malan. E naxa mixie rasiga xeerae tongode geeli kui.

²² Sorie to siga, e mu e li geeli kui. E naxa gbilen, e sa dentegē sa.

²³ E naxe, «Muxu bara geeli li a balanxi a fanyi ra, geeli kantamae tixi naade ra, kono muxu to a rabi, muxu mu mixi yo lixi a kui.»

²⁴ Horomobanxi soorie xa mange nun serexedube kuntigie to na fe me, e de naxa ixara. E nu fa e bore maxorin, «Munfe yi ra?»

²⁵ Mixi nde naxa fa a fala e be, «Wo fa a mato, wo xeme naxee sa geeli, e na horomobanxi kui e mixie xaranfe.»

²⁶ Awa, soori xunmati nun a xa soorie naxa siga, e sa fa xeerae ra. Kono e mu e senbe ramini e ma, barima e nu gaaxuxi jama fa e magonofe gome ra.

²⁷ E to bara e xanin Yuwifli kiitisae yire, serexedube kuntigi naxa e maxorin,

²⁸ «Muxu bara wo raton a xogoxe ra, wo naxa xaranyi raba yi xeme xili ra, kono wo bara wo xa xaranyi ralantan Darisalamu birin na. Wo wama a xa faxe safe muxu tan nan xun!»

²⁹ Piyeri nun xeerae naxa e yaabi, «A lanma muxu xa Ala xui nan nabatu dange mixie xui ra.

³⁰ Won babae Marigi Ala bara Isa rakeli, wo naxan faxa, wo naxan banban wuri ma.

³¹ Ala bara a rate a yirefanyi ma a xa findi Mange nun Marakisma ra, alako Isirayila xa no tuubide, e xa yunubi xa xafari.

³² Muxu nun Ala Xaxili Seniyenxi na yi fe seedee ra. Ala Xaxili Seniyenxi fima mixi nan ma, naxan na a xui rabatu.»

³³ E to yi masenyi me, e naxa xono han e naxa wa xeerae faxafe.

³⁴ Kono Fariseni nde naxan xili Gamaliyeli, seriye karamoko kuntigi naxan nu rafan jama birin ma, na naxa keli Yuwifli kiitisae tagi. A naxa yaamari fi e xa xeerae ramini sinden.

³⁵ Awa, a naxa a fala kiitisae be, «Isirayilakae, wo meeni fe ma wo naxan nabama yi mixie ra.

³⁶ Waxati dangixi xeme nde naxan xili Tudasi naxa a yete igbo. Mixi keme naani nan nu biraxi a foxo ra, kono a to faxa e birin naxa yensen ye. A xa fe mu findi fefe ra.»

³⁷ «Na to dangi, Yudasi Galileka naxa mini xili sebe temui. A naxa mixi wuyaxi bendun a ma, kono a fan naxa faxa, a foxirabiree birin naxa yensen ye.»

³⁸ Yakosi n a falama wo be, wo naxa fefe raba yi mixie ra. Wo gbilen e foxo ra. Xa yi fe birin fatanxi mixie nan na, a mu sooneymaya.

³⁹ Kono, xa a fatanxi Ala nan na, wo mu nom a xun nakanade. Wo wo jere ki mato a fanyi ra, wo nun Ala naxa fa gere.»

⁴⁰ E to lan fe keren ma, e naxa xeerae xili, e e bonbo. E naxa e raton woyenfe ra Isa xili ra, e fa e rabeepin.

⁴¹ Xeerae to mini Yuwifli kiitisae tagi, e naxa jeflexin barima Ala e tan nan sugandixi, e xa tooro Isa xili xa fe ra.

⁴² Loxo yo loxo, e nu kawandi tima horomobanxi kui, e man mixie xaranma e xonyi. E nu Isa, Ala xa Mixi Sugandixi xa xibaaru fanyi masenma ne temui birin.

6

Xeera malima solofera

¹ Na temui, Isa foxirabiree konti xun to nu masama, Yuwiflie naxee Gireki xui falama, e naxa e mawa Yuwiflie xon naxee Eburu xui falama, barima loxo yo loxo donse itaxunma temui naxe, e nu neemuma ne kaaje ginee ma naxee Gireki xui falama.

² Xeera fu nun firinyi naxa Isa foxirabiree malan, e naxa a fala e be, «A mu lan muxu xa Ala xa masenyi kawandife rabolo donse itaxun fe ra.

³ Na nan a ra, n ngaxakerenyie, wo xeme solofera sugandi wo ya ma, mixi binyee, xaxilimaya nun Ala Xaxili Seniyenxi na naxee be. Muxu xa yi donse itaxunfe so e yi ra,

⁴ alako muxu tan xa nu lu Ala maxandi ra nun Ala xui kawandi ra.»

⁵ Na masenyi naxa rafan birin ma. E naxa Etiyen sugandi, xeme naxan xa danxaniya nu gbo, Ala Xaxili Seniyenxi man nu goroxi naxan ma. E man naxa Filipi, Pirokoru, Nikanoro, Timon, nun Paramenasi sugandi, a nun Nikolasi Antiyokika naxan soxi Yuwiflie xa diine ya ma.

⁶ E naxa e dentegē xeerae be. Xeerae naxa e belexe sa e xunyie ma, e naxa Ala maxandi e be.

⁷ Ala xa masenyi naxa yensen ye. Isa foxirabiree xun nu masama a gbegbe ra Darisalamu. Serexedube wuyaxi fan nu danxaniyafe.

Etiyen suxufe

⁸ Ala naxa a xa hinne nun senbe fi Etiyen ma. A nu tonxumae nun kaabanako xungbee rabama jama tagi.

⁹ Sirenikae nun Alesandireka naxee nu salima salide kui, naxan xili «xoreya mixi xa saline», a nun Yuwiflie naxee kelixi Silisi nun Asi, e naxa sonxo Etiyen ma.

¹⁰ Kono e mu no Etiyen xa woyenfi, barima Ala Xaxili Seniyenxi nan nu xaxilimaya fima a ma.

¹¹ Awa, e naxa xeme ndee sare fi, e xa a fala, «Muxu bara a xui me a woyenfi

falama naxan mu daxa Annabi Munsa nun
Ala mabiri.»

¹² E naxa jnama, forie, nun seriye karaməxəe kui iso. E naxa bagan a ma, e a susu, e a xanin Yuwifil kütisae yire.

¹³ E naxa tööpəgeləe ramini, naxee a fala, «Yi xəmə mu bama wəyenyi jaaxie falafe hərəməbanxi nun Ala xa seriye xa fe ra.»

¹⁴ Muxu bara a xui mə, a a falama Isa Nasaretika fama yi hərəməbanxi kanade, a man naamunyie masarama Annabi Munsa naxee fixi won ma.»

¹⁵ Yuwifil kütisae birin naxa e ya banban Etiyen na, a yatagi naxa lu e be ało maleke.

7

Etiyen xa masenyi

¹ Sərəxədubə kuntigi naxa Etiyen maxərin, «Naxan falaxi i xun ma, nəndi na a ra?»

² Etiyen naxa e yaabi, «N ngaxakerenyie nun n babae, wo wo tuli mati n na. Ala dariyə kanyi mini ne won baba Iburahima ma a nu na Mesopotamiya boxi ma temui naxe, beenun a xa sabati Xarani.»

³ Ala naxa a fala a be, «Keli i xa bəxi nun i xabile xun, siga boxi ma n dennaxə masenim i be.»

⁴ Awa, a naxa mini Kalidi bəxi ra, a sa sabati Xarani. Menni, a baba faxa xanbi, Ala naxa a radangi yi bəxi ma wo sabatixi dennaxə yi ki to.

⁵ A mu lingira yo fi a ma yi bəxi kui hali santide. Kənən a naxa laayidi tongo a be, a fama yi bəxi fide a tan nun a bənsəe nan ma, hali a faxa xanbi. Na waxati di yo mu nu na a be sinden.»

⁶ «Ala naxa a fala a be, «I bənsəe sabatima boxi gətəe nan ma. Menni e findima ne konyie ra. E e paxankata je keme naani bun.»

⁷ Ala man naxa a fala, «N fama na si makiitide naxan e rasoma konyiya kui. Na dangi xanbi, e kelima ne naa, e fa n batu be.»

⁸ «Awa, Ala naxa sunna saate fi Iburahima ma. Iburahima to Isiyaga bari, a naxa a sunna a xi solomasaxan nde ma. Isiyaga to Yaxuba bari, a naxa a fan sunna. Yaxuba fan naxa won benba fu nun firinyie sunna.»

⁹ «Won benbae naxa Yusufi tööne, e naxa a mati, a naxa findi konyi ra Misira boxi ma.»

¹⁰ Kənən Ala naxa lu a foxə ra. A naxa a ramini a xa kontəfili birin kui. A naxa hinne nun xaxilimaya fi a ma, alako a xa rafan Misira mange ma, naxan a findi Misira gomina nun a xa banxi birin xunmati ra.»

¹¹ «Kaame xungbe naxa so Misira bəxi ma a nun Kanaan boxi. Won babaе mu nu baloe sətəma, töre naxa gbo.»

¹² Yaxuba naxa a mə a məngi na Misira boxi ma. A naxa won babaе xəə naa a singe.»

¹³ E xa sigə firin nde, Yusufi naxa a yetə masen a fafaxakerenyie be, Misira mange fan naxa Yusufi xabile rakolon.»

¹⁴ Awa, Yusufi naxa e xəə a baba Yaxuba tongode nun a xa denbaya birin. E kənti nu sigaxi han mixi tongo solofera a nun suuli.»

¹⁵ Yaxuba naxa goro Misira, a faxa dennaxə a nun won babaе.»

¹⁶ E furee naxa ragbilen Sikemi, e e ragata gaburi nan kui, Iburahima naxan sara kəbiri ra Xamori xa die ma.»

¹⁷ «Ala xa laayidi rakamali waxati to makərə, laayidi naxan tongoxi Iburahima be, won ma jama xun naxa masa Misira boxi ma.»

¹⁸ Kənən na xanbi mange gətəe naxa ti naxan mu nu Yusufi xa fe kolon.»

¹⁹ Na mange naxa won ma jama yanfa. A naxa won benbae paxankata, han a naxa e yaamari e xa e xa diyoree wək, alako e xa faxa.»

²⁰ Na temui Annabi Munsa naxa bari, Ala hinne naxan na. Kike saxon a rabalofe a baba xa banxi kui.»

²¹ Na xanbi a naxa a belexe ba a ma. Misira mange xa di gine fa a tongo, a naxa a ramo ało a xa di.»

²² Annabi Munsa naxa kolon soto Misira xa fe birin ma. A wəyən ki nun a jere ki naxa senbe soto.»

²³ «A to je tongo naani soto, a naxa wa a ngaxakerenyie kolonfe. A naxa siga a boore Isirayilakae yire matode.»

²⁴ A to Misiraka to a fe jaaxi niyafe Isirayilaka nde ra, Annabi Munsa naxa a ngaxakerenyi xa gere so, a naxa Misiraka faxa.»

²⁵ A naxa a mənəxun a a ngaxakerenyie a kolonma ne Ala xəreya fima e ma a saabui nan na, kənən e mu kolon soto na ma.»

²⁶ Na kuye iba, Annabi Munsa naxa Isirayilaka firin to, e na gerefe. A naxa kata e xa lan e bore ma, a naxa a fala e be, «Ngaxakerenmae nan na wo ra. Munfe ra wo fe jaaxi niyama wo bore ra?»

²⁷ Kənən naxan nu fe jaaxi rabafe a ngaxakerenyi ra, a naxa Annabi Munsa radin ye, a a fala a be, «Nde i tixi mange nun kütisə ra muxu xun ma?»

²⁸ I waxi n faxafe ne ało i Misiraka faxaxi ki naxə xoro?»

²⁹ Annabi Munsa to na wəyənyi mə, a naxa a gi. A naxa sabati Madiyan bəxi ma, a naxa di firin bari menni.»

³⁰ «Né tongo naani dangi xanbi, maleke naxa mini a ma te xoora naxan nu sansi bili ganfe gbengberenyi ma, Sinayi geya fari.

³¹ Annabi Munsa to na fe to, a naxa kaaba. A to a maso a ra, a xa a igbe, a naxa Marigi xui me.

³² «I babae Marigi Ala nan n na, Iburahima, Isiyaga, nun Yaxuba Marigi Ala.» Annabi Munsa naxa seren, a naxa gaaxu a igbebe ma.

³³ Marigi naxa a fala a be, «Sankiri ba i sanyi, barima i tixi dennaxe, boxi seniyenxi na a ra.

³⁴ N bara n ma jama xa töre to Misira, n bara e kutun xui me. N bara goro n xa xoreya fi e ma. Yakosi, n xa i xee Misira.»

³⁵ Ala Annabi Munsa xee ne, e a fala naxan be, «Nde i tixi mange nun kiitisa ra muxu xun ma.» Maleke naxan minixi a ma te xoora a naxa a masen a be a xa findi mange nun marakisima ra.»

³⁶ «Annabi Munsa nan Isirayilaka ramini Misira boxi ra. Né tongo naani bun ma, a naxa tönxumae nun kaabanakooe raba Misira, Xulunyumi Baa, nun gbengberenyi ma.

³⁷ Annabi Munsa tan naxa a fala Isirayila be, «Ala namijonme raminima wo ngaxakerenyie nan ya ma naxan luma alop n tan.»

³⁸ Won benbae jama e to nu malanxi gbengberenyi ma, maleke naxa woyen Annabi Munsa be Sinayi geya fari. A seriye naxan mexi, a naxa na radangi won ma.»

³⁹ «Kono won benbae mu tin a xa yaamari suxude. E naxa a matandi, e e bojne ti Misira ra.

⁴⁰ E naxa a fala Haruna be, «Alae yailan won be, naxee jereema won ya ra, barima yi Munsa naxan won naminxi Misira, won mu a kolon se naxan a sotoxi.»

⁴¹ E naxa kuye yailan ninge misaali ra, e fa serexee ba a be. E naxa jereixin na ra, e naxan yailanxi e belexee ra.»

⁴² «Awa, Ala naxa a kobe so e ra, a naxa e rabolo, e xa tunbuie batu, alop a sebexi namijonme xa Kitaabui kui ki naxe.»

«Isirayila bonsœ, wo serexee ba n tan nan be né tongo naani bun ma gbengberenyi ma?»

⁴³ Wo bara Moloko kuye batu, wo kuye naxee yailanxi wo belexe ra. Na nan a toxi n fan wo xaninma Babilon

xanbi ra.»

⁴⁴ «Ala xa hörömlingira, a xa seedenjoxaya sebeli na dennaxe, na nu na won benbae tagi gbengberenyi ma. Ala nu bara a misaali masen Annabi Munsa be, a naxa a yaamari a xa a yailan na ki.»

⁴⁵ Won benbae to hörömlingira soto, e naxa a xanin boxi ma Ala si gbetee keri

dennaxe, Yosuwe xa yaamari bun ma. A naxa lu naa han Dawuda xa waxati.»

⁴⁶ «Dawuda naxan nafanxi Ala ma, na naxa a maxorin a xa lingira ti a tan Yaxuba Marigi Ala be.

⁴⁷ Kono Sulemani nan fa na lingira ti Ala be.

⁴⁸ Kono Ala Xili Xungbe Kanyi mu sabatima adama xa banxi tixi kui. Namijonme na nan masenxi,

⁴⁹ «Wo Marigi naxe, koore, n ma kibanyi, boxi, n santide.

Wo banxi mundun tima n be?

Wo yire mundun findima n ma malabude ra?

⁵⁰ N tan xa mu na birin yailanxi?»

⁵¹ «Wo xaxili nun wo tuli xoroxo, wo sondonyi mu fan. Wo Ala Xaxili Seniyenxi matandima temui birin alo wo benbae a raba ki naxe.

⁵² Wo benbae namijonmee birin jaxankata ne. E namijonmee faxa ne, naxee nu Ala xa Tinxintoe xa fafe falama. Yakosi wo bara na fan faxa.

⁵³ Wo tan naxee bara Ala xa seriye soto maleke saabui ra, wo mu a rabatuxi!»

Etiyen xa faxe

⁵⁴ E to yi masenyi me, e naxa xono han e nu e jinyie raxin.

⁵⁵ Kono Ala Xaxili Seniyenxi naxa goro Etiyen ma. Etiyen to a ya banban koore ma, a naxa Ala xa dariye to, a man naxa Isa to a tixi Ala yirefanyi ma.

⁵⁶ A naxa a masen, «N bara koore rabixi to, Adama xa Di tixi Ala yirefanyi ma.»

⁵⁷ Nama naxa sənxœ rate, e naxa e tuli dexe. E birin naxa bagan a ma.

⁵⁸ E naxa mini a bubu ra sigafe ra taa fari ma, e a magono han a naxa faxa. Seedee naxa e xa donmæsa segetala nde san ma, naxan xili Sölu.

⁵⁹ E nu na a magonfe temui naxe, Etiyen naxa Ala maxandi, «N Marigi Isa, n nii rasene.»

⁶⁰ Na xanbi a naxa a xinbi sin, a naxa a xui ite, «N Marigi, i naxa e suxu yi yunubi ma!» A ge na falade tan mu a ra, a naxa taa masara. Sölu fan nu na Etiyen faxafe kui.

8

Danxaniyatœe xa töre

¹ Na loxœ, jaxankate xungbe naxa Darisalamu danxaniyatœe jama suxu. E birin naxa yensen Samari nun Yudaya boxi ma fo xeerae, nee nan gbansan lu naa.

² Xeme tinxinxie naxa Etiyen nagata. E naxa wa a xa faxe ma.

³ Kono Sölu tan naxa danxaniyatœe jama töre. A nu soma banxie kui, a nu

danxaniyatəs xəməe nun ginee ramini, a nu fa e sa geeli.

⁴ Danxaniyatəs to yensen ye, e naxa xibaaru fanyi kawandi ti yire birin.

Xibaaru fanyi kawandife Samari

⁵ Filipu to goru Samari taa nde kui, a naxa Ala xa Mixi Sugandixi xa fe masen naakae be.

⁶ Nama to Filipu xa kaabanakooe to, e naxa e tuli mati a ra a fanyi ra.

⁷ Ninnee naxa gibile furemae foxta ra, e nu fa gbelegbele. Mabənyi nun namate wuyaxi naxa yalan.

⁸ Naakae naxa səewa a fanyi ra.

⁹ Xəməe nde nu na na taa kui naxan xili Simon. A nu duureya rabama naxan Samarikae birin nakaabama, a nu fa a yete igbo.

¹⁰ E birin, dimedie nun forie, a xui ramexi a fanyi ra. E nu a fala, «Yi xəməe Ala senbe na a ra, won naxan xili falama Senbe Xungbe.»

¹¹ E nu bara bira a foxta ra kabi a xonnakuye barima a nu e rakaabama a xa duureya ra.

¹² Kono e to la Filipu ra, naxan Ala xa mangeya niini nun Isa Ala xa Mixi Sugandixi xa xibaaru fanyi kawandi rabama, xəməe nun ginee naxa e xunxa ye xɔora.

¹³ Simon yati naxa danxaniya, a fan naxa a xunxa ye xɔora. A naxa bira Filipu foxta ra. A naxa kaaba a xa tənxumae nun kaabanako xungbee ma.

¹⁴ Xəərae, naxee nu na Darisalamu, e to a mə Samarikae bara tin Ala xa masenyi ra, e naxa Piyeri nun Yaya xəəs naa.

¹⁵ E to so naa, e naxa Ala maxandi alako Samarikae xa Ala Xaxili Seniyenxi soto,

¹⁶ barima Ala Xaxili Seniyenxi mu nu goroxi mixi yo ma e ya ma sinden. E nu xunxaxi ye nan gbansan xɔora Isa xili xa fe ra.

¹⁷ Awa, Piyeri nun Yaya naxa e belexəs sa e ma, e naxa Ala Xaxili Seniyenxi soto.

¹⁸ Simon to a to Ala Xaxili Seniyenxi nu sotoma xəərae belexəs nan saabui ra, a naxa kobiri masen e be, a fa a fala,

¹⁹ «Wo yi senbe fi n fan ma, alako n na belexəs sa naxan ma, a xa Ala Xaxili Seniyenxi soto.»

²⁰ Piyeri naxa a yaabi, «I tan nun i xa kobiri xun xa rakana, barima i a majəxunxi ne Ala xa ki sotoma kobiri nan na.

²¹ I gbe yo mu na yi fe ya ma, barima i sondonyi mu fiihexi Ala be.

²² Gbilen yi fe jaaxi foxta ra. I man xa Marigi maxandi alako a xa dijəs i ma i xa yi majəxunyi xa fe ra, xa a sa tinma.

²³ N a taxi ne yi ki, i na fe jaaxi gbegbe kui. I bara findi Sentane xa konyi ra.»

²⁴ Simon naxa a yaabi, «Wo yetə xa Marigi maxandi n be alako wo fe naxee birin falaxi a naxa n li.»

²⁵ E to ge seedəjəxəya bade Marigi xa masenyi ra, Piyeri nun Yaya naxa gibile Darisalamu. Kira fan na, e naxa xibaaru fanyi kawandi ti Samari taa wuyaxi kui.

Etiyopi xunmati nde xunxafe ye xɔora

²⁶ Marigi xa maleke naxa a fala Filipu be, «Keli, siga yirefənyi biri ra, għeng-beren kira xon, naxan goroma Gasa, kelife Darisalamu.»

²⁷ A naxa keli, a naxa Etiyopika nde li kira ra. Xəməe nan nu a ra naxan mu nu nəmə gine fe rabade. A findixi Kandas, Etiyopi mange gine xunmati nan na. A tan han nu a xa naafuli birin kantama. A nu faxi salide ne Darisalamu.

²⁸ A na gibilefe a xonyi, a doxoxi a xa majerese kui, a na Annabi Esayi xa Kitaabui xaranfe.

²⁹ Ala Xaxili Seniyenxi naxa a masen Filipu be, «Siga, i i makore na majerese ra.»

³⁰ Filipu naxa siga a gi ra. A naxa Etiyopika xui mə, a nu Annabi Esayi xa Kitaabui xaranfe. A naxa a maxorin, «I naxan xaranfe yi ki, i a fahaamuxi?»

³¹ A naxa a yaabi, «N nəmə na ra di, xa mixi yo mu na naxan a tagi rabama n be?» A naxa a fala Filipu be a xa doxox a səeti ma.

³² A nu na yi sebeli nan xaranfe Kitaabui kui:
«E a xaninx təmui naxx a xa faxa
a naxa lu alo yexxex naxan xaninma faxade.
A mu a uxi yo ramini,
alo yexxex naxan tima a xabe maxabama ya
ra.

³³ A xa marayaagi kui,
e naxa a makiiti seriye xanbi.
Nde nəmə a xa taruxui falade?
A xa simaya bara jən bɔxi fari.»

³⁴ Na Etiyopika naxa a fala Filipu be, «Yandi, a masen n be, Annabi Esayi nde xa fe falama yi ki? A yetə ba, ka mixi għetə?»

³⁵ Awa, Filipu naxa a folo na sebeli ma, a naxa a kawandi Isa xa xibaaru fanyi ra.

³⁶ E na sigafe kira xon, e naxa ye li. Na Etiyopika naxa a fala Filipu be, «Ye nan ya. Nanse a niyama n mu xunxama ye xɔora?»

³⁷ Filipu naxa a yaabi, «Xa i danxaniya i bɔżej birin na, i nəmə na ra.» Na Etiyopika naxa a yaabi, «N laxi a ra, Ala xa Di nan lanxi Isa ma.»

³⁸ A naxa majerese rati, e firin birin naxa goro ye ma. Filipu naxa na Etiyopika xunxa ye xɔora.

³⁹ E to te ye xoora, Marigi Xaxili naxa Filipu tongo, a a xanin. Na Etiyopika mu fa a to sōnōn. A naxa siga sēewe kui.

⁴⁰ Filipu naxa mini Asotu taa kui. A man naxa siga Sesare. A naxa xibaaru fanyi kawandi ti taa birin kui a nu dangima dēnnaxē.

9

Sōlu xunxafe ye xoora

¹ Na temui birin, Sōlu nu kōnkoxi Marigi foxirabiree ma, a xa e faxa. A naxa siga serexedube kuntigie xōn

² Kēedi maxorinde katarabi Damasi salide yareratie ma, alako xa a naxee li naa, e biraxi Isa xa kira foxo ra, xemee nun gineē, a xa fa e xirixi ra Darisalamu.

³ A na makorefe Damasi ra, yanbe naxa mini a ma keli koore ma, a a rabilin.

⁴ A naxa bira bōxi ma, a naxa xui nde me, «Sōlu, Sōlu, i na n paxankatafe munfe ra?»

⁵ Sōlu naxa a yaabi, «Marigi, nde i ra?» A naxa a yaabi, «Isa nan n na, i naxan paxankatafe.

⁶ Keli, so taa kui, e fama a falade i be a lanma i xa naxan naba.»

⁷ Xemee naxee nu a foxo ra, nee de naxa bobo a ra gaaxui be. E nu xui mēma, kono e mu nu mixi yo toma.

⁸ Sōlu naxa keli bōxi ma, a ya rabixi, kono a ya mu se toma. E naxa a belexe suxu, e a mati Damasi.

⁹ A naxa lu xi saxan a mu sese to, a mu sese don, a mu sese min.

¹⁰ Isa foxirabiree nde nu na Damasi, naxan xili Ananiyasi. Marigi naxa a xili laamatunyi kui, «Ananiyasi!» Ananiyasi naxa a ratin, «Marigi, n tan nan ya.»

¹¹ Marigi naxa a fala a be, «Keli, siga kira ra naxan xili ‹Kira Tinxinxi›, i xa xemee fen Yudasi xa banxi kui, naxan xili Sōlu Tariseka. A na Ala maxandife.

¹² A bara mixi nde to laamatunyi kui, naxan xili Ananiyasi, a na a belexe safe a ma alako a man xa se to.»

¹³ Ananiyasi naxa a yaabi, «Marigi, n bara yi xemee xa fe me mixi wuyaxi ra, a bara fe kobi naxan naba i xa mixi seniyenxe ra Darisalamu.

¹⁴ Serexedube kuntigie bara noē so a yi ra, a xa birin suxu naxee i xili maxandima.»

¹⁵ Kono Marigi naxa Ananiyasi yaabi, «Siga, barima n bara yi xemee sugandi xeera ra, a xa n xili masen si birin be, e xa mangee be, a nun Isirayila die birin be.

¹⁶ N a masenma ne a be, a fama toōrde ki naxe n xili xa fe ra.»

¹⁷ Ananiyasi naxa siga na banxi. A to so, a naxa a belexe sa Sōlu ma. A naxa

a fala a be, «N ngaxakerenyi Sōlu, Marigi Isa naxan mini i ma kira ra, a tan nan n xēxi i ma, alako i xa se to, i man xa Ala Xaxili Seniyenxi sōto.»

¹⁸ Se nde naxa ba a ya ma keren na alo xalee, a ya naxa se to. A naxa keli, a fa a xunxa ye xoora.

¹⁹ Na xanbi a naxa a dēge, a fa senbe sōto.

Sōlu kawandi rabafe Damasi

Sōlu naxa saxanyi raba Damasi a nun Isa foxirabiree.

²⁰ A naxa bōnbō kawandi tife ra keren na salidee kui a nu a masen a Ala xa Di nan lanxi Isa ma.

²¹ Naxee birin a xui me, e de naxa ixara. E naxa a fala, «Yi xemee xa mu nu mixie paxankatama Darisalamu, naxee nu maxandi tima Isa xili ra? A mu faxi xe be, a xa e xanin e xirixi ra serexedube kuntigie xōn?»

²² Sōlu naxa senbe sōto. A xa masenyi naxa Damasi Yuwifie ifu, a falafe a Isa nan lanxi Ala xa Mixi Sugandixi ma.

²³ Temui nde to dangi, Yuwifie naxa lan a ma e xa Sōlu faxa.

²⁴ Sōlu naxa e xa gundo kolon. E nu taa sode de kantama kōe nun yanyi alako e xa a faxa.

²⁵ Kono kōe nde ra, Isa foxirabiree naxa a ragoro tētē fari ma saga kui.

Sōlu sigafe Darisalamu

²⁶ Sōlu to siga Darisalamu, a naxa wa bonife Isa foxirabiree ra, kōnō e birin nu gaaxuxi a ya ra. E mu nu laxi a ra xa Isa foxirabiree nan yati a ra.

²⁷ Awa, Baranabasi naxa a xanin xeerae xōn. A naxa a tagi raba e be Sōlu Marigi toxi ki naxē, a man a xui mexi kira ra ki naxē. A naxa a masen e be Sōlu bara kawandi naxan naba Isa xili ra Damasi taa kui.

²⁸ E birin naxa dōxō yire keren Darisalamu. Sōlu nu Marigi xili kawandina senbe ra.

²⁹ E nun Yuwifie fan naxa wōyen e nu xōrōxō, Yuwifi naxee Gireki xui falama, kono nee nu katafe e xa Sōlu faxa.

³⁰ A ngaxakerenyi Isayankae to na fe me, e naxa a xanin Sesare, e fa a rasiga Tarise.

³¹ Danxaniyatœ jama naxa lu bōpresa kui Yudaya, Galile, nun Samari bōxi birin ma. E nu luma e bore ralimaniya ra, e nu e jēre Marigi xa yaragaaxui kui. E xun nu masama Ala Xaxili Seniyenxi saabui ra.

Piyeri sigafe Lida nun Yafa

³² Piyeri to nu bōxi ijēremä, a naxa goro seniyentœe yire Lida.

³³ A naxa xəmə namataxi nde li naa, naxan xili Ene, a nu saxi sade ma kabi je solomasaxan.

³⁴ Piyeri naxa a fala a bə, «Ene, Isa Ala xa Mixi Sugandixi bara i rayalan. Keli, i ixa sade yailan.» A naxa keli keren na.

³⁵ Lidakae nun Saronka birin to yi fe to, e naxa tuubi Marigi ma.

³⁶ Gine nde nu na Yafa Isa foxirabire ya ma. A nu xili Tabita, naxan falaxi Dorakasi. A nu fe fanyi gbegbe rabama, a nu təɔrəmixie ki.

³⁷ Na temui, fure naxa a suxu, a naxa faxa. E to a maxa, e naxa a sa koore banxi deki firin nde.

³⁸ Isa foxirabiree naxee nu na Yafa, e naxa a me a Piyeri na Lida. Lida mu makuya Yafa ra. Awa, e naxa xəmə firin xəə Piyeri ma, e xa a mayandi a xa fa a xənyi mafuren.

³⁹ Piyeri naxa keli, e nun na xəməe naxa siga. E to so, e naxa a xanin koore banxi kon na. Kaajne ginee naxa a rabilin, e wama. E naxa dugie nun soosee masen a bə Dərakasi naxee sailan a nu na e ya ma temui naxe.

⁴⁰ Piyeri naxa e birin namini tande. A naxa a xinbi sin, a Ala maxandi. Na xanbi, a naxa a mafindi fure mabiri ra. A naxa a fala, «Tabita, keli.» Tabita naxa a ya rabi. A to Piyeri to, a naxa keli.

⁴¹ Piyeri naxa a belexe suxu, a a rakeli. A naxa seniyentəee nun kaajne ginee xili. A naxa a jipjə dentəge e bə.

⁴² Yafakae birin naxa na fe me. Mixi wuyaxi naxa danxaniya Marigi ma.

⁴³ Piyeri naxa xi wuyaxi raba Yafa, Simon garange xənyi.

10

Koroneliyo xunxafe ye xɔɔra

¹ Xəmə nde nu na Sesare naxan nu xili Koroneliyo. Soori kəmə xunmati nan nu a ra Itali soori gali ya ma.

² Diinela nan nu a ra. A tan nun a xa mixi birin nu gaaxuxi Ala ya ra. A nu setaree malima a gbegbe ra, a man nu Ala maxandima temui birin.

³ Nunmare ra, a naxa Ala xa maleke nde to laamatunyi ra, a sofe a xənyi. Maleke naxa a xili, «Koroneliyo.»

⁴ Koroneliyo to a to, a naxa gaaxu. A naxa a fala, «Marigi, munse niyaxi?» Maleke naxa a fala a bə, «Ala bara i xa maxandim suxu. A bara ratu i ma, i bara naxan naba setaree be.»

⁵ Yakəsi, i xa mixi ndee xəə Yafa e xa fa Simon na, naxan xili falama Piyeri.

⁶ A yigiyaxi Simon garange xənyi baa de ra.»

⁷ Maleke to ge woyende, a naxa siga. Koroneliyo naxa konyi firin xili, a nun a xa soori diinela, naxan nu walima a bə.

⁸ A naxa yi fe birin yaba e bə, a fa e xəə Yafa.

⁹ Na kuye iba yanyi tagi nəndən, e nu na kira xən ma temui naxə, e makəre taa ra, Piyeri naxa te koore banxi fari a xa Ala maxandi.

¹⁰ Na temui kaamə naxa a suxu, a nu wama a dəgefə. Beenun donse xa ge yailande, a naxa laamatunyi to.

¹¹ A naxa koore to a rabixi, se nde naxa goro bəxı ało dugi, a xirixi a tunxun naanie ma.

¹² Subee, bubusee, nun xəni birin nu na na dugi kui.

¹³ Xui nde naxa a fala, «Piyeri, keli, i sube nde faxa, i xa a don.»

¹⁴ Kənə Piyeri naxa a yaabi, «Ade, Marigi. N mu nu se raharamuxi don sinden, xa na mu a ra se seniyentare.»

¹⁵ Xui naxa woyen a bə a firin nde, «Ala bara se naxan naseniyen i naxa a fala a seniyentare.»

¹⁶ Na naxa raba sanya saxan. Na xanbi, na dugi man naxa te koore ma.

¹⁷ Piyeri to nu a majoxunfe na laamatunyi ma, a wama naxan masenfe, Koroneliyo xa xəərəe nu bara Simon xənyi maxorin. E naxa ti naade ra.

¹⁸ E naxa maxorinyi ti xa Simon yigiyaxi naa ne, e naxan xili falama Piyeri.

¹⁹ Piyeri nu a majoxunfe laamatunyi ma temui naxe, Ala Xaxili naxa a masen a bə, «Xəmə saxan na i maxorinfe.

²⁰ Keli, i xa goro, wo birin xa siga. I naxa siike, barima n tan nan e xəəxi.»

²¹ Awa, Piyeri naxa goro, a naxa a fala na xəməe bə, «N tan nan yi ki wo naxan feñe. Wo faxi munfe ma?»

²² E naxa dentəge sa, «Koroneliyo, soori mixi kəmə xunmati, nan muxu xəəxi. Xəmə tinixinxi na a ra, naxan gaaxuxi Ala ya ra. Yuwifie birin a xili fanyi falama. Ala xa maleke seniyenxi bara a masen a bə a xa i rafa a xənyi alako a xa i xa masenyi rame.»

²³ Awa, Piyeri naxa e yigiyi. Na kuye iba, a naxa keli, e birin naxa siga. Yafaka danxaniyatəee ndee fan naxa e mati.

²⁴ Na kuye iba, e naxa so Sesare, Koroneliyo nu e maməfe dennaxə. A nu bara a xa mixie nun a boore fanyie malan.

²⁵ Piyeri to so, Koroneliyo naxa a ralan, a naxa a yete magoro a bə.

²⁶ Kono Piyeri naxa a rakeli, a naxa a fala, «Keli, mixi nan na n fan na.»

²⁷ E naxa so banxi e woyenma e bore ra. Piyeri naxa mixi gbegbe malanxi li naa.

²⁸ A naxa a fala e bə, «Wo a kolon tənyi doxoxi Yuwifie ma e nun si gbete bənsəe

naxa lu yire keran, xa na mu a ra sofe ra e xonyi. Kono Ala bara a masen n be a n naxa mixi yo majoxun seniyentare ra.

²⁹ Na na a ra, wo to n xili, n mu tondi fade. Awa, wo n xilixi munfe ma?»

³⁰ Koroneliyo naxa a masen a be, «Na xi naani nan yi ki, n nu salife n ma banxi kui nunmara temui. Xeme nde naxa mini n ma, a xa sose yanbama.

³¹ A naxa a masen n be, «Koroneliyo, Ala bara i xa maxandi suxu. A bara ratu a ma i bara naxan naba setaree be.

³² Awa, mixie xeet Yafa, e xa fa Simon Piyeri ra be. A yigiyaxi Simon garange xa banxi kui, baa de ra.»

³³ N naxa mixie xeet keran na. Muxu bar a nelexin ki fanyi i fafe ra. Awa, yakosi muxu birin na Ala ya i. I xa masenyi ti muxu be, Marigi bara i yamari naxan birin na.»

³⁴ Awa, woyenzi to so Piyeri yi, a naxa a masen, «Yakosi n bara a kolon nondi nan yati a ra, Ala mu mixi yo rafisaxi a boore be.

³⁵ A wama mixi birin xon, sie birin ya ma, naxee gaaxuma a ya ra, naxee tinxin.

³⁶ Ala bara xibaaru fanyi masen Isirayila jama be. A bara a masen e be a bojesa sotoma dunija Marigi Isa, Ala xa Mixi Sugandixi nan na.

³⁷ Wo a kolon naxan nabaxi folofe Galile boxi ma, doxofe Yudaya birin na. Yaya nu bara kawandi ti mixie xa e xunxa ye xocra.

³⁸ Na temui Ala naxa Isa Nasaretika sugandi, Ala Xaxili Seniyenxi nun senbe naxa goro a ma. Isa naxa siga yire birin, a nu fe fanyi raba, a nu mixi birin nayalan naxee nu na Ibulisa xa konyiya bun. Ala nu na a foxo ra.»

³⁹ «Yi fe birin seede nan muxu ra a naxan naba Yuwifie xa boxi ma nun Darisalamu. E naxa a banban wuri ma, a faxa.

⁴⁰ Kono Ala naxa a rakeli faxe ma xi saxan loxoe, dunija xa a to.

⁴¹ A mu tin a makenende birin be, kono a naxa a yete masen muxu be, Ala naxee sugandixi e xa findi seedee ra. Muxu nun Isa bara donse don, muxu bara ye min a keli xanbi faxe ma.

⁴² Isa naxa muxu yamari, muxu xa kawandi ti mixie be, e xa a kolon Ala nan Isa tixi kitisa ra mixi baloxie nun mixi faxaxie xun ma.

⁴³ Namijonme birin nu bara a xa fe fala, naxan na danxaniya a ma na kanyi xa yunubi xafarima ne a xili saabui ra.»

⁴⁴ Piyeri to nu woyenma, naxee birin nu yi masenyi ramfe, Ala Xaxili Seniyenxi naxa goro e ma alo a goro won ma ki naxe a fole.

⁴⁵ Danxaniyatœ sunnaxie naxee Piyeri mati naa, e naxa kaaba yi fe ma, Ala Xaxili Seniyenxi gorofe sunnataree fan ma,

⁴⁶ barima e naxa e xui me e na Ala matoxofe xui gbetee ra.

⁴⁷ Awa, Piyeri naxa maxorinyi ti, «Mixi nde nomu tondide yi mixie xa xunxa ye xocra? E fan bara Ala Xaxili Seniyenxi soto alo won fan a sotoxi ki naxe.»

⁴⁸ A naxa yaamari fi fa e xa e xunxa ye xocra Isa xili ra. Na xanbi e naxa Piyeri mayandi a xa lu e xonyi na saxanyi.

11

Piyeri xunmafalafe

¹ Xeerae nun ngaxakerenyie naxee nu na Yudaya, e naxa a me a si gbetee fan bara tin Ala xa masenyi ra.

² Piyeri to te Darisalamu, Yuwifi danxaniyatœe naxa a kalamu, «I bara so sunnataree xonyi,

³ wo birin bara wo dege!»

⁴ Awa Piyeri naxa fe birin tagi raba e be a dangixi ki naxe.

⁵ A naxa a masen, «N nu na Yafa taa nan kui. N na Ala maxandife temui naxe, n naxa laamatunyi to. Se nde naxan maniyaxi dugi xungbe ra, a xirixi a tunxun naanie ma, na naxa goro keli koore ma han n yire.

⁶ N naxa a igbe a fanyi ra. N naxa xurusee, wula subee, bubusee, nun xoni birin to a kui.

⁷ Xui nde naxa a fala, «Piyeri, keli, i sube nde faxa, i xa a don.»

⁸ Kono n naxa a fala, «Ade, Marigi. N mu nu se raharamuxi don sinden, xa na mu a ra se seniyentare.»

⁹ Xui naxa woyen n be a firin nde, «Ala bara naxan naseniyen i naxa a fala a seniyentare.»

¹⁰ Na naxa raba sanya saxan. Na xanbi, a birin man naxa te koore ma.»

¹¹ «Na temui mixi saxan, naxee nu xeexi n yire kelife Sesare, e naxa ti muxu xa banxi naade ra.

¹² Ala Xaxili naxa a masen n be a muxu birin xa siga, a hali n mu siike. Yi xeme senni naxee yi ki, e fan naxa n mati naa. Muxu to so Koroneliyo xonyi,

¹³ a naxa a yaba muxu be a maleke toxi a xa banxi kui ki naxe. Maleke naxa a masen a be, «Mixi xeet Yafa, a xa fa Simon na, e naxan xili falama Piyeri.

¹⁴ A fama masenyi tide i be, i tan nun i xa mixi birin kisima naxan saabui ra.»»

¹⁵ «N to so woyenfe, Ala Xaxili Seniyenxi naxa goro e ma alo a goro won ma ki naxe a fole.

¹⁶ N fa ratu Marigi xa masenyi ma, «Yaya bara mixi xunxa ye xɔora, kono Ala Xaxili Seniyenxi fama gorode wo ma.»

¹⁷ Ala to bara e ki alɔ a won kixi ki naxe, won tan naxee danxaniyaxi Isa Ala xa Mixi Sugandixi ma, a nu lan n xa Ala matandi?»

¹⁸ E to na me, e naxa dundu, e naxa Ala matɔxɔ, «Ala bara tuubi ragiri si gbetee fan be, alako e fan xa kisi.»

Baranabasi nun Sɔlu sigafe Antiyɔki

¹⁹ Isa foxirabire naxee yensen Etiyen faxa xanbi naxankate saabui ra, e naxa siga han Fenisiya, Sipiri, nun Antiyɔki. E nu Ala xa masenyi kawandima Yuwifie nan be.

²⁰ Kono Sipirikae nun Sirenikae naxee nu na e ya ma, e to siga Antiyɔki, e naxa Marigi Isa xa xibaaru fanyi masen Girekikae fan be.

²¹ Marigi xonye nu na e ma. Mixi gbegbe naxa danxaniya, e naxa tuubi Marigi ma.

²² Darisalamu danxaniyatœ pama to na fe me, e naxa Baranabasi xee Antiyɔki.

²³ A to so naa, a naxa jelexin Ala xa hinne tofe ra. A naxa e ralimaniya, e xa danxaniya Marigi ma.

²⁴ Baranabasi, mixi fanyi nan nu a ra. A nu rafexi danxaniya nun Ala Xaxili Seniyenxi ra. Nama gbegbe naxa danxaniya Marigi ma.

²⁵ Na xanbi, Baranabasi naxa siga Tarise Solu fende.

²⁶ A to a to, a naxa fa a ra Antiyɔki. E nun danxaniyatœ nan nu e malanma naa je keren birin bun ma. E naxa mixi gbegbe xaran. Isa foxirabire naxee nu na Antiyɔki, nee nan singe «Isayanka» xili soto.

²⁷ Na temui, namijonme ndee naxa goro Antiyɔki, kelifé Darisalamu.

²⁸ Naxan nu xili Agabu, na naxa ti, a fa a fala Ala Xaxili Seniyenxi saabui ra, a kaame xungbe fama sinde dunija birin ma. Na fe raba mange Kilodi xa waxati ne.

²⁹ Isa foxirabiree naxa lan a ma e xa Yudaya ngaxakerenyie mali harige ra, kankan nɔma naxan na.

³⁰ E naxa a so Baranabasi nun Sɔlu yi ra katarabi kuntigie ma.

12

Tɔɔre man xærae life

¹ Na temui mange Herode naxa so danxaniyatœ pama mixi ndee tɔɔrɔfe.

² A naxa Yaki, Yaya taara, faxa sandiegema ra.

³ A to a to na nu rafan Yuwifie ma, a man naxa Piyeri susu Taami Lebinitare Sali.

⁴ A to a susu, a naxa a sa geeli kui. A naxa soɔri naani naani tongo xunde naani kui, a nee yamari, e xa a kanta. Herode

nu waxi Piyeri xa makiiti pama ya xɔri Sayamaleke Dangi Sali na ba a ra.

⁵ Piyeri nu na geeli kui, kono danxaniyatœ pama nu na Ala maxandife a be.

⁶ Koe ra, beenun Herode xa Piyeri makiiti, a nu xife soɔri firin tagi, yɔlonxɔnyi balanxi a ma. Soɔri gbetee fan nu geeli naade kantafe.

⁷ Marigi xa maleke nde naxa mini a ma terenna ra. Yanbe naxa geeli kui iyalan. Maleke naxa Piyeri seeti mabɔnbo, a xa xunu, a fa a fala a be, «Keli, i xulun!» Yolɔnxɔnyie naxa yolon a bεlɛxe ra kerena.

⁸ Maleke naxa a fala a be, «I maxiri, i xa sankirie so.» A to na raba, maleke man naxa a fala a be, «Donma felen i ma, bira n foɔɔ ra.»

⁹ Piyeri naxa mini, a bira maleke foɔɔ ra, kono a mu a kolon xa na fe findixi nɔndi naa na. A nu bara a majɔxun, temunde a findixi laamatunyi nan na.

¹⁰ E to bara dangi soɔrie singe e nun a firin ndee ra, e naxa wure naade li naxan de rabixi taa ma, na naxa rabi a yεtε ra. E naxa mini. E mu nu a ikuyaxi kira xɔn ma, maleke naxa keli Piyeri xun.

¹¹ Piyeri to xaxili soto na fe ma, a naxa a fala, «Yakɔsi, n bara a kolon Marigi nan a xa maleke xεexi, a xa n ba Herode yi ra. A bara na nafanga Yuwifie bεlɛxe.»

¹² A to kolon soto yi fe ma, a naxa siga Yaya nga Mariyama xonyi, Yaya naxan man xili Maraki. Mixi wuyaxi nu malanxi naa, e na Ala maxandife.

¹³ A to naade kɔnkon, konyi gine nde, naxan xili Roda, a naxa fa naade rabide.

¹⁴ A to Piyeri xui me, a naxa jelexin han a naxa neemua naade rabife ma. A naxa a gi a xa sa a fala booree be Piyeri na naade ra.

¹⁵ E naxa a fala a be, «I bara daxu.» Kono a to e karaxan, e naxa a fala, «A xa maleke na a ra.»

¹⁶ Na temui birin Piyeri nu na naade kɔnkonfe. E to naade rabi, e naxa kaaba a tofe ma.

¹⁷ Piyeri to e masabari a belexe ra, a naxa a yaba e be Marigi a raminixi geeli kui ki naxe. A naxa a fala, «Wo yi fe ragbilen Yaki nun ngaxakerenyie ma.» Na xanbi, a naxa mini, a xa siga yire gbete.

¹⁸ Kuye to iba, soɔrie naxa lu maimaxe xungbe kui, a kolonfe ra Piyeri xa fe niyaxi ki naxe.

¹⁹ Herode naxa a fen, kono a mu a to. A naxa soɔrie makiiti, a naxa yaamari fi a e birin xa faxa. Na xanbi, a naxa keli Yudaya, a naxa goro Sesare, a xa saxanyi radangi menni.

²⁰ Tirekae nun Sidonkae nu na lantareya kui e nun Herode ra na temui. E naxa lan e bore ma, e xa siga Herode yire, e xa woyen. E to bara Bilasitu masoto, mange xa batula kuntigi, e naxa Herode mayandi lanyi xirife ra e tagi, barima e xa boxi xaxili nu tixi Herode xa boxi baloe nan na.

²¹ Malan loxoe, Herode nu maxirixa a xa mange sosee kui, a naxa masenyi ti jama be, a doxoxi mange kibanyi kui.

²² Mixie naxa sonxoe rate, «Ala xui nan yi ki, adama xui mu a ra.»

²³ Marigi xa maleke nde naxa a rafura keren na, barima a mu Ala matoxo. Kulie naxa a don, a naxa faxa.

²⁴ Na waxati mixi gbegbe naxa Ala xa woyen rame, danxaniyatoe konti xun naxa masa.

²⁵ Baranabasi nun Solu to ge xeera ibade Darisalamu, e naxa gibile Yaya xanin na e xun ma, e naxan xili falama Maraki.

13

Baranabasi nun Solu sugandife

¹ Namijonmee nun karamoxoe nu na Antiyoki danxaniyatoe jama tagi: Baranabasi, Simeyon naxan xili sa Nigeri, Lususi Sirenika, Manahen, nun Solu. Manahen nun mange Herode nan xuru yire keren.

² E to nu Marigi batufe, e man nu sunfe, Ala Xaxili Seniyenxi naxa a fala e be, «Wo Baranabasi nun Solu ti n be e xati ma, wali xa fe ma n e xilixi naxan ma.»

³ Awa, e to ge sunde, nun Ala maxandise, e naxa e belexe sa Baranabasi nun Solu ma, e xa e taxu Ala ra. Na xanbi, e naxa e bepin, e siga.

E sigafe Sipiri

⁴ Ala Xaxili Seniyenxi to Baranabasi nun Solu xee, e naxa goro Selusiya, e fa baki kunkui kui sigafe ra Sipiri suri ma.

⁵ E to so Salamin, e naxa so Ala xa masenyi kawandife Yuwifie xa salide kui. Yaya nan nu e malima ra.

⁶ E to bara suri igiri han Pafosi, e naxa duure nde li naa, Yuwifi naxan nu a yete findixi namijonmee wule fale ra, naxan nu xili Bari Yesu xa di.

⁷ A nu na mange Serigu Polu seeti ma, naxan xaxili nu fan. Na tan naxa Baranabasi nun Solu xili, barima a nu wama Ala xa masenyi ramefe.

⁸ Kono na duure e naxan ma Elimasi, a xili wama a masenfe a duure nan a ra, a naxa e matandi. A nu katafe ne alako a xa mange xa ba danxaniya kira xon ma.

⁹ Awa Solu, naxan man xili Polu, Ala Xaxili Seniyenxi to goro a ma, a naxa a ya banban a ra,

¹⁰ a naxa a fala a be, «Kalabante nun yanfante nan i ra. Ibulisa xa di, tinxintare, i mu bama Marigi xa kira tinxinxi dalinfe?»

¹¹ Awa yakosi, Marigi bara a belexe sa i ma. I fama ne dornxude. Waxati nde bun ma, i mu soge toma.» Dimi naxa dusu a xun na keren na. A naxa so milimalafe na ma, a naxa mixie fen naxee a yi rasuxuma.

¹² Awa, mange Serigu Polu to na to, a naxa danxaniya Marigi xa serije ma.

E sigafe Pisidiya boxi ma

¹³ Polu nun a booree to baki kunkui kui Pafosi, e naxa siga Periga naxan na Panfiliya boxi ma. Yaya naxa a ba e ma, a naxa gibile Darisalamu.

¹⁴ Menni e naxa ti kira xon. E naxa so Antiyoki naxan na Pisidiya boxi ma. E to so salide kui malabu loxoe, e naxa e magoro.

¹⁵ Tawureta Munsa nun namijonmee xa Kitaabui xaranyi to ba a ra, salide xunmatie naxa xeera ti e ma, e nu a fala, «Won ngaxakerenyie, xa marasi nde na wo yi ra jama be, wo a fala.»

¹⁶ Polu to keli, a naxa e masabari, a fa a fala, «Isirayilakae nun wo tan naxee gaaxuxi Ala ya ra, wo wo tulit mati.

¹⁷ Isirayila naxa Marigi Ala bara won babae sugandi. A naxa e rawuya Misira boxi ma. Na xanbi a naxa e ramini naa a senbe ra.

¹⁸ A naxa e rabalo je tongo naani nondon gbengberenyi ma.

¹⁹ A to si solofer halaki Kanaan boxi ma, a naxa na boxie fi Isirayilakae ma.

²⁰ Ne kempe naani je tongo suuli bun ma, a naxa mangee ti e xun ma han Annabi Samuweli xa temui.

²¹ Awa, e to wa mange belebele xon ma, Ala naxa Kisu xa di, Solu, naxan fatan Bunyamin bomsae ra, a naxa na ti e xun ma. A xa mangeya naxa bu je tongo naani.

²² A to Solu ba mangeya ra, a naxa Dawuda findi mangae ra e xun. A yi seedeya masen na nan ma, «N bara Dawuda to, Yisayi xa di, naxan kejra rafan n ma. A tan nan n sago birin nakamalim.»

²³ «Ala Isirayila Rakisima raminixi Dawuda bomsae nan ya ma, naxan lanxi Isa ma, also a laayidi tongoxi ki naxe.

²⁴ Beenun Isa xa fa, Yaya nu bara mixie kawandi e xa tuubi, e xa e xunxa ye xora.

²⁵ A xa wali rajon temui, a naxa a fala, «N mu findixi mixi xa ra, wo naxan majoxunxi. Na kanyi fama n xanbi ra. Na binye mu na n yi ra n xa a xa sankiri mafulun.»

²⁶ «N ngaxakerenyie, Iburahima bomsae xa die nun wo tan naxee gaaxuma Ala ya ra, yi kisi masenyi rasambaxi won tan nan ma.

²⁷ Darisalamukae nun e xunmatie mu tin Isa ra. E mu fahaamui soto namijonmee xə masenyi ma, naxan xaranma malabu loxœ birin. Kono e naxa na masenyi yati rakamali Isa töögeefe ra.

²⁸ Hali e to mu sese to a lanma a xa faxa naxan ma, e naxa Pilati maxandi a xa a faxa.

²⁹ Na kui, e naxa fe birin nakamali naxee sebexi a xun. E man naxa a ragoro wuri magalanbuxi ma, e a fure sa gaburi kui.

³⁰ Kono Ala naxa a rakeli faxe ma.

³¹ Mixi gbegbe naxee Isa mati kelife Galile sigafe Darisalamu, nee naxa a to xi wuyaxi bun ma. Yakosi e bara findi a xa seedee ra nama tagi.»

³² «Awa, muxu tan fan yi xibaaru fanyi masenma ne wo be, Ala laayidi naxan tongo won benbae be.»

³³ Ala bara a rakamali won tan be, e xa die. A bara Isa rakeli faxe ma alo a sebexi Yabura sora firin nde kui ki naxe. A naxe, *«N* ma di nan i ra. N bara findi i baba ra to.»

³⁴ A bara a rakeli faxe ma, alako a naxa boro. A na nan masenxi yi ki, «Laayidi seniyenxie, naxee mu kanama, n naxee tongoxi Dawuda be, n nee tongoma ne wo fan be.»

³⁵ Na na a ra, a man na masenyi falaxi yire gbete. A naxe, «I mu i xanuntenyi luma gaburi kui.»

³⁶ Dawuda to ge Ala sago rabade a xa waxati, a faxa ne, a a benbae li gaburi kui, a man boro naa.

³⁷ Kono Ala mixi naxan nakelixi faxe ma, na tan mu boro.»

³⁸ «N ngaxakerenyie, naxan kawandixi wo be, wo xa a kolon yunubi xafarima a tan nan saabui ra.

³⁹ Naxan yo danxaniya, na kanyi bara kisi yunubie ma, Annabi Munsa xa seriyə mu no wo rakiside naxee ma.

⁴⁰ Na kui, wo wo meenii naxan falaxi namijonmee xə Kitaabuie kui, a naxa fa wo li. E naxe,

⁴¹ «Wo a mato, wo tan mixi mayelee, wo de xa ixara, wo bara lœ, barima n fama kewali rabade wo xa loxœe nan ma, wo mu lama naxan na hali e a yaba wo be.»»

⁴² Sölu nun Baranabasi to mini, mixie naxa e maxandi e man xa yi masenyi ti malabu loxœe naxan man fama kore.

⁴³ Awa, jama to yensen, Yuwifi wuyaxi nun mixi naxee nu soxi Yuwifi xa diine kui, nee naxa bira Polu nun Baranabasi foxo ra. Polu nun Baranabasi naxa e rasi e xa lu Ala xa hinne kui.

⁴⁴ Na malabu loxœe xungbilenyi, taakae birin naxa e malan Ala xa masenyi ramede.

⁴⁵ Yuwifie to jama to, tööne naxa e suxu. E naxa ti Pölu kanke, e nu a xa woyenyi matandi, e nu a konbi.

⁴⁶ Pölu nun Baranabasi naxa a fala e be jama tagi, «A lanma Ala xa masenyi xa masen wo tan nan singe be, kono wo bara tondi a ra. Na kui, wo yete bara a fala a mu daxa wo xa kisi soto. Yakosi muxu muxu ya rafindima si gbetee nan ma,

⁴⁷ alo Marigi muxu yamarixi ki naxe. A naxe,

«N bara i ti i xa findi naiyalanyi ra sie be, kisi xaninfe ra han dunija danyi.»»

⁴⁸ Mixi naxee mu findixi Yuwifi ra, nee to na me, e naxa ssewa. E naxa e Marigi xa woyenyi matoxo. Naxee birin nu sugandixi kisi fe ra, nee naxa danxaniya.

⁴⁹ Marigi xa masenyi naxa yensen boxi birin kui.

⁵⁰ Kono Yuwifie naxa gine hagigee, naxee nu soxi Yuwifie xa diine kui, nun na taa kuntigie, e naxa nee bojne rate. E naxa tööre döxo Pölu nun Baranabasi ma han e naxa e keri e xa boxi ma.

⁵¹ Pölu nun Baranabasi naxa e sanyi rakonkon, na xa findi seede ra a lantareya na e tagi. Na xanbi e naxa siga Ikoniyon.

⁵² Isa foixirabiree naxa ssewa, e man nu fa Ala Xaxili Seniyenxi soto.

14

E sigafe Ikoniyon

¹ Pölu nun Baranabasi naxa so Yuwifie xa salide kui Ikoniyon. E naxa woyen a fanyi ra han Yuwifie nun Girekika gbegbe naxa danxaniya.

² Kono Yuwifie naxee mu danxaniya, nee naxa Girekikae kui iso, alako e bojne xa te danxaniyatööe xili ma.

³ Pölu nun Baranabasi naxa temui xonkuye raba Ikoniyon, e nu woyen lanteya kui. Marigi naxa tönxumae nun kaabanakoe raba e saabui ra, e tan naxee findixi seede ra Ala xa masenyi be, a xa hinne xa fe ra.

⁴ Taakae naxa itaxun döxo firin. Ndee naxa lu Yuwifie xa setti, ndee fan naxa lu xəxərae xa setti.

⁵ Girekikae nun Yuwifie nun e xa mangee naxa lan e xa fe jaaxi döxo e ma, e man xa e magono han e xa faxa.

⁶ Pölu nun Baranabasi to na kolon, e naxa e gi, e siga Likayoni taae kui, Lisitire nun Deribe, a nun na rabilinyi.

⁷ E naxa xibaaru fanyi kawandi ti naa.

E Sigafe Lisitire

⁸ Mixi nde nu doxoxi Lisitire, namate nan nu a ra, a bari na ki ne lanyuru kui. A mu nu nöma a perede hali keren.

⁹ A nu a tuli matima Pölu xa masenyi nan na. Polu naxa a ya ti a ra. A naxa a to a danxaniyaxi a yalan fe ma.

¹⁰ A naxa a fala a xui itexi ra, «Keli, i ti i sanyie xun na. A naxa keli kerem na, a jere.»

¹¹ Nama to na to, Pölu naxan nabaxi, e naxa a fala Likayoni xui, «Alae bara e falin mixie, e goro won tagi.»

¹² E naxa xili nde xabu e xun, e Baranabasi xili naxa sa Seyusi, Pölu fan Heremesi, barima a tan nan nu wøyenma.

¹³ Seyusi xa serexedube, naxan xa salide nu na taa sode de ra, na naxa fa tuurae nun fugee ra naadee biri ra. A tan nun jama naxa wa serexe bafe e be.

¹⁴ Xeerae Baranabasi nun Pölu to na kolon, e naxa e xa sosee iboo, e man fa gbelegbele jama ra.

¹⁵ E naxa a fala, «Wo tan, munfe ra wo yi fe mœli rabama? Mixi nan muxu ra, alo wo tan. Muxu faxi xibaaru fanyi nan na wo be. Muxu wo rasima wo xa ba yi fufafu fee ma alako wo xa bira Ala xa kira foxo ra, naxan koore nun boxi, baa nun se birin daa.

¹⁶ Temui dangixi Ala a lu ne si birin xa bira e yete kan xa kirae foxo ra.

¹⁷ Hali na birin kui, a nu fe fanyi rabama naxan findi seede ra a xa fe ra. Tune ye nu fama keli koore ma. Sansie nu fanma a temui alako wo xa balo, wo man xa seewa wo bojne kui.»

¹⁸ Pölu nun Baranabasi naxa kata ki fanyi ra alako e naxa serexe ba e be.

¹⁹ Awa, Yuwifie naxa fa keli Antiyoki nun Ikonyon. E naxa jama kui iso han e naxa Pölu magono a xa faxa. E naxa mini a bubu ra taa fari ma barima e tan be a bara ge faxade.

²⁰ Kono Isa foxirabiree to a rabilin, a naxa keli, a man naxa gibile taa kui.

E gibile Antiyoki Siriya boxi ma

²¹ Kuye to iba, Pölu nun Baranabasi naxa siga Deribe. E to ge kawandi tide taa kui, mixi gbegbe naxa findi Isa foxirabiree ra. Na xanbi e naxa gibile Lisitire, Ikonyon, nun Antiyoki.

²² E nu Isa foxirabiree ralimaniya. E man nu e rasi e xa sabati danxaniyaxi kui. E nu a fala, «Won mu soma Ala xa mangeya niini bun ma fo won xa tooro.»

²³ E naxa kuntigie sugandi danxaniyatœ nama kerem kerem ma be. E to ge salide nun sunde, e naxa e taxu Marigi ra, e nu danxaniyaxi naxan ma.

²⁴ Awa, e to Pisidiya igiri, e naxa fa Panfiliya.

²⁵ E naxa kawandi ti Periga, e naxa goro Ataleya.

²⁶ E to keli mœnni, e naxa baki kunkui kui sigafe ra Antiyoki, e nu taxuxi Ala xa hinne ra dennaxe. E nu bara ge na wali birin nabade.

²⁷ E to so, e naxa danxaniyatœ jama malan. E naxa fe birin dentegi sa e be Ala naxan nabaxi e saabui ra, nun Ala danxaniya naadœ rabixi si gbetee be ki naxe.

²⁸ E nun Isa foxirabiree naxa bu e bore ra.

15

Darisalamu malanyi

¹ Mixi ndee naxee keli Yudaya, e naxa a fala Isa foxirabiree be, «Xa wo mu wo sunna Annabi Munsa xa naamunyi ki ma, wo mu nœma kiside.»

² Pölu nun Baranabasi naxa wøyenya xoroœ fala e be. E naxa nate tongo Pölu nun Baranabasi nun mixi ndee xa te Darisalamu xeerae nun kuntigie maxorinde yi fe ma.

³ Danxaniyatœ jama naxa e xe. E dangixi Fenisiya nun Samari ra temui naxe, e naxa a masen mœnnikae be, mixi naxee kelixi si gbetee ma, nee danxaniyaxi ki naxe. Yi masenyi naxa Isa foxirabiree rajolexin.

⁴ E to so Darisalamu, danxaniyatœ jama nun xeerae, nun kuntigie naxa e rasene. Ala naxan birin naba e saabui ra, e naxa na yaba e be.

⁵ Awa, Fariseni nde naxee nu bara danxaniya, e naxa keli, e nu fa a fala, a lanma ne si gbete mixie xa sunna, e xa bira Annabi Munsa xa seriye foxo ra.

⁶ Xeerae nun kuntigie naxa e malan e xa na fe mato.

⁷ E to na fe isonxø sonxø, Piyeri naxa keli, a fala e be, «N ngaxakerenyie, wo a kolon kafi temui xonkuye Ala bara n sugandi wo tagi, alako si gbete mixie xa xibaaru fanyi me n de ra, e xa danxaniya.

⁸ Awa, Ala naxan mixi sondonyi kolon, na bara seedeya raba e be, a a Xaxili Senyenxi fi e ma alo won tan.

⁹ A mu mixi yo rafisa a boore be e tan nun won tan tagi, barima a bara e sondonyi rasenien danxaniya ra.

¹⁰ Yakosi, munfe ra wo Ala matoma? Wo na kote doxafe Isa foxirabiree xun, won benbae nun won tan mu naxan nœma.

¹¹ Wo xa a kolon a won nakisixi Marigi Isa xa hinne nan na alo e tan fan.»

¹² Nama birin naxa dundu, e naxa e tuli mati Pölu nun Baranabasi ra. Pölu nun Baranabasi naxa a tagi raba booree be Ala kaabanakoe nun tonxumae naxee birin naba e saabui ra si gbetee tagi.

¹³ E to gə wøyende, Yaki naxa wøyenyi tongo, a naxe,

¹⁴ «N ngaxakerenyie, wo wo tuli mati n na. Simən bara a yaba Ala mixie sugandima ki naxə sie ya ma, a xili sama naxee xun ma.

¹⁵ Namijonmee birin xa masenyi lanxi na nan ma. A sebexi,

¹⁶ «Na xanbi n fama ne Dawuda xa banxi biraxi raketide. N na yire kanaxie rafalama ne,

¹⁷ alako mixi naxee luxi e xa no Marigi fende,

si gbete naxee birin findima n gbe ra.

¹⁸ Marigi xa masenyi nan na ki, naxan yi fe kolon kabi a fole,

naxan yi fe birin nagirima.»

¹⁹ «Na na a ra, a mu lanma a xa findi fe xərəxəs ra si gbete be naxee wama birafe Ala foxyo ra.

²⁰ Kono won xa bataaxə sebə e ma, e naxa see don naxee baxi serexə ra kuyee be. E man xa ya yene ma, a nun e naxa sube yufaxi don, e man naxa wuli min.

²¹ Barima kabi won benbae xa waxati, mixie na taa birin kui, naxee Annabi Munsa xa seriye xaranma salidee kui mal-abu loxəe.»

²² Awa, xəərae nun kuntigie nun danxaniyatəs naxa birin naxa lan a ma e xa mixi ndee xəə Antiyoki, naxee Pəlu nun Baranabasi matima. E naxa Yudasi naxan xili Barasaba, nun Silasi sugandi, xeme binyee ngaxakerenyie ya ma.

²³ E naxa bataaxə kerən so e yi ra naxan sebexi, «Xəərae nun kuntigie, naxee lanxi wo ngaxakerenyie ma, katarabi won ngaxakerenyie ma si gbete ya ma, naxee na Antiyoki, Siriya, nun Silisi, muxu bara wo xəəbu.

²⁴ Muxu bara a me a mixi ndee naxee kelixi muxu ya ma, muxu mu pungui saxi naxee ma, a nee bara wo rakəntəfili e xa wøyenyi ra. E bara wo bojə ifu.»

²⁵ «Na na a ra, muxu bara lan a ma muxu xa xəərae xəə wo ma, sa Pəlu nun Baranabasi fari, muxu xanuntenyie,

²⁶ naxee bara meə e nii ra won Marigi Isa xa fe ra, Ala xa Mixi Sugandixi.

²⁷ Muxu bara Yudasi nun Silasi fan xəə, naxee yi fee tagi rabama wo be.

²⁸ Ala Xaxili Seniyenxi nun muxu tan bara lan a ma muxu naxa kote gbete dəxə wo xun fo naxan daxa.

²⁹ A tan nan yi ki: Wo naxa sube don naxan baxi serexə ra kuyee be, nun sube yufaxie, wo naxa wuli fan min. Wo man naxa yene fan naba. Wo lan wo xa gbilen yi fe birin foxyo ra. Wo salamu.»

³⁰ Awa, e to bara e pungu nama ma, e naxa siga Antiyoki, e naxa sa bataaxə so danxaniyatəs nama yi ra.

³¹ Ngaxakerenyie to a xaran, e naxa nelexin, e naxa limaniya.

³² Yudasi nun Silasi, naxee yati nu findixi namijonmee ra, e naxa e kawandi, e nu e ralimaniya wøyen wuyaxi ra.

³³ Waxati nde to dangi, e ngaxakerenyie naxa e beñin bəñesa kui gbilenfe e xəəmae ma.

³⁴ Kono Silasi tan naxa lu naa.

³⁵ Polu nun Baranabasi naxa lu Antiyoki, e nun e boore wuyaxi e nu fa mixie xaran, e man nu Marigi xa xibaaru fanyi kawandi ti.

Pəlu nun Baranabasi fatanfe

³⁶ Loxəe ndee to dangi, Pəlu naxa a fala Baranabasi be, «Won xa gbilen taa birin kui won Marigi xa masenyi kawandixi dennaxə, won xa a mato won ngaxakerenyie danxaniyatəe na ki naxə naa.»

³⁷ Baranabasi nu wama Yaya fan xan-infe, naxan xili Maraki.

³⁸ Kono Pəlu naxa a fala a mu lan e xa mixi xanin e xun ma naxan keli e xun ma Panfiliya, a mu tin birade e foxyo ra e xa wali kui.

³⁹ Na lantareya naxa xərəxə han a naxa findi fatanyi ra. Baranabasi naxa Maraki tongo, e naxa baki kunkui kui sigafe ra Sipiri suri ma.

⁴⁰ E ngaxakerenyie to e taxu Marigi xa hinne ra, Pəlu naxa Silasi tongo, e naxa siga

⁴¹ Siriya nun Silisi boxie ma, e danxaniyatəs naxmae ralimaniya.

16

Timote birafe Pəlu nun Silasi foxyo ra

¹ Pəlu naxa siga Deribe nun Lisitire. Isa foxyabire nde nu na, a xili Timote. Yuwifi gine danxaniyatəe nde xa di nan nu a ra. A baba Girekika nan nu a ra.

² Lisitire nun Ikoniyon ngaxakerenyie nu a xili fanyi falama.

³ Pəlu to wa a xaninfe a xun, a naxa a sunna Yuwifie xa fe ra naxee nu na mənni, barima birin nu a kolon a baba Girekika na a ra.

⁴ E naxa xəərae nun Isa foxyabiree kuntigi naxee nu na Darisalamu, e naxa nee xa nate masen danxaniyatəe be na tae kui, e xa a rabatu.

⁵ Danxaniyatəs naxmae xa danxaniya senbe xun nu masama, danxaniyatə konti fan xun nu masa loxo yo loxo.

Pəlu laamatunyi tofe Tiroyasi

⁶ Ala Xaxili Seniyenxi to mu tin e xa kawandi ti Asi boxi ma, e naxa Firigiya nun Galati boxi igiri.

⁷ E to makore Misi boxi ra, e naxa wa sofe Bitiniya, kono Isa Xaxili mu tin e xa siga naa.

⁸ Awa, e naxa Misi igiri, e naxa goro Tiroyasi.

⁹ Koe ra, Polu naxa laamatunyi to. Masedonka nde naxa keli, a fa a maxandi, «Fa Masedon boxi ma, i xa fa muxu mali.»

¹⁰ Polu laamatunyi to xanbi, muxu naxa la a ra a Marigi bara muxu xili xibaaru fanyi kawandife ra naa. muxu naxa kata sigafe ra Masedon keren na.

Lidi xunxafe ye xoora

¹¹ Muxu to keli Tiroyasi, muxu naxa baki kunkui kui, muxu naxa muxu ya rafindi Samotirasi ma keren na. Na kuye iba, muxu naxa ti Neyapoli.

¹² Muxu to keli naa, muxu naxa siga Filipi, Masedon taa singe. E nu na Romakae xa mangeya nan bun ma. Muxu naxa saxanyi radangi na taa kui.

¹³ Malabu loxoe, muxu naxa siga taa fari ma xure de ra, muxu dennaxe majoxun salide ra. Muxu to doxo, muxu naxa woyenginee ra naxee nu malanxi naa.

¹⁴ Gine nde nu na e ya ma naxan xili Lidi, gare dugi mati. Tiyatireka nan nu a ra. A gaaxu Ala ya ra. A to a tuli mati, Marigi naxa a boje rabii alako Polu naxan falama a xa so a xaxili ma.

¹⁵ A to a xunxa ye xoora, a nun a xa denbaya, a naxa muxu mayandi, «Xa wo sa laxi a ra n bara danxaniya Marigi ma, wo fa lu n ma banxi kui yi saxanyi.» A naxa muxu karaxan mayandi ra.

E na geeli kui Filipi

¹⁶ Muxu to nu sigama salide, konyi gine nde naxa fa muxu ya ra. Ninne kanyi nan nu a ra, jinne naxan xili Tine, naxan se matoma. Na gine nu naafuli xungbe rasoma a kanyie ma.

¹⁷ A naxa so birafe muxu foxo ra, Polu nun muxu tan. A nu sonxoe rate, «Yi mixie Ala Xili Xungbe Kanyi xa konyie nan e ra. E wo tife kisi kira nan xon ma.»

¹⁸ A naxa na raba xi wuyaxi. Polu to xono, a naxa a ya rafindi, a naxa a fala jinne be, «N bara i yamari Isa xili ra, Ala xa Mixi Sugandixi, gibilen yi gine foxy ra.» Ninne naxa gibilen a foxy ra keren na.

¹⁹ Na konyi gine kanyie to a to e xa geeni bara kana, e naxa Polu nun Silasi suxu. E naxa e xanin kiitisae yire.

²⁰ E naxa e dentegi kiitisae be, e naxe, «Yi mixie nan won ma taa ya isofe.

²¹ Yuwifi nan e ra naxee naamunyie xa fe masenma won mu tinxi naxee ra, won tan Romakae.»

²² Nama fan naxa keli e ra, nun kiitisae. E naxa e makoyen, e naxa yaamari fi e xa e bonbo luxusinyi ra.

²³ E to ge e bonbode, e naxa e woli geeli kui. E naxa kosibili yamari a xa e kanta a fanyi ra.

²⁴ Na kosibili to na yaamari soto, a naxa Polu nun Silasi sa geeli kui, a yolonxonyie sa e ma.

²⁵ Koe tagi to a li, Polu nun Silasi nu Ala maxandife, e nu Ala matoxfe beeti ra. Geelimanie nu e xui mexi.

²⁶ Boxi naxa seren keren na, geeli sanbunyi naxa a ramaxa. Na temui kerenyi kui, naade birin naxa rabi. Geelimanie birin xa yolonxonyie naxa mabolon.

²⁷ Kosibili naxa xunu. A to geeli naadet to e rabixi, a naxa a xa a santidegema bendun a tee a xa a yete faxa, a joxo a ma a geelimanie nu bara e gi.

²⁸ Kono Polu naxa sonxo a xui itexi ra, «I naxa fe xone niya i yete ra, muxu birin na be.»

²⁹ Awa, kosibili to te maxili, a naxa so mafulen. A naxa a xinbi sin Polu nun Silasi bun ma, a serenma.

³⁰ A naxa e ramini, a e maxorin, «Marijigie, a lanma n xa munse raba alako n xa kisi?»

³¹ Polu nun Silasi naxa a yaabi, «I xa danxaniya Marigi Isa ma. Na nan a toma i kisima, i tan nun i xa denbaya.»

³² E naxa Marigi xa woyenyi masen a be a nun a xa mixie.

³³ A naxa e xanin a xun ma keren na koe kui, a naxa e xa fie yae xa. Na waxati yati a naxa xunxa ye xoora, a tan nun a xa mixi birin.

³⁴ A naxa e yigiya a xa banxi kui, a manfa donse fi e ma. A naxa jelexin a fanyi ra, a nun a xa denbaya birin barima e bara danxaniya Ala ma.

³⁵ Kuye to iba, kiitisae naxa soorie xee e xa sa a fala kosibili be a xa na mixie rabolo.

³⁶ Kosibili naxa a fala Polu be, «Kiitisae bara xeera ti a wo xa rabejin. Awa, yakosi wo mini, wo xa siga bojesa kui.»

³⁷ Kono Polu naxa a fala soorie be, «Muxu tan naxee findixi Romakae ra, e bara muxu sa geeli e mu muxu makiiti. E naxa muxu sa geeli, yakosi e wama muxu raminife gundo ra? Na mu lanma feo! E yete yati nan fama muxu rabolode.»

³⁸ Soorie naxa yi woyenyi ragbilen kiitisae ma. E to a me a Romakae nan e ra, e naxa gaaxu.

³⁹ E naxa fa e mayandi, e e rabolo. E fan naxa e maxandi a e xa keli na taa.

⁴⁰ E to mini geeli kui, e naxa so Lidi xonyi. E to bara ge e ngaxakerenyie ralimaniyade, e naxa siga.

17*E sigafe Tesaloniki*

¹ Pəlu nun Silasi to dangi Anfipli nun Apoloniya ra, e naxa so Tesaloniki taa kui, Yuwifie xa salide nde nu na dənnaxə.

² Pəlu naxa so nən ało a darixi naxan na. Malabu ləxəcə xı saxan bun ma, e nun Pəlu naxa Kitaabui xa fe fala.

³ A nu a tagi raba e be a a lanma Ala xa Mixi Sugandixi xa töörö ki naxə, a man xa keli faxe ma. A naxa a fala, «Isa, n naxan ma fe falafe wo be yi ki, a tan nan Ala xa Mixi Sugandixi ra.»

⁴ Ndee naxa la a ra e ya ma. E naxa bira Pəlu nun Silasi foxə ra. Girekika gbegbe fan naxee nu gaaxuxi Ala ya ra, nee fan naxa la a ra, e nun gine hagige gbegbe.

⁵ Kono Yuwifi töönəxi ndee naxa mixi naaxi ndee tongo e xa jama ya iso taa kui. E naxa siga Yason xənyi Pəlu nun Silasi fende alako e xa e xanin kiitisa xən ma.

⁶ E to mu e to, e naxa Yason nun a ngaxakerenyie ndee mabendun na taa kiitisa yire. E nu sənəxəs rate, e naxə, «Yi mixie naxee dunija ifuma, e bara fa be fan. Yason bara e yigiyi.

⁷ E birin Romaka mangə xa wəyənyi nan gbesen bama, e man a falama a mangə gbetə nde na naxan xili Isa.»

⁸ E naxa jama nun kiitisa bənə rate na wəyənyie ra.

⁹ Beenun e xa Yason nun a booree bənə, fo e to kəbiri ba.

E sigafe Beere taa

¹⁰ Na kəs ra, e ngaxakerenyie naxa Pəlu nun Silasi rasiga Beere taa. E to so naa, e naxa so Yuwifie xa salide kui.

¹¹ Na Yuwifie xaxili nu matinse dangi Tesalonikikae ra. E jan gbata ne na masenyi kolonde, e man Kitaabui kui mato loxo yo loxo alako e xa a kolon e naxan falama e be xa nəndi yati nan a ra.

¹² Yuwifi wuyaxi naxa danxaniya e ya ma, nun Girekika gine gorobone wuyaxi, nun xeme wuyaxi.

¹³ Kono Yuwifie Tesalonikikae to a kolon a Pəlu na Ala xa wəyənyi kawandife Beere taa fan, e naxa fa naa, e fa jama ya iso.

¹⁴ Awa, danxaniyatəe naxa Pəlu tongo kerən na, e naxa siga a ra baa fe ma, kono Silasi nun Timote naxa lu Beere taa.

¹⁵ Naxee Pəlu mati, e naxa siga a ra han Aten. Na xanbi e naxa gibilə e jungui ra Silasi nun Timote xən ma, e xa Pəlu li sinniyyi ma Aten.

Pəlu kawandi tife Aten

¹⁶ Pəlu nu Silasi nun Timote mamefe Aten. A bənə naxa mapaauxu a ra na taa xa kuyee xa fe ra.

¹⁷ Na kui, a naxa de masara e nun Yuwifie ra, a nun mixie naxee gaaxuxi Ala ya ra salide kui. A man naxa wəyən mixie ra a naralanma naxee ra malan yire taa kui loxo yo loxo.

¹⁸ Epikuri nun Sitoysi karamoxəe naxa so wəyənə Pəlu ra, e nu a fala, «Yi wəyənəla munse falafe?» Ndee to Pəlu xui me a Isa xa xibaaru masenma, a man nu fa marakeli fee falafe, e naxə, «A luxi nə ało a ala gbetəe nan ma fee falama.»

¹⁹ Awa, e naxa a tongo, e naxa siga a ra Areyopago malan yire, e naxa a maxərin, «Yi lənni neñne i naxan masenma, muxu noma a kolonde di?»

²⁰ Barima muxu fe neñne nan məfə yi ki, muxu wama na fasari nan kolonfe.»

²¹ Atenkae nun xərəe naxee sabatixi Aten, e nu darixi e tuli matife ra wəyən neñne ra naxee masenma.

²² Pəlu naxa ti Areyopago tagi, a naxa a fala, «Atenkae, n bara a to diinclae yati yati nan wo ra.

²³ N bara see to wo naxee batuma. N man bara sərəxəbade nde to, a səbəxi naxan ma, «Ala naxan mu kolonxi!» Wo naxan batuma, a fa lu wo mu a kolon, n na nənna fe masenfe wo be.

²⁴ Alə naxan dunija daaxi, a nun se naxan birin na a kui, a tan naxan koore nun bəxi Marigi ra, a mu sabatixi banxi kui mixi belexə naxan nafalaxi.

²⁵ A hayi mu na see ma adama naxan xaninma a xən ma. A tan nan baloe nun jəngi nun se birin fima mixi ma.

²⁶ A tan nan a niya mixi birin xa mini bənba kerən fate. A naxa e rasabati bəxi birin ma. A man naxa e xa waxati nun e lude naaninyie sa,

²⁷ alako e xa Ala fen, e xa kata a kolonde, hali a to mu makuya won na.

²⁸ Wo xa lənniləe yati fan bara a fala, «Won baloxi a tan nə, won fe birin nabama a tan nan saabui ra, nun won minixi a tan nə. A bənsəe nan won na.»

²⁹ Awa xa won kelixi a bənsəe nə, a mu lanma won xa a mərioxun a Ala maniyaxi xəsəma, gbeti, xa na mu gəmə nan na, mixi belexə naxan solixi e xaxili ra.

³⁰ Ala mu nu na fe kolontareya temui matoxi, kono yakəsi a bara a fala mixi birin be, yire birin, e xa tuubi,

³¹ barima a bara loxəe kerən sugandi, a fama dunija makiitide naxan ma tinxinyi ra, mixi nde saabui ra a bara a ragiri naxan ma. A bara na kanyi matonxumaxi rakeli faxamixie ya ma.»

³² E to yi fe mə, fa a fala mixi kelima faxe ma, ndee naxa so a mayelefe. Ndee naxa a fala, «Muxu fama muxu tuli matide i ra loxəe gbetə.»

³³ Awa, Pəlu naxa mini e ya ma.

³⁴ Ndee naxa lu a mabiri ra, e naxa danxaniya, ało Denisiyo, naxan nu na Areyopago mixie ya ma, nun gine nde naxan xili Damarisi, e nun mixi gbetee ra.

18

E sigafe Korinti

¹ Na xanbi, Pölu naxa keli Atén, a naxa siga Korinti.

² A naxa Yuwifile keren li naa, a xili Akila, Pontuka nan a ra. A nu baxi fade keli Itali a nun a xa gine Pirisila, barima Kilodi nu bara Yuwifile birin yaamari e xa mini Roma. Pölu naxa kafu e ma,

³ barima e nu wali keren nan nabama, kiri banxi rafalafe. A naxa lu e xonyi, e nu wali naa.

⁴ Pölu nu wøyenma salide kui malabu loxoe birin. A nu Yuwifile nun Girekikae radanxaniya.

⁵ Silasi nun Timote to so, keli Maseddon, Pölu naxa a yete fi kawandi rabafe gbansan ma. A nu a fala Yuwifile be a Isa nan Ala xa Mixi Sugandixi ra.

⁶ Kono Yuwifile to na matandi konbi ra, Pölu naxa a xa domma ikonkon tonxuma ra, a naxa a fala e be, «Xa wo lœ, wo tan nan faxi na na ra. N tan bara na kote ba n xun. Yakosi n sigama ne si gbetee ma.»

⁷ A to keli naa, a naxa so mixi nde xonyi, a kanyi xili Titi Yusutu, a gaaxu Ala ya ra. A xa banxi nu na salide fe ma.

⁸ Na temui, Kirisipu salide xunmati naxa danxaniya Marigi ma a nun a xa denbaya birin. Korintikae wuyaxi naxee nu Pölu xui mexi, e fan naxa danxaniya, e naxa e xunxa ye xoora.

⁹ Marigi naxa a fala Pölu be laamatunyi ra kœs kui, «I naxa gaaxu muku! Wøyen! I naxa dundu,

¹⁰ barima n na i foxy ra. Mixi yo belexe mu i lima a xa fe jaaxi raba i ra, barima mixi gbegbe na n be yi taa kui.»

¹¹ Pölu naxa lu naa je keren kike senni. A nu Korintikae xaran Ala xa masenyi ra.

¹² Galiyon to nu na Akayi mange ra, Yuwifile naxa yanfanteya xiri Pölu xun, e naxa e xanin kiitsae yire.

¹³ E naxa a fala, «Yi di nan mixie kui isoma e xa Ala batu ki gbete naxan mu seriye ki ra.»

¹⁴ Pölu to wøyen folo, Galiyon naxa a fala Yuwifile be, «Xa a sa li tinxitareya na a ra, xa na mu a ra wali kobi nde, n n tulimatima ne wo ra nu,

¹⁵ kono xa a sa li boore matandi na a ra wøyenyi ma, xa na mu a ra xilie ma, a nun wo xa seriye ma, na na wo tan nan ma. N mu wama findife na fe makiitima ra.»

¹⁶ Na kui, a naxa e keri kiiti banxi kui.

¹⁷ Nama naxa salide xunmati Sositene susu, e a bönbo kiiti banxi tande ma, kono Galiyon mu e hansa.

E gbilenfe Antiyöki

¹⁸ Pölu to bu Korinti ki fanyi ra, a naxa keli a ngaxakerenyie xun ma. A naxa baki kunkui kui a nun Pirisila nun Akila, e siga Siriya. A naxa a xunyi bi Senxereya, barima a nu bara laayidi tongo Ala be.

¹⁹ E to so Efese, Pölu naxa a jerebooree lu naa. A naxa so salide kui, e nun Yuwifile naxa sumun.

²⁰ E naxa a mayandi a xa bu naa,

²¹ kono na mu a xunyi susu. A naxa a jungu e ma. A naxe, «Fo n xa sa sali Darisalamu ne. Xa Ala tin, n man fama wo xonyi.»

²² Awa, a naxa baki kunkui kui, a keli Efese, a siga Sesare. A to ge danxaniyatœe nama xebude, a naxa goro Antiyöki.

Pölu xa biyaasi saxan nde

²³ Pölu to bara saxanyi radangi Antiyöki, a naxa kira tongo, a naxa Galati nun Firigiya boxi birin isa, a nu Isa foxirabiree ralimaniya.

²⁴ Apolosi, Yuwifile nde naxan barixi Alesandre, a naxa Efese li. A nu fata wøyende, a Kitaabui fan kolon.

²⁵ A nu xaranxi Marigi xa kiraya ra. A naxa Isa xa fe masen a fanyi ra, kono a nu Yaya xa xaranyi nan gbansan kolon xunxa tife ye xoora.

²⁶ A naxa so wøyenfe a rawasaxi ra salide kui. Akila nun Pirisila to a xui me, e naxa kafu a ma alako e xa Ala xa kiraya masen a be a ki ma.

²⁷ Na xanbi a to nu wama dangife Akayi, a ngaxakerenyie naxa a ralimaniya. E naxa bataaxe sebe Isa foxirabiree ma a e xa a rasene. A xa sige naxa findi fe fanyi ra danxaniyatœe be Akayi boxi ma, naxee danxaniya Ala xa hinne saabui ra.

²⁸ Apolosi naxa Yuwifile matandi senbe ra kene ma, a naxa a masen Kitaabui ra a Isa nan Ala xa Mixi Sugandixi ra.

19

Pölu sigafe Efese

¹ Apolosi nu na Korinti. Pölu to bara ge Asi fuge biri isade, a naxa fa Efese. A to naralan Isa foxirabiree ndee ra,

² a naxa e maxorin, «Wo bara Ala Xaxili Seniyenxi soto wo to danxaniya?» E naxa a yaabi, «Muxu jan mu nu na me sinden xa Ala Xaxili Seniyenxi na na.»

³ A naxa e maxorin, «Wo wo xunxa ye xoora munfe ma?» E naxa a yaabi, «Muxu bara muxu xunxa ye xoora ało Yaya a masenxi ki naxe.»

⁴ Awa, Pölu naxa a fala, «Yaya nu mixi xunxama ye xɔɔra ne tuubi xa fe ra. A nu a fala mixie be, e xa danxaniya mixi nde ma naxan fama a tan xanbi ra. Na nan lanxi Isa ma.»

⁵ Na masenyi ma e naxa e xunxa ye xɔɔra Marigi Isa xili ra.

⁶ Pölu to a belexe sa e ma, Ala Xaxili Seniyenxi naxa fa e ma. E naxa so xui gbete falafe, e man nu Ala xa masenyi fala.

⁷ E birin nalanxi, xeme fu nun firin nan nu e ra.

⁸ Na dangi xanbi, Pölu naxa so salide kui, a kawandi ti. A nu fe tagi raba e be Ala xa mangyea niini xa fe ra kike saxan bun ma. A nu kata a xa mixie no naxee tuli nu matixi a ra.

⁹ Kono ndee xaxili nu xɔɔrɔɔ, e mu la a ra. E naxa Marigi xa kira bexu nama ya i. Pölu naxa mini e ya ma, a naxa Isa foxirabiree tongo a xun, alako a xa e xaran loxɔ yo loxɔ Tiranusi xa xarande kui.

¹⁰ Na naxa siga han je firin. Yuwifie nun Girekika naxee birin nu sabatixi Asi, e Marigi xa masenyi rame na nan kui.

¹¹ Ala nu kaabanako xungbee rabama Pölu belexee ra

¹² han e nu dugi nun xunxurie sa fure-mae ma, Pölu nu bara din naxee ra. Fure nu ba ne e ma, pinne nu mini mixie i.

Seba xa Die

¹³ Yuwifie ndee naxee pinne raminima mixie yire birin, e naxa kata Marigi Isa xili rawalide pinne kanyie be. E a fala, «N bara wo yaamari Isa xili ra Pölu naxan xa fe kawandima.»

¹⁴ Seba, Yuwifie serexedube kuntigi nde, xa di solofera nan nu na fe rabama.

¹⁵ Ninne naxa e yaabi, «N Isa nun Pölu kolon, kono n mu wo tan kolon feo!»

¹⁶ Na pinne kanyi naxa bagan e ma, a naxa e bonbo han e naxa e gi banxi kui e rageli nun e maxonoxi ra.

¹⁷ Yuwifie nun Girekika naxee birin nu sabatixi Efese, e naxa na fe kolon. Gaaxui naxa e birin suxu. Marigi Isa xili dariye naxa mate.

¹⁸ Danxaniyatœ wuyaxi naxa fa, e naxa e ti e xa yunubie ra, e naxa e xa fe jaaxi birin fala kene ma.

¹⁹ Duuree fan naxa fa e xa bukie ra, e naxa e gan birin ya xori. E naxa bukie sare konto, kobiri kole wulu tongo suuli nan nu a ra.

²⁰ Marigi xa masenyi nu yiriwama na ki ne senbe ra.

Girinbanyi birafe Efese

²¹ Yi fee to dangi, Pölu naxa nate tongo a xa siga Darisalamu. Na biyaasi kui fo a xa Masedon nun Akayi boxi ibolon. A naxa a

fala, «N na siga Darisalamu, fo n xa Roma fan li.»

²² A naxa a malima firin xee Masedon, Timote nun Erasito, kono a tan naxa lu Asi sinden.

²³ Na temui sonxœ xungbe naxa raba naa Marigi xa kira xa fe ma.

²⁴ Xabui nde, naxan xili Demetiri, a nu ala Aritemi xa salide misaali lanmadì yailanma gbeti ra. Na xabui mochie nu kobiri gbegbe sotoma na wali kui.

²⁵ A naxa a waliboorree malan, a a fala e be, «Wo a kolon, won baloxi yi wali nan kui.

²⁶ Wo bara a to, wo bara a me, yi Pölu bara mixi gbegbe madaxu Asi boxi birin ma, Efese gbansan xa mu a ra. A naxe a alae naxee rafalaxi mixie belexe ra, a ala mu e ra.

²⁷ Na kui won ma wali fama ne xili paaxi sotode. Won ma ala Aritemi xa salide fan xun nakanama ne. Nde bama ne Aritemi xa binye ra Asi boxi nun dunijna ma.»

²⁸ A to na fala, e naxa xɔɔrɔɔ, e naxa so sonxœ ratefe, «Efesekae xa ala Aritemi naa gbo.»

²⁹ Taa birin ya naxa iso. E naxa Gayu nun Arisitaraki, Pölu jereboore Masedonkae, xanin malande xungbe kui.

³⁰ Pölu naxa wa sigafe naa, kono Isa foxirabiree mu tin.

³¹ A booree Asikae xunmatie fan naxa xeera ti Pölu ma, e a mayandi a naxa siga malan yire.

³² Ndee nu sonxoma e gbe ki ma. Booree fan sonxoma e gbe ki. Lantareya nu na malanyi ya ma. Mixi wuyaxi mu nu a kolon e malanxi fe naxan ma.

³³ Awa, Yuwifie naxa Alesandire tutun yare a xa woyen. A naxa jama masabari a belexe ra alako a xa masenyi ti.

³⁴ Kono, e to a kolon a Yuwifi nan a ra, e birin nalanxi naxa sonxœ rate leeri firin bun ma. E naxe, «Efesekae xa ala Aritemi naa gbo.»

³⁵ Na xanbi, taa kuntigi nde naxa jama masabari, a naxa a fala, «Efesekae, dunjna birin a kolon a Efese taa nan Aritemi xa salide kantama a nun Aritemi maniye, naxan goroxi keli koore ma.

³⁶ Mixi yo mu na matandima. A lanma wo xa dundu. Wo naxa gbata fefe rabade.

³⁷ Wo bara fa yi mixie ra be, kono e mu Aritemi mujia, e mu a konbi.

³⁸ Xa Demetiri nun a waliboorree wama mixi nde kalamufe, e xa na masen kiitisae be kiiiti loxœ.

³⁹ Xa wo wama fe gbete nan xɔɔn, na fan ya ibama won ma malan loxœ.

⁴⁰ E noma won suxude won ma bojeté ma naxan dangixi to, barima nɔndi yo mu

na won be yi malanyi rabafe ma.» A to ge, a naxa malanyi rayensen.

20

A sigafe Masedon nun Gireki boxie ma

¹ Sonxoe to bara joo, Polu naxa Isa foxirabiree malan e rasife ma. A to a jnungu e ma, a naxa siga Masedon.

² A naxa na boxi isa, a nu Isa foxirabiree rasi marasi wuyaxi ra. Na dangi xanbi, a naxa siga Gireki boxi ma.

³ A to lu naa kike saxon, a naxa wa sigafe Siriya kunkui kui, kono Yuwifie nu bara yanfanteya yailan a xili ma. Na kui, a naxa nate tongo a xa gbilen Masedon kira ra.

⁴ Naxee a mati han Asi nee nan yi ki: Sopateri, Beereka Pirusi xa di, Arisitaraki nun Sekondu Tesalonikikae, Gayu Deribeka nun Timote, Tikike nun Tirofimo Asikae.

⁵ Nee naxa ti yare, e naxa sa muxu mame Tiroyasi.

⁶ Taami Lebinitare Sali loxoe dangi xanbi, muxu naxa baki kunkui kui Filipi. Beenun xi suuli, muxu naxa e li Tiroyasi. Muxu naxa lu naa xi solofera.

Polu Eyutiki rakelife faxe ma

⁷ Sande loxoe muxu naxa malan taami igirafe ra. Polu naxa kawandi ti Isa foxirabiree be han koe tagi. A lan ne a xa siga kuye na iba.

⁸ Lanpui gbegbe nu na na koore banxi kui, muxu nu malanxi dennaxe.

⁹ Segetala nde naxan xili Eyutiki nu daxoxi wunderi ra. Polu xa kawandi xon to kuya, xi xoli naxa a susu a fanyi ra, a bira boxi ma kelife banxi deki saxon nde. E naxa a li, a bara faxa.

¹⁰ Polu to goro, a naxa a felen a xun. A naxa a tongo, a a fala e be, «Wo naxa kontofili, barima a mu faxaxi.»

¹¹ Polu to te, a naxa taami igira, a naxa a don. A man naxa woyen han geesegé. Na geesegé, a naxa siga.

¹² Danxaniyatoee naxa segetala xanin a niye ra bojesa kui.

Polu a jnungufe Efesekae ma

¹³ Muxu naxa kunkui bela rakeli sigafe ra Asosi Polu ya ra alo muxu lanxi a ma ki nae. A naxa wa sigafe a sanyi ra.

¹⁴ A to muxu li Asosi, muxu naxa a baki kunkui kui sigafe Mitileni.

¹⁵ Keli memni, muxu naxa siga baa kira ra. Na fan kuye iba, muxu naxa Kiyo li. Na xanbi, muxu naxa siga han Samosi. Na loxoe kuye iba, muxu naxa Mileto li.

¹⁶ Polu nu bara nate tongo a xa dangi Efese mabiri alako a naxa bu Asi boxi ma. A nu gbataxi a xa so Darisalamu Xe Xabe Sali loxoe xa a sa sooneyama a be.

¹⁷ Polu to Mileto li, a naxa xeera ti a Efese danxaniyatoe nama kungtie xa fa.

¹⁸ E to fa a yire, a naxa a fala e be, «Wo a kolon n jnerexi wo tagi ki naxe. Kabi n so Asi,

¹⁹ n Marigi xa wali raba yete magoroe nan kui. N yaye bara mini, n bara tooro Yuwifie xa wali jaaxi saabui ra.

²⁰ Wo a kolon a n mu wo munafan se yo noxun wo ma. N bara kawandi ti wo be kene ma nun wo xa banxie kui.

²¹ N nu a falama ne Yuwifie nun Girekikae be e xa togondiya Ala ma, e xa danxaniya won Marigi Isa, Ala xa Mixi Sugandixi ma.»

²² «Yakosi Ala Xaxili Seniyenxi wama ne n xa siga Darisalamu, kono n mu a kolon naxan sigama n sotode naa.

²³ Taa birin kui Ala Xaxili Seniyenxi bara n nakolon a geeli nun toore fama ne n lide naa.

²⁴ Kono n nii tide yo mu na n be. N xa n ma xeerraya rakamali, n Marigi Isa naxan taxuxi n na. N xa findi Ala xa hinne seedejoxoya ba ra, naxan findixi xibaaru fanyi ra.»

²⁵ «Yakosi n a kolon wo mu n yatagi toma sonon, wo tan naxee birin wo tuli matixi n ma kawandi ra, Ala xa mangeya niini xa fe ra.

²⁶ Na na a ra, n a falama wo be to, wo xa kote yo mu na n xun,

²⁷ barima n bara Ala sago birin masen wo be, n mu sese noxun wo ma.

²⁸ Awa, wo xa meeni wo yete ma a nun danxaniyatoe birin, Ala Xaxili Seniyenxi wo findixi naxee xa xunmati ra, alako wo xa meeni Marigi xa danxaniyatoe nama ma, a naxan sotoxi a yete wuli ra. Wo xa e kanta alo xurusee demadonyi goore kantama ki naxe.

²⁹ N na kolon, n na siga, mixi jaaxie fama ne sode wo tagi, alo wula baree soma goore ya ma ki naxe.

³⁰ Mixi ndee soma wo tagi, e xa xaranyi jaaxi ti alako e xa Isa foxirabiree bendun e ma.

³¹ Wo xa wo meeni. Wo xa ratu yi je saxanyi bun ma n mu wo kawandife iti koe nun yanyi. N na birin nabaxi yaye nan kui.»

³² «Awa yakosi, n wo taxuma Ala ra nun a xa hinne masenyi ra, naxan noma senbe nun ke fanyi fide seniyentoe birin ma.

³³ N mu nu wama wo xa kobiri xa xon, xa na mu a ra wo xa xeema, wo xa sosee.

³⁴ Wo yete yati a kolon a n wali yi belexee nan na alako n xa balo n nun n jerebooree.

³⁵ N bara a masen wo be mooli birin na, a won lan ne won xa wali alako won xa setaree mali. Wo xa ratu Marigi Isa xa

wöyənyi ma, a naxə, «Nellexinyi na ki nan kui, dangife a sötöfe ra.»»

³⁶ A to ge wöyənde, a naxa a xinbi sin, e birin naxa Ala maxandi.

³⁷ E birin naxa so wafe. E naxa findigilin Polu konyi ma, e a masunbu.

³⁸ E sunnun ne barima a bara a fala e mu nöma a tote sönön. E naxa a mati han kunkui de ra.

21

Pölu sigafe Darisalamu

¹ Muxu to fatan, muxu naxa siga kerən na Kosi kunkui kui. Na kuye iba, muxu naxa siga Rodi. Muxu to keli Rodi, muxu naxa siga Patara.

² Muxu to kunkui to naa, naxan nu baa igirife sigafe Fenisiya biri ra, muxu naxa baki na kui.

³ Muxu to bara Sipiri suri to, muxu naxa dangi na ra koola ma, sigafe Siriya biri ra. Muxu naxa ti Tire alako kote xa ragoro.

⁴ Muxu naxa Isa foxirabiree ndee li nää. Muxu naxa xi solofera radangi e xönyi. Ala Xaxili Seniyenxi naxa goro Isa foxirabiree ma, e xa a fala Pölu be a naxa te Darisalamu.

⁵ Kono xi solofera kamali loxəe, muxu naxa kira tongo sigafe ra. E birin naxa muxu mati, a nun e xa ginee nun e xa die ra, han taa fari ma. Muxu naxa muxu xinbi sin baa dər Ala maxandife ra.

⁶ Nungui to jöñ, muxu naxa baki kunkui kui. Booree tan naxa gibilem e xönyi.

⁷ Muxu naxa keli Tire sigafe ra Pitolomayi. Muxu naxa ngaxakerenyie xəebü mənni, muxu naxa feşen naa.

⁸ Na kuye iba, muxu naxa siga Sesare, Filipu xibaaru fanyi kawandila xönyi, naxan nu na mixi sugandixi solofera ya ma.

⁹ A xa di gine naani nu na naxee mu nu dəxə xəmə taa. E nu namijonme wali rabama.

¹⁰ Muxu to bara xi wuyaxi raba naa, Ala xa namijonme naxan xili Agabu, naxa fa muxu xönyi kelife Yudaya.

¹¹ A naxa Pölu xa beleti tongo, a naxa a yetə kan sanyiə nun a belexee xiri. A naxa a fala, «Ala Xaxili Seniyenxi yi nan masenxi. Xəmə naxan gbe yi beleti ra, Yuwifie a xırıma yi mööli nan na Darisalamu, e a so mixie yi ra naxee findi si gbetee ra.»

¹² Muxu to na me, muxu nun naakae naxa Pölu maxandi a naxa te Darisalamu.

¹³ A naxa muxu yaabi, «Munfe ra wo wama n böñe mapaaufə wo yaye ra? N bara tin e xa n xiri Darisalamu, e xa n faxa, Marigi Isa xili xa fe ra.»

¹⁴ A to mu tin muxu xui suxude, muxu mu tin a karaxande. Muxu naxa a fala, «Marigi sago xa raba.»»

¹⁵ Na loxəe to dangi, muxu naxa muxu yailan, muxu naxa te Darisalamu.

¹⁶ Isa foxirabiree ndee Sesarekæ naxa muxu mati. E naxa muxu xanin Menason Sipirika xönyi, naxan findixi Isa foxirabiree ra a rakuya. A naxa muxu yigiya.

Pölu Yaki xəebufe

¹⁷ Muxu to so Darisalamu, Isa foxirabiree naxa muxu rasene nellexinyi ra.

¹⁸ Na kuye iba, muxu nun Pölu naxa siga Yaki xönyi. Danxaniyatəe jama kuntigi birin naxa e malan naa.

¹⁹ A to ge e xəebude, Pölu naxa a xa wali dəntegə sa Ala naxan nabaxi si gbetee tagi a saabui ra.

²⁰ E to na me, e naxa Ala matoxə. E naxə, «Muxu ngaxakerenyi, i bara a to Yuwifi wulu wuyaxi bara danxaniya, kono e man e tunnabəxixi birafe Annabi Munsa xa seriye foxo ra.

²¹ Mixi ndee bara a fala e be a i Yuwifie xaranma, naxee na si gbetee ya ma, a e xa gibilem Annabi Munsa xa seriye foxo ra, a e naxa e xa die sunna, a e naxa bira Yuwifie xa naamuyie foxo ra.»

²² «Won na ma di? Siike yo mu na, jama a kolonma ne a i bara fa.

²³ Na na a ra, muxu naxan falama i be i xa a raba. Mixi naani na muxu ya ma, naxee bara laayidi tongo Ala be.

²⁴ I xa kafu e ma, wo birin xa wo yetə raseniyen, i man xa e sare fi, e xa e xunyi bi. Na na a ra birin a kolonma a mixie naxan falaxi i xun ma, wule na a ra. E xa a kolon i fan biraxi Annabi Munsa xa seriye nan foxo ra.

²⁵ Muxu naxa nate tongo, muxu man fa na sebe. Danxaniyatəe naxee keli si gbetee ma, e naxa sube don naxan baxi serexə ra kuyee be, nun sube yufaxie. E naxa wuli fan min. E man naxa yene fan naba.»

²⁶ Awa na kuye iba, Pölu naxa na mixie tongo, e naxa e yetə raseniyen. Na xanbi a naxa so hörəməbanxi kui, a xa a masen, maraseniyenyi rakamalima loxəe naxan ma, a nun serexə naxan bama kankan be.

Pölu safe geeli kui

²⁷ Na xi solofera rapönyi, Yuwifie Asikae to Pölu to hörəməbanxi kui, e naxa jama birin ya iso, e man naxa Pölu susu.

²⁸ E nu sönxəe rate, «Isirayilakae, wo muxu mal! Na xəmə nan yi ki naxan kawandi naaxi rabama yire birin mixi birin be, Yuwifie, nun Annabi Munsa xa seriye, nun yi hörəməbanxi xa fe ra. A man bara Girekikae raso hörəməbanxi

kui. Na bara yi yire səniyenxi findi yire səniyentare ra.»

²⁹ E na fala ne barima e nu bara Pölu nun Tirofimo Efeseke to e boore fôxø ra taa kui. E naxa a majoxun a Pölu a raso ne hörömöbanxi kui.

³⁰ Taa kui birin ya naxa iso. Mixie naxa fa e gi ra keli yire birin. E naxa Pölu suxu, e naxa mini a bubu ra tandé ma. E naxa naadæe ragali keren na.

³¹ E nu wama Pölu faxafe ne. Söori mange naxa a kolon Darisalamu birin ya isoxi.

³² Soori mange naxa söorie nun e xa xunmatie tongo, e siga Pölu fôxø ra keren na. Nama to söorie to, e naxa ba Pölu bonbofe.

³³ Awa, söori mange naxa yaamari fi e xa a xiri yçlonxonyi firin na. A naxa maxorinyi ti fa nde a ra, nun a munfe rabaxi.

³⁴ Nama seeti nde sönxoma e gbe ki, booree fan sönxoma e gbe ki. A to mu no fe fiixë sotode e ra sönxœxa fe ra, a naxa a fala e xa Pölu xanin söori banxi kui.

³⁵ Pölu to ti banxi de ra, söorie naxa a tongo jama xa jaaxui ma,

³⁶ barima mixi gali nan nu biraxi e fôxø ra, e nu fa a fala e xui itexi ra, «A xa faxa!»

Pölu a yete xun mafalafe

³⁷ E wama a rasofe söori banxi kui temui naxæ, Pölu naxa söori mange maxorin, «I nöma n sago sade n xa fe nde fala i be?» Söori mange naxa a yaabi, «I Gireki xui mema?

³⁸ I tan xa mu na Misiraka ra, naxan mixie ya iso yi dönxœra, a naxa suute wulu naani xanin wula kui?»

³⁹ Pölu naxa a yaabi, «Yuwifi nan n na, Tariseka. Na taa xungbe a munafanyi gbo Silisi böxi ma. N sago sa n xa wøyen yi gali be.»

⁴⁰ Soori mange to a sago sa, Pölu tixi banxi tede de ra, a naxa mixie masabari a belexe ra. Kuye naxa bolon yen! Pölu naxa wøyen Eburu xui.

22

¹ «N ngaxakerenyie, n babae, wo xa wo tuli mati n na, n xa n yete kan xun mafala.»

² E to a me a Eburu xui falama, e naxa dundu dangi singe ra. Pölu naxa a fala,

³ «Yuwifi nan n na, n barixi Tarise ne, Silisi böxi ma, kono n moxi be ne. Gamaliyeli naxa n xaran alako n xa bira won babae xa seriye fôxø ra. Ala xa fe nu n böge luxuma ala a wo fan luxuma ki naxæ to.»

⁴ N mixie töoro ne han n naxa e faxa, naxee nu biraxi Isa xa kira fôxø ra. N naxa

ginæe nun xemæe suxu, n naxa e sa geeli kui.

⁵ Serexedube kuntigi nun diine forie birin na n seedee ra. E naxa kædie so n yi ra katarabi e ngaxakerenyie ma Damasi alako n na danxaniyatœe to, n xa e xiri, n xa fa e ra Darisalamu, n xa e jaxankata.»

⁶ «N to makore Damasi ra yanyi tagi, yanbe xungbe naxa goro n ma kelife koore ma.»

⁷ N naxa bira böxi. N naxa xui me naxan nu a falama n be, «Sölu, Sölu, munfe ra i n jaxankatama?»

⁸ N naxa a yaabi, «Nde i ra, Marigi?» A naxa n yaabi, «Isa Nasaretika nan n na, i naxan jaxankatafe.»

⁹ Naxee nu na n fôxø ra, e naxa yanbe to, kono naxan nu woyenfe, e mu na tan xui me. Awa, n naxa a fala,

¹⁰ «N xa munse raba, Marigi?» Marigi naxa a fala n be, «Keli, i siga Damasi. Menyi a fama falade i be i lan i xa naxan naba.»

¹¹ N mu nu se toma na yanbe xa naiyalanyi saabui ra. Naxee nu na n fôxø ra, e naxa n belexe rasuxu han Damasi.»

¹² «Awa, xemæ nde naxan xili Ananiyasi, mixi tininxni na a ra Ala xa seriye ki ma, naxan nafanxi Damasi Yuwifie ma,

¹³ A naxa fa n yire. A naxa a fala, «N ngaxakerenyi Sölu, to ti.» N ya naxa rabi keren na, n naxa se birin to.

¹⁴ A naxa a fala, «Won babae Marigi Ala bara i sugandi i xa a sago kolon, i xa Tininxintœ to, nun i xa a wøyenyi me a tan yati de ra,

¹⁵ barima i findima a xa seede nan na mixi birin ya i, i fee naxee toxi nun i naxee mexi.

¹⁶ Yakosi, i munse mamfe? Keli, i xa i xunxa ye xçora, i xa yunubi xa ba i ma, i xa Marigi xili maxandi.»

¹⁷ «N naxa gbilen Darisalamu. N to nu na Ala maxandife hörömöbanxi kui, n naxa laamatunyi to.

¹⁸ Marigi naxa a fala n be, «I xa mini mafuren Darisalamu, barima e mu tinma i xa seedeja ra n ma fe ra.»

¹⁹ N naxa a fala, «Marigi, e yati a kolon a n nu sigama salidee kui danxaniyatœe fende alako n xa e sa geeli, n man xa e bönbö.»

²⁰ E to nu i xa seede Etiyen faxama, n tan yati nu na, n nu jelexinxni na ra. N tan nan man nu booree xa dugie susuxi.»

²¹ Awa, Marigi naxa a fala n be, «Siga, n i xemæ yire makuye si ghetee ma.»

²² E naxa e tuli mati a xa masenyi birin na, han a yi wøyenyi falaxi temui naxæ. E fa gbelegbele, «Wo yi xemæ faxa. A mu lan a xa balo.»

²³ E naxa sənxəe rate, e nu e xa donmae rate e ma, e nu xube ite kuye i.

²⁴ Səori mange naxa a fala a e xa Pəlu raso səori banxi kui, e man xa a bənbə luxusinyi ra alako e xa a kolon jama sonxəma fe naxan ma.

²⁵ E to nu a xirife alako e xa a bənbə, Pəlu naxa səori mixi kəmə xunmati maxorin naxan nu tixi naa, «Səriyə na wo yi ra naxan a masenxi a wo xa Rəmaka bənbə luxusinyi ra hali a mu makiitixi?»

²⁶ Səori kəmə xunmati to na mə, a naxa sa səori mange rakolon. A naxə, «Yi xəmə Rəmaka lasiri na a ra. Won na ma di?»

²⁷ Səori mange naxa fa, a naxa Pəlu maxorin, «A fala n bə xe Rəmaka na i ra?» Pəlu naxa a yaabi, «Iyo xə.»

²⁸ Səori mange man naxa a fala, «N tan naafuli gbegbe nan baxi, n fa findi Rəmaka lasiri ra.» Pəlu naxa a fala a bə, «N tan barixi lasiriya nan kui ne.»

²⁹ Kabi na raba, naxee nu wama a bənbəfe alako a xa wəyən, e birin naxa e magbilen. Səori mange yete naxa gaaxu a kolonfe ra Pəlu Rəmaka na a ra, a naxan xiri yələnxənyi ra.

Yuwifie Pəlu makiitife

³⁰ Na kuye iba, səori mange to wa a kolonfe a fiixe ra Yuwifie Pəlu kalamuxi fe naxan ma, a naxa a fulun. A naxa yaamari fi, sərexedubə kuntigie nun Yuwifi kiitisae birin xa malan. A naxa Pəlu ragoro, a ti e tagi.

23

¹ Pəlu naxa a ya ti Yuwifi kiitisae ra. A naxa a masen, «N ngaxakerenyie, n naxan nabaxi han to, n a rabaxi n bənə fixe nan na Ala ya xəri»

² Sərexedubə kuntigi, Ananiyasi naxa mixie yaamari, naxee nu na a fe ma, e xa a de ragarin.

³ Awa, Pəlu naxa a fala a bə, «Ala nan fama i tan bənbəde. I luxi ne alo banxi naxan fari fixe kono a kui nəxəxi. I bara wa n makiitife kiiti səriyə ra, kono i to yaamari fixi e xa n bənbə, i bara səriyə matandi.»

⁴ Naxee nu na a fe ma, e naxa a fala a bə, «I Ala xa sərexedubə kuntigi nan konbima yi ki!»

⁵ Pəlu naxa a fala, «N ngaxakerenyie, n mu nu a kolon xa sərexedubə kuntigi na a ra, barima a sebəxi, «I naxa wəyən kobi fala jama mangə bə.»»

⁶ Pəlu to a kolon Sadusenie nun Farisenie nu na Yuwifi kiitisae xa malanyi kui, a naxa a fala a xui itexi ra, «N ngaxakerenyie, Fariseni nan n na. N baba fan Fariseni nan nu a ra. To n na kiiti banxi

barima n laxi a ra Ala fama won nakelide faxə ma kiiti ləxə.»

⁷ A to na fala, boore matandi naxa lu Farisenie nun Sadusenie tagi. Nama naxa itaxun.

⁸ Sadusenie tan bə, mixi mu kelima faxə ma. E man mu laxi malekəe nun jinnəe xa fe ra. Kono Farisenie tan la nee birin xa fe ra.

⁹ Sənxəe xungbe naxa mini. Səriyə karaməxə ndee Farisenie tagi e naxa wəyən xərəxəe fala. E naxə, «Muxu mu fefe jaaxi yo rakərəsəxi yi xəmə ma. Təmunde jinnə nde, xa na mu a ra malekə nde, nan wəyənxi a ra.»

¹⁰ Sənxəe to nu sigama gbo ra, səori mange naxa gaaxu e fa Pəlu faxafe. A naxa səori ragoro e xa Pəlu tongo e tagi, e xa a xanin səori banxi kui.

¹¹ Na kəe ra, Marigi naxa mini Pəlu ma. A naxa a fala a bə, «I xa limaniya barima i findima n mə seede nan na Rəmə ałc i a rabaxi Darisalamu ki naxə.»

E lanyi xirife Pəlu faxafe ra

¹² Kuye to iba, Yuwifie naxa lanyi xiri kali ra, e naxa e dəge, e naxa e min sinden, a fo e xa Pəlu faxa.

¹³ Naxee na lanyi xiri, e nu dangi mixi tongo naani ra.

¹⁴ E naxa a masen sərexedubə kuntigie nun forie bə, «Muxu bara muxu kali Ala ra, muxu mu sese donma sinden fo muxu xa Pəlu faxa.

¹⁵ Awa, yakəsi, wo tan nun Yuwifi kiitisae xa mangə mayandi a xa fa a ra alako wo xa a xa fe mato a fanyi ra. Na kui, muxu tan a faxama kira ra.»

¹⁶ Pəlu maagine xa di naxa na yanfe kolon. A naxa siga səori banxi kui, a naxa na birin masen Pəlu bə.

¹⁷ Pəlu naxa səori mixi kəmə xunmati nde xili, a naxə, «Yi səgetala xanin səori mangə xən ma, alako a xa fe nde fala a bə.»

¹⁸ Səori kəmə xunmati naxa səgetala tongo, a naxa a xanin səori mangə xən ma. A naxə, «Pəlu, geelimani nan n xilixi, a naxa n mayandi a n xa fa yi səgetala ra i xən ma, a xa fe nde masen i bə.»

¹⁹ Səori mangə naxa səgetala tongo, e naxa e mamini. Mangə naxə, «I wama munse falafe n bə?»

²⁰ A naxa a yaabi, «Yuwifie bara lan a ma, e xa i maxandi i xa Pəlu xanin Yuwifi kiitisae yire, alako e man xa maxorinyi nde ti a ma.»

²¹ I naxa i tuli mati e ra, barima mixi tongo naani nun nde bara yanfe xiri a xun e ya ma. E bara e kali a e mu sese donma, e mu sese minma a fo e na Pəlu faxa təmui

naxe. Yakosi e bara ge e yailande, e fa i sago nan mamefe.»

²² Soori mange naxa segtala rabolo, a naxa tonyi doxó a ma, fa fala, a fe naxan falaxi a be, a naxa na fala mixi yo be.

E Pölu xeefe Mange Felisi xon

²³ A naxa soori mixi keme xunmati firin xili, a naxa a fala e be, «Wo soori keme firin yailan, soori soe ragie tongo solofera, nun xali woli keme firin. Wo xa e yailan sigafe ra Sesare to koe ra.

²⁴ Wo xa soe nde yailan Pölu be, alako a xa mange Felisi li heeri kui.»

²⁵ Soori mange naxa yi fe sebe bataaxe ra.

²⁶ «N tan Kilodi Lisiya, i tan Mange Felisi mafanxi, n bara i xeebu.

²⁷ Yi xeme Yuwifie nan a suxuxi. E naxa wa a faxafe. N to a kolon a Romaka na a ra, n nun soorie naxa fa, muxu naxa a ba e yi.

²⁸ N to wa a kolonfe e a suxuxi naxan ma, n naxa siga a ra e xa kiitisae yire.

²⁹ N naxa a li e a kalamuxi e xa scriye xa fe nan ma, kono a mu fe kobi yo rabaxi a lanma a xa faxa naxan ma, xa na mu a ra a xa sa geeli kui.

³⁰ N to bara a me a Yuwifie bara gali malan a xili ma, n naxa a rasamba i ma keren na. N a kalamumae rakolonma e yete kan xa sa a kalamu i xon a xa fe ra. Wo salamu.»

³¹ Soorie naxa Pölu tongo alo e yamarixi ki naxe. E naxa a xanin koe ra han Antipatiri.

³² Na kuye iba, soorie naxa gibile soori banxi. Soe ragie naxa Pölu tongo.

³³ E to so Sesare, soe ragie naxa bataaxe nun Pölu so mange yi ra.

³⁴ Mange to ge bataaxe xarande, a naxa Pölu maxorin a keli dënnaxe. A to bara a me a Silijska na a ra, a naxa a fala,

³⁵ «N fama ne i makiitide i töönegelae na fa temui naxe.» A naxa yaamari fi e xa Pölu xanin geeli banxi Herode naxan tixi.

24

Felisi kiiti safe Pölu xa fe ra

¹ Xi suuli dangi xanbi, Ananiyasi, naxan findixi serexedube kuntigi ra, nun forie naxa fa e nun xunmafale nde, naxan xili Teritulo. E naxa Pölu kalamu mange xon ma.

² E to Pölu xili, Teritulo naxa so a töönegefe yi masenyi ra.

«Felisi mange fanyi, yi boxi birin doxoxi bojessa kui i xa fe kolonyi nun i xa xaxili fanyi nan saabui ra.

³ I bara muxu rasewa heeri xungbe ra.

⁴ N mu wama i rabufe, kono n bara i maxandi i xa i tuli mati muxu xa masenyi ra dondoronti.

⁵ Muxu bara a to yi xeme mixi jaaxi na a ra. A Yuwifie tagi isoma naxee na dunija birin. A tan nan na Isa Nasaretika xa jama xunyi ra.

⁶ A man naxa wa horomobanxi maberef. Muxu naxa a susu. Muxu naxa wa a makiitife muxu xa scriye ki ma,

⁷ kono soori mange Lisiya naxa fa, a naxa a ba muxu yi senbe xungbe ra.

⁸ A naxa a kalamulae yaamari e xa fa i xon ma. Xa i fan Pölu maxorin, i fama a kolonde muxu a suxuxi fe naxan ma.»

⁹ Yuwifie naxa tin na masenyi ra, e fan naxa a fala a na na ki ne.

¹⁰ Mange naxa Pölu yaamari a fan xa woyen. Pölu naxa a masen a be, «N a kolon, yi boxi makiitima nan i ra kabi je wuyaxi. Na kui, n nan ma fe xunmafalamene i be lanlanterya kui.

¹¹ Xi fu nun firin mu dangi kabi n naxa siga Darisalamu salide.

¹² E mu nu muxu nun mixi li sonxoe ra horomobanxi kui, xa na mu a ra salide xunxurie kui. N mu sonxoe ratexi taa kui, n mu gali kui isoxi.

¹³ E mu noma sese masende, e n kalamumua naxan ma.

¹⁴ N naxan masenma i be na nan ya. N nan n benbae Marigi Ala nan batuma alo Isa xa kira a masenxi ki naxe, e a falama kira naxan be a wule kira. Naxan sebexi Tawureta Munsa nun namijonime xia Kitaabui kui, n la na birin na.

¹⁵ N laxi Ala xa masenyi ra naxan masenxi a tinxintoee nun tinxintare birin fama ne kelide faxe ma. Yuwifie fan laxi na ra.

¹⁶ N nan a toxi n nan n yete karaxanma alako n xa n ma simaya radangi bope fiixe kui Ala nun mixie tagi.

¹⁷ N mu nu na be je wuyaxi bun ma, kono yakosi n faxi harige nde ra n boosoe be. N fan faxi serexe bade Ala be.

¹⁸ E n lixi na temui ne horomobanxi kui, n seniyenxi, gali mu na n foxy ra, sonxoe yo fan mu keli n saabui ra.

¹⁹ Kono Yuwifi nde naxee keli Asi boxi ma, e mu tin n ma fe ra. E tan xa e yete masen i be, xa fe nde na e be n ma fe ra.

²⁰ Xa na mu a ra naxee na be, e xa a masen i be e n toxi fe jaaxi naxan xun, n to siga Yuwifi kiitisae yire.

²¹ N woyenyi naxan falaxi e tagi na nan ya: «Wo n makiitima ne to barima n laxi a ra Ala fama ne mixi faxaxie rakelide.»»

²² Felisi naxan nu Isa xa kira kolon a fanyi ra, a naxa e xa fe sa sinden. A naxe, «Mange Lisiya na fa, n wo xa fe matoma.»

²³ A naxa soori mixi keme xunmati yamari a xa Pölu kanta, a naxa a töör, a man naxa a xa mixi yo raton fe fanyi rabafe ra a be.

²⁴ Xi ndee to dangi, Felisi nun a xa gine Dirusila, naxan na Yuwifie ra, e naxa fa. Felisi naxa Pölu xili kawandi rabade Isa Ala xa Mixi Sugandixi xa fe ra. Pölu naxa danxaniya xa fe fala e be Isa ma,

²⁵ Kono a xa masenyi to nu binyaxi tinxinyi ma, nun yete xurufe ma, nun Ala xa kiiti naxan fama, Felisi naxa gaaxu. A naxe, «Siga sinden. N na n yete masoto temui naxe, n man i xilima.»

²⁶ A man nu waxi ne Pölu xa kobiri fi a ma. A nu a xilima na nan ma temui birin, e xa sa e bore to.

²⁷ Ne firin to dangi, Felisi masarama naxa fa, Pörusu Fesitu. Felisi to wa a yete mafanfe Yuwifie be, a naxa Pölu lu geeli kui.

25

Fesitu Pölu makiitife

¹ Fesitu naxa xi saxan naba Sesare. Na xanbi, a naxa te Darisalamu.

² Serexedube kuntigi nun Yuwifie kuntigie naxa Pölu kalamu Fesitu be.

³ E naxa Fesitu mayandi a xa fa a ra Darisalamu. E nu wama ne e xa a faxa kira ra.

⁴ Fesitu naxa e yaabi, «Pölu makantaxi Sesare. A gbegbe mu luxi n tan fan xa siga naa.

⁵ Wo xa yarerati ndee xa n mati, wo xa Pölu kalamu naa xa a bara sa fe jaaxi nde raba.»

⁶ Fesitu mu se sa xi solomasaxan fari, xa na mu a ra xi fu Darisalamu, a naxa goro Sesare. Na kuye iba, a naxa dökö a xa kiiti kibanyi ma. A naxa yaamari fi e xa fa Pölu ra.

⁷ A to fa, Yuwifie naxee fa keli Darisalamu, e naxa a rabilin. E naxa töörge gbegbe sa a xun, e mu nu nöma naxan masende nondi ra.

⁸ Pölu naxa so a yete xunmafalafe, a nu a fala, «N mu fe jaaxi yo rabaxi Yuwifie xa seriyə ra, xa na mu horomöbanxi ra, xa na mu a ra Roma mange ra.»

⁹ Fesitu to wa a yete mafanfe Yuwifie xon, a naxa Pölu maxörin, «I wama tefe Darisalamu i xa sa makiiti yi fee ma n ya xɔri?»

¹⁰ Pölu naxa a yaabi, «N lanma n xa makiiti mangasanyi xa kiiti banxi nan kui, n tixi dənnaxe yi ki. N mu fe kobi yo rabaxi Yuwifie ra. I fan na kolon a fanyi ra.

¹¹ Xa n bara fe jaaxi raba a lanma n xa faxa naxan ma, n mu tondima n xa faxa, kono xa e naxan falama wule na a ra, a mu

lan mixi yo xa n so e yi ra. Mange xungbe xa sa n makiiti Röma.»

¹² Fesitu to wøyen a rasimae ra, a naxa a fala Pölu be, «I bara wa sigafe mange xungbe xon. Awa, i sigama ne.»

Pölu masenfe Agiripa nun Berinisi be

¹³ Xi nde to dangi, mange Agiripa nun Berinisi naxa so Sesare Fesitu xəbbude.

¹⁴ E to bara xi wuyaxi radangi naa, Fesitu naxa Pölu xa fe fala mange Agiripa be. A naxe, «Felisi bara geelimani nde lu be.

¹⁵ N nu na Darisalamu temui naxe, serexedube kuntigie nun Yuwifie forie naxa a kalamu, e man naxa wa a xa faxa.

¹⁶ N naxa e yaabi a Römakae xa seriyə mu mixi faxama, fo a xa a gbe fala kalamusae be kiitisa ya xɔri.

¹⁷ Na fe nan e rafaxi be. N fan mu dugundi. Na kuye iba, n naxa dökö n ma kiiti banxi. N naxa yaamari fi e xa fa na xemə ra.

¹⁸ Kalamusae to e dentegə, e mu fe jaaxi yo fala a xun ma, n nu naxee majoxunxi.

¹⁹ E nu xɔroχoma e xa diine nan ma fe ra, a nun Isa xa fe ra. E naxe a bara faxa, kono Pölu naxe a baloxi.

²⁰ Awa, n to mu a kolon a lan n xa naxan naba, n naxa a maxörin xa a wama sigafe Darisalamu, a xa makiiti naa.

²¹ Kono Pölu naxa wa a xa fe xaninfə mange xungbe xon ma. Na temui n naxa yaamari fi e xa a kanta han n a rasambama mange xungbe ma temui naxe.»

²² Agiripa naxa a fala Fesitu be, «N fan wama n tuli matife na xemə ra.» Fesitu naxa a yaabi, «Tina, i a xui memə.»

²³ Awa, na kuye iba, Agiripa nun Berinisi naxa so malan yire e nun taa kuntigie. E nu maxirixi a fanyi ra. Fesitu xa yaamari ma, e naxa fa Pölu ra.

²⁴ Fesitu naxa a fala, «Mange Agiripa nun wo tan naxee birin na be, wo bara yi xemə to Yuwifie naxan birin kalamuxi n xon Darisalamu nun be. E naxe a a xa faxa.

²⁵ N tan be, a mu fe fe rabaxi a lan a xa faxa naxan ma, kono a tan yati bara mayandi ti sigafe ra mange xungbe xonyi Röma. Awa, n fan bara tin na ra.

²⁶ N mu fe xɔri yo sotəxi naxan sebəma mange xungbe ma a xa fe ra. Na na a ra, n a raminixi wo ya i, a gbengbenyi i tan mange Agiripa, alako won na ge a maxörinde n xa a kolon a lanma n xa naxan sebə.

²⁷ N mu nöma geelimani rasambade mange ma, n mu a masen a naxan nabaxi.»

26

Pölu a yete xun mafalafe

¹ Agiripa naxa a fala Pölu be, «I xa i yete xun mafala.» Pölu to a belexe ite, a naxa a yete rafixie yi masenyi ra.

² «Mange Agiripa, to n nelexinx n ma fe rafixife ra Yuwifie n kalamuxi naxan ma.

³ I e xa diine nun e xa seriye kolon ki fanyi ra. Awa yandi, i xa i tuli mati n na.

⁴ Kabi n dimed temui, n nu na Darisalamu n bönsöe ya ma. Yuwifie birin n pere ki kolon

⁵ a rakuya. E man a kolon Fariseni nan nu n na diinela tagi naxee xa fe maxoroxo. E nöma na seedejoxoya bade.

⁶ Yakösi, e n nakiitife barima n laxi Ala xa laayidi ra a naxan tongoxi muxu benbae be,

⁷ muxu bönsöe fu nun firinyi naxan mamefe. E Ala batuma temui birin, koe nun yanyi. N laxi na laayidi nan na. Mange, Yuwifie n kalamuxi na nan ma.

⁸ Wo nöma lade a ra a Ala mixi faxaxie rakelima?»

⁹ «N tan kata ne kira möoli birin na n xa Isa Nasaretika xili kana.

¹⁰ N na nan naba Darisalamu. Serexedube kuntigie naxa tin n xa seniyentöe wuyaxi sa geeli kui. N man naxa tin e xa faxa.

¹¹ N nu sigama salide banxie kui alako n xa e töro, e xa gibilen e xa danxaniya foxo ra. N ma xöne kui, n nu e töro hali taa gbetee kui.»

¹² «Serexedube kuntigie naxa tin n xa siga Damasi na fe ma.

¹³ Mange, yanyi tagi n naxa yanbe to kira xööna ma kelife koore, n tan nun n booree rabilinyi. A yanbe nu dangi soge ra.

¹⁴ Muxu naxa bira böxi ma. N naxa xui nde me naxan nu a falama n be Eburu xui, *«Sölu, Sölu, munfre ra i n paxankatama? Na fe xöroxoma ne i be.»*

¹⁵ N naxa a yaabi, *«Marigi, nde i ra? Marigi naxa n yaabi, «Isänan n na, i naxan paxankatafe.*

¹⁶ Keli, ti i sanyie xun na. N minixi ne i ma alako n xa i findi walike nun seede ra fee ma i naxee toxi nun i fama naxee tote.

¹⁷ N i ratangama ne Yuwifie ma nun si gbetee ma, n i xëxema naxee ma, alako i xa e yae rabi,

¹⁸ e xa mini dimi kui, e xa so naiyalanyi kui. E xa keli Sentane xa noe bun, e xa so Ala xa mangeya niini bun ma. Na kui, e xa yunubi xafarima ne, e man fama ne ke sotode seniyentöe ya ma naxee danxaniyaxi n ma.»

¹⁹ «Na kui, mange Agiripa, n mu tondi na xëxraya ra naxan keli koore ma.

²⁰ N naxa na kawandi ti Damasi, Darisalamu, Yudaya, nun si gbetee tagi. N naxa a masen e be e xa tuubi, e xa

danxaniya Ala ma, nun e xa wali fanyi raba naxan e xa togondiya masenma.»

²¹ «Yuwifie naxa n suxu höromöbanxi kui, e waxi n faxafe na nan ma.

²² Kono, Ala tantu, n baloxi a tan nan saabu ra han to. N naxa na seedejoxoya ba dimee nun forie birin be. N mu fefe gbete falaxi fo namijönmee nun Annabi Munsa nu naxee falama a e fama ne rabade.

²³ E naxa a masen Ala xa Mixi Sugandixi tööröma ne, a singe nan kelima faxamixie ya ma, a nun a Yuwifie nun si gbetee kawandima kisi ra.»

²⁴ A to nu woyenfe a yete rafixefe ra, Fesitu naxa a fala a xui itexi ra, «Pölu, i daxu! I xa fe gbegbe kolonyi bara i findi daxui ra.»

²⁵ Polu naxa a yaabi, «Fesitu mafanxi, daxui mu na n na. N nöndi nun lönni nan masenfe.

²⁶ Mange Agiripa tan yi fee kolon. N yi birin falama a tan nan be, barima a jan a kolon, a a mu raba gundo xa kui.»

²⁷ Polu naxa a fala Agiripa be, «Mange Agiripa, i laxi namijönmee ra? I la e ra, n na kolon.»

²⁸ Agiripa naxa a fala Pölu be, «A gbe mu luxi i xa n fan findi Isayanka ra!»

²⁹ Polu naxa a yaabi, «A fa findi yakösi ra, xa na mu temui gbete, n Marigi maxandima ne alako i tan yo, a nun naxan birin n xui ramefe be to, wo fan xa lu alo n tan, ba yi yolönxönyi ra naxan na n ma.»

³⁰ Mange Agiripa, mange Fesitu, Berinisi, nun naxee birin nu doxköxi e sëeti ma, e naxa keli.

³¹ E to nu sigama, e naxa a fala e bore be, «Yi xëxeme mu fefe rabaxi a lanma a xa faxa naxan ma, xa na mu a ra a lanma a xa sa geeli kui naxan ma.»

³² Agiripa naxa a fala Fesitu be, «Yi xëxeme nu lan a xa bejin, kono a bara maxandi ti Mange Xungbe xa a makiiti.»

27

Pölu sigafe Roma

¹ E to nate tongo muxu xa baki kunkui kui sigafe ra Itali, e naxa Pölu nun geelimani ndee so sööri mixi keme xunmati yi ra naxan xili Yuliyusi, naxan na mange xungbe xa söörie ya ma.

² Muxu nun Arisitaraki, naxan keli Tesaloniki Masedon böxi ma, naxa baki kunkui kui naxan keli Adiramiti. A nu lan a xa dangi Asi sëeti ma.

³ Na kuye iba, muxu naxa kilon Sidon. Yuliyusi, naxan nu a jöoxo saxi Pölu xöön ma a fanyi ra, a naxa a sago sa a xa siga a booree xööni biyyaasi fande fende.

⁴ Muxu to keli naa, muxu naxa dangi Sipiri suri ma, barima foye mu nu tinxi muxu be.

⁵ Muxu to Silisi nun Panfiliya baa igiri, muxu naxa so Mira, Lisi boxi ma.

⁶ Menyi, soori mixi keme xunmati naxa kunkui to naxan keli Alesandire, a sigafe Itali. Muxu naxa baki na kui.

⁷ Xi wuyaxi bun ma kunkui nu tooroma jere. Katala nun kata muxu fa Sinidi li kono foye mu tin muxu xa kilon naa. Na nan a to muxu naxa dangi Kireti suri laabe ra, Salemone seeti ma.

⁸ Naa ijerefe nu xoroxo. Muxu naxa yire nde li, naxan xili Wafu Tofanyi, Laseya fe ma.

⁹ Muxu naxa bu naa. Nere man nu xoroxo barima sunyi temui nu bara dangi.

¹⁰ Na na a ra, Polu naxa a fala, «N biyaasibooree, nbara a kolon won ma jere fama ne xoroxode. Kotee, kunkui, nun mixie fama ne toorode.»

¹¹ Soori keme xunmati naxa a tuli mati kepinu nun kunkui kanyi xa woyenyi ra, a tondi Polu xa marasi ra.

¹² Mixi gbegbe naxa wa Feniki life, barima e nu na wafu dennaxe, menyi mu nu fan jeme radangide ra. Feniki, Kireti suri wafu nan a ra, naxan ya rafindixi sogegerode biri ma. E naxa wa e xa jeme radangi naa.

¹³ Foye di ne naxa mini keli koolla ma. E naxa a majoxun a biyaasi bara fan. E naxa hanga bendun, e kunkui radangi Kireti suri fe ma.

¹⁴ Kono na temui foye xungbe, naxan xili Yurakilon, a naxa fa keli suri ma.

¹⁵ Foye naxa kunkui tutun, han kunkui mu nu nomma matinxinde. Muxu naxa muxu raxara foye yi ra.

¹⁶ Muxu naxa dangi suri lanmadi laabe ra, naxan xili Kiloda. Muxu naxa tooro kunkui lanma masstofo ra.

¹⁷ E to ge a ratede, e naxa luuti maflin kunkui ma. E to nu gaaxuxi doxofe ra Sirite benki ma, e naxa bela ragoro, foye nu fa siga muxu ra.

¹⁸ Foye naxa muxu bonbo a fanyi ra. Na kuye iba, muxu naxa kote nde woli baa ma.

¹⁹ Xi saxan to dangi, muxu yati naxa kunkui isee birin nagoro ye ma.

²⁰ Xi wuyaxi naxa dangi, soge mu na, turbuie mu na, foye senbe nu gboma nan tui. Muxu mu nu laxyi muxu kisife ra sonon.

²¹ Kabi xi wuyaxi muxu mu nu donse donma. Awa Polu naxa ti mixie tagi, a naxa a fala e be, «N booree, xa wo wo tuli mati n na nu, won mu kelima Kireti nu, won mu yi kasare nun losi sotoma nu.

²² Kono yakosi, n wo rasima ne, wo xa limaniya, barima mixi yo mu faxama wo ya ma, kunkui nan gbansan kasarama.

²³ N Marigi Ala, n walima naxan be, a xa maleke nde bara mini n ma yi koe ra.

²⁴ A naxa a fala n be, «Polu, i naxa gaaxu, fo ixa ti ne mange xungbe ya i. Ala bara tin i biyaasiboore birin natangade.»

²⁵ Na na a ra, wo xa limaniya barima n laxyi Ala xa masenyi ra.

²⁶ Won fama suri nde lide.»

²⁷ Koe fu nun naani nde, muxu naxa Adiriyatike baa li. Na koe tagi kunkui rajere naxa sogi a muxu bara makore boxi nde ra.

²⁸ E to ye tilinyi maniyase ragoro, e naxa kanke ya moxojen soto. E to makuya dondoronti, e man naxa a ragoro, e naxa kanke ya fu nun suuli soto.

²⁹ E to gaaxu garinde fanye nde ra, e naxa hanga naani woli kunkui xanbi ra. E naxa gbatu kuye ibafe ra.

³⁰ Kono kunkui rajere nu wama kelife kunkui xun. E naxa kunkui lanma ragoro baa ma alo e na hangae nan nagorofe kunkui ya ra.

³¹ Polu naxa a fala soori mixi keme xunmati nun soorie be, «Xa yi mixie mu lu kunkui kui, wo mu nomma kiside.»

³² Awa, soorie naxa kunkui lanma luuti bolon, e naxa a rabepin a xa siga.

³³ Beenun kuye xa iba, Polu naxa e birin nasi e xa donse don. A naxa a fala e be, «A xi fu nun naani nan to wo mame tife, wo mu tinxi wo dege.

³⁴ N bara wo rasi wo xa donse don, barima na nan fan wo fate be. Mixi yo mu halakima, hali wo xunsexe kerem mu loema.»

³⁵ A to na fala, a naxa taami tongo, a Ala nuwali sa e birin ya xori, a taami igira, a naxa a don folo.

³⁶ Na temui e birin naxa limaniya, e fan naxa so taami donfe.

³⁷ Muxu mixi keme firin mixi tongo solofera a nun senni nan nu na kunkui kui.

³⁸ E to wasa donse ra, e naxa farin woli baa ma alako kunkui xa yelebu.

³⁹ Kuye to iba, e mu a kolon e na demnaxe, kono e naxa boxi nde to. E naxa nate tongo e xa kata kunkui rasigade naa.

⁴⁰ E naxa hangae fulun, e xa sin baa ma. E naxa feya luutie fan bolon. E naxa yare bela rate, e xa e xun sa xare ma.

⁴¹ Kono e naxa benki li, kunkui naxa kankan. Kunkui xunyi to kankan, moronyi naxa a xore kana senbe ra.

⁴² Soorie naxa lan geelimanie faxafe ma, alako e naxa ye masa, e e gi.

⁴³ Kono soorie keme xunmati, naxan nu wama Polu rakisife, a naxa e raton. A naxa yaamari fi e ma a naxee fata ye masade,

e singe xa bagan ye ma alako e xa xare masoto.

⁴⁴ Booree xa gbaku xebenyie ra, xa na mu a ra kunkui xuntunyie ra. E birin naxa xare masoto heeri kui.

28

Polu Malita suri life

¹ Muxu to xare masoto, muxu naxa a kolon a na suri xili Malita.

² Malitakae naxa seewa muxu ra ki fanyi ra. E naxa muxu birin malan te xungbe fe ma, e nu naxan xuruxi, barima tune nu fafe nun xinbeli gbegbe ra.

³ Polu to bolee matongo safe te i, boximase naxa mini na te wuyenyi xa fe ra, a naxa a belexe xin.

⁴ Malitakae to boximase to, a bara a belexe xin a singanxi a ra, e naxa a fala e bore be, «Nondi ra, niba nan yi mixi ra, barima haake mu tinxi a xa balo, hali a to tangazi baa ma.»

⁵ Polu naxa boximase ralisan te, sese mu a to.

⁶ Na mixie nu mame tife ne a xinde xa funtu, xa na mu a ra a xa faxa keren na, kono sese mu a to. E to mame ti, e naxa e xa majoxunyi masara. E naxa a fala ala nde nan a ra.

⁷ Suri kuntigi xungbe, naxan xili Pubiliyu, naxa muxu yigiyi a fanyi ra a xonyi xi saxan bun ma.

⁸ Pubiliyu baba nu saxi, a furaxi, mangafaxe nu na a ma. Polu to a makore a ra, a naxa a belexe sa a ma, a Ala maxandi, a naxa a rayalan.

⁹ Na xanbi, suri furema gbete naxa fa, Polu naxa e fan nayalan.

¹⁰ E naxa muxu binya a fanyi ra. Muxu to keli sigade, e naxa fande fi muxu ma.

Polu Sigafe Roma

¹¹ Muxu to kike saxan nadangi naa, muxu naxa baki kunkui kui, naxan keli Alesandire. A nu bara jeme radangi suri ma. Tonxuma nu a ma naxan findixi kuye masolixi firinyi ra.

¹² Muxu to so kilon Sirakusi, muxu naxa lu naa xi saxan.

¹³ Muxu to keli naa, muxu naxa siga Regiyo baa de ra. Foye to keli yirefanyi ma na kuye iba, muxu naxa xi firin jere raba han Pusoli.

¹⁴ Muxu naxa ngaxakerenyie li naa naxee muxu mayandi xi solofera radangife ra e xonyi. Na temui muxu siga ne han Roma.

¹⁵ Muxu ngaxakerenyi Romakae, naxee muxu xa fe me, e naxa fa muxu ralande, keli Roma han Apiyusi malan yire nun taa naxan xili Banxi Saxanyie. Polu to e to a naxa Ala nuwali sa, a naxa limaniya.

¹⁶ Muxu to so Roma, soori mixi keme xunmati naxa geelimanie so mange yi ra, kono a naxa Polu lu a kerenyi ma, a nun soori keren naxan a kantama.

¹⁷ Xi saxan to dangi, Polu naxa Yuwifi kuntigie xili. E to malan, a naxa yi woyeniyi ti e be, «N ngaxakerenyie, hali n to mu fefe rabaxi won ma mixie ra, nun won benbae xa naamunyie ra, Yuwifie bara n sa geeli kui Darisalamu, na xanbi e man fa n so Romakae yi ra.

¹⁸ E to ge n maxorinde, e nu wama n nabolofe ne, barima e mu sese toxi n faxama naxan ma.

¹⁹ Kono Yuwifie mu tin. Na ma, n naxa mange xungbe xa kiti maxandi, kono n mu wa n bensoe nan kalamufe.

²⁰ Na na a ra, n naxa wa wo tofe alako n xa woyen wo ra, barima Isirayilakae xaxili tixi xeera naxan na, na xa fe nan a toxi e yi yeloxonyi saxi n ma.»

²¹ E naxa a yaabi, «Muxu mu bataaxe yo sotoxi i xa fe ra keli Yudaya. Won ngaxakerenyi yo mu faxi fe jaaxi falade i xa fe ra.

²² Kono, muxu wama a kolonfe ne i naxan majoxunxi, barima muxu a kolon e yi diine xa fe ibaxantinma yire birin.»

²³ Polu naxa loxoe keren so e yi. Mixi wuyaxi to fa a xonyi, Polu naxa Ala xa mangeya seedepoxoya ba. A naxa Isa xa fe masen e be Tawureta Munsa nun namijonmee xa Kitaabui saabui ra keli geeseghe han nummare.

²⁴ Ndee naxa la a ra, kono booree mu danxaniya.

²⁵ E to nu fatanma lantareya kui, Polu naxa yi masenyi sa a fari, «Ala Xaxili Seniyenxi a fala ne wo benbae be nondi ki ma Annabi Esayi saabui ra. A naxe,

²⁶ «Siga yi mixie xon ma, i xa a fala e be: "Wo a mema wo tulie ra, kono wo mu a fahaamuma.

Wo a toma wo yae ra, kono wo mu a igbema."

²⁷ Barima yi mixie sondonyi bara xocoxo. E bara e tulie dese.

E bara e yae raxi, alako e naxa a to e yae ra,

e naxa a me e tulie ra, e naxa a fahaamum e xaxili ra.

Xa na mu a ra e e sondonyi mafindima ne, alako Ala xa e rayalan.»

²⁸ «Awa, wo xa a kolon a Ala xa kisi bara rasamba si gbete ma. E fama e tuli matide a ra.»

²⁹ A to na fala, Yuwifie naxa siga xocoxe kui e booree tagi.

³⁰ Polu naxa lu banxi nde kui je firin, a nu a sare fi. Naxee birin nu fama a tote, a nu e birin nasenema.

³¹ A nu Ala xa mangeya niini xa fe nan
kawandima a nun Marigi Isa xa fe, Ala
xa Mixi Sugandixi. A naxa na birin naba
limaniya ra, mixi yo mu a tooro.

xonyi. Amina.

Ala xa masenyi Annabi P̄olu naxan s̄eb̄e R̄oma danxaniyat̄œ jama ma Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Isa xa fe folo Isirayila bɔxi ne, kono a mu bu na xibaaru fa rayensen yire makuye. Mixi naxee kawandi mexi Isa xa fe ra Darisalamu, e naxa siga yire birin na masenyi ra. Mixi gbegbe naxa danxaniya Isa ma na mixi moolie saabui ra. Annabi P̄olu fan nu biyaasi raminima alako a xa kawandi ti, si birin xa Isa xa fe kolon. A xa wali nu bara sooneya ki fanyi ra, han Isayankae nu toma bɔxi birin ma naxee nu na R̄oma xa mangaya bun ma. A xa biyaasi saxan nde kui, a naxa bataaxe s̄eb̄e Isayankae ma naxee nu na R̄oma mangataa. A nu wama sigafe e x̄ebude, e fan xa a mali a xa kawandi ti yire makuye.

Na bataaxe findixi yi Kitaabui nan na. P̄olu nu wama Ala xa kisi xa masenyi xaranfe R̄omakae ra yi s̄eb̄eli saabui ra. A bara na kisi xa fe tagi raba a fanyi ra, a xa fiixe mixie be naxee nu Yuwifie xa diine kolon, a nun mixi naxee mu gexi a kolonde. Na masenyi foloma yunubi xa fe xaranyi nan ma. Beenun mixi xa kisi kolon, fo a xa a kolon a findixi yunubit̄œ nan na naxan lanma a xa jaxankata yahannama a xa yunubie xa fe ra. Diinela yo, diinetare yo, e birin na yunubi xa noe nan bun ma.

Na nan a toxi, P̄olu a masenma won be a a lanma won xa won xaxili ti Ala ra alako won xa kisi s̄oto. Mixi mu nōma a yete rakaside a xa yunubie ma. A hayi na Marakisima ma naxan nōma na rabade a be. Yi Kitaabui na tagi rabama a fanyi ra. A naxee a Isa xa s̄erex̄e nan gbansan nōma findide adamatidie xunsare ra, e xa yunubie xa xafari. A lanma mixie xa na fe kolon, e xa la a ra.

Na dangi xanbi, P̄olu masenyi gbete tima naxan danxaniyat̄œ jere ki tagi rabama. Mixi na danxaniya Isa ma, Alatala a Xaxili Seniyenxi ragoroma ne a boje ma, a fa bira Alatala waxonfe foxo ra. Na kanyi gbilenma ne fe jaaxi foxo ra, a ti kira fanyi x̄on, a findi misaali ra birin be. Ala na folo Isirayila bɔnsœ ne, kono a wama si birin fan xa so a xa niini bun ma.

Ala xa won mali yi Kitaabui saabui ra alako won fan xa yigiyade s̄oto Alatala

Ala xa masenyi Annabi P̄olu naxan s̄eb̄e R̄oma danxaniyat̄œ jama ma

P̄olu, Isa xa Xibaaru Fanyi kawandila

¹ N tan P̄olu nan yi ki, Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa konyi di. Ala bara n xili n xa findi a xa x̄eera ra, a n sugandi n xa a xa xibaaru fanyi rayensen ye.

² Temui dangixi, Ala nu bara a xa yi xibaaru fanyi laayidi a xa namijonmee xui ra Kitaabui seniyenxi kui.

³ Yi xibaaru fanyi findixi a xa Di nan xa fe ra, naxan bari Dawuda bɔnsœ kui a adama ki ma.

⁴ Xaxili Seniyenxi fan bara a masen senbe ra a Ala xa Di na a ra. A na masen a xa marakeli nan saabui ra faxe ma. Won Marigi nan na Isa ra, Ala xa Mixi Sugandixi.

⁵ A tan nan saabui a niyaxi Ala hinnexi muxu ra muxu xa findi x̄erae ra a xili xa fe ra, alako si birin xa danxaniya a ma, e xa bira a foxo ra.

⁶ Wo fan na na ya ma, Ala xa Mixi Sugandixi Isa wo tan naxee xilixi.

⁷ N yi s̄eb̄efo wo tan R̄omakae nan ma Ala naxee xanuxi, a naxee xilixi wo xa findi a xa seniyent̄œ ra. Won Baba Ala nun a xa Mixi Sugandixi Marigi Isa xa hinne nun bɔnresa fi wo ma.

⁸ A fole ra, n nan n Marigi Ala tantuma ne wo birin xa fe ra a xa Mixi Sugandixi Isa saabui ra, barima wo xa danxaniya xili bara din dunija birin na.

⁹ N Marigi Ala, n naxan batuma n nii birin na n to a xa Di xa xibaaru fanyi rayensenma, a tan a kolon a n na nōndi nan falafe wo be. A tan nan n seede ra, fa a fala, n a maxandima wo be temui birin.

¹⁰ N man Ala maxandima, xa a sago na a ra, a xa a niya n xa no sigade wo x̄onyi fa.

¹¹ Barima wo to x̄oli na n ma ki fanyi, alako n xa no wo senbe sode Ala xa ki ndee ra.

¹² A x̄oli n ma won xa won bore ralimaniya won ma danxaniya saabui ra, won birin xa senbe s̄oto won bore ra.

¹³ N ngakakerenyie, n wama wo xa a kolon a sanmaya wuyaxi nan yi ki n bara nate tongo n xa siga wo x̄onyi n xa sa n ma wali tide nde to wo tagi alo n a toxi ki naxee jamane gbetee tagi, kono han to a mu sooneya n be.

¹⁴ Fo n xa woyen mixi birin be, taa idoxœe nun daaxa idoxœe, xaran mixie nun xarantaree.

¹⁵ Na na a ra a xōli n ma ki fanyi n xā
xibaaru fanyi kawandi wo tan Romakae
fan be.

¹⁶ N mu yaagima Marigi xa xibaaru fanyi
masende mixi yo bē, barima a tan nan
saabui a niyama Ala danxaniyatoe birin
nakisima. Yi kisi fixi Yuwifie nan singe ma,
a fa fi si gbete fan ma.

¹⁷ Yi xibaaru fanyi bara a makenen a
tinxinxi naxan kelima Ala ma a sotoma
danxaniya nan tun saabui ra, alo a sebexi
Kitaabui kui ki naxe:

«Mixi tinxinxi kisima danxaniya nan
saabui ra.»

Adamadie tondife Ala xa nōndi ra

¹⁸ Ala xa xōne goroma keli koore tinx-
intaree nun kaafirie xili ma. Yi mixie
nōndi noxunma e xa tinxitareya saabui
ra.

¹⁹ Anun mixi nōma naxan kolonde Ala
xa fe kui, a fiihexi e bē foēn, barima Ala
bara a makenen e bē.

²⁰ Kabi dunija daa temui, Ala naxan mu
toma, a naxa a yetē masen. Adamadi birin
nōma a kolonde a Ala na na yati, naxan
senbe mu danma, barima yi bara makenen
e bē a fiixe ra a xa wali foxi saabui ra.
Na kui, tinxitareya mu nōma sese falade
naxan kiiti fanma e bē,

²¹ barima hali e to Ala kolonxi, e bara
tondi a tantude, e tondi a binyade a xa
mangeya kui. E xaxili bara bira fe fufafu
foxo ra, e bojē bare lu dimi kui.

²² E yetē matōxōma e xa xaxilimaya ra,
kono e bara findi daxue ra.

²³ E bara tondi Ala batude naxan na
na abadan, e kuye masolixie batu naxee
misaalixi adamadi ra naxan faxama, a nun
naxee misaalixi xoni, sube, nun bubuse ra.

²⁴ Na nan a niya Ala naxa e rabolo e xa
yunubi fee kui, e bojē kēnēnyi ma. Na kui,
e naxa fe mayaagixie raba e bore ra.

²⁵ E naxa Ala xa nōndi masara wule ra,
e man fa daali batu, beenun e xa Daali
Mangē nan batu, a tan naxan lan a xa batu
abadan. Amina.

²⁶ Na na a ra Ala naxa e rabolo e xa bira
e waxōnfe mayaagixie foxy ra. E xa gineē
naxa e nun xemē xa kafujōxōya masara
gine firin xa kafujōxōya ra.

²⁷ Xemē fan naxa mēe gineē xa
kafujōxōya ra, e fa bira e boore xemēe
kafujōxōya foxy ra. E naxa fe mayaagixie
raba e bore ra, e e xa wali kobi sare soto
naxan daxa.

²⁸ E to tondi Ala kolonde Ala ra, a naxa e
rabolo e yetē kan xaxili kobia yi, e nu fee
raba naxee mu radaxa.

²⁹ E bojē rafexi tinxitareya mōoli
birin na: wali kobi rabafe, wasatareya,
jaaxuja. Milanteya, mixi faxafe, mixi tagi

isofe, mixi mayendenfe, nun ya ixareya
mu jōnma e tagi.

³⁰ Naafixie, mixi mafalēe, Ala yaxuie,
konbitie, yetē igboee nun dē igboee nan e
ra. E fe kobie xabuma naxee singe mu nu
kolon, e pan mu e barimixie danxumma.

³¹ Xaxilitare, dugutege yanfe,
kinikinitare, nun hinntare nan na e ra.

³² Ala xa seriye a masenxi nē, a naxee
na fee rabama, faxe nan daxaxi e bē. Hali
e to na kolon, e na fe haramuxie nan yati
rabama, e man mixi ralimaniyama naxee
fan na fe mōoli rabama.

2

Ala xa kiiti

¹ Na kui, xa i mixi yuge makiitima, dijē
yo mu na i bē, i findi mixi yo ra. I ne
i boore yuge makiitima, i na i yetē nan
safe geeli, barima i tan naxan mixi yuge
makiitima, wo birin wali kobi keren nan
xun ma.

² Won birin a kolon a Ala xa kiiti tinxin
a na yi mixi mōolie xa wali kobie sare fi.

³ I tan naxan mixi yuge makiitima, a
man fa li wo birin na wali kobi keren nan
xun ma, i pōxō a ma a i fama tangade Ala
xa kiiti ma?

⁴ Ka i yoxi ne Ala ma ba, a xa fanyi nun
a xa dijē nun a xa bojē bēxi to gboxi? I
mu a kolon a Ala a xa fanyi nan masenma
i bē alako i xa tuubi?

⁵ Kono i to i tuli xōrōxōxi, i tondi tuubide,
i na Ala xa xōne nan nagbofe i yetē xili
ma kiiti sa loxōe, Ala xa kiiti tinxinxi
makenenma temui naxe.

⁶ Ala kankan xa wali sare fima ne.

⁷ Naxee e tunnabexi wali fanyi rabafe
ma, e xunnakeli, yigi, nun kisi fen Ala ra,
Ala kisi fima ne e ma.

⁸ Kono naxee e yetē kēnenfe tun nabama,
e tondi nōndi nun tinxinxi ra, e bira fe kobi
foxy ra, Ala xa xōne nun gbaloe nan tun
nagataxi e bē.

⁹ Naxankate nun bōrekane nan luma
adamadi birin bē naxee fe kobi rabama, a
folo Yuwifie ma, a sa dōxō si gbete ra.

¹⁰ Kono xunnakeli, binye, nun bōresia
luma mixi birin bē naxee fe fanyi rabama,
a folo Yuwifie ma, a sa dōxō si gbete ra,

¹¹ barima Ala tan mu mixi yo rafisa a
boore bē.

¹² Yunubitōee naxee birin mu Ala xa
seriye kolon Annabi Munsa naxan fixi, e
bōnōma ne, kono e mu makiitima na seriye
ra. Yunubitōee naxee seriye kolon Annabi
Munsa naxan fixi, e tan nan makiitima na
seriye ra.

¹³ Naxee e tuli matima Ala xa seriye ra,
nee xa mu findixi tinxitōee ra Ala ya i.

Naxee Ala xa seriye rabatuma, nee nan findima tinxitoe ra.

¹⁴ Annabi Munsa mu Ala xa seriye so si gbetee yi, naxee mu findi Yuwifie ra. Kono e na Ala xa seriye rabatu temui naxe e yete panige ma, e bara a kolon a lanma e xa naxan naba, hali e to mu Ala xa seriye soto.

¹⁵ E bara a masen a Ala xa seriye sebexi e boje ma. Won a kolon a nondi na a ra barima e xaxili e rasima, «Yi panige mu fan,» xa na mu, «Yi panige nan fan.»

¹⁶ A rabama na ki ne, Ala ne kiti sama loxo naxe a xa Mixi Sugandixi Isa saabui ra, a mixie gundo birin makiiti. N xibaaru fanyi naxan kawandima, a na nan masenxi.

Yuwifie nun Munsa xa seriye

¹⁷ Kono i tan naxe a Yuwifie nan na i ra. I xaxili tixi Munsa xa Seriye nan na. I a majoxunxi a i kisima na nan saabui ra. I to bara Ala kolon, na na a ra i i yete igboma.

¹⁸ I Ala sago kolon. I fata fe fanyi sugandide barima i Ala xa seriye xaranxi.

¹⁹ I laxy a ra a i tan nan findixi donxuie raperema ra, a i tan nan findixi te radexre ra mixie be naxee na dimi kui.

²⁰ I laxy a ra a i tan nan findixi xaxilitaree rasima nun dimee karamoxoe ra, barima lonni nun nondi birin na i yi ra i to diine seriye kolonxi.

²¹ I tan naxan boore xaranma, i mu i yete xaranma! I tan naxan mixie tuli ibama munpe tife ra, i munpe tima!

²² I tan naxan a falama a mixie naxa yene raba, i yene rabama! I tan naxan yele na kuye batufe ra, i kuye batude see munjama!

²³ I tan naxan i yete igboma i to Ala xa seriye kolonxi, i na Ala yelebufe ne na ki, i na a xa seriye matandife!

²⁴ Na na a ra, a sebexi Kitaabui kui, «Si gbetee Ala bexuma wo tan Isirayilakae xa fe ra.»

²⁵ Sunne tide na na ne xa i sa Ala xa seriye rabatuxi. Kono xa i sa a xa seriye matandima, i xa sunne bara findi i be sunnatareya ra.

²⁶ Na kui, xa a sa li sunnatare sa jere Ala xa seriye ma, a a rabatu, a xa sunnatareya mu findima a be sunne xa ra?

²⁷ Naxee mu sunnaxi e fate bende ma, kono e Ala xa seriye rabatuxi, nee wali ki nan fama i makiiti. Mixi sunnaxi nan i ra, Ala xa seriye sebexi na i yi, kono i Ala xa seriye matandima.

²⁸ I naxan masenma kene ma mixie ya i, na xa mu i findixi Yuwifie ra. Tonxuma naxan toma i fate ma, na xa mu a masenxi a i sunnaxi yati.

²⁹ Mixi findife Yuwifie ra, na kolonma boje nan ma. Sunne yete yete fan, sunne na a ra naxan sotoma boje ma, Xaxili Seniyenxi saabui ra. A mu kelima diine seriye sebexi xa ma. Sunne na mixi naxan boje ma, a xa matoxoe mu kelima mixi xa ma, a kelima Ala nan ma.

3

¹ Tide mundun fa na findife Yuwifie ra? Sunne tide na na yire?

² Iyo, yi fee tide gbo ki fanyi. A fole ra, Ala a xa masenyi taxu Yuwifie nan na.

³ Kono xa a sa li go, ndee na e ya ma e kobe rasoxi Ala ra, na nomma a niyade Ala fan xa a kobe raso e ra?

⁴ Astofulahi. Adamadi birin findixi wule fale nan na, kono a xa kolon a Ala nondi kanyi mu nomma wule falade. A sebexi Kitaabui kui:

«Na kui, i xa woyenzi findima nondi nan na.

Kiti luma i tan nan be temui birin.»

⁵ Kono xa won ma tinxitareya fa a masenma ne mixie be a Ala tinxin, won fa na ma di? Ala na xono won ma, won xa a fala a mu tinxin? (N woyenfe ne alo mixie woyenma ki naxe.)

⁶ Astofulahi! Xa Ala mu tinxin, a dunija makiitima di?

⁷ Nde nomma a falade, «Xa n ma wule Ala xa nondi makenenma dunija be alako Ala xa tantui soto, munfe ra a fa n findima yunubite ra?»

⁸ Won jan xa a fala, «Won xa fe naaxi raba alako a xa sa findi fe fanyi ra.» Muxu xili kanee na nan falama muxu xun ma, a muxu xa masenyi nan na ki. Kono Ala na e makiiti, e fan e sare sotoma ne.

Adamadie xa tinxitareya

⁹ Won munse falama fa? Won xa a fala a won tan Yuwifie tinxin dangi si gbetee ra? Ade, na mu a ra feo, barima alo won jan bara a to, Yuwifie ba, si gbetee ba, birin na yunubi nan xa noe bun ma.

¹⁰ A sebexi:

«Mixi yo mu tinxin,
halii mixi kerem.

¹¹ Fe kolonyi yo mu na,
mixi yo mu Ala fenfe.

¹² Birin bara kira fanyi begin,
e birin xun bara rakana.

Mixi yo mu na naxan fe fanyi rabama,
halii mixi kerem, a mu na.

¹³ E de findixi gaburi de ibixi nan na,
e nenyi findixi mixi mayenden se nan na.

Boximase xone nan minima e de kiri ra,

¹⁴ danke nun woyen xone nan e de rafexi.

¹⁵ E sanyi xulun wuli raminife ra,

4

¹⁶ e dangi dède, e kanari nun nimise
nan luma e xanbi ra.

¹⁷ E mu boñesa kira kolon,

¹⁸ e mu Ala yaragaaxui kolon.»

¹⁹ Won a kolon Ala xa seriye naxan birin
masenxi, a a masenxi mixie nan be naxee
na a xa seriye noe bun ma, alako de birin
xa balan, seriye xa birin suxu Ala ya i.

²⁰ Na kui, adamadi yo mu findima
tinxintoe ra Ala ya i seriye rabatufe
saabui ra, barima seriye tan yunubi nan
tun makenenma, adamadi xa a kolon a
yunubitoe na a ra.

Tinxinyi naxan kelima Ala ma,

naxan sotoma danxaniya saabui ra

²¹ Kono yakosi, tinxinyi bara makenen
naxan mu kelima seriye rabatufe ma. A
kelima Ala yete nan ma, alo a sebexi seriye
nun namijonmee xa Kitaabuui kui ki naxe.

²² Yi tinxinyi naxan kelima Ala ma a
sotoma danxaniya nan saabui ra, birin
a soto naxee danxaniyaxi Ala xa Mixi
Sugandixi Isa ma. Ala mu mixi yo rafisaxi
a boore be,

²³ barima birin findixi yunubitoe nan na,
birin bara gan Ala xa nofe ra,

²⁴ birin tinxinyi sotoma Ala xa hinne nan
tun saabui ra. Ala adama kima yi tinxinyi
ra won xunsarama Isa nan saabui ra, a xa
Mixi Sugandixi.

²⁵ Ala a tan nan findi serexre ra, a wuli
raminixi ne alako naxee na danxaniya a
ma, e xa yunubie xa xafari. Yi a masenxi
ne a Ala tinxin, barima a xa dije kui, a
nu bara adamadie xa yunubie lu na e mu
makiiti, e naxee rabaxi waxati dangixi.

²⁶ Kono yi waxati Ala bara a xa tinxinyi
masen alako birin xa a kolon a a tinxin, e
man xa a kolon a a tan nan tinxinyi fima
mixi ma naxan danxaniyaxi Isa ma.

²⁷ Na kui, mixi fa a yete igboma munse
xa fe ra? Fefe! Munfe ra? Mixi nom a yete
matoxode a to diine seriye rabatuxi? Ade,
barima tinxinyi sotoma danxaniya nan tun
saabui ra.

²⁸ Won a kolon a danxaniya nan mixi
matinxinma Ala ya i, seriye xa kewalie xa
mu a ra.

²⁹ Ka Ala findixi Yuwifie gbansan nan
Marigi Ala ra? Si gbetee fan Marigi Ala xa
mu a ra? Iyo, si gbetee fan Marigi Ala nan
yati a ra,

³⁰ barima Ala kerem peti na a ra. A
tan nan mixi sunnaxie matinxinma a ya
i danxaniya saabui ra, a man tinxinyi fima
sunnataree fan ma na danxaniya kerenyi
nan saabui ra.

³¹ Won fa na ma di? Won xa a fala a Ala
xa seriye tide mu na won to danxaniyaxi
Isa ma? Astofulahi! Won jan bara Ala xa
seriye tide ramini.

*Iburahima findife tinxintoe ra Ala ya i
danxaniya saabui ra*

¹ Won xa misaali tongo Iburahima ma,
won tan Yuwifie benba. A munse kolon yi
xa fe ra?

² Xa a sa li nu Iburahima findi tinxintoe
ra a xa wali nan saabui ra, a nu nom a
yetematoxode, kono Ala tan ya i mu a ra.

³ Kitaabui munse falaxi na xa fe ra?
«Iburahima naxa danxaniya Ala ma, Ala
naxa na findi tinxinyi ra a be.»

⁴ Walike na a sare soto, na mu findima a
be ki xa ra, barima a xa wali sare na a ra
a lanma a xa naxan soto.

⁵ Kono mixi naxan xaxili mu tixi a xa
wali ra, naxan danxaniyaxi Marigi ma
naxan mixi kobi findima tinxintoe ra,
Ala na kanyi xa danxaniya findima a be
tinxinyi nan na.

⁶ Dawuda fan a masen ne a heeri na mixi
be Ala bara naxan findi tinxintoe ra a ya i,
bafe a xa walie ra:

⁷ «Heeri na mixie be,

Ala bara dije naxee xa wali kobie ma,
naxee xa yunubie bara xafari.

⁸ Heeri na mixi be,

Ala mu naxan xa yunubi rabaxi
maxorinma.»

⁹ Na kui, yi heeri naxan ma fe falaxi, mixi
sunnaxie gbansan nan a sotoma, ka mixi
sunnataree fan nom a sotode? Won jan
bara a fala a Iburahima to danxaniya Ala
ma, Ala a xa danxaniya nan findi tinxinyi
ra a be.

¹⁰ Na rabaxi a be mun temui? A to nu
sunnaxi ba, ka a to mu nu sunnaxi? Ala
na rabaxi a be temui naxe, Iburahima mu
nu sunnaxi.

¹¹ Na xanbi, a naxa sunna alako a xa
findi tonxuma ra naxan a masenma a Ala
bara a xa danxaniya findi tinxinyi ra a be
beenun a xa sunna. Na kui, a naxa
findi danxaniyatoe birin benba ra naxee
mu sunnaxi, Ala bara naxee xa danxaniya
findi tinxinyi ra a be.

¹² A tan nan findixi mixi sunnaxie fan
benba ra naxee mu e xaxili tima e xa sunne
ra, kono naxee man jere ma danxaniya kui
alo won benba Iburahima jere ki naxe
beenun a xa sunna.

¹³ Ala laayidi tongo ne Iburahima nun a
bonsoe be, a e fama dunija sotode ke ra.
Kono na laayidi mu keli a xa diine seriye
rabatufe xa ma. A kelixi tinxinyi nan ma a
naxan soto danxaniya saabui ra.

¹⁴ Xa a sa li nu seriye rabatufe nan a
niyama mixie xa findi ketongoe ra, danx
aniya tide yo mu luma na fa, Ala xa laayidi
fan bara kana na temui.

¹⁵ Barima seriye fama Ala xa xone nan na, kono seriye mu na dennaxe, seriye matandi fan mu na.

¹⁶ Na kui, Ala xa laayidi sotoma danxaniya nan saabui ra, alako a xa findi Ala xa hinne ra Iburahima xa die birin be, birin xa a soto. A mu findixa seriye rabatumaebansan xa gbe ra, kono birin gbe na a ra naxee danxaniyaxi alo Iburahima. A bara findi won birin benba ra

¹⁷ alo a sebexi ki naxe, «N bara i findi si gbegbe benba ra.» A findixi won benba ra Ala nan ya i, a danxaniya naxan ma, naxan nii rasoma faxamixie fate, naxan se birin daaxi.

¹⁸ Iburahima to danxaniya, a naxa la a ra a Ala fama a xa laayidi rakamalide alo a falaxi a be ki naxe, «I bonsœ wuyama yi ki ne.» A naxa a xaxili ti na ra hali a ya to mu nu tixi sese ra naxan a masenma a be a na fe fama ne rakamalide. Na kui, a naxa findi si gbegbe benba ra.

¹⁹ Iburahima nu bara simaya je kemepondon soto, a xa simaya nu bara xurun, a xa gine Sara fan mu nu noma di baride sonon. Kono hali a to na birin fahaamu, sese mu ba Iburahima xa danxaniya ra.

²⁰ A mu siike Ala xa laayidi ma, a xa danxaniya jan naxa senbe soto, a nu Ala batu.

²¹ A nu laxi a ra feo, a Ala noma a xa laayidi rakamalide.

²² Na na a ra «Ala naxa na findi tinxinyi ra a be.»

²³ Kono Kitaabui naxan masenxi a falafe ra, «Ala naxa na findi tinxinyi ra a be,» na mu sebe Iburahima gbansan xa be.

²⁴ A sebexi won tan nan fan yati be, won tan naxee danxaniyaxi Ala ma naxan won Marigi Isa rakeli faxe ma. Ala won fan ma danxaniya findima ne tinxinyi ra won be.

²⁵ Won Marigi faxa won ma yunubie nan ma fe ra, a man naxa keli faxe ma, alako won xa findi tinxintoe ra Ala ya i.

5

Lanyi luxi won nun Ala tagi Isa nan saabui ra

¹ Na kui won to bara findi tinxintoe ra Ala ya i danxaniya saabui ra, lanyi nun bojresa bara lu won nun Ala tagi won Marigi Isa saabui ra, Ala xa Mixi Sugandixi.

² Won ma danxaniya Marigi Isa ma, na bara won naso Ala xa hinne kui won fa sabatixi naxan ma. Won seewaxi nan fa a ra won xaxili to tixi Ala xa nore ra.

³ Dangi na fan na, won man seewawa won ma toore kui, barima won a kolon a toore duluxotoya nan naminima.

⁴ Won ma tunnabexi fan a niyama ne won xa yuge fanyi soto naxan Ala kenenma. Na yuge moobi fan a niyama ne won xa won xaxili ti Ala ra.

⁵ Won man mu yaagima won xaxili to tixi Ala ra, barima Ala bara a xa xanunteya xeles won bojres kui a Xaxili Seniyenxi saabui ra a bara naxan fi won ma.

⁶ Waxati to kamali, won senbe yo mu nu na temui naxe, Ala xa Mixi Sugandixi naxa faxa yunubitoe be.

⁷ A xorexoxi ki fanyi mixi dijene a nii ma tinxin mixi xa fe ra. Kono temunde, mixi nde fan noma limaniyade a xa faxamixi fanyi nde be.

⁸ Kono Ala a xa xanunteya masenxi won be yi nan na: Won nu findixi yunubitoe ra temui naxe, Ala xa Mixi Sugandixi naxa dijene a nii ma won ma fe ra.

⁹ Na kui, won to bara findi tinxintoe ra Ala ya i Isa xa serexes saabui ra, won xa a kolon a man mu taganma won nakiside Ala xa gbaloe ma.

¹⁰ Barima won nu findixi Ala yaxue ra temui naxe, a xa Di xa faxe saabui naxa won tagi yailan, yakosi won nun Ala tagi to bara yailan, won a kolon a won nakisima ne a xa Di xa kisi saabui ra.

¹¹ Na man fari, won seewaxi ne Ala ra a xa Mixi Sugandixi Marigi Isa saabui ra, naxan bara won nun Ala tagi yailan.

Adama fafe faxe ra,

Isa fafe kisi ra

¹² Na kui, yunubi naxa so dunija mixi kerem saabui ra. Faxe fan naxa so dunija yunubi xa fe ra, a din mixi birin na barima adamadie birin bara yunubi raba.

¹³ Yunubi nu na dunija ma beenun Ala xa a xa seriye fi Annabi Munsa ma, kono xa seriye mu na, yunubi fan mu na mixi yo ma.

¹⁴ Kono faxe tan nu na dunija ma, keli won benba Adama ma han Annabi Munsa, hali na mixie xa yunubi to mu nu luxi alo won benba Adama gbe naxan Ala xui yati matandi.

Adama nu misaalixi mixi nan na naxan nu fafe.

¹⁵ Kono Ala won kixi naxan na, na nun Benba Adama xa yunubi kerem mu a ra. Iyo, adamadi gbegbe faxaxi yi mixi kerem xa yunubi nan saabui ra, kono Ala xa hinne dangi na ra ki fanyi, barima a adamadie kixi a xa Mixi Sugandixi Isa naxan na, na bara mixi gbegbe rakisi a xa hinne saabui ra.

¹⁶ Adama xa yunubi nun Ala adamadie kixi naxan na, e foxi tagi ikuya. Mixi kerem xa yunubi to makiiti, gbaloe nan fa. Kono Ala adamadie kixi naxan na, a fa mixi

gbegbe xa yunubi raba xanbi ne, a fa feere
ra mixi matinxinma ki naxe Ala ya i.

¹⁷ Mixi keren xa yunubi raba naxa a niya
faxe xa no dunjia ra, kono Ala xa Mixi
Sugandixi Isa wali foxi dangi na ra pon!
Adamadie naxee bara Ala xa hinne soto
naxan dande mu na, a nun a xa tinxinyi
a won kixi naxan na, nee noe sotoma kisi
kui mixi keren nan saabui ra, naxan findi
Ala xa Mixi Sugandixi Isa ra.

¹⁸ Na kui, mixi keren xa yunubi naxa
a niya adamadie birin xa lu yunubi xa
gpaloe bun ma, kono mixi keren xa wali
tinxinxii nan man tinxinyi nun kisi fima
adamadie birin ma.

¹⁹ Alo mixi keren to Ala xa yaa-
mari matandi, adamadi birin naxa findi
yunubitoe ra na mixi kerenyi saabui ra,
adamadi gbegbe man findima tinxitoe
ra Ala ya i mixi keren nan fan saabui ra
a to Ala xa yaamari rabatu.

²⁰ Seriye fi ne yunubi xa gbo. Kono
yunubi to gbo, Ala xa hinne naxa gbo ki
fanyi dangi na ra!

²¹ Na kui, yunubi xa noe findixi faxe
nan na, kono Ala xa hinne xa noe findima
tinxinyi nan na alako mixi xa kisi abadan.
Na birin nabama won Marigi Isa nan
saabui ra, Ala xa Mixi Sugandixi.

6

*Konyiya naxan mixi xaninma faxe ma,
nun konyiya naxan mixi xaninma kisi
ma*

¹ Won fa munse falama fa? Won man xa
nu lu yunubi raba ra, alako Ala xa hinne
xun xa mas?

² Astofulahi! Won bara won kobe
so yunubi ra alo faxamixi a kobe soma
dunjia ra ki naxe. Won man fa nom
perede yunubi kui di?

³ Won tan birin naxee bara won xunxa
ye xoora, won nun Ala xa Mixi Sugandixi
Isa nan fa a ra fa. Wo mu a kolon a won
xunxafe ye xoora na bara misaali Isa xa
faxe ra?

⁴ Won xunxafe ye xoora saabui ra, won
nun Marigi Isa bara faxa, won man bara sa
gaburi a seeti ma. Yi rabaxi ne alako won
fan xa dunjeigiri neenee tongo, alo Ala xa
Mixi Sugandixi keli faxamixie tagi ki naxe
Baba Ala senbe makaabaxi saabui ra.

⁵ Na kui, xa won nun Marigi Isa bara
findi keren na won won xunxaxi ye xoora
temui naxe a xa faxe ma misaali ra, won
man fama ne rakelide faxe ma alo a tan.

⁶ Won xa a kolon a won ma fe fori
bara banban wuri magalanbuxi ma a nun
Marigi Isa ra, alako won yuge fori xa
masara naxan nu yunubi rabama, won
naxa findi yunubi xa konyie ra sonon.

⁷ Barima xa mixi bara faxa, a kanyi bara
gbilen yunubi rabafe foxy ra.

⁸ Yakosi, xa won bara faxa won nun Ala
xa Mixi Sugandixi, won man laxi a ra a
won kisima ne won nun a tan,

⁹ barima won a kolon a Ala xa Mixi
Sugandixi to bara rakeli faxe ma na ki a
mu faxama sonon. Faxe xa noe yo mu na
a fari sonon.

¹⁰ A to faxa, yunubi mu sese nom a ra
sonon. A to bara rakeli faxe ma, a fa kisixi
Ala na be.

¹¹ Na kui, wo xa wo yete to faxamixi ra
yunubi tan mabiri. Wo man to kisixi, wo
bara findi Ala nan xa kisi mixi ra a xa Mixi
Sugandixi Isa saabui ra.

¹² Na nan a toxi a mu lan yunubi xa no
wo nii ra sonon, alako wo naxa bira wo nii
waxonfe kobie foxy ra.

¹³ Wo naxa wo fate rabolo yunubi yi, a
xa findi fe kobi rabase ra. Wo xa wo yete
birin sa Ala sagoe alo mixi naxee kelixi
faxe ma, e kisi. Wo fate birin xa findi
tinxinyi rabase nan na Ala be

¹⁴ Na kui, wo naxa a lu yunubi xa no wo
ra, barima seriye xa noe mu wo fari sonon.
Wo fa na Ala xa hinne nan kui.

¹⁵ Won fa na ma di? Seriye xa noe to
mu won fari sonon won to fa na Ala xa
hinne nan kui, won xa yunubi raba yire?
Astofulahi!

¹⁶ Wo mu a kolon a wo na wo yete
findi mixi nde xa konyi ra, fo wo xa a xa
yaamari birin nabatu? Wo mu a kolon a
wo na naxan xa yaamari rabatu, na nan
findixi wo marigi ra, a na fa findi yunubi
ra naxan wo xaninma faxe ma, xa na mu
a findi Ala ra naxan wo xaninma kisi ma?

¹⁷ Kono Ala tantu! Wo tan naxee nu
findixi yunubi xa konyie ra, nondi to
kawandi wo be, wo na nan nabatufe fa wo
bojne birin na.

¹⁸ Wo bara xoreya yunubi xa konyiya
ma, wo fa findixi Ala xa konyie nan na,
alako wo xa bira tinxinyi foxy ra.

¹⁹ N woyenfe ne wo be alo mixie
woyenma ki naxe, alako wo xa fahaamui
soto. Singe ra nu, wo nu wo yete findixi
yunubi xa konyie nan na, wo xa wali kobie
nu siga xun masa ra tun. Kono yakosi, wo
xa findi tinxinyi nan xa konyie ra, wo lu
seniyenzi kira xon.

²⁰ Wo to nu na yunubi xa konyiya kui,
tinxinyi xa noe yo mu nu na wo fari.

²¹ Wo nu jerema fe kobi naxee kui, wo
fa yaagixi naxee ra to, nee munse fanxi wo
ma? Faxe gbansan nan fama na fe moolie
xanbi ra.

²² Kono yakosi, wo to bara mini yunubi
xa konyiya kui, wo findi Ala xa konyie
ra, wo seniyenzi nan sotofe yi ki naxan a
niyama wo xa kisi abadan.

²³ Barima yunubi sare findixi faxe nan na, kono Ala xa ki findixi a xa hinne nan na: Won xa kisi abadan won Marigi Isa saabui ra, Ala xa Mixi Sugandixi.

7

Danxaniyatœ xa yete sotœ seriye yi

¹ N ngaxakerenyie, wo to seriye kolon, wo mu a kolon a seriye xa noe na mixi fari han a xa simaya dande gbansan ne?

² Na kui, gine naxan xa futi bara xiri, a na futi seriye bun ma han a xa mori xa simaya dan temui ne. Kono xa a xa mori xa simaya dan, na futi seriye fan bara dan.

³ Xa a sa li a xa mori na dunija ma, a tan fa doxo xeme gbete xon, a bara findi yenela ra. Kono xa a xa mori faxa, a fan bara fulun na futi seriye ma. Hali a doxo xeme gbete xon ma kore, yenela mu a ra.

⁴ N ngaxakerenyie, a na na ki ne wo fan be. Wo fan bara lu alo faxamixie seriye tan mabiri, Ala xa Mixi Sugandixi xa faxe saabui ra. Wo fa findixi gbete nan gbe ra, a tan naxan kelixi faxamixie tagi, alako won xa wali fanyi raba Ala be.

⁵ Barima, won to nu jere ma won yete waxonfe kobic ma, seriye nu won boje ratema yunubi rabafe ma. Won to nu biraxi na waxonfe kobic foxo ra, nee nu won xun tixi faxe nan na.

⁶ Kono yakosi fa, won bara xoreya soto seriye xa konyiya ma, won lu alo faxamixie seriye tan mabiri. Na kui, won mu fa walima Ala be a keja fori xa ma sonon, alo won to nu na seriye sebexi xa noe bun ma temui naxe. Won fa walima Ala be a keja neene nan na, Ala Xaxili Seniyenxi saabui ra.

Seriye nun yunubi

⁷ Won fa na ma di? Seriye findixi yunubi nan na? Astofulahi! Seriye nan a niya n xa yunubi kolon, barima n mu milanteya kolonna nu xa seriye xa mu a fala n be nu, «I naxa mila.»

⁸ Kono yunubi naxa feere soto yaamari ra, a milanteya mooli birin naso n boje ma, barima seriye mu na dennaxe, yunubi fan mu luma naa.

⁹ Singe ra n nu baloxi seriyetareya nan kui, kono seriye to fa, yunubi naxa balo n boje kui fa, a n findi faxamixi ra.

¹⁰ Yaamari naxan nu lan a xa findi kisi ra, na naxa findi n be faxe ra,

¹¹ barima yunubi to feere soto yaamari ra, a naxa n mayenden, a n faxa yaamari saabui ra.

¹² Na kui, seriye seniyen, yaamari fan seniyen, a tinxin, a man fan.

¹³ Won xa a fala fa, a fe fanyi bara findi faxe ra n be? Astofulahi! Yunubi nan findixi faxe ra n be fe fanyi saabui ra, alako

yunubi xa makenen yunubi ra, a xa mini a yunubi ki yati ma yaamari saabui ra.

¹⁴ Won a kolon a seriye kelixi Ala nan ma, kono n tan findixi adamadi nan na, yunubi xa konyi.

¹⁵ N naxan nabama, n mu a ya yo kolon, barima n wama n xa naxan naba, n mu na xa rabama. N fe naxan xonxi, n na nan yati rabama.

¹⁶ Xa a sa li n fe rabama n mu wama n xa naxan naba, na a masenma ne a n bara la a ra a seriye fan.

¹⁷ Na kui, n tan yete yati xa mu yi fe rabafe. Yunubi naxan na n boje ma, na nan a rabafe,

¹⁸ barima n a kolon, a fe fanyi yo mu na n boje ma n yete fate bende tan keja ma. Nate na n be n xa fe fanyi raba, kono noe mu na n be n xa a raba.

¹⁹ N wama fe fanyi naxan nabafe, n mu na xa rabama. N mu wama fe kobi naxan nabafe, n na nan yati rabama.

²⁰ Na kui, xa a sa li n fe rabama n mu wama naxan nabafe, n tan yete yati xa mu a rabafe. Yunubi naxan na n boje ma, na nan na a rabafe.

²¹ Na kui, n yi fe nan toxi n ma dunjeneigiri kui: N na wa fe fanyi rabafe, n mu nomma fefe ra fo fe kobi.

²² N boje tan kui, Ala xa seriye rafan n ma,

²³ kono n fe gbete nan toma n ma, naxan a niyama n xa yunubi raba. Yi fe naxan n xaninma yunubi ma, a seriye gerema naxan nafan n xaxili ma, a n findi a xa konyi ra.

²⁴ N paxankataxi mato! Nde nomma n nakiside yi fate bende xa noe ma naxan na n xaninfe faxe ma?

²⁵ Tantui xa rasiga Ala ma naxan won nakisima won Marigi Isa saabui ra, a xa Mixi Sugandixi!

Na kui, n xaxili tan ma, n bara findi Ala xa seriye xa konyi ra, kono n fate bende tan ma, n findixi seriye xa konyi nan na naxan n natutunma yunubi ma.

8

Isayankae xa kalamutarepa

¹ Na kui, kiiti mu kanama mixie ra sonon naxee danxaniyaxi Ala xa Mixi Sugandixi Isa ma, naxee na Isa i,

² barima Ala Xaxili Seniyenxi xa seriye naxan kisi fima, a bara won namini yunubi nun faxe xa seriye xa noe bun ma Marigi Isa saabui ra.

³ Diine seriye mu no naxan na, barima mixi waxonfe kobi nu bara a rahalaki, Ala tan na nan nabaxi. A naxa mixi xa yunubi senbe xun nakana a to a xa Di xee

yunubitoe fate bende maniye ra a xa findi yunubi serexe ra.

⁴ Na rabaxi ne, alako seriye tinxinyi naxan masenxi, a xa no rakamalide won be, won tan naxee mu jerefe adama waxonfe kobi ma, won tan naxee na jerefe Ala Xaxili Seniyenxi ma.

⁵ Naxee jerema adama waxonfe ma, e xaxili rafexi adama waxonfe nan na. Kono naxee jerema Ala Xaxili Seniyenxi ma, e tan nafexi Ala Xaxili Seniyenxi waxonfe nan na.

⁶ Naxee e xaxili luxi fe kobi rabafe ma, e xun tixi faxe nan na. Kono naxee e xaxili luxi Ala Xaxili Seniyenxi xa fe ma, e kisi nun bojresa nan sotoma.

⁷ Naxee e xaxili luxi e yete waxonfe yi, e findixi Ala yaxuie nan na. E mu Ala xa seriye rabatuma, e jan mu nom a rabatude.

⁸ Naxee biraxi e yete waxonfe foxo ra, e xa fe mu nom a Ala kenende.

⁹ Kono wo tan mu na wo yete sagoe sonon. Xa Ala Xaxili Seniyenxi sabatixi wo i, wo fa na Ala Xaxili Seniyenxi nan sagoe. Ala xa Mixi Sugandixi Xaxili mu na naxan yo yi ra, na kanyi mu findixi Isa gbe ra.

¹⁰ Xa wo nun Ala xa Mixi Sugandixi bara findi keran na, wo fate bende tan faxama yunubi nan ma fe ra, kono Ala Xaxili Seniyenxi tan wo rakisima ne barima wo bara matinxin Ala ya i.

¹¹ Ala nan Isa rakeli faxamixie tagi. Xa a tan Ala Xaxili nan sabatixi wo i, a tan naxan a xa Mixi Sugandixi rakeli faxe ma, a man fama ne wo fate bende rakisima a Xaxili saabui ra naxan sabatixi wo i.

¹² Na kui, n ngaxakerenyie, doni nde na won ma, kono a mu na won ma won yete fate bende xa seti xe. A mu lan won man xa lu a sagoe sonon won man xa a waxonfe kobi raba.

¹³ Xa wo jere fate bende waxonfe kobie ma, wo faxama ne, kono xa wo gbilen e foxo ra Ala Xaxili Seniyenxi saabui ra, wo kisima ne,

¹⁴ barima Ala Xaxili Seniyenxi mixi naxee birin najerema, e tan findixi Ala xa die nan na.

¹⁵ Ala mu xaxili fixi wo ma naxan man wo findima gaaxui xa konyie ra. A a yete Xaxili Seniyenxi nan fixi wo ma naxan wo findixi a xa die ra, naxan a niyama won xa no won xui itede Ala ma, won na a xili, «N Ba, n Ba!»

¹⁶ Na kui, Ala Xaxili Seniyenxi nun won yete xaxili a masenma a won findixi Ala xa die nan na.

¹⁷ Anun, won to findixa a xa die ra, won bara findi Ala xa ketongoe ra, won nun a xa Mixi Sugandixi. Barima, xa won toore

a xa toore, won man fama ne xunnakeli sotode alo a tan.

Danxaniyatœe xaxili tide

¹⁸ N laxi a ra won toore naxan tima yi dunija ma yi ki, a nun won fama xunnakeli naxan sotode, e tagi ikuya ki fanyi! E jan mu nom a sade e boore ma.

¹⁹ Daali birin mame tife waxati ra, Ala a xa die makenenma temui naxe,

²⁰ barima dunija birin na Sentane xa noe bun ma, tide yo mu naxan ma. Na mu kelixi dunija yete xa ma, a kelixi Ala nan ma. Kono na birin kui xaxili tide luxi birin be.

²¹ Waxati fama fade daali fulunma temui naxe kanari xa konyiya bun, a fan xoreya nun xunnakeli soto a nun Ala xa die ra.

²² Won a kolon, a kabi a foile han to, daali birin na a kui iwafe ne toore kui, alo gine di furi na keli a ra.

²³ Kono daali gbansan xa mu a ra. Hali won tan naxee bara Ala Xaxili Seniyenxi soto a xa ki singe ra, won tan yati na won kui iwafe, han Ala won findima a xa die ra temui naxe, a won fate noro.

²⁴ Won xaxili to ti a ra, na nan a ra won bara kisi, kono won xaxili man tixi a ra. Kono xa mixi ya fe to a xaxili nu tixi naxan na, na kanyi mu a xaxili tima na ra sonon. Mixi nom a xaxili tide fe nde ra a jan para naxan soto?

²⁵ Kono xa won xaxili tixi fe nde ra won mu naxan toxi sinden, won na mamemta tunnabexi nan kui.

²⁶ Ala Xaxili Seniyenxi fan fama ne won malide won ma senbetareya kui. Won mu a kolon a lan won xa maxandi naxan naba, kono Ala Xaxili Seniyenxi nan Ala maxandima won be mayandi xui ra naxan mu nom a masarade woyenyi ra.

²⁷ Anun, Ala, naxan won boje ma fe kolon, a a Xaxili Seniyenxi xa maxandie kolon, barima Xaxili Seniyenxi maxandi tima seniyentœe be Ala sagoe nan ma.

²⁸ Won man a kolon a Ala walima fe birin kui a xanuntenye xa munafanyi nan be, a para naxee xili a yete sagoe ma.

²⁹ Barima Ala bara mixi naxee sugandi, a nu e kolon kabi fe foile foile, a naxa a ragiri e ma e xia findi a xa Di maniye ra, alako a xa Di tan xa findi di singe ra a ngaxakerenyi bgbegbe tagi.

³⁰ A bara na ragiri naxee ma, a man bara e xili. A bara naxee xili, a man bara e findi tinxintœe ra a ya i. A bara naxee findi tinxintœe ra, a man bara xunnakeli fi e ma.

Ala xa xanuntenye a xa die be

³¹ Won munse falama na kui fa? Ala to na won be, nde fa nom a tide won kanke?

³² A tan naxan mu tondi a xa Di yati ma, a a ba serexe ra won birin be, a mu fama xe won kide se birin na safe ra a xa Di xun ma?

³³ Nde nōma Ala xa mixi sugandixie kalamude? Ala yete nan e findixi tinxintoe ra a ya i.

³⁴ Nde fa kiti rakanama e ra sōnō? Ala xa Mixi Sugandixi Isa naxan faxa, Ala naxan man nakeli faxe ma, a magoroxi Ala yirefanyi ma, a nu a maxandi won be.

³⁵ Nde fa won bama Ala xa Mixi Sugandixi xa xanunteya yi? Munse nōma na ra? Tōore, ka xōrōxōe, ka jaxankate, ka kaame, ka lufe xēne ra, ka fitine, ka santidegema?

³⁶ Alo a sebexi ki naxe,
«Fēyēt, e muxu faxama i tan nan ma fe ra.

E muxu findixi yexēe nan na e naxee kōn naxabama.»

³⁷ Kōnō na birin kui, won bara nōe soto na fe birin xun ma won xanuntenyi saabui ra.
³⁸ Barima n laxi a ra, a sese mu nōma won bade Ala xa xanunteya yi. A findi faxe ra ba, gbaloe ba, malekē ba, jinnēe ba, yi waxati ba, waxati naxan sa fama ba, senbema naxee kuye ma ba,

³⁹ naxan birin na dunjna xun ma, naxan birin na boxi bun ma, a findi daali yo ra, e sese mu nōma won nun Ala xa xanunteya rafatande, a bara naxan masen won be won Mariigi Isa saabui ra, a xa Mixi Sugandixi!

9

Ala xa sugandi

¹ N xa nōndi fala wo be. N mu wule falama barima n findixi Ala xa Mixi Sugandixi gbe nan na. N sondonyi nun Ala Xaxili Seniyenxi fan findixi seedee nan na, a nōndi nan a ra

² n bōne sunnunxi ki fanyi, danyi mu naxan ma,

³ n ngaxakerenyie xa fe ra. Xa a sa e malima ne nu, n tinxi a ra n tan yete yati xa danke soto, muxu nun Ala xa Mixi Sugandixi xa fatan e tan ma fe ra, n barenyie muxu nun naxee si keren a ra.

⁴ Yuwifie nun na e ra, Ala naxee sugandi e xa findi a xa die ra, a naxa a xa nōre masen e be. Ala saatee nun laayidie tongo e tan nan be, a a xa seriye nun a batu ki fi e ma.

⁵ E tan nan bōnsōe benbae na Kitaabuie kui, Ala xa Mixi Sugandixi fan kelixi e tan nan bōnsōe tagi a fate bende ki ma. Tantui nun batui xa rasiga Ala ma abadan, a tan naxan na birin xun ma. Amina.

⁶ Kōnō a mu luxi xe alo Ala xa laayidi kanaxi ne. Barima naxee keli Isirayila

bōnsōe, e birin xa mu findi Isirayila die yati ra.

⁷ E to barixi Iburahima bōnsōe, na mu a falaxi xe de a e birin nan findixi a xa die yati ra, barima Ala a masen ne Iburahima be, «Isiyaga nan fama findide i bōnsōe ra n naxan laayidi i be.»

⁸ Yi a masenxi ne, a di naxee bari Iburahima be a fate bende ki ma, nee xa mu findixi Ala xa die ra. Kōnō di naxee bari Ala xa laayidi saabui ra, nee nan findi Iburahima bōnsōe ra Ala ya i.

⁹ Barima Ala yi nan laayidi Iburahima be, «N gbilenma tamuna yi temu nōndōn, n a lima Sara bara di xeme sōtō.»

¹⁰ Na gbansan fan mu a ra. Won benba Isiyaga nan findixi Rebeka xa di firin birin baba ra.

¹¹ Kōnō beenun gulie xa bari e xa fe fanyi xa na mu fe jaaxi nde raba, Ala naxa di kerēn sugandi e firin tagi alako a sagee xa raba.

¹² Yi di mu sugandi kewalie yo xa fe ra. Na sugandi findixi Ala xa xili nan na. Na kui, Ala naxa a masen Rebeka be, «Fori nan luma a xunya xa nōe bun ma.»

¹³ Alo a sebexi Kitaabui kui ki naxe, «N bara Yaxuba xanu, kōnō n bara mē Esayu tan na.»

¹⁴ Won fa na ma di? Won xa a fala a Ala tinxin? Astofulahi!

¹⁵ Ala a masen ne Munsa be, «N hinnēma mixi nan n na wa hinnefe naxan na. N kinikinima mixi nan ma n na wa kinikinife naxan ma.»

¹⁶ Na kui, Ala xa sugandi mu kelima mixi waxonfe xa ma, xa na mu mixi xa kate ma. A kelima Ala xa hinne ne.

¹⁷ A sebexi Kitaabui kui, Ala naxa a fala Firawuna be, «N i rakelixi ne, n mangya fi i ma, alako n xa n senbe masen i saabui ra, dunjna birin xa n xili kolon.»

¹⁸ Na kui, a hinnēma mixi ra a na wa hinnefe naxan yo ra, a man mixi sondonyi raxōrōxōma a na wa naxan sondonyi raxōrōxōfe.

¹⁹ Nde nōma a falade n be, «Ala fa kote sama mixi xun ma munfe ra? Mixi nōma tondide a xa maragiri ra yire?»

²⁰ Kōnō i tan adamadi findixi nde ra i to fa Ala matandima? Fēyē yailanxi xa a fala a yailanma be, «Munfe ra i n yailanxi yi ki?»

²¹ A di, fēyē yailanyi na fēyē firin yailan bende kerēn na, a mu nōma fēyē kerēn yailande wali nde xa fe ra naxan tide gbo, a boore fan yailan wali nde xa fe ra naxan tide mu gbo?

²² Xa a sa li Ala wama a xa xōne nun a senbē masenfe, a mu nōma na rabade xe? Kōnō a xa sabari xungbe kui, Ala

djñexi mixie ma a xõoxi naxee ma, gbaloe ragataxi naxee be.

²³ A yi rabaxi ne alako a xa a xa noře makaabaxi masen a to hinnema mixie ra, a nu bara naxee sugandi kabi a fole, e xa noře soto.

²⁴ Won tan nan findixi na mixie ra a bara naxee xili keli si birin kui. Yuwifie gbansan mu a ra.

²⁵ A a masenxi Annabi Hose xa Kitaabui kui,

«Naxee mu findixi n ma mixie ra, n e xili falama <n ma mixie.»

Naxan mu findixi n ma jama xanuxi ra, n a xili falama <n ma jama xanuxi.»

²⁶ «Ala man a fala e be dennaxe, <N ma jama mu wo ra,»

a e xili falama ne naa, «Ala xa die, Ala naxan na na.»

²⁷ Annabi Esayi fan a xui ite ne a to nu kawandi tima Isirayila xa fe ra,

«Hali Isirayila mixie wuya alo meyen xori naxan na baa de,

a dõnxœ di nan tun kisima,

28 barima Ala naxan masenxi,

a a rabama ne dunija ma,

a a rakamali kerenyi ra.»

²⁹ Annabi Esayi man a masen ne,

«Xa Ala Šenbe Birin Kanyi mu bõnsœ nde lu won be nu,

won luma ne nu alo Sodoma,

won maniyama Gomora nan na nu.»

³⁰ Won fa na ma di? Si gbete naxee mu nu katama e xa tinxinyi soto Ala ya i, e tan bara fa a soto danxaniya saabui ra,

³¹ kõo Isirayila jama naxan nu katama e xa seriye rabatu alako e xa tinxinyi soto Ala ya i, e tan mu no na seriye rabatude.

³² Munfe ra? Barima e mu bira tinxinyi foxo ra danxaniya saabui ra, e poxo a ma a e noma a sotode e xa kewalie saabui ra. E bara e sanyi radin geme ra naxan xili falama, «mixi rabira geme.»

³³ Alo a sebexi Kitaabui kui ki naxe, «Wo a mato, n bara geme doxo Siyon, mixie e san nadinma naxan na, geme naxan mixie rabirama. Kono naxan yo danxaniya a ma, na kanyi mu yaagima.»

10

Isirayila tinxinyi naxan sotoma danxaniya saabui ra

¹ N ngaxakerenyie, n boje waxonfe birin na naxan na, Yuwifie xa kisi soto. N ma Ala maxandi nan na ki e be.

² N na e seede ra, a e senbe saxi Ala xa fee kui, kõo na mu kelixi lonni xa ma.

³ E to mu a kolon Ala mixi matinxinma a ya i ki naxe, e naxa kata e xa e yete kan

matinxin. Na kui, e mu e yete magoro Ala be a tan xa tinxinyi fi e ma.

⁴ Ala xa Mixi Sugandixi bara ge Munsa xa seriye rakamalide, alako naxan yo na danxaniya a ma, na kanyi xa tinxinyi soto.

⁵ Annabi Munsa to nu tinxinyi xa fe masenfe naxan sotoma seriye rabatufe ma, a yi nan sebe Kitaabui kui, «Mixi naxan yi seriye rabatuma a simaya sotoma ne a saabui ra.»

⁶ Kõo a to nu tinxinyi xa fe masenfe naxan sotoma danxaniya saabui ra, a yi nan sebe,

«l naxa i yete maxorin,

«Nde tema koore?»

Ala xa Mixi Sugandixi mu goroxi xe keli koore ma?

⁷ «Xa na mu a ra i i yete maxorin,

«Nde goroma boxi bun?»

Ala xa Mixi Sugandixi mu kelixi faxamixie xa tagi?

⁸ Kitaabui munse masenxi?

«Ala xa masenyi makore i ra.

A na i de kiri ma,

a na i boje fan ma.»

Na masenyi findixi danxaniya masenyi nan na muxu naxan kawandife:

⁹ A i na a fala i de ra a Mariji nan na Isa ra, i man naxa la a ra i boje kui a Ala bara a rakeli faxamixie tagi, i kisima ne.

¹⁰ Mixi danxaniyama yi masenyi ma a boje nan kui, a tinxinyi soto Ala ya i. A na la a ra, a a falama a de nan na, a kisi soto.

¹¹ Kitaabui a masenxi, «Mixi yo danxaniya a ma, a kanyi mu yaagima.»

¹² Tagi rasa yo mu na Yuwifie nun si gbete tagi. Mariji kerem nan na e birin be, a man mixi birin kima ki fanyi ra naxee na a xili.

¹³ Alo Kitaabui a masenxi ki naxe, «Naxan yo na Alatala xili, na kanyi kisima ne.»

¹⁴ Kõo na kui, e noma a xilide di xa e mu danxaniyaxi a ma? E fa danxaniyama a ma di xa e mu nu a xa fe me? E fa a xa fe mema di xa mixi yo mu e kawandima?

¹⁵ Na kawandi fan tima e be di xa mixie mu xexxi na fe ma? A sebexi, «Xëerae, naxee fama xibaaru fanyi ra, e fafe fan ki fanyi!»

¹⁶ Kõo birin xa mu yi xibaaru fanyi suxuxi, barima Annabi Esayi a masen ne, «Mariji, nde laxi muxu xa masenyi ra?»

¹⁷ Na kui, mixie danxaniyama ne e to bara Ala xa masenyi rame. E Ala xa masenyi ramema a xa Mixi Sugandixi xa masenyi nan saabui ra.

¹⁸ Kõo n xa maxorinyi ti, e mu yi masenyi ramexi xe? Iyo xe, barima Kitaabui naxe,

«E xui bara mini dunija birin ma, e xa masenyi bara siga han dunija dande.»

¹⁹ N man xa maxorinyi ti, Isirayila jama mu masenyi fahaamuxi xe? Yaabi fo'e ra, Ala yi nan masen Annabi Munsa saabui ra, «N a niyama ne wo mixie toone naxee pan mu findixi si yati ra. N a niyama ne wo boje xa te si fahaa-mutare ma.»

²⁰ Annabi Esayi fan naxa xesra iba lili-maniya ra Ala to yi masenyi fi a ma, «Mixie bara n to naxee mu nu n fenma. N bara n yete masen mixie be naxee mu nu n maxorinma sese ma.»

²¹ Kono Isirayila xa fe ra, a naxe, «Keli sogetede ma han sogegerode, n belexee italaxi yi jama be, naxan n xui matandima, naxan tondima n be.»

11

Ala mu meexi Isirayila ra

¹ Na kui, n xa maxorinyi ti, Ala meexi ne a xa jama ra? Astofulahi! N tan yete findixi Isirayilaka nan na, Iburahima xa mamadi, kelife Bunyamin bensoe.

² Ala mu meexi a xa jama ra a bara naxan sugandi nu. Wo mu a kolon Kitaabui naxan masenxi Annabi Eliya xa fe ra, a to a xui rasiga Ala ma Isirayila xili ma?

³ A naxe, «Marigi, e bara i xa namijonmee faxa, e bara i xa serexebadee rabira. N keran peti nan fa luxi, e katafe e xa n tan fan faxa.»

⁴ Ala fa a yaabi di? A naxe, «N bara mixi wulu solofera ragata n yete be naxee mu nu e xinbi sin Baali kuye be.»

⁵ A man na na ki ne yakosi. Ala xa jama donxoe luxi, a bara naxee sugandi a xa hinne saabui ra.

⁶ Kono xa a bara e sugandi hinne saabui ra, kewali saabui xa mu a ra sonon, xa na mu Ala xa hinne mu findima hinne yati yati ra nu.

⁷ Won fa na ma di? Isirayila nu naxan fenfe a mu a soto, kono Ala nu bara naxee sugandi, nee tan bara a soto. A donxoe tan bojne naxa balan.

⁸ A sebexi,
«Ala naxa e xaxili donxu,
a a niya e yae mu se to,
e tulie mu fe me,
han yi to loxoe.»

⁹ Annabi Dawuda fan naxa a masen, «E xa xulunye xa findi gantanyi ra e be, yele naxan e suxuma, geme naxan e rabirama.

Na xa findi e xa wali sare ra.

¹⁰ E ya xa raforo, e xa donxu.

E xa kunkurun e xa toore bun ma waxati birin.»

¹¹ Na kui, n man xa maxorinyi ti, Isirayilakae to bara tantan, e bira, e mu nomma rakelide sonon? Astofulahi! Kono e xa tantanyi bara a niya si gbete birin xa no kisi sotode, alako na kisi xoli xa Isirayilakae fan suxu.

¹² A di, xa e xa tantanyi findixi heeri xungbe nan na dunija be, a findi barake ra si gbete fan be, e xa fe na rakamali, heeri nun barake xun mu masama xe ki fanyi?

¹³ N xa fa woyen wo be, wo tan naxee mu findixi Isirayilakae ra. N to findixi xesra ra wo tan si gbete be, n seeewama ne n ma wali ra, n a matoxo,

¹⁴ alako temunde na xa a niya n boore Yuwifie xa mila n ma masenyi ma, ndee xa no kiside e ya ma.

¹⁵ Ala a kobe sofe e ra, xa na bara a niya lanyi xa so Ala nun dunija tagi, a di, Ala e ragbilenfe a yete ma, na mu luma xe alo mixi na rakeli faxamixie ya ma?

¹⁶ Xa sansi xori xun singe bara fi Ala ma, a donxoe birin bara findi a gbe ra. Xa wuri bili sanke bara fi Ala ma, a salonyie fan bara findi a gbe ra.

¹⁷ A luxi ne alo oliwi bili salonyi ndee na xaba a bili ma alako wula oliwi salonyie xa dafu na xabade ra. I tan misaalixi na wula oliwi salonyi nan na, naxan baloma na oliwi bili saabui ra, i dafuxi naxan na.

¹⁸ Na kui, i naxa i yete igbo na salonyi xabaxie ma. Beenun i xa i yete igbo, i majoxun sinden, a i tan xa mu wuri bili sanke rabaloxi. Wuri bili sanke nan i tan nabaloxi.

¹⁹ Kono i fama ne a falade, «Wuri salonyie xabaxi ne alako n tan xa dafu e xabade ra.»

²⁰ Nondi na a ra. E xaba e xa danxaniyatareja nan ma, i fan dafuxi naa i xa danxaniya nan ma fe ra. Kono i naxa i yete igbo. I jan xa gaaxu,

²¹ barima xa Ala mu oliwi bili fanyi salon singee lu na, a mu i fan luma na de!

²² Na kui, i joxo sa a xon ma a Ala xa fanyi gbo, kono a xa fe man maxoroxo. A xa fe maxoroxo mixie nan ma naxee bara a xa kira bejin, kono a xa fanyi gbo i tan be xi a luma a xa fanyi kira xon ma. Xa na mu a ra a i fan ma fe rabama ne alo a na oliwi salonyi xa fe raba ki naxe.

²³ Yuwifie fan, xa e e xa danxaniyatareja bejin, e man fama dafude wuri bili ra, e xaba naxan ma, barima Ala senbe gbo. A tan nomma e ragbilende e lude fori.

²⁴ I tan nu findixi wula oliwi salonyi nan na, naxan xabaxi a dafu oliwi bili gbete ma, wo nun naxan keran mu a ra. Xa Ala bara na raba i be, a mu taganma oliwi bili fanyi salonyi ragbilende a lude fori, a a

dafu na oliwi bili fanyi ma, e nun naxan keren a ra.

²⁵ N ngaxakerenyie, n waxi ne wo xa yi gundo kolon, alako wo naxa wo yete majoxun lõnnilae ra. Isirayilakae bojne balanxi ne sinden, han beenun si gbete danxaniyatoe konti xa kamali.

²⁶ Na kui, Isirayila birin fama ne raki-side, alo a sebexi ki naxe:

«Mixi xunsarama fama ne keli Siyon, a Yaxuba bonsœ ba Ala kolontareya foxo ra.

²⁷ Saate nan na ki n naxan tongoma e be, n na e xa yunubie xafari loxo naxe.»

²⁸ Yuwifie to tondixi Ala xa Xibaaru Fanyi ra, e findixi Ala yaxuie ra wo tan nan ma munafanyi xa fe ra. Kono Ala to e sugandi a yete be, a e xanuxi e benbae nan ma fe ra,

²⁹ barima xa Ala bara a janige a xa mixi ndee xili, a xa e baraka, na fe mu kanama feo!

³⁰ Singe ra nu wo nu findixi Ala matandiae nan na, kono yakosi wo hinne sotoxi Yuwifie nan ma Ala matandi saabui ra.

³¹ E tan bara fa findi Ala matandilae ra alako wo tan xa hinne soto Ala yi, na xanbi, a man xa hinne e fan na.

³² Na kui, Ala bara adama birin lu tinxintareya xa noe bun ma alako a xa hinne e birin na.

Ala batui

³³ Ee! Danyi mu na Ala xa munafanyi ma! A xaxili nun a xa fahaamui tilinyi dan mu na!

A xa nate tongoxi kui mu kolonma, a jere ki mu fahaamuma!

³⁴ Nde Marigi xa majoxunyi kolon?

Nde nomna a raside?

³⁵ Nde bara a doni, a naxan xa doni ragbilenma a ma?

³⁶ Se birin kelixi a tan nan ma, se birin baloxi a tan nan saabui ra, a se birin daaxi a yete nan be.

Tantui na a be abadan! Amina.

12

Ala xa jama jere ki

¹ Na kui, n ngaxakerenyie, Ala to bara hinne wo ra, n bara wo maxandi wo xa wo yete ba serexe ra Ala be, serexe seniyenxi naxan bama a njie ra, naxan nafanxi Ala ma. Na nan findima wo xa batui xori ra.

² Wo naxa wo jere yi dunijia mixie jere ki ma. Wo xa a lu Ala xa wo jere ki fori masara, a bojne neene nun xaxili neene fi wo ma. Na kui, wo nomna ne Ala waxonfe fanyi kolonde, naxan a kenenxi, naxan kamalixi.

³ Ala to hinne n na, a n findi a xa xeera, ra, n xa wo rasi: Wo naxa wo yete sa yire,

wo xa fe mu dennaxande lixi. Wo naxa wo yete igbo, wo xa wo yete mato danxaniya xasabi nan ma, Ala bara naxan fi kankan ma.

⁴ Fate keren nan na kankan be, kono na fate salonsee wuya. Fate salonse birin nun a gbe wali.

⁵ Won fan na na ki ne. Hali won to wuyaxi, won birin bara findi fate keren na Ala xa Mixi Sugandixi saabui ra. Won luxi ne alos fate salonsee naxee fatuxi Isa fate ra won man fatu won bore ra, won birin findi fate keren na.

⁶ Ala won kima kie ra naxee doxo wuya. A na rabama a xa hinne beré nan ma a bara naxan janige kankan be. Xa a mixi nde kixi a xa no woyende Ala xili ra, na kanyi xa woyen Ala xili ra a xa danxaniya xasabi ma.

⁷ Xa a nde kixi mixi mali wali nan na, na kanyi xa mixie mali. Xa a nde kixi mixi kawandife nan na, na kanyi xa kawandi ti.

⁸ Xa a nde kixi mixi ralimaniyafe nan na, na kanyi xa mixie ralimaniya. Xa a nde findi mixi ra naxan ki tima, na kanyi xa mixie ki a fanyi ra. Xa a nde findi yarerati ra, a kanyi xa na raba a ki ma. Xa a nde findi tooromixie malima ra, a kanyi xa na raba seeewe ra.

⁹ Wo xa mixie xanu bojne fixe ra. Wo xa fe kobi xon, wo xa fe fanyi suxu wo senbe birin na.

¹⁰ Wo xa wo bore xanu ngaxakerenyia xanunteya nan na. Wo xa wo bore binya dangife wo yete ra.

¹¹ Wo tun naxa raxono, wo xa wo tunnabexi. Wo xa wakili wo bojne birin na. Wo xa wali wo Marigi be.

¹² Wo xa seewa fe ma wo xaxili tixi naxan na. Wo xa duluxoto wo xa toore kui. Wo naxa tagan Ala maxandise.

¹³ Wo xa seniyentee mali e xa toore kui. Wo xa xonee rasene.

¹⁴ Wo xa Ala maxandi mixie be naxee wo naxankatama. Wo xa duba e be, wo naxa e danka.

¹⁵ Wo xa seewa booree xa seewe, wo xa sunnun booree xa sunnuniyi.

¹⁶ Wo xa lan wo bore ma. Wo naxa wo yete igbo, yete magore nan xa rafan wo ma. Wo naxa wo yete majoxun lõnnilae ra.

¹⁷ Wo naxa fe kobi noxo fe kobi ra. Wo xa kata mixie xa wo kolon fe fanyi rabae nan na.

¹⁸ Wo xa wo no fe birin naba alako lanyi xa lu wo nun mixi birin tagi.

¹⁹ N xanunteyie, wo naxa wo gbejoxo wo yete ra, wo xa na lu Ala ma, barima a sebexi Kitaabui kui,
«Ala naxe, n tan nan wo gbejoxoma,

n tan nan fe kobi ragbilenma a rabama
ma.»

²⁰ A man səbexi,

«Xa kaame na i yaxui ma, i xa a ki donse
ra.

Xa ye xəli na a ma, i xa a ki ye ra.

Na kui a luxi ne alo i na te wolee ibaganfe
a xunyi ma.»

²¹ Wo naxa tin fe kobi xa no wo ra, wo tan
nan xa fe kobi no, fe fanyi raba ra.

13

Ala waxənfe

¹ Birin xa a yete magoro a xa mangee bə,
barima mangeya birin kelima Ala nan ma,
a na a ragiri naxan ma.

² Na nan a ra, mixi naxan na mang
matandi, na kanyi Ala nan xa yaamari
matandixi. A fama ne a xa na wali kobi
sare sotode.

³ Wali fanyi rabae mu gaaxuma mang
ya ra, wali kobi rabae nan gaaxuma e ya
ra. Xa i mu wama i xa gaaxu mange ya
ra, i xa lu kira fanyi nan xon ma. Na kui,
mange fama ne i matoxode,

⁴ barima mang walima Ala nan be wo
xa munafanyi xa fe ra. Kono xa i fe
kobi raba, a lanima i xa gaaxu, barima
santidegema mu na mange yi fufafu xa ra.
A to na Ala xa wali nan na, a Ala xa xone
nan masenma fe kobi rabae xili ma.

⁵ Na nan a toxi, fo wo xa wo yete
magoro ne mangee bə. Wo na rabama na
naxankate xa fe gaaxui ma, a nun man wo
boje nan yati wama wo xa a raba na ki.

⁶ Wo lan wo xa duuti fi na nan ma,
barima duuti maxilie fan na Ala xa yaamari
nan na.

⁷ Wo kankan gbe so a yi, a lan a xa naxan
soto. Wo duuti so duuti maxilie yi, wo
wo magoro mixie be wo lanma wo xa wo
magoro naxee bə, wo mixie binya wo lan
wo xa naxee binya.

⁸ Mixi yo xa doni naxa lu wo ma, wo
xa xanunteya nan lan a xa lu wo bore bə,
barima naxan na a boore maxanu, a bara
seriye rakamali.

⁹ Ala xa yaamarie alo, «I naxa yene raba,
i naxa mixi faxa, i naxa muŋe ti, i naxa
mila,» a nun yaamari gbete birin, nee
malanxi findixi masenyi keren nan na: I
xa i boore xanu alo i yete yati.

¹⁰ I na i boore xanu, i mu fefe kobi
niyama a ra. Na na a ra, i boore xanufe
findixi Ala xa seriye birin nabatufe nan na.

¹¹ Na fe birin kui, wo a kolon won na
waxati naxe. Xunu temui bara a li xi xəli
ma, kisi bara makore won na dangi waxat
ra won danxaniyaxi temui naxe.

¹² Koء bara masiga, a gbe mu luxi kuye
xa iba. Won xa Sentane xa dimi walie

bejin, won fa Ala xa naiyalanyi ma, won
xa a xa geresosee tongo.

¹³ Won xa jere tinxinyi kui alo a lanma
won xa jere ki naxe Ala xa naiyalanyi kui.
Won naxa siga xulun jaaxi, won naxa siisi,
won naxa yene nun langoeja raba, won xa
gere nun toone lu na.

¹⁴ Wo xa Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa
fe nan suxu, wo naxa bira wo fate bende
waxonfe foxo ra.

14

¹ Wo xa danxaniyatə rasene hali a xa
danxaniya mu tilin. Wo naxa a rakiiti a xa
majoxunyi birin xa fe ra.

² Mixi nde nōma lade a ra, a donse birin
radaxaxi a be, kono mixi gbete naxan xa
danxaniya mu tilin, a nōma lade a ra a
sansi bogi gbansan nan nadaxaxi a be.

³ Mixi naxan donse mooli birin donma,
na mu lan a xa a boore rajaaxu naxan
tondimma donse nde donfe ra. Mixi naxan
mu sube donma, na kanyi fan mu lan a
xa a boore makiiti naxan sube donma,
barima Ala na kanyi fan nasenema ne.

⁴ Nde i findixi kiitisa ra mixi gbete xa
konyi xun ma? A na ti a marigi ya i a xa
wali xa fe ra, a xan ba, a mu xan ba, na na a
tan nun a marigi nan tagi. Anun, a xanma
ne, barima Marigi Ala nōma a raxande.

⁵ Mixi nde nōma lade a ra a loxoe tide
gbo e boore be, kono mixi gbete tan be,
loxoe birin lan. Kankan laxi naxan na, a
xa la a ra a bojne nan yati ma.

⁶ Naxan laxi a ra a loxoe tide gbo e
boore be, na kanyi laxi a ra Marigi nan be.
Naxan donse mooli birin donma, a kanyi
a rabama Marigi nan be, barima a tantui
rasigama Ala ma a xa baloe xa fe ra. Mixi
naxan mu donse nde donma, na kanyi fan
na rabama Marigi nan be, barima a fan
tantui rasigama Ala ma.

⁷ Mixi yo gbe mu a yete ra, keli yi dunija,
han laaxira.

⁸ Xa won balo, xa won faxa, na birin
nabama Marigi nan be. Xa won baloxi, xa
won faxaxi, won findixi Marigi gbe nan na,

⁹ barima Ala xa Mixi Sugandixi faxa ne,
a man keli faxe ma, alako a xa findi mixi
faxiae nun a baloxie Marigi ra.

¹⁰ Munfe ra i tan fa i boore makiitima?
Munfe ra i a rajaaxuma? Won birin mu
fama tide xe Ala ya i kiiti loxoe?

¹¹ A səbexi Kitaabui kui,
Marigi naxe, «N xa nōndi masen wo be.
Birin fama ne e xinbi sinde n be.
Adamadi de birin fama a masende, a n tan
nan na Ala ra.»

¹² Kankan fama ne a xa wali dəntegede Ala
be.

¹³ Na kui, won naxa won bore makiit. Won xa fe birin nan naba alako won naxa won ngaxakerenyi ratantan.

¹⁴ N to danxaniyaxi Marigi Isa ma, n a kolon, n man laxi a ra, a donse yo mu na naxan findixi donse seniyentare ra. Kono xa i xaxili bara siike donse nde xa seniyentareja ma, na bara findi i be se seniyentare ra.

¹⁵ Xa a sa li i donse nde donma naxan i ngaxakerenyi tooroma, i mu perefe xanunteya xa ma. I xa donse xa fe naxa a niya i ngaxakerenyi xa gan kisi ra, Ala xa Mixi Sugandixi faxa naxan ma fe ra.

¹⁶ Na kui, a mu lan mixie xa fe kobi fala se nde xa fe ra, naxan findixi a fanyi ra wo be.

¹⁷ Ala xa mangeya niini mu findixi donse nun minse fe xa ra. A findixi tinxinyi nun seeewe fe nan na, Ala Xaxili Seniyenxi saabui ra.

¹⁸ Mixi naxan walima Ala xa Mixi Sugandixi be yi mooli ra, a rafanma ne Ala ma, a rafan mixie fan ma.

¹⁹ Na kui, won xa fe birin naba alako lanyi xa lu won tagi, won xa won bore xa danxaniya senbe so.

²⁰ I naxa Ala xa wali xun nakana donse nde xa fe ra. A nondi ki ma, donse birin daxa, kono a mu lan mixi yo xa donse nde don naxan a ngaxakerenyi ratantanma.

²¹ Hali mixi mu sube yo don, a mu weni yo min, a mu fefe yo raba naxan a ngaxakerenyi ratantanma, na nan fan.

²² Majoxunyi yo na i be yi xa fe ra, i xa a lu i nun Ala tagi. Seewe na mixi be naxan mu a yete ratonma a xa majoxunyi saabui ra.

²³ Kono xa mixi donse nde donma a siikexi naxan ma fe ra, na kanyi bara kiti kana a yete be, barima a bara fe raba a mu laxi naxan na. Mixi mu laxi fe naxan na, na tan bara findi yunubi fe ra a be.

15

Danxaniyatœe malife

¹ Won tan naxee xa danxaniya tilin, a lanma won xa dijœ mixie be naxee xa danxaniya mu tilin. Won naxa won yete waxonfe gbansan xa fen.

² Kankan xa a boore nan xa heeri fen, naxan nomma a malide a xa danxaniya xun xa masa.

³ Ala xa Mixi Sugandixi mu a yete waxonfe xa fen. A fala ne alo a sebexi Kitaabui kui ki naxe, «Konbie naxee ilanxi i ra, nee n tan nan lixi.»

⁴ Fe naxan birin sebexi Kitaabui kui waxati dangixi, e sebexi ne alako won xa fahamui soto, won xa won tunnabexi, won xa limaniya, alako xaxili tide xa lu won be.

⁵ Ala, a tan naxan tunnabexiya nun limaniya fima, a xa lanyi raso wo tagi alo a xa Mixi Sugandixi Isa a masenxi wo be ki naxe,

⁶ alako wo xa Ala matoxo xaxili nun xui keran na, a tan naxan findixi a xa Mixi Sugandixi nun won Marigi Isa Baba ra.

⁷ Na kui, wo xa wo bore rasene alo Ala xa Mixi Sugandixi wo rasene ki naxe, alako Ala xa matoxoe soto.

⁸ N xa a fala wo be, Ala xa Mixi Sugandixi wali ne Yuwifie be alako a xa a masen a Ala na a xui xanbi ra a to bara a xa laayidie rakamali a naxee tongo e benbae be.

⁹ Si gbetee fan Ala matoxoma a xa hinne xa fe ra, alo a sebexi Kitaabui kui ki naxe, «Na nan a ra n i matoxoma si birin tagi, n beeti bama ne i xili xa binye bun ma.»

¹⁰ A man sebexi, «Si gbetee, wo nun Ala xa jama xa seewa.»

¹¹ A man sebexi, «Wo tan jamanee birin, wo Marigi matoxo, si birin xa a tantu.»

¹² Annabi Esayi man naxa a masen, «Yisayi xa di fama ne.»

A findima ne mange ra si birin xun ma, e fan e xaxili tima ne a ra.»

¹³ Ala, a tan naxan xaxili tide fima, a xa wo rafe seeewe nun bojesa ra danxaniya kui a mooli birin na. Na kui, xaxili tide luma ne wo be temui birin, Ala Xaxili Seniyenxi xa senbe saabui ra.

Pœlu xa wali

¹⁴ N ngaxakerenyie, n tan a kolon wo bojne fan, wo bara lonni soto a fanyi ra, wo fata wo bore raside.

¹⁵ Kono n to sebeli tixi wo ma, n ma masenyi ndee findixi masenyi xogoxœe nan na alako n xa wo ratu, barima Ala to hinnexi n na,

¹⁶ a bara n findi a xa Mixi Sugandixi Isa xa walike ra sigafe ra si gbetee ma. Na kui, n serexedube wali nan nabama n to Ala xa xibaara fanyi kawandima si gbetee be, alako Ala Xaxili Seniyenxi xa e findi serexë seniyenxi ra naxan Ala kenenma.

¹⁷ Na birin kui, n nun Ala xa Mixi Sugandixi Isa to a ra, n nomma seewade n ma wali ra Ala be,

¹⁸ barima n mu suusama fefe xa fe falade fo Ala xa Mixi Sugandixi bara naxan naba n saabui ra, alako si gbetee xa Ala xui rabatu. A bara na raba n ma masenye nun n ma kewalie saabui ra,

¹⁹ kaabanakoe nun tonxumae xa senbe saabui ra, a nun Ala Xaxili Seniyenxi senbe

saabui ra. Na kui, kelife Darisalamu han a sa dəxə Iliri ra, n bara Ala xa Mixi Sugandixi xa xibaaru fanyi rayensen ye.

²⁰ Na birin kui, n kataxi ne n xa mixie kawandi Isa xa xibaaru fanyi ra naxee mu Ala xa Mixi Sugandixi kolon. N mu wa na rabafe kawandila gbete dangi foxi.

²¹ Alo a sebəxi Kitaabui kui ki naxe, «A xa fe singe mu nu fala naxee be, e fama ne a kolonde.

Mixi naxee singe mu nu a xa fe me, e fama ne a fahaamude.»

²² Yi wali nan a niyaxi n mu noxi sigade wo yire.

²³ Yakəsi n ma wali bara jən yi boxie ma. N nu bara wa sigafe wo yire kabi je wuyaxi.

²⁴ A xəli n ma n xa dangi wo yire n na kira susu sigafe ra Sipanyi boxi ma. Won xa lu yire keren waxati nde ma alako n xa jelexin wo tofe ra, a xəli n ma wo xa n mali sigafe ra Sipanyi.

²⁵ Yakəsi n na sigafe Darisalamu seniyentəe malide,

²⁶ barima danxaniyatəe jamae naxee na Masedon nun Akayi boxi ma, e a panige ne e xa e harige nde malan, e xa a rasamba Darisalamu misikiñee ma naxee na na seniyentəe ya ma.

²⁷ E tan nan a janigexi. Anun, a lanma e xa na nate tongo barima Yuwifie to findi saabui ra e tan si gbete be Ala xa fee kui, a lan ne e fan xa Yuwifie mali baloe fe ra.

²⁸ Na kui, n na ge na wali ra, n yi kobiri so e yi danxaniyatəe bara naxan nasamba, n dangima wo yire sigafe ra Sipanyi boxi ma.

²⁹ N a kolon n to sigafe wo yire, na findima Ala xa Mixi Sugandixi xa barake nan na wo be.

³⁰ N ngaxakerenyie, n bara wo mayandi won Marigi Isa Ala xa Mixi Sugandixi xa fe ra, a nun xanunteya xa fe ra naxan kelima Ala Xaxili Seniyeñxi ma, wo xa n mali, wo xa wakili n be Ala maxandi kui.

³¹ Wo Ala maxandi n be a xa n natanga Yudaya danxaniyatarae ma, a nun man, Darisalamu seniyentəe xa jelexin e malise ra n sigafe naxan na e xən.

³² Na kui, xa Ala tin, n wo yire lima səewə kui, won no won bore senbe sode.

³³ Ala, a tan naxan bojresa fima, a xa lu wo birin səeti ma. Amina.

16

Xəebui

¹ N bara wa won ngaxakerenyi ginəma Fowewe masenfe wo be, naxan danxaniyatəe jamae malima Senxereya taa kui.

² Wo xa a rasene Isayanka ki ma, alo a lanma seniyentəe xa a raba ki naxe. Xa a

hayi na se nde ma, wo xa a mali, barima a fan bara n tan nun mixi gbegbe mali.

³ Wo xa Pirisila nun Akila xəebu n be, n walibooree Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa fe kui.

⁴ E fe birin naba ne e xa n nii ratanga beenun e xa e yetə ratanga. Bafe n tan na, si gbete danxaniyatəe jamae birin e tantuma na fe ma.

⁵ Wo man xa danxaniyatəe jamae xəebu naxan e malanma e xənyi.

Wo xa n xanuntenyi Epeneto xəebu n be. A tan nan singe danxaniya Ala xa Mixi Sugandixi ma Asi boxi ma.

⁶ Wo xa Mariyama xəebu n be, naxan bara wali wo ya ma ki fanyi.

⁷ Wo xa n boore Yuwifie Andironiku nun Yuniya xəebu, muxu nun naxee bara sa geeli. Ala xa xəsrae nan e ra, naxee bara kolon a fanyi ra, naxee singe danxaniya n be Ala xa Mixi Sugandixi ma.

⁸ Wo xa Anpiliyatəu xəebu n be, n xanuntenyi Marigi foxy ra.

⁹ Wo xa muxu walibooore Urubano nun n xanuntenyi Sitaxusi xəebu.

¹⁰ Wo xa Apelesi xəebu, naxan bara a xa danxaniya masen Ala xa Mixi Sugandixi ma. Wo xa Arisitobulo xa mixie xəebu n be.

¹¹ Wo xa n boore Yuwifie Herodiyon xəebu n be. Wo xa Narisiso xa mixie xəebu n be, naxee danxaniyaxi Marigi ma.

¹² Wo xa Tirifena nun Tirifosa xəebu n be. Ginee naxee e ra, e walima Marigi be. Wo xa n xanuntenyi Peresidi xəebu. A fan bara wali Marigi be ki fanyi.

¹³ Wo Rufu xəebu, naxan sugandixi Marigi xa fe kui. Wo a nga fan xəebu n be, naxan bara lu n be alo n fan nga.

¹⁴ Wo xa Asinkirito, Felegon, Heremesi, Patiroba, nun Heremasi xəebu n be, a nun ngaxakerenyie birin naxee na e xənyi.

¹⁵ Wo xa Filologo, Yuli, Nerewu nun a maagine xəebu, a nun Olimipa nun seniyentəe birin naxee na e xənyi.

¹⁶ Wo xa wo bore xəebu sunbui seniyenxi ra. Ala xa Mixi Sugandixi xa danxaniyatəe jamae birin wo xəebu.

¹⁷ N ngaxakerenyie, n xa wo rasi, wo xa wo yetə ratanga mixie ma, naxee lanyi kanama wo tagi, e nu fa mixi ratantan xaranyi ma wo bara naxan soto. Wo xa wo makuya e ra.

¹⁸ Na mixi məɔlie mu walima won Marigi Ala xa Mixi Sugandixi xa be. E birama e yetə furi nan foxy ra, e nu fa lənnitaree madaxu wɔyən jəxunməe nun matɔkəs ra.

¹⁹ Mixi birin a kolon a wo Ala xui rabatuma. N jelexinxı wo ra, kono a xəli n ma wo xa fahaamui soto fe fanyi ma, wo naxa wo manoxo fe kobi ra.

²⁰ Ala, a tan naxan bojesa fima, a gbe mu luxi a xa Sentane ibutuxun wo sanyi bun. Won Marigi Isa xa hinne wo ra.

²¹ N waliboore Timote wo xeebu, a nun Lususi, Yason, nun Sosipateri, n boore Yuwifie.

²² N tan Teritiyo naxan bara yi bataaxe sebe, n fan bara wo xeebu Marigi xili ra.

²³⁻²⁴ Gayu fan wo xeebu, naxan findixi n tan nun danxaniyatœ pama birin yatigi ra. Erasito, naxan findixi taa naafuli ragatama ra, a fan wo xeebu, a nun won ngaxakerenyi Karatusi.

²⁵ Matoxœ na Ala be, naxan nœma wo senbe sode danxaniya kui, alœ n Marigi Isa xa xibaaru fanyi naxan kawandima a masenxi ki naxe. Na xibaaru fanyi gundo fe nan masenma naxan nu ragataxi kabi temui xœnnakuye,

²⁶ kono naxan bara fa makenen alako si birin xa a kolon namijonmœe xa sebelie saabui ra, Ala naxee yamarixi. Na kui, birin xa danxaniya Ala ma, Ala naxan na na, e a xui rabatu.

²⁷ Ala, a tan kerèn naxan fe birin kolon, matoxœ na a be a xa Mixi Sugandixi Isa saabui ra abadan. Amina!

**Ala xa masenyi singe
Annabi Pölü naxan səbə
Korinti danxaniyatœ
nama ma
Masenyi nde yi Kitaabui
xa fe ra**

Yi Kitaabui findixi Annabi Pölü xa bataaxe singe nan na danxaniyatœ nama be, naxan nu na Korinti taa kui Gireki böxi ma. A nu bara kawandi ti naa a xa biyaasi firin nde kui. Mixi gbegbe naxa danxaniya Isa ma, kono e jere ki mu nu gexi fande. Ndee mu nu lanxi e bore ma, ndee nu fe jaaxie rabama ginee ra, ndee nu wama e yete igbofe boore danxaniyatœ ya ma. Na birin findixi yaagi nan na diinelae tagi.

Kono Annabi Pölü bara a kolon a adamadi birin nöma suxude Sentane xa gantanyi ra. Na nan a taxi a mu tondi Korintikae mafurukude alako e xa danxaniya xa sabati Ala xa kira xon. A bara bataaxe səbə e ma, naxan findixi marasi fanyi ra e be. Ala Xaxili Seniyenxi nu bara na masenyi so a yi ra.

Na na a ra, Annabi Polu xa masenyi findixi Kitaabui yati yati nan na danxaniyatœ birin be. Won nöma lönni gbegbe sötöde na sebeli saabui ra, naxan nöma won malide Ala xa kira kolonde a fixe ra. Ala xa won mali alako won xa so na xaranyi kui, a fa findi won ma jere ki ra. Amina.

**Ala xa masenyi singe
Annabi Pölü naxan səbə
Korinti danxaniyatœ
nama ma**

Danxaniyatœ xe lanyi

¹ N tan Pölü, Ala naxan janigexi a xa findi a xa Mixi Sugandixi Isa xa xəxera ra, a nun Sositene, muxu yi bataaxe səbəxi wo tan nan ma,

² Ala xa danxaniyatœ nama, naxan na Korinti. Ala xa Mixi Sugandixi Isa bara wo xili wo xa findi Ala gbe ra, wo xa findi seniyentœse ra. Muxu bara yi səbə wo ma, a nun mixi birin ma naxee a xaxili tima Ala xa Mixi Sugandixi Isa ra, naxan findixi e tan nun won tan Marigi ra.

³ Won Baba Ala nun a xa Mixi Sugandixi Isa, naxan findixi won Marigi ra, e xa hinne nun bönesa fi wo ma.

⁴ N Ala tantuma temui birin wo xa fe ra, a to hinne wo ra a xa Mixi Sugandixi Isa saabui ra.

⁵ A bara wo xa fe birin nakamali masenyi nun fahaamui kamalixi ra.

⁶ Ala xa Mixi Sugandixi xa nöndi to sabatixi wo ya ma,

⁷ wo bara Ala xa ki birin soto, wo hayi mu na fe gbete ma sənən, beemanu won Marigi Isa fa waxati wo naxan mamefe.

⁸ A senbe fima ne wo ma han dunija rajonyi, alako yunubi yo naxa lu wo ma Ala xa Mixi Sugandixi won Marigi Isa fa temui.

⁹ Ala na a xui xanbi ra, a tan naxan wo xilixi alako lanyi xa lu wo nun a xa Di tagi, won Marigi Isa, Ala xa Mixi Sugandixi.

¹⁰ N ngaxakerenyie, n bara wo rasi won Marigi Isa xili ra, Ala xa Mixi Sugandixi, lanyi xa lu wo tagi. Wo naxa mœe wo bore ra, wo xa lan xaxili nun janige keren ma.

¹¹ N ngaxakerenyie, Xolowe xa mixie bara a fala n be, a lantareya na wo tagi.

¹² N bara a mœ a nde a falama, «N tan biraxi Pölü nan foxy ra,» nde fan a falama, «N tan biraxi Apolosi nan foxy ra,» nde a falama, «N tan biraxi Kefasi nan foxy ra,» a nde fan a falama, «N tan biraxi Ala xa Mixi Sugandixi nan foxy ra.»

¹³ Ala xa Mixi Sugandixi keren xa mu a ra? Pölü nan banban wuri magalanbuxi ma wo be? Wo wo xunxaxi ye xoora Pölü xili nan na?

¹⁴ N bara Ala tantu n mu mixi yo xunxaxi ye xoora wo ya ma, bafe Kirisipu nun Gayu ra.

¹⁵ Na kui, mixi yo mu nöma a falade a xunxa ye xoora n xili nan na.

¹⁶ N bara Sitefana xa denbaya fan xunxa ye xoora, kono na dənəxœ, n mu laxi a ra xa n bara mixi gbete xunxa ye xoora fa.

¹⁷ Ala xa Mixi Sugandixi mu n xœ mixi xunxade ye xoora. A n xœxi ne n xa a xa xibaaru fanyi kawandi ti. Na mu rabama adamadi xa lönni ra de, xa na mu a ra Ala xa Mixi Sugandixi xa wuri magalanbuxi tide yelebuma ne.

¹⁸ Isa faxafe wuri magalanbuxi ma, na masenyi findixi xaxilitareja nan na mixi lœxie be, kono a findixi Ala xa senbe nan na muxu tan kisi mixie be.

¹⁹ A səbəxi Kitaabui kui, «N lönnilae xa lönni xun nakanama ne, n xaxilimae xaxili findi fuyan na.»

²⁰ Lönnila go? Seriye karamoxo go? To xaxilima go? Ala bara yi dunija xa lönni mafindi xaxilitareja ra.

²¹ Dunija mixie to mu no Ala xa lönni kolonde e yete xa lönni saabui ra, Ala naxa tin danxaniyatœse rakiside a xa kawandi saabui ra, dunija mixie naxan mapoxunma xaxilitareja ra.

²² Yuwifie wama tonxumae tofe, Girekikae na lönni fenfe,

²³ kono muxu tan Ala xa Mixi Sugandixi xa faxe nan kawandima. Yuwifie birama

ne barima e mu lama na ra, si gbetee fan noxó a ma a daxupa na a ra.

²⁴ Kono Ala naxee xilixi Yuwifie nun si gbetee ya ma, e lama ne a ra a Ala xa Mixi Sugandixi Ala senbe nun Ala xa lónni nan masenma ne.

²⁵ Adamadie e majoxunxi a Ala xa lónni findixi xaxilitarepa nan na, kono a nondi ki ma a dangi adamadie xa lónni ra. E majoxunxi a Ala senbe mu gbo, kono a senbe dangi e gbe ra pon!

²⁶ N ngaxakerenyie, wo xa a mato Ala mixi moéli mundun xilixi wo ya ma. Lónnila gbegbe mu na, adamadi ki ma. Senbemae fan mu gbo. Bannamixie fan mu wuya.

²⁷ Kono Ala bara dunija lónnilae rayaagi. A na raba mixie nan saabui ra, e naxee findixi lónnitaree ra. Ala bara dunija senbemae rayaagi. A na raba mixie nan saabui ra, naxee luxi e be alo senbetaree.

²⁸ Ala bara mixi sugandi, naxan tide mu gbo dunija mixie be, naxee mu xili xungbe soto, naxee mu kolonxi sese ra, alako na xa findi yaagi ra booree be.

²⁹ Na kui, mixi yo mu noma a yete matoxde Ala ya i.

³⁰ Ala nan a niyaxi wo xa lu a xa Mixi Sugandixi Isa i. Ala bara Isa findi won ma lónni, won ma tinxinyi, won ma maraseniyyi, nun won xunsare ra.

³¹ Na nan na ki, won xa a raba alo a sebexi Kitaabui kui ki naxe, «Xa mixi wama a yete matoxfe fe nde ma, a xa a yete matoxo a Marigi xa fe nan na.»

2

Ala xa lónni

¹ N ngaxakerenyie, n to fa wo yire, n mu Ala xa seedejoxuya masenxi wo be woyenyi xungbee xa ra, xa na mu a ra adamadi xa lónni ra.

² N nu bara nate tongo n xa Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa fe nun a xa faxe xa fe gbansan nan masen wo be.

³ N naxa ti wo ya i senbetareya ra. Na temui n nu na serenfe gaaxui ra.

⁴ N ma masenyi nun n ma kawandi mu nu fatanxi adamadi xa lónni ra. N mu kawandi tixi woyenyi xungbee ra. N na ti Ala Xaxili senbe nan na,

⁵ alako wo naxa danxaniya adamadi xa lónni saabui ra, wo xa danxaniya Ala senbe nan saabui ra.

⁶ Muxu lónni masenma mixi kamalixie be, kono lónni naxan mu fatanxi to mixie nun to mangée ra. E tan xa fe xun fama ne rakanade.

⁷ Muxu Ala xa lónni nan masenma, Ala lónni naxan noxunxi kabi dunija föle, naxan findima won be nore ra.

⁸ To mangée mu nu fahaamui soto na xa fe ma, xa na mu a ra e mu Marigi Nore Kanyi mabanbanma wuri magalan-buxi ma nu.

⁹ Na fe luxi alo Kitaabui a masenxi ki naxe,

«Ala naxan yailanxi a xanuntenye be,

adama ya mu a toma,

adama tuli mu a mema,

adama xaxili mu a kolonma.»

¹⁰ Ala bara na masen won be a yete Xaxili saabui ra. Ala Xaxili fe birin kolon, hali Ala yati xa fe tilinxie. A nee birin kolon.

¹¹ Nde adama xa fe kolon, xa a yete xaxili mu a ra? Ala xa fe fan, mixi yo mu a kolon. Ala Xaxili gbansan nan na fe moéli kolon.

¹² Won mu noma Ala xa hinne fahaamude adamadi xaxili saabui ra. Ala, a Xaxili naxan fixi won ma, na nan noma na masende won be.

¹³ Won mu na fe masenma adamadi xa lónni ra, won na masenma Ala Xaxili nan ma lónni ra. Ala xa fe nan masenma Ala Xaxili saabui ra.

¹⁴ Kono adama naxan mu Ala Xaxili soto, a mu noma Ala Xaxili xa fe fahaamude. Na luma ne a be alo daxupa, barima a mu noma sode a kui Ala Xaxili xanbi.

¹⁵ Adama naxan Ala Xaxili sotxi, na kanyi nan noma fe birin fahaamude. A booree mu noma a makiitide na fee kui.

¹⁶ Na nan a toxi a sebexi Kitaabui kui, «Nde Marigi Xaxili kolon, a xa marasi nde fi a ma?» Kono Ala xa Mixi Sugandixi Xaxili na won tan böre i.

3

Ala xa walikee

¹ N mu nu noma woyende wo be alo n nu wama a xon ma ki naxe, barima wo mu luxi alo Ala Xaxili kanyie. Wo luxi ne alo dunija mixie, naxee xa danxaniya mu gexi kamalide sinden.

² N nu bara wo xaran fe singee ra, alo dingé xjne fima a xa diyore ma ki naxe. N mu wo xaran fe xoroxoe ra, barima wo mu nu noma na fahaamude. Dingé fan mu sube fima diyore ma. Han ya wo mu noma xaranyi xoroxoe kolonde, barima wo na birafe dunija fee nan foxo ra.

³ Töone nun lantareya to gbo wo ya ma, na mu a masenma xe a dunija mixie nan wo ra, naxee na birafe adamadi waxonfe foxo ra?

⁴ Mixi nde to a falama wo ya ma, «N biraxi Pölu nan foxo ra,» mixi gbete fan a fala, «N tan biraxi Apolosi nan foxo ra,» na

mu a masenma xε a wo luxi ne alo dunija mixie?

⁵ Nde na Apolosi ra? Nde na Pølu ra? Muxu findixi Ala xa walikee nan tun na Ala naxee xεexi alako wo xa danxaniya. Ala wali naxan soxi muxu yi ra, muxu bara na raba.

⁶ N tan bara sansi xɔri si, Apolosi bara ye sa a ma, kono Ala nan a niya a xa bula, a xa mo.

⁷ Mixi naxan sansi xɔri sima, a nun mixi naxan ye sama a ma, e tide mu gbo. Ala nan tide gbo, barima a tan nan a niya sansi xa mo.

⁸ Naxan sansi xɔri sima, nun naxan ye sama a ma, e birin lan, e birin fama ne e xa wali sare sotode.

⁹ Muxu tan findixi Ala xa walikee nan na. Wo tan luxi ne alo Ala xa xε, xa na mu a ra a xa banxi.

¹⁰ Ala bara a janige a xa hinne kui, n xa wali suxu a be. Na misaalixi banxi ti wali nan na. N bara lu alo banxiti. N tan nan banxi koɔrinma, boore biriki doxo. Kono kankan xa meenai a wali ki ma.

¹¹ Mixi yo mu nɔma fe gbete findide na banxi bunyi ra, bafe Ala xa Mixi Sugandixi Isa ra.

¹² Mixi naxee banxi tima na bunyi fari xεema ra, xa na mu a ra gbeti, xa na mu a ra gεme tofanyi, xa na mu a ra wuri, xa na mu a ra sexe fanyi, xa na mu a ra sexe fori ra. Kankan xa wali matoma ne.

¹³ Kiiti loxœ na wali birin makenenma ne. Na kiiti luma ne ale te naxan fama kankan xa wali makenende.

¹⁴ Xa banxiti xa wali sa na te imini, a fama ne wali sare sotode.

¹⁵ Kono xa a sa li a xa wali naxa gan na te ra, a toɔrɔma ne. A fama ne kiside alo mixi naxan natangaxi te ma.

¹⁶ Wo mu a kolon wo findixi Ala xa hɔrɔmɔbanxi nan na? Ala Xaxili sabatixi wo bojœ i.

¹⁷ Xa mixi nde Ala xa hɔrɔmɔbanxi kana, Ala na kanyi fan kanama ne, barima a xa hɔrɔmɔbanxi seniyen. Wo tan nan findixi na hɔrɔmɔbanxi ra.

¹⁸ Wo naxa wo yete madaxu. Xa mixi nde a yete findixi lɔnnila ra dunija ki ma, a xa a yete magoro alako a xa lɔnni yati kolon.

¹⁹ Yi dunija mixie xa lɔnni findixi daxuna nan na Ala be. A sebexi Kitaabui kui, «Ala gantanyi tema ne lɔnnilae be e yete xa lɔnni nan na.»

²⁰ A man sebexi, «Marigi a kolon dunija mixie xa lɔnni findixi fe fufafu nan na.»

²¹ Wo naxa wo xaxili ti mixi yo ra, barima e findixi wo malima nan na.

²² Polu yo, Apolosi yo, Kefasi yo, e birin findixi wo malima nan na. Fe naxan birin na dunija, fe naxan birin na wo xa

dunijegiri kui, fe naxan birin na na, a nun fe naxan birin sa fama, hali faxe, na birin na na wo tan nan malife ra.

²³ Wo tan na Ala xa Mixi Sugandixi nan be, Ala xa Mixi Sugandixi fan na Ala nan be.

4

Ala xa kiiti

¹ Na na a ra, wo xa a kolon muxu tan findixi Ala xa Mixi Sugandixi xa walikee nan na, Ala xa gundoe taxuxi naxee ra.

² Xa fe nde taxuxi mixi ra, a lanma a xa na rawali a rawali ki ma.

³ Xa wo wama n makiitife, xa na mu a ra kiitisa gbete wama n makiitife, fefe mu a ra. N mu n yete yati makiitima.

⁴ N tan be, n mu fe jaaxi yo rabaxi, kono n yete makiitife tan mu findixi tinxinyi ra n be. N Marigi nan findixi n ma kiitisa ra.

⁵ Na kui, wo naxa kiiti yo sa beenun Marigi xa kiiti waxati. A tan nan fe makenenma naxan noxunxi dimi kui. A tan nan janige makenenma naxan na mixi bojœ ma. Na waxati, Ala mixie matɔxɔma e xa wali bere nan na.

⁶ N ngaxakerenyie, n bara misaali nde masen wo be n tan nun Apolosi xa fe ra, alako wo xa yi sebeli fahaamu, «Wo naxa yaamari sebexi matandi.» Na kui, wo naxa wo yete igbo lufe ra mixi nde xanbi ra.

⁷ Nde i findixi fisamante ra? Munse na i yi ra, i mu naxan sotoxi Ala saabui ra? Xa wo na sotoxi Ala nan saabui ra, munse ra wo wo yete igrboma alo a fatanxi wo tan nan na?

⁸ A luxi alo wo bara wo waxɔnfe birin soto muxu xanbi, wo bara banna, wo bara findi mangee ra. Xa a sa na na ki ne, na birin xa sɔɔneya wo be, alako muxu fan xa lu wo setti ma mangeya kui.

⁹ A luxi n be alo Ala bara a ragiri muxu tan xεerae ma, muxu xa findi xanbiratie ra, alo mixie e naxee faxama dunija birin ya tote ra, malekkee nun adamadie ya xɔri.

¹⁰ A luxi alo muxu bara daxu Ala xa Mixi Sugandixi xa fe ra, kono wo tan bara findi xaxilimae ra a xa fe ra. Muxu senbe bara jɔn, kono wo tan gbe xun bara masa. Muxu bara mayele soto, kono wo tan bara binye soto.

¹¹ Han ya muxu toɔrɔma kaame nun ye xɔli ma. Dugi mu na muxu yi ra. Mixie muxu bɔnbɔma, e bara muxu findi mixi rabeprinxie ra.

¹² Muxu balozi muxu yete xa wali nan na. Mixie na muxu konbi, muxu dubama ne e be. Mixie na muxu paxankata, muxu dijɛma ne e ma.

¹³ Mixie na muxu xili kana, muxu wɔyɛn fanyi falama ne e be. Han ya muxu tide mu

na dunipa mixie be, muxu bara lu e be alo mixi fufafu.

¹⁴ N mu wama wo ifufe ne, kono n wama wo rasife ne alo n ma di maxanuxie.

¹⁵ Wo nomma karamoxo gbegbe sotode Ala xa Mixi Sugandixi xa fe ra, kono n kerem peti nan findixi wo baba ra, naxan bara Inyila Isa masen wo be, wo xa danxaniya Ala xa Mixi Sugandixi ma.

¹⁶ N ma marasi nan ya wo be: Wo xa bira n ma misaali nan foxo ra.

¹⁷ Na na a ra, n bara Timote xee wo yire, alako a xa wo ratu n najere ki ma Isa xa fe kui, n danxaniyatoe namae birin xaranma naxan na yire birin. N ma di maxanuxi Timote danxaniyaxi Marigi kerem nan ma.

¹⁸ Ndee bara e yete igbo wo ya ma. E joxo a ma n mu sigama wo yire,

¹⁹ kono, xa Ala tin, a gbe mu luxi n xa wo xonyi li. Na temui n fama a kolonde xa na yete igboe xa woyenyi fama findide nondi ra.

²⁰ Ala xa mangeya mu findixi woyenyi gbansan xa ra, a findixi senbe yati nan na.

²¹ Wo wama munse xon? N xa siga wo xonyi luxusinyi ra, ka n xa siga xanunteya nun dije ra?

5

Yunubi jaaxi bafe

¹ N bara a me a fe jaaxi mooli nde na wo ya ma, naxan mu toma hali kaafirie ya ma. A xeme nde luma a baba xa gine kolon na gine ra.

² A nu lan ne yi fe xa wo boje tooro, wo fa na kanyi ramini wo tagi, kono wo na wo yete igbofe tun.

³ Hali n tan mu na wo yire, n xaxili tan na wo tagi. N jan bara na kanyi makiiti

⁴ Marigi Isa xili nun a senbe ra. N na wo xanbi ra.

⁵ Yi mixi mooli xa so Sentane yi ra, na fe jaaxi xun xa rakana yakosi, alako na kanyi nii xa kisi Marigi xa loxoe.

⁶ Yete igbofe mu fan. Wo mu a kolon lebini siyadi farin gbegbe ratema ne?

⁷ Wo lebini fori ba wo ya ma, alako wo xa lu ala farin neene lebini mu saxi naxe i. A nondi ki ma wo na na ki ne. Ala xa Mixi Sugandixi bara findi won ma serexre ra, naxan misaalixi yexee ra naxan kon naxabama Sayamaleke Dangi Sali.

⁸ Won xa na sali rabia seniyeni kui. Won xa fe kobi nun fe jaaxi ba won ya ma, alo lebini fori bama won ma banixe kui ki naxe na sali. Nondi nun boje fiixe xa lu won yi ra. Na kui won misaalima taami lebinitare nan na.

⁹ N bara a sebe wo ma bataaxe kui, wo nun yenelae naxa lu defanbooreya kui.

¹⁰ Kono n mu wama a falafe xe wo be a wo nun yenela birin naxee na dunipa, a nun milantee, mujetie, nun kuye batuie, wo nun nee naxa de masara. Xa a sa na ka ki ne, a lima na fan fo wo keli dunipa ma de!

¹¹ N waxi a sebefe ne wo ma, defanja naxa lu wo nun mixi tagi, naxan a yete findima wo boore danxaniyatoe ra, kono a fa findi yenela ra, xa na mu a ra milante, kuye batui, konbiti, siisila, xa na mu a ra mujeti. Wo nun na mixi mooli, wo naxa wo dege yati yire keren.

¹² N tan mu nomma mixie makiitiide naxee mu na danxaniyatoe nama ya ma, kono a lanma won xa won boore danxaniyatoe nan makiiti.

¹³ Naxee mu na danxaniyatoe nama ya ma, Ala nan nee makiitima, kono a lanma wo tan xa «mixi jaaxi keri wo tagi.»

6

Danxaniyatoe xa kiiti

¹ Fe nde na mini wo tan danxaniyatoe tagi, wo nomma sigade di na kalamui sade kaafirie xa kiiti banxi kui? Wo mu sigama seniyentoe xa yire?

² Wo mu a kolon seniyentoe nan fama dunipa birin makiitiide? Xa wo tan nan dunipa makiitima, wo fa taganxi yi kiiti xunxurie sade di?

³ Wo mu a kolon a won fama ne malekoe yati makiitiide? Na kui, won fa taganxi yi dunipa fee makiitiide munfe ra?

⁴ Xa yi dunipa fe nde bara mini wo tagi gere ra, hali wo mixi xuri nde tongo danxaniyatoe nama ya ma, na nomma ne na kiiti sade wo be.

⁵ Wo mu yaagima na ra? Lonnila yo mu na wo ya ma naxan nomma kiiti sade danxaniyatoe tagi?

⁶ Kono danxaniyatoe e boore kalamuna kaafiri xa kiiti banxi kui.

⁷ Gere to na wo tagi, na bara a masen a wo xun bara rakana. Munfe ra wo mu dijema wo bore haake ma, hali na findixi kasare nan na wo be?

⁸ Kono wo tan harige bama wo boore danxaniyatoe yi ra tinxitareya ra.

⁹ Wo mu a kolon a mixi jaaxi mu ariyanna sotoma ke ra? Wo naxa wo yete madaxu. Langoe gine yo, kuye batui yo, yenela yo, langoe xeme yo, xeme naxan nun xeme kafuma,

¹⁰ mujeti, milante, siisila, konbiti, nun mixi madaxui, e sese mu ariyanna sotoma ke ra.

¹¹ Ndee na wo ya ma naxee nu na na fe mooli kui, kono wo bara rafixe, wo bara raseniyen, wo bara matinxin, won Marigi

Isa, Ala xa Mixi Sugandixi xili ra, a nun Ala Xaxili saabui ra.

¹² Fe birin nadaxaxi n be, kono a birin xa mu fan n be. Fe birin nadaxaxi n be, kono n mu tinma na fe mööli nde xa no n na.

¹³ Ala nan donse daaxi adama xa baloera, a adama daaxi ne a xa na donse don, kono Ala na birin jönma ne. Ala mu adama fate daaxi a xa yene raba. A adama daaxi a Marigi nan be. Marigi man meenima ne adama fate ma.

¹⁴ Ala naxan won Marigi rakelixi faxe ma, a fama ne won tan fan nakelide faxe ma a senbe ra.

¹⁵ Wo mu a kolon wo fatuxi Ala xa Mixi Sugandixi nan ma, alo wo fate salonye fatuxi e bore ra ki naxe? Xa mixi fatuxi Ala xa Mixi Sugandixi ma, a mu lan na kanyi nun langoe xa kafu.

¹⁶ Astofulahi! Wo mu a kolon mixi naxan nun langoe kafuma, a tan nun na langoe findima fate keren nan na? A sebexi Kitaabui kui, «Xeme nun gine findima fate keren nan na.»

¹⁷ Kono mixi naxan bara fatu Marigi ma, e xaxili findima keren nan na.

¹⁸ Wo wo gi langoepta ma. Yunubi gbete mu findixi haake ra mixi fate ma, kono langoepta tan haake sotoma mixi fate nan na.

¹⁹ Wo mu a kolon wo fate findixi Ala Xaxili Seniyenxi xa hörömöbanxi nan na? Ala bara a Xaxili raso wo böre i. Wo mu findixi wo yete gbe xa ra sonon.

²⁰ Ala nan wo xunsaraxi xunsare xörökös ra. Na nan a toxi wo xa Ala matöxo wo fate nun wo xaxili ra, naxee findixi Ala gbe ra.

7

Futi seriye

¹ N wama wo xa sebeli yaabife. A fan xeme be a lufe a mu gine doxo,

² kono yene to bara gbo, a lanma xeme tan, kankan xa a gbe gine soto. Gine fan, kankan xa a gbe mori soto.

³ Xeme lamma a xa gine waxonfe raba futi ki ma. Gine fan lanma a xa a xa mori waxonfe raba futi ki ma.

⁴ Gine fate luma a xa mori xa yaamari nan bun ma, xeme fan fate luma a xa gine xa yaamari nan bun ma.

⁵ Wo naxa tondi wo bore be, fo wo firin nalan a ma wo xa Ala maxandi temui naxe waxatidi nde bun ma. Na dangi xanbi, wo man xa lu yire keren, xa na mu a ra, xa wo mu fata wo yete suxude, Sentane fama ne wo ratantande.

⁶ N xa marasi nde fi wo ma, kono yaamari mu a ra.

⁷ A xoli n ma mixi birin xa lu alo n tan, kono Ala mu mixi birin kima keja keren. A a ragirixi nde xa no fe nde rabade, boore fan xa no fe gbete rabade.

⁸ N xa a fala xeme be, naxee mu nu gine doxo sinden, xa na mu a ra gine naxee mu na xeme taal sinden, xa na mu a ra kaane gine, xa na mu a ra xeme naxan xa gine laaxirayaxi, e fan xa bira n ma misaali foxo ra.

⁹ Kono xa wo mu noma wo yete suxude, wo xa futi xiri. Futi xirife fisa fate waxonfe be.

¹⁰ N bara xeme nun a xa gine yamari, gine naxa mæs a xa mori ra. Na yaamari mu fatanxi n tan na, a fatanxi Marigi nan na.

¹¹ Xa a sa li gine naxa mæs a xa mori ra, a xa lu xemetareja kui, xa na mu a ra a xa gibilen a xa mori xon ma. Xeme fan naxa mæs a xa gine ra.

¹² Wo tan naxee luxi, n bara wo fan nasi, Marigi xa yaamari mu a ra. Xa a sa li danxaniyatœ bar a gine danxaniyatare doxo, na gine fa tin lude a yi ra, na xeme naxa mæs a ra.

¹³ Xa na mu a ra, xa a sa li gine bara doxo xeme danxaniyatate xon, na xeme fa tin na gine ra, na gine naxa mæs a xa mori ra.

¹⁴ N a falama fe naxan ma, na gine xa mori danxaniyatate noma seniyende a xa gine danxaniyatœ saabui ra, xa na mu a ra na gine danxaniyatate noma seniyende a xa mori danxaniyatœ saabui ra. Xa danxaniyatœ mæema a xa denbaya ra, a xa die mu seniyenma nu, kono xa a lu a xa denbaya xun ma, e seniyenma ne.

¹⁵ Xa danxaniyatate bara mæs a xa gine ra, xa na mu a ra a xa mori ra, a xa siga. Xeme danxaniyatœ, xa na mu a ra gine danxaniyatœ, a mu xirifi mixi danxaniyatate ma. Ala wama ne won xa lu böre kui.

¹⁶ Gine, i a kolon xa i noma a niyade i xa mori xa kisi? Xeme, i a kolon xa i noma a niyade i xa gine xa kisi?

¹⁷ Kankan xa jere kira xon ma Marigi a tixi naxan xon. Kankan xa wali raba Marigi be a naxan soxi a yi ra. N na yaamari nan masenma danxaniyatœ jama birin be.

¹⁸ Xa Ala bara mixi sunnaxi xili danxaniya ma, na kanyi xa tin a xa sunne ra. Xa Ala bara sunnatarexa xili danxaniya ma, na kanyi xa lu a sunnatareya kui.

¹⁹ Sunnafa nun sunnatareya, fefe mu a ra. Ala xa yaamari rabatufe, na nan tide gbo.

²⁰ Kankan xa lu a keja, alo Ala a xilixi temui naxe.

²¹ Konyi nan nu na i ra, Ala i xilixi temui naxe? I naxa kontofili. Xa i nōma xōreya sotode, na fan.

²² Hali i Marigi Ala i xilixi konyiya nan kui, lasiri nan i ra i Marigi Ala mabiri. Hali i Marigi Ala i xilixi lasiriyi nan kui, konyi nan i ra Ala xa Mixi Sugandixi mabiri.

²³ Wo xunsaraxi sare xōrōxōe nan na. Wo naxa findi adama xa konyie ra.

²⁴ N ngaxakerenyie, kankan xa lu a kepa, ało Ala a xilixi temui naxe.

²⁵ Marigi mu n yamarixi ginedimedie xa fe ra, kono n wama marasi nde fife wo ma, n tan, Ala kinikinixi naxan ma, a naxan matinxinx.

²⁶ N tan be, a fisa xa ginedimedie mu doxo xeme taa sinden, barima yi waxati a xōrōxōe.

²⁷ Xa gine kanyi nan i ra, i naxa a bepin. Xa ginetare nan i ra, i naxa gine fen.

²⁸ Xa i gine fenma, na mu findima yunubi ra. Xa ginedimedie doxo xeme taa, na fan mu findima yunubi ra. Kono mixi naxee na moõli rabama, e fama tööröde yi dunijneigiri kui. N wama e ratangafe na töore nan ma.

²⁹ N ngaxakerenyie, n wama naxan masenfe wo be, waxati gbegbe mu luxi sōnōn. Keli yakosi ma, gine na naxan yi, a xa lu ało ginetare.

³⁰ Naxan na wafe, a xa lu ało a mu wafe. Naxan seewaxi, a xa lu ało a mu seewaxi. Naxan na se sarafe, a xa lu ało se mu a yi.

³¹ Naxan na dunija fe rawalife, a xa lu ało a tide mu na, barima yi dunija na jonne ne yi ki.

³² A xoli n ma wo xa kontofili birin bepin. Naxan mu futi xirixi, a xa bira Ala xa fee nan foxo ra, alako Marigi xa nelexin a xa wali ra.

³³ Kono naxan futi xirixi, a tan nan birama dunija fee foxo ra, alako a xa gine xa nelexin a xa wali ra.

³⁴ Na temui a na fe firin nan kui na ki. Gine fan, naxan mu na xeme taa, a findi ginedimedie ra, a birama Marigi xa fee nan foxo ra, alako a fate nun a xaxili xa seniyen. Kono naxan doxoxi xeme taa, a tan nan birama dunija fee nan foxo ra, alako a xa mori xa nelexin a xa wali ra.

³⁵ N yi fe falama wo xa munafanyi nan xa fe ra. N mu a falama yanfanteya xa ma. A xoli n ma wo xa lu fe fanyi nan kui, wo xa gbaku Marigi ma, kontofili gbete yo naxa lu wo ma.

³⁶ Mixi naxan bara gine fen folo, a fa a kolon a mu nōma a yete suxude, a a mañoxunxi ne a a lanma a xa na gine doxo, a lanma a xa na raba. A mu findixi yunubi ra. Ginefenyie xa futi xiri e nun a xa gine tagi.

³⁷ Kono ginefenyi naxan nōma a yete suxude, naxan bara nate tongo a yete ra a naxa gine doxo, na kanyi bara fe fanyi raba.

³⁸ Na kui, naxan ginedimedie fenxi doxoma, na bara fe fanyi raba, kono naxan mu a doxoma, na bara fe fanyi raba dangife boore ra.

³⁹ Gine nun a xa mori luma a ra han a xa simaya danyi ne. Kono xa a xa mori faxa, a nōma doxode xeme gbete xon ma. A nōma doxode xeme xon a nu wa naxan yo xon, kono a xa findi Ala xa mixi nan na.

⁴⁰ Kono n tan be, a xa seewé xun masama ne xa a sa lu kaajne kui. N laxi a ra a Ala Xaxili na n bōne i.

8

Serexē donfe naxan baxi kuye be

¹ Won birin bara fahaamui soto serexē sube xa fe ma naxan baxi kuyee be. Fahaamui nomina findide yete igboja ra, kono xanunteya nan mixie ralimaniyama.

² Mixi naxan doxo a ma a bara ge fahaamui sotode, nde luxi a xa fahaamui ra.

³ Kono mixi naxan Ala xanuma, Ala bara na kanyi kolon.

⁴ N xa fe nde masen wo be serexē sube donfe ma naxan baxi kuyee be. Won a kolon kuye yo mu na dunija naxan findixi Ala ra. Ala keren peti nan na.

⁵ Dunija mixie fe gbegbe findima alae ra koore nun boxi ma. E e xilima «alae,» e e xilima «marigie.»

⁶ Kono won tan be Ala keren peti nan na, Baba Ala naxan se birin daaxi, won findixi naxan gbe ra. Marigi keren peti nan na, naxan findixi Ala xa Mixi Sugandixi Isa ra, se birin daaxi naxan saabui ra, won fan njengima naxan saabui ra.

⁷ Kono mixi birin mu gexi fahaamui sotode na fe ma. Mixi naxee nu bara dari kuye fee ra, han yakosi e ne serexē sube domma, e tan be a baxi kuye nan be. E xaxili to mu gexi fee fahaamude sinden, e yunubi sotoma na sube donef kui.

⁸ Donse mu mixi makorema Ala ra. Xa won bara a don, xa won bara a lu na, a birin keren.

⁹ Wo xa a mato a fanyi ra, alako wo xa xōreya naxa a niya fahaamutare xa yunubi soto.

¹⁰ Xa fahaamutare nde bara wo tan fahaamui kanyi to, wo doxoxi teebili ra kuyee banxi kui, na noma a niyade fahaamutare fan xa kuye serexē sube don.

¹¹ Na kui, fahaamutare, Ala xa Mixi Sugandixi faxa naxan be, a fama loede i tan nan ma fahaamui saabui ra.

¹² Na kui, wo bara yunubi raba wo ngaxakerenyi fahaamutaree ra, wo man bara yunubi raba Ala xa Mixi Sugandixi ra.

¹³ Na nan a toxi, xa donse nde a niyama n ngaxakerenyi xa yunubi tongo, n tan bara dijne na donse ma, alako n naxa n ngaxakerenyi rabira.

9

Kawanditi xa wali

¹ Lasiri xa mu na n na? Xeera xa mu na n na? N mu won Marigi Isa toxi xe? Marigi mu n xeexi wo yire xe, alako wo xa danxaniya?

² Temunde booree mu n kolon xeera ra, kono wo tan n kolon, barima wo xa danxaniya findixi n ma xeeraya tonxuma nan na Marigi xa fe ra.

³ N ma xunmafale nan na ki mixie be naxee wama n makiitife.

⁴ A mu daxa muxu xa muxu dege, muxu xa muxu min?

⁵ A mu daxa muxu xa gine danxaniyaxi doxo, naxan luma muxu seeti ma muxu xa jere kui, alo xeera booree a rabama ki naxe, a nun Marigi ngaxakerenyie nun Kefasi?

⁶ Ka n tan nun Baranabasi gbansan nan lan muxu xa wali muxu xa baloe xa fe ra?

⁷ Soori mundun a yete rabaloma? Boxi rawali mundun mu a xa sansi bogi donna? Kuruse demadonyi mundun mu a xa xuruse xije minma?

⁸ Adama xaxili gbansan nan na ki? Ala xa seriye fan mu na mooli masenma xe?

⁹ A sebexi Tawureta Munsa kui, «Ninge ne mengi luxutama, wo mu lan wo xa a de xiri.» Na kui, Ala wama mœnife ningee nan gbansan ma,

¹⁰ ka a na fala won tan nan fan ma fe ra? Iyo, a na sebe won tan nan ma fe ra. Walike walima fe nde nan ma. Mixi maale boronma ne alako a xa baloe soto.

¹¹ Xa muxu bara wakili wo be alako wo xa Ala kolon, a mu lanma xe muxu xa se soto wo yi ra?

¹² Xa mixi gbetee na mooli sotoma wo ra, a mu lanma xe muxu singe xa na soto? Kono muxu mu na findixi teku ra wo mabiri. Muxu bara dijne na birin ma, alako Ala xa Mixi Sugandixi xa xibaaru fanyi kawandife naxa matɔrɔ.

¹³ Wo mu a kolon serexedubee fan baloma serexee nan na naxee baxi Ala xa horɔmɔbanxi be? Serexedube naxee serexe sama serexebade, e xa baloe minima na serexee nan kui.

¹⁴ Na ki Marigi bara yaamari fi a Ala xa xibaaru fanyi kawanditie xa balo e xa kawandi ti kui.

¹⁵ N tan mu na findixi teku ra fefe ma. N man mu yi bataaxe sebexi xe alako wo xa n ki. Kawandi tife kɔbiri xanbi a bara findi nelexinyi ra n be. N mu tin mixi yo xa na nelexinyi ba n yi ra, hali na findi faxe nan na n be.

¹⁶ N mu nɔma n yete igbode n ma kawandi wali xa fe ra. Kawandi tife findixi Ala xa yaamari nan na n be. Naxankate na n be, xa n mu Ala xa xibaaru fanyi kawandi.

¹⁷ Xa n keren nan a janigexi nu, a lanma n xa sare soto. Kono xa a mu fatanxi n yete janige xa ra, n na xeeraya nan nabafe tun, naxan taxuxi n na.

¹⁸ Na kui, n sare findima munse ra? N sare findima na nelexinyi nan na, naxan fatanxi Ala xa xibaaru fanyi kawandife ra sare xanbi n nu nɔma naxan maxɔrinde.

¹⁹ Hali lasiri nan n na, n nan n yete findima mixi birin xa konyi nan na alako n xa mixi gbegbe soto Ala be.

²⁰ N nan jere Ma Yuwifi ki nan ma Yuwifie ya ma alako n xa e soto Ala be. N nan jere Ma Munsa xa seriye ki nan ma, hali n mu na na yaamari bun ma, alako n xa mixi soto Ala be naxee na na seriye bun ma.

²¹ Xa n na mixie ya ma naxee mu na Munsa xa seriye bun ma, n fan luma e gbe ki ne, alako n xa na mixi mooli soto Ala be. N nan jere na ki ne hali n tan to na Ala xa seriye bun ma. N na a xa Mixi Sugandixi xa yaamari nan bun ma.

²² N bara jere fahaamutareja ki ma fahaamutaree ya ma, alako n xa e fan soto Ala be. N bara fe mooli birin naba, n bara jere mixi mooli birin gbe ki ma, alako n xa mixi ndee soto Ala be.

²³ N fe birin nabama alako Ala xa xibaaru fanyi xa kawandi, n fan xa lu na nemé kui.

²⁴ Wo mu a kolon gi mixi naxee gbatama nama ya xori, mixi keren gbansan nan geenima, a sare soto? Wo fan xa jere a fanyi ra wo xa dunijneigiri kui, alako wo xa sare soto Ala ra.

²⁵ Gi mixi naxee gbata rabama, e fe xɔroxe mooli birin nabama, alako e xa geeni, hali na sare mu bu. Won tan nan sare nde sotoma naxan buma abadan.

²⁶ Na nan a toxi n luma n jere ki mato ra a fanyi ra, n mu bonboma fe fufafu ra.

²⁷ N nan n yete suxuma ne senbe ra, alako n tan kawanditi fan naxa fa Ala xa masenyi matandi, n xa lɔe.

10

Isirayila xa misaali

¹ N ngaxakerenyie, n mu wama wo xa n̄emu a ma won babae naxan nabaxi. E naxa j̄ere nuxui bun ma, e naxa baa igiri.

² E nun Annabi Munsa, e birin naxa fe kerem idangi nuxui kui a nun baa igiri kui.

³ E birin naxa donse don naxan fatanxi Ala ra.

⁴ E birin naxa minse min, Ala naxan namini fanye ma. Na fanye, Ala xa Mixi Sugandixi nan a ra, naxan nu biraxi e foxyra.

⁵ Kono mixi gbegbe nu na e ya ma, naxee mu nu gexi rafande Ala ma, na nan a to e naxa faxa gbengberenyi ma.

⁶ E xa j̄ere birin findixi misaali nan na won be, alako won naxa bira fe jaaxi foxyra alo e a rabaxi ki naxe.

⁷ Wo naxa kuyee batu, alo ndee a raba ki naxe e tagi. A sebexi Kitaabui kui, «Nama naxa d̄oxo e degede, e naxa e min, e fa keli yene rabade.»

⁸ Won naxa bira yene foxyra alo ndee a raba ki naxe e ya ma. Na kui, mixi wulu m̄ox̄en̄en̄ mixi wulu saxan naxa s̄onto lox̄oe kerem kui.

⁹ Won naxa Marigi mato alo ndee a mato ki naxe e ya ma, b̄oximasee naxee faxa.

¹⁰ Wo naxa wo mawa, alo ndee e mawa ki naxe e ya ma, sayamaleke fa e faxa.

¹¹ Na fe mooli e lixi ne, a xa findi misaali ra won tan mixie be naxee na waxati d̄onx̄oe. A birin sebexi na nan ma.

¹² Na kui, naxan laxi a ra a tixi, a xa meen̄i a yete ma alako a naxa bira.

¹³ Maratantanyi yo mu wo lixi, adamadi mu n̄oma naxan na. Ala na a xui xanbi ra. A mu a luma maratantanyi yo xa wo li, naxan n̄oma wo ra. Maratantanyi na wo li, Ala feere nde fima ne wo ma, alako wo xa n̄o minide a kui, wo xa n̄o a ra.

¹⁴ Na kui, n xanuntenyie, wo xa gbilen kuye batufe foxyra.

¹⁵ N na woyenfe xaxilimae nan be, wo xa wo tuli mati n ma masenyi ra.

¹⁶ Won Ala tantuma minse naxan ma, na minse mu a masenma xe won nun Ala xa Mixi Sugandixi wuli na a ra? Won taami naxan itaxunma won bore ma, na taami mu a masenma xe won nun Ala xa Mixi Sugandixi fate na a ra?

¹⁷ Taami kerem nan a ra. Won fan, hali won wuya, won bara boni won bore ra, won bara findi mixi kerem na, barima won birin taami kerem nan donna.

¹⁸ Wo Isirayilakae yati mato. Naxee s̄erex̄e sube donma, e mu lama xe na wali ra naxan nabama s̄erex̄ebade?

¹⁹ N wama munse masenfe na kui? S̄erex̄e sube naxan fixi kuye ma a tide gbo? Xa na mu a ra na kuye tide gbo? Astɔfulahi.

²⁰ N xa a fala wo be, kuye batue s̄erex̄e bama jinnee nan be, e mu a bama Ala xa be. N tan mu tinma wo nun jinnee xa lu fe kerem.

²¹ Wo mu n̄oma minse minde Marigi xili ra, wo man xa minse min jinnee xili fan na. Wo mu n̄oma taami donde Marigi xili ra, wo man xa taami don jinnee xili ra.

²² Wo wama Marigi raxonofe ne, naxan mu wama a firin nde xon? Wo j̄oxo a ma won senbe dangi a gbe ra?

²³ A birin daxa, kono a birin mu fe fanyi raminima. A birin daxa, kono a birin mu findima munafanyi ra.

²⁴ Mixi naxa a yete kan xa munafanyi gbansan xa fen, a xa a boore xa munafanyi fan fen.

²⁵ Wo n̄oma sube mooli birin donde naxan matima makiiti. Hali wo mu gaaxu, na sese mu findixi yunubi ra,

²⁶ barima «Alatala nan gbe na boxi nun a ise birin na.»

²⁷ Xa danxaniyatate nde wo xili wo xa wo dege yire kerem, xa wo wama sigafe, wo xa siga, wo xa donse mooli birin don a naxan fima wo ma. Na sese mu findima yunubi ra.

²⁸ Kono xa a sa li mixi nde fa a fala wo be, «Yi donse baxi s̄erex̄e nan na,» wo naxa na don na kanyi xa fe ra, barima yunubi nan a ra a be a xaxili ki ma.

²⁹ Yunubi fe mu a ra i tan be i xaxili ki ma, kono a mu lanma i naxan nabama i xa yeteralu kui, i boore xa na majoxun i be yunubi ra.

³⁰ A mu lanma mixi xa fe jaaxi majoxun n ma donse xa fe ra, n Ala tantuma naxan ma fe ra.

³¹ Na nan na ki, wo naxan yo donma, wo naxan yo minma, wo naxan yo rabama, wo xa na birin naba alako Ala xa matox̄oe stoto.

³² Wo naxa mixi yo ratantan, Gireki yo, Yuwifi yo, Ala xa danxaniyatæ yo.

³³ N fan j̄erema na ki ne, alako n ma fe birin xa rafan mixi birin ma. N mu na n yete xa munafanyi xa fenfe. N na mixi gbegbe xa munafanyi nan fenfe, alako e xa kisi.

11

Danxaniyatæe xa malanyi raba ki

¹ Wo xa bira n ma misaali foxyra, alo n fan biraxi Ala xa Mixi Sugandixi xa misaali foxyra ki naxe.

² N bara wo matox̄e barima wo ratuma n ma fe ma temui birin, wo man n ma yaamarie rabatuma.

³ A xoli n ma wo xa a kolon xeme birin na Ala xa Mixi Sugandixi xa yaamari nan bun ma, gine birin na xeme xa yaamari

nan bun ma, a nun Ala xa Mixi Sugandixi fan na Ala xa yaamari nan bun ma.

⁴ Xeme naxan birin salima, xa na mu a ra a woyenma Ala xili ra, a xunyi makotoxi, a bara a Marigi yelebu.

⁵ Gine naxan birin salima, xa na mu a ra a woyenma Ala xili ra, a xunyi mu makotoxi, a bara a xa mange yelebu. A luxi ne alo a xunyi bara bi.

⁶ Gine naxan mu a xunyi makotoma, hali a xunyi bi. Gine xunyi bife to findixi yaagi ra, xa na mu a ra a xunsexe maxabafe, a lanma ne a xa a xunyi makoto.

⁷ Xeme tan mu lanma a xa a xunyi makoto, barima a findixi Ala misaali nun a nore nan na, kono gine tan findixi xeme xa nore nan na.

⁸ Xeme xa mu minixi gine i. Gine nan minixi xeme i.

⁹ Xeme xa mu daaxi gine xa fe ra. Gine nan daaxi xeme xa fe ra.

¹⁰ Na nan a toxi gine lanma a xa a xunyi makoto malekkee xa fe ra. A xunyi makotofe findixi tonxuma nan na a a na xeme xa yaamari nan bun ma.

¹¹ Kono Marigi xa fe kui, gine hayi na xeme ma, xeme fan hayi na gine ma.

¹² Gine minixi xeme i ki naaxi, xeme fan barima gine nan saabui ra. Na birin kelixi Ala nan ma.

¹³ Wo xa na kiti sa wo yete ra. A daxa gine xa sali a xunyi mu makotoxi?

¹⁴ Wo daa ki yete yati a masenxi wo be a xeme xunsexe na kuya a findixi yaagi nan na a be,

¹⁵ kono gine tan xunsexe na kuya, na findixi a be nore nan na. Xunsexe kuye fixi gine ma a xunyi makotoso nan na.

¹⁶ Xa mixi nde wama na fe matandife, a xa a kolon muxu nun Ala xa danxaniyatoe jamae birama na seriye nan foxo ra.

¹⁷ Kono fe nde na na wo naxan nabama wo xa malanyie kui, n mu nomma naxan matoxode. Na nde bama wo xa fe fanyi nan na, findi fe paaxi ra wo be.

¹⁸ A foel, n bara a me a wo mu lanma wo bore ma wo wo malanma temui naxi. N laxi a ra nondi nde na na kui.

¹⁹ Lantareya na mini wo tagi, na nomma ne a masende nondi na naxee be wo ya ma.

²⁰ Wo na wo malan, wo naxan donma a mu findixi Marigi xa serexe tonxuma xa ra,

²¹ barima ndee e degema e booree xanbi. Donse nun minse luma ndee yi ra, kono e booree tan luma kaame ra.

²² Banxie mu na wo yi ra wo wo degema a nun wo wo minma deennaxi? Munfe ra wo yoma Ala xa danxaniyatoe jamaa ma, wo fa setaree rayyagi? N xa munse fala wo be? N xa wo matoxo? N mu wo matoxoma na xa fe ra.

²³ Marigi naxan masenxi n be, n bara na dentegi wo be. E Marigi Isa yanfa koe naxan na, a naxa taami tongo,

²⁴ a naxa tantui rasiga Ala ma, a fa taami igira, a a so a foxirabiree yi ra a falafe ra, «Wo n ko, wo a don. Yi findixi n fate nan na, naxan fixi wo be. Wo xa ratu n ma yi saabui ra.»

²⁵ E to ge e degede, Isa man naxa tonbili tongo, a a fala, «N wuli nan ya, saate wuli naxan baxi mixi gbegbe be. Wo na a min temui yo temui, wo xa ratu n ma yi saabui ra.»

²⁶ Temui yo temui, wo ne na taami donma, wo ne na minse minma, wo luma Marigi xa faxe nan masen na han a gibilan waxati.»

²⁷ Na na a ra, mixi yo naxan na taami don, a na minse min binyetareja kui, a bara yunubi soto Marigi fate nun a wuli ra.

²⁸ Beenun mixi xa na taami don, beenun mixi xa na minse min, a lanma a xa a yete mato,

²⁹ barima naxan na taami don, a na minse min, a mu a kolon Marigi fate nun a ra, a bara kiti jaaxi soto.

³⁰ Na nan a toxi furemae nun senbetaree wuyaxi wo ya ma. Ndee jan bara bele.

³¹ Xa won luma won yete mato ra, won mu fama kiti paaxi sotode.

³² Marigi won makiitima ne, alako a xa won matinxin, won naxa kiti jaaxi soto alo dunjina mixie.

³³ N ngaxakerenyie, na kui, wo xa wo bore mame, wo wo malanma temui naxi Marigi xa serexe tonxuma donde.

³⁴ Xa kaame na mixi ma, a xa a dege a xonyi, alako a naxa findi kiti paaxi ra wo xa malanyi kui. N na fa, n fama na fe gbeteey yailande naxee kanaxi wo tagi.

12

Ala Xaxili danxaniyatœe malife

¹ N ngaxakerenyie, a xoli n ma wo xa fahaamui soto fee ra Ala Xaxili Seniyenxi wo kima naxee ra.

² Wo to nu na kaafirija kui, fe nde naxa a niya wo xa bira kuye dunduxie foxo ra.

³ Na na a ra, n xa a fala wo be, mixi naxan woyenma Ala Xaxili Seniyenxi saabui ra, a mu nomma a falade, «Isa dankaxi.» Mixi yo fan mu nomma a falade, «Isa findixi Marigi nan na,» xa Ala Xaxili Seniyenxi saabui xa mu a ra.

⁴ Ala xa ki doxœ wuya, kono a birin fatanxi Ala Xaxili keren nan na.

⁵ Ala xa wali doxœ wuya, kono a birin fatanxi Marigi keren nan na.

⁶ Ala xa fe rabaxi doxoe wuya, kono a birin fatanxi Ala keren nan na. Ala keren nan a ragirima wo xa no na fee rabade.

⁷ Ala Xaxili a yete masenma kankan be nama xa munafanyi xa fe ra.

⁸ Ala Xaxili ndee kima xaxilimaya masenyi ra, a ndee kima fe kolonyi masenyi ra,

⁹ a ndee kima senbe ra naxan fatanxi danxaniya ra, a ndee kima senbe ra naxan a niyama e xa no mixi rayalande,

¹⁰ a ndee kima senbe ra naxan findima kaabanakoe rabafe ra, a ndee kima masenyi ra e xa woyen Ala xili ra, a ndee kima kolonyi ra alako e xa fatal Ala xa fe nun Sentane xa fe tagi rasade, a ndee kima senbe ra e xa no xui gbete falade, a ndee kima na xuie madangife ra.

¹¹ Ala Xaxili keren nan na wali mooli birin nabama. A kankan kima alo a a panigexi ki naxe.

¹² Mixi salonsee wuya, kono e findixi fate gundi keren nan na. E birin nadoxoxi e bore ra, e findi keren na. Won nun Ala xa Mixi Sugandixi na na ki ne.

¹³ Won tan danxaniyatœ birin bara Ala Xaxili kerenyi soto. Won birin bara findi fate keren na. Yuwifi yo, Gireki yo, konyi yo, lasiri yo, won birin baloma Xaxili keren na saabui ra.

¹⁴ Fate mu findixi salonse keren gbansan xa ra, e wuya.

¹⁵ Xa a sa li i sanyi a fala, «N mu na i fate ma, barima n mu findixi ya ra,» na mu a niyama a xa ba i fate ma.

¹⁶ Xa a sa li tuli a fala, «N mu na i fate ma, barima n mu findixi ya ra,» na mu a niyama a xa ba i fate ma.

¹⁷ Xa fate birin sa findixi ya nan na, mixi fe mema di? Xa fate birin sa findixi tuli nan na, mixi se xiri mema di?

¹⁸ Ala bara salonse birin doxo mixi fate ma, alo a wama a xon ma ki naxe.

¹⁹ Xa na birin findi salonse keren na, fate fa findima a ra di?

²⁰ Salonsee wuya, kono fate gundi keren na a ra.

²¹ I ya mu noma a falade i belexe be, «N hayi mu na i ma.» I xunyi mu noma a falade i sanyi be, «N hayi mu na i ma.»

²² Na mu noma rabade feo! Hali fate salonse naxee senbe mu gbo, fate hayi na e ma.

²³ Won won fate salonse naxee majoxunxi a e tide xurun, won meenixi nee ma dangi booree ra. Won won fate salonse naxee suturaxi, won meenixi nee ma dangi booree ra.

²⁴ Salonse naxee mu suturaxi, e hayi mu na a ma mixi xa menni e ma a gbe ra. Ala naxa mixi fate yailan alako salonse naxee

majoxunxi a e tide xurun, e tide xa dangi booree ra.

²⁵ A mu wama won xa fate salonse nde rafisa a boore be. A wama ne won xa meenii e birin ma.

²⁶ Xa a sa li salonse keren tooro, salonse booree fan tooroma ne. Xa a sa li salonse keren bara tide soto, salonse birin seeewama ne na kui.

²⁷ Wo findixi Ala xa Mixi Sugandixi fate nan na. Wo birin bara findi salonsee ra na fate kerenyi ma. Kankan xa wali na na.

²⁸ A fole, Ala bara ndee ti Isa xa xerae ra danxaniyatœ jama ya ma. Na dangi xanbi, a bara ndee ti namijonmee ra. A saxon nde, a bara ndee ti karamoxoe ra. A man bara a niya ndee xa no kaabanako rabade, ndee xa no mixi rayalande, ndee xa no e booree malide ki gbete. A bara ndee ti yareratie ra, a bara ndee ki alako e xa no xui gbete falade.

²⁹ Nee birin findixi xerae nan na? Nee birin findixi namijonmee nan na? Nee birin findixi karamoxoe nan na? Nee birin noma kaabanako rabade?

³⁰ Nee birin fata mixi rayalande? Nee birin noma xui gbete falade? Nee birin noma na xuie madangide e booree be?

³¹ Wo xa fe birin naba alako Ala xa wo ki fee ra naxee dangi fe birin na. Yakosi n xa kira fisamante masen wo be.

13

Xanunteya

¹ Hali n noma adamae nun malekœ xui falade, xa xanunteya mu na n boje kui, n xui luma ne alo paani nun tolonyi bonbo xui.

² Hali n masenyi ti Ala xili ra, n gundo birin kolon, n man fe tilinxil birin fahaamu, xa xanunteya mu na n boje kui, mixi fufafu nan n na. Hali n ma danxaniya gbo han n fa no geysa tongode a tide, xa xanunteya mu na n boje kui, n tide yo mu na.

³ Hali n nan n harige birin itaxun setaree balofe ra, hali n faxa te xoora Ala xa fe ra, xa xanunteya mu na n boje kui, na mu findima geeni yo ra n be.

⁴ Xanunteya a niyama ne mixi xa findi mixi dijexi ra, a findi mixi malima ra. A mu milama, a mu a yete matoxoma, a mu a yete igboma,

⁵ a mu xurutareja rabama, a mu a yete xa geeni fenma, a mu xonoma. Gbesenxonneya mu luma a boje kui,

⁶ a mu nelexinma wule ra, a nelexinma nondi nan na.

⁷ Xanunteya na naxan be, a dijema fe birin ma, a mu tege fefe, a a xaxili tima fe

fanyi ra temui birin, a tunnabexi fe birin ma.

⁸ Xanunteya mu nōma abadan. Wōyenfe Ala xili ra a jōma ne, xui ghetee falafe danma ne, kolonyi fan jōma ne.

⁹ Won mu fe birin kolon, won mu gema namijōnme masenyi birin falade,

¹⁰ kōno fe kamalixi na a li, fe kamalitare jōma ne.

¹¹ N dimedi temui, n ma wōyenfe yo, n ma mapoxunyi yo, n xaxili yo, a birin nu findixi dimedjna nan na. Kōno n to mo, n bar a dimedi fee lu na.

¹² To won mu fee igbēma a fanyi ra. A luxi alō won na won yete matofe kike ma naxan mu igbēma a fanyi ra. Kōno waxati na fafe, won fee igbēma ne a fanyi ra, a luma ne alō won nun na fee na ti yire ker. To n mu fe birin kolon, kōno waxati na fafe, n ma fahaamui fama kamalide, n fa fe kolon alō Ala n kolonxi ki naxē.

¹³ Fe saxon nan buma: danxaniya, xaxili tide, nun xanunteya. Kōno xanunteya nan dangi nee birin na.

14

Xui ghetee falafe nun wōyenfe Ala xili ra

¹ Xanunteya xa lu wo bōre kui. Wo kata wo xa Ala xa kie soto a Xaxili Sénienxi saabui ra. Wōyenfe Ala xili ra, wo xa na nan singe fen.

² Mixi naxan xui ghetee falama, a mu wōyenfe adama xa be, a wōyenfe Ala nan be, barima adamadi mu na xui mooli mema. Na xui naxan findima gundo ra, Ala Xaxili na nan falama.

³ Mixi naxan wōyenfe Ala xili ra, a tan fe nan falama adamadie be naxan nōma e xa danxaniya rasabatide, a e ralimaniya, a sunnunyi ba e ma.

⁴ Kōno mixi naxan wōyenfe xui ghetee ra, a a yete gbansan nan malima. Naxan wōyenfe Ala xili ra, a danxaniyatē nama nan malima.

⁵ A xoli n ma wo birin xa xui ghetee fala, kōno n wama naxan xōn dangife na ra, wo xa no wōyende Ala xili ra. Na nan tide gbo dangife xui ghetee falafe ra, fo na xui ghetee xa madangi danxaniyatē nama be, alako e xa danxaniya xa sabati.

⁶ Yakosi, n ngaxakerenyie, xa a sa li n naxa fa wo yire n xui ghetee falafe ra wo mu naxee mema, na wo malima di? Kōno xa n fa laamatunyi, kolonyi, Ala xa masenyi, nun xaranyi masende wo be, na nan findima munafanyi ra wo be.

⁷ Hali xule nun kora, se naxee mu nēngima, xa e sigi sa xui mu fiixē, mixi mu nōma a kolonde.

⁸ Xa sara xui mu fiixē, soori gali mu nōma a kolonde gere waxati bara a li.

⁹ Wo tan fan, xa wo xui fala mixie mu naxan kolon, e fa fahaamui sotōma na ma di? Wo wōyenfe fufafu.

¹⁰ Xui wuyaxi nan na dunipa, kōno e birin masenyi nde nan tima.

¹¹ Xa mixi wōyen n be xui nde ra n mu naxan kolon, muxu birin bara findi xōje ra muxu bore be.

¹² Na kui, wo tan naxee wama Ala xa wo ki, wo xa kata a xa wo ki ki ra naxan danxaniyatē nama rasabatima.

¹³ Naxan xui ghetee falama, a xa Ala maxandi alako a man xa fata na xui madangide a booree be.

¹⁴ Xa n salima xui ghetee ra, n bōre salima, kōno n salima fahaamutareja nan kui.

¹⁵ A lanma n xa munse raba? A lanma n xa sali n bōre ra, n man xa sali fahaamui ra. N xa besti ba n bōre ra, n man xa besti ba fahaamui ra.

¹⁶ Xa na mu a ra, i na Ala tantu i bōre ra, mixi naxan dōxoxi i seeti ma, a mu nōma «Amina» ratinde, barima a mu i xa xui fahaamuma.

¹⁷ I tantui fanyi rasigama Ala nan ma, kōno boore xa danxaniya mu nōma sabatide na saabui ra.

¹⁸ N bara Ala tantu, barima n xui ghetee falama dangife wo birin na,

¹⁹ kōno mixi wōyen suuli naxan fahaamuma, e tide gbo xaranyi ki ma dangife wōyen wulu ra, naxee falaxi xui ghetee danxaniyatē nama mu naxee kolon.

²⁰ N ngaxakerenyie, wo naxa wali alō dimedie, wo xa wali ne alō kuntigie. Fe jaaxi ma, wo xa lu alō diyore gbeeli. Kōno xaxili ma, wo xa lu alō mixi moxi.

²¹ A sebexi Kitaabui kui,
«Marigi naxa a masen,
<N fama wōyende yi nama be
xui ghetee ra naxan fatanxi xōjēe ra,
kōno hali n wōyen na ki,
e mu n xui susuma.»»

²² Na nan a toxi, xui ghetee falafe findixi tōnxuma ra danxaniyatāre nan be, danxaniyatē xe mu a ra. Kōno wōyenfe Ala xili ra, na nan findixi tōnxuma ra danxaniyatē be, danxaniyatāre xe mu a ra.

²³ Xa a sa li danxaniyatē nama birin na yire ker. xui ghetee falafe ra, danxaniyatāre ndee na so, xa na mu a ra mixi ghetee naxan wama wo xa fe ramefe, e mu a falama xe a wo bara daxu?

²⁴ Kōno xa wo birin na wōyenfe Ala xili ra, danxaniyatāre nde na so, xa na mu a ra mixi ghetee naxan wama wo xa fe ramefe, a a yete kolonma ne yunubitē ra, a wo xa masenyi kolon nōndi ra,

²⁵ a gundo birin makenen. Na kui, a a yete igoro boxi, a Ala batu, a a fala, «Ala yati na wo ya ma.»

²⁶ N ngaxakerenyie, a lanma won xa munse raba? Wo na wo malan, ndee xa beeti ba, ndee xa mixie xaran, ndee xa laamatunyi masen, ndee xa woyen xui gbete ra, ndee xa na xui gbete madangi. Na birin xa raba alako danxaniyatoe nama xa sabati.

²⁷ Xa mixie xui gbete falama, e naxa dangi mixi firin na, xa na mu a ra mixi saxon. Kankan xa woyen a woyen temui, kankan xa mixi soto naxan na xui madangima booree be.

²⁸ Xa mixi mu na naxan na xui madangima, na kanyi xa a sabari malanyi kui, a xa woyenyi xa lu a tan nun Ala gbansan tagi.

²⁹ Xa mixie woyenma Ala xili ra, e fan naxa dangi mixi firin na, xa na mu a ra mixi saxon. Booree xa na masenyie mato a fanyi ra.

³⁰ Xa Ala masenyi fi mixi nde ma a xili ra, boore na woyenfe temui naxe, naxan na woyenfe a lanma a xa dundu sinden.

³¹ Kankan noma woyende Ala xili ra a xa waxati, alako birin xa xaranyi nun limaniya soto.

³² Namijonme tan, a masenyi tima a panige nan na.

³³ Ala mu wama xurutarepa xon, a wama ne fe birin xa raba a raba ki ma bojresa kui.

Seniyentoe pama birin bara lan a ma,

³⁴ a ginse xa e sabari malanyie kui. E mu lan e xa woyen, e xa lu magore kui alo Ala xa seriye a masenxi ki naxe.

³⁵ Xa e wama maxorinyi tife, e xa e xa mori maxorin banxi, barima a mu daxa gine xa woyen malanyi kui.

³⁶ Ala xa masenyi fatanxi wo tan nan na? A masenxi wo tan nan gbansan be?

³⁷ Xa mixi nde a majoxun a namijonme na a ra, xa mixi nde a majoxun a Ala bara a ki, a xa n ma sebeli kolon Marigi xa yaamari ra.

³⁸ Xa a mu na kolon nondi ra, Ala fan mu na kanyi kolonma a xa mixi ra.

³⁹ Na kui, n ngaxakerenyie, woyenfe Ala xili ra a xa rafan wo ma. Wo naxa tonyi doxo xui gbete falafe ra,

⁴⁰ kono wo xa na raba a raba ki ma seriye ra.

15

Marakeli

¹ N ngaxakerenyie, n bara wo ratu Ala xa xibaaru fanyi ra, n naxan masenxi wo be, wo danxaniyaxi naxan ma, wo biraxi naxan foxo ra.

² Xa wo lu na foxo ra alo n a masenxi wo be ki naxe, wo fama ne kiside na saabui ra. Xa wo mu lu na foxo ra, wo xa danxaniya bara findi fe fufafu ra wo be.

³ N nu bara masenyi hagigie ti wo be, n naxan soto. A tan nan ya. Ala xa Mixi Sugandixi naxa faxa won ma yunubie safari fe ra, alo a nu sebexi ki naxe.

⁴ A naxa ragata gaburi kui, a man naxa keli faxe ma a xi saxan nde, alo a nu sebexi ki naxe.

⁵ A naxa mini Kefasi nun Isa xa xeera fu nun firinyie ma.

⁶ Na dangi xanbi, a naxa mini danxaniyatoe keme suuli ma temui keran. Han ya na danxaniyatoe gbegbe baloxi, kono ndee bara laaxira.

⁷ Na dangi xanbi, a naxa mini Yaki ma, a man naxa mini a xa xeera birin ma.

⁸ A donxoe ra, a naxa mini n fan ma. N mu nu findixi a xa xeera ra, a booree sugandixi temui naxe.

⁹ N tide mu nu gbo alo xeera booree. Xeera xili mu lanma a xa fala n xun, barima n nu bara Ala xa danxaniyatoe nama jaxankata.

¹⁰ Kono n bara findi Isa xa xeera ra Ala xa hinne saabui ra. Na hinne mu findixi fe fufafu ra n be. N bara wali dangife xeera birin na, kono n tan mu a ra. Ala xa hinne nan walixi n be n ma dunijneigiri kui.

¹¹ Xa n tan nan na kawandi tixi ba, xa e tan nan na kawandi tixi ba, na nan kawandixi wo be. Wo bara ge danxaniyade na nan ma.

¹² Xa kawandi sa tife a Ala xa Mixi Sugandixi bara keli faxe ma, munfe ra ndee a falama wo ya ma a mixi mu kelima faxe ma?

¹³ Xa mixi mu kelima faxe ma nu, Ala xa Mixi Sugandixi fan mu kelixi faxe ma.

¹⁴ Xa Ala xa Mixi Sugandixi mu kelixi faxe ma nu, muxu xa kawandi nun wo xa danxaniya findixi fe fufafu nan na.

¹⁵ Na kui, muxu bara findi seede wule faloe ra Ala be, barima muxu bara seedejoxoya raba a Ala bara a xa Mixi Sugandixi rakeli faxe ma. Kono xa nondi na a ra mixie mu kelima faxe ma nu, Ala fan mu a rakelima nu.

¹⁶ Xa mixie mu kelima faxe ma nu, Ala xa Mixi Sugandixi fan mu kelixi faxe ma.

¹⁷ Xa Ala xa Mixi Sugandixi mu kelixi faxe ma nu, wo xa danxaniya findixi fe fufafu nan na, wo xa yunubie man na wo ma,

¹⁸ a nun Isa xa danxaniyatoe laaxiraxie fan bara loe.

¹⁹ Xa won won xaxili tima Ala xa Mixi Sugandixi ra yi dunijneigiri gbansan nan ma fe ra, a lima nu won ma fe bara makinikini dangi adamadi birin na.

²⁰ Kono n xa a fala wo bε, Ala xa Mixi Sugandixi nan kelixi faxe ma. A bara findi mixi singe ra naxan kelixi faxamixie ya ma.

²¹ Faxe to so dunija adama saabui ra, marakeli fan soxi adama nde nan saabui ra.

²² Mixi birin faxama Benba Adama nan xa fe ra. Mixi birin man kelima faxe ma Ala xa Mixi Sugandixi nan ma fe saabui ra.

²³ Kono kankan kelima a waxati ne. Ala xa Mixi Sugandixi singe nan keli. A na fa temui naxε, a xa mixie fan kelima ne.

²⁴ A na mangeya ragbilen Baba Ala ma, a na ge nōde mangeya nun senbe birin na, dunija jōnma ne na waxati.

²⁵ Ala xa Mixi Sugandixi xa ti mange ra, han Ala xa a sanyi ti a yaxui birin ma.

²⁶ A yaxui dōnxoe a naxan ibutuxunma, na findixi faxe nan na.

²⁷ Ala nan na birin saxi a yaamari bun ma. A to a fala a birin saxi a yaamari bun ma, a kolonxi a Ala naxan birin saxi a ya Mixi Sugandixi yaamari bun ma, Ala tan mu na na yaamari bun ma.

²⁸ Ala xa Mixi Sugandixi na na birin nagbilen Ala ma, a tan fan fama lude Ala xa yaamari nan bun ma, naxan singe nu bara yaamari so a yi ra. Ala fama yaamari rabade na temui fe birin xun ma.

²⁹ Xa marakeli mu na nu, munfe ra ndee fa e xunxama ye xoora faxamixie bε? Xa faxamixie mu kelima faxe ma nu, munfe ra ndee e xunxama ye xoora e bε?

³⁰ Munfe ra muxu tan bara tin lude fe xoρoxε kui temui birin?

³¹ N ngaxakerenye, n xa a fala wo bε a nōndi ki ma, lōxō yo lōxō n na faxe nan de ma. N a falama wo tan be, n seewaxi wo tan naxee xa fe ra, barima wo danxaniyaxi Ala xa Mixi Sugandixi Isa nan ma, naxan findixi won Marigi ra.

³² Munafanyi mundun na n be adama ki ma, xa n bara sube xaaŋexie gere Efesse? Xa faxamixie mu kelima faxe ma nu, «won xa won dege, won xa won min, barima tina won faxama ne.»

³³ Wo naxa tantan. Nereboore kobie nan yuge fanyi masarama.

³⁴ Wo xa sōbē suxu, wo xa yunubi lu na. Ndee wo ya ma e mu Ala kolon. N xa a fala wo bε, na bara findi yaagi ra wo bε.

³⁵ Nde nōma a yete maxorinde, a naxε, «Mixi faxaxie kelima di? Fate mōoli mundun luma e ma?»

³⁶ Xaxilitaree, wo mu a kolon sansi xori mu nōma findide sansi ra, fo a faxa sinden?

³⁷ Sansi xori naxan sima boxi, a nun a soli naxan tema, e keran mu a ra. Sansi

xori tan, a xori gbansan na a ra, temunde maale xεtā, xa na mu a ra sansi xori gbete.

³⁸ Ala sansi xori birin findima sansi ra alo a wama a xon ma ki naxε. Sansi xori mōoli birin a soli nan naminima.

³⁹ Nimase fate birin mu luma ki keran. Mixi fate na ki keran. Sube fate na ki gbete. Xoni fate nun yexe fate fan na e xati ma.

⁴⁰ Se naxee na boxi ma, a nun se gbete naxee na koore ma, e tagi rasa. E birin daaxi e gbe ki ne.

⁴¹ Soge yanbama ki naxε, a nun kike yanbama ki naxε, a nun tunbuie yanbama ki naxε, e birin keran mu a ra. Hali tunbuie na a ra e mu yanbama ki keran.

⁴² Faxamixi rakelixie luma na ki ne. Mixi na dunija temui naxε, a fate nōma kanade, kono a na keli faxe ma, a fate mu nōma kanade sōnōn.

⁴³ Mixi ragataxi gaburi kui temui naxε, a bōrōma ne, a senbe jōn, kono a kelima faxe ma senbe nun nōrē nan na.

⁴⁴ Mixi na ragata a fate na dunija ki nan ma, kono a kelima a laaxira ki nan ma. Dunija fate na na, laaxira fate fan na.

⁴⁵ Na nan a toxi a sēbexi, «Adama singe findixi nimase nan na.» Adama dōnxoe findixi xaxili nan na naxan mixi rakisima.

⁴⁶ Adama singe findixi dunija mixi nan na, koore ma daaxi mu a ra. Koore ma daaxi nan fama dunija ma daaxi xanbi ra.

⁴⁷ Adama singe fatanxi dunija bēnde funi nan na. Adama firin nde fatanxi koore nan na.

⁴⁸ Adamadie maniyaxi won benba Adama nan na, naxan daaxi bēnde ra. Mixi naxee tema koore, e masarama ne, e fa lu alo na Adama naxan kelixi koore.

⁴⁹ Won to maniya won benba Adama ra dunija, won man fama maniyade na Adama nan na naxan kelixi koore ma.

⁵⁰ N ngaxakerenye, n xa a fala wo bε, dunija fate mu nōma Ala xa ariyanna sōtode ke ra. Nimasee fate mu nōma ariyanna sōtode ke ra. E fate bōrōma ne, kono fate bōrōxi mu nōma sode ariyanna.

⁵¹ N xa gundo fala wo bε. Won birin mu faxama, kono won birin masarama ne

⁵² mafuren mafuren sara dōnxoe xui ma. Na sara na fe, faxamixie kelima ne faxe ma fate nēnēe ra e ma naxee mu bōrōma sōnōn. Won fama ne masarade.

⁵³ Naxan lan a xa bōrō, na mu bōrōma sōnōn. Naxan lan a xa faxa, na mu faxama sōnōn.

⁵⁴ Fate bōrōxi na findi fate bōrōtare ra, fate faxaxie na findi fate faxatare ra, yi sēbeli fama kamalide na temui ne: «Wo bara xunnakeli sōtō faxe ma.

⁵⁵ Faxe xa xunnakeli na minden? Faxe xa toore na minden?»

56 Yunubi findixi töre nan na naxan bara mixi faxa. Yaamari findixi yunubi xa senbe nan na.

57 Ala tantu, naxan bara won xun nakeli won Marigi Isa Ala xa Mixi Sugandixi saabuirai.

58 Na kui, n ngaxakerenyie, wo xa danxaniya xa sabati. Wo naxa a lu limaniya xa ba wo yi ra. Wo xa wakili Marigi be temui birin, barima wo a kolon a wo naxan nabama a be fe fufafu xa mu a ra.

16

P̄olu xa jungui

¹ Wo xa kōbiri malan seniyentöe be, alo n Galati bōxi danxaniyatöe jamae yamarixi ki naxe.

² Kankan xa kōbiri nde sa a xati ma a harige bere ra sande lōxöe birin, alako kōbiri xa ge malande beenun n fa temui.

³ N na fa, n bataaaxe soma mixie yi ra wo naxee sugandima kōbiri xaninfra Darisalamu.

⁴ Xa a lanma n fan xa siga, muxu birin na a ra.

⁵ N na dangi Masedon bōxi ra, alo n wama a xōn ma ki naxe, n fama ne wo yire.

⁶ Temunde n saxanyi raba wo xonyi, xa na mu a ra n jemē radangi naa, alako wo xa nō n malide n ma biyaasi kui.

⁷ Xa Ala tin, n mu findima dangimixi tun na. A xōli n ma n xa lu wo yire dendoronti.

⁸ Kōno n xa lu be Efese han Xe Xabe Sali xa ba a ra,

⁹ barima n ma wali na sōoneyafe, hali n yaxuie to wuyaxi n be.

¹⁰ Xa Timote fa wo yire, wo a rasenë alako a naxa fa gaaxu wo ya ra, barima a walima Marigi nan be alo n tan.

¹¹ Mixi yo naxa yo a ma. Wo xa a mali a xa biyaasi kui alako a xa n li bōpresa kui. N tan nun n ngaxakerenyie na a mamefe.

¹² Wo xa a kolon n bara won ngaxakerenyi Apolosi karaxan a xa siga wo yire a nun danxaniyatöe ndee. A singe a mu nu tixi, konz yakosi a bara nate tongo a xa siga a na feere soto temui naxe.

¹³ Wo xa wo yete mato, wo xa wo xa danxaniya rasabati, wo xa limaniya, wo xa wo senbe so.

¹⁴ Wo xa fe birin naba xanuntyea ra.

¹⁵ N ngaxakerenyie, n xa marasi nde sa na xun ma. Wo a kolon a Sitefana xa denbaya nan singe danxaniya Akayi bōxi ma. E bara wali seniyentöe be ki fānyi ra.

¹⁶ Wo xa lu na mixi mōcli xa yaamari bun ma, a nun mixi naxan birin Ala xa wali rabama.

¹⁷ N bara jēlexin Sitefana, Forotunatu, nun Axayikusu fafe ra, barima e bara n mali wo xanbi.

¹⁸ E bara limaniya fi won birin ma. Wo xa na kolon e be.

¹⁹ Danxaniyatöe jama naxee na Asi bōxi ma e bara wo xēebu. Akila, Pirisila, nun danxaniyatöe jama naxan e malanma e xonyi, e fan bara wo xēebu Marigi xili ra.

²⁰ Ngaxakerenyi naxee na be, e birin wo xēebu. Wo xa wo bore xēebu danxaniyatöe xa xanuntyea kui.

²¹ N tan Pōlu bara yi xēebui sebe n yete belexe ra.

²² Naxankate xa lu mixi be naxan mu Marigi xanuma. Won Marigi xa fa.

²³ Marigi Isa xa hinne wo ra.

²⁴ N bara wo xanu Ala xa Mixi Sugandixi Isa xili ra. Amina.

**Ala xa masenyi firin nde
Annabi P̄olu naxan s̄eb̄
Korinti danxaniyat̄œ
nama ma**

**Masenyi nde yi Kitaabui
xa fe ra**

Yi Kitaabui findixi Annabi Polu xa bataaxe firin nde nan na danxaniyat̄œ nama be, naxan nu na Korinti taa kui Gireki bɔxi ma. A nu bara kawandi ti naa a xa biyaa si firin nde kui. Mixi gbegbe naxa danxaniya Isa ma, kɔnɔ e jere ki mu nu gexi fande. Ndee mu nu lanxi e booree ma, ndee nu fe jaaxie rabama ginee ra, ndee nu wama e yete igbofe danxaniyat̄œ booree ya ma. Na birin findixi yaagi nan na diinelae tagi. Na nan a toxi Annabi Polu naxa a xa bataaxe singe s̄eb̄ e ma.

Korintikae to na bataaxe singe xaran, ndee naxa Annabi Polu xui suxu, e fa gbilen yunubie foxo ra. Ndee mu tin na ra. E naxa findi Polu yaxue ra, e fe birin naba a xili kanafe ra. E naxa e yete findi x̄eera fisamantee ra, kɔnɔ yete igboe nan tun nu e ra. Na kui, Annabi Polu naxa a xa bataaxe firin nde s̄eb̄ Korinti danxaniyat̄œ nama ma.

Yi bataaxe a masenxi ne a Annabi Polu nan findixi Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa x̄eera ra. A naxa fe gbegbe masen danxaniyat̄œ be, alako na wule falée naxa e madaxu a falafe ra e naxa e tuli mati Polu ra sɔnɔn.

Bafe na ra, yi bataaxe marasi fanyi fima Korintikae ma wali ndee xa fe ra e nu bara naxan fɔlo Darisalamukae be. Danxaniyat̄œ ndee nu na toore kui kaame xa fe ra Isirayila bɔxi ma. Na kui, danxaniyat̄œ nama naxee nu na yire gbetee, e naxa kobiri malan e ngaxakerenyie malife ra. Korintikae singe nan na fɔlo, kɔnɔ Polu e rasima yi bataaxe ra e xa na wali rajɔn.

Yi bataaxe findixi Kitaabui nan na naxan seriye fanyi masenma to danxaniyat̄œ be. A lanma won xa won tuli mati Ala xa x̄eerae ra naxee nɔndi masenma. Xa a sa li mixi nde fa a fala a Ala xa mixi na a ra, kɔnɔ a xa masenyi mu lanxi Isa xa x̄eerae xa masenyi singee ma, a mu lanma mixi xa bira na kanyi foxo ra. Ala xa won natanga na saabui jaaxi mɔɔli ma. A man lanma won xa fe birin naba danxaniyat̄œ booree malife ra e xa toore kui. Ala xa xanunteya mɔɔli xa lu won bɔne kui.

Ala xa won mali alako won xa lu a waxonki. Amina.

**Ala xa masenyi firin nde
Annabi P̄olu naxan s̄eb̄
Korinti danxaniyat̄œ
nama ma**

Danxaniyat̄œ xa limaniya

¹ N tan Polu, Ala bara tin naxan xa findi a xa x̄eera ra, n nun n ngaxakerenyi Timote, muxu bara wo x̄ebu, wo tan Ala xa danxaniyat̄œ naxee na Korinti, a nun seniyentoe birin naxee na Akayi.

² Won Baba Ala nun won Marigi, Ala xa Mixi Sugandixi Isa, e xa hinne nun bɔpresa fi wo ma.

³ Tantui na Ala be, naxan findixi won Marigi Isa Baba ra, a xa Mixi Sugandixi. Baba kinikininte na a ra, naxan mixie ralimaniyama e xa fe birin kui.

⁴ Ala won nalimaniyama won ma toore kui, alako won fan xa no tooromixi gbetee ralimaniyade na ki.

⁵ Won ma toore xun masama Ala xa Mixi Sugandixi xa fe ra ki naxe, won ma limaniya fan xun masama a saabui ra na ki ne.

⁶ Muxu na toorefe alako wo tan xa limaniya nun kisi soto. Muxu xa limaniya a niyama ne wo fan xa limaniya soto alako wo fan xa no wo xa toore ra. Won birin na toorefe ki keren.

⁷ Muxu a kolon a fanyi ra wo xa danxaniya sɔɔneyama ne, barima wo limaniya sotoma wo xa toore nan kui.

⁸ N ngaxakerenyie, muxu wama wo xa a kolon muxu naxankate naxan soto Asi. A nu gbo dangi muxu s̄enbe ra, muxu fa a mapɔxun muxu na faxafe ne.

⁹ Na mapɔxunyi bara lu muxu xunyi alako muxu naxa muxu xaxili ti muxu yete ra, muxu xa muxu xaxili ti Ala nan na naxan faxamixie rakelima.

¹⁰ A tan nan gbansan muxu ratangazi na faxe jaaxi ma. A man fama na rabade muxu be. Muxu bara la a ra a man fama ne muxu ratangade.

¹¹ Wo fan nɔma muxu malide na kui wo xa Ala maxandi ra. Mixi gbegbe na Ala maxandi muxu be, mixi gbegbe fama ne Ala tantude a xa hinne xa fe ra a naxan fima muxu ma.

¹² Muxu s̄ewaxi yi nan ma. Muxu a kolon muxu bɔne kui a muxu bara jere dunipa kui wo ya ma seniyenyi nun bɔne fixe kui, naxan fatanxi Ala ra. Muxu jerexi na ki ne wo ya ma dangife yire birin na. Na jere xi mu kelixi adamadi xa lɔnni xa ma. A kelixi Ala xa hinne nan ma.

¹³ Muxu mu sese s̄eb̄ wo ma wo mu nɔma naxan tode nun a kolonde a fixe ra.

A x̄oli n ma wo xa fahaamui xa kamali na xa fe ra.

¹⁴ Wo jan bara nde kolon, kono wo xa fahaamui fama ne kamalide a kolonfe ra a won birin binye sotoma ne won Marigi Isa fa temui won bore xa fe ra.

¹⁵ N to na kolon, n naxa wa sigafe wo yire alako wo man xa hinne soto.

¹⁶ N naxa wa dangife wo yire n sigama Masedon temui naxe, n man xa dangi wo yire n kelima Masedon temui naxe. Na ki wo nōma n malide n ma biyaasi kui sigafe ra Yudaya.

¹⁷ Wo joxo a ma nate tongoxi na a ra adamadi ki ma, naxan wøyen firin falama?

¹⁸ N bara a fala wo be Ala tinxixi xili ra, n mu wule falama n ma masenyi kui.

¹⁹ Ala xa Mixi Sugandixi Isa, naxan findixi Ala xa Di ra, muxu naxan masenxi wo be, a fan mu a yete matandima. N tan, Silasi, nun Timote, muxu naxan kawandixi wo be, na birin findixi nondi nan na.

²⁰ Ala fama a xa laayidi birin nakamalide Isa saabui ra. Na nan a ra won «Amina» ratimma Isa xili ra Ala xa nore xa fe ra.

²¹ Ala nan won birin ma danxaniya rasabatixi a xa Mixi Sugandixi saabui ra. A bara won sugandi,

²² a fa a xa tonxuma sa won ma, naxan a masenxi a won findixi a gbe nan na. A bara a yete Xaxili raso won bojne i naxan a masenma a fama ne won kide ariyanna ra.

²³ Ala na n seede ra. N mu gblenxi Korinti, alako a naxa findi toore ra wo be.

²⁴ Muxu mu wama danxaniyatœe ya-marife, kono muxu wama kafufe ne wo ma alako wo xa seewa barima wo sabatixi danxaniya kui.

2

Polu xa biyaasie

¹ Na kui, n nu bara nate tongo a mu lanma n xa siga wo yire sunnunyi kui.

² Xa n bara wo tan tooro, nde nōma n naseewade sonon? N wo tan naxee rasunnunxi, wo tan nan fa nōma na ra?

³ N nu bara na bataaxe sebe alako wo jere ki, n naxan lima wo yi ra, a naxa findi sunnunyi ra n be. A lanma wo xa findi seewe nan na n be. N a kolon naxan na findi seewe ra n be, a findima ne seewe ra wo fan be.

⁴ N to na bataaxe sebe wo ma, n bojne nu n tooroxi, n yaye nu minima. N mu na sebexi xe alako n xa wo tooro. N a sebexi ne alako wo xa a kolon n wo xanuxi ne yati.

⁵ N xa a fala wo be, mixi naxan findixi yi toore saabui ra, a mu n tan xa tooroxi. A

wo tan nan tooroxi, xa na mu a ra a bara ndee tooro wo ya ma.

⁶ Mixi gbegbe wo ya ma e jan bara na kanyi paxankata. Na bara wasake.

⁷ Wo dije a ma, wo xa a ralimaniya, alako na toore naxa gbo ye, a fa no a ra.

⁸ Wo naxan nabama, wo xa xanunteya masen a be.

⁹ N bara na bataaxe sebe wo ma, alako n xa a kolon xa wo tinma n ma yaamari birin suxude.

¹⁰ Xa wo bara dije mixi nde ma, n fan bara dije na kanyi ma. Xa fe nde bara lu wo tagi, n bara dije na birin ma wo xa fe ra Ala xa Mixi Sugandixi ya xori

¹¹ alako Sentane naxa no won na. Won bara a wali ki kolon.

¹² N to siga Tiroyasi Ala xa Mixi Sugandixi xa xibaaru fanyi kawandide, n naxa a to Marigi nu bara sooneya raba n be.

¹³ Kono n bojne mu nu saxi, barima n mu n ngaxakerenyi Tito lixi naa. Na nan a toxi n naxa jungu rabira e ma, n fa siga Masedon.

¹⁴ Tantui na Ala be, naxan won xun nakelima a xa Mixi Sugandixi saabui ra. Isa kolonfe fan alo labunde xiri fanyi. Ala won tan nan xexxi alako yire birin xa rakolon na masenyi ra.

¹⁵ Won luxi ne alo labunde xiri fanyi Ala naxan nayensenma kisi mixie nun kisitaree tagi.

¹⁶ Won findixi mixi xiri jaaxi nan na kisitaree be naxee na yahannama kira xon ma. Won findixi mixi xiri joxunme nan na kisi mixie be naxee na ariyanna kira xon ma. Kono adamadi mundun nōma na wali mooli rabade?

¹⁷ Muxu tan mu Ala xa masenyi masenma kɔbiri xa fe ra alo kawanditi ndee. Muxu kawandi tima bojne fiix nan na Ala ya xori naxan muxu xexxi. Muxu na rabama Ala xa Mixi Sugandixi nan saabui ra.

3

Ala xa walikee

¹ A lanma muxu man xa muxu yete xunmafala? Ade. Muxu hayi na bataaxee nan ma naxee muxu xunmafalamo wo be? Ade. Muxu hayi na wo xa bataaxee nan ma naxee muxu xunmafalamo mixi gbetee be? Ade.

² Wo naxan nabama wo xa dunijnejigiri kui a luxi ne alo bataaxe naxan muxu xunmafalamo mixi birin be. Na masenyi ragataxi muxu bojne kui, alo masenyi sebexi bataaxe kui ki naxe alako mixi birin xa a kolon.

³ Wo tan findixi Ala xa Mixi Sugandixi xa bataaxē nan na. Muxu xa wali bara a niya na bataaxē xa sēbē wo bōjē ma. A mu sēbexi dube xa ra, a sēbexi Ala Xaxili nan na, naxan na na. A mu sēbexi gēmē walaxē xa ma, a sēbexi wo bōjē nan ma.

⁴ Lanlanteya na muxu bē Ala ya i, a xa Mixi Sugandixi saabui ra.

⁵ Won mu fata fefe ra won yetē senbe ra. Won ma fate fatanxi Ala nan na.

⁶ Ala nan a niyaxi won xa nō a xa saate nēnē kawandise. Na saate mu fatanxi Ala xa yaamarie xa ra naxee sēbexi. A fatanxi Ala Xaxili nan na, naxan mixi rakisima. Ala xa yaamari sēbexie mu mixi rakisima.

⁷ Ala xa yaamarie to sēbē gēmē walaxē ma, Annabi Munsa yatagi naxa nōrō han Isirayilakae mu nō e ya tide a ra. Hali na yaamarie to fa findixi faxē nan na mixie bē, e xa nōrē nu gbo. Kōnō nde nu luma ba ra na nōrē ra.

⁸ Ala Xaxili naxan nabaxi, na wali nōrōma dangife na nōrē singe ra naxan fatanxi na yaamari sēbexie ra.

⁹ Na yaamarie sēbexi gēmē walaxē nan ma, naxee nu nōrōxi, kōnō e findi faxē nan na mixie bē. Ala Xaxili naxan nabaxi, naxan a niyama mixie xa tinxinyi sōtō, na nōrē gbo na nōrē singe bē.

¹⁰ Naxan singe nu nōrōxi, a xa nōrē bara jōn nōrē fisamante sētē ma.

¹¹ Na fe singe nu nōrōxi, kōnō a mu bu. Ala Xaxili naxan nabaxi, na buma ne abadan. Na nōrē gbo na nōrē singe bē pon!

¹² Won to won xaxili tixi na ra, won bara limaniya sōtō a fanyi ra.

¹³ Won mu luxi alō Annabi Munsa naxan a yatagi makoto mafelenyi ra alako Isirayilakae naxa e ya ti na nōrē ra, naxan nu luma ba ra.

¹⁴ Kōnō e xaxili xōrōxō. Han to e mu fe fahaamuma a fanyi ra, e saate fori xaranma temui naxē. A luxi ne alō na mafelenyi, naxan nu Annabi Munsa yatagi makotoxi, a man na e yatagi ma, e mu fefe igbēma. Na fahaamutareja mu nōma bade, fo mixi na la Ala xa Mixi Sugandixi ra.

¹⁵ Han to e luxi alō na mafelenyi na e yatagi makotofe, e mu fahaamui sōtō e bōjē kui, e Tawureta Munsa xaranma temui naxē.

¹⁶ Kōnō mixi na a ya rafindi Marigi ma, na luxi ne alō na mafelenyi bara ba na kanyi yatagi ma, a fa fahaamui sōtō.

¹⁷ Won Marigi findixi Ala Xaxili Seniyenxi nan na. Marigi Xaxili nan xōrēya fima mixi ma.

¹⁸ Xa na mafelenyi baxi won yatagi ma, Marigi xa nōrē naxan yanbama won ma, won fama ne na nōrē masende mixi gbetē

be. Won Marigi Xaxili won masarama ne a misaali ra, won ma nōrē xun nu masa.

4

Kawandila wali ki

¹ Ala to a xa wali soxi muxu yi ra a xa hinne saabui ra, limaniya mu bama muxu yi ra.

² Muxu wali ki mu nōxunxi, yaagi yo mu na a kui. Muxu mu mixi madaxuma, muxu mu Ala xa masenyi mafindima. Muxu nōndi nan masenma mixi birin bē, alako e xa la muxu ra Ala ya i.

³ Muxu xa xibaaru fanyi fiixe mixi birin bē, fo kisitaree,

⁴ barima e mu danxaniyaxi. Yi waxati mixie mariги bara a ragiri e xaxili naxa fahaamui sōtō xibaaru fanyi ma Ala xa Mixi Sugandixi nōrōxi xa fe ra, naxan findixi Ala misaali ra.

⁵ Muxu mu muxu yetē kan xa fe xa kawandise. Muxu xa kawandi a masenma ne a Ala xa Mixi Sugandixi Isa nan findixi muxu Marigi ra, a nun muxu fan findixi wo xa konyie nan na Isa xa fe ra.

⁶ Ala naxan a masenxi, «Naiyalanyi xa yanba dimi kui,» a tan bara a xa nōrē masen muxu bē a xa Mixi Sugandixi saabui ra.

⁷ Kōnō na nōrē hagige saxi muxu bōjē ma, bōjē naxan senbe xurun alō fejē, alako mixie xa a kolon na senbe xungbe fatanxi Ala nan na, a mu fatanxi muxu tan xa ra.

⁸ Kontofili bara muxu xeten, kōnō muxu mu butuxunxi. A bara muxu xaxili ifu, kōnō limaniya mu baxi muxu yi ra.

⁹ Muxu bara jaxankate sōtō, kōnō Ala mu muxu raboloxi. Fe xōrōxōe bara muxu rabira, kōnō a mu nōxi muxu ra.

¹⁰ Muxu xa tōrōfe muxu xa dunijneigiri kui, a maniyaxi Isa gbe nan na naxan faxa wuri magalanbuxi ma. Muxu na tōrōfe sōtō ne alako muxu xa Isa xa xunnakeli fan masen muxu xa dunijneigiri kui.

¹¹ Muxu na tōrōfe Isa xa fe nan na muxu xa dunijneigiri kui, alako Isa xa xunnakeli fan xa makenen muxu xa simaya kui.

¹² Na nan na ki muxu na saya kira nan xon ma, alako wo tan xa kisi sōtō.

¹³ A sēbexi Kitaabui kui, «N to danxaniya, na nan a to n naxa woyēn.» Muxu fan to danxaniyaxi, muxu woyēnxi na nan ma.

¹⁴ Muxu na rabaxi ne, barima muxu bara a kolon naxan Marigi Isa rakelixi faxē ma, a fama ne muxu fan nakelide faxē ma Isa xa fe ra, a won birin xanin a yire.

¹⁵ Muxu tinxi na tööre birin na wo xa fe ra. Muxu tööröma ne alako mixi gbegbe xa Ala xa hinne kolon, e fa tantui nun matçxoe rasiga a ma.

¹⁶ Na kui, limaniya mu bama muxu yi ra. Hali muxu fate to na kanafe, muxu böjne na fanfe loxø yo loxø,

¹⁷ barima muxu xa tööre xunxuri naxan mu buma, a na xunnakeli xungbe raminife muxu be, xunnakeli naxan maniye mu na, naxan mu jõnma abadan.

¹⁸ Muxu xaxili mu tixi fe toxi xa ra. Muxu xaxili tixi fe nan na naxan mu toma. Fe toxi mu buma, kõo fe naxan mu toma na tan buma ne abadan.

5

Ariyanna kira

¹ Won a kolon, won fate luxi ne alo bage, won nii sabatixi dennaxe. Na bage na kana, won banxi gbete sotoma ne ariyanna, won luma dennaxe abadan. Ala nan na banxi yailanxi won be, adamadi mu naxan tixi.

² Won wa xui minima yi bage kui, barima won sabatide naxan na koore, na xõli na won ma, taa fanyi naxan na ariyanna.

³ Na banxi neene misaalixi donna nan na. Won wama donna neene ragorofe won ma, alako won naxa lu won mageli ra.

⁴ Danmi won na yi bage kui, won wa xui raminima, barima won mu wama donna xa ba won ma. Won wama ne donna neene xa ragoro won ma, alako kisi xa no faxe ra.

⁵ Ala won daaxi na kisi nan ma fe ra. A bara a yete Xaxili ragoro won ma naxan a masenma a fama ne won kide ariyanna ra.

⁶ Na nan a toxi won limaniyaxi. Won a kolon, danmi won nii sabatixi yi fate i, won makuya Marigi ra.

⁷ Won ma jere kui won xaxili tixi fe nan na won mu naxan toxi sinden.

⁸ Won ma limaniya xa fe ra, won wama kelife yi fate kui, won xa sabati Marigi xonyi.

⁹ Na kui, xa won nii na won fate kui, xa na mu a ra won nii bara keli won fate kui, won fe birin nabama Ala sago rakamalife nan na.

¹⁰ Won na rabama ne barima Ala xa Mixi Sugandixi fama ne won birin makiitide, alako kankan xa a sare soto a xa fe fanyie nun a xa fe jaaxie ma, a naxee rabaxi a xa dunijiegiri kui.

¹¹ Muxu to Marigi xa yaragaaxui kolon, muxu katama mixie nan nafade Ala ma. Ala muxu jere ki kolon. N wama lafe a ra, wo fan muxu jere ki kolon wo böjne kui.

¹² Muxu mu wama gibilene muxu xunmafalafe ra wo be. Muxu wama ne tun wo xa jelexin muxu xa fe ra, alako wo xa no mixie yaabide naxee e yete igboma fee fufafu ra, naxee mu kelima e böjne kui.

¹³ Xa muxu bara so fe ndee kui naxan luxi alo daxupna dunjna mixie be, muxu na rabaxi Ala nan be. Kõo xa muxu bara jere xaxili fanyi bere ra, muxu na rabaxi wo tan nan be.

¹⁴ Ala xa Mixi Sugandixi xa xanunteya nan muxu tutunma. Muxu bara a kolon mixi kerembara faxa adama birin be. Na kui, mixi birin bara faxa.

¹⁵ A bara faxamixi birin be, alako naxee njie a ra e xa e yete waxonfe lu na, e xa wali Isa be naxan faxa e be, naxan man keli faxe ma e be.

¹⁶ Na nan a toxi, kelife yakosi, won mu mixi toma alo dunjna mixie e toma ki naxe. Singe won nu Ala xa Mixi Sugandixi toma ne alo dunjna mixie a toxi ki naxe, kõo yakosi won mu a kolonxi na ki sonon.

¹⁷ Mixi nun Ala xa Mixi Sugandixi na lu fe kerem kui, a findima mixi neene nan na. A xa fe fori bara masara fe neene ra.

¹⁸ Na birin fatanxi Ala nan na, naxan won nagbilenxi a yete ma a xa Mixi Sugandixi saabui ra. A man bara wali taxu won na adamadie ragbilenfe ra a ma.

¹⁹ Ala bara dunjna ragbilen a ma a xa Mixi Sugandixi saabui ra, a dije adamadie xa yunubie ma. A man bara na masenyi so won yi ra naxan a niyama mixie xa gibilene a ma.

²⁰ Na kui, won bara findi Ala xa Mixi Sugandixi xa xæerae ra. A luxi ne alo Ala na kawandi tife won tan nan saabui ra. Muxu bara wo mayandi Ala xa Mixi Sugandixi xili ra, wo xa gibilene Ala ma.

²¹ Isa naxan mu yunubi yo rabaxi, Ala bara a findi won ma yunubi sare ra. Na nan a toxi won findixi tinxin mixie ra Ala ya tote ra Isa saabui ra.

6

Ala xa walikee xa marasi

¹ Muxu tan, Ala xa walikee, muxu bara wo rasi wo naxa Ala xa hinne soto fu ra.

² Ala bara a masen Kitaabui kui, «N bara wo xa duba susu n ma hinne waxati, n bara wo mali wo xa kisi loxoe.» Wo xa a kolon Ala xa hinne waxati bara a li. To nan findixi kisi loxoe ra wo be.

³ Muxu tan mu sese rabama naxan noma mixi ratantande, mixie fa a fala a muxu wali kobi nan nabaxi.

⁴ Muxu bara fe birin naba xili fanyi sotofe ra Ala xa walike lanma a xa naxan naba. Muxu bara tunnabexiya raba naxankate, setarena, nun kontofili kui.

⁵ E bara muxu bōnbo, e muxu raso geeli kui, e gali bōrē rate muxu xili ma. Muxu bara wali xōrōxōe raba, muxu mu xi, muxu bara kaame.

⁶ Muxu bara muxu tunnabexi səniyenyi, fahaamui, dijne, fe fanyi, xaxili səniyenxi, nun xanunteya fixe kui.

⁷ Muxu mu ba nōndi falafe, muxu fe birin nabama Ala sənbə saabui nan na. Muxu bara Ala xa gere fanyi suxu tinxinyi kui muxu belexe firin na.

⁸ Muxu walima binye nun yelebui sotoe nan kui. Muxu bara xili fanyi nun xili kane soto. Ndee bara muxu findi wule falee ra, kono muxu nōndi gbansan nan falama.

⁹ Hali e muxu kolon, e fe rabama muxu ra ało e mu mixi naxan kolon. Muxu maniyama mixi ra naxan na saya kira xon ma, kono muxu mu faxaxi. Muxu bara jaxankata, kono muxu mu faxaxi.

¹⁰ Sunnun mixie nan muxu ra, kono səewē na muxu bōrē kui. Setaree nan muxu ra, kono bannaya na muxu yi ra. Misikiinee nan muxu ra, kono fe birin na muxu yi ra.

¹¹ Muxu mu masenyi yo noxunxi wo ma. Wo xa fe bara lu muxu sondonyi ma.

¹² Muxu bōrē mu balanxi wo ma, kono wo tan bara wo bōrē balan muxu mabiri.

¹³ N ma die, yandi, wo fan xa xanunteya xun xa masa muxu mabiri.

¹⁴ Lanyi naxa lu wo nun danxaniyateree tagi. Munse na tinxinyi nun tinxintareya tagi? Naiyalanyi nun dimi nōma lude yire kerent?

¹⁵ Ala xa Mixi Sugandixi nun Sentane lanma fe kerent ma? Danxaniyatœ nun danxaniyatere lanma munse ma?

¹⁶ Kuye toma Ala xa hōromōbanxi kui? Won tan nan findixi Ala Nijne xa hōromōbanxi ra. Ala yati a fala ne, «N jereema ne wo ya ma. Wo Marigi Ala nan n na, wo fan findima ne n ma nama ra.»

¹⁷ Na nan a toxi Marigi naxa a fala, «Wo xa mini e ya ma, wo xa lu wo xati ma. Wo naxa din fe seniyentare ra, alako n xa wo rasene.»

¹⁸ Ala Xili Xungbe Kanyi xa masenyi nan ya, «N findima wo baba nan na, wo tan fan findi n ma die ra.»

7

Polu xa xanunteya Korintikae be

¹ N xanunteyie, Ala to na laayidi moçlie tongo won be, won fate nun won bōrē xa lu seniyenyi kui. Won ma seniyenyi xa kamali Ala xa yaragaaxui kui.

² Wo xa tin muxu xa fe ra. Muxu mu fe jaaxi yo rabaxi wo ra, muxu mu wo xun nakana, muxu mu wo rawali.

³ N mu wama kiiti jaaxi safe wo ma. N nan bara a fala wo be xanunteya na won tagi han muxu bara tin fe birin nabade wo be, hali na findima faxe nan na.

⁴ Lanlanterea fanyi na won tagi. N bara jelexin wo xa fe ra, na fan bara findi limaniya ra n be. Hali n na toore kui, wo bara a niya n ma səewē xa kamali.

⁵ Muxu to fa Masedon, muxu mu malabui soto, muxu toore mööli birin nan li nna: Gere na muxu rabilinyi, gaaxui fan na muxu bōrē ma.

⁶ Kono Ala, naxan mixi limaniyatere ralimaniyama, a bara muxu fan nalimaniya Tito fafe saabui ra.

⁷ A fabe gbansan xa mu a ra. Wo məenixi a ma ki naxe, na fan bara findi limaniya ra muxu be. A bara a fala muxu be n xoli bara wo suxu, han na bara findi yaye ra wo be. A bara wo xa marafanyi xa fe fala muxu be n tan mabiri. Na bara n naseewa a fanyi ra.

⁸ N a kolon n ma bataaxe bara wo rasunnun, kono a mu jaaxu n be. Hali n to mu nu wama n ma bataaxe xa wo rasunnun, n a kolon na sunnunyi xon mu kuya fa.

⁹ Yakosi n bara jelexin na xa fe ra. N mu jelexin wo xa sunnunyi xa ra, kono n jelexinxı ne barima na sunnunyi bara a niya wo xa tuubi. Na kui, n a kolon na sunnunyi fatanxi Ala nan na, a mu fatanxi muxu tan xa ra.

¹⁰ Ala mixie rasunnunma ne alako e xa tuubi, e fa kisi. Na sunnunyi mööli mu findima mōne ra, kono sunnunyi naxan fatanxi dunija ra, na findima faxe nan na.

¹¹ Ala bara na sunnunyi rawali wo xa fe ra, alako wo xa wo tunnabexi, wo xa wo yete xunmafala, wo xa xono fe jaaxi ma, wo xa gaaxu Ala ya ra, wo xa fe fanyi suxu sənbə ra, wo xa fe jaaxi makiiti. Wo bara a masen wo bōrē fixe ra fe dangixi kui.

¹² N to bataaxe səbə wo ma, n mu a səbexi na fe jaaxi rabae xa fe xa ra, n mu a səbə na mixi xa fe ra naxan bara fe jaaxi soto. N a səbə ne alako muxu xa marafanyi naxan na wo be a xa mini kene ma Ala be.

¹³ Na birin bara muxu ralimaniya. Muxu man bara jelexin Tito xa səewē xa fe ra, wo naxan bōrē ralimaniyaxi a fanyi ra.

¹⁴ N nu bara fe fanyi fala a be wo xa fe ra. Wo mu n nayaagixi na kui. Muxu naxan falaxi wo be, a birin findixi nōndi nan na. Muxu naxan falaxi Tito be wo xa fe ra, na fan birin findixi nōndi nan na.

¹⁵ Wo xa marafanyi a be, a xun bara masa, barima wo to a rasene, a bara wo xa batui nun wo xa yaragaaxui to.

¹⁶ N bara jelexin na lanlanterea ra naxan na won tagi, a mu kanama fefe ma.

8*Danxaniyatœ jamaa xa mali*

¹ N ngaxakerenyie, n xa a fala wo be Ala hinnexi Masedon danxaniyatœ jamaae ra ki naxe.

² Hali e to nu na jaxankate xoroxœ kui, e xa seewe xungbe nun e xa setareja xoroxœ a niyaxi ne e xa ki ti a fanyi ra.

³ N bara findi e xa seede ra. E bara mixi ki alo e nu noma naxan na, e man dangi na ra.

⁴ E naxa muxu mayandi e yete janige ra, a e fan xa seniyentœe mali alo booree a rabama ki naxe.

⁵ Na bara dangi muxu waxonfe ra. A singe e naxa e yete fi Marigi ma. Na dangi xanbi, e man naxa e yete fi muxu ma alo Ala nu wama a xœn ma ki naxe.

⁶ Muxu bara Tito rasi, a xa na wali fanyi rakamali wo be a naxan foloxi.

⁷ Wo bara xunnakeli soto fe birin kui, alo wo xa danxaniya, wo xa masenye, wo xa lõnni, wo xa tunnabexi, nun wo xa xanunteya muxu xa fe ra. Wo xa xunnakeli soto yi wali fanyi fan xa fe ra.

⁸ N mu wo yamarife xœ. N wama a kolonfe ne xa wo xa xanunteya fiix e alo booree gbe fiixxi ki naxe.

⁹ Wo a kolon won Marigi Isa, Ala xa Mixi Sugandixi, a hinnexi won na ki naxe. Fe birin nu na a yi ra, kono a naxa dijne na birin ma wo tan be, alako wo xa banna a xa setareja saabui ra.

¹⁰ N bara wo rasi na ma alako a xa findi fe fanyi ra wo be. Yaala wo tan nan singe na nate tongo, wo tan nan singe kobiri malan folo.

¹¹ Yakosi fa, wo xa na rajon, alako wo janige fanyi xa kamali wo xa fesere bere ra.

¹² Xa wo mixie kima janige fanyi ra, wo e mali wo noma naxan na, na findima fe fanyi ra. Xa na feere mu na wo yi ra, fefe mu a ra.

¹³ Muxu mu wama wo tan xa töoro alako booree xa se soto. Wo birin xa lan.

¹⁴ Yi waxati, wo harige fanyi noma ne e malide e xa setareja kui. Waxati gbete, e tan fan harige fanyi noma ne wo fan malide wo xa setareja kui. Na kui, wo birin bara lan,

¹⁵ alo a sœbexi Kitaabui kui ki naxe, «Naxan a gbegbe malanxi, a mu dangi a i. Naxan dendoronti malanxi, a a hayi lixi ne.»

¹⁶ Ala tantu, barima Ala bara a niya wo xa fe xa lu Tito böre kui, alo muxu tan.

¹⁷ A bara muxu xa marasi susu. A man bara nate tongo a yete ra pœlexinyi kui, a xa siga wo yire.

¹⁸ Muxu na muxu ngaxakerenyi nde xœfe a matide, danxaniyatœ jamaa naxan birin matoxœma a xa kawandi xa fe ra.

¹⁹ Danxaniyatœ jamae bara a sugandi a xa muxu fan mati na kobiri xaninde. Muxu na birin nabama ne alako Ala xa matoxœ soto, a nun man muxu xa janige fanyi xa raba.

²⁰ Muxu mu wama mixi yo xa fe jaaxi to muxu wali ki ma, muxu na kobiri ya rafanyi rawalima ki naxe.

²¹ Muxu fe fanyi nan tun fenma na wali kui Marigi nun adamadie ya xori.

²² Muxu na won ngaxakerenyi gbete fan xœfe booree matide. Muxu bara a to sanya wuyaxi, muxu xa fe na a böre ma senbe ra. Yakosi, nde bara sa na senbe fari, barima a man bara la wo tan na.

²³ N waliboore Tito findixi n tan nan ma xœera ra wo be. A matimae findixi danxaniyatœ jamae nan ma xœrae ra Ala xa Mixi Sugandixi xa binye xa fe ra.

²⁴ Na kui, wo xa wo xa xanunteya masen yi mixie be alako danxaniyatœ jamaa birin xa a kolon muxu fe fanyi naxee falaxi wo xa fe ra, a nondi na a ra.

9*Danxaniyatœe mixi malima ki naxe*

¹ Hali n mu bataaxœ sebe wo ma seniyentœe malife xa fe ra.

² N jan bara wo janige fanyi kolon. N bara wo matoxœ Masedonkae be, a falafe ra wo tan Akayikae redixi na kobiri malanfe ra kabi yaala. Wo to na nate susu senbe ra, e fan bara wa sofe na kui.

³ Yakosi n na n ngaxakerenyie xœfe wo yire, alako n matoxœ naxan nabaxi wo xa fe ra, a naxa findi wule ra. Wo xa kobiri malan sinnanyi ma, alako e xa a li naa alo n wo xa fe fala e be ki naxe.

⁴ Xa a sa li n nun Masedonkae mu wo xa laayidi tongoxi rakamalixi lima naa, na findima yaagi nan na n be, a findima yaagi belebele nan na wo fan be.

⁵ Na kui, n bara n ngaxakerenyie xœ wo yire sinnanyi ma, alako wo xa laayidi xa kamali. Na kui wo noma na rabade wo waxonki, alako a naxa findi fe xoroxœ ra wo be.

⁶ Wo xa ratu a ma, a naxan sansi xori xuri rawalima, a fan sansi xuri di nan sotoma. Naxan sansi xori gbegbe rawalima, a fan sansi gbegbe sotoma ne.

⁷ Kankan xa mixi ki a yete janige ra. Teku mu a ra. A naxa mixi ki nimise kui. Naxan mixi kima seewe kui, na nan nafan Ala ma.

⁸ Ala noma barake möoli birin nagorode wo ma. Nee wo hayi lima ne, e man dangi

a ra, alako wo xa nō wali fanyi mōoli birin nabade.

⁹ A sēbexi Kitaabui kui, «A bara setaree ki a fanyi ra. A xa tinxinyi buma abadan.»

¹⁰ Ala naxan sansi xōri firma sansisi ma, a a rabalo taami ra, a man wo tan ma feere rawuyama ne, alako wo xa wali tinxinxie fan xa wuya.

¹¹ Ala wo kima feere gbegbe nan na, alako wo fan xa mixie ki a fanyi ra. Mixie fama ne Ala tantude wo xa mali xa fe ra, muxu naxan soma e yi ra wo xili ra.

¹² Wo naxan firma seniyentœe ma, a e hayi lima ne, a man findi tantui gbegbe ra Ala be.

¹³ Mixie na wo xa wali to, e Ala tantuma ne, barima wo xa danxaniya Ala xa Mixi Sugandixi ma, a bara findi batui ra. E Ala tantuma ne wo xa mali xa fe ra, wo hinnexi e ra naxan na, a nun mixi birin.

¹⁴ E fama ne Ala maxandide wo be xanunteya ra, barima e a kolon Ala bara hinne wo ra a fanyi ra.

¹⁵ Ala tantu a xa hinne xa fe ra naxan dangi fe birin na.

10

Pōlu wøyen ki

¹ N tan Pōlu, n wama wo rasife Ala xa Mixi Sugandixi xa dijē nun a xa fanyi nan saabui ra. Wo naxē a n senbe mu gbo n na wo ya ma temui naxē, fo n na makuya wo ra, n fa wøyen xōrōxœ fala wo be.

² N bara wo mayandi, wo naxa a niya n ma wøyenyi xa xōrōxœ n fa temui wo yire. Ndee jōxœ a ma muxu na jerefe adama ki nan tun ma. N wøyenma a xōrōxœ ra na mixie nan be.

³ Adamadi nan muxu ra, kōnō muxu mu gere soma adama ki xa ma.

⁴ Muxu mu gere soma adamadi xa geresosee xa ra. Muxu gere soma Ala xa geresosee nan na naxee nōma Sentane senbee kanade. Muxu majoxunyi birin xun nakanama ne

⁵ naxan Ala xa fe kolonyi matandima yete igbona kui. Majoxunyi birin xa lu Ala xa Mixi Sugandixi xa yaamari bun ma.

⁶ Wo na wo xa batui rakamali, naxan na tondi na ra, muxu fama ne na kanyi paxankatade.

⁷ Wo xa na fe mato a fanyi ra. Xa mixi la a ra a findixi Ala xa Mixi Sugandixi nan gbe ra, a xa a kolon muxu tan fan na na ki ne.

⁸ N mu yaagima wøyenyi xungbe falafe ra wo be Marigi xa yaamari xa fe ra, a naxan fixi n ma alako n xa wo mali senbe sotode. A mu n xexi wo xun nakanade xe.

⁹ N mu findixi mixi xa ra naxan nōma wo magaaxude n ma sebeli ra, alo wo a majoxunxi ki naxē.

¹⁰ Ndee a falama, «A xa bataaxee senbe gbo, e xōrōxœ, kōnō a gundi yati na fa, a senbe mu gbo, a xa masenyi yusi yo mu na.»

¹¹ Na kanyie xa a kolon muxu naxan falama muxu xa bataaxee kui, muxu fama ne na birin nakamalide muxu fa temui.

¹² Muxu mu suusama muxu yete misaalide yete igboe ra. Muxu mu wama muxu yete maniyafe e ra. E na e yete igbo e yete xa majoxunyi ra, e bara ge e xa lönittareja masende.

¹³ Muxu mu wama muxu yete xa fe falafe han pon! Ala yaamari naxan fixi muxu ma mixie be muxu naxee xaranma, muxu na nan falama wo be.

¹⁴ A mu luxi alo muxu mu siga wo yire. Muxu singe nan wo lixi Ala xa Mixi Sugandixi xa xibaaru fanyi ra.

¹⁵ Muxu mu matōxœ fēmma han a dangi a i mixi gbetee xa walie xa fe ra, fo wali naxan soxi muxu tan yi ra. Muxu wama naxan xōn, wo xa danxaniya xun xa masa, muxu xa wali xa gbo wo ya ma.

¹⁶ Na ki muxu nōma ne Ala xa xibaaru fanyi masende yire gbetē naxee dangi wo ra. Muxu mu matōxœ fēmma mixi gbetee xa wali foxie ra.

¹⁷ Xa mixi wa a yete matōxofe, Marigi wali naxan nabaxi a xa dunipeigiri kui, a xa a yete matōx Marigi xa fe ne i.

¹⁸ Barima yete matōxœ xa mu rafan Marigi ma, fo Marigi yete naxan matōxoma.

11

Pōlu xa wali

¹ Wo xa wo haake to n be, alo wo jan na a rabafe ki naxē, n xa n ma daxujia nde fala wo be.

² Wo rafan n ma Ala xa xanunteya ra, naxan mu wama a firin nde xōn. N wo soxi Ala xa Mixi Sugandixi gbansan nan yi ra, alo gine naxan fixi xēme ma a dimedi.

³ Kōnō n gaaxuxi ne mixi ndee fa wo madaxufe, e fa wo xaxili makuya Ala xa Mixi Sugandixi xa fe ra, wo biraxi naxan fōxœ ra bojē fixe ra. Na kui, wo luma ne alo Nēene Mahawa boximase naxan madaxu yunubi xa fe ra.

⁴ N a falama na fe nan ma, wo wo tulī matima mixi nan na, naxan Isa xa fe masenma wo be ki gbetē, bafe muxu gbe ki ra. Wo man tinma xaxili gbetē sxuxude, bafe Ala Xaxili Seniyenxi ra wo naxan sotoxi. Wo masenyi nde rabatuma naxan mu lanxi muxu xa masenyi ma, wo laxi naxan singe ra.

5 Kono n a kolon n mu xurun na mixie be, naxee e yete findixi wo be xeer a fisamantee ra.

6 Hali n woyen ki mu tofan a gbe ra, kono n xaxili tan gbo. Muxu bara na masen wo be a fanyi ra.

7 N to n yete magoro Ala xa xibaaru fanyi masenfe ra wo be sare xanbi, alako wo tan xa fe xa mate, na findixi tantanyi nan na wo be?

8 N bara danxaniyatoe pamaa gbete makula, alako n xa no walide wo be sare xanbi. N mu n ma kontofili doxoxi mixi yo xun ma wo ya ma.

9 Masedon danxaniyatoe nan fa n malide n ma toore kui. N na birin naba ne alako n naxa findi kote ra wo be. Han ya na xaxili na n yi ra.

10 N xa nandi fala wo be Ala xa Mixi Sugandixi xili ra, n walixi wo be sare xanbi ki naxe, n man walima na ki ne Akayi boxi birin ma, barima na findixi xunnakeli nan na n be.

11 Munfe ra? N mu na rabaxi wo tan be xanunteya xa ra? Ala a kolon.

12 N naxan nabaxi, n man gblenma ne na raba ra, alako mixi yo naxa no e misaalid muxu ra. Ndee wama na binye nan xon.

13 Na mixie e yete findixi wo be xeer a fisamantee ra, kono wule falee nan e ra, naxee mixi madaxuma, a falafe ra e tan nan findixi Ala xa Mixi Sugandixi xa xeara ra.

14 Kono na mu findima de ixare ra, barima hali Sentane a mixi madaxuma, a yete kan misaali maleke noroxi ra.

15 Sentane xa walikee fan birama na misaali nan foxo ra, e fa e yete masen walike tinxinxie ra. E fama ne e sare sotode.

16 Wo xa wo haake to n be, n fan xa n yete matoko dondoronti, kono wo naxa a majoxun daxuna ra de! Hali wo a majoxun daxui na n na, wo xa dije alako n xa n gbe fala wo be.

17 Na kui, n mu woyenma Marigi waxonki ma. N woyenma daxui ki nan ma naxan wama a yete matoko.

18 Mixi gbegbe to so yete igbona kui adamadi ki ma, n fan xa n kan matoko.

19 Wo tan xaxilimae, wo tinma xaxilitaree ra temui birin.

20 Wo tan tinma wo xa findi konyie ra, mixie xa wo rawali a jaaxi ra, e xa se birin ba wo yi ra, e xa e ya ragoro wo ma, e man xa wo de ragarin.

21 N bara a fala wo be yaagi ra, muxu tan mu na senbe mooli masenxi wo be. Kono e suusaxi e yete kan matoko naxan na, fo n fan xa suusa na ra, hali a findi xaxilitareja ra n be.

22 Eburu mixie nan e ra? N tan fan findixi Eburu mixi nan na. Isirayilakae nan e ra? N tan fan findixi Isirayilaka nan na. Iburahima bonsoe nan e ra? N tan fan Iburahima bonsoe nan n na.

23 Ala xa Mixi Sugandixi xa walikee nan e ra? Wo wo haake to n be de, n tan dangi e ra. N bara wali dangi e ra, n bara sa geeli dangife e ra, n bara bonboe soto dangife e ra, n bara makore faxe de ra dangife e ra.

24 Sanmaya suuli Yuwifie n bonboma sebere ya tongo saxan nun solomanaani ra.

25 Sanmaya saxan e n bonboma gbeng-beta ra. Sanmaya keren e bara n magono gemee ra. Sanmaya saxan n ma kunkui dulama baa ma. Sanmaya keren n bara xi keren nun koe keren nadangi ye xoora baa ma.

26 N ma biyasi wuyaxi kui, n bara tooro xure igirife ra, n bara tooro munjetie xa fe ra, n yete kan bonsoe mixie bara n tooro, kaafirie fan nu bara n tooro. N bara tooro taae, gbengberenyi, nun baa ma. Danxaniyatoe wule falee fan bara n tooro.

27 N bara tooro wali xeroksee xa fe ra. Sanmaya wuyaxi n mu xi, n mu baloe soto, n mu ye min, n lu kaame ra, n mu sose soto jeme ra.

28 Naxan saxi na birin fari, loko yo loko n kontofilima danxaniyatoe pamae xa fe ra.

29 Senbe na ba mixi nde, a bara ba n fan na. Danxaniyatoe na yunubi fe raba, a n sondonyi tooroma ne alo te na sa a ma.

30 Iyo, xa a lanma n xa n yete matoko fe nde ra, n nan n yete matoxoma n ma senbetareya nan na.

31 Ala, naxan findixi Marigi Isa baba ra, naxan matoxoma abadan, a a kolon n mu wule falama.

32 Damasi gomina, naxan nu na Mange Aretasi xa yaamari bun ma, a naxa taa naaddee balako a xa n susu,

33 kono danxaniyatoe naxa n nagoro taa tete wunderi ra debe kui, n fa n ba a yi ra.

12

Polu xa matokxe

1 N lanma n xa nde sa na matokoe fari? Na yusi mu na, kono n man xa laamatunye nun masenye xa fe fala wo be Marigi naxee fixi n ma.

2 Isayanka nde nu na, naxan xanin koore walaxe saxan nde. Na je fu nun naani nan yi ki. N mu a kolon xa a fate yati nan siga, xa na mu a xaxili gbansan. Ala a kolon.

3 Hali Ala gbansan nan to a kolon, xa a fate yati nan siga, xa na mu a ra a xaxili gbansan, n fe kerem nan kolon,

⁴ na xemē xaninxī nē ariyanna. Menni a naxa fee mē, naxee mu daxa adama xa e masen a boore bē.

⁵ N bara na xemē matōxō. N tan nan lanxi na xemē ma, kōnō n mu wama n yete matōxōfē. N nan n ma senbetareya gbansan nan matōxōma.

⁶ Kōnō xa n bara wa n yete matōxōfē, na mu findima xaxilitareja ra, barima n naxan birin falama a findixi nōndi nan na. N mu na birin falama xē, alako mixie naxa n ma fe ite dangife e naxan toma a nun e naxan mema n xun ma.

⁷ Na laamatunyie to magaaxu, n naxa dundu.

Ala naxa toore nde dōxō n ma, naxan fatanxi Sentane xa maleke ra, alako n naxa n yete igbo na laamatunyi magaaxuxie xa fe ra.

⁸ N naxa Ala maxandi sammaya saxan a xa na toore ba n ma,

⁹ kōnō a naxa a masen n bē, «N ma hinne bara i rali. I n ma senbe kamalixi kolonma i xa senbetareya nan kui.» Na nan a toxi n nan n ma senbetareya matōxōma, alako Ala xa Mixi Sugandixi senbe xa lu n bē.

¹⁰ Na nan a toxi senbetareya rafanxi n ma. Hali na findi konbi ra, hali na findi fe xōroxōe ra, hali na findi paxankate nun toore ra n bē Ala xa Mixi Sugandixi xa fe ra, na birin nafan n ma, barima n a kolon n senbe sōtoma n ma senbetareya nan kui.

¹¹ Wo bara a niya n xa woyen alo daxui. A nu lanma ne wo tan yati xa fe fanyi fala n ma fe ra. Hali n ma fe to goroxi, n mu xurun na xēera fisamantee ya i.

¹² N bara n ma xēeraya foxie masen wo bē, n to tonxumae, fe magaaxuxie, nun kaabanakoe raba wo tagi duluxtōe xungbe kui.

¹³ Fe keren gbansan nan na, n mu naxan nabaxi wo ra alob n a raba danxaniyatōe jama gbetē ra ki naxē. N mu tin findide kote ra wo tan bē. Xa na mu rafan wo ma, wo xa dijē.

¹⁴ N redixi n ma biyaasi saxan nde rabafe ra wo xōnyi. N mu findima kote ra wo bē de, barima n mu wama wo harige xōn ma. N wama wo tan yati nan xōn ma. A mu lanma die xa feēre fen e barimixie bē. A lanma barimixie nan xa feēre fen e xa die bē.

¹⁵ N tan bara tin feēre fende wo bē. N bara tin n yete fide wo bē. N to wo xanuxi a gbe ra, wo tan nde bama na xanunteya nan na n tan bē?

¹⁶ Awa yire, kōnō n mu findixi kote ra wo bē. Nde a falama a kōota mixi nan n na, a n bara wo masoto kōota wali ra.

¹⁷ Kōnō n xa wo maxōrin, n bara wo rawali n ma xēerae saabui ra?

¹⁸ N naxa Tito mayandi a xa siga wo yire. N man naxa n ngaxakerenyi gbete xēe naxan a matima. Tito wo rawali nē? N nun Tito mu pere xaxili keren xa fari? A mu n tan xa foxi raba?

¹⁹ N xanunteyie, kabi temui xōnnakuye wo xōxō a ma muxu na muxu yete nan xunmafalafe, kōnō muxu na Ala xa Mixi Sugandixi xa masenyi nan tife wo bē Ala ya xōri alako wo xa danxaniya xa sabati.

²⁰ Kōnō n bara gaaxu n wo jere ki nde life naa naxan mu rafan n ma. Temunde n fan jere ki mu fama rafande wo ma. N bara gaaxu n na siga wo xōnyi n yi fee nan lima naa: lantareya, toōne, xōnnanteyea, boore matandi, woyen jaaxi, naafixiya, yete igbona, nun jaxasi.

²¹ Yi biyaasi n bara gaaxu Ala fama nē n ma fe ragorode wo saabui ra, n fa nimisa wo xa yunubie xa fe ra, mixi ndee mu gibilen naxee foxo ra, alo seniyentareja, yene, nun langoejia.

13

Polu xa biyaasi saxan nde

¹ N ma biyaasi saxan nde nan yi ki wo xōnyi. «Fe birin makiitima seede firin, xa na mu, seede saxan nan xui ma.»

² N to n ma biyaasi firin nde raba wo xōnyi, n naxa a fala wo bē, «N na fa, n mu dijēma mixi yo ma.» Yakosi, hali n na yire makuye, n man bara gibilen na woyenyi ma mixie bē, naxee nu bara yunubi raba, a nun mixi gbetē.

³ Wo wama a kolonfe xa Ala xa Mixi Sugandixi na woyenfe n saabui nan na. Wo fama na kolonde, barima a senbe mu xurun wo bē. A senbe gbo wo ya ma.

⁴ Mixie naxa a mabanban wuri magalan-buxi ma a xa senbetareya kui, kōnō Ala naxa a rakeli faxe ma senbe ra. Muxu tan fan, muxu senbe mu gbo, kōnō muxu fama ne lude a setti ma wo malife ra Ala senbe saabui ra.

⁵ Wo xa wo yete mato a kolonfe ra xa wo danxaniyaxi. Wo xa na mato a fanyi ra. Wo mu a kolon Ala xa Mixi Sugandixi Isa na wo bojē i? Kōnō xa wo bara a to wo mu danxaniyaxi, Isa mu na wo bojē i de!

⁶ Wo xa a kolon muxu tan danxaniyaxi.

⁷ Muxu Ala maxandima wo bē alako wo naxa fe jaaxi yo raba. Muxu mu wama wo xa lu tinxinyi kui alako muxu xa xili fanyi sōto. Muxu wama na nan xōn wo tan bē, alako wo xa lu kira fanyi xōn, hali mixi nde kiiti jaaxi dōxōma muxu ma.

⁸ Muxu tan mu noma nōndi matandide, fo muxu xa bira a foxo ra.

⁹ Xa muxu senbe xurun, kōnō wo gbe naxa gbo, muxu bara jēlexin. Muxu Ala

maxandima nε alako wo xa danxaniya xa kamali.

¹⁰ N na bataaxε sεbεfe wo ma yire makuye barima n mu wama fe xɔrɔxɔε falafe wo be wo ya xori. Marigi bara n xεε a xili ra alako n xa wo mali, wo xun nakanafe mu na naxan na.

¹¹ N ngaxakerenyie, a dɔnxɔε ra, Ala, xanunteya nun bɔjresa kanyi xa lu wo sεeti ma, wo xa sεewa, wo xa kamali, wo xa wo bore ralimaniya, wo xa lan wo bore ma, wo xa lu bɔjresa kui.

¹² Wo xa wo bore xεebu sunbui sεniyεnxi ra. Sεniyεntɔε birin bara wo xεebu.

¹³ Ala xa Mixi Sugandixi Marigi Isa xa hinne wo ra, Ala xa wo xanu, Ala Xaxili Sεniyεnxi xa lu wo bɔjε i.

**Ala xa masenyi
Annabi Polu naxan səbə
Galati danxaniyatəs
jama ma
Masenyi nde yi Kitaabui
xa fe ra**

Yi Kitaabui findixi bataxē nan na Ala xa xəsərə Polu naxan səbə danxaniyatəs jama ma, naxee nu sabatixi Galati bəxi ma. Temui dangixi, Polu nu bara kawandi ti naa, alako mixie xa danxaniya Isa ma. Na birin səbəxi Isa xa Xəsərae xa Taruxui kui, Sora 13 nun 14.

Isa xa wali to fələ Isirayila bəxi ma, danxaniyatəs singee Yuwifie nan nu gbo e ya ma. (Yuwifi xili ba, Isirayila xili ba, bənsərə kerən nan xili a ra.) E naxa la a ra a Isa nan findixi Ala xa Mixi Sugandixi ra, e xa namijənməe naxan xa fe masen e xa Kitaabui kui. E mu Isa xa seriye tongoxi alə diiñ neene, barima e a toxı ki naxə, Isa xa seriye bara Yuwifie xa diiñ rakamali, alə Ala nu bara a masen ki naxə. Na kui, e to findi Isayankae ra, e mu e xa diiñ seriye rabəñin naxan nu səbəxi Tawureta Munsa nun Yabura Dawuda kui. E naxa Isa xa seriye sa seriye boore fari.

Na sese mu nu findixi fe xərçəxəs ra na kawandi nu tima temui naxə Yuwifie nan gbansan be, kənə Isa xa xəsərae to na masenyi kawandi si gbetəs be, fe ndee naxa mini. Si gbetəs tan to findi Isayankae ra, e tan mu nu tinxi Yuwifie xa naamunyie xa sa Isa xa seriye fari, barima Isa xa seriye nu bara e wasa.

Na kui, Yuwifi Isayanka ndee naxa si gbete Isayankae xili kana e xa sunnatareya xa fe ra. E naxa a fala a Isayanka naxan mu sunnaxi, a mu gəxi kisi sotode. Polu to na xaxili mə, a naxa na fe matandi, a falafe ra xa kisi sotoma Isa xa sərəxe saabui nan na, mixi hayi mu na sunne ma kisi xa fe ra. A mu a fala sunne mu fan. A a fala nə sunne, xa na mu a ra yaamari gbete, a mu noma mixi rakiside. Isa xa sərəxe nan qbansan noma na rabade.

Na galanbui naxan so Yuwifi Isayankae nun si gbete Isayankae tagi, a nəma xaxili gəbegbe fide won fan ma. Diiñ fee na na, a lanma won xa naxee raba, kənə e mu won nakisima. Naamunyi ndee na na, won noma naxee rabade, kənə a mu lanma won xa e findi teku ra kisi xa fe ra. Na birin tagi rasafe ndedi xərçəxə, kənə Ala xa Kitaabui nəma lənni fide won ma nee xa fe ra.

Bafe na fe ra, Annabi Polu xa Kitaabui Galati danxaniyatəs be, a man danxaniyatəs jere ki masenma won be. Xanunteya nan findixi Isayankae xa yaamari singe ra. Ala Xaxili Seniyenxi, naxan sabatixi danxaniyatəs bərəs kui, na nan a rajəremə Ala xa kira xən ma. Na tide gbo, barima xa na mu a ra Sentane fe birin nabama ne alako a xa a rajəremə kira gətəs xən ma, naxan findixi yunubi kira ra. Ala xa won natanga na ma. Amina.

**Ala xa masenyi
Annabi Polu naxan səbə
Galati danxaniyatəs
jama ma**

Xəsəbui

1-2 N tan Polu nun n ngaxakerenyie, muxu bara danxaniyatəs jamae xəsəbu naxee na Galati boxi ma. Mixi yo mu n xəsəxi. Ala xa Mixi Sugandixi Isa nun Baba Ala naxan a rakelixi fəxə ma, e tan nan n xəsəxi.

3 Won Baba Ala nun won Marigi Isa, Ala xa Mixi Sugandixi, e xa hinne nun bərəsə fi wo ma.

4 Isa a yetə baxi sərəxe ra won ma yunubie xafarife nan na, a xa won natanga yi waxati naaxi ma, alə won Baba Ala wama a xən ma ki naxə.

5 Tantui na Ala be abadan. Amina.

Galatikae gəbilənfə Ala xa kira fəxə ra

6 N də bara ixara wo to gəbilənfə wo xilima fəxə ra yi ikərexī ra, naxan bara wo xili a xa Mixi Sugandixi xa hinne saabui ra. Wo na birafe masenyi gbete nan fəxə ra,

7 naxan mu findixi masenyi fənyi ra. Mixi ndee wama wo xaxili ifufe, e xa Ala xa Mixi Sugandixi xa xibaaru fənyi mafindī.

8 Kənə xa a sa li muxu tan, xa na mu a ra Ala xa malekə ndee naxa masenyi ti wo be, naxan mu lanxi na masenyi fənyi ma naxan masenxi wo be a singe ra, dankari na kanyi be.

9 N xa gəbilən na ma a firin nde. Xa mixi yo fa masenyi nde tide wo be, naxan mu lanxi na masenyi fənyi ma naxan masenxi wo be a singe ra, dankari na kanyi be.

Polu xa xəsəraya

10 Na kui, n na nde sago rabafe, ibunadama ba ka Ala? Wo jəxə a ma a n wama adamadi sago nan nabafe? Xa na na a ra nu, n mu findima Ala xa Mixi Sugandixi xa konyi ra.

11 N ngaxakerenyie, n xa a fala wo be a n xibaaru fənyi naxan ibama a mu fatanxi adama xaxili xa ra.

¹² N mu a soto mixi xa ra. Mixi yo mu n xaranxi a ra. Ala xa Mixi Sugandixi Isa yati nan a masenxi n be.

¹³ Wo bara a me a singe n nu biraxi Yuwifie xa diine foxo ra senbe ra ki naxe. N nu Ala xa danxaniyatoe jamae jaxankatama ne a jaaxi ra alako n xa e sonto.

¹⁴ N xaranyi naxan nabaxi Yuwifie xa diine kui, a dangi n booree xa xaranyi ra. N nu birama n benbae xa naamunyie foxo ra senbe nan na.

¹⁵ Kono Ala nu bara n sugandi kafi n bari temui. A naxa n xili a xa hinne ra,

¹⁶ a fa a xa Di masen n be, alako n xa a xa fe kawandi ti si gbetee tagi. A to n xili na ma, n mu marasi fen mixi yo ra,

¹⁷ n mu siga Darisalamu mixie yire naxee singe findi Isa xa xeerae ra n tan be. N naxa siga keran na Arabu boxi ma. Na dangi xanbi n naxa gibile Damasi taa kui.

¹⁸ Ne saxan to dangi, n naxa siga Darisalamu, alako n xa Piyeri kolon. N naxa lu a xonyi xi fu nun suuli.

¹⁹ N mu Isa xa xeara gbete to na temui, fo Isa xunya Yaki.

²⁰ N xa a fala wo be Ala ya xori, n naxan sebefo wo ma, wule yo mu na a kui.

²¹ Na jere dangi xanbi, n naxa siga Siriya nun Silisi boxi ma.

²² Isayanka jamae naxee nu na Yudaya, nee mu nu n kolonxi na temui,

²³ kono e nu bara a me a mixi naxan nu e tooroma, a a bara findi danxaniya kawandila ra. «Singe a nu wama na danxaniya xun nakanafe, kono yakosi a na a kawandife.»

²⁴ Na kui, e naxa Ala matoxo n ma fe ra.

2

Polu nun Isa xa xeerae

¹ Ne fu nun naani to dangi kelife na biyasi singe ma, n man naxa gibile Darisalamu. Baranabasi nun Tito nu na n foxo ra.

² Ala nu bara a masen n be n xa siga naa alako n xa denteges sa e be n xibaaru fanyi naxan ibama si gbetee tagi. N mu na denteges sa e birin xa be, fo danxaniyatoe kuntigie, barima n mu nu wama n ma wali xun xa rakana.

³ Kono hali Tito Girekika naxan nu na n foxo ra, e mu a karaxan a xa sunna.

⁴ Mixi sunnafie nu bara findi joxonsosoe ra muxu tagi, barima mixi nde naxee mu findixi danxaniyatoe ra, nee naxa so muxu ya ma gundo kui. E nu wama won ma xoreya nan nabene, Ala xa Mixi Sugandixi Isa naxan fixi won ma, alako won man xa gibile konyiya kui.

⁵ Kono muxu mu tin na xaxili ra fefe ma, alako wo naxa ba Isa xa nondi kira xon ma.

⁶ N mu n xaxili tixi mixie ra jama biraxi naxee foxo ra, barima Ala mu mixi yo rafisama a boore be. E tan mu sese sa n ma masenyi fari.

⁷ E naxa a to Ala nan na xeeraya taxuxi n na, n xa Isa xa xibaaru fanyi iba si gbetee be, alo Piyeri a rabama Yuwifie be ki naxe.

⁸ Ala naxan Piyeri xee a xa wali rabade Yuwifie tagi, a tan nan n fan xee a xa wali rabade si gbetee tagi.

⁹ Yaki, Piyeri, nun Yaya naxee findixi kuntigi xungbee ra danxaniyatoe tagi, e naxa n nun Baranabasi rasene a ngaxakeren ki ma e to a kolon Ala hinneki n na ki naxe. E naxa lan a ma a muxu xa xeeraya raba si gbetee tagi, e tan fan xa a raba Yuwifie tagi.

¹⁰ E man naxa muxu mayandi muxu xa setaree mali muxu xa wali kui. Fe nan na ki n nu wama naxan nabafe a fanyi ra.

Yuwifie nun si gbetee

¹¹ Piyeri to fa Antiyoki, n naxa a matandi, barima a nu bara tantan.

¹² Beenun Yaki xa mixi ndee xa siga a yire, a nu a degema a nun si gbetee. Kono e to a xonyi li, a naxa gibile mixie foxo ra naxee findixi si gbetee ra. A nu bara gaaxu Yaki xa mixie ya ra, barima e nu laxi a ra a danxaniyatoe lanxi ne e xa sunna.

¹³ Yuwifi gbetee naxa bira a xa filankafujna foxo ra, han e naxa Baranabasi fan natantan.

¹⁴ N to e xa tinxintareya to, naxan mu lanxi Ala xa nondi ma, n naxa a fala Piyeri be e birin ya xori, «Hali i to findixi Yuwifi ra, i na jerefe si gbetee xa naamunyki na naxan mu findi Yuwifi xa naamunyra. Munfe ra i a falama si gbetee be e xa jere Yuwifie jere ki ma?»

¹⁵ Won tan naxee barixi Yuwififya kui, naxee mu findixi yunubitoe ra si gbetee tagi,

¹⁶ won a kolon mixi yo mu nomma Ala xa seriye birin nabatude, a fa lu a mu tantan na xa a findi tinxintoe ra. A findima tinxintoe ra a to danxaniyaxi Ala xa Mixi Sugandixi Isa ma. Na kui, won bara danxaniya Ala xa Mixi Sugandixi Isa ma, alako won xa tinxin na danxaniya saabui ra. Won mu nomma Ala xa seriye birin natinmede, han won xa findi tinxintoe ra. Mixi yo mu nomma Ala xa seriye birin natinmede, han a fa findi tinxintoe ra.

¹⁷ Xa won na tinxinyi fenfe Ala xa Mixi Sugandixi saabui ra, won fa yunubi nde raba, na a masenma yunubi rafan Ala xa Mixi Sugandixi ma? Astofulahi.

¹⁸ N mu lama a ra sonon n nomma Ala xa yaamari birin natinmede, han n xa findi tinxintoe ra. Xa a sa li n bara gibile na xaxili ma, na mu findi Ala xa seriye ra.

¹⁹ N to a to n mu nōma Ala xa seriye birin natimmede, n naxa na xaxili lu na, alako n ma jere ki fanyi xa findi tantui ra Ala bē.

²⁰ Ala xa Mixi Sugandixi faxa ki naxe wuri magalanbuxi ma, n waxonfe fan bara faxa na ki. Yakosi n mu birama n waxonfe foxy ra. Ala xa Mixi Sugandixi nan n ma dunjnejigiri rajnerema. N n ma dunjnejigiri rajnerema danxaniya nan saabui ra. N bara danxaniya Ala xa Di ma naxan a yete baxi serexe ra n be a xa xanunteya xa fe ra.

²¹ N mu tinma Ala xa hinne rabolode. Xa a sa li n nōma Ala xa yaamarie ratinmēde han n xa findi tinxintœ ra, a lima Ala xa Mixi Sugandixi xa faxe tide yo mu na won ma kisi xa fe ra.

3

Danxaniyatœe findixi Iburahima xa die nan na

¹ Wo tan Galatika xaxilitaree, nde wo madaxuxi? A masenxi ne wo be a fixe ra a Ala xa Mixi Sugandixi banban ne wuri magalanbuxi ma.

² Wo a fala n be munse a niyaxi wo xa Ala Xaxili Seniyenxi soto. Wo a sotoxi Ala xa seriye ratinmēfe nan saabui ra, ka wo a sotoxi ne barima wo danxaniyaxi Ala xa masenyi ma wo naxan mexi?

³ Wo xaxili mu na? Singe wo xaxili nu tixi Ala Xaxili Seniyenxi nan na, kono yakosi wo laxi wo yete kan senbe nan na. Munfe ra?

⁴ Wo bara toorø Ala Xaxili sotofe ra, yakosi munfe ra wo wama na bejinfe? Na bara findi fe fufafu ra wo be?

⁵ Ala a Xaxili Seniyenxi fima wo ma, a man kaabanakoe rabama wo tagi. A wo kima ne, barima wo bara a xa seriye rabatu, ka a wo kima ne barima wo bara danxaniya Ala xa masenyi ma wo naxan mexi?

⁶ Wo xa Iburahima xa fe mato. A to danxaniya Ala ma, a naxa tinxinyi soto Ala mabiri.

⁷ Na nan na ki, mixi naxan danxaniya Ala ma, na bara findi Iburahima xa di ra.

⁸ Kitaabui na nan yati fala beenun a xa raba, a falafe ra Ala fama si gbete ratinxinde e xa danxaniya saabui ra. A naxa na masenyi fanyi masen singe nu, a to a fala Iburahima be, «Si birin fama ne duba sotode i tan saabui ra.»

⁹ Na kui, danxaniyatœe birin duba sotoma ne alo Iburahima danxaniyatœe.

¹⁰ Mixi naxan katama Ala xa yaamarie ratinmēde alako a xa kisi soto, na findixi mixi dankaxi nan na, barima a sebexi Kitaabui kui, «Mixi naxan mu yaamari

birin nabama, naxee sebexi Ala xa seriye Kitaabui kui, a dankaxi.»

¹¹ Mixi yo mu nōma Ala xa yaamarie birin nabatude, na xa a findi tinxintœ ra. A sebexi Kitaabui kui, «Tinxintœ kisima a xa danxaniya nan saabui ra.»

¹² A man sebexi, «Mixi naxan Ala xa yaamarie birin nabatuma, a kisima nee nan saabui ra.» Xaxili firin nan a ra. Naxan a xaxili tima danxaniya ra, a mu nōma a xaxili tide yaamarie ratinmēfe ra.

¹³ Ala xa Mixi Sugandixi bara won xunsara danke ma, won naxan soto barima won mu a xa yaamari birin natimexi. A won xunsara ne, a to won ma danke tongo a xa kote ra. A findi mixi dankaxi ra a faxa ki nan ma, barima a sebexi Kitaabui kui, «Danke na mixi be naxan gbakuma wuri ma.»

¹⁴ A bara won xunsara alako Ala heeri naxan fixi Iburahima ma, a xa dangi si gbete ma Ala xa Mixi Sugandixi Isa saabui ra. Na kui, won ma danxaniya saabui ra, won nōma Ala Xaxili Seniyenxi sotode naxan laayidixi won be.

Ala xa saate nun ibunadama xa wali

¹⁵ N ngakakerenyie, n xa misaali nde masen wo be. Mixi mu nōma saate masarade, xa na mu a ra a kanade, saate naxan tongoxi ibunadama xa seriye ki ma. Annabi Iburahima xa saate luma na ki ne.

¹⁶ Ala naxa laayidi ndee tongo Iburahima nun a xa di be. Kitaabui mu a falama «die,» wøyenyi naxan wama a falafe «mixi wuyaxi.» Kitaabui a falama «a nun a xa di.» Wøyenyi na a ra naxan wama a falafe «mixi keren.» Na mixi keren findixi Ala xa Mixi Sugandixi nan na.

¹⁷ N wama naxan falafe wo be, a Ala xa seriye, naxan sebexi ne keme naani ne tongo saxan dangi xanbi Ala xa saatetongoe Iburahima be, na seriye mu nōma na laayidi singe kanade.

¹⁸ Xa won kisi sotoma ke ra, barima won Ala xa yaamarie ratinmēma, won mu a sotoma sonon Ala xa laayidi saabui ra. Ala a fi Iburahima ma laayidi nan na a yete xa hinne xa fe ra.

¹⁹ Xa na nan a ra, munfe ra Ala a niya a xa yaamarie xa sebexi Kitaabui kui? A a xa yaamarie sebexi ne yunubie xa fe ra, beenun a xa Di laayidixi xa fa. Malekee naxa fa na seriye ra, e na so saabui nde yi ra.

²⁰ Saabui tan luma mixi firin nan tagi, kono Ala tan, keren nan a ra.

²¹ Ala xa seriye nun Ala xa laayidie e boore matandima? Ade de! Xa won nu nōma kisi sotode Ala xa yaamarie rabatui nan na nu, na nu nōma ne won findide tinxintœe ra.

²² Kono Ala xa Kitaabui a masenxi ne won be a dunijna mixi birin Ala xa yaamarie matandima, e findi yunubitoee ra. Na kui, Ala naxan laayidixi mixie be, naxee lama a ra, e fa danxaniya Ala xa Mixi Sugandixi Isa ma, e nomia na sotode.

²³ Beenun mixi xa no kisi sotode danxanya saabui ra, won nu na katafe Ala xa yaamarie ratinmede, alako won xa kisi, kono won mu no.

²⁴ Na kui, seriye bara won xuru han beenun Ala xa Mixi Sugandixi xa fa alako won xa tinxinyi soto danxaniya saabui ra.

²⁵ Kono danxaniya to bara fa, won mu na seriye xa xurui bun ma sonon,

²⁶ barima wo birin bara findi Ala xa die ra, wo to danxaniyaxi Ala xa Mixi Sugandixi Isa ma.

²⁷ Wo tan naxee bara wo xunxa ye xɔra Ala xa Mixi Sugandixi xili ra, wo nun Ala xa Mixi Sugandixi nan fa a ra.

²⁸ Yuwififun Gireki, konyi nun xɔre, xeme nun gine, wo birin keren Ala xa Mixi Sugandixi Isa i.

²⁹ Xa wo bara findi Isa Ala xa Mixi Sugandixi gbe ra, wo bara findi Iburahima xa die nun ketongoe ra alo Ala a laayidixi ki naxe.

4

Konyi nun di

¹ N wama naxan falafe, ke tongoma, a dimedi temui, hali a baba ke to findixi a gbe ra, a luxi alo konyi naxan mu gexi a yete sotode.

² A luma yatigie nun karamoxoe xa yaamari nan bun ma, han a baba na tin temui naxe a xa a yete soto.

³ Won tan fan to mu nu Ala xa Mixi Sugandixi Isa kolon, won nu luxi ne alo dimedie. Won nu na dunijna fe kobia xa konyiyanan bun ma.

⁴ Waxati to kamali, Ala naxa a xa Di xee dunijna ma gine nde saabui ra. A naxa bari Ala xa seriye bun ma,

⁵ alako a xa mixie xunsara naxee nu na Ala xa seriye xa kiiti bun ma. A naxa won xunsara alako won xa findi Ala xa die ra.

⁶ Wo to findi a xa die ra, Ala naxa a xa Di Xaxili raso wo boje i, xaxili naxan xili tima, «n Ba.»

⁷ Na nan a ra wo bara mini konyiyan kui, wo bara findi Ala xa die ra. Wo to findixi a xa die ra, Ala man bara wo findi a ketongoe ra.

⁸ Singe wo mu nu Ala kolon. Dunijna fe kobia nan nu findixi wo marigi ra, a fa li nee nun Ala tagi ikuya.

⁹ Yakosi wo bara Ala kolon. Ala bara wo fan kolon. Munse fa a niyaxi sonon wo man gibilenma na dunijna fee ma naxee

senbe nun tide mu gbo? Wo man wama lufe e xa konyiyan bun ma?

¹⁰ Wo man bara bira yaamarie foxo ra, naxee a falama loxoe ndee nun kike ndee tide gbo e boore be. Wo waxati ndee nun ne ndee rafisa e boore be.

¹¹ N gaaxu ne wo naxa n ma xaranyi rabolo, n ma wali xa lu n ma fu.

¹² N ngaxakerenyie, n bara wo mayandi, wo lu alo n tan, barima n fan luxi ne alo wo tan. Wo mu fe kobi yo raba n na.

¹³ Wo a kolon a n ma fure nan a niya, a singe singe n xa wo kawandi Isa xa masenyi fanyi ra.

¹⁴ Na nu xɔroχo wo be, kono n ma fe mu wo boje rajaaxu wo ma, wo mu wo makuya n na. Wo n nasene ne alo Ala xa maleke nde, xa na mu a ra Ala xa Mixi Sugandixi Isa.

¹⁵ Wo xa na seewo fori na minden? Singe n ma fe nu rafan wo ma han wo nu nomina tinde wo yae yati bade n be.

¹⁶ N nondi falafe wo be, na bara a niya n xa findi wo yaxui ra?

¹⁷ Na mixie wama wo xa bira e foxo ra, kono na mu findima fe fanyi ra wo be. E wama won tagi isofe, alako wo xa lu e tan mabiri.

¹⁸ Xa wo gbata fe fanyi rabafe ra, na mu naaxu. Wo xa na mooli raba temui birin, hali n mu na wo yire.

¹⁹ N ma die, n man na toorofe wo be alo gine xa toore ditinyi ra, han Ala xa Mixi Sugandixi jere ki sabatima wo i temui naxe.

²⁰ A xoli n ma won birin xa lu yire keren, alako won xa won bore fahaamu, barima yakosi n bara hanme wo xa fe ra.

Hagara nun Sara xa misaali

²¹ Wo tan naxee wama kisi sotofe Ala xa yaamarie ratinmefe saabui ra, wo mu a kolon Ala xa seriye naxan falaxi?

²² A sebexi Kitaabui kui a di firin nan nu na Iburahima yi ra. Konyi gine naxa keren bari a be, xore gine fan naxa di gbete bari a be.

²³ A naxan soto konyi gine saabui ra, na barixi ne alo ibunadama birin barixi ki naxe, kono a naxan soto xore gine saabui ra, a barixi laayidi nan kui.

²⁴ Na gine firinyi misaalixi saate firin nan na. Saate naxan xirixi Sinayi geya fari nan a niyama mixi xa lu konyiyan kui. Hagara misaalixi na saate nan na,

²⁵ naxan xirixi Sinayi geya fari Arabu boxi ma. A misaalixi Darisalamu fan na, naxan na konyiyan kui a nun a xa die.

²⁶ Kono Darisalamu naxan na ariyanna, xore taa nan a ra. Won nga nan na ki.

²⁷ A sebexi Kitaabui kui,
«I tan naxan mu di barima, i xa nelexin.

I tan naxan mu di bari töre kolon,
i xui ramini, a ite pñlexinyi kui,
barima gine naxan xa xeme bara mee a ra,
a xa di wuyama ne,
dangi xeme taa idoxoe ra.»

²⁸ Wo tan ngaxakerenyie, wo bara findi laayidi die ra alos Isiyaga.

²⁹ Na waxati, di naxan barixi ibunadama ki ma, a naxa di boore töro, naxan barixi Ala Xaxili senbe saabui ra. Han ya a na na ki ne.

³⁰ Munse sebexi Kitaabui kui? A sebexi, «I xa konyi gine nun a xa di keri, barima konyi gine xa di nun xore gine xa di mu ke itaxumma.»

³¹ N ngaxakerenyie, na nan a ra won mu findixi konyi gine xa die xa ra. Won findixi xore gine xa die nan na.

5

Danxaniyatœs xa xoreya

¹ Ala xa Mixi Sugandixi bara won xunsara, alako won xa xoreya soto. Na kui, wo xa ti a fanyi ra. Wo naxa tin konyiya nde yo xa doxo wo fari sonon.

² N tan Polu, n xa nondi fala wo be, xa wo tin na mixie xa wo sunna, Ala xa Mixi Sugandixi xa wali tide yo mu na wo be sonon.

³ N man xa a fala wo be, xeme naxan tinma e xa a sunna, a lanma a xa Ala xa yaamari birin natinme.

⁴ Wo tan naxee wama tinxinyi sotofe yaamarie ratinmefé saabui ra, wo nun Ala xa Mixi Sugandixi tagi bara ikuya. Ala mu hinnema wo ra sonon.

⁵ Won won xaxili tima Ala Xaxili ra won ma danxaniya kui, alako won xa tinxinyi soto won xaxili tima naxan na.

⁶ Xa mixi biraxi Ala xa Mixi Sugandixi Isa foxo ra, sunne nun sunnatareyia tide yo mu na a be. Fe keran nan tide gbo: Mixi xa danxaniya Ala ma, a xa mixi xanu.

⁷ Wo nu na pñrefe a fanyi ra. Pe, nde a niyaxi wo xa nondi rabolo?

⁸ Naxan wo bendunxi na ki, na mu findixi Ala ra naxan wo xili.

⁹ Lebini dendoronti noma farin gbegbe ratede.

¹⁰ N bara la wo ra Ala saabui ra, mixi yo fa a xa fa wo ya iso, wo mu timma na xaxili mooli ra. Na kanyi fama ne a sare sotode.

¹¹ N ngaxakerenyie, xa a li nu han ya n na kawandi tife mixie xa sunna, munfe ra Yuwifie luma n paxankata ra? Xa a sa li nu n na kawandi mooli tima, Isa xa serexé wuri magalanbuxi ma, a mu findima wçyen xoroxœs ra mixie be nu.

¹² N wama ne naxee na wo ya isofe, halie mu a dan sunne fe gbansan ma. E xa e xemeyia birin ba na.

Danxaniyatœs pñrefe ki

¹³ N ngaxakerenyie, Ala wama wo xa lu xoreya kui, kono wo naxa na xoreya mafindi yunubi ra. Wo wo bore mali xanunteya kui.

¹⁴ Ala xa seriye birin na yi yaamari kerenyi nan kui: Wo xa wo boore adamadi xanu alo wo yete.

¹⁵ Xa wo luma wo bore töro ra, wo nu wo bore paxankata, wo a niya døyin, xa na mu a ra wo wo bore xa fe xun nakanama ne.

¹⁶ N wama naxan falafe wo be, wo xa a lu Ala Xaxili xa wo rajere. Wo naxa bira wo yete waxonfe jaaxie foxo ra.

¹⁷ Adama waxonfe jaaxi nun Ala Xaxili seniyenxi, a keran mu a ra. Na firinyi na e bore gerefe, alako wo naxa wo waxonfe raba.

¹⁸ Xa Ala Xaxili na wo rajerefe, wo xaxili mu tima wo xa yaamari ratinmexie ra sconc.

¹⁹ Yunubitœ waxonfee nan ya: langoeja, seniyentareja, son kobi,

²⁰ kuye batufe, duureya, xønnanteya, lantareya, töone, bojje tefe, geeni fenfe i yete be, sonxofe, boore rafisafe a boore be,

²¹ milanteya, siisife, xulunyi jaaxie, nun na maniye. N man xa a fala wo be, mixi naxee pñrema na ki, e mu ariyanna sotoma ke ra muku.

²² Kono Ala Xaxili Seniyenxi xa kewalie nan ya: xanunteya, seewé, bojresa, dijë, yarawase, fanyi, lanlanterya,

²³ bojje bexiya, nun yete suxui. Tönyi yo mu na na fe moçlie ma.

²⁴ Ala xa Mixi Sugandixi Isa foxirabiree bara yunubitœ waxonfe rabepin a nun fe jaaxi birin.

²⁵ Won to kisi soto Ala Xaxili Seniyenxi saabui ra, won xa bira a foxo ra.

²⁶ Won naxa won yete igbo, won naxa won bore raxono, won naxa mila won bore ma.

6

Danxaniyatœs xa malí

¹ N ngaxakerenyie, xa wo bara mixi nde susu yunubi kui, wo tan naxee xa danxaniya tilinxí, wo xa a mafuruku alako a xa gibilen Ala ma. Kono wo xa wo pñengi sa wo yete xon ma, alako wo fan naxa bira na yunubi kui.

² Wo wo bore mali wo xa kote xaninde. Na kui, wo Ala xa Mixi Sugandixi xa seriye nan natinmemá.

³ Xa mixi a yete igboma, a na a yete madaxufe.

⁴ Kankan xa a yete pñrefe ki mato, xa a fan, xa a mu fan. A naxa a boore pñrefe ki mato,

a fa a fala, «N fan boore bε.» Na kui, a xa
a yetε kerén gbansan mato,

⁵ alako kankan xa a yetε xa kote xanin.

⁶ Mixi naxan xaranyi sotoma Ala xa
masenyi xa fe ra, a lanma a xa a karamoko
ki fe fanyi moɔli birin na.

⁷ Mixi yo naxa wo madaxu. Adamadi mu
noma Ala madaxude. Kankan fama a yetε
xa wali sare sotode ne.

⁸ Mixi naxan birama a yetε waxonfe
jaaxi foɔɔ ra, a fama ne sotode na xaxili
kobi xa fe ra. Kono mixi naxan birama Ala
Xaxili waxonfe foɔɔ ra, a fama kiside Ala
Xaxili nan saabui ra.

⁹ Won naxa tagan fe fanyi rabafe ra. Xa
won mu tagan, won fama ne sare fanyi
sotode a waxati.

¹⁰ Xa won noma fe fanyi nde rabade,
won xa a raba mixi birin bε. A gbengbenyi
won xa a raba won ngaxakerenyi danx-
aniyatɔee be dangife mixi birin na.

Nungui

¹¹ Wo yi sebeli mato, a xɔri xungbo,
barima n na a sebeɛe n yetε belexe nan na.

¹² Mixi naxee na wo karaxanfe wo xa
sunna, e wama ne jama xa e matɔɔ. E
na na rabafe ne alako e naxa jaxankate
sotɔ kawandi xa fe ra, naxan Ala xa Mixi
Sugandixi xa serɛxe masenma.

¹³ Sunnamixie yati mu Ala xa yaamari
birin natinmema, kono e wama wo tan xa
sunna, alako e xa xili fanyi sotɔ na xa fe
ra.

¹⁴ Kono n tan, n wama xili fanyi sotofe
won Marigi Isa Ala xa Mixi Sugandixi xa
serɛxe nan ma fe ra, naxan bara a niya n
pere ki nun dunipa pere ki, e tagi xa ikuya.

¹⁵ Sunne nun sunnatareya tide yo mu na
na. Findife mixi neene ra, na nan tide gbo.

¹⁶ Ala xa bɔ̄pesa nun hinne fi mixi birin
ma naxee birama na seriye foɔɔ ra, a nun
a xa jama Isirayila.

¹⁷ A dɔnxɔe ra, mixi yo naxa n tooro,
barima Isa xa toore foɔi na n fate ma.

¹⁸ N ngaxakerenyie, won Marigi Isa, Ala
xa Mixi Sugandixi xa hinne wo xaxili ra.
Amina.

**Ala xa masenyi
Annabi Polu naxan səbə
Efese danxaniyatəs nama
ma
Masenyi nde yi Kitaabui
xa fe ra**

Yi Kitaabui findixi bataaaxe nan na Ala xa xəera Polu naxan səbə danxaniyatəs nama ma naxee nu sabatixi Efese taa kui nun a rabilinyi. Temui dangixi, Polu nu bara kawandi ti naa alako mixie xa danxaniya Isa ma. A lu ne na taa kui han ne firin. Fe naxee dangi Efese na waxati bun ma, e səbəxi Isa xa Xəerae xa Taruxui kui, Sora 19.

Polu yi Kitaabui səbə temui naxə, a nu saxi geeli Ala xa masenyi kawandife ma. Ala Xaxili Seniyenxi naxa masenyi fi a ma naxan findi yi Kitaabui ra.

Alo a to Efese danxaniyatəs ralimaniya, a lənni fi e ma, yi Kitaabui nəma fe gbegbe masende won fan be. A Ala sago makənenma won be a naxan nakamali a xa Mixi Sugandixi Isa saabui ra. A sago na a ra mixi birin xa no kisi sotode Isa xa sərəxe saabui ra. Yi Kitaabui a masenma won be a mixi yo mu na naxan xa wali fanyie nəma a rakiside. Mixi kisima Ala xa hinne nan tun saabui ra. Yi Kitaabui man a masenma won be a danxaniyatəs nrama tide gbo Ala be. A bara wali so e yi ra, e xa nu na raba han beenun a man fama e foxy ra ləxə naxə. A bara fe fanyie masen, a lanma danxaniyatəs xa jərə naxee ma. A man bara feərə fi e ma e xa no tide Sentane kanke alo geresoe tima a gerefə kanke ki naxə.

Yi Kitaabui xa masenyi sənbe gbo ki fanyi. Ala xa a rasabati won sondonyi kui. Ala xa a Xaxili ragoro won ma naxan lənni fima, naxan fee makenenma, alako won ma Ala kolonyi xun xa masa. Ala xa sənbe fi won ma won xa lənni soto a xa Mixi Sugandixi xa xanunteya ma naxan dangi lənni birin na. Ala xa won nakamali a xa fe kamalixi birin na. Amina.

**Ala xa masenyi
Annabi Polu naxan səbə
Efese danxaniyatəs nama
ma**

Xəebui

1 N tan Polu nan yi ki, Ala bara a ragiri naxan xa findi a xa Mixi Sugandixi Isa xa xəera ra. N bara wo tan Efese seniyentəs xəebu, Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa danxaniyatəs.

² Won Baba Ala nun won Marigi Isa Ala xa Mixi Sugandixi xa hinne nun bəpəsa fi wo ma.

Ala matəxəs

³ Tantui nan Ala be, naxan findixi won Marigi Isa Baba ra. Isa saabui ra, a bara barake birin nagoro won ma, naxan məlli mu kelima yi dunija ma, naxan məlli mu toma, naxan won malima ariyanna kira xon.

⁴ Beenun dunija gəmə singe jan xa dəxə, Ala nu bara won sugandi Isa saabui ra alako won xa səniyen, won xa tinxin a ya i. A xa xanunteya kui,

⁵ a naxa panige tongo won xa findi a xa die ra a xa Mixi Sugandixi Isa saabui ra, Ala sago fanyi ma.

⁶ Na birin nabaxi ne alako won xa a xa hinne xungbe matəxə, a naxan masenxi won be a xanunteyi Isa saabui ra.

⁷ A tan Isa bara won xunsare fi a yetə wuli ra. Won ma yunubie xafarixi a tan nan saabui ra. Na birin nabaxi Ala xa hinne makaabaxi nan kui,

⁸ a bara naxan fi won ma a yiriwaxi ra, lənni nun fahaamui ra.

⁹ A bara a sago gundo makənen won be, a to wa a xən a sago xa raba a xa Mixi Sugandixi saabui ra

¹⁰ waxati kamali temui. Ala sago findixi yi nan na: A xa se birin malan, naxee na koore a nun naxee na boxi, a xa a xa Mixi Sugandixi findi a birin xunyi ra.

¹¹ Won fan findixi ketongoe ra a tan nan saabui ra, alo Ala a panige tongoxi ki naxə, naxan fe birin nagirima a yetə sagoe nun a xa nate ma.

¹² Na birin nabaxi ne alako won tan naxee findi mixi singee ra naxee e xaxili ti Ala xa Mixi Sugandixi ra, won xa Ala Nəre Kanyi matəxə.

¹³ Wo fan to nəndi masenyi rame Isa xa fe ra, xibaaru fanyi naxan kisi fi wo ma, wo naxa danxaniya a ma. Isa saabui ra, Ala naxa wo matonxuma a Xaxili Seniyenxi ra alo a laayidi ki naxə.

¹⁴ A bara a Xaxili Seniyenxi fi won ma won ke fole ra. A fama won ke dənəxəs birin fide won ma a na fa a xa mixie foxy ra temui naxə. Yi birin nabaxi ne alako Ala Nəre Kanyi xa matəxəs soto.

Polu xa Ala maxandi Efesəkəs be

¹⁵ Na kui, kafi n a me wo danxaniyaxi Marigi Isa ma ki naxə, wo man seniyentəs birin xanuxi ki naxə,

¹⁶ danyi yo mu na n ma tantui ma wo xa fe ra n ne Ala maxandima wo be.

¹⁷ N ma maxandi sigama Baba Ala Nəre Kanyi nan ma, won Marigi Isa naxan batuma, a xa a Xaxili ragoro wo ma naxan

fahaamui fima, naxan fee makenenma, alako wo xa Ala kolonyi xun xa masa.

¹⁸ N a maxandima wo bɔŋe xa fe to a fixe ra alako wo xa kolon soto a ma a Ala bara wo xili, fe xa lu wo be wo wo xaxili tima naxan na, alako wo xa kolon soto Ala xa ke makaabaxi ma naxan findixi a xa seniyentoe birin gbe ra,

¹⁹ alako wo man xa kolon soto Ala xa senbe xungbe ma naxan na won tan danxaniyatoe be. Yi senbe findixi Ala xa senbe magaauxi nan na,

²⁰ a naxan namini a to a xa Mixi Sugandixi rakeli faxe ma, a a magoro a yirefanyi ma ariyanna.

²¹ Ala bara mangeya fi a ma naxan dangi mangeya, noe, nun senbe birin na. A bara xili fi a ma naxan dangi xili birin na naxan falama yi dunija ma a nun aligiyama.

²² Ala bara fe birin sa a xa yaamari bun, a man fa a findi fe birin xunyi ra danxaniyatoe jama be.

²³ Danxaniyatoe jama fan luxi ne alo Ala xa Mixi Sugandixi fate. Naxan fe birin nakamalima a mooli birin na, a xa fe kamalixi birin na danxaniyatoe jama tagi.

2

Kisi sotoma Ala xa hinne nan saabui ra

¹ Wo fan nu findixi mixi faxaxie nan na wo xa fe kobie nun wo xa yunubie xa fe ra

² wo nu jerema naxee ma. Wo nu biraxi yi dunija fe kobie nan foxy ra. Wo nu biraxi Sentane nan foxy ra, jinnse xa mange naxan na kuye ma. Wo nu biraxi a xaxili nan foxy ra naxan na walife Ala yaxuie tagi.

³ Singe, won birin nu jerema na mooli nan na, won bira won fate waxonfe nun won yete xaxili foxy ra. Na kui, a nu lanma won xa Ala xa xone nan tun soto alo booree.

⁴ Kono Ala xa kinikini gbo. A won xanuxi xanunteya tilinxo nan na.

⁵ Na kui, hali faxamixie nan to nu won na won ma fe kobi rabaxie xa fe ra, Ala naxa won nakeli na faxe ma, won nun a xa Mixi Sugandixi. Wo kisixi Ala xa hinne nan saabui ra.

⁶ Ala to bara won nakeli faxe ma won nun a xa Mixi Sugandixi ra, a bara won naso ariyanna, a won doxo a fe ma.

⁷ A xa fonisireya kui, Ala kisi fixi won ma a xa Mixi Sugandixi Isa nan saabui ra, alako birin xa a xa hinne makaabaxi to waxati birin naxan sa fama.

⁸ Wo kisixi Ala xa hinne nan saabui ra, wo xa danxaniya xa fe ra. Kisi mu kelima wo tan xa ma, Ala nan a fima mixi ma.

⁹ A mu kelima mixi xa wali fanyie xa ma. Na kui, mixi yo mu nomma a yete matoxode.

¹⁰ Ala xa wali foxy nan na won na. Yakosi, a bara won daa a xa Mixi Sugandixi Isa saabui ra, alako won xa nu wali fanyie raba, a bara naxee ti won ya i won xa nu nere e ma.

Danxaniyatoe jama findife Ala xa mixie nun Ala Xaxili sabatide ra Isa xa serexe saabui ra

¹¹ Na kui, wo xa ratu a Yuwifie mu wo ra bari keja ma. Naxee xili falama «sunnamixie», e wo fan xili falama «sun-nataree». Wo xa a kolon a sunne findixi adama xa wali nan na, naxan nabama mixi fate ra.

¹² Wo xa ratu a singe ra wo mu nu Ala xa Mixi Sugandixi xa fe yo kolon. Xonee nan nu wo ra Isirayilakae ya ma. Laayidi nun saate yo mu nu xirixi wo nun Ala tagi. Xaxili tide yo mu nu na wo yi ra, Ala kolontaree nan nu wo ra dunija ma.

¹³ Kono yakosi, wo tan naxee danxaniyaxi Ala xa Mixi Sugandixi Isa ma, wo tan naxee nu makuyaxi, Ala bara wo maso a ra a xa Mixi Sugandixi wuli saabui ra.

¹⁴ A tan nan lanyi rasoxi won tagi, jama firin xa findi keren na. A to a yete fate ba serexe ra, a bara yaxuya tete rabira naxan nu tixi won tagi.

¹⁵ A bara Yuwifie xa seriye, e xa yaamarie, nun e xa tonye senbe kana. A bara na jama firin tongo, a lanyi xiri e tagi, a e findi jama neene keren na a xa yaamari bun ma.

¹⁶ A xa faxe saabui ra wuri magalanbuxi ma, a bara e xa yaxuya kana, a e firin birin findi keren na, a lanyi nun bɔŋesa lu e tan nun Ala tagi.

¹⁷ A to fa, a naxa wo kawandi lanyi nun bɔŋesa ra, wo tan naxee nu makuya. Naxee fan nu makore, a naxa nee kawandi lanyi nun bɔŋesa ra.

¹⁸ A tan nan naade rabixi won firin birin be, won nun Baba Ala xa lu yire keren, a Xaxili Seniyenxi kerenyi saabui ra.

¹⁹ Na kui, wo tan naxee mu nu na Ala xa mixie ya ma, yakosi wo fan bara findi seniyentoe ra, wo bara so Ala xa mixie ya ma.

²⁰ Wo bara lu alo banxi tixi naxan bunyi findi xeerae nun namijonmee ra. Ala xa Mixi Sugandixi Isa nan findi na banxi gemi hagige ra naxan tide gbo a birin be.

²¹ Banxi yire birin a boore suxuxi a tan nan saabui ra, a ite, a findi hɔrɔmɔbanxi seniyenxi ra Marigi be.

²² Isa bara a niya wo fan xa nu malan alo banxi biriki doxoma a boore ra ki naxe. Ala na wo tife alo banxi a Xaxili sabatima dennaxae.

3*Ala xa gundo makenenfe*

¹ Na nan a toxi, n Ala maxandima wo bε, n tan Polu, naxan bara findi geelimani ra Ala xa Mixi Sugandixi Isa bε wo xa fe ra, wo tan naxee mu findixi Isirayilakae ra.

² N laxy a ra, wo bara a mε Ala naxa a xa hinne taxu n na n xa a masen wo bε.

³ N jian bara a nde tagi raba, Ala bara a xa gundo masen n bε naxan singe nu noxunxi.

⁴ Wo na n ma sεbeli xaran, wo nōma nε a kolonde a fahaamui bara fi n ma Ala xa Mixi Sugandixi gundo xa fe ra.

⁵ Yi gundo mu nu makenenxi a singe ra nu adamadie bε ala a fa makenenxi Ala xa xεera seniyenxe nun namijōnmee bε ki naxε to Ala Xaxili Seniyenxi saabui ra.

⁶ A bara makenen fa, a si gbeteε nun Isirayilakae bara findi jama keren na. E baraa findi ke keren tongomae ra. Ala laayidi keren nan tongoxi e birin nalanxi bε, Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa xibaaru fanyi saabui ra.

⁷ Ala to hinnekxi n na a sεnbε birin na, n fan bara findi yi xibaaru fanyi xa walike ra.

⁸ Hali n to xurunxi dangi seniyentoe birin na, Ala bara hinne n na. A xa hinne findixi n bε yi nan na: N tan xa si birin kwandi Ala xa Mixi Sugandixi xa xibaaru fanyi makaabaxi ra,

⁹ n xa Ala gundo makenen adamadie birin bε, naxan nu noxunxi Ala Daali Mange yi ra. Kafi fe folo fole yi gundo nu noxunxi Ala yi,

¹⁰ kono yakosi, a sago na a ra danxaniyatoe jama xa a xa lōnni birin makenen mangee nun nōlae bε naxee na kuye ma.

¹¹ Yi birin findixi Ala xa nate nan na naxan nu na a yi ra abadan. A a birin nakamalixi won Marigi Isa nan saabui ra, a xa Mixi Sugandixi.

¹² A tan saabui ra, won to danxaniyaxi a ma, won nōma won makorede Ala ra limaniya kui, siike xanbi.

¹³ Na kui, n bara wo maxandi limaniya naxa ba wo yi n ma tōre kui wo xa fe ra, barima a findima wo be xunnakeli nan na.

¹⁴ Na nan a toxi, n nan n xinbi sinmma Baba Ala ya i,

¹⁵ bōnsoe birin fatanxi naxan na, naxee na koore nun boxi.

¹⁶ N a maxandima a xa wo malii a xa nōre makaabaxi saabui ra, a xa wo bōnε sεnbε so a Xaxili saabui ra.

¹⁷ N a maxandima a xa Mixi Sugandixi xa sabati wo bōnε i danxaniya saabui ra, wo man xa sabati xanunteya kui. Wo xa

xanunteya suxu alo wuri bili sanke bōxi suxuxi ki naxε.

¹⁸ N a maxandima a xa sεnbε fi wo ma, alako wo nun seniyentoe birin xa nō Ala xa Mixi Sugandixi xa xanunteya gboya, a kuyeya, a iteya, nun a tilinyi kolonde wo mabiri.

¹⁹ Wo xa kolon soto a ma Ala xa Mixi Sugandixi wo xanuxi ki naxε, xanunteya naxan mu nōma fahaamude a gboya xa fe ra, alako Ala xa wo rakamali a xa fe kamalixi birin na.

²⁰ Matoxoe na Ala bε naxan nōma fe birin na a sεnbε saabui ra a naxan fixi wo ma, naxan nōma fe birin na, dangi won ma maxandi nun majoxunyi ra

²¹ Matoxoe na a tan nan bε danxaniyatoe nama nun a xa Mixi Sugandixi Isa saabui ra waxati birin, abadan. Amina.

4*Danxaniyatoejere ki:**Nerefe lanyi kui*

¹ Na kui, n tan naxan bara findi geelimani ra Marigi xa fe ra, n bara wo mayandi wo jere ki xa a masen a Ala nan yati wo xilixi.

² Wo xa jere yetε magore nun bōnε bεxi kui, wo nu dije wo bore bε, wo ti wo bore san na xanunteya kui.

³ Wo xa fe birin naba alako lanyi naxa kana wo tagi, Ala Xaxili Seniyenxi naxan fixi wo ma bōnεsa ra.

⁴ Won findixi fate keren nan na. Ala Xaxili Seniyenxi keren nan a ra. Ala wo fan xilixi ne wo xa wo xaxili ti fe keren nan na.

⁵ Marigi keren, danxaniya keren, nun xunxa keren nan na won bε.

⁶ Ala keren nan na won bε naxan findixi birin Baba ra, naxan na birin xun ma, naxan walima birin saabui ra, naxan na birin i.

⁷ Kono hinne fixi kankan ma won ya ma alo Ala xa Mixi Sugandixi a xasabixi ki naxε.

⁸ Na nan a toxi a sεbεxi,

«A to te koore,

a naxa a yaxuie suxu,

a naxa adamadie ki.»

⁹ A to sεbεxi, «A bara te,» na nan na ki a bara goro han bōxi ma sinden, beenun a man xa te.

¹⁰ Naxan goro, na nan man texi koore birin xun ma, alako a xa fe birin nakamali.

¹¹ A adamadie ki naxan na, a findi yi nan na: ndee xa findi xεerae ra, ndee xa findi namijōnmee ra, ndee xa findi xibaaru fanyi kawandilae ra, ndee xa findi danxaniyatoe xunmatie nun karamoxoe ra.

12 A won kixi ne na birin na alako won xa seniyentoee mali e xa fata Ala xa Mixi Sugandixi xa danxaniyatoe jama rajnerede yare.

13 Won xa bira na foxo ra han won birin xa lu lanyi kui naxan kelima danxaniya nun Ala xa Di kolonfe ma, han won birin xa kamalili Ala xa Mixi Sugandixi kamalixi ki naxe.

14 Na temui won mu luma sonon alo diyoree. Won mu lintanma sonon alo wuri naxan saxi ye fari, moronyi nun foye naxan tutunma, e a xanin yire birin. Na kui, mixie mu nomia won natantande sonon e xa wule kawandi ra, e xa koota, nun e xa yanfanteya ra.

15 Won xa nondi nan fala xanunteya kui. Fe birin kui, won xa danxaniya Ala xa Mixi Sugandixi ma, naxan findixi danxaniyatoe jama xunyi ra. Won xa mo na danxaniya kui.

16 Xunyi nan fate salonse birin najerema. Kankan xirixi a boore ra, kankan a xa wali rabama, alako fate birin xa mo, a xa senbe soto xanunteya kui.

Nerefe lahale neene ma, tinxinyi nun seniyenyi kui

17 Na kui, n yi nan falama wo be, n manxa a mabanban Marigi xili ra: Wo naxa jere sonon alo danxaniyatree perema ki naxe. E xaxilie birama fe fufafu nan tun foxo ra.

18 E xaxilie ifooroxi. E xa fe kolontareya nun e xa sondon xoroxoya bara a niya e xa gan Ala xa kisi ra.

19 E mu yaagima fefe ma sonon. E bara e yete rabolo langoeja xili ma. E mu wasama fe kobi mooli birin nabafe ra.

20 Kono Ala xa Mixi Sugandixi mu wo tixi na kira xa xon!

21 Wo a xa fe mexi ne, wo man bara xaran a xa fe ra. Wo a kolon yati a nondi na Isa nan yi.

22 Wo tinkanxi ne wo xa wo yi ba wo jere ki fori ra, naxan wo xun nakanama wo waxonfe kobi saabui ra.

23 Wo bope nun wo xaxili xa mafindi bope neene nun xaxili neene ra.

24 Wo xa wo lahale fori masara a neene ra. Wo luma ne alo wo bara findi mixi neene ra Ala naxan daaxi a xa jere a xa tinxinyi nun seniyenyi yati kui.

25 Na kui, won xa wule lu, won xa nondi nan fala won bore be, barima won findixi fate kerien salonyie nan na.

26 Xa wo xon, wo naxa yunubi raba. Wo naxa a lu sage xa dula xone na wo bope kui,

27 alako wo naxa santide lu Ibulisa be.

28 Mijeti xa mijet lu. A xa wali tinxinyi kui alako a xa munafanyi soto a naxan firma setaree ma.

29 Wo naxa a lu woyen kobi yo xa mini wo de i. Wo xa woyen fanyi nan fala naxan nomia mixi malide a hayi ki ma, alako wo xa woyenyi xa findi hinne ra e be.

30 Wo naxa Ala Xaxili Seniyenxi tooro, Ala wo matonxumaxi naxan na han a fama won foxo ra loxo naxe.

31 Wo xa wo yi ba yi fe mooli birin na: xone, bojete, paaxuna, noxonsosoe, konbi, a nun fe kobi mooli birin.

32 Wo xa marafanyi nun bope fanyi masen wo bore be. Wo xa dije wo bore ma alo Ala dijexi wo fan ma ki naxe a xa Mixi Sugandixi saabui ra.

5

Nerefe naiyalanyi kui

1 Na kui, wo to bara findi Ala xa di xanuxie ra, wo xa a foxi nan naba.

2 Wo xa jere xanunteya kui alo Ala xa Mixi Sugandixi won xanuxi ki naxe, a a yeti fi won ma fe ra, a findi won ma serexe ra naxan labunde xiri rafan Ala ma.

3 Kono langoeja, mile, nun seniyentareja mooli yo naxa lu wo yi ra. E xa fe jan naxa fala wo tagi, barima na mu lan seniyentoe ya ma.

4 Woyenyi masuturatare, daxujna woyenyi, woyen jaaxi, e sese naxa me wo tagi. Na mu lan. Wo xa nu tantu woyenyi nan fala wo bore tagi.

5 Wo xa a kolon a fanyi ra, a langoe, seniyentare, a nun milante (naxan maniya kuye batui ra), e sese mu findixi ke tongoma ra Ala nun a xa Mixi Sugandixi xa mangya niini bun ma.

6 Wo naxa a lu mixi yo xa wo madaxu woyenyi fufafu ra. Yi yunubi moolie xa fe ra, Ala xa xone goroma ne mixie ma naxee mu a xui susuma.

7 Na kui, wo naxa gbaku e ra.

8 Singe, dimi nan nu wo ra, kono yakosi, wo bara findi naiyalanyi ra Marigi saabui ra. Wo xa wo jere alo a lan naiyalanyi xa die xa e jere ki naxe.

9 Naiyalanyi xa wali toma fe fanyi birin, tinxinyi birin, nun nondi birin kui.

10 Wo xa kata wo xa kolon soto fee ma naxee Ala kenenxi.

11 Wo naxa wo gbe raso dimi xa wali kobi ya ma feo! Wo xa na fe mooli ramini kene ma.

12 Barima na mixi moolie fe naxee rabama noxunyi kui, hali a ifalafe yete mayaagi.

13 Kono naiyalanyi fe naxan birin makenenma, a toma ne ya ra.

¹⁴ Fe naxan birin toma ya ra, a fan bara findi naiyalanyi ra. A falaxi na nan ma, «I tan naxan xife, xunu.

Keli faxamixie ya ma,

Ala xa Mixi Sugandixi xa yanbe xa ti i ma.»

¹⁵ Na kui, wo mœni wo jere ki ma. Wo naxa wo jere alo xaxilitaree. Wo xa wo jere ne alo xaxiliæmae.

¹⁶ Wo mœni yi temui ma, barima yi temui mu fan.

¹⁷ Na na a ra, a mu lan wo xa wo jere alo xaxilitare. Wo xa kolon soto Marigi waxonfe ma.

¹⁸ Weni naxa wo rasiisi, barima xaxilitareja nan na ki. Wo xa kamali Ala Xaxili Senyenxi nan na.

¹⁹ Wo xa woyen wo bore be suuki nun beeti ra. Wo xa suukie nun beetie ba Marigi be naxee kelima wo boje yati yati ma.

²⁰ Wo xa tantui rasiga Baba Ala ma fe birin xa fe ra, temui birin. Wo xa na raba Ala xa Mixi Sugandixi Marigi Isa xili saabui ra.

Nerefe yete magore kui

²¹ Wo xa wo yete magoro wo bore be Ala xa Mixi Sugandixi xa yaragaaxui kui.

²² Ginee, wo xa wo yete magoro wo xa morie be, alo wo wo yete magoroma Marigi be ki naxe.

²³ Xeme findixi a xa gine xunyi nan na, alo Ala xa Mixi Sugandixi findixi danxaniyatœe jama xunyi ra ki naxe. Danxaniyatœe jama fan findixi a fate nan na, a bara naxan nakisi.

²⁴ Danxaniyatœe jama a yete magoroma Ala xa Mixi Sugandixi be ki naxe, ginee fan lanma e xa e yete magoro e xa morie be na ki ne fe birin kui.

²⁵ Xemee, wo xa wo xa ginee xanu alo Ala xa Mixi Sugandixi danxaniyatœe jama xanuxi ki naxe. A ya yete fi danxaniyatœe jama xa fe ra

²⁶ alako a xa a raseniyen, a xa a rafixie ye ra masenyi saabui ra,

²⁷ a xa a dentege a yete be nore kui. Na kui, danxaniyatœe jama luma ne alo dugi tofanyi, xosi yo mu na naxan ma, naxan mu matorjoxi. A xa seniyen, tantanyi yo naxa lu a ma.

²⁸ Xemee lanma e xa e xa ginee xanu na mooli nan na. E xa e xanu alo e e yete fate xanuxi ki naxe. Naxan a xa gine xanuma, a a yete nan xanuxi.

²⁹ Mixi yo mu na naxan a yete fate xonma, barima mixi birin a yete raloma, a mœni a yete fate ma. Ala xa Mixi Sugandixi fan mœnima danxaniyatœe jama ma na ki ne,

³⁰ barima won findixi a fate salonyie nan na.

³¹ «Na kui, xeme fama ne kelide a baba nun a nga xun ma, a a maso a xa gine ra, e findi fate keren na.»

³² Gundo belebele nan na ki, kono n na Ala xa Mixi Sugandixi nun danxaniyatœe jama nan ma fe falafe.

³³ Kono kankan xa a xa gine xanu alo a yete yati. Gine fan lanma a xa a xa mori binya.

6

¹ Die, wo xa wo nga nun wo baba binya Marigi xa fe ra, barima na nan findi fe tinxinxia ra.

² Yaamari singe nan ya, barake laayidixi naxan xanbi ra: «I xa i nga nun i baba binya,

³ alako fee xa sooneya i be, i xa simaya soto dunjia bende fupi fari.»

⁴ Babae, wo fan naxa wo xa die raxono. Wo xa e xuru, wo e rasi alo Marigi wama a xon ma ki naxe.

⁵ Konyie, wo xa wo marigie sago raba, naxee na wo xun ma yi dunjia ma. Wo xa e binya, wo gaaxu e ya ra. Wo xa e sago raba wo nii ra, alo wo Ala xa Mixi Sugandixi sago rabama ki naxe.

⁶ Wo naxa a raba e ya tote gbansan xa ra, alo naxee katama e yete rafande mixi ma. Wo xa a raba ne alo Ala xa Mixi Sugandixi xa konyie naxee Ala sago rabama e boje birin na.

⁷ Wo a raba wo tinxi ra. Wo naxa wali e be alo wo na walife e tan gbansan nan ma fe ra. Wo xa wali ne alo wo na walife Marigi nan be,

⁸ barima wo a kolon, mixi fe fanyi yo raba, xa a findi konyi ra, xa a findi xore ra, Marigi a sare fima ne.

⁹ Konyi marigie, wo fan xa a raba na ki ne wo xa konyie be. Wo xa ba xaañefe e ma, barima wo a kolon Marigi keren nan na wo birin be koore ma, naxan mu mixi yo rafisa a boore be.

Ala gereso naxee fima danxaniyatœe ma

¹⁰ A dœnxœs ra, wo xa wo senbe so Marigi saabui ra nun a xa senbe magaaxuxi saabui ra.

¹¹ Wo xa Ala xa gereso birin tongo, alako wo xa no tide Ibulisa xa koota birin kanke.

¹² Barima won mu na ibunadama xa gerefe. Mangee, nolae, yi dunjia senbema jaaxie, jinne naxee na kuye ma, gere na won nun nee nan birin tagi.

¹³ Na nan a ra, wo xa Ala xa gereso birin tongo alako na loxœs kobi na a li, wo xa no tide. Na gere rajonyi xa wo li wo tixi.

¹⁴ Na kui, wo xa ti ne. Wo wo tagi ixiri nöndi ra. Wo tinxinyi findi wo kanke makantase ra.

¹⁵ Wakilife xibaaru fanyi masende naxan bɔ̄nesa fima mixi ma, wo xa na findi sankiri ra wo sanyie be.

¹⁶ Safe na birin xun ma, wo xa danxaniya suxu wo yi ra ałɔ̄ wure lefa. Na nan nɔ̄ma Sentane xa tanbe radexexie ratide, a e raxuben.

¹⁷ Wo man xa kisi suxu naxan findixi wo xun makantase ra. Wo Ala Xaxili Seniyenxi xa santidegema fan suxu naxan findixi Ala xa masenyi ra.

¹⁸ Wo xa Ala maxandi temui birin a Xaxili Seniyenxi saabui ra, duba nun maxandi mɔ̄oli birin na. Na kui, wo naxa yanfa. Wo xa wo tunnabexi ne Ala maxandife ra seniyeñtœ birin be.

¹⁹ Wo xa Ala maxandi n fan be, alako n na n de ibi, Ala xa n mali a xa xibaaru fanyi gundo makenende birin be limaniya ra.

²⁰ N findixi Ala xa santigi nan na yɔ̄lɔ̄nxɔ̄nyi bara balan naxan ma na xibaaru fanyi xa fe ra. Wo xa Ala maxandi n be alako n xa a masen limaniya ra ałɔ̄ n lan n xa a masen ki naخے.

Wɔ̄yɛn dɔ̄nxɔ̄e

²¹ Tikike n ma fe nun n ma wali xa fe birin masenma ne wo be. Won ngaxakerenyi xanuxi nan a ra danxaniya kui. Tunnabexila nan a ra Marigi xa wali kui.

²² N a xeexi wo ma na nan ma, alako a xa muxu xa fe tagi raba wo be, a man xa wo bɔ̄ne ralimaniya.

²³ Baba Ala nun a xa Mixi Sugandixi Marigi Isa xa bɔ̄nesa, xanunteya, nun danxaniya fi ngaxakerenyie ma.

²⁴ Ala xa hinne fi birin ma Marigi Isa xa xanunteya mu nɔ̄ma mixi naxee be.

**Ala xa masenyi
Annabi P̄olu naxan s̄eb̄e
Filipi danxaniyat̄e n̄ama
ma
Masenyi nde yi Kitaabui
xa fe ra**

Yi Kitaabui findixi bataax̄e nan na Isa xa x̄eera P̄olu naxan s̄eb̄e Isayankae ma naxee nu sabatixi Filipi taa kui. Singe P̄olu nu bara kawandi ti m̄enni alako mixie xa danxaniya Isa ma. E xa danxaniya naxa sabati a fanyi ra, han e P̄olu mali a xa wali kui yire ḡb̄ete. Na taruxui s̄eb̄exi Isa xa X̄eerae xa Taruxui kui, sora 16.

P̄olu to balan geeli Roma a xa danxaniya xa fe ra, Ala naxa a niya a xa bataax̄ee s̄eb̄e danxaniyat̄e n̄ama ndee ma. P̄olu naxa bataax̄e kerem s̄eb̄e Filipi danxaniyat̄e ma. A naxa e ralimaniya alako e xa lu Ala sagoe, e man xa findi misaali fanyi ra naxan nōma a niyade mixi ḡb̄ete xa bira Isa fox̄o ra. P̄olu naxa e ratu a e mu nōma e yetē rakiside e xa fe fanyi saabui ra, fo Isa saabui ra naxan a yetē baxi s̄erexe ra dunija birin be.

To Isayankae man nōma limaniya s̄otode yi Kitaabui saabui ra. Ala xa masenyi xaxili fanyi nun s̄enbe fima mixie ma e nā e boj̄e rabi a be. Ala xa won mali alako won xa s̄ewē kolon naxan fatanxi Alatala ra. Amina.

**Ala xa masenyi
Annabi P̄olu naxan s̄eb̄e
Filipi danxaniyat̄e n̄ama
ma**

X̄eerbui

¹ N tan P̄olu nun Timote, naxee findixi Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa konyie ra, muxu bara wo x̄eerbui, Ala xa Mixi Sugandixi xa seniyent̄e naxee na Filipi, a nun wo xa yareratie nun wo malimae.

² Won Baba Ala nun a xa Mixi Sugandixi Marigi Isa xa hinne nun boj̄esa fi wo ma.

³ Temui birin n na ratu wo ma, n Ala tantuma ne.

⁴ N Ala maxandima wo be s̄ewē ra temui birin,

⁵ barima wo bara n mali Ala xa masenyi kawandife ra kabi a fole han yakosi.

⁶ N a kolon, Ala, naxan wali fanyi foloxi wo tagi, a fama ne a rakamalide a xa Mixi Sugandixi Isa fa lox̄oe.

⁷ A lan ne yi xaxili xa lu n be barima wo rafan n ma. Xa n na geeli kui, xa n na Ala xa xibaaru fanyi xunmageresofe kawandi ra, Ala hinnema ne won birin na.

⁸ Ala a kolon n wo xanuxi alo a xa Mixi Sugandixi Isa wo xanuxi ki naxē.

⁹ N Ala maxandima ne wo be alako wo xa xanunteya xun xa masa fe kolonyi nun fahaamui tilinxri ra,

¹⁰ alako wo xa nō a kolonde fe naxan tide gbo. Na kui, wo boj̄e xa fixe, marakɔrɔsi yo naxa lu wo ma Ala xa Mixi Sugandixi fa lox̄oe.

¹¹ Na lox̄oe Isa fama ne wo matinxinde alako Ala xa matɔxɔ, a s̄enbe xa kolon.

P̄olu nun kawanditie

¹² N ngaxakerenyie, wo xa a kolon, tɔore naxan n lixi, na bara Inyila Isa masenyi wali rasɔɔneya,

¹³ barima mange xa s̄oɔrie nun mixie birin bara a kolon n na geeli kui Ala xa Mixi Sugandixi xa fe nan ma.

¹⁴ N ngaxakerenyie bara limaniya Marigi xa fe ma n ma jaxankate saabui ra. Yakosi e mu gaaxuma fefe ya ra, e Ala xa masenyi kawandima s̄enbe ra.

¹⁵ Nondi nan a ra, ndee na Ala xa Mixi Sugandixi xa fe kawandife mile nun tɔone nan ma, kono ndee fan na kawandi tife boj̄e fanyi nan na.

¹⁶ Nee a rabafe xanunteya nan na, barima e a kolon a n findixi Xibaaru Fanyi xunmagereso nan na.

¹⁷ Booree Ala xa Mixi Sugandixi xa fe kawandima e xa yetē igboja nan na. E boj̄e mu fixe. E lox̄o a ma a e nōma n ma geeli jaxankate xun masade e xa kawandi ra.

¹⁸ Fefe mu a ra. Xa e boj̄e fixe, xa e boj̄e mu fixe, e na Ala xa Mixi Sugandixi xa fe masenfe. Yi findima s̄ewē nan na n be to nun tina,

¹⁹ barima n a kolon fe naxee bara n li, e findima kisi nan na n be wo xa Ala maxandi saabui ra nun a xa Mixi Sugandixi Isa Xaxili xa mali saabui ra.

²⁰ N a kolon n fe birin nabama alako n naxa yaagi fefe ra. N xa limaniya yakosi alo temui dangixi alako Ala xa Mixi Sugandixi xa matɔxɔ s̄oto n ma simaya xa na mu n ma faxe saabui ra.

²¹ N ma dunineigiri kui, n birama ne Ala xa Mixi Sugandixi fox̄o ra. N ma faxe findima fe fanyi nan na n be,

²² kono xa n lu dunija, n nōma ne wali gbegbe rabade Ala be. Awa, n munse rabama? N mu a kolon.

²³ Na fe na n bendunfe yire firin. A xoli n ma n xa keli be, n xa siga Ala xa Mixi Sugandixi yire. Na fan dangi fe birin na.

²⁴ Kono a lanma n xa lu dunija wo tan ma fe ra.

²⁵ N bara a kolon n luma ne wo ya ma alako wo xa siga yare, wo man xa s̄ewē danxaniya kui.

²⁶ N na gibilen wo yire, wo xa matoxœ
Ala xa Mixi Sugandixi Isa be, na xun fama
masade n ma fe ra.

²⁷ Wo jere ki xa lan Ala xa Mixi
Sugandixi xa Xibaaru Fanyi ma tun, alako
xa n na wo ya ma ba, xa n mu na ba, n
noma a kolonde xaxili keren nan na wo be,
wo birin walife danxaniya keren nan na,
danxaniya naxan fatanxi Ala xa Xibaaru
Fanyi ra.

²⁸ Wo naxa gaaxu wo gerefæ ya ra. Wo
xa limaniya findixi tonxuma nan na e be e
loœfe ra, wo fan xa a kolon wo kisima ne.

²⁹ Na kisi kelixi Ala nan ma, barima a
bara hinne wo ra dœxo firin: Wo danx-
aniyafe Ala xa Mixi Sugandixi ma, a nun
wo man toorofe a be,

³⁰ alo wo n fan to tooro ra ki naxe. Alo
wo man bara a me ki naxe, han ya n na na
toore nan kui.

2

Isa xa misaali

¹ Ala xa Mixi Sugandixi to madundai nde
fima wo ma, a xa xanunteya to limaniya
nde fima wo ma, lanyi to na wo nun
Ala Xaxili Seniyenxi tagi, xanunteya nun
kinikini nde to na wo yi ra,

² wo xa n ma jelexinyi rakamali. Wo lu
lanyi kui. Xaxili keren, xanunteya keren,
num jere ki keren nan xa lu wo tagi.

³ Wo naxa fefe raba toone kui. Wo naxa
wo yete rafisa wo booree be. Wo nde ba
wo xa fe ra, wo a sa wo boore gbe xun yete
magore kui.

⁴ Wo naxa wo yete xa munafanyi fen. Wo
wo booree nan ma munafanyi fen.

⁵ Wo yuge xa lu alo Ala xa Mixi Sugandixi
Isa.

⁶ Kabi abadan, a nu na Ala keja ne,
kono a mu tin a xa a yete tide sa Ala ilanyi.

⁷ A naxa dijne a yete birin ma,
a tin lude konyi keja ma,
a bari dunija ma alo adamadi,
mixie fan naxa a kolon adamadi ra.

⁸ A naxa a yete magoro,
a xa Ala sago raba,
han a naxa tin faxe ra wuri magalanbuxi
ma.

⁹ Na nan a toxi Ala naxa a binya,
a a xili gbo dangi xili birin na,
10 alako naxee na koore,
naxee na boxi,

naxee na boxi bun ma,
e na Isa xili me temui naxe,
e birin xa e xinbi sin a bun,
11 e xa a fala,

«Ala xa Mixi Sugandixi Isa nan na Marigi
ra.»

Na xa findi matoxœ ra Baba Ala be.

¹² N xanuntenye, wo bara n xui susu n
nu na wo tagi temui naxe. Yakosi fan, wo
xa Ala xa yaamarie rabatu n xanbi dangife
a singe ra. Wo xa gaaxu Ala ya ra, wo xa
wakili wo xa kisi xa fe ra.

¹³ Ala nan fe ragirima wo ma alako wo
janige xa lan a gbe ma, wo xa a waxonfe
raba.

¹⁴ Wo ne fefe rabama wo naxa wo
yaxaseri masa, wo naxa sonxœ,

¹⁵ alako nondi nun seniyenyi xa lu wo
be, wo tan Ala xa die naxee yanbama alo
te dexé yi dunija mixi jaaxi tinxitaree ya
ma,

¹⁶ wo ne kisi masenyi tima temui naxe.
Na kui, n matoxœ sotoma Ala xa Mixi
Sugandixi fa loxœ, barima n mu dunija
igirixi toore kui fufafu ra.

¹⁷ Hali n faxa wo be, n ma dunjneigiri
fama findide wo be serexè nan na naxan
sama wo xa danxaniya serexè xun ma. Na
n naseewama ne.

¹⁸ Wo fan xa seewa, won birin xa seewa.

Timote nun Epaforodite

¹⁹ N bara n xaxili ti Marigi Isa ra a xa n
mali alako n xa Timote xee wo ma, alako a
xa n nalimaniya wo xa xibaaru ra.

²⁰ Mixi yo mu na n yi ra, wo xa fe rafan
naxan ma alo a tan.

²¹ Birin wama e yete kan xa geeni nan
xon ma, e mu na Ala xa Mixi Sugandixi Isa
xa geeni xa fene.

²² Wo a kolon Timote bara a tunnabexi
toore kui Ala xa Xibaaru Fanyi xa fe ra.
Kabi a naxa wali folo n seeti ma temui
naxe, a bara lu alo di naxan birama a baba
foxo ra.

²³ Na kui, a xoli n ma n xa a xee wo yire,
n ma fe makenenma temui naxe.

²⁴ N a kolon a gbe mu luxi, Ala xa a ragiri
n xa fa wo yire.

²⁵ Kono n ma mapoxuni ma, fo n xa n
ngaxakerenyi Epaforodite xee wo yire. A
bara n mali ki fanyi ra Ala xa fe geremaso
kui, alo wo a xexxi n ma fe naxan ma.

²⁶ Wo to xoli bara a susu ki fanyi. A bara
kontofili barima wo bara a xa fure fe me.

²⁷ A fura ne a paaxi ra. A gbe mu nu luxi
a xa faxa, kono Ala naxa kinikini a ma. Ala
naxa kinikini n fan ma, alako na sunnuni
naxa sa n ma toore xun.

²⁸ Na na a ra n bara gbata a xefe ra wo
ma alako wo xa jelexin a tofe ra, n fan
bojne ndedi xa sa.

²⁹ Wo xa a rasene Marigi xili ra seewa
kui. Wo xa yi mixi mooli binya,

³⁰ barima a mu tondi fefe yo ra Ala xa
Mixi Sugandixi xa wali kui, hali a findi a
be faxe ra. A bara n mali wo tan mu nu
noma n malide naxee ra.

3*Kisi sotofe*

¹ Yakosi, n ngaxakerenyie, wo xa seewa wo Marigi ra. N mu taganma gbilende fee tagi rabade wo be, n naxee sebexi wo ma temui dangixi, alako na xa wo ratanga.

² Wo xa wo yete ratanga mixi jaaxie ma, wali kobi rabaee naxee wama fine rawalife tun mixi sunnafe ma.

³ Won tan nan na mixi sunnaxie ra a nondi ki ma, won tan naxee Ala batuma a Xaxili Seniyenxi saabui ra, naxee seewama Isa Ala xa Mixi Sugandixi xa fe ra, naxee mu e xaxili tima e yete ra.

⁴ Xa n wa, n fan nomma n xaxili tide n yete ra. Xa mixi nde a majoxunxi ne a a nomma a xaxili tide a yete ra, n dangi na kanyi ra pon!

⁵ N sunnaxi a xi solomasaxan loxoe ne, Isirayilaka nan n na, naxan kelixi Bundaymin bonsoe, Eburu yati yati nan lanxi n ma n bari ki ma.

⁶ N nu biraxi Ala xa seriyie foxo ra a Fariseni ki ne, n nu fa Isa xa danxaniyatosee jaxankata. Marakorsi jaaxi yo mu nu na n ma.

⁷ Kono yakosi, n to bara danxaniya Ala xa Mixi Sugandixi ma, n nu se naxan birin majoxunxi fe fanyie ra, e tide yo mu na n be sonon.

⁸ Marigi Isa kolonfe nan tide gbo nee birin be. Ala xa Mixi Sugandixi sotofe dangi na fe birin na, n bara naxee lu a xa fe ra. Na fee bara lu n be alo fee fusafu alako n xa Isa xa munafanyi soto.

⁹ N xa lu a tan nan ma fe, barima n yete senbe mu nomma n findide mixi tinixinra. N mu nomma Ala xa seriyie birin nabatude. Kono xa n bara danxaniya Ala xa Mixi Sugandixi ma, Ala tan nomma ne n matinxinde. Ala nan mixi matinxinma danxaniya saabui ra.

¹⁰ Na kui, n wama naxan xon, n xa Isa kolon. N xa a xa marakeli senbe kolon, n man xa tooro alo a tooroxi ki naxe. N wama lufe ne alo Isa nu na ki naxe a faxa temui.

¹¹ alako n fan xa keli faxe ma.

¹² N a kolon n mu nu ge na birin sotode sinden, n ma fe mu gexi kamalide. Kono n xa siga yare alako Isa n sugandixi fe naxan ma, n fan xa a xa fe suxu.

¹³ N ngaxakerenyie, n a kolon n mu gexi a suxude sinden, kono n fe keren nan nabama: N mu n kobe ratoma, n sigama yare nan tun ma.

¹⁴ N birama ne n ma wali foxo ra, alako n xa sare soto Koore Mange Ala won xilixi naxan ma a xa Mixi Sugandixi Isa saabui ra.

¹⁵ Won tan naxee xa danxaniya bara tilin, a lanma na majoxunyi nan xa lu won birin yi ra. Kono xa a sa li mixi nde mu lanxi na fe ma, Ala fama na fan fixede na kanyi be.

¹⁶ Won xa siga yare alo won darixi a ra ki naxe.

¹⁷ N ngaxakerenyie, wo xa n foxi raba. Mixi naxee jere ki luxi alo muxu gbe, nee nan xa findi misaali ra wo be.

¹⁸ Ala xa Mixi Sugandixi yaxuie bara wuya, naxee mu lama a xa serexre ra wuri magalanbuxi ma. N jan bara na fala wo be sanya wuyaxi, kono yakosi n a masenma ne wo be n yaye ra.

¹⁹ E bara loe. E yete waxonfe bara findi e xa ala ra. E naxan itema, na nan fama e ragorode. E birama yi dunija gbansan nan foxo ra.

²⁰ Kono won tan xonyi na ariyanna nan na, won nakisima Marigi Isa kelima dennaxe fafe ra won foxo ra. Won na na nan mamefe.

²¹ A fama ne won fate makinikinixie masarade, e xa lu nore kui alo a gbe. A na rabama a senbe nan na, naxan dangi senbe birin nalanxi ra.

4*Marasi doxce*

¹ N ngaxakerenyie, a xoli n ma n xa siga wo xeebude. N bara jeflexin wo xa fe ra, naxan bara a niya n xa binye soto. N xanuntenyie, wo bira Marigi foxo ra alo wo darixi a ra ki naxe.

² Ewodiye nun Sintike, yandi wo xa lan wo bore ma Marigi xa fe kui.

³ N malima fanyi, n bara i maxandi, i xa e mali, barima e fan bara n mali n ma kawandi tife geremaso kui. Klementi fan bara n mali, alo n waliboorree naxee xilie sebexi kisi buki kui.

⁴ Wo seewa Marigi ra temui birin. N man xa a fala wo be, wo xa seewa.

⁵ Wo xa bojene beksi xa makenen birin be. Marigi mu buma fafe ra sonon.

⁶ Wo naxa kontofili fefe ra, wo xa Ala maxandi fe birin kui, wo xa a mayandi, wo xa a tantu.

⁷ Na kui, Ala bojenesa nun xaxilisa firma ne wo ma naxan mooli mu toma yi dunija fari. A na rabama a xa Mixi Sugandixi Isa nan saabui ra.

⁸ Donyoe ra, wo xa wo xaxili doxo yi fee nan xon ma: fe naxan yo findi nondi ra, naxan yo findi soobie ra, naxan yo tinxin, naxan yo seniyen, naxan yo fan, naxan yo findi seriyie ra, naxan yo rafan Ala ma. Wo xa wo xaxili doxo yi fee nan xon binye nun tantui na naxee kui.

⁹ N naxan masenxi wo bε, wo naxan toxin ma misaali kui, wo bira na foxo ra. Na kui, Bojresa Mange luma ne wo seeti ma.

Xeebui

¹⁰ N bara Marigi tantu wo xa fe ra barima wo man bara wo joxo sa n xon. Singe wo nu bara wa n malife, kono Ala mu a ragiri.

¹¹ N mu yi falaxi xe barima n hayi to na se nde ma. N bara n matinkan n xa wasa so se naxan na n yi ra.

¹² Xa sese yo mu na n yi ra, xa se gbegbe na n yi ra, a birin fan. Xa kaame n suxuxi, xa n lugaxi, n bara wasa a birin na. Xa n bannaxi, xa n tooroxi, n bara seewa a birin na.

¹³ N noma fe birin na n Marigi saabui ra, naxan senbe fima n ma.

¹⁴ Kono wo fan fe fanyi nan nabaxi n bε n malife ra n ma toore kui.

¹⁵ Filipikae, wo a kolon, kabi n naxa keli Masedon boxi Inyila Isa kawandi tife ra, danxaniyatoe nama yo mu n mali fe nde ra fo wo tan.

¹⁶ Wo tan nan na rabaxi. Wo naxa n mali sanya firin n nu na Tesaloniki temui naxε.

¹⁷ N mu na sese fenfe n yete bε. A xoli n ma wo tan nan xa fe fanyi soto a kui.

¹⁸ N hayi na naxan birin ma, n bara a soto. Wo naxan nasanbaxi n ma Epaforodite saabui ra, a bara n wasa han a bara dangi a i. Na serexε bara rafan Ala ma, a a kenen.

¹⁹ N Marigi Ala fama fe birin fide wo ma wo hayi na naxan ma. Feere birin na a tan nan yi ra, a na birin nabama a xa Mixi Sugandixi Isa nan saabui ra.

²⁰ Ala tantu, Ala tantu. Ala naxan findi won Baba ra, won a tantuma ne han dunipa rajonyi.

²¹ Wo xa Isa xa seniyentoe birin xeebu.

²² Seniyentoe birin naxee na n seeti ma, a gbengbenyi naxee walife Mange Sesare xonyi, e bara wo xeebu.

²³ Marigi Isa, Ala xa Mixi Sugandixi, xa hinne wo birin na.

**Ala xa masenyi
Annabi Pōlu naxan sēbe
Kōlosi danxaniyatœ
nama ma
Masenyi nde yi Kitaabui
xa fe ra**

Yi Kitaabui findixi bataaxe nan na Isa xa xēera Pōlu naxan sēbe Isayankae ma naxee nu sabatixi Kōlosi taa kui. Pōlu mu nu findixi kawandila singe xa ra naxan Isa xa fe masen e be, kono a e kolon Rōma ne, a nu na geeli dēnnaxe. Ala Xaxili Seniyenxi naxa masenyi nde fi Pōlu ma Kōlosoikae be, a nun Isayankae birin be naxee nu sa fama lude dunija bende fupi fari. Yi Kitaabui kui, mixi nōma lōnni gbegbe sotode Isa xa fe ma a nun Isayankae jēre ki xa fe ma.

Ala xa won mali a xa masenyi saabui ra alako won xa seewē soto dunija ma, won man xa seewē soto aligiyama. Amina.

**Ala xa masenyi
Annabi Pōlu naxan sēbe
Kōlosi danxaniyatœ
nama ma**

Xeebui

1 N tan Pōlu nan yi ki, Ala a ragirixi naxan xa findi Isa xa xēera ra. Muxu nun Timote nan yi bataaxe sēbefi

2 wo tan ma, Kōlosoikae seniyentœ. Wo bara findi n ngaxakerenyi danxaniyatœ ra barima wo laxi Ala xa Mixi Sugandixi ra. Won Baba Ala xa hinne nun bojresa fi wo ma.

Pōlu Kōlosoikae tantufe

3 Muxu bara Ala tantu, won Marigi Isa Baba. Muxu Ala maxandima wo be temui birin.

4 Muxu yi nan mexi, wo bara danxaniya Ala xa Mixi Sugandixi Isa ma, wo man bara Ala xa seniyentœ birin xanu.

5 Wo xaxili tixi fe ra Ala naxan nagataxi wo ya ra koore ma. Wo xa danxaniya nun wo xa xanunteya kelima na nan ma. Wo bara na birin me Ala xa nōndi kui naxan findixi xibaaru fanyi ra.

6 Na xibaaru fanyi bara findi geeni ra dunija birin be. A man bara findi geeni ra wo be wo Ala xa hinne yati kolonxi temui naxe.

7 Won ngaxakerenyi, muxu waliboore Epafirasi nan wo xaranxi na nōndi ra. A bara findi Ala xa Mixi Sugandixi xa walike tinixinxi ra wo be.

8 A bara a masen muxu be a wo mixi xanuma Ala Xaxili Seniyenxi saabui ra.

Pōlu Kōlosoikae ralimaniyafe

9 Na nan a toxi, muxu fan, kafi muxu naxa na kolon, muxu Ala maxandife ne wo be temui birin, a xa fahaamui nun xaxili fanyi fi wo ma alako wo xa Ala sago kolon a fanyi ra.

10 Wo xa wo jēre alop won Marigi wama a xōn ma ki naxe. Wo xa fe fanyi mōoli birin naba. Wo xa Ala kolon a fanyi ra.

11 Wo xa senbe soto a xa senbe magaax-uxi saabui ra, alako wo xa wo tunnabexi, wo man xa dijne,

12 wo man xa Baba Ala tantu seewē kui. A bara a ragiri wo xa no seniyentœ ke sotode naiyalanyi kui.

13 A bara won namini Sentane xa noe bun ma, naxan findixi dimi ra, a won naso a xa Di xanuxi xa mangyea niini bun ma.

14 Na di bara won xunsara, a bara won ma yunubie xafari.

Ala xa Mixi Sugandixi

15 Ala mu toma, kono a xa Di findixi a misaali nan na. Daali birin fisamante nan a ra.

16 A tan nan se birin daa, naxan na koore ma, naxan na boxi ma, naxan toma, naxan mu toma, mangée, yaamaritœ, nōlæ, senbemæ. Na birin daaxi a saabui nan na, na birin daaxi a yete nan be.

17 Beenun se kerens xaa daa, a tan nu na. A birin na na a tan nan saabui ra.

18 Danxaniyatœ nama xunyi na a tan nan na. Na luma ne alop a fate yati yati. A tan nan na fe birin fole ra. A tan nan singe rakeli faxe ma, alako a xa findi dunija fisamante ra.

19 A naxa rafan Ala ma a xa Isa rakamali Ala xa fe birin na.

20 A man bara tin fe birin masode a ra a xa Di xa faxe saabui ra. Bojresa xa lu Ala nun dunija birin tagi, naxan na koore nun boxi ma. Na lanyi bara lu e tagi Ala xa Di wuli saabui ra, naxan banban wuri magalanbuxi ma.

21 Singe ra, wo tan nun Ala, wo tagi nu ikuya. A yaxuie yati yati nan nu na wo ra, barima wo nu fe paaxie majoxunma, wo man nu e rabama.

22 Kono yakosi, lanyi bara lu wo tagi Ala xa Di xa faxe saabui ra, alako wo xa seniyen, wo xa ti Ala ya i, tantanyi nun marakorosi yo mu na wo ma sonon.

23 Kono a lamna ne wo xa danxaniya xa sabati, a xa senbe soto, alako wo naxa makuya fe fanyi ra naxan nagataxi wo be Ala xa xibaaru fanyi saabui ra. Na xibaaru fanyi wo naxan mexi, a masenxi ne dunija birin be. N tan yati walima na nan ma.

Pōlu xa wali

24 Yakosi, n bara jelexin n töörofe ma wo xa fe ra. N yete yati fama Ala xa

Mixi Sugandixi Isa xa töre rakamalide danxaniyatœ jama xa fe ra, naxan luxi alo a fate.

²⁵ N bara findi danxaniyatœ jama xa walike ra. Ala bara n xœ n xa a xa masenyi birin tagi raba wo be.

²⁶ Na gundo nu noxunxi ne mixi birin ma, kabi temui xönnakuye. Kono yakosi, Ala bara na masen a fixe ra a xa seniyentœ birin be.

²⁷ A waxy ne na gundo xa masen e be si birin tagi, e xa a xa nore tofanyi to. Na gundo nan yi ki, Ala xa Mixi Sugandixi na wo i, a tan nan noxi a niyade wo xa a xa nore soto.

²⁸ Muxu Ala xa Mixi Sugandixi nan ma fe masenma adamadi birin be. Muxu e birin xaranma ne lönni ra, alako mixi birin xa kamali Ala xa Mixi Sugandixi saabui ra.

²⁹ Na nan a toxi, n na walife Isa senbe ra, naxan n malima a fanyi ra.

2

¹ Wo xa a kolon n na gere masofe wo be, n na gere masofe Layodiseyakae nun danxaniyatœ birin be, naxee n kolon kono e mu n toxi sinden.

² N na gere maso kui alako wo böje xa lmaniya, wo xa boni wo bore ra xanunteya kui, wo man xa xaxili fanyi soto. Na kui, wo nöma ne Ala xa gundo kolonde. Na gundo findixi Ala xa Mixi Sugandixi nan na.

³ Lönni fanyi nun fe kolonyi noxunxi Isa nan ma fe kui.

⁴ N na falaxi ne, alako mixi yo naxa no wo madaxude wøyenyi tofanyie ra.

⁵ N makuya wo ra, kono n böje na wo seeti ma. N bara jelexin, barima wo na þerese a fanyi ra wo xa danxaniya kui. Wo mu Ala xa Mixi Sugandixi bepinma fefe ma.

Pölu Kolosikae ralimaniyafe a firin nde

⁶ Wo to bara tin wo Marigi Isa xa fe ra, Ala xa Mixi Sugandixi, wo lan ne wo xa bira a foxy ra.

⁷ Isa xa lu wo be alo sanke na sansi be ki naxe. A xa lu wo be alo fanye, banxi tima naxan fari. Wo xa danxaniya xa sabati alo muxu wo xaranxi ki naxe. Wo xa Ala tantu temui birin.

⁸ Wo naxa a lu mixi yo xa wo madaxu wøyenyi noxunme ra. Na wulee findixi adamadi xa majoxunyi nan na. Na fatanxi dunija fe nan na. A mu kelixi Ala xa Mixi Sugandixi xa ma feo!

Isa Marakisima

⁹ Ala xa fe kepa birin na Isa yi ra.

¹⁰ Wo fan bara kamali Isa saabui ra, naxan findixi mange ra. Mangeya birin nun senbe mööli birin na a bun ma.

¹¹ Isa bara wo sunna, kono a mu a rabaxi a adama ki xa ma. A mu sese ba wo fate ma. A wo sunna ki naxe, a wo sondonyi nan kui ixaxi.

¹² Wo bara wo xunxa ye xööra. Na bara maniya alo wo nun Isa bara ragata gaburi kerem kui. Na xambi wo fan bara keli ye xööra alo Isa kelixi gaburi kui ki naxe. Na birin nabaxi ne barima wo bara la Ala senbe ra, naxan Isa rakelixi faxe ma.

¹³ Wo nu luxi ne alo faxamixie, wo xa yunubie xa fe ra nun wo xa sunnatareya xa fe ra, kono Ala bara wo rakisi Isa saabui ra. A bara dijë won ma yunubi birin ma.

¹⁴ Kalamui naxan nu sebexi won xili ma, naxan nu nöma won ma fe kanade, a bara na ba na a mabanbanfe wuri magalanbuxi ma.

¹⁵ Na kui, Ala bara no mangeya nun senbe mööli birin na dunija birin ya xöri, naxee fatanxi Sentane ra, a naxa xunnakeli soto na wuri magalanbuxi saabui ra.

Xaranyi naxan findixi wule ra

¹⁶ Awa, wo naxa tin mixi yo xa kiiti jaaxi sa wo ma wo xa donse nun minse xa fe ra, sali xungbee xa fe ra, kike neene sali xa fe ra, xa na mu malabu loxoe xa fe ra.

¹⁷ Na birin findixi fe fanyi tönxuma nan na. A nu wama Ala xa Mixi Sugandixi xa fe nan masenfe won be, naxan findixi nöndi yati ra.

¹⁸ Wo naxa tin mixi yo xa wo xa xunnakeli ba wo yi ra. Mixi ndee katama ne na rabade. A luma ało e e yete nan magoroma, kono wule na a ra. A luma ało e tan nun malekée Ala nan batuma, kono na fan wule nan a ra. E birama laamatunye foxy ra, kono e e yete igboma fe fufafu ma.

¹⁹ E mu fatuxi Isa ma, naxan na xunyi ra. Fate xunyi salonse birin napereema. Kankan xirixi e boore ra, Ala senbe fima e birin ma ało a wama a xon ma ki naxe.

²⁰ Xa wo bara fatan dunija fee ma Isa saabui ra, munfe ra wo wo yete luma dunija fee xa yaamari bun ma?

²¹ Na yaamari naxe, «A mu lan wo xa yi tongo! A mu lan wo xa yi don! Wo man mu lan wo xa a masuxu!»

²² Na fe birin fama jonde. Na seriye mööli fatanxi adamadi nan na.

²³ Na fe mööli maniya lönni ra, barima batui, yete magore, nun fate tööföfe na a kui, kono e tide yo mu na, barima e mu nöma yunubi fee bade mixi böje ma.

3*Ala xa kira*

¹ Xa nöndi na a ra, wo nun Ala xa Mixi Sugandixi nan birin nakelixi faxe ma, wo xa ariyanna fen, Ala xa Mixi Sugandixi magoroxi Ala yirefanyi ma dennaxe.

² Wo xa ariyanna fe fen, dunijna fe mu a ra.

³ Barima wo bara faxa, wo xa simaya fa noxunxi Ala xa Mixi Sugandixi xa fe i Ala xa fonisireya kui.

⁴ Wo Rakisima Ala xa Mixi Sugandixi na fa, wo fan luma a xa nore nan kui.

⁵ Na nan a toxi wo lanma wo xa adamadi xa fe kobi birin nabegin: yene fe, lange fe, fe seniyentare, korintepa naxan maniyaxi kuye batufe ra.

⁶ Ala xonoma ne na fe mooli ma, nun naxee e rabama.

⁷ Singe ra nu, wo yati nu jereema na ki ne.

⁸ Kono yakosi, wo xa yi fe birin begin; bojete, geresofe, fe jaaxi, mixi xili kanafe, nun konbi.

⁹ Wo naxa wule fala wo bore be. Wo bara na jere ki fori begin,

¹⁰ alako wo xa jere ki neene suxu, naxan lanma Ala jere ki ma. Na kui, wo fama Ala kolonde a fanyi ra. Na birin luma alo mixi naxan dugi fori bama a ma, a dugi neene ragoro a ma.

¹¹ Na kui, Gireki nun Yuwifi e birin keren. Mixi sunnaxi nun mixi sunnatare e birin keren. Xununtaree, mixi xununxi, konyi, nun lasiri, e birin keren. Isa nan findixi a birin na, a man na a birin i.

¹² Ala wo tan nan sugandixi, wo bara findi seniyentoe ra, Ala xanuntenye. Wo lan ne wo xa kinikini mixi ma, wo bojne xa fan, wo xa wo yete magoro, wo bojne xa bexi, wo xa dije.

¹³ Wo xa wo bore sutura, wo man xa hinne wo bore ra. Xa mixi nde bara fe jaaxi raba a bore ra, na kanyi xa dije alo Ala xa Mixi Sugandixi dijexi wo ma ki naxe.

¹⁴ Naxan dangi a birin na, wo xa wo bore xanu barima na findima lanyi fanyi ra.

¹⁵ Ala xa Mixi Sugandixi nu wama lanyi naxan xon won be, won bojne xa bira na lanyi foxo ra. Ala bara wo xili wo xa findi fate keren na, lanyi xa lu wo tagi. Wo xa Ala tantu na ma.

¹⁶ Ala xa Mixi Sugandixi xa masenyi fanyi xa lu wo bojne kui. Wo xa wo bore xaran, wo man xa marasi nun lonni fi wo bore ma. Wo xa na raba suuki nun besti ra naxan fatanxi Ala Xaxili Seniyenxi ra. Wo xa Ala tantu na bestie ra, e xa keli wo bojne yati yati nan kui.

¹⁷ Wo fe naxan birin falama, wo fe naxan birin nabama, wo xa na birin naba wo Marigi Isa xili ra. Wo xa Baba Ala tantu Isa saabui ra.

Denbaya seriye

¹⁸ Ginee, wo xa lu wo xa morie xa yaamari bun ma, alo Marigi wama a xon ma naxe.

¹⁹ Xemee, wo xa wo xa ginée xanu, wo naxa jaaxu e ra.

²⁰ Dimedie, wo xa wo barimixie xui ratinme fe birin kui, barima na rafan Marigi ma.

²¹ Barimixie, wo naxa wo xa die bojne rajaaxu e ma, alako limaniya naxa ba e yi.

²² Konyie, wo xa wo marigie xui birin natinme. Wo naxa wali e ya tote xa gbansan na, alako wo xa rafan mixie ma. Wo xa wali e be wo bojne fixexi ra, barima wo gaaxuxi wo Marigi Ala ya ra.

²³ Wo fe naxan birin nabama, wo xa a raba wo bojne fixexi nan na, alo wo a rabama Marigi be ki naxe. Wo mu a rabama mixie xa be.

²⁴ Na kui, wo xa a kolon Marigi na sare ragbilenma ne wo ma, naxan findima wo ke ra. Wo na walife Ala xa Mixi Sugandixi nan be, wo Marigi yati yati.

²⁵ Naxan fe kobi rabama, Marigi na fan sare ragbilenma ne a ma. Mixi birin a gbe sotoma ne, Ala mu mixi yo rafisa a boore be.

4

¹ Konyi marigie, wo xa wo xa konyie masuxu tinxinyi ra, barima konyi nan wo fan na. Wo Marigi na koore ma.

Marasi donxe

² Wo xa Ala maxandi temui birin. Wo xa wo yete mato, wo xa Ala tantu.

³ Wo Ala maxandi muxu fan be. Ala xa sconya raba won ma kawandi kui, alako n xa Ala xa Mixi Sugandixi xa gundo masen birin be. N saxi geeli na fe nan ma.

⁴ Wo Ala maxandi n be alako n xa na fala a fanyi ra, a xa fixe fœn, alo a lanma n xa a raba ki naxe.

⁵ Wo xa wo jere xaxilimaya ra danxaniyateree ya tote ra. Wo xa na raba sinnanyi ma a raba waxati.

⁶ Wo xa masenyi fanyi ti mixie be, naxan fan. Kuri so temui, foxe sama ne bande, alako a xa loxun. Wo fan xa fata mixi birin yaabide woyeniyi ra naxan fan.

Xeebui donxe

⁷ Ngaxakerenyi Tikike findixi n xanuntenyi nan na naxan bara n mali a fanyi ra Marigi xa wali xa fe ra. A fama n ma fe birin tagi rabade wo be.

⁸ N a xεεxi nε wo ma alako a xa muxu xa fe tagi raba wo bε, a man xa wo ralimaniya.

⁹ N man bara n ngaxakerenyi tinxinxī, n xanuntenyi Onesimo Kōlōsika xεε a xa Tikike mati. E firinyi fama n ma fe birin dεntegε sade wo bε.

¹⁰ Arisitaraki, muxu nun naxan na geeli, a wo xεεbu. Baranabasi dεxø Maraki fan wo xεεbu. Wo bara marasi soto Maraki xa fe ma. Xa a fa wo xɔnyi, wo xa a rasene a fanyi ra.

¹¹ Yesu, naxan xili falama Yusutu, a fan wo xεεbu. Yuwifi danxaniyatøε nama birin ya ma, yi mixi saxanyi gbansan nan n malixi Ala xa mangεya niini wali rabade. E bara limaniya fi n ma.

¹² Epafirasi, naxan findixi wo xɔnyika ra, a wo xεεbu. Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa walike nan a ra. A Ala maxandima wo bε temui birin alako wo xa danxaniya xa sabati, wo xa Ala waxonfe kolon, wo man xa a raba.

¹³ A wali gbegbe rabama wo bε, wo tan danxaniyatøε naxee na Kōlōsi, Layodiseya, nun Hiyerapoli. N na a seede ra.

¹⁴ Luki seriba, muxu xanuntenyi wo xεεbu, a nun Demasi.

¹⁵ Wo xa won ngaxakerenyi Layodiseya danxaniyatøε xεεbu, nun Nimifa, a nun danxaniyatøε nama naxan e malanma a xa banxi kui.

¹⁶ Wo na gε yi bataaxε xarande wo xɔnyi, wo xa a so Layodiseya danxaniyatøε fan yi ra, e xa a xaran. Wo tan fan, wo xa bataaxε xaran n naxan nasanbaxi Layodiseyakae ma.

¹⁷ Wo xa a fala Arikipe bε, «Fenten i xa wali ma, Marigi naxan soxi i yi ra alako i xa na raba a fanyi ra.»

¹⁸ Xεεbu nan yi ki, n tan Pølu naxan sεbxi wo ma n yεtε belexε ra. Wo xa ratu a ma n na geeli nan kui yi ki. Ala xa hinne wo birin na.

**Ala xa masenyi singe
Annabi Polu naxan səbe
Təsaloniki danxaniyatəe
nama ma
Masenyi nde yi Kitaabui
xa fe ra**

Yi Kitaabui findixi bataaxe singe nan na Ala xa xəera Polu nun a waliboorée naxan səbe danxaniyatəe jama ma naxee nu sabatxi Tesaloniki.

Beenun e xa yi bataaxe səbe, Polu nun Silifanu nu bara kawandi ti Tesaloniki. Ala to e xa wali baraka, naa mixi wuyaxi naxa gbilen kuye batufe fəxə ra, e danxaniya Ala ma naxan a xa Mixi Sugandixi xəexi dunjija rakaside. Kono Polu nun Silifanu mu no bude Tesaloniki taa kui, e gi kəe nan na barima mixi kobi ndee nu bara jama bojə rate e xili ma. Yi fe birin tagi rabaxi Isa xa Xəerəxa Taruxui Kitaabui kui, Sora 17.

Polu nun Silifanu to Aten li, e naxa kontofili Tesaloniki danxaniyatəe be barima e mu nu a kolon xa e xa danxaniya sabatxi. Na kui, e naxa Timote xəə alako a xa Tesaloniki danxaniyatəe janige kolon, a xa e ralimaniya e xa danxaniya kui. Timote to gbilen, a naxa dentegə sa Polu nun Silifanu be. Ala Xaxili Seniyenxi naxa masenyi fi e ma Tesalonikikae be, e naxa yi bataaxe səbe.

Yi Kitaabui tide to bara mini Tesaloniki danxaniyatəe be, a lənni fi e ma, a e ralimaniya, a tide na won fan be. A a masenma won be a Ala won xilixi ne won xa won jərə seniyenxi kui, won xa gbilen seniyentareja fəxə ra. A man a masenma a wali tide gbo danxaniyatəe be. A lanma won xa balo won yilendifure nan na. Yi Kitaabui man limaniya fima won ma barima a a masenma won be a Ala xa Mixi Sugandixi Isa fama ne a xa danxaniyatəe fəxə ra, e piŋe nun a laaxiraxi, a e xanin Ala xənyi e sa luma dənnaxə abadan.

Tesaloniki danxaniyatəe findixi misaali nan na won be barima hali e to naxankate gbegbe soto, e xan ne danxaniya kui, e e xaxili ti Ala ra. Ala xa won mali won ma danxaniya xa tilin, won xa won tunnabexi Ala xa kira fanyi xən ma. Ala xa won natanga seniyentareja ma, won naxa fa yaagi Marigi gbilen ləxəe. Ala xa won mali ariyanna kira xən ma. Amina.

**Ala xa masenyi singe
Annabi Polu naxan səbe
Təsaloniki danxaniyatəe
nama ma**

Xəebui

¹ Polu, Silifanu, nun Timote nan yi ki, katarabi Baba Ala nun a xa Mixi Sugandixi Marigi Isa xa danxaniyatəe jama ma naxee na Tesaloniki.

Ala xa hinne nun bəpəsa fi wo ma.

Ala tantufe Tesalonikikae xa fe ra

² Waxati birin muxu Ala tantuma wo xa fe ra, muxu man a maxandima wo be. Temui birin

³ muxu wo xa fe falama won Baba Ala be. Muxu a tantuma ne wo xa wali ma naxan kelixi wo xa danxaniya nun wo xa xanunteya ma. Muxu a tantuma ne barima wo wo tunnabexixi wo xaxili tife ra Ala xa Mixi Sugandixi Marigi Isa ra.

⁴ N ngaxakerenyie, wo tan Ala xanuntenyie, muxu a kolon a Ala bara wo sugandi.

⁵ Muxu to xibaaru fanyi masen wo be, a mu findi muxu de wəyənyi gbansan xa ra. Ala Xaxili Seniyenxi naxa sənbə fi muxu xa xibaaru fanyi kawandife ma, muxu danxaniyaxi a ma. Wo a kolon yati muxu nu jərəma ki naxə wo xa fe ra, muxu nu na wo ya ma temui naxə.

⁶ Wo bara findi muxu nun Marigi fəxi rabae ra. Hali wo to jaxankate gbegbe soto, wo Ala xa masenyi suxu ne jəlexinyi ra, jəlexinyi naxan fatan Ala Xaxili Seniyenxi ra.

⁷ Na kui, wo bara findi misaali ra danxaniyatəe birin be naxee na Masedon nun Akayi.

⁸ Ala xa masenyi bara rayensen ye wo saabui ra. A mu rayensenxi Masedon nun Akayi gbansan xa ma. Yire birin bara a kolon wo danxaniyaxi Ala ma ki naxə. Na kui, muxu mu sese falama sənon na xa fe ra.

⁹ Na mixi naxee bara wo xa fe me, e tan nan fama wo xa fe falade, wo muxu rasəne ki naxə, wo man gbilen kuyee fəxə ra ki naxə, wo fa bira Ala Niŋe fəxə ra naxan findixi nəndi ra.

¹⁰ E man wo xa fe falama, wo Ala xa Di mamexi ki naxə kelife koore ma. Na nan findixi Isa ra, Ala naxan nakeli faxə ma, Isa naxan won natangama xəne ma naxan na fafe.

2

Polu nun Tesaloniki danxaniyatəe jama

¹ N ngaxakerenyie, wo tan yati a kolon a muxu fafe wo yire na mu findixi fe fufafu ra.

² Wo a kolon, muxu nu bara paxankate nun təore soto Filipi. Kono muxu naxa muxu xaxili ti won Marigi Ala ra, muxu limaniya alako muxu xa wo kawandi Ala

xa xibaaru fanyi ra, hali geremasoe gbegbe to nu naa.

³ Muxu xa kawandi mu fatanxi wule xa ra, a mu fatanxi panige seniyentare xa ra, a mu fatanxi yanfanteya xa ra.

⁴ Ala to bara muxu mato, a bara a xa xibaaru fanyi taxu muxu ra. Na kui, muxu mu woyenma xe de alako muxu xa rafan mixie ma. Muxu woyenma ne alako muxu xa Ala nan kenen naxan won sondonyie matoma.

⁵ Wo a kolon yati, Ala fan a kolon, muxu mu deijoxunyi woyenyi yo falaxi wo be. Muxu mu kawandi tixi xe alako muxu xa se nde soto.

⁶ Muxu hayi mu na mixie xa matoxe ma, a na findi wo tan na, a na findi mixi gbetee ra.

⁷ Ala xa Mixi Sugandixi xa xeserae to na muxu ra, muxu nu nomu muxu xa fe kote doxode wo xun ma, kono muxu mutin. Muxu naxa mesni wo ma, alo dingemxnima a xa die ma ki naxe.

⁸ Muxu wo xanuxi ne han muxu naxa muxu yete yati fi wo ma safe Ala xa xibaaru fanyi xun ma muxu wo kawandi naxan na. Wo xa fe nu bara xergox muxu ma ki fanyi.

⁹ N ngaxakerenyie, wo xa wo majoxun muxu xa wali nun muxu xa toore ma. Muxu wakili ne koe nun yanyi alako muxu xa kontofili naxa lu wo sese ma, muxu nu Ala xa xibaaru fanyi kawandife wo be temui naxe.

¹⁰ Muxu jerexi seniyenyi nun tinxinyi nan na wo xa fe ra, marakorosi yo mu na muxu ma. Wo bara findi na fe seedee ra, wo nun Ala.

¹¹ Wo a kolon yati, a muxu na wo birin be, alo babe nun a xa die na ki naxe.

¹² Muxu bara wo ralimaniya, muxu bara wo mafuruku, muxu bara wo mayandi alako wo jere ki xa Ala kenen, naxan wo xilixi wo xa lu a xa mangeya niini bun ma, wo xa xa nore kolon.

¹³ Na nan a toxi muxu Ala nuwali sama temui birin barima muxu to wo kawandi Ala xa masenyi ra, wo mu a suxuxi xe alo mixi woyen xui. Wo a kolon ne a a findixi Ala xa masenyi nan yati ra naxan senbe na walife wo tan danxaniyatoo ya ma.

¹⁴ N ngaxakerenyie, wo bara maniya Ala xa danxaniyatoo jamae ra naxee danxaniyaxi a xa Mixi Sugandixi Isa ma Yudaya boxi ma. Wo bariboorree wo tooro ki naxe, Yuwifie fan Yudaya danxaniyatoo jamae tooro na ki ne.

¹⁵ E tan Yuwifie nan Marigi Isa nun namiponmee faxa, e muxu fan paxankata. E xa fe mu Ala kenenxi. E to muxu tooroma muxu xa kawandi wali kui, e paaxuma mixi birin na.

¹⁶ E mu wama muxu xa si gbetee kawandi alako nee xa kisi. Na kui, e na e xa yunubi nan tun xun masafe. Kono Ala xa xone bara e susu.

¹⁷ N ngaxakerenyie, muxu bara makuya wo ya tote ra waxati nde bun, kono muxu boje tan mu makuyaxi wo ra. Wo xoli muxu suxuma ki fanyi ra. Muxu bara fe birin naba alako muxu man xa wo to.

¹⁸ Muxu nu bara wa gblenfe wo yire. N tan Polu wa ne n xa wo yire li sanmaya wuyaxi, kono Sentane nan muxu matoro.

¹⁹ Marigi Isa gblen loxoe, muxu roxo tima Ala ra nde xa fe ra? Muxu jelexinma nde xa fe ra? Muxu matoxoe sotoma nde xa fe ra? Wo tan xa mu a ra?

²⁰ Iyo, wo tan nan findixi muxu xa xunnakeli nun muxu xa seeewe ra.

3

Polu Timote xesefe Tesaloniki

¹ Na kui, muxu boje to mu noxi sade, muxu bara a janige muxu tan xa lu Aten,

² muxu xa won ngaxakerenyi Timote xee wo ma. Muxu waliboorre na a ra Ala xa wali kui naxan findi Ala xa Mixi Sugandixi xa xibaaru fanyi kawandila ra. Muxu a xexxi ne alako a xa wo senbe so, a xa wo ralimaniya wo xa danxaniya kui,

³ alako wo xa jaxankate naxa wo hanme. Wo fan yati a kolon, na jaxankate nan nagirixi won ma.

⁴ Hali muxu nu na wo ya ma temui naxe, muxu nu a falama ne wo be, a mixie fama won paxankatade. Wo bara a to fa, na nan fa rabaxi.

⁵ Na nan a ra, n boje to mu nu saxi sonon, n naxa Timote xee naa alako a xa a kolon wo xa danxaniya na ki naxe. N nu gaaxuxi ne wo be Sentane mixi ratantanfyi fa wo ratantanfe, muxu xa wali fa findi wali fufatu ra.

⁶ Kono Timote to baxi gblende muxu yire keli wo xonyi, a bara xibaaru fanyi fala muxu be wo xa danxaniya nun wo xa xanunteya xa fe ra. A naxe, a wo ratuxi muxu xa fe ra seeewe kui, a muxu to xoli na wo ma, alo wo fan to xoli to na muxu fan ma.

⁷ Na kui, n ngaxakerenyie, hali muxu to na toore nun jaxankate kui, muxu bara ralimaniya wo xa danxaniya xa fe ra.

⁸ Yakosi muxu boje bara sa sonon, barima muxu bara a kolon a wo xa danxanife xanxi Marigi.

⁹ Muxu mu a kolon sonon muxu nomu Ala tantude ki naxe wo xa fe ra. Danyi yo mu na muxu xa seeewe ma wo xa fe ra Ala xa fe ra.

¹⁰ Koe nun yanyi muxu na a maxandife muxu nii birin na, muxu xa no wo tote,

alako naxan luxi wo xa danxaniya ra, muxu xa na rakamali.

¹¹ Ala yete yati, won Baba, a nun won Marigi Isa xa kira bɔɔ muxu bε alako muxu xa wo yire masoto.

¹² Xanunteya naxan na wo bε wo doro tagi, a nun wo nun mixi birin tagi, Ala xa na xun masa ki fanyi ra, alo muxu fan wo xanuxi ki naxe.

¹³ Ala xa wo sondonyie senbe so alako won Marigi Isa na gbilen loxɔ naxe a nun a xa seniyentoe ra, wo xa no tide won Baba Ala ya i seniyenyi nun tinxinyi kui.

4

Nerefe seniyenyi kui

¹ N ngaxakerenyie, muxu bara wo tinkan wo lan wo xa wo jere ki naxe Ala waxonyi ma. Han ya wo na na nan xun ma. Yakosi, muxu wo maxandima, muxu wo mayandi Marigi Isa xili ra, wo xa nu na xun masa.

² Wo a kolon yati muxu wo xaranxi naxan na Marigi Isa xili ra.

³ Ala sago na a ra wo xa seniyen. Wo naxa langoeja raba.

⁴ Kankan xa a yete suxu seniyenyi nun tinxinyi kui.

⁵ Wo naxa bira langoeja foxo ra, alo Ala kolontaree a rabama ki naxe.

⁶ Mixi yo naxa yunubi raba a ngaxakerenyi ra, a fu a ma na fe kui, barima Marigi na fe mɔɔli birin makiitima ne. Muxu bara na fala wo bε, muxu man gbilen ne a fala ra wo be.

⁷ Ala won xilixi ne won xa won jere seniyenyi kui, won xa gbilen seniyentareja foxo ra.

⁸ Na kui, mixi naxan tondima yi fee rabatude, a mu tondixi ibunadama xa be, a tondixi Ala nan be naxan a Xaxili Seniyenxi fixi wo ma.

⁹ Hali muxu mu wo rasi ngaxakerenyie xanufe ma, barima Ala nan bara wo tinkan wo xa wo bore xanu.

¹⁰ Wo na nan yati rabafe ngaxakerenyie ra naxee na Masedon bɔxi birin kui. Kɔnɔ muxu a falama ne wo be, n ngaxakerenyie, wo man xa nu na xun masa.

¹¹ Wo xa fe birin naba alako wo xa lu bɔnɛsa kui. Wo xa meeni wo yete ma. Wo xa nu wali wo belexe ra alo muxu a masen wo be ki naxe.

¹² Na kui, wo jere ki findima a fanyi nan da danxaniyateree tagi, wo man mu wo xa fe kote dɔxɔma mixi gbete yo xun ma.

Danxaniyatsee xa taa masare

¹³ N ngaxakerenyie, muxu mu wama wo xa lu fahaamutareja kui mixie xa fe ra naxee bara laaxira. A mu lan wo xa sunnun alo mixi naxee mu e xaxili tixi Ala ra.

¹⁴ Won laxi a ra a Isa bara faxa, a man fa keli faxe ma. Na kui, won man laxi a ra a Ala fama faxamixie fan nakelide naxee nu danxaniyaxi Isa ma, a e rate e nun Isa.

¹⁵ Marigi xa masenyi nan ya, muxu naxan falama wo be: Won tan naxee piŋe a ra, Marigi fa temui naxee lima dunija ma, won singe xa mu tema mixi faxaxie be.

¹⁶ Marigi yete yati nan fama gorode keli koore ma. Yaamari fima ne xui itexi ra. Maleke kuntigi fama ne a xui itede. Ala xa sara xui minima ne. Isa xa danxaniyatsee naxee bara faxa, nee nan singe kelima.

¹⁷ Na dangi xanbi, won tan naxee piŋe luxi dunija, won fan tema ne, won ne li nuxui kui, won birin sa naralan Marigi yire kuye ma. Won luma ne Marigi seeti ma sonon abadan.

¹⁸ Na kui, wo xa wo bore ralimaniya na masenyi ra.

5

Marigi fa loxɔe

¹ N ngaxakerenyie, hali n mu sese fala wo be waxati nun loxɔe xa fe ra yi fee sa rabama temui naxe.

² Wo fan yati a kolon a fanyi ra, a Marigi xa loxɔe fama ne alo muneti fama kɔe ra ki naxe.

³ Mixie ne lanyi nun bɔnɛsa xa fe falama temui naxe, gbaloe dusuma e xun ma na temui ne, alo furugine difuri na keli a ra. E mu tangama a ma muku.

⁴ Kɔnɔ wo tan, ngaxakerenyie, wo mu na dimi xa kui. Na loxɔe mu lanma a xa wo terenna alo muneti.

⁵ Wo birin findixi naiyalanyi nun yanyi die nan na. Kɔe nun dimi die xa mu won na.

⁶ Na kui, won naxa xi alo booree. Won xa fee rasaxa a fanyi ra, won naxa yanfa.

⁷ Naxee xima, e xima kɔe nan na. Naxee siisima, e siisima kɔe nan na.

⁸ Won tan naxee findixi yanyi mixie ra, won xa meeni won yete ma. Won xa danxaniya nun xanunteya rasabati, won xa won xaxili ti kisi ra. Nee tide luma ne won be alo kanke makantase nun xun makantase tide luma geresoe be ki naxe.

⁹ Ala mu a ragirixi won ma, a xa xone xa won li. A a ragirixi ne won tan xa kisi nan soto Marigi Isa saabui ra, Ala xa Mixi Sugandixi

¹⁰ naxan faxa won ma fe ra. Na nan a toxi, xa muxu piŋe nan a ra, xa muxu faxaxi nan a ra, muxu fama ne sabatide a i.

¹¹ Na kui, wo xa wo bore ralimaniya, wo xa wo bore senbe so alo wo darixi a raba ra ki naxe.

Marasi nun xeebui dɔnxeɛ

¹² N ngaxakerenyie, muxu bara wo mayandi wo xa mixie binya naxee na walife wo tagi, wo rasife nun wo rajerefe ra Marigi xa fe kui.

¹³ Wo xa e binya a fanyi ra xanunteya kui e xa wali xa fe ra.

Lanyi nan xa lu wo xa danxaniyatœ nama tagi.

¹⁴ N ngaxakerenyie, muxu man bara wo maxandi, wo xa tunnaxɔnœ rasi, wo xa lmaniataree ralimaniya, wo xa senbetaree mali, wo dije mixi birin be.

¹⁵ Wo xa a mato a fanyi ra mixi yo naxa fe kobi xɔkɔ fe kobi ra. Wo xa nu fe fanyi nan tun naba wo bore be, a nun mixi birin be.

¹⁶ Wo xa ssewa temui birin.

¹⁷ Wo xa Ala maxandi waxati birin.

¹⁸ Wo xa Ala tantu fe birin kui. Na findixi Ala sago nan na wo be, wo tan naxee danxaniyaxi a xa Mixi Sugandixi Isa ma.

¹⁹ Wo naxa Ala Xaxili Səniyenxi xɔlɔn nagoro.

²⁰ Wo naxa wo tuli xɔrɔkɔ namijɔnmœxa masenye ma,

²¹ kɔnɔ wo xa fe birin mato a fanyi ra.

Xa fefe fan, wo xa na suxu gben.

²² Xa fefe kobi, wo xa wo makuya na ra pon!

²³ Ala xa wo raseniyen a ki nun a keŋa ma, a tan Ala naxan bɔnesa firma. Ala xa wo xaxili nun wo nii nun wo fate ratanga, marakɔrosi yo naxa lu wo ma won Marigi Isa fa temui.

²⁴ Naxan wo xilixi, a na a xui xanbi ra, a fama ne a rabade.

²⁵ N ngaxakerenyie, wo Ala maxandi muxu be.

²⁶ Wo xa ngaxakerenyie birin xeebu sunbui senyenxi ra.

²⁷ N bara wo yamari Marigi xili ra wo xa yi bataaxe xaran ngaxakerenyie birin be.

²⁸ Ala xa hinne fi wo ma won Marigi Isa saabui ra, a xa Mixi Sugandixi.

**Ala xa masenyi firin nde
Annabi Pölü naxan sëbe
Tësaloniki danxaniyatœ
nama ma**

**Masenyi nde yi Kitaabui
xa fe ra**

Yi Kitaabui findixi bataaxe firin nde nan na Ala xa xëera Pölü nun a waliboorée naxan sëbe danxaniyatœ jama ma naxee nu sabatixi Tesaloniki. Fe naxee nu dangefe Tesaloniki Pölü bataaxe singe sëbe temui, nee to mu nu gexi ya ibade, Pölü naxa gibilen bataaxe firin nde sëbe ra.

Mixi kobi naxee nu na Tesaloniki danxaniyatœ jaxankatafe, e mu nu naxankate itixi. Na kui, Pölü naxa gibilen danxaniyatœ nama ralimaniya ra a xa yi bataaxe firin nde kui. A naxa e rasi e xa e tunnabexi danxaniya kira xon ma, e naxa tagan wali fanyi rabade, e xa bira Ala xa nondi foxo ra ało Pölü e kawandi ki naxe. Pölü nu bara a me, a mixi ndee nu na e ya ma naxee mu nu tinma walide alako e xa e yete baloe soto. Na kui, a naxa na kanyie rasi a xoroxœ ra e xa ba na ma, e naxa e xa kontofili doxo mixi gbete yo xun ma. Pölü man nu bara a me a Tesaloniki danxaniyatœ nu bara xibaaru soto mixi nde ra, a Marigi fa loxœ jan nu bara a li. Na kui, a naxa nondi makenen e be na fe ma, a Marigi xa loxœ mu a lima fo fe ndee raba sinden Ala naxee ragirixi.

Yi Kitaabui findixi masenyi nan na Ala Xaxili Seniyenxi naxan fi Pölü ma Tesaloniki danxaniyatœ nun danxaniyatœ birin be. Ala xa won mali yi masenyi xa so won xaxili kui, won xa a rasabati won bojne kui. Ala xa senbe fi won ma, won ma wali nun wøyenyi birin xa findi a fanyi nan na. Ala xa won sondonyie xun ti kira fanyi xon, won xa won pere Ala xa xanunteya ma nun a xa Mixi Sugandixi xa tunnabexiya ma. Ala xa won mali won sanyie xa xan danxaniya kui. Amina.

**Ala xa masenyi firin nde
Annabi Pölü naxan sëbe
Tësaloniki danxaniyatœ
nama ma**

Xëebui

¹ Pölü, Silifanu, nun Timote nan yi ki, katarabi won Baba Ala nun Marigi Isa Ala xa Mixi Sugandixi xa danxaniyatœ jama ma naxee na Tesaloniki.

² Won Baba Ala nun a xa Mixi Sugandixi Marigi Isa xa hinne nun bojnesa fi wo ma.

Ala dunija birin makiitife tinxinyi kui

³ N ngaxakerenyie, muxu lanma muxu xa Ala tantu wo xa fe ra temui birin. Muxu xa tantui lanxi barima wo xa danxaniya xun masafe ki fanyi, a nun wo xa xanunteya wo bore be.

⁴ Na kui, muxu wo matoxoma Ala xa danxaniyatœ jamae be wo xa tunnabexiya nun danxaniya xa fe ra wo naxee masenfe wo xa jaxankate nun töre birin kui.

⁵ Na bara Ala xa kiiti tinxinxi masen, barima wo na naxan iminife, na nan a masenma a wo daxa wo xa lu Ala xa mangeya niini bun ma, wo törofe naxan xa fe ra.

⁶ Ala tinxin. Mixi naxee wo jaxankatama, a e sare fima jaxankate nan na.

⁷ Wo tan naxee bara jaxankata, a malabui fima ne won birin ma Marigi Isa a nun a xa maleke senbemae fama temui naxe kelife koore ma.

⁸ E nun te wolenxi nan goroma. Ala kolontaree, naxee mu won Marigi Isa xa masenyi rabatuma, e sare fima jaxankate nan na.

⁹ Na mixie xa kiiti findima gbaloe nan na dande yo mu naxan ma. Marigi e makuyama ne a yete ra nun a senbe noroxi ra

¹⁰ a na fa temui naxe. Na loxœ a xa seniyentœe nun a mantonyie birin a toma ne, e kaaba, e a matoxo. Wo fan luma nee ya ma, barima wo danxaniya ne muxu xa seedejoxoya ma.

¹¹ Na kui, muxu Ala maxandima wo be temui birin, alako won Marigi Ala xa wo lu ało a mixi naxan xilixi na daxa ki naxe. Muxu man a maxandima a xa wo xa janige fanyi birin nakamali a nun wo xa wali fanyi naxee kelima wo xa danxaniya ma. Na rabama a senbe nan saabui ra.

¹² Muxu na maxandi tima alako Marigi Isa xa matoxœ soto wo saabui ra, wo fan xa matoxœ soto Isa ra. Yi birin nabama Ala nun a xa Mixi Sugandixi Marigi Isa xa hinne saabui nan na.

2

Xeme seriyetare

¹ N ngaxakerenyie, muxu bara wo mayandi wo bojne naxa mini wo to fee mema won Marigi Isa fa loxœ xa fe ra, a nun won fama a ralande ki naxe.

² Xa mixi nde a fala wo be a Marigi xa loxœ jan bara fa, wo xaxili naxa ifu de! Wo naxa la a ra hali na kanyi wøyen wo be ało namijonme na a ra, xa na mu a kawandi ti wo be, xa na mu a fa bataaxe ra ało a fatanxi muxu tan nan na.

3*Ala maxandife*

¹ N ngaxakerenyie, a donxoe ra, wo Ala maxandi muxu be alako Marigi xa masenyi xa yensen ye mafulen na, a man xa binya yire birin alo a binyaxi wo xonyi ki naxe.

² Wo Ala maxandi muxu man xa ba mixi kobie nun mixi jaaxie belexe, barima mixi birin xa mu danxaniyaxi.

³ Kono Ala na a xui xanbi ra. A senbe fima ne wo ma, a wo ratanga Sentane ma.

⁴ Muxu laxy a ra Marigi saabui ra, a muxu yaamari naxee fixi wo ma, wo e rabatuma ne alo wo jan na rabafe ki naxe.

⁵ Marigi xa wo sondonyie xun ti kira fanyi xon alako wo xa Ala xanu, wo man xa wo tunnabexi alo Ala xa Mixi Sugandixi a rabaxi ki naxe.

Tunnaxonee rasife

⁶ N ngaxakerenyie, muxu bara wo yamari won Marigi Isa Ala xa Mixi Sugandixi xili ra wo xa wo makuya danxaniyatosee ra naxee findixi tunnaxonee ra. Na kui, e mu jerefe muxu xa masenyi ma muxu fa naxan na wo xon.

⁷ Wo a kolon yati wo lanma wo xa muxu foxi raba ki naxe. Muxu to nu na wo ya ma muxu mu findi tunnaxonee xa ra,

⁸ muxu man mu mixi yo xa bande don a fa lu muxu mu a sare fi. Muxu wakili ne koe nun yanyi ra, alako muxu xa fe naxa findi kote ra wo sese be.

⁹ Muxu nu nomma muxu xa kontofili sade wo ya i, kono muxu mu tin na ra alako muxu xa findi misaali ra wo be, wo fan xa muxu foxi raba.

¹⁰ Muxu nu na wo ya ma temui naxe, muxu yi yaamari nan fi wo ma: «Naxan yo mu tinma walide, hali wo mu na kanyi ki bande.»

¹¹ Muxu bara a me a mixi ndee wo ya ma e bara e yete findi tunnaxonee ra. E mu wali yo suxuma bafe naafixiya ra.

¹² Muxu bara na mixie yamari, muxu e rasi Ala xa Mixi Sugandixi won Marigi Isa xili ra, e xa wali bojresa kui alako e xa no e yete balode.

¹³ N ngaxakerenyie, wo naxa tagan fe fanyi rabafe ma.

¹⁴ Wo a mato a fanyi ra, xa mixi nde mu tin muxu xa masenyi danxunde muxu naxan sebexi yi bataaxe kui, defanyi naxa lu wo nun na kanyi tagi alako a xa yaagi.

¹⁵ Wo naxa a findi wo yaxui ra de, kono wo xa a rasi alo wo ngaxakerenyi.

Xeebui donxoe

¹⁶ N bara Marigi maxandi naxan findixi bojresa kanyi ra, a tan yete yati xa bojresa fi wo ma temui birin nun a mooli birin na. Marigi xa lu wo birin seeeti ma.

³ Wo naxa a lu mixi yo xa wo madaxu. Na loxoe mu a lima fo adamadi gbegbe mae Ala ra sinden, a nun, Seriyetare Xungbe, a naxa makenen, gbaloe ragataxi naxan be.

⁴ A fama ne a yete itede dangi adamadie xa batuse birin na. Adamadie sese xili falama «ala», a tan tima ne na kanke. Na kui, a fama ne doxode Ala xa horomobanxi kui, a a yete findi ala ra.

⁵ N to yi fee fala wo be n nu na wo yire temui naxe, wo neemuxi ne?

⁶ Yakosi wo a kolon naxan makankanxi Seriyetare Xungbe ma, alako a naxa mini beenun a xa waxati xa a li.

⁷ Seriyetareya jan na walife noxunyi kui. A luma na ki ne han naxan a makankanxi a a bama naa temui naxe.

⁸ Na temui, Seriyetare Xungbe makenenma ne. Marigi na fa temui naxe, a yi xeme halakima ne a de foye ra, a xa fa nore a santomma ne.

⁹ Yi Seriyetare Xungbe minima Sentane senbe nan saabui ra, a fa kaabanakoe, tonxumae, nun fe magaaxuxie raba naxee mu findixi nondi ra.

¹⁰ A fama ne mixi kisitaree mayendende fe jaaxi mooli birin na, barima nondi mu rafan nee ma. Na na a re e mu kisima.

¹¹ Na kui, Ala e xaxili ifuma ne senbe ra, alako e xa la wule ra.

¹² A rabama na ki ns alako mixi birin xa gbaloe soto naxee mu danxaniyaxi nondi ma, tinxintareya rafanxi naxee ma.

Ala xa xanunteya nun a xa kisi danxaniyatsee be

¹³ Kono n ngaxakerenyie, fo muxu xa Ala tantu wo xa fe ra temui birin. Marigi wo xanuxi ne. Kabi fe folo sole, Ala bara wo sugandi alako wo xa kisi. A wo rakisma a Xaxili Seniyenxi xa wali nan saabui ra naxan wo raseniyenma, a nun wo xa danxaniya saabui ra wo to danxaniyaxi nondi ma.

¹⁴ A wo xilixi na nan ma. A wo xilixi muxu xa xibaaru fanyi xa kawandi nan saabui ra alako wo xa xunnakeli soto naxan kelima Ala xa Mixi Sugandixi ma, won Marigi Isa.

¹⁵ Na kui, n ngaxakerenyie, wo sanyie xa xan danxaniya kui. Muxu wo xaran naxan na muxu xa kawandi nun bataaxe saabui ra, wo xa na susu gben.

¹⁶ Won Marigi Isa yete yati, naxan findixi Ala xa Mixi Sugandixi ra, nun won Baba Ala, naxan bara won xanu, naxan hinnema won na alako limaniya nun xaxili tide naxa ba won yi ra abadan,

¹⁷ e xa wo sondonyie ralimaniya. E man xa senbe fi wo ma, wo xa wali nun woyenyi birin xa findi a fanyi ra.

¹⁷ N tan Pølu nan yi xæbui sebefe
n yete belexe ra. N ma bataaxe birin
matønxumaxi yi ki ne. N belexe foxi nan
ya.

¹⁸ Won Marigi Isa, Ala xa Mixi Sugandixi,
a xa hinne xa lu wo birin be.

**Ala xa masenyi singe
Annabi P̄olu naxan s̄eb̄e
Timote ma
Masenyi nde yi Kitaabui
xa fe ra**

Annabi P̄olu to Lisisire li, a naxa danxaniyatœ nde to naxan nu xili Timote. Hali Timote to mu nu findixi fori ra, Annabi P̄olu naxa a xanin a xun ma a xa biyaasi kui alako a xa a mali Ala xa masenyi kawandide. Timote naxa na wali suxu a fanyi ra. A naxa bira a karamoxo foxo ra yire birin, alako a xa danxaniya sa sabati, a man xa fata kawandi tide. Annabi P̄olu naxa la a ra, a a xee a xa sa wali nde raba a yete ra. Ala nu bara na masen P̄olu be namijonme xa masenyi nde ra.

Timote to siga Efese danxaniyatœ jama malide, Annabi P̄olu naxa bataaxe s̄eb̄e a ma, naxan findixi yi Kitaabui ra. Na kui, P̄olu naxa marasi gbegbe fi Timote ma alako a xa masenyi hagige ti Efesekae be Ala xa seriye xa fe ra. Mixi jaaxi ndee nu na menni naxee nu wama Ala xa wali xun nakanafe. P̄olu naxa e xa fe birin makenen Timote be, alako a xa n̄ondi masen e be s̄enbe ra. P̄olu man naxa marasi nde fi Timote ma danxaniyatœ jama jere ki xa fe ra.

Seriye gbegbe na yi Kitaabui kui naxee nōma to danxaniyatœ fan malide. Annabi P̄olu nu wama Timote nun Efesekae malife alako e xa lu Ala xa kira xon ma. Won fan na menni ne. Ala xa won mali alako yi Kitaabui xa findi lōnni fanyi ra won be won naxan nabatuma won ma dunijegiri kui. Won ma danxaniyatœ jamae xa lu alo Ala nu a masenxi Timote be ki naxe Annabi P̄olu saabui ra. Amina.

**Ala xa masenyi singe
Annabi P̄olu naxan s̄eb̄e
Timote ma**

Timote xa xeeraya

¹ Won Nakisima Ala nun Isa, won xaxili tima naxan na, e n tan P̄olu tixi Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa xeeraya nan na.

² N na yi bataaxe s̄eb̄e Timote nan ma, naxan findixi n ma di yati ra a danxaniya ki ma. Baba Ala nun won Marigi Isa, Ala xa Mixi Sugandixi, e xa hinne nun bojresa fi i ma, e xa kinikini i ma.

³ N to keli sigade Masedon, n naxa i rasi i xa lu Efese alako i xa mixi ndee yamari e naxa xaranyi gbetee masen mixie be,

⁴ e naxa kiinie madoxo, e man naxa bu e benbae xilie matengfe ra. Na fe mooli

wōyenyi rawuyama ne, a mu Ala xa wali rasigama yare ma danxaniya kui.

⁵ N na yaamari fi ne alako xanunteya xa gbo, xanunteya naxan fatanxi bōjē seniyenxi ra, a nun janige tinxinxi, nun danxaniya fiixe ra.

⁶ Mixi ndee bara gibile danxaniya foxo ra, e fa loe, na wōyenyi fufafu saabui ra.

⁷ E wama findife seriye karamoxoe nan na, kōnō e wōyenyi fahaamatareja nan kui. E mu soxi fee kui e naxee masenma s̄enbe ra.

⁸ Won a kolon Ala xa seriye fan, xa a rawalima a seriye ki ma.

⁹ Won man a kolon Ala mu a xa seriye fixi tinxitooe xa fe xa ra. A a fixi tinxitaree nan ma fe ra, a nun Ala matandilae. A a fixi kaafirie, yunubitooe, diinetaree, Ala maberelae nan ma fe ra. A a fixi mixie nan ma fe ra naxee e baba nun e ngae faxama. Faxatie,

¹⁰ yenslae, xemee naxee nun xemee kafuma, mixi suxuie, wule falae, mixi naxee kali tima wule xun, a nun mixi birin naxee Ala xa seriye matandima, a a fixi nee nan ma fe ra.

¹¹ Ala Xili Xungbe Kanyi xa seriye lanxi a xa xibaaru fanyi nōrōxi nan ma, a naxan taxuxi n na.

¹² N bara won Marigi Isa tantu, Ala xa Mixi Sugandixi naxan bara s̄enbe fi n ma, a bara la n na han a naxa n neso a xa wali kui.

¹³ Singe n nu a rasotoma ne, n a tōro, n a konbi. Kōnō a naxa kinikini n ma, barima a a kolon n nu na birin nabama kolontareya nun danxaniyatareja nan kui.

¹⁴ Marigi xa hinne bara gbo ye. A danxaniya nun xanunteya fixi n ma Isa nan saabui ra, a xa Mixi Sugandixi.

¹⁵ Nōndi masenyi nan ya won birin lan won xa la naxan na: Ala xa Mixi Sugandixi Isa faxi dunija ma yunubitooe nan naki-side. N tan P̄olu nu findixi yunubitooe nan na naxan dangi mixi birin na,

¹⁶ kōnō Ala naxa kinikini n ma hali n findixi yunubitooe ra naxan dangi birin na, alako Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa dīje gbegbe xa findi misaali ra mixie be naxee danxaniyama a ma alako e xa kisi s̄oto naxan mu nonma abadan.

¹⁷ Mange Ala Kerenyi, naxan mu faxama, naxan mu toma, binye nun nōre xa lu a be abadan. Amina.

¹⁸ N ma di Timote, n bara yi marasi fi i ma, naxan lanxi na namijonme masenyie ma naxee nu falaxi i xa fe ra. I xa na masenyi rakamali, i xa gere fanyi so

¹⁹ danxaniya nun janige tinxinxi ra. Ndee bara na rabolo, e xa danxaniya fa kana.

²⁰ Humeneyo nun Alesandire na na mixie nan ya ma. N nee soxi ne Sentane yi ra, alako e xa a tinkan a mu lan e xa Ala rasoto.

2

Sali seriye

¹ N ma marasi singe na yi nan na: Wo xa Ala makula, wo xa Ala maxandi, wo xa mixie xa kontofili masen Ala be, wo xa Ala tantu mixi birin xa fe ra.

² Wo xa na raba mangee nun yarerati birin be, alako won xa lu bɔ̄nesa kui, won ma dunijneigiri xa raxara, won xa lu Ala xa kira xon ma, won xa xili fanyi soto.

³ Na nan fan, na nan lanxi won Nakisima Ala waxonfe ma.

⁴ Ala wama adamadie birin xa kisi, e xa nondi kolon.

⁵ Ala keren na a ra. Xarisa fan keren nan a ra, Ala nun adamadie tagi. Na xarisa findixi Ala xa Mixi Sugandixi Isa nan na, naxan findi adamadi ra,

⁶ a fa a yete fi xunsare ra mixi birin be. Na nu findixi seedejoxoya nan na Ala nu wama a xon ma temui naxe.

⁷ A n tan nan tixi kawandila, xeeera, nun karamoxo ra si gbetee be danxaniya nun nondi xa fe ra. N na na nondi nan falafe, wule mu a ra.

⁸ Na nan a toxi, a xoli n ma adamadie xa e belexe seniyenxe itala Ala maxandi kui yire birin xone nun sonxo mu naxan na.

⁹ N man wama ne ginee xa dugie nan so naxee e suturama. E naxa e yete raxunma xunsexe denbexi ra, xeeema ra, gemesofanyie ra, xa na mu a ra dugie ra, naxee sare xoroxo.

¹⁰ A lanma e xa e yete raxunma kewali fanyi nan na, naxan lanma ginee ma naxee birama Ala foxo ra.

¹¹ Ginee xa nu fe xaran sabari nun magore kui.

¹² N mu a luma ginee xa xemee xaran, xa na mu a ra e xa e yamari. Ginee xa lu sabari kui,

¹³ barima Adama nan singe daa, beenun Mahawa xa daa.

¹⁴ Adama xa mu madaxu. Ginee nan madaxu, a fa findi yunubitoe ra.

¹⁵ Kono Ala gine rakismia a xa di bari nan kui, xa a luma danxaniya, xanunteya, nun seniyenye kui, alo a lanma ki naxe.

3

Danxaniyatoe jamae xa yareratie

¹ Nondi nan ya: Mixi naxan wama findife danxaniyatoe jama xunmati ra, a wama wali fanyi xon.

² A lanma danxaniyatoe jama xunmati xa findi mixi ra mixie mu nomae fe jaaxi

nde yo falade naxan xun ma. A xa a li a gine keren gbansan nan doxoxi, a findi taxasi mixi ra, naxan a yete xaninma xaxilimaya ra, binye na naxan ma, naxan fata xone masuxude, naxan fata mixi xarande.

³ A mu lanma a xa findi siisila ra, a mu lanma a xa mawolen. A lanma ne a xa findi mixi ra naxan lanyi fenma, naxan bope xinbeli, naxan mu mila.

⁴ A xa fata a yete xa denbaya rajere de, a xa die xa lu a xa yaamari bun ma xurui kui,

⁵ barima xa mixi mu fata a yete xa denbaya rajere de, a fa meenima Ala xa danxaniyatoe jama ma di?

⁶ A naxa findi danxaniyatoe neene ra de, alako a naxa a yete igbo, a fa paxankate soto alo Ibulisa a sotoxi ki naxe.

⁷ A man xa findi xili fanyi kanyi nan na danxaniyatree tagi, alako mixie naxa yo a ma, a naxa susu Ibulisa xa gantanyi ra.

⁸ Mixi naxee findixi danxaniyatoe jama malie ra, e fan xa findi xili fanyi kanyie nan na. E xa e makuya filankafuipa ra, e naxa siisi, e naxa bira kobiri foxy ra yaagitareya kui.

⁹ E xa Ala xa danxaniya masenyi ragata e xaxili fanyi kui.

¹⁰ E xa mato sinden. Xa e tinxin, e nomae findife danxaniyatoe jama malie ra.

¹¹ Ginee fan xa findi xili fanyi kanyie ra. E naxa findi naafixie ra, e xa findi taxasi mixi ra, e xa tinxin fe birin kui.

¹² Danxaniyatoe jama malie xa gine keren gbansan nan doxo, e xa e xa die nun e xa foxye rajere a fanyi ra.

¹³ Mixi naxee danxaniyatoe jama malime a fanyi ra, e binye nun limaniya nan sotoma e xa danxaniya kui Ala xa Mixi Sugandixi Isa ma.

¹⁴ N na yi bataaxe sebefa ne i ma, hali n to laxi a ra a gbe mu luxi n xa i yire li.

¹⁵ Xa a sa li n naxa dugundi, i xa Ala xa mixie pere ki fanyi kolon. Ala naxan na na, a xa mixie lanxi a xa danxaniyatoe jama nan ma, naxan na nondi xa kinki ra.

¹⁶ Fo won xa a kolon ne a Ala pere ki senbe gbo. A gundo makenenxi nan ya: Ala xa Mixi Sugandixi masenxi adama fate nan na,

a xaxili nan tinxin.

A mini ne malekee ma, a kawandixi jamanee nan tagi.

Dunija danxaniyaxi a tan nan ma, a texi nore nan kui.

4

Nondi kanafe

¹ Ala Xaxili a masenma ne won be a fixe ra, a ndee fama ne danxaniya rabolode

waxati dɔnxɔe kui, e fa bira jinne wule falæe nun e xa xaranyie fɔxɔ ra.

² Wule false filankafuie mixie madaxuma. E xaxili balanxi gben.

³ E tonyi doxoma futi xirife ra, a nun donse ndee donfe ra, Ala naxee daaxi alako danxaniyatœe nun nɔndi falæe xa e don tantui ra.

⁴ Ala se naxan birin daaxi, a fan. A mu raharamuxi mixie be naxee a donma tantui ra,

⁵ barima Ala xa masenyi nun Ala maxandi na raseniyenma.

⁶ Xa i na nɔndi masen i ngaxakerenyie be, i bara findi Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa walike fanyi ra, naxan i baloma danxaniya masenyi nun xaranyi fanyi ra, i birama naxan fɔxɔ ra.

⁷ I naxa fe fufafu madɔxɔ kiini ra danxaniya mu naxan kui. I xa Ala fe suxu sɔɔbe ra.

⁸ Mixie mœnife e fate ma, na tide mu gbo alo e na e xaxili yaka ba. Na xaxili yaka ba nan fama findide mixie be munafanyi ra dunijna nun aligiyama.

⁹ Nɔndi masenyi nan ya won birin lan won xa la naxan na:

¹⁰ Won walima tunnabexi nan na, barima won xaxili tixi Ala Niŋe ra, naxan findixi adamadi birin Nakisima ra, a gbengbenyi danxaniyatœe.

¹¹ Na nan na ki, i xa na yaamari birin masen mixie be, i xa e xaran na seriyee ra.

¹² Mixi yo naxa yo i xa fonikeya ma. I naxan nabama, i xa findi misaali ra danxaniyatœe be a lamma e xa wɔyɛn ki naxe, e xa jere ki naxe, e xa e bore xanu ki naxe, e xa danxaniya nun e xa seniyenyi xa lu ki naxe.

¹³ Han n sa fama temui naxe, i xa Kitaabui xaran mixie be, i xa e ralimaniya, i xa e xaran.

¹⁴ I naxa wali bepin naxan soxi i yi ra, masenyi tixi Ala xili ra i xa fe ra naxan ma, forie to e bɛlexe sa i xunyi ma.

¹⁵ I xa na rabatu semb̄e ra, alako mixi birin xa i jere ki to i sigama yare ki naxe.

¹⁶ Meeni i yete ma, nun na xaranyi ma i naxan tima tunnabexi ra. Xa i na raba i kisima ne, i tan nun naxee i xui ramemæ.

5

Danxaniyatœ pere ki

¹ I naxa wɔyɛn xɔrɔxɔe fala forie be. I xa e ralimaniya alo i baba. I xa xemæ fonikee ralimaniya alo i xunya xememæ.

² I xa jɛlexeforie ralimaniya alo i nga. I xa fonike ginemæ ralimaniya alo i maa-ginæ seniyenyi kui.

³ I xa kaajøe ginee binya, naxee na e kerenyi ma.

⁴ Xa kaajøe ginee xa die na na, xa na mu a ra a xa mamadie, e tan xa Ala waxɔnfe matinkan e xa denbaya be. Die barimixie naxan nabaxi e be, e xa na sare ragbilen e ma. Ala wama na nan xɔn.

⁵ Kaajøe ginee yati yati, naxan luxi a keren, a a xaxili tima Ala nan na. A salima, a Ala maxandima temui birin.

⁶ Kono kaajøe ginee naxan birama a yete waxɔnfe fɔxɔ ra, a tan bara faxa hali a piŋe to a ra.

⁷ I xa yi yaamarie masen mixie be, alako e xa lu tinxinyi kui.

⁸ Mixi naxan mu mœnima a xa mixie ma, a gbengbenyi a xa denbaya ma, na kanyi bara danxaniya bepin. A jaaxu dangife kaafiri ra.

⁹ Kaajøe ginee naxan xili lanma a xa sèbø kaajøe ginee xilie ya ma, a lanma a xa simaya xa daangi je tongo senni ra. A xa a li a nu dɔxɔxø xemæ keren gbansan nan xon ma,

¹⁰ a nun man a kolonxi tinxintœ ra a xa wali fanyie xa fe ra, alo di xurufe, xɔnø rasenefe, seniyentœe sanyi maxafe, toɔrmixie malife, a nun birafe fe fanyi mooli birin fɔxɔ ra.

¹¹ Kono kaajøe ginee naxee findixi sungbutunyie ra, e xili naxa sèbø, barima xa a sa li e waxonfee e ragbilenma ne Ala xa Mixi Sugandixi fɔxɔ ra, e fa dɔxɔ xemæ taa,

¹² na temui e bara yunubi soto, barima e bara e xa laayidi singe kana.

¹³ Bafe na ra, e man findima tunnaxɔnœe nan na, e nu fa lu e majere ra naafixiya rabade, e mixi mafalama, e fe fala naxan mu lamna a xa fala.

¹⁴ Na kui, a xɔli n ma kaajøe ginee sungbutunyie xa dɔxɔ xemæ taa, e fa die bari, e mœni e xa denbaya ma, alako won yaxuie naxa no fe jaaxi falade e xun ma.

¹⁵ Ndee jan bara e kobe raso, e bira Sentane fɔxɔ ra.

¹⁶ Xa danxaniyatœ gine bara kaajøe ginee ndee soto a xa mixie ya ma, a xa a yigiyi alako a naxa findi kote ra danxaniyatœ jama be. Na kui, danxaniyatœ jama nomæ ne kaajøe ginee malide naxee na e kerenyi ma.

¹⁷ Danxaniyatœ jama xa forie, naxee fee rajeræma a fanyi ra, e xa binye xungbe soto, a gbengbenyi naxee kawandi nun xaranyi tima.

¹⁸ A sèbø Kitaabui kui, «Ninge ne mengi turuxunma, wo mu lan wo xa a dɛ xiri.» A man sèbø, «Walike xa a wali sare soto.»

¹⁹ I naxa kalamui ramæ danxaniyatœ jama xa forie nde xa fe ra, xa seede firin, xa na mu a ra saxan, mu na fe toxi.

²⁰ Naxee bara yunubi raba, i xa i yaxaseri masa e xa fe ra, birin ya xori, alako booree fan xa gaaxu.

²¹ N bara yi yaamarie fi i ma, Ala, a xa Mixi Sugandixi Isa, nun maleke sugandixie ya xori. I xa yi yaamarie rabatu tinxinyi kui. I naxa mixi yo rafisa a boore be.

²² I naxa gbata mixie sugandise, i fa i belexe sa e ma, xa na mu a ra i fan luma ne e xa yunubie kui. I xa lu seniyenxi kui.

²³ I naxa ye gbansan xa min. I xa weni nde min seri ra i furi xa fe ra, barima i luma fura ra.

²⁴ Mixi ndee xa yunubie makənənxi bee-nun e xa makiitide li, kono boore gbee mu toma fo yare.

²⁵ Wali fanyi fan makənənma na ki ne, wali jaaxi mu noxunma.

6

Ala xa seriye danxaniyatœe be

¹ Danxaniyatœe naxee na konyiya kui, e xa e marigie binya, alako binye yo naxa ba Ala xili ra, a nun a xa seriye ra.

² Konyi naxee marigi findixi danxaniyatœe ra, na konyie naxa yo e marigi ma, a falafe ra a e ngaxakerenyie nan e ra. A lanma e xa e xa yaamari rabatu a fanyi ra dangife a singe ra, barima e na walife e ngaxakerenyi xanuxie nan be.

I xa mixie xaran yi yaamarie ra.

³ Xa a sa li mixi nde xaranyi gbete nan tima, a mu bira won Marigi Isa, Ala xa Mixi Sugandixi xa masenyi tinxinxo foxo ra, nun xaranyi naxan findixi Ala gbe ra,

⁴ na kanyi bara a yete igbo, a mu sese kolon. A xaxili mu fan. A xa woyeniyi gbo, sonxoe rafan a ma. Na findima toone, lantareya, toojegesi, siike,

⁵ tinxintaree xa sonxo sonxoe, nun nondi kolontareya. E diine rawalima kobiri fe nan na.

⁶ Diine nan findima geeni ra mixie be, naxee e wasasoma e sotose.

⁷ Won faxi dunija ma won belelexee igeli nan na, won man sigama na ki ne.

⁸ Xa baloe nun sose na won yi ra, won xa won wasaso na ra.

⁹ Kono mixi naxan wama bannafe, na kanyi tantanma ne, a susu gantanyi ra, a fa mila a waxonfe jaaxie ma. Na waxonfe jaaxie nan mixie xun nakanama, e fa loe.

¹⁰ Kobiri xoli findixi fe kobi birin sanke nan na. Ndee to mila kobiri ma, e naxa danxaniya bejin, e fa tooro a jaaxi ra.

¹¹ Kono i tan naxan findixi Ala xa mixi ra, i xa gibilen na fe moolee foxo ra. I xa bira tinxinyi, Ala fe, danxaniya, xanunteya, dije, nun boje bexiya foxo ra.

¹² Danxaniya gere fanyi so. Kisi susu, i xili xaxan ma, i seedeñoxoya tixi naxan ma fe ra seede wuyaxi ya xori.

¹³ N bara i yamari Ala ya xori, naxan nimase birin nabaloma, n bara i yamari Ala xa Mixi Sugandixi Isa ya xori, naxan bara seedeñoxoya fanyi ti Ponsi Pilati be,

¹⁴ i xa Ala xa seriye rabatu tinxinyi seniyenxi ra han won Marigi Isa, Ala xa Mixi Sugandixi fa temui.

¹⁵ Ala nam fama Isa raminide a wama a xon ma waxati naxe.

Tantui Kanyi,

Mange Sembema,

firin mu kafuxi naxan ma,

Mangee xa Mangé,

Marigie Marigi Ala,

¹⁶ naxan keren mu faxe kolon,

naxan xonyi na naiyalanyi ra,

adamadie mu naxan toxi,

adama mu noma naxan tode.

Binye nun senbe na a be abadan.

Amina.

¹⁷ I xa to bannamixie yamari a e naxa e yete igbo, e man naxa e xaxili ti naafuli ra, barima naafuli mu buma. E xa e xaxili ti Ala nan na, naxan won kima se birin na alako won xa seewa.

¹⁸ E xa fe fanyi raba. E xa kewali fanyi nan xa findi e xa bannaya ra. E xa mixi ki e harige ra e xa fonisireya xa fe ra.

¹⁹ Na birin kui e harige sotoma ne yare naxan findima kisi yati yati ra e be.

²⁰ Timote, i xa meeni fe ma naxan taxuxi i ra. I xa woyeniyi fufafu nun wule matanga.

²¹ Mixi ndee na falama a lonni, kono lonni mu a ra. Na bara a niya e xa e kobe so danxaniya ra.

Ala xa hinne wo ra.

Ala xa masenyi firin nde Annabi P̄olu naxan s̄eb̄e Timote ma Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Annabi P̄olu to nu na geeli kui R̄oma, a naxa bataaxe nde fan s̄eb̄e a malima Timote ma. A pian nu bara kerem sebe a ma nu, kono a man naxa a firin nde s̄eb̄e, alako a xa gibile seriyē ndee ma. Annabi P̄olu nu bara t̄oɔr̄o a gbe ra geeli kui, mixi yo mu nu na a fe ma naxan nu a malima. A na birin masenma yi bataaxe kui, barima Timote nu luxi ne alos P̄olu xa di.

Annabi P̄olu naxa seriyē fala Timote be na bataaxe singe kui naxan nu nōma a malide danxaniyat̄e nāma xa wali kui. Yi bataaxe kui, a luxi alos P̄olu wama Timote ralimaniyafe a yete xa danxaniya xa fe ra. P̄olu a yete xa t̄oɔr̄e nun a j̄ere ki masenma a be, alako e xa findi misaali ra Timote be.

Annabi P̄olu xa bataaxe firin nde kui, a Timote ratuma Timote danxaniyaxi ki naxe, a nun a Ala xa wali suxuxi ki naxe. Timote Kitaabui kolon a mama nun a nga nan saabui ra. Na xaranyi tide nu gbo Timote be alako a xa findi Ala xa walike ra a xa dunjneigiri kui.

Na Kitaabui tide nu gbo Timote be, a tide man nu gbo mixie be a naxee kawandi. Ala xa masenyi naxan s̄eb̄exi Kitaabui kui a findixi lōnni belebele nan na, adamadi hayi na naxan ma. Xa mixie mu bira na foxo ra, e xa dunjneigiri nun e xa aligiyama mu s̄ooneyama e be.

Annabi P̄olu na fan masenma yi Kitaabui kui. A waxati dōnkhoe xa fee falama Timote be alako a xa kawandi ti senbe ra, xa na mu a ra mixie luma tantanyi nan kui naxee fama e raloede abadan. Ala xa won natanga na ma. Ala xa lōnni fanyi fi won fan ma alako yare xa s̄ooneya won be. Amina.

Ala xa masenyi firin nde Annabi P̄olu naxan s̄eb̄e Timote ma

Limaniya

¹ N tan P̄olu nan yi ki, naxan findixi Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa x̄eera ra Ala waxonki. Laayidi tongoxi won be kisi xa fe ra Ala xa Mixi Sugandixi Isa saabui nan na.

² N na yi bataaxe s̄eb̄e Timote nan ma, naxan findixi n ma di maxanuxi ra. Baba Ala nun won Marigi Isa, Ala xa Mixi

Sugandixi, e xa hinne, kinikini, nun bōp̄esa fi i ma.

³ N bara Ala tantu, n naxan batuma janige fiixe ra alo n benbae a rabaxi ki naxe. N Ala maxandima ne i be koe nun yanyi ra,

⁴ barima n nan n natuxi i yaye nan ma. N man nu wama i tofe han, alako n xa seewa a fanyi ra.

⁵ N man n natuxi i xa danxaniya nan ma, filankafuija mu na naxan kui, naxan nu na i mama Lowisi fan yi ra, a nun i nga Ewunise. N a kolon i fan danxaniyaxi na ki ne.

⁶ Na kui, n bara i ralimaniya i xa Ala senbe rawali, a naxan fixi i ma n to n belexe sa i xunyi ma.

⁷ Ala mu gaaxu xaxili xa soxi won yi ra. A bara xaxili fi won ma naxan findixi senbe, xanunteya, nun yete suxui ra.

⁸ I naxa yaagi won Marigi xa seedejəx̄oya bade. I man naxa yaagi n na, n tan naxan na geeli kui won Marigi xa fe ra. A lanma won birin xa t̄oɔr̄ Isa xa xibaaru fanyi xa fe ra Ala senbe saabui ra.

⁹ A tan nan won nakisixi, a tan nan won xilixi a xa seniyeni ma. A mu na rabaxi won ma kewali saabui xa ra, a na janigexi a yete nan na. A hinnexi won na a xa Mixi Sugandixi Isa xa fe nan na kafi dunija folé.

¹⁰ Yakosi won bara na hinne to won Nakisima Isa xa fa kui, Ala xa Mixi Sugandixi. A bara faxe senbe kana, a kisi fe ramini a xa xibaaru fanyi saabui ra, alako adama naxa faxa sōnōn.

¹¹ Ala n findixi kawandila, x̄eera, nun karamox̄o nan na na xibaaru fanyi xa fe ra.

¹² N na t̄oɔrofe na wali nan xa fe ra, kono n mu yaagima na ra, barima n a kolon n danxaniyaxi naxan ma. N bara la a ra a nōma n ma kisi ragatade han na lox̄oe.

¹³ N nōndi naxan masenxi i be, na xa findi i xa misaali ra, i birama naxan foxya danxaniya nun xanunteya ra, alo Ala xa Mixi Sugandixi Isa wama a xōn ma ki naxe.

¹⁴ Ala naxan taxuxi i ra, i xa mēeni na ma Ala Xaxili Seniyenxi saabui ra, naxan sabatixi won i.

¹⁵ I a kolon Asikae birin bara n nabolo, alo Figelo nun Heremogene.

¹⁶ Ala xa kinikini Onesiforo nun a xa denbaya ma, barima a nu luma n nali-maniya ra. A mu yaagi n na n to na geeli kui.

¹⁷ A to fa R̄oma, a naxa n fen han a naxa n to.

¹⁸ Marigi xa kinikini a ma na kiiti lox̄oe. I a kolon dangi birin na a n malixi ki naxe Efes̄e.

2

Toore

¹ N ma di, i xa i senbe so Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa hinne xa fe ra.

² I naxan mexi na seede gbegbe ya xori, i xa na masenyi taxu i dugutegée ra, naxee fan noma mixi ghetee raxarande na ra.

³ Won birin xa wakili toore kui, barima Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa soori fanyie nan won na.

⁴ Soori naxan na gere kui, a mu birama dunjia fe foxo ra, a birama a xa mange waxonfe nan foxo ra.

⁵ Mixi naxan sigaxi gi gbata rabade, xa a mu a gi a seriye ki ma, a mu geenima.

⁶ Mixi naxan xe rawalima, a tan nan lanma a xa bogi singee soto.

⁷ I joxo sa n ma masenyi birin xon ma, Marigi fahaamui fima ne i ma na fee ma.

⁸ I xa ratu Ala xa Mixi Sugandixi Isa ma, naxan kelixi faxe ma, naxan fatanxi Dawuda bonsœ ra, alo Isa xa xibaaru fanyi a masenxi ki naxe, n naxan kawandife.

⁹ Na xibaaru fanyi nan ma fe a niyaxi, n na toore geeli kui alo fe kobi rabama, kono Ala xa masenyi tan mu balanxi.

¹⁰ Na nan a ra n toore mooli birin xaninma, alako mixi sugandixie xa kisi soto Ala xa Mixi Sugandixi Isa saabui ra, e lu a xa nore kui abadan.

¹¹ Masenyi hagige nan ya:

Xa won nun Isa bara faxa,
won nun Isa man kelima ne faxe ma.

¹² Xa won tunnabexi,
won luma ne Isa xa mangeya kui.
Xa won na a rabolo,
a fan won naboloma ne.

¹³ Xa won mu lu won xui xanbi ra,
a tan luma ne a xui xanbi ra,
barima a mu noma a yete rabolode.

¹⁴ I xa mixi birin natu Ala ya i, a a lanma e xa gere lu na masenyi ndee xa fe ra. Na woyenyi mooli tide yo mu na. A a ramemae nan xun nakanama tun.

¹⁵ I xa i yete masen Ala be, alo mixi naxan wali foxi mu mayaagi, a fata nondi masende mixie be a masen ki ma.

¹⁶ Woyen naaxi fufafu lu na, barima naxee na mooli falama, e xa kaafirija xun nan tun masama.

¹⁷ E xa woyenyi gboma ne alo fure naaxi, naxan mixi faxama. Humeneyo nun Fileto na nee nan ya ma.

¹⁸ E bara makuya nondi ra, e fa a fala mixie jian bara keli faxe ma. E bara mixi ndee xa danxaniya kana na woyenyi mooli na nee nan ya ma.

¹⁹ Kono Ala xa banxi tixi yi masenyi nan fari: «Ala a kolon, mixi naxan findixi a gbe ra.» A man a masenxi: «Adamadi

naxan Marigi xili falama, a xa tinxtareya rabenin.»

²⁰ Se sase mooli gbegbe nan na banxi xungbe kui. Nde fan yailanxi xesma nan na, xa na mu a ra gbeti. Nde yailanxi wuri nan na, xa na mu a ra bende. Nde binye wali rabama, nde fan binyetare wali rabama.

²¹ Mixi naxan a yete raseniyenma, a luma ne alo wali binye rabama se sase naxan kui. A to senien, a marigi noma a rawalide wali fanyi birin kui.

²² Fonike waxonfe lu na. Wo nun mixi naxee Marigi xilima bope seniyenxi ra, wo xa nu tinxinyi, danxaniya, xanunteya, nun bojesa fen.

²³ Woyenyi tidetare fufafu lu na, barima i a kolon na mooli findima gere nan na.

²⁴ A mu lanma Marigi xa walike xa sonxo. A lanma a xa findi mixi dijexi ra naxan fata mixi xarande, a man wakili toore ra.

²⁵ A lanma a xa matandilae matinxin woyenyi joxunme ra, alako Ala xa a niya e xa tuubi, e xa nondi kolon,

²⁶ e xa xaxili soto, e xa e ba Ibulisa xa gantanyi ra. Ibulisa bara e susu gantanyi ra, alako e xa lu a xa yaamari bun ma.

3

Waxati donxoe

¹ I xa a kolon, fe xoxoxee fama ne dunjia lide waxati donxoe,

² barima adamadie birama e yete waxonfe nan foxo ra, kobiri rafanma ne e ma, e e yete igboma, e lama e yete ra, e Ala rasotoma, e e barimae matandima, e finsiriwaliya rabama, e mu Ala xa fe binyama,

³ e mu kinikinima, e mu dijema, e mixi mafalama, e xurutareja rabama, e e boore tooroma, e mixi fanyi xonma,

⁴ e mixi yanfama, e bogonma fee ma, e bope gbo, e waxonfe rafan e ma dangi Ala xa fe ra.

⁵ A luxi ne alo e diine nan nabatum, kono e bara e kobe raso a senbe ra. I xa i makuya na mixi moolie ra.

⁶ E soma denbayae kui, e fa gine senbetaree mabendun, naxee findixi yunubitoe ra, naxee birama fe naaxi mooli birin foxy ra.

⁷ Na gine mooli xaranma temui birin, kono e mu fahaamui sotoma nondi ma.

⁸ Na mixi naxee soma denbayae kui, e luma ne alo Yannesi nun Yanberesi naxee Annabi Munsa matandi. Na mixie nondi fan matandima ne, e xaxili bara kana. E xa danxaniya xon mu kuyama.

⁹ Kono e mu sigama yare sonon, barima mixi birin fama ne e xa daxupna kolonde,

alo Yannesi nun Yanberesi xa fe nu kolonxi ki naxe.

¹⁰ Kono i tan, i bara n ma xaranyi kolon, n jere ki, n janige, n ma danxaniya, n ma dije, n ma xanunteya, n ma tunnabexi,

¹¹ n ma paxankate, a nun n ma toore. Toore mooli mundun na, n mu naxan soto Antiyoki, Ikoniyon, nun Lisisire? Naxankate mundun mu n lixi naa? Marigi bara n nakisi na birin kui.

¹² Nondi na a ra a mixi naxan birin wama birafe Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa seriye foxo ra, a na kanyi toore sotoma ne.

¹³ Kono mixi jaaxie nun filankafuie xa fe kobie xun nan tun luma masa ra, e fa booree madaxu, e yete madaxu.

¹⁴ I xa i xiri seriye ra i naxan xaranxi, i danxaniyaxi naxan ma. I a kolon i na sotoxi naxan na.

¹⁵ Kabi i dimedi temui, i Kitaabui seniyenxe kolon, naxee nomma lonni fide i ma. Na lonni findima kisi nan na mixie be, naxee danxaniyaxi Ala xa Mixi Sugandixi Isa ma.

¹⁶ Kitaabui seniyenxi birin fatanxi Ala nan na. A fan xaranyi ra, a fan yaabi ra, a fan matinxinse ra, a fan tinxinyi masenfe ra,

¹⁷ alako Ala xa mixi xa no wali fanyi birin nabade.

4

Kawandi tife

¹ N bara i yamari Ala ya xori, n bara i yamari Ala xa Mixi Sugandixi Isa ya xori, naxan fama mixi pijee nun mixi faxaxie makiitide, naxan fama a xa mangeya niini raminide,

² i xa Ala xa masenyi kawandi, i xa wakili temui birin, i xa mixie matinxin, i xa mixie xa yunubie masen e be, i xa e ralimaniya, i xa e xaran. I xa na birin naba dije kui.

³ Waxati na fafe mixie mu tinma xaranyi tinxinx ra temui naxe. E karamoko wuyaxi fenma ne, naxee masenyi mooli nde tima naxan nafan e tuli ma.

⁴ E gibilenna ne nondi foxo ra, e fa e tuli mati kiinie ra.

⁵ Kono i tan, i xa i yete mataxasi fe birin kui, i xa i tunnabexi toore kui, i xa Ala xa xibaaru fanyi rayensen, i xa i xa wali rakamali.

⁶ N tan jan bara findi serexre ra Ala be. A gbe mu luxi n xa taa masara.

⁷ N bara n ma gere fanyi so, n bara n ma jere rapon, n bara lu danxaniya kui.

⁸ Xunnakeli sare ragataxi n be, naxan findixi tinxinyi ra Marigi kiitisa tinxinx naxan firma n ma na loxoe. N keren xa mu a ra, a na firma mixi birin nan ma, a fafe rafan naxee ma.

⁹ I xa kata fafe ra n yire mafuren mafuren,

¹⁰ barima Demasi bara n nabejin dunjia fe xa fe ra, a siga Tesaloniki. Kiresen bara siga Galati, Tito bara siga Dalamatiya.

¹¹ Luki gbansan nan na n seeti ma. I xa fa Maraki ra, barima a nomma n malide n ma wali kui a fanyi ra.

¹² N bara Tikike xee Efese.

¹³ I ne fama, i xa fa na xinbeli donma ra, n naxan luxi Tiroyasi, Karapo xonyi, a nun n ma bukie. Na sebeli naxee tixi xuruse kiri ma, e tide gbo dangi birin na, i xa fa e fan na.

¹⁴ Alesandire xabui bara fe paaxi gbegbe raba n na. Marigi fama a sare ragbilende a ma.

¹⁵ I xa i yete ratanga a ma, barima a muxu xa kawandi matandi ne a paaxi ra.

¹⁶ N to n yete xunmafala kiiti banxi kui a singe, n malima yo mu nu na. Birin n nabolo ne. Ala xa dije e ma e fe naxan nabaxi.

¹⁷ Ala nan n malixi, a senbe so n yi ra, alako n xa kawandi ti a fanyi ra si birin be. Ala naxa n natanga yete magaaxuxi ma.

¹⁸ Marigi man fama n natangade mixie xa wali kobi birin ma, a fa n nakisi, n xa so a xa mangeya niini bun ma ariyanna. Matoxoe na Ala be abadan.

¹⁹ Pirisila nun Akila xeebu n be, a nun Onesiforo xa denbaya.

²⁰ Erasito bara lu Korinti. N bara Tirofimo lu Mileto, barima a mu nu yalanxi.

²¹ I xa kata fafe ra beenun jeme xe so. Ewubulo, Puden, Linosi, Kelodiya, nun won ngaxakerenyi birin bara i xeebu.

²² Marigi xa sabati i boje i, Ala xa hinne wo birin na.

**Ala xa masenyi
Annabi P̄olu naxan s̄eb̄e
Tito ma
Masenyi nde yi Kitaabui
xa fe ra**

Yi Kitaabui findixi bataaxe nan na Ala xa x̄eera P̄olu naxan s̄eb̄e danxaniyatœ ne ma naxan nu xili Tito. Girekika nun nu a ra naxan nu kafuxi P̄olu ma Ala xa wali kui.

P̄olu yi bataaxe s̄eb̄e a ma temui naxé, Tito nu na Kireti. Kireti findixi suri nan na naxan na Miditerane baa tagi. Polu nun Tito nu bara siga Kireti kawandi tide, Polu fa Tito lu naa a xa na danxaniyatœ jamae mali e xa senbe soto. Polu yi bataaxe s̄eb̄e ne Tito ma a xa marasi nun limaniya fi a ma alako a fan xa Kireti danxaniyatœ rasi, a e ralimaniya, a n̄ondi makenen e be.

Yi Kitaabui fe gbegbe masenma won be danxaniya nun danxaniyatœ jamaa xa fe ra. A a masenma a won sese mu nōma kiside won ma wali fanyie saabui ra. Kisi sotoma Ala xa hinne nam tun saabui ra. Xa won bara danxaniya, won bara kisi, won fe birin nabama ne fa alako won jere ki xa tinxin, won xa wali fanyie suxu.

Ala xa yi Kitaabui xa masenyi rasabati won bojre kui. Ala xa won mali won ma danxaniya xa tilin, won ma wali fanyie xun xa masa. Amina.

**Ala xa masenyi
Annabi P̄olu naxan s̄eb̄e
Tito ma**

Xeebui

¹ N tan Polu nan yi ki, Ala xa konyi nun a xa Mixi Sugandixi Isa xa x̄eera. N na wali alako Ala xa jamaa sugandixi xa danxaniya, e man xa n̄ondi kolon naxan e rajerema Ala xa fe kui.

² Yi danxaniya nun yi n̄ondi a niyama ne mixi xa a xaxili ti Ala xa kisi ra. Ala, naxan xa laayidi mu kanama, a tan nan yi abadan kisi laayidi won be beenun dunija xa daa.

³ Waxati to kamali, a naxa a xa xibaaru fanyi makenen kawandi saabui ra, naxan bara taxu n na Ala won Nakisima xa yaamari ma.

⁴ N bara i tan Tito xeebu, naxan bara findi n ma di yati yati ra won ma danxaniya kui. Baba Ala nun a xa Mixi Sugandixi Isa, won Nakisima xa hinne nun bojessa fi i ma.

Tito xa wali Kireti danxaniyatœ jamae tagi

⁵ N bara i lu Kireti alako i xa fee yailan naxee yailan daaxi luxi na, i xa mixie sugandi taae birin kui, e xa findi na danxaniyatœ jamae xa kuntigie ra. Alo n i yamarí ki naxé,

⁶ danxaniyatœ jamaa kuntigi lanma ne a xa findi tinxintœ ra xili fanyi na naxan xun, gine keren kanyi, naxan xa die danxaniyaxi, mixie mu naxee kolon kalabante xurutaree ra.

⁷ Fo yi xunmatie xa findi xeme tinxinxie nan na barima Ala xa wali nan taxuxi e ra. E naxa findi mixie ra naxee e yete igboma, naxee bojre tema mafuren, naxee siisima, naxee mawolen, naxee biraxi geeni tinxitare foxo ra.

⁸ Fo e xa findi xeme ra naxee fata x̄oré rasenede, fe fanyi rafan naxee ma, naxee e yete xaninma xaxilimaya ra, naxee tinxin, naxee seniyen, naxee noxi e yete ra.

⁹ Fo n̄ondi masenyi xa lu e yi ra alo e xaranxi a ra ki naxé. Na nan a toma e fan nōma kawandi tide a n̄ondi ki ma, e man no na n̄ondi matandie ra.

¹⁰ Na matanditi mooli gbegbe na na, a gbengbenyi sunna mixie ya ma. E de wuya, mixi yanfafé rafan e ma.

¹¹ Fo won xa e de balan. Ebara denbaya ndee kana, barima e na e xaranfe fee nan na naxee mu daxa. E na birin nabama e yete xa geeni tinxitareya nan ma fe ra.

¹² E xa namijonme nde nan yati a fala, «Kiretikae wule nun e furi nan tun kolon. E tunnaxo, e man jaaxu alo boximase.»

¹³ N̄ondi nan yati na a ra. N na a falafe na nan ma, i xa woyen e ma a x̄oroxs ra alako e xa danxaniya a fiixe ra,

¹⁴ e xa ba Yuwifi xa kuye taalie danxunfe. E xa ba mixie xa yaamarie danxunfe naxee bara mee n̄ondi ra.

¹⁵ Se birin seniyen seniyentœ be, kono sese mu seniyen seniyentaree nun danxaniyataree tan be. E xaxili nun e sondonyi birin bara manoxo.

¹⁶ E Ala kolonfe falama e de ra, kono e xa wali a masenma a e mu a kolon feo! E xa fefe mu fan. Seriyé matandie nan e ra, naxee mu nōma wali fanyi yo rabade.

2

Danxaniyatœe xaranfe n̄ondi ra naxan jere ki masenma e be

¹ Kono i tan xa nu danxaniyatœe xaran n̄ondi masenyi nan na.

² I xa a masen xemoxie be e xa taxasi, e xa jere a binyamixi ki ma, e xa e yete xanin xaxilimaya ra, e xa bira n̄ondi nan foxo ra e xa danxaniya kui, xanunteya kui, a nun tunnabexiya kui.

³ Na kui, i man xa a masen gine moxie be, e xa jere seniyen kui, e naxa findi mixi

mafalee ra, e naxa siisi. E xa nu marasi fanyi fi

⁴ sungbutunyie ma alako e xa e xa mōrie nun e xa die xanu.

⁵ E man xa e rasi e xa e yete xanin xaxilimaya ra, e xa seniyen, e xa banxi walie susu, e yuge xa fan, e xa e yete magoro e xa mōrie bē, alako Ala xa masenyi naxa bexu.

⁶ I man xa segetalae fan nasi e xa e yete xanin xaxilimaya ra

⁷ fe birin kui. I tan yete xa findi misaalira e bē i xa wali fanyie saabui ra. I xa kawandi xa findi nōndi nun sōobe ra.

⁸ I xa masenyi xa tinxin, alako i matandimae xa yaagi, barima e mu fefe kobi kolon e naxan falama won ma fe ra.

⁹ I xa a masen konyie bē, e xa e yete magoro e marigie bē fe birin kui. E xa e rafelexin, e naxa e matandi,

¹⁰ e naxa sese mupna, e xa a masen a e marigie nomia lade e ra ki fanyi. Na konyi mōoli binye fima ne won Nakisima Ala xa masenyi ma fe birin kui.

¹¹ A lanma won xa jere yi mōoli ra barima Ala xa hinne bara makēnen, naxan nomia findide kisi ra mixi birin bē.

¹² Axa hinne won xaranma alako won xa gibile tinxintareya nun dunijna fee foxy ra, won xa won yete xanin xaxilimaya ra, won xa won ma dunjnejigiri rajere tinxinyi nun Ala yaragaaxui kui.

¹³ Won to na yi dunijna ma, won na fe fanyi nan mamefe won xaxili tixi naxan na. Won na Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa nore nan mamefe, won Nakisima Marigi Ala.

¹⁴ A tan nan a yete fi won bē, alako a xa won xunsara won ma yunubie xa fe ra, a xa jama nde raseniyen e xa findi a yete gbe ra, naxee senbe soxi wali fanyie rabafe ma.

¹⁵ I xa mixie kawandi yi fee ra. I xa mixie ralimaniya. I xa e rasi. I xa nōndi makēnen e bē i senbe birin na. Mixi yo naxa yo i ma.

3

Isayanka jere ki

¹ I xa e ratu, e xa e yete magoro mangēe nun mangasanyi bē, e xa e xa yaamarie susu. E xa gbata wali fanyi mōoli birin nabafe ra,

² e naxa mixi yo mafala, e naxa gere so, e xa marafanyi nun bojē fanyi masen birin bē.

³ A singe won fan nu daxupna nan nabama. Yaamari matandimae nan nu won na. Won nu bara loe kira xon. Won nu bara bira won yete waxonfe foxy ra a nun dunijna fe mōoli birin foxy

ra, han na nu bara won findi konyie ra. Won nu won ma dunijna xaninma naaxupna, toone, gbesenxonnanterea, nun marajaa xupna nan kui. Won fan mu nu rafan mixie ma.

⁴ Kono won Nakisima Ala to a xa bojē fanyi nun a xa xanunteya makenen, a naxa kisi fi won ma.

⁵ A mu won nakisixi won ma wali fanyie xa fe xa ma, a won nakisixi a xa kinikini nan ma, won xunxafe ye xōra a nun a Xaxili Seniyenxi saabui ra. Na bara a niya won xa bari a neene ra, won ma dunjnejigiri birin xa masara.

⁶ Ala bara won ki! A bara a Xaxili Seniyenxi ragoro won ma won Nakisima Isa saabui ra.

⁷ Na kui, won ma yunubie to bara xafari a xa hinne saabui ra, won bara no findide ketongoe ra, won bara won xaxili ti abadan kisi ra.

⁸ Nōndi masenxi nan na ki. A xoli n ma i xa na fee masen a fanyi ra, alako naxee bara danxaniya Ala ma, e xa fe birin naba alako e xa bira fe fanyi raba foxy ra. Na fee findixi fe hagige fanyie nan na mixi birin bē.

⁹ Kono i naxa i gbe raso mixie xa woyen fufafu ya ma. E naxan falama benbae xa fe ra, e xa gbesenxonneya, e xa gere woyenyi Ala xa seriye xa fe ra, e sese tide mu na.

¹⁰ Naxan yo mixie tagi isoma, i xa a rasi keran, i xa a rasi firin. Xa na birin kui a mu i xui me, i xa a rabolo,

¹¹ barima i a kolon a na mixi mōoli mu fan. A bara a yete danka a xa tinxintareya ra.

Masenyi dōnxœ

¹² N na Aritema xa na mu Tikike xee i ma, i xa fe birin naba alako i xa n li Nikopoli, barima n bara a janige n xa jemē radangi naa.

¹³ Fe birin naba alako i xa seriye karamoxo Senasi nun Apolosi mali e xa biyasi kui. E mali, e hayi na se naxan birin ma, e xa a soto.

¹⁴ A lanma danxaniyatœ naxee na won ma konti ma, e xa e matinkan tunnabexi ra wali fanyie ma, alako e xa mixie hayi xōrōxœ fan, e naxa fa lu na ki fufafu.

¹⁵ Naxee na n fe ma be, e birin i xeebu. I xa won xanunteyie danxaniyatœ birin xeebu muxu bē.

Ala xa hinne wo birin na.

**Ala xa masenyi
Annabi P̄olu naxan s̄eb̄e
Filemon ma
Masenyi nde yi Kitaabui
xa fe ra**

Yi Kitaabui findixi bataaxe nan na Ala xa x̄eera P̄olu naxan s̄eb̄e danxaniyatœ nde ma naxan nu xili Filemon. Kolosika nan nu a ra, naxan nu bara danxaniya P̄olu saabui ra waxati dangixi.

A yi bataaxe s̄eb̄e Filemon ma temui naxe, P̄olu nu bara sa geeli Ala xa masenyi kawandife ma. A xa geelimaniya kui, a naxa yi bataaxe s̄eb̄e Filemon ma a xa konyi Onesimo xa fe ra. Onesimo nu bara a gi a marigi Filemon ma, kono na kui, Ala naxa a ragiri Onesimo nun P̄olu xa naralan, Onesimo xa danxaniya P̄olu saabui ra. Onesimo xa fe birin to bara masara s̄on̄on, a naxa tin a xa gbilen a marigi Filemon x̄onyi. Kono na waxati seriye ki ma, Filemon nu nōma Onesimo faxade a xa yanfanteya xa fe ra. Na kui, P̄olu naxa yi bataaxe s̄eb̄e, Onesimo xa gbilen a ra Filemon x̄on̄ ma, alako a xa a rakolon Onesimo bara masara ki naxe. A naxa a masen Filemon be, a Onesimo to bara danxaniya Isa ma alo a tan Filemon fan danxaniyaxi ki naxe, a e birin bara findi ngaxakerenyie ra.

Yi Kitaabui a masenma won be, a ngaxakerenyia naxan kelima danxaniya ma, a s̄enbe gbo ki fanyi. Xa won bara danxaniya, a fa li won mu won boore danxaniyatœ kolon won ngaxakerenyi ra, won mu gexi sode fe fanyi birin kui naxan na won yi ra Ala xa Mixi Sugandixi saabui ra.

Ala xa won mali won ma danxaniya xa tilin, won ma ngaxakerenyia xun xa masa. Amina.

**Ala xa masenyi
Annabi P̄olu naxan s̄eb̄e
Filemon ma**

*P̄olu xa bataaxe Filemon ma Onesimo
xa fe ra*

¹ N tan P̄olu nan yi ki, naxan bara findi geelimani ra Ala xa Mixi Sugandixi be. Muxu nun won ngaxakerenyi Timote nan yi bataaxe sebefœ, katarabi Filemon ma muxu xanuntenyi nun muxu waliboore,

² a nun Apiya muxu maagine, a nun Arikipe muxu gereso boore Ala xa gere xa fe ra, a nun danxaniyatœ jama naxan e malanma i tan Filemon x̄onyi.

³ Won Baba Ala nun a xa Mixi Sugandixi, won Marigi Isa xa hinne nun bōp̄esa fi wo ma.

⁴ Temui birin, n ne n Marigi Ala maxandima i be, n a tantuma ne i xa fe ra,

⁵ barima n bara a me i danxaniyaxi Marigi Isa ma ki naxe, i man seniyentœe birin xanuxi ki naxe.

⁶ N Ala maxandife i be alako ngaxakerenyia naxan kelima i xa danxaniya ma, a xa a niya i xa fahaamui xa gbo, i xa no fe fanyi birin kolonde naxan na won yi ra Ala xa Mixi Sugandixi saabui ra.

⁷ N ngaxakerenyi Filemon, i xa xanunteya bara n naseewa ki fanyi, a man bara limaniya fi n ma, barima seniyentœe bōp̄e fan bara s̄eewa i saabui ra.

⁸ Na kui, hali n to nōma i yamaride Ala xa Mixi Sugandixi xili ra, i xa fe raba i lanma i xa naxan naba, n mu na rabama.

⁹ N i mayandima won ma xanunteya nan ma fe ra. N tan P̄olu nan woyenfe i be yi ki, xemoxi naxan na geeli Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa fe ra.

¹⁰ N i mayandife n ma di Onesimo nan ma fe ra, n bara findi naxan baba ra n ma geelimaniya kui.

¹¹ Singe, a tide yo mu nu na i be, kono yakosi, a tide bara gbo i be ki fanyi, alo a gboxi n fan be ki naxe.

¹² Hali a to rafan n ma alo n ya firiny, n na a ragbilenfe i ma.

¹³ N bara wa a xon a xa lu n yi ra, alako a xa n mali i tan joxœ ra n ma geelimaniya kui, n bara naxan s̄oto Ala xa xibaaru fanyi xa fe ra.

¹⁴ Kono n mu waxi fefe rabafe n mu i maxorin. Na kui, i xa fe fanyi raba kelima ne i janige nan ma, beenun n tan xa i yamari.

¹⁵ Temunde, Onesimo bara ba i yi ra waxati nde bun ma, alako a man xa gbilen i ma abadan.

¹⁶ I tan be yakosi, a tide bara dangi konyi ra. A bara findi i ngaxakerenyi yete yati ra. N tan bara a xanu ki fanyi, kono a lan i tan nan xa a xanu dangi n na a xa mixijna nun a xa danxaniya xa fe ra.

¹⁷ Na kui, xa i n kolonxi i ngaxakerenyi ra, i xa a fan nasene alo n tan yete nan faxi i ma.

¹⁸ Xa a fefe jaaxi niyaxi i ra, xa i xa doni yo a ma, na kote birin xa findi n tan gbe ra.

¹⁹ N tan P̄olu nan yi sebefœ n yete belexe ra, i xa a kolon n a birin nagbilenma ne i ma. Kono hali n mu i ratu, i danxaniyaxi n tan nan saabui ra.

²⁰ N ngaxakerenyi, i fan xa yi fe raba n be Ala xa Mixi Sugandixi xa fe ra. I fan xa n bōp̄e rasœwa, Marigi xa fe ra.

²¹ N to yi səbəfe, n a kolon i mu tondima
n waxonfe rabade, i jan nde sama ne a
xun.

²² Fe kerēn luxi: I xa nu n yigiyade
yailan, barima n laxi a ra, n fama ne
gbilende wo yire wo xa Ala maxandi
saabui ra.

²³ Epafirasi i xəebu, muxu nun naxan
bara findi geelimani ra Ala xa Mixi
Sugandixi xa fe ra.

²⁴ N walibooree Maraki, Arisitaraki, De-
masi, nun Luki, e fan i xəebu.

²⁵ Marigi Isa, Ala xa Mixi Sugandixi, xa
hinne wo birin na.

Ala xa masenyi Eburu bɔnsœ̄ be Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Kabi dunija sa daa, Alatala na a xa seriye masenfe adamadie be. Namijonme xungbee naxa Ala xui me, e fa na dentegé sa mixie be. Iburahima, Isiyaga, Yaxuba, Yusufu, Munsa, Yosuwe, Dawuda, Sulemani, Esayi, nun Esidirasi, nee birin findixi mixi binyee nan na Ala naxee rawalixi alako a xa seriye xa kolon, a xa sebe Kitaabui kui. A dɔnxœ̄ ra Ala naxa a xa masenyi nde so Annabi Isa yi ra, naxan findixi a xa Mixi Sugandixi ra dunija birin be.

Isa fatanxi Eburu bɔnsœ̄ nan na ałɔ namijonme dangixie. A naxa na seriye birin natinme ałɔ Ala nu wama a xɔn ma ki naxe. Kono Ala nu bara masenyi neene nde so Isa yi ra, Eburu bɔnsœ̄ mu nu naxan kolon sinden. Na masenyi mu Ala xa seriye singe matandixi de, a a rakamalixi ne.

Singe ra Ala nu bara saate xiri a tan nun adamadie tagi, kono yunubi kerem gbansan nu nɔma na saate kanade, mixi fa lœ̄. Isa to fa dunija ma, Alatala naxa saate neene xiri a tan nun adamadie tagi, naxan nɔma yunubie xafaride, mixi fa no kiside.

Singe ra Ala nu bara sereqedubee ti a tan nun adamadie tagi, e xa findi mixie xa saabui ra. Kono e to nu findixi adamadie ra, e fan naxa yunubie raba ałɔ booree, e naxa faxa. Na kui, e mu findi saabui fanyie ra. Isa to fa dunija ma, Alatala naxa a ti a tan nun adamadie tagi, a naxa findi dunija saabui fanyi ra. Yunubi yo mu nu na a ma. Faxe mu nu nɔma a makankande. Na kui, Ala naxa a xa fe ite, a xa dunija yamari sa keli Ala yirefanyi ma, a magoroxi dennaxe.

Singe ra Ala nu bara a masen mixie be a e xa xurusee ba serexe ra e xa yunubie xa fe ra. Na naxa adamadie bɔnje raxara dendoronti, kono a mu no e xa yunubi xafaride yati yati. Isa to fa dunija ma, Alatala naxa a yamari a xa a yete ba serexe ra dunija be. Na kui, adamadie xa yunubie naxa xafari, mixie naxa kisi soto naxan mu kanama abadan.

Na birin a masenxi ne a Ala Isa xeexi ne alako a xa a xa seriye rakamali, a findi kisi ra bɔnsœ̄ birin be. Xibaaru fanyi nan na ki. Ala xa na raso won bɔnje kui, won xa

fahaamui soto na ma, a a findixi kisi nan na won be. Amina.

Ala xa masenyi Eburu bɔnsœ̄ be

Ala xa xeeera

¹ Temui dangixi Ala naxa masenyi ti won benbae be namijonmee saabui ra. A na raba ne sanmaya wuyaxi, a na raba ne ki wuyaxi ra.

² Kono yakosi, naxan findixi waxati dɔnxœ̄ ra, Ala a xa masenyi ti won be a xa Di saabui ra. A bara a xa Di findi dunija ke tongoma ra, a dunija daa a xa Di nan saabui ra.

³ Yi Di findixi Ala xa nɔre tofanyi nan na, a findixi Ala misaali yati nan na. A dunija bun tima a xa masenyi senbema nan na. A to ge yunubie xafaride, a naxa a magoro Ala Nɔre Kanyi yirefanyi ma ariyanna kui.

⁴ Na kui, a tide dangi maleke ra, a xili fisamante nan soto.

⁵ Ala mu a masenxi maleke yo be,
«N ma di nan i ra,
to n bara findi i Baba ra.»

⁶ Ala mu a masenxi maleke yo be,
«N tan findima a Baba ra,
a tan findima n ma di ra.»

⁷ Ala to a xa Di fisamante ramini dunija, a naxa a fala,
«Ala xa maleke xa a batu.»

⁸ A a masenxi maleke xa fe ra,
«Ala xa maleke luma ne ałɔ foye,
a xa walikee luma ne ałɔ te.»

⁹ Kono a a masenxi ne a xa Di xa fe ra,
«Ala, i xa mange kibanyi buma ne abadan.
Tinxinyi nan findixi i xa mangeya tonxuma ra.

¹⁰ Tinxinyi nan nafan i ma.
Naaxuna mu rafan i ma fefe ma.
Na nan a toxi, Marigi, i Marigi Ala bara i sugandi ssewé kui.

I findixi fisamante nan na dangife i booree ra.»

¹¹ A man a masenxi ne,
«Marigi, i bara dunija ti a fole ra,
i tan nan koore daaxi.

¹² Koore nun bɔxi fama kanade,
kono i tan buma ne abadan.
E forima ne ałɔ dugi.

¹³ I koore nun bɔxi mafindima ne
alo donma mafindima ki naxe.
E fama ne masarade ałɔ sose masarama ki naxe.

Kono i tan mu masarama,
i xa fe mu nɔnma abadan.»

¹⁴ Ala mu a masenxi maleke yo be,
«I xa dɔxø n yirefanyi ma,
han n xa ge i yaxuie ragorode i sanyi bun ma.»

¹⁴ Malekee tan findixi Ala xa walikée nan na, fate mu na naxee be, a naxee xéema kisi ketongoe malide.

2

Ala xa serexe

¹ Won xa won jengi sa na masenyi xon ma a fanyi ra, won naxan mexi, alako won naxa kira bejin.

² Ala xa masenyi senbe nu gbo, a nu bara naxan so malekee yi ra. Adamadi naxee na matandi, e naxa sare xoroxoe soto. Xa nee sa sare xoroxoe soto,

³ won tan go? Xa won kisi xungbe rabolo, won ma fe fa luma di? Won Marigi yati nan singe a masenxi won be, mixi naxee a xui mexi e fan bara findi na seedee ra.

⁴ Ala bara e xa seudejoxoya fari isa tonxumae ra, fe magaaxuxie, kaabanako mooli birin, nun bujae na Xaxili Senyenxi naxee fixi e ma a waxonki.

⁵ Ala mu mangeya fima malekee ma tina e xa dunija yamari, muxu dunija naxan xa fe falafe wo be yi ki.

⁶ Yi seudejoxoya sebexi Kitaabui kui:

«Munse lanxi adama ma,

i to i majoxunma a xa fe ma?

Munse lanxi adama xa di ma,

i to i jengi sama a xa fe xon ma?

⁷ I bara a ragoro malekee bun ma waxati dendoronti kui.

I bara dariye nun binye fi a ma,

⁸ i bara se birin lu a sanyi bun ma.»

Na kui, Ala to se birin sa a xa mangeya bun ma, sese mu na a mu naxan yamarima. Kono won mu se birin toma a xa mangeya bun ma sinden.

⁹ Won munse toma? Ala naxa Isa ragoro malekee bun ma waxati dendoronti kui, kono Isa xa faxe naxa findi xunnakeli nun binye ra a be. Na kui, Ala naxa hinne won na, a Isa faxa adamadi birin joxoe ra.

¹⁰ Ala nan se birin daaxi, se birin na a tan nan be. A man wama adamadi gbegbe xa so a xa noxe kui. Na kui, a nu lanma a xa e Rakisima xa fe rakamali toore ra.

¹¹ Naxan adamadie raseniyemna, nun naxee raseniyenxi, e birin fatanxi Baba keran nan na. Na kui, a mu yaagi e xilide a ngaxakerenyie.

¹² A naxa a masen, «N i xili masenma ne n ngaxakerenyie be, n i matoxoma ne mama tagi.»

¹³ A man naxa a masen, «N nan n ma lanlanteya sama Ala nan ma.» A man naxa a masen, «N na be, muxu nun die Ala naxee fixi n ma.»

¹⁴ Na die to findi fate nun fase ra, Isa fan naxa a yete misaali e ra, alako a xa no

Ibulisa xun nakanade a yete xa faxe saabui ra. Faxe senbe nu na Ibulisa nan yi ra.

¹⁵ Isa naxa a yete misaali a ngaxakerenyie ra alako a xa e ratanga faxe xa gaaxui ma e xa dunijeigiri kui, naxan luxi alo konyiya.

¹⁶ A na birin naba Iburahima bonsœ nan malife ra, a mu a raba malekee xa be.

¹⁷ Na nan a toxo a naxa a yete maniya a ngaxakerenyie ra, alako a xa no serexedube kuntigi wali rabade kinikini nun tinxinyi ra Ala be, a fa findi jama xa yunubie xafarima ra.

¹⁸ Isa fata mixie malide e xa maratantanyi kui, barima a fan maratantanyi nun toore kolon ne.

3

Isa nun Annabi Munsa

¹ Na kui, n ngaxakerenyi senyenxi, wo tan naxee xilixi ariyanna ma, wo xaxili xa ti Isa ra, Ala xa xéera nun a xa serexedube kuntigi, won danxaniyaxi naxan ma.

² A tinxin ne Ala be, naxan nu bara a ti na wali ra, alo Annabi Munsa fan a rabaxi ki naxe Ala xa banxi kui.

³ Isa xa binye dangi Munsa gbe ra, alo banxiti xa binye dangixi a xa banxi ra ki naxe.

⁴ Banxi birin tixi mixi nde nan saabui ra, kono Ala nan dunija birin daaxi.

⁵ Annabi Munsa findixi konyi dugutege nan na Ala xa banxi kui, alako a xa seudejoxoya ba masenyi xa fe ra naxan fama tide.

⁶ Kono Ala xa Mixi Sugandixi findixi Ala xa Di dugutege nan na, naxan Ala xa banxi yamarima. Won tan fan findixi na banxi nan na, xa won lama Isa ra, xa won won xaxili tima a ra, na nan findixi won ma matoxoe ra.

⁷ Na na a ra, wo xa wo jengi sa Ala Xaxili Senyenxi xa masenyi xon ma. A sebexi, «Xa wo bara a xui rame to, 8 wo naxa wo kobe raso a ra, alo wo a rabaxi ki naxe gbengberenyi ma. Na temui a nu wo matofe ne, kono wo naxa a matandi.

⁹ Menni wo benbae bara kata e xa n mato. E naxa n ma wali to je tongo naani bun ma.

¹⁰ Na kui, n naxa xon na waxati mixie ma. N naxa a fala, «E boje makuya n na temui birin,

e mu n ma seriyel kolon.»

¹¹ Na na a ra n naxa n kali xone kui, «E mu soma n ma malabui kui feo!»

¹² N ngaxakerenyie, wo xa meeni wo yete ma a fanyi ra alako wo boje naxa lu jaaxupia nun danxaniyatarena kui, wo fa gibilen Ala foxo ra, Ala naxan na na.

¹³ Loxo yo loxo wo xa wo bore ralimaniya. Wo xa gibilen na ma loxoe birin alako yunubi naxa fa wo no, wo bojne fa balan Ala mabiri.

¹⁴ Xa won sa won xaxili tima Ala xa Mixi Sugandixi ra alo won a foloxi ki naxe, lanyi bara lu won nun Isa tagi.

¹⁵ A sebexi Kitaabui kui,
«Xa wo bara a xui rame to,
wo naxa wo kobe raso a ra,
alo wo a rabaxi ki naxe wo to a matandi.»

¹⁶ Nde Ala matandi, e to ge a xui ramede?
Mixie xa mu a ra naxee mini Misira boxi
ra Annabi Munsa saabui ra?

¹⁷ Ala xoñ ne ndee ma je tongo naani
bun ma? Mixie xa mu a ra naxee yunubu
rabaxi, e fa sonto gbengberenyi ma?

¹⁸ Ala a kali nde be a e mu soma a xa
malabui yire? Mixie xa mu a ra naxee a
matandixi?

¹⁹ Na kui, won bara a fahaamu a e xa
danxaniyatereja nan a niya e mu so.

4

Malabui danxaniyatœe be

¹ Ala xa laayidi, a naxan tongo won be
sofe a xa malabude, na mu kanaxi. Wo xa
fe birin naba alako sofe na malabude kui
a naxa kana wo be.

² Won bara na xibaaru fanyi me alo
booree a mexi ki naxe, kono a mu sese
fanxi e ma e xa danxaniyatereja xa fe ra.

³ Kono won tan naxee bara la a ra, won
fama ne sode na malabude kui. A sebexi
na xa fe ra,

«To xoñ e ma, n naxa n kali,
e mu soma n ma malabude.»

Kono Ala xa wali bara jõn kabi dunija
fole,

⁴ barima a sebexi Kitaabui kui na loxoe
solofere nde xa fe ra,
«Loxoe solofere nde Ala xa wali naxa
kamali. A naxa a malabu.»

⁵ A man sebexi Kitaabui kui, «E mu soma
n ma malabude.»

⁶ Ala nu bara a janige mixi ndee xa so
a xa malabude kui, kono na mixi singe
naxee na xibaaru mexi, e mu so e xa
danxaniyatereja xa fe ra.

⁷ Na nan a toxi Ala bara loxoe gbete
sugandi naxan findixi to ra. Na fe singe to
bara dangi a xoñnakuye ra, Ala man naxa
a masen Dawuda saabui ra,
«Xa wo bara a xui rame to,
wo naxa wo kobe raso a ra.»

⁸ Xa a sa li Yosuwe nu bara malabui fi e
ma nu, Ala man mu nu loxoe gbete xa fe
falama nu.

⁹ Han ya malabui luxi Ala xa jama be e
mu naxan sotoxi sinden.

¹⁰ Naxan soma Ala xa malabui kui, a a
malabuma ne a xa wali birin ma, alo Ala
malabuxi a xa wali kui ki naxe.

¹¹ Won xa fe birin naba sofe ra na mal
abui kui, alako mixi yo naxa bira tantanyi
kui alo Isirayilakae a rabaxi ki naxe.

¹² Ala xa masenyi senbe gbo, a walima
mixi bojne ma. A xaapen dangife san
tidége de firinyi ra. A soma won bojne
nun won sondonyi nan kui, a so won soora
nun won nadoxodee xoñ. A won sondonyi
waxonfe nun majoxunyi birin makiit.

¹³ Nimase yo mu noma a noxunde Ala
ma. Ala fe birin toma ne, fe birin dentege
fama sade a tan nan be.

¹⁴ Isa, won ma serexedube kuntigi
xungbe, Ala xa Mixi Sugandixi, a to
so ariyanna kui, won fan xa bira won
ma danxaniya foxy ra won bara naxan
makenen.

¹⁵ Won ma serexedube kuntigi won ma
senbetareya kolon, a kinikinixi won ma na
nan ma. Sentane naxa kata a ratantande
mooli birin na alo won tan, kono a mu a
no.

¹⁶ Na na a ra, won xa won maso a xa
hinne kibanyi ra lanlanteya ra, alako won
xa kinikini nun hinne soto a temui.

5

Isa won ma serexedube kuntigi

¹ Serexedube kuntigi birin tongoxi
adamadie nan ya ma, a fa ti Ala xa wali
ra adamadie be, alako a xa hadiun nun
serexe mooli birin ba yunubie xa fe ra.

² A mixie xa fe kolon naxee na dimi kui, e
loexi, barima a fan na e ya ma, a tantanma.

³ A xa senbetareya a niyama ne a xa
serexe ba a yete xa yunubie be, a nun
nama ya yunubie xa fe ra.

⁴ Mixi mu noma yi binye sotode a yete
ra, fo Ala a xili alo a Haruna xili ki naxe.

⁵ Ala xa Mixi Sugandixi fan mu
serexedube kuntigi binye soto a yete xa
ra. Ala nan a fixi a ma, a falafe ra,
«To i bara findi n ma di ra.

N tan fan bara findi i Baba ra.»

⁶ A man sebexi Kitaabui kui,
«I bara findi serexedube ra abadan,
Melekisedeki mooli.»

⁷ Isa bara a xui ite Ala maxandi ra a
xa dunijneigiri kui, a bara a makula, a na
wafe. A na raba ne barima a a kolon a Ala
nan nu noma a ratangade faxe ma. Ala
bara a xa duba susu, barima a nu bara tin
lufe a xa yaamari bun ma.

⁸ Isa findixi Ala xa Di nan na, kono na
kui a naxa a matinkan fo a xa Ala rabatu
hali na findixi toore nan na a be.

⁹ Isa xa fe to kamali, a naxa findi saabui
ra a mantonyie birin xa abadan kisi soto.

¹⁰ Ala naxa a ti s̄erexedube kuntigi ra Melekisedeki daaxi.

¹¹ Fe gbegbe na na kui muxu wama naxan masenfe wo b̄e, kōn̄o na tagi rabafe x̄orox̄o, barima wo mu soma fee kui mafurenyi ra.

¹² A nu lanma wo xa findi karamox̄o ra yi waxati, kōno han yakosi wo hayi na karamox̄o nde ma naxan wo xaranma Ala xa masenyi singee ra. Wo mu fata fe tilinxi fahaamude sinden, alo diyore naxan mu fata sube donde, fo a xa xijne min sinden.

¹³ Mixi naxan hayi na Ala xa na masenyi singee ma, a mu gexi tinxinyi kolonde, a mu mōxi a xa danxaniya kui. A luxi alo diyore naxan xijne gbansan minma.

¹⁴ Kōno mixi naxan mōxi a xa danxaniya kui, naxan bara ge tinxinyi nun tinxitareya tagi raba kolonde, a nōma ne xaranyi tilinxi fan kolonde. A tan luxi alo xemox̄i naxan baloma sube fanyi ra.

6

Ala xa seriye tilinxi

¹ Na nan a toxi won lanma won xa siga yare ma Ala xa Mixi Sugandixi xa xaranyi kui. Won xa dangi na masenyi singee ra, won xa so fe tilinxie kui. Na masenyi singee nan ya: wali naaxi bejinfe naxan mixi xaninma yahannama,

² danxaniyafe Ala ma, xunxafe ye x̄oora, b̄ellexe safe mixie ma, kelife faxe ma, nun Ala xa kiiti dōnxoe.

³ Xa Ala tin, won xa siga yare ma won ma xaranyi kui.

⁴ Mixi naxan bara ge Ala xa naiyalanyi tote, naxan bara Ala xa xi nemunmēmūn, Ala Xaxili Seniyenxi bara lu naxan b̄e,

⁵ naxan bara a kolon a Ala xa masenyi fan, naxan bara Ala senbe kolon naxan fama rawalide waxati naxan sa fama,

⁶ xa a sa li na mixi mōoli bara danxaniya bejin, a mu nōma tuubide sōnon. A luxi alo a man bara Ala xa Di mabanban wuri magalanbuxi ma, a fa a rayaagi nama ya xori.

⁷ Bōxi naxan bara tunē ye sōto a fanyi ra, a fa sansi ramini a kanyi b̄e, Ala baraka ragoroma ne a ma.

⁸ Kōno bōxi naxan tunbe nun nooge tun naminima, na bōxi mu fan. A gbe mu luxi a xa danka, a rajonyi a fa gan.

⁹ Muxu xanuntenye, hali muxu xa wōyēnyi x̄orox̄o, muxu bara la a ra wo no kira fanyi nan xōn, naxan findi kisi kira ra.

¹⁰ Ala tinxin, a mu nēsemuma wo xa wali ma. A wo xa xanunteya kolon, wo naxan masenxi wo xa wali kui a xili ra, a nun wo naxan masenxi seniyentōe b̄e. Han ya wo na na wali nan kui.

¹¹ Muxu wama ne wo xa wo tunnabexi na birin kui han a rajonyi, alako wo xa fe sōto wo wo xaxili tixi naxan na.

¹² Wo naxa wo tunnaxōn̄o. Wo xa bira danxaniyatoe xa misaali foxo ra, naxee ke sotoma Ala naxan laayidixi e b̄e. E na sotoma e xa danxaniya nun e xa tunnabexi han saabui ra.

¹³ Ala to laayidi tongo Iburahima b̄e, a mu no a kalide fe nde ra naxan gbo a b̄e. Na na a ra, a naxa a kali a yete ra,

¹⁴ a falafe ra,

«N baraka sama ne i xa fe. I bōnsōe wuyama ne.»

¹⁵ Iburahima to ge mame tide, Ala naxa a xa laayidi rakamali a b̄e.

¹⁶ Adama a kalima fe nde ra naxan gbo a b̄e. Na marakali senbe fima ne a xa wōyēnyi ma, alako mixi naxa no na matandide.

¹⁷ Na nan a toxi, Ala fan naxa a rakali alako mixie, na laayidi tongoxi naxee b̄e, e xa a kolon Ala xa nate mu masarama.

¹⁸ Ala naxa na laayidi tongo, a man naxa a rakali, alako won xa no limaniya xungbe sotode. Wule yo mu na na fe firiny kui. Won bara fe birin nabolo a xa fe ra, won fa won xaxili ti a ra.

¹⁹ Mixi xaxili tife Ala ra, a luma ne alo hanga naxan banbanxi ye bun ma. Won fan won xaxili tima Ala ra na ki ne naxan na a xa horomolingira kui dugi gbakuxi xanbi ra,

²⁰ Isa soxi dennaxe won ya ra, a xa findi won ma s̄erexedube kuntigi ra abadan, alo Melekisedeki.

7

S̄erexedube Melekisedeki

¹ Melekisedeki nan nu na Salamu mangera, a man nu findixi Ala Xili Xungbe Kanyi xa s̄erexedube nan na. Iburahima to ge mangē ndee xun nakanade, Melekisedeki naxa sa naralan a ra, a duba a b̄e.

² Iburahima naxa farile fi a ma. Melekisedeki xili fasarixi yi ki «mangē tinxinxī.» A man nu findixi Salamu mangē nan na, naxan xili fasarima yi ki «bōjēsa mangē.»

³ A baba mu kolon, a nga mu kolon, a xa taruxui mu kolon. A xa simaya foloxi temui naxe, a nun a jōn temui, na fan mu kolon. Na kui, a luxi ne alo Ala xa Di, naxan findixi s̄erexedube ra abadan.

⁴ Wo a mato Melekisedeki tide nu gboxi ki naxe. Hali won baba Iburahima, a naxan sōto a wasaso se ra, a naxa na farile fi a ma.

⁵ Ala xa seriye a falama nama xa farile so Lewi bōnsōe yi ra, naxan findixi

sérexedubée ra. Na jama fan kelixi Iburahima bónsöe ne, e findi Lewi ngaxakerenyie nan na.

⁶ Kono Melekisedeki tan, hali a to mu nu na Lewi bónsöe xa taruxui kui, Iburahima naxa farile so a yi ra. Melekisedeki naxa duba Iburahima laayidi kanyi be.

⁷ Birin a kolon mixi naxan dubama a boore be, a tide gbo na kanyi be.

⁸ Lewi xa mixi naxee farile rasuxuma, e faxama ne, kono Melekisedeki tan mu faxaxi.

⁹ Na kui, a luxi ne alo Lewi, naxan luma farile rasuxu ra, a nu bara farile fi Melekisedeki ma Iburahima saabui ra,

¹⁰ barima Lewi bónsöe nu na a bembä Iburahima fate i, a naralan Melekisedeki ra temui naxe.

¹¹ Xa a sa li fe birin nu noma kamalide Lewi bónsöe xa sérexedubéja saabui ra nu, jama Ala xa seriye sotoxi naxan na, e hayi mu nu na Melekisedeki xa sérexedubéja ma nu, naxan mu fatanxi Haruna bónsöe ra.

¹² Sérexedubéja na masara, yaamari fan xa masara.

¹³ Yi masenyi birin falaxi mixi naxan ma fe ra, a kelixi bónsöe ne sérexedube mu na bónsöe naxe.

¹⁴ Birin a kolon a won Marigi kelixi Yuda bónsöe ne. Annabi Munsa mu yaamari yo fi na bónsöe mixie ma e xa sérexedube wali raba.

¹⁵ Muxu naxan masenxi, a fiixe, barima sérexedube gbete bara mini, naxan maniya Melekisedeki ra,

¹⁶ naxan mu findixi sérexedube ra a bónsöe xa fe ra. Na kanyi findixi sérexedube ra, barima faxe mu no a ra.

¹⁷ Yi seedenoxoya bara raba a xa fe ra, «I findixi sérexedube nan na abadan, Melekisedeki daaxi.»

¹⁸ Yaamari singe bara ba na a xa senbetareya xa fe ra, a mu nu noma a xa wali rabade.

¹⁹ Na yaamari mu no fefe rakamalide, kono fe neene bara mini won xaxili tima naxan na, naxan noma won malide won makorede Ala ra.

²⁰ Na fe neene mu tixi marakali xanbi.

²¹ Sérexedube singee bara wali susu marakali xanbi, kono Isa nan findixi sérexedube ra yi marakali ra Ala naxan masenxi,

«Marigi bara a kali, a mu a xa nate masarama:

I tan nan findixi sérexedube ra abadan.»

²² Na kui, Ala bara saate tongo won be Isa saabui ra, naxan fan boore be.

²³ Na xanbi, sérexedube singee nu wuya, barima e to faxa, mixi gbete nu tima e joxoe ra.

²⁴ Kono Isa tan mu faxama, a buma ne abadan. A xa sérexedubéja mu radangima mixi gbete ma.

²⁵ Na nan a toxi a noma mixi rakiside naxan a makorema Ala ra a tan saabui ra. A jipe to a ra, a noma findide e xa saabui fanyi ra Ala yire abadan.

²⁶ Won hayi na na sérexedubé kuntigi mooli nan ma naxan seniyen, yunubi mu na naxan ma, naxan mu fe jaaxi yo kolon, naxan mu luma yunubitoe ya ma, naxan xa fe itexi dangife koore ra.

²⁷ Isa mu luma ajo boore sérexedubé kuntigie, naxee lanma e xa sérexé ba loxo yo loxo e xa yunubie xa fe ra, a nun jama xa yunubie xa fe ra. A tan bara a yete ba sérexé ra kerenyi ra.

²⁸ Yaamari singe nu mixi senbetaree nan tima sérexedubé kuntigie ra, kono na marakali neene naxan faxi na yaamari singe dangi xanbi, a bara Ala xa Di ti sérexedubé kuntigie ra, naxan bara ge kamalide abadan.

8

Ala xa saate neene

¹ Masenyi xunyi nan ya: Won ma sérexedubé kuntigie magoroxi Ala Xili Xungbe Kanyi xa kibanyi yirefanyi ma ariyanna kui.

² A walima Ala xa hörömölingira yati yati nan kui, Marigi naxan tixi, adamadie belexe foxi mu naxan na.

³ Sérexedubé kuntigie birin lanma a xa sérexé mooli birin ba Ala be. Na kui a nu lanma se nde xa lu yi sérexedubé fan yi ra a naxan bama sérexé ra.

⁴ Xa won ma sérexedubé kuntigie nu na dunjia nu, a mu nu findima sérexedubé ra nu, barima Ala xa yaamari jan bara mixi gbete ti na sérexé wali ra.

⁵ Na mixie Ala batuma hörömölingira nan kui, naxan misaalixi hörömölingira ra naxan na ariyanna. Na nan a toxi Ala naxa Annabi Munsa yamari hörömölingira tife ra, a falafe ra,

«A mato a fanyi ra,
i xa hörömölingira ti

alo a masenxi i be geya fari ki naxe.»

⁶ Kono yakosi Ala xa Mixi Sugandixi bara wali soto naxan tide gbo boore sérexedubé xa wali be tife ra Ala nun adamadie tagi. A tide gbo barima a faxi saate naxan na, na fan saate fori be. A xa saate mabanbanxi laayidie nan na, naxee fan dangi laayidi forie ra.

⁷ Xa na saate singe nu noma a xa wali rabade nu, Ala mu fama a firin nde ra nu.

⁸ Ala naxa yi marakorsi raba jama ra, «Marigi xa masenyi nan ya:
Waxati na fafe,

n saate neene tongoma Isirayila nun Yudaya nama be temui naxe.
 9 Na mu luma alo na saate singe
 n naxan tongo e benbae be,
 n e ramini Misira boxi ra temui naxe.
 E to n ma saate bejin,
 n fan naxa e bejin.
 Marigi xa masenyi nan na ki.
 10 Saate nan ya n naxan tongoma Isirayila
 jama be,
 na waxati dangi xanbi.
 Marigi xa masenyi nan ya:
 N nan n ma seriye rasoma ne e xaxili kui,
 n a sebe e sondonyi ma.
 N findima e Marigi Ala nan na,
 e fan findi n ma jama ra.
 11 Mixi yo mu a boore matinkanma,
 mixi yo mu a falama a ngaxakerenyi be,
 «I xa Ala kolon,»
 barima na waxati e birin n kolonma ne,
 kelife mixi xuri ma han mixi xungbe.
 12 N dijema ne e xa tinxitareya ma,
 n e xa yunubie xafarima ne.»

13 A to yi saate xili fala saate neene, a
 bara boore findi saate fori ra. Saate fori
 tan lanma a xa ba na, a tide mu na sonon.

9

Ala xa Mixi Sugandixi xa serexē

1 Saate singe bun ma, yaamari ndee nu
 na batui xa fe ra, nun Ala xa horomolingira
 xa fe ra, naxan nu na dunjina.

2 Na horomolingira to ti, yire nde nu na
 naxan nu xili yire seniyenxi. Lanpui nu na
 a kui, a nun teebili serexē taami nu saxi
 naxan ma.

3 Yire seniyenxi firin nde nu na dugi
 gbakuxi xanbi ra, naxan nu seniyen dan-
 gife boore ra.

4 Surayi ganse xēema daaxi nun saate
 kankira nu na na yire kui. Xēema nu saxi
 saate kankira birin ma. Tonbili xēema
 daaxi mana nu ragataxi naxan kui, Haruna
 xa xuli naxan fuga, a nun walaxee, saate
 sebexi naxee ma, e birin nu na na saate
 kankira kui.

5 Ala xa maleke noroxi masolixi firinyi
 nu tixi saate kankira fari, e yunubi xafari
 yire makoto. A mu lanma won xa so na
 woyenyi birin kui yakosi.

6 Na yire to ge yailande na ki,
 serexedubee nu luma so ra na yire
 seniyenxi singe nan kui, e e xa wali raba
 naa.

7 Kono serexedube kuntigi nan gbansan
 nu nomma sode na yire seniyenxi firin nde
 kui. Ne yo je a nu soma naa sanmaya
 keren, a wuli xanin a xa yunubie nun
 jama xa yunubie xa fe ra e naxan naba
 a kolontareya ma.

8 Na kui, Ala Xaxili Seniyenxi nu wama
 a masenfe ne a yire naxan nu seniyen
 dangife yire birin na, a menni mu nu
 rabixi mixie be na horomolingira singe xa
 waxati.

9 Na birin findixi misaali nan na yi
 waxati mixie be. A a masenma a na serexē
 birin mu nomma batulae xaxili raseniyende.

10 Na yaamari singee, donse, minse, nun
 sali ye xa fe ra, e nu fixi mixie ma e xa
 yunubie nan xa fe ra, han waxati neene
 fama temui naxe.

11 Ala xa Mixi Sugandixi to findi won
 ma serexedube kuntigi ra, a bara fa heeri
 ra, a naxan soto won be. A bara so Ala
 xa horomolingira fanyi kui, adamadi mu
 naxan yailanxi yi bende fuji fari.

12 Kono a mu so si kontonyi nun ninge
 wuli xa ra, a so na yire seniyenxi fisamante
 kui a yete wuli nan na. A so ne kerenyi
 ra, barima na nu findixi xunsare nan na
 adamadi be naxan mu jomma abadan.

13 Xa si kontonyi nun tura wuli, a nun
 te xube naxan fatanxi ninge serexē ra a sa
 mixi seniyentaree ma, xa na fe mooli nomma
 mixi raseniyende nu,

14 Ala xa Mixi Sugandixi wuli mu dan-
 gima xe na ra? A naxa a yete ba serexē
 kamalixi ra Ala be, Ala Xaxili Seniyenxi xa
 yaamari bun ma, alako a xa won xaxili
 raseniyen wali paaxie ma, naxee won
 faxama. A na raba ne won be alako won
 xa Ala Nijs batu.

15 Na kui, a bara findi saabui ra yi saate
 neene xa fe ra, mixi xilixie xa ke soto
 naxan buma abadan, alo a laayidixi e be
 ki naxe. A faxa na nan ma, a findi xunsare
 ra yunubie xa fe ra naxee rabaxi na saate
 fori xa waxati bun ma.

16 Saate naxan findi ke fe ra, na mu
 kamalima sinden, fo saate tongoma faxa.

17 Ke mu nomma sotode beenun
 saatetongoe xa faxa. A mu sotoma
 saatetongoe baloxi temui naxe.

18 Na nan a toxi na saate singe mu
 tongoma wuli xanbi.

19 Annabi Munsa to Ala xa seriye masen
 jama be, a naxa ningee nun si kontonyie
 wuli tongo, a nun ye, a fa na kasan
 Kitaabui nun jama ma se nde ra naxan
 yailanxi hisopi burexē nun yexē xabe
 gbeeli ra, a fa a fala, a naxe,

20 «Wuli nan ya naxan saate xirima wo
 nun Ala tagi.»

21 Annabi Munsa man naxa wuli kasan
 horomolingira ma, a nun horomolingira
 yirabase birin ma.

22 A seriye ki ma, fayida se birin
 naseniyenma wuli nan na. Yunubi mu
 xafarima wuli ifili xanbi.

23 A nu lanma se naxee misaalixi fee
 ra ariyanna kui, e xa raseniyen serexē

ra. Ariyanna xa maraseniyenzi rabama serexee nan na naxee fan booree be.

²⁴ Ala xa Mixi Sugandixi mu soxi horomolingira xa kui adamadie naxan yailanxi, naxan misaalixi horomolingira ra naxan na ariyanna. A so ariyanna yati nan kui, alako a xa won ma dentegé sa Ala be.

²⁵ A mu soxi naa sanya wuyaxi, alo serexedube kuntigi naxan soma Ala xa horomolingira kui je yo je wuli nde ra, naxan mu findixi a gbe ra.

²⁶ Xa a nu na ki ne nu, Ala xa Mixi Sugandixi nu lanma ne a xa tooro sanmaya wuyaxi kabi dunija fole ra. Kono na mu a ra. Yakosi yi waxati donxoe, a naxa mini sanmaya keren, alako a xa yunubi xa fe kana a yete serexé saabui ra.

²⁷ Adamadie faxama ne sanya keren, e fa makiit.

²⁸ Ala xa Mixi Sugandixi fan bara faxa sanmaya keren, alako a xa yunubie ba mixi gbegbe ma. A man fama ne a firin nde, kono na waxati a mu fama yunubie xa fe xa ra, a fama mixie nan be naxee xaxili tixi kisi ra.

10

Isa xa serexé

¹ Annabi Munsa xa seriye misaalixi fe fanyi nan na naxan fama fade. A findixi misaali gbansan nan na. Na nan a toxi a Annabi Munsa xa seriye mu noma Ala batulae raseniyende kerenyi ra, na serexee saabui ra naxee bama je yo je.

² Xa a sa li a nu noma e raseniyende nu, mixie mu nu luma serexee ba ra temui birin, barima serexe keren gbansan nu noma e xa yunubi birin xafaride kerenyi ra, na yunubi xa fe majoxunyi yati mu luma e xunyi.

³ Kono je yo je na serexee findima maratuse nan na mixie be a yunubie na e ma.

⁴ Tura nun si kontonyi wuli mu noma yunubie bade.

⁵ Na nan a toxi, Ala xa Mixi Sugandixi to so dunija, a naxa a masen Ala be,

«I mu wama serexé xon.

I mu wama hadiya xon.

I bara fate yailan n be.

⁶ I mu wama serexé gan daaxi xon ma, i mu wama serexé yunubi xafari daaxi fan xon ma.

⁷ N naxa a masen, «N bara fa.

A sebxi n ma fe ra Kitaabui kui, Ala, n na fafe i sago rabade.»

⁸ Singe a naxa a masen,

«I mu wama serexé yo xon ma.

E mu rafan i ma.

I mu wama hadiya yo xon ma.

I mu wama serexé gan daaxi xon ma,

i mu wama serexé yunubi xafari daaxi fan xon ma.»

A nu bara na fala hali na yaamari to nu toma a xa seriye kui.

⁹ Na dangi xanbi, a bara a masen, «Ala, n na be. N bara fa i sago rabade.» Na kui, a naxa fe singe ba na, alako fe firin nde xa ti.

¹⁰ Na janige nan a niyaxi won naseniyenxi Ala xa Mixi Sugandixi Isa fate saabui ra, naxan baxi serexé ra kerenyi ra.

¹¹ Serexedube birin e xa wali rabama loxo yo loxo. E luma serexee ba ra naxee mu noma yunubie xafaride.

¹² Kono Isa tan, a to ge serexé kerén bade yunubie xa fe ra, a naxa a magoro Ala yirefanyi ma, a luma dennaxe abadan.

¹³ A na a mamefe a xa ti a yaxuie ma,

¹⁴ barima a bara mixie rakamali kerenyi ra, a naxee raseniyenxi a xa serexé kerenyi saabui ra.

¹⁵ Ala Xaxili Seniyenxi na tagi rabama won be yi masenyi ra. A singe, a naxa a masen,

¹⁶ «Saaate nan ya n naxan tongoma Isirayila bonsœ be:

Na waxati na dangi,
n nan n ma seriye luma ne e bojne ma,
n na sebema ne e sondonyi ma.»

¹⁷ A man naxa a masen,

«N mu ratuma e xa yunubie

nun e xa wali kobie ma sonon.»

¹⁸ Yunubi na ge xafaride temui naxe, serexé mu bama na yunubi xa fe ra sonon.

¹⁹ N ngaxakerenie, na kui won bara limaniya soto sofe ra na yire seniyenxi fisamante kui Isa wuli saabui ra.

²⁰ Isa bara na kisi kira neene rabi won be, alako won xa dangi na dugi ra naxan gbakuxi horomolingira kui a fate saabui ra.

²¹ Won ma serexedube kuntigi to tixi Ala xa banxi xunyi ra,

²² won xa won makore Ala ra boje fixe nun danxaniya ra. Na danxaniya won nalimaniyama ne, barima won boje raseniyenxi won ma yunubie ma, won fate fan maxaxi ye tinse ra.

²³ Won xa won xaxili ti Ala ra tunnabexi kui, barima naxan laayidi tongoxi won be, a mu noma na kanade.

²⁴ Won xa meeni won bore ma, alako won xa won bore ralimaniya won xa lu xanunteya nun wali fanyi kui.

²⁵ Won naxa won ma malanyie rabolo de, aljo ndee na a rabafe ki naxe. A lanma won xa won bore ralimaniya. Won to a kolon Ala xa loxoe na fafe, won naxa tagan na ma.

²⁶ Xa a sa li, won Ala xa nondi kolon, kono won man nu fa lu yunubi raba ra won janige ra, serexé gbete mu na sonon naxan noma won ma yunubie xafaride,

²⁷ fo gaaxui xungbe Ala xa kiiti ya ra, naxan findima te mankane ra a matandila be.

²⁸ Xa mixi nde Annabi Munsa xa seriyē matandi, e a faxama ne kinikinitareja kui, seide firin xa na mu a ra saxan xa seedejoxoya saabui ra.

²⁹ Kono naxankate dangima na tan na mixie be, naxee Ala xa Di maboronma e sanyi ra, e a xa saate wuli rasoto naxan e raseniyenxi, e Ala Xaxili rasotoma naxan hinnexi e ra.

³⁰ Won yi masenyi kanyi kolon, «N tan nan mixi gbejoxoma, n tan nan e sare fima e ma.»

A man sebexi, «Marigi fama ne a xa pama makiitide.»

³¹ Ala Nijne xa jaxankate magaaxu.

³² Wo xa ratu na loxoe singee ma. Wo to naiyalanyi to, wo naxa wo tunnabexi gere xogoxe kui naxan findixi toore ra wo be.

³³ E naxa wo konbi, e naxa wo jaxankata pama ya xori. Wo fan naxa lu mixie seeti ma, naxee bara na toore mooli soto.

³⁴ Wo naxa kinikini geelimanie ma, wo naxa tin a ra seewē kui e xa wo harige ba wo yi ra, barima wo a kolon harige nde na wo be naxan dangi na boore ra pon, a bu abadan.

³⁵ Wo naxa fe rabolo, wo xaxili tixi naxan na, barima na sare gbo.

³⁶ Wo hayi na tunnabexi ma, alako wo xa Ala sago rakamali, wo fa fe soto a naxan laayidixi wo be.

³⁷ A sebexi,
«A gbe mu luxi sonon.
Naxan lanma a xa fa, a fama ne, a mu dugundima.

³⁸ N ma tinxitoe kisima ne danxaniya saabui ra.

Kono xa a sa li a man naxa gibilan xanbi, n mu peleximma a xa fe ra.»

³⁹ Won mu findixi fe rabeninyie xa ra, naxee xa fe xun nakanama. Won tan findixi danxaniyatooe nan na, naxee kisima.

11

Danxaniya

¹ Danxaniya kanyi, a a xaxili tima fe nde ra a laxi naxan na. Hali a mu na fe toma a ya ra, a a kolon nondi nan a ra.

² Won benbae xili fanyi soto na nan ma.

³ Danxaniya saabui ra, won a kolon a Ala nan dunija daaxi a xa masenyi ra. Se naxan toma naa a fatanxi fe nan na naxan mu toma.

⁴ Danxaniya saabui ra, Habila naxa serexe ba Ala be naxan nu fan dangife Kabilia gbe ra. Ala naxa na serexe susu, a Habila findi tinxitoe ra a xa danxaniya saabui ra. Hali Habila to faxaxi, a

naxan nabaxi danxaniya ra na findima ne masenyi ra won be.

⁵ Danxaniya saabui ra, Enoki naxa te koore ma, a mu faxa. Mixi yo mu no a tote, barima Ala nu bara a rate koore ma. Beenun a xa te, Ala nu bara a masen a Enoki rafan a ma.

⁶ Mixi mu nomma rafande Ala ma danxaniya xanbi. Mixi naxan a makorema Ala ra, a lanma a xa la a ra a Ala na na, a nun a xa la a ra a Ala mixie nan sare fima naxee a femna.

⁷ Danxaniya saabui ra, Nuha naxa kunkui banban alako a xa denbaya xa kisi. Ala nu bara banbaranyi xa fe fala a be beenun a xa dunija li. Nuha nu gaaxu Ala ya ra. A xa danxaniya a masenma kiiti bara kana dunija be. Nuha naxa tinxinyi soto ke ra a xa danxaniya saabui ra.

⁸ Danxaniya saabui ra, Iburahima naxa Ala xui ratinme sigafe ra bɔxi ma a mu dñnnaxan kolon, alako a xa menni soto ke ra.

⁹ Danxaniya saabui ra, Iburahima naxa sabati na bɔxi ma, Ala nu bara naxan laayidi a be. A naxa lu menni alo xɔje a xa kiri banxie kui, alo Isiyaga nun Yaxuba, naxee findixi na ketongoe ra.

¹⁰ A nu na a mamefe a xa taa senbema soto, Ala taa naxan koorinx, a a ti.

¹¹ Danxaniya saabui ra, Sara ditaritare fan naxa no di baride nelexeforipa kui, barima a nu laxi a ra a Ala mu a xa laayidi kanama.

¹² Na nan a to, xeme keran saabui ra, xemoxi naxan mu nu nomma di soto de sonon, na naxa bonsoe xungbe soto, «naxan xasabi maniyaxi tunbuie xasabi ra naxee na koore ma, a nun meyenyi xasabi ra naxan na baa de ra. E konti mu nomma kolonde.»

¹³ Yi mixie bara faxa e xa danxaniya kui, e mu fee soto naxee nu laayidixi e be. E nu laxi a ra a fanyi ra, a na laayidie mu kanama. E nu a kolon a e findixi «xɔrœe nan na dunija bende fuji fari.»

¹⁴ Mixi naxee na fe moolie falama, e a masenfe ne a e na taa gbete fenfe e sabatima dñnnaxe.

¹⁵ Xa e kelide xoli nu bara e susu nu, e nu nomma gibilende naa.

¹⁶ Kono e nu taa gbete fenma naxan fan e kelide be, taa naxan na ariyanna. Na kui, Ala mu yaagixi e ra, e xa a xili e Marigi Ala, barima a nu bara taa yailan e be.

¹⁷ Danxaniya saabui ra, Iburahima mu tondi Isiyaga bade serexe ra, Ala nu a matoma temui naxe. A mu tondi a xa di kerenyi bade serexe ra, di naxan nu laayidixi a be,

¹⁸ Ala nu bara a fala naxan ma fe ra, «Isiyaga nan findima i bonsoe ra,

i xili luma naxan xun ma.»

¹⁹ Iburahima nu a kolon a Ala senbe gbo, hali Isiyaga faxa, a nu nōma na raketilde faxe ma. Fayida na nan naba misaali ra, barima Ala a xa di ragbilen ne a ma.

²⁰ Danxaniya saabui ra, Isiyaga naxa duba Yaxuba nun Esayu be e xa simaya xa fe ra.

²¹ Danxaniya saabui ra, Yaxuba naxa duba Yusufu xa die be, a nu luxi don doronti a xa faxa. A naxa Ala batu, a yi masuxuxi a xa xuli ra.

²² Danxaniya saabui ra, Yusufu naxa masenyi ti a xa saya makore, a lanma e xa naxan naba a fure ra Isirayilakae minima Misira boxi ra temui naxe.

²³ Danxaniya saabui ra, Munsa to bari, a barimae naxa a nōxun kike saxan bun ma a xa tofanyi xa fe ra, e mu gaaxu mange xa yaamari ya ra.

²⁴ Danxaniya saabui ra, Munsa to mō, a naxa tondi findide Firawuna xa di gine xa di ra.

²⁵ A naxa wa a xōn ma, a xa tōore sōto Ala xa jama ya ma, dīne a xa pēlexin yunubi ra waxati dunkedi bun ma.

²⁶ A bara a kolon Ala xa Mixi Sugandixi xa magore nan fan dangi Misira naafuli ra. A nu sare matoma a fama naxan sōtōde yare.

²⁷ Danxaniya saabui ra, Munsa naxa keli Misira boxi ma, a mu gaaxu Firawuna xa xōne ya ra. A naxa a tunnabexi, barima a nu gaauxi Ala nan ya ra, naxan mu toma.

²⁸ Danxaniya saabui ra, Munsa naxa Sayamaleke Dangi Sali raba, a wuli kasan naadēe ma, alako sayamaleke naxa Isirayilakae xa di singee faxa.

²⁹ Danxaniya saabui ra, Isirayilakae naxa Xulunyumi baa igiri a xaraxi ra. Misirakae to bira e foxo ra, e naxa madula ye xoro.

³⁰ Danxaniya saabui ra, Yeriko tete naxa bira a yete ra, Isirayilakae to ge a rabilinde xi solofera bun ma.

³¹ Danxaniya saabui ra, langoe gine Raxabi naxa kisi kaafirie ya ma, barima a nu bara Isirayilaka yire rabenye yigiyi a fanyi ra.

³² N munse sama na fari sonon? Waxati mu luma n be n xa Gedeyon, Baraki, Samison, Yefite, Dawuda, Samuweli, nun namijōnmee xa fee fala.

³³ Danxaniya saabui ra, e naxa nō mangataae ra, e naxa jere tinxinyi kui, e naxa fe laayidxi sōto, e naxa nō yete xaaqee ra,

³⁴ e naxa ratanga te xungbe nun santidegemaa ma, e xa senbetareya naxa findi senbe ra, e naxa senbe sōto gere kui, e fa soori galie keri.

³⁵ Gine ndee naxa e ngaxakerenyi faxacie to, naxee rakelixi faxe ma. Mixi ndee

naxa jaxankata, e tondi minide na tōore kui, alako e xa marakeli fanyi sōto.

³⁶ Mixi ndee naxa bōnbō, e mayele sōto, e lu geeli kui, e xirixi yōlōñxonyi ra.

³⁷ Mixi ndee naxa magōñç, e naxa tōro, e naxa a ibolon, e naxa faxa santidegemaa ra. Ndee naxa lintan, yexēe nun si kiri rāgoroxi e ma, se birin baxi e yi ra, e naxankataxi, e halakixi,

³⁸ e nu fa lintan gbengberenyi ma, geyae longori ra, fōnmēe nun yilie kui. A mu nu lanma dunija mixie xa na binye sōto na danxaniyatōe xia lu e ya ma.

³⁹ Na mixi naxan birin xili fanyi sōto e xa danxaniya saabui ra, e mu fee sōto naxee nu laayidxi e be.

⁴⁰ Ala mu tin e xa fe xa kamali won xanbi. A bara fe fanyi janige won be naxan dangi fe singe ra.

12

Tunnabexi

¹ Na danxaniyatōe gali, naxee bara e xa danxaniya masen dunija be, e man xa findi misaali ra won be. Won xa fe birin nun yunubi birin nabolo naxan won tōroma won ma jere kui. Won xa won gi tunnabexi ra kira xōn ma Ala naxan saxi won ya ra.

² Won xa won ya ti Isa ra, naxan danxaniya kira rabixi won be, naxan fama won ma danxaniya rakamalide. Isa tin ne wuri magalanbuxi xa tōore ra, alako a xa seewa yare. A mu gaaxu na yaagi ra. Na kui, a xa faxe dangi xanbi, a naxa a magoro Ala xia kibanyi yirefanyi ma.

³ Wo xa ratu a xa misaali ma, a tōroxi ki naxē yunubitōe saabui ra, alako wo naxa tagan, limaniya naxa ba wo yi ra.

⁴ Wo mu yunubi gerexi sinden, han wo wuli xa mini.

⁵ Wo tan, Ala xa die, wo bara neemu Ala xa masenyi ma wo ralimaniyaxi naxan na, a falafe ra,

«N ma di, i naxa yo Marigi xa marakorosi ma, limaniya naxa ba i yi ra, a i xuruma temui naxē.

⁶ Marigi a xanuntenyi nan xuruma. A naxee birin kolonxi a xa die ra, a e naxankata.»

⁷ Wo xa tin na ra, barima Ala na wo xurufe ne alo a xa die. Di mundun na, naxan baba mu a xuruma?

⁸ Xa Ala mu wo xuruma, alo di birin xuruma ki naxē, a luxi ne alo wo mu findixi a xa die ra, a lima a halale mu wo ra.

⁹ Won babae won xuruma dunija, won fan e binya. A mu lanma won xa tin a

ra, Baba Ala naxan na ariyanna, a xa won xuru alako won xa kisi?

¹⁰ Won babae nu won xuruma waxatdi nan bun ma e yete xaxili ra, kono Ala tan won xuruma won ma munafanyi yati nan ma fe ra, alako won xa lu Ala xa seniyenyi kui.

¹¹ Na xurui xɔrɔxɔ, a mu mixi raseewama a fołe, kono a dɔnxɔe ra, a foxi tinxinxi raminima ne yare bɔjɛsa kui.

¹² Na na a ra, wo xa wo senbe so, wo tan naxee belexee taganxi, naxee xinbi tɔrɔxɔ.

¹³ Wo xa wo pere kira tinxinxi xɔn ma, alako mabenye naxa teleun, e xa yalan.

¹⁴ Lanyi xa lu wo nun mixie tagi. Wo xa lu seniyenyi kui, xa na mu a ra wo mu Marigi toma.

¹⁵ Wo xa meeni wo bore ma, alako mixi yo naxa mini Ala xa hinne kui. Wo naxa lu xɔnɔ ra wo bore ma, na fa mixi gbegbe tooro wo ya ma.

¹⁶ Wo meeni de! Wo naxa yene raba. Wo naxa seriy kana alo Esayu, naxan a xa forjna tide masaraxi bande lenge keren xa fe ra.

¹⁷ Wo a kolon a to nu waxy a baba xa duba a be, a xa forjna ke soto, a baba naxa tondi. Esayu naxa a mayandi yaye ra, kono a baba mu tin na ra.

¹⁸ Wo mu wo makore na yire ra wo xa wo belexe din a ra alo Isirayilakae fe naxan to gbengberenyi ma. Te nun nuxui foore nu na geya fari dennaxe, foye xungbe nu bonbo a ra.

¹⁹ Wo mu sara xui nun Ala xui magaaxui mexi. Isirayilakae to na me, e naxa Munsa mayandi alako e naxa na xui me sonon.

²⁰ E naxa gaaxu Ala xa yaamari ya ra, «Mixi nun sube yo din yi geya ra, na kanyi fama ne magonode, a faxa.»

²¹ Na fe nu magaaxu han Annabi Munsa naxa a fala, «N bara gaaxu han n bara seren.»

²² Kono wo tan bara wo maso Siyoni geya yire ra, Ala Nije xa taa naxan na ariyanna, Darisalamu naxan na koore ma, maleke wulu wulu malanxi dennaxe seewé kui.

²³ Ala xa jama fan na na, naxee xili sebexi buki kui ariyanna. E findixi Ala xa di singee nan na. Dunija Makiitima Ala na menni ne, a nun tinxintoe nii naxee xa fe bara kamali.

²⁴ Isa fan na naa, naxan bara findi saabui ra saate neene rakamalife ra, naxan wuli bara findi serexe ra. Na fan dangi Habila gbe serexe ra.

²⁵ Wo naxa tondi Ala xa masenyi ra. Mixi naxee tixi dunija bende fuji fari, e to tondi na masenyi ra, e naxa jaxankate soto. Yakosi, won munse sotoma sonon xa

a sa li won tondima masenyi ra, naxan fatanxi Ala yati yati ra naxan na koore ma?

²⁶ Singe Ala xui naxa boxi raseren, kono yakosi a bara laayidi tongo, «N man boxi raserenma ne, kono yi biyaasi n koore fan naserenma ne.»

²⁷ A to a fala, «n man,» na nu wama a masenfe ne a se daaxi birin naserenma ne, a fa kana. Fe naxan mu raserenma, na nan luma, a mu kana.

²⁸ Won fama lude mangeya niini naxan bun ma, na tan mu serenma, na mu kanama. Na kui, won xa Ala tantu, won xa a batu yaragaaxui nun binye ra a wama naxan xɔn.

²⁹ barima won Marigi Ala luxi ne alo te naxan se birin ganma.

13

Marasi danxaniyatœe be

¹ Wo xa wo tunnabexi wo bore maxanufe ra ngaxakerenya kui.

² Wo xa xɔŋe rasene a fanyi ra. Mixi ndee xɔŋe yigiyama ne, a fa sa li e mu a kolon xa maleke na a ra.

³ Wo xa ratu geelimanie ma nun mixie ma naxee jaxankataxi. Wo xa fe fanyi raba e be alo wo birin na fate bende keren nan kui.

⁴ Wo birin xa futi binya. Yene nun langoejna naxa lu wo ya ma, barima Ala fama ne na seniyentareja makiitide.

⁵ Wo naxa a lu kobiri xa fe mile xa wo rajere. Naxan na wo yi, wo xa wo wasa so ne. Ala yati naxa a masen, «N mu i rabeninma, n mu i raboloma.»

⁶ Na nan a toxi won noma a falade limaniya ra, «N Marigi n demenma, n mu gaaxuma. Adama tan noma munse rabade n na kore?»

⁷ Wo xa ratu wo xa yareratie ma, naxee bara Ala xa masenyi masen wo be. Wo xa e pere ki mato, e xa danxaniya xa findi misaali ra wo be.

⁸ Ala xa Mixi Sugandixi Isa mu masarama. A nu na ki naxe xoro, a man na na ki ne to, a man luma na ki ne abadan, na birin keja keren.

⁹ Wo naxa bira xaranyi moɔli gbetse foɔxɔ ra. Wo bojɛ xe senbe so Ala xa hinne saabui ra. Yaamarie, donse raharamuxie xa fe ra, nee mu noma wo malide.

¹⁰ Horomolingira walikee mu noma serexe donde naxan baxi won tan be.

¹¹ Serexedube kuntigi xuruse wuli bama ne serexe ra horomolingira kui yunubie xa fe ra, kono na xuruse fate tan gamna ne taa fari ma.

¹² Na nan a toxi, Isa fan to wa jama raseniyenfe a yete wuli saabui ra, a naxa jaxankata taa fari ma.

¹³ Won fan xa bira a fōxō ra na yaagi kui taa fari ma,

¹⁴ barima won na taa naxan kui, a mu buma. Won taa nan fenfe naxan fama fade.

¹⁵ Won xa tantui fi Ala ma sērēxē ra temui birin Isa saabui ra. Na sērēxē findima won ma masenyi nan na naxan a xili matōxōma.

¹⁶ Wo man naxa nēēmu fe fanyie rabade mixie bē. Wo xa wo booree ki, barima na fe mōōlie findima sērēxēe nan na naxee rafanxi Ala ma.

¹⁷ Wo xa wo xa yareratie xui ratinmē, wo xa e xa yaamarie suxu, barima e na mēēnife wo ma, alako wo naxa gbilen Ala fōxō ra, xa na mu a ra na dentēgē sa fama nē e tōorōde. Wo xa fe birin naba alako e xa na na dentēgē sade sēewe kui bōjē mawa xanbi, barima na nan findima wo xa munafanyi ra.

¹⁸ Wo xa Ala maxandi muxu bē, barima muxu a kolon muxu xaxili fixē, muxu wama jērefe fe fanyi mōōli birin nan kui.

¹⁹ Wo man xa Ala maxandi muxu bē, alako n xa nō gibilende wo yire mafuren mafuren.

²⁰ Ala naxan bōjēsa fima mixi ma, Ala naxan won Marigi Isa rakeli faxē ma, Isa naxan mēēnima a xa mixie ma a xa saatē wuli saabui ra, saatē naxan mu kanama abadan,

²¹ Ala xa fēēre birin fi wo ma alako wo xa no a sago rabade. Ala xa fe lu won bōjē ma naxan nafan a ma a xa Mixi Sugandixi Isa saabui ra. Matōxōe na a bē abadan. Amina.

²² N ngaxakerenyie, wo xa wo haake to n bē yi masenyi xa fe ra, barima n mu wōyēnyi xōnkuyaxi a gbe ra.

²³ Wo xa a kolon won ngaxakerenyi Timote bara a yētē sōtō. Xa a mu bu fade, muxu birin fama nē wo yire.

²⁴ Wo xa wo xa yareratie nun sēniyēntōe birin xēēbu muxu bē. Italikae naxee na be, e fan bara wo xēēbu.

²⁵ Ala xa hinne wo birin na.

Ala xa masenyi

Annabi Yaki naxan səbə Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Yi Kitaabui findixi bataaxe nan na Annabi Yaki naxan sebe Yuwifi danxaniyatooe ma naxee nu yensenxi jaamanee kui. Na waxati, fee nu xərəkəxi Isayankae ma. Hali mangasanyi, a nu e paxankatama. Ala Xaxili Seniyenxi naxa yi masenyi fi Annabi Yaki ma alako a xa a sebe, a xa findi limaniya ra danxaniyatooe be, e xa e tunnabexi Ala xa nondi kira xon.

Yi Kitaabui marasi gbegbe nan firma danxaniyatooe birin ma. A a masenma ne won be a Ala xa fe falafe, a nun a xa seriye rabatufe, e sese keran mu a ra. Danxaniya mu findima nöndi ra, xa a kanyi mu birama Ala xa yaamarie fəxə ra a xa dunijiegiri kui. Yi Kitaabui naxə a danxaniya nun kewali fanyi nan jəremə kira keran xon ma. E mu nəma fatande e bore ra.

Yi Kitaabui won nasima a lanma won xa jəre ki naxe won ma danxaniya kui. A mu lanma won xa mixie rafisa e boore be. Won xa won bore mali, won xa won bore binya, won xa won bore xanu. Won xa won de suxu, wøyen kobi naxa mini won de i. Won xa won tunnabexi tōre kui, won man naxa won yete igbo. Won naxa won xaxili ti yi dunijna ra. Fe birin kui, won xa won xaxili ti Alatala nan na.

Ala xa won mali alako won birin xa yi seriye suxu a suxu ki ma. Amina.

Ala xa masenyi

Annabi Yaki naxan səbə

Tunnabexiya, danxaniya, nun Ala xa seriye rabatufe

¹ N tan Yaki nan yi ki, Ala nun a xa Mixi Sugandixi Marigi Isa xa konyi. N bara wo xəebu, wo tan Isirayila bənsəe fu nun firinyi naxee yensenxi jaamanee ma.

² N ngaxakerenyie, wo xa səewa tōre məɔ̄li birin kui,

³ barima wo a kolon a wo tōre naxan sotoma danxaniya kui, a wo duluxətoma ne.

⁴ Wo xa duluxətə han a rajonyi alako wo xa danxaniya xa tilin, wo xa findi mixi kamalixie ra, fefe mu luxi naxee xa fe ra.

⁵ Xa fahaamui mu na mixi nde yi ra wo ya ma, a kanyi xa Ala maxandi. A a sotoma ne, barima Ala mixi birin kima a yiriwaxi ra a xa fonisireya ma.

⁶ Kənə fo mixi xa Ala maxandi danxaniya ra, a naxa siike, barima mixi siikexi luma ne alo mərənyi, foye naxan bənbəma, a a matutun.

⁷ Na kanyi naxa a majoxun a a se nde sotoma Ala ra,

⁸ barima a xaxili mu tixi Ala gbansan xa ra, a sanyie na kira wuyaxi nan xon.

⁹ Danxaniyatooe setare xa səewa barima Ala bara a xa fe ite.

¹⁰ Kono banna tan xa səewa Ala to bara a xa fe magoro, barima a xa fe jənma ne alo sansi fuge tofanyi.

¹¹ Soge xonə na te, sansi lisima ne han a fuge bira, a xa tofanyi jən. A na na ki ne banna fan be. A na a xa walie kui temui haxe, a birima na leeri ne.

¹² Nelexinyi na mixi be naxan a tunnabexima tōre kui, barima xa a bara ge na tōre raxande, Ala kisi xunnakeli firma ne a ma. Ala na nan laayidixi a xanuntenye be.

¹³ Mixi ne wama tantanfe, a naxa a fala a Ala nan a ratantanfe, barima Ala mu birama fe paaxi fəxə ra, a man mu adama yo ratantanma fe paaxi ra.

¹⁴ Adama yete waxənfe paaxi nan a ratantanma. Na nan a mabendunma han a a rabira.

¹⁵ Adama waxənfe paaxi xa di findixi yunubi nan na. Yunubi fan na raba, a xa di findima faxə nan na.

¹⁶ N ngaxakerenyi xanuxie, wo naxa la wule ra.

¹⁷ Ki hagige birin fatanxi Daali Mange nan na naxan na koore, naxan soge, kike, nun tunbuie daaxi, naxan mu masarama abadan.

¹⁸ A yete sagoe ma, Ala bara won nakisi a xa nöndi masenyi saabui ra, a won findi a xa die ra, alako won xa binye soto dangife a xa daalise birin na.

¹⁹ N ngaxakerenyi xanuxie, wo xa yi wøyenyi me: Wo birin xa wo tuli mati wo bore ra, wo naxa gbata wøyenyi ra, wo boŋe naxa te mafuren na,

²⁰ barima adamadi xa xonə mu a tutunma Ala xa tinxinyi ma.

²¹ Na na a ra, wo xa tondi fe paaxi nun fe kobi məɔ̄li birin nabade. Wo xa wo yete magoro, wo xa nöndi suxu naxan bara masen wo be, barima na nan nəma wo rakaside.

²² Wo xa Ala xa masenyi rabatu. Xa wo a rame gbansan kənə wo mu a raba, wo bara wo yete madaxu.

²³ Xa mixi nde Ala xa masenyi rame, kənə a mu bira a fəxə ra, a luma ne alo mixi naxan a yatagi matoma kike ma,

²⁴ a fa siga, a neəmu a yatagi ma a na ki naxe.

²⁵ Kono mixi naxan Ala xa seriye kamalixi matoma a fanyi ra, a tunnabexi, a mu neemuu seriye ma kono a a rabatu, na kanyi barakama ne. Ala xa seriye xoreya fima ne adamadie ma.

²⁶ Mixi yo a yete majoxun diinela ra, kono a mu a de noxi, na kanyi na a yete madaxufe ne. A xa diine tide yo mu na.

²⁷ Diine fixe naxan nafan Baba Ala ma, a tan nan ya: won xa meenii kiridie nun kaajne ginee ma e xa toore kui, dunjna fe man naxa wo madaxu.

2

Mixi rafisafe a boore be

¹ N ngaxakerenyie, wo naxa mixie rafisa e boore be, barima wo danxaniyaxi won Marigi Isa Nore Kanyi nan ma, Ala xa Mixi Sugandixi.

² Wo xa wo majoxun yi ma: Mixi nde naxa fa wo malanxi dennaxe, xurunde xeeema daaxi na a belexe ra, dugi tofanyi ragoroxi a ma. Setare fan naxa fa, dugi fori topaaxi ragoroxi a ma.

³ Xa wo dugi tofanyi kanyi xeebu a fanyi ra, wo fa a fala a be, «I magorode fanyi nan yi ki,» kono wo fa a fala setare tan be, «Ti menni,» xa na mu a ra, «Doxo baxi, n bun ma be,»

⁴ wo mu mixi rafisaxi a boore be xe na ki? Wo mu jereksi majoxun kobi xa ra na ki?

⁵ N ngaxakerenyi xanuxie, wo wo tuli mati n na. Ala bara mixie sugandi naxee findixi setaree ra dunjna ki ma, alako e xa findi bannamixie ra danxaniya ki ma. Ala bara e sugandi alako e xa findi ketongoe ra a xa mangeya kui. Na nan laayidixi mixie be naxee Ala xanuxi.

⁶ Kono wo tan, wo bara setaree mabere. Bannamixie xa mu wo tooroma, e wo xanin kiiisa xon ma?

⁷ E tan xa mu wo Marigi xili fanyi rasotoma?

⁸ Wo xa Mange Alatala xa seriye nan nabatu, alo a sebexi Kitaabui kui ki naxe, «I xa i boore xanu alo i yete kan gundi. Xa wo na raba, wo bara bira fe fanyi foxo ra.

⁹ Kono xa wo mixi ndee rafisa e boore be, wo bara yunubi raba. Seriye nan wo makiitima, barima wo bara findi seriye matandilae ra.

¹⁰ Xa mixi seriye birin nabatu kono a yire keren matandi, na kanyi bara seriye birin matandi.

¹¹ barima naxan a falaxi, «I naxa yene raba,» a tan nan man a falaxi, «I naxa faxe ti.» Hali i mu yene raba, kono xa i faxe ti, i findixi Ala xa seriye matandila nan na.

¹² Na kui, wo xa woyen, wo man xa wo nere alo naxee fama makiitide seriye ra naxan xoreya fima mixi ma.

¹³ Kiiti loxoe, Ala mu kinikinima mixi ma naxan mu kinikini a boore adama ma. Kinikini senbe gbo kiiti be.

Danxaniya nun a kewali

¹⁴ N ngaxakerenyie, a tide yo mu na xa mixi a fala a a danxaniyaxi, kono a mu kewali fanyi rabama. Yi danxaniya mooli noma mixi rakiside?

¹⁵ Xa wo ngaxakerenyi mageli na a ra, loxoe kerel balooe mu na a yi ra,

¹⁶ mixi nde fa lu wo ya ma a a fala a be, «Siga, i naxa kontofili, i xa dugi nde ragoro i ma, i xa i dege,» kono a fa lu a mu a xa kontofili ba, na kanyi xa woyenyi tide yo mu na.

¹⁷ Danxaniya na na ki ne. Xa a mu mixi tutunuma wali fanyie rabafe ma, a tide yo mu na.

¹⁸ Kono mixi nde noma a falade, «I tan, danxaniya kanyi nan i ra, kono n tan fe fanyi raba nan n na.» Kata i xa i xa danxaniya masen n be wali fanyi xanbi. N tan n ma danxaniya masenma i be n ma kewali fanyi nan saabui ra.

¹⁹ I laxi a ra, a Ala keren na a ra. Na fan ki fanyi, kono hali jinne laxi na ra, e seren gaaxui ra.

²⁰ I tan xaxilitare, i mu a kolon danxaniya naxan mu kewali fanyi raminima, a tide yo mu na?

²¹ Munfe a niya won baba Iburahima naxa findi tinxintoe ra Ala ya i? A mu fatan a xa kewaliye xa ma, a to a xa di Isiyaga fi Ala ma serexebade fari?

²² I bara a to, danxaniya nu walife ne a nun a xa kewali. Kewali nan danxaniya rakamalima.

²³ Na kui, a naxa raba alo a sebexi Kitaabui kui ki naxe, «Iburahima naxa la Ala ra. Alatala fan naxa na findi tinxinyi ra a be,» Iburahima xili naxa fala «Ala xanunteryi».

²⁴ Wo bara a to, adamadi xa kewali findima tinxinyi nan na a be, a xa danxaniya gbansan xa mu a ra.

²⁵ Langoe gine Raxabi fan xa kewali xa mu findi tinxinyi ra a be, a to xeevae rasene a xonyi, a kira masen e be e gima naxan na?

²⁶ Mixi nii na siga, a fate faxama ne. Na kui, xa kewali fanyi mu na, danxaniya fan nonma ne.

3

Adama woyen ki

nun xaxilimaya naxan kelima koore ma

4

Waxɔnfe nun yete igboja

¹ N ngaxakerenyie, a mu lanma mixi wuyaxi xa findi karamoxo ra wo ya ma, barima karamoxoe fama makiitide ne a xɔrɔxɔe ra dangi mixi gbetee ra.

² Won birin tantanma fe wuyaxi ma. Xa mixi nde mu tantanma a xa woyeniyi kui, a mu tantanma dede. Na kanyi nɔma a yete birin suxude tinxinyi kui.

³ Mixi na wa soe xa a waxɔnfe raba, a karafoe nan nasoma a de i. Na nan nɔma a fate birin najereede.

⁴ Kunkui fan na na ki ne. Hali kunkui belebele, foye xungbe naxan tutunma, mixi a rajñeremə feya xurudi nan na, a a ragi a na wa sigafe dennaxe.

⁵ Nenyi fan xurun, kono a fe igboma.

Wo a mato, te dondoronti di nɔma wondi belebele gande.

⁶ Te nan na nenyi fan na, naxan findixi dunijna fe kobi ra. Fate birin noxoma fe jaaxi ra a xa wali saabui nan na. Mixi nenyi nɔma te sode a xa dunijnsigiri birin na, barima te nan na nenyi ra, te naxan kelima yahannama.

⁷ Adamadi nɔma daalise mɔoli birin xurude. Sube xaañee, xɔnie, bubusee, nun baad ma yexee, adamadi bara e birin xuru,

⁸ kono mixi yo mu nɔma adamadi nenyi xurude. Xɔne na a ra naxan ma lintanyi mu danma, naxan xa kasare mu jɔnma.

⁹ Won won Baba, won Marigi, batuma nenyi kerenyi naxan na, won man adamadi dankama a tan nan na, Ala naxan daaxi a yete misaali ra.

¹⁰ N ngaxakerenyie, dube nun dankes minife de keren na, a mu fan.

¹¹ Ye xɔne nun ye bexi nɔma minide dulonyi keren na?

¹² N ngaxakerenyie, xɔre bili nɔma tugi bogi raminide? Mangoe bili nɔma xɔre bogi raminide? Foxe ye minima dulonyi naxan na, ye bexi mu minima menni ra.

¹³ Nde findixi fahaamula nun xaxilima ra wo ya ma? A xa na masen a jere ki fanyi nun a xa kewalie ra, a naxee rabama boje bexi kui, naxan fatanxi fahaamui ra.

¹⁴ Xa tɔone jaaxi nun mile na wo boje kui, wo naxa wo yete igbo na fee kui, wo naxa nɔndi masara wule ra.

¹⁵ Na xaxili mɔoli mu kelixi koore xe. A kelixi dunijna ne, Ala kolontareya, nun Ibulisa ma.

¹⁶ Tɔone nun mile na dennaxe, ya isoe nun fe kobi mɔoli birin toma na ne.

¹⁷ Kono fahaamui naxan kelixi koore ma, a seniyen, a mixi boje sama, a dinema, a kinikinima, a kewali fanyi raminima, a mu mixi rafisaxi a boore be, a mu filankafuija rabama.

¹⁸ Maale bogi minima a garansanma be ki naxe, tinxinyi fan minima mixi be na ki ne naxan birama lanyi nun bojesa foxo ra.

¹ Wo sɔnɔkɔma, wo gerema. Na rakelima mun ma? A mu kelima wo waxɔnfe kobie xa ma naxee e boore gerema wo boje kui?

² Wo wama se nde xon, kono wo mu a sɔtɔma. Wo faxe tima, wo mila wo boore se ma, kono wo mu nɔma wo waxɔnfe sotode. Wo sɔnɔkɔma, wo gerema, kono na birin, wo mu sese sɔtɔma barima wo mu Ala maxandima.

³ Wo na Ala maxandi fan, wo man mu sese sɔtɔma, barima wo xa maxandi mu fan. Wo maxandi tima alako wo na naxan yo soto wo xa a rawali wo waxɔnfe kobie kui.

⁴ Wo tan danxaniyateree, wo mu a kolon naxan dunijna maxanuma na bara Ala findi a yaxui ra? Dunijna xanuntenyi findixi mixi nan na naxan Ala xɔnxi.

⁵ Wo mu Ala xa Kitaabui xa masenyi kolon? Ala wama ne won xaxili, a bara naxan fi won ma, a xa bira a tan keren nan foxy ra.

⁶ Kono na birin kui, Ala xa hinne gbo dangi fe birin na. Kitaabui a masenma, «Ala mu tinma yete igboe ra, kono a hinnema yete magore ra.»

⁷ Na kui, wo xa wo yete magoro Ala be.

Wo tondi Ibulisa be, a fan a gima ne wo ya ra.

⁸ Wo wo maso Ala ra, a fan a masoma ne wo ra. Yunubitœe, wo wo yete raseniyen. Filankafuije, wo wo boje rafixœ.

⁹ Wo wa, wo sunnun, wo nimisa. Wo xa yele xa findi wo be wa ra, wo xa seewé xa findi sunnuniy ra.

¹⁰ Wo wo magoro Marigi be, a fan wo xa fe itema ne.

¹¹ N ngaxakerenyie, wo naxa fe kobi fala wo bore xa fe ra. Mixi naxan fe kobi falama a ngaxakerenyi xa fe ra, a a yete rafisa a be, na kanyi bara Ala xa seriye matandi. A a yete rafisaxi Ala xa seriye nan be na ki. Xa i bara na raba, i mu na Ala xa seriye rabatufe xe, i na a matandife ne.

¹² Seriyesa keren peti na a ra, kiitisa fan keren peti na a ra. A tan nan nɔma mixi rakisiðe, a tan nan nɔma mixi raloðe. Kono i tan, nde na i ra, i to i yete findixi i boore makiitima ra?

¹³ Wo wo tulì mati, wo tan naxee a falama, «To, xa na mu tina, muxu sigama ne taal nde, muxu ne keren ti na yuleya raba kui, muxu geeni soto.»

¹⁴ Wo na fe mɔoli falama kono wo jan mu a kolon naxan fama rabade tina. Wo xa dunijneigiri findixi munse ra? Wo luxi ne alo wuyenga naxan toma dondoronti, a fa loe.

¹⁵ A lanma ne wo xa yi nan fala, «Xa Ala tin, muxu tina toma ne, muxu yi nun yi raba.»

¹⁶ Kono yete igboe nan na wo ra. Na mu fan.

¹⁷ Na kui, xa mixi fe fanyi kolon a lanma a xa naxan naba kono a mu a rabama, na bara findi na kanyi be yunubi ra.

5

Bannaya kobi

Tunnabexiya töre kui

Ala maxandife danxaniya ra

¹ Yakosi wo wo tuli mati, wo tan bannae. Wo xa wo wa xui ite, barima gblaoe nan fafe wo ma.

² Wo xa bannaya xun bara rakana, wo xa dugie bara böro.

³ Wo xa xëema nun gbeti bara xörixori. Na findima seede nan na wo xili ma, a a niya wo fate xa gan te ra. Wo bara naafuli malan yi waxati, kono waxati dönxoe na a ra.

⁴ Wo wo tuli mati, wo tan naxee tondixi wo xa xe xabae sare fide. Wo xa walikée wa xui bara Ala, Daali Mange, tuli li.

⁵ Wo xa dunijëigiri kui, wo mu tonyi döxxxi wo waxonfe sese ma. Wo wo yete nan tun nalugama. Wo fa luxi ne alo kuruse turaxi a kon naxaba loxoe ma.

⁶ Wo bara kiiti jaaxi sa tinxintoe ma naxee mu nu tixi wo kanke, wo e faxa.

⁷ Na kui, n ngaxakerenyie, wo xa dijë han Marigi fa loxoe. Wo xa a raba alo xesa a rabama ki naxe. A dijë han tunebire, naxan a niyama sansi xa mo, a bogi.

⁸ Wo fan xa dijë. Wo xa limaniya, barima Marigi fa loxoe bara makore.

⁹ N ngaxakerenyie, wo naxa fe kobi fala wo bore xa fe ra, xa na mu a ra kiiti na sa, a mu fanma wo be. A gbe mu luxi kiitisa xa fa.

¹⁰ N ngaxakerenyie, wo xa lu alo namijonme naxee kawandi ti Marigi xili ra, e e tunnabexi töre kui.

¹¹ Won a kolon barake na mixi be naxan a tunnabexima töre kui. Wo bara a me Ayuba a tunnabexi ki naxe. Wo man bara a to Marigi naxan nabaxi a be a xa töre dangi xanbi. Marigi xa xanunteya nun a xa kinikini gbo.

¹² N ngaxakerenyie, naxan dangi fe birin na, wo naxa wo kali koore ra, wo naxa wo kali boxi ra, wo naxa wo kali sese ra. Wo na «iyo» fala, a xa findi nöndi ra. Wo na «ade» fala, a xa findi nöndi ra. Xa na mu a ra kiiti na sa, a mu fanma wo be.

¹³ Mixi na wo ya ma naxan töroxhi? A kanyi xa Ala maxandi. Mixi na wo ya ma

naxan pëlexinx? A kanyi xa Ala tantu beeti ra.

¹⁴ Mixi na wo ya ma naxan furaxi? A kanyi xa danxaniyatœ nama kuntigie xili, e xa Ala maxandi a be, e xa ture nde maso a ma Marigi xili ra.

¹⁵ Ala maxandi naxan fatanxi danxaniya ra, a furema rayalanma ne. Marigi furema raketima ne. Xa a bara yunubi raba, Marigi a xafarima ne.

¹⁶ Na kui, wo xa wo xa yunubie fala wo bore be, wo xa Ala maxandi wo bore be, alako wo xa yalan. Tinxintoe Ala maxandi naxan tima, na Ala maxandi xa wali senbe gbo.

¹⁷ Eliya nu findixi adamadi nan na alo won tan. A to Ala maxandi a böre birin na alako tune naxa fa, Ala naxa a xa dube suxu. Tune mu fa böxi ne saxan kike senni.

¹⁸ Na dangi xanbi, Eliya man naxa Ala maxandi tune man xa fa. Koore naxa tune bepin, boxi sansie naxa bogie ramini.

¹⁹ N ngaxakerenyie, xa mixi nde wo ya ma a bara nöndi kira bejin, kono mixi gbete fa a ti kira fanyi xon ma,

²⁰ wo xa a kolon, mixi naxan yunubitœ bama a xa yunubi fe ma, a bara a niya yunubitœ xa kisi, a xa yunubi birin bara xafari.

Ala xa masenyi singe Annabi Piyéri naxan səbə Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Isa xa xəera Piyeri nan yi Kitaabui səbə Isayankae ma, naxee nu yensenxi yire wuyaxi Roma mangeya bun ma. Na waxati Roma nu bara no jamane gbegbe ra. Roma na jamane nəne masotə, a mu tondima na jamane xa a gbe diine rabatu, kono a nu wama ne na jamane xa Roma xa kuyee fan batu. Isayankae mu tin na rabade Ala xa seriye xa fe ra. E nu a kolon Ala keren nan a ra. Na kui, Roma mangasanyi naxa e jaxankata a jaaxi ra.

Piyeri yi Kitaabui səbəxi ne, alako a xa Isayankae ralimaniya naxee nu na na toore mooli kui. A naxa a fala e be a toore naxan fatanxi fe fanyi rabafe ra, a na mu jaaxu, yaagi mu na a kui. A man naxa Isa xa faxe masen e be misaalı ra, alako e xa a kolon Alatala na e seeti ma e xa toore kui, a man fama ne e rakelide faxe ma. Na birin nəma findide limaniya ra Isayanka birin be naxee tɔrɔma e xa danxaniya xa fe ra.

Piyeri fe gbegbe masenma danxaniyatəe be e jere ki xa fe ra. A won yamarima won xa bira Ala xa seniyenxi foxo ra. Xa won findixi Ala foixaribiree nan na, a lanma won xa jere a xa kira xon ma. Ala xa won mali na kui. Amina.

Ala xa masenyi singe Annabi Piyéri naxan səbə

Xəebui

¹ N tan Piyeri, Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa xəera, n bara wo xəebu yi səbeli ra, wo tan mixi sugandixi naxee yensenxi jamanee ma ało Pontu, Galati, Kapadose, Asi, nun Bitiniya, e findi xəjəe ra dənnaxe.

² Baba Ala nu bara wo sugandi kabi a rakuya ało a nu wama a xon ma ki naxe. A Xaxili bara wo raseniyen, alako wo xa Ala xa Mixi Sugandixi Isa xui ratimme, wo man xa seniyen a wuli saabui ra. Ala xa hinne nun boñesa xa gbo wo yi ra.

Ala xa kisi

³ Tantui na Ala be, won Marigi Isa Ala xa Mixi Sugandixi Baba. A bara kinikini won ma, a niya won xa bari a neene ra Isa xa marakeli saabui ra. A to Isa rakeli faxe ma, a naxa a niya won fan xa a kolon kisi na won be yare.

⁴ Na kisi findixi ke seniyenxi nan na naxan mu jənma, naxan mu kanama, naxan nagataxi won be ariyanna kui.

⁵ Wo to danxaniyaxi Ala ma, a wo makantama ne a senbe ra, alako wo xa kisi soto, a fama naxan naminide wo ma waxati dənxəe.

⁶ Na kui, səewe na wo be, hali wo to na toore mooli birin kui yi saxanyi.

⁷ Na fe xoroхəe a niyama ne fe jaaxi birin xa ba wo xa danxaniya kui, a xa findi danxaniya sabatixi ra. A maniyaxi xəema nan na naxan gbi bama te ra. Wo xa danxaniya tide gbo xəema be. Ala xa Mixi Sugandixi Isa na fa, a wo matoxoma ne, a wo xun nakelima ne, a wo binyama ne wo xa danxaniya xa fe ra.

⁸ Wo bara Isa xanu, hali wo to mu a toxi. Hali wo to mu a toxi fa, wo lama a ra. Səewe xungbe naxan tagi mu nəma rabade, a bara gbo ye wo yi,

⁹ barima wo bara kisi soto, wo xa danxaniya nu wama naxan xon.

Namijonmee xa masenyi

¹⁰ Namijonmee yati nu katama ki fanyi ra na kisi xa fe kolonfe wo naxan sotoxi Ala xa hinne saabui ra.

¹¹ E nu wama na kisi fa temui nun a fa ki kolonefe Ala xa Mixi Sugandixi Xaxili naxan xa fee masen e be. Na Xaxili naxan nu sabatixi e i, a naxa Ala xa Mixi Sugandixi xa toore nun a xa xunnakeli masen e be beenun nee xa raba.

¹² Ala a masen ne namijonmee be, a e mu nu na xəera ibafe e xa waxati mixie xa be. E nu na a ibafe wo tan nan be. E xəera naxan ibaxi, mixi gbetee bara na xibaaru fanyi ti wo be Ala Xaxili Seniyenxi saabui ra, naxan kelixi koore ma. Hali malekəe yati wama na masenyi kolonfe.

Danxaniyatəe xa seniyenxi

¹³ Na nan a ra, a lan wo xa wo xaxili yailan fe ma wo naxan nabama, wo xa wo noxo sa wo yete xon ma, wo xa wo xaxili birin ti Ala xa hinne ra, a naxan fima wo ma Ala xa Mixi Sugandixi Isa fa loxoe.

¹⁴ Wo naxa bira wo waxənfe jaaxi foxo ra ało wo nu a rabama ki naxe beenun wo xa Isa kolon. Wo xa wo Baba Ala xui rabatu.

¹⁵ Wo jere ki xa seniyen ało Ala naxan wo xilixi a seniyenxi ki naxe.

¹⁶ A səbəxi Kitaabui kui, «Wo xa seniyen, barima n tan seniyen.»

¹⁷ Wo ne Ala maxandima, wo a falama a be a wo Baba, Ala naxan mixi birin makiitima a wali ra tinxinyi ra. Na kui, waxati dənxəe naxan luxi wo be yi dunija bende fuji fari, wo a masen wo jere ki ma a wo a binyaxi.

¹⁸ Wo xun mu saraxi se ra naxan kanama ało xəema nun gbeti. Ala bara wo ratanga wo babae jere ki kobi ma.

¹⁹ Wo xunsaraxi Ala xa Mixi Sugandixi wuli nan na, naxan baxi serexē ra, alo yexē fanyi lanyuru yo mu na naxan ma.

²⁰ Ala nu bara a sugandi beenun dunija xa daa, kōnō a naxa a masen dunija be yi waxati dōnxōe wo tan nan xa fe ra.

²¹ Wo danxaniyaxi Ala ma a tan nan saabui ra, Ala naxan nakeli faxē ma, a fa a xun nakeli. Na kui, wo la Ala ra, wo xa wo xaxili ti a ra.

²² Wo to bira nōndi foxō ra, wo bara seniyen, xanunteya fixē bara lu wo bojē ma wo ngaxakerenyie be. Na na a ra wo xa wo bore xanu wo bojē birin na.

²³ Wo bara bari a neēne ra Ala xa masenyi saabui ra. Na masenyi misaalixi sansi xōri nan na, naxan mu kanama abadan. A mu kanama alo sansi xōri boore naxan sama boxi ma.

²⁴ Ibunadama misaalixi sansi nan na. A xa nōrē luxi alo sansi fugaxi. Sansi tan lisima ne, a fuge fa bira,

²⁵ kōnō Marigi xa masenyi tan buma abadan. Na masenyi nan findixi xibaaru fanyi ra naxan ibaxi wo be.

2

Ala xa Nama

¹ Wo xa fe jaaxi, wule, filankafuijna, milanteya, nun xili kane bejin.

² Wo xa bira Ala xa masenyi foxō ra alo diyore wama xipe xōn ki naxe. Na nōma a niyade wo xa kisi xa sabati,

³ barima wo bara Ala xa hinne kolon.

⁴ Wo wo makore Isa ra naxan misaalixi gemē kende ra banxi tima naxan fari. Adamadie bara mēe a ra, kōnō Ala tan na gemē nan sugandixi barima a rafan a ma ki fanyi ra.

⁵ Wo fan misaalixi gemē kendee nan na naxee tixi Ala Xaxili xa banxi ra. Wo bara findi serexedube seniyenxie ra alako wo xa wo bojē ba serexē ra Ala xa Mixi Sugandixi Isa saabui ra. Na nan nafan Ala ma.

⁶ A sebexi Kitaabui kui,
«N bara gemē nde sugandi, naxan tide gbo.
N a dōxoma Siyonī ne, a findi tuxui gemē nan na.

Naxan lama a ra,
na kanyi mu yaagima.»

⁷ Wo tan naxee danxaniyaxi, naxee lama a ra a na gemē sugandixi tide gbo, xun-nakeli na wo be. Kōnō yi masenyi sebexi danxaniyateree nan be,
«Banxitie mēe gemē naxan na,
na nan findixi gemē kende ra banxi tuxui ma.»

⁸ A man masenxi,
«Mixie e sanyi radinma na gemē ra, e fa bira.»

E birama ne barima e mu tinma Ala xa masenyi ratinmēde. Ala bara na ragiri e ma.

⁹ Kōnō Ala wo bōnsōe nan sugandixi, a xa findi mange xa serexedubē ra. A wo si raseniyen, a wo xunsara. A naxa wo ramini dimi kui, wo xa lu a xa nōrē bun ma. A na birin naba ne alako wo xa a matoxō dunija ma.

¹⁰ Singe wo mu nu findixi si ra, kōnō yakōsi wo bara findi Ala xa jama ra. Singe Ala mu nu kinikinixi wo ma, kōnō yakōsi a xa kinikini bара kamali wo be.

¹¹ N xanunteyenye, wo xa limaniya. Wo naxa bira dunija fee foxō ra, barima nee wo bama Ala xa kira nan xōn ma. Bekae mu na wo ra. Wo xōnyi mu na yi dunija bende funi fari xa ra.

¹² Wo xa dunija mixie xa tōqnege xun nakana wo xa wali fanyi saabui ra, alako e fan xa Ala matoxō lōxōe dōnxōe ma.

Mangasanyi

¹³ Wo wo yetē magoro dunija mange birin be Marigi xa fe ra. Yaamari soxi e tan nan yi, a findi mange xungbe ra,

¹⁴ a findi mange xa xērae ra, alo gomina. E fe kobi rabae makiitima, e fe fanyi rabae matoxō.

¹⁵ Ala wama ne wo xa xaxilitaree de balan wo xa wali fanyi saabui ra.

¹⁶ Wo xa jēre alo mixi naxee bara xōrseyo sōtō, kōnō na xōrseyo naxa a niya wo xa lu fe jaaxi kui. Wo xa findi Ala xa konyie ra.

¹⁷ Wo xa mixi birin binya. Wo xa wo ngaxakerenyie xanu. Wo xa gaaxu Ala ya ra. Wo xa mange xungbe binya.

Isa xa tōore misaali

¹⁸ Konyie, wo xa wo yetē magoro wo marigie be binye kui, hali e findi mixi xa fe maxoroxoxi ra. Wo naxa mixi fanyie xa gbansan xui ratinmē,

¹⁹ parima fe fanyi nan a ra tinfe e xa i tōore tinxintareya ra Ala xa fe ra.

²⁰ Xa wo tōore nde sōtō wo xa wali kobi xa fe ra, fe fanyi mu a ra. Kōnō xa wo tōore nde sōtō wo xa fe fanyi xa fe ra, Ala na kolonma ne wo be.

²¹ Wo xilixi na nan ma, barima Isa fan tōore ne wo be, na fa findi misaali ra wo be wo birama naxan foxō ra.

²² «A mu yunubi raba, a mu wule fala.»

²³ E to a konbi, a mu a gbejoxō. E to a tōore, a mu wōyēn xōrōxōe fala. A naxa kiiiti so kuitisa tinxinxī yi ra.

²⁴ A naxa faxa wuri magalanbuxi ma won ma yunubie xa fe ra, alako won xa fe jaaxi lu na, won xa jēre tinxinyi kui. A xa fie nan wo rayalanxi.

²⁵ Wo nu luxi ne alo xuruse rabejinxie, kōnō yakōsi wo bara gbilen wo kantama ma, naxan a jōxō saxi wo nii xōn ma.

3*Futi xiri*

¹ Wo tan ginee, wo fan xa wo yete magoro wo xa mōrie be, alako wo xa mōri danxaniyateree xa no danxaniyade wo tan e xa ginee wali ki saabui ra, hali wo mu sese fala e be,

² e xa wo xa maraseniyenyi nun yaraaxui gbansan to.

³ Ginee, wo naxa kata wo yete rayabude xunmasee ra, alo xun denbe, tulirasoe xēma daaxi, xa na mu dugi tofanyie.

⁴ Ginee xa tofanyi xa findi bōne fanyi nan na. Tofanyi nan na ki naxan mu kanama. Na nan tide gbo Ala be.

⁵ Singe ra gine seniyenxie nu na ki ne. E xaxili nu tixi Ala ra, e e yete magoroxi e xa mōrie be,

⁶ alo Sara naxan nu Iburahima xui rabatuma, a nu fa a xili «n marigi». Wo findixi a tan nan bōnsœ ra, xa wo fe fanyi raba, wo mu tin gaaxui yo xa wo xaxili ya iso.

⁷ Wo tan fan, xēmee, wo nun wo xa ginee, wo xa lu lanyi kui. Wo xa wo bore fahaamu. Xēmee xa a kolon a senbé gbo a xa gine be. Xēmee xa gine binya barima wo birin nan ke kerem tongoma, naxan findi kisi ra, Ala naxan fima a xa fonisireya kui. Wo xa wo xa ginee binya, alako Ala xa wo xa maxandi suxu.

Xanunteya

⁸ Wo xa lan wo bore ma, wo xa wo bore fahaamu. Ngaxakerenya xanunteya xa lu wo tagi. Wo kinikini wo bore ma, wo man xa wo yete magoro wo bore be.

⁹ Wo naxa fe jaaxi jōxō fe jaaxi ra, wo naxa konbi jōxō konbi ra. Wo lan ne wo xa duba wo bore be, barima wo xilixi na nan ma, alako wo xa dube sōtō ke ra. A sebexi Kitaabui kui,

¹⁰ «Naxan wama simaya jōxunme xon ma, heeri gbo naxan kui, na kanyi naxa fe kobi fala, wule naxa mina a de kui.

¹¹ A xa gibilen fe jaaxi foxo ra.

A jere ki xa fan.

A xa bira bojresa foxo ra tunnabexi kui, ¹² barima Marigi ya tixi tinxitœe nan na, a tuli matixi e xa maxandi ra.

Kono, a a kobe rasoxi ne fe kobi rabae tan na.»

Kawandi tife

¹³ Nde noma wo toorode xa fe fanyi rabafe bara wo bojre suxu?

¹⁴ Hali wo tooro tinxinyi xa fe ra, wo heeri nan sotoma. Wo naxa gaaxu fe ya ra dunija mixie gaaxuma naxan ya ra, wo bojre naxa ifu.

¹⁵ Kono wo xa Ala xa Mixi Sugandixi findi wo Marigi ra wo bojre kui. Wo xa

fata a xa fe tagi rabade mixie be wo laxi wo xa kisi ra fe naxan ma,

¹⁶ kono wo xa na masenyi ti doyindøyin binye kui. Wo xa na raba bōne fiixé ra alako wo yaxui naxee wo töönegema Ala xa Mixi Sugandixi xa fe ra, e xa lu yaagi kui.

¹⁷ Xa Ala a ragirima, a fisa i xa töör fe fanyi xa fe ra, dine i xa töör fe paaxi xa fe ra.

¹⁸ Isa tinxitœe fan faxa ne kerenyi ra tinxitaree xa yunubie xa fe ra, alako a xa wo maso Ala ra. E naxa a fate faxa, kono Ala Xaxili naxa a nii ragbilene a ma.

¹⁹ Ala Xaxili siga ne kawandi tide mixie be naxee nu na geeli kui laaxira, naxee singe nu bara tondi Ala xui ratinmede.

²⁰ Ala nu na e mamefe Annabi Nuha nu kunkui banbanma temui naxe. Mixi solomasaxan gbansan nan kisi kunkui kui ye ma.

²¹ Na fe bara findi misaali ra danxaniyatœe xunxa fe ra, naxan mixi rakismi yi waxati Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa marakeli saabui ra. Na xunxafe ye xōra, a mu noxœ bama mixi fate, kono a findima hate tongoe nan na Ala mabiri.

²² Isa bara te Ala yirefanyi ma ariyanna. Malekée, jinnee, nun senbemae birin na a xa yaamari bun ma.

4*Keja masarafe*

¹ Isa xa töore dunija bende fupi fari, a xa findi misaali ra wo be, naxan a niyama wo xa limaniya. Danxaniyatœe naxan fate naxankatama, na bara yunubi fe lu na.

² Na kui, a bara dunija waxonfe lu na, a xa bira Ala waxonfe foxo ra a xa simaya kui naxan luxi.

³ Wo temui naxan nabaxi dunija waxonfe foxo ra, na bara wasake. Wo bara bu dunija fe kobi kui alo yēne rabafe, siisife, xulunyi jaaxi, beere minfe, nun kuye batufe, naxan findixi fe jaaxi ra.

⁴ Dunija mixie de bara ixara, barima wo mu birama e foxo ra sōnon na dunija fee rabade. Na kui, e wo xili kanama.

⁵ kono e dentegé sama ne kiitisa be, naxan fama mixi baloxie nun faxamixie makiitide.

⁶ Na nan a ra, Ala xa xibaaru fanyi naxa iba faxamixie fan be, alako Ala xa e nii rakisi, hali mixie to bara ge e fate tan makiitide.

Wo bore malife

⁷ Lōxō dōnxœ bara makore. Wo xa wo xaxili raxara, wo xa wo yete suxu, alako wo xa no Ala maxandise.

⁸ A gbengbenyi wo xa wo bore xanu a fanyi ra, barima xanunteya yunubi gbegbe nan makotoma.

⁹ Wo xa wo bore rasene boje fanyi ra, hali wo mu a findi woyen xunxuri ra.

¹⁰ Ala hinnexi wo ra ki naxe, wo fan xa hinne wo bore ra na ki ne, alako wo xa findi Ala xa walike fanyie ra, naxee a xa hinne itaxunma.

¹¹ Xa mixi wama masenyi nde tife, a xa Ala xa masenyi ti. Xa mixi wama a boore malife, a xa na raba Ala senbe ra, alako Ala xa matoxoe soto a xa Mixi Sugandixi Isa saabui ra. Matoxoe nun senbe na a be abadan. Amina.

Isayankae xa toore

¹² N xanuntenye, na jaxankate naxa wo terenna, wo naxan tofe. Fe neene mu a ra.

¹³ Toorofe alo Ala xa Mixi Sugandixi tooro ki naxe, na xa findi seewee ra wo be, alako wo man xa jelexin a xa nore masen loxoe.

¹⁴ Xa e wo konbi Ala xa Mixi Sugandixi xili xa fe ra, heeri na wo be, barima Ala Xaxili noreksi na wo ma.

¹⁵ Wo naxa jaxankate soto nii bafe ma, munje tife ma, fe kobi rabafe ma, xa na mu a ra naafixiya ma.

¹⁶ Kono xa wo jaxankate soto barima Isayankae nan wo ra, wo naxa yaagi, wo xa Ala matoxo Isayanka xili xa fe ra.

¹⁷ Naxankate waxati bara wa folofe Ala xa jama ma. Xa a folo won tan ma, a rajonma danxaniyateree ma di?

¹⁸ «Xa tinxintoe kisife xoroxo, Ala kolontare nun yunubitoe tan luma di?»

¹⁹ Mixi naxee jaxankatama, barima e na Ala waxonfe rabafe, e xa e xaxili ti e Daali Mange ra naxan xa lanlanteya mu kanama.

5

Marasie

¹ Danxaniyatoe kuntigie, n bara wo ralimaniya. Kuntigi nan n fan na alo wo tan. N seedejoxoya bama Isa xa toore xa fe ra. Isa na fa a xa nore masende dunjna be, n fan a sotoma ne.

² Wo xa wo jengi sa Ala xa jama xon ma naxan na wo xa kantari bun ma, alo kuruse kante meenima a xa goore ma ki naxe. Wo xa danxaniyatoe danxun wo janige ra alo Ala wama a xon ma ki naxe. Wo naxa na raba alo e na wo karaxan. Wo naxa a raba kobiri geeni xa fe ra, wo xa a raba wo boje birin na.

³ Wo naxa danxaniyatoe yamari a xoroxoe ra, naxee bara taxu wo ra. Wo xa findi misaali ra e be.

⁴ Kuruse kantama xungbe na fa, a wo binyama nore ra naxan mu masarama.

⁵ Fonikee, wo fan xa wo yete magoro forie be. Wo xa wo yete magoro wo bore be, barima a sebexi,
«Ala yete igboe gerema ne, kono a hinne ma yete magoree ra.»

⁶ Wo xa wo yete magoro Ala senbe bun ma, alako a xa wo xa fe ite a waxati.

⁷ Wo xa wo xa kontofili birin so a yi ra, barima a jengi sama wo xon ma.

⁸ Wo wo joxo sa wo yete xon ma. Wo naxa yanfa. Wo yaxui Ibulisa na fe birin nabafe alako a xa wo xa fe kana. A luxi alo yete naxan mixi fenfe a xa a don.

⁹ Wo ti a kanke i wo sabatixi ra wo xaxaniya kui. Wo a kolon a Sentane danxaniyatoe birin toorofe na ki ne dunjna kui.

¹⁰ Wo na ge toorode dondoronti, Ala hinne fama wo xa fe yailande, a wo ralimaniya, a senbe so wo yi naxan mu kanama. Ala wo xilixi ne a xa Mixi Sugandixi Isa saabui ra wo xa lu a xa nore bun ma abadan.

¹¹ Senbe na Ala nan be abadan. Amina.

Nungui

¹² N bara yi bataaxe sebe wo ma, n ngaxakerenyi duluxotoxi Silasi saabui ra, alako n xa wo ralimaniya, n xa seedejoxoya ba a wo na Ala xa hinne yati nan bun ma.

¹³ Isayanka naxee na Babilon, Ala naxee sugandixi alo wo tan, nee bara wo xeebu, a nun n ma di Maraki.

¹⁴ Wo wo bore xeebu xanunteya sunbui ra. Ala xa wo boje sa, wo tan naxee na Isa foxy ra.

Ala xa masenyi firin nde Annabi Piyeri naxan səbə Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Isa xa xəəra Piyeri naxa yi Kitaabui firin nde səbə danxaniyatœe ma alako e xa limaniya, e xa lu Ala xa kira xən ma. A naxa e ratu a e xa danxaniya mu fatanxi fe fufafu xa ra. A fatanxi Isa xa taruxui nan na, naxan findixi nəndi yati yati ra. Piyeri seedeñoxoya bama na taruxui xa fe ra. A naxan toxi Isa xa dunijneigiri kui, a nun a naxan kolonxi namijənmee xa Kitaabuie kui, na birin bara findi seede ra a nəndi ki ma.

Piyeri to ge na masende, a man naxa a fala danxaniyatœe be a mixie nəma minide naxee e yete xili falama namijənmee, xa na mu a ra karamoxo, kono wule falœe nan e ra. Na mixi mooli na na. Won nəma e kolonde e xa wali nun e xa woyenyi saabui nan na. Xa e xa masenyi nun e pere ki mu lanxi Ala xa Kitaabuie xa seriyə ma, wule falœe nan e ra.

A rajonyi Piyeri a falama Isayankae be e xa e tunnabexi, barima Isa fama ne gibilende dunijna ma e fo xo ra, a fa e xanin ariyanna. Ndee nu wama Isa xili kanafe, a falafe ra a Isa bara dugundi, a a mu fa alo a laayidixi ki naxe. Piyeri naxa a tagi raba e be a Isa dugundife fatanxi a xa xanunteya nan na, barima a wama mixi gbegbe xa so a xa niini bun beenun a xa fa kiiti dənxoe sadie.

Na masenyi birin findixi limaniya nun lənni nan na won be. Ala xa won mali na kolonfe ra. Amina.

Ala xa masenyi firin nde Annabi Piyeri naxan səbə

Xeebui

¹ N tan, Simon Piyeri, Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa konyi nun a xa xəəra, n bara yi bataaxə səbə wo ma. Won tan naxee bara danxaniya Isa ma, won birin bara danxaniya keren soto won Marigi Ala nun won Nakisima Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa tinxinyi saabui ra.

² Ala xa hinne nun bəjəesa gbegbe fi wo ma Ala nun won Marigi Isa kolonfe saabui ra.

Isayankae pere ki

³ Won to bara Ala kolon, naxan won xilixi a xa nore nun a xa fanyi saabui ra, a bara fe birin so won yi a senbe ra, won hayi na naxan ma perefe ra a waxənki.

⁴ Ala xa nore nun a xa fanyi bara a niya won xa fe laayidixi soto naxan maniye mu na, a falafe ra a won xa won gi fe naaxie ma dunijna ma, naxee fatanxi mixi waxənfe kobi ra, won fa lu Ala xa nore kui.

⁵ Na kui, wo xa kate birin naba pere ki fanyi xa sa wo xa danxaniya xun ma,

Ala kolonfe xa sa wo pere ki fanyi xun ma, ⁶ wo xa yete suxui xa sa Ala kolonfe xun ma,

wo xa tunnabexi xa sa wo xa yete suxui xun ma,

wo xa Ala yaragaaxui xa sa wo xa tunnabexi xun ma,

⁷ ngaxakerenya xa sa wo xa Ala yaragaaxui xun ma, xanunteya fan xa sa wo xa ngaxakerenya xun ma.

⁸ Xa na fe mɔɔli xun luma masa ra wo be, na a niyama ne wo xa no walide Marigi Isa be, Ala xa Mixi Sugandixi, na man a niya wo xa no a kolonde a fanyi ra.

⁹ Kono xa na mu a ra, wo bara neemü Ala wo xa yunubi dangixie xafarixi ki naxe. Na kui, wo bara lu alo donxui naxan mu se igbəma a fanyi ra.

¹⁰ N ngaxakerenyie, Ala bara wo xili, a bara wo sugandi. Wo kate birin naba alako wo xa danxaniya xa sabati. Xa wo na raba, wo mu birama abadan.

¹¹ Na kui, Ala wo rəsənəma ne a fanyi ra a xa Mixi Sugandixi Isa xa mangəya niini bun ma, naxan findixi won Marigi nun won Nakisima ra.

Ala xa masenyi kolonfe

¹² N mu taganma wo ratufe ra na fe ma, hali wo to nəndi kolon, a man sabatixi wo boŋe i.

¹³ Fanni n na dunijna, a lanma n xa nu wo ratu na fee ra,

¹⁴ barima won Marigi Isa, Ala xa Mixi Sugandixi bara a masen n be n mu buma dunijna ma sonon.

¹⁵ Kono n kate birin nabama ne, alako n na keli wo xun ma lo xo naxe, wo xa no ratude na fee ma temui birin.

¹⁶ Muxu to won Marigi Isa senbe nun a fa ki masen wo be, a mu findixi kiini madoxoxi xa ra. Muxu naxan masen wo be Isa xa nore xa fe ra, a findixi nəndi yati yati nan na, muxu naxan toxi muxu ya ra.

¹⁷ Baba Ala Nore Xungbe Kanyi bara a binja, a xunnakeli fi a ma yi masenyi ra, «N ma Di xanuxi nan yi ki, n səewaxi naxan na.»

¹⁸ Muxu na xui me ne, naxan keli koore ma, muxu to nu na a seeti ma geya seniyenxi fari.

¹⁹ Muxu a kolon namijənmee xa masenyie findixi nəndi yati nan na. Wo

lan wo xa wo çoxo sa na xon ma a fanyi ra, alo mixi a çoxo sama lanpui xa yanbe xon ma ki naxe koe ra han subaxe. Wo na na masenyi fahaamu wo bojne kui, na luma ne alo loolee xa naiyalanyi naxan makenenma subaxe ma.

²⁰ Wo xa a kolon a fanyi ra a namijonme yo xa sebeli mu fatanxi a yete ra.

²¹ Namijonme xa masenyi mu fatanxi adamadi janige xa ra, a fatanxi Ala Xaxili yati nan na, naxan na masen namijonmee be.

2

Karamoxo kobia

¹ Mixi ndee nu na Isirayila nama ya ma, naxee nu a falama e yete be, a namijonmee, kono wule faloe nan nu nee ra. Karamoxo wule faloe fama lude wo fan ya ma, naxee xa xaranyi mixi raloëma. Na kui, na wule faloe bara e Marigi rabolo, naxan e xunsaraxi. Na fe bara e xun nakanra.

² Mixi gbegbe birama ne e foxy ra e xa fe jaaxi kui. Ala xa nondi maberema ne e tan xa fe ra.

³ E wo madaxuma wulee ra e xa milanteya xa fe ra, kono kiiti doxoxi e ya ra a rakyua. E xa xunnakane mu kanama.

⁴ Malekee to yunubi raba, Ala mu dijne e ma de! A naxa e woli yahannama, a yolonxonyie sa e ma na dimi kui beenun kiiti loxoe xa a li.

⁵ Ala mu dijne dunija ma Annabi Nuha xa waxati, a kaafirie sonto ne banbaranyi ra. Kono a naxa Nuha rakisi, naxan nu tinixinxi kawandima, a nun a xa mixi solofera.

⁶ Ala Sodoma nun Gomora raton ne, a e birin gan, e xa findi misaali ra mixi kobia be.

⁷ Kono a naxa Loti ratanga na gbaloe ma. Loti findixi tinxitoe nan na, naxan bojne nu bara rajaauxa a ma na mixi jaaxie xa wali kobia xa fe ra.

⁸ Yi mixi tinixinxi nu sabatixi e tagi, a bojne rajaauxi a ma temui birin e xa paaxuna xa fe ra.

⁹ Na nan a masenxi, a won Marigi fata mixi fanyi fulunde fe xoroxoe kui, a man fata tinxitaree ragatade han kiiti loxoe na fa temui naxe.

¹⁰ A gbengbenyi, a yi rabama mixie nan na naxee biraxi e waxonfe jaaxi tun foxy ra, e fa Marigi xa mangaya matandi.

Nee e yete igboma. E suusa ariyannakae rasotode.

¹¹ Hali malekee, naxee senbe gbo e be, nee mu suusa adamadie rasotode Marigi ya xori.

¹² Na xurutaree luxi alo wula sube naxee xaxili mu na, naxee suxuma, e faxa. E konbi tima fee ma, e mu naxee kolon. E xa fe rajonma ne alo na wula sube naxee xaxili mu na.

¹³ E tinxitareya sare nan sotoma. E nelexinma wanduya rabafe ra yanyi xare ra. E luma ne wo xa xulunye ya ma alo noxoe na sa se seniyenxi ma. E nelexinma ne wo ratantanfe ra.

¹⁴ E yene rabama temui birin. E mu taganma yunubi rabade. E mixie madaxuma naxee xa danxaniya mu sabatixi. Milanteya na e bojne kui. E birin dankaxi.

¹⁵ E bara kira tinixinxi bepin, e fa bira Beyori xa di Balami xa kira foxy ra, naxan nu wama wali tinxitare sare xon ma.

¹⁶ Ala naxa a xa yunubi masen a be a xa sofale saabui ra naxan woyen adamadi xui ra, a fa Annabi Balami xa daxuna iti.

¹⁷ Na mixie luxi ne alo tigie ye mu na naxee kui. E luxi ne alo nuxuie, turunnaade naxee tutunma. Dimi nan doxoxi e ya ra.

¹⁸ E woyen xungbe nan falama naxan tide yo mu na, e e yete igboma, e mixie madaxuma fe seniyentaree ra, mixi naxee baxi bade yunubitoe ya ma.

¹⁹ E xoreya laayidi mixie be, kono e yete kan findixi dunija xa konyie ra, barima e mu nomi e yete bade e waxonfe jaaxie yi ra naxee fama e xun nakanade. Mixi naxan birin luma a waxonfe jaaxi xa noe bun ma, a bara findi a waxonfe jaaxi xa konyi ra.

²⁰ Xa mixi bara ba dunija fe kobia ya ma Ala xa Mixi Sugandixi Isa kolonfe saabui ra, won Nakisima nun won Marigi, e man gibile na fee ma, han nee man no e ra, awa e xa toore dangima a singe ra.

²¹ E lufe e mu tinixinxi kira kolon, na fis e be, dine e xa na kira kolon, e fa e kobe so seriye seniyenxi ra, naxan nu bara fi e ma.

²² Yi taali e xa fe masenma a fanyi ra: «Bare bara a xa boxunyi don. Xose maxaxi, a man bara a yete manoxo.»

3

Isa gibilene dunija ma

¹ N xanuntenyie, n ma bataaxe firin nde nan yi ki, n naxan sebe wo ma. N bara wa xaxili fanyi fife wo ma yi bataaxee saabui ra, naxee wo ratuma na xaranyi ra wo naxan sotoxi temui dangixi.

² N man bara wa wo ratufe namijonme seniyenxi singee xa masenyi ma, a nun won Marigi nun won Nakisima xa yaamari ma, a xa xererae naxan nadangixi wo ma.

³ Kono a gbengbenyi, wo xa a kolon a mixie fama ne dunija rajonyi, naxee

yoma mixie ma, e bira e yete waxonfe fo xo
ra.

⁴ E a falama ne, «Isa bara a xa laayidi
kana, barima han ya a mu gibilen dunija
ma alo a a fala ki naxe. Kafi won benbae
falsa, dunija luxi alo a folæ.»

⁵ Na mixie bara neemu a Ala koore nun
boxi daaxi a xa masenyi nan na. A folæ ra,
Ala xa masenyi nan a ragiri boxi xa maba
ye xoora.

⁶ Ala xa masenyi man naxa a ragiri ye xa
din dunija ma Annabi Nuha xa waxati.

⁷ Na masenyi kerenyi man fama ne a
ragiride koore nun boxi xa gan kiiti loxoe,
tinxiintaree paxankatama temui naxe.

⁸ Konc, n xanuntenyie, wo naxa neemu
fe kerem ma: Won Marigi tan be, loxoe
kerem luxi ne alo ne wulu kerem, ne wulu
kerem fan luxi ne alo loxoe kerem.

⁹ Marigi mu dugundima a xa laayidi
rakamalide, alo mixi ndee a mañoxunma
ki naxe. A xa dije gbo wo mabiri, barima
a mu wama mixi kerem xa lœ. A wama ne
dunija mixi birin xa tuubi.

¹⁰ Marigi fa loxoe findima terenna nan
na mixie be. Na loxoe koore loëma ne
xui magaaxuxi ra, dunija birin ganma ne,
adamadie xa wali nan tun luma Ala ya i.

¹¹ Wo to a kolon dunija nonma na ki
ne, a lanma wo xa jere Ala waxonyi ra
seniyenyi kui.

¹² Wo mame tima ki naxe, a xa a niya na
loxoe xa fa sinnanyi ma. Na loxoe koore
nun boxi ganma ne te ra, e fa xunu.

¹³ Won koore neene nun boxi neene nan
mamefe, tinxiinyi sabatima dënnaxe, alo a
laayidixi won be ki naxe.

¹⁴ N xanuntenyie, wo xa kate birin naba
na mame ti kui, alako na loxoe xa wo li
boçesa kui, a naxa wo li fe jaaxi kui.

¹⁵ Wo xa a kolon a won Marigi xa
dije findixi kisi nan na wo be, alo won
xanuntenyi Pölu fan a sebexi wo ma ki
naxe. Ala yati nan na lonni fixi a ma.

¹⁶ A na nan masenma a xa bataaxe birin
kui. A xa sebeli ndee fahaamu xcon. Xax-
ilitaree, naxee xa danxaniya mu raxaraxi,
e na sebelie mafindima e waxonki. E na
mœlli rabama Kitaabui gbetee ra, konc na
fe fama e ralœde.

¹⁷ N xanuntenyie, wo to bara na birin
kolon, wo xa wo jœxa sa wo yete xon
ma, alako kaafirie naxa wo ba wo xa
danxaniya sabatixi kui.

¹⁸ Wo xa senbe soto won Marigi nun
won Nakisima Isa xa hinne nun a kolonfe
saabui ra. Tantui na Ala xa Mixi Sugandixi
Isa be abadan. Amina.

Ala xa masenyi singe Annabi Yaya naxan sèbè Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Annabi Yaya naxan yi bataaxe sèbè, a nu na Isa xa xèera fu nun firinyie nan ya ma. A naxa Inyila Isa sèbè, a man naxa bataaxe saxan sèbè danxaniyatœe be, alako e xa Ala xa lonnì nun limaniya soto. A dɔñxœra, Annabi Yaya naxa Kitaabui nde sèbè naxan xili «Ala xa Waxayi.» A na sèbè Isayankae nan ma naxee nu na paxankate sotofe e xa danxaniya xa fe ra.

Yi bataaxe singe sèbè ne Isayankae ma alako e naxa e madaxu wule xaranyi ra, naxan nu yensenxi na waxati, a falafe ra Isa mu nu faxi dunija a adama ki ma. Annabi Yaya a masenxi a Isa findixi adamadi yati yati nan na, Ala naxan xèexi kelife koore ma a sago rabafe ma. Isa fatanxi Ala nan na, kono Ala naxa a ragiri a xa findi xème ra dunija bende fupi fari, alako a xa no a yete bade serexe ra ibunadama be.

Isa xa serexe tide gbo adama be, barima na gbansan noma a niyade adamadie xa kisi soto. Mixi naxan bara kisi soto Isa wuli saabui ra, a a kolon a bojè kui a a kisixi abadan. Siike yo mu luma a yi ra sɔɔn, barima a a kolon Ala fama ne a xa laayidi rakamalide.

Na serexe man findima misaali ra danxaniyatœe be. Annabi Yaya a masenma a won xa won bore xanu alo Ala won xanuxi ki naxe. Ala wama a foxirabirœe xa findi mixie ra naxee e bore xanuma. Mixi naxan a falama a Ala xanuma, kono a mu a boore ibunadama xanuxi, na kanyi bara findi wule fale ra.

Ala kolonfe munafanyi gbo adama be. Na noma a niyade a xa ariyanna soto yare, a man xa dunjiegiri fanyi soto be. Ala xa won mali a xa xanunteya kolonfe ra, alako won xa kisi soto, won man xa findi mixie ra naxee e bore xanuxi. Amina.

Ala xa masenyi singe Annabi Yaya naxan sèbè

Kisi Masenyi

¹ Kisi masenyi,
naxan nu na kabi a foie,
muxu tuli naxan mexi,
muxu ya naxan taxi,
muxu belexe naxan masuxuxi,
muxu bara na seede ba.

² Naxan na kisi ra, na bara a yete masen.
Muxu bara a to,

muxu bara na kisi xa fe kawandi ti,

naxan mu jɔɔnma abadan,

naxan nu na Baba Ala fe ma,

beenun a xa a yete masen muxu be.

³ Muxu naxan taxi,

muxu naxan mexi,

muxu wo fan kawandife na nan na,

alako won birin xa lu lanyi kui,

won nun Baba Ala nun a xa Di Isa, a xa

Mixi Sugandixi.

⁴ Muxu yi fe sèbèfe ne wo ma,
alako muxu xa sèewé xa kamali.

⁵ Muxu naxan mexi Isa ra, muxu xa na
dentege sa wo be. Ala findixi naiyalanyi
nan na. Dimi yo mu na a i.

⁶ Xa won a fala won nun Ala na a ra,
kono won jèrema dimi kui, won bara wule
fala, won mu jerefe nondi kira xon ma.

⁷ Kono, xa won jèrema naiyalanyi kui
Ala xa kira xon, won nun danxaniyatœe
nan luma lanyi kui. Ala xa Di Isa wuli nan
won naseniye yunubi birin ma.

⁸ Xa won a fala yunubi yo mu na won
ma, won bara won yete madaxu, nondi yo
mu na won be.

⁹ Xa won na won ti won ma yunubie ra,
Ala e xafarima ne, a won naseniye won
ma tinxintareya ma. Ala tinxin, won noma
won xaxili tide a ra.

¹⁰ Xa won a fala yunubi yo mu na won
ma, won bara Ala findi wule fale ra, a xa
masenyi mu na won bojè kui.

2

Won xunmafalam

¹ N ma die, n bara na birin sèbè wo
ma, alako wo naxa yunubi raba, kono xa
a sa li mixi nde naxa bira na kui, Ala xa
Mixi Sugandixi Isa fama won xunmafalam
Baba Ala be. Isa tinxin.

² A tan nan findixa serexe ra won ma
yunubie xafarife ra. A mu won ma
yunubie gbansan xafarixi, a na nan nabaxi
dunja mixi birin be.

³ Xa won sa Ala xa yaamarie rabatu, na
nan a masenma a won Ala kolon.

⁴ Xa mixi nde a fala, «N tan Ala kolon»,
kono a mu a xa yaamarie rabatuma, wule
fale nan a ra, nondi mu na a be.

⁵ Kono mixi naxan Ala xui suxuma, Ala
xa xanunteya bara ge kamalide na kanyi
be. Na kui, won noma a kolonde won na
Ala foxo ra.

⁶ Naxan yo a falama a nun Ala nan a ra,
a lamma a xa a jère Isa xa kira xon.

⁷ N xanunteyie, n yaamari naxan
masenma wo be, fe neène mu a ra. Wo
a kolon kabi a foie. Yaamari fori nan a ra,
wo naxan singe me nu.

⁸ Kono i man na mato n yaamari neène
nan sèbèfe wo ma. Nondi nan a ra naxan

makənənxi Isa jere ki kui a nun wo tan fan jere ki kui, barima dimi na jōnfe, Ala xa naiyalanyi laxixə bara mini fōlō.

⁹ Naxan a falama a a na Ala xa naiyalanyi kui, kōnō a a ngaxakerenyi xōnxi, na kanyi man na dimi nan kui.

¹⁰ Naxan a ngaxakerenyi xanuma, na kanyi sabatixi Ala xa naiyalanyi nan kui, fefe mu na naxan a rabirama.

¹¹ Kōnō naxan a ngaxakerenyi xōnma, na kanyi na dimi nan kui. A jērēma dimi nan kui, a mu a sigade yati toma, barima dimi bara a ya dōnxu.

¹² N ma die, n xa a masen wo bē yi sēbeli ra:

Wo xa yunubie bara xafari Isa xili saabui ra.

¹³ Forie, n xa a masen wo bē yi sēbeli ra:
Wo bara a kolon a tan naxan nu na kabi a fōle.

Fonikee, n xa a masen wo bē yi sēbeli ra:
Wo bara nō Sentane ra.

¹⁴ N ma die, n bara na masen wo bē yi sēbeli ra,
barima wo bara Baba Ala kolon.

Forie, n bara na masen wo bē yi sēbeli ra,
barima wo a kolon naxan na na kabi a fōle.

Fonikee, n bara na masen wo bē yi sēbeli ra:
barima wo sēnbe gbo.

Ala xa masenyi sabatixi wo bōjē kui.

Wo bara nō sōtō Sentane xun ma.

¹⁵ Wo naxa dunija fe xanu, xa na mu a ra wo mu nōma Baba Ala xanude.

¹⁶ Naxan findixi dunija fe ra, alo ibunadama waxōnfe kobi, mile, nun yete igboja naxan kelixi see sōtōfe ma, na sese mu kelixi Baba Ala ma. A kelixi yi dunija nan ma.

¹⁷ Dunija nun a waxōnfe jōnma ne, kōnō naxee Ala waxōnfe rabama, e kisima ne abadan.

Ala xa Mixi Sugandixi yaxui

¹⁸ N ma die, won na waxati dōnxōe ne yi ki. Wo bara a mē, a Ala xa Mixi Sugandixi yaxui nde na fafe. Wo bara a kolon a yaxui gibegbe bara fa. Won a kolon na nan ma a won na waxati dōnxōe ne yi ki.

¹⁹ Na mixie kelixi won tan nan xun ma, kōnō won ngaxakerenyi mu nu e ra, xa na mu a ra e mu nu kelima won xun ma nu. Kono e to mu tin lude won ya ma, e bara a masen a won ngaxakerenyie mu nu e ra.

²⁰ Ala xa Seniyentōe bara wo sugandi, a Xaxili Seniyenxi fi wo ma. Na nan a toxī wo birin nōndi kolonxi.

²¹ N mu yi bataaxe sebexi wo ma wo xa nōndi kolontareya xa ma. N a sebexi wo xa nōndi kolonyi xa fe nan ma, wule yo mu na naxan kui.

²² Wule fale na nde ra? Naxan a falama a Isa mu findixi Ala xa Mixi Sugandixi ra. Na kanyi bara findi Ala xa Mixi Sugandixi yaxui ra. A bara tondi Baba Ala nun a xa Di ra.

²³ Mixi naxan tondima Ala xa Di ra, a bara tondi Baba Ala fan na. Naxan bara tin Ala xa Di ra, a bara tin Baba Ala fan na.

²⁴ Wo masenyi naxan me a fole, wo xa na ragata wo bōjē ma. Xa a na na ki ne, a lima wo bara sabati Baba Ala xa Di nun Baba Ala i.

²⁵ Ala xa Mixi Sugandixi bara kisi laayidi tongo won bē, kisi naxan mu jōnma abadan.

²⁶ N bara yi bataaxe sēbē wo ma mixi ndee nan ma fe ra naxee wama wo madax-ufe.

²⁷ Ala bara a Xaxili fi wo ma, a na wo bōjē i. Wo hayi mu na karamoxō gbēte ma. Ala Xaxili nan wo matinkamna nōndi birin na. Wule yo mu na a xa masenyi kui. Wo xa bira a fōxō ra tun.

²⁸ N ma die, wo nun Isa xa lu a ra, alako a na gbilen tēmwi naxē yaagi yo naxa won makuya a ra. Won xa la a ra tēmwi birin.

²⁹ Wo to a kolon a tinxin, wo xa a kolon fan a tinxintōe birin fatanxi a tan nan na.

3

Ala xa die

¹ Wo xa a kolon, Baba Ala won xanuxi ne han a won xili «a xa die». Won findixi a xa die yati yati nan na. Dunija mu nōma won kolonde na ra, barima e mu Ala kolon.

² N xanuntenyie, yakōsi Ala xa die nan won na. A mu masenxi sinden won luma ki naxē, kōnō won a kolon, a Isa na fa, won masarama ne, won fa lu alō a tan, barima won a toma ne a na ki naxē yati.

³ Mixi naxan a yigi tixi Isa ra, a a yete raseniyenma, alo Isa seniyenxi ki naxē.

⁴ Mixi naxan yunubi rabama, a findixi seriye matandila nan na, barima yunubi, seriye matandi nan a ra.

⁵ Wo a kolon a Isa fa won ma yunubi nan xafaride. Yunubi yo mu nu na a tan ma.

⁶ Mixi naxan sabatixi Isa i, na kanyi mu luma yunubi raba ra sonon. Naxan luma yunubi raba ra, na kanyi mu Isa toxī, a man mu a kolon.

⁷ N ma die, mixi yo naxa wo madax-ufe. Mixi naxan tinxinyi rabama, a tinxin alo Marigi tinxintxi ki naxē.

⁸ Yunubitōe tan fatanxi Ibulisa nan na, barima Ibulisa nan yunubi raba kabi dunija fōle. Ala xa Di fa ne alako a xa Ibulisa xa wali kana.

⁹ Mixi yo findi Ala xa di ra, a mu luma yunubi raba ra, barima Ala bara wali nde

folo a bojne kui. A mu nōma lude yunubi kui, barima a fatanxi Ala nan na.

¹⁰ Ala xa die nun Ibulisa xa die tagi rasama yi ki ne: Naxan mu tinxin, Ala xa di mu a ra. Naxan mu a boore adamadie xanuma, a mu Ala kolon.

Xanunteya

¹¹ Masenyi nan ya wo naxan mexi kabi a fole: Won xa won bore xanu.

¹² Won naxa lu alop Kabilia, naxan fatan Sentane ra, a fa a xunyu yati faxa. A na raba munfe ra? A na raba ne barima a jere ki mu nu gexi tinxinde alop a xunyu jere ki.

¹³ N ngaxakerenyie, wo naxa wo majin dunija xa xonnanteya xa fe ra wo mabiri.

¹⁴ Xanunteya naxan luma won bojne kui won boore adamadie be, a a masenma a won bara faxe kira lu na, won ti kisi kira xon ma. Xanunteyatare tan tixi faxe kira nan xon ma.

¹⁵ Mixi naxan a boore adamadi xonma, na kanyi luxi ne alop faxeti. Wo a kolon a kisi mu na faxeti be.

¹⁶ Won xanunteya kolonma Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa misaali nan saabui ra, naxan tinxia nii fide won be. Won fan lan ne won xa tin na rabade won boore adamadie be.

¹⁷ Se kanyi naxan a bojne balanma tooromixi ya ra, a mu Ala xa xanunteya kolon.

¹⁸ N ma die, won ma xanunteya naxa findi woyenyi tun na, a xa findi maraba nan na, xa na mu a ra nōndi yo mu na a kui.

¹⁹ Na kui, won nōma a kolonde a nōndi na won yi, won bojne fa sa Ala mabiri.

²⁰ Hali won bojne sa won makiiti, Ala gbo won bojne be, a fe birin kolon.

²¹ N xanuntenye, xa won bojne mu won makiiti, won bara xaxilisa soto Ala ya i.

²² Ala won ma duba birin suxuma ne, barima won birama a xa seriyye nun a waxonfe nan foxo ra.

²³ A xa seriyye nan ya: Won xa danxaniya a xa Di ma, a xa Mixi Sugandixi Isa. Won man xa won bore xanu, alop Ala won yamarixi ki naxe.

²⁴ Mixi naxan Ala xa seriyye rabatuma, na kanyi nun Ala na a ra. A a kolonma Ala Xaxili Seniyenxi nan ma, Ala naxan fixi won ma.

4

Tagi rasa Ala Xaxili nun Sentane Xaxili

¹ N xanuntenye, wo naxa la xaxili birin na. Wo xa a mato a fanyi ra xa na xaxili fatanxi Ala nan na, barima wule falee bara gbo dunija naxee e yete findixi namijonmee ra.

² Mixi naxan birin laxi a ra a Ala xa Mixi Sugandixi Isa bara fa dunija ma a adamaki ma, wo nōma ne a kolonde a na kanyitan xaxili fatanxi Ala nan na.

³ Kono mixi naxan birin mu laxi Isa ra, na gbe xaxili mu fatanxi Ala ra, a fatanxi Ala xa Mixi Sugandixi yaxui nan na, wo bara naxan ma fe me, a a na fafe dunija ma. Nxa a fala wo be, a jan bara fa.

⁴ N ma die, wo tan, Ala nan gbe wo ra. Wo bara no na namijonmee wule falee ra, barima Ala Xaxili naxan na wo foxo ra, na senbe gbo Sentane xaxili be naxan na dunija mixie foxo ra.

⁵ E tan dunija nan gbe e ra. Na nan a ra e woyenma dunija ki ma, dunija fa e xui suxu.

⁶ Kono won tan, Ala nan gbe won na. Na nan a ra Ala kolonyie won xui suxuma. Ala kolontaree tan mu won xui suxuma. Nōndi xaxili nun wule xaxili tagi rasama na ki ne.

Xanunteya fatanma Ala nan na

⁷ N xanuntenye, won xa won bore xanu, barima xanunteya fatanxi Ala nan na. Mixi naxan a boore adamadi xanuma, na bara findi Ala xa di ra, a Ala kolon.

⁸ Mixi naxan mu a boore adamadi xanuma, na kanyi mu Ala kolon, barima Ala, xanunteya nan a ra.

⁹ Ala xa xanunteya kolonma yi nan ma: Ala naxa a xa Di kerenyi xee dunija, alako won xa kisi a tan saabui ra.

¹⁰ Xanunteya yati yati nan ya: Won tan xa mu Ala xanuxi, a tan nan won xanuxi, a fa a xa Di kerenyi xee a xa findi won ma yunubi safari serexe ra.

¹¹ N xanuntenye, Ala to bara won xanu na ki, won fan lan ne won xa won bore xanu.

¹² Mixi yo mu na naxan Ala toxi, kono xa won won bore xanu, Ala luma ne won i. A xa xanunteya kamalima ne won i.

¹³ Won a kolon won nun Ala na a ra, barima a bara a Xaxili fi won ma.

¹⁴ Muxu tan bara a to, muxu bara findi seede ra, a Baba Ala a xa Di xee ne dunija ma adamadie rakiside.

¹⁵ Mixi naxan a falama a Isa findixi Ala xa Di nan na, na kanyi nun Ala na a ra.

¹⁶ Won bara Ala xa xanunteya kolon, won bara la a ra. Ala findixi xanunteya nan na. Mixi naxan jere ma xanunteya kui, na kanyi nun Ala na a ra.

¹⁷ Na kui, xanunteya bara kamali won tagi, alako gaaxui naxa lu won yi ra kitisa loxoe, barima won birama Isa xa misaali foxo ra yi dunija bende fuji fari.

¹⁸ Gaaxui mu luma xanuntenye tagi xa e xa xanunteya bara kamali. Mixi gaaxuma

paxankate nan xa fe ra, kono xanunteya kamalixi kanyi mu gaaxuma.

¹⁹ Won noma mixi xanude, barima Ala singe nan bara won xanu.

²⁰ Mixi naxan a falama a Ala xanuxi, kono a luma mixi xon na, na kanyi bara findi wule fale ra. Mixi naxan mu fata a boore adamadi xanude a naxan toma, na mu noma Ala xanude a mu naxan toxi.

²¹ Ala won yamarixi yi nan na: Naxan Ala xanuxi, a xa nu a boore adamadi fan xanu.

5

Danxaniyafe Ala xa Di ma

¹ Mixi naxan lama a ra a Isa nan findixi Ala xa Mixi Sugandixi ra, na kanyi bara findi Ala xa di ra. Naxan babe nde xanuma, a na babe xa di fan xanuma ne.

² Won na Ala xanu, won fa a xa yaamari birin nabatu, na nan a masenma a won Ala xa die fan xanuma.

³ Ala xanufe a niyama won xa a xa yaamarie fan nabatu. Na mu findima kote xoroxce ra,

⁴ barima Ala xa die noma dunija birin na e xa danxaniya saabui ra.

⁵ Nde xunnakeli sotoma dunija xun na, xa danxaniyatose mu a ra, naxan lama a ra a Ala xa Di nan Isa ra?

⁶ Ala xa Mixi Sugandixi Isa nan fa ye nun wuli ra. A mu faxi ye gbansan xa ra, a faxi ye nun wuli nan na. Ala Xaxili nan na seede baxi, barima Ala Xaxili nondi nan a ra.

⁷ Seede saxon nan na:

⁸ Ala Xaxili Seniyenxi, ye, nun wuli. Na saxanyi birin seedejoxoya kerem nan bama.

⁹ Won tinma mixie xa seedejoxoya ra, kono Ala xa seedejoxoya dangi na birin na. Ala nan seede bama a xa Di xa fe ra.

¹⁰ Mixi naxan lama Ala xa seedejoxoya ra, na kanyi danxaniyama Ala xa Di ma, kono mixi naxan mu lama Ala ra, na kanyi bara Ala findi wule fale ra, barima a mu laxi Ala xa seedejoxoya ra, a naxan baxi a xa Di xa fe ra.

¹¹ Na seedejoxoya a masenma a Ala kisi fixi won ma a xa Di nan saabui ra. Na kisi mu nonma abadan.

¹² Mixi naxan birama Ala xa Di foxo ra, na kanyi bara kisi, kono mixi naxan mu birama Ala xa Di foxo ra, na kanyi mu kisima.

¹³ N bara yi fe birin sebe wo ma, wo tan naxee danxaniyaxi Ala xa Di ma, alako wo xa a kolon a wo bara kisi soto, naxan mu nonma abadan.

¹⁴ Won ma lanlanteya na a ma ki naxe, won bara a kolon a won ma duba birin sxuxuma ne naxan findixi a waxonfe ra.

¹⁵ Won to a kolon a won ma maxandi birin mema, won man a kolon a Ala won ma duba birin sxuxuma ne.

¹⁶ Mixi naxan a boore nde toma yunubi raba ra, yunubi naxan mu mixi bonoma abadan, a xa Ala maxandi a be. Ala a rakisima ne xa yunubi na a ra naxan mu mixi bonoma abadan. Yunubi nde na naxan mixi bonoma abadan. N mu a fala wo xa Ala maxandi na mooli xa fe ra.

¹⁷ Seriye matandife birin findixi yunubi nan na, kono yunubi birin xa mu mixi bonoma.

¹⁸ Won a kolon mixi naxan findixi Ala xa di ra, a mu luma yunubi raba ra, barima Ala xa Di, a a kantama. Sentane mu noma a ra.

¹⁹ Won a kolon a Ala xa die nan won na, kono dunija mixi donxe birin na Sentane sago nan bun ma.

²⁰ Won man a kolon a Ala xa Di bara fa. A xaxili fanyi nan fixi won ma, alako won xa Ala Nondi Kanyi kolon. Won nun Ala Nondi Kanyi nan a ra a xa Di Isa saabui ra, a xa Mixi Sugandixi. A tan nan na Ala Nondi Kanyi ra, naxan kisi fixi won ma abadan.

²¹ N ma die, wo wo yete ratanga kuyee ma.

Ala xa masenyi firin nde Annabi Yaya naxan s^εb^ε Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Annabi Yaya naxa yi bataaxe firin nde s^εb^ε danxaniyat^ε nama nde ma, n^ondi nu rafanxi naxee ma. Wule xaranyi nde nu yensenxi na waxati, a falafe ra a Isa mu nu faxi dunjna adama ki ma. Annabi Yaya a masenma danxaniyat^ε be a a lanma e xa tondi mixie ra naxee na xaranyi mooli tima.

Yi bataaxe a masenma danxaniyat^ε birin be a xanunteya findixi Ala kolonmæ xa tonxuma nan na. Ala wama won xa findi mixie ra naxee e bore xanuxi. Mixi naxan na tondi na yaamari ra, a bara tondi Ala fan na. Ala xa won mali alako xanunteya xa lu won boje ma. Amina.

Ala xa masenyi firin nde Annabi Yaya naxan s^εb^ε

N^ondi

¹ N tan wo xa kuntigi bara wo x^εebu, wo tan naxee findixi danxaniyat^ε nama sugandixi ra, a nun wo boore naxee bara n^ondi kolon. Wo rafan n tan nun n^ondi kolonyi birin ma,

² barima n^ondi luma won boje ma abadan.

³ Baba Ala nun a xa Di Isa, a xa Mixi Sugandixi, e xa hinne won na, e xa kinikini won ma, e xa bojesa fi won ma n^ondi nun xanunteya kui.

⁴ N bara s^εewa ki fanyi, barima ndee na wo ya ma naxee jerefe Baba Ala xa n^ondi kira xon ma a xa seriye ki ma.

⁵ Danxaniyat^ε fanyie, n bara wo mayandi, won xa won bore xanu. N na naxan s^εb^εfe yi ki, yaamari neene mu a ra. Won bara na seriye kolon kabi a folé.

⁶ Xanunteya nan ya, wo xa bira Ala xa seriye foxo ra. Wo lan ne wo xa Ala xa yaamarie rabatu, also wo a mexi ki naxe kabi a folé.

⁷ Mixi gbegbe wama wo madaxufe, a falafe ra a Ala xa Mixi Sugandixi Isa mu faxi dunjna adama ki ma. Na mixi madaxui mooli findixi Ala xa Mixi Sugandixi yaxui nan na.

⁸ Wo xa fe birin naba alako wo naxa gan wo xa wali munafanyi ra. Wo xa kata wo xa sare kamalixi sot³.

⁹ Mixi naxan fe gbete suxuma, a mu bira Ala xa Mixi Sugandixi xa xaranyi foxo ra, na kanyi mu Ala kolon. Naxan birama a foxo ra, a bara Baba Ala nun a xa Di kolon.

¹⁰ Xa karamoxo nde sa fa wo yire yi xaranyi xanbi, wo naxa a rasen^ε, wo naxa a x^εebu,

¹¹ xa na mu a ra wo fan bara lu a xa wali naaxi kui.

¹² N wama fe gbegbe falafe wo be, kono n mu wama na rabafe s^εb^εli ra, fo won xa lu yire keren, won xa de masara, alako won ma s^εewe xa kamali.

¹³ Wo boore danxaniyat^ε bara wo x^εebu.

Ala xa masenyi saxan nde Annabi Yaya naxan səbə Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Annabi Yaya nan yi bataaxə saxan nde səbə danxaniyatə nde ma, naxan xili Gayu. A naxa a matəxə barima a nu jərəma nəndi nan kui, a tondi ne na wule xaranyi ra naxan nu yensenxi na waxati.

Karaməxə fanyie to siga Gayu xənyi, a naxa e rasənə xanunteya ra. Na fe naxa rafan Annabi Yaya ma. Mixi naxan luma na məlli raba ra, a bara nəndi nun xanunteya kolon. Ndee nu na danxaniyatə ya ma naxee mu nu wama na məlli rabafe.

Ala xa won mali alako won bəjə naxa balan Ala xa mixie mabiri. Amina.

Ala xa masenyi saxan nde Annabi Yaya naxan səbə

Nəndi kolonyie

¹ N tan danxaniyatə jama xa kuntigi, n bara i xəebu, n xanuntenyi Gayu, n naxan xanuxi nəndi xa fe ra.

² N xanuntenyi, Ala xa fe birin səcəneya i bə. I fate xa lu yalanxi kui alə i xa danxaniya yalanxi ki naxe.

³ Won boore danxaniyatə ndee to fa n yire, e naxa a fala n bə i jərəma nəndi kui. N naxa səewa ki fanyi ra.

⁴ Səewə yo mu dangima na məlli ra, a kolonfe ra a n ma die na nəndi kira nan xon ma.

⁵ N xanuntenyi, i məsenimə xəjərə danxaniyatə ma hali wo mu wo bore kolon.

⁶ Ndee bara i xa xanunteya xa fe dəntəgə sa danxaniyatə jama bə. Danxaniyatə naxan yo dangima i xənyi, i xa e mali e xa biyasi kui, alə Ala wama a xon ma ki naxe.

⁷ E na Ala xa wali nan kui, danxaniyatə ree tan mu e kima.

⁸ Won lan won xa kafu na mixi məlli ma, alako won fan xa won gbe raba Ala xa nəndi xa fe ra.

⁹ N bara bataaxə nde səbə danxaniyatə jama ma, kono Diyoterefi mu tinxi muxu rasənəde barima a wama findife xunyi ra.

¹⁰ N na fa wo yire, n dəntəgə sama nə wo bə a xa kəwali xa fe ra. A muxu xili kanama, a man mu tinma danxaniyatə yigiyade. Hali naxee wama e yigiyafe, a tənyi dəxəma nee fan ma, a e keri danxaniyatə ya ma.

¹¹ N xanuntenyi, i fe jaaxi naxan toma, i naxa bira na məlli foxtə ra. I fe fanyi naxan toma, i xa bira na nan foxtə ra. Fe fanyi rabae na Ala nan bə, kono fe jaaxi rabae tan mu Ala kolon.

¹² Birin fe fanyi falama Demetiri xa fe ra. Nəndi yati a yetə kan seede baxi. Hali muxu tan muxu nəma a xa fe seede bade. I a kolon muxu mu wule falama.

¹³ N wama fe gbegbe falafe i bə, kono n mu wama na rabafe səbeli ra.

¹⁴ A gbe mu luxi won xa lu yire keren, won xa sumun.

¹⁵ Ala xa bəjəsa fi i ma. Muxu booree bara i xəebu. I fan xa won xanuntenyi xəebu muxu bə keren keren.

Ala xa masenyi

Annabi Yude naxan səbə Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Annabi Yude nan yi bataaxe səbə Ala xanuntenyie ma, a findi Kitaabui nan na mixi birin be naxee wama bifafe Ala xa seriye foxyo ra. Na danxaniyatœ nama, Annabi Yude yi bataaxe səbəxi naxan ma, mixi ndee nu bara so e tagi alako e xa Ala xa xaranyi mafindi e waxonki ra. Na mixi jaaxie jere ki nu bara findi fe xungbe ra na Isayankae be, ndee fa bira e xa wule masenyi foxyo ra.

Na na a ra, Annabi Yude naxa woyeniyi xɔrɔxœs fala e be na xaranyi xa fe ra. A naxa danxaniyatœ rasi a fanyi ra, e naxa lu seniyentarepa kui. A naxa a masen e be a fiixe ra, a na mixi moɔli yahannama nan sotoma. Temui dangixi mixi gbegbe naxee nu na Ala xa kira xon ma, e mes ne Ala xa seriye ra, na naxa findi jaxankate xungbe ra e be. Annabi Yude mu tinxí na moɔli xa raba na danxaniyatœ ra.

Won fan xa nu na marasi rame. Mixi gbegbe na dunjia naxee Ala xili falama, kono e mu Ala xa seriye rabatuma. Alatala Kitaabui luxi won yi ra na nan ma alako won xa masenyi birin sa sikeeli ma, won xa a mato xa a findixi nondi nan na, xa na mu a ra xa Sentane xa wule na a ra. Ala xa won natanga na diinela wule false ma. Amina.

Ala xa masenyi

Annabi Yude naxan səbə

¹ N tan Yude nan yi ki, Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa konyi, nun Yaki ngaxakerenma. N na yi bataaxe sebəfe mixie nan ma, Baba Ala naxee xilixi, a naxee xanuxi, nun Ala xa Mixi Sugandixi Isa naxee makantaxi.

² Ala xa kinikini, bojesa, nun xanunteya go wo yi.

³ N xanuntenyie, n bara wa bataaxe sebəfe wo ma won ma kisi xa fe ra. N bara wa na rabafe alako n xa wo ralimaniya, wo xa gere so won ma danxaniya xa fe ra, naxan jan bara ge masende kerenyi ra seniyentœe be.

⁴ Mixi ndee bara so wo tagi, naxee xa jaxankate jan bara sebə a rakuya. Kaafirie nan e ra, naxee won Marigi Ala xa hinne mafindima, alako e xa lu fe jaaxie kui, e xa e kobe raso won Karamoxo kerenyi ra, won Marigi Isa, Ala xa Mixi Sugandixi.

⁵ Hali wo a kolon, n wama wo ratufe fe dangixi ndee nan ma. Marigi to ge Isirayila nama raminide Misira boxi ma, a naxa Isirayilaka danxaniyataree sonto.

⁶ Maleke ndee fan to e yete lu binyetareja kui, e e xɔnyi bejin, Ala naxa e raso geeli kui, e xa lu dimi kui han kiiti xungbe sa loxœ.

⁷ Sodoma nun Gomora, a nun e rabilinyi, e to e yete rafi fe jaaxie ma, e nun e boore nu kafu moɔli nde ra naxan mu lanma adamatadie tagi, Ala naxa e findi misaali ra, a e raso te xoɔra naxan mu xubenma abadan.

⁸ Kono na mixi naxee bara so wo tagi, e laamatuny i ndee toma naxee a niya e xa seniyentareja raba, e Marigi xa yaamari matandi, e maleke konbi.

⁹ Maleke mange Minkayilu to woyen Ibulisa be Annabi Munsa fure xa fe ra, Minkayilu mu suusa Ibulisa xa woyeniyi yaabide konbi ra. A a fala ne gbansan, «Ala xa i makiiti.»

¹⁰ Kono na mixie konbi tima fe nde xa fe ra, e mu naxan kolon. E naxan kolon e yete ra, a wula sube xaxilitaree daaxi, na fan mu findi sese ra fo e kanase.

¹¹ Naxankate na e be. E bara bira Kabilia xa misaali foxyo ra. E bara bira kɔbiriri foxyo ra alo Balami, e fa loe. E bara matandi ti alo Kora, e xun fa rakana.

¹² Na mixie bara wo xa ngaxakerenya malanyie manoxo. E degeima wo ya ma, e mesenima e yete nan gbansan ma, e mu yaagima. E luxi alo nuxuie, foye naxee rajerema, kono e mu fama tune ra. E luxi alo sansi naxee mu bogi raminima e bogi temui. E to tala, e bara faxa sanmaya firin.

¹³ E luxi alo baa moronyie naxee xunfe raminima. Na xunfe misaaliixa na mixie xa fe jaaxie nan na. E luxi alo tunbui naxee ragataxi koore ma, e nu lintan dimi kui abadan.

¹⁴ Enoki, Adama tolobite solofera nde, naxa yi masenyi fala Ala xili ra e xa fe ra, «Marigi na fafe, a nun a xa seniyentœe wulu wulu.»

¹⁵ alako a xa adamadi birin makiiti. Kaafirie xa makiiti e xa fe jaaxi rabaxie ma. Kaafirie xa makiiti e xa konbie xa fe ra, e naxan falama Marigi xun ma.»

¹⁶ Na mixi moɔlie luma ne sonxœ ra, e mu nelexinma, e birama e yete waxonfe nan tun foxyo ra, e de igbo, e mixi madaxuma woyeniyi jɔxumme ra alako e xa se soto.

¹⁷ Kono wo tan, n xanuntenyie, wo xa ratu won Marigi Isa xa xeevae xa masenyie ma.

¹⁸ E nu bara a fala wo be, «Waxati dɔnɔxœ, mixie fama ne yode Ala ma, e bira e waxonfe tinxintaree foxyo ra.»

¹⁹ Na mixi moolie na wo tagi. E wo xa lanyi kanama ne. E birama e yete xaxili nan foxyo ra. Ala Xaxili Seniyenxi mu na e bojne i.

²⁰ Kono wo tan, n xanuntenyie, wo xa wo xa danxaniya seniyenxi rasabati. Wo xa Ala maxandi a Xaxili Seniyenxi saabui ra.

²¹ Wo xa lu Ala xa xanunteya bun ma, alako wo Marigi Isa, Ala xa Mixi Sugandixi, xa kinikini wo ma, a xa wo rakisi.

²² Wo xa kinikini mixie ma naxee siikexi,

²³ wo xa e ratanga te ma. Wo man xa kinikini booree fan ma gaaxui kui, kono wo xa meeni wo yete ma e ya ma, alako wo fan naxa fa wo yete findi seniyentaree ra.

²⁴ Ala tantu, naxan noema won nakiside won ma yunubi birin ma, naxan noema won masende seniyenyi nun seewe ra a xa nore kui.

²⁵ Ala tantu, naxan firin nde mu na, naxan bara won nakisi a xa Mixi Sugandixi Isa saabui ra. Nore, xunnakeli, senbe, nun noe na a be beenun dunjna xa folo, yakosi, nun waxati naxan sa fama abadan. Amina.

Ala xa Waxayi Masenyi nde yi Kitaabui xa fe ra

Annabi Yaya naxa yi Kitaabui sëbe waxati xorçxoe bun ma. Mangasanyi naaxi nu na Isayankae jaxankatafe temui naxe, Ala naxa e yaabi yi masenyi ra naxan noma findide madundui xungbe ra danxaniyatœe be naxee na toorofe Sentane saabui ra.

Isa yi Kitaabui foloma bataaxe solofera nan na danxaniyatœe jama ndee be. A a masenma a a e xa wali birin kolon, naxan fanxi, a nun naxan mu fanxi. Na findixi seriye nan na adamadie be. Ala fe birin kolon. A lanma won xa a kolon a won ma fe yo mu noxunxi Ala ma. A mu neemuma won ma wali yo ma. Na masenyi moöli nan noma won madundude xa won na toorofe Ala xa fe ra, kono a man noma won magaaxude xa won na fe jaaxi nde kui.

A firin nde, yi Kitaabui a masenma ne won be a Ala fe kolon naxan fama rabade dunija ma. Ala Sentane xa wali kolon, a mixi madaxuma ki naxe. Sentane loxœ a ma a a noma node Ala senbe ra. Wule nan na ki. Yi Kitaabui xa masenyi xungbe findima Ala xa xunnakeli nan na. Sentane fama ne Ala nun danxaniyatœe gerede, a fa mixi seniyenxe toorode a gbegbe ra. Kono a rajonyi, Ala fama ne Sentane nun a foixirabiree birin xa fe xun nakanade, a e woli yahannama te nun soda xoora, e luma dennaxe abadan. A fa a xa jama tongo, a e raso ariyanna kui, dennaxan xili falama «Darisalamu Næne.» Menni, adamadi kisi kolonma ne naxan maniyé mu na. Faxe mu na, toore mu na. Heeri nan tun na menni Alatala seeti ma.

Yi Kitaabui xaranfe ndedi xorçxo, barima sebeli na a ra naxan taali wøyenyi rawalima a gbegbe ra. Misäali gbegbe na a kui naxee a niyama a fahaamu xa xonj. A mu lanma mixi xa kankan misäali nde ma naxan xorçxo. Won xa na birin xaran, alako won xa masenyi xungbe to naxan minima yi Kitaabui kui. Na mu xorçxo alos misäali xunxuri nde naxee rawalima yi Kitaabui kui.

Ala xa lõnni fi won ma yi xaranyi kui. Amina.

Ala xa Waxayi

Isa xa masenyi fole

¹ Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa laamutuni nan ya, Ala naxan fixi a ma. A xa maleke naxa na rasanba a xa konyi Yaya

ma, alako Ala xa konyi di birin xa a kolon fe naxan fama rabade yi waxatî.

² Yaya findixi seede nan na Ala xa masenyi xa fe ra a nun Ala xa Mixi Sugandixi Isa xa seedejoxoya xa fe ra. A naxan to, a naxa na birin masen.

³ Heeri na a xaran mixi be, a nun naxee e tulimatima yi masenyi ra naxan tixi Ala xili ra, e man fa yi sebeli ratinme, barima waxati bara makore.

⁴ N tan Yaya, n bara yi sebeli ti Isa xa danxaniyatœe jama doxœ solofera ma, naxee na Asi boxi ma. Ala xa hinne nun bojesa fi wo ma, Ala naxan na xoro, to, a nun tina. Xaxili solofera naxee na a xa mange kibanyi ya i, nee fan bara hinne wo ra,

⁵ a nun Ala xa Mixi Sugandixi Isa, naxan findixi seede tinxinxi ra, naxan singe keli mixi faxaxie tagi, naxan dangi boxi mange birin na. Matoxœ na Isa nan be, naxan won xanuxi, naxan won nakisixi won ma yunubie ma a wuli saabui ra.

⁶ A bara won neso Ala xa mangeya niini bun ma, a bara won findi serexedubee ra a Baba Ala be. Nore nun senbe na a be abadan! Amina.

⁷ Wo wo ya rate koore ma, a na fafe nuxue kui.

Adamadi birin a toma ne, halii naxee a masoxo.

Dunija si birin fama sunnunde a xa fe ra. Iyo, a na na ki ne. Amina!

⁸ Marigi Ala xa masenyi nan ya: «N tan nan na a fole ra, n tan nan na a rajonyi ra, n tan naxan na xoro, to, nun tina, Senbe Birin Kanyi.»

⁹ N tan Yaya, wo ngaxakerenyi, won birin na toorofe, won birin na Ala xa mangeya niini nan bun ma, won birin tunnabexixi Isa xa fe i. N nu na Patimosi suri nan ma Ala xa masenyi nun Isa xa seedejoxoya xa fe ra.

¹⁰ Ala xa loxœ, Ala Xaxili Seniyenxi to n suxu, n naxa xui nde me n xanbi ra. A senbe gbo alo sara xui.

¹¹ A naxa a masen n be, «I naxan toxi, a sebe Kitaabui kui, i xa a rasanba danxaniyatœe jama doxœ solofera ma, naxee na Efese, Simirina, Peregamo, Tiyatire, Saradesi, Filadelifiya, nun Layodiseya.»

¹² N naxa n mafindi alako n xa a to naxan wøyenxi n na. N to n mafindi, n naxa lanpuu xeema daaxi solofera to.

¹³ N naxa adamadi maniyé to na lanpuu tagi, donna kuye ragoroxi a ma, beleti xeema daaxi balanxi a kanke ra.

¹⁴ A xunyi nun a xunsexe nu fiixe alos yexxes xabe fiixe, xa na mu a ra balabalanyi. A yae nu yanbama alos te.

¹⁵ A sanyie nu gbeelixi alo wure gbeeli raxunuxi, a xui nu gbo alo baa mōrōnyi xui.

¹⁶ Tunbui solofera nu na a yirefanyi bēlexe, santidegema de firin daaxi xējenxi nu na a de i, a yatagi mayanbama alo sogexone.

¹⁷ N to a to n naxa bira a bun ma, n fa lu alo mixi faxaxi. A naxa a yirefanyi bēlexe sa n ma, a fa a fala, «Hali i mu gaaxu. N tan nan na a fole nun a rajōnyi ra.»

¹⁸ N piye na a ra. N nu bara faxa, kōno yakosi n piye na a ra abadan. Faxe nun aligiyama saabi kanyi na n tan nan na.

¹⁹ I xa fe nan sebe i naxan toxi, naxan na rabafe, a nun naxan fama rabade.

²⁰ Yi tunbui solofera i naxee toxi n yirefanyi bēlexe kui, e misaalixi Isa xa danxaniyatœ jamae dōxō solofera xa maleke nan na. Yi lanpui xēema daaxi solofera, e misaalixi Isa xa danxaniyatœ jamae dōxō solofera nan na.»

2

Bataaxe danxaniyatœ jamae be

¹ A sebe Efese danxaniyatœ jamae xa maleke ma, masenyi nan ya naxan fatanxi Isa ra tunbui solofera suxuxi naxan yirefanyi bēlexe kui, naxan piyemra lanpui xēema daaxi solofera tagi:

² «N wo xa fe rabaxi kolon, n wo xa wali kolon, n wo xa tunnabexi kolon. N a kolon mixi jaaxie mu rafan wo ma. N a kolon wo bara mixie makiiti naxee e yete findixi Ala xa xēerae ra, han wo fan fa e kolon wule falee ra.»

³ Wo bara wo tunnabexi, wo bara tooro n xili xa fe ra, kōno limaniya mu baxi wo yi ra.»

⁴ «Kōno fe keren na na naxan mu rafanxi n ma wo xa fe ra. Wo mu n xanuxi a fanyi ra yakosi alo wo nu n xanuxi ki naxe singe ra.»

⁵ Wo xa wo ratu a ma, wo nu na ki naxe beenun wo xa wo san nadin. Wo xa tuubi, wo man xa wali susu alo wo nu a rabama singe ra ki naxe. Xa wo mu tuubi n fama ne wo xōnyi, n fa wo xa lanpui bade a yire.»

⁶ «Kōno wo bara fe nde raba naxan fan. Wo bara Nikolasi xa jamae xa fe xōn, alo n fan a xōnxi ki naxe.»

⁷ «Tuli na naxan be, a xa a tuli mati Ala Xaxili Seniyenxi xa masenyi ra danxaniyatœ jamae be. Naxan na geeni, n na nan luma a xa simaya wuri bogi don, naxan tixi Ala xa ariyanna kui.»

⁸ A sebe Simirina danxaniyatœ jamae xa maleke ma, masenyi nan ya naxan fatanxi Isa ra, Isa naxan na a fole nun a rajōnyi ra, naxan nu faxaxi a man fa keli faxe ma:

⁹ «N wo xa jaxankate nun setareja kolon, hali bannaya nde to na wo yi ra. N Yuwifie xa töönejë kolon wo mabiri. E a falama e yete be a Yuwifie, a fa li Yuwifie mu e ra. E findixi Sentane xa mixie nan na.»

¹⁰ Wo naxa gaaxu jaxankate ya ra, wo fama naxan sotode. Ibulisa a niyama ne wo xa mixi ndee xa sa geeli, alako a xa wo mato. Wo fama ne jaxankatade xi fu bun ma. Kōno wo xa lu danxaniya kui han wo faxe loxoe. Na temui n kisi fima ne wo ma wo sare ra.»

¹¹ «Tuli na naxan be, a xa a tuli mati Ala Xaxili Seniyenxi xa masenyi ra danxaniyatœ jamae be. Naxan na geeni, a mu faxe firin nde kolonma.»

¹² A sebe Peregamo danxaniyatœ jamae xa maleke ma, masenyi nan ya naxan fatanxi Isa ra, santidegema de firin xējenxi kanyi:

¹³ «N a kolon wo xa taa findixi Sentane senbe yire nan na, kōno wo xirixi n xili ra, wo mu danxaniya raboloxi. Hali waxati ma, n dugutege seede Antipasi faxa temui naxe wo xōnyi Sentane yire, wo mu n ma kira rabepjin.»

¹⁴ «Kōno fe ndee na na naxee mu rafanxi n ma wo xa fe ra. Wo xa mixi ndee birama Balami xa misaali nan fōxō ra, naxan nu bara Balaki rasi a xa gantanyi te Isirayilakae be, e xa subee don naxee baxi serexe ra kuyee be, e xa yene fan naba.»

¹⁵ Wo xa mixi ndee fan biraxi Nikolasi xa jamae xa xaranyi fōxō ra.

¹⁶ Na kui, wo xa tuubi, xa na mu a ra n fama ne gere tide na mixie be n ma santidegema ra, naxan na n de i.»

¹⁷ «Tuli na naxan be, a xa a tuli mati Ala Xaxili Seniyenxi xa masenyi ra danxaniyatœ jamae be. N «man» donse noxunxi fima ne geeni mixi ma, a nun gemé fiixe, xili neene sebexi naxan ma. Mixi yo mu na xili kolon, bafe na gemé kanyi ra.»

¹⁸ A sebe Tiyatire danxaniyatœ jamae xa maleke ma, masenyi nan ya naxan fatanxi Ala xa Di ra, naxan yae yanbama alo te, a sanyie luxi alo wure gbeeli raxunuxi:

¹⁹ «N wo xa fe rabaxi kolon, wo xa xanunteya, wo xa danxaniya, wo xa wali fanyi, wo xa tunnabexi, a nun wo naxan birin nabaxi a dōnxoe ra naxan gbo dangi wo xa wali singee ra.»

²⁰ «Kōno fe keren na na naxan mu rafanxi n ma wo xa fe ra. Wo bara a lu Yesabela, gine naxan a yete findixi namijonme ra, a xa xaranyi ti naxan n ma konyie ratantanma, alako e xa fe kobi raba, e xa subee don naxee baxi serexe ra kuyee be.»

21 N bara dijx alako a xa tuubi, kono a mu tinxi a yuge jaaxi masarade.

22 Na na a ra, n a rasoma ne paxankate kui, a tan nun a yene raba booree, xa e mu tuubi.

23 N fama ne a xa die fan faxade. Na kui, danxaniyatoe jama birin a kolonma ne a tan nan mixi boje nun a sondonyi matoma, n tan nan e xa fe rabaxi sare ragbilenma e ma.»

24 «Kono wo tan, Tiyatireka mixi donxoe naxee mu na yi fe kui, naxee mu soxi Sentane xa gundo kui, n mu kote gbete doxoma wo xun ma kore.

25 Wo naxan sotoxi, wo na suxu gben, han n fama temui naxe.

26 Naxan na geeni, naxan n ma wali suxuma han a rajonyi, n mangeya fima na kanyi nan ma, a xa sie yamari.

27 «A e yamarima sawuri wure daaxi nan na, a e kanama ne alo feje ibooma ki naxe»,

28 alo n senbe sotoxi ki naxe n Baba Ala ra. N man subaxa looloe fima ne na kanyi ma.»

29 «Tuli na naxan be, a xa a tuli mati Ala Xaxili Seniyenxi xa masenyi ra danxaniyatoe jamae be.»

3

Bataaxe danxaniyatoe jama gbetee be

1 A sebe Saradesi danxaniyatoe jama xa maleke ma, masenyi nan ya naxan fatanxi Isa ra, naxan Xaxili solofera yamarima, tunbui solofera suxuxi naxan yi ra:

«N wo xa wali kolon. Mixi joxo a ma a wo jijne na a ra, kono wo bara faxa.

2 Wo naxa yanfa, wo xa wo bore ralimaniya, naxee na faxe kira xon, barima nde luxi wo xa wali ra n Marigi Ala be.

3 Wo xa ratu na masenyi ma, wo naxan masotoxi, wo naxan mexi. Wo xa a ragata wo boje kui, wo xa tuubi. Xa wo mu wo nengi sa yi xon, n fama ne waxati nde kui wo mu naxan kolon, na fa findi terenna ra wo be alo mupeti fa temui.

4 Kono mixi ndee na Saradesi naxee mu noxoxi fe jaaxi ra. Nee fama ne jerede n setti ma, domna fixe ragoroxi e ma, barima na nan findixi e xa wali sare ra.»

5 «Naxan na geeni, domna fixe ragoroma a ma. N mu a xili bama simaya buki kui, n a xa fe falama ne n Baba Ala be a xa malekee ya xori.

6 Tuli na naxan be, a xa a tuli mati Ala Xaxili Seniyenxi xa masenyi ra danxaniyatoe jamae be.»

7 A sebe Filadelfiya danxaniyatoe jama xa maleke ma, masenyi nan ya naxan fatanxi Seniyentoe nondi fale ra, Dawuda xa saabi na naxan yi ra, naxan naade

rabima mixi mu no a balande, naxan naade balanma mixi mu no a rabide:

8 «N wo xa wali kolon. N a kolon wo senbe mu gbo, kono wo bara n ma masenyi rabatu, wo mu n yanfa. Na kui, n bara naade nde rabi wo ya ra, mixi mu nomma naxan balande.

9 N fama ne mixie sade wo belexe naxee a falama e yete be a Yuwifie, kono e findixi Sentane xa jama nan na. E na wule nan falafe. N fama ne e ra, e xa e magoro wo be, e xa a kolon wo rafan n ma.

10 Wo to n ma masenyi rabatu tunnabexi kui, n fan wo ratangama ne na waxati xoroxoe ma naxan fama dunijia lide, a faduniya mixi birin mato.

11 A gbe mu luxi n xa fa. Wo naxa wo xa danxaniya bejin, alako mixi yo naxa wo sare fanyi ba wo yi ra.»

12 «Naxan na geeni, n a findima n Marigi Ala xa horomabanxi kinki ra, a xa lu menni abadan. N nan n Marigi Ala xili nun n Marigi Ala xa taa xili sebema ne a ma. Na taa findixi Darisalamu neene nan na, Ala naxan nagoroma kelife koore ma. N nan n xili neene fan sebema ne a ma.

13 Tuli na naxan be, a xa a tuli mati Ala Xaxili Seniyenxi xa masenyi ra danxaniyatoe jamae be.»

14 A sebe Layodiseya danxaniyatoe jama xa maleke ma, masenyi nan ya naxan fatanxi Isa ra, naxan findixi Ala sago rakamali ra, a xa seede laxixe, Ala xa daalie daaxi naxan saabui ra:

15 «N wo xa wali kolon. Wo mu xinbeli, wo mu wolen. A xoli n ma wo xa nate tongo, wo xa xinbeli, xa na mu a ra wo xa wolen.

16 Wo to fa luxi a tagi, wo mu wolen, wo mu xinbeli, n wo raboloma ne.

17 Wo bara a fala, «Bannamixie nan muxu ra, muxu hayi mu na fefe ma.» Wo mu a kolon a wo findixi tooromixie nan na, a nun misikinnee, setaree, donxuie, nun mixi mageli.

18 N marasi naxan fima wo ma, wo xa xeeema fanyi sara n ma, xeeema naxan gbi baxi te ra, alako wo xa findi bannamixie yati ra. Wo xa domna fixe sara n ma, wo xa na ragoro wo ma, alako wo xa ba tixi wo mageli ra, yaagi xa ba wo ma. Wo manxa ya seri sara n ma, alako wo xa fe igbe.

19 N nan n xanuntenye nan xuruma, n e matinxin. Wo xa wakili, wo xa tuubi.

20 N tixi naade ra, n na a konkofe. Xa mixi nde n xui me, a naade rabi n be, n soma ne a xonyi, muxu fa muxu dege yirekeren.»

21 «Naxan na geeni, a luma n setti ma n ma kibanyi kui, alo n tan fan to geeni, n fa n magoro n Baba Ala setti ma a xa kibanyi kui.

22 Tuli na naxan bε, a xa a tuli mati Ala Xaxili Seniyenxi xa masenyi ra danxaniyatœ namae bε.»

4

Ala xa kibanyi ariyanna

1 Na birin to dangi, n naxa ariyanna naade rabixi to koore ma. N man naxa xui nde me, n nu bara naxan singe me. A senbe nu gbo alo sara. A naxa a masen n bε, «I xa te hebiri, n xa fe masen i bε naxan fama rabade.»

2 Ala Xaxili Seniyenxi naxa n suxu keren na. N naxa kibanyi nde to ariyanna, mange magoroxi a kui.

3 A nore nu yanbama alo gême tofanyi mayilenzie, senkui tofanyi nu na a xa kibanyi rabilinyi.

4 Kibanyi moxjœn nun naani nu na Ala xa kibanyi rabilinyi, fori moxjœn nun naani magoroxi e kui. Donma fiixé nu ragoroxi e ma, mange katanyi xœma daaxi nu saxi e xun na.

5 Seyamakonyi nun galanyi xuie nu minima kibanyi kui. Lanpui solofera nu dæxema kibanyi ya i. Nee misaalixi Ala Xaxili kamalixi nan na.

6 Baa tinse fan nu na kibanyi ya i.

Nimase naani nu na Ala xa kibanyi rabilinyi, yae nu na e yatagi nun e kobe ma.

7 Nimase singe nu maniyaxi yete nan na, a firin nde nu maniyaxi ningeyore nan na, a saxan nde nu maniyaxi adamadi nan na, a naani nde nu maniyaxi xaruma nan na, naxan jœrema koore ma.

8 Na nimase naani birin, gabutenyi senni nu na e ma. Yae fan nu na e be yire birin, e gabutenyie fari nun e bun ma. Kœ nun yanyi e nu luma a fala ra,
«Marigi Ala seniyen,
Marigi Ala seniyen,
Marigi Ala seniyen.

A findixi Senbe Kanyi nan na
naxan na xoro, to, nun tina.»

9 Na nimase naani nu fa Mange matœxo, e mange binya naxan magoroxi kibanyi kui, e mange tantu, naxan jœne a ra abadan.

10 na fori moxjœn nun naani, e felenma boxi ma Mange ya i, naxan magoroxi kibanyi kui, e fa a batu naxan jœne a ra abadan. E nu e xa mange katanyi ba e xun na, e nu e sa kibanyi san na, e nu fa a fala,

11 «Muxu Marigi Ala, matœxo, binye, nun senbe na i tan nan bε, barima i tan nan se birin daaxi, i tan nan na birin panigexi, i tan nan na birin nagirixi.»

5

Buki nde rabife

1 Na dangi xanbi, n naxa Ala to a xa kibanyi kui, buki nde nu na a xœnye, sebeli tixi a kui nun a fari, a mabalanxi a balanse solofera ra.

2 N naxa maleke senbëma nde to, a a falama a xui itexi ra, «Nde noma yi buki rabide, nde noma a balanse bade a ma?»

3 Nimase yo mu nu na koore ma, boxi ma, xa na mu a ra boxi bun ma, naxan nu noma na buki rabide, a a kui mato.

4 Na kui, n naxa wa a gbegbe ra, barima nimase yo mu nu na, naxan nu noma na buki rabide, a a kui mato.

5 Fori nde naxa a fala n bε, «I naxa wa, Yuda bœnsœ x a yete, naxan findixi Dawuda bœnsœ ra, a bara geeni. A tan nan noma na buki nun a balanse solofera rabide.»

6 Na temui n naxa Yœxœyore to a tixi kibanyi nun na nimase naani nun na forie tagi. Na Yœxœyore nu luxi ne alo a kon naxabaxi. Feri solofera nun ya solofera nu na a bε, naxee misaalixi Ala Xaxili Seniyenxi kamalixi ra, naxan nu bara xœ dunija yire birin ma.

7 Yœxœyore naxa a maso Ala ra, naxan nu magoroxi kibanyi kui, a fa buki rasuxu Ala yirefanyi xœnye.

8 A to buki masœt, na nimase naani nun na fori moxjœn nun naani, e naxa suyidi Yœxœyore be. Kora nu na e birin yi ra, a nun surayi sase xœma daaxi naxee rafexi surayi ra, naxan misaalixi seniyentœ xe Ala maxandie ra.

9 E naxa beeti neene nde ba, e nu a fala, «I tan nan daxa yi buki tongode, i tan nan daxa a balanse rabide, barima i bara i yete ba serexœ ra, i bara adamadie xunsara Ala be i wuli saabui ra,

adamadi naxee kelixi bœnsœ birin, naxee xui birin falama, naxee fatanxi jamanœ nun si birin na.

10 I bara na adamadie findi serexedubœ ra muxu Marigi Ala be.

I bara e raso Ala xa mangeya niini bun ma. E fama ne dunija yamaride.»

11 Na temui n naxa maleke wulu wulu wuyaxi to, n naxa e xui me Ala xa kibanyi, na forie, nun na nimasee rabilinyi.

12 E naxa a fala e xui itexi ra, «Yœxœyore naxan baxi serexœ ra, a daxa a xa senbe, bannaya, lonni, nœ, binye, matœxo, nun tantu sœto.»

13 Nimase naxan birin na koore ma, boxi fari, boxi bun ma, baa ma, a nun daalise birin, n nee birin xui me ne, e nu fa a fala, «Matœxo, binye, tantu, nun senbe na Ala be naxan magoroxi kibanyi kui, a nun Yœxœyore be abadan.»

¹⁴ Na nimase naani naxa a ratin, «Am-in-a.» Forie naxa e felen bɔxi ma, e Ala nun Yεχεεyore batu.

6

Buki balansee

¹ N naxa Yεχεεyore to buki balanse singe rabi ra. N naxa nimase nde xui me kelife na nimase naani tagi. A xui senbe nu gbo alo galanyi. A naxa a fala, «Fa.»

² Na dangi xanbi, n naxa soe fiixə nde to, xali suxuxi a ragima yi, mange katanyi saxi a xun ma, a fa siga xunnakeli kui, a man xa sa geeni.

³ A to buki balanse firin nde rabi, n naxa nimase firin nde xui me. A naxa a fala, «Fa.»

⁴ Soe gbeeli naxa mini. E naxa a ragima yamari a xa bɔjesa ba dunija kui, alako adamatdie xa nu e bore kɔn naxaba. Santidgema belebele naxa so a yi ra.

⁵ A to buki balanse saxan nde rabi, n naxa nimase saxan nde xui me. A naxa a fala, «Fa.» N naxa soe foore to. Sikeeli nu suxuxi a ragima yi ra.

⁶ N naxa xui nde me na nimase naani tagi, «Mèngi kilo kerent sare lanma loxɔe keren wali sare nan ma. Fundenyi maniye kilo saxan lanma loxɔe keren wali sare nan ma. I naxa ture nun weni xun nakana.»

⁷ A to buki balanse naani nde rabi, n naxa na nimase naani nde xui me. A naxa a fala, «Fa.»

⁸ N naxa soe burexe xinde daaxi to. A ragima xili ne «Faxe,» laaxira nu biraxi a foxo ra. Nɔe naxa so e yi ra dunija sëetti keren xun ma a sëetti naani ya ma, alako e xa mixie faxa santidgema ra, kaame ra, wuganyi ra, a nun sube xaanexie ra, naxee na wula i.

⁹ A to buki balanse suuli nde rabi, n naxa mixie nii to serexebade bun ma, mixi naxee kon nu bara raxaba barima e nu birama Ala xa masenyi nan foxo ra, e findi a xa seedee ra.

¹⁰ E naxa a fala e xui itexi ra, «Marigi seniyenxi nɔndi fale, i buma han temui mundun fafe ra kiiti sade, alako muxu gbe xa jɔxɔ dunija mixie ma naxee bara muxu faxa?»

¹¹ Donma kuye fiixə naxa so e birin yi ra. Mixi nde naxa a fala e bɛ e xa mame ti sinden, han e waliboorée nun e ngaxakerenyie xasabi xa kamali naxee lanma e xa faxa alo e tan.

¹² A to buki balanse senni nde rabi, bɔxi naxa seren senbe ra, soge naxa ifɔɔrɔ alo sunnun donma foore, kike naxa lu alo wuli,

¹³ tunbuie naxa bira bɔxi ma, alo foye belebele xɔrɔ bogi rabirama ki naxe.

¹⁴ Koore naxa ba na, alo keedi makuntanma ki naxe a xa ragata. Geyae nun surie fan naxa keli e yire.

¹⁵ Dunija mangée, kuntigie, sɔɔri yareratie, bannae, sənbəmae, konyie, nun lasirie, e birin naxa e noxun yilie kui a nun geya gəməe longori ra.

¹⁶ E nu fa a fala geyae nun fanyee bɛ, «Wo bira muxu ma, wo xa muxu noxun Ala ma, naxan magoroxi mange kibanyi kui, a nun Yεχεεyore xa xɔnɛ ma.»

¹⁷ E xa xɔnɛ loxɔe xungbe bara a li. Nde nomá a yete ratangade na ma?

7

Ala xa nama

¹ Na dangi xanbi, n naxa maleke naani to, e tixi dunija tunxui naani ra. E nu dunija foye naani ratima, alako foye naxa mini bɔxi ma, baa ma, xa na mu sansie ma.

² N naxa maleke gbete fan to a kelife sogetede mabiri, Ala Nipe xa tonxuma suxuxi a yi ra. A naxa a masen a xui itexi ra, na maleke naanie bɛ, naxee nu yamarixi fe xɔnɛ rabade bɔxi nun baa ra,

³ «Wo naxa wo belexe din bɔxi nun baa nun wuri bilie ra sinden, han muxu xa ge toxumna sade Ala xa walikee tigi ma.

⁴ N naxa na walikee kɔnti xasabi me, Ala xa tonxuma saxi naxee ma. E findi mixi wulu keme wulu tongo naani nun wulu naani nan na, kelife Isirayila bɔnsɔe birin ya ma.

⁵ Mixi wulu fu nun firin Yuda bɔnsɔe ya ma naxee matonxumaxi, mixi wulu fu nun firin Ruben bɔnsɔe ya ma,

⁶ mixi wulu fu nun firin Gadi bɔnsɔe ya ma,

⁷ mixi wulu fu nun firin Aseri bɔnsɔe ya ma,

⁸ mixi wulu fu nun firin Nafatali bɔnsɔe ya ma,

⁹ mixi wulu fu nun firin Lewi bɔnsɔe ya ma, mixi wulu fu nun firin Isakari bɔnsɔe ya ma,

¹⁰ mixi wulu fu nun firin Simeyɔn bɔnsɔe ya ma,

¹¹ mixi wulu fu nun firin Sabulon bɔnsɔe ya ma,

¹² mixi wulu fu nun firin Yusufu bɔnsɔe ya ma,

¹³ mixi wulu fu nun firin Bunyamin bɔnsɔe ya ma naxee matonxumaxi.»

¹⁴ Na dangi xanbi, n naxa nama gbegbe to, naxan mu nu nɔma kɔntide, kelife si birin, bɔnsɔe birin, xabile birin, nun xui birin. E nu tixi Ala xa kibanyi nun Yεχεεyore ya i, donma kuye fiixə ragoroxi e ma, tugi fense suxuxi e yi.

¹⁰ E naxa a masen e xui itexi ra, «Kisi na muxu Marigi Ala be naxan magoroxi kibanyi kui, nun Yexxeyore be.»

¹¹ Maleke nu tixi kibanyi, forie nun nimase naanie rabilinyi, e naxa e yatagi rafelen boxi ma, e Ala batu

¹² yi fe false ra, «Amina. Matoхoe, nore, lomni, tantui, binye, noe fanyi, nun senbe na muxu Marigi Ala nan be abadan. Amina.»

¹³ Na temui fori nde naxa n maxorin, «Nde na na mixie ra domma fiixe ragoroxi naxee ma? E kelixi minden?»

¹⁴ N naxa a yaabi, «N Marigi, i tan nan a kolon.» A naxa a masen n be, «Mixie nan e ra, naxee kelixi na jaxankate xungbe kui. E bara e xa dommae xa Yexxeyore wuli ra, na nan a toxi e xa dommae fiixexi.

¹⁵ Na nan a toxi e tixi Ala xa kibanyi ya i, e fa a batu koe nun yanyi a xa horomalingira kui. E na Ala xa niini bun ma, naxan magoroxi kibanyi kui.

¹⁶ Kaame nun ye xoli mu e suxuma sonon, soge nun kuye fure mu e tooroma sonon,

¹⁷ barima Yexxeyore naxan na kibanyi seeti ma, na nan fama e degede, a e xun ti kisi ye yire ra. Ala fama ne e yaye birin nafurukude.»

8

Buki balanse solofera nde rabife

¹ A to buki balanse solofera nde rabi, kuye naxa lu yen waxati tagi jondon bun ma.

² N naxa maleke solofera to, naxee nu tixi Ala ya i, sara solofera naxa so e yi ra.

³ Maleke gbete naxa fa, a ti serexebade fari, surayi sase xseema daaxi nu na a yi ra. E naxa surayi gbegbe so a yi ra, a nun seniyentoe birin xa Ala maxandie ra. A naxa na surayi gan serexebade xseema daaxi ma Ala xa kibanyi ya i.

⁴ Surayi tuuri naxa te Ala ya i, a nun seniyentoe xa Ala maxandie, kelife maleke belexxe.

⁵ Maleke naxa surayi ganse tongo, a naxa serexebade te sa a kui, a fa a woli dunija ma. Galanyie naxa bula, xui naxa me, seyamakonyie naxa mini, boxi naxa seren.

⁶ Maleke solofera, sarae nu na naxee yi ra, nee naxa keli, e xa sarafe.

⁷ Maleke singe to a xa sara fe, balanyi nun te naxa goro dunija ma, e masunbuxi wuli ra. Boxi itaxunxi saxan na, na doxode saxan nde naxa gan. Wuri bilie itaxunxi saxan na, na doxode saxan nde naxa gan. Nooge xinde birin naxa gan.

⁸ Maleke firin nde to sara fe, geysa xungbe, te naxan ganfe, a naxa sin baa ma.

Baa itaxunxi saxan na, na doxode keran naxa findi wuli ra.

⁹ Baa nimasee itaxunxi saxan na, na doxode saxan nde naxa faxa. Kunkuie itaxunxi saxan na, na doxode saxan nde fan naxa kana.

¹⁰ Maleke saxan nde to sara fe, tunbui dexeji belebele naxa bira. Xuree itaxunxi saxan na, na tunbui naxa bira na saxan nde ma a nun dulonyie ma.

¹¹ Na tunbui xili ne «Хоне.» Dunija ye itaxunxi saxan na, na doxode saxan nde to findi xone ra, adamadi gbegbe naxa faxa na ma.

¹² Maleke naani nde to sara fe, soge, kike, nun tunbui itaxunxi saxan na, na doxode saxan nde naxa findi dimi ra. Nde naxa ba yanyi nun koe xa naiyalanyi ra.

¹³ Na temui n naxa xaruma nde xui me koore ma, a naxa a fala a xui itexi ra, «Naxankate na dunija mixie be, jaxankate na e be sara fe temui, maleke saxanyie fama naxee fede.»

9

Maleke xa sara fe donxoe

¹ Maleke suuli nde to sara fe, n naxa tunbui to bira ra boxi kelife koore ma. E naxa yili tilinxii naade saabi so a yi ra.

² A naxa na yili naade rabi, tuuri gbegbe naxa mini a kui alo te belebele tuuri han soge naxa makoto, kuye naxa idimi.

³ Tugumie naxa mini tuuri kui, e fa goro boxi ma. E nu bara senbe soto alo tali.

⁴ E nu bara yaamari soto a falafe ra e naxa din boxi nooge ra, nun se xinde, a nun wuri bili yo ra. A nu lanma e xa adamadie gbansan nan tooro Ala xa tonxuma mu saxi naxee tigi ma.

⁵ E nu bara yaamari soto a falafe ra e naxa adamadie faxa, e xa e tooro tun kike suuli bun ma. E nu mixi bunma ne alo tali.

⁶ Na loxoe, mixie faxe xoli mawama ne na toore xa fe ra, kono e mu nomi faxade. Faxe xoli e suxuma ne, kono faxe a makuyama ne e ra.

⁷ Na tugumie maniyaxi soe nan na, naxee rawalima gere kui. Mange katanyi xseema daaxi nu dusuxi e xun na, e yatagie nu luxi ne alo mixie.

⁸ E xunsexe nu luxi ne alo ginee xunsexe. E jinyie nu luxi ne alo yete jinyie.

⁹ Wure makantase nu na e kanke ma, e gabutenye nu xui raminima alo soori ragise xui, soe gbegbe naxan bendunma.

¹⁰ E xuli nu mixi bunma alo tali, na xone nu fa mixi tooro kike suuli bun ma.

¹¹ E xa yarerati nu findixi na yili tilinxii xa maleke nan na, naxan xili nu falaxi Eburu xui «Abadon,» a nu falaxi Gireki xui «Apoliyan,» na nan na ki «Yire Kan.»

¹² Naxankate singe bara dangi, firin nan luxi.

¹³ Maleke senni nde to sara fe, n naxa xui nde me kelife serexebade xeema daaxi feri tunxun naanie ma, naxan na Ala ya i.

¹⁴ Na xui naxa a fala maleke senni nde be, sara nu suxuxi naxan yi, «Na maleke naani rabeyin, naxee xirixi Efirati xure ma.»

¹⁵ Na maleke naanie nu na waxati yati nan mamema, alako e xa adamadi ndee faxa. Adamadie itaxunxi saxan na, e xa na doxode saxan nde faxa. E naxa fulun na wali xili ma.

¹⁶ Na soe ragi gali xasabi nu dangi miliyon keme firin na. N naxa na konti me.

¹⁷ Na laamatunyi kui n naxa na soee nun e ragie to. E kanke makantase nu maningixi ne a gbeeli, a foore, nun a nerefunyi daaxi. Soe xunyie nu luxi alo yetee xunyi. Te, tuuri, nun soda nu minima e de kui.

¹⁸ Dunijna mixi itaxunxi saxan na, na doxode saxan nde naxa faxa na gbaloe saxanyi mooli ra: te, tuuri, nun soda naxan nu minima e de kui.

¹⁹ Na soee senbe nu na e de nun e xuli nan kui. E xuli nu maniyaxi boximase nan na, xunyi nu na a be naxan mixi tooroma.

²⁰ Mixi naxee mu faxa na gbaloe saabura, e mu gbilen e xa wali kobie foxo ra. E nu jinnée nan batuma, a nun kuyee xeema daaxi, gbeti daaxi, wure gbeeli daaxi, gemy daaxi, nun wuri daaxi, naxee mu noma se tote, naxee mu noma fe mede, naxee mu noma jereede.

²¹ Na mixie mu gbilen e xa faxa tife foxo ra, e xa manduru walie, e xa fe jaaxie, nun e xa mupnee xa fe foxo ra.

10

Maleke xa buki lanmadi

¹ N naxa maleke senbema gbete to goro ra kelife koore nuxui kui. Senkui nu na a xunyi rabilinyi, a yatagi nu yanbama alo soge, a sanyie nu maniyaxi te nan na.

² Buki lanmadi nu na a belexe, a rabixi. Maleke yirefanyi sanyi nu tixi baa fari, boore fan nu tixi xare ma.

³ A naxa a xui ramini senbe ra, naxan maniya yete xui ra. Galanyi solofera naxa a xui ratin.

⁴ Na galanyi solofera xui to mini, n nu wama na sebefa, kono xui nde naxa keli koore ma, a a fala n be, «Galanyi solofera xa masenyi noxun, i naxa a sebe.»

⁵ Maleke naxan sanyi nu tixi baa nun xare fari, a naxa a yirefanyi belexe itala koore ma,

⁶ a fa a kali Ala ra naxan piye a ra abadan, naxan koore, baxi, nun baa daa, a nun e kui se birin. A naxa a masen a waxati mu fa dugundife sonon.

⁷ Maleke solofera nde na a xa sara fe temui naxe, Ala gundo fama ne kamalide alo a nu bara a masen a xa konyi namijonmee be ki naxe.

⁸ Na xui naxan nu bara woyen n be kelife koore ma, na man naxa a masen n be, «Siga, i sa buki lanmadi rabixi tongo naxan na maleke belexe, maleke naxan sanyi tixi baa nun xare fari.»

⁹ N naxa siga na maleke yire, n fa a maxandi a xa na buki lanmadi so n yi ra. A naxa a fala n be, «I xa a tongo, a don. A xone rasoma ne i furi, kono a noxunma ne i de kui alo kumi.»

¹⁰ N naxa na buki lanmadi tongo maleke belexe, n naxa a don. A nu noxun n de kui alo kumi, kono a to n furi kui li, a naxa findi xone ra.

¹¹ Na temui a naxa a fala n be, «A lanma i man xa woyen Ala xili ra namanee xa fe ra, sie xa fe ra, xui gbete falee xa fe ra, nun mange gbegbe xa fe ra.»

11

Taa seniyenxi nun seede firinyie

¹ Maleke nde naxa se maniyase wuri daaxi so n yi ra, a nu fa a fala, «Keli, i xa Ala xa horomobanxi nun serexebade maniya, i man xa batulae konti.

² I naxa yire maniya naxan na tande, barima si gbete fama menni nan tongode, e fa taa seniyenxi kana kike tongo naani nun firin bun ma.

³ N masenyi soma n ma seede firinyie nan yi ra, e naxan tima n xili ra xi wulu kerien xi keme firin nun xi tongo senni bun ma, sunnun domra ragoroxi e ma.

⁴ Na seede firinyie misaalixi oliwi wuri firin nan na, a nun lanpui firin naxee tixi Daali Marigi ya i.

⁵ Xa mixi nde fa wa fe jaaxi rabafe e ra, te nan minima e de kui, a e yaxuie xa fe kana. Iyo, xa mixi nde wama e toorofe, na kanyi faxama na mooli nan na.

⁶ Senbe na e be koore balanfe ra, alako tune naxa fa e xa namijonme wali raba temui. Senbe na e be ye masarafe wuli ra, a nun fure jaaxi mooli wuyaxi raminife dunija ma e wama a xon ma temui naxe.»

⁷ Na seede firinyie na ge e xa seedepochoya ra, na sube naxan minixi yili tilinxi kui, na nan e gerema, a no e ra, e a faxa.

⁸ E furee sama ne taa belebele malande, e Marigi banban wuri magalanbuxi ma dennaxe. Na taa maniyaxi Sodoma nan na, xa na mu a ra Misira.

⁹ Mixie kelima si, bōnsœ, xui, nun namane birin nan ma, e fa e fure matode xi saxan nun a tagi bun ma. E mu tinma mixi xa e ragata.

¹⁰ Mixie fama s̄ewade dunija ma na mixi firinyie nan faxafe ra, barima na namijññmœ firinyie nu bara mixie tōō. E se ndee fi e booree ma na s̄ewe xa fe ra.

¹¹ Na xi saxan nun a tagi to dangi, Ala naxa nii raso e fate, e man xa ti e sanyie xun na. Naxan birin e to, e naxa gaaxu ki fanyi ra.

¹² Na seedee naxa xui s̄enbëma nde me kelife koore ma a falafe ra, «Wo xa te han be.» Naxa te koore ma nuxui kui e yaxuie ya xori.

¹³ Na temui, bōxi naxa seren. Taa itaxunxi fu ra, na dōxōde fu nde naxa bira. Na bōxi xa serenyi naxa mixi wulu solofera faxa, mixi dōnxœe naxa kaaba, e fa Ala matoxo, naxan na koore ma.

¹⁴ Naxankatæ firin nde bara dangi, a gbe mu luxi a saxan nde fan xa fa.

¹⁵ Malekë solofera nde to sara fe, xui itexie naxa mini koore ma a falafe ra, «Mangeya naxan nu na dunija ma, na bara findi muxu Marigi nun a xa Mixi Sugandixi gbe ra. A xa mangeya buma ne abadan.»

¹⁶ Na fori mōxōnen nun naami, naxee nu magoroxi kibanyie kui Ala ya i, e naxa e felen boxi ma, e Ala batu.

¹⁷ E naxa a fala, «Muxu bara muxu Marigi Ala Sënbe Kanyi tantu, naxan nu na singe han to, barima i bara i s̄enbë magaaxuxi ramini, i xa mangeya xa ti dunija.

¹⁸ Namanee nu bara xōnō, kono i xa xōne bara e li, kiiti waxati bara fa. Na kui, mixi faxaxie makiitima ne, i xa konyi namijññmœ e sare sōtoma ne, a nun seniyentœe, nun naxee gaaxuma i xili ya ra, dimedie nun forie. Naxee bara dunija kana, e fan xun nakanama ne.»

¹⁹ Ala xa horomolingira naxan na koore ma, a naxa rabi, birin naxa Ala xa saate kankira to naxan na horomolingira kui. Na temui seyamakonyie, galanyi xuite, bōxi serenyi, nun balabalanyi belebele naxa mini senbe ra.

12

Gine, dimedi, nun sube magaaxuxi

¹ Tōnxuma belebele naxa mini koore ma. Soge nu na na gine nde rabilinyi, kike nu na a sanyi bun ma, tunbui fu nun firin nu na a xun na alo mange katanyi.

² A nu na gbelegbelefœre kui, barima a nu na di barife a tægæxi naxan ma.

³ Tōnxuma gbete fan naxa mini koore ma. Sube magaaxuxi xungbe nde nu na, a

gbeelixi alo te, xunyi solofera nu na a be, a nun feri fu. Mange katanyie nu na a xunyi solofera birin fari.

⁴ Tunbui itaxunxi saxan na, a xuli naxa din na dōxōde saxan nde ra, a e woli bōxi ma.

Sube magaaxuxi naxa keli, a fa ti gine ya i naxan nu na di barife, alako a xa na diyore don.

⁵ Gine naxa di xême bari, naxan fama si birin yamaride a xōrōxœ ra. Gine to di bari, na di naxa te Ala yire, a xa mange kibanyi na dennaxæ.

⁶ Gine naxa a gi, a siga yire nde gbeng-berenyi ma Ala nu bara naxan yailan a be, alako a xa balo mènni xi wulu kerén xi keme firin nun tongo senni bun ma.

⁷ Gere naxa mini koore ma. Minkayilu nun a xa malekëe naxa na sube magaaxuxi nun a xa malekëe gere,

⁸ kono na sube mu no Minkayilu nun a xa malekëe ra. Na kui, sube magaaxuxi nun a xa malekëe mu no sabatide koore ma sōnon.

⁹ E naxa na sube magaaxuxi xungbe woli boxi ma, a nun a xa malekëe. A tan nan findixi na bōximase fori ra, naxan xili Ibulisa, xa na mu a ra Sentanæ. A bara dunija birin madaxu.

¹⁰ Na temui, n naxa xui itexi me koore ma, a a falama,
«Yakosi, kisi temui bara a li,
muxu Marigi Ala s̄enbë nun a xa mangeya,
nun a xa Mixi Sugandixi xa mangeya bara
fa,
barima naxan nu muxu ngaxakerenyie
kalamuma

muxu Marigi Ala ya i koe nun yanyi ra,
na bara bira.

¹¹ Muxu ngaxakerenyie xutu sotoxi a ma
Yæxæyøre wuli nun e xa seedejøxøya nan
saabui ra.

E mu kankan e xa simaya ma,
e mu gaaxu faxe ya ra.

¹² Na kui, koore nun naxee sabatixi naa,
e xa jælexin.

Kono paxankate bara lu boxi nun baa ma,
barima Ibulisa bara bira wo mabiri.

A xōnōxi barima a bara a kolon
a temui gbegbe mu luxi a be kore.»

¹³ Sube magaaxuxi to a kolon, e bara a woli bōxi ma, a naxa bira na gine foxo ra,
naxan na di xême bari.

¹⁴ Kono xaruma gabutenyi naxa lu na gine be, alako a xa tugan sigafe ra gbeng-berenyi ma, a luma balo ra dennaxæ waxati saxan nun a tagi bun ma. Menni a nu bara makuya na bōximase ra.

¹⁵ Kono bōximase naxa xure ramini a de kui, a xa gine madula.

¹⁶ Na temui bɔxi naxa na xure ye min, sube magaaxuxi nu bara naxan namini a de kui, alako a xa na gine rakisi.

¹⁷ Sube magaaxuxi to xɔnɔ na gine ma, a naxa siga na gine bɔnsɔe dɔnxɔee gerede, naxee Ala xa seriye rabatuma, e man la Isa xa seedejoxoya ra.

¹⁸ Na sube magaaxuxi naxa ti baa ds ra meyenyi fari.

13

Sube naxan texi ye xɔora

¹ Na dangi xanbi n naxa sube magaaxuxi nde to te ra ye xɔora, feri fu na a xunyi solofera ma, mange katanyie dɔxɔxi na feri fu fari. Marasoto xilie fan nu sɛbexi a xunyie ma.

² Na sube magaaxuxi nu maniyaxi barate nan na, a sanyie sənbə nu gbo, a de nu luxi ne alo yete de. Na sube magaaxuxi naxa a sənbə, a xa nəe, nun a xa kibanyi lu sube boore yi ra.

³ Fi jaaxi to lu a xunyi keren ma, a naxa yalan. Na fi to mu a faxa, dunijia naxa kaaba, e birin naxa bira a foxo ra.

⁴ Dunija mixie naxa tuubi sube magaaxuxi be, barima a tan nan nu bara nəe so sube boore yi ra. E man naxa tuubi sube boore be, e nu a fala, «Nde maniya yi sube ra, nde nəma a gerede?»

⁵ Na sube naxa nəe soto a xa yete igboe masenyi nun marasotoe fale ra. A naxa nəe soto, a xa wali kike tongo naani nun firin bun ma.

⁶ A naxa Ala rasoto, a Ala xili kana, a Ala xa hɔrɔmɔlingira rasoto, a nun naxee sabatixi koore ma.

⁷ A naxa nəe soto alako a xa seniyentoee gere, a xa nəe e ra. A naxa nəe soto bɔnsɔe, si, xui, nun jamane birin xun ma.

⁸ Dunija mixi birin fama tuubide a tan nan be, naxee xili mu sɛbexi Yexεeyɔre kon naxabaxi xa kisi buki kui kabi dunija fole.

⁹ Tuli na naxan be, a xa a tuli mati yi masenyi ra.

¹⁰ Konyiya ragirixi mixi naxan ma, a sigama ne konyiya kui. Santidegema faxe ragirixi mixi naxan ma, na kanyi fan faxama ne santidegema ra. Seniyentoee xa tunnabexi nun danxaniya kolonma na nan kui.

¹¹ Na dangi xanbi n man naxa sube magaaxuxi gbete to a tefe bɔxi bun ma, feri firin nu na a be alo yexεε, a nu wɔyεnma alo sube magaaxuxi.

¹² A nu na sube magaaxuxi singe sənbə nan nawalife na ya xɔri, a a niya dunija mixi birin xa tuubi na sube magaaxuxi singe be, naxan xa fi jaaxi nu bara yalan.

¹³ A nu luma kaabanakoe belebele raba ra, han a te ragoro bɔxi ma kelife koore ma mixie ya xɔri.

¹⁴ A to na sənbə soto, a naxa dunija mixie madaxu a xa kaabanakoe ra na sube magaaxuxi singe ya xɔri. A naxa a fala dunija mixie be e xa kuye yailan naxan maniya na sube magaaxuxi singe ra, naxan nu bara maxɔnɔo santidegema ra, kɔnɔ a mu faxa.

¹⁵ E to na kuye yailan, a naxa nəe soto a xa a niya na kuye xa wɔyεn, mixi birin xa faxa naxan mu tuubima na kuye be.

¹⁶ A naxa yaamari fi, dimedie nun forie, bannae nun setaree, lasirie nun konyie, tɔnxuma xa sa e birin yirefanyi belexe ma, xa na mu e tigi ma,

¹⁷ alako mixi matɔnxumataree naxa sare so, e naxa sare mati. Na tonxuma findixi sube xili nan na, xa na mu a ra yi konti nan findixi xili ra.

¹⁸ Lɔnni na naxan be, a xa na konti kolon, barima a adamadi xa fe masenma. Na konti naxan findixi xili ra a findixi keme senni, tongo senni nun senni nan na.

14

Yexεeyɔre nun a xa mixi rakisixie

¹ N to n ya rage, n naxa Yexεeyɔre to a tixi Siyon i geya fari. Mixi wulu keme wulu tongo naani nun naani nu na a seeti ma, Yexεeyɔre xili nun a Baba xili sɛbexi e tigie ma.

² N naxa xui nde me koore ma, alo xure xungbe, xa na mu a ra alo galanyi. A nu luxi ne alo mixie nan nu kɔra bɔnbɔfe.

³ E nu na beeti neene bafe mange kibanyi ya i, a nun na nimase naani nun na forie. Mixi yo mu nu noma na beeti matinkande, fo na dunija mixi wulu keme wulu tongo naani nun naani naxee xun nu bara sara.

⁴ E mu nu yεne rabaxi gine ra, e nu seniyen. E birama na Yexεeyɔre foxo ra yire birin. E xun nu bara sara mixie tagi, alako e xa findi Ala gbe nun Yexεeyɔre gbe ra, alo serεexe singe naxan bama Ala be xe xaba temui.

⁵ E de mu nu wule falaxi, marakɔrɔsi yo mu nu e ma.

⁶ N naxa maleke gbete to a jere ra koore ma. Xibaaru fanyi nu na a yi ra dunija mixie be, si, bɔnsɔe, xui, nun jamane birin be abadan.

⁷ A naxa a fala a xui itexi ra, «Wo xa gaaxu Ala ya ra, wo xa a matɔxɔ, barima a xa kiiti waxati bara a li. Wo xa wo igoro a be, naxan koore, bɔxi, baa, nun dulonyie daaxi.»

⁸ Maleke firin nde nu biraxi a foxo ra, a nu fa a fala, «Babilɔn belebele bara

bira. Babilon bara bira, naxan jamanee rasiisixi a xa fe jaaxie ra.»

⁹ Maleke saxan nde nu biraxi e foxyo ra, a nu fa a fala a xui itexi ra, «Xa mixi nde a igoroma na sube be, xa na mu a ra na kuye be naxan yailanxi a misaali ra, a fa sa li tōnxuma na a tigi ma, xa na mu a belexe ma.

¹⁰ na kanyi fan Ala xa xone kolonma ne, a fa lu alo siisila naxan beere xōrōxōe minxi. A fama tööröde te nun soda xōora, maleke seniyenxe nun Yexxeyore ya xori.

¹¹ Tuuri naxan tema na te xōora a mu jōnma abadan. Na mixie, naxee e igoroma na sube be, xa na mu a ra na kuye be naxan yailanxi a misaali ra, a fa sa li na sube xili tōnxuma saxi e ma, na kanyie mu malabui sōtoma koe nun yanyi.

¹² Seniyentoe xa tunnabexi nan na ki, naxee Ala xa seriye rabatuma, naxee danxaniyaxi Isa ma.»

¹³ N naxa xui nde me koore ma a falafe ra, «I xa a sebe a seewe na mixie be, naxee faxama Ala xa fe kui yakosi han dunija rajonyi.» Ala Xaxili Seniyenxi naxa a masen, «Iyo, nōndi na a ra. E lan e xa e malabu e xa wali xōrōxōe ma, e xa na wali sare soto.»

¹⁴ N naxa nuxui fiixe to. Daali nde nu magoroxi a fari, naxan maniya adamadi ra. Mange katanyi xēsma daaxi nu saxi a xun ma, warate xējenxi nu na a belexe.

¹⁵ Maleke gbete naxa mini hōromolingira kui, a a fala a be a xui itexi ra, «I xa warate rawali, xe xaba, barima na waxati bara a li, dunija xe xa xaba.

¹⁶ Naxan nu magoroxi nuxui fari, a naxa warate rawali dunija ma, dunija xe naxa xaba.»

¹⁷ Maleke gbete naxa mini koore hōromolingira kui, warate xējenxi nu na a belexe.

¹⁸ Maleke gbete, naxan nu te yamarima, a naxa keli serexebade yire, a a fala a xui itexi ra warate xējenxi kanyi be, «Warate xējenxi rawali, weni bogie xaba dunija, barima e bara mo.»

¹⁹ Na maleke naxa warate rawali, a fa dunija weni bogi birin ba, a e sa a sase kui Ala xa xone e maboronma dennaxe.

²⁰ Na wali naxa raba taa fari ma. Mixi wuli naxa na se sase rafe, a fili a ma han na wuli naxa ikuya kilo keme saxan na, a xa tilinyi fan soe de suxuma.

15

Maleke solofera nun gbaloe dōnxōe

¹ Na dangi xanbi, n man naxa tonxuma xungbe to naxan bara n de ixara. Maleke solofera naxa mini gbaloe dōnxōe solofera ra, Ala xa xone kamalima naxee ra.

² N naxa baa nde to, a luxi alo diyaman, a sunbuxi te ra. Mixi naxee nu bara no na sube ra, a nun na kuye naxan yailanxi a misaali ra, a nun a xili xa kōnti ra, e nu tixi baa fari, Ala xa korae nu na e belexe.

³ E nu Ala xa konyi Munsa xa bëeti nan bama, a nun Yexxeyore xa bëeti, a falafe ra, «Muxu Marigi Ala Senbe Kanyi, i xa walie senbe gbo! E makaaba! Dunija Mange, i xa kira nōndi na a ra, a man tinxin.

⁴ Marigi, nde mu gaaxuma i ya ra? Nde mu i xili matoxoma? I keran peti nan seniyen. Namane birin fama ne e magorode i be, barima i bara i xa tinxinyi makenen.»

⁵ Na to dangi, n naxa Ala xa hōromolingira rabixi to koore ma, saate kankira na naxan kui.

⁶ Maleke solofera, töore dōnxōe solofera nu na naxee yi ra, e naxa mini hōromolingira kui, serexedube dugi fiixe mayanbaxie ragoroxi e ma, beleti xēsma daaxi balanxi e kanke ma.

⁷ Nimase keran na nimase naani ya ma, a naxa tōnbili xēsma daaxi solofera so na maleke solofera yi ra. Na tōnbili nu rafexi Ala xa xone nan na, Ala naxan niye a ra abadan.

⁸ Tuuri naxa hōromolingira rafe Ala xa nōre nun a senbe xa fe ra. Mixi yo mu nu nōma sode hōromolingira kui, fo töore solofera xa wali xa kamali naxee nu na maleke solofera yi ra.

16

Tōnbili solofera

¹ N naxa xui xungbe nde me, naxan ke- lixi hōromolingira kui, a a falama maleke e, «Wo siga, wo xa Ala xa xone tōnbili solofera ifili dunija ma.»

² Maleke singe naxa siga, a sa a xa tōnbili ifili dunija ma. Na kui, fi jaaxi naxa mini mixie ma, na sube xa tōnxuma nu saxi naxee ma, naxee nu tuubima kuye be naxan yailanxi a misaali ra.

³ Maleke firin nde naxa a xa tōnbili ifili baa ma. Baa naxa lu alo mixi faxaxi wuli. Nimase birin naxa faxa, naxee nu na baa ma.

⁴ Maleke saxan nde naxa a xa tōnbili ifili xuree nun dulonyie ma. E fan naxa findi wuli ra.

⁵ N naxa maleke xui me, naxan nu ye yamarima. A naxa a fala, «I tan naxan na to, i tan naxan na xoro, i tan naxan seniyen, i bara kiiti tinxinxi sa,

⁶ barima e nu bara seniyentoe nun namijōnmae wuli ramini. I fan bara wuli so e yi ra, e naxan minma. A lanxi na ki ne.»

⁷ N naxa serehexbade fan xui me. A naxa a fala, «Iyo, Ala Senbe Kanyi, i xa kiiti birin tinxin, e findixi nöndi nan na.»

⁸ Maleke naani nde naxa a xa tönbili ifili soge ma. Soge naxa yaamari soto a xa adamadie gan a te ra.

⁹ Wuyenyi jaaxi naxa mixie gan. E naxa Ala xili rasoto, naxan na toore birin nasambaxi. E mu tuubi, e tondi Ala matxode.

¹⁰ Maleke suuli nde naxa a xa tönbili ifili na sube xa kibanyi ma. A xa mangeya naxa lu dimi kui, mixie naxa e nenyie xin jaxankate ma.

¹¹ e fa Ala xili rasoto, naxan na koore ma, e xa toore nun e xa fie xia fe ra. E tondi gibilende e xa wali kobie foxo ra.

¹² Maleke semni nde naxa a xa tönbili ifili Efirati xure xungbe ma. Na xure naxa xara, alako a xa findi kira ra mangee be, naxee fama kelife sogetede.

¹³ N naxa jinné seniyentare saxan to mini ra na sube magaaxuxil de kui, na sube boore de kui, a nun na namijönme wule fale de kui. Na jinné nu maniyaxi xuujjeen naan na.

¹⁴ Sentane xa jinné nan nu e ra, naxee tönxumae rabama, e man sigama dunija mangée maxilide, alako e xa e malan, e xa gere so Ala Senbe Kanyi xa loxæ xungbe ma.

¹⁵ «Wo bara a to, n fama terenna nan na, alo mujjeti a gbe wali rabama ki naxe. Seewe na mixi be naxan mu xima, naxan mu a xa dugi bama. Na kanyi naxa lu a mageli ra, alako a naxa yaagi.»

¹⁶ Ninnee naxa dunija mangee malan yire nde naxan xili falama Eburu xui ra «Aramagedon.»

¹⁷ Maleke solofera nde naxa a xa tönbili ifili kuye ma. Xui xungbe nde naxa mini hörömlingira kui Ala xa kibanyi mabiri, a a masen, «A bara jōn.»

¹⁸ Galanyi naxa bula, xuie naxa mini, seyamakonyie naxa mini, boxi naxa seren, naxan maniye mu nu raba sinden kafi dunija föle.

¹⁹ Na taa xungbe naxa kana alo se naxan giraxi dököx sahan. Dunija taae birin naxa bira. Ala naxa ratu Babilon taa gbe ma, a weni tönbili fi a ma a xa Ala xa xone mankane min.

²⁰ Surie nun geyae naxa lœ.

²¹ Balabalanyi belebelee naxa keli koore ma, e bira mixie ma. A xori keren binya kilo tongo sahan nun naani jöndön. Mixie naxa Ala xili rasoto na balabalanyi xa fe ra, barima na toore nu gbo a gbe ra.

¹ Na dangi xanbi, maleke keran naxan nu na na maleke tönbili kanyi solofera ya ma, a naxa a fala n be, «Fa be, alako n xa langoe xungbe xa kiiti masen i be, na langoe naxan doxoxi xure xungbee de ra.»

² Dunija mangee nun na langoe gine naxa fe kobi raba. E xa mixie fan naxa bira fe jaaxie foxo ra han e naxa lu alosiilae.

³ Na maleke naxa laamatunyi nde masen n be. N naxa gine nde to gbengberenyi ma, a doxoxi sube gbeeli fari, marasoto xilie nu sebexi naxan ma. Xunyi solofera nu na a ma, feri fu tixi a xun ma.

⁴ Na gine nu maxirixi donna gbeeli tofanyi nan na, könmagore, belexerasoe, nun xurunde tofanyie nu na a yi ra naxee yailanxi xëema nun gëme tofanyie ra. Poočti xëema daaxi suxuxi a yi ra, fe xonxi seniyentaree nu na a kui, naxee misaalixi a xa wali jaaxi ra.

⁵ Xili nde sebexi a tigi ma gundo daaxi: «Babilon xungbe, yenælae nun fe jaaxie naga.»

⁶ N naxa na gine to, a siisixi seniyentæe wuli ra, naxee nu findixi Isa xa seedee ra. N to a to, n de naxa ixara ki fanyi.

⁷ Na maleke naxa a fala n be, «Munfe ra i de ixaraxi? N fama ne yi gundo tagi rabade i be, yi gine xa fe ra nun yi sube xunyi solofera nun feri fu kanyi xa fe ra a doxoxi naxan fari.

⁸ I sube naxan to, a nu na na, kön a mu na yakosi. A fama ne tede yili tilinxí kui, a fa bono. Adamadi naxee xili mu sebexi kisi buki kui, kabi dunija föle, e kaabama ne yi sube xa fe ra, barima singe a nu na, yakosi a mu na, kön temui naxan sa fama, a man minima ne.»

⁹ Xaxilima nomá yi fahaamude: Na xunyi solofera misaalixi geya solofera nan na, gine doxoxi naxan fari.

¹⁰ Nee man misaalixi mangé solofera nan na. Suuli bara bira, keran na na, boore mu nu fa sinden. A na fa, a buma ne dondoronti.

¹¹ Sube naxan nu na na, kön a mu na yakosi, na misaalixi mangé solomasaxan nde nan na. A fan na na na mangé solofera nan ya ma naxan fama böntde.

¹² Na feri fu i naxee toxii, nee fan misaalixi mangé fu nan na, naxee mu nu mangeya soto sinden. E tan nun na sube, e fama mangé noë nan sotode waxati keran bun ma.

¹³ E waxonfe birin lan. E e xa senbe nun e xa mangeya ragbilenma ne na sube ma.

¹⁴ E Yexxeeyore gerema ne, kön Yexxeeyore nan geenima, barima a tan nan findixi marigie Marigi ra, mangée xa Mange. A xa mixi sugandixie, a xa danxaniyatæe na a seeti ma.

¹⁵ A naxa a fala n be, «Na xuree i naxee toxi, na langoe gine doxoxi xure naxee de ra, e misaalixi namanee, bɔnsoe, sie, nun xuie nan na.

¹⁶ Na feri fu nun na sube, i naxee toxi, e na langoe gine xɔnma ne. E fama ne se birin bade a yi ra, e fa a ti a mageli ra, e a sube don, e a dɔnχo woli te xɔora,

¹⁷ barima Ala nan a ragirixi e xa a waxonfe raba. E xa e xa mangeya ragbilen na sube ma, han Ala xa masenyi kamalima temui naxe.

¹⁸ Na gine i naxan toxi, a misaalixi dunijna mangæe xa mangataa xungbe nan na.»

18

Babilon birafe

¹ Na dangi xanbi, n naxa maleke gbete to goro ra keli koore ma. Nœ xungbe nu na a yi, a xa nore naxa dunijna iyalan.

² A naxa a fala a xui itexi ra, «Babilon xungbe bara bira. Babilon bara bira, a bara findi jinnee xɔnyi ra, jinnee seniyentaree nun xɔni raharamuxie luma dennaxe.

³ A kanaxi ne barima si birin bara bira a xa fe jaaxie fɔxɔ ra. Dunijna mangæe bara lu a seeti ma a xa wali kobi kui. Dunijna yulæe fan bara banna a waxonfe saabui ra. E birin luxi ne alo siisilæe.»

⁴ N naxa xui gbete me keli koore ma a falafe ra, «N ma jama, wo xa mini a ya ma, alako wo fan naxa lu a xa yunubie kui, wo xa a xa tɔɔræ fan sɔtɔ.

⁵ A xa yunubie bara gbo a gbegbe ra. Ala bara ratu a xa tinxitareya birin ma.

⁶ Wo xa a xa wali sare ragbilen a ma dɔxø firin. A naxan nabaxi wo ra, wo xa na raba a tan fan na dɔxø firin.

⁷ A waxonfe xun to nu masaxi temui birin, wo fan xa a xa tɔɔræ xun masa na ki, a xa sunnun, barima a a fala ne a bɔræ kui, «Mangæ gine nan n na. Kaajæ gine mu na n na, n mu luma sunnunyi kui abadan.»

⁸ Na masenyi xa fe ra, a fama yi gbaloe tote loxoe kerien: faxæ, sunnunyl, nun kaame. A gamma ne te ra, barima Marigi Ala Senbema nan a makiitxi.»

⁹ Dunijna mangæ birin naxee bara bira a xa fe jaaxie nun a waxonfee fɔxɔ ra, e fama ne wade. E na a to a xa taa na ganfe, e sunnunma ne.

¹⁰ E lu yire makuye barima e gaaxuxi a xa tɔɔræ ya ra. E nu fa a fala, «Naxankate na Babilon be. Naxankate na na taa xungbe senbema be. A bara makiiti leeri kerien bun ma.»

¹¹ Dunijna yulæe wama ne a xa fe ra, e sunnunma ne, barima mixi mu na naxan e xa kotee sarama sɔnɔn,

¹² kote naxan findixi xεεma ra, gbeti, gemæ tofanyie, dugi gesse daaxi, dugi gbeeli, wuri fanyi, sili pinyi masolixi, wuri fanyi masolixi, yɔxui, wure, gemæ xɔrɔxœ,

¹³ donse jɔçxunmæ, surayi mɔɔli birin, labunde, weni, ture, farin fanyi, ningee, yεxεee, soee, soori ragisee, nun konyie.

¹⁴ «I waxonfe birin bara makuya i ra, na se fanyie bara lœ i ma. I mu nee sotoma sɔnɔn.»

¹⁵ Yule naxee bannaxi a saabui ra, e fan luma ne yire makuye, barima e gaaxuxi a xa tɔɔræ ya ra. E wama ne, e lu sunnunyi kui.

¹⁶ E nu a fala, «Naxankate na na taa xungbe be, naxankate na a be, naxan nu wama dugi fixe, dugi gbeeli, xεεma, nun gemæ tofanyie xɔn.»

¹⁷ A xa naafuli birin bara kana na waxati kerenyi kui. Kunkui rajeræe nun mixi naxan birin kunkui wali nde rabama, e luma ne yire makuye,

¹⁸ e fa a fala e xui itexi ra na taa xungbe ganxi ya ra, «Yi taa, a maniye mu na.»

¹⁹ E fama ne xube masode e xunyi ma, e wa, e lu sunnunyi kui, e a fala, «Naxankate na na taa xungbe be, naxankate na na taa be kunkui kanyie bannaxi dennaxe. Na taa bara findi gbengberenyi ra na waxati kerenyi kui.»

²⁰ «Naxee na koore, wo xa jelexin na taa xa naxankate xa fe ra. Seniyentœe, Ala xa xεεrae, nun namijɔnme, wo tan xa jelexin, barima Ala bara wo gbejɔxɔ.»

²¹ Na temui maleke senbema nde naxa gemæ xungbe tongo naxan nu luxi alo se luxutase, a naxa a woli baa ma a falafe ra, «Babilon taa xungbe birama ne a jaaxi ra alo yi gemæ. Mixi mu a toma sɔnɔn.»

²² «I xa sigie mu mema sɔnɔn, naxee sama kɔra, xule, nun sara xui ra. Wali xui mu minima i xɔnyi sɔnɔn, maale din xui fan mu luma i xɔnyi sɔnɔn.

²³ Lanpui xa naiyalanyi mu toma i xɔnyi sɔnɔn. Futi xirimæe xa jelexin xui mu mema i xɔnyi sɔnɔn, barima i xa yulæe nu bara findi mixi xungbee ra dunijna, i bara si birin natantant i xa fe jaaxie saabui ra.

²⁴ Namijɔnme nun seniyentœe wuli bara mini i xɔnyi, a nun naxee kɔn bara raxaba bɔxi ma.»

19

Ala xa tantui

¹ Na to dangi, n naxa jama xungbe xui me koore ma a fala ra, «Ala tantu. Kisi, xunnakeli, nun senbema na muxu Marigi Ala be,»

² barima a xa kiiti tinxin, a findixi nɔndi nan na. A bara langoe gine makiiti, naxan

nu bara dunija ratantan a xa fe jaaxie ra. Ala bara a xa konyie wuli gbejoxo a ma.»

³ Nama man naxa a fala a firin nde, «Ala tantu. Babilon tuuri tema ne abadan.»

⁴ Na fori moxojen nun naani, nun na nimase naani naxa e felen boxi, e Ala batu naxan nu magoroxi kibanyi kui, a falafe ra, «Amina, Ala tantu.»

⁵ Xui nde naxa mini kibanyi, a falafe ra, «Ala xa konyie, wo xa won Marigi Ala matxo, wo tan naxee gaaxu a ya ra, wo tan dimee nun forie.»

⁶ N naxa jama xungbe xui me naxan senbe gbo alo xure wundu xui, xa na mu a ra galanyi xui. E naxa a fala, «Ala tantu, barima Ala Senbe Kanyi, won Marigi Ala bara so a xa mangeya kui.

⁷ Won xa seewa, won xa nelexin, won xa a binya, barima Yexxeoye xa futi xiri temui bara a li. A naxan doxoma, a bara ge a yete yailande.

⁸ A naxan doxoma a bara dugi fixe tofanyi ragoro a ma, naxan misaalixi seniyentee xe kewali tinxinzie ra.»

⁹ Maleke naxa a fala n be, «I xa a sebe, *Nellexinyi* na mixie be naxee maxilixi Yexxeoye xa futi xiri malanyi.» A naxa a fala n be, «Ala xa nondi nan na ki.»

¹⁰ N naxa n xinbi sin a bun ma n xa a batu, kono a naxa a fala n be, «Ade, i naxa na raba. N fan findixi Ala xa konyi nan na alo i tan nun i ngaxakerenyi naxee bara la Isa xa seedejoxoya ra. I xa Ala nan batu. Isa xa seedejoxoya findixi namijonme xa masenyi xori nan na.»

¹¹ Na dangi xanbi n naxa koore to rabi ra, soe fixe tixi na, a ragima xili Dugutegé nun Nondi fale. A gere soma tinxinyi nan na, a kiti sa tinxinyi kui.

¹² A yae nu luxi ne alo te, mange katanyi naxan yailanxi gëme tofanyi ra nu dusuxi a xun na. A xili sebexi a ma, xili mixi yo mu naxan kolon bafe a tan na.

¹³ A xa dugi bundaxi wuli ra. A xili ne Ala xa Masenyi.

¹⁴ Koore soori gali nu biraxi a foxo ra e xa soe fixe fari, dugi fixe tofanyie fan nagoroxi e ma.

¹⁵ Santidegema xerjenxi nu minixi a de i, alako a xa jamanee gere, a xa e yamari sawuri senbëma ra, Ala Senbe Kanyi xa kõne xa kamali.

¹⁶ A sebexi a xa dugi xungbe ma, a nun a tabe ma, «Mangëe xa Mangëe, marigie Marigi.»

¹⁷ N naxa maleke to, a tixi soge fari. A naxa a fala a xui itexi ra xoni birin be naxee nu na koore ma, «Wo fa Ala xa xunnakeli yire,

¹⁸ wo xa mangëe sube don, a nun soori mangëe sube, senbëmae sube, soee sube,

soe ragie sube, lasiri nun konyie sube, dimée nun forie sube.»

¹⁹ N naxa na sube to, a nun dunija mangee nun e xa soorie. E birin nu malanxi alako e xa na soe fixe ragima nun a xa soori gali gere.

²⁰ Soe fixe ragima naxa na sube jaaxi susu, a nun na namijonme wule fale, naxan nu bara mixie madaxu tonxumera, sube xa tonxuma nu saxi mixi naxee ma, a nun naxee nu bara na sube xa kuye batu. Na firinye birin naxa woli te nun soda xçora.

²¹ Santidegema naxan nu minima soe fixe ragima de kui, a naxa booree faxa, xonie fa e sube don.

20

Sentane rajonyi

¹ Na dangi xanbi, n naxa maleke to goro ra kelife koore ma, yili tilinxi naade saabi nun yolonxonyi belebele nu na a yi ra.

² A naxa na sube magaaxuxi susu, na boximase fori, naxan findixi Ibulisa ra, na nan na ki Sentane. A naxa a xiri, a xa lu na ki je wulu keren bun ma.

³ A naxa a woli yili tilinxi kui, a naade balan, a tonxuma sa naade ma, alako a naxa mini sie madaxude han na je wulu keren xa kamali. Na xanbi a lanma a xa fulun waxati dunkedi bun ma.

⁴ N naxa kibanyi ndee to. Mixi naxee magoroxi e kui, nee nu bara yaamari soto e xa kiti sa. N naxa mixie to naxee xunyie nu bara ba e de i Isa xa seedejoxoya nun Ala xa masenyi xa fe ra. N man naxa mixie to naxee mu nu tuubi na sube nun a xa kuye be, na sube xili mu nu sebexi e tigi ma, xa na mu a ra e belezex ma. E nu bara keli faxe ma, e piñe, e yaamari raba Ala xa Mixi Sugandixi setti ma je wulu keren bun ma.

⁵ Boore mixi faxaxie mu nu kelixi faxe ma sinden, fo na je wulu keren xa kamali. Marakeli singe nan na ki.

⁶ Nellexinyi nun seniyenyi na mixie be naxee bara lu na marakeli singe kui. Saya firin nde mu nomä e lide sönön. E findima ne Ala nun Ala xa Mixi Sugandixi xa serexedubee ra, e fa yaamari ti a setti ma je wulu keren bun ma.

⁷ Na je wulu keren na kamali temui naxë, Sentane minima ne a xa geeli kui,

⁸ a siga dunija birin sie madaxude, alo Gogo nun Magogo, a e malan gere xili ma. E xasabi luma ne alo meyenyi naxan na baa de ra.

⁹ Sie kelima ne dunija yire birin, e fa Ala xa jama rabilin a xa taa xanuxi kui. Kono na temui te goroma ne kelife koore ma, a fa e sonto.

¹⁰ Ibulisa naxan nu sie madaxuma, a tan bara woli te nun soda xɔɔra, na sube nun na namiñonme wule fale na dennaxe. E jaxankatama ne naa kœ nun yanyi ra abadan.

¹¹ Na dangi xanbi, n naxa kibanyi xungbe fiixe to, Ala magoroxi a kui. Boxi nun koore naxa e gi a ya ra, e lœ.

¹² N naxa mixi faxaxie to, forie nun dimee, e birin tixi kibanyi ya i. Bukie naxa rabi, boore buki fan naxa rabi naxan findixi kisi buki ra. Mixi faxaxie naxa makiiti e kewali ra naxan nu sebexi na bukie kui.

¹³ Mixi faxaxie naxee nu na baa ma, nee naxa keli. Mixi faxaxie naxee nu na aligiyama, nee fan naxa keli, e birin naxa makiiti e kewali ma.

¹⁴ Faxe nun aligiyama naxa woli te xɔɔra, naxan findixi faxe firin nde ra.

¹⁵ Mixi naxan birin xili mu nu sebexi kisi buki kui, e naxa woli te xɔɔra.

21

Koore neenee nun boxi neenee

¹ N naxa koore nun boxi neenee to, barima koore nun boxi singe nu bara lœ, baa fan mu nu na sonon.

² N naxa taa senyenxi to, Darisalamu neenee, naxan nu na gorofe keli koore ma Ala seeti ma. A nu rafalaxi a fanyi ra alo gine naxan sigama a xa mori ralande a xa futi xiri loxœ.

³ N naxa xui senbema nde me ke-life kibanyi yire, a falafe ra, «Ala xa horomolingira nan ya naxan tixi adamadie ya ma. Ala sabatima ne adamadie tagi, e findi a xa jama ra, a fan findi e Marigi Ala ra, a lu e tagi.

⁴ A e yaye birin bama ne. Faxe, sununyi, wa xui, nun toore mu luma naa sonon, barima na fe moɔli naxee nu na singe ra, nee birin bara jɔn.»

⁵ Naxan magoroxi kibanyi kui a naxa a fala, «Yakosi, n bara fe birin masara.» A man naxa a fala, «A sebe, barima masenyi na a ra naxan findixi nɔndi ra, a mu kanama abadan.»

⁶ A naxa a fala n be, «A bara jɔn. N tan nan na fe singe nun fe dɔnxœ ra, a fole nun a rajonyi. Ye xɔli na naxan ma, n kisi ye fima ne a ma, a mu sarama. Na ye misaalixi kisi nan na.»

⁷ Mixi naxan geenima, a ke nan na ki. N bara findi a Marigi Ala ra, a fan bara findi n ma di ra.

⁸ Kɔno mixi gaaxuxie, danxaniyateree, mixi jaaxie, faxetie, yinelae, mandurulae, kuye batuie, wule falee, e birin luma ne te nun soda xɔɔra. Na findima faxe firin nde nan na.»

⁹ Maleke nde naxan nu na na maleke solofera ya ma, tonbili solofera nu na naxee yi ra, mankane solofera saxi e kui, a naxa fa n yire, a a fala n be, «Fa be, n xa Yexœyɔre xa gine masen i be, naxan xa futi fama xiride.»

¹⁰ A naxa n xaxili xanin geya xungbe itexi ma. Menni a naxa na taa senyenxi masen n be, naxan findixi na Darisalamu ra, naxan nu bara goro kelife koore ma Ala seeti ma.

¹¹ Ala xa nore nu na a ma, a nu yanbama alo geme tofanyi naxan maniyaxi diyaman na.

¹² A xaxili tete nu ite, naade fu nu firin nu na a ma, maleke fu nun firin nu tixi na naadée ra e makantafe ma. Isirayila bonsoe fu nun firin xili nu sebexi na naadée ma.

¹³ Naade saxan nu na sogetede mabiri, naade saxan nu na koola mabiri, naade saxan nu na yirefanyi mabiri, naade saxan nu na sogegorode mabiri.

¹⁴ Taa tete nu tixi na geme safe fu nun firin nan fari, Yexœyɔre xa xæera fu nun firin xilie nu sebexi e ma.

¹⁵ Maniyase xæema daaxi nu na na maleke yi ra, naxan nu woyenma n be, alako a xa no taa, a naadée, nun a tete maniyade.

¹⁶ Taa kuyé, taa igbona, nun taa iteya, a birin nu lanxi kilo wulu firin, kilo kemé firin, kilo moxɔnen nan ma.

¹⁷ Maleke naxa tete fan maniya adama ki ma. Na naxa lan kanke ya tongo saxan nun senni ma.

¹⁸ Tete nu yailanxi geme tofanyi nan na naxan maniya diyaman na. Taa tan nu yailanxi xæema xorri fanyi nan na naxan tinse alo ye.

¹⁹ Taa tete nu tixi geme xungbee nan fari. Geme tofanyi moɔli birin nan nu na geme xungbee raxunmaxi. Geme xungbe singe raxunmaxi geme tofanyi nde nan na naxan xili falama yasipe, a firin nde raxunmaxi geme tofanyi nde nan na naxan xili falama safiri, a saxan nde kalisedone, a naani nde emerode.

²⁰ A suuli nde sarodonixi, a senni nde sarodone, a solofera nde kiroslite, a solo-masaxan nde berili, a solomanaani nde topasi, a fu nde kirisopirase, a fu nun kerien nde hiyasinti, a fu nun firin nde ametisite.

²¹ Tete naade fu nun firin nu yailanxi geme tofanyie nan na naxee na baa ma. Naade birin findixi geme keren nan na. Taa malande nu yailanxi xæema xorri fanyi nan na naxan tinse alo ye.

²² N mu Ala xa horomolingira toxi taa kui, barima Marigi Ala Senbe Kanyi nun Yexœyɔre nan na horomobanxi ra.

²³ Na taa hayi mu nu na soge ma, xa na mu a ra kike ma, alako a xa naiyalanyi soto. Ala xa nore nan findima a xa naiyalanyi ra, Yexeyoyre findima a xa lanpui nan na.

²⁴ Sie jereema a xa naiyalanyi nan kui, dunjira mangee fama ne a binyade.

²⁵ Na taa naadde mu balanma, barima koe mu soma naa.

²⁶ Sie fama ne Ala binyade naa, e a matoxo.

²⁷ Se seniyentare yo mu soma naa, mixi naxan fe xonxi rabama nun mixi naxan wule falama, e fan mu soma naa. Mixi naxee xili sebexi Yexeyoyre xa kisi buki kui, e gbansan nan soma na.

22

Ala xa kisi

¹ Na maleke naxa kisi xure masen n be. A nu finse alo diyaman, a nu minima Ala nun Yexeyoyre xa kibanyi nan kui,

² a fa findi xure ra taa tagi. Kisi sansie nu tixi a de firin na, e nu bogi kike yo kike, sanmaya fu nun firin ne kui. E burexe findixi seri nan na jamanee be.

³ Danke yo mu na sonon. Ala nun Yexeyoyre xa kibanyi na taa kui. Ala xa konyie a xui rabatuma,

⁴ e a yatagi to, a xili sebexi e tigi ma.

⁵ Koe mu soma naa, e hayi mu na lanpui nun soge naiyalanyi ma sonon, barima Marigi Ala nan findixi e xa naiyalanyi ra. Ala xa konyie yaamari tima ne naa abadan.

⁶ Maleke naxa a fala n be, «Yi masenyi nondi nan a ra, a mu kanama. Marigi Ala, naxan namijonme xaxili rajerema, a naxa a xa maleke xee alako a xa a masen a xa konyie be naxan fama rabade waxati makorexi ra.»

⁷ Isa naxa a masen, «I xa a kolon, a gbe mu luxi n xa fa. Nelexinyi na mixi be naxan yi masenyi rabatuma, naxan sebexi yi Kitaabui kui Ala xili ra.»

⁸ N tan Yaya, n bara na fe birin me, n bara na fe birin to. N to na me, n to na to, n naxa bira na maleke bun ma naxan nu bara na fee masen n be, alako n xa a batu.

⁹ Kono a naxa a fala n be, «Ade, i naxa na raba. N fan findixi Ala xa konyi nan

na alo i tan nun i ngaxakerenyi naxee findixi namijonme ra, a nun mixi naxee yi Kitaabui xa masenyi rabatuma. I xa Ala batu.»

¹⁰ Na dangi xanbi na maleke naxa a fala n be, «I naxa yi masenyi balan tonxuma ra sinden, naxan sebexi yi Kitaabui kui Ala xili ra, barima waxati bara makore.

¹¹ Tinxitare xa lu tinxitareya kui, seniyentare xa lu seniyentareja kui, tinxitintoe xa lu tinxinyi kui, seniyentoe xa lu seniyenyi kui.»

¹² Isa naxa a masen, «I xa a kolon, a gbe mu luxi n xa fa, n man fama ne mixi birin xa kewali sare ra.

¹³ N tan nan findixi fe singe nun fe donxoe ra, a fole nun a rajonyi ra.

¹⁴ Nelexinyi na mixi be naxee e yete seniyenma, alako e xa kisi sansi bogi don, e man xa no sode na taa kui naadde ra.

¹⁵ Fe jaaxi rabae na taa fari ma, mandurulae, yenslae, faxtie, kuye batuie, nun wule fale birin wule rafan naxee ma.

¹⁶ N tan Isa, n bara n ma maleke xee seedejoxoya ra danxaniyatoe jamae ma. N tan findixi Dawuda bonsoe sanke nan na, n tan findixi Dawuda bonsoe nan na. N luma ne alo subaxe looloe.»

¹⁷ Ala Xaxili Seniyenxi nun gine naxan xa futi xirima, e birin a falama, «Fa.» Naxan na a me, na fan xa a fala, «Fa! Ye xoli na naxan ma, a xa fa. Naxan wama a minfe, a xa kisi ye tongo, a xa a min, a mu saramal!»

¹⁸ N tan Yaya bara findi seede ra mixi birin be naxee bara yi masenyi me naxan sebexi yi Kitaabui kui Ala xili ra. Xa a sa li mixi nde fama fe gbete nde sade yi masenyi fari, Ala nan fama toore sade na kanyi ma, alo toore naxan ma fe sebexi yi Kitaabui kui.

¹⁹ Xa a sa li mixi nde naxa woyenyi nde ba yi namijonme xa masenyi ra naxan sebexi yi Kitaabui kui, Ala nan fama kisi sansi ke bade a yi ra, a fa lu taa seniyenxi fari ma, alo a sebexi yi Kitaabui kui ki naxe.

²⁰ Yi seede naxan seedejoxoya baxi, a xa masenyi nan ya, a naxe, «Iyo, a gbe mu luxi n xa fa.» Amina. Marigi Isa, i xa fa!

²¹ Marigi Isa xa hinne birin na.